KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

2009

OVERZICHT VAN HET HEDENDAAGS WERELDGEBEUREN

STICHTING KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

AMSTERDAM

BESTUUR

Drs. P.T.E.M. Dobbelaer
Drs. P. A.R. van der Erve
Dr. M. Evers

REDACTIE

Drs. P. A.R. van der Erve, *hoofdredacteur*
Drs. J. Bordewijk
Drs. R. Bos
Drs. M. Couwenbergh
Drs. R.A.H. Does
Drs. A. Geurtsen
Drs. H. van de Veen
Dr. B. M. de Jong
M.P.A. Ketelaars MA
Drs. R. Levy
Drs. V. Melenhorst
Dr. D.F. Plukker
J.G.M. Rikkerink MA
T. M. S. Snijdelaar
S. Terlingen
Drs. H. van de Wetering
vormgeving:
P. Bakker

COMITÉ VAN AANBEVELING VAN KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

België

Prof. mr. E. Brewaeys, *hoogleraar Vrije Universiteit Brussel, lid Raad van State, voorzitter Raad voor de Journalistiek*
Dr. H. F. de Croo, *lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, minister van Staat*
Prof. L. Tindemans, *voormalig Minister-president, minister van Staat*
M. Ruys, *voormalig politiek hoofdredacteur van De Standaard*
P. Vandermeersch, *hoofdredacteur van De Standaard*

Nederland

Prof. dr. J. M. Baud, *directeur van het Centre for Latin American Research and Documentation van de Universiteit van Amsterdam en hoogleraar Latijns- Amerikaanse studies*
Mr. M. J. Cohen, *burgemeester van Amsterdam*
Drs. W. J. Deetman, *lid van de Raad van State*
H. J. A. Hofland, *publicist*
J. Kloosterman, *voormalig directeur Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis*
Mr. D. W. van Krevelen , *voorzitter van de commissie voor de Bibliotheek van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak en voormalig directeur van de uitgeverij J.M. Meulenhoff*
A. P. M. van Liempt, *eindredacteur Andere Tijden (NPS/VPRO)*
Mr. G. Mak, *auteur*
Prof. dr. P. de Rooij, *hoogleraar Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam*
H. Wiegel, *voorzitter Zorgverzekeraars Nederland*
Prof. K. G. van Wolferen, *universiteitshoogleraar Vergelijking van Politieke en Economische Instituties, in het bijzonder Oost-Azië aan de Universiteit van Amsterdam*

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3257, pag. 59913-59976

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

JANUARI 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 6
Gemeenschappelijk anticrisisbeleid komt moeizaam op gang

Armenië 8
Armenië en Turkije willen vijandschap beëindigen

Azerbeidzjan 9
President Alijev wint omstreden verkiezingen

België 10
Regering valt op Fortis-dossier

Duitsland 15
Inflatie voorbij hoogste punt

Frankrijk 16
Miljarden voor bouw- en auto-industrie

Georgië 17
Georgië en Rusland in oorlog

Groot-Brittannië 19
Huizenmarkt verder onder druk

Italië 21
Honderd arrestaties bij actie tegen maffia

Luxemburg 23
Groothertog verliest zijn politieke macht

Nederland 24
Senaat akkoord met toetsen van wetten aan grondwet

Oostenrijk 27
Nationalisatie van Kommunalkreditbank

Portugal 28
Banco Português de Negócios genationaliseerd

Russische Federatie 28
Ambtstermijn president verlengd

San Marino 30
Parlementsverkiezingen

Spanje 30
Premier sluit dialoog met ETA uit.

AMERIKA

Costa Rica 32
Relatief goed investeringsklimaat

Cuba 33
Herstel betrekkingen met de Europese Unie

Dominicaanse Republiek 34
President voor derde termijn beëdigd

Ecuador 35
Meerderheid bevolking steunt grondwetswijziging

El Salvador 37
Geweld kost handenvol geld

Verenigde Staten 38
Economie officieel in recessie

MIDDEN-OOSTEN

Irak 41
Grote verbetering veiligheidssituatie

AZIË

Cambodja 44
Spanningen met Thailand om antieke tempel

China 46
Kredietcrisis tast economie verder aan

Indonesië 48
Koers van de roepia historisch laag

Filippijnen 50
Afzettingsprocedure tegen president Arroyo voorkomen

India 51
Terreur in Mumbai

Japan 53
Economie belandt in recessie

Myanmar 55
Aantal politieke gevangenen verdubbeld

Noord-Korea 57
Economie krimpt

Zuid-Korea 59
Kredietcrisis

OCEANIË

Australië 62
Ingrepen overheid tegen kredietcrisis

Nieuw-Zeeland 64
Economie krimpt voor tweede achtereenvolgende kwartaal

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Europese Commissie wil uniformer asielbeleid

Asielzoekers moeten beter beschermd worden en in alle lidstaten gelijk en humaan worden behandeld. Dat was de strekking van het voorstel dat eurocommissaris voor Justitie en Binnenlandse Zaken Jacques Barrot op 3 december 2008 presenteerde. Er bestonden wel gemeenschappelijke Europese regels, maar in de praktijk waren er grote verschillen tussen de lidstaten wat betreft het aantal mensen dat als asielzoeker werd erkend, de voorwaarden voor verblijf en de behandeling.
Namens de Europese Commissie stelde Barrot voor dat asielzoekers een beperkt geldbedrag kregen voor allereerste levensbehoeften en binnen zes maanden toegang kregen tot de arbeidsmarkt. Ook moest zoveel mogelijk vermeden worden dat asielzoekers werden opgesloten en wanneer dat toch gebeurde, moest willekeur worden vermeden. Kinderen werden daarvan geheel uitgezonderd. De Commissie wilde verder dat de asielaanvraag niet altijd behandeld hoefde te worden in het land waar de betreffende persoon binnenkwam. Dat kon onder meer het geval zijn als de opvangcapaciteit van het betreffende land tekort schoot of bij gezinshereniging.

Ierland houdt tweede referendum over Verdrag van Lissabon

De Ierse premier Brian Cowen maakte op 11 december 2008 bekend dat in zijn land voor de tweede maal een referendum zou worden gehouden over het Verdrag van Lissabon. Dit verdrag, bedoeld om de Europese Unie democratischer en slagvaardiger te maken, vereiste instemming van alle lidstaten. In Ierland, waar als enige land voor goedkeuring een volksraadpleging grondwettelijk was voorgeschreven, had de bevolking in juni tegen gestemd. Het tweede referendum zou in het najaar van 2009 worden gehouden, zodat bij instemming het verdrag per 1 januari 2010 in werking zou kunnen treden. Die verwachting leek reëel omdat blijkens enquêtes het aantal Ierse voorstanders was gegroeid.
Ierland had afgedwongen dat alle lidstaten een vertegenwoordiger konden leveren voor de Europese Commissie. De daling van het aantal commissarissen waarin het verdrag voorzag, zou dan ook uitgesteld worden. Inhoudelijk werd overeengekomen dat de Ierse autonomie op het gebied van belastingen en abortus gegarandeerd bleef. Dat gold ook voor de Ierse militaire neutraliteit.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gemeenschappelijk anticrisisbeleid komt moeizaam op gang

In november 2008 had de Europese Commissie een plan voorgesteld ter bestrijding van de financiële en economische crisis, dat de maand erna in aangepaste vorm werd overgenomen door de lidstaten. Deze hielden echter een ander Commissievoorstel tegen dat gericht was op meer Europees toezicht op de financiële sector. De lidstaten wijzigden ook het voorgestelde garantiestelsel voor deposito's. Daarnaast moest een compromis worden gevonden over de mate waarin staatssteun aan de economie aanvaardbaar was. Intussen werden ook maatregelen genomen om ontslagen werknemers compensatie te bieden.

Lidstaten hechten aan autonomie

Het ontbreken van Europees toezicht werd sinds het uitbreken van de crisis als een groot gemis ervaren. Er was behoefte om banken en verzekeraars op Europees niveau beter te controleren, maar tegelijkertijd waren lidstaten weinig geneigd daartoe het nationale toezicht af te zwakken. De Europese Commissie had overleg voorgesteld tussen de toezichthouders van de belangrijkste banken en verzekeraars die in verscheidene landen opereerden. Wel zou de toezichthouder in het land waar zich de hoofdvestiging bevond de beslissende stem krijgen. De ministers van Financiën stemden op 2 december echter niet in met deze inperking van autonomie.

Depositogarantie naar 50.000 euro

Dezelfde ministers amendeerden die dag ook het Commissievoorstel voor depositogaranties. Weliswaar werd de minimale dekking voor banktegoeden opgetrokken van 20.000 naar 50.000 euro, maar de Commissie had op korte termijn tot 100.000 willen gaan. De ministers stelden dit laatste nu uit tot eind 2011.

Financiële injectie van 200 miljard nader uitgewerkt

De Commissie wilde dat de lidstaten tot 2010 gezamenlijk 200 miljard euro (1,5 procent van het Europees bbp) in de economie zouden pompen. Daarvan moest 170 miljard worden opgebracht door de lidstaten, 15 miljard door de Europese Investeringsbank (EIB) en nog eens 15 miljard door de Unie zelf. De EU-leiders stemden daar op 12 december mee in.
Ook hier waren echter meningsverschillen. Omdat een deel van de beschikbare fondsen voor landbouw ongebruikt bleef, had de Commissie deze willen aanwenden voor crisisbestrijding. Een aantal lidstaten, waaronder Duitsland en Nederland, wilde echter strikt vasthouden aan de Europese regels die voorschreven dat ongebruikte gelden terug dienden te vloeien naar de lidstaten. Het gesloten compromis betekende dat een derde deel uit niet-gebruikte landbouwfondsen mocht worden betaald. Deze 5 miljard werd voornamelijk ingezet om infrastructuurprojecten te financieren. De Commissie moest dan wel de besteding ervan voldoende beargumenteren en de projecten moesten tevens over alle lidstaten worden gespreid.

Botsende visies op staatssteun

Door de crisis zagen veel lidstaten zich genoodzaakt financiële instellingen te hulp te komen met vaak ongekend hoge bedragen. Daarin vonden zij echter regelmatig eurocommissaris van Mededinging Neelie Kroes tegenover zich: zij moest de restrictieve Europese regels ten aanzien van staatssteun handhaven. Kroes wilde gezien de bijzondere omstandigheden flexibiliteit betrachten ten aanzien van steun aan banken omdat deze een cruciale rol in de economie vervulden. Op 13 oktober waren daartoe de regels versoepeld en sindsdien had de Commissie aan zo'n twintig bankovernames door overheden goedkeuring verleend. Daar was al ca. 280 miljard euro mee gemoeid.
Op 8 december kwam de eurocommissaris met een nieuwe richtlijn voor overheidssteun aan probleembanken. Zij hield daarin vast aan strenge eisen: zij moesten hoge dividenden aan de staat betalen en die aan

overige aandeelhouders beperken, de beloningen dienden aan banden te worden gelegd en de banken moesten met een herstructureringsplan komen. Dat Kroes deze regels wenste te handhaven, bleek nog eens toen zij, tot verontwaardiging van Duitsland, afwijzend reageerde op een goedkeuringsverzoek voor overheidssteun aan de Duitse Commerzbank. Omdat deze bank niets terug hoefde te betalen, achtte Kroes deze overheidsinterventie strijdig met de Europese regels voor staatssteun.
Voor banken die sterk stonden en geen hulp nodig hadden, dreigde de staatssteun echter nadelig uit te werken. Gezonde banken zouden schade kunnen lijden doordat klanten meer zekerheid verwachtten bij door de staat ondersteunde banken en daar naar overstapten. De gezonde banken zouden dan voorzichtiger worden met kredietverstrekking en daarmee de economische neergang kunnen versterken. Daarom konden ook zij onder strikte voorwaarden voor steun in aanmerking komen – ook al werd in deze mogelijkheid niet voorzien door de regels voor staatssteun. Zo wilde Frankrijk geld pompen in zes nationale banken. Kroes zag voor deze gezonde banken af van de eis voor een herstructureringsplan. Deze eis was toegesneden op probleembanken die daarmee de noodzakelijke sanering konden ondergaan. Kroes hield wel onverkort vast aan de eis dat banken zich van staatsbemoeienis moesten ontdoen zodra de omstandigheden dat weer toelieten.

Andere ondernemingen komen ook in aanmerking

Een extra versoepeling kondigde Kroes op 17 december aan voor kleine en middelgrote ondernemingen buiten de financiële sector. Bedrijven die vóór 1 juli 2008 gezond waren maar door de recessie in de problemen waren gekomen, mochten nu tot 500.000 euro aan staatssteun ontvangen zonder dat toestemming van de Commissie vereist was. Tot dan toe lag de bovengrens op 200.000 euro. Overheden mochten bovendien meer risicokapitaal verstrekken, namelijk tot een maximum van 2,5 miljoen euro in plaats van 1,5 miljoen. Dit was mogelijk tot eind 2010.

Sociale gevolgen bestreden met Globaliseringsfonds

Op 16 december 2008 maakte eurocommissaris van Arbeid en Sociale Zaken Vladimir Spidla een versoepeling bekend van de regels van het zogeheten Globaliseringsfonds. Dat was twee jaar eerder opgezet om werknemers te steunen die slachtoffer werden van buitenlandse concurrentie door globalisering van de economie. Jaarlijks was daarvoor 500 miljoen euro beschikbaar, maar daar was nog maar 67 miljoen van uitgegeven, met name voor de textielindustrie. Vanaf heden konden de gelden door afzwakking van de voorwaarden gebruikt worden voor bestrijding van de sociale gevolgen die de crisis had voor werknemers.
Het fonds kon nu aangesproken worden voor elke herstructurering, dus ook wanneer die niet het gevolg was van globalisering. Het minimum aantal getroffen werknemers werd verlaagd van duizend naar vijfhonderd. Begeleiding naar de arbeidsmarkt van ontslagen werknemers werd nu niet voor 50 maar voor 75 procent door de Unie gefinancierd. Daarbij was het het streven van de Europese Commissie om de kwalificaties van werknemers te verhogen omdat werd verwacht dat de vraag naar hoog- en middelgeschoolden de komende jaren zou toenemen, maar die naar laaggeschoolden zou afnemen.

LANDBOUW

Veel Europese boeren zien inkomen fors dalen

Europese boeren hebben het voorbije jaar een gemiddeld inkomensverlies van 4,3 procent geleden, zo bleek uit op 18 december 2008 gepubliceerde cijfers van Eurostat, het statistisch bureau van de Unie. De daling stond in schril contrast met het voorgaande jaar, toen er sprake was van een inkomensstijging van 12,2 procent.
De belangrijkste oorzaak lag in de stijging van de reële kosten, die ten opzichte van 2007 met 10 procent toenamen. Bovendien namen de door de Unie verleende subsidiebedragen met 1,5 procent af. De daaruit resulterende inkomensdaling werd maar voor een beperkt deel goedgemaakt door de omzetgroei, die 4,3 procent bedroeg.
Het jaar 2008 was over een langere termijn bezien een duidelijke uitzondering. Tussen 2000 en 2008 was het reële inkomen van boeren in de 27 lidstaten met 17,2 procent toegenomen. Dat was vooral in het voordeel van de tien landen die in mei 2004 lid van de Unie waren geworden en van de in 2007 toegetreden landen Bulgarije en Roemenië. In deze twaalf lidstaten bedroeg de inkomensstijging over deze jaren 73,7 procent. In de vijftien oude lidstaten lag dit stijgingspercentage op slechts 3,8 procent.

Verschillen tussen lidstaten

Een vergelijking tussen 2007 en 2008 leerde dat het inkomen per boer fors gestegen was in Bulgarije (+ 24,5 procent), Roemenië (+ 21,4 procent) en Hongarije (+ 14,6 procent). De grootste inkomensdaling was er in België (- 25,6 procent), Estland (- 22,1 procent) en Letland (- 17,5 procent).
De grote inkomensdaling deed zich in België meer voor in Vlaanderen (- 34 procent) dan in Wallonië (- 20 procent). De oorzaak daarvan lag vooral in het hoge energiegebruik dat de intensieve glastuinbouw in Vlaanderen vereiste. Ook in Nederland daalde het inkomen van boeren overigens fors, namelijk met 14,1 procent.

NATUUR EN MILIEU

Overeenstemming binnen de Unie over klimaat- en energieplan

De financiële en economische crisis had de vrees doen ontstaan dat een als urgent beschouwd Europees klimaat- en energieplan naar de achtergrond zou verdwijnen, maar in december 2008 wisten de lidstaten en het Europees parlement daar toch overeenstemming over te bereiken. Men hield vast aan de centrale doelstellingen: tegen 2020 zou de uitstoot van CO_2 met 20 procent moeten zijn verminderd, er zou 20 procent aan energiezuinigheid moeten worden gewonnen en hernieuwbare bronnen als wind of water zouden voor 20 procent van de energievoorziening moeten zorgen. De EU-leiders gingen op 12 december met deze doelstellingen akkoord en vijf dagen later gaf ook het parlement haar goedkeuring.

Uitstoot verkeer wordt teruggedrongen

Op 1 december waren parlement en lidstaten het eens geworden over een controversieel deel van het plan, namelijk de beperking van de uitstoot van personenwagens. In dit deelakkoord werd vastgelegd dat vanaf 2012 geleidelijk een strenge uitstootnorm van 130 gram CO_2 per kilometer van kracht zou worden. Deze norm kwam in de plaats van de bestaande 160 gram en zou na drie

jaar algemeen geldend zijn. Tegen 2020 moest de uitstoot verder zijn gedaald naar 95 gram. Vooral schonere motoren moesten aan deze reductie bijdragen.
De oorspronkelijke voorstellen van de Europese Commissie gingen er vanuit dat de norm van 130 gram al vanaf 2012 zou gelden. Vooral Duitsland had zich daar vanwege de prominente rol van zijn auto-industrie tegen verzet: het wilde deze industrie vanwege de economische crisis niet onnodig extra belasten.
Tevens werd overeengekomen dat 10 procent van het verkeer tegen 2020 moest rijden op biobrandstof of elektriciteit. Biobrandstoffen zouden vanaf 2016 de helft minder CO_2 moeten uitstoten dan traditionele brandstoffen.

Opslag van CO_2

De EU-leiders maakten op 12 december ook afspraken over de start van proefprojecten voor de opvang en opslag van CO_2. Daar zou extra geld voor beschikbaar komen, hetgeen vooral in Nederland als gunstig werd gezien. Daar had minister Jacqueline Cramer van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) in november 60 miljoen euro beschikbaar gesteld voor twee van dergelijke proefprojecten. Zowel in Barendrecht als Geleen zou worden begonnen met de opslag van CO_2 in respectievelijk lege gasvelden en onder een laag van steenkool. Voor projecten als deze werd nu Europese subsidie mogelijk.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Europese missie neemt taken Verenigde Naties in Kosovo over

Op 9 december 2008 ging de grootste Europese civiele missie ooit van start en wel in Kosovo. Het voorheen tot Servië behorende gebiedsdeel had zich in februari onafhankelijk verklaard en was intussen door zo'n vijftig landen als zelfstandige staat erkend. Dit tot groot ongenoegen van Servië dat Kosovo tot het eigen territorium was blijven rekenen. De nieuwe staat was sinds 1999 bestuurd door een missie van de Verenigde Naties, de United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK). Deze taak werd nu overgenomen door de European Union Rule of Law Mission in Kosovo (Eulex).
De Europese missie stond onder leiding van de Franse generaal Yves de Kermabon, voormalig commandant van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in Kosovo. Eulex zou bestaan uit ruim 2.200 politiemensen, douaniers en juristen en moest Kosovo helpen een staatsapparaat op te zetten.

IJsland mag lidmaatschap EU aanvragen

Eurocommissaris voor Uitbreiding Olli Rehn liet op 11 december 2008 weten dat de Unie zich 'mentaal voorbereidt' op een mogelijke aanvraag van IJsland voor een EU-lidmaatschap. Verwacht werd dat het land dat in 2009 daadwerkelijk zou doen en dat een relatief snelle toetredingsprocedure kon worden gevolgd omdat de wetgeving in IJsland nauw aansloot bij die van de Unie.
Er was hier sprake van een omslag, omdat in IJsland sterke weerstanden bestonden tegen aansluiting. Premier Geir Haarde stond bekend als verklaard tegenstander van toetreding en onder de bevolking werd gevreesd voor verlies van onafhankelijkheid en negatieve gevolgen voor de in IJsland zo belangrijke visserijsector. Het was de financieeleconomische crisis die de meningen aan het schuiven had gebracht. Omdat de economie er in staat van bankroet verkeerde en de inwoners de gevolgen ervan begonnen te ondervinden in de vorm van economische krimp en stijgende werkloosheid, groeide de neiging om zich meer op de Europese Unie te richten. Ook zou een lidmaatschap een eerste stap kunnen zijn naar invoering van de euro, die als bescherming kon dienen tegen de financiële malaise.

Kroatië

Met kandidaat-lidstaat Kroatië zouden de toetredingsonderhandelingen in 2010 worden afgesloten, zo was steeds het standpunt van de Europese Commissie. Op 5 december 2008 werd echter duidelijk dat de EU-leiders niet langer aan deze streefdatum vasthielden. Veel lidstaten waren tegen een te snelle uitbreiding, hetgeen nog versterkt werd door de vertraging in de totstandkoming van een Europees verdrag dat onder meer voorzag in een nieuwe besluitvormingsstructuur. Dit Verdrag van Lissabon kon niet op korte termijn van kracht worden door de tegenstem van Ierland.
Daar kwam bij dat Slovenië, bij monde van premier Borut Pahor, had aangekondigd dat zijn land mogelijk de onderhandelingen met Kroatië zou blokkeren. Beide landen verschilden van mening over de afbakening van de onderlinge grenzen en Slovenië kon zich niet verenigen met wat Kroatië daarover vastlegde in documenten voor de onderhandelingen.

Macedonië en Turkije

Naast Kroatië waren er nog twee andere kandidaat-lidstaten: Macedonië en Turkije. Met het eerste land werden nog geen toetredingsgesprekken gevoerd, maar die met Turkije waren al in oktober 2005 begonnen. De toenadering van dat land tot de EU vorderde echter maar langzaam. Toch werden op 19 december weer twee nieuwe hoofdstukken in de onderhandelingen geopend. Van de 35 hoofdstukken waren er 8 geblokkeerd vanwege de houding van Turkije in de controverse met lidstaat Griekenland rond de kwestie Cyprus.

Montenegro

Op 15 december diende Montenegro een officiële aanvraag in om lid te worden van de Europese Unie. In oktober 2007 was met het land al een Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA) afgesloten, hetgeen de gebruikelijk voorbereidende stap naar een lidmaatschap vormde.
Montenegro was in juni 2006 bij referendum onafhankelijk geworden van Servië. Met dit laatste land was geen SAA overeengekomen, omdat de Unie meer Servische medewerking eiste bij de uitlevering van vermeende oorlogsmisdadigers aan het Joegoslaviëtribunaal.

(vorige berichten pagina 666/1 - 2008)

ARMENIË

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Armenië voorziet blijvende economische groei

Het Armeense parlement keurde op 27 november 2008 met 81 tegen 5 stemmen de overheidsbegroting voor 2009 goed, waarin ondanks de financiële wereldcrisis slechts een kleine daling van de economische groei werd voorzien. Deze was begroot op 9,2

procent, tegen een schatting van 10 procent voor 2008. De economie was in 2007 met 13,8 procent gegroeid. De hoge groeicijfers waren opvallend gezien het feit dat Armenië niet over grondstoffen beschikte en gespannen betrekkingen onderhield met Azerbeidzjan en Turkije. Beide staten hadden bovendien een economisch embargo tegen Armenië ingesteld.
De overheidsinkomsten kwamen in 2009 omgerekend op 2,2 miljard euro en de uitgaven op 2,3 miljard. De sociale uitgaven maakten 47,2 procent van de begroting uit en defensie en veiligheid 22,4 procent. De inflatie voor 2009 werd geraamd op 4 procent. Het minimummaandloon tenslotte zou stijgen tot omgerekend 77 euro per 1 januari 2009.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Armeense vrouwen slachtoffer van geweld

Amnesty International (AI) stelde in een op 13 november 2008 verschenen rapport dat Armenië faalde in het nemen van maatregelen tegen geweld jegens vrouwen, ook van huiselijke aard. Naar schatting meer dan een kwart van de Armeense vrouwen was wel eens geslagen door een familielid. Volgens sommige studies, zo stelde het rapport, was waarschijnlijk twee derde van de vrouwen slachtoffer geweest van psychologisch geweld.
De mensenrechtenorganisatie deed een beroep op de Armeense regering steun te bieden aan vrouwen die probeerden uit een gewelddadige relatie weg te komen. Ook zou nieuwe wetgeving moeten worden geïntroduceerd om huiselijk geweld tegen te gaan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Armenië en Turkije willen vijandschap beëindigen

Armenië en Turkije spraken zich op 6 september 2008 uit voor het beëindigen van de tientallen jaren durende onderlinge vijandschap. Deze kwam voort uit de massamoord op Armeniërs in Turkije aan het begin van de twintigste eeuw, die van Armeense zijde wel maar door Turkije niet als genocide werd beschouwd.
De verklaring kwam na een ontmoeting van de Turkse president Abdullah Gül, die voor een voetbalwedstrijd tussen teams van de twee landen in de Armeense hoofdstad Jerevan was, met zijn Armeense ambtgenoot Serzj Sarkisjan. De twee leiders constateerden dat er de 'politieke wil' was om de relatie te verbeteren, ook al waren er op dat moment geen diplomatieke betrekkingen tussen de twee landen.

Armeens en Turks bedrijf ondertekenen elektriciteitscontract

Minister van Energie Armen Movsisjan van Armenië liet op 10 september weten dat tijdens het bezoek van Gül aan Armenië overeengekomen was dat zijn land vanaf begin 2009 Turkije elektriciteit zou gaan leveren. Het ging om leveringen aan Oost-Turkije uit thermische centrales. Het contract was getekend tussen een Armeens staatsbedrijf en het Turkse privébedrijf UNIT. Armenië zou in eerste instantie 1,5 miljard kilowatt elektriciteit per uur aan Turkije leveren en dat zou oplopen tot 3,5 miljard kilowatt.

Mogelijk herstel van diplomatieke betrekkingen

De Armeense minister van Buitenlandse Zaken Eduard Nalbandjan had op 25 november in Jerevan een ontmoeting met zijn Turkse ambtgenoot Ali Babacan. Nalbandjan verklaarde daarna dat beide landen uit waren op het aanknopen van diplomatieke betrekkingen en opening van de wederzijdse grens.
Turkije had Armenië bij de onafhankelijkheid in 1991 vrijwel meteen erkend, maar vanwege het geschil over de massamoord op Armeniërs nooit diplomatieke betrekkingen aangeknoopt. Bovendien sloot Turkije de grens met Armenië in 1993, uit solidariteit met Azerbeidzjan dat toen in een conflict was verwikkeld met Armenië over de enclave Nagorno Karabach.

Elfduizend Turken verontschuldigen zich voor Armeense doden

Op 17 december 2008 werd bekend dat meer dan elfduizend Turken een internetpetitie hadden getekend waarin zij zich verontschuldigden voor massamoorden op Armeniërs in 1915 en 1917. De petitie, die was opgesteld door een groep universitaire hoogleraren, kreeg in Turkije scherpe kritiek van politici en anderen. Zij vermeed overigens het gebruik van de term 'genocide' die juist in verband met de massamoord zo omstreden was.

Armenië trekt troepen uit Irak terug

Op 6 oktober 2008 trok Armenië zijn contingent van 46 soldaten uit Irak terug. Die dag werd de missie met een militaire ceremonie bij de Iraakse hoofdstad Bagdad beëindigd. De Armeense troepen hadden sinds januari 2005 gewerkt ter ondersteuning van de Poolse brigade, die haar missie officieel op 4 oktober 2008 had beëindigd.

Russische president Medvedev bezoekt Armenië

De Russische president Dmitri Medvedev bracht op 21 oktober 2008 een bezoek aan Armenië, de trouwste Russische bondgenoot in de Zuid-Kaukasus. Hij woonde in de hoofdstad Jerevan de omdoping bij van een plein tot 'Ruslandplein' en voerde besprekingen met zijn Armeense ambtgenoot Serzj Sarkisjan.
Volgens een Kremlinfunctionaris zou ook de situatie in de Kaukasus worden besproken, die 'het gevolg was van de agressie van het Georgische regime tegen Zuid-Ossetië'. Het opvallende was dat Armenië ondanks zijn goede relaties met Moskou de onafhankelijkheid van Abchazië en Zuid-Ossetië, door Rusland gesteunde opstandige regio's in Georgië, niet had erkend.

(Vorige berichten pagina 368/3 e.v. - 2008)

AZERBEIDZJAN

BINNENLAND

Twee doden bij aanslag op moskee

Op 17 augustus 2008 vonden twee mensen de dood bij een aanval met een granaat op de moskee Abu-Bekr in de hoofdstad Bakoe. Het ministerie van Nationale Veiligheid in Azerbeidzjan maakte op 2 september bekend dat er dertien mensen in verband met de aanslag waren gearresteerd. Twee van hen zouden de aanval hebben voorbereid.

President Alijev wint omstreden verkiezingen

Het staatshoofd van Azerbeidzjan, Ilham Alijev, heeft met bijna 90 procent van de

Uitslagen presidentsverkiezingen Azerbeidzjan (15 oktober 2008)
Opkomst: 75,6 procent

kandidaat	stemmen	percentage
Ilham Alijev (YAP)	3.232.259	88,7
Igbal Aghazade (AUP)	104.279	2,9
Fazil Mustafajev (BQP)	89.985	2,5
Gudrat Hasangulijev (BAXCP)	83.037	2,3
Gulamhuseyn Alibayli (onafhankelijk)	81.120	2,2
Fuad Alijev (ALDP)	28.423	0,8
Hafiz Alijev (MMP)	23.771	0,7

YAP - Nieuw Azerbeidzjaanse Partij
AUP - Azerbeidzjaanse Hoop Partij
BQP - Grote Orde Partij
BAXCP - Al-Azerbeidzjaanse Volksfrontpartij
ALDP - Azerbeidzjaanse Liberaal-Democratische Partij
MMP - Moderne Gelijkheidspartij

stemmen de presidentsverkiezingen van 15 oktober 2008 gewonnen en is daarmee herkozen voor een tweede ambtstermijn van vijf jaar. Dat maakte het centrale kiescomité een dag later bekend. Het Constitutioneel Hof bevestigde op 22 oktober de overwinning van Alijev. Deze werd twee dagen later als president geïnstalleerd.
De belangrijkste oppositiepartijen in het land erkenden de overwinning niet en zouden zich tegen het bewind blijven verzetten. Verscheidene daarvan hadden de verkiezingen ook geboycot omdat naar hun zeggen de oppositie was geïntimideerd, de media aan banden waren gelegd en uitslagen bij eerdere verkiezingen waren vervalst. De kritiek werd bevestigd door de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) die stelde dat de verkiezingen niet aan de internationale normen hadden voldaan.
Op 5 augustus had president Alijev tijdens een kabinetszitting de indruk gewekt eerlijke verkiezingen te wensen. Volgens berichten in de staatsmedia had hij er toen bij zijn ministers op aangedrongen dat er gelijke omstandigheden moesten zijn voor alle kandidaten.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Bedrijfsklimaat in Azerbeidzjan sterk verbeterd

In een rapport van 10 september 2008 constateerde de Wereldbank in de 28 landen van Oost-Europa, Centraal-Azië en de Kaukasus een sterke verbetering van het bedrijfsklimaat in 2007. De voorschriften waren vereenvoudigd, eigendomsrechten versterkt en de toegang tot kredieten was vergemakkelijkt. Vooral Azerbeidzjan deed het bijzonder goed: in de jaarlijkse lijst van 181 landen van de Wereldbank was het in vergelijking met een jaar eerder 64 posities opgeklommen naar plaats 33.

Samenstelling regering Azerbeidzjan (6 november 2008)

President
Ilham ALIJEV

Premier
Artoer RASIZADE

Eerste vicepremier
Jaqoeb EJJOEBOV

Vicepremiers
Eltsjin EFENDIJEV
Ali HASANOV
Abid SJARIFOV

Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Fizoeli ALEKPEROV
Belastingen
Fazil MAMEDOV
Binnenlandse Zaken
Ramil OESOEBOV
Buitenlandse Zaken
Elmar MAMMADJAROV
Communicatie en Informatietechnologie
Ali ABBASOV
Cultuur en Toerisme
Abulfaz GARAJEV
Defensie
Safar ABIJEV
Defensie-industrie
Javar DZJAMALOV
Ecologie en Natuurlijke Hulpbronnen
Husejngoeloe BAGIROV
Economische Ontwikkeling
Sjahin MOESTAFAJEV
Financiën
Samir SJARIFOV
Gezondheidszorg
Oqtaj SJIRALIJEV
Industrie en Energie
Natiq ALIJEV
Justitie
Fikret MAMEDOV
Landbouw en Voedselvoorziening
Ismat ABBASOV
Nationale Veiligheid
Eldar MAHMOEDOV
Noodsituaties
Kemmalladin HEJDAROV
Onderwijs
Misir MARDANOV
Sport en Jeugd
Azad RAHIMOV
Transport
Zija MAMMADOV

Akkoord over omstreden enclave Nagorno Karabach ondertekend

President Ilham Alijev van Azerbeidzjan en zijn Armeense ambtgenoot Serzj Sarkisjan ondertekenden op 2 november 2008 in Moskou na Russische bemiddeling een akkoord waarin zij stelden een politieke oplossing van het geschil over de omstreden enclave Nagorno Karabach na te streven. Het was voor het eerst sinds vijftien jaar dat een dergelijke afspraak werd gemaakt. Begin 2008 waren er aan de bestandslijn in de regio nog doden gevallen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Aantal manschappen in Afghanistan wordt verdubbeld

Het parlement van Azerbeidzjan stemde op 2 oktober 2008 met 95 tegen 1 stem bij 1 onthouding voor een verdubbeling van het aantal manschappen dat deelnam aan de door de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) geleide strijdmacht in Afghanistan. Het aantal werd verhoogd van 46 naar 90. Het besluit viel kort voor een bezoek van de Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken John Negroponte aan Azerbeidzjan.

Azerbeidzjaanse troepenmacht uit Irak teruggetrokken

Het Azerbeidzjaanse parlement keurde op 14 november 2008 met 86 tegen 1 stem het voorstel goed van president Ilham Alijev de troepenmacht van 150 man uit Irak terug te trekken. Het contingent had sinds 2003 in Irak gediend.

(Vorige berichten pagina 370/1 e.v. - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Belgische regering valt op dossier Fortis-bank

De Belgische federale premier Yves Leterme kondigde op 19 december 2008 het ontslag van zijn regering aan. Het was de tweede

maal sinds de verkiezingen van juni 2007 dat hij als premier zijn functie ter beschikking stelde. De eerste keer gebeurde dat in juli 2008, slechts enkele maanden nadat zijn regering na een lange en moeizame formatie was aangetreden. Omdat hij de deelnemende partijen niet op één lijn wist te brengen, vooral rond de Vlaams-Waalse controverse rond de kwestie van de staatshervorming, was tussentijds (december 2007-maart 2008) nog een noodregering aangetreden onder leiding van Guy Verhofstadt, die vanaf 1999 premier was geweest. Omdat Leterme's eerste ontslag door koning Albert II werd geweigerd, was hij vanaf juli 2008 voortgegaan aan het hoofd van de Belgische regering.

De val van de regering-Leterme aan het eind van het jaar vond plaats in de nasleep van een uitspraak door het hof van beroep in Brussel. Dat bepaalde op 12 december dat de verkoop van de Belgische tak van bank en verzekeraar Fortis aan het Franse BNP Paribas moest worden bevroren. De zaak was aangespannen door verontwaardigde aandeelhouders die zich gepasseerd achtten in de besluitvorming rond het door de overname van de bank ABN AMRO en de kredietcrisis bijna ten onder gegane concern. Door de uitspraak zag de regering echter haar plannen doorkruist om voor Fortis een goede oplossing te vinden. Toen berichten opdoken dat van regeringswege zou zijn geprobeerd om het besluit van het hof te beïnvloeden, was na een week het lot van Leterme en zijn kabinet bezegeld.

Gerechtelijke uitspraken

De regering was er zeer op gebrand dat de verkoop aan BNP Paribas zo soepel en snel mogelijk kon plaatsvinden. De overheid had al aanzienlijke financiële verplichtingen op zich genomen ten aanzien van de in problemen geraakte Dexia bank. Wanneer ze dat bij Fortis ook zou moeten doen vanwege het niet doorgaan van de overname, zouden de lasten te hoog worden en was het de vraag of de staatsfinanciën dat nog wel konden dragen.

Onder de gedupeerden leefde echter veel frustratie en woede, die telkens nieuw leven in werden geblazen door berichten over riante beloningen voor topbestuurders van het concern. Zo werd begin december bekend dat de in oktober afgetreden financieel bestuurder Gilbert Mittler weigerde in te gaan op de aandrang om zijn vertrekpremie van 4,2 miljoen euro terug te storten. Integendeel, hij eiste daar bovenop nog eens de uitbetaling van 900.000 euro aan pensioenbonus. Toen op 2 december de verkiezing van een nieuwe raad van commissarissen werd voorgelegd aan een buitengewone aandeelhoudersvergadering in Brussel, werden kandidaten niet alleen weggestemd maar ook in woedende bewoordingen uitgejoeld. Intussen had de federale regering een regeling klaar om exorbitante beloningen aan banden te leggen.

Aanvankelijk leek niets meer het regeringsvoornemen in de weg te staan, omdat de Brusselse rechtbank van koophandel op 18 november in een namens aandeelhouders aangespannen kort geding had bepaald dat de ontmanteling en verkoop van Fortis rechtsgeldig waren. Het was volgens de rechtbank de enige mogelijkheid om de bank en de tegoeden van de spaarders te redden. Mischaël Modrikamen, advocaat namens ca. 2.200 vooral kleine aandeelhouders, ging echter tegen de uitspraak in beroep en op 12 december stelde het hof van beroep in Brussel hen in het gelijk.

Het besluit betekende dat de ontmanteling en de verkoop van Fortis voor een periode van 65 dagen werd bevroren. Alle beslissingen die de raad van commissarissen begin oktober had genomen, behoefden nu alsnog goedkeuring van de aandeelhouders. Daarbij ging het om de verkoop van de Nederlandse bank- en verzekeringstak en van ABN AMRO aan de Nederlandse overheid en om de nationalisatie van de Belgische bank- en verzekeringstak door de Belgische staat. Van dit Belgische deel zou vervolgens 75 procent worden doorverkocht aan BNP Paribas, maar dit kon nu voorlopig niet doorgaan. De bank schorste op 18 december de overname op.

Het arrest zou volgens het Nederlandse ministerie van Financiën overigens geen effect hebben op de door de Nederlandse staat gekochte Nederlandse onderdelen van Fortis.

Scheiding der machten

Advocaat Modrikamen had al op 10 november scherpe kritiek geuit aan het adres van premier Leterme, die in de pers bewoordingen had gebruikt die wezen op inmenging in de lopende juridische procedure. Modrikamen noemde het toen 'onaanvaardbaar' dat Leterme op deze manier de rechter onder druk zette. Hij kon toen nog niet vermoeden dat overheidsvertegenwoordigers achter de schermen contact hadden met de rechterlijke macht. Daarbij werd zowel de naam van Leterme genoemd als die van vicepremier en minister van Justitie Jo Vandeurzen, die evenals de premier minister is voor de partij Christen-Democratisch en Vlaams (CD&V).

Op 11 december, een dag voor de uitspraak van het hof van beroep, hadden de advocaten van de regering geprobeerd de rechters van het hof te wraken. Dat bleek niet mogelijk omdat hun beraadslagingen al waren afgesloten. Het maakte echter wel duidelijk dat de betreffende advocaten over voorkennis beschikten. Die nu bleek afkomstig van de christendemocraat Jan De Groof, regeringscommissaris aan de Universiteit Antwerpen (UA). Hij was de echtgenoot van Christine Schurmans, een van de drie rechters van het hof. De Groof waarschuwde de regering op 11 december via de kabinetschef van Leterme, Hans D'Hondt, voor de 'mogelijke dramatische wending' in het Fortis-dossier. Schurmans was er voorstander van de afwikkeling van dit dossier door te laten gaan zoals de regering dat wenste, maar haar twee collega's Paul Blondeel en Mireille Salmon wilden een voor de regering negatieve beslissing nemen.

Overtreding van de grondwettelijke regels voor de scheiding der machten was strafbaar voor zowel politici die de rechtsgang trachtten te beïnvloeden als voor rechters die het politieke besluitvormingsproces doorkruisten. Indien bewezen, maakte dat strafrechtelijke vervolging mogelijk van zowel De Groof als D'Hondt wegens wat officieel 'aanmatiging van macht' heette. Daarop stond een celstraf van zes maanden tot twee jaar en ontzetting uit politieke rechten voor vijf tot tien jaar. Tegen Schurmans werd door het hof van beroep alvast een tuchtonderzoek gestart wegens mogelijke schending van het beroepsgeheim. Maatregelen tegen betrokkenen werden vervolgens des te waarschijnlijker door informatie vanuit de hoogste Belgische rechter, het Hof van Cassatie.

Hof van Cassatie bevestigt politieke beïnvloeding

Op 17 december ontkende premier Leterme in de Kamer dat medewerkers van hem geprobeerd hadden te voorkomen dat de verkoop van Fortis zou worden geblokkeerd. Hij meende dat de scheiding tussen

politieke en rechterlijke macht niet was geschonden. Vooralsnog werd diens verklaring door de regeringspartijen aanvaard, maar dat veranderde een dag later.

Kamervoorzitter Herman Van Rompuy ontving op 18 december een brief van de voorzitter van het Hof van Cassatie, Ghislain Londers. Daarin verklaarde deze dat er 'duidelijke aanwijzingen [zijn] dat alles in het werk is gesteld opdat het arrest van het hof van beroep niet zou kunnen worden uitgesproken, en dat gepoogd is de zaak te laten behandelen door een anders samengestelde zetel, wellicht in de hoop op een ander resultaat'. Hij achtte die vaststelling zo ernstig dat hij de Kamer daarvan onmiddellijk op de hoogte bracht. In een nadere toelichting verklaarde Londers: 'Het vertrouwen van de mensen in de justitie is er niet bij gebaat als bij de publieke opinie de schijn wordt gewekt dat de uitvoerende macht een gerechtelijke beslissing probeert te beïnvloeden.'
Met de openbaarmaking van de brief werd de positie van Leterme onhoudbaar. Nadat eerst minister Vandeurzen zijn aftreden had aangekondigd, moest de premier volgen en diende hij op 19 december het ontslag van zijn regering in. In een persmededeling stelde Leterme opnieuw dat er geen sprake was van ongeoorloofde beïnvloeding: 'Ik blijf erbij dat er op geen enkel ogenblik sprake is geweest van beïnvloeding laat staan van een poging tot belemmering van de rechtsgang.'
Een meerderheid van de coalitie koos uiteindelijk voor voorzetting van de bestaande regering, maar niet meer onder leiding van Leterme. Ook Vandeurzen zou niet op zijn post terugkeren.

Kamervoorzitter Van Rompuy nieuwe premier

Koning Albert II aanvaarde op 22 december het ontslag van de regering-Leterme en benoemde de tweeënzeventigjarige Wilfried Martens, oud-premier (1981-1992) en minister van Staat, tot verkenner van de mogelijkheden een nieuwe regering te vormen. Aanvankelijk werd Jean-Luc Dehaene, minister van Staat en premier tussen 1992 en 1999, als belangrijkste kandidaat voor het premierschap genoemd. Maar uiteindelijk wees de koning op 28 december, na afronding van Martens' verkenningsopdracht, de christendemocratische kamervoorzitter en minister van Staat Herman Van Rompuy (61) aan als formateur. Hij zou, ondanks aanvankelijke tegenzin, ook het premierschap op zich nemen.
De koning benoemde op 30 december Van Rompuy tot premier, die veertien ministers en zeven staatssecretarissen aanwees. Diezelfde dag vond de beëdiging plaats van de regering, waarin de meeste ministers op hun post bleven. Daarop waren, naast Leterme en Vandeurzen, twee uitzonderingen. De christendemocratische minister van Overheidsbedrijven en Ambtenarenzaken Inge Vervotte maakte zelf bekend niet terug te zullen keren. Steven Vanackere (CD&V) nam haar plaats in en werd tevens, in plaats van Vandeurzen, minister van Institutionele Hervormingen. Ook minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael van de (Open) Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD) legde zijn functie neer. Hij volgde Van Rompuy op als kamervoorzitter. Dewael werd als minister vervangen door zijn partijgenoot en kamerlid Guido De Padt. Als opvolger van Vandeurzen werd Stefaan De Clerck (CD&V) minister van Justitie. Leterme zelf vertrok naar de Senaat. Met Dewael en Vandeurzen verdwenen ook twee van de vijf vicepremiers. Deze functies werden nu ingenomen door Vanackere en door minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht (Open VLD).

Meerderheid slinkt

Tenslotte hadden de wijzigingen ook gevolgen voor de samenstelling van de Kamer. Volgens de lijstvolgorde van het intussen ontbonden kartel van de christendemocraten met de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) verloor CD&V 1 van haar 24 zetels. De N-VA, die de regering niet meer (voorwaardelijk) steunde, ging van 6 naar 7 zetels. Doordat CD&V op 23 zetels uitkwam, moest zij de positie van grootste partij nu delen met de Franstalige liberalen van de Mouvement Réformateur (MR). Die beschikte ook over 23 zetels.

De regering steunde door het verlies van de CD&V-zetel nu nog op een kamermeerderheid van 94 in plaats van 95 zetels. Zij was daarvoor in hoge mate afhankelijk van de Waalse partijen, omdat aan Vlaamse zijde de meerderheid al eerder als gevolg van het uiteenvallen van het kartel verloren was gegaan. Van de 88 Vlaamse kamerleden steunden er nog maar 41 de regering.

Guido De Padt, minister van Binnenlandse Zaken

De jurist Guido De Padt (54) van de (Open) Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD) was lange tijd advocaat. Hij werd provincieraadslid in Oost-Vlaanderen (1982-2003) en schepen in Geraardsbergen (1982-1994). Van 1994 tot 2000 was hij gedeputeerde in Oost-Vlaanderen en daarna was hij tot 2006 burgemeester in Geraardsbergen. In diezelfde plaats werd hij in 2007 opnieuw schepen. Sinds 2003 was De Padt tevens kamerlid met specialisatie verkeersveiligheid, mobiliteit, overheidsbedrijven, politie en veiligheid.

Stefaan De Clerck, minister van Justitie

Stefaan De Clerck (57) studeerde rechten, was advocaat in Kortrijk en van 1990 tot 1995 volksvertegenwoordiger. In dat laatste jaar werd hij minister van Justitie, de post waarop hij in 2008 zou terugkeren. Destijds bekleedde hij deze functie slechts tot 1998, toen hij vanwege de ontsnapping van kindermoordenaar Marc Dutroux gedwongen was af te treden. Daarna was hij onder meer kamerlid, senator, Vlaams parlementslid en sinds 2007 opnieuw kamerlid. Vanaf 2001 was hij burgemeester van Kortrijk. De Clerck speelde als voorzitter van de Christelijke Volkspartij (CVP) een belangrijke rol in de vernieuwing van deze partij, waarvan de naam in september 2001 werd omgedoopt tot Christen-Democratisch en Vlaams (CD&V).

Steven Vanackere, vicepremier en minister van Ambtenarenzaken, Overheidsbedrijven en Institutionele Hervormingen

De christendemocraat Steven Vanackere (44) studeerde rechten en economie aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL), was werkzaam in de banksector en werd later directeur-generaal van de Brusselse Haven. Tussen 2000 en 2005 was hij adjunct-directeur-generaal van de Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer te Brussel (MIVB). Daarnaast was hij adviseur van toenmalig CVP-partijvoorzitter Herman Van Rompuy en kabinetschef van de Brusselse minister Jos Chabert. In 2004 kwam Vanackere in het Vlaams parlement en twee jaar later werd hij Vlaams schepen in Brussel. In 2007 trad hij aan als Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Regering-Van Rompuy beëdigd

Premier Van Rompuy legde nog vlak voor het einde van het jaar, op 31 december, in Kamer en Senaat een korte regeringsverklaring af. Daarin kondigde hij geen nieuw beleid aan maar verplichtte hij zich tot uitvoering van het regeerakkoord dat onder zijn voorganger Leterme was vastgesteld. Wel legde hij de nadruk op het herstel van het vertrouwen bij de bevolking en dan niet al-

Samenstelling regering België
(30 december 2008)

Premier
Herman VAN ROMPUY (CD&V)

Vicepremiers:
Minister van Ambtenarenzaken, Overheidsbedrijven en Institutionele Hervormingen
Steven VANACKERE (CD&V)
Minister van Buitenlandse Zaken
Karel DE GUCHT (Open VLD)
Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen
Didier REYNDERS (MR)
Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
Laurette ONKELINX (PS)
Minister van Werk en Gelijke Kansen
Joëlle MILQUET (CDH)

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Guido DE PADT (Open VLD)
Justitie
Stefaan DE CLERCK (CD&V)
Klimaat en Energie
Paul MAGNETTE (PS)
KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid
Sabine LARUELLE (MR)
Landsverdediging
Pieter DE CREM (CD&V)
Maatschappelijke Integratie, Pensioenen en Grote Steden
Marie ARENA (PS)
Migratie- en Asielbeleid
Annemie TURTELBOOM (Open VLD)
Ondernemen en Vereenvoudigen
Vincent VAN QUICKENBORNE (Open VLD)
Ontwikkelingssamenwerking
Charles MICHEL (MR)

Staatssecretarissen:
Armoedebestrijding
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Begroting
Melchior WATHELET (CDH)
Buitenlandse Zaken
Olivier CHASTEL (MR)
Coördinatie Fraudebestrijding
Carl DEVLIES (CD&V)
Financiën
Bernard CLERFAYT (FDF)
Mobiliteit
Etienne SCHOUPPE (CD&V)
Personen met een handicap
Julie FERNANDEZ-FERNANDEZ (PS)

CD&V - Christen-Democratisch en Vlaams
Open VLD - (Open) Vlaamse Liberalen en Democraten
PS - Parti Socialiste
MR - Mouvement Réformateur
CDH - Centre Démocrate Humaniste
FDF - Front Démocratique des Francophones (Brusselse zusterpartij van de MR)

leen in de economie en de financiële instellingen, maar ook in politiek en justitie. Daarnaast wees Van Rompuy op de te vormen onderzoekscommissie in het dossier rond Fortis, de aanleiding voor de regeringsval. Daarbij ging het vooral om een onderzoek naar de mogelijke schending van de scheiding der machten.

Voor Van Rompuy zijn regeerverklaring voorlas, werd Patrick Dewael beëdigd als kamervoorzitter. Dit gebeurde zeer tot ongenoegen van de oppositie, die er op wees dat Dewael nog altijd niet van blaam gezuiverd was vanwege de recente kwestie rond omstreden benoemingen aan de top van de federale politie.

Belgische justitie zou terroristische aanslag hebben verijdeld

Op 11 december 2008 werden in Brussel en Luik veertien personen gearresteerd op verdenking van het voorbereiden van een zelfmoordaanslag. De arrestanten werden gevolgd sinds het terreuralarm dat eind 2007 in België voor enkele weken was afgekondigd. Zeven van hen werden voorgeleid voor de onderzoeksrechter, van wie er zes werden beschuldigd van lidmaatschap van een terroristische organisatie. Het waren vijf mannen en één vrouw met de Belgische nationaliteit.

De veronderstelde zelfmoordterrorist was de vijfentwintigjarige Hicham Beyayo uit Anderlecht, die in Afghanistan had gevochten aan de zijde van de Taliban. Hij kwam, evenals twee andere verdachten, uit een familie van zware criminelen, hetgeen de Belgische justitie interpreteerde als een toenemende verstrengeling van radicale moslims met de georganiseerde misdaad.

De centrale figuur in de groepering zou de Tunesiër Moez Garsalloui (39) zijn, die nog steeds in Afghanistan vocht. Hij was de echtgenoot van de gearresteerde Malika El Aroud (49), weduwe van een van degenen die twee dagen voor de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten de Afghaanse oppositieleider Ahmed Sjah Massoed vermoordden.

Zij was eind 2007 ook al aangehouden vanwege onder meer het voorbereiden van aanslagen maar toen bij gebrek aan bewijs weer vrijgelaten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nationale Bank voorspelt recessie in België

Guy Quaden, de gouverneur van de Nationale Bank, presenteerde op 8 december 2008 op een persconferentie gegevens over de economische vooruitzichten voor België. Die gaven aan dat de economie eind 2008 – begin 2009 voor het eerst in zestien jaar zou krimpen. Het bbp zou in 2009 dalen met 0,2 procent, terwijl in juni 2008 nog werd uitgegaan van een economische groei van 1,5 procent.
In het tweede kwartaal van 2008 groeide de Belgische economie nog met 0,3 procent, waarna deze in de drie daaropvolgende maanden terugzakte naar 0,1 procent. Voor het laatste kwartaal werd 0,5 procent economische krimp verwacht. Aangezien deze negatieve groei zich zou doorzetten in het eerste kwartaal van 2009, zou België dan in een recessie zijn beland. Daarna zou naar verwachting een geleidelijk herstel intreden.
Quaden relativeerde enigszins de ernst van de situatie door te wijzen op cijfers uit het verleden en het totaal verschillende karakter van deze economische crisis en die uit de dramatische jaren dertig van de twintigste eeuw: 'Een recessie dus, maar dan wel één die in niets te vergelijken is met die van de jaren dertig. Toen keken we tegen krimpingspercentages aan van 20 tot 30 procent. Nu hebben we het over 0,2 procent. Misschien iets meer, maar veel lager dan de inkrimping van 1993, toen het bbp met 0,7 procent afkalfde, zullen we niet uitkomen. Het wordt dus een recessie die perfect vergelijkbaar is met de jongste inkrimping die dit land gekend heeft.'

Overige vooruitzichten

De Nationale Bank voorspelde een federaal begrotingstekort in 2009 van 1,7 procent van het bbp. Het percentage over 2008 bedroeg 0,9 procent en in 2007, toen voor het eerst een tekort ontstond, was dat nog 0,3 procent.
Omdat de overheid in 2008 aan kapitaalinjecties, kredietverlening en waarborgen aan banken 6,1 procent van het bbp had gespendeerd, nam ook de overheidsschuld toe. Wanneer de overheidsinkomsten – uit dividenden en rente op leningen en waarborgen – daarvan werden afgetrokken,

kwam de staatschuld aan het einde van het jaar uit op 87,8 procent van het bbp. Een jaar eerder lag dat op 83,9 procent. Het was voor het eerst in meer dan tien jaar dat de staatschuld procentueel weer toenam.
De Nationale Bank presenteerde op 19 december tevens de maandelijkse enquêtecijfers over het consumenten- en producentenvertrouwen. Van november op december was dat van consumenten gedaald van -22 naar -25, waarmee het laagste peil sinds vijftien jaar werd bereikt. Onder producenten viel dezelfde tendens in nog sterkere mate vast te stellen. Hun vertrouwen nam de laatste maand af van -23,7 naar -31,3 en dat was het laagste sinds 1980, toen de bank begon met de maandelijkse peiling. Vooral het vertrouwen onder industriële ondernemers was laag, terwijl dat in de bouwsector over de laatste maand het meest was gedaald.

Werkloosheid is stijgende

De Nationale Bank ging er van uit dat er tot eind 2009 achtduizend arbeidsplaatsen zouden verdwijnen en dat de werkloosheid zou zijn opgelopen van 6,7 tot meer dan 7 procent van de beroepsbevolking.
De daling van de werkgelegenheid had zich, afgaande op cijfers van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) van begin december 2008, al ingezet in Vlaanderen. Dat was voor het eerst sinds 2004. In Wallonië was deze tendens nog niet zichtbaar door de minder grote conjunctuurgevoeligheid van de Waalse economie. De werkloosheid was er in november nog met zevenduizend afgenomen in vergelijking met een jaar eerder.
Hetzelfde verschil deed zich voor tussen mannen en vrouwen. De overgang naar grotere werkloosheid deed zich alleen bij mannen voor. Vrouwen werkten vaker in minder conjunctuurgevoelige beroepen in de tertiaire en quartaire sectoren en werden om die reden minder getroffen.

Regering komt met economisch herstelplan

De federale regering presenteerde op 11 december 2008 een herstelplan voor de periode 2009-2010 ter waarde van 3,3 miljard euro om productie en consumptie te stimuleren. De maatregelen tegen de om zich heen grijpende economische crisis betroffen lastenverlichting voor ondernemingen en verhoging van de sociale uitkeringen, alsmede de afspraken die werkgevers en werknemers zouden vastleggen in een loonakkoord.

Koopkrachtverbetering

Werkgeversorganisaties maakten op 18 december 2008 bekend in te stemmen met het overeengekomen conceptloonakkoord. Op 22 december volgden de leden van de vakbonden, waarna diezelfde dag de ondertekening plaatsvond. Over de concrete uitvoering zou nog wel binnen de verschillende bedrijfssectoren worden onderhandeld. De principebeslissing luidde dat bovenop het systeem van automatische loonindexering een netto loonsverhoging werd afgesproken van maximaal 125 euro in 2009 en maximaal 250 euro in 2010.
Van overheidszijde werden de uitkeringen opgetrokken. De vergoeding bij tijdelijke werkloosheid ging omhoog van 60 naar 70 procent van het loon voor samenwonenden en van 65 naar 75 procent voor alleenstaanden en gezinshoofden. Ook tijdelijke arbeidskrachten voor wie meer dan drie maanden geen werk was, konden in aanmerking komen voor een uitkering. De laagste uitkeringen kregen er 2 procent bij.
Tenslotte zou de elektriciteitsrekening in elk huishouden met 30 euro worden verlaagd. De kosten daarvan voor de distributeurs werden door de overheid gefinancierd.

Lastenverlichting en investeringen

Om de lasten voor het bedrijfsleven te verlichten, zouden ondernemingen gemakkelijker toegang krijgen tot kredieten. Ook werden de loonlasten verlaagd en nog eens extra die op nacht- en ploegenarbeid, overuren en voor onderzoekspersoneel.
Voorts werden maatregelen getroffen op het gebied van de BTW. In de eerste drie kwartalen van 2009 konden bedrijven uitstel krijgen van betaling daarvan en BTW-tegoeden zouden sneller worden terugbetaald. Om de woningbouw een impuls te geven werd bij particuliere nieuwbouwwoningen de BTW tijdelijk verlaagd.

De overheid zou zelf ook investeren in gebouwen, met een accent op energiebesparing. Geplande bouwwerken, onder meer voor gevangenissen, werden versneld uitgevoerd en nieuwe werden gestart.

JUSTITIE

Ex-ondervoorzitter Vlaams Blok veroordeeld wegens negationisme

De correctionele rechtbank in Brussel veroordeelde op 12 december 2008 Roeland Raes, voormalig senator en ondervoorzitter van het Vlaams Blok – voorloper van Vlaams Belang (VB) – tot vier maanden voorwaardelijk. Ook moest hij 1.000 euro betalen aan het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR) en het Forum der Joodse Organisaties (FJO). Raes werd veroordeeld omdat hij in 2001 zijn twijfels had geuit over de uitroeiing van joden door de nazi's. In België was het ontkennen van de Holocaust strafbaar op basis van de negationismewet uit 1995, hetgeen overigens door sommige critici werd beschouwd als een aantasting van de vrijheid van meningsuiting.
Het officiële standpunt van VB was dat er geen ruimte in de partij was voor negationistische ideeën. Zo was in november aangekondigd dat het kaderlid Luc Van Keerbergen uit de partij werd gezet toen hij was betrapt op het zingen van een anti-joods lied. Toch bleek Raes als vrijwilliger actief te zijn op het VB-hoofdkwartier in Brussel en lid te zijn van de partijraad. Destijds had hij wel zijn functies in de partij moeten neerleggen.

Levenslang voor vrouw die haar vijf kinderen doodde

Het hof van assisen van Waals-Brabant veroordeelde op 19 december 2008 de tweeënveertigjarige vrouw Geneviève L. tot levenslange gevangenisstraf voor de moord op haar vijf kinderen. De strafmaat was hoger dan het Openbaar Ministerie (OM) had geëist, namelijk dertig jaar cel. Anders dan de verdediging meenden het hof en de juryleden dat er geen verzachtende omstandigheden waren aan te voeren, ook al was de vrouw depressief en verkeerde ze in een isolement.
De vrouw had in België een schok te weeg gebracht door op 28 februari 2007 in Nijvel (Waals-Brabant) haar kinderen, in de leeftijd van vier tot veertien jaar oud, met messteken om het leven te brengen. Vervolgens deed ze een mislukte zelfmoordpoging. Tijdens het proces had zij spijt betuigd, maar over de motieven kon niet echt duidelijkheid worden verkregen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Commissie pleit bedrijf SWIFT vrij van privacyschending

De Belgische privacycommissie maakte op 10 december 2008 bekend dat de financiële instelling SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) zich niet schuldig had gemaakt aan schending van de privacywetgeving. Via het bedrijf, dat wereldwijd het financiële transactieverkeer organiseerde en haar hoofdkwartier had in België, had de Amerikaanse inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA) sinds de aanslagen van 11 september 2001 inzage gekregen in via België verlopende internationale transacties. Daarmee kon de Amerikaanse overheid geldstromen van terreurverdachten in kaart brengen.
Volgens de commissie was Swift door de Verenigde Staten wettelijk gedwongen om informatie vrij te geven en had het daarbij bedongen dat de gegevens alleen geraadpleegd zouden worden bij een concrete verdenking en alleen wanneer het terrorisme betrof. Ook had Swift zelf privacybeschermende maatregelen genomen.

(vorige berichten pagina 668/3 - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Toename aantal vergrijpen van extreemrechts

Het aantal misdaden en andere vergrijpen, begaan door extreemrechtse politieke groeperingen, nam in het aflopende jaar met bijna 30 procent toe, zo meldde dagblad de *Frankfurter Rundschau* op 27 december 2008. Daarbij gebruikte de krant cijfers van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Er waren 11.928 van zulke incidenten in de eerste tien maanden van 2008, vergeleken met 9.206 in dezelfde periode in 2007. Het aantal gewelddadige aanvallen steeg met 15 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoofd Deutsche Bank ziet geen Duitse kredietcrisis

Josef Ackermann, hoofd van Duitslands grootste bank de Deutsche Bank, zei op 2 december 2008 voor de televisiezender *Bayerischer Rundfunk* dat er geen Duitse kredietcrisis was, ook al werden banken ervan beschuldigd dat zij niet voldoende uitleenden aan consumenten en bedrijven. Ackermann voegde daaraan toe dat in het jaar 2008 de kredietverlening door Duitse banken met 13 procent was gegroeid. Ook gaf hij cijfers waaruit moest blijken dat niet alleen grote ondernemingen, maar ook middelgrote en kleine bedrijven meer hadden geleend dan in 2007.

Parlement keurt economisch reddingspakket goed

Ondanks enige tegenstand van enkele van de zestien Duitse deelstaten stemde de Bondsraad op 5 december 2008 in met een pakket maatregelen, bedoeld om de Duitse economie uit de recessie te halen. De Bondsdag had het pakket een dag eerder goedgekeurd.
Bondskanselier Angela Merkel zei dat het pakket 32 miljard euro beliep en zo'n 50 miljard euro aan economische activiteiten zou uitlokken. De maatregelen omvatten fiscale tegemoetkomingen voor bedrijven, door de staat gegarandeerde leningen voor kleine en middelgrote bedrijven, vrijstelling van wegenbelasting voor nieuwe auto's gedurende een jaar en versnelde infrastructurele bestedingen van staatswege.

Hypotheekbank HRE krijgt weer staatssteun

De in ernstige moeilijkheden geraakte Duitse onroerendgoedbank Hypo Real Estate (HRE), die eerder al door de staat van een bankroet was gered, maakte op 9 december 2008 bekend dat zij uiteindelijk 30 miljard euro zou krijgen in leningsgaranties van staatswege in plaats van 20 miljard vanuit een reddingsplan van de regering voor de banksector. HRE was Duitslands grootste slachtoffer van de bankencrisis.

Duitse industrie ziet nog af van saneren

Het Duitse bedrijfsleven zou voorlopig afzien van grote ontslagrondes. Dat was het resultaat van overleg van een aantal grote Duitse bedrijven met politici, ondernemers, bankiers, vakbondsbestuurders en wetenschappers op het kantoor van bondskanselier Angela Merkel in Berlijn op 14 december 2008. In plaats van saneringen zouden arbeidsmarktinstrumenten als korter werken worden ingezet, zo zei minister van Financiën Peer Steinbrück na afloop van de vergadering.
Algemeen werd in Duitsland rekening gehouden met een ernstige recessie in 2009 als gevolg van de kredietcrisis.

Producentenvertrouwen op laagtepunt

Het vertrouwen van Duitse ondernemers kwam in december 2008 uit op een laagterecord, zo maakte het economisch onderzoeksinstituut IFO op de achttiende van die maand bekend. Voor de zevende achtereenvolgende maand daalde het vertrouwen, nu naar 82,6 punten. 'Deze index maakt extra duidelijk dat de Duitse economie midden in de storm zit', aldus de econome Jennifer McKeown.
Het vorige laagterecord was 84,8 punten in februari 1993, twee jaar nadat IFO begonnen was met het verzamelen van data in het herenigde Duitsland.

Duitse inflatie voorbij hoogste punt

De inflatie in Duitsland zwakte in december af tot 1,1 procent, maar kwam nog steeds uit op het hoogste jaargemiddelde in veertien jaar, zo bleek uit voorlopige officiële cijfers die het Federaal Bureau voor de Statistiek, Destatis, op 30 december 2008 bekend maakte. De inflatie was in november nog 1,4 procent.
Voor heel 2008 bedroeg de inflatie 2,6 procent en dat was hoger dan het niveau van 2007, toen het 2,2 procent was. De inflatie in 2008 was de hoogste sinds 1994, toen deze op 2,8 procent lag.

JUSTITIE

Libanees tot levenslang veroordeeld voor mislukte aanslag

De Libanese man Youssef Mohammed el-Hajdib (24), die beschuldigd was van het samen met een medeplichtige plaatsen van bommen in koffers in twee Duitse treinen, werd op 9 december 2008 veroordeeld wegens poging tot moord en kreeg levenslange gevangenisstraf. De aanslag op twee regionale treinen op het Centraal Station van Keulen in juli 2006 mislukte omdat de ex-

plosieven niet tot ontploffing kwamen. El-Hajdib werd een maand later gearresteerd. De andere verdachte, Jihad Hamad, vluchtte naar zijn geboorteland Libanon, werd daar aangehouden en in december 2007 veroordeeld tot twaalf jaar gevangenisstraf.
'Dat er geen bloedbad werd aangericht met vele doden, was alleen te danken aan het feit dat de twee een fout maakten bij het in elkaar zetten van de explosieven', aldus de voorzitter van de rechtbank, Ottmar Breidling. El-Hajdib zei dat de aanslagen gepland waren als wraak, nadat sommige Duitse kranten Deense karikaturen van de profeet Mohammed gepubliceerd hadden. Hij zei ook dat hij erop had aangedrongen dat de bommen gebrekkig gefabriceerd zouden worden. 'Ik zweer bij God almachtig dat ik niet de bedoeling had om iemand te doden', aldus el-Hajdib. De rechtbank wees echter op uitspraken van Hamad bij zijn berechting in Libanon dat zij samen wél wilden doden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Europees hof tegen Duits vreemdelingenregister

Het Europees Hof van Justitie sprak op 16 december 2008 uit dat het centrale vreemdelingenregister van de Duitse overheid verboden discriminerende kenmerken had. In dit register werden gegevens opgenomen over buitenlanders die drie maanden in Duitsland woonden of gewoond hadden. Ook verdenkingen en veroordelingen werden hierin genoteerd. Het Hof oordeelde dat het uit een oogpunt van bestrijding van criminaliteit uit den boze was om Duitsers en burgers uit andere landen van de Europese Unie verschillend te behandelen.

(Vorige berichten pagina 673/2 e.v. - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Islamitische graven ontheiligd

Op een begraafplaats van soldaten die sneuvelden tijdens de Eerste Wereldoorlog, vlakbij het Noord-Franse plaatsje Arras, werden op 8 december 2008, bij de start van het Islamitische Offerfeest, minstens vijfhonderd graven van moslimsoldaten ontheiligd. Vandalen hadden onder andere hakenkruisen op grafstenen geschilderd. President Sarkozy sprak van 'weerzinwekkend racisme'.

Bewaking aangescherpt vanwege terroristische dreiging

Na dreigementen die op 16 december 2008 leidden tot de ontruiming van het Parijse warenhuis Printemps, waar de politie vijf dynamietstaven zonder ontstekingsmechanisme had gevonden, verscherpte Frankrijk de bewaking tegen mogelijke terroristische aanslagen vanwege de aanwezigheid van 2.600 Franse militairen in Afghanistan.
Voor de Franse autoriteiten stond overigens niet vast dat de dynamietstaven geplaatst waren door moslimextremisten. Een brief aan persbureau *Agence France Presse* (AFP), ondertekend met Front Révolutionnaire Afghan, bevatte een woordkeuze en taalgebruik die eerder wezen naar Frans extreemlinks. Ook werden aanslagen door moslimextremisten altijd pas achteraf opgeëist. President Sarkozy zei, hoe dan ook, nooit met terroristen te zullen onderhandelen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Miljarden voor bouw en auto-industrie

President Sarkozy presenteerde op 4 december 2008 nieuwe plannen tegen de recessie. Hij trok 26 miljard euro uit voor hulp aan de automobielindustrie en de bouwsector. Bij de bekendmaking bij de Renaultfabriek in het Noord-Franse Douai beloofde Sarkozy meer geld als ook de Amerikaanse overheid meer financiële steun aan de auto-industrie zou verstrekken. Het meeste geld – een investeringsprogramma van 6,5 miljard euro – ging naar de bouwsector.
Oppositieleider Martine Aubry van de Socialistische Partij (PS) had liever gezien dat Frankrijk de inkomstenbelasting voor hoge inkomens had verhoogd om de economie te stimuleren, zoals in Groot-Brittannië gebeurde.

Ook geld voor Franse banken

Nadat de Europese Commissie op 8 december akkoord was gegaan met een Franse kapitaalinjectie van 10,5 miljard euro voor de zes grootste Franse banken startte een speciale door de staat gecontroleerde holding op 11 december met de uitvoering. Het geld was bedoeld om de liquiditeit van de banken, die door de wereldwijde financiële crisis was opgedroogd, te versterken. Als tegenprestatie moesten de banken meer lenen aan consumenten, bedrijven en gemeenten.

Record geldboete voor staalbedrijven

De Franse Raad voor de Mededinging (CC) gaf op 16 december 2008 een record geldboete van 575 miljoen euro aan elf staalbedrijven, waaronder dochterondernemingen van staalgigant ArcelorMittal, wegens illegale kartelvorming. De hoogste boete, 288 miljoen, ging naar ArcelorMittal-dochter PUM Service Acier, een van de drie leiders van het kartel. Volgens de CC had het kartel de Franse economie honderden miljoenen euro's gekost.
ArcelorMittal, dat naar eigen zeggen dit soort zaken zeer serieus nam en er alles aan deed om concurrentievervalsing tegen te gaan, kondigde aan in beroep te gaan.

ONDERWIJS

Arrestaties bij protesten tegen onderwijshervorming

Op 18 december 2008 arresteerde de politie in Lyon 38 mensen bij een uit de hand gelopen studentenprotest tegen plannen om het middelbaar onderwijs te hervormen, waaronder een vermindering van het aantal lesuren. In heel Frankrijk gingen 150.000 betogers de straat op, veelal vreedzaam. Maar in Lyon kwamen agenten in gevecht met ongeveer 150 betogers die stenen gooiden en auto's en bushokjes beschadigden.
Minister van Onderwijs Xavier Darcos verklaarde na de protesten de plannen te willen heroverwegen. De studenten kondigden aan door te gaan totdat de plannen van de baan waren.

BUITENLANDSE ZAKEN

China ontstemd over ontmoeting met Dalai Lama

Op 9 december 2008 waarschuwde China president Sarkozy voor verslechterde verhoudingen na diens ontmoeting met de Dalai Lama, het weekeinde ervoor in Polen. China zag de Dalai Lama, de spiritueel leider van het door China bezette Tibet, als een separatist en beschouwde de ontmoe-

ting als een 'brutale inmenging' in China's binnenlandse aangelegenheden. Hoewel Beijing niets had gezegd over economische sancties, was het Franse bedrijfsleven bezorgd over mogelijke gevolgen van gespannen Frans-Chinese verhoudingen.

(Vorige berichten pagina 676/1 e.v. - 2008)

GEORGIË

BINNENLAND

President Saakasjvili ontslaat premier

President Michail Saakasjvili van Georgië ontsloeg op 27 oktober 2008 premier Vladimir Goergenidze. De reden hiervoor was volgens Saakasjvili dat zijn land nieuwe energie nodig had om de problemen te bestrijden die het gevolg waren van de vijfdaagse oorlog met Rusland in augustus. Goergenidze was in november 2007 aangetreden als premier, met als belangrijkste taak het aantrekken van nieuwe buitenlandse investeerders.
Saakasjvili droeg op 28 oktober 2008 de vijfendertigjarige Georgische ambassadeur in Turkije, Grigol Mgaloblisjvili, voor als nieuwe premier. Het parlement ging op 1 november met de benoeming akkoord.
Min of meer gelijktijdig met het ontslag van Goergenidze maakte voormalig parlementsvoorzitter en ex-bondgenoot van Saakasjvili, Nino Boerdzjanadze, bekend dat ze binnenkort een nieuwe partij, Verenigd Georgië, zou oprichten. Boerdzjanadze eiste net als de oppositiepartijen nieuwe verkiezingen.

Enkele ministers vervangen

De nieuwe premier Mgaloblisjvili maakte op 9 december bekend dat David Sicharoelidze, sinds maart 2006 Georgisch ambassadeur in de Verenigde Staten, was benoemd tot minister van Defensie. Minister van Cultuur Grigol Vasjadze werd de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken. De beide benoemingen werden nodig nadat president Saakasjvili vier dagen eerder hun voorgangers, respectievelijk David Kezerasjvili en Eka Tkesjelasjvili, had ontslagen.
Voorts werd het parlementslid Nika Roeroea minister van Cultuur en de parlementariër Lasja Zjvania zou Eka Sjarasjidze opvolgen als minister van Economische Ontwikkeling. De invloedrijke secretaris van de Georgische Veiligheidsraad, Alexander Lomaja, zou ook worden vervangen, maar het was nog niet duidelijk door wie.
De reeks ontslagen en benoemingen vond plaats op een moment dat er steeds meer kritiek kwam op Saakasjvili vanwege de voor Georgië slecht verlopen oorlog met Rusland.

BUITENLANDSE ZAKEN

Georgië en Rusland in oorlog

De separatistische regio Zuid-Ossetië had zich net als de regio Abchazië begin jaren negentig van de twintigste eeuw na een bloedige oorlog aan het feitelijke gezag van Georgië onttrokken. Sindsdien waren er aan de wederzijdse grenzen herhaaldelijk dodelijke incidenten geweest. Rusland steunde de beide regio's en had in de voorgaande jaren de inwoners Russische paspoorten verstrekt. Moskou was verbolgen over de toenadering van Georgië tot het Westen, waaronder ook het streven naar lidmaatschap van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO).
De politieke en militaire situatie rond Zuid-Ossetië spitste zich in de loop van de zomer van 2008 toe en liep begin augustus uit op een oorlog tussen Rusland en Georgië, waaraan ook ongeregelde Zuid-Ossetische milities deelnamen. Daaraan waren tal van gewapende incidenten voorafgegaan. Nadat er bij vuurgevechten in de voorgaande nacht doden waren gevallen, mobiliseerde Zuid-Ossetië op 4 juli zijn leger.

Abchazië wijst vredesvoorstel Verenigde Naties af

Een vredesvoorstel van de Verenigde Naties dat door de Duitse minister van Buitenlandse Zaken Frank-Walter Steinmeier was gepresenteerd, werd op 18 juli door de regering van de andere separatistische regio van Georgië, Abchazië, afgewezen. Het plan omvatte drie stappen en met name de laatste stap, het verlenen van vergaande autonomie aan de regio binnen Georgië, werd door Abchazië verworpen. Het wenste alleen akkoord te gaan met onafhankelijkheid.

Vijandelijkheden laaien op

Bij vuurgevechten tussen Georgië en Zuid-Ossetische separatisten in de nacht van 1 op 2 augustus kwamen volgens Zuid-Ossetië zeker zes mensen om het leven. Georgië zou de Zuid-Ossetische hoofdstad Tschinvali met granaten hebben bestookt. Op 3 augustus zouden bussen meer dan vijfhonderd personen, onder wie vierhonderd kinderen, uit voorzorg vanuit Zuid-Ossetië naar de aangrenzende Russische republiek Noord-Ossetië hebben vervoerd.
In de nacht van 7 op 8 augustus braken gevechten uit tussen Georgische en Zuid-Ossetische militaire eenheden rond Tschinvali. De gevechten ontstonden nadat president Michail Saakasjvili een eenzijdig staakt-het-vuren had afgekondigd. Rusland liet in die nacht de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties voor spoedberaad bijeenroepen, maar deze ging zonder resultaat uiteen. Nadat de Russische premier Vladimir Poetin vanuit Beijing, waar hij de Olympische Spelen bijwoonde, Georgië had gedreigd met vergelding, braken op de avond van 8 augustus zware gevechten uit tussen Russische en Georgische troepen in Zuid-Ossetië. Georgië beschuldigde Rusland van het bombarderen van Georgische luchthavens en de strategisch belangrijke haven Poti aan de Zwarte Zee. Georgië riep in verband met de crisis tweeduizend man troepen die in Irak waren ingezet, naar eigen land terug.
Volgens de separatisten in Zuid-Ossetië waren er inmiddels al veertienhonderd doden gevallen bij de gevechten.

Georgische nederlaag een feit

De Russische president Dmitri Medvedev gaf Russische troepen op 12 augustus opdracht de gevechten te staken. De Georgische troepen waren toen grotendeels uit Zuid-Ossetië verdreven en de Russen hadden zelfs een strook in Georgië aan de grens met Zuid-Ossetië bezet. Zij bezetten tevens de stad Gori, enkele tientallen kilometers van de Georgische hoofdstad Tbilisi, waardoor de belangrijkste verbindingsweg van oost naar west in Georgië was geblokkeerd. Ook waren Russische militairen vanuit Abchazië Georgië binnengevallen en was de havenstad Poti aan de Georgische westkust in Russische handen. Na de Georgische aanval op Tschinvali spraken Russische politici en media steevast over 'genocide' tegen Zuid-Ossetische burgers.
Veel commentatoren waren van mening dat het Russische militaire geweld een manier

was om het bewind van president Saakasjvili te straffen voor zijn streven tot de NAVO toe te treden. In dat licht vonden zij het onbegrijpelijk dat Saakasjvili zijn troepen opdracht had gegeven Zuid-Ossetië binnen te vallen. Rusland zou de kans een harde klap uit te delen immers niet laten passeren.

Vredesakkoord getekend

De leiders van Zuid-Ossetië en Abchazië, Edvard Kokojty en Sergej Bagapsj, ondertekenden op 14 augustus in Moskou in aanwezigheid van president Medvedev een vredesakkoord. Dat was door de Franse president Nicolas Sarkozy namens de Europese Unie en in overleg met Moskou opgesteld.
De presidenten Saakasjvili en Medvedev ondertekenden namens Georgië en Rusland de overeenkomst op respectievelijk 15 en 16 augustus. Saakasjvili deed dat na urenlang crisisberaad in Tbilisi met de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice. Hij zette pas zijn handtekening nadat het akkoord op een belangrijk punt was bijgesteld. In een aangehechte brief beperkte Sarkozy het recht van Moskou om veiligheidsoperaties in Georgië uit te voeren. Rusland zou niet het recht krijgen dat te doen in dichtbevolkt gebied of op de snelweg die dwars door het land liep.
Terwijl Rice tijdens een persconferentie Rusland opriep ook snel te tekenen, trok een colonne Russische pantserwagens nog op richting Tbilisi, om te blijven staan op 55 kilometer van de hoofdstad. Het bleef lang onduidelijk of de Russische troepen zich uit de 'bufferzone' die zij bezet hielden buiten het grondgebied van Zuid-Ossetië en Abchazië, zouden terugtrekken. Op 22 augustus begonnen Russische troepen echter aan de terugtrekking. Zij verlieten de stad Gori en de militaire basis bij Senaki in het westen van het land. Andere posities bij Senaki en de havenstad Poti bleven echter nog in Russische handen.

Rusland erkent onafhankelijkheid Abchazië en Zuid-Ossetië

Rusland ging op 26 augustus formeel over tot erkenning van de onafhankelijkheid van Abchazië en Zuid-Ossetië, nadat het parlement in Moskou daar een dag eerder op had aangedrongen. President Medvedev noemde de erkenning de enige manier om de levens van de inwoners van de twee regio's veilig te stellen. Bescherming van 'Russische staatsburgers' in Abchazië en Zuid-Ossetië was volgens Medvedev de belangrijkste reden geweest voor het Russische militaire ingrijpen. Uit protest tegen de Russische erkenning liet Georgië op 29 augustus weten de diplomatieke betrekkingen met Rusland te zullen verbreken. Ook Moskou deelde mee zijn ambassade in Tbilisi te zullen sluiten.
De Russische beslissing kon niet los worden gezien van de erkenning begin 2008 van de onafhankelijkheid van Kosovo door de meeste westerse landen, de Verenigde Staten voorop. De Kosovaarse afscheiding van Servië was destijds door Rusland scherp bekritiseerd. In de erkenning van Abchazië en Zuid-Ossetië werd Rusland voorlopig alleen gevolgd door Nicaragua, op 2 september.

Etnische zuiveringen in Zuid-Ossetië gemeld

In de nasleep van de oorlog vonden in het grensgebied tussen Georgië en Zuid-Ossetië etnische zuiveringen plaats. Dat zeiden de Georgische regering en internationale mensenrechtenorganisaties eind augustus. Slachtoffers waren vooral etnische Georgiërs in Zuid-Ossetische dorpen, waar velden en bossen in brand stonden en huizen werden geplunderd. Inwoners werden vaak mishandeld en in een enkel geval vermoord. De operaties zouden vooral door Zuid-Ossetische milities worden uitgevoerd. Over de rol van Russische militairen daarbij bestond onduidelijkheid.
Sinds het begin van de oorlog waren vele burgers in het grensgebied op de vlucht geslagen. Naar schatting waren zo'n honderdzestigduizend mensen eind augustus nog steeds niet naar hun oorspronkelijke woonplaats teruggekeerd.

Beide partijen zouden clusterbommen hebben gebruikt

Een woordvoerder van Human Rights Watch (HRW) verklaarde op 1 september in Genève dat Georgië had toegegeven dat het bij zijn militaire offensief in Zuid-Ossetië clusterbommen had gebruikt. De mensenrechtenorganisatie verklaarde een brief met die mededeling van het Georgische ministerie van Defensie te hebben ontvangen. De M85 clusterbom zou zijn gebruikt bij de Rokitunnel die Zuid-Ossetië met Rusland verbond. Het was dezelfde bom die veelvuldig door Israël was gebruikt bij zijn oorlog met de Libanese Hezbollahbeweging in de zomer van 2006.
Volgens HRW had Rusland bij het conflict in Zuid-Ossetië eveneens clusterbommen gebruikt. De Russen ontkenden dat echter.

Minder burgerslachtoffers dan eerst gemeld

HRW verklaarde op 11 september dat er bij de oorlog minder dan honderd burgers waren omgekomen, een veel lager aantal dan de ongeveer vijftienhonderd die door Rusland en zijn Zuid-Ossetische bondgenoten telkens waren genoemd. Tatjana Loksjina, een Russische onderzoeker van HRW, had een ziekenhuis en een begraafplaats in de regio bezocht en gesprekken met bewoners gevoerd, voordat zij tot het veel kleiner aantal slachtoffers kwam. Zij stelde verder dat er geen aanwijzingen waren dat Georgische troepen zich schuldig hadden gemaakt aan wreedheden, martelingen en verkrachtingen, in tegenstelling tot wat Russische en Zuid-Ossetische autoriteiten hadden beweerd. Deze hadden Georgië ervan beschuldigd dat het tijdens de oorlog 'genocide' op de Zuid-Ossetische bevolking had gepleegd. Loksjina zei wel dat haar bezoek aan de regio bewijzen had opgeleverd dat Georgische tanks hadden gevuurd op souterrains van flats waar burgers hun toevlucht hadden gezocht.
Zuid-Ossetische milities waren volgens HRW nog steeds bezig etnisch Georgische dorpen te plunderen en plat te branden. Dat laatste werd door Aleksander Tsjerkasov van de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial bevestigd.
De Georgische autoriteiten hadden laten weten dat aan hun zijde tijdens de vijfdaagse oorlog 169 man militairen en politie waren omgekomen en 69 burgers. Volgens Russische militaire bronnen waren er 74 Russische militairen tijdens de gevechten gesneuveld.

Poetin verdedigt Russische optreden in Georgië

Premier Poetin verdedigde op 11 september tegenover wetenschappers en journalisten het Russische optreden in Zuid-Ossetië. Hij meende dat Rusland daartoe wel moest overgaan nadat Georgië de regio had aangevallen. Daarnaast stelde hij dat Rusland, in tegenstelling tot wat volgens hem in het Westen gedacht werd, geen imperiale ambi-

ties koesterde ten opzichte van omringende landen.
De Zuid-Ossetische leider Kokojty zei op 11 september dat zijn doel aansluiting bij Rusland was. Hij nam die woorden later op de dag echter terug en zei dat hij verkeerd was begrepen.

Rusland legt EU-waarnemers beperkingen op

Als onderdeel van de overeenkomst voor een staakt-het-vuren had Moskou erin toegestemd zich volledig terug te trekken uit gebieden buiten Zuid-Ossetië en Abchazië, binnen tien dagen nadat honderden EU-waarnemers op 1 oktober ter plaatse zouden zijn. Die terugtrekking zou ook gelden voor een bufferzone van rond 6,5 kilometer aan de zuidelijke grens van Zuid-Ossetië met Georgië. Rusland maakte echter op 30 september duidelijk dat de waarnemers niet zouden worden toegelaten tot de bufferzone. Maar op 8 oktober begonnen Russische troepen toch aan de terugtrekking uit die zone.
Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) liet via een woordvoerder in Genève op 17 oktober weten dat inmiddels twintigduizend Georgische vluchtelingen naar de bufferzone waren teruggekeerd. De organisatie waarschuwde echter voor de aanwezigheid van mijnen en andere explosieven.

Westerse financiële hulp voor Georgië

Tijdens een internationale donorconferentie in Brussel zegden westerse landen en instellingen, geleid door de Verenigde Staten en de Europese Unie, op 22 oktober 4,5 miljard dollar (ca. 3,4 miljard euro) aan hulp voor Georgië toe. Van dit bedrag zou 3,7 miljard worden besteed aan sociale uitgaven en wederopbouw en de rest zou in de privésector worden geïnvesteerd om de economische groei te stimuleren.
De gevechtshandelingen, waaronder Russische luchtaanvallen, hadden in Georgië aanzienlijke schade aangericht. Daar kwam nog bij dat de buitenlandse directe investeringen sinds het begin van de oorlog met 50 procent waren gedaald.

Rusland ratificeert verdragen met Abchazië en Zuid-Ossetië

Een van de Kamers van het Russische parlement, de Staatsdoema, stemde op 29 oktober unaniem voor ratificatie van de vriendschapsverdragen met Abchazië en Zuid-Ossetië, die in september in het Kremlin waren ondertekend. De verdragen voorzagen in de stationnering van 7.600 man Russische troepen – 3.800 in beide regio's. Het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken had de Staatsdoema laten weten dat de verdragen noodzakelijk waren om een wettelijke basis te creëren voor de stationnering.

Militaire post in Georgië door Rusland ontruimd

Het Kremlin had zijn troepen inmiddels uit de bufferzone buiten Zuid-Ossetië teruggetrokken. Georgië meende echter dat de aanwezigheid van Russische troepen in beide regio's en in gebieden die vóór de oorlog onder Georgische controle waren, een inbreuk was op het vredesakkoord dat na de oorlog was bereikt.
Russische troepen ontruimden op 12 december een militaire post bij Zuid-Ossetië, vlakbij het door etnische Georgiërs bewoonde dorp Perevi. EU-waarnemers uitten zich positief over de ontruiming van de post, die volgens hen duidelijk buiten Zuid-Ossetië lag.

Rusland beschuldigt buitenlandse vrijwilligers van deelname aan oorlog

Rusland beschuldigde op 23 december bij monde van een hoge functionaris van het Openbaar Ministerie (OM), Alexander Bastrykin, buitenlandse staatsburgers van deelname aan de oorlog aan Georgische kant. Het zou gaan om vrijwilligers uit Oekraïne, Tsjechië, Turkije en de Verenigde Staten. Oekraïne en de VS waren op dat punt al eerder door Rusland beschuldigd, hetgeen tot ontkenningen door beide landen had geleid.

Missie in Georgië kan niet worden verlengd

Op 31 december zou de waarnemersmissie van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in Georgië eindigen. Voorzitter Finland had toestemming voor verlenging met de gebruikelijke drie maanden gevraagd aan de 56 lidstaten van de organisatie. Rusland stemde echter niet in met aanwezigheid van de missie in Abchazië en Zuid-Ossetië. Na de oorlog had Rusland de OVSE-waarnemers al de toegang tot de twee regio's ontzegd. Volgens Georgië probeerde Rusland met zijn weigering 'oorlogsmisdaden' die het had begaan te verbergen.

(Vorige berichten pagina 377/3 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Labour eindigt als vijfde bij tussentijdse verkiezing

De kandidaat voor de Labourpartij (Lab) in het district Henley, Richard McKenzie, eindigde bij een tussentijdse verkiezing op 26 juni 2008 als vijfde, het slechtste resultaat voor een kandidaat van een van de twee grote partijen sinds 1976. McKenzie kreeg niet alleen minder stemmen dan de conservatief John Howell, maar ontving ook minder steun dan de kandidaten van de Liberaal-Democraten (LibDem), de Groenen en de extreemrechtse Britse Nationale Partij (BNP). De tussentijdse verkiezingen waren nodig omdat het zittende conservatieve parlementslid Boris Johnson zijn zetel had opgegeven na zijn verkiezing tot burgemeester van Londen begin mei.
Het was voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog dat een kandidaat van de regerende partij op een vijfde plaats eindigde bij tussentijdse verkiezingen. Na de nederlaag bij de burgemeestersverkiezingen in Londen en het verlies van het Noord-Engelse district Crewe begin juni was het verlies in Henley de derde gevoelige tik voor Lab in korte tijd. In veel landelijke peilingen lag de partij meer dan twintig procentpunten achter op de Conservatieven (Cons).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Britse huizenmarkt verder onder druk

De Britse huizenprijzen daalden in november 2008 met 2,6 procent ten opzichte van de voorgaande maand, de grootste terugval in één maand sinds september 1992. Volgens cijfers die de grootste Britse hypotheekbank Halifax op 4 december 2008 bekendmaakte, waren de prijzen nu terug op het niveau van juli 2005. Een econoom van de bank noemde de aanvankelijk hoge huizenprijzen in verhouding tot de lonen, da-

lende inkomsten van particulieren en de afnemende verstrekking van hypotheken als de belangrijkste oorzaken van de inzakkende huizenmarkt.

Verstrekte hypotheken neemt sterk af

Op 23 december 2008 maakte de British Bankers' Association (BBA), een organisatie waarin de belangrijkste Britse hypotheekverstrekkers vertegenwoordigd waren, bekend dat het aantal verstrekte hypotheken in november met 61 procent was gedaald ten opzichte van een jaar eerder. De daling ten opzichte van een maand eerder bedroeg 14 procent. Het gebrek aan geld bij banken, dat werd veroorzaakt door de kredietcrisis, en de afwachtende houding van kopers die hoopten op lagere prijzen in de nabije toekomst werden genoemd als belangrijkste oorzaken van de daling.

Britse centrale bank verlaagt weer rente

De Bank of England verlaagde op 4 december 2008 de rente voor de derde keer in drie maanden, ditmaal met een vol procent tot 2 procent. De rentestand belandde daarmee op het laagste niveau sinds 1951. De centrale bank wilde daarmee banken dwingen hun rentes op leningen te verlagen om zo de heersende recessie te bestrijden.

Werkloosheid stijgt naar hoogste niveau in tien jaar

Het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) maakte op 17 december 2008 bekend dat de werkloosheid in Groot-Brittannië in het derde kwartaal met 137.000 was toegenomen tot 1,86 miljoen. Het werkloosheidspercentage steeg daarmee naar 6,0 procent, het hoogste niveau sinds medio 1999. Ook het aantal werkloosheidsuitkeringen nam toe, met 75.700 tot bijna 1,1 miljoen.
De toenemende werkloosheid was het gevolg van de sterk afkoelende Britse economie. Deze kromp in het derde kwartaal van 2008 met 0,5 procent. Economen verwachtten voor 2009 een krimp van de economie met meer dan 1 procent. De sombere berichten voedden de angst voor een verdere toename van de werkloosheid.

Britse auto-industrie vraagt overheid om miljarden steun

De Britse vertegenwoordiger van de auto-industrie deed op 18 december 2008 een oproep aan de regering van premier Gordon Brown om de sector financieel te hulp te schieten. Voorzitter van de Society of Motor Manufacturers and Traders (SMMT) Paul Everitt stelde dat er direct financiële steun en nieuwe kredieten nodig waren om ernstige schade aan de auto-industrie te voorkomen. De Britse overheid was al in overleg met de eigenaar van Jaguar Land Rover, het Indiase bedrijf Tata, over financiële steun, maar minister van Handel, Industrie en Bedrijfsleven Peter Mandelson stelde dat de regering niet ongelimiteerd geld uit kon geven en dat de eerste verantwoordelijkheid bij Tata zelf lag.
De oproep van de SMMT kwam na de bekendmaking van cijfers waaruit bleek dat het aantal geproduceerde auto's en bedrijfswagens in november met respectievelijk 33 en 50 procent was gedaald ten opzichte van een maand eerder. De sector was goed voor 10 procent van de Britse export en verschafte werk aan 850.000 mensen en nog eens honderden toeleveranciers.

Wisselkoers pond-euro op historisch laag punt

Het Britse pond maakte in de laatste maand van 2008 een ongekende val ten opzichte van de euro door. De munt verloor meer dan 13 procent van haar waarde en was op 30 december nog maar 1,0240 euro waard. Analisten verwachtten dan ook dat het pond binnen enkele weken één op één inwisselbaar was met de Europese eenheidsmunt. De verlaging van de rente door de Britse centrale bank van 5,75 naar 2 procent in 2008 werd als een van de belangrijkste redenen gezien voor de waardedaling van het pond.
Britse toeristen die naar een van de vijftien landen in de eurozone wilden reizen, waren door de verzwakking van de Britse munt steeds duurder uit en ontvingen bij omwisselkantoren voor een pond steeds vaker zelfs minder dan een euro.

JUSTITIE

Verdachte aanslag op vliegveld Glasgow veroordeeld tot levenslange

De Brit van Irakese afkomst die werd verdacht van een poging tot het plegen van twee aanslagen met autobommen werd op 17 december 2008 veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. De negenentwintigjarige arts Bilal Abdulla wilde met zijn actie wraak nemen voor de Britse steun aan de inval in Irak in 2003. Volgens de rechter waren nog steeds veel mensen het niet eens met de inval, maar gaf dat Abdulla geen enkele rechtvaardiging om tot een dergelijke actie over te gaan.

Abdulla had in juni 2007 met zijn achtentwintigjarige metgezel geprobeerd om drie auto's met explosieven tot ontploffing te laten brengen. Twee werden er, geparkeerd voor een Londense nachtclub, na een tip van een ambulancebroeder door de politie ontdekt. Een derde auto werd door de twee daders door de pui van het vliegveld in de Schotse hoofdstad Glasgow gereden. Abdulla's handlanger overleed later aan zijn verwondingen die het gevolg waren van deze actie. De drie auto's kwamen niet tot ontploffing omdat de twee mannen het benodigde explosieve mengsel van zuurstof en brandstof niet correct hadden samengesteld. Antiterrorisme-experts gebruikten de veroordeling van de arts als voorbeeld om te benadrukken dat mensen uit alle lagen van de bevolking tot het gebruik van extreem geweld konden overgaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Europees Hof wijst opslag DNA-materiaal af

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde op 4 december 2008 dat een Britse wet die de overheid toestond DNA-materiaal en vingerafdrukken van mensen zonder strafblad langdurig te bewaren in strijd was met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. In de uitspraak, waartegen de Britse overheid niet in beroep kon gaan, stelde het Hof dat het bewaren van DNA het recht op privacy aantastte en uitte het kritiek op de manier waarop Groot-Brittannië, ongeacht de ernst van het misdrijf en de leeftijd van de verdachte, genetisch materiaal bewaarde.
Volgens mensenrechtenorganisaties zou de uitspraak kunnen resulteren in de vernietiging van bijna één miljoen DNA-monsters uit de Britse nationale database en kon de uitspraak mogelijk ook consequenties hebben voor het bewaren van andere persoonlijke informatie. Minister van Binnenlandse Zaken Jacqui Smith wees echter op de successen die met DNA geboekt werden bij de

veroordeling van criminelen en stelde dat de bestaande wet voorlopig van kracht zou blijven.
De zaak kwam voor het Europees Hof nadat twee Britten onafhankelijk van elkaar bezwaar hadden gemaakt tegen het bewaren van hun DNA. Zij werden verdacht van respectievelijk molestatie en een poging tot overval, maar vervolgens vrijgelaten. Hun genetisch materiaal werd echter niet vernietigd.

NOORD-IERLAND

Gevangenisstraf van zestien jaar voor Noord-Ierse militant

Michael Stone, de Noord-Ierse militant die op 24 november 2006 geprobeerd had de voorman van Sinn Fein (SF) Gerry Adams en diens partijgenoot Martin McGuinness om het leven te brengen, werd op 8 december 2008 in Belfast veroordeeld tot een gevangenisstraf van zestien jaar. Omdat hij na een eerdere veroordeling vervroegd voorwaardelijk in vrijheid was gesteld, moest hij waarschijnlijk voor meer dan dertig jaar de cel in. De rechter noemde Stone in zijn uitspraak een van de gevaarlijkste Noord-Ierse militanten en vroeg zich hardop af of hij ooit nog vrij zou moeten komen.
Stone viel, tijdens zijn poging Adams en McGuinness om te brengen, bewapend met een bijl, drie messen, een wurgkoord, een nepgeweer en zeven zelfgemaakte bommen het Noord-Ierse parlementsgebouw de Stormont binnen. Aanwezige televisiejournalisten registreerden rechtstreeks hoe twee veiligheidsbeambten hem in de draaideur van het gebouw overmeesterden en afvoerden.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Eerste democratische verkiezingen op Kanaaleiland Sark

Het Britse Kanaaleiland Sark koos op 10 december 2008 voor het eerst op democratische wijze een eigen bestuur. De 28 zetels in de Chief Pleas werden gekozen door 87 procent van het 474 inwoners tellende electoraat. Van de leden van het nieuw gekozen bestuur waren er 23 voorstander van het in stand houden van vele bestaande, vaak feodale regels en tradities. Tot de verkiezingen werd Sark nog op een feodale manier geregeerd, een situatie waaraan het zijn titel als 'laatste feodale bestuur in de westerse wereld' te danken had.
De verkiezingsuitslag werd gevolgd door het nieuws dat de twee rijke gebroeders Barclay, die grond op Sark en het complete naburige eiland Brecqhou in bezit hadden, hun hotels, restaurants en winkels op het eiland aan het sluiten waren. Ongeveer honderd banen zouden hiermee verloren gaan. De broers wilden zo hun ongenoegen kenbaar maken over het geringe aantal hervormingsgezinde kandidaten dat gekozen was. Op 24 december kondigden ze echter aan dat hun hotels per direct weer open zouden gaan en dat restaurants en winkels snel zouden volgen.

(Vorige berichten pagina 676/2 e.v. - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Premier Berlusconi over 'gebruinde Obama'

Premier Silvio Berlusconi verdedigde op 7 november 2008 zijn eerdere beschrijving van de aanstaande president van de Verenigde Staten Barack Obama als 'jong, knap en zelfs gebruind'. Hij zei nu dat critici die deze opmerkingen racistisch vonden, 'imbecielen' waren. De Italiaanse leider zei erbij dat de opmerkingen bedoeld waren als compliment.

Berlusconi (72) vergeleek eens een Duitse parlementariër met een nazikampbewaker, beweerde na de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten dat de westerse beschaving superieur was aan de islam en zei recentelijk dat de nieuwe Spaanse regering teveel vrouwen telde.

Honderd arrestaties bij actie tegen maffia

De Italiaanse politie voerde op 16 december 2008 een volgens de autoriteiten 'historische' actie uit tegen maffiaclans in Palermo en Toscane, waarbij ongeveer honderd arrestaties werden verricht. Zo'n twaalfhonderd man politie, ondersteund door helikopters en hondengeleiders, arresteerden hoofden en leden van de maffia.
De arrestanten werden verdacht van het willen heroprichten van Cosa Nostra, de leidende Siciliaanse maffiaorganisatie die werd ontmanteld met de arrestatie in 2006 van haar laatste bekende leider Bernardo Provenzano. 'Terwijl de operatie in 2006 Cosa Nostra op de knieën bracht, was deze actie bedoeld om te voorkomen dat deze de kop weer op zou steken', zo zei de nationale antimaffia-aanklager Pietro Grasso.

Maffiabezittingen geconfisqueerd

Italiaanse autoriteiten namen in 2008 eigendommen ter waarde van zo'n 4 miljard euro in beslag van maffiaverdachten, zo zei minister van Binnenlandse zaken Roberto Maroni op 22 december van dat jaar. Dat was volgens Maroni meer dan drie maal zoveel als in 2007. Het kon wel jaren duren voordat juridische procedures over deze eigendommen waren afgerond. Onder de in 2008 in beslag genomen eigendommen was een gele Ferrari 512, waarin de politie ging rijden 'in de plaatsen waar de maffia er eerder in reed, om te laten zien dat de tijden veranderd zijn', zo zei Maroni.

Asielzoekers direct vanuit Lampedusa uitgezet

Op 30 december 2008 zette Italië 38 Egyptenaren uit, enkele dagen na hun aankomst op het eilandje Lampedusa, ten zuiden van Sicilië. De Egyptenaren, die onder de ongeveer 2.300 migranten waren die tussen 26 en 28 december op Lampedusa aan land kwamen, werden per vliegtuig uitgezet naar hun vaderland.
Cijfers van het ministerie van Binnenlandse Zaken gaven aan dat rond 36.900 illegale migranten in 2008 voet op Italiaanse bodem hadden gezet, een toename van 75 procent ten opzichte van 2007. De meesten, rond 31.000, kwamen aan op Lampedusa, volgens cijfers die door het nieuwsagentschap *ANSA* werden geciteerd.

De uitzetting van de 38 Egyptenaren volgde op een bekendmaking op 29 december door minister van Binnenlandse Zaken Roberto Maroni van de anti-immigratiepartij Noordelijke Liga (LN) dat 'diegenen die op Lampedusa aankomen, binnen enkele dagen gerepatrieerd worden, direct vanaf Lampedusa'. Tot dan toe werden migranten vanaf Lampedusa overgebracht naar opvangcentra elders in Italië. Dan volgden er gewoonlijk procedures van weken of maanden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering komt met kredietkaart voor armen

De Italiaanse regering kwam op 26 november 2008 met een prepaid kredietkaart van 40 euro per maand waarmee 1,3 miljoen mensen met lage inkomens voeding konden kopen. De kaart zou voornamelijk worden gefinancierd met een 'Robin Hood-belasting' op de winsten van oliemaatschappijen en banken, zo zei de minister van Economie en Financiën, Giulio Tremonti. De kaarthouders zouden ook profiteren van goedkopere benzine en goedkopere elektriciteit.

Stakingen wegens economische crisis

Honderdduizenden trotseerden het regenweer op 12 december 2008 om deel te nemen aan een landelijke staking als protest tegen de wijze waarop de regering de economische crisis aanpakte. De stakingsoproep van de linkse Algemene Confederatie van Italiaanse Werkers (CGIL) bracht tienduizenden op de been in Rome. De grootste demonstratie vond in Bologna plaats, met volgens organisatoren zo'n tweehonderdduizend mensen. Er werd ook gestaakt bij de belangrijkste Fiat-fabriek in Mirafiori bij Turijn en in Genua, Milaan en Napels.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering akkoord met bod voor luchtvaartmaatschappij Alitalia

De Italiaanse regering gaat akkoord met het bod van een groep investeerders die voor tenminste 1.052 miljard euro de aandelen wil kopen van de failliete luchtvaartmaatschappij Alitalia, zo werd officieel bekend op 19 november 2008. Hierdoor was de weg vrij voor een overeenkomst van Alitalia met de Compagnia Aerea Italiana (CAI). De nieuwe luchtvaartmaatschappij zou begin december van start moeten gaan. Hiermee zou een eind komen aan het 49,9 procents aandeel van de Italiaanse staat in het noodlijdende Alitalia.

Fiscale tegemoetkomingen in tijd van economische neergang

De regering komt met maatregelen om gezinnen en ondernemingen te helpen bij de economische neergang, zo maakte de minister van Economie en Financiën, Giulio Tremonti, op 28 november 2008 bekend. Volgens het nieuwsagentschap *ANSA* beliep de hulp een bedrag van 4 miljard euro. Het ging om een fiscale tegemoetkoming voor gezinnen met lage inkomens ter waarde van 2,4 miljard euro in 2009 en fiscale tegemoetkomingen voor bedrijven. Premier Silvio Berlusconi voegde hieraan toe dat de regering vasthield aan eerdere budgettaire doelstellingen, met name verlaging van de staatsschuld.

Italië officieel in recessie

Italië was officieel in een recessie terechtgekomen, volgens gegevens die op 10 december 2008 bekend werden. Er was sprake van economische krimp voor het tweede achtereenvolgende kwartaal – de definitie van recessie. In het tweede kwartaal kromp de economie met 0,4 procent en in het derde kwartaal met 0,5 procent, aldus het definitieve cijfer van het nationaal statistisch agentschap ISTAT. De laatste recessie in Italië was begin 2005.

Groeiend handelstekort

De Italiaanse economie vertoonde een handelstekort van 74 miljoen euro in oktober 2008, vergeleken met een overschot van 461 miljoen euro een jaar eerder, zo bleek uit gegevens van ISTAT die op 17 december bekend werden. Zo daalde de export naar Spanje met 21,1 procent en die naar Groot-Brittannië met 10,2 procent. Vooral de export van auto's werd getroffen.

JUSTITIE

Achttien politiemensen veroordeeld voor geweld in 2001

Een rechtbank in Genua veroordeelde dertien politiemensen op 13 november 2008 wegens geweld tegen antiglobalistische demonstranten tijdens een in juli 2001 gehouden conferentie in de Noord-Italiaanse stad Genua van de G-8, de groep van rijkste landen. Bij de ernstige en gewelddadige ongeregeldheden kwam een demonstrant om het leven en raakten meer dan tweehonderd personen gewond.
De politiemensen waren beschuldigd van het plegen van geweld, misbruik van hun bevoegdheden en andere vergrijpen bij een nachtelijke inval in een school waar de demonstranten verbleven. Aan het eind van een proces van drie jaar sprak de rechtbank nu gevangenisstraffen uit van een maand tot vier jaar en legde zij de veroordeelden schadevergoedingen voor de slachtoffers op. Zestien politiemensen werden vrijgesproken.

Dezelfde rechtbank veroordeelde op 10 december vijf politiemensen tot gevangenisstraffen wegens 'illegale arrestaties' en 'smaad' in verband met de rellen van 2001. Het voormalig plaatsvervangend hoofd van de politie, Alessandro Perugini, werd veroordeeld tot twee jaar en drie maanden gevangenisstraf. De anderen kregen straffen van een jaar en tien maanden tot twee jaar en drie maanden. De rechtbank kwam tot de conclusie dat de politie rapporten vervalst had om zes arrestaties te rechtvaardigen.

In juli 2008 waren gevangenisstraffen opgelegd aan vijftien leden van de veiligheidsdiensten. Ook kregen 24 antiglobalistische demonstranten gevangenisstraffen tussen vijf maanden en elf jaar.

Eerste veroordelingen in 'Parmalat-schandaal'

Op 19 december 2008 velde een Italiaanse rechtbank haar eerste vonnissen in het in de miljarden euro's lopende schandaal rond zuivelgigant Parmalat. Ze veroordeelde de oprichter Calisto Tanzi tot tien jaar gevangenisstraf wegens marktmanipulatie, medeplichtigheid aan vervalsing van de boekhouding en belemmering van toezicht, waardoor een gat ontstond in de boeken van Parmalat van zo'n 14 miljard euro. Advocaten van de ongeveer 135.000 mensen die hun spaargeld kwijtraakten bij de ineenstorting van Parmalat in 2003 zeiden dat compensatieclaims van hun cliënten zinloos waren omdat Tanzi feitelijk bankroet was.

Tanzi, die bij de val van het concern directievoorzitter was, hoefde zijn gevangenisstraf niet uit te zitten omdat hij een maand eerder zeventig jaar was geworden, de leeftijdsgrens voor opsluiting. De rechtbank veroordeelde nog tien aangeklaagden tot gevangenisstraffen variërend van twee maanden tot vijf maanden en tien dagen en sprak zeven andere verdachten vrij.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Comapatiënte mag sterven van rechter

De hoogste rechterlijke instantie van Italië bepaalde op 13 november 2008 dat een vader mocht stoppen met de kunstmatige voeding van zijn dochter die al bijna zeventien jaar in coma lag. De uitspraak was bijzonder voor het overwegend katholieke land dat sterk verdeeld was over het recht op sterven voor mensen die in een onomkeerbaar coma verkeerden.

De vrouw, Eluana Englaro (intussen 37 geworden), raakte buiten bewustzijn door een auto-ongeluk begin 1992. Ze lag in coma in het ziekenhuis van Lecco. Haar vader startte eind jaren negentig een rechtszaak om haar te mogen laten sterven.

Lot van illegale arbeiders 'schokkend'

Het lot van duizenden illegale immigranten uit Afrika die worden uitgebuit als boerenarbeiders in zuidelijk Italië is 'schokkend', aldus Artsen zonder Grenzen (MSF) op 18 december 2008. 'Zij bewonen in onbruik geraakte woningen, hangars of verlaten fabrieken, zonder stromend water, elektriciteit of verwarming, vaak te midden van afval dat ratten en zwerfhonden aantrekt', zo zei Antonio Virgilio van MSF op een persconferentie. 'Zij krijgen tussen 15 en 20 euro betaald voor een dag werk van tien tot twaalf uur en 40 procent van hen vertelt ons dat zij hiervan niet kunnen sparen, wat hun voornaamste reden was om naar Italië te komen.'

(Vorige berichten pagina 620/2 e.v. - 2008)

LUXEMBURG

BINNENLAND

Luxemburgse groothertog verliest zijn politieke macht

De weigering van Groothertog Hendrik (Henri) van Luxemburg om een door het parlement aanvaarde wet te ondertekenen, luidde in de nacht van 1 op 2 december 2008 het einde in van zijn politieke macht. Ten overstaan van de voorzitters van de politieke partijen verklaarde hij toen dat zijn katholieke overtuiging hem verhinderde een handtekening te zetten onder een nieuwe euthanasiewet.
De wet was op 19 februari met 31 tegen 26 stemmen bij 3 onthoudingen door het parlement aangenomen. Daarmee werd Luxemburg het vijfde land in de wereld dat vrijwillige levensbeëindiging wettelijk mogelijk maakte. Eerder gebeurde dat al in de twee andere Beneluxlanden België en Nederland, alsmede in Colombia en Zwitserland.

Parlement schrapt grondwetsartikel

Het was voor het eerst sinds de totstandkoming van de Luxemburgse grondwet in 1868 dat een groothertog zijn macht gebruikte om te voorkomen dat een parlementsbesluit kracht van wet kreeg. Van tevoren had Henri alleen premier Jean-Claude Juncker van zijn bezwaren op de hoogte gesteld. Deze was persoonlijk ook tegen de euthanasiewet, maar achtte een blokkade door Henri niet in overeenstemming met de democratische beginselen. Daarom suggereerde Juncker hem om artikel 34 van de grondwet, dat de groothertog de plicht oplegde om alle wetten te tekenen, te schrappen. Henri ging daarmee akkoord.
Op 10 december werd het voorstel tot grondwetswijziging in het parlement in stemming gebracht. Dat accepteerde de afschaffing van het artikel met 56 stemmen voor en 1 onthouding. Vanaf dat moment behoefden wetten geen goedkeuring meer van de groothertog: deze kon volstaan met de bekendmaking ervan. Zelf omschreef Henri het besluit als 'een stap op weg naar een moderne monarchie'.

Tegen de traditie

'Groothertog Henri, ónze koning, deed wat geen van zijn voorgangers ooit had gedaan: hij negeerde de wil van het volk. (...) De mensen waren vergeten dat de groothertog de macht heeft een wet niet te tekenen. Dat middel was nooit eerder gebruikt. (...) Ik heb mijn studenten steeds gezegd: die macht bestaat alleen op papier. Tot 2 december.'
Zo kenschetste de Luxemburgse historicus Jean-Marie Majerus de breuk met een verleden waarin de functie van het staatshoofd grotendeels ceremonieel was. Maar het gevolg was uiteindelijk dat de macht van de groothertog nog beperkter werd dan deze al was.

Tanende populariteit

Dat juist nu deze staatsrechtelijke revolutie kon plaatsvinden, werd wellicht in de hand gewerkt door de sterk afgenomen populariteit van de drieënvijftigjarige Henri, die in 2000 zijn vader Jan van Luxemburg (1921) opvolgde. Henri had al eens eerder een constitutionele misstap begaan, toen hij zich in 2004 nadrukkelijk uitliet ten gunste van de Europese grondwet. Ook werd het hem kwalijk genomen dat hij van plan was een groot kroondomein en de juwelen van zijn moeder Josephine Charlotte van België (1927-2005) te verkopen. Deze voornemens, waarschijnlijk te verklaren uit Henri's verliesgevende beleggingen, werden ervaren als uitverkoop van nationaal erfgoed en werden uiteindelijk niet doorgezet.

Blijkens een recente opiniepeiling was nog maar 58 procent van de bevolking voor het behoud van het bestaande stelsel, terwijl voorheen percentages van 90 procent werden gehaald. Ook was een ruime meerderheid van 70 procent er voorstander van dat de groothertog geen enkele politieke macht had.
Luxemburg was het laatste groothertogdom in de wereld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Luxemburgse tak IJslandse bank Landsbanki failliet verklaard

De handelsrechtbank van Luxemburg sprak op 12 december 2008 het faillissement uit over het Luxemburgse filiaal van Landsbanki, de IJslandse bank die door de financiële wereldcrisis in dusdanige problemen was geraakt dat deze op 7 oktober werd genationaliseerd. Dat gebeurde in IJsland ook met de Glitnir bank (29 september) en Kaupthing (9 oktober), die eveneens vestigingen hadden in Luxemburg. Alle drie de bankfilialen waren in oktober onder gerechtelijk toezicht geplaatst.

Glitnir Luxemburg werd uiteindelijk overgenomen door Nordea Bank Luxemburg, een filiaal van de Scandinavische bankgroep Nordea. Over de toekomst van Kaupthing Bank Luxemburg was nog weinig bekend, behalve dat er sprake was van een mogelijke overname door Libische investeerders.

(vorige berichten pagina 622/3 - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Raadplegend burgemeesters-referendum definitief afgeschaft

De Tweede Kamer stemde op 18 november 2008 in met een wijziging van de Gemeentewet om het raadplegend burgemeesters-referendum af te schaffen. De Eerste Kamer ging zonder stemming op 2 december akkoord. Het was nu niet langer mogelijk voor gemeenten om via referenda de bevolking te raadplegen over de aan de Kroon voor te dragen burgemeesterskandidaat.
Op 15 februari had het Nederlandse kabinet voorgesteld de regeling af te schaffen. Voor het referendum, dat sinds 2001 in acht gemeenten was uitgeschreven, bleek weinig belangstelling te bestaan. In Eindhoven, Utrecht en Zoetermeer werd het zelfs ongeldig verklaard omdat de opkomst onder de vereiste 30 procent lag.

Belangstelling voor waterschapsverkiezingen blijft gering

In de resultaten van de waterschapsverkiezingen zoals die op 2 december 2008 bekend werden, viel vooral de zeer lage interesse onder de bevolking op. Er kon per post gestemd worden in de periode 13 tot 25 november, maar slechts 24 procent van de stemgerechtigden maakte van deze mogelijkheid gebruik. Daarvan was ook nog eens 9 procent ongeldig. De opkomst was slechts 1 procent meer dan bij de verkiezingen van 2004.

Uitslagen waterschapsverkiezingen Nederland (2 december 2008)
Vermeld zijn de grootste landelijke partijen.

partij	aantal zetels
1. Water Natuurlijk	100
2. Christen-Democratisch Appèl (CDA)	89
3. Partij van de Arbeid (PvdA)	60
4. Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)	59
5. Algemene Waterschapspartij	33
6. ChristenUnie (CU)	22*
7. Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)	16*
8. Werk aan Water	13
9. Partij voor de Dieren (PvdD)	8

* CU-SGP hebben als gecombineerde lijst 2 zetels

Het waren de eerste verkiezingen waarbij gekozen werd voor politieke partijen. Winnaar werd het recentelijk opgerichte Water Natuurlijk, een initiatief van de voormalig leider van Democraten 66 (D66), Jan Terlouw. Ze haalde 100 van de 502 te verdelen zetels. Daarna volgden een aantal landelijke, grote politieke partijen.
De 27 Nederlandse waterschappen waren verantwoordelijk voor het beheer van grond- en oppervlaktewater.

Senaat wil dat wetten kunnen worden getoetst aan de grondwet

De Eerste Kamer stemde op 2 december 2008 in met een initiatiefwetsvoorstel van Femke Halsema, in de Tweede Kamer fractievoorzitter van GroenLinks (GL), om burgers het recht te geven wetten via de rechter te laten toetsen aan de grondwet. Het voorstel werd met één stem verschil – 37 tegen 36 – aangenomen. De tegenstemmen kwamen van het Christen-Democratisch Appèl (CDA), de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP). Belangrijkste bezwaar van tegenstanders was dat rechters teveel 'gepolitiseerd' zouden raken doordat zij bij toetsing intervenieerden in de wetgevende macht die het centrum vormde van het rechtsysteem.
Nederland was de enige lidstaat van de Europese Unie waar de rechter niet aan de grondwet kon toetsen en dit was zelfs expliciet in die grondwet zelf vastgelegd. Het voorstel dat te veranderen was al op 14 oktober 2004 door een grote meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen, maar in de Senaat bestonden meer weerstanden. Ondanks het feit dat deze nu toch akkoord was gegaan, was het de vraag of het voorstel uiteindelijk kracht van wet zou krijgen. De daarvoor noodzakelijke grondwetswijziging behoefde namelijk in een later stadium nog een tweederdemeerderheid in beide Kamers.

Haagse wethouder Jetta Klijnsma benoemd tot staatssecretaris

Jetta Klijnsma, wethouder en locoburgemeester in Den Haag, werd op 18 december 2008 beëdigd als nieuwe staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het vierde kabinet onder leiding van premier Jan Peter Balkenende. De post was vacant geworden door het vertrek van Ahmed Aboutaleb die per 1 januari 2009 burgemeester van Rotterdam zou worden.

Jetta Klijnsma, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De in Hoogeveen geboren Jellejetta (Jetta) Klijnsma (51) studeerde geschiedenis en werd in 1982 fractieassistent bij de Partij van de Arbeid (PvdA) in de Tweede Kamer. In die hoedanigheid was zij persoonlijk medewerker van sociaaldemocratische politici als André van der Louw, Marcel van Dam en Thijs Wöltgens.
In 1990 werd Klijnsma gemeenteraadslid in Den Haag en acht jaar later wethouder. Tot 2006, toen zij namens haar partij lijsttrekker was bij de gemeenteraadsverkiezingen, was zij verantwoordelijk voor de posten Welzijn, Volksgezondheid en Emancipatie. Daarna werd zij wethouder Cultuur en Financiën. In Den Haag genoot zij bij zowel politiek als bevolking veel waardering.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Lichte afname van armoede in Nederland

Uit het op 18 december verschenen *Armoedebericht 2008*, een gezamenlijke publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), bleek een lichte afname van de armoede in Nederland. De cijfers handelden over het jaar 2006 en werden met die van 2005 vergeleken. Daarnaast werden prognoses gedaan voor de jaren 2007, 2008 en 2009. Om de mate van armoede te bepalen werden in de studie verschillende criteria gebruikt. Er werd uitgegaan van een lage-inkomensgrens (afgeleid van het bijstandsniveau voor een alleenstaande in 1979, omgerekend voor meerpersoonshuishoudens en geïndexeerd voor de prijsontwikkeling) en daarnaast van twee behoeftenniveaus: een basisbehoeftenvariant (uitgaven voor eerste levensbehoeften als voeding, kleding, woonkosten en persoonlijke verzorging) en een niet-veel-maar-toereikendvariant (met daar bovenop bescheiden uitgaven voor sociale participatie en recreatie).
Van de 6,7 miljoen huishoudens in 2006 leefden er 623.000 ofwel 9,3 procent onder de lage-inkomensgrens. In 2005 was dat nog 9,9 procent. Voor 2007 en 2008 werden aanzienlijk lagere percentages berekend van respectievelijk 7,9 en 7,6 procent. De verbeterde inkomenspositie van 65-plussers was de belangrijkste reden voor de afname.

Volgens de niet-veel-maar-toereikendvariant leefden in 2006 382.000 huishoudens (5,7 procent) in armoede. In 2005 was dat nog 6,2 procent. Volgens de basisbehoeftenvariant bleef de armoede op hetzelfde niveau: in zowel 2005 als 2006 ging het om 233.000 huishoudens, overeenkomend met 3,5 procent. Voor 2007 werd voor beide varianten een lichte daling van de armoede verwacht en het dan bereikte niveau van respectievelijk 5,3 en 3,3 procent zou in 2008 niet veel veranderen.
Het meest getroffen door armoede waren volgens beide varianten eenoudergezinnen met minderjarige kinderen, niet-westerse allochtonen en alleenstaanden tot 65 jaar. Zij kenden respectievelijk vier, vier en twee maal zo vaak armoede als gemiddeld.
Voor 200.000 van de 623.000 huishoudens onder de lage-inkomensgrens gold dat zij al vier jaar of langer in deze situatie verkeerden. Dat was 3,3 procent van alle huishoudens, tegenover 3,5 procent in 2005. Vooral ontvangers van een bijstandsuitkering waren hier sterk vertegenwoordigd. Volgens de niet-veel-maar-toereikendvariant lag dit percentage in 2006 op 1,2 procent (70.000 mensen), waartoe eveneens veel bijstandsgerechtigden behoorden. Volgens de basisbehoeftenvariant leefden 25.000 mensen (0,4 procent) in armoede. Zelfstandigen vormden onder deze categorie de grootste risicogroep met een aandeel van 44 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Krimp economie voor 2009 verwacht

De internationale financiële crisis kreeg tegen het einde van 2008 op steeds meer terreinen gevolgen voor de reële economie. Prognoses van het Centraal Planbureau (CPB) en De Nederlandsche Bank (DNB) lieten zien dat Nederland voor het eerst sinds begin jaren tachtig van de twintigste eeuw op weg was naar een krimpende economie. Het CPB raamde op 8 december de negatieve groei voor 2009 op 0,75 procent, maar ging voor 2010 weer uit van een positieve groei van 1 procent. DNB voorspelde twee dagen later een krimp van 0,5 procent in 2009, maar achtte voor het jaar daarna eveneens een negatieve groei waarschijnlijk en wel met 0,8 procent. Deze verschillen hingen samen met de vraag of al voor 2010 gerekend kon worden op het inzetten van herstel. In de Miljoenennota was het kabinet nog uitgegaan van een economische groei van 1,25 procent in 2009 en van 2 procent in 2010.
Volgens het CPB zou het tekort op de begroting in 2009 1,2 procent bedragen en het volgende jaar toenemen tot 2,4 procent. De koopkracht zou nog wel stijgen, met 1,75 procent in 2009 en met 0,25 procent in 2010.
Uit de op 16 december gepresenteerde Conjunctuurenquête, uitgevoerd in opdracht van onder andere de Kamers van Koophandel (KvK's) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), bleek dat het vertrouwen van ondernemers in de vooruitzichten voor hun bedrijf op het laagste punt in twintig jaar was beland. Hun verwachting was dat omzet, investeringen en export in 2009 fors zouden dalen. Vooral in de bouw, de metaal en het transport was men pessimistisch.

Kapitaalinjectie voor bank en verzekeraar SNS Reaal

Een van de maatregelen tegen de crisis betrof de beschikbaarstelling van 20 miljard euro aan levensvatbare bank- en verzekeringsbedrijven. Na de ING Groep en Aegon werd in november SNS Reaal het derde bedrijf dat van de regeling gebruik maakte. De bank en verzekeraar voor de particuliere markt en het midden- en kleinbedrijf kreeg een kapitaalinjectie van 750 miljoen euro. Op 11 december gaf de Europese Commissie haar goedkeuring aan de financiële steun.
In ruil voor de kapitaalinjectie zou de overheid – net als bij ING en Aegon – twee commissarissen krijgen. Het bestuur van SNS Reaal zou bovendien afzien van uitbetaling van bonussen en dividenden over 2008 en de vertrekpremies voor bestuurders inperken.
Het concern kreeg tevens 500 miljoen euro van Stichting Beheer SNS Reaal, die met 54,3 procent grootaandeelhouder was.

Banenverlies en werktijdverkorting

Het CBS maakte op 23 december bekend dat het aantal arbeidsplaatsen in het derde kwartaal vrijwel niet was gegroeid ten opzichte van het tweede kwartaal. Dit was voor het eerst sinds eind 2004. Het CPB raamde eerder die maand, op 8 december, het aantal werklozen in 2010 op rond de zeshonderdduizend mensen ofwel 6,5 procent.
Opvallend was dat de afname van de werkgelegenheid vooral Limburg zou treffen. Volgens berekeningen op basis van CPB-gegevens van 14 december door het Maastrichtse onderzoeksbureau Etil zou de werkloosheid er stijgen van het huidige percentage van 7,2 procent naar 10,7 procent in 2012. In aantallen mensen uitgedrukt was dit een stijging van 36.500 naar 55.000 mensen. Vooral het zuiden van de provincie, met relatief veel conjunctuurgevoelige industriële bedrijvigheid, zou worden getroffen. Pas voor 2013 verwachtte Etil een begin van herstel.
In november was een overheidsregeling van kracht geworden die bedrijven de mogelijkheid bood om maximaal een half jaar geen gebruik te maken van overtollige werknemers – die een uitkering kregen -, maar hen weer aan te trekken als de vooruitzichten beter werden. Tot de bedrijven die daartoe een aanvraag hadden ingediend, behoorden onder meer autoproducent NedCar in Born (vijftienhonderd werknemers), vrachtwagenproducent DAF in Eindhoven (drieduizend) en staalbedrijf Corus in IJmuiden (elfhonderd). Volgens een opgave van minister Piet Hein Donner van Sociale Zaken op 23 december maakten op dat moment 136 bedrijven al gebruik van de regeling, overeenkomend met 191.890 uur werk.

Een ander geluid

Te midden van veel sombere analyses en vooruitzichten, waren ook andere geluiden te horen. Zo lag er volgens emeritus hoogleraar economie Arnold Heertje, eind 2008 geïnterviewd voor het tijdschrift *Klasse!*, een kans om de malaise aan te grijpen voor een andere inrichting van het economisch stelsel:

'Grofweg zijn er op twee vlakken redenen om blij te zijn met de huidige economische ontwikkelingen. Allereerst is er de kredietcrisis in engere zin. Die legt een aantal cruciale zaken bloot die natuurlijk niet op deze manier door hadden kunnen gaan. U moet dan denken in de sfeer van handel in financiële producten die gebaseerd waren op 'perverse prikkels' (...), de excessieve beloningen [of] het volstrekt onvoldoende inzicht in de risico's. Dat dit voor problemen zorgt is nu voor iedereen duidelijk en ook dat er een eind aan gemaakt moet worden door gecoördineerde politieke en economische maatregelen. Dat is natuurlijk een enorme winst.
'Een tweede reden (...) is dat [de crisis] de poort opent naar het beschouwen van de werkelijke problemen in de wereld. Want de problemen in de financiële sfeer zijn maar ondergeschikt aan wat

ik zou noemen overlevingsproblemen. Omschakelen naar duurzame energievoorziening, CO_2-uitstoot, klimaat, water, leefbaarheid, het behoud van natuur (...) en natuurlijk het mondiale verdelingsprobleem. (...) De manier waarop nu plotseling daadkracht en eensgezindheid vertoond wordt om in te grijpen in de financiële crisis, is een leeroefening voor het oplossen van die andere problemen.'

Zelfs het gebrekkige economische vertrouwen onder de bevolking achtte Heertje positief:

'Al die alarmerende berichten als het consumentenvertrouwen daalt zijn lariekoek. Het is uitstekend dat het consumentenvertrouwen daalt, vooral in de VS waar het merendeel van de bevolking ver boven zijn stand uitgegeven heeft. Het betekent dat mensen beter nadenken voordat ze wat aanschaffen. (...) We moeten zorgen dat we alleen nog dingen doen waar werkelijk behoefte aan is.'

Verzekeraar ASR Nederland schikt in woekerpolisaffaire

ASR Nederland heeft in de zogeheten woekerpoliszaak een schikking getroffen met gedupeerden ten bedrage van 780 miljoen euro. Dat maakte het verzekeringsconcern op 17 december 2008 bekend. De woekerpolisaffaire betrof de inhouding op beleggingsverzekeringen van veel meer kosten dan redelijkerwijs kon worden verwacht. De schade die polishouders door de handelwijze van verzekeraars hadden geleden, leidde eerder al tot vergelijkbare compensatieregelingen van Delta Lloyd en ING. Met meer dan twintig andere verzekeraars waren nog onderhandelingen gaande.

ASR Nederland, waartoe onder meer Fortis ASR, De Amersfoortse en Amev behoorden, maakte deel uit van bank en verzekeraar Fortis, het bedrijf waarvan de Nederlandse tak in oktober werd genationaliseerd. Het was in de problemen geraakt door de kredietcrisis en ook doordat het concern zich had vertild aan de overname van de bank ABN AMRO.

Luchtvaartmaatschappijen Martinair en KLM fuseren

Met de toestemming, op 17 december 2008, van de Europese Commissie werd de al lange tijd nagestreefde fusie tussen de luchtvaartmaatschappijen Martinair en Koninklijke Luchtvaart Maatschappij (KLM) een feit. Beide bedrijven waren van Nederlandse oorsprong, maar intussen vervlochten geraakt met buitenlandse ondernemingen in de luchtvaart. De KLM fuseerde in 2004 met Air France. Martinair was voor de helft eigendom van de KLM en voor de andere helft van de Deense reder Maersk. Door nu verder te gaan als dochteronderneming van de KLM zou ook Martinair in Franse handen zijn.

Martinair was niet in staat zelfstandig voort te gaan. Het boekte verliezen en schroefde daarom haar activiteiten terug, onder andere door te stoppen met Europese chartervluchten. De onderneming streefde dan ook zelf naar integratie met de KLM, maar telkens onthield de Europese Commissie haar toestemming uit vrees dat het gecombineerde bedrijf een te sterke marktpositie in Nederland zou verwerven. Uit haar onderzoek bleek nu dat de concurrentie in het passagiersvervoer voldoende gegarandeerd was. Met name was dit van belang bij vluchten vanuit Amsterdam naar Curaçao en Aruba, waarop de Nederlandse luchtvaartmaatschappij ArkeFly voor tegenwicht zorgde.

Zuivelbedrijven Friesland Foods en Campina gaan samen

Op 30 december 2008 werd de reeds een jaar eerder aangekondigde fusie een feit tussen de zuivelbedrijven Friesland Foods en Campina. Nog diezelfde dag stemden de algemene vergadering van Friesland Foods en de ledenraad van Campina in met het samengaan.

De fusie kon pas plaatsvinden na de goedkeuring door de Europese Commissie, op 17 december. De voorwaarde die zij daaraan verbond, was dat een aantal onderdelen van beide bedrijven werden verkocht om een te dominante marktpositie te voorkomen. Het ging in Nederland om een kaasfabriek en een deel van de dagverse zuivelactiviteiten en daarnaast om twee merken voor lang houdbare zuiveldranken in Nederland en België. Samen waren deze onderdelen goed voor een omzet van ca. 367 miljoen euro. Dat was 4 procent van de totale omzet van 9,1 miljard euro van de nieuwe bedrijfscombinatie.

JUSTITIE

Asielzoekers mogen procederen tegen uitsluiting van pardonregeling

De Raad van State bepaalde op 3 december 2008 dat asielzoekers die niet in aanmerking kwamen voor de sinds 15 juni 2007 lopende pardonregeling, het recht hadden daartegen te procederen. Van de regeling, die voorzag in de mogelijkheid tot legalisering van langdurig in Nederland verblijvende vluchtelingen, hadden ca. 27.500 mensen succesvol gebruik gemaakt. Ongeveer 2.500 mensen zagen hun aanvraag echter afgewezen.

Twee vluchtelingen die niet voor het pardon in aanmerking kwamen, spanden een juridische procedure aan en werden door de rechtbank in Haarlem in het gelijk gesteld. Daarmee werd hun recht erkend om inhoudelijk te procederen tegen de negatieve beslissing. Staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak ging tegen dit vonnis in beroep, maar haar bezwaren werden nu door de uitspraak van de Raad van State verworpen. Intussen hadden ongeveer vijftienhonderd asielzoekers bezwaar gemaakt.

Gerechtshof hekelt behandeling klokkenluider bouwfraude

Het gerechtshof in Den Haag velde op 5 december 2008 een negatief oordeel over de handelwijze van het Openbaar Ministerie (OM) jegens Ad Bos, die bekend werd als zogeheten 'klokkenluider'. In 2001 was hij degene die grootschalige fraude middels illegale prijsafspraken in de bouwsector aan het licht bracht, hetgeen het volgende jaar leidde tot een parlementaire enquête. Volgens het hof had het OM zich schuldig gemaakt aan een 'fundamentele inbreuk op beginselen van een behoorlijke procesorde' door een aaneenschakeling van fouten bij pogingen Ad Bos te laten berechten.

Het OM stuurde aan op vervolging omdat Bos ook zelf bij de illegale praktijken betrokken zou zijn geweest. Hij werd daarvoor in 2005 slechts voorwaardelijk veroordeeld. Volgens het gerechtshof had het OM diens kwetsbare positie als klokkenluider misbruikt en waren de feiten waarvoor hij vervolgd zou moeten worden, intussen verjaard.

Advocaat Cees Korvinus maakte op 8 december 2008 bekend dat zijn cliënt Ad Bos 10,5 miljoen euro schadevergoeding van de staat eiste.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Probleemjongeren in kaart gebracht zonder etnische registratie

Het Nederlandse kabinet besloot op 19 de-

Nederland

cember 2008 tot uitbreiding van het registratiesysteem voor de aanpak van overlast gevende jongeren. Deze Verwijsindex voor Risicojongeren (VIR) stelde hulpverleners in staat onderling informatie uit te wisselen. Daarbij werden gegevens opgeslagen over bijvoorbeeld schoolverzuim, criminaliteit, schuldhulpverlening of gezinsproblemen.
Afgezien werd van de omstreden registratie op basis van Antilliaanse etniciteit, ook wel Verwijsindex Antillianen (VIA) geheten. Daar was veel kritiek op gekomen omdat ze discriminerend zou zijn. Die mogelijkheid zou later nog wel nader bekeken worden, maar het kabinet achtte daarvoor een principiële discussie over grondrechten noodzakelijk.
Binnen de regeringscoalitie had vooral de ChristenUnie (CU) bezwaren tegen etnische registratie. Tegenstander was ook de op 13 november afgetreden minister van Wonen, Wijken en Integratie namens de Partij van de Arbeid (PvdA), Ella Vogelaar. Haar in overleg met het kabinet genomen besluit geen etnische databank aan te leggen, werd een dag na haar vertrek door de regering teruggedraaid. De kwestie speelde een rol bij het besluit van de top van Vogelaars partij haar te dwingen om op te stappen als minister, maar de CU steunde haar juist. Het standpunt over registratie hing samen met dat over het meer algemene probleem van integratie, waarin Vogelaar een minder harde lijn voorstond. Met het recente kabinetsbesluit rond de VIR, waarvoor nu haar opvolger Eberhard van der Laan verantwoordelijk was, leek een voorlopig compromis te zijn gevonden.

MILITAIRE ZAKEN

Marinier Eric O. krijgt schadevergoeding voor onterechte vervolging

Marinier Eric O. heeft recht op schadevergoeding van de Staat omdat hij ten onrechte vervolgd is. Dat bepaalde het Openbaar Ministerie (OM) op 28 november 2008. Hij kreeg daarnaast de gemaakte proceskosten vergoed.
De marinier nam destijds deel aan de Stabilisatiemacht die na de Golfoorlog van 2003 in Irak werd gestationeerd. Hij loste op 27 december dat jaar twee waarschuwingsschoten op een groep Irakezen omdat deze op het punt zouden hebben gestaan een container te plunderen. Een van hen zou daardoor om het leven zijn gekomen, reden waarom het OM strafvervolging instelde. Uiteindelijk werd hij in 2005 vrijgesproken door het gerechtshof in Arnhem, dat zich overigens niet uitsprak over de vraag of er door zijn optreden een dode of gewonde was gevallen. Het meende echter wel dat hij zich aan de geldende geweldsinstructies had gehouden.
Het OM wilde met de tegemoetkoming bijdragen aan eerherstel voor Eric O. De schadevergoeding kwam tot stand via een schikking met zijn advocaat Geert-Jan Knoops. De hoogte van de vergoeding werd niet bekend gemaakt.

Nederland verliest achttiende militair in Afghanistan

In Afghanistan kwam op 19 december 2008 sergeant Mark Weijdt (24) door een bermbom om het leven. Dat gebeurde tijdens een vuurgevecht op zo'n dertig kilometer ten noorden van de Nederlandse basis bij Tarin Kowt, hoofdstad van de provincie Uruzgan. Een tweede soldaat raakte lichtgewond.
Weijdt was de achttiende Nederlandse militair die in Afghanistan de dood vond sinds het begin van de Nederlandse operatie in 2006.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bestemming hulpgelden na Aziatische tsunami ongewis

Uit de resultaten van een onderzoek van de Algemene Rekenkamer, die op 16 december 2008 bekend werden, bleek dat er grote onduidelijkheid bestond over de bestemming van de Nederlandse hulp na de tsunami in een aantal Aziatische landen. Deze vloedgolf uit zee, veroorzaakt door een zeebeving, maakte op 26 december 2004 naar schatting 290 duizend dodelijke slachtoffers op de Andaman-eilanden, in Bangladesh, India, Indonesië, de Maldiven, Maleisië, Myanmar (Birma), de Seychellen, Sri Lanka en Thailand. Het totaalbedrag aan Nederlandse hulp bedroeg ruim 505 miljoen euro: 300 miljoen van de overheid en 205 miljoen van hulporganisaties.
De Rekenkamer deed onderzoek naar 67 hulporganisaties, waarvan er 24 geen informatie verstrekten. De andere 43 deden dat wel, maar gebruikten verschillende methoden om verantwoording af te leggen. Formeel voldeden de organisaties wel aan de regels voor financiële verantwoording, maar zij boden geen garanties op een goede besteding van de gelden

(vorige berichten pagina 680-2 - 2008)

Oostenrijk

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Stefan Petzner geen opvolger van extreemrechts politicus Haider

Stefan Petzner die de omgekomen extreemrechtse politicus Jörg Haider beschreef als 'de man van mijn leven' en daarmee speculaties voedde over een homoseksuele relatie, zal afzien van het leiderschap van Haider's partij. Dat berichtte de Oostenrijkse publieke televisiezender ORF op 19 november 2008.
Petzner (27) werd genoemd als opvolger van Haider als leider van de Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ) na diens dood door een auto-ongeluk op 11 oktober. Maar Petzner verloor steun binnen de partij na zijn uitlatingen over hun relatie.

Oostenrijk krijgt opnieuw een Grote Coalitie

De sociaaldemocraten en de conservatieven werden het na twee maanden onderhandelen op 23 november 2008 eens over voortzetting van hun Grote Coalitie. Het werd wel een regering met andere gezichten, na de nederlaag voor beide partijen bij de parlementsverkiezingen van 28 september. De nieuwe bondskanselier werd Werner Faymann van de Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ). Hij kreeg als vicekanselier Josef Pröll van de Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) naast zich. In het parlement stoelde de nieuwe regering op 108 van de 183 zetels. De beide – extreemrechtse – winnaars van de verkiezingen, de Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ) en het Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ), kwamen er bij de regeringsvorming niet aan te pas.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nationalisatie van Kommunalkreditbank

De Oostenrijkse regering maakte op 3 no-

vember 2008 bekend dat zij ermee instemde om de privéaandeelhouders van Kommunalkredit uit te kopen voor het symbolische bedrag van 2 euro in een poging om deze noodlijdende financier van de openbare sector te redden en de financiering van Oostenrijkse deelstaten en gemeenten zeker te stellen. De Oostenrijkse Volksbank en de Frans-Belgische groep Dexia zouden elk 1 euro krijgen voor hun deelnemerschap van respectievelijk 50,78 procent en 49 procent.

(Vorige berichten pagina 629/1 e.v. - 2008)

PORTUGAL

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Portugese bank genationaliseerd

De Portugese minister van Financiën Fernando Teixeira dos Santos maakte op 2 november 2008 bekend dat de Banco Português de Negócios (BPN) zou worden genationaliseerd. De stap werd genomen omdat de bank door grootschalige fraude 700 miljoen euro verlies had geleden. Bij controle van de boeken was gebleken dat er sprake was van honderden clandestiene transacties en niet-geregistreerde leningen. De bank werd daarom ondergebracht bij de in staatshanden zijnde Caixa Geral de Depósitos (CGD).

Kredietlijn voor banken geopend

De regering van Portugal nam op dezelfde dag het besluit een steunfonds op te zetten voor de Portugese banken van 4 miljard euro. Als deze door de internationale kredietcrisis in moeilijkheden waren geraakt, konden ze daar een beroep op doen.
De maatregel was in overeenstemming met het in andere Europese landen gevoerde beleid.

Banco Privado Português van de ondergang gered

Door een gezamenlijk optreden van de Caixa Geral de Depósitos (CGD), de Banco Espírito Santo (BES), de Banco Santander Totta (BST), de Banco Português de Investimento (BPI) en de Crédito Agricola Mútuo (CAM) werd op 2 december voorkomen dat de Banco Privado Português (BBP) omviel. De zes concurrenten zetten een consortium op voor het samenstellen van een noodfonds waarbij de Portugese staat zich garant stelde voor een bedrag van 450 miljoen euro. Dit moest er voor zorgen dat de BBP zijn verplichtingen aan spaarders en crediteuren kon nakomen.
De angst bestond dat als de investeringsbank failliet zou gaan, er een domino-effect zou ontstaan.

Kapitaalinjectie voor de Caixa Geral de Depósitos

De Portugese regering maakte op 17 december bekend de CGD een kapitaalinjectie van een miljard euro te zullen geven. 'Het land heeft de overheidsbank nog nooit zo hard nodig gehad als nu', merkte premier José Sócrates op.
In oktober had de regering een garantie afgegeven van 20 miljard euro voor interbancaire leningen, maar volgens het bedrijfsleven waren de banken erg terughoudend met het geven van kredieten.

Regering komt met reddingsplan van 2 miljard euro

Een dag nadat de leiders van de landen van de Europese Unie op 12 december 2008 in Brussel vergaderd hadden over het nemen van maatregelen ter bestrijding van de kredietcrisis, liet de Portugese regering weten 2 miljard euro in de economie te zullen pompen. In het reddingsplan werd opgeroepen de investeringen in het onderwijs en de energie- en technologiesector te vergroten. Daarnaast hoefden bedrijven minder sociale lasten af te dragen en er werd een industrieel hervormingsfonds opgericht voor het geven van kredieten aan exporteurs en aan kleine en middelgrote ondernemingen.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Carlos César opnieuw hoofd van regionale regering Azoren

Op 11 november 2008 won Carlos Manuel Martins do Vale César zijn vierde opeenvolgende ambtstermijn als hoofd van de regering van de Azoren. Op de uit negen eilanden bestaande archipel, die een autonome regio binnen Portugal vormde, had de Socialistische Partij (PS) op 19 oktober een absolute meerderheid behaald in het regionale parlement. Deze verkiezingen werden alom beschouwd als testcase voor de regering van PS-premier José Sócrates.

Regionaal parlement Madeira heropend na incident

Het regionale parlement van de autonome Portugese regio Madeira besloot op 11 november 2008 haar werkzaamheden te hervatten. Deze waren opgeschort nadat afgevaardigde José Manuel Coelho (Partij van de Nieuwe Democratie – PND) met een nazivlag in het parlement had gezwaaid omdat de regerende Sociaal-Democratische Partij (PSD-M) volgens hem 'fascistisch' was. Deze conservatieve partij was onder andere met het voorstel gekomen de periode dat een afgevaardigde in het parlement mocht zitten, te bekorten.
De president van Portugal, Aníbal Cavaco Silva, riep alle partijen op tot matiging.

(Vorige berichten pagina 630/3 e.v. - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Politie breekt protestdemonstratie op

De politie in Moskou brak op 14 december 2008 een protestdemonstratie op die gericht was tegen het beleid van het Kremlin. Tientallen demonstranten – de genoemde aantallen varieerden van 90 tot 130 – werden in vrachtwagens gestopt en afgevoerd. De oppositiebeweging Het Andere Rusland waarin voormalig schaakkampioen Garri Kasparov een leidende rol speelde, had de demonstratie ondanks een verbod georganiseerd om de aandacht te vestigen op de economische crisis in Rusland en op de plannen van het Kremlin de presidentiële ambtstermijn te verlengen van vier naar zes jaar. Bij de demonstratie werd een van de leiders van Het Andere Rusland, Eduard Limonov, door de politie opgepakt. Het nieuws van de belangrijkste televisiezenders maakte geen melding van de demonstratie.

Oproerpolitie grijpt hard in bij protest tegen importbelasting

Oproerpolitie die uit Moskou was overgevlogen, greep op 21 december 2008 hard in

bij een demonstratie in Vladivostok en arresteerde tientallen mensen. Het was een van de tientallen protesten in heel Rusland tegen de verhoging van de belasting op geïmporteerde auto's. De overheid had deze eerder in de maand voor januari aangekondigd om de Russische auto-industrie te beschermen, waar meer dan 1,5 miljoen mensen werkzaam waren. Geïmporteerde buitenlandse auto's waren echter juist bij Russen heel gewild, vooral in het Verre Oosten. Tweedehands auto's uit Japan waren daar veel talrijker dan auto's uit eigen land.

Stalin volgens Russen op twee na belangrijkste historische figuur

Jozef Stalin (1878-1953) werd op 28 december 2008 niet tot de grootste Rus aller tijden uitgeroepen, maar kreeg wel met 519.000 stemmen de derde plaats bij de verkiezing van de belangrijkste historische figuur in Rusland. De wedstrijd was georganiseerd door een televisiestation en vond plaats over een periode van ongeveer zes maanden, waarbij meer dan vijftig miljoen mensen hun stem uitbrachten, onder andere via telefoon en internet.

Stalin kreeg maar vijfduizend stemmen minder dan de winnaar, Aleksander Nevski, die in de dertiende eeuw Duitse en Zweedse legers uit Rusland verdreef en daarvoor heilig werd verklaard. Op de tweede plaats eindigde Pjotr Stolypin, die als premier in 1911 werd vermoord en verantwoordelijk was voor landhervormingen maar ook voor de executie van duizenden revolutionairen. De hoge plaats van Stalin, onder wiens bewind miljoenen mensen waren omgekomen, was een van de talrijke signalen dat zijn populariteit bij Russen nog steeds groot was.

Ambtstermijn Russische president verlengd

President Dmitri Medvedev ondertekende op 30 december 2008 een wet waarmee de ambtstermijn van de president in Rusland verlengd werd van vier naar zes jaar. Het ging om een amendement op de grondwet dat zou ingaan bij het aantreden van een president na het aflopen van de huidige ambtstermijn van Medvedev. Deze had het voorstel in november gedaan, waarna zowel de Staatsdoema als de andere Kamer van het federale parlement, de Federatieraad, ermee instemden.

Een Russische president kon twee termijnen aan de macht zijn. Algemeen werd aangenomen dat de nieuwe lengte van de ambtstermijn ertoe zou bijdragen dat het voormalige staatshoofd Vladimir Poetin in de toekomst Medvedev weer als president zou opvolgen. Dan zou deze mogelijk twee termijnen van in totaal twaalf jaar aan de macht kunnen blijven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kremlin bereid tot financiële steun aan grote bedrijven

Minister van Financiën Aleksej Koedrin zei op 15 december 2008 tegen journalisten dat de regering bereid was grote ondernemingen in Rusland financieel te ondersteunen, mocht dat in het licht van de financiële crisis nodig zijn. Hij was bezig een lijst op te stellen van ongeveer driehonderd bedrijven die voor leningen in aanmerking konden komen. De lijst zou bedrijven omvatten die minimaal vierduizend personeelsleden hadden en voor een waarde van meer dan zestien miljard roebel (rond 450 miljoen euro) aan goederen produceerden.

Diverse bedrijven in Rusland waren als gevolg van de crisis al begonnen werknemers te ontslaan, lonen niet uit te betalen en arbeidstijd te verkorten. Koedrin ontkende echter dat er in Rusland al sprake was van een recessie.

Centrale bank laat roebelkoers verder dalen

De centrale bank in Rusland liet de roebel verder in waarde dalen op 29 december 2008, de laatste dag waarop werd gehandeld vóór het lange nieuwjaarsreces. De roebel zakte 1,5 procent op de MICEX valutabeurs tot 29,2 voor een dollar, een niveau dat niet meer gehaald was sinds 2005. Het was de derde sterke daling van de roebelkoers in vijf dagen en de twaalfde sinds 11 november. Sinds begin augustus was de roebel meer dan 20 procent in waarde gedaald ten opzichte van de dollar. De koers was toen 23,4 voor een dollar.

Premier Vladimir Poetin zei op 29 december dat de regering de koers met opzet langzaam had laten dalen door de reserves aan buitenlandse valuta regelmatig te gebruiken om roebels aan te kopen.

JUSTITIE

Jeugdbende veroordeeld wegens racistische moorden

Een rechtbank in Moskou veroordeelde op 15 december 2008 zeven leden van een jeugdbende tot gevangenisstraffen oplopend tot twintig jaar. Zij hadden zich schuldig gemaakt aan een reeks moorden op mensen met een 'niet-Slavisch' uiterlijk en filmopnamen daarvan op internet geplaatst. Eén bendelid werd tot twintig jaar veroordeeld. De twee leiders van de groep kregen elk tien jaar omdat zij ten tijde van de gepleegde misdrijven nog minderjarig waren.
Het ging om negentien moorden die tussen augustus 2006 en oktober 2007 waren gepleegd in de regio Moskou. De slachtoffers waren burgers van Azerbeidzjan, China, Rusland en Tadzjikistan. De rechtszaak was een van de talrijke uitingen van toegenomen racistisch geweld in Rusland.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

President Medvedev ondertekent besluit over oprichting DNA-databank

President Dmitri Medvedev ondertekende op 5 december 2008 een wet die de oprichting van een DNA-databank mogelijk maakte met de gegevens van personen die schuldig waren aan ernstige misdrijven zoals moord of verkrachting. Volgens critici was de wet een inbreuk op de privacy.

MILITAIRE ZAKEN

Nieuwe intercontinentale raketten in bedrijf genomen

Russische persbureaus meldden op 24 december 2008 dat er nieuwe intercontinentale ballistische raketten van het type Topol-M in bedrijf waren genomen. De berichten waren ontleend aan een verklaring van de Strategische Raketstrijdkrachten. De raketten waren geplaatst bij een kleine stad genaamd Tejkovo in de regio Ivanovo, ongeveer 250 kilometer ten noordoosten van Moskou.

De eerste Topol-M's waren in 1998 in bedrijf genomen. Volgens persbureau *ITAR-Tass* zou het aantal van deze raketten eind 2008 zijn opgelopen tot 65.

Russische Federatie

BUITENLANDSE ZAKEN

Europese Unie hervat onderhandelingen met Rusland

De Europese Unie hervatte op 2 december 2008 de onderhandelingen met Rusland over een Partnerschaps- en Samenwerkingsakkoord (PCA), drie maanden nadat die waren bevroren als gevolg van het militaire conflict tussen Rusland en Georgië in augustus. De Europese onderhandelaar Eneko Landabaru had gedurende twee uur in Brussel een ontmoeting met de Russische ambassadeur bij de EU Vladimir Tsjizjov. De onderhandelingen beoogden een algemeen kader te creëren voor de diplomatieke relaties en handelsbetrekkingen tussen de EU en Rusland en om de constante aanvoer van Russisch gas en olie te verzekeren.

Opnieuw overleg met Noord-Atlantische Verdragsorganisatie

Ook de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) besloten informele bijeenkomsten met Rusland in het kader van de NAVO-Rusland Raad (NRC) te hervatten. Dat gebeurde ondanks de bezorgdheid bij de NAVO over het feit dat Moskou de bepalingen van het staakt-het-vuren na de oorlog met Georgië nog steeds niet ten volle uitvoerde.

Ontmoeting vertegenwoordigers van NAVO en Rusland

De secretaris-generaal van de NAVO Jaap de Hoop Scheffer en de Russische ambassadeur bij de organisatie, Dmitri Rogozin, hadden op 19 december een gezamenlijke lunch. De bedoeling van de ontmoeting was na te gaan hoe de formele contacten weer konden worden hersteld.

Het was het eerste contact op hoog niveau tussen de NAVO en Rusland sinds de oorlog tussen Rusland en Georgië. Het optreden van Rusland in die oorlog was door westerse landen en de NAVO scherp afgekeurd. De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov liet vanuit Moskou weten dat Rusland de oorzaken van het militaire conflict met Georgië wilde bespreken. Rogozin schaarde zich tegenover de pers achter dat standpunt.

San Marino

OVERLEDEN

Aleksi II, patriarch Russisch-orthodoxe kerk

Aleksi II, patriarch van Moskou en Heel Rusland, overleed op 5 december 2008 op negenenzeventigjarige leeftijd in Peredelkino bij Moskou. Hij werd op 23 februari 1929 in Tallinn, in het toen onafhankelijke Estland, geboren als Aleksej Ridiger in een van origine Baltisch-Duitse familie. Zijn vader was orthodox priester. Aleksej Ridiger werd in april 1950 tot priester gewijd en in 1961 bisschop van Tallinn en Estland, in 1964 aartsbisschop en in 1968 metropoliet. In 1990 werd hij als Aleksi II gekozen tot patriarch, daarmee de in datzelfde jaar overleden Pimen I opvolgend.

Een van de controverses uit de carrière van Aleksi II was dat hij hoogstwaarschijnlijk als informant had gewerkt voor de geheime dienst van de voormalige Sovjet-Unie, de KGB, die de ontwikkelingen in de kerk nauwlettend volgde. Hij keerde zich in augustus 1991 tegen de later mislukte staatsgreep van behoudende communisten tegen president Michail Gorbatsjov. Na 1991 speelde hij een belangrijke rol bij de heropleving van de Russisch-orthodoxe kerk. Hij stelde zich teweer tegen de in zijn ogen te grote invloed van de rooms-katholieke kerk in Rusland. Als patriarch sprak hij zich scherp uit tegen homoseksualiteit, dat hij als een ziekte beschouwde.

(Vorige berichten pagina 686/3 e.v. - 2008)

SAN MARINO

BINNENLAND

Parlementsverkiezingen in San Marino

San Marino, het op twee na kleinste land in Europa en een van de oudste republieken ter wereld, ging op 9 november 2008 naar de stembus om een nieuw parlement te kiezen dat onder andere een nieuw staatshoofd zou benoemen. Meer dan dertigduizend burgers, van wie ongeveer een derde elders woonde, lieten zich registreren om te stemmen voor de zestig leden tellende Grote en Algemene Raad, de enige wetgevende Kamer in het staatje. De verkiezingen werden drie jaar eerder gehouden dan volgens de grondwet was vereist. De reden daarvoor was een debat over de nieuwe kieswet die een drempel opwierp voor kleine partijen. De verkiezingen gingen tussen twee grote coalities: het centrumrechtse Pact voor San Marino en het centrumlinkse Hervormingen en Vrijheid. Het pact kreeg 35 van de 60 zetels en centrumlinks 25. Grootste partij bleef de centrumrechtse Sanmarinese Christen-Democratische Partij (PDCS) met 22 zetels (was 21), gevolgd door de Partij van Socialisten en Democraten (PSD) met 18 zetels (was 20).

Spanje

Uitslagen parlementsverkiezingen San Marino
(9 november 2008)
Opkomst: 68,5 procent

partijen	percentage	zetels
Pact voor San Marino	54,2	35
- PDCS - EPS - AL	31,9	22
- AP	11,5	7
- Vrijheidslijst	6,3	4
- USDM	4,2	2
- stemmen voor de coalitie	0,4	-
Hervormingen en Vrijheid	45,8	25
- PSD- SpL	32,0	18
- SU	8,6	5
- DdC	4,9	2
- stemmen voor de coalitie	0,3	-
totaal		60

PDCS - Sanmarinese Christen-Democratische Partij
EPS - Euro-Populars voor San Marino
AL - Arengo en Vrijheid
AP - Volksalliantie
USDM - Sanmarinese Unie van Gematigden
PSD - Partij van Socialisten en Democraten
SpL - Sanmarinezen voor Vrijheid
SU - Verenigd Links
DdC - Centrum Democraten

(Vorige berichten pagina 668/3 e.v. - 2006)

SPANJE

BASKISCHE KWESTIE

Protesten tegen ETA na doodschieten zakenman

In verscheidene Spaanse steden werden op 4 december 2008 demonstraties gehouden uit protest tegen een nieuw gewelddadig optreden van de Baskische afscheidingsbeweging ETA. Een dag eerder was de Baskische zakenman Ignacio Mendizabal (71) in de noordelijke plaats Azpeitia vermoord,

vermoedelijk omdat zijn bedrijf betrokken was bij de aanleg van een hogesnelheidslijn. Deze moest Bilbao verbinden met de regionale hoofdstad Vitoria en met de kustplaats San Sebastián. De ETA was tegen het project dat in 2013 voltooid zou worden en volgens analisten hoopte de organisatie op die wijze steun te vergaren onder de bevolking.

Spaanse politie arresteert vier ETA-leden

In San Sebastián en het dichtbij gelegen Pasaia hield de politie op 16 december 2008 twee mannen en twee vrouwen aan die er van werden verdacht een ETA-cel te vormen die informatie inzamelde over mogelijke doelwitten. Bij drie huiszoekingen werd bovendien een overweldigend aantal documenten aangetroffen. De verdachten, Arkaitz Landaberea (31), Julen Etxaniz (30), Saioa Urbistazu (29) en June Villarubia (23), hadden een gewone baan.

Voor premier José Luis Rodríguez Zapatero was de arrestatie aanleiding te memoreren dat in de laatste twee jaar 365 ETA-verdachten waren opgepakt.

Spaanse premier sluit nieuwe dialoog met de ETA uit

'De democratie heeft de ETA drie mogelijkheden gegeven haar afschuwelijke campagne van gevoelloze misdaden te beëindigen.' Dit merkte de Spaanse premier José Luis Rodríguez Zapatero op 26 december 2008 op in reactie op de vraag of er nog een kans bestond het conflict met de ETA door dialoog te beëindigen. Hij voegde er aan toe dat er geen overleg meer zou plaatsvinden, maar waarschuwde ook dat de gewelddadige afscheidingsbeweging de Spaanse maatschappij nog veel pijn kon doen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie breekt negatieve records

Verkoop huizen stagneert

Uit cijfers van het ministerie van Huisvesting van 18 december 2008 bleek dat het aantal verkochte huizen in Spanje in het derde kwartaal in vergelijking met een jaar eerder met ruim 36 procent was gedaald. Ten opzichte van het tweede kwartaal van 2008 was er sprake van een terugval met 24,5 procent.
Deze ontwikkeling was opmerkelijk want de onroerendgoedsector was lange tijd de krachtigste motor van de economische groei geweest. De terugval verklaarde ook ten dele waarom de werkloosheid in oktober was gestegen tot 12,8 procent – het hoogste cijfer van de 27 landen van de Europese Unie.

Autoproductie daalt tientallen procenten

In vergelijking met dezelfde maand het jaar daarvoor was de autoproductie in november teruggevallen met 39 procent, zo bleek eveneens op 18 december. Het betekende de vierde achtereenvolgende maand van dalende productiecijfers. Over de eerste elf maanden van 2008 gerekend was de achteruitgang in vergelijking met dezelfde periode in 2007 beperkt gebleven tot ruim 10 procent, aldus de Asociación Española de Fabricantes de Automóviles y Camiones (ANFAC). Dezelfde organisatie verwachtte in 2009 een verdere terugval naar het niveau van herfst 1997.

Beurskoersen zakken op jaarbasis met bijna 40 procent

De internationale kredietcrisis was er mede de oorzaak van dat de koersen op de beurs van Madrid in 2008 met bijna 40 procent zakten. De Ibex-35 sloot het jaar af met 9.195,90 punten, terwijl dit eind 2007 nog 15.945,70 punten waren. Het betekende niet alleen de grootste terugval binnen een jaar sinds de index in 1992 werd geïntroduceerd, maar in de gehele geschiedenis van de beurs. De aandelen van Banco Santander waren bijvoorbeeld met meer dan 48 procent gedaald, van vliegmaatschappij Iberia met 34 procent en van bouwbedrijf Sacyr Vallehermoso met ruim 73 procent.

Begroting voor 2009 door parlement goedgekeurd

De door de Spaanse Socialistische Arbeiderspartij (PSOE) gesteunde regering van José Luis Rodríguez Zapatero wist op 18 december 2008 de door bezuinigingen gekenmerkte begroting voor 2009 door het Congres van Afgevaardigden, het Lagerhuis van het Spaanse parlement, te loodsen. Daarvoor kreeg het kabinet steun van de Baskische Nationalistische Partij (PNV) en het Galicisch Nationalistisch Blok (BNG), die met de PSOE een meerderheid vormden. In de Senaat, waar de oppositionele Volkspartij (PP) de meeste leden telde, was dat niet gelukt. De begroting was daar verworpen omdat de meerderheid van mening was dat deze door de snel veranderende economische omstandigheden gedateerd was. De stemming in het Congres vernietigde echter het veto van de Senaat.

GEZONDHEID EN ZORG

Aantal abortussen binnen tien jaar verdubbeld

Werden er in 1998 in Spanje nog in totaal 53.847 officiële abortussen gepleegd, in 2007 was dit aantal gestegen tot 112.138, aldus cijfers van het ministerie van Gezondheidszorg van begin december 2008. In vergelijking met 2006 was het aantal abortussen het jaar daarop met meer dan 10 procent toegenomen.

Bibiana Aído (Emancipatie) – met 31 jaar de jongste minister ooit in Spanje – reageerde op de cijfers met een pleidooi de abortuswetgeving te hervormen. De regering had al laten weten de rechtspositie van artsen die een abortus uitvoerden te willen verbeteren, evenals van vrouwen die een abortus wilden ondergaan.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Zomerverblijf oud-dictator Franco moet voor publiek worden opengesteld

De regionale regering van Galicië gelastte op 30 december 2008 de familie van de in 1975 overleden Francisco Franco het zomerverblijf van de vroegere Spaanse dictator open te stellen voor de burgerbevolking. Het in de negentiende eeuw gebouwde Pazo de Meirás bezat volgens de autoriteiten 'historische en culturele waarde', reden waarom het publiek minimaal vier dagen in de maand het van oorsprong adellijk huis gratis moest kunnen bezoeken.

Het enige kind van de oud-generaal, de tweeëntachtigjarige Maria del Carmen Franco y Polo, was sterk tegen het idee gekant. Eerder had zij controleurs van de regering die het kasteel wilden onderzoeken, de toegang geweigerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ex-premier Aznar wist van Amerikaanse vluchten met terreurverdachten

Dagblad *El País* publiceerde op 30 november 2008 een geheim document waaruit bleek dat de Verenigde Staten in januari 2002 aan toenmalig premier José Maria Aznar toestemming hadden gevraagd vliegtuigen met terreurverdachten aan boord in Spanje te mogen laten landen. De kwestie zorgde voor grote politieke beroering en gaf een nieuwe dimensie aan het strafrechtelijk onderzoek dat in Spanje al was ingesteld naar medeplichtigheid aan illegale detentie en uitlevering van gevangenen.
Premier José Luis Rodríguez Zapatero liet weten dat hem niets bekend was van de afspraken tussen Aznar en de Amerikaanse regering.

(Vorige berichten pagina 688/2 e.v. - 2008)

COSTA RICA

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Slecht bereik sociale hulpprogramma's

In Costa Rica bleek meer dan de helft van de armen in het land geen gebruik te maken van sociale hulpprogramma's van de overheid, zo meldde het conservatieve dagblad *La Nación* op 31 oktober 2008. De uitzondering op de regel was het lunchprogramma op scholen. Slechts 30 procent van de arme studenten in de leeftijdscategorie van twaalf tot twintig jaar vroeg een studiebeurs aan, en voedselbanken voorzagen slechts in de behoeften van 22 procent van de kinderen tot zeven jaar uit arme gezinnen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Einde monopolie staatsbedrijf in communicatiesector

Met de ondertekening op 4 juni 2008 door president Óscar Arias van Costa Rica van een nieuwe telecommunicatiewet kwam een einde aan een periode van 59 jaar waarin het Instituto Costarricense de Electricidad (ICE) een monopoliepositie innam in de communicatiesector. In de media werd dan ook gesproken van een historische gebeurtenis. De wet, die rechten en plichten bevatte voor toekomstige private en publieke actoren in deze sector, kwam voort uit de verplichtingen die Costa Rica in 2007 was aangegaan door zich aan te sluiten bij het DR-CAFTA verdrag – het vrijhandelspact van de Midden-Amerikaanse landen, de Dominicaanse Republiek en de Verenigde Staten. De nieuwe wet was meer dan twee jaar onderwerp geweest van heftige debatten.

Relatief goed investeringsklimaat in Costa Rica

Uit het op 8 oktober 2008 verschenen *Global Competitiveness Report 2008-2009* van het World Economic Forum bleek dat Costa Rica na Chili en Panama de beste investeringsvoorwaarden in Latijns-Amerika had. Toetsstenen voor de rangschikking van de in totaal 118 landen waren onder meer de efficiëntie van het douanesysteem en de gehanteerde importtarieven. Bij landbouwproducten was dit laatste voor Costa Rica gemiddeld 13 procent, en voor industriële goederen 4,7 procent. Op de wereldranglijst nam het Midden-Amerikaanse land de negenenvijftigste plaats in.

Gevolgen kredietcrisis vallen nog mee

De president van de Banco Central de Costa Rica (BCCR), Francisco Gutiérrez, stelde half oktober dat zijn land nog geen ernstige gevolgen ondervond van de wereldwijde kredietcrisis. Dat zou vooral komen omdat Costa Rica slechts zijdelings betrokken was bij de internationale aandelenmarkten; bovendien konden de banken teren op voldoende reserves. Wel voorzag hij een afname van de export; door een verwachte afname van de binnenlandse vraag zou echter ook de import in omvang afnemen.

Inflatie blijft stijgen

De inflatie over de laatste twaalf maanden bedroeg op het moment van de opmerkingen van Gutiérrez bijna 15,8 procent. De prijzen van basisproducten als bonen, rijst, eieren en bakolie waren sinds september 2007 gemiddeld met meer dan 50 procent gestegen. De president van de centrale bank verwachtte dat de inflatie zou blijven toenemen, maar wel in een langzamer tempo.
In september was al gebleken dat de Costaricaanse munteenheid, de colón, de laatste twee jaar 21 procent van haar koopkracht had ingeleverd. Het handelstekort was een maand daarvoor over de afgelopen twaalf maanden opgelopen tot 17,7 procent van het bruto binnenlands product.

Standard & Poor's verlagen rating

De economische situatie in Costa Rica en de verslechtering van de internationale omstandigheden waren voor Standard & Poor's Rating Services (S&P) half oktober aanleiding de kwalificatie van de overheidsschuld te veranderen van 'positief' naar 'stabiel'. Drie maanden eerder had S&P precies de omgekeerde weg bewandeld en de rating naar 'positief' opgewaardeerd. Het agentschap voorzag dat de economische groei in 2008 zou zakken tot 3 procent; de inflatie zou uitkomen op 14 procent.

IDB geeft lening om export te stimuleren

De Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) ging op 17 december akkoord met een krediet aan Costa Rica van 500 miljoen dollar (ca. 364 miljoen euro). De lening was bedoeld om de gevolgen van de wereldwijde economische crisis te verzachten door het stimuleren van de export. Ook bedrijven die voor de binnenlandse markt produceerden zouden van het krediet kunnen profiteren als zij door de omstandigheden geen banklening konden krijgen.

NATUUR EN MILIEU

Afspraken over vermindering CO_2-uitstoot

Minister van Milieu en Energie Roberto Dobles zei op 10 april 2008 dat de regering van Costa Rica er naar streefde in 2021 de emissie van kooldioxide zover te hebben teruggebracht dat het land 'CO_2-neutraal' zou zijn. Hij had daarom met de private sector afspraken gemaakt over het gebruik van biobrandstoffen in plaats van olie en olieproducten, een efficiënter gebruik van energiebronnen en beperking van het platbranden van landbouwgronden. De plannen voorzagen voor 2008 ook in het planten van zevenduizend bomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vrijhandelsakkoord met Panama

Het parlement van Costa Rica keurde op

15 oktober 2008 het vrijhandelspact met Panama goed. Zodra president Óscar Arias zijn handtekening had gezet, zou het verdrag, dat al was goedgekeurd door het Panamese Congres, in werking treden. Dit betekende dat 92 procent van de ongeveer 1.500 producten en diensten die aan Panama werden geleverd, tariefvrij zouden worden. Het akkoord zou volgens analisten vooral gunstig uitwerken voor kleine en middelgrote ondernemingen
In 2007 exporteerde Costa Rica voor 327 miljoen dollar (ca. 239 miljoen euro) naar Panama en importeerde het voor 223 miljoen dollar uit het buurland.

Chinese leider bezoekt Costa Rica

De Chinese president Hu Jintao kwam op 17 november 2008 bij zijn bezoek aan Costa Rica met zijn ambtgenoot Arias overeen besprekingen te beginnen over een toekomstig vrijhandelsverdrag tussen beide landen. De Nationale Petroleum Maatschappij van China zou gaan deelnemen aan een joint venture waarin 1,2 miljard dollar (ca. 952 miljoen euro) zou worden geïnvesteerd in de modernisering van de staatsolieraffinaderij van Costa Rica. Peking gaf het Midden-Amerikaanse land bovendien een lening van 40 miljoen dollar.
Van de Latijns-Amerikaanse landen hadden alleen Chili en Peru een vrijhandelspact met China.

(Vorige berichten pagina 87/3 - 2008)

CUBA

BINNENLAND

Diplomaat benoemt tot minister

Minister van Buitenlandse Investeringen en Economische Samenwerking Marta Lomas Morales werd op 12 november 2008 door het Politbureau van de Cubaanse Communistische Partij (CCP) van haar taken ontheven. Er werden geen redenen voor het besluit gegeven. Als vervanger werd de ervaren diplomaat en voormalig ambassadeur bij de Verenigde Naties, Rodrigo Malmierca, aangewezen.
Lomas was vaak betrokken geweest bij het aangaan van joint ventures en het afsluiten van handelscontracten met buitenlandse regeringen en ondernemingen.

Ervaren minister verantwoordelijk voor voedselproductie

Op 25 november berichtte de Cubaanse staatstelevisie dat de man die sinds 1997 minister van Suikerzaken was, Ulises Rosales del Toro, de portefeuille Landbouw ging beheren. Het betrof een 'strategische' beslissing, want de politiek ervaren generaal – eens deel uitmakend van het rebellenleger van Fidel Castro – kreeg als voornaamste taak te zorgen voor verbetering van de voedselproductie in het land.
Sinds de verkiezing van Raúl Castro tot president waren er diverse veranderingen doorgevoerd in de landbouwsector, maar de voedselproductie had hevig geleden onder de recente orkanen Gustav, Ike en Paloma.

NATUUR EN MILIEU

Orkanen veroorzaken grote schade

Cuba werd in de tweede helft van 2008 getroffen door drie grote orkanen die een spoor van vernieling achterlieten. Nadat eind augustus orkaan Gustav forse schade in het westen van het land had veroorzaakt, trok een week later Ike een spoor van vernieling in het oosten. Daar vonden minstens zeven Cubanen de dood. Rond de 63.000 huizen raakten onherstelbaar beschadigd en 200.000 burgers werden dakloos. Ook de energievoorziening, de industrie en de landbouw waren zwaar getroffen. In november verergerde de toestand nog door het voorbijtrekken van de orkaan Paloma.

De schade van de reeks natuurrampen werd geschat op meer dan 10 miljard dollar (bijna 8 miljard euro). Volgens de regering zou herstel van de schade jaren duren.

Hulp uit de Verenigde Staten geweigerd

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken liet op 15 september weten 'met teleurstelling' te hebben vernomen dat de Cubaanse regering weigerde een donatie van 5 miljoen dollar te accepteren. De gift was volgens woordvoerder Sean McCormack een humanitair gebaar naar de Cubaanse bevolking na de grote schade als gevolg van de recente orkanen, maar Havana wilde er niets van weten zolang het economische embargo bestond. Het vroeg de economische boycot minimaal voor zes maanden op te schorten, maar Washington liet weten dat het bestaande beleid niet gewijzigd zou worden.

De hulp van onder meer China en de Europese Unie (EU) werd wel verwelkomd door Cuba.

CULTUUR EN WETENSCHAP

President Raúl Castro bij zaligverklaring José Olallo

De eerste zaligverklaring die de rooms-katholieke kerk ooit in Cuba uitsprak vond tot verrassing van velen plaats in aanwezigheid van president Raúl Castro. De ceremoniële plechtigheid vond plaats op 29 november 2008 in de stad Camagüey. De zaligverklaring betrof José Olallo Valdés (1820-1889). Olallo, lid van de kloosterorde Hospitalaria San Juan de Dios, wijdde zijn leven aan de verzorging van zieken en gewonden van de eerste onafhankelijkheidsoorlog tegen Spanje (1868-1878). Ingewijden zagen in de aanwezigheid van het Cubaanse staatshoofd een bevestiging van de verbeterde betrekkingen tussen Cuba en het Vaticaan. De plechtigheid werd ook bijgewoond door de Cubaanse kardinaal Jaime Ortega, nuntius Luigi Bonazzi en de aartsbisschop van Camagüey, Juan García.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Punkrockmuzikant veroordeeld voor ordeverstoring

Wegens ordeverstoring werd de negenendertigjarige punkrocker Gorki Aguila op 29 augustus 2008 door een Cubaanse rechter veroordeeld tot een geldstraf van 600 peso (ca. 18 euro). Dit betekende dat de aanklacht van antisociaal gedrag, waar vier jaar celstraf op stond, was komen te vervallen. De boete leek laag, maar volgens ingewijden verdiende Gorki Aguila ongeveer 400 peso per maand. Deze weigerde een blad voor de mond te nemen, zoals bleek uit zijn commentaar na afloop: 'Ik ben trots op iedereen die me gesteund heeft en ik voel nog meer haat voor deze tirannie.'

Van 2003-2005 zat de punkrocker gevangen in Pinar del Rio omdat hij zich schuldig zou hebben gemaakt aan drugshandel. Zelf ontkende hij dit.

Cuba

BUITENLANDSE ZAKEN

Herstel van betrekkingen tussen Europese Unie en Cuba

Met de ondertekening op 23 oktober 2008 van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie (EU) en Cuba kwam er officieel een eind aan een periode van vijf jaar met verstoorde relaties. EU-commissaris voor Ontwikkelingssamenwerking Louis Michel zette zijn handtekening onder de overeenkomst, en hetzelfde deed minister van Buitenlandse Zaken Felipe Pérez Roque namens Cuba. De EU stelde per direct 2 miljoen euro beschikbaar om de gevolgen van de orkanen Gustav en Ike te bestrijden en het volgende jaar zou daar nog minstens 25 miljoen euro aan worden toegevoegd. Michel benadrukte de elementen die Cuba en de EU verbonden, terwijl Pérez Roque sprak van 'een nieuwe fase' in de betrekkingen.
In 2003 legde Brussel aan Havana sancties op na de arrestatie van meer dan zeventig dissidenten.

Bezoek van Chinese president beschouwd als mijlpaal

Op 17 november 2008 arriveerde Hu Jintao op de internationale luchthaven José Martí bij Havana. De Chinese leider, die achter gesloten deuren Fidel Castro ontmoette, had 4,5 ton aan humanitaire hulp bij zich voor de slachtoffers van de orkanen die Cuba dat jaar hadden getroffen. In totaal hadden de Chinese overheid en het bedrijfsleven al voor 2,5 miljard dollar (ca. 2 miljard euro) aan hulp gegeven.
China was het jaar daarvoor met 2,7 miljard dollar de tweede handelspartner van Cuba, na Venezuela. De Aziatische grootmacht had onder meer veel geïnvesteerd in de productie van nikkel.

Russische president op staatsbezoek

Het staatsbezoek aan Cuba van de Russische president Dmitri Medvedev op 27 november 2008 markeerde volgens analisten het einde van de langdurige verkoeling in de relaties tussen beide landen na het ineenstorten van de Sovjet-Unie. Rusland had al eerder duidelijk gemaakt geïnteresseerd te zijn in de exploitatie van olievoorraden voor de Cubaanse kust.
Medvedev had kort daarvoor bij een bezoek aan Caracas ook belangstelling getoond eventueel als geassocieerd lid deel te gaan nemen aan het Bolivariaans Alternatief voor de Amerikaanse en Caribische Staten (ALBA).

Mexico stuurt Cubaanse migranten terug

Een woordvoerder van het Mexicaanse ministerie van Binnenlandse Zaken maakte op 4 december 2008 bekend dat 41 Cubaanse migranten met een Mexicaans schip naar hun vaderland werden vervoerd. Zij waren het land illegaal binnengekomen. De Mexicaanse regering had in oktober met Havana afgesproken Cubanen voortaan direct terug te zullen sturen, omdat gewelddadige mensensmokkelaars steeds vaker voor problemen zorgden. Tot dat moment kregen de migranten 10 tot 30 dagen de tijd om het land te verlaten – een periode die zij vaak benutten om voet op Amerikaanse bodem te zetten, waarna zij in de VS als vluchteling werden geaccepteerd.
In 2007 hadden meer dan 11.000 Cubanen de Mexicaanse route gevolgd, tegen ruim duizend die rechtstreeks naar Miami waren gegaan.

Cuba lid van de Rio Groep

Cuba is lid geworden van de Grupo de Rio (Rio Groep). De organisatie accepteerde Cuba als lid bij een top op 16 december 2008 in de Braziliaanse plaats Costa do Sauípe (deelstaat Bahia). De 33 Latijns-Amerikaanse en Caribische landen riepen de aanstaande president van de Verenigde Staten, Barack Obama, bij die gelegenheid op het economische embargo tegen het socialistische land op te heffen.
Raúl Castro zag in de toetreding van Cuba het bewijs dat Latijns-Amerika onafhankelijker ging opereren.

(Vorige berichten pagina 509/1 - 2008)

DOMINICAANSE REPUBLIEK

Dominicaanse Republiek

BINNENLAND

Fernández beëdigd voor derde ambtstermijn als president

Na bij de verkiezingen in mei als overwinnaar uit de bus te zijn gekomen, werd Leonel Fernández op 16 augustus 2008 voor de derde keer ingehuldigd als president van de Dominicaanse Republiek. Hij beloofde de agrarische productie te zullen stimuleren, maar wees ook op de internationaal gestegen voedsel- en brandstofprijzen en het verslechterde economische klimaat in de Verenigde Staten. Fernández waarschuwde daarom de burgers in zijn land voor zware

Samenstelling regering Dominicaanse Republiek (16 augustus 2008)

President
Leonel Antonio FERNÁNDEZ REYNA

Vicepresident
Rafael ALBURQUERQUE DE CASTRO

Ministers:
Administratief Secretaris van het Presidentschap
Luis Manel BONETTI
Binnenlandse Zaken en Politie
Franklin ALMEIDA RANCIER
Buitenlandse Zaken
Carlos MORALES TRONCOSO
Cultuur
José Rafael LANTIGUA
Economie en Planning
Juan Temístocles MONTAS DOMINGUEZ
Financiën
Vicente BENGOA
Hoger Onderwijs, Wetenschap en Technologie
Ligia AMADA MELO
Industrie en Handel
José Ramón FADUL
Jeugdzaken
Franklin RODRIGUEZ
Justitie
Radhamés JIMÉNEZ PEÑA
Kabinetschef
César PINA TORIBIO
Landbouw
Salvador Jiménez
Milieu en Natuurlijke Hulpbronnen
Jaime David FERNÁNDEZ MIRABAL
Onderwijs
Melanio PAREDES
Openbaar Bestuur
Ramón VENTURA CAMEJO
Openbare Werken en Communicatie
Víctor DÍAZ RÚA
Sport
Felipe PAYANO
Strijdkrachten
Pedro Rafael PEÑA ANTONIO
Toerisme
Francisco Javier GARCÏA
Volksgezondheid en Sociaal Welzijn
Bautista ROJAS GÓMEZ
Vrouwenzaken
Alejandrina GERMÁN
Werkgelegenheid
Maximiliano PUIG

tijden: 80 procent van de export van het Caribische land ging naar de VS en veel Amerikanen investeerden er gewoonlijk in onroerend goed. Ook maakten zij het leeuwendeel uit van de toeristen die het Caribische land bezochten.
Het staatshoofd kondigde enige nieuwe projecten aan, zoals de aanleg van stuwdammen en snelwegen en het opknappen van de nationale bibliotheek.

Tijdens de vorige zittingsperiode van het presidentschap kende de Dominicaanse Republiek een gemiddelde jaarlijkse economische groei van 9 procent. De werkloosheid nam in de periode 2004-2008 af van 20 tot 14 procent; dit kon niet verhinderen dat één op de vier Dominicanen nog steeds in armoede leefde.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gewelddadige protesten vanwege stroomonderbrekingen

Bij ongeregeldheden naar aanleiding van de frequente stroomstoringen in de Dominicaanse Republiek kwam op 11 november 2008 een politiebeambte om het leven en raakten er twee gewond. De commandant van de nationale politie, Rafael Guillermo Guzmán, vertelde dat de politieman was doodgeschoten in de stad Navarrete, waar bewoners een betoging hielden omdat zij soms achttien uur achtereen zonder elektriciteit zaten. Ook in de steden Santo Domingo en Santiago vonden gewelddadige botsingen plaats tussen demonstranten en de politie.

De energiebedrijven zeiden meer dan 450 miljoen dollar (ca. 350 miljoen euro) aan onbetaalde rekeningen te hebben uitstaan bij de centrale overheid – geld dat zij nodig hadden om brandstoffen te kopen. De regering zou hebben laten weten een lening te willen afsluiten om die schuld te betalen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Bezorgdheid over intimidatie journalisten

Na een bericht in het dagblad *El Nuevo Diario* van 5 oktober 2008 over de intimidatie van journalisten in de Dominicaanse Republiek vroeg de organisatie Journalisten zonder Grenzen (RSF) internationaal aandacht voor de zaak. Uit documentatie van de journalistenvakbond, de Sindicato Nacional de Trabajadores de la Prensa (SNTP), bleek dat sinds het begin van het jaar 32 journalisten waren gemolesteerd, terwijl tegen 21 journalisten juridische procedures waren aangespannen. RSF trok hieruit de conclusie dat verslaggevers die berichtten over drugshandel, corruptie of belangenverstrengeling, represailles konden verwachten – in welke vorm dan ook. De overheid werd opgeroepen tot overleg met de journalistenvakbond over de noodzakelijke maatregelen om een einde te maken aan de intimidatie van journalisten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Dominicanen en Haïtianen slaags bij de grens

Nadat Dominicaanse en Haïtiaanse burgers op 30 oktober 2008 elkaar in de haren waren gevlogen, riep de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) parlementariërs van beide landen op zich uit te spreken voor vriendschappelijke relaties. De confrontatie speelde zich af bij de grensplaats Guayubin, waar een sloppenwijk bewoond door Haïtianen door Dominicanen in brand werd gestoken. Zij deden dat uit wraak voor de dood van een boer die zou zijn omgebracht door een Haïtiaanse immigrant. Dertig huizen brandden tot de grond toe af en de bewoners sloegen op de vlucht, bang als zij waren het slachtoffer te worden van een lynchpartij.

Enige dagen later vonden twee Haïtianen de dood bij het stadje Neyba, nadat de bestuurder van een motortaxi was neergestoken. De regeringen van de Dominicaanse Republiek en van Haïti zonden politietroepen naar het grensgebied en riepen op tot kalmte.

(Vorige berichten pagina 89/1 - 2008)

ECUADOR

BINNENLAND

President Correa acht beweringen over complot overdreven

Verscheidene media maakten melding van de arrestatie in de Ecuadoraanse hoofdstad Quito op 12 juni 2008 van vier personen die een complot zouden hebben gesmeed om president Correa te vermoorden. Veiligheidsfunctionarissen beweerden dit althans, maar het staatshoofd zelf vond de verdachtmakingen overdreven en sprak het vermoeden uit dat het om gewone oplichters ging. Geprobeerd zou worden te achterhalen of de gearresteerden deel uitmaakten van een criminele groepering.

Duidelijke meerderheid bevolking steunt grondwetswijziging

In Ecuador stemde op 28 september 2008 bij een referendum 63,9 procent van de kiesgerechtigde bevolking voor de nieuw ontworpen constitutie, ruim voldoende voor de benodigde meerderheid van boven de 50 procent. President Correa sprak dan ook van een 'verpletterende overwinning' en werd met het resultaat gefeliciteerd door onder meer de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS), de Verenigde Staten, de Europese Unie (EU) en bevriende staten als Venezuela en Bolivia. Ook buurland Colombia, waarmee de betrekkingen eerder dat jaar verstoord waren, stuurde 'de beste wensen voor welzijn en welvaart' van de Ecuadoraanse bevolking.
De Grondwetgevende Vergadering had het document op 24 juli goedgekeurd.

Nieuwe constitutie krijgt kracht van wet

De nieuwe constitutie, die 444 artikelen bevatte, kreeg vanaf 20 oktober kracht van wet. Er was in opgenomen dat de president twee opeenvolgende ambtstermijnen kon vervullen, en dat gezondheidszorg en onderwijs tot de derde klas van de middelbare school gratis zouden zijn. Ook had iedere burger recht op een 'waardig onderkomen'.
Hoewel er in tegenstelling tot de nieuwe grondwet in Bolivia niets vermeld stond over het nationaliseren van de belangrijkste hulpbronnen, verstevigde de staat wel de greep op de economie.
Volgens analisten kon het document een eind maken aan de politieke instabiliteit in Ecuador, waar de laatste tien jaar drie presidenten het veld hadden moeten ruimen voordat hun ambtstermijn was afgelopen. Correa zelf benadrukte dat er een eind moest komen aan het neoliberale beleid en dat zijn regering – net als Bolivia en Venezuela – streefde naar een 'socialisme van de eenentwintigste eeuw'.

Ecuador

President Correa wijzigt regering

Olieminister onverwachts vervangen

De man die voor Ecuador veelal de leiding had bij de onderhandelingen met buitenlandse maatschappijen over nieuwe oliecontracten, de advocaat Galo Chiriboga, werd op 8 oktober 2008 door president Correa vervangen door Derlís Palacios. Direct bij zijn aantreden waarschuwde de nieuwe minister voor Olie en Mijnbouw de buitenlandse maatschappijen het nieuwe beleid van de regering niet te dwarsbomen. Waarom Chiriboga het veld moest ruimen, werd niet bekendgemaakt.

Minister van Buitenlandse Zaken levert portefeuille in

María Isabel Salvador liet op 13 december weten af te zullen treden als minister van Buitenlandse Zaken omdat zij meer tijd wilde besteden aan haar familie. De mededeling kwam nadat zij met president Correa was teruggekeerd van een officieel bezoek aan Iran. Precies een jaar eerder was zij aangesteld als opvolgster van María Fernanda Espinosa. Twee dagen na het inleveren van haar portefeuille werd Fander Falconí Benítez verzocht haar plaats in te nemen.

Andere nieuwe gezichten in de regering van Correa waren: Jorge Marún (Transport en Openbare Werken), Verónica Sión Montes (Toerisme), Fernando Bustamante (Binnenlandse Zaken), Galo Mora Witt (Cultuur), Xavier Abad Vicuña (Industrie en Concurrentie), Sandra Vela (Sport), Diego Borja (Coördinatie Economisch Beleid), Susana Cabeza de Vaca (Coördinatie van de Productie) en Nicolás Issa Wagner (Kuststreken).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering komt bevolking tegemoet bij stijgende voedselprijzen

Op 13 juni 2008 werd bekend dat de regering van Ecuador de belastingen op kunstmest, zaden en landbouwwerktuigen met 12 procent ging verlagen en subsidies ter beschikking stelde om de pijn van de stijgende voedselprijzen te verzachten. Het pakket kostte in totaal 256 miljoen dollar (ca. 165 miljoen euro). De consumentenprijzen waren in mei op jaarbasis met ruim 9 procent gestegen doordat het voedsel duurder was geworden en de Amerikaanse dollar – de in Ecuador gebruikte munteenheid – was gedaald. President Correa kondigde ook aan het parlement te zullen vragen de inkomstenbelasting van importeurs van landbouwbestrijdingsmiddelen te verlagen.

Ecuador blijft dollar gebruiken

De president van de Banco Central de Ecuador (BCE), Carlos Vallejo, zei op 30 juli dat het Zuid-Amerikaanse land de dollar voorlopig als nationale munteenheid zou blijven gebruiken. Er waren geruchten dat een verandering aanstaande was omdat de dalende dollar de inflatie in de hand werkte. Volgens de bankpresident echter garandeerden de olie-exporten en de overboekingen van Ecuadoraanse emigranten voorlopig de duurzaamheid van het monetaire systeem.

Overheid confisqueert talloze bedrijven in verband met schulden

Rond de 195 ondernemingen in de onroerend goedsector, de bouw en het verzekeringswezen die in relatie stonden met de Grupo Isaias werden op 8 juli 2008 door politie-eenheden bestormd, evenals drie televisiestations. President Correa van Ecuador verklaarde dat de bedrijven werden geconfisqueerd omdat zij de staat miljoenen dollars schuldig waren. Ze zouden bij opbod worden verkocht.
De Grupo Isaias droeg de naam van de van verduistering beschuldigde William en Roberto Isaias. Deze twee bankiers waren na de ineenstorting in 1998 van de Filanbanco naar de Verenigde Staten gevlucht. Sindsdien werden de ondernemingen waarin zij belangen hadden bestuurd door familieleden en kennissen.
Minister van Economische Zaken en Financiën Fausto Ortiz kon zich niet vinden in de gang van zaken en trad af. Wilma Salgado nam vervolgens drie maanden zijn plaats in, en werd toen op haar beurt vervangen door María Elsa Viteri.

Ecuador moet schadevergoeding betalen aan Chevron

De aanklacht van multinational Chevron dat Ecuador een bilateraal investeringsakkoord had geschonden, werd op 4 december 2008 door het Permanente Hof van Arbitrage in Den Haag gegrond verklaard. Het Zuid-Amerikaanse land moest de Amerikaanse oliegigant een schadevergoeding betalen van 1,6 miljard dollar (bijna 1,3 miljard euro). De oliemaatschappij verklaarde nog meer claims uit te hebben staan, tot een bedrag van 5 miljard dollar.
In april verwierp Chevron – vroeger bekend onder de naam Texaco – een gerechtelijke uitspraak dat het verantwoordelijk was voor 16,5 miljard dollar schade aan het milieu tijdens de oliewinning in het Amazonegebied in de periode tussen 1964 en 1990. Verschillende groepen van inheemse bewoners, verenigd in de Amazone Defense Coalition, hadden eerder een compensatie van 27 miljard dollar geëist.

Ecuador staakt afbetaling deel schulden

De regering van Ecuador kondigde op 12 december 2008 aan de aflossing van een deel van de schuldenlast te zullen staken. Het afgekondigde moratorium kwam voort uit de bevindingen van een speciale regeringscommissie die onderzoek had gedaan naar de legitimiteit van de totale schuldenlast van het land, die rond de 10 miljard dollar (ca. 7,6 miljard euro) zou bedragen. Geconcludeerd was dat bij leningen ter waarde van 3,9 miljard dollar met de wettelijke regels was gemarchandeerd. President Correa vertelde de media dat Ecuador met voorstellen voor een schikking zou komen, in de hoop juridische veldslagen met schuldeisers te voorkomen.
Analisten noemden de stap van Ecuador risicovol omdat de relaties met internationale crediteuren er door verstoord konden raken.

Nieuwe obligaties moeten begroting financieren

Locale media meldden op 25 december dat de regering van Ecuador nieuwe obligaties ter waarde van 700 miljoen dollar op de markt had gebracht. De opbrengst was bestemd voor de financiering van de begroting van het komende jaar. Volgens de krant *El Universo* had het Instituto Ecuatoriano de Seguridad Social (IESS) al de obligaties gekocht, mede omdat het instituut verplicht was de helft van zijn fondsen te investeren in overheidsschulden.
Ecuador werd geconfronteerd met een be-

grotingstekort doordat de olieprijs op de internationale markten sterk was gedaald.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ecuador trekt consequenties uit aanval op FARC-kamp

Nieuw defensiemateriaal voor bescherming grens

Minister Javier Ponce (Nationale Defensie) maakte in juni 2008 bekend dat Ecuador zes in Israël gemaakte onbemande vliegtuigen ging kopen en een nieuw radarsysteem om de grens met Colombia beter te bewaken. In mei waren al 24 in Brazilië geproduceerde Super Tucano's aangeschaft. De aankopen konden niet los worden gezien van de gebeurtenissen begin maart, toen Colombia een luchtaanval uitvoerde op een in Ecuador gelegen kampement van de rebellenbeweging FARC (Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia).
Ponce gaf aan niet de illusie te hebben de grensstreek totaal te kunnen controleren, maar hij meende met het nieuwe materiaal wel illegale activiteiten in de streek in toom te kunnen houden.

Commissie ziet 'duidelijke' sporen van CIA-infiltratie

Naar aanleiding van de Colombiaanse luchtaanval op een FARC-kamp in maart werd een onderzoekscommissie ingesteld die moest uitzoeken of de Amerikaanse geheime dienst CIA was geïnfiltreerd in de Ecuadoraanse veiligheidsapparaten. Op 30 oktober werden de conclusies gepresenteerd: de CIA had volgens de commissie informatie gekocht van Ecuadoraanse militairen en was van tevoren op de hoogte van de aanval door de Colombiaanse strijdkrachten. De bewijzen voor die conclusie bestonden onder meer uit een onderschept telefoontje van de CIA naar een niet nader geïdentificeerd persoon in Ecuador en de landing van een vliegtuig van de Amerikaanse geheime dienst in Ecuador eind februari.

OVERLEDEN

León Febres-Cordero, ex-president en invloedrijk rechts politicus

León Esteban Febres-Cordero Ribadeneyra overleed op 15 december 2008 in aanwezigheid van zijn familie in een ziekenhuis in Guayaquil aan longkanker. Hij werd in dezelfde stad geboren op 9 maart 1931, trad twee keer in het huwelijk en was vader van vier kinderen.

Voordat León Febres-Cordero in Ecuador uitgroeide tot een invloedrijk maar ook controversieel leider van de rechtse Sociaal-Christelijke Partij (PSC), werd hij in de Verenigde Staten opgeleid tot ingenieur. In Ecuador was hij vervolgens actief in het bedrijfsleven en werd ook professor aan de universiteit. In 1978 sloot hij zich aan bij de PSC, waarvoor hij in het parlement werd gekozen. Gedurende zijn ambtsperiode van 1984-1988 als president van Ecuador voerde hij een neoliberaal beleid. Zijn regering kenmerkte zich door repressie en schendingen van mensenrechten, evenals verscheidene corruptieschandalen. Van 1992-2000 vervulde hij de functie van burgemeester van Guayaquil. De aan sigaretten verslaafde politicus had al langer problemen met zijn gezondheid.

(Vorige berichten pagina 336/1 - 2008)

EL SALVADOR

BINNENLAND

Geweld in Midden-Amerika kost handenvol geld

Het geweld in Midden-Amerika kost de regio jaarlijks minstens 4,4 miljard euro. Het cijfer was de uitkomst van een onderzoek van de Openbare Nationale Veiligheidsraad (CNSP) uit El Salvador naar de economische kosten van het aanhoudende geweld. In het op 25 september 2008 gepresenteerde onderzoek werd onder meer gekeken naar medische kosten, uitgaven voor het bevorderen van de veiligheid, juridische kosten en materiële verliezen.
In 2005 en 2006 had El Salvador het hoogste moordcijfer in de regio, 68 per 100 duizend inwoners. In Costa Rica lag dat cijfer op 7,7 en in Colombia op 43. De econoom Carlos Acevedo, verantwoordelijk voor de studie, toonde aan dat hoe lager de bestedingen aan sociale programma's waren, des te hoger de geweldskosten. Het was voor regeringen dus veel lucratiever geld uit te geven aan onderwijs dan bijvoorbeeld aan rehabilitatieprogramma's voor gevangenen.

Washington steunt strijd tegen bendes

Tijdens een persconferentie op 14 oktober kondigde de Amerikaanse ambassadeur Charles Glazer in El Salvador een gift van zijn regering aan van 2,6 miljoen dollar (ca. 1,9 miljoen euro) voor het bestrijden van de gewelddadige straatbendes, de zogenaamde 'maras'. Hij deed dit in aanwezigheid van minister René Figueroa, die sinds december 2006 het nieuwe departement van Openbare Veiligheid en Justitie leidde.
De leden van Mara Salvatrucha en de rivaliserende Mara 18 hielden zich vooral op in Mexico, Midden-Amerika en de Verenigde Staten. Ze maakten zich schuldig aan drugs- en wapenhandel, mensensmokkel, ontvoering en afpersing.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Record overmakingen door Salvadoraanse emigranten

In de eerste vijf maanden van 2008 bereikten de overmakingen van El Salvadoranen die in het buitenland wonen en werken (vooral in de VS) een recordhoogte van 1,6 miljard dollar (ruim 1 miljard euro). De Centrale Bank van El Salvador (BCR) maakte op 13 juni bekend dat dit bedrag 6 procent hoger was dan in dezelfde periode een jaar daarvoor. De toename was opmerkelijk omdat de geldzendingen van Mexicaanse emigranten juist een dalende tendens vertoonden. Waarnemers noemden als mogelijke verklaring dat veel Salvadoranen tijdelijk een beschermde status hadden in de VS vanwege verschillende natuurrampen in El Salvador.

Leningen van IDB en Wereldbank voor infrastructuur

De Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) en de Wereldbank verstrekten El Salvador rond 1 december 2008 leningen voor de financiering van infrastructurele en sociale projecten. De bijdrage van de IDB bedroeg 500 miljoen dollar (ca. 394 miljoen euro) en de Wereldbank zou naar verwachting met 450 miljoen dollar over de brug komen. Het Salvadoraanse parlement was al akkoord gegaan met de kredieten. Een deel van het geld zou gebruikt worden voor verbetering van het wegenstelsel in de landelij-

El Salvador

ke gebieden en een ander deel voor het opzetten van drinkwaterprojecten.

IMF wil ook financiële steun geven

Naar alle waarschijnlijkheid kon El Salvador van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een krediet van 800 miljoen dollar tegemoet zien, aldus een bekendmaking op 22 december. Alfred Schipke, die namens het IMF een missie naar El Salvador had geleid, vertelde de media dat de economische fundamenten van het Midden-Amerikaanse land in orde waren. Een krediet was volgens hem echter toch nodig om de capaciteit te vergroten van de autoriteiten om de internationale kredietcrisis te weerstaan. Ook werd verwezen naar onzekerheden in verband met de parlements- en presidentsverkiezingen begin 2009.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vrijhandelsverdrag tussen El Salvador en Taiwan

Bij de ceremonie voor de inwerkingtreding van het vrijhandelsakkoord tussen Taiwan en El Salvador op 1 maart 2008 sprak de president van het Midden-Amerikaanse land, Tony Saca, van een historische gebeurtenis. Het was voor het eerst dat El Salvador een dergelijke economische overeenkomst afsloot met een niet-Amerikaanse partner. Het staatshoofd benadrukte dat zijn land daardoor gemakkelijker toegang zou krijgen tot de Aziatische markt. Analisten uitten echter juist hun twijfels hierover, omdat nog slechts een handvol landen Taiwan erkend in plaats van de Volksrepubliek China.

El Salvador trekt troepen uit Irak terug

Hoewel de Iraakse president Jalal Talabani eerder per brief had verzocht de troepen te handhaven, maakte president Saca van El Salvador op 23 december 2008 bekend dat de Salvadoraanse manschappen na afloop van het jaar uit Irak zouden worden teruggetrokken. Hij vertelde het besluit te hebben genomen omdat er na de gememoreerde brief geen verzoek meer vanuit Irak was gekomen. Analisten zagen eerder een verband met het aanstaande vertrek uit het Witte Huis van president George W. Bush, een bondgenoot van Saca.
Bij het werken aan de onderwijs- en gezondheidsprojecten in de buurt van de stad Kut hadden in totaal vijf Salvadoraanse militairen het leven verloren en waren er twintig gewond geraakt.

(Vorige berichten pagina 90/2 - 2008)

Verenigde Staten

VERENIGDE STATEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaanse economie verkeert in recessie

Volgens cijfers die het gezaghebbende Amerikaanse Nationale Bureau voor Economisch Onderzoek (NBEC) op 1 december 2008 publiceerde, verkeerde de economie van de Verenigde Staten sinds december 2007 in een recessie. Anders dan de overheid definieerde het bureau een recessie niet als twee opeenvolgende kwartalen van negatieve groei, maar als een significante teruggang van de economische activiteiten over een langere periode. Het lette hierbij niet alleen op economische groeicijfers, maar ook op de werkloosheidscijfers, de loonontwikkelingen, de industriële productie en de omzet van bedrijven. Of de economie ook volgens de definitie van het ministerie van Financiën in een recessie verkeerde, was eind december 2008 nog niet bekend.
Als reactie op het slechte nieuws daalde de Dow-Jonesindex, de belangrijkste graadmeter van de beurs van New York, met 7,7 procent en sloot op 8.149,09 punten. Ook elders in de wereld deden de beurzen het slecht.

Fiscale noodtoestand in Californië

Gouverneur Schwarzenegger van Californië kondigde op 2 december 2008 de 'fiscale noodtoestand' af. De economie van de staat behoorde tot de grootste ter wereld en had door tegenvallende belastingopbrengsten ten gevolge van de economische crisis te kampen met een begrotingstekort van 11,2 miljard dollar (bijna 8,5 miljard euro). De lokale volksvertegenwoordigers hadden langdurig gedebatteerd over mogelijke oplossingen, maar konden het niet eens worden over een aantal voorgestelde belastingverhogingen en bezuinigingsmaatregelen. Als er niet onmiddellijk werd opgetreden, zou het tekort volgens Schwarzenegger in achttien maanden tijd oplopen tot 28 miljard dollar. Op een persconferentie vergeleek de gouverneur Californië met 'een verkeersslachtoffer langs de kant van de weg, dat ligt dood te bloeden'. Hij bedoelde dat er geen tijd meer was voor discussies en onmiddellijk actie ondernomen moest worden.
Door de fiscale noodtoestand af te kondigen verplichtte hij de volksvertegenwoordigers om vóór 15 januari met een reddingsplan voor de economie te komen. Als ze daar niet in slaagden, mochten ze na die datum nog uitsluitend over dit onderwerp debatteren. Alle andere zaken moesten dan van de agenda worden geschrapt, tot er een oplossing was gevonden.

Witte Huis schiet auto-industrie te hulp

De Amerikaanse Senaat verwierp op 11 december 2008 een voorstel om de grootste autofabrikanten van de Verenigde Staten – General Motors (GM), Chrysler en Ford – een financiële injectie van 14 miljard dollar (ca. 10,4 miljard euro) te geven. De autoverkopen waren wereldwijd zo sterk afgenomen dat de drie failliet dreigden te gaan. Zo had GM de verkopen in de VS in november met 41 procent zien terugvallen.
De slechte prestaties waren te wijten aan de kredietcrisis, maar critici legden de schuld ook bij de fabrikanten zelf: zij zouden weinig innovatief zijn en amper hebben ingespeeld op de snel toenemende vraag naar energiezuinige auto's. Ook zouden zij de productie niet hebben verlaagd, terwijl ze wisten dat de vraag afnam. In december besloot Chrysler overigens wel om de productie vier weken stil te leggen.

Republikeinen eisen loonmatiging

Het plan om de auto-industrie te hulp te schieten kon alleen doorgaan met de steun van zestig van de honderd senatoren. Deze werd echter niet gehaald omdat Republikeinse senatoren eisten dat de salarissen van de werknemers van de drie bedrijven werden verlaagd tot het niveau van de buitenlandse autofabrieken in de VS. De Democraten gingen hiermee niet akkoord, omdat de vakbonden er zeker niet mee zouden instemmen.

Witte Huis helpt auto-industrie wel

Het Witte Huis bood GM, Chrysler en Ford op 19 december wel noodhulp aan. Het

ging om een lening met een totale waarde van 17,4 miljard dollar. Voorwaarde was dat de drie bedrijven voor eind maart plannen voor herstructurering zouden presenteren. Als ze dat nalieten, zou de hulp worden ingetrokken. De bonussen van de 25 belangrijkste bestuurders moesten met 40 procent omlaag en aandeelhouders mochten geen dividenden ontvangen, tot de leningen waren afgelost. GM en Chrysler wilden van het aanbod gebruik maken, maar Ford zei ook zonder hulp te kunnen overleven.
Het Witte Huis was bereid de hulp te verstrekken omdat een faillissement van de drie bedrijven tot het verlies van miljoenen banen zou leiden, niet alleen onder de werknemers van de concerns in Detroit maar ook onder medewerkers van toeleveringbedrijven. Internationaal kon het eveneens grote gevolgen hebben, omdat veel buitenlandse autofabrieken in Amerikaanse handen waren. Dit gold bijvoorbeeld voor Saab uit Zweden en Hyundai en Kia uit Zuid-Korea, die tot het GM-concern behoorden.

Consumenten moeten meer auto's kopen

Het ministerie van Financiën gaf GMAC – een bedrijf dat leningen verstrekte aan autokopers en -dealers en dat voor het overgrote deel toebehoorde aan GM en Cerberus, het moederbedrijf van Chrysler – op 30 december een financiële injectie van 6 miljard dollar. De regering zou voor 5 miljard aandelen in het bedrijf kopen en daarnaast een lening van 1 miljard verstrekken.
De noodhulp was volgens het ministerie nodig om de overleving van GMAC mogelijk te maken. Indien het failliet ging, zou het vermoedelijk heel GM in zijn ondergang meeslepen. Tevens werd gehoopt dat GMAC het geld zou gebruiken om meer potentiële autokopers kredieten te verstrekken, zodat de auto-industrie kon opleven. De kredietverstrekking door GMAC was in enkele maanden gestagneerd omdat het bedrijf door de kredietcrisis zelf amper aan geld kon komen. Eerder in december was officieel besloten dat GMAC zichzelf een bank mocht noemen en dus mocht meeprofiteren van de hulp die de staat de financiële sector bood om de crisis te overleven.

Gerespecteerd investeerder Madoff blijkt meesteroplichter

Bernard Madoff, tot dan toe een van de meest gerespecteerde zakenmensen van de Verenigde Staten, werd op 12 december 2008 gearresteerd wegens oplichterij. Hij kwam diezelfde dag op vrije voeten nadat hij 10 miljoen dollar (ca. 7,3 miljoen euro) borg had betaald. Op last van een rechter in New York werd hij op 20 december echter toch onder huisarrest geplaatst. Madoff was aangegeven door een van zijn zoons, die onraad rook en zelf voor miljoenen gedupeerd was door zijn vaders zwendel.

Beleggingsfonds blijkt piramidespel

Madoff was de directeur van beleggingsbedrijf Bernard L. Madoff Investment Securities (BLMIS). Ook leidde hij andere hedgefondsen. Hij was een voormalig directeur van de technologiebeurs Nasdaq en adviseerde het Witte Huis regelmatig over financiële kwesties. Vanwege deze staat van dienst genoot hij onder beleggers veel vertrouwen. Zij brachten miljarden onder bij BLMIS en kregen daarvoor een vast rendement van 10 procent, wat erg hoog was. Zij wisten echter niet dat Madoff onvoldoende winst maakte om dit waar te maken. Om dit te verdoezelen gebruikte hij jaren achtereen de inleg van nieuwe beleggers om zijn andere cliënten het toegezegde rendement uit te keren. Dus zonder dat zij het wisten namen zij deel aan een soort piramidespel of Ponzi-scheme (genoemd naar de Italiaanse Amerikaan Charles Ponzi, een bekende oplichter uit de jaren twintig van de twintigste eeuw).

Toen er nog regelmatig voldoende nieuw kapitaal bij BLMIS werd onderbracht, kon Madoff aan al zijn financiële verplichtingen voldoen. Maar toen in 2008 de kredietcrisis de financiële wereld trof en enkele van zijn cliënten hun inleg terugvroegen, bleek hij zo te hebben ingeteerd op het vermogen van BLMIS dat hij de gevraagde 17 miljard dollar niet kon uitbetalen. Hierna werd duidelijk dat er enorme hoeveelheden ingelegd geld 'verdwenen' waren, naar schatting van Madoff zelf maximaal 50 miljard dollar (ca. 36,6 miljard euro). Daarmee was het de grootste oplichtingzaak uit de Amerikaanse geschiedenis.
Onder de gedupeerden waren grote banken als het Britse HSBC, het Spaanse Banco Santander, het Franse BNP Paribas, het Nederlandse Fortis en de Royal Bank of Scotland (RBS), maar ook talloze liefdadigheidsinstellingen en particulieren. Madoff had ook geld van een groot aantal persoonlijke vrienden uit het bedrijfsleven 'belegd'.

Rente naar bijna nul procent

Fed verlaagt de rente

De Fed, het stelsel van Amerikaanse centrale banken, verlaagde op 16 december 2008 het belangrijkste rentetarief van 1 procent naar een bandbreedte van 0 tot 0,25 procent. Sinds 1954, toen hier voor het eerst statistieken over werden bijgehouden, was de rente op interbancaire leningen nog nooit zo laag geweest. In september 2008 stond deze nog op 5,25 procent.
De maatregel was bedoeld om commerciële banken te stimuleren meer kredieten aan elkaar, bedrijven en consumenten te verstrekken. Want ondanks de vele maatregelen die in het najaar van 2008 waren getroffen om de financiële sector en de economie te stimuleren, bleven de industriële productie, de consumptiebereidheid en de bedrijfsinvesteringen afnemen. Dat lag deels aan de banken, die bleven weigeren om geld uit te lenen, en deels aan de effectenbeurzen, waar in het najaar van 2008 wereldwijd 23 biljoen dollar was verdampt.

Geldhoeveelheid is verdrievoudigd

Volgens critici viel nog te bezien of de renteverlaging het beoogde effect zou hebben. Reagerend op de kredietcrisis had de Fed in 2008 'de geldhoeveelheid in het financiële systeem bijna verdrievoudigd door zijn balans op te blazen van 800 miljard tot een omvang van ruim 2.200 miljard dollar. Het probleem was alleen dat die monetaire verruiming er niet toe leidde dat banken minder terughoudend werden in het uitlenen van geld aan consumenten en bedrijven', aldus het *Financieele Dagblad* van 17 december.
Critici dachten dat de Fed niet alleen grote sommen geld in omloop bracht om de financiële sector weer aan de praat te krijgen, maar ook om te voorkomen dat de VS met deflatie te kampen kregen. In november lagen de prijzen 1,1 procent boven het niveau van november 2007, maar de inflatie nam snel af en mogelijk zou het land spoedig te maken krijgen met structurele prijsdalingen. Dat zou dan bijzonder slecht zijn voor de economie, omdat consumenten hun aankopen in tijden van deflatie uitstelden tot de prijzen nóg verder daalden. De detail-

handel en de industrie hadden daar in de regel bijzonder veel last van.
Een bijkomend probleem van de monetaire verruiming was dat de koers van de dollar weer begon te dalen. Na het laagterecord van 0,625 eurocent in juli was deze juist weer gestaag omhoog gegaan. De koers van de Amerikaanse munt zakte in december van 79 naar 70 eurocent.

Creditcardmaatschappij krijgt kapitaalinjectie

Creditcardmaatschappij American Express maakte op 23 december 2008 bekend dat ze een kapitaalinjectie van bijna 3,4 miljard dollar (ca. 2,4 miljard euro) kreeg. Reden was dat door de zwakke economie steeds meer houders van creditcards hun schulden niet afbetaalden.

Grootste verlies van banen sinds 1945

Volgens cijfers van het ministerie van Arbeid lag de werkloosheid in de Verenigde Staten in december 2008 op 7,2 procent, 0,4 procentpunt meer dan in november en 2,2 procentpunt meer dan in april. Eind december telde het land ruim elf miljoen werklozen.

In heel 2008 hadden 2,45 miljoen mensen hun baan verloren, het grootste aantal sinds 1945. In de loop van het jaar was het werkloosheidscijfer snel opgelopen: van de 2,45 miljoen ontslagen waren er ruim 1,1 miljoen gevallen in november en december.
Aanvankelijk was het banenverlies het grootst in de bouw en de industrie, maar in de loop van het jaar verschoof dit naar de dienstensector, vooral de detailhandel en de financiële dienstverlening. Eind 2008 nam alleen in de zorg de werkgelegenheid nog toe.

Consument uiterst pessimistisch

Een belangrijke oorzaak van de snel oplopende werkloosheid was het snel veranderende bestedingspatroon van consumenten. Zij vreesden een langdurige recessie. Daarom stelden zij grote aankopen uit en probeerden ze ook zoveel mogelijk te bezuinigen op de dagelijkse boodschappen.
Het vertrouwen van Amerikaanse consumenten in de economie van hun land daalde in december 2008 naar het laagste niveau sinds 1967, toen de Conference Board (CB) hier voor het eerst statistieken over publiceerde. In december 2007 stond de index op 95,2 maar in september 2008 nog maar op 61,4 punten. In december 2008 was deze verder weggezakt naar 38.
De consumenten maakten zich zorgen om de oplopende werkloosheid. Maar ook de dalende huizenprijzen baarden hen zorgen. Volgens de S&P/Case-Shiller index lagen deze in de twintig grootste stedelijke agglomeraties van de Verenigde Staten in oktober gemiddeld 18 procent lager dan een jaar daarvoor. In steden als Las Vegas, Phoenix en San Francisco was dat zelfs meer dan 30 procent.

JUSTITIE

Football-legende O.J. Simpson veroordeeld

Een rechtbank in Las Vegas veroordeelde Orenthal James Simpson – meestal O.J. Simpson genoemd – op 5 december 2008 tot 33 jaar gevangenisstraf, waarvan 9 jaar onvoorwaardelijk. Hij was schuldig bevonden aan vrijheidsberoving, illegaal gebruik van een vuurwapen, mishandeling en beroving.
Simpson was een American football-legende die in de jaren zeventig van de twintigste eeuw in het nationale team van de Verenigde Staten speelde. Ook maakte hij furore als acteur.
Gewapend met een geweer zou hij in september 2007 samen met vijf anderen de hotelkamer van twee verkopers van sportsouvenirs zijn binnengedrongen. Simpson eiste goederen terug die zij van hem gestolen zouden hebben.
In een uitermate geruchtmakend proces was Simpson in 1995 vrijgesproken van de moord op zijn ex-vrouw en haar vriend.

GEZONDHEID EN ZORG

Eén op de vijf Amerikaanse jongeren heeft persoonlijkheidsstoornis

Onderzoekers publiceerden op 1 december 2008 cijfers waaruit bleek dat bijna één op de vijf Amerikaanse adolescenten in de leeftijdscategorie 19 tot 25 jaar leed aan een persoonlijkheidsstoornis, die ernstig genoeg was om in het leven van alledag problemen te veroorzaken. Ongeveer een derde van de onderzochte groep gebruikte drugs of overmatige hoeveelheden alcohol.

Weinig hulp voor jongeren met problemen

De meest voorkomende stoornis was obsessief en dwangmatig gedrag (8 procent), maar ook depressies, fobieën, paranoia en antisociaal gedrag werden bij velen geconstateerd. Minder dan 25 procent van de jonge volwassenen met mentale problemen kreeg professionele hulp. De onderzoekers noemden dit zeer kwalijk, omdat de stoornissen in latere fasen van hun leven ernstigere vormen konden aannemen als ze niet werden behandeld.

Grootste onderzoek in zijn soort

Nooit eerder was een dergelijk uitgebreid onderzoek verricht naar de geestelijke gezondheid van Amerikaanse jongeren. De resultaten werden gepubliceerd in het maandblad *Archives of General Psychiatry* en waren gebaseerd op gesprekken met 5.092 jongere volwassenen. Het onderzoek was uitgevoerd met steun van meerdere vooraanstaande gezondheidsinstellingen, waaronder het New York Psychiatric Institute (NYPI).

BURGER- EN MENSENRECHTEN

VS weigeren vervolging op grond van homoseksualiteit te veroordelen

De Verenigde Staten weigerden een niet-bindende verklaring te ondertekenen die op 18 december 2008 aan de Verenigde Naties werd aangeboden en die alle lidstaten opriep om homoseksualiteit te decriminaliseren. In meer dan zeventig lidstaten van de VN was homoseksueel gedrag bij wet verboden. Volgens de door Nederland en Frankrijk opgestelde verklaring moest daar een einde aan komen.
De VS waren het enige westerse land dat het initiatief niet steunde. Zij weigerden te tekenen omdat de verklaring in strijd zou zijn met de wetten van enkele deelstaten, die werkgevers en huisbazen toestonden om mensen op grond van hun seksuele voorkeur te discrimineren. En mogelijk zou het nationale leger in de problemen komen, omdat dat geen openlijke homoseksuelen tolereerde.
Van alle 192 lidstaten van de VN waren er 66 die de verklaring wel ondertekenden, waaronder alle lidstaten van de Europese Unie, Japan en Mexico. Onder de tegenstemmers

waren vooral islamitische landen en ook het Vaticaan.

(Vorige berichten pagina 706/1 e.v. - 2008)

IRAK

BINNENLAND

Grote verbetering veiligheidssituatie in Irak

Al in 2007 leek verdere uitbreiding van het geweld in Irak tot staan te zijn gebracht, onder meer als gevolg van de versterking van het Amerikaanse leger met duizenden nieuwe gevechtstroepen, de zogeheten Surge. Maar doorslaggevender was waarschijnlijk het feit dat het grootste deel van de soennitische, anti-Amerikaanse militanten in Bagdad en het midden van het land begonnen zich aaneen te sluiten tegen al-Qaida. Deze terroristische organisatie had in 2007 de fout begaan totale controle over Iraakse medestanders te eisen en verscheidene Irakezen met de dood te straffen voor afwijkende meningen en 'ongehoorzaamheid'.

Programma van 'debaathificatie' beëindigd

In de loop van 2008 voerde het Amerikaanse leger de uiterst omstreden bewapening van duizenden vroegere verzetslieden op – onder wie ook mannen die Amerikaanse militairen gedood hadden – en uiteindelijk waren zo'n 54.000 vroegere anti-Amerikaanse soennieten officieel lid van de 'Zonen van Irak' of 'Ontwaakt' (Sahwa) groepen. De grote verbetering die deze ontwikkeling teweegbracht voor de veiligheid van de bevolking in het midden van Irak leidde op 1 september tot de bestuurlijke overdracht van de voorheen roerige provincie Al-Anbar met de beruchte stad Falluja aan de Iraakse autoriteiten. Daarmee stonden voortaan alle achttien provincies van Irak weer formeel onder leiding van Bagdad. Van de 4.150 Amerikaanse militairen die sinds maart 2003 in Irak waren gesneuveld, hadden 1.305 hun leven verloren in Al-Anbar, aldus een telling van het Britse dagblad *The Independent* op 2 september.

Het Pentagon wist de Iraakse regering uiteindelijk zover te krijgen deze ongeüniformeerde soennitische knokploegen en milities in leger en politie te integreren. Op 1 oktober namen de Iraakse autoriteiten formeel het bevel over deze groepen over, die ook daarna veelal checkpoints bemanden om de toegang tot soennitische wijken te beveiligen tegen sjiitische extremisten en aanhangers van al-Qaida. De overdracht was deels symbolisch omdat het Amerikaanse leger zich nog maandenlang zou bemoeien met de inzet van deze nieuwe troepen en de rol van de Iraakse regering zich toch vooral leek te beperken tot betaling van hun salarissen. In vele buurten van Bagdad werd in oktober begonnen met het afbreken van muren die sinds de sektarische moordpartijen in 2006 sjiitische en soennitische wijken hadden gescheiden.

Het weer in dienst nemen van voormalige soennitische militairen en andere ambtenaren die al of niet tot 2003 tot het repressieapparaat van de toen heersende Baathpartij hadden behoord, was al veel eerder ingeluid door een decreet dat op 12 januari na maandenlange discussies en veel verzet van sjiitische partijen was aangenomen in het parlement. Daarmee werd een historische streep getrokken onder het 'debaathificatie'-programma zoals dat was afgekondigd door de voormalige Amerikaanse gouverneur van Irak, Paul Bremer. Dat programma had tot het ontslag van tienduizenden Iraakse ambtenaren geleid.

Geslaagd offensief tegen sjiitische militie

Een andere belangrijke ontwikkeling was het maandenlange offensief van het Iraakse leger tegen het Mehdi-leger, de door Iran gesteunde sjiitische militie van Moqtada al-Sadr, in de zuidelijke steden van Irak en diens thuisbasis in het noordoosten van Bagdad. Premier Nouri al-Maliki leidde dit offensief persoonlijk, hetgeen hem zowel veel waardering van de bevolking bracht als de verdenking in politieke kringen dat zijn Dawa (Roeping)-partij, de enige sjiitische massapartij zonder eigen militie, de andere partijen wilde verzwakken door hun milities onschadelijk te maken. Honderden lokale leiders van het Mehdi-leger werden gearresteerd. Meer dan tweeduizend miliciens, soldaten en burgers vonden waarschijnlijk de dood bij gevechten in Al-Amara, Basra, Nassirya en in Bagdad waar het Amerikaanse leger onder meer luchtsteun aan het Iraakse leger gaf.

Moqtada al-Sadr probeerde vanuit het buitenland zijn militie te redden met afkondiging van eenzijdige bestanden. In februari kondigde hij een staakt-het-vuren af, gevolgd door een ander bestand op 12 mei waarbij hij Iraakse troepen – maar niet Amerikaanse – het recht gaf in 'zijn' miljoenenwijk Medina al-Sadr te opereren. In ruil hiervoor zou het Mehdi-leger zijn weinig effectieve raketbeschietingen op de Groene Zone stoppen, het gebied waar het Iraakse parlement, de Amerikaanse ambassade, de missie van de Verenigde Naties en vele andere regeringsinstanties waren gevestigd. Het Amerikaanse leger was half april al begonnen een metershoge betonnen muur om bepaalde delen van de wijk te bouwen, om de raket- en mortierbeschietingen op de Groene Zone een halt toe te roepen. In diezelfde maand had premier al-Maliki gedreigd al-Sadr's politieke beweging en andere partijen met milities het recht op deelname aan verkiezingen te ontzeggen, iets wat de grondwet van Irak eigenlijk al veel langer eiste. Op 28 augustus beval al-Sadr zijn aanhangers om alle aanvallen op Amerikaanse troepen te staken.

Zuivering Mosul mislukt

Een poging van Iraakse en Amerikaanse veiligheidstroepen om de stad Mosul te zuiveren van al-Qaida en andere soennitische extremisten mislukte in mei. In Mosul genoten de extremisten nog altijd steun van een deel van de bevolking en evacuatie van de meer dan een miljoen inwoners om de handen vrij te hebben was ook geen optie.

Aanslagen en politieke moorden

Na vijf maanden van relatieve veiligheid in de hoofdstad werd februari 2008 een zeer bloedige maand: meer dan 633 inwoners van Bagdad werden gedood bij aanslagen. Buiten de hoofdstad waren vooral burgers in noordelijke steden als Baquba, Kirkuk en Mosul het slachtoffer van zelfmoordacties, gebieden waar de resterende aanhang van al-Qaida zich had verschanst. Aanslagen op christenen en ontvoeringen van tientallen priesters in de noordelijke gebieden leidden tot een nieuwe exodus van honderden christelijke gezinnen. De meeste zochten een veilig heenkomen in de nabijgelegen autonome Koerdische regio. Doelwit waren ook soennitische, door de Verenigde Staten bewapende milities die zich onder meer in het district Ramadi hadden aangesloten bij de strijd tegen al-Qaida.

Op 28 december schreef het Spaanse dag-

blad *El Pais* dat sinds 2003 rond de honderd vrijwilligers voor zelfmoordaanslagen in Irak gerekruteerd waren in Spanje. Het artikel was gebaseerd op documenten van de Spaanse geheime dienst en nieuwe getuigenverklaringen.

Overzicht

januari
• Een ontploffing in een illegale bommenfabriek in Mosul maakte op 23 januari minstens zestig dodelijke slachtoffers.

februari
• Bij zelfmoordacties van twee vrouwen in Bagdad kwamen op 1 februari 99 mensen om het leven. De slachtoffers waren bezoekers van twee markten voor huisdieren in de hoofdstad. Verscheidene media berichtten dat de vrouwen geestelijk gehandicapt waren en dat de explosieven door middel van een afstandsbedieningsapparaat tot ontploffing waren gebracht.
• Minstens veertig sjiitische bedevaartgangers vonden de dood bij een aanslag op 24 februari in het stadje Iskandirya ten zuiden van Bagdad, terwijl zij op weg waren naar de heilige stad Kerbala. In deze stad kwamen nog geen maand later meer dan dertig mensen om bij een zelfmoordactie vlakbij het heiligdom van imam Ali.
• Een man bepakt met explosieven blies zich op 26 februari op in een bus die op weg was naar Syrië. Minstens veertien mensen verloren het leven.

maart
• Bij een dubbele aanslag in Karrada, een druk winkeldistrict in het centrum van Bagdad, verloren op 6 maart minstens 68 mensen het leven en raakten meer dan 120 burgers gewond.
• Enkele dagen later kwamen vijf Amerikaanse soldaten om bij een zelfmoordaanslag in een soennitische wijk in het centrum van de hoofdstad waar zij op patrouille waren.
• Op 13 maart werd het lijk gevonden van de twee weken eerder ontvoerde Paulos Faraj Rahho, de Chaldeeuwse aartsbisschop van Mosul.

april
• Op 8 april bevrijdde de Iraakse politie 42 studenten die in Mosul door extremisten waren gegijzeld.
• Onbekenden schoten op 11 april een bekende sjiitische politicus, Riyad al-Nuri, dood in de heilige stad Najaf. Hij behoorde tot de Sadris, de beweging van religieus leider Moqtada al-Sadr.
• Autobommen doodden op 15 en 17 april minstens 106 mensen in Baquba en Ramadi.
• Bij een aanval op een soennitische militie in Kirkuk zou al-Qaida op 17 april minstens 53 mannen gedood hebben.

mei
• Hero Talabani, de echtgenote van president Jalal Talabani, ontsnapte op 4 mei aan een bomaanslag in de buurt van het Nationaal Theater in Bagdad.

juni
• Bij een zelfmoordaanslag uitgevoerd door een vrouw in het centrum van Baquba werden op 22 juni zestien mensen gedood.
• Bij een geslaagde operatie van vermoedelijk al-Qaida tijdens een vergadering van soennitische milities in Al-Karma, een stadje niet ver van Falluja, vonden op 26 juni 20 militieleiders de dood, alsmede 23 andere aanwezigen, onder wie Amerikaanse soldaten.

juli
• Op 15 juli werden minstens 25 mensen gedood bij een militair rekruteringscentrum in Baquba, nadat twee mensen zich bij de ingang hadden opgeblazen.
• De 28ste juli was een volgende bloederige dag in Kirkuk, toen iemand zichzelf opblies temidden van Koerden die vreedzaam demonstreerden tegen het besluit van het Iraakse parlement op 22 juli om een referendum in Kirkuk en andere gemeenten nabij de grens met Koerdistan uit te stellen. Het referendum betrof een volksstemming over aansluiting bij de Koerdische autonome regio. De zelfmoordactie eiste elf levens, terwijl bij de schietpartij die ontstond toen demonstranten in paniek wegrenden nog eens 16 doden en 72 gewonden vielen.
• Op 28 juli richtten drie vrouwelijke kamikazes een bloedbad aan onder sjiitische pelgrims in Bagdad. Daarbij verloren minstens 56 gelovigen het leven en raakten meer dan 200 gewond.
• Dezelfde dag werden achttien mensen het slachtoffer van een autobom in Mosul.

augustus
• Een zelfmoordactie op 24 augustus in een dorp niet ver van de stad Abu Ghraib, leidde tijdens een feest georganiseerd door een lokale soennitische militieleider tot de dood van 21 politieagenten en miliciens.

september
• Een maand later vonden minstens 27 agenten de dood nadat zij in een dorp bij Bagdad in een hinderlaag gelokt waren.
• Volgens de Iraakse politie eiste een Amerikaans bombardement in Tekrit op 19 september de levens van acht burgers.

oktober
• Op 9 oktober werd voor het eerst in anderhalf jaar weer een parlementslid vermoord. Saleh al-Ogaïdi reed in zijn auto door Bagdad, toen een motorrijder zichzelf bij het passeren van diens wagen opblies.

december
• Tientallen scholieren werden ernstig verwond en zeventien vonden de dood bij zelfmoordaanslagen op 4 december in Falluja, die eigenlijk gericht leken tegen een politiebureau. Op 1 september had het Amerikaanse leger de zorg voor veiligheid in Falluja overgedragen aan Iraakse veiligheidstroepen.
• Kirkuk lieten op 10 december 45 Koerden onder wie vele kinderen het leven tijdens een aanslag op een restaurant waar zij het einde van de vastenmaand vierden. Bijna honderd personen raakten gewond.
• Een ontsnappingspoging van een bekende leider van al-Qaida, Imad Ahmad Farhan, leidde op 26 december tot een grote schietpartij in een politiebureau in Ramadi, waarbij zes agenten en zeven gedetineerden de dood vonden. De man, die meer dan honderd moorden bekend zou hebben, werd een dag later opgespoord en neergeschoten, terwijl hij een gezin gijzelde.

Omstreden 'Saddam-vlag' veranderd

Op 22 januari 2008 besloot het parlement de nationale vlag te veranderen. De kleuren bleven gehandhaafd, maar de drie sterren die herinnerden aan de ideologie van de voorheen heersende Baathpartij werden verwijderd. De leus Allahu Akbar (God is groot) werd ook gehandhaafd maar niet meer in het persoonlijke handschrift van voormalig dictator Saddam Hoessein. Voortaan zou hiervoor een klassiek lettertype gebruikt worden.

Veel geld gaat verloren door corruptie

De bekende Amerikaanse econoom Joseph Stiglitz publiceerde samen met Linda Bilmes op 28 februari 2008 een boek over de totale kosten voor de Verenigde Staten van de oorlog in Irak. Stiglitz, voormalig Nobelprijswinnaar en ex-topconsultant van de Wereldbank, becijferde de kosten tot eind 2007 op 3 biljoen dollar. Het boek had dan ook als titel *Three Trillion Dollar War.*
De hoge kosten leken deels te verklaren door de massale corruptie van hoog tot laag in Irak, ook in het Amerikaanse leger. In 2008 gaf de anticorruptieorganisatie Transparency International (TI) Irak een plek te midden van de drie corruptste landen ter wereld, naast Myanmar (Birma) en Somalië. Eind mei onthulde de Inspecteur Generaal van het Pentagon dat defensieambtenaren niet in staat waren om 8,2 miljard dollar (ca. 5,3 miljard euro) aan betalingen aan Amerikaanse en Iraakse bedrijven te verantwoorden. De *BBC* onthulde op 17 juni in het programma *Panorama* dat volgens Amerikaanse regeringsbronnen daar bovenop een bedrag kwam van minstens 23 miljard aan verduisterde Iraakse overheidsinkomsten. Voorts publiceerden de Verenigde Naties in 2008 opnieuw een rapport over de rammelende boekhouding van de Iraakse Staatsorganisatie voor Oliemarketing

(SOMO) en de incomplete olie- en gasboekhouding van de Koerdische regionale regering. Niettemin concludeerden de VN dat de Iraakse ministeries in staat waren zonder verder VN-toezicht hun eigen inkomsten en uitgaven te administreren.
De Iraakse regering begon op 30 juni bij een federale rechtbank in New York een rechtszaak tegen tientallen multinationals die smeergeld zouden hebben betaald aan het voormalige regime van Saddam Hoessein ten tijde van het olie-voor-voedselprogramma. Bagdad zou 10 miljard dollar aan schadevergoedingen en rente eisen van bedrijven die eerder genoemd werden in een VN-onderzoek onder leiding van Paul Volcker, oud-president van de Fed (het stelsel van Amerikaanse centrale banken).
Op 14 december besteedde dagblad de *New York Times* aandacht aan een nieuw rapport over verkwisting van Amerikaanse overheidsgelden in Irak. De meer dan vijfhonderd pagina's tellende aanklacht van Stuart Bowen, financieel inspecteur van de handelwijze van het Pentagon in Irak, schatte de schade in de vorm van nooit afgemaakte en zinloze projecten en smeergeld voor Iraakse tussenpersonen (met name lokale sjeiks) op ongeveer 100 miljard dollar.

Soennitische partijen beëindigen ministersboycot

Het parlement stemde op 19 juli 2008 in met de terugkeer van zes ministers afkomstig uit het Iraaks Akkoord Front, de belangrijkste coalitie van soennitische partijen die over 44 van de 275 parlementszetels beschikte. In augustus 2007 had de coalitie haar ministers teruggetrokken omdat de regering weinig bereidheid zou hebben getoond om een einde te maken aan het geweld van sjiitische milities en de massale arrestatie van vermeende soennitische militanten.

Provinciale verkiezingen wederom uitgesteld

Op 7 augustus 2008 besloot de Iraakse regering opnieuw de voor oktober geplande provinciale verkiezingen uit te stellen, tot 31 januari 2009. Ruim twee weken eerder was tot grote woede van de Koerdische partijen de volksstemming uitgesteld over aansluiting van Kirkuk en andere gemeenten bij de Koerdische autonome regio. Als reactie daarop diende de provinciale raad van Kirkuk formeel een verzoek in bij de Koerdische regionale regering voor aansluiting bij de regio. Krachtens de Iraakse grondwet kon een meerderheid in een provinciale regering aansluiting bij een andere provincie vragen. Zo'n bestuurlijke fusie kon grondwettelijk ook per referendum afgedwongen worden.

Op 13 februari 2008 had het parlement tegelijk met de begroting een nieuwe wet voor regeling van de bevoegdheden van provincies en regio's aangenomen. Het federale, decentrale karakter van de Iraakse staat zoals verwoord in de grondwet bleef daarin gehandhaafd, na verzet van de Koerdische partijen tegen de sjiitische partijen die Bagdad weer meer macht wilden geven. De facto en de jure kon een regio of provincie in Irak elke bevoegdheid naar zich toe trekken die niet expliciet bij wet aan de centrale regering was gegeven.

Schoenengooiende journalist gearresteerd

Tijdens een persconferentie op 15 december 2008 koelde een Iraakse journalist zijn woede op George W. Bush door hem met zijn schoenen te bekogelen. Mountazer al-Zaïdi, een verslaggever van het particuliere televisiestation *al-Bagdadia*, achtte de Amerikaanse president schuldig aan de moord op duizenden Irakezen. Hij werd hardhandig overmeesterd door Bush' lijfwachten en gevangen genomen. Voor sommige Irakezen werd hij een nationale held en ook in het buitenland kon zijn actie op veel sympathie rekenen.

Parlementsvoorzitter Mashhadani neemt ontslag

Vlak voor kerstmis 2008 dwongen verscheidene partijen parlementsvoorzitter Mahmoud Mashhadani zijn ontslag te nemen. Deze soennitische politicus was al eens eerder weggestuurd en was weer teruggekomen, maar hij bleef grote irritatie wekken door zijn als respectloos ervaren gedrag jegens andere parlementariërs.

Tijdens een persconferentie beweerde Mashhadani ter verklaring voor zijn gedwongen vertrek dat onder meer de Koerdische regeringspartijen erop uit waren premier Nouri al-Maliki ten val te brengen. Dat was niet geheel onjuist, onder meer omdat al-Maliki begonnen was groepen bij de grens met de autonome Koerdische regio te bewapenen, waaronder Koerdische stammen die in de tijd van Saddam Hoessein de kant van de dictator hadden gekozen, de zogeheten Djash. Mashhadani's verwijdering zou het gemakkelijker maken het parlement tot een stemming over een motie van wantrouwen tegen al-Maliki te brengen.

JUSTITIE

Twee voormalige Iraakse leiders krijgen de doodstraf

Op 2 december 2008 veroordeelde een speciaal tribunaal in Bagdad Ali Hassan al-Majid, een neef van voormalig dictator Saddam Hoessein, opnieuw tot de doodstraf wegens zijn aandeel in het neerslaan van de sjiitische opstand in 1991 in het zuiden van Irak. Daarbij lieten vermoedelijk meer dan tweehonderdduizend burgers het leven. Abdel Ghani Abdel Ghafour, de leider van de heersende Baathpartij destijds in Zuid-Irak, kreeg eveneens de doodstraf opgelegd.

Vervolging tegen medewerkers Amerikaanse beveiligingsfirma

De Amerikaanse justitie stelde op 8 december 2008 vervolging in van vijf medewerkers van de beveiligingsfirma Blackwater, die op 16 september 2007 een bloedbad hadden aangericht op een plein in Bagdad. Uit onderzoek was gebleken dat de veiligheidsagenten niet beschoten waren door Iraakse weggebruikers, toen zij onder meer met een mitrailleur het vuur openden op de ongewapende burgers. Zeventien mensen vonden de dood, anderen raakten zwaargewond. Amerikaanse advocaten boden overlevenden hun hulp aan om de zaak in de Verenigde Staten voor het gerecht te brengen. Enkele weken eerder had het Congres besloten de immuniteit van Amerikaanse firma's als Blackwater op te heffen, zodat de mogelijkheid ontstond om misdaden van de naar schatting honderdduizend agenten van particuliere beveiligingsbedrijven in Irak te vervolgen.

Al in 2007 had de Iraakse regering onder zware druk van de publieke opinie besloten om de vergunning voor Blackwater en alle andere buitenlandse beveiligingsfirma's in te trekken. In het nieuwe defensiepact dat

Irak

Bagdad en Washington in november 2008 sloten, werd bepaald dat zowel Amerikaanse militairen als personeel van buitenlandse particuliere bedrijven in Irak voor het gerecht gebracht konden worden – de militairen echter alleen voor misdaden begaan buiten diensttijd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Contacten met Iran over regionale veiligheidssituatie

De premier van Irak, Nuri al-Maliki, bracht van 7 tot 9 juni 2008 een bezoek aan Iran waar hij gesprekken voerde met onder anderen president Mahmoud Ahmadinejad. Een van de onderwerpen was het defensiepact waarover de Iraakse en Amerikaanse regering aan het onderhandelen waren.

De Iraanse president had op 2 en 3 maart een historisch bezoek aan Bagdad gebracht, dat hij benutte om Washington de schuld te geven van de groei van het terrorisme in de regio en om opnieuw de terugtrekking van het Amerikaanse leger te eisen. Later had al-Maliki een delegatie naar Teheran gestuurd om over stopzetting van Iraanse wapenleveranties aan Iraakse verzetsgroepen te spreken. In juni maakten de media ook melding van de ontdekking van een complete Iraanse wapenfabriek in Al-Amara, een grote Iraakse stad niet ver van de grens met Iran die sinds 2005 in de greep was geweest van het door Iran gesteunde Mehdileger van sjiitisch leider Moqtada al-Sadr.

Irak's minister van Buitenlandse Zaken Hoshyar Zebari beloofde de Iraanse regering later in 2008 publiekelijk dat Iraaks grondgebied nooit en te nimmer voor Amerikaanse aanvallen op Iran gebruikt zou worden. Deze belofte werd ook opgenomen in het Iraaks-Amerikaanse veiligheidspact.

Regering en parlement aanvaarden defensiepact met Verenigde Staten

Op 16 november 2008 ging het Iraakse kabinet akkoord met de Status of Forces Agreement (SOFA), het defensiepact tussen Irak en de Verenigde Staten. Op 27 november volgde het Iraakse parlement, dat er tevens in slaagde de regering te verplichten het pact later ook aan een volksstemming te onderwerpen. In oktober had het Iraakse dagblad *Al-Sabah Al-Jadeed* (De Nieuwe Morgen) als eerste de volledige tekst van een van de laatste ontwerpversies van het pact gepubliceerd. Daaruit bleek dat Washington geen verdrag meer nastreefde dat bijna alle militaire, maatschappelijke, culturele, en politieke domeinen zou bestrijken. Ook werd duidelijk dat de Amerikaanse onderhandelaars grote concessies aan de Irakezen hadden gedaan, naar verluidt omdat president Bush er zeer aan hechtte om vóór zijn vertrek als president begin 2009 het veiligheidsverdrag te realiseren. De belangrijkste punten van het verdrag waren:

1. Niet later dan 30 juni 2009 moeten de Amerikaanse troepen zich uit alle steden en dorpen terugtrekken en zich buiten bewoond gebied hergroeperen.
2. Het gehele Amerikaanse leger moet Irak uiterlijk op 31 december 2011 hebben verlaten. De Iraakse regering is vrij het leger te verzoeken eerder weg te gaan uit Irak.
3. Het Amerikaanse leger mag Iraaks grondgebied en zijn territoriale wateren, alsmede het Iraakse luchtruim, niet gebruiken voor aanvallen op andere landen.
4. Alle Amerikaanse gevechtsoperaties moeten met de Iraakse autoriteiten gecoördineerd worden.

(Vorige berichten pagina 100/3 e.v. - 2008)

Cambodja

CAMBODJA

BINNENLAND

CVP wint absolute meerderheid in parlement

Cambodja ging op 27 juli 2008 naar de stembus om een nieuw parlement te kiezen. Er deden elf partijen mee. De opkomst bedroeg 74 procent. Anders dan bij eerdere verkiezingen verliepen de campagnes en de verkiezingsdag vrijwel geweldloos.

CVP wint absolute meerderheid

De Cambodjaanse Volkspartij (CVP) van premier Hun Sen won 90 van de 123 zetels in de Radhsphea ney Preah Recheanachakr Kampuchea, de Nationale Assemblee. Mogelijk deed de regeringspartij het zo goed omdat Cambodja en Thailand beide een gebiedje rondom de antieke tempel Preah Vihear claimden. De spanningen in het grensgebied liepen daardoor zo ver op, dat een oorlog niet werd uitgesloten. De CVP weigerde te buigen voor het buurland en maakte daarmee indruk op Cambodjaanse nationalisten. Daar kwam nog bij dat de CVP van alle partijen de meeste regeringservaring had en daarom in de ogen van veel kiezers het best wist hoe langs diplomatieke weg een oorlog voorkomen kon worden.

Royalisten verliezen fors

In haar campagne had de CVP vooral gepronkt met de krachtige economische groei die het land enkele jaren achtereen had gekend en die te danken zou zijn aan het beleid van premier Hun Sen en diens kabinet. De oppositionele Sam Rainsy Partij (SRP) wees er juist op dat Cambodja nog altijd veel armer was dan de meeste buurlanden en dat de inflatie in 2008 was opgelopen tot ca. 20 procent. Dit alles zou te wijten zijn aan het economische wanbeleid van de regering Hun Sen, die volgens de oppositie ook nog eens corrupt was. Met deze opvattingen boekte de SRP 2 zetels winst en kwam uit op 26. De SRP had haar aanhang vooral in de grote steden, terwijl de CVP de plattelandsbevolking achter zich had. De royalistische FUNCINPEC, de coalitiepartner van de CVP, was de derde grote partij. Zij verloor fors omdat partijleider prins Norodom Ranariddh, een broer van de koning, in 2006 was ontslagen. De prins had na zijn vertrek een nieuwe partij opgericht, maar met weinig succes – vermoedelijk omdat hij op beschuldiging van vastgoedfraude naar het buitenland was gevlucht.

CVP beticht van fraude

Bij de verkiezingen waren waarnemers van de Europese Unie (EU) aanwezig. Zij zeiden na afloop dat de media onacceptabel veel positieve aandacht aan de campagne van de CVP hadden besteed. Ook trokken ze de onafhankelijkheid van de verkiezingscommissie in twijfel, omdat die voor het merendeel uit CVP-leden bestond. Deze commissie, die verantwoordelijk was voor het verloop van de verkiezingen, had zeker 50.000 mensen om onduidelijke redenen uit de kiesregisters laten schrappen.
De regeringspartij zou ook geld van de staat hebben misbruikt om de eigen campagne te financieren.
Maar hoewel de SRP vond dat de verkiezingen zo oneerlijk waren verlopen dat ze weigerde de uitslag te accepteren, dacht het hoofd van de EU-waarnemers, Martin Cal-

Uitslag verkiezingen Nationale Assemblee van Cambodja (27 juli 2008:)

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
CVP	58,1	90	+17
SRP	21,9	26	+2
PvdM	6,6	3	3
NRP	5,6	2	2
FUNCINPEC	5,1	2	–24
Overige	2,7	0	0

Partijnamen:
CVP - Cambodjaanse Volkspartij of Kanakpak Pracheachon Kampuchea (KPK)
SRP - Sam Rainsy Partij of Pak Sam Rainsy (PSR)
PvdM - Partij voor de Mensenrechten of Parti des Droits de l'Homme (PDH)
NRP - Norodom Ranariddh Partij of Parti Norodom Ranariddh (PNR)
FUNCINPEC - Verenigd Nationaal Front voor een Onafhankelijk, Neutraal, Vreedzaam en Coöperatief Cambodja of Front Unie National pour une Cambodge Indépendente, Neutre, Pacifique et Coopérative

Samenstelling regering Cambodja (12 november 2008)

Koning
Norodom SIHAMONI

Premier
HUN SEN
Vicepremier
MEN SAM AN
Vicepremier
BIN CHHIN
Vicepremier, tevens minister van Buitenlandse Zaken en Internationale Samenwerking
HOR NAMHONG
Vicepremier, tevens minister van Economische Zaken en Financiën
KEAT CHHON
Vicepremier
NHEK BUNCHHAY
Vicepremier, tevens minister van Binnenlandse Zaken
SAR KHENG
Vicepremier, tevens minister van het Bureau van de Ministerraad
SOK AN
Vicepremier, tevens minister van Defense
TEA BANH
Vicepremier
YIM CHHAI LY

Ministers:
Arbeid en Beroepsonderwijs
VONG SOTH
Cultuur
HIM CHHEM
Handel
CHAM PRASIT
Industrie, Mijnbouw en Energie
SUY SEM
Informatie
KHIEU KANHARITH
Justitie
ANG VONG VATTANA
Landbeheer, Urbanisatie en Bouwnijverheid
IM CHHUN LIM
Landbouw, Bosbouw en Visserij
CHAN SARUN
Milieu
MOK MARET
Onderwijs, Jeugd en Sport
IM SITTHI
Ontwikkeling van het Platteland
CHEA SOPHARA
Openbare Werken en Verkeer
TRAM IV TOEK
Planning
CHHAY THAN
Posterijen en Telecommunicatie
SO KHUN
Relaties met de National Assemblee en de Senaat
SAOM KIM SUO
Sektes en Religieuze Zaken
MIN KHIN
Sociale Zaken, Oorlogsveteranen en Jeugdrehabilitatie
IT SAM-HENG
Toerisme
THONG KHON
Volksgezondheid
MAM BUN HENG
Vrouwenzaken
UNG KUNTHA PHAVY
Watervoorziening en Meteorologie
LIM KEAN-HAO

lanan, dat de genoemde praktijken de uitslag niet wezenlijk hadden beïnvloed.

Hun Sen blijft premier

Sinds 1993 waren parlementsverkiezingen in Cambodja altijd gevolgd door langdurige kabinetsformaties, omdat geen enkele partij groot genoeg was om alleen te gaan regeren en de potentiële coalitiepartners slechts moeizaam tot een regeerakkoord kwamen. Dit keer was echter duidelijk dat de CVP alleen ging regeren. Het parlement herkoos op 25 september zonder tegenstemmen Hun Sen als premier en ging akkoord met alle door hem voorgedragen ministers. Deze stemming werd geboycot door de SRP en de Partij voor de Mensenrechten (PvdM), maar de twee royalistische partijen gaven Hun Sen en zijn regering wel groen licht.
Hun Sen was al 23 jaar premier van Cambodja.

Prins Ranariddh keert terug naar Cambodja

Prins Norodom Ranariddh keerde op 28 september 2008 vanuit Maleisië terug naar Cambodja nadat zijn broer, koning Sihamoni, hem gratie had verleend. Naar verluidt deed de monarch dit op aandringen van premier Hun Sen, die met zijn Cambodjaanse Volkspartij (CVP) twee maanden daarvoor de verkiezingen had gewonnen.

Ranariddh niet opnieuw actief in de politiek

De voormalige copremier Ranariddh was tot 2006 voorzitter van de royalistische partij FUNCINPEC. In dat jaar was hij afgezet, naar eigen zeggen omdat premier Hun Sen, zijn politieke vijand, daarop had aangedrongen met de bedoeling de partij kapot te maken. Hij had daarna een nieuwe partij opgericht, de Norodom Ranariddh Partij (NRP). De prins was in maart 2007 tot achttien maanden gevangenisstraf veroordeeld wegens illegale vastgoedhandel. Hij bevond zich toen in het buitenland en daar was hij tot september 2008 ook gebleven – het grootste deel van de tijd in Maleisië.

Na zijn terugkeer in Cambodja deelde Ranariddh mee dat hij niet opnieuw politiek actief zou worden. De NRP zou echter wel blijven bestaan.

JUSTITIE

Veroordelingen voor moord op Britse mijnenopruimer

Een rechtbank in Phnom Penh veroordeelde op 14 oktober 2008 vier voormalige guerrillastrijders van de Rode Khmer voor de moord op Christopher Howes, een Britse mijnopruimingsdeskundige, en zijn tolk Houn Hourth.

Het tweetal werd in 1996 ontvoerd en vermoord toen zij landmijnen onschadelijk maakten nabij het tempelcomplex Angkor Wat, in het noordwesten van Cambodja. Drie verdachten die bij diens executie aanwezig zouden zijn geweest, werden tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld. Een vierde ging tien jaar de cel in voor betrokkenheid bij de ontvoering. Een vijfde verdachte werd zonder opgaaf van reden

vrijgesproken. Alle veroordeelden ontkenden schuld.
Waarom het onderzoek naar de ontvoering en moord twaalf jaar had geduurd, was niet duidelijk.

'Moordenaars' van vakbondsleider vrijgelaten

Het hooggerechtshof in Phnom Penh bepaalde op 31 december 2008 dat twee mannen die waren veroordeeld voor de moord op Chea Vichea, onmiddellijk moesten worden vrijgelaten. Chea Vichea, voorzitter van de Cambodjaanse Vrije Arbeidersvakbond (FTUWKC), was in januari 2004 op klaarlichte dag in de hoofdstad doodgeschoten. Mensenrechtenorganisaties beschouwden de moord als een poging om de vakbond, de grootste van het land, monddood te maken omdat zij sterke banden had met de politieke oppositie.
Niet lang na de aanslag waren Born Samnang en Sok Sam Oeun opgepakt. Zij ontkenden iedere betrokkenheid bij de moord. De voormalig politiechef die indertijd het onderzoek leidde, Heng Pov, geloofde evenmin in hun schuld. Toch werden zij tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld. De mensenrechtenorganisatie van de Verenigde Naties huldigde de opvatting dat het proces niet eerlijk was verlopen. Zij vermoedde dat de werkelijke daders bescherming kregen van invloedrijke politici die de moord hadden beraamd. De twee verdachten hadden meerdere malen tevergeefs beroep tegen het vonnis aangetekend, tot het hooggerechtshof op 31 december toegaf dat er nieuw justitieel onderzoek moest komen. De twee werden nog wel als verdachten gezien maar kwamen op borgtocht vrij.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanningen tussen Thailand en Cambodja om antieke tempel

Thaise nationalisten trekken naar het grensgebied

De Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de Verenigde Naties (UNESCO) plaatste op 7 juli 2008 de elfdeeeuwse hindoetempel Preah Vihear op de Werelderfgoedlijst.
De tempel ligt pal op de grens tussen Cambodja en Thailand en werd door beide landen geclaimd, tot het Internationaal Gerechtshof in Den Haag in 1962 bepaalde dat hij bij Cambodja hoorde. Van welk land het gebied rondom het monument was, was echter altijd onduidelijk gebleven.
Nadat Preah Vihear als Cambodjaans monument op de Werelderfgoedlijst was geplaatst, werd duidelijk dat Thaise nationalisten het vonnis uit 1962 nooit hadden aanvaard. Op 15 juli 2008 trokken ze naar het grensgebied om de tempel op te eisen, maar werden verjaagd door het Cambodjaanse leger. Als reactie versterkten zowel Thailand als Cambodja de troepenmacht nabij het gebouw. De Thaise regering claimde het monument niet, maar wel een gebied van 4,6 km^2 eromheen.
Om te voorkomen dat de spanningen escaleerden, besloten de twee landen op 13 augustus dat zowel de Thaise als de Cambodjaanse militairen de omgeving van Preah Vihear moesten verlaten. Op 17 augustus gebeurde dat ook. Beide landen lieten er tien militairen achter.

Gewapend treffen

Beschuldigingen over en weer dat militairen op elkaars grondgebied waren geweest, leidden op 4 oktober tot een korte schietpartij waarbij twee militairen uit Thailand en één uit Cambodja gewond raakten.
Elf dagen later braken opnieuw gevechten uit. Dat de afspraak om vrijwel alle manschappen terug te trekken niet was nageleefd, leek waarschijnlijk want er klonken ongeveer een uur lang mitrailleurschoten en er werden raketten afgevuurd. Er kwamen drie Cambodjanen en één Thai om het leven. Beide partijen zeiden naderhand dat de gevechten waren begonnen omdat de ander als eerste had geschoten. Wat er precies was gebeurd, werd echter niet opgehelderd.

Franse landkaart moet oplossing bieden

De Cambodjaanse minister van Buitenlandse Zaken Hor Namhong en zijn Thaise ambtgenoot Sompong Amronviwat spraken van 10 tot 12 november in Siem Reap over mogelijke oplossingen van het conflict. Ze besloten dat ze later op basis van een Franse landkaart uit 1907 – toen Cambodja nog deel uitmaakte van de kolonie Frans Indochina en Thailand onder de naam Siam een zelfstandig koninkrijk was – zouden bepalen waar de grens precies lag.

(Vorige berichten pagina 342/2 - 2008)

CHINA

BINNENLAND

Strengere voorschriften voor bouw van scholen

Tientallen ouders van kinderen die in mei 2008 waren omgekomen bij de aardbeving in de Chinese provincie Sichuan, stapten aan het eind van het jaar naar de rechter omdat ze van de autoriteiten formele excuses en financiële compensatie eisten.

Door de aardbeving waren zevenduizend klaslokalen ingestort en daarbij waren rond de tienduizend kinderen omgekomen.

'Lokale autoriteiten medeverantwoordelijk'

De ouders hadden allemaal een kind verloren toen een school in Fuxin, Sichuan, instortte. Zij hielden daar de lokale autoriteiten en een aannemer medeverantwoordelijk voor omdat het gebouw volgens hen niet aan de bouwvoorschriften voldeed.

Sinds mei hadden ze meerdere protestacties georganiseerd, maar die waren allemaal door de politie beëindigd. Sommige ouders waren korte tijd gedetineerd. Anderen zeiden dat ze door de autoriteiten waren geïntimideerd of zwijggeld aangeboden hadden gekregen.

Twee eerdere pogingen om de lokale overheid aan te klagen, waren mislukt. Ook in december vingen de ouders bot: het Volksgerecht van Deyang verklaarde de zaak op 23 december niet ontvankelijk omdat de rechters niet bevoegd zouden zijn om zich over deze kwestie uit te spreken.

Veiligheidsvoorschriften aangescherpt

Na de aardbeving had president Hu Jintao een onderzoek naar de kwaliteit van schoolgebouwen in westelijk Sichuan beloofd. Eind december was nog onduidelijk of en wanneer dat gedaan zou worden. Wel liet de vaste commissie van het Nationale Volkscongres in Peking toen weten dat de veiligheidsvoorschriften voor schoolgebouwen waren aangescherpt. Dit hield in dat ze in het vervolg sterker moesten zijn dan andere openbare gebouwen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietcrisis tast Chinese economie verder aan

In november 2008 investeerden buitenlanders voor 5,3 miljard dollar (ca. 4,1 miljard euro) in China. Dat was 36,5 procent minder dan in november het jaar daarvoor. Het ministerie van Handel maakte dit op 10 december bekend.

Autoverkopen vallen sterk terug

Het ministerie meldde ook dat China in november voor 114,9 miljard dollar had uitgevoerd en dat was 2,2 procent minder dan in november 2007. China had zijn export jaren achtereen alleen zien groeien – in oktober 2008 nog met 19,1 procent. De tegenvaller zou te wijten zijn aan de internationale kredietcrisis, waardoor de vraag naar Chinese producten wereldwijd afnam.
Ook de binnenlandse consumptie en de bedrijvigheid stagneerden. Hierdoor viel de import in november met 17,9 procent terug tot 91,3 miljard dollar en nam de inflatie op jaarbasis af van 6,6 procent in oktober naar 2 procent in november.
De verkoop van auto's liep in november met 16 procent terug ten opzichte van oktober. Aangezien China de tweede markt voor personenauto's was, na de Verenigde Staten, was dit slecht nieuws voor de internationale auto-industrie.

Rentevrije leningen voor midden- en kleinbedrijf

Minister Li Yizhong van Industrie zei op 12 december dat het midden- en kleinbedrijf onevenredig hard werd getroffen door de internationale kredietcrisis. De regering ging omgerekend 11,5 miljard euro rentevrij uitlenen aan deze ondernemingen. De bedoeling was dat zij het geld investeerden in nieuwe technologie, schonere productiemethoden en energiebesparende maatregelen. Li gaf toe dat de genoemde sector amper toegang had tot het reguliere banksysteem en daarom was aangewezen op illegale kredietverstrekkers, die bijzonder hoge rentetarieven hanteerden.
De Staatsraad, het kabinet, kondigde twee dagen later aan dat de hoeveelheid geld die in omloop was in 2009 met 17 procent zou worden vergroot. Men verwachtte dat de binnenlandse economische bedrijvigheid daardoor zou toenemen.
De maatregelen kwamen bovenop een economische stimuleringsmaatregel die in november was aangekondigd en waarmee 4 biljoen yuan (ca. 450 miljard euro) was gemoeid.

Verlaging van brandstofprijzen

Om de lasten voor het bedrijfsleven en ook voor automobilisten te verlichten, verlaagde de regering op 18 december de brandstofprijzen. Diesel en benzine werden respectievelijk 18 en 13,8 procent goedkoper, en kerosine 32 procent. Dit laatste zou nodig zijn omdat de luchtvaart te lijden had onder een snelle afname van het aantal passagiers. Om hen tot bezuinigen te dwingen, kregen alle Chinese luchtvaartmaatschappijen in december te horen dat ze tot 2010 geen nieuwe toestellen mochten aanschaffen. Dit was een zware klap voor de vliegtuigfabrieken van Boeing in de Verenigde Staten en Airbus in Frankrijk, waarvoor China de belangrijkste groeimarkt was.
Overigens was de olieprijs op de internationale markt met ca. 40 dollar per vat aanzienlijk lager dan in juli, toen er 150 dollar voor moest worden betaald. Dergelijke fluctuaties werden in China echter niet onmiddellijk gevoeld omdat de energieprijzen daar niet door de markt, maar door de staat werden bepaald.

Centrale bank verlaagt de rente wederom

De Chinese Volksbank verlaagde de rente op 22 december met 0,27 procentpunt naar 2,25 procent. Het was de vijfde renteverlaging in vier maanden tijd. De centrale bank van het land wilde hiermee vooral consumenten en investeerders aanmoedigen om meer te besteden. Die laatste groep zou iets kunnen doen tegen de snel oplopende werkloosheid. Volgens de staatskrant *China Daily* was het aantal faillissementen van particuliere bedrijven in Guangzhou – één van de zwaarst geïndustrialiseerde provincies – verdubbeld ten opzichte van 2007.

Internationale handel in yuan toegestaan

Op 25 december gaf de regering het bedrijfsleven groen licht om de Chinese munt te gebruiken voor de handel met Hongkong, Macau en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN). De yuan was niet vrij converteerbaar. Voor de internationale handel gebruikte China in de regel Amerikaanse dollars of euro's. De directeur van de Volksbank, Zhou Xiaochuan, sprak in de Hongkongse krant *South China Morning Post* echter de verwachting uit dat de Amerikaanse munt in 2009 weinig stabiel zou zijn. Omdat dit nadelig kon zijn voor Chinese exporteurs, mochten ze voor zaken in de regio in het vervolg de eigen munt gebruiken. Mogelijk werd de maatregel ook getroffen omdat het internationale interbancaire verkeer door de kredietcrisis was gestagneerd. Hierdoor was het met name in Zuidoost-Azië lastig om aan Amerikaanse dollars te komen.

JUSTITIE

Doodstraf voor twee etnische Uyguren

Een rechtbank in Kashgar, provincie Xinjiang, veroordeelde op 17 december 2008 twee etnische Uyguren, te weten Abdurahman Azat (33) en Kurbanjan Hemit (28), tot de doodstraf. Zij zouden betrokken zijn geweest bij een aanval op een groep Chinese politieagenten op 4 augustus, waarbij zeventien doden vielen.
Volgens staatspersbureau *Xinhua* was de aanslag bedoeld om de Olympische Spelen, die enkele dagen later in Peking zouden beginnen, te ondermijnen. De actie was echter door geen enkele organisatie opgeëist.

GEZONDHEID EN ZORG

Compensatie voor slachtoffers van melaminevergiftiging

Het melkbedrijf Sanlu werd op 24 december 2008 door een Chinese rechter failliet verklaard. In augustus en september was aan het licht gekomen dat 6 baby's waren overleden en 294 duizend zuigelingen ernstig ziek waren geworden na het consumeren van melkproducten die met melamine vergiftigd waren. Omdat Sanlu een centrale rol in dit schandaal speelde, lieten consumenten de producten van het bedrijf massaal links liggen.
De staatskrant *China Daily* meldde op 30 december dat tweeëntwintig melkbedrijven die bij het schandaal betrokken waren, samen 1,1 miljard yuan (ca. 11,3 miljoen euro) schadevergoeding gingen betalen. Families van overleden kinderen zouden

China

200.000 yuan krijgen en verwanten van ziek geworden kinderen bedragen van 2.000 tot 30.000 yuan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Chinese dissidenten publiceren 'Charta 08'

Meer dan driehonderd prominente Chinese schrijvers, kunstenaars, juristen en andere intellectuelen publiceerden op 7 december 2008 op internet een petitie genaamd 'Charta 08'. Daarin gaven ze de regering van hun land aanbevelingen om de burger- en mensenrechten beter te waarborgen. Ze adviseerden om het eenpartijstelsel af te schaffen, vrijheid van vergadering, persvrijheid en godsdienstvrijheid te garanderen en een onafhankelijk rechtssysteem op te zetten.
De aanleiding voor de actie was de aanstaande zestigste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. China had deze ondertekend maar nooit geratificeerd, en daarom was het land niet verplicht haar na te leven.

Liu Xiaobo gearresteerd

Een dag na het indienen van de petitie werd medeondertekenaar Liu Xiaobo gearresteerd. Hij was een voormalig hoogleraar Literatuur die twintig maanden in de gevangenis had gezeten voor zijn betrokkenheid bij de Tiananmenopstand in 1989. Na zijn vrijlating had hij zich ingezet voor het Chinese PEN Center – een samenwerkingsverband van schrijvers die pleitten voor vrijheid van meningsuiting.
Op 23 december stuurden ruim 150 schrijvers, juristen, Nobelprijswinnaars en activisten uit de hele wereld een open brief aan president Hu Jintao met het verzoek een eind te maken aan wat zij 'de willekeurige detentie' van Liu noemden. Onder de ondertekenaars waren de Britse schrijver Salman Rushdie en de Italiaan Umberto Eco.
In een reactie zei een woordvoerder van het miniserie van Buitenlandse Zaken dat China geen buitenlandse inmenging duldde.

BUITENLANDSE ZAKEN

China stuurt oorlogsschepen naar Golf van Aden

Vanaf het eiland Hainan vertrokken op 26 december 2008 twee marineschepen en een bevoorradingsschip naar de Golf van Aden om daar Chinese koopvaardijschepen en vrachtschepen van internationale humanitaire organisaties te helpen beschermen. In 2008 hadden piraten uit Somalië zeker honderd koopvaardijschepen aangevallen, waaronder veel Chinese. Voor gekaapte schepen vroegen ze miljoenen euro's losgeld.

Ook de Europese Unie (EU) en landen als Maleisië, Iran, Rusland, India en de Verenigde Staten hadden militaire schepen gestuurd naar de Golf van Aden – één van de drukste vaarroutes ter wereld. China zei met hen te willen samenwerken en zich te zullen houden aan een resolutie die de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties eerder in december had aangenomen. Deze legitimeerde het militaire optreden voor de kust van Somalië.
Het was voor het eerst dat communistisch China meedeed aan een internationale militaire operatie. Het land had daar tot dan toe nooit aan deelgenomen omdat het tegen inmenging in de interne aangelegenheden van andere staten was.

(Vorige berichten pagina 658/2- 2008)

Indonesië

INDONESIË

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Koers van de roepia historisch laag

Op 20 november 2008 was een Amerikaanse dollar 12.425 roepia waard. Voor de Indonesische munt was dit de zwakste koers sinds 1998. Later in 2008 sterkte deze iets aan, tot 11.123 op 31 december.
De roepia stond zo zwak omdat de prijzen van de grondstoffen die Indonesië uitvoerde, sterk waren gedaald. Hierdoor was de instroom van buitenlandse valuta afgenomen. Daar kwam nog bij dat veel buitenlandse investeerders hun geld uit Indonesië weghaalden omdat de economie er niet goed voor stond. Deze kapitaalvlucht drukte de koers van de nationale munt nog verder.

Economische groei neemt af

De Bank Indonesia (BI) verlaagde op 4 december het belangrijkste rentetarief met 0,25 procentpunt. De centrale bank had de rente eerder in 2008 juist in zes stappen verhoogd tot 9,5 procent. Men wilde zo de koers van de roepia stabiliseren, maar vooral de inflatie beteugelen: in de zomer en het najaar van 2008 lagen de prijzen 11 tot 12 procent hoger dan een jaar daarvoor. De BI liet dit beleid in december los omdat Indonesië eind 2008 last kreeg van de wereldwijde financiële crisis. De regering moest haar verwachtingen van de economische groei in 2009 bijstellen van 6,3 naar maximaal 5 procent. In 2008 groeide de economie met bijna 6,1 procent. Gehoopt werd dat de lagere rente de economische bedrijvigheid zou stimuleren.

Nieuwe wet voor de mijnbouw

Meer bevoegdheden voor lokale overheden

Na drie jaar debatteren nam het parlement van Indonesië op 17 december 2008 een nieuwe wet voor de mijnbouw aan. Volgens de nieuwe wet was het niet langer aan Jakarta om licenties aan mijnbouwbedrijven te verstrekken, maar aan de provinciale overheden. En voor het eerst werden er grenzen gesteld aan de omvang van een gebied waar mijnbouw werd bedreven; dat mocht niet groter zijn dan 100.000 hectare per project.
Voor elke fase van de ontwikkeling van een mijn, dus van het eerste geologische onderzoek tot het delven en de verkoop van de grondstoffen, moest in het vervolg een nieuwe vergunning worden aangevraagd. Deze papieren waren maximaal twintig jaar geldig en konden dan met tien jaar worden verlengd. Tot 2008 was het mogelijk om alle vergunningen in één keer te regelen. Deze waren dan maximaal zeventig jaar geldig.

Meer kansen voor kleinere ondernemingen

De nieuwe wet verving regelgeving uit 1967. Het notoir corrupte regime van president Soeharto was toen aan de macht. Dit had mijnbouwgiganten als Freeport, Rio Tinto en Newmont vergunningen verstrekt die in wezen een vrijbrief waren om naar eigen inzicht mijnbouw te bedrijven. Hierdoor hadden lokale overheden daar weinig grip op, werd milieuvervuiling zelden bestraft, profiteerde de lokale bevolking amper mee van de winsten en was het voor kleinere onder-

nemingen zo goed als ondoenlijk om de concurrentie met de multinationals aan te gaan. Gehoopt werd dat de nieuwe wet daar verandering in zou brengen.
In 2006 werd in de Indonesische mijnbouw ruim 700 miljoen euro geïnvesteerd. In 2007 was dat bijna 1,2 miljard.

JUSTITIE

President van centrale bank veroordeeld

Burhanuddin Abdullah, van 2003 tot mei 2008 president van de Bank Indonesia (BI), de centrale bank van het land, werd op 29 oktober 2008 tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij zou eind jaren negentig van de vorige eeuw geld van de staat hebben misbruikt om advocaten in te huren voor medewerkers van de BI die van corruptie werden beschuldigd. Ook zou hij geld uit de staatskas hebben doorgesluisd naar leden van het parlement. In totaal ging het om omgerekend ongeveer 8,8 miljoen euro.

Executies voor bomaanslagen op Bali

In Indonesië werden op 8 november 2008 drie mannen geëxecuteerd voor hun betrokkenheid bij de bomaanslagen op Bali in oktober 2002, waarbij veel Australische toeristen omkwamen. Nadat Imam Samudra (38) en de broers Amrozi Nurhasyim (47) en Ali Ghufron (48) waren gefusilleerd, werden hun lichamen naar hun voormalige woonplaatsen op Java gebracht. Daar werden ze opgewacht door duizenden sympathisanten die hen als martelaren beschouwden.

De drie zeiden dat de aanslagen waren bedoeld om de Verenigde Staten en hun bondgenoten te straffen, omdat zij in Afghanistan de extreem islamitische Taliban bestreden. Zij hadden nooit berouw getoond, maar wel tot juli 2008 geprocedeerd om onder de doodstraf uit te komen. Daarna hadden ze tevergeefs geprobeerd een nieuwe zaak aan te spannen omdat ze niet gefusilleerd wilden worden, maar onthoofd. Dat laatste zou humaner zijn en beter passen bij de islamitische traditie.

Vrijspraak voor moord op mensenrechtenactivist Munir

De arrondissementsrechtbank van zuidelijk Jakarta sprak generaal-majoor Muchdi Purwoprandjono op 31 december 2008 vrij wegens gebrek aan bewijs. Volgens aanklagers had de voormalige onderdirecteur van de Indonesische geheime dienst BIN opdracht gegeven voor de moord op Munir Saïd Thalib, de bekendste mensenrechtenactivist van Indonesië.

'Muchdi wilde wraak'

Munir was in 2004 aan boord van een toestel van de nationale luchtvaartmaatschappij Geruda Indonesia vergiftigd door de piloot Pollycarpus Priyanto, die hiervoor in januari 2008 tot twintig jaar gevangenisstraf werd veroordeeld. Analisten waren ervan overtuigd dat hij had gehandeld in opdracht van Muchdi, die wraak zou hebben willen nemen. Want Munir had belastende informatie over de militair naar buiten gebracht, waardoor het leger zich genoodzaakt zou hebben gezien een eerder toegezegde promotie ongedaan te maken. Daarnaast had de geheime dienst een appeltje met Munir te schillen, omdat hij regelmatig had geprobeerd aan te tonen dat deze dienst de mensenrechten schond.

Verdachte bleef tot 2008 op vrije voeten

Een presidentiële onderzoekscommissie had in 2005 al bevestigd dat er vermoedelijk topambtenaren bij de moord betrokken waren. De precieze inhoud van dit rapport werd echter nooit gepubliceerd, volgens analisten omdat invloedrijke figuren rondom Muchdi daar een stokje voor staken. En het zou ook aan hun bemoeienis liggen dat de verdachte tot juni 2008 op vrije voeten was gebleven. Op zijn arrestatie hadden mensenrechtenactivisten verheugd gereageerd, omdat zij daarin een teken zagen dat Indonesië minder corrupt werd. Toen Muchdi in december werd vrijgelaten, concludeerden zij dat ze te vroeg gejuicht hadden.

'Getuigen werden geïntimideerd'

Eigenlijk werd alom aangenomen dat Muchdi schuldig was. Want hoewel de militair beweerde dat hij Pollycarpus Priyanto niet kende, bestonden er opnamen van meerdere telefoongesprekken die hij in de dagen rondom de moord met de piloot had gevoerd. En vier mensen hadden gezegd dat zij hen samen hadden gezien. In december trokken zij echter allemaal hun verklaringen in en geen van hen wilde in de rechtbank getuigen. Een anonieme medewerker van het ministerie van Justitie zei naderhand in het Indonesische weekblad *Tempo* dat zij waren geïntimideerd door handlangers van Muchdi.

Datzelfde zou gelden voor een voormalige medewerker van de geheime dienst. Deze had van zijn meerderen opdracht gekregen om Munir, toen die nog leefde, zoveel mogelijk lastig te vallen. Althans: dat had hij tegenover de politie verklaard. In de rechtbank zei hij echter dat hij zich daar helemaal niets van kon herinneren.
Budi Santoso, een oud-medewerker van de geheime dienst die inmiddels als diplomaat in Pakistan werkte, had tegenover de politie verklaard dat hij Pollycarpus in opdracht van Muchdi had ingehuurd om Munir te vermoorden. In september had hij die verklaring echter plotseling ingetrokken. Hij werd opgeroepen om in december in Jakarta te getuigen, maar kwam niet opdagen.

NATUUR EN MILIEU

Compensatie voor slachtoffers van onophoudelijke blubberstroom

Het Indonesische energiebedrijf Lapindo Brantas besloot op 4 december 2008 om gedupeerden van de onophoudelijke blubberstroom in het district Sidoarjo in Oost-Java financieel te compenseren.

Fout bij gasboring

De hete blubber stroomde sinds mei 2006 in grote hoeveelheden uit de bodem en had eind 2008 inmiddels 50.000 mensen uit hun woningen verdreven. Wetenschappers hadden in juni 2008 aangetoond dat de ramp was veroorzaakt door Lapindo, dat fouten zou hebben gemaakt bij een gasboring. Het bedrijf ontkende dit echter en had daarom steeds geweigerd schadevergoedingen uit te keren. Maar op aandringen van president Yudhoyono ging het in december dan toch overstag. Het zou 100 tot 150 miljoen roepia (ca. 6.450 tot 9.670 euro) per verwoeste woning uitkeren.
Lapindo was eigendom van de familie van minister van Welzijn Aburizal Bakrie, die eerder in 2008 door het Amerikaanse zakentijdschrift *Forbes Magazine* was uitgeroepen tot de rijkste man van Indonesië.

Indonesië

Geld voor schoonmaak van 'vieste rivier ter wereld'

De Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB) verstrekte Indonesië op 5 december 2008 een lening van omgerekend bijna 400 miljoen euro om de Citarum in westelijk Java schoon te maken. De bank noemde deze rivier de meest vervuilde ter wereld. Dit zou vooral komen doordat afvalwater van omwonenden en fabrieken er ongezuiverd in werd geloosd.

De rivier leverde 80 procent van de watervoorraad van Jakarta. In het stroomgebied woonden 28 miljoen mensen en werd 20 procent van het Indonesische bbp verdiend. Omdat arme mensen uit de omgeving in de rivier visten, baadden en de was deden, vormde de vervuiling een gevaar voor de volksgezondheid.

Het reinigingsproject zou vijftien jaar in beslag nemen. Het leeuwendeel van het krediet zou gaan naar de bouw van waterzuiveringsinstallaties.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Parlement verbiedt pornografie

Het parlement van Indonesië nam op 30 oktober 2008 een wet aan die het verspreiden van pornografisch materiaal strafbaar stelde. Er kwam maximaal twaalf jaar gevangenisstraf op te staan.

Het wetsvoorstel was ingediend door conservatieve, islamitische volksvertegenwoordigers. Zij wilden er eigenlijk een clausule in opnemen die 'onfatsoenlijke' kleding eveneens verbood. Een parlementaire meerderheid was daar echter tegen, want dit zou betekenen dat vrouwelijke toeristen niet meer in bikini op het strand konden lopen. Ook zouden Papoea-vrouwen, die traditioneel met ontbloot bovenlijf liepen, daardoor gedwongen worden hun lichaam geheel te bedekken.

Veel parlementsleden van de Strijdbare Democratische Partij van Indonesië (PDI-P) – de op één na grootste partij – stemden tegen de wet omdat zij vreesden dat deze zou worden misbruikt om de artistieke, religieuze en culturele vrijheid aan banden te leggen.

(Vorige berichten pagina 407/3- 2008)

Filippijnen

FILIPPIJNEN

BINNENLAND

Afzettingsprocedure tegen president Arroyo voorkomen

De commissie voor justitie van het Filippijnse Huis van Afgevaardigden bepaalde op 26 november 2008 met 42 tegen 8 stemmen dat er onvoldoende reden was om een afzettingsprocedure tegen president Gloria Arroyo op te starten.
De oppositie in het Congres had voor de vierde keer in vier jaar tijd het vertrek van Arroyo geëist.

'Commissieleden zijn omgekocht'

Het initiatief om de procedure te beginnen was genomen door José de Venecia. Hij beweerde dat Arroyo en haar echtgenoot José Miguel in 2006 steekpenningen hadden aangenomen van het Chinese telecombedrijf ZTE, dat uit was op een lucratieve opdracht van de overheid. Verder zou zij in 2004 miljoenen uit een fonds voor de landbouw hebben misbruikt om haar eigen verkiezingscampagne te financieren. Ook zou zij haar goedkeuring hebben gegeven aan honderden politieke moorden op linkse activisten, die zouden zijn uitgevoerd door het leger. Van al deze moordzaken had de politie er niet één opgelost en ook daar zat Arroyo volgens De Venecia en consorten achter.
De Venecia was in februari afgezet als voorzitter van het Huis van Afgevaardigden, naar analisten meenden omdat de beschuldiging van Arroyo's omstreden deal met ZTE van zijn zoon afkomstig was.
Volgens Congreslid Liza Maza weigerde de commissie voor justitie de afzettingsprocedure op te starten omdat Arroyo enkele leden ervan had omgekocht. Zij zou hen 500.000 peso (ca. 7.900 euro) per persoon hebben betaald.

Verdrag met opstandige moslims is onconstitutioneel

Het hooggerechtshof van de Filippijnen bepaalde op 14 oktober 2008 dat een verdrag tussen de regering en het Moro Islamitisch Bevrijdingsfront (MIBF) niet mocht worden geratificeerd. Het MIBF voerde al decennialang een gewapende strijd voor verregaande autonomie of onafhankelijkheid van het overwegend islamitische zuiden van de Filippijnen.

Christenen vrezen aantasting van burgerrechten

In juni waren de twee partijen na elf jaar onderhandelen overeengekomen dat de Autonome Regio in Moslim Mindanao, die sinds 1989 bestond en een zekere mate van zelfbestuur kende, zou worden uitgebreid met 712 dorpen. Op 4 augustus bepaalde het hooggerechtshof echter dat de ondertekening van het verdrag, die een dag later in Maleisië zou plaatsvinden, voorlopig niet mocht doorgaan. Want christenen die door de verlegging van de grenzen onder islamitisch bestuur zouden komen, hadden bezwaren aangetekend en die moesten eerst worden onderzocht. De belangrijkste klachten waren dat zij niet bij de onderhandelingen waren betrokken en dat de inhoud van het verdrag niet volledig was gepubliceerd. Ook vreesden zij dat de burgerrechten van christenen in de nieuwe islamitische gebieden zouden worden aangetast. Hierdoor zouden de sektarische spanningen op den duur oplopen, waardoor het land uiteen kon vallen.
Het hooggerechtshof verklaarde op 14 oktober dat deze bezwaren gegrond waren en dat het verdrag in strijd met de grondwet was.

Maleisische waarnemers verlaten de Filippijnen

Na deze uitspraak gaf Manilla aan dat het nieuwe vredesbesprekingen wilde voeren met het MIBF. Bij de vorige onderhandelingen had de regering van Maleisië bemiddeld. Of zij hiertoe opnieuw bereid was, viel nog te bezien. Op Mindanao bevonden zich Maleisische waarnemers die de naleving van een staakt-het-vuren dat de regering in 2003 met het MIBF had afgesproken, controleerden. Maar toen hun mandaat in november afliep, werd dat niet verlengd. Maleisië trok de laatste waarnemers op 30 november terug.
Kuala Lumpur had al vaker aangegeven dat er snel een doorbraak moest komen.

Vredesbesprekingen met communisten mislukt

In de Noorse hoofdstad Oslo werden vre-

desbesprekingen tussen de Filippijnse regering en communistische rebellen van het Filippijnse Nieuwe Volksleger (NPA) op 30 november 2008 afgebroken, zonder dat er iets was bereikt. De Filippijnse regering eiste dat de communisten instemden met een definitief staakt-het-vuren. Pas daarna wilde ze spreken over de inhoud van een eventueel vredesverdrag. De rebellen waren in eerste instantie echter alleen bereid de wapens neer te leggen tijdens onderhandelingen over vrede. De twee partijen wisten deze patstelling niet te doorbreken.

Rebellen van het NPA vielen op 3 december een legervoertuig aan in de provincie Surigao del Norte. Hierbij kwamen vijf militairen om.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Filippijnse economie raakt in de problemen

De regering van de Filippijnen verwachtte begin 2008 dat de economie van het land in dat jaar met ongeveer 6 procent zou groeien. De inflatie bedroeg toen 2,8 procent – het laagste niveau sinds twintig jaar.
In de eerste zes maanden groeide de economie in werkelijkheid echter met slechts 4,6 procent op jaarbasis en de inflatie liep in augustus op tot 12,5 procent. Dat was het hoogste niveau sinds 1991.

Recordprijzen voor rijst

Om de inflatie te beteugelen, verhoogde de centrale bank het belangrijkste rentepercentage tussen 5 juni en 28 augustus in drie fasen met 1 procentpunt. Daarna moesten banken die geld wilden lenen minimaal 6 procent rente betalen, terwijl zij voor het uitlenen ervan 8 procent mochten vragen.
Vooral brandstoffen en voedsel werden snel duurder. Omdat de boeren in het land zelf te weinig produceerden, waren de Filippijnen de grootste rijstimporteurs ter wereld. Daarom werden importeurs zwaar gedupeerd door de recordprijzen van rijst op de wereldmarkt. Omdat de allerarmsten honger zouden lijden als deze prijzen aan hen werden doorberekend, hield de overheid de marktprijs kunstmatig laag. Volgens de Aziatische Ontwikkelingsbank kostte dit de schatkist in 2008 rond de 3,6 miljard dollar (ruim 2,4 miljard euro). Dat was het equivalent van 2,5 procent van het bbp.

Export zakt in

In het najaar begonnen de Filippijnen last te krijgen van de wereldwijde financiële crisis. In oktober viel de export terug met 13,9 procent op jaarbasis, tot een waarde van 4 miljard dollar (ca. 3,1 miljard euro). Elektronica en kleding waren de belangrijkste exportproducten. De drie grootste afzetmarkten waren respectievelijk de Verenigde Staten, Japan en China. Naar al die landen werd minder uitgevoerd dan in 2007.

Om de economie te stimuleren kwam de regering in oktober terug op het voornemen om 2008 zonder begrotingstekort af te sluiten. In plaats daarvan accepteerde ze een tekort van maximaal 75 miljard peso (bijna 1,2 miljard euro). De extra uitgaven moesten de economische groei opdrijven.

Werkverschaffing voor de armsten

President Arroyo gaf haar regering op 23 oktober opdracht om een werkverschaffingprogramma te ontwikkelen dat deed denken aan de New Deal van de Amerikaanse president Roosevelt. Tijdens de Grote Depressie in de jaren dertig van de twintigste eeuw had hij grote bouwprojecten opgestart waar werkelozen een inkomen konden genereren. Arroyo wilde dit ook gaan doen. In principe waren de allerarmsten haar belangrijkste doelgroep omdat die naar verwachting het zwaarst getroffen zouden worden door de economische neergang.
Op de Filippijnen werd ongeveer 33 procent van de bevolking tot deze groep gerekend.

Inflatie neemt af

In november was de inflatie inmiddels teruggelopen tot 9.9 procent. De economische groei nam echter ook snel af. Om het tij te keren, verlaagde de centrale bank het belangrijkste rentetarief op 19 december met een half procentpunt. Het risico dat de inflatie ten gevolge hiervan weer zou oplopen, aanvaardde ze.

Volgens berekeningen van het Internationale Monetaire Fonds (IMF) kwam de economische groei over heel 2008 uit op 4,4 procent en de inflatie op 10,1 procent. In juli lag de werkloosheid nog op 7,4 procent, maar later in het jaar daalde ze tot 6,8 procent.

(Vorige berichten pagina 583/2 - 2008)

INDIA

BINNENLAND

Geweld in Kashmir afgenomen

Een hoge officier van de politie van de Indiase deelstaat Jammu-Kashmir zei op 26 december 2008 dat het aantal acties van militanten in Kashmir het afgelopen jaar aanzienlijk was afgenomen. Voor het eerst sinds het begin – twee decennia geleden – van het gewelddadig verzet tegen de Indiase overheid waren er in één jaar minder dan duizend aanvallen geregistreerd. In deze twintig jaar waren meer dan 68 duizend mensen, voornamelijk burgers, door geweld omgekomen.

Verkiezingen in Kashmir

Op 30 december 2008 besloten de twee belangrijkste pro-India partijen van Jammu-Kashmir, de Nationale Conferentie (NC) en de Congrespartij, samen te gaan werken bij de vorming van een nieuwe deelstaatregering. De deelstaatverkiezingen waren relatief vreedzaam verlopen en de opkomst, meer dan 60 procent, was onverwacht groot geweest. De verkiezingen waren noodzakelijk geworden toen de vorige coalitie, die uit de Jammu en Kashmir Democratische Volkspartij (PDP) en de Congrespartij had bestaan, door interne tegenstellingen uiteen was gevallen.
De NC zei toe met de militante separatistische bewegingen te zullen spreken over een oplossing van het decennia oude conflict tussen India en Pakistan over de status van Kashmir.

Binnenlandse beveiliging onvoldoende

India erkent fouten in de beveiliging van Mumbai

Op een persconferentie in Mumbai op 5 december 2008 erkende de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken, Palaniappan Chidambaram, dat India's beveiliging tegen terroristische bedreigingen tekort schoot. Hij weigerde details te verschaffen over de stand van zaken van het onderzoek naar de aanslagen in Mumbai van afgelopen november. Minister van Staat voor Handel en Energie, Jairam Ramesh, zei dat India alle nieuwe initiatieven op het gebied van han-

del met Pakistan had opgeschort. India verwachtte van het buurland eerst een duidelijke bijdrage aan de bestrijding van de terreurgroep Lashkar-e-Taiba, die het verantwoordelijk hield voor de aanslagen in Mumbai en die – al dan niet gesteund door elementen in Pakistan – vanaf Pakistaanse bodem zou opereren.

President Medvedev van Rusland, op bezoek in India, beloofde India te helpen bij de bestrijding van terreur. Ook de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Condoleezza Rice, bezocht India en Pakistan in een poging de oplopende spanning tussen beide landen te verminderen.

Beveiliging aangescherpt

Op 11 december kondigde minister Chidambaram in het Lagerhuis een aantal maatregelen aan ter verbetering van de binnenlandse veiligheid. Er zou een nationaal onderzoeksbureau in het leven worden geroepen, de bestaande antiterreurwetten zouden worden aangescherpt en de kustbewaking zou worden uitgebreid. Hij herhaalde de opvatting van zijn regering dat het grondgebied van Pakistan gezien moest worden als de oorsprong van de aanvallen op Mumbai. De minister van Buitenlandse Zaken, Pranab Mukherjee, zei dat de Pakistaanse actie tegen het voornaamste trainingskamp van de Lashkar-e-Taiba in Kashmir gevolgd diende te worden door een 'volledige ontmanteling van alle infrastructurele faciliteiten'. Tegelijk wees hij erop dat een aanval van India op Pakistan geen oplossing bood.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties had vier leiders van de Lashkar-e-Taiba op een lijst van personen geplaatst tegen wie op grond van banden met al-Qaida sancties van kracht waren.

Nieuwe antiterreurwetten goedgekeurd

Op 31 december ondertekende de president van India, Pratibha Patil, een antiterreurwet die de politie nieuwe bevoegdheden zou verschaffen, en een wet die de oprichting van een nationaal onderzoeksbureau beoogde.

Mensenrechtenorganisaties achtten de nieuwe wetgeving in strijd met internationale verdragen.

Terreur in Mumbai

Gearresteerde terrorist uit Pakistan afkomstig

In de vooraanstaande Pakistaanse krant *DAWN* van 12 december 2008 verklaarde Amir Kasab uit het Pakistaanse dorp Deepalpur dat de enige overlevende van de plegers van de aanslagen in Mumbai inderdaad zijn zoon was. Aanvankelijk had hij niet aan zichzelf willen toegeven dat zijn kind, Ajmal Kasab, bij de terreuraanslag betrokken was, lichtte de vader toe.

Nieuwe bekentenissen van Kasab

Op 13 december publiceerde *Associated Press* nieuwe bekentenissen van Ajmal Kasab. Deze verklaarde dat het de bedoeling was geweest om eerst willekeurige slachtoffers te maken op het grootste treinstation van Mumbai. Daarna zouden hij en zijn partner zich, met gijzelaars, installeren op het dak van een hoog gebouw in de omgeving. Per mobiele telefoon zouden ze van Zaki-ur-Rehman Lakhvi, de militaire commandant van de Lashkar-e-Taiba, die al eerder door India was aangewezen als het meesterbrein achter de aanslagen, verdere instructies en telefoonnummers van kranten en televisiestations krijgen. Het idee was om zo maximale aandacht van de media te trekken. Maar in een schotenwisseling met de politie werd Kasabs partner gedood en hijzelf gearresteerd.

Grondige training met tientallen anderen

Kasab vertelde ook dat hij met negen anderen in een gekaapte vissersboot naar Mumbai was gevaren. Hij beschreef hoe hij als kleine crimineel met de Lashkar-e-Taiba in aanraking was gekomen. Met tientallen anderen had hij in verschillende Lashkar-kampen in Pakistan een grondige training gekregen.

Volgens de Indiase politie had Kasab per brief het Pakistaanse consulaat in Delhi om rechtsbijstand gevraagd. Het was niet duidelijk of India de brief aan de betreffende Pakistaanse autoriteiten had doorgestuurd. Pakistan weigerde in ieder geval te erkennen dat Kasab de Pakistaanse nationaliteit had. India zou daarvoor nog altijd geen bewijzen hebben overhandigd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei neemt af

Regering kondigt 3,1 miljard euro aan extra uitgaven aan

Het bureau van premier Manmohan Singh van India maakte op 7 december 2008 bekend dat de regering nog eens omgerekend 3,1 miljard euro wilde uitgeven om de teruglopende economie te stimuleren. Andere maatregelen betroffen steun aan exporteurs, kleine bedrijven en de textielindustrie. De economie was in de periode juli-september weliswaar nog met 7,6 procent gegroeid, maar dit cijfer was aanzienlijk minder dan de 9,3 procent groei in dezelfde maanden in 2007. Bovendien was in oktober de export voor het eerst in zeven jaar gekrompen.

Sinds half september had de centrale bank van India 46 miljard euro uitgegeven om de liquiditeit te bevorderen. Ook was op 6 december de rente van leningen van de centrale bank aan commerciële banken verlaagd van 7,5 tot 6,5 procent; in oktober stond deze nog op 9 procent.

Industriële productie stagneert

Uit een artikel van de *BBC* van 12 december bleek dat de groei van de industrie voor het eerst in meer dan tien jaar was afgenomen. De productie, die in oktober 2007 nog met 12,2 procent was gestegen, nam in oktober 2008 met slechts 0,4 procent toe. Deskundigen schreven de stagnatie toe aan een combinatie van factoren: de wereldwijde economische recessie, de effecten van eerdere tariefstijgingen in India en de kredietcrisis, die nu ook tot India was doorgedrongen. Minister van Handel en Industrie Kamal Nath kondigde een nieuwe ronde van stimuleringsmaatregelen aan.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Pakistan arresteert leden van de Jamaat-ud-Dawa

De politie van Pakistan arresteerde op 12 december 2008 op diverse plaatsen in het land tientallen leden van de Jamaat-ud-Dawa (Genootschap voor de Missie) – een moslimliefdadigheidsinstelling. Kantoren van de organisatie werden gesloten en

banktegoeden bevroren. De leider van de Jamaat-ud-Dawa, Hafiz Mohammad Saeed, werd onder huisarrest geplaatst. Pakistan stond onder zware druk van de Verenigde Naties (VN), die een dag eerder de Jamaat-ud-Dawa op de lijst van terroristische organisaties hadden geplaatst. India beschouwde de groepering als een dekmantel voor de terreurgroep Lashkar-e-Taiba, die verantwoordelijk werd gehouden voor de aanslagen in Mumbai van eind november.
Het was overigens onduidelijk of de Pakistaanse autoriteiten een volledig einde hadden gemaakt aan de activiteiten van de Jamaat-ud-Dawa

Pakistan beschuldigt India van troepenbewegingen

In een televisietoespraak op 30 december 2008 zei de Pakistaanse minister van Buitenlandse Zaken Shah Mahmood Qureshi dat India troepen naar het grensgebied tussen beide landen had gestuurd. Dit zou een reactie zijn op berichten dat Pakistan een dag eerder 20.000 militairen uit het grensgebied met Afghanistan aan de Indiase grens had gelegerd. Pranab Mukherjee, de Indiase minister van Buitenlandse Zaken, beweerde dat zijn land niets had gedaan dat de spanning met Pakistan – een gevolg van de aanslagen van eind november 2008 in Mumbai door moslimterroristen – zou kunnen opvoeren.
De Verenigde Staten waren volgens waarnemers zeer bezorgd dat het aandeel van Pakistan in de strijd tegen al-Qaida en de Taliban zou afnemen. Zij riepen dan ook India en Pakistan op hun geschillen vreedzaam te beslechten.

BUITENLANDSE ZAKEN

India en Rusland sluiten verdrag voor nucleaire handel

De president van Rusland, Dmitry Medvedev, ondertekende op 5 december 2008 bij zijn bezoek aan India samen met premier Manmohan Singh een nucleair handelsverdrag. Rusland zou vier kernreactoren in India bouwen, en India zou 80 militaire helikopters en mogelijk ook nog een atoomonderzeeër in Rusland aanschaffen. De eerdere overeenkomsten tussen beide landen konden dankzij de goedkeuring in september door de Groep van Nucleaire Leveranciers van het atoomverdrag tussen India en de Verenigde Staten nu officieel geratificeerd worden.

Amerika zegt India steun toe bij onderzoek naar de Mumbai-aanslagen

De Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken John Negroponte bracht op 12 december 2008 een bezoek aan Delhi voor overleg met de Indiase autoriteiten over de aanslagen in Mumbai van eind november. Hij riep op tot een grondig onderzoek en zegde daarbij Amerikaanse hulp toe.
Een dag eerder had hij Islamabad bezocht en de minister voor Buitenlandse Zaken, Shah Mahmood Qureshi, een lijst van organisaties overhandigd waartegen de Pakistaanse overheid naar de mening van Washington moest optreden.

(Vorige berichten pagina 660/2- 2008)

JAPAN

BINNENLAND

Taro Aso beëdigd als premier van Japan

Fukuda legt functie neer

Yasuo Fukuda trad op 2 september 2008 af als premier van Japan. Hij vond zichzelf politiek te zwak staan om het regeringsbeleid te verdedigen tegenover het parlement, dat op 12 september zou terugkeren van zomerreces. Hij doelde vooral op noodmaatregelen die het kabinet wilde treffen om de economie te stimuleren.
Fukuda had sinds zijn aantreden in september 2007 moeite gehad zijn beleid uit te voeren omdat het Hogerhuis gedomineerd werd door de oppositie, en zelden met de regerende Liberale Democratische Partij (LDP) meestemde. Maar de weinig charismatische Fukuda was ook buiten de politiek niet populair: in september steunde slechts 29 procent van de bevolking hem.

Aso wordt premier

Fukuda was de tweede premier van Japan die opstapte in een jaar tijd. De oppositionele Democratische Partij (DPJ) vond daarom dat er tussentijdse verkiezingen moesten komen, maar de LDP was volgens analisten bang dat ze dan zetels zou verliezen en wilde er daarom niets van weten.

Samenstelling regering Japan
(30 september 2008)

Premier
Taro ASO
Eerste Kabinetssecretaris, tevens staatsminister voor Ontvoeringen van Japanners door Noord-Korea
Takeo KAWAMURA

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Communicatie
Kunio HATOYAMA
Buitenlandse Zaken
Hirofumi NAKASONE
Defensie
Yasukazu HAMADA
Economie, Handel en Industrie
Toshihiro NIKAI
Financiën, tevens staatsminister voor Financiële Dienstverlening
Shoichi NAKAGAWA
Justitie
Eisuke MORI
Landbeheer, Infrastructuur en Verkeer
Kazuyoshi KANEKO
Landbouw, Bosbouw en Visserij
Shigeru ISHIBA
Milieu
Tetsuo SAITO
Oceaanbeleid
Sadakazu TANIGAKI
Onderwijs, Cultuur, Sport, Wetenschap en Technologie
Ryu SHIONOYA
Volksgezondheid, Arbeid en Sociale Zekerheid
Yoichi MASUZOE

Staatsministers:
Afnemend geboortecijfer en Gelijkheid der Seksen
Yuko OBUCHI
Consumentenbescherming Voedselveiligheid en Wetenschaps- en Technologiebeleid
Seiko NODA
Economische en Fiscale Zaken
Kaoru YOSANO
Hervorming van Bureaucratie en Regelgeving
Akira AMARI
Okinawa en Noordelijke Territoria, tevens voorzitter van Nationale Commissie voor Openbare Veiligheid
Tsutomu SATO

De regeringspartij hield op 22 september interne verkiezingen voor een nieuwe partijvoorzitter. Van de 527 uitgebrachte stemmen gingen er 351 naar Taro Aso, die van 2005 tot 2007 minister van Buitenlandse Zaken was. Met 66 stemmen werd Kaoru Yosano, minister van Economische en Fiscale Zaken, tweede. Aso stelde zich kandidaat voor het premierschap en op 24 september stemden 337 van de 480 afgevaardigden van het Lagerhuis (Shugi-in) daarmee in. Zijn

rivaal Ichiro Ozawa van de DPJ kreeg 117 stemmen.
In het Hogerhuis (Sangi-in), waar de DPJ de scepter zwaaide, werd Aso met 125 tegen 108 stemmen verslagen door Ozawa. Maar omdat de mening van het Lagerhuis volgens de wet het zwaarst woog, werd Aso toch premier.

Buurlanden feliciteren Aso

De flamboyante Aso stond bekend als conservatief en nationalistisch. Als minister van Buitenlandse Zaken had hij regelmatig aanvaringen met buurlanden als Zuid-Korea en China gehad omdat hij het Japanse oorlogsverleden zou bagatelliseren. Na zijn beëdiging als premier op 24 september ontving hij desondanks officiële felicitaties uit Seoul en Peking.
Aso benoemde de voormalige minister van Handel Shoichi Nakagawa als minister van Financiën. Hij wilde de economische crisis te lijf gaan door de overheidsuitgaven fors op te schroeven. Yuko Obuchi werd de minister die het alsmaar dalende geboortecijfer moest zien te verhogen. Zij was de enige vrouw in het kabinet en met haar 34 jaar de jongste Japanse minister ooit.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Japanse economie belandt in recessie

De regering van Japan presenteerde op 29 augustus 2008 een economisch stimuleringsplan ter waarde van 11,7 biljoen yen (ca. 72,5 miljard euro). Het geld was bedoeld om de economische groei op te drijven en de bevolking en het bedrijfsleven te helpen het hoofd te bieden aan de voor Japan ongekende inflatie van 2,4 procent. De prijzen waren al meer dan tien jaar niet meer zo snel gestegen.
Het geld zou onder meer worden gebruikt om de tolwegen goedkoper te maken voor automobilisten, door de hoge brandstofprijzen getroffen boeren subsidies te geven en mensen met deeltijdbanen te helpen om voltijds aan de slag te komen. Daarnaast kon het bedrijfsleven staatsgaranties aanvragen als het moeite had om leningen af te sluiten.

Economie krimpt

In het tweede kwartaal van 2008 was de economie met 3,7 procent op jaarbasis gekrompen. Hoewel de negatieve economische groei in het derde kwartaal 'slechts' 1,8 procent bedroeg, was dit een slechtere prestatie dan zelfs de meest pessimistische economen hadden voorzien. Want vrijwel iedereen had gerekend op fors economisch herstel door de dalende brandstofprijzen en de extra overheidsuitgaven. Men had echter onvoldoende voorzien dat de vraag naar Japanse exportproducten wereldwijd in hoog tempo zou afnemen. De neergang van de wereldeconomie ten gevolge van de in de Verenigde Staten ontstane kredietcrisis was daar debet aan.
De beurs van Tokio reageerde in paniek op de ontwikkelingen. De Nikkei-index, de belangrijkste graadmeter van de beurs, verloor in oktober ca. 40 procent van zijn waarde. Op 27 oktober viel hij met 486,18 punten (of bijna 6,4 procent) terug tot 7.162,90 punten – het laagste niveau sinds 1982. Vooral de aandelen van grote exporteurs als Sony en Toyota deden het slecht.

Overheidsuitgaven worden verder opgevoerd

Nadat het parlement had ingestemd met de in augustus aangekondigde verhoging van de overheidsuitgaven, maakte premier Aso op 29 oktober bekend dat de regering nog eens 26,9 biljoen yen (ca. 186 miljard euro) uittrok om de economie te stimuleren. Dit zou nodig zijn om 'een financiële ramp te voorkomen'. De werkloosheidspremies gingen omlaag en het moest makkelijker worden voor het midden- en kleinbedrijf om geld te lenen.
Om de binnenlandse consumptie te stimuleren, zou elke Japanner een vastgesteld bedrag ontvangen. Een huishouden van vier personen kon rekenen op 60.000 yen (ca. 490 euro).
Angstig geworden door de negatieve economische ontwikkelingen gaven consumenten in oktober gemiddeld 3,8 procent minder uit dan een jaar daarvoor. Aangezien de helft van het Japanse bbp werd gegenereerd door consumentenbestedingen, was dit bijzonder ongunstig. De inflatie nam wel af tot 1,9 procent.

BOJ verlaagt de rente

Om de economische bedrijvigheid aan te wakkeren, verlaagde de centrale bank van het land, de Bank van Japan (BOJ), op 31 oktober voor de eerste keer in ruim zeven jaar het belangrijkste rentetarief. Centrale banken van andere geïndustrialiseerde landen hadden eerder in oktober in een gecoördineerde actie de rente al verlaagd, maar Japan had daar toen niet aan meegedaan omdat geld lenen daar al goedkoop was. Maar omdat de economische situatie in hoog tempo verslechterde, besloot men uiteindelijk toch tot een verlaging van 0,5 tot 0,3 procent.
De rente die commerciële banken moesten betalen voor leningen bij de BOJ ging omlaag van 0,75 naar 0,5 procent.

Bedrijfsleven heeft last van dure yen

Het elektronicaconcern Sony verlaagde in november de winstverwachting met 90 procent en autofabrikant Toyota met 65 procent – in beide gevallen door een sterke afname van de vraag in het buitenland en de dure yen.
De Japanse munt was vooral zo prijzig omdat speculanten haar massaal gebruikten voor 'carry trade': het afsluiten van leningen in een land met een lage rente, zoals Japan, om het geld vervolgens uit te lenen in landen waar de rente aanzienlijk hoger is. In september en oktober leverde dit niet meer voldoende op en daarom wilden deze speculanten van hun Japanse leningen af. Om af te lossen kochten ze massaal yens aan en daardoor steeg de koers sterk. Op 21 november was één Amerikaanse dollar 95,5 en één euro 119,5 yen waard; op 1 augustus was dat nog respectievelijk 108 en 168,5 yen.

'Japan treft geen blaam'

Minister van Financiën Shoichi Nakagawa zei op 21 november tegenover de Club voor Buitenlandse Correspondenten in Tokio dat de schuld voor de internationale economische problemen voornamelijk bij de Verenigde Staten lag. 'Ik kan met 99 procent zekerheid zeggen dat Japan geen blaam treft', zei hij. Shoichi dacht dat de problemen waren ontstaan door gebrek aan staatstoezicht op de Amerikaanse financiële sector.
Hij benadrukte dat Japan voldoende geld had om zichzelf en andere landen te helpen. Tokio had eerder in november aangeboden om 100 miljard dollar (ruim 78 miljard euro) uit te lenen aan het Internationaal Monetair Fonds (IMF) dat het bedrag kon gebruiken om door de crisis getroffen

landen te ondersteunen. Naar de Wereldbank ging 2 miljard dollar, bedoeld om noodlijdende banken in kleinere ontwikkelingslanden aan contanten te helpen.

Economische situatie 'erger dan verwacht'

Op 12 december deelde premier Aso mee dat de economische situatie erger was dan verwacht. Hij kondigde aan dat de regering nog eens 23 biljoen yen uittrok om de economie te stimuleren. Het geld zou worden gebruikt om de financiële markten te stabiliseren, de belastingen te verlagen en openbare werken te financieren.

Minder afname van japanse producten in de wereld

Op 26 december werd duidelijk dat de industriële productie in november met 8 procent was teruggevallen ten opzichte van oktober. Dat was een historisch record. De export was met 26,7 procent op jaarbasis teruggelopen en ook dat was meer dan ooit tevoren. Vooral de vraag naar Japanse auto's, elektronica en machines was afgenomen, niet alleen in de VS en Europa, maar ook in Rusland, China en het Midden-Oosten. De werkloosheid was in november met 100.000 opgelopen tot 2,5 miljoen – zo'n 4 procent van de bevolking.

Licht herstel Nikkei-index

Ondanks de vele slechte economische berichten krabbelde de Nikkei-index iets op ten opzichte van oktober. Hij sloot op 31 december op 8.859,56 punten. Dit was toch nog 42 procent lager dan op 1 januari van dat jaar. Nooit eerder was de index in één jaar tijd zo diep weggezakt. Het aandeel Toyota verloor in 2008 de helft van zijn waarde en Sony 60 procent.
Op 31 december werd 90,3 yen betaald voor een Amerikaanse dollar en 127,5 voor een euro. Dit betekende dat de munt sinds januari 20 procent was aangesterkt ten opzichte van de westerse valuta.

MILITAIRE ZAKEN

Japan vroeg VS om bescherming met atoomwapens

De toenmalige Japanse premier Eisaku Sato vroeg op 13 januari 1965 aan de regering van de Verenigde Staten om zijn land met atoomwapens te verdedigen als het zou worden aangevallen door China. Dit bleek uit geheime documenten uit de Japanse staatsarchieven die persbureau *Kyodo* in december 2008 in handen kreeg. Het buurland had enkele maanden eerder zijn eerste atoombom getest.
Japan had een pacifistische grondwet en was dan ook niet van plan om zelf atoomwapens te vervaardigen. De genoemde Sato was degene die de zogenaamde 'Drie niet-nucleaire principes' had geïntroduceerd. Deze schreven voor dat het land nooit atoomwapens tot zijn grondgebied mocht toelaten en zorgden ervoor dat Japan het nucleaire Non-proliferatieverdrag ondertekende. Hiervoor ontving Sato in 1974 de Nobelprijs voor de Vrede.

BUITENLANDSE ZAKEN

Japan trekt zijn luchtmacht terug uit Irak

De Japanse premier Taro Aso kondigde op 28 november 2008 aan dat Japan vanaf december geen actieve steun meer zou geven aan de oorlog in Irak. Hij vond dat de Japanse hulp niet langer nodig was omdat het land steeds veiliger en democratischer werd.
Sinds 2006 had Japan een luchtbrug verzorgd tussen Koeweit en Irak en materieel en manschappen voor het Amerikaanse leger vervoerd. Het had niet deelgenomen aan gevechtshandelingen.

(Vorige berichten pagina 465/1 - 2008)

MYANMAR (BIRMA)

BINNENLAND

Nood in door orkaan getroffen gebieden blijft groot

Amerikanen onverrichter zake naar huis

Vier Amerikaanse marineschepen met aan boord 22 helikopters, tonnen hulpgoederen en 5.000 hulpverleners voor slachtoffers van de orkaan Nargis moesten op 5 juni 2008 vanuit Myanmar onverrichter zake naar huis terugkeren. De reden was dat de militaire regering van het land de schepen weigerde toe te laten.
Hoewel de orkaan een maand eerder tienduizenden mensenlevens had geëist en naar schatting voor ca. 3,2 miljard euro schade had aangericht, hadden de militaire leiders aanvankelijk alle buitenlandse hulpverleners de toegang tot het land ontzegd. Pas na herhaaldelijk aandringen van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties (VN), Ban Ki-moon, en de regeringen van enkele buurlanden, was men hen eind mei toch welkom gaan heten. Echter alleen als ze werden erkend en gecoördineerd door de zogenaamde Drieledige Kerngroep (TCG).

In deze speciaal voor de gelegenheid opgerichte organisatie hadden de VN, de regering van Myanmar en vertegenwoordigers van de overige lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Landen (ASEAN) zitting. De voorzitter was de Birmese onderminister van Buitenlandse Zaken Kyaw Thu.

Hulpacties blijven nodig

De VN maakten op 2 november bekend dat de hulpverlening sinds het openen van de grenzen tamelijk voorspoedig was verlopen. Toch bestond er nog altijd grote behoefte aan hulpgoederen en geld omdat van de 484 miljoen dollar (ca. 311 miljoen euro) die de TCG na de ramp aan de internationale gemeenschap had gevraagd, slechts 53,3 procent daadwerkelijk was opgehaald.

Later in november meldde de Birmese regering dat er 84.537 doden waren geborgen. Er werden toen nog 53.836 mensen vermist. Ongeveer 2,4 miljoen overlevenden hadden hun dagelijkse leven nog niet kunnen hervatten.

VN-gezant niet welkom bij leider NLD

Aung San Suu Kyi weigert Gambari te ontmoeten

Ibrahim Gambari, de speciale gezant van de Verenigde Naties voor Myanmar, verbleef van 18 tot 23 augustus 2008 in dat land om er te pleiten voor de vrijlating van politieke gevangenen en democratische hervormingen. Gambari zou een ontmoeting hebben met Aung San Suu Kyi, de leider van de oppositionele Nationale Liga voor Democratie (NLD), die al jaren onder huisarrest stond. Zij weigerde echter met hem te spreken.

Gambari zei dat hij niet wist waarom dat was.
Na diens vertrek op 23 augustus noemde Nyan Win, de woordvoerder van de NLD, het bezoek 'tijdverspilling'. Want de gezant had genoegen genomen met een ontmoeting met premier Thein Sein, die volgens de NLD slechts een marionet van generaal Than Shwe was. Die hoogste militaire leider zelf had Gambari echter niet te spreken gekregen. De gezant zou op geen enkel punt vooruitgang hebben geboekt en het stoorde de NLD dat hij met hoge regeringsfunctionarissen had gesproken over de verkiezingen die de militaire regering in 2010 wilde houden. Door erover te communiceren, zou hij de indruk gewekt hebben dat de VN deze serieus namen, terwijl ze in de ogen van de oppositie louter een schijnvertoning waren.

Dat deze verkiezingen er moesten komen was vastgelegd in de nieuwe grondwet die Myanmar in mei had aangenomen. De NLD erkende deze echter niet, omdat ze voornamelijk zou dienen om de militairen stevig in het zadel te houden.
De NLD had de laatste parlementsverkiezingen in 1990 met overweldigende meerderheid gewonnen, maar de militairen hadden die uitslag genegeerd.

Sinds 1990 hadden veertig gezanten van de VN Myanmar bezocht, allemaal met dezelfde missie. En de Algemene Vergadering had talloze resoluties aanvaard die de democratisering van het land eisten. Dit alles had echter geen enkel effect gehad.

'Suu Kyi in hongerstaking'

Kyi Win, de advocaat van Suu Kyi, zei op 12 september tegenover persbureau *Associated Press* dat de militaire regering enkele eisen van zijn cliënte had ingewilligd. Ze zou in het vervolg regelmatiger post van haar twee zoons, die in Groot-Brittannië woonden, mogen ontvangen en toestemming krijgen om buitenlandse tijdschriften als *Time* en *Newsweek* te lezen. Ook mocht ze eens per maand worden onderzocht door haar huisarts.

Suu Kyi zou drie weken lang in hongerstaking zijn geweest om de privileges af te dwingen.
De regering weigerde commentaar te geven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge inflatie in Myanmar

De regering van Myanmar maakte op 6 augustus 2008 bekend dat de prijzen in de periode april 2007 – maart 2008 gemiddeld met 32,9 procent waren gestegen. De voedsel- en kledingprijzen waren met respectievelijk 33,1 en 35,2 procent omhoog gegaan.
In het voorafgaande fiscale jaar waren de prijzen gemiddeld met 32,9 procent opgelopen.

JUSTITIE

Dochter van Ne Win op vrije voeten

Sandar Win, de dochter van oud-dictator Ne Win, werd op 12 december 2008 in Myanmar vrijgelaten. Zij had sinds maart 2002 onder huisarrest gestaan omdat zij samen met haar echtgenoot Aye Zaw Win en drie zoons een staatsgreep zou hebben voorbereid. Een hoge politiefunctionaris vertelde het Franse persbureau *AFP* dat ze vrij kwam omdat ze haar straf had uitgezeten. Haar man en zoons waren in 2002 ter dood veroordeeld, maar werden in 2008 nog altijd vastgehouden in de beruchte gevangenis Insein.
Ne Win was in december 2002 overleden. Hij stond toen onder huisarrest.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Herhuisvestingsprogramma voor tienduizenden Birmese vluchtelingen

Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) maakte op 25 juni 2008 bekend dat 30.144 vluchtelingen uit Myanmar (Birma), die sinds jaar en dag in opvangkampen in Thailand verbleven, geherhuisvest waren in andere landen. Het zou gaan om het grootste herhuisvestingsprogramma voor vluchtelingen uit de geschiedenis.
Het UNHCR was er in januari 2005 mee begonnen. Er waren 21.500 Birmezen vertrokken naar de Verenigde Staten, 3,400 naar Australië en 2.600 naar Canada. De rest ging naar Groot-Brittannië, Finland, Ierland, Nederland, Nieuw-Zeeland, Noorwegen of Zweden.
Na de voltooiing van het programma verbleven er nog altijd 123.500 Birmese vluchtelingen in Thaise kampen. Sommigen woonden daar al meer dan twintig jaar. De meesten waren etnische Karen, tegen wie de militaire regering van Myanmar regelmatig grof geweld gebruikte omdat zij zouden streven naar een onafhankelijke Karenstaat.

Oppositieleider Win Tin op vrije voeten

De militaire regering van Myanmar (Birma) verleende op 25 september 2008 gratie aan 9.002 gedetineerden – bijna allemaal plegers van kleine criminaliteit. Onder hen waren echter ook zeven leden van oppositiepartij Nationale Liga voor Democratie (NLD), die door internationale mensenrechtenorganisaties werden gezien als politieke gevangenen. De meest prominente was Win Tin, die sinds 1989 had vastgezeten. De oud-journalist had een leidende rol gespeeld bij de prodemocratische opstand in 1988 en gold als 's lands bekendste dissident na oppositieleider Aung San Suu Kyi. Waarschijnlijk was hij de langst gedetineerde politieke gevangene van Myanmar.

Win Tin was 79 en vermoedelijk werd hij vrijgelaten om te voorkomen dat hij in de gevangenis zou sterven. Eenmaal op vrije voeten weigerde hij bij wijze van protest tegen de regering zijn gevangeniskleding uit te trekken en zijn handtekening te zetten onder een lijst met voorwaarden die de militairen aan zijn ontslag stelden. 'Ik blijf doorvechten tot er democratie is', zei hij.
Ook voormalig legerofficier Win Htein, die zich in 1988 had aangesloten bij de prodemocratische beweging, kwam op vrije voeten. Hij werd echter amper een dag later zonder opgave van reden naar de gevangenis teruggestuurd. Familieleden spraken van een vorm van mentale foltering, bedoeld om hem kapot te maken.

'Aantal politieke gevangenen in Myanmar bijna verdubbeld'

In het najaar van 2008 veroordeelden diverse rechtbanken in Myanmar (Birma) zeker honderd mensen tot gevangenisstraffen van 2 tot 65 jaar omdat ze hadden deelgenomen aan de prodemocratische betogingen in september 2007, of daarna kritiek hadden geuit op de militaire regering.
De meeste processen vonden plaats achter gesloten deuren, soms zonder de aanwezigheid van advocaten. In oktober werden drie advocaten tot gevangenisstraffen van vier

tot zes maanden veroordeeld omdat ze kritiek op deze gang van zaken hadden geuit.

Actiegroep Journalisten Zonder Grenzen (RSF) maakte melding van de arrestatie van zeker tien kritische journalisten in heel 2008. Een van hen was Ohn Kyaing, een prominent lid van de oppositionele Nationale Liga voor Democratie (NLD). Ohn Kyaing had van 1990 tot 2005 ook al vastgezeten. Waarom hij opnieuw werd aangehouden, bleef onduidelijk.
Internationale mensenrechtenorganisaties schatten het aantal politieke gevangenen in Myanmar eind november op 2.100. In juni 2007 waren dat er nog 1.200.

Zware straffen voor critici van de regering

Onder de veroordeelden waren zeker zeventig leden van de NLD. Twaalf van hen werden tot 30 maanden cel veroordeeld omdat ze in juni openlijk hadden gepleit voor de vrijlating van Aung San Suu Kyi – de partijleider die al jaren onder huisarrest stond.
Ook 23 leden van de actiegroep 88 Generatie Studenten werden veroordeeld. De leiders van de prodemocratische beweging, die haar wortels had in de met geweld neergeslagen opstand van 1988, gingen voor 65 jaar achter de tralies omdat zij in augustus 2007 hadden gedemonstreerd tegen de hoge inflatie. Deze actie zou de aanzet zijn geweest voor de veel grotere opstand tegen de militaire dictatuur in september van dat jaar.

Blogger Nay Phone Latt kreeg op 11 november 20 jaar gevangenisstraf opgelegd. Voor de buitenlandse media was zijn weblog tijdens de opstand van september 2007 een van de weinige informatiebronnen over wat zich in het voor journalisten hermetisch afgesloten land afspeelde.
De lokale hiphopartiest Zeyar Thaw ging op 20 november voor 6 jaar de cel in, omdat hij sinds september 2007 leiding zou hebben gegeven aan een prodemocratische studentenorganisatie.

De boeddhistische monnik Ashin Gambira werd op 21 november tot 56 jaar gevangenisstraf veroordeeld, bovenop de12 jaar cel die hem al eerder was opgelegd. Hij had in september 2007 leiding gegeven aan groepen opstandige monniken.

Komiek verdwijnt achter de tralies

De in eigen land zeer populaire komiek Zarganar – artiestennaam van Maung Thura – kreeg op diezelfde dag 45 jaar gevangenisstraf opgelegd omdat hij zonder toestemming van de staat hulp had geboden aan slachtoffers van de orkaan Nargis, die het zuiden van het land begin mei zwaar had getroffen. Ook had hij tegenover buitenlandse journalisten kritiek geuit op de regering, die in zijn ogen te traag op die ramp had gereageerd.
Zarganar mocht al langer niet meer optreden omdat hij satire maakte over de militaire regering.

(Vorige berichten pagina 346/1 - 2008)

NOORD-KOREA

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Noord-Koreaanse economie krimpt'

Volgens een schatting die de centrale bank van Zuid-Korea (BoK) op 18 juni 2008 publiceerde, was de economie van Noord-Korea in 2007 met 2,3 procent gekrompen. Dat zou het tweede jaar van recessie op rij zijn, want de BoK had eerder berekend dat de economie in 2006 met 1,1 procent was gekrompen. Daarvoor was ze sinds 1998 onafgebroken gegroeid. De economie zou het vooral slecht doen omdat het land in de zomer van 2007 te kampen had met overstromingen die 11 procent van de oogst hadden verwoest. In 2008 werd hierdoor naar verluidt op grote schaal honger geleden, maar eind oktober had het land nog niet bekendgemaakt hoe groot dit probleem feitelijk was.
De Noord-Koreaanse autoriteiten publiceerden zelf nooit statistieken over de economie. De Zuid-Koreanen moesten het doen met informatie van inlichtingendiensten en gegevens van landen die handel met Noord-Korea dreven.

BUITENLANDSE ZAKEN

Noord-Korea tekent vriendschapsverdrag met ASEAN

De Noord-Koreaanse minister van Buitenlandse Zaken Pak Ui-chun ondertekende op 24 juli 2008 in Singapore een vriendschapsverdrag met de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN). De ASEAN, die tien lidstaten telde, had eerder al met elf andere landen een zogenaamd Verdrag voor Vriendschappelijke Relaties en Samenwerking getekend. Hiermee verplichtten beide partijen zich conflicten geweldloos op te lossen.

Onderzoek naar ontvoerde Japanners kan beginnen

Na twee dagen onderhandelen in de Chinese hoofdstad Peking kwamen Noord-Korea en Japan in juni 2008 overeen dat er een onderzoek zou worden ingesteld naar de ontvoeringen van Japanse burgers in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. De Noord-Koreaanse regering beloofde ook haar medewerking aan een onderzoek naar de kaping van een Japans vliegtuig in 1970. Het toestel was naar het communistische land gevlogen en de vier kapers waren daar, voor zover bekend, gebleven.
Uit erkentelijkheid over de Noord-Koreaanse medewerking hief Tokio op 13 juni enkele sancties op, zoals een verbod op rechtstreekse chartervluchten en scheepvaartverbindingen en restricties voor Noord-Koreanen om Japan te bezoeken. In augustus besloten de twee landen dat het onderzoek in de herfst klaar moest zijn.

Noord-Korea had in 2002 toegegeven dat het dertien Japanners had ontvoerd. Vijf van hen waren daarna naar eigen land teruggekeerd. De anderen waren volgens Pyongyang dood, maar Noord-Korea had daar nooit bewijzen voor geleverd. Omdat het vond dat het al voldoende had uitgelegd wat er met de acht Japanners was gebeurd, had Noord-Korea altijd geweigerd mee te werken aan internationaal onderzoek naar hun verdwijning.

Noord-Korea gaat door met ontmantelen van nucleaire installaties

Amerikaanse voedselleveranties

De regering van de Verenigde Staten deelde op 16 mei 2008 mee dat ze in een jaar tijd 500.000 ton voedsel zou leveren aan Noord-Korea, dat kampte met ernstige tekorten omdat de oogst in 2007 deels was verwoest door overstromingen.
Nadat de VS de hulp hadden aangeboden, volgden weken van onderhandelingen.

Want de VS vreesden dat het voedsel niet bij de echte hulpbehoevenden terecht zou komen, maar bij het leger. Daarom eiste Washington het recht van toezicht op de distributie. Noord-Korea had dit aanvankelijk geweigerd, maar ging uiteindelijk overstag.
De Amerikaanse regering van president George W. Bush zei dat de het voedsel om zuiver humanitaire redenen werd gedoneerd. De donatie zou dus niet bedoeld zijn als duwtje in de rug van Noord-Korea, dat in oktober 2007 had beloofd de Amerikanen voor het einde van dat jaar een lijst met details over al zijn nucleaire activiteiten te overhandigen, maar dat tot ongenoegen van Washington in mei 2008 nog altijd niet had gedaan.

Genoeg plutonium voor zes atoombommen

Dit nam niet weg dat Noord-Korea op 26 juni plotseling wel met de lijst op de proppen kwam. Deze werd via Chinese diplomaten aan de Amerikaanse regering overhandigd. In het zestig pagina's tellende document zou alle gevraagde informatie staan.

De inhoud werd niet gepubliceerd, maar een hoge Amerikaanse functionaris die anoniem wilde blijven vertelde persbureau *Associated Press* dat het land naar eigen zeggen ruim 40 kilo plutonium had geproduceerd. Deze hoeveelheid kwam overeen met de schattingen van de Amerikaanse inlichtingendiensten en was voldoende voor de productie van ongeveer zes atoombommen.

Noord-Korea mogelijk van terroristenlijst

Nadat zijn regering het document had ontvangen, zei Bush dat hij – aangenomen dat de lijst correct was – het Congres zou voorstellen om Noord-Korea te schrappen van de lijst met terroristische staten. Dit zou dan inhouden dat Amerikaanse bedrijven in principe handel met het communistische land mochten gaan drijven. Andere sancties, onder meer wegens witwaspraktijken en illegale internationale wapenhandel, zouden wel van kracht blijven. Noord-Korea was op 20 januari 1988 op de Amerikaanse terroristenlijst geplaatst omdat medewerkers van de regering op 29 november 1987 een aanslag op een vliegtuig van het Zuid-Koreaanse Korean Airlines (KAL) zouden hebben gepleegd.

Zeslandenoverleg hervat

Noord-Korea had in februari 2007 beloofd al zijn nucleaire installaties onklaar te maken. Om te bewijzen dat het zich hier aan hield, blies het op 27 juni de koeltoren van de reactor in Yongbyon op. Volgens buitenlandse inlichtingendiensten had het in dat complex plutonium voor de productie van kernwapens vervaardigd.
Ook stemde het in met het hervatten van het zeslandenoverleg. Deze zes landen – Noord-Korea, Zuid-Korea, China, Rusland, de VS en Japan – spraken al sinds 2002 over hoe het Koreaanse schiereiland kernwapenvrij kon worden gemaakt. Het overleg had sinds oktober 2007 echter stilgelegen omdat Noord-Korea zijn lijst met nucleaire activiteiten maar niet inleverde.
Op 10 juli gingen de besprekingen in Peking van start. Twee dagen later ging Noord-Korea op het zeslandenoverleg akkoord met een voorstel om de ontmanteling van zijn nucleaire installaties voor het einde van oktober te voltooien. Onmiddellijk daarna zou de olie worden geleverd die het land in februari 2007 was beloofd.

Onenigheid over verificatiemethoden

De relaties met Zuid-korea waren slecht sinds het aantreden van Lee Myung-bak en ook de betrekkingen tussen Noord-Korea en de VS verslechterden snel na het zeslandenoverleg. Dit omdat de Amerikanen niet geloofden dat de lijst die Noord-Korea in juni had ingediend, compleet was. Zo stond er niet op hoeveel atoomwapens het land al had vervaardigd en waar die lagen opgeslagen, ontbraken gegevens over het omstreden uraniumverrijkingsprogramma en miste Washington informatie over leveranties van nucleaire technologie en materieel aan andere landen. Vooral over dit laatste wilden de Amerikanen opheldering hebben, omdat ze geloofden dat Noord-Korea Syrië hielp om een atoomwapen te vervaardigen.

Amerikanen willen extra controlemogelijkheden

Om te controleren of de lijst klopte, wilde Washington gesprekken voeren met betrokken Noord-Koreaanse atoomwetenschappers, duizenden Noord-Koreaanse documenten inzien en bodemmonsters nemen. De Amerikaanse regering vermoedde dat Noord-Korea, afgezien van de plaatsen die het op de in juni ingeleverde lijst noemde, ook op geheime plaatsen bezig was met nucleaire activiteiten. Ze wilden dat het land buitenlandse inspecteurs toegang bood tot die locaties.
Indien Noord-Korea deze Amerikaanse eisen onvoldoende inwilligde, zou het toch niet worden geschrapt van de terroristenlijst.

Noord-Korea wil nucleaire installaties weer opstarten

Noord-Korea reageerde hierop met woede want de voorwaarden die de VS stelden zouden tijdens het zeslandenoverleg niet zijn genoemd. Daarom deelde het op 26 augustus mee dat het voorlopig zou ophouden met het onklaar maken van zijn nucleaire installaties. En op 25 september liet het weten dat het ze zelfs weer wilde opstarten. De inspecteurs van het Internationaa Agentschap voor Atoomenergie (IAEA), die in Yongbyon waren om het ontmantelingsproces te controleren, was gevraagd alle zegels te verbreken en inspectiecamera's te verwijderen.
Het zou volgens deskundigen overigens tot een jaar duren om de installaties waarmee plutonium geproduceerd kon worden op te starten, dus een onmiddellijk gevaar dat Noord-Korea weer kernwapens ging vervaardigen was er niet.

Noord-Korea van lijst met terroristische staten verwijderd

De Amerikaanse onderhandelaar Christopher Hill verbleef van 1 tot 3 oktober voor spoedberaad in Pyongyang. Een week later stemde dat land alsnog in met inspecties in verklaarde nucleaire installaties en complexen die volgens Washington in het geheim voor soortgelijke doeleinden werden gebruikt. Ook mocht worden onderzocht of het land nucleaire technologie en installaties leverde aan derden.

Uit erkentelijkheid schrapten de VS Noord-Korea op 11 oktober van de lijst met terroristische staten. Japan was hier teleurgesteld over, want Tokio vond dat Noord-Korea een terroristische staat bleef tot het opheldering gaf over het lot van Japanse staatsburgers die in de jaren zeventig en

tachtig in opdracht van de Noord-Koreaanse regering waren ontvoerd.
Zuid-Korea, waarvandaan Pyongyang ook burgers zou hebben laten ontvoeren, verwelkomde het Amerikaanse besluit wel omdat het de noorderbuur welwillender zou maken om zich nucleair te ontwapenen en de internationale dialoog gaande te houden.

IAEA mag controles hervatten

Pyongyang reageerde positief op het Amerikaanse besluit en verklaarde op 12 oktober dat het zich weer aan de afspraken zou houden, en dus door zou gaan met het ontmantelen van zijn nucleaire installaties. De controleurs van het IAEA mochten hun werk hervatten.

Kim Jong-il mogelijk ziek

Internationaal bestond er echter nog altijd bezorgdheid omdat onduidelijk was wie Noord-Korea op dat moment leidde. De hoogste politieke leider van het land, Kim Jong-il, was al maanden niet in het openbaar gezien en er gingen geruchten dat hij een beroerte had gehad. Een opvolger had hij nooit benoemd, dus als hij kwam te overlijden kon er een machtsvacuüm ontstaan.
Officiële kanalen in Pyongyang beweerden dat hij het prima maakte. Men publiceerde foto's waarop te zien was dat hij gewoon aan het werk was. Buitenlandse deskundigen meenden echter dat de foto's gemanipuleerd waren.

Onduidelijkheid over bevoegdheden van inspecteurs

Noord-Korea deelde op 12 november mee dat het buitenlandse inspecteurs in het land niet zou toestaan om monsters te nemen in en nabij nucleaire installaties. De Amerikanen wilden dat dit gebeurde omdat dan mogelijke vroegere nucleaire activiteiten geverifieerd konden worden. Het ministerie van Buitenlandse Zaken in Washington beweerde dat Pyongyang er in oktober mee akkoord was gegaan. De communistische regering ontkende dit echter en zei ook dat de inspecteurs pas aan het werk mochten als de door het buitenland beloofde olie eenmaal was gearriveerd. De Amerikaanse regering liet daarop weten dat een schip met olie onderweg was.

Zeslandenoverleg mislukt

Een nieuwe ronde van het zeslandenoverleg eindigde op 11 december zonder dat er een doorbraak was bereikt. Noord-Korea bleef bij zijn standpunt dat het nooit toestemming had gegeven voor het nemen van bodemmonsters, maar de VS betwistten dit. Analisten vermoedden dat Noord-Korea een eventuele doorbraak in het overleg liever wilde uitstellen tot na het aantreden van de nieuwe Amerikaanse president, Barack Obama, in januari 2009. Want die had tijdens zijn verkiezingscampagne gezegd dat hij bereid was tot een rechtstreekse bilaterale dialoog met Pyongyang. Ook zou hij politiek leider Kim Jong-il willen ontmoeten. Zijn voorganger George W. Bush had dit altijd geweigerd.

(Vorige berichten pagina 286/3 - 2008)

ZUID-KOREA

BINNENLAND

Massademonstraties tegen import van Amerikaans rundvlees

Zuid-Korea en de Verenigde Staten kwamen in april 2008 overeen dat het Aziatische land zijn grenzen zou openen voor Amerikaans rundvlees. Zuid-Korea had de import daarvan in 2003 verboden, nadat in de VS de gekkekoeienziekte (BSE) was uitgebroken. Voor die tijd was het land de op twee na grootste afzetmarkt voor Amerikaans rundvlees.

Lee en VS komen tot compromis

Zuid-Koreaanse consumenten waren er niet van overtuigd dat het eten van Amerikaans rundvlees inmiddels veilig was en sommigen vreesden dat Koreaans vee besmet zou raken. Daarom demonstreerde een alsmaar groeiende groep mensen in mei en juni bijna dagelijks tegen de opheffing van het importverbod. Aan enkele protestacties in juni namen tot 80.000 mensen deel. Zij werden gesteund door de vakbonden en enkele religieuze organisaties.
Omdat president Lee Myung-bak niet van plan leek aan de eisen van de demonstranten gehoor te geven, groeide de roep om zijn aftreden. Hij stapte niet op, maar ontsloeg wel een groot aantal van zijn adviseurs en bood aan opnieuw met de Amerikanen te gaan onderhandelen. Op 25 juni kon hij melden dat Washington had ingestemd met handhaving van het importverbod voor vlees van runderen die bij de slacht ouder waren dan dertig maanden. Lee zag dit als een succes, want bij jonge runderen kwam BSE zelden voor.

Demonstranten blijven ontevreden

Demonstranten die vonden dat Lee het importverbod volledig moest herstellen, raakten op 25 juni in Seoul slaags met de oproerpolitie. Er werden 140 mensen gearresteerd. Lee weigerde opnieuw te gaan praten met de Amerikanen omdat Zuid-Korea dan internationaal bekend zou komen te staan als een onbetrouwbare partner. Op 26 juni werden de grenzen daadwerkelijk geopend voor het importeren van vlees van jonge Amerikaanse runderen. Volgens de regeringen van beide landen was consumptie daarvan volstrekt veilig. De massale demonstraties hielden echter aan. Veel supermarkten weigerden het Amerikaanse vlees te verkopen en critici riepen consumenten op het te boycotten. In diverse industrietakken dreigden werknemers met stakingen.

Analisten hielden er rekening mee dat de protesten in werkelijkheid niet alleen over rundvlees gingen, maar feitelijk uitingen waren van onvrede over andere zaken waarvoor de regering verantwoordelijk werd gehouden, zoals de sterk gestegen brandstofprijzen, niet ingewilligde looneisen, negatieve economische ontwikkelingen en de verslechtering van de relaties met Noord-Korea.

Lee ontslaat ministers

Omdat de aanhoudende protestdemonstraties het imago van de regering geen goed deden, bood het hele kabinet aan om af te treden. Lee ging daar echter niet mee akkoord omdat het vertrek van de ministers niet goed zou zijn voor de stabiliteit van het land. Wel ontsloeg hij op 7 juli de ministers Kim Soung-yee van Volksgezondheid en Chung Woon-chan van Landbouw, die beiden nauw betrokken waren geweest bij de onderhandelingen met de Amerikanen. Zij werden opgevolgd door respectievelijk Jeon Jae-hee en Jang Tae-pyung. Minister Kim Doh-yeon van Onderwijs moest ook opstappen, maar dat was omdat hij niet goed

zou functioneren. Hij werd op 6 augustus opgevolgd door Anh Byong-man.
Een woordvoerder van de regering zei dat de kabinetswijziging bedoeld was om 'een nieuwe start' te maken.
Op diezelfde dag zei president Lee tegenover de *BBC* dat de aanhoudende protesten de economie en het imago van het land begonnen te schaden. De politie kondigde aan dat demonstranten met harde hand van de grote wegen in Seoul zouden worden verwijderd, omdat het openbare leven er al te lang ontregeld was.

De Democratische Partij, de grootste oppositiepartij, besloot op 9 juli om terug te komen op een in juni genomen besluit om alle parlementaire zittingen te boycotten uit protest tegen het opheffen van het importverbod. Daarna werd het langzaam maar zeker rustiger in Seoul.
Toch duurde het nog tot november voor de grote supermarkten Amerikaans rundvlees gingen verkopen. Sommige slagers en restaurants waren daar al eerder mee begonnen. Ze zeiden dat de consument wel degelijk Amerikaans rundvlees wilde, omdat het veel goedkoper was dan vlees uit eigen land.

Demonstratie tegen 'religieuze discriminatie'

Ongeveer 60.000 mensen demonstreerden op 27 augustus 2008 in Seoul tegen wat ze noemden 'religieuze discriminatie'. Zij waren verbolgen over het feit dat de in februari aangetreden president Lee Myung-bak, een christen, slechts één boeddhist in zijn kabinet had opgenomen tegenover twaalf christenen. Ook zou hij steeds meer christelijke topambtenaren aanstellen.
Zuid-Korea kende een traditie van religieuze tolerantie. Boeddhisten (ruim 23 procent van de bevolking) en christenen (ruim 26 procent) hadden er nooit op gespannen voet gestaan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietcrisis treft Zuid-Korea

De Zuid-Koreaanse overheid trok op 19 oktober 2008 maximaal 130 miljard dollar (ca. 96,6 miljard euro) uit om de liquiditeit van de banken te vergroten en interbancaire leningen in buitenlandse valuta gedurende drie jaar te garanderen.

Gebrek aan dollars

Door de internationale financiële crisis waren banken amper bereid om geld aan elkaar te lenen, omdat ze bang waren dat ze het nooit terug zouden krijgen. Voor Zuid-Koreaanse banken was het vooral moeilijk om aan dollars komen. Ze hadden die nodig om importeurs aan buitenlandse valuta te helpen.
In Zuid-Korea had de internationale financiële crisis overigens nog niet geleid tot het faillissement van banken, zoals in sommige westerse landen.

Centrale bank verlaagt de rente

In de loop van oktober werd duidelijk dat de reële economie onder de kredietcrisis te lijden had. De bouwsector zakte in en de export nam sterk af omdat in het buitenland minder werd geconsumeerd.
In een poging een economische recessie te voorkomen, verlaagde de Bank of Korea (BoK), de centrale bank van het land, op 27 oktober de rente met 0,75 procentpunt tot 4,25 procent. Het was de grootste verlaging ooit. Gehoopt werd dat de bestedingen zouden toenemen als het goedkoper werd om geld te lenen. De overheid beloofde tevens belastingverlagingen en een verhoging van de overheidsuitgaven, allebei bedoeld om de binnenlandse economie te stimuleren.

Groot verlies op beurs van Seoul

Op 29 oktober stelde de Fed, het stelsel van Amerikaanse centrale banken, 30 miljard dollar beschikbaar voor de centrale bank van Zuid-Korea. De Fed was bang dat de regionale financiële markt in dat land zou vastlopen omdat er door de kredietcrisis een gebrek aan liquiditeit, vooral aan dollars, was ontstaan. Omdat het hier ging om een lening die terugbetaald moest worden in lokale valuta, leidde de financiële injectie tot een stijging van de koers van de Zuid-Koreaanse won. In de middag van 30 oktober was de dollar 1.250 won waard, 14,2 procent meer dan op 29 oktober. Maar ondanks dat herstel lag de koers van de munt 25 procent onder het niveau van januari 2008.
Ook de beurs van Seoul reageerde positief op de kapitaalsinjectie. De Korea Composite Stock Price Index (kospi), de graadmeter van de beurs van Seoul, sloot op 30 oktober op 1.085,72 punten – dat was 12 procent hoger dan de dag daarvoor. Dit was overigens nog altijd 42,8 procent minder dan begin januari.

Auto-industrie in de problemen

Het ministerie van Financiën kondigde op 3 november een economisch stimuleringsplan ter waarde van 14 biljoen won (ca. 8,5 miljard euro) aan om te voorkomen dat de economie in een recessie belandde. Van het bedrag was 11 biljoen won bestemd voor een verhoging van de overheidsuitgaven en 3 biljoen voor belastingverlagingen, om de koopkracht van de burgers te vergroten. Verder verlaagde de BoK op 7 november het belangrijkste rentepercentage opnieuw, ditmaal tot 4 procent.

Volgens cijfers van het ministerie van Kenniseconomie lag de export in november 18,3 procent onder het niveau van een jaar daarvoor. In die maand exporteerde de auto-industrie zelfs 30,6 procent minder. Diverse autofabrikanten legden daarom de productie stil, voorlopig tot begin 2009.
Zuid-Korea importeerde in november 14,6 procent minder dan in november 2007.

Economie steeds zwakker

Omdat de economie bleef verslechteren, verlaagde de centrale bank het belangrijkste rentetarief op 11 december verder tot 3 procent – het laagste niveau ooit.
China, Japan en Zuid-Korea kwamen op 13 december in het Japanse Fukuoka bijeen voor hun eerste trilaterale top uit de geschiedenis. Zuid-Korea kaartte daar aan dat het ten gevolge van de kredietcrisis een gebrek had aan harde, buitenlandse valuta. Het kwam met Japan overeen dat de centrale bank van dat land omgerekend ca. 15 miljard euro zou uitlenen. Zuid-Korea zou dit bedrag terugbetalen in won. China deed een soortgelijke toezegging voor bijna 19,5 miljard euro. Dankzij de toezeggingen sterkte de won, die in november en begin december verder was verzwakt, iets aan. De munt was op 30 december 1.259,5 waard ten opzichte van de dollar.

De KOSPI-index sloot op die dag op 1.124,47 punten, iets hoger dan eind oktober maar 40,7 procent lager dan begin januari.
Volgens cijfers van de centrale bank kromp de economie in het vierde kwartaal met 3,4

procent op jaarbasis, nadat deze in het derde kwartaal nog met 3,8 procent was gegroeid. Over heel 2008 groeide de economie met gemiddeld 2,5 procent. In 2007 was dat nog 5 procent. De inflatie lag in 2008 op gemiddeld 4,7 procent, het hoogste niveau in tien jaar tijd en bijna het dubbele van 2007.

JUSTITIE

Topman van Samsung krijgt voorwaardelijke gevangenisstraf en boete

Lee Kun-hee, voormalig topman van het Zuid-Koreaanse concern Samsung, werd op 16 juli 2008 tot drie jaar voorwaardelijke gevangenisstraf veroordeeld. Dit hield in dat hij op vrije voeten bleef, zo lang hij de wet niet overtrad. Hij kreeg een boete van 110 miljard won (ca. 60 miljoen euro). Lee zou de belasting voor 47 miljard won hebben ontdoken en zijn zoon op illegale wijze controle over bedrijfskapitaal hebben gegeven. Samsung was het grootste bedrijfsconglomeraat van Zuid-Korea. Lee had er twintig jaar leiding aan gegeven, tot hij in april was aangehouden.

Gratie voor enkele andere veroordeelden

President Lee Myung-bak verleende drie andere veroordeelde topmensen uit het bedrijfsleven op 12 augustus gratie ter ere van Bevrijdingsdag – de herdenking van het einde van de Japanse bezetting in 1945. Het ging om Chung Mong-koo, directeur van Hyundai Motor Group, Chey Tae-won, directeur van de SK Group en Kim Seung-youn van de Hanwha Groep, die alle drie voorwaardelijke gevangenisstraffen hadden gekregen wegens fraude. Volgens justitie was de gratie gerechtvaardigd omdat het land hun expertise nodig had om de economische crisis te boven te komen.

GEZONDHEID EN ZORG

Ouders mogen geslacht van ongeboren baby weten

Zuid-Korea hief op 31 juli 2008 een verbod voor artsen op om aanstaande ouders te informeren over het geslacht van hun ongeboren baby. De wet was in 1987 ingevoerd omdat veel ouders een voorkeur hadden voor een zoon. Abortus was verboden maar werd wel illegaal gepleegd, vooral door ouders die een dochter verwachtten.

Het constitutionele hof bepaalde dat de regel moest worden afgeschaft omdat nog maar weinig ouders een uitdrukkelijke voorkeur voor een zoon zouden hebben, en tevens omdat ze grondwettelijk recht hadden op medische informatie.

Rechtbank stemt in met euthanasie

Een rechtbank in Seoul bepaalde op 28 november 2008 dat de beademingsapparatuur mocht worden verwijderd van een zesenzeventigjarige vrouw die sinds februari in coma had gelegen. Zij zou dan overlijden.

Kinderen van de patiënte hadden de rechtszaak aangespannen omdat artsen weigerden in te gaan op hun verzoek het leven van de vrouw te beëindigen. De rechtbank stelde hen in het gelijk omdat de vrouw altijd had geageerd tegen het kunstmatig in leven houden van mensen die geen menswaardig bestaan meer te verwachten hadden.

Nooit eerder had een Zuid-Koreaanse rechtbank goedkeuring gegeven aan deze vorm van euthanasie, die in het land wettelijk verboden was.

MILITAIRE ZAKEN

Zuid-Koreaans leger vertrekt uit Irak

Zuid-Korea trok op 19 december 2008 zijn troepen terug uit Irak. Daarmee kwam een eind aan de op twee na – namelijk van de VS en Groot-Brittannië – grootste buitenlandse militaire missie in dat land.
Zuid-Korea had in 2004 op verzoek van de Verenigde Staten 3.600 manschappen gestuurd. In totaal hadden sindsdien 18.000 Zuid-Koreaanse militairen in Irak gediend. Zij hielden zich vooral bezig met bouwwerkzaamheden in de semiautonome Koerdische regio in het noorden.
De troepen werden teruggetrokken omdat de veiligheidssituatie zou zijn verbeterd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nieuwe regering zoekt toenadering tot Noord-Korea

De Zuid-Koreaanse president Lee Myung-bak zei op 11 juli 2008 tegenover de Nationale Assemblee dat hij bereid was de afspraken die oud-president Roh met Noord-Korea had gemaakt, na te leven. Hij riep Pyongyang op om de dialoog daarover te hervatten. Ook wilde hij het communistische buurland voedselhulp verstrekken.

'Lee zoekt toenadering tot oppositie'

Oud-president Roh Moo-hyun en de Noord-Koreaanse leider Kim Jong-il hadden in oktober 2007 besloten om de economische betrekkingen te intensiveren en de onderlinge verkeersverbindingen te verbeteren. De in februari 2008 aangetreden conservatieve president Lee wilde daar echter niets van weten. Hij wilde pas weer rechtstreeks met Noord-Korea communiceren als dat al zijn nucleaire installaties had vernietigd. Pyongyang was daar woedend over.

Dat Lee op 11 juli zijn toon wijzigde, had mogelijk te maken met zijn eigen binnenlandse positie. Al maanden werd bijna dagelijks tegen zijn regering gedemonstreerd, omdat die een verbod op de import van Amerikaans rundvlees had geschrapt. Zijn populariteit was sterk afgenomen. Analisten vermoedden dat hij met zijn nieuwe koers vooral probeerde de relaties met de oppositie en de bevolking van Zuid-Korea te verbeteren, want die zouden in meerderheid willen streven naar goede betrekkingen met Noord-Korea.

Daar kwam nog bij dat een dag eerder in Peking een nieuwe ronde van het zes landenoverleg van start was gegaan. Noord-Korea leek bereid te zijn daar nieuwe afspraken te maken over de definitieve ontmanteling van zijn nucleaire installaties.

Crisis na dood van toeriste

Op de dag dat Lee het nieuwe beleid presenteerde, werd in Noord-Korea een Zuid-Koreaanse toeriste doodgeschoten. Tijdens een bezoek aan de Kumgang-san of Diamanten Berg, een toeristische attractie die was opengesteld voor Zuid-Koreanen, was zij om onduidelijke redenen een nabijgelegen gesloten militair gebied binnengelopen. Zij zou niet op waarschuwingen hebben gereageerd en was daarom doodgeschoten.

De Zuid-Koreaanse regering besloot daarop dat er voorlopig geen landgenoten naar Kumgang-san mochten vertrekken en eiste dat Noord-Korea zou instemmen met een onderzoek naar het incident.

Noord-Korea wil geen dialoog met Lee

Op 13 juli liet de Noord-Koreaanse regering weten dat ze niet zou ingaan op Lee's voorstel om de dialoog te hervatten. In de staatskrant *Rodong Sinmun* stond dat Pyongyang in oktober duidelijke afspraken had gemaakt met oud-president Roh en geen reden zag om opnieuw te gaan onderhandelen over de verbetering van de betrekkingen. Lee's nieuwe beleid werd 'onoprecht' genoemd. Pyongyang weigerde ook mee te werken aan het door Lee voorgestelde onderzoek naar de dood van de toeriste en sommeerde later alle Zuid-Koreanen die in de Noord-Koreaanse toeristenindustrie werkten, het land te verlaten.

Vanwege de gespannen relaties namen de twee Korea's op 8 augustus niet samen deel aan de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Peking. In 2000 en 2004 hadden ze dat wel gedaan.
Op 22 oktober herhaalde Lee zijn oproep om de bilaterale dialoog te hervatten, maar hij kreeg wederom nul op het rekest.

Noord-Korea sluit grens met het Zuiden

Noord-Korea maakte op 24 november bekend dat de goederentrein die de buurlanden sinds december 2007 met elkaar verbond, niet meer mocht rijden. Daarnaast mochten in het vervolg minder Zuid-Koreanen vakantie vieren in de historische stad Kaesong en zou het kantoor voor economische samenwerking tussen de buurlanden, dat in Kaesong stond, worden gesloten. De regering in Seoul ontving ook een lijst met namen van managers die Zuid-Koreaanse bedrijven in het Noorden leidden, en op last van Pyongyang moesten opstappen. Met ingang van 1 december zou het land ook de grens met Zuid-Korea strenger gaan bewaken.

De reden voor dit alles was de onvrede met de regering van Lee Myung-bak. Dat deze eerder in november haar steun had gegeven aan een resolutie van de VN die het Noord-Koreaanse mensenrechtenbeleid veroordeelde, was voor Pyongyang de druppel die de emmer had doen overlopen. Ook was Noord-Korea boos omdat Zuid-Koreaanse activisten regelmatig heliumballonnen met prodemocratische pamfletten de grens over lieten vliegen.

(Vorige berichten pagina 289/1 - 2008)

AUSTRALIË

BINNENLAND

Indiase dokter niet meer verdacht van terrorisme

De verdenkingen van terrorisme tegen de uit India afkomstige dokter Mohamed Haneef werden op 29 augustus 2008 opgeheven. Volgens de Australische politie was er onvoldoende bewijs om een proces tegen hem te starten. In juli 2007 was Haneef in Australië gearresteerd maar na drie weken vrijgelaten. Hij werd verdacht van betrokkenheid bij de mislukte terroristische aanslagen in Londen en Schotland in juni 2007. Haneef had een simkaart van een mobiele telefoon aan zijn neef Sabeel Ahmed gegeven. Diens broer Kafeel Ahmed was met een jeep met gascilinders de passagiersterminal van het vliegveld van Glasgow ingereden.
De advocaat van Haneef reageerde verheugd op het nieuws, maar wilde een excuus van de regering en financiële genoegdoening. Haneef, die inmiddels werkte in de Verenigde Arabische Emiraten, was tot zijn arrestatie dokter in een Australisch ziekenhuis.

Restricties voor ex-gevangene Guantánamo Bay opgeheven

De Australische politie meldde op 20 november 2008 dat de restricties op de bewegingsvrijheid en communicatiemogelijkheden van de voormalige Guantánamo Bay-gevangene David Hicks werden opgeheven. Hicks was eind 2001 gearresteerd door troepen van de Noordelijke Alliantie in Afghanistan, waar hij zich aan de zijde van de Taliban bevond, en vervolgens overgedragen aan de Verenigde Staten. Hij had vijf en een half jaar vastgezeten in Guantánamo Bay en na zijn terugkeer tot december 2007 opgesloten gezeten in een Australische gevangenis. Na zijn vrijlating was het hem verboden met de pers contact te hebben en moest hij zich drie keer in de week bij de politie melden, zich aan een avondklok houden en mocht hij alleen telefoneren en gebruik maken van internet onder politietoezicht. Tot 20 november had hij zich daaraan gehouden, maar die dag deed hij een video-oproep waarin hij zei bang te zijn dat de restricties voor nog een jaar verlengd zouden worden. Hij pleitte voor opheffing van de beperkingen omdat hij anders onmogelijk een gewoon leven kon leiden.

Voor het eerst nationale veiligheidsadviseur benoemd

Op 4 december 2008 benoemde de Australische premier Kevin Rudd zijn eerste nationale veiligheidsadviseur naar Amerikaans voorbeeld. Het was de taak van Duncan Lewis om te voorkomen dat het land getroffen zou worden door terroristische aanslagen. Een plan om een ministerie van Nationale Veiligheid op te zetten, had Rudd afgewezen omdat dit volgens hem alleen maar tot meer bureaucratie zou leiden.
Lewis was een voormalig commando en Vietnamveteraan. Hij sprak Indonesisch en had het bevel gevoerd over de Australische vredestroepen in Oost-Timor.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ingrepen Australische overheid tegen de kredietcrisis

Miljardeninvestering in de economie

Op 14 oktober 2008 kondigde de Australische regering aan dat het in de komende drie jaar 10,4 miljard Australische dollars (ca. 5,3 miljard euro) in de economie zou pompen als reactie op de wereldwijde financiële crisis. Volgens premier Kevin Rudd was de economische crisis in een gevaarlijke fase geraakt.
De kapitaalinjectie kwam overeen met 1 procent van het bbp van Australië. Het grootste deel van het geld zou komen uit het overschot op de begroting van het fiscale jaar dat eindigde in juni 2009, ter waarde van omgerekend 11,1 miljard euro. Dit bedrag was in de afgelopen jaren opgebouwd van de snel stijgende inkomsten uit mineralen waaraan Australië rijk was. Het merendeel van het geld zou gaan naar verhoging van pensioenen en sociale bijstandsvoorzieningen, verhoging van subsidies voor starters op de woningmarkt en infrastructurele projecten.

Volgens premier Rudd verkeerden de Australische banken in een betere positie om de financiële crisis te doorstaan dan de meeste andere banken in de wereld. In het weekeinde ervoor had de regering gezegd dat alle banktegoeden door de overheid werden gegarandeerd.

Australië

Australië verlaagt rente met driekwartpunt

De centrale bank van Australië verlaagde op 4 november de rente met driekwartpunt tot 5,25 procent, in reactie op de wereldwijde financiële crisis. Dat was een grotere verlaging dan door velen verwacht. De renteverlaging was een volgende stap in een reeks van maatregelen die de Australische economie moest beschermen. Recent waren er signalen dat de crisis niet alleen de westerse industriële landen trof, maar dat ook China de gevolgen onderging. Dat land was een steeds belangrijkere handelspartner van Australië geworden.
De Commonwealth Bank of Australia, de grootste bank van het land, kondigde na de renteverlaging onmiddellijk aan dat het de hypotheekrente zou verlagen. Andere banken gaven aan ook te overwegen dit te doen. De dag ervoor waren nieuwe cijfers bekend geworden: de stijging van de prijzen van huizen was afgenomen tot het laagste niveau in drie jaar en voor de zesde achtereenvolgende maand was het aantal vacatures afgenomen als gevolg van de afnemende economische activiteiten. De inflatie in Australië was in oktober opgelopen tot 5 procent – het hoogste niveau in meer dan tien jaar.

Centrale bank optimistisch

De president van de centrale bank van Australië, Glenn Stevens, toonde zich op 20 november optimistisch over de mogelijkheden van Australië om de wereldwijde economische crisis te doorstaan, ondanks een rapport dat stelde dat een recessie in 2009 in Australië mogelijk was. Het zou volgens hem een grote vergissing zijn om elkaar in onnodige economische problemen te praten. Stevens meende dat landen die jarenlang een strikt monetair beleid hadden gevoerd, waartoe Australië behoorde, nu in de beste positie waren om extra uitgaven te doen. Zijn commentaar kon niet voorkomen dat de aandelenmarkt zakte met 4,2 procent of 146,7 punten en sloot op een stand van 3352,9. Daarmee volgde de Australische beurs Wall Street, waar de Dow Jones voor het eerst sinds 2003 beneden de 8.000 punten sloot.
Enkele uren voor de uitspraak van Stevens waren de economische cijfers bekend geworden die aangaven dat de Australische groei was gezakt met 2,4 procent ten opzichte van augustus en september. Dat was de grootste daling sinds het midden van de jaren tachtig. Maar de groei van de Australische economie was niet negatief. Wel was de groeiverwachting voor dat jaar door de centrale bank van Australië bijgesteld van 2 naar 1,5 procent.

Australische economische groei vertraagt

In het derde kwartaal van 2008 groeide de Australische economie met slechts 0,1 procent – het laagste groeicijfer in acht jaar. Over het gehele jaar gerekend zou het cijfer uitkomen op 1,9 procent, hetgeen net iets lager was dan de 2 procent die de regering had voorspeld, zo bleek op 3 december 2008. Premier Kevin Rudd was echter niet ontevreden, gelet op het feit dat veel landen te maken hadden met een krimpende economie als gevolg van de internationale kredietcrisis.

Autoverkoop daalt met 22 procent

Een dag later bleek dat de verkoop van auto's in Australië in november was gedaald met 22 procent, in vergelijking met dezelfde periode het jaar ervoor. Door de goede verkoop eerder dat jaar zou 2008 niettemin het op één na beste jaar worden voor de autobranche.

NATUUR EN MILIEU

Premier wil CO_2-uitstoot verminderen

Premier Kevin Rudd van Australië maakte op 15 december 2008 bekend dat zijn land van plan was om de uitstoot van broeikasgassen voor 2020 te verminderen met minstens 5 procent. Critici stelden dat dit onvoldoende was, maar volgens Rudd stond het regeringsvoornemen niet haaks op eerder gemaakte internationale afspraken om de uitstoot met 60 procent te hebben verminderd voor 2050. Milieugroepen eisten echter dat de vermindering voor 2020 minstens 25 procent zou zijn, zoals ook was aanbevolen voor ontwikkelde landen door het Intergovernmental Panel on Climate Change van de Verenigde Naties.
Rudd beaamde dat Australië de grootste CO_2-vervuiler per hoofd van de bevolking was, maar hij meende eveneens dat Australië het meest zou lijden van de klimaatverandering.

Nieuw-Zeeland

BUITENLANDSE ZAKEN

Australië en Verenigde Staten akkoord over uitwisseling beurscontrole

De Australische autoriteit die toezicht hield op de Australische beurs, de Australian Securities and Investments Commission (ASIC), sloot op 25 augustus 2008 een akkoord met de collegae uit de Verenigde Staten van de U.S. Securities and Exchange Commission (SEC). Het akkoord hield in dat het beurshandelaren werd toegestaan in beide landen actief te zijn, zonder dat ze onder alle lokale regels vielen. Van Amerikaanse zijde werd benadrukt dat het bij deze zogenoemde wederzijdse erkenningsovereenkomst om een proef ging.
Op het akkoord werd verschillend gereageerd. Enerzijds klonk de kritiek dat het akkoord 'een radicale afschaffing' van regelgeving was en de belangen van Amerikaanse beleggers negeerde; anderzijds was er lof en werd het pact gezien als een model voor toekomstige samenwerking tussen verschillende beurzen.

Australische eenheid blijft nog in Irak

Op 24 december 2008 vertelde de Australische minister van Defensie Joel Fitzgibbon dat de troepen uit zijn land zeker tot augustus 2009 in Irak zouden blijven. Dit kon doordat het Iraakse parlement een resolutie van die strekking had aangenomen aangaande buitenlandse troepen.
In juni had Australië zijn gevechtstroepen teruggetrokken, maar een kleine eenheid was in Irak achtergebleven.

(Vorige berichten pagina 480/3 - 2008)

NIEUW-ZEELAND

BINNENLAND

Conservatieven nemen in Nieuw-Zeeland de macht over

De conservatieve Nationale Partij van de rijke zakenman John Key (47) won op 8 november 2008 de parlementsverkiezingen van Nieuw-Zeeland. Daarmee kwam een einde aan een negenjarige regeerperiode van Helen Clark en haar Arbeiderspartij. Clark, die had ingezet op een historische vierde termijn, accepteerde het duidelijke

Uitslag parlementsverkiezingen Nieuw-Zeeland (8 november 2008)
Opkomst: 79,5 procent

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
Nationale Partij (National)	44,9	58	+10
Arbeiderspartij (Labour)	34,0	43	–7
Groene Partij (Green)	6,7	9	+3
ACT	3,7	5	+3
Maori Partij	2,4	5	+1
Progressief (Progressive)	0,9	1	-
Gezamenlijke Toekomst (United Future)	0,9	1	–2
overige partijen	6,5	-	–7

verlies en trad af als leider van haar partij. Met een groet uit de taal van de Maori – de inheemse bewoners van Nieuw-Zeeland – nam ze afscheid: Kia ora tatou.
Key had de steun van de Maori Partij, die 5 zetels behaalde, niet nodig, maar hij zei dat hij wel met die partij wilde samenwerken. Hij had zich verzekerd van de steun van drie kleine partijen en wist daardoor dat 70 van de 122 afgevaardigden hem steunden.
Voor John Key in 2002 werd gekozen tot parlementariër was hij valutahandelaar bij Merril Lynch in de Verenigde Staten en Singapore. Tijdens de verkiezingscampagne had hij aangekondigd de belastingen te zullen verlagen, te investeren in de infrastructuur en vooral het actieve milieubeleid van Clark af te zwakken omdat dit volgens hem de economie hinderde.

Key treedt aan als nieuwe premier

John Key trad op 19 november aan als premier van Nieuw-Zeeland. Hij benadrukte dat de economie zijn topprioriteit was en dat hij van plan was een vergadering van de Pacific Rim – alle landen om en in de Grote Oceaan – bijeen te roepen om de financiële crisis in de wereld te bespreken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie krimpt voor tweede achtereenvolgende kwartaal

De economie van Nieuw-Zeeland was voor het tweede achtereenvolgende kwartaal gekrompen en het vooruitzicht was dat ook in het derde kwartaal van 2008 er sprake zou zijn van krimp. Dat maakte de regering van Nieuw-Zeeland bekend op 26 september 2008. Met twee opeenvolgende kwartalen van negatieve groei verkeerde de Nieuw-Zeelandse economie dus in recessie. Dat was voor het eerst sinds 1997-1998 toen Nieuw-Zeeland werd getroffen door de Aziatische financiële crisis.
In het eerste kwartaal van 2008 was de economie gekrompen met 0,3 procent, en in het tweede kwartaal met 0,2 procent als gevolg van de internationale kredietcrisis. Voor het financiële jaar dat eindigde op 30 juni 2008 was het bbp gestegen met 2,6 procent, maar de bijdrage daaraan door de landbouw was met 2,5 procent gedaald ten gevolge van de droogte waarmee Nieuw-Zeeland kampte.

Samenstelling regering Nieuw-Zeeland
(aangetreden 19 november 2008)

Premier, tevens minister van Toerisme
John KEY
Vicepremier, tevens minister van Financiën en Infrastructuur
Bill ENGLISH

Ministers:
Algemeen Onderwijs en Onderwijs Dienstensector
Anne TOLLEY
Arbeid en Voedselveiligheid
Kate WILKINSON
Buitenlandse Zaken, Sport en Recreatie
Murray McCULLY
Defensie, Onderzoek, Wetenschap en Technologie
Wayne MAPP
Economische Ontwikkeling, Energie en Hulpbronnen
Gerry BROWNLEE
Etnische Zaken en Vrouwenemancipatie
Pansy WONG
Gerechtshoven, Zaken betreffende Eilanden Pacifische Oceaan, Ontwapening en Wapencontrole
Georgina te HEUHEU
Gezondheidszorg en Staatsdiensten
Tony RYALL
Handel en Natuurbescherming
Tim GROSER
Immigratie en Radio- en Televisie-uitzendingen
Jonathan COLEMAN
Justitie, Staatsbedrijven en Handel
Simon POWER
Landbouw, Bioveiligheid en Bosbouw
David CARTER
Milieu, Issues betreffende Klimaatsverandering en Compensatie Gewonden
Nick SMITH
Politie, Bestuurscorrecties en Veteranenzaken
Judith COLLINS
Sociale Ontwikkeling en Werkgelegenheid, Gehandicaptenzaken en Jeugdzaken
Paula BENNETT
Transport, Communicatie en Informatietechnologie
Steven JOYCE
Verdrag van Waitangi Onderhandelingen, Kunst, Cultuur en Cultureel Erfgoed
Cristopher FINLAYSON
Visserij en Huisvesting
Phil HEATLY

Amerikaanse Fed stopt miljarden dollars in Nieuw-Zeeland

Op 28 oktober 2008 kondigde de Federal Reserve (Fed), de centrale bank van de Verenigde Staten, aan dat het 15 miljard dollar (ca. 10,8 miljard euro) zou stoppen in de centrale bank van Nieuw-Zeeland als onderdeel van een reeks maatregelen om de verstopping van het internationale kredietsysteem te doorbreken. Er was sprake van een ruilovereenkomst, waarbij de Fed de tegenwaarde van haar storting zou terugkrijgen in de lokale valuta van Nieuw-Zeeland.
Volgens de Fed was het doel van de overeenkomst om de liquiditeit van de centrale bank van Nieuw-Zeeland op peil te houden. De Fed had eerder soortgelijke overeenkomsten gesloten met de Europese Centrale Bank (ECB) en de centrale banken van onder andere Australië, Canada en Japan.

Economische groei topprioriteit van regering

De nieuwe premier van Nieuw-Zeeland, John Key, zei op 9 december 2008 dat economische groei de topprioriteit van zijn regering was. Tijdens de officiële opening van het parlement na zijn verkiezing op 8 november had hij zijn voorganger, Helen Clark, verweten economische kansen te hebben gemist. Key beloofde belastingverlagingen en versnelde investeringen in de infrastructuur om de economie te stimuleren. Er zouden nieuwe wegen komen, het openbaar vervoer zou worden uitgebreid, scholen verbeterd en er zou een breedbandnetwerk worden uitgerold.
De economie van Nieuw-Zeeland verkeerde in 2008 in een recessie en de vooruitzichten waren vooralsnog somber door de wereldwijde financiële crisis.

Aandelenmarkt verliest 33 procent

Als gevolg van de wereldwijde kredietcrisis sloot de aandelenmarkt van Nieuw-Zeeland op 31 december het jaar af met een verlies van 32,8 procent. De laatste dag boekte de markt nog wel een winst van 1,4 procent.

(Vorige berichten pagina 483/1 - 2008)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3258, pag. 59977-60036

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

FEBRUARI 2009

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 66
Economie krimpt met bijna 2 procent in 2009

Albanië 68
'Landmaffia' langs Adriatische kust aangepakt

België 69
Kamer geeft vertrouwen aan regering-Van Rompuy

Bosnië-Herzegovina 73
Akkoord met de Europese Unie

Bulgarije 74
Hogere garantie banktegoeden

Duitsland 76
Tweede economische herstelplan

Frankrijk 78
Publieke omroep reclamevrij

Groot-Brittannië 78
Huizenprijzen in 2008 met 16 procent gedaald

Hongarije 80
Financiële crisis

Italië 82
Gebrek aan talenkennis behoedt de banken voor crisis

Montenegro 83
350 miljoen euro voor crisisbestrijding

Nederland 84
Werkloosheid stijgt in laatste kwartaal 2008

Russische Federatie 88
Werkloosheid stijgt, roebelkoers daalt

AMERIKA

Verenigde Staten 89
'Organisatoren 11 september bekennen schuld'

AZIË

China 92
Derde economie van de wereld

AFRIKA

Angola 94
MPLA behaalt grote overwinning bij parlementsverkiezing

Benin 97
China scheldt schulden kwijt

Burkina Faso 98
Amerikaanse subsidies ruïneren katoenboeren

Centraal Afrikaanse Republiek 101
Vredesonderhandelingen en politieke dialoog

Congo (Brazzaville) 103
Economische groei gehandhaafd

Djibouti 104
Toegang tot voedsel gehalveerd

Eritrea 105
Einde aan VN-missie Eritrea-Ethiopië

Ethiopië 106
Bevolking groeit snel

Kongo (Dem. Rep.) 108
Opnieuw gevechten in Oost-Kongo

Malawi 112
Sterfte aan aids met 75 procent gedaald

Somalië 113
Machtsstrijd tussen president en premier naar hoogtepunt

Tanzania 116
Ban op voedselexport

Tsjaad 120
Alarm over ondervoeding

EUROPESE UNIE

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid neemt in 2009 en 2010 fors toe

Stijging naar 8 procent in de eurozone

Eurostat, het Europees statistisch bureau, maakte op 30 januari 2009 bekend dat de werkloosheid in de eurozone in december voor de derde achtereenvolgende maand was gestegen. Het percentage van de beroepsbevolking zonder betaalde arbeid steeg van november op december van 7,9 naar 8,0 procent.
Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden kwamen er in december in de landen van de eurozone 230.000 werklozen bij, waarmee het totaal aantal op bijna 12,5 miljoen kwam. In de Europese Unie steeg het aantal werklozen in vergelijking met november met 309.000, waarmee een aantal van bijna 18 miljoen werd bereikt.
Vooral de werkloosheid onder jongeren tot 25 jaar nam toe en bedroeg in december in de eurozone 16,4 procent. Nederland kende met 5 procent het laagste percentage, terwijl de jeugdwerkloosheid in Spanje met bijna 30 procent het hoogst was.

Vooruitzichten

Omdat de groeistagnatie zich vertraagd doorzette in de hoogte van de werkloosheid, zou deze volgens door de Europese Commissie op 19 januari gepresenteerde vooruitzichten pas in 2009 en 2010 fors oplopen. Het aankomende jaar zou deze in de EU-27 uitkomen op 8,7 procent. In de eurozone werd een nog hoger percentage van 9,3 procent verwacht. In 2010 liepen deze cijfers op naar respectievelijk 9,5 procent en 10,2 procent.
De cijfers waren het meest dramatisch in Spanje, dat als enige EU-land over 2008 al uitkwam op een werkloosheidspercentage boven de 10 procent. Dat zou in 2009 stijgen naar 16,1 procent en in 2010 naar 18,7 procent. Een werkloosheid boven de 10 procent werd in 2009 ook voorspeld voor Letland en Slowakije. Dat bleef zo in het daarop volgende jaar, maar dan kwamen ook Frankrijk, Ierland en Litouwen boven de 10 procent uit. De werkloosheid in België zou ook flink oplopen, tot 8,0 procent in 2009 en 9,2 procent in 2010. Het beeld voor Nederland was minder ongunstig: daar bedroegen deze percentages respectievelijk 4,1 en 5,5 procent.

Werkloosheid bij ongewijzigd beleid in 2009 en 2010
(in percentages van de beroepsbevolking)

	2009	2010
Nederland	4,1	5,5
Luxemburg	4,9	5,8
Cyprus	5,1	5,5
Oostenrijk	5,1	6,1
Slovenië	5,2	5,2
Malta	7,4	7,9
Duitsland	7,7	8,1
Finland	7,8	8,0
België	8,0	9,2
Italië	8,2	8,7
Portugal	8,8	9,1
Griekenland	9,0	9,4
Ierland	9,7	10,7
Frankrijk	9,8	10,6
Slowakije	10,6	0,5
Spanje	16,1	18,7
totaal eurozone	9,3	10,2
Denemarken	4,5	5,6
Tsjechië	5,7	6,6
Bulgarije	6,3	6,4
Roemenië	7	6,9
Zweden	7,9	8,7
Groot-Brittannië	8,2	8,1
Polen	8,4	9,6
Estland	8,8	9,7
Hongarije	8,8	9,1
Litouwen	8,8	10,2
Letland	10,4	11,4
totaal Europese Unie	8,7	9,5

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie krimpt met bijna 2 procent in 2009

De economie in de 27 landen van de Europese Unie krimpt in 2009 met 1,8 procent en in de landen van de eurozone met 1,9 procent. Dat voorspelde de Europese Commissie op 19 januari 2009. Het daarop volgende jaar zou zich een licht herstel inzetten, met een groei van respectievelijk 0,5 en 0,4 procent. Vanwege het voorziene herstel koppelde eurocommissaris voor Economische Zaken Joaquin Almunia aan de cijfers een redelijk optimistische boodschap: 'De maatregelen om de financiële markt te stabiliseren, de versoepeling van het monetair beleid en de economische herstelplannen zullen ons in staat stellen een bodem te plaatsen onder de verzwakking van de economie dit jaar en zullen de voorwaarden creëren voor een geleidelijk herstel in de tweede helft van 2009.' Hij ging er van uit dat het dieptepunt van de crisis in het eerste kwartaal van dat jaar bereikt zou worden.

Inflatie neemt verder af

De afnemende groei ging gepaard met een gestaag dalende inflatie. Deze zou in de totale EU afnemen van 3,7 procent in 2008 naar 1,2 procent in 2009. De cijfers voor de eurozone bedroegen respectievelijk 3,3 en 1,0 procent. Met de verwachte opleving van de economie zou de Europese inflatie tegen 2010 weer uitkomen op bijna 2 procent.

Economisch vertrouwen bereikt dieptepunt

Het vertrouwen van ondernemers en consumenten in Europa zakte in januari 2009 naar een dieptepunt. Volgens een bekendmaking van de Commissie op 29 januari zakte de index die dit vertrouwen mat, van december op januari van 70,4 naar 68,9 punten in de eurozone en van 68,2 naar 64,9 punten in de Europese Unie. De index bereikte daarmee het laagste niveau ooit gemeten. Het vertrouwen nam in alle sectoren af, met uitzondering van de kleinhandel.

Grote overschrijding toegestane begrotingstekort

De economische vooruitzichten van de Commissie lieten tevens zien dat het gemiddelde begrotingstekort van de zestien landen van de eurozone in 2009 en 2010 ruimschoots boven het maximaal toegestane tekort van 3 procent van het bbp zou uitkomen. Vanwege de financieel-economische crisis was besloten dat deze norm soepeler gehanteerd mocht worden. De Commissie raamde het tekort op respectievelijk 4 en 4,4 procent. In de 27 EU-landen zou het gemiddelde tekort 4,4 en 4,8 procent bedragen. Het hoogste tekort zou zich voordoen in Ierland, met 11 procent (2009) en 13 procent (2010).

Producenten van olieslangen beboet wegens kartelvorming

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes legde op 28 januari 2009 voor in totaal

131,5 miljoen euro aan boetes op aan producenten van olieslangen die in de scheepvaart werden gebruikt. Zij hadden in de periode 1986 tot 2007 verboden prijsafspraken gemaakt. Het ging om de bedrijven Bridgestone (Japan), Dunlop Oil and Marine/Continental (Brits-Duits), Manuli (Italiaans), Parker ITR (Italiaans-Amerikaans) en Trelleborg (Frans-Zweeds). In mei 2007 hadden ambtenaren van de Europese Commissie onaangekondigde invallen gedaan bij bedrijven in deze sector, toen vermoedens waren gerezen omtrent overtreding van de Europese kartelregels.

LANDBOUW

Europese Commissie besluit tot herinvoering exportsubsidies voor zuivel

Op 16 januari 2009 werd bekend dat de Europese Commissie had besloten opnieuw exportsubsidies in te voeren voor zuivelproducten als boter, kaas en melkpoeder. De subsidies waren nog niet lang daarvoor, in 2007, afgeschaft omdat de zuivelprijzen hoog genoeg waren. Vanwege de daling van de prijzen werd dit besluit weer herzien. Om de prijs op een acceptabel niveau te brengen, zou vanaf maart ook worden overgegaan tot het opkopen van boter en melkpoeder. Daarmee zou tevens een uit het verleden bekend verschijnsel in beperkte mate terugkeren: het ontstaan van zogeheten 'boterbergen' en 'melkplassen'.
Exportsubsidies waren in het belang van Europese producenten, die daardoor een concurrentievoordeel hadden ten opzichte van landen waar de betreffende producten niet gesubsidieerd werden. Vooral landen uit de Derde Wereld ondervonden hiervan grote nadelen. Met het besluit doorkruiste de Europese Commissie haar eerdere belofte landbouwsubsidies in 2013 definitief te hebben afgeschaft.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Europese Unie tekent partnerschapsakkoord met Kameroen

De Europese Unie en Kameroen ondertekenden op 16 januari 2009 een Economisch Partnerschap Akkoord (EPA). Daarmee werd dit Centraal-Afrikaanse land het eerste in die regio dat een dergelijk handelsakkoord afsloot. Een EPA voorzag in een liberalisering van de onderlinge handel, waardoor de toegang van exportproducten tot elkaars markten vergemakkelijkt werd.
De Unie had begin 2009 de sluiting rond willen hebben van handelsovereenkomsten met alle landen van de African-Caribbean Society (ACS), waartoe onder meer het gehele Afrikaanse gebied beneden de Sahara behoorde. Veel Afrikaanse landen namen echter een terughoudende positie in.
Met de handel tussen Europa en Centraal-Afrika was een bedrag van rond de 11 miljard euro gemoeid.

Gasleveranties aan Europa hervat na Oekraïens-Russisch akkoord

Op 20 januari 2009 vloeide er voor het eerst sinds het begin van de maand weer Russisch gas via Oekraïne naar Europa. Rusland had de leveranties aan het buurland op 1 januari stopgezet vanwege de grote betalingsachterstand van Oekraïne, dat niet akkoord ging met de prijsverhoging voor Russisch gas. Op 7 januari stopte ook de gastoevoer naar landen van de Europese Unie. Volgens Rusland gebeurde dat omdat Oekraïne gas aftapte voor eigen gebruik, maar dit land ontkende.
De hervatting werd mogelijk na een Oekraïens-Russisch, tienjarenakkoord op 19 januari. Oekraïne zou 20 procent minder betalen dan de marktprijs die de rest van Europa in rekening werd gebracht.

Hernieuwde belangstelling kernenergie

EU-lidstaten als Bulgarije en Slowakije waren hard getroffen door de gascrisis. Dat leidde in beide landen tot een hernieuwde belangstelling voor kernenergie. De twee staten zagen het weer in gebruik nemen van de oude kerncentrales uit het Sovjettijdperk als alternatieve energievoorziening. Bulgarije, dat volledig afhankelijk was van Russisch gas en door zijn voorraden heen raakte, overwoog terug te vallen op de gesloten reactoren van de centrale van Kozlodoej. Premier Sergej Stanisjev verklaarde echter op 12 januari in het Bulgaarse parlement dat een beslissing daarover voorlopig niet aan de orde was omdat er nog geen tekort aan elektriciteit was. Slowakije daarentegen, dat vanwege de crisissituatie de noodtoestand had uitgeroepen, besloot diezelfde dag om de oude reactor van Jaslovske Bohunice opnieuw op te starten.
De Europese Commissie reageerde op het Slowaakse besluit door het 'illegaal' te noemen. Slowakije had zich namelijk bij de toetreding tot de Unie verplicht de reactor te sluiten en te ontmantelen, hetgeen in december was gebeurd.

Waarschuwingen van Commissievoorzitter

De Europese Commissie had zich voorbereid op mogelijke juridische stappen indien de gasleveranties op 20 januari nog niet hervat waren. Ook riep Commissievoorzitter José Manuel Durão Barroso gedupeerde ondernemingen op naar de rechter te stappen en compensatie te eisen. Toen de gastoevoer alsnog genormaliseerd werd, uitte Barroso scherpe verwijten aan het adres van Rusland en Oekraïne. Hij maakte daarbij duidelijk dat de 'gasoorlog' gevolgen zou hebben voor de relaties met beide landen. De Unie had in september een associatieakkoord gesloten met Oekraïne, dat de inwoners van dat land een verbeterde visaregeling en handelsvoordelen bood. Maar een mogelijk toekomstig EU-lidmaatschap leek nu verder dan ooit.
Uit voorzorg besloot de Commissie 3,5 miljard euro vrij te maken voor energie-investeringen, waarvan 1,5 miljard in 2009 en 2 miljard in het daaropvolgende jaar. Het bedrag werd gefinancierd uit overtollige gelden van het landbouwbudget en verdeeld over drie soorten investeringen: een betere interconnectie (met name van de Baltische staten en Centraal- en Oost-Europa naar de rest van het continent), offshore-windenergie en vijf proefprojecten om koolstof op te slaan.

Europese Commissie trekt 58 miljoen euro uit voor hulp aan Palestijnen

Tijdens zijn bezoek aan de Gazastrook kondigde eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking Louis Michel op 26 januari 2009 aan dat de Europese Commissie dat jaar een bedrag van 58 miljoen euro beschikbaar zou stellen voor hulp aan de Palestijnen. Daarvan zou 32 miljoen gaan naar humanitaire hulp en wederopbouw in de Gazastrook, na de verwoestingen door Israëlische bombardementen tijdens de oorlog van december-januari. De rest was bestemd voor hulp op de Westelijke Jordaanoever (20 miljoen) en voor Palestijnse vluchtelingen in Libanon (6 miljoen).
Bewoners van Palestijnse gebieden waren steeds meer afhankelijk geworden van in-

ternationale hulp. In Gaza bestonden chronische tekorten aan eerste levensbehoeften, waar moeilijk iets tegen te doen viel door de afsluiting van de grenzen met Egypte en Israël.

Europese Commissie sluit samenwerkingsakkoorden met China

De Chinese premier Wen Jiabao begon op 27 januari 2009 aan een rondreis langs Europese steden en sloot een serie overeenkomsten met de Europese Commissie. Tijdens zijn tour sloeg hij veelbetekenend Frankrijk over. De relaties met dat land waren verstoord vanwege de ontmoeting die de Franse president Nicolas Sarkozy in december had met de Dalai Lama, de spirituele leider van het door China bezette Tibet.
Belangrijkste gespreksonderwerpen van Wen Jiabao en de Commissie waren de onderlinge relaties, de financieel-economische crisis en de klimaatverandering. Op 30 januari ondertekenden zij een negental akkoorden, waarvan een van de belangrijkste een gezamenlijk actieplan betrof tegen namaakproducten. Van alle namaak die in Europese havens in beslag werd genomen, was zo'n 60 procent afkomstig uit China. Dat land was veel meer dan voorheen bereid hiertegen actie te ondernemen. De andere overeenkomsten hadden betrekking op de uitwisseling van studenten, de strijd tegen drugs, de burgerluchtvaart, de veiligheid in de mijnbouw en de bestrijding van illegale houtkap.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Europese Unie gedwongen Iraanse organisatie te schrappen van terrorismelijst

Op 26 januari 2009 werd de Iraanse organisatie Moedjahedien Khalq (Strijders van het volk) geschrapt van de door de Europese Unie gehanteerde lijst van personen en organisaties die met terrorisme in verband werden gebracht. Plaatsing op de lijst hield onder meer de bevriezing in van financiële tegoeden.
Het besluit viel na herhaaldelijke terechtwijzingen door het Europees Hof van Justitie, dat de maatregel onvoldoende gemotiveerd achtte en meende dat verzuimd was de organisatie een verweermogelijkheid te geven. In december 2006 had het Hof al in die zin uitspraak gedaan, maar de leiders van de Unie besloten Moedjahedien Khalq op de lijst te handhaven. Dat gebeurde opnieuw nadat het Europees Hof in oktober 2008 ten tweede male had uitgesproken dat de organisatie niet op de lijst mocht staan. De derde afkeuring door het Hof kwam op 4 december dat jaar. Dat de eerdere negatieve beslissingen niet tot schrapping hadden geleid, hing samen met rechtszaken die tegen de lijst werden aangespannen. Deze duurden zo lang dat alweer een nieuwe lijst was vastgesteld, waarop een eerdere beslissing van het Hof juridisch niet automatisch van toepassing was. De EU-leiders konden daardoor 'op grond van nieuwe informatie' de situatie ongewijzigd laten. Daar kwam nu een einde aan omdat Moedjahedien Khalq met succes aandrong op een spoedprocedure bij het Hof, dat de organisatie wederom in het gelijk stelde.

EUROPEES PARLEMENT

Parlement stemt in met geleidelijk verbod op schadelijke pesticiden

In de Europese landbouw werden ter bescherming van gewassen rond de 400 pesticiden gebruikt en 22 daarvan zouden op den duur geheel moeten verdwijnen. Over dit verbod had het Europees Parlement op 17 december 2008 een akkoord bereikt met de lidstaten van de Unie. Een ruime meerderheid van het parlement stemde op 13 januari 2009 met het voorstel in.
De pesticiden zouden geleidelijk van de markt worden gehaald: de bestaande vergunningen liepen nog door, maar werden niet meer verlengd. Daardoor zouden de eerste bestrijdingsmiddelen waarschijnlijk pas in 2016 verdwijnen. Voor de middelen zouden binnen drie jaar vervangende, minder schadelijke alternatieven in de plaats moeten komen.
Toelating van pesticiden zou geschieden aan de hand van een indeling in klimaatzones (noord – centrum – zuid), hetgeen betekende dat wanneer een product in een lidstaat toegelaten werd, dat ook gold voor de rest van de zone waartoe deze behoorde. Een lidstaat kon echter besluiten om, in geval van bijzondere nationale omstandigheden, een middel dat in een ander land van dezelfde zone was goedgekeurd toch te verbieden.

In principe zou het ook verboden zijn sproeivliegtuigen in te zetten, hoewel hier uitzonderingen mogelijk waren. Datzelfde gold voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen rond locaties die veelvuldig door het publiek werden bezocht, zoals parken, sportaccommodaties, woongebieden, scholen en ziekenhuizen. Gebieden direct langs wegen, spoorwegen of te dicht bij afwateringen, moesten eveneens worden ontzien.

(Vorige berichten pagina 6/1 - 2009)

ALBANIË

BINNENLAND

Demonstraties voor en tegen voormalig leider Enver Hoxha

Ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Enver Hoxha werd op 16 oktober 2008 in Tirana voor en tegen zijn erfenis gedemonstreerd. Vanaf de Tweede Wereldoorlog tot zijn dood op 11 april 1985 was Hoxha de communistische dictator van Albanië. Beide demonstraties trokken enkele honderden deelnemers. Hoxha's aanhangers werden toegesproken door zijn weduwe Nexhmije Hoxha (87) en zijn tegenstanders door de president van de Vereniging van Voormalige Politieke Gevangenen, Adem Allici.

Parlement Albanië neemt nieuwe kieswet aan

In de aanloop naar de parlementsverkiezingen in 2009 nam het parlement van Albanië op 19 november 2008 een nieuwe kieswet aan. De belangrijkste wijziging betrof de overgang van een gemengd kiesstelsel naar een volledig proportioneel stelsel. Deze hervorming moest het verkiezingsproces vrijer en transparanter maken.
Alle verkiezingsuitslagen sinds de val van het communisme waren omstreden geweest. De nieuwe kieswet werd aangenomen op sterk aandringen van de Europese Unie. Deze sloot met Albanië in 2006 een Stabilisatie- en Associatieovereenkomst (SAA), als een eerste stap naar een mogelijk toekomstig EU-lidmaatschap.

Geen openbare functies voor voormalige communistische agenten

Leden van de voormalige communistische geheime politie mogen in Albanië niet langer functies in openbare dienst vervullen,

zo besliste het Albanese parlement op 22 december 2008. Het verbod betrof alle Albanezen die tussen november 1944 en december 1990 voor deze politie, de beruchte Sigurimi, hadden gewerkt. Een vijfkoppige commissie moest alle functionarissen in openbare dienst controleren, van de premier tot de schooldirecteuren.
De sociaaldemocratische oppositie beschuldigde de centrumrechtse premier Sali Berisha ervan dat het besluit de mogelijkheid bood om justitiemedewerkers te ontslaan die onderzoek deden naar corruptieschandalen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Landmaffia' langs Adriatische kust wordt aangepakt

Op 19 september 2008 verklaarde minister van Justitie Enkeleid Alibeaj dat de Albanese regering in augustus was begonnen met het aanpakken van de zogenoemde 'landmaffia' die langs de Adriatische kust actief was. Deze hield zich bezig met illegale handel in onroerend goed: met valse eigendomspapieren werden stukken grond langs de kust voor 'exorbitante prijzen' verkocht. Onder de betrokkenen waren functionarissen van politieke partijen, plaatselijke bestuurders en notarissen.
Volgens minister van Landbouw Jemin Gjana was 'meer dan 170 hectare bosgrond en 254 hectare weidegrond en braakland bezet op basis van illegale transacties'. Voorzitter Gjin Marku van de Commissie voor Nationale Verzoening, die het bijbehorende geweld in deze zaken moest aanpakken, stelde dat vijftienduizend families waren benadeeld door de illegale transacties en dat in de voorgaande vijftien jaar tweeduizend mensen waren gedood bij gewelddadige eigendomsgeschillen. Een belangrijke oorzaak van het opbloeien van deze praktijken was dat in 1997 een groot deel van de eigendomsregisters was vernield tijdens de volkswoede over de instortende piramidefondsen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Raad van Europa laakt mensenrechtensituatie

De commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, Thomas Hammarberg, presenteerde op 18 juni 2008 een rapport waarin de gebrekkige mensenrechtensituatie in Albanië werd bekritiseerd. Justitie in Albanië deed te weinig om deze situatie te verbeteren, aldus het rapport. De Raad bekritiseerde ook de behandeling van etnische minderheden, minder validen, vrouwen, kinderen, Roma, homoseksuelen en gevangenen.

Kritiek op behandeling arrestanten

Het Europees Comité ter Voorkoming van Marteling (CPT) van de Raad van Europa riep op 21 januari 2009 in een rapport Albanië op de slechte omstandigheden in detentiecentra van de politie en huizen van bewaring te verbeteren. De kritiek richtte zich onder meer op het slaan van arrestanten met politieknuppels en de overbevolking in politiecellen.

Hoofddoeken mogen op pasfoto's

Op 23 januari 2009 maakte het ministerie van Binnenlandse Zaken van Albanië bekend dat moslimvrouwen een hoofddoek mochten dragen op pasfoto's bestemd voor paspoorten en voor de sinds januari uitgegeven biometrische identiteitskaarten. Wel moesten op de pasfoto's van vrouwen met een hoofddoek het gezicht en het voorhoofd zichtbaar zijn.

MILITAIRE ZAKEN

Albanese soldaten vertrekken uit Irak

Het ministerie van Defensie maakte op 18 december 2008 bekend dat het een begin maakte met de terugtrekking van de Albanese troepen uit Irak. Albanië was in 2003 een van de eerste landen die troepen naar Irak zonden om de Amerikanen in hun bezetting van Irak te ondersteunen. Het Albanese contingent bestond uit 218 soldaten, die in Bagdad en Mosul onder Amerikaans commando dienden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Achthonderd politiemannen ontslagen

Op 18 juli 2008 protesteerde de Europese Unie heftig tegen het ontslag van achthonderd politiemannen die net een door de EU betaalde opleiding hadden voltooid. Volgens het ministerie van Buitenlandse Zaken zouden 'sommige ontslagen agenten misschien een andere functie krijgen'.
De politiemannen waren aanhangers van de oppositionele Socialistische Partij van Albanië (PSS). Het kwam in het land veelvuldig voor dat regerende partijen oppositiegezinde ambtenaren ontsloegen.

Zakendeals met Italië gesloten

Albanië en Italië ondertekenden op 2 december 2008 een pakket zakelijke overeenkomsten ter waarde van 2 miljard euro. De afspraken betroffen een LPG-fabriek, een onderzeese gaspijpleiding over de bodem van de Adriatische Zee, een elektrische kabel tussen de twee landen, een windmolenpark, een cementfabriek en een stuk snelweg ten zuiden van Tirana.
De deal werd gesloten door de premiers van de twee landen, Sali Berisha en Silvio Berlusconi. De laatste verklaarde dat Italië als 'advocaat' wilde optreden in het streven van Albanië om lid te worden van de Europese Unie.

(Vorige berichten pagina 308/2 e.v. - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Prijzen maatschappelijke verdienste

Managers van het jaar

Op 9 januari 2008 werd aan André Bergen (57), econoom en topman van de bank KBC, de titel Manager van het Jaar 2007 toegekend.
Hans Bourlon (46) en Gert Verhulst (40), oprichters en gedelegeerd bestuurders van Studio 100 – producent van kinderprogramma's en bijbehorende theatershows – werden op 7 januari 2009 uitgeroepen tot Managers van het jaar 2008.
De keuze voor de managersprijs werd gemaakt door lezers van het financiële weekblad *Trends/Tendances* en de kijkers van zakenzender *Kanaal Z.*

Goldman Prize

Ignace Schops, directeur van het Nationaal Park Hoge Kempen, nam op 14 april 2008 de Amerikaanse prestigieuze Goldman Environmental Prize (GEP) in ontvangst. De milieuprijs was in het leven geroepen door Ri-

chard Goldman, die jaarlijks 150.000 euro uitreikte aan zes personen die zich inzetten voor het behoud van de natuur. Schops (42) kreeg de prijs voor de wijze waarop hij economie en ecologie combineerde.

Dexia-persprijs

De Dexia-persprijs werd op 9 mei toegekend aan de Belgische dagbladen *De Standaard* (Vlaams) en *Le Soir* (Waals). Zij deden begin 2007 vier weken lang verslag over de staat van België ten noorden en zuiden van de taalgrens om genuanceerde onderlinge berichtgeving te bevorderen.

Medische prijs Fonds Maria-Elisa en Guillaume De Beys

Op 2 juni maakte de Koning Boudewijnstichting bekend dat haar Fonds Maria-Elisa en Guillaume De Beys de driejaarlijkse prijs voor medisch onderzoek (150.000 euro) toekende aan Marleen Temmerman van het Internationaal Centrum voor Reproductieve Gezondheid (ICRH), verbonden aan de Universiteit Gent (UG). Temmerman (1953), die ook senator was voor de Socialistische Partij Anders (SP.A), werd onderscheiden voor haar inzet rond de problematiek van seksueel geweld tegen vrouwen. Het fonds bekroonde medisch onderzoek met een sociale dimensie en met de nadruk op nood- en crisissituaties.

Communicatieprijs Vlaamse Juristenvereniging

De Commissie Juridische Bijstand (CJB) in Antwerpen, bestaande uit advocaten die gratis juridisch advies gaven, kreeg op 24 september de communicatieprijs van de Vlaamse Juristenvereniging (VJV). De vrijwillig werkende advocaten bereikten via hun spreekuren vooral mensen met een bescheiden inkomen. Bovendien stelden zij zich tot doel archaïsch taalgebruik te vermijden en daarmee het recht begrijpelijk te maken voor leken.

Mensenrechtenprijs

De gebroeders Jean-Pierre (57) en Luc (54) Dardenne kregen op 7 december de jaarlijkse prijs van de Liga voor Mensenrechten uitgereikt voor hun werk als filmregisseurs. Daarin stonden sociale en economische rechten centraal. Hun films waren volgens de Liga 'stuk voor stuk drama's die tot nadenken stemmen over de menselijke natuur en over het ontmenselijkende effect van verpaupering aan de zelfkant van de maatschappij'.

Homofolieprijs

De Holebi-federatie reikte op 17 januari 2009 de jaarlijkse Homofolieprijs uit aan de Vlaamse Sportfederatie (VSF). Deze voerde in 2008 een campagne over holebi's (homo's, lesbiennes en biseksuelen) in de sport, waarna belangrijke sportkoepels een charter tegen homofobie in de sport ondertekenden.

Samenwerkingsgezinde leden verlaten partij VlaamsProgressieven

Voor de tweede maal binnen een jaar veranderden de Vlaamse links-liberalen op 1 januari 2009 van naam. De partij die oorspronkelijk Spirit heette en op 19 april van het jaar daarvoor werd omgedoopt in VlaamsProgressieven (Vl.Pro), kreeg nu de naam Sociaal-Liberale Partij (SLP). De verandering volgde op een beslissing in november om als zelfstandige partij voort te gaan en daarmee het kartel met de Socialistische Partij Anders (SP.A) te beëindigen.
Het einde van de vaste samenwerking met de SP.A leidde bij de links-liberalen tot talloze opzeggingen van prominente partijleden. Op 4 december besloot ook Bert Anciaux, in de Vlaamse regering minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, de partij te verlaten. Hij bleef wel minister omdat de gecombineerde fractie van SP.A en VL.Pro in het deelstaatparlement hem bleef steunen.

Ook SP.A lijkt van naam te veranderen

Op 12 januari 2009 kondigde de SP.A aan dat haar naam zou veranderen in Socialisten en Progressieven Anders. De wijziging zou echter via een betwiste procedure tot stand zijn gekomen door eigengereid optreden van voorzitter Caroline Gennez.
Het besluit was ingegeven door de wens open te staan voor progressieven die zich niet wilden tooien met het etiket 'socialistisch'. Daarbij leek het vooral te gaan om Bert Anciaux, boegbeeld van de linksliberalen, die aanvankelijk aarzelde of hij zou toetreden. Het verband tussen beide zaken was aannemelijk, omdat Anciaux een dag na de naamsverandering zijn toetreding bekend maakte en volgens critici al te nadrukkelijk de betekenis van de verandering naar buiten bracht. Daarmee werd bij het partijkader van de SP.A een gevoelige snaar geraakt: 'socialist' was in de woorden van oud-voorzitter (1998-1999) Fred Erdman 'een eretitel'.

Vijf dagen later werd voorzitter Gennez, die wel op haar post mocht blijven, gedwongen de naamsverandering in te trekken. De SP.A bleef daarmee Socialistische Partij Anders heten, maar de ondertitel werd op 17 januari veranderd van 'Sociaal Progressief Alternatief' in 'Socialisten en Progressieven Anders'.

Minister Anciaux in opspraak

Dezelfde Anciaux kwam die maand onder vuur te liggen vanwege uitspraken die hij op zijn weblog deed. Daarin bracht hij de dodelijke gebeurtenissen in het kinderdagverblijf te Dendermonde op 23 januari in verband met het recente Israëlische offensief in de Gazastrook. Er volgde een protestbrief van de Israëlische ambassade en ook het Forum der Joodse Organisaties (FJO) reageerde verontwaardigd.
De Vlaamse regering besloot op 30 januari om Anciaux te blijven steunen in zijn ministerschap, nu als lid van de SP.A.

Kamer geeft vertrouwen aan regering-Van Rompuy

De Kamer gaf op 2 januari 2009 haar vertrouwen aan de nieuwe regering onder leiding van Herman Van Rompuy. Deze was op 30 december gevormd om in de plaats te treden van die van Yves Leterme, die ten val kwam als gevolg van vermeend ontoelaatbare beïnvloeding van gerechtelijke besluitvorming in het dossier rond de verkoop van bank-verzekeraar Fortis.
De stemverhouding in de Kamer liep geheel langs de lijn van regeringspartijen en oppositie: 88 leden stemden voor de nieuwe regering en 45 tegen.

Nieuwe minister Vlaamse regering

Een van de nieuwe bewindslieden was de christendemocraat Steven Vanackere, die werd benoemd tot minister van Overheidsbedrijven, Ambtenarenzaken en Institutionele Hervormingen. Hij bekleedde tot dan toe een ministerspost in de Vlaamse rege-

ring en werd in die hoedanigheid opgevolgd door Veerle Heeren.

Veerle Gaston Maria Heeren (43) werd namens de partij Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) op 2 januari 2009 aangesteld als nieuwe minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in de Vlaamse regering. De in Hasselt geboren Heeren studeerde rechten en was werkzaam bij de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. In 1995 werd ze verkozen tot volksvertegenwoordiger in het Vlaams Parlement. Zij was woonachtig in Velm, een deelgemeente van Sint-Truiden waar zij sinds datzelfde jaar gemeenteraadslid was.

Drie doden en twaalf gewonden bij steekpartij in kinderdagverblijf

Op 23 januari 2009 verschafte een naar later bleek twintigjarige jongeman zich 's ochtends toegang tot kinderdagverblijf Fabeltjesland in Sint-Gillis bij Dendermonde, waar hij met een mes instak op de aanwezige kinderen. Deze waren in de leeftijd van nul tot drie jaar. Twee kinderen van nog geen jaar oud alsmede een vierenvijftigjarige medewerkster vonden daarbij de dood. Tien kinderen en twee volwassenen raakten gewond. De dader sloeg per fiets op de vlucht, maar kon later worden aangehouden.
Volgens het parket van Dendermonde werd Kim de G., zoals de jongen heette, ook verdacht van mogelijke betrokkenheid bij de moord op Elza van Raemdonck uit Beveren. De 73-jarige boerin was op 16 januari door messteken om het leven gebracht.

De media

Aanleiding en motief voor de daad bleven vooralsnog onbekend. De jongen stond bij kennissen, collega's en klasgenoten bekend als in zichzelf gekeerd, stil en vriendelijk. Van agressie was nooit iets gebleken en hij was niet bekend bij justitie. Evenmin was hij opgegroeid in een gebroken gezin of in armoede. Media maakten desondanks melding van talloze wilde geruchten die de ronde deden en wekten irritatie op door wat gezien werd als sensatiebeluste berichtgeving.

Op 28 januari trok de burgemeester van Dendermonde, Piet Buyse, in het Nederlandse televisieprogramma *Pauw & Witteman* ongebruikelijk fel van leer tegen de pers. Hij omschreef de overmatige belangstelling van journalisten die binnen trachten te dringen in de privélevens van betrokkenen als het werk van 'gieren'. Hij besloot daarom de pers weg te houden van de uitvaartplechtigheden van de aankomende dagen. Dat gebeurde met instemming van de nabestaanden van de slachtoffers.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Snel stijgende werkloosheid op Vlaamse arbeidsmarkt

Nadat in Vlaanderen de financieel-economische crisis in november 2008 voor het eerst had geresulteerd in een (licht) stijgende werkloosheid, kwam in december en vooral in de eerste maand van het nieuwe jaar de werkelijke omslag.
Volgens gegevens van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) was er in februari 2008 nog een daling op jaarbasis van 11,6 procent, die vervolgens elke maand verder afkalfde. In november steeg de werkloosheid voor het eerst (+ 0,2 procent), waarna de toename in december op 3,9 procent uitkwam. In januari 2009 bedroeg het aantal niet-werkende werkzoekenden 186.413. Dat waren er 16.712 meer dan een jaar eerder, ofwel een stijging met 9,8 procent.
Vooral mannen en jongeren werden hard getroffen. Bij de mannen steeg de werkloosheid in januari met 18,3 procent op jaarbasis en bij jongeren ging deze met 22,7 procent omhoog. Voor het eerst begon echter ook de werkloosheid onder vrouwen toe te nemen en wel met 2,2 procent.
Mannen waren vaker werkzaam in conjunctuurgevoelige sectoren, vooral de industrie, terwijl vrouwen relatief vaker werkten in de dienstensector die minder snel werd beïnvloed door de ontwikkeling van de conjunctuur. Dit onderscheid uitte zich ook in regionale verschillen tussen industriële bedrijfstakken en dienstensectoren. Dat verklaarde waarom de werkloosheidstoename het grootst was in de provincies Limburg en West-Vlaanderen en duidelijk minder in Vlaams-Brabant.

Massaontslagen bij multinationals treffen Belgische vestigingen

Op 26 januari kwam een extra klap toen een aantal multinationals aankondigden wereldwijd zestigduizend banen te zullen schrappen, verspreid over Europa en Noord-Amerika. In België zouden daardoor nog eens vele honderden arbeidsplaatsen gaan verdwijnen.
Elektronicaconcern Philips had eind 2008 al het verlies van tweehonderdzestig banen aangekondigd in de lichtfabriek in Turnhout. Nu werd de verdwijning van zesduizend banen wereldwijd in het vooruitzicht gesteld, waardoor werd verwacht dat er honderdtwintig banen in de televisiefabriek te Brugge verloren zouden gaan.
Bij bank-verzekeraar ING Groep gingen wereldwijd zevenduizend arbeidsplaatsen verloren, waarvan naar verwachting zo'n driehonderd in België. Dit zou vooral verlopen via het niet vervangen van werknemers die met pensioen gingen. Bij toeleveringsbedrijven voor de auto-industrie in Genk (het Limburgse WCA Alro) en Mechelen (het Duitse Continental) zouden waarschijnlijk honderdtachtig respectievelijk vijftig ontslagen vallen.
Onduidelijkheid was er nog over de werkgelegenheidsgevolgen in België van de door het Amerikaanse Caterpillar, producent van heftrucks en graafmachines, aangekondigde wereldwijde ontslag van twintigduizend mensen. Hetzelfde gold voor farmaceutisch bedrijf Pfizer, dat in totaal achtduizend mensen zou ontslaan, en voor de Antwerpse beeldvormingsgroep Agfa-Gevaert die eveneens tot personeelsvermindering zou overgaan.
Dexia kwam op 29 januari met een ingrijpend herstructureringsplan om de kosten binnen drie jaar met 15 procent terug te dringen. De Belgisch-Franse bankgroep voorzag voor 2009 een wereldwijd banenverlies van zeven- tot achthonderd, waarvan ongeveer de helft in België. Het bedrijf koos vooralsnog voor het niet vervangen van werknemers die met pensioen gingen of vrijwillig vertrokken en het niet verlengen van tijdelijke contracten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

België en Luxemburg garanderen spaargelden Kaupthing-bank

De Belgische regering gaf op 6 januari 2009 haar goedkeuring aan een eerder gesloten voorlopig akkoord met Luxemburg om tegoeden te garanderen van gedupeerde spaarders bij de Luxemburgse tak van de Kaupthing-bank. De tegoeden dreigden verloren te gaan nadat deze IJslandse bank in dusdanig grote problemen was geraakt dat deze op 9 oktober moest worden genationaliseerd. Het Luxemburgse filiaal werd daarna onder gerechtelijk toezicht ge-

plaatst. Bij deze laatste bank hadden zo'n twintigduizend Belgen spaargeld uitstaan.
Het akkoord, waarvan de goedkeuring moest worden uitgesteld door de val van de vorige Belgische regering in december, behelsde de oprichting van een Belgisch-Luxemburgs fonds om de spaarders tegemoet te komen. Luxemburg droeg daaraan bij voor een bedrag van 400 miljoen euro en de Belgische inbreng lag op 75 tot 100 miljoen euro. Dat bood de mogelijkheid om de spaargelden te garanderen tot een bedrag van 100.000 euro, indien Kaupthing Luxemburg failliet zou gaan. Dit laatste leek echter voorkomen te kunnen worden, omdat België en Luxemburg al een voorlopig akkoord hadden kunnen sluiten met een consortium van Libische investeerders dat bereid was de bank over te nemen. In dat geval hoefde België zijn aanbod niet gestand te doen.

Bank KBC krijgt kapitaalinjectie van Vlaamse regering

Bankverzekeringsgroep KBC krijgt een kapitaalinjectie van 2 miljard euro van de Vlaamse regering. Dat maakte de minister-president van de deelstaat Kris Peeters op 22 januari 2009 bekend. Het aandeel van KBC stond de dagen ervoor onder zware druk, volgend op een negatief rapport van kredietbeoordelaar Moody's. De bank maakte tevens bekend met een nieuwe afschrijving van 1,9 miljard euro alle 'giftige' bezittingen volledig afgeschreven te hebben.
KBC had eerst de federale regering om hulp gevraagd, net zoals ze dat eind oktober had gedaan. Toen kreeg ze een kapitaalinjectie van 3,5 miljard euro van de Belgische staat, maar dat ging niet zonder moeite omdat de Vlaams-Waalse controverse ook hier een belemmerende rol speelde. Aangezien Vlaamse aandeelhouders, onder wie de agrarische ondernemers van de Boerenbond, een meerderheidsbelang in KBC hadden, eisten de Walen compensatie voor het feit dat de kapitaalinjectie federaal zou worden gefinancierd. Het conflict kon toen worden bijgelegd, maar deze keer werd men het niet tijdig eens. Daarom deed KBC een – succesvol – beroep op de Vlaamse deelregering.
De Vlaamse regering zou het bedrag van 2 miljard moeten lenen. In ruil voor deze financiële steun kreeg zij aandelen, maar daar was geen stemrecht aan gekoppeld.

JUSTITIE

Wetgeving gerepareerd na vrijlating criminelen op procedurele gronden

Het hof van beroep in Gent verklaarde op 6 januari 2009 verscheidene veroordelingen van zware criminelen ongeldig wegens procedurefouten. Het gevolg daarvan was dat tien opgesloten drugs- en mensenhandelaars moesten worden vrijgelaten. Ook in tientallen andere zaken op het gebied van georganiseerde criminaliteit zouden door de uitspraak gedetineerden op vrije voeten komen. De procedurefout betrof schending van een regel bij het gebruik van bijzondere opsporingsmethodes, namelijk dat bij het verhoren van de verdachten voor de kamer van inbeschuldigingstelling aanwezigheid van het Openbaar Ministerie (OM) vereist was.
Het parlement repareerde met spoed, op 15 januari, de wet op de Bijzondere Opsporingsmethoden (BOM) om procedurefouten als in Gent te vermijden. De senaat en de Kamer gingen beide die dag akkoord. Op 16 januari kregen de aanpassingen kracht van wet.

ONDERWIJS

Kinderen van laaggeschoolden dringen weinig door tot hoger onderwijs

Sociale ongelijkheden in het Vlaamse onderwijs: tien jaar later was de titel van een in januari 2009 verschenen onderzoek, dat nauwelijks verandering vaststelde in de achterstand die kinderen van laaggeschoolde ouders hadden bij hun deelname aan het hoger onderwijs. Onderzoekers Greet Verbergt, Bea Cantillon en Karel Van den Bosch van het Centrum voor Sociaal Beleid (CSB) van de Universiteit Antwerpen (UA) stelden dezelfde vraag als in een onderzoek uit 1998, toen Barbara Tan constateerde dat in deze achterstelling de laatste twintig tot dertig jaar weinig veranderd was. De conclusie in 2009, gebaseerd op de situatie tot in 2004, luidde dan ook dat de democratisering in het hoger onderwijs was gestokt.
Kinderen van laaggeschoolde ouders maakten twee- tot viermaal minder gebruik van het hoger onderwijs dan kinderen van hooggeschoolden. Het verschil was het grootst onder mannen. Dat betekende niet dat de deelname van kinderen van lagergeschoolden de laatste veertig jaar niet zou zijn toegenomen. Omdat echter het aandeel van kinderen van hogergeschoolden ook steeg, bleef de ongelijkheid hetzelfde. Bovendien bleek dat kinderen van laaggeschoolden die wel tot het hoger onderwijs doordrongen, minder vaak slaagden dan degenen uit hoger geschoolde milieus.

GEZONDHEID EN ZORG

Aantal abortussen in België blijft in stijgende lijn

Het aantal vrouwen dat in België abortus laat uitvoeren neemt nog steeds toe, zo bleek op 21 januari 2009 uit het tweejaarlijkse rapport van de 'Nationale Evaluatiecommissie inzake de toepassing van de wetgeving betreffende de zwangerschapsafbreking'. In 2007 kozen 18.705 vrouwen voor een abortus, tegenover 18.201 in het jaar daarvoor. Deze stijgende trend werd al zichtbaar vanaf 1991, toen abortus – mits plaatsvindend binnen twaalf weken na de bevruchting – werd gelegaliseerd. Sindsdien steeg het aantal elk jaar.
De meeste vrouwen die abortus lieten uitvoeren, waren ongetrouwd en kinderloos. Bijna de helft van hen was tussen de twintig en dertig jaar, met een overconcentratie in de leeftijdscategorie van 20 tot 24 jaar. De belangrijkste voorbehoedmiddelen waren de pil en het condoom, maar ook onder degenen die deze gebruikten gebeurde dat niet altijd consequent.
Een kwart van de abortussen vond plaats in het Brussels Gewest en dat aandeel bleef stijgen. Een derde deel van de vrouwen die in Brussel voor abortus kozen, deed dat vanwege hun financiële noodsituatie. Aangenomen werd dat hier een verband lag met het feit dat in het gewest de werkloosheid fors hoger was dan in de rest van België.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Juryrechtspraak ter discussie na uitspraak Europees Hof

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde op 13 januari 2009 dat Richard Taxquet, een van de betrokkenen bij de geruchtmakende moord op politicus André Cools (1927-1991), geen eerlijk proces had gehad. Taxquet werd in 2004 door het hof van assisen in Luik veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf. Deze veroordeling werd door de uitspraak van het Euro-

België *Bosnië-Herzegovina*

pees Hof niet ongedaan gemaakt, maar Taxquet kreeg wel een schadevergoeding van ruim 12.000 euro.
De nu eenenvijftigjarige Taxquet, die altijd betrokkenheid bij de moord had ontkend, was voornamelijk veroordeeld op basis van een anonieme getuigenverklaring. Deze bleek later afkomstig te zijn van medebeklaagde Carlo Todarello, hetgeen twijfels deed reizen omtrent diens geloofwaardigheid. De schuldigverklaring door de volksjury van Luik hoefde, zoals in assisenzaken gebruikelijk, niet te worden gemotiveerd. Dit nu wekte volgens het Europees Hof de indruk van willekeur.
België zou tegen het besluit in beroep gaan. Desondanks stelde minister van Justitie Stefaan De Clerck op 14 januari voor om wijzigingen aan te brengen in de assisenprocedure, zonder daarmee de waarde van de volksjury ter discussie te willen stellen. Het voorstel voorzag, behalve in een motiveringsplicht bij schuldigverklaring, ook in gezamenlijk beraad tussen de twaalfkoppige volksjury en de beroepsrechter. Daarmee zou 'een zekere professionalisering [worden] toegevoegd'.
De Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) adviseerde op 28 januari anders dan de minister wenste: ze pleitte voor afschaffing van het instituut volksjury. Wanneer het ging om een beoordeling van zware misdrijven als moord en doodslag zou een hof met drie professionele rechters meer garanties bieden op objectiviteit, zo meende ze. Als echter het hof van assisen bleef bestaan, dan zou in elk geval een motiveringsplicht moeten worden ingevoerd.

Hof verwerpt beroep Vlaams Belang tegen sociale verkiezingen

Het Grondwettelijk Hof verwierp op 15 januari 2009 het beroep dat de partij Vlaams Belang (VB) had ingesteld tegen bepalingen van de wet over de sociale verkiezingen van 2008. Bij deze op 27 november gehouden bedrijfsverkiezingen voor ondernemingsraden en Comité's voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW) konden slechts de drie erkende vakbonden van christelijke, sociaaldemocratische en liberale huize lijsten indienen. VB achtte dit monopolie vooral onacceptabel omdat de bonden in haar ogen een 'heksenjacht' voerden tegen haar partijleden. Zo'n achthonderd VB-leden waren intussen uit de bonden gezet omdat zij kandidaat stonden op een lijst van de partij. Na de voor haar negatieve uitspraak kondigde VB aan de zaak te zullen voorleggen aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.
Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat het lidmaatschap van een representatieve vakbond geen bij wet opgelegde voorwaarde was voor een kandidatuur bij sociale verkiezingen. Daarom was er geen sprake van dwang om zich aan te sluiten bij zo'n representatieve vakbond. Vakorganisaties hadden het recht om vrij hun leden te kiezen omdat het hier ging om private en onafhankelijke organen, zo besloot het Hof.

(Vorige berichten pagina 10/3 - 2009)

BOSNIË-HERZEGOVINA

JUSTITIE

Voormalig minister van Buitenlandse Zaken veroordeeld

Op 24 juni 2008 werd voormalig minister van Buitenlandse Zaken Mladen Ivanic (49) van Bosnië-Herzegovina tot achttien maanden celstraf veroordeeld wegens misbruik van zijn ambt: tijdens zijn premierschap van de Servische Republiek (Republika Srpska) in 2001 en 2002 liet hij een bedrijf zonder de juiste papieren bos kappen in de buurt van Rinbik. Ivanic was tijdens zijn veroordeling vice-voorzitter van het Hogerhuis.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Bosnisch militair commandant in hoger beroep vrijgesproken

Op 3 juli 2008 sprak een hof van beroep van de Verenigde Naties de Bosnische moslim Naser Oric (41) vrij van de aanklacht dat hij als militair commandant de moord op en de mishandeling van Servische gevangenen in Srebrenica niet had voorkomen. Oric leidde de verdediging door de moslims van de enclave Srebrenica in 1995. In 2006 had het Joegoslavië-tribunaal hem tot twee jaar celstraf veroordeeld. Hij kwam toen met aftrek van voorarrest meteen vrij.
Onder Bosnische moslims gold Oric als een oorlogsheld. De inname door de Bosnische Serviërs van Srebrenica was echter volgens sommigen van hen een wraakactie op de behandeling van Servische dorpelingen rond Srebrenica door Oric' troepen.

Hoge straffen voor betrokkenheid bij genocide in Srebrenica

De Bosnische afdeling van het Joegoslavië-tribunaal sprak op 29 juli 2008 hoge straffen uit tegen zeven Bosnische Serviërs wegens hun aandeel in de genocide op achtduizend Bosnische moslimmannen in juli 1995 in Srebrenica. De zeven militairen uit de troepen van generaal Ratko Mladic waren direct betrokken bij het neerschieten en met granaten doden van duizend bijeengedreven moslims in een pakhuis in Srebrenica.
Milenko Trifunovic, Brano Dzinic en Aleksandar Radovanovic kregen 42 jaar celstraf. Milos Stupar (de commandant van de groep), Slobodan Jakovljevic en Branislav Medan kregen 40 jaar en Peter Mitrovic 38 jaar. Vier andere aangeklaagden werden vrijgesproken.

Ruim 360 stoffelijke overschotten uit Srebrenica opgegraven

Op 25 september 2008 maakten forensische experts bekend dat zij ruim 360 stoffelijke overschotten van de massaslachting in Srebrenica onder Bosnische moslimmannen (1995) uit een massagraf nabij het Oost-Bosnische dorp Tuzla hadden opgegraven. Het ging om 145 complete en 217 incomplete lichamen. Zij kwamen uit het tiende massagraf van slachtoffers dat werd geopend. Uit negen eerder geopende massagraven werden 3.370 stoffelijke overschotten opgegraven.

Bosnisch-Servische politieman veroordeeld

De Bosnische afdeling van het Joegoslavië-tribunaal veroordeelde op 6 november 2008 de Bosnisch-Servische militaire politieman Mladen Blagojevic tot zeven jaar celstraf. Hij was aangeklaagd voor oorlogsmisdaden tijdens de Bosnisch-Servische aanval op Srebrenica, in de vorm van vervolging van moslimburgers op basis van politieke, etnische en religieuze kenmerken.

Ex-presidente Bosnische Serviërs vertelt over haar rechtszaak

In 2003 werd Biljana Plavsic, voormalig presidente van de Bosnische Serviërs, door het

Joegoslavië-tribunaal tot elf jaar celstraf veroordeeld wegens misdaden tegen de menselijkheid tijdens de Bosnische burgeroorlog van 1992-1995. Zij zat haar straf uit in de vrouwengevangenis in het Zweedse Hinseberg.

Op 29 januari 2009 publiceerde het Zweedse dagblad *VI* het eerste interview met Plavsic (78) sinds haar detentie. Zij vertelde schuld te hebben bekend in ruil voor strafvermindering. Zij was de enige hooggeplaatste Bosnisch-Servische verdachte die tot dan toe een schuldbekentenis had afgelegd voor misdaden tijdens de burgeroorlog. Plavsic: 'Ik heb niets fout gedaan, maar mijn advocaat (...) adviseerde me toe te geven op een aanklacht om zo op andere punten te kunnen onderhandelen.' Gevraagd naar haar leven in de gevangenis antwoordde Plavsic met een retorische tegenvraag: 'Hoe voel ik mij tussen prostituees, moordenaars, dealers, drugsverslaafden, overvallers en fraudeurs?'

BUITENLANDSE ZAKEN

Bosnië-Herzegovina tekent akkoord met Europese Unie

Op 16 juni 2008 zette Bosnië-Herzegovina zijn eerste stap op weg naar het lidmaatschap van de Europese Unie door ondertekening in Brussel van een Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA). Eurocommissaris voor Uitbreiding Olli Rehn riep de Bosniërs op het 'momentum' in het doorvoeren van hervormingen vast te houden.
Kosovo niet meegerekend was Bosnië-Herzegovina het laatste Balkanland dat met de EU een SAA sloot.

Verenigde Naties verlengen mandaat vredesmacht Europese Unie

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties verlengde op 20 november 2008 het mandaat van de 2.100 man sterke vredesmacht van de Europese Unie in Bosnië-Herzegovina met een jaar. De betreffende resolutie benadrukte nogmaals het belang van de integratie van het land in Euro-Atlantische structuren.

Ex-gedetineerden gevangenkamp Guantánamo Bay terug in Sarajevo

Drie voormalige gevangenen van het Amerikaanse detentiecentrum Guantánamo Bay op Cuba arriveerden op 16 december 2008 op de luchthaven van Sarajevo. Het ging om Mustafa Ait Idir, Mohamed Nechla en Hadji Boudella, die van Algerijnse origine waren maar een Bosnisch staatsburgerschap hadden. De federale Amerikaanse rechter had in november bepaald dat zij volgens het oorlogsrecht niet konden worden aangemerkt als strijders en daarom terug konden naar hun land van staatsburgerschap. In 2001 waren zij met drie andere Algerijnen gearresteerd op verdenking van het organiseren van een aanslag op de Amerikaanse ambassade in Sarajevo en in januari 2002 uitgeleverd aan de Verenigde Staten. Rechter Richard Leon verklaarde dat vijf van de zes mannen ten onrechte werden vastgehouden. Een zesde verdachte, Belkacem Bensayah, zat wel terecht vast, aldus Leon in zijn uitspraak.

De drie werden in Sarajevo opgewacht door de vrouw van Boudella en hun drie kinderen, onder wie een zevenjarige dochter die haar vader nu voor het eerst zag, alsmede door een twaalftal bebaarde mannen die boven hun enkels samengeknepen broeken droegen, hetgeen karakteristiek was voor de hardliners van de wahabistische stroming in de islam.

De andere twee vrijgelaten mannen, Lakhdar Boumediene en Saber Lahmar, hadden volgens de advocaat van de zes verdachten, Robert Kirsch, hun Bosnische staatsburgerschap opgegeven en zaten daarom niet in het vliegtuig. Toch zou Bosnië-Herzegovina hen moeten terugnemen, aldus Kirsch.

Bosnisch-Servisch protest tegen Srebrenica-herdenking

Op 16 januari 2009 protesteerde de Bosnisch-Servische premier Milorad Dodik tegen het besluit van het Europees Parlement om voortaan van 11 juli de herdenkingsdag voor de massamoord op moslimmannen in Srebrenica te maken. In het besluit riep de Europese Unie haar lidstaten en ook de Balkanlanden op om op deze datum ieder op eigen wijze de gebeurtenissen van juli 1995 te herdenken. Dodik vond dat er aandacht moest komen voor iedereen die onder de burgeroorlog had geleden en dat niet slechts deze ene gebeurtenis er uit moest worden gelicht.

(Vorige berichten pagina 312/2 e.v. - 2008)

BULGARIJE

BINNENLAND

Minister was agent geheime dienst

Bulgarije's nieuwe minister van Landbouw, Valeri Tsvetanov, was vanaf 1981 een agent van de communistische geheime dienst Derzjavna Sigoernost en bleef dat ook nog na de val van het communisme in 1989. Dit maakte de commissie die de archieven van de dienst openbaar maakte op 24 juli 2008 bekend.
Volgens een wet uit december 2006 moesten namen van voormalige geheim agenten in overheidsdienst op internet worden gepubliceerd. Daar zaten geen juridische consequenties aan vast. Functionarissen als president Georgi Parvanov en oud-premier Jean Videnov gingen Tsvetanov voor.

Gerechtshof verbiedt moslimorganisatie

Een Bulgaars gerechtshof in de stad Burgas vaardigde op 6 oktober 2008 een verbod uit op de islamitische organisatie Liefdadigheidsprojecten. Deze was een dochter van de Libanese Sunni-associatie van Islamitische Liefdadigheidsprojecten. Ze zaaide 'religieuze haat' tegen orthodoxchristelijke Bulgaren en de traditionele Hanif-moslims, zo verklaarde het Staatsagentschap voor Nationale Veiligheid (DANS) in een reactie op de uitspraak.
Volgens het DANS was de beweging actief onder islamitische Roma in de steden Plovdiv en Pazardzjik, met spanningen in de Roma-gemeenschap als gevolg. Van de Bulgaarse bevolking was 12 procent moslim, voornamelijk etnische Turken en een deel van de Roma.

Parlement aanvaardt wet tegen belangenverstrengeling

Het Bulgaarse parlement nam op 16 oktober 2008 een wet tegen belangenverstrengeling aan. Deze bepaalde dat alle functionarissen in het openbaar bestuur een verklaring moesten invullen hun werk zonder vermenging van belangen te doen. De wet werd gemaakt na een groot corruptieschandaal in de landelijke verkeerswegendienst en het besluit van de Europese Commissie om de steun aan Bulgarije te bevriezen.

Premier Stanisjev blijft leider Bulgaarse Socialistische Partij

Op 23 november 2008 herkoos een congres van de Bulgaarse Socialistische Partij (BSP) zittend premier Sergej Stanisjev tot partijleider. Hij vervulde deze functie sinds 2001. Er waren geen tegenkandidaten.

Tientallen gewonden bij protesten tegen regering

Tijdens rellen bij een protestbijeenkomst tegen de regering op 14 januari 2009 vielen 33 gewonden, onder wie 12 politieagenten. Ongeveer duizend demonstranten, die de regering corruptie en inefficiënt bestuur verweten en tot haar aftreden opriepen, stonden op het plein voor het parlementsgebouw in Sofia tegenover evenveel politieagenten. De demonstratie begon vreedzaam, maar liep toch uit de hand. Voetbalhooligans en gemaskerde rechtsextremisten trachtten het politiekordon te doorbreken, maar zij werden van het plein verdreven. Hierop trokken zij een spoor van vernielingen door de stad.
De demonstratie vond precies twaalf jaar na een groot antiregeringsprotest (1997) plaats. Toen kwamen tienduizend demonstranten op het plein voor het parlementsgebouw bijeen en protesteerden tegen het uitblijven van hervormingen.

Meer heroïne onderschept

De Bulgaarse douane maakte op 19 januari 2009 bekend dat in het voorafgaande jaar in Bulgarije 11 procent meer heroïne was onderschept dan in 2007. Het ging om 1.086 kilo. In totaal werd 1.325 kilo aan drugs in beslag genomen, waaronder ook 102 kilo amfetaminen en 53 kilo ecstasy. De meeste drugs werden ontdekt langs de grens met Turkije in het zuidoosten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bulgaarse premier kondigt plannen aan om migranten terug te lokken

Bulgarije kende groeiende arbeidstekorten, met name in de energiesector, de bouw en het toerisme. Om deze reden kondigde premier Sergej Stanisjev op 13 mei 2008 maatregelen aan om 'tienduizenden' Bulgaren die in het buitenland werkten, terug te lokken. Er werkten bijna achthonderdduizend Bulgaren in het buitenland, onder wie vijfhonderdduizend in landen van de Europese Unie.
Er werden verder plannen gepresenteerd voor de invoering van 'groene kaarten' als verblijfsvergunningen voor nakomelingen van Bulgaarse emigranten en 'blauwe kaarten' voor niet-Bulgaarse migrantenwerknemers.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hogere garantie banktegoeden

Als reactie op de mondiale kredietcrisis verhoogde het Bulgaarse parlement op 30 oktober 2008 de garantie voor banktegoeden van 40.000 naar 100.000 leva (ca. 50.000 euro). Hoewel het eerste bedrag al genoeg was om 99 procent van de banktegoeden te dekken, was het verhoogde bedrag in lijn met de algemene praktijk binnen de Europese Unie.

Dalende inflatie

De inflatie in Bulgarije is in december 2008 snel gedaald tot 7,2 procent op jaarbasis, zo maakte het Nationaal Statistisch Instituut (NSI) op 13 januari 2009 bekend. In juni bedroeg de inflatie nog 14,7 procent.
Over 2007 lag de inflatie op 8,4 procent. Voor 2009 streefde de regering naar een percentage van 5,4 procent.

Werkloosheid stijgt weer

Na een maandenlange periode van daling is het werkloosheidscijfer in Bulgarije in december 2008 gestegen tot 6,27 procent, zo maakte het Nationaal Arbeidsbureau (NEA) op 26 januari 2009 bekend. In november was het werkloosheidspercentage nog 5,85 procent.

Hoge bedrijfsschulden groeiend probleem voor Bulgaarse economie

Op 27 januari 2009 waarschuwde het Bulgaars Industrieel Verbond (BIA) dat ook de economie van Bulgarije getroffen kon worden door de mondiale kredietcrisis. Dit na een gemiddelde economische groei van 6,0 procent in de periode 2001-2008.
Het grootste probleem waren de torenhoge bedrijfsschulden, aldus het verbond. Ondernemingen dreigden hieronder te bezwijken, waarna een sneeuwbaleffect van omvallende bedrijven kon optreden. In 2008 zou de totale bedrijfsschuld naar verwachting tot 165 miljard leva (ca. 84,4 miljard euro) stijgen, een bedrag dat drie keer zo hoog was als het bbp van Bulgarije. De sectoren die het zwaarst onder een schuldenlast gebukt gingen, waren de automobielindustrie, de onroerendgoedsector, de bouw, het transport en het nutsbedrijf.

Begrotingsoverschot in 2008

De staatsbegroting van Bulgarije eindigde 2008 met een overschot van 3,0 procent. Dit maakte het ministerie van Financiën op 30 januari 2009 bekend. Het overschot bedroeg 2,0 miljard leva (ca. 1,02 miljard euro). De inkomsten lagen op 27,32 miljard leva (41,1 procent van het bbp), de uitgaven op 25,32 miljard leva (38,1 procent van het bbp).
Volgens minister van Financiën Plamen Oresharski werd het goede resultaat bereikt dankzij de strakke begrotingsdiscipline, die ondanks de mondiale financiële crisis behouden bleef. Voor 2009 werd opnieuw een overschot van 3,0 procent voorzien, op basis van een verwachte economische groei van 4,7 procent.

MILITAIRE ZAKEN

Bulgaarse militairen vertrekken uit Irak

Op 13 november 2008 verklaarde premier Sergej Stanisjev dat Bulgarije op het einde van het jaar zijn troepen uit Irak zou terugtrekken. Het betrof 155 manschappen die dienst deden als gevangenbewaarders in de buurt van Bagdad. Op 17 december vlogen de militairen terug naar Bulgarije, waar zij in de hoofdstad Sofia werden opgewacht door premier Sergej Stanisjev en de Amerikaanse ambassadeur in Bulgarije, Nancy McEldowney.
Bulgarije gaf sinds 2003 steun aan de coalitietroepen in Irak. In totaal hadden 3.231 militairen in elf troepencontingenten gediend en waren dertien van hen om het leven gekomen. Eind 2005 moest de regering na een 'vriendelijk vuur' incident onder publieke druk de vijfhonderd man sterke Bulgaarse troepenmacht van de gevechtsmissie in Kerbala terugtrekken. Drie maanden later gingen 155 manschappen opnieuw naar Irak, maar nu met een humanitaire opdracht: de bewaking van het vluchtelingenkamp Ashraf aan de grens met Iran.

Bulgarije

EUROPESE UNIE

Unie trekt hulpgelden voor Bulgarije in

Op 23 juli 2008 bevroor de Europese Commissie 825 miljoen euro aan hulpgelden voor Bulgarije uit ontevredenheid met de bestrijding van corruptie en criminaliteit.

Regering overleeft motie van wantrouwen

Als reactie op het besluit diende de rechtse oppositie een motie van wantrouwen in tegen de regering. Op 30 juli werd deze door 150 van de 240 parlementariërs verworpen. Alle parlementsleden van de regeringspartijen stemden tegen.

Deel subsidie definitief ingetrokken

Op 25 november besloot de Europese Commissie dat 220 miljoen van de 825 miljoen euro steun definitief werd ingetrokken. Deze gelden moesten voor 1 december besteed zijn, maar dit lukte niet meer.
Commissie-woordvoerster Krisztina Nagy verklaarde dat de door Bulgarije genomen maatregelen niet genoeg waren geweest en vooralsnog vooral beloftes inhielden. Het betrof onder meer een wet tegen belangenverstrengeling en de oprichting van een onderzoekscommissie.

Hoofd verkeerswegendienst veroordeeld

Ivan Vladimirov, het voormalig hoofd van de verkeerswegendienst wiens gedrag onder andere de reden vormde voor het besluit van de Commissie, werd op 25 november veroordeeld tot vijf jaar celstraf. Hij had 50.000 leva (ca. 25.000 euro) smeergeld aangenomen van een architectenbureau voor een opdracht van zijn dienst.

Boerenprotest tegen EU-besluit

Tot de ingetrokken subsidie behoorde een bedrag van 121 miljoen euro landbouwsteun. Boeren waren echter al leningen aangegaan op basis van de verwachte inkomsten uit deze subsidies.
Op 19 december protesteerden ongeveer duizend graanverbouwers in de hoofdstad Sofia tegen het besluit van de Commissie. De protesterende boeren reden met 150 tractoren het centrum van de stad in. Het protest verliep zonder incidenten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bulgaarse parlement keurt pijpleidingdeal met Rusland goed

Op 25 juli 2008 keurde het Bulgaarse parlement een pijpleidingdeal met Rusland goed. Het betrof de oprichting van een Bulgaars-Russische joint venture voor de aanleg van het Bulgaarse traject van de Russisch-Italiaanse pijpleiding Zuidstroom, die Russisch gas van de Russische havenstad Novorossijsk via de Zwarte Zee naar Europa moest vervoeren.
Het was ook politiek een belangrijk besluit, omdat Zuidstroom concurreerde met Nabucco, het pijpleidingproject van de Europese Unie voor de doorvoer van gas vanuit de Kaspische regio, om Rusland heen. Bulgarije, dat ook aan Nabucco deelnam, meende dat er in het geval van de twee pijpleidingprojecten geen sprake was van 'alternatieven'.

Russische gasleveranties onderbroken

Bulgarije was begin 2009 een van de grootste slachtoffers van de gasoorlog tussen Rusland en Oekraïne, omdat het land geheel van importen uit Rusland afhankelijk was. Op 20 januari 2009 werden de gasleveranties hervat.

Normaliter consumeerde Bulgarije twaalf tot vijftien miljoen kubieke meter gas per dag. Terwijl de huishoudens zoveel mogelijk werden ontzien en bevoorraad uit de reserves, hadden 44 grote industriële bedrijven hun productie moeten stilleggen en werden 357 kleine bedrijven gerantsoeneerd. Door de verminderde gastoevoer zou de Bulgaarse industrie een verlies van 169 miljoen leva (ca. 86,4 miljoen euro) hebben geleden.

Gasbedrijf belooft compensatie

Directeur Aleksandr Medvedev van het Russische gasbedrijf Gazprom beloofde op 22 januari Bulgarije te compenseren voor de geleden schade. Het bedrijf wilde geen directe schadevergoeding betalen, omdat het van mening was dat doorvoerland Oekraïne de direct verantwoordelijke was voor de verminderde gastoevoer. Wel zegde Medvedev toe dat Gazprom enige tijd lagere prijzen zou rekenen voor Bulgarije.

(Vorige berichten pagina 253/2 e.v. - 2008)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Sociaaldemocraten grote verliezer in deelstaat Hessen

Bij de deelstaatverkiezingen in Hessen op 18 januari 2009 werd de Sociaal-democratische Partij Duitsland (SPD) afgestraft voor een jaar van conflicten in de eigen gelederen. Ze kreeg krap 24 procent van de stemmen. Grote winnaar was de liberale Vrije Democratische Partij (FDP), die meer dan 16 procent behaalde. Ook Alliantie '90/De Groenen ging fors vooruit en kreeg 13,7 procent. De Christelijk-Democratische Unie (CDU), aangevoerd door minister-president Roland Koch, bleef met ruim 37 procent de grootste partij.

De FDP kon met de christendemocraten een nieuwe regering gaan vormen. Algemeen partijsecretaris Ronald Pofalla van de CDU zei dat zijn partij nu ook de kans had om na de Bondsdagverkiezingen in september 2009 samen met de FDP een nieuwe landelijke regering te vormen.

SPD-lijsttrekker legt partijfuncties neer

Een jaar eerder waren er ook deelstaatverkiezingen in Hessen. De SPD behaalde toen een zeer goed resultaat met bijna 37 procent van de stemmen. Maar de sociaaldemocratische lijsttrekker, Andrea Ypsilanti, brak haar verkiezingsbelofte dat zij niet met de Linkspartij (Linke) zou samenwerken. Ze werd daar uiteindelijk door leden van haar eigen fractie op afgerekend. Omdat geen enkele coalitie meer mogelijk was, werden

Uitslagen deelstaatverkiezingen Hessen
(18 januari 2009)
Opkomst: 61,0 procent

partij	percentage	zetels	+/-
CDU	37,2	46	+4
SPD	23,7	29	–13
FDP	16,2	20	+9
Alliantie '90/De Groenen	13,7	17	+8
Linke	5,4	6	0
Overige		-	

CDU - Christelijk-Democratische Unie
SPD - Sociaal-democratische Partij Duitsland
FDP - Vrije Democratische Partij
Linke - Linkspartij

de nieuwe verkiezingen uitgeschreven. Na het bekend worden van de uitslag daarvan legde Ypsilanti al haar partijfuncties neer.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Omstreden heruitgave van nazikranten

Dagblad *NRC Handelsblad* berichtte op 23 januari 2009 over een nieuw wekelijks blad, *Zeitungszeugen* (krantengetuigen), dat bestond uit facsimile's van kranten uit de tijd vóór de Tweede Wereldoorlog, waaronder de nazistische *Völkischer Beobachter*. In het blad gaven hedendaagse deskundigen toelichtingen op de gebeurtenissen van destijds. Zeitungszeugen was een initiatief van de Britse uitgever Peter McGee, die in verscheidene andere landen een vergelijkbaar initiatief had genomen. In het tweede nummer van de Duitse uitgave werd de brand in de Rijksdag, in 1933 aangestoken door de Nederlander Marinus van der Lubbe, nader verklaard door de gerenommeerde Duitse historicus en emeritus hoogleraar Hans Mommsen.
Het initiatief van de Britse uitgever was in Duitsland omstreden. Zo gaf Stephan J. Kramer, secretaris van de Joodse Raad in Duitsland, te kennen er niet van gecharmeerd te zijn: 'Het brengt het risico met zich mee dat het extreemrechts van authentiek materiaal voorziet.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gedeeltelijke nationalisatie van Commerzbank

Duitslands tweede bank, de Commerzbank, wordt gedeeltelijk genationaliseerd doordat de staat iets meer dan 25 procent van de aandelen overneemt in ruil voor een kapitaalinjectie van 10 miljard euro, zo meldde persbureau *Agence France Presse* (AFP) op 8 januari 2009. De regering had de bank in december al 8,2 miljard euro contant geld verstrekt, samen met leninggaranties ter waarde van 15 miljard euro.

De nieuwe stap van de regering kwam terwijl Commerzbank bezig was een andere in moeilijkheden geraakte Duitse bank, de Dresdner Bank, te kopen van verzekeringsgigant Allianz. Deze transactie zette de middelen van de Commerzbank sterk onder druk.

HRE-bank krijgt opnieuw staatssteun

De Duitse staat zal nog eens 12 miljard euro aan garanties geven aan het noodlijdende Hypo Real Estate (HRE), zo maakte de bank op 20 januari bekend. HRE, het grootste Duitse slachtoffer van de wereldwijde financiële crisis, had al eerder 50 miljard euro staatssteun ontvangen en 30 miljard euro in de vorm van staatsgaranties. In december kondigde de bank aan dat zij haar personeel in drie jaar met bijna de helft zou verminderen, als onderdeel van een serie drastische maatregelen om een faillissement te voorkomen.

Tweede economisch herstelplan van Duitse regering

Duitsland lanceerde op 13 januari 2009 zijn grootste economisch herstelplan sinds de Tweede Wereldoorlog. Een aantal weken nadat minister van Financiën Peer Steinbrück had afgegeven op het 'krasse keynesianisme' van buurlanden vanwege hun kostbare herstelplannen kwam de Berlijnse coalitieregering van de Christelijk-Democratische Unie (CDU) en de Sociaal-democratische Partij Duitsland (SPD) met maatregelen ter waarde van 50 miljard euro over twee jaar. In november 2008 was al een eerste financiële injectie gedaan ter waarde van 12 miljard euro.
Het nieuwe programma voorzag in 17 à 18 miljard euro aan investeringen in wegen en scholen en 9 miljard euro voor belastingverlagingen voor bedrijven en huishoudens. Ook werden er nieuwe leninggaranties gegeven voor bedrijven. Andere elementen waren een eenmalige kindertoeslag van 100 euro en premies om consumenten te prikkelen nieuwe, milieuvriendelijke auto's te kopen teneinde Duitslands noodlijdende autosector te helpen. Veel van de maatregelen zouden overigens pas vanaf 1 juli 2009 in werking in treden.

Plannen worden slecht ontvangen

Critici verwierpen het herstelplan als te beperkt en te laat om Europa's leidende economie overeind te houden. 'Het is belachelijk om te denken dat zulke nietige bedragen de economie kunnen stabiliseren', zei oppositieleider Guido Westerwelle van de liberale Vrije Democratische Partij (FDP) tegen dagblad de *Münchener Merkur*. Westerwelle eiste meer belastingverlaging. In deze richting sprak zich ook de directeur van de Duitse Kamer van Koophandel en Industrie uit, Martin Wansleben. Voorzitter Michael Sommer van de overkoepelende vakbondsorganisatie, de Deutscher Gewerkschaftsbund (DGB), had eveneens weinig lof voor het plan: 'Het is te duur, het zal weinig uithalen om de consumptie en de economie te stimuleren en het is niet gedekt in het overheidsbudget.'

Sombere vooruitzichten voor economie

Meegezogen in de wereldwijde economische malaise, kromp de Duitse economie in 2008 sterk, zodanig dat een rampzalig jaar 2009 in het verschiet leek te liggen. Het bbp kromp met een geschatte 1,5 à 2 procent in het vierde kwartaal vergeleken met het derde kwartaal, zo werd halverwege januari 2009 van officiële zijde meegedeeld. 'Duitsland maakt haar ergste economische periode in decennia mee. Het is een situatie waarin economieboeken niets meer uithalen', zei bondskanselier Angela Merkel in de Bondsdag nadat de schatting bekend was gemaakt.

Werkloosheid gestegen

De Duitse werkloosheid is van december 2008 op januari 2009 met 387.000 personen gestegen, om uit te komen op bijna 3,5 miljoen. Dat bleek uit cijfers die op 29 januari bekend werden gemaakt. Van de beroepsbevolking was nu 8,3 procent werkloos, tegen 7,4 procent in december.

JUSTITIE

Voormalig hoofd Deutsche Post krijgt boete van miljoen euro

Klaus Zumwinkel, voormalig hoofd van Deutsche Post, werd door een rechtbank in Bochum op 26 januari 2009 wegens belastingontduiking veroordeeld tot twee jaar voorwaardelijke celstraf en een boete van een miljoen euro. Zumwinkel (65) bekende dat hij voor bijna een miljoen euro aan inkomstenbelasting had ontdoken. Hij had geld weggesluisd naar Liechtenstein. De Duitse justitie kwam dit te weten doordat zij een cd-rom met geheime informatie van een Liechtensteinse bank in handen wist te krijgen. Daarop stonden de namen van tientallen Duitsers, tegen wie ook procedures werden gestart.

Zumwinkel was een gerespecteerd manager en bekleedde tal van bestuurs- en adviesfuncties. Hij raakte al zijn banen kwijt en moest misschien ook onderscheidingen inleveren, waaronder het Grote Kruis van Verdienste voor de Bondsrepubliek.

(Vorige berichten pagina 15/1 - 2009)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Franse publieke omroep reclamevrij

Op gezag van president Nicolas Sarkozy werd de Franse publieke televisie op 5 januari 2009 om acht uur 's avonds vrij van reclame. Met de maatregel wilde Sarkozy de publieke zenders, die ondanks financiële compensatie vreesden voor inkomstenderving, vrijwaren van commerciële dwang.

Synagoge doelwit van aanslag

Een synagoge ten noorden van Parijs werd op 11 januari 2009 getroffen door twee molotovcocktails. Een dag later noemde minister van Binnenlandse Zaken Michèle Alliot-Marie de aanval een nieuwe in een golf van antisemitisch en antimoslim geweld, sinds Israël op 27 december een offensief was begonnen tegen de militante Hamasregering in Gaza. President Nicolas Sarkozy herhaalde de noodzaak om te voorkomen dat het conflict in Gaza – dat ook Frankrijk meehielp op te lossen – zou overslaan naar Frans grondgebied.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking treft openbare leven

De transportsector, het onderwijs, ziekenhuizen en de postsector werden op 29 januari 2009 getroffen door de grootste landelijke staking in Frankrijk in drie jaar tijd. Meer dan een miljoen stakers, werklozen, jongeren en gepensioneerden die meededen aan protestmarsen in steden en dorpen, eisten dat president Nicolas Sarkozy de Franse consumenten en de werkgelegenheid beter zou beschermen tijdens de wereldwijde economische crisis. Sarkozy kondigde aan met de vakbonden te gaan onderhandelen, maar wilde vasthouden aan zijn economische hervormingen, waaronder uitdunning van het ambtelijk apparaat en hervorming van scholen en ziekenhuizen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Geen bonussen voor bankiers

Franse topbankiers gingen op 20 januari 2009 unaniem akkoord met het opgeven van hun bonussen over 2008, in ruil voor 10,5 miljard euro steun van de Franse overheid. Het geld was nodig om banken weer te kunnen laten lenen aan bedrijven en consumenten, om zo bij te dragen aan het bedwingen van de economische crisis.

Gratis krant moet noodlijdende pers ondersteunen

In een poging de noodlijdende Franse pers te redden, kwam president Nicolas Sarkozy op 23 januari 2009 met het plan voor een gratis jaarabonnement voor alle Fransen van achttien jaar oud. De overheid zou het transport en de bezorging betalen, de uitgeverijen de krant zelf. Het plan maakte deel uit van een driejarenplan van 600 miljoen euro.

Frans-Duitse steun voor vliegtuigbouwer Airbus

Op 27 januari 2009 trok Frankrijk 5 miljard euro uit voor kredietgaranties aan het Frans-Duitse Airbus. Met het geld kon de vliegtuigbouwer toestellen meefinancieren via het eigen leasebedrijf. Daardoor zou het voor banken aantrekkelijker worden om ondanks de financiële crisis geld te lenen aan luchtvaartmaatschappijen voor nieuwe toestellen. Minder orders zouden verstrekkende gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de toch al noodlijdende vliegtuigindustrie.

MILITAIRE ZAKEN

Minder Franse militairen overzee

Premier François Fillon maakte op 28 januari 2009 bekend 15 procent van de dertienduizend Franse soldaten in het buitenland terug te roepen, onder andere uit Tsjaad en Ivoorkust. Een meer selectieve inzet van troepen zou de weg vrijmaken om soldaten te laten deelnemen aan andere missies, waaronder die in Afghanistan.

(Vorige berichten pagina 16/1 - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

'Terrorismedreiging teruggedrongen door succesvolle vervolgingen'

Het hoofd van de Britse geheime dienst MI5 gaf op 7 januari 2009 voor het eerst sinds de oprichting van de 'secret service' in 1909 een interview. Jonathan Evans vertelde de Britse pers dat de terrorismedreiging in Groot-Brittannië in 2007 en 2008 sterk was afgenomen door de succesvolle arrestatie en vervolging van 86 terrorismeverdachten. Ondanks dat deze vervolgingen een 'afkoelend effect op het enthousiasme van de terreurnetwerken' hadden, waarschuwde Evans dat er nog altijd voldoende aanwijzingen waren dat deze netwerken aanslagen in Groot-Brittannië wilden plegen.
Het interview werd gezien als een belangrijke aanwijzing dat de door nevels van geheimzinnigheid omgeven MI5 langzaam meer in de openbaarheid trad.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Stakingen na 'discriminatie' Britse werknemers door Italiaans bouwbedrijf

Ontevredenheid onder Britse werknemers over het aannemen van immigranten door buitenlandse bedrijven in Groot-Brittannië leidde er op 30 januari 2009 toe dat duizenden arbeiders in de energiesector het werk neerlegden. De stakers waren verontwaardigd over het besluit van een Italiaans bouwbedrijf in de energiesector om voor een project in het noordoosten van Engeland enkel Italiaanse en Portugese werknemers aan te trekken. In een poging dreigende sociale onrust te voorkomen stelde de regering van premier Gordon Brown begrip te hebben voor de frustratie onder de arbeiders, maar waarschuwde ze direct tegen de gevaren van protectionistische maatregelen. Volgens minister van Handel Peter Mandelson zou het isoleren van de Britse economie 'de recessie in een depressie kunnen veranderen'. Vakbondsleiders noemden het besluit van het bedrijf om de Britse arbeiders uit te sluiten van de sollicitatieprocedure 'discriminatie'. Zij vonden dat het bedrijven onmogelijk gemaakt zou moeten worden om mensen aan te nemen op basis van hun geboorteland.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Huizenprijzen in 2008 met ruim 16 procent gedaald

Uit cijfers die de grootste Britse hypotheekbank Halifax op 2 januari 2009 bekendmaakte bleek dat de huizenprijzen in Groot-Brittannië in 2008 met 16,2 procent waren gedaald, de grootste daling sinds de bank in 1983 de prijzen ging bijhouden. In de maand december waren de prijzen al met 2,2 procent gedaald en Halifax verwachtte niet dat de situatie op korte termijn zou verbeteren. Dalende particuliere inkomsten en problemen bij het verkrijgen van hypotheken door de malaise op de financiële markten werden als belangrijkste redenen voor de prijsdaling aangewezen.
De Britse centrale bank, de Bank of England, meldde diezelfde 2 januari dat ook het aantal leningen door banken aan bedrijven en particulieren en het aantal verstrekte hypotheken in de laatste maanden van 2008 flink was afgenomen.

Laatste filialen warenhuisketen Woolworths sluiten hun deuren

De laatste tweehonderd filialen van de bekende Britse warenhuisketen Woolworths sloten op 6 januari 2009 definitief hun deuren. De keten, door haar trouwe bezoekers liefkozend 'Woolies' genoemd, was door de economische crisis in de problemen geraakt. De schuldenlast van 385 miljoen pond (ca. 407 miljoen euro) die het bedrijf had opgebouwd zorgde ervoor dat de winkelketen de benodigde kredieten voor de aanschaf van nieuwe goederen niet meer rond kreeg.
Analisten meenden dat de neergang al eerder was ingezet. Woolworths zou enerzijds de laatste jaren niet met de gebruikelijke kwaliteitsnormen zijn meegegroeid en anderzijds de prijzenslag met andere prijsvechters als Primark en Lidl hebben verloren.
Vakbonden drongen er bij de potentiële kopers van de voormalige winkelpanden van Woolworths op aan de 27.000 ontslagen medewerkers in dienst te nemen.

Slechtste december voor winkels in veertien jaar

De decemberverkopen van 2008 waren voor de Britse winkels de slechtste in veertien jaar. De opgeschoonde verkoopcijfers van de detailhandelsorganisatie British Retail Consortium (BRC) lieten zien dat de verkopen in de winkels met 3,3 procent waren gedaald ten opzichte van 2007. In vrijwel de hele sector waren de verkopen teruggelopen. Zelfs met grote kortingsacties hadden de warenhuizen de consumenten niet tot meer aankopen kunnen verleiden.
Ook de Britse Kamer van Koophandel kwam met verontrustende cijfers. Ze noemde de verslechtering in het laatste kwartaal van 2008 de grootste sinds het begin van haar kwartaalverslagen in 1989.

Britse centrale bank verlaagt rente naar historisch dieptepunt

De Bank of England verlaagde op 8 januari 2009 de rente met 0,5 procent naar 1,5 procent, het laagste niveau sinds haar oprichting in 1694. In oktober 2008 bedroeg de rente nog 5 procent. De centrale bank probeerde met de verlaging het vastgelopen geldverkeer tussen banken weer op gang te helpen en de economische neergang tot staan te brengen, maar kreeg al snel na de aankondiging de kritiek dat de rentedaling niet sterk genoeg zou zijn. Verdere renteverlagingen konden volgens tegenstanders echter niet veel goed meer doen voor de economie wanneer banken niet gemakkelijker geld uit gingen lenen. Daarnaast zou het pond nog verder wegzakken dan het in de laatste maanden van 2008 al gedaan had wanneer de rente verder verlaagd zou worden.

Opnieuw overheidssteun voor Britse banken

Op 19 januari 2009 maakte de Britse regering van premier Gordon Brown bekend dat zij de in zwaar weer verkerende bankensector opnieuw te hulp schoot. In ruil voor een contractuele verplichting dat de banken meer geld aan particulieren en bedrijven gingen uitlenen zou de regering garant staan voor een groot deel van de 'slechte leningen' van banken. Onduidelijk was nog om hoeveel steun het precies zou gaan, maar volgens analisten kon dit oplopen tot 200 miljard pond (ca. 222 miljard euro).
De hulp vormde een aanvulling op de miljardensteun die de banken in oktober 2008 al hadden ontvangen. In de praktijk werd deze hulp door de banken echter vooral aangewend om de eigen financiële reserves op peil te brengen, in plaats van dat deze gebruikt werd om meer nieuwe leningen te verstrekken, zoals de regering gehoopt had.

Royal Bank of Scotland lijdt recordverlies

Na het bericht over de nieuwe steunronde stegen de koersen van de meeste banken op de Londense beurs. Een uitzondering hierop vormde de Royal Bank of Scotland (RBS). De bank maakte bekend over 2008 een bedrijfsverlies van 8 miljard pond (ca. 8,9 miljard euro) te hebben geleden, het grootste verlies ooit van een commerciële bank in Groot-Brittannië. Wanneer het verlies in waarde van de bezittingen werd meegeteld, bedroeg het totale verlies zelfs 28 miljard pond (ca. 31 miljard euro).
De problemen waren voor een groot deel veroorzaakt door de overname van delen van de Nederlandse bank ABN AMRO in 2007. De RBS zag zich nu gedwongen fors op deze investering af te schrijven. De problemen bij de bank noopten de regering haar belang in de RBS te verhogen van 58 naar 70 procent om te voorkomen dat de bank onder haar schuldenlast zou bezwijken.

Ook steun voor Britse auto-industrie

De regering maakte op 27 januari bekend dat ook de auto-industrie kon rekenen op overheidssteun. Minister van Economische Zaken Peter Mandelson kondigde aan dat er 1,3 miljard pond uit een Europees fonds beschikbaar kwam en dat de Britse regering daar nog eens een miljard pond aan toevoegde (samen ca. 2,6 miljard euro). Naar verwachting ging de meeste steun naar Jaguar Land Rover en Vauxhall.
Het was voor het eerst sinds het begin van de crisis in september 2008 dat een bedrijfstak buiten de financiële sector directe overheidssteun kreeg. Zowel de oppositie als werkgevers en werknemers noemden de steunronde echter te beperkt en vroegen zich hardop af of de Britse industrie hier voordeel uit kon halen.

Britse economie verkeert officieel in recessie

Op 23 januari 2009 maakte het Britse Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) bekend dat de economie in het vierde kwartaal van 2008 voor het eerst sinds 1991 officieel in een recessie was beland. De economie

kromp met 1,5 procent en omdat er in het derde kwartaal ook al sprake was geweest van een krimp, kon van een recessie worden gesproken.
De krimp kwam voor een belangrijk deel op het conto van de industrie die haar productie met 4,6 procent zag teruglopen. De cijfers waren slechter dan analisten hadden verwacht en voedden de onrust over de in hoog tempo verslechterende economische situatie.

JUSTITIE

Mislukte zelfmoordaanslag bestraft met minimaal achttien jaar

Nicky Reilly, de man die op 22 mei 2008 had geprobeerd een zelfmoordaanslag te plegen in het Engelse Exeter, werd op 30 januari 2009 door een rechtbank in Londen veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf met een minimum van achttien jaar. Reilly, een tweeëntwintigjarige Brit die zich in 2002 tot de islam had bekeerd, was van plan een spijkerbom in een druk bezocht restaurant tot ontploffing te brengen. Het projectiel ging echter vroegtijdig in zijn handen af toen hij zich in het toilet bevond.
De rechter hield geen rekening met het feit dat reeds op jonge leeftijd bij Reilly was vastgesteld dat hij leed aan het syndroom van Asperger, een vorm van autisme. In zijn afscheidsbrief die hij thuis had achtergelaten motiveerde Reilly zijn daad met zijn afkeer van het 'walgelijke' gedrag van Britse mensen en de 'oorlog tegen de islam'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Minister uit twijfels over oorlog tegen terrorisme

De Britse minister van Buitenlandse Zaken David Miliband stelde op 15 januari 2009 in een artikel in dagblad de *Guardian* dat de keuze voor het begrip 'war on terror' fout was geweest. Het idee van een internationale oorlog tegen terrorisme had niet alleen de onterechte indruk gewekt dat er een transnationale vijand bestond, maar had er juist voor gezorgd dat alleenstaande terroristische groeperingen een front tegen het Westen hadden gevormd. Al-Qaida-leider Osama bin Laden belichaamde als geen ander deze vijand, terwijl de situatie volgens Miliband veel complexer was. Het begrip 'war on terror' legde volgens de minister veel te veel de nadruk op een militaire aanpak van de problemen. In navolging van de aanstaande Amerikaanse president Barack Obama achtte Miliband de tijd weer rijp voor het nastreven van de handhaving van mensenrechten en burgervrijheden.
De uitspraken van Miliband werden door de oppositie met de nodige hoon ontvangen. Critici vroegen zich af waarom deze opvattingen niet jaren eerder tegen de Amerikaanse president George Bush waren verkondigd toen de regering zich, volgens de fractievoorzitter van de Schotse Nationale Partij (SNP) in het Lagerhuis Angus Robertson, als 'het schoothondje van de Bush-doctrine in Irak' gedroeg.

(Vorige berichten pagina 19/3 - 2009)

HONGARIJE

BINNENLAND

Parlement verwerpt voorstel voor vervroegde verkiezingen

Op 15 september 2008 wees het Hongaarse parlement een motie om zichzelf te ontbinden af met 207 stemmen tegen en 171 stemmen voor. De motie was ingediend door de kleine conservatieve partij Hongaars Democratisch Forum (MDF), die daarmee nieuwe verkiezingen wilde afdwingen.
De Hongaarse Socialistische Partij (MSZP) vormde sinds april een minderheidsregering, nadat de liberale Alliantie van Vrije Democraten (SZDSZ) was opgestapt, maar wel gedoogsteun bleef geven. De liberalen steunden de MDF-motie niet, waarbij mogelijk een rol speelde dat zij bij vervroegde verkiezingen de kiesdrempel van 5 procent waarschijnlijk niet zouden halen.

Nieuwe minister van Transport benoemd

Premier Ferenc Gyurcsany benoemde op 19 november 2008 de staatssecretaris van Nationale Ontwikkeling en Economie, Csaba Molnar, tot de nieuwe minister van Transport, Telecommunicatie en Energie van Hongarije. De ministerspost was onbezet nadat Molnar's voorganger Pal Szabo zijn ontslag had aangeboden in verband met een groot treinongeluk op 6 oktober, waarbij vier passagiers om het leven waren gekomen.

Extreemrechtse Hongaarse Garde verboden

Op 17 december 2008 bepaalde een rechtbank in Boedapest dat de extreemrechtse beweging Magyar Garda (Hongaarse Garde) moest worden ontbonden en dat haar bezittingen in beslag moesten worden genomen door de Hongaarse staat. De rechtbank stelde dat de beweging angst zaaide onder minderheden in Hongarije en daarmee hun rechten schond. Premier Ferenc Gyurcsany noemde de beweging 'de schande van Hongarije'.

De beweging was in augustus 2007 opgericht en telde inmiddels zo'n vijftienhonderd leden. Ze hield marsen tegen 'zigeunercriminaliteit' en had in oktober 2008 de herdenking van de Hongaarse Opstand van 1956 verstoord. De leden droegen uniformen die aan de Hongaarse fascistische beweging in de nazitijd deden denken.
Leider Gabor Vona van de Hongaarse Garde, tevens partijvoorzitter van de ultrarechtse jongerenpartij Jobbik, kondigde aan tegen het rechtbankbesluit in beroep te zullen gaan. Hij verklaarde zich te gaan beroepen op de vrijheid van meningsuiting.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Duitsland compenseert Hongaarse Holocaustoverlevenden

De Duitse regering stemt in met een betaling van 12,3 miljoen euro aan ongeveer 6.500 overlevenden van de nazibezetting van Boedapest, zo maakte de internationale joodse Claims Conference op 6 augustus 2008 bekend. De Claims Conference was in 1951 opgericht en vertegenwoordigde joden in onderhandelingen over compensatie van oorlogsleed. De organisatie had ruim voor de onderhandelingen met Duitsland 25.000 dossiers onderzocht. Directeur Greg Schneider verklaarde na de overeenkomst met de Duitse regering: 'Deze betalingen betekenen een historische erkenning van het gruwelijk lot van de Boedapester joden tijdens de nazivervolgingen.'

Voor de oorlog woonden er 725.000 joden in Hongarije, van wie er 625.000 werden vermoord in de concentratiekampen. De Duitse herstelbetalingen gingen naar de overlevenden van het joodse getto in Boedapest, aangezien alle joden op het Hongaarse plat-

teland waren gedeporteerd en gedood, zo legde Peter Feldmayer van de Hongaarse Associatie van Joodse Congregaties uit aan persbureau *Agence France Press* (AFP).

In 2008 leefden in Hongarije tachtigduizend joden op een totale bevolking van tien miljoen mensen. Hiermee had Hongarije na Frankrijk de grootste joodse gemeenschap in Europa.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hongarije zwaar getroffen door financiële crisis

Aanvankelijk dacht men in Hongarije dat de mondiale kredietcrisis het land niet al te hard zou treffen. Vooral vanaf oktober 2008 werd duidelijk dat deze verwachting niet terecht was.

Volledige garantie banktegoeden

Minister van Financiën Janos Veres maakte op 8 oktober bekend dat de regering met onmiddellijke ingang volledig alle banktegoeden garandeerde. Een dag eerder hadden de ministers van Financiën van de Europese Unie afgesproken de garantie meer dan te verdubbelen, van 20.000 naar 50.000 euro.

Bankstelsel getroffen door liquiditeitsproblemen

Halverwege oktober kwam de Hongaarse bank OTP, de grootste bank in Midden-Europa, in liquiditeitsproblemen. De koers van de forint daalde snel. Deze koersval had grote gevolgen voor de drie miljoen Hongaarse huishoudens die bij banken leningen in euro's, dollars en Zwitserse franken hadden uitstaan.
Op 16 oktober kreeg Hongarije van de Europese Centrale Bank (ECB) 5 miljard euro krediet toegezegd om het bankenstelsel overeind te houden.

Omvangrijke noodhulp toegewezen

Hongarije werd extra hard door de kredietcrisis getroffen omdat deze samenviel met een begrotingscrisis waarmee het land sinds 2006 kampte. Om de effecten van de financiële crisis het hoofd te bieden, kreeg Hongarije op 29 oktober in totaal 25 miljard dollar (ca. 19,6 miljard euro) noodhulp toegezegd van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Europese Unie en de Wereldbank. Deze organisaties stelden respectievelijk 16, 8 en 1 miljard dollar beschikbaar.

Miljardensteun voor banksector

De noodhulp werd deels besteed aan ondersteuning van het nationale banksysteem. Op 6 november stelde de Hongaarse regering daarvoor 600 miljard forint (ca. 2,3 miljard euro) beschikbaar. De helft van het bedrag was bestemd voor de verbetering van de kapitaalpositie van banken en de andere helft diende als garantiefonds. Op deze gelden kon tot respectievelijk 31 januari 2009 en eind 2009 een beroep worden gedaan.

Steun voor particuliere leners

Op 7 november 2008 sloot de Hongaarse regering met negen banken een overeenkomst om de gevolgen van de kredietcrisis voor particuliere leners te verzachten. Ongeveer 60 procent van de particuliere schuld in Hongarije stond uit in euro's en Zwitserse franken. Volgens de overeenkomst konden particulieren hun leningen in buitenlandse valuta omzetten in leningen in forinten zonder daarvoor de kosten te betalen. Bovendien werden soepeler afbetalingsvoorwaarden afgesproken.
Peter Felcsutti, het hoofd van de Hongaarse Nationale Associatie van Banken, verklaarde dat de overeenkomst tot stand was gekomen onder druk van de Hongaarse regering. 'Om het diplomatiek te zeggen: het plan kwam niet van de banksector.'

Miljardensteun voor bedrijven

Op 13 november presenteerde de Hongaarse regering tijdens een landelijk economisch forum in Boedapest een omvangrijk steunplan voor het bedrijfsleven ter waarde van 1.400 miljard forint (ca. 5,4 miljard euro). De ondersteuning gold volgens een verklaring van minister van Economische Zaken Gordon Bajnai voor een periode van twee jaar, gedurende welke Hongaarse bedrijven toegang kregen tot directe subsidies door het hergroeperen van fondsen van de Europese Unie. Het geld kwam dus niet uit de buitenlandse noodhulp die op 29 oktober was toegezegd.
Het bedrijvenplan voorzag onder meer in kredieten tot 192.000 euro, kredietgaranties en goedkopere leningen voor 2.300 kleine en middelgrote bedrijven die in de exportsector werkten.

Hulp bij financiering Europese opdrachten

Premier Ferenc Gyurcsany presenteerde op 10 december plannen om de economie van Hongarije nieuw leven in te blazen. Hij kondigde aan dat bedrijven die Europese opdrachten hadden gekregen binnen vijftien dagen 40 procent van de hiervoor benodigde financiering konden aanvragen bij de regering. Hierdoor zou op korte termijn 100 tot 150 miljard forint (ca. 380-580 miljoen euro) in de economie worden gepompt, waarbij prioriteit zou worden gegeven aan de bouw. De maatregel moest de vergaande terughoudendheid tot kredietverlening bij de banken opvangen.

Lagere inflatie in 2008

De inflatie over 2008 is in Hongarije op 6,1 procent uitgekomen, zo maakte het Nationaal Bureau voor de Statistiek (KSH) op 15 januari 2009 bekend. Dit was iets hoger dan voorspeld. In 2007 bedroeg de inflatie 8,0 procent.

Renteverlaging afgekondigd

De Hongaarse centrale bank, de Magyar Nemzeti Bank (MNB), verlaagde op 19 januari 2009 de basisrente met 0,5 procentpunt tot 9,5 procent. De dag daarvoor had de ECB voor de eurozone eveneens 0,5 procent van de basisrente afgehaald en deze op 2,0 procent gebracht.

Op 22 oktober had de MNB de rente nog met 3 procentpunt tot 11,5 procent verhoogd om de koers van de wegzakkende forint te ondersteunen. Daarna werd tot driemaal toe – op 24 november, 8 december en 22 december – de rente juist verlaagd, telkens met 0,5 procentpunt. Dat was volgens de bank nodig om dreigende deflatie tegen te gaan.

Snelle waardevermindering forint

In januari 2009 bereikte de koers van de forint een dieptepunt. De waardedaling van de Hongaarse munt was al op 10 oktober scherp zichtbaar geworden, toen 272 forint

Hongarije

voor een euro moest worden betaald, tegen 249 forint de dag daarvoor. De koers zakte op 20 januari verder naar beneden tot 287,50 forint voor een euro. Financiële deskundigen voorspelden een verder wegglijden van de munt, tot een koers van 289 (290 forint voor een euro later in 2009.
Met de inzakkende koers ging de waardevermeerdering van de munt gedurende de zomer van 2008, die het resultaat was van het strenge bezuinigingsbeleid van de regering, weer verloren. De waardedaling van de forint werd volgens financiële analisten veroorzaakt door kapitaalvlucht en paniekverkopen.

Valutaruil met Zwitserland

De centrale banken van Hongarije en Zwitserland kwamen op 28 januari 2009 een tijdelijke valutaruil overeen om de fondsen van Zwitserse franken bij de Hongaarse banken te versterken. Banken in Hongarije hadden de jaren daarvoor veel Zwitserse franken geleend, met name voor de financiering van hypotheken. Hypotheken in franken en euro's kenden een lagere rente dan hypotheken in de nationale munt.

Krediet van Europese Investeringsbank

De Europese Investeringsbank (EIB) opende voor Hongarije op 29 januari een kredietlijn van 440 miljoen euro 'om de concurrentiekracht te versterken'. Tot 2012 kon Hongarije dit bedrag in vijftien termijnen opnemen ter cofinanciering van lokale ontwikkelingsprojecten. In 2009 kon een beroep worden gedaan op 132 miljoen euro.

Stijgende werkloosheid

Het KSH maakte op 30 januari bekend dat het werkloosheidscijfer in Hongarije in de periode oktober-december 2008 was gestegen tot 8,0 procent. In augustus-oktober was dat nog 7,8 procent.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Constitutioneel Hof verbiedt partnerschapsverdragen

Op 15 december 2008 verbood het Constitutioneel Hof van Hongarije een wet die partnerschapsverdragen tussen ongehuwde mannen en vrouwen en homokoppels mogelijk maakte. De wet was een jaar eerder door het parlement aangenomen en zou per 1 januari 2009 van kracht worden.
Het hof noemde de wet 'onconstitutioneel', omdat deze de status van het huwelijk aantastte door ongetrouwde heteroseksuele paren dezelfde rechten te geven als getrouwde. Volgens het hof zouden partnerschapsverdragen alleen voor homostellen mogen gelden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Beperkingen in gasgebruik opgeheven

De Hongaarse regering hief op 15 januari 2009 de beperkingen op gasgebruik op die een week eerder waren ingesteld. Dit besluit werd uitgevaardigd nadat de gastoevoer ernstig was ontregeld door de gasoorlog tussen Rusland en Oekraïne. Grootverbruikers van gas kregen sinds 7 januari slechts vier uur per dag gas geleverd, nadat de dag daarvoor de gastoevoer uit Rusland via Oekraïne helemaal was gestopt.

Premier Ferenc Gyurcsany stelde op 21 januari dat Hongarije de gascrisis goed had doorstaan. Hij dankte dit aan de grote gasreserves die Hongarije in de afgelopen vijf tot zes jaar had opgebouwd. De hiervoor uitgegeven belastinggelden vond hij daarom goed besteed.
Hongarije was voor zijn gasvoorziening voor 90 procent afhankelijk van de import van Russisch gas.

(Vorige berichten pagina 438/1 e.v. - 2008)

ITALIË

Italië

BINNENLAND

Omstandigheden in vluchtelingenkamp 'ondraaglijk'

Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) beschreef de omstandigheden in een detentiecentrum voor illegale migranten op Italië's zuidelijkste eiland Lampedusa als 'ondraaglijk'. 'Het centrum herbergt 1.840 illegale immigranten terwijl de capaciteit 850 is', zo zei UNHCR-vertegenwoordiger Laura Boldrini op 21 januari 2009. 'Sommige immigranten moeten buiten in de kou en de regen slapen met alleen een plastic vel als bedekking', zo stelde zij. Een van de oorzaken van het probleem was volgens haar het nieuwe immigratiebeleid van de Italiaanse regering, waarbij immigranten direct naar hun land van herkomst moesten worden teruggestuurd in plaats van te worden overgebracht naar andere centra op het Italiaanse vasteland. Er verbleven, zo zei Boldrini, in het centrum nog steeds immigranten die al met kerstmis waren aangekomen en intussen waren er al weer vele immigranten bijgekomen.

Het Italiaanse ministerie van Binnenlandse Zaken schatte dat 31.700 immigranten in 2008 op Lampedusa aan land waren gekomen, een toename van 75 procent vergeleken met 2007.

Inwoners van Lampedusa protesteren

Zo'n tweeduizend personen protesteerden onder aanvoering van burgemeester Bernardino De Rubeis op 27 januari 2009 op Lampedusa tegen het beleid van de regering om illegale immigranten direct naar hun land van herkomst terug te sturen. Winkels waren gesloten en openbare diensten staakten. De demonstrerende Italianen wierpen een bloemenkrans in zee om de nagedachtenis te eren van bootvluchtelingen die verdronken waren. 'Wij zijn verenigd door dezelfde universele pijn', zei priester Stefano Nastasi.

De demonstratie werd gehouden vier dagen nadat zo'n zevenhonderd vluchtelingen uit het overvolle detentiecentrum waren gebroken. Zij hielden een dramatisch protest voordat de meesten naar het centrum terugkeerden.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Gerechtshof bevestigt schadevergoeding voor nazislachtoffers

Geen vrijstellingsverdrag met Duitsland kan een blokkade vormen voor de schadevergoedingen die volgens het hoogste Italiaanse gerechtshof betaald moeten worden aan families van Italianen die in de Tweede Wereldoorlog slachtoffer zijn geworden van nazi-oorlogsmisdaden, aldus een uitgeschreven vonnis van 13 januari 2009. Het hof had zijn uitspraak al gedaan in oktober. Het ging om de moord op 203 mannen, vrouwen en kinderen in Arezzo in de provincie Toscane op 29 juni 1944.

Het was voor het eerst dat Duitsland voor een Italiaans strafhof was gedaagd met de eis om compensaties te betalen.
De families van negen van de slachtoffers van Arezzo kregen in 2007 van een militaire rechtbank 800.000 euro schadevergoeding toegewezen. Hierna had een advocaat namens de Duitse regering naar voren gebracht dat eerdere overeenkomsten tussen de twee landen een eind hadden gemaakt aan dit soort rechtszaken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Gebrek aan talenkennis' zou banken hebben behoed voor crisis

De Italiaanse minister van Financiën Giulio Tremonti opperde in een op 13 januari 2009 verschenen interview een bijzondere reden waarom Italiaanse banken gespaard waren voor het debacle van de vergiftigde Amerikaanse hypotheekleningen, dat aan de basis lag van de kredietcrisis. 'Onze banken hadden weinig te lijden van die crisis. Er zijn er weinig waar Engels wordt gesproken. Daardoor werden ze maar uiterst beperkt blootgesteld aan giftige waardepapieren', zo verklaarde Tremonti tegenover het Franse dagblad *Les Echos*. 'Daarom komen ze ons als regering ook niet om redding vragen', voegde hij daaraan toe.

Parlement keurt steunmaatregelen voor burgers en bedrijven goed

Het Italiaanse parlement gaf op 14 januari 2009 met 327 tegen 252 stemmen goedkeuring aan een 5 miljard euro kostend plan om de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis te bestrijden. De maatregelen voorzagen in steun voor gezinnen en bedrijven. Ongeveer de helft van het geld was bestemd voor toelagen tussen 200 en 1.000 euro voor gezinnen met lage inkomens. Voor bedrijven kwamen er belastingprikkels en -kortingen.

Inflatie in 2008 op recordhoogte

Het nationaal statistisch agentschap ISTAT maakte op 15 januari 2009 bekend dat de inflatie in Italië over 2008 gemiddeld 3,3 procent had bedragen. Dat was het hoogste percentage in twaalf jaar. In 2007 lag de inflatie op gemiddeld 1,8 procent. De stijging werd vooral veroorzaakt door de hoge prijzen voor olie, voeding en grondstoffen.

JUSTITIE

Maffiabaas Setola gearresteerd

De politie arresteerde op 14 januari 2009 een van Italië's meest gezochte maffialeiders, Giuseppe Setola. Hij was twee dagen eerder nog aan arrestatie ontsnapt door te vluchten via rioolpijpen die middels een tunnel verbonden waren met zijn huis bij Napels.
Setola (38) was een leider van de machtige Casalesi-clan die deel uitmaakte van de Camorra, de Napolitaanse maffia.

Italië gaat gevangenissen bijbouwen

Minister van Justitie Angelino Alfano kondigde op 23 januari 2009 plannen aan om nieuwe gevangenissen te bouwen, waarmee zestigduizend extra plaatsen moesten worden gecreëerd. Het aantal gevangenen in Italië stond op 58.200, terwijl de 206 gevangenissen slechts officiële capaciteit hadden voor 43.066. Als gevolg van het cellentekort waren tienduizenden gevangenen tijdelijk vrijgelaten.
Italië's politieke oppositie zag in het nieuwe plan een bevestiging van de harde koers van de regering tegen misdaad en illegale immigratie. Het aantal buitenlandse gevangenen bedroeg nu 21.562, tegenover 18.252 een jaar eerder.

BUITENLANDSE ZAKEN

Conflict met Brazilië over uitlevering 'terrorist' Battisti

Een diplomatieke rel tussen Italië en Brazilië verscherpte zich op 27 januari 2009 toen Rome zijn ambassadeur terugriep na de weigering van Brazilië om de voormalige Italiaanse militant Cesare Battisti uit te leveren. Twee weken eerder had Brazilië Battisti de status van politiek vluchteling verleend. Minister van Buitenlandse Zaken Franco Frattini stelde echter: 'Battisti is een terrorist die de status van politiek vluchteling absoluut niet verdient.'
Battisti (54) was in 1993 in Italië bij verstek veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf voor vier moorden begaan in de jaren zeventig. In die periode bestreden extreemlinkse en extreemrechtse groepen elkaar op leven en dood. Battisti behoorde tot een extreemlinkse groep.

(Vorige berichten pagina 21/2 - 2009)

MONTENEGRO

BINNENLAND

Montenegro erkent onafhankelijkheid Kosovo

De Montenegrijnse regering maakte op 9 oktober 2008 de erkenning bekend van de onafhankelijkheid van Kosovo. Montenegro en Kosovo maakten voorheen beide deel uit van Servië, maar werden in respectievelijk juni 2006 en februari 2008 onafhankelijke staten.

Pro-Servische demonstratie leidt tot gewelddadigheden

Op 13 oktober gingen ongeveer tienduizend pro-Servische demonstranten in Podgorica de straat op om tegen de erkenning te demonstreren. Toen demonstranten het politiekordon rond het parlementsgebouw doorbraken en met stenen naar het gebouw gooiden, zette de politie traangas in om de menigte te verjagen. Er vielen 34 gewonden en er zouden 44 arrestaties zijn verricht.
De oppositie ontkende op 14 oktober verantwoordelijkheid voor het uit de hand lopen van de demonstratie. Volgens de politie waren de organisatoren daarvoor echter wel degelijk verantwoordelijk, maar vanwege hun parlementaire onschendbaarheid konden zij niet vervolgd worden. Oppositieleider Predrag Popovic gaf de schuld aan 'enkele jongeren'.

Parlement ontbindt zichzelf voor nieuwe verkiezingen

Op 26 januari 2009 ontbond het parlement van Montenegro zichzelf, opdat de president nieuwe parlementverkiezingen kon uitschrijven. Deze zouden waarschijnlijk eind maart plaatsvinden. De sociaaldemocratische regering van premier Milo Djukanovic had om verkiezingen gevraagd omdat een nieuwe regering met een nieuw kiezersmandaat beter toegerust zou zijn om aan een volwaardig lidmaatschap van de Europese Unie te werken. In oktober 2007 had Montenegro een Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA) met de EU gesloten, als voorbereiding op een toekomstig lidmaatschap.
Volgens de oppositie had de regering een andere reden om een nieuw kiezersmandaat te verkrijgen: zij wilde daar over be-

Montenegro

schikken vóórdat de gevolgen van de mondiale kredietcrisis echt voelbaar zouden worden in Montenegro.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering kondigt onbeperkte garantie voor banktegoeden af

In antwoord op de mondiale kredietcrisis gaf de Montenegrijnse regering op 20 oktober 2008 een onbeperkte garantie voor banktegoeden af. Tot dan toe gold een maximum van 3.000 euro.
Premier Milo Djukanovic beargumenteerde de 'buitengewone' maatregel met de stelling dat de regering 'psychologisch' iedere paniek onder de burgers wilde voorkomen.

Montenegro maakt 350 miljoen euro vrij voor crisisbestrijding

De Montenegrijnse regering maakte op 28 november 2008 een maatregelenpakket ter waarde van 350 miljoen euro bekend om de gevolgen van de mondiale kredietcrisis op te vangen. Dit bedrag kwam overeen met 10 procent van het bbp. 'Het is een pakket van monetaire en fiscale maatregelen voor lagere belastingen en heffingen en het behoud van de liquiditeit in het systeem', verklaarde minister van Financiën Igor Luksic.

Internationaal Monetair Fonds voorspelt einde economisch hoogtij

Montenegro kende de afgelopen jaren een hoge economische groei: 10,7 procent in 2007 en naar verwachting 8,0 procent in 2008. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voorspelde op 16 december 2008 echter dat aan deze economische hoogtijdagen in 2009 en 2010 een einde zou komen en dat de groei maximaal 2 procent zou bedragen. De mondiale economische crisis zou volgens het IMF vooral gevoeld gaan worden in de toeristische sector, de buitenlandse investeringen en het algemene vertrouwen in de economie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Montenegro vraagt lidmaatschap Europese Unie aan

Als volgende stap na het Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA) uit oktober 2007 vroeg Montenegro op 15 december 2008 officieel het lidmaatschap van de Europese Unie aan. Premier Milo Djukanovic deed dit in Parijs tijdens een ontmoeting met de Franse president Nicolas Sarkozy, op dat moment EU-voorzitter, en de eurocommissaris voor Uitbreiding Olli Rehn. 'Dit is een grote dag voor Montenegro', verklaarde Djukanovic na afloop van de ontmoeting.

(Vorige berichten pagina 559/1 e.v. - 2008)

Nederland

NEDERLAND

BINNENLAND

Prijzen maatschappelijke verdienste

Prix Simone de Beauvoir

Voormalig Nederlands politica Ayaan Hirsi Ali (38) kreeg op 9 januari 2008 in Parijs de eerste *Prix Simone de Beauvoir pour la liberté des femmes* (20.000 euro) toegekend, een prijs die zij deelde met de Bengaalse schrijfster Taslima Nasreen. De onderscheiding werd uitgereikt ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van de Franse schrijfster, filosofe en feministe Simone de Beauvoir (1908-1986).

Boekprijs voor Europese verstandhouding

Tijdens de opening van de Leipziger Buchmesse op 12 maart ontving schrijver Geert Mak (61) de jaarlijkse Boekprijs voor Europese Verstandhouding (15.000 euro) wegens zijn bijdrage aan een groter begrip in Europa. De jury verwees daarvoor onder meer naar zijn historische bundel *In Europa* (2004).

Nipkowschijf

Op 5 juni werd in Amsterdam aan Adriaan van Dis (61) de jaarlijkse Zilveren Nipkowschijf uitgereikt voor zijn documentaireserie *Van Dis In Afrika* (VPRO). Hij werd bekroond vanwege zijn betrokkenheid en mededogen.

Anne Vondelingprijs

Elsbeth Etty, redacteur van dagblad *NRC Handelsblad*, won op 25 juni de Anne Vondelingprijs voor politieke journalistiek. De jury prees Etty (56) voor de scherpe analyses en heldere schrijfstijl.

Journalist voor de vrede

Oorlogsverslaggever Arnold Karskens (1954) werd op 21 september door het Humanistisch Vredesberaad (HVB) verkozen tot 'journalist voor de vrede'. Hij kreeg de onderscheiding voor zijn verslaggeving vanuit Afghanistan zonder uit te gaan van westerse vooroordelen. Diezelfde onafhankelijke instelling en de aandacht die hij vroeg voor de rechten van Afghaanse burgerslachtoffers was reden voor de Liga voor de Rechten van de Mens om Karskens op 10 december de jaarlijkse Clara-Meijer-Wichmann penning uit te reiken.

Emmy Award

De uitzending van misdaadverslaggever Peter R. de Vries (51) over de verdwijning van Natalee Holloway op Aruba won op 22 september een Emmy Award, een Amerikaanse televisieprijs. Het betrof de reportage waarin Joran van der S. voor een verborgen camera betrokkenheid erkende bij de verdwijning van de Amerikaanse scholiere.

Erasmusprijs

De Erasmusprijs (150.000 euro) van de Stichting Praemium Erasmianum (SPE) werd op 7 november uitgereikt aan de Brits-Nederlandse schrijver, essayist en politiek commentator Ian Buruma (56). Hij was in New York hoogleraar democratie, mensenrechten en journalistiek en bekleedde de Cleveringa-leerstoel aan de Universiteit Leiden (UL). Buruma kreeg de prijs voor zijn rol in het debat over Oost en West.

VVOJ-prijs

De Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ) bekroonde Joep Dohmen (48), redacteur van *NRC Handelsblad*, op 21 november in Brussel voor zijn artikelenreeks 'Chaos bij de belastingdienst'. In de categorie audiovisueel werd de prijs toegekend aan Marije Meerman, William de Bruijn en Barbara Coolen van het VPRO-televisieprogramma *Tegenlicht* voor hun programma over Irak, 'De verkoop van een oorlog'.

Journalist van het jaar

De redactie van vakblad *De Journalist* riep op 18 december Bram Vermeulen (34) uit tot Journalist van het jaar, vooral vanwege zijn

correspondentschap in Zimbabwe, waar hij in risicovolle omstandigheden moest werken. Hij was journalist voor het *NOS Journaal*, de *Wereldomroep* en *NRC Handelsblad*.

Democraten 66 boeken grootste ledenwinst over 2008

Voor het tweede achtereenvolgende jaar daalde in 2008 het aantal leden van Nederlandse politieke partijen, zo bleek op 15 januari 2009 uit cijfers van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP). Alle drie de coalitiepartijen gingen achteruit: de Partij van de Arbeid (PvdA) met 4,8 procent (2.820 leden), de ChristenUnie met 3,4 procent (938 leden) en het Christen-Democratisch Appèl (CDA) met 1,6 procent (1.098 leden).
Bij de oppositie verloor GroenLinks (GL) 5,0 procent (1.100 leden) en was er lichte winst voor de Socialistische Partij (SP). De Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) boekte lichte vooruitgang en werd daarmee iets groter dan de aan haar verwante CU. De grootste ledenwinst boekte Democraten 66 (D66), dat er 2.075 leden bij kreeg en daarmee met 20,0 procent groeide. Ook de Partij voor de Dieren (PvdD) kreeg er veel leden bij: het aantal nam toe met 1.040 ofwel 14,9 procent. Tenslotte herstelde de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) zich van haar achteruitgang in het voorgaande jaar: ze won 2,4 procent door een ledenwinst van 871.

Minister van Defensie Van Middelkoop overleeft motie van wantrouwen

De overgrote meerderheid van de Tweede Kamer sprak op 22 januari 2009 tijdens een spoeddebat het vertrouwen uit in Eimert van Middelkoop, minister van Defensie namens de ChristenUnie (CU). Een motie van de Partij voor de Vrijheid (PVV) en onafhankelijk kamerlid Rita Verdonk werd door alle overige fracties verworpen. Aanleiding voor het debat waren verwarring wekkende uitspraken van Van Middelkoop die – op weg naar de provincie Uruzgan in Afghanistan waar hij de Nederlandse militairen zou bezoeken – tijdens een tussenlanding in Azerbeidzjan twee journalisten te woord had gestaan. Zijn opmerkingen gingen over de vraag wat Nederland zou doen na 2010, wanneer er een einde zou komen aan de Uruzgan-missie.
Er verschenen verslagen van het vraaggesprek in de dagbladen *De Telegraaf* (27 december) en het *Nederlands Dagblad* (30 december), maar de weergave van Van Middelkoops woorden verschilde. Volgens De Telegraaf had hij gezegd dat de Nederlandse troepen na 2010 ook niet elders in Afghanistan zouden worden ingezet, maar in het andere dagblad stond dat er volgens de minister geen 'nieuwe, grote missie in Afghanistan' zou komen. Dat was conform het kabinetsbeleid dat de ongeveer veertienhonderd personen tellende missie definitief beëindigd zou worden, maar dat er in geval van een nieuw verzoek opnieuw geoordeeld zou worden. Tijdens het debat werd duidelijk dat dit ook het beleid zou blijven.
Eerder had Van Middelkoop ontkend een interview te hebben gegeven aan De Telegraaf, dat hem dagen lang als 'leugenaar' betitelde. De minister sprak van een misverstand: hij had met een redacteur van de krant gepraat, maar dit niet als een vraaggesprek opgevat. Zijn medewerkers van de afdeling voorlichting hadden de weergave ervan echter wel geaccordeerd. Hij bood tijdens het debat excuses aan, zowel aan de Telegraaf als aan de Tweede Kamer.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid stijgt in laatste kwartaal 2008

De negatieve gevolgen van de financieel-economische crisis voor de werkgelegenheid in Nederland werden voor het eerst duidelijk zichtbaar in cijfers die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op 22 januari 2009 publiceerde. Deze gaven aan dat in het laatste kwartaal van 2008, met een werkloosheidspercentage van 3,7 procent (285.000 mensen), een einde was gekomen aan een drie jaar durende dalende trend. Het aantal werklozen begon vooral toe te nemen onder jongeren tussen 15 en 24 jaar. Omdat de daling pas laat in het jaar inzette, lag de werkloosheid over heel 2008 nog wel duidelijk beneden het niveau van 2007.

Groot aantal ontslagen in midden- en kleinbedrijf verwacht

Het doorzetten van deze trend zou naar verwachting hard aankomen bij het midden- en kleinbedrijf, waar 4,2 miljoen mensen werkzaam waren. Het Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIM) concludeerde op 20 januari uit een onderzoek in opdracht van ondernemingsvereniging MKB-Nederland dat er in 2009 tussen de dertigduizend en vijftigduizend arbeidsplaatsen zouden verdwijnen. In 2008 waren er nog zeventigduizend banen bijgekomen. Het grootste werkgelegenheidsverlies zou plaatsvinden in de bouw, de horeca, de industrie en de detailhandel. Alleen de zorg bleef nog gespaard.

Massaontslagen bij grote ondernemingen aangekondigd

Eind januari meldden een viertal grote internationale bedrijven massaontslagen, die gedeeltelijk in Nederland vielen: bank-verzekeraar ING Groep, elektronicaconcern Philips, staalconcern Corus en luchthaven Schiphol. Sinds september 2008 hadden al een reeks andere bedrijven verlies van arbeidsplaatsen aangekondigd.

Overzicht belangrijkste ontslagaankondigingen, met vermelding van de aantallen in Nederland:

2008
12 september: chipmaker Next eXPerience (NXP): 1.300
29 september: chemieconcern AkzoNobel: een nog onbekend aantal
7 oktober: Amerikaanse computerfabrikant Hewlett-Packard (HP): 560
4 november: Mirror Controls International (MCI) (onderdelen voor autospiegels): 65
14 november: Telegraaf Media Groep: 500
18 november: schuifdakenproducent Inalfa: 90
22 november: Philips Healthcare: 340
5 december: BE Semiconductors (toeleverancier chipindustrie): 200
10 december: Menzies Aviation: 100 op Schiphol (bagageafhandeling)
15 december: chemieconcern DSM: een nog onbekend aantal
15 december: vrachtwagenproducent DAF: 170 (130 mensen intern herplaatst)
18 december: chipmachinefabrikant ASML: 1.000
18 december: automatiseerder Ordina: 350

2009
9 januari: chipmachinefabrikant ASMI: 200 in Almere
12 januari: printer- en kopieermachinefabrikant Océ: 1.200 in 2008 en 2009
15 januari: Silvo specerijenproductie: een nog onbekend aantal
20 januari: veilinghuis Sotheby's in Amsterdam: 40
24 januari: bouwbedrijf Heijmans: 650
24 januari: computerbedrijf Microsoft: een nog onbekend aantal in Nederland
26 januari: raambekleder Hunter Douglas in Rotterdam: 80

Nederland

ING

ING meldde op 26 januari een verlies van 3,9 miljard euro over het laatste kwartaal van 2008. De oorzaak lag vooral in afschrijvingen op aangetaste hypotheekbeleggingen in de Verenigde Staten. Om bij te dragen aan een kostenbesparing van ruim 1 miljard euro per jaar vanaf 2010 zouden internationaal zevenduizend banen verdwijnen, waarvan duizend in Nederland. De ontslagen zouden vooral vallen in de verzekeringstak van het bedrijf.

Philips

Het verlies over de maanden oktober-december bedroeg bij Philips 5 miljard euro, zo maakte het concern op 26 januari bekend. Het was het eerste kwartaalverlies sinds 2003. Een belangrijke oorzaak waren de teruglopende verkopen in de consumentenelektronica en de lichtsector. Ook afschrijvingen op de aandelen die Philips had in andere bedrijven speelden een rol. Op het totale wereldwijde personeelsbestand van 121.000 zouden 6.000 mensen ofwel 5 procent hun baan verliezen. Hoeveel daarvan in Nederland zouden vallen, was nog niet bekend.

Corus

Het op één na grootste staalconcern van Europa, het Brits-Nederlandse Corus dat in handen was gekomen van het Indiase Tata Steel, kondigde op 26 januari het ontslag aan van 3.500 mensen. Van hen werkten er achthonderd in het Nederlandse IJmuiden. Er zou naar worden gestreefd de ontslagen zoveel mogelijk op vrijwillige basis te doen plaatsvinden. Corus leed onder een sterk teruglopende vraag naar staal en een sterke daling van de internationale staalprijs.

Schiphol

De Schiphol Group maakte op 27 januari bekend dat haar personeelsbestand van 2.200 werknemers eind 2010 met 10 tot 25 procent zou zijn ingekrompen. Tot het bedrijf behoorden behalve Schiphol Amsterdam ook de luchthavens van Rotterdam, Lelystad en (voor 51 procent) Eindhoven. Het aantal werknemers zou worden verminderd via natuurlijk verloop, uitbesteding van werkzaamheden en het vervallen van arbeidsplaatsen. De maatregel was een antwoord op de toenemende internationale concurrentie en de sterke afname van het passagiers- en vrachtvervoer.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grootste afname Nederlandse export in zeven jaar

Volgens cijfers die op 15 januari 2009 werden gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) was de Nederlandse export in november 2008 met 5 procent gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Het was de grootste afname van de uitvoer in bijna zeven jaar. Ook het handelsoverschot nam in deze jaarperiode af en wel met 1,4 miljard euro tot 2,8 miljard euro. Dat was het resultaat van het verschil tussen de importwaarde (26,4 miljard) en de exportwaarde (29,2 miljard).

SNS Bank vraagt staatsgarantie

De SNS Bank liet op 19 januari 2009 weten dat ze gebruik zou maken van de garantieregeling die in oktober door de regering was ingesteld. Deze moest het interbancaire vertrouwen stimuleren zodat er meer bereidheid zou zijn tot het verstrekken van onderlinge leningen. De SNS Bank zou een obligatielening uitgeven van 2 miljard euro, waarvoor de Nederlandse staat garant zou staan. Ze was na leasemaatschappij Leaseplan en de bank NIBC, die zich in november hadden aangemeld, de derde financiële instelling die van de regeling gebruik maakte.
De SNS Bank was onderdeel van bank-verzekeraar SNS Reaal, die in november ook al overheidssteun ter waarde van 750 miljoen euro had gekregen. Dat gebeurde in het kader van een steunregeling voor levensvatbare bank- en verzekeringsbedrijven, waarvoor het kabinet in oktober 20 miljard euro beschikbaar had gesteld.
De koers van het aandeel SNS Reaal daalde op 20 januari 2009 met bijna 6 procent.

Nederlandse huishoudens verliezen 152 miljard euro aan vermogen

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meldde op 19 januari 2009 dat de Nederlandse huishoudens in de periode januari-september 2008 gezamenlijk een bedrag van 152 miljard euro aan belegd vermogen hadden verloren. Verliezen van een dergelijke hoogte waren nooit eerder voorgekomen. Zij waren het gecombineerde resultaat van verliezen op aandelen en beleggingsfondsen, de koersval van beleggingen van pensioenfondsen en verliezen van beleggingen in onder meer beleggingshypotheken.

Pensioenen dreigen onbetaalbaar te worden

Uit cijfers die de vier grootste Nederlandse pensioenfondsen op 29 januari 2009 bekendmaakten, bleek dat zij zwaar getroffen waren door de financiële crisis. De verliezen op aandelen liepen voor hen in het vierde kwartaal van 2008 op tot meer dan 20 procent. Over het hele jaar lagen deze nog aanzienlijk hoger. Hun financiële positie werd daarnaast ernstig aangetast door de snel dalende rente, waardoor de pensioenverplichtingen hoger werden.
Het ging om Stichting Pensioenfonds ABP (met ruim een miljoen aangesloten ambtenaren en leraren het grootste Nederlandse fonds), het Pensioenfonds Zorg en Welzijn, het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektro (PME) en het Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). De verhouding tussen de waarde van beleggingen en de pensioenverplichtingen, die wettelijk op tenminste 105 procent moest liggen, was afgenomen tot respectievelijk 92 procent (Zorg & Welzijn), 90 procent (ABP en PME) en 87 procent (PMT).
De meeste fondsen zouden in 2009 de pensioenen niet laten meestijgen met de inflatie, maar ook een verlaging van pensioenen werd niet uitgesloten geacht. Vooralsnog kon alleen Delta Lloyd melden dat de inflatiecorrectie wel zou plaatsvinden omdat het minder risicovolle beleggingskeuzes had gemaakt.

JUSTITIE

Gerechtshof gelast vervolging politicus Geert Wilders

Het gerechtshof in Amsterdam bepaalde op 21 januari 2009 dat Geert Wilders, fractievoorzitter in de Tweede Kamer van de Partij voor de Vrijheid (PVV), moest worden vervolgd wegens haatzaaien en het aanzetten tot discriminatie jegens moslims. Daarmee doorkruiste het de opvatting van het Openbaar Ministerie (OM) om van vervolging af te zien, een besluit waartegen advocaat Gerard Spong een procedure had aange-

spannen op grond van artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering. Dat gaf een klachtrecht inzake een beslissing van het OM om niet tot vervolging over te gaan.
Het OM was van mening dat sommige uitspraken van Wilders krenkend waren, maar als bijdrage aan het maatschappelijk debat niet strafbaar konden worden gesteld. Andere uitspraken betroffen niet moslims zelf, maar het geloof dat zij aanhingen. Het Hof stelde echter dat

'de gewraakte meningsuitingen van Wilders (...) in onderlinge samenhang bezien naar Nederlands recht strafbaar zijn, zowel door hun inhoud als door de wijze van presenteren. Deze wijze van presenteren kenmerkt zich door eenzijdige, sterk generaliserende formuleringen met een radicale strekking, niet aflatende herhaling en een toenemende felheid, waardoor er van haatzaaien sprake is. De meeste uitlatingen zijn (...) tevens beledigend, nu zij de moslimgelovigen wezenlijk in hun religieuze waardigheid aantasten. In de opvatting van het hof heeft Wilders ook door de symbolen van het moslimgeloof aan te tasten wel degelijk de moslimgelovigen zelf beledigd.'

Volgens het gerechtshof hoefden strafvervolging en een mogelijke veroordeling niet in strijd te zijn met de vrijheid van meningsuiting omdat 'haatzaaiende en kwetsende uitlatingen van politici, gelet op hun bijzondere verantwoordelijkheid, ook volgens Europese normen niet door de beugel kunnen'. Het achtte 'haatzaaien in een democratische rechtsorde dermate ernstig dat een algemeen belang aanwezig is om in het maatschappelijk debat een duidelijke grens te trekken.'
Tenslotte poneerde het gerechtshof dat belediging in principe beter niet via het strafrecht kon worden aangepakt, maar daar waren ook uitzonderingen op. De uitspraken van Wilders behoorden daartoe:

'Het hof maakt (...) een uitzondering voor beledigende uitlatingen waarin een relatie met het nazisme wordt gelegd (...). Dit vindt het hof dermate beledigend voor de bevolkingsgroep van moslimgelovigen dat een algemeen belang aanwezig wordt geacht om Wilders daarvoor te vervolgen.'

De verwijzing die het hof maakte naar het nazisme had met name betrekking op Wilders' vergelijking van de Koran met het boek *Mein Kampf* van Adolf Hitler. Het extreme karakter van dergelijke uitspraken had de Anne Frank Stichting op 10 december in haar jaarlijkse *Monitor Racisme & Extremisme* doen concluderen dat de PVV als extreemrechts moest worden betiteld.
Wilders was door zijn optreden geconfronteerd met een groot aantal ernstige bedreigingen. Ditzelfde lot leek nu ook advocaat Spong te treffen die na de uitspraak honderden hatelijke e-mails ontving van aanhangers van de politicus. De daarin geuite dreigementen werden dermate ernstig geacht dat hij, overigens met nadrukkelijke instemming van Wilders, persoonsbeveiliging kreeg.

Elf arrestaties wegens fraude in de bouw

De Rijksrecherche arresteerde op 27 januari 2009 zeven betrokkenen bij de bouwsector op verdenking van het aannemen van steekpenningen. Het ging om twee ambtenaren in Heerlen, één in Maastricht, Nuth, Spijkenisse en Stein en een ambtenaar van de provincie Limburg. Zij zouden hun ambtsgeheim hebben geschonden door gevoelige informatie over aanbestedingen door te spelen. In ruil daarvoor zouden zij onder meer auto's en dure etentjes hebben ontvangen en buitenlandse reizen hebben kunnen maken. Daarnaast werden drie medewerkers plus een voormalig manager van wegenbouwbedrijf Janssen de Jong Infra aangehouden.
Bij dit laatste bedrijf deed de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) dezelfde dag invallen bij zijn vestigingen in Breda, Horst, Meerssen en Valkenswaard omdat het verdacht werd van het maken van verboden prijsafspraken. Ook vier andere, niet met name genoemde Limburgse bouwbedrijven werden van betrokkenheid verdacht en door de NMa bezocht. Janssen de Jong Infra was onderdeel van de Janssen de Jong Groep, die eerder betrokken was bij geheime prijsafspraken in Nederland en op de Nederlandse Antillen.

Strafvermindering in fraudezaak supermarktconcern Ahold

Het gerechtshof in Amsterdam veroordeelde op 28 januari 2009 in hoger beroep drie voormalige topfunctionarissen van supermarktconcern Ahold wegens boekhoudfraude. Een vierde verdachte, de Zweedse ex-commissaris Roland Fahlin, werd vrijgesproken.
Ex-topman Cees van der Hoeven werd een boete van 30.000 euro opgelegd. Voormalig financieel directeur Michiel Meurs, die werd gezien als de drijvende kracht achter de fraude, kreeg een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden, een werkstraf van 240 uur en een geldboete van 100.000 euro. Bestuurder Jan Andreae tenslotte werd veroordeeld tot drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf en een geldboete van 50.000 euro. Alle drie de straffen waren lager dan waartoe zij in mei 2006 door de rechtbank in Amsterdam waren veroordeeld.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Voormalige mijnkoloniën in Brunssum worden beschermd gezicht

Minister van Cultuur Ronald Plasterk wees op 22 januari 2009 vijf mijnkoloniën in Brunssum aan als beschermd gezicht. Rond deze en een aantal andere plaatsen in de Oostelijke Mijnstreek vond vanaf 1910 industriële steenkoolwinning plaats. Tien jaar na de aankondiging van toenmalig minister van Economische Zaken Joop den Uyl dat de mijnen gesloten zouden worden, kwam er in 1975 een einde aan de delfstofwinning. In de mijnkoloniën waren zo'n drieduizend woningen gelegen. Het beschermde gezicht omvatte daarnaast twee parken en een mijnspoortracé. Aanwijzing als beschermd gezicht was erop gericht de samenhang en het historisch karakter van het gebied voor de lange termijn te behouden. De beslissing daartoe werd genomen na onderzoek door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) naar de cultuurhistorische waarden van het mijnbouwerfgoed.

Ramsey Nasr gekozen tot Dichter des Vaderlands

Ramsey Nasr werd op 28 januari 2009 voor een periode van vier jaar gekozen tot de nieuwe Dichter des Vaderlands. De vijfendertigjarige, in Antwerpen woonachtige en half-Palestijnse Nasr was behalve dichter ook schrijver, essayist, acteur, regisseur, librettist en vertaler.
Nasr werd de opvolger van Driek van Wissen die deze eretitel sinds 2005 droeg. Tussen 2000 en 2004 was Gerrit Komrij de eerste Dichter des Vaderlands, waarna de titel onofficieel tijdelijk werd waargenomen door Simon Vinkenoog. Het was een initiatief van dagblad *NRC Handelsblad*, de Nederlandse Programma Stichting (NPS) en de stichting Poetry International.

(Vorige berichten pagina 24/1 - 2009)

Russische Federatie

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Russisch-orthodoxe kerk kiest nieuwe leider

De tijdelijke leider van de Russisch-orthodoxe kerk, metropoliet Kirill, werd op 27 januari 2009 met grote meerderheid tot patriarch gekozen. Hij volgde daarmee Aleksi II op, die begin december was overleden. Kirill werd gezien als iemand die de kerk zou kunnen moderniseren en mogelijk zou aansturen op een historische verzoening met het Vaticaan. Ook werd gedacht dat hij misschien meer autonomie zou nastreven ten opzichte van de Russische staat. Kirill werd gekozen met 508 van de 700 uitgebrachte stemmen tijdens een vergadering in de Kathedraal van Christus de Verlosser in Moskou. Hij versloeg zijn conservatieve rivaal, metropoliet Kliment, die 169 stemmen kreeg. 23 stemmen waren ongeldig. Kirill, die vijf dagen later werd geïnstalleerd, had bijna twintig jaar aan het hoofd gestaan van de afdeling externe betrekkingen van de kerk en had dus ook een belangrijke rol gespeeld in de relatie met het Vaticaan.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid stijgt, roebelkoers daalt

De koers van de roebel daalde sterk op 27 januari 2009, nadat nieuwe cijfers een sterke stijging van de werkloosheid hadden laten zien en een dalende verkoop van consumentenproducten. Dit was het zoveelste bewijs van het feit dat ook de Russische economie door de wereldcrisis hard werd getroffen.
De werkloosheid was eind december tot 5,8 miljoen personen gestegen. Dat was 26 procent meer dan in december 2007, zo liet het Russische bureau voor de statistiek weten. De verkoopcijfers in de detailhandel stegen in december met 4,8 procent, aanzienlijk minder dan de 17,7 procent in dezelfde maand van 2007. De roebel daalde 2,8 procent ten opzichte van de euro (43,7 roebel), maar bleef gelijk tegen de dollar (33 roebel). De roebel daalde sinds augustus 2008 bijna 30 procent ten opzichte van de dollar als gevolg van de sterk gedaalde olieprijs en de grote kapitaalvlucht.

Protesten tegen economische crisis

Duizenden demonstranten kwamen op 31 januari 2009 verspreid over heel Rusland bijeen om te protesteren tegen de gevolgen van de economische crisis. De grootste demonstratie vond plaats in Vladivostok in het Verre Oosten, waar ongeveer drieduizend mensen protesteerden tegen de verhoging van invoerrechten op geïmporteerde auto's. In Moskou vonden ook demonstraties plaats. Er was echter ook een bijeenkomst bij het Kremlin van de partij Verenigd Rusland, die achter de regering stond. Daarbij deelden soldaten thee en koekjes uit.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenadvocaat en journaliste doodgeschoten

Een gemaskerde gewapende man vermoordde op 19 januari 2009 in Moskou op klaarlichte dag de mensenrechtenadvocaat Stanislav Markelov. Markelov was bij tal van rechtszaken betrokken geweest en had onder meer de belangen waargenomen van de familie van een achttienjarig Tsjetsjeens meisje, Elza Koengajeva. Zij was in 2000 door een kolonel van het Russische leger, Joeri Boedanov, verkracht en vermoord. Boedanov was op 16 januari voortijdig vrijgelaten, nadat hij het grootste deel van zijn straf van tien jaar had uitgezeten. Toen hij werd vermoord had Markelov net een persconferentie gegeven waarbij hij aankondigde juridische stappen te zullen ondernemen tegen de voortijdige vrijlating van Boedanov. Een journaliste van de kritische krant *Novaja gazeta*, Anastasia Baboerova (25), raakte bij de moord zwaargewond en overleed later in het ziekenhuis. De in 2006 vermoorde journaliste Anna Politkovskaja werkte ook voor *Novaja gazeta*.

MILITAIRE ZAKEN

Aantal doden in leger door niet-oorlogsgeweld neemt toe

Het ministerie van Defensie van Rusland bevestigde op 19 januari 2009 een bericht dat de strijdkrachten 471 mensen hadden verloren in 2008 door niet-oorlogsgeweld, 30 meer dan in 2007. De overheersende doodsoorzaak was zelfmoord: 231. Het aantal zelfmoorden was overigens in vergelijking met 2007 met een derde gedaald. Het leven van alledag in het leger zag er volgens tal van berichten voor de gewone soldaat nog steeds zeer beroerd uit. Geweld en intimidatie tussen de manschappen onderling was endemisch en leidde vaak tot zelfmoord of tot moord die als zelfmoord werd gemaskeerd. Het ministerie stelde op zijn website dat er naast de 231 zelfmoorden 121 doden waren als gevolg van ongelukken en 19 door het verkeerd hanteren van wapens. 26 personen waren het slachtoffer van moord of kwamen om als gevolg van 'nalatigheid'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gasconflict met Oekraïne escaleert

De toevoer van Russisch gas naar Europa via Oekraïne kwam op 7 januari 2009 helemaal stil te liggen. Steeds meer landen in Midden- en Oost-Europa meldden al snel dat ze grote problemen ondervonden met de elektriciteits- en warmtevoorziening, een groot probleem vanwege de lage wintertemperaturen in de regio. Oostenrijk, Roemenië, Servië, Slowakije en Tsjechië meldden op 7 januari dat ze geen Russisch gas meer uit Oekraïne kregen. Een dag eerder hadden Bulgarije, Griekenland, Hongarije, Macedonië en Turkije al hetzelfde probleem gemeld. Polen importeerde Russisch gas via Wit-Rusland, maar kreeg op 7 januari ook geen gas meer. Ook Duitsland zou daardoor waarschijnlijk geen Russisch gas meer ontvangen. Vooral voor Bulgarije en Slowakije zag de toestand er beroerd uit, omdat beide landen volledig afhankelijk waren van Russisch gas en nauwelijks reserves hadden opgeslagen. Tsjechië en Oostenrijk beschikten wel over alternatieve aanvoerroutes.
Oekraïne en Rusland hadden in eerste aanleg ruzie over nog openstaande rekeningen en de prijs die Kiev zou moeten betalen voor gas voor eigen gebruik. Op de achtergrond speelde de gespannen relatie tussen de twee landen mee, een uitvloeisel van het aan de macht komen in 2004 van de op het Westen georiënteerde Oekraïense president Viktor Joesjtsjenko. Beide landen gaven elkaar de schuld van de gascrisis. Moskou beweerde dat Kiev zijn betalingsverplichtingen niet na kwam en illegaal gas aftapte dat voor Europa was bestemd. Oekraïne stelde dat Rusland een veel te hoge prijs vroeg voor het aan Kiev te leveren gas en dat Moskou de gaskraan zelf had dichtgedraaid. De

Russische Federatie

directies van de staatsgasbedrijven Gazprom van Rusland en Naftogaz van Oekraïne zouden naar Brussel komen voor overleg over de crisis met de Europese Unie. Het geschil tussen de twee landen had vooral betrekking op één pijpleiding, genaamd Droezjba ('Vriendschap'), waardoor 80 procent van het Russische gas naar Europa werd vervoerd, inclusief het gas dat voor Oekraïne bestemd was. Enkele andere gaspijpleidingen tussen Rusland en Europa liepen niet via Oekraïne, maar onder meer via Polen en Wit-Rusland. De capaciteit daarvan kon echter een eventueel stilvallen van Droezjba niet compenseren. Gazprom ontkende op 7 januari overigens nog steeds dat het de gastoevoer via Oekraïne volledig had gestaakt. Technisch moest het voor de Europese Unie geen probleem zijn vast te stellen hoeveel gas Oekraïne binnenkwam en hoeveel eruit ging. De hoog oplopende emoties bij het conflict maakten de zaak er echter niet duidelijker op.

Doorvoer van gas opnieuw geblokkeerd

Oekraïne blokkeerde de gastoevoer naar Europa opnieuw op 13 januari, enkele uren nadat Rusland de gaskraan had geopend. De regering in Kiev stelde dat Rusland volstrekt onacceptabele voorwaarden stelde aan de doorvoer. Op 11 januari waren beide partijen juist akkoord gegaan met een waarnemersmissie van de Europese Unie die moest toezien op de gastoevoer. Later op de dag verklaarde Rusland dat akkoord echter ongeldig omdat Oekraïne op het allerlaatste moment een verklaring had toegevoegd. Daarin stelde Kiev dat er geen sprake was van achterstallige betalingen en dat Rusland in eerste instantie verantwoordelijk was voor het conflict. Na een felle reactie uit Moskou moest Oekraïne die verklaring weer inslikken. Nu leek de weg vrij voor hervatting van de gasaanvoer. Een nieuw geschil doemde echter op doordat Oekraïne een deel van het nieuw aan te voeren gas, zogenaamd 'technisch gas', wilde gebruiken om de doorvoer op gang te houden. Het wilde later met Gazprom onderhandelen over de prijs daarvan, wat dat bedrijf echter niet wilde. Gazprom kwam allerminst zonder kleerscheuren uit de crisis. Het leed een omzetverlies van 800 miljoen dollar.

Einde gasconflict

Rusland zette uiteindelijk op 20 januari de gaskraan richting Europa weer open. Miljoenen Europeanen waren intussen in de kou komen te zitten. Gazprom en Naftogaz lieten weten dat zij een dag eerder een tienjarencontract in Moskou hadden ondertekend om het conflict te beëindigen. De Commissaris voor Energie van de EU, Andris Piebalgs, bestreed de claim van Moskou dat Oekraïne illegaal gas bedoeld voor Europa zou hebben afgetapt. Uit details die over het akkoord tussen Rusland en Oekraïne bekend werden, bleek dat de onderhandelingsdelegatie onder leiding van de Oekraïense premier Joelia Timosjenko had ingestemd met een forse prijsstijging voor het gas dat Kiev van Moskou kocht. Een woordvoerder van de Oekraïense president Viktor Joesjtsjenko liet weten het niet eens te zijn met de door Timosjenko bereikte overeenkomst.

Gazprom zei in een verklaring dat Oekraïne in het eerste kwartaal van 2009 360 dollar per duizend kubieke meter zou betalen en dat de prijs elk kwartaal zou worden bijgesteld. Dat bedrag was aanzienlijk hoger dan de 179,50 dollar die Kiev in 2008 betaalde.

Russische marine bouwt basis in Abchazië

Rusland wilde in 2009 beginnen met de bouw van een marinebasis in de Georgische separatistische regio Abchazië. Dat verklaarde een woordvoerder van de marine op 26 januari 2009 tegen het persbureau *ITAR-Tass*. De Abchazische president Sergej Bagapsj had gezegd dat zijn land in principe akkoord ging met de aanleg van een basis voor schepen van de Russische Zwarte Zeevloot in Otsjamsjira, een havenstadje ongeveer 32 kilometer ten noorden van de Georgisch-Abchazische grens.

Raul Castro bezoekt Moskou

De Cubaanse president Raul Castro arriveerde op 28 januari 2009 voor een bezoek aan Moskou. Castro zei in een interview met het persbureau *ITAR-Tass* dat Cuba de 'wedergeboorte' van Rusland als een positieve factor zag in de internationale politiek. Het bezoek was het eerste van een Cubaanse leider sinds het einde van de Koude Oorlog. Er zouden onder meer plannen ter sprake komen voor een Russisch consortium dat naar olie zou gaan zoeken voor de Cubaanse kust in de Golf van Mexico.

Verenigde Staten

Geen nader onderzoek naar massamoord bij Katyn

Het hooggerechtshof van Rusland verwierp op 29 januari 2009 een verzoek het onderzoek te heropenen naar de massamoord uit 1940 op ruim 20.000 Poolse officieren. De geheime dienst van de Sovjet-Unie, de NKVD, was verantwoordelijk voor deze wandaad. Het meest bekende massagraf werd in 1943 bij de plaats Katyn, vlakbij Smolensk, door de nazi's ontdekt. Nabestaanden van tien van de slachtoffers hadden een verzoek tot heropening van het onderzoek ingediend bij het hooggerechtshof, nadat een lagere rechtbank negatief had gereageerd. President Boris Jeltsin had in het begin van de jaren negentig archiefmateriaal over de zaak aan de Poolse overheid overhandigd.
Door het besluit van het hooggerechtshof was de rest van het Katyn-dossier weer gesloten verklaard. De zaak-Katyn lag in Polen nog altijd zeer gevoelig

Plaatsing raketten afhankelijk van Amerikaans raketschild

Berichten over de opschorting van de plaatsing van Russische raketten in de enclave Kaliningrad, als reactie op de Amerikaanse plannen voor een raketschild in Polen en de Tsjechische Republiek, waren onjuist. Dat viel te lezen in een verklaring op 30 januari 2009 op de website van het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken. Volgens de verklaring had de uitspraak van president Dmitri Medvedev eind 2008 over de plaatsing van Iskander-raketten betrekking op een mogelijke situatie waarin het Amerikaanse raketschild in de uitvoeringsfase zou zijn gekomen.

(Vorige berichten pagina 29/3 - 2009)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

'Organisatoren 11 september' bekennen schuld

Twee mannen die werden beschouwd als de belangrijkste organisatoren van de terreuraanslagen op 11 september 2001 in New York en Washington DC, bekenden op 19 januari 2009 schuld. Zij deden dit tegenover

een militaire rechtbank in de Amerikaanse marinebasis Guantánamo Bay op Cuba.
Ramzi Binalshibh en Khalid Sheikh Mohammed toonden geen berouw. 'Wij deden wat wij deden en we zijn trots op 11 september', zei Binalshibh. Mohammed zei niet bang te zijn dat hij de doodstraf zou krijgen omdat hij voor God had gestreden. Hij weigerde hulp van de advocaat die hem was toegewezen, omdat die 'de mensen die mij hebben gemarteld' zou representeren.

Een dag na de schuldbekentenis trad de nieuwe Amerikaanse president Barack Obama aan. Hij wilde de gevangenis voor terreurverdachten in Guantánamo Bay sluiten. Of de militaire rechters daarna hun bevoegdheid behielden, was onduidelijk.

BINNENLAND

Noodlanding op de Hudson

Een vliegtuig van het type Airbus A320 met 155 inzittenden maakte op 15 januari 2009 een noodlanding op de rivier de Hudson in New York City. Niemand raakte ernstig gewond.

Aangezien het toestel vlakbij Manhattan in het water belandde werd aanvankelijk gevreesd dat het ging om een mislukte poging de terroristische aanslagen van 11 september 2001 te herhalen. In werkelijkheid was het toestel vlak na het opstijgen van luchthaven La Guardia in New York in botsing gekomen met een grote zwerm vogels. Hierdoor waren beide motoren uitgevallen.
Omdat het uitermate moeilijk is een noodlanding op water te maken, zeker op een drukbevaren rivier in een stedelijk gebied, werd piloot Chesley B. Sullenberger als held onthaald.

Bush en Obama voeren groot aantal nieuwe regels door

In januari 2009, de laatste weken van zijn presidentschap, voerde president George W. Bush zeker 65 nieuwe regels door. Het ging hier om bepalingen waarvoor hij geen toestemming van het Congres nodig had. Toen president Obama op 20 januari werd geïnaugureerd, waren 23 van deze nieuwe regels al officieel van kracht en daardoor niet eenvoudig terug te draaien. De andere liet hij tot nader order 'bevriezen'.
Het was traditie in de Verenigde Staten dat presidenten in de weken voor hun vertrek hun bevoegdheden gebruikten om nieuwe regelgeving door te voeren. Doorgaans ging het om zaken die het Congres vermoedelijk niet zou accepteren. Omdat de vertrekkende presidenten probeerden de regels zoveel mogelijk buiten de publiciteit te houden werden ze wel 'midnight rules' (middernachtsregels) genoemd.

Bush versoepelt milieuwetgeving

Een van Bush' nieuwe regels bepaalde dat federale overheidsinstellingen die actief waren in natuurgebieden in het vervolg zelf mochten uitmaken of dit schadelijk was voor bedreigde plant- of diersoorten. Voorheen waren ze verplicht externe wetenschappers te raadplegen. Deze 'midnight rule' kon Obama niet meer ongedaan maken omdat hij al officieel van kracht was. Dit gold ook voor de toestemming die Bush aan mijnbouwbedrijven had gegeven om puin dat overblijft na het afgraven van een berg of heuvel in rivieren te dumpen en om nabij de Grand Canyon in Colorado uranium te winnen. Grote veehouderijen hoefden de luchtvervuiling die dierlijke uitwerpselen veroorzaakten niet meer te rapporteren en mochten in het vervolg zelf inschatten of ze een vergunning nodig hadden om mest in rivieren te dumpen. Het verbod op het dragen van vuurwapens in sommige nationale parken werd afgeschaft, de normen voor de uitstoot van lood werden versoepeld en sommige bedrijven hoefden geen maatregelen meer te treffen tegen 'vluchtige emissie' (schadelijke stoffen die niet langs reguliere weg, zoals een schoorsteen, werden uitgestoten maar ontsnapten via lekken).

Tot slot kreeg het ministerie van Justitie ruimere bevoegdheden om toezicht te houden op het internetgebruik en het mobiele telefoonverkeer van verdachten en werd de termijn waarbinnen veroordeelde plegers van ernstige misdrijven beroep mochten aantekenen, verkort. Dit laatste had als consequentie dat ter dood veroordeelden versneld terechtgesteld konden worden.

Obama houdt regels tegen

Bush had ook bepaald dat fabrieken en olieraffinaderijen die na uitbreiding meer gingen vervuilen geen nieuwe vergunning hoefden aan te vragen bij de federale milieudienst. Omdat deze regel op de dag van zijn inauguratie nog niet van kracht was, kon Obama hem nog tegenhouden. Dat gold ook voor het opheffen van de beschermde status die de grijze wolf had in sommige gebieden in het noorden van het land en de toestemming die Bush had gegeven voor nieuwe olieboringen in Wyoming, Colorado en Utah, onder andere in kwetsbare natuurgebieden.

Ook Obama voert nieuwe regels door

Onmiddellijk na zijn beëdiging op 20 januari gebruikte ook president Obama zijn bevoegdheden om een en ander te veranderen. Zo bepaalde hij dat er grenzen moesten worden gesteld aan de bevoegdheid van oud-presidenten om publicatie van documenten uit hun regeerperiode tegen te houden. Zij mochten nog wel verzoeken om bepaalde informatie geheim te houden, maar konden de Nationale Archieven, waar de stukken werden bewaard, niet verplichten daar gehoor aan te geven. En een dergelijk verzoek mocht uitsluitend worden ingediend als het ging om de zaken die de nationale veiligheid, wetshandhaving of internationale betrekkingen betroffen. Of het werd ingewilligd bepaalde de procureur-generaal, de Nationale Archieven en het Witte Huis. Deze nieuwe regel gold ook voor voormalige vicepresidenten en familieleden van overleden oud-presidenten.

Bush verruimde de mogelijkheid van geheimhouding

Volgens de Presidential Records Act (Wet op presidentiële documenten), die na de Watergate-affaire en het aftreden van president Nixon in 1974 was aangenomen, moesten alle presidentiële documenten worden overgedragen aan de Nationale Archieven. Wel mocht elke oud-president tot twaalf jaar na zijn aftreden de eventuele publicatie ervan blokkeren. Door een presidentieel besluit van George W. Bush uit november 2001 mochten zij echter ook na die twaalf jaar nog geheimhouding eisen, mits de stukken belangrijke informatie bevatten over militaire of diplomatieke zaken, veiligheidskwesties of de communicatie tussen de president en zijn adviseurs. Bush had ook vicepresidenten en familieleden van overleden presidenten deze bevoegdheid gegeven. In oktober 2007 had een rechter dit presidentiële besluit deels verboden, omdat het onwettig zou zijn.

'Cheney wilde documenten geheim houden'

Obama's besluit om het recht op geheimhouding in te perken kwam twee dagen nadat rechter Colleen Kollar-Kotelly uitspraak had gedaan in een zaak tegen Dick Cheney.

De vertrekkende vicepresident had bepaald dat sommige documenten in 'zijn' archief niet presidentieel waren en daarom niet aan de Nationale Archieven overgedragen hoefden te worden. De American Historical Association (AHA) en burgerrechtenorganisaties waren naar de rechter gestapt. Die bepaalde op 19 januari dat Cheney op grond van de Presidential Record Act wel degelijk 'ruime bevoegdheden' had om zelf uit te maken welke stukken naar de Nationale Archieven gingen. Dat hij zijn positie zou misbruiken om bepaalde belangrijke documenten moedwillig uit het zicht van het publiek te houden, zoals de aanklagers vreesden, achtte zij niet bewezen. Wel verwierp zij een claim van de regering-Bush dat buitenstaanders geen rechtszaken mochten aanspannen als zij meenden dat Cheney bepaalde stukken ten onrechte achterhield.

Volgens Tom Blanton, directeur van het Nationale Veiligheidsarchief (NSA), veranderde Obama de regelgeving vooral om te voorkomen dat Cheney publicatie van de stukken die wel in Archieven belandden zou tegenhouden.

Obama wil Guantánamo Bay sluiten

President Obama gaf op 22 januari opdracht het militaire detentiecentrum in Guantánamo Bay op Cuba binnen een jaar te sluiten. De lopende rechtszaken tegen 21 terreurverdachten liet hij 120 dagen uitstellen. In die periode zou worden onderzocht of de geheime militaire tribunalen die in Guantánamo Bay opereerden, legaal waren. Ook liet hij de geheime detentiecentra sluiten die de Central Intelligence Agency (CIA) buiten de Verenigde Staten beheerde, en stelde hij een verbod in op het hardhandig verhoren van terreurverdachten. Met deze maatregelen brak hij radicaal met de strijd tegen terrorisme zoals de regering-Bush die had gevoerd.

In januari 2009 zaten naar schatting 245 terreurverdachten vast in Guantánamo Bay.

Obama draait abortusbesluit Bush terug

President Bush had bepaald dat internationale gezondheidsorganisaties die buiten de Verenigde Staten werkten en abortus propageerden, geen subsidie van de federale overheid mochten krijgen. Obama maakte dit besluit op 24 januari ongedaan. De senaat gaf hier op 28 januari met 60 tegen 37 stemmen zijn goedkeuring aan.
Het verbod was sinds 1984 door alle aantredende Republikeinse presidenten ingesteld en door alle nieuwe Democratische presidenten weer afgeschaft.

Obama beëdigd als president

De Democraat Barack Hussein Obama werd op 20 januari 2009 beëdigd als vierenveertigste president van de Verenigde Staten. De plechtigheid vond plaats voor het Capitool in Washington DC. De National Mall, het park dat zich uitstrekt voor het parlementsgebouw, was opengesteld voor belangstellenden. Ondanks de snijdende kou kwamen daar ruim een miljoen mensen op af.

Obama legt eed twee keer af

Voorafgaand aan de inauguratie woonden Obama met zijn vrouw Michelle een gebedsdienst bij in de episcopale kerk St. John's. Op het podium voor het Capitool vonden meerdere optredens plaats, onder andere van soulzangeres Aretha Franklin en een kwartet dat bestond uit representanten van de vier grootste etnische minderheidsgroepen van de VS: cellist Yo-yo Ma (Chinees), violist Itzhak Perlman (Joods), klarinettist Anthony McGill (Afro-Amerikaans) en pianiste Gabriela Montero (Latijns-Amerikaans).

Eerst zwoer vicepresident Joe Biden trouw aan de staat en grondwet. Daarna legde Obama de eed af. Hij deed dat met zijn hand op de bijbel die in 1861 was gebruikt bij de inauguratie van zijn grote inspirator, president Abraham Lincoln.

De eed werd afgenomen door opperrechter John G. Roberts jr., die zo nerveus was dat hij fouten maakte in de tekst die Obama moest nazeggen. Hoewel dit staatsrechtelijk gezien geen consequenties had, legde de nieuwe president de eed later nogmaals af, zonder publiek.

Historische beëdiging

In zijn inaugurale rede vestigde Obama weinig aandacht op het feit dat hij de eerste Afro-Amerikaanse president van het land werd. Wel zei hij dat hij een man was 'wiens vader minder dan zestig jaar geleden in veel lokale restaurants niet eens zou zijn bediend'. Daarmee onderstreepte hij toch de grote historische waarde van zijn beëdiging.
Hij zei verder dat hij het Amerikaanse volk wilde verenigen door de partijpolitiek te overstijgen en samen de economische problemen aan te pakken en de strijd tegen terrorisme voort te zetten. Tegen die terroristen en anderen die de veiligheid van de Verenigde Staten bedreigden zei hij: 'Wij hebben een langere adem en we zullen jullie verslaan.' Hij voegde daar echter aan toe dat hij niet wilde inleveren op 'onze idealen' om deze strijd te winnen. Met deze uitlating nam hij afstand van de wijze waarop de vertrekkende regering-Bush terreurverdachten behandelde, bijvoorbeeld door ze zonder vorm van proces op te sluiten en hardhandig te laten verhoren. Volgens Obama waren deze praktijken schadelijk voor de rechtsstaat en schonden ze de burger- en mensenrechten.
Obama's regering werd nog niet beëdigd omdat de senaat de genomineerden eerst moest beoordelen.

Obama vraagt om eenheid

Na Obama's beëdiging droeg Elizabeth Alexander haar gedicht 'Praise Song for the Day' (Lofzang voor de Dag) voor, over de bijdragen die de werkende klasse en Afro-Amerikaanse slaven hadden geleverd aan de opbouw van het land. Daarna sprak dominee Joseph E. Lowery een gebed uit.
Later, tijdens een ontmoeting met Congresleden, benadrukte Obama opnieuw dat hij de politieke tegenstellingen wilde overbruggen. Hij riep Democraten en Republikeinen op om met vereende krachten de economische crisis te bestrijden.

Gouverneur van Illinois oneervol ontslagen

De Democraat Rod Blagojevich, gouverneur van Illinois, werd op 29 januari 2009 oneervol ontslagen. De senaat van de Amerikaanse staat had daartoe unaniem besloten.

Verenigde Staten

Gouverneur wilde senaatszetel van Obama verkopen

Blagojevich zou hebben geprobeerd om de senaatszetel van Barack Obama te verkopen. De senator voor Illinois stapte op omdat hij de presidentsverkiezingen had gewonnen. Volgens de regels van de staat moest de gouverneur een opvolger aanwijzen.
De federale recherche (FBI) hield Blagojevich al langer in de gaten omdat hij van corruptie werd verdacht. Zo zou hij steekpenningen hebben aangenomen van een wegenbouwonderneming en het noodlijdende dagblad *Chicago Tribune* financiële steun hebben beloofd op voorwaarde dat het enkele kritische journalisten ontsloeg.
President Obama had in Illinois intensief met Blagojevich samengewerkt, maar zich in 2008 van hem gedistantieerd. Blagojevich zou later in 2009 worden berecht.
De Democraat Patrick Quinn werd de nieuwe gouverneur van de noordelijke staat.

Republikeinen kiezen Afro-Amerikaanse voorzitter

Michael Steele werd op 30 januari 2009 gekozen als voorzitter van het Republikeinse Nationale Comité (RNC). Daarmee werd hij tevens voorzitter van de Republikeinse Partij. Hij kreeg 91 van de 163 uitgebrachte stemmen. De overige stemmen gingen naar Katon Dawson, de voorzitter van de lokale afdeling van de partij in South Carolina.
Steele stond bekend als gematigd conservatief. Hij had gewerkt als bedrijfsadvocaat, was vicegouverneur van Maryland en voorzitter van het GOPAC (Grand Old Party Action Committee), een organisatie die zichzelf op haar website omschreef als 'opleidingsinstituut voor Republikeinen die zichzelf op lokaal of staatsniveau verkiesbaar stellen'.
Dat Steele als eerste Afro-Amerikaan uit de geschiedenis de Republikeinse Partij ging leiden was volgens analisten een reactie op het feit dat de Democraat Barack Obama, eveneens een Afro-Amerikaan, de presidentsverkiezingen had gewonnen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wederom honderden miljarden voor financiële sector

Omdat de maatregelen die de Amerikaanse overheid eind 2008 had getroffen de financiële sector onvoldoende stabiliseerden, gaf de senaat op 15 januari 2009 toestemming om nog eens 350 miljard dollar (ca. 265 miljard euro) uit te trekken voor noodhulp. Het geld was afkomstig uit het noodfonds dat in oktober 2008 in het leven was geroepen om de financiële sector te helpen overleven. Het bevatte 700 miljard dollar, waarvan de helft al in 2008 was besteed.

Financiële injectie voor Bank of America

Op diezelfde dag kreeg de Bank of Amerika, de grootste bank van de Verenigde Staten, een kapitaalinjectie van 20 miljard dollar. Het bedrijf was in de problemen geraakt nadat het in september Merrill Lynch, dat voor miljarden moeilijk inbare leningen had uitstaan, had overgenomen. In ruil voor de steun kreeg de regering aandelen.

Steeds meer executieverkopen

In de Verenigde Staten werd in 2008 beslag gelegd op ruim 860.000 woningen omdat de eigenaren niet aan hun aflossingsverplichtingen konden voldoen. Dat was twee keer zoveel als in 2007. RealtyTrac, een organisatie die gedwongen verkopen van huizen registreerde, maakte dit op 15 januari 2009 bekend. Het aantal Amerikaanse huizenbezitters tegen wie een uitzettingsprocedure werd gestart lag in 2008 op 2,3 miljoen, 81 procent meer dan in 2007. De meeste executieverkopen vonden plaats in de staten Nevada, Florida, Arizona en Californië.

Werkloosheid stijgt snel

Volgens cijfers die de federale overheid in januari 2009 publiceerde was de werkgelegenheid in 2008 afgenomen met 2,6 miljoen banen, de landbouwsector buiten beschouwing gelaten. December spande de kroon, want toen verloren 524.000 mensen hun baan. Eind 2008 was 7,2 procent van de beroepsbevolking werkloos, het hoogste niveau sinds 2003. De meeste ontslagen vielen in de dienstensector, de bouw en de industrie.

Economie krimpt

De Amerikaanse economie kromp in het vierde kwartaal van 2008 met 3,8 procent. De VS hadden in die periode tevens te kampen met deflatie. In december daalden de consumentenprijzen met 0,7 procent ten opzichte van november. In die maand lag de industriële productie 7,8 procent onder het niveau van december 2007.

NATUUR EN MILIEU

Nieuw natuurreservaat in de Stille Oceaan

De Amerikaanse president George W. Bush riep enkele gebieden in de Stille Oceaan die bij de Verenigde Staten hoorden op 6 januari 2009 uit tot natuurreservaat. Zij hadden een gezamenlijke oppervlakte van bijna 506.000 vierkante kilometer. Het ging om koraalriffen rondom de Noordelijke Marianen, de Marianentrog, Rose Atol nabij Samoa en enkele andere onbewoonde eilandjes.

(Vorige berichten pagina 38/2 - 2009)

CHINA

TIBET

Tibet gaat vlucht van dalai lama vieren

Het lokale parlement van Tibet, dat werd gedomineerd door de Chinese Communistische Partij (CCP), besloot op 19 januari 2009 dat 28 maart in het vervolg een officiële feestdag zou worden die 'de dag van de bevrijding uit de slavernij' ging heten.

'Chinezen doen aan geschiedvervalsing'

Tot 1951 was Tibet een boeddhistische theocratie die volgens de Chinese regering bij China hoorde, maar volgens anderen onafhankelijk of de facto onafhankelijk was. De dalai lama bekleedde er in ieder geval de hoogste politieke en religieuze functies. In 1951 trok het Chinese Volksbevrijdingsleger Tibet binnen, maar zette de dalai lama niet af. In 1959 kwam de bevolking in opstand tegen de Chinese aanwezigheid. Het leger greep met harde hand in en de dalai lama vluchtte op 28 maart van dat jaar naar India. Daarna werd Tibet definitief onder communistisch bestuur geplaatst en werden volgens cijfers van de Chinese overheid 1 miljoen Tibetaanse slaven of lijfeigenen, 90 procent van de toenmalige bevolking, 'bevrijd'. Communistisch China typeerde de samenleving van vóór 1959 als 'feodaal'.

Critici, zoals actiegroep International Campaign for Tibet (ICT), beschouwden de Chinezen echter als bezetters en noemden hun kijk op het verleden van Tibet geschiedvervalsing.

Harde aanpak van 'criminaliteit'

De politie in de Tibetaanse hoofdstad Lhasa begon op 28 januari met wat de Chinese staatsmedia een 'harde aanpak' van de criminaliteit noemden. Er werden invallen gedaan in woonhuizen, internetcafés en horecagelegenheden. De overheidskrant *Tibet Daily* wist te melden dat er 30 mensen werden aangehouden voor diefstal en prostitutie en 51 om andere redenen, die niet werden onthuld.
De ICT vermoedde dat het politieoptreden in werkelijkheid bedoeld was om 'de Tibetanen verder te intimideren' met het oog op de naderende vijftigste verjaardag van de anti-Chinese opstand. De autoriteiten zouden rellen vrezen, net als in maart 2008. Onder de arrestanten zouden zich mensen bevinden die zich verzetten tegen de Chinese aanwezigheid in Tibet.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Welvaartsverschil tussen stad en platteland groeit

De Engelstalige staatskrant *China Business News* berichtte op 16 januari 2009 dat in de stedelijke gebieden in 2008 gemiddeld bijna 3,4 keer zo veel werd verdiend als op het platteland. In de steden bedroeg het gemiddelde jaarinkomen 15.800 yuan (ca. 1.557 euro) en op het platteland 4.700 yuan. In hoogontwikkelde agglomeraties als Shenzhen en Shanghai lag het gemiddeld inkomen nog eens een derde boven het stedelijk gemiddelde.
Sinds 2003 was het gemiddelde inkomen in de steden jaarlijks met 74 procent toegenomen. Op het platteland was dat met 31 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

China heeft de derde economie van de wereld

Herziening groeicijfer voor 2007

Het Chinese bureau voor statistiek maakte op 14 januari 2009 bekend dat de economie in 2007 niet met 11,9 procent was gegroeid, zoals in april 2008 was medegedeeld, maar met 13 procent. Dit zou uit nieuwe berekeningen zijn gebleken. Alleen in 2004 was de Chinese economie nog harder gegroeid, en wel met 13,1 procent.
Eind 2007 was de Chinese economie 25,7 biljoen yuan waard. Volgens de wisselkoers van toen was dat 3,5 biljoen Amerikaanse dollar of 2,4 biljoen euro. Hieruit bleek dat in dat jaar niet Duitsland (met een bbp van 3,3 biljoen dollar) de derde economie ter wereld was, zoals steeds was aangenomen, maar China. Op één en twee stonden de Verenigde Staten (13,8 biljoen dollar) en Japan (4,4 biljoen).

Buitenlandse investeringen breken record

Het ministerie van Handel maakte op 15 januari bekend dat de directe buitenlandse investeringen in 2008 zo'n 92,4 miljard dollar (ca. 17,7 miljard euro) bedroegen, 23,6 procent meer dan in 2007 en een historisch record. In de eerste tien maanden van 2008 lag de groei nog op krap 35 procent. In de laatste twee maanden investeerde het buitenland vanwege de internationale kredietcrisis echter veel minder in China, waardoor het gemiddelde fors werd gedrukt.
Omdat de vraag naar Chinese producten wereldwijd inzakte, had ook de export last van deze crisis: in november en december 2008 kromp deze met respectievelijk 2,2 en 2,8 procent op jaarbasis – de grootste terugval in tien jaar tijd. Ondanks dat liep het handelsoverschot in 2008 op tot 295,5 miljard dollar. Dit was het hoogste bedrag ooit en 12,7 procent meer dan in 2007.

Economische groei valt tegen

Vooral door het inzakken van de export en de bouwsector, groeide de economie in 2008 met 'slechts' 9 procent, het laagste percentage sinds 2001. Dit maakte het Chinese bureau voor statistiek op 22 januari 2009 bekend. De groei was onevenredig over het jaar verdeeld: in het eerste kwartaal lag ze op 10,6 procent, maar daarna zakte ze geleidelijk weg tot 6,8 procent in de laatste drie maanden.
Ook de aardbeving die de provincie Sichuan in mei trof, zou de groei hebben getemperd. Mogelijk had ook het melamineschandaal het groeicijfer gedrukt, omdat vrijwel de hele wereld de import van voedingsmiddelen met Chinees melkpoeder had gestaakt. Hierover weidde het bureau voor statistiek echter niet uit.
De binnenlandse consumentenbestedingen namen in 2008 met 21,6 procent toe, maar deze genereerden slechts een klein deel van het bbp en hadden daarom relatief weinig invloed op het groeicijfer. De verkoop van auto's groeide met 6,7 procent. In 2007 was dat nog 22 procent.

Premier Wen haalt uit naar VS

Premier Wen Jiabao zei op 28 januari tegenover het Wereld Economisch Forum (WEF) in het Zwitserse Davos dat de neergang van de wereldeconomie te wijten was aan 'verkeerd macro-economisch beleid in sommige economieën waar weinig gespaard en veel geconsumeerd wordt'. Het was duidelijk dat hij hiermee de Verenigde Staten bedoelde.
Wen zei dat China de crisis in eigen land wilde bestrijden door de binnenlandse consumptie te stimuleren, zodat het minder afhankelijk werd van de export. Om het land internationaal concurrerend te houden, ging de regering de industrie helpen om zichzelf te moderniseren. Daarbij zou er speciale aandacht zijn voor de auto-, staal- en ijzerindustrie.

JUSTITIE

Dissidenten veroordeeld

Ji Sizun, een activist die tijdens de Olympische Spelen in augustus 2008 een vergunning had aangevraagd om te demonstreren voor meer democratie in China en tegen corruptie, werd op 7 januari 2009 tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld.
Tijdens de Olympische Spelen kende Peking enkele officiële 'demonstratiezones', waar iedereen die daarvoor toestemming van de politie had gekregen actie mocht voeren. In werkelijkheid werd er echter niet één vergunning verstrekt. Sinds de dag in augustus waarop Ji een door hem aangevraagde demonstratievergunning kwam ophalen, was hij verdwenen. Op 18 september, de dag waarop hij formeel in staat van beschuldiging werd gesteld, was voor het eerst weer iets van hem vernomen.

Ji werd veroordeeld omdat hij 2006 overheidszegels en officiële documenten zou hebben vervalst. Volgens mensenrechten-

China

organisatie Human Rights Watch (HRW) werden in China regelmatig dissidenten gedetineerd op grond van aantijgingen die niets of weinig met hun politieke activiteiten te maken hadden. Zo kon de staat gemakkelijker volhouden dat er geen politieke gevangenen waren. Bovendien was het onmogelijk om iemand als Ji te veroordelen op het feit dat hij geprobeerd had gebruik te maken van een recht dat de staat hem zelf had gegeven.

Medeoprichter Chinese Democratische Partij achter de tralies

Een rechtbank in de stad Hangzhou veroordeelde Wang Rongqing op 8 januari tot zes jaar gevangenisstraf omdat hij in 1998 betrokken zou zijn geweest bij de oprichting van de Chinese Democratische Partij. De staat beschouwde deze als een illegale oppositiepartij.

Doodstraf voor betrokkenen bij melamineschandaal

Een Chinese rechtbank in Shijiazhuang, provincie Hebei, veroordeelde op 22 januari 2009 drie mensen ter dood omdat zij melamine aan voor consumptie bestemde melk zouden hebben toegevoegd. Zij dachten zo te kunnen verhullen dat de zuivel verdund was met water. In 2008 waren 294.000 zuigelingen ernstig ziek geworden na het consumeren van deze vergiftigde melk. Zes van hen overleden.

Tian Wenhua, de voormalige bestuursvoorzitter van Sanlu, het zuivelconcern dat een centrale rol speelde in het schandaal, kreeg levenslang. Zestien anderen kregen straffen van maximaal tien jaar.

GEZONDHEID EN ZORG

China hervormt gezondheidszorg

De Chinese regering deelde op 21 januari 2009 mee dat zij de gezondheidszorg in drie jaar tijd zou hervormen. De kwaliteit van de ziekenhuizen moest omhoog en de basisverzekering voor ziektekosten moest worden uitgebreid. Het overgrote deel van de bevolking moest in 2011 verzekerd zijn. Verder wilde men de kosten die patiënten zelf voor medische zorg betaalden, verlagen.
De operatie ging naar schatting 850 miljard yuan (ca. 95,9 miljard euro) kosten.

Angola

Meer sociale zekerheid gunstig voor binnenlandse bestedingen

Na de hervorming van het oude communistische zorgstelsel in de jaren zeventig en tachtig was het aanbod van zorg verschraald, vooral op het platteland, en voor Chinese begrippen duur geworden. De ziektekostenverzekeringen waren versoberd en mensen mochten alleen zorg krijgen in de streek waar ze geregistreerd stonden, waardoor arbeidsmigranten feitelijk onverzekerd waren. Ook waren er mensen die helemaal geen ziektekostenverzekering hadden.

Door het gebrekkige verzekeringsstelsel kwam naar schatting de helft van het bedrag dat jaarlijks werd uitgegeven aan medische zorg van patiënten en niet van verzekeraars. Noodgedwongen spaarde het gemiddelde huishouden in 2008 de helft van het inkomen, vooral om geen financiële problemen te krijgen als er iemand ziek werd.
Dit laatste moest in de ogen van de regering veranderen. Door de internationale kredietcrisis, die in China grote economische schade aanrichtte, was volgens de politieke leiders duidelijk geworden dat het land te afhankelijk was van de export. Door de introductie van betaalbare zorg zouden de huishoudens meer geld overhouden om te consumeren. En dat was precies wat de overheid wilde: een groter deel van de economie moest in het vervolg gegenereerd worden door binnenlandse bestedingen. Meer sociale zekerheid zou de bevolking daartoe bewegen.

(Vorige berichten pagina 46/3 - 2008)

ANGOLA

BINNENLAND

MPLA behaalt grote overwinning bij parlementsverkiezingen

Constitutioneel Hof geeft fiat voor deelname aan verkiezingen

Persagentschap *ANGOP* berichtte op 29 juli 2008 dat het Constitutioneel Hof van Angola de kandidatuur van 5.198 personen had goedgekeurd voor de aanstaande parlementsverkiezingen. De gegadigden waren afkomstig uit tien partijen en vier coalities en zouden gaan strijden om 220 zetels.
Volgens opgave van opperrechter Rui Ferreira waren 2.173 kandidaten om verschillende redenen uitgesloten van deelname. Om tot dit besluit te komen had het Hof drie weken lang in samenwerking met advocaten en ambtenaren duizenden documenten over en van de kandidaten doorgeploegd.

Meer dan twee derde van de stemmen voor regeringspartij

Bij de voorlopige uitslagen van de electorale commissie op 7 september bleek dat de Volksbeweging voor de Bevrijding van Angola (MPLA) het gros van de stemmen had gekregen. Uiteindelijk kwam de regeringspartij uit op een percentage van ruim 81 procent. De rivaliserende Nationale Unie voor de Totale Onafhankelijkheid van Angola (UNITA) moest het stellen met iets meer dan 10 procent. UNITA verloor ook traditionele bolwerken als de centrale provincies Huambo, Bie en Benguela.

Spanning over acceptatie uitslag

Velen hielden in de dagen na het bekend worden van de uitslag de adem in. Na de nederlaag bij de laatste verkiezingen in Angola, zestien jaar geleden, had UNITA – toen onder leiding van de in 2002 gesneuvelde Jonas Savimbi – geweigerd zich neer te leggen bij het resultaat en de wapens weer opgenomen.

Verontrustend was dat niet alleen de UNITA, maar ook kleinere partijen het verkiezingsproces deze keer bekritiseerden. Naar hun opvatting was dit allerminst transparant geweest.

Waarnemers Europese Unie gematigd tevreden

Hoewel het hoofd van de waarnemersmissie van de Europese Unie (EU), Luisa Morgantini, de verkiezingen aanvankelijk als 'een ramp' had gekwalificeerd, werden deze later toch als een 'stap voorwaarts naar democratie' betiteld. Niettemin zouden MPLA-leden kiezers hebben omgekocht, was er sprake geweest van intimidatie en zou er met het tellen van de stemmen zijn geknoeid.

De MPLA was volgens de EU-missie door de

Samenstelling regering Angola (25 november 2008)

President
José Eduardo DOS SANTOS

Premier
António Paulo KASSOMA

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Roberto Leal RAMOS MONTEIRO
Buitenlandse Zaken
Assunção Afonso DOS ANJOS
Cultuur
Rosa Maria MARTINS DA CRUZ E SILVA
Economische Zaken
Manuel NUNES JÚNIOR
Energie
Emanuela Afonso VIEIRA LOPES
Familiezaken en Vrouwenbelangen
Genoveva da CONCEIÇÃO LINO
Financiën
Eduardo Leopoldo Severino DE MORAIS
Geologie en Mijnbouw
Makenda AMBROISE
Gezondheidszorg
José VIERA DIAS VAN-DÚNEN
Handel
Maria Idalina DE OLIVEIRA VALENTE
Hotelwezen en Toerisme
Pedro MUTINDI
Industrie
Joaquim DUARTE DA COSTA DAVID
Jeugdzaken en Sport
Gonçalves Manuel MUANDUMBA
Justitie
Guilhermina CONTREIRAS DA COSTA PRATA
Landbouw
Afonso Pedro CANGA
Milieu
Maria DE FÁTIMA MONTEIRO JARDIM
Nationale Defensie
Kundi PAIHAMA
Olie
José Maria BOTELHO DE VASCONCELOS
Onderwijs
António BURITY DA SILVA NETO
Openbaar Bestuur, Werkgelegenheid en Sociale Zaken
António Domingos Pitra COSTA NETO
Openbare Werken
Francisco Higino LOPES CARNEIRO
Oud-strijders en Oorlogsveteranen
Pedro José VAN-DÚNEN
Planning
Ana Afonso Dias LOURENÇO
Sociale Communicatie
Manuel António RABELAIS
Sociale Welvaart
João BAPTISTA KUSSUMUA
Telecommunicatie en Informatietechnologie
José CARVALHO DA ROCHA
Territoriaal Bestuur
Virgílio FERREIRA DE FONTES PEREIRA
Transport
Augusto DA SILVA TOMÁS
Urbanisatie en Huisvesting
Diakumpuna SITA JOSÉ
Visserij
Salamão José LUETE CHIRIBIMBI
Wetenschap en Technologie
Maria Cândida TEIXERA
Zonder portefeuille
António BENTO BEMBE
Zonder portefeuille
Francisca DE FÁTIMA DO ESPÍRITO SANTO DE CARVALHO ALMEIDA

Staatssecretaris voor Rurale Ontwikkeling
Maria Filomena DE FÁTIMA LOBÃO TELO DELGADO
Staatsecretaris voor het Hoger Onderwijs
Adão Gaspar PEREIRA DO NASCIMENTO

Uitslag parlementsverkiezingen Angola
(5 en 6 september 2008)

partij	percentage	zetels
Volksbeweging voor de Bevrijding van Angola (MPLA)	81,6	191
Nationale Unie voor de Totale Onafhankelijkheid van Angola (UNITA)	10,4	16
Sociale Vernieuwingspartij (PRS)	3,2	8
Nationaal Front voor de Bevrijding van Angola (FNLA)	1,1	3
Nieuwe Democratie Electorale Unie-coalitie	1,2	2
De overige deelnemende partijen behaalden geen zetel		

media bovendien meer in de gelegenheid gesteld verkiezingsissues onder de aandacht te brengen dan de oppositiepartijen.

UNITA feliciteert MPLA met overwinning

Enkele dagen na het bekend worden van de uitslag liet UNITA-leider Isaías Samakuva weten dat zijn partij de uitslag accepteerde en hij feliciteerde de MPLA. Op 19 september werd duidelijk dat de verkiezingsnederlaag geen consequenties zou hebben voor Samakuva. Bij een congres van de oppositiepartij bevestigden de aanwezigen het vertrouwen in hem, hoewel hij de partijleiding zelf had aangeboden op te stappen. Volgens de UNITA was de nederlaag te wijten aan externe factoren als intimidatie van stemmers, misbruik van staatsfondsen en corruptie.

Kritische nabeschouwing van Europese Unie

In een op 12 december verschenen rapport van de EU werd de eerder gegeven kritiek toegelicht. Ondanks de lange periode van voorbereiding verliepen de verkiezingen volgens de EU op sommige plaatsen chaotisch omdat het verkiezingsmateriaal en functionarissen niet op tijd arriveerden. Het tellen van de stemmen kenmerkte zich door een gebrek aan transparantie. Er waren geen vertegenwoordigers van partijen aanwezig bij het in de computer invoeren van de uitslagen van de stemlokalen. Bij de uiterst hoge opkomst zette de EU vraagtekens, mede omdat de namen van de burgers die hun stem uitbrachten niet werden gecheckt.
De autoriteiten werden door de EU opgeroepen de onpartijdigheid en de transparantie van het Nationale Verkiezingscomité (CNE) te vergroten.

MPLA geeft miljoenen uit aan verkiezingscampagne

Uit cijfermateriaal van het CNE bleek op 22 januari 2009 dat de MPLA omgerekend 6,7 miljoen euro had uitgegeven tijdens de verkiezingscampagne. Dit was zeven keer het bedrag dat de dertien oppositiepartijen gezamenlijk hadden gespendeerd. De berekeningen van het CNE werden gepubliceerd in de *Jornal de Angola*. Velen waren van mening dat de partij van president José Eduardo dos Santos nog veel meer geld had gebruikt. Hoewel de MPLA ontkende, waren waarnemers van de EU ervan overtuigd dat de regeringspartij de campagne deels met overheidsgeld had betaald.

Staatshoofd predikt verzoening

Tijdens de verkiezingscampagne had president Dos Santos opgeroepen tot grotere eenheid van het Angolese volk. Hij liet toen ook weten de grondwet te willen veranderen en te zullen streven naar een eerlijker verdeling van de natuurlijke rijkdommen van het land. Deze bestond vooral uit grote olievoorraden en de aanwezigheid van diamanten. Bij de exploitatie van de oliebronnen stak Angola inmiddels Nigeria, de grootste producent in Afrika, naar de kroon.

Nieuwe regering gepresenteerd

Op 1 oktober maakte president José Eduardo dos Santos de nieuwe regering van Angola bekend. Deze bestond, inclusief twee staatssecretarissen, uit 37 leden van wie er 17 nieuw waren. Dit laatste gold bijvoorbeeld voor minister van Buitenlandse Zaken Assunção dos Anjos, minister van Olie José Maria Botelho de Vasconcelos en minister Makenda Ambroise die de portefeuilles Geologie en Mijnbouw ging beheren.
De regering wilde meer buitenlandse investeringen aantrekken voor de olie-exploitatie, de diamantindustrie en de landbouw.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regeringspartij wil olieopbrengsten eerlijker verdelen

Tijdens de eerste zitting van het parlement na de verkiezingen op 15 oktober 2008 riepen leden van de MPLA de regering van Angola op naar meer rechtvaardigheid te streven bij de verdeling van de olierijkdom. 'De mensen verwachten dat de regering optreedt in de strijd tegen de armoede en de verbetering van de levenskwaliteit van Angolese burgers en families', merkte volksvertegenwoordiger Bornito de Sousa op. Daarnaast hield hij een pleidooi om de investeringsmogelijkheden in de industrie te vergroten.

Naar verwachting zou Angola in het lopende jaar uitkomen op een economische groei van rond de 20 procent. Dit voorkwam echter niet dat twee derde van de bevolking dagelijks moest rondkomen met omgerekend minder dan 1,50 euro.

Onzekere economische perspectieven

Of de regering werkelijk tegemoet zou komen aan de wens van het parlement, viel te bezien. In een vraaggesprek op 27 januari 2009 met *Reuters* zei Ricardo Gazel, econoom en topmedewerker van de Wereldbank, dat de vooruitzichten voor het Afrikaanse land onzeker waren geworden. Kende de economie in 2008 nog een groei van 15,6 procent, in 2009 zou deze terugvallen tot ongeveer 8 procent. De prijs van olie op de wereldmarkt was bovendien sterk gedaald en met de Organisatie van Olie Exporterende Landen (OPEC) waren afspraken gemaakt de productie te beperken. Het werd dan ook met de dag onzekerder of de uitgaven voor huisvesting, modernere medische voorzieningen en beter onderwijs daadwerkelijk zouden worden opgevoerd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

BP investeert in Angolese oliereserves

Oliemaatschappij British Petroleum (BP) kreeg op 28 juli 2008 groen licht van de Angolese autoriteiten om voor 10 miljard dollar (ca. 6,4 miljard euro) te investeren. De toestemming was afkomstig van het staatsbedrijf Sociedade Nacional de Combustiveis de Angola en was bestemd voor diepwaterboringen in Blok 31, gelegen op een afstand van 250 km van de hoofdstad Luanda. De Britse multinational had al eerder nieuwe reserves in kaart gebracht.
Verwacht werd dat de olieproductie van Angola in 2008 zou oplopen tot 2 miljoen vaten per dag.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Meer dan 400.000 Angolese vluchtelingen teruggekeerd

Uit eind augustus 2008 bekend geworden data van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) bleek dat sinds 2003 meer dan 400.000 Angolezen vrijwillig naar hun vaderland waren teruggekeerd. Meer dan 90 procent van hen was afkomstig uit de buurlanden DR Kongo en Zambia, op afstand gevolgd door Namibië en Congo (Brazzaville).
Repatriëring van de vluchtelingen was een prioriteit van de Angolese regering.

Politie verzamelt meer dan 200.000 illegale wapens

Rádio Nacional de Angola berichtte op 14 oktober 2008 dat de Nationale Politie van het land sinds maart meer dan 200.000 illegale wapens had ingenomen. Volgens ondercommandant Paulo de Almeida betrof het vooral kalasjnikovs en pistolen, en verder grote hoeveelheden munitie. Het illegale wapenbezit was een overblijfsel van de drie decennia durende burgeroorlog die Angola had geteisterd.
Volgens de Angolese wet mochten alleen politiebeambten en militairen wapens dragen.

HRW beschuldigt Angola van marteling in Cabinda

Nieuwsagentschap *afrol News* maakte op 11 december 2008 melding van een rapport van Human Rights Watch (HRW) waarin de Angolese regering inzake Cabinda aan de schandpaal werd genageld. De mensenrechtenorganisatie beschikte over documentatie vanaf september 2007 waaruit bleek dat tenminste vijftien burgers en zes militairen op willekeurige wijze waren gevangengezet en gemarteld. Zij werden ervan beschuldigd misdaden tegen de staat te hebben gepleegd, wat neerkwam op steun aan het Bevrijdingsfront van de Enclave Cabinda (FLEC) – de actieve afscheidingsbeweging in de provincie. Ook was de journalist Fernando Leto na een volgens HRW oneerlijk proces tot twaalf jaar gevangenisstraf veroordeeld.

BUITENLANDSE ZAKEN

EU zet Angolese vliegmaatschappen op zwarte lijst

Uit een door de Europese Unie (EU) opgestelde zwarte lijst die op 14 november 2008 verscheen, bleek het voor alle Angolese maatschappijen verboden nog langer te vliegen naar bestemmingen in de Europese lidstaten. Volgens de EU voldeden de vliegtuigen niet aan de gestelde veiligheidseisen, zoals was gebleken uit een rapportage van de International Civil Aviation Organisation (ICAO). Deze had geconstateerd dat er 'behoorlijke zorgen bestonden over de veiligheid' van het materiaal van alle Angolese maatschappijen.
Een aantal andere Afrikaanse landen werd eveneens getroffen door een totaalverbod.

President ondertekent akkoorden met China

Tijdens een bezoek aan Peking signeerde president Dos Santos van Angola een aantal verdragen over Chinese deelname aan projecten in de infrastructuur en de energiesector. Hij bedankte tevens zijn gastheer, president Hu Jintao, voor de grote hulp aan zijn land in de voorafgaande jaren. China steunde de opkomende oliegrootmacht Angola geregeld met kredieten en was uitgegroeid tot de belangrijkste financiële partner van Angola.
Dos Santos bezocht China voor de tweede

keer binnen vijf maanden. Hij werd vergezeld door enige ministers.

OVERLEDEN

Holden Roberto, nationalistische vrijheidsstrijder

In zijn huis in Luanda overleed op 2 augustus 2007 Holden Álvaro Roberto. Hij werd op 12 januari 1923 geboren in de plaats São Salvador (thans: M'banza-Kongo) in het noorden van Angola. In 1925 verhuisde hij met de familie naar het toenmalige Belgisch-Kongo (thans: DR Kongo), waar hij voor het Belgische ministerie van Financiën ging werken.
Holden Roberto begon zijn politieke activiteiten in 1954 met de oprichting van de Unie van Volkeren uit het Noorden van Angola (UPNA). In de jaren daarna groeide hij uit tot een landelijk bekende strijder tegen het Portugese kolonialisme, waartoe in 1962 door hem het Nationaal Front voor de Bevrijding van Angola (FNLA) werd opgericht. Deze beweging, geïnspireerd door nationalisme en anticommunisme, werd gesteund door de Verenigde Staten. In 1976 verloor de FNLA de strijd om de macht in het onafhankelijk geworden Angola van de Volksbeweging voor de Bevrijding van Angola (MPLA).

(Vorige berichten pagina 410/3 - 2008)

BENIN

BINNENLANDSE ZAKEN

Coalitie president Yayi Boni winnaar parlementsverkiezingen

De coalitie van twintig partijen die president Thomas Yayi Boni steunde won op 31 maart 2007 in Benin de parlementsverkiezingen. Volgens de uitslag die het constitutioneel hof op 7 april bekend maakte, veroverde de Cauri Krachten voor een Verrijzend Benin (FCBE) 35 van de 83 parlementszetels. De partij van de voormalige president Nicéphore Soglo, de Alliantie voor een Dynamische Democratie (ADD), behaalde 20 zetels. De vier miljoen kiesgerechtigden konden kiezen uit 2.158 kandidaten van 26 partijen. Het constitutioneel hof oordeelde dat de verkiezingen onpartijdig, betrouwbaar en transparant waren verlopen, en ook internationale waarnemers waren positief gestemd.
De verkiezingsstrijd werd gezien als een graadmeter voor de in maart 2006 gekozen president Yayi Boni, die economische groei en het bestrijden van corruptie hoog op zijn politieke agenda had gezet.

Uitslag parlementsverkiezingen Benin
(31 maart 2007)
Opkomst: 58,7 procent

partij	aantal zetels
Cauri Krachten voor een Verrijzend Benin (FCBE)	35
Alliantie voor een Dynamische Democratie (ADD)	20
Democratische Vernieuwingspartij (PRD)	10
Sleutel Kracht (FC)	4
Unie voor de Aflossing (UR)	3
Nationale Unie voor Democratie en Vooruitgang (UNDP)	2
De Kracht van Hoop (FE)	2
Coalitie voor een Verrijzend Benin (CBE)	2
Alliantie voor de Heropleving (ALR) 2	
Alliantie voor de Progressieve Krachten (AFP)	1
Partij voor Democratie en Sociale Vooruitgang (PDPS)	1
Herstel de Hoop (RE)	1

Ministers treden direct na benoeming af

Twee ministers die door de Beninse president Yayi Boni op 22 oktober 2008 werden benoemd, traden direct weer af omdat hun partij de aanstelling afwees. De nominaties van Valentin Houde en Léon Ahossi, respectievelijk voor de portefeuilles Sport en Milieu, waren volgens de zogenaamde G-13-groep op basis van persoonlijke gesprekken tot stand gekomen, zonder dat de groep er in betrokken was . De genoemde groep van dertien afgevaardigden was tien maanden eerder uit de coalitie die zich achter de president schaarde, gestapt.
Yayi Boni had gehoopt met de benoeming van Houde en Ahossi de banden met de G-13-groep weer aan te halen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Benin ontvangt 30 miljard dollar steun van Wereldbank

Met de 30 miljard dollar (ca 23 miljard euro) die de Wereldbank Benin op 23 januari 2009 als steun toezegde kon volgens de instelling een stap worden gezet in het uitvoeren van de hervormingsagenda van de regering. Ar-

Samenstelling regering Benin
(5 november 2008)

President:
Thomas Yayi BONI

Ministers:
Administratieve en Institutionele Hervormingen
Bio Gounou Idrissou SINA
Ambtenarenapparaat en Arbeid
Emmanuel TIANDO
Basisonderwijs, Geletterdheid en Nationale Talen
Christine OUINSAVI
Binnenlandse Zaken en Openbare Veiligheid
Felix HESSOU
Buitenlandse Zaken, Afrikaanse Integratie, Franstaligheid en Relaties met de Beninse Diaspora
Moussa OKANLA
Cultuur, Toerisme en Huisnijverheid
Soumanu TOLEBA
Decentralisatie, Lokaal Bestuur en Ruimtelijke Ordening
Dmolo Issa MOKO
Defensie
Issifou Kgui N'DOURO
Familie- en Kinderzaken
Gnimbr DANSOU
Financiën
Soul Man LAWANI
Gezondheidszorg
Kessile TCHALA
Handel, Industrie en Midden- en Kleinbedrijf
Gregoire AKOFODJI
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Vicentia BOCCO
Institutionele Relaties en Woordvoerder van de regering
Alexandre HOUTONDJI
Jeugd, Sport en Vrijetijdsbesteding
Ganiou SOGLO
Justitie, Wetgeving en Mensenrechten en Grootzegelbewaarder
Cassa Gustave ANANI
Microfinanciering, Jeugd- en Vrouwenwerkgelegenheid
Sakinatou Abdou Alfa Orou SIDI
Middelbaar Onderwijs, Taal - en Technisch onderwijs
Bernadette Sohoudji AGBOSSOU
Landbouw, Veeteelt en Visserij
Roger DOVONOU
Mijnbouw, Energie en Waterbeheer
Sacca LAFIA
Milieu en Natuurbescherming
Juliette Koudenoukpo BIAOU
Ontwikkeling en Economische Zaken
Pascal Irene KOUPAKI
Stedelijke Ontwikkeling, Landhervormingen en Erosiepreventie
Francois Gbendoukpo NOUDEGBESSI

moedebestrijding stond bovenaan het lijstje van de Beninse bestuurders. De Wereldbank merkte op dat het daarvoor van belang was dat de economie van Benin sterk gediversifieerd werd om externe economische schokken beter op te kunnen vangen. Tevens was het van belang wetgeving voor de infrastructuur en private investeringen te verbeteren.
De door de Verenigde Naties in 2000 geformuleerde Millenniumdoelstellingen zouden volgens de Wereldbank waarschijnlijk niet gehaald kunnen worden. Het gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking in Benin was 570 dollar (ca. 438 euro).

JUSTITIE

Journalisten veroordeeld voor smaad

Drie televisiejournalisten van *La Gazette du Gold* werden op 19 februari 2007 in de Beninse stad Cotonou wegens smaad veroordeeld tot een celstraf van zes maanden en een geldboete van 500.000 CFA franc (ca. 760 euro). De drie zouden de in 2004 ontslagen minister van Milieu, Luc-Marie Constant Gnacadja, volgens de rechtbank onterecht hebben beschuldigd van onverantwoorde uitgaven bij een bouwproject dat onder zijn verantwoordelijkheid viel.
De uitspraak was opvallend omdat Benin een goede reputatie had op het gebied van persvrijheid.

LANDBOUW

Eerste uitbraak van vogelgriep gemeld

Het Beninse ministerie van Landbouw meldde op 7 december 2007 de eerste uitbraak van vogelgriep in de geschiedenis van het land. Op twee plaatsen in de zuidelijke kuststrook werden besmette gebieden afgesloten en pluimvee werd geruimd.
De uitbraak kwam nadat verschillende buurlanden van Benin tijdens de voorgaande maanden uitbraken van het vogelgriepvirus H5N1 hadden gemeld.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Veel Togolese vluchtelingen teruggekeerd naar thuisland

Van de naar schatting 25.000 Togolese vluchtelingen die hun thuisland in 2005 wegens politiek geweld ontvluchtten, zouden er in mei 2007 nog ongeveer 4.700 in Benin verblijven. Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) bepleitte bij de regeringen van Togo en Benin een snelle terugkeer van de resterende vluchtelingen. De bestaande kampen konden door de verbeterde situatie en het aantal teruggekeerde vluchtelingen sterk worden ingekrompen.
De vluchtelingenstroom vanuit Togo ontstond in april 2005 toen er tijdens de presidentsverkiezingen sprake was van gewelddadigheden.

Persvrijheid onder druk door afhankelijkheid media

De persvrijheid in Benin stond volgens mensenrechtenactivisten in toenemende mate onder druk sinds het aantreden van president Yayi Boni in 2006. In juni 2008 luidden zij de noodklok over censuur en zelfcensuur waar de media onder gebukt gingen, zo meenden zij. De oorzaak werd vooral gezocht in de afhankelijkheidsrelatie die de persinstituten door contracten met de overheid hadden opgebouwd. Ook verscheidene maatschappelijke organisaties, zoals consumentenorganisaties, verloren volgens de critici hun vitaliteit en stelden zich steeds meegaander met de overheid op.
Tot aan de machtsovername door Yayi Boni werd Benin door de internationale onderzoeksorganisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) aangeduid als één van de Afrikaanse landen waar de persvrijheid het grootst was.

Amnesty: Toestand in gevangenissen is schending van mensenrechten

Twee onafhankelijke onderzoeksrapporten concludeerden in mei en juni 2008 dat de situatie in de Beninse gevangenissen dusdanig deplorabel was, dat de mensenrechten ernstig geschonden werden. Volgens een rapport van de mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) en eveneens volgens een onderzoek van verscheidene Beninse non-gouvernementele mensenrechtenorganisaties waren de gevangenissen overbevolkt, was er vaak sprake van onterechte detentie en was er chronisch gebrek aan voedsel, vakkundig gevangenispersoneel en rechters om de gedetineerden, van wie er velen in voorarrest zaten, te kunnen berechten. In sommige huizen van bewaring was het aantal gedetineerden zes maal hoger dan de capaciteit waarvoor de gevangenis gebouwd was.
De overheid streefde er ondertussen naar om jaarlijks dertig nieuwe politierechters aan te stellen. Tevens moesten er voor 2010 tien nieuwe gevangenissen gebouwd zijn. Amnesty vond zowel omvang als tempo van deze verbeteringen onvoldoende.

BUITENLANDSE ZAKEN

President Yayi Boni prijst tijdens bezoek Amerikaanse president Bush

De Beninse president Thomas Yayi Boni prees zijn Amerikaanse ambtgenoot George W. Bush tijdens zijn bezoek aan de Verenigde Staten op 14 december 2006 over de bijdragen die de VS hadden geleverd aan de bevordering van vrede en ontwikkeling in de West-Afrikaanse regio. Yayi Boni benadrukte echter wel dat Washington de subsidies op katoen zou moeten verminderen, om op die wijze Benin een eerlijker kans op de wereldmarkt te geven. Benin, waar twee derde van de bevolking afhankelijk was van de katoenproductie, wilde met drie andere Afrikaanse landen katoen hoog op de agenda zetten tijdens de Doha-ronde van de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

Chinezen halen streep door oude schulden en geven nieuwe leningen

De Chinese minister van Buitenlandse Zaken Li Zhaoxing ondertekende op 1 januari 2007 een aantal verdragen waarmee enerzijds een niet geopenbaard bedrag aan openstaande schulden van Benin werd kwijtgescholden, en anderzijds voor totaal 30 miljard yuan (ca. 2,9 miljoen euro) aan nieuwe leningen werden uitgeschreven. Daarnaast zou Benin ontwikkelingshulp gaan ontvangen voor het verbeteren van het landsbestuur en de infrastructuur.

(Vorige berichten pagina 572/2 - 2006)

BURKINA FASO

BINNENLAND

Doden bij gevechten tussen politie en militairen

Twee politieagenten en drie soldaten wer-

den op 20 december 2006 gedood bij gevechten tussen eenheden van beide partijen in Ouagadougou, Burkina Faso. Ook raakten burgers gewond door afketsende kogels. Naar verluidt namen de militairen revanche omdat de voorgaande nacht een soldaat gedood was bij een vechtpartij. De nacht daarna kwamen troepen van verschillende barakken in opstand, waardoor 600 gedetineerden uit de gevangenis konden ontsnappen.
Op 26 december werd na een bijeenkomst van ministers, hoofden van de veiligheidsdiensten en de presidentiële staf een overeenkomst gesloten tussen de politie en het leger. De politieagenten waren dusdanig hard nodig op straat dat de militairen besloten geen verdere actie tegen hen te ondernemen.

Presidentspartij wint parlementsverkiezingen Burkina Faso

De Congrespartij voor Democratie en Vooruitgang (CDP), de regerende partij in Burkina Faso, versterkte bij de verkiezingen van 6 mei 2007 haar positie in het parlement. De partij van president Blaise Compaoré behaalde 73 van de 111 zetels. Sinds 2002 had de partij 57 zetels. Observatoren van de Afrikaanse Unie (AU) verklaarden dat de verkiezingen 'vrij, geloofwaardig en transparant' waren verlopen.

Uitslag parlementsverkiezingen Burkina Faso
(6 mei 2007)
Opkomst: 56,4 procent

partij	percentage	zetels
Congrespartij voor Democratie en Vooruitgang (CDP)	58,9	73
Alliantie voor Democratie en de Federatie/Vereniging voor Afrikaanse Democratie(ADF/RDA)	10,7	14
Unie voor de Republiek (UPR)	4,3	5
Unie voor de Wedergeboorte/ Sankaristische Beweging (UNIR/MS)	3,9	4
Conventie van Verenigde Democraten van Burkina (CDR)	2,3	3
Unie van Sakaristische Partijen (UPS)	1,7	2
Overige	18,1	10

Nieuwe regering treedt aan

Op 10 juni 2007 trad de nieuwe regering van Burkina Faso aan met daarin veertien nieuwe ministers. Slechts twee posities werden ingevuld door leden van gematigde oppositiepartijen. De belangrijkste daarvan was op het departement Verkeer. President Blaise Compaoré had een week daarvoor Tertius Zongo als premier benoemd.

Samenstelling regering Burkina Faso
(2 oktober 2008)

President
Blaise COMPAORÉ

Premier
Tertius ZONGO

Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Jerome BOUGOUMA
Basisonderwijs en Alfabetisering
Marie Odile BONKOUNGOU-BALIMA
Bevorderen van Mensenrechten
Salamata SAWADOGO-TAPSOBA
Buitenlandse Zaken en Regionale Coöperatie
Bedouma Alain YODA
Cultuur, Toerisme en Communicatie
Filippe SAWADOGO
Defensie
Yero BOLY
Economische Zaken en Financiën
Lucien Marie Noel BEMBAMBA
Gezondheidszorg
Seydou BOUDA
Handel, Promotie van Ondernemingen en Ambachten
Mamadou SANOU
Huisvesting en Urbanisatie
Vincent DABILOUGOU
Infrastructuur en Landverdeling
Seydou KABORE
Justitie en Grootzegelbewaarder
Zakalia KOTE
Landbouw, Water en Visserij
Laurent SEDOGO
Mijnbouw en Energie
Abdoulaye Abdoulkader CISSE
Milieu en Levensstandaard
Salifou SAWADOGO
Parlementaire Betrekkingen
Cecile BELOUM
Post en Telecommunicatie
Noel KABORE
Secundair en Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Joseph PARE
Sociale Actie en Nationale Solidariteit
Pascaline TAMINI-BIHOUN
Sociale Zaken en Staatshervorming
Soungalo OUATTARA
Sport en Ontspanning
Jean Pierre A. M. PALM
Territoriale Administratie en Decentralisatie
Clement SAWADOGO
Veeteelt
Sekou BA
Veiligheidszaken
Emile OUEDRAOGO
Verkeer
Gilbert OUEDRAOGO
Vrouwenzaken
Celine M. YODA-KONKOBO
Werkgelegenheid en Jeugdzaken
Justin KOUTABA

President Compaoré zou betrokken zijn bij dood Sankara

De voormalige Liberiaanse rebel Prince Johnson vertelde eind oktober 2008 aan *Agence France-Presse* dat de president van Burkina Faso, Blaise Compaoré, hem opdracht had gegeven zijn voorganger, Thomas Sankara, de macht te ontnemen. Compaoré ontkende betrokken te zijn geweest bij de dood van Sankara tijdens de couppoging in 1987 die hem aan de macht bracht. Johnson vertelde echter dat gedurende een missie onder leiding van Charles Taylor in Burkina Faso, bedoeld om de Liberiaanse president Samuel Doe af te zetten, de groep rebellen benaderd was door Campaoré. Laatstgenoemde had beweerd dat de opstandelingen enkel veilig in Burkina Faso konden verblijven als de zittende president, Sankara, uit het zadel werd gelicht.
De regering van Burkina Faso noemde de verklaring van Johnson onzinnig.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Demonstranten veroordeeld na protest tegen stijgende prijzen

Het hooggerechtshof in Ouagadougou, de hoofdstad van Burkina Faso, veroordeelde op 12 maart 2008 zo'n 45 demonstranten tot celstraffen omdat zij op 28 februari illegaal hadden gedemonstreerd tegen de stijgende kosten voor levensonderhoud. Hierbij hadden zij publieke eigendommen vernield. Onder deze arrestanten was Thibault Nana, leider van de kleine oppositiepartij Volksmanifestatie voor Democratie (RDP). Hij kreeg drie jaar celstraf opgelegd. De Burkinese Beweging voor Mensenrechten en Volkeren (MDBHP) verklaarde dat geen van de veroordeelden contact had kunnen opnemen met een advocaat.
Minister van Economische Zaken en Financiën Jean Baptiste Compaoré onderstreepte dat de regering belastingen of accijnzen niet had verhoogd.

Opnieuw protesten tegen gestegen kosten levensonderhoud

Van 13 tot 15 mei staakten veel burgers uit protest tegen de inflatie en de sterk gestegen kosten van levensonderhoud. De sta-

kers eisten dat de voedselprijzen verlaagd zouden worden en dat hun salaris ten opzichte van januari 2001 met 25 procent zou worden verhoogd.

Regering distribueert zaden

Negen dagen later, op 24 mei, startte de regering van Burkina Faso met de distributie van zaden van maïs, gierst en andere gewassen aan 140.000 berooide boeren. Dit om de neerwaartse spiraal van toenemende armoede en stijgende voedselprijzen te doorbreken. De Wereldbank verstrekte het land 5 miljoen dollar (ca. 3,2 miljoen euro) om het project te financieren.

Vrijlatingen na 'illegale' protesten

De regering van Burkina Faso kondigde op 21 januari 2009 de vrijlating aan van 42 gevangenen die waren gearresteerd na onlusten in maart van het jaar ervoor. Twee gevangenen waren inmiddels overleden, aldus een woordvoerder, die niets meedeelde over de doodsoorzaak. De demonstraties waren toentertijd uitgelopen op rellen en vernielingen. De man die werd gezien als de inspirator van de protesten, Thibault Nana, had drie jaar gevangenisstraf gekregen. Ook hij profiteerde echter van het presidentiële pardon.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaanse subsidies ruïneren katoenboeren

Katoenboeren in het westen van Burkina Faso hoorden half december 2006 van Sofitex, een bedrijf dat katoen inkocht, dat de prijzen per kilo katoen met 9 procent waren gedaald. De boeren moesten bij de verkoop rekenen op een bedrag van circa 150 CFA (ca. 20 eurocent) per kilo. In 2003 kregen de boeren nog 210 CFA per kilo katoen.
De prijsdaling was volgens ngo's en Afrikaanse leiders het gevolg van de lage katoenprijzen in de Verenigde Staten, waar 25.000 katoentelers royale subsidies van de overheid ontvingen.

Burkina Faso behoorde tot de armste landen ter wereld en 60 procent van de export bestond uit katoen. Meer dan een kwart van de 13 miljoen inwoners van het land verwierf inkomsten door werk in de katoenindustrie.
Doordat de katoenprijzen daalden, verwachtte Sofitex-manager Célestin Tiendrebeogo dat de katoenproductie het jaar daarop met meer dan 12 procent zou afnemen. West-Afrikaanse regeringen vroegen Europa en de Verenigde Staten om te stoppen met het geven van subsidies aan hun katoenboeren. Ook vroegen zij om een noodfonds ter compensatie van de lage katoenprijzen en om technische en financiële hulp voor de Afrikaanse katoensector.
De Amerikaanse regering gaf te kennen het afschaffen van de subsidie niet te zullen overwegen als dit los stond van een algehele landbouwovereenkomst van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Wel wilden de Amerikanen steun geven om de productie in West-Afrika te vergroten en de handel te bevorderen, maar de landen daar vonden dat geen oplossing. Zij wilden eerlijke concurrentieverhoudingen. Waarnemers wezen op het schrijnende feit dat de Wereldbank, waarbinnen de Verenigde Staten grote invloed uitoefende, de Afrikaanse landen had verboden om hun katoenboeren subsidies te geven.

Katoenproductie 31 procent omlaag

Op 7 november 2007 maakte Burkina Faso bekend dat de katoenopbrengst in het land in 2007 ongeveer 31 procent lager zou liggen dan in 2006. Dit kwam doordat 50.000 katoentelers de industrie hadden verlaten omdat ze ontmoedigd waren door de dalende katoenprijzen op de wereldmarkt.

Sterke economische groei in Burkina Faso

Op 24 januari 2007 werd bekend dat de economie van Burkina Faso het voorgaande jaar met 6,4 procent was gegroeid, tot genoegen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Martin Petri, leider van een missie van het IMF in Burkina Faso, verwoordde het als volgt: 'De macro-economische performance van Burkina Faso in 2006 was buitengewoon goed, ondanks substantiële economische problemen te wijten aan hoge olie- en lage katoenprijzen'. De gemiddelde inflatie was uitgekomen op 2,4 procent.

Bevolkingstoename doet groei economie teniet

De aanhoudende toename van de bevolking en de in 2008 tot 5 procent afgenomen economische groei brachten in Burkina Faso in januari 2009 een hernieuwd debat op gang over de noodzaak van geboortebeperking. De Burkinese bevolking groeide met ruim 3 procent per jaar en in de afgelopen dertig jaar was het aantal inwoners verdrievoudigd, tot meer dan 14 miljoen in 2006. Met een dergelijke groei waren economische groeicijfers van 10 procent of meer nodig om werkelijke vooruitgang te boeken, aldus een lid van de Nationale Bevolkingscommissie op 21 januari. Verwacht werd dat de economische groei in 2009 verder zou afnemen.
De vertegenwoordiger van het Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties (UNFPA), André Maouya, zei dat het aanbod van basisvoorzieningen geen gelijke tred kon houden met de groei van de bevolking. 'Steeds als er een school is gebouwd, is deze bij oplevering al weer te klein vanwege de massale aanmelding. Het is dweilen met de kraan open', merkte hij op.
De kindersterfte in Burkina Faso nam weliswaar af, maar behoorde nog altijd tot de hoogste in Afrika. De directeur van het ministerie van Gezondheidszorg zei te hopen dat minder kindersterfte als gevolg van betere gezondheidszorg ouders ertoe zou overhalen minder kinderen te nemen. Geboortebeperking opnemen in het overheidsbeleid werd vooralsnog niet overwogen.

GEZONDHEID EN ZORG

Meningitisepidemie leidt in Burkina Faso tot zeker 800 doden

In Burkina Faso bezweken tussen 1 januari en 20 april 2008 meer dan 800 mensen aan meningitis – ook bekend als hersenvliesontsteking. Gedurende dezelfde periode werden 8.382 mogelijke gevallen van de ziekte geregistreerd. Deze brak uit aan de grens met Ivoorkust en heerste in april in 5 van de 55 districten van het Afrikaanse land. Waakzaamheid werd betracht in 14 aangrenzende districten. Desalniettemin werden ook in de veilige zones, waaronder Ouagadougou, Sig-Noghim en Boulmiougou, gevallen van de ziekte ontdekt. Er hadden daar al vaccinaties tegen de ziekte plaatsgevonden.
Burkina Faso lag in de meningitisstrook van het continent onder de Sahara en kende vaak uitbraken van de ziekte in de periode tussen december en juni.

LANDBOUW

Hoge voedselprijzen ondanks recordoogsten

De oogst van rijst was in Burkina Faso in 2008 drie keer zo groot als in 2007. Maar opmerkelijk genoeg steeg ook de prijs van het product voor de consument met ruim 30 procent. Volgens de rijstboeren verklaarden de sterk gestegen kosten van brandstoffen, kunstmest en pesticiden de gestegen prijs.
Door de prijsstijging was lokaal geproduceerde rijst nauwelijks goedkoper dan uit Azië geïmporteerde rijst. De regering probeerde niettemin de locale productie te stimuleren door vaste prijsafspraken, maar nam daartoe voorlopig geen maatregelen. De stedelijke bevolking gaf veelal de voorkeur aan geïmporteerde rijst, deels omdat die gemakkelijker te verkrijgen was dan de rijst uit eigen land.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalisten veroordeeld na bericht over moord op onderzoeksjournalist

Twee journalisten uit Burkina Faso werden op 23 januari 2007 door het Burkinese hooggerechtshof wegens laster veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf en het betalen van een boete van 300.000 CFA franc (ca. 450 euro). Germain Nama en Newton Ahmed Barry schreven in oktober 2006 in het maandblad *L'Evenement* dat de broer van de president, Francois Compaoré, betrokken was bij de moord op onderzoeksjournalist Norbert Zongo .
Verscheidene politieke partijen en mensenrechtenorganisaties riepen in reactie op het vonnis begin februari op tot protesten. Zij hoopten dat het onderzoek naar de moord op Zongo heropend zou worden.

Minder vrouwenbesnijdenissen in Burkina Faso

Tien jaar na het verbod op vrouwenbesnijdenissen in Burkina Faso was het aantal vrouwen dat daadwerkelijk besneden werd, bijna gehalveerd, aldus minister van Sociale Actie Pascaline Tamini op 26 september 2007. Het West-Afrikaanse land verbood het besnijden van vrouwen in 1996. Een jaar daarna gebeurde dit nog bij ongeveer 80 procent van de meisjes. In 2007 gold dit naar schatting nog voor 45 procent.

Vrouwen veroordeeld voor uitvoeren besnijdenissen

Op 7 mei 2008 veroordeelde een rechtbank in Burkina Faso vijftien vrouwen voor medewerking bij het uitvoeren van vrouwenbesnijdenissen bij 14 meisjes tussen de drie en zestien maanden. Het tribunaal gaf de vrouw die de besnijdenissen daadwerkelijk uitvoerde, Karidjia Zerba, twee jaar celstraf. De overige veertien vrouwen, tevens de moeders van de besneden meisjes, kregen een jaar celstraf opgelegd.
Geen van hen werd echter naar de gevangenis gestuurd omdat zij allen jonge kinderen hadden om voor te zorgen.

Rode Kruis: 66 gekidnapte kinderen onderschept

Het Rode Kruis in Burkina Faso deelde op 9 mei 2008 mee dat voorkomen was dat 66 kinderen over de grens naar Ivoorkust zouden worden gesmokkeld. De kinderen waren tussen de 13 en 17 jaar oud en afkomstig uit Burkina Faso en Mali. Mogelijk zouden zij in Ivoorkust worden ingezet op cacao-, koffie- of katoenplantages. Zes Burkinezen werden opgepakt in verband met kindersmokkel – een fenomeen dat vaak voorkwam in Burkina Faso. Naar schatting 1.500 kinderen werden in 2007 ontdekt en teruggebracht naar hun ouders.

BUITENLANDSE ZAKEN

Burkina Faso en Taiwan halen banden aan

Burkina Faso en Taiwan bevestigden op 12 juli 2007 de goede verstandverhouding tussen de twee landen. Dit gebeurde tijdens een bezoek van de Taiwanese minister van Buitenlandse Zaken James Huang aan het West-Afrikaanse land. Diplomatieke samenwerking tussen beide landen bestond sinds 1994 en was voornamelijk toegespitst op gezondheidszorg, rijstbouw en beroepsonderwijs.
Burkina Faso was een van de vijf landen op het Afrikaanse continent die Taiwan erkenden als soevereine staat.

Oorlog in Ivoorkust voorbij

President Laurent Gbagbo van Ivoorkust verzekerde op 28 juli 2008 buurland Burkina Faso dat de oorlog in het door hem bestuurde land voorbij was. De relatie tussen Ivoorkust en Burkina Faso was gespannen nadat in 2002 Soro's rebellencoalitie Nieuwe Krachten van Ivoorkust door middel van een couppoging de macht van Gbagbo had geprobeerd over te nemen. Het land werd bij deze couppoging in een noordelijke en een zuidelijke helft gescheiden. De president van Ivoorkust beschuldigde Burkina Faso ervan de rebellen onder leiding van Guillaume Soro te ondersteunen. De Burkinezen op hun beurt verweten Gbagbo dat hij betrokken was bij een mislukte coup in Burkina Faso in 2003.

(Vorige berichten pagina 574/1- 2006)

CENTRAAL AFRIKAANSE REPUBLIEK

BINNENLAND

Vredesonderhandelingen en politieke dialoog

In aanwezigheid van de Gabonese president Omar Bongo sloten de regering van François Bozizé en de rebellenbeweging Volksfront voor Democratisch Herstel (APRD) op 9 mei 2008 een akkoord. De APRD vormde de laatst nog actieve rebellenbeweging in de Centraal Afrikaanse Republiek en opereerde sinds 2003 in het noordwesten van het land. Begin 2007 sloot de regering al een akkoord met de rebellen van de Unie van Democratische Krachten voor Eenheid (UFDR) en het Democratisch Front (FDPC) onder leiding van Abdoulaye Miskine. De APRD stond sinds maart 2008 onder leiding van Jean Jacques Demafouth – minister van Defensie tijdens het bewind van Ange-Felix Patassé.
Demafouth ontvluchtte de Centraal Afrikaanse Republiek in 2003 na de machtsovername door Bozizé en werd aangeklaagd voor moord. Voormalig president Patassé werd in 2006 bij verstek tot 20 jaar gevangenisstraf veroordeeld .

Gezamenlijk akkoord

Op 22 juli ondertekenden de regering en de leiders van de APRD en UFDR een gezamenlijk akkoord in de Gabonese hoofdstad Libreville. De derde rebellengroep, het FDPC, was wel vertegenwoordigd bij de ce-

remonie maar onthield zich van ondertekening. Het akkoord werd desondanks gezien als een belangrijke stap richting vrede en stabiliteit. Een akkoord tussen de regering en de rebellenorganisaties vormde volgens analisten een absolute voorwaarde voor een nationaal politieke dialoog tussen regering, oppositie en maatschappelijke organisaties.
Minister van Informatie Cyriaque Gonda verklaarde dat het nieuwe akkoord alle eerdere afspraken tussen regering en rebellengroepen bekrachtigde, waaronder een algehele amnestie en de integratie van de opstandelingen in het leger van de Centraal Afrikaanse Republiek.

Ontevredenheid over amnestiewet

Begin augustus maakte het APRD, de UFDR en enkele oppositiepartijen een eind aan de gesprekken met de regering, uit protest tegen de aan het parlement voorgelegde amnestiewetten. In deze wetsvoorstellen werden misdaden gepleegd door rebellen buitengesloten en de zittende president Bozizé en zijn getrouwen werden in feite beschermd. APRD-leider Demafouth verklaarde dat gesprekken alleen zin hadden bij een algehele amnestie.

APRD vormt politieke partij

In augustus gaven de autoriteiten de APRD toestemming een politieke partij te vormen. Dit werd de Nieuwe Alliantie voor Vooruitgang (NAP). Demafouth werd leider van zowel de APRD als de NAP.

Wet wordt aangepast

Op 30 september nam het parlement een aangepaste amnestiewet aan om een dialoog tussen de regering en de rebellengroepen weer mogelijk te maken. Van de 104 parlementsleden stemden uiteindelijk 74 parlementariërs voor de wet. De amnestiewet beschermde zowel regeringsvertegenwoordigers als rebellen van rechtsvervolging voor in het verleden gepleegde misdaden. De politieke dialoog zou plaatsvinden in de periode van 5 tot 22 december 2008 in de hoofdstad Bangui.

Deel bevolking slaat op de vlucht

Eind september 2008 namen rebellen van de Krachten voor Vereniging van de Centraal Afrikaanse Republiek (FIRCA) – een afsplitsing van de UFDR – de stad Am Dafok ten oosten van Birao in. Begin november werden elf mensen gedood bij een aanval van dissidente rebellen en overvielen opstandelingen een ontheemdenkamp. Na een rebellenaanval op 8 november op de grensplaats Sam Quandia sloeg driekwart van de 20.000 koppige bevolking op de vlucht.

Onveiligheid in het noorden

Op 26 november verklaarde het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef) dat de humanitaire situatie in het noorden van het land de laatste maanden ernstig was verslechterd. Unicef stelde dat dit deels werd veroorzaakt door oplopende spanningen in de aanloop naar de dialoog tussen regering en rebellen.
Het noorden vormde echter al langere tijd het meest onveilige deel van de Centraal Afrikaanse Republiek. Rivaliserende etnische groepen, milities en bandieten – bekend als 'zaraguinas' – maakten de regio onveilig en terroriseerden de bevolking die voor een groot deel ontheemd was geraakt.

Samenstelling regering Centraal Afrikaanse Republiek (24 januari 2009)

President, tevens gevolmachtigd minister van Defensie, Oud-strijders, Oorlogsslachtoffers, Ontwapening en Legerhervorming
François BOZIZÉ

Premier
Faustin-Archange TOUADERA

Ministers:
Buitenlandse Zaken, Regionale Integratie en Franstalige Zaken
Antoine GAMBI
Financiën
Albert BESSE
Gezondheidszorg, Bevolking en Aidsbestrijding
Andre NALKEDOROGO
Handel en Industrie
Emilie Beatrice EPAYE
Infrastructuur en Regionale Integratie
Cyriaque SAMBA PANZA
Jeugdzaken, Sport, Kunst en Cultuur
Aurelien Simplice ZINGAS
Justitie
Laurent Ngon BABA
Landelijke Ontwikkeling en Landbouw
Fidele NGOUANDJIKA
Midden- en Kleinbedrijf en de Informele Sector
Moise KOTAYE
Nationale Orde en Veiligheid
Jules Bernard OUANDE
Natuur en Milieu
François NAOYAMA
Onderwijs, Hoger Onderwijs en Onderzoek
Ambroise ZAWA
Openbaar Bestuur, Arbeid, Sociale Zekerheid en Deelname Arbeidsmarkt Jongeren
Gaston MACKOUZANGBA
Posterijen, Communicatie en Technische Innovatie
Thierry Savonaroye MALEYOMBO
Regionaal Bestuur en Decentralisatie
Elie WEFIO
Secretariaat van de Regering en Institutionele Relaties
Desire Zanga KOLINGBA
Sociale Zaken, Nationale Solidariteit en Gezinszaken
Bernadette SAYO
Toerisme en Arbeid
Marie Solange PAGONENDJI NDAKALA
Volkshuisvesting
Djidou DJOLO
Water, Bosbouw, Jacht, Visserij en Milieu
Emmanuel BIZOT
Wederopbouw, Openbare Gebouwen, Stadsplanning en Huisvesting
Faustin NTELNOUMBI

Ministers van Staat:
Communicatie, Burgerzaken, Nationale Verzoening en Dialoog
Cyriaque GONDA
Mijnbouw, Energie en Water
Sylvain DOUTINGAI
Planning, Economie en Internationale Samenwerking
Sylvain MALIKO
Transport en Burgerluchtvaart
Anicet Parfait MBAY

Gevolmachtigde ministers:
Buitenlandse Zaken, Regionale Integratie en Franstalige Zaken
Ambroisine KPONGO
Financiën
Hassab Abdallah KADI
Mijnbouw en Energie
Jean Chrysostome MEKONDONGO
Onderwijs, Hoger Onderwijs en Onderzoek, belast met Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs, Techniek en Alfabetisering
Sall DJIBRINE
Planning, Economische Zaken en Internationale Samenwerking
Raymond ADOUMA
Landbouw en Rurale Ontwikkeling, belast met Veterinaire Zaken
Youssoufa Yerima MANDJO

Unicef zette zich in de regio in voor de naar schatting 1.000 kindsoldaten.

Vredesonderhandelingen

Van 8 tot 20 december vond in de hoofdstad Bangui de nationaal politieke dialoog plaats. Het overleg, waar vier vredesakkoorden in 2007 en 2008 aan vooraf gingen, werd bijgewoond door meer dan 200 vertegenwoordigers van de regering, de oppositie, maatschappelijke organisaties en rebellengroepen. De gesprekken, onder voorzitterschap van voormalig president van Burundi Pierre Buyoya, vonden plaats in aanwezigheid van voormalig president Ange-Felix Partassé. Patassé werd in 2003 met een staatsgreep afgezet door François Bozize en keerde na vijf jaar ballingschap in Togo, terug naar de Centraal Afrikaanse Republiek. Tijdens de gesprekken in Bangui riep Patassé op om Bozize te erkennen als president.

In de eindverklaring lieten de deelnemers weten een regering van nationale eenheid te willen vormen, een waarheidscommissie in te willen stellen en te zullen streven naar ontwapening.

Nieuwe gevechten tussen rebellen en nationale leger

Op 17 januari 2009 vonden in Ndele, nabij de Soedanese grens, nieuwe gevechten plaats tussen rebellen en het nationale leger. De aanval van de rebellen was de eerste actie sinds de vredesbesprekingen in december. De regio waar de gevechten plaatsvonden werd gedomineerd door het APRD. Deze organisatie maakte sinds 19 januari deel uit van de regering.

Regering Centraal Afrikaanse Republiek ontbonden

President Bozize ontbond op 18 januari 2009 de regering en gaf premier Faustin-Archange Touadere opdracht een regering van nationale eenheid te vormen. Bozize gaf hiermee invulling aan de aanbevelingen van het politiek forum. Een dag later presenteerde premier Touadera het nieuwe kabinet met leden van rebellengroepen en de politieke oppositie. Slechts 10 ministers behielden hun positie. De nieuwe regering, die bestond uit 21 ministers, 4 ministers van staat en 7 gevolmachtigd ministers, kreeg als voornaamste taak een einde te maken aan geweld en onveiligheid in het land en te werken aan nationale verzoening.

GEZONDHEID EN ZORG

VN roepen donoren op hulp te geven

Op 24 november 2008 riepen de Verenigde Naties (VN) de internationale donorgemeenschap op om projecten in de Centraal Afrikaanse Republiek te ondersteunen om een verdere verslechtering van de humanitaire situatie te voorkomen. Volgens de VN was een op de tien mensen in het onveilige noordwesten ondervoed en nam de kindersterfte toe. Tegelijkertijd deden de VN een oproep om vluchtelingen in de Centraal Afrikaanse Republiek en Tsjaad beter te beschermen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Veiligheidstroepen schenden mensenrechten

Politie en veiligheidsdiensten waren verantwoordelijk voor de meeste schendingen van de mensenrechten in de eerste helft van 2008. Dit verklaarde het Vredeskantoor van de VN in de Centraal Afrikaanse Republiek (BONUCA), medio oktober 2008. Volgens BONUCA maakten zij zich ondermeer schuldig aan mishandeling, marteling, oneerlijke processen en onwettige detentie. In haar rapport schonk het kantoor van de VN ook aandacht aan de schendingen gepleegd door de Oegandese rebellen van het Verzetsleger van de Heer (LRA). De LRA opereerde in het noorden van Oeganda en had meerder bases vlakbij de grens met de Centraal Afrikaanse Republiek.

Uitspraak Hoge Raad brengt persvrijheid in het geding

Op 9 januari 2009 besloot de Hoge Raad voor Communicatie (HCC) dat de krant *Le Citoyen* een maand lang niet mocht verschijnen. In het blad zouden parlementsleden zijn beledigd. Uitgeverijen haalden uit protest hun dagbladen terug, terwijl de onafhankelijke uitgeversorganisatie GEPPIC de uitspraak van de HCC veroordeelde. Onafhankelijke kranten en tijdschriften die kritisch stonden tegenover regering en parlement, kregen met regelmaat te maken met censuur en vervolging.

BUITENLANDSE ZAKEN

Mandaat MINURCAT met een half jaar verlengd

Op 24 september 2008 nam de Veiligheidsraad van de VN unaniem een door Frankrijk voorbereide resolutie aan die het mandaat van de Vredesmissie in de Centraal Afrikaanse Republiek en buurland Tsjaad (MINURCAT) verlengde tot 15 maart het jaar daarop. De VN-missie, die medio september afliep en uit ongeveer 500 personen bestond, had als doelstelling hulp te verlenen aan de ruim 450.000 vluchtelingen uit de Centraal Afrikaanse Republiek, Darfur en Tsjaad. Secretaris-generaal Ban Ki-moon drong er op aan om EUFOR Chad-CAR, de 3.300 militairen tellende troepenmacht van de Europese Unie in Tsjaad en de Centraal Afrikaanse Republiek, na maart 2009 te vervangen door 6.000 manschappen van de VN.

(Vorige berichten pagina 243/3- 2008)

CONGO (BRAZZAVILLE)

BINNENLAND

Ex-Ninjaleider start politieke partij

Frédéric Bitsangou, voormalig leider van de Ninja-rebellen, richtte eind januari 2008 de Nationale Raad voor de Republikeinen (CNR) op. Met deze politieke partij wilde hij een bijdrage leveren aan het democratische proces in Congo (Brazzaville).
De rebellenopstanden onder leiding van Bitsangou vonden gedurende vijf jaar plaats in de zuidelijke Pool-regio. Hierbij gingen veel mensenlevens verloren en werd de infrastructuur in de regio vernietigd. Nadat Bitsangou in 2003 een akkoord met de regering ondertekende, keerden vrede en stabiliteit terug in de streek. In samenwerking met Japan werd een succesvol ontwapeningsprogramma opgezet.

Congolese autoriteiten vernietigen wapens van voormalig militanten

De autoriteiten in Congo (Brazzaville) vernietigden op 16 september duizenden wapens en tonnen munitie afkomstig van militante rebellen die voorheen deelnamen aan de gewapende conflicten in het land.

Congo Brazzaville

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Unicef: helft Congolese kinderen leeft in armoede

Op 27 november 2008 deelde het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef) mee dat de helft van de kinderen in Congo (Brazzaville) onder de armoedegrens leefde. Deze 1,2 miljoen kinderen hadden geen toegang tot gezondheidszorg, adequate behuizing, water, voedsel en onderwijs.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Frans oliebedrijf gaat teerzanden exploiteren

Het Franse oliebedrijf Total maakte op 29 oktober 2008 bekend te starten met de exploitatie van teerzanden. Dit waren afzettingen van water, teer, klei en betumen waarvan het laatstgenoemde tot olieproduct verwerkt kon worden. Total deelde tijdens het zesde Wereldforum voor Duurzame Ontwikkeling in Brazzaville tevens mee geïnteresseerd te zijn in de productie van olie en gas en zich te willen richten op zonne-energie en energie uit biomassa.
In 2004 beheerde Total Group 62 procent van de totale olieproductie in Congo (Brazzaville).

Beperkte schuldkwijtschelding

Onderhandelingen met de belangrijkste schuldeisers van Congo (Brazzaville) resulteerden in een beperkte kwijtschelding en herschikking van de schuld. Op 8 december 2008 bereikte de overheid overeenstemming met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) over een driejarenprogramma ter bestrijding van de armoede. Daarop besloot de Club van Parijs, waarin de belangrijkste schuldeisers van het Afrikaanse land waren verenigd, tot onmiddellijke kwijtschelding van schulden ter waarde van 643 miljoen dollar (ca. 480 miljoen euro). Over nog eens 119 miljoen dollar werden nieuwe afspraken gemaakt. Daarmee resteerde een buitenlandse schuld van 2,8 miljard dollar. De regering hoopte via onderhandelingen met individuele schuldeisers tot verdere schuldvermindering te komen.
De Club van Parijs stelde een algehele schuldafschrijving in het vooruitzicht na een succesvolle afronding van het programma van het IMF

Djibouti

Economische groei gehandhaafd in Congo (Brazzaville)

Op 9 december 2008 werd bekend dat de economische groei in Congo (Brazzaville) over 2008 ruim 7,5 procent bedroeg, vooral dankzij goede resultaten in andere sectoren dan de oliewinning. Daarbij moest gedacht worden aan de transport-, constructie- en telecommunicatiesector. In 2007 groeide de Congolese economie slechts met 1,6 procent dankzij een hevige terugloop in de olieproductie door een incident met een olieplatform.

Roep om diversificatie economie

De wereldwijde economische recessie had vooralsnog weinig invloed op de economie van Congo (Brazzaville). Voor de komende jaren werd namelijk een nog sterkere groei verwacht. Het IMF waarschuwde wel dat de internationale crisis niet ongemerkt aan Congo (Brazzaville) voorbij zou gaan en riep op tot verdere diversificatie van de economie.

(Vorige berichten pagina 52/2 - 2008)

DJIBOUTI

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Toegang tot voedsel gehalveerd

De toegang tot voedsel was in Djibouti met meer dan 50 procent afgenomen door verminderd aanbod en stijging van de prijzen. Dat zei Nancy Balfour, crisisbestrijdingsmanager van het lokale kantoor in Djibouti van het Internationale Rode Kruis (IFRC) op 14 augustus 2008. De prijs van rijst, het belangrijkste voedsel, was sinds januari 2008 gestegen met 28 procent en was nu 88 procent hoger dan de gemiddelde prijs in 2007. Djibouti importeerde 80 procent van het benodigde voedsel, waarvan het meeste uit Ethiopië. Dat land kampte met voedseltekorten en had de uitvoer van verschillende granen verboden.

Van de kinderen tussen zes maanden en vijf jaar was 16,8 procent ondervoed (in het noordwesten van het land 25 procent). Volgens de regering van Djibouti en de Verenigde Naties was 31,7 miljoen dollar (ca. 22,9 miljoen euro) nodig voor voedselhulp aan 120.000 mensen. De regering verlaagde de belasting op landbouwbenodigdheden, voedsel en brandstof om te koken, om de grootste nood te lenigen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Internationale steun

IMF leent aan Djibouti

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) keurde op 18 september 2008 een lening van 14 miljoen euro goed aan Djibouti. Daarvan zou 4,3 miljoen euro onmiddellijk worden overgemaakt, om te helpen de sterk gestegen voedsel- en olieprijzen op te vangen. Volgens het IMF was de economische groei gestegen van 4,8 procent in 2006 naar 5,3 procent in 2007. Die groei was onder meer te danken aan buitenlandse investeringen in de haven en andere sleutelsectoren van de economie. De uitdaging was om werkloosheid en armoede te verminderen. Ook de inflatie moest omlaag; deze was gestegen van 3,5 procent in 2006 naar 13,9 procent in juni 2008.

Schuld aan Club van Parijs verlaagd

Op 17 oktober sloot Djibouti een akkoord met de Club van Parijs over kwijtschelding van een deel van zijn schulden. Djibouti's totale buitenlandse schuld nam daarmee af van 85 miljoen dollar (ca. 61,4 miljoen euro) naar 19 miljoen dollar (13,7 miljoen euro). Deze herstructurering van de schulden van Djibouti betekende een belangrijke verbetering van het economische vooruitzicht van het land. Ook Nederland en België waren als lid van de Club van Parijs betrokken bij de besprekingen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Internationaal Hof oordeelt in zaak van dode Franse rechter

Het Internationaal Hof van Justitie in Den Haag oordeelde op 4 juni 2008 dat Frankrijk niet verplicht was informatie met Djibouti te delen over de zaak van de in 1995 in dat land overleden Franse rechter Bernard Borrel. In 2006 had Djibouti een klacht ingediend bij het VN-hof in een poging toegang te krijgen tot de informatie die de voormalige koloniale overheerser had over de dood

van de rechter. Borrels weduwe was ervan overtuigd dat hij vermoord was door geheim agenten uit Djibouti. Een Franse rechtbank veroordeelde in 2006 bij verstek de openbaar aanklager en het hoofd van de geheime dienst in Djibouti vanwege pogingen getuigen om te kopen. Die getuigen zouden gezegd hebben dat de president van Djibouti opdracht had gegeven voor de moord op Borrel.

Negen doden bij grensincident met Eritrea

Op 13 juni 2008 kwam een einde aan de schermutselingen tussen Djibouti en Eritrea in het grensgebied in de strategische Ras Doumeira regio. Het Franse leger in Djibouti zou vanuit de lucht de grens gaan bewaken. De gevechten waren drie dagen eerder begonnen. Er kwamen negen militairen van Djibouti om, tien raakten zwaargewond en 98 anderen lichtgewond. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties veroordeelde op 13 juni Asmara voor de aanval op Djibouti. Volgens Djibouti hadden Eritrese troepen het vuur geopend nadat een aantal van hen was gedeserteerd. Asmara ontkende de gevechten te zijn begonnen. Ook gaf men geen cijfers over slachtoffers.

Eritrea weigert dialoog over grensdispuut

In een telefoongesprek op 16 juni 2008 met de president van Jemen, Ali Abdullah Saleh, liet de president van Eritrea, Isayas Afeworki, weten dat er geen dialoog met Djibouti zou komen over het grensdispuut. Saleh berichtte dat aan de president van Djibouti Ismail Omar Guelleh. De Organisatie van de Islamitische Conferentie (OIC) had beide partijen opgeroepen om over het geschil te gaan praten. Djibouti was lid van het OIC, Eritrea niet.

Veiligheidsraad roept op tot dialoog

Na het treffen in juni 2008 tussen Djibouti en Eritrea in het omstreden grensgebied Ras Doumeira en Doumeira-eiland had Djibouti de troepen teruggetrokken, maar Eritrea niet. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties gaf op 14 januari 2009 Eritrea de opdracht troepen en materiaal binnen vijf weken terug te trekken uit het gebied. Ook riep men op tot overleg tussen de twee landen om een oplossing te vinden die voor beide acceptabel was. De vijftien leden van de Veiligheidsraad waren unaniem in deze boodschap. Ook in 1996 en 1999 waren beide landen slaags geraakt om de zeggenschap over dit gebied.

(Vorige berichten pagina 348/2- 2008)

ERITREA

BINNENLAND

Eritrese president wil mediaoorlog

De Eritrese president Isayas Afeworki riep de media in zijn land op beter hun best te doen om het buitenland ervan te overtuigen dat verkiezingen in Eritrea niet nodig waren. De president sprak tijdens een bijeenkomst op 21 juli 2008 in een militair trainingscentrum in Sawa met jongeren en vertegenwoordigers van de staatsmedia. Afeworki zei dat de pers zich moest wapenen om samen met alle Eritreeërs weerstand te bieden tegen de valse beelden die in het buitenland over Eritrea de ronde doen. Daarom zou zijn regering meer correspondenten over de hele wereld gaan inzetten. Een goede planning was nodig om de gewenste 'mediaoorlog' in goede banen te leiden. Minister van Informatie Ali Abdu Ahmed kondigde aan dat nieuwe richtlijnen voor de pers in de maak waren. Eritrea kende alleen staatsmedia en de oproep werd gezien als een verscherping van de censuur en de propaganda.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Meer mensen om hun geloof vastgezet

De in de Verenigde Staten gevestigde organisatie Compass Direct News meldde op 3 juni 2008 dat op 29 mei de Eritrese autoriteiten 34 christenen (24 mannen en 10 vrouwen) van de Berhane Hiwet evangelische congregatie had opgepakt. Zij waren bijeen in een huis in de stad Keren om te bidden. Sinds 2002 stond Eritrea alleen de islam, de Eritrese orthodoxe kerk, de rooms-katholieke kerk en de lutherse kerk toe.

VN roept Egypte op geen Eritreeërs terug te sturen

De Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen, Louise Arbour, drong er op 19 juni 2008 bij Egypte op aan geen Eritrese asielzoekers terug naar hun land te sturen. Zij zouden daar een grote kans lopen gemarteld te worden. In de weken ervoor had Egypte zevenhonderd Eritrese asielzoekers teruggestuurd. Het was voor het eerst dat de Verenigde Naties zo nadrukkelijk het risico van marteling in Eritrea aan de orde stelden.

Journalist in geheim veroordeeld

De organisatie Reporters Without Borders (RSF) beschuldigde op 30 oktober 2008 Eritrea ervan de journalist Daniel Kibrom van de staatstelevisie in 2006 in het geheim te hebben veroordeeld tot vijf jaar dwangarbeid. De reden was dat Kibrom zou hebben geprobeerd het land te ontvluchten. Hij was in oktober 2006 door grenswachten opgepakt samen met drie anderen. De journalist verbleef in een gevangenenkamp in het zuiden van het land. Volgens RSF was de zaak van Kibrom de achttiende in de rij van verdwenen journalisten waarover informatie was verzameld. Inmiddels zouden vier van de tien journalisten die waren gearresteerd in september 2001 in gevangenschap zijn overleden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Eritrea wil meer handel met China en Iran

Op 29 juli 2008 sprak de Eritrese minister van Land, Water en Milieu, Woldemichael Gebremariam, met Chinese investeerders die op bezoek waren in Eritrea. Eerder sprak de Chinese delegatie met president Isayas Afeworki over investeringen in de katoenproductie. China domineerde de textielindustrie in de wereld. Het zou meer controle willen hebben over de katoenproductie. Eritrea zocht nadrukkelijk naar meer handel met China, omdat het land steeds meer geïsoleerd van het Westen en Afrika kwam te staan. Vooralsnog leek China meer baat te hebben bij de relatie met Eritrea. In 2006 nam de export van China naar Eritrea met 369 procent toe, tot een waarde van ca. 27,2 miljoen euro. Eritrea exporteerde dat jaar voor 520.000 euro naar China. Uitbreiding van de export was lastig voor Eritrea, omdat de Eritrese regering concessies voor mijnbouw al eerder bijna geheel had uitgegeven aan westerse ondernemingen.

Eerder die week bracht ook een delegatie van de Iraanse regering een bezoek aan Asmara. Van dat bezoek waren geen concrete resultaten bekend. Hoewel beide landen regelmatig met elkaar spraken en Eritrea in 2006 het voornemen had geuit ambassadeurs uit te wisselen, was dat nog niet gebeurd. De handelscontacten van Iran met Ethiopië waren omvangrijker. Iran stelde zich neutraal op in het conflict tussen Eritrea en Ethiopië.

Einde aan VN-missie Eritrea-Ethiopië

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties besloot op 30 juli 2008 unaniem om de vredesmissie langs de grens tussen Eritrea en Ethiopië te beëindigen. De 1700 man die de bufferzone tussen de twee landen bewaakten, werden teruggetrokken. De missie werd gezien als een mislukking. Eritrea had allerlei beperkingen opgelegd aan de VN-waarnemers, zodat die hun werk niet meer konden doen. Ethiopië weigerde de internationale uitspraak over de grens (waarin de omstreden grensstad Badme aan Eritrea toeviel) te erkennen.

Eritrea woedend over Amerikaans wapenembargo

Eritrea haalde op 8 oktober 2008 uit naar de Verenigde Staten, die twee dagen eerder een wapenembargo hadden ingesteld omdat het land hulp zou geven aan terroristen in de regio. Volgens Eritrea hadden de Verenigde Staten geen bewijs voor hun beschuldiging. De relatie tussen beide landen was al langer slecht. Eritrea verdacht de VS van steun aan aartsvijand Ethiopië. Het zette in 2007 de Amerikaanse organisatie USAID het land uit, en legde beperkingen op aan Amerikaanse diplomaten. In reactie daarop had Washington het Eritrese consulaat in Oakland, Californië gesloten.

(Vorige berichten pagina 349/3- 2008)

ETHIOPIË

BINNENLAND

Oppositiepartij kiest nieuwe leider

De grootste oppositiepartij van Ethiopië, de partij van Eenheid voor Democratie en Gerechtigheid (UDJ), voorheen geheten de Coalitie voor Eenheid en Democratie (CUD), koos op 20 juni 2008 de 34 jaar oude Birtukan Midekssa als voorzitster van de partij. Birtukan was een van de vele oppositieleiders die werden gearresteerd tijdens de onrust die volgde op de verkiezingen van 2005, waarbij de regeringspartij Revolutionaire Democratische Krachten van het Ethiopische Volk (EPRDF) 327 zetels in het 547 zetels tellende parlement won. De gearresteerde oppositieleiders kregen gratie in juli 2007.

Bomaanslag eist vier doden

Een bomaanslag op 3 september 2008 in een bar nabij het belangrijkste busstation van de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba kostte aan vier mensen het leven en 24 raakten gewond. Het was niet bekend wie achter de aanslag zat.

Terrorismeverdachte gearresteerd

De Ethiopische autoriteiten hadden verschillende mensen gearresteerd op verdenking van het plannen van bomaanslagen in de hoofdstad Addis Abeba. Dat maakten de staatsmedia bekend op 6 november 2008. De gearresteerden waren leiders van het Oromo Bevrijdingsfront (OLF) en van Kawerj, een tot dan onbekende groep. Volgens de politie waren onder de arrestanten ook leden van de legale oppositiepartijen Oromo Nationaal Congres en de Oromo Federale Democratische Beweging. Volgens de leiders van deze oppositiepartijen was er geen sprake van aanslagen, maar probeerde de regering slechts de oppositie in diskrediet te brengen. Volgens een website van het OLF waren de afgelopen dagen twaalf prominente leden opgepakt door de politie.
Addis Abeba was in 2008 getroffen door verschillende bomaanslagen, die door de regering waren toegeschreven aan Eritrea, aan het OLF of aan het Nationale Bevrijdingsfront van de Ogaden.

'Bewijs' tegen beschuldiging van oorlogsmisdaden

De Ethiopische regering presenteerde op 27 november 2008 een rapport dat het bewijs zou leveren dat de beschuldigingen van oorlogsmisdaden en marteling in de Ogaden vals waren. In juni had de organisatie Human Rights Watch (HRW) een rapport uitgebracht over oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid door het Ethiopische leger in de Ogaden, gebaseerd op interviews met meer dan honderd slachtoffers en ooggetuigen. Die hadden beschreven hoe de Ethiopische troepen van juni tot september 2007 met geweld complete plattelandsgemeenschappen hadden verjaagd en hun dorpen verwoest. Minstens 150 dorpelingen werden geëxecuteerd op beschuldiging van het verlenen van steun aan de rebellen van het Nationale Bevrijdingsfront van de Ogaden (ONLF).
Volgens het rapport van de Ethiopische regering bleken 'verwoeste' dorpen ongeschonden te bestaan. Twee platgebrande dorpen die wel werden aangetroffen waren Qamuuda en Lasoole, maar volgens het Ethiopische rapport hadden voormalige bewoners verteld dat dit was gedaan door het ONLF en niet door het leger. Ook zou slechts één gemeld geval van marteling waar zijn. Volgens het rapport was de verantwoordelijke militair daarvoor inmiddels voor de krijgsraad gebracht.

Ethiopische bevolking groeit snel

Het Ethiopische parlement keurde op 4 december 2008 de uitslag van een volkstelling uit mei 2007 goed. Een van de uitkomsten van de telling was dat de bevolking in de afgelopen veertien jaar was gegroeid met 23,4 miljoen mensen tot bijna 74 miljoen. Extrapolatie van die cijfers betekende dat er in december 2008 al 76,9 miljoen Ethiopiërs waren. De schatting van de Verenigde Naties lag hoger, namelijk 81 miljoen mensen.
Volgens de Ethiopische volkstelling telde de hoofdstad Addis Abeba 2,7 miljoen inwoners; 83,8 procent van de Ethiopiërs leefde op het platteland, ongeveer 62 miljoen mensen.

Er waren nu meer dan 25 miljoen moslims in het traditioneel door het orthodoxchristendom gedomineerde land. Het aantal orthodox-christenen was gestegen tot 46 miljoen, wat procentueel een daling betekende. Voorheen was 50 procent van de bevolking orthodoxchristen, nu was hun aandeel nog 43,5 procent. De teruggang werd veroorzaakt door de snelle opkomst van pinkstergemeenten en andere protestantse kerken.

Voormalige premier vrijgelaten

De voormalige Ethiopische premier Tame-

rat Layne werd op 19 december 2008 vrijgelaten na twaalf jaar gevangenisstraf wegens verduistering van ca. 8 miljoen euro en machtsmisbruik tijdens zijn bewind van 1991 tot 1994. Hij was in 2000 tot achttien jaar gevangenisstraf veroordeeld. Volgens sommigen was de vervolging van Layne politiek gemotiveerd.

Oppositieleider moet levenslang uitzitten

De staatsmedia maakten op 30 december 2008 bekend dat de leider van de Coalitie voor Eenheid en Democratie (CUD), de grootste oppositiepartij, Birtukan Midekssa weer was vastgezet. Daarmee schoof de regering de gratie ter zijde die zij het jaar ervoor had gekregen van de Ethiopische president na een veroordeling tot levenslang vanwege haar rol in de onrust na de verkiezingen in 2005. Tijdens recente bezoeken aan Europa had Midekssa gezegd dat ze nooit spijt had betuigd of had toegegeven dat ze fout was geweest om het pardon te krijgen. Prompt moest ze bij de Ethiopische politie verschijnen om die berichten te bevestigen of te ontkennen. Volgens een verklaring van het ministerie van Justitie hadden Birtukan en andere CUD-leiders zelf om gratie gevraagd en was haar nu gevraagd dat te bevestigen. Omdat ze dit niet deed, was het pardon ingetrokken en zat ze per 29 december haar straf weer uit.

Minister bevestigt arrestatie Midekssa

Op 5 januari 2009 bevestigde de minister van Justitie Berhan Hailu dat het pardon dat oppositieleidster Bertukan Midekssa had gekregen in juli 2007 weer was ingetrokken. De oppositiepartij UDJ, waarvan Midekssa de leider was, liet in een verklaring weten dat Midekssa de voorwaarden voor haar vrijlating, namelijk om binnen de wet te blijven, niet had geschonden. Volgens de UDJ ging het om een politieke actie om het werk van de partij te hinderen.

Hulporganisaties aan banden gelegd

Het Ethiopische parlement nam op 6 januari 2009 een wet aan die restricties oplegde aan hulporganisaties in het land. Zo mochten zij voor hun werk op terreinen als mensen- en kinderrechten, en conflictoplossing niet meer dan 10 procent van hun geld uit het buitenland krijgen. Volgens de regering was de wet nodig omdat veel hulporganisaties geen verantwoording aflegden over wat ze deden. Ook zou onduidelijk zijn waar hun geld vandaan kwam. De oppositie stelde dat de regering met de wet haar macht wilde verstevigen en tegenstanders buitenspel zetten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

5,8 miljard euro aan buitenlandse investeringen

Het Ethiopische Agentschap voor Investeringen meldde op 4 augustus 2008 dat de Ethiopische regering in de afgelopen zes maanden meer dan 5,8 miljard euro aan investeringen had weten aan te trekken. Vergunningen werden uitgegeven aan buitenlandse investeerders voor investeringen in de landbouw, bouw en woningbouw, toerisme, onderwijs, gezondheidszorg. Het totale bedrag was drie miljard meer dan in het jaar daarvoor. Buitenlandse investeerders werden geweerd uit de sectoren telecommunicatie, banken en verzekeringen. De investeringen besloegen meer dan 1500 projecten over het hele land, die naar verwachting 836.000 arbeidsplaatsen zouden opleveren.

Ethiopië tekent als eerste gezondheidsovereenkomst

Als eerste land ondertekende Ethiopië op 3 september 2008 een overeenkomst met dertien internationale ontwikkelingspartners en organisaties gericht op het realiseren van de Millenniumdoelstellingen van de Verenigde Naties, met name op het gebied van gezondheidszorg. Het akkoord moet leiden tot meer en beter gecoördineerde hulp. Ethiopië legde zich vast op een schema voor verbetering van de zorgsector tot aan 2015.

Steeds meer mensen aangewezen op voedselhulp

Het aantal mensen in Ethiopië dat was aangewezen op voedselhulp was gestegen tot 6,4 miljoen door de droogte en hogere voedselprijzen. Dat maakte de regering bekend op 14 oktober 2008. In juni was nog een aantal van 4,6 miljoen hulpbehoevenden genoemd; in april 2,2 miljoen. Van degenen die afhankelijk waren van voedselhulp woonde ruim drie kwart in het zuiden en oosten.

Premier verwacht weinig effect van crisis

De Ethiopische premier Meles Zenawi zei op 16 oktober 2008 dat de Ethiopische economie weinig te lijden zou hebben van de wereldwijde financiële crisis, ondanks een mogelijke terugval in hulpgelden en investeringen. Dit omdat de Ethiopische economie niet zo geliberaliseerd was als die in de landen die het meest door de crisis werden getroffen, en niet erg geïntegreerd in de wereldeconomie.

CULTUUR EN WETENSCHAP

1,3 miljoen jaar oud fossiel gevonden in Ethiopië

Archeologen hadden in Ethiopië een 1,3 miljoen jaar oud fossiel gevonden van de homo erectus female pelvis. Dat maakte het Gona Palaeo antropologisch onderzoeksproject bekend op 14 november 2008. Het betrof een samenwerking tussen Ethiopische en Amerikaanse archeologen, in de prehistorische site Gona in Ethiopië. De vondst was al gedaan in februari 2001, maar lang stilgehouden om te voorkomen dat commerciële belangen het wetenschappelijk onderzoek in de weg zouden staan.
De ontdekking van het fossiel van de homo erectus female pelvis leerde dat uit de vrouwen van de homo erectus veel grotere kinderen werden geboren dan voorheen gedacht. Hun kinderen leken al veel op die van de huidige mens. Tot de ontdekking namen wetenschappers aan dat bij de kinderen in die tijd de hersens pas na de geboorte groeiden. In 2003 was bij verdere opgravingen ook een rechter- en linkerheup gevonden, alsook het staartbeen van een oude vrouw, naast talrijke dierlijke fossielen. De Gona-locatie was al bekend van de ontdekking van de oudste stenen gereedschappen van de wereld, 2,6 miljoen jaar oud.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ethiopië herstelt band met Noorwegen

Meer dan een jaar nadat Ethiopië zes diplomaten van de ambassade van Noorwegen opdracht gaf het land te verlaten, kondigde de Ethiopische regering op 2 oktober het herstel aan van de diplomatieke banden met Noorwegen. Ethiopië had Noorwegen ervan beschuldigd steun te geven aan anti-

Ethiopische en door Eritrea gesteunde separatistische groepen. Volgens Noorwegen lag de oorzaak van de breuk bij de Noorse steun voor een vergadering om Eritrea en Ethiopië tot een vergelijk te laten komen over hun grensgeschil.

(Vorige berichten pagina 350/2- 2008)

KONGO, DEM. REP.

BINNENLAND

Lof voor vredesmissie DR Kongo

De vredesmissie van de Verenigde Naties (VN) in de DR Kongo, de Mission des Nations Unies en République Démocratique du Congo (MONUC), werd in april 2008 geprezen vanwege de toenemende stabiliteit in het oosten van het land..
Volgens Alan Doss, de leider van de missie, gaf de continue aanwezigheid van gewapende milities en rebellen in de provincies Noord en Zuid-Kivu aan dat de aandacht voor MONUC in deze regio verhoogd moest worden.

Rebellenleider Thomas Lubanga vrijgelaten

Het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag besloot op 3 juli tot de vrijlating van rebellenleider Thomas Lubanga, de oprichter van de Unie van Congolese Patriotten (UCP). Lubanga was in 2006 beschuldigd van het rekruteren van kindsoldaten gedurende de burgeroorlog in Kongo. De rebellenleider had de aanklacht altijd ontkent en werd vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs. Zijn vrijspraak was volgens waarnemers een klap voor de aanklagers, maar nog meer voor zijn slachtoffers uit de Ituri-regio.

Moorden en verkrachtingen in oosten gaan door

Op 23 juli maakte Human Rights Watch (HRW) bekend dat moorden, verkrachtingen en berovingen nog altijd aan de orde van de dag waren in de provincie Noord-Kivu. De mensenrechtengroepering registreerde honderden moorden en verkrachtingen. Dit ondanks het vredesakkoord dat zes maanden eerder in Goma gesloten was. De voornaamste aanstichter van het geweld in de regio zou generaal Laurent Nkunda zijn. Deze beweerde Kongolezen die tot de etnische groep van de Tutsi's behoorden, te beschermen. Zijn troepen vochten tegen het regeringsleger, Rwandese Huturebellen en Mai Mai-milities

Aanvaring tussen leger en rebellen

In Noord-Kivu braken op 28 augustus gevechten uit tussen Laurent Nkunda's Nationaal Congres voor de Verdediging van het Volk (CNDP) en de Strijdkrachten van de DR Kongo (FARDC). Dit waren de eerste gevechten sinds de vredesovereenkomst die beide partijen in januari in Goma hadden ondertekend. Het was onbekend wie met de gevechten was begonnen. Wel was duidelijk dat de confrontatie het gevolg was van oplopende spanningen door herbewapening in de regio Oost-Kongo. Westerse diplomaten hadden daar eerder al voor gewaarschuwd.

Gevechten in Oost-Kongo houden aan

Op 22 september raakten troepen van generaal Nkunda opnieuw slaags met het Kongolese leger nabij de stad Goma in Noord-Kivu. Christophe Illemassene, woordvoerder van de VN, schatte dat sinds de eerste gevechten eind augustus 100.000 mensen waren gevlucht. Legertroepen probeerden met raketten en helikoptervuur Nkunda uit zijn schuilplaats te verdrijven. De gevechten leidden ertoe dat de VN minder hulp konden aanbieden in de getroffen regio.

Rebellen veroveren legerbasis

Troepen loyaal aan generaal Laurent Nkunda maakten in de nacht van 8 oktober wapens en proviand buit op de legerbasis Rumangabo. Een week eerder hadden rebellen van de Patriottische Verzetskrachten van Ituri (FRPI) twee legerkampen aangevallen voor ze teruggedrongen werden door MONUC.

Nkunda kondigt staakt-het-vuren af

Nadat generaal Nkunda eind oktober een staakt-het-vuren afkondigde, zag het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de VN mogelijkheden voedsel bij distributiecentra te krijgen en bij ziekenhuizen in de stad Goma. De VN waarschuwden dat reizen buiten Goma nog steeds gevaarlijk was in verband met de intensiteit van de gevechten in de regio. Dit betekende dat de organisaties geen voedsel konden leveren aan vluchtelingen die buiten de stad bivakkeerden.

Opnieuw gevechten in Oost-Kongo

Op 5 november, een week na de afkondiging van het staakt-het-vuren door generaal Nkunda, braken opnieuw gevechten uit tussen rebellen, Mai Mai-milities en het leger van de DR Kongo. Dit gebeurde nadat de Kongolese premier Adolphe Muzito een bezoek bracht aan Goma om de schade op te nemen die gedurende eerdere gevechten was ontstaan. Er waren toen 250.000 mensen op de vlucht geslagen.
Alain Le Roy, hoofd van de vredesbewaking van de VN, verklaarde bij het bezoek aan Goma dat het mandaat van de VN niet de bescherming van steden betrof, maar van burgers. Ook moesten de manschappen het leger ondersteunen bij het ontwapenen van de rebellen.
Onderwijl dreigde generaal Nkunda dat hij met zijn troepen naar de Kongolese hoofdstad Kinshasa zou trekken, tenzij president Joseph Kabila instemde met direct overleg tussen beide partijen.

Nkunda belooft inspanningen VN te ondersteunen

Na gesprekken met de voormalige president van Nigeria, Olusegun Obasanjo, besloot generaal Nkunda op 16 november akkoord te gaan met de plannen voor een vredesoverleg in Kenia en een nieuwe wapenstilstand. Obasanjo sprak eerder die week met president Joseph Kabila en de president van Angola, José Eduardo dos Santos. Toen was al gebleken dat Kabila bereid was om te onderhandelen met Nkunda, zonder directe voorwaarden te stellen, maar enkel als de andere militieleiders uit de regio ook zouden deelnemen aan het overleg. Nkunda bekritiseerde de regering aangaande contracten die waren gesloten met Chinese bedrijven voor het exploiteren van natuurlijke rijkdommen.
De bespreking tussen Obasanjo en Nkunda vond plaats in Jomba, een plaats vlakbij de grens met Oeganda waar de rebellen hun kamp hadden opgeslagen. Nkunda benadrukte dat hij directe gesprekken met de regering wilde voeren over politiek, veiligheid en economie. Tevens wilde hij dat de minderheden in het land beschermd zouden

worden en dat zijn rebellen geïntegreerd zouden worden in het staatsleger.
Voorafgaand aan het overleg tussen Obasanjo en Nkunda braken gevechten uit in Ndeko, 150 kilometer ten noorden van Goma.

VN bereiden zich voor op offensief

Het verbreken van het staakt-het-vuren door rebellen loyaal aan generaal Nkunda resulteerde half november in de hevigste gevechten in weken. Als reactie hierop kondigde MONUC op 17 november aan verkenningsvluchten te gaan uitvoeren met helikopters die in het geval van onlusten direct konden worden ingezet. MONUC veroordeelde het doorbreken van het staakt-het-vuren door het CNDP en riep alle milities op de wapenstilstand te handhaven zodat een politieke oplossing gevonden kon worden voor de problemen in de regio.
Onderwijl trokken groepen zwaargewapende rebellen steeds verder richting het noorden van het land, de oproepen van hun leiders tot wapenstilstand negerend.

Duizenden extra vredesbewakers naar Kongo

De Veiligheidsraad besloot op 20 november 3.085 extra militairen en politieagenten naar de DR Kongo te sturen ter ondersteuning van MONUC. De troepen zouden op 31 december moeten aantreden en het vertrouwen van de Kongolezen in de vredesmacht moeten herstellen. Hoewel MONUC al over meer dan 17.000 manschappen beschikte, bleken deze niet in staat de burgers voldoende te beschermen bij oplaaiende gevechten. Dit kwam tevens door onduidelijkheden in het mandaat en door de omvang van het gebied waar gepatrouilleerd moest worden.
Het mandaat werd echter niet uitgebreid, waardoor de troepen van de VN nog altijd geen militaire operaties mochten opzetten ter bescherming van burgers. Er was hoop dat de Europese Unie (EU) actie zou ondernemen naar aanleiding van de crisis in Kongo, door troepen naar het land te zenden die beter getraind en uitgerust waren dan die van de VN. De EU opteerde echter voor extra versterking via MONUC, waar vrijwel geen Europese soldaten deel van uitmaken.
Als tegemoetkoming aan de VN trokken de rebellen zich op 19 november terug ten noorden van Goma, zodat humanitaire hulp geleverd kon worden aan de burgers in de regio.

Relatieve rust

Op 21 november rapporteerde MONUC dat het relatief kalm was in Oost-Kongo. Er vonden slechts drie kleine incidenten plaats tussen Mai Mai-troepen en rebellen van Nkunda's CNDP. Er werden geen doden gerapporteerd.
Het kantoor van de Verenigde Naties voor de Coördinatie van Humanitaire Zaken (OCHA) beweerde dat plunderaars in de regio hun activiteiten voortzetten, ondanks afname van de gevechten. Onder andere een bureau van het Rode Kruis in Kirumba zou zijn beroofd. Ook rapporteerde OCHA twintig gevallen van seksueel geweld in de voorgaande week.
Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) was bezorgd over de veiligheid van de 67.000 vluchtelingen die buiten Goma in kampen gehuisvest waren nadat eerder op de dag een twintigjarige vrouw was doodgeschoten in het kamp Kibati. Schietpartijen en plunderingen waren aan de orde van de dag in de vluchtelingenkampen. Sinds 10 november waren bovendien vijfhonderd gevallen van cholera gerapporteerd, waarvan negen met dodelijke afloop. De VN probeerden verbetering in de situatie te brengen door te starten met de bouw van huizen en de wederopbouw van de infrastructuur, waaronder wegen en latrines. Ook werd een waterdistributiesysteem opgezet dat 10.000 mensen van drinkwater kon voorzien.

VN willen meer aandacht voor situatie in Kongo

De Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (OHCHR), Navanethem Pillay, riep op 28 november op tot directe actie om een grotere humanitaire ramp in de DR Kongo te voorkomen. Zij verklaarde verder dat recente rapporten een escalatie suggereerden van seksueel geweld in de meest brute vormen. Een dertienjarig meisje zou in het kamp Kibati dusdanig gewelddadig verkracht zijn dat ze stierf aan haar verwondingen.
Het conflict werd volgens Pillay gefinancierd uit illegale mijnbouw en zou door de onophoudelijke onlusten over kunnen slaan naar het gehele land, en volgens haar zelfs naar de hele regio Oost-Afrika.

VN-rapport beschuldigt Rwanda

Een naaste adviseur van de Rwandese president Paul Kagame en een lid van de Kongolese oppositie waren volgens een rapport van de Verenigde Naties (VN) de belangrijkste financiers van de rebellenbeweging in Oost-Kongo. In het rapport, dat op 12 december verscheen, werd Kigali beschuldigd van steun aan de Tutsirebellen onder leiding van voormalig generaal Laurent Nkunda. De regering in Rwanda wees de beschuldiging onmiddellijk van de hand. In een televisietoespraak zei president Kagame dat Rwanda juist een einde wilde maken aan de problemen met de buurlanden.

In het rapport van de VN werd Tribert Rujugiro Ayabatwa de belangrijkste financier van de rebellen genoemd. Rujugiro was behalve adviseur van president Kagame volgens de Rwandese media ook de rijkste man van het land. Hij zou onder meer verschillende boerderijen in Oost-Kongo bezitten. Zuid-Afrika vroeg eerder om zijn uitlevering vanwege verdenking van grootschalige belastingfraude.
Ook de Kongolese zakenman Raphael Soriano, lid van de oppositie, zou een belangrijke financier zijn van zowel het rebellenleger van Nkunda als van een andere Tutsi-rebellengroep in de provincie Zuid-Kivu. Ook tegen hem liep een juridisch onderzoek. De Britse justitie verdacht hem van verduistering van miljoenen dollars aan publieke fondsen in Zambia.

Kivu: rebellen weigeren vredesakkoord te tekenen

De regering van de DR Kongo sprak op 20 december de bereidheid uit tot verlenging van het vredesakkoord met het rebellenleger van generaal Laurent Nkunda, maar die weigerde een nieuw verdrag te ondertekenen. De vredesbesprekingen werden gehouden in de Keniaanse hoofdstad Nairobi. Nkunda's CNDP weigerde te tekenen omdat regeringstroepen tegen de afspraak in gebieden zouden hebben ingenomen die op basis van een eerder voorlopig akkoord door de rebellen waren ontruimd.

Veiligheidsraad verlengt vredesmissie

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties verlengde op 22 december het mandaat van MONUC, de vredesmissie die uit 20.000

manschappen bestond, met een jaar. De sancties op illegale wapenleveranties aan de strijdende partijen, en op aankoop van illegaal gedolven delfstoffen, werden gehandhaafd. In de resolutie van de Veiligheidsraad werd het recente geweld door rebellenbewegingen in het oosten van het land veroordeeld. De vredestroepen van de VN in het gebied werden gemaand meer prioriteit te geven aan het beschermen van burgers en hulpverleners. Ook die laatste groep werd in toenemende mate met geweld geconfronteerd. Burgers in Oost-Kongo hadden in de afgelopen maanden veel kritiek geuit op de vredesmissie, die er niet in zou slagen hun veiligheid te garanderen.

Splitsing in rebellenbeweging

Rebellenbeweging CNDP viel in twee delen uiteen nadat stafchef Bosco Ntaganda op 5 januari 2009 verklaarde dat generaal Laurent Nkunda was afgezet wegens 'slecht leiderschap'. Nkunda reageerde daarop met een verklaring dat Ntaganda niet langer in een positie was om bevelen uit te delen aan het CNDP-leger.
Na besprekingen met regeringsvertegenwoordigers en de stafchefs van de legers van de DR Kongo en Rwanda kondigde de dissidente fractie onder leiding van Ntaganda op 16 januari in Goma het einde van de strijd aan. De rebellen zeiden bereid te zijn tot integratie in het reguliere leger van Kongo. Daarop verklaarden de pro-overheid Mai-Mai milities, die tot dan toe het CNDP hadden bestreden, ook de wapens neer te zullen leggen.

Rebellenleider Nkunda gearresteerd

Rebellenleider generaal Laurent Nkunda werd op 22 januari in het buurland Rwanda gearresteerd, nadat hij uit het oosten van de DR Kongo was gevlucht. Een paar dagen eerder waren Rwandese troepen de grens overgetrokken om de regering van Kongo te helpen de rebellen in de noordelijke Kivuprovincie te bestrijden. Nkunda was eerder in januari afgezet als leider van het CNDP. Deze rebellenbeweging begon in augustus 2008 een offensief om, zoals men zelf zei, de etnische Tutsibevolking in het gebied te beschermen tegen aanvallen door Hutumilities. Aangenomen werd dat zij gesteund werden door het naburige Rwanda. Daar kwam echter een eind aan door het verrassende besluit van de Rwandese regering om samen met Kongo tegen de rebellen op te trekken.
Na de arrestatie van generaal Nkunda werden de geplande vredesbesprekingen in Nairobi tussen de regering van de DR Kongo en de rebellenbeweging CNDP opgeschort. In plaats daarvan zou een minitop worden georganiseerd met de staatshoofden van de landen in het gebied van de Grote Meren.

Legers Kongo en Rwanda bestrijden Huturebellen

Legereenheden van de DR Kongo en Rwanda, aangevuld met grote delen van de voormalige CNDP-strijdkrachten, trokken in januari ten strijde tegen de Huturebellen in Noord-Kivu. Velen van hen waren in 1994 betrokken bij de genocide op de burgerbevolking in Rwanda, en hielden zich sindsdien schuil in de aangrenzende regio in Oost-Kongo. De aanwezigheid van de Democratische Strijdkrachten voor de Bevrijding van Rwanda (FDLR) in Noord-Kivu zorgde voor een aanhoudende instabiliteit in de regio. Tot verrassing van velen besloten de regeringen van Rwanda en Kongo tot een gezamenlijke operatie om de Huturebellen tot overgave te dwingen.

Voormalige rebellen opgenomen in het reguliere leger

De eerste van meer dan 6.200 Kongolese rebellen werden op 29 januari na een feestelijke ceremonie opgenomen in het reguliere leger. Zij waren afkomstig uit de rebellenbeweging CNDP en de hen bestrijdende Mai-Mai milities. De gouverneur van de provincie Noord-Kivu zei dat als gevolg van de vredesovereenkomst twee miljoen mensen in het gebied naar hun huizen konden terugkeren.
De Internationale Crisis Groep deed een beroep op de Kongolese autoriteiten om de rebellen die mensenrechtenschendingen hadden begaan, niet in het leger op te nemen en hen geen immuniteit te verlenen. Vooral stafchef Bosco Ntaganda zou verantwoordelijk zijn voor grootschalig lijden van de lokale bevolking. Hij was eerder ook al aangeklaagd door het ICC in Den Haag.

DR Kongo, Oeganda en Zuid-Soedan vallen kamp van het LRA aan

De kans op een vredesakkoord tussen Oeganda en het Verzetsleger van de Heer (LRA) leek definitief verkeken na een gezamenlijke aanval van de legers van Oeganda, de DR Kongo en Zuid-Soedan op het voornaamste rebellenkamp in Garamba, in het oosten van Kongo. Bij de aanval op 14 december 2008 werd het kamp vernietigd. Ook andere kampen van het LRA werden aangevallen. Een woordvoerder van het Oegandese leger vertelde dat de besprekingen voorlopig waren opgeschort. Oeganda en het LRA besloten in april 2008 tot een vredesovereenkomst. LRA-leider Joseph Kony kwam echter verschillende keren niet opdagen voor een definitieve ondertekening van het akkoord.

Een woordvoerder van de regering van de DR Kongo zei dat zijn land de dreiging van Oegandese rebellen op het eigen grondgebied niet langer kon negeren. Daarom werd besloten tot de gezamenlijke legeroperatie, 'ondanks onze eerdere meningsverschillen met Oeganda'.

Nieuw geweld LRA tegen bevolking

Na aanvallen eind januari 2009 door strijders van het LRA sloegen meer dan 130.000 mensen in het noorden van Kongo op de vlucht. Het betrof bijna de helft van de lokale bevolking in het gebied rondom de stad Dungu. Volgens het Kantoor voor de Coördinatie van Humanitaire Zaken (OCHA) van de VN hadden de rebellen van het LRA sinds december 896 mensen vermoord en 711 ontvoerd, voor het merendeel kinderen. Delen van het leger van het LRA hielden zich al jarenlang op in het nationale park Garamba in Noord-Kongo.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Koper- en kobaltmijnbouw stopgezet

De Central African Mining and Exploration Company (CAMEC) kondigde op 19 november 2008 aan tijdelijk te stoppen met de productie van kobalt en koper in de DR Kongo. Het in Londen gevestigde mijnbouwbedrijf verklaarde dat dit te maken had met een plotselinge afname van de vraag naar kobalt en de daling van de koperprijzen. Het bedrijf zou de mijnbouw voortzetten zodra de vraag naar kobalt zou stijgen.

Enkele maanden eerder, voor de wereldwij-

de kredietcrisis, verkondigde CAMEC zeer optimistisch te zijn over de snelle uitbreiding van de kobalt- en de kopermijnbouw in de DR Kongo. Investeerders werd toen meegedeeld dat de mijnonderneming binnen enkele jaren 's werelds grootste producent van kobalt zou zijn.

Crisis in mijnbouw Katanga

De sluiting van verschillende koper- en kobaltmijnen in de zuidoostelijke provincie Katanga leidde tot een economische crisis. Een woordvoerder van de vredesmissie van de VN in de DR Kongo, MONUC, noemde de sociale en veiligheidsproblemen als gevolg van de mijnsluitingen 'alarmerend'. De mijnen werden gesloten vanwege de scherpe daling op de wereldmarkt van de grondstoffenprijzen. Volgens MONUC schroefden 52 van de 56 mijnen in de provincie hun productie terug. Dat kon aan het eind van het jaar tot een verlies van 300.000 banen leiden.

Groei neemt af door oorlog en financiële crisis

Het oplaaiende binnenlandse geweld en de wereldwijde financiële crisis zorgden voor afnemende economische groei in de DR Kongo, maar het verarmde Afrikaanse land raakte niet in een economische recessie. Dit beweerde op 20 december 2008 het hoofd van een missie van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) aan het eind van een tiendaags bezoek. Ook de dalende grondstoffenprijzen voor onder meer koper en kobalt lieten hun sporen na.

NATUUR- EN MILIEU

Regering annuleert veel kapcontracten

Bijna 60 procent van de uitgegeven contracten om bomen te kappen in de regenwouden van de DR Kongo werden op 19 januari 2009 door de regering geschrapt. Daarmee nam het gebied waarvoor kapconcessies waren afgegeven, met de helft af. Het was de uitkomst van een half jaar durend onderzoek naar 156 contracten die tijdens de afgelopen jaren van burgeroorlog in het land waren afgesloten. Veel van de kapbedrijven bleken in het geheel geen belasting te betalen. Doel van het door de Wereldbank gesteunde onderzoek was om corruptie in de sector terug te dringen, en naleving van juridische en milieuregels af te dwingen. Slechts 65 contracten konden de toets der kritiek weerstaan. De regering was van plan voor een gebied van 35.000 km^2 nieuwe kapcontracten af te sluiten.

JUSTITIE

Getuige tegen rebellenleider Lubanga trekt verklaring in

Bij het proces van het International Strafhof (ICC) in Den Haag tegen de Kongolese rebellenleider Thomas Lubanga trok een belangrijke getuige op 28 januari 2009 zijn verklaring in. Eerder had deze gezegd dat hij door strijders van de door Lubanga opgerichte Unie van Congelese Patriotten (UCP) was gerekruteerd terwijl hij op weg was naar school, maar dat ontkende hij later in de rechtszaal. De aanklagers vroegen daarop de rechters de garanties voor de veiligheid van getuigen nog eens te onderzoeken.

Het proces tegen Lubanga was het eerste dat bij het ICC plaatsvond. Het ging in januari weer van start nadat het in juli het jaar daarvoor door de rechters was opgeschort na de klacht van Lubanga's raadslieden dat zij niet het gehele bewijsmateriaal hadden kunnen inzien. Het ging daarbij met name om documenten van de Verenigde Naties die niet openbaar mochten worden gemaakt. Dit probleem werd in november opgelost toen de aanklagers de gevraagde stukken vrijgaven ter inzage door de verdediging. Op voorwaarde van strikte vertrouwelijkheid, ter bescherming van bronnen in de oorlogszones, mochten de stukken toen wel worden geraadpleegd.

Lubanga was in 2006 beschuldigd van het rekruteren van kindsoldaten gedurende de burgeroorlog in Kongo. De rebellenleider ontkende de aanklacht.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Alarmerend veel doden in Kongolese gevangenissen

De Verenigde Naties uitten eind juli 2008 hun zorg over de toenemende hoeveelheid doden in de centrale gevangenis van de DR Kongo. Sinds februari waren 26 personen in de Mbuji Mavi gevangenis gestorven door ondervoeding en slechte leefomstandigheden. Twintig gevangenen waren er heel slecht aan toe. Dit ondanks de tweewekelijkse levering van water en maïs door MONUC, de vredesmissie van de Verenigde Naties in Kongo. In een vleugel die ontworpen was om 200 gevangen te herbergen, verbleven in juli 425 gedetineerden.

Strijdkrachten DR Kongo rekruteren kinderen

Amnesty International (AI) rapporteerde op 1 oktober 2008 dat milities in de DR Kongo nog altijd kinderen rekruteerden om mee te vechten. Onderzoek wees uit dat de helft van de gedemobiliseerde kinderen in een later stadium opnieuw aan gevechten ging deelnemen.

Volgens getuigen zouden kinderen die poogden te vluchten voor de ogen van anderen dood zijn geslagen, om angst te zaaien en navolging van vluchtpogingen te voorkomen. Het rapport verkondigde tevens dat fysieke en seksuele mishandeling van vrouwen en kinderen nog altijd veelgebruikte wapens waren, ondanks de belofte van de regering en van gewapende groeperingen om een eind te maken aan deze praktijken.

HRW: 500 oppositieleden vermoord

Human Rights Watch (HRW) stelde op 25 november 2008 in een rapport dat de regering van de DR Kongo opdracht had gegeven tot de moord op zeker vijfhonderd tegenstanders van het regime. Volgens de mensenrechtenorganisatie kwamen de bevelen om oppositieleden te 'neutraliseren' direct van president Joseph Kabila. De lijken van de tegenstanders zouden in de rivier de Congo of in massagraven zijn gedumpt.

Het rapport van HRW was gebaseerd op 23 maanden onderzoek waarbij meer dan 250 slachtoffers, getuigen en personen die zich begaven in de kringen rondom de president, waren ondervraagd. De wandaden van de regering bleven volgens HRW grotendeels onopgemerkt door de gebeurtenissen in het oosten van het land. Ook zouden veiligheidsdiensten opdracht hebben gekregen bewijsmateriaal te vernietigen. Kasongo Kudura, de woordvoerder van de president, deed het rapport af als nonsens.

(Vorige berichten pagina 120/2 - 2008)

MALAWI

BINNENLAND

President benoemt twee nieuwe ministers op sleutelposten

Het kantoor van Bingu wa Mutharika maakte op 8 februari 2008 bekend dat de president twee bewindslieden had ontslagen. Het betrof de minister van Defensie, Bob Khamisa, en zijn collega voor Gezondheidszorg, Marjorie Ngaunje. Er werden geen redenen voor de ontslagen genoemd.
Khamisa werd vervangen door Aaron Sangala, voormalig onderminister voor Gezondheidszorg. Voor Marjorie Ngaunje kwam Kumbo Kachali in de plaats.

Ontslagaanvragen parlementsleden nietig verklaard

De voorzitter van het parlement in Malawi, Louis Chamango, sprak tijdens een zitting op 6 mei 2008 een nietigverklaring uit over de ontslagaanvragen die tegen bijna honderd parlementsleden aanhangig waren gemaakt. De in 2007 ingediende ontslagpetities waren volgens hem ongeldig geworden na de ontbinding van het parlement in september van dat jaar.

Onderling wantrouwen

De ontslagkwesties waren terug te voeren op de wijze waarop president Mutharika in 2004 aan de macht was gekomen. Hij verliet toen het Verenigd Democratisch Front (UDF) waar hij zijn verkiezingsoverwinning aan dankte, en stichtte zijn eigen partij, de Democratische Progressieve Partij (DPP). Die was echter niet groot genoeg om er voldoende kandidaten uit te selecteren voor de regering. Mutharika werd toen gedwongen om bij de oppositie en de onafhankelijken daarvoor te rade te gaan. Deze manoeuvre veroorzaakte veel onderling wantrouwen binnen de regeringsploeg, met ontslagaanvragen over en weer tot gevolg.

Oud-president kan streven naar nieuwe ambtstermijn

Oud-president van Malawi Bakili Muluzi, tegen wie een aanklacht liep vanwege hoogverraad, begon op 29 september 2008 met zijn campagne voor de presidentsverkiezingen van 2009. Hij zou dan waarschijnlijk de belangrijkste opponent worden van president Bingu wa Mutharika. Een dag later berichtte *afrol News* namelijk dat het hooggerechtshof de aan Muluzi opgelegde voorwaarden om op borgtocht vrij te komen, had geschrapt. Met die uitspraak was de tegen Muluzi ingebrachte beschuldiging van hoogverraad in feite van tafel, aldus Muluzi's advocaat.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nationale luchtvaartmaatschappij gedeeltelijk verkocht

Op 9 september 2008 maakte onderminister voor Transport, Publieke Werken en Huisvesting Roy Comsy bekend dat de regering 49 procent van Malawi's nationale luchtvaartmaatschappij Air Malawi bezig was te verkopen aan Comair, een partner van British Airways.
De overeenkomst met de regering bevatte voor Comair de optie om in een later stadium 80 procent van de aandelen van Air Malawi in bezit te krijgen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nationale begroting goedgekeurd

Malawi's nationale begroting voor het fiscale jaar 2008/2009, die al in juni 2008 goedgekeurd had moeten zijn, werd ten lange leste eind augustus door de volksvertegenwoordiging geaccepteerd. Volgens *afrol News* was onenigheid tussen de regering en de oppositie de oorzaak van de vertraging. Het parlement ging uiteindelijk akkoord met uitgaven tot een bedrag van 16,2 miljard dollar (ca. 11 miljard euro).

Lening IMF voor Malawi

Malawi kreeg als eerste land financiële steun in het kader van het nieuwe Exogenous Shock Facility (ESF) programma van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Op 3 december 2008 keurde het IMF een krediet aan Malawi goed van 77,1 miljoen dollar (ca. 61 miljoen euro). De lening moest binnen tien jaar worden terugbetaald en had een rente van slechts 0,5 procent. Het nieuwe fonds was bedoeld voor ontwikkelingslanden die buiten hun schuld in economische problemen waren geraakt. Malawi werd hard getroffen door de hoge brandstof- en kunstmestprijzen in 2008. Hoewel de prijzen later in het jaar daalden, waren de effecten van de hoge prijzen nog altijd merkbaar. Malawi verwachtte ook een teruglopende export in 2009 als gevolg van de internationale economische teruggang.

JUSTITIE

Gevangenisstraf voor corrupte oud-minister

De voormalige minister voor Onderwijs van Malawi, Sam Mpasu, werd op 8 april 2008 veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes jaar. Mpasu stond terecht voor corruptie die, zo meldde het persbureau *Agence France Press*, al dateerde van veertien jaar geleden. Mpasu streek toen smeergeld op van een Engelse firma die miljoenen pennen en schriften aan Malawi leverde in het kader van gratis basisonderwijs dat in 1994 was ingevoerd door toenmalig president Bakili Muzuli.

GEZONDHEID EN ZORG

Een miljoen gratis muskietennetten tegen malaria

Op 1 augustus 2008 lanceerde Malawi een nationale antimalariacampagne die werd ingezet met de gratis distributie van een miljoen muskietennetten aan kinderen onder de vijf jaar en aan zwangere vrouwen. De met een insecticide geïmpregneerde netten werden gefinancierd door het Malaria Global Fund en het Malaria Initiatief van de Amerikaanse president George W. Bush.
In 2007 telde Malawi 4 miljoen gevallen van malaria. Ongeveer 7.000 mensen overleden aan de gevolgen van de ziekte.

Sterfte aan aids met 75 procent gedaald in Malawi

Op 26 augustus 2008 meldde het persagentschap *afrol News* dat de sterfte in Malawi als gevolg van aids in de laatste vier jaar met 75 procent was verminderd. Een woordvoerder van de regering verklaarde dat de daling was toe te schrijven aan het gebruik van antiretrovirale medicijnen waar steeds meer mensen gebruik van maakten.

Bevolking blijft groeien

De bevolking van Malawi groeide in het

laatste decennium met ruim een kwart tot 13,1 miljoen mensen, ondanks de verwoestende uitwerking van de aidsepidemie. Dit bleek uit de gegevens van de jongste volkstelling die op 10 november 2008 bekend werden gemaakt. Aan de volkstelling van 1998 namen 9,8 miljoen mensen deel.
Aids had de gemiddelde levensverwachting in het Afrikaanse land teruggebracht tot 36 jaar. Rond 14 procent van de bevolking was besmet met het hivvirus.

LANDBOUW

Geïrrigeerde landbouw moet voedselproductie opstuwen

Kort voor zijn vertrek naar Noorwegen voor het bijwonen van een conferentie over Afrika's Groene Revolutie, maakte president Bingu wa Mutharika van Malawi op 26 augustus 2008 nieuwe milieuplannen bekend. Hij vertelde dat zijn regering een groene strook voor geïrrigeerde landbouw wilde ontwikkelen langs de oevers van het Malawi Meer, dat een derde van het land besloeg.
Persbureau *Agence France Presse* berichtte dat Malawi volgens deskundigen nauwelijks gebruik maakte van geïrrigeerde landbouw, ondanks de enorme watervoorraad in het meer. Slecht 2 procent van de landbouwgrond werd namelijk op die manier bewerkt.

(Vorige berichten pagina 123/3 - 2008)

SOMALIË

BINNENLAND

Islamisten in opmars

Islamistische leider wijst akkoord af

Op 10 juni 2008 wees de invloedrijke islamistische leider Sheikh Hassan Dahir Aweys tijdens een radio-uitzending vanuit Mogadishu het akkoord af dat de Somalische overgangsregering had gesloten met de Alliantie voor de Herbevrijding van Somalië (ARS). Deze koepel van de belangrijkste Somalische facties werd gedomineerd door de islamisten, die hun basis hadden in Eritrea.
De Verenigde Staten beschouwden Sheikh Hassan Dahir Aweys als terrorist en verdachten hem van banden met al-Qaida. De Somalische premier Nur Hassan Hussein en de leider van de ARS, Sheikh Sharif Ahmed, hadden een dag eerder het akkoord getekend. Dit hield in dat de islamisten en de overgangsregering hun gevechten binnen dertig dagen zouden beëindigen. De Ethiopische troepen zouden zich binnen 120 dagen terugtrekken en worden vervangen door vredestroepen van de Verenigde Naties.

In Somalië verbleven 2.600 vredestroepen van de Afrikaanse Unie, terwijl het er 8.000 hadden moeten zijn. In het akkoord verplichtten alle partijen zich ook om humanitaire hulp voor de ongeveer 2,6 miljoen mensen in nood ongehinderd te laten. De Verenigde Naties vreesden dat het aantal hulpbehoevenden in Somalië voor het eind van het jaar zou stijgen tot 3,5 miljoen mensen.

Nieuwe leider ARS belooft bescherming hulpverleners

Nadat Sheikh Sharif Ahmed met 36 anderen die het Djibouti-verdrag steunden uit de ARS was gezet, hield de nieuwe leider van de Somalische oppositie, Sheikh Hassan Dahir Aweys, op 24 juli een pleidooi voor bescherming van hulpverleners in Somalië. In de afgelopen tijd waren negentien hulpverleners van lokale en internationale organisaties vermoord, en dertien gekidnapt. De leider van de Alliantie voor de Herbevrijding van Somalië veroordeelde die aanvallen en prees de hulpverleners voor hun steun aan noodlijdende Somaliërs.

Ministers stappen op na ontslag burgemeester Mogadishu

Op 2 augustus stapten tien ministers uit de overgangsregering van premier Nur Hassan Hussein uit protest tegen het ontslag door de premier van de burgemeester van Mogadishu, Mohammed Dhere. De burgemeester onderhield een nauwe band met president Abdullahi Yusuf Ahmed.

Stad ingenomen zonder verzet

Zo'n honderd gemaskerde islamisten van al-Shabab, de militaire vleugel van de Unie van Islamitische Rechtbanken, namen op 8 augustus in het zuidwesten van Somalië de stad Hudur in zonder dat het leger weerstand bood.
De regeringssoldaten zouden de stad, die ligt aan de weg van Baidoa naar Ethiopië, zijn ontvlucht. In Baidoa vergaderde ondertussen het parlement over de politieke geschillen tussen president Abdullahi Yusuf Ahmed en premier Nur Hassan Hussein.

Nieuw vredesakkoord

De Somalische overgangsregering sloot op 19 augustus in Djibouti een nieuw verdrag met islamistische rebellen, een vervolg op het verdrag van juni. Dat verdrag was niet uitgevoerd omdat het werd verworpen door radicale islamisten. Sinds begin 2007 waren meer dan 8.000 burgers bij gevechten omgekomen en een miljoen mensen van hun huizen verdreven. Het verdrag riep de Verenigde Naties op om haast te maken met het leveren van vredestroepen. Die moesten de te kleine eenheid vredestroepen van de Afrikaanse Unie en de Ethiopische troepen vervangen.

Intensivering strijd kost 55 mensen het leven

De gevechten tussen islamisten en regeringstroepen in Kismayo in het zuiden van Somalië laaiden op en kostten aan minstens 55 mensen het leven; 150 mensen raakten gewond.
Dat meldden Somalische mensenrechtengroepen op 22 augustus. Door de strijd waren 3.000 mensen op de vlucht geslagen. Kismayo was de derde stad van Somalië en de haven was belangrijk voor het zuiden van het land en voor Kenia. Ook in Mogadishu vielen er doden bij gevechten. Bij het paleis van de president, die op dat moment op bezoek was in Ethiopië, kwamen mortieren neer.

Somalische leiders tekenen samenwerkingsovereenkomst

Leiders van de Somalische overgangsregering tekenden op 27 augustus in Addis Abeba een samenwerkingsovereenkomst die een einde moest maken aan de geschillen tussen president Abdullahi Yusuf en premier Nur Hassan Hussein. Die waren ontstaan na het ontslag van de burgemeester van Mogadishu.

VN-vertegenwoordiger bevrijd

Het hoofd van het kantoor van de Hoge Commissaris voor Vluchtelingen van de

Verenigde Naties in Somalië, Hassan Mohamed Ali, werd na meer dan twee maanden gevangenschap op 28 augustus door zijn ontvoerders vrijgelaten. Hij was op 21 juni gekidnapt en in zijn voet en nek geschoten. In 2008 waren in Somalië 23 hulpverleners vermoord en achttien ontvoerd; tien van hen verbleven nog in gevangenschap.

Premier overleeft motie van wantrouwen

De Somalische premier Nur Hassan Hussein overleefde op 1 september een motie van wantrouwen. Slechts zeven van de tweehonderd parlementariërs stemden voor de motie. Deze was ingediend omdat Hussein onbekwaam zou zijn.

Parlementariër doodgeschoten

De Somalische parlementariër Mohamed Osman Maye werd op 10 september doodgeschoten bij een moskee in Baidoa. De moordenaar zou lid zijn van al-Shabab. Maye was de tweede parlementariër die werd vermoord sinds regering en parlement verhuisden van Kenia naar Baidoa in juni 2005.

Nieuwe gevechten in Mogadishu

Op 24 september kwamen bij gevechten in Mogadishu tussen islamistische opstandelingen en troepen van de overgangsregering, Ethiopië, en de Afrikaanse Unie zeven burgers om. Twee dagen eerder had de strijd nabij de belangrijkste markt van de hoofdstad al een tol van dertig doden geëist. Volgens de Somalische Elman Peace and Human Rights Organisatie waren sinds het begin van 2007 9.474 burgers gedood bij gevechten.

Somalische facties tekenen akkoord staakt-het-vuren

De Somalische regering en de ARS tekenden op 26 oktober een overeenkomst over de uitvoering van het in Djibouti op 9 juni gesloten akkoord over een staakt-het-vuren. Radicale islamistische groepen hadden gezegd pas mee te doen nadat de Ethiopische troepen uit Somalië weg waren.

Vrouw gestenigd

De speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties voor Kinderen en Gewapende Conflicten veroordeelde op 7 november de steniging van een jonge vrouw in Kismayo twee weken daarvoor. De vrouw was in het openbaar in een stadion met zo'n duizend man publiek door vijftig mannen met stenen doodgegooid, nadat ze schuldig was bevonden aan ongeoorloofde seks.
Volgens Amnesty International was de lezing van de vader dat ze door drie mannen was verkracht. Ze had daarna de bescherming gezocht van lokale leiders, maar die hadden haar tot de dood veroordeeld. Volgens de eerste berichten was de vrouw 23 jaar, maar volgens Amnesty International ging het om een dertienjarig meisje.

Islamisten naderen Mogadishu

Op 13 november meldden al-Shabab dat het de stad Elasha Biyaha, op 17 kilometer afstand van Mogadishu aan de weg naar Baidoa, had veroverd. Kort daarvoor had al-Shabab ook al de havenstad Marka veroverd, 90 kilometer van de hoofdstad. Eerder die week hadden de militanten van de Unie van Islamitische Rechtbanken ook de steden Koryoley en Bulo Marer in de strategische regio Laag Shabelle veroverd. Hier bevond zich belangrijke landbouwgrond, alsook havens en vliegvelden.
Sinds het begin van 2008 had de opstand van de islamisten zich met succes verspreid over de regio's Laag Shabelle, Puntland, Hiran, Bay, Bakool en Juba. In oktober had al-Shabab de gevechten verder opgevoerd, terwijl de Ethiopische troepen steeds minder actief waren.

Zweepslagen voor dansers

Een woordvoerder van de Unie van Islamitische Rechtbanken, Abdirahim Isse Addow, zei op 16 november dat 32 traditionele dansers (onder wie 24 vrouwen) zweepslagen hadden gekregen in de stad Balad, 30 kilometer ten noorden van Mogadishu. Zij waren daartoe veroordeeld door de Raad van Islamitische Rechtbanken, omdat het 'niet-islamitisch' was dat mannen en vrouwen samen dansten.

Gevechten in Mogadishu eisen zware tol

Bij gevechten tussen Somalische veiligheidstroepen en islamistische opstandelingen in Mogadishu op 21 november kwamen minstens zeventien mensen om, en raakten er zes gewond. Het gevecht dat twee uur duurde, begon toen de opstandelingen een huis aanvielen van een regeringsvertegenwoordiger. In de afgelopen weken hadden de opstandelingen terrein gewonnen in het zuiden van Somalië. Zij controleerden ook delen van Mogadishu. Onderling waren de opstandelingen echter verdeeld en verschillende facties waren meermaals slaags geraakt met elkaar.

Ethiopië trekt zich terug voor eind 2008

De Ethiopische regering kondigde op 28 november 2008 aan dat de Ethiopische troepen in Somalië voor het eind van het jaar allemaal zouden zijn teruggetrokken. Volgens de Ethiopische minister van Buitenlandse Zaken was het niet gepast om de troepen in buurland Somalië te houden, omdat de Somalische overgangsregering zich niet inspande voor vrede in het land.
Ondanks de steun van ongeveer 3.000 Ethiopische troepen slaagde de Somalische overgangsregering er niet in stabiliteit in het land te brengen.

Chaos en geweld nemen toe

Islamisten nemen Gurael in

De islamisten van al-Shabab boekten op 6 december 2008 succes met de inname van de stad Gurael, 370 kilometer ten noorden van Mogadishu. Tegenstand bood alleen een lokale militie. Bij de gevechten, die dagen duurden, kwamen zeker acht mensen om en raakten tientallen gewond. Volgens het ministerie van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten was al-Shabab een terroristische organisatie, die onderdak bood aan de plegers van de aanslagen op de Amerikaanse ambassades in Kenia en Tanzania.

Al-Shabab weer verdreven uit Gurael

Op 11 januari 2009 verdreef een lokale militie, Ahlu Sunna Waljamaca, de radicale islamisten van al-Shabab uit de stad Gurael. Bij de gevechten kwamen dertig mensen om.

Veertien doden bij zelfmoordaanslag in Mogadishu

Een zelfmoordaanslag met een bomauto nabij een basis van de vredestroepen van de Afrikaanse Unie op 24 januari in Mogadishu kostte aan zeker veertien mensen het leven. De hard rijdende auto wekte de argwaan

van een politieman, die het vuur opende. Daarop ontplofte de auto. Onder de doden was een politieman; de rest betrof burgers.

Terugtrekking Ethiopische troepen voltooid

Nadat de Ethiopische troepen op 15 januari uit Mogadishu waren vertrokken, begon op 26 januari de terugtrekking van de laatste Ethiopische troepen uit Baidoa. Daarmee kwam een einde aan twee jaar Ethiopische interventie in Somalië, ten gunste van de Somalische regering. Na hun vertrek patrouilleerden het regeringsleger en nieuw bewapende milities in de straten van Baidoa om de aangekondigde aanval van al-Shabab af te slaan.
Met het verdwijnen van de naar schatting 3.000 Ethiopische militairen ontstond een machtsvacuüm. De 3.400 soldaten van de Afrikaanse Unie (AU) in Somalië waren niet in staat de orde te handhaven. Naar schatting waren in het geweld al minstens 16.000 burgers gedood en een miljoen mensen van hun huizen verdreven.

Al-Shabab neemt Baidoa in

Al-Shabab-milities namen op 27 januari na korte gevechten Baidoa in, de dag na het vertrek van de Ethiopische troepen.

Machtsstrijd president en premier naar hoogtepunt

Op 24 december 2008 kondigde de nieuwe premier Mohamed Mohamud Guled zijn vertrek aan, nog geen week nadat hij door president Abdullahi Yusuf was benoemd. Die had premier Nur Hassan Hussein ontslagen en Guled aangesteld. Het parlement wees die wisseling van premier echter af, wat resulteerde in een week vol politieke onduidelijkheid over wie premier was.

President stapt op

Op 29 december trad president Abdullahi Yusuf af, ook onder toenemende internationale druk. Na zijn mislukte poging om van premier Nur Hassan Hussein af te komen, was zijn positie onhoudbaar geworden. In de afgelopen vier jaar was hij er niet in geslaagd zijn macht over het land te doen gelden. De regering had nog alleen zeggenschap in Baidoa, waar het parlement zetelde, en enkele wijken van Mogadishu. Wat men in Somalië Yusuf vooral kwalijk nam, was zijn besluit Ethiopische troepen binnen te laten om zijn regering te ondersteunen tegen de islamistische opstandelingen. De Ethiopiërs verdreven eind 2006 wel de islamisten, maar veel Somaliërs zagen hen als een brute buitenlandse bezettingsmacht. Inmiddels waren tal van islamistische facties bezig met een nieuwe opmars en stonden de Ethiopische troepen op het punt Somalië te verlaten.
De voorzitter van het parlement nam de taak van president waar tot het parlement een nieuwe president had gekozen, wat binnen dertig dagen moest gebeuren.

Voormalig president vraagt asiel aan in Jemen

Voormalig president Abdullahi Yusuf arriveerde op 20 januari 2009 met een privé-vliegtuig in Jemen en vroeg daar politiek asiel aan.

Nieuwe president gekozen

Op 31 januari 2009 werd de gematigde islamistische leider Sheikh Sharif Sheikh Ahmed gekozen tot de nieuwe president van Somalië. Hij legde de presidentseed af in het Kempinski hotel in Djibouti en beloofde een regering in te stellen die een handreiking zou doen naar de islamisten en voor vrede en ontwikkeling zou zorgen. Hij prees de vertrekkende premier Nur Hassan Hussein, die zich na de eerste ronde uit de presidentsverkiezingen had teruggetrokken, voor zijn inzet voor de verzoeningsgesprekken met de islamisten. Sheikh Sharif Sheikh Ahmed versloeg in de tweede stemronde met gemak Maslah Mohamed Siad Barre. In de week voor de verkiezing was het Somalische parlement uitgebreid om de gematigde islamisten van Sheikh Sharif Sheikh Ahmed binnen te kunnen halen.

Sheikh Sharif was een voormalige aardrijkskundeleraar en was opgeleid in Soedan en Libië. Hij was het hoofd van de Alliantie voor de Herbevrijding van Somalië (ARS), een in 2007 opgerichte koepelorganisatie die door islamisten werd gedomineerd en zich tegen de vorige regering verzette.
In 2006 was hij leider van de Unie van Islamitische Rechtbanken. Deze hadden in 2006 bijna heel Somalië in hun macht, tot de interventie van de Ethiopische troepen. Ethiopië was bevreesd voor een extreemislamitisch bewind in het buurland. Begin 2009 gold Sheikh Sharif echter als een gematigd man en de enige die de chaos in Somalië kon bezweren. Ethiopië en de Verenigde Staten zeiden dat met hem een vreedzame toekomst voor Somalië mogelijk was.

Twee gekidnapte hulpverleners vrijgelaten

Op 8 januari 2009 werden de Nederlander Willem Sools en de Japanse Keiko Akahane vrijgelaten door een Somalische militie, na 108 dagen gevangenschap. Beiden werkten voor de Franse hulporganisatie Medecins du Monde in de Ogaden in Ethiopië toen ze werden ontvoerd en door hun ontvoerders werden overgebracht naar Mogadishu. Volgens hun werkgever verkeerden ze in goede gezondheid. Over hun vrijlating werden verder geen mededelingen gedaan.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Hogere begroting Somaliland

Het parlement in Hargeisa keurde op 17 juni 2008 de begroting voor 2008 goed, waarin de uitgaven met 27 procent stegen ten opzichte van 2007. De toename was mogelijk door de groei van de eigen economie en meer hulp van buitenlandse donoren. Met een omvang van 37,2 miljoen euro was het weliswaar een van de kleinste staatsbegrotingen ter wereld, maar niettemin gold de begroting als een succes en beloning voor de relatieve politieke stabiliteit en interne vrede.
Omdat de regering van Somaliland internationaal niet werd erkend, had men geen toegang tot internationale kredieten. Wel had Somaliland onlangs een akkoord gesloten met de Wereldbank en donorlanden over een vijf jaar durend reconstructie en rehabilitatieprogramma van ca. 402 miljoen euro.
Somaliland besteedde de helft van het budget aan defensie, maar had ook een goede staat van dienst met investeringen in gezondheid en onderwijs.

Terroristische aanval op Somaliland

Het presidentiële paleis, de Ethiopische ambassade en kantoren van de Verenigde Naties in Hargeisa, hoofdstad van Somaliland, waren op 29 oktober 2008 het doelwit

van wat de grootste terroristische aanslag in de Hoorn van Afrika werd genoemd. Er kwamen 21 mensen om het leven. De aanslagen werden uitgevoerd met autobommen en droegen het kenmerk van al-Qaida.
Ook in de naburige regio Puntland, dat zich net als Somaliland autonoom had verklaard, bliezen in de hoofdstad Bosasso twee zelfmoordterroristen zich op. Doelwit waren de kantoren van de antiterrorismeeenheid van de veiligheidsdienst. Puntland was de machtsbasis van de president van de overgangsregering van Somalië, Abdullahi Yusuf Ahmed en was tot dan toe relatief rustig.
De aanslagen gebeurden terwijl Somaliland twee weken eerder begonnen was aan de registratie voor algemene verkiezingen. In tegenstelling tot de rest van Somalië had Somaliland een democratisch gekozen regering.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Humanitaire situatie verslechtert

Hoogwaardige voedselhulp voor kinderen

Het Wereldvoedselprogramma van de Verenigde Naties (WFP) kondigde op 22 oktober 2008 aan dat het in Somalië begon met de uitdeling van noodvoedsel met hoge voedingswaarde aan 63.800 kinderen. De hulp was bedoeld voor de komende zes maanden en zou worden verdeeld via het netwerk van voedingscentra van hulporganisaties in het hele land.

Somalië kende een steeds grotere humanitaire crisis door het voortduren van de conflicten, misoogsten en hyperinflatie. Onderzoek van het WFP toonde aan dat de ondervoeding was gestegen tot meer dan 18 procent van de bevolking. Boven de 15 procent wordt er gesproken van een noodsituatie. Het WFP zocht mogelijkheden om de activiteiten uit te breiden en 2,4 miljoen hulpbehoevenden te bereiken. De verwachting was dat aan het eind van het jaar 3,25 miljoen mensen hulp nodig hadden.
Door piraterij nabij de kusten van Somalië waren marine-escortes nodig voor de schepen met voedselhulp om Somalië of Kenia veilig te bereiken. De Canadese marine had die taak vervuld; eind oktober zou de Nederlandse marine het overnemen. In de afgelopen twaalf maanden had het WFP 137.000 ton voedselhulp naar Somalië gebracht.

Hoogste niveau van ondervoeding

Somalië heeft het hoogste niveau van ondervoeding in de wereld, met jaarlijks 300.000 ondervoede kinderen. Dat zei de adjunct-directeur van het Kinderfonds van de Verenigde Naties, Unicef, Hilde Frafjord Johnson, op 5 december 2008. Moeders met bloedarmoede en onvoldoende voeding waren de belangrijkste oorzaken. Met name in het centrale en het zuidelijke deel van Somalië was het probleem groot. Het ondervoedingsniveau bedroeg 20 procent, met uitschieters naar 28 procent. Bij 30 procent is er sprake van hongersnood. Unicef gaf aan dat het steeds moeilijker was om hulp te verlenen, maar niet onmogelijk en dat men daarom doorging. Er waren 220 therapeutische voedingscentra in het land. Meer dan 70 procent van de Somaliërs had geen toegang tot veilig drinkwater. Positief was dat het aantal gevallen van malaria was gedaald van 17 naar 6,9 procent; polio was sinds 2007 onder controle.

GEZONDHEID EN ZORG

Eerste artsen afgestudeerd in Mogadishu sinds 18 jaar

Na achttien jaar studeerden op 20 november 2008 voor het eerst weer artsen af aan het Benadir Medisch College van de universiteit van Mogadishu. Het ging om twaalf mannen en acht vrouwen. Ze werkten in verschillende ziekenhuizen in de stad. Vóór de burgeroorlog uitbrak studeerden er elk jaar zo'n vijftig dokters af aan de Nationale Universiteit van Somalië De verwachting was dat in 2009 er zo'n 24 artsen zouden afstuderen. In totaal volgden 256 studenten, 151 mannen en 105 vrouwen, er een medische studie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Landen rond de Rode Zee willen einde aan piraterij

De landen rond de Rode Zee deden op 20 november 2008 tijdens een bijeenkomst in Caïro een oproep om een einde te maken aan de Somalische piraterij, zonder dat daarbij de soevereiniteit van Somalië geschonden zou worden. Over wat er moest

gebeuren, deed de vergadering geen uitspraak; militaire commissies van de betrokken landen zouden met voorstellen komen.
De vergadering werd voorgezeten door Jemen en Egypte en werd bijgewoond door vertegenwoordigers van Saoedi-Arabië, Soedan, de Verenigde Arabische Emiraten, Djibouti en Jordanië.
Enkele dagen eerder hadden Somalische piraten een Saoedi-Arabische olietanker gekaapt met een bemanning van 25 koppen en een lading ter waarde van ca. 73,1 miljoen euro. Ze vroegen ca. 19,7 miljoen euro losgeld.

Groen licht VN voor aanvallen op Somalische piraten

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties gaf op 16 december 2008 unaniem groen licht voor aanvallen op Somalische piraten, zowel op zee als op land. Diezelfde dag hadden piraten weer twee schepen gekaapt, een Franse sleepboot en een Turks vrachtschip. De Somalische minister van Buitenlandse Zaken, Ali Ahmed Jama, was blij met de maatregel. Hij zei dat er een einde moest komen aan de piratenacties, waarbij inmiddels meer dan veertig schepen waren gekaapt. Veertien daarvan waren nog niet vrijgegeven, inclusief meer dan 250 bemanningsleden.

Regionale samenwerking moet einde maken aan piraterij

Negen landen rond de Rode Zee en aan de Indische Oceaan kwamen op 30 januari 2009 in Djibouti onder leiding van de Internationale Maritieme Organisatie van de Verenigde Naties (IMO) een gedragscode overeen om een einde te maken aan de Somalische piraterij. De negen landen waren: Djibouti, Ethiopië, Kenia, Madagaskar, Maldiven, Seychellen, Somalië, Tanzania en Jemen.

(Vorige berichten pagina 357/1- 2008)

TANZANIA

BINNENLAND

Allereerste kabinetswijziging doorgevoerd

Op 15 oktober 2006 maakte de in december

2005 met een overweldigende meerderheid gekozen president van Tanzania, Jakaya Kikwete, enige kabinetswijzigingen bekend. Kikwete gaf geen redenen voor de overplaatsing van tien ministers en acht onderministers van zijn 29 leden tellende kabinet.

Nieuwe regering na corruptieschandaal

President Jakaya Kikwete maakte op 12 februari 2008 de samenstelling bekend van een nieuwe, afgeslankte ministersploeg. Premier werd de negenenvijftigjarige Mizengo Pinda, tot dan minister van Staat voor Regionale Zaken en Lokale Overheden. Hij ging een kabinet leiden dat bestond uit 26 ministers, oftewel 4 minder dan in de vorige regering.

Het oude kabinet was een paar dagen eerder ontbonden nadat premier Edward Lowassa en twee ministers waren afgetreden. Hun positie was onhoudbaar geworden na beschuldigingen in een parlementair rapport dat zij het Amerikaanse bedrijf Richmond hadden bevoordeeld bij aanbestedingen voor een energiecontract. Het gedwongen aftreden van een premier vanwege corruptie was uniek in de Tanzaniaanse geschiedenis en leidde tot veel ophef. President Kikwete – een week eerder aangetreden als (roulerend) voorzitter van de Afrikaanse Unie (AU) – liet eerder zien dat hij werk wilde maken van de corruptiebestrijding.
Zo ontsloeg hij in januari de president van de nationale bank nadat een internationaal accountantsonderzoek forse onregelmatigheden had aangetoond. Buitenlandse donoren, goed voor bijna de helft van het Tanzaniaanse overheidsbudget, drongen ook aan op harde maatregelen om de corruptie in te dammen.

Nieuwe corruptiezaken

Twee maanden na zijn aantreden moest minister van Infrastructuur Andrew Chenge alweer zijn biezen pakken.

Op 20 april stapte de bewindsman op na beschuldigingen dat hij bij de aankoop van een radarsysteem van het Britse bedrijf BAE steekpenningen tot een bedrag van 1 miljoen dollar (ca. 633 duizend euro) had aangenomen.

Samenstelling regering Tanzania
(12 februari 2008)

President
Jakaya Mrisho KIKWETE

Vicepresident
Ali Mohamed SHEIN

Premier
Peter Mizengo PINDA

Ministers:
Arbeid, Werkgelegenheid en Jeugdzaken
Athumani Juma KAPUYA
Binnenlandse Zaken en Openbare veiligheid
Lawrence MASHA
Buitenlandse Zaken en Internationale Samenwerking
Bernard Kamillius MEMBE
Communicatie, Wetenschap en Technologie
Shukuru Jumanne KAWAMBWA
Defensie en Nationale Veiligheid
Hussein MWINYI
Energie en Mijnbouw
William NGELEJA
Financiën, Planning en Economische Zaken
Mustapha MKULO
Gemeenschapsontwikkeling, Emancipatie en Kinderzaken
Margaret SITTA
Gezondheidszorg en Welzijn
David Homeli MWAKYUSA
Industrie, Handel en Marketing
Mary NAGU
Informatie, Cultuur en Sport
George Huruma MKUCHIKA, Capt.
Infrastructuur
Andrew John CHENGE
Justitie en Constitutionele Zaken
Mathias CHIKAWE
Land en Nederzettingen
John CHILIGATI
Landbouw, Voedselveiligheid en Coöperaties
Peter MSOLA
Natuurlijke Hulpbronnen en Toerisme
Shamsa MWANGUNGA
Onderwijs en Beroepstraining
Jumanne MAGHEMBE
Oost-Afrikaanse Samenwerking
Diodorus KAMALA
Veeteelt en Visserij
John MAGUFULI
Water en Irrigatiewerkzaamheden
Mark MWANDOSYA

Op 25 november werden twee voormalige ministers gearresteerd vanwege misbruik van hun positie. De oud-bewindslieden Basil Mramba (Financiën) en Daniel Yona (Energie en Mijnbouw) zouden van 2002 tot 2005 diensten hebben verleend aan het Britse bedrijf Alex Stewart. De staat zou door deze illegale handelingen 8,7 miljoen dollar aan inkomsten zijn misgelopen.

ZANZIBAR

Onregelmatigheden bij verkiezingen op Zanzibar

De verkiezingen van 30 oktober 2005 op Zanzibar en de daarbij gelegen eilanden – behorend tot Tanzania – werden gekenmerkt door onregelmatigheden. Kinderen brachten hun stem uit, sommige kiezers hadden zich meer dan een keer laten registreren en er was sprake van politieke inmenging bij de stemhokjes. Die tekortkomingen werden op 2 oktober 2006 bekend gemaakt in een verslag van de verkiezingscommissie van Zanzibar (ZEC).

Omstreden uitslag blijft geldig

Ondanks de in het verslag van de verkiezingscommissie beschreven tekortkomingen, hield deze vast aan de geldigheid van de verkiezingsuitslag. Het ging bij die verkiezingen om een strijd tussen presidentskandidaat Seif Shariff van het Verenigd Burgerfront (CUF) en Amani Abeid Karume, president van de regerende Revolutionaire Partij (CCM). Laatstgenoemde behaalde een overwinning met 53 tegen 46 procent.

Oppositie vindt geen gehoor voor opheffing van unie met Tanzania

Op 3 oktober 2006 verklaarde rechter Mbarouk Salim Mbarouk van het hooggerechtshof van Zanzibar de eis van de oppositie om de unie tussen Tanzania en de Zanzibar-eilanden op te heffen, niet ontvankelijk. De unie kwam in 1964 tot stand onder de toenmalige president Mwalimu Julius Nyerere en de toenmalige leider van Zanzibar, Abeid Amani Karume.

De moslimbevolking van Zanzibar voelde zich al jaren benadeeld door de unie die volgens oppositieleiders van Zanzibar alleen maar in het voordeel was van de veel groter in aantal zijnde christelijke bevolking van Tanzania.

Zanzibar wil af van teveel bars

Op 15 november 2006 lieten de autoriteiten van Zanzibar weten op te zullen gaan treden tegen het in hun ogen grote aantal bars op de archipel.
Behoudende moslims hadden daarover bij de regering geklaagd. Zanzibar's minister

voor Regionaal Bestuur, Suleiman Othman Nyanga, liet verslaggevers weten dat aan de vestiging van steeds meer nieuwe bars in woongebieden paal en perk moest worden gesteld.

Botsing van culturen

Zanzibar was een populaire bestemming voor buitenlandse toeristen. De regering van de archipel – waar 99 procent van de bevolking moslim was – deed al jaren pogingen om de eisen die de toeristenindustrie stelde, te verzoenen met de wensen van de groeiende, conservatieve islamitische beweging.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nationale luchtvaartmaatschappij weer in eigen handen

Op 11 september 2006 kwam het aandelenpakket van de nationale luchtvaartmaatschappij Air Tanzania weer in zijn geheel in bezit van de overheid. De regering van Tanzania betaalde de Zuid-Afrikaanse luchtvaartmaatschappij SA het symbolische bedrag van een Amerikaanse dollar voor 49 procent van het aandelenpakket dat SA in december 2002 nog 20 miljoen dollar (ca. 14,5 miljoen euro) had gekost.

Strategische doeleinden

De directeur van Air Tanzania, John Coleman, verklaarde tegenover het persbureau *Associated Press* dat SA het bod had geaccepteerd omdat het belang van SA in Air Tanzania niet langer spoorde met de strategische doeleinden van die luchtvaartmaatschappij.

Marktkooplieden in verzet tegen verplaatsing

Duizenden Tanzaniaanse marktkooplieden in de hoofdstad Dar es Salaam tekenden protest aan tegen hun verwijdering uit het zakencentrum van de stad naar de meer afgelegen stadswijk Kigogo. Dat berichtte de *BBC* op 18 oktober 2006. De verkopers vonden de overheidsmaatregelen onaanvaardbaar omdat de nieuw ingerichte markt in Kigogo volgens hen te ver in een uithoek lag om voldoende klanten te trekken.
De overheid was echter vastbesloten om orde op zaken te stellen. Die vond dat de markthandelaren op illegale wijze verkooppunten in het centrum van de stad hadden ingenomen, met overlast als gevolg.

Tientallen slachtoffers bij overstroming in mijnen

Meer dan zeventig mensen verdronken toen acht ondergrondse tanzanietmijnen in het noorden van Tanzania eind maart 2008 onder water liepen na zware regenval, aldus hulporganisatie Oxfam Ireland. De overstromingen vernielden ook gebouwen in vier nabijgelegen dorpen, waardoor honderden mensen dakloos werden.
In dit deel van het land werd veel gezocht naar de edelsteen tanzaniet, nadat in 2005 een exemplaar van recordafmetingen was gevonden. Duizenden arme mensen, onder wie veel kinderen, werkten voor eigen rekening in de vaak onveilige mijnen. Zij verdienden alleen iets als ze daadwerkelijk tanzaniet vonden.

Staking bankemployees verboden

Het Arbeidsgerecht in Tanzania beval op 24 september 2008 de stakende werknemers van de National Microfinance Bank Ltd – de grootste kredietverlener in het land – weer aan het werk te gaan. Voor wie daar geen gehoor aan zou geven, dreigde ontslag.
De bijna tweeduizend bankemployees waren op dat moment twee dagen in staking. Zij eisten een financieel aandeel na de gedeeltelijke privatisering van de bank in 2005. De Nederlandse Rabobank bezat op dat moment 34,9 procent van de aandelen van de bank.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tanzania's economie groeit met 6 procent

De economieën van Tanzania, Kenia en Oeganda groeiden in 2006 met minstens 6 procent. Dat maakten de ministers van Financiën van de genoemde landen op 14 juni 2007 bekend bij de presentatie van hun jaarlijkse begrotingen. Die begrotingen moesten elk jaar op dezelfde dag bekend worden gemaakt in het kader van de Oost-Afrikaanse Gemeenschap (EAC) waar de drie landen deel van uitmaken.
Minister van Financiën van Tanzania Zakia Meghji verwachtte in 2007 voor zijn land een groei van meer dan 7 procent.

Ban op voedselexport

Minister van Landbouw van Tanzania Stephen Wassira verbood op 23 mei 2008 de export van voedsel. Het verbod was vooral bedoeld om de verkoop te verhinderen van grote voorraden rijst aan buitenlandse handelaren. In januari verbood de bewindsman al de uitvoer van maïs.
De scherp gestegen prijzen leidden in Tanzania tot vrees voor voedseltekorten en maatschappelijke onrust.

ONDERWIJS

Tanzania gaat meer leerkrachten inzetten

Op 11 juli 2007 maakte minister voor Onderwijs van Tanzania Margaret Sitta tijdens een zitting van het parlement in Dodoma bekend dat haar regering bijna 14.500 onderwijzers en leerkrachten zou gaan aanstellen in de periode 2007-2008. De regering zou ook vergunningen gaan verstrekken aan zo'n 600 buitenlandse leerkrachten ten behoeve van particuliere scholen voor lager en voortgezet onderwijs.

Onderwijsvernieuwing lijkt succesvol

De onderwijsvernieuwingen in Tanzania leverden goede resultaten op. Het aantal geregistreerde leerlingen in het basisonderwijs was gestegen van 65,5 procent in 2001 naar 96,1 procent vijf jaar later. De regering wilde vervolgens de gestegen vraag naar leerkrachten aanpakken.

GEZONDHEID EN ZORG

President laat zich testen op aids

Op 14 juli 2007 lieten de president van Tanzania en oppositieleiders zich vrijwillig testen op aids. Zij lanceerden daarmee een nationale campagne om de bevolking aan te zetten hun voorbeeld te volgen en zich te onderwerpen aan zo'n vrijwillige aidstest.

Prominent initiatief

De campagne die onder grote belangstelling startte in Tanzania's commerciële hoofdstad Dar es Salaam was een opmerkelijke initiatief van Afrikaanse leiders in de strijd tegen aids. Volgens schattingen van de Verenigde Naties (VN) waren zo'n 1,5 mil-

joen Tanzanianen besmet met het virus. President Kikwete liet bij zijn vrijwillige aidstest weten dat slechts 15 procent van de bevolking zich had laten testen.

Minder mensen met hiv/aids

Premier Pinda maakte begin juni 2008 nieuwe cijfers bekend over de hiv/aids besmetting in Tanzania. In 2007 had 5,8 procent van de bevolking de vaak dodelijke virusziekte; in 2003 was dat nog 7 procent. Op het eiland Zanzibar nam de besmettingsgraad de voorgaande jaren af tot 1 procent. De Tanzaniaanse autoriteiten lanceerden in 2006 een grote voorlichtingscampagne, waarbij de bevolking werd aangespoord zich te laten testen. Mede dankzij financiële steun van het Amerikaanse Emergency Plan for Aids Relief steeg het aantal patiënten dat de beschikking had over aidsremmende medicijnen van zo'n 1.500 in oktober 2005 tot 100.000 medio 2007.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Tanzania ontslaat Mozambikanen van visumplicht

Op 7 november 2006 ratificeerde het Tanzaniaanse parlement een overeenkomst met buurland Mozambique waarin de visumplicht voor Mozambikanen die naar Tanzania reisden, werd opgeheven. Mozambique sloot eerder een vergelijkbaar verdrag voor Tanzanianen die Mozambique bezochten. Inwoners van beide landen konden nu zonder visum elkaars landen bezoeken voor een periode van dertig dagen.

Tienduizenden mensen het land uitgezet

Op 5 maart 2007 bevestigden de Tanzaniaanse autoriteiten tegenover persbureau *IRIN* dat sinds juni 2006 tienduizenden inwoners vanuit het noordwesten van het land werden gedeporteerd naar buurland Rwanda. Volgens de autoriteiten zouden de immigranten hebben geweigerd een verblijfsvergunning aan te vragen, dan wel een naturalisatieverzoek in te dienen.

Doorgangskampen

Humanitaire organisaties schatten het aantal gedeporteerden op 60.000 mensen. Ze zaten na hun verbanning uit Tanzania vooral in doorgangskampen in het oosten van Rwanda. De vluchtelingen beschuldigden de Tanzaniaanse overheid van schending van de mensenrechten. Ook de Rwandese autoriteiten veroordeelden de uitzettingen. Op 9 mei 2007 wees Tanzania alle verwijten van de hand. De regering bleef bij het standpunt dat het hier ging om illegale vluchtelingen.
De kwestie was aanleiding voor Tanzania en Rwanda een gemeenschappelijk taakteam op te zetten dat zich zou buigen over de vreemdelingenproblematiek.

Geloof in hekserij levensgevaarlijk voor albino's

Tijdens zijn nieuwjaarstoespraak op 1 januari 2008 riep president Kikwete op tot actie tegen het toenemend aantal moorden en verkrachtingen dat verband hield met hekserij.

Enkele maanden later, in april, benoemde hij Al-Shaymaa Kwegyr tot lid van de volksvertegenwoordiging. Deze werd daarmee de eerste albino-parlementariër ooit in Tanzania. Ook werden burgers met albinisme opgeroepen zich te laten registreren.

De Tanzaniaanse overheid toonde zich bezorgd over het toenemende geweld tegen albino's in het land. In oktober bleek dat er dat jaar al dertig mensen met albinisme waren vermoord – een forse stijging ten opzichte van 2007 toen er negentien albino's werden omgebracht. De misdaden zouden voortkomen uit het traditionele geloof dat het bezit van een lichaamsdeel van een albino geluk bracht.
De politie maakte ook melding van verschillende gevallen van grafschennis, waarbij organen van overleden albino's bleken te zijn verwijderd.

Enkele uren nadat Kikwete tijdens een protestbijeenkomst eveneens in oktober opnieuw tot een betere bescherming van albino's had opgeroepen, werd in het noordwesten van het land een negenjarig albinomeisje door vijf mannen uit haar huis gesleept en vermoord. De moordenaars verdwenen met medeneming van haar afgehakte benen en afgeknipte haar.

Volgens de Albino Association of Tanzania kende het land 173.000 albino's. Het geheel ontbreken van pigment zou bij Tanzianen meer voorkomen dan bij bewoners van andere Afrikaanse landen.

Traditionele genezers in de ban

Door het aanhoudende geweld tegen albino's trok de regering op 23 januari 2009 alle vergunningen in van traditionele genezers. In een toelichting op dit besluit noemde premier Mizengo Pinda de medicijnmannen 'grote leugenaars'. In plaats van zieken te genezen, zouden zij zich bezighouden met het vermoorden van gewone en kwetsbare burgers. Traditionele genezers wezen de beschuldigingen van de hand en keurden de overheidsban af.

Verschijningsverbod voor weekblad

Het kritische weekblad *Mwanahalisi* kreeg op 28 oktober 2008 een verschijningsverbod van drie maanden opgelegd nadat het had bericht over mogelijke coupplannen tegen president Kikwete waarbij diens eigen zoon betrokken zou zijn.
Tientallen Tanzaniaanse journalisten gingen de straat op om te protesteren tegen het overheidsbesluit. Zij beschuldigden de regering van schending van de persvrijheid. Naast het verschijningsverbod kreeg hoofdredacteur Saed Kubenea de opdracht zich dagelijks te melden op een politiebureau in Dar es Salaam.

Het weekblad kwam al eerder in botsing met de overheid. In juli viel de politie de burelen van het weekblad binnen en nam een computer in beslag.
De internationale organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) protesteerde tegen de inval en noemde deze 'verrassend in een land waar normaal gesproken de persvrijheid wordt gerespecteerd'. De politie-inval zou te maken hebben gehad met de publicatie door de krant van financiële gegevens van klanten van de National Bank of Commerce.

BUITENLANDSE ZAKEN

Tanzania levert 800 manschappen aan vredesmacht Darfur

De Tanzaniaanse regering maakte op 20 november 2007 bekend 800 manschappen te gaan leveren aan een nieuw te vormen vredesmacht voor het Soedanese Darfur. Ze zouden vanaf maart het jaar daarop deel

gaan uitmaken van een troepenmacht van 26.000 militairen van de Verenigde Naties (VN) en de Afrikaanse Unie (AU) die een eind moest maken aan de mensenrechtenschendingen in de regio. Een eerdere vredesmacht van de AU van 7.000 manschappen was daar niet in geslaagd.
Het mandaat van de vredesmissie was beperkt. De militairen mochten namelijk pas gewapend reageren als op hen werd geschoten.

(Vorige berichten pagina 445/1 - 2006)

TSJAAD

BINNENLAND

Meer aanvallen van Janjaweed en rebellen

IRIN, het met de Verenigde Naties verbonden persbureau, meldde op 23 oktober 2006 dat sinds het begin van die maand de aanvallen op burgers van Tsjaad door Janjaweed-milities uit Soedan waren toegenomen, alsook de gevechten tussen het leger van Tsjaad en Tsjadische rebellen. De Janjaweed maakte gebruik van de gebrekkige grensbewaking door het Tsjadische leger, dat de handen vol had aan de binnenlandse strijd met rebellen. Die presenteerden zich bij een aanval op Goz Beida als de Unie van Krachten voor Democratie (UFD), een coalitie van drie rebellengroepen. Daaronder bevond zich het Verenigd Front voor Democratische Verandering (FUC), dat tot begin 2006 de grootste rebellengroep was maar toen in facties verdeeld raakte.

Tsjaad roept noodtoestand uit in drie oostelijke regio's

De regering van Tsjaad riep op 14 november 2006 de noodtoestand uit in drie oostelijke regio's: Ouaddaï, Wadi Fira en Salamat. Bij op 31 oktober begonnen botsingen tussen etnisch Arabische en etnisch Afrikaanse groepen waren zeker tweehonderd mensen omgekomen en negen dorpen in vlammen opgegaan.

Situatie normaliseert zich volgens regering

Na ruim zes maanden werd de noodtoestand in de drie oostelijke regio's weer ingetrokken, ondanks het feit dat 140.000 mensen nog in kampen woonden en niet naar huis durfden vanwege het geweld. Volgens de regering was de situatie echter voldoende genormaliseerd. Hulporganisaties toonden zich bezorgd over het voortduren van de aanvallen van rebellen en ook van aanvallen vanuit Soedan. De onrust gaf ook ruimte aan gewapende bandieten, die uit waren op eigen gewin.

Samenstelling regering Tsjaad (3 mei 2007)

President
Idriss DEBY

Premier
Nouradine Delwa KASSIRÉ Coumakoye

Ministers:
Ambtenarij, Arbeid en Werkgelegenheid
Fatime TCHOMBI
Buitenlandse Zaken en Afrikaanse Samenwerking
Ahmad ALLAM-MI
Communicatie, Cultuur en Regeringswoordvoerder
Hourmadji Moussa DOUMNGOR
Cultuur
Dillah LUCIENNE
Decentralisatie
Oumar BOUKAR
Defensie
Mahamed Nour Abdelkerim
Economie, Planning en Coöperatie
Mahamat Ali HASSAN
Financiën
Mahamat Ali TOLLI
Gezondheidszorg
Ngarmbatina Carmel SOUIV
Handel en Ambachten
Youssouf ABBASSALLAH
Hoger Onderwijs, Wetenschappelijk Onderzoek en Professionele Training
Oumar Idriss AL-FAROUK
Jeugdzaken en Sport
Oumar BOUKAR
Justitie
Abderamane DDJASNABAILLE
Landbouw
Albert Pahimi PADACKE
Milieu en Visserij
Emmanuel NDINGAR
Nationaal Onderwijs
Moussa KADAM
Olie
Mahmat Nasser HASSAN
Ontwikkeling van het Toerisme
Brahim KHOULAMALLAH
Openbare Veiligheid en Immigratie
Routouang Yoma GOLOM
Post, Nieuwe Technologie en Communicatie
Mahmat GARFA
Sociale en Familiezaken
Ahmat Mahamat ZENE
Solidariteit en Microkrediet
Mariam Moussa ALI
Territoriaal Bestuur
Ahmat Mahamat BACHIR
Veeteelt
Moucktar MOUSSA
Watervoorziening in landelijke gebieden
Houa Outhman DJAME

Regering en rebellen sluiten vredesakkoord

De president van Tsjaad, Idriss Deby, en de leider van de rebellen van het Verenigd Front van Tsjaad voor Democratische Verandering (FUC), Mahamed Nour Abdelkerim, sloten op 25 december 2006 een vredesakkoord in Libië, na bemiddeling van de Libische leider Moammar Gaddafi. Het FUC had in april de hoofdstad N'Djamena aangevallen, waarbij minstens 250 mensen waren omgekomen.
Sinds Tsjaad in 2004 olie was gaan exporteren, nam de binnenlandse strijd om de macht toe.

Voormalig rebellenleider benoemd tot minister van Defensie

Op 5 maart 2007 werd Mahamed Nour Abdelkerim, rebellenleider van het FUC, benoemd tot minister van Defensie. President Idriss Deby benoemde twee andere rebellenleiders, Ismael Idriss en Longa Gong Raoul, tot staatssecretaris voor Buitenlandse Relaties en tot secretaris-generaal van de Nationale Assemblee.

Ontslag voor minister van Defensie

Minister van Defensie Mahamed Nour Abdelkerim werd op 1 december ontslagen door president Idriss Deby, nadat hij geweigerd had de rebellen van zijn factie van het FUC te laten vechten tegen de Unie van Krachten voor Democratie (UFD). De nieuwe minister van Defensie werd Kamougue Wadal Abdelkader.

Premier Tsjaad overlijdt in Parijs

Op 23 februari 2007 overleed in een ziekenhuis in Parijs de premier van Tsjaad, Pascal Yoadimnadji, aan de gevolgen van een hersenbloeding. Na een hartaanval was hij overgevlogen naar Parijs. Yoadimnadji werd 56 jaar. Hij stond sinds 2005 aan het hoofd van de regering. Daarvoor was hij onder andere minister van Landbouw. Op 26 februari werd hij begraven in de hoofdstad N'Djamena.

Kort na de begrafenis benoemde president Idriss Deby minister van Territoriaal Bestuur Delwa Kassiré Coumakoye tot premier.

Historisch akkoord regering en oppositie

De regering van Tsjaad sloot op 13 augustus 2007 een akkoord met de oppositie om de verkiezingen uit te stellen tot 2009, en tot die tijd de macht te delen. De rebellen waren niet bij het akkoord betrokken. Bemiddelaars van de Europese Unie (EU) noemden het verdrag een 'historische kans op vrede'. Er waren zes maanden van onderhandelen aan voorafgegaan tussen de Patriottische Reddingsbeweging van president Idriss Deby en de oppositie, aangevoerd door de Coördinatie van de Verdediging van de Grondwet (CPDC) – een bundeling van twintig oppositiepartijen, waarvan er vier vertegenwoordigd waren in het parlement.
Het uitstel van de verkiezingen, gepland voor december 2007, maakte het mogelijk het verkiezingsproces te automatiseren om zo fraude te voorkomen. Ook zou er een nieuwe kiescommissie worden samengesteld met een evenwichtige vertegenwoordiging van regering en oppositie. De veiligheidsdiensten zouden bij de verkiezingen een dag eerder hun stem uitbrengen, onder toezicht van burgers.
De Actie Federatie voor de Republiek (FAR) was de enige voorname oppositiepartij die niet aan het akkoord deelnam. De leider van de FAR, Ngarlejy Yorongar, zei dat soortgelijke akkoorden ook in het verleden waren gesloten en dat desondanks het geweld was doorgegaan.

Opnieuw pact met rebellen

Vier Tsjadische rebellengroepen tekenden op 26 oktober 2007 een verdrag met de regering van Tsjaad. Drie weken eerder waren de partijen tot een eerste overeenkomst gekomen. Het verdrag hield een onmiddellijke wapenstilstand in, amnestie voor de opstandelingen en de vrijlating van alle gevangenen aan beide zijden. De rebellengroepen kregen ook het recht politieke partijen te vormen en zouden een aandeel in de regering krijgen. Rebellen konden ook toetreden tot het leger en de veiligheidstroepen.
De vier rebellengroepen waren de Beweging voor Weerstand en Verandering, het Nationale Akkoord van Tsjaad en twee facties van het Front van de Vereende Krachten voor Ontwikkeling en Democratie. De Libische leider Moammar Gaddafi had de besprekingen tussen de rebellen en de regering van Tsjaad voorgezeten.

Honderden doden bij treffen tussen rebellen en regeringsleger

Bij een treffen tussen het leger van Tsjaad en de rebellengroep Front van de Vereende Krachten voor Ontwikkeling en Democratie, op 26 november in Abougouleigne, 60 mijl ten oosten van de stad Abeche, claimden beide partijen zware verliezen te hebben toegebracht aan de tegenstander. Honderden militairen en rebellen zouden zijn omgekomen. Eerder die week hadden de rebellen hun ontevredenheid geuit over de uitvoering van het een maand daarvoor gesloten vredesakkoord.
Hulpverleners meldden dat zowel opstandelingen als het regeringsleger in de vluchtelingenkampen soldaten probeerden te ronselen, onder wie kinderen.

Noodtoestand uitgeroepen na rebellenaanval

De president van Tsjaad Idriss Deby riep op 15 februari 2008 voor vijftien dagen de noodtoestand uit voor het hele land. Dat was volgens hem nodig om de orde te herstellen na de aanval van rebellen op de hoofdstad op 2 en 3 februari, waarbij de opstandelingen tot vlakbij het presidentiële paleis geraakten. Volgens het Rode Kruis waren bij de gevechten 160 mensen omgekomen en 1.000 gewonden gevallen. Na de vijftien dagen zou de Nationale Assemblee besluiten over verlenging van de noodtoestand.
Van officiële Franse zijde werd bevestigd dat Franse troepen Libische munitie hadden overgebracht naar het leger van Tsjaad tijdens de gevechten, maar dat de 1.900 Franse troepen niet aan het gevecht hadden deelgenomen. Wel hadden Franse troepen teruggeschoten toen ze onder vuur kwamen van rebellen nabij het vliegveld van N'Djamena. Het vliegveld werd door hen bewaakt en was van levensbelang voor het Tsjadische leger; van daar stegen de gevechtshelikopters op waarmee uiteindelijk de rebellenaanval werd afgeslagen.
Tijdens de gevechten zouden drie oppositieleiders zijn opgepakt. Lol Mahamat Choua verbleef in een militaire gevangenis, waar hij werd bezocht door de Franse ambassadeur, Bruno Foucher. Over de verblijfplaats van de twee anderen was niets bekend.

Noodtoestand opgeheven

De regering van Tsjaad kondigde op 18 maart aan dat de noodtoestand werd opgeheven, nadat het parlement deze begin maart had verlengd. De oppositiepartijen hadden zich onthouden van stemming uit protest tegen de verdwijning van hun leiders. De onafhankelijke media waren in staking uit protest tegen de ingestelde censuur.

Nieuwe premier uit oosten van Tsjaad

President Idriss Deby ontsloeg op 16 april 2008 premier Nouradine Delwa Kassiré Koumakoye en gaf die post aan zijn adviseur Youssouf Saleh Abbas. Die was afkomstig uit Oost-Tsjaad, waar de rebellen hun basis hadden. Op 24 april meldde *Radio France International* dat Abbas vier vertegenwoordigers van de coalitie van de oppositie, de Coördinatie van de Verdediging van de Grondwet (CPDC), in zijn regering had opgenomen.

Regering ontkent verlies van Biltine

De regering van Tsjaad ontkende op 16 juni 2008 dat de derde stad van het land, Biltine, in handen was gevallen van rebellen en dat die op het punt stonden om opnieuw op te rukken naar de hoofdstad. Volgens de regering was het bericht niet mee dan propaganda van de opstandelingen.
Berichten uit de stad wezen er echter op dat die inderdaad was overgenomen door de opstandelingen. Die lieten weten de stad slechts tijdelijk bezet te zullen houden.
Biltine ligt 90 kilometer ten noorden van Abeche en was een steunpunt van internationale hulpverleners in het oosten van Tsjaad. Ook troepen van de vredesmacht van de Europese Unie (EU) waren in Abeche gelegerd.

Rebellen samen tegen Deby

De acht belangrijkste rebellengroepen van Tsjaad hadden afspraken gemaakt om gezamenlijk op te trekken tegen president Idriss Deby, onder de naam Unie van Tegenstanders (UFR). Dat maakten de rebellenleiders bekend op 19 januari 2009. Ze hadden het

akkoord gesloten in Hadjer Marfaine in Soedan, net over de grens. Eerdere pogingen tot samenwerking tussen de rebellen waren spaak gelopen, omdat ze het niet eens werden over wie de macht zou overnemen als Deby opzij was gezet. Ditmaal zeiden verschillende rebellenleiders dat persoonlijke ambities opzij waren gezet voor het gemeenschappelijke doel.

Nieuwe leider rebellen

De leider van de rebellengroep Rally van Krachten voor Verandering (UFR), Timan Erdimi, werd op 23 januari bij consensus gekozen tot het hoofd van de Unie van Tegenstanders (UFR). In de Unie waren acht rebellengroepen samengegaan.

Duizenden ontheemden door opruimen huizen

Naar schatting tien- tot vijftienduizend mensen raakten ontheemd doordat de overheid hun huizen in N'Djamena liet afbreken. De huizen zouden op grond van de staat staan. Dat meldde het Nederzettingenprogramma van de Verenigde Naties (Habitat) op 29 januari 2009. De afbraak was begonnen in 2008, na de aanval van rebellen op de hoofdstad, en ging nog steeds door. Volgens critici was de actie ingegeven uit vrees dat de rebellen zich in de wijken schuil zouden houden. De bewoners kregen geen compensatie of een andere plek om te wonen. Sommigen claimden eigendomsbewijzen te hebben, maar dat die werden genegeerd door de autoriteiten. Veel bewoners hadden geen eigendomspapieren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Geweld tegen vakbonden zou escaleren

De Internationale Confederatie van Vakbonden (ITUC) uit Genève meldde op 6 juni 2007 dat het geweld tegen vertegenwoordigers van vakbonden in Tsjaad escaleerde. Het land lag sinds een maand plat door een algemene staking, uitgeroepen door de Inter-Unie Groep die een herziening van de loonschalen wilde voor ambtenaren, een verhoging van het minimumloon en een verruiming van het pensioen, in lijn met de gestegen kosten van levensonderhoud. Het was verder de secretaris-generaal van de vakbond UST onmogelijk gemaakt deel te nemen aan een conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO), nadat op 27 mei zijn paspoort was ingenomen.
In de stad Bongor, 300 kilometer ten zuiden van de hoofdstad N'Djamena, hadden veiligheidstroepen geschoten op demonstranten. Dat was ook gebeurd in Sarh en Gounou Gaya, eveneens in het zuiden van Tsjaad.

Staking opgeschort

De vakbonden in Tsjaad besloten op 27 augustus de staking op te schorten in afwachting van bemiddeling door ITUC. Steeds meer mensen in Tsjaad keerden zich tegen de staking; ziekenhuizen en scholen waren al drie maanden gesloten. De vakbondsleiders werden ervan beschuldigd zichzelf te willen verrijken ten koste van het gewone volk. Begin juni had de regering een loonstijging van 15 procent toegezegd, en een stijging van het pensioen met omgerekend ca. 3,40 euro.
Deskundigen waarschuwden dat de staking de stabiliteit van Tsjaad meer bedreigde dan de onrust in het oosten van het land.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Onenigheid over besteding olie-inkomsten

Meer financiële openheid beloofd

De regering van Tsjaad beloofde bij monde van premier Nouradine Delwa Kassiré Coumakoye op 23 augustus 2007 openheid over de inkomsten uit de olie-export. Hij zei zich te willen houden aan de regels van het in 2002 door de Britse premier Tony Blair gestarte Extractive Industries Transparency Initiative. Dat moest burgers in staat stellen hun leiders ter verantwoording te roepen.

Wereldbank stopt financiering oliepijplijn

De Wereldbank maakte op 9 september 2008 bekend dat men gestopt was met de financiering van de 1.070 kilometer lange oliepijplijn van het Doba bassin in Tsjaad naar de havenstad Kribi in Kameroen. De reden was dat de regering van Tsjaad de belofte niet na kwam de olie-inkomsten ten goede te laten komen aan ontwikkelingsprogramma's op het gebied van gezondheid, onderwijs, en plattelandsontwikkeling. Het was voor de eerste keer geweest dat een regering had ingestemd met de verplichting olieopbrengsten te gebruiken voor sociale ontwikkelingsprogramma's. Critici hadden gesteld dat dergelijke olieprojecten geen ontwikkeling voor de armen brachten, maar slechts strijd binnen de elite zelf voor het verkrijgen van een aandeel in de winst.
Het oliepijplijnproject had een waarde van omgerekend ca. 2,8 miljard euro. De Wereldbank gaf aan dat 80 procent van de kosten van de pijplijn werd betaald door Exxon Mobil Corp-Chevron en het Maleisische staatsbedrijf Petronas.
Volgens de Verenigde Staten had Tsjaad in 2006 per dag 170.000 vaten olie geproduceerd. Het Afrikaanse land kreeg 12,5 procent van de opbrengst van die olie en had beloofd om 80 procent daarvan te steken in de ontwikkeling van het onderwijs, de gezondheidszorg en de landelijke gebieden. In 2007 was de Wereldbank ermee akkoord gegaan dat president Deby dat terugbracht tot 70 procent.
In het afgelopen jaar had Deby steeds meer bevoegdheden voor de besteding van de oliegelden naar zich toegetrokken. Ook had hij het geld gebruikt voor wapenaankopen.

Voorzichtige terugkeer Wereldbank

Een jaar na het vertrek uit Tsjaad heropende de Wereldbank op 16 januari 2009 een kantoor in de hoofdstad N'Djamena. Een woordvoerder zei dat het om een beperkte activiteit ging; de vraag of de regering weer op meer steun kon rekenen zou afhankelijk zijn van de mate waarin zij de armoede wist terug te dringen. De Wereldbank had het kantoor gesloten nadat N'Djamena was aangevallen door rebellen. In september had de Wereldbank zich bovendien teruggetrokken uit het oliepijplijnproject, omdat Tsjaad zich niet hield aan de afspraak een vast percentage van de olieopbrengsten te besteden aan armoedebestrijding. Voor 2008 werd de olieopbrengst geschat op ca. 1,31 miljard euro. De Wereldbank financierde in Tsjaad nog wel onderwijs, landbouw en programma's ter bestrijding van aids.

JUSTITIE

Doodstraf voor ex-dictator en rebellenleiders

Voormalig dictator van Tsjaad Hissène Ha-

bré werd op 15 augustus 2008 door een rechtbank in de hoofdstad N'Djamena bij verstek tot de doodstraf veroordeeld. Hij zou zich schuldig hebben gemaakt aan oorlogsmisdaden, samen met elf rebellenleiders uit het oosten van Tsjaad. Onder hen Mahamed Nour Abdelkerim, die van april tot december minister van Defensie was geweest.

Habré leefde in ballingschap in Senegal, nadat hij in 1990 was afgezet door de zittende president van Tsjaad, Idriss Deby. België had hem eerder aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden en martelingen. Onder zijn bewind zouden tussen 1982 en 1990 rond de 40.000 mensen om politieke redenen zijn vermoord.

GEZONDHEID EN ZORG

Alarm over ondervoeding

Internationale hulporganisaties begonnen in de week van 15 december 2008 met het uitdelen van noodvoeding in de regio Kanem in het westen van Tsjaad, nadat uit onderzoek was gebleken dat 20 procent van de kinderen onder vijf jaar er ondervoed was. In de Sahel, waar de regio toebehoorde, was chronisch voedseltekort gewoon.

Omdat ondervoede kinderen gevoelig waren voor ziekte, was het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef) van plan in januari in de regio in samenwerking met de regering te starten met een inentingscampagne.

NATUUR EN MILIEU

Verbod op houtskool zorgt voor problemen

Op 14 januari 2009 greep de politie hardhandig in bij een protest van vooral vrouwen tegen het verbod op houtskool in de hoofdstad N'Djamena. Houtskool werd veel gebruikt als brandstof om te koken en het verbod betekende dat vooral vrouwen en kinderen op zoek moesten naar andere brandstof als takken en mest. De maatregel was bedoeld om het milieu te beschermen; voor het maken van houtskool werden veel bomen gekapt, waardoor de verwoestijning oprukte. Burgerorganisaties verweten de regering echter geen alternatief te bieden aan de bevolking.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Amnesty: Tsjaad schendt mensenrechten

Volgens Amnesty International maakten veiligheidstroepen van Tsjaad zich straffeloos schuldig aan schending van de mensenrechten. Dat zei Tawanda Hondora van Amnesty International op 30 januari 2009. Ze riep de regering van Tsjaad op om een onderzoek in te stellen en de schuldigen voor het gerecht te brengen. Mensen waren verdwenen, zoals de leraar Engels Issa Palkoubou, die in september door drie mannen was gedwongen in een auto te stappen. Oppositieleider Ibni Oumar Mahamat Saleh was in februari gearresteerd. Ook van hem was daarna niks meer vernomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verstandhouding met Soedan blijft gespannen

Tsjaad en Soedan beloven einde aan steun aan rebellen

De leiders van Soedan en Tsjaad tekenden op 4 mei 2007 een akkoord in Saoedi-Arabië waarin beiden verzekerden te zullen voorkomen dat vanaf hun grondgebied aanvallen zouden worden uitgevoerd op dat van de ander. Soedan had gesteld dat rebellen in Darfur steun kregen van Tsjaad. Omgekeerd beweerde dat laatste land dat de opstandelingen op haar grondgebied hulp ontvingen van Soedan.

Nieuw akkoord over steun aan rebellen

De presidenten van Soedan en Tsjaad tekenden op 13 maart 2008 in Dakar (Senegal) een overeenkomst waarin ze zich verplichtten een einde te maken aan aanvallen door rebellen op elkaars grondgebied. De ministers van Buitenlandse Zaken zouden elkaar voortaan elke maand ontmoeten om te voorkomen dat de overeenkomst geschonden zou worden. Volgens de Tsjadische president was de nieuwe overeenkomst beter dan voorgaande verdragen omdat er duidelijker afspraken waren over de uitvoering van het akkoord.

Tsjaad en Soedan hervatten diplomatieke banden

De ministers van Buitenlandse Zaken van Tsjaad en Soedan maakten op 15 september in Asmara (Eritrea) bekend dat ze de diplomatieke banden herstelden en instemden met de inzet van Afrikaanse vredestroepen langs de wederzijdse grens. Dit om aanvallen door rebellen op elkaars grondgebied te voorkomen. De twee landen zouden ook weer ambassadeurs gaan uitwisselen.
Soedan verbrak in mei de diplomatieke betrekkingen met Tsjaad, nadat men het buurland ervan had beschuldigd steun te geven aan de Soedanese rebellen die in mei een aanval uitvoerden op de hoofdstad Khartoem. Tsjaad had daarop de grens gesloten en alle handel met Soedan stil gelegd.
Op 10 november werden de diplomatieke banden daadwerkelijk hersteld, door de uitwisseling van ambassadeurs. De twee nieuwe ambassadeurs gaven in de Soedanese hoofdstad Khartoem een gezamenlijke persconferentie. Voorafgaand aan het herstel van de diplomatieke banden hadden beide landen afgesproken de mediacampagnes tegen elkaar te stoppen.

EU keurt vredesmissie Tsjaad goed

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie (EU) gaven op 15 oktober 2007 het groene licht voor de inzet van een vredesmacht van 3.000 man in Tsjaad en de Centraal-Afrikaanse Republiek, langs de grens met de regio Darfur in Soedan. De troepenmacht bestond voor de helft uit Fransen en mocht voorlopig voor een jaar vluchtelingen en ontheemden proberen te beschermen. De EU-missie was een aanvulling op de gezamenlijke vredesmissie van de Verenigde Naties (VN) en de Afrikaanse Unie (AU) met 26.000 man in Darfur. De EU-missie zou begin november van start moeten gaan, maar uiteindelijk werd het eind januari 2008.
De kosten van de missie werden geschat op 119 miljoen euro voor een jaar. Daarnaast maakte de EU 61 miljoen euro vrij voor de training van een politiemacht die de veiligheid binnen de vluchtelingenkampen moest waarborgen. De EU-missie zou de veiligheid buiten de kampen waarborgen.
Omdat Frankrijk al troepen in Tsjaad had die gezien werden als steun voor president Idriss Deby, uitten critici twijfels over de neutraliteit van de EU-vredesmissie.

EU-vredesmissie toch naar Tsjaad

De Franse minister van Buitenlandse Zaken

Tsjaad

Bernard Kouchner verwelkomde op 13 februari 2008 de hervatting van de inzet van de vredesmacht van de EU als een 'grote overwinning'. Aanvallen van rebellen eerder die maand hadden geleid tot uitstel van het invliegen van de 3.700 man sterke EU-troepenmacht.

Nederlandse bijdrage aan EU-vredesmissie Tsjaad

Het Nederlandse parlement ging op 28 maart akkoord met uitzending van zestig Nederlandse mariniers voor de EU-vredesmissie in het grensgebied van Tsjaad en de Centraal-Afrikaanse Republiek. Tegen de uitzending stemden de SP, VVD en PVV, samen goed voor 55 van de 150 Kamerzetels. De VVD vond dat Nederland met de operatie in Afghanistan al voldeed aan zijn internationale verplichtingen. De SP stelde dat de neutraliteit van de missie niet was gegarandeerd. De PVV meende dat een militaire missie in Afrika geen taak was voor de EU.

Twijfels over missies EU en VN in Tsjaad

Hulporganisatie Oxfam International stelde in een rapport dat op 10 september werd gepresenteerd dat de vredesmissies van de EU en van de VN in het oosten van Tsjaad en het noorden van de Centraal-Afrikaanse Republiek niet slaagden in hun opzet. Zij konden simpelweg niet voldoende bescherming bieden aan de 250.000 vluchtelingen uit Darfur en de 180.000 ontheemden uit Tsjaad, mede omdat de militairen niet de kampen in mochten. Dat was namelijk de taak van de Tsjadische politie. Volgens Oxfam waren van de geplande 850 Tsjadische agenten er pas 300 opgeleid en was er nog niet één daadwerkelijk ingezet.

Verenigde Naties verlengen vredesmissie

De Veiligheidsraad van de VN verlengde op 26 september het mandaat van de Vredesmissie in het oosten van Tsjaad en de Centraal Afrikaanse Republiek tot en met maart 2009. Overwogen werd verder om de meer dan 3.000 troepen van de EU te vervangen door die van de VN.

Zes leden van Zoe's Ark terug in Frankrijk

Zes leden van de hulporganisatie Zoe's Ark arriveerden op 28 december 2007 in Frankrijk om daar een straf van acht jaar dwangarbeid te ondergaan. Die straf was hen in Tsjaad opgelegd wegens het ontvoeren van 103 kinderen. Omdat Frankrijk geen dwangarbeid kende, kwam dat neer op gevangenisstraf. De zes moesten ook 6,3 miljoen euro schadevergoeding betalen aan de families van de kinderen die ze naar Frankrijk hadden willen brengen. Volgens de hulporganisatie betrof het oorlogswezen uit Darfur. Het bleek dat de meeste kinderen afkomstig waren uit Tsjaad en geen wezen waren.
De zes waren op 25 oktober in Tsjaad gearresteerd. Tijdens het proces zeiden familieleden van de kinderen dat ze misleid waren omdat hen was gezegd dat hun kinderen onderwijs zouden krijgen. Een inwoner van Tsjaad en een van Soedan, die hadden opgetreden als intermediair, waren veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf.

De kwestie leidde tot politieke spanningen tussen Tsjaad en Frankrijk nadat president Nicolas Sarkozy op 4 november naar Tsjaad was gevlogen om drie Franse journalisten en vier Spaanse stewardessen naar huis te brengen. Zij waren in eerste instantie door Tsjaad beschuldigd van betrokkenheid bij deze zaak. Twee dagen later wekte Sarkozy grote beroering in Tsjaad door te zeggen dat hij de anderen ook zou gaan ophalen, ongeacht wat ze hadden gedaan.

Amnestie voor zes van Zoe's Ark

Op 1 april 2008 werden de zes medewerkers van Zoe's Ark vrijgelaten nadat de president van Tsjaad, Idriss Deby, hun verzoek tot gratie had ingewilligd. In Frankrijk was hun straf omgezet in acht jaar cel. Deby gaf indirect aan dat zijn instemming gezien kon worden als een wederdienst nadat Frankrijk hem had geholpen de rebellenaanval van begin februari te overleven.

Tsjaad ontkent steun aan Soedanese rebellen

Tsjaad ontkende op 30 januari 2009 de beschuldiging van buurland Soedan dat het logistieke steun gaf aan rebellen van de Gerechtigheid en Gelijkheid Beweging (JEM) in Darfur, die tegen de regering in Khartoem vochten. De Soedanese minister van Informatie Kamal Obeid had de dag ervoor gezegd dat het Tsjadische leger voorraden had gebracht naar de rebellen nabij de districten El-Fasher en Muhajariya, waar eerder die week het Soedanese leger met de rebellen vocht.
Volgens Tsjaad plande Soedan een aanval op grondgebied van Tsjaad; 'subversieven' zouden daarvoor die week in Khartoem instructies hebben gekregen.
Volgens Tsjaad zat Soedan achter de oprichting op 18 januari van de Unie van Tegenstanders (URF), een koepelorganisatie van de belangrijkste rebellengroepen van Tsjaad.

(Vorige berichten pagina 641/2 - 2006

Internationaal

INTERNATIONAAL

ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN

Ontmoeting van Aziatische en Europese leiders in het kader van de ASEM

Aziatische regeringsleiders en hun Europese collega's kwamen op 24 oktober 2008 in Peking bijeen voor een tweedaagse vergadering in het kader van de Asia-Europe Meeting (ASEM). Hoog op de agenda stond de financiële wereldcrisis, die in september in volle hevigheid was losgebarsten. De leiders van de tien lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische landen (ASEAN) - het grootste regionale samenwerkingsverband van Aziatische staten - plus Zuid-Korea, Japan en China spraken af een fonds in het leven te roepen voor de bestrijding van de gevolgen van de kredietcrisis. Er werd een bedrag van 80 miljard dollar (ruim 62 miljard euro) voor dit fonds gereserveerd. Tevens zou een organisatie in het leven worden geroepen die toezicht moest houden op de regionale financiële markten.

De voorzitter van de Europese Commissie, de Portugees José Manuel Barroso, riep de Aziatische landen op nog meer bij te dragen aan de wereldwijde inspanningen het financiële en economische tij te keren. De Franse president Nicolas Sarkozy, die het roulerende voorzitterschap van de Europese Unie (EU) bekleedde, probeerde de Aziatische staten te winnen voor zijn plan de internationale financiële markten grondig te hervormen. Hij prees de Aziatische inspanningen om tot een gecoördineerde aanpak van de problemen te komen.

(Vorige berichten pagina 484/1 - 2008)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3259, pag. 60037-60096

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

MAART 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

België 126
Aandeelhouders verwerpen verkoopvoorstel Fortis

Cyprus 129
Toeristenindustrie loopt terug

Duitsland 129
Economie in diepe recessie

Frankrijk 130
Miljarden voor verzachting kredietcrisis

Griekenland 132
Steden wekenlang toneel van rellen

Groot-Brittannië 133
Banken ruilen slechte leningen om voor staatsobligaties

Ierland 135
Bezuinigingen na mislukken sociaal akkoord

Italië 136
Tweede stimuleringspakket vooral gericht op de auto-industrie

Kroatië 137
Steun voor banken en burgers

Nederland 138
Centraal Planbureau schetst somber beeld economie

Oostenrijk 141
Economische krimp ingezet

Polen 142
Crisis leidt tot bezuinigingen

Russische Federatie 145
Analisten melden meningsverschillen tussen president en premier

Slowakije 147
Anticrisisplan gepresenteerd

Spanje 148
Economische recessie

Tsjechië 149
Garantie voor particuliere banktegoeden

AMERIKA

Haïti 150
Natuurrampen compliceren situatie

Honduras 151
Parlement akkoord met aansluiting bij ALBA

Mexico 152
Drugsgeweld neemt steeds meer toe

Verenigde Staten 156
Lichte economische groei in 2008

MIDDEN-OOSTEN

Egypte 159
Crisis leidt tot verminderde inkomsten tolgelden Suezkanaal

Jordanië 161
Maatregelen tegen financiële crisis

Libanon 163
Regering schrapt verplichte registratie van religie

Syrië 164
Financiële crisis komt hard aan

AZIË

China 166
Nieuwe wet voor voedselveiligheid

India 168
Veel bewoners platteland ondervoed

Laos 170
Meer dan 500 nieuwe diersoorten ontdekt

Maleisië 171
Oppositieleider Anwar terug in parlement

Nepal 174
Voormalige rebellen krijgen uitkering

Singapore 177
Economische groei valt terug

Thailand 178
Drie premiers in vier maanden tijd

Vietnam 181
Hoge inflatie en credietcrisis temperen economische groei

BELGIË

BINNENLAND

Aandeelhouders verwerpen verkoopvoorstel bank-verzekeraar Fortis

Met een meerderheid van 50,25 tegen 42,67 procent stemden de aandeelhouders die op 11 februari 2009 in Brussel bijeen waren tegen het akkoord over de verkoop van het Belgische deel van bank-verzekeraar Fortis. Het Nederlandse deel was in oktober genationaliseerd, nadat de takken in de twee landen van elkaar waren losgemaakt. Fortis stond destijds door zowel de overname van de ABN AMRO bank als de financiële crisis aan de rand van bankroet.
Het afgewezen akkoord had de Belgische overheid op 30 januari gesloten met Fortis Holding en BNP Paribas. Tot Fortis Holding behoorden de verzekeringsactiviteiten, aangevuld met het belang dat ze had in de portefeuille risicovolle beleggingen. De Franse bank BNP Paribas zou uiteindelijk het grootste deel van Fortis in handen krijgen. De staat zelf was, zonder fiat voor de geplande verkoop, vooralsnog volledig eigenaar van de bancaire tak.

Beïnvloeding van de stemming

Het afgestemde voorstel hield in dat BNP Paribas 75 procent van de bancaire tak van Fortis België in handen zou krijgen. De Belgische staat nam de overige 25 procent voor zijn rekening en zou in ruil daarvoor een belang van 12 procent krijgen in de Franse bank. Daarnaast zou BNP Paribas 10 procent van de verzekeringspoot verwerven, maar 90 procent daarvan ging naar Fortis Holding. De Belgische staat zou het grootste deel van de portefeuille met 'giftige kredieten' overnemen en tevens een overheidsgarantie geven van 5 miljard euro.
Uit een verklaring op de aandeelhoudersvergadering van Jan-Michiel Hessels, waarnemend president-commissaris van Fortis Holding, bleek dat de Belgische overheid 125 miljoen aandelen zonder stemrecht wilde gebruiken om invloed uit te oefenen op de besluitvorming. Het ging om de staatsaandelen bij Fortis Bank, die dienden om schuldpapier dat Fortis in het verleden uitgaf, terug te betalen. Het was onduidelijk of dit een geldig stemrecht betrof. Beweerd werd dat het initiatief was uitgegaan van minister van Financiën Didier Reynders, maar deze ontkende dat: het zou het werk van Fortis Bank zelf zijn geweest. Duidelijk was wel dat de poging averechts had gewerkt: twijfelaars over het wel of niet steunen van het akkoord werden erdoor gestimuleerd 'nee' te stemmen. In de pers werd gesproken over een 'blunder' van de regering.

Complicaties

De afwijzing van het voorstel impliceerde tevens dat Fortis 4,7 miljard euro moest terugbetalen aan de staat. Dat was een bedrag dat ze van overheidswege had gekregen en grotendeels gespendeerd. Het betreffende bedrag viel niet terug te betalen, waardoor aan de wens van de aandeelhouders eigenlijk niet kon worden voldaan. Bovendien, zo stelde een woordvoerder van Fortis Holding, was het contract over de verkoop aan de overheid al getekend. Dat zou echter betekenen dat de uitspraak van de aandeelhouders genegeerd moest worden. Voorlopig kwam het er op neer dat overheid en BNP Paribas opnieuw zouden onderhandelen over een aangepaste deal, in de hoop daarmee meer aandeelhouders voor zich te winnen. Zou dat mislukken, dan restte waarschijnlijk alleen nog een volledige nationalisatie.
Tenslotte stemden de aandeelhouders ook nog eens, met een meerderheid van 57 procent, tegen de nationalisatie van Fortis Nederland. Zij meenden dat er te weinig voor was betaald. Volgens het Nederlandse ministerie van Financiën zou deze uitspraak echter geen gevolgen hebben voor de – volledig afgeronde – koop door de Nederlandse staat.
De dag na de vergadering daalde de waarde van het aandeel Fortis met 20 procent, waarna ze in de loop van de dag uitkwam op een daling van bijna 13 procent.

Nieuwe raad van commissarissen gekozen

Tijdens de aandeelhoudersvergadering werden drie nieuwe leden van de raad van commissarissen gekozen. Twee van hen waren onder meer voorgedragen door de Vereniging van Effectenbezitters (VEB), namelijk de Nederlander Jan Zegering Hadders en – voor de functie van president-commissaris – de Belgische bankier Georges Ugeux. De derde was de Belg Jozef De Mey die door aandeelhouder Ping An naar voren was geschoven. Het vierde lid van de raad was de in december aangestelde topman Karel de Boeck.
Ugeux legde op 13 februari zijn functie weer neer. Dat zou hij hebben gedaan omdat niet hij, maar De Mey als president-commissaris werd aangesteld. Deze bekleedde tot 2007 een hoge functie bij Fortis, terwijl Ugeux als een werkelijk onafhankelijke kandidaat werd beschouwd.

Oppositie eist ontslag regering

In reactie op de afwijzing van het akkoord leverden oppositiepartijen harde kritiek, in het bijzonder op minister Reynders, die samen met ex-premier Yves Leterme werd gezien als hoofdverantwoordelijke voor het Fortis-debacle. De Socialistische Partij Anders (SP.A) en Vlaams Belang (VB) eisten het ontslag van de regering. De Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) vroeg in het bijzonder om het aftreden van Reynders. Voor laatstgenoemde partij formuleerde Jan Jambon het aldus:

'Het is de federale regering die alle schuld treft, door haar voortdurende geklungel in de aanpak van de financiële crisis en in het Fortis-dossier. Voor de staatsfinanciën kan dit dramatische gevolgen hebben. (...) De gewone burger zal financieel moeten opdraaien voor de fouten van Reynders. Voor de N-VA is dat onaanvaardbaar. Wij eisen dan ook het onmiddellijke ontslag van minister Reynders.'

De minister bleef echter op zijn post dankzij de steun van de regeringspartijen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Raad van State acht regeling beperking topsalarissen discriminerend

In een op 16 januari 2009 verstrekt advies verwierp de Raad van State het door de federale regering opgestelde voorontwerp van wet ter beperking van de zogeheten 'gouden parachutes'. Daarmee werd gedoeld op ontslagvergoedingen voor topmanagers van beursgenoteerde ondernemingen. Op 7 november 2008 had de regering het voorontwerp goedgekeurd. De vergoedingen zouden voor betrokkenen worden beperkt tot maximaal twaalf maanden loon, behalve voor topmanagers die meer dan 20 of 25 jaar in dienst waren. Voor hen was de maximumtermijn respectievelijk vijftien en achttien maanden.

De Raad van State achtte de regeling discriminerend. Dat gold bijvoorbeeld voor topmanagers met het statuut van werknemer, die achtergesteld zouden worden bij de andere werknemers. Discriminerend was volgens de Raad ook het onderscheid dat werd gemaakt tussen topmanagers van beursgenoteerde bedrijven en die van andere ondernemingen. Tenslotte werden ook bestuurders van buitenlandse dochterbedrijven, die niet onder de Belgische regeling vielen, benadeeld.
Minister van Justitie Stefaan De Clerck verklaarde op 11 februari 2009 in de kamercommissie Justitie dat de regering nog altijd de gouden parachutes wilde beperken. Hij kondigde aan binnen enkele weken met een nieuw ontwerp te komen. Daarnaast gaf hij aan dat de beperking van ontslagvergoedingen bij voorkeur in Europees verband geregeld moest worden. De discussie speelde immers onder invloed van de financieel-economische crisis in meerdere landen, waar men te hoop liep tegen riante beloningen omdat die in schril contrast stonden met de financiële schade die veel anderen leden.

Vrachtwagenproducent DAF krimpt personeelsbestand drastisch in

De directie van Daf Trucks in Westerlo maakte op 16 februari 2009 tijdens een bijeenkomst van de ondernemingsraad bekend dat er 873 arbeidsplaatsen zouden verdwijnen. Het ging om 800 arbeiders en 73 bedienden. In oktober had het bedrijf al aangekondigd dat de contracten van 750 tijdelijke werknemers en uitzendkrachten niet verlengd zouden worden. Het merendeel van hen werkte intussen niet meer bij DAF. De nieuwe ontslagen betroffen echter vaste arbeidskrachten.
De gevolgen van de economische crisis voor de vrachtwagenproducent waren vanaf oktober zichtbaar geworden. Er werden vóór die tijd nog 245 trucks per dag gemaakt, maar intussen waren dat er nog slechts 100. Daarvan werd maar ongeveer tweevijfde deel daadwerkelijk verkocht. Een groot aantal werknemers was in een systeem van tijdelijke werkloosheid ondergebracht en rond de jaarwisseling ging de fabriek enige tijd dicht. Het personeelsbestand, dat vóór de crisis op zo'n 2.400 lag, zou met de nieuwe ontslagen gereduceerd worden tot ongeveer 900.
De dag na het bekend worden van het nieuws gingen de werknemers van DAF trucks in staking vanwege de massale ontslagen. Men meende dat de maatregelen kennis en ervaring verloren deden gaan, die juist weer nodig waren als het bedrijf door steunmaatregelen betere perspectieven zou krijgen. Op de achtergrond speelde het vermoeden dat DAF een van de bedrijven was die gebruik maakten van de economische crisis om harder te saneren dan nodig was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Record aantal faillissementen in België

Uit cijfers van onderzoeksbureau Graydon die begin februari 2009 bekend werden, bleek dat in de voorafgaande maand een record aantal van 781 ondernemingen in België failliet was gegaan. In vergelijking met een jaar eerder was dat een stijging met 14,5 procent. De toename van faillissementen was vooral zichtbaar in Vlaanderen – met de hardste klappen in de provincies West-Vlaanderen en Antwerpen –, waar de stijging 29,05 procent bedroeg. In Wallonië lag dit percentage op 7,56 procent. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest was daarentegen een omgekeerde trend zichtbaar: het aantal faillissementen nam er ten opzichte van januari 2008 af met 10 procent. In totaal verloren in januari 2009 door de faillissementen 2.028 werknemers in heel België hun baan.
In een eerder verslag constateerde Graydon al een record aantal faillissementen over 2008. Toen meldde het echter nog dat de belangrijkste oorzaak lag in acute liquiditeitstekorten door wanbetalingen. De economische crisis, zo stelde het toen, was 'nu zeker nog geen determinerende factor' – eraan toevoegend dat de crisis als bepalende factor pas de komende maanden zichtbaar zou worden. De cijfers over januari 2009 bevestigden dat alvast. Voor het jaar 2009 ging Graydon ervan uit dat het aantal van negenduizend faillissementen zou worden overschreden.

Ford investeert samen met Vlaamse regering in Genkse fabriek

Op 24 februari 2009 kwam de Vlaamse regering in het Amerikaanse Detroit met de directie van autoconcern Ford overeen gezamenlijk te gaan investeren in de door de economische crisis noodlijdende Fordfabriek in het Belgische Genk. Het overleg werd van Vlaamse zijde gevoerd door minister-president Kris Peeters, minister van Werk Frank Vandenbroucke en minister van Economie Patricia Ceysens. Ford zou 51 miljoen euro investeren voor het vernieuwen van de modellen Mondeo, Galaxy en S-Max. De regering van Vlaanderen trok een bedrag van 7,2 miljoen euro uit aan subsidies. Deze bestonden uit strategische investeringssteun en opleidingssteun.
De Vlaamse regering had bovendien besloten de kosten van de onroerende voorheffing over te nemen. Daarvoor betaalde Ford Genk elk jaar 2,1 miljoen euro aan de provincie Limburg. Het bedrijf bleef wel de zes miljoen euro aan belastingen betalen die het de stad Genk verschuldigd was.

Inflatie zakt weer naar minder dan 2 procent

Op 26 februari 2009 verstrekte gegevens van de Indexcommissie lieten zien dat de inflatie die maand voor het eerst sinds september 2007 weer tot onder de 2 procent was gedaald. Het percentage bedroeg nu 1,93 procent, tegen 2,32 procent in januari. Het lage inflatieniveau week sterk af van de situatie van ruim een half jaar eerder: in juli 2008 lag het nog op 5,91 procent en dat was toen het hoogste niveau in 24 jaar.
Van januari op februari 2009 daalden vooral de energieprijzen en ook groenten werden goedkoper. Andere producten als benzine, bloemen en planten werden wel duurder en ook de gesprekskosten voor mobiele telefonie stegen.

JUSTITIE

Verantwoordelijken voor dioxinecrisis van 1999 veroordeeld

De correctionele rechtbank van Gent veroordeelde op 2 februari 2009 vader en zoon Verkest van de gelijknamige vetsmelterij tot voorwaardelijke gevangenisstraffen en financiële sancties wegens onder andere valsheid in geschrifte, gebruik van valse stukken en bedrog in koopwaar. Lucien en Jan Verkest werden gezien als de verantwoordelijken voor de dioxinecrisis in 1999, die ontstond toen werd vastgesteld dat de giftige stof dioxine in de voedselketen terecht was gekomen.
De Verkests kregen 2,5 jaar voorwaardelijk en een geldboete van 9.915 euro. Daarnaast

werd bij beiden 3.518.388,77 euro verbeurd verklaard, een bedrag dat overeenkwam met de winst die zij hadden gemaakt op hun frauduleuze activiteiten. Rechtbankvoorzitter Jan Van Den Berghe achtte bewezen dat zij bewust dierlijk vet hadden verkocht dat was vermengd met technisch vet, terwijl ze hun klanten suggereerden dat het om zuiver dierlijk vet ging. Hij stelde dat de verdachten uitsluitend hadden gehandeld uit winstbejag en de concurrentie hadden vervalst met bedrijven die zich wel aan de regels hielden. De advocaat van de Verkests kondigde aan in beroep te zullen gaan.

Voorts stonden twee verantwoordelijken van het bedrijf Fogra, het echtpaar Jacques en Jacqueline Thill, terecht wegens de levering van met transformatorolie verontreinigd frituurvet aan Verkest. Beiden kregen één jaar voorwaardelijke celstraf en een boete van 4.957 euro. Ook bij hen vond verbeurdverklaring plaats, voor een bedrag van 59.072 euro.

De dioxinecrisis zorgde destijds voor veel ophef vanwege de gevreesde aantasting van de volksgezondheid, die overigens uitbleef. Wel werd vanaf 2000 de controle verscherpt via de oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), dat op al het voedsel in België moest toezien. Maar de kwestie had ook politieke consequenties. De ministers van Landbouw en Volksgezondheid, Karel Pinxten en Marcel Colla, traden af na beschuldigingen dat zij de misstanden hadden gebagatelliseerd. Bij de onthulling van wat er aan de hand was, speelde de latere premier (1999-2008) Guy Verhofstadt een belangrijke rol. De toenmalige Christelijke Volkspartij (CVP) – het latere Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) – werd afgestraft bij de in 1999 gehouden federale verkiezingen, met als consequentie dat daarna voor het eerst een regering werd gevormd zonder christendemocraten.

Rechtbank geeft groen licht voor uitlevering terreurverdachte

De Brusselse kamer van inbeschuldigingstelling sprak op 19 februari 2009 uit dat er geen belemmeringen waren om Nizar Trabelsi uit te leveren aan de Verenigde Staten. Trabelsi (38) was in september 2001 gearresteerd en in juni 2004 door het hof van beroep in Brussel veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf op beschuldiging van leiderschap van een terroristische organisatie. Deze had een aanslag willen plegen op de legerbasis van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in Kleine Brogel. Eind 2010 zou Trabelsi zijn straf hebben uitgezeten, maar in november 2008 vroegen de VS om zijn uitlevering. Volgens de Amerikanen maakte hij deel uit van een groepering die Amerikaanse burgers buiten de VS wilde vermoorden. Hij kon daarvoor levenslang krijgen.

De advocaat van Trabelsi, Marc Nève, verzette zich op drie gronden tegen de uitlevering. Ten eerste kon iemand niet tweemaal voor dezelfde feiten worden veroordeeld, ook al meenden de VS dat het niet om dezelfde aanklacht ging. Met een verwijzing naar het gevangenkamp Guantánamo Bay, het speciale en intussen berucht geworden Amerikaanse kamp voor terreurverdachten, sprak Nève bovendien de vrees uit dat Trabelsi na uitlevering gemarteld zou worden. Ten derde had Trabelsi in België politiek asiel aangevraagd en op een beslissing daarover zou eerst moeten worden gewacht. De kamer van inbeschuldigingstelling wees de argumentatie van de advocaat echter af.

Er waren voor Trabelsi nog verscheidene juridische stappen mogelijk. Nève zou cassatieberoep aantekenen, waarna de zaak terug zou gaan naar de kamer van inbeschuldigingstelling. Deze zou dan over de uitlevering advies geven aan de minister van Justitie, die namens de regering een besluit zou nemen. Vervolgens was nog beroep mogelijk bij de Raad van State. Daarnaast kon de zaak, maar dan zonder opschortende werking, worden voorgelegd aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

GEZONDHEID EN ZORG

Artsen veroordeeld voor toepassing stamceltherapie

De Antwerpse strafrechter veroordeelde op 17 februari 2009 drie artsen vanwege de illegale toepassing van stamceltherapie in een privépraktijk. Het ging om de Belgische huisarts Rudi P. uit Boechout, de Nederlandse gepensioneerd neuroloog Ari A. (62) uit Weert en Robert T. (54), medisch directeur van een centrum voor alternatieve geneeskunde in Rotterdam. In opdracht van laatstgenoemde voerde A. de therapie uit. Omdat hen in zowel Nederland als Groot-Brittannië een verbod was opgelegd, waren zij uitgeweken naar België waar P. een deel van diens privépraktijk in Berchem beschikbaar stelde. T. kreeg vijf maanden voorwaardelijk en 22.000 euro boete, A. drie maanden voorwaardelijk en dezelfde geldboete en P. kreeg een voorwaardelijke boete van 5.500 euro.

Stamceltherapie betrof de transplantatie van stamcellen ter vervanging van afwezige of defecte cellen, weefsels of organen. Onder voorwaarden werd de therapie in verscheidene landen toegepast. In België was ze toegestaan in erkende ziekenhuizen, mits goedgekeurd door een 'ethisch comité'. Daar werden stamcellen gebruikt voor aandoeningen als de neurologische ziekte ALS (Amyotrofe laterale sclerose) en de aandoening van het centraal zenuwstelsel MS (Multiple sclerose). De therapie kende echter een veel bredere toepassing.

De advocaat van de veroordeelden, John Maes, betoogde dat de patiënten er op werd gewezen dat de therapie geen succes garandeerde maar dat een meerderheid van hen er wel baat bij had. Klachten van ontevreden patiënten waren er volgens hem niet. Hij had voor zijn cliënten vrijspraak bepleit omdat er zijns inziens in de wet een juridisch vacuüm rond stamceltherapie bestond.

EUROPESE UNIE

Belgische overheid moet van Europees Hof dubbele belastingheffing staken

Het Europese Hof van Justitie oordeelde op 12 februari 2009 dat de wijze waarop de Belgische staat de zogeheten moeder-dochterrichtlijn van de Europese Unie toepaste, niet rechtsgeldig was. De richtlijn had als doel te voorkomen dat winsten die werden gemaakt door een dochtermaatschappij dubbel belast werden, namelijk zowel bij deze maatschappij zelf als bij het moederbedrijf. België had de richtlijn in nationale wetgeving omgezet, maar dat niet op een correcte wijze gedaan: in een deel van de gevallen vond toch een dubbele heffing plaats. Dat was vooral het geval als de moedermaatschappij niet genoeg winst maakte, waardoor de aftrek waarop de dividenden van de dochter recht gaven, niet gebruikt kon worden of worden meegenomen om van toekomstige winsten te worden afgetrokken.

De uitspraak van het Hof werd gedaan in een zaak rond rederij Cobelfret, maar zou naar verwachting ook andere ondernemin-

gen aanzetten tot het terugkrijgen van teveel betaalde belasting. Het besluit was bovendien met terugwerkende kracht geldig, zodat terug te vorderen bedragen sterk konden oplopen. Volgens specialisten zouden de kosten voor de Belgische staat in de miljoenen en mogelijk in de miljarden gaan lopen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Palestijnse filosoof grijpt eredoctoraat aan voor protest tegen Israël

Aan Sari Nusseibeh, hoogleraar filosofie en rector van de Palestijnse Al-Quds universiteit in Jeruzalem, zou op 2 februari 2009 door de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) een eredoctoraat worden uitgereikt. Hij weigerde echter te verschijnen omdat hij niet onderscheiden wilde worden op een moment dat de bevolking in de Gazastrook leed onder de gevolgen van de oorlog van december-januari tussen Israël en de Hamasbeweging die in Gaza aan de macht was.
Nusseibeh (49) sprak zijn afkeuring uit over het afvuren van Palestijnse raketten op Israël. Maar, zo voegde hij er aan toe, de Israëlische reactie was 'de ergst denkbare vorm van staatsterrorisme in een beschaafde wereld'. In een videoboodschap bepleitte hij een volledige boycot van Israëlische instellingen en individuen voor een periode van zes maanden. Daarmee moest Israël worden gedwongen te werken aan een tijdschema voor het beëindigen van de bezetting van de Palestijnse gebieden. Nusseibeh meende dat de handelspreferenties voor Israël afhankelijk moesten worden gesteld van de ontruiming van bezette gebieden. Dat achtte hij effectiever dan financiële ondersteuning van de Palestijnen zelf.

(Vorige berichten pagina 69/3 - 2009)

CYPRUS

BINNENLAND

Minister van Justitie vertrekt na ontsnapping moordenaar

De Cypriotische minister van Justitie Kypros Chrysostomides maakte op 17 december 2008 zijn aftreden bekend. Hij stapte op nadat een veroordeelde moordenaar en verkrachter was ontsnapt uit een privékliniek waar hij voor een behandeling aan zijn maag was opgenomen. Verontwaardiging was er over de luxe behandeling die de veroordeelde had gekregen en de vrijheid van beweging die hij in de kliniek had gehad.
President Dimitris Christofias deelde op 19 december mee dat Chrysostomides werd vervangen door de politiek onbekende advocaat Loucas Louca.

President treedt af als partijleider communisten

Tijdens een emotionele speech voor zijn communistische partij kondigde de Cypriotische president Dimitris Christofias op 20 december 2008 zijn vertrek als partijleider aan. De voorman van de communistische Progressieve Partij voor het Werkende Volk (AKEL) gaf aan dat hij zijn presidentschap niet meer kon combineren met het partijvoorzitterschap. Hij wilde zich volledig gaan toeleggen op de voortgaande hereniginggesprekken met de Turks-Cypriotische leider Mehmet Ali Talat. Over de voortgang daarvan was Christofias teleurgesteld. Drie maanden van onderhandelingen hadden volgens de president nog maar weinig tastbare resultaten opgeleverd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Omzet toeristenindustrie loopt terug

Toeristen besteedden op Cyprus in 2008 3,5 procent minder dan een jaar eerder, zo lieten officiële cijfers van 28 januari 2009 zien. Het aantal bezoekers was met een half procent teruggelopen. Toerisme vormde een belangrijke bron van inkomsten op Cyprus. Gezien de slechte cijfers en de slechte vooruitzichten voor de sector in 2009 verlaagde het ministerie van Financiën de verwachte groei van het bbp van 3,7 procent in 2008 naar 2,1 procent in 2009.

Regering investeert 300 miljoen euro in bouw en toerisme

De Cypriotische president Dimitris Christofias kondigde op 3 februari 2009 een stimuleringspakket voor de afzwakkende economie aan ter waarde van 300 miljoen euro. De hulp zou vooral ten goede komen aan de bouwsector en het toerisme, de twee belangrijkste sectoren op Cyprus en tevens de sectoren die het hardst door de financiële crisis werden geraakt. Christofias noemde het plan betaalbaar en beloofde de belastingen er niet voor te zullen verhogen.

Cyprus was nog een van de weinige landen in de eurozone waar sprake was van een economische groei en de aangekondigde maatregelen werden dan ook gezien als een 'preventieve aanval'.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Bekentenis Turkse soldaat veroorzaakt grote verontwaardiging

De bekentenis die een Turkse veteraan op 20 januari 2009 deed over zijn gedrag tijdens de Turkse inval op Cyprus in 1974, zorgde voor grote verontwaardiging in het Griekse deel van het eiland. Attila Olgac vertelde voor een Turkse tv-zender dat hij destijds als soldaat een krijgsgevangene door het hoofd had geschoten. Olgac, in het dagelijks leven acteur, zei al snel dat zijn opmerkingen uit een filmscenario kwamen, maar de geest was uit de fles. Grieks-Cyprioten en Grieken drongen er bij de Turkse overheid op aan informatie te geven over de vijftienhonderd mensen die tijdens en kort na de invasie verdwenen waren.

Turkije viel Cyprus in 1974 binnen en verdeelde het eiland in een Grieks en een Turks deel in reactie op een staatsgreep door een marionet van de toenmalige Griekse junta.

(Vorige berichten pagina 612/3 e.v. - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Minister van Economische Zaken vervangen

De minister van Economie en Technologie, de Beierse christendemocraat Michael Glos (64), trad op 9 februari 2009 af. Glos stond bekend als een zwakke minister, die ongelukkig opereerde en als weinig gezaghebbend werd gezien.

De Christelijk-Sociale Unie in Beieren (CSU) droeg haar partijsecretaris Karl-Theodor zu Guttenberg (37) voor als opvolger van Glos. Guttenberg werd veelbelovend genoemd, maar miste economische ervaring.

Duitsland

Toename in aantal geboortes

Minister van Gezinszaken Ursula von der Leyen reageerde op 16 februari 2009 positief op cijfers die lieten zien dat in Duitsland voor het tweede achtereenvolgende jaar sprake was van een toename in het aantal geboortes: 'De economische crisis brengt mensen in verwarring, maar [de toename] bewijst dat juist nu maatregelen ter ondersteuning van gezinnen een stabiliserend effect hebben.'
In 2008 werden in Duitsland rond de 690.000 baby's geboren, 5.000 meer dan in 2007, toen er een toename was van 12.000. De toename in 2007 doorbrak een tien jaar durende neergaande lijn, die zorg wekte in politieke kringen.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Duitse nationaliteit voor Frans-Duitse 'oorlogskinderen'

Duitsland wil het eenvoudiger maken voor tienduizenden kinderen verwekt in Frankrijk door Duitse soldaten tijdens de Tweede Wereldoorlog om de Duitse nationaliteit te verkrijgen, zo verklaarde het ministerie van Binnenlandse Zaken op 19 februari 2009. 'De Duitse regering is zich bewust van het moeilijke lot van Franse 'oorlogskinderen,' zei een woordvoerder aan persbureau *Agence France Presse* (AFP). Dagblad de *Süddeutsche Zeitung* schreef, eveneens op 19 februari, dat deze kinderen vaak te lijden hadden onder discriminatie in Frankrijk, als een 'symbolisch gebaar om kwaad uit het verleden te vergelden'.
Onderzoekers meenden dat er zo'n tweehonderdduizend van zulke kinderen waren, die nu zestigers waren.

Duitsland geeft steun voor onderhoud voormalig vernietigingskamp Auschwitz

Duitsland zal een miljoen euro geven voor het onderhouden van het voormalige nazivernietigingskamp in Auschwitz, zo deelde het ministerie van Buitenlandse Zaken op 28 februari 2009 mee.
De Poolse minister van Buitenlandse Zaken Radoslaw Sikorski had op 23 februari een beroep gedaan op partners in de Europese Unie om bij te dragen aan een speciaal fonds om het voormalige kamp in stand te kunnen houden voor publieksbezoeken. In 2008 trok het kamp 1,13 miljoen bezoekers.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer mensen komen in aanmerking voor minimumloon

De Bondsraad stemde op 13 februari 2009 in met een wet waardoor het aantal personen dat in aanmerking kwam voor een minimumloon werd uitgebreid met ongeveer 1,2 miljoen tot 3 miljoen. De wet, die in januari door de Bondsdag was goedgekeurd, gaf werkers in zes nieuwe sectoren – onder wie verpleegkundigen, veiligheidspersoneel, wasserijwerkers en vuilophalers – de mogelijkheid om over een minimumloon te onderhandelen.

Duitsland kende geen algemeen standaard minimumloon, alleen minimumlonen per sector.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitse economie in diepe recessie

Op 13 februari 2009 maakte het Federaal Bureau voor de Statistiek Destatis bekend dat de Duitse economie in het laatste kwartaal van 2008 met 2,1 procent was gekrompen ten opzichte van het derde kwartaal. Dat was de grootste krimp sinds de Duitse hereniging in 1990.

Op 9 februari had Destatis tevens bekend gemaakt dat het Duitse handelsoverschot in 2008 met 8,7 procent was gedaald in vergelijking met het jaar daarvoor, tot een bedrag van 178,2 miljard euro.

Parlement aanvaardt tweede economisch stimuleringsplan

De Bondsdag en de Bondsraad stemden op respectievelijk 13 en 20 februari 2009 in met een stimuleringspakket, bedoeld om de Duitse economie uit haar ergste recessie sinds de Tweede Wereldoorlog te helpen. Het pakket had een omvang van 50 miljard euro en volgde op een pakket van 31 miljard euro eind 2008. Dit eerste pakket werd in binnen- en buitenland bekritiseerd omdat het te beperkt zou zijn. De nieuwe maatregelen voorzagen onder meer in 17 miljard euro voor infrastructurele bestedingen en 18 miljard euro voor fiscale tegemoetkomingen aan gezinnen en bedrijven. Er was daarnaast 100 miljard euro beschikbaar voor leningsgaranties voor bedrijven.

Frankrijk

JUSTITIE

Zes jaar celstraf voor voormalig advocaat Horst Mahler

Horst Mahler, in 1970 een van de oprichters van de extreemlinkse organisatie Rote Armee Fraktion (RAF), werd op 25 februari 2009 veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf wegens ontkenning van de Holocaust. Mahler (73) was in 1980 vrijgelaten omdat hij zich openlijk had gedistantieerd van de RAF. Hij maakte later een ontwikkeling door naar het andere uiterste van het politieke spectrum. Dat uitte zich onder meer in 1999 in zijn aansluiting bij de extreemrechtse Nationaal-Democratische Partij Duitsland (NPD), waarvoor hij ook werkte als advocaat. Hij stond intussen bekend als overtuigd nationaalsocialist en een fel antisemiet.

(Vorige berichten pagina 76/3 e.v. - 2009)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Nieuwe aanpak mensensmokkelaars

Minister van Immigratie Eric Besson bepaalde begin februari 2009 dat illegalen in Frankrijk voortaan een verblijfsvergunning konden krijgen als ze de mensensmokkelaars aangaven met wie ze zaken hadden gedaan. Met het besluit werd beoogd de illegale immigratie aan te pakken.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Rechter erkent Franse rol in Holocaust

De hoogste rechterlijke macht in Frankrijk erkende op 16 februari 2009 officieel dat de Franse Vichy-regering tijdens de Tweede Wereldoorlog de deportatie van 76.000 joden had toegestaan en gefaciliteerd. Daarmee formaliseerde de rechter een historische verklaring van Jacques Chirac, die in 1995 als eerste Franse president zei dat de Vichy-regering medeverantwoordelijk was voor de Holocaust. Sindsdien hadden slachtoffers en hun familie met succes financiële genoegdoening bij de staat geclaimd.
Het Vichy-regime bestuurde in de periode 1940-1944 het zuidoostelijk deel van Frank-

rijk. Het werd berucht vanwege collaboratie met de Duitse nazi's en de Italiaanse fascisten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Flinke toename Frans handelstekort

Het Franse handelstekort is in 2008 met ongeveer 40 procent toegenomen, van ruim 40 miljard naar ruim 55 miljard euro. Dat maakte de Franse regering op 6 februari 2009 bekend. Oorzaken waren de wereldwijde economische crisis en de verhoogde prijs van geïmporteerde energie. Vooral de export van Franse auto's naar Europese buurlanden nam af.

Miljarden voor verzachting gevolgen kredietcrisis

Na overleg met vakbonden en werkgeversorganisaties presenteerde de Franse president Nicolas Sarkozy op 18 februari 2009 plannen om de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis voor de allerzwaksten in de Franse samenleving te verzachten. Sarkozy trok 2,6 miljard euro uit, onder andere aan belastingverlichting voor families met lage inkomens en voordelen voor werkloze jongeren.
De vakbonden hielden wel vast aan hun oproep voor een landelijke staking en protesten op 19 maart. Zij vonden de maatregelen weliswaar een stap in de goede richting, maar niet afdoende. Met name wensten zij concessies van werkgeverszijde aan hun niet ingewilligde salariseisen.

Franse staat steunt bankenfusie

Met de fusie van Caisse d'Epargne en Banque Populaire, die op 26 februari 2009 officieel door de twee banken werd aangekondigd, ontstond de tweede bank in grootte van Frankrijk. De fusie was nodig door problemen bij de gezamenlijke dochter van de twee banken, de zakenbank Natixis. Deze had in 2008 door 'slechte leningen' in de Verenigde Staten een verlies geleden van 2,8 miljard euro.
De grote rol van de Franse president Nicolas Sarkozy bij de fusie, wiens voornaamste economisch adviseur François Pérol de leiding kreeg over de nieuwe bank, leidde in Frankrijk tot beroering. Dat gold ook voor de investering van 6,5 miljard euro door de overheid en voor de zware vertegenwoordiging die de staat kreeg in de raad van commissarissen van de nieuwe combinatie. Zo stelde de centrumpoliticus en voormalig presidentskandidaat François Bayrou dat Sarkozy systematisch democratische controlemechanismen ondermijnde. Sarkozy zelf zei dat de overheidscommissie voor beroepsethiek geen probleem zag in de benoeming van Pérol.

JUSTITIE

Vrijspraak voor terreurverdachten gevangenkamp Guantánamo Bay

Een rechter in Parijs sprak op 24 februari 2009 in hoger beroep vijf voormalige gevangenen vrij van het Amerikaanse gevangenenkamp voor terreurverdachten Guantánamo Bay. Reden was dat medewerkers van de Franse inlichtingendienst DST (Direction de la surveillance du territoire) hun bevoegdheden te buiten waren gegaan toen ze de vijf in 2002 en 2004 in Guantánamo ondervroegen. Het ging om verdachten met de Franse nationaliteit, die waren teruggekeerd van de omstreden gevangenis die de recentelijk aangetreden Amerikaanse president Barack Obama voorgoed wilde sluiten. Frankrijk was een van de weinige westerse landen die op Guantánamo vastgehouden landgenoten verder wilde berechten. Mensenrechtenorganisaties reageerden verheugd op de uitspraak en hoopten dat deze voor rechters wereldwijd een voorbeeld zou zijn hoe om te gaan met de omstreden getuigenissen van Guantánamo Bay.

ONDERWIJS

Massaal protest tegen hervormingen van het onderwijs

Ongeveer 43.000 studenten, onderzoekers en docenten demonstreerden op 10 februari 2009 in Parijs en andere steden voor meer geld voor studiebeurzen en tegen regeringsplannen om vanwege de economische neergang universitaire banen te schrappen. De protesten waren geïnitieerd door een besluit van minister Valérie Pécresse van Hoger Onderwijs en Onderzoek. Dat hield in dat voortaan universiteitsbestuurders bepaalden hoeveel tijd medewerkers moesten besteden aan onderzoek en hoeveel aan lesgeven. Docenten vreesden voor hun onafhankelijkheid en voor minder tijd voor wetenschappelijk onderzoek.
De regering wilde verder dat universiteiten meer competitief zouden worden, onder meer door private sponsors te vinden voor hun financiering. Volgens studenten leidde dat tot een vercommercialisering van het onderwijs.

EUROPESE UNIE

Premier Fillon wijst beschuldiging van protectionisme af

De Franse premier François Fillon wees op 12 februari 2009 kritiek van de Europese Unie af dat Frankrijk zich met miljardensteun aan de Franse auto-industrie schuldig zou hebben gemaakt aan protectionisme. Volgens Fillon zouden zonder de staatssteun juist de buitenlandse fabrieken van de Franse automerken – in onder meer Groot-Brittannië, Slowakije en ook Tsjechië dat op dat moment EU-voorzitter was – als eerste bezwijken.

De Unie deed onderzoek naar in totaal 7,5 miljard euro aan Franse steun, omdat ze concurrentievervalsende maatregelen vermoedde ten koste van andere EU-landen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Meer Franse troepen naar Afghanistan

Ondanks de aangekondigde vermindering van Franse troepen in landen als Ivoorkust en Tjsaad, kondigde de Franse minister van Defensie Hervé Morin op 8 februari 2009 aan dat de Franse militaire aanwezigheid in Afghanistan zou worden uitgebreid. De Amerikaanse president Barack Obama, die zelf dertigduizend extra troepen stuurde, had bij bondgenoten op extra inzet aangedrongen.

Algerijnse diplomaat vrijgelaten

De Algerijnse diplomaat Mohammed Ziane Hasseni, door Frankrijk verdacht van moord op de Algerijnse dissident Ali Mecili in Parijs in 1987, werd op 27 februari 2009 vrijgelaten. In augustus 2008 was hij in Frankrijk onder gerechtelijk toezicht gesteld. Hem werd verboden om Frankrijk te verlaten. Dat leidde tot spanningen met de voormalige Franse kolonie Algerije, dat Frankrijk ervan beschuldigde Hasseni te gijzelen.

(Vorige berichten pagina 78/1 e.v. - 2009)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Hongerstakingen in overvolle gevangenissen beëindigd

Griekse gevangenen beëindigden op 21 november 2008 hun hongerstakingen die zij op 3 november waren begonnen uit protest tegen de overbevolking en slechte omstandigheden in de gevangenissen. De beëindiging kwam nadat het ministerie van Justitie nieuwe wetgeving tegen de overbevolking had toegezegd. Gevangenen noemden de maatregelen een 'eerste stap'. Ongeveer 8.000 gevangenen namen deel aan de protesten in 21 van de 24 Griekse gevangenissen. Van hen weigerden er 5.500 voedsel in te nemen.
Volgens cijfers van het ministerie van Justitie zaten er in juli 2008 11.600 gevangenen in de Griekse gevangenissen, maar volgens de gevangenen en hun organisaties waren dit er 14.000. De officiële capaciteit van de gevangenissen was 7.543.

Griekse steden wekenlang toneel van rellen

Dood vijftienjarige scholier aanleiding voor onrust

De hoofdstad Athene en diverse andere Griekse steden waren in december 2008 wekenlang het toneel van de ernstigste ongeregeldheden in tientallen jaren. Tienduizenden jongeren organiseerden bijna dagelijks massademonstraties en grote groepen anarchistische sympathisanten kwamen regelmatig hard in botsing met de ordepolitie. De directe aanleiding was het overlijden van de vijftienjarige scholier Alexandros Grigoropoulos, die op 6 december door een politieagent werd neergeschoten. Weken van zowel vreedzame als gewelddadige protesten volgden, waarmee de Griekse jeugd tevens haar groeiende onvrede over de economische en politieke situatie kenbaar wilde maken.
De onrust kende twee gezichten. Overdag demonstreerden scholieren en studenten tegen de reeds hoge en verder oplopende jeugdwerkloosheid en de slepende corruptieschandalen in de Griekse politiek.
's Avonds en 's nachts braken er rellen uit tussen de politie en een harde kern van jongeren, met wie Griekenland al langer te maken had en die onvrede en demonstraties eerder hadden aangegrepen om gewelddadige acties uit te voeren. Tijdens de eerste week van protest raakten zeker zeventig mensen gewond. Honderden winkels werden vernield en geplunderd en de politie arresteerde meer dan tweehonderd betogers.
De Griekse bevolking onderkende de achterliggende oorzaken van de plotselinge uitbarsting van woede onder betogers en relschoppers. In een opiniepeiling noemde 60 procent van de ondervraagden de onrusten een 'sociale opstand'. De onvrede over de politieke situatie was groot. De regering van de conservatieve premier Kostas Karamanlis kon nog slechts rekenen op de steun van 20,6 procent van de bevolking. Ook vond 55 procent dat geen van de grote politieke partijen in staat was om op een juiste manier met de ontstane situatie om te gaan.

Protesterende jongeren bezetten tv- en radiostations

Nadat de rust op 14 december enigszins leek te zijn teruggekeerd, laaiden de protesten enkele dagen later weer in alle hevigheid op toen gemaskerde jongeren politiebureaus aanvielen. Een groep van tien jongeren bezette op 16 december kortstondig de studio van staatszender *NET* en riepen voor de camera kijkers op om de straat op te gaan. In Thessaloniki bezetten demonstranten drie lokale radiostations en gaven aan alleen te vertrekken wanneer er een protestboodschap zou worden uitgezonden.
De schade en maatschappelijke ontwrichting nam ondertussen serieuze vormen aan. Winkeleigenaren raamden de schade al op 1,5 miljard euro. Het secundair onderwijs was bijna volledig tot stilstand gekomen en ook universiteiten werden geplaagd door grootschalige bezettingen.

Karamanlis erkent fouten en herkent frustratie

Premier Karamanlis erkende op 16 december de grootschalige frustratie onder de bevolking. Volgens de premier ervoeren mensen een gevoel van sociale onrechtvaardigheid, hadden ze dagelijks te maken met corruptie en worstelden ze met een gebrek aan sociale mobiliteit. Tijdens een rede voor zijn partij Nieuwe Democratie (ND) erkende Karamanlis voor het eerst dat hij fouten had gemaakt in het schandaal rondom de transacties van percelen tussen de staat en het monnikenklooster Vatopedi. De premier zei dat hij het schandaal, dat inmiddels twee ministers de kop had gekost, had onderschat.

Ongeregeldheden verstoren kerstinkopen

Winkeleigenaren kwamen door de voortdurende onlusten in toenemende mate onder financiële druk te staan. Inkomsten liepen terug omdat het winkelende publiek door demonstranten en het traangas van de politie werd verdreven en de schade aan winkelpanden kon lastig bij één van de partijen verhaald worden. De naderende kerstdagen kregen daardoor een grimmig karakter. Verscheidene malen probeerden demonstranten de kerstboom in het centrum van de stad in brand te steken, hetgeen hen zeker één keer lukte.
De sociale onrust nam ondertussen verder toe. De vakbonden kondigden algemene stakingen aan, luchtverkeersleiders legden het werk neer en ziekenhuizen draaiden 24 uur enkel nooddiensten.

Opnieuw rellen na herdenking omgekomen scholier

Na de herdenkingsbijeenkomst voor de neergeschoten scholier Grigoropoulos op 20 december braken er wederom rellen uit. In Athene werd ingebroken bij een kantoor voor schuldregistratie en werd de administratie verbrand.
De politie had de nodige moeite om de demonstranten aan te pakken omdat zij vaak opereerden vanuit de Nationale Technische Universiteit. Volgens de Griekse wet mochten ordebewakers niet op het universiteitsterrein verschijnen zonder uitdrukkelijke toestemming van het bestuur van de universiteit, hetgeen tot dan nog niet was gebeurd.
Er werd ook op een meer ludieke manier geprotesteerd. Zo werd de burgemeester van Thessaloniki Vassilis Papageorgopoulos met taart en snoep bekogeld toen hij een benefietbijeenkomst bijwoonde. Andere demonstranten vielen een kerststal aan en verwijderden de Christusfiguur.

Minister van Financiën ontslagen

Het aantal incidenten nam na de kerstdagen af. Dit gaf premier Karamanlis op 7 januari 2009 de gelegenheid de nodige wijzigingen in zijn kabinet aan te kondigen. Tot veler verrassing werd niet de tijdens de rel-

len vaak bekritiseerde minister van Binnenlandse Zaken Prokopis Pavlopoulos, maar zijn collega van Financiën George Alogoskoufis ontslagen. Hij werd opgevolgd door zijn onderminister Yannis Papathanasiou. Het departement van Binnenlandse Zaken kreeg in de persoon van Christos Markoyiannakis een nieuwe onderminister voor Openbare Orde.
De minister van Landbouwontwikkeling Aleksandros Kondos en de onderminister van Buitenlandse Zaken Petros Doukas werden door Karamanlis uit het kabinet gezet, naar verluidt vooral vanwege hun rol in het Vatopedi-schandaal. Ondanks de portefeuillewisselingen bleef de personele bezetting van de belangrijkste posten verder ongewijzigd. De oppositie stelde dan ook dat deze wijzigingen niets zouden veranderen aan het financiële – en veiligheidsbeleid, twee zaken waar de Grieken zich de meeste zorgen om maakten.

Rellen doven uit na weken van onrust

Op 9 januari kwam het opnieuw tot zware gevechten tussen politie en betogers. Na afloop van een onderwijsdemonstratie in Athene gooiden gemaskerde jongeren met stenen en molotovcocktails naar de politie. De ordediensten traden hard op en arresteerden zeker zestig omstanders, van wie sommigen later beweerden niets met de rellen te maken te hebben gehad.
De rellen vormden het laatste incident in een wekenlange reeks van demonstraties en ongeregeldheden. De studenten hadden in die periode steun gekregen van solidariteitsacties in tientallen landen over de hele wereld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Handelsakkoord tussen Chinese containergigant en zeehaven Piraeus

Tijdens het eerste bezoek van een Chinees staatshoofd aan Griekenland sinds 2000 waren de Chinese president Hu Jintao en de Griekse premier Costas Karamanlis op 25 november 2008 aanwezig bij de ondertekening van een verdrag tussen de Chinese containergigant Cosco en de haven van Piraeus. De Chinezen betaalden 4,35 miljard euro voor het gebruik van de containerhaven voor een periode van 35 jaar. De verwachting was dat Cosco de overslagcapaciteit tijdens die periode zou verhogen van 1,6 naar 3,7 miljoen containers. De Griekse vakbond voor havenpersoneel keerde zich tegen de overeenkomst, omdat men vreesde voor massaontslagen.

Regering kondigt 2 miljard euro aan bezuinigingen aan

Minister van Financiën Yannis Papathanasiou kondigde op 5 februari 2009 aan dat de regering 2 miljard euro op de overheidsuitgaven wilde bezuinigen om zo het snel oplopende begrotingstekort te kunnen beteugelen. Er zou een half miljard euro worden gekort op het openbaar bestuur. Verder werd er eenzelfde bedrag bezuinigd in de gezondheidssector en zouden nog niet nader gespecificeerde privatiseringen in 2009 nog eens een miljard moeten opleveren.
De overheid had een week eerder gemeld dat het begrotingstekort in 2009 zou oplopen tot 3,7 procent van het bbp.

Economie groeit ondanks wereldwijde recessie

Het Griekse bureau voor de statistiek ESYE meldde op 13 februari dat de Griekse economie, tegen de wereldwijde trend in, in het vierde kwartaal van 2008 met 0,3 procent was gegroeid ten opzichte van het derde kwartaal. Op jaarbasis bedroeg de groei 2,6 procent. Desondanks verlaagde de Amerikaanse kredietbeoordelaar Standard & Poor's (S&P) de kredietwaardigheid van de Griekse overheid. S&P achtte de overheid nog altijd goed in staat om aan de afbetaling van obligaties te voldoen, maar stelde dat de Griekse staatsfinanciën vatbaarder waren geworden voor veranderende economische omstandigheden.

LANDBOUW

Europese Commissie tegen steun aan Griekse boeren

Griekse boeren wierpen vanaf 19 januari 2009 blokkades op snelwegen op om compensatie van de staat te eisen voor de daling van de prijzen van landbouwproducten als katoen, graan, maïs en olijfolie. Om de boeren tegemoet te komen, bood minister van Landbouwontwikkeling Sotiris Hatzigakis de sector 500 miljoen euro steun aan. Hij kwam daarmee echter in botsing met eurocommissaris van Landbouw Mariann Fischer Boel die stelde dat de hulp zou neerkomen op ongeoorloofde versterking van de Griekse agrarische sector. Volgens Hatzigakis was er echter sprake van een schadevergoeding voor de geleden verliezen als gevolg van droogte en ziekten.
Na het aanbod braken veel boeren hun blokkades op, maar aan de noordelijke grens met Bulgarije en op Kreta gingen de protesten door. Kretenzer boeren gaven aan door te gaan met hun acties tot ze het beloofde geld hadden ontvangen. Op 2 en 3 februari kwam het in de haven van Piraeus zelfs tot ongeregeldheden tussen betogers en de politie. Op 7 februari werden de laatste wegblokkades bij de grens met Bulgarije opgeheven, nadat Hatzigakis de garantie had gegeven dat hij de laatste kwesties rondom de betaling van de schadevergoeding zou oplossen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Rechten van asielzoekers onvoldoende beschermd'

De mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) publiceerde op 26 november 2008 het rapport *Klem in de draaideur*, waarin zij stelde dat de Griekse overheid onvoldoende deed om de rechten van asielzoekers te beschermen. Vooral Irakese asielzoekers werden opgesloten in vieze en overvolle detentiecentra en, gedwongen en in het geheim, uitgezet naar Turkije, waar ze onder onmenselijke omstandigheden vaak lange tijd werden vastgehouden. Onderzoek van HRW wees verder uit dat slechts 0,04 procent van de 25.111 asielaanvragen in 2007 werden goedgekeurd. Griekenland was voor wat betreft asielaanvragen na Zweden, Frankrijk en Groot-Brittannië het vierde land van de Europese Unie (EU).

(Vorige berichten pagina 617/2 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Terrorismeverdachten vaker onder huisarrest geplaatst

Het Britse ministerie van Binnenlandse Zaken maakte op 3 februari 2009 bekend dat niet alle vijftien van terroristische activiteiten verdachte personen die onder huisarrest waren geplaatst, zich aan de regels hiel-

den. Enkelen van hen slaagden er volgens Lord Alex Carlile, de toezichthouder op de terrorismewetten, toch in contacten te onderhouden met bekende terroristen.
Het aantal huisarresten was sinds februari 2008 licht gestegen van twaalf naar vijftien. Sinds het programma in 2005 was opgestart, waren er 38 personen onder huisarrest geplaatst.

Omstreden bisschop Williamson keert terug naar Groot-Brittannië

De in opspraak geraakte bisschop Richard Williamson keerde op 25 februari 2009 terug uit Argentinië, waar hij tot dan toe hoofd van het katholieke seminarie was geweest. Hij was door de kerk uit deze functie gezet na zijn uitspraak voor de Zweedse televisie dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog geen gaskamers waren geweest en dat er hooguit tweehonderd- tot driehonderdduizend joden waren vermoord. De opmerkingen riepen heftige kritiek op, maar Williamson hield desondanks vast aan zijn standpunt.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Autoconcern Ford schrapt 850 banen in Groot-Brittannië

De Amerikaanse autofabrikant Ford maakt op 5 februari 2009 bekend 850 van de 13.000 banen in Groot-Brittannië te zullen schrappen als gevolg van de teruglopende vraag naar auto's. Gehoopt werd dat vijfhonderd werknemers bij de vestiging in Southampton gebruik zouden maken van een vrijwillige vertrekregeling. Ford wilde tevens opnieuw met de vakbonden gaan onderhandelen over het loonakkoord dat in het najaar van 2008 was gesloten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Banken ruilen slechte leningen om voor staatsobligaties

Britse banken leenden tussen april 2008 en februari 2009 voor 185 miljard pond (ca. 207 miljard euro) aan staatsobligaties van de Bank of England, zo meldde deze centrale bank op 3 februari 2009. De banken ruilden riskante uitstaande leningen ter waarde van 287 miljard pond (ca. 321 miljard euro) om voor de obligaties.
De omruil maakte deel uit van een plan van de Bank of England om de balansen van financiële instellingen te versterken, een regeling waarvan 32 banken en bouwondernemingen gebruik hadden gemaakt. De bank was tevreden over de regeling en stelde dat deze 'haar nut had bewezen' in het van de balansen halen van ongewenste eigendommen.

Toenemende onvrede over bonussen bankiers

In Groot-Brittannië groeide de onvrede onder politici en burgers over de hoge bonussen die veel topbankiers uitgekeerd kregen. Dat gold zelfs voor banken die miljardenverliezen hadden geleden en met overheidsgeld overeind moesten worden gehouden. Het Britse Lagerhuis hield op 10 februari 2009 een hoorzitting tijdens welke vier topbankiers van de Royal Bank of Scotland (RBS) en HBOS verantwoording moesten afleggen over hun rol in het ontstaan van de financiële crisis. Zij beaamden dat de bonussystemen van banken geherstructureerd moesten worden.
Premier Gordon Brown was verontwaardigd over het feit dat veel bankiers nog steeds bonussen eisten. Minister van Financiën Alistair Darling was echter bang voor een uittocht van getalenteerde bankiers wanneer er geen bonussen meer uitgekeerd zouden worden.

Premier Brown in verlegenheid gebracht door aftreden toezichthouder

Sir James Crosby kondigde op 11 februari 2009 zijn afscheid aan als tweede man bij de toezichthouder op de financiële markten, de Financial Services Authority (FSA). Zijn vertrek kwam na beschuldigingen dat hij in zijn tijd als topman van HBOS klokkenluider Paul Moore zou hebben ontslagen. Hoewel een onderzoek van accountantskantoor KPMG Crosby in het gelijk stelde, bleef Moore bij zijn standpunt dat hij vanwege zijn kritiek en waarschuwingen was ontslagen. De kwestie bracht premier Gordon Brown in verlegenheid, omdat Crosby gold als een van diens belangrijkste adviseurs.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Geheime documenten over marteling worden niet openbaar

Twee rechters bepaalden op 4 februari 2009 dat geheime Amerikaanse documenten aangaande martelingen in het gevangeniscomplex voor terreurverdachten Guantánamo Bay niet door de Britse overheid vrijgegeven hoefden te worden. Daarmee werd de overheid in het gelijk gesteld, die niet tegemoet wilde komen aan de eis van advocaten van gedetineerden en een internationale groep van zeven mediabedrijven om de documenten openbaar te maken.

De uitspraak deed een discussie ontbranden over de vraag of de regering een verantwoordelijkheid droeg in het openbaren van de mishandeling van een Britse staatsburger die gevangen werd gehouden in Guantánamo Bay. Minister van Buitenlandse Zaken David Miliband stelde in een reactie op de uitspraak dat het niet aan de Britse regering was Amerikaanse geheime stukken te openbaren.

MILITAIRE ZAKEN

Britse en Franse onderzeeërs met kernwapens botsen

Een anoniem gebleven Britse overheidsfunctionaris maakte op 16 februari 2009 bekend dat de Britse onderzeeër HMS Vanguard en zijn Franse tegenhanger Le Triomphant begin die maand diep in de Atlantische Oceaan met elkaar in botsing waren gekomen. Beide onderzeeërs droegen op dat moment kernwapens bij zich, maar deze werden door de botsing niet beschadigd en er kwam geen radioactiviteit vrij. De boten liepen zelf wel enige schade op.

BUITENLANDSE ZAKEN

Regering spreekt veto uit over openbaring notulen inval Irak

De Britse regering sprak op 24 februari 2009 een veto uit over het openbaar maken van de notulen van de ministerraadsvergaderingen van 13 en 17 maart 2003 tijdens welke werd besloten dat de inval in Irak, die op 20 maart dat jaar zou worden ingezet, gerechtvaardigd was. Minister van Justitie Jack Straw verklaarde in het Lagerhuis dat het land meer gediend was bij geheimhouding van de notulen dan bij openbaring ervan.
Parlementariërs van zowel Labour als de oppositie reageerden teleurgesteld op het veto, omdat ze vonden dat het besluit om

Irak binnen te vallen het vertrouwen in de politiek had aangetast.

(Vorige berichten pagina 78/3 e.v. - 2009)

IERLAND

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering kondigt bezuinigingen aan na mislukken sociaal akkoord

De Ierse premier Brian Cowen kondigde op 3 februari 2009 een pakket bezuinigingen ter waarde van 2 miljard euro aan nadat onderhandelingen met de sociale partners over kostenbesparingen waren mislukt. De regering wilde een bevriezing van de lonen en een nivellerende belasting op pensioenen om deze voor ambtenaren betaalbaar te houden, maar kwam met werkgevers en vakbonden niet tot een akkoord. Ze besloot daarop eenzijdig de bezuinigingen door te voeren en kwam met een pakket dat 1,4 miljard euro op ambtenarensalarissen bezuinigde. Verder werd er gesneden in de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking en kinderbijslag en moesten efficiencyverbeteringen bij de overheid 140 miljoen opleveren.

Toenemende kritiek op regering vanwege aanpak economische crisis

De kritiek op de manier waarop de Ierse regering omging met de economische crisis nam in februari toe. Een protest dat op 21 februari door de vakbonden in Dublin was georganiseerd, bracht honderdtwintigduizend mensen op de been. Enda Kenny, leider van de belangrijkste oppositiepartij Fine Gael (FG), eiste tijdens de demonstratie vervroegde verkiezingen. Volgens hem was er een nieuwe regering met een nieuw mandaat nodig om de crisis aan te pakken. De vakcentrale Irish Congress of Trade Unions (ICTU) stelde dat haar leden vervuld waren van angst en woede over de economische situatie.

De woede onder de demonstranten was vooral gericht tegen de aangekondigde bezuinigingen op de ambtenarensalarissen. Uit een opiniepeiling bleek dat de steun voor de regeringscoalitie van Fianna Fail (FF) en de Groene Partij (GP) tot 14 procent was teruggevallen.

Werkloosheid naar hoogste niveau in elf jaar

De Ierse werkloosheid is in januari 2009 uitgekomen op 9,2 procent van de beroepsbevolking, het hoogste niveau sinds januari 1998. Dat bleek op 4 februari 2009 uit cijfers van het Centraal Bureau voor Statistiek (CSO). Ruim 146.000 mensen hadden zich sinds januari 2008 gemeld voor een werkloosheidsuitkering, de grootste jaarlijkse toename sinds de meting hiervan in 1967 begon. Het bracht het aantal uitkeringen op bijna 328.000.

Extra geld voor bestrijding mentale gevolgen economische crisis

Om de mentale gevolgen van werkloosheid en schulden te bestrijden trok de overheid extra geld uit voor relatietherapie voor stellen en gezinnen die financieel door de economische crisis waren geraakt. Minister van Sociale Zaken en Familie Mary Hanafin kondigde op 9 februari 2009 aan dat 29 gespecialiseerde instellingen ruim 8 miljoen euro aan extra financiële ondersteuning kregen. Het besluit kwam na het nieuws dat de vakbond voor maatschappelijke hulpverleners een scherpe stijging van het aantal aanvragen voor financiële ondersteuning had gemeld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering schiet noodlijdende banken te hulp

Noodfonds van 10 miljard euro ingesteld

De Ierse regering kondigde op 14 december 2008 aan dat zij een fonds ter waarde van 10 miljard euro ter ondersteuning van noodlijdende banken zou opzetten. De aanvragen voor steun zouden ieder apart worden beoordeeld door de regering. Minister van Financiën Brian Lenihan benadrukte dat banken het geld konden gebruiken om hun investeringen te herkapitaliseren.

Overheid neemt groot belang in banken

De regering zag aanvankelijk af van de nationalisering van financiële instellingen. Dat veranderde echter toen zij op 22 december aankondigde een substantieel belang te zullen nemen in drie grote banken, de Anglo Irish Bank, de Bank of Ireland (BofI) en Allied Irish Banks (AIB). Lenihan maakte bekend dat de regering in totaal 5,5 miljard euro zou uittrekken voor een belang in de banken van respectievelijk 75, 25 en 25 procent.

De beurskoersen van de drie banken stegen na de aankondiging nauwelijks. Beleggers hadden nog altijd weinig fiducie in de toekomst van de financiële instellingen.

Anglo Irish Bank volledig genationaliseerd

De kapitaalinjectie in de Anglo Irish Bank bleek uiteindelijk niet voldoende. De regering kondigde dan ook op 16 januari 2009 aan dat de bank volledig zou worden genationaliseerd. Het besluit gaf de klanten van de bank zekerheid over hun 80 miljard euro aan spaartegoeden. De bank was volgens de regering sterk verzwakt omdat zij vooral opereerde in de door de crisis hard getroffen huizensector.

Opnieuw steun voor Allied Irish Banks en Bank of Ireland

Ook de steun die AIB en BofI ontvingen bleek onvoldoende. Op 11 februari kondigde de regering aan dat beide banken 3,5 miljard euro aan extra steun ontvingen. In ruil kreeg de overheid aandelen met een vastgestelde dividendrente en deden de banken de belofte dat ze meer leningen aan bedrijven zouden gaan verstrekken, dat huizenbezitters pas na twaalf maanden betalingsachterstand uit hun huis zouden worden gezet en dat salarissen en bonussen van topbestuurders zouden worden verlaagd.

Minister Lenihan benadrukte dat er vooralsnog geen plannen waren om AIB en BofI volledig te nationaliseren.

Drie bankbestuurders afgetreden na dubieuze transacties

Drie bestuurders van de Ierse bank Irish Life & Permanent (IL&P) traden op 13 februari af nadat bekend was geworden dat de bank dubieuze transacties had verricht van en naar de noodlijdende Anglo Irish Bank. IL&P had op 30 september 2008 een bedrag van 4 miljard euro gestort op een rekening bij de Anglo Irish. Dit bedrag, dat een dag later weer werd teruggestort, werd gebruikt om de financiële positie van de bank rooskleuriger voor te stellen dan ze in werkelijk-

heid was, om zo nieuwe deposito's aan te trekken.
Het schandaal veroorzaakte ook politieke commotie toen bleek dat Lenihan een rapport over de zaak in oktober 2008 niet volledig gelezen had en daardoor pas in januari op de hoogte was van de transacties.

(Vorige berichten pagina 620/1 e.v. - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Nieuwe maatregelen tegen seksueel geweld

De Italiaanse regering lanceerde op 20 februari 2009 een pakket maatregelen om harder op te kunnen treden tegen seksueel geweld en illegale immigratie. Zo mochten burgemeesters van Italiaanse steden onbewapende burgerpatrouilles instellen om de veiligheid op straat te verhogen. De maatregelen volgden op een reeks verkrachtingen die door migranten zouden zijn gepleegd.
Vanuit de centrumlinkse oppositie werden de maatregelen bekritiseerd, omdat de regering daarmee zou stimuleren dat mensen het recht in eigen hand namen.

Dario Franceschini wordt nieuwe leider van links

De Democratische Partij (PD) stemde op 21 februari 2009 met overweldigende meerderheid voor de vijftigjarige Dario Franceschini als haar nieuwe leider. Hij was advocaat en ook bekend als romanschrijver.
Franceschini werd de opvolger van Walter Veltroni (53) die vier dagen eerder was afgetreden nadat de PD-kandidaat bij een tussentijdse verkiezing voor het presidentschap van Sardinië een vernederend verlies had geleden. De partij leed landelijk onder interne verdeeldheid en Veltroni's leiderschap was steeds meer onder vuur gekomen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tweede stimuleringspakket vooral gericht op de auto-industrie

Premier Silvio Berlusconi kondigde op 6 februari 2009 nieuwe maatregelen aan tot een bedrag van 2 miljard euro ter stimulering van de economie, in het bijzonder om de auto-industrie te helpen. Het pakket bevatte een bonus van 1.500 euro voor personen die hun oude auto inruilden om een nieuwe te kopen, naast belastingvoordelen bij het kopen van meubilair en andere goederen voor het huishouden. Andere bonussen waren er voor motorfietsen en voor milieuvriendelijke voertuigen. Berlusconi deed tevens een beroep op de auto-industrie om haar fabrieken 'in Italië [te houden] en te investeren in nieuwe producten'. Eventuele verwijten over protectionistisch beleid nam hij op de koop toe.
De regering stelde ook haar economische vooruitzichten voor 2009 scherp naar beneden bij en verwachtte nu dat het bbp zou krimpen met 2 procent, voor Italië de ergste recessie in meer dan dertig jaar. Een eerder economisch stimuleringspakket was gelanceerd in november 2008. Toen ging het om een bedrag van 5 miljard euro.
In Rome demonstreerden tienduizenden op 13 februari 2009 tegen de economische crisis met als slogan 'Niet over onze ruggen'. De grootste vakbond, de Algemene Confederatie van Italiaanse Werkers (CGIL), organiseerde dit protest.

Handelstekort in 2008 verder toegenomen

Het handelstekort in Italië liep in 2008 op tot 11,474 miljard euro in vergelijking met 9,447 miljard euro het jaar ervoor, zo maakte het nationaal bureau voor de statistiek ISTAT op 19 februari 2009 bekend. Met haar partnerlanden in de Europese Unie had Italië een handelsoverschot van 9,946 miljard euro, tegenover 5,745 miljard euro in 2007.

Reddingsplan voor banken

Minister van Economische Zaken Giulio Tremonti kwam op 25 februari 2009 met een decreet om staatskapitaal te injecteren in Italië's noodlijdende banken, in een poging ervoor te zorgen dat zij weer geld zouden gaan uitlenen. De schatkist zou volgens dit decreet geen aandeelhouder worden.

In ruil voor de gelden moesten banken 'zich positief opstellen bij kredieten voor bedrijven, vooral kleine en middelgrote bedrijven, en voor gezinnen', aldus het ministerie. Banken moesten zich ook houden aan een 'ethische code' inzake bonussen en dividenden.

JUSTITIE

Advocaat van premier Berlusconi veroordeeld wegens corruptie

Een rechtbank in Milaan veroordeelde op 17 februari 2009 de Brit David Mills, advocaat van de Italiaanse premier Silvio Berlusconi, tot 4,5 jaar gevangenisstraf. Hij had volgens de rechtbank in 1997 600.000 dollar van Berlusconi aangenomen als zwijggeld. Daarmee wilde deze laatste voorkomen dat Mills belastende informatie zou verstrekken over de bedrijven Fininvest en Mediaset, waarvan Berlusconi eigenaar-directeur was.
Mills had aanvankelijk erkend dat hij het bedrag van Berlusconi had ontvangen als erkenning voor zijn diensten. Later verklaarde hij echter dat hij het had gekregen van de Italiaanse scheepsbouwer Diego Attanasio als honorarium.
Berlusconi was ook zelf aangeklaagd in deze zaak, maar hoefde vooralsnog niet terecht te staan. Het Italiaanse parlement had namelijk, op initiatief van de regering, een wet aangenomen die hem vrijwaarde van vervolging zolang hij premier was.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Fel euthanasiedebat rond comapatiënte Eluana Englaro

Grote opschudding ontstond in het hele land toen de vader van een comapatiënte eind 2008 van de hoogste rechter, de Hoge Raad, toestemming kreeg om de kunstmatige voeding van zijn dochter te onderbreken. De opschudding werd vergroot door heftig verzet van zowel de katholieke kerk als van premier Silvio Berlusconi tegen deze rechterlijke uitspraak.
De patiënte, Eluana Englaro (38), overleed op 9 februari 2009, drie dagen na de stopzetting van de kunstmatige voeding. De vrouw kreeg in 1992 een auto-ongeluk. Voordat zij dit ongeluk kreeg, zag zij een vriend die in coma lag en vroeg zij aan haar vader, Beppino Englaro, om haar in zo'n toestand nooit te laten voortleven.

Wetsvoorstel

De kwestie verdeelde Italië in twee kampen. Vanuit beide kampen werden demonstraties gehouden – tot onder het ziekenhuisraam van Eluana Englaro, waar 'pro life'

groepen Berlusconi opriepen om haar te redden. Diens regering kwam als reactie op de rechterlijke uitspraak met een decreet waarin werd geëist dat Eluana's voeding werd hervat. Maar de president, Giorgio Napolitano, weigerde het decreet te tekenen. Hierop kwam Berlusconi met een wetsvoorstel met dezelfde inhoud. Voordat het tot een stemming hierover kon komen, overleed Eluana.

Wel bereikte de regering met katholieken uit de oppositie overeenstemming over Berlusconi's wetsvoorstel. Daarin werd levensbeëindiging bij terminaal zieken verboden. Personen mochten wel een wilsverklaring opstellen, maar euthanasie bleef verboden, ook het stoppen van een behandeling met de dood als gevolg. In de wilsverklaring mocht niet om stopzetting van (kunstmatige) voeding worden gevraagd.
Voormalig minister van Volksgezondheid (2000-2001) en oncoloog Umberto Veronesi zei dat op deze manier niemand een wilsverklaring zou tekenen. Hij verwachtte meer heimelijke bekortingen van pijnlijke levenseindes.

Ouders afwezig bij begrafenis

De moeder en de vader van Eluana Englaro woonden de begrafenis van hun dochter in het Noord-Italiaanse bergdorp Paluzza niet bij. De moeder was ziek en de vader was na een juridische strijd van tien jaar moegestreden. De ouders wilden de confrontatie vermijden met de pers die er massaal aanwezig was.

BUITENLANDSE ZAKEN

Akkoord met Frankrijk over bouw vier nieuwe kerncentrales

Premier Silvio Berlusconi en de Franse president Nicolas Sarkozy tekenden op 24 februari 2009 een akkoord over de bouw van vier nieuwe kerncentrales in Italië. De eerste zou in 2020 in werking moeten zijn.

In 1987 had de Italiaanse bevolking bij referendum uitgesproken dat er gestopt zou worden met kernenergie. Dat gebeurde onder invloed van de ramp met de centrale in het Oekraïense Tsjernobyl, een jaar eerder.
Italië was voor 80 procent van zijn energievoorziening afhankelijk van het buitenland.

(Vorige berichten pagina 82/2 e.v. - 2009)

KROATIË

BINNENLAND

Nieuwe ministers aangesteld voor misdaadbestrijding

Na een serie maffia-achtige afrekeningen in de hoofdstad Zagreb keurde het Kroatische parlement op 10 oktober 2008 de aanstelling van nieuwe ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie goed. Tomislav Karamarko werd de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken en Ivan Simonovic de nieuwe minister van Justitie. Zij vervingen respectievelijk Berislav Roncevic en Ana Lovrin. Karamarko coördineerde voor zijn aanstelling de activiteiten van de inlichtingendiensten en Simonovic, voormalig ambassadeur bij de Verenigde Naties, doceerde rechten aan de Universiteit van Zagreb. De nieuwe ministers kregen de opdracht de misdaadbestrijding te verbeteren.
Roncevic en Lovrin werden ontslagen nadat op 6 oktober Ivana Hodak (26), dochter van de bekende advocaat Zvonimir Hodak, in het trappenhuis van haar appartementencomplex was vermoord. Eerder waren een journalist en twee zakenmensen geliquideerd.

Regering overleeft motie van wantrouwen

Met 75 tegen 53 afgevaardigden overleefde premier Ivo Sanader een motie van wantrouwen in het Kroatische parlement. De sociaaldemocratische oppositie had de motie ingediend na de moord op Ivana Hodak. De oppositie was niet alleen ontevreden over de misdaadbestrijding, maar ook over het economische beleid en 'de inefficiëntie in het verkrijgen van het lidmaatschap van de Europese Unie'.

Bekende journalist geliquideerd

Nog geen twee weken na de aanstelling van de twee nieuwe ministers werden op 23 oktober de bekende journalist Ivo Pukanic, eigenaar van het weekblad *Nacional*, en zijn marketingdirecteur Niko Franjic vermoord. Zij kwamen om door een autobom, die voor het redactiegebouw tot ontploffing werd gebracht. 'Het terrorisme heeft de straten van Zagreb bereikt,' was de reactie van president Stipe Mesic op de gebeurtenis. Premier Sanader verklaarde: 'We zullen niet toestaan dat Kroatië een ander Beiroet wordt.'
Onafhankelijke media in Kroatië beschuldigden Pukanic de afgelopen jaren van nauwe banden met misdaadkringen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Steun voor banken en burgers

Op 20 november 2008 verlaagde de Nationale Bank van Kroatië de reserveverplichtingen voor de Kroatische banken met 3 procentpunt tot 14 procent. Met deze maatregel moest de liquiditeitspositie van de banken versterkt worden. Naar verwachting kwam door het besluit 1,2 miljard euro vrij. Eind september bedroeg de totale liquiditeit van het Kroatische bankwezen 32 miljard euro.

Bankenhulp voor particuliere leningen

Burgers die door de economische crisis moeite kregen met het terugbetalen van leningen, konden op steun van de banken rekenen, zo maakte het hoofd van de Bankenvereniging van Kroatië, Zoran Bohacek, op 9 december bekend. Voor die tijd werd de banken vaak verweten 'niet sociaal' te handelen. Bohacek beloofde dat burgers de voorwaarden waaronder hun lening was afgesloten, konden aanpassen. Dit zou van geval tot geval bekeken worden. De Kroatische burgers hadden in totaal 125 miljard krona (17,4 miljard euro) geleend, een bedrag dat overeenkwam met 46 procent van het bruto binnenlands product in 2007.

Tijd van recessie

Ook de economie van Kroatië zakte weg in een recessie als gevolg van de mondiale financiële crisis. Op 30 januari 2009 kwam het Economisch Instituut van Zagreb met deze voorspelling naar buiten. In het derde kwartaal van 2008 was de economische productie met 0,5 procent gedaald in vergelijking met het kwartaal daarvoor. Voor heel 2008 werden de verwachtingen over de groei verlaagd van 3,3 naar 2,0 procent.

GEZONDHEID EN ZORG

Strenge antirookwet aangenomen

Op 17 oktober 2008 nam het parlement van

Kroatië

Kroatië een strenge antirookwet aan. Roken werd verboden in alle openbare gelegenheden en op alle werkplekken. Veertig procent van de achterkant van sigarettenpakjes moest worden ingeruimd voor waarschuwingen tegen de gevolgen van roken. Ondernemingen die het rookverbod overtraden konden een boete krijgen oplopend tot 21.000 euro, en individuele overtreders een boete oplopend tot 2.100 euro. Voor cafés en restaurants werd een overgangsperiode van zes maanden ingesteld. Daarna mocht roken alleen nog in aparte rookruimtes waar geen voedsel werd geserveerd. Café- en restauranthouders vreesden dat het besluit negatief voor hun zaken zou uitpakken en protesteerden tegen de antirookwet.

Op de Balkan werd relatief veel gerookt. Van de 4,4 miljoen Kroaten rookte 32 procent.

LANDBOUW

Protest tegen 'anti-Servische' landbouwwet

De Kroatische afdeling van het Helsinki Comité protesteerde op 23 december 2008 tegen een landbouwwet die de landbouwproductie moest helpen vergroten. De wet verplichtte landeigenaren hun grond te verbouwen op straffe van een boete die kon oplopen tot 2.000 euro.
Volgens het Helsinki Comité legitimeerde deze wet de 'etnische zuivering' van de Servische plattelandsbevolking tijdens de burgeroorlog, want lokale bestuurders kregen volgens de nieuwe wet de mogelijkheid land dat tien jaar lang niet was verbouwd te verhuren. Kroatië bezat 2,7 miljoen hectare landbouwgrond, waarvan twee derde deel in privébezit was.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Zaak tegen Ernest Radjen geseponeerd

Op 14 oktober 2008 besloten de Kroatische autoriteiten de zaak tegen de etnische Serviër Ernest Radjen (47) wegens het plegen van oorlogsmisdaden te seponeren. Radjen werd ervan verdacht in 1991 de moord op vijftig burgers in de buurt van de stad Zadar niet te hebben voorkomen. Hij was toen commandant van de militaire politie van het Joegoslavische Volksleger. Hij werd in september 2006 in Griekenland gearresteerd, waar hij werkte als basketbalcoach van PAOK Saloniki, en in april 2008 aan Kroatië uitgeleverd. Radjen werd wegens gebrek aan bewijs vrijgelaten. Hij keerde terug naar Griekenland.

Rade Miljevic tot twaalf jaar cel veroordeeld

De Kroatische Serviër Rade Miljevic (64) werd op 17 december 2008 door een Kroatisch hof tot twaalf jaar celstraf veroordeeld wegens oorlogsmisdaden. Hij werd schuldig bevonden aan deelneming in de moord in september 1991 op vier Kroatische burgers in Glina. In juni 2007 was hij al tot veertien jaar cel veroordeeld, maar het Opperste Gerechtshof van Kroatië stuurde de zaak terug naar de rechter wegens procedurefouten.

'Dubrovnik-generaal' vrij

Pavle Strugar (75), de generaal van het Joegoslavische Volksleger die in december 1991 verantwoordelijk was voor het bombarderen van de historische binnenstad van Dubrovnik, werd op 16 januari 2009 wegens goed gedrag en toenemende gezondheidsproblemen vrijgelaten uit de gevangenis in Den Haag. Strugar was in 2005 tot zes jaar celstraf veroordeeld.

BUITENLANDSE ZAKEN

Servische ambassadeur keert terug

Op 5 november 2008 keerde de Servische ambassadeur, Radivoj Cveticanin, weer terug in Zagreb. Servië had hem in maart teruggeroepen nadat Kroatië de onafhankelijkheid van Kosovo had erkend. De Kroatische minister van Buitenlandse Zaken, Gordan Jandrokovic, verklaarde na Cveticanins terugkeer dat de kwestie Kosovo de betrekkingen met Servië niet diende te belasten.

Samenwerking met Servië in misdaadbestrijding

Op 12 december spraken Kroatië en Servië af meer te gaan samenwerken in de misdaadbestrijding. Dit gebeurde tijdens een bezoek van de Servische vicepremier Ivica Dacic aan minister Karamarko. Volgens Dacic was deze samenwerking noodzakelijk, omdat veel misdaadgroepen in beide landen actief waren.

Nederland

Gasleveranties uit Rusland stoppen

Op 7 januari 2009 kwamen de gasleveranties uit Rusland tot stilstand als gevolg van het gasconflict tussen Rusland en Oekraïne.

De Kroatische overheid besloot grote industriële bedrijven minder gas te leveren, om genoeg over te houden voor 'beschermde consumenten' als huishoudens en scholen. Kroatië voorzag voor 60 procent in de eigen gasbehoefte, de rest werd geïmporteerd uit Rusland.

Nadat Rusland en Oekraïne tot een akkoord waren gekomen, begon het gas uit Rusland op 20 januari Kroatië weer binnen te stromen.

(Vorige berichten pagina 440/2 - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Advocaat vraagt Hoge Raad om politicus Wilders niet te vervolgen

Advocaat Bram Moszkowicz kondigde op 3 februari 2009 aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad te verzoeken politicus Geert Wilders niet te vervolgen. Dat zou moeten gebeuren door het vernietigen van het bevel tot vervolging dat op 21 januari was uitgesproken door het gerechtshof in Amsterdam. Wilders, politiek leider van de Partij voor de Vrijheid (PVV), zou zich volgens het hof schuldig hebben gemaakt aan haatzaaien en het aanzetten tot discriminatie jegens moslims.
Moszkowicz vroeg de Hoge Raad om 'cassatie in het belang der wet'. Een vergelijkbaar verzoek deed hij in 2001 met succes in de zaak rond de vervolging van de voormalige Surinaamse legerleider Desi Bouterse. Ook bij het van milieudelicten beschuldigde Euratom (Europese Gemeenschap voor Atoomenergie - EGA) zette de Hoge Raad in 2007 het besluit tot vervolging door het Amsterdamse gerechtshof stop. Cassatie in het belang der wet werd echter in het gros van de gevallen afgewezen, omdat de Hoge Raad maar zelden oordeelde dat aan het belangrijkste criterium voor cassatie was voldaan. Er moest namelijk sprake zijn van een rechtsvraag die in het algemeen belang beantwoord moest worden.

Groot-Brittannië weigert Wilders de toegang

Geert Wilders reisde op 12 februari naar Londen, waar hij op uitnodiging van een lid van het Britse Hogerhuis zijn anti-islamfilm *Fitna* in het parlement zou vertonen. Hetzelfde zou hij later in Italië en de Verenigde Staten doen. Groot-Brittannië had echter al op 10 februari laten weten dat de politicus niet welkom was vanwege diens extremistische ideeën. Hij werd dan ook naar Nederland teruggestuurd. In een verklaring stelde het Britse ministerie van Binnenlandse Zaken: 'De regering is tegen extremisme in al zijn vormen. Ze zal diegenen die extremisme, haat en gewelddadige boodschappen in onze gemeenschap uitdragen weren uit ons land.' Minister Maxime Verhagen van Buitenlandse Zaken bracht zijn Britse ambtgenoot David Miliband de boodschap over het te betreuren dat een Nederlandse parlementariër niet vrij naar een ander land van de Europese Unie kon reizen.
De Britse maatregel was niet specifiek gericht tegen een islamcriticus, maar vloeide voort uit in 2005 aangenomen wetgeving, op basis waarvan personen die haat tussen bevolkingsgroepen konden aanwakkeren niet welkom waren. Sindsdien was al aan zo'n 270 mensen de toegang geweigerd. Veelal ging het daarbij juist om degenen tegen wie Wilders zich richtte, namelijk 'islamitische extremisten'. De uit deze kringen komende bomaanslagen in Londen van juli 2005 waren de directe aanleiding voor de nieuwe wetgeving.
Het leek er overigens op dat Wilders een recht opeiste dat hij anderen ontzegde. Zo had hij nog op 25 januari in kamervragen aangedrongen op uitzetting van radicale predikers in moskeeën.

PVV-aanhang verbreedt zich

Op 21 februari bleek uit onderzoek van bureau TNS NIPO, dat in opdracht van dagblad de *Volkskrant* een profiel van de PVV-stemmer maakte, dat Wilders' partij een meer 'doorsnee' aanhang begon te krijgen. Daarbij viel vooral de groeiende steun op onder hoger opgeleiden, die zeiden zich tot de PVV aangetrokken te voelen vanwege het gevaar van 'islamisering' waardoor de vrijheid van meningsuiting in het gedrang zou komen.
De PVV-stemmers die advocaat Gerard Spong dreigende e-mails stuurden, volden eveneens aan het beeld van een 'normalisatie' van de aanhang. Spong was degene die met succes de vervolging van Wilders door het Amsterdams gerechtshof had afgedwongen.

Groot fiasco dreigt voor metroproject Amsterdam

De toekomst van de metrolijn, die Noord- en Zuid-Amsterdam met elkaar moet verbinden, is hoogst onzeker geworden. Dat werd duidelijk toen de verantwoordelijke Amsterdamse wethouder Tjeerd Herrema op 19 februari 2009 zijn functie neerlegde omdat, zoals hij zei, 'de grens van mijn politieke verantwoordelijkheid is bereikt'. Reden voor zijn aftreden was de onvermijdelijkheid dat de bouw van de metrolijn gepaard zou gaan met enorme kostenoverschrijdingen en jarenlange vertraging. Wethouder Maarten van Poelgeest nam voorlopig zijn functie over.

Omstreden project

De aanleg van een Amsterdams metronetwerk was al decennialang omstreden. Het hevige verzet in de Amsterdamse Nieuwmarktbuurt in 1975 tegen de aanleg van het eerste deel ervan, de Oostlijn, deed de verdere plannen naar de achtergrond verschuiven. Men verzette zich vooral tegen de sloop van een groot aantal huizen die voor de lijn moesten wijken. Critici vreesden bij realisering van het gehele netwerk onder meer voor grote overlast en hoge kosten. Ook stelden zij de noodzaak ervan ter discussie vanwege de beperkte tijdswinst die met het reizen per metro zou worden geboekt.
De discussie werd echter eind jaren tachtig opnieuw aangezwengeld. Bij een referendum in 1997 behaalden de tegenstanders van de metroplannen net geen geldige meerderheid. Op voorstel van toenmalig wethouder Geert Dales stemde de gemeenteraad in oktober 2002 definitief in met de aanleg, waarna de werkzaamheden in april 2003 begonnen. Sindsdien werden meerdere malen lekkages en verzakkingen van huizen vastgesteld, bleken de kosten steeds verder op te lopen en werd bovendien duidelijk dat de lijn veel later dan gepland gereed zou zijn. De laatste overschrijding en vertraging was te wijten aan de lekkages die in 2008 optraden in de bouwput op de Vijzelgracht (Amsterdam-Centrum) waardoor op 19 juni en 10 september dat jaar omliggende panden verzakten.

Voltooiing bouw onzeker

Het aftreden van Herrema, die overigens ook bij critici enig krediet had opgebouwd, volgde op nieuwe prognoses van de gemeente. Deze verwachtte nu dat de metrolijn opnieuw 290 miljoen euro extra zou kosten en nog eens twee jaar later klaar zou zijn. De kosten van het project waren oorspronkelijk begroot op 1,4 miljard euro, maar deze waren nu opgelopen tot 2,3 miljard euro. In plaats van 2011 werd het jaar van voltooiing nu gesteld op 2017.
De gemeente besloot naar aanleiding van de nieuwe gegevens een onafhankelijke commissie in te stellen onder leiding van oud-minister Cees Veerman. Voor de commissie lag in principe elke optie open, zelfs een eventueel advies het project stop te zetten. Werd de metro wel afgebouwd, dan was de vraag hoe ze nog gefinancierd kon worden. Een meerderheid van de Tweede Kamer, die in oktober 1999 had ingestemd met een rijkssubsidie aan Amsterdam van 2,1 miljard gulden (naar later omgerekend: ca. 950 miljoen euro), bleek vooralsnog niet bereid opnieuw te komen met een rijksbijdrage.

Turks toestel op Schiphol neergestort

Op 25 februari 2009 kwamen negen mensen om het leven en raakten er meer dan vijftig gewond, toen een passagiersvliegtuig van Turkish Airlines neerstortte bij luchthaven Schiphol. De doden waren vijf Turken, onder wie drie (co)piloten, en vier Amerikanen. Het was in Nederland voor het eerst in dertien jaar dat een passagiersvliegtuig neerstortte en mensenlevens eiste.
Het toestel, afkomstig uit Istanbul, was een Boeing 737-800 en vervoerde inclusief bemanningsleden 135 mensen van negen verschillende nationaliteiten. Het merendeel van hen was afkomstig uit Nederland en Turkije. Ongeveer vijftig mensen konden na het ongeluk zelf het vliegtuig verlaten.
Nabestaanden van de slachtoffers zouden van Turkish Airlines 50.000 euro als compensatie ontvangen en gewonden een bedrag tussen de 5.000 en 10.000 euro. De passagiers hadden recht op schadevergoeding op grond van het Verdrag van Montreal (1999), dat de aansprakelijkheid van de vervoerder regelde.

Nederland

Onderzoeksraad voor Veiligheid

De Onderzoeksraad voor Veiligheid, die werkte onder voorzitterschap van Pieter van Vollenhoven, kreeg de taak om de toedracht van de ramp te achterhalen. Daarvoor was de 'zwarte doos' nodig, die de gegevens over de vlucht en de gesprekken uit de cockpit bevatte. Het Openbaar Ministerie kon niet bij voorbaat uitsluiten dat er een misdrijf in het spel was en verzocht daarom de Onderzoeksraad om de gegevens beschikbaar te stellen.
Van Vollenhoven weigerde echter het materiaal over te dragen. Hij stelde dat deze verplichting alleen gold in geval van ernstige misdrijven als moord, doodslag, gijzeling of terrorisme. Bovendien zou de onafhankelijke positie van de raad worden ondermijnd als ze mee zou werken aan een strafrechtelijk onderzoek. Voor die onafhankelijkheid was het noodzakelijk dat een ieder zonder bang te hoeven zijn voor vervolging medewerking kon verlenen aan haar onderzoek, aldus Van Vollenhoven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centraal Planbureau schetst somber beeld Nederlandse economie

'De ongekende terugval van de economie doet denken aan de jaren dertig', zo verklaarde premier Jan Peter Balkenende op 17 februari 2009. Aanleiding voor zijn sombere kenschets waren de die dag bekend geworden ramingen van het Centraal Planbureau over het lopende en daaropvolgende jaar. Vier dagen eerder had het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) haar eerder verstrekte cijfers over 2008 al in negatieve zin moeten herzien.

Nederland was al veel eerder in recessie

Het CBS was oorspronkelijk uitgegaan van een groei in het eerste kwartaal van 2008 en een nulgroei in de twee daarop volgende kwartalen. Nu bleek dat er in het tweede en derde kwartaal al sprake was van krimp ten opzichte van de kwartalen ervoor, namelijk met respectievelijk 0,1 en 0,3 procent. In het vierde kwartaal liep dit percentage op naar 0,9 procent, de snelste achteruitgang in 25 jaar. Daarmee bleek de recessie al veel eerder dan was aangenomen een feit.
De krimp in het vierde kwartaal bedroeg ten opzichte van dezelfde periode in 2007 0,6 procent. Dat was vooral te wijten aan de afnemende export, die met 1,9 procent terugliep. Daardoor daalde het handelsoverschot en nam ook de industriële productie af.

Grootste economische krimp sinds 1931

De CBS-cijfers waren een voorbode van de ramingen van het CPB. Uit haar berekeningen bleek dat de crisis de komende tijd hard zou toeslaan, maar waarschijnlijk wel relatief kort zou duren.
Voor 2009 ging het CPB uit van een economische krimp van 3,5 procent als gevolg van de teruggang in de wereldhandel. Dat was, afgezien van de periode 1940-1945, de sterkste neergang sinds 1931. De krimp zou echter in 2010 verminderen naar 0,25 procent omdat de verwachting was dat de wereldhandel weer zou groeien.
De werkloosheid zou in 2009 oplopen tot 5,5 procent van de beroepsbevolking, hetgeen overeenkwam met 425.000 mensen. Het jaar daarop zou deze doorstijgen naar 8,75 procent ofwel 675.00 mensen.
Het Nederlandse begrotingsoverschot zou in 2009 omslaan in een tekort van 3 procent, precies de norm die de Europese Unie hanteerde als maximaal aanvaardbaar. In 2010 zou dit maximum echter ruimschoots worden overschreden en uitkomen op 5,5 procent.
De koopkracht zou juist stijgen, vooral als gevolg van de lage olieprijzen. In 2009 ging deze met 2,25 procent omhoog, om zich in 2010 op hetzelfde niveau te stabiliseren.

ONDERWIJS

Nijmegen kiest voor spreidingsbeleid bij schoolkeuze

In februari 2009 werd bekend dat Nijmegen als eerste gemeente over zou gaan tot een betere spreiding over de basisscholen van kansarme en kansrijke leerlingen. Daarmee sloot de stad aan bij een pleidooi in die richting van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Haar rapport, geschreven onder voorzitterschap van voormalig minister Pieter Winsemius, was op 26 januari aangeboden aan staatssecretaris Marja van Bijsterveldt van Onderwijs.
De WRR stelde dat scholen onderling afspraken moesten maken over de verdeling van kansarme leerlingen. Als ze daar niet aan meewerken, konden ze daar eventueel toe gedwongen worden door de minister of de gemeente. Als minder gewenst alternatief werd de mogelijkheid aangegeven extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor scholen met relatief veel leerlingen in achterstandsposities.
Nijmegen streefde naar een verdeling per school van 70 procent kansrijke en 30 procent kansarme leerlingen. Volgens wethouder Hannie Kunst van Onderwijs werd met dit beleid het recht op een vrije schoolkeuze niet geschonden:

'Ouders worden niet verplicht hun kind naar een bepaalde school te sturen, maar ze hebben niet langer vanzelfsprekend recht op plaatsing op de school van hun voorkeur. Het komt nu voor dat kinderen graag in hun buurt naar school willen, maar er niet naartoe kunnen omdat andere ouders hun voor zijn geweest. Zij hebben hun kinderen soms direct na hun geboorte al aangemeld.'

BUITENLANDSE ZAKEN

Premier Balkenende zwicht voor groeiende druk inzake Irak-onderzoek

Begin februari 2009 maakte premier Jan Peter Balkenende namens de Nederlandse regering tot veler verbazing bekend in te stemmen met een onderzoek naar de Nederlandse betrokkenheid bij de oorlog tegen Irak, die in maart 2003 begon. Het toenmalige kabinet – bestaande uit het Christen-Democratisch Appèl (CDA), de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en de Lijst Pim Fortuijn (LPF) – stond eveneens onder leiding van Balkenende en besloot niet tot militaire deelname aan de Brits-Amerikaanse invasie, maar wel tot het verlenen van politieke steun. Als reden waarom voorstanders met de oorlog instemden, werd meestal gewezen op de vermeende banden tussen het Iraakse regime van Saddam Hoessein en 'moslimterrorisme' en vooral op de vermoedens van de aanwezigheid van massavernietigingswapens in Irak. Beide aantijgingen bleken achteraf geheel onjuist.

In de twee meest betrokken landen, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten, waren onderzoeken ingesteld naar de besluitvorming rond de oorlog. In Nederland werd daar voortdurend door de oppositie op aangedrongen, ook door de Partij van de Arbeid (PvdA). Deze partij had zich echter bij de formatiebesprekingen in 2007 tot vorming van een kabinet met het CDA en de ChristenUnie (CU) noodgedwongen moeten

Nederland

neerleggen bij de eis van het CDA dat zo'n onderzoek er niet zou komen. Premier Balkenende verwees hiervoor niet naar de kwesties terrorisme en massavernietigingswapens, maar hanteerde een formele redenering voor de Nederlandse steun, namelijk het herhaaldelijk niet nakomen door Irak van resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. Op kritische vragen bleef hij volhouden dat een onderzoek geen nieuwe feiten zou opleveren.

Oppositiepartijen waren het kabinet blijven bestoken met kamervragen, die huns inziens telkens meer vragen opriepen dan er beantwoord werden. Toen ook de VVD zich achter een onderzoek stelde, ex-ministers van Buitenlandse Zaken van diverse partijen dit bepleitten en er regelmatig onthullingen over de besluitvorming werden gedaan, werd op 2 februari 2009 alsnog een onafhankelijk onderzoek toegezegd. Twee dagen later sloot Balkenende zelfs een mogelijk vervolg in de vorm van een door de oppositie gewenste parlementaire enquête niet meer uit.

Wat vooraf ging aan het Irak-onderzoek

2008

23 december
De VVD-fractie in de Eerste Kamer verzet zich niet langer tegen een onderzoek naar de politieke steun van Nederland aan de Irak-oorlog. Omdat ook de senaatsfractie van de PvdA een onderzoek wil, ontstaat er een meerderheid in de Eerste Kamer.

2009

11 januari
Tijdens een openbare discussie in Amsterdam pleiten vijf oud-ministers van Buitenlandse Zaken voor een parlementair onderzoek: Max van der Stoel (PvdA), Hans van den Broek (CDA), Hans van Mierlo (Democraten 66 - D66), Jozias van Aartsen (VVD) en Ben Bot (CDA).

17 januari
Dagblad *NRC-Handelsblad* onthult dat de Directie Juridische Zaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken op 29 april 2003, ruim een maand na de inval, een kritisch juridisch advies over de politieke steun aan de Irak-oorlog heeft weggehouden bij de minister. In het advies wordt het kabinetsstandpunt dat een resolutie van de Veiligheidsraad 'politiek wenselijk, maar niet noodzakelijk' is voor steun aan de invasie weersproken. Vóór het uitbreken van de oorlog hebben ambtenaren de rechtmatigheid van de invasie al in twijfel getrokken en heeft de toenmalige directeur Juridische Zaken van Defensie vergelijkbare kritiek geuit.

27 januari
Het televisieprogramma *RTL Nieuws* komt met documenten, verkregen op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Daaruit zou blijken dat het toenmalige kabinet in 2003 voorbereidingen heeft getroffen om militaire steun te kunnen geven aan de invasie en eventueel een marinefregat beschikbaar heeft willen stellen. Dat zou zijn gebeurd op Amerikaans verzoek. De ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie zouden een brief hebben voorbereid om de Kamer over de militaire bijdrage te informeren.

29 januari
De voormalige Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken, Richard Armitage, verklaart in dagblad de *Gelderlander* dat Nederland door de Verenigde Staten is beloond voor de steun aan de invasie. Deze beloning zou onder meer hebben bestaan uit het bieden van een goede kans aan CDA-er Jaap de Hoop Scheffer om secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) te worden. Hij stelt bovendien dat de VS al voor het begin van de oorlog Nederland hebben verzocht om militaire steun.

30 januari
Premier Balkenende ontkent het verband tussen de Nederlandse steun en de veronderstelde beloning.

5 februari
Armitage trekt zijn eerdere opmerkingen deels in.

Parlementaire enquête niet langer uitgesloten

Op 2 februari kondigde premier Balkenende de instelling van een onafhankelijke commissie van deskundigen aan. De drie coalitiepartijen ondersteunden het besluit, maar de oppositie van links tot rechts reageerde negatief. Ze meende dat met het besluit de rechten van het parlement werden uitgehold, een standpunt dat werd onderschreven door de voormalige kamervoorzitters Dick Dolman (PvdA) en Frans Weisglas (VVD). Critici van het besluit wensten een parlementaire enquête die, anders dan de op te zetten commissie, de mogelijkheid bood getuigen onder ede te horen. Van de oppositiepartijen gaf alleen de Staatkundig Gereformeerde partij (SGP) een positief oordeel.
Op 4 februari eiste PvdA-fractievoorzitter Mariëtte Hamer in het kamerdebat de vrijheid op om, mocht er na afronding van de commissiewerkzaamheden vragen onbeantwoord blijven, alsnog een parlementaire enquête te steunen. Balkenende stemde hier vervolgens tot veler verbazing mee in. De PvdA zou zich nu alsnog kunnen verlossen van de door haar niet gewenste afspraak bij de formatie.

Oostenrijk

Commissie start werkzaamheden

De commissie kwam onder leiding te staan van de oud-president van de Hoge Raad, Willibrord Davids (70). Hij stelde op 25 februari de overige zeven leden voor. Dat waren:

Monica den Boer (1963), wetenschappelijk decaan aan de Politieacademie
Cees Fasseur (1938), historicus en jurist
Thijmen Koopmans (1929), ex-advocaat-generaal bij de Hoge Raad
Nico Schrijver (1954), hoogleraar internationaal publiekrecht aan de Universiteit Leiden (UL)
Marjan Schwegman (1951), directeur Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)
Peter van Walsum (1934), voormalig Nederlands vertegenwoordiger in de VN-Veiligheidsraad
Koos van der Bruggen (1951), politicoloog.

Het streven was dat de commissie vóór 1 november met haar rapportage zou komen.

(Vorige berichten pagina 84/2 - 2009)

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Nieuwe regering van sociaaldemocraten en conservatieven beëdigd

De nieuwe regering, bestaande uit de Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ) en de Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP), werd formeel beëdigd op 2 december 2008, negen weken na de parlementsverkiezingen. In het Weense Hofburg-paleis werd SPÖ-leider Werner Faymann door de Oostenrijkse president Heinz Fischer beëdigd als kanselier. De leider van de ÖVP, Josef Pröll, werd vicekanselier en tevens minister van Financiën.

Volksvertegenwoordiger veroordeeld voor zaaien van haat tegen islam

Een rechtbank in Graz veroordeelde Susanne Winter, volksvertegenwoordiger namens de extreemrechtse Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ), op 22 januari 2009 tot een voorwaardelijke celstraf van drie maanden en een boete van 24.000 euro. Zij kreeg de straf vanwege opmerkingen die zij op een partij-

Samenstelling regering Oostenrijk
(2 december 2008)

President
Heinz FISCHER

Kanselier
Werner FAYMANN
Vicekanselier, tevens minister van Financiën
Josef PRÖLL

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Maria FEKTER
Defensie
Norbert DARABOS
Economische Zaken en Arbeid
Reinhold MITTERLEHNER
Europese en Internationale Zaken
Michael SPINDELEGGER
Gezondheid, Gezin en Jeugd
Alois STOEGER
Landbouw, Bosbouw, Milieu en Waterbeheer
Nikolaus BERLAKOVICH
Onderwijs, Kunst en Cultuur
Claudia SCHMIED
Sociale en Consumentenbescherming
Rudolf HUNDSTORFER
Transport, Innovatie en Technologie
Doris BURES
Vrouwen, Media en Openbare Dienstverlening
Gabriele HEINISCH-HOSEK
Wetenschap en Onderzoek, tevens waarnemend minister van Justitie
Johannes HAHN

Staatssecretarissen:
Economie en Arbeid
Christine MAREK
Financiën
Reinhold LOPATKA
Andreas SCHIEDER
Kanselarij
Josef OSTERMAYER

bijeenkomst had gemaakt en die volgens de rechtbank aanzetten tot haat jegens de islam. In een toespraak in januari 2008 had Winter verklaard dat de profeet Mohammed tegenwoordig zou worden beschouwd als een kinderaanrander omdat hij trouwde met een meisje van zes jaar. Ze had ook gezegd dat Mohammed de Koran had geschreven 'gedurende epileptische aanvallen' en, bij een andere gelegenheid, dat 'wij dierlijke bordelen zouden moeten opzetten in openbare parken zodat moslimmannen daarheen konden gaan in plaats van zich te vergrijpen aan meisjes in het park.'

Winters parlementaire immuniteit was in november opgeheven, hetgeen de weg vrijmaakte voor haar berechting. Haar advocaat kondigde hoger beroep aan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Financiële toezichthouder neemt bestuur van Medici-bank over

Op 2 januari 2009 werd de bank Medici onder toezicht gesteld van de Oostenrijkse Autoriteit Financiële Markten. De bestuurders van Medici legden hun functie neer. De bank was in grote financiële problemen doordat ze zeker 2,1 miljard dollar (ca. 1,5 miljard euro) had belegd in fondsen van de Amerikaanse vermogensbeheerder Bernard Madoff. Deze was op 12 december in de Verenigde Staten gearresteerd op verdenking van een miljardenfraude met hedgefondsen.

Volgens mediaberichten was Sonja Kohn, de oprichtster en voor 75 procent eigenares van de bank, intussen onvindbaar. Gesuggereerd werd dat zij op de vlucht was geslagen uit angst voor represailles van klanten, onder wie zich Russische oligarchen en zakenmensen uit Israël en Oekraïne bevonden.

Economische krimp in Oostenrijk ingezet

Op 11 februari 2009 bleek uit gegevens van het Oostenrijkse Instituut voor Economisch Onderzoek (WIFO) dat plotseling sterk dalende exporten een krimp van de Oostenrijkse economie hadden veroorzaakt van 0,2 procent in het laatste kwartaal van 2008, vergeleken met het voorlaatste kwartaal. Het was de eerste daling in zeven jaar.

De regering had op 28 januari 2009 verklaard dat Oostenrijk in het voorafgaande jaar zijn begrotingstekort had kunnen terugdringen naar 0,3 procent van het bbp. Dat was te danken aan de economische groei die over 2008 als geheel 1,8 procent bedroeg. Als gevolg daarvan waren de belastinginkomsten toegenomen.

ONDERWIJS

Grote investering in schoolgebouwen

Oostenrijk zou tot 2018 een bedrag van 1,66 miljard euro investeren in de bouw en vooral de renovatie van scholen. Het voornemen werd op 17 februari 2009 door het kabinet goedgekeurd. Er was nog wel instemming van het parlement vereist.

GEZONDHEID EN ZORG

Gedeeltelijk rookverbod in Oostenrijkse bars en restaurants

Oostenrijk stelde op 1 januari 2009 een gedeeltelijk rookverbod in voor bars en restaurants, maar met zodanige uitzonderingen dat critici betwijfelden of het veel verschil zou uitmaken ten opzichte van de bestaande situatie. Onder de nieuwe wet konden bedrijven kleiner dan vijftig vierkante meter kiezen of zij al dan niet rokers zouden binnenlaten. Bedrijven tussen vijftig en tachtig vierkante meter konden op een aantal gronden ontheffing krijgen. Grotere bedrijven die niet geheel rookvrij wilden worden, moesten tenminste 50 procent van hun oppervlak inrichten als beschermde niet-rokenzone(s).
Bedrijven die zowel roken als niet-roken wilden toestaan, kregen tot juli 2010 de gelegenheid om hiervoor voorzieningen te treffen. Tot die tijd bleef roken mogelijk.

(Vorige berichten pagina 27/3 e.v. - 2009)

POLEN

BINNENLAND

Alliantie van Democratisch Links kiest nieuwe partijleider

De op één na grootste oppositiepartij in het Poolse parlement, de Alliantie van Democratisch Links (SLD), koos op 31 mei 2008 tijdens een partijcongres een nieuwe partijleider: Grzegorz Napieralski (34). Na twee verkiezingsnederlagen in 2005 en 2007 kreeg hij de opdracht de SLD te vernieuwen en weer attractief te maken voor de kiezers. Oudgedienden van de partij als voormalig president Aleksander Kwasniewski hadden daarom geen uitnodiging gekregen voor het partijcongres.

Historisch bezoek van president Kaczynski aan synagoge

Op 21 december 2008, tijdens het begin van het joodse feest Chanoeka, bezocht president Lech Kaczynski de grootste synagoge van Warschau, de eeuwenoude Nozyk-synagoge. Het bezoek werd omschreven als 'historisch' en door de joodse gemeenschap, onder wie de opperrabbijn van Polen

Michael Schudrich, zeer gewaardeerd. De Poolse joden zagen het bezoek als een gebaar van hun acceptatie als volwaardige Poolse burgers. Kaczynski, zelf een devoot katholiek, was goed bevriend met leden van de joodse gemeenschap.
Voor de Tweede Wereldoorlog telde Polen 3,5 miljoen joden. De laatste keer dat een Poolse president een synagoge had bezocht, was in de jaren twintig van de twintigste eeuw. Maar president Ignacy Moscicki bezocht toen, anders dan Kaczynski, geen religieuze bijeenkomst.

Nieuwe minister van Justitie benoemd

Op 22 januari 2009 werd de voormalige politieke gevangene Andrzej Czuma (70) door premier Donald Tusk benoemd tot de nieuwe minister van Justitie van Polen. Czuma verving Zbigniew Cwiakalski, die twee dagen eerder was afgetreden nadat drie gevangenen in een moord- en ontvoeringszaak door ophanging in hun cel een einde aan hun leven hadden gemaakt.
Czuma werd in de jaren zestig van de twintigste eeuw actief in de anticommunistische beweging en in 1970 tot acht jaar cel veroordeeld. In 1980 emigreerde hij naar de Verenigde Staten, om na terugkeer in 2006 lid te worden van het Poolse parlement.

Minder pensioen voor communistische oud-officieren

Op 6 februari 2009 ondertekende president Lech Kaczynski een wet die het pensioen voor hoge bestuurders en officieren van de geheime dienst in de communistische tijd met 60 procent verlaagde tot een gemiddeld maandpensioen van 1.000 zloty (210 euro). Ook generaal Wojciech Jaruzelski viel onder de regeling. De linkse oppositie wilde het besluit aanvechten bij een constitutioneel hof.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Massagraf van Duitsers gevonden

Tijdens de bouw van een hotel in Malbork (Mariënberg) stuitten bouwvakkers in oktober 2008 op een massagraf uit de Tweede Wereldoorlog. Het ging om de lichamen van achttienhonderd Duitse mannen, vrouwen en kinderen, die door het oprukkende Russische leger aan het einde van de Tweede Wereldoorlog waren gedood.
Onder de lichamen waren ook de resten van Duitsers die nog steeds als vermist stonden geregistreerd, zo werd op 13 januari 2009 bekend gemaakt. Het stadsbestuur van Malbork wilde de lichamen een waardige herbegrafenis geven.

Postume onderscheidingen voor hulp aan joden

Tijdens een ceremonie in het Nationaal Theater in Warschau op 17 november 2008 werden zeventig Polen door president Lech Kaczynski postuum onderscheiden voor de hulp die zij in de Tweede Wereldoorlog aan vervolgde joden hadden gegeven. Polen was in de oorlog het enige land waar hulp aan joden werd bestraft met het executeren van de hele familie.
Veel van de door Kaczynski geëerde Polen waren eerder door het Israëlische instituut ter herdenking van de Holocaust Yad Vashem onderscheiden met de titel 'Rechtvaardige onder de volkeren'.

Uitsluitsel over overlijden generaal Sikorski

In 1943 kwam de Poolse premier in ballingschap Wladyslaw Sikorski om het leven door een vliegtuigongeluk bij Gibraltar. Zonder autopsie werd hij begraven in het Britse Newark. Sinds die tijd deden veel theorieën de ronde dat hij zou zijn gewurgd of doodgeschoten. Het Instituut voor Nationale Herinnering IPN maakte op 29 januari 2009 een einde aan alle speculaties: forensisch onderzoek had uitgewezen dat het lichaam in Newark zeker van Sikorski was en dat hij daadwerkelijk was overleden door een vliegtuigongeluk.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Beperkingen gesteld aan vroege pensionering

Op 19 december 2008 stemde het Poolse parlement voor een wet die beperkingen stelde aan vervroegde pensionering. Gewoonlijk gingen Poolse mannen op hun vijfenzestigste met pensioen en Poolse vrouwen op hun zestigste, maar mensen met gevaarlijke beroepen mochten al na vijftien arbeidsjaren met pensioen. Minder beroepen kwamen hiervoor nu in aanmerking: het aantal werkende Polen dat op de regeling een beroep kon doen zou verminderen van één miljoen naar 250.000. Zo werden vrachtwagenchauffeurs, enkele categorieën spoorwerknemers, artiesten en journalisten van de vervroegde pensionering uitgesloten.

Werkloosheid groeit opnieuw

De werkloosheid is in december 2008 voor de tweede achtereenvolgende maand gestegen, zo maakte het Poolse centraal bureau voor de statistiek GUS op 29 januari 2009 bekend. De werkloosheid steeg in die maand met 0,4 procentpunt tot 9,5 procent. In totaal waren er 1,47 miljoen werklozen. Het hoogste werkloosheidscijfer van 20,7 procent stamde uit februari 2003.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Overheidsgarantie banktegoeden tot 50.000 euro opgetrokken

Minister van Financiën Jacek Rostowski maakte op 13 oktober 2008 bekend dat de overheidsgarantie op banktegoeden in verband met de mondiale financiële crisis werd verhoogd van omgerekend 22.500 naar 50.000 euro. Met dit besluit volgde Polen de meeste andere lidstaten van de Europese Unie.

Regering maakt economisch hulppakket bekend

Op 30 november kondigde de Poolse premier Donald Tusk voor de jaren 2009 en 2010 een economisch hulppakket aan ter waarde van 24 miljard euro. Hij noemde het een 'stabilisatie- en ontwikkelingsprogramma', dat de gevolgen van de crisis moest opvangen. Het geld was onder meer bestemd voor verhoging van de bankgaranties, leningen aan kleine en middelgrote bedrijven en investeringen in hernieuwbare energiebronnen.

Nationale munt verliest sterk aan waarde

De zloty had op 18 december 2008 in een week tijd 5 procent van zijn waarde ten opzichte van de euro verloren. De koers werd 3,9703 zloty voor een euro. De val van de nationale munt was een teken dat de economie van Polen minder immuun was voor de financiële crisis dan de Poolse autoriteiten aanvankelijk meenden.

Polen

Financiële crisis slaat toe

Op 27 januari 2009 erkende de Poolse premier Donald Tusk dat de crisis zich nu ook in Polen deed gelden. De regering had gedacht dat de Poolse economie goed bestand was tegen de crisis vanwege het strenge toezicht op de Poolse banken en de geringe hypotheek- en leningschulden onder de Poolse burgers. Dit bleek nu niet zo te zijn. Wel bleef de hoop dat Polen minder hard zou worden getroffen dan gemiddeld in de Europese Unie. Een bron van zorg was dat huizen vaak waren gekocht met hypotheken die in Zwitserse franks waren afgesloten. Door de daling van de koers van de zloty werd het moeilijker deze hypotheken af te betalen. Ook importen werden duurder door de lagere koers van de munt.

Crisis leidt tot bezuinigingen

De Poolse regering wilde in de nieuwe moeilijke tijden bezuinigingen doorvoeren om de economische situatie in de toekomst onder controle te houden. Op 3 februari 2009 presenteerde ze daarom een pakket bezuinigingsmaatregelen ter waarde van 19,7 miljard zloty (4,27 miljard euro). Volgens de plannen moest er 10 miljard zloty bezuinigd worden op de uitgaven voor landelijke en regionale bestuurstaken en 9,7 miljard zloty op uitgaven voor infrastructurele projecten. De bezuinigingen zouden echter verzacht kunnen worden door middelen uit de structuurfondsen van de Europese Unie. De regering had de economische groeiverwachting over 2009 bijgesteld van 3,7 procent naar 1,7 procent.

Geen extra bestedingen

Polen zou de economische crisis niet bestrijden door bestedingen die het begrotingstekort opjoegen, zo verklaarde minister van Financiën Jan Rostowski op 19 februari. 'De regering van Donald Tusk zal Polen nooit in de schulden storten.' Polen haalde liever de broekriem aan. Rostowski verdedigde deze benadering met de stelling dat het Poolse bankwezen 'gezond' was, maar dat Polen hogere rente moest betalen voor overheidsschulden dan landen als de Verenigde Staten en Groot-Brittannië.

Hoger handelstekort in 2008

Het handelstekort van Polen was in 2008 aanzienlijk toegenomen, zo werd op 16 februari 2009 bekend gemaakt. In 2008 bedroeg het handelstekort 24,76 miljard euro, tegen 17,63 miljard euro in 2007 en 12,45 miljard euro in 2006. De exporten waren in 2008 met 12,5 procent gestegen tot 114,57 miljard euro, maar de importen met 15,7 procent tot 139,33 miljard euro.

Steun voor zloty

Om de snelle waardedaling van de zloty te bestrijden maakte het Ministerie van Financiën van Polen op 18 februari 2009 bekend dat het een deel van de bijna 3,2 miljard euro op de rekeningen van Europese structuurfondsen voor de periode 2007-2013 zou verkopen. Hoeveel precies werd niet gezegd. De waarde van de zloty was sinds juli 2008 met 40 procent gedaald. Op 17 februari bedroeg de koers 4,92 zloty voor een euro. De regering wilde voorkomen dat de munt de grens van 5,0 zloty zou overstijgen.

JUSTITIE

Poolse rechtbank veroordeelt Letse bendeleider tot levenslang

Een rechtbank in het Poolse Gdansk veroordeelde op 26 mei 2008 Vadims Liede uit Letland tot levenslang wegens het leiding geven aan een criminele bende, moord en talloze berovingen. Hij zou pas over veertig jaar voor vroegtijdige vrijlating in aanmerking komen. Liede, die plastische chirurgie had ondergaan, was opgepakt in de Verenigde Staten en vervolgens aan Polen uitgeleverd. De bende van Liede, ook bekend als Ruslan Hadzajew, was in tal van landen in Centraal- en West-Europa actief waaronder ook Nederland. De leden van de bende waren voornamelijk uit Centraal- en Oost-Europa afkomstig.

Rechtszaak van start tegen voormalig president Jaruzelski

Generaal Wojciech Jaruzelski (84) en acht andere voormalige communisten mochten vervolgd worden voor het afkondigen van de staat van beleg in december 1981. Ongeveer honderd Polen uit de anticommunistische oppositiebeweging kwamen toen om het leven. Het besluit werd op 30 juni 2008 in hoger beroep genomen door een gerechtshof dat daarmee een besluit van een lager hof, namelijk dat eerst nog nader onderzoek nodig was door het Instituut voor Nationale Herinnering (IPN), teniet deed.
De verdachten werden beschuldigd van het plegen van 'communistische misdaden' en het leiden van 'een criminele groepering met een militair karakter met als doel het plegen van misdaden die bestonden uit vrijheidsbeneming door opsluiting'. Volgens rechter Barbara Skoczkowska was het bewijs voldoende om met een rechtszaak te beginnen.
Jaruzelski had zijn besluit uit 1981 altijd als een 'kleiner kwaad' verdedigd, omdat het alternatief een invasie door het sovjetleger zou zijn geweest. Hij verklaarde zich bereid zijn besluit voor de rechtbank te verdedigen en zijn motieven toe te lichten. De oud-president verbleef in februari 2008 in een ziekenhuis voor de behandeling van hartproblemen en een longontsteking. In maart werd zijn hartfunctie gestabiliseerd.
Op 12 september ging de rechtszaak van start. Dit maakte een einde aan speculaties in Polen dat de mannen misschien wel nooit terecht zouden staan.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Stoffelijke resten sterrenkundige Copernicus geïdentificeerd

In 2005 hadden archeologen in de kathedraal van Frombork aan de Oostzee een skelet ontdekt, waarvan zij vermoedden dat het toebehoorde aan de beroemde sterrenkundige Nicolaas Copernicus (1473-1543). Hij werkte in de zestiende eeuw in deze kathedraal en stierf op ongeveer zeventigjarige leeftijd. Copernicus was een van de eersten die beweerde dat de planeten, en dus ook de aarde, om de zon draaiden.
De stoffelijke resten behoorden inderdaad toe aan Copernicus, zo werd op 21 november 2008 bekend gemaakt door Poolse onderzoekers. In forensisch DNA-onderzoek waren de stoffelijke resten vergeleken met twee haren uit een boek dat in het bezit van Copernicus was geweest en dat aanwezig was in de bibliotheek van de Universiteit van Uppsala in Zweden.

MILITAIRE ZAKEN

Polen sluit defensieakkoord met Verenigde Staten

Op 20 augustus 2008 ondertekende de Amerikaanse minister van Buitenlandse

Zaken Condoleezza Rice in Warschau een defensieakkoord met Polen, waarin werd bepaald dat het van de Verenigde Staten verregaande veiligheidsgaranties kreeg in ruil voor de plaatsing van tien Amerikaanse onderscheppingsraketten voor het raketschild tegen 'schurkenstaten'.
De onderhandelingen hadden vijftien maanden geduurd, maar kwamen in een stroomversnelling na de Russische inval in Georgië begin augustus.

Poolse militairen vertrekken uit Irak

Polen beëindigde op 4 oktober 2008 zijn militaire missie in de Iraakse sjiitische provincie Diwaniyah. Minister van Defensie Bogdan Klich was daar aanwezig bij een afsluitende troepenparade, waaraan militairen uit Armenië, Bosnië-Herzegovina, Letland, Mongolië, Oekraïne, Polen, Roemenië en Verenigde Staten deelnamen. Op het einde van de maand zouden de laatste Poolse militairen in hun vaderland terug zijn.

Einde aan deelname vredesmissies van VN

Minister van Defensie Bogdan Klich maakte op 4 februari 2009 bekend dat Polen zijn deelneming aan missies ter handhaving van de vrede onder de vlag van de Verenigde Naties in drie landen zou beëindigen. Het betrof de missies in Tsjaad, Libanon en op de Golanhoogvlakte, waaraan respectievelijk 400, 500 en 360 Poolse manschappen deelnamen. Klich noemde twee redenen voor het besluit: bezuinigingen en strategische overwegingen. VN-missies waren niet langer een prioriteit voor Polen. 'NAVO- en EU-missies zijn Polens prioriteit,' aldus Klich. Zo leverde Polen al 1.600 troepen voor de ISAF-missie van de NAVO in Afghanistan en wilde het daar nog eens 600 manschappen aan toevoegen.

Amerika vraagt geduld over antiraketschild

De nieuwe Amerikaanse regering van president Barack Obama vroeg Polen op 19 februari 2009 om geduld voor een besluit over de plaatsing van een antiraketschild. Op 14 augustus 2008 hadden de Verenigde Staten hierover een bilateraal akkoord met Polen gesloten, net als met Tsjechië. Tijdens zijn bezoek aan een NAVO-bijeenkomst in Krakow zei de Amerikaanse minister van Defensie Robert Gates: 'Vanwege de economische crisis, Afghanistan en Irak heeft de regering nog niet kunnen overwegen welke positie ze inneemt in een reeks kwesties, waaronder de relaties met onze bondgenoten, het raketdefensieprogramma en de relatie met de Russen.' Gates noemde twee redenen om het besluit van augustus 2008 te heroverwegen, namelijk de kosten en de technische haalbaarheid van het project.

EUROPESE UNIE

Polen niet bestraft voor begrotingstekort

Polen wordt niet disciplinair gestraft voor het overtreden van de Europese begrotingsregels, zo beslisten de Europese ministers van Financiën op 8 juli 2008 in Brussel. Zij concludeerden dat Polen genoeg had gedaan om de begrotingsproblemen aan te pakken.
De procedure was in mei 2004 gestart, toen de begroting van de nieuwe lidstaat een tekort kende van meer dan 3 procent, het maximaal toegestane percentage. In 2007 had Polen dit teruggebracht tot 2,0 procent.

Europese Commissie wijst plan voor sanering van scheepswerven af

Op 22 oktober 2008 verwierp de Europese Commissie het op 12 september ingediende Poolse saneringsplan voor drie noodlijdende scheepswerven in Szczecin, Gdynia en Gdansk. Deze zouden onterecht 2,3 miljard euro staatssteun hebben gekregen en moesten daarom van de Commissie saneren. Het plan voorzag in een banenreductie van 40 procent, maar volgens de Commissie waren meer maatregelen nodig.
Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes kwam met een tegenvoorstel dat voorzag in de verkoop van alle activa van de scheepswerven in Szczecin en Gdynia. Daarna zouden de nieuwe eigenaren in een lege vennootschap schuldenvrij van start kunnen gaan. De Poolse vakbonden keerden zich fel tegen het plan van Kroes om zowel sociaal-economische als emotionele redenen: naast het banenverlies vormden de scheepswerven in de jaren tachtig van de twintigste eeuw het middelpunt van verzet tegen het communistische regime.

Polen accepteert verkoop van werven

De Poolse regering committeert zich aan de verkoop van de scheepswerven in Szczecin en Gdynia, zo maakte de Europese Commissie op 6 november bekend. De verkoop zou gaan plaatsvinden in een 'open, transparante, niet-discriminerende en onvoorwaardelijke tender'. Een besluit over de reeds gesaneerde werf in Gdansk werd uitgesteld.

(Vorige berichten pagina 270/1 e.v. - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Analisten meldden meningsverschillen tussen president en premier

'De Russische president lijkt in opstand tegen zijn premier. Medvedev geeft Poetin ongevraagd advies en verandert diens wetten.' Dat schreef de correspondent van *NRC Handelsblad* in Moskou, Michel Krielaars, op 12 februari 2009. Aanvankelijk leek het er na het aantreden van Dmitri Medvedev als president van Rusland begin 2008 op dat hij als protégé van premier Vladimir Poetin over belangrijke zaken dezelfde politieke mening had. Ruim een jaar later was dat, mede onder invloed van de economische crisis, volgens bovengenoemde journalist van NRC Handelsblad evenwel anders geworden.
Tekenend was volgens hem dat het Instituut voor Moderne Ontwikkeling – een aan het Kremlin gelieerde denktank met Medvedev in de raad van toezicht – enkele dagen eerder met een rapport was gekomen waarin de regering werd opgeroepen politieke en economische liberalisatie door te voeren. Dergelijke ideeën stonden haaks op het door oud-president Poetin in de voorgaande jaren gevoerde autoritaire beleid.

Onduidelijkheid over werkelijke gang van zaken

Ook zouden er aanwijzingen zijn voor verschil van mening tussen Medvedev en Poetin over de aanpak van protesten in het Verre Oosten, waar tienduizenden Russen in december demonstreerden tegen de forse verhoging van de importbelasting op tweedehands auto's. Opvallend was verder dat Medvedev na de geruchtmakende moord op de journaliste van *Novaja Gazeta*, Anas-

tasia Baboerova, en mensenrechtenadvocaat Stanislav Markelov in januari 2009 deed wat Poetin na het doodschieten van Anna Politkovskaja in 2006 naliet: hij ontving hoofdredacteur Dmitri Moeratov van de oppositionele *Novaja Gazeta* en de mede-eigenaar van die krant, Michail Gorbatsjov, om hen en de nabestaanden van de slachtoffers te condoleren. Tegelijkertijd gold echter wat Krielaars in NRC Handelsblad schreef: 'Wat er precies aan de hand is in het Kremlin weet op dit moment geen enkele buitenstaander. Kremlinologie is koffiedik kijken en misschien probeert de sluwe Poetin via Medvedev dingen voor elkaar te krijgen die hij zelf niet kan realiseren, zonder de steun van de conservatieven te verliezen.'

Poetin: 'Protesten alleen binnen de wet'

Premier Vladimir Poetin waarschuwde op 27 februari de oppositie dat kritiek op zijn beleid alleen zou worden geduld als die binnen de wet bleef. Poetin zei dat op een bijeenkomst met leiders van de Kremlingezinde partij Verenigd Rusland die een grote meerderheid in het parlement had. Poetins opmerkingen waren volgens kenners ingegeven door de groeiende binnenlandse onrust over de economische crisis. Een aantal protestdemonstraties in diverse steden was de afgelopen tijd gewelddadig beëindigd.

Medvedev ontslaat gouverneurs

President Dmitri Medvedev van Rusland ontsloeg op 16 februari 2009 vier gouverneurs en de minister van Landbouw. Het ging om bestuurders in de provincies Orjol, Pskov, Voronezj en het autonome gebied Nenets. De minister die moest vertrekken was Aleksej Gordejev. De ambtstermijnen van de vier gouverneurs waren in feite bijna afgelopen. Gordejev werd voorgedragen als gouverneur van Orjol, hetgeen algemeen werd beschouwd als een degradatie.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Steun voor bedrijfsleven wordt verminderd

Eerste vicepremier Igor Sjoevalov van Rusland liet op 4 februari 2009 in Moskou op een bijeenkomst voor buitenlandse investeerders weten dat de Russische regering haar steun aan noodlijdende bedrijven drastisch zou verminderen. Ook staakte de overheid de financiering van regionale infrastructuurprojecten. Het geld dat met deze maatregelen werd bespaard zou volgens Sjoevalov naar de banksector gaan, die sterk leed onder de economische crisis.
Rusland telde zo'n duizend bankconcerns waarvan naar verwachting de helft de deuren zou moeten sluiten. De overheid probeerde dat deels te voorkomen door extra geld in de sector te pompen. In de voorgaande maanden had de overheid al 50 miljard dollar (ca. 39 miljard euro) uitgetrokken voor bedrijven die hun buitenlandse schulden niet meer konden herfinancieren.

Grootste autofabrikant stopt productie

De grootste autofabrikant van Rusland, AvtoVAZ, liet op 6 februari weten dat de productie was stopgezet. Analisten hadden gewaarschuwd dat de toeleveranciers van het zwaar in de rode cijfers staande AvtoVAZ niet langer op krediet wilden leveren. AvtoVAZ, dat de Lada produceerde en voor 25 procent in handen was van het Franse Renault, had volgens eigen zeggen de productie wegens een tekort aan grondstoffen stopgezet. De onderneming had ook te kampen met sterk dalende verkoopcijfers door de economische crisis. Het bedrijf had in januari 29.000 auto's verkocht – ongeveer de helft van het aantal dat per maand vóór de crisis was verkocht.

Wapenverkopen in 2008 naar recordhoogte

President Dmitri Medvedev meldde op 10 februari dat de wapenverkopen van Rusland in 2008 met 10 procent waren gestegen tot bijna 8,4 miljard dollar (ruim 6,4 miljard euro). Dit was het hoogste bedrag sinds 1991. Hij drong er echter bij Russische functionarissen op aan naar nieuwe markten te zoeken omdat de economische crisis de vraag naar wapens wereldwijd negatief zou beïnvloeden. Rusland was in 2008 na de Verenigde Staten de grootste leverancier van wapens. De belangrijkste afnemers waren India en China.

'Genoeg financiële reserves voor drie jaar'

Rusland zou de komende twee jaar een 'moeilijke situatie' doormaken, maar de overheid had voldoende reserves aan buitenlandse valuta om de economie drie jaar overeind te houden. Dat verklaarde de belangrijkste economische adviseur van president Dmitri Medvedev, Arkadi Dvorkovitsj, in een interview op 24 februari. Ter ondersteuning van de roebel hadden de autoriteiten in het voorgaande halfjaar 200 miljard dollar (ca. 156 miljard euro) uitgegeven, waardoor de omvang van de reserves was gedaald tot 400 miljard dollar.
Minister van Economische Zaken Elvira Nabjoellina verklaarde eveneens op 24 februari dat het begrotingstekort in 2009 rond de 8 procent van het bruto binnenlands product zou bedragen. Het bbp was in januari met 8,8 procent gedaald in vergelijking met dezelfde maand een jaar eerder.

Russische miljardairs krijgen door crisis zware klappen

Zeer vermogende Russen hadden door de economische wereldcrisis in 2008 zware klappen gekregen, aldus het blad *Finans* op 16 februari 2009. De tien rijksten onder hen zouden ongeveer twee derde van hun vermogen hebben verloren. Volgens de jaarlijkse lijst van het blad van de rijkste Russen was Oleg Deripaska van de eerste plaats – waar hij twee jaar op had gestaan – gezakt naar de achtste. Zijn vermogen zou zijn gekrompen van 40 miljard dollar (ca. 31 miljard euro) naar 4,9 miljard dollar – een daling met 85 procent. Een andere superrijke Rus, Michail Prochorov, had zijn aandeel in Norilsk Nickel begin 2008 nog net op tijd verkocht en steeg van de zevende naar de eerste plaats op de lijst, ondanks het feit dat zijn vermogen was gekrompen van 21,5 miljard dollar naar 14,1 miljard. Roman Abramovitsj, eigenaar van de Britse voetbalclub Chelsea, bleef op de tweede plaats staan. Zijn vermogen was naar schatting gedaald van 23 miljard dollar naar 13,9 miljard.

JUSTITIE

Verdachten vrijgesproken inzake moord op Politkovskaja

Drie verdachten die in Moskou terechtstonden voor betrokkenheid bij de moord op de onderzoeksjournaliste Anna Politkovskaja in oktober 2006, werden op 19 februari 2009 door de jury niet-schuldig bevonden en vrijgesproken. Volgens een analyse in *NRC Handelsblad* een dag later leken rechter en

openbaar ministerie in deze zaak 'de marionet te zijn van hoge gezagsorganen die alles wilden doen om de activiteiten van een ingewikkeld netwerk van veiligheidsdiensten en criminelen te verdoezelen'. Zo durfden de officieren van justitie bijvoorbeeld geen vragen te stellen over de herkomst van de drie vervalste paspoorten van de vermoedelijke moordenaar van Politkovskaja, Roestam Machmoedov, die nog steeds voortvluchtig was. Volgens een onderzoek van de kritische krant *Novaja Gazeta* was dit paspoort door de veiligheidsdienst FSB vervaardigd. Roestam Machmoedov bleek verder in het verleden als informant voor een FSB-officier te hebben gewerkt, net als drie van zijn naaste familieleden.
De rechtszaak verliep bijzonder chaotisch. De rechter wilde oorspronkelijk de zaak achter gesloten deuren behandelen, maar zag zich later genoodzaakt daarop terug te komen en journalisten tot de rechtszaal toe te laten. Ook het optreden van het openbaar ministerie in de rechtszaal maakte een amateuristische indruk. Of de verdachten werkelijk onschuldig waren, bleef door dit alles onduidelijk.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland en China sluiten olieovereenkomst van 25 miljard dollar

Rusland en China sloten op 17 februari 2009 een overeenkomst waarmee 25 miljard dollar (ca. 19,6 miljard euro) gemoeid was. Rusland zou China jaarlijks gedurende twintig jaar 15 miljoen ton olie gaan leveren. In ruil daarvoor zou de Chinese Ontwikkelingsbank het Russische staatsoliebedrijf Rosneft 15 miljard dollar lenen en 10 miljard dollar aan het Russische olietransportbedrijf Transneft.

(Vorige berichten pagina 88/1 - 2009)

SLOWAKIJE

BINNENLAND

Neonazigroep verboden

Op 14 november 2008 kondigde premier Robert Fico een verbod aan op de neonazistische groepering Slovenska Pospolitost (Slowaakse Gemeenschap). Hij deed dit aan de vooravond van besprekingen met de Hongaarse premier Ferenc Gyurcsany over de oplopende nationalistische spanningen tussen de twee landen, na gevechten tussen Slowaakse en Hongaarse voetbalfans tijdens een wedstrijd in het Slowaakse Dunajska Streda op 1 november. 'De Slowaakse Gemeenschap zaaide haat en intolerantie op basis van nationale, raciale, religieuze en politieke gronden, en dit schendt de constitutie en de wet,' aldus Fico.

Geen Hongaarse plaatsnamen in tekstboeken

President Ivan Gasparovic sprak op 19 december 2008 zijn veto uit over een wet die het mogelijk maakte dat in Slowaakse tekstboeken voor de Hongaarse minderheid de Hongaarse benaming van plaatsen gebruikt kon worden. De Slowaakse naam zou daar dan tussen haakjes achter volgen.
Het parlement dacht begin december met dit besluit de relaties tussen Slowaken en Hongaren te kunnen verbeteren; volgens Gasparovic echter was de wet onduidelijk en vergde hij ook nog veranderingen in andere wetten.

Nieuwe minister

Op 26 januari 2009 werd Miroslav Lajcak (45) benoemd tot de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken van Slowakije. Lajcak was de Hoge Vertegenwoordiger van de internationale gemeenschap in Bosnië-Herzegovina. Hij verving Jan Kubis, die secretaris werd van de United Nations Economic Commission for Europe in Genève.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Stijgende werkloosheid

In november was het werkloosheidspercentage in Slowakije gestegen tot 7,8 procent, zo maakte het Slowaakse Centrum voor Arbeid, Sociale Zaken en Gezinszaken op 18 december 2008 bekend. In oktober was dit cijfer 7,51 procent. Na Spanje had Slowakije de hoogste werkloosheid van alle EU-lidstaten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Volledige garantie persoonlijke banktegoeden

Op 8 oktober 2008 besloot de regering van Slowakije een garantie af te geven voor alle persoonlijke banktegoeden. Tot dan toe werd 90 procent van banktegoeden tot 20.000 euro gegarandeerd.

Laagste begrotingstekort

Op 28 november 2008 keurde het Slowaakse parlement de begroting voor 2009 goed met daarin het laagste begrotingstekort sinds de onafhankelijkheid, namelijk 2,08 procent van het bruto binnenlands product. Aanvankelijk was 1,7 procent gepland, maar door een lagere groeiverwachting over 2009 (4,6 in plaats van 6,5 procent) werd het nieuwe percentage aangenomen. In de aanloop naar de invoering van de euro op 1 januari was de begroting voor het eerst in euro's opgesteld.

Lagere rentevoet

In navolging van de Europese Centrale Bank verlaagde de Slowaakse Centrale Bank op 9 december 2008 de rentevoet met 0,75 procentpunt tot 2,5 procent.

Inflatie zwakt af

Het Slowaakse Bureau voor de Statistiek maakte op 13 januari 2009 bekend dat de inflatie in december in vergelijking met november met 0,5 procent was afgezwakt tot 4,4 procent. De gemiddelde inflatie in 2008 bedroeg 4,6 procent.

Euro enige betaalmiddel

Vanaf 17 januari 2009 was de euro het enige wettige betaalmiddel in Slowakije, nadat deze munt op 1 januari was ingevoerd. Er was een korte overgangsperiode van zestien dagen (het 'Big-Bang scenario') waarin zowel met euro's als koruna's betaald kon worden. De Slowaakse Nationale Bank maakte bekend dat 40,9 miljard koruna (1,9 miljard euro) uit de roulatie was genomen, 53 procent van de geldvoorraad in circulatie. De Slowaken konden nog tot 30 juni bij commerciële banken munten wisselen en biljetten tot het einde van het jaar. Daarna konden ze alleen nog maar bij de centrale bank terecht.

Anticrisisplan gepresenteerd

Op 28 januari 2009 presenteerde de Slowaakse regering een anticrisisplan ter

Slowakije

waarde van 332 miljoen euro. Het geld kwam uit bezuinigingen en was bestemd voor ondersteuning van de werkgelegenheid.

Economische groei zakt in

In het laatste kwartaal van 2008 groeide de Slowaakse economie met 2,7 procent op jaarbasis, tegen 7,0 procent in het kwartaal daarvoor, zo maakte het Slowaakse Bureau voor de Statistiek op 13 februari 2009 bekend. De groei over 2008 bedroeg 6,4 procent, tegen 10,4 procent in het topjaar 2007.

NATUUR EN MILIEU

Kerncentrale dicht

Op 3 december 2008 werd de laatste reactor van de kerncentrale in Jaslovske Bohunice stilgelegd. De sluiting van de centrale was een voorwaarde voor toetreding tot de Europese Unie, die de centrale te onveilig vond. De Slowaken waren het hier eigenlijk niet mee eens en stelden dat de centrale nog tot 2020 of 2025 mee kon.

BUITENLANDSE ZAKEN

Hongaarse premier ontmoet Slowaakse minderheid

Op 20 november 2008 had de Hongaarse premier Ferenc Gyurcsany een ontmoeting met vertegenwoordigers van de Slowaakse minderheid in Bekescsaba in het zuidoosten van Hongarije. Op 1 november waren er rellen tussen Slowaakse en Hongaarse voetbalfans tijdens een wedstrijd in het Zuid-Slowaakse Dunajska Streda, waarna Hongaarse nationalisten anti-Slowaakse demonstraties hielden in Boedapest. Om de gemoederen te bedaren zei Gyurscany tijdens de ontmoeting: 'Hongarije heeft niets te vrezen van de Slowaken die hier leven en Slowakije heeft niets te vrezen van de daar levende etnische Hongaren.'

Energienoodtoestand afgekondigd

Nadat als gevolg van de gasruzie tussen Rusland en Oekraïne van begin 2009 de import met 70 procent was afgenomen, zag het Slowaakse gasimportbedrijf SPP zich op 6 januari genoodzaakt een energienoodtoestand uit te roepen. Dit betekende dat industriële grootverbruikers hun gasgebruik moesten inkrimpen om de levering aan huishoudens niet in gevaar te brengen. Slowakije was in zijn gasvoorziening voor 98 procent afhankelijk van import uit Rusland. Op 20 januari maakte SPP bekend dat de toevoer van Russisch gas weer op gang was gekomen.

(Vorige berichten pagina 498/3 - 2008)

Spanje

SPANJE

BINNENLAND

Minister van Justitie maakt aftreden bekend

Mariano Fernández Bermejo liet op 23 februari 2009 weten zijn functie van minister van Justitie neer te zullen leggen. Naar zijn overtuiging werd hij door de oppositie gebruikt om de regering te bekritiseren. Dit kwam voort uit een in zijn ogen onbeduidend incident: bij een jachtpartij waaraan hij deelnam, bleek ook rechter Baltasar Garzón aanwezig te zijn geweest. Laatstgenoemde was bezig met een corruptieonderzoek waarbij leden van de oppositionele Volkspartij (PP) betrokken zouden zijn. Fernández Bermejo had bij het uitje weliswaar geen contact met de rechter, maar de PP vond de 'ontmoeting' tussen beide personen verdacht.
Francisco Caamaño Domínguez werd aangesteld als de nieuwe minister van Justitie.

BASKISCHE KWESTIE

Autobom ontploft in Madrid

Bij het Campo de las Naciones in Madrid, tegenover het bedrijf Ferrovial-Agroman, ontplofte op 9 februari 2009 een autobom anderhalf uur nadat het Rode Kruis gewaarschuwd was door een persoon die beweerde te spreken namens de ETA. Auto's werden vernield en ruiten van nabijgelegen kantoren braken. Na het telefoontje aan het Rode Kruis was de zone afgezet waardoor voorkomen werd dat er doden of gewonden vielen.

Radio Nacional de España (RNE) meldde dat Ferrovial-Agroman betrokken was bij de aanleg van een hogesnelheidslijn in Baskenland – een project waar de ETA sterk tegen gekant was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Spanje getroffen door economische recessie

Laagste inflatie in laatste decennium

Uit cijfers van het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE) bleek op 5 januari 2009 dat Spanje het jaar daarvoor een inflatie kende van 1,5 procent. Dit was het laagste cijfer van de laatste tien jaar. December was de vijfde achtereenvolgende maand geweest dat de inflatie afnam – een trend die overeenkwam met die in andere landen die de euro als munteenheid hanteerden. Als oorzaak werd gewezen op de gedaalde voedsel- en brandstofprijzen.
In 2007 bedroeg de inflatie in Spanje nog 4,2 procent.

Vraag naar werkloosheidsuitkeringen neemt toe

In januari 2009 nam het aantal aanvragen voor een werkloosheidsuitkering in Spanje met 6,5 procent toe, aldus bleek op 3 februari uit cijfers van het ministerie van Werkgelegenheid en Immigratie. Dit betekende dat 3,3 miljoen Spanjaarden een beroep op de overheid deden vanwege de moeilijke economische situatie. Het was het grootste aantal sinds Spanje in 1996 een nieuwe methode van registratie introduceerde.
De regering had in de begroting 19,2 miljard euro uitgetrokken voor de werkloosheidsuitkeringen, maar moest dit bedrag waarschijnlijk verhogen tot 25 miljard.

Laatste kwartaal 2008 kent opnieuw negatieve groei

Het INE maakte op 12 februari 2009 bekend dat de Spaanse economie in het vierde kwartaal van het jaar daarvoor met 1 procent was gekrompen. Omdat ook het derde kwartaal een negatieve groei van 0,3 procent te zien had gegeven, was er sprake van een recessie. De centrale bank van het land, de Banco de España, had deze in januari al aangekondigd aan de hand van cijfers die nauwelijks afweken van de INE-data.

Autofabrikanten mogen betaling sociale lasten uitstellen

De Spaanse regering kondigde op 13 februari aan dat de noodlijdende automobielpro-

Spanje

ducenten 'bij uitzondering' in 2009 gebruik konden maken van een meer flexibele inning van de sociale lasten. Ook zou de periode worden uitgebreid dat werkloze krachten uit de autobranche een werkloosheidsuitkering konden ontvangen, werd er geld uitgetrokken voor trainingen en zouden de lasten voor de sector worden verlaagd. De maatregelen waren onderdeel van een hulppakket ter waarde van 4 miljard euro ter ondersteuning van de auto-industrie.
In Spanje werkten driehonderdvijftigduizend mensen in de autobranche die goed was voor 6 procent van het bbp.

Plan om toerismesector te hervormen

Het ministerie van Industrie en Toerisme presenteerde op 26 februari plannen om de toerismesector te hervormen. Daarvoor kwam 1 miljard euro beschikbaar. In 2008 had de regering al 400 miljoen uitgetrokken voor het moderniseren van hotels en toeristenetablissementen. In februari meende men echter dat door de verslechterde economische situatie een extra impuls nodig was. Er werd 600 miljoen euro beschikbaar gesteld voor infrastructurele projecten in de toeristensector zodat enerzijds werkloos geworden bouwvakarbeiders weer konden werken, anderzijds de concurrentiepositie zou worden verbeterd.
Spanje was na Frankrijk de grootste toeristenbestemming ter wereld.

Begrotingstekort stijgt tot boven norm Europese Unie

Eind februari 2009 bleek dat Spanje het voorafgaande jaar een begrotingstekort had van 3,8 procent. Dit betekende dat het land was uitgekomen boven de norm van de Europese Unie dat het tekort maximaal 3 procent mocht bedragen. De oorzaak moest worden gezocht in de stimuleringsmaatregelen van de overheid om de economische bedrijvigheid te vergroten. De regering verwachtte dat het tekort ook in 2009 nog boven de EU-norm zou uitkomen.
In 2007 kende Spanje nog een begrotingsoverschot van 2,2 procent.

JUSTITIE

Rechters eisen drastische reorganisatie van Spaanse justitiële systeem

Twee van de vier organisaties van rechters riepen hun leden op 18 februari 2009 op het werk neer te leggen. Voorgesteld werd om alleen huwelijken en snelrecht in ernstige zaken te behandelen en zo nodig overlijdensaktes te verstrekken. De belangenverenigingen waren ontevreden over de organisatie van het justitiële apparaat en eisten bijvoorbeeld verbetering van het verouderde automatiseringssysteem. Slechts dan was het volgens hen mogelijk de vertragingen bij de afwikkeling van zaken daadwerkelijk tegen te gaan.

Naar aanleiding van de staking eiste de oppositionele Volkspartij het aftreden van minister van Justitie Fernández Bermejo.

(Vorige berichten pagina 30/3 e.v. - 2009)

Tsjechië

TSJECHIË

BINNENLAND

Regering overleeft motie van wantrouwen

De centrumrechtse regering van premier Mirek Topolanek overleefde op 22 oktober 2008 ternauwernood een motie van wantrouwen. De motie kreeg steun van 96 van de 200 parlementsleden. Oppositieleider Jiri Paroubek van de Tsjechische Sociaal-Democratische Partij (CSSD) stelde dat Topolanek het EU-voorzitterschap door Tsjechië in de eerste helft van 2009 niet aan zou kunnen en riep op om voor die periode een zakenkabinet te vormen. De motie was de vierde motie van wantrouwen sinds de aanstelling van het kabinet-Topolanek in het begin van 2007.

Premier Topolanek zegt te blijven

Premier Topolanek verklaarde op 26 oktober dat hij en zijn regering niet zouden aftreden, ondanks de slechte resultaten van zijn Democratische Burgerpartij (ODS) tijdens de lokale verkiezingen van 18 oktober, de senaatsverkiezingen van 24 oktober en de motie van wantrouwen van 22 oktober.

'De resultaten van de algemene verkiezingen van 2006, die grondwettelijk beslissend zijn voor het bestaan van de regering, zijn nog steeds geldig,' aldus Topolanek. Wel beloofde hij tot 'introspectie' over zijn functioneren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Stijgende werkloosheid

Het werkloosheidscijfer in Tsjechië was in december 2008 gestegen tot 6,0 procent, tegen 5,3 procent in de maand daarvoor, zo maakte het Ministerie van Arbeid en Sociale Zaken op 9 januari 2009 bekend. Er waren in december 335.025 werkzoekenden en 91.189 vacatures.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Garantie voor particuliere banktegoeden

Op 14 oktober 2008 verdubbelde de regering van Tsjechië de garantie op particuliere banktegoeden tot 50.000 euro. Dit besluit was in lijn met besluiten in de andere lidstaten van de Europese Unie.

Begrotingstekort valt mee

Het begrotingstekort van Tsjechië over 2008 was lager dan gepland, zo maakte het Ministerie van Financiën op 2 januari 2009 bekend. Het tekort was op 71,3 miljard koruna (2,7 miljard euro) begroot, maar bedroeg uiteindelijk 19,4 miljard koruna. Het tekort was 1,2 procent van het bruto binnenlands product en daarmee ruim binnen de EU-norm van 3,0 procent.

Inflatie nam toe in 2008

De inflatie in Tsjechië over 2008 bedroeg 6,3 procent, zo maakte het Tsjechische Bureau voor de Statistiek op 9 januari 2009 bekend. Dit was 2,8 procent hoger dan in 2007.

Economische crisis slaat toe

Autoproductie zakt in

De autoproductie was in 2008 met slechts 0,81 procent gegroeid, terwijl 4 tot 5 procent groei was verwacht. In 2007 was nog een groei van 10 procent bereikt. Dit maakte de Bond van Autoproducenten op 14 januari 2009 bekend. De auto-industrie is een belangrijke economische sector in Tsjechië. Er werden het afgelopen jaar 947.372 auto's geproduceerd (plus 0,89 procent in vergelijking met 2007), alsmede 2.726 vrachtwagens (min 14 procent), 3.496 bussen (plus 10 procent) en 1.550 motorfietsen (min 27

Tsjechië

procent). Skoda maakte 603.200 auto's (min 3,0 procent), Toyota en Peugeot-Citroen samen 324.289 auto's (plus 5,1 procent) en Hyundai 12.050 sinds de start van de productie in november.

Lagere economische groei

In het vierde kwartaal van 2008 was de economie van Tsjechië slechts met 1,0 procent gegroeid, tegen 4,2 procent in het derde kwartaal, zo meldde het Tsjechische Bureau voor de Statistiek op 13 februari 2009. De groei over 2008 bedroeg 3,5 procent, tegen 6,0 procent in 2007.

Maatregelen tegen de crisis afgekondigd

Op 18 februari 2009 maakte premier Mirek Topolanek een pakket anti-crisismaatregelen bekend ter waarde van 74 miljard koruna (2,55 miljard euro). Het pakket moest het voortbestaan van 50.000 tot 70.000 banen garanderen en omvatte maatregelen als lagere sociale verzekeringspremies, lagere bedrijfsbelastingen, steun aan boerenbedrijven en investeringen in infrastructuur en wetenschappelijk onderzoek.

Hypotheekmarkt zakt in

Als gevolg van de mondiale financiële crisis nam de hypotheekverstrekking in Tsjechië in januari 2009 aanzienlijk af. De Tsjechische banken maakten dit op 19 februari 2009 bekend. In waarde was de hypotheekverstrekking met 44 procent gedaald in vergelijking met januari 2008 tot een bedrag van 4,6 miljard koruna (160 miljoen euro). Er werden 2.675 hypotheken afgesloten, tegen 4.817 hypotheken in januari 2007.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Discriminatie van Roma-kinderen in onderwijs

Op 13 november 2008 maakte de mensenrechtenorganisatie European Roma Rights Centre in een rapport bekend dat Roma-kinderen in het Tsjechische onderwijs nog steeds gediscrimineerd werden. Meestal gebeurde dit in de vorm van 'segregatie' van Roma-kinderen, die naar scholen voor kinderen met leerproblemen gestuurd werden. In november 2007 had het Europese Hof voor de Mensenrechten deze praktijk ook al aan de kaak gesteld. Minister van Onderwijs Ondrej Liska erkende de kritiek en stelde dat het drie tot vijf jaar zou duren om de gang van zaken om te draaien.

BUITENLANDSE ZAKEN

Tsjechische ambassadeur gedood in Pakistan

Op 21 september 2008 was bij een terroristische zelfmoordactie van Pakistaanse moslimextremisten in Islamabad ook de Tsjechische ambassadeur in Pakistan, Ivo Zdarek (47), omgekomen. Minister van Buitenlandse Zaken Karel Schwarzenberg maakte dit bekend. Zdarek verbleef in het Marriott Hotel toen het werd aangevallen. Minstens zestig mensen kwamen bij de aanslag om het leven. Zdarek was vader van twee kinderen.

Tsjechië erkent Internationaal Strafhof

Na jarenlang twijfelen erkende het Tsjechische parlement als laatste EU-lidstaat op 29 oktober 2008 het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag. Het hof was in 1998 opgericht voor de behandeling van misdaden tegen de menselijkheid en andere zware oorlogsmisdaden. De Tsjechische twijfel betrof de vraag of het hof niet in strijd was met de grondwet. 'Steun voor dit hof is een belangrijk onderdeel van het gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid van de Europese Unie,' verklaarde minister van Buitenlandse Zaken Karel Schwarzenberg.

(Vorige berichten pagina 500/3 - 2008)

HAÏTI

Haïti

BINNENLAND

Natuurrampen compliceren situatie in Haïti

Préval vraagt VN om hulp voor de lange termijn

De president van Haïti, René Préval, vroeg op 26 september 2008 de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) oplossingen voor zijn land voor de lange termijn uit te werken. Het staatshoofd meende dat na de verwoestende orkanen die Haïti hadden getroffen, noodhulp alleen de vicieuze cirkel van armoede en rampspoed niet zou doorbreken. Als de eerste golf van humanitaire compassie voorbij zou zijn, voorzag hij weer een eenzame strijd voor Haïti, 'als in een ritueel' wachtend op de volgende ramp. De orkanen Fay, Gustav, Hanna en Ike hadden minstens 750 mensenlevens gekost en honderdduizenden burgers in acute nood gebracht. Herstel van de schade zou jaren gaan duren.

Vredesmissie VN verlengd

Op 14 oktober nam de Veiligheidsraad van de VN unaniem het besluit de vredesmissie in Haïti met een jaar te verlengen. De leden van de raad wensten echter niet tegemoet te komen aan de wens om de strekking van de missie te veranderen en deze in de toekomst te richten op de economische opbouw van het land. Minustah, zoals de afkorting van de Stabilisatie Missie luidde, bestond op dat moment uit ruim 7.000 militairen en 2.091 politiebeambten en kostte 575 miljoen dollar (bijna 425 miljoen euro) per jaar.
De Veiligheidsraad veroordeelde verder in sterke bewoordingen het gebruik van geweld in Haïti tegen kinderen in het algemeen en het seksuele misbruik van meisjes in het bijzonder.

Onvoldoende steun

De ondersecretaris-generaal van de VN voor Humanitaire Zaken, John Holmes, liet op 24 oktober weten dat Haïti tot dan toe onvoldoende steun had gekregen en hij riep donors op een grotere inspanning te leveren. Er was pas 23 procent binnengekomen van de 108 miljoen dollar waar de VN om hadden verzocht na de natuurrampen. Holmes wist geen oorzaak aan te wijzen voor de gebrekkige respons, maar meende wel dat de beperkte media-aandacht een rol speelde.
De topman van de VN maakte zijn opmerkingen tijdens een bezoek aan de stad Gonaïves, waar hij onder meer een warenhuis bezocht dat zeven weken na de laatste orkaan nog werd gebruikt voor de huisvesting van 1.500 burgers.

Meer dan negentig doden door instorten school

Terwijl zeker 300 leerlingen in het gebouw aanwezig waren, stortte op 7 november

2008 in een van de buitenwijken van Port-au-Prince de school La Promesse in. Bij de ramp in Pétionville kwamen vermoedelijk – mediaberichten verschilden op dit punt – 91 mensen om het leven. Ook vielen er meer dan 160 gewonden. De oorzaak van het ongeluk was niet direct bekend, maar een inspecteur van de gemeente wees op de overvloedige regenval van de laatste tijd die de fundamenten van het gebouw kon hebben aangetast. Anderen meenden dat de staalconstructie van onvoldoende kwaliteit was.

Vijf dagen na de ramp stortte er in Haïti opnieuw een school in. Deze keer vielen er minstens acht gewonden.

Partij van Aristide mag niet meedoen aan verkiezingen

De voorzitter van de Voorlopige Electorale Raad van Haïti, Frantz G. Verret, maakte op 6 februari 2009 bekend dat de Fanmi Lavalas partij niet mocht deelnemen aan de in april te houden Senaatsverkiezingen. Alle kandidaten van de partij van Aristide waren afgewezen omdat de partijleider, de naar Zuid-Afrika uitgeweken oud-president, hun documenten niet van een handtekening had voorzien. De kandidatuur van 23 anderen was evenmin geaccepteerd.

Onder de arme bevolkingsgroepen in Haïti was Fanmi Lavalas na het vertrek van Jean-Bertrand Aristide nog steeds populair. De Verenigde Staten en Canada spraken hun bezorgdheid uit dat de partij vanwege een formele kwestie niet aan het democratisch proces mocht deelnemen.

Politieke partijen hekelen 'brute internationale inmenging'

De Nationale Raad van Haïtiaanse Politieke Partijen (CNPPH) maakte bezwaar tegen een besluit van de Voorlopige Electorale Raad (CEP) om oud-rebellenleider Guy Philippe niet toe te staan zich kandidaat te stellen bij de Senaatsverkiezingen. In 2006 was het Philippe wel toegestaan deel te nemen aan de presidentsverkiezingen. De CNPPH erkende wel dat het de taak van de CEP was om de Senaat te vrijwaren van discutabele kandidaten, die zich bijvoorbeeld schuldig hadden gemaakt aan corruptie. Maar er werd op gewezen dat enkele toegelaten kandidaten van het Front van de Hoop (Fwon Lespwa) beschuldigd waren van mensenrechtenschendingen. Voor de uitsluiting van de partij Fanmi Lavalas bestond wel begrip; deze was volgens de Raad volledig te wijten aan de opstelling van de in ballingschap levende ex-president Aristide. In één adem veroordeelde de raad de kritiek van andere landen op de gang van zaken als 'brute internationale inmenging' in de binnenlandse aangelegenheden van Haïti.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS hervatten uitzettingen van Haïtianen

Op 9 december 2008 werd bekend dat de Verenigde Staten de uitzettingen van Haïtianen naar hun vaderland hadden hervat. Deze waren in september stilgelegd vanwege de orkanen in het Caribisch gebied, waarbij door overstromingen honderden doden vielen. Enkele maanden later was er evenwel nog steeds sprake van een noodtoestand en critici meenden dat het terugsturen van de emigranten het herstel van Haïti bemoeilijkte. In hun ogen was er bovendien sprake van inhumane deportaties vanwege de gebrekkige voedselsituatie, ziektes die op de loer lagen en de talloze verwoeste huizen.

Geld 'Baby Doc' beschikbaar voor sociale projecten

Justitiële autoriteiten in Zwitserland maakten op 12 februari 2009 bekend dat het geld van een bevroren rekening van Jean-Claude 'Baby Doc' Duvalier besteed zal worden aan sociale en humanitaire projecten in Haïti. Het ging om een bedrag van 7 miljoen Zwitserse franc (ca. 4,7 miljoen euro), waarvan de Duvalier-familie geen bewijs had overlegd waaruit bleek dat de herkomst legitiem was. Daarmee was volgens de Zwitserse overheid het eigendomsrecht komen te vervallen. In Haïti waren velen van mening dat de in 1986 verdreven 'Baby Doc' publieke fondsen had gestolen. De oud-dictator kreeg een maand te tijd om beroep aan te tekenen tegen het gerechtelijke besluit.

Zwitserse hulporganisaties wezen de autoriteiten er op dat het geld hard nodig was omdat veel Haïtianen als gevolg van vier tropische stormen in acute nood verkeerden.

(Vorige berichten pagina 456/3 - 2008)

HONDURAS

BINNENLAND

Leider grootste vakcentrale vermoord

De secretaris-generaal van de Arbeidersconfederatie van Honduras (CTH), de 60-jarige Rosa Altagracia Fuentes, werd op 24 april 2008 samen met twee collega's doodgeschoten nadat ze een conferentie had bijgewoond.
De auto waarmee de drie mee reisden, werd in de buurt van San Pedro Sula door zes met bivakmutsen getooide figuren tot stoppen gedwongen, waarna de inzittenden met kogels werden doorzeefd. De politie geloofde niet in een roofoverval omdat een bedrag van omgerekend meer dan 2.000 euro ongemoeid was gelaten.
De CTH telde 300.000 leden en was de grootste vakcentrale van Honduras.

Ondervoorzitter parlement doodgeschoten

Gemaskerde gangsters schoten op 22 november twee politici dood, nadat zij een school in San Pedro Sula hadden bezocht. Het ging om de vicevoorzitter van het Hondurese parlement, Mario Fernando Hernández Bonilla, behorend tot de Liberale Partij van Honduras (PLH), en een kandidaat-parlementariër voor dezelfde partij, Marcos Collier. Kort daarvoor had Hernández in een vraaggesprek met *La Tribuna* gezegd te vrezen voor zijn veiligheid en die van zijn familie.

Uit politieonderzoek kwam later naar voren dat de huurmoordenaars 400.000 lempira (ca. 17.000 euro) voor het doodschieten van de politicus hadden ontvangen. Over het motief voor de moord tastte men in het duister.

Achttien gevangenen vermoord na overplaatsing

Op 3 mei 2008 werden in de Nationale Penitentiaire Inrichting in Tegucigalpa 18 leden van straatbendes, zogenaamde 'maras', vermoord. Zij waren kort daarvoor met 39 anderen overgeplaatst vanuit de gevangenis in San Pedro Sula, omdat daar een week eerder 9 gevangenen waren vermoord. In Tegucigalpa werden de nieuwkomers door 'ge-

Honduras

wone' gedetineerden – de zogenaamde 'paisas' – aangevallen met machetes en pistolen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Woedende groep boeren lyncht elf mensen

De Hondurese autoriteiten maakten op 5 augustus 2008 bekend dat er elf doden waren gevonden in Silín, een stadje in het departement Colón. Het betrof familieleden en werknemers van politiecommissaris Henry Osorto, die land in bezit had dat door een groep boeren werd opgeëist. De aanwezigen werden met machetes en vuurwapens omgebracht, waarna de aanvallers het huis in brand staken. Osorto zelf was op het moment van de aanval niet thuis.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlement akkoord met aansluiting bij ALBA

Een meerderheid van de Hondurese volksvertegenwoordigers ging op 9 oktober 2008 akkoord met de aansluiting van hun land bij het door Venezuela en Cuba opgezette Bolivariaanse Alternatief voor de Amerikaanse en Caribische Staten (ALBA). De 62 afgevaardigden van de Liberale Partij van Honduras (PLH) stemden voor het besluit, terwijl de 55 leden van de Nationale Partij (PN) zich aan de stemming onttrokken. Antonio Rivera, leider van de oppositie, liet weten dat hij geen maatregel wilde dwarsbomen die bedoeld was om het leven van de armen te verbeteren.
Bolivia, Dominica en Nicaragua waren ook lid van het ALBA.

JUSTITIE

Twee bendeleden veroordeeld voor moorden in 2004

Twee leden van de straatbende Mara Salvatrucha werden op 12 maart 2008 elk tot in totaal 822 jaar gevangenisstraf veroordeeld. De rechter achtte bewezen dat Juan Carlos Miranda (22) en Darwin Alexis Ramírez (23) met vermoedelijk acht anderen hadden deelgenomen aan een overval op een bus in San Pedro Sula in december 2004, waarbij 28 passagiers in koelen bloede waren vermoord. Voor dat feit kregen zij 675 jaar straf opgelegd, voor de poging tot doodslag op tien anderen 135 jaar, voor lidmaatschap van een straatbende 4 jaar en voor illegaal wapenbezit 8 jaar. Met de bloedige actie wilden de bendeleden de autoriteiten intimideren en laten zien voor niets terug te deinzen.

Veiligheidsbeambten bestraft voor moord op gevangenen

Wegens verantwoordelijkheid voor de dood van 65 gevangenen, een bewaker en drie bezoekers in de El Porvenir-gevangenis in de stad La Ceiba vijf jaar eerder, werden 22 veiligheidsbeambten begin juni 2008 gezamenlijk veroordeeld tot 740 jaar celstraf. Het betrof soldaten en politiebeambten, die ook nog individueel berecht zouden worden. Toen in 2003 in de genoemde inrichting gedetineerden met elkaar slaags raakten en er brand uitbrak, blokkeerden bewakers en ingeschakelde veiligheidstroepen de uitgangen. Veel gevangenen die het brandende gedeelte toch wisten te ontvluchten, werden alsnog doodgeschoten.

Directeur krijgt ruim duizend jaar celstraf

Op 6 september werd voor dezelfde slachting een van de voormalige directeuren van de El Porvenir-gevangenis, Dimas Antonio Benítez, een celstraf opgelegd van 1.051 jaar. Naast hem werden nog 21 medewerkers tot forse gevangenisstraffen veroordeeld.

BUITENLANDSE ZAKEN

President stelt bezoek Amerikaanse ambassadeur uit

De nieuwe Amerikaanse ambassadeur in Honduras, Hugo Llorens, kon zijn geloofsbrieven pas op 19 september 2008 aanbieden aan de regering, een week later dan gepland. President Manuel Zelaya weigerde de carrièrediplomaat namelijk eerder te ontvangen.

Het staatshoofd betoonde op deze wijze zijn solidariteit met Bolivia, dat de Amerikaanse ambassadeur in La Paz het land had uitgewezen. Dit omdat hij steun zou hebben gegeven aan protesten tegen de regering-Morales.

(Vorige berichten pagina 151/2 - 2008)

Mexico

MEXICO

BINNENLAND

Ondernemer aangesteld op Economische Zaken

President Felipe Calderón van Mexico benoemde op 6 augustus 2008 Gerardo Ruiz Mateos tot minister van Economische Zaken. De nieuwe bewindspersoon was als ondernemer werkzaam geweest in de autoindustrie en coördineerde op dat moment speciale projecten van de regering. Hij verving Eduardo Sojo, die leiding ging geven aan het Instituto Nacional de Estadística y Geografía (INEGI).
Waarnemers waren het er over eens dat Gerardo Ruiz voor een moeilijke opgave stond. De economische groei stagneerde door de crisis in de Verenigde Staten, de inflatie nam toe en Mexicaanse emigranten stuurden minder geld naar huis.

Minister slachtoffer vliegtuigongeluk

Juan Camilo Mouriño Terrazo (37), als minister van Binnenlandse Zaken na de president door velen beschouwd als de machtigste man van het land, kwam op 4 november onder mysterieuze omstandigheden om het leven bij een vliegtuigongeluk. Hij werd opgevolgd door Fernando Gómez-Mont Urueta, die door president Calderón in staat werd geacht voldoende steun voor het regeringsbeleid te organiseren in het Congres. Eén van zijn belangrijkste taken was het land voor te breiden op de parlementsverkiezingen van 2009; kandidaten voor die verkiezingen werden bedreigd en geïntimideerd door drugshandelaars.

Elite-eenheid gaat zich speciaal richten op ontvoeringen

Een nieuw opgezette, uit 300 federale politiefunctionarissen bestaande, eenheid ging zich vanaf 12 augustus 2008 speciaal richten op het bestrijden van ontvoeringen in Mexico. De agenten werden over vijf centra in het land gespreid en konden 24 uur per dag in actie komen. De aanleiding voor de maatregel was de ontvoering van en de moord op de 14-jarige Fernando Martí, waarbij federale politiebeambten betrokken bleken te zijn.
In 2007 werden er in Mexico 438 personen

ontvoerd – 35 procent meer dan het jaar daarvoor. Veel kidnappings werden echter niet gemeld bij de overheid, waardoor sommigen meenden dat het cijfer minimaal met drie vermenigvuldigd diende te worden.

Lichte terugval in groei aantal ontvoeringen

Eind november informeerde de chef van de Nationale Veiligheidsraad (CNS), Monte Alejandro Rubido, dat er gedurende het lopende jaar officieel 943 ontvoeringen waren geweest. De meeste kwamen voor in de deelstaat Mexico (166 gevallen), gevolgd door het Federale District (151) en Baja California (102). Hoewel er sprake was van een sterke toename ten opzichte van 2007, meende Rubido toch een lichtpuntje te zien: sinds de ondertekening door burgemeesters, gouverneurs en federale ambtenaren in augustus van het nationale veiligheidsakkoord – in Mexico bekend als het Acuerdo Nacional por la Seguridad, la Justicia y la Legalidad – was het aantal kidnappings volgens hem met 18 procent gedaald. Dit akkoord had onder meer als opzet de corruptie terug te dringen.

Drugsgeweld neemt steeds meer toe

Onafhankelijkheidsviering ruw verstoord door aanslag

Mexico werd tijdens de onafhankelijkheidsviering op de avond van 15 september 2008 met de traditionele Grito de Dolores – de Schreeuw die klonk in het dorp Dolores – opgeschrikt door een aanslag in Morelia (deelstaat Michoacán). Terwijl de klokken voor het feest luidden, ontploften er handgranaten in de verzamelde menigte van naar schatting 30.000 mensen, met acht doden en meer dan honderd gewonden tot gevolg. Weinigen twijfelden er aan dat de drugsmaffia achter de aanslag zat, waarbij het vaakst de namen werden genoemd van de criminele organisatie La Familia Michoacana en van de Zetas – de zwaarbewapende, zeer gewelddadige tak van het Golf-kartel die vooral bestond uit gedeserteerde militairen van elite-eenheden.

President wil bezit kleine hoeveelheden drugs toestaan

Persbureau *Reuters* meldde op 2 oktober dat Mexico's conservatieve president Felipe Calderón het Congres een voorstel had gestuurd om het bezit van kleine hoeveelheden marihuana en cocaïne niet langer strafbaar te stellen. Ook het in bezit hebben van wat heroïne, amfetamine en opium voor persoonlijk gebruik moest volgens het staatshoofd uit de strafrechtelijke sfeer gehaald worden. De achterliggende gedachte was de drugsgebruiker niet als crimineel, maar als patiënt te beschouwen.
Een soortgelijk voorstel van zijn voorganger Fox was in de Verenigde Staten slecht gevallen.

Een leider van het Sinaloa-kartel aangehouden

Na een fel vuurgevecht hield de Mexicaanse politie op 20 oktober Jesús Reynaldo Zambada García aan, beter bekend als El Rey. De broer van Ismael 'El Mayo' Zambada, die samen met 'El Chapo' Guzmán het machtige Sinaloa-kartel (ook genaamd: het kartel van de Pacifische Oceaan) leidde, werd samen met vijftien metgezellen – onder wie zijn zoon, stiefzoon, neef en drie federale politieagenten – ingerekend in de buitenwijk Lindavista in het noorden van Mexico-Stad.
Minister van Justitie Eduardo Medina-Mora vertelde dat Reynaldo Zambada verantwoordelijk was voor operaties van het kartel in het zuiden van het land, en voor de invoer van drugs via de internationale luchthaven van Mexico-Stad.

Opnieuw een lid van de familie Arellano-Felix gearresteerd

Vijf dagen na de aanhouding van 'El Rey' Zambada werd Eduardo Arellano Félix – bijnaam: El Doctór – in Tijuana opgepakt, eveneens na een gewelddadige confrontatie met veiligheidstroepen. Hij leidde samen met zijn broers, van wie Benjamin en Javier al achter de tralies zaten, het Tijuana-kartel.
Een andere broer, Ramón, was in 2006 doodgeschoten en de oudste, Francisco Rafael, was weer op vrije voeten na straffen te hebben uitgezeten in Mexico en de Verenigde Staten. Tegen Eduardo liep een opsporingsbevel in 180 landen en de Amerikanen hadden 5 miljoen dollar (bijna 4 miljoen euro) op zijn hoofd gezet. Naar verluidt was de dagelijkse leiding van het drugssyndicaat op dat moment in handen van twee zussen van dezelfde familie, genaamd Alicia en Enedina.

Poging overheidsinstituten te zuiveren van corruptie

In oktober werd in Mexico Operación Limpieza (letterlijk: schoonmaakoperatie) gelanceerd. Deze was gericht op het zuiveren van overheidsinstanties op gemeentelijk, deelstaat en landelijk niveau, alsmede van het justitiële apparaat. Impliciet werd hiermee erkend dat de georganiseerde misdaad geïnfiltreerd was in de instituties van de overheid.

Oud-chef Federale Preventieve Politie officieel aangeklaagd

Op 2 november bleek dat een onderzoek was gestart naar de banden tussen de chef van de Federale Preventieve Politie (PFP), Gerardo Garay Cadena, en Reynaldo 'El Rey' Zambada. Een aangehouden drugshandelaar had tijdens de verhoren beweerd dat Garay de operaties van het kartel in Mexico-Stad had beschermd. Twee dagen daarvoor was de chef van de PFP afgetreden; hij gaf aan altijd beschikbaar te zijn voor de justitiële autoriteiten omdat hij een 'schoon verleden' had.

Een rechter stelde op 5 december Gerardo Garay officieel in staat van beschuldiging en gelastte zijn arrestatie. Hij werd aangeklaagd voor deelname aan de georganiseerde misdaad, het stelen van geld en misbruik van zijn autoriteit. Volgens de autoriteiten bood hij bescherming aan de gebroeders Beltrán Leyva. Deze werkten voor het Sinaloa-kartel, maar waren begin 2008 in conflict gekomen met de topman van dat misdaadsyndicaat, 'El Chapo' Guzmán, nadat Alfredo Beltrán Leyva was gearresteerd.

Arrestatie van El Hummer

Na een vuurgevecht in Reynosa (deelstaat Tamaulipas) werd op 7 november Jaime González Durán, alias El Hummer, aangehouden. Hij gold als één van de oprichters van de Zetas. Analisten meenden dat deze huurmoordenaars van het Golf-kartel steeds autonomer gingen opereren.
Op weg naar het vliegveld na zijn arrestatie deden de Zetas een vergeefse poging Jaime González te ontzetten. El Hummer werd naast veel andere misdaden ook verantwoordelijk gehouden voor de moord in november 2006 op de uit Sinaloa afkomstige zanger Valentín Elizalde.

Mexico

Leider misdaadbestrijding gearresteerd

De omstreeks augustus door president Calderón vervangen Noé Ramírez Mandujano werd op 21 november in de kraag gevat. Bij onderzoek in het kader van Operación Limpieza was ontdekt dat het hoofd van het speciale agentschap tegen de georganiseerde misdaad SIEDO maandelijks 450.000 dollar (ca. 359.000 euro) had gekregen van het Sinaloa-kartel. Zijn baas gedurende twintig maanden, minister van Justitie Medina-Mora, vertelde dat Noé Ramírez na zijn aanstelling een lid van het Sinaloa-kartel had ontmoet en toen 450.000 dollar kreeg toegeschoven om informatie te geven over acties tegen het kartel. Daar werd de belofte aan gekoppeld dat hij dat bedrag eventueel maandelijks zou ontvangen.

Bijna helft van politiekorps valt door de mand bij veiligheidstest

Zes dagen later vertelde het staatshoofd in het Congres dat 56.000 politiebeambten van deelstaat- en gemeentekorpsen uit het hele land in 2008 aan een nationale veiligheidstest waren onderworpen. Daaruit kwam naar voren dat 49 procent niet voldeed aan de geldende (ethische) normen voor het politievak, terwijl 42 procent wel geschikt bleek voor het beroep van politieagent. De deelstaat Baja California spande de kroon: daar scoorde 89 procent een onvoldoende, en slechts 4 procent van het politiekorps behaalde een positieve score. Bij de test werd gewerkt met leugendetectors, psychologische profileringen en werden metingen verricht aangaande persoonlijke rijkdom.

Deel fondsen van VS voor strijd tegen kartels vrijgekomen

De Amerikaanse ambassadeur in Mexico, Tony Garza, maakte door het plaatsen van een handtekening op 3 december 197 miljoen dollar (ca. 155 miljoen euro) over aan het buurland voor de strijd tegen de drugsmaffia. Het bedrag was onderdeel van een hulppakket dat in totaal 465 miljoen dollar bedroeg.

Sterke stijging aantal moorden

In de eerste elf maanden van 2008 kwamen 5.376 mensen bij drugsgerelateerd geweld om het leven, aldus minister van Justitie Eduardo Medina-Mora op 8 december. In vergelijking met dezelfde periode het jaar daarvoor betekende dat een ruime verdubbeling, want toen vielen door het geweld van de georganiseerde misdaad 2.477 doden.

De splitsing in het kartel van Sinaloa veroorzaakte volgens de bewindsman buitensporig veel bloedvergieten, evenals de onderlinge strijd van de kartels om de binnenlandse markten. Door het straffe optreden van leger en politie tegen de kopstukken ontstond binnen een kartel soms ook een machtsvacuüm.

Bevoegdheden politie uitgebreid

De Mexicaanse volksvertegenwoordigers gingen op 9 december akkoord met grotere bevoegdheden van de politie. Daarnaast konden getuigenissen van undercoveragenten en op band vastgelegde gesprekken voortaan als bewijsmateriaal worden gebruikt en kon een rechter in de toekomst per e-mail of telefoon toestemming geven een huis te doorzoeken. De Senaat had eerder bepaald dat voortaan alle eigenaren van een mobiele telefoon zich moesten laten registreren.

Wel werd het vaak misbruikte concept 'op heterdaad betrappen' aangescherpt en werd bepaald dat nieuwe arrestanten direct ingeschreven moeten worden.

Mexico eert omgebrachte soldaten

De ontdekking rond 21 december in de deelstaat Guerrero bij de plaatsen Chilpancingo en Huitzuco van dertien onthoofde lijken – onder wie acht soldaten – veroorzaakte opnieuw veel schrik in Mexico. De regering eerde de doden tijdens een ceremoniële bijeenkomst en president Calderón beloofde een 'vastberaden reactie' op de moorden. De regionale militaire commandant, generaal Enrique Alonso Garrido, sprak van een 'belediging van de Mexicaanse instituties en speciaal van hen die een militair uniform dragen'. Volgens de krant *La Jornada* ging het om een vergeldingsactie van de georganiseerde misdaad vanwege de dood van drie huurmoordenaars enige dagen eerder.

Sinds 2006 waren er meer dan 45.000 militairen ingezet tegen het drugsgeweld.

Tien drugsbaronnen uitgeleverd aan de Verenigde Staten

Op de laatste dag van het jaar werden tien van drugshandel verdachte criminelen naar de Verenigde Staten uitgewezen. Onder hen was Jesús 'Chuy' Labra Avilés, de voormalige financiële topman van het Tijuana-kartel van de familie Arellano-Felix. Allen werden in de VS gezocht voor onder meer drugshandel, witwaspraktijken en afpersing.

Veiligheidssecretaris Ciudad Juarez legt functie neer

Roberto Orduña Cruz gaf op 20 februari 2009 te kennen niet langer als secretaris van Openbare Veiligheid aan te zullen blijven in Ciudad Juarez. De oud-majoor nam de beslissing nadat politieofficier César Iván Portillo was vermoord – de vijfde politiebeambte die week. Drugscriminelen hadden bij het lichaam een briefje achtergelaten met de opmerking dat zij hun belofte hadden ingelost: als de veiligheidssecretaris niet aftrad, zou binnen 48 uur een politiebeambte worden vermoord. Binnen twee dagen zou de volgende aan de beurt zijn, zo luidde de bedreiging. Orduña, die uit veiligheidsoverwegingen de nachten doorbracht op het politiebureau, wilde dat voorkomen. Meer dan een kwart van de drugsmoorden het jaar daarvoor in Mexico vond plaats in Ciudad Juarez, dat als zeer gevaarlijk bekend stond.

Regering stuurt extra veiligheidstroepen

Minister van Binnenlandse Zaken Fernando Gómez-Mont maakte enkele dagen later bekend dat er extra legertroepen en federale politieagenten naar de grensstad zouden worden gestuurd. Hij noemde geen aantallen. Twee dagen na het aftreden van Orduña was een konvooi met de gouverneur van Chihuahua, José Reyes Baeza, onder vuur genomen waarbij één lijfwacht was gedood. In Ciudad Juarez hadden criminelen op zogenaamde 'narcomantas' (opgehangen doeken van drugshandelaars) duidelijk gemaakt dat Orduña's stap werd toegejuicht. De volgende werd ook direct bedreigd: burgemeester José Reyes Ferriz en zijn familie.

Hooggerechtshof handhaaft overwinning Jesús Ortega in PRD

De gematigde Jesús Ortega werd op 12 no-

vember 2008 door het hooggerechtshof in Mexico aangewezen als winnaar van de in maart gehouden verkiezingen voor het voorzitterschap van de Partij van de Democratische Revolutie (PRD). Dit was betwist door zijn rivaal Alejandro Encinas, die de winnaar beschuldigde van fraude, intimidatie van kiezers en het kopen van stemmen – beschuldigingen die Ortega eveneens uitte tegen zijn opponent. De PRD had de verkiezingen daarom ongeldig verklaard, maar daar was Ortega het niet mee eens.
De nieuwe partijvoorzitter wilde, in tegenstelling tot Encinas en oud-presidentskandidaat Andrés Manuel López Obrador, constructief oppositie voeren tegen president Calderón.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis heeft steeds meer effect op economie

Afname van directe buitenlandse investeringen

In de eerste zes maanden van 2008 werden door buitenlanders in Mexico directe investeringen gedaan ter waarde van 10,5 miljard dollar (ruim 7 miljard euro), aldus in augustus 2008 vrijgegeven cijfers van het ministerie van Economische Zaken. In vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder betekende dat een terugval van 20 procent. Meer dan de helft van de genoemde investeringen waren afkomstig uit de Verenigde Staten, gevolgd door de Europese Unie (ongeveer een derde) en Canada (ongeveer 8 procent).
Analisten verklaarden de terugval vooral uit de economische laagconjunctuur waar de VS mee te maken hadden.

Aanpak van infrastructurele objecten

Tijdens een televisietoespraak ontvouwde president Calderón op 8 oktober plannen het komende jaar 53 miljard peso (ca. 3,2 miljard euro) te spenderen aan infrastructurele projecten als de bouw van wegen, scholen en ziekenhuizen. Ook zou een deel besteed worden aan het bouwen van een nieuwe olieraffinaderij. Op deze wijze hoopte men de gevolgen van de wereldwijde economische crisis te bestrijden.

Mexico zat in een moeilijke situatie vanwege de dalende olieprijzen, terwijl ook de overboekingen van geëmigreerde landgenoten flink terugliepen.

Centrale bank probeert terugval peso te stoppen

De Banco de México, de centrale bank van het land, intervenieerde op 13 oktober door twee keer 400 miljoen dollar (ca. 300 miljoen euro) op de markt te brengen. Op deze wijze werd getracht de peso, die de week daarvoor met ongeveer 20 procent in waarde was gedaald, te steunen. In diezelfde week had de centrale bank binnen drie dagen 8,9 miljard dollar op de markt gebracht – meer dan 10 procent van de totale reserves aan buitenlandse valuta die de bank in bezit had. Deze bedroegen op 3 oktober nog 84 miljard dollar, zo stond in documenten van de bank te lezen. De peso herstelde zich inderdaad enigszins na de ingrepen.

Bankgouverneur hekelt Amerikaans economisch beleid

De gouverneur van de Banco de México, Guillermo Órtiz Martínez, hekelde op 27 oktober het economisch beleid van de machtige noorderbuur: 'Ze hebben slecht werk afgeleverd bij het bestrijden van de crisis, een slechte diagnose gesteld', merkte hij op. Hij zag bij de Amerikaanse autoriteiten en in andere ontwikkelde landen een zekere 'voldaanheid', terwijl er volgens hem 'fundamentele fouten' waren gemaakt. Dat Mexico leed onder 'de sterke inkrimping' van de wereldeconomie noemde Órtiz onrechtvaardig. 'En vreemd genoeg, het land dat dit heeft veroorzaakt, blijft het toevluchtsoord in tijden van financiële paniek', voegde hij er aan toe.

Economische groei valt terug

Uit cijfermateriaal van het Instituto Nacional de Estadística y Geografía (INEGI) bleek op 21 november dat de groei van de Mexicaanse economie in het derde kwartaal was gezakt tot 1,6 procent. De oorzaken waren volgens het INEGI de economische stagnatie in de Verenigde Staten – veruit de belangrijkste handelspartner van Mexico – en de terugval in de olieproductie. De landbouw-, diensten- en commerciële sector kenden een kleine groei ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.
De regering had de verwachte groei voor 2009 al bijgesteld van 3,3 naar 2 procent.

Inflatie hoogst in zeven jaar

Volgens de centrale bank van Mexico waren de gestegen prijzen voor voedsel en openbare voorzieningen als elektriciteit een voorname oorzaak van de gestegen inflatie. Deze bereikte omstreeks half november met 6,2 procent het hoogste niveau sinds juni 2001. Voor het gehele jaar verwachtte de Banco de México uit te komen op 6 procent, terwijl voor 2009 de verwachting bestond dat deze ten hoogste 4 procent zou bedragen.

Centrale bank intervenieert opnieuw

Op 10 februari 2009 maakte de Banco de México bekend dat de federale reserves binnen een week met 1,5 miljard dollar waren afgenomen. Het genoemde bedrag was gespendeerd aan nieuwe pogingen de devaluatie van de peso een halt toe te roepen. Sinds augustus 2008 had de munt ten opzichte van de dollar 30 procent aan waarde verloren. Bij bankpresident Guillermo Órtiz bestond de angst dat de val van de peso de inflatie zou aanwakkeren. De centrale bank verwachtte voor 2009 een negatieve economische groei in Mexico van tussen de 0,8 en 1,8 procent.

Verkoop auto's kent sterke terugval

De Mexicaanse auto-industrie berichtte op 11 februari dat de sector de ergste crisis beleefde in tientallen jaren. De productie was in januari gedaald tot ruim 81.000 auto's, terwijl die in dezelfde maand het jaar daarvoor 166.000 had bedragen. De export was met 57 procent gedaald en de binnenlandse verkoop met 28 procent afgenomen. De regering had kort daarvoor een fonds opgezet van 2 miljard peso (ca. 108 miljoen euro) om 500.000 banen te beschermen, zowel in de auto- als in de elektronica-industrie. Daar zouden 1.800 bedrijven gebruik van kunnen maken.
Ongeveer 70 procent van de auto's werden gewoonlijk naar de Verenigde Staten geëxporteerd. Daar was de verkoop echter ingestort vanwege de economische crisis.

Rente verlaagd

De centrale bank van Mexico verlaagde op 20 februari de rente met 0,25 procentpunt, met de opzet de economisch bedrijvigheid te stimuleren. Dit betekende dat het be-

langrijkste rentetarief 7,5 procent ging bedragen. Het was de tweede daling sinds 2006, nadat in januari de rente met 0,5 procentpunt was verlaagd.

In het vierde kwartaal van 2008 was de Mexicaanse economie met 1,6 procent gekrompen en voor het eerste kwartaal van 2009 waren de vooruitzichten niet gunstiger. De verwachting was dan ook dat Mexico een economische recessie tegemoet ging.

Gunstige cijfers bij het toerisme

In 2008 bezochten 23 miljoen toeristen Mexico, 5,9 procent meer dan het jaar daarvoor. Volgens het ministerie van Toerisme bezochten vooral Noord-Amerikanen het land, mede vanwege de zwakke peso die buitenlanders voordelen bracht. De daling van de brandstofprijzen zorgde bovendien voor goedkopere vliegtickets in de VS, waardoor de reis naar de zuiderburen nog aantrekkelijker werd.
Als de trend zich doorzette, betekende dit een lichtpunt in de economische duisternis waar Mexico onder gebukt ging.

Oliesector meer open voor buitenlandse ondernemingen

Op 28 oktober 2008 nam het Mexicaanse parlement nieuwe regelgeving aan voor de energiesector. Dit maakte het voor buitenlandse ondernemingen in de toekomst mogelijk om in een afgebakend gebied van de Golf van Mexico boringen te verrichten naar olie. In het verleden contracteerde Petróleos Mexicanos (Pemex) eveneens private ondernemingen, maar het staatsbedrijf kreeg nu meer om ruimte blokken uit te besteden en projecten te financieren.
Buitenlandse ondernemingen mochten niet investeren in de Mexicaanse olie-industrie en het was hen wettelijk verboden winst te behalen uit de exploitatie. Sommigen in Mexico meenden dat dit diende te veranderen. De olieproductie was in 2008 met 10 procent gedaald, vooral omdat gemakkelijk te bereiken reserves uitgeput raakten.

Regering dekt zich in tegen dalende olieprijs

Omdat de verkoop van olie Mexico's grootste inkomstenbron was van buitenlandse valuta en deze de begroting voor 2009 voor 40 procent dekte, kocht de regering sinds juli zogenaamde put-opties. Deze gaven het recht de olie tegen een vaste waarde, in dit geval 70 dollar per vat, te verkopen. Zakte de prijs onder dat niveau, dan bleef de begroting gedekt; als de marktprijs zou stijgen, dan leed Mexico verlies. Volgens een bekendmaking van Pemex was de prijs van olie op dat moment bijna 42 dollar per vat.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hooggerechtshof handhaaft abortusregeling Mexico-Stad

Het hooggerechtshof van Mexico bepaalde op 28 augustus 2008 dat de door Mexico-Stad uitgevaardigde abortusregelgeving die vruchtafdrijving in de eerste drie maanden in alle gevallen mogelijk maakte, niet in strijd was met de grondwet. De kwestie was aan het hof voorgelegd door onder meer de Nationale Mensenrechtencommissie (CNDH), omdat deze tegenstrijdigheden meende te zien met andere medische wetten.
Voorstanders van de regeling meenden dat het besluit de weg opende voor andere lokale autoriteiten in Mexico, en zelfs voor andere landen in Latijns-Amerika, om een soepeler abortusbeleid te voeren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bijna alle illegale wapens in Mexico komen uit de VS

Directeur Michael Sullivan van het Amerikaanse Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives (ATF) vertelde op 11 augustus 2008 dat rond de 90 procent van de in Mexico gevonden illegale wapens afkomstig was uit de VS. De herkomst van het wapentuig werd door Mexico en de Verenigde Staten nagegaan om de illegale stroom van vuurwapens van noord naar zuid te stoppen. De wapens bleken vaak gesmokkeld te zijn vanuit het zuiden van Californië en de staten Arizona, Texas en New Mexico.

Emigratie van Mexicanen naar VS sterk gedaald

In een op 20 november 2008 gepresenteerd regeringsrapport kwam naar voren dat de emigratie van Mexicanen naar de Verenigde Staten de laatste twee jaar met 42 procent was afgenomen. Eén van de redenen was de

economische crisis bij de noorderburen, waardoor velen vreesden geen werk te zullen vinden. Daarnaast schrokken de door de Amerikanen sterk opgevoerde grenscontroles veel emigranten af.
De afname had grote gevolgen voor Mexico, want het totaal van de stortingen van vertrokken landgenoten – na de olieproductie de belangrijkste bron van inkomsten – viel sterk terug.

Data van bureau voor statistiek bevestigen trend

Het Instituto Nacional de Estadística y Geografía (INEGI) bevestigde in februari 2009 de genoemde trend. De netto emigratie – het aantal Mexicanen dat het land had verlaten min het aantal dat was teruggekeerd – was in de periode augustus 2007-augustus 2008 gedaald tot 204.000. Voor dezelfde periode een jaar eerder was het cijfer 450.000 – de daling was dus nog sterker dan de regering aanvankelijk had meegedeeld, namelijk meer dan 50 procent. Het aantal teruggekeerde Mexicanen was min of meer gelijk gebleven, maar minder landgenoten zochten hun geluk in de Verenigde Staten. Omdat het INEGI zowel de legale als illegale migratie in de cijfers opnam, waren deze gebaseerd op kwartaalonderzoeken in huishoudens.
Geschat werd dat 11,8 miljoen Mexicanen in de VS woonden. Velen van hen hadden zich daar definitief gevestigd.

(Vorige berichten pagina 457/3 - 2008)

VERENIGDE STATEN

BINNENLAND

Kandidaat-ministers trekken zich terug

In januari en februari 2009 trokken vier kandidaat-ministers en andere topambtenaren die door president Barack Obama waren genomineerd, zich terug. In de meeste gevallen deden zij dat omdat hen corruptie of belastingfraude werd verweten.
Voor Obama, die 'schoon' bestuur hoog in het vaandel had staan, was dit een blamage. Eind februari was zijn regering nog niet compleet. De eerste was Bill Richardson, gouverneur van New Mexico. Hij zou minister van Handel worden, maar trok zich op 4

januari terug omdat justitie wilde uitzoeken of hij zich schuldig had gemaakt aan corruptie. Want een bedrijf dat zijn verkiezingscampagne had medegefinancierd, had een lucratieve opdracht gekregen van de staat New Mexico. Richardson beweerde dat hij schone handen had, maar trok zich toch terug omdat het onderzoek zijn werk als minister kon bemoeilijken.
De tweede die in de problemen kwam was Tim Geithner, die maar net voordat Obama hem nomineerde als minister van Financiën een belastingschuld van 32.000 dollar (ca. 24.700 euro) had afbetaald. Dertig Republikeinse senatoren weigerden daarom om hem als minister te aanvaarden, maar omdat de rest van de Senaat dat wel deed mocht hij toch worden beëdigd.
Op 3 februari trok Nancy Killefer, die als begrotingsexpert zou gaan bekijken op welke posten de regering kon bezuinigen, zich terug. Ook zij bleek problemen te hebben met de belastingdienst. Het ging hier om minder dan duizend dollar.

Tom Daschle wordt geen minister

De meest prominente kandidaat die zich, op 3 februari, terugtrok was Tom Daschle. Hij zou als minister van Volksgezondheid het zorgstelsel hervormen en de hele bevolking aan een ziektekostenverzekering helpen, een van de belangrijkste verkiezingsbeloftes van Obama.
Daschle was van 1978 tot 2005 lid van het Congres. De laatste tien jaar daarvan was hij voorman van de Democraten in de Senaat. Hij was een vertrouweling van Obama en had geholpen diens verkiezingscampagne tot een succes te maken.
Na zijn vertrek uit de Senaat had hij miljoenen verdiend als beleidsadviseur annex lobbyist voor de zorgsector. Volgens critici had hij in die periode 128.000 dollar te weinig belasting betaald. Ook werd hem een te luxe levensstijl verweten, onder andere omdat hij in een Cadillac met chauffeur reed die zijn werkgever voor hem betaalde.
Daschle had als Congreslid een bijzonder uitgebreid netwerk opgebouwd in politiek Washington, dat uitermate nuttig geweest zou zijn voor de regering. Obama had hem steeds gesteund, ook toen hij al onder vuur lag vanwege de belastingzaak. Toen Daschle uiteindelijk uit eigen beweging opstapte, zei de nieuwe president dat hij het 'verknald' had en in het vervolg beter zou opletten wie hij nomineerde voor hoge functies.

Nieuwe kandidaat-minister van Handel trekt zich terug

De Republikeinse senator Judd Gregg trok zich op 13 februari terug als kandidaat-minister van Handel. Aanvankelijk had hij de nominatie wel aanvaard, maar hij zei dat hij zich had bedacht omdat zijn Republikeinse politieke opvattingen te ver aflagen van de koers die Obama, een Democraat, wilde aanhouden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Lichte economische groei in 2008

Handelstekort slinkt

Het handelstekort van de Verenigde Staten nam in 2008 met 3,3 procent af ten opzichte van 2007 en kwam uit op 677 miljard dollar (ca. 480 miljard euro op 31 december 2008). Dit werd op 11 februari 2009 bekend.
Het tekort was afgenomen omdat de consumentenbestedingen in het derde kwartaal met 3,8 en in het vierde kwartaal met 4,3 procent waren teruggelopen, waardoor er minder geïmporteerd hoefde te worden. Ook het bedrijfsleven had minder behoefte aan importproducten.
De export van goederen en diensten was weliswaar ook ingezakt, in het vierde kwartaal zelfs met 23,6 procent, maar over heel 2008 was dit gemiddeld minder snel gegaan dan de afname van de importen.

Economie krimpt

Het ministerie van Handel maakte op 27 februari 2009 bekend dat de economie in het laatste kwartaal van 2008 met 6,2 procent was gekrompen. Over heel 2008 was ze met 1,1 procent gegroeid. De malaise werd geheel geweten aan de kredietcrisis, die een stagnatie van de economische bedrijvigheid had veroorzaakt.
Door de afname van de bestedingen waren de prijzen in het vierde kwartaal met 4,1 procent gedaald, nadat ze in het derde kwartaal nog met 4,5 procent waren gestegen. De gemiddelde inflatie lag in 2008 op 3,3 procent.

Nieuw stimuleringspakket voor de economie

President Barack Obama zette op 17 februari 2009 zijn handtekening onder een pakket stimuleringsmaatregelen, bedoeld om de door de kredietcrisis getroffen economie een extra impuls te geven. Met de maatregelen was 787 miljard dollar (ca. 616,2 miljard euro) gemoeid en daarmee was het de duurste economische reddingsactie uit de Amerikaanse geschiedenis. Het ging hier om extra bestedingen, naast de reguliere rijksbegroting.

Republikeinen zijn tegen

De maatregel, die officieel de 'Wet voor Amerikaans Herstel en Herinvestering' heette, was eerder in februari door het Congres goedgekeurd. In de Senaat hadden slechts drie Republikeinen voor gestemd en in het Huis van Afgevaardigden niet één. Het was dus volledig te danken aan de Democratische meerderheid dat het plan was aangenomen.
De Republikeinen waren vooral tegen omdat de belastingverlagingen die deel uitmaakten van het pakket van maatregelen, in hun ogen niet ver genoeg gingen. Ook hadden ze bedenkingen omdat de regering het gehele bedrag van 787 miljard dollar moest lenen, waardoor toekomstige generaties zouden worden opgezadeld met een hoge staatsschuld.

Behoud van werkgelegenheid

Het belangrijkste doel van de reddingsoperatie was het behoud van werkgelegenheid. Met het geld konden volgens Obama meer dan 3,5 miljoen banen worden geschapen of behouden.
Door de kredietcrisis en de vele faillissementen die daarvan het gevolg waren, waren sinds december 2007 zeker 3,7 miljoen arbeidsplaatsen verloren gegaan. Sinds december 2008 raakten maandelijks meer dan een half miljoen mensen hun baan kwijt. In februari 2009 lag het werkloosheidspercentage op 8,1 procent van de beroepsbevolking.

Belastingverlagingen

Van het uitgetrokken bedrag zou 286 miljard worden gebruikt om de inkomstenbelastingen te verlagen voor alle Amerikanen, behalve de rijkste 5 procent. Deze maatregel was bedoeld om de consument te bewegen tot het doen van grotere uitgaven. Dit was belangrijk omdat de burgers daar vanwege de crisis terughoudend in waren, ter-

wijl de economie voor twee derde afhankelijk was van binnenlandse consumentenbestedingen.
Verder kreeg het bedrijfsleven enkele fiscale voordelen en gingen de belastingen op koopwoningen en auto's omlaag, in de hoop dat de ingezakte markten voor die twee dan zouden aantrekken.
Er ging 120 miljard naar de ontwikkeling van de infrastructuur, vooral wegenbouw en projecten voor het opwekken van duurzame energie. Ook ging er geld naar de zorg, onderwijs, hulpprogramma's voor minderbedeelden, ouderen en gehandicapten en naar noodlijdende deelstaten en gemeentes.

'Maatregel is onvoldoende'

In zijn wekelijkse radiopraatje zei Obama op 21 februari dat het stimuleringspakket alleen onvoldoende was om de economie weer op de rails te krijgen. Om de nadelige gevolgen van de kredietcrisis te elimineren was het volgens hem ook nodig om iets te doen tegen de dalende huizenprijzen en de snelle toename van de executieverkopen van woningen. Ook diende er een ingrijpende hervorming te komen van de controleorganen die toezicht hadden moeten houden op de financiële sector, maar dat volgens de president onvoldoende hadden gedaan. Verder moest het bankwezen weer gezond gemaakt worden.
Om dit laatste te realiseren presenteerde minister Tim Geithner van Financiën in februari een plan om 2 biljoen dollar in de financiële sector te pompen. De details moesten nog worden uitgewerkt.

'Fiscale noodtoestand' in Californië voorbij

De 'fiscale noodtoestand', die gouverneur Arnold Schwarzenegger van Californië op 1 december 2008 had afgekondigd, werd op 19 februari 2009 opgeheven.

Californië stevende af op faillissement

Californië – de achtste economie ter wereld en qua inwonertal de grootste staat van de Verenigde Staten – kampte met een snel oplopend begrotingstekort omdat het vanwege de kredietcrisis veel minder belastinggeld inde dan verwacht. Om een faillissement van de staat te voorkomen werden duizenden ambtenaren ontslagen of met onbetaald verlof gestuurd, kwamen infrastructurele projecten stil te liggen, stelde de belastingdienst teruggaven uit, moesten studenten en gehandicapten weken op hun beurzen en uitkeringen wachten en werden leveranciers van de lokale overheid niet uitbetaald.

Republikein stemt mee met Democraten

Schwarzenegger had de 'noodtoestand' afgekondigd omdat het lokale parlement in Sacramento er niet in slaagde een oplossing te vinden. De Republikeinen wilden ingrijpend snijden in de overheidsuitgaven, maar de Democraten voelden meer voor belastingverhogingen. Deze laatsten hadden de steun van slechts één Republikeinse senator nodig om hun plan door te voeren, maar vonden niemand bereid met hen mee te stemmen.

Om hen te dwingen hun partijpolitieke verschillen te overbruggen, sloot Senaatsvoorzitter Darrell Steinberg alle senatoren op 17 februari op in de Senaat. Ze mochten pas weer gaan, als er een oplossing was. Die kwam er op 19 februari, toen één Republikein zich bereid toonde om met de Democraten mee te stemmen. Hun plan hield in dat de belastingen omhoog zouden gaan. Daarnaast zou de staat 15 miljard dollar (ca. 11,7 miljard euro) bezuinigen op onderwijs, zorg en sociale zekerheid.
Later die dag hief Schwarzenegger de 'fiscale noodtoestand' op.

President Obama wil tekorten op begroting aanpakken

President Barack Obama van de Verenigde Staten presenteerde op 26 februari 2009 de hoofdlijnen van zijn begroting voor het fiscale jaar 2009-2010, dat op 1 oktober zou beginnen. Ook sprak hij zijn zorgen uit over het snel oplopende begrotingstekort.

Meer geld naar Defensie

Obama wilde in het volgende fiscale jaar 3,55 biljoen dollar (bijna 2,8 biljoen euro) uitgeven. Hij reserveerde 663,7 miljard voor Defensie, een stijging met 1,5 procent. Van dit bedrag was ruim 130 miljard bestemd voor de oorlogen in Afghanistan en Irak. Ook wilde hij 600 miljard uittrekken om alle Amerikanen in tien jaar tijd aan een ziektekostenverzekering te helpen en een geleidelijke overstap te maken van fossiele naar duurzame energiebronnen.
Obama zou vermoedelijk in april met nadere details komen.

Begrotingstekort loopt snel op

De president deelde ook mede dat het begrotingstekort over het lopende fiscale jaar zou uitkomen op naar schatting 1,75 biljoen dollar (ca. 1,37 biljoen euro). Dit was 12,3 procent van het bbp of bijna 50 procent van de overheidsuitgaven en het grootste tekort sinds de Tweede Wereldoorlog. Van het genoemde bedrag had Obama 1 biljoen dollar 'geërfd' van de regering van zijn voorganger George W. Bush, die in januari de macht had overgedragen. Het tekort was onder Bush zo ver opgelopen omdat de federale overheid had geprobeerd de economische crisis te bestrijden door de overheidsuitgaven fors te verhogen, in het derde kwartaal met 13,8 en in het vierde kwartaal met 6,7 procent.
Obama achtte het mogelijk het tekort in 2009-2010 terug te dringen tot 1,17 biljoen dollar. Hij ging ervan uit dat de economie in 2009 met 1,2 procent zou krimpen en in 2010 met 3,2 procent zou groeien. Analisten waarschuwden dat deze voorstelling van zaken te rooskleurig was.
In het fiscale jaar 2007-2008 hadden de Verenigde Staten nog te maken met een begrotingstekort van 438 miljard, 3,1 procent van het bbp. Dat bedrag werd toen door analisten al alarmerend hoog genoemd.

Obama wil tekort terugdringen

Het was Obama's ambitie om het begrotingstekort in vier jaar tijd terug te dringen tot 533 miljard, ongeveer 3 procent van het geschatte bbp in 2013.
De in februari 2009 door Obama aangekondigde beëindiging van de oorlog in Irak in 2010 zou een besparing van 170 miljard per jaar opleveren. Daarnaast moesten de banken die in 2008 en 2009 financiële injecties hadden gekregen weer gezond worden gemaakt. De miljarden die zij van de staat hadden ontvangen, konden zij dan met rente terugbetalen. Verder wilde Obama bezuinigen door de door president Bush doorgevoerde belastingverlagingen voor de hogere inkomens terug te draaien, subsidies voor grote landbouwbedrijven af te bouwen en weinig effectieve onderwijsprogramma's af te schaffen.

Verenigde Staten

JUSTITIE

Twintig jaar gevangenisstraf wegens voorbereiding terroristische aanslagen

Een rechtbank in Columbus, Ohio, veroordeelde Christopher Paul op 26 februari 2009 tot twintig jaar gevangenisstraf. De tot de islam bekeerde Amerikaan zou zich begin jaren negentig van de twintigste eeuw hebben aangesloten bij het internationale terreurnetwerk al-Qaida. Paul had schuld bekend.

Plannen voor aanslagen in de VS

Paul zou in de Verenigde Staten mensen hebben gerekruteerd voor een heilige oorlog en in Duitsland trainingen hebben gegeven aan een terroristische cel die aanslagen op Amerikaanse toeristen en faciliteiten buiten de VS zou hebben beraamd.
In 2002 zou hij in de VS met twee anderen hebben gesproken over de mogelijkheid om aanslagen in dat land te plegen. Het ging hier om Iyman Faris, die tot twintig jaar was veroordeeld nadat hij in 2003 had toegegeven dat hij de Brooklyn Bridge in New York City wilde opblazen. De ander was Nuradin Abdi, die in 2007 tien jaar cel had gekregen omdat hij een aanslag wilde plegen op een winkelcentrum in Ohio.

GEZONDHEID EN ZORG

Meer Amerikaanse kinderen verzekerd

President Barack Obama van de Verenigde Staten ondertekende op 5 februari 2009 een wet die het State Children's Health Insurance Program (SCHIP) – een programma van de overheid dat kinderen uit relatief arme gezinnen aan ziektekostenverzekeringen hielp – uitbreidde. Het aantal via de staat verzekerde kinderen kon hierdoor oplopen van zeven naar elf miljoen. Ongeveer de helft van deze 4 miljoen 'nieuwkomers' was overigens al verzekerd via de werkgever van een van de ouders.
De maatregel ging 32,8 miljard dollar (ca. 25,3 miljard euro) kosten en werd deels gefinancierd door een verhoging van de accijnzen op tabak.
De uitbreiding van het SCHIP was in 2007 ook al door het Congres aanvaard, maar Obama's voorganger George W. Bush had er in oktober van dat jaar zijn veto over uitgesproken.

MILITAIRE ZAKEN

Foto's van doodskisten mogen worden getoond

Het Pentagon maakte op 27 februari 2009 bekend dat de media in het vervolg foto's en filmbeelden mochten tonen van doodskisten van Amerikaanse militairen die in het buitenland waren omgekomen. Zij hadden daarvoor echter wel toestemming van de nabestaanden nodig. Beelden van uitvaartdiensten op de nationale militaire begraafplaats Arlington in Virginia mochten al langer met toestemming van de familie worden getoond.
Het verbod om beelden van doodskisten van gesneuvelde militairen te tonen was bij het begin van de Perzische Golfoorlog [de tweede Golfoorlog heet tegenwoordig officieel de Perzische Golfoorlog] in 1991 ingesteld, volgens critici omdat het publiek zich tegen de oorlog kon keren als het te nadrukkelijk met de dodelijke slachtoffers ervan werd geconfronteerd.

Gros van Amerikaanse troepen verlaat binnen anderhalf jaar Irak

President Obama kondigde op 27 februari 2009 vanuit de Marine Corps Base in North Carolina aan dat de Verenigde Staten binnen achttien maanden het merendeel van hun gevechtstroepen zouden terugtrekken uit Irak.

'Irak beslist over eigen toekomst'

Er waren op dat moment honderdveertigduizend Amerikaanse militairen in Irak gelegerd. In augustus 2010 moest dat zijn teruggebracht tot maximaal vijftigduizend. Die troepen zouden dan uitsluitend het Iraakse leger ondersteunen, helpen bij de wederopbouw en zich bezighouden met antiterroristische operaties. Irak zou in het vervolg zelf over zijn toekomst beslissen, zei Obama.

De president gaf toe dat Irak nog geen stabiele natie was en dat er nog altijd anti-Amerikaanse elementen actief waren. Volgens hem was het echter ondoenlijk om het hele land te beveiligen tot het in staat was de eigen zaken te regelen, al was het alleen al omdat dit een te grote druk op het Amerikaanse leger en de Amerikaanse schatkist legde.

Egypte

Meer troepen naar Afghanistan

Naar Afghanistan wilde Obama juist 17.000 extra manschappen sturen. De Amerikaanse troepenmacht zou dan met ruim 40 procent worden vergroot tot 55.000.
Dit zou nodig zijn omdat de veiligheidssituatie er snel verslechterde en ook buurland Pakistan steeds meer in de greep kwam van de opstandige organisaties die in Afghanistan actief waren. Het ging hier om de moslimfundamentalistische Taliban en het internationale terreurnetwerk al-Qaida.
Generaal David McKiernan, de opperbevelhebber van de International Security Assistance Force (ISAF), de door de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) geleide stabilisatiemacht in Afghanistan, had Obama om dertigduizend extra manschappen gevraagd.

(Vorige berichten pagina 89/3 e.v. - 2009)

EGYPTE

BINNENLAND

Zoon van al-Qaidaleider Osama bin Laden uitgezet

De zevenentwintigjarige zoon van Osama bin Laden, de gezochte leider van het terroristische netwerk al-Qaida, werd op 9 november 2008 door de Egyptische autoriteiten uitgezet naar Qatar. Omar Osama bin Laden had samen met zijn tweeënvijftigjarige vrouw Zaina Mohamed Al-Sabah, een Britse die oorspronkelijk Jane Felix-Browne heette, achtereenvolgens politiek asiel aangevraagd in Groot-Brittannië en Spanje. Beide landen weigerden dat. Nadat Spanje het tweede verzoek op 5 november had afgewezen, vertrok het paar naar Egypte. Dat ontzegde hen echter ook de toegang.
Omar Osama bin Laden, die zei zijn vader sinds 2000 niet meer te hebben gesproken, achtte zich in levensgevaar in het Midden-Oosten en had daarom zijn toevlucht tot Europa gezocht. Hij was tegenstander van geweld en in een samen met zijn vrouw opgestelde verklaring viel te lezen: 'Omar is een onschuldige jongeman die nooit deelnam aan enige geweldsdaad. Zijn enige wens is om de rest van zijn leven in vrede te leven.' Door de familieband bleven autoriteiten hem echter zien als een veiligheidsrisico.

Egypte

Egyptische politiek dissident Ayman Nour vrijgelaten

De Egyptische politiek dissident Ayman Nour werd op 18 februari 2009 vrijgelaten. Hij was bij de presidentsverkiezingen van september 2005 tegenkandidaat namens de Partij van de Toekomst (HG) van het Egyptische staatshoofd Hosni Mubarak. Die verkiezingen werden alom als oneerlijk beschouwd. Op 24 december dat jaar werd hij veroordeeld tot vijf jaar celstraf wegens valsheid in geschrifte, hetgeen sloeg op de vermeende vervalsing van handtekeningen bij het laten registreren van zijn partij het jaar daarvoor. Na zijn vrijlating verklaarde Nour tegenover journalisten vastbesloten te zijn zijn vroegere werk voort te zetten: 'Ik zal absoluut mijn politieke activiteit hervatten. (...) Ik ben gereed om in dit land veranderingen op gang te brengen.'
De openbaar aanklager stelde in een verklaring dat de vierenveertigjarige Nour om gezondheidsredenen was vrijgelaten. Hij had tijdens de gevangenschap zijn beklag gedaan over hart- en oogproblemen en zijn vrouw had om die reden bij de Egyptische rechterlijke macht op vrijlating aangedrongen. Daarnaast speelde mogelijk een rol dat Egypte een gebaar wilde maken naar de Verenigde Staten – waar de maand ervoor de nieuwe president Barack Obama was beëdigd -, met welk land de verstandhouding de laatste jaren mede door de gevangenzetting van Nour onder spanning was komen te staan. De voormalige Amerikaanse president George W. Bush had in juni 2007, in het kader van zijn streven naar democratische hervormingen in het Midden-Oosten, Nour in een toespraak in Tsjechië bij naam genoemd. En in 2008 stelde het Amerikaanse Congres voorwaarden aan militaire steun, waaronder de bescherming van mensenrechten. In augustus dat jaar had Nour zich per brief tot – toen nog presidentskandidaat – Obama gewend om aan te dringen op steun voor een democratisering in Egypte. Want Obama 'belichaamt de dromen van Arabische hervormers voor democratie en verandering', zo stelde hij.

De vrijlating van Nour bood mogelijk een gelegenheid de eenheid binnen de HG te herstellen. Nog in november 2008 was het tot een confrontatie rond het partijgebouw gekomen tussen zijn aanhangers en die van Moussa Mustafa Moussa, een regeringsgezinde kandidaat die het leiderschap opeiste. Degenen die Nour steunden vormden tijdens diens detentie een stroming rond zijn echtgenote Gamila Ismail.

Dode en gewonden door ontploffing in Egyptische bazaar

De Khan el-Khalili bazaar, een populaire toeristische bestemming in de hoofdstad Caïro, werd op 22 februari 2009 opgeschrikt door een bomexplosie. Daarbij kwam een Franse tiener om het leven en raakten 24 anderen gewond. De zelfgemaakte bom was volgens de Egyptische autoriteiten verpakt in een plastic fles met buskruit en spijkers en tot ontploffing gebracht door een timer van een wasmachine. In het verleden was al eens vaker van deze methode gebruik gemaakt. De daders werden gezocht in kringen van een kleine, voorheen onbekende groep.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Financiële crisis leidt tot verminderde inkomsten uit tolgelden Suezkanaal

Admiraal Ahmed Ali Fadel, voorzitter van de Suez Kanaal Autoriteit en voormalig bevelhebber van de Egyptische marine, vroeg op 5 januari 2009 aandacht voor de gevolgen die de financiële crisis en de daaruit voorvloeiende aantasting van de internationale handel had voor de inkomsten uit tolgelden die werden geheven op schepen die het Suezkanaal passeerden. Containerschepen moesten daarvoor omgerekend zo'n 112.000 euro betalen, waardoor dit een belangrijke bron van inkomsten was voor de Egyptische staat. Over heel 2008 lag het totaalbedrag aan tolheffingen op een recordbedrag van 3,8 miljard euro. Deze inkomsten waren echter in het laatste kwartaal met 1,4 procent gedaald ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. In november en december bedroeg de afname zelfs 10 respectievelijk 6,5 procent. Fadel stelde dat deze tendens zich versterkt zou blijven voortzetten.

De crisis was overigens niet de enige oorzaak van het afnemend verkeer door het 160 kilometer lange Suezkanaal. Ook de piraterij in de Golf van Aden en voor de kust van Somalië speelde daarbij een rol. Volgens Fadel was deze factor echter maar voor 10 procent van de afname verantwoordelijk.

Meer tekenen van economische neergang

Dat Egypte ook anderszins door de crisis was getroffen, bleek in februari uit nieuwe economische data. De laatste drie jaar kende het land groeipercentages van gemiddeld 7 procent, hetgeen werd toegeschreven aan overheidsmaatregelen ter ondersteuning van de banksector, belastingverlagingen, privatisering van staatsbedrijven en het aantrekken van meer investeerders. In het tweede kwartaal van het fiscale jaar 2008-2009 echter zakte de groei terug naar 4,1 procent. Ook werd een terugval van vooral het Europese toerisme verwacht, omdat westerlingen vaker terugdeinsden voor dure uitgaven. In februari 2009 verlaagde de centrale bank de rente op interbancaire leningen met 1 procentpunt naar 12,5 procent, in de hoop dat er meer bereidheid zou zijn tot het verstrekken van onderlinge leningen.
Op 16 februari verklaarde premier Ahmed Nazif dat het economische hervormingsproces dat Egypte de laatste jaren zulke voordelen had gebracht, zou worden voortgezet.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Piramide van 4.300 jaar oud ontdekt

De Egyptische minister van Cultuur Farouk Hosni maakte op 11 november 2008 bekend dat in Sakkara, ongeveer 30 kilometer ten zuiden van de hoofdstad Caïro, een piramide was ontdekt waarvan de ouderdom werd geschat op 4.300 jaar. Sakkara was een necropolis, een grote begraafplaats ofwel dodenstad, van 2700 v. Chr. die bekend was door de wereldberoemde trappiramide.
Aangenomen werd dat de ontdekte vijf meter hoge piramide destijds werd gebouwd voor koningin Sesheshet. Zij was de laatste koningin van het Egyptische Oude Rijk (ca. 2639 - 2216 v.Chr) en leefde tussen ongeveer 2323 en 2291 v.Chr. De piramide zou toen vijftien meter hoog zijn geweest.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Egypte doodt volgens mensenrechtenorganisatie Afrikaanse immigranten

De Egyptische politie aan de grens met Israël heeft sinds juni 2007 tenminste 33 Afrikaanse migranten en vluchtelingen, onder wie ook een zwangere vrouw, doodgescho-

ten. Dat meldde de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) in een op 12 november 2008 verschenen rapport.
Volgens Egypte, dat nooit cijfers over aantallen doden aan de grens had verstrekt, waren er voor de beweringen van HRW geen bewijzen. Als er doden vielen hing dat volgens de autoriteiten samen met de bestrijding van terrorisme en smokkel en werd er dan 'uit zelfverdediging' geschoten. HRW sprak echter over gedode migranten die allen onbewapend waren. Ze drong aan op stopzetting van deze praktijken en een onderzoek naar de toedracht van hun dood. HRW bekritiseerde tevens Israël dat degenen die illegaal de grens overstaken naar Egypte terugstuurde, waar zij gevangen konden worden gezet of uitgezet naar landen die de mensenrechten schonden.
In 2008 bedroeg het aantal mensen dat pogingen deed illegaal de grens over te steken meer dan honderd per dag. Een van de redenen waarom zij hun toevlucht zochten in Israël, was de armoede in Egypte. Maar ook het vermeende racisme onder de Egyptische bevolking speelde een rol, in het bijzonder jegens 'zwarte Afrikanen' uit Soedan. In december 2005 had de politie hard opgetreden tegen Soedanezen die een protestkampement hadden ingericht in een welvarende wijk in de hoofdstad Caïro. Daarbij kwamen toen 27 mensen om het leven, onder wie 11 kinderen. Na een regeringsonderzoek gingen de betrokken politiefunctionarissen vrijuit.

Vrouwenmishandeling in Egypte wijdverbreid

Het bureau voor de statistiek CAPMAS maakte op 19 november 2008 cijfers bekend die lieten zien dat Egyptische vrouwen veelvuldig het slachtoffer waren van huiselijk geweld door hun echtgenoten. Van alle getrouwde vrouwen in de leeftijd van 15 tot 49 jaar werd 47 procent onderworpen aan fysiek misbruik en 7 procent werd slachtoffer van verkrachting. Onder hen was veel vaker dan gemiddeld sprake van suïcidale gedachten en zelfmoordpogingen. De studie van CAPMAS verscheen aan de vooravond van de jaarlijkse Internationale Dag van de Uitbanning van Geweld tegen Vrouwen, die in 1999 door de Verenigde Naties voor 25 november was uitgeroepen.
Huiselijk geweld was in de Egyptische wetgeving strafbaar gesteld, maar de politie was weinig geneigd om in te grijpen in wat als een privéaangelegenheid werd gezien. Nahed Abu el-Qumsan, die het Egyptische Centrum voor Vrouwenrechten (ECWR) leidde, vatte het probleem aldus samen: 'Als een vrouw klaagt, zou dat als een misdrijf worden beschouwd. Maar als ze het niet doet, wordt haar man niet bestraft.'

Militaire rechtbank veroordeelt deelnemers aan voedselrellen

Op 15 december 2008 veroordeelde een staatsveiligheidsrechtbank in de stad Tanta 22 mensen op basis van de Egyptische noodwetgeving tot gevangenisstraffen van drie tot vijf jaar. Zij kregen hun straf vanwege betrokkenheid bij de voedselrellen van 6 en 7 april van dat jaar in de noordelijke industriestad Mahalla al-Kobra. Daarbij vielen drie doden en tientallen gewonden, terwijl honderden arrestaties werden verricht. De meeste verdachten, van wie er overigens 27 werden vrijgesproken, waren arbeiders van Egypte's grootste textielfabriek in Mahalla.
Zowel de Egyptische Organisatie voor de Mensenrechten (EOHR) als Amnesty International (AI) pleitten voor het niet langer berechten van burgers door militaire rechtbanken. Zij drongen aan op heropening van het proces voor een civiele rechtbank.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Egypte intensiveert controle op smokkel naar de Gazastrook

Eind januari 2009 werd een begin gemaakt met verscherpte controle via camera's en bewegingssensoren op Palestijnse wapensmokkel vanuit Egypte naar de Gazastrook. Egypte deed dat met hulp van expertise en financiële steun vanuit Duitsland, Frankrijk en de Verenigde Staten.

Israël had in december en januari oorlog gevoerd tegen Gaza, waar de radicale Hamasbeweging de macht had. Als voorwaarde voor handhaving van het daarop volgende bestand had Israël een scherpere controle geëist op de tunnels waar doorheen wapens naar de Gazastrook konden worden gesmokkeld. De Palestijnen in Gaza daarentegen verdedigden het behoud van de tunnels door te wijzen op de noodzaak zich van eerste levensbehoeften te voorzien. De bevolking leed er onder een chronisch gebrek aan met name voedsel en medicijnen omdat de grenzen van Gaza met zowel Israël als Egypte gesloten bleven. De twee landen trokken hierin één lijn: Israël bombardeerde de tunnels tijdens en na de oorlog en Egypte had de gewoonte ze op te blazen.

Journalist-politicus veroordeeld voor illegale oversteek

Een Egyptische militaire rechtbank veroordeelde op 11 februari de journalist en secretaris-generaal van de verboden (islamitische) Socialistische Arbeiderspartij Magdy Ahmed Hussein tot twee jaar gevangenisstraf en een boete van 5.000 Egyptische ponden (ca. 700 euro). Hij was op 31 januari gearresteerd, toen hij via een tunnel terug wilde keren naar Egypte, nadat hij eerder illegaal via de tunnel de Gazastrook binnen was gekomen.
De uitspraak ontlokte advocaten en mensenrechtengroeperingen felle kritiek. Het werd Hussein niet toegestaan zich door een advocaat te laten bijstaan. Bovendien veroordeelden zij de berechting van een burger voor een militaire rechtbank. Tegen de uitspraak kon ook geen beroep worden aangetekend.

(Vorige berichten pagina 576/1 - 2008)

JORDANIË

BINNENLAND

Premier Dahabi brengt wijzigingen in zijn kabinet aan

Op 23 februari 2009 presenteerde de Jordaanse premier Nader Dahabi aan koning Abdullah II zijn nieuwe regering, waarin een deel van de ministers uit zijn in november 2007 gevormde kabinet werd vervangen of van portefeuille wisselde.
Nasser Judeh zou Salah al-Bashir vervangen op Buitenlandse Zaken en droeg zijn huidige post Media en Communicatie over aan Nabil Sharif, op dat moment hoofdredacteur van het Arabischtalige dagblad *Al-Dustour*. De laatste werd tevens in plaats van Judeh regeringswoordvoerder. Verder werd minister van Binnenlandse Zaken Eid al-Fayez vervangen door Nayef Qadi, die deze functie al eerder bekleedde. Ook werd een nieuw ministerie van Politieke Zaken gevormd, dat werd geleid door de links georiënteerde politiek activist Mussa Maayta.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Jordaanse koning kondigt economische maatregelen aan

Koning Abdullah II maakte in een redevoering voor het Jordaanse parlement op 5 oktober 2008 een serie economische maatregelen bekend om investeringen te stimuleren en de inflatie onder controle te krijgen. Daartoe zou de belastingwetgeving hervormd worden. Daarnaast kondigde hij de verhoging aan van het minimumloon, dat op dat moment op rond de 155 dollar (ca. 113 euro) per maand lag.
In september waren cijfers bekend geworden over het hoge inflatiepercentage van Jordanië, alsmede over de werkloosheid. In de periode januari-augustus 2008 bereikte de inflatie een niveau van 14,9 procent. Dit werd veroorzaakt door de stijging van de prijzen voor olie, elektriciteit en voedingsmiddelen. De werkloosheid lag op 14,3 procent, hoewel het volgens onafhankelijke schattingen reëler was uit te gaan van 25 procent.

Regering en centrale bank nemen maatregelen tegen financiële crisis

Bankdeposito's tot eind 2009 gegarandeerd

Premier Nader Dahabi verklaarde op 23 oktober 2008 tijdens een bijeenkomst met topbestuurders van de 23 in Jordanië actieve banken dat zijn regering tot eind 2009 alle banktegoeden zou garanderen. Daar zou geen maximumbedrag voor worden ingesteld. Tegelijkertijd benadrukte hij dat het banksysteem voldoende liquiditeit bezat en kredietfaciliteiten geen gevaar liepen. De Jordaanse banken hadden zijns inziens voldoende bewezen opgewassen te zijn tegen 'externe financiële schokken'.

Centrale bank verlaagt rentepercentages

De optimistische bewoordingen van de premier namen niet weg dat de Jordaanse beurskoersen in 2008 flink gedaald waren. Een ander teken dat het land door de financiële crisis was getroffen, was de drastische daling van het aantal autoverkopen in de zogeheten vrije zones. Dat waren gebieden waar belastingvrij goederen konden worden gekocht en verkocht.
De centrale bank besloot met ingang van 2 december de rente op geldleningen te verlagen met 0,5 procentpunt. De maatregel was eind november voorafgegaan door een verlaging van zowel de discontorente als de reporente (twee varianten op de rente waartegen banken bij de centrale bank geld kunnen lenen) tot respectievelijk 6,25 procent en 6 procent. Ook de vereiste reserve aan bankdeposito's ging omlaag, naar 9 procent. Deze maatregelen waren erop gericht het lenen te stimuleren en meer financiële middelen voor de banken vrij te maken.

Investeringsmaatschappij lanceert groot economisch project

Premier Dahabi en Al Maabar International Investments maakten op 26 februari 2009 plannen bekend voor het grootste onroerendgoed- en toerismeproject dat ooit in Jordanië was gelanceerd en waar 10 miljard dollar (ca. 7,8 miljard euro) mee was gemoeid. Al Maabar was een joint venture tussen een investeringsmaatschappij en vijf ontwikkelaars van onroerend goed in Abu Dhabi, een van de Verenigde Arabische Emiraten. Het project heette Marsa Zayed, naar de in 2004 overleden voormalige president van de Emiraten, sjeik Zayed bin Sultan al-Nahayan. Het zou halverwege 2010 van start gaan en besloeg een oppervlakte van 3,2 vierkante kilometer in het vakantieoord Akaba. Het bestond uit een combinatie van detailhandel en bedrijfsregio's, hoogbouwwoningen, hotels en een scheepvaartterminal.
Jordanië was zeer afhankelijk van buitenlandse investeringen, die echter terugliepen door de sterk verminderde mogelijkheden om geld te lenen als gevolg van de financiële wereldcrisis. De economische groei werd voor 2009 geraamd op 3 procent, tegen 5,2 procent in 2008. Toerisme vormde voor het land een belangrijke inkomstenbron, maar dit liep eveneens terug.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Marteling blijft volgens mensenrechtenorganisatie wijdverbreid

Marteling is nog altijd routine in Jordaanse gevangenissen, zo meldde Human Rights Watch (HRW) in een op 8 oktober 2008 verschenen rapport. De mensenrechtenorganisatie baseerde dit op interviews die zij in 2007 en 2008 had gehouden met gedetineerden. Van de 110 ondervraagden zeiden er 66 slachtoffer te zijn van dergelijk misbruik. Volgens HRW maakten ook directeuren van gevangenissen zich er schuldig aan. Sinds een in 2007 van kracht geworden wijziging in de strafwet was marteling in Jordanië een strafwaardige misdaad. Desondanks leek er in de praktijk weinig verbetering te zijn opgetreden, ook omdat er vrijwel nooit vervolging was ingesteld.

Mensenrechtencentrum stelt misbruik migrantenvrouwen aan de kaak

Het onafhankelijke Nationaal Centrum voor Mensenrechten in Jordanië uitte op 6 november 2008 de beschuldiging dat de regering faalde in het bieden van bescherming aan migrantenvrouwen die huishoudelijk werk deden. Het centrum had klachten ontvangen van onmenselijke behandeling, waaronder ook seksueel misbruik. Ook kwam het herhaaldelijk voor dat de vrouwen door hun werkgevers werden beschuldigd van het plegen van misdrijven, om daar het argument aan te ontlenen hen weg te sturen en niet uit te betalen. Deze vaststellingen kwamen overeen met die van een andere mensenrechtenorganisatie, Amnesty International (AI), in een op 30 oktober verschenen rapport.
In Jordanië waren officieel zo'n veertigduizend vrouwelijke arbeidskrachten in de huishouding werkzaam. Zij waren vooral afkomstig uit landen in Zuid- en Zuidoost-Azië als de Filippijnen, Indonesië en Sri Lanka.

BUITENLANDSE ZAKEN

Europese Unie steunt Jordanië bij strijd tegen terrorisme

Op 3 december 2008 ging een door de Europese Unie gefinancierd project van start dat Jordanië moest bijstaan in zijn strijd tegen terrorisme en georganiseerde misdaad. De Unie zou gedurende anderhalf jaar leden van de explosieveneenheid van de politie en forensisch laboratoriumpersoneel trainen. Er zou een nieuw laboratorium worden opgezet, dat over de middelen beschikte om explosieven en chemicaliën te analyseren.

Jordanië en Rusland tekenen nucleaire overeenkomst

Jordanië en Rusland sloten op 26 februari

2009 een voorlopige overeenkomst, die eind maart definitief ondertekend zou worden, om de weg te effenen voor de productie van kernenergie. De steun van Rusland bestond uit de bouw van krachtcentrales, ontziltingsinstallaties en onderzoekscentra. De eerste fabriek zou in 2015 gereed moeten zijn.
Jordanië was voor zijn energiebehoefte voor 95 procent afhankelijk van import. Wel beschikte het land over naar schatting 1,2 miljard ton aan fosfaatreserves, die 130.000 ton uranium bevatten. De verrijkte vorm van uranium leverde de brandstof voor opwekking van nucleaire energie.

(Vorige berichten pagina 522/1 - 2008)

LIBANON

BINNENLAND

Arrestaties na twee bomaanslagen in havenstad Tripoli

In de maanden augustus en september 2008 werden in de Noord-Libanese havenstad Tripoli twee aanslagen gepleegd. Op 13 augustus kwamen achttien mensen – burgers en militairen – om het leven en raakten er 46 gewond door een bomaanslag op een passagiersbus. Op 29 september vonden vier soldaten en drie burgers de dood toen een autobom ontplofte bij het langsrijden van een bus met militairen. De Libanese autoriteiten arresteerden op 12 oktober in de nabijheid van het Palestijnse kamp Baddawi een onbekend aantal mensen dat werd verdacht van betrokkenheid.

Van mei tot september 2007 leverde het leger een heftige strijd met militanten van de door de beweging al-Qaida geïnspireerde Fatah Islam in het Palestijnse vluchtelingenkamp Nahr el-Bared. Dat kamp lag vlakbij Tripoli. De verdenking van de regering ging bij de recente aanslagen dan ook uit naar islamitische militanten uit deze kring.

JUSTITIE

Drie verdachten van moord op politicus al-Hariri vrijgelaten

Libanon liet op 25 februari 2009 drie personen op borgtocht vrij die behoorden tot zeven verdachten van de moord in 2005 op voormalig premier Rafik al-Hariri. Hij was een van de slachtoffers van politieke liquidaties die Libanon de laatste jaren hadden getroffen. Door tegenstanders van de Syrische invloed in het land werd met de beschuldigende vinger naar het buurland gewezen en ook in kringen van de Verenigde Naties meende men aanwijzingen te hebben voor Syrische betrokkenheid. Op 1 maart zou in het Nederlandse Leidschendam het Speciale Tribunaal voor Libanon van start gaan, waarvoor de basis was gelegd door een resolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. Dat tribunaal moest duidelijkheid verschaffen over de toedracht van de moord, waaraan Syrië naar eigen zeggen part noch deel had.

De vrijgelaten verdachten waren de in oktober 2005 gearresteerde Libanese broers Mahmoud en Ahmed Abdel Aal en de in januari 2006 gearresteerde Syriër Ibrahim Jarjura. Zij waren beschuldigd van het achterhouden van informatie en misleiding van het onderzoek. Zij waren burgers, maar de vier overgebleven verdachten bekleedden hoge militaire functies: het voormalige hoofd van de veiligheidsdiensten Jamil Sayyed, van de binnenlandse veiligheidsdienst Ali Hajj, van de presidentiële garde Mustafa Hamdan en van de legerinlichtingendienst Raymond Azar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Libanese regering schrapt verplichte registratie van religie

De Libanese minister van Binnenlandse Zaken Ziad Baroud maakte op 11 februari 2009 bekend dat burgers niet langer verplicht waren hun religie in openbare registers kenbaar te maken. Mensenrechtengroeperingen hadden hier sinds het einde van de Libanese burgeroorlog op aangedrongen, met als motivatie dat religieuze afkomst tijdens deze oorlog (1975-1990) genoeg reden kon zijn om mensen op basis van de op hun identiteitskaarten vermelde religie uit de weg te ruimen. Sindsdien was vermelding van religie op deze kaarten niet meer verplicht, maar nog wel in burgerregisters.

Volgens de minister was het besluit in overeenstemming met zowel de Libanese grondwet als de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens.

MILITAIRE ZAKEN

Libanon ratificeert verdragen tegen chemische en kernwapens

In november 2008 ging Libanon over tot ondertekening van de internationale verdragen tegen chemische wapens en kernwapens. Het werd op 25 november de 148ste staat die overging tot ratificatie van het Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty (CTBT) uit 1996 dat het houden van kernproeven verbood. Het verdrag kon nog altijd niet in werking treden omdat de handtekeningen ontbraken van belangrijke staten, waaronder ook kernwapenmachten als China, India, Pakistan, de Verenigde Staten en onofficiële kernwapenbezitter Israël. Met het aantreden van de nieuwe Amerikaanse president Barack Obama werd wel verwacht dat de grootste kernmacht ter wereld het verdrag zou gaan ondertekenen.
Op 28 november tekende Libanon als 185ste land de uit 1993 stammende Chemical Weapons Convention (CWC), gericht tegen ontwikkeling, productie, opslag en gebruik van chemische wapens en op vernietiging van bestaande voorraden. In januari 2009 steeg het aantal landen tot 186, toen ook Irak tot ondertekening overging.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse militaire steun lijkt gericht tegen Syrië en Hezbollah

Mary Beth Long, de met Internationale Veiligheid belaste assistent van de Amerikaanse minister van Defensie, en de Libanese minister van Defensie Elias Murr stelden op 6 oktober 2008 een speciale commissie in om zicht te houden op de militaire relaties tussen hun landen. De Verenigde Staten, die sinds de oorlog tussen Israël en de Libanese Hezbollah-beweging in de zomer van 2006 al voor een bedrag van naar schatting 400 miljoen dollar (ca. 300 miljoen euro) aan hulp hadden verleend aan het Libanese leger, beloofden meer militaire bijstand. Het ging daarbij om munitie, militaire voertuigen en helikopters.

Bij de installatie van de commissie waarschuwden de VS opnieuw voor een mogelijke militaire interventie van buurland Syrië, dat vanaf halverwege de jaren zeventig van de twintigste eeuw tot 2005 troepen in Libanon had gelegerd, maar waarvan de in-

Libanon

vloed op de binnenlandse politiek groot bleef. Volgens analisten ging het de Amerikanen echter vooral om het onder controle houden van de door Syrië gesteunde Hezbollah. Deze tegen samenwerking met de Amerikanen gekante beweging maakte sinds augustus 2008 deel uit van de Libanese regering, waarmee een voorlopig einde was gekomen aan het vaak gewapenderhand uitgevochten conflict tussen pro- en anti-Syrische krachten. Maar de VS bleven Hezbollah beschouwen als een 'terroristische organisatie'.

Anti-Syrische politici vreesden voor een mogelijke nieuwe militaire interventie door aan de grens met Libanon gelegerde troepen. Maar volgens Syrië waren deze daar gestationeerd om smokkel tegen te gaan. Commentatoren meenden daarnaast dat het land geen belang had bij militair ingrijpen omdat Syrië, dat herhaaldelijk beschuldigd was van betrokkenheid bij politieke moorden in Libanon, uit was op herstel van zijn imago. Dat poogde het onder meer door betere relaties met het Westen na te streven en zich constructief op te stellen jegens de inspanningen van Turkije om het land te bewegen tot hernieuwde vredesbesprekingen met Israël.

Israël ziet gevaar in regeringsdeelname Hezbollah

Blijkens uitspraken van de Israëlische minister van Defensie Ehoed Barak, in een rede voor het parlement op 24 november, ervoer diens land de opname van Hezbollah in de Libanese regering als een bedreiging. Om te beginnen stelde Barak dat de beweging nu over driemaal zoveel raketten beschikte als vóór de oorlog van 2006. Hij beweerde dat het aantal was toegenomen van 14.000 naar 42.000. Belangrijker nog was dat sommige van deze raketten de Zuid-Israëlische steden Ashkelon, Beersheba en Dimona – ruim tweehonderd kilometer van de grens – konden bereiken. En Barak koppelde daar een waarschuwing voor de toekomst aan: 'De integratie van Hezbollah in de Libanese staat stelt Libanon en zijn infrastructuur bloot aan grondige aanvallen in geval van een nieuw conflict.'

Katusjaraketten ontdekt aan Israëlische grens

Troepen van de United Nations Interim Force In Lebanon (Unifil) en van het Libanese leger gingen op 26 december over tot verscherpte patrouilles langs de grens met Israël. Aanleiding was de ontdekking, een dag eerder, van acht Katusjaraketten in de kustregio tussen Naqura and Tair Harfa. Dit gebied, minder dan vijf kilometer van de Israëlische grens, stond bekend als een bolwerk van Hezbollah. Volgens een woordvoerder van Unifil waren de raketten op Israël gericht en gereed om afgevuurd te worden.

De gebeurtenis leek een onderbouwing van de uitlatingen van minister Barak omtrent de herbewapening door Hezbollah. In januari 2009 echter zouden twijfels rijzen aan deze verklaring.

Raketten treffen Noord-Israël

Op 8 januari kwamen drie raketten terecht bij de stad Nahariya, waarbij twee gewonden vielen. Zes dagen later kwamen eveneens drie raketten neer in de omgeving van de stad Kirjat Shmona, dit keer zonder dat er slachtoffers vielen. In beide gevallen reageerde het Israëlische leger met artilleriebeschietingen.

Volgens Libanese functionarissen waren de aanvallen afkomstig van Palestijnse strijders, die daarmee reageerden op de Israëlische bombardementen op de door de radicale Hamasbeweging geleide Gazastrook. De door Israël begonnen oorlog, die grote verwoestingen aanrichtte en veel burgerslachtoffers eiste, was een reactie op het afvuren van raketten vanuit Gaza.
De Libanese regering veroordeelde de raketbeschietingen vanuit haar land. Hezbollah verklaarde er op geen enkele wijze bij betrokken te zijn: haar positie was dezelfde als die van de regering.

Opnieuw spanningen aan Israëlisch-Libanese grens

Israël voerde op 21 februari bombardementen uit op het zuiden van Libanon als reactie op een raketaanval op de Israëlische plaats Maalot, in de westelijke Galilearegio, waarbij drie gewonden waren gevallen. De twee raketten, waarvan er één niet bleek te werken en op Libanees grondgebied terecht kwam zonder slachtoffers te eisen, werden afgeschoten vanuit een bananenplantage nabij het dorp El-Henniyeh (El-Qlayleh regio), ongeveer tien kilometer van de grens met Israël.
Hoewel Hezbollah veel macht had in dit gebied, ontkende ze elke betrokkenheid. De Libanese premier Fouad Siniora veroordeelde het geweld van beide kanten.

(Vorige berichten pagina 579/1 - 2008)

Syrië

SYRIË

BINNENLAND

Zeventien doden door autobom in Damascus

Bij een explosie door een autobom, op 27 september 2008, nabij een sjiitisch heiligdom in Damascus vonden zeventien mensen de dood en raakten er veertien gewond. Hoewel verschillende verklaringen de ronde deden, zochten de Syrische autoriteiten de daders in kringen van de door de beweging al-Qaida geïnspireerde Fatah Islam. Deze organisatie had in 2007 vanuit het Palestijnse vluchtelingenkamp Nahr el-Bared, bij de Libanese havenstad Tripoli, drie maanden lang strijd geleverd met het nationale leger van Libanon. De Syrische staatstelevisie toonde in november 2008 beelden waarop elf leden van de organisatie bekentenissen aflegden over hun betrokkenheid bij de aanslag.

Leider Fatah Islam zou zijn gedood

In een internetverklaring van 10 december door Fatah Islam werd gesteld dat haar leider Shaker al-Abssi, die in 2007 uit Libanon was weggevlucht, in Syrië was gedood of gevangengenomen. Hij en twee andere leden zouden in een hinderlaag zijn gelokt door Syrische veiligheidstroepen in de plaats Jermana, ten zuiden van Damascus. Ook werd gemeld dat Abu Mohamad Awad was aangewezen als diens opvolger. De authenticiteit van de verklaring kon echter niet bevestigd worden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Syrië zwaar getroffen door financiële wereldcrisis

Op 10 februari 2009 citeerde persbureau Agence France Press (AFP) de Syrische minister van Financiën Mohammad al-Hus-

sein, die toegaf dat de economie van zijn land een erg moeilijk jaar tegemoet zou gaan. Hij maakte zich zorgen over de droogte die Syrië voor het derde achtereenvolgende jaar trof en de oogsten drastisch terug deed lopen. Het kantoor van de Verenigde Naties voor Coördinatie van Humanitaire Zaken (OCHA) had in oktober al laten weten dat er sprake was van de ernstigste droogte in veertig jaar en dat hulp dringend geboden was.

Daarnaast zou Syrië de gevolgen ondervinden van de financiële wereldcrisis, zo stelde de minister. Zijn constatering werd onderbouwd door een studie van Economische Zaken, die liet zien dat de kredietcrisis in 2009 zou leiden tot een afname van buitenlandse investeringen met 30 procent. Ook overmakingen door Syriërs die buitenlands werkten, in 2008 goed voor een bedrag van 850 miljoen dollar (ca. 655 miljoen euro), zouden naar verwachting teruglopen. Daarnaast voorzagen analisten een daling van de prijs van ruwe olie, de belangrijkste bron van inkomsten van het land, alsmede een daling van de export. Tenslotte deden zowel de Wereldbank als het Internationaal Monetair Fonds (IMF) weinig bemoedigende voorspellingen. Volgens de Wereldbank zou de economische groei in 2009 2,5 procent bedragen, een halvering in vergelijking met 2008. Het IMF raamde bovendien de inflatie op het hoge percentage van 14 procent.

Toerisme vormt lichtpuntje

Een belangrijke bron van inkomsten voor Syrië werd gevormd door het toerisme, waarvan het belang was toegenomen door de teruggang in de omvang van de oliesector. Vooralsnog was in dit opzicht nog positief nieuws te melden, zo bleek uit cijfers van het ministerie van Toerisme halverwege januari 2009.

Het voorafgaande jaar ontving het land in totaal 5,9 miljoen toeristen. Zij waren in meerderheid afkomstig uit Arabische landen, maar het aantal bezoekers van elders was met 1,1 miljoen ook aanzienlijk. Ook werden daartoe de meer dan 1 miljoen emigranten van Syrische origine gerekend die hun land van oorsprong bezochten. Het totaal aantal toeristen nam toe met 15 procent ten opzichte van 2007 en zorgde voor inkomsten van bijna 3,5 miljard dollar. Daarnaast was in 2008 voor 8,2 miljard dollar geïnvesteerd in projecten voor de toerisme-industrie.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Syrië blokkeert 160 oppositionele websites

Het Syrische Centrum voor Media en Vrijheid van Meningsuiting (SCMFE) verklaarde op 9 september 2008 dat de autoriteiten sinds 2000 de toegang tot 160 websites hadden geblokkeerd. Het ging om sites van onder meer Koerdische groeperingen en mensenrechtenorganisaties. De handelwijze kon worden beschouwd als deel van het streven van de Syrische overheid om kritische media-uitingen te controleren en te censureren.

Celstraffen voor vijftig Koerden wegens deelname aan betoging

Volgens een bekendmaking van de niet-officiële Nationale Organisatie voor Mensenrechten in Syrië (NOHR) veroordeelde een militaire rechtbank in Damascus op 14 september 2008 vijftig Koerden tot gevangenisstraffen tussen vier en zes maanden. Zij waren gearresteerd vanwege deelname aan een demonstratie, op 5 juni 2005, in de noordoostelijke stad Qamishli. Daarin werd een onafhankelijk onderzoek geëist naar de dood, op zesenveertigjarige leeftijd, van de Koerdische mensenrechtenactivist Sheikh Maashuk Khaznawi. Deze verdween op 10 mei van dat jaar, waarna de Syrische regering op 1 juni zijn dood bekendmaakte.

Voor Syrische activist Habib Saleh dreigt opnieuw gevangenschap

De Syrische schrijver Habib Saleh (61), politieke opponent van het Syrische bewind, is aangeklaagd op beschuldiging van het verspreiden van leugens om de staat te ondermijnen. Dat maakte de Syrische Liga voor de Verdediging van Mensenrechten (SLDHR) op 16 oktober 2008 bekend. Hij zou op een nog nader te bepalen dag in Damascus moeten voorkomen.
Saleh was op 7 mei gearresteerd, kort nadat hij artikelen op internet had gepubliceerd waarin hij opriep tot hervormingen en democratisering. Hij was vanwege zijn kritische uitlatingen al tweemaal eerder – in 2001 en 2005 – gevangengezet.

Celstraf voor pleitbezorgers democratische hervormingen

Twaalf personen die in 2005 de zogeheten Damascus Verklaring hadden ondertekend, werden op 29 oktober 2008 veroordeeld tot dertig maanden celstraf voor het 'beschadigen van de staat'. Zij waren in december en januari gearresteerd en oorspronkelijk tot zes jaar veroordeeld. De veroordeelden hadden nog een beroepsmogelijkheid.
In de Damascus Verklaring werd opgeroepen tot de vorming van een democratische rechtstaat en het respecteren van de mensenrechten.

Hof van Cassatie annuleert vervroegde vrijlating twee dissidenten

Op 15 december 2008 maakte advocaat Khalil Maatouk bekend dat het Syrische Hof van Cassatie een beroep had aanvaard van de openbaar aanklager in Damascus, die had geëist dat twee gevangen zittende politiek dissidenten niet werden vrijgelaten. Een hof van beroep had daar eerder wel toe besloten. Normaal gesproken hadden zij kunnen profiteren van de wettelijke mogelijkheid van vroegtijdige vrijlating na het uitzitten van drie kwart van hun straf.
Het ging om journalist Michel Kilo en vertaler Mahmud Issa, die samen met vijf anderen in mei 2006 waren gearresteerd en tot drie jaar veroordeeld. Zij hadden hun handtekening gezet onder de dat jaar opgestelde Beiroet-Damascus Verklaring, een initiatief van Libanese en Syrische intellectuelen. Daarin werd opgeroepen tot het aangaan van diplomatieke relaties met Libanon en erkenning van de onafhankelijkheid van dat land, waar Syrië een grote invloed had.

BUITENLANDSE ZAKEN

Syrië en Libanon gaan diplomatieke betrekkingen aan

Syrië en Libanon gingen op 15 oktober 2008 diplomatieke betrekkingen aan, hetgeen betekende dat zij vóór het einde van het jaar in elkaars hoofdsteden ambassades zouden openen. Het besluit daartoe werd vastgelegd in een verklaring van de Syrische minister van Buitenlandse Zaken Walid Muallem en zijn Libanese ambtgenoot Fawzi Salloukh, die op bezoek was in het buurland. De verhoudingen tussen de twee landen was al decennialang gespannen vanwege

Syrië

de grote weerstanden in Libanon tegen de Syrische invloed in het land.
De diplomatieke doorbraak was voorbereid op 12 juli, toen de Syrische en Libanese presidenten Bashar al-Assad en Michel Suleiman een principeafspraak maakten tijdens hun ontmoeting in Parijs. Dat gebeurde op instigatie van president Nicolas Sarkozy van Frankrijk, het land dat tot 1943 (Libanon) respectievelijk 1946 (Syrië) hun kolonisator was.

Verenigde Staten vallen militanten in Syrisch dorp aan

Een Amerikaanse aanval per helikopter op een dorp nabij de Iraakse grens kostte op 26 oktober 2008 volgens een Syrische verklaring het leven aan acht mensen. Enkele tientallen Amerikaanse commando's streken neer in het dorp Sukkariyah, niet ver van de Irakese grens, waar zij een vuurgevecht leverden met een groep mensen die van daaruit militaire acties zouden ondernemen in Irak. Daarbij zou haar leider Abu Ghadiya zijn gedood. De operatie werd in het diepste geheim uitgevoerd en zou volgens informele mededelingen van Amerikaanse functionarissen hebben plaatsgevonden op direct bevel van inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA). De actie paste in de filosofie van president George W. Bush, waarin het begrip zelfverdediging ruim werd geïnterpreteerd: de Verenigde Staten hielden zich het recht voor om militaire doelen in soevereine staten aan te vallen zonder dat deze daar toestemming voor hadden gegeven. Toch wekte de aanval verbazing omdat van Amerikaanse zijde de laatste maanden juist lovende opmerkingen waren gemaakt over de inspanningen van Syrië om militanten te beletten de grens met Irak over te steken.
Syrië reageerde woedend op de Amerikaanse actie, die werd omschreven als 'terroristische agressie'. Ook protesteerde het bij de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. In de Syrische pers werd gesproken van oorlogsmisdaden.

Amerikaanse ambassade uit veiligheidsoverwegingen gesloten

Vier dagen na de aanval demonstreerden duizenden mensen in de hoofdstad Damascus. Dat was reden voor de ambassade van de VS om uit veiligheidsoverwegingen haar deuren te sluiten en Amerikaanse burgers te waarschuwen uit de omgeving van het gebouw weg te blijven. De betoging verliep echter vreedzaam.

Syrië reageert positief op aantreden nieuwe Amerikaanse president

De Syrische ambassadeur in Washington, Imad Mustafa, gaf op 26 februari 2009 blijk van enig optimisme over de betrekkingen met de VS, nadat hij besprekingen had gevoerd met onderminister van Buitenlandse Zaken Jeffrey Feltman. Het was de eerste ontmoeting op hoog niveau sinds president Barack Obama in januari was geïnstalleerd als nieuwe Amerikaanse president. Deze was, anders dan zijn voorganger Bush, bereid tot een dialoog met Syrië. Mustafa sprak van een 'zeer constructieve bijeenkomst' en uitte zich in positieve zin over Obama's uitgangspunt te willen werken aan een 'dialoog met respect'.

Internationaal atoomagentschap vraagt Syrië om openheid

Mohammed ElBaradei, hoofd van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA), drong op 27 november 2008 bij Syrië aan op 'maximale transparantie' in het kader van het in juni gestarte onderzoek naar beschuldigingen dat het land in het bezit zou zijn geweest van een geheime nucleaire reactor. Het betreffende gebouw in het noordoostelijk gelegen Al Kibar, dat volgens Syrië niet meer was dan een voormalige militaire faciliteit, werd in september 2007 door de Israëlische luchtmacht vernietigd.

Suggestie over bezit bouwsteen voor nucleaire reactoren verworpen

Tijdens het bezoek in juni 2008 van inspecteurs van het IAEA aan Al Kibar zouden sporen zijn gevonden van grafiet, een belangrijk element voor nucleaire reactoren. Op 24 februari 2009 weersprak het hoofd van de Atoomenergie Commissie in Syrië, Ibrahim Othman, de bewering dat deze stof iets te maken had met nucleaire plannen: 'Als het gebouw een nucleaire reactor was (...), dan zou het een grote hoeveelheid grafiet bevatten. (...) Zij vonden tachtig deeltjes in een half miljoen ton grond. Ik weet niet hoe je dat cijfer kan gebruiken om iemand te beschuldigen van het bouwen van zo'n faciliteit.'

China

Syrië en Europese Unie sluiten samenwerkingsakkoord

Vertegenwoordigers van Syrië en de Europese Unie tekenden op 14 december 2008 in Damascus een voorlopige samenwerkingsovereenkomst. De definitieve ondertekening was gepland voor de eerste helft van 2009. Het ging om een akkoord dat de Unie afsloot met meerdere landen rond de Middellandse Zee, waarbij financiële voordelen werden verleend op voorwaarde dat economische hervormingen werden doorgevoerd.
De overeenkomst met Syrië werd vergemakkelijkt doordat in oktober de diplomatieke relaties met Libanon waren hersteld en er op een indirecte manier vredesbesprekingen met Israël waren gestart.

(Vorige berichten pagina 524/1 - 2008)

CHINA

BINNENLAND

Minder dodelijke bedrijfsongevallen

De Chinese staatsmedia berichtten in februari 2009 dat in het jaar daarvoor 91.172 mensen waren omgekomen door bedrijfsongelukken. Dat was 10,2 procent minder dan in 2007 en de eerste keer sinds 1995 dat het aantal onder de 100.000 lag. Hoewel dit een forse daling was, kwam het nog altijd neer op 11,4 dodelijke ongelukken per 100.000 werkenden. In de Verenigde Staten was dat 3,7.

Minder ongelukken in de mijnen

De Chinese mijnen behoorden tot de gevaarlijkste ter wereld. Om het tij te keren werden in 2008 op last van de regering in Peking 1.054 kleinere mijnen gesloten omdat ze onveilig zouden zijn. Hierdoor liep het aantal fatale ongelukken in die sector met 15,1 procent terug ten opzichte van 2007. Toch kwamen in 2008 nog altijd 3.200 mijnwerkers om het leven. In vergelijking met 2006, toen 4.500 mijnwerkers verongelukten, was dat echter weinig.

In 2008 waren volgens statistieken van de Chinese overheid 16.000 mijnen in bedrijf, waarvan 80 procent klein was en zonder vergunning opereerde.

S.A.R. HONGKONG

Economie van Hongkong krimpt

De economie van Hongkong – een speciale administratieve regio (s.a.r.) binnen China – groeide in 2008 met 2,5 procent. Dit maakte minister van Financiën John Tsang op 25 februari 2009 bekend. De groei werd volledig in het eerste kwartaal gegenereerd. Daarna had Hongkong last gekregen van de internationale kredietcrisis en was de economie in een recessie beland. In het laatste kwartaal was ze met 2,5 procent gekrompen.

Tsang zei tegenover het lokale parlement dat de terugval onvermijdelijk was omdat Hongkong een 'kleine open economie' was en daardoor kwetsbaar voor ontwikkelingen in de rest van de wereld. Omdat de kredietcrisis wereldwijd economische problemen veroorzaakte, verwachtte hij een verdere krimp in 2009.

Hongkong had voor het eerst in vier jaar te kampen met een begrotingstekort. Hoe hoog dat precies was, zou pas bekend worden na 1 april als het nieuwe fiscale jaar begon. Tsang verwachtte dat het tekort in 2009-2010 verder zou oplopen omdat de regering de economie wilde stimuleren door extra geld uit te geven. Hij kondigde een tijdelijke verlaging van de inkomstenbelasting en de overdrachtsbelasting aan. De overheid wilde verder proberen 62.000 banen te creëren.

TIBET

Tibet opnieuw gesloten voor toeristen

Honderden arrestaties na rellen

Volgens berichten in de Chinese staatsmedia van 11 februari 2009 waren naar aanleiding van de anti-Chinese rellen in Tibet in maart het jaar daarvoor, 950 mensen aangehouden en 76 mensen veroordeeld. Wie de veroordeelden waren en welke straffen zij opgelegd hadden gekregen, werd niet bekendgemaakt.

'Tibetanen boycotten Nieuwjaarsfestiviteiten'

De Chinese autoriteiten sloten Tibet van 24 februari tot 28 maart 2009 af voor buitenlandse toeristen. Mogelijk vreesden zij nieuwe anti-Chinese protesten rondom Tibetaans Nieuwjaar (Losar) op 25 februari. Ook op 10 maart, exact vijftig jaar na de vlucht van de dalai lama naar India en precies één jaar na het begin van de anti-Chinese rellen in 2008, was de kans op ongeregeldheden groot.

Omdat ook buitenlandse journalisten uit Tibet werden geweerd, was het moeilijk te achterhalen wat zich in de Chinese provincie afspeelde. Lhadon Tethong van de actiegroep Studenten voor een Vrij Tibet (SFT) meldde dat er in de Tibetaanse hoofdstad Lhasa, in de periode rondom Losar, gewapende Chinese paramilitairen gestationeerd waren. Elders in de provincie en in Tibetaanse gebieden in de provincies Gansu, Qinghai en Sichuan zouden eveneens extra troepen zijn gelegerd. Andere Tibetaanse organisaties bevestigden dit. Zij meldden ook dat veel Tibetanen de officiële Nieuwjaarsfestiviteiten op 25 februari boycotten uit respect voor de doden die waren gevallen bij de rellen in 2008. In plaats daarvan gebruikten zij die dag om te bidden.

Een woordvoerder van de regionale afdeling van de Chinese Communistische Partij (CCP) zei echter dat de sfeer op Nieuwjaarsdag ontspannen was en dat de Tibetanen op de gebruikelijke wijze feestvierden.

In Dharamsala, de plaats in Noord-India waar de dalai lama en talloze Tibetaanse vluchtelingen verbleven, werd Losar soberder gevierd dan gebruikelijk.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Miljoenen arbeidsmigranten zonder werk

De Chinese regering maakte op 2 februari 2009 bekend dat 26 miljoen van de naar schatting 130 miljoen arbeidsmigranten in de tweede helft van 2008 en januari 2009 werkloos waren geworden. Het ging hier om mensen van het relatief arme platteland die naar de meer welvarende stedelijke gebieden waren getrokken om er in de industrie of de bouw te werken. Zij waren massaal ontslagen omdat de vraag naar in China gemaakte producten wereldwijd was ingezakt ten gevolge van de kredietcrisis. Vooral met fabrieken waar speelgoed, schoenen en elektronische componenten werden geproduceerd, ging het slecht.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

China kampt met begrotingstekort

Het Chinese begrotingstekort liep in 2008 op tot 111 miljard yuan (ca. 11,5 miljard euro). Dit maakte het ministerie van Financiën op 2 februari 2009 bekend. De opbrengsten van de staat bedroegen 6,13 biljoen yuan, 19,5 procent meer dan in 2007, maar de uitgaven bedroegen 6,24 biljoen yuan, 25,4 procent meer dan in 2007 en 22,6 procent meer dan beraamd in de oorspronkelijke begroting. Er was meer geld uitgegeven dan gepland omdat een deel van de provincie Sichuan weer moest worden opgebouwd na de aardbeving in mei, maar ook omdat de regering de inzakkende economie probeerde te stimuleren.

GEZONDHEID EN ZORG

Nieuwe wet voor voedselveiligheid

China nam op 28 februari 2009 een nieuwe wet aan die de voedselveiligheid moest verbeteren. In het vervolg mochten levensmiddelen alleen ingrediënten bevatten waarvan wetenschappelijk was aangetoond dat ze veilig waren voor menselijke consumptie. Verder werden alle regionale richtlijnen voor de levensmiddelenindustrie vervangen door landelijke regelgeving, werd het toezicht op de sector aangescherpt, zouden overtreders van de wet zwaarder worden gestraft en kwam er een systeem om onveilig voedsel dat toch in de winkels belandde, terug te halen.
China was al in 2004 begonnen met het formuleren van de nieuwe richtlijnen. Parlementslid Xin Chunying zei tegenover persbureau *Associated Press* dat dit in 2008 in een stroomversnelling was gekomen nadat zes zuigelingen waren overleden en honderdduizenden ziek waren geworden omdat zij melk hadden genuttigd waaraan melamine bleekt te zijn toegevoegd. Naar aanleiding daarvan waren twee betrokken melkproducenten ter dood veroordeeld en kreeg de directeur van Sanlu, een melkbedrijf dat nauw bij het schandaal was betrokken, levenslang.

NATUUR EN MILIEU

China bestrijdt droogte met chemicaliën

In grote delen van noordelijk en oostelijk

China

China begon het op 19 februari 2009 te sneeuwen, nadat deze gebieden de droogste periode in een halve eeuw hadden beleefd. De neerslag viel niet spontaan, maar was opgewekt door zilverjodide die op last van de autoriteiten in de atmosfeer was gebracht. Het bleef drie dagen sneeuwen waardoor de grootste problemen waren opgelost.
De aanhoudende droogte in twaalf provincies had de landbouw, en dan vooral de verbouw van wintertarwe, grote schade berokkend. Daarnaast beschikten miljoenen mensen over onvoldoende drinkwater en was de Gele Rivier her en der helemaal drooggevallen. Daarom had de regering in de getroffen gebieden de noodtoestand afgekondigd en besloten om kunstmatig regen of sneeuw op te wekken. Dit laatste lukte overigens niet overal: in de provincie Gansu bleef het kurkdroog.

BUITENLANDSE ZAKEN

Hillary Clinton streeft naar goede relaties met China

Hillary Clinton, de minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten na het aantreden van Barack Obama als president, beëindigde op 22 februari 2009 een driedaags bezoek aan China.
Traditioneel reisden nieuwe Amerikaanse ministers van Buitenlandse Zaken eerst af naar bevriende landen in Europa. Dat Clinton eerst Oost-Azië bezocht, toonde aan dat de regering Obama grote importantie aan dat deel van de wereld toekende.
Afgezien van China bezocht Clinton Zuid-Korea, Japan en Indonesië.

Goede samenwerking boven mensenrechten

Clinton zei in China dat discussies over gevoelige onderwerpen als mensenrechtenschendingen, Tibet en de status van Taiwan wat haar betrof moesten worden voortgezet. Toch mochten zij pogingen om consensus te bereiken over onderwerpen van mondiaal belang, zoals internationale samenwerking op het gebied van economie en milieubescherming, niet in de weg staan. Want Clinton achtte het streven naar goede samenwerking belangrijker dan het uiten van kritiek op de nationale Chinese politiek. Zij merkte verder op dat het weinig zin had om door te zagen over mensenrechtenschendingen als Washington bij voorbaat wist wat het resultaat daarvan was. Want Peking antwoordde in de regel dat de Chinese regering de mensenrechten wel degelijk respecteerde en werd door de kritieken halsstarrig, wantrouwend en geïrriteerd, waardoor de onderlinge betrekkingen verslechterden. Amerikaanse pogingen om invloed uit te oefenen, waren daar meer dan eens op stukgelopen.
Dit nam niet weg dat Clinton naar eigen zeggen achter de schermen wel met Yang Jiechi, de Chinese minster van Buitenlandse Zaken, over mensenrechten had gediscussieerd.

Kritiek op Clinton

Analisten merkten op dat de Verenigde Staten meer dan ooit afhankelijk waren van goede relaties met China omdat dat land massaal Amerikaanse schatkistpapieren had aangekocht en Washington hoopte dat het daarmee door zou gaan. Want zonder Chinees geld zou de Amerikaanse economie, die door de kredietcrisis zwaar gehavend was, nog verder onderuit gaan.
Mensenrechtenorganisaties en de beweging die streefde naar autonomie of onafhankelijkheid voor Tibet, reageerden echter woedend en wilden dat de VS China juist onder druk zetten om een nieuwe koers te gaan varen. De Chinese media daarentegen waren enthousiast en riepen Clintons standpunt uit tot de nieuwe gedragscode.

China normaliseert militaire betrekkingen met VS

China normaliseerde op 27 februari de militaire betrekkingen met de Verenigde Staten. Het had deze op een laag pitje gezet nadat dat land in oktober 2008 voor 6,5 miljard dollar (ca. 5,1 miljard euro) wapens had geleverd aan Taiwan.

(Vorige berichten pagina 92/3 - 2009)

INDIA

BINNENLAND

Veel Indiërs op het platteland blijken ondervoed te zijn

Volgens een op 20 februari 2009 in Delhi gepubliceerd rapport van het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties en de Indiase Swaminathan Research Foundation was op het platteland van India 40 procent van de kinderen onder de drie jaar ondervoed.
Een van de oorzaken hiervan was de stijging van de wereldprijzen voor voedsel. Het rapport riep de regering op om haar economisch beleid veel meer op de plattelandsbevolking af te stemmen.

DEELSTATEN

Leider van grootste afscheidingsbeweging Kashmir gearresteerd

Een hoge Indiase politiebeambte deelde op 14 januari 2009 mee dat Mohammed Ahsan Dar, de oprichter en leider van de grootste afscheidingsbeweging in Kashmir, de Hebzul-Mujahedeen, in de buurt van de hoofdstad Srinagar was gearresteerd. De aanhouding van Dar, die in 1999 na zes jaar gevangenschap op borgtocht was vrijgelaten en naar het Pakistaanse deel van Kashmir was gevlucht, gold als een grote terugslag voor de militante strijders. Volgens de politie was Dar naar Indiaas Kashmir teruggekeerd om de activiteiten van zijn groep en die van andere militante bewegingen, zoals Lashkar-e-Taiba en Jaish-e-Mohammed, te coördineren

Maoïstische rebellen doden politieagenten

Op 2 februari 2009 overvielen Maoïstische rebellen – ook wel Naxalieten genoemd – een politiepatrouille in het oosten van de Indiase deelstaat Maharashtra en doodden vijftien agenten. Enkele rebellen sneuvelden bij de actie. De rest wist te ontkomen en nam een aantal politiewapens mee.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking in olie-industrie India voorbij

Minister voor Petroleum Murli Deora deelde op 9 januari 2009 mee dat 55.000 medewerkers van de staatsoliebedrijven een driedaagse staking hadden beëindigd. Het betrof vooral mensen die kantoorwerk verrichtten. De staking van de 5 miljoen vrachtwagenchauffeurs, die verlaging van brandstofprijzen en tolgelden eisten, duurde wel voort.
Inmiddels leverde al meer dan de helft van

de benzinestations in India geen brandstof meer.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe maatregelen om economie te stimuleren

Op 2 januari 2009 maakte de vicevoorzitter van de Planning Commission, Montek Singh Ahluwalia, bekend dat de Indiase regering voor de tweede keer binnen een maand een aantal belangrijke rentetarieven zou verlagen in een poging de economie een nieuwe stimulans te geven. Ahluwalia verwachtte voor 2009 een economische groei van 7 procent. Hij wees er tegelijkertijd op dat India zich niet zou kunnen afzonderen van de stagnerende wereldeconomie.

Ontwikkeling Indiase economie sterk vertraagd

Het ministerie voor Statistiek deelde op 27 februari in Delhi mee dat de economie van India in de laatste drie maanden van 2008 met slechts 5,3 procent was gegroeid. In de drie voorafgaande maanden was dit nog 7,6 procent en in dezelfde periode van 2007 8,9 procent. Vooral de landbouw, een van de belangrijkste economische sectoren, kende een aanzienlijke terugval. Verder was door de internationale economische crisis de buitenlandse vraag naar Indiase producten sterk gedaald.
Waarnemers beschouwden deze cijfers als een klap voor de Congres-regering die voor mei 2009 verkiezingen had uitgeschreven. De theorie dat India weinig last van de wereldwijde crisis zou ondervinden omdat de economie vooral op de binnenlandse vraag dreef, was volgens deskundigen inmiddels achterhaald.

Raad van Bestuur softwarebedrijf Satyam vervangen

Op 12 januari 2009 benoemde minister voor het Bedrijfsleven van India Prem Chand Gupta drie vooraanstaande zakenlieden in de Raad van Bestuur van het softwarebedrijf Satyam. Twee dagen eerder had de bewindsman de hele Raad ontslagen nadat de oprichter en directeur van Satyam, Ramalinga Raju, en diens broer wegens fraude waren gearresteerd. Raju had zelf bekend gemaakt dat onder zijn leiding een niet-bestaande kasreserve van 800 miljoen euro in de boeken was opgenomen. De eerste taak van de nieuwe Raad zou het herstellen van het vertrouwen in Satyam zijn. Het aandeel Satyam, dat in 2008 nog op 544 rupees stond, was door de affaire gezakt tot 11,50 rupees (ca. 17 eurocent).

JUSTITIE

Oud-minister veroordeeld wegens corruptie

Een rechtbank in Delhi (India) veroordeelde op 25 februari 2009 Sukhram, een voormalig minister, wegens corruptie tot drie jaar gevangenisstraf. De tweeëntachtigjarige Sukhram werd op borgtocht vrijgelaten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Pakistaanse betrokkenheid bij terreuraanslagen in Mumbai

Enige arrestant heeft Pakistaanse nationaliteit

Minister van Informatie van Pakistan Sherry Rehman gaf op 7 januari 2009 in Islamabad voor het eerst toe dat Ajmal Kasab, de enige overlevende terrorist van de aanslagen in Mumbai op 26 november 2008, de Pakistaanse nationaliteit bezat. India had de Pakistaanse autoriteiten op 5 januari een dossier overhandigd met bewijsmateriaal voor de betrokkenheid van bepaalde groeperingen in Pakistan bij de organisatie van de aanslagen, maar Pakistan had tot dan toe beweerd dat Kasab in Pakistan nergens geregistreerd stond.

Pakistan arresteert verdachten

Op 15 januari beweerde de minister van Binnenlandse Zaken van Pakistan dat zijn land India zou helpen bij het onderzoek naar de plegers van de aanslagen in Mumbai. Maar Pakistan wilde eerst nagaan of het door India verschafte bewijsmateriaal bruikbaar was bij een juridische vervolging van de verdachten en drong er bij India op aan nog meer informatie te delen. Wel waren inmiddels 71 leiders van de militante Lashkar-e-Taiba – door India aangemerkt als de organisator van de terreuracties – en van de Jamaat-ud-Dawa – een liefdadigheidsinstelling die werd beschouwd als een dekmantel voor de Lashkar-e-Taiba – gearresteerd of onder huisarrest gesteld. Onder hen bevonden zich het hoofd van de Jamaat, Hafiz Mohammed Saeed, en Zaki-ur-Rehman Lakhvi en Zarrar Shah, die volgens India de aanslagen hadden opgezet. De Pakistaanse autoriteiten sloten tientallen scholen en kantoren van de Jamaat en een aantal vluchtelingenkampen, omdat die vermoedelijk voor militaire trainingen werden gebruikt.
Maar Pakistan zou nooit verdachte burgers aan India uitleveren, liet een topambtenaar van Binnenlandse Zaken weten. India zei daar genoegen mee te kunnen nemen, als er dan in Pakistan een eerlijke juridische vervolging tegen hen zou worden ingesteld. Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken toonde zich tevreden met de pogingen van India en Pakistan om tot vormen van samenwerking te komen.

Voorbereiding op Pakistaanse bodem

Tijdens een persconferentie in Islamabad op 12 februari gaf het hoofd van het Pakistaanse ministerie van Binnenlandse Zaken, Rehman Malik, toe dat de terreuraanslagen in Mumbai deels op Pakistaanse bodem waren voorbereid. Een kopie van het Pakistaanse onderzoeksrapport zou aan India worden overhandigd. Hij kondigde juridische procedures aan tegen acht verdachten, onder wie drie kopstukken. India noemde de aankondiging 'een positieve ontwikkeling', en ook Washington toonde zich tevreden. Deskundigen merkten op dat India en de Verenigde Staten druk zouden blijven uitoefenen op Pakistan om de verdachten te veroordelen. Beide landen wilden bewijzen zien van de ontmanteling van alle militante groepen die tegen India vochten.

Malik vertelde verder dat Pakistaanse rechercheurs de boten waarmee de verdachten naar Mumbai waren gevaren, hadden getraceerd en vervolgens een van de belangrijkste samenzweerders hadden kunnen arresteren. Malik verzocht India opnieuw om bewijsmateriaal te verschaffen. Ook zou Pakistan nog dertig extra vragen aan India voorleggen, onder andere over vingerafdrukken van de tien terroristen en over details van onderschepte telefoongesprekken tussen de daders en hun opdrachtgevers in Pakistan.

Het Indiase ministerie van Buitenlandse Zaken liet weten het rapport te zullen be-

studeren en sprak de bereidheid uit zo veel mogelijk informatie met Pakistan te delen.

India en het IAEA tekenen akkoord

Mohamed ElBaradei, de directeur-generaal van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA) en de Indiase ambassadeur in Oostenrijk, Saurabh Kumar, tekenden op 2 februari 2009 in Wenen een verdrag over het toezicht op India's civiele atoomprogramma. Volgens het akkoord zouden inspecteurs van het IAEA vanaf 2014 toegang krijgen tot veertien kerncentrales. Dit gold als voorwaarde voor de implementatie van het atoomverdrag dat India en de Verenigde Staten in oktober 2008 hadden gesloten.

Rusland levert India nucleair materiaal

Vertegenwoordigers van Ruslands atoomindustrie maakten op 11 februari bekend dat Rusland en India een aantal nucleaire handelsovereenkomsten hadden gesloten met een totale waarde van omgerekend ruim 500 miljoen euro. Het Indiase ministerie voor Atoomenergie liet weten dat het uit Rusland geïmporteerde uranium behandeld zou worden volgens de richtlijnen van het IAEA.

India steunt gezondheidszorg in Afrika via het internet

De Indiase minister van Buitenlandse zaken, Pranab Mukherjee, kondigde op 27 februari 2009 in Delhi een hightech project aan dat Afrika medische scholing en een betere gezondheidszorg zou bieden. Artsen, verpleegsters en studenten uit elf Afrikaanse landen zouden toegang krijgen tot online medisch onderwijs en per computer Indiase collega's kunnen consulteren. In een volgende fase zouden ook patiënten op het platteland per satellietverbinding medisch advies kunnen inwinnen bij Indiase artsen.

(Vorige berichten pagina 51/3 - 2009)

LAOS

BINNENLAND

Meer dan 10.000 doden door onontplofte bommen

In Laos vielen sinds het einde van de Vietnamoorlog in 1975 zeker 10.500 doden en 11.500 gewonden doordat zij in contact kwamen met nog niet ontplofte explosieven. Dat berichtte het Franse persbureau *AFP* op 21 november 2008, nadat de overheid van het Aziatische land hier informatie over had verstrekt.

240 miljoen clusterbommen

Tijdens de Vietnamoorlog wierpen Amerikaanse vliegtuigen ongeveer 240 miljoen clusterbommen op Laos omdat zich in de oerwouden communistische strijders zouden ophouden. Hiervan ontplofte ongeveer een derde niet. Deze explosieven vormden in 2008 nog altijd een groot gevaar voor de ca. 6,7 miljoen Laotianen, niet in de laatste plaats omdat zij de bommen verzamelden om als oud metaal te verkopen. In het straatarme land was dat een lucratieve bijverdienste.

De helft van de slachtoffers waren kinderen. Zij gingen per ongeluk op de explosieven staan of zagen ze aan voor speelgoed. Daarom onderzochten experts in 2008 vooral de omgevingen van scholen. Alleen al in en nabij het dorp Tontai in de provincie Xiang Khouang vonden zij 3.900 explosieven, waarvan 248 op een veldje naast de lokale basisschool.
In samenwerking met internationale hulporganisaties ontwikkelde Laos lesprogramma's over het gevaar van de onontplofte bommen. Vanaf 2008 werden deze lessen op basisscholen gegeven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietcrisis treft Laos vooralsnog niet

Phouthaxay Sivilay, waarnemend directeur van de officiële toezichthouder van de financiële sector, zei op 7 oktober 2008 in de staatskrant *Vientiane Times* dat het bankwezen van Laos geen last had van de internationale financiële crisis. Spaarders hoefden dan ook niet bang te zijn dat zij hun geld kwijtraakten en de lokale banken zouden voldoende liquide middelen hebben om leningen aan bedrijven te blijven verstrekken.

Weinig banden met westerse banken

Phouthaxay zei dat het Laotiaanse bankwezen weinig last had van de kredietcrisis omdat het amper rechtstreeks zaken deed met financiële instellingen in Europa of de Verenigde Staten. Daarnaast zouden Laotiaanse banken alleen geld uitlenen aan mensen of ondernemingen die een goed bedrijfsplan hadden of konden aantonen dat zij tot aflossen in staat waren. In het westen hadden de banken volgens Phouthaxay problemen gekregen omdat ze te makkelijk kredieten verstrekten.

Krachtige economische groei

Volgens cijfers die het ministerie van Planning en Investeringen begin 2009 publiceerde, groeide de economie van Laos in het fiscale jaar 2007-2008 met 7,9 procent. De groei was vooral opgedreven door de export van grondstoffen en een toename van de investeringen vanuit het buitenland, onder andere in hydro-elektriciteitcentrales, plantages en het toerisme. In 2008 bezochten 1,6 miljoen toeristen Laos – zo'n 300.000 meer dan in 2007.

In de genoemde periode groeide de industriële sector met 13,4 procent en genereerde 27 procent van het bbp. De landbouwsector groeide met 3,1 procent en genereerde 29 procent van het bbp. De dienstensector groeide met 9,9 procent en zou 44 procent van het bbp hebben gegenereerd.

Laos exporteerde voor 1 miljard Amerikaanse dollar (op 1 januari 2009 was dat ca. 712 miljoen euro). Bijna de helft betrof de uitvoer van metalen als goud en koper. Het land had een handelstekort van 80 miljoen dollar.

Buitenlandse bronnen kwamen met andere cijfers. Volgens de Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA) groeide de economie van Laos in 2008 met 6,5 procent. De industriële sector zou 34,3 procent van het bbp hebben gegenereerd, de landbouw 39,2 procent en de dienstensector 26,6 procent. De Amerikaanse geheime dienst schatte de inflatie op 8,5 procent.

'2009 wordt zwaarder'

Later zei Cheuang Sombounkhan, hoofd van het Secretariaat van de Regering, tegenover het Chinese persbureau *Xinhua* dat 2009 een moeilijker jaar zou worden dan 2008. Laos verwachtte dat het aantal toeristen en de omvang van de buitenlandse in-

vesteringen vanwege de internationale economische problemen zouden afnemen. Daarom gaf de regering staatsbanken opdracht om bedrijven die cruciaal waren voor de nationale economie, gunstige leningen te verstrekken, en kregen bedrijven waar ontslagen werden verwacht, rechtstreekse hulp. Gedetailleerde informatie hierover verstrekte de overheid niet.

Laos gaat btw heffen

De staatskrant *Vientiane Times* meldde op 7 januari 2009 dat Laos btw op consumptiegoederen ging heffen. Het oude belastingsysteem, dat producenten verplichtte om 5 tot 10 procent van hun winst af te staan aan de staat, kwam daarmee te vervallen. De btw-heffing werd geleidelijk ingevoerd omdat veel kleine ondernemingen er nog niet klaar voor waren. Voorlopig hoefden alleen op de producten van 400 bedrijven die meer dan 5 miljard kip (ca. 446.454 euro) waard waren, btw geheven te worden. Op den duur moesten echter alle ondernemingen met een waarde van meer dan 400 miljoen kip de belasting in rekening gaan brengen.

NATUUR EN MILIEU

Meer dan 500 nieuwe diersoorten ontdekt

Het Wereldnatuurfonds (WWF) publiceerde op 15 december 2008 een rapport waarin stond dat wetenschappers in tien jaar tijd ten minste 519 nieuwe plantensoorten en 549 nieuwe diersoorten hadden ontdekt in het stroomgebied van de Mekong in Zuidoost-Azië. Daaronder waren de grootste jachtspin ter wereld (30 centimeter groot), een felroze duizendpoot die het dodelijke gif cyanide produceert en een rat waarvan tot dan toe werd aangenomen dat de soort al 11 miljoen jaar was uitgestorven. De planten- en diersoorten waren allemaal aangetroffen in regenwouden en moerasgebieden nabij de rivier, die het WWF een 'biologische schatkist' noemde. 'Wij dachten dat ontdekkingen op deze schaal verleden tijd waren', zei Stuart Chapman, directeur van het onderzoeksprogramma.

Het WWF riep China, Myanmar, Laos, Thailand, Cambodja en Vietnam op om de uitzonderlijke biodiversiteit in het stroomgebied met vereende krachten te bewaken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Thailand stuurt opnieuw Hmong naar Laos

Een woordvoerder van het Thaise ministerie van Buitenlandse Zaken bevestigde op 17 januari 2009 dat zijn land vijfduizend vluchtelingen ging uitzetten naar Laos. In Thailand woonden duizenden uit het buurland afkomstige etnische Hmong in vluchtelingenkampen. Zij hoopten op politiek asiel omdat zij naar eigen zeggen in hun thuisland gediscrimineerd of vervolgd werden omdat veel Hmong tijdens de Vietnamoorlog aan Amerikaanse kant zouden hebben gevochten. De communistische regering van Laos beweerde echter dat zij niets te vrezen hadden.

Internationale mensenrechtenorganisaties als Human Rights Watch (HRW) beschuldigde Laos echter van marteling, seksueel misbruik en buitengerechtelijke executies van leden van de etnische groep.

Thailand had in 2008 ook al honderden vluchtelingen naar Laos teruggestuurd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gratis visa voor kinderen en ouderen

Buitenlandse 65'plussers en kinderen tot 15 jaar hoefden niet meer te betalen voor een visum voor Laos. Dit meldde de staatskrant *Vientiane Times* van 20 februari 2009. De nieuwe regeling was in november per decreet ingevoerd door president Choummaly Sayasone. Volgens Manivone Insisiengmay, directeur van de belastingdienst, had hij dat gedaan omdat mensen in de genoemde leeftijdscategorieën meestal geen inkomsten hadden en Laos hen niet op kosten wilde jagen. De onderdirecteur van het Laotiaanse Nationale Toeristenbureau, Sila Mounthalavong, vertelde de *Vientiane Times* echter dat de maatregel vooral was getroffen om meer ouderen naar het land te lokken. Zij zouden namelijk relatief veel geld uitgeven.

Burgers van alle westerse landen hadden een visum nodig voor Laos, maar inwoners van andere Zuidoost-Aziatische landen, Rusland, Zuid-Korea en Japan niet.

(Vorige berichten pagina 409/1 - 2009)

MALEISIË

BINNENLAND

Oppositieleider Anwar keert terug in het Huis van Afgevaardigden

Bij tussentijdse verkiezingen in de Maleisische deelstaat Penang won oppositieleider Anwar Ibrahim op 26 augustus 2008 een zetel in het nationale Huis van Afgevaardigden. Hij deed mee namens de oppositionele Gerechtigheidspartij van het Volk (PKR) en versloeg Arif Shah Omar, de kandidaat van de regeringscoalitie Nationaal Front (Barisan Nasional - BN).

Anwar neemt de plaats van zijn vrouw in

Voormalig vicepremier Anwar was een prominente figuur binnen het BN, tot hij in 1998 werd gearresteerd voor sodomie. Zelf beweerde hij dat de beschuldiging was verzonnen door de toenmalige premier Mahathir die zou vinden dat hij te veel kritiek had op diens financiële beleid. Anwar was in 2004 vrijgelaten, maar mocht zich pas vanaf april 2008 weer verkiesbaar stellen. Daardoor had hij niet kunnen deelnemen aan de landelijke parlementsverkiezingen in maart. In zijn plaats had zijn echtgenote, Wan Azizah Wan Ismail, zich echter verkiesbaar gesteld. Zij was gekozen en had zich enkele maanden later teruggetrokken. Hierdoor was de noodzaak ontstaan voor de tussentijdse verkiezingen.
Overigens liep er in 2008 een nieuwe rechtszaak tegen Anwar, wederom wegens sodomie. Deze sprak zelf van een nieuwe 'misselijkmakende' poging van de regering om hem op grond van valse beschuldigingen politiek uit te schakelen.

Anwar wil premier worden

Na de verkiezingen in maart had Anwar voorspeld dat veel Kamerleden van het BN zouden overstappen naar de oppositie en dat de regering voor 16 september zou vallen. Hij zou dan zelf premier worden. Beide voorspellingen kwamen niet uit. Anwar bleef echter volhouden dat zich onder de Kamerleden van de regeringscoalitie voldoende dissidenten bevonden om de nieuwe regering die hij wenste, aan een parlementaire meerderheid te helpen.

Regering laat critici arresteren

Zowel binnen als buiten het BN werd de verkiezingsnederlaag in maart geweten aan premier Abdullah. Want zijn beloftes om de economie te versterken, de bureaucratie te vereenvoudigen en de criminaliteit te bestrijden, zou hij onvoldoende zijn nagekomen.
De storm van kritiek werd nog heviger toen in september enkele tegenstanders van de regering werden gearresteerd. Zij werden vastgehouden onder de Binnenlandse Veiligheidswet (ISA), die het mogelijk maakte om 'staatsgevaarlijke individuen' voor onbepaalde tijd en zonder tussenkomst van een rechter te detineren.
Onder de arrestanten was blogger Raja Petra Kamaruddin van *Malaysia Today* (mt.m2day.org), een populaire kritische nieuwswebsite die anders dan de grote landelijke dagbladen niet werd gecensureerd door het BN. Raja Petra werd officieel aangehouden omdat hij niet-islamieten zou hebben opgestookt tegen aanhangers van dat geloof.

Maleisië had al enige tijd te kampen met spanningen tussen Maleiers die volgens de wet allemaal islamitisch waren, en andere groepen die in de regel andere religies aanhingen. Want omdat de wet voorschreef dat etnische Maleiers – ruim 50 procent van de bevolking – op vele fronten een voorkeursbehandeling moesten krijgen, voelden de Maleise Chinezen, Indiërs en andere etnische minderheden zich achtergesteld. Abdullah en zijn regering waren echter grote voorstanders van deze positieve discriminatie. Kritiek op de islam vatten zij steeds vaker op als kritiek op de dominante positie van de Maleiers en op de machtspositie van het BN.

Parlementslid gearresteerd

Ongeveer tegelijkertijd met Raja Petra werd Teresa Kok aangehouden. Zij zat voor de oppositionele Democratische Actie Partij (DAP) in het Huis van Afgevaardigden en zou gezegd hebben dat moskeeën te veel lawaai maakten als zij gelovigen opriepen voor het gebed.
Ook Tan Hoon Cheng van het Chineestalige dagblad *Sin Chew* werd aangehouden. Hij zou een lid van de regeringspartij hebben beledigd door hem van racisme te beschuldigen.

Minister stapt op

Uit protest tegen de arrestaties trad Zaid Ibrahim, minister in het Bureau van de Premier en speciaal belast met juridische hervormingen, op 15 september af. Hij was vooral verbolgen over het gebruik van de ISA om politieke tegenstanders van de regering op te sluiten. 'Deze wet moet alleen gebruikt worden tegen gewapende terroristen of mensen die de regering met geweld ten val willen brengen', zei hij. Hij kreeg bijval van de ministers van Verkeer en Volksgezondheid. Minister van Binnenlandse Zaken Syed Hamid Albar zei echter dat de ISA wel terecht was toegepast. Want de arrestanten zouden uit zijn op het vergroten van de spanningen tussen de bevolkingsgroepen – iets dat de multi-etnische en multiculturele staat ernstig zou kunnen ontwrichten.

Opnieuw arrestatie van blogger

Op 18 september volgde de arrestatie van blogger Syed Azidi Syed Aziz, die schreef onder het pseudoniem Kickdefella. Hij was een aanhanger van de oppositionele Islamitische Partij van Maleisië (PAS) en had op zijn website iedereen opgeroepen de nationale vlag ondersteboven te hangen uit protest tegen de aanhoudende politieke onrust binnen het BN.
Journalist Tan Hoon Cheng was toen alweer op vrije voeten. De politie liet Kamerlid Teresa Kok op 19 september gaan en blogger Syed Azidi de volgende dag. Een rechter bepaalde later in 2008 dat Raja Petra niet op grond van de ISA mocht worden vastgehouden en dus ook moest worden vrijgelaten.

Nieuwe minister van Financiën

De Progressieve Partij Sabah (SAPP) stapte op 17 september uit het BN, volgens partijleider Yong Teck Lee omdat Abdullah 'zijn morele autoriteit om te regeren' was kwijtgeraakt. De partij nam het hem vooral kwalijk dat hij politieke tegenstanders op grond van de ISA had laten opsluiten. De partij wilde een onafhankelijke koers varen en sloot zich daarom niet aan bij de coalitie van oppositiepartijen die Anwar leidde.

Op diezelfde dag trad vicepremier Najib Razak aan als minister van Financiën. Hij nam deze portefeuille over van premier Abdullah. Critici omschreven deze kabinetswijziging als een poging om verdere rebellie binnen de coalitie tegen te gaan.

Abdullah kondigt aftreden aan

Sinds maart werd binnen en buiten het BN gepleit voor het aftreden van Abdullah. Hij had steeds gezegd dat hij tot 2010 zou aanblijven, maar op 8 oktober deelde hij mede dat hij al in maart 2009 zou vertrekken. Vermoedelijk was hij onder druk gezet door zijn eigen partij, de Nationale Organisatie van Verenigde Maleiers, die de grootste was binnen het BN.

'Biochemicus van al-Qaida' op vrije voeten

Maleisië maakte op 10 december 2008 bekend dat Yazid Sufaat op vrije voeten was gesteld. De in de Verenigde Staten opgeleide biochemicus had enige tijd in het Maleisische leger gediend. Daarna was hij lid geworden van de Jemaah Islamiah (JI), de vermoedelijke Zuidoost-Aziatische tak van het internationale terreurnetwerk al-Qaida.

Biologisch wapen voor al-Qaida

In zijn appartement in Maleisië zou hij in 2000 onderdak hebben geboden aan enkele kopstukken van al-Qaida, onder wie Khalid al-Midhar en Nawaf al-Hazmi, twee van de mannen die op 11 september 2001 terreuraanslagen zouden plegen in New York en Washington. Daarna was hij naar Afghanistan vertrokken om voor al-Qaida een biologisch wapen te ontwikkelen. Naar eigen zeggen was hij nog niet verder dan de 'conceptuele fase' toen het Amerikaanse leger eind 2001 het land binnen viel en de plannen dwarsboomde. Na terugkeer in Maleisië was hij gearresteerd en als 'staatsgevaarlijk individu' zonder vorm van proces vastgezet.
Volgens minister van Binnenlandse Zaken Syed Hamid Albar werd hij vrijgelaten omdat hij spijt had betuigd en geen gevaar voor de samenleving meer vormde.

Meer vrijlatingen

Drie andere vermoedelijke leden van de JI werden op 15 februari 2009 vrijgelaten. Zij hadden vijf jaar zonder vorm van proces vastgezeten. Het ging om de zakenmannen Suhaimi Mokhtar en Mohammad Khider Kadran en elektricien Zaini Zakaria. Volgens

lokale kranten moesten zij zich nog wel dagelijks melden bij de politie van hun woonplaats.
De Maleisische mensenrechtenorganisatie Suaram tekende bezwaar aan tegen de gang van zaken. Want omdat zij geen proces hadden gehad, was het onduidelijk waarom de drie zo lang hadden vastgezeten. Hun plotselinge vrijlating duidde er volgens de organisatie op dat zij onterecht waren vastgehouden.

Volgens het Maleisische ministerie van Binnenlandse Zaken zaten eind 2008 46 'staatsgevaarlijke' individuen vast, zonder ooit formeel in staat van beschuldiging te zijn gesteld. Het merendeel zou banden hebben met extremistische moslimorganisaties als de JI.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering probeert aandelenkoersen op te drijven

Net als in andere Zuidoost-Aziatische landen ging het in Maleisië in 2008 slecht met de aandelenhandel. Minister van Financiën Najib Razak zei op 20 oktober van dat jaar dat dit niet kwam door interne economische problemen, maar door de onrust die de internationale financiële crisis onder beleggers veroorzaakte. Hij deelde mee dat de staat 5 miljard ringgit (ruim 1 miljard euro) uittrok om aandelen te kopen en zo de koersen op te drijven. Het ging om aandelen van bedrijven die in de ogen van de regering sterk waren, maar toch voor relatief lage prijzen werden verhandeld.
Rajib weidde niet uit over het feit dat beleggers nerveus werden van de politieke onrust in zijn land. De regeringscoalitie Barisan Nasional (BN), die al sinds 1957 aan de macht was, had bij parlementsverkiezingen in maart slecht gepresteerd en de oppositie dreigde de macht over te nemen. Vanwege deze instabiliteit lieten buitenlandse investeerders Maleisië steeds vaker links liggen en verkeerden beurshandelaren langdurig in mineurstemming.

Inflatie bereikt recordhoogte

De Bank Negara Malaysia, de centrale bank, stelde op 24 november dat ook de reële economie te lijden had onder de internationale financiële crisis. Om de economische bedrijvigheid te stimuleren, verlaagde zij het belangrijkste rentetarief met 0,25 procentpunt tot 3,25 procent. Het gevaar hiervan was wel dat de inflatie weer zou oplopen. Die was juist afgenomen van 8,5 procent in augustus – de hoogste inflatie in 26 jaar – tot 7,6 procent in oktober. Die afname was vooral te danken aan het feit dat de regering de brandstofprijzen drie keer verlaagde nadat benzine en diesel in juni respectievelijk 41 en 63 procent duurder waren geworden.

Aandelenkoersen blijven zakken

Ondanks de aankopen door de regering bleven de aandelenkoersen eind 2008 zakken. De Kuala Lumpur Compsite Index (KLCI), de graadmeter van de effectenbeurs in de Maleisische hoofdstad, sloot op 31 december op 876,75 punten. Dat was 39,3 procent lager dan op 1 januari 2008.

Scherpe terugval economische groei

De economie van Maleisië groeide in 2008 met 4,6 procent. Dat maakte de regering op 27 februari 2009 bekend. De groei was onevenredig over het jaar verdeeld: in het laatste kwartaal bedroeg ze slechts 0,1 procent. Deze terugval was te wijten aan de internationale kredietcrisis en de daardoor veroorzaakte stagnatie van de wereldhandel.
Door de afname van de vraag naar in Maleisië geproduceerde artikelen was de industriële productie in het laatste kwartaal van 2008 met 8,8 procent gekrompen. Vooral met de metaalindustrie, de elektronica-industrie en de mijnbouw ging het slecht. De dienstensector bleef wel in heel 2008 groeien.

Buitenland investeert fors in industrie

Ondanks de malaise groeide het bedrag dat gemoeid was met door de overheid goedgekeurde investeringen in industriële projecten in 2008 met 5 procent tot 62,8 miljard ringgit (ca. 13,5 miljard euro). Dit was een historisch record. Hiervan was ten bedrage van 46,1 miljard ringgit afkomstig uit het buitenland – ongeveer 38 procent meer dan in 2007. Australië was de grootste buitenlandse investeerder, gevolgd door de Verenigde Staten, Japen en Duitsland.

Het buitenland investeerde voor 5,5 miljard ringgit in de dienstensector. Dit was een terugval met bijna 50 procent ten opzichte van 2007.

Nieuw buitenlands personeel niet welkom

Omdat de regering verwachtte dat de economie in 2009 verder zou inzakken en de werkloosheid ging oplopen, verbood zij restaurants, winkels en fabrieken vanaf februari om nieuw buitenlands personeel in te huren. Bedrijven die mensen moesten ontslaan, werden verplicht om te beginnen met buitenlandse werknemers, die dan vervolgens naar het land van herkomst gestuurd moesten worden.
In Maleisië werkten naar schatting 2 miljoen buitenlanders. Het merendeel was afkomstig uit Indonesië.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Fatwa tegen yoga

De Nationale Fatwa-raad, het hoogste islamitische gezag van Maleisië, vaardigde in oktober 2008 een fatwa – een gebod gebaseerd op de islamitische wetgeving – uit tegen yoga. Want de van oorsprong mystieke, hindoeïstische discipline zou het islamitische geloof aantasten.
Ook kwam er een fatwa tegen 'lesbisch gedrag'. Dit hield in dat islamitische vrouwen zich niet meer 'mannelijk' mochten kleden of gedragen en geen seksueel contact met elkaar mochten hebben.
Seksueel contact tussen mannen was wettelijk verboden, maar tussen vrouwen niet.

Protest tegen detentie van mensenrechtenactivist neergeslagen

De politie van Kuala Lumpur zette op 28 februari 2009 waterkanonnen in tegen ongeveer 400 betogers die demonstreerden voor de vrijlating van een mensenrechtenactivist. Er vielen drie gewonden en er werden zeventien arrestaties verricht.

De demonstranten waren aanhangers van de verboden actiegroep Hindraf, die zich verzette tegen wat zij zagen als discriminatie van etnische Indiërs in Maleisië. Zij eisten de vrijlating van Hindraf-leider Ponnusamy Uthayakumar, die in 2007 was aangehouden omdat hij een protestdemonstratie tegen de bij wet verplichte positieve discriminatie van etnische Maleiers had georganiseerd. Sindsdien werd hij vastgehouden. Dat was in Maleisië mogelijk omdat hij 'staatsgevaarlijk' zou zijn. Volgens de de-

monstranten kreeg hij in de gevangenis onvoldoende medische zorg. Uthayakumar was diabetespatiënt.

(Vorige berichten pagina 468/2 - 2008)

NEPAL

Maoïsten krijgen uitkering

Als deel van het vredesakkoord van november 2006 werden ruim 30.000 voormalige maoïstische rebellen van het Volks Bevrijdingsleger in kampen gevestigd onder toezicht van de Verenigde Naties. Hierdoor konden waarnemers erop toezien dat de maoïsten hun wapens niet meer gebruikten. De rebellen klaagden echter over slechte leefomstandigheden in de kampen door slechte hygiëne, afwezigheid van drinkwater, onvoldoende beschutting tegen de kou en het gevaar van gifslangen. Bij protestdemonstraties in het voorjaar van 2007 dreigden zij zich weer buiten de kampen te vestigen als hun leefomstandigheden niet zouden verbeteren. Onder druk hiervan ging de regering over tot de bouw van betere behuizing in de kampen en kregen de rebellen een maandelijkse uitkering van 3.000 rupees.

Maoïsten geregistreerd als politieke partij

De maoïsten registreerden zich in juli 2007 officieel als politieke partij onder de naam Maoïstisch-Communistische Partij van Nepal (CPN-Maoïstisch). Zij deden dat om mee te kunnen doen aan de geplande parlementsverkiezingen van 22 november. Als partijsymbool kozen zij de hamer en sikkel. Partijsymbolen waren van belang voor de herkenbaarheid van partijen bij verkiezingen vanwege het hoge percentage analfabeten onder het electoraat.

Nieuw volkslied zonder koning

Nepal introduceerde op 3 augustus een nieuw volkslied, Sayaun Thunga Phool Ka Hami ('Wij zijn honderden bloemen'). In dit nieuwe volkslied komt de koninklijke familie nergens meer voor. Het afgeschafte volkslied prees de koning juist uitgebreid en wenste hem een lang en goed leven.
Minister van Cultuur Prithvi Subba Gurung hekelde bij de introductie de lofzang op de feodale samenleving in het oude volkslied en zei dat het lied 'dood' was. Hij feliciteerde de en prees de tekstschrijver van het nieuwe volkslied Pradeep Kumar Rai vanwege de weergave van de diversiteit van de Nepalese bevolking.

Positie koning uitgehold

De regering ontnam koning Gyandendra op 23 augustus zeven van zijn paleizen en nationaliseerde deze. Alleen de eigendommen die al in zijn bezit waren voordat hij in 2001 de troon besteeg, mocht hij behouden. Eerder al raakte hij als deel van de vredesakkoorden van 2006 zijn belangrijkste bevoegdheden kwijt, waaronder die van staatshoofd en bevelhebber van het leger.

Voor het eerst in het bestaan van de Shahdynastie (sinds 1769) was de koning van Nepal afwezig bij de jaarlijkse zegen van de kumari, een jong meisje dat vereerd wordt als een levende godin, op 25 september. De zegen van deze incarnatie van hindoegodin Durga (in het Nepalees Taleju) geldt als vitaal voor het welzijn van de koning. Nepalezen zagen de afwezigheid van koning Gyanendra als een slecht voorteken en een verdere ondermijning van zijn positie. Volgens de koning was er teveel politieke lading rondom het ritueel ontstaan om aanwezig te kunnen zijn. Premier Koirala verving de koning bij de plechtigheid.

Verkiezingen uitgesteld

De Maoïstisch-Communistische Partij van Nepal stapte op 18 september uit de regering en dreigde met een boycot van de parlementsverkiezingen van 22 november als haar eis tot afschaffing van de monarchie direct na de parlementsverkiezingen niet zou worden ingewilligd. De Nepalese Congrespartij (NC) van premier Girija Prasad Koirala was wel voorstander van vorming van een republiek in Nepal, maar wilde dit pas laten gebeuren na uitgebreid onderzoek na de verkiezingen hoe dit het beste kon geschieden.

Partijen herenigd

De Nepalese Congrespartij (NC), de oudste en grootste politieke partij van Nepal, geleid door premier Girija Prasad Koirala, herenigde zich op 1 oktober 2007 met het Democratische Nepalese Congrespartij (NC-Democratic) van oud-premier en Koirala's voormalige rivaal Sher Bahadur Deuba, die zich op 23 september 2002 had afgesplitst na langdurige conflicten binnen de NC. Zij herenigden zich om een sterker tegenwicht te vormen tegen de Maoïstisch-Communistische Partij.

Maoïsten terug in regering

Op 31 december 2007 keerde met de benoeming van vijf ministers de Maoïstisch-Communistische Partij van Nepal (CPN-Maoïstisch) terug in de regering, nadat de zeven belangrijkste politieke partijen toch akkoord gingen met onmiddellijke afschaffing van de monarchie na de parlementsverkiezingen van 10 april 2008. Hiermee kwam aan maanden van politieke onrust en onzekerheid een einde.

Maoïsten willen einde verdrag india

De leider van de maoïsten, Prachanda, verklaarde in de aanloop naar de verkiezingen van 10 april dat hij meer evenwicht wilde in de contacten met China en India. Sinds de ondertekening van een vredes- en vriendschapsverdrag in 1950, dat politieke, culturele, economische en militaire samenwerking vastlegde, waren de banden tussen Nepal en India bijzonder hecht. Vooral de maoïsten meenden dat India onevenredig veel voordeel had bij het verdrag.

In een interview met de *BBC* zei oud-ambassadeur van India in Nepal, KV Rajan, in een reactie op de uitspraken van Prachanda, dat India zich zorgen maakte, niet alleen over de mogelijkheid van beëindiging van het verdrag en intensievere banden tussen Nepal en India's rivaal China, maar ook de impuls die een mogelijke verkiezingsoverwinning van de maoïsten in Nepal kon geven aan de Indiase maoïstische opstandelingen.

Maoïsten winnen verkiezingen voor het parlement

Op 10 april 2008 werden er verkiezingen gehouden voor een volksvertegenwoordiging die als belangrijkste taak zou hebben een nieuwe grondwet op te stellen. Van de totaal 601 leden van het parlement werden er 240 rechtstreeks gekozen, 335 gekozen op grond van het beginsel van evenredige vertegenwoordiging en 26 genomineerd

Parlementsverkiezingen Nepal
(10 april 2008)
Opkomst: 63 procent

partij	zetels
Communististische Partij van Nepal (Maoïstisch)	220
Nepalese Congrespartij	110
Communististische Partij van Nepal (Verenigde Marxisten-Leninisten)	103
Forum voor de Rechten van de Madhesi-bevolking	52
Tarai Madhes Loktantrik Partij	20
Sadhvawana Partij	9
Communististische Partij van Nepal (Marxististisch-Leninistisch)	8
Nationaal-Democratische Partij (Rastriya Prajatantra)	8
Volksfront van Nepal (Janamorcha Nepal)	7
Arbeiders- en Boerenpartij van Nepal	4
Nationaal Volksfront (Rastriya Janamorcha)	4
Overige	30
Genomineerde leden	26
totaal	601

In juni kwamen de partijen overeen de te nomineren zetels als volgt te verdelen:

Communististische Partij van Nepal (Maoïstisch)	9
Nepalese Congrespartij	5
Communististische Partij van Nepal (Verenigde Marxisten-Leninisten)	5
Forum voor de Rechten de Madhesi-bevolking	2
Tarai Madhes Loktantrik Partij	1
Sadhvawana Partij	1
Communististische Partij van Nepal (Marxististisch-Leninistisch)	1
Volksfront van Nepal (Janamorcha Nepal)	1
Arbeiders- en Boerenpartij van Nepal	1

Nepal wordt republiek; maoïsten leiden coalitieregering

De verkiezingsoverwinning van de maoïsten maakte de weg vrij voor een leidende rol van de Maoïstisch-Communistische Partij van Nepal en verwezenlijking van haar belangrijkste programmapunt: afschaffing van het koningshuis en vorming van een republiek. Dit gebeurde in het parlement met een overweldigende meerderheid van stemmen op 28 mei, waarmee een einde kwam aan 239 jaar heerschappij van de Shah-dynastie over het koninkrijk. Voortaan heette het land Federale Democratische Republiek Nepal. Oud-koning Gyanendra moest het hoofdpaleis in Kathmandu verlaten en begon daarmee zijn burgerleven.

Op 26 juni diende Girija Prasad Koirala van de Nepalese Congrespartij zijn ontslag in als premier. Daarmee werd de vorming mogelijk van een nieuwe, door de maoïsten geleide coalitieregering.

Koirala die de eerste president van de republiek Nepal wilde worden, botste bij deze ambitie op verzet van de maoïsten. Hoewel de maoïstische partij de verkiezingen won, haalde zij geen absolute meerderheid en zag zij de eigen kandidaat voor het presidentschap, Ramraja Singh, de stemming in het parlement verliezen.

Tot nieuw staatshoofd verkoos het parlement daarom op 21 juli 2008 zijn partijgenoot Ram Baran Yadav. De nieuwe president was arts en behoorde tot de Madhesi minderheid uit het zuiden van Nepal, die in februari weken lang blokkades en protestacties had gehouden, waardoor het leven in Kathmandu tot stilstand kwam. Doel van de acties was om meer autonomie te verkrijgen. De verkiezing van Yadav was een tegemoetkoming aan de Madhesi minderheid.

Op 18 augustus beëdigde president Yadav de leider van de maoïsten Pushpa Kamal Dahal, beter bekend onder zijn guerrillanaam Prachanda (de krachtige), als eerste premier van de republiek Nepal. Zijn partij vormde een coalitieregering met de Communististische Partij van Nepal (Verenigde Marxisten-Leninisten) en het Forum voor de Rechten de Madhesi-bevolking. In de nieuwe ministersploeg zaten diverse maoïstische oud-rebellenleiders die tijdens de burgeroorlog tot de meest gezochte mensen van het land behoorden.

Prachanda verklaarde zijn prioriteiten te leggen bij het verder voltooien van het vredesproces, het herstel van de veiligheid en orde in het land, bij de economie, het opstellen van de grondwet en bij goede contacten met het buitenland. Ook zei hij te willen zorgen dat tienduizenden voormalige rebellen een passende, nieuwe levensinvulling konden vinden. Hij streefde er daarbij naar de rebellen van het voormalige maoïstische Volksbevrijdingsleger te integreren in het nationale leger.

Tenslotte sprak de nieuwe premier de hoop uit op goede betrekkingen met de Verenigde Staten en verwijdering van zijn partij van de Amerikaanse lijst van terreurorganisaties.

Samenstelling kabinet Nepal
(31 augustus 2008)

President
Ram Baran YADAV
Vicepresident
Paramananda JHA

Premier; Vrouwen, Kinderen en Sociaal Welzijn; Landhervorming
Pushpa Kamal DAHAL 'Prachanda'
Vicepremier; Binnenlandse Zaken
Bamdev GAUTAM

Algemene Zaken
Pampha BHUSAL
Bos- en Grondbeheer
Kiran GURUNG
Buitenlandse Zaken
Upendra YADAV
Cultuur en Staatshervorming
Gopal KIRANTI
Defensie
Ram Bahadur THAPA
Economische Zaken
Rajendra MAHATO
Financiën
Baburam BHATTARAI
Industrie
Asta Laxmi SHAKYA
Informatie en Communicatie
Krishna Bahadur MAHARA
Jeugd en Sport
Gopal SHAKYA
Justitie
Dev GURUNG
Landbouw
Jaya Prakash GUPTA
Plattelandsontwikkeling
Ram Chandra JHA
Milieu, Wetenschap en Technologie
Ganesh SHAH
Onderwijs
Renu YADAV
Planning en Openbare Werken
Vijaya Kumar GACHHEDAR
Toerisme en Burgerluchtvaart
Hisila YAMI
Volksgezondheid
Giriraj Mani POKHREL
Vrede en Rehabilitatie
Janardan Sharma PRABHAKAR
Waterbeheer
Bishnu PAUDEL
Werkgelegenheid en Transport
Lekh Raj BHATTA

In een reactie stelde Tom Casey, woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, dat heroverweging van plaatsing van de CPN-Maoïstisch op de lijst gewenst was, omdat zij zich had afgewend van gewapend conflict en integraal onderdeel was geworden van het politieke proces in het land.

Eerste buitenlandse bezoek Prachanda

Binnen een week na zijn installatie als premier van Nepal bezocht Prachanda op uitnodiging van de Chinese president Hu Jintao de sluitingsceremonie van de Olympische Spelen in Beijing op 24 augustus. Na afloop van de plechtigheid ontmoetten zij elkaar voor een kort onderhoud.

Nieuwe begroting gepresenteerd

Minister Baburam Bhattarai van financiën presenteerde op 19 september 2008 de eerste begroting van de nieuwe regering. De begroting bedroeg ca. 3 miljard euro, een toename van 600 miljoen euro ten opzichte van het jaar ervoor. Speerpunten van de begroting waren financiële injecties in de arme dorpen en ontwikkeling van de landbouw.

De regering wilde in elk van Nepals 4000 dorpen 12.000 tot 25.000 euro investeren en 50 miljoen euro reserveren voor hervormingen in de landbouw. De landbouwsector moest worden gemoderniseerd, zodat de Nepalezen die voor hun inkomsten van de landbouw afhankelijk waren (bijna 70 procent van de bevolking), gebruik konden maken van modernere en efficiëntere landbouwtechnieken. Hiertoe wilde de regering 550 miljoen euro steun vragen aan internationale donoren. Ook sprak minister Bhattarai het voornemen uit een eind te maken aan de feodale structuren in de dorpen en het belastingstelsel grondig te herzien om de ambitieuze plannen te kunnen financieren.

Nieuwe kumari in Nepal

Hindoe- en boeddhistische priesters en president Yadav benoemden op 7 oktober 2008 de 3-jarige Matani Shakya tot de nieuwe kumari, ofwel levende godin, die een incarnatie is van godin Taleju (ook bekend als Durga). Direct na haar benoeming nam zij haar intrek in de woning in het centrum van Kathmandu waar traditioneel de kumari's leven, zoals ook haar voorgangster Sajani Shakya had gedaan.

In juli 2007 was grote ophef rondom Sajani Shakya ontstaan omdat zij tegen de traditionele leefregels in het land verliet om naar een filmfestival in Amerika te gaan, waar een documentaire over kumari's werd vertoond. Met deze reis verloor zij volgens priesters haar goddelijke puurheid. Daarom ontnamen zij Sajani in haar afwezigheid tijdelijk de titel van kumari. Nog voor haar terugkomst in Nepal waren zij genoodzaakt om haar deze titel weer terug te geven onder druk van de bevolking bij wie zij grote populariteit genoot.

Haar definitieve aftreden in maart had volgens priesters niets te maken met de controverse maar met het bereiken van haar lichamelijke volwassenheid. De eerste menstruatie van een kumari geldt als einde van de goddelijke puurheid, waarna een opvolgster gezocht moest worden.

Indiase priesters opnieuw geïnstalleerd

Premier Prachanda stelde op 8 januari 2009 in het grootste Hindoeheiligdom van het land een groep ontslagen Indiase priesters opnieuw aan, nadat de politie had moeten optreden tijdens protesten tegen hun ontslag. De seculiere maoïstische regering had gebroken met een eeuwenlange traditie door een week eerder de Indiase priesters te vervangen door Nepalese priesters. Volgens Prachanda was de hernieuwde aanstelling van de Indiase priesters alleen tijdelijk. Officieel wilde de regering met het ontslag een einde maken aan de schimmige gang van zaken rond gelddonaties aan de tempel.

Nepal begint alfabetiseringscampagne

De Nepalese regering begon in januari 2009 een zes maanden durende alfabetiseringscampagne. Ongeveer 8 van de in totaal 26 miljoen Nepalezen hadden nooit de kans gekregen om naar school te gaan. Het uitbannen van analfabetisme was een van de speerpunten van de nieuwe, door maoïsten geleide regering. Tijdens de verkiezingscampagne beloofden de maoïsten het analfabetisme binnen vijf jaar te hebben uitgebannen. Zo'n honderdduizend vrijwilligers, meest jongeren die net de school verlaten hadden, zouden van deur tot deur gaan om de grondslagen te onderwijzen van het lezen en schrijven en ook rekenen. Volgens critici nam de regring te weinig voorbereidingstijd voor de omvangrijke campagne. Maar het plan werd toch ook toegejuicht, als een concrete stap naar een hoger ontwikkelingsniveau van de Nepalese bevolking.

Koninklijk paleis wordt museum

Op 26 februari 2009, negen maanden nadat de eeuwenoude Nepalese monarchie moest verdwijnen, heropende Narayanhiti, het voormalige koninklijk paleis in het centrum van Kathmandu, als een museum. Tekenend voor de grote veranderingen die het land doormaakte, was dat de opening werd verricht door premier Prachanda, een voormalige leider van het maoïstisch verzet. Het museum liet onder meer de weelde zien waarin de leden van de Nepalese koninklijke familie leefden. Het paleis was gebouwd in de jaren zestig van de twintigste eeuw.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Persvrijheid onder druk door aanval

Tientallen maoïstische activisten vielen op 21 december 2008 kantoren van de Himal Media, een van de grootste krantenuitgeverijen van Nepal, aan. Journalisten werden mishandeld en apparatuur vernield. De maoïsten riepen leuzen tegen artikelen met kritiek op de Maoïstisch-Communistische Partij van Nepal die geplaatst waren in de *Nepali Times* en andere kranten en tijdschriften van Himal Media.
Uit protest tegen de maoïstische aanvallen zetten veel kranten een blanco blok op de ruimte van hun redactionele commentaren. Daarnaast liepen honderden journalisten in een protestmars door de hoofdstad. 'Dit is een directe aanval op vrije pers en democratie', zei Kunda Dixit, hoofdredacteur van de Nepali Times. Het Verbond van Hoofdredacteuren dreigde met meer en grimmiger acties als de maoïstische partij niet garandeerde dat zij veilig hun werk konden doen.
Premier Prachanda veroordeelde de aanvallen. Hij ontkende elke betrokkenheid van zijn partij, de CPN-Maoïstisch. 'Er zijn mensen die in vermomming van maoïsten optreden om de partij een slechte naam te geven. Wij zijn voortdurend bezig om dergelijke immorele elementen buiten de partij te houden.' Hij kondigde een onderzoek aan naar de aanvallen.

Journaliste vermoord in zuiden van Nepal

In januari 2009 werd in de zuidelijke Nepalese stad Janakpur de journaliste Uma Singh vermoord. Ze schreef en berichtte

over vrouwenrechten, tegen het kaste-systeem en over politieke aangelegenheden. Een duidelijk motief ontbrak. De moordaanslag, door een groep van tussen de twaalf en twintig mannen, werd bovendien niet opgeëist. In het zuiden van Nepal waren veel gewapende groepen actief, meestal verbonden aan etnisch separatistische bewegingen. Volgens de Committee to Protect Journalists, een internationale beweging die opkomt voor persvrijheid, stond Nepal op een lijst van dertien landen waar regelmatig journalisten werden vermoord en waar de overheid faalde om de daders te berechten.

BUITENLAND

Langer VN-mandaat in Nepal

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties stemde op vrijdag 23 januari 2009 unaniem in met een verlenging van de VN-missie in Nepal met zes maanden en bekrachtigde de plannen voor een verdere, geleidelijke terugtrekking. De Nepalese regering werd opgeroepen om 'aan de voorwaarden te voldoen waardoor de VN de missie kon beëindigen'. De missie was twee jaar eerder ingezet om het vredesproces in Nepal te ondersteunen en had onder meer bijgedragen aan de eerste vrije verkiezingen in het land in april 2008.

(Vorige berichten pagina 224/2 - 2007)

SINGAPORE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis treft Singapore

Staat garandeert banktegoeden

In de tweede helft van 2008 kreeg Singapore last van de kredietcrisis die in 2007 in de Verenigde Staten was ontstaan en inmiddels een internationale financiële crisis had veroorzaakt. Eind september namen honderden spaarders in Hongkong en Singapore hun tegoeden bij de Bank of East Asia op, omdat zij een faillissement vreesden en bang waren hun geld kwijt te raken. De regering van Singapore meende dat er geen reden voor paniek bestond omdat het bankwezen in de stadstaat gezond zou zijn. De regering van Hongkong besloot echter om zich garant te stellen voor alle spaartegoeden. De maatregel werd genomen omdat banken failliet konden gaan als spaarders hun vertrouwen verloren en massaal hun geld opnamen.

Buitenlandse valuta

In Zuidoost-Azië waren Hongkong en Singapore rivalen op het gebied van financiële dienstverlening. Daarom voelde Singapore dat het niet kon achterblijven. De regering deelde op 16 oktober dan ook mee dat zij banktegoeden in buitenlandse valuta tot 31 december 2010 zou garanderen. Ze verbond hieraan een maximum van in totaal 150 miljard Singapore-dollar (ca. 75,1 miljard euro). De maatregel gold alleen voor particulieren en bedrijven die niet actief waren in de financiële sector. De staat stelde zich speciaal garant voor tegoeden in buitenlandse valuta omdat de banken daar ten gevolge van de kredietcrisis groot gebrek aan hadden. Het zou daarom funest zijn als burgers op grote schaal dollars of andere buitenlandse valuta gingen opnemen.
Op 30 oktober besloot de Fed, het stelsel van centrale banken van de Verenigde Staten, om de Monetary Authority of Singapore (MAS), de de facto centrale bank van de stadstaat, aan dollars te helpen om het gebrek aan buitenlandse valuta te verkleinen.

Staat helpt midden- en kleinbedrijf

Omdat het lokale bankwezen eind 2008 net als elders in de wereld steeds minder bereid leek om kredieten te verstrekken, stelde de regering op 1 december 2,3 miljard Singapore-dollar (ca. 1,2 miljard euro) beschikbaar om het midden- en kleinbedrijf aan contant geld te helpen. 'Deze maatregel is bedoeld om te garanderen dat zij over voldoende kapitaal beschikken om te blijven opereren, investeren, handelen en internationaliseren in een ongunstig economisch klimaat', aldus het ministerie van Handel en Industrie.

Ondertussen was de industriële productie al teruggevallen tot 13,5 procent onder het niveau van december 2007. Dit kwam vooral doordat de vraag naar Singaporese exportproducten – overwegend hightech elektronica – wereldwijd sterk afnam.
De economie van de stadstaat was voor twee derde afhankelijk van de export.

Economische groei valt terug

De werkloosheid liep op van 1,7 procent in 2007 tot 2,6 procent in december 2008.
De inflatie bedroeg in 2008 gemiddeld 4,3 procent en was onevenredig over het jaar verdeeld: in december daalden de prijzen met 0,6 procent.
De economische groei viel terug van 7,7 procent in 2007 naar 1,2 procent in 2008. Aan het begin van dat jaar groeide de economie nog krachtig, maar daarna kwam ze in een recessie terecht.
De Straits Times-index (STI), de graadmeter van de beurs van Singapore, sloot op 31 december op 1.761,56 punten en dat was 49,2 procent lager dan begin 2008. Nooit eerder had de effectenbeurs zo'n slecht jaar beleefd.

Volgens cijfers van de overheid daalden de vastgoedprijzen in het derde kwartaal van 2008 met 2,4 en in het vierde kwartaal met 5,7 procent. De vastgoedmarkt van Singapore was jarenlang gespannen geweest: alleen al in 2007 waren de prijzen met 31 procent gestegen. De inzakkende economie, de onzekerheid over de toekomst en de terughoudendheid van banken om hypotheken te verstrekken, waren de belangrijkste redenen voor de terugval.

Staat komt met stimuleringspakket

Minister van Financiën Tharman Shanmugaratnam vertelde op 22 januari 2009 dat de regering de ergste economische crisis sinds de onafhankelijkheid in 1965 verwachtte. De economie zou in 2009 naar verwachting met maximaal 5 procent krimpen. Om de schade zo veel mogelijk te beperken, besloot de regering om bovenop de reguliere rijksbegroting 20,5 miljard Singapore-dollar (ca. 10,6 miljard euro) in de economie te pompen. Het belangrijkste doel hiervan was behoud van de werkgelegenheid. Voor de Singaporese bevolking was dat van het grootste belang omdat er geen werkloosheidsuitkeringen bestonden.

De 20,5 miljard zou gebruikt worden om de vennootschapsbelasting te verlagen van 18 naar 17 procent en om 12 procent van de eerste 1.287 euro van het maandinkomen van elke Singaporese werknemer te betalen. Critici dachten dat deze maatregel inderdaad massaontslagen kon helpen voorkomen, maar dan alleen voor laagbetaalden.

Om ook hoogbetaalde banen te behouden, zou deze subsidie te klein zijn.
De 20,5 miljard dollar zou ook worden gebruikt om banken te stimuleren om meer kredieten te verstrekken, de concurrentiepositie van het bedrijfsleven te verbeteren, burgers lastenverlichting te bieden en de binnenlandse economie te stimuleren door extra te investeren in de infrastructuur, het onderwijs en de gezondheidszorg.

Begrotingstekort gaat oplopen

Singapore had nooit eerder een dergelijk groot bedrag uitgetrokken om de economie uit het slop te halen. Het stimuleringspakker zou deels worden gefinancierd door het begrotingstekort te laten oplopen, mogelijk zelfs tot 6 procent van het bbp, wat voor Singapore ongekend hoog was. En een deel van het bedrag zou worden betaald uit de nationale financiële reserves die de staat in de loop der jaren had opgebouwd. Deze werden beheerd en geïnvesteerd door de staatsbedrijven Temasek en de Government of Singapore Investment Corp. (GIC) – het investeringsbedrijf van de regering. Maar omdat de twee de nationale reserves deels hadden belegd in Europa en de Verenigde Staten, ook in door de crisis zwaar getroffen ondernemingen als de Zwitserse vermogensbeheerder UBS AG en de Amerikaanse bank en verzekeraar Citigroup, was hun kapitaal in 2008 sterk geslonken.

Temasek verliest miljarden

De overheid maakte op 10 februari 2009 bekend dat de waarde van de beleggingsportefeuille van Temasek in de periode april-november 2008 was teruggelopen van 185 naar 127 miljard Singapore dollar (respectievelijk 95,4 en 65,5 miljard euro).

Enkele dagen eerder was Ho Ching, de echtgenote van premier Lee Hsien Loong, afgetreden als directeur van Temasek. Mogelijk werd haar verweten dat het bedrijf in december 2007 een aandeel van 9 procent had genomen in de Amerikaanse investeringsbank Merill Lynch. Temasek had daar 5,9 miljard dollar voor neergeteld. Maar omdat Merill Lynch op grote schaal had belegd in risicovolle hypotheken was het bedrijf in 2008 in de problemen gekomen en had het 78 procent van zijn waarde verloren. In september was het overgenomen door de Bank of America.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Singapore versoepelt regels voor protestdemonstraties

Vanaf 1 september 2008 was het legaal om in een deel van het park Hong Lim in Singapore zonder toestemming van de politie protestdemonstraties te houden. Tot dan toe was het in de hele stadstaat verboden om zonder toestemming samen te scholen met meer dan vijf mensen. En aangezien de politie bijna nooit vergunningen voor protestdemonstraties afgaf, werden deze zelden of nooit gehouden.
Demonstranten in het Hong Lim-park moesten zich wel laten registreren door de National Parks Board, een bestuursorgaan waar het park onder viel.
Naar voorbeeld van Speakers' Corner in het Londense Hyde Park was in het Hong Lim-park sinds 2000 een hoekje ingericht voor mensen die voor of tegen iets wilden pleiten. Hun vrijheid van spreken was echter niet onbeperkt, want over religie of andere onderwerpen die spanningen tussen de diverse bevolkingsgroepen in het multiculturele Singapore zouden kunnen veroorzaken, mochten zij het niet hebben. Deze restricties zouden ook gelden bij protestdemonstraties.
Premier Lee Hsien Loong zei dat de regering de regels voor demonstraties versoepelde omdat ze de burgers langzaam maar zeker meer vrijheden wilde toestaan. Singapore stond internationaal bekend als een autoritair bestuurde stadstaat.
Critici, zoals Chee Soon Juan van de oppositionele Democratische Partij Singapore (DPS), zeiden dat de maatregel onvoldoende was. Zij waren pas tevreden als in heel Singapore zonder enige restrictie gesproken, gediscussieerd en gedemonstreerd mocht worden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Singapore tekent vrijhandelsverdragen met China en Golfstaten

Alle invoerheffingen door Singapore afgeschaft

Singapore tekende op 23 oktober en op 15 december 2008 vrijhandelsverdragen met China en zes Golfstaten. De stadstaat zou begin 2009 alle invoerheffingen op Chinese producten afschaffen. China zou op zijn beurt per januari 2012 de heffingen op 97,1 procent van de goederen die het uit Singapore invoerde, afschaffen en investeerders uit dat land preferentieel toegang bieden tot meerdere sectoren, waaronder de zakelijke dienstverlening en de gezondheidszorg.
In 2007 was met de bilaterale handel 91,6 miljard Singapore dollar (ca. 47,4 miljard euro) gemoeid. Voor Singapore was China de op drie na grootste handelspartner en het belangrijkste buitenlandse investeringsgebied.
Voor China was Singapore de op zeven na grootste handelspartner. Het in naam communistische land had eerder al met zes landen vrijhandelsverdragen gesloten, waaronder met slechts één geïndustrialiseerde natie: Nieuw-Zeeland.

Vrijhandelsverdrag met Golfstaten

Singapore en de zes lidstaten van de Samenwerkingsraad van de Golfstaten (GCC) besloten de invoerrechten op 99 procent van de producten die zij onderling verhandelden, af te schaffen. Volgens het Singaporese ministerie van Handel was in 2007 met de bilaterale handel 42,4 miljard Singaporedollar (ca. 21,3 miljard euro) gemoeid.
De lidstaten van de GCC waren Saoedi-Arabië, Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten.

(Vorige berichten pagina 471/1 - 2008)

THAILAND

BINNENLAND

Tientallen doden door brand in discotheek

Een brand in nachtclub Santika in de Thaise hoofdstad Bangkok, die in de vroege ochtend van 1 januari 2009 uitbrak, kostte aan 66 mensen het leven. Waarschijnlijk was vuurwerk de oorzaak. De discotheek had slechts één uitgang en geen sprinklerinstallatie of andere blusapparatuur. De eigenaren werden daarom later die maand gearresteerd.

Drie premiers in Thailand in vier maanden tijd

De Volksalliantie voor Democratie (VAD),

een ad hoc samenwerkingsverband van Thaise oppositiepartijen, religieuze groeperingen en vakbonden, zette in het najaar van 2008 haar protesten tegen het kabinet Samak voort.

Demonstranten eisen vertrek van Samak

Duizenden aanhangers van de VAD bezetten op 26 augustus het Regeringshuis in Bangkok. In dat complex hield premier Samak Sundaravej kantoor. De actievoerders eisten zijn vertrek omdat diens Partij van de Volksmacht (PPP) een verkapte voorzetting zou zijn van de Thai Houden van Thai (TRT) – de sinds mei 2007 verboden politieke partij van oud-premier Thaksin Shinawatra. En Samak zelf zou een stroman zijn van Thaksin, die volgens de activisten een corrupte populist en een tegenstander van de monarchie was.
Onder de aanhang van de VAD waren vooral intellectuelen, monarchisten en mensen uit de sociale middenklasse. Zij meenden dat mensen als Thaksin en Samak er keer op keer in slaagden de parlementsverkiezingen te winnen omdat zij stemmen kochten of op andere wijze fraude pleegden, en omdat zij laaggeschoolde boeren en arbeiders – de meerderheid van de Thaise bevolking – forse financiële voordelen beloofden, zoals goedkope medische zorg. Dat electoraat zou te weinig politiek inzicht hebben om te begrijpen dat de mensen op wie zij stemden hun machtspositie misbruikten om de eigen zakken te vullen en de democratie en de vrije pers aan te tasten.

Samak treedt af

Samak trad op 9 september af, maar niet omdat de VAD dat eiste. Hij vertrok op last van het constitutionele hof dat hem schuldig had bevonden aan belangenverstrengeling. Want toen hij premier was, had hij zich door een commercieel bedrijf laten betalen om op te treden in culinaire tv-programma's. Volgens de wet was dat verboden.
Na Samaks vertrek stelde het parlement Somchai Wongsawat aan als premier. Hij werd gesteund door de PPP. De VAD moest echter niets van hem hebben, niet in de laatste plaats omdat hij een zwager van Thaksin was.
Op 7 oktober blokkeerden demonstranten de toegang tot het parlement, omdat zij wilden voorkomen dat Somchai een toespraak hield. De politie gebruikte traangas om de menigte uiteen te drijven. Het goedje was van goedkope Chinese makelij en nog niet eerder op deze schaal gebruikt. Het was dan ook niet bekend dat het zeer explosief kon zijn. Door de ontploffingen kwamen 3 mensen om het leven en vielen er 478 gewonden. Meerdere demonstranten en agenten verloren ledematen.

Thaksin veroordeeld

Het hooggerechtshof oordeelde op 21 oktober dat Thaksin schuldig was aan machtsmisbruik. Hij zou in 2003, toen hij premier was, zijn echtgenote Pojaman hebben geholpen een stuk grond van de staat te kopen voor ongeveer een derde van de marktwaarde. Hij werd bij verstek tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld.
Toen het vonnis werd uitgesproken, waren Thaksin en Pojaman in ballingschap in Groot-Brittannië. De oud-premier ontkende schuld en noemde het vonnis 'politiek'. Het zou de rechtbank zijn ingefluisterd door het leger. Thaksin stond op gespannen voet met de militairen, die in 2006 een staatsgreep hadden gepleegd om hem ten val te brengen. Justitie had veel ontzag voor het koningshuis, dat op zijn beurt goede relaties had met het leger. Thaksin had zijn machtsbasis in het bedrijfsleven, dat niet per definitie sympathiek stond tegenover de monarchie.
Er liepen nog meer rechtszaken tegen Thaksin, allemaal voor corruptie en machtsmisbruik.

VAD bezet luchthavens

Ondertussen eiste de VAD het aftreden van Somchai omdat ook hij een marionet van Thaksin zou zijn. Om deze eis kracht bij te zetten bezetten duizenden activisten op 25 november de internationale luchthaven Suvernabhumi nabij Bangkok – een van de drukste vliegvelden ter wereld – en een dag later ook de luchthaven voor binnenlandse vluchten, Don Muang. Hierdoor kwam het commerciële vliegverkeer vrijwel stil te liggen. Toen na enkele dagen bleek dat de bezetting lang kon gaan duren, werden gestrande toeristen naar eigen land teruggevlogen vanaf andere luchthavens in Thailand.

Op 29 november vielen ongeveer vierhonderd demonstranten een politiepost nabij Suvernabhumi aan. Zij gooiden vuurwerk en waren bewapend met ijzeren staven en, volgens sommige ooggetuigen, ook met handvuurwapens. De politie sloeg op de vlucht. Daarmee was het cordon rondom de luchthaven, dat bedoeld was om de bevoorrading van de bezetters onmogelijk te maken, doorbroken. Bij de actie vielen geen gewonden. Politiekolonel Wuttipong Petchkumnerd zei naderhand dat er niet harder tegen de activisten was opgetreden omdat de autoriteiten geen geweld wilden gebruiken.
Op 30 november ging in het nog altijd bezette Regeringshuis een granaat af. Er vielen 51 gewonden. Ook nabij Don Muang ontplofte een granaat. Daarbij vielen twee gewonden. Wie er achter de aanslagen zat, bleef onduidelijk. Een dag later beëindigde de VAD de bezetting van het Regeringshuis.

Regering Somchai valt

Het constitutionele hof oordeelde op 2 december dat enkele vooraanstaande leden van de PPP zich bij de parlementsverkiezingen in 2007 schuldig hadden gemaakt aan verkiezingsfraude. Dit gold ook voor de leden van twee andere coalitiepartijen, namelijk van de Neutrale Democratische Partij (Phak Matchima Thippathai - PMT) en de Partij van de Thaise Natie (Phak Chart Thai - PCT). Volgens de wet betekende dit dat zij moesten worden opgeheven. Somchai en tientallen andere leden van de drie veroordeelde partijen kregen van de rechter te horen dat zij gedurende vijf jaar niet politiek actief mochten zijn. Dit betekende dat de regering viel.
Parlementsleden van de PPP die wel politieke activiteiten mochten ontplooien, richtten onmiddellijk de Phak Puea Thai (Partij voor de Thai - PPT) op. Anderen sloten zich aan bij bestaande partijen.
Omdat Somchai aftrad, beëindigde de VAD op 3 december de bezetting van de vliegvelden. Er waren toen inmiddels 300.000 reizigers gestrand. Volgens berekeningen van de centrale bank was het imago van Thailand als toeristenland beschadigd en zouden zeker 3,4 miljoen potentiële buitenlandse bezoekers van hun reis afzien. De schade van de bezetting en alle gevolgen daarvan werd gecalculeerd op 290 miljard baht (ca. 6,3 miljard euro).

Democraten gaan regeren

Op 15 december koos het Lagerhuis met

Thailand

235 tegen 198 stemmen Abhisit Vejjajiva, de leider van de Democratische Partij (Phak Prachatipat - PP), als de nieuwe premier. Hij werd de vijfde regeringsleider in twee jaar tijd. De PP was op dat moment met 165 zetels de grootste oppositiepartij en had sinds 2001 niet meer geregeerd. Abhisits premierschap werd ook gesteund door enkele kleinere partijen, waarvan er een paar hadden deelgenomen aan het kabinet Somchai. Dit laatste was verrassend, want de Democraten hadden steeds fel oppositie gevoerd tegen Thaksin, Samak en Somchai en waren populair onder aanhangers van de VAD.

Abhisit (44) was geboren in Groot-Brittannië. Hij ging daar naar het prestigieuze Eton College en studeerde economie in Oxford. Hij kwam in 1992 in het parlement en was sinds 2005 voorzitter van de PP. Hij gold als politieke tegenstander van Thaksin en de PPP, maar veroordeelde de staatsgreep die de oud-premier in 2006 ten val had gebracht.

De partijen die deelnamen aan het nieuwe coalitiekabinet waren, afgezien van de PP en de meeste nog zittende Kamerleden van de opgeheven PMT en PCT, de Thaise Verenigde Nationale Ontwikkelingspartij (PRJTCP), de Partij voor het Moederland (PPP) en de 'Vrienden van Newin', een restant van de opgeheven PPP van Somchai. Het kabinet werd op 21 december door koning Bhumibol beëdigd.
Er kwam veel kritiek op het aantreden van carrièrediplomaat Kasit Piromya als minister van Buitenlandse Zaken. Hij had namelijk de bezettingsacties van de VAD actief gesteund.
Korn Chatikavanij, alom gerespecteerd econoom en van 1999 tot 2004 topman van de Thaise vestiging van de Amerikaanse bank JPMorgan Chase & Co., werd minister van Financiën.

'Geruisloze staatsgreep'

Loyalisten van Thaksin en Somchai spraken van een 'geruisloze staatsgreep' en eisten landelijke verkiezingen. Zij beweerden dat enkele leden van de oude regering waren overgelopen naar de nieuwe coalitie omdat zij in ruil daarvoor steekpenningen en hoge ambtelijke posities kregen.
De critici verenigden zich in de Democratische Alliantie tegen Dictatuur (DAD), die vooral werd gesteund door zakenmensen, arme boeren en industriearbeiders. Thaksin steunde de DAD vanuit Groot-Brittannië. Hij zei dat het leger het constitutionele hof onder druk had gezet om de regering Somchai ten val te brengen. De militairen hadden goede relaties met de PP.
Terwijl de achterban van de VAD gele shirts droeg, de kleur van de monarchie, hulde de achterban van Thaksin zich in het rood. Op 29 december demonstreerde de DAD vreedzaam in Bangkok en een dag later omsingelde zij het parlement.

Tussentijdse verkiezingen

Op 11 januari 2009 werden tussentijdse verkiezingen voor het Lagerhuis gehouden. Het ging hier om de zetels van 29 parlementsleden die op 2 december door de rechter op non-actief waren gesteld.
De coalitiepartijen wonnen er twintig en konden daardoor rekenen op de steun van 259 van de 480 parlementsleden – een absolute meerderheid. De nieuwe partij PPT won drie zetels. De overige zes zetels gingen naar andere oppositiepartijen.
Volgens analisten scoorde de coalitie zo goed omdat premier Abhisit enkele miljarden euro's wilde uittrekken om de economie, die te lijden had onder de internationale kredietcrisis, te stimuleren. Een groot deel van het geld zou gebruikt worden voor armoedebestrijding.

DAD bezet terreinen rondom Regeringshuis

De DAD bezette op 24 februari de terreinen rondom het Regeringshuis waar de kantoren van premier Abhisit waren gevestigd. Op die dag demonstreerden 10.000 mensen in Bangkok voor landelijke verkiezingen, omdat de in december aangetreden regering geen mandaat van de kiezer had. Zij zou door het leger in het zadel zijn geholpen. De demonstranten meenden dat de democratisch gekozen regeringen van Thaksin, Samak en Somchai ten onrechte ten val waren gebracht. Demonstratieleider Veera Musikapong sprak de menigte toe: 'Zij die de democratie hoog achten, machtigen de Rode Shirts om onze strijd tegen deze verkapte dictatuur te intensiveren, opdat de democratie hersteld kan worden'. De demonstranten eisten ook dat de mensen die de bezettingen van de vliegvelden in november hadden georganiseerd, zouden worden berecht.

Samenstelling regering Thailand
(31 januari 2009)

Premier
ABHISIT Vejjajiva
Vicepremier
SUTHEP Thaugsuban
Vicepremier
KORBSAK Sabhavasu
Vicepremier
Majoor-generaal SANAN Kajornprasart
Minister in het bureau van de premier
SATIT Wonghnongtaey
Minister in het bureau van de premier
VIRACHAI Virameteekul

Overige ministers:
Binnenlandse Zaken
CHAVARAT Charnvirakul
Buitenlandse Zaken
KASIT Piromya
Cultuur
TEERA Slukpetch
Defensie
Generaal PRAWIT Wongsuwan
Energie
WANNARAT Channukul
Financiën
KORN Chatikavanij
Handel
PORNTHIVA Nakasai
Industrie
CHARNCHAI Chairungrueng
Informatie- en Communicatietechnologie
Tweede luitenant RANONGRUK Suwunchwee
Justitie
PIRAPAN Salirathavibhaga
Landbouw en Coöperaties
THEERA Wongsamut
Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
SUWIT Khunkitti
Onderwijs
JURIN Laksanawisit
Sociale Ontwikkeling en Sociale Zekerheid
ISSARA Somchai
Sociale Zaken
PHAITHOON Kaeothong
Toerisme en Sport
CHUMPOL Silpa-archa
Verkeer
SOPON Zarum
Volksgezondheid
WITTHAYA Kaewparadai
Wetenschap en Technologie
Khunying KALAYA Sophonpanich

De DAD wilde vanaf 24 februari dagelijks actie voeren in Bangkok. De door haar georganiseerde protestdemonstraties trokken echter elke dag minder mensen.
De aanhang van Thaksin beëindigde op 27 februari de bezetting van de terreinen rondom het Regeringshuis nadat Veera had gezegd dat het 'nutteloos' was om actie te voe-

ren in dat complex. 'Om ons doel te bereiken, zullen wij onze strijd voortzetten, zowel in de steden als op het platteland, en zowel in als buiten het parlement', zei hij.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Thaise economie krimpt

De economie van Thailand kromp in het laatste kwartaal van 2008 met 4,3 procent op jaarbasis. Dat maakte Nationale Raad voor Economische en Sociale Ontwikkeling op 23 februari 2009 bekend. Daarvoor kende de Thaise economie tien jaar onafgebroken groei.
Over heel 2008 was de economie met 2,8 procent gegroeid.

Export zakt in

In het laatste kwartaal was de export ingezakt door de wereldwijde kredietcrisis. Vooral de vraag naar Thaise auto's, harde schijven en andere elektronica was teruggevallen. De export genereerde 65 procent van het Thaise bbp.
Daarnaast waren buitenlandse toeristen massaal weggebleven vanwege de aanhoudende politieke onrust in Thailand. Het toerisme was goed voor 6 procent van het bbp.

Regering probeert langdurige recessie te voorkomen

Het parlement stemde in februari in met een regeringsvoorstel om 116,7 miljard baht (bijna 2,6 miljard euro) in de nationale economie te pompen en op die wijze te trachten een langdurige recessie te voorkomen. Het geld zou gebruikt worden om de sociale zekerheid te vergroten, gratis onderwijs te financieren, het toerisme te stimuleren, werkgelegenheid te creëren en boeren gunstige leningen te verstrekken.

JUSTITIE

Australiër veroordeeld voor majesteitsschennis

De Australische auteur Harry Nicolaides werd op 19 januari 2009 door een Thaise rechter tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat in zijn roman *Verisimilitude* een niet bij name genoemde kroonprins van machtsmisbruik werd beschuldigd. De rechter meende dat hij hiermee de Thaise prins bedoelde en oordeelde daarom dat hij schuldig was aan majesteitsschennis.
Van de roman, die Nicolaides in eigen beheer had uitgegeven, waren slechts zeven exemplaren verkocht. De auteur woonde in Thailand.

Koning besluit gratie te verlenen

Nicolaides kreeg op 19 februari gratie van de koning. Twee dagen later keerde hij terug naar Australië. Zijn advocaat zei tegenover persbureau *Associated Press* dat de Australische regering druk had uitgeoefend op Thailand om hem te laten gaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Thailand laat Birmese vluchtelingen omkomen op zee'

Volgens mensenrechtenorganisatie Arakan Project in Bangkok stuurde het Thaise leger in december 2008 en januari 2009 zeker 1.200 vluchtelingen uit Myanmar (Birma) in gammele bootjes de zee op. Honderden zouden daarbij zijn omgekomen.

Leger ontkent aantijgingen

Het zou gaan om Rohingya's, een islamitisch volk uit Myanmar (Birma) dat door de militaire regering daar werd uitgebuit en onderdrukt. Honderdduizenden Rohingya's waren in de loop der jaren naar buurland Bangladesh gevlucht. Anderen probeerden per boot Thailand of Maleisië te bereiken.
Sinds december 2008 troffen de kustwacht van India en vissers regelmatig boten met Rohingya-vluchtelingen aan op zee. Zij waren doorgaans ondervoed en uitgedroogd. Zij vertelden dat het Thaise leger hen kortstondig had gedetineerd op een afgelegen eiland in de Andamanse Zee, waar ze amper te eten kregen en zonder aanleiding werden mishandeld. Vervolgens waren ze, naar eigen zeggen, op boten zonder motoren of zeilen naar open zee gesleept. Daar zouden zij aan hun lot zijn overgelaten.

Het leger en de regering van Thailand ontkenden de aantijgingen. De Vluchtelingenorganisatie van de VN (UNHCR) stelde een onderzoek in.

Thaise premier geeft praktijken toe

Premier Abhisit Vejjajiva van Thailand gaf op 13 februari plotseling toe dat de Rohingya's de zee op werden gestuurd 'zodat ze elders aan land kunnen gaan'. 'Veel landen doen dit', merkte hij op. Hij voegde er aan toe dat het nooit de bedoeling was om verlies van levens te veroorzaken. Of de vluchtelingen inderdaad door Thaise militairen waren mishandeld, trok hij in twijfel omdat er geen onafhankelijke getuigen waren.

Kolonel Manat Kongspan, de legerofficier die rechtstreeks verantwoordelijk was voor de behandeling van de Rohingya's, zei op een congres over het vluchtelingenvraagstuk in Bangkok dat boten die eruit zagen of ze het op open zee niet zouden redden, door het Thaise leger werden gerepareerd. 'We geven ze een beetje voedsel en wat voorraden mee, zodat ze weer verder kunnen', zei hij.

(Vorige berichten pagina 531/2 - 2008)

VIETNAM

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer dan 750 wilde stakingen in Vietnam

Een medewerker van de Vietnamese Algemene Arbeidsconfederatie zei op 8 januari 2009 tegenover het Franse persbureau *AFP* dat in 2008 landelijk zeker 762 wilde stakingen hadden plaatsgevonden, tegenover 541 in 2007. De medewerker van de staatsvakbond wilde niet bij name genoemd worden. Er zou vooral zijn gestaakt door fabrieksarbeiders die compensatie eisten voor de hoge inflatie.
In Vietnam waren vrije vakbonden verboden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge inflatie en kredietcrisis temperen economische groei

De economie van Vietnam groeide in 2008 met 6,2 procent. Dat was 2,3 procentpunt minder dan in 2007 en het laagste niveau sinds 1999. Dit maakte het nationale Bureau voor Statistiek op 31 december 2008 bekend. De prijzen stegen met gemiddeld 23 procent, maar de voedselprijzen verdubbelden bijna. In 2007 lag de inflatie op 8 procent.

Handelstekort

In de eerste maanden van het jaar bestond er nog het gevaar dat de economie oververhit zou raken omdat zij bijzonder hard groeide en de prijzen sterk stegen. Daarom liet de centrale bank de rente geleidelijk oplopen van 8,25 naar 14 procent. Desondanks lagen de prijzen in augustus 28 procent hoger dan een jaar daarvoor. Pas in oktober, toen al duidelijk was dat Vietnam net als vrijwel alle andere landen last had van de kredietcrisis, begon de inflatie af te nemen. Door de internationale financiële crisis was het voor het bedrijfsleven toen inmiddels moeilijk geworden om geld te lenen. En de export zakte in omdat de belangrijkste afzetmarkten, namelijk de Verenigde Staten, de Europese Unie en Japan, steeds minder Vietnamese producten kochten. Met het gevaar dat de inflatie zou worden aangewakkerd – hetgeen uiteindelijk niet gebeurde – verlaagde de centrale bank de rente vanaf oktober in vijf stappen tot 8,5 procent in december.
Om de negatieve gevolgen van de internationale crisis te beperken, trok de regering op 1 december omgerekend ca. 800 miljoen euro uit om de economie te stimuleren. Het geld zou gebruikt worden voor infrastructurele projecten en om de koopkracht van consumenten en de industriële productie te vergroten.

Forse toename van buitenlandse investeringen

Ondanks de verminderde vraag naar Vietnamese artikelen in de tweede helft van 2008 groeide de industriële productie in heel 2008 met 14,6 procent. Het buitenland investeerde 11,5 miljard dollar (ca. 81,6 miljard euro) – 43,2 procent meer dan in 2007. Dit bood werk aan 1,4 miljoen mensen en dat betekende een toename met 200.000.
Maleisië was de belangrijkste buitenlandse investeerder, gevolgd door Taiwan en Japan. Zij waren vooral actief in de industrie en de bouw. De export – vooral ruwe olie, textiel, rijst en koffie – leverde het land 62,9 miljard dollar (bijna 45 miljard euro) op. Dit was 29,5 procent meer dan in 2007. Door de hoge prijzen van bouwmaterialen, grondstoffen en voedsel op de wereldmarkt importeerde Vietnam echter voor 80,4 miljard dollar. Dit betekende een stijging met 28,3 procent en het land kampte daardoor met een handelstekort.

Eerste volledig buitenlandse bank actief in Vietnam

De in Londen gevestigde Hongkong and Shanghai Banking Corporation, beter bekend als HSBC, startte op 1 januari 2009 de eerste bank in Vietnam die volledig in buitenlandse handen was. Tot dan toe moesten buitenlandse banken een joint venture met een Vietnamees staatsbedrijf aangaan. Hierin was verandering gekomen omdat het formeel communistische land in 2007 was toegetreden tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO). De regelgeving van de WTO vereiste dat het zijn financiële sector hervormde.

Vietnam gaat eigen olie raffineren

Met ruim tien jaar vertraging opende Vietnam op 22 februari 2009 zijn eerste olieraffinaderij. In een rechtstreekse televisie-uitzending sprak premier Nguyen Tan Dung van een 'sleutelproject van nationaal belang'. Want Vietnam beschikte over eigen oliebronnen, maar was voor de raffinage ervan steeds afhankelijk geweest van het buitenland. Dat kostte niet alleen veel geld, maar maakte het land ook militair en politiek kwetsbaar, aldus Dung.
Vietnam exporteerde in 2008 voor 10,45 miljard dollar (ca. 8,1 miljard euro) ruwe olie, maar importeerde voor 10,88 miljard geraffineerde olieproducten.

Raffinaderij staat ver van industriële centra

De Dung Quat-raffinaderij had 2,5 miljard dollar gekost. Dat was 1 miljard meer dan aanvankelijk was geraamd. Het complex was gebouwd onder supervisie van het Franse bedrijf Technip en gefinancierd door het Vietnamese staatsbedrijf PetroVietnam Group. Er zouden 148.000 vaten per dag geproduceerd gaan worden – ongeveer 30 procent van de nationale behoefte.
De raffinaderij stond in de provincie Quang Ngai ver van de twee meest geïndustrialiseerde regio's van het land, namelijk Hanoi en Haiphong in het noorden en Ho Chi Minhstad in het zuiden. De regering had hiervoor gekozen omdat ze het economisch achtergebleven gebied in centraal Vietnam wilde ontwikkelen. Nabij het complex zou een nieuw industriegebied worden opgezet.
Er bestonden plannen om nog twee raffinaderijen te bouwen zodat voor 100 procent in de eigen behoefte kon worden voorzien.

GEZONDHEID EN ZORG

VS starten programma voor gehandicapten in Vietnam

De Verenigde Staten startten op 29 oktober 2008 in Vietnam een hulpproject voor lichamelijk gehandicapten. Het ging om mensen in en nabij Danang. Zij zouden medische hulp krijgen en konden opleidingen volgen, zodat het voor hen makkelijker zou worden om werk te vinden.

Agent Orange

Tijdens de oorlog in Vietnam had de Amerikaanse luchtmacht tientallen miljoenen liters van het ontbladeringsmiddel Agent Orange over het Aziatische land uitgesproeid, zodat de vijand op de grond beter zichtbaar werd. De Vietnamese regering beweerde dat miljoenen mensen waren omgekomen of ziek geworden nadat zij met de chemische stof in aanraking waren gekomen. Ook zouden in gebieden waarover Agent Orange was gesproeid opmerkelijk veel gehandicapte kinderen worden geboren.
De Amerikaanse regering had het verband tussen Agent Orange en gezondheidsklachten altijd ontkend, maar desondanks had het Congres in mei 2007 3 miljoen dollar (toen ca. 2,2 miljoen euro) uitgetrokken om milieuschade nabij voormalige opslagplaatsen voor Agent Orange te verhelpen en gezondheidsprogramma's in Vietnam te ondersteunen. Naar het project in Danang, gelegen in een gebied dat intensief was besproeid met Agent Orange, ging 1 miljoen dollar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Communistische partij wil stevigere grip op de media'

Een rechtbank in Hanoi veroordeelde de journalist Nguyen Viet Chien op 15 oktober 2008 tot twee jaar gevangenisstraf voor 'misbruik van vrijheid en democratie'. Hij zou in 2005 'onjuiste informatie' hebben verspreid over een corruptieschandaal waarbij het ministerie van Verkeer was betrokken. Chien had in de hervormingsgezinde krant *Thanh Nien* uitgebreid over deze zaak be-

richt en ontkende in de rechtbank dat hem iets te verwijten viel. Hij zou louter misstanden aan de kaak hebben gesteld.
Een andere journalist, Nguyen Van Hai van de krant *Tuoi Tre*, had ook over de zaak geschreven. Hij bekende dat hij 'fouten' had gemaakt en werd veroordeeld tot 2 jaar heropvoeding zonder detentie.
De veroordelingen werden door buitenlandse regeringen en internationale organisaties voor persvrijheid scherp veroordeeld.

Eindredacteuren ontslagen

Op 2 januari 2009 werd bekend dat de eindredacteuren van *Thanh Nien* en *Tuoi Tre* op last van de regering waren ontslagen. Giang Nguyen, correspondent van de Britse zender *BBC*, schreef dat de twee het slachtoffer waren geworden van nieuw beleid dat de Communistische Partij (CPV) meer grip op de media moest geven. De in het najaar van 2008 van kracht geworden regels impliceerden onder andere dat journalisten verplicht waren hun bronnen prijs te geven en dat bloggers niet meer mochten publiceren over onderwerpen die in de ogen van de regering 'politiek gevoelig' lagen. Volgens Giang Nguyen waren eerder in 2008 ook redacteuren en journalisten van andere hervormingsgezinde bladen ontslagen. En de prominente blogger Dieu Cay, pseudoniem voor Nguyen Hoang Hai, was tot 2,5 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Chien op vrije voeten

Nguyen Viet Chien werd op 17 januari ter ere van Tet (Vietnamees Nieuwjaar) vrijgelaten omdat hij in de gevangenis berouw zou hebben getoond. Volgens Le The Tiem, onderminister van Openbare Veiligheid, werden ook 277 ambtenaren die voor corruptie waren veroordeeld op vrije voeten gesteld. In totaal kwamen 15.140 gedetineerden vrij.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vietnam tekent eerste bilaterale vrijhandelsverdrag

Vietnam tekende op 25 december 2008 voor het eerst een vrijhandelsverdrag met een andere natie. Het was Japan, een van de belangrijkste handelspartners. De invoerheffingen op 90 procent van de goederen en diensten zouden worden afgeschaft. Voor Japan was dit het tiende vrijhandelsverdrag.

Demarcatie van Chinees-Vietnamese grens voltooid

Vietnam en China waren op 31 december 2008 klaar met het demarqueren van hun onderlinge landsgrens. De buurstaten hadden zich bijna tien jaar eerder ten doel gesteld om de exacte ligging ervan te definiëren en daar voor 2009 mee klaar te zijn. Deze deadline werd dus maar ternauwernood gehaald. Onenigheden over de zeegrens werden niet opgelost.

Op 23 februari 2009 vond bij de grensovergang tussen Lang Son (Vietnam) en Pingxiang (China) een ceremonie plaats waarmee de nieuwe demarcatie door beide landen officieel werd aanvaard.

Vietnam geeft weinig ruchtbaarheid aan akkoord

De Vietnamese regering had aanvankelijk volgehouden dat zij alleen de grens zoals die in de periode 1887-1895 was getrokken door het Franse koloniale bestuur van Indochina en de Chinese Qingdynastie, zou accepteren. Volgens analisten was ze echter door Peking onder druk gezet om akkoord te gaan met een ligging van de grens die voor Vietnam nadelig was. Hanoi ervoer dat als gezichtverlies, maar was ook bang dat latente anti-Chinese gevoelens onder de Vietnamese bevolking erdoor zouden oplaaien. Daarom gaven de staatsmedia amper ruchtbaarheid aan de nieuwe demarcatie en werden er geen nieuwe landkaarten uitgegeven.
De buurstaten hadden langdurig op gespannen voet met elkaar geleefd, vooral na de bloedige Chinees-Vietnamese oorlog van 1979. Zij onderhielden pas sinds 1991 formele diplomatieke betrekkingen.

(Vorige berichten pagina 534/2 - 2008)

MOZAMBIQUE

BINNENLAND

Oud-minister gearresteerd wegens corruptie

Het onafhankelijke televisiestation *Soico* berichtte op 22 september 2008 dat voormalig minister van Binnenlandse Zaken Almerino Manhenje samen met zeven hoge ambtenaren was aangehouden wegens verduistering van overheidsgeld. Hij maakte van 1996 tot 2005 deel uit van de regering van Joaquim Chissano. Accountantsonderzoek toonde in december 2005 aan dat er omgerekend bijna 7,5 miljoen euro van het departement was verdwenen, aldus zijn opvolger, José Pacheco.

President Guebuza van Mozambique had bij zijn aantreden begin 2005 gezegd de corruptie in het land aan te zullen pakken.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Binnen drie jaar zelfvoorzienend in rijst

Soares Bonhaza Nhaca, die sinds een jaar de functie van minister van Landbouw in Mozambique bekleedde, vertelde op 1 december 2008 er naar te streven dat het land binnen drie jaar kon voorzien in de eigen rijstbehoefte. Hij maakte de opmerking op de jaarlijkse conferentie van de Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR) – een internationaal samenwerkingsverband van de landbouwsector met de wetenschap. Mozambique importeerde jaarlijks rond de 400.000 rijst, merkte de bewindsman op, terwijl de productiemogelijkheden niet allemaal werden benut. Dat wilde de regering verbeteren door te investeren in de infrastructuur, trainingsprogramma's voor boeren uit te breiden, meer landbouwexperts in te schakelen en te streven naar uitbreiding van het gebruik van machines op de boerderijen.

Voedseltekort dreigt voor 350.000 burgers

Het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties waarschuwde eind december dat meer dan 350.000 Mozambikanen in voedselnood dreigden te komen. Belangrijkste oorzaken waren de gestegen voedselprijzen en extreme weersomstandigheden, zoals veroorzaakt door de cycloon Jokwe in maart van dat jaar. Er was volgens het WFP 8,4 miljoen dollar (ca. 6 miljoen euro) nodig voor de aankoop van granen om families te bevoorraden.

Het verminderen van de transportkosten tussen het noorden van Mozambique waar

Mozambique

voldoende maïs werd geproduceerd, en het zuiden dat leed onder een chronisch voedseltekort, zou ook enig soelaas kunnen bieden.

GEZONDHEID EN ZORG

Angst groeit voor uitbreken cholera-epidemie

De regering van Mozambique nam maximale waakzaamheid in acht bij de verspreiding van cholera in het zuidelijk deel van Afrika, aldus het agentschap *afrol News* op 4 december 2008. In Zimbabwe waren al zeshonderd mensen aan de ziekte overleden, en ook in Zuid-Afrika en Malawi waren ziektegevallen geconstateerd. Dit was eveneens het geval in de aan Zimbabwe grenzende Mozambikaanse provincie Tete. De regering had daar, evenals in de provincies Gaza en Manica, de operaties tegen cholera opgevoerd. Testen van de Zuid-Afrikaanse gezondheidsautoriteiten hadden uitgewezen dat de cholerabacterie aanwezig was in de Limpopo-rivier, die via Mozambique uitmondde in de Indische Oceaan.

Cholera is geen onbekende ziekte in Mozambique, zij het niet op de schaal als in Zimbabwe het geval was. Nog in oktober stierven in de provincie Manica minstens zestig mensen aan cholera.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Toename van schendingen van mensenrechten

Een begin augustus 2008 verschenen rapport van het Centro de Integridade Pública (CIP) toonde aan dat de mensenrechtensituatie in Mozambique de laatste jaren was verslechterd. Op politiebureaus en in gevangenissen werd soms buitensporig geweld toegepast.

In het verleden gedane beloftes om de situatie te verbeteren waren niet nagekomen. In de periode 2005-2006 waren er volgens de nationale mensenrechtenorganisatie Liga Mozambicana de Direitos Humanos (LDH) zeker 157 gevallen van standrechtelijke executies en martelingen vastgesteld. In 2004 was daarover dertien keer gerapporteerd, aldus het CIP. Het centrum vroeg de overheid burgerorganisaties toe te laten in detentiecentra en op politiebureaus.

Internationaal

Journalisten veroordeeld wegens 'belasteren' van premier

Drie medewerkers van het weekblad *Zambezi* waren veroordeeld tot een half jaar gevangenisstraf voor het beledigen van premier Luisa Diogo, aldus een bericht van *afrol News* op 1 september 2008. De straf zou direct zijn omgezet in een geldboete, al weigerden de drie, Fernando Veloso, Luis Nhachote en Alvarito de Carvalho, deze te betalen. In mei hadden de scribenten gesuggereerd dat premier Diogo wellicht geen Mozambikaanse was omdat haar man een andere nationaliteit zou hebben gehad toen zij trouwden. Dat laatste bleek echter niet te kloppen.
De drie werden veroordeeld op grond van een oude clausule in de wet dat het beledigen van een ambtsdrager de staatsveiligheid in gevaar kon brengen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Braziliaanse president lanceert aidsproject

Tijdens een bezoek aan Mozambique lanceerde de Braziliaanse president op 16 oktober 2008 een project om generieke medicijnen te gaan produceren die gebruikt konden worden door aidspatiënten. Daarvoor zou Brazilië, dat een goede reputatie had opgebouwd op het gebied van de aidsbestrijding, omgerekend bijna 17 miljoen euro gaan investeren in het Afrikaanse land. In de nieuwe fabriek zouden in de toekomst verschillende aidsremmende medicijnen worden gemaakt. Het project werd gemanaged door de Oswaldo Cruz Stichting, ook bekend als Fiocruz.
In de leeftijdsklasse van 16 tot 49 jaar was in Mozambique naar schatting meer dan 16 procent van de bevolking besmet met hiv/aids.

(Vorige berichten pagina 474/2 - 2008)

INTERNATIONAAL

ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN

Kapitaalstroom naar ontwikkelingslanden groeit

De kapitaalstroom van 's werelds belangrijkste financiële centra naar ontwikkelingslanden groeide tussen 2002 en 2007 sterk, zo werd geconcludeerd in een rapport van de Wereldbank dat begin juni 2008 verscheen. Vooral de grootte van het bedrag aan privaat kapitaal nam toe en bedroeg in 2007 rond de 1 biljoen dollar (ca. 635 miljard euro). In 2002 was dit nog 174 miljard dollar.
De investeringen in de snel groeiende economieën van China, Brazilië en India stegen het sterkst. De economische groei in deze landen bood investeerders de beste garanties voor goede rendementen op hun bestedingen. Afrikaanse landen ontvingen een aanzienlijk minder groot aandeel, met als uitzondering de landen die beschikten over grondstoffenreserves.
Privaat kapitaal was volgens analisten belangrijker voor ontwikkelingslanden dan door Westerse regeringen gegeven ontwikkelingshulp. De ontwikkelingsgelden waren echter eerlijker verdeeld, zodat ook Afrikaanse staten die door private investeerders werden gemeden geld uit het Westen ontvingen.

Roep om hervormingen internationale instituties

Tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) die op 23 september 2008 plaatsvond, hielden de leiders van Frankrijk, Duitsland, Brazilië en Tanzania een pleidooi voor grondige hervormingen van verschillende instituties binnen de VN. Hervorming van de Veiligheidsraad stond hierbij centraal. De Franse president Nicolas Sarkozy riep op zowel de vijftien leden tellende Veiligheidsraad als het overleg van belangrijkste industriële landen – bekend als G8 – aanzienlijk uit te breiden. Volgens de Duitse minister van Buitenlandse Zaken, Frank-Walter Steinmeier, moest de Veiligheidsraad een afspiegeling zijn van de veranderende internationale machtsverhoudingen, want alleen dan kon deze volgens hem adequaat functioneren. De president van Tanzania, Jakaya Kikwete, die op dat moment het roulerende voorzitterschap van de Afrikaanse Unie (AU) bekleedde, hernieuwde de oproep van de AU om twee Afrikaanse staten als permanent lid tot de raad toe te laten en eveneens twee roulerende zetels aan Afrikaanse landen toe te kennen.

(Vorige berichten pagina 124/3 - 2009)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3260, pag. 60097-60156

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

APRIL 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 186
Maatregelen tegen VS wegens protectionisme

België 188
Diepe recessie voorspeld voor 2009

Duitsland 192
Bondskanselier voelt niet voor nieuw stimuleringspakket

Frankrijk 194
Opnieuw volwaardig lid van NAVO

Griekenland 195
Pensioenen vrouwelijke ambtenaren ten onrechte vroeger uitgekeerd

Groot-Brittannië 196
Nieuwe maatregelen tegen financiële crisis

Ierland 197
Werkloosheid boven 10 procent

Italië 197
Economie in 2008 met 1 procent gekrompen

Nederland 198
'Duurzaam bankieren' blijkt gevolgen crisis af te wenden

Roemenië 202
Stimuleringspakket voor economie

Russische Federatie 205
Autoriteiten verstrekken weer visa aan Georgiërs

Spanje 206
Regering grijpt in bij spaartegoed vanwege liquiditeitstekorten

Turkije 207
Bezorgdheid over economie neemt toe

Vaticaan 210
Begroting in de rode cijfers

Zwitserland 212
Einde aan belastingvoordelen voor rijke buitenlanders

AMERIKA

Guatemala 214
EU geeft lening voor milieubeheer

Nicaragua 216
Oppositie accepteert uitslag lokale verkiezingen niet

Panama 218
Overheid verhoogt subsidie op brandstoffen

Peru 220
Protesten tegen gestegen voedsel- en brandstofprijzen

Verenigde Staten 223
Woede om bonussen in financiële sector

MIDDEN-OOSTEN

Israël 226
Olmert dient ontslag in

Palestijnse Zaken 228
Staakt-het-vuren tussen Hamas en Israël broos

AZIË

Brunei 231
Spaartegoeden worden gegarandeerd

China 231
Amerikaanse kredietwaardigheid in twijfel getrokken

Indonesië 233
Nicolaas Jouwe keert terug naar Papoea

Japan 235
Ergste economische crisis sinds tweede wereldoorlog

Sri Lanka 237
Burgeroorlog tussen leger en Tamils ontbrandt in volle hevigheid

AFRIKA

Kaapverdië 241
Archipel ook getroffen door economische crisis

São Tomé en Príncipe 241
Electorale gegevens gestolen

Swaziland 242
Politieke partijen blijven verboden

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Europese Commissie vindt corruptiebestrijding Roemenië onvoldoende

Uit twee tussentijdse rapporten van de Europese Commissie, die op 12 februari 2009 verschenen, bleek dat Bulgarije en Roemenië nog altijd niet aan de eisen voldeden inzake de bestrijding van corruptie en het hervormen van het openbaar bestuur. Van de twee nieuwste lidstaten – zij traden toe in 2007 – had Bulgarije al te maken gekregen met sancties: in november 2008 waren subsidiegelden ingetrokken. Dat land had volgens de Commissie nu enige vooruitgang geboekt.

Dit keer werd vooral Roemenië kritisch bejegend. In een aantal opzichten was er zelfs sprake van verslechtering. Ook wees de Commissie op de houding jegens corruptie van het Roemeense parlement dat blokkades opwierp tegen een effectieve aanpak ervan. Vooralsnog werden geen sancties tegen de lidstaat ingesteld.

De definitieve rapporten over de twee lidstaten zouden in juni verschijnen.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Unie financiert behoud voormalig nazivernietigingskamp Auschwitz

De museumdirectie van Auschwitz-Birkenau, in het zuiden van Polen, maakte op 4 februari 2009 bekend financiële steun van de Europese Unie te krijgen voor het behoud van het voormalige kamp. Het ging om een bedrag van 4,2 miljoen euro om herstelwerkzaamheden te kunnen uitvoeren.

In Auschwitz-Birkenau brachten de nazi's voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog naar schatting tussen de 1,1 en 1,6 miljoen mensen om, voor een groot deel door systematische vergassing.
Het overgrote deel van hen was joods. Na de oorlog werd het kamp behouden als museum, over een gebied van 191 hectare waarop zich 155 gebouwen en 300 ruïnes bevonden. Gemiddeld trok het museum zo'n miljoen bezoekers per jaar.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Commissie wil verplichte jaarrekening kleine ondernemingen afschaffen

De Europese Commissie stelde op 25 februari 2009 voor om de verplichte jaarrekening voor kleinere ondernemingen af te schaffen teneinde de administratieve lasten te verlagen. Door deze maatregel, die in de eerste helft van 2010 van kracht moest worden, zouden deze bedrijven naar schatting gemiddeld 1.200 euro per jaar besparen. De totale kostenreductie zou rond de 6 miljard euro bedragen. Elke lidstaat bleef overigens vrij om de verplichting wel of niet te schrappen.
Het plan was in november 2008 al vooraangekondigd, als onderdeel van een pakket maatregelen om de door de economische crisis getroffen kleine ondernemingen te hulp te komen. 'Klein' waren bedrijven wanneer zij voldeden aan twee van de volgende drie criteria:
- Hun balanstotaal bedroeg maximaal 500.000 euro;
- De netto-omzet was niet hoger dan 1 miljoen euro;
- Het aantal werknemers was hooguit tien.

Het voorstel behoefde nog goedkeuring van de lidstaten en het Europees Parlement.

Oost-Europese banken worden internationaal ondersteund

De Wereldbank, de Europese Investeringsbank (EIB) en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO) kondigden op 27 februari 2009 aan gezamenlijk 24,5 miljard euro uit te trekken om Oost-Europese banken weer in staat te stellen kredieten te verlenen aan ondernemingen en overheden. Door de financieel-economische crisis waren zij daar steeds minder toe in staat. De bijdrage van de Wereldbank bedroeg 7,5 miljard, die van de EIB 11 miljard en die van de EBWO 6 miljard euro.
De oostelijke EU-lidstaten werden geconfronteerd met een stilstand in de economische groei en toenemende begrotingstekorten. Omdat overheden en ondernemingen de laatste jaren vaak leningen waren aangegaan in buitenlandse valuta, ondervonden deze landen bovendien groot financieel nadeel door de devaluatie van de eigen munten. Er heerste nu veel onvrede: westerse banken die in het oosten banken hadden overgenomen, werd verweten zich niet werkelijk te bekommeren om deze dochterondernemingen. Maar volgens de Europese Commissie was er door nationale regeringen al veel gedaan om deze ondernemingen te herkapitaliseren. Zij hadden 300 miljard euro besteed aan de herkapitalisatie van banken en 2.500 miljard aan garanties, bedragen die ook aan de bankdochters ten goede kwamen.

Mogelijkheden voor verlaagd btw-tarief uitgebreid

De ministers van Financiën van de Unie bereikten op 10 maart 2009 een akkoord dat het lidstaten mogelijk maakte permanent een verlaagd btw-tarief te hanteren op arbeidsintensieve productie en dienstverlening. Deels was dat al een bestaande praktijk in elf EU-landen, maar het aantal economische activiteiten waarop het lager tarief van toepassing kon zijn, werd uitgebreid. De lidstaten bleven vrij om van deze regeling al dan niet gebruik te maken. Het verlaagde tarief zou met name gelden voor restaurants, woningrenovatie, boeken, in de thuiszorg en voor beroepsgroepen als kappers en schoonmakers.
Plannen voor een verlaagde btw op milieuvriendelijke en energiezuinige producten en diensten werden voorlopig uitgesteld. Vooral Frankrijk en Groot-Brittannië waren daar pleitbezorger van: het zou consumenten stimuleren tot de aanschaf van deze artikelen of het gebruik maken van deze diensten. Er bestonden echter twijfels of een lagere btw ook zou resulteren in lagere prijzen voor de consument en daadwerkelijk effect zou hebben op het koopgedrag. Bovendien was het lastig een afbakening te maken van wat wel of niet als 'groen' kon worden beschouwd.

Vijf lidstaten moeten buitensporig begrotingstekort aanpakken

De Europese Commissie legde op 24 maart 2009 voor een aantal landen termijnen vast waarbinnen zij hun tekorten op de begroting moesten hebben teruggebracht naar een aanvaardbaar niveau. Deze tekorten dreigden als gevolg van de economische stimuleringsplannen van de lidstaten uit de hand te lopen. Volgens eurocommissaris van Financiën Joaquin Almunia hadden zij voor 2009 en 2010 stimuleringsmaatregelen voorbereid voor een bedrag dat overeenkwam met 3,3 van het bpp ofwel 400 miljard euro. De tekorten waren daarnaast opgelo-

pen door de sterk gedaalde belastinginkomsten en de stijgende sociale uitgaven voor onder meer werkloosheidsuitkeringen.
Vanwege de crisis zou het maximaal toegestane tekort, dat normaliter op 3 procent van het bbp lag, soepeler worden gehanteerd. Bovendien, zo had Almunia op 18 februari verklaard, waren sancties vanwege de noodsituatie niet aan de orde. In enkele lidstaten was het tekort echter van dien aard dat zij werden verplicht dit binnen enkele jaren terug te dringen.
De deadlines golden voor vijf lidstaten. Ierland, dat naar verwachting eind 2009 zou uitkomen op een tekort van 11 procent, kreeg voor corrigerende maatregelen de tijd tot 2013. Voor Groot-Brittannië, met een verwacht tekort van 9,5 procent, lag deze termijn op 2013-2014. De deadline voor Spanje (tekort 6,2 procent) en Frankrijk (tekort 5,6 procent) lag op 2012 en die voor Griekenland (tekort 3,7 procent) op 2010.
De vijf landen hadden ook in 2008 al een begrotingstekort van meer dan 3 procent. Overigens waren er vier lidstaten die dat jaar een begrotingsoverschot kenden. Dat waren Bulgarije, Denemarken, Finland en Zweden.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Maatregelen tegen Verenigde Staten wegens protectionisme

Veroordeling door Wereldhandelsorganisatie

De Wereldhandelsorganisatie (WTO) veroordeelde op 4 februari 2009 de Verenigde Staten voor het nemen van maatregelen tegen de invoer van Europese producten. De zaak was in oktober 2006 aangespannen door de Europese Unie omdat de VS heffingen instelde op de invoer van kogellagers, staalproducten, pasta en chemische producten.
De beide machtsblokken waren al langer in conflict over heffingen die de eigen markt moesten afschermen tegen buitenlandse concurrentie. Dit keer werd de uitspraak van de WTO met extra aandacht gevolgd omdat protectionisme ook binnen de Europese Unie een terugkerende bron van meningsverschillen was geworden sinds het uitbreken van de financieeleconomische crisis. Deze was in verscheidene landen reden voor herstelplannen die volgens critici de nationale markten bevoordeelden. Zo dwong eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes, die toezicht moest houden op mogelijk concurrentievervalsend beleid, in februari 2009 Frankrijk, Italië en Spanje verantwoording af te leggen over nationale steunplannen voor de noodlijdende autoindustrie. Handelsconflicten leken zich dan ook niet langer voornamelijk te beperken tot relaties met landen buiten de Unie.

Invoerheffing op Amerikaanse biodiesel

De handelsconflicten met de VS betekenden dat ook de EU marktafschermende maatregelen nam. Deze konden gericht zijn op door de Amerikanen ingestelde heffingen die de invoer duurder maakten, maar ook tegen door hen verschafte subsidies op producten die daardoor voor een lagere prijs op de Europese markt kwamen.
Op 13 maart werden Europese sancties van kracht tegen de subsidies die Amerikaanse biodieselboeren kregen. In een verordening die de Europese Commissie een dag eerder had gepubliceerd, werd een dubbele heffing vastgelegd op de invoer van biodiesel vanuit de VS. Het betrof een antidumpingheffing die, afhankelijk van de betreffende onderneming, tussen de 23,6 en 208,2 euro per ton ingevoerde biodiesel bedroeg. Daarnaast kwam er voor een periode van een half jaar een extra heffing van 211,2 tot 237 euro per ton.
De prijs waarvoor de Amerikaanse biobrandstof op de Europese markt kwam, lag tussen de 18,9 en 33 procent onder de Europese verkoopprijs. Vanwege de verdubbeling van het verbruik in Europa tussen 2005 en 2008 was in deze periode de Amerikaanse invoer fors toegenomen, van 11.500 ton in 2005 tot 1.137.000 ton in 2008. Tegelijkertijd daalde de winst van de Europese producenten met gemiddeld 12,6 procent. Daarom achtte de Commissie het nodig om beschermingsmaatregelen te treffen ten behoeve van de Europese bedrijfstak.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Hof geeft vluchteling grotere kans op tijdelijke verblijfsvergunning

Vluchtelingen uit oorlogsgebieden kunnen een tijdelijke verblijfsvergunning krijgen in een land van de Europese Unie, zonder te hoeven aantonen dat zij persoonlijk gevaar lopen bij uitzetting naar het land van herkomst. Dat oordeelde het Europees Hof van Justitie op 17 februari 2009. Het betekende dat asielinstanties bij een besluit over het verlenen van een vergunning ook een 'algemeen risico op schade' moesten meewegen. Wanneer de betreffende persoon geen politiek asiel kon krijgen, zou deze wel voorlopig onderdak moeten worden geboden.
Het Hof velde haar oordeel in de zaak van het Iraakse echtpaar Elgafaji. De Nederlandse minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie had in december 2006 de aanvraag voor tijdelijk asiel van Meki en Noor Elgafaji afgewezen omdat zij niet konden aantonen persoonlijk gevaar te lopen in Irak. Daardoor hadden zij niet voldaan aan de voorwaarden van de Vreemdelingenwet. Het echtpaar beriep zich daarentegen op de Europese asielrichtlijn van 29 april 2004. Daarin was het recht op zogeheten 'subsidiaire bescherming' geregeld: wie geen vluchtelingenstatus kreeg, had wel recht op een tijdelijke verblijfsvergunning in een van de lidstaten indien bij terugkeer een reëel risico op schade dreigde. In hoger beroep stelde de rechtbank in Den Haag hen in het gelijk, waarna de zaak terecht kwam bij de Raad van State.
De Raad legde de kwestie vervolgens voor aan het Europees Hof. Dit deed zij als prejudiciële vraag, waarop het antwoord werd gegeven in de vorm van het geven van uitleg over de Europese asielrichtlijn. De interpretatie van deze rechtsregel werd vervolgens richtinggevend voor een nieuwe uitspraak die door een lagere, in dit geval Nederlandse, rechter moest worden gedaan. Een gerechtelijke beslissing in deze zin zou talloze vluchtelingen uit risicogebieden mogelijkheden voor tijdelijk verblijf geven. In Nederland had het Openbaar Ministerie (OM) in afwachting van de beslissing van het Hof tientallen zaken aangehouden.
Voor de uitspraak: http://juridischdagblad.nl/content/view/7828/62/

EUROPEES PARLEMENT

Parlement stemt in met sancties tegen werkgevers van illegalen

Op 4 februari 2009 ging het Europees Parlement akkoord met het opleggen van sancties aan werkgevers die illegalen in dienst hadden. Negentien lidstaten kenden daartegen al strafbepalingen, maar de nu aangenomen voorstellen maakten deel uit van het streven naar gemeenschappelijke regelgeving ten aanzien van migratie. In dat ka-

Europese Unie

der waren in juni 2008 al voorstellen aangenomen voor een gezamenlijk uitwijzingsbeleid van illegalen. Daarnaast wilde de Unie legale migratie aanmoedigen. De nu door het parlement aangenomen voorstellen moesten nog worden goedgekeurd door de lidstaten.
De bestraffing van werkgevers hield in dat hun administratieve sancties konden worden opgelegd, waaronder boetes, het betalen van nog verschuldigde belastingen en sociale premies, het moeten doorstorten van achterstallige lonen of bekostiging van de terugkeer van de illegale werknemers. In ernstige gevallen, zoals bij het tewerkstellen van minderjarigen, waren ook strafrechtelijke sancties mogelijk. Daarnaast zou een lijst moeten worden aangelegd van ondernemers die met illegalen werkten, om deze niet in aanmerking te laten komen voor subsidies en overheidsopdrachten.
Het aantal illegale migranten in Europa werd geschat op tussen de 4,5 en 8 miljoen mensen. Zij waren voornamelijk werkzaam in de bouw, de landbouw, de horeca en voor schoonmaakbedrijven.

Europarlement steunt kilometerheffing voor vrachtverkeer

Het Europees Parlement ging op 11 maart 2009 met 359 tegen 256 stemmen bij 56 onthoudingen akkoord met het voorstel van de Europese Commissie om een kilometerheffing in te voeren voor vrachtwagens. Deze heffing kwam in de plaats van het bestaande eurovignet, een extra belasting op vrachtverkeer. Daarin waren de kosten van infrastructuur doorberekend, maar de nieuwe heffing betrof ook de doorrekening van milieukosten. Overheden konden daardoor extra tol heffen voor luchtvervuiling en lawaaihinder. Ook kosten van verkeerscongestie konden in rekening worden gebracht, een 'filetaks' die het vrachtvervoer over de weg efficiënter moest maken.
De heffing was variabel in de zin dat milieuvriendelijke vrachtwagens minder en vervuilende juist meer moesten betalen. Daarmee wilde men transportbedrijven stimuleren om zuinigere en stillere vrachtwagens te gebruiken. De transportsector droeg namelijk sterk bij aan de uitstoot van broeikasgassen. Ze was verantwoordelijk voor ruim 27 procent van de uitstoot van CO_2. Daarvan was 73 procent afkomstig van het transport via de weg.
De opbrengsten van de heffing moesten volledig worden aangewend voor de aanpak van milieuproblemen en filevorming.

Verzet tegen voorzitterschap extreemrechtse europarlementariër

Jean-Marie Le Pen, als voorman van het Front National (FN) nog altijd de belangrijkste leider van extreemrechts in Frankrijk, kwam in maart 2009 onder vuur te liggen naar aanleiding van de korte tijd dat hij zou optreden als voorzitter van het Europees Parlement. Aannemende dat hij bij de Europese verkiezingen van 4-7 juni herkozen zou worden als parlementariër, zou de tachtigjarige Le Pen de eer te beurt vallen om als oudste lid de openingszitting van 14 juli te leiden.
Martin Schulz, fractieleider in het parlement van de Partij van de Europese Sociaaldemocraten (PES), stelde voor om ter voorkoming van Le Pen's tijdelijke voorzitterschap het reglement te wijzigen. In plaats van het oudste lid zou deze taak de aftredende voorzitter moeten toevallen indien deze herkozen werd of, als dat niet het geval was, de langst zittende europarlementariër. Schulz, die Le Pen omschreef als 'een fascist en een negationist', achtte het 'onacceptabel dat een Holocaustontkenner (...) zo'n erefunctie krijgt'. Hij kreeg hiervoor steun van een meerderheid in het parlement.
Le Pen was overigens geen Holocaustontkenner in enge zin, omdat hij het bestaan van gaskamers niet nadrukkelijk had ontkend, maar 'slechts' gebagatelliseerd. Eerder al had hij gezegd dat deze 'een detail in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog' waren, reden waarom hij in 1987 in Frankrijk en in 1999 in Duitsland veroordeeld was. Een vergelijkbare uitspraak deed hij, onder luid gejoel, op 25 maart in het Europees Parlement. Hij voegde er aan toe dat dergelijke veroordelingen bewezen 'in welke staat de vrijheid van meningsuiting (...) zich bevindt'.

(Vorige berichten pagina 66/1 - 2009)

BELGIË

België

BINNENLAND

In opspraak geraakte minister De Gucht gaat vrijuit

Een meerderheid van de Belgische Kamer besloot op 26 maart 2009 het standpunt van haar commissie Vervolgingen over te nemen dat er geen reden was stappen te ondernemen tegen minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht. Tegen hem en zijn vrouw waren in november vermoedens gerezen over handel met voorkennis bij de verkoop van aandelen van bank-verzekeraar Fortis. De Gucht, die sinds 30 december ook vicepremier was, had de aantijgingen steeds ontkend.
Het parket van het hof van beroep in Gent had in een brief aan de Kamer geoordeeld dat De Gucht geen misbruik had gemaakt van zijn voorkennis. Omdat een meerderheid van de parlementariërs niet tussenbeide wilde komen, werd de beslissing overgelaten aan het gerecht. Daarmee zou de minister vrijuit gaan.
Er bleven overigens twijfels bestaan vanwege tegenstrijdigheden in verklaringen die De Gucht had afgelegd. Vertegenwoordigers van twee oppositiepartijen, de Socialistische Partij Anders (SP.A) en Vlaams Belang (VB), hadden om die reden op 23 maart in de commissie Vervolgingen gevraagd om inzage in het dossier. Dat verzoek haalde echter geen meerderheid.

Minister voor asielbeleid formuleert nieuwe criteria voor regularisatie

Minister van Migratie- en Asielbeleid Annemie Turtelboom kwam op 26 maart 2009 met nieuwe criteria aan de hand waarvan de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) besluiten moest nemen over de regularisatie van vreemdelingen die zich in een vanuit humanitair oogpunt schrijnende situatie bevonden. De nieuwe regels werden direct van kracht.

De regularisatie betrof met name gezinnen met schoolgaande kinderen en gold voor een periode van één jaar. Daarna moesten zij kunnen aantonen zelf in hun levensonderhoud en dat van hun kinderen te kunnen voorzien. De betreffende gezinnen dienden minimaal vijf jaar in België te verblijven, ingaande de datum van de eerste asielaanvraag. Andere voorwaarden waren:
• de asielaanvraag moest zijn ingediend vóór 1 juni 2007, toen de nieuwe asielwet van kracht werd;
• het asielonderzoek moest minstens één jaar heben geduurd;
• de kinderen gingen al sinds 1 september 2007 naar school.

De minister voor de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD) kon zelfstandig dit besluit uitvaardigen, maar wekte toch irritatie bij haar eveneens bij het onderwerp betrokken collega-minister van Maatschappelijke Integratie Marie Arena. Zij was minister namens de Parti Socialiste (PS), de partij die zich – naast het Centre Démocrate Humaniste (CDH) – het meest verzette tegen te strenge criteria. De hongerstakingen die België had gekend, bedoeld om een regeling af te dwingen in schrijnende situaties, had de tegenstellingen tussen de twee partijen herhaaldelijk zichtbaar gemaakt. Minister Turtelboom werd toen van verschillende zijden verweten onvoldoende oog te hebben voor het lot van betrokkenen door almaar geen beslissing te nemen.
Minister Arena toonde zich verbolgen over de beslissing van Turtelboom, die geen overleg met haar had gevoerd. Bovendien achtte Arena's partij de nieuwe criteria veel te streng, omdat er maar weinigen voor de regeling in aanmerking zouden komen en een deel na een jaar alsnog het land zou moeten verlaten. Het leek er echter op dat de PS in haar kritiek alleen stond, want het CDH reageerde bij monde van minister van Werk en Gelijke Kansen Joëlle Milquet voor-alsnog positief. Zij zag de maatregelen als een eerste stap naar een definitief akkoord.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid in Vlaanderen blijft verder stijgen

Volgens cijfers van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) telde Vlaanderen eind maart 2009 191.563 niet-werkende werkzoekenden. Daaronder vielen uitkeringsgerechtigde werklozen en jonge schoolverlaters zonder baan. In dezelfde maand van 2008 waren dat er 29.649 of 18,3 procent minder. De werkloosheidsgraad kwam uit op 6,68 procent: bij de mannen 6,35 procent en bij de vrouwen 7,07 procent.

Vooral bij de mannen, die relatief vaker werkzaam waren in conjunctuurgevoelige sectoren als industrie, bouw en transport, steeg de werkloosheid. Het aantal mannelijke werkzoekenden ging tussen maart 2008 en maart 2009 omhoog met 30,5 procent, maar bij vrouwen lag dit percentage met 7,3 procent veel lager.

Werkloosheidscijfers van het afgelopen jaar

Tot en met oktober vertoonden de werkloosheidscijfers een daling op jaarbasis, maar vanaf november zette zich in snel tempo een stijging in.

maand	percentage
2008	
maart	-9,1
april	-7,5
mei	-9,7
juni	-5,9
juli	-7,8
augustus	-7,3
september	-4,5
oktober	-2,4
november	+0,2
december	+3,9
2009	
januari	+9,8
februari	+15,3
maart	+18,3

Vooral onder jongeren tot 25 jaar steeg in genoemde tijdsspanne het aantal werkzoekenden fors, namelijk met 35,5 procent. In februari bedroeg deze stijging op jaarbasis nog 31,2 procent en in januari 22,7 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belgische automarkt laat beperkte verkoopdaling zien

Automobielfederatie Febiac maakte op 2 maart 2009 cijfers bekend over de autoverkoop in België, die sporen droeg van de economische neergang. In februari bedroeg het aantal verkochte, nieuwe personenwagens 45.904, een daling met 17,9 procent ten opzichte van februari 2008. De daling werd niet alleen verwacht vanwege de crisis, maar ook omdat 2008 een record aan verkopen te zien gaf. Februari telde in 2008 bovendien één dag meer dan in 2009. Het niveau van de jaren daarvoor werd nog vrijwel gehaald.

Diepe recessie voorspeld voor 2009

Het Belgische bbp is over 2008 toegenomen met 1,1 procent, tegenover 2,6 procent in 2007 en 3,0 procent in 2006. In het lopende jaar zal de groei omslaan in een krimp van 1,9 procent. Dat meldde de Nationale Bank van België (NBB) in een publicatie van 13 maart 2009.
De omslag begon in het laatste kwartaal van 2008, toen het bbp in vergelijking met de voorgaande drie maanden daalde met 1,7 procent. Dat was het gevolg van een terugval in bedrijfsactiviteiten in de industrie (-4,2 procent), de bouw (-1,5 procent) en de dienstensector (- 0,8 procent).
De NBB-raming van de economische krimp over 2009 kwam overeen met die van het Federaal Planbureau (FPB), die op 10 maart met haar gegevens naar buiten kwam.
Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voorzag diezelfde dag een krimp in 2009 van 2,5 procent.

Autoverkopen januari en februari 2009

Over de maanden januari en februari 2009 werden bij een aanzienlijk aantal automerken forse verkoopdalingen op jaarbasis geregistreerd:

automerk	daling verkopen in procenten
Saab	42,7
Mitsubishi	38,7
Daihatsu	35,6
Land Rover3	4,8
Mini	33,3
Porsche	32,9
Seat	32,3
Hyundai	30,5
Mercedes	29,1
Alfa Romeo	27,0
Toyota	26,5
BMW	26,4
Peugeot	26,4

Daar stonden onder meer de volgende stijgingen tegenover:

automerk	stijging verkopen in procenten
Subaru	106,6
Jaguar	44,7
Nissan	17,8
Lancia	15,4
Audi	14,6

Overschot op handelsbalans in 2008 omgeslagen in tekort

De Belgische handelsbalans heeft 2008 afgesloten met een tekort van 10,3 miljard euro, terwijl in 2007 nog sprake was van een overschot van 2,5 miljard euro. Dat bleek op 16 maart 2009 uit cijfers van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) en de Nationale Bank van België (NBB).
De oorzaak van het tekort lag in het feit dat de import in 2008 veel meer was toegenomen dan de export. Deze laatste steeg met 6,9 procent tot 252,3 miljard euro, maar de invoer nam met 12,5 procent toe tot 262,6 miljard euro.

Het tekort van 10,3 miljard was volgens de NBB geheel toe te schrijven aan de handel met landen buiten de Europese Unie. Deze vertoonde een negatief saldo van 12,8 miljard euro. De handel tussen de EU-landen onderling sloot echter af met een positief saldo van 2,5 miljard euro.

Diamanthandel in Antwerpen getroffen door financiële crisis

Als gevolg van de verminderde vraag naar juwelen in vooral de Verenigde Staten was in Antwerpen sinds oktober 2008 sprake van een forse terugval in de handel in diamant. Op 19 januari 2009 had het Antwerp World Diamond Centre (AWDC) gemeld dat de Belgische export van ruwe diamanten over 2008 met 19,1 procent was gedaald tot 115,6 miljoen karaat. De uitvoer van geslepen diamanten nam dat jaar met 6,9 procent af tot 8,72 miljoen karaat. Het AWDC sprak in dat verband van een 'dramatische terugval'. Antwerpen was met zo'n 70 procent van alle koop en verkoop het wereldcentrum van de diamanthandel.

Tijdens de eindejaarsperiode, wanneer de handel traditioneel haar hoogtepunt bereikte, liep de vraag sterk terug. De cijfers over januari en februari 2009, die op 18 maart bekend werden, bevestigden de neerwaartse trend. Zo daalde de export van geslepen diamant met 32,3 procent en de import met 40 procent. Tevens bleek dat het in november genomen besluit van diamantproducenten om de productie drastisch te verlagen teneinde een overschot en daarmee een te sterke prijsdaling te voorkomen, weinig had uitgehaald. De prijzen lagen ca. 20 procent onder die van de zomer van 2008.
In december had het AWDC 24 banen geschrapt en in maart 2009 werden nog eens 20 arbeidsplaatsen overbodig.

JUSTITIE

Leden van bende rond Marcel Habran krijgen hoge straffen

Het Luikse hof van assisen veroordeelde op 3 maart 2009, ter afsluiting van het langste proces in de Belgische geschiedenis, negen personen uit het misdaadmilieu in Luik tot gevangenisstraffen van twee jaar tot levenslang. Bij één van hen gebeurde dat bij verstek. Het proces was precies een half jaar eerder begonnen en er waren ruim vijfhonderd getuigen voor gehoord.
De negen werden veroordeeld voor acht huurmoorden en deelname aan een groot aantal gewapende overvallen op geldtransporten en banken, eind jaren negentig van de twintigste eeuw. Twee van hen kregen levenslang en de anderen straffen van dertig jaar (driemaal), twintig jaar (tweemaal), vijftien jaar (eenmaal) en twee jaar (eenmaal). In totaal moesten twaalf personen voor de rechtbank verschijnen, maar twee werden vrijgesproken en een derde verdachte kon niet verschijnen omdat hij terminaal ziek was. De groep stond onder leiding van de vijfenzeventigjarige Marcel Habran, die vijftien jaar cel plus twintig jaar ter beschikkingstelling kreeg opgelegd. Dat betekende dat hij op zeer hoge leeftijd of nooit vrij zou komen.
De leden van de groep hadden zich ten aanzien van elkaars rol in stilzwijgen gehuld, reden waarom de aanklachten van het Openbaar Ministerie (OM) voornamelijk waren gebaseerd op verklaringen van beschermde getuigen. De advocaten van een aantal veroordeelden, onder wie Habran, wezen daarom op het ontbreken van hard bewijs en beschouwden het feit dat het gerecht zijn toevlucht had genomen tot het systeem van beschermde getuigen als misbruik. Ook meenden zij dat de jury het arrest niet afdoende had gemotiveerd. Dat betekende dat het Hof van Cassatie of wellicht het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zich opnieuw over de zaak zou buigen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Cultuurprijzen

Monumentenprijs

De Antwerpse ruien, het historische riolen- en grachtenstelsel onder de stad, wonnen op 21 september 2008 de Vlaamse Monumentenprijs (12.500 euro). Vanaf het einde van de negentiende eeuw waren de ruien geheel overdekt en zij waren deels toegankelijk voor georganiseerde wandeltochten.

Kunstkritiek

Christophe van Gerrewey (1982) viel op 9 oktober 2008 in Rotterdam tweemaal in de prijzen voor zijn kunstkritiek, in de categorieën essay (12.500 euro) en recensie (7.500 euro). Deze prijzen voor de Jonge Kunstkritiek, voor schrijvers over beeldende kunst, waren een initiatief van kunstcentrum De Appel, het Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst (BKVB) en het Centrum voor Hedendaagse Kunst Witte de With, in samenwerking met het Nederlandse dagblad *NRC Handelsblad* en het Belgische weekblad *Knack*.
Van Gerrewey, die in Leuven architectuur en literatuurwetenschappen had gestudeerd, was onderzoeker en docent aan de Vakgroep Architectuur & Stedenbouw van de Universiteit Gent (UG) en aan de Karel de Grote-Hogeschool in Antwerpen.

Architectuur

Bij de eerste editie van het World Architecture Festival dat van 22 tot 24 oktober 2008 plaatsvond in Barcelona, won de Belgische architectengroep Buro II de prijs voor de categorie 'openbare gebouwen'. Buro II realiseerde in de Chinese stad Guangzhou het Baiyun International Convention Centre (BICC), in samenwerking met een Chinese partner. Daarbij was speciaal aandacht voor de natuur als deel van het grootschalige project van congrescentra en hotels.

De Belgische architect Julien de Smedt (1975) van JDS Architects kreeg op 27 maart 2009 de Rotterdam-Maaskantprijs voor Jonge Architecten (5.000 euro en een publicatie). Deze onderscheiding werd toegekend aan een architect tot 35 jaar.

Literatuur

Rachida Lamrabet (38), een Vlaamse schrijfster van Marokkaanse origine, kreeg op 30 oktober 2008 de Debuutprijs (6.200 euro) uitgereikt voor haar roman *Vrouwland* over het leven van jonge mensen in de Marokkaanse gemeenschap. Lamrabet werkte tevens als juriste bij het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR). In haar werk vormden racisme en discriminatie belangrijke thema's. In een interview met dagblad *De Standaard* (8 oktober) omschreef zij haar fascinatie voor de situatie van islamitische mannen binnen een andere cultuur. Voor zover zij te maken hadden met migratie 'hebben [zij] iets ontheemds over zich. [Vrouwen] worden (...) makkelijker aanvaard. Bij de publieke opinie leeft toch het idee dat vrouwen uit een moslimcultuur

slachtoffers zijn, en dat ze een helpende hand nodig hebben. De mannen komen eerder bedreigend over, als macho's die de vrouwen onderdrukken.'
Lamrabet kreeg op 15 januari 2009 in Amsterdam ook een onderscheiding voor haar verhalenbundel *Een kind van God*. Het betrof de BNG Nieuwe Literatuur Prijs van de Bank Nederlandse Gemeenten. Daaraan was een prijs van 15.000 euro verbonden en een beeldje van kunstenaar Theo van Eldik.

De Vlaamse schrijver Jan Aelberts (23) werd op 18 januari onderscheiden met de Brandende Pen 2009, een prijs voor het beste korte verhaal die werd uitgereikt door literair tijdschrift *Lava*. De jury prees zijn verhaal *Misschien bestaan we* wegens de 'goede vertellersstem'. Hij kreeg een masterclass literair debuteren ter waarde van 1.350 euro.

Toneel

Filip Vanluchene (58) kreeg op 13 december 2008 in Amsterdam de Taalunie Toneelschrijfprijs (10.000 euro) voor de beste toneeltekst toegekend. Hij ontving deze Vlaams-Nederlandse prijs voor zijn stuk *Citytrip*, waarin zichtbaar werd gemaakt hoe de opmars van de vooruitgang ten koste gaat van het individu.

Poëzie

Op 29 januari 2009 reikte Boek.be, de overkoepelende belangenorganisatie van het boekenvak, in Antwerpen de Herman de Coninckprijzen uit. De prijs voor de beste dichtbundel (6.000 euro) ging naar Peter Verhelst (46) voor *Nieuwe sterrenbeelden* en die voor het beste gedicht naar Luuk Gruwez (55) voor 'Moeders' uit de bundel *Lagerwal. Tijd en landen* van Willem van Zadelhoff (50) kreeg de prijs voor het beste poëziedebuut (1.000 euro).

Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap

De Vlaamse minister van Cultuur Bert Anciaux maakte op 2 februari 2009 in Hasselt de winnaars bekend van de Cultuurprijzen 2008 van de Vlaamse Gemeenschap. De prijs voor Algemene Culturele Verdienste, waaraan een bedrag van 20.000 euro was verbonden, ging naar de Vlaamse violist en dirigent Sigiswald Kuijken (64).
Tot de winnaars in de overige twaalf categorieën, die 12.500 euro kregen, behoorde de sinds 1928 bestaande Last Post Association (LPA), die onderscheiden werd met de prijs voor Vrijwilliger. De LPA uit Ieper bestond uit leden van de lokale brandweer die als klaroenspelers dagelijks een eerbetoon brachten aan omgekomen soldaten uit de Eerste Wereldoorlog.
De overige winnaars waren:

Beeldende Kunst: Joëlle Tuerlinckx (1958)
Cultureel Erfgoed: Wouter Steenhaut (1947)
Film: Fien Troch (1978)
Jeugdtheater: Randi De Vlieghe (1974)
Muziek: Flip Kowlier (1976)
Podiumkunsten: Meg Stuart (1965)
Proza: Anne Provoost (1964)
Smaakcultuur: Peter Scholliers (1953)
Strip: Willy Linthout (1953)
Vertalingen: Ina Rilke (1943)
Vormgeving: Nedda El-Asmar (1968)

Dans en choreografie

Op 15 februari 2009 werd aan de Belgische danser en choreograaf Sidi Larbi Cherkaoui (1976) de Kairos-prijs (75.000 euro) uitgereikt. Volgens de jury wist hij 'fundamentele vragen over het menselijk bestaan in bewegingen (...) op te roepen en elementen uit diverse culturen [te verbinden]'.

Kinderboeken

De jeugdschrijfster Els Beerten (49) kreeg op 25 februari 2009 de Boekenleeuw (2.500 euro) voor het in 2008 verschenen jeugdboek *Allemaal willen we de hemel*, een historische roman over het probleem de juiste keuzes te maken in oorlogstijd.
Voor de illustraties bij *En iedereen ging op zijn mieren zitten*, een boek van Paul de Moor, kreeg Sabien Clement (30) de Boekenpauw (2.500 euro). Deze prijs was bestemd voor het best geïllustreerde kinder- of jeugdboek.
De Boekenleeuw en de Boekenpauw werden jaarlijks uitgereikt door Boek.be.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Yahoo moet meewerken aan bestrijding cybercriminaliteit

De correctionele rechtbank van Dendermonde veroordeelde op 2 maart 2009 het Amerikaanse internetbedrijf Yahoo tot een boete van 55.000 euro wegens de weigering gegevens te verschaffen ten behoeve van een justitieel onderzoek naar criminaliteit via internet. Het kreeg bovendien een dwangsom van 10.000 euro opgelegd voor elke keer dat het zou weigeren gegevens te overleggen van vermoedelijke criminelen die via haar website cybercriminaliteit pleegden.
Het gerecht van Dendermonde was bezig met de opsporing van criminelen die via Yahoo ondernemingen oplichtten. Het bedrijf weigerde echter de ip-adressen af te staan, aan de hand waarvan de personen achter de oplichting achterhaald zouden kunnen worden. Het beriep zich daartoe op een internationaal verdrag tussen België en de Verenigde Staten, maar de rechtbank verwierp dit verweer. Yahoo moest zich volgens de uitspraak houden aan de wetgeving van België, waar het bedrijf immers ook actief was.
Het vonnis was een wereldwijd precedent omdat de weigering van buitenlandse providers om informatie te geven over mogelijk malafide gebruikers van hun sites onrechtmatig werd verklaard. Yahoo zou nog wel tegen het vonnis in beroep gaan.

België veroordeeld voor foltering en rassendiscriminatie

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelde België op 10 maart 2009 wegens foltering, onmenselijke en vernederende behandeling en rassendiscriminatie. Het deed uitspraak in een zaak die dertien jaar eerder speelde in de Brusselse gemeente Schaarbeek, toen de Turkse Belg Turan Cakir slachtoffer werd van politiegeweld. De Belgische staat moest hem 15.000 euro schadevergoeding betalen.
Op 17 maart 1996 arriveerde de politie bij het huis van Cakir's broer om hem te arresteren. De toen negenentwintigjarige Turan nam het op voor zijn broer, waarop een confrontatie ontstond. Politieagenten spoten traangas in zijn gezicht en mond, sloegen hem en deden dat opnieuw op het politiebureau. Daar kreeg hij ook racistische beledigingen te horen. Hij moest tien dagen in het ziekenhuis blijven en ondervond van de mishandelingen nog altijd schade in de vorm van kapotte tanden, problemen met de ademhaling, beschadigingen aan gehoor en ogen en een aangetaste milt. De drie betrokken agenten werden in 2000 vrijgesteld van vervolging.
Volgens het Europees Hof kon Turan Cakir

de verwondingen niet hebben opgelopen als de politie zich had beperkt tot het strikt noodzakelijke geweld. Het stelde bovendien vast dat de Belgische overheid niet had onderzocht of in deze zaak discriminatie een rol had gespeeld.

(Vorige berichten pagina 126/1 - 2009)

DUITSLAND

BINNENLAND

Gebouw stadsarchief Keulen volledig ingestort

Het gebouw van het stadsarchief van Keulen, gehuisvest in een flatgebouw uit 1971, stortte in de middag van 3 maart 2009 volledig in. Dat gebeurde ook met aangrenzende huizen. Er ontstond een gat van dertig meter diep. De ramp werd mogelijk veroorzaakt door de aanleg van een metrotunnel voor een nieuw stadsspoor, dat vlak langs het archief liep. Kort voor de instorting hadden werklieden van een van de metrobouwplaatsen de archiefmedewerkers gewaarschuwd.

Spoedig na de ramp werden twee personen vermist. Op 8 maart werd het dode lichaam van een van de twee gevonden. Het ging om een zeventienjarige jongen die in een huis naast het archiefgebouw woonde. Zijn drieëntwintigjarige huisgenoot werd op 12 maart dood gevonden.

Burgemeester Fritz Schramma zei op 4 maart dat verdere aanleg bijna onverantwoordelijk was. Hij wees op eerdere schade door de metrobouw in zijn stad: huizen liepen scheuren op en een kerktoren kwam scheef te staan. Het verantwoordelijke bedrijf Züblin zou ook de Amsterdamse Noord-Zuidlijn boren. Ook daarbij waren risico's gebleken, zoals verzakking van omliggende huizen, waarna getwijfeld werd over afbouw van het project.

Het stadsarchief bevatte documenten over meer dan duizend jaar geschiedenis van Keulen en omgeving. Tot het materiaal behoorden manuscripten van Karl Marx en Friedrich Engels, de literaire nalatenschap van de in Keulen geboren schrijver Heinrich Böll en het complete persoonlijk archief van Konrad Adenauer, de eerste bondskanselier van West-Duitsland. Veel documenten leken voorgoed verloren. 'Het is een catastrofe, niet alleen voor Keulen, maar voor de hele Europese geschiedschrijving', aldus oud-stadsarchivaris Eberhard Illner in de lokale pers. Hij wees op het historische karakter van de stad: Keulen was in de Middeleeuwen de grootste stad ten noorden van de Alpen.

Openbaar aanklager Günther Feld kondigde aan dat hij onderzoek zou doen naar eventuele fouten bij de bouw van de metrotunnel naast het archiefgebouw.

Ex-leerling richt bloedbad aan op school in Winnenden

De zeventienjarige Tim Kretschmer, gehuld in zwarte gevechtsuitrusting, maakte op 11 maart 2009 amok op zijn oude school in het stadje Winnenden bij Stuttgart in de deelstaat Baden-Württemberg en bracht tenminste vijftien personen om het leven. Hij trad de middelbare school om half tien in de ochtend binnen en doodde negen leerlingen in de leeftijd van vijftien en zestien jaar en drie docenten met een handvuurwapen. Terwijl commando's, geassisteerd door helikopters en honden, hem achtervolgden, doodde hij in het wilde weg nog drie anderen voordat hij dertig kilometer verderop in het nauw werd gedreven door de politie. Daarop vluchtte hij, hield een auto aan en dwong de bestuurder met gericht pistool er met hem van door te gaan. Dertig kilometer verder in de stad Wendlingen slaagde de bestuurder erin te ontsnappen. Kretschmer ging te voet verder en er volgde een vuurgevecht met de politie, waarbij hij in het been werd geschoten. Spoedig hierna werd hij dood gevonden. Aangenomen werd dat hij zijn pistool op zichzelf had gericht.

Heribert Rech, minister van Binnenlandse Zaken van de deelstaat zei dat niets erop wees dat de dader wrok koesterde tegen zijn oude school. Tevens merkte hij op: 'Hij was volledig onopvallend en er was niets in zijn achtergrond dat aangaf dat zoiets zou kunnen gebeuren.'

Enkele dagen later werd bekend dat de vader van Tim Kretschmer vervolgd zou worden. Een woordvoerder van de openbaar aanklager in Stuttgart verklaarde dat er meer dan voldoende redenen waren voor een aanklacht tegen hem wegens onvrijwillige doodslag. Zijn zoon gebruikte namelijk een automatisch Beretta-pistool, meegenomen uit de slaapkamer van zijn vader. Volgens justitie overtrad de man de wet door het pistool en de munitie onbeschermd achter te laten. Bovendien wist hij dat zijn zoon depressieve buien had en in behandeling was geweest bij een psychiater.

De ergste amokpartijen

23 januari 2009: Dendermonde, Oost-Vlaanderen, België
Een twintigjarige Belg steekt in een kinderdagverblijf twee kleine kinderen en een verzorgster dood.

23 september 2008: Kauhajoki, Finland
De tweeëntwintigjarige vakschoolleerling Matti Juhani Saari doodt in deze kleine stad tien mensen. Aansluitend doodt hij zichzelf.

7 november 2007: Jokela, Finland
De achttien jaar oude leerling Pekka-Eric Auvinen doodt acht mensen in een schoolcentrum.

16 april 2007: Virginia, VS
Een student schiet op de Technische Universiteit van Virginia 32 mensen dood. Het is het ergste bloedbad op een school in de geschiedenis van de Verenigde Staten.

12 februari 2007: Salt Lake City en Philadelphia, VS
Minstens tien mensen worden bij twee amokpartijen gedood. Een dader opent in een winkelcentrum in Salt Lake City het vuur en doodt vijf mensen. Een politieman schiet de amokmaker dood. In Philadelphia worden drie deelnemers aan een zakelijke conferentie slachtoffer van een amokmaker. Deze doodt vervolgens zichzelf.

20 november 2006: Emsdetten, Westfalen, Duitsland
Een achttienjarige jongen schiet in zijn voormalige school om zich heen en verwondt daarbij elf mensen. Aansluitend doodt hij zichzelf.

2 oktober 2006: Lancaster County, Pennsylvania, VS
Een amokmaker doodt op een school van de Amish-geloofsgemeenschap vijf meisjes. Dan pleegt hij zelfmoord.

21 maart 2005: Red Lake, Minnesota, VS
Hier schiet een zestienjarige jongen een lerares en vijf scholieren dood. Hiervoor had hij al een schoolbewaker, zijn grootvader en diens levensgezellin gedood.

26 april 2002: Erfurt, Duitsland
Bij een amokpartij op het Gutenberg-gymnasium doodt de negentienjarige scholier Robert Steinhäuser binnen tien minuten zestien mensen en zichzelf. Onder de doden zijn twaalf leraren en een politiemedewerker.

27 maart 2002: Nanterre, Frankrijk
In deze Parijse voorstad schiet een amokmaker acht mensen dood. Hierna springt hij van de vierde verdieping van een politiegebouw de dood in.

26 september 2001: Zug, Zwitserland
Een amokmaker dringt het kantonale parlement binnen en doodt veertien mensen. Aansluitend pleegt hij zelfmoord.

8 juni 2001: Osaka, Japan
Een zevenendertigjarige Japanner steekt op een basisschool acht kinderen dood. Hij wordt in september 2004 opgehangen.

20 april 1999: Littleton/Colorado, VS
Twee scholieren stormen de Columbine High School binnen en vermoorden daar twaalf scholieren in de leeftijd van veertien tot achttien jaar en een leraar. De beide daders Eric Harris en Dylan Klebold benemen zichzelf het leven.

24 maart 1998: Jonesboro, Arkansas, VS
Twee scholieren, van elf en dertien jaar, veroorzaken op hun school een vals brandalarm en richten vanuit hun hinderlaag een bloedbad aan. In de kogelregen sterven vier meisjes en een lerares.

22 mei 1997: Brazilië
In het noordoosten van dit land berooft een voormalige soldaat zeventien mensen van het leven. Eerst doodt hij zijn vrouw en zijn schoonmoeder, dan gaat hij op straat verder.

28 en 29 april 1996: Tasmanië, Australië
In een café van de voormalige strafkolonie in Port Arthur schiet een geestelijk verwarde man met een automatisch snelvuurgeweer op de gasten. Hierna schiet hij ook op straat. In totaal worden 35 mensen, onder wie meerdere kinderen, dodelijk slachtoffer.

13 maart 1996: Dunblane, Schotland
Een drieënveertigjarige man schiet in de gymnastiekzaal van een basisschool zestien leerlingen van de eerste klas en hun lerares dood. De schutter pleegt hierna zelfmoord.

23 en 24 september 1995: Toulon, Frankrijk
Een zestienjarige scholier doodt dertien mensen en aansluitend zichzelf. Het eerste slachtoffer zijn op de avond van de 23ste zijn stiefvader, zijn halfbroer en zijn moeder.

16 oktober 1991: Killeen, Texas, VS
Hier doodt een man in een cafetaria 23 mensen. Aansluitend pleegt hij zelfmoord.

December 1989: Montréal, Canada
Op de Polytechnische Hogeschool vindt het ergste bloedbad op een school in de Canadese geschiedenis plaats. De vijfentwintigjarige Marc Lepine schiet veertien vrouwen dood, voordat hij zichzelf van het leven berooft.

18 juli 1984: San Diego, VS
In een fastfood-restaurant schiet een eenenveertigjarige man in het wilde weg 21 mensen dood. Hij wordt door een politiemedewerker doodgeschoten.

1 augustus 1966: Texas, VS
Op de Universiteit van Texas schiet een amokmaker meer dan een uur lang vanuit een toren op passanten. Minstens veertien mensen worden gedood.

Neonazigroep HDJ verboden

Duitsland verbood op 31 maart 2009 de neonazistische Vaderlandsgetrouwe Duitse Jeugd (HDJ), een groepering die de opvolger zou zijn van de sinds 1994 verboden Vikingjeugd. De HDJ organiseerde jeugdkampen waarbij aan kinderen in de basisschoolleeftijd werd geleerd dat buitenlanders en joden een bedreiging voor het land waren. Ook werden de kinderen theorieën geleerd over 'zuiverheid van het bloed' en 'voortzetting van het Duitse ras' en kregen zij militaire trainingen.

Minister van Binnenlandse Zaken Wolfgang Schäuble zei: 'Met het verbod van vandaag maken we een eind aan de weerzinwekkende activiteiten van de HDJ. Wij zullen er alles aan doen om onze kinderen te beschermen tegen deze rattenvangers.' Na het verbod deed de politie invallen in huizen van HDJ-leiders en nam daar waardepapieren en materialen in beslag.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Rechterlijke uitspraak over herdrukken van kranten uit nazitijdperk

Een rechtbank in München oordeelde op 25 maart 2009 dat een Britse uitgever kon doorgaan met het verkopen in Duitsland van herdrukken van kranten uit het nazitijdperk, maar liet dit alleen gelden voor edities tot aan het begin van de Tweede Wereldoorlog. De Beierse regering was een juridische actie begonnen om uitgever Peter McGee te dwingen de uitgaven geheel te staken. In de herdrukken was onder meer het officiële nazipartijorgaan de *Völkischer Beobachter* te lezen in facsimiles met annotaties.

Het Beierse ministerie van Financiën bezat de rechten van alle publicaties van het voornaamste naziuitgevershuis en klaagde McGee daarom aan wegens inbreuk op het auteursrecht. Bij het ministerie speelde ook bezorgdheid over mogelijk misbruik door neonazi's een rol. De Beierse regering kondigde na de uitspraak hoger beroep aan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Autoverkopen stijgen flink door inruilpremie

De verkoop van nieuwe Duitse auto's is in februari met 22 procent gestegen, zo werd duidelijk uit cijfers van de bedrijfstak die op 3 maart 2009 bekend werden. Het aantal van 277.800 in Duitsland verkochte voertuigen was het hoogste voor deze maand van het jaar in tien jaar tijd. De verklaring werd in belangrijke mate gezocht in de premie van 2.500 euro die de regering had ingesteld voor degenen die een oude auto inruilden voor een nieuwe auto die het milieu minder belastte. De auto-export bleef overigens wel dalen.

Oosten van Duitsland minder getroffen door kredietcrisis dan westen

Twee decennia na de val van de Muur kan worden geconstateerd dat deelstaten die behoorden tot het voormalige communistische Oost-Duitsland de financiële crisis beter hebben doorstaan dan westelijke deelstaten, zo meldde het Halle Instituut voor Economisch Onderzoek (IWH) op 6 maart 2009. Industriële productieniveaus daalden in het westelijk deel van het land sterker dan in het oosten. De voornaamste reden lag in het feit dat het oosten minder afhankelijk was van exporten.

Bondskanselier Merkel voelt niet voor nieuw stimuleringspakket

Bondskanselier Angela Merkel sprak zich op 13 maart 2009 uit tegen nieuwe economische stimuleringsmaatregelen. Eerder was Duitsland al met een tweetal stimuleringspakketten gekomen, met samen een waarde van 81 miljard euro.
Merkel sloot met dit standpunt aan bij dat van andere Europese leiders die strengere regelgeving als de beste manier beschouwden om uit de wereldwijde economische crisis te komen. De Verenigde Staten en Japan daarentegen waren voorstander van meer overheidsstimulering.

Topman Duitse bank ziet af van vertrekbonus

Herbert Walter, voormalige hoofd van de Dresdner Bank, zei op 29 maart 2009 dat hij zou afzien van zijn vertrekbonus van 3,6

Duitsland

miljoen euro. Gehoor gevend aan politieke druk en publieke verontwaardiging, verklaarde de vijfenvijftigjarige Walter tegenover weekblad *Bild am Sonntag*: 'Gezien de enorme gevolgen van de financiële crisis voor de Dresdner Bank, geef ik deze bonus op.' En hij lichtte toe: 'Ik kan begrijpen dat veel mensen de bonusstelsels van banken niet begrijpen. Beloningen voor directeuren moeten in de toekomst directer gekoppeld worden aan het lange termijnsucces van het bedrijf.'
Walter leidde de bank, die zwaar leed onder de financiële crisis, van maart 2003 tot januari 2009.

JUSTITIE

Neonazi Mahler krijgt dubbele gevangenisstraf

Een rechtbank in Potsdam veroordeelde op 11 maart 2009 de neonazi Horst Mahler wegens het ontkennen van de Holocaust tot een gevangenisstraf van vijf jaar en twee maanden. Advocaten van de drieëenzeventigjarige Mahler zeiden dat zij in beroep zouden gaan. Op 25 februari was hij door een rechtbank in München al tot zes jaar veroordeeld omdat hij de Holocaust 'de grootste leugen in de geschiedenis' had genoemd. De twee straffen zouden gelijktijdig worden uitgediend. Mahler was in de jaren zeventig van de twintigste eeuw medeoprichter van de militante extreemlinkse Rote Armee Fraktion (RAF), maar zwaaide later over naar de extreemrechtse zijde.

GEZONDHEID EN ZORG

Vrouw boven veertig moet vruchtbaarheidsbehandeling zelf betalen

Duitse vrouwen boven de veertig hebben geen recht op overheidsgeld voor een vruchtbaarheidsbehandeling vanwege de geringe kansen op succes en een verhoogd risico op een miskraam, aldus de uitspraak van een rechtbank in Kassel op 3 maart 2009. De zaak was aanhangig gemaakt door een eenenveertigjarige vrouw uit Hamburg. Sinds 2004 vergoedden staatsverzekeringsbedrijven slechts de helft van de kosten voor behandeling en dat voor drie pogingen. Maar een vrouw kreeg geen vergoeding als zij boven de veertig was en de man boven de vijftig jaar.

(Vorige berichten pagina 129/3 e.v. - 2009)

Frankrijk

FRANKRIJK

BINNENLAND

Drank- en tabaksverkoop onder de achttien jaar verboden

Om het toenemende excessieve drankgebruik onder jongeren tegen te gaan, besloot het Franse parlement op 9 maart 2009 om de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol te verhogen van zestien naar achttien jaar. Minister van Gezondheidszorg Roselyne Bachelot wilde aanvankelijk verder gaan, door ook te verbieden dat alcohol in onbepaalde hoeveelheden kon worden aangeboden tegen betaling van entree bij evenementen. Maar het parlement vreesde dat daarmee ook wijnproeverijen zouden worden verboden, net als dorpsfeesten waar wijn werd gedronken.
Ook voor de tabaksverkoop zou de leeftijdsgrens voortaan achttien jaar zijn.

Jongeren slaags in 'condoomrel'

Jonge voor- en tegenstanders van het standpunt van paus Benedictus XVI tegen condoomgebruik in Afrika raakten op 22 maart 2009 in Parijs met elkaar slaags. De politie verrichtte elf arrestaties nadat aanhangers van de paus voorstanders van condoomgebruik hadden aangevallen. Deze demonstreerden, buiten de Notre Dame na de zondagsmis, tegen de uitlatingen van de paus.
Volgens de paus waren condooms niet de oplossing voor de Afrikaanse aidsproblematiek, maar lag het probleem in het seksueel gedrag van veel Afrikanen. Activisten deelden gratis condooms uit en noemden de paus een moordenaar.

Volledige integratie eiland Mayotte in Franse republiek

Het overwegend islamitische eiland Mayotte in de Indische Oceaan integreert als 101ste Franse departement volledig in de Franse republiek, zo besliste 95 procent van de bewoners in een referendum op 29 maart 2009. De naar schatting ruim tweehonderdduizend eilanders kregen daarmee toegang tot Franse sociale uitkeringen. Wel moest Mayotte, dat voorheen als overzeese gemeenschap bij Frankrijk hoorde, afrekenen met een aantal gebruiken die niet pasten bij Frankrijk. Vrouwen mochten voortaan pas trouwen vanaf achttien jaar in plaats van vijftien en ook moest Mayotte polygamie uitbannen.

De nieuwe staatsrechtelijke structuur was niet onomstreden. De nabijgelegen Comoren maakten met steun van de Afrikaanse Unie (AU) en de Verenigde Naties aanspraak op Mayotte. Veel Fransen verdachten bewoners van Mayotte ervan alleen bij Frankrijk te willen horen vanwege financieel gewin.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer dan een miljoen betogers tegen anticrisisbeleid regering

Bij de tweede staking in anderhalve maand tegen het anticrisisbeleid van de regering demonstreerden op 19 maart 2009 1,2 miljoen mensen in zo'n tweehonderd Franse steden. De sfeer was grimmiger dan tijdens de eerdere staking eind januari. Vooral president Nicolas Sarkozy moest het ontgelden. Demonstranten keerden zich tegen hervormingen in onder meer onderwijs en zorg en velen van hen vreesden voor hun baan.

Gegijzeld bestuurslid bedrijf 3M na twee dagen vrijgelaten

Op 26 maart 2009 werd bestuurslid Luc Rousselet van het Franse filiaal van het bedrijf 3M in Pithiviers, in het zuiden van Parijs, vrijgelaten. Hij was twee dagen lang door werknemers in zijn kantoor 'gegijzeld' uit protest tegen plannen om wereldwijd duizenden banen te schrappen. Oplopende werkloosheid en publieke verontwaardiging over exorbitante bonussen voor topmanagers hadden de frustraties onder Franse arbeiders hoog doen oplopen.

Met de gijzeling van Rousselet, die na onderhandelingen met het Amerikaanse 3M ongedeerd zijn kantoor kon verlaten, demonstreerden de actievoerders voor betere ontslagregelingen en betere arbeidsvoorwaarden voor wie zijn baan kon behouden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Frankrijk zwicht voor bezwaar van protectionisme in auto-industrie

Frankrijk zal geen protectionistische steun verlenen aan zijn auto-industrie, zo schreef

minister van Industrie Luc Chatel in een brief aan eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes. Zijn toezegging ging vooraf aan een op 1 maart 2009 in Brussel gehouden, ingelaste Europese top over mogelijke concurrentievervalsing als gevolg van overheidssteun aan bedrijven die door de economische crisis in problemen waren geraakt.

Kroes onderzocht het Franse plan om arbeidsplaatsen in de autosector veilig te stellen, omdat daar voorwaarden aan waren verbonden die wellicht ten koste zouden gaan van banen bij dochterondernemingen van Franse autoproducenten in het buitenland.

Was dat het geval, dan was er sprake van strijdigheid met de principes van de interne markt en moest Frankrijk de miljardensteun van de Europese Unie voor zijn autoindustrie alsnog schrappen.

Minister Chatel zegde nu toe dat de betreffende voorwaarden vervielen. Daartoe behoorden onder meer het niet sluiten van Franse autofabrieken, het blijven investeren in eigen land of het betrekken van autoonderdelen van nationale toeleveranciers.

MILITAIRE ZAKEN

Frankrijk weer volwaardig lid van westers militair bondgenootschap

Na een hevig debat won de regering op 17 maart 2009 het vertrouwen van het Franse parlement over Frankijks terugkeer in de militaire commandostructuur van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). In 1966 was Frankrijk daar onder leiding van toenmalig president Charles de Gaulle uitgestapt, om tijdens de Koude Oorlog een eigen, minder Amerikaans georiënteerd buitenlands beleid te kunnen voeren.

Zowel van links als van rechts werd gevreesd voor Frankrijks onafhankelijkheid, maar volgens president Nicolas Sarkozy was het tijd voor Frankrijk om 'terug te keren in de controlekamer van de NAVO'. De Koude Oorlog was voorbij en grensoverschrijdende dreigingen als terrorisme vergrootten de noodzaak tot internationale militaire samenwerking, zei hij.

(Vorige berichten pagina 130/3 e.v. - 2009)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Anarchisten steken uit wraak trein in brand

Zeker twintig gemaskerde jongeren staken op 3 maart 2009 in de Griekse hoofdstad Athene een trein in brand. Er vielen geen gewonden, maar de schade aan de acht uitgebrande wagons en het station liep in de miljoenen. De verantwoordelijkheid werd later opgeëist door de anarchistische Bende van het Geweten/Extremisten van Perama. De brand zou een wraakactie zijn voor de mishandeling van vakbondsvoorzitter Constantina Kuneva. Zij werd op 23 december 2008 door onbekenden overgoten met een bijtende vloeistof en liep daarbij ernstige verwondingen op.

Revolutionaire Strijd dreigt met meer bomaanslagen

De extreemlinkse groep Revolutionaire Strijd publiceerde op 12 maart 2009 een verklaring waarin zij meer bomaanslagen aankondigde. De groepering werd verantwoordelijk gehouden voor een mislukte aanslag op het Griekse hoofdkwartier van de Amerikaanse Citibank op 18 februari en een bomaanslag op een filiaal van diezelfde bank op 9 maart.

De groep stelde dat zij de bomaanslagen tijdens de economische crisis als middel wilde gebruiken om 'al het tuig van de economische en politieke macht te verwijderen'. Haar doel bleef het uitlokken van een revolutie en het tegen het kapitalisme keren van de wereldwijde economische crisis.

Anarchistische jongeren blijven onrust veroorzaken

Anarchistische jongeren bleven onrust veroorzaken in de Griekse steden. Zo werden op 13 maart drie banken in Thessaloniki aangevallen en trokken op diezelfde dag tientallen jongeren door de straten van Athene, een spoor van vernielingen aan auto's, banken en winkels achterlatend.

Op 29 en 30 maart gooiden tientallen gemaskerde jongeren in Athene brandbommen naar vier banken en twee kantoren van de regerende conservatieve Nieuwe Democratie (ND). In Salonika ontploften zelfgemaakte bommen bij de kantoren van zes parlementariërs van verschillende partijen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Pensioenen vrouwelijke ambtenaren ten onrechte vroeger uitgekeerd

Griekenland werd op 26 maart 2009 op de vingers getikt door het Europese Hof van Justitie. Griekse vrouwelijke ambtenaren ontvingen veel eerder dan hun mannelijke collega's een pensioen. Bij het bepalen van de pensioenleeftijd speelden namelijk ook moederschap en het kinderaantal een rol. Volgens het hof was hier sprake van een ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Voor ongeveer honderdveertigduizend vrouwen betekende de uitspraak mogelijk dat zij vijf tot vijftien jaar langer moesten doorwerken.

JUSTITIE

Neonazileider ook in hoger beroep veroordeeld

De Griekse leider van de neonazistische Gouden Dageraad (CA) werd op 12 maart 2009 ook in hoger beroep veroordeeld tot een gevangenisstraf voor poging tot moord op en zware mishandeling van drie studentenvakbondsleden in 1998. Zijn straf was met 12 jaar wel lager dan de 21 jaar waartoe hij in 2006 was veroordeeld.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenorganisatie tikt Griekse politie op de vingers

In een rapport van Amnesty International (AI) over het gedrag van de Griekse politie, dat op 30 maart 2009 verscheen, stelde de mensenrechtenorganisatie dat de overheid snel actie moest ondernemen tegen het 'excessieve gebruik van geweld en wapens, mishandeling en het onthouden van directe juridische bijstand aan gearresteerden'.

AI ontving na het neerschieten van de vijftienjarige scholier Alexandros Grigoropoulos op 6 december 2008 steeds vaker klachten over het gebruik van geweld door de politie.

(Vorige berichten pagina 132/1 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe maatregelen tegen financiële crisis

Staat vergroot belang in bank Lloyds TSB

De Britse regering maakte op 8 maart 2009 bekend dat zij haar belang in de bank Lloyds TSB had vergroot van 43,5 naar ten minste 65 procent, hetgeen een verkapte nationalisatie betekende. De bank kwam in de problemen nadat deze een jaar eerder de hypotheekbank Halifax Bank of Scotland (HBOS) had overgenomen.

De staat stond in ruil voor zijn aandeel in Lloyds TSB garant voor risicovolle beleggingen ter waarde van 260 miljard pond (ca. 288 miljard euro). De bedoeling was de bank in rustiger vaarwater te krijgen. De overheid sloot niet uit dat het belang in de bank verder vergoot zou worden, maar sprak wel tegen dat zij de bank volledig wilde nationaliseren.

Britse centrale bank begint met geldschepping

Met het aanschaffen van 2 miljard pond (ca. 2,2 miljard euro) aan staatsobligaties bij verscheidene financiële instellingen maakte de Britse centrale bank, de Bank of England, op 11 maart een begin met het scheppen van nieuw geld. De bedoeling was om op deze manier de geldhoeveelheid met 75 miljard pond te vergroten. Dit bedrag zou in drie maanden tijdens wekelijkse veilingen op maandag en woensdag worden uitgegeven.
Banken zouden op deze manier extra kapitaal kunnen aantrekken en deze weer aan bedrijven uit kunnen lenen. De belangstelling voor de regeling was groot. Het bedrag aan inschrijvingen oversteeg de 2 miljard pond tijdens de eerste veiling met een factor vijf.

Het programma vormde een nieuw instrument in de strijd tegen de kredietcrisis. Een verdere verlaging van de rente was namelijk niet meer mogelijk nadat de centrale bank deze op 5 maart tot 0,5 procent had teruggebracht, de laagste rentestand ooit in Groot-Brittannië.

Strenger toezicht op financiële sector

De financiële autoriteit van Groot-Brittannië, de Financial Services Authority (FSA), kondigde op 18 maart aan dat het toezicht op de financiële markten zou worden aangescherpt. Banken werden verplicht meer geld te reserveren voor slechte tijden en de transparantie van de financiële instellingen moest worden vergroot. De aankondiging betekende het einde van de zogenaamde 'light touch', het idee dat de overheid financiële instellingen hun zaken zelf liet regelen en pas ingreep bij excessen.
Twee dagen na de aankondiging van de FSA bleek uit een rapport van de Britse rekenkamer, het National Audit Office (NAO), dat premier Gordon Brown in 2004 als minister van Financiën signalen over een tekortschietend toezicht op de financiële markten had genegeerd. Het rapport kwam voor Brown op een ongelukkig tijdstip, slechts anderhalve week voor een top van twintig invloedrijke economieën (G20) in London over de financiële crisis, tijdens welke Brown zich als gangmaker bij de aanpak van de wereldwijde crisis wilde presenteren.

Economie krimpt en werkloosheid loopt verder op

Op 18 maart maakte het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) bekend dat het aantal werklozen in Groot-Brittannië voor het eerst sinds 1997 meer dan 2 miljoen bedroeg.
Op 27 maart bracht het ONS nieuwe cijfers over de Britse economie naar buiten. Daaruit bleek dat het bbp in het vierde kwartaal van 2008 met 1,6 procent was gekrompen, de sterkste krimp binnen drie maanden sinds het tweede kwartaal van 1980.

'Geld voor stimulering economie is op'

De gouverneur van de Bank of England, Mervyn King, stelde op 24 maart 2009 dat er geen begrotingsruimte meer was voor nieuwe fiscale impulsen in de economie. Het begrotingstekort was daarvoor volgens hem al te hoog opgelopen.
De uitspraken waren opvallend, omdat het hoofd van de centrale bank zich zelden zo direct over de openbare financiën uitsprak. Zijn opmerkingen werden echter goed door waarnemers ontvangen en zetten premier Gordon Brown onder druk om tijdens de G20-top niet tot nieuwe fiscale stimuleringsmaatregelen op te roepen.

JUSTITIE

Schadevergoeding voor terrorismeverdachte

De Britse terrorismeverdachte Babar Ahmed kreeg op 18 maart 2009 een schadevergoeding toegewezen van 60.000 pond (ca. 65.000 euro) omdat hij tijdens zijn arrestatie in 2003 door de politie was mishandeld en religieus bespot. Ahmed (34) bleef echter gevangen zitten en hem hing een uitzetting naar de Verenigde Staten boven het hoofd. De Amerikaanse overheid verdacht hem van het beheren van een website voor financiële en logistieke ondersteuning van Talibanstrijders in Afghanistan.

NOORD-IERLAND

Onrust in Noord-Ierland na doodschieten twee Britse soldaten

Verontwaardiging over terugkeer Britse troepen in Noord-Ierland

In Noord-Ierland ontstond op 6 maart 2009 grote verontwaardiging over de terugkeer van Britse elitetroepen naar het land. Met name Sinn Fein (SF), de politieke tak van het verboden Ierse Republikeinse Leger (IRA), reageerde verbolgen op de oproep van de Noord-Ierse politiecommissaris Hugh Orde aan Londen om elitetroepen te sturen voor het bestrijden van kleine groepjes gewelddadige katholieke dissidenten. Orde achtte de versterking noodzakelijk omdat het terrorisme na zeven jaar van betrekkelijke rust opnieuw de kop opstak.
De terugkeer van de troepen lag gevoelig omdat de Britse overheid tijdens 'The Troubles', de periode van onrust tussen katholieken en protestanten, vaak commando's van de Special Air Service (SAS) had ingezet om haar gezag te handhaven.

IRA-dissidenten plegen aanslagen op soldaten en agent

Op 7 maart werden twee Britse soldaten, die op hun militaire terrein buiten diensttijd een pizza in ontvangst aan het nemen waren, vanuit een auto doodgeschoten. De aanslag werd opgeëist door de Real IRA (RIRA), een afsplitsing van de IRA. Het was de

eerste moordaanslag op Britse soldaten sinds 1997, een jaar voor de totstandkoming van het Goede Vrijdagakkoord. Er werd met afschuw gereageerd op de 'terugkeer van het terrorisme' in Noord-Ierland. Vicepremier Martin McGuinness (SF) noemde de daders 'verraders' en beloofde de politie alle steun bij het oplossen van de zaak.
Twee dagen later vond er opnieuw een moordaanslag plaats. Ditmaal werd een agent door aanhangers van de IRA-afsplitsing Continuity IRA (CIRA) van achter door het hoofd geschoten.
De aanslagen werden door waarnemers opgevat als een poging om het vredesproces in Noord-Ierland te destabiliseren. IRA-dissidenten probeerden zo de Britse overheid te dwingen opnieuw troepen naar Noord-Ierland te sturen. Dat kon daarmee door de onafhankelijkheidsbeweging als 'bezet gebied' worden aangemerkt, zodat de dissidenten de verzetsstrijd als 'rechtmatig' konden beschouwen.

Ierse nationalisten botsen met oproerpolitie

De angst voor het opnieuw aanwakkeren van geweld in Noord-Ierland kreeg op 14 maart een nieuwe impuls toen groepen Ierse nationalisten in botsing kwamen met de oproerpolitie. Ze bekogelden de agenten met brandbommen en blokkeerden korte tijd de belangrijkste snelweg tussen Belfast en Dublin.
De onrust ontstond na de arrestatie van Colin Duffy. Hij was lange tijd een bekende aanhanger van de katholieke SF totdat deze partij een politieke samenwerking aanging met de protestantse Democratische Unionistische Partij (DUP). Duffy werd gearresteerd wegens zijn vermeende betrokkenheid bij de aanslag op de twee Britse militairen op 7 maart. Naast Duffy werden nog vijf verdachten aangehouden.

Rechter beveelt vrijlating verdachten aanslagen

Het hooggerechtshof in Belfast oordeelde op 25 maart dat de zes verdachten die waren aangehouden voor de twee moordaanslagen direct moesten worden vrijgelaten omdat niet aan alle juridische regels rondom hun detentie was voldaan. Volgens Britse terrorismewetgeving konden verdachten tot 28 dagen worden vastgehouden, mits deze detentie wekelijks door een rechter werd goedgekeurd. De rechter die over deze verlenging moest beslissen, zou hebben verzuimd opnieuw vast te stellen dat de arrestaties volgens de wet waren gegaan. Duffy werd echter direct en zonder opgaaf van redenen opnieuw gearresteerd, dit tot grote woede van zijn familie en aanhangers.

IRA-dissidenten blokkeren wegen met gestolen auto's

IRA-dissidenten gingen op 30 maart de straat op en blokkeerden wegen en snelwegen met gestolen auto's. Sommige voertuigen werden brandend op straat achtergelaten om het verkeer te hinderen, andere werden bij politiebureaus neergezet. De politie behandelde alle voertuigen als potentiële bomauto's, al werd verklaard dat de kans op een ontploffing klein was.
De protestantse Noord-Ierse premier Peter Robinson zei dat het ging om acties van individuen die geen enkele steun in de samenleving hadden. Hij verklaarde dat er absoluut geen reden was om de samenwerking met de katholieke SF in de Noord-Ierse regering stop te zetten.

(Vorige berichten pagina 133/3 e.v. - 2009)

IERLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid boven de 10 procent

Op 4 maart 2009 maakte het Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) bekend dat de werkloosheid in februari was opgelopen tot meer dan 10 procent van de beroepsbevolking, het hoogste niveau sinds oktober 1997. Het aantal mensen met een uitkering steeg met bijna 165.000 op jaarbasis, de grootste toename ooit gemeten.

Economie in 2008 in recordtempo gekrompen

Nieuwe cijfers over de economie in 2008 lieten zien dat deze in hoog tempo aan het krimpen was. Volgens cijfers die het CSO op 26 maart 2009 bekendmaakte, nam het bbp in het voorafgaande jaar met 2,3 procent af, nadat de economie in het laatste kwartaal met 7,5 procent was gekrompen ten opzichte van het vierde kwartaal van 2007. Beide cijfers toonden de sterkste economische krimp sinds de oprichting van het CSO in 1947. De verwachting was dat het bbp in 2009 met 6,5 procent zou krimpen.
Het bnp, volgens de Ierse regering een nog betere graadmeter voor de omvang van de economie omdat daarin de inkomsten van in Ierland gevestigde multinationals werden weggelaten, liet voor 2008 een krimp van 3,1 procent zien.
Het land had in februari 2009 tevens te kampen met deflatie. De consumentenprijzen daalden met 1,7 procent op jaarbasis.

Ierland verliest AAA-status

Premier Brian Cowen had in maart 2009 aangekondigd dat de regering met een noodbudget zou komen om de overheidsfinanciën zo goed mogelijk in het gareel te houden. Uit cijfers was gebleken dat de belastingopbrengsten tijdens de eerste twee maanden van het jaar met 24 procent waren gedaald ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.
Dat de situatie van de overheidsfinanciën zorgelijk was, bleek op 30 maart toen de Amerikaanse kredietbeoordelaar Standard & Poor's (S&P) de kredietstatus van de Ierse overheid verlaagde van de triple A status naar een lagere AA+ status. Dit had tot gevolg dat het voor de overheid duurder werd om geld te lenen. De verlaagde waardering was volgens S&P te wijten aan de slechte vooruitzichten voor het overheidsbudget. De kredietbeoordelaar stelde dat de regering de komende jaren tot nog hardere maatregelen moest overgaan dan ze tot dusver had genomen.

(Vorige berichten pagina 135/1 e.v. - 2009)

ITALIË

BINNENLAND

Mars in Napels tegen de maffia

Vele duizenden Italianen hielden op 21 maart 2009 een mars in Napels om te protesteren tegen de maffia. Het was een van de grootste antimaffiaprotesten van de laatste jaren: volgens de politie waren zo'n honderdduizend mensen hiervoor samengekomen. Het protest werd elk jaar op de eerste lentedag gehouden.
Antonio Bassolino, president van de regio Campania, sprak de menigte toe en zei dat

de maffia niet het eeuwige leven had. Zowel de traditionele Siciliaanse maffia als de Camorra, de organisatie met Napels als basis, 'kunnen verslagen worden', zei Bassolino.

Fusie van twee rechtse regeringspartijen

Minister-president Silvio Berlusconi kreeg op 29 maart 2009 de leiding over een nieuwe, grotere conservatieve partij met de naam Volk van de Vrijheid (PdL). Hij sprak op het oprichtingscongres zo'n zesduizend afgevaardigden toe nadat zij hem tot leider van de partij hadden gekozen.
De nieuwe partij ontstond door een fusie van de Nationale Alliantie (AN) met het Huis van de Vrijheid (FI), de partij die door Berlusconi zelf vijftien jaar eerder was opgericht. Bij de verkiezingen van 2008 die de mediamagnaat voor de derde keer de regeringsmacht brachten, vormden beide partijen al één lijst onder de naam PdL. Deze coalitie won de verkiezingen met 37,4 procent van de stemmen, maar had nog wel de anti-immigratiepartij Noordelijke Liga (LN) nodig voor een absolute meerderheid. AN-leider Gianfranco Fini, die wellicht in de toekomst Berlusconi zou willen opvolgen als leider van Italiaans rechts, was opvallend afwezig bij de stemming op 29 maart. Zijn partij had wortels in de niet meer bestaande neofascistische Italiaanse Sociale Beweging (MSI), die in 1946 was opgericht door aanhangers van voormalig dictator Benito Mussolini.
Veel politieke analisten waren positief over de fusie ter rechterzijde en brachten deze in verband met de eerdere fusie aan de linkerkant van het politieke spectrum in 2007, toen de twee grootste centrumlinkse partijen opgingen in de Democratische Partij (PD). Italië zou daarmee gaan in de richting van een tweepartijenstelsel, met minder kans op regeringscrises door het afhaken van kleine partijen. Een commentator in dagblad *Corriere della Sera* schreef: 'De partijtjes hebben het oplossen van onze grootste problemen altijd enorm gecompliceerd. De geboorte van de PdL bevalt iedereen die voorstander van een tweestromenland is.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie in 2008 met 1,0 procent gekrompen

De Italiaanse economie, getroffen door de wereldwijde recessie, is in 2008 met een negatieve groei van 1,0 procent het sterkst gekrompen sinds 1975. Dat bleek op 2 maart 2009 uit cijfers van het statistisch bureau ISTAT. De belangrijkste oorzaak lag in de terugval van exporten en investeringen.
De inflatie lag in februari op 1,6 procent, hetzelfde percentage als de maand ervoor. In de zomer van 2008 was de inflatie nog 4,1 procent.
De centrale bank deelde op 13 maart 2009 mee dat de staatsschuld in 2008 was gestegen naar 105,8 procent van het bbp. In 2007 was dit nog 103,5 procent. Verwacht werd dat dit percentage, verreweg het hoogste in heel Europa, door de economische crisis verder zou gaan oplopen.
Het begrotingstekort groeide in 2008 naar 3,1 procent van het bbp, vergeleken met 1,7 procent in 2007.

JUSTITIE

Maffialeden veroordeeld voor zesvoudige moord

Op 19 maart 2009 veroordeelde een rechtbank in de zuidelijke stad Reggio Calabria 31 personen tot gevangenisstraffen wegens een bloedbad dat zij in 2007 in de Duitse stad Duisburg hadden aangericht onder leden van een rivaliserende maffiaclan. Daarbij waren zes mensen gedood. De zwaarste straf, dertien jaar, was voor Antonio Pelle, leider van de Vottari-Pelle-bende.
De voornaamste verdachte, Giovanni Strangio, was op 12 maart 2009 in Nederland gearresteerd. Zowel Duitsland als Italië vroegen om zijn uitlevering.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Basiliek in Bari aan Rusland overgedragen

De Italiaanse president Giorgio Napolitano droeg op 1 maart 2009 de orthodoxe basiliek van de Zuid-Italiaanse stad Bari over aan zijn Russische ambtgenoot Dmitri Medvedev door deze symbolisch de sleutel te overhandigen. De teruggegeven basiliek was gewijd aan Sint Nicolaas, de beschermheilige van Rusland. Hij was een bisschop uit de vierde eeuw wiens lichaam in de basiliek was opgebaard.
Sint Nicolaas werd zowel door rooms-katholieken als door Russischorthodoxen aanbeden. De twee presidenten verwachtten dat de overdracht de relaties tussen hun landen en ook die tussen de rooms-katholieke en de Russischorthodoxe kerk zou verbeteren.

(Vorige berichten pagina 136/1 e.v. - 2009)

NEDERLAND

BINNENLAND

Vastgoedhandelaar in Bussum geliquideerd

De Amsterdamse vastgoedhandelaar Peter Petersen (45) werd in de ochtend van 3 maart 2009 bij het Bussumse hotel Jan Tabak in zijn auto doodgeschoten. Het betrof een afrekening in het criminele circuit. Petersen was een zakenpartner van de in 2005 geliquideerde hasjhandelaar Kees Houtman. Beiden werden bedreigd toen zij 'besmet' verklaard vastgoed van de een jaar eerder geliquideerde vastgoedhandelaar Willem Endstra wilden kopen.
Volgens Houtman en eveneens volgens de in 2006 vermoorde kroegbaas Thomas van der Bijl zou Petersen onder druk zijn gezet door Willem Holleeder. De laatste zat een gevangenisstraf van negen jaar uit wegens onder meer leiderschap van een criminele organisatie en was op 8 februari 2009 in staat van beschuldiging gesteld wegens betrokkenheid bij een liquidatie. Een dag later begon in de zwaarbeveiligde rechtbank in Amsterdam-Osdorp het 'liquidatieproces', waarbij tien mannen en een vrouw terecht stonden voor elf liquidaties of pogingen daartoe. Daartoe behoorden ook de moorden op Houtman en Van der Bijl.
Sinds de jaren negentig van de twintigste eeuw was een groot aantal personen uit het criminele circuit van het leven beroofd. De meest recente liquidaties betroffen in 2007 Nedim Imac (40) in Amsterdam; in 2008 August Adjoeba (34), Rene Karamatali (29) en Brian Stein (49) in respectievelijk Amsterdam, Almere en Nieuw-Vennep; en in 2009 Boneka Belsaram (30) en Yessin Chakor (34) in Leiderdorp.

Terreurdreiging in Amsterdam blijkt loos alarm

Op 12 maart 2009 werden zeven Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond en in leeftijd variërend van 19 tot 64 jaar aan-

gehouden in verband met een mogelijke aanslag in Amsterdam. De politie ging tot de arrestaties over na een telefoontje in de voorafgaande nacht van een vrouw uit Brussel. Deze meldde dat een aantal personen van plan was om explosieven binnen te brengen bij winkels in Amsterdam Zuid-Oost.
Geen van de verdachten was ooit eerder met terreurzaken in verband gebracht. Wel was een van de arrestanten familie van een betrokkene bij de aanslagen in Madrid van 11 maart 2004. Het telefoontje kwam dus exact vijf jaar na deze gebeurtenis die destijds 191 mensen het leven kostte. Volgens de Amsterdamse hoofdcommissaris Bernard Welten verstrekte de vrouw details over de aanslagen in Madrid 'die normaliter niemand weet'. Daardoor werd de dreiging als zeer reëel en direct ingrijpen als noodzakelijk gezien. Burgemeester Job Cohen van Amsterdam echter ontkrachtte, wellicht ongewild, deze urgente reden voor actie door in het televisieprogramma *Pauw & Witteman* van 16 maart te ontkennen dat de vrouw over 'daderkennis' inzake de Madrileense aanslagen beschikte.
Op 13 maart, één dag na hun arrestatie, moesten alle zeven verdachten weer worden vrijgelaten. Van enige betrokkenheid bij terroristische plannen was niets gebleken. Cohen, Welten en officier van justitie Herman Bolhaar ontvingen zes van hen op 27 maart in de ambtswoning van de burgemeester. Daar kregen zij een schriftelijke verklaring inzake hun onschuld. Er werden geen excuses aangeboden, omdat de drie ambtsdragers van mening waren niet fout te hebben gehandeld.
In de Marokkaanse gemeenschap werd verontwaardigd gereageerd op de gang van zaken. Van de politieactie tegen onschuldigen zou een stigmatiserende werking zijn uitgegaan en de arrestaties zouden hebben plaatsgevonden middels onevenredig machtsvertoon.

Aantal mensen ouder dan honderd sterk gestegen

Volgens cijfers die op 23 maart 2009 werden verstrekt door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) was het aantal Nederlanders van honderd jaar en ouder snel groeiende. Op 1 januari waren dat 1.633 mensen, bijna een vervijfvoudiging sinds 1979. Er waren 62 inwoners die 105 jaar of ouder waren: 56 vrouwen en 6 mannen. Onder hen waren nog drie mensen die in de negentiende eeuw waren geboren. De oudste inwoner van Nederland was een vrouw van 111 jaar.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe ontslagen bij grote bedrijven aangekondigd

Nadat in januari 2009 bank-verzekeraar ING Groep, elektronicaconcern Philips, staalconcern Corus en luchthaven Schiphol massaontslagen bekend hadden gemaakt, volgden in februari en maart opnieuw ontslagaankondigingen door een aantal grote ondernemingen. Hoewel ook andere factoren een rol speelden, was het werkgelegenheidsverlies hoofdzakelijk het gevolg van afnemende winsten of van verliezen als gevolg van de financieeleconomische crisis:

• Philips maakte op 4 februari bekend 183 van de 1.450 banen te zullen schrappen bij het hoofdkantoor van Philips Lighting in Eindhoven. Ook verdwenen er zestien banen bij de Eindhovense afdeling van Lumileds, waar ledlampen werden gemaakt. Vanwege verliezen in het laatste kwartaal van 2008 zouden wereldwijd zo'n zesduizend arbeidsplaatsen overtollig worden.
• In januari 2009 had ING aangekondigd dat er zevenduizend banen zouden verdwijnen, waarvan duizend in Nederland. Volgens een nieuwe bekendmaking op 11 februari zou het bedrijf, dat in 2008 door een slecht vierde kwartaal een verlies had geleden van 729 miljoen euro, nog eens zeventienhonderd banen schrappen. Het betrof werkverlies door natuurlijk verloop en beëindiging van tijdelijke contracten. Diezelfde dag ging ook de fusie in tussen ING en de Postbank, hetgeen een verlies van 2.500 banen betekende.
• Bij chemieconcern DSM zouden volgens een bekendmaking van 18 februari ca. 250 – mogelijk gedwongen – ontslagen vallen. Ook hier was, ondanks de grote winst over heel 2008, sprake van een slecht laatste kwartaal. Dat kwam vooral door de terugval in de automobielindustrie, de bouw en de elektronica-industrie, waarvoor DSM toeleverancier was.
• De grootste Nederlandse verzekeraar Eureko – waartoe onder meer Centraal Beheer Achmea, Zilveren Kruis Achmea, Interpolis, FBTO en Agis behoorden – meldde op 16 maart 2009 bij de presentatie van de jaarcijfers dat er binnen twee jaar 2.500 banen zouden verdwijnen, waarvan naar schatting een vijfde deel gedwongen. Eureko had in februari al een kapitaalinjectie van 1 miljard euro gekregen van aandeelhouders Vereniging Achmea en de Rabobank. Het bedrijf boekte over 2008 een verlies van 2,1 miljard euro, tegenover een winst van 979 miljoen euro in 2007.
• Veertienhonderd ontslagen, waarvan zevenhonderd in Nederland, zouden er vallen bij automatiseringsbedrijf Getronics, sinds oktober 2007 eigendom van telecombedrijf KPN. Daarmee wilde het moederbedrijf jaarlijks 60 miljoen euro besparen. KPN maakte het werkgelegenheidsverlies op 31 maart 2009 bekend.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Duurzaam bankieren' blijkt gevolgen crisis af te wenden

Niet alle banken hadden ernstig te lijden onder de financiële crisis. In Nederland bleven de gevolgen afwezig of beperkt voor de Triodos Bank, de ASN Bank en de Rabobank. Zowel wat betreft aantallen klanten als het winstniveau hielden zij goed stand. Bij de eerste twee financiële instellingen hing dat samen met hun duurzame investeringsbeleid, terwijl de Rabobank vooral profiteerde van zijn coöperatieve structuur:

• De Triodos Bank, investeerder in sociale, culturele en ecologische projecten, presenteerde op 27 februari 2009 jaarcijfers waaruit een winst van ruim 10 miljoen euro over het voorgaande jaar bleek. Dat was een stijging met 13 procent in vergelijking met 2007. Ook het aantal klanten nam toe en wel met 25 procent.
• Op 4 maart 2009 maakte ASN bekend dat in 2008 de spaartegoeden met 37 procent waren toegenomen, het aantal klanten met 16 procent was gestegen en de nettowinst 16,9 miljoen euro had bedragen. Wel daalde het vermogen van de ASN beleggingsfondsen. ASN was een dochter van bank-verzekeraar SNS Reaal en hanteerde sociale en milieucriteria bij haar investeringen.
• De Rabobank werd in 2008 beperkt getroffen door de crisis, onder meer door een waardedaling van de vastgoedportefeuille. Toch wist de bank dat jaar een winst van 2,8 miljard euro te behalen, zo maakte deze op 5 maart 2009 bekend. Het eigen vermogen steeg met 7 procent en de spaargelden met 13 procent. Minder expliciet dan ASN en

Nederland

Triodos was ook deze financiële instelling duurzaam bankieren gaan benadrukken. Vanwege zijn karakter als coöperatie was de Rabobank niet beursgenoteerd, hetgeen de bank minder kwetsbaar maakte voor de ontstane financiële malaise.

Sterke afname Nederlandse import en export

Uit op 13 maart 2009 gepubliceerde gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bleek dat de uitvoer en invoer van goederen in januari de sterkste daling sinds 1990 had doorgemaakt. Beide vielen met 14 procent terug in vergelijking met januari 2008. De waarde van de export bedroeg 24,4 miljard euro, 21 procent minder dan een jaar eerder. De daling van de importwaarde over deze periode was 22 procent en kwam uit op 21,6 miljard euro.
Aangenomen werd dat de goederenhandel sinds de Tweede Wereldoorlog niet eerder zo was afgenomen. Met zekerheid kon dat alleen worden gezegd over de periode vanaf 1990, toen met de metingen werd begonnen.

Regering presenteert pakket maatregelen tegen economische crisis

Op 25 maart 2009 presenteerde het kabinet, na weken van moeizame onderhandelingen tussen de coalitiepartijen, een plan ter bestrijding van de economische crisis. Dat volgde op de sombere voorspellingen van het Centraal Planbureau (CPB), dat op 17 februari had vastgesteld dat Nederland de grootste economische krimp sinds 1931 – exclusief de Tweede Wereldoorlog – door zou maken.
De gesprekken tussen het Christen-Democratisch Appèl (CDA), de Partij van de Arbeid (PvdA) en de ChristenUnie (CU) namen veel tijd in beslag omdat elk van de drie haar 'onbespreekbare' items kende. Het CDA wenste niet te tornen aan de hypotheekrenteaftrek, bezuinigingen op de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de Werkloosheidswet (WW) waren niet aanvaardbaar voor de PvdA, terwijl de CU zich verzette tegen de overdraagbare heffingskorting van niet-werkende partners ('aanrechtsubsidie'). De partijen wisten tot overeenstemming te komen zonder hun toevlucht te nemen tot ingrepen op deze punten. Daarnaast omzeilde men, uit vrees voor sociale onrust, een definitief besluit tot verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd. In afwachting van nader onderzoek en met het openhouden van mogelijke alternatieven daarvoor, werd dit plan voorlopig uitgesteld.

Investeren en pas later bezuinigen

Volgens het kabinet waren in eerste instantie geen besparingen, maar juist investeringen nodig om de kwakkelende economie te stimuleren. Een gevolg daarvan was dat het begrotingstekort verder zou oplopen en dat stuitte op twee belemmeringen.
Ten eerste was er de norm van de Europese Unie dat het tekort maximaal 3 procent van het bbp mocht bedragen. Volgens het CPB zou het tekort in 2009 nog net binnen dit maximum blijven, maar in 2010 met 5,5 procent ruimschoots worden overschreden. In aangepaste berekeningen van 17 maart kwam het planbureau voor dat jaar zelfs uit op 5,6 procent. Omdat overheden door de crisis hun inkomsten zagen teruglopen en bovendien veel geld kwijt waren aan stimuleringsmaatregelen, was in EU-verband echter afgesproken dat tijdelijk een wat hoger tekort was toegestaan – mits er een pakket aan bezuinigingen werd opgesteld. Deze lijn volgde het kabinet door bezuinigingen aan te kondigen vanaf 2011, maar tot die tijd meer geld uit te geven.
Ten tweede was er de afspraak tussen de drie partijen om te bezuinigen zodra het begrotingstekort de grens van 2 procent overschreed. Gedwongen door de omstandigheden brak met op dit punt het regeerakkoord open: de partijen aanvaardden tot 2011 een hoger tekort om economische stimuleringsmaatregelen mogelijk te maken.

Stimuleringsmaatregelen

De extra uitgaven betroffen vier categorieën:
• Arbeidsmarkt en onderwijs, waaronder bijscholing van werklozen: 1,7 miljard euro;
• Infrastructuur, zoals versnelling van projecten op het gebied van wegenbouw en waterbouw: 1,7 miljard euro;
• Duurzaamheid, zoals het energiezuiniger maken van woningen, scholen en ziekenhuizen en het stimuleren van windenergie en duurzaam ondernemen: 1,2 miljard euro;
• Bedrijfsstimuleringen, waaronder btw-maatregelen en subsidies voor innovatieve bedrijven: 1,1 miljard euro.

Bezuinigingsmaatregelen

Vanaf 2011 zouden besparingen worden doorgevoerd door de ambtenarensalarissen en daaraan gekoppelde uitkeringen te matigen, hetgeen 3,2 miljard euro moest opleveren. Ook zouden, in geval de economische groei dat jaar meer dan 0,5 procent bedroeg, de ministeries gezamenlijk 1,8 miljard moeten inleveren. Ook de zorgtoeslag werd beperkt en dan vooral voor middeninkomens. Daarnaast zou de begrenzing van het hoge tarief voor het eigenwoningforfait bij woningen boven de 1 miljoen euro niet meestijgen met de inflatie zodat bij stijging van de huizenprijzen meer eigenaars onder het hogere tarief zouden vallen.

Tenslotte werd onder druk van met name de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) besloten de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar afhankelijk te stellen van nader onderzoek gedurende een half jaar. De Sociaal-Economische Raad (SER) zou in die periode zoeken naar alternatieven die evenveel geld opleverden.

Deeltijdwerkloosheid

Onder de stimuleringsmaatregelen op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs viel ook de zogeheten 'deeltijdwerkloosheid'. Deze zou per 1 april in de plaats komen van de regeling voor werktijdverkorting die vanaf november 2008 van kracht was geweest en de mogelijkheid bood overtollige werknemers voor maximaal een half jaar te ontslaan en een WW-uitkering te geven, maar hen weer in dienst te nemen als de situatie verbeterde van het bedrijf waar zij werkten.
De nieuwe regeling voor deeltijd-WW betekende dat werknemers op de loonlijst van het bedrijf bleven staan, maar voor de helft van de tijd in de WW kwamen. Deze situatie mocht maximaal vijftien maanden duren. Werknemers teerden wel in op hun WW-rechten. Werkgevers waren verplicht om de werknemer minimaal drie maanden in dienst te houden na afloop van de periode dat deze deeltijd-WW had. Bij eerder ontslag volgde een boete. Verder moesten er afspraken over scholing worden gemaakt.

Anders dan bij de regeling voor werktijdverkorting, die alleen gold in geval van drastisch gedaalde omzet van het bedrijf, kende de deeltijd-WW geen omzetcriterium.

Liberale tegenplannen

Om verschillende redenen reageerden de oppositiepartijen weinig positief op de kabinetsplannen. Een daarvan, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), presenteerde op 18 maart 2009 een pakket crisismaatregelen als alternatief voor het regeringsbeleid. Belangrijk uitgangspunt was volgens fractieleider Mark Rutte dat de zrekening van de recessie niet naar de toekomst mocht worden doorgeschoven, daarmee ingaand tegen het kabinetsvoornemen de bezuinigingen pas in 2011 in te laten gaan. Toch pleitten de liberalen ook voor stimuleringsmaatregelen, met name voor de woningmarkt en de bouw. De overdrachtsbelasting moest worden gehalveerd, de hypotheekrenteaftrek verruimd en de hypotheekgarantie verhoogd. De procedures rond infrastructurele investeringen moesten versoepeld worden.
Om de tekorten van de overheid terug te dringen, wilde de VVD anders dan de regeringspartijen niet na 2011 maar al direct bezuinigingen doorvoeren en wel voor een bedrag van 31,5 miljard euro. Daarmee zou het begrotingstekort afnemen en in 2011 uitkomen op 2,8 procent, dat wil zeggen binnen de EU-norm blijven. Ook de staatsschuld zou er sneller door dalen. De bezuinigingen betroffen onder meer ontwikkelingshulp, de wijkenaanpak en een deel van de reïntegratietrajecten. Het besluit tot gratis schoolboeken moest worden ingetrokken en de kilometerheffing niet worden ingevoerd. Voorts moesten de lonen in de marktsector, de ambtenarensalarissen en de sociale uitkeringen – met uitzondering van die op basis van de Algemene Ouderdomswet (AOW) – worden bevroren.
Enkele punten die op grote bezwaren waren gestuit bij regeringspartijen of vakbeweging, kwamen in de VVD-plannen juist wel terug. Zo diende de AOW-leeftijd op 67 jaar te worden gesteld, moest de 'aanrechtsubsidie' verdwijnen en de WW worden beperkt. Ook het ontslagrecht, waar door een eerder conflict tussen CDA en PvdA geen beslissing over was genomen, moest worden versoepeld.

Bank-verzekeraar SNS Reaal compenseert in woekerpolisaffaire

Bank-verzekeraar SNS REAAL maakte op 25 maart 2009 bekend een overeenkomst te hebben gesloten met belangenorganisaties voor mensen die gedupeerd waren door de zogeheten woekerpolisaffaire. Deze betrof de inhouding op beleggingsverzekeringen van veel meer kosten dan waar zij redelijkerwijs van uit konden gaan. De overeenkomst gold voor klanten van SNS Bank, REAAL Verzekeringen, DBV Verzekeringen en ook voor die van de door SNS REAAL overgenomen Franse verzekeraar AXA en de Zwitserse bedrijven Winterthur en Zwitserleven. De overeenkomst werd gesloten met onder meer de Vereniging van Effectenbezitters (VEB) en de stichtingen Woekerpolisclaim en Verliespolis.
De tegemoetkoming bedroeg in totaal ca. 320 miljoen euro, waaronder een bedrag van 52,5 miljoen euro voor klanten met acute financiële problemen. Ongeveer twee vijfde van de meer dan een miljoen beleggingsverzekeringen zouden onder de regeling vallen.
In 2008 was al een compensatieakkoord gesloten met Delta Lloyd (september), de ING Groep (november) en ASR Nederland (december).

JUSTITIE

Uitspraak Hoge Raad lijkt gunstig voor politicus Wilders

Voor de vervolging van Geert Wilders, waartoe het Amsterdamse gerechtshof in januari opdracht gaf, werd op 10 maart 2009 door de Hoge Raad een criterium geformuleerd dat mogelijk gunstig kon uitpakken voor de politicus van de Partij voor de Vrijheid (PVV). Die dag sprak de Raad een eerder voorwaardelijk veroordeelde man uit Valkenswaard vrij die na de moord op cineast Theo van Gogh in november 2004 een poster voor zijn raam had gehangen waarop onder meer stond: 'Stop het gezwel dat islam heet' en 'Wij buigen niet voor Allah'. Wilders moest zich voor de rechter verantwoorden vanwege vergelijkbare anti-islamitische uitspraken.
De Hoge Raad meende dat de formuleringen van de vrijgesproken man juridisch niet als groepsbelediging konden worden beschouwd omdat het niet strafbaar was om zich beledigend uit te laten over een godsdienst – zelfs wanneer aanhangers daarvan in hun godsdienstige gevoelens werden gekwetst. Pas wanneer de groep *collectief* getroffen werd in haar wezenskernmerk, in dit geval de islam, was er sprake van strafbare belediging. De Raad stelde dat dit ook de maatstaf zou zijn bij de vervolging van Wilders, hetgeen de kans op veroordeling kleiner maakte. De PVV-leider was echter ook aangeklaagd wegens haatzaaien en aanzetten tot discriminatie en daar handelde de uitspraak niet over.

Wilders-aanhang bedreigt rechterlijke macht

De aangifte tegen Wilders was voornamelijk het werk van advocaat Gerard Spong, die vanwege dreigementen aan zijn adres beveiligd moest worden. Aanhangers van de politicus schreven echter ook haatmails aan het Amsterdamse gerechtshof. De drie raadsheren die de zaak behandelden, werden persoonlijk aangevallen en aangeduid als 'het driekoppige geteisem uit Islamsterdam'. De president van het gerechtshof Leendert Verheij vatte het aldus samen:

'Raadsheren worden uitgemaakt voor schoften, links tuig, hypocrieten en domme eikels. En dat zijn nog de meest beschaafde verwensingen. (...) Die aanvallen zijn voor rechters heel vervelend. Er wordt gegraven in allerlei privé-informatie om aan de hand van persoonlijke informatie hun juridische oordeel te diskwalificeren. Dat rechters niet meer als een functionaris worden gezien, is een beklemmende ervaring.'

Veroordeling tot twintig jaar wegens foltering in Rwanda

De rechtbank in Den Haag veroordeelde op 23 maart 2009 de veertigjarige Rwandese man Joseph M. tot twintig jaar gevangenisstraf. Hij werd schuldig bevonden aan twee gevallen van foltering tijdens de genocide in 1994 in Rwanda, toen rond de achthonderdduizend mensen werden vermoord. Het betrof vooral Tutsi's maar ook gematigde Hutu's, twee rivaliserende bevolkingsgroepen in het land. De in 2006 in Nederland gearresteerde M. werd niet berecht door het Internationaal Tribunaal voor Rwanda (ICTR) van de Verenigde Naties, maar stond vanwege zijn relatief kleine rol in de volkerenmoord terecht voor een Nederlandse rechtbank.
De aanklacht tegen M. was oorspronkelijk verder strekkend, namelijk betrokkenheid bij genocide op basis van de (Nederlandse) Wet internationale misdrijven uit 2003. De Hoge Raad had echter in 2008 geoordeeld dat deze wet niet met terugwerkende kracht – naar 1994 – mocht worden toegepast. Het Openbaar Ministerie (OM) besloot daarop

Nederland

hem 'slechts' te vervolgen wegens oorlogsmisdrijven en foltering. De rechtbank achtte echter ook oorlogsmisdrijven niet bewezen, evenals enkele andere beschuldigingen zoals verkrachtingen.

ONDERWIJS

Kabinet neemt commissieaanbeveling voor verlaging urennorm over

Op 27 maart 2009 ging de ministerraad akkoord met de aanbeveling van staatssecretaris Marja van Bijsterveldt van Onderwijs om het advies van de Commissie Onderwijstijd over te nemen. Deze commissie, onder voorzitterschap van Clemens Cornielje, had in *De waarde van een norm* op 16 december 2008 haar eindrapport gepubliceerd. De aanbevelingen moesten een antwoord zijn op de onvrede op scholen, die in november 2007 had geleid tot grote scholierendemonstraties tegen de norm van 1.040 lesuren per jaar, die zou leiden tot een te hoge werkdruk en nutteloze urenvulling met zich mee zou brengen.

Het verplichte aantal lesuren op middelbare scholen zou vanaf 2011 worden verlaagd naar duizend uur per jaar. Dat was al het geval voor de bovenbouw, maar zou nu ook voor de onderbouw gaan gelden. Ook konden sommige activiteiten, zoals excursies, bij het aantal uren worden meegerekend. Daarnaast zou de schoolvakantie worden teruggebracht van zeven naar zes weken. Zowel leraren als leerlingen werden hier echter voor gecompenseerd met vijf extra vrije dagen. Tenslotte zouden scholen verantwoording moeten gaan afleggen aan leerlingen en ouders over de kwalitatieve invulling van het onderwijs.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Raad van Europa bekritiseert opnieuw Nederlands asielbeleid

In een rapport van de Raad van Europa, op 11 maart 2009 opgesteld door mensenrechtencommissaris Thomas Hammarberg, werd kritiek geuit op het Nederlandse asielbeleid. In 2005 en 2006 had de Raad al vergelijkbare bezwaren naar voren gebracht. In het rapport werd er op gewezen dat asielzoekers soms werden teruggestuurd naar hun land van herkomst, terwijl zij risico op vervolging liepen. Ook werden vreemdelingen gemiddeld langer dan drie maanden in detentie gehouden onder omstandigheden die verbetering behoefden.

De voorwaarden voor gezinshereniging, in het bijzonder de inkomenseis en het verplichte inburgeringsexamen, werden aangeduid als 'een disproportioneel obstakel'. Tenslotte werd het gebruik maken van versnelde procedures bekritiseerd. Deze zouden vooral ten koste gaan van kwetsbare groepen als alleenstaande minderjarigen.

(Vorige berichten pagina 138/3 - 2009)

Roemenië

ROEMENIË

BINNENLAND

Nipte zetelwinst van liberaal-democraten bij verkiezingen

De parlementsverkiezingen van 30 november 2008 leverden een nek-aan-nekrace op tussen de rechtse Democratisch-Liberale Partij (PDL) en de linkse alliantie van de Sociaal-Democratische Partij en de Conservatieve Partij (PSD-PC). De alliantie PSD-PC behaalde een iets hoger stemmenpercentage dan de PDL, maar de PDL kreeg door de bijzonderheden van het Roemeense kiesstelsel één zetel meer.

Uitslag parlementsverkiezingen Roemenië
(30 november 2008)
Opkomst: 39,2 procent

partij	percentage	zetels
Democratisch-Liberale Partij (PDL)	32,4	115
Alliantie Sociaal-Democratische Partij en Conservatieve Partij (PSD-PC)	33,1	114
Alliantie Nationale Liberale Partij en Christen Democratische Nationale Boerenpartij (PNL-PNTCD)	18,6	65
Hongaarse Democratische Unie van Roemenië (UDMR)	6,2	22
Partijen etnische minderheden	3,6	18
Andere partijen	6,1	

Op basis van de verkiezingsuitslag voorspelden de meeste commentatoren de vorming van een rechtse regeringscoalitie van de PDL en PNL van vertrekkend premier Calin Tariceanu. Deze zou een kleine zetelmeerderheid in de Kamer van Afgevaardigden bezitten.

PDL-leider Emil Boc benoemd tot premier

Op 15 december 2008 nomineerde president Traian Basescu partijleider Emil Boc van de Democratisch-Liberale Partij (PDL) tot premier van de nieuwe regering van Roemenië. Onverwacht had de vicevoorzitter van de PDL en de meest genoemde kandidaat voor het premierschap, de ervaren politicus Theodor Stolajan (65), een verzoek tot regeringsvorming afgewezen. Hij zei ruimte te willen geven aan een jongere generatie politici. De jurist Boc, burgemeester van de stad Cluj, werd met zijn 42 jaar de jongste premier uit de Roemeense geschie-

Samenstelling regering Roemenië
(22 december 2008)

Premier
Emil BOC
Vicepremier
Dan NICA

Ministers:
Arbeid, Sociale Solidariteit en Gezinszaken
Marian SARBU
Binnenlandse Zaken
Nog niet bekend
Buitenlandse Zaken
Cristian DIACONESCU
Communicatie en Informatietechnologie
Gabriel SANDU
Cultuur en Religieuze Zaken
Theodor PALEOLOGU
Defensie
Mihai STANISOARA
Economie
Adriean VIDEANU
Jeugd en Sport
Monica RIDZI
Justitie
Catalin PREDOIU
Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Ilie SARBU
Midden- en Kleinbedrijf
Constantin NITA
Milieu en Duurzame Ontwikkeling
Nicolae NEMIRISCHI
Onderwijs en Onderzoek
Ecatarina ANDRONESCU
Openbare Financiën
Gheorghe POGEA
Regionale Ontwikkeling en Huisvesting
Vasile BLAGA
Relaties met het Parlement
Victor PONTA
Toerisme
Elena UDREA
Transport en Infrastructuur
Radu BERCEANU
Volksgezondheid
Iona BAZAC

denis. Eveneens opmerkelijk was dat Boc geen rechtse coalitie vormde met de PNL, maar een grote coalitie met de grootste politieke rivaal, de Sociaal-Democratische Partij (PSD). De reden die hij hiervoor noemde was dat het aanpakken van de gevolgen van de mondiale financiële crisis een zo groot mogelijk politiek draagvlak moest krijgen.

Nieuwe regering geïnstalleerd

Op 22 december werd de nieuwe regering van premier Boc door president Basescu geïnstalleerd.

Vicepremier krijgt Binnenlandse Zaken

Vicepremier Dan Nica werd op 11 februari 2009 door het parlement belast met de ministerspost van Binnenlandse Zaken. Dit gebeurde nadat twee eerdere ministers uit zijn Sociaal-Democratische Partij (PSD), Gabriel Oprea en Liviu Dragnea, na hun aanstelling alweer snel waren afgetreden wegens onenigheid over respectievelijk de benoeming van een nieuw hoofd van de veiligheidsdiensten en de hoogte van de departementale begroting.

Bevolkingsaantal daalt

Aan het einde van 2008 telde Roemenië 21,5 miljoen inwoners. Dit was 30.000 mensen minder dan in het begin van het jaar, zo maakte het Nationaal Instituut voor Statistiek (INS) op 16 februari 2009 bekend. Het aantal sterfgevallen was hoger dan het aantal geboorten. In 2008 werden 222.700 kinderen geboren, tegen 369.000 in 1989. President Traian Basescu verklaarde dat het land 'door een demografische woestijn ging'.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe minister van Arbeid

Roemenië kreeg op 25 september 2008 een nieuwe minister van Arbeid: Mariana Campaneu, de presidente van het nationale pensioenfonds. Zij verving Paul Pacuraru, die moest aftreden wegens een corruptiezaak. Hij zou mijnbouwbedrijven onder druk hebben gezet om trainingscursussen bij het bedrijf van zijn zoon te bestellen. Pacuraru ontkende de beschuldigingen en zei dat deze 'politiek gemotiveerd' waren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering presenteert economisch actieplan

Op 12 november 2008, drie weken voor de nieuwe parlementsverkiezingen, presenteerde premier Calin Tariceanu een vierjarig economisch actieplan om de gevolgen van de kredietcrisis aan te pakken. De regering reserveerde 19 miljard euro voor investeringen in 'sectoren die de sleutel tot de toekomst van Roemenië vormden'. Het moest honderdduizend nieuwe banen opleveren.
Het actieplan bevatte onder meer een subsidie van 1.000 euro voor bedrijven iedere keer als ze iemand in dienst namen die langer dan drie maanden werkloos was. Bedrijven die meer dan 100 miljoen euro investeerden en meer dan vijfhonderd banen creëerden konden tot 50 miljoen euro subsidie krijgen.

Sterke groei in 2008

De economie van Roemenië groeide in het derde kwartaal van 2008 met 9,1 procent, zo maakte het Nationale Instituut voor Statistiek (INS) op 3 december 2008 bekend. In de eerste negen maanden van het jaar groeide de economie met 8,9 procent.

Groei buitenlandse investeringen

Na een daling in 2007 waren de buitenlandse investeringen in 2008 weer flink toegenomen. Dit meldde de Centrale Bank op 12 december. In 2007 was er een daling met 28,7 procent tot 7.069 miljard euro, maar in de eerste tien maanden van 2008 groeiden de investeringen met 37,4 procent tot 8.157 miljard euro.

Salarisverlaging voor hoger overheidspersoneel

De Roemeense regering maakte op 23 december 2008 bekend dat de salarissen van directieleden van staatsbedrijven en overheidsinstellingen verlaagd zouden worden. Hiermee wilde zij laten zien in tijden van crisis een verantwoorde besteding van overheidsgelden na te streven. De genoemde salarissen stonden in geen verhouding tot het inkomen van de gemiddelde Roemeen, aldus premier Emil Boc. Zo werd het maandsalaris van de directeuren van gas- en elektriciteitsbedrijven verlaagd tot 4.800 lei (1.214 euro), terwijl het daarvoor kon oplopen tot 7.000 lei. Het gemiddelde maandsalaris bedroeg 355 lei.

Stimuleringspakket voor economie

Op 5 februari 2009 presenteerde de Roemeense regering een stimuleringspakket ter waarde van 13 miljard euro voor de economie om deze door de financiële crisis te loodsen. De crisis had in Roemenië hard toegeslagen. Van het bedrag ging onder meer 10,2 miljard euro naar infrastructurele projecten en 54 miljoen euro naar sloopremies voor de vervanging van oude auto's.

Omvangrijke IMF-steun

Op 25 maart werd bekend dat Roemenië 20 miljard euro in leningen zou ontvangen van een groep buitenlandse kredietinstellingen onder leiding van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), ter ondersteuning van de overheidsfinanciën. Het IMF leverde 12,95 miljard euro, de Europese Unie en de Wereldbank ieder 1,5 miljard euro en de Europese Bank voor Reconstructie en Ontwikkeling (EBRD) de rest. Na Hongarije en Letland was Roemenië de derde lidstaat van de Europese Unie die een dergelijk internationaal reddingskrediet kreeg.

Investeringspakket van Europese Investeringsbank

Op 30 maart zegde de Europese Investeringsbank (EIB) voor 2009 een investeringspakket van 1,5 miljard euro toe voor de Roemeense economie. Van het toegezegde bedrag ging een derde naar het midden- en kleinbedrijf, een derde naar de industrie en een derde naar de infrastructuur.

Strenge begroting 2009

Op 20 februari 2009 nam het parlement van Roemenië een strenge overheidsbegroting voor 2009 aan. Ze voorzag in 51,16 miljard euro aan uitgaven en een overheidstekort van 2 procent van het bruto binnenlands product.
De begroting was vooral een combinatie van bezuinigingen op de overheidssalarissen, investeringen in de infrastructuur en sociale steun aan de kwetsbaarste groepen in de samenleving. Het doel van de begro-

ting was volgens premier Emil Boc het stoppen van de scherpe economische daling als gevolg van de kredietcrisis.

JUSTITIE

Parlement wil ex-premier Nastase niet vervolgen

Op 13 augustus 2008 besloot het Roemeense parlement geen vervolging wegens corruptie in te stellen tegen oud-premier Adrian Nastase, die tussen 2000 en 2004 de regering leidde. Wel werd de vervolging van minister van Transport Miro Mitrea uit zijn regering goedgekeurd.
Nastase en Mitrea werden ervan verdacht tegen aanzienlijke kortingen op de bouwkosten privéwoningen te hebben laten bouwen, in ruil voor de benoeming van een directeur van een bouwbedrijf op een hoge post in het Ministerie van Transport en Infrastructuur.

Toch vervolging Nastase

Op 4 maart 2009 besloot het Roemeense parlement dat Nastase toch vervolgd moest worden. Nastase, zelf parlementslid, steunde het besluit, maar zei ook doel te zijn van een 'politieke campagne'.

Geen vervolging van oud-premier Illiescu

Het Openbaar Ministerie van Roemenië maakte op 13 oktober 2008 bekend oud-premier Ion Illiescu niet te zullen vervolgen voor het bloedig neerslaan van een studentendemonstratie in Boekarest in 1990, waarbij vier mensen werden doodgeschoten en drie gewonden vielen.

Handhaving straf voor voormalige generaals

Het hoogste gerechtshof van Roemenië bepaalde op 15 oktober 2008 dat de gevangenisstraf van vijftien jaar van twee generaals uit de tijd van dictator Nicolae Ceausescu, Victor Stanculescu en Mihar Chitac, zou worden gehandhaafd. Zij kregen deze straf voor het doodschieten van 72 mensen tijdens massaprotesten in de regio Timisoara tussen 17 en 20 december 1989. Deze protesten waren het begin van de landelijke volksopstand die leidde tot de val en executie van Ceausescu.

ONDERWIJS

Ontslag voor minister

Op 7 oktober 2008 werd minister van Onderwijs Cristian Adomnitei ontslagen, omdat hij de door het parlement aangenomen salarisverhoging van 50 procent voor leerkrachten had gesteund. Premier Calin Tariceanu was fel tegen de salarisstijging.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Goednieuwsbesluit ongrondwettig verklaard

Op 9 juli 2008 verklaarde het Constitutioneel Hof van Roemenië dat een wet die bepaalde dat radio- en televisiestations evenveel goed als slecht nieuws moesten uitzenden, tegen de grondwet indruiste. De wet was een maand eerder aangenomen. De Nationale Audiovisuele Raad zou moeten bepalen wat 'goed' en 'slecht' nieuws was. De raad zelf was tegen de wet. De internationale mediawaakhond Reporters Without Borders (RSF) in Parijs had de wet 'onacceptabel voor een lidstaat van de Europese Unie' genoemd. De zaak was aangespannen door de oppositionele Democratisch-Liberale Partij (PDL).

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Geen autonomie voor Hongaarse minderheid

Roemenië zou de Hongaarse minderheid in de regio Transsylvanië 'nooit' autonomie geven. President Traian Basescu verklaarde dit op 3 februari 2009, tijdens een tweedaags bezoek aan Hongarije waarbij hij een ontmoeting had met de Roemeense minderheid in het zuidwesten van Hongarije. 'Roemenië zal nooit de collectieve rechten van etnische minderheden erkennen,' aldus de president, maar wel 'de individuele rechten van vertegenwoordigers van minderheden op het gebied van onderwijs in de eigen taal, cultuur en parlementaire representatie'. De Hongaren waren met 1,5 miljoen mensen de grootste etnische minderheid van Roemenië. Hongarije moest Transsylvanië na de Eerste Wereldoorlog aan Roemenië afstaan.
De Hongaarse president Laszlo Solyom verklaarde dat Hongarije het idee van autonomieverlening aan Transsylvanië steunde, maar alleen 'binnen een strikt constitutioneel raamwerk'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Toevoer van Russisch gas onderbroken

De toevoer van Russisch gas naar Roemenië was als gevolg van het gasconflict tussen Rusland en Oekraïne op 6 januari 2009 met twee derde afgenomen. De dagelijkse gasconsumptie in het land bedroeg 58 miljoen kubieke meter. Hiervan werd tien miljoen kubieke meter geïmporteerd uit Rusland.

Energienoodtoestand afgekondigd

Hoewel Roemenië veel minder afhankelijk was van Russische gasimporten dan naburige landen als Hongarije, Slowakije en Bulgarije, werd op 7 januari toch de energienoodtoestand afgekondigd. Bedrijven werden aangemoedigd over te stappen op andere energiebronnen.

Gas stroomt weer

Op 21 januari was de toevoer van Russisch gas volledig hersteld.

Zeegrens met Oekraïne vastgelegd

Roemenië en buurland Oekraïne hadden decennialang een conflict over het verloop van de gezamenlijke grens in de Zwarte Zee. Het conflict concentreerde zich rond het 17 hectare grote en onbewoonde Slangeneiland, dat twintig zeemijlen uit de kust voor de monding van de Donau lag. Roemenië moest dit eiland in 1948 aan de Sovjet-Unie afstaan. Bij Slangeneiland lagen gasvoorraden met een vermoedelijke omvang van 100 miljard kubieke meter, voor Roemenië genoeg om twintig jaar lang geen Russisch gas te hoeven importeren. Roemenië wilde de zeegrens meer naar het noordoosten laten lopen en Oekraïne meer naar het zuidwesten. In 2004 maakte Roemenië de zaak aanhangig bij het Internationaal Gerechtshof van de Verenigde Naties in Den Haag. Op 3 februari 2009 deed het hof een uitspraak die beide landen tevreden stelde. Het hof trok een gebogen lijn vanaf het punt waar de territoriale 12-mijlslijnen van Roemenië en Oekraïne elkaar raakten. De lijn hield gelijke afstand tot de kustlijnen van de twee landen.

(Vorige berichten pagina 273/2 - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Geen gemakkelijke reddingsoperaties meer voor bedrijven'

De Russische president Dmitri Medvedev zei op 16 maart 2009 bij een ontmoeting met vicepremier Igor Sjoevalov dat er niet zomaar financiële reddingsoperaties zouden plaatsvinden voor Russische oligarchen, tenzij zij een concreet herstructureringsplan zouden voorleggen. Veel Russische bedrijven waren door de economische crisis in grote problemen gekomen. Medvedevs opmerkingen kwamen te midden van een groeiende controverse over financiële injecties voor grote bedrijven, die voor het overgrote deel in handen waren van rijke oligarchen en niet van aandeelhouders of coöperaties. Critici meenden dat de overheid op die manier uitsluitend rijke ondernemers steun verleende. Vele van dergelijke bedrijven hadden omvangrijke schulden bij buitenlandse banken en leners. Het Kremlin was afkerig van het idee dat belangrijke industrieën in handen zouden komen van buitenlandse banken. De regering had in 2008 gezegd dat 295 bedrijven zouden worden geplaatst op een lijst van bedrijven die als vitaal voor de economie werden beschouwd.

Vicepremier Sjoevalov zei dat de bedrijven op deze lijst niet automatisch voor financiële steun in aanmerking zouden komen. Hij zei ook dat bedrijven die op de lijst stonden tot dan toe om 350 miljard roebel (ca. 7,5 miljard euro) aan financiële steun en om 213 miljard roebel (ca. 4,6 miljard euro) aan garanties door de staat hadden gevraagd. De grote aluminiumproducent UC Rusal, die zwaar door de crisis was getroffen, had van de overheid een lening gekregen van 4,5 miljard dollar (ca. 3,5 miljard euro). Het bedrijf was eigendom van de oligarch Oleg Deripaska, wiens schulden werden geschat op 20 miljard dollar (ca. 15,5 miljard euro).

Poetin: 'Autoproducent krijgt steun ter waarde van 765 miljoen euro'

Premier Vladimir Poetin kondigde op 30 maart aan dat de grootste autoproducent in Rusland, AvtoVAZ, leningen van de staat zou krijgen ter waarde van ongeveer 765 miljoen euro. AvtoVAZ, dat 130.000 mensen in dienst had in de stad Togliatti aan de Wolga, zou volgens een bericht van ITAR-Tass en RIA-Novosti een rentevrije langetermijnlening van 25 miljard roebel (ca. 562 miljoen euro) krijgen via het staatsbedrijf Russian Technologies. AvtoVAZ zou daarnaast van staatsbanken een overbruggingskrediet van 8 miljard roebel (ca. 180 miljoen euro) krijgen. Dat had Poetin bij een bezoek aan Togliatti gezegd. Na de aankondiging ging het aandeel AvtoVAZ met 28,6 procent omhoog.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenactivist in elkaar geslagen

Een Russische mensenrechtenactivist werd op 30 maart 2009 in Moskou bij zijn huis op straat in elkaar geslagen en in het ziekenhuis opgenomen. Dat berichtten *Interfax* en het radiostation *Echo van Moskou* een dag later. Lev Ponomarjov, een fel criticus van het Kremlin, was door drie mannen aangevallen, zo liet een woordvoerder van zijn organisatie Voor Mensenrechten, Jevgeni Ichlov, weten.

MILITAIRE ZAKEN

Rusland richt Arctisch leger op

Het Kremlin was van plan een nieuwe militaire eenheid op te richten om de Russische belangen in het Noordpoolgebied te beschermen. Op de website van de Russische Nationale Veiligheidsraad was volgens een bericht van 30 maart 2009 een document openbaar gemaakt waaruit dat bleek. Het was in september 2008 door president Dmitri Medvedev ondertekend.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Zes doden bij bomexplosie in Ingoesjetië

Bij een bomexplosie in Nazran, de hoofdstad van de Zuid-Russische republiek Ingoesjetië, op 5 maart 2009 kwamen zes politieagenten om. De explosie vond volgens plaatselijke autoriteiten plaats toen de politieagenten de bom probeerden te ontmantelen. Aanslagen en liquidaties kwamen de laatste tijd in Ingoesjetië regelmatig voor.

17 doden bij gevechten in Dagestan

Tijdens drie dagen van zware gevechten tussen Russische veiligheidstroepen en islamitische opstandelingen in Dagestan in Zuid-Rusland kwamen 17 mensen om, onder wie vijf politieagenten, zo werd op 23 maart 2009 bericht. Gevechten tussen overheid en opstandelingen waren in Dagestan aan de orde van de dag.

Politie Dubai: 'Voormalige Tsjetsjeense opstandeling vermoord'

De politie in de Golfstaat Dubai bevestigde op 31 maart 2009 dat Soelim Jamadajev, een voormalige Tsjetsjeense opstandeling, was vermoord. Jamadajev streed tijdens de eerste Tsjetsjeense oorlog (1994-1996) aan de zijde van de opstandelingen, maar had zich later aan de kant van Moskou geschaard en vanaf 2003 tegen de opstandelingen meegevochten. Hij was een bittere tegenstander van de Tsjetsjeense president Ramzan Kadyrov. De moord op Jamadajev was de meest recente in een reeks van liquidaties van Tsjetsjeense tegenstanders van Kadyrov in het buitenland. Voor de strijd tegen de opstandelingen had Jamadajev de onderscheiding Held van Rusland ontvangen, die ook Kadyrov was toegekend.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland verstrekt weer visa aan Georgiërs

Rusland hervatte zeven maanden na het verbreken van de diplomatieke betrekkingen met Georgië, als uitvloeisel van de korte oorlog met dit buurland in augustus 2008, het verstrekken van visa aan Georgische staatsburgers op de Russische ambassade in Tbilisi. Dat lieten overheidsfunctionarissen van beide landen op 2 maart 2009 weten. Georgië deelde mee dat Zwitserse diplomaten op de Georgische ambassade in Moskou zouden beginnen met het verstrekken van visa aan Russische burgers voor een verblijf van langer dan drie weken in Georgië.

Overeenstemming NAVO-landen over banden met Rusland

De lidstaten van de NAVO kwamen op 5 maart 2009, na een intensief intern debat in Brussel, overeen normale relaties met Rusland te herstellen. De betrekkingen met

Rusland waren in augustus 2008 bevroren vanwege het Russische optreden in het militaire conflict met Georgië. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton zei dat verschillen van mening met Moskou niet uit de weg gegaan zouden worden. Zij zei dit ter geruststelling van de nieuwere NAVO-lidstaten zoals Litouwen, die bang waren dat de beslissing kon worden opgevat als een uiting van gebrek aan ruggengraat van de alliantie.

(Vorige berichten pagina 145/3 - 2009)

SPANJE

BINNENLAND

Nationalistische partijen verliezen meerderheid in Baskenland

Bij de regionale verkiezingen in Baskenland op 1 maart 2009 behaalden zowel de Spaanse Socialistische Arbeiderspartij (PSOE) als de conservatieve Volkspartij (PP) een overwinning. De PSOE kreeg 24 afgevaardigden en de PP kwam uit op 13. En hoewel de Baskische Nationalistische Partij (PNV) een zetel wist te winnen en met 30 zetels de grootste partij bleef, was het voor het eerst na het herstel van de democratie in 1975 dat de nationalistische partijen de meerderheid in het regionale parlement verloren.

Minderheidsregering gevormd

Eind maart bereikten de PSOE en de PP in Baskenland een principeakkoord over steun van de conservatieven aan een minderheidsregering onder leiding van PSOE-leider Patxi López. Het akkoord was opmerkelijk, want op landelijk niveau waren de twee partijen grote rivalen. Duidelijk werd dat een aantal nationalistische maatregelen die door de vorige regeringen waren afgekondigd, zouden worden teruggedraaid. In het vervolg zouden ouders bijvoorbeeld zelf mogen kiezen of hun kinderen Spaans of Baskisch onderwijs gingen volgen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe maatregelen om werkloosheid te bestrijden

De Spaanse regering van premier José Luis Rodríguez Zapatero kondigde op 6 maart 2009 nieuwe maatregelen aan ter bestrijding van de sterk stijgende werkloosheid. Bedrijven zouden in aanmerking komen voor subsidie als zij een werkloze in dienst namen en ondernemingen die in plaats van medewerkers te ontslaan arbeidstijdverkorting invoerden, hoefden minder sociale lasten af te dragen. Ook kwam er geld beschikbaar voor het in dienst nemen van parttime werkkrachten. De maatregelen zouden de schatkist 1,5 miljard euro kosten, aldus vicepremier María Teresa Fernández de la Vega. Het aantal werklozen was inmiddels gestegen tot bijna 3,5 miljoen. Dat betekende een verdubbeling in een jaar tijd en was tevens het hoogste cijfer sinds 1996.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Huizenverkoop in 2008 sterk gedaald

Volgens gegevens die op 5 maart 2009 door het ministerie van Huisvesting bekend werden gemaakt, was de huizenverkoop in Spanje in 2008 met ruim 32 procent gezakt ten opzichte van het jaar daarvoor. Het percentage bij gebruikte woningen daalde nog sterker, namelijk met bijna 46 procent. In totaal was er sprake van 564.464 verkooptransacties. De huizenprijzen waren met 3,2 procent gedaald.
De bouwsector was jarenlang een steunpilaar van de nationale economie, maar kende in 2008 een sterke terugval.

Nobelprijswinnaar Paul Krugman acht vooruitzichten Spanje slecht

De econoom Paul Krugman bracht in maart 2009 een bezoek aan Spanje, waar hij op 16 maart in Madrid een ontmoeting had met de Spaanse premier José Luis Rodríguez Zapatero. De Amerikaanse Nobelprijswinnaar adviseerde de premier bij die gelegenheid ingrijpende maatregelen te nemen omdat de conventionele methoden niet meer zouden werken. Volgens Krugman was de concurrentiepositie van Spanje slecht en leed het land onder een gigantische schuldenlast. Hij adviseerde Zapatero, die positieve zaken zoals het innoverend vermogen van Spanje benadrukte, er naar te streven de arbeidsproductiviteit te verhogen.

Regering grijpt in bij spaarbank vanwege liquiditeitstekorten

De toekomst van de Caja de Castilla La Mancha werd op 29 maart 2009 door de regering veiliggesteld door het geven van een garantie van 9 miljard euro. De spaarbank kampte met ernstige liquiditeitstekorten als gevolg van de crisis in de onroerendgoedsector, maar was volgens minister van Financiën Pedro Solbes absoluut solvabel. Hij verwachtte dan ook dat van het beschikbaar gestelde bedrag slechts 2 tot 3 miljard zou worden gebruikt.
In Spanje werd, ondanks de geruststellende woorden van de minister, geschokt gereageerd op het nieuws. De vrees bestond dat de genoemde bank de eerste zou zijn in een reeks van spaarbanken die dreigden te bezwijken onder de crisis.

Inflatie in Spanje neemt af

Eind maart 2009 werd duidelijk dat de inflatie in Spanje daalde. In vergelijking met een jaar eerder waren de consumentenprijzen die maand met 0,1 procentpunt gedaald, vooral omdat er sprake was van een sterk afnemende vraag naar producten. Analisten wezen op het gevaar van deflatie dat op de loer lag. Daardoor zouden bedrijven en burgers hun bestedingen uitstellen, in de hoop dat de prijzen nog verder zouden dalen. Het resultaat zou dan zijn dat de crisis verergerde omdat de productie verder teruggeschroefd zou moeten worden en de werkloosheid daardoor zou toenemen. Minister van Financiën Pedro Solbes geloofde echter niet dat het zover zou komen.

ONDERWIJS

Gewonden bij confrontatie tussen studenten en politie

Op 18 maart 2009 braken er gevechten uit tussen studenten en veiligheidstroepen bij een universiteit in Barcelona toen de eersten protesteerden tegen de hervormingsplannen voor het onderwijs. De politie verrichte zeker 19 arrestaties, terwijl minstens 24 studenten gewond raakten, evenals meer dan 30 politiebeambten. Volgens de organisatoren namen vijfduizend studenten deel aan de acties. Zij beschuldigden het gezag van bruut optreden. De politie daarentegen wees op het 'erg gewelddadige verzet' van de studenten.

De protesten tegen het zogenaamde 'Bologna Plan' waren in november van start gegaan. Spanje was verplicht mee te doen aan

het door de Europese Unie geïnitieerde hervormingsproces.

GEZONDHEID EN ZORG

Duizenden demonstranten wijzen hervorming abortuswetgeving af

In Madrid lieten op 29 maart 2009 duizenden burgers luidkeels weten niet gediend te zijn van het plan van de Spaanse regering de abortuswetgeving te liberaliseren. Zij liepen onder meer langs het ministerie van Emancipatie en droegen spandoeken met leuzen als 'Er bestaat geen recht om te doden, alleen een recht om te leven' en 'Vrouwen ja, abortus nee'. Aan de door organisaties als Recht op Leven en Artsen voor het Leven georganiseerde mars werd volgens mediaberichten deelgenomen door zo'n honderdduizend mensen.

Het was de opzet van de Spaanse regering vrouwen en medici die betrokken waren bij vruchtafdrijving, betere legale bescherming te bieden. Daarnaast wilde men de regels versoepelen en bijvoorbeeld meisjes van zestien jaar het recht geven zelf te beslissen een abortus te ondergaan in plaats van dit door de ouders te laten bepalen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Honderden asielzoekers verliezen leven op weg naar Europa

De mensenrechtenorganisatie Asociación Pro-Derechos Humanos de Andalucía (APDHA) meldde op 26 maart 2009 dat het jaar daarvoor ten minste 581 migranten die op illegale wijze Spaans territorium probeerden te bereiken, om het leven waren gekomen. De cijfers hadden ook betrekking op de Canarische Eilanden. De APDHA meende overigens dat het werkelijke sterftecijfer in de buurt van de 2.900 lag.
In totaal kwamen in 2008 ruim dertienduizend illegale migranten Spanje binnen. Twee jaar daarvoor waren dat er naar schatting nog zeker dertigduizend.

BUITENLANDSE ZAKEN

Russische president Medvedev brengt staatsbezoek aan Spanje

De Russische president Dmitri Medvedev ondertekende op 3 maart 2009 in Madrid samen met premier José Luis Rodríguez Zapatero een nieuw samenwerkingsakkoord op energiegebied. Dit had betrekking op olie, gas en de ontwikkeling van zon- en windenergie. Rusland was de grootste gasexporteur in de wereld en de op één na grootste olieleverancier, terwijl Spanje gold als een van de grootste Europese producenten van windenergie.
Verder werd het Spanje toegestaan militair materiaal via Rusland naar Afghanistan te sturen.

Spanje gaat troepen uit Kosovo terugtrekken

Minister van Defensie Carmen Chacón kondigde op 19 maart 2009 bij een bezoek aan Kosovo aan dat Spanje de deelname aan Kosovo Force – beter bekend als de internationale vredesmacht KFOR – na de zomer zou staken. Het besluit werd door de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), de Verenigde Staten en ook in Spanje zelf bekritiseerd, mede omdat de communicatie vanuit Madrid te wensen overliet waardoor her en der irritatie was ontstaan. Bij een bezoek aan de marinebasis Rota benadrukte Chacón dat de terugtrekking in fases zou geschieden en in overleg met de partners van KFOR.
Kosovo had ruim een jaar eerder de onafhankelijkheid uitgeroepen en Spanje was één van de vijf landen van de Europese Unie die Kosovo niet erkenden.

(Vorige berichten pagina 148/2 e.v. - 2009)

TURKIJE

BINNENLAND

Arrestaties vanwege vermeend complot tegen Turkse regering

Het *Anatolisch Persagentschap* meldde op 7 januari 2009 dat nader onderzoek naar het complot tegen de Turkse regering had geresulteerd in ongeveer dertig nieuwe arrestaties. Onder de in zes verschillende provincies aangehouden personen bevonden zich drie generaals, twee academici en een journalist.

In een eerder stadium waren al 86 burgers en militairen opgepakt die tot het nationalistische netwerk Ergenekon zouden behoren. Zij werden er van beschuldigd Turkije te hebben willen destabiliseren door het plegen van aanslagen. Dit moest een klimaat opleveren waarin het mogelijk werd door het plegen van een staatsgreep de gematigd islamitische regering af te zetten.

Nieuwe golf van arrestaties

Twee weken later was er opnieuw sprake van een golf van arrestaties. Deze waren verricht op dertig verschillende locaties in Turkije, aldus een bekendmaking van de hulpofficier van justitie voor Istanbul, Turan Colakkadi. Hij vertelde niet hoeveel mensen deze keer waren opgepakt.

De veelal seculiere tegenstanders van het islamitisch bewind beweerden dat de regering een heksenjacht had ontketend om de oppositie monddood te maken. Volgens premier Recep Tayyip Erdogan moest het land echter gezuiverd worden van elementen die de politieke stabiliteit in Turkije in gevaar brachten.

Opnieuw verdachten van couppoging aangeklaagd

Op 10 maart werden opnieuw 65 mensen aangeklaagd, die volgens de openbaar aanklager behoorden tot Ergenekon. Naar 77 verdachten werd nog onderzoek gedaan.
Onder de aangehoudenen bevonden zich volgens mediaberichten de gepensioneerde generaals Sener Eruygur en Hursit Tolon.

Regeringspartij wint lokale verkiezingen maar verliest deel aanhang

De Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) behaalde bij de lokale verkiezingen op 29 maart 2009 een grote overwinning, maar zag haar aanhang toch iets afnemen. Haalde de gematigd-islamitische regeringspartij in 2007 nog 46,6 procent van de stemmen, deze keer stemde 38,9 procent van de kiezers op de AKP. De seculiere partijen van de oppositie, de Republikeinse Volkspartij (CHP) en de Partij van de Nationale Actie (MHP), werden gesteund door respectievelijk 23,2 procent en 16,1 procent van het electoraat.

Waarnemers beschouwden de uitslag als een waarschuwing aan het adres van de regering. Deze zou zich te onverzoenlijk opstellen tegenover de oppositie en te weinig

doen om de economie, die door de internationale financiële crisis in zwaar weer was beland, te stimuleren.

KOERDISCHE KWESTIE

Nieuwe aanslag op oliepijplijn

Koerdische rebellen eisten op 22 november 2008 de verantwoordelijkheid op voor de explosie bij een oliepijplijn die de havenstad Ceyhan in het zuiden van Turkije met Kirkuk in Irak verbond. In een verklaring van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) werd 'de sabotagedaad' toegelicht, aldus het pro-Koerdische *Firat Agentschap.*

De door Ankara als terroristisch beschouwde PKK pleegde geregeld aanslagen op oliepijplijnen.

Koerdische activiste tot tien jaar celstraf veroordeeld

De voormalige parlementariër Leyla Zana werd op 4 december 2008 tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat ze lid zou zijn van de verboden Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) en propaganda maakte voor de afscheidingsbeweging. De zevenenveertigjarige Koerdische activiste, die al tien jaar gevangen had gezeten, was niet aanwezig bij de uitspraak. Haar advocaat Cabbar Leygara zou beroep tegen het vonnis aantekenen. Hij beschuldigde de rechtbank ervan de rechten van de verdediging niet te hebben gerespecteerd. Zana verloor in 1994 met enkele anderen haar zetel in de Turkse volksvertegenwoordiging toen de PKK buiten de wet werd gesteld.

Demonstratie leidt tot botsing met autoriteiten

Een protestmars in Diyarbakir in het door Koerden gedomineerde zuidoosten van Turkije liep op 15 februari 2009 uit op een confrontatie tussen stenen gooiende demonstranten en Turkse veiligheidstroepen. De politie beweerde vijftig arrestaties te hebben verricht en volgens dezelfde bron waren er twintig gewonden gevallen toen het gewelddadige protest beantwoord werd met traangas en waterkanonnen. De Koerdische activisten eisten de vrijlating van de leider van de PKK, Abdullah Öcalan, die als enige gevangene op een eiland bij Istanbul werd vastgehouden.

Turkse parlementariër overtreedt wet door Koerdisch te praten

In Turkije ontstond een rel toen volksvertegenwoordiger Ahmet Turk op 24 februari 2009 het parlement in het Koerdisch toesprak. Dit was bij wet verboden en voor de staatstelevisie aanleiding de rechtstreekse uitzending onmiddellijk te onderbreken. Turk beweerde slechts de door de Verenigde Naties uitgeroepen week van de wereldtalen te hebben willen vieren. Analisten zagen zijn optreden echter als een oefening in kritiek op de Turkse politiek waar de Koerdische kwestie gevoelig lag. Andere Koerdische parlementsleden gaven Turk een staande ovatie.
Het Koerdisch mocht bij officiële aangelegenheden niet worden gesproken omdat het Turkije volgens de machthebbers zou verdelen langs etnische lijnen.

In half jaar ca. 375 Koerdische militanten gedood of gewond

Nieuwsagentschap *Anatolia* berichtte op 6 maart 2009 dat volgens een legerwoordvoerder sinds oktober ongeveer 375 Koerdische strijders het slachtoffer waren geworden van de acties van de Turkse strijdkrachten in buurland Irak. Generaal Metin Gurak beweerde dat de cijfers bevestigd waren door verscheidene bronnen, al bleef onduidelijk hoeveel doden en gewonden er waren gevallen.
Sinds december 2007 voerde Turkije luchtaanvallen uit in het noorden van Irak op stellingen van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK). Deze verboden organisatie nam in 1984 de wapens op tegen de Turkse staat om een onafhankelijk Koerdistan af te dwingen. Bij het conflict waren sindsdien naar schatting 44.000 doden gevallen.

PKK wijst verzoek af van Iraakse president om wapens neer te leggen

De oproep van president Jalal Talabani van Irak aan de Koerdische militanten de strijd tegen Turkije te staken, werd op 24 maart door de PKK afgewezen. Talabani, zelf een Koerd, deed het verzoek op het moment dat de Turkse president Abdullah Gül een bezoek bracht aan Irak. Het was het eerste staatsbezoek in 33 jaar van een Turks staatshoofd aan het buurland, waarbij Gül zijn gesprekspartners aanzette straffere actie te ondernemen tegen de PKK-strijders. Talabani had al eerder dergelijke verzoeken gedaan aan de militante Koerden, maar daar was nooit op gereageerd.
PKK-woordvoerder Ahmed Deniz liet weten 'geen bevelen' van Talabani te accepteren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank verlaagt rente

Vanuit de verwachting dat de inflatie sneller zou afnemen dan voorspeld besloot de centrale bank van Turkije op 19 november 2008 het renteniveau te verlagen tot 16,25 procent. Als oorzaken voor de afnemende inflatie werd gewezen op de economische terugval en de scherpe daling van de olieprijs. De maand hiervoor had de centrale bank een inflatiecijfer van 11,1 procent voor het eind van het jaar voorspeld.

Parlement keurt bezuinigingen goed

De begrotingen voor de verschillende ministeries in Turkije werden op 27 december 2008 met maximaal 16 procent verminderd. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) had Ankara al eerder verzocht de uitgaven te matigen en omdat Turkije een lening van 25 miljard dollar (ca. 17,8 miljard euro) van het IMF wilde, ging een ruime meerderheid van de volksvertegenwoordiging met de bezuinigingen akkoord. De departementen van Defensie, Justitie en Transport hoefden niets in te leveren.
Turkije moest binnen een jaar schulden ter waarde van 50 miljard dollar afbetalen, terwijl de economie gebukt ging onder de wereldwijde financiële crisis. De regering hoopte op een economische groei van 4 procent, maar volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) zou deze onder de 2 procent blijven.

Centrale bank verlaagt standaardrentetarieven

De Turkse centrale bank maakte op 19 februari 2009 bekend dat de standaardrentetarieven met 1,5 procent zouden worden verlaagd waardoor de kredietrente 11,5 procent ging bedragen. Dit omdat de inflatie sterker afnam dan eerder was ingeschat. Deze stond in januari voor de afgelopen twaalf maanden op 9,5 procent en de doelstelling was deze te laten zakken naar 7,5 procent. Het leek er evenwel op dat de infla-

tie aan het eind van het jaar zou uitkomen op 6,8 procent. In het verlengde daarvan waarschuwde de centrale bank voor stagnatie.
In januari was de kredietrente al verlaagd van 15 naar 13 procent.

Bezorgdheid over Turkse economie neemt toe

Centrale bank brengt dollars op de markt

Om de liquiditeit in de economie te verbeteren en de Turkse munteenheid, de lira, te steunen, bracht de Turkse centrale bank vanaf 10 maart 2009 dagelijks 50 miljoen dollar (ca. 40 miljoen euro) op de markt. De week daarvoor was de lira uitgekomen op een wisselkoers van 1,82 ten opzichte van de dollar – een laagterecord nadat de munt sinds september meer dan 30 procent van zijn waarde had verloren.
De autoriteiten verzekerden dat de Turkse banken goed gepositioneerd waren op de financiële markt. De signalen die de economie afgaf, waren echter reden tot zorg.

Regering voert belastingverlaging door

De regering maakte op 13 maart bekend de belastingtarieven inzake huisvesting, auto's en elektronica te zullen verlagen. Op deze wijze hoopte men de terugvallende vraag naar producten te stimuleren. Onderdeel van het stimuleringspakket was het plan de BTW bij nieuwe huizen te verminderen van 18 naar 8 procent en de verbruikersbelasting op een aantal producten, waaronder gereedschappen, te verlagen. Verder kreeg de exportbank een kapitaalsinjectie van 500 miljoen lira (ca. 225 miljoen euro) en werd er 75 miljoen lira uitgetrokken om kleine en middelgrote bedrijven te ondersteunen.
Het was het derde stimuleringspakket van regeringszijde sinds begin 2008.

Economie krimpt sterk in vierde kwartaal 2008

Het statistisch instituut Turkstat liet op 30 maart 2009 weten dat de economie in het vierde kwartaal van 2008 een negatieve groei had gekend van 6,2 procent. Wel was er over geheel 2008 sprake van een positieve groei, namelijk van 11 procent. De tendens die werd waargenomen, gaf weinig reden tot optimisme op de korte termijn: in het eerste kwartaal was de groei 7,3 procent, in het tweede 2,8 procent en in het derde kwartaal 1,2 procent, waarna de krimp inzette. De werkloosheid steeg in december tot 13,6 procent en de industriële output verminderde in januari 2009 met 21,3 procent.
De Turkse economie gold de laatste jaren als een van de sterkste van de regio.

NATUUR EN MILIEU

Parlement akkoord met ondertekening Kyoto Protocol

Met een overweldigende meerderheid van de aanwezigen keurde de volksvertegenwoordiging op 5 februari 2009 de aansluiting van Turkije bij het Kyoto Protocol (1997) goed. Dit beoogde voor 2012 de emissie van gassen die verantwoordelijk waren voor de opwarming van de aarde tot onder het niveau van 1990 terug te brengen. Turkije had lange tijd geaarzeld om deze stap te zetten omdat het van mening was dat eerst de industrialisatie, die gepaard zou gaan met hoge milieukosten, moest worden voltooid. De Europese Unie, wier lidmaatschap Turkije ambieerde, was bovendien bezig de milieunormen op te schroeven waardoor het land volgens deskundigen 35 miljard euro extra diende te investeren.

Symbolisch tribunaal veroordeelt damprojecten

Een symbolisch milieutribunaal veroordeelde Turkije op 14 maart 2009 vanwege de plannen voor drie damprojecten die schadelijk waren voor het milieu, natuurlijke historische rijkdommen zouden verwoesten en voor duizenden mensen de noodzaak meebrachten te verhuizen. Het uit internationale academici en milieuactivisten bestaande tribunaal was opgezet om het milieubewustzijn in het land te vergroten, met name ten aanzien van het beheer van watervoorzieningen. Over dat laatste onderwerp zou het vijfde Wereld Water Forum (WWF) een week later in Istanbul een congres houden.
Het tribunaal zette de Turkse regering aan nieuw milieubeleid te ontwikkelen waar iedereen voordeel van had. Daarin zou een evenwicht moeten worden gezocht tussen economische overwegingen en ecologische factoren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Dichter Nazim Hikmet krijgt opnieuw de Turkse nationaliteit

Op 5 januari 2009 besloot de Turkse ministerraad het staatsburgerschap van Nazim Hikmet te herstellen. In 1951 was de meest vooraanstaande moderne dichter uit het land zijn Turkse nationaliteit kwijtgeraakt omdat hij vanwege zijn communistische sympathieën beschouwd werd als een verrader en zou hebben aangezet tot rebellie tegen de autoriteiten. In de jaren veertig, toen hij veroordeeld werd tot 28 jaar celstraf, had hij al tien jaar in de gevangenis gezeten. Hikmet werd destijds gesteund door beroemde persoonlijkheden als kunstenaar Pablo Picasso en schrijver-filosoof Jean-Paul Sartre. In 1950 besloot hij Turkije te verlaten nadat er twee aanslagen op hem waren gepleegd. Later nam hij de Poolse nationaliteit aan.
In 2005 werd in Turkije door de politie nog een student verhoord die op school een gedicht van Hikmet had voorgelezen.

Boete voor mediagroep

Een belastingboete van 850 miljoen lira (ca. 400 miljoen euro) voor een bedrijf van mediamagnaat Aydin Dogan was volgens de belangrijkste Turkse journalistenassociatie op 20 februari 2009 bedoeld om kritische stemmen tot zwijgen te brengen. Dit mede met het oog op in maart te houden locale verkiezingen.
De regering van Recep Tayyip Erdogan benadrukte dat de boete was opgelegd omdat de wet was geschonden door het te laat betalen van belasting over de verkoop van aandelen van een televisiestation aan de Duitse uitgever Axel Springer. Wel riep Erdogan een dag later de burgers op geen bladen van de Dogan-groep te kopen omdat ze het verspreiden van 'laster en leugens' als vrijheid van meningsuiting beschouwden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Samenwerking tussen Turkije en Libanon bij strijd tegen terrorisme

Op 3 november 2008 ondertekenden de premiers van Turkije en Libanon, respectievelijk Recep Tayyip Erdogan en Fouad Siniora, een samenwerkingsakkoord tussen beide landen. Dit was gericht op de bestrij-

Turkije

ding van terrorisme, drugshandel en de georganiseerde misdaad.
De Libanese premier prees Turkije voor de belangrijke rol die het land in het Midden-Oosten speelde. Erdogan had vooral lovende woorden over voor het herstel van de diplomatieke relaties tussen Libanon en Syrië.

Turkse premier weigert Armeniërs verontschuldigingen aan te bieden

Premier Recep Tayyip Erdogan verklaarde op 17 december 2008 dat hij zich niet zou aansluiten bij een groep Turkse intellectuelen die zich op internet tegenover de Armeniërs hadden verontschuldigd voor het bloedbad tijden de Eerste Wereldoorlog. 'Als er een misdaad is begaan, kunnen de daders zich verontschuldigen. In mijn natie, mijn land speelt die kwestie niet', merkte hij op. De reactie van de regeringsleider werd door Turkse nationalisten begroet, maar voor de intellectuelen, die een verzoening met de Armeniërs tot stand wilden brengen, was deze teleurstellend.

Armenië en Turkije onderhielden geen diplomatieke betrekkingen vanwege het verschil van opvatting over wat door velen de eerste genocide van de twintigste eeuw werd genoemd. Wel waren inmiddels gesprekken tussen beide landen gaande om diplomatieke relaties mogelijk te maken.

Erdogan heeft woordenwisseling met Israëlische president

Premier Recep Tayyip Erdogan werd op 30 januari 2009 als een held in Turkije ontvangen nadat hij het Wereld Economisch Forum (WEF) in Davos plotsklaps had verlaten. Hij was daar in botsing gekomen met de president van Israël, Sjimon Peres, die het Israëlische offensief in de Gazastrook van december-januari met verve verdedigde. Erdogan was daar vanwege het grote aantal burgerdoden zeer kritisch over en meende dat de Israëliërs 'barbaarse daden' op hun geweten hadden. Gebleken was dat bij de actie van Israël meer dan dertienhonderd Palestijnen waren omgekomen, tegen veertien Israëliërs. Toen voorzitter David Ignatius – een columnist van dagblad de *Washington Post* – Erdogan niet toestond zijn toespraak af te maken omdat de lunchtijd was aangebroken, verliet de Turkse premier verontwaardigd de zaal.

Vaticaan

Goede betrekkingen met Israël niet in het geding

Erdogan benadrukte na terugkeer in eigen land dat zijn actie op geen enkele manier gericht was tegen de Israëlische burgers, president Peres of tegen het joodse volk. De goede betrekkingen met Israël zouden naar zijn mening dan ook spoedig worden hersteld. Zijn ergernis betrof vooral de voorzitter van het forum, liet hij weten, die weinig respect had getoond voor 'de premier van Turkije'. Hij zwoer verder nooit meer naar Davos af te zullen reizen. De oppositie bekritiseerde het optreden van de Turkse regeringsleider in scherpe bewoordingen.

(Vorige berichten pagina 635/1 e.v. - 2008)

VATICAAN

BINNENLAND

Paus heft excommunicatie op van Holocaustontkenner Williamson

Op 24 januari 2009 werd bekend dat paus Benedictus XVI de excommunicaties had opgeheven van vier traditionalistische bisschoppen, leden van het Genootschap van Sint Pius X, onder wie die van een ontkenner van de Holocaust. Diens rehabilitatie wekte grote verontwaardiging bij joodse groepen en vele instanties en personen over de hele wereld. De vier bisschoppen werden twintig jaar eerder geëxcommuniceerd nadat zij zonder pauselijke toestemming waren gewijd door de ultraconservatieve aartsbisschop Marcel Lefebvre.

Een van de vier, de Britse bisschop Richard Williamson, had enkele dagen eerder in januari in een interview voor de Zweedse staatstelevisie gezegd dat historisch bewijsmateriaal 'er enorm mee in tegenspraak is dat zes miljoen joden opzettelijk vergast zouden zijn'. Hij zei dat er hoogstens driehonderdduizend joden waren gedood, 'maar niet een van hen door vergassing in een gaskamer'.

De woordvoerder van het Vaticaan, de eerwaarde Federico Lombardi, zei dat Williamson's gezichtspunten 'absoluut onverdedigbaar' waren. Hij ontkende dat diens rehabilitatie inhield dat het Vaticaan deze gezichtspunten deelde.

'Verdriet en pijn' van Israëls hoofdrabbinaat

Israëls hoofdrabbinaat verbrak op 28 januari zijn banden met het Vaticaan uit protest tegen de pauselijke beslissing inzake Williamson. Het rabbinaat drukte in een brief aan de Heilige Stoel zijn 'verdriet en pijn' uit. 'Het zal zeer moeilijk zijn voor het hoofdrabbinaat van Israël om zijn dialoog met het Vaticaan voort te zetten zoals tevoren', zo stond in de brief.
Paus Benedictus XVI zei op dezelfde 28ste januari dat hij 'volledige en onbetwistbare solidariteit' voelde met joden en hij waarschuwde tegen elke ontkenning van de genocide door de nazi's. Hij herinnerde aan zijn bezoeken aan het dodenkamp van Auschwitz, ook als paus in mei 2006, en sprak van de 'brute slachting van miljoenen joden, onschuldige slachtoffers van blinde raciale en religieuze haat'. Oded Weiner, directeur-generaal van het kantoor van het hoofdrabbinaat, verwelkomde de opmerkingen van de paus en noemde deze 'een grote stap naar verzoening'.
De Joodse Raad, de belangrijkste vertegenwoordiger van de joodse gemeenschap in Duitsland, verbrak naar aanleiding van de kwestie-Williamson het contact met de rooms-katholieke kerk, zo werd op 30 januari bekend.
Voorts startte het parket van de Duitse stad Ratisbonne een onderzoek naar de uitspraken van Williamson voor de Zweedse televisie, omdat die in Duitsland zouden zijn gedaan. In dat land was ontkenning van de Holocaust verboden.

Vaticaan neemt geen genoegen met spijtbetuiging Williamson

Het Vaticaan eiste op 4 februari dat Williamson 'zich absoluut en ondubbelzinnig distantieerde van zijn opmerkingen over de Shoah [Hebreeuwse term voor de Holocaust], wilde hij tot bisschoppelijke functies in de kerk worden toegelaten'. Paus Benedictus ontmoette ook joodse leiders in het Vaticaan, tegen wie hij zei het onaanvaardbaar te vinden van iedereen, en in het bijzonder van een priester, om de Holocaust te ontkennen of te minimaliseren.
Nadat hij van Argentinië het bevel had gekregen het land te verlaten, kwam Williamson op 26 februari aan in zijn geboorteland Groot-Brittannië. Daar merkte hij op dat hij zijn opmerkingen voor de Zweedse televisie

nooit zou hebben gemaakt als hij 'de volle schade en de volle pijn die zij zouden veroorzaken' had beseft. Maar hij zei niet dat hij fout was geweest of dat hij niet langer geloofde wat hij had gezegd.
Woordvoerder Lombardi maakte namens het Vaticaan een dag later duidelijk dat het 'excuus' gemaakt door Williamson niet voldoende was: hij moest zijn gezichtspunten verwerpen als hij een rooms-katholiek ambtsdrager wilde zijn.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Paus verdedigt optreden Pius XII tijdens de oorlog

Paus Benedictus XVI verklaarde op 18 september 2008 dat een van zijn voorgangers, Pius XII, geen moeite had gespaard om joden te redden van de nazi's. Terwijl hij een Amerikaanse oecumenische organisatie ontving die hierover materiaal had verzameld, zei de paus dat vooroordelen tegen Pius XII overwonnen moesten worden en hij prees Pius' 'moedige en vaderlijke toewijding' in zijn pogingen om joden te redden. 'Overal waar het mogelijk was spaarde hij geen moeite om voor hen op te komen, ofwel rechtstreeks ofwel door instructies die hij gaf aan andere individuen of aan instellingen van de katholieke kerk', aldus Benedictus.

Pius XII regeerde als paus van 1939 tot 1958 en was daarvóór Vaticaans diplomaat in Duitsland. Sommige historici beweerden dat hij niet alles had gedaan om te voorkomen dat joden gedeporteerd werden naar concentratie- en vernietigingskampen. Benedictus zei nu dat de vele interventies van Pius 'geheim en stil' waren, 'juist omdat, gegeven de concrete situatie van dat moeilijke historische moment, het alleen op deze wijze mogelijk was het ergste te vermijden en het grootste aantal joden te redden.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vaticaan belandt in de rode cijfers

Het Vaticaan publiceerde op 9 juli 2008 cijfers over zijn inkomsten en uitgaven in het jaar 2007. Daarbij was sprake van een tekort van 9,1 miljoen dollar (ca. 5,8 miljoen euro). De inkomsten bedroegen 236,7 miljoen en de uitgaven 245,8 miljoen dollar. In de drie jaren hiervoor was er geen sprake van een tekort.
In 2007 kwam er veel geld binnen van Amerikaanse gelovigen via collectes, maar er ontstond een tekort als gevolg van de zwakke dollar en de hoge kosten voor media als Radio Vaticaan en dagblad *L'Osservatore Romano*.

JUSTITIE

Open dagen van 'geheime rechtbank'

De Vaticaanse 'rechtbank van het geweten' nodigde op 13 en 14 januari 2009 het publiek uit voor een conferentie, met als doel duidelijk te maken wat deze instelling feitelijk deed. Ook werd ermee beoogd meer gelovigen aan te moedigen om te biecht te gaan, want het Vaticaan klaagde al langer dat steeds minder katholieken dat deden.
Het was voor het eerst in het 830-jarig bestaan van de rechtbank dat openheid van zaken werd gegeven over haar werkzaamheden. De instantie behandelde biechten voor zonden die als zo ernstig werden beschouwd dat alleen de paus vergeving kon schenken.

GEZONDHEID EN ZORG

Condoomuitspraken van de paus fel bekritiseerd

Het prestigieuze Britse medische tijdschrift *The Lancet* beschuldigde eind maart 2009 paus Benedictus XVI ervan dat hij door opmerkingen over het gebruik van condooms wetenschappelijke inzichten had vertekend. De paus had op 17 maart in Kameroen, bij zijn eerste bezoek aan Afrika, gezegd dat de 'wrede epidemie' bestreden moest worden door onthouding en trouw in plaats van door het gebruik van condooms.
Volgens The Lancet waren de opmerkingen van de paus dat condooms het probleem van hiv en aids verergerden, onjuist en kon een dergelijke visie verwoestende gevolgen hebben. Het tijdschrift beschouwde condooms als de efficiëntste manier om besmetting tegen te gaan en voegde er aan toe: 'Als een invloedrijk persoon een valse wetenschappelijke bewering doet die funest zou kunnen zijn voor de gezondheid van miljoenen mensen, dan is herroeping of correctie geboden.'
Vanuit de hele wereld werd de paus voor zijn uitspraken hard bekritiseerd. Dat deed onder meer UNAIDS, de organisatie van de Verenigde Naties voor aidsbestrijding, in een persbericht van 18 maart.

BUITENLANDSE ZAKEN

Venezolaans opponent krijgt asiel van Vaticaan

Het Vaticaan heeft de vierendertigjarige Nixon Moreno, tegenstander van de regering van Venezuela, asiel verleend, zo meldde zijn advocaat op 16 september 2008. Moreno had eerder zijn toevlucht gezocht in de Vaticaanse diplomatieke missie in de Venezolaanse hoofdstad Caracas en was daar anderhalf jaar gebleven.
De voormalige student Moreno werd gezocht door de Venezolaanse autoriteiten op beschuldiging van poging tot moord en van wellustig gedrag ten opzichte van een politievrouw. Deze beschuldigingen volgden op gewelddadige studentenprotesten in 2006 in de stad Merida. Moreno ontkende echter. Hij zei dat hij vluchtte voor politieke vervolging en dat zijn leven in gevaar was.

Benoeming ultraconservatieve hulpbisschop in Oostenrijk ingetrokken

Paus Benedictus XVI benoemde op 31 januari 2009 de controversiële, ultraconservatieve priester Gerhard Maria Wagner tot hulpbisschop in het Oostenrijkse Linz. De vierenvijftigjarige Wagner, rector van de parochie Windischgarsten, viel in 2001 op toen hij J. K. Rowling's populaire romans over Harry Potter – die spelen in een school voor hekserij en tovenarij – omschreef als 'duivelverering'. En na de orkaan Katrina in 2005 in de Verenigde Staten was zijn commentaar: 'Geen toeval dat in New Orleans alle vijf de abortusklinieken evenals nachtclubs vernietigd werden.'
De benoeming leidde tot protesten en verontwaardiging in binnen- en buitenland, maar vooral in rooms-katholieke kringen in Oostenrijk. Op 15 februari 2009 maakte Wagner bekend dat hij aan de paus had gevraagd om zijn benoeming in te trekken. Hij zei dat de 'felle kritiek' hem hiertoe aanleiding had gegeven. De paus stemde vervolgens met het verzoek in.

Wagner's ontslag kwam aan de vooravond van een spoedbijeenkomst van alle Oostenrijkse bisschoppen. In het bisdom van Linz hadden 31 van de 39 dekens ingestemd met

een verklaring waarin werd uitgesproken dat er geen vertrouwen bestond in Wagner.

(Vorige berichten pagina 636/1 e.v. - 2008)

ZWITSERLAND

BINNENLAND

Minister van Defensie Schmid afgetreden

Minister van Defensie Samuel Schmid trad op 12 november 2008 af om redenen van 'gezondheid, gezin en politiek', zoals hij zelf zei. Schmid bekleedde deze post acht jaar. Hij was de laatste maanden heftig bekritiseerd door de rechtse Zwitserse Volkspartij (SVP), waar hij in december 2007 uit was gezet. Zijn aftreden maakte een plaats vrij in Zwitserlands zeven ledden tellende regering, de Bondsraad, terwijl de SVP campagne voerde om haar controversiële leider Christoph Blocher terug te krijgen in de regering.

Verjaringstermijn voor aangifte seksueel kindermisbruik opgeheven

De Zwitsers kiezers gaven op 30 november 2008 per referendum steun aan een initiatiefwet die slachtoffers van seksueel kindermisbruik toestond om aangifte te doen zonder dat deze aan een verjaringstermijn zou zijn gebonden. Het initiatief werd gesteund door 51,9 procent van de kiezers. De bestaande wet maakte aangifte mogelijk tot de leeftijd van 33 jaar. Ter ondersteuning van de initiatiefwet waren zogenaamde Witte Marsen gehouden.

Extreemrechtse Zwitserse Volkspartij keert terug in regering

De extreemrechtse Zwitserse Volkspartij (SVP) kreeg op 10 december 2008 haar plaats in de regering terug doordat parlementariërs een hardliner uit die partij verkozen in de zeven leden tellende Bondsraad. Ueli Maurer (58) kreeg na drie stemrondes de vereiste meerderheid van 122 van de 243 stemmen. Hij ging de post bekleden van minister van Defensie.
De stemming vond plaats bijna een jaar nadat de sterke man van de SVP, Christoph Blocher, uit de regering was gezet na een bijzonder harde verkiezingscampagne van de kant van die partij. In deze campagne werd door de partij zeer zwaar ingezet op het tegengaan van immigratie. De SVP was de grote winnaar van de parlementsverkiezingen van 21 oktober 2007.
Na de verkiezing van Maurer tot minister zei de vicevoorzitter van de centrumrechtse Christen-Democratische Volkspartij van Zwitserland (CVP), Dominique de Burman: 'Dit is niet een blanco cheque, maar een laatste kans voor de SVP om haar gedrag te veranderen.'

Liberaal Merz gekozen tot president

Het Zwitserse parlement koos op 10 december 2008 minister van Financiën Hans-Rudolf Merz (66) tot president van het land voor het jaar 2009. Hij behoorde tot de Vrijzinnig-Democratische Partij van Zwitserland (FDP).
De Zwitserse president werd voor een periode van een jaar gekozen uit de zeven leden van de Bondsraad. De functie was vooral representatief.

Demonstratie tegen Wereld Economisch Forum verboden

Autoriteiten in de regio Genève verboden op 21 januari 2009 een protestdemonstratie tegen het later die maand in Davos te houden Wereld Economisch Forum (WEF), uit vrees voor gewelddadigheden. Het administratieve hoofdkantoor van het WEF bevond zich even buiten Genève.

Antiglobaliseringsgroepen waren fel gekant tegen deze jaarlijkse bijeenkomst van een selecte groep zakenlieden en politici. Kort voor 21 januari had een Zwitserse groep van 'anarchistische en communistische politieke krachten' posters verspreid met daarop dreigende afbeeldingen van gemaskerde demonstranten, met een oproep om zich aan te sluiten bij het 'revolutionaire blok' of om 'het Wereld Economisch Forum te verpletteren'.

Meerderheid kiezers stemt voor vrij verkeer van arbeid

De Zwitserse kiezers stemden op 8 februari 2009 per referendum in met het regeringsvoorstel het vrije verkeer van arbeid met de Europese Unie te verlengen. Dit was vooral gunstig voor werknemers uit de nieuwste twee EU-landen Bulgarije en Roemenië. Vóór het voorstel stemde 59,6 procent, terwijl 40,4 procent nee stemde.
Het hoge percentage ja-stemmers verraste waarnemers. Er was rekening gehouden met meer weerstand, vooral vanwege de door de extreemrechtse Zwitserse Volkspartij (SVP) aangewakkerde angst voor immigratie.

Einde aan belastingvoordelen voor rijke buitenlanders

Kiezers in de regio Zürich, de bakermat van het Zwitserse bankwezen, zorgden op 8 februari 2009 voor een verrassing door bij referendum te kiezen voor de afschaffing van belastingvoordelen voor daar wonende rijke buitenlanders. Het voorstel, een initiatief van de linkse Alternatieve Lijst (AL) in het kanton, werd gesteund door 52,9 procent van de kiezers.

In verscheidene kantons hadden rijke buitenlanders de gelegenheid om met de locale autoriteiten een vertrouwelijk belastingtarief af te spreken dat gebaseerd was op hun uitgaven. Voorwaarde was dat zij niet in Zwitserland werkten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staatsgarantie voor banktegoeden verhoogd

De Zwitserse regering kwam op 5 november 2008 met een plan om de staatsgarantie op banktegoeden te verhogen van 30.000 naar 100.000 Zwitserse franc (respectievelijk rond de 20.000 en 33.000 euro). Het bedrag dat banken in reserve moesten hebben om tegoeden veilig te stellen, werd verhoogd van 4 naar 6 miljard Zwitserse franc. Het ministerie van Financiën zei dat de maatregelen bedoeld waren om te voorkomen dat de Zwitserse economie door een ineenstorting van de banksector verlamd zou raken.

Economische injectie van de staat van 599 miljoen euro

De Zwitserse regering maakte op 12 november 2008 bekend dat zij zo'n 890 miljoen Zwitserse franc (ca. 599 miljoen euro) in de economie zou injecteren om de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis af te wenden. Het Staatssecretariaat voor Economische zaken (SECO) zou 550 miljoen franc vrij maken uit een 'crisisreservefonds' dat

gevormd was door zo'n 650 bedrijven. Dit bedrag kon door bedrijven gebruikt worden om te investeren. De staat zou bovendien 340 miljoen franc besteden aan infrastructurele projecten.

Geen bonussen voor top van bank UBS

De Zwitserse bank UBS keerde in 2008 geen bonussen uit aan de directie. Dit was een voorwaarde van de regering voor de financiële steun die aan het concern werd verleend. Ook moest de beloning aan de top inzichtelijker worden. Dat meldde de bank op 17 november 2008.

UBS, de grootste bank van het land, kwam door de hypotheek- en kredietcrisis zwaar in de problemen en schrapte als gevolg hiervan duizenden banen.

Nieuwe kapitaalregels voor Zwitserse banken

De Federale Bankcommissie maakte op 4 december 2008 strengere regels bekend voor kapitaalvoorziening voor de bankgiganten UBS en Credit Suisse. In 2013 moesten de banken voldoen aan een ratio voor zogenaamde kapitaaladequaatheid die twee keer zo hoog was als de internationale minimumvereisten. De strengere eisen onderstreepten het belang van de beide grote banken voor de Zwitserse economie. Zoals de commissie het stelde, vormden deze 'de centrale pijler van het financiële systeem en, als gevolg daarvan, van de hele economie van Zwitserland'.
UBS en Credit Suisse leden beide grote verliezen door de Amerikaanse hypotheekcrisis.

Regering kondigt tweede economisch stimuleringsplan aan

Nadat de Zwitserse overheid in november een bedrag van 599 miljoen euro in de economie had gepompt, werd op 11 februari 2009 een tweede economisch stimuleringspakket aangekondigd. Het bevatte, naast belastingverlichting, maatregelen ter waarde van omgerekend ca. 464 miljoen euro voor infrastructurele projecten en ter stimulering van de export. Er zou worden geïnvesteerd in modernisering van het transport via de weg en het spoor, in energie en milieu, huisvesting, onderzoek en marketing voor de toeristenindustrie.

Zwitserland versoepelt bankgeheim

Conflict tussen bank UBS en Verenigde Staten

De Zwitserse bank UBS en Amerikaanse autoriteiten waren op 19 februari 2009 verwikkeld in een hoog opgelopen juridische strijd over bankgeheimen. Een dag eerder nog had UBS Amerikaanse belastingfraude bekend en ingestemd met het betalen van 780 miljoen dollar (ca. 616 miljoen euro) na beschuldigingen door de Amerikaanse regering dat UBS duizenden Amerikaanse cliënten hielp Zwitserse bankrekeningen te gebruiken om Amerikaanse belastingen te ontwijken.
De druk op Zwitserlands grootste bank opvoerend, spande de Amerikaanse regering op 19 februari een rechtzaak aan om te bereiken dat UBS aan de Amerikaanse belastingdienst de identiteiten zou onthullen van 52.000 Amerikaanse klanten die kennelijk belastingen ontweken. 'In een tijd waarin miljoenen Amerikanen hun banen, hun huizen en hun gezondheidszorg kwijtraken, is het verbijsterend dat meer dan vijftigduizend van de rijkste onder ons actief geprobeerd hebben om te ontkomen aan hun burgerlijke en wettelijke plicht om belasting te betalen', zo zei John DiCicco, een hooggeplaatste ambtenaar van het ministerie van Justitie.
UBS weigerde op de eis van de Amerikaanse regering in te gaan. Volgens de bank waren de bezwaren gebaseerd op Amerikaanse wetgeving, op een overeenkomst van UBS met de Amerikaanse belastingdienst, op voorzieningen voor Zwitserse financiële privacy en op internationale verplichtingen die ook door Washington waren erkend.
UBS was wel op 18 februari door de Zwitserse Autoriteit voor de Financiële Markten (FINMA) gedwongen aan de Verenigde Staten identiteiten en rekeninggegevens te verstrekken van ongeveer tweehonderdvijftig à driehonderd Amerikaanse klanten. De Zwitserse president en minister van Financiën Hans-Rudolf Merz zei hierover een dag later: 'Het bankgeheim blijft intact, maar het beschermt geen belastingfraudeurs.'

Zwitserland werkt mee aan internationale belastingonderzoeken

Onder druk van de Verenigde Staten en andere landen waar de economie in zwaar weer was geraakt, kondigde de Zwitserse regering op 13 maart aan dat zij mee zou werken aan internationale belastingonderzoeken. Daarmee brak zij met een al lang bestaande traditie van bescherming van rijke buitenlanders die beschuldigd werden van het verbergen van geld. 'Tegen de achtergrond van de financiële crisis is de internationale samenwerking sterker geworden, in het bijzonder tegen belastingmisdrijven', zo zei de Zwitserse president Hans-Rudolf Merz. Hij zei echter ook dat het Zwitserse bankgeheim alleen zou worden opgeheven als andere landen kwamen met dwingende bewijzen van belastingontduiking door met name genoemde individuen. Merz stelde dat Zwitserland zich wilde gaan houden aan de maatstaven die in 2000 waren geformuleerd door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De befaamde 'genummerde rekeningen' die niet de naam van de eigenaar droegen, zouden beschikbaar blijven voor klanten die bereid waren om te betalen voor extra anonimiteit. Maar de regering zou voortaan de identiteit van rekeninghouders kunnen opvragen bij verdenking van een delict en informatie hierover kunnen delen met buitenlandse autoriteiten.

Op 20 maart 2009 sprak het ministerie van Financiën voldoening uit over een verklaring van de Europese Unie dat Zwitserland niet langer voorkwam op haar zwarte lijst van belastinghavens. Deze verklaring was in Brussel afgegeven door de Tsjechische minister-president Mirek Topolanek, wiens land het roterend voorzitterschap van de Unie bekleedde.

Economie in vierde kwartaal 2008 gekrompen

De Zwitserse economie is in het vierde kwartaal van 2008 gekrompen, maar over het hele jaar is een groei bereikt van 1,6 procent. Dat bleek uit officiële gegevens die op 3 maart 2009 door het Staatssecretariaat voor Economische Zaken (SECO) openbaar werden gemaakt. In het vierde kwartaal daalde het bbp met 0,3 procent vergeleken met het derde kwartaal en met 0,6 procent vergeleken met hetzelfde kwartaal in 2007. Hiermee was Zwitserland op de rand van een recessie terechtgekomen. De definitie hiervoor was twee achtereenvolgende kwartalen van krimp. De Zwitserse economie leed vooral onder tegenvallende exporten.

Zwitserland

Centrale bank gaat over tot renteverlaging

Op 12 maart 2009 verlaagde de Zwitserse Nationale Bank (SNB) het belangrijkste rentepercentage met een kwart punt tot een bandbreedte van 0 tot 0,75 procent. De maatregel werd genomen om tegenwicht te bieden aan de verwachte recessie: de centrale bank voorspelde dat Zwitserlands bbp in 2009 zou krimpen met 2,5 tot 3,0 procent.

'De economische situatie is ernstig verslechterd sinds december en er is een risico van negatieve inflatie in de volgende drie jaren', aldus de bank in een verklaring van 12 maart.

GEZONDHEID EN ZORG

Zwitsers aanvaarden heroïne-verstrekking onder medisch toezicht

De Zwitserse kiezers stemden op 30 november 2008 bij referendum in met plannen om van staatswege heroïne te verstrekken aan geregistreerde verslaafden. Zwitserland verstrekte heroïne de laatste tien jaar al op experimentele basis. Een voorstel om cannabis uit het strafrecht te halen, werd verworpen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Ex-gedetineerden Guantánamo Bay krijgen geen asiel

Zwitserland wijst asielverzoeken af van drie gevangenen in het detentiecentrum van de Verenigde Staten in Guantánamo Bay op Cuba die op het punt staan vrijgelaten te worden, zo maakte hun Zwitserse advocaat op 13 november 2008 bekend. De drie mannen – een Algerijn, een Chinees en een Libiër – dienden hun asielverzoek in Zwitserland in omdat dat een van de weinige landen in de wereld was waar het niet vereist was dat verzoekers in het land zelf verbleven als zij asiel zochten.

Amnesty International (AI) veroordeelde de beslissing. Advocaat Alain Bovard van de mensenrechtenorganisatie zei: 'De Zwitsers hebben erkend dat deze mannen gevaar zouden kunnen lopen als zij zouden terugkeren naar hun land van herkomst, maar de overweging was dat andere landen geschikter waren om de asielzoekers te ontvangen.'

Europese veroordeling van Zwitsers politieoptreden

Zwitsers politieoptreden werd op 13 november 2008 veroordeeld in een rapport van het Europees Comité ter Voorkoming van Marteling (CPT) van de 47 leden tellende Raad van Europa. Het CPT had bij bezoeken aan gevangenissen en politiebureaus in de herfst van 2007 getuigenissen ontvangen van tientallen personen die klaagden over mishandeling. De misbruiken omvatten stompen, trappen, slaan, gebruik van traangas en hondenbeten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Zwitserland toegetreden tot Schengenzone

Op 12 december 2008 trad Zwitserland toe tot de Europese Schengenzone, waardoor vrij reizen zonder paspoortcontroles mogelijk werd. Deze controles werden afgeschaft voor alle reizigers die het land over de weg binnenkwamen. Op luchtvaartpassagiers zouden de nieuwe regels vanaf 29 maart 2009 van toepassing zijn.

De Zwitserse bevolking had zich in 2005 bij referendum uitgesproken voor toetreding tot de Schengen-zone. Tot deze zone behoorden nu 25 Europese landen.

Japan en Zwitserland sluiten vrijhandelsakkoord

Japan en Zwitserland tekenden op 19 februari 2009 een vrijhandelsovereenkomst. De Japanse minister van Buitenlandse Zaken Hirofumi Nakasone en de Zwitserse vicepresident Doris Leuthard parafeerden het akkoord dat al in september was bereikt. Volgens dit akkoord zou 99 procent van de handel binnen tien jaar tariefvrij worden.

(Vorige berichten pagina 638/3 e.v. - 2008)

GUATEMALA

Guatemala

BINNENLAND

Onderzoeker van moord op leden Parlecen zelf omgebracht

Juan Carlos Martínez, als aanklager betrokken bij het onderzoek in Guatemala naar de moord begin 2007 op drie Salvadoraanse leden van het Midden-Amerikaanse parlement (Parlacen), werd op 14 juli 2008 zelf geliquideerd. De medewerker van justitie was al eerder met de dood bedreigd. Naast het onderzoek naar de moord op de parlementsleden – onder wie Eduardo d'Aubuisson, zoon van de beruchte Roberto d'Aubuisson – hield hij zich ook bezig met de dood van vier gevangengezette politieagenten. Deze werden ervan verdacht een rol te hebben gespeeld bij het ombrengen van de Salvadoranen.

VN-commissie: nog veel criminele elementen in veiligheidsinstituten

Hoewel de regering volgens de Internationale Commissie Tegen de Straffeloosheid in Guatemala (CICIG) in een verklaring op 8 september 'een belangrijke inspanning' leverde om de veiligheidsorganen te zuiveren van criminele elementen, was er nog veel werk te doen. De Spanjaard Carlos Castresana, hoofd van de door de Verenigde Naties gesteunde commissie, liet weten dat de Guatemalteekse autoriteiten daarbij op de steun van CICIG konden rekenen. Er waren suggesties gedaan voor wetswijzigingen en er was onder meer voorgesteld om politie- en justitiemedewerkers, naast getuigen, beter te beschermen. Bij CICIG leefde de overtuiging dat te weinig zaken werden opgelost.

Terreurdaad kost vijftien Nicaraguanen en een Nederlander het leven

Bij een overval op een bus, in de nacht van 8 november 2008 in het Guatemalteekse departement Zacapa – gelegen bij de grens met Honduras – werden zestien mensen vermoord. Onder de slachtoffers bevond zich de Nederlandse student Rob Pignicky (28), die voor zijn opleiding aan de Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer (NHTV) stage had gelopen in Nicaragua. De andere reizigers waren Nicaraguanen, die naar verluidt geregeld naar Guatemala gingen om handelswaar te kopen.

In de uitgebrande bus vond de politie de verkoolde lijken van de passagiers, die vermoord waren voordat de bus in brand was gestoken. Vermoed werd dat de daders op zoek waren geweest naar drugs, omdat compartimenten van de bus met geweld waren geopend. In dezelfde streek vielen in

maart elf doden bij confrontaties tussen drugshandelaars.

Meer dan 1.600 burgers vermoord in een half jaar

De mensenrechtengroepering Grupo de Ayuda Mutua (Groep voor Wederzijdse Hulp – GAM) rapporteerde op 11 augustus 2008 dat in de eerste helft van het jaar meer dan 1.600 mensen in Guatemala gewelddadig om het leven waren gekomen. Het ging om 1.317 mannen, 217 vrouwen en 76 kinderen onder de vijftien jaar. Ook waren er 85 buitengerechtelijke moorden in het cijfermateriaal opgenomen, evenals 3 personen die gelyncht waren. De meeste moorden werden toegeschreven aan de straatbendes.

Opnieuw doden bij gevechten tussen jeugdbendes in gevangenis

Bij gevechten tussen straatbendes bleken op 22 november zeven gedetineerden te zijn omgekomen, van wie er vijf waren onthoofd. Deze laatsten behoorden tot de bende van de 'cholos' en waren kort daarvoor overgeplaatst vanuit het sterk beveiligde huis van bewaring El Boquerón naar de Pavoncito-gevangenis, gelegen op 40 kilometer van Guatemala-Stad. Leden van een rivaliserende bende die bekend stonden als 'paisas' accepteerden dat niet en zochten de confrontatie.

Buschauffeurs doelwit van straatbendes

In Guatemala-Stad werden op 11 maart 2009 twee buschauffeurs doodgeschoten. Dit was geen incident dat op zich stond, want vanaf het begin van het jaar waren – inclusief de genoemde twee – al dertig buschauffeurs door overvallers doodgeschoten. Naar verluidt weigerden zij afpersingsgeld te betalen aan de straatbendes.
Sommige buitenwijken in de door geweld geplaagde hoofdstad van Guatemala waren nauwelijks meer te bereiken met de bus.

Drugsbendes raken slaags

In het departement Huehuetenango, bij de Mexicaanse grens, raakten drugsbendes uit Mexico en Guatemala op 30 november 2008 in gevecht. De politie vond na de gevechten minstens zeventien lijken, onder andere in de gehuchten Cuatro Caminos en La Democracia. Er werden enkele arrestaties verricht. Volgens politiechef Marlene Blanco botsten de drugsbendes omdat de Guatemalteken weigerden zich aan te sluiten bij het beruchte Golf-kartel uit Mexico.

Politie ontdekt trainingskamp voor huurmoordenaars

In het noorden van Guatemala, bij de grens met Mexico, ontdekten de autoriteiten een kamp met onder meer vijfhonderd granaten, dozen met munitie en geweren, aldus de Guatemalteekse politie op 27 maart 2009. Volgens de woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken, Nery Morales, vluchtten de aanwezigen nadat zij de helikopters hoorden aankomen. Ze zouden behoren tot het Mexicaanse Golfkartel. Volgens Morales breidde dat drugssyndicaat zijn activiteiten uit naar het buurland omdat de Mexicaanse autoriteiten bezig waren de drugshandel aan te pakken. Er zouden zeker vijftig Zetas – de beruchte huurmoordenaars van het Golfkartel – in Guatemala actief zijn. Een aantal leden van de groep zat daar al achter de tralies.

VS stelt geld beschikbaar voor bestrijding drugshandel

De aanwezigheid van de drugskartels in Mexico en Midden-Amerika groeide steeds meer uit tot een internationaal probleem dat de nationale veiligheid van de landen in de regio en van de Verenigde Staten bedreigde. Mede daarom had Washington begin februari Guatemala 16 miljoen dollar (ca. 12,5 miljoen euro) in het vooruitzicht gesteld. Dat geld zou worden gebruikt voor de training van politieofficieren en onderzoekers, en voor het verbeteren van de surveillance in de lucht en op zee.

De subsidie voor Guatemala maakte deel uit van het zogenaamde Merida Initiatief, waarbij de VS aan de Midden-Amerikaanse regio, Haïti en de Dominicaanse Republiek in totaal 1,3 miljard dollar had beloofd voor de strijd tegen de drugshandel.

Ceremonie voor nieuwe antidrugseenheid

President Álvaro Colom presenteerde bij een ceremoniële plechtigheid op 2 maart een nieuwe drugseenheid. Deze bestond uit 24 leden van de Guatemalteekse marine en 25 politiefunctionarissen. Zij waren allen getraind door de US Border Patrol en zouden worden ingezet bij grote acties tegen de drugskartels.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF verstrekt krediet

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) liet op 26 maart 2009 weten dat Guatemala gedurende achttien maanden gebruik kon maken van een 'standby credit' van 950 miljoen dollar (ca. 703 miljoen euro). Het betrof een voorzorgsmaatregel; het Midden-Amerikaanse land kon van het krediet gebruikmaken als er, door de internationale economische crisis, sprake zou zijn van een gebrek aan liquide middelen. Nog eens een miljard dollar werd toegezegd door andere financiële instellingen, zoals de Wereldbank en de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB).

NATUUR EN MILIEU

EU geeft lening voor milieubeheer

In Guatemala werd op 5 mei 2008 bekendgemaakt dat de Europese Unie een krediet van 20 miljoen euro ter beschikking had gesteld voor natuurbeheer in Huehuetenango. Ook de regering van het land zou 5 miljoen euro bijdragen aan het project voor de 32 gemeenten in het departement. Er zou onder meer basisinfrastructuur gemaakt worden voor rioolverwerking, het zuiveren van water en de distributie van drinkwater, naast het geven van trainingen voor medewerkers.
In Guatemala gold milieubeheer niet als topprioriteit.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Honderden jaren celstraf voor voormalige paramilitairen

Een rechtbank in Guatemala veroordeelde op 29 mei 2008 vijf vroegere paramilitairen tot ieder 780 jaar gevangenisstraf voor de moord in maart 1982 op 26 indígenas. Dit betekende dat zij voor elk geval afzonderlijk dertig jaar hadden gekregen; in de praktijk maakte dit niet uit, omdat de Guatemalteekse wet bepaalde dat meerdere gevangenisstraffen tegelijkertijd konden worden uitgezeten.
De veroordeelden maakten deel uit van de

Guatemala

door het leger gesteunde Patrullas de Autodefensa Civil (PAC). Tijdens de burgeroorlog in Guatemala hadden de rechtse paramilitairen de inheemse bevolking in het gehucht Roi Negro 'gestraft', omdat zij weigerde te verhuizen voor de aanleg van een stuwdam. Daarnaast verdachten zij de Maya's van sympathie voor de linkse rebellen die vochten tegen de militairen.

President biedt excuses aan voor slachtoffers burgeroorlog

'Als president van de Republiek, staatshoofd en opperbevelhebber van het leger vraag ik om vergeving'. Met deze woorden erkende Álvaro Colom op 25 februari 2008 de foute opstelling van de Guatemalteekse overheid ten tijde van de burgeroorlog die het land teisterde van 1960 tot 1996. Het staatshoofd vroeg zich af hoe het zover had kunnen komen, maar gaf tegelijk aan het antwoord op de vraag niet te weten. In zeker opzicht was er volgens hem sprake van genocide en de systematische vernietiging van religieuze, politieke en sociale leiders.
De opmerkingen van Colom kwamen tien jaar na de verschijning van een rapport waarin de autoriteiten in het land verantwoordelijk werden gehouden voor 93 procent van de naar schatting 200.000 doden tijdens de burgeroorlog.

Commissie gaat militaire archieven rangschikken

Een nieuwe regeringscommissie kreeg op 3 maart de taak militaire documenten uit de periode van de 36 jaar durende burgeroorlog te rangschikken en te controleren op staatsgeheimen. De documenten moesten nieuw licht werpen op martelingen, verdwijningen en andere mensenrechtenschendingen in die periode. Binnen tien maanden moest alles bekeken zijn en dan zouden de overgebleven documenten voor iedereen toegankelijk worden gemaakt.
Carmen Aida Ibarra van de mensenrechtenorganisatie Stichting Myrna Mack wees er op dat president Colom een jaar eerder een commissie had benoemd die een soortgelijk karwei moest klaren. Daar was echter weinig van terecht gekomen.

VS waren op de hoogte van schendingen mensenrechten

Vrijgegeven documenten van de Amerikaanse overheid toonden op 18 maart 2009 aan dat de autoriteiten van dat land op de hoogte waren van mensenrechtenschendingen in Guatemala ten tijde van de burgeroorlog. Dit meldde het National Security Archive – een instituut dat vrijgegeven rapporten van inlichtingendiensten en diplomatieke posten publiceerde. Onder meer was duidelijke geworden dat leden van geheime diensten betrokken waren bij de liquidatie van guerrillastrijders en links georiënteerde politieke activisten.
In 1984 had de toenmalige Amerikaanse ambassadeur in Guatemala, Frederic Chapin, op de radio gezegd dat er 'natuurlijk' mensen werden verhoord die een relatie onderhielden met 'de extreemlinkse arbeidersbeweging'.

Mensenrechtenactivisten steeds vaker in gevaar

Minstens 46 leden van mensenrechtenorganisaties waren in de eerste twee maanden van 2009 doelwit van agressie in Guatemala. In vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder betekende dit een toename met 64 procent, aldus de niet-gouvernementele organisatie Unidad de Protección de Defensoras de Derechos Humanos de Guatemala (Udefegua). Er was sprake van drie doden, vijftien schriftelijke dreigementen en acht telefonische, zeven juridische aanklachten, zes pogingen tot doodslag, drie pogingen tot intimidatie en één ontvoering. Januari 2009 was de meest gewelddadige maand in Guatemala sinds het aantreden van president Colom.

BUITENLANDSE ZAKEN

Door boeren gekidnapte Belgen weer vrijgelaten

Vier Belgische toeristen in de leeftijd van 59 tot 64 jaar, hun gids en de bestuurder van de boot werden op 15 maart 2008 in Guatemala vrijgelaten door een boerengroepering met de naam Encuentro Campesino (Ontmoeting met Boeren), die de groep een dag eerder had ontvoerd. Dat gebeurde toen zij op de Río Dulce voeren en aanlegden om grotten te bezoeken, ongeveer 250 kilometer ten noordoosten van Guatemala-Stad.
De indianenorganisatie had eerder politieagenten ontvoerd met hetzelfde doel: de vrijlating afdwingen van hun leider, Ramiro Choc.

Nicaragua

Oud-president Alfonso Portillo door Mexico uitgewezen

Mexico stuurde op 7 oktober 2008 Alfonso Portillo, president van Guatemala in de periode 2000-2004, 'naar de letter van het uitwijzingsverdrag' terug naar zijn vaderland. Daar was het voormalige staatshoofd aangeklaagd voor het verduisteren van 4,6 miljoen dollar (ca. 3,4 miljoen euro) van de begroting van het ministerie van Defensie. Portillo liet weten vertrouwen te hebben in een eerlijke rechtsgang onder de zittende president, Álvaro Colom. Voor zijn eigen opvolger als president van het land, Óscar Berger, had Portillo geen goed woord over; deze had hem gedurende zijn regeerperiode op een 'barbaarse en onzorgvuldige' wijze laten vervolgen. Portillo kwam in Guatemala op borgtocht vrij na omgerekend 98.000 euro te hebben betaald.

Verontschuldigingen vanwege rol bij Varkensbaai-invasie

Bij een bijeenkomst op de Universiteit van Havana bood president Álvaro Colom op 17 februari 2009 zijn Cubaanse gehoor verontschuldigingen aan voor de rol die Guatemala gespeeld had bij de Varkensbaai-invasie in 1961. De militaire regering uit die tijd, onder leiding van José Miguel Fuentes, stelde de Amerikaanse inlichtingendienst CIA in de gelegenheid op Guatemalteeks grondgebied een leger van 1.500 Cubaanse ballingen te trainen dat Fidel Castro c.s. gewapenderhand moest verdrijven. De invasie bij Playa Larga liep op een mislukking uit. Tijdens de gevechten bij onder meer Playa Girón sneuvelden rond de honderd soldaten van het invasieleger; duizend man werd gevangen genomen, mede omdat president Kennedy weigerde vliegtuigen in te zetten. Colom beschouwde zijn woorden als 'een teken van solidariteit' en het bewijs 'dat andere tijden waren aangebroken'.

(Vorige berichten pagina 148/3 - 2008)

NICARAGUA

BINNENLAND

Oppositie accepteert uitslag lokale verkiezingen niet

De lokale verkiezingen op 9 november 2008

in Nicaragua gingen gepaard met geweld, en volgens de oppositie met fraudeleuze handelingen. Daarom weigerden de tegenstanders van het Sandinistisch Front voor de Nationale Bevrijding van Nicaragua (FSLN) de uitslagen te erkennen. Nadat 86 procent van de stemmen was geteld, bleek het regerende FSLN in 91 van de 146 gemeenten een overwinning te hebben behaald. Leonel Teller van de Liberale Constitutionele Partij (PLC) eiste daarop namens de oppositie een hertelling in aanwezigheid van locale en internationale waarnemers. De organisatie Grupo Cívico Ética y Transparencia, verbonden met Transparency International, had in 32 procent van de stemlokalen onregelmatigheden geconstateerd. In de hoofdstad Managua braken door de onenigheid gevechten uit tussen regeringsgezinde kiezers en tegenstanders van het sandinistisch bewind.

Voorzitter Congres legt alle activiteiten stil

Omdat de regering weigerde aan de eis van de oppositie tegemoet te komen, dienden oppositionele parlementariërs een wetsontwerp in om de verkiezingen ongeldig te verklaren vanwege fraude. Voor voorzitter René Núñez was dit op 24 november reden de leden van het Congres op reces te sturen. 'Ik zal duidelijk maken dat de Nationale Assemblee niet de bevoegdheid heeft om electorale kwesties te beoordelen, en nog minder om er besluiten over te nemen', merkte de sandinistische Kamervoorzitter op. De Hoogste Kiesraad (CSE) had inmiddels vastgesteld dat het FSLN 105 burgemeestersposten in de wacht had gesleept en president Ortega had per decreet de uitslagen officiële status gegeven.
Constitutionele experts waren het erover eens dat alleen de door de sandinisten gedomineerde CSE de verkiezingen ongeldig kon verklaren.

Verenigde Staten stellen ultimatum

De Amerikaanse ambassadeur in Managua, Robert Callahan, maakte op 16 december bekend dat het bewind in Nicaragua negentig dagen de tijd kreeg om de verkiezingskwestie op te lossen. Gebeurde dat niet, dan zou in ieder geval de steun van de door de VS gerunde Millennium Challenge Corporation (MCC) aan het land worden stopgezet. Op 25 november had de directeur van de MCC, John Danilovich, een betaling van 175 miljoen dollar (ca. 138 miljoen euro) voorlopig opgeschort. Volgens de Amerikanen had Nicaragua in de voorbije achttien jaar 1,4 miljard dollar ontvangen. De Europese Unie had inmiddels ook ruim 33 miljoen euro aan hulpgelden voor Nicaragua geblokkeerd

Ortega beschuldigt VS 'brood te nemen' van de armen

De Nicaraguaanse president ontstak begin maart 2009 in woede toen de Verenigde Staten lieten weten 64 miljoen dollar ontwikkelingsgeld niet te zullen geven zolang de verkiezingskwestie niet was opgelost. Ortega beschuldigde Washington er van 'brood te nemen' van de armen, omdat die als eersten de gevolgen van de maatregel zouden voelen. Verder liet hij weten dat er niet zou worden onderhandeld met de oppositie over de betwiste burgemeestersposten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tienduizenden protesteren tegen gestegen voedselprijzen

In de hoofdstad Managua gingen op 16 juli 2008 tienduizenden Nicaraguanen de straat op bij een door de oppositie georganiseerde mars om hun ongenoegen te uiten over de sterk gestegen voedselprijzen. Hun woede richtte zich vooral tegen de regering van Daniel Ortega, die volgens de betogers noodmaatregelen moest nemen om het eten betaalbaar te houden en de armoede te bestrijden. Sinds het Sandinistisch Front voor de Nationale Bevrijding van Nicaragua (FSLN) de macht weer in handen had, was de werkeloosheid toegenomen; de inflatie was sinds het begin van het jaar gestegen tot 11,6 procent.
Een dag eerder had de regering beweerd dat het protest gefinancierd werd door de Amerikaanse ambassade en tot doel had het sandinistisch bewind te destabiliseren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Lening Wereldbank voor verbetering sanitaire voorzieningen

Het Congres in Nicaragua ging half januari 2009 akkoord met een lening van 20 miljoen dollar (ca. 15,1 miljoen euro), bestemd voor het verbeteren van de sanitaire voorzieningen in rurale gemeenschappen. Ook zou het geld gebruikt worden om de kwaliteit van het drinkwater te verhogen. Van de projecten in de noordelijke en zuidelijke Caribische kuststroken zouden rond de 50.000 burgers profiteren. Daarnaast gaf de Export-Import Bank of Korea een krediet van ruim 15 miljoen dollar voor uitbreiding van het waterleidingnetwerk in Juigalpa. De infrastructuur in Nicaragua was ontoereikend om voor basiswatervoorzieningen te zorgen, mede omdat een nationaal agentschap ontbrak.

Regering investeert in infrastructuur

Voor 2009 had de regering in Managua in totaal 479 miljoen dollar uitgetrokken voor openbare werken, zo bleek eind januari. Daarvan zou 72 procent worden besteed aan infrastructurele projecten, met de opzet de kwaliteit van leven van de veelal arme bevolking te verbeteren. Daarvoor bestonden plannen om 935 kilometer aan straten en snelwegen aan te leggen, 425 kilometer aan elektriciteitsnetwerken, 147 scholen en 55 gezondheidscentra. De Banco Centroamericano de Integración Economica (BCIE, ook bekend onder Engelstalige afkorting CABEI) stelde verder geld beschikbaar voor de bouw van huizen.

JUSTITIE

Hooggerechtshof spreekt oud-president Arnoldo Alemán vrij

De eerder wegens corruptie tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeelde voormalige president van Nicaragua, Arnoldo Alemán, werd op 16 januari 2009 door het hooggerechtshof vrijgesproken. Tegen het vonnis was geen beroep meer mogelijk, zodat Alemán definitief op vrije voeten kwam na lange tijd onder huisarrest te hebben gestaan. De vier rechters die hem vrijspraken hadden een relatie met de Liberale Constitutionele Partij (PLC). Een andere rechter was de broer van Alemán, maar die onthield zich van stemming. De twee met de sandinisten verbonden rechters, Rafael Solís en Armengol Cuadra, waren sterk gekant tegen het vernietigen van het eerdere vonnis.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Persvrijheid bedreigd'

Enrique Santos, voorzitter van de Inter

American Press Association (IAPA), meldde op 27 januari 2009 tijdens een bezoek aan Nicaragua dat de persvrijheid in het land in gevaar was. De linkse regering van president Ortega hanteerde zijns inziens een agressieve strategie om de media het zwijgen op te leggen. Meer dan twintig journalisten zouden gewond zijn geraakt bij demonstraties in de aanloop naar de lokale verkiezingen in november. Ook was de politie in oktober het onderzoekscentrum Cinco van Carlos Fernando Chamorro – zoon van de voormalig presidente Violete Chamorra – binnengevallen. De uitgever van de krant La Prensa, Jaime Chamorro, was veroordeeld omdat hij valse beschuldigingen zou hebben geuit.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanningen tussen Nicaragua en Colombia

Managua verbreekt relaties met Bogotá

Terwijl de president van Ecuador, Rafael Correa, naast hem zat, maakte Daniel Ortega op 6 maart 2008 bekend de betrekkingen met Colombia te zullen verbreken. Aanleiding voor de stap was de aanval van de Colombiaanse strijdkrachten op een in Ecuador gelegen kamp van de linkse rebellenbeweging FARC enige dagen daarvoor, waarbij rond de 25 doden vielen. Volgens de president van Nicaragua had Colombia zich schuldig gemaakt aan 'politiek terrorisme'. Vanwege dezelfde kwestie had Venezuela zijn ambassadeur uit Bogotá teruggeroepen.

Betrekkingen binnen een week hersteld

Samuel Santos, minister van Buitenlandse Zaken van Nicaragua, meldde op 12 maart dat hij van president Ortega opdracht had gekregen de betrekkingen te herstellen, aldus een bericht in *El Nuevo Diario*. Het protest tegen het optreden van de regering in Bogotá had minder dan een week geduurd.

Asiel voor Colombiaanse vrouwen leidt tot nieuwe onenigheid

Toen de Nicaraguaanse regering op 12 mei Doris Torres Bohórquez en Martha Pérez Gutiérrez in Ecuador liet ophalen en asiel verleende, ontstond opnieuw wrijving tussen beide landen. De twee Colombiaanse vrouwen waren ten tijde van de aanval op het kampement van de FARC bij de rebellen aanwezig. Naar eigen zeggen verrichtten zij slechts huishoudelijke taken, maar in hun vaderland werden ze beschouwd als terroristen. Managua benadrukte daarna dat het asiel was gegeven om 'humanitaire redenen', zoals ook de Mexicaanse Lucia Morett – eveneens een overlevende van de aanval op het FARC-kamp – dat al eerder had gekregen. Ook zij had ontkend tot de rebellenorganisatie te behoren.

Nicaragua krijgt filiaal van ALBA-bank

Nadat Nicaragua eerder was toegetreden tot het Bolivariaans Alternatief voor de Amerikaanse en Caribische Staten (ALBA), werden volgens een bericht op 17 april 2008 van persbureau *EFE* voorbereidingen getroffen voor de opening in Managua van een filiaal van de bank van die organisatie. Eind maart hadden regeringsautoriteiten uit Venezuela, Bolivia, Cuba en Nicaragua het oprichtingsakkoord van de bankinstelling ondertekend. In Havana was daarop het eerste filiaal geopend.

Ortega boycot top met Bush

Op 13 september 2008 maakte Daniel Ortega bekend die maand niet aanwezig te zullen zijn op een topontmoeting van Midden-Amerikaanse leiders met de Amerikaanse president George W. Bush. Het staatshoofd van Nicaragua had de beslissing genomen uit solidariteit met de Boliviaanse regering, die kort daarvoor de Amerikaanse ambassadeur had uitgewezen omdat deze de oppositie tegen het bewind-Morales zou aanwakkeren. Ook Venezuela had vervolgens de Amerikaanse ambassadeur verzocht het land te verlaten.
Politieke waarnemers wezen op de toenemende verwijdering tussen linkse regimes in Latijns-Amerika en de Verenigde Staten.

President brengt staatsbezoek aan Rusland

Bij het bezoek van de Nicaraguaanse president Daniel Ortega aan Moskou op 18 december 2008 benadrukte deze dat er sprake was van een multipolaire wereld, 'wat sommige andere landen er ook van mogen denken'. Ortega en zijn gastheer Medvedev bekritiseerden in koor het Amerikaanse beleid, maar konden na afloop weinig concrete resultaten van de top overleggen. Volgens deskundigen hing dat nauw samen met de internationale financiële crisis. Daardoor zag de Russische leiding zich genoodzaakt grote projecten in het Midden-Amerikaanse land, zoals de aanleg van een tweede Panamakanaal in Nicaragua, voorlopig uit te stellen. Hetzelfde gold voor de constructie van een gaspijplijn.

(Vorige berichten pagina 152/3 - 2008)

PANAMA

BINNENLAND

Directeur cultuurinstituut omgekomen bij overval

De directeur van het Instituto Nacional de Cultura in Panama, Anel Omar Rodríguez, kwam op 10 maart 2009 samen met twee toevallige voorbijgangers bij een overval om het leven. Een bende probeerde met vuurwapens een geldwagen van de firma Brinks te overvallen. Toen de functionarissen naar de wapens grepen, ontstond een vuurgevecht waar de drie het slachtoffer van werden. In een reactie liet president Martín Torrijos de gechoqueerde bevolking weten dat de strijd tegen de criminaliteit prioriteit van zijn regering zou blijven. Er was sprake van een sterke stijging van de misdaadcijfers: was er in 2006 nog sprake van 363 geweldsdoden, in 2008 was dit opgelopen tot 593.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gewonden bij protesten van bouwvakkers

Duizenden bouwvakarbeiders gingen op 15 februari 2008 in Panama-Stad de straat op om hogere lonen te eisen en betere werkomstandigheden. Directe aanleiding voor de protesten was de dood van drie collega's op hun werk. De protesterende bouwvakkers gooiden met stenen en vochten met de oproerpolitie. Er vielen tientallen gewonden bij de onlusten.
De demonstratie vormde een onderdeel van een week van protesten in het gehele land van de vakbond van de bouwvakkers, de Sindicato Único Nacional de Trabajadores de la Industria de la Construcción y Similares (SUNTRACS). Vakbondsleider Airo-

mi Smith werd bij de protesten doodgeschoten. Bij de acties werden minstens tweehonderd mensen gearresteerd.
President Martín Torrijos riep op tot 'dialoog en tolerantie' en verzekerde dat er een onderzoek zou komen naar de dood van Smith.

Overheid verhoogt subsidie op brandstoffen

Vanwege de gestegen prijzen voor elektriciteit en brandstoffen besloot de regering van Panama op 20 juni 2008 de subsidiepot te vergroten tot in totaal 40,7 miljoen balboa (ca. 26,5 miljoen euro). Ruim 670.000 klanten van de leveranciers zouden daarvan profiteren, wat neerkwam op 90 procent van de gebruikers.
Het bericht werd bekendgemaakt door het in september 2007 per decreet opgezette departement van Energie. Dit had onder meer de taken overgenomen van de Commissie van Energiebeleid (COPE).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Aantal leningen particulieren neemt af

Begin december 2008 bleek dat de groei van het aantal leningen aan particulieren van de banken in Panama afnam. Volgens financieel specialist Mario de Diego wilden de mensen minder leningen afsluiten en waren de banken bovendien voorzichtiger geworden ze te verstrekken. De economische groei zou in Panama vermoedelijk afnemen tot 6 procent, terwijl de inflatie in oktober op jaarbasis was gestegen tot 9,5 procent.
De banken hadden geen liquiditeitsproblemen; de stortingen van rekeninghouders lagen in oktober 14 procent hoger ten opzichte van dezelfde maand een jaar eerder.

Akkoord over deel financiering uitbreiding Panamakanaal

In Panama-Stad werden op 9 december 2008 door het orgaan dat het Panamakanaal beheerde, de Autoridad del Canal de Panamá (ACP), en enkele multinationale instanties akkoorden getekend voor financiering van de modernisering van het kanaal. Van de totale begroting van 5,2 miljard dollar (ca. 4 miljard euro) was nu 2,3 miljard dollar gedekt, door afspraken met de Japan Bank voor Internationale Samenwerking, de Europese Investeringsbank, de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB), de Andische Ontwikkelingscoöperatie (CAF) en de tot de World Bank Group behorende International Finance Corporation (IFC).
De ACP had de laatste jaren een marktgericht beleid gevoerd. Daardoor was de tijdsduur om door het kanaal te varen afgenomen en konden per schip grotere ladingen vervoerd worden.

Nieuwe nucleaire opsporingstechnologieën

Panama en de U.S. National Nuclear Security Administration (NNSA) kwamen dezelfde maand overeen geavanceerde nucleaire opsporingssystemen in de havens van de Panamakanaalzone te plaatsen. Dit zou gebeuren bij Colón, aan de zijde van de Atlantische Oceaan, en in Panama-Stad, aan de kant van de Stille Oceaan. De opzet was op deze wijze nucleair terrorisme te voorkomen en het illegale vervoer van radioactieve materialen te onderscheppen.

Uitvoering infrastructurele projecten onzeker door crisis

Hoewel de meeste aandacht uitging naar de verbreding van het Panamakanaal, had het Midden-Amerikaanse land nog veel andere infrastructurele projecten op stapel staan. Deze dreigden echter te worden uitgesteld vanwege de internationale economische crisis. Er waren plannen voor een nieuwe snelweg tussen Panama en Colón, het droogleggen van een stuk land in de Golf van Panama en de bouw van een raffinaderij à 5,5 miljard euro in Puerto Armuelles. Tevens waren er plannen voor de uitbreiding van pijplijnen, van dokken voor tankers en van de petrochemische industrie. De achterliggende gedachte bij de beleidsmakers was Panama te laten uitgroeien tot het zakencentrum van Latijns-Amerika.

Reguleringsinstantie SBP neemt beheer bank over

In een op 18 februari 2009 uitgegeven verklaring meldde de Panamese reguleringsinstantie SBP dat het de Stanford Bank Panamá – onderdeel van Stanford Financial Group – onder beheer had genomen. Het besluit was genomen nadat de Amerikaanse autoriteiten een dag eerder een rechtszaak hadden aangespannen tegen Allen Stanford. Deze zou klanten vals hebben voorgelicht over de veiligheid van depositocertificaten ter waarde van 8 miljard dollar (ca. 6,3 miljard euro), die door een bevriende bank in Antigua waren uitgegeven. Daarop namen rekeninghouders in Panama massaal hun geld op. De SBP beweerde dat het een incident betrof en verzekerde dat de bank in staat was alle financiële verplichtingen na te komen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

VN-rapporteur wil actie regering bij damproject

James Anaya deed namens de Verenigde Naties op 8 augustus 2008 een beroep op de Panamese regering leden van de Ngobes-volkeren te beschermen. Deze dreigden in Charco la Pava (provincie Bocas del Toro) in het westen van Panama van hun land te worden verdreven voor de aanleg van een hydro-elektrische dam door het bedrijf AES Changuinola. De gemeenschap klaagde over willekeur bij ontruimingen, verlies van huisvesting en vernietiging van zelfverbouwde producten. Ook waren de Ngobes het slachtoffer van excessief geweld en klaagden zij over het opsluiten van tegenstanders van het project.
Anaya liet weten 'diep bezorgd' te zijn en verzocht de regering de noodzakelijke maatregelen te nemen om de misstanden te stoppen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Chileense politiechef verongelukt in Panama

De Chileen José Alejandro Bernales Ramírez was het bekendste slachtoffer van een helikoptercrash in Panama-Stad op 29 mei 2008, waarbij in totaal elf mensen om het leven kwamen. De chef van het nationale Chileense politiekorps, bekend als de Carabineros de Chile, bracht een officieel bezoek aan Panama.
De Chileense president Michelle Bachelet liet weten zeer geschokt te zijn door de dood van Bernales en kondigde drie dagen van officiële rouw af. Volgens de regering was Bernales er in geslaagd het politiekorps te laten uitgroeien tot steunpilaar van de democratie, nadat het jarenlang de dictatuur van generaal Pinochet had ondersteund. Dit maakte Bernales ook populair onder een groot deel van de Chileense bur-

gers en leverde hem de bijnaam 'Generaal van het Volk' op.
Critici van de regering wezen er op dat dezelfde Bernales medeverantwoordelijk was voor het straffe politieoptreden tegen de Mapuchos in het zuiden van Chili.

Eerste Russisch oorlogsschip in Panamakanaalzone sinds 1944

Op 6 december 2008 voer voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog een Russisch oorlogsschip in de Panamakanaalzone. De Admiraal Chabanenko had deel genomen aan Venezolaans-Russische marineoefeningen en meerde af bij de vroegere Amerikaanse basis Rodman Naval Station. De Russische ambassadeur in Panama, Yevgeny Voronin, benadrukte dat het bezoek niet gezien moest worden als 'een demonstratie van kracht tegen een ander land', waarmee hij zonder twijfel doelde op de Verenigde Staten. De minister van Buitenlandse Zaken van Panama, Samuel Lews Navarro, wees op zijn beurt naar het Neutraliteitspact dat van kracht was met betrekking tot het Panamakanaal.

Analisten zagen de aanwezigheid van het Russische marineschip als een symbool van de afnemende Amerikaanse invloed in de regio.

(Vorige berichten pagina 94/3 - 2008)

PERU

BINNENLAND

Rebellen Lichtend Pad weigeren wapens neer te leggen

Tijdens een uitzending van *Radioprogramas* op 18 september 2008 merkte de leider van rebellenorganisatie het Lichtend Pad (SL), Filomeno Cerrón Cardoso, op dat zijn organisatie niet zou voldoen aan een regeringsultimatum om de wapens neer te leggen. Dit omdat volgens 'kameraad Artemio', zoals zijn nom de guerre luidde, nog sprake was van 'wijdverspreide militaire repressie' in Peru. Hij hamerde op het vinden van 'een politieke oplossing' en benadrukte dat 'algemene amnestie en nationale verzoening' nodig waren om vrede te bewerkstelligen.
De marxistische opstandelingen waren vooral nog actief in de Huallaga vallei, waar ze volgens de autoriteiten betrokken waren bij de verbouw van coca.

Smeergeldaffaire noopt regering tot aftreden

President spreekt van 'nobele daad'

Opgenomen gesprekken waaruit bleek dat het Noorse oliebedrijf Discover Petroleum smeergeld betaalde voor het in de wacht slepen van overheidscontracten noopte de regering van premier Jorge Del Castillo op 10 oktober 2008 collectief haar ontslag aan te bieden. Deze 'nobele daad', zoals president Alan García de stap kwalificeerde, voorkwam dat het kabinet een 'obstakel' zou zijn bij het onderzoek naar de corruptieaffaire, waartoe het Congres op 10 september het initiatief had genomen. Alberto Quimper, een hoge oliefunctionaris, was al aangehouden en tegen oud-minister van Landbouw Romulo Leon was een arrestatiebevel uitgevaardigd. Beiden waren lid van de Peruaanse Aprista Partij (APRA), waartoe ook president García behoorde.

Nieuwe premier zat acht jaar in gevangenis

Het nieuwe kabinet van Peru werd op 14 oktober door president García ingezworen. Premier werd Yehude Simon, die als oprichter van de linkse Beweging Vrij Vaderland (MPL) in 1992 tot twintig jaar gevangenisstraf was veroordeeld omdat hij banden zou hebben onderhouden met de Revolutionaire Beweging Tupac Amaru (MRTA). Hij zat ruim acht jaar achter de tralies, terwijl Amnesty International actie voerde voor zijn vrijlating. In 2000 kreeg hij gratie en drie jaar later werd hij gekozen tot gouverneur van de provincie Lambayeque. Zowel een deel van de oppositie als de zakenwereld juichte de benoeming van Simon toe. Tien ministers uit de afgetreden regering keerden terug in het nieuwe kabinet.

Protesten gaan door, ook onder nieuwe regering

Hoewel Simon door García mede was gekozen omdat hij goed lag bij de meeste burgers, kreeg zijn regering direct te maken met de voor Peru kenmerkende protesten. In dezelfde maand van zijn benoeming kende Peru volgens de ombudsman 189 sociale conflicten – twee keer zoveel als het jaar daarvoor. Dit betrof zaken die verband hielden met de olie-exploratie en de mijnbouw, met de uitvoering van infrastructurele projecten en stakingen voor verbetering van de dienstverlening. Anderen eisten weer dat de corruptie werd aangepakt. Van het door de premier gepresenteerde plan om de internationale kredietcrisis het hoofd te bieden en bestrijding van de corruptie, kwam zodoende in het begin weinig terecht.

Samenstelling regering Peru
(1 december 2008)

President
Alan GARCÍA PÉREZ
Eerste vicepresident
Luis GIAMPIETRI ROJAS
Tweede vicepresident
Lourdes MENDOZA DEL SOLAR

Premier
Yehude SIMON MUNARO

Ministers:
Arbeid en Werkgelegenheid
Jorge VILLASANTE ARANÍBAR
Binnenlandse Zaken
Remigio HERNANI MELONE
Buitenlandse Zaken
José Antonio GARCÍA BELAÚNDE
Defensie
Antero FLORES-ARÁOZ ESPARZA
Economische Zaken en Financiën
Luis VALDIVIESO MONTANO
Energie en Mijnbouw
Pedro Emilio SÁNCHEZ GAMARRA
Gezondheidszorg
Óscar Raúl UGARTE UBILLÚS
Handel en Toerisme
Mercedes ARÁOZ FERNÁNDEZ
Huisvesting
Nidia VÍLCHZ YUCRA
Justitie
Rosario FERNÁNDEZ FIGUEROA
Landbouw
Carlos Federico LEYTON MUÑOZ
Milieu
Antonio BRACK EGG
Onderwijs
José Antonio CHANG ESCOBEDO
Productie
Elena CONTERNO MARTINELLI
Transport en Communicatie
Enrique CORNEJO RAMÍREZ
Vrouwenzaken en Sociale Ontwikkeling
Carmen VILDOSO CHIRINOS

Toename van cocateelt

De chef van de antidrugspolitie in Peru, generaal Miguel Hidalgo, liet op 20 maart 2009 weten dat in 2008 voor het tweede achtereenvolgende jaar de verbouw van coca-

planten was toegenomen. De autoriteiten hadden dat jaar 30 ton cocaïne in beslag genomen, tegen 20 ton in 2007. Door de armoede weigerden veel boeren de teelt in cocabladeren op te geven.
Het verbouwen van coca in Peru was niet illegaal zolang de bladeren aan een staatsbedrijf werden verkocht voor het maken van thee en andere traditionele producten uit het Andesgebied. De politie was er echter van overtuigd dat meer dan 90 procent van de gewassen gebruikt werd voor de drugshandel.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Protesten tegen gestegen voedsel- en brandstofprijzen

Tienduizenden Peruanen gingen op 9 juli 2008 de straat op om hun stem te verheffen tegen de sterk gestegen voedsel- en brandstofprijzen, die volgens velen voortkwamen uit het economische beleid van president García. Deze richtte zich volgens de betogers, van wie de meesten lid waren van de vakcentrale Confederación Nacional de Trabajadores (CNT), te eenzijdig op de vrijemarkteconomie.
De protesten liepen op veel plaatsen uit op botsingen met de politie, zoals in het dorp Puerto Maldonado (departement Madre de Dios), waar negen politiebeambten gewond raakten en een regionaal regeringsgebouw in brand werd gestoken. Er werden volgens opgave van de politie zeker 216 arrestaties verricht.

IMF-econoom wordt minister van Financiën

De al tientallen jaren bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in Washington werkzame Luis Valdivieso werd op 14 juli 2008 ingezworen als minister van Financiën van Peru. Hij volgde Luis Carranza op, die naar eigen zeggen om persoonlijke redenen aftrad. Verwacht werd dat het marktvriendelijke beleid van president Alan García onder Valdivieso gewoon zou worden voortgezet.

Economische groei levert armen weinig op

Waarnemers waren het erover eens dat sinds het aantreden van de inmiddels negenenviftigjarige president Alan García de economie een solide groei kende. De export nam toe, het aantal buitenlandse investeringen steeg en de werkeloosheid nam af. Volgens persbureau *Associated Press* zou een logisch gevolg moeten zijn dat de populariteit van de president groot was, maar dit bleek allerminst het geval. Volgens een recente opiniepeiling was deze gedaald van ooit 63 procent naar 26 procent – het laagste cijfer sinds het aantreden van García. Dit kwam vermoedelijk doordat de armoede in Peru nauwelijks afnam en er evenmin tekenen waren dat de wijdverbreide corruptie minder werd.

Valdivieso legt functie na zes maanden neer

Op 19 januari 2009 hield de zes maanden daarvoor aangetreden Luis Valdivieso het voor gezien. Hij trad af om 'persoonlijke redenen', zoals hij zelf beweerde, en werd opgevolgd door Luis Carranza – dezelfde persoon die hij eerder was opgevolgd en die al twee jaar minister van Financiën was geweest. De vertrekkende Valdivieso was er in geslaagd de besprekingen met China over een vrijhandelsakkoord af te ronden en was verantwoordelijk voor het ontwerp van een pakket maatregelen om de economie te stimuleren ter waarde van 3 miljard dollar (ca. 2,3 miljard euro).

Regering roept staat van beleg uit in deel regenwoud

Protesten van indígenas tegen nieuwe wetgeving die de verkoop van hun gronden vergemakkelijkte en private investeringen bevorderde, was voor de Peruaanse regering op 22 augustus 2008 reden voor dertig dagen de noodtoestand af te kondigen in delen van het land. Het betrof de zuidelijke provincies Loreto en Cuzco en de noordelijke provincie Amazonas, waar honderden indianen onder meer het transport verhinderden van olie en gas door de Camisea pijplijn. Bij schermutselingen waren volgens de in Lima uitgegeven krant *El Comercio* al minstens acht politiebeambten en betogers gewond geraakt. De afkondiging van de staat van beleg betekende een verbod op openbare bijeenkomsten en op vrij personenverkeer.

Congres herroept nieuwe regelgeving

De acties van de naar schatting 65 tribale groeperingen bleven niet zonder resultaat. Op 22 augustus besloot het Peruaanse parlement de eerder per presidentieel decreet afgekondigde wetten buiten werking te stellen. Alberto Pizango Chota, voorzitter van de Interetnische Ontwikkelingsassociatie van het Peruaanse Oerwoud (Aidesep), reageerde verheugd en voorzag 'een nieuwe dageraad' voor de inheemse bevolkingsgroepen 'die zich in vrijheid, en niet onder druk' wensten te ontwikkelen.
President García, die het herroepen van de decreten nog moest goedkeuren, had het Congres gewaarschuwd voor 'een historische fout' als het de nieuwe wetgeving zou blokkeren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

President voorspelt economische groei van 9 procent

Alan García sprak half oktober 2008 de overtuiging uit dat de economie van Peru ondanks de wereldwijde financiële crisis dat jaar met 9 procent zou groeien. In 2009 voorzag hij een groei van 7 procent als de publieke investeringen met 20 procent zouden stijgen, waarbij gedacht moest worden aan herstelwerkzaamheden van snelwegen, het opzetten van waterzuiveringsinstallaties, uitbreiding van de elektriciteit en verbetering van de openbare diensten. Volgens het staatshoofd was het Zuid-Amerikaanse land goed uitgerust om de financiële crisis op te vangen en hij vergeleek de positie van Peru met die van Chili vijftien jaar geleden. Dat land was inmiddels uitgegroeid tot het welvarendste op het Zuid-Amerikaanse continent.

Gasproductie toegenomen

Het nationaal agentschap voor de olie- en gassector, Perupetro S.A., maakte begin februari 2009 bekend dat de productie van aardgas met ruim 30 procent was toegenomen. Dit betrof de periode januari 2008-januari 2009. Vooral de vraag van thermoelektrische bedrijven was gestegen.

Groei economie neemt af

Het Peruaanse statistiekinstituut maakte op 16 maart bekend dat de economische activiteiten in januari met 3,1 procent waren toegenomen. Dit betekende de laagste maandelijkse groei sinds het aantreden van Alan García in juli 2006. Deze was voor 2008

uitgekomen op 9,8 procent, met de aantekening dat al sprake was van beginnende stagnatie door de wereldwijde economische crisis die aan het eind van dat jaar was uitgebroken. De verwachtingen voor 2009 werden daarom naar beneden bijgesteld. Gebleken was onder andere dat de export in januari met meer dan 38 procent was teruggevallen ten opzichte van dezelfde maand een jaar eerder. De regering had inmiddels een stimuleringspakket gelanceerd waarin infrastructurele projecten centraal stonden.

Investeringen in mijnbouw bijna verdubbeld

El Comercio Perú berichtte op 27 februari 2009 dat de investeringen in mijnexploratie en -exploitatie in de eerste weken van het jaar bijna twee keer zo groot waren als in het gehele jaar daarvoor. De informatie was afkomstig van minister van Energie en Mijnbouw Pedro Sánchez. De verwachting was dat in de mijnbouw binnen drie jaar in totaal 28.000 nieuwe banen konden worden gecreëerd.

Peru heeft rond de 100.000 informele mijnwerkers

Volgens het staatsnieuwsagentschap *Andina* waren er in Peru 100.000 mensen in de mijnbouw werkzaam die niet officieel waren geregistreerd. Ook waren een half miljoen informele krachten indirect betrokken bij het werk in de mijnen. Het betrof bijna uitsluitend de goudmijnbouw in regio's als Puno, Madre de Dios, Ica en Piura. Het ministerie van Energie en Mijnbouw was van plan kantoren te openen in Arequipa en Piura. Dat zou de mogelijkheid creëren de mijnwerkers een formele status te geven, waardoor zij recht kregen op onderwijs, hygiëne en veiligheid. In Puno en Madre de Dios was daar al een begin mee gemaakt.

JUSTITIE

Recht op beloning voor arrestatie Montesinos

De Peruaanse autoriteiten lieten op 19 december 2008 weten zich niet neer te zullen leggen bij een uitspraak van rechter Marcia Cooke in de Amerikaanse staat Florida. Deze had het verzoek van Peru afgewezen het vonnis te herzien dat de in de VS woonachtige José Guevara in aanmerking kwam voor de opsporingspremie van 8,3 miljoen dollar (ca. 5,7 miljoen euro) voor de aanhouding van Vladimiro Montesinos. Het corrupte hoofd van de geheime dienst SIN ten tijde van het presidentschap van Fujimoi was in 2001 in Venezuela aangehouden, nadat José Guevara (die voor Montesinos gewerkt had) met de FBI had samengewerkt om de chefspion achter de tralies te krijgen. Daarbij was hem toegezegd dat hij de premie zou ontvangen. De rechter meende dat die belofte niet gebroken mocht worden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Overlevenden massamoord krijgen schadevergoeding

De Amerikaanse federale rechter Adalberto Jordan bepaalde op 4 maart 2008 dat de Peruaanse legerofficier Telmo Hurtado Hurtado 37 miljoen dollar (ca. 24 miljoen euro) diende te betalen aan Teófila Ochoa Lizarbe en Curila Pulido Baldeón. De laatste twee waren in 1985 op twaalfjarige leeftijd aanwezig geweest bij een bloedbad in Peru en verloren daarbij een aantal familieleden. Hurtado had volgens de rechtbank de verantwoordelijkheid daarvoor aanvaard met zijn opmerking dat de moordpartij gerechtvaardigd was omdat op die wijze was voorkomen dat jongeren met de ideeën van de marxistische rebellenorganisatie Lichtend Pad (SL) zouden worden besmet. De zesenveertigjarige oud-militair zat in Miami in de gevangenis, weigerde elk verhoor en wilde niet vertegenwoordigd worden door een advocaat.

Opnieuw veroordelingen voor moorden op universiteit

Een Peruaanse rechtbank bepaalde op 8 april 2008 dat voormalig generaal Julio Salazar Monroe en drie oud-soldaten in 1992 hadden deelgenomen aan de ontvoering van en moord op negen studenten en een professor van de La Cantuta Universiteit. Salazar Monroe, in die periode hoofd van de Nationale Inlichtingendienst (SIN), kreeg 35 jaar gevangenisstraf en zijn medeverdachten 15 jaar. De veroordeelden behoorden tot de doodseskaders van de Grupo Colina, van wie de leider, Santiago Martín Rivas, al eerder 20 jaar celstraf had gekregen voor betrokkenheid bij dezelfde misdaad. Deze groep bestond op haar hoogtepunt uit ruim dertig leden.

Hooggerechtshof handhaaft straf tegen Fujimori

De eerder aan oud-president Fujimori gegeven gevangenisstraf van zes jaar voor het geven van het bevel de woning van de vrouw van zijn medewerker Vladimiro Montesinos te doorzoeken, werd half april 2008 door het hooggerechtshof van Peru bekrachtigd. Voor andere aanklachten stond Fujimori nog voor de rechtbank. In die gevallen hadden aanklagers onder meer voor betrokkenheid bij moord dertig jaar gevangenisstraf geëist.

BUITENLANDSE ZAKEN

García wil Mexicaanse hulp bij bestrijding drugsbendes

Na eerder opgemerkt te hebben dat de Mexicaanse drugskartels de Peruaanse markt probeerden te veroveren, vroeg president Alan García op 27 november 2008 de Mexicaanse politie om hulp bij de strijd tegen de machtige drugsbarons. De samenwerking met de Peruaanse autoriteiten kon volgens het staatshoofd gunstig zijn voor beide partijen, mede omdat er volgens deskundigen een relatie bestond tussen de drugskartels en de restanten van de guerrillabeweging Lichtend Pad (SL). Sinds 2004 waren minstens tachtig Peruaanse politiebeambten en soldaten omgekomen bij het bestrijden van de drugshandel.
Onafhankelijk deskundige Roger Rumrill noemde het voorstel 'absurd'. Hij wees op de groeiende geweldsspiraal in Mexico en het hoge corruptieniveau in dat land.

Spanningen met Chili door uitlatingen legercommandant

'De Chileen die hier binnenkomt gaat niet meer weg, of vertrekt in een lijkkist. Zijn er daar niet voldoende van, dan gaan ze in plastic zakken'. Met deze opmerking eind november 2008 veroorzaakte generaal Edwin Donayre Gotzch een rel tussen Peru en Chili. Enkele dagen daarna werd de militaire commandant, die refereerde aan anti-Chileense gevoelens in Peru die teruggaan tot een grensoorlog 124 jaar eerder, vervangen.
Aanvankelijk leek Chili genoegen te nemen met verontschuldigingen, maar later werd geëist dat de generaal uit zijn functie zou worden ontheven. President García re-

ageerde daarop met de opmerking geen 'bevelen of druk' te accepteren. Donayre zelf vond dat hij slechts 'de gevoelens had verwoord van iedere soldaat die van zijn land houdt'.

Bush ondertekent vrijhandelsverdrag met Peru

Vier dagen voordat hij het Witte Huis verliet om plaats te maken voor Barack Obama, tekende president George W. Bush op 16 januari 2009 een vrijhandelsakkoord met Peru. Het pact zou vanaf 1 februari in werking treden en was naar de mening van de handelsvertegenwoordiger van de VS, Susan Schwab, 'een essentiële component bij onze pogingen om de economische groei in de wereldeconomie te herstellen'. Niet iedereen was echter tevreden. Zowel in de VS als in Peru werd er door de oppositie op gewezen dat het Zuid-Amerikaanse land niet voldeed aan internationale veiligheidsnormen die golden voor arbeid. Bovendien had president García de belofte strengere milieuregels te zullen opstellen, niet ingelost. Dit kon volgens velen ten koste gaan van het regenwoud in Peru.

(Vorige berichten pagina 155/1 - 2008)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

CIA vernietigde tientallen video-opnamen van verhoren

Het Amerikaanse ministerie van Justitie maakte op 2 maart 2009 bekend dat de Central Intelligence Agency (CIA) 92 videobanden met ondervragingen van terreurverdachten had gewist.

In december 2005 had een rechter bepaald dat de inlichtingendienst al het bewijsmateriaal inzake de ondervraging van terreurverdachten moest bewaren. Eind 2007 had de CIA toegegeven dat ze vijf maanden na deze uitspraak toch video-opnamen had vernietigd. Het zou gaan om twee videobanden, die niet onder het vonnis zouden vallen en die vernietigd moesten worden om de identiteit van de ondervragers geheim te houden. De 92 banden waarover het ministerie berichtte, zouden echter na december 2005 ook zijn gewist.

'CIA heeft iets te verbergen'

Het ministerie deed de onthulling in een brief aan rechter Alvin Hellerstein in New York, die zich bezighield met een zaak van de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU) tegen de inlichtingendienst. De burgerrechtenorganisatie vermoedde dat de CIA ondervragingsmethoden gebruikte die als marteling konden worden aangemerkt en daarom illegaal waren. De vernietiging van de banden toonde volgens Amrit Singh, advocaat van de ACLU, aan dat de CIA inderdaad iets te verbergen had.
Op de 92 video's waren vermoedelijk urenlange harde verhoren van twee terreurverdachten te zien. Zij waren Abu Zubaydah en Abd al-Rahim al-Nashiri, die beiden werden verdacht van lidmaatschap van het internationale terreurnetwerk al-Qaida.

'CIA martelde'

Later in maart 2009 lekte een geheim rapport van het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) uit. Hierin stonden verslagen van gesprekken die sinds 2006 waren gevoerd met veertien terreurverdachten, die allen waren ondervraagd in geheime gevangenissen van de CIA. Het Rode Kruis concludeerde dat de wijze waarop zij waren behandeld in strijd was met de internationale normen en neerkwam op marteling.
Het ICRC was een neutrale organisatie die dergelijke rapporten alleen vertrouwelijk aan de betreffende regering(en) overlegde. Het verslag van de gesprekken met de terreurverdachten was echter in handen gekomen van de auteur Mark Danner, die erover berichtte.

Regering van president Obama voert geen oorlog tegen terrorisme

De Amerikaanse regering van president Barack Obama bepaalde op 13 maart 2009 dat gearresteerde buitenlandse terreurverdachten niet langer zouden worden aangeduid als 'enemy combatants' (vijandige strijdkrachten). De in januari afgetreden regering van president George W. Bush had die term gebruikt om hen te onderscheiden van krijgsgevangenen. Hoe met die laatste moest worden omgegaan, was omschreven in de Conventies van Genève. De term 'vijandige strijdkracht' kwam in het internationale oorlogsrecht echter niet voor. De regering-Bush voelde zich daarom vrij om hen naar eigen goeddunken te behandelen. Dit hield onder andere in dat zij voor onbepaalde tijd mochten worden vastgehouden.
Minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton zei op 30 maart in Den Haag tegenover journalisten dat de regering-Obama de term 'war on terror' (oorlog tegen terrorisme) niet gebruikte. Hiertoe zou geen formeel besluit zijn genomen. 'Hij wordt gewoon niet meer gebruikt', aldus Clinton. De term 'war on terror' was na de terreuraanslagen op 11 september 2001 geïntroduceerd door de regering-Bush.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Woede om bonussen in financiële sector

President Barack Obama van de Verenigde Staten uitte op 17 maart 2009 zijn woede over het feit dat de American International Group (AIG), de grootste verzekeringsmaatschappij ter wereld, sinds het begin van het jaar voor 165 miljoen dollar (ca. 127,5 miljoen euro) bonussen had uitgekeerd aan vierhonderd medewerkers.

Topmanagers betalen bonussen terug

AIG was in september 2008 door de overheid van de ondergang gered. Sindsdien was er 170 miljard dollar in het bedrijf gepompt. In de laatste drie maanden van 2008 had het desondanks een verlies van 61,7 miljard dollar geleden, voor de VS een historisch record. Obama zei dat het mede door 'roekeloosheid en hebzucht' aan de top zo slecht ging met AIG, dat samen met andere financiële instellingen de wereldeconomie ernstig had beschadigd. Hij vond het daarom niet aanvaardbaar dat er bonussen tot meer dan 6 miljoen dollar per persoon werden uitgekeerd.
Omdat ook andere noodlijdende financiële instellingen hun topmanagers hoge bedragen bovenop hun salaris bleven uitkeren, nam het Huis van Afgevaardigden in maart 2009 een wetsvoorstel aan om 90 procent belasting te heffen op bonussen van meer dan 250.000 dollar, mits deze werden uitgekeerd door bedrijven die meer dan 5 miljard dollar hulp van de staat hadden ontvangen. De Senaat had eind maart nog niet over de wet gestemd.
Negen van de tien topbestuurders van AIG besloten op 23 maart om hun bonussen terug te betalen.

Verenigde Staten

Fed neemt deel van de staatsschuld over

De Fed, het stelsel van Amerikaanse centrale banken, maakte op 18 maart 2009 bekend dat zij in zes maanden tijd voor 300 miljard dollar (ca. 231 miljard euro) – 2 procent van het bbp – schulden van de overheid ging overnemen door schatkistpapieren aan te kopen. Daarnaast ging zij voor 900 miljard dollar 'giftige' hypotheekproducten van banken en andere financiële instellingen opkopen. Dergelijke producten waren amper verhandelbaar omdat ze gebaseerd waren op uitstaande hypotheken waarvan de waarde door de ingezakte vastgoedmarkt onduidelijk was.
De Fed nam de maatregelen om de recessie, die het gevolg was van de kredietcrisis, aan te pakken.

Fed wil deflatie voorkomen

Door een deel van de staatsschuld over te nemen hoopte de Fed de rente op schatkistpapieren te drukken. Vele soorten rentes in de financiële wereld volgden in de regel de rente op staatsleningen. De Fed ging ervan uit dat dit wederom zou gebeuren en dat daarmee het financiële verkeer weer op gang kon komen.
De maatregel zou tevens het begrotingstekort verlagen, waardoor er meer geld in omloop kwam. De economie zou daardoor aantrekken en de prijzen konden gaan stijgen, zodat een periode van deflatie, die een verdere stagnatie van de economie tot gevolg kon hebben, werd afgewend.
De aankoop van 'giftige' hypotheekproducten zou mogelijk de hypotheekrente drukken. De gestagneerde vastgoedmarkt zou daardoor vermoedelijk weer op gang komen.
De rente waartegen banken geld konden lenen bij de Fed was eerder al tot bijna 0 procent verlaagd.

Hoeveelheid geld fors vergoot

Door te investeren in de financiële sector had de Fed haar bezittingen tussen oktober 2008 en begin maart 2009 al vergroot van 894 miljard tot 1,9 biljoen dollar. Zij financierde dit door nieuw geld in omloop te brengen. Door de op 18 maart aangekondigde uitgaven zou de waarde van de bezittingen oplopen tot 3,1 biljoen. Dit hield in praktijk in dat de hoeveelheid Amerikaanse dollars dan meer dan verdrievoudigd was.

Opnieuw hulp voor auto-industrie

Het ministerie van Financiën toonde zich op 19 maart bereid om maximaal 5 miljard dollar uit te lenen aan de drie grote autofabrikanten van het land. Chrysler, Ford en General Motors (GM) mochten het geld uitsluitend gebruiken om toeleveringsbedrijven te betalen. Want door geldgebrek deden zij dat niet of laat, waardoor de leveranciers ook in de problemen kwamen. Bij de vijfduizend Amerikaanse aanleveringbedrijven werkten zeshonderdduizend mensen.
De leningen zouden worden gefinancierd uit het Troubled Asset Relief Program (TARP), het noodfonds van 700 miljard dollar dat in oktober in het leven was geroepen en dat toen nog bedoeld was om 'giftige' hypotheekproducten op te kopen. De toenmalige regering onder leiding van George W. Bush had later echter besloten om er aandelen in noodlijdende financiële instellingen van te kopen om deze bedrijven aan nieuw kapitaal te helpen en de dalende beurskoersen op te drijven. Zij had het fonds echter ook wel gebruikt om andere bedrijfstakken te helpen overleven, zoals de auto-industrie. Ook de in januari aangetreden regering van president Barack Obama gebruikte het TARP voor doeleinden waarvoor het aanvankelijk niet was bedoeld.

Nieuw reddingsplan financiële sector

Minister Tim Geithner van Financiën berichtte op 23 maart in de zakenkrant *Wall Street Journal* over een nieuw plan om de noodlijdende financiële sector gezonder te maken. Hij noemde het het Public Private Investment Program (PPIP; publiekprivaat investeringsprogramma). Zijn bedoeling was om toch 75 tot 100 miljard dollar uit het TARP te gebruiken om 'giftige' producten van de financiële sector op te kopen. Want de kredietcrisis was mede ontstaan omdat veel financiële instellingen in het bezit waren van dergelijke risicovolle hypotheekproducten en andere financiële producten die daarop waren gebaseerd. Hun positie was hierdoor ernstig verzwakt. Geithner dacht dat de financiële sector pas weer vitaler kon worden als zij van dergelijke producten af was.
De uitgaven zouden worden gedaan bovenop de aankopen die de Fed op 18 maart had aangekondigd. Geithner wilde ook de particuliere sector stimuleren om voor enkele honderden miljarden dollars 'giftige' hypotheekproducten op te kopen. Belangstellenden konden hiervoor tegen gunstige voorwaarden geld lenen bij de staat.

De prijs van de 'giftige' producten zou worden bepaald door de markt, dus feitelijk door de belangstelling van de potentiële afnemers. Vermoedelijk lag deze onder de waarde die de financiële instellingen er zelf ooit voor hadden vastgesteld. Of zij bereid waren ze voor de nieuwe marktprijs van de hand te doen, was daarom maar de vraag.
De potentiële kopers waren volgens Geithner bedrijven die wilden meehelpen de financiële sector te revitaliseren omdat zij daar zelf belang bij hadden. Hij dacht onder andere aan pensioenfondsen.

JUSTITIE

Militair veroordeeld voor moorden op Irakezen

De Amerikaanse sergeant Joseph Mayo (27) werd op 30 maart 2009 door de krijgsraad van de Amerikaanse militaire basis nabij Vilseck in Duitsland tot 35 jaar gevangenisstraf veroordeeld voor moord met voorbedachten rade op vier Irakezen. De vier waren in Bagdad opgepakt na een vuurgevecht tussen Amerikaanse militairen en opstandelingen. Toen tijdens verhoor bleek dat hun betrokkenheid bij de confrontatie niet kon worden bewezen, had Mayo besloten hen standrechtelijk te executeren en hun lichamen in een kanaal te dumpen.

GEZONDHEID EN ZORG

Amerikaanse overheid financiert weer stamcelonderzoek

De Amerikaanse president Barack Obama hief op 9 maart 2009 het verbod op federale financiering van stamcelonderzoek op. Het ging hier om onderzoek waarbij stamcellen van menselijke embryo's werden gebruikt.

Ex-president Bush verbood financiering

Het verbod was in augustus 2001 ingesteld door president George W. Bush, die dergelijk onderzoek immoreel vond. Sindsdien mochten wetenschappers die met federale subsidies werkten alleen gebruik maken van de 21 stamcellijnen (kweken die van één embryo afstammen) die al vóór augustus 2001 beschikbaar waren. Met andere

stamcellijnen mocht nog wel worden geëxperimenteerd, maar alleen in laboratoria die werden gefinancierd door particulieren of deelstaten. Omdat het hier in de regel om beperkte bedragen ging, was het onderzoek tijdens Bush' regeerperiode gestagneerd. Daar kwam nog bij dat de 21 bestaande stamcellijnen verouderden en daardoor steeds minder bruikbaar werden.
Obama hoopte dat het onderzoek zou opleven door de hervatting van de federale financiering.
Wetenschappers vermoedden dat zij met de inzichten die stamcelonderzoek hen verschafte op den duur ziekten als Alzheimer, Parkinson en diabetes konden genezen.

NATUUR EN MILIEU

Toch verbod op vuurwapens in nationale parken

De Amerikaanse districtsrechter Colleen Kollar-Kotelly bepaalde op 20 maart 2009 dat een federale regel die het dragen van geladen vuurwapens in nationale parken en natuurreservaten toestond, onwettig was.
Het voorschrift was ruim twee maanden eerder door ex-president George W. Bush bekrachtigd, nadat de National Rifle Association (NRA), een belangenorganisatie die pleitte voor het recht op vuurwapenbezit, daarop had aangedrongen. Tegenstanders vreesden echter voor een toename van de illegale jacht en voor de veiligheid van bezoekers aan de natuurgebieden.

Forse uitbreiding beschermde natuurgebieden

President Barack Obama van de Verenigde Staten riep op 31 maart 2009 bijna 8.100 vierkante kilometer wildernis in negen staten uit tot beschermd natuurgebied. Het Congres was hier eerder in maart mee akkoord gegaan.
Onder de nieuwe natuurreservaten waren delen van de Sierra Nevada in Californië, de Owyhee Canyons in Idaho, Mount Hood in Oregon, het Rocky Mountains National Park (RMNP) in Colorado en het Jefferson National Forest (JNF) in Virginia. Ook enkele rivieren zouden gedeeltelijk worden beschermd.
Milieuorganisaties waren enthousiast omdat het hier ging om een van de belangrijkste uitbreidingen van de Amerikaanse beschermde natuur in vijfentwintig jaar. Tegenstanders merkten echter op dat in enkele van de beschermde gebieden aardolie en -gas gewonnen kon worden. Dat dit niet door mocht gaan, zou slecht zijn voor de nationale economie.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

VS ondertekenen verklaring Verenigde Naties voor homorechten

De Amerikaanse regering van president Barack Obama ondertekende op 18 maart 2009 een verklaring van de Verenigde Naties die alle lidstaten opriep om homoseksualiteit te decriminaliseren.

Ex-president Bush weigerde te tekenen

Onder Obama's voorganger, president George W. Bush, hadden de Verenigde Staten in december 2008 als enige westerse land geweigerd te tekenen, omdat de verklaring in strijd zou zijn met de lokale wetten van enkele Amerikaanse deelstaten. Zo mochten huisbazen in sommige delen van de VS huurders weigeren op grond van hun seksuele voorkeur. Robert Wood, woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken, zei dat de regering-Obama niet bang was te stuiten op juridische bezwaren omdat het om een niet-bindende verklaring ging. Ook zei hij dat 'de Verenigde Staten uitgesproken verdedigers van de mensenrechten zijn'.
De verklaring was door 66 van de 192 lidstaten van de VN ondertekend. Homoseksueel gedrag was in zeventig landen strafbaar.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nieuwe aanpak van oorlog in Afghanistan

Ruim zeven jaar na de Amerikaanse aanval op Afghanistan, eind 2001, kondigde president Barack Obama van de Verenigde Staten op 27 maart 2009 een nieuw aanpak van de nog altijd voortslepende oorlog aan.

Verzetsbeweging Taliban rukt op

De nieuwe aanpak zou nodig zijn omdat de Taliban, de extremistische islamitische organisatie die tot de Amerikaanse aanval in 2001 over Afghanistan heerste, steeds meer terrein won. De gewelddadigheden namen toe, evenals het aantal Amerikaanse militairen dat sneuvelde. Eind maart 2009 stond het dodental op 595.
Volgens Obama stond 'de veiligheid van mensen over de hele wereld op het spel' omdat het internationale terreurnetwerk al-Qaida, dat nauw met de Taliban zou samenwerken, nog altijd actief was en nieuwe aanslagen voorbereidde.
Obama had eerder al zeventienduizend extra manschappen naar het Aziatische land gestuurd. Zij zouden zich primair bezighouden met gevechtshandelingen. Op 27 maart kondigde hij aan dat er nog vierduizend militairen die kant opgingen. Zij zouden vooral militairen en politiefunctionarissen uit het land zelf gaan opleiden. Het Afghaanse leger moest wat Obama betrof worden uitgebreid van 80.000 manschappen in 2009 tot 134.000 in 2011. De bedoeling was dat het uiteindelijk zelf de vrede kon bewaken, zodat de buitenlandse troepen naar huis konden. De president gaf niet aan wanneer dat werkelijk zou gebeuren.
Na de troepenuitbreiding waren zestigduizend Amerikaanse militairen in Afghanistan gelegerd, meer dan ooit tevoren.

Meer aandacht voor opbouw

Obama's voorganger, president George W. Bush, was vaak verweten dat de oorlog niet te winnen was omdat hij te weinig manschappen stuurde en een onduidelijke strategie hanteerde. Obama vond dat ook en wilde niet alleen de troepenmacht vergroten, maar ook meer nadruk leggen op diplomatie en de ontwikkeling van het land. Hij eiste dat Pakistan harder ging optreden tegen al-Qaida, de Taliban en andere extremistische organisaties die zich ophielden in het grensgebied met Afghanistan. En hij zei dat de regering in Kabul moest aantonen dat ze serieus optrad tegen drugshandel, corruptie en andere misstanden.
Verder stuurde hij enkele honderden civiele landbouwspecialisten, bouwkundigen en andere deskundigen naar Afghanistan om te helpen het land op te bouwen. De president vroeg het Congres om hier 1,5 miljard dollar (ca. 1,1 miljard euro) per jaar voor uit te trekken. De opbouwprojecten dienden om de economie van het land te versterken, opdat kansarme mannen zich niet langer uit wanhoop bij de Taliban aansloten, maar ook om de bevolking minder wantrouwend te maken tegenover de buitenlandse troepen, die veel burgerslachtoffers hadden gemaakt.

Obama riep de Verenigde Naties en de bondgenoten van de VS op om de Amerikaanse militaire en humanitaire missies in Afghanistan actief te steunen. Hij wilde alle landen die belang hadden bij een veilig Afghanistan er langs diplomatieke weg toe bewegen daaraan bij te dragen.

(Vorige berichten pagina 156/3 e.v. - 2009)

ISRAËL

BINNENLAND

Twee aanslagen door Palestijnen met bulldozers

Een Palestijn pleegde op 23 juli 2008 een aanslag in Jeruzalem door in een bulldozer te stappen en op willekeurige voorbijgangers in te rijden. Omstanders schoten de man dood. Op 2 juli hadden vier mensen de dood gevonden in een soortgelijk incident.

Olmert veroordeelt anti-Palestijnse rellen

Begin december 2008 staken Israëli's auto's en huizen van Palestijnen in brand in de stad Hebron. Zeker vijftien Palestijnen raakten gewond. Bij het kabinetsoverleg van 8 december bekritiseerde demissionair premier Ehoed Olmert de rellen en zei zich ervoor te schamen. 'Wij zijn de kinderen van een volk van wie de historische ethos is gebouwd op de herinnering aan de pogroms,' zei Olmert. 'Het beeld van Joden die schieten op onschuldige Palestijnen heeft geen andere naam dan een pogrom.' Olmert beloofde vervolging van de geweldplegers.

Militair optreden in Gazastrook kost veel burgers het leven

Van 27 december 2008 tot en met 18 januari 2009 voerde Israël een militaire operatie uit in de Gazastrook met als doel de raketbeschietingen door Hamas-strijders vanuit dat gebied op Israël te beëindigen. Volgens Palestijnse bronnen vielen er 1.000 doden terwijl er aan Israëlische zijde 13 slachtoffers te betreuren waren.
Internationaal oogstte de militaire operatie veel kritiek, waarbij de vraag werd gesteld of er van de kant van Israël geen sprake was van buitensporig veel geweld. Dit mede omdat er volgens de Palestijnen relatief veel burgerslachtoffers vielen. Israël stelde dat de Hamas hun raketinstallaties bewust tussen burgers plaatsten en hen zo feitelijk misbruikten als 'levend schild'.

Olmert dient ontslag in

Premier Ehoed Olmert (Kadima) diende op 22 september 2008 zijn ontslag in bij president Sjimon Peres. Een week eerder had hij het partijleiderschap neergelegd nadat minister van Buitenlandse Zaken Tziporah Livni de Kadima-partijverkiezingen nipt had gewonnen. Het ontslag van Olmert maakte de weg voor Livni vrij om een nieuwe regering te vormen. Zij kreeg daarvoor zes weken de tijd. Olmert bleef voorlopig aan als demissionair premier.

Livni wil brede coalitie

Livni zei te streven naar een brede coalitie om de regering een stabiele basis in de Knesset te geven. Zij wilde de huidige coalitie van Kadima, De Arbeid, Sjas en de Ouderenpartij uitbreiden. Al gauw bleek echter dat zelfs het handhaven van de oude coalitie onmogelijk was. Stuk voor stuk trokken de partijen zich terug, en op 24 oktober besloot de Sjas als laatste definitief niet deel te nemen aan haar eventuele regeringscoalitie. Partijleider Eli Jisjai zei dat Livni niet bereid was om tegemoet te komen aan twee eisen van Sjas: meer geld voor de armen en het bevorderen van de eenheid van Jeruzalem.

Kadima wint verkiezingen

Drie dagen later vroeg Livni president Peres vervroegde verkiezingen uit te schrijven, die op 10 februari 2009 zouden plaatsvinden. Pogingen van een Israëlische parlementaire commissie om de deelname van twee Arabische partijen aan de verkiezingen te blokkeren, liepen op niets uit. Op 22 januari bepaalde het Israëlische hooggerechtshof dat beide Arabische partijen wel mochten deelnemen. De parlementscommissie had eerder gemeend dat de twee partijen er staatsvijandige ideologieën op na hielden.

Kadima won de verkiezingen van 10 februari nipt van de Likoed. Desondanks benoemde president Peres op 21 februari Likoed-leider Benjamin Netanjahoe tot formateur. Hij achtte diens kansen om een regering te vormen groter dan die van zijn rivaal Livni. Als Netanjahoe erin slaagde om een regering te vormen, zou hij voor de tweede keer premier worden. Eerder was hij dat van 1996 tot 1999.

Uitslag parlementsverkiezingen Israël
(10 februari 2008

partij	zetels
Arbeid (centrumlinks)	13
Balad/Nationaal Democratisch Verbond (Arabisch-Joods, links)	3
Chadasj/Democratisch front voor vrede en gelijke rechten (Arabisch, links)	4
Israël ons thuis (rechts)	15
Kadima (centrumrechts)	28
Likoed (centrumrechts)	27
Merets (links-liberaal)	3
Nationale Eenheid (rechts)	4
Raäm (Arabisch, links)	4
Sjas (Joods religieusrechts)	11
Tora Jodendom (joods religieusrechts)	5

Livni slaat aanbod Netanjahoe af

Na zijn benoeming als formateur kondigde Netanjahoe aan te zullen streven naar een regering van nationale eenheid met Kadima. Op 27 februari sloeg Livni dat aanbod af. Ze zei niet toe te treden tot een regering met de Likoed zolang deze partij zich niet publiekelijk voor een tweestatenoplossing voor het Israëlisch-Palestijns conflict zou uitspreken.

Nieuwe regering gepresenteerd

Eind maart presenteerde premier Benjamin Netanjahoe zijn nieuwe regering: een coalitie van de centrumrechtse Likoed met de centrumlinkse De Arbeid, de rechtse Israël Ons Thuispartij en de religieuze Sjas-partij.

Maffiaoorlog wordt uitgevochten op de openbare weg

Op 18 november 2008 vond er een afrekening plaats in het criminele circuit in Israël. Jaäkov Alperon (54), hoofd van een machtige Israëlische maffiafamilie, werd tijdens een bomexplosie gedood in het centrum van Tel Aviv. Het was de zoveelste afrekening die in het openbaar plaatsvond.
Israëls grote maffiaclans Alperon, Abutbul, Abergil en Mulner bevochten elkaar steeds vaker in de openbaarheid. De criminele families, die zich bezighielden met afpersing,

Samenstelling regering Israël (31 maart 2009)

Premier, tevens minister van Economische Strategie, Pensioenen en Gezondheidszorg
Benjamin Netanjahoe

Vicepremier, tevens minister van Regionale Ontwikkeling
Silvan Sjalom

Vicepremier, tevens minister van Strategische Zaken
Mosjé Jaälon

Plaatsvervangend premier, tevens minister van Defensie
Ehoed Barak

Plaatsvervangend premier, tevens minister van Buitenlandse Zaken
Avigdor Liberman

Plaatsvervangend premier, tevens minister van Inlichtingendiensten en Atoomenergie
Dan Meridor

Plaatsvervangend premier, tevens minister van Binnenlandse Zaken
Eli Jisjai

Ministers:

Communicatie
Moshe Kahlon

Cultuur en Sport
Limor Livnat

Financiën
Joeval Steinitz

Huisvesting en Woningbouw
Ariël Atlas

Immigratie en Integratie
Sofa Landver

Industrie, Handel en Werkgelegenheid
Benjamin Ben-Eliezer

Informatie en Diaspora
Yuli Edelstein

Justitie
Jaäkov Neëman

Landbouw en Landelijke Ontwikkeling
Sjalom Simchon

Milieu
Gilad Erdan

Minderhedenzaken
Avisjai Braverman

Nationale Infrastructuur
Uzi Landau

Onderwijs
Gideon Saär

Openbare Veiligheid
Jitschak Aharonowitz

Overheidsdiensten
Michael Eitan

Religieuze Zaken
Jaäkov Margi

Toerisme
Stas Misezhnikov

Transport en Verkeersveiligheid
Jisraeel Katz

Welzijn en Sociale Zaken
Isaac Herzog

Wetenschap en Technologie
Daniel Herschkowitz

Zonder portefeuille
Zeëv Benjamin Begin

Zonder portefeuille
Mesjoelam Nahari

Zonder portefeuille
Joseef Peled

zwarte handel in de horeca en drugshandel, waren nauw betrokken bij de Israëlische zakenwereld. De Alperons en de Abutbuls wilden allebei het monopolie op de recycling van plastic flessen, hetgeen in Israël een miljoenenindustrie was.
Misdaadjournalisten vermoedden dat de families onder invloed stonden van de Russische maffia, die door het grote aantal Russen in Israël voet aan de grond had gekregen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering lanceert stimuleringsplan voor de economie

Op 25 november 2009 maakte de regering van Israël een stimuleringsplan bekend voor de economie. Besloten werd om 6 miljard sjekel (ca. 1,2 miljard euro) aan garanties uit te geven om de positie van de banken te versterken, zodat men meer leningen kon uitschrijven. Verder zou 5 miljard sjekel (ca. 0,8 miljard euro) worden gebruikt om bedrijfsobligaties te ondersteunen.
Eerder al was besloten tot extra investeringen ter waarde van 21,7 miljard sjekel (ca. 5,5 miljard euro) ter verbetering van de infrastructuur, voor kredieten voor het midden- en kleinbedrijf, voor extra scholing en tevens voor werkgelegenheidsprojecten.
De bekendmaking van de plannen volgde op een nieuwe neerwaartse bijstelling door de Israëlische centrale bank van de verwachte economische groei voor 2009 van 2,7 procent naar 1,5 procent. Het was de tweede keer dat de verwachting naar beneden werd bijgesteld. Eind 2008 voorspelde de centrale bank nog een groei van 4,5 procent voor 2009.

JUSTITIE

Verdenkingen tegen Olmert

Politie en justitie meldden op 14 juli 2008 dat zij het onderzoek naar fraudepraktijken van premier Ehoed Olmert zouden uitbreiden omdat er nieuw bewijsmateriaal boven tafel was gekomen. Olmert werd opnieuw verhoord. De nieuwe verdenkingen richtten zich op vliegreizen die Olmert en zijn familieleden maakten. Hij werd ervan verdacht voor 100.000 dollar (ca.75.000 euro) aan buitenlandse reizen bij verschillende instanties gedeclareerd te hebben; Olmert zelf wees de aantijgingen van de hand.

Eerder al werd de Israëlische premier beschuldigd van het illegaal aannemen van honderdduizenden dollars van de Amerikaanse zakenman Morris Talansky. Het was echter onduidelijk of Olmert aan Talansky diensten had geleverd in ruil voor het geld. Gebrek aan bewijs dwong de politie op 26 maart 2009 om een deel van het onderzoek tegen Olmert alsnog te sluiten.

Katsav in staat van beschuldiging gesteld

Op 8 maart 2009 werd de voormalige Israëlische president Mosjé Katsav formeel in staat van beschuldiging gesteld wegens verkrachting en andere seksuele misdrijven toen hij minister van Toerisme en later staatshoofd was.
In 2008 boden de aanklagers Katsav een – omstreden – regeling aan volgens welke hij seksueel wangedrag zou bekennen, maar in ruil daarvoor ernstigere aanklachten zou ontlopen. Katsav, die in 2007 vervroegd aftrad als president, werkte aanvankelijk met de regeling mee, maar trok uiteindelijk zijn bekentenis in.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Leger schendt uitspraak hooggerechtshof

Op 26 november 2008 bleek dat het leger systematisch een uitspraak van het hooggerechtshof van december 2006 negeerde wat betreft de toelaatbaarheid van liquidaties van vermeende terroristen. Uit interne stukken van het leger, die in het dagblad *Haaretz* werden gepubliceerd, bleek dat het leger liquidaties had goedgekeurd terwijl men deze verdachten ook had kunnen arresteren. Daarnaast bestond het risico dat onschuldige passanten eveneens de dood zouden vinden bij de acties. Hoge officieren gaven vooraf schriftelijk toestemming voor de liquidaties.

Israël

Volgens de uitspraak van het hooggerechtshof van december 2006 waren liquidaties uitsluitend toelaatbaar als het doelwit niet kon worden gearresteerd. Het schade toebrengen aan onschuldige burgers was alleen wettig als dit aan de norm van proportionaliteit voldeed.

Woningbouw in betwiste gebieden neemt toe

De non-gouvernementele organisatie (ngo) Vrede Nu maakte op 28 februari 2009 bekend dat Israël het jaar daarvoor 1.257 woningen in betwiste gebieden had gebouwd, tegen 800 in 2007. Het aantal nieuwe illegale nederzettingen steeg in 2008 met 261, tegen 98 in het voorafgaande jaar. Anders dan afgesproken in het vredesoverleg met de Palestijnen had Israël in 2008 geen illegale nederzettingen ontmanteld.
Volgens Vrede Nu woonden er eind 2008 rond de 285.000 Israëlische staatsburgers in de betwiste gebieden.

MILITAIRE ZAKEN

Leger degradeert officier

Het Israëlische leger degradeerde op 7 augustus 2008 een officier die een soldaat opdracht had gegeven om een Palestijnse gevangene te blinddoeken en te mishandelen. Het incident, dat op 7 juli plaatsvond in het Palestijnse dorp Naälin, was geheel gefilmd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Betrekkingen met UNHCR blijven gespannen

De betrekkingen tussen Israël en de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (UNHCR) bleven gespannen. Op 4 november 2008 beschuldigde het land de UNHCR ervan Israël 'obsessief en discriminerend' te bejegenen.

Bijna een half jaar later, op 24 maart 2009, liet de speciale rapporteur van de VN voor de Palestijnse gebieden, Richard Falk, de UNHCR in een rapport weten dat er reden was om aan te nemen dat Israël excessief geweld had gebruikt tijdens de militaire operatie in de Gazastrook in december 2008 en januari 2009. Falk stond bekend om zijn kritische standpunten ten opzichte van Israël en werd in december het land uitgezet.

Palestijnse Zaken

Venezuela en Bolivia verbreken diplomatieke betrekkingen met Israël

In december verbraken Venezuela en Bolivia de diplomatieke betrekkingen met Israël uit protest tegen de Israëlische militaire operatie in de Gazastrook. Beide landen waren eveneens van mening dat Israël excessief geweld had gebruikt tijdens die operatie.

Gezant VS en buitenlandcoördinator EU naar Midden-Oosten

Op 27 februari 2009 bracht de Amerikaanse gezant voor het Midden-Oosten, George Mitchell, een bezoek aan Israël en de Palestijnse gebieden. Dat volgde kort na het bezoek aan de Gazastrook van de buitenlandcoördinator van de Europese Unie (EU), Javier Solana. Het was voor het eerst sinds de Hamas in 2007 in Gaza aan de macht kwam dat zo'n hoge vertegenwoordiger van de EU het gebied bezocht. Omdat de EU-boycot van de Hamas vanwege terroristische activiteiten onveranderd was, sprak Solana niet met leiders van de Hamas maar uitsluitend met burgers en non-gouvernementele organisaties (ngo's).

De buitenlandcoördinator van de EU bezocht de Gazastrook in de aanloop naar de internationale donorconferentie die later die maand zou plaatsvinden in Egypte. Doel van die conferentie was het werven van minstens 2,8 miljard dollar (ca. 2,1 miljard euro) voor de herbouw van de Gazastrook. Van de 556 miljoen dollar die de EU reeds aan de Palestijnen had toegezegd, was nog onduidelijk hoeveel naar Gaza zou gaan. De Verenigde Staten (VS) hadden beloofd 900 miljoen dollar te zullen doneren.

(Vorige berichten pagina 396/2 - 2008)

PALESTIJNSE ZAKEN

BINNENLAND

Staakt-het-vuren tussen Hamas en Israël blijkt broos

Het tweede, tijdelijke staakt-het-vuren dat in de zomer tussen de Hamas en Israël van kracht werd, bleek al snel broos. Israël bleef de toevoer van goederen naar de Gazastrook belemmeren, terwijl er van Palestijnse zijde nog steeds raketten op Israël werden afgevuurd.
Op 12 augustus 2008 was Israël bereid om de totale grensblokkade een dag lang te versoepelen, zodat voor het eerst sinds maanden vijf vrachtwagens en daarnaast 200 ton cement de Gazastrook binnen konden. In ruil hiervoor staakten de Palestijnen hun raketaanvallen voor 24 uur.

Onderhandelingen Abbas-Olmert

Op de laatste dag van augustus spraken de Palestijnse president Mahmoud Abbas en de Israëlische premier Ehoed Olmert elkaar over hervatting van de vredesonderhandelingen. Israël stelde voor om in ieder geval een gedeeltelijk nieuw akkoord te sluiten, maar namens de Palestijnen wees Abbas dit idee van de hand. Nieuwe afspraken voor verdere onderhandelingen werden niet gemaakt.

Wapenstilstand brokkelt steeds verder af

In het najaar van 2008 brokkelde het staakt-het-vuren nog verder af. Het aantal raketbeschietingen op Israël vanuit de Gazastrook nam toe, en Israël bleef de toevoer van goederen en diensten naar de Gazastrook ernstig beperken. Er was met toenemende regelmaat geen stroom in de Gazastrook, terwijl ook het water werd gerantsoeneerd.

Israël doodt zes Hamasstrijders

Na hernieuwde raketbeschietingen op 3 november viel Israël een dag later de Gazastrook binnen en doodde daarbij zes Hamasstrijders. In de twee weken die volgden, schoten de Palestijnen zeker 140 raketten af op het zuiden van Israël. Deze kwamen steeds dieper het land in en troffen onder meer de steden Asjdod en Beërsjewa.

Voedselvoorraden VN bijna uitgeput

Op 15 november meldden de Verenigde Naties (VN) dat hun voedselvoorraden bijna uitgeput waren omdat de aanhoudende grensblokkade door Israël van Gaza de aanvoer van nieuwe voorraden onmogelijk maakte. Van de 1,4 miljoen Palestijnen werden op dat moment zo'n 750.000 mensen van voedsel voorzien door het Relief and Works Agency van de VN (UNRWA), terwijl het Wereldvoedselprogramma van de VN (WFP) nog eens 130.000 burgers te eten gaf.

De Hamas kondigde aan dat het tijdelijke staakt-het-vuren, dat in november afliep, niet meer zou worden verlengd. De raketbeschietingen op Israël werden verhevigd.

De situatie escaleerde op 20 december na de eerste Palestijnse dode sinds de Hamas eenzijdig het einde van het staakt-het-vuren had aangekondigd. De dode viel tijdens een Israëlische luchtaanval die een reactie was op een serie Palestijnse raketbeschietingen.

Israël begint grote militaire operatie

Op 27 december 2009 ging Israël over tot een grootscheepse militaire operatie, die drie weken zou duren. Beginnend met luchtaanvallen, trokken een week later grondtroepen de grens met Gaza over. Doel van de operatie was, aldus Israël, het verzwakken van de Hamas, het stoppen van de raketbeschietingen, maar ook het vernietigen van de vele honderden tunnels die de Palestijnen gebruikten voor het smokkelen van wapens, geld en dagelijkse goederen.

Drie dagen na het begin van de operatie voerde de Hamas een grote raketaanval uit op Israël om te laten zien dat de militante strijders nog niet hadden ingeboet aan slagkracht. In totaal kwamen vier Israëli's om bij de raketaanval.

Oproep gevechten te staken heeft geen succes

Internationaal was er kritiek op de Israëlische bombardementen op de Gazastrook. Vertegenwoordigers van de Europese Unie (EU) en de VS benadrukten Israëls recht op zelfverdediging, verwijzend naar de aanhoudende raketbeschietingen door de Hamas op Israël. Tegelijkertijd plaatsten zij vraagtekens bij de manier waarop Israël reageerde op de raketbeschietingen.

Op 31 december wees Israël het voorstel van de voorzitter van de EU, Frankrijk, af om een tweedaags bestand af te kondigen. Vertegenwoordigers van het zogeheten 'Kwartet' (de VS, Rusland, de EU en de VN), te samen met de EU-ministers van Buitenlandse Zaken, riepen de partijen dezelfde dag op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren. Zowel de Hamas als Israël negeerden de oproep echter en zetten hun wederzijdse beschietingen voort.

De aanhoudende bombardementen leidden tot een tekort aan voedsel en medicijnen in de Gazastrook.

Israël liquideert leider Hamas

Op 1 januari 2009 kwam Hamasleider Nizar Rayan om tijdens een Israëlisch bombardement op zijn huis. De actie was onderdeel van Israëls streven om de leiding van Hamas volledig uit te schakelen. Rayan stond in de top-5 van de lijst met belangrijkste doelwitten.

Interne Palestijnse strijd laait op

Twee dagen later liep op de Westelijke Jordaanoever een demonstratie van Hamas-aanhangers tegen Israël uit op een confrontatie met de Palestijnse Autoriteiten (PA). De Palestijnse politie trad hard op tegen de betogers. Er werden tientallen mensen gearresteerd en velen raakten gewond.

Israël opent grens met Gaza gedeeltelijk

Israël stemde op 6 januari toe in het gedeeltelijk openstellen van de grens met Gaza zodat humanitaire hulpgoederen van de VN het gebied in konden. Drie dagen later nam de Veiligheidsraad met veertien tegen nul stemmen een resolutie aan die Israël en de Hamas opriep tot een onmiddellijk staakt-het-vuren. De VS onthielden zich van stemming.

Grondoffensief breidt zich uit

Op 12 januari stuurde Israël voor het eerst ook reservisten naar de Gazastrook, waarmee het aantal grondtroepen dat het gebied binnentrok aanzienlijk werd uitgebreid. Tony Blair, Midden-Oosten gezant namens het 'Kwartet' – de Europese Unie, de Verenigde Staten, Rusland en de VN – benadrukte dezelfde dag dat de Palestijnen de wapensmokkel naar Gaza moesten staken, terwijl Israël de grensblokkade zou moeten versoepelen.

Bezoek van Ban-Ki-moon

Secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-moon bezocht op 15 januari Israël en de Gazastrook. Tijdens zijn bezoek aan het Palestijnse gebied uitte hij zijn woede over de aanval op een complex van de Organisatie van de Verenigde Naties voor Hulpverlening aan Palestijnse Vluchtelingen (UNRWA) in de Gazastrook een dag eerder. Daarbij waren drie medewerkers van de VN gewond bij geraakt.
Tijdens zijn bezoek aan Gaza gingen de onderhandelingen in Caïro tussen Israël en de Hamas, met Egypte als bemiddelaar, door. Israël eiste een permanent staakt-het-vuren en een einde aan de wapensmokkel en de raketbeschietingen. De Hamas eiste volledig open grenzen.

Israël kondigt staakt-het-vuren af

De militaire operatie eindigde formeel op 18 januari toen Israël eenzijdig een staakt-het-vuren afkondigde. Precies twaalf uur later lieten de Hamasstrijders weten dat ook zij de wapens voorlopig zouden neerleggen. Volgens premier Ehud Olmert stopte Israël de strijd omdat het land al zijn doelen had bereikt. Critici betwijfelden dat echter. Een duurzaam bestand met de Palestijnen ontbrak, evenals een oplossing voor de wapenleveranties aan Hamas door smokkeltunnels vanuit Egypte.

Meningsverschil over aantal dode Hamasstrijders

Tijdens de militaire operatie waren in totaal ruim 1.000 Palestijnen gedood. Volgens de Palestijnen zelf ging het om 48 Hamasstrijders, terwijl de rest burgers zouden zijn, onder wie rond de 300 kinderen. Israël stelde dat het zeker om 500 Hamasstrijders ging en schatte het aantal kinderen aanzienlijk lager.

Het Palestijnse Centrale Bureau voor de Statistiek berekende dat er tijdens het Israëlische offensief 22.000 gebouwen waren beschadigd, dan wel verwoest. Tienduizenden mensen waren dakloos geworden. De materiële schade werd geschat op zo'n 2 miljard dollar (ca. 1,5 miljard euro).

VN: Israël heeft met fosforgranaten scholen bestookt

Volgens de VN waren er tijdens de operatie ook fosforgranaten afgevuurd op scholen. Gebruik daarvan in burgergebied was verboden onder de Conventie inzake conventionele wapens van 1980, die echter door Israël niet was ondertekend. Het gebruik van licht- of rookgranaten was omstreden, maar niet verboden.

Mensenrechtenorganisaties willen onderzoek

Acht Israëlische mensenrechtenorganisaties verzochten de hoogste aanklager van de het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag een onderzoek in te stellen naar het optreden van het leger in de Gazastrook. Daarbij wezen de organisaties, waaronder Betselem, op het hoge aantal doden onder vrouwen en kinderen. Israël had publicatie verboden van namen van commandanten die actief waren tijdens het offensief om vervolging te voorkomen.

Israël trekt zich terug uit Gaza

Op 19 januari voltooide Israël de terugtrekking van de troepen uit de Gazastrook. Een dag later claimde de Hamas de overwinning in de 23 dagen durende strijd met Israël. Enkele duizenden mensen namen deel aan een overwinningsbijeenkomst in het centrum van Gaza-stad. Hamasleider Ismail Radwan verklaarde de menigte dat 'Hamas nu nog machtiger is dan voorheen.'

Weer raketten en bombardementen

Voor het eerst sinds het staakt-het-vuren op 18 januari 2009 van kracht was geworden, schoten de Palestijnen op 29 januari weer raketten af op Israël. Naderhand bombardeerde Israël een gebouw in Gaza als represaille. Gewonden en substantiële schade bleven in beide gevallen uit.

Israël onderschept schip dat zeeblokkade probeert te omzeilen

De Israëlische marine onderschepte op 5 februari een schip dat probeerde de zeeblokkade bij de Gazastrook te doorbreken. Het vrachtschip genaamd Tali had achttien personen aan boord. De acht activisten en tien journalisten werden opgebracht naar Israël. Na verhoor werden alle opvarenden het land weer uitgezet – de meesten naar Libanon, waarvandaan ze ook waren uitgevaren. Het onder Togolese vlag varende schip was het eerste dat de enclave probeerde te bereiken sinds het einde van het Israëlische legeroffensief.

Onderhandelingen gestaakt

Israël en de Hamas gingen op 16 maart onverrichter zake uiteen nadat onderhandelingen over een permanent staakt-het-vuren op niets waren uitgelopen. De Hamas bleef volledig open grenzen eisen, terwijl Israël zei de grensblokkade pas op te zullen heffen nadat de in 2006 door de Hamas gegijzelde militair Gilad Shalit was vrijgelaten. De aanhoudende gijzeling van Shalit was drie dagen later aanleiding voor Israël om tien Hamasleiders op de Westelijke Jordaanoever te arresteren. Volgens de Hamas waren er onder de arrestanten vier Palestijnse parlementariërs, evenals de voormalige vicepremier Nasser Shaer. Daarmee kwam het totaal aantal Palestijnse parlementariërs dat Israël gevangen hield als drukmiddel om Shalit vrij te krijgen, op ruim dertig.

Grensincident

Op 31 maart vond er een incident plaats tussen Israëlische troepen en Palestijnse strijders. Er vielen aan Palestijnse zijde twee doden en drie gewonden. Het was het meest gewelddadige incident sinds het einde van de Israëlische militaire operatie in januari.

Hamas en Fatach praten weer met elkaar

In februari 2009 spraken de rivaliserende Palestijnse regimes – de militante Hamas in de Gazastrook en de gematigde Fatachpartij op de Westelijke Jordaanoever elkaar weer voor het eerst sinds de Hamas in 2007 de macht overnam in de Gazastrook. Aan het eind van de maand kwamen de partijen een gevangenenruil overeen. Ook presenteerden ze een gezamenlijk plan voor de internationale donorconferentie die een week later in Egypte zou plaatsvinden. Zeker tachtig landen zouden daar praten over hulp aan de Palestijnen, met name bedoeld voor de heropbouw van de Gazastrook die tijdens Israëls militaire operatie eerder dat jaar grote schade had opgelopen. Fatach en Hamas stelden zich tot doel zeker 2,8 miljard dollar (ca. 2,1 miljard euro) aan fondsen te werven. De VS zouden hiervan reeds 900 miljoen dollar hebben toegezegd, en Saoedi-Arabië 1 miljard dollar.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wereldbank: Palestijnen te afhankelijk van buitenland

In een op 17 september 2008 verschenen rapport van de Wereldbank stond te lezen dat de Palestijnen steeds afhankelijker werden van buitenlandse hulp. Het document zou later die maand bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties worden gepresenteerd.
Volgens het rapport was het hoogstnoodzakelijk voor de Palestijnen om het economisch herstelplan, dat in december 2007 in Parijs was gepresenteerd, zo snel mogelijk op de rails te krijgen. Volgens dat plan zouden de Palestijnen tot 2010 7,7 miljard dollar (ca. 6 miljard euro) moeten krijgen aan buitenlandse hulp, terwijl ook de Israëlische grensblokkade versoepeld zou moeten worden.
Het document van de Wereldbank meldde een toename van 0,8 procent van het bnp in 2007. Toch lag het in 2007 nog 30 procent lager dan in 1999. Tussen 2007 en 2008 was het aandeel van de buitenlandse financiële steun in het bnp van 25 naar 28 procent gestegen, aldus de Wereldbank. Ook zou de kloof tussen de economieën van de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook steeds groter worden.

Donorconferentie overtreft verwachtingen

De internationale donorconferentie die op 2 maart 2009 in Egypte werd gehouden, bracht in totaal 5,2 miljard dollar op voor de Palestijnen. Dat was aanzienlijk meer dan de 2,8 miljard dollar waarop de Palestijnen aanvankelijk hadden gehoopt. In totaal namen er meer dan 80 landen aan de donorconferentie deel. Het geld zou deels naar de Westelijke Jordaanoever, deels naar de Gazastrook gaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Israël sloopt illegale woningen op Westelijke Jordaanoever

Op 30 november 2008 sloopte Israël rond de honderd illegale woningen van Palestijnse Bedoeïenen nabij Hebron op de Westelijke Jordaanoever. In totaal ging het om een kleine honderd tenten en huizen, die volgens Israël zonder vergunning waren neergezet.

Volgens kritische mensenrechtenorganisaties hield Israël de woningbouw als gevolg van natuurlijke bevolkingsaanwas van de Bedoeïenen, tegen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Internationale kritiek op Israël

Internationaal stuitte Israëls aanscherping van de grensblokkade van Gaza, bedoeld om het Hamasleiderschap te verzwakken, op veel kritiek. Op 15 december 2008 lekte een brief uit die ondertekend was door de president van de Wereldbank, Robert B. Zoellick, de directeur van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), Dominique, Strauss-Kahn, en Tony Blair, Midden-Oostengezant van het zogenaamde 'Kwartet' (de VS, de EU, de VN en Rusland). In deze brief stelden de drie dat Israëls maatregelen om de geldstromen naar Gaza geheel te blokkeren, contraproductief werkten. Ook gaven ze kritiek op het feit dat Israëlische banken niet langer zaken wilden doen met Palestijnen.

Egypte ontdekt wederom miljoenensmokkel

Op 5 februari 2009 hield de Egyptische douane Hamasleiders aan bij de Rafah-grensovergang met 9 miljoen dollar (ca. 5,2 miljoen euro) en 2 miljoen euro aan contant geld. Het betrof Hamasleiders die eerder die dag in Cairo met vertegenwoordigers van Israël spraken over een permanent staakt-het-vuren. Sommige media meldden dat Egypte het geld in beslag nam; andere dat leden van Hamas het geld uiteindelijk in Egypte op een bankrekening lieten zetten.
Egypte onderschepte met enige regelmaat grote contante geldbedragen die Hamasstrijders naar de Gazastrook probeerden te smokkelen. Vanwege de internationale boycot van de Hamas als terreurorganisatie weigerden banken meestal geld over te maken naar de Gazastrook. In 2006 schepte een lid van Hamas publiekelijk op over zijn succesvolle smokkel van 42 miljoen dollar vanuit Egypte naar Gaza.

(Vorige berichten pagina 400/1 - 2008)

BRUNEI

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Brunei garandeert spaartegoeden

Het ministerie van Financiën van Brunei verklaarde op 21 oktober 2008 dat de banken en andere financiële instellingen in het sultanaat gezond waren en goed werden bestuurd. Toch ging de regering alle spaartegoeden tot 2010 garanderen. Dit gold voor tegoeden in alle gangbare valuta.

Financiële sector heeft weinig last van kredietcrisis

Volgens het ministerie was de maatregel feitelijk niet nodig omdat de financiële sector weinig last had van de internationale kredietcrisis en er geen grote faillissementen werden verwacht. Dat ze de tegoeden toch ging garanderen, was omdat de buurlanden dit ook deden en het bedrijfsleven niet de indruk mocht krijgen dat zaken doen in Brunei risicovoller was dan elders in de regio.
Buitenlandse analisten bevestigden dat banken in Oost- en Zuidoost-Azië financieel sterker stonden en minder schulden hadden dan branchegenoten in het Westen. Eventuele valse geruchten over naderende faillissementen konden echter wel paniek onder spaarders veroorzaken. Als zij massaal hun tegoeden opnamen, konden zelfs gezonde banken in de problemen komen. De maatregel van de regering van Brunei zou de opzet hebben dat te voorkomen.

Economie stevent af op recessie

De economie van Brunei was tot op grote hoogte afhankelijk van de export van aardolie en gas. Omdat de prijzen op de wereldmarkt in de tweede helft van 2008 daalden en de vraag naar fossiele brandstoffen ten gevolge van de internationale financiële crisis afnam, stevende het land volgens prognoses van de Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB) af op een recessie in 2009.

NATUUR EN MILIEU

Zware overstromingen

Het sultanaat Brunei kampte in de eerste twee maanden van 2009 met de ergste overstromingen ooit. Ook lawines en modderstromen veroorzaakten veel overlast. De oorzaak was regelval, die vooral op 21 januari ongewoon zwaar was.
Volgens het lokale dagblad *Brunei Times* kwamen door de overstromingen en aardverschuivingen ten minste twee mensen om en raakten bijna 900 huizen beschadigd. De landbouw werd zwaar getroffen, maar aangezien die sector slechts een bijdrage leverde van 1 procent aan het bbp had dit amper negatieve gevolgen voor de economie. De regering gaf ter compensatie gedupeerde boeren gratis zaden en kunstmest.

(Vorige berichten pagina 404/1 - 2008)

CHINA

S.A.R. HONGKONG

Veroordeling voor anti-Chinees protest

Een rechtbank in Hongkong veroordeelde op 30 maart 2009 Matt Pearce tot zes maanden gevangenisstraf. De Brit had op 8 augustus 2008 – de dag waarop de Olympische Spelen in Peking begonnen – spandoeken met leuzen tegen mensenrechtenschendingen in China opgehangen aan een brug in Hongkong. Hij was aangeklaagd voor belediging en het veroorzaken van overlast, maar werd alleen voor dat laatste veroordeeld.

S.A.R. MACAU

'Politieke misdaden' strafbaar in Macau

In Macau werd op 3 maart 2009 een wet van kracht die hoogverraad, separatisme en het ondermijnen van de Chinese regering strafbaar stelde. Dit gold ook voor het voorbereiden van de genoemde politieke activiteiten. Wie de wet overtrad, riskeerde dertig jaar gevangenisstraf.
De voormalige Portugese kolonie was een speciale administratieve regio (s.a.r.) binnen China en kende zelfbestuur.

'Macau is voorbeeld voor Hongkong'

China oefende al jaren druk uit op het naburige Hongkong om een soortgelijke wet te implementeren. Pogingen om daar gehoor aan te geven, hadden in 2003 geleid tot massale protestdemonstraties omdat de bevolking vreesde dat de burgerrechten zouden worden aangetast. De bevolking van Macau had zich echter niet verzet en in februari hadden slechts 2 van de 29 parlementsleden tegengestemd, onder wie Antonio Ng Kuok-cheong. Ng vond dat slecht was omschreven wat het 'voorbereiden van

hoogverraad, separatisme en gezagsondermijnende activiteiten' feitelijk inhield en vreesde dat de wet misbruikt zou worden om critici van de Macause regering en de Chinese Communistische Partij (CCP) de mond te snoeren. Ng meende dat China Macau de wet had opgedrongen om Hongkong een voorbeeld te stellen.

TIBET

China viert vijftig jaar controle over Tibet

Op 10 maart 2009 was het exact vijftig jaar geleden dat in Tibet een anti-Chinese opstand uitbrak. Een week daarna was de dalai lama naar India gevlucht en op 28 maart 1959 was Tibet onder rechtstreeks gezag van de Chinese communistische regering geplaatst. In 2009 was die laatstgenoemde datum voor het eerst een officiële feestdag, genaamd 'Dag van de Emancipatie van Lijfeigenen'. Want in de lezing van China was het overgrote deel van de Tibetaanse bevolking tot 1959 slaaf van de theocratie en de adel.

'Peking vreest opstand'

Mogelijk vreesde Peking dat de Tibetaanse bevolking de herdenkingen zou aangrijpen om – net als in maart 2008 – in opstand te komen tegen het Chinese bestuur. Ooggetuigen meldden namelijk dat in Lhasa, maar ook in andere Tibetaanse gebieden, extra (para)militairen patrouilleerden. Buitenlanders werden er geweerd en bewoners ontvingen op hun mobiele telefoons een sms-bericht dat telefoonverbindingen tot 1 mei wegens 'werkzaamheden' onderbroken konden worden. Critici dachten dat China op deze manier wilde voorkomen dat berichten over eventuele onlusten de buitenwereld zouden bereiken.

Panchen lama prijst China

'Zoals Europa niet terug kan naar de Middeleeuwen en de Verenigde Staten niet naar de tijd voor de Burgeroorlog, kan Tibet de oude tijd van het lijfeigenschap niet in ere herstellen', zei Zhang Qingli, de regionale voorzitter van de Chinese Communistische Partij (CCP), op 28 maart in Lhasa tegenover een publiek van 13.000 mensen.
Op diezelfde dag werd in de Oost-Chinese stad Wuxi een boeddhistisch forum gehouden. De belangrijkste gast was Gyaltsen Norbu, die in 1995 door de Chinese regering was benoemd tot panchen lama, de één na hoogste geestelijke van Tibet. Gendun Ghoekyi Nyima was door de dalai lama, de hoogste geestelijke, uitverkoren om panchen lama te worden. Hij was in 1995 echter spoorloos verdwenen. Veel Tibetanen beschouwden Gyaltsen Norbu daarom als een handlanger van de Chinese regering.
'Deze bijeenkomst demonstreert dat China vandaag de dag sociale harmonie, stabiliteit en godsdienstvrijheid kent en dat het een land is dat de wereldvrede bewaakt en promoot', zei de panchen lama in zijn openingstoespraak.
Onder de gasten waren boeddhistische leiders uit andere Aziatische landen.

'Leven in Tibet is hel op aarde'

Tibetaanse vluchtelingen in Nepal en India demonstreerden op 28 maart tegen was zij beschouwden als de Chinese bezetting van hun land. Eerder in maart had de dalai lama het leven onder Chinese heerschappij 'de hel op aarde' genoemd. Terwijl Tibet volgens China anno 2009 meer democratie en welvaart kende dan in de tijd van de theocratie, merkte de dalai lama op dat de bevolking voortdurend in angst leefde, dat de Tibetaanse cultuur en het milieu werden verwoest en dat er slechts beperkte godsdienstvrijheid gold.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

China trekt Amerikaanse kredietwaardigheid in twijfel

Export zakt in

Premier Wen Jiabao van China vroeg zich op 13 maart 2009 bij een persconferentie af of de Verenigde Staten nog wel kredietwaardig waren. De persconferentie vond plaats na afloop van de jaarlijkse zitting van het voltallige Nationale Volkscongres, waar vooral over de economische crisis was gesproken. Wen vertelde dat de regering klaar was om nieuwe maatregelen te treffen indien de economie verder zou verzwakken. Hij trad niet in detail en zei ook niet hoeveel geld er extra zou worden geïnvesteerd als de 4 biljoen yuan (ca. 450 miljard euro) die in november al was uitgetrokken om de economie te stimuleren, niet voldoende bleek te zijn.
Overigens had hij eerder laten doorschemeren dat er voorzichtige tekenen van herstel waren: de banken zouden weer meer kredieten verstrekken en de vraag naar elektriciteit nam toe. Daar stond echter tegenover dat de binnenlandse consumptie afnam, mogelijk omdat mensen niet in het herstel geloofden en daarom liever spaarden dan hun geld uit te geven. Het land importeerde in februari voor 60,1 miljard dollar (ca. 47,3 miljard euro), ruim 24 procent minder dan een jaar daarvoor. Met de exportsector ging het nog slechter omdat het Westen vanwege de crisis steeds minder producten afnam. China exporteerde in februari 2009 voor 64,9 miljard dollar. Dat was 25,7 procent minder dan in februari 2008.

Wen geeft toe bezorgd te zijn

Wen merkte op dat China de grootste buitenlandse crediteur van de VS was. Naar schatting had het land de helft van zijn nationale valutavoorraad van 2 biljoen dollar (bijna 1,6 biljoen euro) in de VS geïnvesteerd, vooral in Amerikaanse schatkistpapieren. 'Natuurlijk maken wij ons zorgen of ons geld wel veilig is. Om eerlijk te zijn ben ik een beetje bezorgd', zei Wen.
In het Aziatische land gingen stemmen op om minder in de VS te investeren omdat China het geld nodig zou hebben om de eigen economische crisis te bestrijden.

Daarnaast vroeg menigeen zich af of de economische stimuleringsmaatregelen van de regering-Obama wel werkten. Want de honderden miljarden dollars die hij uittrok om de crisis te bezweren werden voor een groot deel voorgeschoten door China. Indien de maatregelen niet het beoogde effect hadden, was het maar de vraag of Washington de enorme leningen ooit kon aflossen.
Van de andere kant bestond in Washington en Peking de vrees dat de Amerikaanse economie verder zou inzakken als China de schatkistpapieren van de hand deed. Dat zou dan niet alleen slecht zijn voor de VS zelf, maar ook voor de talloze Chinese exporteurs die zich op de Amerikaanse markt richtten.

In een reactie zei Robert Gibbs, woordvoerder van het Witte Huis, op 13 maart dat China zich geen zorgen hoefde te maken. 'Er is in de wereld geen veiligere plek om te investeren dan de Verenigde Staten', aldus meende Gibbs.

China

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Arbeidsactivist vrijgelaten

De bekende Chinese arbeidsactivist Yao Fuxin werd op 17 maart 2009 vrijgelaten. Hij was in mei 2003 tot zeven jaar gevangenisstraf veroordeeld voor 'ondermijning van het gezag van de staat' omdat hij in 2002 leiding had gegeven aan protestacties tegen corruptie en voor betere arbeidsrechten. Aan de demonstraties in Liaoning hadden enkele tienduizenden werkloze industriearbeiders deelgenomen. Daarmee was het een van de grootste protestacties uit de geschiedenis van communistisch China.

Na zijn vrijlating zei Yao tegenover buitenlandse journalisten dat hij alleen was opgekomen 'voor de belangen van het land en de bevolking'. Hij toonde geen berouw. Hij zei verder dat hij de directie van de gevangenis wilde aanklagen omdat hij was mishandeld.

BUITENLANDSE ZAKEN

China verjaagt Amerikaans verkenningsschip

De Verenigde Staten protesteerden op 9 maart 2009 bij de Chinese militaire attaché in het Pentagon omdat een ongewapend Amerikaans verkenningsschip op de Zuid-Chinese Zee was achtervolgd en geïntimideerd door vijf spionageschepen van de Chinese marine. Dit zou zijn gebeurd in de internationale wateren, 120 kilometer ten zuiden van het eiland Hainan. Volgens het Pentagon betekende dit dat China het internationale recht had geschonden.

'Test voor regering-Obama'

Het Pentagon rapporteerde dat het al de vierde keer in een week tijd was dat Amerikaanse verkenningsschepen in internationale wateren werden geïntimideerd door Chinese militaire schepen of vliegtuigen.
Analisten opperden dat China wellicht probeerde uit te vinden wat het temperament was van de Amerikaanse regering-Obama, die eerder in 2009 was aangetreden. Het zou dat ook hebben gedaan in april 2001, net na het aantreden van president George W. Bush. China had toen de bemanning van een Amerikaans spionagevliegtuig elf dagen vastgehouden, nadat het toestel een noodlanding op Hainan had gemaakt.

China gaat meer patrouilleren

China beschouwde het zeegebied waar het Amerikaanse schip voer als een Exclusieve Economische Zone, die onder Chinees gezag viel. Dat het schip was verjaagd, zou dan ook terecht zijn.
De staatskrant *China Daily* berichtte op 19 maart dat de Chinese marine intensiever ging patrouilleren op de Zuid-Chinese Zee. Dit zou niet alleen nodig zijn omdat meerdere buurlanden er illegaal visten, maar meer nog omdat zij de Spratly- en Paraceleilanden claimden, terwijl deze volgens Peking bij China hoorden.
De Filippijnen hadden eerder in maart een wet aangenomen waarin sommige betwiste delen van de Zuid-Chinese Zee werden gedefinieerd als Filippijns territorium.

(Vorige berichten pagina 166/1 - 2008)

Indonesië

INDONESIË

BINNENLAND

Scheepsramp eist honderden levens

De Teratai Prima zonk op 11 januari 2009 nabij het eiland Sulawesi. Het Indonesische passagiersschip was met minstens 267 opvarenden onderweg van Pare Pare op Sulawesi naar Samarinda in Kalimantan en kapseisde in een storm. Er konden slechts 34 mensen worden gered, inclusief de kapitein.

Tientallen doden na dambreuk in Jakarta

In het zuidelijk deel van de Indonesische hoofdstad Jakarta overstroomden op 27 maart 2009 gedeeltelijk na een damdoorbraak. Op 31 maart waren er 98 doden geborgen en werden nog 115 mensen vermist. Volgens de autoriteiten kon de dam van het stuwmeer Situ Gintung – in 1933 door de Nederlanders gebouwd – de enorme waterdruk na een wolkbreuk niet aan. Critici meenden dat hij slecht was onderhouden.

Nicolaas Jouwe keert terug naar Papoea

Nicolaas Jouwe (85), een van de meest prominente pleitbezorgers van een onafhankelijk Papoea, reisde op 18 maart 2009 voor het eerst sinds 1962 naar Indonesië. Jouwe was in 1961, toen Papoea nog Nederlands Nieuw-Guinea heette, vicevoorzitter van de Nieuw-Guinea-raad. Hij richtte samen met anderen de ondergrondse onafhankelijkheidsbeweging Organisasie Papua Merdeka (OPM) op en ontwierp de 'Morgenster', de vlag van het door hem gewenste vrije Papoea. Na het vertrek van de Nederlanders in 1962 week hij naar dat land uit, naar eigen zeggen om de strijd voor de onafhankelijkheid van het Papoeavolk daarvandaan voort te zetten. Hij wilde in een later stadium naar zijn land terugkeren om premier te worden, maar daar kwam het niet van omdat Papoea in 1969 een deel van Indonesië werd en Jouwe niet meer welkom was.

Jouwe wil dialoog met Jakarta

Jouwe reisde naar Indonesië op uitnodiging van president Yudhoyono die zei met hem te willen praten over de toekomst van Papoea. Jouwe dacht dat Jakarta wellicht plannen had om het gebied meer zelfstandigheid te geven, maar tot zijn grote teleurstelling werd daarover niet gesproken. Dat hij in Jakarta tegenover minister Bakrie van Welzijn zei dat hij voor een dialoog tussen Papoea en Indonesië was en dat 'het beter is dat we een oplossing vinden om samen te werken dan oorlog te voeren', betekende volgens de Indonesische media dat hij niet langer voor onafhankelijkheid was. Ook zou hij alle OPM-strijders hebben opgeroepen zich over te geven. Volgens Jouwe zelf, die in Jakarta een speldje van de verboden 'Morgenster' droeg, was hier niets van waar.

Jouwe leverde kritiek op wat hij de 'bandieterigheid' van Indonesië in Papoea noemde en hij omschreef dat gebied niet als een provincie, maar als een land 'naast het grote buurland Indonesië'. Hierover repten de Indonesische media niet.
Jouwe bezocht Papoea. Deze reis werd strak geregisseerd en begeleid door de autoriteiten. Hij mocht niet met de pers praten en kwam nauwelijks in contact met de lokale bevolking.

Nederlandse journalisten aangehouden

Vier Nederlandse journalisten die vanuit Jayapura berichtten over het bezoek van Jouwe, werden op 24 maart door de politie aangehouden. Papoea was in principe gesloten voor buitenlandse journalisten. Het

viertal beschikte over werkvergunningen, maar volgens de autoriteiten was dat geen vrijbrief om separatistische activiteiten te verslaan. En dat zouden zij wel hebben gedaan.
Freelancejournaliste Babette Niemel, die met een geluidsman en een cameraman aan een documentaire over Jouwe werkte, werd het land uitgezet omdat zij een protestdemonstratie voor onafhankelijkheid had gefilmd. Zij mocht vijf jaar niet naar Indonesië terugkeren. Elske Schouten, correspondent van de Nederlandse krant *NRC Handelsblad*, werd na ondervraging vrijgelaten. Zij mocht wel in Indonesië blijven, maar niet in Papoea.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenlandse hulp voor stagnerende Indonesische economie

De Wereldbank, de Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB), Australië en Japan boden Indonesië op 4 maart 2009 gunstige leningen van maximaal 5,5 miljard dollar (ca. 4.4 miljard euro) aan.

Hulp om kredietcrisis te doorstaan

De regering kon het geld opnemen als zij niet in staat bleek om de binnenlandse economie te stimuleren, bijvoorbeeld door te investeren in sociale of infrastructurele projecten. Het fonds, genaamd de Public Expenditure Support Facility (PESF - Faciliteit ter Ondersteuning van Overheidsuitgaven), 'zal garanderen dat de regering niet bezuinigt op belangrijke openbare diensten en investeringen op een moment dat zij juist uiterst nodig zijn vanwege de wereldwijde economische crisis en haar gevolgen', aldus een verklaring van de Wereldbank.
Het was voor het eerst dat de Wereldbank en de ADB een ontwikkelingsland op deze wijze hielpen om de internationale financiële crisis te doorstaan.

Sterke terugval van export

Mogelijk zou de regering niet in staat zijn om de economie te stimuleren omdat grote geldschieters vanwege de kredietcrisis minder bereid waren om leningen te verstrekken. Daarnaast vielen de belastinginkomsten tegen omdat de economie stagneerde.
In januari 2009 had Indonesië 36 procent minder geëxporteerd dan in januari 2008 – de grootste terugval in 22 jaar. Het land voerde vooral grondstoffen uit. Door de crisis nam de vraag daarnaar wereldwijd af.

JUSTITIE

Tommy Soeharto wederom niet veroordeeld

Tommy Soeharto, de zoon van oud-president Soeharto, werd op 11 februari 2009 vrijgesproken. Het ministerie van Financiën had een rechtszaak tegen hem aangespannen omdat hij eind jaren negentig van de vorige eeuw ca. 300 miljoen euro van de staat zou hebben geleend om een van zijn ondernemingen, een auto-importbedrijf, voor faillissement te behoeden. Hij zou door fraude hebben weten te voorkomen dat hij het geld moest terugbetalen. De rechter achtte dit echter niet bewezen. Soeharto was al meerdere malen aangeklaagd voor corruptie, maar telkens vrijgesproken. Critici vermoedden dat hij de rechters omkocht.
Na zijn aantreden in 2004 had president Susilo Bambang Yudhoyono beloofd de corruptie hard te zullen bestrijden. Dat het niet lukte om Tommy Soeharto te veroordelen, werd gezien als een nederlaag.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Elf activisten voor onafhankelijk Papoea veroordeeld

Het hooggerechtshof in Jayapura, de hoofdstad van Papoea, veroordeelde op 9 januari 2009 elf mensen tot gevangenisstraffen variërend van 3 tot 3,5 jaar omdat zij vreedzaam actie hadden gevoerd voor de onafhankelijkheid van de Indonesische provincie. Onder hen was de prominente activist Jack Wanggai.
De veroordeelden hadden in maart 2007 in Manokwari de 'Morgenster' gehesen, de verboden vlag van de onafhankelijkheidsbeweging van Papoea (OPM).

Indonesië stuurt 'economische vluchtelingen' terug naar Myanmar

Rohingya's vrezen vervolging

Het Indonesische ministerie van Buitenlandse Zaken maakte op 30 januari 2009 bekend dat 174 bootvluchtelingen uit Myanmar (Birma) naar eigen land werden teruggestuurd. Het ging om etnische Rohingya's – islamieten die zeiden dat zij in hun land werden gediscrimineerd en vervolgd. Als zij terugkeerden naar Myanmar zouden zij worden bestraft omdat zij waren gevlucht. Dit hield in dat ze gedetineerd of zelfs geëxecuteerd konden worden. Mogelijk zou onschuldige familieleden hetzelfde lot wachten.
De Indonesische autoriteiten beweerden echter dat de Rohingya's in werkelijkheid om economische redenen uit Myanmar waren vertrokken en zonder gevaar konden terugkeren.
Ondanks protesten van internationale mensenrechtenorganisaties hadden ook andere Zuidoost-Aziatische landen, vooral Maleisië en Thailand, gevluchte Rohingya's de toegang ontzegd.

UNHCR mag vluchtelingen niet bezoeken

De groep die Indonesië werd uitgezet zei na vertrek uit Myanmar eerst in Thailand te zijn beland. Daar zouden zij zijn mishandeld door militairen en vervolgens met minimale hoeveelheden eten en drinken op boten zonder motoren terug de zee op zijn gesleept.
Indonesië gaf de UNHCR geen toestemming om met de bootvluchtelingen te praten. De vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties vermoedde dat Indonesië de Rohingya's niet als 'politieke vluchtelingen' wenste te zien omdat het volgens het internationale recht dan verplicht was om hen op te vangen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Minister Clinton bezoekt Indonesië

'Indonesië is voorbeeld voor andere landen'

Hillary Clinton, de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, bracht op 18 en 19 februari 2009 een staatsbezoek aan Indonesië. Het bezoek maakte deel uit van haar eerste buitenlandse reis, waarop zij ook Japan, Zuid-Korea en China aandeed. Clinton zei dat de in januari aangetreden regering Obama de banden met Azië wilde aanhalen na jarenlange 'verwaarlozing' door president George W. Bush. Vandaar dat zij niet eerst de traditionele bondgenoten in het westen bezocht. Er was voor Indonesië ge-

kozen omdat dat de grootste economie van Zuidoost-Azië was, maar meer nog omdat het een redelijk functionerende democratie had en daarom een lichtend voorbeeld voor andere islamitische ontwikkelingslanden zou zijn. Bovendien had de nieuwe Amerikaanse president een speciale band met Indonesië, omdat hij er van 1967 tot 1971 zelf had gewoond.

Clinton zei ook dat 'wanneer de VS afwezig zijn, mensen geloven dat zij geen belangstelling hebben. Er ontstaat dan een vacuüm dat kan worden opgevuld door destructieve machten'. Zij doelde hiermee op opkomend moslimfundamentalisme in Indonesië en elders in Azië.
Opmerkelijk was dat Clinton Indonesië bezocht voordat ze naar China ging. Zij zei daarover dat de Verenigde Staten wilden demonstreren dat zij zich niet blind staarden op deze opkomende economische en politieke grootmacht.

Obama wil relaties met islamitische landen verbeteren

Clinton sprak met president Susilo Bambang Yudhoyono en zei daarna tegenover journalisten dat zij advies had ingewonnen over hoe de Verenigde Staten Azië en de islamitische wereld het best tegemoet konden treden. Indonesië was met 234 miljoen inwoners het grootste islamitische land en Obama had in zijn verkiezingscampagne beloofd dat hij de kloof die onder zijn voorganger George W. Bush was ontstaan tussen de Verenigde Staten en de islamitische landen, zou dichten.

Minister van Buitenlandse Zaken Hassan Wirajuda zei tegen Clinton dat Indonesië 'een goede partner van de Verenigde Staten zal zijn' en zou helpen de contacten met de islamitische wereld te verbeteren.

(Vorige berichten pagina 48/2 - 2009)

JAPAN

BINNENLAND

'Dronken' minister van Financiën treedt af

Japans minister van Financiën Shoichi Nakagawa trad op 17 februari 2009 af omdat hij enkele dagen eerder tijdens een G7-top in Rome dronken zou zijn geweest toen hij een persconferentie gaf. Dat hij moeilijk uit zijn woorden kwam, vragen beantwoordde die voor anderen bestemd waren en zijn ogen amper open kon houden, kwam volgens Nakagawa zelf door medicijngebruik en een jetlag.
Nakagawa's portefeuille werd overgenomen door Kaoru Yosano, die al minister van Economische Zaken was.

Reputatie van Aso beschadigd

Nakagawa's aftreden beschadigde de reputatie van premier Taro Aso. Critici vonden dat hij de minister nooit had mogen aanstellen, omdat bekend zou zijn dat hij regelmatig stevig dronk. En dat de premier zijn minister na het gênante optreden in Rome aanvankelijk had gesteund maar hem daarna toch had laten vallen, zou aantonen dat hij niet wist wat hij wilde.
Aso lag al langer onder vuur, vooral omdat zijn aanpak van de economische crisis weinig doeltreffend zou zijn. Volgens een onderzoek van de Japanse tv-zender *NTV* werd zijn kabinet half februari door slechts 9,7 procent van de bevolking gesteund. Niet alleen de oppositie, maar ook steeds meer leden van Aso's eigen Liberale Democratische Partij (LDP), opperden dat hij beter kon aftreden.

Ook oppositie onder vuur

Japan zou in het najaar van 2009 verkiezingen voor het Lagerhuis houden. In februari bleek uit onderzoek dat die zouden worden gewonnen door Minshuto, de Democratische Partij van Japan (DPJ) die werd geleid door Ichiro Ozawa. De LDP zou dan voor het eerst sinds ruim een halve eeuw in de oppositiebanken terechtkomen.

Maar op 3 maart raakte de DPJ in opspraak omdat Ozawa's financieel secretaris Takanori Okubo was gearresteerd. Hij zou een donatie van 21 miljoen yen (ca. 160.000 euro) van bouwonderneming Nishimatu in de partijkas hebben gestort en dat was in strijd met de wet die fondsenwerving door politieke partijen reguleerde. Ozawa zou hebben geweten wat er speelde en daarom werd geopperd dat hij beter kon opstappen. De partijleider zelf beweerde echter dat er sprake was van een misverstand: de donatie zou zijn aangenomen van politieke organisaties die toevallig werden geleid door exwerknemers van Nishimatu. Op 24 maart, niet lang nadat het Openbaar Ministerie had gezegd dat er geen reden was om Ozawa te ondervragen, zei hij op een persconferentie dat hij aanbleef als partijleider. De reputatie van de DPJ was echter dusdanig beschadigd dat het maar de vraag was of de oppositiepartij de parlementsverkiezingen werkelijk kon winnen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Ergste economische crisis sinds de Tweede Wereldoorlog'

Volgens cijfers van de Japanse regering kromp de economie van dat land in 2008 met 0,6 procent. In het laatste kwartaal was dat zelfs 12,1 procent op jaarbasis en 3,2 procent ten opzichte van het derde kwartaal. Dit was eens zoveel als de economische krimp in de Europese Unie (EU) en ruim drie keer zoveel als in de Verenigde Staten. De Japanse regering sprak van 'de ergste economische crisis sinds de Tweede Wereldoorlog'.

Analisten zeiden dat het een crisis van een geheel nieuwe soort was, omdat zij zo snel en hevig toesloeg. 'Tegen het einde van vorig jaar stortte de Japanse economie eenvoudigweg in en maakte zij een duikvlucht', aldus econoom Kyohei Morita van de investeringsbank Barclays Capital in Tokio.

Exportsector zakt verder in

De oorzaak van de malaise was de in de VS ontstane kredietcrisis, die wereldwijd had geleid tot een scherpe daling van de vraag naar Japanse exportproducten. In de eerste maanden van 2009 bleef dit probleem bestaan. Het land voerde in februari van dat jaar 49,4 procent minder uit dan in februari 2008. Dit was de grootste terugval sinds men in 1980 was begonnen hier systematisch onderzoek naar te doen. Vooral Rusland, de EU en Noord-Amerika namen minder af. In de Verenigde Staten was de vraag naar Japanse goederen zelfs met 58 procent gedaald. De import van in dat land geproduceerde auto's was daar met 71 procent teruggelopen.

De Japanse import liep in de periode februari 2008 – februari 2009 met 43 procent terug.

Afname van industriële productie

Door de afname van de vraag naar Japanse exportproducten, die niet alleen te wijten was aan de internationale financiële crisis maar ook aan de dure yen, viel de industriële productie terug. Deze tendens was in oktober 2008 begonnen en hield in het eerste kwartaal van 2009 aan. In februari van dat jaar lag de industriële productie 38,4 procent onder het niveau van februari 2008. De problemen waren het grootst bij de auto-industrie, producenten van elektronica en machinebouwers.

Volgens cijfers van het ministerie van Economische Zaken, Handel en Industrie lagen de consumentenbestedingen in februari 5,8 procent onder het niveau van februari 2008. Het was de zesde opeenvolgende maand dat de burgers minder geld uitgaven.

De Nikkei 225-index sloot op 10 maart op 7.086,03 punten. Dit was de laagste koers sinds oktober 1982. Nadat bekend was geworden dat de verkoop van huizen en de consumentenbestedingen in de VS licht waren toegenomen, won de graadmeter van de beurs van Tokio later in maart 20 procent.

Extra geld om economie te stimuleren

De overheid ging de crisis vooral te lijf door de uitgaven op te voeren. Begin 2009 verhoogde de regering de rijksbegroting met 4,8 biljoen yen (ca. 41,5 miljard euro). Hiervan zou 2 biljoen aan de burgers worden uitgekeerd – ongeveer 104 euro per persoon – om hen tot consumeren te bewegen. De regering dacht dat de binnenlandse economie daarvan zou opleven, maar de oppositie vreesde dat de maatregel weinig effect zou sorteren en sprak daarom van 'weggegooid geld'.
De overige 2,8 biljoen yen zou worden gebruikt om werklozen kredieten te verstrekken en het bedrijfsleven te helpen de crisis te doorstaan.

De Bank van Japan (BOJ), de centrale bank van het land, reserveerde 1 biljoen yen om aandelen van financiële instellingen te kopen. Want het ging slecht met het bankwezen omdat het interbancaire geldverkeer was gestagneerd en steeds meer kredietnemers failliet gingen of om andere redenen hun leningen niet aflosten. Bovendien waren de aandelenkoersen sterk gedaald.

Op 17 maart maakte de BOJ bekend dat ze nog eens 1 biljoen yen reserveerde om kredieten te verstrekken aan het bankwezen. Gehoopt werd dat de financiële instellingen dan meer ruimte kregen om zelf weer geld uit te lenen aan consumenten en bedrijven. Een dag later zei de BOJ dat ze in 2009 voor omgerekend 168 miljard euro staatsobligaties ging aankopen. Zo zou de overheid meer financiële ruimte krijgen om in de economie te investeren.
De BOJ had amper ruimte om de economie met renteverlagingen te stimuleren, zoals elders in de wereld wel gebeurde, omdat het belangrijkste rentetarief slechts 0,1 procent bedroeg.

BUITENLANDSE ZAKEN

Premier Taro Aso bezoekt VS

Eerste buitenlandse regeringsleider in het Witte Huis

De Japanse premier Taro Aso werd op 24 februari 2009 in Washington DC ontvangen door president Barack Obama van de Verenigde Staten. Aso was de eerste buitenlandse regeringsleider die Obama na zijn inauguratie in januari ontving. De nieuwe Amerikaanse president onderstreepte hiermee het belang van de samenwerking met Japan, dat na de VS de grootste economie ter wereld was.

Aso had een week eerder al de eer gehad om als eerste buitenlandse regeringsleider bezoek te krijgen van de nieuwe Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Hillary Clinton. Opmerkelijk en enigszins gênant voor Aso was dat zij in Tokio ook had gesproken met Ichiro Ozawa, de leider van de oppositionele Democratische Partij van Japan (DPJ) die volgens prognoses de parlementsverkiezingen later in 2009 zou winnen. Aso zelf was in Japan weinig populair.

'Hoeksteen' van de veiligheid

Obama noemde de alliantie tussen de VS en Japan de 'hoeksteen' van de veiligheid in oostelijk Azië. Hij zei dat hij juist Aso als eerste buitenlandse regeringsleider had uitgenodigd omdat hij de militaire samenwerking wilde uitbreiden.

De relatie tussen Japan en de VS was ietwat bekoeld nadat Obama's voorganger George W. Bush Noord-Korea in oktober 2008 had geschrapt van de lijst van 'terroristische staten'. Japan voelde zich bedreigd door dat buurland en vond de maatregel misplaatst. Aso en Obama besloten dat Japan en de VS samen diplomatieke druk zouden uitoefenen op Noord-Korea om het te weerhouden van de productie van kernwapens.

Aso beschuldigt VS van protectionisme

Volgens een verklaring van het Witte Huis besloten de twee politieke leiders ook om samen de wereldwijde economische crisis te bestrijden door de consumptie in eigen land en daarbuiten te stimuleren, andere landen te helpen de problemen de baas te worden, de kredietmarkten in beweging te brengen en handelsprotectionisme tegen te gaan.

Aso maakte bezwaar tegen een besluit van de Amerikaanse regering dat voor openbare werken in principe in de VS geproduceerde materialen moesten worden gebruikt. Men wilde zo het eigen bedrijfsleven stimuleren.

De Japanse premier vond dit rieken naar protectionisme en dat was slecht voor de exportpositie van zijn land. Obama beloofde hem dat de VS de bestaande internationale handelsovereenkomsten niet zouden overtreden.

Japan geeft hulp aan Afghanistan

Tijdens Aso's bezoek aan Washington werd bekend dat Japan zes maanden lang de salarissen van 80.000 Afghaanse politiefunctionarissen ging betalen. Het zou ook meebetalen aan de bouw van scholen en ziekenhuizen en de opleidingen van docenten. Mogelijk deed Japan dit als gebaar van goede wil naar Obama, die veel meer energie en geld wilde steken in de pacificatie en wederopbouw van Afghanistan dan Bush had gedaan.

Japan had vanwege zijn pacifistische grondwet geen troepen in dat land gelegerd, maar Japanse marineschepen hadden zich sinds 2001 wel beziggehouden met de bevoorrading van marineschepen van de Amerikanen en hun bondgenoten. Ook patrouilleerden zij in de Indische Oceaan.

(Vorige berichten pagina 53/2 - 2009)

SRI LANKA

BINNENLAND

Burgeroorlog tussen leger en Tamils ontbrandt in volle hevigheid

Leger doodt politieke leider Tamil Tijgers tijdens luchtaanval

Bij een luchtaanval door het Sri Lankaanse leger op 2 november 2007 kwam de politieke leider en het 'gezicht' van de Tamil Tijgers (LTTE), S.P. Tamilselvan, om het leven. De regering beschouwde, bij monde van de minister van Defensie Gotabhaya Rajapakse, de dood van Tamilselvan als een morele overwinning. 'Dezc boodschap laat zien dat wij weten waar de leiders zich bevinden', aldus Rajapakse. De LTTE benoemde dezelfde dag nog Balasingham Nadesan, een voormalig onderhandelaar tijdens vredesbesprekingen met de regering, tot de nieuwe politieke leider van de onafhankelijkheidsbeweging.

Bomaanslag door Tamils eist zeventien levens

Een bomaanslag in een warenhuis in een voorstad van de stad Colombo kostte op 28 november aan zeventien mensen het leven. De aanslag, waarvoor het leger de Tamil Tijgers verantwoordelijk hield, volgde slechts uren na een mislukte zelfmoordaanslag op de minister van Sociale Zaken Douglas Devananda. De aanslagen toonden dat de Tamilrebellen nog altijd in staat waren om in de door het staatsleger gecontroleerde gebieden toe te slaan.

Devananda was al verscheidene keren eerder het doelwit van aanslagen door de Tamil Tijgers geweest. Hij leidde een etnische Tamilpartij die door de LTTE als een rivaliserende groepering werd beschouwd.

De regering reageerde fel op de bomaanslagen en arresteerde ruim 2.500 mensen tijdens een grootschalige veiligheidsoperatie. Hoewel vrijwel alle gearresteerden binnen een week weer werden vrijgelaten, zorgden de arrestaties voor grote woede onder de Tamilbevolking. Leden van de etnische minderheid beweerden dat de arrestaties willekeurig onder de Tamils werden uitgevoerd.

Aanslag markeert einde officieel staakt-het-vuren

Op 16 januari 2008, de dag dat de regering officieel een einde maakte aan een reeds lange tijd geschonden staakt-het-vuren, vielen rebellen van de LTTE in de stad Buttala een passagiersbus aan. De bus werd met een bermbom tot staan gebracht waarna gewapende rebellen vluchtende passagiers neerschoten. De aanslag, waarbij 27 doden en 61 gewonden vielen, vormde de directe aanleiding voor een aantal grote militaire operaties door het Sri Lankaanse leger. De volgende dag al voerden gevechtsvliegtuigen aanvallen uit op een schuilplaats van Tamilrebellen in de stad Kilinochchi, de 'hoofdstad' van de afscheidingsbeweging.

Omstreden verkiezingsoverwinning voormalige rebellen

Een militie bestaande uit voormalige Tamil Tijgers die zich achter de regering hadden geschaard behaalde op 10 maart een overwinning tijdens verkiezingen in het district Batticaloa. Sinds 2007 waren de Tamil Tijgers voor Volksbevrijding (TMVP), naast een militie die meevocht aan de kant van de overheid, een politieke partij. De partij werd echter tijdens de verkiezingsrace beschuldigd van het gebruik van kindsoldaten, afpersing en moord, beschuldigingen die werden ontkend door de burgemeesterskandidaat van de voormalige rebellengroep Edwin Krishnanandaraja. Verscheidene oppositiepartijen hadden de verkiezingen geboycot, omdat ze naar eigen zeggen het debat niet aan wilden met een gewapende groepering.

Regeringscampagne tegen zelfmoordenaars

De Sri Lankaanse regering zocht ondertussen naar mogelijkheden om het groeiende aantal zelfmoordaanslagen terug te dringen. In een postercampagne in en rond Colombo in maart beloofde de overheid zelfmoordterroristen die afzagen van hun daad bijna 100.000 dollar (ca. 63.000 euro) en een nieuw leven in het buitenland. Verder zouden de spijtoptanten gerehabiliteerd en niet vervolgd worden en mogelijk aan een baan geholpen worden. Hoe de overheid, die toch al ernstig om geld verlegen zat, dit zou gaan betalen en hoe er besloten zou worden wie er aanspraak op de regeling kon maken, werd niet duidelijk gemaakt.

Minister komt om bij zelfmoordaanslag

De overheidscampagne kon niet verhelpen dat op 6 april de minister van Snelwegen Jeyaraj Fernandopulle samen met dertien anderen omkwam bij een zelfmoordaanslag. De minister was aanwezig bij de start van een marathon in Weliweriya toen een zelfmoordterrorist zichzelf opblies. Ruim negentig omstanders raakten gewond. De LTTE werd verantwoordelijk gehouden voor de aanslag.
De aanslag was de tweede geslaagde moordpoging op een minister in 2008. Op 8 januari was de minister van Natievorming Dassanayake Mudiyanselage Dassanayake bij een aanslag omgekomen.

Leger verovert belangrijke Tamilbasis

De gevechten tussen het regeringsleger en de Tamil Tijgers namen in het voorjaar in volle hevigheid toe. Troepen van het leger veroverden op 30 april een belangrijke basis van de LTTE in het district Mannar. Bij de verovering van de basis en gevechten in omliggende dorpen kwamen volgens de regering 51 rebellen om. Een pro-LTTE website claimde dat bij de gevechten zeven soldaten van het regeringsleger waren omgekomen. Zowel cijfers van de regering als van de Tamilstrijders waren echter moeilijk te verifiëren, omdat journalisten niet tot de oorlogsgebieden werden toegelaten.

Regeringspartij wint regionale verkiezingen

De regeringspartij Vrijheids Alliantie van het Verenigd Volk (UPFA) vergaarde op 11 mei tijdens de provinciale verkiezingen in de Oostelijke Provincie 52 procent van de stemmen en 20 van de 37 zetels in de provinciale raad. De provincie was een jaar eerder door troepen van het regeringsleger voor het eerst in dertien jaar tijd volledig op de Tamil Tijgers veroverd en de regering had na de plaatselijke verkiezingen in district Batticaloa de provinciale verkiezingen aangekondigd. De eerste verkiezingen in deze regio in twintig jaar werden volgens de oppositie echter ontsierd door grootschalige fraude en intimidatie van kiezers. Volgens de oppositie en waarnemers was de aan de UPFA verbonden TMVP verantwoordelijk

voor de intimidatie van kiezers en de bedreiging van oppositiekandidaten. Ook de opkomst van 60 procent was volgens de oppositiepartijen en verkiezingswaarnemers erg laag, hetgeen zou kunnen duiden op stembusfraude.

Tamils verliezen opnieuw belangrijke basis

Op 26 juni veroverde het regeringsleger opnieuw een belangrijke basis van de Tamil Tijgers, ditmaal een bevoorradingsfaciliteit in het noordelijke district Vavuniya. Bij de gevechten kwamen volgens gegevens van het leger 49 rebellen en 2 soldaten om het leven. Een dag later bombardeerden gevechtsvliegtuigen een trainingskamp van de Tamils. Een regeringswoordvoerder verkondigde dat de aanvallen lieten zien dat het leger steeds dieper het grondgebied van de Tijgers binnentrok. Het doel was om de LTTE voor het einde van het jaar volledig uitgeschakeld te hebben.
Het was de tweede mentale klap die de rebellen in korte tijd te verduren kregen. Op 20 mei was de leider van de elitetroepen Balasegaram 'Brigadier' Balraj gestorven aan een hartaanval.

'Vredesbesprekingen onmogelijk gemaakt door regering'

De Tamil Tijgers beklaagden zich op 21 juli bij monde van hun politieke leider Balasingham Nadesan dat de grootschalige militaire campagne van de regeringstroepen het opstarten van nieuwe vredesbesprekingen onmogelijk maakte. President Mahinda Rajapakse had eerder gezegd dat hij bereid was de jarenlang gestaakte besprekingen weer op te pakken als de rebellen hun wapens zouden neerleggen en zouden stoppen met het plegen van aanslagen. Nadesan bevestigde echter dat zijn troepen zouden doorgaan met vechten 'om de bezettende Sri Lankaanse troepen uit ons thuisland te verdrijven'.
De regeringstroepen claimden een aantal militaire successen te hebben behaald tegen de LTTE, maar volgens de Tijgers waren door de gevechten wel ongeveer 150.000 mensen voor het geweld op de vlucht geslagen. Mensenrechtenorganisaties beweerden bovendien dat de overheid de aanvoer van essentiële goederen naar het door de Tamils bestuurde gebied tegenhield, hetgeen door de regering ontkend werd.

Leger breekt door verdediging rebellen

Eind augustus werd het steeds duidelijker dat het regeringsleger definitief door de verdediging van de rebellen heen was gebroken. In de voorgaande weken waren nog eens vijf bases van de Tamil Tijgers veroverd en was het grondgebied dat de rebellen in handen hadden gehalveerd ten opzichte van de oorspronkelijke omvang. De gevechten gingen daarmee een nieuwe fase in, waarin de rebellen steeds verder in noordoostelijke richting teruggedrongen werden. De troepen van de overheid naderden de Tamilhoofdstad Kilinochchi en premier Ratnasire Wickremanayake speculeerde al openlijk over de inname van de stad. Hoewel internationale waarnemers voorheen sceptisch waren over geclaimde overwinningen van het overheidsleger, bestond er nu weinig twijfel over de vooruitgang die het leger geboekt had.
Ondertussen nam de ongerustheid over het groeiend aantal vluchtelingen toe. De regering riep op 29 augustus burgers in het door Tamil Tijgers gecontroleerde gebied op te vluchten naar gebieden die reeds veroverd waren door de overheidstroepen, om zo niet in gevechten tussen het leger en de LTTE terecht te komen. Volgens hulporganisaties waren gezondheidswerkers steeds slechter in staat om vluchtelingen van de meest basale benodigdheden te voorzien. De overheid beweerde voor voldoende voedsel en onderdak te zorgen.

Verenigde Naties en hulporganisaties verlaten gevechtsgebied

Op 16 september werd bekend dat de Verenigde Naties en verscheidene hulporganisaties hun medewerkers uit de Tamilgebieden hadden teruggetrokken. Het leger had hen een week eerder te kennen gegeven niet meer voor hun veiligheid in te kunnen staan. Vooral uit Kilinochchi vertrokken veel hulpverleners over de belangrijke snelweg A9 richting Omantai, een stad die in handen was van overheidstroepen. Het leger rukte ondertussen verder op in de richting van de stad. In de voorsteden van Kilinochchi braken zware gevechten uit.

Voormalige rebellenleider beëdigd als parlementslid

De voormalige Tamil-strijder Vinayagamoorthi Muralitharan, ook bekend als Kolonel Karuna, werd beëdigd als parlementslid voor de regerende UPFA, zo meldde de *BBC* op 7 oktober. Zijn partij TMVP vormde een alliantie met de UPFA, zodat de voormalige nummer twee van de Tamils, die in 2004 met ongeveer zesduizend strijders was gedeserteerd, tot parlementslid benoemd kon worden. Zijn benoeming was direct omstreden. De communistische oppositiepartij Singalees-nationalistisch Volksbevrijdingsfront (JVP) claimde zijn zetel, die afkomstig zou zijn van een vertrokken lid van de JVP. Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) had bezwaren tegen de benoeming omdat zij Kolonel Karuna beschuldigde van marteling en het gebruik van kindsoldaten.
Karuna kondigde al snel aan dat zijn militie zich binnen enkele maanden zou ontwapenen. Op 9 maart 2009 werd hij aangesteld als minister voor Nationale Integratie en Verzoening.

Voedselhulp voor getroffen bevolking

Een voedselkonvooi van de VN bereikte de zwaar bevochten Wanni-regio op 17 oktober 2008 met genoeg voedsel om de getroffen bevolking een week lang te kunnen voeden. Een dag eerder moest het konvooi nog rechtsomkeerd maken omdat bommen van onbekende oorsprong bijzonder dicht bij de vrachtwagens tot ontploffing kwamen.
De bevolking kwam ondertussen steeds meer klem te zitten tussen enerzijds de Tamil Tijgers, die niet wilden dat de burgerbevolking vertrok, en anderzijds de regeringstroepen, die een veilige toegang tot het door het leger gecontroleerde gebied beloofden maar niet het vertrouwen van de vluchtelingen konden winnen. Het aantal vluchtelingen was inmiddels opgelopen tot tweehonderdduizend. De regeringstroepen waren de buitenwijken van Kilinochchi tot op anderhalve kilometer genaderd.

Verwarring over slachtofferaantallen

Er ontstond in toenemende mate verwarring over het aantal slachtoffers. Cijfers hierover waren volgens defensie-experts zeer onbetrouwbaar. Zowel de rebellen als de regering overdreven het aantal gedode vijandige strijders en rapporteerden te lage verliezen aan eigen zijde.
De *BBC* meldde op 24 oktober dat de Sri Lankaanse overheid per direct geen gegevens over het aantal gesneuvelde soldaten

zou vrijgeven. Het bericht kwam na de melding van de overheid dat er tijdens een weekeinde 33 soldaten waren omgekomen in gevechten met de LTTE, een ongebruikelijk hoog aantal. Volgens de directeur van het Mediacentrum voor Nationale Veiligheid (MCNS), Laxman Hulugalle, was deze stap nodig voor het 'wegnemen van de verwarring' rondom het aantal slachtoffers.

Regeringsleger verovert Kilinochchi

Op 15 november nam het regeringsleger de plaats Pooneryn in en had daarmee de hele westkust van Sri Lanka in handen. Bovendien kon het nu de stad Kilinochchi van drie kanten onder vuur nemen en veel belangrijke aanvoerlijnen naar de stad blokkeren. Nadat het leger op 4 december Alampil, de belangrijkste stad aan de noordoostkust die nog onder controle van de Tijgers was, had ingenomen, wisten de regeringstroepen op 2 januari 2009 Kilinochchi te veroveren.
De verovering betekende een grote morele overwinning, die in de hoofdstad Colombo uitbundig werd gevierd. President Rajapakse riep de rebellen nogmaals op hun wapens neer te leggen. De Tamils antwoordden een uur later met een zelfmoordaanslag op een hoofdkwartier van de luchtmacht in Colombo, waarbij volgens de autoriteiten 3 doden en 37 gewonden vielen.
De verovering van Kilinochchi had meer tijd ingenomen dan het leger aanvankelijk verwacht had. Dit werd veroorzaakt door zware moessonregens in de laatste maanden van 2008 en stevig verzet van de rebellen, die een ruim tien kilometer lange aarden wal ter verdediging rond de stad hadden aangelegd. Een aantal maanden voor de inname van de stad hadden de Tamils hun hoofdkwartier verplaatst naar de stad Tharmapuram, ongeveer dertien kilometer naar het oosten. Het leger nam op 15 januari 2009 ook deze stad in. Ondanks deze gevoelige verliezen gingen analisten er nog steeds van uit dat de LTTE kon beschikken over duizenden strijders die wilden sterven voor een eigen Tamilstaat.

Leger rukt op naar noordelijk schiereiland

Het Sri Lankaanse leger kreeg op 14 januari het complete schiereiland Jaffna in handen, de culturele hoofdstad van de Tamils waar de separatistische opstand 25 jaar eerder was begonnen. Op 9 januari was al de strategisch belangrijke Olifantenpas, die het schiereiland met de rest van Sri Lanka verbond, veroverd, waardoor voor het eerst in 23 jaar de belangrijke snelweg A9 weer volledig in het door het leger gecontroleerde gebied lag.
De humanitaire situatie verslechterde ondertussen. Zo'n 230.000 vluchtelingen hadden zich samengepakt in het nog door de Tijgers gecontroleerde gebied, volgens mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) onder dwang van de rebellen die hen als menselijk schild zouden willen gebruiken.

Weinig burgers vluchten naar regeringsgebied

Op 31 januari eindigde een 48 uur durende periode waarin de regering de Tamil Tijgers de mogelijkheid bood om de burgers die in het slinkende gebied dat nog onder controle van de Tijgers stond naar het door de overheid gecontroleerde gebied te laten vluchten. Uit het feit dat er slechts honderd vluchtelingen werden geteld en er mogelijk 250.000 burgers in het gebied van driehonderd vierkante kilometer zaten, concludeerde ook de regering dat de LTTE burgers als menselijk schild gebruikte. De Tijgers ontkenden de beschuldigingen en stelden dat de aanvallen van het regeringsleger de mensen beletten te vluchten.

Leger creëert nieuwe veiligheidszone

De daaropvolgende week kwam de vluchtelingenstroom wel op gang en wisten tienduizenden burgers het overheidsgebied binnen te komen. Omdat de stroom daarna afnam en de overheid de resterende vluchtelingen ook een kans wilde geven te vluchten, openden de regeringstroepen op 12 februari een nieuwe 7,5 kilometer lange veiligheidszone.

Kamikazeaanvallen op luchtmacht mislukt

Een kamikazeaanval door de Tamil Tijgers op het hoofdkwartier van de luchtmacht in Colombo op 22 februari liet zien dat de LTTE nog altijd aanvallen in het hele land kon uitvoeren. De aanval met twee met explosieven volgepakte vliegtuigen mislukte omdat afweergeschut de aanvallers kon neerhalen voordat ze de luchtmachtbasis bereikten. Een regeringswoordvoerder zei later dat bij een succesvolle aanval 'er waarschijnlijk geen luchtmacht meer was geweest'. Vermoed werd dat de twee vliegtuigen de laatste twee van de kleine luchtmacht van de rebellen was. Het leger beweerde inmiddels 90 procent van de bases van de Tamils te hebben vernietigd of veroverd.
De zelfmoordaanslagen werden uitgevoerd door de zogenaamde Zwarte Tijgers (BT). Deze hadden sinds het begin van de burgeroorlog al honderden aanvallen tegen politieke, militaire en economische doelen uitgevoerd.

Leger negeert verzoek wapenstilstand Tamils

Het verzoek tot een staakt-het-vuren dat de in het nauw gedreven Tijgers op 23 februari deden, werd door de regering direct afgewezen. President Rajapakse stelde dat zij alleen akkoord ging met een onvoorwaardelijke overgave.
De politiek leider van de LTTE Nadesan had de VN en enkele westerse landen een brief gestuurd waarin hij zei bereid te zijn te praten over het tot stand komen van een wapenstilstand en te werken aan een politieke overeenkomst. Hij weigerde echter gehoor te geven aan verscheidene internationale verzoeken om de wapens neer te leggen omdat deze 'het beschermende schild van de Tamil-bevolking en haar gereedschap voor politieke bevrijding zijn'. Tevens vroeg Nadesan de internationale gemeenschap de afwijzing van een onafhankelijke Tamilstaat te heroverwegen.

Zelfmoordaanslag op minister mislukt

Ondanks het verzoek tot een wapenstilstand gingen de rebellen door met het uitvoeren van zelfmoordaanslagen. Zo blies een man zich op 10 maart in de zuidelijke stad Akuressa nabij een moskee op. Hij had het waarschijnlijk gemunt op een zestal ministers die een bijeenkomst ter ere van een islamitische feestdag bijwoonden. De minister van Posterijen en Telecommunicatie Mahinda Wijesekara raakte zwaargewond en werd met een helikopter afgevoerd naar een ziekenhuis in Colombo. Bij de aanslag kwamen 14 mensen om het leven en raakten er 35 gewond.

Opnieuw topman Tijgers gesneuveld

Het leger verklaarde op 11 maart dat bij ge-

vechten de LTTE-topman Sabaratnam Selvathurai om het leven was gekomen. De voor de financiën van de Tijgers verantwoordelijke Selvathurai was na Tamilselvan, die in november 2007 om het leven kwam, de tweede gesneuvelde vooraanstaande leider van de afscheidingsbeweging in anderhalf jaar.
Selvathurai werd gedood tijdens gevechten bij Puthukkudiyiruppu, de laatste stad die nog in handen van de LTTE was. Het leger had de troepen van de Tamils inmiddels bijeen gedreven op een stuk land van vijftig vierkante kilometer, maar stuitte nog altijd op fel verzet.

Tijgers vragen opnieuw om wapenstilstand

S. Pathmanathan, verantwoordelijk voor de internationale diplomatieke relaties van de LTTE, riep de regering op 31 maart opnieuw op in te stemmen met een wapenstilstand. Hij vroeg de internationale gemeenschap 'voldoende druk op de regering uit te oefenen om haar tot een staakt-het-vuren met de Tijgers te bewegen'. Ook dit keer sloeg de regering het voorstel van de LTTE af.
Pathmanathan weersprak dat de Tijgers een verloren strijd vochten nu ze waren teruggedrongen op een kuststrook van 21 vierkante kilometer. 'Het is fout om aan te nemen dat de LTTE in een verzwakte positie verkeert. De LTTE is een veelzijdige en veerkrachtige organisatie.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Afname groei economie door wereldwijde recessie

De Sri Lankaanse economie groeide in het vierde kwartaal van 2008 met 4,3 procent op jaarbasis, een lagere groei in vergelijking met het derde kwartaal toen een percentage van 6,3 procent werd genoteerd. Dit bleek op 18 maart 2009 uit cijfers van het Sri Lankaanse Departement van Volkstelling en Statistiek. De uitvoer van belangrijke exportproducten als thee, rubber, kaneel, stoffen en edelstenen liep terug en het aantal toeristen in 2008 was 11 procent lager dan een jaar eerder. De centrale bank had de rente op dezelfde dag voor de derde keer in drie maanden verlaagd, tot 14,75 procent.
De regering had enkele weken eerder aangekondigd met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in gesprek te zijn over een noodlening van 1,9 miljard dollar (ca. 1,5 miljard euro). Daarmee werd beoogd de gevolgen op te vangen van de economische crisis en het land na het naderende einde van de burgeroorlog weer op te bouwen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenactivisten stappen uit adviescomité

Vier prominente mensenrechtenactivisten stapten op 15 oktober 2007 gefrustreerd uit een adviesgroep voor de overheid. Volgens de activisten waren de overheidsvertegenwoordigers meer geïnteresseerd in het militair bestrijden van de afscheidingsbeweging van de Tamils dan in het bestrijden van de mensenrechtenschendingen in de burgeroorlog, waarvoor het panel oorspronkelijk was opgezet.

Internationaal adviescomité stopt onderzoek

Een internationaal adviescomité dat twee jaar eerder door de Sri Lankaanse overheid was opgezet om mensenrechtenschendingen tijdens de oorlog te onderzoeken, kondigde op 15 april 2008 aan dat ze haar werkzaamheden aan het einde van de maand zou staken. Volgens de Internationale Onafhankelijke Groep van Eminente Personen (IIGEP) ontbrak bij de overheid de wil om de vermeende schendingen op een correcte manier te onderzoeken.
Ondertussen nam vanuit internationale mensenrechtenorganisaties de druk toe om een missie van de Verenigde Naties schendingen te laten registreren. De overheid hield een dergelijke missie tegen, naar eigen zeggen omdat dit de soevereiniteit van de staat zou beperken.

'Persvrijheid verslechtert tijdens strijd tegen Tamil Tijgers'

De Internationale Missie voor Persvrijheid (IPFM), een samenwerkingsverband van twaalf internationale organisaties, bezocht tussen 25 en 29 oktober Sri Lanka en concludeerde dat de persvrijheid ernstig was ingeperkt sinds het laatste bezoek in juni 2007. De groep stelde dat de Sri Lankaanse overheid de eerste ter wereld was die antiterrorismewetgeving gebruikte om journalisten te straffen. Bovendien liepen journalisten in het land de kans om te worden geïntimideerd, aangevallen en vermoord, voornamelijk in de oorlogsgebieden.
De organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) had Sri Lanka in haar meest recente World Press Freedom Index (WPFI) nog aangeduid als het land met de minste persvrijheid van alle democratische naties.

Criticaster regering doodgeschoten

Op 8 januari 2009 werd de journalist Lasantha Wickramatunga door onbekenden doodgeschoten. Wickramatunga stond bekend om zijn kritische houding ten aanzien van het oorlogsbeleid van de regering en de moord werd internationaal dan ook sterk veroordeeld als een aanval op de persvrijheid.
RSF vond dat president Rajapakse, samen met enkele overheidsfunctionarissen en de staatsmedia, deels verantwoordelijk waren voor zijn dood 'omdat ze opriepen tot haat tegen hem en toestonden dat er een straffeloosheid voor gewelddadigheden tegen de pers ontstond'. Rajapakse had Wickramatunga in een interview een paar maanden eerder nog een 'terroristenjournalist' genoemd.

Sri Lanka ontkent beschuldiging oorlogsmisdaden

De Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties Nevanethem Pillay publiceerde op 13 maart een rapport waarin zij stelde dat de Sri Lankaanse overheid zich mogelijk schuldig had gemaakt aan oorlogsmisdaden in de strijd tegen de LTTE. Pillay, zelf een Zuid-Afrikaanse Tamil, stelde dat bij de gevechten tussen het leger en de Tijgers sinds 20 januari al meer dan 2.800 burgers waren omgekomen. De Hoge Commissaris vreesde voor een snel oplopend dodental wanneer de gevechten niet snel zouden stoppen.
De regering reageerde bij monde van de minister voor Mensenrechten Mahinda Samarasinghe geprikkeld en stelde dat Pillay zich ogenschijnlijk alleen op onbetrouwbare gegevens van de pro-Tamil website TamilNet en van de LTTE had gebaseerd. De minister ontkende tevens de beschuldiging dat de regering de 'veilige zones' zou bombarderen.
Op 24 maart reageerde de regering ronduit furieus op nieuwe beschuldigingen dat het leger beschietingen op de veilige zone zou

uitvoeren. Ze weersprak de beschuldigingen en noemde de verscheidene hulp- en mensenrechtenorganisaties die de regering van oorlogsmisdaden beschuldigden een 'gevaarlijke coalitie' die enkel uit was op het in stand houden van hun inkomen en het laten voortduren van de oorlog.

(Vorige berichten pagina 590/3 e.v. - 2007)

KAAPVERDIË

BINNENLAND

VN stoppen verstrekking schoolmaaltijden

Persbureau *IRIN* meldde op 30 januari 2009 dat het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties het organiseren van schoolmaaltijden in 2010 zou overdragen aan de regering van Kaapverdië. Het hoofd van het VN-team in het land, Petra Lantz, zei dat de beslissing was genomen vanwege de vooruitgang in Kaapverdië. De internationale organisatie keek onder meer naar het gemiddelde inkomen per hoofd van de bevolking; al vanaf 2007 behoorde Kaapverdië niet meer tot de groep van minst ontwikkelde landen. In 1995 had de VN de schoolmaaltijden al eens afgeschaft, maar toen het aantal leerlingen afnam werd zeven jaar later de oude situatie hersteld.
De Kaapverdiaanse autoriteiten hadden al voorbereidingen getroffen om de schoolgaande jeugd van voedsel te voorzien, al werd dit bemoeilijkt door de verslechterende economische situatie.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Globale financiële crisis treft ook Kaapverdië

Minister van Economische Zaken, Groei en Concurrentie Fátima Fialho zei begin november 2008 te verwachten dat Kaapverdië binnen afzienbare tijd de nadelige gevolgen van de wereldwijde kredietcrisis zou ondervinden. Economische experts voorspelden een terugval in het toerisme, waardoor ook zware tijden zouden aanbreken voor de onroerend goedsector in de archipel – veel buitenlanders kochten de afgelopen jaren een tweede huis in Kaapverdië. Daarnaast zouden de overmakingen door Kaapverdiaanse emigranten vermoedelijk afnemen.

De economie van het land groeide in 2007 met 7,2 procent. Voor het lopende jaar verwachtte men dat de groei zou uitkomen op 7 procent, om in 2009 te zakken tot 6 à 6,5 procent.

Minister noemt economie 'kwetsbaar'

Kaapverdië kon rekenen op de steun van veel westerse donors vanwege het goede bestuur en de politieke stabiliteit in het land. Maar de afhankelijkheid van het buitenland maakte het land ook 'kwetsbaar', aldus minister Fialho. Daarom was het streven van de regering er op gericht het land meer zelfvoorzienend te maken. Er bestonden plannen een vrijhandelszone op te zetten.
Ook wilde de regering meer wind- en zonne-energieprojecten initiëren, die vanaf 2020 moesten voorzien in de helft van de energiebehoefte. Ook zette zij in op meer dienstverlening voor internationaal transport over zee en in de lucht, vanwege de strategische ligging van de archipel. De minister benadrukte dat moest worden voorkomen dat een beeld ontstond van Kaapverdië als een land in crisis.

(Vorige berichten pagina 598/1 - 2008)

SÃO TOMÉ EN PRÍNCIPE

BINNENLAND

Regering treedt af na motie van afkeuring

Na slechts drie maanden São Tomé en Príncipe bestuurd te hebben, zag de regering van Patrice Trovoada (Onafhankelijke Democratische Actie – ADI) zich op 20 mei genoodzaakt af te treden. Op initiatief van de Bevrijdingsbeweging van São Tomé en Príncipe/Sociaal-Democratische Partij (MLSTP/PSD) werd in het parlement een motie van afkeuring tegen de regering aangenomen. Dit gebeurde mede doordat de Democratische Convergentie Partij (PCD), die met de ADI en de Democratische Beweging van de Krachten van Verandering (MDFM) deel uitmaakte van de regering, zich door premier Trovoada 'gemarginaliseerd' voelde bij het verdelen van posten in de publieke sector. Het gevolg was dat de PCD de motie van de oppositie steunde.

Rafael Branco vormt nieuwe regering

De drieënvijftigjarige Rafael Branco, oudminister van Buitenlandse Zaken en Financiën, werd door president Fradique de Menezes gevraagd een nieuwe regering te vormen. De leider van de MLSTP/PSD nam die taak op zich en vond de Democratische Beweging van de Krachten van Verandering/Liberale Partij (MDFM/PL) bereid aan de regering deel te nemen.
De ADI van de afgetreden Trovoada tekende bezwaar aan tegen het besluit van het staatshoofd de MLSTP/PSD de regering te laten vormen, omdat dit in strijd zou zijn met de grondwet. Niettemin presenteerde premier Branco in juli het regeringsprogramma in het parlement. De prioriteit van het beleid zou komen te liggen bij het uitvoeren van infrastructurele werken, de strijd tegen de armoede en het garanderen

Samenstelling regering São Tomé en Príncipe (15 januari 2009)

President
Fradique DE MENEZES

Premier
Joaquim Rafael BRANCO

Ministers:
Binnenlandse Zaken, Territoriaal Bestuur en Burgerbescherming
Raul Antonio DA COSTA CRAVID
Buitenlandse Zaken en Samenwerking
Carlos Alberto PIRES TINY
Gezondheidszorg
Arlindo Vicente DE ASSUNÇÃO CARVALHO
Handel, Industrie en Toerisme
Celestino DA GRAÇA ANDRADE
Justitie, Openbaar Bestuur, Staatshervorming en Parlementaire Zaken
Justino Tavares VEIGA
Landbouw, Plattelandsontwikkeling en Visserij
José Luis Xavier MENDES
Nationale Defensie
Elsa TEXEIRA DE BARROS PINTO
Natuurlijke Hulpbronnen, Energie en Milieu
Cristina DIAS
Onderwijs en Cultuur
Jorge LOPES BOM JESUS
Openbare Werken en Infrastructuur, Transport en Communicatie
Benjamin VERA CRUZ
Planning en Financiën
Ángela VIEGAS SANTIAGO
Werkgelegenheid, Solidariteit, Vrouwen- en Familiezaken
Maria TOMÉ DE ARAÚJO

Minister van Staat voor de Pers, Jeugdzaken en Sport
Maria Do CRISTO DA COSTA CARVALHO

van de voedselvoorziening van de bevolking.

Electorale gegevens in São Tomé en Príncipe gestolen

Het ministerie van Justitie maakte op 12 september 2008 bekend dat computermateriaal met electorale data was gestolen. De dieven hadden de server van het systeem meegenomen, vertelde topambtenaar Joaquim Leite, en hij sloot allerminst uit dat er politieke motieven ten grondslag lagen aan de diefstal.
In São Tomé en Príncipe waren vanaf 2009 verschillende verkiezingen gepland. Het begon dat jaar met gemeentelijke verkiezingen, in 2010 zou een nieuw parlement worden gekozen en voor 2011 stonden presidentiële verkiezingen op stapel.

Minister vervangen om nepotisme

Carlos Fernandes Marques werd op 17 oktober 2008 aangesteld als minister van Natuurlijke Hulpbronnen, Energie en Milieu. Hij loste Agostinho Inácio Da Silveira Rita af die moest aftreden na de beschuldiging van vriendjespolitiek. Hij zou studiebeurzen ter waarde van 1.500 euro van het staatselektriciteitsbedrijf EMAE hebben gegeven aan het instituut IUCAI, waar hijzelf eigenaar van was. De beschuldigde politicus verdedigde zich in een schotschrift en noemde premier Branco de meest corrupte persoon van het land.

Nieuwe minister treedt na twee weken af

Na twee weken in functie te zijn geweest, bood Carlos Fernandes zijn ontslag aan. Hij wees op zijn gezondheidsproblemen die door de stress verergerd zouden zijn en benadrukte dat zijn terugtreden niets te maken had met het regeringsbeleid. Op 10 november werd het beheer van de portefeuilles overgenomen door Cristina Dias.

38 personen aangeklaagd wegens poging tot staatsgreep

Het agentschap *afrol News* berichtte op 18 februari 2009 dat de regering van São Tomé en Príncipe 38 personen had aangeklaagd omdat zij zes dagen daarvoor getracht zouden hebben president Fradique de Menezes af te zetten. Bij hun voorgeleiding bepaalde de rechtbank dat 27 personen in hechtenis moesten blijven. Ze waren een dag na de couppoging gearresteerd en de politie had meer dan driehonderd wapens in beslag genomen. Onder de aangehoudenen bevond zich de leider van het Christen-Democratisch Front (FDC), Arlecio Costa.

De Menezes blijft aan

Op 24 februari liet president De Menezes weten gewoon in functie te blijven en zich gesterkt te voelen door de steun die hij had ontvangen. Een week eerder hadden leden van de Democratische Beweging van de Krachten van Verandering (MDFM) beweerd dat de president overwoog af te treden omdat zijn aanwezigheid volgens sommigen zou bijdragen aan de politieke instabiliteit van het land. De Menezes ontkende het bericht niet en liet opnieuw weten geen sta-in-de-weg te willen zijn.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Beperkte financiële steun van het IMF

De autoriteiten van São Tomé en Príncipe stonden volgens het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voor de uitdaging fiscale discipline te betrachten, aldus berichtte *afrol News* op 20 juni 2008. Het IMF stelde 680.000 dollar (ca. 438.000 euro) beschikbaar, wat de totale bijdrage aan de archipel op 4,7 miljoen dollar bracht. Het IMF wilde dat het begrotingstekort zou worden teruggebracht. Ook diende het belastingstelsel hervormd te worden en moest de overheid fondsen reserveren om de arme bevolking te compenseren voor de gestegen voedsel- en brandstofprijzen.
De financiële situatie was mede nijpend omdat het land investeerde in faciliteiten voor de olieproductie, maar nog geen inkomsten had uit de exploitatie.

Akkoord met Portugal Telecom

De regering van São Tomé en Príncipe tekende begin augustus 2008 een contract met Portugal Telecom, voor deelname aan het West Africa Festooning System (WAFS). Portugal Telecom zou de archipel met het WAFS-systeem gaan verbinden via een grondstation in de hoofdstad van Gabon, Libreville, en de op de zeebodem liggende SAT3 kabel. Daardoor zou de communicatie in geluid, data en beelden van de archipel met de buitenwereld sterk verbeteren.

Het project ging São Tomé en Príncipe omgerekend minstens 9,6 miljoen euro kosten.
(Vorige berichten pagina 172/2 - 2008)

SWAZILAND

BINNENLAND

Politieke partijen blijven verboden in absolute monarchie

Koning Mswati III, Afrika's laatste absolute vorst, nodigde voormalige verboden politieke partijen uit om weer een rol te spelen op het politieke toneel van Swaziland. In een interview met het persbureau *Agence France Presse* op 23 april 2006 verklaarde de koning dat er geen sprake meer was van verboden politieke partijen. De vorst verwees in het vraaggesprek naar de nieuwe grondwet die in februari 2006 door hem per decreet was ingevoerd en waarin vrijheid van vergadering en vrijheid van meningsuiting waren vastgelegd. In de nieuwe constitutie ontbrak echter een passage met een beschrijving van de positie van politieke partijen. Koning Mswati III legde dat als volgt uit: 'Er staat nergens dat wij politieke partijen verbieden.'

Onvrede bij traditionele leiders

Traditionele leiders in het land waren buitengewoon ontevreden over de nieuwe grondwet. *IRIN*, het persbureau van de Verenigd Naties, berichtte op 18 augustus dat zij de grondwet in besprekingen met Koning Mswati III hadden bestempeld als een instrument voor progressieve krachten die het traditionele leiderschap buitenspel wilden zetten. Zo'n 80 procent van de 1 miljoen inwoners van Swaziland viel rechtstreeks onder het gezag van rond de 350 traditionele leiders. De meesten van hen zagen het concept van mensenrechten, zoals vervat in de nieuwe grondwet, als een belediging van traditionele normen en waarden van de Swazi-cultuur. Ook gaven zij te kennen dat wat hen betrof het verbod op politieke partijen nog steeds van kracht was.

Burgers de straat op voor democratie

Na demonstraties in Manzini – de tweede stad van Swaziland – op 25 juli 2007 werd ook de hoofdstad Mbabane een dag later

het toneel van massale demonstraties. Duizenden arbeiders gingen er de straat op om te demonstreren voor een meerpartijendemocratie. Ondanks de eerder van kracht geworden constitutie en de sussende woorden van Koning Mswati III over de positie van politieke partijen, was de situatie nog steeds onduidelijk. De algemeen secretaris van de landelijke federatie van vakverenigingen, Jan Sithole, eiste bij de mars op Mbabane in ieder geval de opheffing van het verbod op politieke partijen die mee zouden willen doen aan de verkiezingen in 2008. 'Het waren politieke partijen waaraan Swaziland zijn onafhankelijkheid te danken had; het zullen politieke partijen moeten zijn om een eind te maken aan het huidige bestel', aldus Jan Sithole.

Koning zet 'misverstand' recht

Op 14 augustus maakte Koning Mswati III tijdens een persconferentie een eind aan de verwarring die was blijven bestaan over de status van politieke partijen in zijn land. De Koning ontkende bij die gelegenheid dat met de inwerkingtreding van de nieuwe grondwet in februari 2006 het verbod op politieke partijen, sinds 1973 van kracht, was komen te vervallen. Hij verwees alle berichtgeving daarover naar het rijk der fabelen.

Swaziland begroet eerste vrouwelijke minister

De benoeming van Constance Simelane als Adjunct Eerste Minister werd in Swaziland door voorstanders van gelijkheid tussen man en vrouw toegejuicht. *IRIN* berichtte op 30 oktober 2006 dat Simelane's benoeming mede was te danken aan de in februari 2006 van kracht geworden nieuwe grondwet waarin gelijkberechtiging van vrouwen werd opgenomen. Daarvoor werd de vrouw in het patriarchale land beschouwd als minderjarige met nauwelijks of geen rechten. De ondergeschikte rol van vrouwen in Swaziland verklaarde volgens deskundigen het extreem hoge besmettingspercentage met hiv/aids. Van de volwassen bevolking bedroeg dat 40 procent – het hoogste cijfer ter wereld.

Bewind haalt de teugels verder aan

Royalist tot premier benoemd

Op 16 oktober 2008 vonden in Swaziland verkiezingen plaats waarbij 55 door lokale raden voorgedragen kandidaten rechtstreeks werden gekozen. Samen met 10 door de koning benoemde leden vormden zij het House of Assembly.
Met de benoeming op dezelfde dag van de zesenzestigjarige Barnabas Dlamini tot premier van de nieuwe regering werd de hoop van activisten op wezenlijke politieke veranderingen in Swaziland de bodem ingeslagen. Barnabas Dlamini was eerder van 1996 tot 2003 premier, om daarna zitting te nemen in de koninklijke adviesraad. Jan Sithole, leider van de federatie van vakverenigingen in Swaziland, noemde Dlamini tegenover het persbureau *Agence France Press* een man van de harde aanpak zonder respect voor de wet. De benoeming van Dlamini, betekende volgens Sithole een voortzetting van de absolute machtsuitoefening van de koning. Aan de parlementsverkiezingen kon weinig democratische waarde worden toegekend; politieke partijen was het verboden deel te nemen en de koning stelde persoonlijk alle mensen aan op belangrijke posten. Politieke waarnemers omschreven de verkiezingen bovendien als 'frauduleus'.

Samenstelling van de regering van Swaziland (23 oktober 2008)

Staatshoofd
Koning MSWATI III
Premier
Absalom Themba DLAMINI
Vicepremier
Albert SHABANGU

Ministers:
Binnenlandse Zaken
GABHENI, Prince
Buitenlandse Zaken en Handel
Moses Mathedele DLAMINI
Economische Planning
Absalom Muntu DLAMINI
Financiën
Majozi SITHOLE
Justitie
David DLAMINI
Landbouw
Mtiti FAKUDZE
Natuurlijke Rijkdommen
Dumsile SUKATI
Nijverheid en Werkgelegenheid
Lufto DLAMINI
Onderwijs
Constance SIMELANE
Openbare Diensten en Informatie
Themba MSIBI
Publieke Werken en Transport
Elijah SHONGWE
Regionale Ontwikkeling
Sipho SHONGWE
Toerisme en Milieu
Thandie SHONGWE
Volksgezondheid
Mfomfo NKAMBULE
Volkshuisvesting en Stadsontwikkeling
Mabili DLAMINI

Oppositiepartij verboden

'Swaziland ontwikkelt zich in snel tempo tot een militaire dictatuur.' Dat was de reactie van de leiders van de belangrijkste politieke oppositiepartij, Pudemo, nadat de partij op 14 november samen met een aantal maatschappelijke bewegingen buiten de wet was geplaatst. Het bewind omschreef de critici als 'vijanden van de vrede en de nationale veiligheid' en kondigde aan de nieuwe terrorismewetgeving op hen te zullen toepassen. Dat gold ook voor journalisten die kritisch over de regering zouden schrijven. Mario Masuku, voorzitter van de Verenigde Democratische Volksbeweging (Pudemo), werd gearresteerd vanwege 'terroristische uitspraken'.
De protesten in Swaziland tegen het ondemocratische bewind namen sterk toe na de verkiezingen in september. Volgens de Pudemo-leiding, die grotendeels was ondergedoken in Zuid-Afrika, had het leger met de nieuwe antiterrorisme wetgeving feitelijk carte blanche gekregen in het koninkrijk.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bevolking zakt steeds dieper weg in armoede

Het Internationale Monetaire Fonds (IMF) publiceerde op 13 maart 2007 een analyse van de economische ontwikkelingen in Swaziland sinds 2000. De rapportage schetste een somber beeld van een land dat in de eerste jaren van het millennium nauwelijks economische groei kende. Jaarlijks bedroeg deze rond de 2 procent met een 'uitschieter' in 2003 toen een economische groei van 2,9 procent werd genoteerd.
Met die groeicijfers, afgezet tegen die van een afnemende bevolkingsgroei met zo'n 0,3 procent per jaar als gevolg van de aidsepidemie, moesten de inwoners er volgens het IMF per hoofd van de bevolking financieel iets op vooruit zijn gegaan. Het omgekeerde was echter het geval. Volgens het IMF was de verarming van de bevolking al-

leen maar toegenomen als gevolg van de stijgende werkloosheid, de voedselschaarste en vanwege de aidsepidemie. Het financiële instituut deed in zijn analyse een reeks aanbevelingen aan de regering van Swaziland om de stagnerende economische groei uit het slop te trekken, onder andere door het scheppen van een beter investeringsklimaat, het doorvoeren van belastinghervormingen en door het verlaging van salarissen.

Swaziland bindt strijd aan tegen armoede

Swaziland ontwikkelde een ambitieus actieplan om over een periode van vijftien jaar de armoede in het land uit te bannen. Dit berichtte persbureau *Agence France Presse* op 31 december. De regering wilde begin 2008 met de uitvoering van het plan beginnen, onder andere met een ingrijpende herziening van het belastingstelsel. De regering liet weten de absolute armoede van 69 procent op dat moment in 2015 te willen hebben teruggebracht tot 39 procent.

Geweld tegen stakers

De politie van Swaziland beëindigde op 18 maart 2008 op brute wijze een staking van textielarbeiders. Alex Fakudze, voorzitter van de Swaziland Manufacturing and Allied Working Union (SMAWU), de vakbond van textielarbeiders, zei steun van vakbonden in de regio te zullen zoeken ter ondersteuning van een protest tegen het politieoptreden. De staking zou op een later tijdstip hervat worden, zo zei hij, omdat nog geen enkele eis van de stakers was ingewilligd.
Meer dan 16.000 werknemers in de textielsector hadden drie weken eerder het werk neergelegd uit protest tegen de lage lonen en slechte werkomstandigheden. Tien textielfabrieken moesten daarop de productie staken. De textielindustrie in Swaziland was na de suikerrietproductie de belangrijkste economische sector in het land. De fabrieken waren grotendeels in Taiwanese handen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalisten toegang tot ziekenhuis ontzegd

Na persberichten over misstanden in het grootste overheidsziekenhuis in de hoofdstad Mbabane verbood de minister voor Gezondheid en Maatschappelijk Welzijn van Swaziland, Njabulo Mabuza, journalisten de toegang tot het ziekenhuis. Een fotograaf van de semionafhankelijke *Times of Swaziland* zou op 23 juni 2007 met geweld van het ziekenhuisterrein zijn verwijderd. De inperking van de persvrijheid was het gevolg van onthullingen over de dood van een meisje dat in het ziekenhuis werd opgenomen nadat zij door een met rabiës besmette hond was gebeten. Het meisje zou aan de gevolgen daarvan zijn bezweken door nalatigheid van het ziekenhuispersoneel.

Het ingrijpen van de gezondheidsminister illustreerde volgens waarnemers het onvrije klimaat waarin de pers in Swaziland functioneerde.

Twee derde van jonge vrouwen seksueel misbruikt

Op 17 september 2007 werden de resultaten bekend gemaakt van een nationaal onderzoek naar mishandeling en seksueel misbruik van jonge vrouwen en meisjes in Swaziland. Het onderzoek was een initiatief van UNICEF. Voor het eerst werd aan de hand van harde cijfers duidelijk hoe slecht het in Swaziland was gesteld met de positie van meisjes en jonge vrouwen. Gebleken was dat 33 procent van de meisjes in Swaziland voor hun achttiende jaar met enige vorm van seksueel geweld te maken kregen. In de leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar bedroeg het percentage 66 procent.

Aantal weeskinderen groeit

Bijna een derde van de kinderen in Swaziland had geen ouders meer als gevolg van de aidsepidemie. Dat werd op 23 november 2007 bekend gemaakt bij de presentatie van een door de overheid ingesteld onderzoek. Swaziland telde zo'n 130.000 aidswezen – een aantal dat volgens de prognoses uit het onderzoek in 2010 kon zijn opgelopen tot 200.000. Het onderzoek voorspelde ook een verdere uitdunning van de bevolking. De gemiddelde levensverwachting was in 1997 nog 60 jaar maar in 2004 was deze gezakt tot een gemiddelde van 31,3 jaar. Zo'n 40 procent van de volwassenen was met het aidsvirus besmet. In de leeftijdsgroep tussen 20 en 30 jaar bedroeg dat percentage al bijna 50 procent.

Geen vakverbond voor politie en gevangenisbewaarders

Politie en gevangenispersoneel uit Swaziland mochten geen eigen vakorganisaties oprichten. Dat oordeelde het hooggerechtshof in Mbabane op 14 februari 2008. De rechters vonden dat politie en gevangenispersoneel er waren voor de bescherming van de bevolking. Die exclusieve taak maakten hen dan ook bijzondere werknemers aan wie geen vakbondsrechten konden worden verleend.

Demonstratie van vrouwen met hiv

Meer dan 1.500 met hiv besmette vrouwen marcheerden op 21 augustus 2008 door de straten van de hoofdstad van Swaziland, Mbabane, uit protest tegen de kooplust van de koninklijke familie.
De woede van de vrouwen was gewekt door een buitenlandse trip van acht vrouwen van de koning, met hun kinderen, personeel en lijfwachten, bedoeld om inkopen te doen voor de viering van de Onafhankelijkheidsdag op 6 september. Het was voor het eerst in het verarmde koninkrijk dat burgers met hiv/aids hun stem op deze wijze lieten horen.

Van de volwassen bevolking van Swaziland was bijna 40 procent besmet – het hoogste gemiddelde ter wereld. Er was onvoldoende geld beschikbaar om hen allen te voorzien van aidsremmende medicijnen.

Bijeenkomst Sociaal Forum verboden

Op koninklijk bevel verbood premier Barnabas Dlamini van Swaziland een bijeenkomst van het regionale Southern African Social Forum (SASF), die op 16 oktober 2008 zou worden gehouden. Volgens het persbureau *afrol News* had koning Mswati III bezwaar gemaakt toen bleek dat op het evenement veel organisaties aanwezig zouden zijn die kritisch stonden tegenover zijn bewind.

Het SASF was een regionale versie van het World Social Forum, waarin burgerbewegingen zich hadden verenigd als een soort wereldparlement. Zuid-Afrikaanse deelnemers, zoals de federatie van vakverenigingen, reageerden woedend op het koninklijke ingrijpen.

(Vorige berichten pagina 255/1 - 2006).

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3261, pag. 60157-60216

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

MEI 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 246
Hogere begrotingstekorten in 2008 in EU-landen

Andorra 247
Einde van bankgeheim in zicht

België 247
Parlementaire commissie bepleit strenger toezicht op bankwezen

Cyprus 251
Kapitaalinjectie van 1 miljard

Denemarken 251
Amerikaanse kernbom raakte zoek in Groenland

Duitsland 253
Export fors gedaald

Groot-Brittannië 254
Tekort van 175 miljard pond in begroting 2009

Italië 255
Zware aardbeving in bergstreek Abruzzen

Liechtenstein 256
Versoepeling bankgeheim

Luxemburg 256
Beperkte herziening bankgeheim

Nederland 257
Claim lagere overheden op IJslandse bank rechtmatig

Noorwegen 261
Gasexport bereikt hoogste niveau ooit

Oostenrijk 262
Versoepeling bankgeheim

Rusland 263
Economie met 65 miljard gestimuleerd

Spanje 264
Aantal geveilde huizen in 2008 meer dan verdubbeld

Turkije 265
Opnieuw Koerdische basis in Irak gebombardeerd

IJsland 266
Internationale hulp moet economie uit crisis trekken

Zweden 269
Economie in recessie

AMERIKA

Argentinië 272
Maatregelen vanwege afnemende economische groei

Brazilië 273
Pogingen om gevolgen economische crisis te beteugelen

Falklands/Malvinas 275
Britse macht in Falklands nieuwe grondwet bevestigd

Verenigde Staten 276
Obama pleit voor kernwapenvrije wereld

AZIË

Bhutan 279
Bhutaanse Eenheidspartij wint eerste parlementsverkiezingen

China 281
Publicatie actieplan voor mensenrechten

Kazachstan 282
Anticorruptiecentrum in Astana geopend

Kirgizstan 285
Binnenlandse productie in vier jaar verdubbeld

Maldiven 286
Voormalige politieke gevangene wint presidentsverkiezingen

Mongolië 288
Parlement stemt in met stimuleringsplan van 830 miljoen euro

Oezbekistan 289
9 procent economische groei in 2008

Pakistan 289
Musharraf legt ambt neer te midden van politieke strijd

Tadzjikistan 296
Economische crisis slaat harder toe dan verwacht

Turkmenistan 297
Nieuwe grondwet gaat uit van meerpartijensysteem

AFRIKA

Comoren 298
Mayotte wil Frans zijn

Ghana 299
Oppositie neemt macht over

Oeganda 301
Vastgelopen vredesonderhandelingen leiden tot nieuw geweld

Senegal 303
Zorgen over begrotingstekort

Seychellen 304
Pijnlijke hervormingen nodig volgens IMF

EUROPESE UNIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Steun voor financiële sector in Europa opgelopen tot 3 biljoen euro

De Europese Commissie publiceerde op 8 april 2009 een rapport waarin berekend werd hoeveel financiële steun de lidstaten tezamen hadden gegeven om de noodlijdende financiële sector te hulp te schieten. Het totaalbedrag dat beschikbaar was gesteld sinds september 2008, toen de economische crisisverschijnselen duidelijk begonnen te worden, bedroeg nu 3 biljoen (3.000 miljard) euro. Het grootste deel daarvan, zo'n 2.300 miljard euro, was echter niet daadwerkelijk besteed, maar bestond uit overheidsgaranties. Het resterende bedrag werd wel uitgegeven voor financiële instellingen: 300 miljard voor herkapitalisatie en 400 miljard voor herstructureringssteun.
De geldelijke waarde van overheidsgaranties voor banken lag het hoogst in Denemarken, dat 580 miljard euro achter de hand hield. Dat kwam overeen met 260 procent van het bbp. Daarna volgden Duitsland (400 miljard), Frankrijk (265 miljard), Spanje (200 miljard) en Nederland (200 miljard).
Voor de herkapitalisering van banken, waar daadwerkelijk geld aan werd uitgegeven, werden bijvoorbeeld in Duitsland en Groot-Brittannië bedragen gespendeerd van 80 en 63 miljard euro, respectievelijk 3,3 en 3,4 procent van het bbp. Verhoudingsgewijs was dat nog bescheiden. Zo gaf Slovenië voor dit doel 20 procent van zijn bbp uit.

Commissie pakt betalingsachterstanden van overheden aan

Eurocommissaris voor Industrie Günter Verheugen stelde op 8 april 2009 voor de regels van de Unie voor betalingsachterstanden aan te scherpen. Het plan was ingegeven door het feit dat te late betalingen een belangrijke oorzaak vormden van het failliet gaan van (kleine en middelgrote) bedrijven.
Vooral overheidsinstanties maakten zich schuldig aan wanbetaling. De aanscherping betekende dat overheden goederen en diensten aan bedrijven binnen dertig dagen dienden te betalen. Bleven zij in gebreke, dan zou hun rente in rekening worden gebracht en moesten zij ook de administratieve kosten voor het invorderen voldoen en een boete van 5 procent van het verschuldigde bedrag betalen. Om het goede voorbeeld te geven, nam de Europese Commissie zich voor een betalingstermijn van twintig dagen aan te houden.

Deflatie in de eurozone verwacht

De landen van de eurozone kenden in 2009 een gestaag afnemende inflatie die, na in februari een niveau van 1,2 procent te hebben bereikt, in maart terugliep naar 0,6 procent. Dat laatste percentage werd ook in april gehaald. Ter vergelijking: in juli 2008 bedroeg de inflatie nog 4,1 procent. De cijfers voor maart en april 2009 werden op respectievelijk 16 en 30 april bekend gemaakt door Eurostat, het statistiekbureau van de Europese Unie.
Ter illustratie konden de cijfers van België en Nederland dienen. In het eerste land nam de inflatie af van 1,93 procent in februari tot 0,62 procent in maart, terwijl dit percentage in juli 2008 nog 5,91 procent bedroeg. In Nederland lag de inflatie in zowel februari als maart 2009 op 2 procent. In juli van het jaar daarvoor was dat 3,2 procent.
De Europese Commissie had in januari over heel 2009 een inflatiepercentage in de eurozone van 1,0 procent voorspeld. De nu bereikte 0,6 procent was het laagste sinds Eurostat in 1996 met haar metingen begon. Daarmee zou de eurozone wellicht afstevenen op het omgekeerde verschijnsel, dat van deflatie. De daling van het prijsniveau werd vooral veroorzaakt door de lagere prijzen voor voedsel en energie.

Hoge begrotingstekorten in 2008 in EU-landen

Uit cijfers van Eurostat, het statistiekbureau van de Unie, bleek op 22 april 2009 dat het begrotingstekort in de zestien landen van de eurozone in 2008 was gestegen tot 1,9 procent van het bbp. In januari was de Europese Commissie nog uitgegaan van 1,7 procent. Voor het hoogste tekort tekende Ierland met 7,1 procent, gevolgd door Griekenland met 5 procent.
Het gemiddelde tekort in de 27 EU-lidstaten lag met 2,3 procent van het bbp nog hoger. In Groot-Brittannië bedroeg het 5,5 procent en ook in Roemenië (5,4 procent), Malta (4,7 procent) en Polen (3,9 procent) was het bovengemiddeld hoog.
Uit de tekorten over het afgesloten jaar 2008, zo was al in maart 2009 gebleken, was af te lezen welke landen ook het lopende jaar met veel te hoge tekorten zouden kampen. Een aantal daarvan had opdracht gekregen van de Europese Commissie binnen enkele jaren de begroting gesaneerd te hebben.

NATUUR EN MILIEU

Hervorming visserijsector wordt dringend nodig geacht

Eurocommissaris voor Visserij Joe Borg kondigde op 22 april 2009 hervormingen aan in de visserijsector, die gebukt ging onder overcapaciteit en het daarmee gepaard gaande dreigend uitsterven van veel vissoorten. Ook had de sector weinig mogelijkheden om de gevolgen van de economische neergang op te vangen. Daarom moest vanaf 2013 een nieuw beleid worden gevoerd.
Het aantal schepen waarmee werd gevist lag te hoog en daarom waren sloopsubsidies ingesteld om hun aantal terug te dringen. De vloot kromp daardoor jaarlijks met zo'n 2 procent. Dat was echter onvoldoende, omdat door de technische vooruitgang tevens de efficiency werd verhoogd met tussen de 2 en 3 procent.
Voor rond 88 procent van alle vissoorten in Europa gold dat zij op den duur zouden verdwijnen, wanneer de overbevissing doorging. Dat kwam vooral doordat vissen gevangen werden voordat ze volgroeid waren, dat wil zeggen zonder zich te hebben voortgeplant. Dat gold bijvoorbeeld voor 93 procent van alle kabeljauw die in de Noordzee werd gevangen. Daarom zou op deze soorten enkele jaren niet moeten worden gejaagd om ze de kans op herstel te bieden, ook al zou een dergelijke maatregel voor sommige soorten waarschijnlijk te laat komen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Omvang discriminatie in EU onderschat

In een op 22 april 2009 verschenen rapport van het Europees Agentschap voor Fundamentele Rechten (FRA) werd geconcludeerd dat discriminatie en racisme binnen de Europese Unie meer voorkwamen dan af te leiden viel uit officiële statistieken. Dat kwam vooral doordat er vaak geen aangifte werd gedaan. Het onderzoek was gebaseerd

op ondervragingen van immigranten en leden van etnische minderheden.
Onder genoemde groepen was sprake van wat de opstellers van het rapport 'een gevoel van berusting' noemden: zij hadden er weinig vertrouwen in dat aangiftes hielpen en dat het beleid tegen discriminatie hen voordelen bood. Van de ondervraagden meende 55 procent dat discriminatie op grond van etnische afkomst in hun land wijdverbreid was. Het laatste jaar was bovendien 37 procent zelf geconfronteerd met discriminatie en 12 procent met een gewelddadige vorm daarvan. Het grootste slachtoffer waren Roma, van wie 50 procent meldde met discriminatie te zijn geconfronteerd. Daarna volgden immigranten uit Afrika beneden de Sahara (41 procent) en uit de Noord-Afrikaanse landen (36 procent).
Het EU-agentschap, voorheen bekend onder de naam Europees Waarnemingscentrum voor Racisme en Vreemdelingenhaat (EUMC), riep op alert te zijn op discriminatie die buiten de statistieken bleef. Regeringen moesten etnische minderheden meer bescherming bieden en op hun rechten wijzen, aldus het FRA.

EUROPEES PARLEMENT

Parlement stemt in met antidiscriminatierichtlijn

Het Europees Parlement gaf op 2 april 2009 haar goedkeuring aan het voorstel om discriminatie buiten de arbeidsmarkt op grond van seksuele oriëntatie, handicap, leeftijd en religie te verbieden. Het had het karakter van een advies aan de lidstaten om hun wetgeving aan te passen. Er bestond sinds 2000 al een antidiscriminatierichtlijn voor de arbeidsmarkt, maar niet voor sectoren als gezondheidszorg, onderwijs en sociale zekerheid.
Het voorstel was vervat in een rapport dat was opgesteld door Kathalijne Buitenweg, die namens het Nederlandse GroenLinks (GL) zitting had in het Europees Parlement. De christendemocratische fractie in het europarlement, onder wie de leden van het Nederlandse Christen-Democratisch Appèl (CDA), stemden tegen het voorstel. Als verdediging voerde een woordvoerder van deze partij aan dat de vele rechtsdefinities in de tekst onduidelijk waren en zouden leiden tot procedures bij het Europees Hof van Justitie.

(Vorige berichten pagina 186/1 - 2008)

ANDORRA

BINNENLAND

Einde aan Andorrees bankgeheim in zicht

Om van de zwarte lijst van belastingparadijzen van de OESO af te komen, kondigde de Andorrese regering op 12 maart 2009 een nieuwe wet aan die een einde zou maken aan het bankgeheim. De nieuwe wet, die op 1 september 2009 zou ingaan, maakte de weg vrij om informatie te gaan uitwisselen over spaartegoeden met landen waar de houders van Andorrese bankrekeningen belastingplichtig zijn, om te beginnen met Frankrijk. Net als in Liechtenstein en Monaco zou het bankgeheim buitenlanders in de gelegenheid stellen belasting te ontduiken en voordelen uit fraude of georganiseerde misdaad te verbergen, zo luidde de kritiek.

Winst voor sociaaldemocraten

De Sociaal-Democratische Partij won op zondag 26 april 2009 de parlementsverkiezingen in Andorra. De partij van politiek leider Jaume Bartumeu kreeg 6.610 van de 14.679 geldig uitgebrachte stemmen, genoeg voor 14 van de in totaal 28 zetels, een winst van twee zetels ten opzichte van de vorige verkiezingen in 2005, maar niet genoeg voor een absolute meerderheid.

Nederlaag na prijsgeven bankgeheim

De verkiezingscampagne had grotendeels in het teken gestaan van de beslissing van de regering van premier Albert Pintat om te buigen voor internationale druk om het Andorrese bankgeheim deels prijs te geven. Andorra werd daardoor geschrapt van een zwarte lijst van belastingparadijzen, opgesteld door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), en stond voortaan nog slechts op een 'grijze lijst'. De partij van Pintat, de Liberale Partij van Andorra, deed mee aan de verkiezingen samen met de Democratische Partij van Andorra, waarmee Pintat sinds 2005 had geregeerd. Maar onder de naam Coalitie voor Hervorming haalden de twee partijen, samen nog goed voor een absolute meerderheid van zestien zetels in 2005, niet meer dan elf zetels. Nieuwkomer Andorra voor Verandering haalde drie zetels. De opkomst was 75 procent.

Uitslag parlementsverkiezingen Andorra (29 april 2009)

partij	stemmen	%	zetels
Sociaal-Democratische Partij (PS)	6.610	45.0	14
Coalitie voor Hervorming (CR)	4.747	32.4	11
Andorra voor Verandering (ApC)	2.768	18.9	3
Groenen van Andorra (EVA)	466	3.2	0
Nationale Unie voor Vooruitgang (UNP)	88	0.6	0
totaal	14.679		28

(Vorige berichten pagina 584/1 - 2006)

BELGIË

BINNENLAND

Recordaantal immigranten kwam in 2007 naar België

Uit het op 1 april 2009 verschenen jaarverslag Migratie 2008 van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR) bleek dat in 2007 een record aantal buitenlanders zich in België had gevestigd. Het aantal legale immigranten bedroeg 110.000, terwijl 45.000 buitenlanders weer vertrokken. Als de instroom werd verminderd met de uitstroom, kwamen er dus 65.000 immigranten bij.
Ruim de helft van de immigranten was afkomstig uit lidstaten van de Europese Unie. Naar land uitgesplitst kwamen zij vooral uit Frankrijk (14 procent), Nederland (14 procent), Marokko (9 procent) en Polen (8 procent). De meeste immigratie vond plaats via gezinshereniging met familieleden van vreemdelingen die al in België verbleven en door huwelijken tussen Belgen en niet-Belgen. Van de economische immigranten die naar België kwamen om er als zelfstandige te gaan werken, was 64 procent afkomstig uit de vijftien landen die al vóór mei 2004 EU-lid waren. De groei kwam voor rekening van nieuwkomers uit nieuwe lidstaten als Bulgarije, Polen en Roemenië.

Politicus Dedecker liet minister De Gucht schaduwen

Jean-Marie Dedecker, voorzitter van de naar hem genoemde politieke partij Lijst Dedecker (LDD), kwam op 17 april 2009 in

opspraak toen naar de pers uitlekte dat hij een privé-detective had ingeschakeld om de gangen na te gaan van minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht. Dedecker was getipt door een niet nader genoemde onderzoeksrechter in Veurne dat De Gucht een dubieuze rol zou hebben gespeeld bij de verkoop van het gerechtsgebouw in die stad. De toenmalige regering kocht het in 2003 via een zogeheten sale & lease-back constructie: het gebouw werd verkocht en direct daarna weer van de nieuwe eigenaar gehuurd. Het was een methode waar de federale regering om begrotingsredenen veelvuldig gebruik van had gemaakt: van 2001 tot 2006 werd voor 1,5 miljard euro aan gebouwen verkocht. Volgens Dedecker nu had De Gucht banden met het bedrijf dat de gebouwen opkocht en verhuurde.
Het schaduwen van De Gucht leverde geen belastende feiten op. Het was vooral de gebruikte methode die verontwaardiging opriep, temeer daar bleek dat ook de financiën van De Guchts echtgenote en zoon waren nageplozen. De minister zelf betichtte Dedecker in een reactie van 'Gestapopraktijken'. Mogelijk riskeerde de laatste strafrechtelijke vervolging.
De vraag was wat de gevolgen voor de LDD waren van de negatieve publiciteit. De rechtsliberale partij stond tot dan toe in opiniepeilingen met het oog op de in juni 2009 te houden regionale en Europese verkiezingen op duidelijke winst.

Comité P. veroordeelt politieoptreden tijdens anti-islambetoging

In het verslag van het Comité P., dat op 29 april 2009 werd besproken in de parlementaire begeleidingscommissie, werd felle kritiek geuit op het politieoptreden van 11 september 2007, toen in Brussel een anti-islambetoging werd gehouden. Het comité dat was belast met toezicht op de politiediensten, analyseerde opgenomen beelden en hoorde betrokkenen bij de voorbereiding en uitvoering van de ordehandhaving. Het noemde het optreden van de politie chaotisch en ongecoördineerd en wees op het buitensporig geweld dat in een aantal gevallen was gebruikt.
De demonstratie was destijds gericht tegen wat de organisatoren de 'islamisering' van de westerse cultuur noemden en werd precies zes jaar na de aanslagen in de Verenigde Staten van 11 september 2001 gehouden. Burgemeester van Brussel Freddy Thielemans verbood de betoging echter uit angst voor ordeverstoringen, hetgeen niet wegnam dat enkele honderden mensen zich verzamelden voor een manifestatie op het Brusselse Schumanplein. Daar werden vrijwel direct 154 mensen gearresteerd, die overigens diezelfde dag nog vrijkwamen.
Onder de gearresteerden waren de parlementariërs voor Vlaams Belang (VB), Frank Vanhecke en Filip Dewinter. Bij hun aanhouding werd volgens het Comité P. onnodig veel dwang en geweld gebruikt. VB kwalificeerde het politieoptreden tegen haar aanhang als 'totalitair'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlementaire commissie bepleit strenger toezicht op bankwezen

De bankencommissie, samengesteld uit leden van de Kamer en de Senaat, presenteerde op 22 april 2009 een serie aanbevelingen om een debacle in het bankwezen zoals die aan de basis lag van de financieeleconomische crisis in de toekomst te voorkomen. Voor een deel was daarvoor internationale samenwerking vereist, zoals een betere controle op ratingbureaus en toezicht op de Europese financiële sector. Andere adviezen konden op nationaal niveau worden gevolgd. De aanbevelingen waren tot stand gekomen na besloten hoorzittingen met bankiers, politici en toezichthouders.

De commissie bepleitte vooral een verscherping van toezicht op de banken, hoewel over de manier waarop geen overeenstemming werd bereikt. Eén mogelijkheid was het toekennen van meer bevoegdheden aan het Comité voor Financiële Stabiliteit (CSF), het overlegorgaan tussen de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) en de Nationale Bank van België (NBB). Deze twee laatste instellingen waren belast met toezicht op respectievelijk individuele bankinstellingen en het financiële stelsel als geheel. In het CSF zouden dan beide taken geïntegreerd worden, een optie die met name werd ondersteund door de Franstalige liberalen en de Vlaamse christendemocraten. Een tweede mogelijkheid lag in de overheveling van het toezicht op de banken van de CBFA naar de NBB, die daarmee met het gehele toezicht belast zou worden. Daarvoor was steun bij onder meer de Franstalige sociaaldemocraten en christendemocraten.

Andere aanbevelingen

Eens werd de commissie het wel over de volgende voorstellen:
- Een verbod op het zogeheten short selling, dat wil zeggen het speculeren op koersdalingen;
- Onderscheid maken tussen zakenbanken en deposito- of spaarbanken, welke laatste niet beursgenoteerd moeten zijn om risico's te minimaliseren en daarmee de positie van de spaarders te beschermen;
- Deugdelijk bestuur door de geschiktheid van onafhankelijke bestuurders bij financiële instellingen te bepalen. De naleving ervan is een taak van de toezichthouders;
- Bonussen koppelen aan prestaties op lange termijn en het uitkeren van aanwervingspremies en ontslagvergoedingen beperken en doorzichtiger maken.

Waalse regering presenteert goede resultaten van economisch herstelplan

De Waalse regering maakte op 23 april 2009 de voortzetting bekend van het economisch herstelprogramma voor Wallonië, dat de naam Marshallplan had gekregen. Dat was in augustus 2005 gelanceerd op initiatief van Elio Di Rupo, voorzitter van de Parti Socialiste (PS). De uitwerking van de maatregelen voor de resterende loopduur van het plan (2006-2010) werden gepresenteerd door diens partijgenoot Rudy Demotte, minister-president van de deelstaatregering. Er was in totaal 1,4 miljard euro uitgetrokken om de economische achterstand ten opzichte van Vlaanderen in te halen.
Demotte presenteerde nu een tussentijdse evaluatie. Daaruit bleek dat de gestelde doelstellingen in 2009 zouden worden gehaald. Het Marshall-plan had tot dan toe al 27.239 nieuwe arbeidsplaatsen opgeleverd en aan 115.076 mensen een opleiding verschaft. Daarnaast werden in het kader van het stimuleren van onderzoek en innovatie 1.250 nieuwe onderzoekers aangeworven. Relatieve minpunten waren de voortgang in duurzame ontwikkeling, administratieve vereenvoudiging en in de toekenning van subsidies.

Bestuurders grootste ondernemingen incasseerden ruim 33 miljoen euro

De weerstanden tegen exorbitante beloningen voor topondernemers leidden, zeker in tijden van crisis zoals die zich in het najaar

van 2008 begon af te tekenen, niet alleen tot een moreel appèl voor zelfbeperking, maar deels ook tot overheidsingrijpen. In België had de federale regering een wetsontwerp in voorbereiding om de 'gouden parachutes' – ontslagvergoedingen voor topmanagers – aan banden te leggen. Dagblad *De Standaard* publiceerde op 25 april 2009 aan de hand van jaarverslagen van de grootste Belgische beursgenoteerde ondernemingen berekeningen van de beloningen die hun gedelegeerd bestuurders (ceo's) in het voorgaande jaar hadden ontvangen. Daaruit bleek dat zij gezamenlijk een bedrag hadden gekregen van 33,3 miljoen euro. Dat was 14,6 procent minder dan in 2007, toen het ging om 39,0 miljoen euro. Deze achteruitgang hing samen met de negatieve economische ontwikkeling die er toe leidde dat een deel van de bonussen werd geschrapt of beperkt. Deze werden immers uitgekeerd in verhouding tot de bedrijfsresultaten.
De best betaalde ceo was in 2008 Jean-Paul Votron, voormalig algemeen directeur van bank-verzekeraar Fortis. Daarna volgden de rijke zakenman Albert Frère, Roch Doliveux van de farmaceutische multinational Union Chimique Belge (UCB) en Gérard Mestrallet van energiebedrijf GDF Suez. Laatstgenoemde was tevens degene die met 1,83 miljoen euro de hoogste bonus ontving.

Fortis

Votron was niet de enige Fortis-bestuurder die in 2008 fors werd beloond. Tot verontwaardiging van aandeelhouders en spaarders die hun financiële aanspraken bedreigd zagen door de neergang van het concern, werden in 2008 aan vijf van de voormalige topbestuurders van het bedrijf miljoenen aan vertrekpremies uitgekeerd.
Fortis publiceerde op 9 april een overzicht van deze premies voor vijf oud-bestuurders. Het totaalbedrag voor hen lag op 7,65 miljoen euro. Dat kwam bovenop hun basissalaris en overige verdiensten als pensioenen en langetermijnbonussen:

Vergoedingen voormalige bestuurders Fortis

bestuurder	basissalaris	andere verdiensten	vertrekpremie
Herman Verwilst	800.000	2.104.004	800.000
Jean-Paul Votron	758.333	439.811	1.300.000
Lex Kloosterman	700.000	634.701	700.000
Alain Deschênes	630.000	192.214	630.000
Gilbert Mittler	466.667	1.107.025	4.220.000

Aandeelhouders stemmen in met overname bank-verzekeraar Fortis

Op 28 en 29 april 2009 stemden de aandeelhouders van Fortis op vergaderingen in Gent en Utrecht in met de overname van de bank-verzekeraar door de Franse bank BNP Paribas. Dat gebeurde met percentages van respectievelijk 72,9 en 77,65 procent. Een eerder verkoopvoorstel was in februari nog door een meerderheid afgewezen, waarna de deal werd herzien.
De overname betekende een splitsing tussen de bancaire en verzekeringstak van het concern. Doordat drie kwart van de bancaire tak in handen kwam van BNP Paribas, werd deze een van de grootste financiële concerns in de eurozone, met zo'n tweehonderdduizend mensen in dienst. De Belgische staat kreeg wel een eigendom van 11,6 procent in BNP Paribas. De verzekeringstak ging naar de beursgenoteerde Fortis Holding, die daarmee een van de grote Belgische verzekeraars werd, met rond de tienduizend werknemers.

De aandeelhouders mochten meebeslissen

De aandeelhoudersvergadering in Gent verliep zeer rumoerig. De woede van aandeelhouders richtte zich op het Fortisbestuur: er werd met schoenen, munten en stemkastjes gegooid. De directe aanleiding daarvoor was de uitslag van een kort geding, aangespannen door advocaat Mischaël Modrikamen, om te bewerkstelligen dat alleen degenen die tot 14 oktober 2008 Fortis-aandelen bezaten op de vergadering konden meebeslissen. Hij deed dat onder meer omdat er zich onder de aandeelhouders beleggers bevonden die na de ontmanteling van het concern aandelen hadden gekocht omdat de waarde daarvan op dat moment flink gedaald was. Hun motivatie om vóór de overeenkomst te stemmen, zou vooral zijn dat zij daarmee een forse koerswinst konden boeken. Modrikamen was namens zo'n tweeduizend beleggers voorstander van een zelfstandige Fortis Holding en dus tegenstander van de verkoop.
Op 31 maart 2009 werd Modrikamen in het gelijk gesteld door het hof van beroep in Brussel. Fortis tekende beroep aan tegen dit besluit en dit werd op 10 april door het hof gehonoreerd. Daardoor konden alle aandeelhouders zich uitspreken, hetgeen bijdroeg aan de aanvaarding van het overnamevoorstel.
Door de besluiten van de aandeelhouders kwam een einde aan het afzonderlijke bestaan van het Belgische Fortis. Het was het deel dat in het najaar van 2008 was afgesplitst van de Nederlandse tak die toen werd genationaliseerd. Het concern was destijds in grote problemen geraakt door de kredietcrisis, maar ook door de naar later bleek financieel te risicovolle overname van ABN AMRO. Deze laatste bank was intussen weer geïntegreerd met het Nederlandse Fortis, om door te gaan onder de naam ABN AMRO.

België belandt officieel in recessie

In een raming die de Nationale Bank van België (NBB) op 29 april 2009 publiceerde, werd bevestigd wat ze eind 2008 al voorspelde: dat de Belgische economie in het daarop volgende jaar in een recessie terecht zou komen. De nieuwe cijfers lieten zien dat voldaan was aan de formele definitie daarvan – twee achtereenvolgende kwartalen van economische krimp. In het derde kwartaal van 2008 kende de economie een nulgroei ten opzichte van de voorgaande drie maanden. In het vierde kwartaal daalde het bbp met 1,7 procent en in de maanden januari-maart 2009 met 1,6 procent. Over heel 2008 was er overigens nog sprake van een economische groei van 1 procent.

JUSTITIE

Schadevergoeding voor politiecommissaris Zicot in 'zaak-Dutroux'

Het Hof van Cassatie heeft Georges Zicot, commissaris bij de federale politie van Charleroi, een niet nader gespecificeerd bedrag aan schadevergoeding toegekend, zo werd op 21 april 2009 bekend. Zicot had in 1996 ten onrechte gevangen gezeten, omdat hij ervan verdacht werd Marc Dutroux, de later tot levenslang veroordeelde kindermoordenaar, in bescherming te hebben genomen. Hem werd tevens schriftvervalsing en heling aangewreven, alsmede opsluiting van minderjarigen – een van de vergrijpen waar Dutroux en zijn handlangers zich schuldig aan hadden gemaakt. Later bleek dat deze aantijgingen geheel onjuist waren.
Zicot was op 24 augustus 1996 op bevel van onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte van Neufchâteau in zijn huis opgepakt door zwaarbewapende en gemaskerde rijkswachters. Hij zat vervolgens 33 dagen vast in de gevangenis van Hoei, waar hij vanwe-

ge zijn vermeende rol in de Dutroux-zaak aan agressie van medegedetineerden bloot stond. Het Hof van Cassatie oordeelde nu dat het machtsvertoon 'bijzonder traumatiserend [was] voor hem en zijn familie'. Zijn behandeling werd 'onmenselijk' genoemd en zijn reputatie en eer waren in gevaar gebracht, mede gezien de golf van publiciteit rond een zaak waarin hij te boek kwam te staan als medeplichtige.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Kunstenaar Jan Fabre krijgt universitair eredoctoraat

De Universiteit Antwerpen (UA) verleende op 29 april 2009 de kunstenaar Jan Fabre een eredoctoraat vanwege zijn algemene verdiensten in de artistieke wereld. Fabre (50) werd beschouwd als een van de belangrijkere beeldende kunstenaars van zijn generatie, die in zijn werk genres als opera, theater, film en schilderkunst combineerde. Internationaal werd hij erkend als een grote naam in de kunstwereld.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Blijvende discriminatie holebi's in 2008 gesignaleerd

Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR) maakte op 31 maart 2009 gegevens bekend, waaruit volgens haar directeur Jozef De Witte hardnekkige vooroordelen jegens homo-, bi- en transseksuelen naar voren kwamen. Bij de cijfers die betrekking hadden op het aantal meldingen van discriminatie diende te worden ingecalculeerd dat veel zaken niet werden gemeld.
In 2008 opende het CGKR 92 dossiers over discriminatie op grond van seksuele voorkeur. Daarvan hadden er 27 betrekking op homofobe uitspraken, onder meer via internet. In 23 gevallen was er sprake van intolerantie, vooral in de vorm van beledigingen of fysiek geweld. Andere dossiers betroffen onder meer discriminatie op de werkvloer (zestien maal), het weigeren van goederen en diensten (zeven maal) en ongelijke behandeling in het onderwijs (drie maal).

Website tegen pedoseksualiteit op last van justitie afgesloten

Op 16 april 2009 publiceerde de als 'pedojager' aangeduide Chris Hölsken de namen, adressen en foto's van dertien vermeende pedoseksuelen uit België op zijn website Stop Kinderporno. Daarmee beging hij een strafbaar feit omdat het verboden was gegevens openbaar te maken van mensen die veroordeeld waren of verdacht werden. Minister van Justitie Stefaan De Clerck verklaarde op 17 april aan te sturen op sluiting van de website en adviseerde tevens degenen wier gegevens publiek waren gemaakt een klacht in te dienen. Nog diezelfde dag ontvingen zeventien Belgische internetproviders van het federaal parket een bevelschrift om de website onbereikbaar te maken. Van deze sinds 2001 bestaande bevoegdheid op basis van artikel 39bis van het wetboek van strafvordering werd zelden gebruik maakt.
Er bestonden daarnaast bezwaren tegen de aantasting van de privacy van mensen van wie onduidelijk was of ze iets misdaan hadden of die hun straf al hadden uitgezeten. Gevreesd werd voor eigenrichting, zoals dat bijvoorbeeld gebeurde na een vergelijkbaar initiatief in juli 2000 van het Britse boulevardzondagsblad *News of the World*. Het leidde tot twee zelfmoorden en aanvallen door woedende menigtes.

Hölsken was een Nederlander, maar ook in zijn land werd op een vergelijkbare wijze geageerd tegen pedoseksuelen door Yvonne van Hertum. Zij werd in oktober 2008 door de politierechter in Den Haag veroordeeld tot een werkstraf vanwege het plaatsen van ongegronde beschuldigingen over vermeende pedoseksuelen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Voormalig leider Arabisch-Europese Liga mag Groot-Brittannië niet binnen

De voormalige leider van de Arabisch-Europese Liga (AEL) in België, Dyab Abou Jahjah, werd op 3 april 2009 de toegang tot Groot-Brittannië ontzegd. Enkele dagen eerder had hij het land wel in gemogen, in gezelschap van een Libanees parlementslid voor de Hezbollahbeweging waarmee de van oorsprong uit Libanon afkomstige Abou Jahjah sympathiseerde. Na een bezoek aan Brussel wilde hij naar Groot-Brittannië terugkeren, maar vervolgens werd hij zes uur lang vastgehouden op de luchthaven van Londen, ondervraagd en uiteindelijk uitgewezen.
Abou Jahjah was in België omstreden. Zo was hij aangeklaagd omdat hij in november 2002 in Antwerpen een opruiende rol zou hebben gespeeld tijdens rellen door Marokkaanse jongeren, die hun woede uitten over de moord op een allochtone man. Op 20 oktober 2008 werd hij echter in hoger beroep vrijgesproken.

Op 12 februari 2009 was de Nederlandse politicus Geert Wilders in Groot-Brittannië hetzelfde overkomen als Abou Jahjah. In beide gevallen leken de maatregelen gericht tegen de vrijheid van meningsuiting. De Britse autoriteiten echter beriepen zich op wetgeving uit 2005, op basis waarvan het aanwakkeren van haat tussen bevolkingsgroepen reden kon zijn iemand de toegang tot het land te ontzeggen. De maatregel was vooral toegepast op 'islamitische extremisten'.

België doorbreekt Europese boycot van racismeconferentie Verenigde Naties

Van 20 tot 24 april 2009 werd in Genève een conferentie van de Verenigde Naties gehouden over racisme en discriminatie. Deze was een vervolg op die van 2001 in het Zuid-Afrikaanse Durban. Vanuit de Europese Unie werden grote bezwaren geuit tegen 'Durban II'. De belangrijkste reden was de vrees dat de conferentie gebruikt zou worden voor anti-Israëlische propaganda, in het bijzonder vanwege de op 23 april te houden toespraak van de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad. Deze was niet alleen fel tegenstander van de politiek van Israël, dat hij als racistisch aanduidde, maar tevens omstreden vanwege de vraagtekens die hij had gezet bij het waarheidsgehalte van de Holocaust.
Op diezelfde 23ste april sprak wel de Belgische minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht. Hij was de enige minister uit de 27 EU-landen die dat deed. Na zich eerst scherp te hebben afgezet tegen de opvattingen van Ahmadinejad stelde De Gucht dat het onjuist was de conferentie te boycotten: 'Wanneer waarden en principes verdedigd moeten worden, moet je aanwezig zijn, dialogeren en participeren.' Om de zin van zijn aanwezigheid te onderstrepen verwees hij naar de positieve intenties uit de slotverklaring waarin de landen zich verplichtten om te strijden tegen racisme, discriminatie en xenofobie.

(Vorige berichten pagina 188/2 - 2009)

CYPRUS

BINNENLAND

Nationalisten winnen Turks-Cypriotische verkiezingen

De nationalistische Partij van Nationale Eenheid (UBP) won op 19 april 2009 met overmacht de parlementsverkiezingen in het Turkse deel van Cyprus. Met 44,1 procent van de stemmen liet zij de linkse Republikeinse Turkse Partij (CTP) van de Turks-Cypriotische leider Mehmed Ali Talat ruim achter zich (29,2 procent). De winnende UBP, die nauwere banden met Turkije nastreefde, hoefde voor regeringsvorming niet op zoek te gaan naar een coalitiepartner omdat ze kon beschikken over 26 van de 50 parlementszetels.
UBP-leider Dervis Eroglu stelde de internationale gemeenschap direct na het bekendmaken van de uitslag gerust met de mededeling dat de gesprekken over hereniging van het gedeelde eiland zouden worden voortgezet. Talat zou deze gesprekken met de Grieks-Cypriotische president Dimitris Christofias blijven voeren, maar waarnemers voorspelden dat hij minder speelruimte tijdens de onderhandelingen zou krijgen.

Uitslagen parlementsverkiezingen Turks-Cyprus (19 april 2009)
Opkomst: 81,4 procent

partij	percentage	zetels
Partij van Nationale Eenheid (UBP)	44,1	26
Republikeinse Turkse Partij (CTP)	29,2	15
Democratische Partij (DP)	10,7	5
Gemeenschappelijke Democratische Partij (TDP)	6,9	2
Partij voor Vrijheid en Hervorming (ORP)	6,2	2
Verenigd Cyprus Partij (BKP)	2,4	-
Partij voor Volkspolitiek (HISP)	0,5	-
Onafhankelijken	0,1	-
totaal		50

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kapitaalinjectie van 1 miljard in banken

De Cypriotische minister van Financiën Charilaos Stavrakis deelde op 13 april 2009 mee dat de regering voor 1 miljard euro aan obligaties in het bankensysteem zou injecteren om de liquiditeit te verbeteren. De obligaties, af te geven tegen een rente van 1,5 procent, kwamen bovenop een eerdere kapitaalinjectie in januari van 1,4 miljard euro. Doel was om bedrijven en particulieren weer te kunnen laten investeren en consumeren onder moeilijke economische omstandigheden.

JUSTITIE

Steun Europees Hof voor Cyprioot die grond terugeist

Het Europees Hof van Justitie stelde op 28 april 2009 de Cyprioot Meletis Apostolides in het gelijk die de grond terugeiste waarvan zijn familie in 1974 tijdens de Turkse invasie van het noorden van het eiland was verdreven. De grond werd door Noord-Cyprus beschouwd als eigendom van de Turkse Republiek van Noord-Cyprus (TRNC) en was in 2002 door een Brits echtpaar gekocht en bebouwd.
Apostolides zag een eerdere poging om de grond terug te krijgen in 2004 nog mislukken toen bleek dat het door een rechtbank in Nicosia in zijn voordeel uitgesproken vonnis niet werd erkend door Noord-Cyprus. Nadat Cyprus in datzelfde jaar lid werd van de Europese Unie gingen andere lidstaten rechterlijke beslissingen van Cyprus erkennen. Apostolides stapte naar een Britse rechter die de zaak naar het Europees Hof verwees. Dat stelde hem dus in het gelijk, waardoor Apostolides beslagleggingen op de bezittingen van het Britse paar kon gaan eisen.
Het proefproces stond model voor mogelijk duizenden Cyprioten die tijdens de Turkse invasie hun perceel waren kwijtgeraakt en daarvoor nooit waren gecompenseerd.

(Vorige berichten pagina 129/1 e.v. - 2009)

DENEMARKEN

Premier Rasmussen wordt secretaris-generaal van de NAVO

De Deense premier Anders Fogh Rasmussen werd op 4 april 2009 benoemd tot secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Hij nam de functie over van de Nederlander Jaap de Hoop Scheffer en zou officieel per 1 augustus aantreden. De beslissing viel op de dag dat de NAVO haar zestigjarig bestaan vierde.
Op 5 april trad Rasmussen af als regeringsleider, een functie die hij sinds 2001 had bekleed. Hij werd opgevolgd door minister van Financiën Lars Lokke Rasmussen (44), die overigens geen familie van hem was. Beiden waren lid van de partij Links, Liberale partij van Denemarken (V), die een coalitieregering vormde met de Conservatieve Volkspartij (KF).

Nieuwe Deense premier herschikt kabinet

De nieuwe premier Rasmussen benoemde op 7 april 2009 de eenenzestigjarige Claus Hjort Frederiksen op de post die hij zelf tot dan toe voor zijn rekening had genomen, namelijk die van Financiën. Frederiksen (61) was tot dat moment minister van Arbeid.
Voorts werd het ministerie van Sociale Zaken en Seksegelijkheid opgesplitst in de functies Binnenlandse Zaken en Sociale Zaken respectievelijk Arbeid en Seksegelijkheid. Deze kwamen in handen van Karen Ellemann (39) en Inger Stoejberg (36). De opsplitsing vond plaats nadat de minister op het voormalige ministerie, Karen Jespersen, op 3 april was afgetreden vanwege de te hoge werklast.

Bendeoorlog in Kopenhagen krijgt steeds gewelddadiger karakter

De Deense hoofdstad Kopenhagen was sinds de tweede helft van 2008 in toenemende mate het toneel van bendes die elkaar op een gewelddadige manier bestreden. De confrontaties liepen dusdanig uit de hand dat tot april 2009 drie doden en zeventien gewonden vielen. De strijd ging voornamelijk over drugsverkopen en werd gevoerd tussen leden van motorclub de Hells Angels en zijn afsplitsing AK81 enerzijds en criminele groepen bestaande uit jonge migranten anderzijds. De escalatie begon in augustus 2008, toen een negentienjarige man van Turkse afkomst, Osam Nuri Dogan, op straat met 25 kogels werd doorzeefd. De gebeurtenis was aanleiding voor een opeenvolging van wederzijdse wraakacties die zich voornamelijk voordeden in de voorstad Noerrebro, waar veel immigranten woonden. Eind februari en begin maart 2009 vielen nog twee doden door een kogelregen. De politie omschreef dergelijke aanvallen als 'executies'. Bovendien werden ook toevallige voorbijgangers getroffen, onder wie zwaargewonden vielen.
De gewelddadigheden waren aanleiding voor betogers om, gehuld in rouwkleding,

de straat op te gaan en een 'wapenvrije zone' op te eisen. De politie had intussen grootscheepse versterkingen naar het gebied gestuurd, maar het inrekenen van daders was tot dan toe nauwelijks gelukt. Daarnaast was een wet in voorbereiding om de politie meer bevoegdheden te geven en de strafmaat te verhogen voor geweld dat door bendes werd gepleegd en voor illegaal wapenbezit.
Denemarken, en ook enkele andere Scandinavische en Baltische staten, waren tussen 1994 en 1997 al in veel ernstiger mate getroffen door een bendeoorlog tussen twee concurrerende motorclubs, de Hells Angels en de Bandidos. Daarbij werd zelfs gebruik gemaakt van machinegeweren, handgranaten, raketwerpers en autobommen. Er vielen toen elf doden en bijna honderd gewonden.

GROENLAND

Amerikaanse kernbom raakte zoek in Groenland

Op 21 januari 1968 is bij het neerstorten van een B-52 bommenwerper nabij de Amerikaanse luchtmachtbasis Thule, aan de noordwestkust van Groenland, een kernbom zoekgeraakt. Dat meldde de *BBC* op 11 november 2008 op basis van geheime documenten die na een beroep op de Wet Openbaarheid van Bestuur (FOIA) toegankelijk werden. De bommenwerper had vier kernbommen aan boord, maar de Verenigde Staten konden er maar drie terugvinden: een onderwaterzoektocht naar de vierde leverde niets op.
De Amerikaanse overheid wilde geen commentaar geven op de bekendmaking, ook al omdat ze altijd had volgehouden dat alle vier de bommen vernietigd waren. Volgens Amerikaanse specialisten zou de radioactiviteit zich intussen hebben opgelost in de massa water en zou er geen gevaar meer dreigen. Dat werd beaamd door de minister van Buitenlandse Zaken van de – onder Denemarken vallende – autonome regering van Groenland, Per Berthlesen. Voor hem was het overigens geen onthulling: 'Er staat niets nieuws in dit rapport en we wisten al geruime tijd dat een van de vier nucleaire bommen niet was gevonden.'

Groenland stemt voor uitbreiding autonomie

Bij een op 25 november 2008 gehouden referendum stemde 76 procent van de bevolking van Groenland in met een voorstel voor meer autonomie voor dit semi-autonome gebiedsdeel van Denemarken. De opkomst was 72 procent. De uitslag betekende een nieuwe stap naar een mogelijke onafhankelijkheid van het ca. 60.000 inwoners tellende gebied. Na de verwachte goedkeuring van het plan door zowel het Deense als Groenlandse parlement zou het in 2009 per 21 juni, de Nationale Feestdag (Ullortuneq) in Groenland, van kracht worden.
De grotere autonomie hield in dat de overwegend uit Inuit bestaande Groenlanders de zeggenschap kregen over politie, kustwacht en rechtbanken op het eigen grondgebied. Daarnaast zou het door de Inuit gesproken Groenlands de officiële taal worden. Sinds 1979 had de regio haar eigen regering en parlement en vielen haar de bevoegdheden toe op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en sociale voorzieningen. De buitenlandse en defensiepolitiek was en bleef echter in handen van Denemarken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Deense centrale bank steunt valutamarkt met 8,5 miljard euro

Op 4 november 2008 maakte de Deense centrale bank bekend de maand ervoor een bedrag van 63,9 miljard kronen (ca. 8,56 miljard euro) in de valutamarkt te hebben geïnjecteerd teneinde de Deense munt te ondersteunen. Desondanks waren de reserves aan buitenlandse valuta in oktober met 27,8 miljard afgenomen tot 132,4 miljard kronen. De afname was het resultaat van het verschil tussen verkopen (73,4 miljard) en leningen (45,6 miljard) buitenslands.
In een poging de Deense kroon te stabiliseren, verhoogde de centrale bank in oktober tevens tot tweemaal toe de basisrente. Deze kwam daarmee op 5,5 procent, ongeveer 1,75 procent boven de basisrentes in de eurozone.

Politieke partijen steunen noodleningen aan banken

Alle in het Deense parlement vertegenwoordigde politieke partijen, met uitzondering van de Rood-Groene Alliantie, gaven op 18 januari 2009 hun fiat aan een pakket economische maatregelen dat de regering had voorgesteld. Met dit pakket ten bedrage van 100 miljard Deense kronen (ca. 13,6 miljard euro) konden noodleningen worden verschaft aan solide banken en hypotheekverstrekkers om schade als gevolg van de kredietcrisis tegen te gaan. Drie kwart van het bedrag was bestemd voor banken en de rest voor hypotheekinstellingen. De leningen zouden worden verstrekt tegen een gemiddelde rente van 10 procent. Voor aanvragen hadden financiële instellingen de tijd tot 30 juni en zij konden ervoor kiezen om na drie jaar terug te betalen.

JUSTITIE

Veroordelingen voor deelname aan rellen bij ontruiming jeugdcentrum

Een rechtbank in Kopenhagen veroordeelde op 22 december 2008 vijftien personen die betrokken waren bij rellen van maart 2007 rond de ontruiming van politiekcultureel centrum Ungdomshuset in de hoofdstad. Elf van hen kregen vijftien maanden opgelegd, drie werden tot één jaar veroordeeld en één verdachte tot negen maanden. Bij de ontruiming van Ungdomshuset, waarop de bewoners sinds 1982 een gebruiksrecht hadden gekregen, werden destijds rond de zevenhonderd arrestaties verricht. Het centrum werd kort daarna afgebroken en er werd vervangende huisvesting aangeboden. De rechtbank wees er op dat de politie bij de ontruiming onder meer gasmaskers, helmen, barricademateriaal, stenen en ijzeren staven had aangetroffen.

Eritrees-Deense vrouw veroordeeld voor besnijdenis dochters

Op 23 januari 2009 werd een oorspronkelijk uit Eritrea afkomstige Deense vrouw veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf, waarvan achttien maanden voorwaardelijk, vanwege het laten besnijden van haar twee dochtertjes. Ze hoefde vanwege haar voorarrest het onvoorwaardelijke deel van haar straf niet uit te zitten. De vader van de twee meisjes, die tien en twaalf jaar oud waren, werd vrijgesproken.
Het gezin had, alvorens in 1991 naar Denemarken te komen, verscheidene jaren doorgebracht in vluchtelingenkampen in Soedan. In dat land werden later de besnijdenissen uitgevoerd. De veroordeling was de eerste sinds 2003, toen 'genitale verminking' in Denemarken bij wet strafbaar werd gesteld. Er stond maximaal zes jaar op.

BUITENLANDSE ZAKEN

Inlichtingendienst erkent onjuistheid van informatie over Irak

'Wanneer [de dienst], net als alle andere inlichtingendiensten, ten onrechte concludeerde dat Irak hoogstwaarschijnlijk massavernietigingswapens had (...), dan is daar één belangrijke verklaring voor: de bronnen waren armzalig en onvoldoende.' Dit verklaarde de Deense Defensie Inlichtingendienst (FE) op 4 november 2008 in een notitie gericht aan de defensiecommissie van het parlement. De claim speelde in 2003 een belangrijke rol bij het besluit van westerse landen tot een oorlog tegen Irak.
Sommige regeringsleiders beargumenteerden hun steun aan de oorlog met een ander argument: de weigering van het regime van Saddam Hoessein om mee te werken aan uitvoering van resoluties van de Verenigde Naties. Dat standpunt werd ook verwoord door de Deense premier Anders Fogh Rasmussen. De defensiewoordvoerder in het parlement voor oppositiepartij Sociaaldemocratie in Denemarken (SD), John Dyrby Paulsen, reageerde hierop met de opmerking dat Rasmussen dit argument slechts gebruikte omdat de claim omtrent de aanwezigheid van massavernietigingswapens niet houdbaar was gebleken.

(Vorige berichten pagina 489/1 - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Hoge boete voor neonazipartij NPD

De neonazipartij NPD (Nationaal-Democratische Partij Duitsland) kreeg op 2 april 2009 een hoge boete van de Bondsdag vanwege onregelmatigheden in haar financiële verslaggeving over 2007. Volgens regelgeving van het parlement moest zij het dubbele (terug)betalen van het bedrag dat onjuist was aangegeven. De hoogte van de boete bedroeg daardoor 2,5 miljoen euro.
De NPD verkeerde in zware geldnood. In mei 2008 was zij door een rechtbank in Berlijn veroordeeld tot het terugbetalen van 1 miljoen euro overheidssteun na de ontdekking van fraude in de boekhoudingen over 1997, 1998 en 1999. Een voormalige penningmeester, Erwin Kemma, zat sinds december 2008 gevangen wegens verduistering van 700.000 euro.
De NPD was niet vertegenwoordigd in de Bondsdag, maar wel in twee deelstaatparlementen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regeringsgarantie voor autofabrikant Opel

Bondskanselier Angela Merkel bezocht op 31 maart 2009 de hoofdvestiging van autofabrikant Opel in Rüsselsheim (Hessen) en beloofde ten overstaan van drieduizend werknemers het concern te steunen met staatsgaranties. Opel was door de economische crisis in ernstige problemen gekomen, niet alleen door de dreiging van faillissement van het moederbedrijf General Motors (GM) in Detroit, maar ook door verlies van marktaandeel in Duitsland en in Europa. Het signaal van Merkel was bedoeld als aanmoediging voor mogelijke investeerders.

Budget voor sloopremies auto's verhoogd

De sloopremie voor oude auto's, een tegemoetkoming van 2.500 euro, leek een succes te worden. Begin april waren er al 1,2 miljoen aanvragen gedaan, het dubbele van het verwachte aantal. Daarom verhoogde de Duitse regering op 8 april het budget hiervoor van 1,5 miljard euro naar 5 miljard euro. Met de sloopremie wilde de regering de Duitse autosector, die kampte met een sterk gedaalde afzet, ondersteunen. Tevens kon hiermee een schoner autopark worden bevorderd.

Duitse export fors gedaald

De Duitse export daalde in februari 2009 met 23,1 procent vergeleken met dezelfde maand in 2008, zo lieten voorlopige cijfers van het Federaal Bureau voor de Statistiek Destatis op 8 april 2009 zien. De import daalde met 16,4 procent. Er was in februari een handelsoverschot van 8,7 miljard euro, vergeleken met 17,1 miljard euro in februari 2008.

Groothandels- en consumentenprijzen gedaald

De Duitse groothandelsprijzen zijn in maart met 8 procent gedaald vergeleken met dezelfde maand in 2008, aldus gegevens van het Federaal Bureau voor de Statistiek Destatis die op 15 april 2009 bekend werden. Het was de grootste daling sinds 1987. Ten opzichte van februari 2009 was de daling 0,9 procent.
Een week eerder waren cijfers bekend geworden die lieten zien dat de Duitse consumentenprijzen in maart 2009 met niet meer dan 0,5 procent waren gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Dit onderstreepte de dalende inflatie die in de gehele eurozone zichtbaar werd.

Minister van Financiën verwacht krimp van 5 procent of meer

De Duitse economie is volgens voorlopige cijfers in de eerste drie maanden van het jaar met ongeveer 3,3 procent gekrompen, aldus minister van Financiën Peer Steinbrück op 22 april 2009. Gezien de slechte scores over zowel het vierde kwartaal van 2008 als dit eerste kwartaal van 2009, zag het er voor het gehele jaar 2009 volgens hem slecht uit. 'Een 5 vóór de komma is niet onwaarschijnlijk', waren zijn woorden. 'De neerwaartse trend is ook niet trager geworden', voegde Steinbrück eraan toe.
Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) verwachtte voor Duitsland een krimp van 5,6 procent in 2009. Dat was, op Japan na, het hoogste percentage onder de ontwikkelde economieën.

Kritiek op regering

In binnen- en buitenland kreeg de Duitse regering kritiek omdat zij te traag zou reageren bij het bestrijden van de crisis. Twee grote stimuleringsprogramma's, samen voor een bedrag van 80 miljard euro, hadden nog weinig effect. Maar bondskanselier Angela Merkel wees een derde stimuleringsprogramma op 22 april af. 'Het tweede programma gaf ons de nodige instrumenten en daarom laten we die eerst hun werk doen', zei zij.
De leider van de grootste vakcentrale DGB (Duits Verbond van Vakverenigingen), Michael Sommer, bestreed de opvatting van Merkel. In een interview zei hij: 'Als de regering een krimp van 5 procent verwacht, dan is één ding duidelijk: de omvang van de stimuleringspakketten tot dusver is onvoldoende geweest. Deze moeten worden versterkt en verbreed.'

Frankrijk

GEZONDHEID EN ZORG

Drie gevallen van 'varkensgriep' vastgesteld

Duitse autoriteiten meldden op 29 april 2009 dat drie personen die pas terug waren gekeerd uit Mexico besmet waren met het virus Nieuwe Influenza A (H1N1), in de media vaak aangeduid als varkensgriep of Mexicaanse griep. Het Robert Koch Instituut voor infectieziekten specificeerde dat het ging om een tweeëntwintigjarige vrouw in Hamburg en een zevenendertigjarige vrouw en een ongeveer even oude man in Beieren. Alle drie waren in een stabiele conditie en aan de beterende hand.

NATUUR EN MILIEU

Genetisch gemodificeerd maïstype verboden

Als zesde land van de Europese Unie verbood Duitsland op 14 april 2009 het genetisch gemodificeerde maïs MON 810, gefabriceerd door de Amerikaanse biotechgigant Monsanto. Het was het enige genetisch gemodificeerde gewas dat tot dan toe in het land was toegestaan. Minister van Landbouw Ilse Aigner lichtte toe: 'Ik ben tot de conclusie gekomen dat er goede redenen zijn om aan te nemen dat MON 810 een gevaar vormt voor de omgeving.' Het ministerie van Milieu had een 'rigoureuze studie van de voor- en nadelen' gemaakt, zei zij.
Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Luxemburg en Oostenrijk gingen met een zelfde verbod Duitsland voor. Het was niet zeker of de Europese Commissie met het Duitse verbod akkoord zou gaan.

(Vorige berichten pagina 192/1 e.v. - 2009)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Geen nieuwe wet tegen internetpiraterij

Het Franse parlement stemde op 9 april 2009 tegen een wet die het mogelijk had moeten maken om mensen die illegaal muziek en films downloaden, van het internet af te sluiten. Artiesten en platen- en filmmaatschappijen, die de CD- en DVD-verkoop in Frankrijk de laatste zes jaar met 60 procent hadden zien teruglopen, beschouwden de wet als een belangrijke stap in het uitbannen van internetpiraterij en als een signaal naar andere overheden. Tegenstanders spraken van een 'Big Brother-achtige' inbreuk op burgerlijke vrijheden en wezen erop dat een maand eerder de Europese Unie de toegang tot het internet zelfs had bestempeld als een fundamentele vrijheid. Ook zou de wet onuitvoerbaar zijn.

Ontruiming opvangkamp voor illegalen

De Franse minister van Immigratie Eric Besson maakte op 23 april 2009 bij een bezoek aan Calais bekend het tentenkamp bij de Noord-Franse kuststad te willen ontruimen. In het kamp, bijgenaamd 'de jungle', verbleven dagelijks zes- tot achthonderd illegale migranten, in afwachting van een vertrek naar het Verenigd Koninkrijk. Sinds het tentenkamp in 2002 in de plaats kwam van een grote hal in het dorpje Sangatte, om de toestroom van met name Afghanen, Eritreeërs en Irakezen te verminderen, was hun aantal afgenomen. De humanitaire omstandigheden waarin ze leefden, waren echter verslechterd. Besson, die met maatregelen als een post voor medische zorg en een voedselverstrekkingspunt de situatie wilde verbeteren, bekritiseerde het Verenigd Koninkrijk vanwege te weinig betrokkenheid bij de grenscontrole.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Opnieuw gijzeling fabrieksmanagers

In een fabriek in de Franse Alpen van de Britse Scapa Group PLC werden op 8 april 2009 vier managers vrijgelaten die door fabrieksarbeiders waren gegijzeld. Aanleiding voor de gijzeling was een conflict over de afkoopsom voor arbeiders die zouden worden ontslagen vanwege sluiting van de fabriek.
De laatste tijd was gijzeling van fabrieksmanagers in Frankrijk een populaire tactiek geworden, gebruikt door arbeiders om hun eisen over arbeidsvoorwaarden kracht bij te zetten. Dit tot onvrede van president Sarkozy, die erop wees dat Frankrijk een rechtstaat was waarin wetten moesten worden gerespecteerd. Ook werknemersorganisaties waren bezorgd over het toenemend aantal gijzelingen.

Groot-Brittannië

BUITENLANDSE ZAKEN

Herstel betrekkingen tussen China en Frankrijk

Frankrijk bereikte op 1 april 2009 overeenstemming met China over herstel van de betrekkingen. Deze waren verslechterd sinds een ontmoeting in Polen in december 2008 van de Franse president Nicolas Sarkozy met de dalai lama, de spiritueel leider van Tibet. Ook de economische banden tussen de twee landen hadden onder de ruzie te leiden gehad. Frankrijk beloofde het onafhankelijkheidsstreven van Tibet op geen enkele manier te steunen. Ook zou er een ontmoeting plaatsvinden van Sarkozy met de Chinese president Hu Jintao.
Frankrijk had herhaaldelijk verklaard dat het Tibet beschouwde als een deel van China, maar dat het wilde dat Beijing de dialoog zou aangaan met ballingen als de dalai lama, die door China als een separatist werd beschouwd. Het bleef onduidelijk of er in de toekomst nog contact zou zijn tussen Frankrijk en de dalai lama.

(Vorige berichten pagina 194/2 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Hoofd antiterreurdienst Scotland Yard weg na blunder

Het hoofd van de antiterreurdienst van de Britse geheime dienst Scotland Yard, Bob Quick, zag zich op 9 april 2009 gedwongen zijn functie neer te leggen. Quick, die in de media al eerder als onhandig werd afgeschilderd, had verzuimd documenten over een op handen zijnde arrestatie af te dekken voor fotojournalisten. Om te voorkomen dat de aan te houden verdachten op de vlucht zouden slaan, moest de arrestatieoperatie worden vervroegd. Dit leidde midden in de avondspits tot riskante taferelen. Twaalf verdachten werden gearresteerd op verdenking van het plannen van een bomaanslag in Manchester of Liverpool. De arrestanten, allen afkomstig uit het noordwesten van Pakistan, waren volgens de *BBC* 'clean skins', ofwel onbeschreven bladen.
In de dagen na de arrestaties bleek dat veiligheidsdiensten niet in staat waren de voorbereidingen voor een aanslag te bewij-

zen. De eerste verdachte werd op 11 april vrijgelaten, gevolgd door negen op 21 april en twee een dag later. Het nieuws was pijnlijk voor de Britse autoriteiten. Premier Gordon Brown had direct na de arrestatie verkondigd dat de politie een 'zeer groot terroristisch complot' had verijdeld. De overheid was wel van plan tien van de mannen, allemaal op basis van een studentenvisum in het land aanwezig, uit te zetten naar hun thuisland Pakistan, maar de Pakistaanse autoriteiten weigerden aan hun terugkeer mee te werken. Volgens een woordvoerder van het Pakistaanse ministerie van Buitenlandse Zaken waren de mannen onschuldig indien er geen bewijs voor het tegendeel was en moesten ze in staat worden gesteld hun studie weer te hervatten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tekort van 175 miljard pond in begroting 2009

Minister van Financiën Alistair Darling kondigde op 22 april 2009 in het Britse Lagerhuis aan dat de rijksbegroting van 2009 een tekort van 175 miljard pond (ca. 197 miljard euro) kende. De overheidsschuld zou volgens Darling tot 2013 oplopen tot 1.400 miljard pond, 79 procent van het bnp. Om de budgettaire gaten te dichten moest de staat de komende vijf jaar 703 miljard pond lenen. De mededeling ging gepaard met de aankondiging dat de belasting voor inkomens boven de 150.000 pond per jaar (ca. 169.000 euro) met 10 procentpunt werd verhoogd naar 50 procent.
De aankondigingen kwamen Darling en zijn Labour-partij (Lab) op veel kritiek te staan. Economische commentatoren alsmede het Internationaal Monetair Fonds (IMF) vonden de toch al sombere voorspellingen nog te positief. Volgens Darling kwam na een economische krimp van 3,5 procent in 2009 de economie weer op gang met een groei van 1,25 procent in 2010 en 3,5 procent in 2011. Daarnaast werd de aankondiging van de belastingverhoging voor de allerrijksten gezien als een teken van de terugkeer van Lab van New Labour naar Labour-oude-stijl.

Britse economie krimpt in eerste kwartaal met 1,9 procent

Uit cijfers die het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) op 24 april 2009 publiceerde, bleek dat de Britse economie in het eerste kwartaal met 1,9 procent was gekrompen. Op jaarbasis was de krimp 4,1 procent. De teruggang was de grootste binnen een kwartaal sinds het derde kwartaal van 1979 en was sterker dan analisten hadden verwacht. Er waren weinig aanwijzingen dat de situatie zich op korte termijn zou verbeteren. Kleine lichtpuntjes, zoals de toename van de detailhandelsomzet in maart met 0,3 procent, verbleekten volgens analisten bij het slechte nieuws.

JUSTITIE

Mannen veroordeeld voor bezoeken terroristische trainingskampen

Op 29 april 2009 werden twee mannen door een Britse jury veroordeeld tot een gevangenisstraf van zeven jaar voor het actief bezoeken van een trainingskamp voor terroristen. Waheed Ali en Mohammed Shakil werden, samen met een derde man, wel vrijgesproken van mogelijke betrokkenheid bij de Londense aanslagen van 7 juli 2005. Volgens de openbaar aanklager waren de mannen goed bevriend met de terroristen achter deze aanslagen en waren ze samen met hen in trainingskampen in het onrustige noordwesten van Pakistan geweest. Meer dan duizend in Groot-Brittannië woonachtige moslims zouden tussen 1998 en 2003 extremistische trainingskampen in Pakistan hebben bezocht.

(Vorige berichten pagina 196/1 e.v. - 2009)

ITALIË

BINNENLAND

Afghaanse zwerfjongeren brengen Rome in verlegenheid

Het stadsbestuur van Rome werd in verlegenheid gebracht door de ontdekking van 24 minderjarigen zonder begeleiding, voornamelijk Afghanen, die zich schuil hielden onder een spoorwegstation. 'Een schande voor de stad', zei burgemeester Gianni Alemanno op 4 april 2009 op televisie en hij kondigde een permanente taakgroep aan die moest voorkomen 'dat (immigranten-) kinderen in de steek worden gelaten'. Er zouden informatiepunten worden opgezet om migranten te helpen eten en onderdak te vinden en om juridische bijstand te verstrekken. Er zouden daartoe pamfletten worden verspreid in de Afghaanse en Koerdische talen. De ontdekte kinderen waren tussen de vijftien en zeventien jaar en sliepen in ruimtes onder de perrons. Zij zouden door mensensmokkelaars naar Italië zijn gebracht. Volgens de Italiaanse afdeling van kinderrechtenorganisatie Save the Children (SC) was het aantal Afghaanse minderjarigen dat in Rome aankwam, gestegen van 32 in 2004 tot 264 in 2007. Meer dan duizend buitenlandse minderjarigen zouden in 2007 in Rome terecht zijn gekomen.

Zware aardbeving in bergstreek Abruzzen

Een gebied in de Abruzzen, een bergstreek in Midden-Italië, werd in de vroege ochtend van 6 april 2009 getroffen door een aardbeving die aan 295 mensen het leven kostte. De aardschok had een kracht van 6,3 op de schaal van Richter. Het epicentrum bevond zich in de hoofdstad van de Abruzzen, het middeleeuwse stadje Laquila. Tienduizenden inwoners werden dakloos. Zij werden overgebracht naar tentenkampen dicht bij hun woonplaatsen. Van de woningen in het gebied werd 90 procent zo ernstig beschadigd dat ze waarschijnlijk moesten worden afgebroken. Alleen al in Laquila werden zo'n tienduizend gebouwen ernstig beschadigd. Ook veel oude kerkgebouwen stortten in, wat herinneringen opriep aan de aardbeving in Assisi van 1997, toen een deel van de Basiliek van Sint-Franciscus werd vernield.
De regering kondigde vrijwel meteen de noodtoestand af voor het getroffen gebied en trok rond 10 miljard euro uit voor wederopbouw. Premier Silvio Berlusconi bezocht het rampgebied direct.
In het getroffen gebied konden ruim een week na de aardbeving 65.000 mensen nog steeds niet terug naar hun huizen. Ze woonden nog in tentenkampen of in hotels die door de regering ter beschikking waren gesteld. Premier Berlusconi beloofde op 17 april dat tegen de herfst alle tentenkampen verdwenen zouden zijn en vervangen door noodwoningen. Mensen wier huis onbewoonbaar was geworden, moesten binnen twee jaar in een nieuwe woning terecht kunnen, aldus de premier.

Autoriteiten alert op maffiaorganisaties

Giuseppe Pisanu, voorzitter van de parle-

Italië

mentaire antimaffiacommissie, zei in een gesprek met het Italiaanse weekblad *Panorama* dat misdaadsyndicaten hun blik richtten op de aardbevingsregio om te zien of ze konden profiteren van de herbouw en reconstructies die daar zouden gaan plaatsvinden.

Volgens Pisanu richtten de drie belangrijkste syndicaten zich op deze regio, die traditioneel geen bolwerk van de maffia was. Hij doelde op de Siciliaanse Cosa Nostra, de Calabrische 'Ndrangheta en de Napolitaanse Camorra. Hij pleitte voor een stevige taakgroep om hiertegen op te kunnen treden. De antimaffia-hoofdaanklager zei op 16 april dat hij bezig was een groep deskundigen samen te stellen om lokale autoriteiten te helpen hiermee om te gaan.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Massaprotest in Rome tegen regeringsaanpak financiële crisis

Op 4 april 2009 werd in een park in Rome een protestbijeenkomst gehouden tegen de aanpak van de economische crisis door de Italiaanse regering. Het protest was georganiseerd door de grootste vakbond, de Algemene Confederatie van Italiaanse Werkers (CGIL). 'De kloof tussen wat er gedaan moet worden en wat er gedaan wordt, is te groot', zei CGIL-leider Guglielmo Epifani. Hij pleitte voor extra investeringen, vooral in het onderontwikkelde zuiden, en voor een stop op ontslagen voor de duur van de crisis.

Op de spandoeken was onder meer te lezen: 'Weg met de nieuwe Mussolini'. Hiermee werd premier Silvio Berlusconi bedoeld. Volgens de CGIL waren er 2,7 miljoen demonstranten, maar de politie hield het op tweehonderdduizend.

Meer dan 2,4 miljoen Italianen leven in 'absolute armoede'

Meer dan 2,4 miljoen Italianen leefden in 2007 in 'absolute armoede', zo bleek uit een rapport van het nationaal bureau voor de statistiek (ISTAT) dat op 22 april 2009 werd gepubliceerd. Maatstaf voor 'absolute armoede' was, afhankelijk van de woonplaats, een inkomen van 468 tot 694 euro per maand voor een alleenstaande volwassene en van 850 tot 1.223 euro voor een stel met twee kinderen.

Liechtenstein

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Orders voor industrie ingezakt

De Italiaanse industrie kreeg in februari 2009 aanmerkelijk minder orders, zo lieten gegevens van het nationaal bureau voor de statistiek (ISTAT) op 17 april 2009 zien. Geplaatste orders daalden met 32,7 procent op jaarbasis. De metaalindustrie werd hard getroffen met een daling van 40,1 procent. Voor de textielindustrie was dit 19,7 procent. De verkopen van de industrie daalden in februari met 24,6 procent op jaarbasis en 3,1 procent op maandbasis.
De Italiaanse economie was sterk afhankelijk van haar industriële sector.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bootvluchtelingen op Sicilië opgenomen

Grote aantallen bootvluchtelingen kwamen op 20 april 2009 aan op Sicilië. Van de oorspronkelijke groep van honderdveertig migranten waren er twintig die gewond waren of ziek, al eerder naar Lampedusa overgebracht. In de buurt van het Italiaanse eiland had de bemanning van een Turks vrachtschip de migranten op 16 april gered.
De vluchtelingen hadden dagenlang op zee moeten verblijven, omdat Malta en Italië twistten over de vraag welk van de twee landen hen zou opnemen. Beide hadden te maken met een scherpe piek in illegale immigratie van buiten de Europese Unie: in het voorgaande jaar kwamen 36.900 mensen aan in Italië en 2.775 in Malta. De twee landen hadden een beroep gedaan op de Europese Unie om in deze kwestie een standpunt in te nemen, maar kennelijk vergeefs. Op 19 april verklaarde Italië zich bereid om de migranten op te nemen 'om humanitaire redenen'.

(Vorige berichten pagina 197/3 e.v. - 2009)

LIECHTENSTEIN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Liechtenstein versoepelt bankgeheim

Gehoor gevend aan internationale druk maakte Liechtenstein op 12 maart 2009 bekend dat het zijn strikte bankgeheim zou versoepelen en informatie zou uitwisselen

Luxemburg

met buitenlandse regeringen om belastingfraude en -ontduiking te bestrijden: 'De regering van Liechtenstein aanvaardt de maatstaven [van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)] ten aanzien van transparantie en informatie-uitwisseling in belastingzaken en steunt de internationale maatregelen om het niet voldoen aan belastingwetten tegen te gaan.' Het vorstendom zou met andere landen onderhandelen over bilaterale overeenkomsten ter zake. Deze zouden gemodelleerd worden naar de in december bereikte overeenkomst tussen Liechtenstein en de Verenigde Staten, die als een mijlpaal werd gezien.
De verklaring van 12 maart was een belangrijke stap van Liechtenstein om zijn imago van niet-meewerkend belastingparadijs van zich af te schudden. Het land stond zelfs op een zwarte lijst van de OESO. Het feitelijke staatshoofd prins Alois zei dat er sprake was van een 'fundamentele en snelle verandering op wereldwijd niveau in de richting van sterkere internationale samenwerking en internationale regelgeving.'

Waardepapieren uit Liechtenstein teruggetrokken

Het belastingschandaal van 2008 heeft beleggers aanleiding gegeven om waardepapieren uit Liechtenstein terug te trekken, zo verklaarde de LGT-bank op 17 maart 2009, toen deze een netto uitstroom van 844 miljoen euro over 2008 rapporteerde. De bank legde zelf een verband met de bekendmaking van in 2002 gestolen gegevens van de trustdivisie van LGT (LGT Treuhand) op een cd-rom die door de Duitse justitie was gekocht, waarna deze in actie kwam tegen Duitse cliënten van LGT. Naar aanleiding van deze actie verkocht LGT zijn Treuhanddivisie en trok zich daarmee terug uit het trustmatig vermogensbeheer.

(Vorige berichten pagina 493/2 e.v. - 2008)

LUXEMBURG

BINNENLAND

Premier Juncker gekozen tot christendemocratisch lijsttrekker

De Christelijke Sociale Volkspartij (CSV) koos op 1 februari 2009 Jean-Claude Junc-

ker tot lijsttrekker voor de op 7 juni te houden parlementsverkiezingen. Juncker (54) was sinds 1989 minister van Financiën en sinds 1995 premier van Luxemburg. Vanaf 2004 regeerde zijn partij in een coalitie met de Socialistische Arbeiderspartij van Luxemburg (LSAP).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Beperkte herziening Luxemburgs bankgeheim

Jean Asselborn, vicepremier van Luxemburg, maakte op 22 februari 2009 tegenover het Zwitserse weekblad *Sonntag* een opening naar critici van het Luxemburgse bankgeheim. Hij stelde dat het nodig was dit begrip te herdefiniëren omdat het bankgeheim in de 21ste eeuw niet meer het belangrijkste economische instrument kon zijn. Hij verzette zich echter wel tegen afschaffing ervan op korte termijn: 'Luxemburgers van de oude stempel zeggen dat ons land zonder bankgeheim nooit zo'n groot belang zou hebben gekregen als financieel centrum.' Een snelle afschaffing zou volgens Asselborn leiden tot de uitstroom van geld naar buiten-Europese landen en kon een verlies van werkgelegenheid betekenen. Deze gevolgen raakten ook omringende landen als België, Duitsland en Frankrijk, waarbij hij doelde op de ongeveer honderdvijftigduizend werknemers die dagelijks de grens overstaken om in Luxemburg te werken.

Minister van Begroting Luc Frieden maakte op 13 maart 2009 bekend dat Luxemburg zijn strikte bancaire geheimhoudingsregels wilde versoepelen. Het bankgeheim zou echter volgens de minister niet worden afgeschaft omdat het een instrument was ter bescherming van ieders privéleven en bovendien niet in strijd zou zijn met de regels dienaangaande van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Wel werd de bereidheid uitgesproken om bij aannemelijke vermoedens van fraude samen te werken met buitenlandse belastingautoriteiten.

Premier Juncker bekritiseert aanduiding Luxemburg als 'belastingparadijs'

Aan de vooravond van een door hem in Praag voor te zitten bijeenkomst van ministers van Financiën uit de landen van de eurozone, liet de Luxemburgse premier Jean-Claude zich op 3 april 2009 kritisch uit over de kwalificatie van zijn land als 'belastingparadijs'. Het ging om een 'grijze lijst' – opgesteld door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) – van landen die weliswaar de internationale belastingmaatstaven onderschreven, maar deze niet in praktijk brachten. Behalve voor Luxemburg gold dat ook voor twee andere lidstaten van de Europese Unie, namelijk België en Oostenrijk. Deze drie landen stonden onder internationale druk om hun bankgeheim te versoepelen.
Juncker meende dat de samenstelling van de lijst een te willekeurig karakter had. Zo ontbraken de belastingvriendelijke Amerikaanse staten Delaware, Nevada en Wyoming, terwijl Luxemburg er wel op stond als zijnde een vrijplaats voor een voordelige omgang met belastingverplichtingen.

(Vorige berichten pagina 23/1 - 2009)

NEDERLAND

BINNENLAND

Nieuwe Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding benoemd

Per 1 april 2009 trad Erik Akerboom aan als Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb). Hij volgde Tjibbe Joustra op, die deze functie vervulde van april 2004 tot januari 2009, waarna zijn taken tijdelijk werden waargenomen door de plaatsvervangend NCTb Theo Bot. Akerboom (47) was tot zijn aantreden korpschef van de regiopolitie Brabant-Noord.
De functie van NCTb werd in 2004 ingesteld ter coördinatie van de activiteiten van politie, justitie en veiligheidsdiensten op het gebied van terrorismebestrijding.

Socialistische Partij neemt deel aan controleorgaan inlichtingendiensten

Agnes Kant, fractievoorzitter van de Socialistische Partij (SP) in de Tweede Kamer, maakte op 17 april 2009 bekend dat haar partij niet langer afwijzend stond tegenover deelname aan de Commissie voor de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten, doorgaans aangeduid als de 'commissie stiekem'. Deze was belast met controle op met name de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).
Sinds 2004 bestond de commissie in principe uit de fractievoorzitters van alle partijen, maar de SP verzette zich tegen het besloten karakter ervan: de door bewindslieden verstrekte informatie mocht niet in de openbaarheid worden gebracht. De koerswijziging was vooral ingegeven door het pragmatische motief dat de SP zonder deelname van elke controlemogelijkheid verstoken was. Deelname aan de commissie werd door sommige critici geïnterpreteerd als een teken van een politiek van matiging. Daarmee liet de met 25 zetels vertegenwoordigde SP, die een mogelijke kandidaat voor regeringsdeelname was, zien de bestaande rechtsorde te aanvaarden.

Omstreden imam alsnog benoemd tot geestelijk verzorger in het leger

Jack de Vries, staatssecretaris van Defensie namens het Christen-Democratisch Appèl (CDA), maakte op 17 april 2009 bekend dat de Nederlands-Marokkaanse imam Ali Eddaoudi aan het werk kon gaan als geestelijk verzorger in het leger. Er waren twijfels gerezen over de voormalige ziekenhuis- en gevangenisimam, die zich zeer kritisch had uitgelaten over de Nederlandse missie in Afghanistan en de verhouding tussen christenen en moslims. Intussen had Eddaoudi (35) afstand genomen van zijn vroegere uitspraken.
De staatssecretaris verklaarde aan de vooravond van een op 21 april in te dienen motie van de rechtse oppositie om Eddaoudi niet te benoemen, deze bij aanname niet te zullen uitvoeren. De motie kreeg uiteindelijk net geen meerderheid: 70 kamerleden stemden tegen en 69 voor.

Het CDA

Opvallend was dat de fractie van de partij van De Vries de motie steunde. Dit werd door kritische CDA-prominenten gezien als een van de tekenen dat hun partij uit electorale overwegingen geen afstand wenste te nemen van de harde opstelling jegens moslims, zoals die vooral werd vertegenwoordigd door de Partij voor de Vrijheid (PVV). Mogelijk zou de PVV, die direct had aangedrongen op ontslag van Eddaoudi, gezien haar opmars in de opiniepeilingen later in beeld komen als eventuele regeringspartner. Onder anderen de vroegere minister

Nederland

Bert de Vries, voormalig directeur van het wetenschappelijke instituut Arie Oostlander en ex-premier Dries van Agt wezen elke toenadering tot de PVV ondubbelzinnig af.
Eén prominent CDA-lid, de socioloog Anton Zijderveld, trok uit het stemgedrag van de fractie de consequenties door zijn lidmaatschap op te zeggen. En hij lichtte toe: 'Als er nou één partij open zou moeten staan tegenover welwillende moslims, is dat toch het CDA? Het was pure islamofobie van de CDA-fractie.'

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Voortvluchtige oorlogsmisdadiger Bikker blijkt niet meer in leven

De Duitse politie bevestigde op 29 april 2009 een bericht in het Nederlandse dagblad *De Pers* dat de voortvluchtige Nederlandse oorlogsmisdadiger Herbertus Bikker in november 2008 was overleden. Hij werd 93 jaar.
Bikker werd in 1943 bewaker in kamp Erica, nabij het Overijsselse dorp Ommen. Vanwege twee moorden, onder wie op verzetsstrijder Jan Houtman (1917-1944), werd hij in 1949 ter dood veroordeeld, een straf die later werd omgezet in levenslang. In 1952 ontsnapte hij uit de Koepelgevangenis in Breda en vluchtte naar Duitsland. Vanwege zijn Duitse staatsburgerschap kon hij niet aan Nederland worden uitgeleverd, zodat hij tot zijn dood elke berechting wist te ontlopen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kamermeerderheid steunt voorstel voor werk jonggehandicapten

Een meerderheid van de Tweede Kamer gaf op 7 april 2009 haar steun aan het wetsvoorstel van minister Piet Hein Donner van Sociale Zaken om jonggehandicapten aan werk te helpen. Het ging om ongeveer de helft van de rond de honderdzeventigduizend mensen met een uitkering op basis van de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong) van wie werd aangenomen dat zij aangepast werk konden doen.
In het voorstel werd het tijdstip van hun definitieve keuring opgeschroefd van 18 naar 27 jaar. Dat bood de mogelijkheid hun scholing en werk aan te bieden in plaats van hen al op hun achttiende jaar definitief ongeschikt voor de arbeidsmarkt te verklaren. De minister was intussen bezig afspraken met bedrijven te maken die bereid waren Wajongers in dienst te nemen. De voorstellen moesten in 2010 ingaan.

Werkloosheid stijgt vooral onder mannen onder de 45 jaar

Uit cijfers die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op 16 april 2009 publiceerde, bleek dat het aantal werklozen in Nederland in het eerste kwartaal van het jaar was gestegen naar 4,4 procent van de beroepsbevolking. Dat kwam overeen met 341.000 mensen, ongeveer 5.000 meer dan in dezelfde periode van 2008. Sinds de werkloosheid vóór het laatste kwartaal van dat jaar haar laagste punt had bereikt, was deze nu opgelopen met 27.000.
De werkloosheidsstijging kwam vrijwel geheel voor rekening van mannen tot 45 jaar. Voor vrouwen gold dat niet omdat de sectoren waarin zij relatief vaak werkzaam waren, zoals onderwijs en gezondheidszorg, minder conjunctuurgevoelig waren. Onder hen lag de werkloosheid dan ook nog altijd lager dan een jaar eerder. Datzelfde gold voor zowel mannen als vrouwen boven de 45 jaar. Hun positie op de arbeidsmarkt was sterker dan die van jongeren, die vaak een tijdelijk contract hadden of uitzendwerk verrichtten en daardoor eerder ontslagen konden worden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Commissie adviseert over herstel van vertrouwen in financiële sector

'De banken [moeten] in hun afweging van de belangen van de klanten, de aandeelhouders, de werknemers en de samenleving waarin zij opereren, het primaat weer (...) gaan leggen bij het belang van de klant. In dit opzicht is een fundamentele mentaliteitswijziging en heroriëntatie in het bankwezen nodig. Het uiteindelijke doel is de klanten van banken en daarmee de samenleving als geheel weer optimaal te bedienen en zo het geschonden vertrouwen te herwinnen.' Zo introduceerde de adviescommissie Toekomst Banken, voornamelijk bestaande uit voormalige bankiers, de presentatie op 7 april 2009 van haar rappport *Naar herstel van vertrouwen*. Daarin deed zij aanbevelingen voor de toekomst, zonder al te veel terug te kijken naar de financiële crisis die aanleiding was voor scherpe kritiek op het functioneren van financiële instellingen. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) stelde in een reactie op het rapport de gevolgen van het financiële beleid van banken te 'betreuren', maar bood daarvoor geen excuses aan. Eén in een lange lijst van adviezen was het op termijn omzetten van de bestaande, vanwege de kredietcrisis in het leven geroepen garanties voor spaargelden in een systeem van verzekering. Dat betekende dat banken een vaste premie zouden betalen en de overheid kon uitkeren wanneer het nodig bleek.
De commissie bepleitte voorts een betere balans tussen risico's en controle binnen banken. De raad van commissarissen zou een belangrijkere rol moeten krijgen in risicobeheersing en ook in het binnen de perken houden van beloningen. Om te voorkomen dat banken zich opnieuw zouden begeven in ondoorzichtige en risicovolle transacties, dienden geen mensen te worden aangetrokken die gericht waren op financieel voordeel op de korte termijn. Daarom was het van belang dat het grootste deel van uit te betalen bonussen over meerdere jaren werd gespreid.
Verder werd aanbevolen dat bankbestuurders een ethische verklaring zouden ondertekenen, om te benadrukken dat zij een publieke functie vervulden die zij consciëntieus en volgens de regels dienden uit te oefenen. Deze verklaring was enigszins vergelijkbaar met de beroepseed die bijvoorbeeld artsen of notarissen aflegden.

Verkoop van biologisch voedsel lijdt niet onder crisis

Uit cijfers die Biologica, de stichting voor biologische landbouw en voeding, op 15 april 2009 bekendmaakte, bleek dat de verkoop van biologisch voedsel ondanks, of wellicht dankzij, de economische crisis stijgende was. De markt voor deze producten groeide in 2008 met 12,4 procent tot 583,4 miljoen euro. Dat was een relatief forse stijging omdat de groei in de totale markt voor voedingsmiddelen met 6,9 procent – tot een bedrag van 27,4 miljard euro – aanzienlijk lager lag.
De recessie sloeg toe in het laatste kwartaal van 2008, maar juist toen nam de verkoop van biologisch voedsel toe, een tendens die in 2009 (nog) niet was gekeerd. Dat was ook opmerkelijk omdat deze producten gemiddeld duurder waren. Volgens Biologica was dit te verklaren door het feit dat consumen-

ten juist door de crisis meer waarde waren gaan hechten aan kwaliteit en duurzaamheid. De keuze voor biologisch voedsel werd ook meer voor de hand liggend nu dit geen aangelegenheid meer was van gespecialiseerde zaken: de reguliere supermarkten namen intussen bijna de helft van de verkoop voor hun rekening.

Claim van lagere overheden op IJslandse bank rechtmatig

De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vernietigde op 22 april 2009 het Koninklijk Besluit (KB) waarmee het kabinet voorkwam dat lagere overheden eigenhandig vorderingen indienden bij de IJslandse bank Landsbanki. Deze was in oktober 2008 in staat van faillissement geraakt, waardoor voor een aantal provincies en gemeenten verlies van banktegoeden dreigde. Gezamenlijk hadden zij zo'n 200 miljoen euro aan tegoeden uitstaan. Minister Wouter Bos van Financiën kwam vervolgens in conflict met deze lagere overheden – met name de provincie Noord-Holland – omdat deze zelfstandig tegen de bank wilden procederen om hun geld terug te krijgen. Bos meende dat de onderhandelingen die op dat moment met IJsland gaande waren door dit eigenmachtig optreden werden doorkruist en dat dit bovendien ten koste ging van kleine en middelgrote spaarders. Daarom werden de desbetreffende besluiten van de lagere overheden op 10 november vernietigd.
De betrokken gemeenten en provincies tekenden op 19 december beroep aan tegen het KB en kregen nu gelijk van de Raad van State. Deze sprak uit dat minister Bos de betreffende overheden niet had mogen beletten zelfstandig hun vordering bij Landsbanki in te dienen. De regering had de betrokken belangen niet afgewogen en haar besluit niet deugdelijk gemotiveerd, zo stelde zij. De praktische betekenis van de uitspraak was overigens niet groot omdat in IJsland een moratorium lag op alle tegoeden. Dat betekende dat beslaglegging voorlopig niet te gelde kon worden gemaakt.

LANDBOUW

Europese landbouwfondsen naar plattelandsontwikkeling en milieu

Minister Gerda Verburg van Landbouw liet op 25 april 2009 de Tweede Kamer per brief weten dat voor plattelandsontwikkeling en milieu 190 miljoen euro beschikbaar zou komen als gevolg van de hervorming van het Europese landbouwbeleid. Dat werd meer en meer gekenmerkt door het streven overtollig landbouwterrein om te vormen tot natuurgebied. Boeren werden ingeschakeld bij het beschermen van de natuur en kregen daarvoor financiële ondersteuning, die zij normaliter ontvingen als inkomenssteun. In november 2008 hadden de ministers van Landbouw van de Europese Unie besloten dat 5 procent van deze inkomenssteun een natuurbestemming zou krijgen.
In de jaren 2010-2013 zou in Nederland 44 miljoen euro gaan naar bevordering van een milieuvriendelijke landbouw en van dierenwelzijn. Dat zou vooral worden besteed aan de stimulering van dier- en milieuvriendelijke stallen. Daarnaast was 40 miljoen euro beschikbaar voor de bestrijding van door de landbouw veroorzaakte milieuschade, zoals de aantasting van de bodemstructuur en de uitstoot van fosfaat, stikstof, zware metalen, ammoniak en fijnstof. Verder zou onder meer 30 miljoen worden besteed aan verbetering van de biodiversiteit in akkerranden, 25 miljoen aan innovatie, 20 miljoen aan verbetering van de waterkwaliteit en 10 miljoen aan hernieuwbare energie.
Het Europese beleid was erop gericht de inkomenssteun aan boeren af te bouwen. In 2012 moesten de nog bestaande premies voor zetmeelaardappelen, vlas, hennep en gedroogde voedergewassen zijn afgeschaft, evenals de slachtpremies voor runderen en kalveren.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Cultuurprijzen

Film

Acteur Rutger Hauer (1944) werd tijdens de Openingsavond van het 28ste Nederlands Film Festival (NFF) op 24 september 2008 door minister Ronald Plasterk van Cultuur geëerd met het Gouden Kalf voor de Cultuurprijs 2008. De prijs werd uitgereikt aan personen of instanties die zich op bijzondere wijze verdienstelijk hadden gemaakt voor de Nederlandse filmcultuur.

Heinekenprijs

De tweejaarlijkse Heinekenprijs voor de Kunst 2008 (50.000 euro) van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) werd op 2 oktober 2008 uitgereikt aan de Nederlandse kunstenaar Barbara Visser (1966). Zij werd onderscheiden voor 'haar foto- en videowerk dat opvalt door een rijke verscheidenheid aan thema's en verschijningsvormen, steeds met haar eigen signatuur'.

Beeldende kunst

Beeldend kunstenaar Marc Bijl (1973) kreeg op 4 oktober 2008 de Wolvecampprijs 2008 uitgereikt. De tweejaarlijkse prijs voor schilderkunst bestond uit een bedrag van 18.500 euro en 10.000 euro voor het organiseren van een expositie van werk van de winnaar. De Wolvecampprijs was genoemd naar de kunstenaar Theo Wolvecamp (1925-1992).

De Rotterdamse maker van films, video's, foto's en teksten, Melvin Moti (1977), kreeg op 13 februari 2009 de Dolf Henkes Prijs 2008 (20.000 euro en een bijdrage aan een tentoonstelling). Dat was een tweejaarlijkse prijs voor beeldend kunstenaars.

Dans en choreografie

Op 4 oktober 2008 reikte de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) een aantal prijzen uit voor dansers of choreografen die werkzaam waren in Nederland. Michael Schumacher (1961) ontving de de prestigieuze Gouden Zwaan uit handen van de Nederlandse choreograaf Hans van Manen. Een dag eerder had Schumacher tevens de Jirí Kylián-ring gekregen. Deze ring werd uitgereikt door choreograaf Kylián zelf en zou jaarlijks aan een talentvolle danskunstenaar worden doorgegeven. Roger Van der Poel (1983) werd winnaar van de Zwaan 'meest indrukwekkende dansprestatie' voor zijn rol in *Simple Things* van het Nederlands Dans Theater II. Choreografe Ann Van den Broek (1970) ontving de Zwaan 'meest indrukwekkende dansproductie' voor de voorstelling *Co(te)lette*.

Architectuur

De Rotterdam-Maaskantprijs (50.000 euro), de belangrijkste architectuurprijs van Nederland, werd op 17 oktober 2008 toegekend aan de Almeerse wethouder voor Ruimtelijke Ordening Adri Duivesteijn (1950). Hij kreeg deze voor zijn rebelse

Nederland

ideeën bij experimenten in het bouwproces en zijn stimulering van particulier opdrachtgeverschap.

Architectenbureau Rudy Uytenhaak in Amsterdam werd op 29 november uitgeroepen tot architect van het jaar (5.000 euro). Het bureau kreeg de onderscheiding onder meer voor het ontwerp van de Nederlandse ambassades in Jordanië en Australië. De prijs was ingesteld door het online architectuur-informatiecentrum ArchitectenWerk.

Fotografie

Fotograaf Erwin Olaf (1959) ontving op 20 oktober 2008 in het Lincoln Centre in New York een Lucie Award voor zijn verdiensten op het gebied van de reclamefotografie. Hij was de eerste Nederlander die deze prijs, wereldwijd een van de belangrijkste voor fotografie, kreeg.

Muziek

Violiste Janine Jansen (1978) kreeg op 27 oktober 2008 in het Amsterdamse Concertgebouw de Klassieke Muziekprijs 2008 in de categorie 'individuele prestatie'. Volgens de jury was Jansen een van de succesrijkste musici van dit moment en een ambassadeur voor het genre.

Componist Louis Andriessen (1939) nam op 28 januari 2009 in Den Haag de vierjaarlijkse Johan Wagenaarprijs (15.000 euro) in ontvangst, de enige oeuvreprijs voor componisten in Nederland. Andriessen boekte internationaal succes en profileerde zich als broedplaats voor nieuwe muziek. Hij werd onder meer bekroond als zijnde een 'spil in de ontwikkeling van het Nederlandse muziekleven van de afgelopen vier decennia'.

Literatuur

Op 3 november 2008 werd de AKO-literatuurprijs (50.000 euro) uitgereikt. De prijs ging naar de autobiografische roman *Over de liefde* van Doeschka Meijsing (1947). Op 8 maart 2009 kreeg zij tevens van de Jan Campert-stichting de Bordewijkprijs (5.000 euro) voor deze roman.

De Jan Campert-stichting kende schrijfster Anneke Brassinga (1948) op 6 maart 2009 de Constantijn Huygensprijs 2008 (10.000 euro) toe. Brassinga werd onderscheiden voor haar hele oeuvre.

De Gouden Ganzenveer 2009 werd op 16 april door de gelijknamige stichting uitgereikt aan schrijver Adriaan van Dis (1946). Hij was volgens de stichting een auteur die 'er al meer dan 25 jaar in is geslaagd een steeds multimedialer wordende samenleving op een bijzondere manier te blijven boeien. Uniek is zijn vermogen om moeilijke onderwerpen toegankelijk te maken zonder aan diepgang en nuance concessies te doen'.

De VPRO Bob den Uyl prijs 2009 voor het beste literaire of journalistieke reisboek zou op 21 april worden uitgereikt aan Martin Bril (1959) voor zijn boek *De kleine keizer*, een anekdotische weergave van zijn fascinatie voor keizer Napoleon. De ernstig zieke schrijver was niet meer in staat de prijs in ontvangst te nemen en stierf de dag erna.

Cabaret

Maarten van Roozendaal (1962) kreeg op 16 november 2008 de Poelifinario, de prijs voor het meest indrukwekkende cabaretprogramma van het seizoen, voor zijn muzikale voorstelling *Het wilde westen.*
Cabaretier Freek de Jonge (1944) ontving diezelfde dag uit handen van minister van Cultuur Ronald Plasterk de VSCD Oeuvreprijs omdat hij 'de belangrijkste cabaretvernieuwer van de laatste halve eeuw' was.

Poëzie

Aan dichter Jean Pierre Rawie (1951) werd op 27 november 2008 de Charlotte Köhler Prijs (18.000 euro), een driejaarlijkse oeuvreprijs voor auteurs, uitgereikt. Volgens de jury verwoordde Rawie thema's als liefde, dood, ontzegging en gemis in 'een keur van nieuwe en somtijds verrassende variaties'.

Nachoem Wijnberg (1961) nam op 9 april de VSB Poëzieprijs 2009 (25.000 euro) in ontvangst voor zijn bundel *Het leven van.* Hij werd geprezen om zijn 'prachtige en rijke, diepzinnige maar tegelijkertijd prikkelende poëziebundel, waar je eindeloos in kunt dwalen'.

Vertalingen

De vertalers Margreet Dorleijn, Hanneke van der Heijden en Rien Verhoef kregen op 12 december 2008 de vertaalprijs van het Fonds voor de Letteren. Dorleijn (1956) en Van der Heijden (1964) vertaalden een groot aantal boeken uit het Turks en Verhoef (1948) vooral uit het Engels. Aan de prijzen was een geldbedrag van 5.000 euro verbonden.

Tekenkunst

Tom Janssen (1950) won op 15 januari 2009 de Inktspotprijs, de prijs voor de beste politieke spotprent van het afgelopen jaar. De tekening verscheen op 23 september 2008 in dagblad *Trouw* en ging over banken die tijdens de financiële crisis om overheidshulp vroegen. Janssen won deze prijs ook al in 2005.

Museumprijs

Het Zeeuws Museum in Middelburg kreeg op 28 april 2009 in Straatsburg de Museumprijs van de Raad van Europa. Daaraan was 5.000 euro verbonden alsmede een beeldje van kunstenaar Joan Miro (1893-1983).

MILITAIRE ZAKEN

Nederland verliest opnieuw soldaat in Afghanistan

Op 6 april 2009 kwam in Kamp Holland, een Nederlandse militaire basis in de Afghaanse provincie Uruzgan, de soldaat der eerste klasse Azdin Chadli (20) uit Uden om het leven. Hij werd getroffen door een raket, die ook vijf andere militairen verwondde.
Sinds het begin van de operatie in 2006 waren negentien Nederlandse militairen om het leven gekomen. Van hen werden er veertien gedood door oorlogsgeweld en kwamen er vijf om door ongelukken.

Akkoord over aanschaf Joint Strike Fighter voorkomt kabinetscrisis

De regeringspartijen bereikten op 23 april 2009 een akkoord over de mogelijke aanschaf van de Joint Strike Fighter (JSF), de beoogde opvolger van het F-16 gevechtsvliegtuig. De Partij van de Arbeid (PvdA) was tegenstander van de aanschaf, maar had deze eis tijdens de onderhandelingen over het in 2007 gesloten regeerakkoord moeten laten vallen. Zowel het Christen-Democratisch Appèl (CDA) als de Christen-

Unie (CU) wilden de vliegtuigen wel kopen. Dat zouden er 85 zijn, maar daartoe dienden eerst twee testtoestellen te worden aangeschaft. Ook de PvdA-bewindslieden waren met dit laatste in januari 2009 akkoord gegaan, maar de sociaaldemocratische fractie in de Tweede Kamer keerde zich er op 21 april tegen. Er waren twee dagen nodig om een dreigende kabinetscrisis af te wenden.
Het compromis betekende dat de voorbereidingen voor de geplande aanschaf wel door konden gaan, maar dat de beslissing over de twee testtoestellen werd vooruitgeschoven naar 2010. Het definitieve besluit over aanschaf van de 85 toestellen zou pas in 2012 vallen, dat wil zeggen ná het aflopen van de huidige kabinetsperiode. Men was dus inhoudelijk niet dichter bij elkaar gekomen, maar door uitstel kon de impasse worden doorbroken.

Arbitrage

Bijkomende complicatie in het JSF-dossier was het ontstane conflict tussen overheid en bedrijfsleven. Ondernemingen die deel wilden nemen aan het project en zich hadden verenigd in het Netherlands Industrial Fighter Aircraft Replacement Platform (Nifarp), hadden in december 2008 arbitrage ingeroepen, nadat onderhandelingen over financiële afspraken met de overheid waren stukgelopen. Zij weigerden te voldoen aan de eis 10,3 procent van hun JSF-omzet aan de staat af te dragen, als terugbetaling voor het bedrag van 800 miljoen dollar (ca. 565 miljoen euro) aan overheidsbijdrage voor het project.
Nog in 2009 werd de uitkomst verwacht van de arbitrage, die een bindend karakter had.

(Vorige berichten pagina 198/3 - 2008)

NOORWEGEN

BINNENLAND

Nieuwe wet doet straatprostitutie afnemen

In Noorwegen werd op 1 januari 2009 een wet van kracht op basis waarvan klanten van straatprostituees konden worden veroordeeld tot maximaal zes maanden gevangenisstraf of een boete. Volgens de Noorse politie kregen straatprostituees relatief vaak te maken met gewelddadig ingestelde klanten. Wanneer de politie tussenbeide kwam, gingen de prostituees zelf vrijuit. Begin februari waren tenminste 23 mannen aangehouden.
Na het ingaan van de wet waren de prostituees door het wegvallen van klandizie grotendeels van de straat verdwenen. Aangenomen werd dat dit vooral vrouwen betrof die, meestal via mensenhandel, vanuit landen als Nigeria, Roemenië en de Baltische staten in Noorwegen terecht waren gekomen. Een deel van de vrouwen zette het werk op straat echter voort, en dan vooral de drugsverslaafden onder hen. Zij hadden weinig keus, zo stelde Bjoerg Norli van Pro Centre, een in de hoofdstad Oslo gevestigde organisatie voor prostituees: 'Zij hebben de mogelijkheden niet zich te organiseren in een flat of hotel en de meeste van hen zijn sowieso dakloos.' De betreffende vrouwen omzeilden de nieuwe regels door hun klanten te ontmoeten op andere plaatsen: er werd een snelle afspraak gemaakt voor elders, bijvoorbeeld in de auto van de klant of op een afgelegen plek buiten de stad.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Noorse gasexport bereikt hoogste niveau ooit

De Noorse export van gas bereikte op 7 januari 2009 een recordhoogte door de toenemende vraag vanuit Europese landen. Volgens woordvoerder Kjell Varlo Larsen van staatsgasbedrijf Gassco was de grote toename onder meer verklaarbaar door een verhoogde behoefte aan gas als gevolg van de strenge winter. Maar ook het conflict tussen Rusland en Oekraïne, waardoor die dag de leveringen aan verscheidene Europese landen tot stilstand kwamen, speelde daarbij een rol. Larsen meende echter dat de toenemende vraag voornamelijk een psychologische reactie was, omdat de vooral West-Europese landen waar Gassco aan leverde, nog geen problemen ondervonden.

Stimuleringsmaatregelen tegen economische crisis

De Noorse minister van Financiën Kristin Halvorsen presenteerde op 26 januari 2009 een economisch stimuleringspakket ter waarde van 20 miljard kronen (ca. 2,2 miljard euro) ter bestrijding van de effecten van de economische crisis. Het zou worden besteed aan investeringen in de bouw, de infrastructuur en de renovatie van overheidsgebouwen. Daarnaast werd de belastingdruk voor ondernemingen ermee verlaagd. Volgens Halvorsen konden met de maatregelen zo'n 15.000 arbeidsplaatsen worden gecreëerd of behouden. De uitgaven zouden worden betaald uit het staatspensioenfonds, dat werd gefinancierd uit de hoge olie-inkomsten en bedoeld was om ook in minder voorspoedige tijden over voldoende financiële middelen te beschikken.

Rentevoet wordt verder verlaagd

Om een dreigende economische recessie te voorkomen, verlaagde de Noorse centrale bank op 4 februari de rentevoet met een half punt tot 2,5 procent. Het was de vierde verlaging sinds half oktober, toen de rente nog op 5,75 procent lag.

Financiële ondersteuning voor banken en bedrijven

De regering maakte op 8 februari bekend twee fondsen in het leven te roepen, waarmee de effecten van de crisis voor banken en ondernemingen moesten worden verzacht. Daarvoor werd een totaalbedrag van omgerekend 11,4 miljard euro uitgetrokken. Het eerste fonds was bedoeld om het kernkapitaal van banken te verhogen en het tweede voor kredietverlening aan bedrijven. Aan de steunverlening aan banken waren wel voorwaarden verbonden. Wanneer zij van het regeringsaanbod gebruik maakten, verplichtten zij zich om salarissen en bonussen in 2009 en 2010 te bevriezen van degenen die een jaarsalaris van omgerekend meer dan 173.000 euro verdienden. Voor degenen onder deze grens bleef een extra bonus mogelijk ter hoogte van 20 procent van hun loon. Ook diende een restrictief beleid te worden gevoerd bij het uitkeren van dividenden aan aandeelhouders.

Werkloosheid in Noorwegen in stijgende lijn

Het Directoraat van de Arbeid meldde op 26 februari dat de werkloosheid die maand in vergelijking met januari licht was gestegen. Deze nam toe van 2,6 procent naar 2,7 procent. Er waren toen 67.400 mensen zonder werk, 2.000 meer dan in januari en 25.500 meer dan in februari 2008, toen de werkloosheid op 1,7 procent lag. Gecorrigeerd

voor seizoensinvloeden steeg het aantal werkzoekenden van januari op februari 2009 van 58.800 naar 63.900 personen.
De meeste banen gingen verloren in de bouw en de industrie. Verwacht werd dat de werkloosheid, die in Noorwegen traditioneel laag was, in 2010 verder zou toenemen.

Noorse inkomsten uit olie sterk toegenomen

De staatsinkomsten uit directe investeringen in de olie- en gasvelden van Noorwegen waren in het vierde kwartaal van 2008 met 27 procent gestegen tot een bedrag van 36,5 miljard Noorse kronen (ca. 4,2 miljard euro). Dat maakte staatsonderneming Petoro AS, beheerder van deze investeringen, op 2 maart 2009 bekend. Over heel 2008 stegen de inkomsten tot het recordbedrag van 155,4 miljard kronen, een toename met 38 percent ten opzichte van 2007.
De overheidsinkomsten werden ondergebracht in het staatspensioenfonds ('oliefonds'), bedoeld om de Noorse welvaartsstaat overeind te houden wanneer het economisch minder goed zou gaan. De waarde van dit fonds bereikte eind 2008 een totaalbedrag van 2,275 biljoen kronen (ca. 260 miljard euro).

Staatsoliefonds lijdt verlies op buitenlandse investeringen

Ondanks de enorme inkomsten meldde de centrale bank op 11 maart 2009 dat het fonds het voorafgaande jaar 633 miljard kronen had verloren op beleggingen in buitenlandse aandelen en obligaties. Dat was het slechtste resultaat sinds het fonds in de jaren negentig van de twintigste eeuw werd opgezet. De oorzaak lag in het toeslaan van de financiële crisis in het laatste kwartaal van 2008. De centrale bank kondigde na het bekend worden van het verlies een verlaging aan van beloningen voor de managers en een afslanking van het bonussysteem.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verenigde Naties honoreren Noorse claim op uitbreiding zeebodem

De Commissie inzake de Grenzen van het Continentaal Plat (CLCS) van de Verenigde Naties honoreerde op 27 maart 2009 de claim van Noorwegen op de bodem van het aangrenzende zeegebied. De beslissing van het VN-orgaan betekende dat het continentaal plat van Noorwegen werd uitgebreid met 235.000 vierkante kilometer.
Het land had in 2006 bewijs overlegd voor de rechten die het meende te hebben op de bodem van de Noorse Zee, de Barentszzee en de Noordelijke IJszee. Het in 1994 in werking getreden VN-Zeerechtverdrag (UNCLOS) voorzag in de mogelijkheid voor iedere kuststaat om een gebied tot 200 zeemijlen vanaf zijn kustlijn te claimen, hetgeen tevens het exploitatierecht op natuurlijke hulpbronnen in het gebied impliceerde. De grens kon ook 350 zeemijlen bedragen, indien het land wetenschappelijk bewijs leverde dat het ging om een 'natuurlijke' uitbreiding van zijn territorium.
De CLCS deed geen uitspraak over Noorse rechten op een deel van de Barentszzee dat binnen het toegewezen gebied lag en naar verluidt rijk was aan olie en gas. Ook Rusland claimde dit gedeelte en daarover moesten de beide landen onderlinge afspraken maken, omdat ook de Russische aanspraak door de commissie als legitiem werd beschouwd. De zeggenschap over delen van de Noordelijke IJszee was eveneens onderwerp van controverse tussen de vijf landen die aan deze zee grensden, te weten Canada, Denemarken/Groenland, Noorwegen, Rusland en de Verenigde Staten. Ook hier was de reden vooral de vermoede aanwezigheid van grote voorraden aan ononttonnen olie- en gasreserves.

(Vorige berichten pagina 628/1 - 2008)

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Immuniteit van derde parlementsvoorzitter opgeheven

Het Oostenrijkse parlement besliste op 12 maart 2009 de immuniteit op te heffen van de politicus Martin Graf. Hij was lid van de extreemrechtse Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ) en na de parlementsverkiezingen van 2008 de derde voorzitter geworden van de Nationalrat, het Lagerhuis van het Oostenrijkse parlement. Graf werd beschuldigd van misbruik van vertrouwen en fraude in de tijd dat hij directeur was van het Oostenrijks Onderzoekscentrum (ARC).
Graf zei dat hij onschuldig was, maar wel vóór het opheffen van zijn immuniteit was. De FPÖ en het eveneens extreemrechtse Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ) waren tegen de opheffing. Zij meenden dat de beschuldigingen politiek gemotiveerd waren.

Extreemrechtse partij BZÖ) kiest nieuwe partijleider

Op 26 april 2009 koos het partijcongres in Linz van het extreemrechtse Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ) Josef Bucher tot nieuwe partijleider. Bucher (43) was de opvolger van Jörg Haider, die bij een auto-ongeluk op 11 oktober 2008 om het leven was gekomen. Na de dood van Haider wierp Stefan Petzner, die zeer nauw met Haider bevriend was, zich op als nieuwe leider, maar hij trad spoedig terug. Hierna was Herbert Scheibner interim-partijleider.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

VS zetten bewaker van concentratiekampen uit naar Oostenrijk

De Verenigde Staten zetten op 19 maart 2009 Josias Kumpf, voormalig bewaker in de concentratiekampen Sachsenhausen in Duitsland en Trawniki in Polen, uit naar Oostenrijk. Kumpf (83), die in Servië was geboren, werd naar Oostenrijk uitgezet omdat hij vanuit dat land in 1956 naar de VS was geëmigreerd. Het Amerikaanse ministerie van Justitie noemde de uitlevering 'een nieuwe mijlpaal in het aanhoudend streven van de regering om te verzekeren dat individuen die deelnamen aan misdaden tegen de menselijkheid, geen veilig heenkomen vinden in dit land'.
Oostenrijk had echter van tevoren laten weten dat het wegens verjaring onmogelijk was geworden om Kumpf, die de beschuldigingen altijd had ontkend, te vervolgen. Aangekomen in Oostenrijk, werd hij dan ook op 20 maart vrijgelaten. De Poolse autoriteiten hadden aangegeven dat zij voor zijn berechting te weinig bewijs hadden. Mogelijk zou nog een vervolging in Spanje plaats kunnen vinden omdat dat land voor dit soort misdaden het beginsel van universele jurisdictie kende.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oostenrijk versoepelt bankgeheim

Oostenrijk zal zijn bankgeheim in individu-

ele gevallen opheffen als er 'gerechtvaardigde verdenking' is van belastingfraude of -ontduiking, zo zei minister van Financiën Josef Pröll op 13 maart 2009 op een persconferentie in Wenen. Wel moest een eventuele verdenking 'gesteund worden door de nodige documentatie'. Tot dan toe wilde Oostenrijk alleen informatie verschaffen als er strafvervolging tegen een individu was ingesteld en er sprake was van een rechterlijk bevel.

Er was sterke druk door andere landen uitgeoefend om het bankgeheim te versoepelen. Dat gold niet alleen voor Oostenrijk. Op 13 maart werd een vergelijkbare versoepeling aangekondigd door Luxemburg en Zwitserland. Een dag eerder waren Andorra en Liechtenstein al voorgegaan.

In 2008 groot overschot op lopende rekening

Oostenrijk had over 2008 een record overschot op zijn lopende rekening van 9,8 miljard euro, zo maakte de centrale bank op 30 april 2009 bekend. Het overschot was voornamelijk te danken aan de dienstensector. Het bedrag stond gelijk aan 3,5 procent van het bbp. Het jaar daarvoor was er ook al een groot overschot, namelijk 8,4 miljard euro.

JUSTITIE

Levenslang en tbs wegens moord en langdurige slavernij

Een rechtbank in Sankt Pölten veroordeelde op 19 maart 2009 de drieënzeventigjarige Josef Fritzl tot levenslang en tbs wegens moord, verkrachting, incest, vrijheidsberoving en slavernij. Hij moest zijn straf uitzitten in een beveiligde psychiatrische instelling waar hij dwangverpleging zou krijgen. In april 2008 was bekend geworden dat Fritzl zijn dochter 24 jaar lang in een kelder had opgesloten en zeven kinderen bij haar had verwekt. Het zevende kind overleed twee dagen na de geboorte, hetgeen volgens de jury niet had hoeven gebeuren als de man tijdig medische zorg had ingeroepen.

Fritzl zei dat hij het vonnis accepteerde en niet in beroep zou gaan. Voorafgaand aan de uitspraak verklaarde hij: 'Ik heb spijt vanuit de grond van mijn hart voor wat ik mijn familie heb aangedaan.'

Vijf jaar gevangenisstraf voor ontkennen van de Holocaust

De Oostenrijker Gerd Honsik werd op 27 april 2009 door een rechtbank in Wenen veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf. Hij werd schuldig bevonden aan het ontkennen van de Holocaust en van het bestaan van gaskamers in een reeks van publicaties tussen 1987 en 2003.
Honsik (67) was al tweemaal eerder veroordeeld voor soortgelijke feiten. Zijn tweede straf ontliep hij door naar Spanje te vluchten, vanwaar hij bleef publiceren. Dat land leverde hem echter in 2007 uit aan Oostenrijk. Honsik achtte zichzelf niet schuldig en zou in beroep gaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenorganisatie beschuldigt politie van racisme

Immigranten en etnische minderheden in Oostenrijk lopen meer kans verdacht te worden van misdaden dan blanken en hen wordt regelmatig door politie en justitie het recht op gelijke behandeling ontzegd, aldus een rapport van mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) dat op 9 april 2009 werd vrijgegeven. Tevens werd hierin beweerd dat Oostenrijkse autoriteiten onvoldoende optraden tegen racistisch getint wangedrag van politiemensen. Vaak waren zwarte jonge mannen het doelwit. Personen van Afrikaanse oorsprong klaagden over willekeurige identiteitscontroles en zoekacties.

AI constateerde wel dat er de laatste twee jaar een duidelijke verbetering was opgetreden. Een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken erkende individuele misdragingen, maar beweerde met klem dat van een wijdverbreid probleem geen sprake was.

MILITAIRE ZAKEN

Oostenrijk tekent verdrag tegen clusterbommen

Als zesde land ratificeerde Oostenrijk op 2 april 2009 de Conventie inzake Clustermunitie (CCM) van de Verenigde Naties. 'Oostenrijk zal zijn voorraden van deze bommen tegen het eind van het jaar vernietigen', aldus minister van Europese en Internationale Zaken Michael Spindelegger. Het verdrag was in december 2008 in Oslo door 94 staten getekend. Belangrijke producenten van clusterbommen als China, India, Israël, Pakistan en de Verenigde Staten hadden het verdrag niet ondertekend.

(Vorige berichten pagina 141/3 e.v. - 2009)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Medvedev en Poetin geven inzage in hun inkomen

President Dmitri Medvedev van Rusland verdiende in 2008 ruim 4 miljoen roebel (ongeveer 90.000 euro). Dat was ongeveer 13 procent minder dan premier Vladimir Poetin. De twee leiders maakten op 6 april 2009 hun inkomen over het voorgaande jaar bekend. Medvedevs verklaring stond op de website van het Kremlin. Er stond ook te lezen dat de president 2,8 miljoen roebel op bankrekeningen had staan en samen met zijn vrouw een appartement van 368 m^2 bezat. De enige auto van het gezin zou een Volkswagen Golf van tien jaar oud zijn. De inkomensverklaringen waren onderdeel van een campagne om corruptie te bestrijden. Poetin had volgens zijn verklaring 4,7 miljoen roebel verdiend, bezat een appartement van 77 m^2 en een stuk land van 1500 m^2. Ook was hij eigenaar van twee Russische auto's.
Een openbare aanklager had in de zomer van 2008 gezegd dat het inkomen van staatsfunctionarissen uit corruptie gelijk was aan ongeveer een derde van de overheidsbegroting.

Chef militaire inlichtingendienst ontslagen

Het Kremlin maakte op 24 april 2009 bekend dat de chef van de Russische militaire inlichtingendienst GROe door president Dmitri Medvedev was ontslagen. Generaal Valentin Korabelnikov zou worden opgevolgd door generaal Aleksander Sjlachtoerov. Korabelnikov stond sinds 1997 aan het hoofd van de GROe. Er waren geruchten dat er tussen de generaal en het Kremlin onenigheid zou zijn ontstaan over de oorlog tegen Georgië van augustus 2008.

Russische Federatie

Favoriet Kremlin wint burgemeestersverkiezingen in Sotsji

De favoriet van het Kremlin won met grote overmacht de verkiezingen voor het burgemeesterschap in de badplaats Sotsji op 26 april 2009. Tijdelijk burgemeester Anatoli Pachomov had volgens de officiële uitslag 77 procent van de stemmen gekregen, terwijl de Kremlincriticus Boris Nemtsov met ruim 13 procent tweede werd. Pachomov, die helemaal geen campagne had gevoerd, was volgens waarnemers door de media kritiekloos gesteund, terwijl Nemtsov juist fel was bekritiseerd. De verkiezingen in Sotsji waren niet zonder politiek belang omdat in die plaats in 2014 de Olympische Winterspelen zouden worden gehouden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Poetin stimuleert economie met 65 miljard euro

Premier Vladimir Poetin van Rusland zegde op 6 april 2009 bij een toespraak tot leden van de Staatsdoema – een van de kamers van het parlement – toe de economie te zullen stimuleren met een bedrag van omgerekend rond 65 miljard euro. Op die wijze hoopte hij Rusland uit de ergste economische crisis sinds tien jaar te halen. De werkeloosheid was met 8,5 procent op een dieptepunt beland en de roebel was sinds de voorgaande zomer tegenover de dollar met een derde in waarde gedaald. Vooral de daling van de grondstoffenprijzen op de wereldmarkt, zoals die van olie en gas, had de Russische economie zwaar getroffen.

Economie krimpt in eerste kwartaal met 9,5 procent

De Russische economie kromp in het eerste kwartaal van 2009 in vergelijking met dezelfde periode in 2008 met maar liefst 9,5 procent als gevolg van de economische wereldcrisis. Dat vertelde onderminister van Economie Andrej Klepatsj op 23 april. Hij noemde verder de verwachting van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) dat de Russische economie in 2009 met 6 procent zou kunnen krimpen, 'zeer realistisch'.

Gazprom lijdt ook onder economische crisis

Het staatsgasbedrijf Gazprom liet op 29 april weten dat de nettowinst in 2008 gestegen was met 13 procent tot 743 miljard roebel (ruim 16 miljard euro). In het laatste kwartaal van 2008 waren de inkomsten van het bedrijf als gevolg van de wereldwijde crisis sterk teruggelopen. Er was sprake van een nettowinst in dat kwartaal van slechts 37,5 miljard roebel (ca. 800 miljoen euro) – een daling van 84 procent in vergelijking met 232 miljard roebel in het laatste kwartaal van 2007.

In het eerste kwartaal van 2009 was volgens sommige analisten de gasexport met 57 procent afgenomen in vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder. Gazprom gaf toe dat 2009 een moeilijk jaar zou worden. De nettoschuld van Gazprom stond per 31 december 2008 op omgerekend ca. 30 miljard euro waarmee het bedrijf de grootste debiteur in Rusland was.

MILITAIRE ZAKEN

Rode sterren op vliegtuigen blijven

Het Russische parlement, de Staatsdoema, kwam op 8 april 2009 terug op een eerdere beslissing de rode sterren op militaire vliegtuigen in de drie kleuren van de nationale vlag te schilderen. De Staatsdoema besloot met 408 tegen 0 stemmen en 1 onthouding de sterren rood te laten, maar bij de contouren rode, witte en blauwe strepen te plaatsen. Dat waren de kleuren van de nationale vlag.

BUITENLANDSE ZAKEN

Moskou beëindigt operatie in Tsjetsjenië

Bewoners in de hoofdstad Grozny dansten op straat en zwaaiden met vlaggen nadat Moskou op 16 april 2009 had besloten formeel een einde te maken aan de contraterroristische operatie (CTO) in de republiek Tsjetsjenië. Het besluit van president Dmitri Medvedev maakte de weg vrij voor de terugtrekking uit de regio van tienduizenden federale troepen, die onder meer vanwege de volgens veel waarnemers gepleegde talrijke mensenrechtenschendingen op weinig sympathie bij de bevolking konden rekenen. Door de CTO, die officieel in 1999 begon bij het begin van de tweede Tsjetsjeense oorlog, was er in Tsjetsjenië onder meer een avondklok, waren er weinig vluchten voor de burgerluchtvaart en was er beperkte toegang voor journalisten tot de regio.

NAVO en Rusland nemen formele contacten weer op

Van officiële zijden werd op 29 april 2009 meegedeeld dat de NAVO en Rusland de formele contacten weer hadden hervat, acht maanden nadat die waren verbroken als gevolg van de oorlog tussen Georgië en Rusland in augustus 2008. Er vonden gesprekken plaats in het kader van de NAVO-Rusland Raad, die in 2002 was opgericht om de onderlinge betrekkingen te verbeteren.

Rusland ondertekent grensovereenkomst met Zuid-Ossetië en Abchazië

President Dmitri Medvedev van Rusland en de leiders van de twee separatistische regio's in Georgië, Zuid-Ossetië en Abchazië, ondertekenden op 30 april 2009 een overeenkomst in het Kremlin. Daarmee werd Rusland verantwoordelijk voor de bewaking van de grenzen van de twee gebieden. Sommige analisten meenden dat de overeenkomst de aanwezigheid van Russische troepen in de twee regio's moest legitimeren.

(Vorige berichten pagina 205/1 - 2009)

Spanje

SPANJE

BINNENLAND

Premier Zapatero wijzigt samenstelling kabinet

Minister van Financiën van Spanje Pedro Solbes werd op 7 april 2009 door premier José Luis Rodríguez Zapatero vervangen door Elena Salgado, die tot dat moment verantwoording droeg voor de portefeuille Openbaar Bestuur. De zesenzestigjarige Solbes had eerder aangegeven af te willen treden. Naast de genoemde vervanging werd José Blanco aangesteld als minister van Transport en Infrastructuur, Trinidad Jiménez verving Bernat Soria en kreeg het beheer over Gezondheidszorg terwijl de rector van de Universidad Autónoma de Madrid (UAM), Ángel Gabilondo, minister van Onderwijs werd. Premier Zapatero creëerde bovendien een ministerie voor Re-

Spanje

gionale Samenwerking waar Manuel Chaves leiding aan ging geven.
Zapatero verklaarde de economische problemen 'met meer daadkracht' te willen aanpakken.

BASKISCHE KWESTIE

Deel gevangen ETA-leden wil wapens neerleggen

De Baskische bladen *El Correo* en *Diario Vasco* meldden op 17 april 2009 dat een derde van de ETA-gevangenen de wapens wenste neer te leggen. Er zou sprake zijn van een 'diepe malaise' in de separatistische beweging en grote verdeeldheid bestaan over het in juni 2007 naar buiten gebrachte besluit gewapenderhand de strijd voort te zetten nadat de vredesbesprekingen met de Spaanse regering waren mislukt.
De autoriteiten probeerden de verdeeldheid binnen de ETA aan te wakkeren door gevangenen die de gewapende strijd afzwoeren, dichter bij Baskenland in de gevangenis op te sluiten. Anderen waren gehuisvest in uithoeken van Spanje en sommigen zelfs op de Canarische Eilanden, waardoor familiebezoek sterk werd bemoeilijkt.

Nieuwe aanslag door arrestaties voorkomen

Gezamenlijk opererende Spaanse en Franse veiligheidsdiensten wisten naar eigen zeggen een nieuwe aanslag van de ETA te voorkomen door op 18 april 2009 negen vermeende leden van de separatistische beweging op te pakken. Onder de gearresteerden bevond zich Jurdan Martitegi, die werd beschouwd als hoofd militaire operaties van de ETA. Hij werd in Frankrijk aangehouden met twee andere verdachten, terwijl de rest in Spaans Baskenland in handen van justitie viel.
Premier Zapatero voorspelde dat er binnen afzienbare tijd een eind zou komen aan de 'historische wond' waarvoor hij de ETA verantwoordelijk hield.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Aantal geveilde huizen in 2008 meer dan verdubbeld

De Algemene Raad van de Rechterlijke Macht (CGPJ) toonde op 13 april 2009 cijfers waaruit bleek dat het jaar daarvoor in Spanje ruim 58.000 huizen via veilingen waren verkocht. In 2007 waren dat er bijna 26.000 geweest. Met name in het laatste kwartaal van 2008 waren de verkopen per opbod sterk gestegen, namelijk tot ruim 21.000. In het derde kwartaal waren meer dan 13.000 huizen op de veiling beland.

Door de economische recessie konden veel huizenbezitters hun hypotheek niet meer betalen, mede omdat sommigen het slachtoffer waren geworden van de sterk gestegen werkloosheid.

Werkloosheid blijft toenemen

De werkloosheid was in Spanje binnen een jaar verdubbeld, zo bleek uit officiële data op 24 april 2009. Er waren inmiddels vier miljoen mensen zonder reguliere baan en het werkloosheidscijfer bedroeg 17 procent – het hoogste binnen de Europese Unie en meer dan het dubbele van de gemiddelde werkloosheid van 7,9 procent in Europa.

De cijfers waren veel slechter dan de regering in een eerder stadium had voorspeld, want in januari was men er nog van uitgegaan dat de werkloosheid in 2009 zou oplopen tot 15,9 procent.

Onder immigranten was de werkloosheid beduidend hoger dan onder de Spanjaarden: 28,3 procent om 15,2 procent. Veel buitenlanders verrichten laaggekwalificeerd werk dat door de crisis het hardst was getroffen.

Stimuleringspakket voor gemeenten en kleine ondernemingen

De Spaanse regering stelde op dezelfde dag dat de werkloosheidscijfers bekend werden 14 miljard euro ter beschikking om in financiële nood verkerende gemeenten te helpen en kleine bedrijven te steunen. Daarvan was 11 miljard bestemd voor de dekking van door gemeenten niet betaalde rekeningen voor het laten uitvoeren van openbare werken, aldus vicepremier Maria Teresa Fernández de la Vega.
De overige 3 miljard zou beheerd worden door het Instituto de Crédito Oficial (ICO), verbonden aan het ministerie van Economie en Financiën, en was bestemd om kleine en middelgrote ondernemingen door de crisis te loodsen.

Turkije

GEZONDHEID EN ZORG

Nieuwe gevallen van besmetting met Nieuwe Influenza A (H1N1)

Op 30 april 2009 werden in Spanje drie nieuwe gevallen van besmetting met het virus Nieuwe Influenza A (H1N1) – aanvankelijk in de media aangeduid als varkensgriep en Mexicaanse griep – bekend. Daarmee kwam het totaal aantal ziektegevallen in het Zuid-Europese land op dertien terwijl rond de honderd mensen werden onderzocht omdat zij symptomen van de virusziekte vertoonden. Deze was afkomstig uit Mexico, waar bijna alle patiënten waren geweest. In Spanje deed zich echter ook het eerste geval in Europa voor van besmetting van mens op mens na de bevestiging dat een jongeman het virus had opgelopen van zijn vriendin die in Mexico was geweest.
De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) had alertheidsfase vijf afgekondigd omdat zij meende dat de ziekte pandemische vormen dreigde aan te nemen.

(Vorige berichten pagina 206/1 e.v. - 2009)

TURKIJE

BINNENLAND

Nieuwe arrestaties in verband met complot tegen regering

Acht Turkse staatsburgers, onder wie topacademici als de rector van de Baskent Universiteit in Ankara, professor Mehmet Haberal, werden rond half april 2009 gearresteerd op verdenking van betrokkenheid bij het nationalistische netwerk Ergenekon. Er waren eerder al 142 mensen aangehouden. De genoemde Haberal had recentelijk vergaderingen georganiseerd met opponenten van de regerende, gematigd-islamitische Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP).

Tientallen verdachten al-Qaida aangehouden

De Turkse politie arresteerde op 21 april 2009 tientallen islamitische militanten van wie werd vermoed dat zij banden onderhielden met de terreurorganisatie al-Qaida. Een van de aangehoudenen was volgens de politie recentelijk met zijn vrouw in Afgha-

Turkije

nistan geweest, waar volgens veiligheidsbeambten in het verleden tientallen radicale Turkse moslims in kampen trainingen hadden gevolgd. Het radicaalislamitische gedachtegoed kende echter weinig aanhang in het land.
Bij een met al-Qaida in verband gebrachte aanslag in 2003 in Turkije kwamen 58 mensen om het leven.

KOERDISCHE KWESTIE

Actie van Turks politieapparaat tegen radicale Koerden

Rond 17 april 2009 werd bekend dat de Turkse politie 43 mensen had gearresteerd die banden zouden hebben met de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK). In het gehele land, van Izmir in het westen tot aan Batman in het zuidoosten en in de hoofdstad Ankara, waren invallen gedaan.
Het was de tweede politieoperatie binnen enkele dagen want eerder in de week waren al vijftig mensen aangehouden, onder wie enkelen die lid waren van de belangrijkste legale Koerdische partij, de Democratische Samenlevingspartij (DTP).

Drie doden in Istanbul bij belegering flat

Een politieman, een toevallige voorbijganger en vermoedelijk een linkse activist kwamen op 27 april om bij de belegering van een flat in Istanbul. Minister van Binnenlandse Zaken van Turkije Besir Atalay verklaarde dat de gedode militant, Orhan Yilmazkaya, op de radio had beweerd bij de organisatie van het Revolutionaire Hoofdkwartier actief te zijn. Deze groep zou hand- en spandiensten verlenen aan de PKK en bovendien in het verleden aanvallen hebben uitgevoerd op militaire doelen. Ook een kantoor van de regerende Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) zou doelwit zijn geweest.
De actie was onderdeel van een gecoördineerde operatie waarbij in totaal veertig verdachten werden aangehouden.

Opnieuw Koerdische bases in Irak gebombardeerd

Turkse vliegtuigen namen op 29 en 30 april 2009 Koerdische stellingen in Noord-Irak onder vuur. De aanval werd uitgevoerd nadat kort daarvoor bij twee acties van Koerdische separatisten in totaal tien Turkse militairen om het leven waren gekomen: in de stad Diyarbakir verloren negen soldaten het leven bij een bomaanslag en bij Semdinli werd een militair doodgeschoten.
Voor de Turkse legerchef, generaal Ilker Basbug, waren de gebeurtenissen aanleiding de Irakezen nogmaals te verzoeken de Koerdische rebellen te bestrijden of het land uit te zetten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse president wil verzoening met islamitische wereld

Bij zijn bezoek aan Turkije op 7 april 2009 beloofde de Amerikaanse president Barack Obama 'een nieuw hoofdstuk van Amerikaanse betrokkenheid' met betrekking tot de islamitische wereld. Na de aanslagen in de Verenigde Staten van 11 september 2001 was er in veel westerse landen een anti-islamitische sfeer ontstaan. Turkije, officieel een seculiere staat maar met een bevolking die in meerderheid de islam aanhing, kon volgens analisten een brugfunctie vervullen tussen beide partijen. 'Eenvoudige uitwisseling van gedachten kan muren slechten', merkte de Amerikaanse president op.
De trip van Obama naar Ankara werd door velen beschouwd als een poging Turkije in het westerse kamp te houden.
(Vorige berichten pagina 207/2 e.v. - 2009)

IJSLAND

BINNENLAND

Internationale hulp moet IJslandse economie uit crisis trekken

Geen ander Europees land werd in 2008 zo zwaar getroffen door de financiële crisis als IJsland, waar de met ondergang bedreigde grote banken onder staatscontrole werden gebracht. De waarde van de kroon was sterk gedaald, de basisrente was de hoogste in Europa en door de duurdere import werden belangrijke sectoren als de visserij getroffen. De inflatie was ongekend hoog: deze zou het lopende jaar 17 procent bedragen en in 2009 naar verwachting stijgen tot 23 procent. In dat laatste jaar zou het bnp met 10 procent dalen, terwijl de werkloosheid zou stijgen van 1,4 naar 5,7 procent van de beroepsbevolking.

IJsland

De ontstane situatie maakte IJsland in hoge mate afhankelijk van buitenlandse hulp. Nadat al eerder Scandinavische banken waren ingesprongen en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een lening van omgerekend 1,7 miljard euro had verstrekt, was in november 2008 opnieuw financiële ondersteuning nodig.

Buitenlandse lening van 8 miljard

Op 20 november 2008 werd duidelijk welke extra hulpinspanningen IJsland kon verwachten. In totaal werd voor 8 miljard euro aan leningen toegezegd. De helft daarvan was bestemd om van gedupeerde spaarders uit Duitsland, Groot-Brittannië en Nederland tegoeden terug te betalen die zij hadden uitstaan bij de IJslandse banken. De Duitse en Britse leningen bedroegen respectievelijk 1,1 en 2,6 miljard, terwijl er vanuit Nederland 1,3 miljard werd toegezegd. Opnieuw kwam er ook hulp uit de andere Scandinavische landen (Denemarken en de Færøer, Noorwegen, Zweden) en van Polen en Rusland, voor een totaalbedrag van 3 miljard euro aan leningen.
Alles bij elkaar genomen had IJsland nu een bedrag geleend dat uitsteeg boven het totale bbp van het land. Het gevolg was dat het een hoge schuld opbouwde aan rente en aflossingen. Deze bedroeg bijna 30.000 euro per hoofd van de bevolking, hetgeen overeenkwam met een gemiddeld jaarsalaris.

Parlement verwerpt motie van wantrouwen

De oppositie in het IJslandse parlement diende op 24 november een motie van wantrouwen in tegen de regering van premier Geir Haarde, die bestond uit de Onafhankelijkheidspartij (SSF) en de Sociaal-Democratische Alliantie (SF). Het aannemen van de motie zou betekenen dat er nieuwe verkiezingen moesten worden uitgeschreven, maar deze werd alleen ondersteund door de drie oppositiepartijen: de Links-Groene Alliantie (VG), de Progressieve Partij (FSF) en de Liberale Partij (FF). Uiteindelijk werd de motie met 19 tegen 42 stemmen bij 3 onthoudingen verworpen.
Volgens de leider van de SF, minister van Buitenlandse Zaken Ingibjörg Solrun Gísladóttir, was onduidelijk wat de oppositiepartijen nu precies bekritiseerden. Ook de premier vroeg zich af welk doel het opzeggen van vertrouwen kon dienen. Het was

duidelijk dat de motie gericht was tegen het regeringsbeleid inzake de financieeleconomische crisis, maar 'het heeft geen zin om geen regering te hebben wanneer bedrijven en burgers hulp nodig hebben om deze harde tijden door te komen', aldus Haarde.
De ernst van de situatie werd tezelfdertijd nog eens door de regering benadrukt, toen zij cijfers presenteerde over de totale kosten van de financiële crisis: deze werden voor eind 2009 geschat op 1,1 biljoen IJslandse kronen (ca. 7,2 miljard euro) ofwel 85 procent van het bbp.

Meerderheid bevolking wil dat regering aftreedt

De verwerping van de motie nam niet weg dat onder de IJslandse bevolking een groeiende weerstand bestond tegen de regering. Zo demonstreerden op 29 november in de hoofdstad Reykjavik tussen de vier- en vijfduizend mensen voor het houden van nieuwe verkiezingen. Afgaande op een opiniepeiling door dagblad *Frettabladid* vertegenwoordigden zij daarmee een meerderheid van de bevolking. De steun voor het kabinet daalde drastisch van 71,9 procent in februari naar 41,3 procent in oktober, om in november verder weg te zakken naar 31,6 procent.

Protesten tegen kredietcrisis leiden tot val van IJslandse regering

De economische problemen in IJsland namen eind 2008-begin 2009 dusdanige proporties aan dat onder talloze maatschappelijke instellingen acuut geldgebrek ontstond. De universiteit van IJsland moest zestienhonderd studenten wegsturen, de ambtswoningen van de IJslandse ambassadeurs in Groot-Brittannië, Noorwegen en de Verenigde Staten werden verkocht en vier ambassades werden gesloten.
De vooruitzichten voor 2009 bleven zorgwekkend: de economische krimp en de groeiende werkloosheid zouden voortgaan. IJsland werd bovendien opgezadeld met een hoge schuldenlast door rente en aflossingen, te betalen vanwege de meer dan 10 miljard euro financiële steun die het van andere landen en internationale organisaties had ontvangen. Ook namen de inkomsten van de twee belangrijkste exportsectoren, de visserij en de aluminiumindustrie, af als gevolg van een daling van de wereldmarktprijzen.
Tegen deze achtergrond zwollen de protesten onder de bevolking aan, die zich vooral richtten tegen ministers, de centrale bank Sedlabanki en de Autoriteit Financieel Toezicht (FME). Zij waren in de ogen van de critici inadequaat opgetreden tegen de kredietcrisis en haar sociale gevolgen.

Coalitiepartijen in conflict

Intussen waren binnen de regering, bestaande uit de conservatieve Onafhankelijkheidspartij (SSF) en de Sociaal-Democratische Alliantie (SF), conflicten uitgebroken. Björgvin Sigurdsson, minister van Handel namens de SF, nam op 25 januari 2009 ontslag. Hij meende dat de woede en het wantrouwen van de bevolking te groot waren om nog vertrouwen terug te kunnen winnen. Daarop eiste de sociaaldemocratische partijleider Ingibjörg Solrun Gísladóttir, tevens minister van Buitenlandse Zaken, dat de president van Sedlabanki, David Oddsson, zou worden ontslagen. Oddsson (61), die tussen 1991 en 2004 premier van IJsland was, werd door veel IJslanders laks optreden en falend toezicht verweten. Hij was bovendien een partijgenoot van premier en SSF-leider Geir Haarde. Deze verbrak vervolgens de samenwerking met de SF.

Regering treedt af na heftige protesten

Vanaf november 2008 kreeg IJsland herhaaldelijk te maken met protestdemonstraties. Deze verliepen voor het grootste deel vreedzaam, maar enkele malen kwam het ook tot ongeregeldheden.
Een televisieprogramma waarin premier Haarde en de leiders van de andere politieke partijen met elkaar in debat zouden gaan, moest op 31 december worden gestaakt toen actievoerders in de hoofdstad Reykjavik de uitzending verstoorden. Dat liep uit op een confrontatie met de politie, die de menigte verspreidde en enkele arrestaties verrichtte.
Demonstranten eisten elke zaterdag voor het parlement in Reykjavik het aftreden van de regering. De acties verhevigden nadat op 20 januari het parlement van reces was teruggekomen. Op 21 januari werd de auto van premier Haarde belaagd, waarna de premier door de oproerpolitie ontzet moest worden. De dag erna werd met stenen naar de politie gegooid en raakten twee agenten gewond. De politie zette traangas en pepperspray in. Dergelijke confrontaties waren hoogst uitzonderlijk voor IJslandse begrippen.

Centrumlinkse regering gevormd

Na een week van heftige demonstraties en de breuk in de regeringscoalitie zag premier Haarde zich op 26 januari genoodzaakt het ontslag van zijn regering in te dienen. Daar was in Reykjavik een manifestatie, twee dagen eerder, aan voorafgegaan toen zesduizend demonstranten voor het parlement de politieke druk opvoerden.

President Olafur Ragnar Grimsson stelde op 27 januari SF-leider Gísladóttir aan als formateur, met als opdracht een regering te vormen van haar partij en de Links-Groene Alliantie (VG). De nieuwe regering trad op 1 februari aan. Premier werd de als minister van Sociale Zaken afgetreden Johanna Sigurdardóttir (66), die daarmee de eerste vrouw werd die deze functie bekleedde. Tevens was zij de eerste openlijk homoseksuele premier in Europa, afgezien van de zeer korte periode dat Per-Kristian Foss in 2002 een premierschap in Noorwegen bekleedde. Het kabinet bestond bovendien voor het eerst in de IJslandse geschiedenis uit evenveel mannen als vrouwen.
De nieuwe regering zou aanblijven tot aan de verkiezingen van 25 april 2009.

Samenstelling regering IJsland
(9 februari 2009)

President
Olafur Ragnar GRIMSSON

Premier
Johanna SIGURDARDÓTTIR

Ministers:
Bedrijfsleven
Gylfi MAGNUSSON
Buitenlandse Zaken, Industrie, Energie en Toerisme
Ossur SKARPHEDINSSON
Communicatie
Kristjan MOLLER
Financiën, Visserij en Landbouw
Steingrimur J. SIGFUSSON
Gezondheidszorg
Ogmundur JONASSON
Justitie en Kerkelijke Zaken
Ragna ARNADÓTTIR
Milieu
Kolbrun HALLDORSDÓTTIR
Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
Katrin JAKOBSDÓTTIR
Sociale Zaken en Sociale Zekerheid
Asta Ragnheidur JOHANNESDÓTTIR

Omstreden president centrale bank ontslagen

Premier Sigurdardóttir had bij haar aantreden gezegd dat een van haar eerste daden zou zijn om wijziging te brengen in het leiderschap van Sedlabanki. Op 27 februari maakte zij bekend dat de Noorse econoom Svein Harald Oeygard (1960) was benoemd tot hoofd van de bank. Dat gebeurde een dag nadat de omstreden Oddsson was ontslagen.

Economische crisis leidt tot oprichting nieuwe politieke partijen

De L-lijst en de Burgerbeweging waren de namen van twee politieke partijen die in 2009 werden opgericht met als aanleiding de bijna-ineenstorting van de IJslandse economie. Zij werden op respectievelijk 3 en 4 maart gevormd.
De L-Lijst verzette zich tegen de afzwakking van de traditioneel sterke weerstand in het land jegens een lidmaatschap van de Europese Unie. Onder invloed van de crisis was met name de Onafhankelijkheidspartij (SSF) van voormalig premier Geir Haarde bereid haar standpunt tegenover de EU te herzien. Veel IJslanders bleven echter sceptisch uit vrees dat hun land binnen de Unie zijn soevereiniteit deels zou moeten inleveren en zijn visrechten – die raakten aan een essentiële bron van inkomsten – beperkt zouden worden.
Haarde had zich op 26 januari gedwongen gezien het ontslag van zijn regering aan te kondigen omdat haar positie na weken van demonstraties onhoudbaar was geworden. Groepen die hierin het voortouw hadden genomen en de regering incompetentie verweten in haar antwoord op de crisis, sloten zich nu aaneen tot de Burgerbeweging. Partijleider Herbert Sveinbjornsson kondigde aan dat deze beweging deel zou nemen aan de parlementsverkiezingen van 25 april. De Burgerbeweging wenste de kwestie van het EU-lidmaatschap via een referendum aan de bevolking voor te leggen. Ook zou ze aandringen op een onderzoek naar de vraag wie voor de economische malaise verantwoordelijk moesten worden gehouden.

Sociaal-Democratische Alliantie kiest nieuwe leiders

De afgetreden regering bestond, naast de SSF, uit de Sociaal-Democratische Alliantie (SF), die ook onderling in conflict waren geraakt over de aanpak van de crisis. Op 1 februari had de SF een regering gevormd met de Links-Groene Alliantie (VG), die tot de aankomende verkiezingen zou aanblijven. Deze stond onder leiding van IJslands eerste vrouwelijke premier, Johanna Sigurdardóttir.
Een andere vrouw was leider van de SF: Ingibjörg Solrun Gísladóttir, die minister van Buitenlandse Zaken was in de afgetreden regering. Op 8 maart zag zij zich genoodzaakt om gezondheidsredenen haar vertrek uit de politiek aan te kondigen. In oktober was bij haar een hersentumor vastgesteld. Omdat ook de plaatsvervangend leider Agust Agustsson geen functie in de partijtop meer ambieerde, werden in de SF beide topfuncties vacant.
Op een partijcongres van 28 maart werd premier Sigurdardóttir (66) met 98 procent van de stemmen gekozen tot nieuwe partijleider. Vicepartijleider werd de zesendertigjarige Dagur B. Eggertsson, met een stemmenpercentage van 65,6 procent.
Eggertsson, van oorsprong arts, was gemeenteraadslid en voormalig burgemeester van de hoofdstad Reykjavik.

Haarde maakt excuses

Van 26 tot 29 maart hield ook de SSF een congres waar een nieuwe leider moest worden gekozen. Ex-premier Haarde was niet alleen afgetreden als regeringsleider maar had zich in januari ook anderszins uit de politiek moeten terugtrekken, nadat hij was gediagnosticeerd met kanker. Op 29 maart werd Bjarni Benediktsson gekozen tot nieuwe partijleider.
Haarde sprak nog wel op het partijcongres om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid. Hij maakte in een speech op 26 maart voor het eerst excuses over verkeerde keuzes die hij had gemaakt. Het belangrijkste element daaruit was dat hij erkende in de fout te zijn gegaan met de privatisering van twee banken in 2003, toen Haarde minister van Financiën was. Daardoor had zijn partij ten onrechte de controle op de leiding van de banken uit handen gegeven, waardoor deze onverantwoorde risico's konden nemen. En het waren deze risico's waar de bron van de huidige crisis moest worden gezocht, zo stelde hij.
Overigens werd vooral het voormalige hoofd van de centrale bank (Sedlabanki), David Oddsson, verantwoordelijk gehouden voor de privatisering van de financiële markten. Haarde's partijgenoot Oddsson was in februari door de nieuwe regering tot aftreden gedwongen. In de periode 1991-2004 was hij premier van IJsland.

Diepe economische crisis leidt tot linkse verkiezingsoverwinning

De op 25 april 2009 gehouden verkiezingen voor het 63 leden tellende IJslandse parlement hadden voornamelijk het karakter van een afrekening met de politieke krachten die verantwoordelijk werden gehouden voor het inadequate beleid waarmee was gereageerd op de economische crisis die het land teisterde. Dat kwam vooral tot uitdrukking in het grote verlies van de Onafhankelijkheidspartij (SSF) van voormalig premier Geir Haarde, die 9 van haar 25 zetels verloor en in grootte voorbij werd gestreefd door de Sociaal-Democratische Alliantie (SF). Deze laatste partij had op 1 februari een tijdelijke coalitie gevormd met de Links-Groene Alliantie (VG), enkele dagen nadat Haarde onder druk van grootscheepse protesten het ontslag van zijn kabinet had moeten indienen. De SF won 2 zetels en kwam uit op 20 en de VG steeg van 9 naar 14 zetels. Tezamen behaalden zij daarmee een parlementaire meerderheid. Tekenend was ook dat de Burgerbeweging, voortgekomen uit groeperingen die het voortouw hadden genomen in het verzet tegen het beleid van de regering-Haarde, in één keer 4 zetels haalde.
Een belangrijk strijdpunt tijdens de verkiezingscampagne was de vraag of IJsland lid moest worden van de Europese Unie. Het van oudsher sterke verzet daartegen – vooral vertegenwoordigd door de SSF – was vanwege de crisis aan het afkalven. Met name de invoering van de euro die op dat lid-

Uitslagen parlementsverkiezingen IJsland
(25 april 2009)
Opkomst: 85,1 procent

partij	percentage	zetels	+/–
Sociaal-Democratische Alliantie (SF)	29,8	20	+2
Onafhankelijkheidspartij (SSF)	23,7	16	–9
Links-Groene Alliantie (VG),	21,7	14	+5
Progressieve Partij (FSF)	14,8	9	+2
Burgerbeweging	7,2	4	+4
Liberale Partij (FF)	2,2	-	–4
Beweging voor Democratie	0,6	-	-
totaal		63	

maatschap kon volgen, werd als economisch voordelig beschouwd. De SF was voorstander van toetreding, evenals de Burgerbeweging en de met 9 zetels vertegenwoordigde Progressieve Partij (FSF). De VG was veel afhoudender en wilde een referendum organiseren over een mogelijk EU-lidmaatschap.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Waarde IJslandse kroon trekt wat bij

De handel in de IJslandse kroon, die in oktober 2008 vanwege de zware financiële crisis was stopgezet, werd op 3 december weer hervat. De waarde van de munt ging daarop binnen vijf dagen met 21 procent omhoog ten opzichte van de euro. Op 4 december werd 187 kronen voor een euro betaald, maar op 8 december nog maar 148 kronen.

Werkloosheid blijft stijgen

Uit op 11 februari 2009 gepubliceerde cijfers van het IJslandse Directoraat van de Arbeid bleek dat de werkloosheid in januari was gestegen tot 6,6 procent van de beroepsbevolking. In de maand daarvoor bedroeg dit percentage nog 4,8 procent. Sinds september 2008 was de werkloosheidsgraad verviervoudigd tot meer dan 10.000 mensen, op een totale bevolking van 320.000 inwoners.
Het Directoraat verwachtte voor februari 2009 een werkloosheidpercentage tussen de 7,9 en 8,4 procent. De centrale bank, Sedlabanki, ging voor het einde van dat jaar uit van 10 procent werkloosheid.

Inflatie neemt af

Het Bureau voor Statistiek in IJsland gaf op 25 februari aan dat de inflatie aan het afnemen was. Ze daalde van 18,6 procent in januari naar 17,6 procent in februari. Dat was nog altijd veel hoger dan in de voorgaande jaren: over 2008 was de inflatie uitgekomen op 12,4 procent en in 2007 was deze nog 5,0 procent.
Het officiële doel was een inflatie beneden de 2,5 procent. Sedlabanki raamde het percentage voor 2009 op 11,9 procent, waarna het fors zou dalen tot 1,5 procent in 2010.

IJsland geraakte eind 2008 in recessie

Het Bureau voor Statistiek presenteerde op 6 maart 2009 cijfers waaruit bleek dat de IJslandse economie in het laatste kwartaal van 2008 met 0,9 procent was gekrompen. Omdat in het voorlaatste kwartaal sprake was van een – veel grotere – krimp van 3,4 procent, was het land in de laatste drie maanden van het jaar officieel in recessie geraakt. Over heel 2008 bedroeg de economische groei 0,3 procent, hetgeen sterk verschilde van het cijfer uit 2007, dat volgens gecorrigeerde gegevens op 5,5 procent lag. Voor 2009 werd rekening gehouden met een krimppercentage van rond de 10 procent.

IJslandse regering nationaliseert investeringsbank Straumur

Op 9 maart 2009 besloot de IJslandse regering tot nationalisatie van de in de hoofdstad Reykjavik gevestigde regionale investeringsbank Straumur-Burdaras Investment Bank hf. Met het besluit waren alle grote IJslandse banken in staatshanden gekomen. In oktober was hetzelfde gebeurd met Kaupthing, Landsbanki en Glitnir.

Volgens de Autoriteit Financieel Toezicht (FME) ontbrak het Straumur aan fondsen om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het was evenmin een optie om te trachten deze fondsen alsnog te verwerven. Met de overname ging het vertrek gepaard van de topbestuurders van Straumur. Deze werden nu vervangen door een team van rijksaccountants en adviseurs van het bedrijf PricewaterhouseCoopers (PwC).

IJsland verlaagt rentevoet

Sedlabanki, de centrale bank van IJsland, maakte op 8 april 2009 bekend de belangrijkste rentevoet opnieuw te verlagen en wel met 1,5 procentpunt tot 15,5 procent. Op 19 maart was deze al met een procentpunt verlaagd naar 17 procent. Het nieuwe percentage lag overigens nog duidelijk hoger dan het niveau van vóór oktober 2008, toen de rente 12 procent bedroeg en die maand verhoogd werd naar 18 procent. Tot in maart 2009 was dit laatste percentage onveranderd gebleven.

De nieuwe verlaging werd gemotiveerd met een verwijzing naar de dalende, zij het nog altijd zeer hoge inflatie. Deze nam in maart af met 0,6 procent en kwam daarmee uit op 15,2 procent. In januari bedroeg dit percentage nog 18,6 procent.

(Vorige berichten pagina 636/1 - 2008)

ZWEDEN

BINNENLAND

Zweedse sociaaldemocraten vormen coalitie met bondgenoten van links

De Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SAP), die traditioneel in Zweden aan de macht was, maar sinds 2006 in de oppositie zat, ging op 7 december 2008 een coalitie aan met het oog op de in september 2010 te houden parlementsverkiezingen. De SAP, nog altijd verreweg de grootste partij van het land, vormde een bondgenootschap met de (voorheen communistische) Linkse Partij (Vp) en met Milieupartij de Groenen (MP). De drie partijen waren op dat moment met 171 van de 349 zetels in het parlement vertegenwoordigd.

Aantal immigranten in Zweden overschrijdt de honderdduizend

Het Zweedse bureau voor statistiek maakte op 17 februari 2009 bekend dat in het voorafgaande jaar het aantal immigranten voor de eerste maal het aantal van honderdduizend was gepasseerd. Exclusief de Zweedse burgers die naar hun land van herkomst terugkeerden, bedroeg in 2008 het aantal immigranten 83.318. Wanneer zij wel werden meegerekend, waren dat er 101.171, tegenover 99.485 in 2007.

Irakezen die hun land waren ontvlucht, waren onder de nieuwe immigranten het sterkst vertegenwoordigd. Zij vormden, na de Finnen, de grootste gemeenschap buitenlanders in Zweden: hun aantal was gestegen van rond de 49.000 in 2000 naar 109.446 in 2008. In 2007 had 58,7 procent van hen de Zweedse nationaliteit.

In 2008 bedroeg de totale bevolkingsgroei, inclusief de immigratie, 0,8 procent. Daarmee kwam het bevolkingsaantal op 9.256.347, hetgeen een toename betekende met 73.420. Het vestigingsoverschot – het aantal immigranten minus het aantal emigranten – bedroeg 55.877.

Scherpe daling aantal asielaanvragen

Het aantal personen dat in 2008 asiel aanvroeg in Zweden, is ten opzichte van het voorgaande jaar met 11.865 afgenomen tot

24.342, overeenkomend met een daling van 33 procent. Dat maakte het Zweedse bureau voor statistiek (SCB) op 20 maart 2009 bekend. Deze daling was begonnen, nadat de in 2006 aan de macht gekomen centrumrechtse regering in juli 2007 had besloten het ruimhartige vluchtelingenbeleid dat de sociaaldemocratische regeringen hadden gevoerd, in te perken.

Dit betekende dat de toewijzing van een asielaanvraag niet meer afhankelijk was van de algemene situatie in het land van herkomst. Asielzoekers uit landen die als onveilig bekend stonden – zoals Afghanistan, Irak en Somalië -, moesten bewijzen dat zij persoonlijk gevaar liepen. Irakezen vormden met zo'n 25 procent nog wel de grootste groep onder de asielzoekers, gevolgd door Somaliërs met een aandeel van 14 procent.

Parlement aanvaardt strengere wetgeving tegen voetbalgeweld

Het Zweedse parlement aanvaardde op 25 februari 2009 wetgeving die het mogelijk zou maken harder op te treden tegen vandalisme en geweld die samenhingen met voetbal- en andere sportevenementen.

De politie kreeg de bevoegdheid om degenen die problemen veroorzaakten een stadionverbod op te leggen, iets dat tot dan toe alleen aan voetbalclubs was toegestaan. Ook werden boetes en gevangenisstraffen gezet op het bestormen van het wedstrijdterrein, het gooien van voorwerpen en het werpen van rotjes. De wetgeving werd per 1 april van kracht. Dat was de datum waarop de hoogste voetbaldivisie, Allsvenskan, begon.

Zweedse geboortecijfer op hoogste niveau in vijftien jaar

Het Zweedse bureau voor statistiek (SCB) maakte op 20 maart 2009 bekend dat de vruchtbaarheidsgraad in 2008 het hoogste niveau sinds 1993 had bereikt.

Het aantal kinderen per vrouw steeg tot 1,91. Op een totale Zweedse bevolking van ca. 9,2 miljoen werden 109.301 kinderen geboren, 1.880 meer dan in 2007. Daarnaast werden cijfers bekend over de gemiddelde levensverwachting: deze bedroeg voor in 2008 geboren meisjes 83,15 jaar en voor jongens 79,10 jaar.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Steun aan lokale overheden moet verzorgingsstaat beschermen

De Zweedse regering maakte op 7 april 2009 bekend extra geldelijke ondersteuning te bieden aan lokale besturen om de effecten van de financiële crisis op de welvaartsstaat te compenseren. Deze besturen waren verantwoordelijk voor de financiering van onder meer gezondheidszorg, onderwijs en kinderopvang, die als de sleutelsectoren golden in het Zweedse model van de welvaartsstaat en waarin ruim een miljoen mensen werkzaam waren. Verdeeld over de jaren 2009-2012 was een bedrag van omgerekend ca. 1,56 miljard euro beschikbaar.
De voorstellen van de centrumrechtse regering, die sinds 2006 aan de macht was, leken tegemoet te komen aan de kritiek van de sociaaldemocratische oppositie. De Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SAP), die Zweden sinds 1932 vrijwel onafgebroken had geregeerd, werd gezien als architect van de Zweedse verzorgingsstaat.

Bijna een miljard euro voor werkloosheidsbestrijding

Zweden zou voor het lopende jaar 10 miljard Zweedse kronen (ca. 924 miljoen euro) uittrekken om de stijgende werkloosheid als gevolg van de economische crisis te bestrijden. Dat maakte de regering op 15 april 2009 bekend. Het geld zou gaan naar herscholing, werkloosheidsverzekeringen en ondersteuning bij het vinden van werk.
Volgens de laatste gegevens zou het werkloosheidspercentage in 2009 uitkomen op 8,9 procent, om in de twee volgende jaren door te stijgen naar respectievelijk 11,1 en 11,7 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Zweedse economie belandt in recessie

De Zweedse economie was in het derde kwartaal in een recessie terecht gekomen, zo maakte het bureau voor de statistiek op 28 november 2008 bekend. Ten opzichte van het tweede kwartaal was de economie met 0,1 procent gekrompen. Uit herziene cijfers over het tweede kwartaal bleek dat er toen niet, zoals eerder aangenomen, sprake was van een nulgroei maar van een krimp met eveneens 0,1 procent. Door twee achtereenvolgende kwartalen van negatieve groei was de recessie officieel een feit.

Zweedse overheid schiet automobielindustrie te hulp

De Zweedse regering kwam op 11 december 2008 met een steunpakket van 28 miljard Zweedse kronen (ca. 2,6 miljard euro) om de noodlijdende auto-industrie te ondersteunen. Het zou dienen ter financiering van kredietgaranties (20 miljard kronen), noodleningen (5 miljard kronen) en onderzoeksgelden (3 miljard kronen).
De belangrijkste autoconcerns van Zweden, Volvo en Saab, hadden op steun aangedrongen omdat hun eigenaars in de Verenigde Staten, respectievelijk Ford Motor Company en General Motors, door de financieel-economische crisis in grote problemen waren geraakt en zich geheel concentreerden op redding van de Amerikaanse auto-industrie. Die druk kwam ook van de Zweedse vakbonden, die werden geconfronteerd met de dreiging van een groot aantal ontslagen in de sector.
Minister van Financiën Anders Borg maakte tijdens een persconferentie duidelijk dat zijn regering het niet als haar verantwoordelijkheid zag het voortbestaan van Volvo en Saab te garanderen. Vicepremier en minister van Ondernemingen en Energie Maud Olofsson herhaalde op 18 februari 2009 dit regeringsstandpunt, ook al had General Motors gewaarschuwd voor de ondergang van Saab wanneer Zweedse overheidssteun uitbleef. 'De kiezers stemden op mij omdat zij kleuterscholen, politieagenten en verpleegkundigen wilden en niet om verliesmakende autofabrieken te kopen', zo stelde deze minister. Volgens Olofsson zouden met een overname van Saab, waar zo'n 4.100 mensen werkzaam waren, enorme bedragen gemoeid zijn.

Genationaliseerde investeringsbank Carnegie wordt weer verkocht

De private equity fondsen Altor Fund III en Bure Equity AB tekenden op 11 februari 2009 een overeenkomst met de Zweedse staat om de in moeilijkheden geraakte investeringsbank Carnegie over te kopen. Zij betaalden daarvoor 2,28 miljard Zweedse kronen (ca. 220 miljoen euro). Dergelijke fondsen werkten door het beleggen in het eigen vermogen (equity) van niet-beursgenoteerde (private) bedrijven.

Carnegie was in november genationaliseerd, nadat eerst zijn bankvergunning was ingetrokken vanwege het nemen van te grote risico's met het geld van zijn klanten en het overtreden van handelsregels.

Zweedse regering schaft bonussen bij staatsondernemingen af

De Zweedse regering vaardigde op 24 maart 2009 richtlijnen uit die een einde maakten aan de uitbetaling van bonussen aan topbestuurders van staatsondernemingen. In plaats daarvan kregen zij uitsluitend een vaststaand salaris. De regering vroeg bedrijven in de particuliere sector dit voorbeeld te volgen.
Er waren 53 ondernemingen die in overheidshanden waren of waar de staat een meerderheidsaandeel had. Daartoe behoorden onder meer telecomgigant TeliaSonera, bankconcern Nordea en luchtvaartmaatschappij SAS.
De extra beloningen die aan topbestuurders toevielen, waren lager dan in veel andere landen. Desondanks was ook in Zweden grote verontwaardiging ontstaan over hoge bonussen in een tijd van economische crisis en werkloosheid.

Regeling voor steun aan banken met half jaar verlengd

De regering van Zweden maakte op 2 april 2009 bekend dat de looptijd van het in oktober gelanceerde reddingsplan voor leningen aan financiële instellingen die door de kredietcrisis in de problemen waren gekomen, met zes maanden zou worden verlengd tot 31 oktober 2009. Voor het plan was 1,5 biljoen Zweedse kronen (ca. 138,5 miljard euro) beschikbaar.
Tot dan toe had maar één instelling van de mogelijkheid gebruik gemaakt, namelijk de Swedbank. Andere financiële instellingen hadden kritiek geuit op de strenge voorwaarden die aan de leningen waren verbonden, zoals de beperkingen op het uitbetalen van bonussen en gouden handdrukken aan het management.

Opzienbarend Zweeds vonnis inzake bescherming auteursrechten

Een Zweedse rechtbank velde op 17 april 2009 een vonnis dat ook buitenslands werd beschouwd als richtinggevend voor juridische bescherming van auteursrechten. De film- en muziekindustrie en die voor videospelen hadden de zaak aanhangig gemaakt omdat het in 2003 opgerichte Pirate Bay volgens hen de auteursrechten schond. Deze website, die vele miljoenen gebruikers kende, maakte het mogelijk om via een speciale technologie betaling voor deze rechten te omzeilen en bestanden met muziek, film en computerspelen te delen. Het materiaal zelf stond dus niet op de website, die echter wel het illegaal delen van bestanden faciliteerde.
De eis van de producenten werd door de rechter nu gehonoreerd. Vier personen, verbonden aan Pirate Bay, kregen een gevangenisstraf van elk één jaar. Bovendien moesten zij een schadevergoeding betalen van 30 miljoen Zweedse kronen (ca. 2,72 miljoen euro) aan de financieel getroffen sectoren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Voormalige terrorismeverdachte krijgt asiel in Zweden

De speciale immigratierechtbank in Stockholm verleende op 18 februari 2009 asiel aan een vierendertigjarige Chinese man die bijna vijf jaar gevangen had gezeten in het Amerikaanse gevangenkamp voor terreurverdachten Guantánamo Bay. Het ging om Adil Hakimjan die behoorde tot de moslimminderheid van Oeigoeren in China.
Het Zweedse Migratiebestuur (SMB) had de man in juni 2008 een vluchtelingenstatus geweigerd, omdat hij na zijn vrijlating in 2006 eerst geprobeerd had asiel te krijgen in Albanië. Bovendien zou het hem ontbreken aan voldoende banden met Zweden. De immigratierechtbank verwierp deze redenering echter, aangezien Hakimjan door de Amerikaanse autoriteiten onder druk was gezet om een asielaanvraag in Albanië te doen als hij weg wilde komen uit Guantánamo Bay. Omdat hij bij terugkeer naar zijn land van herkomst vervolging te vrezen had en bovendien zijn in Zweden levende zuster het enige familielid buiten China was, kon Zweden volgens de rechtbank als een voor de hand liggend asielland worden gezien.

Homoseksuelen in Zweden mogen vanaf mei 2009 trouwen

Het Zweedse parlement ging op 1 april 2009 in grote meerderheid akkoord met wetgeving voor een 'gender-neutrale' echtverbintenis, die ook homostellen de mogelijkheid bood om in het huwelijk te treden. De belangrijkste tegenstemmen kwamen van de Christen-democraten, die deel uitmaakten van de regerende vierpartijencoalitie. De wet zou per 1 mei in werking treden, waarmee Zweden het zevende land ter wereld werd waar homoseksuelen mochten trouwen.
Tot dan toe konden homoseksuelen alleen gebruik maken van een (niet-kerkelijke) partnerschapregeling, die hun overigens wel dezelfde rechten gaf als heteroseksuelen die een huwelijk sloten. Nu werd het mogelijk om naar keuze te trouwen in een religieuze of burgerlijke ceremonie. De in Zweden dominante Lutherse kerk stond sinds januari 2007 homoseksuelen toe hun huwelijk in te laten zegenen en schaarde zich achter de nu aangenomen wetgeving.

MILITAIRE ZAKEN

Zweedse wapenexport in 2008 sterk toegenomen

De exportwaarde van Zweedse wapens steeg in 2008 met 32 procent tot een bedrag van 12,7 miljard Zweedse kronen (ca. 1,1 miljard euro), zo meldde de Inspectie van Strategische Producten (ISP) op 3 maart 2009. De toename vloeide vooral vooruit uit enkele grote verkopen van militair materieel aan Denemarken en Nederland (tanks), Griekenland en Pakistan (radarsystemen) en aan Zuid-Afrika (gevechtsvliegtuigen).
Van de totale uitvoer ging 87 procent naar lidstaten van de Europese Unie en landen als Australië en de Verenigde Staten. De overige 13 procent werd geëxporteerd naar Aziatische en Latijns-Amerikaanse landen en ook naar Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten. De Zweedse export maakte bijna 2 procent uit van de wapenverkopen wereldwijd.

EUROPESE UNIE

Zweden stemt in met Verdrag van Lissabon

Het Zweedse parlement gaf op 20 november 2008 goedkeuring aan het Verdrag van Lissabon, bedoeld om de Europese Unie democratischer en slagvaardiger te maken. Zweden werd daarmee de 23ste van de 27 lidstaten die met het verdrag instemde.

(Vorige berichten pagina 638/1 - 2008)

ARGENTINIË

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering neemt maatregelen vanwege afnemende economische groei

Miljarden voor infrastructurele projecten

Tijdens een door de Argentijnse televisie uitgezonden persconferentie op 15 december 2008 maakte Cristina Fernández bekend dat de regering in 2009 omgerekend 12,4 miljard euro ging besteden aan het uitvoeren van infrastructurele projecten. Volgens de Argentijnse president ging het om 'het meest ambitieuze plan voor de uitvoering van openbare werken' in de geschiedenis van het land. Er zouden wegen gerepareerd worden, riolering worden aangelegd en scholen en ziekenhuizen worden gebouwd.

De regering hoopte dat de investering 380.000 nieuwe banen zou opleveren. Volgens staatssecretaris José López voorzag de begroting voor het komende jaar al voor 60 procent in de benodigde gelden. De rest kwam onder meer van de staatsbank Banco de la Nación en de recentelijk geprivatiseerde pensioenfondsen.

Belastingen voor exportproducten verlaagd

Een week later liet president Fernández weten de exportheffing op landbouwgoederen te verlagen, in een poging de productie te stimuleren. Bij fruit en groente zouden de tarieven worden gehalveerd, en de heffing van 28 procent bij tarwe en van 25 procent bij granen zou voor kleine producenten met 5 procent worden verminderd. Voor grote ondernemingen zou de heffing minimaal 1 procent lager komen te liggen.

Economische groei neemt af

Naar opgave van het Instituto Nacional de Estadística y Censos de la República (INDEC) eind januari 2009 was de economie van Argentinië het jaar daarvoor met 7,1 procent gegroeid. Dit was het laagste groeicijfer sinds 2002, nadat het land vijf jaar lang een jaarlijkse groei van ten minste 8 procent had gekend. Volgens de regering was de afname in de groei te wijten aan de afgenomen vraag naar Argentijnse producten in het buitenland als gevolg van de wereldwijde crisis. Critici van de regering-Fernández beweerden echter dat het economisch beleid buitenlandse investeerders afschrikte.

Regering kan schulden later terugbetalen

Investeerders gingen op 28 januari akkoord met het voorstel obligaties ter waarde van 4,3 miljard dollar (ca. 3,3 miljard euro) om te zetten in langetermijnleningen. De 'swap' kostte de investeerders 2 procent van hun oorspronkelijke inleg maar garandeerde hen een preferentiële rentevoet van 15,4 procent voor 2009 en een gunstig rentetarief tot 2014. De Argentijnse regering bespaarde met de transactie 1,6 miljard dollar. Bij de door buitenlandse analisten als 'verantwoord' omschreven overeenkomst waren onder meer investeerders als de Administración Nacional de la Seguridad Social (ANSES), de Banco de la Nación en private instellingen als de Banco Galicia en de BBVA Banco Francés betrokken.

Geen dollarbetalingen bij handel met China

Buenos Aires en Peking kwamen op 30 maart overeen Argentijns en Chinees geld ter waarde van 10 miljard dollar (ca. 7,6 miljard euro) uit te wisselen, zodat bij de handel tussen beide landen geen gebruik meer hoefde te worden gemaakt van dollars. Het was de eerste keer dat China een 'swap' met een Latijns-Amerikaans land uitvoerde, nadat soortgelijke akkoorden waren gesloten met onder andere Zuid-Korea, Maleisië en Indonesië. De transactie stelde Argentijnse ondernemingen in staat Chinese exportproducten te betalen in yuan, waardoor zij minder kosten hoefden te maken en gemakkelijker toegang hadden tot harde valuta.

Waarnemers beschouwden het akkoord als voorbeeld van de toenemende invloed van China in Latijns-Amerika.

JUSTITIE

Menem zwijgt in zaak illegale wapenleveranties

Oud-president Carlos Menem van Argentinië weigerde op 6 februari 2009 getuigenis af te leggen over zijn optreden bij de verkoop van wapentuig aan Kroatië en Ecuador, op een moment dat beide landen onder een boycot vielen van de Verenigde Naties. Volgens zijn advocaat, Maximiliano Rusconi, waren de aanklachten tegen de man die het land leidde in de periode 1989-1999, onwettig.

Bekend was dat Menem alle beschuldigingen afwees.

Onderzoeker bomaanslag ontvoerd en gemarteld

Advocaat Claudio Lifschitz vertelde op 11 maart dat hij de week daarvoor was ontvoerd door gemaskerde mannen en daarna gemarteld.

De advocaat was een vooraanstaande medewerker van rechter Juan José Galeano, die eerder het onderzoek uitvoerde naar de bomaanslag in 1994 op de Asociación Mutual Israelita Argentina (AMIA). Lifschitz had daardoor toegang gehad tot geheime informatie. Zes jaar later beschuldigde hij zijn chef ervan het onderzoek te hebben getraineerd. Ook de broer van Carlos Menem, Munir, en het toenmalige hoofd van de inlichtingendienst SIDE, Hugo Anzorreguy, waren volgens Lifschitz bij de 'cover-up' betrokken. Zo zouden ze geregistreerde telefoongesprekken van de Iraanse daders uit het dossier hebben laten verdwijnen.

De ontvoerders hadden de woorden AMIA op de rug van Lifschitz gebrand en hem toegebeten 'zich niet te bemoeien met de SIDE'. Na een uur zou hij zijn vrijgelaten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Protesten tegen 'discriminerende' muur

Tientallen arme 'porteños – bewoners van Buenos Aires – uit de wijk San Fernando sloegen op 9 april 2009 met voorhamers een muur stuk die in opdracht van het lokale bestuur van de aangrenzende wijk San Isidro was neergezet. De muur moest dieven uit het armere San Fernando tegenhouden. Een rechtbank had op verzoek van burgemeester Osvaldo Amieiro van San Fernando die dag de bouw stop laten zetten, omdat het bouwwerk 'discriminerend' zou zijn.

Ook andere bestuurders meenden dat de 'provocatie' geweld en criminaliteit juist in de hand werkte.

MILITAIRE ZAKEN

Militairen voortaan berecht door civiele rechtbanken

Met het in werking treden van een nieuwe wet op 27 februari 2009 verstevigde de Argentijnse regering de greep van het burgerbestuur op de strijdkrachten. Vanaf die dag werden militairen alleen nog berecht door burgerrechtbanken in plaats van door militaire tribunalen.
De woordvoerder van het ministerie van Defensie, Jorge Bernetti, meende dat Argentinië daarmee betreffende militairjuridische zaken voldeed aan internationale maatstaven.

Hoewel een deel van het militaire apparaat de wet beschouwde als een poging van de regering de positie van het leger te verzwakken, bracht deze hen volgens analisten ook voordelen. Zo mochten militairen in het vervolg hun eigen advocaat uitkiezen, konden ze niet meer de doodstraf krijgen en was homoseksueel gedrag niet langer strafbaar.

BUITENLANDSE ZAKEN

Argentinië claimt groot deel van oceaangebied

Diplomaten overhandigden eind april 2009 een pakket papieren met een totaalgewicht van 800 kilo aan de Verenigde Naties in New York. Daarin werd op gedetailleerde wijze aangegeven dat een stuk oceaan ter grootte van 1,7 miljoen vierkante kilometer naar de opvatting van Buenos Aires Argentijns territorium was.
Aan het document ging elf jaar van wetenschappelijke research vooraf, waarbij ook de diepte van de zee voor de Argentijnse kust was gemeten. Dit was van betekenis voor het bepalen van de grootte van het continentaal plat, wat weer van belang was voor het vaststellen van de grenzen.

Buenos Aires claimde niet alleen eilanden onder Brits bestuur, maar ook een deel van Antarctica dat eveneens door Chili werd opgeëist.

(Vorige berichten pagina 691/3 - 2008)

BRAZILIË

BINNENLAND

Rio: doden bij confrontatie politie en drugshandelaars

Bij de bijna dagelijkse confrontaties tussen de politie en drugshandelaars in de sloppenwijken van Rio de Janeiro kwamen op 4 februari 2009 ten minste negen 'traficantes' om het leven. Politie-inspecteur Rodrigo Oliveira vertelde de krant *O Globo* dat 300 politiemensen meededen aan de politieoperatie, die vroeg in de ochtend begon in de sloppenwijken Coreia, Taquaral, Rebu en Vila Aliança in het westen van Rio. Door de veelvuldige schotenwisselingen bleven veel scholen dicht. In een rapport van de Verenigde Naties uit 2008 kwam naar voren dat in Rio dagelijks gemiddeld drie mensen stierven door politiekogels.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Pogingen om gevolgen economische crisis te beteugelen

Regering gaat onder druk over tot belastingverlagingen

Kort na een ontmoeting op 11 december 2008 van leidinggevenden van grote ondernemingen met president Lula en zijn economisch team, werd bekend dat het bedrijfsleven belastingverlagingen tegemoet kon zien. Tevens beloofde de Braziliaanse regering dat de ondernemingen gemakkelijker toegang zouden krijgen tot kredieten en dat de kosten van financiële transacties zouden worden verlaagd. Centrale bankpresident Henrique Meirelles zei dat er 4,3 miljard dollar (ca. 3,3 miljard euro) aan buitenlandse deviezen aan de banken zou worden geleend. Die moesten op hun beurt bedrijven helpen hun dollarschulden af te betalen.
Tijdens de bijeenkomst met het Braziliaanse staatshoofd hadden de industriëlen geklaagd over de hoge belastingen, stagnering bij kredietverleningen en de hoge basisrente van het land.

33 miljard euro voor ontwikkelingsbank

Minister van Economische Zaken Guido Mantega meldde op 22 januari 2009 dat de regering 100 miljard real (ca. 33 miljard euro) in de Banco Nacional de Desenvolvimento Econômico e Social (BNDES) zou pompen ter ondersteuning van de private investeringen in het lopende jaar. Dit verhoogde de reserves van de nationale ontwikkelingsbank tot 166 miljard real, aldus de bewindsman. Het geld was bestemd voor ondernemingen die beloofden de werknemers in dienst te zullen houden.
Als gevolg van de internationale economische crisis was er in Brazilië sprake van een toenemende werkeloosheid.

Steun niet bedoeld om ondernemingen te redden

Een paar dagen later liet Lula uitdrukkelijk weten dat de financiële steun niet bedoeld was om bedrijven die door de crisis in nood waren gekomen te redden. Het geld was beschikbaar voor nieuwe investeringen, voegde hij er aan toe. Naar zijn mening stond Brazilië er ondanks de crisis veel beter voor dan de meeste geïndustrialiseerde landen, al erkende Lula dat er sprake was van een kredietprobleem. Met de werkgevers was hij verder van mening dat de basisrente naar beneden moest worden bijgesteld om de investeringen te stimuleren. De banken in het land riep hij op 'als vanouds' leningen te verstrekken.

'Braziliaanse economie wankelt'

Meende het Braziliaanse staatshoofd dat het glas van de economie halfvol was, volgens *Agence France Presse* was het halfleeg. Op 6 februari berichtte het persbureau dat de grootste economie van Latijns-Amerika wankelde door de wereldwijde economische crisis. In december was de industriële productie met 12,4 procent afgenomen ten opzichte van de maand daarvoor, wat het slechtste resultaat was in zeventien jaar. Bovendien waren er 650.000 banen verloren gegaan en was in januari sprake van een tekort op de handelsbalans van 518 miljoen dollar.
Lula en minister van Economische Zaken Mantega hadden eerder uitgesproken dat Brazilië een moeilijk eerste kwartaal tegemoet zou gaan, maar zij verwachtten niet dat het land in een recessie zou belanden.

Groei stagneerde in 2008

In 2008 kende Brazilië lange tijd een gestage economische groei, die aan het eind van het

jaar echter terugliep. Voor het gehele jaar bedroeg de economische groei volgens op 10 maart vrijgegeven officiële data 5,1 procent. Maar in het laatste kwartaal kromp de omvang van de economie met 3,6 procent ten opzichte van het kwartaal daarvoor; dat was de grootste terugval sinds 1996, aldus het Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística (IBDG). In 2008 werd wel 19 procent meer in de economie geïnvesteerd dan in het jaar daarvoor.
De roep om daling van de basisrente – in Brazilië bekend onder de afkorting Selic – werd steeds sterker. Deze was in januari al met een procent verlaagd, maar met 12,75 procent nog steeds een van de hoogste ter wereld. Een verdere verlaging kon volgens analisten de inflatie, die begin mei 5,8 procent op jaarbasis bedroeg, aanwakkeren.

Minder belasting op nieuwe auto's

De Braziliaanse regering maakte op 30 maart nieuwe maatregelen bekend om het economisch herstel te bevorderen. Over de verkoop van auto's zou voorlopig minder belasting hoeven te worden betaald en dit gold eveneens voor de verkoop van bouwmaterialen. Bedrijven in de pulp- en papiersector kregen eveneens belastingvoordelen. Sigaretten werden echter duurder doordat accijns omhoog gingen.
Doel van het pakket maatregelen was het stimuleren van de binnenlandse vraag.

Brazilië wordt crediteur van het IMF

Op 9 april liet minister Mantega weten dat Brazilië op verzoek van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) 4,8 miljard dollar aan het instituut zou lenen. Daarmee werd het land crediteur van het IMF. Met het geld kon het in Washington zetelende agentschap leningen financieren aan landen die door de crisis in moeilijkheden dreigden te geraken. Volgens Mantega maakte het verzoek van het IMF duidelijk dat Brazilië werd beschouwd als een land met een solide economie. De lening zou slechts ten koste gaan van de opbouw van reserves van de centrale bank, en dus de bestaande reserve niet aantasten. Naar verluidt bedroeg deze 200 miljard dollar.

Centrale bank verlaagt basisrente naar recordniveau

De verlaging op 29 april van de basisrente tot 10,25 procent betekende voor Brazilië een nieuw laagterecord. Het was de derde achtereenvolgende keer dat de Selic werd verlaagd, met als doel het stimuleren van de economische activiteiten. Doordat bedrijven inkrompen of failliet gingen was in april de officiële werkeloosheid gegroeid tot 9 procent van de beroepsbevolking, het hoogste niveau sinds september 2007.
In maart was de industriële productie in vergelijking met dezelfde maand een jaar eerder met 17 procent gedaald. Dit was het slechtste resultaat sinds in 1991 deze statistiekcijfers voor het eerst werden bijgehouden.

NATUUR EN MILIEU

Landrechten voor indianen

Het Braziliaanse hooggerechtshof sprak zich op 19 maart 2008 uit over de eigendomsrechten van land van een in het Amazonegebied residerende groep indianen. De bewoners van het Raposa Serra do Sol-reservaat claimden het grondgebied van hun voorouders en werden door het hooggerechtshof in het gelijk gesteld. Sommigen meenden dat de nationale veiligheid van Brazilië in gevaar kwam als de indianen het reservaat mochten beheren en wezen er op dat dit ten koste ging van de economische activiteiten.
Waarnemers meenden dat de uitspraak van het gerecht verregaande consequenties had voor de toekomst van het natuurgebied, dat door sommigen werd aangeduid als de 'longen van de wereld'.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Veranderingen spelling Portugese taal van kracht

Vanaf 1 januari 2009 werden in Brazilië officieel de nieuwe spellingsregels voor het Portugees ingevoerd. Veel woorden moesten voortaan worden geschreven op de wijze waarop ze in Brazilië al werden gebruikt, waardoor de veranderingen in bijvoorbeeld Portugal veel groter waren. Toch wijzigde zich ook het een en ander in het Zuid-Amerikaanse land: zo bestond het alfabet voortaan uit 26 letters, doordat de k, w en y er aan werden toegevoegd. Veel accenten verdwenen verder uit de schrijfwijze.
Landen als Kaapverdië en São Tomé en Príncipe waren akkoord gegaan met de nieuwe spellingsregels maar hadden deze nog niet ingevoerd, terwijl Angola en Mozambique hadden aangegeven belangstelling te hebben voor de wijzigingen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Aartsbisschop dreigt uitvoerders abortus te excommuniceren

Het kerkgezag kwam op 5 maart 2009 in Brazilië in aanvaring met de burgerlijke autoriteiten doordat aartsbisschop José Cardoso Sobrinho er in vele ogen controversiële opvattingen er op na bleek te houden. Nadat een meisje van negen jaar als gevolg van een verkrachting door haar stiefvader in verwachting was geraakt van een tweeling, besloot de moeder abortus te laten uitvoeren. De kerkleider veroordeelde de daad van de vader, maar meende dat de moeder en de doktoren een grotere misdaad hadden begaan door abortus te laten uitvoeren. Zij zouden daarom worden geëxcommuniceerd. 'De wet van God staat boven elke menselijke wet', liet Cardoso Sobrinho weten.

Burgergezag wijst opvattingen kerkleider af

Zowel minister van Gezondheidszorg José Gomes Temporão als president Lula liet weten geschokt te zijn door de opmerkingen van de aartsbisschop. Doordat het jonge meisje slechts 35 kg woog bestond er geen twijfel over dat er sprake was van een levensbedreigende situatie. De Braziliaanse wet stond in dat geval abortus toe.

BUITENLANDSE ZAKEN

Asielverlening stoot Italië tegen het hoofd

Italië besloot op 27 januari 2009 ambassadeur Michele Valensise uit Brasília terug te roepen voor consultatie. Brazilië's hoofdaanklager Antonio Fernando Souza had een dag eerder het hooggerechtshof van zijn land verzocht de uitleveringsprocedure van Cesare Battisti, die in Italië lid was geweest van de gewapende groepering Proletari Armati per il Comunismo (PAC), stop te zetten. De reden was dat de vroegere militant in Brazilië een vluchtelingenstatus had gekregen. Battisti (54) was in 1981 uit een Italiaanse gevangenis ontsnapt, waarna hij bij

verstek werd veroordeeld voor onder meer twee moorden. Zelf beweerde hij onschuldig te zijn.
Minister van Buitenlandse Zaken van Italië Franco Frattini kende geen enkele twijfel: 'Battisti is een terrorist. Hij heeft onschuldige mensen vermoord.'

Lula bezoekt nieuwe Amerikaanse president

Bij het bezoek op 14 maart 2009 aan het Witte Huis van president Luiz Inácio Lula da Silva liet de twee maanden daarvoor aangetreden Amerikaanse president Barack Obama weten een groot bewonderaar te zijn van 'het progressieve, vooruitstrevende leiderschap' van zijn gast. Het Braziliaanse staatshoofd op zijn beurt wees op het grote belang van de verkiezing van Obama en wat dit betekende voor de wereld in het algemeen en Latijns-Amerika in het bijzonder.
De Amerikaanse president liet ook blijken de ontwikkeling in Brazilië van biobrandstoffen te bewonderen. Hij kon zijn gesprekspartner echter niet beloven dat de invoertarieven voor ethanol zouden worden verlaagd.

(Vorige berichten pagina 695/2 - 2008)

FALKLANDS/ MALVINAS

BINNENLAND

Argentinië beëindigt oliedeal met Groot-Brittannië

Minister van Buitenlandse Zaken van Argentinië Jorge Taiana liet op 27 maart 2007 weten dat zijn land de samenwerking met Groot-Brittannië op het gebied van de winning van olie bij de Malvinas, stop zou zetten. Het feit dat Londen 'unilateraal' had besloten offertes te vragen van oliemaatschappijen voor de exploratie en exploitatie van de olievoorraden was de Argentijnse regering in het verkeerde keelgat geschoten. 'We zijn niet tegen samenwerking met Groot-Brittannië, maar die moet wel bijdragen aan het heropenen van besprekingen over de soevereiniteit van de eilanden', aldus Taiana.

De afspraken over de samenwerking waren verwoord in een declaratie over South-west Atlantic Offshore Cooperation Activities, die beide landen in 1995 waren overeengekomen.

Buenos Aires boos over olielicenties

Ruim een jaar later, op 30 april 2008, richtte de Argentijnse regering een formeel protest aan Londen. Minister Taiana liet weten dat Buenos Aires op krachtige wijze de unilaterale maatregelen van de Britse regering afwees, omdat deze zowel volgens de Argentijnse wetgeving als volgens internationale regelgeving 'onwettig' waren. Kort daarvoor had Londen het proces hervat van het verstrekken van licenties voor gebieden die volgens de Argentijnen onder beheer en jurisdictie van Buenos Aires vielen.
In de verklaring van het ministerie van Buitenlandse Zaken werd benadrukt dat het optreden van Londen ook in strijd was met onder meer resoluties van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, waarin het nemen van unilaterale besluiten werd afgewezen.

Londen bevestigt macht in Falklands in nieuwe grondwet

De aankondiging van de Britse regering dat de controle over de Falklands in een nieuwe grondwet zou worden herbevestigd, leidde op 6 november 2008 opnieuw tot een boze reactie van Argentijnse zijde. Terwijl Londen benadrukte dat veranderingen alleen zouden plaatsvinden met instemming van de plaatselijke bevolking, meende minister Taiana dat het een nieuwe stap was in het vereeuwigen van een 'anachronistische koloniale situatie'. Hij beloofde opnieuw een officieel protest namens zijn regering aan Londen te zullen sturen.
De woordvoerder van de regering van de Falklands, Mike Summers, reageerde enthousiast op het Britse plan.

Oorlog in 1982 heeft ontwikkeling Falklands bespoedigd

'Het is verschrikkelijk om te zeggen vanwege de mensenlevens die verloren gingen, maar de oorlog was goed voor de Falklandeilanden', merkte de zevenenvijftigjarige eilandbewoonster Jenny Luxton eind maart 2007 op. De statistische gegevens gaven haar gelijk. Voordat de Argentijnse troepen begin april 1982 hun aanval op de archipel begonnen, was het bbp per hoofd van de bevolking ongeveer 3.500 dollar (ca. 2.600 euro). Op dat moment was er op de Falklands sprake van een agrarische samenleving met semifeodale trekjes.
In 2007 was het bbp per capita op de eilanden gegroeid tot 25.000 dollar en kon de burgerij profiteren van een sociaal stelsel dat gezondheidszorg, onderwijs en pensioenvoorzieningen regelde. Vóór de invasie was het aantal inwoners gezakt tot ongeveer 1.800, terwijl dit na de oorlog toenam tot 3.000. Daarnaast waren er sindsdien 1.200 Britse militairen met familieleden gestationeerd.

Groot-Brittannië en Argentinië herdenken oorlog sterk verschillend

Het einde van de strijd om de Falkland-eilanden – in Latijns-Amerika steevast aangeduid als de Malvinas – tussen Argentinië en Groot-Brittannië werd door de voormalige vijanden 25 jaar later op geheel verschillende wijze herdacht. Oud-premier Margaret Thatcher wees er op dat de bevolking zich verenigde achter de Britse strijdkrachten, die de eer van het land redden en de Britse belangen veilig stelden. Het commentaar van de Argentijnse president Néstor Kirchner in Buenos Aires week daar sterk van af: 'Ik zou tegen mevrouw Thatcher willen zeggen dat zij misschien de slag gewonnen heeft, maar zij heeft ons nooit verslagen op grond van redelijkheid en rechtvaardigheid.' Het staatshoofd herhaalde dat de eilanden Argentijns waren 'en op een vreedzame wijze zullen ze ooit bij Argentinië terugkeren'. Bij het bloedige conflict kwamen 649 Argentijnen om en vonden 255 Britten de dood.

Cristina Fernández noemt claim op eilanden 'onvervreemdbaar'

'De vordering op de Malvinas-eilanden is onvervreemdbaar.' Met deze woorden markeerde president Cristina Fernández op 2 april 2008 de zesentwintigste verjaardag van de invasie van de archipel door de Argentijnse strijdkrachten. Volgens het eind 2007 aangetreden nieuwe staatshoofd moest Argentinië zijn aanwezigheid in internationale instituten versterken, om 'deze schaamtevolle koloniale enclave in de eenentwintigste eeuw' aan de kaak te stellen.
Minister van Buitenlandse Zaken Jorge Taiana vertelde dat Argentijnse familieleden van omgekomen militairen op autori-

satie van de Britse overheid wachtten om de archipel te kunnen bezoeken.

Groot-Brittannië belooft mijnen op te ruimen

De voorzitter van de negende vergadering van de Ottawa Convention, Jürg Streuli, meldde op 28 november 2008 dat Groot-Brittannië had toegezegd de mijnen op de Falkland-eilanden te zullen gaan opruimen. Die belofte kwam na scherpe kritiek van andere deelnemers aan de bijeenkomst. Veertien van hen hadden weliswaar hun eigen deadline overschreden, maar Groot-Brittannië wilde aanvankelijk zelfs niet aangeven wanneer een begin met de opruimwerkzaamheden zou worden gemaakt. Gedurende de zeven dagen durende bijeenkomst veranderde echter de houding van de Britse delegatie. De harde toezegging kwam dat het werk geklaard zou worden, men beloofde een tussentijds rapportage en over anderhalf jaar konden de deelnemers rekenen op een gedetailleerd overzicht van de mijnruiming.

(Vorige berichten pagina 599/2 e.v. - 2006)

VERENIGDE STATEN

BINNENLAND

Regering president Obama compleet

Minister van Volksgezondheid ondanks bezwaren beëdigd

In de Verenigde Staten werd Kathleen Sebelius, voormalig gouverneur van Kansas, op 27 april 2009 ingezworen als minister van Volksgezondheid. Tom Daschle was de eerste keuze van president Barack Obama voor deze functie, maar hij had zich in februari teruggetrokken als kandidaat. Sebelius was begin maart voorgedragen. De Senaat had zijn bedenkingen, want zij zou te weinig belasting hebben afgedragen en haar verkiezingscampagne was medegefinancierd door een arts die illegaal late abortussen zou hebben uitgevoerd. Maar eind april ging de Senaat toch met haar ministerschap akkoord.

Sebelius ging de laatste nog lege post in de ministerraad van president Obama bekleden.

Opmerkelijk was dat hierin naast Democraten ook enkele Republikeinen en partijloze politici zitting hadden. Hiermee onderstreepte Obama dat hij een bruggenbouwer wilde zijn die over partijpolitieke verschillen heen kon stappen.

Een korte profielschets van de ministers

Janet Napolitano, Binnenlandse Veiligheid. Oud-gouverneur van Arizona. Democrate.

• Ken Salazar, Binnenlandse Zaken. Voormalig minister van Justitie in Colorado en senator. Democraat.

• Hillary Rodham Clinton, Buitenlandse Zaken. Echtgenote van oud-president Bill Clinton, senator en de belangrijkste rivaal van Obama tijdens de voorrondes van de presidentsverkiezingen in 2008. Democrate.

• Robert Gates, Defensie. Minister van Defensie in de tweede regering van president George W. Bush. Maakte daarvoor al carrière bij diverse inlichtingendiensten. Republikein.

• Steven Chu, Energie. Voormalige hoogleraar aan de Universiteit van Berkeley. Won in 1997 de Nobelprijs voor de Natuurkunde. Hij was groot voorstander van het gebruik van alternatieve energiebronnen en kernenergie om het broeikaseffect te bestrijden. Niet partijgebonden.

• Timothy F. Geithner, Financiën. Voormalig president van de Federal Reserve Bank (Fed) van New York, een van de centrale banken van de Verenigde Staten. Partijloos.

• Gary Locke, Handel. Voormalig gouverneur van de staat Washington. Hij was de eerste en enige Amerikaan van Chinese afkomst die ooit gouverneur was. Democraat.

• Eric Holder jr., Justitie. Deze toprechter werd de eerste Afro-Amerikaan op deze functie. Democraat.

• Tom Vilsack, Landbouw. Voormalig gouverneur van Iowa. Na een mislukte poging om zelf presidentskandidaat te worden, was hij in 2008 mededirecteur geworden van de verkiezingscampagne van Hillary Clinton. Democraat.

• Arne Duncan, Onderwijs. Voormalig topambtenaar voor Onderwijs in Chicago. Democraat.

• Hilda Solis, Sociale Zaken. Voormalig lid van het Huis van Afgevaardigden. Als dochter van immigranten uit Nicaragua en Mexico had zij veel affiniteit met deze groep nieuwe Amerikanen. Democrate.

• Ray LaHood, Verkeer. Voormalig lid van het Huis van Afgevaardigden. Republikein.

• Generaal Eric Shinseki, Veteranenzaken. Voormalig stafchef van het leger. Hij was een belangrijk criticus van oud-minister van Defensie Donald Rumsfeld en de wijze waarop die de oorlog in Irak had aangepakt. Partijloos.

• Shaun Donovan, Volkshuisvesting en Stedelijke Ontwikkeling. Voormalig topman van een stedenbouwkundige dienst in New York City. Democraat.

Samenstelling regering Verenigde Staten
(27 april 2009)

President
Barack OBAMA
Vicepresident
Joe BIDEN

Ministers:
Binnenlandse Veiligheid
Janet NAPOLITANO
Binnenlandse Zaken
Ken SALAZAR
Buitenlandse Zaken
Hillary Rodham CLINTON
Defensie
Robert GATES
Energie
Steven CHU
Financiën
Timothy GEITHNER
Handel
Gary LOCKE
Justitie
Eric HOLDER
Landbouw
Tom VILSACK
Onderwijs
Arne DUNCAN
Sociale Zaken
Hilda SOLIS
Verkeer
Ray LAHOOD
Veteranenzaken
Eric SHINSEKI
Volkshuisvesting en Stedelijke Ontwikkeling
Shaun DONOVAN

Functies op ministerieel niveau:
Ambassadeur bij de Verenigde Naties
Susan RICE
Directeur van het Agentschap voor Milieubescherming (EPA)
Lisa P. JACKSON
Directeur van het Bureau voor Management en Budgettering (OMB)
Peter ORSZAG
Handelsgezant
Ron KIRK
Stafchef van het Witte Huis
Rahm EMANUEL
Voorzitter van de Raad van Economische Adviseurs (CEA)
Christina ROMER

Republikeins senator stapt over naar Democraten

De Republikeinse senator Arlen Specter uit Pennsylvania stapte op 28 april 2009 over naar de Democratische Partij. Specter vond dat de Republikeinse Partij na haar verkiezingsnederlaag in november 2008 te conservatief was geworden. Partijleden die weigerden hierin mee te gaan, zouden als deserteurs worden behandeld.
Het aantal Democraten in de Senaat kwam daarmee op 59. Omdat Specter bekend stond als een eigenzinnig politicus, was het nog maar de vraag of hij consequent met zijn nieuwe partijgenoten zou meestemmen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Recessie houdt aan

Volgens cijfers van het ministerie van Handel, gepubliceerd op 29 april 2009, kromp de Amerikaanse economie in het eerste kwartaal van het jaar met 6,1 procent op jaarbasis. Dit was slechts een kleine verbetering ten opzichte van het laatste kwartaal van 2008, toen het bbp met 6,3 procent was ingezakt.

Bedrijfsleven geeft minder geld uit

De krimp in de eerste drie maanden van 2009 werd vooral veroorzaakt doordat ondernemingen amper bereid waren om geld uit te geven. Zij besloten in te teren op hun voorraden en kochten dus minder in. Hierdoor was een hele keten van toeleveringsbedrijven, zoals leveranciers van grondstoffen, producenten van halffabricaten, energiebedrijven en groothandels, gedupeerd.
Daarnaast was de export met 30 procent teruggevallen. De investeringen in de woningmarkt en het bedrijfsleven waren met respectievelijk 38 en 37,9 procent teruggelopen. De werkloosheid lag eind maart op 8,5 procent.

Consumentenbestedingen trekken aan

Eigenlijk was de enige meevaller dat de consumentenbestedingen aantrokken, iets waarop economen niet hadden gerekend. In het laatste kwartaal van 2008 waren ze met 4,3 procent teruggelopen, maar in de eerste drie maanden van 2009 met 2,2 procent toegenomen. Maar hoewel de Amerikaanse economie tot op grote hoogte afhankelijk was van consumentenbestedingen, was deze tendens te zwak om de negatieve ontwikkelingen in andere segmenten van de economie te compenseren.

GEZONDHEID EN ZORG

Mexicaanse griep treft VS

De regering van president Obama kondigde op 26 april 2009 de noodtoestand voor de volksgezondheid af, nadat de Mexicaanse griep of varkensgriep (H1N1 – Nieuwe Influenza A) op meerdere plaatsen in de Verenigde Staten was opgedoken. In buurland Mexico waren tientallen mensen aan de ziekte overleden. Door de noodtoestand af te kondigen kwamen voorraden antivirale medicijnen vrij, die de federale overheid voor noodgevallen op voorraad had.
Obama riep scholen waar besmettingsgevallen waren geconstateerd op om voorlopig te sluiten. Op 29 april hadden honderd onderwijsinstellingen dat inmiddels gedaan. Hij zei op 30 april dat het geen zin had om de Mexicaanse grens te sluiten, zoals veel Amerikanen opperden, omdat het virus toch al in de VS rondwaarde. Op dat moment waren er 91 bevestigde infectiegevallen in 10 Amerikaanse staten. Er was één Amerikaan aan de griep overleden, een zuigeling.

NATUUR EN MILIEU

VS erkennen dat broeikasgassen schadelijk zijn

Volgens dagblad de *New York Times* stelde het Amerikaanse Agentschap voor Milieubescherming (EPA) op 17 april 2009 dat het wetenschappelijk was bewezen dat kooldioxide (CO^2) en vijf andere broeikasgassen konden bijdragen aan de verandering van het klimaat en daarom schadelijk waren voor de mens. Het EPA, dat in praktijk fungeerde als ministerie van Milieuzaken, had dit onder de in januari afgetreden president George W. Bush altijd ontkend. Daarom was er nooit een duidelijk Amerikaans klimaatbeleid ontwikkeld.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regering publiceert 'martelmemo's'

Het Amerikaanse ministerie van Justitie publiceerde op 16 april 2009 gedeelten van vier memo's, met daarin beschrijvingen van de harde verhoormethoden die de Central Intelligence Agency (CIA) toepaste op terreurverdachten. De tot dan toe geheime stukken waren geschreven door juristen die voor de in januari afgetreden regering van president George W. Bush werkten.

'Verhoormethoden komen neer op marteling'

Feitelijk was al jaren bekend welke methoden de Amerikaanse inlichtingendienst zoal gebruikte bij de ondervraging van terreurverdachten. Het was echter voor het eerst dat officiële documenten waarin exact stond omschreven hoe de verhoortechnieken werden toegepast, in de publiciteit kwamen. Opmerkelijk was dat de juristen die de teksten hadden geschreven bij elke verhoortechniek uitlegden waarom deze binnen de grenzen van het internationale recht zouden vallen. Doorgaans was hun uitleg dat zij geen extreem fysiek of mentaal lijden veroorzaakten. Critici als de Verenigde Naties en het Internationale Rode Kruis (IRC) hadden echter al meerdere malen gesteld dat de manier waarop de CIA informatie probeerde los te krijgen wel degelijk neerkwam op marteling en daarom in strijd was met internationale verdragen.

Toegestane ondervragingstechnieken

In de memo's stond dat verdachten tot elf dagen onafgebroken wakker gehouden mochten worden. In het gezicht, op de slapen of op de onderbuik slaan was geoorloofd, mits dat gebeurde op een manier die slechts milde pijn veroorzaakte. Verdachten mochten langdurig naakt worden gehouden om hen te vernederen en in ongemakkelijke of pijnlijke posities worden gedwongen. En zij mochten tijdens verhoor met kracht tegen muren worden aangegooid, mits het valse muren waren die veel lawaai maar weinig pijn veroorzaakten. De ondervraagde zou dan wel geïntimideerd maar niet gewond raken.
Ook waterboarding, een behandeling waarbij de ondervraagde de indruk krijgt dat hij gaat verdrinken, werd toegestaan. Terreurverdachte Abu Zubaydah zou hier ten minste 83 keer aan zijn onderworpen en Khalid Sheikh Mohammed, die zichzelf de organisator van de aanslagen op 11 september 2001 noemde, 183 keer.

In een van de memo's werd toestemming gegeven om Abu Zubaydah in een kleine kist te zetten samen met een insect dat zeer agressief leek, maar feitelijk ongevaarlijk was. Deze methode is nooit werkelijk toegepast.
Daarnaast werd een groot aantal andere methoden om verdachten moreel te breken, toegestaan.

Voormalig vicepresident Cheney verdedigt harde ondervragingen

President Obama zei dat uit de memo's eens en te meer bleek dat het ondervragingsprogramma dat na de terreuraanslagen op 11 september 2001 door de regering-Bush was geïntroduceerd de 'morele autoriteit van de Verenigde Staten ondermijnde'. Hij had de praktijken onmiddellijk na zijn aantreden als president in januari 2009 verboden, niet alleen omdat hij ze inhumaan vond, maar ook omdat bekentenissen die onder dwang werden afgelegd onbetrouwbaar zouden zijn. Hij betwijfelde ook of de gebruikte verhoormethoden strookten met de grondwet en het internationaal recht. Desondanks zei hij op 16 april dat betrokken CIA-agenten niet bang hoefden te zijn voor vervolging, omdat zij hadden geopereerd binnen de grenzen die hun superieuren voor hen hadden getrokken. Of de juristen die deze grenzen hadden gedefinieerd wel strafbaar waren, liet Obama aanvankelijk in het midden. Later in april zei hij echter dat het ministerie van Justitie dat maar uit moest maken. Zelf was hij niet pertinent tegen eventuele vervolging.
In een reactie op de commotie zei Bush' vicepresident Dick Cheney in een interview met tv-zender *FoxNews* dat de harde verhoormethoden veel nuttige informatie hadden opgeleverd, waardoor nieuwe terreuraanslagen feitelijk waren voorkomen. Documenten waaruit dat bleek, zou Obama moedwillig achterhouden.

CIA sluit geheime gevangenissen

De omstreden verhoormethoden waren toegepast in geheime gevangenissen van de CIA, buiten de VS. Waar zij zich bevonden, was nooit bekendgemaakt. De pers meende op grond van verklaringen van anonieme medewerkers van inlichtingendiensten dat het ging om Afghanistan, Jordanië, Polen, Roemenie en Thailand.
Sinds de oprichting in 2002 waren er bijna honderd terreurverdachten vastgehouden en ondervraagd. De laatste gevangenen waren in 2006 overgebracht naar het Amerikaanse detentiecentrum Guantánamo Bay op Cuba. De geheime gevangenissen waren sindsdien echter wel open gebleven. In april 2009 maakte Leon Panetta, directeur van de CIA, bekend dat deze alsnog allemaal gesloten zouden worden.

MILITAIRE ZAKEN

President Obama pleit voor kernwapenvrije wereld

Rusland en VS willen kernwapenarsenaal afbouwen

Op 1 april 2009 spraken de Amerikaanse president Barack Obama en de Russische president Dmitri Medvedev zich uit voor een verkleining van de kernwapenarsenalen van hun landen. Dit gebeurde langs de zijlijn van een top van de twintig invloedrijke economieën (G20) in Londen.
De Russisch-Amerikaanse relaties waren onder president George W. Bush verslechterd, vooral omdat steeds meer voormalige bondgenoten van Rusland toetraden tot de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), waarvan de Verenigde Staten de belangrijkste lidstaat waren. Daarnaast was de regering-Bush begonnen met de oprichting van een raketschild in Europa. Dat zou tegen Iran zijn gericht, maar ook Rusland voelde zich erdoor geïntimideerd.
Obama had na zijn aantreden in januari gezegd dat hij de relaties met de grote vijand uit de Koude Oorlog wilde verbeteren. De intentieverklaring om het kernwapenarsenaal te verkleinen werd gezien als eerste stap. De details moesten nog worden uitgewerkt.

Obama wil alle kernwapens de wereld uit

Obama pleitte op 5 april in Praag voor een kernwapenvrije wereld. De Amerikaanse president was in de Tsjechische hoofdstad voor een top met de Europese Unie.
Hij zei dat hij vreesde dat dit ideaal moeilijk te verwezenlijken was. Toch wilde hij zich ervoor inzetten.
Obama maakte zich niet alleen zorgen omdat steeds meer landen kernwapens in hun bezit hadden, maar ook omdat terroristische organisaties ze in handen konden krijgen. Hij riep op tot een wereldtop over wapenbeheersing en gecoördineerde internationale actie tegen illegale kernwapenhandel. Hij beloofde het Amerikaanse kernwapenarsenaal te zullen afbouwen. Het was volgens hem echter nog niet mogelijk om de VS helemaal kernwapenvrij te maken omdat de veiligheid dan in het geding zou komen.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS versoepelen sancties tegen Cuba

Het Witte Huis kondigde op 13 april 2009 een versoepeling van de sancties tegen Cuba aan. De Verenigde Staten hadden deze in 1960 ingesteld en sindsdien herhaaldelijk aangescherpt.

'Dollars stromen naar regime'

Onder president George W. Bush was in 2004 bepaald dat Amerikanen van Cubaanse afkomst slechts eens in de drie jaar voor maximaal twee weken naar het communistisch bestuurde eiland mochten reizen. Ook mochten er vanuit de VS alleen beperkte hoeveelheden Amerikaanse dollars naar naaste familie worden gestuurd. Ooms, tantes, neven en nichten vielen daar niet onder. Deze restrictie was ingesteld omdat de dollars naar het Cubaanse regime zouden toestromen en het zo zouden versterken.
Beide beperkingen werden door de regering van president Obama opgeheven omdat zij te streng zouden zijn of hun doel misten. Het handelsembargo bleef echter wel van kracht. Obama was niet bevoegd dat eigenhandig af te schaffen, maar had daarvoor instemming van het Congres nodig.

Obama wil dialoog met Cuba

In tegenstelling tot zijn voorganger Bush wilde Obama een dialoog met Cuba. Want hij meende dat de verbetering van de relaties eerder zou leiden tot de democratisering van het eiland dan het blind voortzetten van de sancties. Mogelijk schafte hij de twee genoemde maatregelen af als gebaar van goede wil. Hij vertelde daar wel bij dat hij tegenprestaties van Havana verwachtte, bijvoorbeeld de vrijlating van politieke gevangenen.
De Cubaanse president Raúl Castro zei op 16 april 2009 dat hij bereid was over 'alles' te praten, ook over mensen- en burgerrechten.

Relaties op basis van wederzijds respect

Tijdens een top van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) in Trinidad en Tobago zei Obama op 20 april dat de VS en Cuba 'een lange weg te gaan hebben voor we decennia van wantrouwen te boven kunnen komen'. Maar hij dacht dat het vertrouwen op den duur hersteld kon worden en sprak zich uit voor een 'nieuw begin' van de onderlinge relaties. Het eiland zelf was niet vertegenwoordigd op de top, omdat het sinds 1962 onder druk van de VS uit de OAS werd geweerd. Obama zei verder dat de VS de Latijns-Amerikaanse en Caribische landen in het verleden soms hadden genegeerd of gekoeioneerd. Hij beloofde dat de relaties in het vervolg gebaseerd zouden zijn op wederzijds respect.

Schadevergoeding voor nabestaanden aanslag op marineschip USS Cole

Een districtsrechtbank in de Verenigde Staten bepaalde op 21 april 2009 dat Soedan in totaal 13,4 miljoen dollar (ca. 16,2 miljoen euro) schadevergoeding moest betalen aan 33 Amerikaanse nabestaanden van de aanslag op het marineschip USS Cole. Hierbij waren in 2000 in Jemen zeventien doden gevallen. Hoewel de regering van Soedan dit ontkende, achtte de Amerikaanse rechtbank het bewezen dat zij de plegers van de aanslag – leden van het internationale terreurnetwerk al-Qaida – geld en opleidingen had gegeven.
De schadevergoedingen zouden worden betaald uit Soedanese banktegoeden waarop de Amerikaanse regering beslag had laten leggen. De VS beschouwden Soedan sinds 1993 als 'staatssponsor van terrorisme'. Onder de Terrorism Risk Insurance Act (TRIA) uit 2002 was het mogelijk om bevroren tegoeden van een 'terroristische partij' vrij te geven om er schulden van de rekeninghouder mee af te lossen.

(Vorige berichten pagina 223/1 e.v. - 2009)

BHUTAN

BINNENLAND

Maoïsten gedood door Bhutaanse politie

De Bhutaanse politie beweerde bij veiligheidsoperaties in de aanloop naar de parlementsverkiezingen van 24 maart 2008 tenminste vijf vermeende maoïsten te hebben gedood. Eerder in 2008 waren er aanslagen geweest in het zuiden van Bhutan, volgens de regering het werk van maoïstische en etnisch Nepalese rebellen die met pamfletten de bevolking zouden hebben opgeroepen de verkiezingen te boycotten.

Volgens Indiase experts waren de eerder ontplofte bommen gemaakt van materiaal dat verkrijgbaar was op de Indiase zwarte markt.

DTP wint eerste Bhutaanse parlementsverkiezingen

De eerste Bhutaanse parlementsverkiezingen in de geschiedenis werden op 24 maart 2008 gewonnen door de Druk Phuensum Tshogpa (Bhutaanse Eenheidspartij – DPT). De DPT kreeg 67 procent van de 169.490 uitgebrachte stemmen, hetgeen in het gehanteerde districtenstelsel goed was voor 45 van de 47 zetels. De overige zetels gingen naar de Democratische Volkspartij (PDP).

Einde aan eeuw van absolute monarchie

De democratisering van Bhutan begon in 2001, toen de voormalige koning Jigme Singye Wangchuck het dagelijks bestuur van zijn land overdroeg aan een raad van ministers. Na een eeuw van absolute monarchie wilde het koningshuis het kleine, boeddhistische Bhutan geleidelijk omvormen tot een constitutionele monarchie.

De opkomst bij de verkiezingen was met 80 procent hoog, onder meer doordat de populaire koning veel Bhutaanse burgers – die de democratie aanvankelijk met argwaan bekeken en van wie een groot aantal liever op de koning zelf had gestemd – over de streep had getrokken.

Grote winst enorme verrassing voor DPT

Volgens een woordvoerder van de DPT kwam de grote overwinning als een totale verrassing want er was een nek-aan-nek race voorspeld tussen de twee deelnemende partijen. De leider van de DPT, Jigme Thinley, die al twee keer eerder eerste minister was onder door de koning geleide regeringen, zou naar verwachting de nieuwe premier worden.

Koning behoudt invloed

In de jongste democratie ter wereld leefde alom de verwachting dat koning Jigme Khesar Namgyal Wangchuck zijn grote invloed op het landsbestuur zou behouden. Beide deelnemende partijen stonden dicht bij de koning – de PDP werd zelfs geleid door een oom van de vorst – en hadden voor de verkiezingen beloofd vast te houden aan het koninklijke concept van het 'Bruto Nationaal Geluk'. Daarbij ging economische vooruitgang samen met respect voor tradities en de natuur. Beide partijen wilden werken aan vooruitgang en de verdere ontwikkeling van de Bhutaanse infrastructuur. Op 25 maart, een dag na de verkiezingen, zei de vijfenvijftigjarige Thinley in een speciale editie van het weekblad *Bhutan Observer* dat hij 'de leiding zocht van de koning en gebruik wilde maken van diens wijsheid'. De DTP zou het beleid voorzetten dat door de koning tot dat moment was gevoerd.

Oppositie beschuldigt winnaar van verkiezingsfraude

Een week na de verkiezingen beschuldigde de PDP de rivaliserende DTP van illegaal campagne voeren. Dat verklaarde volgens de verliezende partij mede de onverwacht grote overwinning van de DTP, zo meldde persbureau *AFP* op 30 maart.

Volgens woordvoerder Tashi Tsering van de PDP zou de DTP – in strijd met de regels – in sommige kiesdistricten ook nog campagne hebben gevoerd in de laatste 48 uur vóór de verkiezingen. Volgens internationale waarnemers, de VS en de EU waren de verkiezingen eerlijk verlopen.

Nieuw parlement voor het eerst bijeen

Op 8 mei 2008 hield het nieuwe, democratisch gekozen Bhutaanse parlement haar eerste zitting. Het was een gezamenlijke bijeenkomst van de Nationale Assemblee en de uit 25 leden bestaande Nationale Raad.

De zitting in het gerenoveerde parlementsgebouw in Thimphu stond onder leiding van Jigme Tshultim, die voorzitter was van de Nationale Assemblee, het Bhutaanse lagerhuis. In de zaal zaten de parlementariërs gerangschikt in een C-vorm tegenover de voorzitter omdat volgens de Bhutanen een opstelling van de regerende DPT en de op-

positiepartij PDP tegenover elkaar, slecht zou zijn voor de harmonie in het land.

Nieuwe koning gekroond

Jigme Khesar Namgyal Wangchuck, de nieuwe koning van Bhutan die feitelijk al aan de macht was sinds het aftreden van zijn vader Jigme Singye Wangchuck in december 2006, werd op 6 november 2008 gekroond. De kroning was uitgesteld omdat astrologen aan het Bhutaanse hof een gunstige datum hadden afgewacht. Tijdens de door twintigduizend Bhutanen bijgewoonde plechtigheid bij de Tashichho Dzong – een zeventiende-eeuwse vesting met witte muren – nam de nieuwe koning naar boeddhistische traditie witte doeken in ontvangst van zijn onderdanen en gaf daar 'kroningsmuntjes' voor terug. De meesten namen de gift in stilte en met gebogen hoofd in ontvangst. In de 'troonkamer' ontving de nieuwe koning uit handen van zijn vader de kroon, waarna hij plaatsnam op een gouden troon.

De nieuwe koning was een achtentwintigjarige, charmante jongeman die zijn opleiding genoot in de Verenigde Staten en als econoom was afgestudeerd aan de Universiteit van Oxford.

Eerste koning van democratisch Bhutan

Jigme Khesar Namgyal Wangchuck werd de eerste koning van Bhutan die kon worden afgezet door een democratisch gekozen parlement. Toch was alom de verwachting dat, gezien zijn immense populariteit, ook in een democratisch Bhutan zijn invloed groot zou blijven. 'We hebben democratie omdat onze koning die aan ons heeft gegeven', aldus vertolkte de eerste democratisch gekozen premier van Bhutan, Jigme Thinley, het gevoel onder het Bhutaanse volk.

Boeddhistisch koninkrijk

Bhutan was een koninkrijk in de Himalaya met zevenhonderdduizend inwoners, dat anders dan de eveneens boeddhistische koninkrijken Tibet en Sikkim niet ten prooi was gevallen aan de aangrenzende 'reuzen' China en India. Bhutanen vonden het belangrijk dat de boeddhistische cultuur intact zou blijven en lieten daarom maar mondjesmaat toeristen en andere buitenlanders toe. Pas sinds 1974 mochten buitenlandse journalisten het land bezoeken. Om de eigen cultuur te behouden, wilde het land af van de talrijke etnische Nepalezen die ooit als arbeidskracht naar Bhutan waren gekomen. Het dragen van traditionele Bhutaanse kleding was verplicht en gekleurde doeken toonden aan wat iemands sociale rang was. Het land was verder laag ontwikkeld en economisch sterk afhankelijk van India.

Bruto Nationaal Geluk

De nieuwe Bhutaanse grondwet, die op 2 juni 2008 werd goedgekeurd door het parlement en die onder meer de nieuwe democratische structuur van Bhutan regelde, was voor een groot deel gebaseerd op de politieke filosofie van het 'Bruto Nationaal Geluk', ontwikkeld door de voormalige koning Jigme Singye Wangchuck.

Overheidsprogramma's werden niet beoordeeld op wat ze economisch opleverden, maar op wat ze bijdroegen aan het geluk van de Bhutanen. De Bhutanen hadden een wiskundig stelsel met domeinen, indicatoren en formules die het 'geluk' bepaalden. Er was vooral veel aandacht voor (boeddhistische) tradities, spiritualiteit en respect voor de natuurlijke leefomgeving.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer toeristen naar Bhutan

De Bhutaanse autoriteiten wilden het aantal toeristen dat jaarlijks het bergstaatje in de Himalaya bezocht, in vijf jaar tijd verviervoudigen tot jaarlijks honderdduizend mensen, meldde persbureau *AFP* op 30 april 2008. Om de eigen cultuur en natuur te beschermen, was Bhutan altijd terughoudend geweest met het toelaten van toeristen. Om niet te worden overspoeld door 'backpackers' moesten de kosten van een bezoek aan het land daarom hoog blijven: tenminste omgerekend tweehonderd euro per dag. In 2007 liet Bhutan slechts 21 duizend toeristen toe, wat het land ongeveer dertig miljoen dollar (ca. 19,2 miljoen euro) opleverde.
Met meer toeristen wilde Bhutan meer inkomsten genereren en de werkgelegenheid stimuleren. Wegen moesten worden verbeterd en er moest een tweede vliegveld worden aangelegd. Men was al bezig met de bouw van nieuwe hotels.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Bhutaanse vluchtelingen weg uit Nepal

Van de honderdduizend Bhutaanse vluchtelingen van Nepalese afkomst die in vluchtelingenkampen van de Verenigde Naties (VN) in het zuiden van Nepal verbleven, waren in januari 2008 de eerste vertrokken naar veilige bestemmingen als Denemarken, Canada en de Verenigde Staten, aldus Commissaris voor de Vluchtelingen Kim Robertson op 9 maart 2008.

De vluchtelingen waren etnische Nepalezen die ooit als goedkope arbeidskrachten naar Bhutan waren gehaald, maar sinds begin jaren negentig van de vorige eeuw door de Bhutaanse overheid via India terug naar Nepal werden gestuurd. De angst in Bhutan was gegroeid dat het grote aantal Nepalezen de nationale identiteit van het land zou aantasten.
Er vonden etnische zuiveringen plaats, de inheemse Nepalese taal en klederdracht werden verboden, de Nepalezen verloren de Bhutaanse burgerrechten en enkelen werden zelfs gedood, gemarteld of verkracht.

Teruggekeerde journalist opgepakt

De Bhutaanse journalist Shantiram Acharya kreeg zeven jaar gevangenisstraf vanwege vermeende banden met een maoïstische groepering, zo maakten officiële bronnen op 22 januari 2009 bekend. De twintigjarige journalist, die werkte voor het vanuit Nepal gemaakte maandblad *Bhutan Reporter*, werd opgepakt toen hij in Bhutan terugkeerde. Volgens de politie was er bewijs dat hij deelnam aan militaire trainingen van de verboden Communistische Partij van Bhutan, waar vooral Bhutaanse vluchtelingen van Nepalese afkomst deel van uitmaakten en die door Bhutan werd beschuldigd van het plegen van aanslagen. De Communistische Partij van Bhutan ontkende dat Shantiram Acharya lid was.

Volgens de Association of Press Freedom Activists (APFA) was de journalist gemarteld, kon hij geen advocaat betalen en moest Bhutan het proces overdoen. Op die wijze kon het de wereld tonen dat het een volwaardige democratie was geworden, aldus de APFA.

(Vorige berichten pagina 54/1 e.v. - 2007)

CHINA

BINNENLAND

Woede over richtlijnen voor wijkagenten

Zhao Yang, een Chinese politiefunctionaris, plaatste in april 2009 delen van een handboek voor zogenaamde chengguan – wijkagenten of burgerwachten met beperkte bevoegdheden – op internet. Het ging hier om richtlijnen voor het gebruik van geweld, die volgens hem niet door de beugel konden. De passages werden later ook gepubliceerd door het *Dagblad van de Zuidelijke Metropool* (Nanfang Dushi Bao). De redactie van die krant garandeerde dat zij authentiek waren.
Een van de richtlijnen waar Zhao Yang zich over opwond, luidde als volgt: 'Pas op dat u geen bloed achterlaat op het gezicht van een persoon of zichtbare wonden op diens lichaam veroorzaakt'.
De chengguan stonden al lange tijd ter discussie omdat zij excessief geweld tegen burgers zouden gebruiken. Zo was in januari 2008 iemand doodgeslagen omdat hij een ruzie tussen burgers en ambtenaren filmde. De overheid had dergelijke excessen altijd afgedaan als incidenten, maar aangezien het handboek de chengguan opdroeg om de gevolgen van mishandelingen te verdoezelen, betwijfelden Zhao Yang en de medewerkers van de genoemde krant of dat klopte.

S.A.R. HONGKONG

Kardinaal Zen met pensioen

Kardinaal Joseph Zen ging op 15 april 2009 met pensioen. De zevenenzeventigjarige was twaalf jaar het hoofd van de rooms-katholieke kerk in Hongkong geweest. Zen stond bekend als fel pleitbezorger van mensenrechten, democratie en godsdienstvrijheid in China en schroomde niet om openlijk kritiek te leveren op de regering van het land.
De kardinaal werd opgevolgd door bisschop John Tong Hon (69).

TIBET

Tibetanen ter dood veroordeeld

Een rechtbank in Lhasa veroordeelde op 8 april 2009 twee Tibetanen ter dood. Zij zouden tijdens de anti-Chinese rellen in maart het jaar daarvoor branden hebben gesticht, waardoor zeven mensen omkwamen en vijf Chinese winkels in de Tibetaanse hoofdstad in vlammen opgingen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Sterke terugval van economische groei

De Chinese economie groeide in het eerste kwartaal van 2009 met 6,1 procent op jaarbasis. Dat maakte het Nationale Bureau voor Statistiek op 16 april van dat jaar bekend. Sinds China in 1992 begon om dergelijke kwartaalcijfers te publiceren, was de groei nooit zo laag geweest. De malaise werd vooral veroorzaakt door de tegenvallende export naar Japan, de Europese Unie en de Verenigde Staten die alle gebukt gingen onder een recessie. Ook bestond er minder belangstelling om in China te investeren. Door dit alles waren daar in een half jaar tijd naar schatting 40 miljoen arbeidsplaatsen verloren gegaan.
De gezamenlijke winst van de 138 belangrijkste Chinese staatsbedrijven liep in het eerste kwartaal van 2009 met 42 procent terug. Dit maakte het staatspersbureau *Xinhua* op 25 april bekend.

Sterke toename van consumptie op het platteland

In april 2009 werd bekend dat de verkoop van consumentenelektronica op het platteland in de maand daarvoor met 70 procent was toegenomen ten opzichte van februari. Dit kwam doordat de overheid was begonnen om boeren 13 procent van de aankoopprijs van bepaalde modellen koelkasten, televisietoestellen, mobiele telefoons, wasmachines en pc's te vergoeden. De regering hoopte de levensstandaard te verhogen en de nationale economie te stimuleren door de binnenlandse consumptie aan te wakkeren. De staat had 20 miljard yuan (ruim 2,2 miljard euro) gereserveerd om deze maatregel, die tot 2012 moest doorlopen, te bekostigen.

GEZONDHEID EN ZORG

Ieder dorp een eigen ziekenhuisje

De Chinese onderminister van Volksgezondheid Zhang Mao zei op 8 april 2009 tegenover journalisten dat de regering in drie jaar tijd duizenden nieuwe ziekenhuizen op het platteland liet bouwen.

Basale zorg voor iedereen

Een veelgehoorde klacht in China was dat de economische hervormingen, begonnen in 1978, hadden geleid tot een verschraling van het zorgaanbod en een dusdanige verhoging van de prijzen dat veel burgers zich nog nauwelijks medische hulp konden veroorloven. De situatie was vooral ernstig op het platteland.

Daarom wilde de regering dat alle ca. 700.000 dorpen in het land een eigen ziekenhuisje kregen. Er zouden 1,4 miljoen mensen worden opgeleid om er te gaan werken. Daarnaast zouden er 29.200 nieuwe ziekenhuizen met een regionale functie komen, waarvoor nog eens een half miljoen mensen moesten worden opgeleid.
Ook mochten artsen in het vervolg in meerdere ziekenhuizen werken. Tot dan toe waren zij gebonden aan één werkplek. Verwacht werd dat deze verandering de basiszorg ten goede zou komen omdat topartsen, die in de regel niet aan dorpsziekenhuizen verbonden waren, daar indien nodig toch konden worden ingezet.

De maatregel maakte deel uit van een groter plan om iedereen toegang te geven tot basale medische zorg, onder andere door de hele bevolking aan een ziektekostenverzekering te helpen. Wanneer dit laatste ging gebeuren, was onduidelijk.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Chinese Muur is langer dan werd aangenomen

In april 2009 werden resultaten van het eerste grondige onderzoek naar de lengte van de Chinese Muur gepubliceerd. Het bouwwerk werd tussen de tweede eeuw voor en de zeventiende eeuw na Christus opgericht om vijandige volken uit het noorden tegen te houden.

Meer dan zesduizend kilometer lang

Wetenschappers van het Chinese Toezichtorgaan voor Cultureel Erfgoed en het Staatsbureau voor Cartografie hadden in opdracht van de regering twee jaar lang on-

China

derzoek verricht. Zij hadden onder meer gebruik gemaakt van gps en infraroodcamera's om ook de delen van het bouwwerk te ontdekken die in de loop der eeuwen door zandstormen of door andere oorzaken onder de grond terecht waren gekomen.

De onderzoekers concludeerden dat de muur niet 5.000 kilometer lang was, zoals vaak op grond van historische bronnen werd aangenomen, maar minstens 6.259 kilometer. Daarnaast bleken natuurlijke barrières, zoals bergen en rivieren, met een lengte van 2.232 kilometer en greppels met een lengte van 359 kilometer, in het verdedigingsbouwwerk te zijn geïntegreerd.

Muur mogelijk nog langer

De herontdekte delen van de muur stamden uit de Ming-dynastie (1368-1644) en strekten zich uit van de provincie Liaoning nabij de Koreaanse grens tot de Jiayu-pas in de westelijke woestijnprovincie Gansu.
De wetenschappers waren nog bezig met onderzoek naar delen van de muur die vóór het begin van de westerse jaartelling waren gebouwd. Dus mogelijk zou later blijken dat het bouwwerk nog langer was.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

China publiceert actieplan voor mensenrechten

De Chinese overheid publiceerde op 13 april 2009 haar eerste actieplan voor mensenrechten. Hierin stond niet, zoals in eerdere Chinese mensenrechtenrapporten, uitsluitend een overzicht van de ontwikkelingen tot dan toe, maar werden ook concrete doelen voor de toekomst geformuleerd.

Economische rechten krijgen voorrang

China werd regelmatig door andere landen en de Verenigde Naties bekritiseerd omdat het onvoldoende zou doen om basisrechten als vrijheid van meningsuiting en eerlijke rechtspraak te garanderen. Het land verweerde zich dan met het argument dat het voorrang gaf aan 'economische rechten'. Aangezien het in slechts enkele decennia tijd de levensstandaard van honderden miljoenen arme mensen aanzienlijk had verbeterd, zou het op dat gebied beter presteren dan welk land dan ook.

De inleiding van het actieplan gaf aan dat het 'recht om geld te verdienen' voorrang zou blijven krijgen. Elders in het document stond dat de regering zich in de komende twee jaar vooral wilde inspannen om de levensstandaard van vrouwen, werklozen, etnische minderheden en gehandicapten te verhogen.

Daarnaast wilde China ook de 'universele principes van de mensenrechten' respecteren. Daarom zou twee jaar lang speciale aandacht worden gegeven aan het tegengaan van illegale detentie en marteling. Gedetineerden en hun familieleden moesten in het vervolg worden geïnformeerd over hun rechten en bij ondervragingen moest er een fysieke afscherming komen tussen de ondervrager en de ondervraagde. Die laatste moest voor en na ieder verhoor medisch worden onderzocht. In elke gevangenis zou bovendien een aanspreekpunt voor klachten komen.

MILITAIRE ZAKEN

China toont zijn marine aan de wereld

Grootste parade uit de geschiedenis

Ter ere van haar zestigste verjaardag toonde de marine van communistisch China op 23 april 2009 haar belangrijkste materieel aan het publiek. De militaire zeeparade in Qingdao was de grootste uit de Chinese geschiedenis. Er namen 25 schepen en 31 vliegtuigen van het Volksbevrijdingsleger (PLA) aan deel. Ook waren er 21 marineschepen uit 14 andere landen – waaronder Frankrijk, Rusland en de Verenigde Staten – van de partij. Onder de genodigden waren vertegenwoordigers van dertig buitenlandse legers.
Het 'gewone' publiek kon weinig van de parade zien, omdat de schepen hoofdzakelijk buitengaats voeren. Zij brachten daar eer aan president en opperbevelhebber Hu Jintao, die zich op een admiraalsschip bevond.

'China streeft geen hegemonie na'

In de vroege Ming-dynastie (1368-1644) had China zich afgekeerd van de zee. Sindsdien had het vooral geïnvesteerd in zijn landmacht.
In december 2008 was de Chinese marine begonnen aan haar eerste gevechtsmissie in zeshonderd jaar, gericht tegen piraten voor de kust van Somalië. De marine was nog altijd zwakker dan die van de VS of Japan, maar het land stak niet onder stoelen of banken dat het daar zo snel mogelijk verandering in wilde brengen.

Adjudant Ollie Hucker van de Britse marine was bij de festiviteiten in Qingdao aanwezig. Hij bevestigde tegenover de *BBC* dat China duidelijk wenste een belangrijke zeemacht te worden. Hij vermoedde dat het zijn marine vooral zou gaan gebruiken om internationale handelsroutes over zee te beveiligen, zoals het in de Golf van Aden al deed. De Chinese regering had eerder bekendgemaakt dat zij de marinepatrouilles in omstreden zeegebieden, zoals de Zuid-Chinese Zee rondom de Spratly-eilanden, wilde opvoeren.

Buitenlandse militaire analisten dachten dat China de wereld met de parade duidelijk wilde maken dat het een marine had om rekening mee te houden. 'Maar China zal nooit hegemonie zoeken, ongeacht hoe ver we ons ontwikkelen', zei president Hu Jintao in Qingdao volgens de nationale media.

(Vorige berichten pagina 231/3- 2009)

Kazachstan

KAZACHSTAN

BINNENLAND

Anticorruptiecentrum in Astana geopend

Transparency Kazakhstan opende op 16 oktober 2008 een centrum voor corruptiebestrijding in de hoofdstad Astana, waar burgers klachten konden deponeren. De directeur van Transparency Kazakhstan, Sergej Zlotnikov, zei dat er al een soortgelijk centrum in bedrijf was in Almaty. De Europese Commissie financierde het project, dat ongeveer 200.000 euro kostte.

Parlement stemt in met wijziging kieswet

Het parlement van Kazachstan stemde op 15 januari 2009 in met wetgeving die moest garanderen dat minstens twee politieke partijen in het parlement waren vertegenwoordigd. De nieuwe regel hield in dat de partij die bij verkiezingen het op één na beste resultaat haalde automatisch in het parlement zou worden vertegenwoordigd,

ook al had zij de kiesdrempel van 7 procent niet gehaald.

'Veiligheidsdienst luistert parlementsleden af'

De voormalige minister van Defensie van Kazachstan, Sat Tokpakbajev, beschuldigde de nationale veiligheidsdienst KNB er op 25 februari 2009 van dat zij hem en andere parlementsleden illegaal afluisterde. Woordvoerders van de veiligheidsdienst ontkenden dat ze een afluisteroperatie tegen Tokpakbajev hadden uitgevoerd, maar sloten niet uit dat hij kon zijn afgeluisterd in het kader van een andere, legale operatie.

Minister vervangen

Volgens een bericht ontleend aan een regeringsbron op 2 april 2009 was Serik Bajmaganbetov aangesteld tot nieuwe minister van Binnenlandse Zaken als opvolger van Baöezjan Moechamedzjanov. De nieuwe minister was tot dan toe parlementslid geweest.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Omvang graanexport verlaagd

Kazachstan zou de omvang van de graanexport, vooral van tarwe, in 2008 verlagen tot 6 miljoen ton, zo liet minister van Landbouw Akylbek Koerisjbajev op 22 september 2008 weten. De verwachte omvang van de graanoogst voor 2008 was 15,1 miljoen ton, tegen 20,1 miljoen ton in 2007. Volgens de minister was de exportreductie nodig om aan de binnenlandse behoefte te voldoen, bij een sterke stijging van de graanprijs op de lokale markt. Kazachstan was de op vier na grootste graanexporteur in de wereld.

Uraniumproductie haalt gewenste omvang niet

De omvang van de uraniumproductie nam in 2008 met bijna een derde toe, aldus een verklaring van het staatsbedrijf voor kernenergie Kazatomprom op 15 januari 2009, maar de geplande omvang van 9.000 ton was niet gehaald. Kazachstan hoopte de komende tien jaar de productie van uranium te vervierdubbelen; daarmee zou het Canada en Australië overtreffen en de grootste producent ter wereld worden. Kazachstan produceerde in 2008 8.521 ton uranium.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Stevige ingrepen vanwege economische crisis

IMF: 'Kazachse economie op juiste weg'

Een hoge functionaris van het Internationale Monetaire Fonds (IMF), Tim Cullen, prees de regering van Kazachstan op 19 november 2008 vanwege haar maatregelen tegen de kredietcrisis. De overheid had onder meer financiële injecties gegeven aan de belangrijkste banken en het monetaire beleid versoepeld.

Regering keurt 10 miljard dollar financiële hulp goed

De regering keurde op 25 november stimuleringsmaatregelen goed die de volgende twee jaar de gevolgen van de financiële crisis in Kazachstan zouden moeten tegengaan. De crisis had geleid tot een zeer beperkte toegang tot krediet voor Kazachstan en sterk teruggelopen inkomsten door de daling van de olieprijs. Premier Karim Masimov zei tijdens een kabinetszitting dat 10 miljard dollar aan diverse overheidsfondsen en de staatsbegroting was onttrokken. Masimov liet vervolgens op 27 januari weten dat de regering in totaal tegen de 5 miljard dollar aan de kapitaalvoorraad van vier banken zou toevoegen. Het overheidsfonds Samruk-Kazyna, dat het geld beschikbaar stelde, zou een belang van 25 procent krijgen in de Kazkommerzbank en de Halyk Bank.

Devaluatie valuta met 20 procent

De centrale bank van Kazachstan liet op 4 februari weten dat zij de nationale munt, de tenge, met 20 procent had gedevalueerd ten opzichte van de dollar. De bank zei in een verklaring dat zij de grenzen waarbinnen de munt kon worden verhandeld tegen de dollar had verhoogd tot 145-155, terwijl dat voorheen 117-123 was geweest. De sterk gedaalde olieprijs en de devaluatie van de valuta van verschillende belangrijke handelspartners werden door de centrale bank als redenen genoemd voor de devaluatie.

Miljardensteun voor banksector

Kazachstan injecteerde 476 miljard tenge (3,1 miljard dollar) in de vier grootste banken van het land als onderdeel van een hulpplan voor de banksector, zo werd op 24 februari bekend. De injectie was onderdeel van een stimuleringspakket ter waarde van 10 miljard dollar uit november. De regering kondigde aan een meerderheidsaandeel te nemen in de twee grootste banken van het land, BTA en Alliance Bank. De internationale kredietbeoordelaar Standard & Poor's had een week eerder de kredietwaardigheid van vijf belangrijke Kazachse banken en een hypotheekbank verlaagd.

President gelast stimuleringsplan van bijna drie miljard euro

President Noersoeltan Nazarbajev van Kazachstan gelastte op 6 maart 2009 een bestedingsplan voor overheidsprojecten ter waarde van 600 miljard tenge (bijna drie miljard euro) om de effecten van de economische crisis te bestrijden. Het programma was vooral bedoeld voor het moderniseren van de infrastructuur van het land en kwam bovenop het eerder aangekondigd pakket maatregelen ter ondersteuning van de bank- en bouwsector.

Buitenlandse schuld van Kazachstan stijgt in 2008 met 11,2 procent

De bruto buitenlandse schuld van Kazachstan was in 2008 met 11,2 procent gestegen tot 107,8 miljard dollar tegen 96,8 miljard dollar in 2007. Dat deelde de Nationale Bank van Kazachstan op 31 maart 2009 in een bericht op zijn website mee. De kortetermijnschuld was teruggelopen van 11,9 miljard dollar in 2007 tot 10,6 miljard dollar in 2008. De langetermijnschuld steeg van 84,9 miljard dollar in 2007 naar 97,2 miljard in 2008.
De voorzitter van de Nationale Bank, Grigori Matsjenko, verklaarde op 10 april in Almaty dat de netto-omvang van de buitenlandse directe investeringen in 2008 met 30,3 procent was toegenomen tot 14,5 miljard dollar tegen 11,1 miljard in 2007. De netto buitenlandse directe investeringen maakten in 2008 volgens hem 12 procent van het bruto binnenlands product uit.

Kazachstan bleek echter niet ongevoelig voor de internationale economische crisis. Minister van Financiën Bolat Zjamisjev maakte op 21 april bekend dat het overschot van de buitenlandse handel in het eerste kwartaal van 2009 op jaarbasis met

75 procent was teruggelopen tot 2,1 miljard dollar. Het handelsoverschot was in het eerste kwartaal van 2008 nog met 140 procent gestegen naar 9 miljard dollar.

NATUUR EN MILIEU

Parlement stemt in met Kyoto-verdrag

Het parlement van Kazachstan stemde op 26 februari 2009 in met het Kyoto-verdrag tegen opwarming van de aarde. Kazachstan kende in de voorgaande tien jaar de hoogste economische groei in Centraal-Azië. Het land had het Kyoto-verdrag in 1998 wel ondertekend, maar was nog niet tot ratificatie overgegaan.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Nationale ruimtevaartstrategie goedgekeurd

De regering van Kazachstan had een strategie voor de ontwikkeling van een eigen ruimtevaartindustrie goedgekeurd. Dat maakte de plaatsvervangend voorzitter van de Kazachse nationale ruimtevaartorganisatie Kazkosmos, Mejrbek Moldabekov, op 7 oktober 2008 bekend bij een Kazachs-Oekraïense wetenschappelijke conferentie in Almaty. Het programma zou duren tot 2020 en minstens 6 miljard dollar kosten. Kazachstan was volgens Moldabekov zeer geïnteresseerd in deelname aan het internationale project voor het opzetten van een ruimte-observatiecentrum, genaamd Ultraviolet.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Oppositieblad veroordeeld wegens laster

Een rechtbank in Almaty in Kazachstan oordeelde dat een oppositiekrant zich schuldig had gemaakt aan laster, zo berichtte *The Times of Central Asia* op 23 januari 2009. Het weekblad *Taszjarghan* werd veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding van omgerekend 25.000 dollar aan het parlementslid Romin Madinov.

BUITENLANDSE ZAKEN

Kazachstan trekt troepen uit Irak terug

Het ministerie van Defensie van Kazachstan liet op 21 oktober 2008 in een verklaring weten dat het zijn kleine contingent van dertig militaire ingenieurs op die dag uit Irak terugtrok. Zij hadden zich met mijnopruiming beziggehouden, Het eerste Kazachse contingent was in augustus 2003 naar Irak gestuurd.

Akkoord over Kasjagan olieveld

Kazachstan beëindigde op 31 oktober 2008 een langdurig geschil met buitenlandse investeerders over zijn omvangrijke Kasjagan olieveld in de Kaspische Zee. De regering van Kazachstan en zes buitenlandse maatschappijen, waaronder ENI, Shell, ExxonMobil en Total, ondertekenden in de hoofdstad Astana een akkoord over het project. Belangrijkste gevolg van het akkoord was dat het aandeel van het staatsoliebedrijf Kazmunaigas werd verdubbeld,van 8,33 procent naar 16,81.

Het aandeel van genoemde maatschappijen werd op hetzelfde percentage van 16,81 vastgesteld, een reductie van de oorspronkelijk 18,52 procent. Volgens het akkoord zou de commerciële productie niet later dan oktober 2013 moeten beginnen.

Lening van 700 miljoen dollar voor herstel zijderoute

De Asian Development Bank (ADB) deelde op 14 november 2008 mee dat zij 700 miljoen dollar aan Kazachstan zou lenen voor het herstel van de oude Zijderoute, een handelsroute die ooit Azië en Europa met elkaar verbond. De nieuwe Centraal-Aziatische Regionale Economische Samenwerkings- en Transportcorridor I zou over een lengte van 2.715 kilometer de Kazachse plaats Chorgos aan de grens met China via Almaty verbinden met de westgrens van Rusland. De 480 kilometer lange Kazachse sectie zou worden ontwikkeld met geld van onder meer de ADB en van de Islamitische Bank, die 414 miljoen dollar bijdroeg.

Kazachstan wil geen Amerikaanse vliegbasis

Het ministerie van Buitenlandse Zaken van Kazachstan ontkende op 9 december 2008 mediaberichten dat de overheid had ingestemd met het gebruik van het vliegveld van Almaty als reservevliegveld voor Amerikaanse militaire vliegtuigen. Een woordvoerder van het ministerie zei dat een Amerikaanse basis elders in Kazachstan ook was uitgesloten.

Wel steun voor Amerikaans transport naar Afghanistan

Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken van Kazachstan liet echter wel weten dat aan de Verenigde Staten het gebruik van zijn grondgebied had aangeboden voor de doorvoer van militaire voorraden naar Afghanistan. De woordvoerder zei dat het uitsluitend zou gaan om niet-militair materieel en dat de concrete omstandigheden in nader overleg met de VS zouden worden vastgesteld.
De aankondiging van Kazachstan kwam enkele dagen nadat de regering van Kirgizstan had gezegd de door de Amerikanen gebruikte vliegbasis bij Manas te zullen sluiten.

De basis speelde een belangrijke rol bij de bevoorrading van troepen van de VS en andere NAVO-landen in Afghanistan. Tadzjikistan had ook al laten weken de Amerikanen behulpzaam te willen zijn bij de bevoorrading van hun troepen in Afghanistan.

Kazachstan en India ondertekenen akkoorden

Tijdens een vierdaags bezoek aan India door president Noersoeltan Nazarbajev van Kazachstan van 23 tot 26 januari 2009 werd een akkoord ondertekend dat India in staat zou stellen uranium te kopen voor zijn kerncentrales. Kazachstan bezat de op twee na grootste uraniumreserves ter wereld en was verantwoordelijk voor bijna 15 procent van de wereldproductie.
India had zeventien kerncentrales maar een groot gebrek aan uranium, waardoor de centrales niet op volle kracht konden draaien. Tijdens het bezoek van Nazarbajev kwam ook een officieel einde aan de onderhandelingen tussen de twee landen over de toetreding van Kazachstan tot de Wereldhandelsorganisatie.

Rusland en Kazachstan werken aan demarcatie van de grens

Rusland en Kazachstan kwamen in maart 2009 overeen een begin te maken met de demarcatie van de wederzijdse grens. Een gemeenschappelijke Russisch-Kazachse

commissie was daartoe van 16 tot 20 maart in Moskou bijeengekomen, zo maakte het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken op 26 maart bekend.

China en Kazachstan ondertekenen overeenkomst over leningen-voor-olie

China kondigde op 17 april 2009, bij een bezoek van president Noersoeltan Nazarbajev aan Beijing, het afsluiten van een overeenkomst met Kazachstan aan ter waarde van vijf miljard dollar, waarbij Kazachstan in ruil voor Chinese leningen olie zou leveren. China had in de voorgaande twee maanden al eerder zulke overeenkomsten afgesloten met Rusland, Venezuela en Brazilië. Het staatsbedrijf China National Petroleum Corp. zou vijf miljard dollar lenen aan het Kazachse bedrijf KazMunaiGaz EP voor de gezamenlijke aankoop van MungistauMunaiGaz, dat olie- en gasvelden in eigendom had.

(Vorige berichten pagina 466/2 - 2008)

KIRGIZSTAN

BINNENLAND

Dodelijke slachtoffers bij aardbeving

Op 5 oktober 2008 vond een aardbeving plaats in Kirgizstan, in het grensgebied met Tadzjikistan en China, die minstens 74 mensenlevens eiste. Een afgelegen dorp in de regio werd door de schok met een kracht van 6,6 op de schaal van Richter met de grond gelijk gemaakt.

Minister van Energie ontslagen

De presidentiële persdienst deelde op 25 november 2008 aan *Interfax* mee dat president Koermanbek Bakijev een decreet had ondertekend waarin minister Saparbek Balkibekov van Industrie, Energie en Brandstof werd ontslagen. Bakijev ondertekende ook een decreet waarin Iljas Davydov tot opvolger van Balkibekov werd benoemd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vier prioriteiten voor economische groei

De regering van Kirgizstan zou proberen ondanks de financiële wereldcrisis de economische groei in het land te bevorderen door zich op vier sectoren te concentreren: de banksector, de overheidsbegroting, de energiesector en landbouw. De minister van Economische Ontwikkeling en Handel, Akoelbek Zjaparov, verklaarde op 1 oktober 2008 dat de regering onder andere overwoog het beheer van energiebedrijven over te dragen aan het ministerie van Industrie, Energie en Brandstof. Er zou voorts financiële steun komen voor de landbouw en de detailhandel. De maatregelen zouden het equivalent van 88 miljoen dollar kosten, waarvan de Wereldbank 11 miljoen dollar beschikbaar zou stellen.

Binnenlandse productie in vier jaar verdubbeld

Het bruto binnenlands product (bbp) van Kirgizstan was in vier jaar verdubbeld. Dat viel op te maken uit documenten die werden gepresenteerd bij een zitting van overheidsinstanties in Bisjkek op 30 januari 2009, in aanwezigheid van president Koermanbek Bakijev. Volgens de gegevens bedroeg het bbp begin 2005 94,4 miljard som (ca. 1,7 miljard euro). Eind 2008 was dat opgelopen tot 185 miljard som (3,6 miljard euro). Het bbp per hoofd van de bevolking was vier jaar eerder omgerekend 436 dollar en bedroeg eind 2008 959 dollar.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nationale Bank verhoogt rente

De Nationale Bank van Kirgizstan verhoogde op 3 september 2008 zijn discontorente (de rente waartegen andere banken bij de centrale bank kunnen lenen) tot 10,53 procent. Dat berichtte de officiële website van de bank. Medio mei lag de discontorente nog op 8,28 procent.

Hindernissen voor investeerders weggenomen

De regering van Kirgizstan keurde op 17 oktober 2008 nieuwe regelgeving goed waardoor een omstreden pachtregeling voor buitenlandse investeerders werd afgeschaft. De nieuwe regeling zou per 1 januari 2009 in werking treden. Voor het pachten van land betaalden buitenlandse investeerders volgens een officiële regeling vier keer zoveel als lokale investeerders. De maatregel werd afgeschaft om het investeringsklimaat in Kirgizstan te verbeteren.

Pleidooi voor legalisering schaduweconomie

De omvang van de schaduweconomie in Kirgizstan was 60 miljard som, ongeveer een derde van het bruto binnenlands product en rond de helft van de staatsbegroting. Dat verklaarde premier Igor Tsjoedinov bij een ontmoeting met de president, ministers en vertegenwoordigers van het zakenleven in Bisjkek op 24 november 2008. Legalisering van de schaduweconomie door een amnestieregeling zou het volgens de premier gemakkelijker maken voor Kirgizstan om de gevolgen van de financiële wereldcrisis het hoofd te bieden.

JUSTITIE

Radicale moslims veroordeeld

Een rechtbank in Kirgizstan veroordeelde 32 radicale moslims tot gevangenisstraffen variërend van negen tot twintig jaar wegens hun aandeel in rellen in de zuidelijke regio Osj in oktober. Dat meldde de staatstelevisie op 29 november 2008. De rellen vonden plaats in de stad Nookat, op de dag dat het moslimfestival Eid al-Fitr werd gevierd aan het eind van de Ramadan. De onrust zou het gevolg zijn geweest van de weigering van lokale autoriteiten een publieke viering van Eid al-Fitr te houden.

Dertien ton drugs in 2008 in beslag genomen

De drugsbestrijdingsdienst van Kirgizstan AKN liet op 15 januari 2009 weten dat in 2008 dertien ton drugs in beslag was genomen. Kirgizstan was een belangrijke doorvoerroute voor drugs uit Afghanistan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Godsdienstwetgeving verscherpt

Het parlement van Kirgizstan nam een wet aan die de registratie van religieuze groeperingen beperkte tot die welke tweehonderd of meer leden hadden. Ook werd de staatscontrole op het godsdienstonderricht verscherpt. De oude wet uit 1991 stelde slechts tien leden als eis om een groepering te registreren, zei het parlementslid Zajnidin

Koermanov. Particulier godsdienstonderricht zou ook niet langer mogelijk zijn. Moslims maakten rond 80 procent van de bevolking in Kirgizstan uit en orthodoxe christenen 17 procent.

BUITENLANDSE ZAKEN

Geen verlenging status voor vluchtelingen uit Oezbekistan

Het staatscomité voor migratie besloot de vluchtelingenstatus van vluchtelingen uit Oezbekistan die al langer dan een jaar in Kirgizstan verbleven, niet te verlengen. Dat berichtte de website *Uznews.net* op 18 augustus 2008.
Het staatscomité redeneerde dat een jaar genoeg moest zijn om een derde land te vinden dat de desbetreffende persoon als vluchteling wilde opnemen. Veel van de vluchtelingen uit Oezbekistan in Kirgizstan zijn mensenrechtenactivisten of leden van de oppositie.

Amerikaanse vliegbasis in Kirgizstan wordt gesloten

Rond 70.000 personen hadden een verklaring ondertekend waarin zij zich uitspraken tegen de Amerikaanse militaire aanwezigheid in Kirgizstan. Dit verklaarde de leider van de Kirgizische Patriottische Beweging Joomart en medevoorzitter van de Unie van Moslims, Noerlan Motoejev, op 20 november 2008 tegen een persbureau. De leider van het Amerikaanse Central Command, generaal David Petraeus, zei op 19 januari 2009 in de hoofdstad Bisjkek dat hem van Kirgizische zijde was verzekerd dat Rusland geen druk uitoefende op Kirgizstan om de Amerikaanse vliegbasis bij Manas te sluiten.

Toch ondertekende president Koermanbek Bakijev op 20 februari een wet waarin de Amerikaanse vliegbasis bij Manas werd gesloten. De vliegbasis speelde een belangrijke rol bij de bevoorrading van Amerikaanse troepen in Afghanistan. Het parlement had een dag eerder met een overweldigende meerderheid voor de wet gestemd. De Amerikaanse regering zou 180 dagen de tijd krijgen om alle troepen en uitrusting van de basis terug te trekken, vanaf het moment dat zij officieel van de beslissing op de hoogte was gesteld.

(Vorige berichten pagina 467/2 - 2008)

MALDIVEN

BINNENLAND

Referendum begin van nieuw politiek tijdperk

Het referendum op 18 augustus 2007 op de Maldiven moest in de ogen van de oppositie een keerpunt in de geschiedenis van het land worden. De kiesgerechtigden konden zich uitspreken over twee regeringsvormen, een presidentieel systeem zoals in de Verenigde Staten, of een parlementair systeem naar Brits voorbeeld.

President Maumoon Abdul Gayoom, die de Maldiven al 29 jaar bestuurde en daarmee de langst regerende leider in Azië, was voorstander van het presidentieel systeem. De oppositie, de Democratische Partij van de Maldiven (MDP) onder leiding van Mohamed Nasheed, was bevreesd voor te veel macht in één hand en opteerde daarom voor een systeem met een sterk parlement en een premier die daar verantwoording moet afleggen.

De uitkomst van het referendum moest vervolgens leiden tot een nieuwe grondwet en de eerste verkiezingen met meerdere partijen in de geschiedenis van het land, in 2008.

Het referendum was het gevolg van hervormingen die Gayoom in 2004 inzette, na ernstige politieke onrust die zijn regering in gevaar bracht. In de drie jaar daarna ontstond er meer ruimte voor oppositiepartijen en een vrije pers, maar ook was de politie hard opgetreden bij politieke bijeenkomsten en waren dissidenten vastgezet. In augustus werd Jennifer Latheef van de MDP vrijgelaten, die een straf uitzat van tien jaar wegens 'terrorisme'. Ze was de dochter van de oprichter van de MDP, Mohamed Latheef.

President wint referendum

Op 19 augustus bleek dat ruim 60 procent van de kiezers, 93.042 in totaal, koos voor een presidentieel systeem. De voorkeur van de oppositie, een parlementair systeem, kreeg 57.109 stemmen.
De opkomst was 77 procent. De uitslag was een overwinning voor president Maumoon Abdul Gayoom. Het referendum was rustig verlopen.

Moslimfundamentalisme ook op de Maldiven

Twaalf toeristen gewond bij bomaanslag

Op 29 september 2007 raakten twaalf toeristen gewond, waarvan twee ernstig, bij een bomaanslag in de hoofdstad Male van de Maldiven. De spijkerbom ontplofte nabij een druk bezocht park. De dag erna arresteerde de politie zeven verdachten; de autoriteiten zeiden dat er gezocht werd naar meer verdachten. Hoewel er geen directe bewijzen waren, richtte de aandacht zich op moslimfundamentalisten. De bom leek tamelijk amateuristisch in elkaar gezet.
Het was voor het eerst dat een dergelijke aanslag op de Maldiven plaatsvond. Zo'n 80 eilanden van de archipel van in totaal 1.200 eilanden (waarvan 200 bewoond), waren ingericht op exclusief toerisme. Dankzij het toerisme – goed voor een derde van de inkomsten van het land – waren de Maldiven redelijk welvarend.

Westerse diplomaten hadden al eerder hun zorg geuit over de spanningen in het land, dat gold als een vakantieparadijs voor de rijken der aarde maar waar de bevolking grotendeels soennitisch islamitisch was. De helft van de 350.000 inwoners was jonger dan achttien jaar en relatief goed opgeleid, maar met weinig perspectief op een baan. Sommige jongeren zochten hun toevlucht in drugs, anderen waren overgegaan tot conservatieve stromingen van de islam die tot voor enkele jaren onbekend waren op de Maldiven. In de afgelopen jaren was ook de spanning tussen de oppositie en de regering van president Maumoon Abdul Gayoom opgelopen en was het al enkele keren gekomen tot een hard treffen tussen activisten en politie. Twee dagen na de aanslag arriveerden agenten van de Amerikaanse FBI om te helpen bij het onderzoek.

Treffen tussen politie en moslimfundamentalisten

Een politiemacht ging op 7 oktober aan land op het eiland Himandhoo, dat bekend stond als een bolwerk van verzet tegen de regering. In een moskee die de regering in 2006 had laten afbreken maar die daarna weer was opgebouwd, wachtten gemaskerde en met stokken en harpoenen gewapende mannen de politie op. Het kwam tot een treffen, waarbij dertig politieagenten ge-

wond raakten; 65 eilanders werden gearresteerd.
De regering trachtte het moslimfundamentalisme de kop in te drukken. Radicale predikers werden uit de Islamitische Raad gezet en de regering hernieuwde het verbod op het dragen van gezichtssluiers.

Regering treedt hard op

Op 10 november zei minister van Informatie Mohamed Nasheed dat de eerdere bomaanslag en de daarop volgende confrontatie tussen politie en fundamentalisten op Himandhoo geen effect hadden gehad op het toerisme. Een tweede aanslag zou echter wel rampzalig kunnen uitpakken. De regering deed er daarom alles aan om de daders van de aanslag op te sporen.

Achter de façade van de snelle economische groei als gevolg van het toerisme, was de bevolking van de Maldiven verdeeld geraakt. Veel jongeren studeerden in Europa of Australië, maar er gingen er ook steeds meer naar Pakistan en Saoedi-Arabië om daar te leren over de radicale islam; zij keerden vervolgens terug naar de archipel om daar te prediken. De tsunami uit 2004, waarbij op de Maldiven honderd mensen omkwamen, en de gebrekkige hulp daarna leverden ook een bijdrage aan een opleving van de islam. Zo verbleven tweehonderd ontheemden van het eiland Moondu ruim twee jaar in een verlaten textielfabriek op het eiland Gan, voordat er nieuwe huizen beschikbaar waren. Tijdens het verblijf in de fabriek aanvaardden ze nagenoeg allemaal strenge regels van de islam, omdat ze in het natuurgeweld de hand van god waren gaan zien. De vrouwen gingen voortaan gesluierd, de mannen lieten hun baard staan en ze keerden zich tegen het toerisme. Volgens de politie was minstens een van de verdachten van de bomaanslag afkomstig van Gan.
De Islamitische Partij keurde het optreden van de regering af. De leider van de partij, Asim Mohamed, zei dat de maatregelen alleen bedoeld waren om de macht van de regering te bestendigen en af te rekenen met de oppositie.

In december werden drie mannen veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf elk voor hun aandeel in de bomaanslag. Het onderzoek ging nog voort. De daders zouden banden hebben met moslimseparatisten die zich keerden tegen de macht van India over Kashmir.

President ontsnapt aan moordaanslag

De president van de Maldiven, Maumoon Abdul Gayoom, ontsnapte op 8 januari 2008 aan een moordaanslag. Dat maakte Mohamed Nasheed, de minister van Informatie, bekend. Toen de president mensen begroette op het eiland Hoarafushi probeerde een jongen met een mes de president in de buik te steken. De jongen werd overmeesterd.

Voormalige politieke gevangene wint presidentsverkiezingen

Op 29 oktober 2008 bleek dat Mohamed Anni Nasheed de eerste presidentsverkiezingen met kandidaten uit meer partijen had gewonnen met 54,21 procent van de stemmen, tegen 45,79 procent voor de zittende president Maumoon Abdul Gayoom. Nasheed kondigde aan dat er geen heksenjacht zou komen op de aanhangers van de vertrekkende Gayoom, die zijn steun gaf aan zijn opvolger. Daarmee was een einde gekomen aan zijn regeerperiode van dertig jaar. In de afgelopen zes jaar had Gayoom oppositieleider Nasheed regelmatig vastgezet.
Geen van de kandidaten had in de eerste ronde op 8 oktober de vereiste meerderheid gehaald en daarom hadden Gayoom en Nasheed het in de tweede ronde tegen elkaar moeten opnemen.
Mohamed Anni Nasheed (41) trad op 11 november aan als nieuwe president. Hij beloofde een einde te maken aan de corruptie, de gezondheidszorg te verbeteren en de communicatie tussen de eilanden te verbeteren, de woningnood aan te pakken en het presidentiële paleis te veranderen in de eerste universiteit van de Maldiven. De welvaart op de eilandengroep was ongelijk verdeeld. Van de bevolking moest 40 procent rondkomen met een inkomen van minder dan 1 dollar per dag.

Sparen voor nieuw land

De nieuwe president van de Maldiven, Mohamed Anni Nasheed, zei op 10 november 2008 dat zijn regering ging sparen om elders land te kunnen kopen. Door de stijging van de zeespiegel als gevolg van de opwarming van de aarde, dreigden de eilanden in zee te verdwijnen. Hij zei dat de inwoners van de archipel hun land eigenlijk niet wilden verlaten, maar ook niet als klimaatvluchtelingen in kampen wilden leven. Daarom wilde hij elders land aankopen voor de bevolking. India en Sri Lanka waren daarbij de eerste keuze, vanwege de culturele en klimatologische overeenkomsten. Eventueel was ook het uitgestrekte Australië een optie.

Samenstelling van de regering
(19 december 2008)

President
Mohamed NASHEED
Vicepresident
Mohamed WAHEED Hassan Maniku

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Qasim IBRAHIM
Buitenlandse Zaken
Ahmed SHAHEED
Burgerluchtvaart en Communicatie
Mohamed JAMEEL Ahamed
Defensie en Nationale Veiligheid
Ameen FAISAL
Economische ontwikkeling
Mohamed RASHEED
Financiën en Schatkist
Ali HASHIM
Gezondheid en Familie
Aminath JAMEEL
Human Resources, Jeugd en Sport
Hassan LATHEEF
Islamitische zaken
Abdul Majeed BARI
Landbouw en Visserij
Ibrahim DIDI
Onderwijs
Musthafa LUTHFEE
Toerisme
Ahmed Ali SAWAD
Wonen, Transport en Milieu
Mohamed ASLAM

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Toerisme is klap van tsunami te boven

Op 31 oktober 2007 concludeerde het persbureau *Associated Press* dat op de Maldiven het toerisme zich had hersteld van de klap van de tsunami van december 2004, waarbij honderd mensen omkwamen en duizenden hun huizen verloren. Omdat daarna de toeristen wegbleven, werd de eilandengroep extra hard getroffen.
De regering besloot daarop 35 onbewoonde eilanden vrij te geven voor het toerisme; ook werd het budget om het land te promoten verdubbeld. Internationale hotelketens hadden vervolgens hun resorts op de Maldiven vernieuwd en ook uitgebreid. In de

Maldiven

afgelopen twee jaar was het aantal bezoekers weer gestegen. Voor 2007 zou het bezoekersaantal uitkomen op zo'n 600.000. Die groei werd grotendeels veroorzaakt doordat ook Amerikanen nu naar de Maldiven kwamen.
De Maldiven mikten op kapitaalkrachtige toeristen. Een kamerprijs van 1000 euro of meer per nacht was gewoon. De boom in het toerisme deed echter ook de zorgen toenemen over het milieu. Voor de ontwikkeling van het toerisme golden daarom strenge regels: maximaal 20 procent van een eiland mocht worden bebouwd en de gebouwen mochten nooit hoger zijn dan de hoogste kokosnootboom.

Economische terugval in 2007

De centrale bank van de Maldiven maakte op 14 januari 2008 bekend dat de economische groei was teruggelopen tot 6,6 procent in 2007. Het jaar ervoor bedroeg de groei nog 19 procent. De afnemende groei was het gevolg van de hoge olieprijzen en een terugval in de visvangst. De verwachting voor 2008 was een groei van 9,5 procent, als gevolg van een toename van het toerisme en in de bouw.
De Maldiven moesten alles importeren, van voedsel tot bouwmaterialen, en waren daardoor gevoelig voor internationale economische ontwikkelingen. De inflatie liep in 2007 op tot 9,5 procent, tegen 3,7 procent in 2006.

Prijsverlagingen in de toeristensector

Geconfronteerd met de internationale financiële crisis zagen de Maldiven zich genoodzaakt de prijzen voor toeristen te verlagen. Dat maakte de Associatie van de Toerisme Industrie van de Maldiven (MATI) bekend op 12 november 2008.
De Maldiven waren een van de meest exclusieve toerismebestemmingen ter wereld. Volgens de vicepresident van de MATI, Ahmed Mujuthaba, konden de uitgaven van een toerist op de Maldiven wel oplopen tot zo'n 11.000 euro per dag. Slechts enkele resorts boden 'budgetrooms' van rond de 145 euro per nacht aan.

NATUUR EN MILIEU

Verbod op haaienjacht

Per 9 maart 2009 verboden de Maldiven als eerste land ter wereld de jacht op haaien in de eigen wateren. Het aantal haaien was in de afgelopen jaar sterk gedaald door de intensieve jacht. Het ging de vissers om de vinnen van de dieren voor verwerking in de haaienvinnensoep, een luxe gerecht in Azië. Per vin kregen de vissers ca. 72 euro. Meestal werden de haaien zonder vinnen teruggegooid in zee, om er een langzame dood te sterven.
In 1998 had de regering al een moratorium van tien jaar afgekondigd voor de haaienjacht rondom de toerisme-eilanden. Rond de overige eilanden was de jacht echter gewoon doorgegaan. Haaien waren belangrijk voor het toerisme op de Maldiven. Veel toeristen kwamen naar de eilandgroep om er te duiken of te snorkelen. De aanwezigheid van haaien bracht altijd veel geld in het laatje.

Maldiven wil CO^2-neutraal worden

Binnen tien jaar wilden de Maldiven CO^2-neutraal zijn door volledig over te schakelen op wind- en zonne-energie. Dat zei president Mohamed Anni Nasheed op 15 maart 2009 tegen de *BBC*. De Maldiven waren zeer kwetsbaar voor een stijging van de zeespiegel omdat geen van de koraaleilanden meer dan 1,8 meter boven zeeniveau uitstak. Nasheed hoopte dat het voorbeeld van de Maldiven andere landen zou stimuleren dezelfde stap te zetten, om zo het broeikaseffect te stoppen. De stap vergde een investering van zo'n 80 miljoen euro per jaar.

OVERLEDEN

Ibrahim Nasir, eerste president Maldiven

Op 22 november 2008 stierf Ibrahim Nasir, voormalig leider van de onafhankelijkheidsbeweging van de Maldiven en de eerste president na de onafhankelijkheid. De tweeëntachtigjarige Nasir overleed in een ziekenhuis in Singapore. De doodsoorzaak was onbekend, maar Nasir was opgenomen met nierklachten. Hij liet twee zoons en een dochter na. Zijn stoffelijk overschot werd op de Maldiven begraven.

Ibrahim Nasir werd geboren op 2 september 1926, als afstammeling van de traditionele koninklijke families van de Maldiven. In 1957 werd hij premier van het Britse protectoraat, onder sultan Muhammad Fareed Didi. Hij verkreeg onafhankelijkheid voor de eilandengroep in 1965. Tot 1968 bleef hij premier. In dat jaar volgde hij de sultan op als de eerste president en die positie hield hij gedurende tien jaar. Hij moderniseerde het land en introduceerde moderne visserij en toerisme. Nasir werd er echter ook van beschuldigd het land als een dictator te leiden. In 1978 trad hij af, onder publieke druk en na niet bewezen beschuldigingen van corruptie. Hij trouwde drie keer en kreeg vijf kinderen.

(Vorige berichten pagina 62/2 e.v. - 2007)

Mongolië

MONGOLIË

BINNENLAND

Hoge inkomsten uit winning grondstoffen verwacht

Het persbureau *Xinhua* berichtte op 21 januari 2009 dat Mongolië in de toekomst hoge inkomsten verwachtte uit de winning van koper en steenkool. Een grote mijn in Ojoetolgoj in Zuid-Mongolië bevatte naar verwachting koperreserves ter waarde van ongeveer 170 miljard dollar (ca. 131 miljard euro) en een mijn in Tavantolgoj zou 6,4 miljard ton aan steenkool bevatten. 2008 was voor Mongolië een moeilijk jaar geweest waarin de economische groei daalde van 10,1 procent een jaar eerder naar 8,9 procent. De inflatie was in 2008 tot 21 procent gestegen. De industriële productie in het land zou in 2008 met slechts 2,8 procent zijn gestegen tegen 10 procent in 2007. De internationale economische crisis was daarvan een belangrijke oorzaak.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlement stemt in met stimuleringsplan van 830 miljard euro

Het parlement van Mongolië stemde op 3 maart 2009 in met een stimuleringsplan ter waarde van ongeveer 830 miljard euro om de economische crisis te verzachten die het gevolg was van de sterk gedaalde grondstoffenprijzen. Het begrotingstekort zou door het plan stijgen van 6 naar 12 procent van het bbp. De prijs van koper, een belangrijk exportproduct van Mongolië, was op de wereldmarkt sinds 2008 meer dan gehalveerd.

Mongolië

LANDBOUW

Veesterfte door kou en gebrek aan voedsel

Het persbureau *Xinhua* meldde op 2 februari 2009 dat in Mongolië tijdens de winter in de westelijke provincies van het land meer dan 60.000 stuks vee gestorven waren als gevolg van honger en kou. In sommige van die provincies was de temperatuur in de voorgaande week gedaald tot -34 graden Celsius.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gezamenlijke oefening vredesoperatie met Rusland

Mongolië en Rusland hielden op 8 november 2008 de openingsceremonie van een gezamenlijke vredesoperatie in de Mongoolse provincie Tov. Het was de eerste gezamenlijke militaire oefening van de twee landen sinds 1991. Er zouden ongeveer 250 Mongoolse en 450 Russische militairen aan de oefening deelnemen, die dertig dagen zou duren.

Internationale hulp voor Mongolië in crisis

Internationale donors zouden Mongolië een krediet verstrekken van 160 miljoen dollar (ca. 124 miljoen dollar) om het land door de financiële crisis te helpen. De Wereldbank, de Aziatische Ontwikkelingsbank en Japan deden het aanbod tijdens een conferentie in Oelan Bator die op 14 maart 2009 plaatsvond.

De Mongoolse premier Sandzj Bajar zei dat het volume van de Mongoolse buitenlandse handel in de eerste twee maanden van 2009 met ongeveer de helft was gedaald in vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder. Bajar zei ook dat het Internationale Monetaire Fonds (IMF) met Mongolië overeenstemming had bereikt over een lening van 224 miljoen dollar (ca. 174 miljoen euro).

Tijdens een ontmoeting in Moskou op 17 maart met zijn Mongoolse ambtgenoot zei de Russische premier Vladimir Poetin dat zijn land Mongolië een lening van 300 miljoen dollar (ca. 232 miljoen euro) ter beschikking zou stellen.

(Vorige berichten pagina 586/3 - 2008)

Oezbekistan

OEZBEKISTAN

BINNENLAND

Bevolking Oezbekistan meer dan 27,5 miljoen

De bevolking van Oezbekistan was in 2008 met 483.100 inwoners (1,8 procent) toegenomen tot ruim 27,5 miljoen per 1 januari 2009, aldus het Staatscomité voor Statistiek in een verklaring die op 3 maart 2009 aan het persbureau *Interfax* was verstrekt.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

'9 procent economische groei in 2008'

De centrale bank van Oezbekistan liet op 29 januari 2009 in een verklaring weten dat het bruto binnenlands product (bbp) in 2008 met 9 procent was gestegen en dat de inflatie 7,8 procent had bedragen. De groei van het bbp was in 2007 9,5 procent geweest. De industriële productie was in 2008 met 12,7 procent toegenomen en de landbouwproductie met 4,5 procent. In 2007 was de industriële productie met 12,1 en de landbouwproductie met 6,1 procent gestegen.

Handelsoverschot stijgt met 56,5 procent

Een bron bij het ministerie van Buitenlandse Economische Betrekkingen, Investeringen en Handel liet op 16 februari aan persbureau *Interfax* weten dat het overschot van de buitenlandse handel in 2008 was toegenomen met 56,5 procent tot 5,87 miljard dollar (ca. 4,6 miljard euro). De buitenlandse handel was in 2008 met 21,4 procent toegenomen tot 17,27 miljard dollar (ca. 13,4 miljard euro.

JUSTITIE

Moslimextremisten veroordeeld

Een man die als persoonlijke lijfwacht en chauffeur had gediend voor een voormalige leider van de Islamitische Beweging van Oezbekistan was veroordeeld tot achttien jaar gevangenisstraf. Dat berichtte een bron bij de regionale rechtbank in de Oezbeekse stad Namagan op 16 januari 2009. Abdoemoemin Dadachonov zou in trainingskampen zijn opgeleid en deel hebben genomen aan gevechten met regeringstroepen.

Pakistan

Een rechtbank in Tasjkent veroordeelde acht leden van een religieus-extremistische groep tot vijf jaar gevangenisstraf. Dat lieten bronnen bij Oezbeekse rechtsinstanties op 12 maart 2009 aan persbureau *Interfax* weten. De acht waren mannen tussen 27 en 44 jaar. De groep zou zijn geleid door de in 2007 gearresteerde Bachtijer Sjoekoeroellajev en in verbinding hebben gestaan met de Islamitische Beweging van Oezbekistan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Meer dan 1450 mensen in laatste vijf jaar politiek vervolgd'

De Russische mensenrechtenbeweging Memorial stelde in een verklaring op 23 februari 2009 dat tussen 2004 en 2008 in Oezbekistan meer dan 1450 mensen het slachtoffer waren geworden van politieke vervolging. Memorial zou in maart een lijst met namen van de slachtoffers publiceren. De organisatie had dergelijke lijsten over Oezbekistan al sinds 1999 openbaar gemaakt en had een database met meer dan zesduizend namen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oezbekistan neemt niet deel aan regionale defensiebijeenkomst

Een anonieme regeringsfunctionaris in de hoofdstad Tasjkent van Oezbekistan liet op 16 april 2009 weten dat zijn land niet aanwezig zou zijn bij een bijeenkomst in de Armeense hoofdstad Jerevan van de Verdragsorganisatie voor Collectieve Veiligheid, een organisatie waarvan naast Rusland de meeste voormalige Centraal-Aziatische republieken van de USSR lid waren, evenals Wit-Rusland en Armenië.

(Vorige berichten pagina 587/3 - 2008)

PAKISTAN

BINNENLAND

Musharraf herkozen als president

Voormalige premiers kondigen terugkeer naar Pakistan aan

In de aanloop naar de geplande presidentsverkiezingen op 6 oktober 2007 gaven de

twee in ballingschap levende voormalige premiers Benazir Bhutto en Mian Muhammad Nawaz Sharif te kennen dat zij vóór de presidentsverkiezingen weer naar Pakistan wilden terugkeren. Sharif kondigde op 30 augustus vanuit Londen aan op 10 september terug naar Pakistan te willen, nadat het Pakistaanse hooggerechtshof hem daarvoor een week eerder toestemming had gegeven. Bhutto, leider van de Pakistaanse Volkspartij (PPP), stelde twee dagen later dat ook zij terug naar Pakistan wilde.

Een rechtbank in Islamabad had op 17 augustus een onderzoek naar corruptie heropend tegen Sharif, leider van Pakistaanse Moslim Liga-Nawaz (PML-N), volgens waarnemers om politieke redenen. Musharraf werd zo een gevaarlijke opponent in de verkiezingsrace bespaard. Twee dagen voor de terugkeer van Sharif werden, volgens een schatting van zijn eigen partij, ruim 1500 aanhangers van de oppositie gearresteerd. Bij zijn terugkomst werd Sharif op het vliegveld direct gearresteerd op beschuldiging van corruptie en witwassen. Enkele uren na zijn landing werd hij door de Pakistaanse autoriteiten op een vliegtuig terug naar zijn ballingsoord in Saoedi-Arabië gezet.

President kondigt aftreden als legerbevelhebber aan

Onder toenemende druk van de oppositie kondigde president Musharraf op 18 september aan dat hij na zijn mogelijke herverkiezing als president zich vóór de beëdiging terug zou trekken als opperbevelhebber van het leger. De oppositie probeerde met verscheidene petities de kandidatuur van Musharraf te ondermijnen. De oppositionele Pakistaanse Volkspartij (PPP) vond de toezegging van Musharraf om terug te treden als legerchef onvoldoende. De wens bleef de president te laten kiezen door een democratisch gekozen parlement.

Musharraf stelt presidentschap veilig

Musharraf probeerde in de weken voorafgaand aan zijn herverkiezing zijn positie veilig te stellen. Op 23 september werden opnieuw tientallen leden van de oppositie, met name van de partij van Sharif, gearresteerd. Samen met een verbond van Islamitische partijen had Sharif's partij aangekondigd de herverkiezing van Musharraf tegen te willen houden. De PPP van Bhutto schoof drie dagen later als eerste oppositiepartij officieel een kandidaat voor de presidentsverkiezingen naar voren. PPP-vicevoorzitter Makhdoom Amin Fahim stelde echter direct dat hij zich als kandidaat zou terugtrekken wanneer Musharraf als kandidaat zou meedoen. Het constitutioneel hof bepaalde echter op 28 september dat Musharraf zich opnieuw kandidaat mocht stellen voor het presidentschap. Dit college zag er geen probleem in dat Musharraf tegelijkertijd legerleider was.

In de dagen in aanloop naar de verkiezing groeide het verzet tegen de kandidatuur van Musharraf. Anti-Musharraf demonstranten, onder wie veel advocaten, kwamen regelmatig in botsing met de oproerpolitie. Een dag voor de verkiezingen kondigde Musharraf aan dat hij Bhutto en haar man en enkele andere politici amnestie wilde verlenen voor de aanklachten van corruptie die tegen hen liepen. In ruil verwachtte hij dat de PPP de verkiezing niet zou boycotten.

Parlement herkiest Musharraf, rechtbank buigt zich over kandidatuur

Zoals verwacht herkozen het parlement, de senaat en de vier provinciale parlementen op 6 oktober Musharraf voor een periode van vijf jaar tot president. Met een overweldigende meerderheid van 671 stemmen voor Musharraf en 8 voor zijn enige serieuze opponent, de partijloze rechter Wajihuddin Ahmed, verwierf eerstgenoemde zijn tweede termijn. Alle oppositionele partijen in de parlementen hadden de verkiezing geboycot. Ondanks de belofte van amnestie voor Bhutto boycotte ook de PPP de stemming. De oppositie tekende bij het constitutioneel hof officieel protest aan tegen de kandidatuur van Musharraf, omdat diens tegenstanders vonden dat hij als legerchef niet aan een presidentiële verkiezing zou mogen deelnemen. Daarom kon pas op 22 november, na een onderzoek van het hof, de overwinning van Musharraf officieel bekend worden gemaakt.

Bhutto strijdbaar na terugkomst in Pakistan

Benazir Bhutto werd bij haar terugkomst in Pakistan op 18 oktober door honderdduizenden aanhangers enthousiast onthaald. Ze zei het gevecht met president Musharraf aan te zullen gaan, met als doel de terugkeer van de democratie en een einde aan de 'militaire dictatuur'. Enkele uren na haar terugkomst werd een zware aanslag gepleegd. De voormalige premier raakte zelf niet gewond, maar bij de bomaanslag vielen zeker 140 doden en ruim 500 gewonden. Bhutto liet direct weten hoe dan ook aan de parlementsverkiezingen in januari mee te willen doen.

Musharraf roept noodtoestand uit

De Pakistaanse president Pervez Musharraf kondigde op 3 november de noodtoestand af. De grondwet werd buiten werking gesteld, het parlement ontbonden en alle audiovisuele media, behalve de staatszenders, uit de lucht gehaald. Musharraf vond de afkondiging van de noodtoestand noodzakelijk gezien de toename van extremistisch geweld en terroristische aanvallen, maar waarnemers zagen in de met de afkondiging gepaard gaande schorsingen van rechters een poging van Musharraf om zijn herverkiezing veilig te stellen. Een van de afgezette rechters was de hoogste rechter van het Hooggerechtshof Iftikhar Chaudhry, een prominente criticaster van Musharraf.
De dagen na de afkondiging van de noodtoestand gingen woedende menigtes, aangevoerd door veel afgezette rechters, de straten op om tegen de maatregel te protesteren. De politie sloeg de betogingen met geweld neer en arresteerde binnen enkele dagen ruim 3500 oppositieleden en burgerrechtenactivisten. Velen van hen werden onder huisarrest geplaatst.

Bhutto onder huisarrest geplaatst

Oppositieleidster Benazir Bhutto kondigde op 7 november aan dat wanneer Musharraf niet binnen twee dagen de noodtoestand zou opheffen de oppositie een 'lange mars' en een zitstaking in Islamabad ging organiseren. Onder sterke nationale en internationale druk kondigde Musharraf op 11 november aan dat de geplande parlementsverkiezingen nog vóór 9 januari 2008 plaats zouden vinden. De noodtoestand zou tot die datum van kracht blijven.
Vlak voor het begin van de 'lange mars voor democratie' die de oppositie op 12 november organiseerde werd Bhutto in Lahore onder huisarrest geplaatst. Zo werd voorkomen dat zij de mars kon aanvoeren. De op-

positie zette de mars ondanks haar afwezigheid door. Musharraf kondigde drie dagen later de benoeming van Mohammed Mian Soomro, een vertrouweling van de president en voorzitter van de Pakistaanse senaat, tot waarnemend premier aan. Zijn interim-regering kreeg de opdracht de parlementsverkiezingen van januari voor te bereiden.

Sharif keert terug, Musharraf legerchef af

Op 25 november keerde voormalig premier Sharif voor de tweede keer in korte tijd terug naar zijn vaderland. Hij werd door duizenden aanhangers op het vliegveld van Lahore verwelkomt. Op 3 december kreeg hij echter van de kiescommissie te horen dat hij niet aan de parlementsverkiezingen mocht meedoen, omdat hij een strafblad zou hebben. Sharif had in 1999 als premier geprobeerd het vliegtuig met daarin een terugkerende Musharraf tegen te houden en was, nadat Musharraf korte tijd later via een staatsgreep aan de macht kwam, veroordeeld voor vliegtuigkaping, hoogverraad en corruptie. Sharif zag enkele dagen later af van een hoger beroep tegen het besluit.
Sharif was op tijd teruggekeerd om te zien hoe Musharraf op 28 november zijn functie als legerleider neerlegde en deze overdroeg aan zijn eerste plaatsvervanger en vertrouweling generaal Ashfaq Parvez Kayani. De president werd vervolgens een dag later voor zijn tweede termijn beëdigd. Op 15 december kondigde hij aan dat de noodtoestand werd ingetrokken.

Moord op Benazir Bhutto

De Pakistaanse oppositieleidster Benazir Bhutto kwam op 27 december 2007, twee weken voor de geplande parlementsverkiezingen, bij een zelfmoordaanslag om het leven. De voormalige premier bezocht een verkiezingsbijeenkomst in Rawalpindi toen zij plotseling werd beschoten. Vervolgens blies een zelfmoordterrorist zich in haar nabijheid op. Bhutto overleed korte tijd later in het ziekenhuis. Bij de aanslag kwamen nog zeker negentien omstanders om het leven. President Pervez Musharraf kondigde na de dood van Bhutto drie dagen van nationale rouw af. De Pakistaanse ex-premier Nawaz Sharif noemde haar dood een 'tragedie voor de hele natie'.
Onder enorme belangstelling werd Bhutto een dag later begraven. Haar begrafenis werd overschaduwd door grootschalige ongeregeldheden, waarbij zeker 25 mensen om het leven kwamen. De aanslag op de voormalige premier werd opgeëist door het terreurnetwerk al-Qaida. Op 30 december werd de negentienjarige zoon van Bhutto, Bilawal Bhutto Zardari, als opvolger van zijn overleden moeder gekozen tot nieuwe partijvoorzitter van de Pakistaanse Volkspartij (PPP). Zijn vader, Asif Ali Zardari, zou hem als vicevoorzitter waarnemen, totdat hij zijn studie aan de Universiteit van Oxford had afgerond.

Parlementsverkiezingen uitgesteld

De voorzitter van de kiescommissie Qazi Mohammed Farooq kondigde op 2 januari 2008 aan dat de parlementsverkiezingen, die aanvankelijk voor 8 januari gepland stonden, door de moord op Bhutto werden verschoven naar 18 februari. Volgens Farooq hadden de regionale kiescommissies en de provinciebesturen zich voor uitstel uitgesproken, omdat bij de ongeregeldheden na de moord veel stembureaus waren vernield.
Ondertussen werd een begin gemaakt met het onderzoek naar de aanslag. Groot-Brittannië en Frankrijk boden hulp bij het onderzoek aan. De Amerikaanse geheime dienst Central Intelligence Agency (CIA) stelde op 18 januari dat al-Qaida en aanhangers van de Pakistaanse stamleider Baitullah Mehsud verantwoordelijk waren voor de aanslag op Bhutto. Op 10 maart vaardigde een antiterrorismerechtbank in Rawalpindi een arrestatiebevel tegen Mehsud en vier andere verdachten uit. Mehsud werd ook in verband gebracht met een aanslag op een militair hoofdkwartier in Rawalpindi op 4 februari. Hierbij vielen zeker acht doden.

Oppositie wint parlementsverkiezingen

De parlementsverkiezingen op 18 februari werden gewonnen door de oppositiepartijen. De PPP en de Pakistaanse Moslim Liga-Nawaz (PML-N) van voormalig premier Nawaz Sharif behaalden met hun samenwerkingsverband 50,2% van de stemmen en 215 van de 340 zetels. De partij van president Musharraf, de Pakistaanse Moslim Liga-Quaid-e-Azam (PML-Q) verloor terrein en behaalde 19,6% van de stemmen. De verkiezingen worden ontsierd door de dreiging van bomaanslagen en onlusten. Eén oppositiekandidaat werd op de verkiezingsdag vermoord.

Uitslag parlementsverkiezingen Pakistan (18 februari 2008)

	zetels
Pakistaanse Volkspartij (PPP)	121
Pakistaanse Moslim Liga - Nawaz (PML-N)	91
Pakistaanse Moslim Liga - Quaid-e-Azam (PML-Q)	54
Muttahida Qaumi Beweging (MQM)	25
Awami Nationale Partij (ANP)	13
Overige partijen	14
Onafhankelijken	18
totaal	336

De PPP werd de grootste partij en maakte direct afspraken met de PML-N om gesprekken over de vorming van een regering te beginnen. Het samenwerkingsverband, gericht op het verwijderen van Musharraf, eiste na de verkiezingen daarom direct het terugtreden van de president. Deze gaf aan daar nog niet aan te denken.
Al op 22 februari kwamen de PPP en de PML-N overeen een regering te vormen. De nieuwe combinatie kondigde op 27 februari aan in het parlement over de steun van twee derde van de Kamerleden, en daarmee over de mogelijkheid om Musharraf uit zijn ambt te kunnen ontheffen, te beschikken.

PPP en PML-N vormen regering

Op 9 maart kondigden de PPP en de PML-N aan dat zij hun gesprekken over de vorming van een regering succesvol hadden afgerond. Één van de belangrijkste afspraken was dat de door president Musharraf in november 2007 geschorste rechters binnen dertig dagen na de regeringsvorming weer aan de slag moesten gaan. De premier zou worden voorgedragen door de PPP. Op 22 maart stelde deze partij oud-parlementsvoorzitter Yousaf Raza Gilani kandidaat als nieuwe premier, een voordracht die met grote meerderheid op 24 maart door het parlement werd goedgekeurd. Het parlement koos op 19 maart tevens een nieuwe voorzitter. Voor het eerst in de geschiedenis viel deze eer een vrouw, Fahmida Mirza, te beurt.

Strijd tegen terrorisme neemt in hevigheid toe

Nieuw offensief tegen moslimextremisten

Pakistaanse veiligheidsdiensten begonnen

op 26 oktober 2007 een nieuw offensief tegen moslimextremisten in het onrustige grensgebied met Afghanistan. De Koranschool van de radicale geestelijke Maulana Fazalullah was een van de voornaamste doelen. De campagne maakte onderdeel uit van een al jaren durende strijd tegen islamitische strijders van lokale stamhoofden in het noorden van Pakistan. Het gebied werd in de maanden die volgden veelvuldig getroffen door zelfmoordaanslagen.

Moeizame vredesbesprekingen tussen regering en moslimrebellen

De islamitische extremist Baitullah Mehsud droeg op 24 april 2008 zijn strijders op hun wapens te laten zwijgen. De leider van de Tehrik-e-Talibaan Pakistan (TTP) verklaarde op het punt te staan een vredesovereenkomst met de regering te ondertekenen. Vier dagen later leek er van een overeenkomst alweer geen sprake, toen een woordvoerder van de TTP stelde dat van de terugtrekking van regeringstroepen uit Noord- en Zuid-Waziristan en de ontmanteling van controleposten door het leger geen sprake was en dat de veiligheidsdiensten weer de aanval mochten openen op de moslimstrijders. De TTP brak hierop de vredesbesprekingen af en dreigde met nieuwe aanslagen. Een vredesakkoord werd wel ondertekend met moslimstrijders in de noordelijk gelegen Swatvallei.

Volgens de regionale minister Bashir Bilour waren de partijen op 21 mei overeengekomen dat de regeringstroepen terug zouden keren in de door extremisten veroverde vallei, in ruil voor het stopzetten van de militaire campagnes tegen de moslimstrijders.

Aanslag op Deense ambassade

Op 2 juni werd een zware aanslag gepleegd op de Deense ambassade in Islamabad. Zeker zes Pakistanen kwamen om leven; de vier aanwezige Deense diplomaten bleven ongedeerd. De Pakistaanse geheime dienst Inter-Services Intelligence (ISI) maakte vrijwel direct bekend dat er de afgelopen maanden aanwijzingen waren dat de ambassade doelwit zou zijn vanwege de herpublicatie van een aantal omstreden karikaturen van de islamitische profeet Mohammed. Het terreurnetwerk al-Qaida eist twee dagen later de verantwoordelijkheid voor de aanslag op.

Grootschalige aanval op militante islamisten

Vanwege de verslechterde veiligheidssituatie in de grensregio met Afghanistan begonnen Pakistaanse veiligheidstroepen op 28 juni in de buurt van Peshawar een grootschalig offensief tegen radicale Talibaanstrijders. Ongeveer 1300 militairen trokken het gebied rond de Khyberpas binnen. Tot de actie was besloten nadat moslimradicalen hun invloedsfeer tot in het Khybergebied hadden uitgebreid. Rebellenleider Mehsud kondigde direct het einde van de vredesbesprekingen met de regering aan.

Amerikanen verontrust over strijd tegen moslimterroristen

In Washington bestond intussen het idee dat er in Pakistan te weinig werd gedaan om de moslimextremisten in de noordelijke grensregio met Afghanistan aan te pakken. Premier Yousaf Raza Gilani probeerde tijdens een bezoek aan de VS op 28 juli de Amerikaanse president George W. Bush nog eens te overtuigen van de toewijding van Pakistan te aanzien van de 'War on Terror'. Op 30 juli bleek echter dat de Amerikaanse geheime dienst Central Intelligence Agency (CIA) connecties zag tussen de ISI en militante islamisten. Volgens de Amerikaanse krant *New York Times* was de vicedirecteur van de CIA Stephen Kappes half juli naar Islamabad afgereisd om hoge regeringsfunctionarissen bewijs van deze connecties voor te leggen. Gilani deed de beschuldigingen als 'ongelooflijk' af.

Aanslagen en gevechten nemen in hevigheid toe

De strijd tussen het regeringsleger en de islamitische strijders nam in augustus in hevigheid toe. Bij meerdaagse zware gevechten tussen het leger en de strijders kwamen in het semiautonome stamgebied Bajaur honderd opstandelingen en dertien soldaten om het leven. Volgens de overheid hielden extremisten in deze streek verscheidene dorpen bezet. Rivaliserende moslimgroepen bevochten elkaar ook onderling. In de regio Kurram kwamen bij dergelijke gevechten zeker 160 mensen om het leven. Zelfmoordaanslagen kwamen eveneens frequenter voor. Op 19 augustus blies een terrorist zich te midden van een mensenmassa bij een ziekenhuis in de stad Dera Ismail Khan op. Bij de aanslag kwamen zeker 32 mensen om en raakten er minstens 20 gewond. Een zelfmoordaanslag bij een wapenfabriek in Wah op 21 augustus kostte aan zeker zeventig mensen het leven. De regering kondigde op 25 augustus aan dat de TTP, die verantwoordelijk werd gehouden voor veel van dergelijke aanvallen, als 'terroristische vereniging' officieel werd verboden.

Amerikanen militair actief in tribale gebieden

Op 3 september voerden Amerikaanse troepen voor het eerst vanuit Afghanistan een militaire grondoperatie in Pakistan uit. Bij de actie, waarbij huizen van mogelijke terroristische leiders werden bestormd, waren volgens plaatselijke autoriteiten in het stamgebied Zuid-Waziristan zeker vijftien mensen omgekomen. Twee dagen later kondigde de minister van Defensie Chaudry Ahmed Muktar aan dat de bewaking aan de grens met Afghanistan zou worden opgevoerd. De Amerikaanse krant *New York Times* berichtte op 11 september dat president George W. Bush in het geheim reeds in juli opdracht had gegeven voor het uitvoeren van militaire operaties in Pakistan. Amerikaanse raketaanvallen op Pakistaanse doelen net over de grens met Afghanistan namen in deze periode toe. Het zorgde ervoor dat premier Gilani op 16 september tijdens een ontmoeting met de Britse minister voor Justitie Jack Straw zijn beklag deed over het Amerikaanse leger. Hij riep de Amerikanen op de grensoverschrijdende militaire acties direct te staken. 'De soevereiniteit en territoriale integriteit van ons land zal op alle mogelijke manieren beschermd worden', aldus Gilani. De Amerikaanse president Bush en diens Pakistaanse ambtgenoot Zardari bespraken de Amerikaanse acties in de marge van een VN-vergadering op 23 september.

Ruim vijftig doden bij bomaanslag op Marriott-hotel

Bij een bomaanslag op het Marriott-Hotel in het centrum van Islamabad kwamen op 20 september 53 mensen om het leven en vielen zeker 260 gewonden. De dader had zich in een met vijfhonderd kilogram explosieven beladen auto voor het veel door buitenlanders bezochte hotel tot ontploffing gebracht. De ontploffing liet een metersdie-

pe krater in het wegdek voor het hotel na en verwoestte de receptie en een deel van de façade van het gebouw. De aanslag werd twee dagen later opgeëist door de tot dan toe onbekende islamitische terreurorganisatie Fedajin Islam, maar de geldigheid van die claim werd direct in twijfel getrokken.

'Pakistan en VS hadden afspraak over aanvallen'

Op 29 oktober diende de Pakistaanse regering een officieel protest in tegen de Amerikaanse raketaanvallen die het noorden van het land de voorgaande maanden hadden geteisterd. Uit een publicatie in de Amerikaanse krant *Washington Post* op 16 oktober bleek echter dat Pakistan en de VS reeds in september in het geheim hadden afgesproken dat Amerikaanse troepen operaties in het westen van Pakistan mochten uitvoeren. De oppositie reageerde verontwaardigd en stelde dat de regering de Amerikanen, op straffe van het afsnijden van de aanvoerroutes over Pakistaanse grondgebied naar Afghanistan, moest dwingen de aanvallen stop te zetten.

Ook onder de nieuwe Amerikaanse president Barack Obama bleven de raketaanvallen op het noorden van Pakistan doorgaan. Minister van Defensie Robert Gates kondigde op 27 januari 2009 in het Amerikaanse Congres aan dat het Amerikaanse leger raketaanvallen zou blijven uitvoeren op al-Qaida in Pakistan. Sinds augustus 2008 waren er al meer dan dertig aanvallen met zogenaamde Predators uitgevoerd.

Aanslagen teisteren Pakistan

Het aantal grootschalige aanslagen nam in deze periode nog verder toe. Zo kwamen bij een aanslag op een stamvergadering in het noordwesten op 11 oktober zeker zestig mensen om het leven. Een zelfmoordaanslag op 2 november ontnam in dezelfde regio acht grenssoldaten het leven. Bij een grote zelfmoordaanslag op een stembureau in het district Buner op 28 december vonden zeker 41 mensen de dood. In de nacht van 10 op 11 januari 2009 bestormden tenminste zeshonderd Talibaanstrijders een militaire basis in de tribale regio Mohmand. Veertig Talibaan en zes militairen kwamen bij de aanval om het leven. Op 5 februari kostte een bomaanslag in de provincie Punjab aan minstens 32 mensen het leven.

Invoering islamitisch recht na afspraak Talibaan en overheid

Lokale Talibaanleiders en de provinciale regering van de Noordwestelijke Grensprovincie kwamen op 16 februari overeen dat de streng islamitische wetgeving sharia in de Swatvallei en de directe omgeving zou worden ingevoerd in ruil voor stabilisatie van de regio. Onder protest van president Zardari, die stelde dat de Talibaan er enkel op uit waren de macht in Pakistan over te nemen, tekende de provinciale regering een overeenkomst met de verboden Beweging voor de Handhaving van het Islamitische Recht (TeNeSeM). De ondertekening werd algemeen gezien als een knieval voor de Talibaan. De eerste rechtszaken volgens islamitisch recht werden vanaf 17 maart in zeven rechtbanken in de regio behandeld.

Aanslagen op cricketteam, moskee en politieacademie

Op 3 maart voerden twaalf onbekende schutters in de stad Lahore een goed gecoördineerde aanval uit op het nationale cricketteam van Sri Lanka. Vijf spelers en een assistent-coach van het team raakten gewond toen het vuur op hun spelersbus werd geopend. Vijf begeleidende agenten vonden de dood. De politie zette een achtervolging in, maar kon niet voorkomen dat alle daders ontkwamen. De aanslag werd niet opgeëist, maar vermoed werd dat één van de extremistische organisaties Lashkar-e-Taïba, TTP of al-Qaida achter de aanslag zat.

Bij een zware aanslag op een moskee in de stad Jamrud kwamen op 27 maart zeker 48 en mogelijk zelfs 70 mensen om het leven . De dader blies zichzelf tijdens het vrijdaggebed in de moskee op. De aanwezigheid van politieagenten en overheidsvertegenwoordigers kon de keuze voor dit doel verklaren. De aanslag werd niet direct opgeëist, maar er werd aangenomen dat de TTP achter de aanslag zat.

De TTP was in ieder geval verantwoordelijk voor de aanval op een politieacademie bij Lahore op 30 maart. De aanval kostte aan acht politiecadetten, twee burgers en acht aanvallers het leven. TTP-leider Mehsud claimde de aanslag als een vergelding voor de aanhoudende raketaanvallen van het Amerikaanse leger op doelen in het noordwesten van Pakistan.

Op 17 april publiceerde de overheid cijfers waaruit bleek dat in 2008 1.395 mensen waren omgekomen bij een terroristische aanval. In totaal hadden 1.842 incidenten plaatsgevonden, waarvan de meeste in Beloetsjistan (1.122 aanvallen, 436 doden) en de Noordwestelijke Grensprovincie (692 aanvallen, 732 doden). De totale materiële schade bedroeg bijna 2,5 miljard roepees (ca. 23,6 miljoen euro).

'Pakistaanse geheime dienst helpt Talibaan'

Volgens de *New York Times* onderhield de ISI nog altijd contacten met de Talibaan. Uit een publicatie op 26 maart bleek dat de steun van de geheime dienst bestond uit geld, militair materieel en hulp bij strategische planning. Agenten van de zogenaamde S-Vleugel van de dienst zouden regelmatig contact hebben met Talibaancommendanten. De krant putte uit bronnen binnen de Amerikaanse en Pakistaanse veiligheidsdiensten. Een Pakistaanse militair verdedigde het onderhouden van contacten met de Talibaan, door te stellen dat 'je contact moet houden met je vijand, anders tast je in het donker'.

Ook Zardari tekent akkoord over islamitische wet

De overeenkomst tussen de provinciale regering van de Noordwestelijke Grensprovincie en de Talibaan over de invoering van de sharia in de Swatvallei werd op 13 april bekrachtigd door de ondertekening van een vredesovereenkomst door president Zardari. Hij tekende de overeenkomst met een vrijwel unanieme steun van het parlement. In binnen- en buitenland kwam er veel kritiek op de overeenkomst die werd gezien als een knieval voor terrorisme. Zardari verdedigde zijn stap door te stellen dat de Swatvallei nu kon worden gestabiliseerd.

Talibaan trekken zich terug na verovering Buner

Tegen de afspraken met de overheid in rukten Talibaanstrijders vervolgens verder op naar het net ten zuiden van de Swatvallei gelegen Buner. De internationale gemeenschap reageerde verontrust op het nieuws dat de strijders de hoofdstad Islamabad tot op honderd kilometer waren genaderd. Na een onderhoud tussen Maulana Fazlullah, leider van de TeNeSem, en de bestuurder

van de regio waar Buner onder viel beval Fazlullah zijn troepen zich terug te trekken naar de Swatvallei.
Algemeen werd aangenomen dat de terugtrekking het gevolg was van de afgenomen sympathie voor de moslimstrijders na de uitzending van een video waarop Talibaanstrijders een jonge vrouw geselden.
Omdat er van terugtrekking van Fazlullahs troepen al snel geen sprake bleek te zijn begon het leger op 28 april een operatie om de Talibaan uit Buner te verdrijven. Een dag later namen regeringstroepen reeds de strategisch belangrijke stad Dagar in. Bij de gevechten kwamen volgens het leger vijftig militanten en één soldaat om het leven. Met het begin van de militaire operatie zwol de vluchtelingenstroom tot tienduizenden mensen aan.

Musharraf legt ambt neer te midden van politieke strijd

Regeringscrisis na onenigheid over rechters

Een politieke strijd tussen de nieuwe regeringspartners Pakistaanse Volkspartij (PPP) en Pakistaanse Moslim Liga-Nawaz (PML-N) over de herbenoeming van de door president Pervez Musharraf in november 2007 geschorste rechters barstte op 30 april 2008 los. De afgesproken datum waarop de rechters weer aan het werk moesten, ging voorbij zonder dat de partijen het eens konden worden over de precieze invulling van de herbenoeming. Op 2 mei kondigde PML-N-leider Nawaz Sharif aan dat er alsnog overeenstemming was bereikt en dat de rechters op 12 mei opnieuw geïnstalleerd zouden worden.
Op die datum bleek echter dat de partijen het nog altijd niet eens waren geworden over de voorwaarden waaronder de rechters opnieuw aangesteld zouden worden. Sharif kondigde daarop aan dat hij zijn ministers uit het kabinet terugtrok. Hij deelde tevens mede dat zijn partij wel met de PPP zou blijven samenwerken in het parlement en dat zij de toekomstige minderheidsregering politiek zouden blijven steunen.

Afzettingsprocedure dreigt voor president

Intussen namen de geruchten over een op handen zijnde vertrek van Musharraf toe. Op 29 mei en nog eens op 7 juni liet Musharraf weten niet van plan te zijn te vertrekken, ondanks de voorgenomen plannen van de PPP om de macht van de president met een grondwetswijziging te beperken. Op 7 augustus maakten de PPP en de PML-N bekend dat zij een afzettingsprocedure tegen Musharraf zouden beginnen. Volgens minister van Informatie Sheri Rehman werd gewerkt aan een ontwerp voor de procedure. Het parlement kwam op 11 augustus in een speciale vergadering bijeen om over de afzetting te beraadslagen.
De situatie kwam verder op scherp te staan toen het provinciale parlement van de Noordwestelijke Grensprovincie op 12 augustus met overgrote meerderheid een resolutie aannam waarin Musharraf werd opgeroepen in het Hoger- en Lagerhuis in Islamabad en in de vier provinciale parlementen een vertrouwensstemming te houden. Deed hij dit niet, dan zou de regering een afzettingsprocedure moeten beginnen. Een motie van gelijke strekking was een dag eerder al door het provinciale parlement van Punjab aangenomen.

Musharraf kondigt aftreden aan

Op 18 augustus kondigde President Musharraf in een tv-toespraak aan dat hij zijn ambt zou neerleggen. Hij bleef daarmee een afzettingsprocedure voor. De grondwet bepaalde dat de voorzitter van de senaat Mohammed Mian Soomro werd aangesteld als interim-president totdat een nieuwe president door de nationale en provinciale parlementen was verkozen. De aankondiging van Musharraf werd in het regeringskamp maar kort gevierd. Een dag later werd namelijk bekend dat de laatste gesprekken om de samenwerking tussen de PPP en de PML-N te redden op niets waren uitgelopen. Struikelblok was opnieuw de herbenoeming van de geschorste rechters. Op 25 augustus maakte de PML-N bekend de samenwerking met de PPP definitief te beëindigen.

Zardari nieuwe president van Pakistan

De kiescommissie deelde op 22 augustus mee dat het Hoger- en Lagerhuis en de vier provinciale parlementen op 6 september een nieuwe president zouden kiezen. De PPP kondigde nog dezelfde dag aan dat zij haar vicevoorzitter Asif Ali Zardari als kandidaat naar voren zou schuiven. Zardari werd met een duidelijke meerderheid van 481 van de 702 uitgebrachte stemmen tot elfde president van Pakistan gekozen. Op 9 september werd hij door opperrechter Abdul Hameed Dogar beëdigd. De nieuwe president was overigens niet geheel onomstreden; in maart was hij nog vrijgesproken van een zevental aanklachten van corruptie.

Oppositieleider opnieuw uitgesloten van verkiezingen

Het Pakistaanse hooggerechtshof ontzegde op 25 februari 2009 oppositieleider Nawaz Sharif het recht deel te nemen aan verkiezingen. De leider van de Pakistaanse Moslimliga (PML-N) zou daardoor niet kunnen meedoen aan de parlementsverkiezingen in 2013. De rechtbank verwees, zoals in eerdere uitspraken tegen Sharif, naar een gerechtelijke veroordeling vlak na het aan de macht komen van voormalig president Pervez Musharraf. Sharif verdacht president Asif Ali Zardari ervan druk op de rechtbank te hebben uitgeoefend om zo een politieke tegenstander te hinderen.

Oppositie organiseert protestmars voor onafhankelijke rechters

De oppositie organiseerde op 11 en 12 maart grote protestmarsen tegen president Zardari. Zij eisten dat hij een onafhankelijk rechterlijke macht aanstelde. Zardari liet honderden oppositieleden arresteren of onder huisarrest plaatsen. Hoewel de regering de mars op 12 maart had verboden en Sharif wilde arresteren wegens opruiing, gingen de betogingen, voornamelijk geleid door geschorste rechters en advocaten, onverminderd door. Honderden deelnemers werden opgepakt en Sharif werd op 15 maart onder huisarrest geplaatst. Hij wist echter met zijn aanhangers door de opgeworpen barricades heen te breken en aan een protestmars deel te nemen.

Uiteindelijk kondigde premier Yousaf Raza Gilani tot vreugde van de oppositie op 16 maart aan dat de geschorste opperrechter Iftikhar Mohammed Chaudry, samen met een aantal anders ontslagen rechters, op 21 maart opnieuw zou worden beëdigd.

Atoomfysicus Khan komt vrij na vijf jaar huisarrest

De omstreden atoomfysicus Abdul Qadeer Khan werd op 6 februari 2009, na vijf jaar de

facto onder huisarrest te hebben gestaan, door een rechtbank tot 'vrij burger' verklaard. Khan, algemeen beschouwd als de 'Vader van de Pakistaanse atoombom', werd in 2003 opgepakt en bekende later technologie voor het maken van nucleaire wapens aan landen als Iran, Libië en Noord-Korea te hebben verkocht. Na de aankondiging van de rechtbank deelde de Pakistaanse overheid direct mee dat het netwerk van Khan inmiddels volledig was ontmanteld en dat de atoomfysicus zou worden belet opnieuw in nucleaire technologie te gaan handelen.

Etnisch geweld in Karachi

Bij etnisch geweld tussen Urdu-sprekers en Pashtun in de Pakistaanse stad Karachi kwamen op 30 april 2009 zeker 32 mensen om het leven. De rellen braken uit nadat onbekende schutters het vuur openden op een begrafenisceremonie in het noorden van de stad. Karachi, met een groeiende Pashtun-bevolking in een stad waar de Urdu-sprekende populatie in de meerderheid was, had een verleden vol etnisch geweld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Pakistan vraagt IMF om steun

Op 22 oktober 2008 deelden de Pakistaanse regering en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) mee dat gesprekken zouden gaan beginnen over de verstrekking van een noodkrediet ter bestrijding van het oplopende begrotingstekort. Met name de sterk gestegen prijzen voor voedingsmiddelen en energie waren de oorzaak van dit tekort. Op 16 november bereikten de partijen overeenstemming over een krediet ter waarde van 7,6 miljard dollar (ca. 6 miljard euro) met een looptijd van 23 maanden. Naast het voorkomen van een staatsfaillissement werd het bedrag direct gebruikt om de insolvabiliteit aan te pakken.

Minister van Financiën Shaukat Tarin liet zich al snel weer voorzichtig positief uit over de toekomst. Op 13 februari 2009 stelde hij dat een omvangrijk reddingsplan de Pakistaanse economie weer op gang kon helpen, maar dat een volledig herstel nog anderhalf jaar zou duren. De Pakistaanse economie groeide in 2007 met 6,8%. Deze groei liep in 2008 terug tot 5,8% en voor 2009 werd een verdere teruggang in de groei verwacht.

Pakistan ontvangt vijf miljard dollar van donorlanden

Internationale donoren kenden Pakistan op 17 april een bedrag van 5 miljard dollar (ca. 3,8 miljard euro) toe voor het bestrijden van moslimterrorisme. De VS en Japan stelden ieder een miljard dollar (ca. 757 miljoen euro) ter beschikking. President Zardari zei in reactie op de giften toe zijn uiterste best te doen de militanten in het grensgebied met Afghanistan te bestrijden. Waarnemers gingen er van uit dat Pakistan het bedrag ook zou gebruiken om het financieringstekort te bestrijden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenprijs VN postuum aan Bhutto toegekend

De zoon van de op 27 december 2007 vermoorde voormalige premier Benazir Bhutto nam op 10 december 2008 namens zijn overleden moeder de Mensenrechtenprijs van de Verenigde Naties in ontvangst voor haar strijd om de democratie in Pakistan te herstellen. Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) was echter altijd zeer kritisch geweest over de mensenrechtensituatie in Pakistan ten tijde van het premierschap van Bhutto.

BUITENLANDSE ZAKEN

Islamabad en New Delhi zoeken voorzichtig toenadering

Pakistan en India verbeterden in de loop van 2008 hun doorgaans moeizame relatie. Zo werd op 15 februari 2008 bekendgemaakt dat het aantal wekelijkse vluchten tussen Islamabad en New Delhi zou worden verhoogd van 12 naar 28 vliegbewegingen. Op 21 mei maakten beide landen afspraken over een verbeterde samenwerking in de strijd tegen het moslimterrorisme. Pakistan en India werden al jaren door gewelddadigheden geplaagd.

Beide landen willen vredesbesprekingen hervatten

Op 25 september spraken de landen de wens uit om de opgeschorte vredesbesprekingen te gaan hervatten. De besprekingen, die de twee landen al sinds 2004 op hoog politiek niveau voerden, waren na een aanslag op de Indiase ambassade in de Afghaanse hoofdstad Kabul begin juli voor onbepaalde tijd opgeschort. Op 23 november stelde president Zardari dat in een mogelijk conflict met India 'Pakistan niet het eerste land zal zijn dat atoomwapens inzet'. Tot dan had alleen India bevestigd dat zij in een mogelijke oorlog niet als eerste naar het atoomwapenarsenaal zou grijpen.

Aanslagen Mumbai zetten verhouding weer op scherp

De verhoudingen tussen Pakistan en India kwamen na de terroristische aanslagen in de Indiase stad Mumbai op 26 november weer op scherp te staan. Al snel bleek dat 'Pakistaanse elementen' voor de aanslag verantwoordelijk waren. Volgens de Pakistaanse nieuwszender *Dawn* had de Indiase regering Islamabad opgedragen via haar geheime dienst Inter-Services Intelligence (ISI) relevante informatie en bewijzen naar New Delhi te sturen. Op 1 december verhoogden New Delhi en Washington de druk op Pakistan om mee te werken en werd de Pakistaanse ambassadeur in India ter verantwoording geroepen. Terwijl president Zardari India waarschuwde voor een 'overreactie', bleek uit berichtgeving van de Indiase nieuwszender *NDTV* dat de Indiase grenspolitie de patrouilles aan de grens met Pakistan had versterkt.
Op 9 december kondigde Pakistaanse autoriteiten aan dat bij een bestorming van een trainingskamp van de terroristische organisatie Lashkar-e-Taïba, de organisatie die verantwoordelijk werd gehouden voor de aanslagen, Zaki-ur-Rehman Lakhwi, lid van het eerste uur en een van de leidende figuren, was aangehouden. Aanvankelijk ontkende de regering dat Lakhwi een Pakistaan was. Toen de Nationale Veiligheidsadviseur Mahmood Ali Durrani op 7 januari 2009 in de media bevestigde dat Lakhwi de Pakistaanse nationaliteit had, werd hij direct ontslagen.

China en Pakistan halen banden aan

China en Pakistan haalden in oktober 2008 hun diplomatieke en economische banden verder aan. Tijdens een vierdaags bezoek van de Pakistaanse president Asif Ali Zardari aan China kondigde deze op 15 oktober aan dat de landen vooral op het gebied van handel en infrastructuur meer met elkaar gingen samenwerken. Op 18 oktober werd

tevens bekend dat Peking Pakistan ging ondersteunen bij de bouw van twee kerncentrales. De 680 megawatt die de centrales, te bouwen in de provincie Punjab, zouden gaan leveren moesten bijdragen aan de bestrijding van de ernstige energietekorten waar Pakistan mee kampte.

(Vorige berichten pagina 528/3 - 2007)

TADZJIKISTAN

BINNENLAND

Actie tegen hoofddoekjes vrouwelijk winkelpersoneel

Volgens een bericht van 14 november 2008 meldde vrouwelijk winkelpersoneel in de hoofdstad Doesjanbe van Tadzjikistan dat hun van hogerhand was gezegd niet langer traditioneel islamitische hoofddoekjes om te doen, maar zich 'Europees' te kleden. Overheidsfunctionarissen gaven geen commentaar op het bericht.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis slaat harder toe dan verwacht

IMF verwacht slechts indirecte effecten

Het hoofd van een missie van het Internationale Monetaire Fonds (IMF) naar Tadzjikistan, Axel Schimmelpfennig, zei op 4 november 2008 na een ontmoeting met president Emomali Rachmon in de hoofdstad Doesjanbe tegen journalisten dat de financiële wereldcrisis Tadzjikistan niet rechtstreeks zou raken. Wel zou het land last krijgen van indirecte gevolgen, onder meer in de vorm van afnemende buitenlandse investeringen. Afnemende prijzen van olie en voedsel zouden daarentegen een gunstig effect op de economie hebben.

Toch maatregelen nodig tegen crisis

Ook Tadzjikistan zou niet ontkomen aan de wereldwijde economische crisis. In een bericht van *The Times of Central Asia* van 16 januari 2009 werd het land bekritiseerd vanwege de trage reactie op de snel verslechterende situatie, in vergelijking met de buurlanden. De eerste keer dat president Emomali Rachmon openlijk sprak over mogelijke gevolgen ervan voor zijn land was bij een bezoek aan Qatar eind 2008. Volgens de president waren de inkomsten uit de export van aluminium en katoen teruggelopen als gevolg van de daling van grondstoffenprijzen in de wereld. Ook waren de economische groeicijfers gedaald en was er sprake van teruglopende buitenlandse investeringen. Door de daling van de aluminiumprijs in de voorgaande maanden met bijna 50 procent waren grote aluminiumproducenten genoodzaakt de productie sterk in te krimpen. De prijs van katoen was met 30 procent gedaald, onder andere doordat China zijn afname daarvan sterk had verminderd.
De president stelde een commissie in die maatregelen moest uitwerken om de gevolgen van de crisis te bestrijden.

FAO: 'Tadzjikistan heeft voedselhulp nodig'

De Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) stelde in een rapport over oogstvooruitzichten en de voedselsituatie op 13 februari 2009 dat Tadzjikistan, met nog 31 andere landen, in de loop van het jaar buitenlandse voedselhulp nodig zou hebben.

De wereldgraanoogst zou in 2009 volgens het rapport veel kleiner zijn dan in het jaar daarvoor, door minder aanplant en slechte weersomstandigheden. Volgens het rapport waren de belangrijkste oorzaken van een dreigende voedselcrisis in Tadzjikistan de schade aan de winteroogst, de slechte toegang tot de markt en overlast van sprinkhanen. Op 29 januari had minister van Economische Ontwikkeling en Handel Ghoelomdzjon Bobozoda nog gezegd dat de voedselsituatie in het land stabiel was en er geen ernstige tekorten dreigden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rechtbank verbiedt jehova's getuigen

Een woordvoerder van de veiligheidsdienst van Tadzjikistan, Nozidzjon Boerijev, liet op 2 oktober 2008 weten dat een militaire rechtbank had besloten tot een verbod op de religieuze beweging van de jehova's getuigen. De rechtbank oordeelde dat de groepering de godsdienstwetgeving had geschonden en illegaal religieuze literatuur had geïmporteerd. De activiteiten van de jehova's getuigen waren in juni al voor drie maanden verboden.

Overleg over mensenrechten met EU

De eerste Dialoog over Mensenrechten tussen de Europese Unie en Tadzjikistan vond in de eerste week van november 2008 plaats in Doesjanbe. De bijeenkomst paste in het kader van de EU-strategie voor Centraal-Azië, die officieel in juni 2007 was afgekondigd. Onderdeel van die strategie was het op gang brengen van een dialoog over mensenrechten tussen de EU en elk van de staten van Centraal-Azië. De volgende bijeenkomst in het kader van de dialoog tussen de EU en Tadzjikistan zou in 2009 in Brussel plaatsvinden.

VS classificeert Tadzjikistan als autoritaire staat

Tadzjikistan is een autoritaire staat en het politieke bestel wordt gedomineerd door president Emomali Rachmon en zijn aanhangers. Dat viel te lezen in het *2008 Human Rights Reports: Tadzhikistan* van het Bureau voor Democratie, Mensenrechten en Arbeid van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken. Tal van mensenrechtenschendingen werden in het rapport genoemd, waaronder marteling en mishandeling door de veiligheidsdienst, het ontbreken van het recht op een eerlijk proces, levensbedreigende omstandigheden in gevangenissen en een zeer beperkte mediavrijheid. De wet garandeerde officieel vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, maar volgens het Amerikaanse rapport legde de overheid in de praktijk tal van beperkingen op.

BUITENLANDSE ZAKEN

Relatie met Russische Federatie

Schuld aan Rusland afgelost

De minister van Financiën van Tadzjikistan, Safarali Nadzjmoeddinov, verklaarde op 23 oktober 2008 bij een persconferentie dat zijn landen de schulden aan Rusland volledig had afgelost. Het resterende bedrag van 15 miljoen dollar was volgens hem in de eerste negen maanden van 2008 afgelost. Nadzjmoeddinov zei ook dat de buitenlandse schuld van Tadzjikistan per 1 oktober op 1,383 miljard dollar stond, wat neer-

kwam op 29,1 procent van het bruto binnenlands product.

Protest tegen racistische moorden in Rusland

De regering van Tadzjikistan diende op 12 december 2008 een diplomatiek protest in bij de Russische regering vanwege de stijging van het aantal racistische moorden in Rusland, waarvan ook Tadzjieken vaak het slachtoffer waren. De Tadzjiekse regering deed dit nadat het onthoofde lichaam van een jonge Tadzjiek in Moskou was aangetroffen. Het Tadzjiekse ministerie van Buitenlandse Zaken stelde in de protestnota dat tot dan toe in 2008 84 Tadzjieken in Rusland door racistisch geweld om het leven waren gekomen, vaak op gruwelijke wijze.

President Rachmon zegt bezoek aan Moskou aanvankelijk af

De president van Tadzjikistan, Emomali Rachmon, zegde een bezoek aan Moskou af, zo maakte een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Doesjanbe op 31 januari 2009 bekend. De reden voor de afzegging was volgens de woordvoerder 'binnenlandse problemen, vooral het tekort aan elektriciteit'. Sommige regio's in het land hadden maar drie uur per dag stroom. De Tadzjiekse politieke analist Rasjid Gani verklaarde echter tegenover het persagentschap *AFP* dat de werkelijke reden voor de afzegging te maken had met de steun van Moskou voor Oezbekistan in een geschil van dat land met Tadzjikistan over water. President Dmitri Medvedev van Rusland had zich eerder in januari uitgesproken tegen de aanleg van waterkrachtcentrales door Tadzjikistan in rivieren die naar Oezbekistan stromen.
President Rachmon bracht op 24 februari toch een bezoek aan Moskou, waarbij de sfeer redelijk goed leek te zijn. Hij zei voor de Russische televisie dat het handelsvolume tussen de twee landen voor het eerst in achttien jaar meer dan een miljard dollar had bedragen.

Convenant met VS voor bevoorrading Amerikaanse troepen in Afghanistan

President Emomali Rachmon van Tadzjikistan liet op 6 februari 2009 weten dat zijn land bereid was de Verenigde Staten de mogelijkheid te bieden de bevoorrading van Amerikaanse troepen in Afghanistan via Tadzjieks territorium te laten verlopen. Washington was in problemen gekomen doordat Kirgizstan vermoedelijk onder Russische druk had besloten de Amerikaanse vliegbasis bij Manas te sluiten, die een belangrijke schakel in de bevoorrading was. De Amerikaanse ambassadeur in Tadzjikistan, Tracey Ann Jacobson, zei dat het transport van goederen over land zou plaatsvinden. Er zou daarbij gebruik gemaakt worden van een nieuwe brug over de rivier de Pandzj, aan de grens van Tadzjikistan en Afghanistan, die door de Verenigde Staten was gefinancierd en in augustus 2007 was geopend.
Op 21 april 2009 ondertekende de Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken Richard Boucher in Tadzjiekse hoofdstad Doesjanbe een overeenkomst over het transport van niet-militaire Amerikaanse goederen door Tadzjikistan naar Aghanistan. Boucher zei dat de doorvoer van goederen een maand later zou kunnen beginnen.

(Vorige berichten pagina 529/3 - 2008)

TURKMENISTAN

BINNENLAND

'Twintig politieagenten gedood'

Turkmeense oppositiekringen in het buitenland lieten op 13 september 2008 weten dat bij gewapende botsingen tussen de politie en waarschijnlijk militante moslims in Asjgabad, de hoofdstad van Turkmenistan, twintig politieagenten zouden zijn omgekomen. Het bericht kon niet officieel worden bevestigd. Inwoners van de hoofdstad Asjgabad die door het Franse persbureau *AFP* waren benaderd zeiden dat ze in de nacht zwaar geweervuur hadden gehoord en dat de noordelijke buitenwijken van de hoofdstad door politie waren omsingeld.

Nieuwe grondwet gaat uit van meerpartijensysteem

Turkmenistan verklaarde zich voorstander van politiek pluralisme en een markteconomie door op 26 september 2008 een nieuwe grondwet te aanvaarden die zich daarvoor uitsprak. Ongeveer 2.500 stamoudsten en lokale functionarissen waren aanwezig bij een bijeenkomst van de Volksraad in de hoofdstad Asjgabad en stemden unaniem in met de nieuwe, door president Goerbangoely Berdymoechamedov voorgestelde grondwet. Een commentator die werd aangehaald door de Russische krant *Nezavisimaja Gazeta* was echter van mening dat de nieuwe grondwet vooral bedoeld was om een goede indruk op het Westen te maken. Zolang er in Turkmenistan politieke gevangenen waren en geen vrije media, was een nieuwe grondwet volgens hem zonder betekenis. President Berdymoechamedov zei op 26 september ook dat de Volksraad, die door zijn voorganger Saparmoerat Nijazov was opgezet om de invloed van het parlement te verkleinen, een louter adviserende rol zou krijgen. Het zetelaantal van het parlement zou worden uitgebreid van 65 naar 125. Op 14 december zouden verkiezingen voor het parlement worden gehouden.

Kandidaten voor parlement afgewezen

De kandidatuur bij deze parlementsverkiezingen van een bekende dissident in Turkmenistan, Sazak Doerdymoeradov (59), was twee dagen voor de verkiezingen afgewezen. Dat vertelde hij de Turkmeense dienst van Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL). Een week eerder was ook de kandidatuur van een andere dissident, Goerbandoerdy Doerdykoelijev, afgewezen. Doerdymoeradov had als verslaggever gewerkt voor RFE/RL, totdat hij op 20 juni door de Turkmeense veiligheidsdienst was opgepakt en naar een psychiatrische inrichting overgebracht. Hij was gedwongen een verklaring te tekenen waarin hij beloofde niet meer als journalist te zullen werken, waarna hij begin juli werd vrijgelaten.

Parlementsverkiezingen

De Centrale Kiescommissie verklaarde na de parlementsverkiezingen van 14 december dat zij geldig waren omdat meer dan 50 procent van de kiesgerechtigden een stem had uitgebracht. Er namen 288 kandidaten deel aan de verkiezingen. Zij waren door publieke organisaties, verenigd in de nationale beweging Galkynysj (Wedergeboorte), voorgedragen. Voor de eerste keer hadden ook Turkmeense burgers in het buitenland in Turkmeense diplomatieke vertegenwoordigingen kunnen stemmen. Ook voor de eerste keer in de geschiedenis van Turkmenistan waren buitenlandse waarnemers

bij de verkiezingen aanwezig geweest, onder meer kleine teams van de Verenigde Naties, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en het Gemenebest van Onafhankelijke Staten. De Verenigde Staten hadden geen waarnemers gestuurd. Overigens hadden alle kandidaten gezegd het beleid van president Goerbangoely Berdymoechamedov te steunen. Westerse journalisten hadden geen toestemming gekregen verslag te doen van de verkiezingen. Op 20 december wees de Centrale Kiescommissie 123 kandidaten als winnaars aan. In twee districten zou later een tweede ronde plaatsvinden voor de resterende twee zetels.

Portret voormalige dictator verdwijnt van bankbiljetten

Turkmenistan gaf op 1 januari 2009 nieuwe bankbiljetten uit zonder de afbeelding van de voormalige dictator Saparmoerat Nijazov. Alleen het hoogste biljet, dat van 500 manat, had nog een afbeelding van Nijazov erop. De nieuwe biljetten hadden drie nullen minder dan de oude, waardoor transacties aanzienlijk werden vereenvoudigd.

Topfunctionarissen ontslagen

President Goerbangoely Berdymoechamedov ontsloeg bijna een derde van zijn regering en het hoofd van de staatsoliemaatschappij Turkmenneft, zo werd op 15 januari 2009 bekend. De president beschuldigde de ontslagen functionarissen van 'onvergeeflijke fouten en misrekeningen'. Onder de slachtoffers waren onder meer de ministers van Energie, Communicatie, Sport en Toerisme en eveneens het hoofd van de geologische dienst, een organisatie die een belangrijke rol speelde bij de speurtocht naar olie en gas.

Ministers moeten terug naar school

President Berdymoechamedov gelastte op 31 januari 2009 zijn ministers terug te gaan naar school of anders hun ontslag te aanvaarden. Alle ministers en provinciale gouverneurs moesten scholing volgen bij de Academie voor de Openbare Dienst. Iemand die zijn examens niet haalde zou worden ontslagen. Volgens de president waren de bestuurders niet gekwalificeerd om de noodzakelijke veranderingen in het land door te voeren.

BUITENLANDSE ZAKEN

EU en Turkmenistan intensiveren handelsbetrekkingen

Nationale media in Turkmenistan verwelkomden de beslissing van het Europees Parlement een nieuwe handelsovereenkomst tussen Turkmenistan en de Europese Unie goed te keuren. De onderlinge contacten waren in de voorgaande twee jaar geïntensiveerd en er hadden diverse ontmoetingen op hoog niveau plaatsgevonden. President Goerbangoely Berdymoechamedov had onder meer een bezoek gebracht aan het hoofdkwartier van de EU in Brussel.

(Vorige berichten pagina 533/2 - 2008)

COMOREN

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Brandstoftekort na wisseling van leverancier

Op 5 augustus 2008 zei Ahmed Koudra, hoofd van de werkgeversorganisatie op de Comoren, Opaco, dat het tekort aan brandstof op de eilandengroep het gevolg was van de wisseling van leverancier. Het contract met het Franse Total was op 16 april van dat jaar afgelopen en door president Ahmed Abdallah Sambi vervangen door leveranties uit Iran. De aanvoer van de Iraanse olie kwam echter moeizaam op gang. De economie leed onder de brandstoftekorten en ook de nationale schoolexamens waren uitgesteld omdat er geen openbaar vervoer was. Ook de elektriciteitsvoorziening was ingeperkt als gevolg van de brandstofcrisis.

Steun van IMF voor de Comoren

Het Internationaal Monetair Fonds verleende op 15 december 2008 een reddingspakket ter waarde van ca. 3,8 miljoen euro aan de Comoren, waarvan ca. 2,5 miljoen euro vanuit de Faciliteit voor exogene schokken (ESF) en ca. 1,3 miljoen euro uit Noodhulp na conflict (ECPA). Sinds de onafhankelijkheid in 1975 kende het land een lange reeks van coups en een stagnerende economie. De koopkracht van de ruim 700.000 inwoners was afgenomen. In 2007 bedroeg het gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking ca. 442 euro.

De ECPA-steun was gericht op het versterken van de samenwerking tussen de drie eilanden, herstel van het belastingsysteem en het aanpakken van de grootste economische problemen. De economische groei werd voor 2008 op 0,5 procent geschat.
De buitenlandse schuld van de Comoren was volgens het IMF ondraaglijk. In 2006 bedroeg die 195 miljoen euro, 72 procent van het bbp. Donoren hadden zich in januari 2008 garant gesteld voor ca. 22,1 miljoen euro van die schuld. De hoop was dat met een succesvolle besteding van de ECPA-steun donoren tot schuldverlichting zouden besluiten, in het kader van het speciale initiatief voor arme landen met hoge schulden (HIPC) van het IMF en de Wereldbank.

BUITENLANDSE ZAKEN

Mayotte wil Frans zijn

Parlement Comoren protesteert tegen referendum Mayotte

Het parlement van de Comoren eiste op 11 november 2008 dat het voorgenomen referendum op Mayotte over aansluiting bij Frankrijk werd gestopt. Mayotte was een van de vier eilanden van de archipel van de Comoren. In 1975 had Mayotte aangegeven bij Frankrijk te willen blijven, terwijl de andere drie eilanden onafhankelijk werden. De Unie van de Comoren hoopten dat Mayotte in de toekomst zich alsnog zou aansluiten. Ook de Afrikaanse Unie beschouwde Mayotte als deel van de Comoren.
De economie van Mayotte deed het tien keer beter dan die van de Comoren en de bevolking van Mayotte vreesde dat onafhankelijkheid die relatieve welvaart zou doen verdwijnen.

Mayotte kiest massaal voor Frankrijk

Het eiland Mayotte koos op 29 maart 2009 massaal voor integratie met Frankrijk. Volgens de Franse minister van Binnenlandse Zaken had 95 procent van de bevolking van 200.000 mensen zich daarvoor uitgesproken.

Iraanse president bezoekt Comoren

De Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad bracht op 25 februari 2009 een bezoek aan de Comoren. Sinds het aantreden van Ahmed Abdallah Sambi als president van de

Comoren in april 2006 waren de banden met Iran aangehaald. Sambi had zijn opleiding in Iran gehad.

(Vorige berichten pagina 472/1 - 2008)

GHANA

Oppositie neemt de macht over

Winst bij parlementsverkiezingen

De parlementsverkiezingen in Ghana werden gewonnen door de belangrijkste oppositiepartij, het Nationaal Democratisch Congres (NDC), zo maakte de kiescommissie op 11 december 2008 bekend. De partij slaagde er net niet in de absolute meerderheid in het parlement te verwerven. De NDC won 114 van de beschikbare 228 zetels in het parlement, terwijl de regerende Nieuwe Patriottische Partij (NPP) uitkwam op 107 zetels. De overige partijen behaalden samen 7 zetels.

Uitslag parlementsverkiezingen Ghana
(7 december 2008)
Opkomst: 69,5 procent

partij	zetels	+/–
Nationaal Democratisch Congres (NDC)	114	+21
Nieuwe Patriottische Partij (NDC)	107	–20
overige partijen	7	+1

Heftige strijd om presidentschap

Bij de verkiezingen voor een nieuwe Ghanese president, die gelijktijdig met de parlementsverkiezingen op 7 december 2008 werden gehouden, kwam er geen duidelijke winnaar uit de bus. Nana Akufo Addo, kandidaat van de NPP, kreeg 49,1 procent van de stemmen. Zijn rivaal, John Atta Mills van het NDC, kwam uit op 47,9 procent. Van de kiezers bracht 69,5 procent een stem uit. Andere kandidaten speelden geen rol van betekenis want Paa Kwesi Nduom van de Verenigde Volkspartij (CCP) eindigde op de derde plaats met slechts 1,3 procent van de stemmen. Omdat geen van de kandidaten de absolute meerderheid veroverde, was een tweede verkiezingsronde noodzakelijk. Waarnemers omschreven het electorale proces als 'open, betrouwbaar en vredig'. Ook noemden zij Ghana 'een lichtend voorbeeld' was voor de rest van Afrika, na de recente crises die volgden op verkiezingen in Kenia en Zimbabwe.

Atta Mills nipt winnaar tweede ronde

John Atta Mills werd op 28 december gekozen tot de nieuwe president van Ghana. In de tweede stemronde versloeg de kandidaat van de oppositionele NDC met gering verschil zijn rivaal Akufo Addo. De winnaar veroverde 50,1 procent van de stemmen, terwijl Akufo Adda tot 49,9 procent kwam. Bijna 9 miljoen kiezers brachten hun stem uit en het uiteindelijke verschil tussen beide kandidaten bedroeg slechts iets meer dan 23.000 stemmen.
Pas op 3 januari 2009 maakte de kiescommissie de officiële uitslag bekend. De uitslag liet op zich wachten omdat in het afgelegen district Tain de verkiezingen na problemen met de stembiljetten moesten worden overgedaan. Uiteindelijk wist de vierenzestigjarige Atta Mills in Tain zijn voorsprong verder uit te bouwen, mede doordat Akufo-Addo (eveneens 64) de stembusgang boycotte. Beide kandidaten beschuldigden elkaar van fraude. De voorzitter van de kiescommissie zei hiervan echter geen bewijs te hebben gevonden. Daarop gaf Akufo Addo zijn nederlaag toe en feliciteerde Atta Mills met het behaalde resultaat. Atta Mills volgde op 7 januari John Kufuor op als staatshoofd.
Door de nek-aan-nekrace en de beschuldigingen van fraude over en weer liepen de spanningen in het land hoog op in. President Kufuor riep beide kandidaten eerder op de definitieve uitslag te respecteren. Uiteindelijk bleef geweld tussen aanhangers van beide kandidaten uit. Eerder dat jaar liep het tijdens de verkiezingscampagnes wel een aantal keren uit de hand. Begin september kwamen in het noorden van het land zes mensen om bij rellen tussen aanhangers van de twee grootste partijen.

Nieuwe president presenteert zijn kabinet

Op 28 januari presenteerde John Atta Mills, de nieuwe president van Ghana, zijn kabinet. Voormalig directeur van de centrale bank Kwabena Duffuor werd benoemd tot minister van Financiën. De post van Defensie ging naar de gepensioneerde luitenant-generaal Joseph Smith. De voormalige 'running mate' van Atta Mills tijdens de presidentsverkiezingen van 2004 (die hij toen nog verloor), Mohammed Mumuni, werd benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken en Regionale Integratie.

Samenstelling regering Ghana
(aangetreden 28 januari 2009)

President
John Evans Atta MILLS

Vicepresident
John Dramani MAHAMA

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Cletus AVOKA
Buitenlandse Zaken en Regionale Integratie
Mohammed MUMUNI
Communicatie
Haruna IDDRISSU
Defensie
Joseph SMITH
Energie
Joe Oteng ADJEI
Financiën en Economische Planning
Kwabenah DUFUOR
Gezondheidszorg
George Sipa YANKEY
Handel, Industrie en Private Sector Ontwikkeling
Hannah TETTEH
Informatie en Nationale Oriëntatie
Sabah Zita OKAIKWEI
Justitie en Openbare Aanklager
Betty Mould IDRISSU
Jeugd en Sport
Mubarrak MUHAMMED
Land en Natuurlijke Hulpbronnen
Alhaji Collins DAUDA
Lokale Overheid en Plattelandsontwikkeling
Stephen Yieleh CHEREH
Milieu, Wetenschap en Technologie
Shirley AYITEY
Onderwijs
Alex TETTEY-ENYO
Stamleiderschap en Cultuur
Alexander ASUM-AHENSAH
Straten en Snelwegen
Joseph GIDISU
Toerisme
Juliana Azumah MENSAH
Transport
Mike HAMMAH
Voedsel en Landbouw
Kwesi AHWOI
Vrouwen- en Kinderzaken
Akua Sena DANSUA
Waterbronnen, Werken en Huisvesting
Albert ABONGO
Werkgelegenheid en Sociale Zaken
Stephen Kwao AMOANAR

Honderden ontvluchten etnisch geweld

Honderden Ghanezen ontvluchtten eind juni 2008 het etnisch geweld in het noord-

oosten dat aan minstens zestien mensen het leven kostte. Veel vrouwen en kinderen werden opgevangen in vluchtelingenkampen net over de grens met de buurlanden Burkina Faso en Togo. Het was niet de eerste keer dat Mamprusi's en Kusasi's met elkaar slaags raakten. De inwoners van de stad Bawku behoorden grotendeels tot deze twee etnische groepen, die beide het moslimgeloof aanhingen. In de regio gold regelmatig de noodtoestand. De gewelddadige confrontaties werden meestal gevoed door conflicten over land of over het leiderschap van de groepen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kritiek van internationale vakbeweging op arbeidssituatie

De overheid van Ghana overtrad de conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) die het eerder had ondertekend. Deze beschuldiging uitte de International Trade Union Confederation (ITUC) in een rapport dat op 28 januari 2008 werd gepubliceerd. Zo zouden veel werknemers het recht worden onthouden zich te organiseren en vrijelijk een vakbond te vormen. Ook het stakingsrecht zou in de praktijk ernstig belemmerd worden. De ITUC vroeg zich in het rapport af waarom Ghana de Convention on Child Labour van de ILO nog niet had geratificeerd, terwijl er naar schatting meer dan een miljoen kinderen in het land werkten. Andere kritiekpunten betroffen het gebrek aan actie om mensenhandel te stoppen en het ontbreken van wetgeving die seksueel geweld tegen vrouwen op de arbeidsplaats moest tegengaan.

Importheffing op voedsel opgeheven

President Kufuor kondigde op 22 mei 2008 aan dat Ghana de importheffingen op rijst, tarwe, maïs en groenten zou afschaffen. Het besluit was onderdeel van een pakket maatregelen om de gevolgen van de hoge voedsel- en brandstofprijzen te ondervangen. Zo werden ook subsidies op kunstmest ingesteld om de landbouwproductie te verhogen, terwijl de belasting op enkele brandstoffen werd verlaagd.

Nieuwe voorzieningen versterken rol tuinbouw in export

Begin september 2008 opende vicepresident Mahama een grote opslagruimte voor tuinbouwproducten in de haven van Tema. De bouw van de acht afzonderlijke koelruimtes was onderdeel van een 5 miljoen dollar (ca. 3,4 miljoen euro) kostend investeringsprogramma, bedoeld om het aandeel van de tuinbouw in de Ghanese economie te vergroten. Mahama kondigde aan dat een soortgelijke faciliteit als in Tema gebouwd zou worden bij de internationale luchthaven Kotoko. Ook zouden de wegen worden opgeknapt naar de boerderijen die zich toelegden op tuinbouw.
De export van tuinbouwproducten groeide stevig: in 2007 exporteerde Ghana 90.000 ton verse tuinbouwproducten naar de Europese Unie (EU), wat het land zo'n 80 miljoen euro opleverde.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Zorgen over hoge inflatie

Beleidsmakers in Ghana maakten zich zorgen over de alsmaar oplopende inflatie. In februari 2009 bereikte deze met ruim 20 procent het hoogste niveau sinds begin 2004. Ghana's centrale bank verhoogde in januari het rentepercentage met 1,5 procent tot 18,5 procent in een poging de oplopende inflatie een halt toe te roepen en de lokale munteenheid, de cedi, te ondersteunen. In een jaar tijd verloor de cedi een derde van de waarde ten opzichte van de dollar. Ondanks deze maatregelen verwachtte de centrale bank dat de inflatie in de loop van het jaar nog verder zou oplopen, alvorens in 2010 terug te vallen tot onder de 10 procent. Volgens deskundigen was de hoge inflatie vooral te wijten aan de gestegen voedselprijzen en de gevolgen van de wereldwijde economische crisis.

Stevige economische groei

Ghana ondervond in 2008 nog weinig hinder van de inzakkende wereldeconomie. Het bureau voor de statistiek van de overheid meldde eind april 2009 dat de economische groei in 2008 waarschijnlijk zou uitkomen op 7,3 procent. Dat was een fikse verbetering ten opzichte van de 5,7 procent die in 2007 kon worden genoteerd en lag ook boven de 7 procent die de vorige regering zich ten doel had gesteld. De economische groei werd vooral gevoed door goede resultaten in de landbouw, de industrie en de dienstensector. Sinds 2000 wist Ghana ieder jaar betere economische groeicijfers te behalen.

De nieuwe regering van John Atta Mills verwachtte dat in 2009 een einde zou komen aan die alsmaar oplopende groeicijfers als gevolg van de wereldwijde crisis. In haar eerste begroting ging zij uit van 5,9 procent economische groei. De regering kondigde aan het tekort op de overheidsbegroting met een derde terug te willen dringen, tot 9,4 procent. Dit werd vooral veroorzaakt door onevenwichtigheid op de handelsbalans als gevolg van de importen van voedsel en brandstof.

Wereldbank akkoord met lening

De Wereldbank maakte op 12 maart 2009 bekend dat het Ghana in drie jaar tijd in totaal 1,2 miljard dollar (ca. 943 miljoen euro) aan rentevrije leningen zou gaan verstrekken. Het geld was bedoeld als stimulans voor de economie, die door de wereldwijde economische crisis in de problemen was geraakt. Ghana ondervond vooral de gevolgen van de afgenomen vraag naar grondstoffen; het land was na Ivoorkust de tweede cacao-exporteur in de wereld en na Zuid-Afrika de tweede goudexporteur van het continent.
Het geld van de Wereldbank zou ondermeer worden gebruikt voor ontwikkeling van de infrastructuur en ondersteuning van de overheidsbegroting.

BUITENLAND

EU en Ghana gaan strijden tegen illegale houtkap

De Europese Unie (EU) en Ghana besloten tot samenwerking om de export van illegaal gekapt hout een halt toe te roepen. De overeenkomst die op 3 september 2008 in Brussel werd beklonken, was de eerste van een serie afspraken die de EU wilde maken met ontwikkelingslanden waar illegale houtkap een groot probleem vormde. De overeenkomst met Ghana hield in dat uit dat land alleen nog hout geïmporteerd zou worden dat op een duurzame wijze was verbouwd en gekapt.
Volgens de Wereldbank werd 60 procent van het hout in Ghana op een niet-legale wijze gekapt. De houtexport was na goud, toerisme en cacao de vierde inkomstenbron van het land, goed voor een jaarlijkse verdienste

van 400 miljoen dollar (ca. 275 miljoen euro). Duitsland, Frankrijk en Italië waren de belangrijkste afnemers van het hardhout uit Ghana.

(Vorige berichten pagina 55/1 - 2008)

OEGANDA

BINNENLAND

Vastlopen vredesonderhandelingen leiden tot nieuw geweld

Ondertekening akkoord op laatste moment afgeblazen

Na twintig jaar burgeroorlog werden de pogingen voortgezet om tot een vredesovereenkomst te komen met het Verzetsleger van de Heer (LRA). Op 23 februari 2008 tekenden de Oegandese regering en het LRA een wapenstilstand die moest resulteren in een definitief vredesakkoord. Ook werden afspraken gemaakt over ontwapening, rehabilitatie en terugkeer van de rebellen in de samenleving.

Op het laatste moment weigerde LRA-leider Kony de vrede echter te tekenen. Hij eiste dat de aanklacht van het Internationale Strafhof (ICC) in Den Haag tegen hem werd ingetrokken. Het ICC had gevraagd om de arrestatie van de leider van het LRA en enkele van zijn officieren wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid als verkrachting en het ronselen van kindsoldaten.

Oorlogstribunaal opgezet voor berechting LRA-leiders

Eind mei maakte de regering bekend een special oorlogstribunaal op te zullen zetten voor berechting van de leiders van het LRA. Het tribunaal zou moeten dienen als alternatief voor berechting door het ICC. Een woordvoerder zei dat de regering met het tribunaal duidelijk wilde maken dat zij nog altijd gecommitteerd was aan het vredesproces, 'ondanks het weinig serieuze gedrag van het LRA'. De leider van het LRA, Joseph Kony, had meerdere keren het tekenen van een vredesakkoord op het laatste moment tegengehouden, ondanks internationale druk en garanties van de kant van de Oegandese regering. Ook de creatie van een speciaal oorlogstribunaal was door hem al eerder vertraagd.

Onderhandelaars van het LRA geven het op

Een groot deel van het onderhandelingsteam van de rebellen gaf er eind juni de brui aan, uit onvrede over het grillige gedrag van hun leider Kony. Nadat pogingen om de in februari vastgelopen vredesbesprekingen weer op gang te helpen opnieuw waren mislukt, stapten acht van de dertien onderhandelaars op. 'Kony is het probleem, wij willen niet de schuld krijgen voor het uitblijven van vrede in Noord-Oeganda', aldus juridisch adviseur Caleb Alaka.

Amnesty International bekritiseert gebrek aan steun voor slachtoffers

Duizenden slachtoffers van het twee decennia durende geweld in Noord-Oeganda lukte het niet de draad van hun leven weer op te pakken omdat de overheid er niet in slaagde goede rehabilitatieprogramma's op te zetten. Die beschuldiging uitte mensenrechtenorganisatie Amnesty International in een rapport dat op 19 november werd gepubliceerd. De overheid lanceerde in 2007 een driejaren herstel- en ontwikkelingsplan voor de regio. Volgens Amnesty werd er echter niet aan de individuele behoeften van slachtoffers tegemoet gekomen. Zowel de medische als psychosociale hulp aan getraumatiseerde burgers zou ernstig tekort schieten.

LRA komt opnieuw niet opdagen

Eind november kwam de top van het LRA wederom op het laatste moment niet opdagen voor het tekenen van een vredesovereenkomst. Oegandese overheidsfunctionarissen hadden zich voor de plechtigheid samen met religieuze en culturele leiders uit Noord-Oeganda verzameld in het junglestadje Ri-Kwangba in Zuid-Soedan. Het noorden van Oeganda was de regio die het zwaarst getroffen was door het langdurige oorlogsgeweld, dat tienduizenden slachtoffers eiste en bijna twee miljoen mensen uit hun huizen verdreef.

Leger zet de aanval in

Het vredesproces leek definitief beëindigd toen het leger van Oeganda op 14 december overging tot de aanval. In een nog niet eerder vertoonde eendrachtige samenwerking met legereenheden van de DR Kongo en Zuid-Soedan werd het voornaamste kamp van de LRA in het noordoosten van Kongo eerst gebombardeerd en daarna over de grond aangevallen en vernietigd. Lambert Mende, vertegenwoordiger van de Kongolese regering, zei tegen het Franse persbureau *AFP* dat zijn land de aanwezigheid van de rebellen niet langer kon negeren. 'We hebben daarom een deal gesloten met de Oegandese regering, ook al zijn we het in het verleden niet altijd met elkaar eens geweest.'
Woordvoerder David Nyekorach-Matsanga van het LRA veroordeelde de aanval, maar zei dat zijn beweging naar vrede zou blijven streven. Ook politici in Noord-Oeganda reageerden negatief op het nieuwe geweld. Zij spraken de vrees uit dat bij de aanval veel jongeren waren gedood, die eerder door het LRA ontvoerd waren. 'Het leger doodt nu de mensen die ze eerder niet wist te beschermen', zei Livingstone Okello Okello, voorzitter van de Acholi parlementaire groep in Noord-Oeganda.

Commandant LRA gearresteerd

Het Oegandese leger meldde op 3 maart 2009 dat het kolonel Thomas Kwoyelo, veldcommandant van het LRA, had opgepakt na een vuurgevecht in Zuid-Soedan. Volgens de legerwoordvoerder waren de afgelopen dagen ook vijftien rebellen gedood. De acties lagen in het verlengde van de aanval in december op het basiskamp van de organisatie in het noorden van de DR Kongo. Omdat bij die operatie het leger er niet in was geslaagd de leiding van de rebellen te pakken te krijgen, sleepten de gevechtshandelingen zich voort. Volgens het lokale dagblad *Daily Monitor* had het LRA bij wraakacties sindsdien naar schatting 300 Kongolese burgers gedood.

Oegandese leger trekt zich terug uit DR Kongo

Op 15 maart begon het Oegandese leger met de terugtocht uit het noordoosten van de DR Kongo, waar het verbleef sinds de aanval op het kamp van de opstandelingen in december. De missie van de Verenigde Naties (VN) in het land, genaamd Monuc, nam de taak op zich om de veiligheid voor burgers in het gebied te garanderen. Een

woordvoerder van het Oegandese leger zei dat het ondersteuning zou blijven geven aan de Kongolese strijdkrachten, met als doel de vernietiging van de rebellenbeweging.

Regering wil geen verdere vredesbesprekingen

Minister van Buitenlandse Zaken Sam Kutesa zei op 31 maart dat zijn regering niet van plan was nog verder over vrede te onderhandelen met het LRA. Hij noemde de gesprekken 'tijdsverspilling' en verkondigde dat de rebellen nog maar één optie hadden: het eerder in 2008 bereikte akkoord alsnog ondertekenen. De minister maakte zijn opmerkingen nadat Oeganda door de VN was opgeroepen de vredesonderhandelingen nieuw leven in te blazen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Olievondsten in het westen van Oeganda

De Britse firma Tullow Oil liet op 9 september 2008 weten dat het olie had aangeboord in het westen van Oeganda, in de regio Butiaba in het Lake Albert Rift Basin. Het was de vijfde achtereenvolgende olievondst in deze streek in vijf maanden tijd. Volgens het bedrijf betrof het olie van een goede kwaliteit, op een diepte van enkele honderden meters. Verwacht werd dat de olieproductie in de regio eind 2009 van start zou kunnen gaan. Actiegroepen en vertegenwoordigers van de lokale bevolking riepen de regering ondertussen op meer helderheid te verschaffen over de gemaakte afspraken met de oliemaatschappijen.

IMF maant regering tot economische maatregelen

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) waarschuwde dat Oeganda niet immuun zou zijn voor de wereldwijde economische recessie en drong bij de regering aan op gepaste maatregelen. Op 9 april 2009 kwam het financiële instituut met deze waarschuwing na een tussentijdse evaluatie van het lopende, driejaren economische programma. Oeganda's economie was weliswaar nog relatief sterk, aldus het IMF, maar er waren verontrustende signalen. Zo verwachtte men een afname van de economische groei van een gemiddelde van 8,5 procent in de afgelopen jaren naar 6,2 procent in 2008/2009 en 5,5 procent in 2009/2010. Er waren al effecten van de crisis waarneembaar, aldus het IMF, zoals de afname van de export. Ook werd gewezen op verminderde buitenlandse kapitaalstromen, waardevermindering van de shilling en afnemende belastingopbrengsten.

Lening Wereldbank voor elektrificatie platteland

In dezelfde week keurde de Wereldbank een lening van 75 miljoen dollar (ca. 57 miljoen euro) goed voor de financiering van de tweede fase van een plan voor betere elektriciteitsvoorzieningen op het platteland. De eerste fase van dit programma werd goedgekeurd in 2001 en afgesloten in februari 2009. Het programma gaf de aanzet tot commercieel verantwoorde leverantie van energie aan bedrijven en particulieren. Het Global Environment Facility (GEF) zou nog eens 9 miljoen dollar aan het nieuwe programma bijdragen om daarin het gebruik van hernieuwbare vormen van energie te stimuleren.

JUSTITIE

Hooggerechtshof respecteert recht op vergadering

Oeganda's hooggerechtshof verwierp op 29 mei 2008 een wetsvoorstel waarin de vrijheid van vergadering en meningsuiting aan banden werd gelegd. De wet beoogde de hoogste politiebeambte in het land het recht te geven bijeenkomsten met meer dan 25 mensen te verbieden. Volgens het hooggerechtshof was het wetsvoorstel strijdig met democratische grondbeginselen.
Oppositieleiders beschuldigden de regering ervan met de wet bijeenkomsten en demonstraties van tegenstanders onmogelijk te willen maken.

Doodstraf niet afgeschaft

Hetzelfde hooggerechtshof verwierp op 21 januari 2009 een verzoek om de doodstraf af te schaffen. Dit was ingediend door 400 gevangenen die allen tot de genoemde straf waren veroordeeld. Het hof vond wel dat gedetineerden die al meer dan drie jaar wachtten op voltrekking van het vonnis, recht hadden op omzetting in levenslange gevangenisstraf.

In Oeganda was de doodstraf sinds 1999 niet meer voltrokken. In 2005 oordeelde het hof ook al dat de doodstraf niet ongrondwettelijk was. Wel maakte het toen bezwaar tegen het automatische karakter ervan; zo volgde op een veroordeling wegens moord standaard een doodstrafvonnis.

GEZONDHEID EN ZORG

Nederlandse overlijdt aan met ebola verwant virus

Een veertigjarige Nederlandse vrouw die op vakantie in Oeganda besmet was geraakt met het Marburgvirus, overleed daaraan op 11 juli 2008 in het Universitair Medisch Centrum in Leiden. Het Marburgvirus is nauw verwant aan het dodelijke ebolavirus. De vrouw had in het westen van Oeganda grotten bezocht waarin vleermuizen leefden. Gezondheidsexperts vermoedden al langer dat vleermuizen dragers van het virus waren. In de omgeving van de vrouw raakte verder niemand besmet.

Besnijdenis mannen moet hiv-infecties voorkomen

De Oegandese overheid stimuleerde de besnijdenis van jonge mannen ter voorkoming van de besmetting met het hivvirus. Op 13 augustus 2008 werd hiertoe een massacampagne gelanceerd. Rond dat tijdstip begon de traditionele besnijdenismaand, die door sommige etnische groepen in het land nog altijd in ere werd gehouden. Recente studies wezen uit dat besnijdenis de kans op besmetting met 70 procent kon verminderen, mits gecombineerd met het gebruik van condooms en andere methodes voor veilig vrijen.
Critici spraken de vrees uit dat besneden mannen zouden denken dat zij immuun voor hiv/aids waren geworden en zich dienovereenkomstig zouden gaan gedragen.

'Groot deel kindersterfte gemakkelijk te voorkomen'

Met relatief goedkope preventieprogramma's zou een groot deel van de kindersterfte in Oeganda gemakkelijk te voorkomen zijn. Dat was de conclusie in een gezamenlijke studie van de Amerikaanse organisatie Measure DHS en het Oegandese bureau voor de statistiek die op 13 november 2008 werd gepresenteerd. De belangrijkste

doodsoorzaken voor kinderen onder de vijf jaar waren malaria, zwangerschaps- en kraambedsterfte, meningitis, longontsteking en aids. De helft van de overleden kinderen stierf thuis. Vaccinaties en de verstrekking van geïmpregneerde muskietennetten werden in de studie genoemd als de belangrijkste preventieve maatregelen. In Oeganda stierven 66 van de 1.000 kinderen voor hun eerste levensjaar; 130 op de 1.000 haalden de leeftijd van vijf jaar niet.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rechtbank steunt aanklacht homoactivisten

Een rechtbank in Kampala oordeelde eind december 2008 dat de vervolging van homo-organisaties tegen de grondwet was. Tot verrassing van velen steunde de rechtbank twee homoactivisten in hun aanklacht tegen de politie, die zonder toestemming hun huis was binnengevallen en hen vernederend had behandeld.

De uitspraak werd gezien als een mijlpaal voor de emancipatiebeweging. Seksuele minderheden werden in Oeganda gecriminaliseerd en fel bestreden. Zo publiceerden media lijsten met namen van homo's en lesbiennes, hetgeen hen veel problemen opleverde.

(Vorige berichten pagina 56/2 - 2008)

SENEGAL

BINNENLAND

Ontslag minister na aanval op journalisten

Op 3 september 2008 arresteerde de Senegalese politie negen verdachten die – gebruik makend van een auto van de overheid – een gewelddadige inval hadden gedaan bij de kantoren van de onafhankelijke dagbladen *L'As* en *24 Heures Chrono* in Dakar. De mannen vertelden de politie dat ze waren betaald door de Senegalese minister Farba Senghor, ook wel bekend als 'antipers' minister. Deze was eind augustus al ontslagen door president Wade op beschuldiging van betrokkenheid bij de aanvallen. De plundering van de redactielokalen en aanvallen op journalisten met traangas en granaten volgden op een aantal kritische verhalen over Senghor, onder meer over zijn privéleven. Spanningen tussen de regering-Wade en de onafhankelijke media liepen al eerder hoog op. Eind april 2009 kwamen twaalf veroordeelden voor de aanslagen vrij na een presidentieel pardon.

Gevangenisstraf en pardon na rellen

Negentien verdachten, voornamelijk jongeren en voormalige soldaten, kregen tussen vijf en tien jaar gevangenisstraf nadat in het zuidoosten van Senegal bij gewelddadige protesten ten minste twee mensen om het leven waren gekomen. Een Senegalees strafrechtadvocaat noemde de straffen op 10 januari 2009 'disproportioneel'; ook waren volgens hem sommige verdachten door de politie gemarteld. De rellen vonden een paar weken eerder plaats op 23 december, en kwamen voort uit protesten tegen de armzalige leefomstandigheden en het gebrek aan werkgelegenheid in de mijnbouw in de grondstofrijke regio Kedougou, 700 kilometer van Dakar. Er werden onder meer overheidsgebouwen in brand gestoken. Op 18 maart 2009 werd bekend dat president Wade de negentien veroordeelden een pardon had gegeven.

Einde aan ruzie Wade en Seck

Na een ontmoeting tussen de voormalige Senegalese premier Idrissa Seck en president Abdoulaye Wade kondigde Seck op 12 januari 2009 aan zich te willen verzoenen met de president. Die ontsloeg hem in 2004 en zette Seck in 2005 uit de Senegalese Democratische Partij (PDS). Seck werd beschuldigd van corruptie en zat zeven maanden vast zat. Volgens politieke commentaren was, met de lokale verkiezingen van 22 maart in het vooruitzicht, Seck's terugkeer in de PDS aanstaande.

Ex-premier niet vervolgd

De voormalige Senegalese premier Macky Sall, door de regering van president Wade beschuldigd van betrokkenheid bij het witwassen van geld, zou niet worden vervolgd. Dit zei een woordvoerder van zijn politieke partij op 3 februari 2009. Sall zelf noemde de beschuldigingen 'laster', afkomstig van president Wade om van hem af te komen als opponent bij de presidentsverkiezingen in 2012.

Pardon voor journalist

Een Senegalese journalist werd op 25 april 2009 na een presidentieel pardon vrijgelaten, na acht maanden gevangenschap wegens een artikel waarin hij president Wade en diens zoon Karim beschuldigde van het witwassen van geld.

Winst oppositie bij lokale verkiezingen

De lokale verkiezingen op 22 maart 2009 werden op een aantal cruciale plekken, waaronder de Senegalese hoofdstad Dakar, gewonnen door de oppositie. Het was de eerste verkiezingsnederlaag voor president Abdoulaye Wade's Senegalese Democratische Partij (PDS) sinds 2000. Grote winnaar was een coalitie van oppositiepartijen onder de naam Bennoo Siggil Senegal, wat in de West-Afrikaanse volkstaal 'Verenigd om Senegal vooruit te brengen' betekende. Veel kiezers hadden genoeg van de aanhoudende stroomonderbrekingen, stijgende voedselprijzen en het tekort aan gas om op te koken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Zorgen over begrotingstekort

Buitenlandse schuldeisers, de Europese Unie en de Wereldbank uitten hun zorgen over het Senegalese begrotingstekort van 116 miljoen euro. Zij waarschuwden dat schulden aan private partijen hoe dan ook moesten worden terugbetaald, zo meldde een Senegalees persbureau op 8 november 2008. Volgens de EU kwamen de problemen niet alleen door de wereldwijde economische crisis, maar ook door slecht beleid. Werkgevers in Senegal zelf voorspelden een golf aan faillissementen als de overheid de schulden niet zou aflossen. Om het land te helpen kende het Internationaal Monetair Fond (IMF) Senegal op 19 december 2008 eenmalig 76,6 miljoen dollar aan hulp toe, onder meer vanwege de torenhoog gestegen voedsel- en energieprijzen.

Volgens het IMF was de economische groei van Senegal afgenomen vanwege de trage betalingen door de overheid, en door het effect van de stijgende prijzen op de consumptieve bestedingen. Eerder al waarschuwde het IMF dat de schuld van Senegal aan private partijen was opgelopen tot 335 miljoen dollar, meer dan 10 procent van de begroting.

Senegal

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer dan een miljoen kindarbeiders

In augustus 2008 bleek uit onderzoek dat 1,3 miljoen van de 3,8 miljoen Senegalese kinderen tussen de vijf en zeventien jaar betrokken waren bij economische activiteiten. De oorzaken van kinderarbeid lagen meestal in armoede thuis en analfabetisme. De meeste kinderen werkten in de landbouw, veeteelt, bosbouw en visserij.

JUSTITIE

Senegal wijst veroordeling Habré af

De Senegalese regering wees in augustus 2008 een Tsjadisch vonnis af dat de als balling in Senegal levende ex-dictator Hissène Habré bij verstek ter dood veroordeelde. Senegal trof in opdracht van de Afrikaanse Unie voorbereidingen om de van misdaden tegen de menselijkheid beschuldigde voormalige Tsjadische leider te berechten. Volgens de Senegalese minister van Justitie, Madické Niang, kon Habré niet twee keer worden vervolgd voor hetzelfde delict en was het vonnis ongeldig.

Arrestatiebevel tegen Franse rechter

Op 25 september 2008 vaardigden de Senegalese autoriteiten een internationaal arrestatiebevel uit tegen de Franse rechter Jean-Wilfrid Noel. Het bevel kwam nadat de rechter zelf een internationaal arrestatiebevel had uitgevaardigd tegen negen Senegalese officials die volgens hem verantwoordelijk waren voor de ramp met de Joola. Deze Senegalese veerboot kapseisde op 26 september 2002 voor de kust van Gambia. De grootste maritieme ramp in de Afrikaanse geschiedenis kostte aan 1.863 mensen het leven, onder wie verschillende Fransen. Senegal beschuldigde de Frans rechter onder meer van machtsmisbruik.

Vrijspraak voor homoseksuele mannen

Het Hof van Appel in Dakar maakte op 20 april 2009 de gevangenschap ongedaan van negen Senegalese staatsburgers, die waren veroordeeld wegens homoseksualiteit. De mannen, die zich bezighielden met voorlichting over hiv/aids, werden in december 2008 in een appartement in een buitenwijk van Dakar opgepakt en tot acht jaar gevangenisstraf veroordeeld, onder meer wegens het lidmaatschap van een criminele organisatie. In tegenstelling tot wat aanklagers in het eerste proces beweerden, waren de mannen niet 'op heterdaad betrapt'. In het overwegend islamitische Senegal was homoseksualiteit strafbaar en werd het eerdere vonnis door een meerderheid van de bevolking toegejuicht.

Seychellen

BUITENLANDSE ZAKEN

Chinese hulp

De Chinese president Hu Jintao beloofde op 13 februari 2009 meer dan 90 miljoen dollar aan schenkingen en leningen voor Senegal. Ook bouwde China in de Senegalese hoofdstad een nieuw nationaal theater met 1.800 zitplaatsen. Volgens critici was Hu's trip, langs onder meer Mali en Tanzania, bedoeld om te verbloemen dat China alleen maar geïnteresseerd was in de bodemschatten van Afrikaanse landen.

(Vorige berichten pagina 476/3 - 2008)

SEYCHELLEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Pijnlijke hervormingen nodig volgens IMF

Directeur centrale bank treedt af

Op 25 oktober 2008 trad Francis Chang-Leng, de directeur van de centrale bank van de Seychellen, af. Hij zou kampen met gezondheidsproblemen, maar waarschijnlijk speelde ook mee dat het relatief rijke land zich genoodzaakt zag hulp in te roepen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). De directeur van de centrale bank van de Seychellen werd benoemd door de president, maar werkte onafhankelijk van de regering.

Hulppakket voor rijkste economie van Afrika

De adjunct uitvoerend directeur en voorzitter van het IMF, Takatoshi Kato, benadrukte op 14 november 2008 dat de Seychellen, de rijkste economie van Afrika, pijnlijke hervormingen moesten doorvoeren om de economie stabiel te houden en de schuldenlast te verminderen. Zijn uitspraak kwam na goedkeuring eerder die maand van een zogenoemde Bijstandsregeling (SBA) voor twee jaar, ter waarde van ca. 20,5 miljoen euro. De hulp moest de benodigde hervormingen ondersteunen, teneinde de overheidsbemoeienis met de economie te verminderen ten gunste van de ate sector. De wisselkoers van de eigen munt moest geliberaliseerd worden, wat onvermijdelijk tot een waardedaling zou leiden.
Het IMF stelde ca. 6,7 miljoen euro onmiddellijk beschikbaar. De rest zou in zeven kwartalen in de komende twee jaar worden overgemaakt, afhankelijk van de voortgang van de hervormingen. Het Fonds voorzag dat de hervormingen onvoldoende zouden zijn om de schuldenlast van ca. 589 miljoen euro, 175 procent van het bbp, beheersbaar te maken. Het adviseerde de Seychellen daarom de dialoog aan te gaan met de bilaterale donoren over herstructurering van de schuldenlast. Die schulden waren ontstaan tijdens het bewind van de vorige president Albert Rene, maar waren sterk toegenomen door grote investeringen in de toerisme-industrie en de hoge olieprijzen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Reductie aantal ambtenaren

Op 27 november 2008 kondigde de regering van de Seychellen aan dat 1.809 ambtenaren zich hadden gemeld om vrijwillig onlag te nemen met een vertrekpremie. Daarmee was het doel van de regering gehaald om het aantal ambtenaren met 12 procent terug te brengen. De vertrekpremie bestond uit zes maanden salaris, of een halve maand salaris voor elk gewerkt jaar.

BUITENLANDSE ZAKEN

Kustwacht arresteert negen piraten

De kustwacht van de Seychellen bracht negen Somalische piraten op, in samenwerking met marine-eenheden van Spanje, Frankrijk en India. Dat bevestigden de autoriteiten van de Seychellen op 29 april 2009. De piraten werden ervan verdacht op 26 april het Italiaanse cruiseschip MSC Melody te hebben aangevallen in een gebied zo'n 200 zeemijl ten noorden van de Seychellen.

(Vorige berichten pagina 479/2 - 2008)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3262, pag. 60217-60276

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

JUNI 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 306
Eurozone bereikt nulinflatie

België 308
Opnieuw staatssteun voor bank-verzekeraar KBC

Duitsland 312
Horst Köhler herkozen als president

Frankrijk 313
Langste recessie sinds 1949

Groot-Brittannië 314
Declaratieschandaal Lagerhuis teistert politiek

Italië 315
Rechter bevestigt schuld Berlusconi in corruptiezaak

Nederland 316
Man rijdt op publiek in op Koninginnedag: acht doden

Russische Federatie 319
Kremlin vergroot greep op Constitutioneel Hof

Spanje 321
Economie krimpt in recordtempo

AMERIKA

Aruba 322
PVV-kamerlid Brinkman uit delegatie gezet na beledigingen

Frans-Guyana 323
Akkoord over verlaging brandstofprijzen

Guyana 323
Politie constateert toename van misdaad

Nederlandse Antillen 325
Overleg over staatkundige veranderingen voortgezet

Suriname 327
Bouterse veroordeeld voor belasteren van minister van Justitie

Verenigde Staten 329
Omstreden abortusarts vermoord

AZIË

Cambodja 332
Rode Khmer-tribunaal van start

China 333
Economie van Hongkong in vrije val

India 336
Manmohan Singh wint tweede ambtstermijn

Myanmar 339
Honderden dissidenten opgesloten

Noord-Korea 340
Internationale spanningen rondom raketlancering en atoomproef

Oost-Timor 344
VN verlengen missie in Oost-Timor

Taiwan 344
Betrekkingen met China sterk verbeterd

Zuid-Korea 347
Oud-president Roh Moo-hyun pleegt zelfmoord

AFRIKA

Algerije 349
President Bouteflika herkozen in omstreden verkiezingen

Marokko 353
Investeringsprogramma's voor energiesector gelanceerd

Mauritanië 355
Legerofficieren plegen staatsgreep

Soedan 358
Tribale onrust in het zuiden

Tunesië 361
President wijzigt samenstelling kabinet

Sahara (West) 363
Eerste televisiezender gelanceerd

INTERNATIONAAL

Grote rivieren drogen uit **364**

EUROPESE UNIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid in eurozone zal in 2010 uitzonderlijk hoog zijn

'We zitten op het dieptepunt van de zwaarste naoorlogse recessie', zo verklaarde eurocommissaris voor Financiën Joaquin Almunia op 4 mei 2009 bij de presentatie van de economische vooruitzichten voor de eurozone. Uit de cijfers bleek echter dat het dieptepunt van de economische crisis nog niet bereikt was. De krimp werd voor 2009 geraamd op 4 procent en dit was veel hoger dan de 1,9 procent waar in januari nog van werd uitgegaan. Op Cyprus na, waar de economie nog met 0,3 procent zou groeien, kregen dit jaar alle eurolanden met krimp te maken. Wel zou deze in 2010 weer beperkt blijven tot 0,1 procent.
De vertraagde uitwerking van de negatieve groei op de werkloosheid betekende dat de stijging daarvan zich vooral in 2010 zou manifesteren. De Commissie ging voor 2009 uit van een percentage van 9,9 procent van de beroepsbevolking, maar dit zou het daarop volgende jaar doorstijgen naar 11,5 procent. Spanje zou met 20,5 procent werkloosheid het hardst worden getroffen.

Chipfabrikant Intel krijgt recordboete wegens concurrentievervalsing

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes legde op 13 mei 2009 aan chipfabrikant Intel een recordboete op van 1,06 miljard euro wegens misbruik van zijn positie op de markt voor processoren die gebruikt werden voor computers en sommige servers. Op deze markt ging 22 miljard dollar om, waarvan zo'n 30 procent voor rekening kwam van Europa. Intel was marktleider met de Pentium-processoren, met als belangrijkste concurrent de Athlon-serie van Advanced Micro Devices (AMD).
Intel gaf in de periode 2002-2007 forse kortingen aan computerfabrikanten als Acer, Dell en Hewlett Packard (HP) als zij hun processoren alleen bij Intel kochten. Bovendien betaalde de chipfabrikant Media Saturn Holding (MSH) om concurrenten uit de rekken te weren. MSH was het moederbedrijf van Media Markt, een winkelketen voor consumentenelektronica. Het boetebedrag, dat maximaal 10 procent van de omzet van een bedrijf mocht zijn, werd berekend aan de hand van een omzetpercentage van 4,15 procent.
Intel kondigde aan dat het beroep zou aantekenen bij het Europees Hof van Justitie. Dat had voor de betaling van de boete echter geen opschortende werking.

Investeringen vanuit en in de Unie in 2008 gedaald

In 2008 investeerden de lidstaten 28 procent minder in landen buiten de Europese Unie dan in het jaar ervoor. De geldelijke waarde ervan daalde van 496 naar 354 miljard euro. Omgekeerd namen de investeringen van buiten in de Unie nog veel sterker af, namelijk met 57 procent. Deze daalden van 400 naar 173 miljard euro. Deze cijfers werden op 14 mei 2009 bekendgemaakt door het statistisch bureau van de EU, Eurostat. Ze betroffen de directe investeringen in de vorm van de vestiging van nieuwe bedrijven of overname van bestaande ondernemingen.
De lidstaten gezamenlijk investeerden 181 miljard euro meer buiten de EU dan zij ontvingen. Dit was bijna een verdubbeling ten opzichte van 2007. De grootste investeerders in landen buiten de Unie waren Frankrijk, Groot-Brittannië en Luxemburg.

Eurozone bereikt in mei 2009 nulinflatie

Uit cijfers van 30 mei 2009 van statistisch bureau Eurostat bleek dat de inflatie in de eurozone die maand was gedaald tot precies 0 procent op jaarbasis. Dat was het laagste niveau sinds in 1996 met de metingen werd begonnen. Gezien de gestage afname van de inflatie in de laatste maanden – ten opzichte van februari 2009 halveerde deze in maart en april tot 0,6 procent – werd er van uit gegaan dat er in juni sprake zou zijn van deflatie.

Het verdwijnen van de inflatie was vooral te wijten aan de ingezakte economie, maar daarnaast speelden ook de hoge prijzen van olie, grondstoffen en voedsel een rol tijdens dezelfde maanden van 2008 waarmee werd vergeleken. Deze prijzen begonnen in de tweede helft van dat jaar pas te dalen.
Een aantal landen verkeerde intussen in het stadium van deflatie. Dat gold voor Ierland (-1,7 procent), Portugal (-1,2 procent), Spanje (-0,9 procent) en Luxemburg (-0,9 procent). Tegelijkertijd waren er nog steeds landen met een aanzienlijke inflatie, vooral Roemenië (5,9 procent), Litouwen (4,9 procent) en Letland (4,4 procent).

LANDBOUW

Voedingsbedrijven profiteren meer van landbouwsubsidies dan boeren

In 2008 heeft de Europese Unie 55 miljard euro uitgegeven aan landbouwsubsidies, waarvan het gros blijkt te zijn gegaan naar grote voedingsbedrijven en weinig naar de boeren zelf. Dit bleek uit een op 1 mei 2009 verschenen studie van de Europese Commissie, die paste in haar streven om meer transparantie te brengen in de bestemming van de gelden. De lidstaten hadden tot 30 april de tijd om de lijsten van subsidieontvangers bekend te maken. Slechts 8 van de 27 voldeden daar volledig aan: België, Denemarken, Estland, Finland, Roemenië, Slovenië, Tsjechië en het Verenigd Koninkrijk. Enkele andere landen zouden nog volgen en van de overige waren de gegevens niet volledig.
Duitsland wilde vooralsnog geen gegevens publiceren. Dat hing samen met zaken die dienden bij Duitse lokale en regionale rechtbanken, waarin opschorting van publicatie werd gevraagd op grond van de bescherming van de privacy. De Europese Commissie eiste dat Duitsland alle namen publiceerde van subsidieontvangers die niet betrokken waren bij een rechtsgeding. Gebeurde dat niet, dan werd een rechtszaak overwogen.

De best bedeelde bedrijven

Italiaanse bedrijven ontvingen de meeste subsidie: 180 daarvan kregen elk meer dan een miljoen euro. Dat aantal lag in Spanje op 165, in Nederland op 47, in Portugal op 38, in België op 22, in het Verenigd Koninkrijk op 21 en zowel in Bulgarije als Roemenië op 12 ondernemingen. In Frankrijk, dat met 10,4 miljard euro het grootste deel van het totale subsidiebedrag ontving, werden 142 bedrijven gesubsidieerd met meer dan een miljoen euro. De Franse Doux-groep, een fabrikant van kipproducten, haalde daarvan 62,8 miljoen binnen. Geen enkele boer behoorde er tot de 24 grootste subsidieontvangers, die elk een bedrag van meer dan 5 miljoen ontvingen. Een hoog subsidiebedrag ging ook naar de Ierse diep-

vriesgigant Greencore Group, namelijk 83,4 miljoen euro.
Opvallend was verder dat de Britse koningin Elizabeth, met een geschat fortuin van meer dan 300 miljoen euro, 530.000 euro subsidie ontving en haar zoon, grootgrondbezitter prins Charles 180.000 euro. De hertog van Westminster zat zelfs op 540.000 euro aan subsidies.

NATUUR EN MILIEU

Uitstoot van broeikasgassen in 2007 opnieuw gedaald

Uit een op 29 mei 2009 verschenen publicatie van het Europees Milieuagentschap (EEA) bleek dat de uitstoot van broeikasgassen in 2007 voor het derde achtereenvolgende jaar was gedaald. Het basisjaar van waaruit werd gerekend was 1990 en volgens het zeven jaar later gesloten Verdrag van Kyoto zou in de periode 2008-2012 een daling van de uitstoot moeten zijn bereikt van gemiddeld 8 procent ten opzichte van 1990.
Er bleek een duidelijk verschil tussen de resultaten die de vijftien lidstaten van vóór mei 2004 boekten en de twaalf andere die daarna pas lid van de Unie werden. Voor de EU-15 daalde de uitstoot van 2006 op 2007 met 1,6 procent, terwijl de economische groei die tot meer uitstoot zou kunnen leiden 2,7 procent had bedragen. In 2005 en 2006 was de daling met 0,9 en 0,6 procent minder groot geweest. Het percentage van 1,6 werd gedrukt tot 1,2 procent wanneer alle 27 lidstaten in de berekening werden betrokken.

De uitstootdaling in 2007 ten opzichte van het voorgaande jaar bedroeg in de EU-15 64 miljoen ton CO2-equivalent en in de EU-27 59,4 miljoen ton. Dat was deels te danken aan de milde winter. Daardoor droegen vooral de huishoudens bij aan de vermindering, maar dat gold ook voor de industrie en de ijzer- en staalnijverheid. Emissies van koel- en klimaatregelinginstallaties daarentegen stegen.
De vermindering op langere termijn, tussen 1990 en 2007, lag in de EU-15 nu op 5 procent en in de EU-27 op 9,3 procent. De behaalde resultaten verschilden echter zeer sterk per lidstaat. Zo bedroeg de vermindering in Duitsland 21,3 procent en in het Verenigd Koninkrijk 17,4 procent. Daarentegen nam de uitstoot in deze periode toe in landen als Finland, Griekenland, Ierland, Italië, Oostenrijk, Portugal en Spanje. In dat laatste land was sprake van een vermeerdering met 53,5 procent, gevolgd door Portugal met 38,1 procent. In België was sprake van een verminderde uitstoot van 8,3 procent; in Nederland was dat met 2,1 procent aanzienlijk minder. Opvallend was dat tegenover forse dalingen in vrijwel alle sectoren, de uitstoot door het vervoer juist met 23,7 procent toenam.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenraad wijst EU-voorstel voor onderzoek in Sri Lanka af

De Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties verwierp op 27 mei 2009 een voorstel waarvoor de Europese Unie zich hard had gemaakt en dat een onderzoek behelsde naar mensenrechtenschendingen in Sri Lanka. In dat land had de regering op 18 mei de overwinning uitgeroepen op de Tamil Tijgers nadat deze hun laatste gebiedsdelen hadden verloren. Daarmee leek weliswaar een einde te zijn gekomen aan 25 jaar van burgeroorlog, maar was de veiligheid van de bevolking niet gegarandeerd.
De Unie had aangedrongen op onderzoek naar de beschuldiging dat de Tamil Tijgers burgers hadden vastgehouden in het conflictgebied. Daarnaast moest worden onderzocht of het leger het gebied militair was blijven aanvallen terwijl er burgers vastzaten en rebellen die zich wilden overgeven hadden gedood. Ze pleitte daarnaast voor een vrije toegang voor hulpverleners tot de kampen, waarin de regering burgers vasthield omdat er zich mogelijk rebellen onder bevonden.

De Europese landen leden echter een diplomatieke nederlaag omdat de meerderheid van de Mensenrechtenraad – waaronder landen als Birma, China, Egypte, Iran, Pakistan, Rusland en Venezuela – beide voorstellen afwees. In plaats daarvan werden de Tamil Tijgers veroordeeld en werd slechts opgeroepen tot 'gepaste toegang' voor hulporganisaties. De zaak werd gezien als een interne aangelegenheid, een formulering die een deel van de landen die de afgezwakte resolutie aanvaardden zelf ook placht te gebruiken bij bemoeienis van het buitenland. De Sri Lankaanse ambassadeur in Genève meende dat Europa zich ten onrechte opwierp als 'internationale gemeenschap', met een 'bestraffende' agenda.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Unie versterkt banden met zes voormalige Sovjetrepublieken

Vertegenwoordigers van de Europese Unie lanceerden op 7 mei 2009 een initiatief tot een zogeheten Oostelijk Partnerschap, dat als doel had de banden te verstevigen met zes landen die deel hadden uitgemaakt van de voormalige Sovjet-Unie. Dat waren Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland. De Unie wilde via het partnerschap democratische hervormingen in deze landen stimuleren, in ruil waarvoor zij konden rekenen op 1,4 miljard euro steun in de komende vier jaar. Daarnaast zou er de economische integratie mee moeten worden bevorderd, met op termijn de mogelijke creatie van vrijhandelszones.
Een afzonderlijk doel van het Oostelijk Partnerschap was ook om de samenwerking op het gebied van energieveiligheid te intensiveren. Dat was van belang voor de EU vanwege de conflicten die waren opgetreden tussen Rusland en Oekraïne inzake gasleveringen. Deze hadden eerder in het jaar geleid tot een tijdelijke stopzetting van deze leveranties aan een aantal Europese landen.

De positie van Rusland

Het partnerschap werd door Rusland ervaren als een nieuwe poging vanuit Europa om haar invloed te vergroten op staten die Rusland omringden en ooit deel uitmaakten van één rijk. Bovendien zag het zijn monopoliepositie op de uitvoer van gas bedreigd als de Unie de banden op het gebied van energiebeleid met deze staten verstevigde. Op de Europees-Russische top in het Russische Chabarovsk waarschuwde de Russische president Dmitri Medvedev er op 22 mei dan ook voor dat het partnerschap niet tegen Rusland gericht mocht zijn.

Op de afsluitende persconferentie van de top sprak Javier Solana, buitenlandcoördinator van de Unie, echter de wens uit dat het partnerschap met Rusland zelf zou worden uitgebreid. Tevens reageerde hij instemmend op het in juni 2008 door Medvedev gedane voorstel voor een veiligheidspact. Dit plan had geen positief vervolg gekregen vanwege de oorlog om Georgië, twee maanden later, waar Rusland de separatistische regio's Abchazië en Zuid-Ossetië

Europese Unie

te hulp schoot. De verhoudingen met de EU raakten daardoor sterk vertroebeld. Na de uitspraken van Solana werd er van uit gegaan dat besprekingen over de nieuwe veiligheidsstructuur in Europa binnen maximaal twee maanden van start zouden gaan.

EUROPEES PARLEMENT

Voorstel voor maximering arbeidstijden vrachtwagenchauffeurs verworpen

Het Europees Parlement verwierp op 5 mei 2009 met 332 tegen 307 stemmen bij 6 onthoudingen een voorstel om het aantal werkuren voor vrachtwagenchauffeurs aan een maximum te binden. De Europese Commissie wilde daarmee de arbeidsomstandigheden van de chauffeurs verbeteren en de verkeersveiligheid bevorderen. Er bestonden, met het oog op datzelfde streven, al regels voor rij- en rusttijden.
Het verzet tegen het voorstel kwam van de vakbonden en de links georiënteerde partijen in het parlement. Zij meenden dat de reikwijdte ervan te beperkt was omdat het alleen van toepassing was op chauffeurs in loondienst, maar niet op zelfstandigen. Dat zou er volgens hen toe leiden dat werkgevers chauffeurs het statuut van (schijn)zelfstandige zouden geven.

Handel in zeehondenproducten wordt verboden

Het Europees Parlement besloot op 5 mei 2009 in grote meerderheid – 515 voor, 49 tegen en 41 onthoudingen – tot een verbod op de commerciële in- en uitvoer van en handel in zeehondenproducten als pels, olie en vlees. De Raad van Ministers zou er naar verwachting eveneens haar goedkeuring aan geven, omdat ze eerder al met het parlement tot een akkoord was gekomen over de nu goedgekeurde tekst. Het verbod zou dan na ongeveer een jaar in kunnen gaan.
Er werden echter drie uitzonderingen op het verbod gemaakt. Inuit of andere inheemse volkeren die voor hun overleving van de zeehondenjacht afhankelijk waren, mochten in beperkte mate producten verhandelen in Europa. Dat mocht ook met producten die beschikbaar waren doordat zeehondenpopulaties moesten worden uitgedund, bijvoorbeeld omdat ze door hun aantal een bedreiging vormen voor vissoorten. Tenslotte bleef het toegestaan om als toerist bijvoorbeeld een zeehondenmuts Europa in te voeren, mits alleen bestemd voor persoonlijk gebruik.
Dierenrechtenactivisten hadden jarenlang geageerd tegen de handel in zeehondenproducten. In verscheidene Europese landen was deze overigens al strafbaar gesteld, waaronder België – dat in 2007 als eerste EU-land een verbod uitvaardigde – en Nederland.

Laboratoriumproeven op apen blijven toegestaan

Het voorstel van de Europese Commissie om proeven op apen in laboratoria in te perken, werd op 5 mei 2009 in het Europees Parlement afgezwakt. Daarbij gaven vooral medische redenen de doorslag: de dieren waren nodig om onderzoek te kunnen blijven doen naar ernstige ziektes zoals kanker. Vanuit de farmaceutische industrie werd instemmend op het parlementsbesluit gereageerd, maar verdedigers van dierenrechten reageerden afwijzend. De beslissing betekende wel dat er stringentere regels kwamen dan tot dan toe het geval was.
Volgens het parlement moest het aantal dieren dat voor onderzoek werd gebruikt, tot het minimum worden beperkt. Elke voorgenomen test diende aan een onafhankelijke ethische en wetenschappelijke beoordeling te worden onderworpen. Er kwam een verbod op het gebruik van chimpansees, bonobo's, gorilla's en orang-oetans die met uitsterven werden bedreigd, behalve wanneer experimenten met deze mensapen waren bedoeld voor de instandhouding van de soort. Het parlement meende tevens dat alternatieven voor dierproeven bevorderd dienden te worden via het door de Commissie in de jaren negentig van de twintigste eeuw opgerichte Europees Centrum voor de Validatie van Alternatieve Methoden (EVCAM).
Enkele Commissievoorstellen werden geschrapt. Dat gold onder meer voor de drastische beperking van het gebruik van primaten als ouistiti's en makaken. Hier bleek een economisch argument de doorslag te geven: door strengere eisen aan het dierenwelzijn te stellen zou Europees onderzoek benadeeld worden ten opzichte van concurrerend Amerikaans of Aziatisch onderzoek. Daarnaast wilde men niet dat proeven met primaten alleen mogelijk waren in verband met de behandeling van levensbedreigende of gezondheidsondermijnende aandoeningen. Dat hing samen met internationale richtlijnen die voorschreven dat deze proeven ook voor sommige op de markt te brengen geneesmiddelen vereist waren. Een beperking zou volgens het parlement ander medisch onderzoek deels onmogelijk maken.

Jaarlijks werden in de Europese Unie ca. twaalf miljoen dieren voor wetenschappelijk onderzoek gebruikt. In 2000 was al een in fases in te voeren, volledig verbod op het gebruik van dierproeven voor cosmeticaonderzoek afgekondigd.

(Vorige berichten pagina 246/1 - 2009)

België

BELGIË

BINNENLAND

Dader aanval op kindercrèche betrokken bij meer dodelijke acties

De twintigjarige Kim De G., die in januari 2009 grote opschudding veroorzaakte door met een mes in te steken op de aanwezigen in een kinderdagverblijf in Dendermonde en er drie mensen om het leven te brengen, bleek diezelfde maand nog een moord te hebben gepleegd. Op 3 maart bekende hij de boerin Elza Van Raemdonck (73) in het Oost-Vlaamse dorp Vrasene op 16 januari om het leven te hebben gebracht. Begin mei bleek dat hij tevens, op 14 januari, had getracht een boerderij binnen te dringen en er de bewoners te vermoorden.
De moord op de boerin had Kim De G. lange tijd ontkend, hetgeen de vraag opriep of hij gelogen had of dat zijn geheugen het liet afweten. Gerechtspsychiater Chris Dillen achtte beide verklaringen denkbaar: 'Het is mogelijk dat hij de hele tijd een spel heeft gespeeld. Maar als hij inderdaad handelde in een psychotische toestand en daarvoor behandeld werd in de gevangenis en medicatie kreeg, is het goed mogelijk dat hij beetje bij beetje van zijn psychotische fantasiewereld loskwam. Daardoor kon hij die zaken geleidelijk aan op een rij zetten en uiteindelijk ook verwoorden.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kamer stemt in met rapport over bestrijding fiscale fraude

De Belgische Kamer keurde op 14 mei 2009 het eindverslag goed van de parlementaire

onderzoekscommissie Fiscale Fraude. Dat gebeurde met de stemmen tegen van de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) en Lijst Dedecker (LDD) en een stemonthouding van Vlaams Belang (VB). De commissie had een jaar over haar werk gedaan en in die periode meer dan zeventig getuigen gehoord, voornamelijk belastinginspecteurs, magistraten en professoren. Aanleiding was de vaststelling dat een groot aantal fraudezaken onbestraft bleef. De commissie stuitte daarbij vooral op de belangrijke rol die banken speelden in het mogelijk maken van fraude: 'De rode draad door de (...) getuigenissen die we hoorden, is dat de banken een cruciale rol spelen bij grote belastingfraudes.'
In het rapport werd een groot aantal aanbevelingen en voorstellen gedaan. Zo dienden financieel adviseurs, boekhouders en accountants strenger gecontroleerd te worden omdat zij vaak de 'architecten' van de fraude waren. Daarbij moest speciaal worden gelet op mogelijke belangenverstrengeling van sommigen van hen doordat ze tevens plaatsvervangend rechter waren en daarmee zaken beoordeelden waar ze zelf bij betrokken waren. Er zou ook meer duidelijkheid moeten komen aan wie de taak toeviel, de administratie of het gerecht, om dossiers af te handelen. Deze beslissing zou worden genomen door een comité van magistraten, politiemensen en fiscale ambtenaren. Een andere aanbeveling was de oprichting van een 'comité F', vergelijkbaar met het controleorgaan comité P. voor de politiediensten, maar dan om toezicht te houden op de werkwijze van de diensten die fraude moesten opsporen.

Bankgeheim

Aandacht was er ook voor een kwestie die door de financiële crisis hoog op de Europese agenda was gekomen, te weten het bankgeheim. Van de landen van de Europese Unie waren regels voor geheimhouding alleen van kracht in België, Luxemburg en Oostenrijk. Zij stonden onder druk om het bankgeheim op te heffen. De commissie wilde daaraan tegemoet komen omdat ze de verdwijning ervan noodzakelijk achtte om fiscale fraude effectiever aan te kunnen pakken.
Intussen had België toegezegd om vanaf 1 januari 2010 fiscale informatie met de EU-lidstaten uit te wisselen. Hetzelfde voornemen bestond ten aanzien van andere landen, voorzover aangesloten bij de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Bank-verzekeraar KBC krijgt opnieuw staatssteun

Op 14 mei 2009 presenteerde voor de derde keer een Belgische overheid een reddingsplan voor bank en verzekeraar KBC. Deze had in oktober een kapitaalinjectie van 3,5 miljard euro gehad van de federale regering, waarna in januari 2 miljard euro beschikbaar werd gesteld door de Vlaamse regering. Ondanks deze staatssteun ging het nog steeds niet goed met het bedrijf. Het boekte in het eerste kwartaal van 2009 een verlies van 3,6 miljard euro, terwijl in dezelfde periode van het jaar daarvoor nog een winst werd gemaakt van 554 miljoen euro. Het verlies was het gevolg van de noodzaak af te boeken op de portefeuille 'rommelkredieten'.
Het nieuwe reddingsplan had een maximale omvang van 22,5 miljard euro, waarvan een deel moest worden bijgedragen door KBC zelf in de vorm van de betaling van 1,2 miljard euro aan premies. De staat stond garant voor 90 procent van de rommelkredieten en zou de verliezen compenseren in ruil voor aandelen.
De internationaal opererende KBC had zestigduizend werknemers in dienst en zo'n elf miljoen klanten. Ze was behalve in België vooral actief in Oost-Europese landen, waar ze met name in Hongarije, Polen en Rusland met financiële problemen kampte.

Planbureau schetst sombere vooruitzichten voor Belgische economie

In haar op 20 mei 2009 gepubliceerde economische vooruitzichten schetste het Federaal Planbureau (FPB) een pessimistisch beeld van de Belgische economie in de periode tot 2014.
Na afsluiting van het eerste kwartaal van 2009 kon worden vastgesteld dat België officieel in een recessie was beland. Over het hele jaar zou volgens het FPB de economie met 3,8 procent krimpen, waarna in 2010 een nulgroei volgde. De jaren daarna zou de economie zich gaan herstellen naar een gemiddeld groeipercentage van 2,3 procent.
Zowel neergang als opgang van de economie uitte zich met vertraging in de werkgelegenheidsontwikkeling. In het slechte economische jaar 2009 zouden 37.000 arbeidsplaatsen verloren gaan, maar tijdens het geleidelijke herstel het jaar daarna zou dit aantal eerst nog doorstijgen naar 53.000. De voor 2011 voorspelde groei zou nog slechts 17.000 extra banen opleveren. Pas vanaf 2012 zou dit aantal stijgen naar jaarlijks gemiddeld 43.000, maar tegelijkertijd dienden zich veel meer mensen aan op de arbeidsmarkt. Omdat meer vrouwen en mensen boven de vijftig jaar beschikbaar kwamen, zou het aantal potentiële arbeidskrachten in de periode 2012-2014 met 229.000 toenemen.
De werkloosheidsgraad zou in 2011 uitkomen op 15,2 procent, het hoogste percentage sinds de Tweede Wereldoorlog. Eind 2014 zou dit nog altijd 14,5 procent bedragen. Onder de werklozen waren jongeren, laaggeschoolden en tijdelijke arbeidskrachten oververtegenwoordigd.

Het FPB deed verder de volgende prognoses:

Consumptie
Voor 2009 werd een toename van het reëel beschikbaar inkomen verwacht met 2,3 procent. De economie zou daar echter niet van profiteren, omdat consumenten bij gebrek aan vertrouwen minder zouden uitgeven en meer zouden sparen.

Investeringen
In 2009 zouden bedrijven 7,4 procent minder investeringen doen. Daar stond slechts een beperkte compensatie tegenover van overheidsinvesteringen, die met 1,2 procent zouden toenemen. De binnenlandse vraag zou per saldo 1,6 procent dalen, om pas vanaf 2011 weer toe te nemen met jaarlijks gemiddeld 2 procent.

Buitenlandse handel
De Belgische export zou in 2009 afnemen met 8,9 procent en in 2010 nog iets verder dalen. Ook de import zou deze twee jaren afnemen, maar minder dan de export zodat de handelsbalans negatiever werd.

Inflatie
In de aankomende vijf jaar zouden de energieprijzen, die een dominerende invloed hadden op het inflatieniveau, maar beperkt stijgen. De inflatie viel in 2009 terug naar 0,6 procent en zou daarna weer toenemen met gemiddeld 1,8 procent. De deflatie die in mei 2009 optrad, was dan ook van korte duur maar de daarvoor in de plaats komende inflatie zou binnen de perken blijven.

Rente
De al lage kortetermijnrente zou verder dalen, van gemiddeld 1,3 procent in 2009 naar 0,6 procent in 2010. Daarna zou deze weer stijgen naar 3 procent. De langetermijnrente zou in de twee genoemde jaren uitkomen op een percentage tussen de 3,6 en 3,8 procent en daarna doorstijgen tot gemiddeld 4,8 procent.

Begrotingssaldo
Vooral als gevolg van de crisisbestrijdingsmaatregelen van de overheid zou het begrotingstekort verder oplopen: van 1,2 procent in 2008 naar respectievelijk 4,3 en 5,6 procent in de twee volgende jaren. Wanneer rekening werd gehouden met een herstel van de economie waardoor geen anticrisisbeleid meer nodig was, zou het tekort evengoed blijven stijgen: er werd 5,9 procent voorspeld voor 2011 en 6,1 procent voor 2012.

Staatsschuld
De staatsschuld zou explosief toenemen. Als percentage van het bbp was deze in 2008 voor het eerst in meer dan tien jaar toegenomen en wel van 84 naar 89 procent. In 2009 zou ze oplopen naar 93,8 procent en in 2011 precies 100 procent bedragen, om aan het eind van de vijfjaarsperiode uit te komen op ruim 106 procent.

Recordboete van ruim 66 miljoen euro voor operator Proximus

De Belgische operator Proximus, dochter van telecommunicatiebedrijf Belgacom, heeft zich in de periode 2004-2005 schuldig gemaakt aan machtsmisbruik en inbreuk op de concurrentieregels, zo stelde de Raad voor de Mededinging (RvM) op 26 mei 2009 vast. Het bedrijf zou zakelijke klanten dusdanig lage tarieven hebben geboden dat kleinere concurrenten geen kans hadden op de Belgische mobieletelefoniemarkt. De zaak kwam in onderzoek na een klacht in 2005 van operator Base, dochter van telecombedrijf KPN, en daarna ook van operator Mobistar.
De RvM veroordeelde Proximus tot de hoogste boete die ze ooit had opgelegd: 66,3 miljoen euro. Dat bedrag omvatte 15 procent van de in 2005 behaalde omzet à 340 miljoen euro, hetgeen neerkwam op 51 miljoen euro. Dat werd nog eens vermeerderd met 30 procent (15,3 miljoen euro) vanwege de periode van twee jaar dat Proximus zich aan de concurrentievervalsing schuldig zou hebben gemaakt.
Belgacom kondigde op 27 mei aan in beroep te zullen gaan tegen het besluit van de RvM. Het wees er op dat Proximus aanvankelijk was beschuldigd van vijf soorten van misbruik van zijn marktpositie, maar dat er daarvan vier waren verworpen. Het beroep werkte echter niet opschortend voor wat betreft het betalen van de boete.

Voor het eerst in vijftig jaar deflatie in België

De Belgische inflatie is in mei 2009 met een percentage van -0,37 procent voor het eerst in vijftig jaar negatief geworden. Dat bleek uit cijfers die minister van Economie Vincent Van Quickenborne op 28 mei 2009 publiceerde.
De inflatie bedroeg in mei 2008 nog 5,21 procent, maar was later sterk gaan dalen om zich uiteindelijk richting nul te begeven: 1,93 procent in februari, 0,62 procent in maart en 0,60 procent in april. De laatste keer dat België te maken had met deflatie was in augustus 1960, toen deze 0,51 procent bedroeg.
De prijsdalingen in mei 2009 kwamen vooral voor rekening van aardgas, verse groenten, elektriciteit, wagens en vakantiedorpen. De prijzen stegen daarentegen voor motorbrandstoffen, aardappelen, snijbloemen en huisbrandolie.

JUSTITIE

Gevangenisplan moet overbevolking tegengaan

De federale regering besloot op 15 mei 2009 tot ingrijpende renovatie van de bestaande Belgische gevangenisgebouwen en de bouw van nieuwe complexen. Het was een antwoord op het tekort aan celruimte en de leefomstandigheden van gedetineerden.

Levensomstandigheden zijn beneden niveau

In het jaarrapport van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen (CTG), dat op 13 mei bij de Kamercommissie Justitie werd ingediend, stelde deze vast dat de leefomstandigheden van Belgische gevangenen zeer te wensen overlieten. Het ontbrak vaak aan toereikende medische voorzieningen en er waren problemen met hygiëne. Ook de voedselkwaliteit was onvoldoende, met een budget per gedetineerde van slechts 4 euro per dag. Het drugsgebruik lag hoog: naar schatting 70 tot 80 procent van de gevangenen gebruikte regelmatig.
De geconstateerde problemen hingen samen met de gebrekkige capaciteit, want de gevangenissen beschikten over zo'n 8.500 plaatsen terwijl er bijna 10.500 mensen gevangen zaten. Bovendien dateerde zo'n 75 procent van de in totaal 34 penitentiaire inrichtingen nog van de negentiende eeuw. Het kwam dan ook regelmatig tot opstanden in Belgische gevangenissen.

Celcapaciteit wordt uitgebreid

De nieuwbouw betrof vier nieuwe gevangenissen in Aalst of Dendermonde (444 cellen), naast de A12-snelweg ter hoogte van Puurs (300), in Leuze-en-Hainaut (300) en in Sambreville (300). De bouw zou in 2012 voltooid moeten zijn. In datzelfde jaar zouden bij een deel van de bestaande gevangenissen 380 extra plaatsen moeten zijn gerealiseerd. Bovendien zou begonnen worden met renovatiewerkzaamheden, waardoor 260 cellen in 2010 weer bruikbaar moesten zijn.
Voorts moesten in 2012 drie grote nieuwbouwprojecten worden afgerond, twee in Antwerpen (120 plaatsen) en Gent (272 plaatsen) en een Franstalig detentiecentrum voor criminele jongeren in Achêne (120). Tussen 2013 en 2016 zouden zeven verouderde gevangenisgebouwen worden vervangen door zes nieuwe complexen. Zo werden de instellingen in Vorst, Sint-Gillis en Berkendael vervangen door één complex in Haren, bij Brussel.

Nederland vangt deel celtekort op

Minister van Justitie Stefaan De Clerck was intussen in overleg getreden met de Nederlandse staatssecretaris van het gelijknamige departement, Nebahat Albayrak. Zij maakte op 19 mei bekend acht gevangenissen te willen sluiten omdat er in Nederland juist sprake was van leegstand. Dit werd veroorzaakt door de afname van (vooral zware) criminaliteit. Er was behoefte aan ongeveer twaalfduizend celplaatsen, maar Nederland beschikte over veertienduizend daarvan. Dat verschil zou voldoende zijn om het tekort in België tijdelijk op te vangen.
De gevangenis in Tilburg kwam in aanmer-

king om vanaf 2010 vijfhonderd Belgische gedetineerden te plaatsen. De beide landen zouden hierover op korte termijn een verdrag sluiten.

GEZONDHEID EN ZORG

Levensverwachting in Vlaanderen verder toegenomen

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Veerle Heeren, maakte op 29 mei 2009 gegevens bekend die een stijgende levensverwachting onder de Vlaamse bevolking lieten zien. De levensduur was in de Europese landen alleen hoger in Frankrijk, Italië, Spanje en Zweden.
Uit de cijfers, die stamden uit 2007, bleek dat de verwachte gemiddelde leeftijd voor een dat jaar geboren jongetje 77,9 jaar bedroeg en voor een meisje 82,9 jaar. Het verschil van vijf jaar zou naar verwachting wel iets kleiner worden, wanneer de tendens van de laatste tien jaar er in werd betrokken. In de periode 1998-2007 nam de levensverwachting van vrouwen toe met 2,1 jaar, maar die van mannen met 2,8 jaar.
De belangrijkste doodsoorzaken waren longkanker, borstkanker, hart- en vaatziekten en zelfdoding, hoewel deze alle een afnemende trend lieten zien. Onder mannen eiste sinds 2005 kanker de meeste doden. Vrouwen stierven het vaakst als gevolg van hart- en vaatziekten, maar in de leeftijdscategorie 40-69 jaar was dat borstkanker. Het zelfdodingscijfer lag in Vlaanderen, ook al nam dat de laatste jaren af, nog steeds boven het Europees gemiddelde.

MILITAIRE ZAKEN

Beleggingen in clustermunitie gaan door ondanks Belgisch verbod

Ondanks een wettelijk verbod participeren tenminste zeven fondsen op de Belgische markt in bedrijven die clustermunitie of antipersoonsmijnen produceren, zo bleek uit onderzoek van de niet-gouvernementele organisatie Netwerk Vlaanderen dat op 8 mei 2009 werd gepubliceerd. De vaststelling was vooral van belang omdat België als eerste land ter wereld in april 2007 een wettelijk verbod op dergelijke investeringen had afgekondigd, na een unanieme goedkeuring door het parlement.

De praktijk bleek anders: Bank Degroof, Citibank, Delta Lloyd Bank, Dexia Bank en Fortis Bank boden beleggingsfondsen aan die investeerden in bedrijven die clustermunitie produceerden. Dat waren de Amerikaanse ondernemingen General Dynamics, L-3 Communications, Lockheed Martin en Textron.

Netwerk Vlaanderen verweet in dit verband minister van Financiën Didier Reynders gebrek aan daadkracht. Aan hem kwam de taak toe een lijst op te stellen van bedrijven die betrokken waren bij de productie van clustermunitie of landmijnen. Deze lijst had op 1 mei 2008 openbaar moeten worden gemaakt, maar dat was nooit gebeurd.
Clustermunitie, bestaande uit meerdere kleine explosieve ladingen, was zeer omstreden vanwege de onnauwkeurigheid en vooral omdat deze onevenredig veel burgerslachtoffers maakte. België en Oostenrijk waren de enige landen ter wereld die de productie ervan hadden verboden. De productie van antipersoonsmijnen was illegaal in 155 landen.

EUROPESE UNIE

Belgische arbeidsmarkt open voor Oost-Europese werknemers

Per 1 mei 2009 verleende België toegang tot de arbeidsmarkt aan werknemers afkomstig uit acht Oost-Europese landen die in mei 2004 lid waren geworden van de Europese Unie. Het ging om Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië. Daarmee werd de belofte ingelost tot een vrij verkeer van werknemers, dat echter de laatste vijf jaar aan beperkingen onderhevig was. Voor de in januari 2007 toegetreden lidstaten Bulgarije en Roemenië bleven deze bestaan in de vorm van een vereiste werkvergunning.

De overgangsperiode naar volledige toegang duurde vanaf 2004 zeven jaar en was bij de toetreding van de nieuwe lidstaten afgedwongen door Duitsland en Oostenrijk. Ze betekende dat in fases de beperkingen werden afgebouwd. In een eerste fase van twee jaar konden de grenzen gesloten blijven en in de drie daarop volgende jaren kon dat alleen na een afdoende motivatie. In de laatste fase, ingaande 1 mei 2009, werden aan deze motivering strengere eisen gesteld en was daarvoor toestemming vereist van de Europese Commissie.

MILITAIRE ZAKEN

Militairen beschermen Belgische koopvaardijschepen tegen piraterij

De federale regering besloot op 30 april 2009 Belgische koopvaardijschepen bescherming aan te bieden via de inzet van militairen die konden optreden tegen piraterij voor de Somalische kust. Sinds het ontstaan van de burgeroorlog in Somalië, begin jaren negentig van de twintigste eeuw, was piraterij een veel voorkomend verschijnsel in de kustwateren van de Golf van Aden.
De Belgische rederijen hadden om bescherming gevraagd en zouden de kosten zelf voor hun rekening nemen. Ook moesten zij aantonen voldoende verzekerd te zijn en zou de Belgische staat niet aansprakelijk zijn voor schade, mocht die ontstaan als gevolg van piraterij. Directe aanleiding was de kaping, op 18 april, van het baggerschip Pompeï dat onder Belgische vlag vaarde.
Alvorens eventueel Belgische militairen werden ingezet, dienden de rederijen eerst een beroep te doen op de daar reeds aanwezige Europese marinevloot. Op 15 december 2008 waren na een besluit van de Europese Unie oorlogsschepen en verkenningsvliegtuigen naar het gebied gestuurd in het kader van de 'operatie Atlanta'. Deze kwam in de plaats van een missie van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), die de aflevering van hulpgoederen aan Somalië moest beschermen maar herhaaldelijk met aanvallen op schepen werd geconfronteerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

België wil voormalige terreurverdachten Verenigde Staten opnemen

Tijdens een bezoek aan Washington zegde minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht op 22 mei 2009 zijn Amerikaanse ambtgenoot Hillary Clinton toe twee of drie gevangenen op te willen nemen uit Guantánamo Bay. Dit Amerikaanse gevangenkamp voor terreurverdachten op Cuba zou, conform de belofte van de in 2009 aangetreden president Barack Obama, worden gesloten vanwege de omstreden behandelmethoden.
De Verenigde Staten onder het bewind van Obama wilden gevangenen van wie was komen vast te staan dat ze geen bedreiging vormden, niet terugsturen naar hun land

van herkomst vanwege het risico dat ze liepen op marteling. Daarbij ging het om landen als China, Libië, Oezbekistan en Somalië. In plaats daarvan zouden Europese landen hen kunnen opnemen. Sommige regeringen, zoals de Nederlandse bij monde van minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen, voelden daar weinig voor. Zijn Belgische ambtgenoot nam dus een positief standpunt in, maar vanuit de oppositie werd een en ander als voorbarig betiteld. De Europese ministers zouden namelijk later proberen een gemeenschappelijk kader te creëren voor de opname van gevangenen, waarna de afzonderlijke lidstaten autonoom zouden beslissen.

(Vorige berichten pagina 247/3 - 2009)

DUITSLAND

BINNENLAND

Gewelddadigheden bij vieringen 1 mei

Volgens de vakbonden trokken de 1 mei-bijeenkomsten van 2009 in heel Duitsland bijna een half miljoen mensen. De vreedzame bijeenkomsten werden overschaduwd door demonstraties van extreemlinkse en extreemrechtse groepen, waarbij geweld niet werd geschuwd en er forse botsingen waren met de politie. Zo sloegen in Dortmund zo'n tweehonderd rechtse extremisten met stokken en stenen in op een vakbondsbijeenkomst en vochten zij met de politie, die honderdvijftig mensen arresteerde. In verscheidene plaatsen waren er demonstraties tegen geplande marsen van extreemrechts, zoals in het Berlijnse Köpenick en in Mainz. In Rotenburg bij Bremen wisten zo'n honderd rechtse extremisten een verboden mars te houden. Kleine neonazidemonstraties waren er in Dresden en in Weiden bij de Tsjechische grens.

Extreemlinkse demonstranten vochten met de politie in Berlijn in de nacht voor de eerste mei, de zogenaamde Walpurgisnacht, staken auto's, vuilnisbakken en een café in brand en gooiden projectielen naar een passerende tram. De politie arresteerde in totaal 289 personen en 273politiemensen werden gewond. Daarmee was 1 mei in 2009 in Berlijn aanmerkelijk gewelddadiger dan het jaar ervoor. Ook in Hamburg waren er ordeverstoringen.

Neonazipartij NPD beboet

De neonazistische Nationaal-Democratische Partij Duitsland (NPD) werd op 15 mei 2009 door een administratieve rechtbank in Berlijn veroordeeld tot een boete van 1,27 miljoen euro wegens onregelmatigheden in haar boekhouding. De boete betrof terugbetaling van gelden die als subsidie van de staat waren ontvangen.

De rechtbank bevestigde hiermee een beslissing van het Duitse parlement van april, maar halveerde de originele boete. De uitspraak kon de partij fataal worden omdat zij financieel aan de grond zat.

Verbod op geheime vaderschapsonderzoeken

De Bondsraad ging op 15 mei 2009 akkoord met een wet die geheim genetisch onderzoek verbood. Dergelijk onderzoek kon worden ingesteld op verzoek van vrouwen die onzeker waren welke seksuele partner de verwekker van hun kind was of in opdracht van mannen die wilden weten of zij de vader waren. De wet verbood dit onderzoek als de partner er niet van wist. Een uitzondering kon worden gemaakt in geval van verkrachting.

Er werd ook een verbod uitgevaardigd op genetisch onderzoek van foetussen om hun geslacht vast te stellen of om een aanleg vast te stellen voor ziektes die zich pas later in het leven zouden openbaren. De nieuwe wet- en regelgeving was jarenlang onderwerp van politieke discussies geweest.

Oost-Duitse inlichtingendienst achter moord op student Ohnesorg in 1967

Op 22 mei 2009 werd bekend dat de agent in burger die op 2 juni 1967 de student Benno Ohnesorg doodschoot, werkte voor de Oost-Duitse geheime dienst, de Stasi. Dit bleek uit onderzoek in de Stasi-archieven. Ohnesorg liep op die dag mee in een demonstratie tegen de sjah van Perzië. De betoging liep uit de hand en de weerloze Ohnesorg werd van dichtbij doodgeschoten. Zijn dood leidde tot aanhoudende studentenprotesten in West-Duitsland en vormde een belangrijke aanleiding tot de oprichting van de extreemlinkse organisatie Rote Armee Fraktion (RAF).

De agent in burger heette Karl-Heinz Kurras. Deze man was bij de onthulling van het nieuws op 22 mei 2009 nog in leven, 81 jaar oud, maar niet in staat om opheldering te verschaffen.

Horst Köhler herkozen als Duits president

Horst Köhler (66) werd op 23 mei 2009 in de eerste stemronde herkozen tot president van Duitsland. Hij begon aan een tweede termijn van vijf jaar. Het voormalige hoofd van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) had de steun van de Christen-Democratische Unie (CDU) van bondskanselier Angela Merkel en had de sociaaldemocratische academica Gesine Schwan als tegenkandidaat. Köhler werd gekozen door 1.223 parlementsleden en publieke persoonlijkheden in Berlijn.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Van oorlogsmisdaden verdachte Demjanjuk in Duitsland aangekomen

De negenentachtigjarige John Demjanjuk werd na een lange juridische strijd over zijn gezondheid door de Amerikaanse autoriteiten aan Duitsland uitgeleverd. Hij kwam op 12 mei 2009 aan in München. Demjanjuk werd ervan verdacht als bewaker in het nazikamp Sobibor in bezet Polen in 1943 29.000 joden naar gaskamers gedreven te hebben. Gevangenisartsen verklaarden hem fit genoeg om detentie in de Stadelheim-gevangenis in het zuiden van München te ondergaan.

Demjanjuk werkte in de Verenigde Staten tientallen jaren als werknemer in de autobranche in Ohio. Hij was verdachte nummer drie op de meest recente lijst van gezochte nazi-oorlogsmidadigers, uitgebracht door het Simon Wiesenthal Centrum, na twee anderen die voor dood werden gehouden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Commissie akkoord met nieuwe staatssteun voor Commerzbank

De Europese Commissie stemde op 7 mei 2009 in met het plan van de Duitse regering om nog eens 10 miljard euro te pompen in de Commerzbank, de op een na grootste bank in Duitsland. De nieuwe kapitaalinjectie volgde op een eerste injectie van 8 miljard euro. De Europese Commissie had

Duitsland

geaarzeld omdat zij niet wilde dat deze steun de bank een voorsprong zou geven op concurrenten.
De overheidssteun werd mogelijk nadat de bank had toegezegd zijn onderdeel Eurohypo te verkopen, een grote Europese speler in onroerend goed en openbare financiën. Ook beleggingsactiviteiten moesten worden beperkt.

'Vrieskast' voor 'giftige' waardepapieren

De Duitse regering kwam op 13 mei 2009 met een plan voor het opruimen van zogenaamde giftige waardepapieren van banken. Volgens dit plan konden banken dit soort activa voor een periode van twintig jaar parkeren in speciaal hiervoor te creëren instellingen. Daarna zou de waarde van de activa getaxeerd worden en zouden, als er intussen geen waardevermeerdering was opgetreden, aandeelhouders de rekening betalen. Berlijn hoopte dat het onttrekken van dit soort activa aan de balansen banken zou aanmoedigen om weer te lenen aan elkaar, aan bedrijven en aan consumenten.
Minister van Financiën Peer Steinbrück schatte dat de totale waarde van zulke activa in Duitsland 180 tot 190 miljard euro was. Andreas Schmitz van de federatie van Duitse privébanken betitelde het plan als 'een enorme vrieskast waarin elke bank een lade heeft'.

Productie in eerste kwartaal 2009 stevig gedaald

Voorlopige cijfers over het eerste kwartaal van 2009 die op 15 mei 2009 bekend werden, lieten zien dat de productie in Duitsland was gedaald met 3,8 procent ten opzichte van het kwartaal ervoor. Toen was de daling 2,2 procent geweest. Vergeleken met het eerste kwartaal van 2008 was er sprake van een daling van de productie met bijna 7 procent. De cijfers wekten geen onrust op de Europese aandelenbeurzen, die deels met een kleine plus eindigden. Reden voor hoop waren cijfers die bekend werden over industriële orders en exporten in maart, die voor het eerst een stijging lieten zien na maanden van dalingen.

Autobedrijf Opel voorlopig gered na Canadees bod

De Duitse regering stemde op 30 mei 2009 in met een bod van het Canadese Magna-consortium op het noodlijdende autobedrijf Opel. Het Amerikaanse General Motors (GM), moederbedrijf van Opel, zou 35 procent van de eigendom van het bedrijf houden en de werknemers van Opel 10 procent. Magna, een bedrijf dat auto-onderdelen maakte, zou 20 procent nemen en de Russische staatsbank Sberbank 35 procent. De Duitse regering zou garant staan voor ongeveer 3 miljard euro aan leningen en zou bovendien zelf een noodlening van 1,5 miljard euro aan Opel verstrekken.
Magna beloofde alle Duitse Opel-fabrieken open te houden en het aantal ontslagen in Duitsland niet hoger te laten zijn dan ongeveer 2.500. Maar in heel Europa zou volgens Magna van de 50.000 Opel-werknemers een vijfde zijn of haar baan verliezen. Magna was van plan om Opels te gaan maken in een fabriek in Rusland en wilde in dat land ook een nieuwe afzetmarkt zien te vinden. De Russische bemoeienis met Opel wekte in Duitsland bezorgdheid omdat de reeds sterke economische banden met Rusland, met name door de levering van Russisch gas, verder aangehaald zouden worden. Critici zeiden dat deze banden Duitsland te afhankelijk van Rusland zouden kunnen maken.
Bondskanselier Angela Merkel zei op 30 mei dat er nog een moeilijke weg te gaan was: 'Voor Opel en Magna begint het werk nu pas en er zijn nog verscheidene moeilijkheden te overwinnen.' Het commentaar van Jürgen Pieper, een autobrancheanalyticus bij de Metzler Bank, was: 'Dit lijkt allemaal op een zeer fragiele basis te rusten. Laten we zeggen dat er 60 à 70 procent kans is dat het niet zal werken.'

JUSTITIE

Vietnamese broers veroordeeld tot levenslang voor zevenvoudige moord

Twee Vietnamese broers werden op 13 mei 2009 veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf wegens de moord op zeven personeelsleden van een Chinees restaurant in het noordelijke stadje Sittensen in februari 2007. Phong Dao Cao (31) en Trong Duong Dao (35) bonden deze mensen vast en schoten hen dood na een mislukte gewapende roofoverval. Drie andere Vietnamese verdachten kregen gevangenisstraffen van respectievelijk veertien jaar, vijf jaar en vier jaar plus negen maanden.
Het bloedbad schokte destijds heel Duitsland. De daders waren in paniek geraakt toen Phong Dao Cao's masker was afgegleden, waardoor hij zijn identiteit prijsgaf.
(Vorige berichten pagina 253/1 e.v. - 2009)

Frankrijk

FRANKRIJK

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Unie akkoord met nieuwe kapitaalinjectie Franse banken

Op 8 mei 2009 ging de Europese Unie akkoord met een nieuwe kapitaalinjectie van 2,45 miljard euro voor de Franse banken Caisse d'Epargne en Banque Populaire. Deze zouden na een op handen zijnde fusie samen met 34 miljoen klanten de tweede bank van Frankrijk worden, achter BNP Paribas. Eerder al kregen de twee banken 4,6 miljard euro van de Franse overheid. De EU ging akkoord omdat werd voldaan aan de voorwaarden dat de kapitaalinjecties tijdelijk waren en banken geen oneerlijk voordeel gaven ten opzichte van de concurrentie.

Frankrijk in langste recessie sinds 1949

Op 15 mei 2009 maakte het nationale bureau voor de statistiek INSEE bekend dat Frankrijk verkeerde in de langst durende recessie sinds 1949. De economische krimp – 1,2 procent in het eerste kwartaal van 2009 ten opzichte van de laatste drie maanden van het voorgaande jaar – begon in het tweede kwartaal van 2008. Van een recessie was al sprake bij een krimp in twee achtereenvolgende kwartalen.
Naar verwachting zou de Franse economie in heel 2009 krimpen met 3 procent, twee keer zoveel als volgens eerdere verwachtingen. Minister van Financiën Christine Lagarde verwachtte een geleidelijk economisch herstel in 2010.

ONDERWIJS

Stakingen Franse universiteiten afgezwakt

Op 19 mei 2009 beëindigden docenten en bestuurders van de Sorbonne en andere universiteiten in Parijs een periode van vier maanden staking. In onder meer Toulouse, Aix-en-Provence, Amiens en Nancy duurden de stakingen voort. Waar deze werden afgeblazen, maakten actievoerders duide-

lijk dat alleen te doen opdat studenten examens konden afleggen.
De stakingen waren een protest tegen hervormingen waarmee de regering het hoger onderwijs efficiënter wilde maken door onderwijsinstellingen meer autonomie te geven. Volgens de actievoerders werden hun universiteiten door de privatisering 'uitgeleverd aan wetten van interne concurrentie'.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Franse wet tegen internetpiraterij met scepsis ontvangen

De nieuwe wet tegen internetpiraterij, die op 13 mei 2009 door de Franse Senaat werd goedgekeurd, werd in Frankrijk met scepsis ontvangen. De wet moest het mogelijk maken om mensen die illegaal films of muziek downloaden, tijdelijk van het internet af te sluiten.
De entertainmentindustrie was voor, maar volgens velen – zowel in als buiten Frankrijk – maakte de wet de weg vrij voor ongewenst veel staatsbemoeienis en schending van privacy. De Franse oppositie probeerde de wet onconstitutioneel te laten verklaren. Volgens internetdeskundigen was de wet technisch onuitvoerbaar, omdat het niet altijd mogelijk was te achterhalen wie achter een illegale download zat.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nieuwe Franse militaire basis in de Golf

Op 26 mei 2009 opende president Nicolas Sarkozy, vlak buiten Abu Dhabi in de Verenigde Arabische Emiraten, de eerste Franse militaire basis in de Perzische Golf. De aanwezigheid van Franse marineschepen was bedoeld om de veiligheid te stimuleren op strategische olietransportroutes en in de door piraten bedreigde wateren voor de Somalische kust.
Het ging om Frankrijks eerste grote buitenlandse militaire nederzetting sinds de jaren zestig van de twintigste eeuw. Het was ook de eerste buiten Afrika, waarmee Frankrijk zich onder meer wilde inzetten om oplopende spanningen tussen Iran en de Arabische Golfstaten te beheersen. Ook wilde Sarkozy de zakelijke relaties met de regio aanhalen.

(Vorige berichten pagina 254/1 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Regering geeft namen geweerde extremisten vrij

Op 5 mei 2009 openbaarde de Britse regering 16 van de 22 namen van personen die uit Groot-Brittannië geweerd werden omdat ze haat en extremisme zouden zaaien. De lijst bevatte de namen van een gevarieerd gezelschap, zoals van de voormalige leider van de racistische Ku Klux Klan Donald Black tot de rechtse Amerikaanse radiopresentator Michael Savage. Ook enkele islamitische radicalen, joodse militanten en Amerikaanse neonazi's werden geweerd.
Minister van Binnenlandse Zaken Jacqui Smith stelde dat de namen waren vrijgegeven om het publiek te laten zien welk gedrag in Groot-Brittannië niet werd getolereerd. De overige zes namen op de lijst werden volgens Smith vanwege het 'algemeen belang' niet vrijgegeven.

Declaratieschandaal teistert Britse politiek

Krant publiceert dubieuze declaraties

Onthullingen in het Britse dagblad *The Daily Telegraph* zorgden in mei 2009 voor veel onrust in de Britse politiek. De krant publiceerde vanaf 8 mei een lange reeks artikelen waarin het declaratiegedrag van Lagerhuisleden geopenbaard werd. Kamerleden van alle Britse partijen bleken zich schuldig te hebben gemaakt aan het indienen van declaraties waarbij de bestaande regels volgens de Britse media erg ver waren opgerekt of overtreden. Zo leverden politici declaraties in voor niet bestaande hypotheken, onderhoudskosten voor tweede of derde huizen, meubels, tv's en zelfs hondenvoer. Onder de in opspraak geraakte politici waren ook premier Gordon Brown, minister van Financiën Alistair Darling, minister van Binnenlandse Zaken Jacqui Smith en tientallen andere kabinets- en kamerleden.

Lagerhuisvoorzitter stapt op

De voorzitter van het Lagerhuis Michael Martin maakte op 19 mei, kort voor een vertrouwensstemming over zijn functioneren, bekend per 21 juni af te treden als voorzitter en parlementslid. Het was voor het eerst sinds 1695 dat een kamervoorzitter zich gedwongen zag op te stappen. Martin was zelf geen onderwerp van discussie in het declaratieschandaal, maar was eerder wel bekritiseerd om zijn declaratiegedrag. De voorzitter werd verweten dat hij zich te passief had opgesteld en zo een klimaat had gecreëerd waarin de excessen zich konden voordoen.
Martin bood tevens zijn excuses aan voor zijn rol in het declaratieschandaal, volgens sommigen onder druk van de verontwaardiging die in het land was ontstaan over de affaire. Ondertussen kondigden verscheidene parlementsleden van zowel de Labourpartij als de Conservatieven aan dat zij zich niet verkiesbaar zouden stellen bij de volgende parlementsverkiezingen die voor medio 2010 gepland stonden.

Maatregelen tegen overmatige declaraties

Op 19 mei 2009 kondigden partijleiders de eerste maatregelen aan om verdere excessen in de toekomst te voorkomen. Zo werd het bedrag dat kon worden gedeclareerd verlaagd en kwam er een onafhankelijke instantie die het toezicht op declaraties ging uitvoeren. De leider van de Conservatieven David Cameron riep op tot nieuwe verkiezingen om het electoraat de kans te geven het Lagerhuis te zuiveren van overmatig declarerende parlementsleden, maar premier Brown zag hier weinig in. Wel stelde deze dat alle leden van zijn partij die de declaratieregels hadden gebroken niet aan de verkiezingen in 2010 mochten meedoen.
De verwachting was ondertussen dat Brown middels een grondige herschikking zijn kabinet zou gaan zuiveren van 'beschadigde' politici. Veel politici waren bezorgd over de aanstaande Europese verkiezingen op 4 juni die met name voor Labour op een zware nederlaag leken uit te gaan draaien.

Veiligheidsdiensten waren terroristen '7-7' op het spoor

De Britse geheime dienst MI5 hield minstens één van de terroristen verantwoordelijk voor de Londense aanslagen op 7 juli 2005 al eerder in de gaten, zo bleek uit een rapport van de parlementscommissie voor Inlichtingen en Veiligheid op 19 mei 2009. Uit het rapport kwam ook naar voren dat de dienst in 2004 wegens geldgebrek slechts 6

procent van de ongeveer tweeduizend bekende terrorismeverdachten nauwlettend volgde.
De MI5 werd in het rapport, op basis van de voor handen zijnde informatie en prioriteiten op het moment van de aanslag, gezuiverd van enige blaam, een oordeel dat nabestaanden en sommige parlementsleden niet wilden onderschrijven.

Gurkha-veteranen mogen naar Groot-Brittannië komen

De Gurkha-veteranen, een groep Nepalezen die jarenlang in het Britse leger hadden gediend, verwierven op 21 mei 2009 voor het eerst het automatische recht zich in Groot-Brittannië te vestigen. Sinds 2004 was dat voorbehouden aan hen die na 1 juli 1997 met pensioen waren gegaan.
Lange tijd werd een sluitende regeling tegengehouden omdat gevreesd werd dat een grote groep van meer dan honderdduizend Nepalese immigranten zich in Groot-Brittannië zou willen vestigen, maar een parlementscommissie had deze cijfers nu als 'sterk overdreven' afgedaan. Een laatste punt van kritiek bleef voor de Gurkha's het feit dat kinderen boven de achttien jaar niet met de veteranen mee zouden mochten immigreren, een groot probleem voor de vaak in grootfamilies levende Gurkha's.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minder toeristen door economische crisis

Het aantal toeristen dat Groot-Brittannië bezocht daalde in het eerste kwartaal van 2009 als gevolg van de economische crisis met 13 procent ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor, zo bleek uit cijfers die het International Passenger Survey (IPS) op 14 mei 2009 bekendmaakte. Volgens het onderzoeksbureau voor toerisme bezochten 6,3 miljoen toeristen het land.
Opvallend genoeg waren de bestedingen in de toeristische sector even groot als in het eerste kwartaal van 2008, ongeveer 3,1 miljard pond (ca. 3,5 miljard euro). Vooral het aantal bezoekers uit de Verenigde Staten (- 21 procent) en Europese landen buiten de Europese Unie (- 29 procent) nam sterk af.

Aantal gedwongen huisverkopen stijgt

De Britse vereniging van hypotheekverstrekkers (CML) maakte op 15 mei 2009 bekend dat het aantal gedwongen verkopen van woonhuizen in het eerste kwartaal van 2009 met 23 procent was toegenomen ten opzichte van een kwartaal eerder. Er kwamen 12.800 huizen in de gedwongen verkoop, tegen 10.400 in het laatste kwartaal van 2008. De cijfers vielen nog mee, omdat aanvankelijk voor heel 2009 75.000 verkopen waren verwacht.
Volgens de CML nam het aantal hypotheken met een betalingsachterstand sneller toe dan het aantal gedwongen verkopen. Dit had te maken met een gedaalde rente en de verruiming van uitstel van betaling die hypotheekverstrekkers aanboden.

Situatie Britse overheidsfinanciën verslechtert

De Amerikaanse kredietbeoordelaar Standard & Poor's (S&P) wijzigde op 21 mei 2009 de verwachting voor de Britse economie voor de middellange termijn van stabiel naar negatief. Vooral de verslechterde situatie van de overheidsfinanciën zorgde voor deze aanpassing. De staat behield vooralsnog de hoogste AAA-status, maar de groeiende netto schuld en de slechte vooruitzichten stemden tot somberheid. De beoordeling van de Britse economie was het meest negatief sinds S&P hier in 1978 mee begon.

Britse autoproductie gehalveerd

De Britse brancheverenigingen Society of Motor Manufacturers and Traders (SMMT) maakte op 22 mei 2009 bekend dat de autoproductie in april met 55 procent op jaarbasis was gedaald. Verwacht werd wel dat, als gevolg van een inruilpremie voor oude auto's van de Britse regering, een herstel van de productie aanstaande was.

MILITAIRE ZAKEN

Verloren bestanden bevatten gevoelige informatie

Het Britse dagblad *The Guardian* publiceerde op 25 mei 2009 een interne militaire memo waaruit bleek dat de computerbestanden die in september 2008 van de Royal Air Force (RAF)-basis Innsworth waren verdwenen persoonlijke en mogelijk chantabele informatie bevatten. Op de drie als vermist opgegeven harde schijven stonden gegevens over drugsgebruik, buitenechtelijke relaties en prostitutiebezoeken van hooggeplaatste officieren.
Het Britse ministerie van Defensie wilde de gepubliceerde gegevens niet bevestigen, maar gaf wel aan persoonlijke gesprekken met alle betrokkenen te hebben gevoerd.

(Vorige berichten pagina 254/3 e.v. - 2009)

ITALIË

BINNENLAND

Italië zendt bootvluchtelingen terug naar Libië

De Italiaanse politie maakte op 11 mei 2009 bekend dat zij 48 bootvluchtelingen had gered nabij Sicilië, terwijl 500 anderen die in de week daarvoor in internationale wateren waren opgepikt waren teruggebracht naar Libië. Met de terugzendactie volgde minister van Binnenlandse Zaken Roberto Maroni van de anti-immigratiepartij Noordelijke Liga (LN) een nieuwe, harde lijn. 'Als zij de Italiaanse wateren hadden bereikt, hadden wij ze moeten opnemen', zei hij.
Luciano Volante, een leider van de centrumlinkse Democratische Partij (PD), zei in een interview met dagblad *Messaggero* dat het terugsturen 'legaal maar unfair' was. Hij onderstreepte dat politieke vluchtelingen op deze manier geen kans hadden om asiel aan te vragen omdat Libië de Conventie van Genève inzake vluchtelingen niet had geratificeerd.

Illegale migratie strenger bestraft

Op 13 mei besliste het Italiaanse parlement dat illegale migranten op Italiaans grondgebied voortaan een boete konden krijgen die kon oplopen tot 10.000 euro. Degenen die migranten hielpen onderduiken, riskeerden een soortgelijke boete en gevangenisstraf. Bovendien konden migranten tot zes in plaats van twee maanden worden vastgehouden in opvangcentra.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Italiaanse economie krimpt 2,4 procent in eerste kwartaal 2009

De recessie in Italië verdiepte zich in het eerste kwartaal van 2009 doordat de economie volgens een eerste officiële schatting

van 15 mei 2009 kromp met 2,4 procent. Dat was het hoogste percentage sinds 1980. De productie was in het eerste kwartaal 5,9 procent lager dan in dezelfde periode van 2008. Het bbp was over het hele jaar 2008 gedaald met 1 procent, de ergste krimp sinds 1975, aldus het nationaal bureau voor de statistiek (ISTAT).

JUSTITIE

Rechter bevestigt schuld premier Berlusconi in corruptiezaak

In de corruptiezaak rond de Britse advocaat David Mills heeft de huidige premier Silvio Berlusconi zich schuldig gemaakt aan het aanzetten tot meineed. Dat bleek op 19 mei 2009 uit de die dag vrijgegeven motivatie bij de uitspraak tegen Mills, die op 17 februari tot viereneenhalf jaar gevangenisstraf was veroordeeld. De advocaat was in de jaren negentig van de twintigste eeuw fiscaal adviseur van Berlusconi. Deze had Mills zwijggeld betaald om te voorkomen dat belastende informatie naar buiten zou komen over bedrijven waarvan hij eigenaar-directeur was.
Berlusconi zou zijn veroordeeld, als hij niet in 2008 als minister-president een wet had laten aannemen die hem immuun maakte voor vervolging. Zelf reageerde hij op 19 mei furieus en noemde het vonnis 'schandalig'. Hij kondigde aan spoedig het parlement toe te spreken om zijn oordeel te geven over het functioneren van bepaalde rechters.

(Vorige berichten pagina 255/2 e.v. - 2009)

NEDERLAND

BINNENLAND

Man rijdt in op publiek bij viering Koninginnedag: acht doden

Tijdens het bezoek van de koninklijke familie aan Apeldoorn, op Koninginnedag 30 april 2009 in de ochtend, reed de achtendertigarige Karst T. uit Huissen in zijn auto met grote snelheid in op het aanwezige publiek. Vijf mensen vonden de dood en twaalf mensen raakten gewond, van wie er later nog eens twee overleden. De dader zelf, die eveneens ernstig gewond raakte, stierf in de nacht van 30 april op 1 mei in het Deventer Ziekenhuis. Daarmee hadden in totaal acht mensen de dood gevonden. Het uit te keren schadebedrag, inclusief de 'shockschade' voor geestelijk letsel, zou volgens verzekeraar Reaal – waar de dader een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering voor zijn auto had lopen – op ongeveer 5 miljoen uitkomen.
Een half uur na de dodelijke autorit werd bekend gemaakt dat alle festiviteiten voor die dag waren afgelast. Koningin Beatrix legde in de middag voor de televisie een verklaring af over de gebeurtenis.

Toedracht

Over de redenen voor de actie van T. kon weinig duidelijkheid worden verkregen. Omdat hij al zo snel overleed, was verhoor niet meer mogelijk. Ook zijn verleden bood geen aanknopingspunten: hij was niet bekend bij politie, justitie of inlichtingendienst en evenmin bij de geestelijke gezondheidszorg. T. stond bekend als rustig en vriendelijk en er waren vanuit zijn woonbuurt geen klachten. Wel leefde hij in anonimiteit en onderhield hij nauwelijks contacten met anderen.
Het weinige dat hij nog had kunnen zeggen, wees er op dat zijn daad was gericht tegen de koninklijke familie, reden waarom al snel gesproken werd van een aanslag. Het leek hoe dan ook de daad van een eenling: er was geen enkel teken dat er anderen bij waren betrokken.
Op 21 mei bezocht een van de schoonzonen van de koningin, Pieter van Vollenhoven, de ouders van T. in Zevenaar. Hij betuigde namens de koninklijke familie zijn medeleven met de nabestaanden van T., zo meldde de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD).

'Klokkenluider' kernreactor Petten krijgt schadevergoeding

Het tijdschrift *Binnenlands Bestuur* meldde op 1 mei 2009 dat 'klokkenluider' Paul Schaap 200.000 euro schadevergoeding kreeg van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM). Hij had een claim van 800.000 euro ingediend, maar kreeg het lagere bedrag toegewezen om inkomstenderving en pensioenbreuk te compenseren.
Eind 2001 had Schaap middels een zwartboek de onveiligheid van de kernreactor in Petten aan de kaak gesteld, nadat er haarscheurtjes in het reactorvat waren geconstateerd. Hij stelde dat veiligheidsvoorschriften voortdurend werden overtreden en dat de directie te kort schoot bij het garanderen van de veiligheid. In december dat jaar werd hem zijn baan als operator in de hogefluxreactor en wachtchef afgenomen en werd hij overgeplaatst naar een lager betaalde functie.
Schaap was intussen onbezoldigd adviseur van minister Guusje ter Horst van Binnenlandse Zaken. Doel daarvan was om bij te dragen aan een goede regeling voor mensen die wantoestanden aan de orde wilden stellen zonder te hoeven vrezen voor repercussies. De bekendste van deze klokkenluiders was Ad Bos, die in 2001 de bouwfraude aan het licht bracht. Hem had de minister blijkens een brief aan de Tweede Kamer van 23 april 2009 een niet nader genoemd bedrag aan compensatie toegekend.

Onderzoek toont ineffectiviteit wijkenaanpak kabinet

In het op 13 mei 2009 gepubliceerde rapport *De baat op straat* van de onderzoeksinstituten SEO Economisch Onderzoek en Atlas voor gemeenten werd geconcludeerd dat de ambitieuze aanpak van probleemwijken in de praktijk niet werkte: overlast en onveiligheid namen er niet door af. De bevordering van de leefbaarheid in deze wijken door ze om te vormen tot 'krachtwijken' was een van de belangrijkste beleidsdoelen van het kabinet.
De woningbouwcorporaties speelden een belangrijke rol bij de wijkenaanpak en hadden daartoe honderden miljoenen geïnvesteerd. Maar er kon 'niet worden geconcludeerd dat investeringen in barbecues, buurtcomités en buurtregisseurs maatschappelijk zinvol zijn geweest. De effectiviteit van sociale investeringen van corporaties kan vooralsnog niet worden aangetoond.' Voor deze investeringen waren volgens de onderzoekers niet de corporaties maar instellingen als gemeente, politie en jeugdzorg het beste toegerust. Materiële investeringen, zoals de verkoop van huurwoningen of het onderhoud aan gebouwen, hadden wel effect.
De betreffende wijken werden eerder ook wel 'Vogelaarwijken' genoemd, naar de afgetreden minister van Wonen, Wijken en Integratie Ella Vogelaar. Na haar aftreden was Eberhard van der Laan de verantwoordelijke minister. Hij deelde de opvattingen van de onderzoekers niet, daarbij vooral benadrukkend dat leefbaarheid niet alleen vei-

ligheid omvatte maar ook zaken als werkloosheidsbestrijding, de aanpak van opvoedings- en integratieproblemen en schuldhulpverlening: 'Inspanningen neerzetten als investeren in buurtbarbecues doet de corporaties geen recht.' Van der Laan was daarentegen juist terughoudender ten aanzien van de positieve gevolgen van materiële investeringen voor de leefbaarheid.

Man pleegt viervoudige moord en doodt ook zichzelf

Op 25 mei 2009 trof de politie in het Zuid-Hollandse Zwijndrecht de levenloze lichamen aan van een vrouw en twee kinderen. In Bavel, Noord-Brabant, werd het lichaam van een andere vrouw gevonden. Het bleek te gaan om een viervoudige moord, gepleegd door de zesenveertigjarige Cees K. De slachtoffers in Zwijndrecht waren zijn ex-vrouw, zijn dochter (17) en zoon (16) en de vrouw in Bavel was zijn vriendin. Nadat de man hen om het leven had gebracht, pleegde hij zelfmoord.
Aanleiding voor de daad zou zijn geweest dat zijn vriendin hem met de dood had bedreigd. In een afscheidsmail verwees hij naar zijn scheiding, zijn depressiviteit en de geestelijke situatie waarin zijn ex-vrouw en kinderen verkeerden.

Utrechtse burgemeester overleeft motie van wantrouwen

De burgemeester van Utrecht, Aleid Wolfsen, zag op 28 mei 2009 een tegen hem ingediende motie van wantrouwen met 35 tegen 8 stemmen verworpen. De motie was ingediend door de lokale partijen Leefbaar Utrecht en Groep Mossel en door de Socialistische Partij (SP). Wolfsen, burgemeester voor de Partij van de Arbeid (PvdA), was in opspraak gekomen omdat hij druk had uitgeoefend op huis-aan-huisblad *Ons Utrecht* en op het *Algemeen Dagblad* om een hem onwelgevallig artikel niet te plaatsen. Dit handelde over vermeende onregelmatigheden bij een declaratie van Wolfsen voor huisvestingskosten. Het artikel werd onder zijn druk uiteindelijk in geen van beide bladen geplaatst. Critici meenden dat Wolfsen hiermee de persvrijheid op onaanvaardbare wijze had geschonden.
Wolfsen bleek de gemeenteraad niet de waarheid te hebben verteld. Bij een eerder debat namelijk erkende hij zijn invloed aan te hebben gewend bij Ons Utrecht en bood daarvoor zijn verontschuldigingen aan. Maar hij ontkende dat hij dat ook bij het Algemeen Dagblad had gedaan. Uit e-mailverkeer tussen Wolfsen en adjunct-hoofdredacteur Arjeh Kalmann bleek echter dat dit wel degelijk het geval was: hij had Kalmann bij herhaling gevraagd 'corrigerend' op te treden tegen de schrijver van het bewuste artikel. Deze werd vervolgens overgeplaatst en Kalmann zelf diende op 19 mei zijn ontslag bij de krant in.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Arbeidsparticipatie van ouderen blijft stijgen

Gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), bekendgemaakt op 27 mei 2009, toonden aan dat het aantal mensen boven de 55 jaar dat betaalde arbeid verrichte, de laatste jaren sterk gestegen was. Hun arbeidsparticipatie bedroeg in 2001 nog 35 procent, maar zeven jaar later was dit percentage toegenomen tot 47 procent. Daarbij werden al diegenen meegerekend die een baan hadden van minimaal twaalf uur per week dan wel daar naar op zoek waren.
De sterk gestegen arbeidsparticipatie onder 55-plussers betrof vooral mensen in de leeftijdscategorie 55-58 jaar. Het aantal dat na de 60 op de arbeidsmarkt actief bleef, was veel kleiner: onder 61- en 62-jarigen was dat in 2008 minder dan 30 procent en onder 63- en 64-jarigen minder dan 15 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Aantal faillissementen neemt fors toe

'Een explosieve stijging van het aantal faillissementen' was de formulering waarmee het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op 12 mei 2009 de op die dag gepresenteerde cijfers over de maand maart karakteriseerde. Het aantal failliet gegane Nederlandse bedrijven en instellingen, exclusief eenmanszaken, bereikte toen een recordaantal van ruim 670. Dat waren er 130 meer dan in de maand februari en 410 meer dan in maart 2008.
Omdat maandcijfers vervuild waren door het wisselend aantal zittingsdagen van de rechtbank, achtte het CBS het 'voortschrijdend driemaandsgemiddelde' een betrouwbaarder criterium. Ook dan bleek de stijging fors te zijn, namelijk van 476 in februari naar 560 in maart. Daarmee werd het hoogste aantal bereikt sinds het CBS in 1981 met de metingen begon.
In het eerste kwartaal van 2009 gingen in totaal 1.681 ondernemingen failliet, ruimschoots een verdubbeling ten opzichte van dezelfde periode van 2008. Relatief het vaakst getroffen waren kleine ondernemers in de industrie- en transportsector.

Nederlandse economie krimpt met recordpercentage van 4,5 pct

De Nederlandse economie is in het eerste kwartaal van 2009 met 4,5 procent gekrompen ten opzichte van dezelfde periode in 2008, de grootste daling sinds de Tweede Wereldoorlog. Dat maakte het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op 15 mei 2009 bekend. In vergelijking met het vierde kwartaal van 2008 bedroeg de krimp 2,8 procent en ook dat was een (kwartaal-op-kwartaal) record.
In vergelijking met een jaar eerder viel vooral de dalende export op. Deze liep met 11,8 procent terug. De investeringen namen gemiddeld met ruim 10 procent af, vooral die van de industrie (14 procent). Maar ook in de handel, het transport, de horeca, de financiële en zakelijke dienstverlening liep de productie terug. De consumentenbestedingen gingen met 2,4 procent achteruit, hetgeen vooral te wijten was aan de dalende verkoop van duurzame goederen (auto's, elektronica, kleding) en aan lagere uitgaven voor woninginrichting, de horeca en vliegreizen.
De werkgelegenheid lag met 340.000 mensen zonder baan in het eerste kwartaal nog op een hoger niveau dan een jaar eerder. Het verschil was 27.000. Ten opzichte van de laatste drie maanden van 2008 echter was er sprake van een daling met 8.000 ofwel 0,4 procent. Het werkloosheidspercentage, dat vertraagd opliep met de economische neergang, was nu beland op 4,4 procent van de beroepsbevolking.

Financieel jaarverslag toont grote financiële gevolgen voor de overheid

Uit het Financieel Jaarverslag 2008 van het Rijk, dat het Nederlandse kabinet in de persoon van minister Wouter Bos van Financiën op 15 mei 2009 presenteerde, werd voor het eerst een volledig overzicht gegeven van de financiële gevolgen die het anticrisisbeleid van de overheid had voor de

staatsfinanciën. Sinds de financiële crisis en de daarop volgende neergang van de economie in de laatste maanden van 2008 had de regering ongekend hoge bedragen beschikbaar gesteld, vooral om financiële instellingen te redden.
Een deel van de gelden was virtueel: het bestond uit garanties die alleen in noodsituaties werden aangesproken. De omvang ervan was eind 2008 met 861 miljard euro echter zo groot dat het totale bbp van Nederland van ca. 600 miljard er door overtroffen werd.

Staatsschuld

De werkelijk uitgegeven gelden bedroegen meer dan 85 miljard. Deze konden niet worden gefinancierd uit de begroting, maar kwamen ten laste van de staatsschuld. Deze was dan ook sterk toegenomen. Stond deze begin 2008 nog op het historisch lage niveau van 47 procent van het bbp, na afsluiting van het jaar was deze uitgekomen op 58,2 procent. Dat kwam overeen met een bedrag van 346,2 miljard euro.
Tot de steunverlening behoorden drie hoofdcategorieën: de staatsdeelname in banken en verzekeringsmaatschappijen, vooral in Fortis; kapitaalversterking voor financiële instellingen waarvoor 20 miljard euro was uitgetrokken en waarvan een groot deel werd besteed; en de garantie op interbancaire leningen waarvoor 200 miljard euro beschikbaar was maar waarvan slechts een klein deel werd uitgegeven.
De grootste kostenpost was de staatsdeelname in Fortis Nederland en de bank ABN AMRO plus het aan Fortis Holding verstrekte overbruggingskrediet, tezamen bijna 68 miljard euro. Naar kapitaalversterking van Aegon, de ING Groep en SNS Reaal ging meer dan 13,7 miljard. Daarnaast werd ruim 2,7 miljard uitgegeven voor garanties aan bankleningen van leasemaatschappij Leaseplan en de bank NIBC. Aan de garantieregeling voor spaarders werd het relatief geringe bedrag van ruim 1,2 miljard besteed ten behoeve van gedupeerden van de IJslandse internetspaarbank Icesave.

Overzicht financiële transacties in 2008 in miljoenen euro's

Verwerving deelneming Fortis/RFS/ABN AMRO	
Deelneming Fortis	16.800
Verwerving belang RFS/ABN AMRO	6.540
Overbruggingskredieten Fortis	44.341
Renteontvangsten overbruggingskredieten Fortis	–500
Kapitaalversterkingsfaciliteit financiële instellingen	
(beschikbaarheid 20 miljard)	13.750
ING Groep	10.000
Aegon	3.000
SNS Reaal	750
Garantiefaciliteit interbancaire leningen	
(beschikbaarheid 200 miljard)	2.740
Leaseplan	1.450
NIBC	1.290
Overige uitgaven	
Icesave depositogarantiestelsel	1.236
Rente staatsschuld	450
Uitvoerings- en adviseurskosten	11
totaal	85.368

Verzekeraar Achmea compenseert gedupeerden woekerpolissen

Achmea, dochter van verzekeringsconcern Eureko, maakte op 26 mei 2009 bekend klanten die waren gedupeerd door te hoge inhoudingen op beleggingsverzekeringen financieel tegemoet te zullen komen. Voor het compenseren van verliezen in deze 'woekerpolisaffaire' werd 315 miljoen euro uitgetrokken. Van de achthonderdduizend polishouders zou ongeveer een kwart in aanmerking komen voor een uitkering, uit te betalen aan het einde van de looptijd van de verzekering.
Eerder hadden de Stichting Verliespolis en de Stichting Woekerpolisclaim, belangenbehartigingsorganisaties van polishouders, overeenkomsten gesloten met Delta Lloyd (september 2008), de ING Groep (november 2008), ASR Nederland (december 2008) en SNS Reaal (maart 2009). Met Achmea – waartoe verzekeraars als Avéro, Centraal Beheer, FBTO en Interpolis behoorden – kwam een dergelijke overeenkomst niet tot stand.
De Stichting Verliespolis achtte de afgekondigde regeling niet voldoende en slechter dan de afspraken met andere verzekeraars. Het budget voor de meest schrijnende gevallen à 40 miljoen euro vond ze te laag en ze had ook twijfels over het toezicht op de naleving. Volgens het bedrijf lag de gedane toezegging echter in de lijn van afspraken met andere verzekeraars.

JUSTITIE

Veroordeling wegens ongegronde beschuldiging pedoseksualiteit

Het gerechtshof in Den Haag veroordeelde op 8 mei 2009 Yvonne van Hertum, bekend geworden van haar acties tegen pedoseksuelen, tot een gevangenisstraf van vier maanden, waarvan twee voorwaardelijk. De uitspraak volgde op het hoger beroep dat zij had ingesteld tegen het vonnis door de Haagse rechtbank van 22 oktober, toen zij zestig uur werkstraf kreeg. De basis van de veroordeling werd gevormd door de plaatsing op een website – in de periode januari-maart 2007 – van onbewezen aantijgingen aan het adres van een man die seksueel contact met een minderjarige zou hebben gezocht. Daarbij werden adresgegevens en een foto van de man geplaatst. Van Hertum kondigde aan in cassatie te zullen gaan bij de Hoge Raad.
Volgens het gerechtshof had de vrouw zich schuldig gemaakt aan het 'welbewust aantasten van de eer en goede naam van het slachtoffer'. Daarbij woog zwaar dat de geuite beschuldigingen de betreffende man 'in hoge mate kwetsbaar [maakten], mede omdat geenszins denkbeeldig is dat het slachtoffer daardoor tot in lengte van jaren wordt achtervolgd'.

GEZONDHEID EN ZORG

Derde deel van aantal ziektegevallen veroorzaakt door leefstijlfactoren

Zeker een derde deel van alle ziektegevallen in Nederland wordt veroorzaakt door ongezonde leefgewoonten als roken, alcoholgebruik, ongezonde voeding en te weinig lichaamsbeweging. Dat concludeerden de Raad voor Volksgezondheid en Zorg (RVZ), de Onderwijsraad en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) in een gezamenlijk rapport dat op 19 mei 2009 verscheen.

Als gevolg van roken gingen volgens het onderzoek per jaar 380.000 gezonde levensjaren verloren. Bij alcohol, te weinig bewegen en een verkeerd voedingspatroon ging het elk om ca. 130.000 levensjaren. De bekorting van de levensduur en de achteruitgang in levenskwaliteit deed zich bovengemiddeld vaak voor onder de lagere inkomensgroepen. De sociaaleconomische gezondheidsverschillen waar dit een uiting van was, bleken de laatste jaren verder te zijn toegenomen. De overheid zou zich volgens de onderzoekers dan ook minder moeten richten op de algemene gezondheidssituatie en meer op de armste bevolkingsgroepen.

Nederland

Rechtbank legt gevangenisstraf en boete op voor hulp bij zelfdoding

De rechtbank in Almelo veroordeelde op 29 mei 2009 de tweeënzeventigjarige Gerard Schellekens tot tien maanden celstraf waarvan acht voorwaardelijk wegend hulp bij zelfdoding. Hij was voorzitter van de Stichting Vrijwillig Leven (SVL), die eveneens werd veroordeeld en wel tot een boete van 25.000 euro waarvan 20.000 voorwaardelijk. Schellekens had in november 2007 een dodelijk drankje geleverd aan een tachtigjarige vrouw die aan de ziekte van Parkinson leed en in een verpleeghuis in Almelo verbleef. Hij was geen arts en daarom niet gerechtigd de vrouw te helpen bij haar zelfdodingswens. Zij kreeg daarvoor geen medewerking van de arts van het verpleeghuis, die religieuze bezwaren had en bovendien meende dat er geen sprake was van het wettelijke criterium van 'ondraaglijk lijden'. Daarop schakelden de kinderen van de vrouw de SVL in.

De gang van zaken ontlokte de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde (NVVL) het commentaar dat er blijkbaar niet voldoende duidelijkheid bestond over de plicht van artsen om een patiënt in een dergelijke situatie naar een andere arts te verwijzen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Schilderijen Dalí en De Lempicka gestolen bij roofoverval

Een aantal gemaskerde mannen drong op 1 mei 2009 het Scheringa Museum voor Realisme in Spanbroek binnen, waar zij bezoekers en personeel onder dreiging met een vuurwapen dwongen op de grond te gaan liggen. De daders namen vervolgens twee schilderijen mee. Van hen ontbrak vooralsnog elk spoor.

Een van de geroofde werken was de gouache (een op waterverf gebaseerd schilderij zonder zichtbaarheid van de ondergrond) *Adolescence* uit 1941. Deze was geschilderd door de Spaanse kunstenaar Salvador Dalí (1904-1989). Het andere ontvreemde werk was het in 1929 gemaakte olieverfschilderij *La Musicienne* van Tamara de Lempicka (1898-1980). Het was haar enige schilderij dat in bezit was van een Nederlands museum.

Russische Federatie

Koninklijke onderscheiding voor klavecinist Gustav Leonhardt

De tachtigjarige klavecinist, organist en dirigent Gustav Leonhardt ontving op 22 mei 2009 de Eremedaille voor Kunst en Wetenschap. De koninklijke onderscheiding, die werd toegekend aan personen die zich op een van beide terreinen uitzonderlijk verdienstelijk hadden gemaakt, ontving hij uit handen van koningin Beatrix.
Leonhardt was docent klavecimbel aan het conservatorium in Amsterdam en was in deze stad tevens organist van de Nieuwe Kerk. Hij gold als een pionier op het terrein van de authentieke uitvoeringspraktijk. Dat betekende dat muziekstukken werden uitgevoerd op de instrumenten die werden gebruikt in de tijd dat zij werden gecomponeerd.

MILITAIRE ZAKEN

Kapitein Marco Kroon krijgt Militaire Willemsorde

Koningin Beatrix reikte op 29 mei 2009 de Militaire Willemsorde uit aan kapitein Marco Kroon (38). Hij kreeg deze voor zijn optreden als pelotonscommandant van een groep commando's die van april tot juli 2006 actief waren in het zuiden van Afghanistan en daar in hevige gevechten verwikkeld raakten met Talibanstrijders.
De Militaire Willemsorde was de hoogste militaire onderscheiding die Nederland kende en werd in 1815 ingesteld door Koning Willem I. De onderscheiding was voor de laatste keer uitgereikt in 1955.

(Vorige berichten pagina 257/2 - 2009)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Russische functionarissen moeten jaarinkomen bekendmaken

Volgens een aantal decreten afkomstig van president Dmitri Medvedev moesten Russische overheidsfunctionarissen hun jaarinkomen bekendmaken. Dat gold volgens een verklaring van het Kremlin van 18 mei 2009 ook voor hen die een publiek ambt wilden bekleden. Medvedev, premier Vladimir Poetin en andere hoge functionarissen hadden in de voorgaande maand inkomensverklaringen publiek gemaakt. Waarnemers meenden echter dat die in veel gevallen onvolledig waren.

Moskou gaat geschiedenis herschrijven

President Dmitri Medvedev van Rusland kondigde op 19 mei 2009 de instelling van een commissie aan die geschiedvervalsing moest tegengaan en moest voorkomen dat het verleden werd gebruikt om het prestige van Rusland te schaden. De commissie zou bestaan uit 28 onderministers, officieren van veiligheidsdiensten, historici en parlementsleden.
Vermoed werd dat de werkelijke bedoeling het uitdragen was van een door het Kremlin goedgekeurde versie van de geschiedenis. Zo zou de Sovjet-Unie moeten worden gekarakteriseerd als vertegenwoordiger van het goede door nazi-Duitsland te verslaan en Oost-Europa te bevrijden. Dat daar na 1945 met geweld communistische regimes werden gevestigd, zou echter onvermeld moeten blijven. Ook was het de vraag hoe het Kremlin in de toekomst om zou gaan met zaken als de massamoord op ruim twintigduizend Poolse officieren in 1940 bij Katyn en enkele andere plaatsen in Europees Rusland.

Politie arresteert demonstranten tegen premier Poetin

De politie in het centrum van Moskou verhinderde op 31 mei 2009 plannen van de oppositie voor een protestdemonstratie tegen premier Vladimir Poetin. Ongeveer dertig personen werden opgepakt, onder wie de leider van de Nationaal Bolsjewistische Partij (NBP), Edoeard Limonov. De stedelijke overheid had toestemming voor de demonstratie geweigerd, maar Limonov en een aantal aanhangers hadden geweigerd zich daarbij neer te leggen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale Bank verlaagt rente tot 12 procent

De Centrale Bank in Rusland verlaagde op 13 mei 2009 zijn basisrente met een half procent tot 12 procent. De maatregel beoogde de economie te stimuleren die leed onder de gevolgen van de internationale crisis. Deze

renteverlaging was de tweede in de maand. De hoge inflatie, die in 2008 13,3 procent bedroeg, maakte dat de overheid ondanks de crisis terughoudend was in het verlagen van de rente omdat daardoor de inflatie mogelijk zou worden aangewakkerd.

Russische economie krimpt met 23 procent in eerste kwartaal 2009

De Russische economie is in het eerste kwartaal van 2009 met 23 procent gekrompen in vergelijking met het voorgaande kwartaal. Dat lieten overheidscijfers op 15 mei 2009 zien. Ten opzichte van dezelfde periode in 2008 bedroeg de krimp 9,5 procent. Overheidsfunctionarissen hadden eerder gezegd te verwachten dat het bbp in 2009 met slechts 2,2 procent zou dalen. Die verwachting leek nu rijkelijk optimistisch.

Directe buitenlandse investeringen in Rusland fors gedaald

Het statistisch bureau Rosstat liet op 22 mei 2009 weten dat de omvang van de directe buitenlandse investeringen in Rusland in het eerste kwartaal van 2009 was gedaald tot 3,18 miljard dollar (ca. 2,4 miljard euro). Dat was een afname met 43 procent in vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder. De buitenlandse investeringen in het algemeen daalden met 30,2 procent tot 12,03 miljard dollar. Desondanks waren de cumulatieve buitenlandse investeringen per 31 maart met 2,6 procent gestegen tot 226,7 miljard dollar.
Nederland was de grootste investeerder in Rusland, gevolgd door Luxemburg, Duitsland en Cyprus. Omgekeerd vonden de omvangrijkste Russische buitenlandse investeringen in 2008 plaats in de financiële centra van Cyprus en Zwitserland.

JUSTITIE

Kremlin vergroot greep op Constitutioneel Hof

Critici vreesden dat het laatste restje onafhankelijke rechtspraak in Rusland zou verdwijnen, nadat een wet door het parlement was goedgekeurd die de president de bevoegdheid gaf de voorzitter van het Constitutioneel Hof te benoemen. Tatjana Morsjakova (72), vanaf 1991 tot 2002 zelf lid van het Hof en vanaf 1995 plaatsvervangend voorzitter, uitte zich in die zin tegenover dagblad *NRC Handelsblad* op 29 mei 2009. De negentien rechters van het Hof werden al door de president benoemd, met instemming van de Federatieraad – de Russische Eerste Kamer. Maar zij kozen tot dan toe zelf hun voorzitter.
Het Constitutioneel Hof hoorde met het hooggerechtshof en het Hoge Arbitragehof tot de hoogste rechterlijke colleges in Rusland. Het feit dat de Federatieraad de benoeming van de voorzitter volgens de nieuwe wet moest goedkeuren, stelde volgens Morsjakova in de praktijk weinig voor: 'Rusland heeft een éénpartijparlement dat alles doet wat de president wil. Door het ontbreken van een parlementaire oppositie kun je ons rechtssysteem dan ook niet vergelijken met dat van de Verenigde Staten, waar de president de leden van het hooggerechtshof benoemt en het parlement die benoemingen moet goedkeuren.'
De wet was om onduidelijke redenen in de recordtijd van een week door het parlement gejaagd en op 25 mei in derde lezing aangenomen. Politicoloog Nikita Petrov van de Amerikaanse Carnegie denktank meende dat het Kremlin daarmee preludeerde op een eventuele terugkeer van premier Vladimir Poetin in het geval er vervroegde presidentsverkiezingen zouden worden uitgeschreven.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Politie Moskou maakt einde aan demonstraties voor homorechten

De politie in Moskou maakte op 16 mei 2009 een einde aan verscheidene demonstraties voor homorechten. Enkele tientallen mensen, onder wie buitenlandse activisten, werden opgepakt, vlak voor het begin van de finale van het Eurovisiesongfestival dat in de Russische hoofdstad plaatsvond. Zij probeerden een 'gay pride' parade te houden.
De burgemeester van Moskou, Joeri Loezjkov, had van tevoren gezegd dat hij homoseksualiteit 'satanisch' vond. Homoseksualiteit was in 1993 in Rusland officieel gedecriminaliseerd, maar de maatschappelijke vooroordelen ertegen waren nog zeer sterk.

MILITAIRE ZAKEN

Nieuwe installatie voor vernietiging chemische wapens geopend

Amerikaanse en Russische functionarissen openden op 29 mei 2009 officieel een installatie bij de plaats Sjtsjoetsje in Zuid-Siberië, waar ongeveer twee miljoen granaten met een chemische lading zouden worden vernietigd. De Verenigde Staten hadden in het kader van het Cooperative Threat Reduction (CTR) Program een miljard dollar voor het hoogwaardige technologische project beschikbaar gesteld. Een van degenen die het woord voerden bij de opening was de Amerikaanse Republikeinse senator Richard Lugar, die een belangrijke rol had gespeeld bij de totstandkoming van het programma.
De installatie zou moeten bijdragen tot de vernietiging van de grote voorraad aan chemische wapens die na het einde van de Sovjet-Unie in Rusland waren achtergebleven. De wapens in Sjtsjoetsje, die onder meer geladen waren met zenuwgassen als VX en sarin, zouden in theorie geschikt zijn voor een aanval door terroristen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland ondertekent akkoord over South Stream pijplijn

Rusland ondertekende op 15 mei 2009 enkele akkoorden met zijn partners voor de bouw van de South Stream pijplijn, die gas moest brengen naar de Europese markt. De Russische premier Vladimir Poetin en zijn Italiaanse ambtgenoot Silvio Berlusconi, alsmede vertegenwoordigers van de Russische aardgasmaatschappij Gazprom en het Italiaanse bedrijf ENI, kwamen in de badplaats Sotsji in Rusland overeen de capaciteit van de geplande pijplijn door de Kaspische Zee uit te breiden. Gazprom had ook joint ventures opgericht met partners in Bulgarije, Griekenland en Servië.
De pijplijn was de concurrent van het door de Europese Unie geleide Nabuccoproject, dat beoogde gas uit het gebied rond de Kaspische Zee naar West-Europa te transporteren zonder daarbij Rusland en Oekraïne aan te doen. Volgens Poetin was de South Stream een economisch zeer zinvol project en hij suggereerde dat Nabucco politiek was gemotiveerd. Moskou had herhaaldelijk twijfel gezaaid over de haalbaarheid van Nabucco en gezegd dat er mogelijk niet voldoende gas zou zijn voor twee pijplijnen.

Russische gasexport via Oekraïne daalt sterk

Het ministerie van Energie van Oekraïne

liet op 20 mei weten dat de doorvoer van Russisch gas naar West-Europa via Oekraïne in de eerste vier maanden van 2009 met 50 procent was gedaald. Dat kwam vooral door het geschil tussen Rusland en Oekraïne in het begin van het jaar over de gasprijs, waardoor de gasdoorvoer twee weken stil was komen te liggen.

Analisten zeiden dat de vraag naar Russisch gas in West-Europa verder was gedaald doordat overheden tijdelijk gas betrokken van goedkopere leveranciers en in afwachting van een prijsdaling hun eigen gasvoorraden waren gaan aanspreken. De gasprijs volgde die van olie met een vertraging van zes tot negen maanden. Door de sterke daling van de olieprijs zou ook de gasprijs verder omlaag gaan.

Rusland wil Amerikaans raketschild als onderdeel van wapenbeheersing

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov zei op 20 mei 2009 in Moskou dat de Amerikaanse plannen voor een raketschild in Oost-Europa onderdeel moesten zijn van besprekingen over wapenbeheersing tussen Moskou en Washington. Rusland had zich in het verleden meermalen fel tegen de Amerikaanse plannen voor een raketschild uitgesproken.

De verklaring kwam op het moment dat Amerikaanse en Russische onderhandelaars de eerste ronde van besprekingen beëindigden over een vervanging van het Strategic Arms Reduction Treaty (START) uit 1991. De Amerikaanse minister van Defensie Robert Gates zei op dezelfde dag in Washington dat de beslissing over de toekomst van het raketschild nog genomen moest worden.

(Vorige berichten pagina 263/3 e.v. - 2009)

SPANJE

BASKISCHE KWESTIE

Socialist gaat leiding geven aan regionale regering in Baskenland

Het Baskische parlement stemde op 5 mei 2009 in met de benoeming van Patxi López van de Spaanse Socialistische Arbeiderspartij (PSOE) tot leider van de regionale regering van Baskenland. Zowel de 13 afgevaardigden van de Volkspartij (PP) als de vertegenwoordiger van Eenheid, Vooruitgang en Democratie (UPyD) gingen samen met de 25 socialistische parlementsleden akkoord met de benoeming. De steun van de 39 regionale volksvertegenwoordigers betekende dat Patxi López de meerderheid van het 75 leden tellende parlement achter zich had. Het gevolg was dat voor het eerst sinds 1980 de Baskische Nationalistische Partij (PNV) geen deel uitmaakte van de regering. López beschouwde de strijd tegen de ETA als prioriteit nummer één van zijn regering. Daarnaast wilde hij subsidies intrekken voor organisaties die sympathiseerden met de ETA, openbare uitingen van steun aan de gewapende strijd verbieden en de Baskische politie meer bevoegdheden geven. Bij nieuwsuitzendingen op de televisie zou Baskenland bovendien niet meer worden aangeduid als bestaande uit een Frans en Spaans gedeelte aangevuld met de Spaanse provincie Navarra, maar louter uit het Spaanse deel met de naam Euskadi.

Linkse organisatie mag aan Europese verkiezingen deelnemen

Het Constitutioneel Hof in Spanje hief op 21 mei 2009 het verbod op dat vijf dagen eerder door het hooggerechtshof was uitsproken over de deelname van het Internationalistisch Initiatief aan de Europese verkiezingen van 7 juni. Deze linkse organisatie met vertakkingen in heel Spanje was speciaal opgezet om daaraan mee te doen, maar werd volgens het hooggerechtshof gecontroleerd door Batasuna – de Baskische partij die sinds 2003 verboden was omdat ze werd beschouwd als de politieke vleugel van de ETA. In de door Internationalistisch Initiatief aangespannen beroepszaak oordeelde het Constitutioneel Hof echter dat de bewijsvoering voor verbondenheid met de ETA onvoldoende was om een verbod op deelname aan de verkiezingen te rechtvaardigen.

Hooggerechtshof vermindert straffen Baskische activisten

De gevangenisstraffen van Baskische sympathisanten van de ETA die twee jaar eerder veroordeeld waren, werden op 25 mei 2009 door het hooggerechtshof verlaagd. De grootste strafvermindering kreeg José Luis Elkero, die het bedrijf had geleid dat het met de ETA verbonden dagblad *Egin* uitgaf. Hij had aanvankelijk 24 jaar celstraf gekregen, maar dit werd teruggebracht naar 8 jaar. Van de in totaal 37 activisten werden er 9 vrijgesproken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Spaanse economie krimpt in recordtempo

Regering probeert afhankelijkheid bouwsector te verminderen

Premier José Luis Rodríguez Zapatero kondigde op 12 mei 2009 in het Spaanse parlement aan de belastingdruk voor kleine ondernemingen te zullen verlichten. Ook zou er een fonds worden opgezet van 20 miljard euro om duurzame ontwikkelingsprojecten te financieren zodat de economie minder afhankelijk zou worden van de bouwsector. Deze tak van industrie was jarenlang de motor van de Spaanse economie geweest, maar na de ineenstorting uitgegroeid tot de belangrijkste oorzaak van de economische teruggang waar Spanje onder leed. Het Instituto de Crédito Oficial (ICO) ging het fonds beheren.
Verder liet de regeringsleider weten de staatsuitgaven in 2009 met een miljard euro te zullen verminderen om het groeiende begrotingstekort te beperken.

Subsidies moeten autoverkoop stimuleren

Op dezelfde dag kondigde de regering aan dat burgers die een nieuwe auto wilden aanschaffen, konden rekenen op een subsidie van 2.000 euro. Daarvan was een kwart afkomstig van de centrale overheid, een kwart van de regionale regeringen en de helft zou worden bijgedragen door de autoindustrie. De verkoop van auto's in Spanje was in 2008 met 28 procent gedaald.

Economisch herstel laat op zich wachten

Uit cijfermateriaal van het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE) bleek op 20 mei 2009 dat de Spaanse economie sneller kromp dan ooit tevoren sinds men in 1970 met het registreren was begonnen. In het eerste kwartaal was er sprake van een negatieve groei van 1,9 procent ten opzichte van de drie maanden daarvoor. Werd het eerste kwartaal van 2008 als referentiepunt gebruikt, dan bedroeg de inkrimping 3 pro-

Spanje

cent. Het was het derde opeenvolgende kwartaal met een negatieve groei.
Het INE liet weten dat de consumentenbestedingen met 4,1 procent waren gedaald en de investeringen in de bouwsector met 12,4 procent.

JUSTITIE

Rechtbank spreekt aantal islamitische verdachten vrij

Tien van de veertien islamitische militanten die werden verdacht van het verlenen van hulp aan enkele daders van de terroristische bomaanslagen in 2004 op forensentreinen in Madrid, werden op 12 mei 2009 vrijgesproken. De vier die wel schuldig werden bevonden kregen gevangenisstraffen tussen de twee en negen jaar wegens deelname aan een terroristische groep en het vervalsen van officiële documenten. Zij zouden drie plegers van de aanslagen, onder wie de in maart in Marokko tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeelde Abdelilah Ahriz, hebben geholpen naar het buitenland te vluchten.
Het feit dat de aanklachten vooral waren gebaseerd op onderschepte e-mails achtte de rechtbank in veel gevallen onvoldoende bewijslast.

ONDERWIJS

Kinderen vanaf tien jaar krijgen notebook van Spaanse regering

Op 12 mei 2009 werd het plan van de Spaanse regering bekend om in het nieuwe schooljaar alle kinderen van ongeveer tien jaar oud te voorzien van een draagbare computer. Deze moest vanaf september gaan dienen als vervanger van de schoolboeken, schriften en pennen. 'De revolutie van het onderwijssysteem', zoals het door sommige media werd omschreven, zou grote inspanningen vereisen van het onderwijzend personeel, van uitgeverijen en van de informaticasector.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Onder dictatuur gevangengezette homoseksueel krijgt schadevergoeding

De Commissie voor Schadevergoedingen aan Ex-Sociale Gevangenen kende op 5 mei 2009 aan Antoni Ruiz 4.000 euro schadevergoeding toe omdat hij vanwege zijn homoseksualiteit tijdens de Franco-dictatuur 94 dagen in de gevangenis was opgesloten. Daarmee werd Ruiz, voorzitter van de Associatie van Ex-Sociale Gevangenen, de eerste homoseksuele Spanjaard die een vergoeding ontving voor het leed dat hem was aangedaan ten tijde van het bewind van Franco. Homoseksuelen die tussen de zes maanden en drie jaar gevangen hadden gezeten zouden 8.000 euro ontvangen en degenen die meer dan drie jaar vastzaten ruim 12.000.

(Vorige berichten pagina 264/3 e.v. - 2009)

Aruba

ARUBA

BINNENLAND

Kamerlid Brinkman uit delegatie gezet na beledigingen

De Nederlandse parlementaire afvaardiging die Aruba bezocht zette op 10 januari 2009 het Tweede Kamerlid Hero Brinkman (Partij van de Vrijheid, PVV) uit de delegatie. Vlak voor het einde van het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties (POK) had het Kamerlid van de partij van Geert Wilders het woord gevraagd. Volgens onder meer Jan Schinkelshoek (Christen-Democratisch Appèl, CDA) en John Leerdam (Partij van de Arbeid, PvdA) begon de PVV-er vervolgens een tirade af te steken tegen de Arubaanse en Antilliaanse afgevaardigden. Daarmee schoffeerde hij volgens de andere delegatieleden niet alleen zijn gesprekspartners, maar ook de Nederlandse afvaardiging.

Op de Amerikaanse zender *FoxNews* had Brinkman kort daarvoor verklaard dat Aruba 'corrupt' was.

Arubaanse minister beschuldigt Nederland van spionage

Minister van Justitie van Aruba Rudy Croes meende volgens *NRC Handelsblad* van 6 februari 2009 dat Nederland zich schuldig maakte aan spionage. Hij baseerde zijn mening op een document van de Nederlandse vertegenwoordiging in Oranjestad dat bestemd was voor zijn Nederlandse collega Ernst Hirsch Ballin. Daarin zou te lezen zijn dat de Arubaanse politiek in de greep van de invloedrijke familie Croes was, en dan in het bijzonder van minister Rudy Croes en zijn oudere broer en landsadvocaat Hendrik Croes. Deze twee zouden ook de Electorale Volksbeweging (MEP) gebruiken om hun eigen belangen te beschermen.
Volgens de Nederlandse staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties Ank Bijleveld had een Nederlandse ambtenaar het rapport per ongeluk naar een Arubaanse collega gestuurd, die het had doorgeven aan Croes. Zij liet weten het kwalijk te vinden dat deze vertrouwelijk informatie naar buiten was gebracht.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Overeenstemming tussen Aruba en Nederland over winst hotelproject

De Arubaanse premier Nelson Oduber en de Nederlandse staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties Ank Bijleveld sloten op 29 september 2008 een akkoord over de opbrengsten van de verkoop van het hotelproject Plant NV. Aruba claimde in deze zaak jarenlang miljoenen euro's van Nederland. Volgens het *Algemeen Nederlands Persbureau* stelde Den Haag 108,8 miljoen euro beschikbaar. Van dat bedrag zou ruim 10 miljoen euro gebruikt worden om betalingsachterstanden van Aruba aan Nederland weg te werken.

BUITENLANDSE ZAKEN

Landingsrechten chartermaatschappijen door Venezuela ingetrokken

Arubaanse en Antilliaanse chartermaatschappijen raakten begin februari 2009 hun landingsrechten in Venezuela kwijt. De maatregel kwam voort uit het ongenoegen van de Venezolaanse regering aangaande het zogenaamde dollartoerisme van de eigen bevolking. Venezolanen trokken in groten getale naar Aruba en de Nederlandse Antillen om dollars te pinnen, die vervolgens in eigen land op de zwarte markt met winst werden doorverkocht. Zo was in Curaçao het aantal Venezolaanse toeristen in de eerste negen maanden van 2008 met 164 procent gegroeid ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Over Aruba waren in dit verband geen cijfers bekend.

Akkoord VS en Caribische eilanden inzake opsporing illegale wapens

Op 31 maart 2009 ondertekenden Aruba en

acht andere Caribische eilanden een 'Memorandum of Understanding' (MOU) met het Amerikaanse Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives (ATF). De opzet was de opsporingsmogelijkheden in de regio naar illegaal wapentuig te vergroten en de handel te bestrijden, vooral door gebruik te maken van de zogenaamde eTrace diensten. Dit hield in dat met behulp van een gesloten systeem op internet de herkomst van wapens kon worden nagegaan. In het MOU waren de voorwaarden opgenomen voor de samenwerkende partners en de procedures die moesten worden gevolgd.

Naast Aruba namen ook Anguilla, Antigua en Barbuda, Barbados, Curaçao, Dominica, Grenada, St. Kitts en Nevis en St. Vincent en de Grenadinen deel aan het initiatief.

(Vorige berichten pagina 505/3 - 2008)

FRANS GUYANA

BINNENLAND

Frans Guyana akkoord over verlaging brandstofprijzen

Na langdurige onderhandelingen kwamen het bestuur van Guyana en de leden van de volksvertegenwoordiging op 4 december 2008 in Cayenne overeen dat de brandstofprijzen met nog eens twintig eurocent per liter zouden worden verlaagd. Een eerdere verlaging met dertig eurocent een paar dagen eerder, had geen einde kunnen maken aan de wegblokkades die uit protest tegen de hoge brandstofprijzen waren opgeworpen, en die het sociale en economische leven in Frans Guyana elf dagen lang hadden lamgelegd. Acht politieke partijen in Frans Guyana hadden op 30 november 2008 in een persbericht een noodkreet laten horen aan de Franse president Nicolas Sarkozy, waarin ze hem vroegen 'een besluit te nemen om tot een oplossing te komen over het rechtvaardige verzoek van de Guyanese bevolking'.

Arrestaties na rellen

Eind november had de onvrede over de hoge brandstofprijzen zelfs tot rellen geleid. Op 27 november 2008 werden negentien personen gearresteerd na gewelddadigheden in Cayenne in de twee nachten daaraan voorafgaand. Publieke eigendommen werden vernield, vuilnisbakken vlogen in brand en er werd schade toegebracht aan politieauto's. Ook werd geprobeerd winkels te plunderen.

Daniel Ferey nieuwe prefect Frans Guyana

Op voordracht van de Franse minister van Binnenlandse Zaken, Michèle Alliot-Marie, benoemde de Franse Ministerraad op 4 februari 2009 de prefect van La Creuse, Daniel Ferey, tot prefect van de regio Guyana, zo meldde een staatscommuniqué.

Guyana loopt miljoenen belastinggeld mis

De Guyaanse staat liep jaarlijks minstens 14 miljoen euro mis aan belastingopbrengsten, onder andere door verkeerde tellingen van het aantal woningen in het land. 'Als met meer precisie iedereen geteld zou worden die belasting moet betalen, zou dat 14 miljoen euro extra opleveren voor Guyana', aldus Yves Jégo, de Franse staatssecretaris voor de overzeese gewesten, op 4 april 2009 tegen de pers tijdens een bezoek aan Frans Guyana. Volgens directeur Jean-Claude Hernandez van de Guyaanse belastingdienst, werd er voor slechts 42.000 woningen woonbelasting betaald, maar waren er 83.000 'fiscale woningen' in Frans Guyana. Gegevens van woningen in het kadaster klopten vaak niet.

Ariane-5 raket gelanceerd voor studie van het heelal

Op 14 mei 2009 werd vanaf Kourou de Ariane-5 raket gelanceerd. De raket, gebouwd door het Franse Arianespace, had aan boord de Herschel ruimtetelescoop om de formatie van sterren en melkwegen in kaart te brengen en het Planck ruimteobservatorium, dat gegevens zou verzamelen over de nog aanwezige straling van de oerknal. Het ruimtevoertuig had 5,3 ton aan laadvermogen. De missie was bedoeld om de oorsprong van het universum te onderzoeken en werd gesponsord door de European Space Agency (ESA). Na een aantal weken zou de telescoop zich in de juiste baan bevinden, zo'n 1,5 miljoen kilometer weg van de aarde, en drie jaar lang het heelal in kaart brengen. De Herschel telescoop zou focussen op het vinden van ijsbrokken en stof dat was overgebleven bij het ontstaan van planeten, en de chemische samenstelling van de atmosfeer onderzoeken. De bouw van de telescoop en het ruimtevoertuig hadden 952 miljoen dollar gekost.

(Vorige berichten pagina 514/1 - 2008)

GUYANA

BINNENLAND

Politie constateert toename van misdaad in Guyana

Op een persconferentie op 13 november 2008 vertelde het hoofd van het Criminal Investigations Department (CID) van het politiekorps van Guyana, Seelall Persaud, dat de criminaliteit tot 31 oktober met 9 procent was gestegen ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Het moordcijfer was zelfs met 36 procent toegenomen: in 2007 waren er 99 mensen omgebracht, maar het cijfer voor 2008 bedroeg al 135, mede als gevolg van bloedbaden bij Lusignan en Bartica.

De politiechef constateerde dat het korps voor grote uitdagingen stond, want hij zag een toename van het aantal criminele bendes, een stijging van het wapenbezit en een toename van het aantal transporten van grote sommen contant geld.

Departement van Buitenlandse Handel bij Buitenlandse Zaken gevoegd

De Guyaanse minister van Buitenlandse Handel en Internationale Samenwerking, Henry Jeffrey, leverde per 1 januari 2009 zijn portefeuille in. Eind november 2008 was al duidelijk geworden dat Jeffrey het kabinet zou gaan verlaten. Naar verluidt waren er geregeld politieke meningsverschillen tussen de bewindsman en president Bharrat Jagdeo. De laatste botsing zou zijn geweest over het afsluiten van een Economische Partnerschapsovereenkomst (EPA) met de Europese Unie (EU), waarbij Jagdeo een kritischere houding aannam dan Jeffrey.

In de loop van januari werd bekend dat Buitenlandse Handel en Internationale Samenwerking niet als onafhankelijk departement zou worden voortgezet, maar onderdeel zouden worden van Buitenlandse

Zaken. De daar fungerende minister, Carolyn Rodrigues-Burkett, nam daarmee de verantwoordelijkheden van Jeffrey over.

Nieuwe minister van Huisvesting en Water

Mohamed Irfaan Ali werd op 7 januari 2009 ingezworen als minister van Huisvesting en Water, aldus berichtte de Guyaanse krant *Stabroek News*. Hij volgde Harrinarine Nawbatt op. De afgetreden bewindspersoon had een diplomatieke post in Brazilië aanvaard.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie Guyana in relatief rustig vaarwater

Minister ziet wisselvallige economische ontwikkeling in 2008

De economie van Guyana kende in 2008 een reële groei van tussen de 3 en 3,2 procent, aldus de regering rond 8 januari 2009. Minister van Financiën Ashni Singh lichtte het cijfer toe en stelde vast dat er sprake was geweest van een wisselvallige ontwikkeling met hoogte- en dieptepunten. Hij wees op de eerder in het jaar sterk gestegen voedsel- en brandstofprijzen, waarvan een open economie, zoals Guyana die kende, direct de gevolgen ondervond. Niettemin was de regering er in die periode zijns inziens in geslaagd de economische stabiliteit te handhaven, mede door het nemen van belastingmaatregelen.
De tweede helft van het jaar werd gekenmerkt door de mondiale economische crisis, die Guyana mede trof omdat wereldwijd de vraag naar producten sterk was afgenomen. Hoewel er moeilijke tijden waren aangebroken, bleef de economie volgens Singh groeien met eenzelfde percentage als de laatste jaren het geval was geweest.

Crisis mag sociale programma's niet aantasten

Op 19 december 2008, had president Bharrat Jagdeo verzekerd dat de regering haar sociale programma's voor de bevolking ondanks de crisis zou voortzetten. 'Wij blijven geld spenderen aan onderwijs, wegen, huisvesting, gezondheidszorg en andere zaken', merkte hij op. De regering stelde verder pogingen in het werk om producenten niet de dupe te laten worden van de moeilijkheid om geld te lenen. Bij een ontmoeting met bankiers en vertegenwoordigers van grote financiële instellingen was dat onderwerp ook ter sprake gekomen.

Russisch en Chinees bedrijf heroverwegen investering in aluminiumsector

De uit Rusland afkomstige United Company (UC) RUSAL en de Chinese staatsonderneming Bosai Minerals Group hadden bekendgemaakt hun investeringsplannen te hebben gewijzigd, aldus premier Samuel Hinds op 23 januari 2009. Hij vertelde dat de twee topproducenten uit de aluminiumsector werden geconfronteerd met een sterk afgenomen vraag en dalende prijzen van metallurgisch en non-metallurgisch bauxiet. RUSAL wilde in het oerwoud een hydro-elektrische fabriek bouwen, een smelter en een aluinaardefabriek, maar deze projecten waren volgens Hinds gepauzeerd. De projecten zouden oorspronkelijk in 2011 worden gestart. Bosai had twee maanden daarvoor juist bekendgemaakt 1 miljard dollar (ca. 794 miljoen euro) te zullen gaan investeren in Guyana, maar ook deze plannen zouden volgens Hinds worden aangepast.

De verwachting was dat de prijzen voor aluminium in 2009 op de wereldmarkt laag zouden blijven.

Regering wil traditionele sectoren moderniseren

Bij de begrotingsbesprekingen begin februari in de Nationale Assemblee liet de regering weten de export van het land te willen beschermen door traditionele sectoren als rijst, suiker en bauxiet te moderniseren. Van de suikerindustrie - de steunpilaar van de economie - werd verwacht dat deze zich in 2009 zou herstellen. Daarbij wilde de overheid organisatorische veranderingen doorvoeren, de mechanisatie bij de productie verbeteren en de verspilling bij de productie terugdringen. Ook zou de Skeldon suikerfabriek volledig operationeel worden. Daarnaast wilde men de rijstproductie verbeteren door de kwaliteit van de zaden te verhogen, de efficiency te verbeteren en trainingsprogramma's aan te gaan bieden.
In de bauxietsector kon weinig meer gedaan worden dan de vinger aan de pols houden en reageren op optredende veranderingen.

Stimuleringspakket zou volgens premier Hinds weinig helpen

De oproep aan de regering die afgevaardigde Basil Williams van het oppositionele Nationaal Volkscongres/Hervorming (PNC/R) tijdens het begrotingsdebat deed om het economisch herstel te bevorderen door een stimuleringspakket af te kondigen, werd door premier Samuel Hinds afgewezen. Naar zijn opvatting was Guyana niet direct getroffen door de wereldwijde economische crisis en bovendien was in de begroting van bijna 129 miljard dollar (ca. 100 miljard euro) geld uitgetrokken voor de ontwikkeling van de infrastructuur, het onderwijs en de medische voorzieningen – punten die bij een pakket maatregelen ook aan de orde zouden komen. De oppositie meende echter dat de regering voor een meer gedetailleerde aanpak diende te kiezen.
De premier liet daarnaast weten geen belastingverhoging in 2009 door te zullen voeren, mede omdat de inflatie in 2008 was gezakt naar 6,4 procent.

IMF voorspelt gestage groei

Hoewel volgens het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in 2009 de wereldwijde economie met 1,3 procent zou krimpen, voorzag het instituut voor Guyana in datzelfde jaar een economische groei van 2,6 procent. In 2010 zou de groei zelfs toenemen tot 3,4 procent. Dit stond te lezen in de *April 2009 World Economic Outlook (WEO)* die begin mei verscheen. In het rapport werd de verwachting uitgesproken dat de Caribische landen en Latijns-Amerika samen in 2009 door de economische crisis een negatieve groei zouden kennen van 1,5 procent.

Investering National Security Scheme bedreigt door faillissement

In Guyana werd de roep om een justitieel onderzoek begin mei 2009 groter nadat de organisatie die belast was met de uitvoering van de sociale wetgeving, de National Security Scheme (NIS), miljarden dollars dreigde te verliezen. De NIS had 6,9 miljard dollar (ca. 5,2 miljard euro) geïnvesteerd in CLICO Guyana, een onderneming die zich bezig hield met verzekeringen, investeringen en pensioenen. Dit bedrijf bleek echter, evenals de moedermaatschappij op Trinidad, CL Financial Ltd, in financiële moeilijkheden

te verkeren. Veel burgers dreigden daardoor geld te verliezen. Daarnaast werden de aanwijzingen steeds sterker dat het door de NIS in CLICO geïnvesteerde geld op een bankrekening in de Verenigde Staten terecht was gekomen.

De zaak kreeg een bizarre wending toen de door de regering bij CLICO Guyana aangestelde verzekeringsmanager, Maria van Beek, op 16 april in Georgetown werd neergeschoten. Zij overleefde de aanslag.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Persvrijheid laat volgens RSF in Guyana te wensen over

In de door Journalisten Zonder Grenzen (RSF) eind oktober 2008 verspreide *World Press Freedom Index* bezette Guyana de 88ste plaats. Het was de eerste keer dat het Zuid-Amerikaanse land werd vermeld in de Index. In de afgelopen jaren botsten het *Stabroek News* en de regering geregeld en RSF constateerde dat recentelijk de verhouding tussen de autoriteiten en de pers evenmin goed was. Zo mocht de journalist Gordon Mosely van *Capital News* de activiteiten van president Bharrat Jagdeo niet meer verslaan omdat de regering ontevreden was met zijn verslag van een bezoek van de president aan Antigua en Barbuda. De Guyana Press Association (GPA) had daartegen geprotesteerd, evenals de Association of Caribbean Media Workers (ACM), waarna de boycot was opgeheven.

BUITENLANDSE ZAKEN

Guyana volgens Amerikaanse overheid transitohaven voor drugshandel

In het *2009 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR)* van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken werd Guyana aangeduid als transitohaven voor de smokkel van cocaïne, zo bleek bij de publicatie van het rapport op 27 februari 2009. De drugs werden volgens het rapport vanuit Guyana verstuurd naar bestemmingen in Europa, West-Afrika en het Caribisch gebied. De Amerikanen hekelden de grenscontroles van Guyana en meenden dat nauwelijks bereidheid bestond bij de veiligheidsinstanties om in internationaal verband samen te werken. De Amerikanen waren wel tevreden over de toekomstige mogelijkheid voor opsporingsinstanties tot het aftappen van telefoons en het uitwisselen van gegevens over het bezig van mobiele telefoons. In het eerder verschenen rapport *Trafficking in Persons* had hetzelfde Amerikaanse ministerie Guyana ervan beschuldigd niet op te treden tegen mensenhandel.
President Jagdeo liet in een reactie weten dat het in zijn land niet slecht gesteld was met de mensenrechten. Hij wees verder op de controversiële situatie van 600 gedetineerden op de Amerikaanse marinebasis Guantánamo Bay, waar volgens hem wereldwijd nauwelijks aandacht aan werd besteed.

OVERLEDEN

Janet Jagan: premier, president en schrijfster

Janet Rosenberg Jagan overleed op 28 maart 2009 op achtentachtigjarige leeftijd in een ziekenhuis in Georgetown waar zij de dag daarvoor was opgenomen omdat zij zich onwel voelde. Zij werd op 20 oktober 1920 geboren in Chicago (Verenigde Staten) en verhuisde na haar huwelijk met Cheddi Jagan naar Guyana. Na de dood van haar man was ze van december 1997 tot augustus 1999 president van het Zuid-Amerikaanse land.

Janet Jagan groeide op in een joods middenklasse gezin en hing socialistische denkbeelden aan. In Guyana stond zij aan de basis van de vrouwenbeweging en stortte zich in het vakbondswerk. Met onder anderen haar man richtte zij in 1950 de Progressieve Volkspartij (PPP) op, die zij twintig jaar diende als Algemeen Secretaris. Deze partij verwierp de Britse heerschappij in Guyana, een standpunt waarvoor Janet en Cheddi Jagan vijf maanden gevangen werden gezet.

Vanaf begin jaren vijftig vervulde 'Ma Jagan' een vooraanstaande maatschappelijke rol: zij bekleedde verscheidene ministersposten, was gedurende 46 jaar lid van het parlement, vertegenwoordigde Guyana korte tijd bij de Verenigde Naties en werd na de dood van haar man premier en uiteindelijk president. Ook nam Janet Jagan deel aan het culturele leven in Guyana, onder meer door het publiceren van kinderboeken.

(Vorige berichten pagina 514/2 - 2008)

NEDERLANDSE ANTILLEN

BINNENLAND

Overleg over staatkundige veranderingen voortgezet

Raad van State: gouverneur moet tijdelijk meer macht krijgen

De Raad van State adviseerde aan de regeringen van Nederland en de Nederlandse Antillen bij de overgang naar een nieuw staatsbestel de gouverneur tijdelijk een spilfunctie te geven, aldus *NRC Handelsblad* op 10 september 2008. Bij de staatkundige onderhandelingen binnen het koninkrijk constateerde de raad een gebrek aan wederzijds vertrouwen. Bovendien bestond de verwachting dat Curaçao en Sint Maarten niet direct in staat zouden zijn alle taken van de Nederlandse Antillen over te nemen. Naar de opvatting van de Raad kon een met meer macht beklede gouverneur als afgevaardigde van de koningin daarbij de helpende hand bieden. Opvolging van het advies betekende wel dat de Nederlandse en Antilliaanse parlementen in de praktijk buitenspel zouden komen te staan.

Plan voor databank met Antilliaanse probleemjongeren stuit op verzet

De Antilliaanse premier Emily de Jongh-Elhage reageerde een dag later teleurgesteld nadat dezelfde Raad van State het Nederlandse plan, het opzetten van een databank met persoonsgegevens van Antilliaanse probleemjongeren, had goedgekeurd. Op de Antillen meende men dat met een registratie op basis van etniciteit het discriminatieverbod werd overtreden.
Regering en parlement van zowel de Antillen als van Aruba bekritiseerden de Verwijsindex Antillianen (VIA), zoals de databank officieel heette, in scherpe bewoordingen. Zij waren van mening dat de databank stigmatisering van de Antilliaanse bevolking in de hand zou werken.

Akkoord over organisatie van de politie

Begin oktober bereikten afgevaardigden van Nederland, de Nederlandse Antillen, Curaçao en Sint Maarten overeenstemming over de organisatie van de politie op de An-

tillen. Daarmee leek een hobbel te zijn genomen, want waarnemers waren het erover eens dat het een breekpunt betrof in de staatkundige onderhandelingen. Afgesproken was dat Curaçao, Sint Maarten en de toekomstige Nederlandse openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de zogenaamde BES-eilanden) een eigen korps zouden krijgen. Daarnaast zou er een 'gemeenschappelijke voorziening politie' (GVP) komen die zou worden aangestuurd door de ministers van Justitie van Curaçao, Sint Maarten en Nederland. Deze gezamenlijke politiedienst, die bij grensoverschrijdende criminaliteit zou worden ingezet, zorgde voor de meeste discussie.

Het akkoord had tot gevolg dat Nederland een deel van de overheidsschuld van de Antillen ter waarde van ca. 1,5 miljard euro overnam. Bovendien zuiverde Den Haag 210 miljoen euro aan in betalingsachterstanden van de eilanden.

Tweede ronde tafelconferentie vindt plaats

Op 15 december begon in Willemstad onder leiding van de Nederlandse premier Balkenende de Tweede Rondetafelconferentie (RTC) waar feitelijk een juridische toetsing plaatsvond van eerder gemaakte afspraken. Volgens mediaberichten protesteerden een honderdtal Curaçaoënaars op felle wijze tegen de bijeenkomst. Zij veroordeelden luidkeels 'de Nederlandse rekolonisatie'. Sommigen droegen op de borst geprikte gele davidsterren die symbool stonden voor het verzet van de Antillianen tegen de Nederlandse wens om Antilliaans-Nederlandse probleemjongeren in een aparte databank te registreren.
De Nederlandse staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties, Ank Bijleveld, liet duidelijk blijken de aard van de protesten volstrekt ongepast te vinden.

Geen aparte Verwijsindex Antillianen (VIA)

Bij de Tweede RTC liet Den Haag het plan voor een aparte databank voor Antilliaanse probleemjongeren vallen. Daarvoor in de plaats zou er een algemene Verwijsindex Risicojongeren (VIR) komen, waarbij het overigens onduidelijk bleef of registratie op grond van etniciteit zou plaatsvinden. Verder keurde de RTC het wettelijke kader goed voor de autonome landen Curaçao en Sint Maarten en voor de bijzondere Nederlandse gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Nederland benadrukte verder alleen de schuldenlast van de Antillen over te zullen nemen als alle daaraan verbonden verplichtingen zouden worden nagekomen.

Volgens staatssecretaris Bijleveld was de RTC een sleutelmoment voor de Antillen. Na het afronden van de ontwerpfase kon men gaan beginnen met de invoering van de nieuwe staatsordening.

Curaçaoënaars geven lintjes terug

Het ongenoegen op Curaçao over de Nederlandse invloed na invoering van de nieuwe staatsstructuur bleek ook uit de houding van enkele bekende burgers. De Antilliaanse auteur Frank Martinus Arion liet op 16 december weten dat hij zijn in 1992 van het koningshuis gekregen lintje zou teruggeven omdat Antillianen zijns inziens waren gedegradeerd tot minderwaardige koninkrijksburgers. In de loop van de maand namen de oud-ministers Errol Cova, Winston Lourens en Jules Eisden dezelfde stap, evenals muzikant en oud-politicus Oswin 'Chin' Behilia.

Raad van State bekritiseert nieuwe wet voor de Antillen

De door de partijen overeengekomen vijf rijkswetten over het Openbaar Ministerie, de politie, het hof, de Raad van de Rechtspraak en de openbare financiën werden getoetst door de Raad van State. *NRC Handelsblad* wist beslag te leggen op een vertrouwelijk advies van de Raad en meldde op 21 maart 2009 dat deze bijzonder kritisch was over de rijkswet voor het Openbaar Ministerie. Daarin was onder meer bepaald dat de Nederlandse minister van Justitie kon ingrijpen in de toekomstige landen Curaçao en Sint Maarten via de zogenaamde aanwijzingsbevoegdheid. Dit hield in dat de koninkrijksminister van Justitie – in casu de Nederlandse minister van Justitie – opdrachten kon verstrekken aan de procureur-generaal van de twee toekomstige landen indien er misdrijven plaatsvonden die de rechtsorde ondermijnden. De Raad van State kwalificeerde dit als zeer ingrijpend en adviseerde deze Rijkswet niet voor te leggen aan de Tweede Kamer en het Antilliaanse parlement.

Nieuwe onderhandelingen over Openbaar Ministerie

Het bericht over het advies van de Raad sloeg op Curaçao in als een bom. Het mogelijk ingrijpen van de Nederlandse minister van Justitie bij het handhaven van de rechtsorde in de autonome staat Curaçao was één van de grootste grieven van de tegenstanders van het akkoord over de nieuwe staatsinrichting.

Nog voor het einde van de maand werd er een doorbraak bereikt in nieuwe staatkundige onderhandelingen tussen Nederland, de Nederlandse Antillen, Curaçao en Sint Maarten. Staatssecretaris Bijleveld liet de omstreden aanwijzingsbevoegdheid vallen waardoor Nederland geen rol meer kon spelen in de rechtshandhaving op Curaçao of Sint Maarten.

Kleine meerderheid op Curaçao steunt akkoord

De doorgevoerde verandering betekende niet dat de oppositie op Curaçao haar verzet staakte. Velen bleven het onacceptabel vinden dat Nederland toezicht mocht houden op de overheidsfinanciën in ruil voor sanering van de staatsschuld. Dit bleek ook op 15 mei, toen bij een referendum over het akkoord een nipte meerderheid van 52 procent de autonome status van Curaçao steunde. Van de ongeveer 118.000 kiesgerechtigden had 67 procent – ca. 80.000 burgers – gestemd. De uitslag reflecteerde de verdeeldheid op het grootste eiland van de Nederlandse Antillen, maar betekende ook dat de staatkundige herstructurering zou worden voortgezet.

Den Haag had van tevoren aangegeven te zullen stoppen met de sanering van de Antilliaanse staatsschuld als de Curaçaoënaars de nieuwe staatsstructuur zouden afwijzen.

Sint Maarten krijgt later autonome status

Eind mei besloot een meerderheid in de Tweede Kamer de verzelfstandiging van Sint Maarten uit te stellen. Op het eiland was een week eerder een bestuurscrisis ontstaan nadat politiek leider Sarah Wescot-Williams en drie andere gedeputeerden van de Democratische Partij (DP) hadden aan-

gekondigd per 8 juni op te zullen stappen. Dit kwam voort uit de veroordeling en het ontslag van de van fraude verdachte gedeputeerde Louie Laveist. William Marlin, de leider van de Nationale Alliantie (NA), liet op 27 mei weten dat een akkoord was gesloten over een nieuwe regering, waarin ook Laveist zitting zou krijgen. Waarnemers toonden zich bezorgd over de politieke stabiliteit op het eiland.

Aantal roofovervallen op Curaçao gedaald

Minister van Justitie David Dick verklaarde op 5 december 2008 in het Antilliaanse parlement dat het aantal gewelddadige overvallen op Curaçao was afgenomen. In 2006 en 2007 was er sprake van een gemiddelde van 500, terwijl in de eerste tien maanden van 2008 ruim 350 keer door bewapende criminelen een roofoverval was gepleegd.

NATUUR EN MILIEU

Tropische storm richt grote schade aan

De directeur van milieuorganisatie Carmabi, Adolphe O. Debrot, deelde op 20 oktober 2008 mee dat de tropische storm Omar naar schatting 70 procent van het koraalrif voor de kust van Curaçao had beschadigd. Het rif gold als een toeristische trekpleister. Onduidelijk bleef vooralsnog hoeveel schade de onderwaterwereld van Bonaire had geleden.

Op weg naar de Bovenwindse Eilanden groeide de tropische storm uit tot een orkaan van de vierde categorie met hevige regen en windstoten tot 180 km per uur. Straten op Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius kwamen blank te staan, bomen waaiden om en daken werden van huizen gerukt. Het eerstgenoemde eiland lag precies in het oog van de orkaan.

Door PDVSA beheerde olieraffinaderij moet uitstoot verminderen

Op 28 mei 2009 stelde rechter Erik van Unen 26 burgers en 2 organisaties in het gelijk die een civiele rechtszaak hadden aangespannen tegen de door de Venezolaanse staatsmaatschappij PDVSA geëxploiteerde olieraffinaderij op Curaçao. Volgens de aanklacht was er sprake van een te grote uitstoot van zwaveldioxide waardoor serieuze gezondheidsproblemen waren ontstaan. Vanaf 2010 werd het de PDVSA toegestaan achttien keer per jaar de limiet te overschrijden. Ging het bedrijf daar overheen, dan moest de Venezolaanse onderneming een boete van 3 miljoen dollar (ca. 2,1 miljoen euro) betalen. Elke volgende overtreding zou per dag 300.000 dollar (ca. 210.000 euro) kosten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Curaçao trekt aandacht van wereldmachten

Curaçao werd steeds meer een pion in het internationale politieke machtsspel, aldus *NRC Handelsblad* op 10 november 2008. Dit kwam voort uit de gespannen relatie tussen de Verenigde Staten en Venezuela. Op het op 65 kilometer van het Zuid-Amerikaanse land gelegen Curaçao was een Amerikaanse luchtmachtbasis gevestigd – een zogenaamde Forward Operation Location (FOL) – die zich officieel alleen mocht bezighouden met de strijd tegen de drugshandel. Volgens de president van Venezuela, Hugo Chávez, zou Washington de FOL gebruiken als de Amerikanen een invasie wilden plegen in zijn land. Om te laten zien dat Caracas over machtige vrienden beschikte, hielden Venezuela en Rusland gezamenlijk een militaire oefening in het gebied.

(Vorige berichten pagina 515/3 - 2008)

SURINAME

Bouterse veroordeeld voor belasteren minister van Justitie

Een rechtbank in Suriname bepaalde op 19 september 2008 dat Desi Bouterse zich schuldig had gemaakt aan smaad tegenover minister van Justitie Chandrikapersad Santokhi. Deze had een aanklacht tegen het parlementslid ingediend nadat Bouterse had beweerd dat de bewindsman relaties onderhield met drugshandelaren. Daarnaast zou volgens de voormalige militaire leider de vrouw van de minister in november 2006 een huis hebben gekocht van de in augustus 2008 in Amsterdam geliquideerde August 'Segebai' Adjoeba, die bekend stond als topcrimineel. Bouterse moest van de rechtbank op de voorpagina van vier grote kranten zijn verontschuldigingen aan Santokhi aanbieden, en dezelfde mededeling laten uitzenden door de voornaamste radio- en televisiestations in het land.
Hoewel de oud-legerleider het vonnis uitvoerde, liet hij weten in hoger beroep te zullen gaan.

Ex-legerleider raakt parlementszetel kwijt

De voorzitter van de Nationale Assemblee, Paul Somohardjo, berichtte op 27 januari 2009 aan Desi Bouterse dat hij geen deel meer uitmaakte van het parlement. Gedurende heel 2008 was Bouterse niet in het parlement verschenen en had hij niet één keer de presentielijst getekend. De wet bepaalde dat als een afgevaardigde vijf maanden de lijst niet had getekend, zijn of haar lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging verviel.

Bouterse liet weten dat zijn absentie een protest was tegen het feit dat hij geen deel mocht uitmaken van de defensiecommissie. Het echte parlementaire werk speelde zich volgens hem daar en in de andere commissies af, en niet in de plenaire vergaderingen. Zijn partij, de Nationale Democratische Partij (NDP), kondigde juridische stappen aan.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bedrijfsleven hekelt staking Surinaamse douane

Ontevredenheid over een in april 2009 ingevoerde salarisschaal was voor de Surinaamse douanebeambten reden het werk neer te leggen, aldus *Caribbean Net News* op 7 mei 2009. De staking, op dat moment al meer dan een week gaande, legde de import en export van goederen lam en zorgde er bijvoorbeeld voor dat er in Nieuwe Haven nog nauwelijks plaats was om containers op te slaan. Daarnaast dreigden er tekorten te ontstaan. Industriëlen spraken hun ongenoegen uit over de staking en werden geadviseerd schadeposten door te geven aan de Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (SVB). Met die gegevens in de hand wilde de SVB vervolgens de Confederatie voor Organisaties van Landsdienaren (COL), de overkoepelende organisatie van de vakbonden, voor de rechter dagen.
Een kort daarvoor door de regering geïnitieerde bemiddelingspoging was mislukt.

Suriname

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering Suriname staakt gesprekken met BHP Billiton

Rond 15 oktober 2008 werd bekend dat de besprekingen van de regering in Paramaribo met BHP Billiton over de exploitatie van bauxietvoorraden in het westen van Suriname waren gestaakt. De multinational liet weten het mijnproject in het Bakhuysgebergte – het grootste ontwikkelingsproject van Suriname – te zullen stopzetten. Volgens minister van Natuurlijke Hulpbronnen en Energie Gregory Rusland wilde Billiton 700 miljoen dollar (ca. 512 miljoen euro) investeren in het Bakhuys-project, maar de regering vond de voorwaarden die gesteld werden onacceptabel omdat de multinational het mineraal dan voor een koopje zou krijgen. 'We willen de laatste aanwezige bauxietvoorraden van Suriname op de best mogelijke manier delven, maar niet tot elke prijs', zo merkte de bewindsman op.

Multinational staakt activiteiten in 2010

Twee weken later maakte BHP Billiton bekend in 2010 alle activiteiten in Suriname te zullen staken omdat de mijnen die het bedrijf op dat moment exploiteerde, dan niet meer rendabel konden produceren. Ook speelde de om zich heen grijpende internationale economische crisis een rol in het besluit. Voor Suriname betekende dit dat niet alleen één van de voornaamste exportproducten dreigde weg te vallen, maar tevens dat 1.100 werknemers werkloos dreigden te worden.

Akkoord met Zwitserse mijnonderneming

De Surinaamse staat en Glencore International sloten op 22 april 2009 een Memorandum of Understanding (MOU) waarin het in Zwitserland gevestigde bedrijf werd uitgenodigd als strategische partner Suriname te helpen bij de onderhandelingen met de Amerikaanse mijngigant Alcoa. De inhoud van het MOU was vertrouwelijk, maar minister Rusland liet wel los dat Glencore financiële rugdekking zou geven aan het staatsbedrijf Alumsur. Onduidelijk bleef hoeveel Glencore zou investeren in de staatsonderneming, maar de bewindsman benadrukte eens te meer dat Suriname zijn natuurlijke hulpbronnen niet zou weggeven. 'We zullen onze producten verkopen tegen een marktconforme prijs', aldus de minister.

Suralco neemt belangen van dochter BHP Billiton over

Alcoa-dochter Suralco nam nog dezelfde maand de aandelen van BHP Billiton-dochter BHP Billiton Maatschappij Suriname (BMS) over. Beide dochterbedrijven waren in 1984 een joint venture aangegaan bij de bauxietwinning waarin BMS een aandeel had van 45 procent en Suralco van 55 procent.
Het uitbreiden van de belangen van Alcoa was vooral gericht op de lange termijn. Op 5 mei maakte Suralco namelijk bekend de productie van aluminium in de Paranam raffinaderij tijdelijk met 40 procent per jaar – oftewel 870 duizend ton - te gaan verminderen. Het besluit was genomen omdat de prijs voor aluminium op de internationale markt zo laag was dat deze de productiekosten niet meer dekte.

JUSTITIE

Voormalig minister Balesar veroordeeld wegens corruptie

De Surinaamse oud-minister van Openbare Werken Dewanand Balesar meldde zich op 7 januari 2009 met zijn advocaat bij justitie. Ruim een week daarvoor was Balesar, minister tussen 2000 en 2005, veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf omdat hij zich tijdens zijn ambtsperiode had schuldig gemaakt aan oplichterij, fraude en samenzwering met diefstal als doel. Hij mocht bovendien vijf jaar geen openbaar ambt bekleden. Hij had onder meer contracten afgesloten met fictieve bedrijven ter waarde van 34.000 dollar (ruim 25.000 euro) om niet-bestaande illegale vuilnisbelten te laten schoonmaken. Ook had hij geld uit de schatkist gebruikt om zijn huis op te laten knappen waarbij hij voorwendde dat er gewerkt was aan de behuizing van zijn ministerie. Balesar hield vol onschuldig te zijn. Medewerkers van hem hadden celstraffen gekregen van enkele maanden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

RSF positief over persvrijheid in Suriname

De Franse non-gouvernementele organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) rangschikte Suriname bij de *World Press Freedom Index* op de 26ste plaats, zo bleek in oktober 2008. Andere hooggeplaatste landen uit de regio waren Jamaica (21ste) en Trinidad en Tobago (27ste). JSF maakte er expliciet melding van dat de drie genoemde landen een grotere persvrijheid kenden dan bijvoorbeeld Frankrijk (35ste), Spanje (36ste) en Italië (44ste).

MILITAIRE ZAKEN

Suriname koopt in India gefabriceerde helikopters

Het ministerie van Defensie maakte op 11 februari 2009 bekend dat Suriname drie ultramoderne lichte helikopters had aangeschaft bij het Indiase bedrijf Hindustan Aeronautics Limited (HAL). De toestellen zouden vooral gebruikt worden voor het vervoer van militair personeel, al konden ze ook worden ingezet bij gevechtshandelingen. Minister van Defensie Ivan Fernald was naar India gereisd om de aankoop, waarmee een bedrag gemoeid was van 15 miljoen dollar (ca. 11,6 miljoen euro), te bekrachtigen. De aankoop werd nodig gevonden omdat men meende dat de strijdkrachten met het aanwezige materiaal hun grondwettelijke taken niet naar behoren konden uitvoeren.
Een deel van de luchtvloot was verloren gegaan bij de Binnenlandse Oorlog in de jaren tachtig.

BUITENLANDSE ZAKEN

President Venetiaan roept ACP-landen op tot eenheid en solidariteit

Bij de van 30 september tot 3 oktober 2008 in Ghana gehouden Zesde Topconferentie van Afrikaanse, Caribische en Pacifische Staten _ de zogeheten ACP-landen – verzocht de Surinaamse president Venetiaan de aanwezigen de rijen te sluiten. Hij merkte op dat dit met name het geval moest zijn bij het afsluiten van nieuwe Economische Partnerschapsovereenkomsten (EPA's) met de Europese Unie (EU). Elke poging tot het zaaien van verdeeldheid onder de ACP-landen diende volgens hem gedecideerd te worden afgewezen. Eenheid was zijns inziens meer nodig dan ooit tevoren en hij wees de aanwezigen erop dat daar in de internationale arena de grootste kracht van

uitging. Het Surinaamse staatshoofd liet verder weten dat de landen uit het Caribische gebied de akkoorden met de EU op 15 oktober in Barbados zouden ondertekenen.

Opnieuw grensconflict tussen Guyana en Suriname

De Surinaamse maritieme autoriteiten hielden op 14 oktober 2008 een schip uit Guyana aan dat op de grensrivier tussen beide landen, de Corantijn, voer. Tijdens een gezamenlijke actie van de marine en de Maritieme Autoriteit Suriname (MAS) werd de MV Lady Chandra 1 opgebracht en de bemanning aangehouden, kennelijk omdat het ruim 50 ton zware schip geen Surinaamse loods aan boord had.
Guyana reageerde furieus en stuurde zowel een diplomatiek protest naar Paramaribo als naar de Caribische Gemeenschap (Caricom). Daarbij verwees de regering uit Georgetown naar het besluit van het Permanente Hof van Arbitrage van de Verenigde Naties uit september 2007, waarbij onder andere was vastgesteld dat het gebruik van geweld door Suriname in strijd was met internationale normen en praktijken.

Paramaribo ontkent gebruik van geweld

De MV Lady Chandra 1 werd door de Surinaamse autoriteiten na enkele dagen vrijgegeven, nadat een boete van 400 dollar (bijna 300 euro) was betaald. Volgens de ambassadrice van Suriname in Georgetown, Manorma Soeknandan, had de actie van de autoriteiten niets van doen met het plegen van geweld, maar met het handhaven van maritieme regels. President Bharrat Jagdeo van Guyana – gesteund door regering en oppositie in zijn land – meende echter dat Suriname unilateraal zijn soevereiniteit over de Corantijn trachtte op te leggen. Hij wees erop dat zijn land meerdere keren blijk had gegeven diplomatieke oplossingen te willen zoeken – iets dat Paramaribo naar zijn mening uit de weg ging. Het Guyanese staatshoofd ontkende verder dat het verplicht was een Surinaamse loods aan boord te nemen bij het varen op de Corantijn met een boot die meer dan 50 ton woog.

Franse regering steunt Suriname bij misdaadbestrijding

Bij een seminar in Paramaribo op 1,2 en 3 december 2008 inzake het bestrijden van drugshandel en witwaspraktijken beloofde de Franse ambassadeur Richard Barbeyron Suriname steun ter waarde van 400.000 euro. De grenslijn tussen Suriname en Frans Guyana werd gevormd door de rivier de Marowijne in een gebied dat door de natuurlijke omstandigheden moeilijk te bewaken was. Er werden dan ook veel goederen gesmokkeld en er vonden voortdurend illegale activiteiten plaats. Op heterdaad betrapte criminelen vluchtten vaak de grens naar het buurland over, waardoor een nauwere samenwerking tussen beide landen van het grootste belang werd geacht. In 2001 was de afspraak gemaakt dat rechtshandhavers van beide landen eventueel twee kilometer de grens over mochten gaan bij veiligheidsoperaties.

(Vorige berichten pagina 517/3 - 2008)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

President Obama schaft militaire tribunalen niet af

President Obama van de Verenigde Staten kondigde op 15 mei 2009 aan dat de militaire tribunalen binnen de Amerikaanse marinebasis Guantánamo Bay op Cuba operationeel bleven. De regering van president George W. Bush (2001-2009) had ze opgericht om terreurverdachten te berechten. Na zijn aantreden in januari 2009 had Obama ze voorlopig op non-actief gesteld omdat hij wilde laten onderzoeken of ze wel legaal en effectief waren.

'Lange traditie in de VS'

Obama, zelf een jurist, zei dat dergelijke militaire commissies een lange traditie hadden in de VS. Indien zij op de juiste manier waren georganiseerd waren zij zijns inziens geschikt om vijanden die het internationale oorlogsrecht hadden overtreden, te berechten. Wel wilde hij voor de tribunalen in Guantánamo Bay nieuwe regels opstellen omdat de regering-Bush hen bevoegdheden had gegeven die in strijd zouden zijn met de grondwet. Zo wilde hij hen verbieden om gebruik te maken van bewijsmateriaal dat middels hardhandige verhoormethoden was verkregen en moesten verdachten het recht krijgen om zelf een advocaat te kiezen.

Mensenrechtenorganisaties zijn teleurgesteld

Mensen- en burgerrechtenorganisaties als Human Rights Watch (HRW) en de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU) toonden zich teleurgesteld over Obama's besluit. Zij vonden de wijze waarop de regering-Bush had getracht het terrorisme te bestrijden verwerpelijk en wilden niet dat deze op enigerlei wijze werd voortgezet, ook niet in een nieuw jasje. Verder vreesden zij dat Obama's plan om het detentiecentrum op Cuba zo spoedig mogelijk te sluiten op de tocht kwam te staan als de militaire commissies net zo traag bleven werken als zij volgens critici onder Bush hadden gedaan. De terreurverdachten moesten volgens hen berecht worden door federale rechtbanken.

In mei zaten ongeveer 240 terreurverdachten vast in Guantánamo Bay. Het merendeel zou niet berecht worden omdat hen geen bewijsbare strafbare feiten ten laste gelegd konden worden. Omdat zij om veiligheidsredenen niet allemaal konden terugkeren naar het land van herkomst, waren de VS op zoek naar andere landen die hen wilden opnemen. Uiteindelijk zouden vermoedelijk ongeveer twintig verdachten in Guantánamo Bay worden berecht.

BINNENLAND

Omstreden abortusarts vermoord

Voor een kerkgebouw in Wichita, Kansas, werd op 31 mei 2009 de bekende abortusarts George Tiller (67) doodgeschoten. Hij was omstreden omdat hij als een van de weinige artsen in de Verenigde Staten late abortussen (na de 22ste week) uitvoerde. Voor zover bekend opereerde hij wel altijd binnen de marges van de wet.
Enkele uren na de moord werd de eenenvijftigjarige Scott Roeder aangehouden. De vermoedelijke dader werd door bekenden omschreven als 'extreemrechts' en een fervent tegenstander van abortus, maar ook als iemand met psychiatrische problemen.

In 1986 was er al eens een bomaanslag op Tiller's kliniek gepleegd en in 1991 hadden anti-abortusactivisten de toegang daartoe

zes weken lang geblokkeerd. In 1993 was de arts beschoten. In de weken voor zijn dood was hij herhaaldelijk bedreigd.
De grootste Amerikaanse prolifeorganisaties, die voor een compleet verbod op abortus streden, veroordeelden de moord op Tiller.

Steeds meer Amerikanen tegen abortus

Uit onderzoeksresultaten die bureau Gallup in mei 2009 had gepubliceerd, bleek dat 51 procent van de Amerikaanse bevolking tegen het geldende recht op abortus was en 42 procent vóór. De rest had geen mening. Van de ondervraagden vond 23 procent dat abortus in alle gevallen verboden moest zijn, dus ook als het leven van de moeder in gevaar was, en 22 procent dat het juist in alle gevallen toegestaan moest zijn, ook in een vergevorderd stadium van de zwangerschap.

Sinds men vijftien jaar eerder begonnen was hier jaarlijks onderzoek naar te verrichten, had nooit eerder een meerderheid zich voor een landelijk verbod op abortus uitgesproken. In mei 2008 gaf 50 procent aan 'prochoice' (voor het recht op abortus) te zijn, terwijl 44 procent 'prolife' (tegen abortus) was.
Gallup merkte op dat de prolifebeweging in 2009 alleen onder Republikeinen populairder werd. Mogelijk was dit een reactie op het aantreden van de Democratische president Barack Obama, die juist voorstander was van het recht op abortus.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe wet beschermt huizenbezitters

De Amerikaanse president Barack Obama ondertekende op 21 mei 2009 een wet die huizenbezitters moest beschermen tegen onbeheersbare kosten bij de hypotheekaflossing.
De overheid ging hypotheekverstrekkers aanmoedigen om houders van hypotheken met variabele rente een lening met een vast rentetarief aan te bieden. En voor de herfinanciering van hypotheken die door oplopende rentetarieven onbetaalbaar werden, kon in het vervolg hulp van de overheid worden ingeroepen. Huurders die met uitzetting werden bedreigd als de huisbaas failliet ging, kregen ook bescherming van de nieuwe wet.
Soortgelijke wetgeving bestond al langer in de Verenigde Staten, maar was zo complex dat het huiseigenaren in de regel niet lukte om bescherming van de overheid tegen snel oplopende rentetarieven te krijgen. Door de hoge rente waren in 2007 en 2008 talloze huizenbezitters in de problemen geraakt en uit hun woningen gezet. Een scherpe daling van de huizenprijzen was het gevolg.

Bewegingsvrijheid van creditcardmaatschappijen aan banden gelegd

De Amerikaanse president Barack Obama zette op 22 mei 2009 zijn handtekening onder een nieuwe wet die het moeilijker moest maken voor creditcardmaatschappijen om de kosten voor hun cliënten naar believen op te voeren. Deze zou op 1 januari 2010 van kracht worden.
Vooral onaangekondigde renteverhogingen, ondoorzichtige boetes bij late betaling en onbegrijpelijke contracten hadden volgens Obama en een meerderheid van het Congres menig houder van creditcards buiten hun schuld in de problemen gebracht. Dergelijke praktijken werden door de nieuwe wet gereguleerd.
Banken waarschuwden dat de nieuwe regels er onvermijdelijk toe zouden leiden dat veel creditcardhouders een lagere bestedingslimiet kregen, omdat de creditcardmaatschappijen minder ruimte hadden om zich financieel in te dekken tegen wanbetalers en dus voorzichtiger moesten worden. Feitelijk was dit exact wat de regering-Obama wilde bereiken, want onverantwoorde kredietverstrekkingen zouden mede de oorzaak zijn van de financiële en economische crisis waarin de Verenigde Staten verkeerden.

Mogelijk zouden de nieuwe regels er ook toe leiden dat Amerikaanse burgers minder op krediet gingen kopen. Aangezien 70 procent van de economie door consumentenbestedingen werd gegenereerd, kon dit in de toekomst economische problemen veroorzaken.
In mei 2009 had de Amerikaanse bevolking een gezamenlijke schuld van 1 biljoen dollar (ca. 710 miljard euro) bij creditcardmaatschappijen. Twee derde van de Amerikanen slaagde er niet in om op tijd af te lossen. Volgens de regering betaalden zij samen maandelijks 15 miljard dollar aan boetes.

Economische krimp minder dan gedacht

Volgens cijfers die het ministerie van Handel op 29 mei 2009 publiceerde, was de economie van de Verenigde Staten in het eerste kwartaal van het jaar niet met 6,1 procent op jaarbasis gekrompen, zoals in april bekend was gemaakt, maar met 5,7 procent. Dit was uit nieuwe berekeningen gebleken.

JUSTITIE

Muziekproducer Phil Spector veroordeeld

De Amerikaanse producer Phil Spector (69) werd op 28 mei 2009 veroordeeld tot negentien jaar gevangenisstraf omdat hij in 2003 de actrice Lana Clarkson zou hebben vermoord.
Spector zou Clarkson vanuit een café mee naar zijn huis hebben genomen en haar daar om onbekende redenen hebben doodgeschoten. Tijdens het proces verklaarden vijf vrouwen dat hij ook hen wel eens met vuurwapens had bedreigd en zijn chauffeur vertelde dat Spector op de dag dat Clarkson stierf met een geweer in de hand naar buiten was gekomen en had gezegd: 'Ik denk dat ik iemand heb vermoord'. De producer zelf verklaarde dat Clarkson zelfmoord had gepleegd.

Spector werd beschouwd als een van de belangrijkste muziekproducers van de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw. Hij werkte onder anderen met John Lennon en Ike and Tina Turner.

GEZONDHEID EN ZORG

Mexicaanse griep verspreidt zich over de VS

Volgens cijfers van het Amerikaanse ministerie van Volksgezondheid was het aantal inwoners van de Verenigde Staten dat de Mexicaanse griep – ook wel varkensgriep genoemd – had of had gehad half mei 2009 opgelopen tot 6.500. Negen mensen waren aan de ziekte overleden. In diverse delen van het land, maar vooral in New York City, waren scholen gesloten om verdere verspreiding van het virus tegen te gaan.
De Amerikaanse regering trok op 22 mei 1 miljard dollar (ca. 724 miljoen euro) uit om een vaccin tegen de ziekte te ontwikkelen.

NATUUR EN MILIEU

Amerikaanse auto's moeten energiezuiniger worden

De regering van de Verenigde Staten zei op 19 mei 2009 dat het brandstofverbruik van auto's fors omlaag moest. Het doel was de uitstoot van het broeikasgas kooldioxide (CO_2) te reduceren en zo de klimaatverandering af te remmen. De maatregel diende echter ook om het land minder afhankelijk te maken van buitenlandse olieleveranciers. In 2009 woonde minder dan 5 procent van de wereldbevolking in de VS. Zij verbruikten samen meer dan 25 procent van alle fossiele brandstoffen die de wereld produceerde. Het land was daarmee verreweg de grootste vervuiler per hoofd van de bevolking.

Auto's moeten 40 procent zuiniger worden

Volgens de nieuwe regels moest de gemiddelde personenauto minstens 16,6 kilometer kunnen afleggen met één liter brandstof en dat was 40 procent zuiniger dan de norm die in 2009 nog gold. Vrachtwagens mochten wel meer verbruiken, maar ook daarvoor kwamen nieuwe, scherpere normen.
De regels zouden in 2012 van kracht worden. De bedoeling was dat er in de VS vanaf 2016 uitsluitend nog energiezuinige auto's geproduceerd zouden worden. Dit was vier jaar eerder dan verplicht was volgens een wet die het Congres in 2007 had aangenomen.
President Obama zei dat de uitstoot van kooldioxide dankzij de nieuwe regels tussen 2012 en 2016 met negenhonderd ton zou worden teruggedrongen. Dit effect was vergelijkbaar met het van de weg halen van 58 miljoen auto's gedurende een jaar. In diezelfde periode zouden 1,8 miljard vaten olie worden bespaard en dat was meer dan wat de VS in 2008 importeerden uit Libië, Nigeria, Saoedi-Arabië en Venezuela samen.

Auto's worden duurder

De nieuwe regels kwamen in een tijd dat de grote Amerikaanse autofabrikanten General Motors (GM) en Chrysler op de rand van een faillissement balanceerden. De overheid pompte miljarden dollars in de bedrijven in ruil voor grootscheepse reorganisaties. Een van de eisen was dat zij schonere auto's in productie namen. Door de hogere productiekosten zouden deze fors duurder worden voor de consument (gemiddeld 600 dollar of 450 euro per auto), maar automobilisten zouden deze kosten volgens Obama ruimschoots terugverdienen omdat zij minder vaak hoefden te tanken.

Breuk met beleid vorige regering

Het beleid van de regering-Obama stond haaks op dat van de in januari 2009 afgetreden president George W. Bush, die altijd had geweigerd de auto-industrie te verplichten om energiezuinige auto's te maken. Een vonnis van het hooggerechtshof uit april 2007, dat bepaalde dat de regering de uitstoot van broeikasgassen effectiever moest aanpakken, had hij genegeerd. Deelstaten die wel voorstander waren van strengere milieunormen voor personenauto's, zoals Californië, hadden daarvoor onder Bush geen groen licht uit Washington DC gekregen omdat het voor de auto-industrie te lastig zou zijn als de regelgeving niet in de hele VS gelijk was.
De regering-Bush redeneerde dat de Clean Air Act, een wet die luchtvervuiling moest tegengaan, niet bedoeld was om de uitstoot van kooldioxide te reguleren omdat dic stof van nature al in de atmosfeer voorkomt.

Europese Unie kent strengere normen

Milieuactivisten waren blij met Obama's nieuwe regels, maar vonden dat zij niet ver genoeg gingen. Zij wezen erop dat auto's in de Europese Unie vanaf 2015 minstens twintig kilometer moesten kunnen rijden op één liter brandstof, een doel dat alleen haalbaar was als er op grote schaal werd gereden in hybride auto's of voertuigen die helemaal op elektriciteit werkten. De nieuwe Amerikaanse regels dwongen fabrikanten nog niet om dergelijke technologie standaard toe te passen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rechtbank in Californië verbiedt homohuwelijk

Het hooggerechtshof van Californië in de Verenigde Staten bepaalde op 26 mei 2009 dat een verbod op het homohuwelijk wettig was.

Bevolking verwierp homohuwelijk

In mei 2008 had datzelfde hooggerechtshof juist bepaald dat het burgerlijk huwelijk opengesteld moest worden voor homoseksuelen, omdat er anders sprake was van discriminatie. In november van dat jaar had de bevolking van de Amerikaanse deelstaat zich daar echter in een referendum tegen uitgesproken. Homorechtenorganisaties waren daarop naar de rechter gestapt omdat het afschaffen van het homohuwelijk discriminerend en dus in strijd met de grondwet zou zijn. Volgens de rechter was de wens van de kiezer echter van doorslaggevend belang en die had zich nu eenmaal uitgesproken tegen openstelling van het burgerlijk huwelijk.
Het bleef voor homoseksuelen wel mogelijk om een geregistreerd partnerschap aan te gaan. Bovendien moesten de autoriteiten de huwelijken van dc achttienduizend homoseksuele stellen die tussen mei en november 2008 in Californië waren getrouwd, blijven erkennen.

Situatie in andere staten

In Connecticut en Massachusetts was het burgerlijk huwelijk al langere tijd opengesteld voor mensen van gelijk geslacht. In Vermont had het lokale parlement in april 2009 besloten het homohuwelijk te erkennen. In diezelfde maand had het hooggerechtshof van Iowa bepaald dat het daar geldende verbod op het homohuwelijk in strijd was met de grondwet en besloot het District of Columbia (DC), waar de hoofdstad Washington onder viel, om in andere staten gesloten huwelijken tussen homoseksuelen te gaan erkennen.

President Obama wil publicatie van 'martelfoto's' blokkeren

President Barack Obama van de Verenigde Staten diende op 28 mei 2009 een verzoek in bij een federaal hof van beroep om de publicatie van ongeveer honderd foto's, waarop te zien was hoe Amerikaanse militairen in Afghanistan en Irak gevangenen mishandelden, te verbieden. Amerikaanse militairen hadden de beelden gemaakt. Zij waren in het bezit van het Pentagon.

Rechter gaf toestemming voor publicatie

In 2004 was grote opschudding ontstaan na de publicatie van foto's van Amerikanen die in de Abu Ghraibgevangenis in Bagdad gedetineerden vernederden en mishandel-

Verenigde Staten

den. De foto's waarvan Obama de publicatie wilde laten verbieden, waren nog niet eerder aan het publiek getoond. In een zaak die de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU) had aangespannen, had een Amerikaanse rechtbank in april 2009 bepaald dat er geen reden was om ze geheim te houden. Aanvankelijk had Obama daarmee ingestemd. Hij kwam hier in mei echter op terug omdat hij vreesde dat de afbeeldingen anti-Amerikaanse sentimenten in landen als Afghanistan en Irak zouden aanwakkeren, wat gevaarlijk kon zijn voor de Amerikaanse militairen en de coalitietroepen die daar gelegerd waren. En de Taliban, die met een opmars bezig was in Pakistan, zou ze kunnen gebruiken als anti-Amerikaanse propaganda.
Volgens een bericht in het Britse dagblad *The Daily Telegraph* was op sommige foto's te zien dat militairen gedetineerden verkrachtten. Een Amerikaanse oud-generaal zou dat hebben gezegd. Obama beweerde echter dat dit niet waar was.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS treden voor het eerst toe tot Mensenrechtenraad Verenigde Naties

De Verenigde Staten namen op 12 mei 2009 voor het eerst een zetel in de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties in. Van de 192 lidstaten hadden er 167 voor toetreding gestemd.
De in januari afgetreden regering van president George W. Bush had zich van de raad gedistantieerd omdat er ook notoire mensenrechtenschenders zitting in hadden, die weigerden misstanden in bevriende landen aan de kaak te stellen. Ook zou er te veel kritiek op Israël worden geleverd.
Hoewel diens VN-ambassadeur Susan Rice erkende dat de Mensenrechtenraad 'gebreken' vertoonde, brak president Barack Obama met Bush' beleid. Hij wilde dat de VS zich verkiesbaar stelden zodat zij, eenmaal gekozen, van binnenuit konden helpen om de raad effectiever te maken. Bovendien wilde hij laten zien dat de VS zich niet meer distantieerden van de internationale gemeenschap, zoals zij naar zijn mening onder Bush juist te veel hadden gedaan.
De Mensenrechtenraad was in 2006 opgericht als opvolger van de Mensenrechtencommissie. Er waren 47 landen lid van, elk met een termijn van drie jaar.

(Vorige berichten pagina 276/1 e.v. - 2009)

Cambodja

CAMBODJA

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Textielindustrie zakt na succesvolle jaren in

De Cambodjaanse media meldden op 12 maart 2009 dat de export van textiel met 27 procent was afgenomen, van 246 miljoen dollar (ruim 193 miljoen euro) in 2007 tot 177 miljoen dollar (ca. 139 miljoen euro) in 2008. Dit zou te wijten zijn aan de internationale economische crisis. Volgens de Wereldbank verloren in 2008 ruim 30.000 Cambodjaanse textielarbeiders hun baan. Er werkten toen ruim 320.000 mensen in deze sector.
Ongeveer 85 procent van de Cambodjaanse export betrof textiel.

De economie was van 2004 tot 2007 met gemiddeld 10 procent per jaar gegroeid, vooral dankzij het succes van de textielindustrie. In 2008 kwam het groeicijfer uit op 6,8 procent.

JUSTITIE

Rode Khmer-tribunaal van start

In Phnom Penh ging op 17 februari 2009 het Rode Khmer-tribunaal (ook genaamd: Cambodja-tribunaal) van start. Het werd gesteund door de Verenigde Naties (VN) en sommige zittingen werden rechtstreeks op televisie uitgezonden.

De Rode Khmer was van 1975 tot 1979 aan de macht. In die periode kwamen naar schatting 1,7 miljoen Cambodjanen – ongeveer een kwart van de bevolking – om door ondervoeding, uitputting, mishandeling of executie. Na de val van het communistische regime werd er nooit iemand formeel verantwoordelijk gesteld voor de gruweldaden. Mogelijk lieten alle regeringen van na 1979 het verleden liever onbesproken omdat zij stuk voor stuk zelf deels bestonden uit voormalige medewerkers van de Rode Khmer.

Jarenlange onderhandelingen

De internationale gemeenschap dacht echter dat Cambodja een instabiele natie zou blijven als het niet afrekende met het verleden. Daarom wilde men dat er iets kwam als het proces van Neurenberg na de Tweede Wereldoorlog. De VN voerden hierover vanaf 1998 besprekingen met de Cambodjaanse regering. Pas in maart 2003 werden beide het eens over de oprichting van een internationaal tribunaal. Daar zouden vijf kopstukken van het regime moeten voorkomen om te worden berecht door een team van Cambodjaanse en buitenlandse rechters. Alle andere betrokkenen zouden vrijuit gaan. Pol Pot, de hoogste politieke leider uit die tijd, kon niet meer worden gedaagd omdat hij in 1998 was overleden.

Na 2003 duurde het nog bijna zes jaar voor het tribunaal daadwerkelijk van start ging omdat er doorlopend ruzies waren tussen de VN en de Cambodjaanse regering, meestal over de onderlinge machtsverhoudingen en over vermeende corruptie. Daarnaast was er doorlopend sprake van geldgebrek.

Veel overlevenden van het moorddadige regime toonden zich in februari 2009 opgelucht dat de rechtszaken eindelijk konden beginnen.

Duch biedt excuses aan

Op 17 en 18 februari werd een regiezitting gehouden in de zaak tegen Kaing Guek Eav, alias Duch (geboren in 1942). Hij zat al negen jaar in voorarrest en had schuld bekend. Op 30 maart begonnen de hoorzittingen.
Duch had tussen 1975 en 1979 leiding gegeven aan S-21, een ondervragingscentrum in de voormalige school Tuol Sleng in Phnom Penh. Daar werden ca. 16.000 mensen verhoord en op dusdanig gruwelijke wijze gemarteld, dat zij altijd schuld bekenden of stierven. Wie de martelingen overleefde, werd later geëxecuteerd. Voor zover bekend kwamen slechts zeven verdachten ooit levend uit S-21.

Pol Pot had na de Vietnamese invasie in 1979 gezegd dat dit vijandige buurland S-21 had verzonnen om de Cambodjaanse communisten in diskrediet te brengen. Duch, inmiddels bekeerd tot het christendom, noemde dit in de rechtbank 'een leugen'. 'Ík was de baas van S-21', zei hij. 'Ík ben verantwoordelijk voor de misdaden die in deze periode zijn begaan, in het bijzonder de martelingen en executies.'
Duch bekende op 31 maart opnieuw schuld en hij bood de slachtoffers, hun nabestaan-

den en het land zijn excuses aan. Geen enkele leidende figuur van de Rode Khmer had dat ooit gedaan. 'Ik verwacht niet dat u mij nu vergeeft, maar hopelijk doet u dat later wel', zei hij.

'Ik volgde gewoonweg de bevelen op'

De voormalige leidinggevende van de Rode Khmer zei dat het indertijd niet zijn eigen keuze was om S-21 te leiden. Hij was eigenlijk wiskundedocent. In 1964 had hij 'alles opgegeven' voor de revolutie en was hij bij de Rode Khmer gegaan. Na de machtsovername in 1975 wilde hij weer gaan lesgeven, maar omdat hij tijdens de burgeroorlog de supervisie had gehad over het ondervragingscentrum M-13 in een rebellenbasis van de Rode Khmer, kreeg hij opdracht om S-21 te gaan leiden. En sindsdien had hij 'gewoonweg de bevelen opgevolgd', zei hij. Want als hij dat niet had gedaan, zou hij zelf zijn vermoord. Deze bevelen kwamen volgens Duch vooral van Nuon Chea, de ideoloog van de Rode Khmer die beweerde dat hij in de periode dat de communisten aan de macht waren niets wist van de vele misstanden in het land.

'Amerikanen speelden Rode Khmer in de kaart'

Duch zei in de rechtbank dat de Rode Khmer nooit de macht had kunnen grijpen als de regering-Nixon haar steun niet had gegeven aan Lon Nol. Deze fel anticommunistische generaal was in 1970 na een staatsgreep aan de macht gekomen. Daarna had hij de politiek neutrale prins Norodom Sihanouk ten val gebracht, die zich daarop genoodzaakt had gezien om een alliantie aan te gaan met zijn vroegere vijanden van de Rode Khmer. Het was door deze samenwerking dat een groot deel van de bevolking haar argwaan jegens de communisten liet varen en de Rode Khmer een machtsbasis kon opbouwen. Als Lon Nol geen macht had gekregen, was de communistische beweging als een nachtkaars uitgegaan, vermoedde Duch.

Daar kwam nog bij dat de veelvuldige Amerikaanse bombardementen op guerrillabases van de Vietcong in Cambodja het land politiek en sociaal hadden gedestabiliseerd. Duch meende dat de Rode Khmer er ook daardoor in was geslaagd de macht te grijpen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Weer gevechten bij Thais-Cambodjaanse grens

Het grensconflict tussen Cambodja en Thailand laaide op 3 april 2009 weer op. Nabij de elfde-eeuwse tempel Preah Vihear schoten militairen gedurende tien minuten op elkaar. Zeker twee Thaise soldaten sneuvelden.
Beide landen claimden het gebied rondom de tempel. In de zomer van 2008 had dit ook al tot gewelddadigheden geleid.

Aanvankelijk verklaarde het Thaise leger dat de spanningen waren opgelopen omdat Cambodja landmijnen nabij de tempel legde, wat de regering in Bangkok irriteerde. Cambodja zei in een eerste reactie dat de verhoudingen op scherp stonden omdat Thailand delen van het betwiste gebied probeerde in te nemen en een groter offensief voorbereidde.
De regeringen van de buurlanden hielden het er echter op dat de schietpartij het gevolg was van 'een misverstand'.

Thailand en Cambodja bespraken de problemen op 10 april in het Thaise Pattaya. Zij besloten daar de economische samenwerking te intensiveren en meer te doen om de vrede te bewaken. Op welke wijze dat zou gebeuren, bleef vooralsnog onduidelijk.

OVERLEDEN

In Tam, voormalig premier van Cambodja

De politicus In Tam overleed op 1 april 2006 in Chandler, Arizona (Verenigde Staten). Hij werd op 22 september 1916 geboren in het dorp Prek Kak in de provincie Kampong Cham. Van 1964 tot 1966 was hij minister van Binnenlandse Zaken onder Norodom Sihanouk. In 1972 stelde hij zich kandidaat voor het presidentschap, maar verloor van zijn rivaal Lon Nol. Wel diende hij in 1973 een half jaar als premier.
Toen de Rode Khmer in 1975 de macht greep, vluchtte hij naar Thailand. Korte tijd rebelleerde hij vanuit dat buurland tegen de nieuwe communistische regering van Cambodja, maar de Thaise autoriteiten stonden hem dat niet toe en daarom week hij via Frankrijk uit naar de Verenigde Staten, waar hij politiek asiel kreeg.

Na de val van de Rode Khmer in 1979 bleef hij in de VS, maar verzette hij zich samen met prins Norodom Ranariddh wel tegen de regering van Hun Sen, die door Vietnam in het zadel was geholpen. Na een breuk met Ranariddh richtte hij de Cambodjaanse Democratische Partij op. Bij de verkiezingen in 1993 won deze geen enkele zetel. In Tam schaarde zich daarna achter de Cambodjaanse Volkspartij (CVP) van Hun Sen.

Dith Pran, Cambodjaans journalist

Dith Pran overleed op 30 maart 2008 in New Brunswick in de Amerikaanse staat New Jersey aan alvleesklierkanker.
Dith werd op 27 september 1942 geboren in Siem Reap, Cambodja. Hij leerde Frans en Engels en werd in 1972 de assistent van de Amerikaan Sydney Schanberg, die in Cambodja werkte als verslaggever voor het dagblad *The New York Times*. In 1975 greep de Rode Khmer de macht. Met gevaar voor eigen leven hielp Dith Schanberg en anderen het land uit te komen, maar zelf moest hij achterblijven. Wanbeleid en geweld kostten in vier jaar tijd aan naar schatting 1,7 miljoen mensen, een kwart van de bevolking, het leven. Vooral stedelingen en intellectuelen moesten het ontgelden. Dith wist honger, onderdrukking, dwangarbeid en mishandelingen te overleven. Zijn ervaringen zouden later de basis vormen voor de veel bekroonde speelfilm *The Killing Fields* van Roland Joffé (1984). Na de val van de Rode Khmer in 1979 verhuisde Dith naar de Verenigde Staten. Hij ging als fotojournalist voor *The New York Times* werken en richtte het Dith Pran Holocaust Awareness Project op, dat als missie had het verstrekken van informatie over de misdaden van de Rode Khmer en het voorkomen van soortgelijke massamoorden, waar dan ook op aarde.

(Vorige berichten pagina 44/2 - 2009)

CHINA

BINNENLAND

Geen schuldigen aangewezen voor ingestorte scholen

De Chinese regering liet op 8 mei 2009 weten dat niemand verantwoordelijk kon worden gehouden voor het feit dat bij de grote aardbeving in Sichuan, vrijwel exact een

jaar eerder, ongeveer 14.000 schoolgebouwen waren ingestort of ernstig beschadigd. Volgens de overheid waren daarbij 5.335 schoolkinderen omgekomen, maar critici dachten dat het er veel meer waren.
In totaal hadden bijna 90.000 mensen de aardbeving niet overleefd.

Ouders vermoeden misstanden

Onmiddellijk na de aardbeving hadden ouders van omgekomen kinderen erop gewezen dat in sommige buurten alleen de scholen waren ingestort, terwijl daar verder relatief weinig schade was. Zij dachten dat de schoolgebouwen van ondeugdelijke materialen waren gemaakt om de kosten te drukken en eisten dat degenen die de wettelijke bouwvoorschriften aan hun laars hadden gelapt, werden vervolgd. De landelijke overheid had daarop een onderzoek ingesteld, maar zoals gezegd geen aanwijzingen gevonden dat de vermoedens terecht waren.

Meerdere ouders die opheldering eisten over de ingestorte schoolgebouwen zeiden dat zij door de overheid onder druk waren gezet om hun mond te houden. Sommigen werden zelfs korte tijd gedetineerd. Ook advocaten en journalisten die de zaak wilden onderzoeken, zeiden dat zij waren bedreigd. Zij hechtten weinig waarde aan het onderzoek van de overheid omdat de politieke wil om de waarheid boven tafel te krijgen volgens hen ontbrak.

'Tiananmenmemoires' van oud-premier Zhao Ziyang gepubliceerd

In mei 2009 verscheen het boek *Staatsgevangene no.1: het geheime dagboek van Zhao Ziyang*. Het bevatte transcripties van dertig uur geluidsopnamen die de voormalige premier van China (1983-1987) en secretaris-generaal van de Chinese Communistische Partij (CCP) in de periode 1987-1989, in het geheim had gemaakt.

Hervormer onder huisarrest

In de jaren tachtig was Zhao een beschermeling van de toenmalige hoogste politieke leider, Deng Xiaoping. Hij was voorstander van economische hervormingen en het was mede daaraan te danken dat de welvaart snel toe nam.
Nadat het leger de massale prodemocratische protestacties op het Plein van de Hemelse Vrede – ook bekend als Tiananmenplein – in Peking in juni 1989 met geweld had beëindigd, was hij uit al zijn functies gezet en onder huisarrest geplaatst omdat hij partij zou hebben gekozen voor de opstandelingen. Toen hij in 2005 overleed, werd daarvan in de Chinese media nauwelijks melding gemaakt.

In 2009 bleek dat hij in de periode dat hij onder huisarrest stond in het geheim geluidsopnamen had gemaakt, die onbekenden naar het buitenland hadden gesmokkeld. Hij sprak daarop vooral over de Tiananmenopstand. De opnamen, die volgens deskundigen authentiek waren, werden gebruikt als basis voor het genoemde boek. Zij waren van groot historisch belang omdat de CCP nooit iets had losgelaten over de manier waarop de partij tot het besluit was gekomen om het Volksbevrijdingsleger op de opstandelingen af te sturen. En Zhao had nooit de kans gekregen om zijn verhaal te doen.

Conservatieven versus hervormers

Volgens Zhao streden twee stromingen binnen de CCP in 1989 om de gunst van de bijna almachtige Deng Xiaoping. Enerzijds waren er de conservatieven, die de machtspositie van de CCP met alle mogelijke middelen wilden veiligstellen en de strijd uiteindelijk zouden winnen. Onder hen waren premier Li Peng en president Yang Shangkun. Zhao behoorde tot de andere stroming, die van China niet onmiddellijk een democratie wilde maken, maar wel voorspelde dat het nieuwe economische beleid uiteindelijk zou mislukken als dat niet gepaard ging met politieke hervormingen.
In zijn memoires ontkende Zhao dat de opstandige studenten en andere activisten die het Plein van de Hemelse Vrede wekenlang bezetten, en van wie er velen in hongerstaking waren, uit waren op het omverwerpen van het socialistische systeem; zij zouden slechts hun frustraties hebben willen uiten over het feit dat 'de politiek' te weinig naar de burgers luisterde en Zhao vond dat zij daartoe het volste recht hadden.

'Wereldschokkende tragedie'

In mei 1989 ging Zhao persoonlijk naar het Plein van de Hemelse Vrede om met de actievoerders te praten. Conservatieven binnen de CCP zagen dit als een openlijke steunbetuiging aan de demonstranten. Zhao zei hier echter over: 'Ik probeerde hen alleen maar over te halen om de hongerstaking te beëindigen, door ze te vertellen dat ze nog jong waren en het leven moesten omarmen. Ik wist maar al te goed dat hun acties, hoeveel steun ze ook hadden in binnen- en buitenland, niets uithaalden tegen het groepje onvermurwbare partijoudsten'.
Toen hij de actievoerders toesprak, wist hij al dat zijn politieke tegenstanders het leger op hen wilden afsturen, zo bleek uit de memoires. Over het gewelddadig neerslaan van de opstand zei hij: 'Op de avond van 3 juni hoorde ik, terwijl ik met familieleden in de tuin zat, luide kanonschoten. Een wereldschokkende tragedie was niet afgewend en voltrok zich alsnog'.

Chinese overheid reageert niet

'Staatsgevangene no.1' verscheen niet in China, waar de CCP anno 2009 nog altijd weigerde rekenschap af te leggen voor het bloedbad dat het leger in 1989 had aangericht. Toen een journalist van het Amerikaanse persbureau *Associated Press* aan een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken vroeg wat hij van het boek dacht, gaf deze geen rechtstreeks antwoord. 'De feiten hebben aangetoond dat de socialistische weg met Chinese karakteristieken die we hebben bewandeld volledig in het belang is van de bevolking en zij reflecteert de aspiraties van de hele natie', zei hij. Het neerslaan van de Tiananmenopstand noemde hij 'het politieke incident', maar hij weidde er niet over uit.

S.A.R. HONGKONG

Hongkong plaatst honderden hotelbezoekers in quarantaine

De overheid van Hongkong verbood op 1 mei 2009 ongeveer driehonderd gasten en personeelsleden van het Metropark Hotel om het gebouw te verlaten, omdat één hotelgast het gevreesde virus Nieuwe Influenza A (H1N1) – in de media vooral aangeduid als Mexicaanse griep of varkensgriep – zou hebben. Pas op 8 mei, toen duidelijk was dat de rest niet besmet was, werd het isolement opgeheven.

Critici vonden het overdreven om honderden mensen een week in quarantaine te plaatsen vanwege één besmette hotelgast.

De Hongkongse overheid wees er echter op dat in 2003 driehonderd mensen in de stad en achthonderd wereldwijd waren omgekomen omdat er niet daadkrachtig genoeg was opgetreden tegen de verspreiding van het sarsvirus.

Wereldwijd waren enkele duizenden mensen besmet met het H1N1-virus, maar voorlopig waren er alleen in Mexico doden gevallen. Elders hadden alle patiënten tijdig medicatie gekregen.

Economie van Hongkong in vrije val

Matthew Cheung, minister van Sociale Zaken van Hongkong, maakte op 1 mei 2009 bekend dat het parlement had ingestemd met een economisch stimuleringspakket ter waarde van 12,6 miljard Hongkong-dollar (ruim 1,2 miljard euro). Het geld zou vooral naar nieuwe openbare werken gaan. Verwacht werd dat de bouwprojecten werk zouden bieden aan zeker 15.000 mensen. In mei was 5,2 procent van de beroepsbevolking werkloos.

In de eerste drie maanden van 2009 was de economie van HongKong met 7,8 procent gekrompen ten opzichte van dezelfde periode in 2008, vooral omdat de export ten gevolge van de wereldwijde economische crisis met 22 procent was afgenomen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe regels voor kredietverstrekking

De Chinese Commissie ter Regulering van het Bankwezen introduceerde op 20 mei 2009 nieuwe regels voor kredietverstrekking om fraude tegen te gaan. Eind 2008 had de regering 4 biljoen yuan (ca. 450 miljard euro) uitgetrokken om de economie, die last had van de wereldwijde financiële crisis, te stimuleren. Daarnaast vroeg zij de staatsbanken om meer kredieten te verstekken en zo te helpen de economische bedrijvigheid aan te wakkeren. De banken gaven daar massaal gehoor aan: volgens de centrale bank verstrekten zij in de periode januari – april 2009 voor 5,2 biljoen yuan kredieten. Dat was meer dan de doelstelling voor heel 2009. Gebleken was echter dat een niet gespecificeerd bedrag aan verschillende strijkstokken was blijven hangen en aan dergelijke praktijken wilde men een eind maken.

Daarom mochten banken in het vervolg kredieten van meer dan 5 miljoen yuan of een waarde van meer dan 5 procent van een bepaalde investering pas overmaken als de betrokken partijen alle contracten hadden ondertekend. Het geld moest dan rechtstreeks worden overgemaakt naar de bedrijven die de goederen en diensten leverden. Op deze manier zou het moeilijker worden voor managers van goedgekeurde bouwprojecten om geld in eigen zak te steken of heimelijk op andere wijze te investeren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Tiananmenactivist' vrijgelaten

Op 19 mei 2009 werd via de Amerikaanse mensenrechtenorganisatie Dai IIua Foundation bekend dat activist Liu Zhihua in januari van dat jaar was vrijgelaten. Hij was tot levenslang veroordeeld omdat hij in het voorjaar van 1989 een staking in een fabriek in de provincie Henan zou hebben georganiseerd, om de prodemocratische protestacties op het Plein van de Hemelse Vrede (Tiananmenplein) in Peking kracht bij te zetten. Zijn straf was daarna meerdere malen verminderd, de laatste keer in 2008.
Volgens de Dai Hua Foundation zaten nog ongeveer dertig mensen vast vanwege hun betrokkenheid bij de Tiananmenopstand.

BUITENLANDSE ZAKEN

Chinese handelsrelatie met Afrika betiteld als 'neokoloniaal'

In een rapport dat het African Labour Research Network (ALRN) – een partner van de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) – op 27 mei 2009 publiceerde, werd China beschuldigd van 'neokoloniale' uitbuiting van Afrika. De Aziatische grootmacht had in enkele jaren tijd de economische betrekkingen met het continent fors aangehaald, vooral om de leveranties van grondstoffen veilig te stellen.

Volgens het ALRN was uit onderzoek in tien landen gebleken dat Chinese werkgevers hun Afrikaanse werknemers onderbetaalden, hen niet altijd gelijke lonen voor gelijke arbeid gaven en hen verboden om lid te zijn van een vakbond.
Daarnaast waren duizenden Afrikanen werkloos geworden omdat zij niet konden concurreren met nieuwe winkels die extreem goedkope Chinese producten verkochten.
Het ALRN riep Afrikaanse overheden op om de belangen van de werknemers beter te beschermen en goede afspraken met Chinese bedrijven te maken, opdat Afrika zelf meer zou profiteren van de investeringen uit het Aziatische land.

OVERLEDEN

Lin Mu, pleitbezorger van democratie

Hervormer Lin Mu overleed op 15 oktober 2006 in Xi'an, thuis in zijn slaap. Lin werd op onbekende datum in 1927 geboren in de provincie Zhejiang. Hij trad in 1946 toe tot de Chinese Communistische Partij (CCP) en werd in 1965 vicevoorzitter van het partijcomité van de provincie Shaanxi, onder Hu Yaobang. Het tweetal besloot boeren meer vrijheden te geven en meer marktwerking toe te staan. Een paar maanden daarna werd Hu overgeplaatst naar Peking. De CCP verbood de hervormingen. Lin werd de partij uitgezet en veroordeeld, waarna hij acht jaar in werkkampen zat.
Na zijn rehabilitatie in 1978 kreeg hij weer topfuncties, onder andere als secretaris van Hu Yaobang, die in 1980 voorzitter van de landelijke CCP werd. Tijdens de prodemocratische Tiananmenopstand in 1989 sympathiseerde Lin met de demonstranten. Daarvoor werd hij opnieuw de partij uitgezet. Sindsdien pleitte hij openlijk voor democratie en respect voor mensenrechten.

Bo Yibo, laatste van de 'acht onsterfelijken'

De Chinese politicus Bo Yibo overleed op 15 januari 2007 in Peking. Hij was de laatste van de 'acht onsterfelijken', een informele groep partijveteranen die in de jaren tachtig bijzonder veel invloed had op het beleid van politiek leider Deng Xiaoping (1904-1997).
Bo werd op 17 februari 1908 geboren in Taiyuan, provincie Shanxi. Ervaringen uit zijn straatarme jeugd motiveerden hem in 1925 om lid te worden van de Chinese Communistische Partij (CCP). Vanwege zijn werk voor de toen nog ondergrondse organisatie werd hij in 1931 gearresteerd. In de gevangenis ondertekende hij een anticommunistische verklaring, naar eigen zeggen louter om vrijgelaten te worden, zodat hij zijn illegale politieke activiteiten kon voortzetten.

Na de communistische machtsovername in 1949 diende hij als minister van Financiën en voorzitter van de Plancommissie. Ook was hij lid van het politbureau. Omdat hij een gematigd economisch beleid voorstond, maar ook omdat hij in de jaren dertig de anticommunistische verklaring had ondertekend, werd hij tijdens de Culturele Revolutie (1966-1976) op last van de ultralinkse Bende van Vier als 'verrader' gedetineerd. Na zijn rehabilitatie in 1979 trad hij weer toe tot het politbureau. Vanaf 1982 was hij een van de 'acht onsterfelijken'. Deze naam verwees naar populaire Taoïstische legendes. Bo was voor gematigde economische hervormingen, maar tegen democratisering. Daarom drong hij in 1987 aan op het afzetten van de hervormingsgezinde partijsecretaris Hu Yaobang en verdedigde hij het bloedige neerslaan van de prodemocratische opstand op het Plein van de Hemelse Vrede in Peking in 1989.

(Vorige berichten pagina 281/1 - 2009)

INDIA

BINNENLAND

Ex-rebellen worden politieagenten

De politie van de Indiase deelstaat Assam deelde op 6 maart 2009 mee dat de deelstaatregering 700 rebellen, afkomstig uit verscheidene afscheidingsbewegingen die zich hadden overgeven, wilde aanstellen als speciale politieagenten. Zij zouden worden ingezet in de strijd die de overheid al decennia lang voerde tegen militante groeperingen in Assam. Het ministerie van Binnenlandse Zaken zou de salarissen betalen. De voormalige rebellen zeiden echter dat het ministerie had aangekondigd om maar 3.000 rupees per maand (ca. 46 euro) te betalen in plaats van de beloofde 4.500.
De politie van Assam was er al vaker van beschuldigd dat zij ex-rebellen probeerde in te zetten tegen hun voormalige kameraden.

Derde Front aangekondigd in India

Tijdens een massabijeenkomst in het Indiase stadje Tumkur in de zuidelijke deelstaat Karnataka op 12 maart 2009 werd een politiek Derde Front (TF) aangekondigd. Deze nieuwe groepering zou het in de aanstaande verkiezingen van april en mei moeten opnemen tegen door de Congrespartij (INC) en de Bharatiya Janata Party (BJP) geleide coalities.

De voormalige premier Deve Gowda was een van de initiatiefnemers. Prakash Karat, de leider van de Communistische Partij van India (Marxistisch) (vaak afgekort als CPI (M), soms als CPM) riep alle democratische, seculiere en linkse partijen op zich aan te sluiten bij dit nieuwe alternatief. Mevrouw Jayalalitha, leider van de oppositie in de deelstaat Tamil Nadu, en mevrouw Mayawati, leider van de Bahujan Samaj Party (BSP) en premier van de deelstaat Uttar Pradesh, hadden afgezanten gestuurd.

Congrespartij maakt verkiezingsmanifest bekend

Op 24 maart 2009 maakten de Indiase premier Manmohan Singh en Sonia Gandhi, voorzitter van de Congrespartij (INC), in New Delhi het manifest van de partij voor de verkiezingen van april en mei bekend. Sonia Gandhi zei dat de Congrespartij streefde naar veiligheid, waardigheid en voorspoed voor elke Indiër. De partij wilde zich met name inzetten voor vrouwen, de zwakkere secties van de maatschappij, de kleine boeren en de jeugd. Zij noemde Manmohan Singh de meest gekwalificeerde persoon voor het premierschap en reageerde zo op speculaties in de media dat de achtenzeventigjarige Singh geen nieuwe termijn zou ambiëren. Singh zelf wees erop dat zijn regering 80 procent van de bij de vorige verkiezingen gedane beloftes had gerealiseerd.

Kiezers geven Manmohan Singh tweede ambtstermijn

Miljoenen burgers brengen stem uit

In de eerste ronde van de parlementsverkiezingen die eindigde op 16 april 2009, konden in een aantal deelstaten 140 van de 714 miljoen kiesgerechtigden hun stem uitbrengen. De opkomst bedroeg ongeveer 60 procent – ongeveer evenveel als bij voorgaande verkiezingen. De vijfde en laatste ronde zou plaatsvinden op 13 mei.
De strijd ging vooral tussen de door de Congrespartij (INC) geleide regeringscoalitie van premier Manmohan Singh met de naam Verenigde Progressieve Alliantie (UPA) en het door de Behartig Janata Party (BJP) geleide verbond van oppositiepartijen onder leiding van Lal Krishna Advani met de naam Nationale Democratische Alliantie (NDA). Behalve tegen elkaar moesten zij het ook opnemen tegen het Derde Front (TF), dat wil zeggen een ad hoc coalitie van regionale en communistische partijen.

Stemming verloopt relatief rustig

In een aantal kiesdistricten vonden ernstige incidenten plaats en vermoordden maoïstische rebellen bij overvallen op politie- en stembureaus zeventien personen. Maar dank zij de strenge veiligheidsmaatregelen hadden de verkiezingen toch een overwegend rustig verloop.
Waarnemers voorspelden dat noch de Congrespartij, noch de BJP een duidelijke overwinning zou behalen. De uiteindelijke winnaar zou voor de vorming van een meerderheidsregering afhankelijk zijn van de steun van kleinere partijen.

Onverwacht grote overwinning

Na afloop van de vijfde en laatste verkiezingsronde op 16 mei bleek de Congrespartij echter een grote overwinning te hebben behaald. Premier Manmohan Singh stelde tevreden vast dat de kiezers de Congrespartij en haar bondgenoten een 'massief mandaat' hadden gegeven. De bevolking van India had zijns inziens gekozen voor een 'stabiele, sterke regering die seculiere waarden is toegedaan'.
De uitslag was dramatisch voor de hindoenationalistische BJP, die er niet in geslaagd was te profiteren van de economische onzekerheid en de toenemende spanningen in Pakistan. Ook de Communistische Partij van India (Marxistisch) – een voormalige coalitiepartner van de Congrespartij – leed een grote nederlaag.

De coalitie onder leiding van de Congrespartij kwam een tiental zetels tekort voor de absolute meerderheid (272 zetels), maar men verwachtte dat het niet moeilijk zou worden de steun van enkele regionale partijen te verwerven. De Congrespartij had altijd gezegd dat bij een verkiezingsoverwinning Manmohan Singh opnieuw premier zou worden. Maar de uitslag gold ook als een overtuigende overwinning voor Rahul Gandhi – de zoon van partijleider Sonia Gandhi – die een sterke campagne had gevoerd. Hij werd gezien als toekomstige premier.

Samenstelling regering India (31 mei 2009)

Premier, tevens verantwoordelijk voor departementen die (nog) niet specifiek aan een ander waren toegewezen
Manmohan SINGH

Ministers:
Arbeid en Werkgelegenheid
Mallikarjun KHARGE
Binnenlandse Zaken
P. CHIDAMBARAM
Buitenlandse Zaken
S.M. KRISHNA
Chemicaliën en Kunstmest
M.K. ALAGIRI
Communicatie en Informatietechnologie
A. RAJA
Defensie
A.K. ANTONY
Energie
Sushilkumar SHINDE
Financiën
Pranab MUKHERJEE
Gezondheidszorg en Familiewelzijn
Ghulam Nabi AZAD
Handel en Industrie
Anand SHARMA
Huisvesting, Vermindering Stedelijke Armoede en Toerisme
Kumari SELJA
Industriële Voedselproductie
Subodh Kant SAHAY
Informatie en Omroepzaken
Ambika SONI
Jeugdzaken en Sport
M.S. GILL
Justitie
M. Veerappa MOILY
Landbouw, Consumentenzaken, Voedsel en Distributie
Sharad PAWAR
Mijnen en Ontwikkeling van het Noordoosten
B.K. HANDIQUE
Duurzame en Zonne- en Windenergie
Farooq ABDULLAH
Olie en Gas
Murli DEORA
Ontwikkeling van Menselijke Hulpbronnen
Kapil SIBAL
Overzeese Indiase Zaken
Vayalar RAVI
Parlementaire Zaken
Pawan Kumar BANSAL
Plattelandsontwikkeling en Lokaal Zelfbestuur (Panchayati Raj)
C.P. JOSHI
Scheepvaart
G.K. VASAN
Sociale Rechtvaardigheid en Zelfrealisatie
Mukul WASNIK
Spoorwegen
Mamata BANERJEE
Staal
Virbhadra SINGH
Stedelijke Ontwikkeling
S. Jaipal REDDY
Textiel
Dayanidhi MARAN
Tribale Zaken
Kantilal BHURIA
Wegvervoer en Snelwegen
Kamal NATH
Zware Industrie en Openbare Werken
Vilasrao DESHMUKH

Toelichting op de voornaamste ministers

Premier **Manmohan Singh** werd gezien als de architect van India's economische hervormingen. De voormalige academicus en bureaucraat gold voor velen als de meest oprechte politicus in India. Hij was de eerste sikh die premier werd (2004) en was ook de eerste premier na Nehru die voor een tweede ambtstermijn werd gekozen.

Minister van Financiën **Pranab Mukherjee** was een ervaren politicus die de Congrespartij al in vele belangrijke functies had vertegenwoordigd. In voorgaande kabinetten was hij minister van Buitenlandse Zaken, Defensie en Industrie.

Minister van Binnenlandse Zaken **P. Chidambaram** – een in Harvard opgeleide jurist – was in het vorige kabinet als minister van Financiën verantwoordelijk voor India's snelle economische groei. Hij gold als een belangrijk bestrijder van de uitwassen van de bureaucratie.

Minister van Buitenlandse Zaken **S.M. Krishna** was eerder onderminister van Industrie en van Financiën. De opkomst van de IT-industrie in Bangalore werd aan hem toegeschreven.

Minister van Defensie **A.K. Antony** bekleedde dezelfde post in het vorige kabinet. Het afnemen van het geweld in Kashmir zou vooral aan hem te danken zijn.

Minister van Landbouw **Sharad Pawar** was de leider van de Nationalistische Congrespartij (NCP) – een afsplitsing van de Congrespartij (INC). Hij genoot steun van uiteenlopende partijen en stond bekend als een ambitieus politicus.

Minister van Spoorwegen **Mamata Banerjee** leidde in West-Bengalen haar partij, de Trinamool Congrespartij, naar een grote overwinning die vooral ten koste ging van de Communistische Partij. Zij genoot een grote populariteit onder de arme boeren in haar deelstaat.

Definitieve uitslagen

Op 16 mei maakte de Verkiezingscommissie van India de definitieve uitslagen van de parlementsverkiezingen van april-mei 2009 bekend. De UPA-coalitie, geleid door de Congrespartij behaalde 262 zetels. Dat waren er 79 meer dan bij de vorige verkiezingen in 2004. Hiervan won de Congrespartij er zelf 206 (+ 61), haar voornaamste bondgenoten, het Geheel India Trinamool Congrespartij van Mamata Banerjee 19 (+ 17) en de Dravida Munnetra Kazhagam van M. Karunananidhi 18 (+ 2).

De coalitie van de oppositie, de NDA, geleid door de Bharatiya Janata Party (BJP) van Lal Krishna Advani, behaalde 159 zetels (- 17). De BJP zelf kreeg 116 zetels (- 22), de voornaamste bondgenoten Janata Dal (Verenigd) 20 (+ 12) en de Shiv Sena 11 (- 1). Het zogenaamde Derde Front behaalde 79 zetels (- 30). De Samajwadi Partij van Mayawati verloor 13 zetels en eindigde op 23.

Nieuw kabinet beëdigd

Op 22 en 28 mei legden de 79 leden van het nieuwe kabinet van premier Manmohan Singh in Delhi de ambtseed af ten overstaan van president Pratibha Patil. Het nieuwe kabinet was een mengeling van oud en jong en wilde de verschillende kasten, regio's en minderheden vertegenwoordigen. Onder de bekende namen waren die van vooraanstaande leden en ex-ministers van de Congrespartij, zoals Pranab Mukherjee, A.K. Antony en S.M. Krishna. Ook leiders van coalitiepartijen als Sharad Pawar en Mamata Banerjee werden beloond met een ministerspost. Rahul Gandhi weigerde een benoeming tot minister.

DEELSTATEN

Doden bij bomaanslagen in Assam

Een hoge politiefunctionaris van de noordoostelijke Indiase deelstaat Assam maakte op maandag 6 april 2009 bekend dat bij een bomaanslag in de hoofdstad Gauhati zeven mensen waren omgekomen. Meer dan vijftig personen raakten gewond. De aanslag werd toegeschreven aan de afscheidingsbeweging United Liberation Front of Asom (ULFA) en vond – niet toevallig – een dag voor het verkiezingsbezoek van premier Manmohan Singh plaats. Later op dezelfde

dag ontplofte een bom op een markt in het stadje Dhekiajuli waarbij vier gewonden vielen en werden op twee andere plaatsen politiebureaus met granaten bestookt.
Een woordvoerder van de premier verklaarde dat het bezoek van Manmohan Singh niet zou worden afgelast.

Maoïsten laten gekaapte trein gaan

Ruim 200 maoïstische rebellen bezetten op 22 april 2009 een passagierstrein in het district Latehar in de oostelijk in India gelegen deelstaat Jharkhand. Na enkele uren trokken zij zich terug. Het incident vond een dag voor de tweede ronde van de nationale verkiezingen plaats en was een van de vele acties en aanslagen in de regio. Daarmee poogden de maoïsten de verkiezingen te verstoren.

Arrestaties wegens oproep tot verkiezingsboycot in Kashmir

Op 24 april 2009 stelde de politie Mirwaiz Umar Farooq, die voorzitter was van een coalitie van groepen die Kashmir wilden afscheiden van India met de naam Hurriyat Conferentie, onder huisarrest in de hoofdstad Srinagar. Farooq had de bevolking van Kashmir opgeroepen de landelijke verkiezingen te boycotten. Leiders van andere afscheidingsbewegingen, die zich ook tegen de verkiezingen hadden uitgesproken, waren al eerder gearresteerd of onder huisarrest geplaatst.
Ook bij de deelstaatverkiezingen van december 2008 hadden separatisten de bevolking gemaand niet te gaan stemmen, maar de opkomst was toen verrassend hoog geweest.

Strenge veiligheidsmaatregelen na rellen in de Panjab

Op 24 mei 2009 werd in de Oostenrijkse hoofdstad Wenen de sikh-priester en leider van de Dera Sach Khand beweging, Sant Ramanand, door sikhs van een rivaliserende groepering vermoord. De beweging van Ramanand gold voor vele sikhs min of meer als ketters omdat zij ook hindoes uit lage kasten accepteerde.
Een dag later trokken in India in de Panjab aanhangers van de vermoorde religieuze leider de straat op en richtten ernstige vernielingen aan. Het treinverkeer kwam volledig tot stilstand. Pas op 26 mei slaagden leger en politie erin de rellen te beteugelen. In enkele grote steden werd een uitgaansverbod ingesteld.

Ontslagen agenten weer aangenomen

Op 26 mei 2009 beval het Indiase hooggerechtshof de autoriteiten van Uttar Pradesh de 18.000 politieagenten die deelstaatpremier Mayawati in 2007 had ontslagen, weer in dienst te nemen. Allen waren aangenomen onder Mayawati's voorganger, Mulayam Singh Yadav. Volgens Mayawati hadden zich bij de sollicitatieprocedure 'onregelmatigheden' voorgedaan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale Bank verlaagt rentetarieven

De Centrale Bank van India maakte op 4 maart 2009 bekend dat de belangrijkste rentetarieven met een half procentpunt verlaagd zouden worden. De wereldwijde financiële crisis en economische stagnatie hadden India zwaarder getroffen dan aanvankelijk was voorzien, aldus een woordvoerder van de bank. Het afgelopen kwartaal bedroeg de groei slechts 5,3 procent tegenover bijna 9 procent in de laatste vier jaar. De export was afgenomen, de industriële productie lag in december 2 procent lager en het algehele vertrouwen in de economie was gering.
Ook het vertrek van buitenlandse investeerders en de onzekerheid die de komende verkiezingen met zich meebrachten, hadden geleid tot een daling van de beursindex Sensex met 15 procent over het afgelopen jaar.

Inflatie op historisch dieptepunt

Het Indiase ministerie voor Handel en Industrie deelde op 19 maart mee dat de inflatie het laagste punt in 14 jaar had bereikt. Groothandelsprijzen – in India de maatstaf voor inflatieberekeningen – waren in de week van 7 maart met slechts 0,44 procent op jaarbasis gestegen. Door de economische crisis was de vraag naar goederen sterk teruggelopen. In 2008 bedroeg het inflatiepercentage nog 12,9 procent.

Economisch herstel treedt in

Minister Anand Sharma van Handel en Industrie zei tijdens een persconferentie in Delhi op 29 mei dat de economie van India in de eerste drie maanden van 2009 met 5,8 procent was gegroeid. Dit was meer dan verwacht en volgens sommige analytici was de crisis al over haar dieptepunt heen. De groei over het hele fiscale jaar maart 2008-maart 2009 bedroeg 6,7 procent. Dat was ruim 2 procent minder dan de groei in het jaar daarvoor.

JUSTITIE

Bekentenis over Mumbai-aanslagen 'afgedwongen'

Op 17 april 2009 werd in de Indiase stad Mumbai de berechting van Mohammed Ajmal Amir Kasab hervat. Hij was de enige overlevende van de plegers van de terreuraanslagen in Mumbai van november 2008 waarbij meer dan 170 mensen omkwamen. Openbaar aanklager Ujwal Nikam beschuldigde Kasab onder meer van moord en oorlogsvoering tegen India. Hij zei dat de overvallers door medewerkers van een inlichtingendienst waren getraind, maar noemde hierbij Pakistan niet. Hen was opgedragen Amerikanen, Engelsen en Israëli's te vermoorden omdat die de islam schade hadden toegebracht.
De advocaat van de verdachte, Abbas Kazmi, verkondigde dat Kasab minderjarig was, maar zijn verzoek om hem bij een jeugdrechtbank voor te geleiden, werd verworpen. Vervolgens stelde Kazmi dat de eerdere bekentenis van Kasab onder politiedwang was afgedwongen en dus ongeldig was. Hierover zou de rechter later in het proces oordelen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenactivist moet worden vrijgelaten

Het hooggerechtshof in Delhi gelastte op 25 mei 2009 de vrijlating op borgtocht van kinderarts en mensenrechtenactivist Binayak Sen. Deze zat al twee jaar gevangen op beschuldiging van het onderhouden van contacten met de maoïstische rebellen in de deelstaat Chattisgarh. Ten tijde van zijn arrestatie werkte Sen in Chattisgarh onder de tribale bevolking.
De mensenrechtenactivist had altijd ontkend dat hij de maoïsten steunde, maar vond wel dat hun bezwaren tegen de behandeling van landloze boeren en tribalen

door de overheid niet ongegrond waren. Zowel in India als in het buitenland hadden mensenrechtengroeperingen geijverd voor zijn vrijlating.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

India lanceert satellieten

De directeur van de Indian Space Research Organisation (ISRO) vertelde op 20 april 2009 dat zijn organisatie die dag met succes twee satellieten voor wetenschappelijk onderzoek in een baan om de aarde had gebracht. De aanwezigheid van een zeer geavanceerd, door Israël gebouwd radarsysteem aan boord van een van de satellieten wees er volgens analisten op dat deze vooral dienst zou doen voor de bewaking van de grens tussen India en Pakistan.

(Vorige berichten pagina 168/2 - 2009)

MYANMAR (BIRMA)

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenland investeert fors in Myanmar

In de eerste elf maanden van 2008 investeerden buitenlanders voor bijna 975 miljoen dollar (ca. 745 miljoen euro) in Myanmar. Dat was 93 procent meer dan in dezelfde periode van 2007. Het Birmese ministerie van Nationale Planning en Ontwikkeling maakte dit op 19 maart 2009 bekend. China was de grootste investeerder, gevolgd door Rusland, Vietnam en Singapore. Zij waren vooral actief in de mijnbouw.
Westerse landen boycotten Myanmar vanwege mensenrechtenschendingen.
Volgens schattingen van de Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA) groeide de economie van Myanmar in 2008 met 0,9 procent. De gemiddelde inflatie bedroeg 27,3 procent en 9,4 procent van de beroepsbevolking was werkloos.

JUSTITIE

Birmese Advocatuurraad verboden

De Birmese minister van Binnenlandse Zaken generaal-majoor Maung Oo verklaarde op 1 mei 2009 de Birmese Advocatuurraad (BLC) tot illegale organisatie. Dat meldde de staatskrant *The New Light of Myanmar*. Volgens de regering was de organisatie 'schadelijk voor de wetshandhaving in de Unie van Myanmar, de stabiliteit van de staat en de vreedzame samenleving'.
De onafhankelijke BLC was in 1994 opgericht. Zij leverde regelmatig kritiek op de regering omdat die mensen om politieke redenen zou detineren en het rechtssysteem in haar eigen voordeel zou gebruiken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Myanmar sluit honderden critici op

Volgens schattingen van de Assistance Association for Political Prisoners (AAPP) – een non-gouvernementele organisatie (ngo) die zich inzette voor politieke gevangenen in Myanmar – werden in het Aziatische land tussen oktober 2008 en januari 2009 ongeveer 280 mensen om politieke redenen veroordeeld. De in Thailand gevestigde organisatie dacht dat de militaire regering bezig was het land te zuiveren van dissidenten, met het oog op de parlementsverkiezingen in 2010.
De hoogste straf was voor studentenactivist Bo Min Yu Ko. Hij moest op 14 januari 2009 voor 104 jaar de gevangenis in omdat hij een bijeenkomst had bijgewoond ter herdenking van de grote opstand tegen de regering in 2007.

Huisarrest van Tin Oo verlengd

Op 13 februari werd het huisarrest van Tin Oo, de tweede man van de oppositionele Nationale Liga voor Democratie (NLD), met een jaar verlengd. Nyi Bu en Tin Min, ook leden van de NLD, werden op die dag tot vijftien jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat zij in een open brief aan de Verenigde Naties (VN) kritiek hadden geleverd op de Birmese regering.
Deze veroordelingen waren een klap in het gezicht van de Mensenrechtenraad omdat de mensenrechtengezant van de VN, Tomás Ojea Quintana, op 14 februari in Myanmar zou arriveren om te pleiten voor de vrijlating van politieke gevangenen. Volgens de VN waren dat er zeker 2.100.

Regeringsleider weigert mensenrechtengezant VN te ontvangen

Quintana mocht NLD-leider Aung San Suu Kyi, die onder huisarrest stond, niet bezoeken en regeringsleider generaal Than Shwe weigerde hem te ontvangen. Wel sprak Quintana met de hoogste rechter en de hoogste openbare aanklager van het land, evenals met de minister van Binnenlandse Zaken. Verder bezocht hij enkele gevangenissen en een gebied waar veel etnische Karen woonden.
Quintana verliet Myanmar op 19 februari. Drie dagen lager kregen zesduizend gevangenen amnestie, onder wie negentien mensen die om politieke redenen vastzaten. Eén van hen was Zaw Myint Maung, een democratisch gekozen parlementariër die sinds 1991 had vastgezeten. De meest prominente politieke gevangenen bleven echter in hechtenis.

Amerikaan zwemt naar het huis van Aung San Suu Kyi

De Amerikaan John William Yettaw zwom op 3 mei 2009 het Inyameer in de Birmese hoofdstad Rangoon (Yangon) over en wist zo heimelijk de woning van Aung San Suu Kyi te bereiken. De vooraanstaande dissidente stond daar onder huisarrest. Op 5 mei zwom hij tegen middernacht terug, waarna hij werd aangehouden.

Suu Kyi gearresteerd

Suu Kyi werd zelf ook gearresteerd omdat zij zonder toestemming van de autoriteiten bezoek had ontvangen. Advocaat Aung Thein bood aan haar te verdedigen. Hij had van november 2008 tot maart 2009 zelf gevangen gezeten omdat hij enkele van zijn cliënten, namelijk negen dissidente studenten, in de rechtbank had toegestaan de rechtsgang te bekritiseren. Het hooggerechtshof wees zijn aanbod van de hand. Suu Kyi kreeg een team van advocaten toegewezen, onder leiding van jurist Kyi Win.

Protesten uit de hele wereld

Uit de hele wereld kwamen protesten tegen de arrestatie van de drieënzestigjarige Suu Kyi, die zou kampen met gezondheidsproblemen. Velen meenden dat de militaire regering het bezoek van Yettaw aangreep als excuus om haar te veroordelen, opdat zij tijdens de geplande parlementsverkiezingen in 2010 geen 'onrust' kon veroorzaken.
Daar kwam nog bij dat haar huisarrest op 27 mei zou verlopen. Volgens de wet mocht niemand meer dan vijf jaar zonder vorm van proces worden vastgehouden, maar

Suu Kyi zat al bijna zes jaar vast zonder te zijn veroordeeld.

Yettaw bezocht Suu Kyi al eerder

Half mei begon een rechtszaak tegen het tweetal. De Amerikaan verklaarde dat hij de politica had bezocht om haar te waarschuwen voor een moordaanslag. De aanklagers beweerden dat hij op 30 november ook al eens illegaal in haar woning was geweest. Suu Kyi bevestigde dit, maar zei dat zij de autoriteiten daar indertijd van op de hoogte had gesteld. Het onverwachte bezoek in mei zou zij ook hebben willen melden. Aangezien zij geen telefoon mocht hebben en ook op andere manieren amper in contact kon treden met de buitenwereld, wilde zij dit net als in november doen via haar arts, Tin Myo Win. Voor zij daartoe de kans kreeg, was zij echter al overgebracht naar de gevangenis Insein.
Hoewel de autoriteiten wisten dat Yettaw Suu Kyi in 2008 illegaal had bezocht, was hij in mei 2009 zonder problemen op een toeristenvisum weer het land binnengekomen. Eind mei was het tweetal nog niet veroordeeld.

BUITENLANDSE ZAKEN

'Myanmar wil Rohingya's terugnemen'

De Bengaalse minister van Buitenlandse Zaken Dipu Moni zei op 29 mei 2009 dat de regering van Myanmar zich bereid had getoond om etnische Rohingya's uit Bangladesh te laten terugkeren.

'Illegale immigranten'

De Rohingya's zijn een overwegend islamitisch volk uit Rakhane in Myanmar. Hoewel zij daar al vele generaties terug naartoe waren getrokken, beschouwde de regering hen als illegale immigranten uit Bangladesh. Daarom was het hen verboden om bezit te vergaren, te werken of vrij door het land te reizen. Omdat de nood te groot werd waren in de loop der jaren zeker 200.000 Rohingya's naar buurland Bangladesh gevlucht. Myanmar had altijd geweigerd hen terug te nemen, maar kwam daar tijdens het staatsbezoek van Dipu Moni dus op terug op voorwaarde dat zij vooraf verklaarden dat zij Bengaals waren en een vaste woonplaats in Myanmar hadden.
Hoe het verder moest met de duizenden Rohingya's die eind 2008 en begin 2009 de wereldpers haalden omdat zij probeerden om in gammele bootjes uit Myanmar te vluchten, bleef onduidelijk. Velen waren gestrand in Thailand, Maleisië en Indonesië, maar die landen weigerden hen op te nemen. De regering van Myanmar sloot terugkeer naar eigen land echter ook uit.

OVERLEDEN

Ne Win, oud-president van Myanmar

De Birmese politicus generaal Ne Win overleed op 5 december 2002 in zijn woning nabij Yangon (Rangoon), waar hij onder huisarrest stond. Daartoe was hij in 2002 samen met zijn dochter Sandar veroordeeld, nadat zijn schoonzoon Aye Zaw Win, Sandars echtgenoot, zou hebben geprobeerd om samen met drie kleinkinderen van de oud-president een staatsgreep te plegen.
Ne win werd geboren in Paungdale, Myanmar (Birma), volgens sommige bronnen op 14 mei 1911, maar volgens andere op 24 mei van dat jaar of op 10 juli 1910. Zijn ouders noemden hem Shu Maung. Vanaf 1929 studeerde hij twee jaar biologie aan de universiteit van Yangon. Daarna sloot hij zich aan bij het gewapende verzet tegen de Britse koloniale overheersing. In die tijd koos hij zijn nom de guerre Ne Win (Stralende als de Zon).
Na de Birmese onafhankelijkheid in 1948 werd hij stafchef van het leger en in 1962 werd hij na een staatsgreep staatshoofd. De bewonderaar van Marx en Stalin richtte daarna de Birmese Socialistische Programpartij (BSPP) op, waarvan hij voorzitter werd. In 1974 doopte hij het land om in de Socialistische Republiek van de Unie van Birma.
Ne Win typeerde zijn beleid als 'de Birmese weg naar het socialisme'. Hij liet zich inspireren door astrologen en numerologen en regeerde met harde hand. De productiemiddelen liet hij nationaliseren en hij probeerde Myanmar zelfvoorzienend te maken en van de buitenwereld te isoleren. Een succes was zijn economische beleid niet, want de Verenigde Naties verklaarden in 1987 dat Myanmar bij de minst ontwikkelde landen ter wereld behoorde, terwijl het ooit een van de welvarendste delen van het Britse rijk was geweest.
Ne Win trad in 1988 tijdens een grote volksopstand af als voorzitter van de BSPP. Daarna greep het leger de macht.

Khun Sa, 'koning van de Gouden Driehoek'

Khun Sa overleed in de Birmese hoofdstad Yangon (Rangoon) op 26 oktober 2007. De doodsoorzaak werd niet bekend gemaakt.
Hij werd op 17 februari 1933 of 1934 geboren in het oosten van Birma, het huidige Myanmar. Zijn vader was Chinees en zijn moeder een etnische Shan, een volk uit het grensgebied met China, Laos en Thailand. Zij noemden hem Chang Chi-fu.

In 1963 richtte hij de Ka Kwe Ye op, een militie die in samenwerking met de toenmalige president Ne Win vocht tegen opstandige rebellen van het Shanvolk. Hij hield zich echter ook samen met diezelfde Shan bezig met de verbouw van opium, de grondstof voor de drug heroïne. Van 1969 tot 1974 zat hij daarvoor in de gevangenis. Sinds zijn vrijlating noemde hij zich Khun Sa (Shan voor 'Prins Welvaart') en richtte hij de Mong Tai (MTA) op, een rebellenleger dat vocht voor autonomie voor de Shan. Hij financierde de strijd uit de opbrengsten van de drugshandel. In 1975 produceerde Khun Sa 60 procent van alle heroïne die in het Westen werd verkocht. In 1985 had zijn leger een groot deel van de Gouden Driehoek, het grensgebied van Myanmar, Thailand en Laos, onder controle.
Na een splitsing van de Mong Tai in 1995, en nadat de Verenigde Staten 2 miljoen dollar op zijn hoofd hadden gezet, sloot hij een overeenkomst met de Birmese regering. Hij staakte in 1996 de gewapende strijd en de drugshandel en mocht in ruil daarvoor in vrijheid wonen in Yangon, een vervoersbedrijf gaan leiden en een robijnmijn exploiteren. Sindsdien leefde hij in weelde.

(Vorige berichten pagina 55/2 - 2009)

NOORD-KOREA

BINNENLAND

Kim Jong-il blijft machtigste man van Noord-Korea

Nieuwe vicevoorzitter van Defensiecommissie

De Noord-Koreaanse leider Kim Jong-il benoemde generaal O Kuk-ryol op 20 februari 2009 tot vicevoorzitter van de Nationale De-

fensiecommissie (NDC) – het bestuursorgaan van het leger dat feitelijk ook de politieke macht in handen had. O was voormalig stafchef van het leger en een trouw bondgenoot van Kim Jong-il. Buitenlandse analisten noemden hem een conservatief en een havik.
Mogelijk was de zevenenzestigjarige Kim bezig zijn opvolging voor te bereiden, want voor zover bekend had hij dat nog niet gedaan. Volgens analisten had hij in augustus een beroerte gehad en was hij fysiek verzwakt.

Verkiezingen voor Hoogste Volksassemblee

Op 8 april hield Noord-Korea verkiezingen voor de Hoogste Volksassemblee, het nationale parlement van het land. De verkiezingscommissie meldde naderhand dat 99,9 procent van de kiesgerechtigden had gestemd op de kandidaat van zijn of haar district. Elk kiesdistrict telde slechts één kandidaat, die door de machthebbers was geselecteerd.
Er werden in totaal 687 parlementsleden gekozen, onder wie leider Kim Jong-il.
Volgens de grondwet hadden de verkiezingen eigenlijk in 2008 gehouden moeten worden, vijf jaar na het aantreden van het zittende parlement. Dat dit niet was gebeurd had mogelijk te maken met de eerdergenoemde gezondheidsproblemen van Kim Jong-il.

Samenstelling regering Noord-Korea (13 april 2009)

Eeuwig president
Kim Il-sung (1912-1994)

Premier, tevens secretaris-generaal van de Koreaanse Arbeiderspartij, opperbevelhebber van het Koreaanse Volksleger en voorzitter van de National Defensiecommissie (NDC)
KIM Jong-il

Vicepremier
KWAK Pom-gi
Vicepremier
THAE Jong-su
Vicepremier
Ro Tu-chol
Vicepremier
O Su-yong

Ministers:
Bosbouw
KIM Kwang-yong
Bouwnijverheid en Bouwmaterialen
TONG Jong-ho
Buitenlandse Zaken
PAK Ui-chun
Chemische Industrie
RI Mu-yong
Cultuur
KANG Nung-su
Elektriciteitscentrales
HO Thaek
Elektronica-industrie
HAN Kwang-bok
Financiën
KIM Wan-su
Handel
KIM Pong-chol
Internationale Handel
RI Ryong-nam
Landbouw
KIM Chang-sik
Lichte Industrie
RI Ju-o
Machinebouw
JO Pyong-ju
Metaalindustrie
KIM Thae-bong
Mijnbouw
KANG Min-chol
Olie-industrie
KIM Hui-yong
Onderwijs
KIM Yong-jin
Opbouw van de Hoofdstad
KIM Ung-gwan
Posterijen en Telecommunicatie
RYU Yong-sop
Sociale Zaken
JONG Yong-su
Spoorwegen
JON Kil-su
Steenkool
KIM Hyong-sik
Veiligheid van het Volk
JU Sang-song
Verkeer over Land en Zee
RA Tong-hui
Visserij
PAK Thae-won
Voedselverstrekking
CHOE Nam-gyun
Voedselverwerving
MUN Ung-jo
Volksgezondheid
CHOE Chang-sik

Kim blijft voorzitter van NDC

Het zou ook aan de gezondheid van Kim Jong-il liggen dat hij sinds augustus niet in het openbaar was gezien. Maar op 9 april verscheen hij op de televisie en volgens waarnemers leek hij sterk verouderd. Te zien was hoe hij de eerste zitting van de nieuwe Hoogste Volksassemblee bijwoonde en daar werd herkozen als voorzitter van de NDC. Dat betekende dat hij de machtigste man van het land bleef.
Een dag later breidde hij het aantal leden van deze militaire commissie uit van negen naar dertien. Een van de nieuwkomers was zijn zwager, de drieënzestigjarige Chung Sung-taek (soms gespeld als Jang Song-thaek), die tot dan toe een topfunctie binnen de regerende Koreaanse Arbeiderspartij had bekleed. Zijn promotie verbaasde maar weinig analisten omdat de Noord-Koreaanse staatsmedia hem al langere tijd neerzetten als de rechterhand van de hoogste politieke leider. Later in april bracht het Zuid-Koreaanse persbureau *Yonhap* het nieuws dat Kim Jong-un – een zoon van Kim Jong-il – ook een topfunctie binnen de NDC had gekregen. Noord-Koreaanse bronnen ontkenden noch bevestigden dit.

RELATIES MET ZUID-KOREA

Noord-Korea verklaart verdragen met Zuid-Korea 'dood'

Noord-Korea verklaarde op 30 januari 2009 alle militaire en politieke akkoorden met Zuid-Korea 'dood' omdat 'de verraders alle verdragen die het Noorden en het Zuiden in het verleden hebben bereikt al hebben gereduceerd tot dode documenten', aldus staatspersbureau *KCNA*.
Met deze 'verraders' bedoelde *KCNA* de in februari 2008 aangetreden Zuid-Koreaanse president Lee Myung-bak en zijn regering, die in tegenstelling tot Lee's voorganger Roh Moo-hyun geen toenadering tot het Noorden wensten te zoeken zolang dat zijn kernwapenprogramma's niet op overtuigende wijze staakte en de mensenrechten respecteerde.

Noord-Korea sluit grens

Half maart sloot Noord-Korea gedurende vier dagen een gedeelte van zijn zuidgrens. Hierdoor kwamen vierhonderd Zuid-Koreanen vast te zitten in de industriële zone Kaesong, waar ruim honderd Zuid-Koreaanse bedrijven opereerden. De maatregel was bedoeld als straf voor gezamenlijke militaire oefeningen van het Zuid-Koreaanse en het Amerikaanse leger.

Later in maart arresteerde Noord-Korea een Zuid-Koreaanse werknemer omdat hij het

communistische systeem openlijk zou hebben veroordeeld. Inmiddels had Pyongyang zich teruggetrokken uit alle samenwerkingsprojecten met Zuid-Korea, met uitzondering van het bedrijventerrein in Kaesong.

Overleg mislukt

In april vond het eerste overleg op ministerieel niveau plaats sinds het aantreden van Lee Myung-bak. Noord-Korea zei daar dat het de gearresteerde Zuid-Koreaan niet vrij zou laten en eiste dat bedrijven in Kaesong hogere lonen en grondprijzen gingen betalen. Na dertig minuten gingen beide partijen in een ruzieachtige sfeer uiteen.
Zuid-Korea gaf daarna aan toch weer te willen praten, maar op 9 mei liet Pyongyang weten dat het hier geen oren naar had. De reden zou zijn dat Zuid-Korea de reputatie van Noord-Korea had beschadigd door kritiek te leveren op 'non-existente' mensenrechtenschendingen.

Pyongyang respecteert staakt-het-vuren niet meer

Op 25 mei liepen de spanningen tussen de buurstaten verder op omdat Noord-Korea die dag een atoomwapen testte. Het communistische land liet twee dagen later weten dat het de wapenstilstand waarmee in 1953 een eind was gekomen aan de Koreaanse oorlog, niet langer erkende. De reden was dat Zuid-Korea zijn medewerking verleende aan het 'Proliferation Security Initiative (PSI)'. Dit was een Amerikaans initiatief om schepen met verdachte ladingen te doorzoeken en zo de verspreiding van massavernietigingswapens tegen te gaan. Pyongyang beschouwde dit als 'oorlogsverklaring' en zei inspecties van Noord-Koreaanse schepen te zullen beantwoorden met geweld.
Noord- en Zuid-Korea hadden na de oorlog nooit een formeel vredesverdrag gesloten. Hierdoor waren zij anno 2009 technisch gesproken nog altijd met elkaar in oorlog.

Spanningen rondom maritieme grens

Later in mei liet Pyongyang weten dat het niet langer kon instaan voor de veiligheid van het zeegebied rondom de maritieme grens met Zuid-Korea en dat het zichzelf zou verdedigen als de Veiligheidsraad zou besluiten om Noord-Korea sancties op te leggen voor de ondergrondse atoomproef, eerder in mei. China trok daarop zijn vissersschepen terug uit het zeegebied.
Noord-Korea had de door de Verenigde Naties getrokken zeegrens nooit erkend.

MILITAIRE ZAKEN

'Noord-Korea heeft bureau voor oorlogsvoering via internet'

Het Zuid-Koreaanse persbureau *Yonhap* berichtte op 5 mei 2009 dat Noord-Korea een bureau voor cyberoorlogsvoering had opgezet. Ongeveer honderd specialisten zouden daar proberen om in te breken in Amerikaanse en Zuid-Koreaanse militaire computernetwerken. Zij zochten naar geheime informatie en manieren om de netwerken plat te leggen. Een spionagedienst die *Yonhap* niet bij de naam noemde, zou dit hebben geconstateerd. Het Zuid-Koreaanse ministerie van Defensie bevestigde dat Noord-Korea computerhackers opleidde.
Seoul en de Verenigde Staten hadden de dag daarvoor besloten om intensiever te gaan samenwerken bij het tegengaan van cyberspionage en cyberoorlogsvoering.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse voedselhulp niet meer welkom

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken zei op 18 maart 2009 dat Noord-Korea geen voedselhulp meer accepteerde. Pyongyang en Washington waren in juni 2008 juist overeengekomen dat de Verenigde Staten 500.000 ton voedsel zouden doneren, waarvan 400.000 via het Wereldvoedselprogramma (WFP). Deze organisatie van de VN schatte dat in 2009 bijna 9 miljoen van de ruim 23 miljoen Noord-Koreanen voedselhulp nodig hadden.
Noord-Korea sommeerde ook vijf Amerikaanse non-gouvernementele organisaties (ngo's) het land te verlaten. Een reden hiervoor werd niet gegeven. De ngo's waren Mercy Corps, Global Resource Service, Samaritan's Purse, Christian Friends of Korea en World Vision.

De houding van Noord-Korea had volgens analisten twee redenen. Ten eerste zou het land de in januari aangetreden Amerikaanse regering van Obama op de proef willen stellen. En ten tweede had Noord-Korea aangekondigd dat het een communicatiesatelliet ging lanceren. Het regiem zou geïrriteerd zijn omdat de VS dachten dat het in werkelijkheid ging om een test met een militaire langeafstandsraket.

Internationale spanningen rondom raketlancering en atoomproef

'Test met langeafstandsraket'

Noord-Korea lanceerde op 5 april 2009 naar eigen zeggen een communicatiesatelliet. Deze zou vooral dienen om patriottische communistische liedjes uit te zenden. De Amerikaanse regering verklaarde echter dat het ging om een proef met een langeafstandsraket van het type Taepodong-2, die in principe in staat was om een kernkop te vervoeren. Het projectiel zou 3.100 kilometer hebben gevlogen – eens zoveel als de meest krachtige Noord-Koreaanse raket ooit, en ten oosten van Japan in de Stille Oceaan zijn beland. De lancering zou in strijd zijn met VN-resolutie 1718 uit oktober 2006, die het communistische land verbood om rakettechnologie te ontwikkelen.
Japan en Zuid-Korea namen de Amerikaanse lezing over. China en Rusland, bondgenoten van Noord-Korea, hielden zich aanvankelijk op de vlakte.

Noord-Korea viert lancering

Tienduizenden Noord-Koreanen kwamen op 8 april in Pyongyang bijeen om 'de succesvolle lancering van de satelliet' te vieren. 'De imperialisten en reactionairen die alle soorten verachtelijke daden hebben begaan en (...) blijven proberen om ons te isoleren en te onderdrukken, zullen nog verder de hoek in worden gedreven door de lancering van onze satelliet', vertelde de voorzitter van de Hoogste Volksassemblee, Choe Thae-bok, de menigte.
Op diezelfde dag waarschuwde Noord-Korea Japan dat het moest ophouden met de zoektocht naar brokstukken van de raket in zee, omdat het dergelijke activiteiten zag als spionage en 'onacceptabele militaire provocatie'.

Veiligheidsraad veroordeelt lancering

Ondanks de Chinese en Russische terughoudendheid in eerste instantie veroordeelde de Veiligheidsraad van de VN, waar-

van beide landen permanente leden met vetorecht waren, op 13 april unaniem de lancering. Er werd een verklaring uitgegeven waarin stond dat het wel degelijk ging om een langeafstandsraket. Men nam geen resolutie over de kwestie aan omdat Rusland en China vreesden dat Noord-Korea dan recalcitrant zou worden en de internationale gemeenschap haar grip op het land helemaal zou verliezen. Een veroordeling gold als een minder zwaar middel.

De Veiligheidsraad kwam ook niet met nieuwe sancties. Wel werden de bestaande aangescherpt. Dit hield vooral in dat naleving van het al geldende verbod op leveranties van technologie en materieel dat Noord-Korea zou kunnen gebruiken voor de ontwikkeling van raketten of kernwapens, strenger zou worden gecontroleerd.
Japan verlengde de bestaande economische sancties tegen Noord-Korea met een jaar.

Noord-Korea wil Yongbyon weer opstarten

Noord-Korea omschreef de veroordeling door de Veiligheidsraad als een 'ondraaglijke belediging' en klaagde over ongelijke behandeling omdat andere landen wel satellieten mochten lanceren. Het trok zich op 14 april terug uit het zeslandenoverleg, naar eigen zeggen definitief. Het ministerie van Buitenlandse Zaken gaf te kennen dat Noord-Korea zich 'niet gebonden voelt aan enig akkoord dat het overleg heeft bereikt'. Middels het al jaren slepende zeslandenoverleg probeerden Zuid-Korea, Japan, Rusland, China en de VS Noord-Korea te weerhouden van de productie van kernwapens.

De autoriteiten van Noord-Korea deelden verder mee dat het Yongbyon weer ging opstarten. In dit nucleaire onderzoekscentrum had het vermoedelijk de grondstoffen vervaardigd voor het atoomwapen dat het in 2006 had getest. In overeenstemming met een akkoord dat het zeslandenoverleg in 2007 had bereikt, was Yongbyon deels ontmanteld onder toezicht van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA). Dit agentschap liet op 15 april weten dat zijn inspecteurs van de Noord-Koreaanse regering te horen hadden gekregen dat zij moesten opstappen. Op 17 april werden ook vier waarnemers van de Amerikaanse regering het land uitgezet.

'Versterking van nucleaire afschrikking'

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Lavrov reisde enkele dagen later naar Pyongyang om het bevriende regime op andere gedachten te brengen, maar slaagde daar niet in. Ook een brief van de Russische president Medvedev aan de Noord-Koreaanse leider Kim Jong-il bood geen soelaas.
Op 25 april plaatste de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties drie Noord-Koreaanse bedrijven op een zwarte lijst omdat zij geholpen zouden hebben om het nucleaire programma en het raketprogramma van het land uit te voeren. Dit had onder meer als gevolg dat andere bedrijven in de wereld, dus ook banken, geen zaken meer met ze mochten doen. De VS, Japan en Zuid-Korea hadden eigenlijk nog veel meer Noord-Koreaanse bedrijven willen bestraffen, maar China en Rusland hadden dat weten te voorkomen.

Staatspersbureau *KCNA* berichtte op 25 april dat Noord-Korea inmiddels weer was begonnen met het opwerken van splijtstaven in Yongbyon. Het land ging mogelijk op deze manier plutonium produceren dat kon dienen als grondstof van kernwapens. Volgens een verklaring van het ministerie van Buitenlandse Zaken wilde Noord-Korea zijn 'nucleaire afschrikking versterken' om 'de toenemende militaire dreigingen van vijandige landen het hoofd te bieden'.

Noord-Korea test opnieuw een atoombom

De Noord-Koreaanse radio berichtte op 25 mei dat in het noordwesten van het land met succes een atoombom was getest. Het zou gaan om een veel krachtiger wapen dan in 2006.
Het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken bevestigde dit. Het wapen zou ongeveer even krachtig zijn als de Amerikaanse atoombommen die in 1945 Hiroshima en Nagasaki in Japan verwoestten. Vergeleken met de geavanceerde kernwapens die landen als Rusland, China en de Verenigde Staten in 2009 bezaten, was het echter een lichte bom.
Noord-Korea zei niet waar de test precies was gehouden, maar volgens Zuid-Koreaanse deskundigen was het in de buurt van Kilju. De explosie had een aardschok met een kracht van 4,7 op de schaal van Richter veroorzaakt.
Noord-Korea testte tevens zes korteafstandsraketten.

Veiligheidsraad veroordeelt test

Een dag later kwam de Veiligheidsraad op aandringen van Japan bijeen. Zij oordeelde dat de test 'een duidelijke overtreding' was van eerdere resoluties van de VN die Noord-Korea hadden verboden om kernwapens te bezitten. In een later stadium zou worden besloten of de sancties tegen het land moesten worden aangescherpt. De reactie van de Veiligheidsraad werd gesteund door China en Rusland.

Sommige buitenlandse deskundigen betwijfelden of het werkelijk om een atoombom ging omdat er in de atmosfeer geen toegenomen concentraties radioactiviteit waren gemeten. De explosie had dus ook veroorzaakt kunnen zijn door niet-nucleaire bommen. De Comprehensive Nuclear-Test Ban Treaty Organization (CTBTO) – de organisatie van de VN die toezicht hield op kernproeven – achtte dit echter niet waarschijnlijk omdat spionagesatellieten dan zeker zouden hebben opgemerkt dat Noord-Korea enorme hoeveelheden springstof naar het testgebied had vervoerd. Dit was echter niet het geval.

VS tegen troepenversterking

De Amerikaanse minister van Defensie Robert Gates zei op 29 mei tegen journalisten dat de spanningen rondom Noord-Korea geen reden waren om extra troepen naar Zuid-Korea te sturen. De Verenigde Staten hadden daar al ongeveer 28.500 manschappen gelegerd. Bovendien vond Gates dat eventuele militaire reacties alleen wenselijk waren als daarvoor een breed internationaal draagvlak bestond. Hij zei dat de regering-Obama de spanningen vooralsnog niet als een crisis beschouwde omdat er geen aanwijzingen waren dat Noord-Korea daadwerkelijk een aanval voorbereidde.

Gates zag in de situatie wel een goede kans om de relaties met China te verbeteren. Want hoewel dat land Noord-Korea altijd had gesteund, zou het van de laatste atoomproef niet vooraf op de hoogte zijn gesteld. De Chinese leiders zouden zich daardoor geschoffeerd voelen. Zij konden niet anders dan concluderen dat hun grip op Pyongyang klaarblijkelijk minder sterk was dan zij

altijd hadden gedacht en mogelijk zouden zij minder loyaal worden.
Verder zei Gates dat het zeslandenoverleg niet had gebracht wat de internationale gemeenschap ervan had gehoopt, namelijk Noord-Korea te weerhouden van de productie van kernwapens. Toch pleitte hij voor voortzetting ervan. Een rechtstreekse dialoog tussen Pyongyang en Washington, wat Noord-Korea wilde, was in zijn ogen 'voorlopig niet de juiste weg'. Hij sprak zich uit voor nieuwe sancties, maar die moesten dan niet de bevolking doch de leiders van het land treffen.

(Vorige berichten pagina 572/2- 2008)

OOST-TIMOR

BINNENLAND

Gusmão dreigt demonstranten op te sluiten

Premier Xanana Gusmão van Oost-Timor dreigde op 20 oktober 2008 om deelnemers aan betogingen tegen zijn regering te laten arresteren. 'Het kan me niet schelen als mensen me een dictator noemen, want onze prioriteit is stabiliteit en veiligheid voor de hele bevolking', zei hij tegenover journalisten. Gusmão was vooral tegen grote protestdemonstraties omdat hij vreesde dat het land opnieuw gedestabiliseerd zou raken, zoals in 2006 ook was gebeurd. De demonstranten waren toen geen burgers, maar opstandige militairen.

Oppositieleider Mari Alkatiri van de partij Fretilin meende dat de wijze waarop de regeringscoalitie in 2007 was geformeerd, strijdig was met de grondwet. Daarom wilde hij in het najaar van 2008 grote protestdemonstraties organiseren die tot de val van Gusmão moesten leiden. Hij deed dit uiteindelijk echter niet. Of dit te maken had met het dreigement om demonstranten op te sluiten, was onduidelijk.

MILITAIRE ZAKEN

Japan gaat Oost-Timorese militairen opleiden

Japan bood Oost-Timor op 9 maart 2009 aan om militairen uit dat land op te leiden aan de Japanse Nationale Defensieacademie. De kennis die zij daar opdeden zou vooral goed zijn om de samenwerking tussen het Oost-Timorese leger en de missie van de Verenigde Naties in dat land soepel te laten verlopen. De Japanse minister van Defensie Yasukazu Hamada bood verder aan het land te helpen als het werd getroffen door natuurrampen of ziekte-epidemieën.
Premier Xanana Gusmão, die op staatsbezoek was in Japan, accepteerde beide voorstellen.

Steun na onafhankelijkheid

Ondanks zijn pacifistische grondwet had Japan in 2002 vredestroepen in Oost-Timor gestationeerd. Het Zuidoost-Aziatische land was toen juist onafhankelijk geworden van Indonesië.
Later had Tokio verkiezingswaarnemers gestuurd en in totaal 15 miljard yen (ruim 120 miljoen euro) ontwikkelingshulp gegeven. Gusmão vroeg tijdens het staatsbezoek om meer geld. Japan wilde eerst laten onderzoeken welke projecten het best (mede)gefinancierd konden worden voor het hier antwoord op zou geven.

BUITENLANDSE ZAKEN

VN verlengen missie in Oost-Timor

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) stemde op 26 februari 2009 unaniem voor verlening met een jaar van de zogenaamde Geïntegreerde Missie van de Verenigde Naties in Oost-Timor (UNMIT).
De UNMIT was in augustus 2006 ingesteld, nadat opstandige Oost-Timorese militairen ongeregeldheden hadden veroorzaakt. In 2009 was de situatie in Oost-Timor volgens VN-resolutie 1867 'overwegend rustig, maar fragiel'. Daarom zou voortzetting van de missie wenselijk zijn.

Australië bouwt troepenmacht af

Het doel van de UNMIT was de regering van Oost-Timor te helpen een stabiele, democratische staat op te bouwen. De missie bestond uit ruim 1.600 internationale politieagenten en 34 militaire verbindingsofficieren.
Om de vrede te helpen bewaken waren er in 2009 ook nog 790 Australische en Nieuw-Zeelandse militairen gelegerd. Zij waren in het land op uitnodiging van de Oost-Timorese regering en stonden niet onder bevel van de VN.

Overigens had Australië in april 2008 tweehonderd en in oktober van dat jaar honderd militairen teruggetrokken omdat Oost-Timor steeds beter in staat werd geacht zijn eigen veiligheid te bewaken. Dit zou onder meer zijn gebleken na de aanslagen op premier Gusmão en president Ramos-Horta, in februari 2008. De Oost-Timorese autoriteiten zouden daar zo doortastend op hebben gereageerd dat de rust in het land betrekkelijk snel was teruggekeerd.
Indien dat nodig mocht zijn, was Canberra bereid om de troepenmacht in Oost-Timor op korte termijn weer te versterken.

Oost-Timor krijgt controle over politiemacht

Ondanks de buitenlandse hulp liet de regering van Oost-Timor op 15 mei weten dat het land de verantwoordelijkheid voor de politiemacht vanaf die dag gefaseerd zou overnemen, om te beginnen in het district Lautem. De ordehandhavers van de VN zouden daar vooralsnog niet vertrekken, maar toezicht houden op de nieuwe autoriteiten en andere vormen van hulp bieden. Dit laatste zou vooral gebeuren in de vorm van logistieke ondersteuning. Dit was nodig omdat de Oost-Timorese politie in grote delen van het land nauwelijks beschikte over basisuitrustingen, zoals radio's en voertuigen.

(Vorige berichten pagina 589/1- 2008)

TAIWAN

RELATIES MET CHINA

Sterke verbetering van betrekkingen met China

Chinees topfunctionaris bezoekt Taiwan

Chen Yunlin van de Association for Relations Across the Taiwan Straits (ARATS) bracht van 3 tot 7 november 2008 een werkbezoek aan Taiwan. Hij was de hoogste Chinese functionaris op het eiland sinds de breuk tussen Taiwan en China in 1949.
De ARATS was een semiofficiële instelling die namens Peking contacten met Taipei onderhield. Rechtstreekse communicatie

was niet mogelijk, omdat de twee regeringen elkaar niet erkenden. Des te opmerkelijker was het dat Chen een korte ontmoeting had met president Ma Ying-jeou van Taiwan. Tijdens het werkbezoek sprak hij echter voornamelijk met Chiang Pin-kung van de Straits Exchange Foundation (SEF), de Taiwanese tegenhanger van de ARATS.

Samenwerking als wapen tegen economische crisis

Taiwan zocht sinds het aantreden van president Ma in mei 2008 toenadering tot China. De Nationale Volkspartij (Kwomintang – KMT) van Ma beschouwde, in tegenstelling tot de Democratische Progressieve Partij (DPP) die van 2000 tot 2008 aan de macht was geweest, Taiwan en China als delen van één land die vroeg of laat met elkaar herenigd moesten worden. De Chinese Communistische Partij (CCP) vond dat ook, al was zij het niet eens met de KMT dat deze hereniging alleen een feit mocht worden als China democratische hervormingen doorvoerde.
Naast politieke had Taiwan ook economische redenen om toenadering te zoeken. Het eiland was namelijk hard getroffen door de internationale financiële crisis en hoopte dat economische samenwerking met China het leed zou verzachten.

Uitbreiding van lijnvluchten

De onderhandelaars van de ARATS en de SEF kwamen in Taipei overeen dat het aantal rechtstreekse passagiersvluchten tussen China en Taiwan moest worden uitgebreid. In de zomer van 2008 was besloten dat er 36 vluchten per week mochten worden uitgevoerd. In november werd dit uitgebreid tot 108. Daarnaast mochten er voor het eerst vrachtvliegtuigen en vrachtschepen tussen het eiland en het vasteland gaan pendelen en zou er rechtstreeks postverkeer komen.
Chen en Chiang kwamen ook overeen dat zij elkaar in het vervolg minimaal twee keer per jaar zouden ontmoeten, om en om in China en op Taiwan.

Anti-Chinese protestdemonstraties

Tijdens Chens bezoek vonden grote protestdemonstraties plaats. De betogers zagen China als een dictatuur die het democratische Taiwan wilde inlijven en vreesden dat de KMT te veel concessies aan Peking zou doen. Dat rondom Chens bezoek geen Taiwanese vlaggen te zien waren, zou dit aantonen. De KMT-regering had hiervoor gekozen omdat China de wapperende vlaggen zou kunnen opvatten als symbool van Taiwanese onafhankelijkheid, terwijl Peking het eiland beschouwde als afvallige Chinese provincie. Hier zouden dan weer nieuwe spanningen uit kunnen voortkomen en die wilde de KMT vermijden. De demonstranten vreesden ook dat een intensivering van de betrekkingen zou leiden tot een uittocht van het Taiwanese bedrijfsleven naar het veel goedkopere China.

Op 6 november vond in Taipei een vreedzame protestdemonstratie plaats waaraan volgens de organisatoren 100.000 en volgens de politie 10.000 mensen deelnamen. Een dag later omsingelden demonstranten het Grand Hotel in Taipei, waar de delegatie van de ARATS zich op dat moment bevond. Zij gooiden met eieren, stenen en brandbommen. De politie zette waterkanonnen in en er braken gevechten uit waarbij 50 betogers en 64 politieagenten gewond raakten.
De protestdemonstraties waren georganiseerd door de DPP. De partij veroordeelde naderhand het geweld.

Taiwan aanvaardt Chinese panda's

Op 23 december arriveerden twee reuzenpanda's op Taiwan. Peking had ze cadeau gedaan. De communistische regering schonk wel vaker panda's aan landen waarmee ze de banden wilde aanhalen. De dieren heetten Tuan Tuan en Yuan Yuan. Deze namen hadden een symbolische waarde, want het woord 'tuanyuan' is Mandarijn voor 'hereniging'.
Communistisch China had zijn afvallige provincie drie jaar eerder ook al panda's cadeau willen doen, maar de toenmalige DPP-regering had ze geweigerd. Dat Taiwan ze nu wel accepteerde, betekende veel voor Peking.

Afgezien van de panda's zegde China het door de kredietcrisis getroffen Taiwanese bedrijfsleven leningen met een totale waarde van omgerekend 16 miljard euro toe. En het bestelde voor 1,5 miljard euro televisietoestellen bij Taiwanese bedrijven. De Chinese overheid maakte daarnaast op 16 februari bekend dat ze 29 kunstschatten uit de Verboden Stad in Peking zou uitlenen aan het Nationale Paleismuseum in Taipei. Het was voor het eerst sinds 1949 dat de aartsvijanden kunst aan elkaar uitleenden.

Chinese beleggers welkom op Taiwanese beurs

Taiwanese en Chinese onderhandelaars spraken elkaar op 26 april in Nanjing (Nanking) – de voormalige hoofdstad van de KMT. De twee partijen besloten dat financiële instellingen uit China en Taiwan in het vervolg filialen op elkaars grondgebied mochten openen. Ook werd er een verdrag getekend dat samenwerking bij strafrechtelijk onderzoek mogelijk maakte en het aantal rechtstreekse vluchten werd uitgebreid tot 270 per week.
Vier dagen later werd bekend dat Chinese institutionele beleggers in het vervolg welkom waren op de effectenbeurs van Taipei. Er was wel een beperking: de aandelen die zij kochten, mochten niet meer waard zijn dan 10 procent van de beurswaarde van het betreffende bedrijf, tenzij de Taiwanese regering expliciet toestemming gaf voor een groter belang.
Beleggers waren enthousiast over de intensivering van de economische betrekkingen met China. De Taiex-index, de belangrijkste graadmeter van de beurs van Taiwan, stond op 30 april op 5.992,57 punten. Dat was 41 procent hoger dan op 1 januari 2009.

Opnieuw protest tegen Chinabeleid

Dat niet iedereen blij was met de verbeterde relaties met China bleek wederom op 17 mei, toen volgens de DPP 600.000 mensen deelnamen aan een protestactie tegen Ma's beleid. De politie hield het op maximaal 80.000 aanwezigen. De demonstranten gingen voor het kantoor van de president zitten en de meesten bleven daar 24 uur. Tsai Ing-wen, voorzitter van de DPP, sprak de menigte toe en zei dat het regeringsbeleid ertoe had geleid dat 'de Taiwanese soevereiniteit in het afgelopen jaar is verdwenen'. Zij verweet Ma dat hij de 'Taiwanese soevereiniteit' gebruikte als wisselgeld voor 'onrealistische economische voordelen'.
In de stad Kaohsiung verbrandden demonstranten op die dag Chinese vlaggen en ook vlaggen met het embleem van de KMT.

In een reactie zei Ma Ying-jeou dat er alleen op grond van gelijkheid en respect met China werd onderhandeld. Dat zou betekenen

dat de zelfstandigheid van het eiland helemaal niet in het geding was. De toenadering tot China zou de internationale positie van Taiwan wel fors verbeteren. Het eiland stond diplomatiek geïsoleerd, omdat vrijwel alle landen formele relaties met China onderhielden en niet met Taiwan. Vanwege de onderlinge rivaliteit was het onmogelijk om beide landen diplomatiek te erkennen.

Meerderheid van bevolking is niet bang voor China

Het Taiwanese dagblad *China Times* publiceerde op 18 mei de resultaten van een eigen onderzoek waaruit bleek dat bijna 57 procent van de bevolking niet argwanend tegenover China stond. Dit was het hoogste percentage ooit. 15,7 procent beschouwde China wel als vijand en de rest van de ondervraagden had geen mening of sprak die niet uit.
Ongeveer 49,5 procent dacht niet dat het Chinabeleid van president Ma de zelfstandigheid van Taiwan in gevaar bracht, maar 36,7 procent meende dat dit wel het geval was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Taiwanese economie zakt in

Half februari 2009 werd bekend dat de economie van Taiwan in het vierde kwartaal van 2008 met bijna 8,4 procent op jaarbasis was gekrompen. Dit was de grootste terugval ooit. Volgens cijfers van de Taiwanese overheid groeide de economie over heel 2008 met 0,1 procent.

Export sterk afgenomen

De terugval had alles te maken met de internationale economische crisis. De Taiwanese economie was sterk afhankelijk van de export en die was door een afname van de vraag ingezakt. Dat bleek duidelijk uit de cijfers: in december 2008 werd 41,9 procent minder geëxporteerd dan in december 2007, en in de eerste maanden van 2009 was de situatie niet veel beter. Taiwan exporteerde vooral consumentenelektronica en elektronische componenten die in China werden geassembleerd.
Om de economie een impuls te geven, verlaagde de centrale bank het belangrijkste rentepercentage tussen september en januari in zeven stappen naar ruim 1,6 procent.

Parlement wil casino's

Het parlement stemde op 12 januari 2009 in met de bouw van casino's op de Pescadores (Penghu-eilanden) in de Straat van Taiwan. Men hoopte dat buitenlandse toeristen, vooral Chinezen, daar veel geld zouden uitgeven. Dit zou goed zijn voor de nationale economie en ook de al jaren voortslepende financiële problemen van de archipel zelf oplossen.
De oppositie had echter haar twijfels. Sommigen vonden gokken immoreel en anderen vreesden dat de komst van duizenden gokkers het milieu van de archipel zou aantasten. De meeste kritische parlementsleden wezen er echter op dat Peking in 2008 nieuwe regels had ingevoerd om te voorkomen dat er te veel kapitaal verdween naar de casino's van Macau. Zij verwachtten dat de Chinese regering evenmin zou toestaan dat er een kapitaalvlucht naar de Taiwanese Pescadores zou ontstaan.

Waardebonnen voor bevolking

Om de binnenlandse consumptie op te drijven, gaf de regering alle Taiwanezen op 18 januari een waardebon van omgerekend ruim 80 euro die tot september geldig was en kon worden omgeruild voor een groot aantal artikelen.
De regering trok op 2 februari 320 miljard Taiwanese dollar (ruim 7,4 miljard euro) uit om in 2009 ten minste 150.000 arbeidsplaatsen te creëren. Het geld zou onder meer gebruikt worden om infrastructurele projecten versneld uit te voeren en om net afgestudeerden aan een baan in het onderwijs te helpen.
Door de economische problemen liep de werkloosheid in Taiwan op. Begin februari zat 5,3 procent van de beroepsbevolking zonder werk – het hoogste niveau sinds 2002.

Buitenlandse valutavoorraad breekt records

Ondanks de crisis brak de Taiwanese buitenlandse valutavoorraad eind april alle records. Dit maakte de centrale bank op 5 mei bekend. De voorraad was 304,6 miljard Amerikaanse dollar (bijna 229 miljard euro) waard. De aangroei was te danken aan winsten uit investeringen door de centrale bank en de waardevermeerdering van de euro en het Britse pond.

JUSTITIE

Oud-president Taiwan aangehouden voor corruptie

Oud-president Chen Shui-bian van Taiwan werd op 12 november 2008 gearresteerd. Ook zijn vrouw Wu Shu-chen, hun zoon, schoondochter en elf andere familieleden en vrienden werden aangehouden. Allen werden verdacht van corruptie en andere vormen van fraude.
De hoofdverdachten waren Chen en zijn vrouw. Toen hij aan de macht was, zouden de twee 104 miljoen Taiwanese dollar (ca. 2,4 miljoen euro) hebben verduisterd uit een speciaal presidentieel fonds en ten minste 6,6 miljoen euro aan steekpenningen hebben aangenomen van een bedrijf dat land wilde verkopen aan de regering. Een deel van dat geld zou Chen hebben witgewassen in Zwitserland. Zijn echtgenote zou met zijn toestemming cadeaus en geld hebben geaccepteerd van zakenmensen, die daar gunsten van de regering voor terug verwachtten.

Chen ontkent schuld

De oud-president ontkende in alle toonaarden schuldig te zijn. Hij meende dat de in mei 2008 aangetreden president Ma Ying-jeou van de Nationale Volkspartij (Kwomintang – KMT) hem op grond van valse beschuldigingen wilde laten veroordelen. Want Ma zocht toenadering tot China en de regering van dat land had een hekel aan Chen en zijn Democratische Progressieve Partij (DPP) omdat die voorstanders waren van een onafhankelijk Taiwan. Peking beschouwde het eiland als afvallige provincie die met het Chinese vasteland herenigd moest worden. Een veroordeling van Chen zou Ma's toenaderingspogingen succesvoller maken, zo redeneerde de oud-president.
De nieuwe president ontkende dat er sprake was van een vooropgezet plan en zei dat hij geen invloed op de arrestatie van en rechtszaak tegen Chen had.
Chen, een voormalig mensenrechtenadvocaat, was in 2000 president geworden nadat de KMT vijftig jaar onafgebroken aan de macht was geweest. Zijn belangrijkste verkiezingsbelofte indertijd was het bestrijden van de wijdverbreide corruptie. Tijdens zijn presidentschap was hij ook al van fraude beschuldigd, maar volgens de wet mocht hij toen niet strafrechtelijk worden vervolgd.

De rechtszaken tegen Chen en consorten zouden beginnen op 26 maart 2009.

Nieuwe aantijgingen tegen Chen

Een woordvoerder van het Openbaar Ministerie zei op 5 mei dat Chen en zijn vrouw ook voor 290 miljoen Taiwanese dollar hadden aangenomen van Jeffrey Koo jr., de onderdirecteur van de Chinatrust Financial Holding Co. Er bestonden vermoedens dat Chen de lokale bank in ruil voor het geld had geholpen om een fusie met een andere bank mogelijk te maken. Ook zou hij de overheid hebben overgehaald een stuk grond van het bedrijf te kopen. Koo ontkende dat echter. Hij beweerde dat het ging om een politiek gemotiveerde donatie aan de DPP. De woordvoerder zei hierover dat het Openbaar Ministerie Koo's lezing accepteerde. Het beschouwde hem als slachtoffer van Chen, want die zou hem hebben gedwongen om het geld over te maken.

Hooggerechtshof wijst tijdelijke invrijheidstelling af

Chen zelf eiste dat hij op borgtocht werd vrijgelaten, maar het hooggerechtshof bepaalde op 22 mei dat daarvan geen sprake kon zijn omdat het gevaar bestond dat hij zou vluchten of zou proberen bewijsmateriaal te vernietigen.

(Vorige berichten pagina 663/1 - 2008)

ZUID-KOREA

BINNENLAND

Oppositie bezet Nationale Assemblee

Parlementariërs van de oppositionele Verenigde Nieuwe Democratische Partij (VNDP) gebruikten op 26 december 2008 mokers om binnen te dringen in een vergaderruimte van de Nationale Assemblee van Zuid-Korea. De parlementaire commissie voor Buitenlandse Zaken en Handel zou daar juist gaan stemmen over een omstreden vrijhandelsakkoord met de Verenigde Staten.
Indien de commissie met het akkoord instemde, wat volgens velen gezien haar samenstelling waarschijnlijk leek, mocht het wetsontwerp worden voorgelegd aan de Nationale Assemblee. De regerende Grote Nationale Partij (GNP) had daar een absolute meerderheid en zou het verdrag hoogstwaarschijnlijk ratificeren. De oppositie wilde dit koste wat kost voorkomen, want zij meende dat Zuid-Koreaanse boeren en werknemers daardoor gedupeerd zouden worden. De oppositieleden hoopten dat uitstel van stemming tot afstel zou leiden, omdat het Amerikaanse Congres twijfelde of zij het verdrag zou ratificeren en ook de nieuwe Amerikaanse regering van Obama, die in januari zou aantreden, twijfels leek te hebben. De actievoerders wisten voorlopig te voorkomen dat de parlementaire commissie over het vrijhandelsverdrag ging stemmen.

Commissie stemt toch in met verdrag

Daarna bezetten leden van de VNDP de Nationale Assemblee. Op 3 januari 2009 probeerden veiligheidsmensen daar een eind aan te maken. Dit liep uit op vechtpartijen, waarbij bijna honderd lichtgewonden vielen. De oppositie beëindigde de bezetting drie dagen later, nadat de regerende GNP had ingestemd met uitstel van stemming.
Op 22 april boog de commissie voor Buitenlandse Zaken en Handel zich alsnog over het verdrag. Acties van de oppositie konden dit keer niet voorkomen dat zij ermee instemde. In juni zou het voorstel worden voorgelegd aan de voltallige Nationale Assemblee. Voor die tijd zou de Zuid-Koreaanse president Lee Myung-bak nog een onderhoud hebben met de Amerikaanse president Barack Obama.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Groei van buitenlandse investeringen

Het buitenland had Zuid-Korea in 2008 voor 11,7 miljard dollar (ca. 8,7 miljard euro) rechtstreekse investeringen toegezegd – dat was 11,3 procent meer dan in 2007. Dit maakte het ministerie van Kenniseconomie op 7 januari 2009 bekend. Het was voor het eerst sinds 2004 dat er sprake was van groei. De grootste investeerder – goed voor 54,1 procent van het totaal – was de Europese Unie (EU), terwijl Japan de Verenigde Staten van de tweede plaats verdrong.

Economische problemen houden aan

Groene New Deal

De Zuid-Koreaanse regering maakte op 6 januari 2009 bekend dat zij in vier jaar tijd 50 biljoen won (ca. 27,7 miljard euro) wilde investeren in milieuprojecten. Het plan werd de 'groene New Deal' genoemd, verwijzend naar een Amerikaans stimuleringsplan uit de jaren dertig van de twintigste eeuw.
De regering van president Franklin D. Roosevelt probeerde toen door fors te investeren in arbeidsintensieve projecten de economie een impuls te geven en de werkloosheid te bestrijden.

Premier Han Seung-soo zei dat Zuid-Korea het geld ging investeren in energiebesparing, recycling van afval, de reductie van de uitstoot van broeikasgassen, het tegengaan van overstromingen en het behoud van bossen. Dit zou 960.000 nieuwe banen opleveren, zo werd ingeschat, waarvan 140.000 in 2009. In januari 2009 zat 3,1 procent van de beroepsbevolking zonder werk. Dit was relatief weinig, maar de regering verwachtte dat het percentage later in 2009 sterk zou oplopen omdat de economie ernstig te lijden had onder de wereldwijde kredietcrisis.

Groeicijfer naar beneden bijgesteld

De economie van Zuid-Korea groeide in 2008 met 2,2 procent. Dit maakte de Bank van Korea (BoK) op 27 maart bekend. Eerder had de centrale bank de groei op 2,5 procent gecalculeerd, maar dat bleek te optimistisch te zijn. Vooral in het laatste kwartaal had de economie slecht gepresteerd.

Licht economisch herstel

In het eerste kwartaal van 2009 kromp het bbp met 4,3 procent op jaarbasis, maar het groeide met 0,1 procent ten opzichte van het laatste kwartaal van 2008. De BoK maakte dit op 24 april bekend. De export was in de eerste drie maanden van het jaar met 14,1 procent en de industriële productie met 13,5 procent gedaald.

Dat er sprake was van een lichte economische groei ten opzichte van eind 2008 was volgens analisten helemaal te danken aan extra overheidsbestedingen en belastingverlagingen.
Ook het feit dat de BoK het belangrijkste rentetarief sinds oktober in zes stappen had verlaagd van 5 tot 2 procent – het laagste niveau ooit – zou een positieve uitwerking hebben gehad.

OVERLEDEN

Yi Gu, prins van Korea

Op 16 juli 2005 overleed prins Yi Gu (of Yi Ku) aan een hartaanval. Hij was de kleinzoon van Gojong (1852-1919) van de Joseon- of Chosundysnastie, de laatste monarch van Korea.
Gu werd op 29 december 1931 in Tokio geboren als zoon van prins Eun van Korea en de Japanse prinses Bang-ja. Korea was sinds 1910 bezet door Japan, dat de koninklijke familie haar macht had ontnomen en verplichtte om in dat land te wonen.

Na het einde van de bezetting in 1945 was de koninklijke familie niet welkom in Korea. In 1947 werd hij door zijn geboorteland stateloos verklaard. Hij ging architectuur studeren in de Verenigde Staten. Na zijn huwelijk met Julia Mullock werd hij daar in 1959 genaturaliseerd. Op uitnodiging van de toenmalige president Park Chung-hee vertrok hij in 1963 naar Zuid-Korea en in 1964 kreeg hij de nationaliteit van dat land. Hij doceerde er architectuur en werd zakenman. Na een faillissement in 1979 keerde hij terug naar Japan. Daar scheidde hij onder druk van zijn familie in 1982 van zijn vrouw, omdat zij onvruchtbaar zou zijn.
In 1996 vertrok hij naar Korea, maar kon daar niet aarden en kreeg er naar verluidt een zenuwinzinking. Sindsdien reisde hij op en neer tussen Japan en Zuid-Korea. Gu blies zijn laatste adem uit in het Grand Prince Hotel Akasaka in Tokio, gevestigd op het terrein van het voormalige paleis van prins Kitashirakawa, waar hij zelf was opgegroeid. Hij werd in Zuid-Korea begraven. Gu liet een geadopteerde zoon achter, prins Won.

Nam June Paik, videokunstenaar

Nam June Paik overleed op 29 januari 2006 in de Amerikaanse stad Miami, nadat hij negen jaar verlamd was geweest door een beroerte. Hij wordt gezien als een van de grondleggers van de multimediakunst.
Hij werd op 20 juli 1932 als Paik Nam-june geboren in de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoul. Zijn familie vluchtte in 1949 voor de dreigende oorlog tussen het noordelijk en het zuidelijk deel van Korea en belandde in Japan. In Tokio studeerde hij muziek- en kunstwetenschappen, esthetica en filosofie. Toen hij in de tweede helft van de jaren vijftig muziekgeschiedenis en compositieleer studeerde in Duitsland, leerde hij de experimentele muziek van componisten als Karlheinz Stockhausen en John Cage waarderen. Ook kwam hij er in contact met George Maciunas, de grondlegger van de experimentele kunststroming Fluxus, waarbij hij zich aansloot. Paik verhuisde in 1964 naar New York, waar hij als videokunstenaar ging samenwerken met celliste Charlotte Moorman. Een van hun bekendste werken is *TV Bra*. Vanaf de jaren zeventig ging hij zich steeds meer als beeldhouwer gedragen, die zijn sculpturen hoofdzakelijk maakte van tv-toestellen. Bekende werken zijn *Opera Sextronique* (1967), *Concerto for TV Cello and Videotapes* (1972) en *TV Buddha* (1974).

Oud-president Roh Moo-hyun pleegt zelfmoord

Oud-president Roh Moo-hyun van Zuid-Korea sprong op 23 mei 2009 nabij zijn woning in het dorp Bongha van een rots. Hij overleed daarna in een ziekenhuis. In een afscheidsbrief voor zijn familie noemde hij het leven 'moeilijk'. Hij bood zijn excuses aan omdat hij 'te veel mensen had laten lijden'.

Voorvechter van mensenrechten

Roh werd op 6 augustus 1946 geboren in een boerenfamilie in Gimhae in het zuidoosten van Zuid-Korea. Door zelfstudie slaagde hij erin jurist te worden. Als advocaat verdedigde hij vooral dissidenten die zich tegen de toenmalige militaire dictatuur verzetten en stelde hij mensenrechtenschendingen aan de kaak. Hij kwam daarom bekend te staan als een van de mensen die Zuid-Korea naar democratie leidden.

In 1988 won hij een zetel in de Nationale Assemblee. President Kim Dae-jung benoemde hem in 2000 tot minister van Maritieme Zaken en Visserij. Twee jaar later stelde hij zich kandidaat voor het presidentschap. Hij beloofde dat Zuid-Korea onder zijn leiding minder slaafs achter de Verenigde Staten zou aanlopen. Roh, die vooral werd gesteund door jongeren, behaalde een nipte overwinning.

Beschuldiging van corruptie

Roh zette het zgn. Zonneschijnbeleid van Kim Dae-jung voort. Dit hield in dat hij toenadering wilde zoeken tot Noord-Korea, omdat goede relaties het streng communistische buurland eerder zouden motiveren tot interne hervormingen dan een harde politiek gericht op uitsluiting. Daarnaast probeerde hij de macht van de chaebols (grote bedrijfsconglomeraten) in te dammen, de sociale zekerheid te versterken en de corruptie te bestrijden.

In 2003 stapte hij uit de innerlijk verdeelde Millennium Democratische Partij (SMD). Enkele van zijn bondgenoten richtten daarna de progressieve Uri Partij op. Deze won in 2004 de verkiezingen, maar Roh's populariteit daalde in die tijd sterk omdat de economische groei stagneerde en de werkloosheid opliep.

Daarnaast werd zijn kabinet geplaagd door corruptieschandalen en stuitte zijn besluit om op Amerikaans verzoek troepen naar Irak te sturen op veel tegenstand. In 2004 ondernam de oppositie een poging om hem af te zetten omdat hij de kieswetten zou hebben overtreden, maar die mislukte. Toen Noord-Korea in 2006 een atoomwapen testte, bestempelde velen Roh's Zonneschijnbeleid als 'naïef en achterhaald'.

In 2008 nam de conservatief Lee Myung-bak het presidentschap over. Roh werd daarna aangeklaagd omdat hij van schoenenfabrikant Park Yeon-cha omgerekend ca. 4,5 miljoen euro steekpenningen zou hebben aangenomen. In april 2009 moest Roh voorkomen. Hij ontkende schuld.

Onrust op dag van crematie

Op de uitvaart op 29 mei kwamen tienduizenden sympathisanten af. Velen meenden dat Roh om politieke redenen van corruptie was beschuldigd en daardoor tot zelfmoord was gedreven. Lee Myung-bak en de conservatieve Grote Nationale Partij (GNP) zouden daar achter zitten. Toen president Lee een krans voor zijn voorganger legde, klonk er boegeroep.

Enkele uren na de begrafenis trokken duizenden demonstranten naar het centrum van Seoul en riepen leuzen tegen Lee. De sfeer in de hoofdstad bleef die dag nog lang grimmig, maar de situatie liep niet uit de hand.

(Vorige berichten pagina 59/2 - 2009)

ALGERIJE

BINNENLAND

Reeks van aanslagen maakt einde aan periode van relatieve rust

Halverwege 2008 kwam in Algerije een einde aan een periode van een half jaar die werd gekenmerkt door een relatief gering aantal gewelddaden door islamitische militanten. Op 11 december 2007 had de laatste grote aanslag plaatsgevonden, toen bij een ontploffing bij kantoren van de Verenigde Naties en het gebouw van de Constitutionele Raad in de hoofdstad Algiers 37 mensen om het leven kwamen. Onder de slachtoffers waren 17 VN-medewerkers. Vooral vanaf de maand juni 2008 laaide het geweld weer in alle hevigheid op. De aanslagen werden uitgevoerd door een groep van naar schatting tussen de driehonderd en vierhonderd strijders. Hun acties werden toegeschreven aan en veelal ook opgeëist door Al-Qaida in de Islamitische Maghreb (AQIM), de voormalige Salafistische Groep voor Strijd en Gebed (GSPC):

- Op 5 mei kwamen bij een aanslag in Baghlia, in de oostelijke provincie Boumerdès, twee legerofficieren om het leven.
- In Bordj El Kiffan, een oostelijke voorstad van Algiers, gingen op 4 juni tegelijkertijd twee bommen af waarbij de zelfmoordenaar omkwam en zes anderen gewond raakten. De dag erna vonden zes Algerijnse soldaten de dood en raakten er vier gewond in Cap Djinet, ongeveer tachtig kilometer ten oosten van Algiers. Op 8 juni vond in Lakhdaria, ten oosten van Algiers, opnieuw een tweetal bomaanslagen plaats die gericht waren op de Franse onderneming voor openbare werken Razel. Dit bedrijf was in september 2007 ook al het doelwit van aanslagen geweest. Een Franse ingenieur en diens Algerijnse chauffeur kwamen om het leven.
- Een volgende aanslag werd op 23 juli gepleegd in Lakhdaria, toen een zelfmoordenaar op een motorfiets zichzelf opblies en dertien soldaten gewond raakten.
- Er vielen op 3 augustus 25 gewonden bij een aanslag op een politiebureau in Tizi Ouzou, in de noordoostelijke regio Kabylie. Op de tiende van die maand vonden acht mensen de dood en vielen er negentien gewonden toen een bestelwagen beladen met explosieven inreed op een politiepost in Zemmouri el-Bahri, nabij Boumerdès. Het Algerijnse leger schakelde in de nacht van 7 op 8 augustus nabij Tizi Ouzou twaalf strijders uit. Onder hen zouden enkele leiders van AQIM zijn. Als reactie daarop, zo viel uit een door de organisatie via de Arabische nieuwszender *Al-Jazeera* verspreide boodschap af te leiden, reed op 19 augustus een auto met explosieven in Oost-Algerije in op een politieschool. Daarbij vielen 48 doden. In het kader van dezelfde tegenactie ontploften de dag erna in het oosten van het land twee autobommen nabij een hotel en een militair hoofdkwartier. Hierbij kwamen tenminste twaalf mensen om.
- Een zelfmoordaanslag per auto in de buurt van de oostelijke plaats Dellys trof op 28 september een militaire kazerne en doodde drie personen. Ook viel een onbekend aantal slachtoffers bij confrontaties die maand tussen gewapende strijders en regeringstroepen.
- In Foum El-Metlag, nabij de plaats Tebassa in het oosten van Algerije, explodeerden op 12 februari 2009 twee bommen, met als gevolg dat zeven mensen omkwamen. Het waren vier burgerslachtoffers, twee politieagenten en een brandweerman.
- Op 29 april berichtten Algerijnse media dat veiligheidstroepen Abu Harith Al Libya, een belangrijk leider van AQIM die waarschijnlijk van Libische komaf was, hadden uitgeschakeld. Hij werd gedood tijdens een vuurgevecht in het zuidelijke Tanan, bij de grens met Mali.

Onderzoek naar aanslagen

Volgens een op 21 november 2008 vrijgegeven studie van het Combating Terrorism Center (CTC) van de Amerikaanse militaire academie West Point had AQIM in 2008 minder aanslagen gepleegd dan het jaar daarvoor. In een aantal gevallen maakten deze echter een groot aantal slachtoffers. Tot en met september werden 106 aanslagen gepleegd waarbij in totaal enkele honderden mensen omkwamen. Uit het onderzoek, gebaseerd op lokale mediaberichten, bleek ook het toenemende belang van economische motieven. Dit uitte zich onder meer in het opwerpen van wegversperringen om slachtoffers te beroven of hen te ontvoeren teneinde losgeld te verkrijgen.

Het gebied waarbinnen de militanten opereerden, besloeg een beperkt deel van Algerije; de aanslagen vonden voor 70 procent plaats in het bergachtige noordoostelijk deel van het land.

Ahmed Ouyahia voor derde maal premier van Algerije

Op 23 juni 2008 werd de samenstelling van de Algerijnse regering op enkele plaatsen gewijzigd, met als belangrijkste verandering de terugkeer van Ahmed Ouyahia als premier van het land. Hij had deze functie al twee keer eerder bekleed, namelijk tussen 1995 en 1998 en tussen 2003 en 2006. Ouyahia verving Abdelaziz Belkhadem, die de persoonlijk vertegenwoordiger werd van president Abdelaziz Bouteflika. Ouyahia was secretaris-generaal van de Nationaal Democratische Vereniging (RND) en Belkhadem leidde het Nationaal Bevrijdingsfront (FNL), de twee partijen die samen met de Beweging voor een Vreedzame Maatschappij (MSP) de Algerijnse regering vormden.
Drie ministers verlieten de regering: minister van Transport Mohamed Maghlaoui, wiens plaats werd ingenomen door minister van Gezondheidszorg Amar Tou; Boudjemaa Haichour, die op het ministerie van Postdiensten en Informatie- en Communicatietechnologie werd vervangen door Hamid Bessallah, het enige nieuwe lid van de regering; en de onder de minister van Financiën dienende Fatiha Mentouri, die was belast met Financiële Hervormingen en wier post vooralsnog vacant bleef.

Algerijnse president Bouteflika herkozen in omstreden verkiezingen

Grondwetswijziging maakt derde presidentiële termijn mogelijk

Het Algerijnse parlement stemde op 12 november 2008 in met een voorstel tot grondwetswijziging, dat voorzag in de mogelijkheid het aantal ambtstermijnen van de president uit te breiden van twee naar drie. Het betekende dat de zittende president Abdelaziz Bouteflika bij de aanstaande presidentsverkiezingen kandidaat kon zijn voor een derde achtereenvolgende periode van vijf jaar als staatshoofd.
In een gezamenlijke vergadering van de twee Kamers van het parlement kreeg de beslissing steun van 500 afgevaardigden, terwijl slechts 21 tegen stemden en 8 zich onthielden. De tegenstemmers kwamen voornamelijk van de met negentien zetels

vertegenwoordigde Partij voor de Cultuur en de Democratie (RCD), die de grondwetswijziging interpreteerde als lijkend op een constitutionele staatsgreep.

Oppositie boycot stembusgang

De RCD was een van de partijen die op 3 maart 2009 aankondigde over te gaan tot een boycot van de presidentsverkiezingen. Dat gold ook voor het Front voor Socialistische Krachten (FFS). Tegenkandidaten van Bouteflika zouden zich door opgelegde beperkingen nauwelijks kunnen profileren tijdens de campagne. Het gevoelen leefde dat - de overigens nog altijd populaire - Bouteflika zeker was van zijn overwinning. Dit werd vooral gevoed door het feit dat deze zich door de in november aangenomen en bekritiseerde grondwetswijziging opnieuw kon kandideren.

Bouteflika behaalt overweldigende meerderheid

De tweeënzeventigjarige Bouteflika wist bij de verkiezingen op 9 april 90,2 procent van de stemmen te halen en werd daarmee overtuigend herkozen. Er waren zes kandidaten voor het presidentiële ambt, onder wie één vrouw. Deze laatste, de trotskistisch georiënteerde Louisa Hanoune van de Partij van de Arbeiders (PT), was de enige kandidaat die nog een redelijk stemmenpercentage van 4,2 procent wist te halen. De overigen bleven daar ruimschoots onder.
De oppositie zag in de wijze waarop de verkiezingen waren verlopen een bevestiging van het oneerlijke karakter van de stembusstrijd. Zo stelde ze dat kiezers waren geïntimideerd. Een woordvoerder van het FFS omschreef de gang van zaken als 'een nieuwe stap' naar de terugkeer van een eenpartijstaat. Tijdens de verkiezingsdag, die was omgeven met zware veiligheidsmaatregelen, vond ook een aantal gewelddadige incidenten plaats waarbij volgens regeringsmededelingen één politieagent de dood vond en enkele gewonden vielen.

Nieuwe regering geïnstalleerd

President Bouteflika herbenoemde op 27 april Ahmed Ouyahia als premier, een functie die hij sinds juni 2008 bekleedde. In vergelijking met de regering die hij toen samenstelde, was er slechts één wijziging: minister zonder portefeuille Bouguerra Soltani keerde niet terug. Ouyahia (56) was sinds 2003 secretaris-generaal van de Nationaal Democratische Vereniging (RND), die een presidentiële alliantie vormde met het Nationaal Bevrijdingsfront (FLN).

Uitslag presidentsverkiezingen Algerije
(9 april 2009)
Opkomst: 74,5 procent

kandidaat/partij	stemmen	percentage
Abdelaziz Bouteflika / FLN-RND	12.911.705	90,2
Louisa Hanoune / PT	604.258	4,2
Moussa Touati / FNA	330.570	2,3
Djahid Younsi / MRN	176.674	1,4
Ali Fawzi Rebaine / Ahd 54	133.129	0,9
Mohamed Said	132.242	0,9
totaal	14.378.578	

FLN - Nationaal Bevrijdingsfront
RND - Nationaal Democratische Vereniging
PT - Partij van de Arbeiders
FNA - Algerijns Nationaal Front
MRN - Beweging voor Nationale Hervorming
Ahd 54 - Generatie van 1954

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Algerijnse economie vooralsnog niet getroffen door financiële crisis

De Nationale Economische en Sociale Raad (CNES) gaf op 10 november 2008 in een rapport te kennen dat de internationale financiële crisis in de eerste zes maanden van het jaar geen gevolgen leek te hebben gehad voor de Algerijnse economie. Maar ze voegde er aan toe dat waakzaamheid geboden was omdat deze crisis in intensiteit toenam en 'haar consequenties geen enkel land zullen sparen'. De CNES verwachtte voor het lopende jaar een economische groei van 3,3 procent.
De Algerijnse economie ontleende haar kracht voor een groot deel aan de export van olie en aardgas. In het eerste half jaar van 2008 was deze goed voor omgerekend 31 miljard euro. Het rapport meldde echter ook een toename van de importen met bijna 38 procent, vooral van granen en andere

Samenstelling regering Algerije (27 april 2009)

President, tevens minister van Nationale Defensie
Abdelaziz BOUTEFLIKA

Premier
Ahmed OUYAHIA

Ministers van Staat:
Binnenlandse Zaken en Lokale Autoriteiten
Noureddine Yazid ZERHOUNI
Persoonlijk vertegenwoordiger van de president
Abdelaziz BELKHADEM

Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Tayeb LOUH
Beroepsopleidingen en Onderwijs
El Hadi KHALDI
Buitenlandse Zaken
Mourad MEDELCI
Communicatie
Abderrachid BOUKERZAZA
Cultuur
Khalida TOUMI
Energie en Mijnbouw
Chakib KHELIL
Financiën
Karim DJOUDI
Gezondheidszorg, Bevolking en Ziekenhuishervormingen
Said BARKAT
Handel
El Hachemi DJAABOUB
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Rachid HARRAOUBIA
Huisvesting en Stedelijke Ontwikkeling
Noureddine MOUSSA
Industrie en Bevordering van Investeringen
Abdelhamid TEMMAR
Jeugd en Sport
Hachemi DJIAR
Justitie
Tayeb BELAIZ
Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Rachid BENAISSA
Midden- en Kleinbedrijf en Ambachtelijke Activiteiten
Mustapha BENBADA
Nationaal Onderwijs
Boubekeur BENBOUZID
Nationale Solidariteit, Gezinszaken en Algerijnse Gemeenschappen Buitenslands
Djamal Ould ABBAS
Oorlogsveteranen
Mohamed Cherif ABBAS
Openbare Werken
Amar GHOUL
Postdiensten en Informatie- en Communicatietechnologie
Hamid BESSALAH
Relaties met het Parlement
Mahmoud KHEDRI
Religieuze Zaken
Bouabdellah GHLAMALLAH
Stedelijke Planning, Milieu en Toerisme
Cherif RAHMANI
Transport
Amar TOU
Visserij en Zeebronnen
Smail MIMOUNE
Waterbronnen
Abdelmalek SELLAL

voedingsproducten. Dit bracht de CNES tot de aanbeveling de economie te diversifiëren om de afhankelijkheid van voedselimporten terug te dringen.

JUSTITIE

Groot aantal doodvonnissen wegens terrorisme

Een rechtbank in de oostelijke provincie Boumerdès veroordeelde op 25 mei 2008 bij verstek twaalf personen tot de doodstraf wegens de vorming van een gewapende islamitische groepering, moord, ontvoering en het voorbereiden van aanslagen.
Op 6 november werden opnieuw twaalf doodvonnissen uitgesproken, dit keer in verband met de zelfmoordaanslag op het politiehoofdkwartier in de stad Thenia op 29 januari. Daarbij vielen toen 4 doden en 23 gewonden. De verdachten werden bij verstek veroordeeld. Negen anderen die wel aanwezig waren, kregen straffen van achttien maanden tot twintig jaar.
In mei 2009 werden meer dan tachtig mensen op beschuldiging van terrorisme berecht. Zo veroordeelde de rechtbank in Boumerdès negentien militanten bij verstek tot levenslang, aldus een bekendmaking uit juridische bronnen op 20 mei. Ook andere veroordelingen, soms tot de dood en soms tot lange celstraffen, vonden plaats in afwezigheid van de verdachten.
De doodstraf was overigens sinds 1993 in Algerije niet meer ten uitvoer gebracht.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Voorwaardelijke celstraffen voor Algerijnse christenen

Een rechtbank in Tissemsilt, in de gelijknamige westelijke provincie, veroordeelde op 3 juli 2008 twee Algerijnse christenen tot zes maanden voorwaardelijk en een boete van omgerekend elk 1.000 euro omdat zij hadden geprobeerd moslims van hun geloof af te brengen en geschriften hadden verspreid die beledigend waren voor de islam. Oorspronkelijk was het paar veroordeeld tot twee jaar en een boete van ieder 5.000 euro.
In juni waren op dezelfde gronden ook al enkele voorwaardelijke straffen uitgesproken en boetes opgelegd. Rechtszaken als deze volgden op een omstreden wetswijziging uit februari 2006, die niet-islamitische kerkgenootschappen vergunningplichtig maakte en onder meer had geleid tot de sluiting van zo'n 25 gebedsplaatsen. Christenen in Algerije, voornamelijk katholieken maar ook wel protestanten, meenden dat deze regels in strijd waren met de grondwettelijk gegarandeerde vrijheid van religie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Frankrijk en Algerije sluiten verdrag over nucleaire energie

Op 21 juni 2008 sloten Frankrijk en Algerije een overeenkomst voor samenwerking op het gebied van het vreedzaam gebruik van nucleaire energie. In het akkoord lag de mogelijkheid besloten dat er kernenergiecentrales op Algerijns grondgebied zouden worden gebouwd. Daarnaast werden een militair pact tussen beide landen en een samenwerkingsovereenkomst voor het bankwezen getekend. De overeenkomsten kwamen tot stand tijdens een bezoek van de premier van Frankrijk, François Fillon, aan de voormalige kolonie. Het was het eerste bezoek door een Franse regeringsleider sinds meer dan twee decennia.

(Vorige berichten pagina 29/3/2008)

LIBIË

BINNENLAND

Zoon Libische leider Gaddafi trekt zich terug uit de politiek

Seif al-Islam Gaddafi, de oudste zoon van de Libische leider Muammar Gaddafi, maakte op 20 augustus 2008 in een door de televisie uitgezonden toespraak bekend zich uit de politiek terug te trekken. De laatste jaren had hij een deel van de taken van zijn vader overgenomen en een prominente rol gespeeld in een aantal belangrijke kwesties, zoals bij voorstellen ter oplossing van het Palestijns-Israëlische conflict; onderhandelingen over de schadeloosstelling van nabestaanden van de slachtoffers van de Lockerbie-vliegtuigramp in 1988 waar Libiërs bij betrokken zouden zijn geweest; bemiddeling in de vrijlating van gegijzelde westerlingen; en het conflict met de Europese Unie over de gevangen medici die vanwege het zogeheten 'hivschandaal' aanvankelijk ter dood waren veroordeeld maar later werden vrijgelaten. Hij vertegenwoordigde daarmee het moderne gezicht van Libië, dat lange tijd in een internationaal isolement verkeerde wegens pogingen massavernietigingswapens te ontwikkelen en de steun aan internationaal terrorisme. Verondersteld werd dat de zesendertigjarige Seif al-Islam zich voorbereidde op een positie als leider van het land. Met zijn aankondiging maakte hij nu een einde aan deze speculaties. Wel gaf hij zijn toehorende, jonge publiek nog mee te hopen dat zijn land zich verder zou ontwikkelen in de richting van meer democratie en openheid.

Libiërs moeten direct kunnen delen in olie-inkomsten

De Libische leider sprak op 1 september het Volkscongres (het parlement) in de stad Benghazi toe. Hij bepleitte ingrijpende hervormingen, in het bijzonder de terugdringing van staatsbureaucratie. Ook de corruptie bij de overheid diende aangepakt te worden, reden waarom de ministeries – uitgezonderd die van Buitenlandse Zaken, Defensie, Justitie en Veiligheid - aan een zuivering onderworpen zouden worden. Door de bevolking te ontdoen van de last van bureaucratie en corruptie, kon volgens Gaddafi 'directe democratie' gestalte krijgen. Een van de instrumenten daartoe zou zijn alle burgers direct te laten delen in de Libische olie-inkomsten door deze te bestemmen voor het opzetten van eigen bedrijven, het doen van investeringen of voor zaken als onderwijs en gezondheidszorg. De hervormingen moesten hun beslag krijgen vanaf 2009, wanneer Gaddafi veertig jaar aan de macht zou zijn. Hij was een van de officieren die op 1 september 1969 een militaire coup pleegden.

Samenstelling Libische regering gewijzigd

Het Libische parlement maakte op 4 maart 2009 wijzigingen bekend in de samenstelling van de regering. Enkele ministeries werden afgeschaft of ondergebracht bij andere departementen, zodat er ook functiewijzigingen bij een zestal ministers optraden. Ook werden drie nieuwe bewindslieden benoemd.
De belangrijkste verandering was de benoeming van Mussa Kussa (59), sinds vijftien jaar hoofd van de Libische geheime dienst, tot minister van Buitenlandse Zaken. Van 1992 tot 1994 was hij al eens

plaatsvervangend minister op deze post. Kussa werd de opvolger van Abdel Rahman Shalgham die de laatste acht jaar minister van Buitenlandse Zaken was, maar nu de Libische vertegenwoordiger werd in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaanse National Oil Corporation intensiveert olie-exploratie in Libië

De Libische staatsoliemaatschappij National Oil Corporation (NOC) en de vanuit de Verenigde Staten opererende Occidental Petroleum Corporation (OPC) maakten op 23 juni 2008 bekend een dertig jaar durende overeenkomst te hebben gesloten voor exploratie van oliereserves ter grootte van ca. 2,5 miljard vaten. OPC zou de komende vijf jaar 5 miljard dollar (ca. 3,2 miljard euro) investeren, met de verwachting dat daardoor het bestaande productieniveau zou verdrievoudigen tot driehonderdduizend vaten per dag en in de nabije toekomst zelfs tot drie miljoen vaten.
OPC was een internationaal bedrijf voor exploratie en productie van olie en was buiten de VS actief in het Midden-Oosten, Noord-Afrika en Latijns-Amerika. Het werd in 1965 actief in Libië, maar moest daarmee stoppen na de instelling van Amerikaanse sancties tegen Libië in 1986. Na de opheffing van de strafmaatregelen in 2004 was OPC de eerste Amerikaanse onderneming die haar werkzaamheden in het land hervatte.

Libië krijgt voor het eerst eigen kredietwaardigheidstaxatie

Het internationale kredietbeoordelingsbureau Standard & Poor's (S&P) kende op 18 maart 2009 Libië voor het eerst een taxatie van kredietwaardigheid toe, als teken van vertrouwen in de ingezette politiek van economische hervormingen. De schuldenlast van het land kreeg de status A-2 voor de korte termijn en A- voor de lange termijn. Positief beoordeeld werden de jaarbalans en de vooruitzichten voor de energiesector. Er bleef echter wel onzekerheid bestaan over de voortgang van de hervormingen in de private sector en de mate van transparantie in de besluitvorming.
De gouverneur van de centrale bank Hafedh Gidara bevestigde op een persconferentie in de hoofdstad Tripoli de gunstige economische data waarop Libië kon bogen: het land had geen schulden uitstaan en had eind 2008 reserves aan buitenlandse valuta ter waarde van 136 miljard dollar (ca. 96,5 miljard euro). De economische groei lag tussen 2003 en 2008 op gemiddeld 8 procent en de hoge inflatie, die in 2008 op 10,4 procent was uitgekomen, was afnemend.

Hoge Libische inflatie weer in dalende lijn

De consumentenprijzen in Libië waren in het eerste kwartaal van 2009 met 5,8 procent gestegen, nog niet half zo veel als in dezelfde periode van 2008. Dat maakte de Libische Centrale Bank op 18 mei 2009 bekend. Het prijsstijgingspercentage bedroeg in de eerste drie maanden van het voorgaande jaar 11,8 procent. Over heel 2008 lag de inflatie op 10,4 procent, veel hoger dan in 2007 (6,2 procent), 2006 (1,4 procent) en 2005 (3 procent).
In Libië waren de prijzen eind jaren negentig van de twintigste eeuw gedaald, maar sinds 2003 – toen de elf jaar durende sancties van de Verenigde Naties werden opgeheven – was de consumptieve vraag sterk gestegen. De daarmee gepaard gaande prijsverhogingen deden zich vooral voor bij voedingsmiddelen, die voor het overgrote deel werden geïmporteerd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Libië laat aantal politieke gevangenen vrij

Op 27 mei 2008 werd Jum'a Boufayed, zonder opgaaf van redenen door de Libische autoriteiten, op vrije voeten gesteld. Hij was een van de veertien mensen die op 15 en 16 februari 2007 waren gearresteerd vanwege het organiseren van een vreedzame demonstratie in de hoofdstad Tripoli, gericht tegen het gebruik van geweld door de politie tijdens een gewelddadige confrontatie een jaar eerder in de stad Benghazi. Daarbij kwamen toen tenminste elf personen om het leven.
Als de belangrijkste organisator van de demonstratie van 2007 werd de broer van Jum'a, Idris Boufayed, beschouwd. Deze werd op 8 oktober 2008 vrijgelaten. In zijn geval was de reden van humanitaire aard, namelijk dat hij aan longkanker leed. Eerder had hij al toestemming van de autoriteiten gekregen om zich in Zwitserland te laten behandelen.
Aan het eind van het jaar stond intussen van acht van de veertien gearresteerden vast dat zij vrij waren gekomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanningen met Zwitserland na arrestatie van zoon Libische leider

Op 15 juli 2008 werd Hannibal Gaddafi, de jongste zoon van de Libische leider Muammar Gaddafi, samen met zijn zwangere vrouw Aline in een hotel in Genève gearresteerd nadat twee van hun huisbedienden hen hadden beschuldigd van mishandeling. Hoewel het echtpaar enkele dagen later weer vrijkwam, leidden de arrestaties tot een serie van represailles tegen Zwitserland. Libië trok een bedrag van enkele miljarden dollars terug van Zwitserse banken om het vervolgens bij andere Europese banken onder te brengen, riep een aantal diplomaten terug en zette tijdelijk twee Zwitserse ingezetenen vast, die na hun vrijlating het land niet mochten verlaten. Op 9 oktober werd tevens besloten de olieleveranties aan Zwitserland stop te zetten. Tenslotte volgde op 23 december de bekendmaking dat de wekelijkse vluchten vanuit Zwitserland naar Libië niet meer plaats zouden vinden.

Op 9 april 2009 maakte de advocaat van Hannibal Gaddafi en de Libische staat bekend 500.000 Zwitserse frank (ca. 329.000 euro) te eisen van de gemeente Genève als vergoeding voor het disproportionele politiegeweld dat bij de arrestaties zou zijn gebruikt.

Verenigde Staten en Libië compenseren wederzijds slachtoffers geweldsacties

De Amerikaanse topdiplomaat voor het Midden-Oosten, David Welch, en de Libische plaatsvervangend minister van Buitenlandse zaken Ahmad Fituri tekenden op 14 augustus 2008 een overeenkomst die hun landen verplichtte compensatie te betalen voor de slachtoffers die in de jaren tachtig van de twintigste eeuw aan beide zijden waren gevallen door geweldsacties.
Libië werd verantwoordelijk gehouden voor de bomaanslag in 1986 op een Berlijnse discotheek waarbij drie doden vielen, onder wie twee Amerikanen. Als vergelding gaf de toenmalige Amerikaanse president Ronald Reagan opdracht de steden Tripoli en Beng-

hazi te bombarderen, met 41 – volgens sommige bronnen meer dan 100 - doden als gevolg. In de keten van wederzijdse militaire acties ging het verder vooral om de aanslag in 1988 op vlucht 103 van Pan American World Airways (Pan Am), waarbij 270 passagiers en inwoners van het Schotse plaatsje Lockerbie omkwamen. Onder de slachtoffers waren 180 Amerikanen.

Veroordeelde Lockerbie-aanslag kan in Libië straf uitzitten

Voor de aanslag in Lockerbie was in 2001 de Libiër Abdel Basset Ali al-Megrahi tot levenslang veroordeeld. De in Schotland gedetineerde al-Megrahi had altijd betrokkenheid ontkend, maar zag op 14 november 2008 zijn hoger beroep afgewezen. Op 28 april 2009 begon voor het Hof van Beroep in Edinburgh een tweede beroepszaak die hij had aangespannen.
De afhandeling van het beroep werd echter doorkruist door een andere ontwikkeling. Op 29 april namelijk sloot de Libische regering een overeenkomst met Groot-Brittannië inzake de overdracht van gevangenen, waarmee voor al-Megrahi de weg werd vrijgemaakt om naar Libië te worden overgebracht om daar zijn straf verder uit te zitten. Hij leed aan ongeneeslijke prostaatkanker – reden waarom hij in zijn geboorteland wilde zijn, alwaar hij contact kon hebben met zijn familie.

Italië compenseert Libië voor ruim dertig jaar van koloniaal bewind

Italië betaalde Libië een bedrag van 5 miljard dollar (ca. 3,4 miljard euro) als compensatie voor zijn koloniale heerschappij in de periode 1911-1943. Dat kwamen de Italiaanse premier Silvio Berlusconi en de Libische leider Muammar Gaddafi op 30 augustus 2008 overeen. Van het geld zou 200 miljoen dollar worden gestoken in infrastructurele projecten voor de komende 25 jaar, waaronder de aanleg van een snelweg die het gehele land zou doorkruisen. Voor het overige ging het om bouwprojecten, studiebeurzen en ook om pensioenen voor Libische soldaten die aan de zijde van Italië meevochten tijdens de Tweede Wereldoorlog.
Er stond wel een tegenprestatie tegenover. Libië verplichtte zich om actief mee te werken aan het tegenhouden van de duizenden illegale migranten die vanuit het land via de Middellandse Zee naar Italië werden gesmokkeld. Van Italiaanse zijde werd daar dan weer aan bijgedragen door het financieren van elektronische apparatuur ter waarde van 500 miljoen dollar om de Libische kustlijn te bewaken.
Aan de compensatieovereenkomst waren jaren van onderhandelingen voorafgegaan. Nu de deal rond was, riep Libië 30 augustus, de datum van de overeenkomst, uit tot Libisch-Italiaanse Vriendschapsdag.

Libië sluit overeenkomst met Oekraïne inzake nucleaire energie

De Oekraïense premier Joelia Tymosjenko bracht op 25 en 26 mei 2009 een bezoek aan Libië, waar zij op de tweede dag een overeenkomst met het land sloot over samenwerking op het gebied van vreedzame toepassing van nucleaire energie. Daarnaast kwamen de beide landen overeen een einde te maken aan de visavereisten voor hun burgers, met als doel de wederzijdse investeringen gemakkelijker te maken. Verder zou onder meer worden samengewerkt op het gebied van het hoger onderwijs.
Tymosjenko lichtte na een gesprek met de Libische premier Baghdadi Mahmudi toe wat het belang was van de afgesproken nucleaire samenwerking. Zij achtte het nodig dat haar land voor zijn energiebehoefte niet eenzijdig afhankelijk was van Rusland. Oekraïne had zelf vier nucleaire centrales in gebruik en voorzag daarmee in ongeveer de helft van de behoefte aan energie.

(Vorige berichten pagina 300/1 - 2008)

MAROKKO

BINNENLAND

Marokkaanse politie rolt terroristische netwerken op

De Marokkaanse autoriteiten slaagden er op 29 augustus 2008 in een terroristisch netwerk te ontmantelen. De politie arresteerde die dag vijftien mensen die aanslagen zouden hebben voorbereid en zij nam materiaal voor de aanmaak van explosieven in beslag. Een maand eerder waren al 35 personen opgepakt die aanslagen zouden hebben gepland en mensen zouden hebben geworven voor de gewapende strijd aan de zijde van het netwerk al-Qaida in Algerije en Irak.
Sinds 2003, het jaar dat een zelfmoordaanslag in Casablanca 45 mensen doodde, waren volgens officiële mededelingen 55 terroristische groepen opgerold. Critici hadden twijfels bij de gemelde successen: Marokko zou de dreiging van terrorisme dramatiseren om Amerikaanse en Europese steun te verwerven.

In 2008 minder drugs in beslag genomen

In het jaar 2008 waren in Marokko minder drugs in beslag genomen dan in 2007, zo meldde het ministerie van Binnenlandse Zaken op 30 december 2008. De hoeveelheid geconfisqueerde hasj daalde van 117,7 naar 110,8 ton en bij cocaïne bedroegen die hoeveelheden respectievelijk 249 en 33,5 kilo. Ook bij de psychedelische drugs was er sprake van een daling, van 55.243 naar 43.510 eenheden. Er werd in 2008 wel meer heroïne in beslag genomen, namelijk 6,2 kilo tegenover 1,9 kilo in 2007. De totale straatwaarde van al deze middelen bedroeg zo'n 4 miljard euro.
In 2008 werden 591 buitenlanders gearresteerd wegens drugshandel. Zij waren vooral afkomstig uit Spanje (148) en Frankrijk (122). Twintig arrestanten kwamen uit Nederland en twaalf uit België.

Aan koning gelieerde partij PAM verlaat regeringscoalitie

De secretaris-generaal van de Partij voor Waarachtigheid en Moderniteit (PAM), Mohamed Sjeik Biadillah, maakte op 29 mei 2009 bekend dat zijn partij zich uit de regeringscoalitie terugtrok. De in juni 2008 gevormde partij steunde op 89 van de 325 zetels in het Marokkaanse Huis van Afgevaardigden, de Majlis al-Nuwab. Ze was nauw verbonden met koning Mohammed VI.
Als reden gaf de partij de problemen op die waren ontstaan bij de goedkeuring van haar kandidaten voor de op 12 juni 2009 te houden lokale verkiezingen. Met haar uittreden steunde de regering niet meer op een parlementaire meerderheid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Marokko lanceert investeringsprogramma voor energiesector

Minister van Energie Amina Benkhadra maakte op 6 maart 2009 bekend dat de Ma-

rokkaanse regering voor de komende zes jaar een bedrag van ruim 90 miljard dirham (ca. 8,2 miljard euro) had gereserveerd voor investeringen in de energiesector. Daarbij werden zowel private als publieke partners ingeschakeld. De beslissing viel tegen de achtergrond van de verwachte stijging in het gebruik van elektriciteit: er werd van uitgegaan dat dit in het aankomend decennium met tussen de 7 en 8,5 procent per jaar zou toenemen. De laatste vijf jaar bedroeg die stijging nog gemiddeld 5 procent. Marokko was voor zijn energiebehoefte vrijwel geheel afhankelijk van de import. Dat zette de handelsbalans onder druk en dreigde het begrotingstekort te doen toenemen. Het streven was nu om de eigen opwekking van elektriciteit in de vorm van windenergie dusdanig te vergroten dat daarmee in 2015 kon worden voorzien in 12 procent van Marokko's energiebehoefte. Marokkaanse ondernemers vreesden echter dat het land, met een gemiddelde economische groei van 5,3 procent in de laatste vijf jaar, daar onvoldoende toe in staat zou zijn.

JUSTITIE

Groot aantal veroordelingen wegens betrokkenheid bij terrorisme

In het najaar van 2008 en de eerste maanden van 2009 werden in Marokko straffen uitgesproken tegen tientallen personen omdat zij betrokken zouden zijn geweest bij aanslagen in Casablanca (2003 en 2007) en Madrid (2004), een terroristische groepering vormden of een gewapende strijd in Irak voorbereidden. Alle vonnissen werden gewezen door de antiterrorismerechtbank in Sale, nabij de hoofdstad Rabat.

Verdachten bomaanslag op internetcafé bestraft

Op 16 oktober 2008 werden gevangenisstraffen tot dertig jaar uitgesproken op beschuldiging van betrokkenheid bij een zelfmoordaanslag in maart 2007 op een internetcafé in Casablanca. Één van de twee daders kwam daarbij om het leven terwijl de ander, Youssef Khouidri, wegvluchtte. Deze werd tot vijftien jaar veroordeeld. De hoogste straf van dertig jaar was voor Abdelkrim Ougard, die de vorming van een terroristische groepering ten laste werd gelegd. Twaalf anderen kregen zes tot vijftien jaar opgelegd, terwijl vier personen werden vrijgesproken.
Volgens de advocaat van de verdachten, Khalil Idrissi, was de bewijsvoering tegen de meeste verdachten te mager om een veroordeling te rechtvaardigen.

Veroordelingen wegens rekruteren van strijders Irak

Op 30 oktober 2008 veroordeelde de rechtbank 32 personen tot celstraffen uiteenlopend van twee tot twaalf jaar vanwege het rekruteren van vrijwilligers om te strijden in Irak. De twaalf jaar celstraf werd uitgesproken tegen hoofdverdachte Omar Sehami. De verdachten, afkomstig uit Casablanca, waren aangeklaagd voor de vorming van een criminele organisatie met als oogmerk het voorbereiden en plegen van daden van terrorisme.

Twee betrokkenen Madrileense aanslagen veroordeeld

Op 4 december werd Hicham Ahmidan (29) veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf omdat hij betrokken zou zijn geweest bij de bloedige aanslagen in Madrid van 11 maart 2004, waarbij 191 doden waren gevallen. Ahmidan zou onder meer materiaal hebben aangeleverd voor de vervaardiging van de bommen. Advocaat Ali Ammar stelde echter dat Ahmidan, die op dat moment een straf van vijf jaar uitzat wegens drugshandel, werd verward met enkele familieleden die bij de aanslagen betrokken waren.
Een andere vermeende betrokkene, de eenendertigjarige Abdelilah Ahriz, kreeg op 18 december 2008 twintig jaar opgelegd.

Straffen van tien en vijftien jaar voor aanslagen Casablanca

In verband met de zelfmoordaanslagen die in 2003 hadden plaatsvonden in Casablanca en waarbij 45 doden waren gevallen, werden op 26 februari 2009 zeventien verdachten veroordeeld. Vijftien jaar celstraf werd opgelegd aan de chemicus Saad Housseini (38), die de gebruikte bommen zou hebben gemaakt. De zestien anderen kregen straffen van drie tot vijftien jaar.
In hoger beroep werd Hassan Al Haski (41) op 2 maart tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij was in 2004 in Spanje gearresteerd en, na een veroordeling tot veertien jaar vanwege betrokkenheid bij de aanslagen in Madrid, in september 2008 aan Marokko uitgeleverd. Daar moest hij terecht staan voor de Casablanca-aanslagen. Op 2 april 2009 werd Al Haski weer naar Spanje overgebracht om er zijn straf verder uit te zitten, dit tot verontwaardiging van advocaat Idrissi. Hij wees er op dat de gezondheidstoestand van zijn cliënt zeer te wensen overliet vanwege een hongerstaking waartoe hij en een aantal medegevangenen in de Marokkaanse gevangenis waren overgegaan.

Leden al-Qaida-cel veroordeeld

Op 16 april werden gevangenisstraffen uitgesproken tegen 29 islamfundamentalisten vanwege lidmaatschap van een al-Qaida-cel. Zij moesten de gevangenis in voor de duur van twee tot twintig jaar. De hoogste straf was voor de veronderstelde leider, Abdelkrim Makhloufi.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalist veroordeeld vanwege beschuldiging van corruptie

Het Hof van Beroep in Tetuan veroordeelde op 13 april 2009 de Marokkaanse journalist en blogger Hassan Barhoun tot tien maanden celstraf. Dat was vier maanden meer dan in eerste instantie, op 6 maart, tegen hem was uitgesproken.

Barhoun, die regelmatig de corruptie in Marokko aan de kaak stelde, was op 26 februari gearresteerd na publicatie van een mede door hem ondertekende petitie. Daarin werd gesteld dat de openbaar aanklager in Tetuan de ontsnapping van een drugshandelaar mogelijk had gemaakt.

Laatste groep slachtoffers bewind koning Hassan gecompenseerd

De Conseil Consultatif des Droits de l'Homme (CCDH), een onafhankelijke adviesraad voor de mensenrechten in Marokko, maakte op 14 april 2009 bekend dat een compensatieregeling was getroffen voor de laatste groep slachtoffers van het bewind van de voormalige koning Hassan II. Het ging om mensen die in 1971 in Casablanca waren gearresteerd en vervolgens gedurende drie jaar werden vastgezet. Zeven van hen stierven tijdens gevangenschap.
Koning Hassan was tussen 1961 en 1999 in

Marokko

Marokko aan de macht, waarna diens zoon Mohammed VI een politiek van liberalisering inzette. Daartoe liet deze onder meer onderzoek verrichten naar mensenrechtenschendingen in het verleden via een Commissie voor Rechtvaardigheid en Verzoening (IER).

MILITAIRE ZAKEN

'Marokko verdubbelt defensiebudget in 2009'

Volgens gegevens gepubliceerd door het onafhankelijke Arabischtalige weekblad *Nichane*, onder meer vermeld in een publicatie van *Afrol News* van 9 december 2008, zou het defensiebudget van Marokko in 2009 verdubbelen. Het niet officieel bekend gemaakte bedrag aan uitgaven zou uitkomen op 34,5 miljard dirham (ca. 3,1 miljard euro), overeenkomend met 16 procent van alle staatsuitgaven. Volgens Nichane maakte het hoge budget het mogelijk geavanceerde wapens te kopen om een militair evenwicht in de regio te bereiken. Daarmee werd gedoeld op aartsrivaal Algerije, dat de strijd voor onafhankelijkheid van de door Marokko bezette Westelijke Sahara ondersteunde.
In het verleden was nauwelijks informatie te verkrijgen over de militaire uitgaven van Marokko: besluiten hierover werden zonder enig publiek debat door het parlement gesanctioneerd. Met de grotere openheid sinds het aan de macht komen van koning Mohammed VI in 1999 waren ook de defensie-uitgaven onderwerp van debat in de pers geworden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Regering begint offensief in Europa tegen 'islamextremisme'

Marokko zal 167 mannelijke en 9 vrouwelijke moslimpredikers uitzenden naar Europa, die tot taak hebben de strijd tegen extremisme in de Marokkaanse gemeenschap te ondersteunen. Dat maakte het ministerie van Religieuze Zaken op 17 juli 2008 bekend. De imams waren volgens een toelichting van het ministerie zorgvuldig geselecteerd, waarbij een 'goede reputatie' en een 'hoge morele standaard' vereist waren.
Er zouden honderd predikers naar België en Frankrijk gaan en de overige naar landen als Duitsland, Groot-Brittannië, Italië, Spanje en ook zeven naar Nederland. De Marokkaanse gemeenschap in Europa bestond uit ca. 3,3 miljoen mensen.

Twee diplomaten weg uit Nederland na beschuldiging van spionage

De Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen liet op 18 september 2008 een formeel protest horen aan het adres van Marokko, na berichten dat het in Nederland mensen ronselde voor spionagedoeleinden. Twee medewerkers van de Marokkaanse ambassade in Den Haag zouden daartoe een achtendertigjarige brigadier van Marokkaanse afkomst, werkzaam bij het politiekorps Rotterdam-Rijnmond, hebben benaderd. Deze was in juli ontslagen op verdenking van spionage: hij zou vertrouwelijke informatie hebben doorgegeven aan Marokkaanse geheime diensten. De rijksrecherche stelde een onderzoek in naar de handel en wandel van de gewezen agent.
Onder druk van Nederland had Marokko de twee ambassademedewerkers teruggeroepen.

Marokko en Europese Unie verstevigen onderlinge relaties

Marokko sloot op 13 oktober 2008 een overeenkomst met de Europese Unie om de onderlinge betrekkingen te versterken. Op economisch terrein werd afgesproken dat de Europese markt volledig zou worden opengesteld voor Marokkaanse goederen, om te beginnen met landbouwproducten. Ook de politieke samenwerking werd uitgebreid omdat Marokko Europese steun wilde bij de verandering van het land in de richting van modernisering en democratisering.
Van alle niet-Europese landen had Marokko de sterkste banden met de Unie. Alleen bij de Europees-Aziatische kandidaat-lidstaat Turkije was dat in nog sterkere mate het geval.

Marokko verbreekt diplomatieke betrekkingen met Iran

Marokko verbrak op 6 maart 2009 de diplomatieke betrekkingen met Iran naar aanleiding van uitlatingen van een adviseur van de Iraanse Opperste Leider Ali Khamenei. Deze had op 20 februari de soevereiniteit van het leiderschap van Bahrein in twijfel getrokken door op te merken dat de eilandstaat tot 1970 de veertiende provincie van Iran was. De regering van Bahrein, maar ook die van andere landen in de regio, reageerden verontwaardigd omdat Iran hiermee zou tonen oude aanspraken op de Golfstaat niet te hebben opgegeven.

Volgens Marokko wilde het sjiitische Iran zijn eigen lezing van de islam aan het soennitische Bahrein opdringen. Het zou zich ook mengen in interne aangelegenheden van andere staten in de regio, waaronder Marokko.

(Vorige berichten pagina 352/2 - 2008)

Mauritanië

MAURITANIË

BINNENLAND

Legerofficieren plegen staatsgreep in Mauritanië

Op 6 augustus 2008 leek er een einde te komen aan een drie jaar durende periode van democratisering van de Mauritaanse maatschappij, toen legerofficieren de macht overnamen en de wettig gekozen president Sidi Ould Cheikh Abdallahi afzetten en gevangen namen. Ook de premier, Yahya Ould Ahmed El Waghev, werd gearresteerd. De relatief onafhankelijk functionerende staatsradio en -televisie moesten hun uitzendingen staken.

De in augustus 2005, eveneens via een staatsgreep, aan de macht gekomen militairen hadden verkiezingen georganiseerd op alle niveaus, die ook volgens internationale waarnemers eerlijk waren verlopen. Ook schaften zij censuurwetgeving af, stelden ze een commissie in die mensenrechtenschendingen moest onderzoeken en benadrukten ze de waarden van tolerantie en rechtvaardigheid. De eerste tekenen wezen er niet op dat deze veranderingen na de nieuwe coup nog voort zouden gaan.

Machtsstrijd

De junta stond onder leiding van generaal Mohamed Ould Abdel Aziz. Hier lag wellicht de sleutel voor de reden van de staatsgreep, ook al deden daarvoor meer argumenten de ronde. President Abdallahi was de eerste president van Mauritanië die zijn macht niet baseerde op steun van het leger

Samenstelling regering Mauritanië (11 september 2008)	
President	*Plattelandsontwikkeling*
Mohamed Ould Abdel AZIZ	Messaouda Mint BAHAM
Premier	*Publiek Ambt, Werkgelegenheid en*
Moulaye Ould Mohamed LAGHDAF	*Beroepsopleiding*
	Hacen Ould Limam Ould Amar JOWDA
Ministers:	*Sociale, Kinder- en Familiezaken*
Binnenlandse Zaken en Decentralisatie	Selama Mint Cheikhna Ould
Mohamed Ould MAAOUYA	LEMRABOTT
Buitenlandse Zaken	*Stedelijke Aangelegenheden en Territoriaal*
Mohamed Mahmoud Ould MOHAMEDOU	*Bestuur*
Communicatie en Relaties met het Parlement	Sy ADAMA
Mohamed Ould Mohamed Abderrahmane	*Uitrusting en Transport*
Ould MOINE	Camara Moussa Seydi BOUBOU
Cultuur, Jeugd en Sport	*Visserij en Maritieme Economie*
Sidi Ould SAMBA	Hacenna Ould ELY
Financiën	*Waterbeheer en Sanitaire Voorzieningen*
Sid'Ahmed Ould RAISS	Mohamed Lemine Ould ABOYE
Gezondheidszorg	
Mohamed Abdellahi Ould SIYAM	*Gedelegeerd minister voor de Premier, belast met*
Handel, Ambacht en Toerisme	*Milieu en Duurzame Ontwikkeling*
Bamba Ould DERMANE	Mohamed Ould Ahmed SALEM
Industrie en Mijnbouw	
Mohamed Abdellahi Ould OUDAA	*Secretaris-Generaal van het Presidentschap*
Islamitische Zaken en Religieus Onderwijs	Mohamed Lemine Ould GUIG
Othmane Ould Chiekh Ahmed Aboul MAALI	*Secretaris-Generaal van de Regering*
Justitie	Ba OUSMANE
Ahmedou Tidjane BAL	
Nationale Defensie	*Staatssecretaris voor Bestuurlijke Modernisering,*
Mohamed Mahmoud Ould Mohamed LEMINE	*Telecommunicatie en Informatica*
Olie en Energie	Sidi Ould MAYOUF
Die Ould ZEINE	*Staatssecretaris voor Maghreb Zaken*
Onderwijs	Mohamed Abderrahmane Ould Mohamed
Ahmed Ould BA	AHMED

en herhaaldelijk in aanvaring kwam met parlementsleden die hij ervan beschuldigde verbintenissen met de legertop te hebben. Meer en meer parlementariërs zegden daarop hun steun aan de president op. Deze ontsloeg vervolgens de militaire top, nadat hij eerder al had getracht zich van Abdel Aziz te ontdoen. De staatsgreep leek dan ook vooral de uitkomst van een machtsstrijd tussen burgerpolitici en delen van het leger.

De nieuwe machthebbers wezen zelf als redenen op de verslechterende leefomstandigheden, de corruptie en de houding van Abdallahi jegens terrorisme die 'te soft' zou zijn. Zo waren onder zijn bewind gevangen aanhangers van de radicale islam vrijgelaten. Opvallend in dit verband was dat al-Qaida in de Islamitische Maghreb (AQIM) op 12 augustus 2008 opriep tot een strijd tegen het nieuwe bewind, eraan toevoegend dat dit werd geruggensteund door buitenlandse machten als Frankrijk en de Verenigde Staten. Beide landen veroordeelden de staatsgreep echter in duidelijke bewoordingen en gingen tevens over tot bevriezing van de hulp aan Mauritanië.

Parlement erkent nieuwe staatsleiding

Op 13 augustus spraken 107 van de 146 aanwezige leden van het parlement hun steun uit voor de coup. De minderheid die dat niet deed, bestond deels uit vertegenwoordigers van een moslimpartij, deels uit links georiënteerde politici. Beide groepen waren sterk vertegenwoordigd geweest in de regering van Abdallahi.

Nieuwe premier benoemd

Als opvolger van de afgezette premier El Waghev kreeg Moulaye Ould Mohamed Laghdaf, voormalig Mauritaans ambassadeur in België, de taak een nieuwe regering te vormen. Deze benoemde op 28 augustus een kabinet waarin enkele ministers van de vorige regering waren opgenomen, maar die grotendeels bestond uit bewindslieden van politieke partijen die achter de staatsgreep stonden.

Protestdemonstraties in de hoofdstad

Onder de Mauritaanse bevolking bleek veel verzet te bestaan tegen de machtswisseling. Op 7 oktober werd in de hoofdstad Nouakchott op instigatie van vakorganisaties een niet officieel toegestane betoging gehouden voor de herinstallatie van de afgezette president Abdallahi. De politie gebruikte de wapenstok en traangas om de betogers te verspreiden. Er vielen enkele lichtgewonden. De junta verbood een dag later tot nader order alle demonstraties.

De protesten in Nouakchott herhaalden zich op 20 mei 2009 en nogmaals op 28 mei, waarbij het opnieuw tot confrontaties met de politie kwam. Het voortouw in de betogingen werd genomen door de Groepering van Democratische Krachten (RFD) en het Nationaal Front voor de Verdediging van de Democratie (FNDD). De RFD was de partij van Ahmed Ould Daddah die in maart 2007 de tegenkandidaat was van de toen gekozen Abdallahi. Hij ondersteunde aanvankelijk de militaire staatsgreep, maar keerde zich er later tegen. Het FNDD was een samenbundeling van de Unie van Krachten voor Vooruitgang (UFP); het Nationaal Pact voor Ontwikkeling en Democratie (PNDD-ADIL), een politieke partij die tijdens het presidentschap van Abdallahi was opgericht ter ondersteuning van het staatshoofd; de in 2007 gelegaliseerde, islamitische Tawassoul Partij; en de Progressieve Volksalliantie (APP), waarin een prominente rol werd vervuld door parlementsvoorzitter Messaoud Ould Boulkheir.

Deze laatste had na de coup geweigerd op zijn post terug te keren. Tijdens de protesten van 28 mei riep hij de betogers op tot massaal protest en na afloop zei hij op een persconferentie: 'Het bloed van de demonstranten, hun tranen en hun zweet zullen niet tevergeefs zijn vergoten, maar ten dienste zijn van de mensen die strijden tegen willekeurige macht.'

Internationale reacties

Behalve binnenslands stonden de nieuwe machthebbers ook onder sterke internationale druk om democratische verhoudingen te herstellen en Abdallahi op zijn post te laten terugkeren.
De Afrikaanse Unie (AU) schorste Mauritanië op 11 augustus 2008 als lid en dreigde

met strafmaatregelen als Abdallahi niet uiterlijk op 6 oktober zijn presidentschap kon hervatten. Omdat dat niet gebeurde, werden op 5 februari 2009 sancties van kracht.
De Europese Unie besloot op 6 april 2009 haar samenwerking met Mauritanië voor een periode van twee jaar op te schorten. Alleen de terugkeer naar democratisch leiderschap zou daar verandering in brengen. Die samenwerking bestond onder meer uit de afspraak voor een grotere toegankelijkheid van de Europese markt voor Mauritaanse visserijproducten.
De militairen bleken niet bereid de ex-president terug te laten keren. Maar ze hadden intussen wel een concessie gedaan: Abdallahi was op 21 december 2008 vrijgelaten.

Nieuwe verkiezingen in zicht

Een belangrijke eis tijdens de protesten was ook het annuleren van de voor 6 juni 2009 geplande presidentsverkiezingen. Op 16 april had juntaleider Abdel Aziz zijn presidentschap voorlopig overgedragen aan Ba Mbare, voorzitter van de Senaat, om zelf kandidaat te kunnen staan. Op 5 mei werd hij bovendien gekozen tot leider van de partij Unie voor de Republiek (UPR), die na de coup was gevormd. De politieke oppositie kondigde aan de verkiezingen te zullen boycotten. Dat gold in elk geval ook voor Abdallahi en Ould Daddah.
Toch leek een oplossing voor de controverse mogelijk dankzij de inspanningen van de Senegalese president Abdoulaye Wade en steun vanuit de EU, de AU en ook van de Verenigde Naties en de Arabische Liga. Vertegenwoordigers van deze organisaties spraken daartoe op 28 mei met Mauritaanse politici in de Senegalese hoofdstad Dakar. Er leek overeenstemming mogelijk voor uitstel van de presidentsverkiezingen tot 18 juli, met een eventuele tweede ronde op 1 augustus. Daaraan voorafgaand zou een overgangsregering moeten worden gevormd waarin zowel vertegenwoordigers van de parlementaire meerderheid als van de oppositie waren opgenomen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Internationale noodhulp moet voedselcrisis Mauritanië bestrijden

Vanuit de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) van de Verenigde Naties ging op 13 juni 2008 een hulpactie van start in het zuiden en zuidoosten van Mauritanië, dat gebukt ging onder ernstige voedselschaarste. Twintig vrachtwagens met ruim vijfhonderd ton zaden gingen die dag naar het getroffen gebied. De zaden dienden direct geplant te worden, nu het regenseizoen in aantocht was.

Door droogte en overstromingen in 2007 waren de oogsten grotendeels mislukt en moest steeds meer voedsel worden geïmporteerd. Sinds december dat jaar waren de prijzen van producten als gierst en maïs met vele tientallen procenten gestegen. De landbouwsector was van eminent belang voor het land: meer dan 70 procent van de bevolking was er voor het levensonderhoud van afhankelijk.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mauritaanse gevangenen routinematig gemarteld

In een op 3 december 2008 verschenen rapport concludeerde Amnesty International (AI) op basis van onderzoeksmissies in februari, maart en juli dat Mauritaanse veiligheidstroepen routinematig gebruik maakten van martelmethoden bij verhoren. De mensenrechtenorganisatie noemde daarbij het toebrengen van brandwonden met sigaretten, het geven van elektrische schokken, seksueel geweld en het uittrekken van haren als voorbeelden. Met herhaalde ondervragingen bij nacht werden aan verdachten bekentenissen onttrokken over misdrijven die zij niet hadden gepleegd.
Tot de daders behoorden politieofficieren, militair personeel en leidinggevenden in gevangenissen. Ook waren er soms Marokkaanse veiligheidsofficieren bij betrokken in het kader van onderzoek naar terrorisme. Volgens analisten was de situatie verslechterd sinds in augustus het democratisch gekozen bewind van Mauritanië door een staatsgreep was afgezet.

Compensatiebelofte voor familie van gedode zwarte Mauritaniërs

Generaal Mohamed Ould Abdel Aziz, leider van de Mauritaanse junta die in augustus 2008 de macht in handen had genomen, deed op 25 maart 2009 de belofte aan nabestaanden van vermoorde burgers compensatie te zullen geven voor het ondervonden leed. Het ging daarbij om de dood van honderden zwarte Mauritaniërs in de periode 1989-1991. In deze jaren werden duizenden die tot deze minderheidsgroep behoorden het slachtoffer van etnisch geweld van de kant van de in het land dominerende Moren. De militaire leider deed zijn belofte in de zuidelijke stad Kaedi, in een regio waar zwarten de meerderheid vormden, tijdens een bijeenkomst met familieleden van slachtoffers en in aanwezigheid van vertegenwoordigers van niet-gouvernementele organisaties (ngo's).

De betreffende minderheid maakte ongeveer 30 procent uit van de Mauritaanse bevolking. Nog eens 30 procent bestond uit Moren, een mengeling van Arabieren en Berbers. Zij hadden de belangrijke posities in politiek en economie in handen. Daarnaast was zo'n 40 procent een mengeling van Moren en zwarten.

Tienduizend vluchtelingen sinds 2008 teruggekeerd uit Senegal

Opgejaagd door het etnisch geweld hadden destijds tienduizenden zwarte Mauritaniërs hun toevlucht gezocht tot buurland Senegal. Met hulp van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) werden zij sinds januari 2008 in de gelegenheid gesteld om naar hun land terug te keren. Sindsdien waren meer dan tienduizend vluchtelingen gerepatrieerd, zo meldde de UNHCR op 23 april 2009. Die dag vertrok het laatste konvooi naar Mauritanië. Een deel van de vluchtelingen zou later op eigen gelegenheid nog terug willen keren, terwijl anderen besloten in Senegal te blijven.

BUITENLANDSE ZAKEN

Israëlische ambassadeur vertrekt na Mauritaanse kritiek

De Israëlische ambassadeur in Mauritanië, Michael Arbel, verliet het land op 7 maart 2009, een dag nadat de lokale autoriteiten de ambassade gesloten hadden. In januari had de Mauritaanse regering al de betrekkingen met Israël bevroren. Dat gebeurde uit protest tegen de oorlog van de Israëli's in de Gazastrook, waarbij veel Palestijnse doden waren gevallen.
Mauritanië en Israël onderhielden sinds 1999 diplomatieke relaties.

(Vorige berichten pagina 355/1 - 2008)

SOEDAN

BINNENLAND

Ontwikkelingen betreffende Darfur

Soedan gaat oorlogsmisdadigers zelf berechten

De minister van Justitie van Soedan, Abdel Basit Saleh Sabdarat, zei tijdens een bezoek aan Egypte op 13 oktober 2008 dat Soedan zelf verdachten van oorlogsmisdaden in Darfur zou berechten. Hij gaf niet aan wanneer dat zou gebeuren en welke verdachten het betrof. De minister ontkende dat dit voornemen verband hield met het arrestatiebevel dat het Internationaal Strafhof (ICC) mogelijk zou uitvaardigen tegen president Omar al-Bashir wegens oorlogsmisdaden in Darfur.
Het ICC had al arrestatiebevelen uitgevaardigd tegen minister van Humanitaire Zaken Ahmed Haroun en tegen Ali Kushayeb, een leider van de Janjaweedmilities die door de Soedanese overheid zouden worden gesteund. Het betrof 51 aanklachten van verkrachting, moord en het verdrijven van burgerbevolking. Soedan had geweigerd de twee uit te leveren. Op 12 oktober had minister Sabdarat wel bekendgemaakt dat Kushayeb was vastgezet, maar tegen Haroun waren geen maatregelen getroffen.

Rebellen niet bij vredesconferentie

Op 16 oktober opende de Soedanese president Omar al-Bashir in Khartoem een driedaagse vredesconferentie voor Darfur. De rebellen waren daarbij echter niet aanwezig omdat zij meenden dat de president de bijeenkomst alleen maar belegd had om vervolging door het ICC te voorkomen. Wel aanwezig waren vertegenwoordigers van politieke partijen, burgergroepen, de Afrikaanse Unie (AU) en van met Soedan bevriende landen als Egypte, Libië en Qatar.

Tienduizenden ontheemd door nieuw geweld

De Verenigde Naties maakten op 19 oktober bekend dat door nieuw geweld in Darfur nog eens 50.000 mensen ontheemd waren geraakt. In de regio van Birmaza en Disa waren 24.000 mensen gevlucht voor gevechten tussen het regeringsleger en rebellen. Ook geweld tussen stammen had duizenden mensen op de vlucht doen slaan.

Soedanese president biedt staakt-het-vuren aan

President al-Bashir bood op 12 november een staakt-het-vuren in Darfur aan en beloofde ook de Janjaweedmilities te ontwapenen. Dat laatste was een belangrijke eis van de rebellen. Zij zeiden de president echter niet te vertrouwen en eerst de ontwapening van de milities te willen zien, voor ze akkoord zouden gaan met een staakt-het-vuren. De Soedanese president zei ook dat zijn regering bereid was compensatie te betalen aan inwoners van Darfur die hun huizen waren kwijtgeraakt. Daarmee konden ze worden geholpen terug te keren naar hun woonplaatsen en hun huizen weer op te bouwen.

Internationaal Strafhof wil arrestatie van drie rebellenleiders

De hoofdaanklager van het ICC, Luis Moreno-Ocampo, zei op 20 november dat hij de arrestatie verlangde van drie rebellenleiders uit Darfur omdat zij verantwoordelijk zouden zijn voor de dodelijke aanval op vredessoldaten van de AU in het zuiden van Darfur in september 2007. Zo'n duizend zwaarbewapende rebellen vielen toen het Haskanita-kamp aan waarbij twaalf vredessoldaten omkwamen en acht gewond raakten. De namen van de drie verdachten werden niet genoemd.
Mensenrechtenorganisaties verwelkomden de aankondiging omdat het een teken was dat de internationale gemeenschap geen aanvallen op vredessoldaten tolereerde.

VN veroordelen aanvallen op hulpverleners

John Holmes, ondersecretaris-generaal voor Humanitaire Zaken en Noodhulpcoördinatie van de VN, veroordeelde op 30 november na een bezoek aan Soedan aanvallen op hulpverleners in Darfur en riep zowel de rebellen als de Soedanese regering op hieraan een eind te maken. Hij zei dat de regering de verantwoordelijkheid had om hulpverleners te beschermen, maar hield de rebellen verantwoordelijk voor de meeste aanvallen op hulpverleners.
In 2008 waren in Darfur al elf hulpverleners gedood en 189 ontvoerd.

Regeringsleger bombardeert weer in Darfur

Vredestroepen van de gecombineerde vredesmissie in Darfur van de Verenigde Naties en de Afrikaanse Unie (UNAMID) meldden op 27 januari 2009 dat het Soedanese leger voor de tweede dag luchtaanvallen en artilleriebeschietingen uitvoerden op rebellen in Darfur.
Regeringstroepen waren slaags geraakt met rebellen van de Beweging voor Gerechtigheid en Gelijkheid (JEM) nabij de stad El-Fasher, dat ook de belangrijkste basis van UNAMID was. De JEM-rebellen zouden zijn opgerukt tot aan de buitenwijken van de stad, waarna het leger de tegenaanval inzette. Gevochten werd er ook ten zuiden van El-Fasher, nabij Muhajaria. Dat was een week eerder veroverd door de JEM op rebellen die loyaal waren aan de factie van Minni Minawi van het Soedanese Bevrijdingsleger (SLA), de enige rebellengroep die een vredesakkoord met Khartoem had getekend. Bij de gevechten in Muhajaria waren drie burgers gewond geraakt en zo'n drieduizend mensen waren gevlucht naar een nabij UNAMID-kamp.

Vermeende Soedanese spion krijgt zeventien jaar

Op 28 januari veroordeelde een Soedanese rechtbank Mohammed al-Sirri tot zeventien jaar gevangenisstraf omdat hij voor het ICC gespioneerd zou hebben. Al-Sirri was in juni 2008 opgepakt op beschuldiging van het doorgeven aan het strafhof van vertrouwelijke documenten over de Soedanese minister Haroun. Het ICC had een arrestatiebevel tegen hem uitgevaardigd wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid in Darfur in 2003 en 2004.

JEM-rebellen stemmen in met vredesbesprekingen

De rebellengroep JEM tekende op 18 februari 2009 in Qatar een verklaring dat ze met de regering vredesbesprekingen zou gaan houden om een einde te maken aan de zes jaar durende oorlog in Darfur. In de verklaring gingen beide partijen akkoord met het verlenen van bescherming aan de vluchtelingen in Darfur, uitruil van gevangenen en inzet om het overleg te doen slagen.
In de week ervoor had het Soedanese leger gemeld dat het de strategische stad Muha-

jaria had veroverd na drie weken van gevechten met JEM-rebellen. Bij de gevechten waren volgens lokale bronnen meer dan dertig mensen omgekomen.

Arrestatiebevel tegen president al-Bashir

Op 4 maart vaardigde het ICC een arrestatiebevel uit tegen president Omar al-Bashir wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid in Darfur. Sinds Afrikaanse stammen daar in 2003 een gewapende strijd waren begonnen tegen de Soedanese regering en de Arabische Janjaweedmilities waren er 300.000 mensen omgekomen en 2,7 miljoen op de vlucht geslagen.
Al-Bashir was de eerste zittende president die door het ICC werd vervolgd sinds de oprichting in 2002. Het ICC zei dat er onvoldoende bewijs was om hem ook te vervolgen wegens genocide.

Dansende president verwerpt arrestatiebevel

Voor een menigte van zo'n tienduizend aanhangers in Khartoem maakte president al-Bashir op 5 maart 2009 duidelijk dat hij zich weinig gelegen liet liggen aan het internationale arrestatiebevel tegen hem. Hij ging voor in traditionele dansen en riep dat de echte misdadigers de leiders van de Verenigde Staten en Europa waren. Volgens de president was het arrestatiebevel een nieuwe vorm van kolonialisme dat de hele bevolking van Soedan trof.

Hulporganisaties moeten vertrekken

De president noemde op 7 maart in Khartoem, tijdens een protestbijeenkomst tegen het arrestatiebevel, internationale hulporganisaties spionnen voor het ICC en dieven. Zijn regering had de dertien grootste hulporganisaties in Darfur opdracht gegeven te vertrekken. Samen leverden die ongeveer 40 procent van de hulpverlening in Darfur. Internationaal werd de maatregel scherp veroordeeld.
De Amerikaanse senator John Kerry, op bezoek in Soedan, zei op 16 april dat de Soedanese regering 'bepaalde hulp' voor Darfur zou accepteren. Hij voegde eraan toe dat de hulp die werd toegestaan, niet voldoende zou zijn om de nood in Darfur te lenigen. Een week eerder had de speciale gezant van de Amerikaanse president Barack Obama voor Soedan, Scott Gration, Soedan ook bezocht.

Negentien rebellen uit Darfur ter dood veroordeeld

Een speciale Soedanese rechtbank veroordeelde op 15 april tien JEM-rebellen tot de dood door ophanging voor hun aandeel in de aanval op de hoofdstad Khartoem in mei 2008. Daarbij waren meer dan tweehonderd mensen omgekomen.
Op 20 mei sprak deze rechtbank op dezelfde gronden nog eens negen doodvonnissen uit tegen JEM-rebellen. Twee verdachten werden vrijgelaten en één kreeg vijf jaar gevangenisstraf omdat hij rebellen had verborgen. De verdediging kondigde aan in beroep te gaan en bestempelde tegenover journalisten de speciale rechtbanken als 'niet-grondwettelijk'.

JEM hervat vredesbesprekingen met Khartoem

De JEM-rebellen hervatten op 6 mei het overleg met Khartoem in Qatar. Na de uitvaardiging van het arrestatiebevel tegen president al-Bashir hadden ze de vredesbesprekingen opgeschort die in februari waren gestart.

Nieuwe hulporganisaties welkom in Darfur

De regering van Soedan liet op 7 mei weten dat ze buitenlandse hulporganisaties uitnodigde om in Darfur te komen werken en dat al aanwezige hulporganisaties hun activiteiten er konden uitbreiden. De mededeling kwam na een ontmoeting tussen de Soedanese regering en vertegenwoordigers van de VN en de VS.

Rebellenleider meldt zich bij Internationaal Strafhof

De rebellenleider Bahr Idriss Abu Garda van het Verenigde Verzetsfront (URF) uit Darfur, een afsplitsing van de JEM, meldde zich op 18 mei vrijwillig bij het ICC. Hij was beschuldigd van oorlogsmisdaden in verband met de dodelijke aanval op de basis van AU-vredestroepen in Haskanita in september 2007. De rebellenleider ontkende die aanklacht.
Abu Garda was de eerste verdachte uit Darfur die voor het strafhof verscheen.

Begrafenis oud-president wordt manifestatie oppositie

De begrafenis van oud-president Ahmed al-Mirghani in Khartoem op 5 november 2008 werd een manifestatie van zijn oppositionele Democratische Vakbondspartij (DUP). Honderdduizenden Soedanezen volgden de begrafenisstoet. De broer en huidig leider van de DUP, Mohamed Osman al-Mirghani, keerde voor de begrafenis terug naar Khartoem uit zijn zelfgekozen ballingschap in Egypte, waar ook Ahmed in ballingschap had geleefd.

Oppositieleider komt om bij auto-ongeluk

Abdel Nabi Ahmed, een van de topfiguren van de oppositionele Umma-partij in Soedan, kwam op 22 november 2008 om het leven bij een auto-ongeluk op een snelweg buiten Khartoem. Zijn twee zoons die bij hem in de auto zaten, overleefden het ongeluk. Abdel Nabi Ahmed werd 58 jaar. Hij werd geboren in Darfur en was voor zijn partij belangrijk omdat hij de bevolking van de regio kon mobiliseren.

Leider Volkscongrespartij vastgezet

De leider van de Volkscongrespartij (PCP), Hassan al-Turabi, werd op 14 januari 2009 gearresteerd nadat hij twee dagen eerder publiekelijk de Soedanese president Omar al-Bashir had opgeroepen zich te melden bij het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag om te voorkomen dat Soedan sancties opgelegd zou krijgen door de Verenigde Naties.
Volgens de Soedanese ambassade in Londen had al-Turabi banden met de rebellen van de Beweging voor Gerechtigheid en Gelijkheid (JEM) uit Darfur, maar zelf ontkende hij dat. Voorheen was al-Turabi een nauwe bondgenoot van al-Bashir, maar de twee raakten eind jaren negentig van de twintigste eeuw verwikkeld in een strijd om de macht.

Al-Turabi wordt vrijgelaten

Al-Turabi werd op 9 maart vrijgelaten, volgens zijn zoon zonder dat daar een reden voor werd gegeven. Weer thuis herhaalde de PCP-leider zijn oproep dat president al-Bashir zich moest melden bij het ICC.
De Soedanese minister van Justitie, Abdel

Basit Saleh Sabdarat, zei tegen de *BBC* dat de vrijlating van al-Turabi het belang van eenheid onderstreepte in confrontatie met de buitenlandse dreiging. Hij doelde op het internationale arrestatiebevel tegen de Soedanese president dat door het ICC op 4 maart was uitgevaardigd.

Negen mannen opgehangen wegens moord

Op 14 april 2009 werden in de Kobergevangenis in Khartoem negen mannen opgehangen die schuldig waren bevonden aan de moord op hoofdredacteur Mohammed Taha Mohammed Ahmed van het onafhankelijke dagblad *Al Wifaq* in 2006. Hij was door gewapende mannen uit zijn huis gehaald en zijn onthoofd lijk was later op straat gevonden.
De krant van Taha had in 2005 een artikel gepubliceerd dat vraagtekens zette bij de afkomst van de profeet Mohammed. Hij was daarvoor opgepakt en Al Wifaq kreeg een verschijningsverbod van de Soedanese autoriteiten, maar de aanklacht werd later ingetrokken.

Tribale onrust in Zuid-Soedan

Staat Jonglei toneel van tribaal geweld

In de staat Jonglei in Zuid-Soedan zijn zeker 177 mensen omgekomen bij aanvallen van de Murle-stam op de Lou Nuer. Dat meldde de Soedanese regering op 21 april 2009. In maart waren al 750 mensen omgekomen als gevolg van wraakacties na veediefstal tussen de twee stammen.

Vredessoldaten Verenigde Naties naar Zuid-Soedan

De United Nations Mission in the Sudan (UNMIS), die moest toezien op de uitvoering van het vredesakkoord tussen Noord- en Zuid-Soedan, maakte op 14 mei bekend dat ze ongeveer honderdtwintig vredessoldaten ging inzetten in Jonglei. Daar waren honderden doden gevallen bij gevechten tussen stammen in de regio's Akobo en Pibo.

Geweld tussen Misseryia en Rizeqat

De Soedanese minister van Binnenlandse Zaken Ibrahim Mahmoud Hamad maakte op 29 mei bekend dat bij gevechten tussen twee stammen in Zuid-Soedan, de Misseriya en de Rizeqat, binnen een week 244 mensen waren omgekomen langs de grens tussen Darfur en Zuid-Kordofan. Onder de doden waren 75 politieagenten die werden aangevallen door drieduizend stamleden.
De aanleiding voor de gevechten was onbekend. In het verleden hadden de stammen strijd gevoerd om schaars drinkwater voor hun vee.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Eerste Soedanese wet die kinderen beschermt

Het Kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF) verwelkomde de eerste wet in Soedan die de rechten van kinderen beschermde en die op 9 april 2009 in Zuid-Soedan in werking trad. De wet moest resulteren in een beschermde omgeving voor het kind waarin het gezond kon opgroeien en onderwijs krijgen, vrij van misbruik, verwaarlozing, uitbuiting en geweld. Deze kinderwet eiste van de overheid respect voor en verzekering van de kinderrechten zoals vastgelegd in het in 1990 van kracht geworden Verdrag inzake de rechten van het kind van de VN.
De wet verplichtte iedereen die meende dat kinderrechten werden geschonden, dit te melden aan de lokale autoriteiten. De Kinderwet bepaalde uitdrukkelijk dat de inzet van kinderen in leger en milities verboden was. Ook lijfstraffen op school, in de gevangenis en in publieke instituten werden verboden, alsook vroege huwelijken en de inzet van kinderen in prostitutie en pornografie. Kinderen onder de twaalf jaar konden niet verantwoordelijk worden gehouden voor criminele activiteiten en dus ook niet worden gearresteerd en gevangen gezet.

BUITENLANDSE ZAKEN

Humanitaire hulp nodig na invallen Oegandese rebellen

Na invallen van Oegandese rebellen van het Verzetsleger van de Heer (LRA) hebben meer dan honderdduizend mensen in Zuid-Soedan humanitaire hulp nodig. Dat verklaarde een vertegenwoordiger van de Verenigde Naties op 13 maart 2009.
Sinds de legers van de Democratische Republiek Kongo (DR Kongo), Oeganda en Zuid-Soedan in december een offensief waren begonnen tegen het LRA, had dat bloedige aanvallen op de burgerbevolking in Zuid-Soedan uitgevoerd. Als gevolg daarvan waren 36.000 mensen er weg gevlucht. Daarbij kwamen nog eens 16.000 vluchtelingen uit de DR Kongo die hun heil hadden gezocht in Zuid-Soedan. In de gebieden waar de vluchtelingen heen gingen, hadden zo'n 50.000 mensen hulp nodig door de toegenomen druk op de schaarse bronnen.

Arabische leiders steunen 'gezochte' president al-Bashir

Zeventien Arabische leiders, die in Qatar bijeen waren voor hun jaarlijkse vergadering, gaven nadrukkelijk steun aan de Soedanese president Omar al-Bashir tegen wie het Internationaal Strafhof (ICC) een arrestatiebevel had uitgevaardigd wegens oorlogsmisdaden. In hun slotverklaring van 30 maart 2009 spraken ze hun solidariteit uit met de president en verwierpen ze het besluit van het ICC. Ondanks het arrestatiebevel was al-Bashir naar Qatar gereisd.

Luchtaanval op konvooi in Soedan toegeschreven aan Israël

Minister van Defensie Abdel Rahim Hussein verklaarde op 26 mei 2009 in het Soedanese parlement dat bij de luchtaanval in januari op een konvooi nabij de grens met Egypte 119 mensen waren omgekomen. Volgens de minister ging het om 56 smokkelaars en 63 mensen die Ethiopië en Somalië waren ontvlucht.
Soedan achtte Israël verantwoordelijk voor de luchtaanval. Dat land ontkende noch bevestigde, maar de Israëlische premier Ehoed Olmert had kort na de aanval op het konvooi gezegd dat Israël infrastructuur van terroristen wist te raken, dichtbij of ver weg. Het konvooi zou wapens hebben vervoerd bestemd voor Hamas in de Gazastrook. De wapens zouden afkomstig zijn uit Iran en via Jemen, Somalië, Soedan en Egypte naar de Gazastrook gaan.

OVERLEDEN

Ahmed al-Mirghani, oud-president van Soedan

Ahmed al-Mirghani, leider van de Democratische Vakbondspartij (DUP) en van 1986 tot 1989 president van Soedan, overleed op 2 november 2008 in ballingschap in

Egypte. Hij stierf aan een hartaanval en werd 67 jaar oud. Hij werd geboren op 16 augustus 1941 in Khartoem in een van de belangrijkste families van Soedan die naar eigen zeggen afstamde van de profeet Mohammed.
Al-Mirghani studeerde economie aan de Universiteit van Londen (UL). Later werd hij ambassadeur in Caïro en president van de Islamitische Bank van Soedan.
Al-Mirghani werd in mei 1986 gekozen tot president van Soedan en was tot op heden het laatste democratisch gekozen staatshoofd. Het belangrijkste moment uit zijn politieke loopbaan was de ondertekening van het vredesakkoord met Zuid-Soedan in 1988. Dat bepaalde onder andere dat de sharia niet meer voor Zuid-Soedan zou gelden, waarna het Nationaal Islamitisch Front uit protest de regering verliet. Daarop volgde in 1989 de coup van huidig president Omar al-Bashir, waarmee een einde kwam aan het presidentschap van al-Mirghani.

Gafaar Nimeiry, oud-president van Soedan

Op 30 mei 2009 overleed Gafaar Nimeiry in een militair hospitaal in Khartoem. Hij werd 79 jaar. Nimeiry was premier van Soedan tussen 1969 en 1971 en president van 1971 tot 1984. Op 1 januari 1930 was hij geboren in Omdurman als zoon van een postbeambte. In 1952 voltooide hij zijn opleiding aan het militaire college in Khartoem. Hij maakte carrière in het leger en rondde in 1966 een vervolgopleiding af aan een militaire academie in de Verenigde Staten.
Bij zijn staatsgreep in 1969, gesteund door communistische en socialistische leiders, beloofde hij hervormingen en hij begon met nationalisaties. Hij werd enthousiast onthaald en vergeleken met de Egyptische president Nasser. Na het uitblijven van economische vooruitgang schakelde hij over van socialisme op een op het westen georiënteerd beleid en een meer open economie. In 1970 overleefde hij een moordaanslag. Hij tekende in 1972 de vredesovereenkomst die een einde maakte aan de burgeroorlog met het zuiden die in 1955 was begonnen.
De wisselende politieke koers van Nimeiry stuitte op steeds meer weerstand en de economische crisis eind jaren zeventig, begin jaren tachtig ondermijnde zijn macht definitief. In 1983 begon de oorlog met het zuiden opnieuw nadat hij onder druk van islamisten de sharia had ingevoerd voor heel Soedan. In 1985 was hij een gehaat leider met weinig politieke vrienden en kwam er een einde aan zijn bewind door de coup van generaal Sawar al-Dahab. Na zijn afzetting leefde Nimeiry veertien jaar in ballingschap in Egypte, maar hij keerde in 1999 terug naar Soedan.

(Vorige berichten pagina 536/2 e.v. - 2008)

TUNESIË

BINNENLAND

Dode bij protesten tegen prijsstijgingen en werkloosheid

Bij protesten in de stad Redeyef, in de zuidwestelijke regio Gafsa, werd op 6 juni 2008 de vijfentwintigjarige Hafnaoui Al-Maghzaoui door de politie doodgeschoten en viel een onbekend aantal gewonden. De regering had voor die dag een uitgaansverbod afgekondigd en de overtreding daarvan was aanleiding voor de politie om hard in te grijpen.
De protestmars richtte zich vooral tegen de stijgende kosten van levensonderhoud en de werkloosheid. Gafsa was een mijngebied nabij de grens met Algerije, waar sinds januari al vaker was betoogd.

Deelnemers aan demonstratie veroordeeld

Degenen die bij de protesten waren gearresteerd, moesten zich later voor de rechtbank verantwoorden. Onder hen was de lerares Zakia Dhifaoui, die op 27 juli werd opgepakt. Zij was een lokale leider van de sociaaldemocratische oppositiepartij Democratisch Forum voor Arbeid en Vrijheden (FDTL) in de stad Kairouan en tevens lid van de Tunesische Liga voor de Mensenrechten (LTDH). Een rechtbank in de stad Gafsa veroordeelde haar op 14 augustus tot acht maanden celstraf. Vier andere leraren en een ambtenaar kregen elk zes maanden.

Vrijlating via presidentiële amnestie

Dhifaoui kreeg op 15 september door het hof van beroep in Gafsa een lagere straf van vierenhalve maand opgelegd. Op 5 november echter volgde haar vrijlating in het kader van een amnestie, verleend door het Tunesische staatshoofd Zine El Abidine Ben Ali die twee dagen later precies 21 jaar president zou zijn.
In Tunesië was het gebruikelijk bepaalde gevangenen bij speciale gelegenheden, waaronder ook religieuze festiviteiten of nationale feestdagen, gratie te verlenen. Dit keer kregen ook 21 leden van de verboden islamitische partij Ennahdha (Wederopleving) amnestie. Sinds 2004 waren honderden leden van de partij vrijgelaten.

Tunesische president wijzigt samenstelling kabinet

De Tunesische president Zine El Abidine Ben Ali bracht, blijkens mededelingen van 29 augustus 2008 door premier Mohamed Ghannouchi, enkele wijzigingen aan in zijn kabinet. Er werden vier nieuwe ministers benoemd: presidentieel adviseur Slim Tletli werd minister van Arbeid, de Tunesische ambassadeur in Genève Samir Laabidi nam de post Jeugd en Sport over, bankier Abdessalem Mansour die van Landbouw, terwijl Slaheddine Malouche het ministerschap voor Huisvesting ging bekleden. Voorts werden twee staatssecretarissen van Buitenlandse Zaken, Hatem Ben Salem en Raouf El Basti, aangesteld als minister van Onderwijs respectievelijk Cultuur.

JUSTITIE

Groot aantal veroordelingen wegens betrokkenheid bij terrorisme

Vijf personen krijgen straffen tot negen jaar

Een rechtbank in de hoofdstad Tunis veroordeelde op 12 juli 2008 vijf personen in de leeftijd van 27 tot 35 jaar omdat zij zouden behoren tot een terroristische organisatie. Zij werden onder meer verdacht van betrokkenheid bij het voorbereiden van een aanslag op politiefunctionarissen. Onder de veroordeelden was ook een lokaal hoofd van de Tunesische veiligheidsdienst en een plaatsvervangend hoofd van een gevangenis. De uitgesproken straffen bedroegen tweemaal negen, acht en tweemaal vier jaar.

De verdachten ontkenden alle beschuldigingen en hun advocaat Samir Ben Amor zou beroep aantekenen omdat er geen bewijzen zouden zijn aangedragen.

Negentien veroordelingen in twee terrorismezaken

Ben Amor stond ook negentien verdachten bij die op vergelijkbare beschuldigingen in Tunis terechtstonden. Ook hier kondigde hij na de uitspraak beroep aan vanwege een oneerlijke procesgang, met name vanwege het ontbreken van bewijs en de korte voorbereidingstijd voor de verdediging. Het ging om dertien islamitische militanten die op 23 augustus straffen kregen opgelegd van twee tot acht jaar en om zes anderen die zich drie dagen later veroordeeld zagen tot straffen van twee tot zes jaar.

Door Italië uitgeleverde terreurverdachte berecht

Een andere zaak waarin advocaat Ben Amor optrad, was die rond de veertigjarige Samir Ben Khemais, die al herhaaldelijk bij verstek was veroordeeld wegens betrokkenheid bij terrorisme. Hij kreeg op 24 november elf jaar celstraf opgelegd. Dit keer gebeurde dit in zijn aanwezigheid, omdat hij in juni door Italië was uitgeleverd. Daar had hij zes jaar gevangen gezeten, na in 2002 veroordeeld te zijn voor medewerking aan de activiteiten van het netwerk al-Qaida.
Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) meende dat Italië hem niet had mogen uitleveren. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens had zich volgens HRW eerst moeten kunnen uitspreken over de bewering van Ben Khemais dat hij mishandeling in Tunesische gevangenschap te vrezen had.

Franse rechtbank veroordeelt Tunesische ex-diplomaat wegens marteling

De voormalige Tunesische diplomaat Khaled Ben Said werd op 15 december 2008 in Frankrijk veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf wegens marteling. De zesenveertigjarige Ben Said, die in 2000-2001 viceconsul was in Straatsburg, was aangeklaagd omdat hij in 1996 als politiechef in de Tunesische stad Jendouba de echtgenote van een lid van de oppositie tijdens ondervragingen had gemarteld. Daarmee moest de vrouw, Zoulaikha Gharbi (44), informatie worden onttrokken over haar man Mouldi Gharbi, die een tegenstander was van het Tunesische bewind. Beiden verbleven nu in Frankrijk. De berechting van Ben Said buitenslands was mogelijk op basis van Franse wetgeving die rechtbanken de bevoegdheid gaf buitenlanders te vervolgen voor misdaden waar ook ter wereld gepleegd. De Tunesische regering was bepaald niet ingenomen met de bemoeienis van de Franse rechter: de beschuldigingen zouden 'totaal ongefundeerd' zijn, waarbij zij verwees naar het wettelijk verbod op marteling in Tunesië.

ONDERWIJS

'Feministische universiteit' in oprichting

De Tunesische Vereniging van Democratische Vrouwen (ATFD) maakte op 7 maart 2009, aan de vooravond van Internationale Vrouwendag, de opening bekend van een 'feministische universiteit'. Deze niet-academische onderwijsinstelling zou openstaan voor zowel mannen als vrouwen en de naam Ilhem Marzouki Universiteit krijgen, naar de gelijknamige Tunesische feministe die doceerde als hoogleraar politieke sociologie aan de Universiteit van Tunis.
Op de universiteit zou onderricht worden gegeven in de universele mensenrechten, de waarde van gelijkwaardigheid en het niet discrimineren van de vrouwelijke sekse. Daarbij zou een feministische benadering centraal staan op gebieden als economie, gezondheidszorg, justitie, media, mensenrechten en onderwijs.

NATUUR EN MILIEU

Tunesië lanceert programma voor energiebesparing

Het Nationaal Agentschap voor Energiebeheer (ANME) maakte op 6 april 2009 een vierjarenprogramma voor energiebesparing bekend. Het streven was de consumptie van energie jaarlijks met 3 procent terug te dringen en de vraag naar energie in 2011 met 20 procent te hebben teruggebracht. Om het belang van deze doelen te benadrukken, zou de periode tussen 6 april en 6 mei tot 'maand van de energiebesparing' worden bestempeld.

Volgens ANME-directeur Mounir Bahri was intussen het wetgevend kader geschapen om het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, waaronder windenergie, aan te moedigen. Met dergelijke alternatieven kon worden bijgedragen aan het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Organisaties beschuldigen Tunesië van schending journalistieke rechten

Het Comité ter Bescherming van Journalisten (CPJ) bracht op 23 september 2008 een rapport uit met de titel *The Smiling Oppressor*, daarmee doelend op de feitelijke schending van het door het Tunesische bewind gecreëerde imago van een progressief land dat de mensenrechten beschermde. Volgens het CPJ werden journalisten regelmatig lastig gevallen en routinematig onderworpen aan censuur en gevangenneming. Als populaire vakantiebestemming en sterk westers georiënteerd land had Tunesië weinig internationale kritiek te duchten: 'Bekend over de hele wereld om zijn wonderbaarlijke stranden en toeristenlocaties, gaat Tunesië rustig door met het handhaven van een politiestaat', aldus het rapport.

'Overheid bedreigt persvrijheid'

Een vergelijkbare aanklacht tegen het gebrek aan journalistieke vrijheid kwam op 13 mei 2009 naar voren in een petitie die was opgesteld door de Tunisia Monitoring Group (TMG), een coalitie van organisaties die waren aangesloten bij de International Freedom of Expression Exchange (IFEX). Zij riepen president Zine El Abidine Ben Ali op de bemoeienis van regeringszijde met het werk van het Nationaal Syndicaat van Tunesische Journalisten (SNJT) te beëindigen. Deze organisatie had volgens de opstellers van de petitie direct na publicatie van haar rapport over persvrijheid, op 4 mei, te maken gekregen met tegenwerking van de overheid. Zo zouden pogingen zijn gedaan het leiderschap van het SNJT te vervangen en pressie zijn uitgeoefend om met een publicatie te komen die positiever was over het Tunesische bewind.

Tunesische kritiek op uitspraak Europees Hof over risico op marteling

Het Europees Hof van Justitie oordeelde op 5 mei 2009 dat de Tunesiër Ezzedine Ben Edris Sellem (42) niet vanuit Italië aan zijn land van herkomst mocht worden uitgeleverd omdat hij risico zou lopen gemarteld te worden. Edris Sellem, die in Milaan in ballingschap leefde, was in 2002 door een Tunesisch militair tribunaal veroordeeld vanwege de vorming van een 'terroristische

organisatie'. Het Hof verwees in haar uitspraak naar de vele voorbeelden van slechte behandeling in gevangenissen, waaronder martelingen, zoals die onder meer waren gedocumenteerd in een rapport uit 2008 van mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI). Het meende bovendien dat Italië, wanneer het aan de uitlevering zou meewerken, handelde in strijd met artikel 3 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), dat inhumane behandeling verbood. Een woordvoerder van de Tunesische regering protesteerde een dag later tegen de beslissing van het Hof omdat deze geen 'legale of feitelijke basis' had. Tunesië had de conventie van de Verenigde Naties tegen marteling geratificeerd en het land kende wetgeving volgens welke 'iedereen die schuldig wordt bevonden aan dergelijke daden, streng [wordt] bestraft', aldus de woordvoerder.

BUITENLANDSE ZAKEN

Minister zegt terugname toe van ex-terrorismeverdachten Verenigde Staten

De Tunesische minister van Justitie Bechir Tekkari, die tevens verantwoordelijk was voor mensenrechtenzaken, maakte op 26 mei 2009 bekend dat zijn land bereid was landgenoten die gevangen zaten in Guantánamo Bay op te nemen. Zij waren in dit Amerikaanse gevangenkamp voor terreurverdachten op Cuba vastgezet, maar zouden vanwege de machtswisseling in de Verenigde Staten aan het begin van het jaar naar elders moeten worden overgebracht. President Barack Obama had al snel na zijn beëdiging bekend gemaakt dat het onder zijn voorganger George W. Bush geopende kamp, waar martelingen plaatsvonden, gesloten diende te worden. Er zaten nog tien Tunesiërs in Guantánamo Bay gevangen.

(Vorige berichten pagina 303/3 - 2008)

SAHARA (WEST)

BINNENLAND

Westelijke Sahara krijgt zijn eerste televisiezender

Ter gelegenheid van de zesendertigste verjaardag van het begin van de onafhankelijkheidstrijd in de Westelijke Sahara ging op 20 mei 2009 de eerste televisiezender de lucht in. De officiële start van wat RASD-TV ging heten, vond plaats in de stad Smara en werd ingeleid door de president van de Arabische Democratische Republiek Sahara (ADRS), Mohamed Abdelaziz. Hij verklaarde dat de programma's zouden bijdragen aan 'de verdediging van de rechtvaardige zaak van het Saharaanse volk om haar onvervreemdbare rechten op zelfbeschikking en onafhankelijkheid te heroveren'. De onafhankelijkheidsstrijd werd sinds 1973 gevoerd door de beweging Polisario, die eerst tegen kolonisator Spanje vocht en daarna tegen Marokko dat de Westelijke Sahara twee jaar later annexeerde. Marokko was niet bereid het gebied op te geven, ondanks aandrang vanuit de Verenigde Naties om in te stemmen met het door Polisario gewenste referendum over de toekomst van de regio. Ook de laatste onderhandelingsronde in maart 2008 had geen resultaten opgeleverd. De gesprekken zouden in 2009 wel worden voortgezet.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Marokko beschuldigd van repressie Saharaanse bevolking

In een op 19 december 2008 verschenen rapport van mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) werd Marokko bekritiseerd vanwege de toepassing van repressieve wetgeving en het gebruik van geweld jegens Saharanen die opkwamen voor zelfbeschikking. Marokko had het door hen bewoonde gebied in 1975 geannexeerd en verzette zich tegen onafhankelijkheid. Daarbij schond het volgens HRW de rechten op vrije meningsuiting, vereniging en vergadering. De organisatie maakte ook kritische opmerkingen bij de houding van Polisario, de beweging die al zo'n 35 jaar streed voor zelfbeschikking. Vluchtelingen in door haar beheerde kampen in Tindouf – in Algerije, dat Polisario steunde – werd toegestaan de dagelijkse gang van zaken te bekritiseren. Dat gold echter niet voor pogingen zich tegen het leiderschap van de beweging te verzetten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Polisario wordt waarnemer bij Socialistische Internationale

Een grote meerderheid van de partijen die waren aangesloten bij de Socialistische Internationale (SI) stemde op 30 juni 2008 op een congres in de Griekse stad Lagonissi in met het verlenen van de waarnemersstatus aan de onafhankelijkheidsbeweging van de Westelijke Sahara, Polisario. De SI was de wereldwijde organisatie van sociaaldemocratische, socialistische en arbeiderspartijen, waarbij 159 organisaties waren aangesloten.

Marokkaanse kolonisten en Saharaanse vissers raken slaags

Op 21 juli 2008 kwam het in het dorp Itereft, op ongeveer honderd kilometer van de stad Dakhla, tot een confrontatie tussen aan de ene kant honderden Marokkaanse kolonisten – veelal werkzaam in de visserijindustrie - en aan de andere kant Saharaanse vissers en vishandelaars. Daarbij raakten zo'n zestig mensen gewond, deels door ingrijpen van de Marokkaanse politie. Eerder die maand waren al gewonden gevallen, toen de politie een betoging uiteenjoeg van Saharanen die protesteerden tegen wat zij zagen als het 'plunderen van de Saharaanse visrijkdommen'.

De acties van Marokkaanse zijde zouden erop gericht zijn de Saharanen uit de visserijsector te bannen. De laatste werden echter door de Verenigde Naties beschouwd als de rechthebbenden op de visrijkdommen.

Voormalig VN-jurist noemt Europees-Marokkaans visserijakkoord illegaal

Met de genoemde VN-erkenning in strijd was ook de overeenkomst inzake visserij die de Europese Unie in 2006 met Marokko sloot. Dat was althans het oordeel van de voormalige VN-ondersecretaris-generaal voor Juridische Zaken Hans Corell, die beschouwd werd als 's werelds belangrijkste autoriteit op dit gebied. Hij noemde dit EU-Marokkaanse Visserij Partnerschap Akkoord (FPA), dat Europese schepen toestond te vissen voor de kusten van de Westelijke Sahara, illegaal. Tijdens een juridische conferentie op 4 en 5 december 2008 in het Zuid-Afrikaanse Pretoria stelde Corell: 'Het is duidelijk dat een akkoord dat geen onderscheid maakt tussen de wateren grenzend aan de Westelijke Sahara en de wateren grenzend aan het territorium van Marokko in strijd is met het internationaal recht'.

(Vorige berichten pagina 360/2 - 2008)

INTERNATIONAAL

ALGEMEEN

Grote rivieren drogen uit

Amerikaanse onderzoekers maakten in april 2009 bekend dat het waterpeil in de grootste wereldrivieren aanzienlijk was gezakt. Het onderzoek was gebaseerd op een analyse van meer dan negenhonderd rivieren over een periode van vijftig jaar tot het jaar 2004.

Volgens het onderzoek, dat op 21 april 2009 werd gepubliceerd in het tweewekelijkse tijdschrift *Journal of Climate* van de American Meteorological Society (AMS), was de afname voor een groot deel te wijten aan menselijke bouwactiviteiten zoals het aanleggen van dammen en het gebruik van water voor landbouw. Maar ook de wereldwijde klimaatverandering werd als een van de oorzaken benadrukt.

Ontbossing sneller in Afrika dan in de rest van de wereld

Van 25 tot en met 29 mei 2009 vond in Yaoundé, de hoofdstad van Kameroen, een internationale conferentie plaats over de wereldwijde situatie van bosgebieden. Er werd een onderzoeksrapport gepresenteerd dat liet zien dat de ontbossing in Afrika sneller ging dan in de rest van de wereld. Een van de oorzaken zou liggen in het feit dat bosgebied in Afrika vaak geen bezitters kende. Daar waar in Latijns-Amerika en Azië een derde van de bosgronden onder controle van de gemeenschap stond, was dit in Afrika slechts 2 procent.

Het rapport was afkomstig van het Rights and Resources Initiative (RRI), een internationale groep van organisaties gericht op bosbehoud in de wereld.

ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN

Twintig grootste economieën zoeken antwoord op financiële wereldcrisis

Wereldbank beschuldigt G20 van blokkeren vrije wereldhandel

In de aanloop naar de op 2 april 2009 te houden top van de twintig grootste economieën (G20) presenteerde de Wereldbank op 17 maart een rapport waarin de meerderheid van de G20-landen werd beschuldigd van protectionistische maatregelen. Dit ondanks afspraken die in november 2008 waren gemaakt om protectionisme tegen te gaan.

In het rapport stonden voorbeelden van nieuwe protectionistische maatregelen. In het geval van de Europese Unie ging het onder andere om heffingen op Chinese kaarsen en ijzeren en metalen pijpleidingen. Bij de Verenigde Staten ging het om beperkingen op de invoer van Canadees hout en Chinees citroenzuur.

Onverwacht gedetailleerd akkoord na top van G20-landen

Toen de G20-landen in Londen samenkwamen, verwachtte niemand dat het tot een uitgebreid akkoord zou komen. Toch was dit het geval. Volgens de Britse premier Gordon Brown hadden voor het eerst in de geschiedenis de leiders van de twintig belangrijkste economieën overeenstemming bereikt over de inrichting van de financiële sector. Voor het eerst ook hadden zij besloten om honderden miljarden dollars vrij te maken voor het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en andere multilaterale instituten. Dankzij de kapitaalinjecties kreeg het IMF een centrale rol in de aanpak van de crisis.

Critici beweerden na de top dat het toekennen van de hoge bedragen slechts een manier was om de tegenstellingen onder de G20-landen te omzeilen. Daar waar de Amerikanen, Britten en Japanners bleven aandringen op concrete nieuwe stimuleringsmaatregelen, waren Duitsland en Frankrijk consequent tegen een gezamenlijke, nieuwe substantiële fiscale impuls. Door de fondsen echter aan het IMF toe te kennen, hoefden de ministers van Financiën deze op hun begrotingen niet als uitgaven te boeken, omdat er zogenaamde trekkingsrechten tegenover stonden. Dergelijke maatregelen waren daardoor in het financiële jargon budgetneutraal.

Amerikaanse president Obama helpt doorbraken forceren

Ondanks de voorzittersrol van Gordon Brown tijdens de top was het vooral de nieuwe Amerikaanse president, Barack Obama, die doorbraken wist te forceren op gevoelige kwesties. Eén daarvan was de discussie over de belastingparadijzen, een punt waarop vooral de Chinezen en Fransen het oneens bleven. China was huiverig concessies te doen ten aanzien van de status van Hong Kong en Macau, die de Fransen als belastingparadijzen beschouwden. Pas na tussenkomst van Obama kwam er een compromis tot stand. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) zou met goedkeuring van alle G20-landen een zwarte lijst met belastingparadijzen mogen publiceren. Daarnaast maakte de G20 mondiale afspraken om schaduwbanken (zoals hedgefondsen) onder financieel toezicht te brengen.

Wat opviel tijdens de top, was de plotselinge bereidheid van de Amerikanen om via multilaterale instellingen als het IMF en de Wereldbank te werken. Hiermee ging de hoop van veel Europeanen op een nieuwe Amerikaanse aanpak, met meer oog voor de belangen van de wereld als geheel, in vervulling.

IMF-budget voor crisisbestrijding verhoogd tot 500 miljard dollar

Tijdens de top kreeg het IMF 500 miljard dollar (ruim 378 miljard euro) toegezegd om de gevolgen van de financiële crisis te bestrijden. Hoewel in de meeste arme landen financiële steun welkom zou zijn, waren er ook gereserveerde reacties, vooral onder Afrikaanse ontwikkelingseconomen. Sommigen zagen het IMF als onderdeel van de liberale economische infrastructuur uit het Westen waardoor de crisis juist was ontstaan. Daarnaast spraken zij de vrees uit dat het IMF door haar versterkte positie weer haar vroegere beleid kon gaan voeren, gebaseerd op de zogenaamde Washington Consensus die vooral in de jaren tachtig en negentig van de twintigste eeuw gangbaar was. Volgens deze opvatting konden arme landen leningen krijgen, op voorwaarde dat zij hun markten zouden openstellen voor producten uit rijkere landen.

Daarnaast moesten zij bereid zijn om hun begrotingstekorten weg te werken, hun valutareserves te vergroten en hun inflatie te verminderen.

(Vorige berichten pagina 184/2 e.v. - 2009)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3263, pag. 60277-60336

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

JULI 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 366
Hoge Europese belastingdruk nog iets gestegen

België 368
Verkiezingssucces voor Vlaamse nationalisten en Franstalige boeren

Cyprus 372
Economische groei neemt verder af

Denemarken 373
Bevolking kiest voor mogelijkheid van vrouwelijke troonsopvolging

Duitsland 374
Merkel wil sociaaldemocraten niet meer als coalitiepartner

Estland 376
Crisis leidt tot daling van lonen

Finland 377
Economie belandt in recessie

Frankrijk 379
Eerste toespraak staatshoofd in parlement sinds 1875

Griekenland 380
Economische groei komt bijna tot stilstand

Groot-Brittannië 381
Opnieuw electorale verliezen voor Labourpartij

Ierland 383
Kredietbeoordelaar verlaagt kredietstatus overheid

Italië 384
Bestuurlijke corruptie kost meer dan 60 miljard euro

Letland 385
EU stemt in met reddingsplan banken

Litouwen 387
Economie krimpt

Luxemburg 388
Premier Juncker versterkt positie bij parlementsverkiezingen

Macedonië 388
Anticrisispakket van 330 miljoen euro gelanceerd

Malta 389
Socialisten winnen Europese verkiezingen

Nederland 389
Grote overwinning Partij voor de Vrijheid bij Europese verkiezingen

Noorwegen 394
Opnieuw verlaging rentevoet

Oekraïne 394
Wankele regeringscoalitie weer hersteld

Oostenrijk 396
Economie officieel in recessie

Portugal 396
Economie opnieuw gekrompen

Russische Federatie 397
Verkoop auto's meer dan gehalveerd

Spanje 399
Conservatieven boeken overwinning bij Europese verkiezingen

Turkije 400
Centrale bank verlaagt basisrente

Wit-Rusland 401
Roebel met 20 procent gedevalueerd

Zweden 403
General Motors verkoopt Zweedse autofabrikant Saab

AMERIKA

Canada 404
Economie zakt in

Jamaica 406
Geweld drijft tweehonderd burgers uit hun huizen

Verenigde Staten 407
Democraten krijgen extra zetel in Senaat

MIDDEN-OOSTEN

Saoedi-Arabië 410
Verbod op huisdieren moet seksescheiding veiligstellen

AZIË

China 412
Economische hulp voor Rusland en Centraal-Azië

AFRIKA

Kenia 414
Wildstand holt achteruit

Mali 416
Wankele vrede met Toearegrebellen

Namibië 417
Meer vrouwen in parlement

Niger 419
Toearegs bereid tot staakt-het-vuren

Togo 420
Afschaffing doodstraf

Zuid-Afrika 422
Jacob Zuma president

EUROPESE UNIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kwartaalkrimp economie eurozone komt uit op 2,5 procent

De economie van de eurozone is in de eerste drie maanden van 2009 met 2,5 procent gekrompen ten opzichte van het laatste kwartaal van 2008, zo bleek op 3 juni 2009 uit een raming van Eurostat, het statistiekbureau van de EU. Het was de sterkste kwartaaldaling sinds 1970. De kwartaalkrimp in de Europese Unie kwam in de eerste drie maanden van 2009 uit op 2,4 procent.
Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2008 was de de negatieve groei in de eurozone 4,8 procent en in de Europese Unie 4,5 procent.

Recordafname industriële productie

Eurostatcijfers van 12 juni 2009 wezen uit dat de industriële productie in de eurozone in april dramatisch was afgenomen en wel met een percentage van 21,6 procent in vergelijking met een jaar eerder. Het was de sterkste krimp die ooit werd gemeten. Daarmee werd het record van een maand eerder (19,3 procent) gebroken. Op maandbasis ging de productie in april met 1,9 procent omlaag.
In de Europese Unie als geheel nam in april de productie van de industrie op jaarbasis met 19,4 procent af. Op maandbasis bedroeg de teruggang 0,9 procent.

Forse stijging werkloosheid

Gegevens van Eurostat lieten op 15 juni zien dat ook de werkgelegenheid in het eerste kwartaal van 2009 sterk was afgenomen. Het einde van de werkloosheidsstijging was naar verwachting niet in zicht, ondanks de geleidelijke economische heropleving die werd voorzien. De werkgelegenheidsontwikkeling reageerde immers vertraagd op de economische conjunctuur. De hoogste werkloosheid werd voorzien voor eind 2010-begin 2011.
In de 16 landen van de eurozone verdwenen in het eerste kwartaal van 2009 1,22 miljoen arbeidsplaatsen. In april bedroeg het werkloosheidspercentage 9,2 procent, het hoogste in bijna tien jaar. Het steeg ten opzichte van maart met 0,3 procentpunt en op jaarbasis met 1,9 procentpunt. Het aantal werklozen lag nu op 15,6 miljoen.
De werkloosheid in de gehele Europese Unie bedroeg in april 8,6 procent, tegenover 8,4 procent in maart en 6,8 procent in april 2008. Er waren 20,8 miljoen mensen in de 27 lidstaten zonder werk.
De daling van de werkgelegenheid was het sterkst sinds Eurostat in 1995 begon met het registreren van de cijfers. Vooral Spanje en de Baltische staten werden getroffen.

Hoge Europese belastingdruk nog iets gestegen

Uit het rapport *Belastingtrends in de EU*, dat de Europese Commissie op 22 juni 2009 publiceerde, bleek dat de belastingdruk in de Europese Unie en de eurozone hoog was en van 2006 op 2007 nog iets was gestegen. In de 27 EU-lidstaten ging het percentage aan betaalde premies en belastingen omhoog van gemiddeld 39,7 naar 39,8 procent van het bbp en in de 16 landen van de eurozone van 40,3 naar 40,4 procent. Deze percentages lagen aanzienlijk hoger dan in de Verenigde Staten (28,3 procent) en Japan (27,9 procent).
De cijfers verschilden in 2007 sterk per regio en land. In Oost-Europese lidstaten lagen de percentages veel lager dan in de westelijke landen. Denemarken en Zweden kenden de hoogste belastingdruk, met percentages die de 50 procent benaderden. In sommige oostelijke lidstaten bedroegen deze nog geen 30 procent.
In België werd met 44 procent veel aan premies en belastingen afgedragen, daarin alleen voorgegaan door de twee genoemde Scandinavische landen. De Belgische belastingdruk was vooral hoog in de categorieën lasten op arbeid, inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting. In Nederland lag het percentage op 38,9 procent, waarmee het op de vijftiende plaats kwam.

Algemene belastingdruk in de Europese Unie

land	percentage
1. Denemarken	48,7
2. Zweden	48,3
3. België	44,0
4. Frankrijk	43,3
5. Italië	43,3
Europees gemiddelde	39,8
15. Nederland	38,9
23. Bulgarije	34,2
24. Letland	30,5
25. Litouwen	29,9
26. Roemenië	29,4
26. Slowakije	29,4

LANDBOUW

Boeren verzetten zich tegen Europees landbouwbeleid

Honderden Belgische, Duitse en Franse boeren betoogden op 18 juni 2009 in Brussel tegen de lage melkprijzen. Deze waren het gevolg van overproductie en dwongen een deel van hen ertoe onder de kostprijs te produceren. Vier dagen later trokken naar schatting tussen de drieduizend en vijfduizend boeren naar Luxemburg-stad, waar zij in aanvaring kwamen met de politie. De demonstranten gooiden met eieren, blikjes en flessen en blokkeerden met tractoren de route naar de plaats waar de ministers van Landbouw van de Unie hun maandelijkse vergadering hielden. Later werd een delegatie van de boeren ontvangen.
Melkveehouders bepleitten het opnieuw invoeren van productiequota, omdat de tot dan toe genomen maatregelen volgens hen niet voldoende waren. Teneinde de prijsdaling door overproductie tegen te gaan, was de Europese Commissie overgegaan tot maatregelen als het opkopen van voorraden en de herinvoering van exportsubsidies. Mogelijk was ook actie vereist bij andere producten waarvan het aanbod te groot was, zoals olijven en varkensvlees.

Productiequota

Op 20 november 2008 hadden de EU-ministers van Landbouw besloten de productiequota voor melk geleidelijk aan af te bouwen. In 2015 zouden deze geheel moeten zijn verdwenen. Ze waren in 1984 ingevoerd om een einde te maken aan de 'melkplassen' en overschotten aan andere zuivelproducten als boter. Daarmee konden de prijzen op niveau worden gehouden en kon de inkomenspositie van boeren worden beschermd. In het nieuwe landbouwbeleid werd meer overgelaten aan de signalen van de markt.
De herinvoering van productiequota leek enige steun te krijgen van lidstaten als Duitsland en Frankrijk. Het feit dat deze landen de toekomstige afschaffing van de quota bekritiseerden, werd niet geapprecieerd door eurocommissaris voor Landbouw Mariann Fischer Boel. Maar vooral

minister Michel Barnier van Frankrijk – het land met Europa's grootste landbouwsector – liet opnieuw blijken dat naar de klachten van de boeren geluisterd diende te worden: 'Europa zou de voedselindustrie in het algemeen en de melksector in het bijzonder niet alleen maar moeten overlaten aan de wet van de markt.' De minister van Landbouw noemde deze 'de minst sociale, ecologische en economische wet'.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Mogelijke opheffing van sancties tegen Zimbabwe in zicht

Tijdens een ontmoeting op 18 juni 2009 tussen eurocommissaris Louis Michel van Ontwikkelingssamenwerking en de Zimbabwaanse premier Morgan Tsvangirai werd gesproken over de mogelijkheid dat de Unie haar sancties tegen Zimbabwe zou verzachten of wellicht zelfs opheffen. Carl Bildt, minister van Buitenlandse Zaken van Zweden – dat per 1 juli het EU-voorzitterschap zou overnemen – liet zich eveneens in deze zin uit. Daartoe moesten echter wel een aantal voorwaarden worden vervuld.
De sancties tegen het regime van de Zimbabwaanse president Robert Mugabe werden in 2002 ingesteld. De situatie in zijn land, dat gebukt ging onder een grote economische malaise en veel politiek geweld kende, was intussen echter veranderd. Na de presidents- en parlementsverkiezingen van maart 2008 moest Mugabe een deel van zijn macht uit handen geven aan oppositieleider Tsvangirai. Deze werd vervolgens premier van een regering van nationale eenheid.
Tsvangirai bezocht de Verenigde Staten en een aantal Europese landen in de hoop geld los te krijgen voor de wederopbouw van Zimbabwe. De Unie stelde echter als voorwaarde voor financiële steun dat het politiek geweld beëindigd zou worden, de veiligheidsdiensten onder regeringscontrole kwamen en de persvrijheid hersteld werd. Vooralsnog was de EU-hulp voornamelijk beperkt tot humanitaire steun aan de in armoede levende bevolking.

EUROPEES PARLEMENT

Conservatieve partijen boeken meeste succes bij Europese verkiezingen

De vijfjaarlijkse verkiezingen voor het Europees Parlement, die van 4 tot en met 7 juni 2009 werden gehouden, leidden tot een consolidatie van de machtspositie van de conservatieve, deels christendemocratisch georiënteerde partijen. In drie grote lidstaten boekten de partijen van bondskanselier Angela Merkel (Duitsland), president Nicolas Sarkozy (Frankrijk) en premier Silvio Berlusconi (Italië) vrij goede resultaten. Zij maakten deel uit van de fractie Europese Volkspartij en Europese Democraten (EVP-ED). Net als in de vorige zittingsperiode bleef deze de grootste fractie.
De op één na grootste Europese fractie zou opnieuw worden gevormd door de sociaaldemocratische partijen, maar hun verliezen waren aanzienlijk. Vooral de achteruitgang in grote lidstaten als Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië deed het zetelaantal van de Partij van de Europese Sociaaldemocraten (PES) dalen. Verder viel de vooruitgang van de groene partijen op, zoals het Franse Europe Écologie dat vrijwel even groot werd als de Parti Socialiste (PS).
Succes was er ook voor radicaalrechtse partijen. Dat gold in sterke mate voor Nederland, waar de Partij voor de Vrijheid (PVV) voor het eerst meedeed en in één keer vier zetels haalde. Daarnaast werden er successen geboekt in Finland (Ware Finnen), Groot-Brittannië (Britse Nationale Partij – BNP), Hongarije (Beweging voor een Beter Hongarije – Jobbik), Oostenrijk (Vrijheidspartij Oostenrijk – FPÖ) en Roemenië (Partij voor Groot-Roemenië – PRM). Het beeld was echter niet eenduidig, want extreemrechts in België (Vlaams Belang) en het Franse Front National (FN) verloren.

Opkomst

De opkomst bereikte in 2009 een nieuw dieptepunt. Vanaf de eerste rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement in 1979 was deze elke vijf jaar verder gezakt. Het aantal kiezers dat in 2009 opkwam, verschilde sterk per lidstaat. Na Luxemburg (90,8 procent) en België (90,4 procent), waar een opkomstplicht gold, gingen in Malta de meeste kiezers naar de stembus, namelijk 78,8 procent. Met 19,6 procent was de opkomst het laagst in Slowakije. In Nederland lag het percentage op 36,8 procent.

Opkomstpercentages

jaar	aantal lidstaten	percentage
1979	9	62,0
1984	10	59,0
1989	12	58,4
1994	12	56,7
1999	15	49,5
2004	25	45,5
2009	27	43,0

Zetelverdeling

De verkiezingen werden gehouden in alle 27 lidstaten, 2 meer dan in 2004 toen Bulgarije en Roemenië nog geen EU-lid waren. Er werden 736 afgevaardigden gekozen, vier meer dan bij de vorige verkiezingen.

Deze afgevaardigden waren als volgt over de lidstaten verdeeld:

Zetelverdeling van de 736 afgevaardigden

Duitsland	99
Frankrijk	72
Italië	72
Verenigd Koninkrijk	72
Polen	50
Spanje	50
Roemenië	33
Nederland	25
België	22
Griekenland	22
Hongarije	22
Portugal	22
Tsjechië	22
Zweden	18
Bulgarije	17
Oostenrijk	17
Denemarken	13
Finland	13
Slowakije	13
Ierland	12
Litouwen	12
Letland	8
Slovenië	7
Cyprus	6
Estland	6
Luxemburg	6
Malta	5
totaal	736

Gekozenen

Van de 736 parlementariërs werd ruim de helft (50,1 procent) herkozen. Het jongste parlementslid was 25 (Denemarken), het oudste 81 (Italië).
Het percentage vrouwelijke leden was sinds 1979 elke vijf jaar toegenomen. Toen bedroeg het 16 procent en steeg door tot 31 procent in 2004. Ook in 2009 trad een stijging op en wel naar 35 procent. Het hoogste

percentage vrouwelijke leden kwam uit Finland, met een aandeel van 62 procent op alle Finse verkozenen.
Onder de gekozen europarlementariërs waren de ex-president van Litouwen, Rolandas Paksas, en de voormalige premiers Jean-Luc Dehaene (België), Guy Verhofstadt (België), Anneli Jäätteenmäki (Finland), Ciriaco De Mita (Italië), Ivars Godmanis (Letland), Jerzy Buzek (Polen), Theodor Stolojan (Roemenië) en Lojze Peterle (Slovenië).

Uitslagen Europese verkiezingen
(4-7 juni 2009)
Opkomst: 43,0 procent

fractie	aantal zetels	percentage
EVP-ED	265	36,0
PES	184	25,0
ALDE	84	11,4
EGP-EVA	55	7,5
ECR	54	7,3
GUE/NGL	35	4,8
EVD	32	4,3
Niet-ingeschrevenen	27	3,7
totaal	736	

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)
ECR - Europese Conservatieven en Reformisten (conservatief)
GUE/ NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)
EVD - Europa van Vrijheid en Democratie (eurosceptisch)

(Vorige berichten pagina 306/1 - 2009)

BELGIË

BINNENLAND

Verkiezingssucces voor Vlaamse nationalisten en Franstalige groenen

De Belgische kiesgerechtigden gingen op 7 juni 2009 naar de stembus om vertegenwoordigers te kiezen voor vier regionale parlementen. Het ging daarbij om 124 leden van het Vlaams Parlement, 75 leden van het Waals Parlement, 25 leden van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap en 89 naar taalgroep verdeelde vertegenwoordigers in het Brussels Hoofdstedelijke Parlement. Diezelfde dag kozen de Belgen tevens hun afgevaardigden voor het Europees Parlement.

Vlaanderen

Bij de Vlaamse verkiezingen van 2004 deden Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) en de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) mee in een gezamenlijk kartel. Deze laatste partij zegde echter in september 2008 haar vertrouwen op in de door de christendemocraat Yves Leterme geleide federale regering, omdat ze niet langer wilde wachten op de steeds uitgestelde stappen naar de gewenste grotere Vlaamse autonomie. Daarmee viel het kartel uiteen en zouden beide partijen afzonderlijk deelnemen aan de regionale verkiezingen.
Uit een vergelijking met hun gezamenlijke resultaat vijf jaar eerder bleek dat CD&V zich ondanks verlies vrij goed handhaafde en als enige partij nog boven de 20 procent van de stemmen kwam. Opvallender was echter dat de N-VA als zelfstandige partij een groot succes boekte: ze behaalde ruim 13 procent van de stemmen, goed voor 16 zetels. Daarbij speelde ook de populariteit een rol van voorzitter Bart De Wever, die in absolute aantallen het op één na grootste aantal voorkeurstemmen in Vlaanderen haalde – daarin alleen voorbijgestreefd door de Vlaamse minister-president Kris Peeters.

De Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD) verloren bijna 5 procent in vergelijking met 2004. Voor partijvoorzitter Bart Somers was dit direct aanleiding om zijn functie na vijf jaar neer te leggen.

Ook de Socialistische Partij Anders (SP.A) scoorde niet goed. Zij deed nu afzonderlijk mee, na de opheffing van het kartel met de links-liberale partij Spirit, die intussen opereerde onder de naam SLP (Sociaal-Liberale Partij). Deze laatste kreeg geen zetels. De SP.A behaalde goede resultaten in de grote steden, maar deed het slecht in de landelijke gebieden. Het gezamenlijk resultaat van de beide partijen kwam 3,3 procent lager uit dan vijf jaar eerder. De partij Groen!, waarvan de aanhang deels die van de SP.A overlapte, verloor licht.

Duidelijk werd verder dat Vlaams Belang (VB), nadat al bij de federale verkiezingen van juni 2007 een eind leek te zijn gekomen aan haar opeenvolgende overwinningen, aan een neergang was begonnen. De partij verloor bijna 9 procent en raakte 11 van haar 32 zetels kwijt. De verloren stemmen leken vooral te zijn gegaan naar de N-VA, maar in mindere mate ook naar de Lijst Dedecker (LDD), die met 8 zetels intrede deed in het parlement. Dat was vooral te danken aan de resultaten in West-Vlaanderen – vooral in Oostende, de thuisstad van leider Jean-Marie Dedecker – want elders waren de resultaten slechter dan verwacht. Dit leek vooral te wijten aan interne conflicten en de negatieve publiciteit door de onthulling dat Dedecker een privédetective had ingeschakeld om minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht te schaduwen.

De christendemocratische minister-president Peeters zou optreden als informateur voor de vorming van een nieuwe Vlaamse regering. Verwacht werd dat Open VLD na haar nederlaag niet meer zou deelnemen en dat in plaats daarvan winnaar N-VA zou aanschuiven. Als voor een meerderheid noodzakelijke derde partner had Peeters de SP.A op het oog, die evenals CD&V al deel uitmaakte van de regering 2004-2009.

Wallonië

Anders dan in Vlaanderen, waar Groen! licht achteruitging, stonden de verkiezingen in Wallonië in het teken van een groene golf. Milieupartij Ecolo, geleid door Jean-Michel Javaux, werd er de grote winnaar door te stijgen van 8,5 naar 18,5 procent van de stemmen. Haar zetelaantal ging omhoog van 3 naar 14. Daarmee werd ze groter dan de tot dan toe derde partij in Wallonië, het Centre Démocrate Humaniste (CDH), dat van 14 naar 13 zetels ging.

De grootste partij bleef de Parti Socialiste (PS) met bijna een derde van de stemmen. Ze ging echter wel achteruit van 34 naar 29 zetels, maar bleef daarmee veel groter dan de liberale Mouvement Réformateur (MR), die een zetel kwijt raakte en op 19 uitkwam.
Het extreemrechtse Front National (FN) werd in Wallonië vrijwel weggevaagd, hetgeen in verband stond met de herhaaldelijke interne ruzies, afsplitsingen en vermeende nazisympathieën van enkele vooraanstaande leden. In 2004 was deze partij met 4 zetels in het Waalse parlement doorgedron-

Uitslagen regionale verkiezingen België
(7 juni 2009)

Vermeld zijn alle partijen die minimaal 1 procent van de stemmen en/of minimaal één zetel behaalden.

De vergelijking met 2004 is in Vlaanderen bij een deel van de partijen niet mogelijk omdat zij toen niet of in combinatie met een andere partij deelnamen:
• In 2004 hadden CD&V en de N-VA een gemeenschappelijke lijst die 26,1 procent behaalde. De partijen afzonderlijk kwamen nu tezamen uit op 36,0 procent.
• In 2004 deed de SP.A mee in combinatie met Spirit, de huidige SLP. Gezamenlijk haalden zij toen 19,7 procent. De afzonderlijke partijen SP.A en SLP kwamen nu uit op 16,4 procent.
• Behalve de SLP deed ook de LDD in 2009 voor het eerst mee.

Wel zijn de volgende vergelijkingen gemaakt:
• Vlaams Belang (2009) met Vlaams Blok (2004)
• Open VLD (2009) met VLD-Vivant (2004).

Deze beperkingen gelden ook voor deze partijen waar zij deelnamen aan de Europese verkiezingen en voor de verkiezing van de Nederlandse taalgroep van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. Voor dit laatste parlement deden de PvdA+ en Pro Bruxsel (N) voor het eerst mee. Pro Bruxsel (F) en Egalité namen voor de eerste maal deel aan de verkiezingen voor de Franse taalgroep van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement.
ProDG nam voor het eerst deel aan de verkiezingen voor het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap. Bij de verkiezingen van 2004 kwam wel de Partei der Deutschsprachige Belgier (PJU-PDB) met 3 zetels in het parlement. Deze ging vier jaar later op in ProDG.

Vlaams Parlement

partij	percentage	+/–	zetels	+/–
CD&V	22,9	-	31	-
VB	15,3	–8,9	21	–11
Open VLD	15,0	–4,8	21	–4
SP.A	15,3	-	19	-
N-VA	13,1	-	16	-
LDD	7,6	-	8	-
Groen!	6,8	–0,8	7	–1
UF	1,2	+0,1	1	0
SLP	1,1	-	0	-
PvdA+	1,0	+0,5	0	0
totaal			124	

Voorkeurstemmen

kandidaat	lijst	stemmen	percentage
1. Kris Peeters	CD&V	127.608	11,6
2. Bart De Wever	N-VA	123.155	11,2
3. Hilde Crevits	CD&V	101.230	12,8
4. Filip Dewinter	VB	95.409	8,7
5. Yves Leterme	CD&V	93.633	11,9

Waals Parlement

partij	percentage	+/–	zetels	+/–
PS	32,8	-4,1	29	–5
MR	23,4	-0,9	19	–1
Ecolo (Waals)	18,5	+10,0	14	+11
CDH	16,1	-1,5	13	–1
FN	2,9	-5,3	0	–4
RWF	1,4	+0,4	0	0
PTB+	1,2	+0,6	0	0
totaal			75	

Voorkeurstemmen

kandidaat	lijst	stemmen	percentage
1. Michel Daerden	PS	63.580	18,9
2. Elio Di Rupo	PS	38.784	27,8
3. Paul Magnette	PS	37.503	16,6
4. Rudy Demotte	PS	33.344	19,4
5. Serge Kubla	MR	21.117	9,4

Brussels Hoofdstedelijke Parlement

Franse taalgroep

partij	percentage	+/–	zetels	+/–
MR	29,8	-2,7	24	–1
PS	26,2	-7,1	21	–5
Ecolo (Waals)	20,2	+10,5	16	+9
CDH	14,8	+0,7	11	+1
FN	1,9	-3,5	0	–4
Pro Bruxsel (F)	1,7	-	0	-
Egalité	1,1	-	0	-
totaal			72	

Nederlandse taalgroep

partij	percentage	+/–	zetels	+/–
Open VLD	23,1	+3,2	4	0
SP.A	19,5	-	4	-
VB	17,5	-16,6	3	–3
CD&V	14,9	-	3	-
Groen!	11,2	-1,4	2	+1
N-VA	5,0	-	1	-
LDD	3,8	-	0	-
Pro Bruxsel (N)	2,4	-	0	-
PvdA+	1,2	-	0	-
totaal			17	
totaal			89	

Voorkeurstemmen

kandidaat	lijst	stemmen	percentage
1. Charles Picqué	PS	37.752	8,2
2. Armand De Decker	MR	28.359	6,2
3. Joëlle Milquet	CDH	23.487	5,1
4. Didier Gosuin	MR	17.516	3,8
5. Evelyne Huytebroeck	Ecolo	13.724	3,0

Parlement van de Duitstalige Gemeenschap

partij	percentage	+/–	zetels	+/–
CSP	27,0	-5,8	7	–1
SP	19,3	+0,3	5	0
PFF	17,5	-3,5	4	–1
ProDG	17,5	-	4	-
Ecolo (Duits)	11,5	+3,3	3	+1
Vivant	7,2	-0,2	2	0
totaal			25	

Voorkeurstemmen

kandidaat	lijst	stemmen	percentage
1. Oliver Paasch	ProDG	3.681	9,8
2. Karl-Heinz Lambertz	SP	3.523	9,4
3. Patricia Creutz-Vilvoye	CSP	2.560	6,8
4. Pascal Arimont	CSP	2.008	5,4
5. Edmund Stoffels	SP	1.831	4,9

gen, maar deze raakte ze nu allemaal kwijt doordat het verkiezingsresultaat daalde van 8,2 naar 2,9 procent van de stemmen.

Intussen werd, niet voor de eerste maal, vastgesteld dat de PS haar sterke positie kon handhaven terwijl de partij onverminderd negatief in het nieuws kwam. Want ondanks de campagne van de in Wallonië zeer populaire voorzitter Elio Di Rupo om de partij te zuiveren van wangedrag, bleef aan de PS het imago van corruptie- en andere schandalen kleven. Zo werd Anne-Marie Lizin, senator en burgemeester van het Luikse Hoei, door de partij geschorst omdat ze ten onrechte gebruik zou hebben gemaakt van een visakaart. De Waalse minister Didier Donfut nam ontslag nadat bekend werd dat hij naast zijn ministersvergoeding een hoge wedde als consultant kreeg. Viceminister-president in zowel de Franse Gemeenschapsregering als de Waalse regering Michel Daerden werd beschuldigd van belangenvermenging en hetzelfde gold voor de voorzitter van het Waals parlement José Happart die tevens een dure buitenlandse reis zonder politiek nut zou hebben gemaakt.
Tenslotte werd de Bergense schepen Richard Biefnot betrapt op het bezit van kinderporno.
Politicoloog Pierre Verjans van de Universiteit van Luik (ULg) lichtte de consolidatie

België

Uitslagen Europese verkiezingen: België
(7 juni 2009)

België koos 22 afgevaardigden in het Europees Parlement. Dat waren er 2 minder – één Nederlandstalige en één Franstalige – dan bij de vorige verkiezingen van 2004, conform de afspraken voor een gewijzigde zetelverdeling op basis van het in 2003 in werking getreden Verdrag van Nice. Van de 22 zetels waren er 13 Nederlandstalig, 8 Franstalig en 1 Duitstalig.

Opkomst: 90,4 procent (stemplicht)

Nederlands kiescollege

partij	percentage	zetels	zetels +/-
CD&V	14,4	3	-
Open VLD	12,8	3	0
VB	9,9	2	–1
SP.A	8,2	2	-
N-VA	6,1	1	-
Groen!	4,9	1	0
LDD	4,5	1	-

Frans kiescollege

partij	percentage	zetels	zetels+/-
PS	10,9	3	–1
MR	9,7	2	–1
Ecolo (Waals)	8,6	2	+1
CDH	5,0	1	0
FN	1,3	0	0

Duitstalig kiescollege

partij	percentage	zetels	zetels+/-
CSP	0,2	1	0
PFF	0,1	0	0
Ecolo (Duits)	0,1	0	0
SP	0,1	0	0

Gekozen in het Europees Parlement

De namen van nieuwkomers zijn aangeduid met *, de overigen zijn herkozen.

partij	kandidaat	stemmen
Nederlandstalig		
CD&V (3)	Jean-Luc Dehaene (m)	450.149
	Marianne Thyssen (v)	187.303
	Ivo Belet (m)	157.775
Open VLD (3)	Guy Verhofstadt (m) *	565.359
	Dirk Sterckx (m)	100.226
	Annemie Neyts-Uyttebroeck (v)	58.369
VB (2)	Frank Vanhecke (m)	161.371
	Filip Dewinter (m) *	150.584
	Vervangen door: Philip Claeys (m)	
SP.A (2)	Kathleen Van Brempt (v) *	146.992
	Saïd El Khadraoui (m)	50.408
N-VA (1)	Bart De Wever (m) *	218.605
	Vervangen door: Frieda Brepoels (v)	
Groen! (1)	Bart Staes (m)	97.036
LDD (1)	Jean-Marie Dedecker (m)*	149.768
	Vervangen door: Derk Jan Eppink (m) *	
Franstalig		
PS (3)	Jean-Claude Marcourt (m) *	155.409
	Frédéric Daerden (m) *	90.294
	Véronique De Keyser (v)	61.024
MR (2)	Louis Michel (m) *	305.363
	Frédérique Ries (v)	116.398
Ecolo (2)	Isabelle Durant (v) *	150.173
	Philippe Lamberts (m) *	26.430
CDH (1)	Anne Delvaux (v) *	124.718
Duitstalig		
CSP (1)	Mathieu Grosch (m)	4.762

Voorkeurstemmen

kandidaat	lijst	stemmen	percentage
1. Kris Peeters	CD&V	127.608	11,6
2. Bart De Wever	N-VA	123.155	11,2
3. Hilde Crevits	CD&V	101.230	12,8
4. Filip Dewinter	VB	95.409	8,7
5. Yves Leterme	CD&V	93.633	11,9
1. Guy Verhofstadt	Open VLD	565.359	12,4
2. Jean-Luc Dehaene	CD&V	450.149	9,9
3. Louis Michel	MR	305.363	10,9
4. Yves Leterme	CD&V	265.061	5,8
5. Bart De Wever	N-VA	218.605	4,8

Zetels België per Europese fractie

fractie	zetels	verdeling over partijen
EVP-ED	5	CD&V: 3 - CDH: 1 - CSP: 1
PES	5	PS: 3 - SP.A: 2
ALDE	5	Open VLD: 3 - MR: 2
EGP-EVA	4	Ecolo: 2 - Groen!: 1 - N-VA: 1
Niet-ingeschrevenen	3	VB: 2 - LDD: 1
totaal	22	

CD&V - Christen-Democratisch & Vlaams
VB - Vlaams Belang
Open VLD - Open Vlaamse Liberalen en Democraten
SP.A - Socialistische Partij Anders
N-VA - Nieuw-Vlaamse Alliantie
LDD - Lijst Dedecker
UF - L'Union des Francophones
SLP - Sociaal-Liberale Partij
PVDA+ - Partij van de Arbeid

PS - Parti Socialiste
MR - Mouvement Réformateur
CDH - Centre Démocrate Humaniste
FN - Front National
PTB+ - Parti du Travail de Belgique
RWF - Rassemblement Wallonie-France

CSP - Christlich-Soziale Partei
SP - Sozialistische Partei
PFF - Partei für Freiheit und Fortschritt
ProDG - Pro Deutschsprachigen Gemeinschaft
EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)

van de PS toe door te verwijzen naar haar 'krachtig socialisme oude stijl' dat zich onderscheidde van de moderne sociaaldemocratie in veel andere Europese landen als Duitsland en Groot-Brittannië.

' [Deze laatste was] een heel eind meegegaan in de economische logica van de liberalen, waarbij de overheid een stap terugzet en de bedrijven voor de welvaart laat tekenen. Nu het fout loopt met dat laissezfairesysteem en de staat opeens weer nuttig wordt, blijkt dat de socialisten bijna overal in Europa van hun achterban vervreemd zijn. Behalve daar waar ze – een beetje ouderwets – altijd bij hun oude principes zijn gebleven. Zoals in Wallonië (...) waar het politieke debat nog steeds gaat over een klassieke strijd tussen arm en rijk.'

De opstelling van Di Rupo was hiermee in overeenstemming, toen hij aankondigde niet te willen regeren met de MR door deze partij aan te duiden als vertegenwoordiger van een liberaal denken dat voor de crisis verantwoordelijk was.

Na de relatieve consolidatie van de PS en ook van het CDH, alsmede de grote overwinning van Ecolo, leek het uitgesloten dat de MR uitgenodigd zou worden voor onderhandelingen over de vorming van de twee regionale regeringen van Wallonië – de Waalse regering en de Franse Gemeenschapsregering. Ecolo en CDH hadden bovendien te verstaan gegeven in principe uit

te zijn op een zogeheten olijfboomcoalitie met de PS.

Brussel

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deden zich een aantal van dezelfde tendensen voor als in Vlaanderen en Wallonië. Aan Nederlandstalige kant verloor Vlaams Belang 3 van haar 6 zetels en deed de N-VA haar intrede in het parlement. Open VLD wist zich, anders dan in Vlaanderen, hier wel te handhaven.
Aan Franstalige kant was evenals in Wallonië sprake van duidelijk verlies voor de PS, licht verlies voor de MR en winst voor Ecolo. De liberalen bleven in Brussel met 24 zetels de grootste fractie. En ook in Brussel verloor het FN al haar 4 zetels.
Dezelfde 'olijfboomcoalitie' die voor Wallonië werd voorzien, lag ook in Brussel in de lijn der verwachtingen. De laatste vijf jaar hadden de betreffende drie partijen de stad al gezamenlijk bestuurd, in coöperatie met de Nederlandstalige vertegenwoordigers.

Duitstalige gemeenschap

In de Duitstalige Gemeenschap van België, in het oosten van de Waalse provincie Luik, gingen opnieuw de meeste stemmen naar de Christlich-Soziale Partei (CSP), zusterpartij van het CDH. Zij behaalde 27 procent, maar dat was wel 5,8 procent minder dan in 2004. De Sozialistische Partei (SP), verbonden met de PS, stabiliseerde zich en de liberale Partei für Freiheit und Fortschritt (PFF), verbonden met de MR, leed verlies.
Ecolo won ook in Duitstalig België en datzelfde gold voor de regionalistische partij Pro Deutschsprachigen Gemeinschaft (ProDG).

Europees parlement

De Belgische resultaten bij de Europese verkiezingen weken deels af van de regionale uitslagen. De voormalige kartelpartners CD&V en N-VA behielden hun zetelaantal van respectievelijk 3 en 1. Ook hier deed de N-VA het goed, zij het dat haar succes minder groot was dan in Vlaanderen. De SP.A, nu zonder het voormalige Spirit, kon de 3 zetels van deze combinatie niet behouden en moest er daarvan 1 inleveren. Groen! boekte een beter resultaat dan bij de Vlaamse verkiezingen. Net als in Vlaanderen verloor VB: ze viel terug van 14,3 naar 9,9 procent en raakte daarmee 1 van de 3 zetels kwijt. De LDD deed met 1 zetel haar intrede in het parlement.
Het meest verrassende was het relatief goede resultaat van de Vlaamse liberalen. Open VLD kreeg 12,8 procent van de stemmen ten opzichte van de 13,6 procent die ze in 2004 haalde tezamen met de partij Vivant. De achteruitgang was daarmee minder dan in Vlaanderen: ze behield haar 3 zetels in het Europees Parlement. Deze uitslag werd volgens commentatoren vooral veroorzaakt door het 'Verhofstadt-effect'. De voormalige federale premier (1999-2008) kon als lijsttrekker bogen op een blijvende populariteit, want hij kreeg met een aantal van ruim 565.000 verreweg de meeste voorkeursstemmen. Hij werd gevolgd door een andere ex-premier, de christendemocraat Jean-Luc Dehaene (1992-1999), met ruim 450.000 stemmen.

Aan Franstalige zijde liepen de resultaten vrijwel synchroon met die in de regio Wallonië. De PS verloor 1 van de 4 en de MR 1 van de 3 zetels, terwijl het CDH haar ene zetel behield. Voorts boekte Ecolo ook op Europees niveau winst. Haar stemmenpercentage ging van 3,7 naar 8,6 procent, hetgeen de partij een tweede zetel opleverde. Het FN verloor procentueel in Europa net als in Wallonië, maar had in 2004 al geen zetel kunnen behalen.
De CSP tenslotte wist de enige Duitstalige zetel in het europarlement veilig te stellen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis doet kosten vergrijzing sterk stijgen

De vergrijzing zal tot het jaar 2060 een veel groter beslag leggen op de welvaart dan eerder werd aangenomen, zo bleek uit de op 19 juni 2009 bekend gemaakte berekeningen in het jaarverslag van de Studiecommissie voor de Vergrijzing (SCvV). Deze commissie maakte deel uit van het adviesorgaan Hoge Raad van Financiën (HRF).
De SCvV raamde de gemiddelde vergrijzingskosten tussen 2008 en 2060 op een jaarlijks gemiddelde van 8,2 procent van het bbp. Tot dan toe ging zij nog uit van 5,9 procent. De stijging zou zich vooral na 2014 gaan aftekenen. Een belangrijke oorzaak lag in de teruggang in het bbp als gevolg van de economische crisis. Daarnaast speelde de stijgende levensverwachting een rol: voor 2060 werd voor mannen een gemiddelde leeftijd verwacht van 85 jaar en werd die voor vrouwen ingeschat op 91 jaar. Dat betekende dat een groter aantal jaren voor ouderen moest worden gezorgd en dus ook de uitgaven voor pensioenen toenamen.
Twee mogelijke antwoorden op het probleem wees de commissie af. Vanwege de crisis kon niet langer worden teruggevallen op budgettaire reserves en het was ook onwenselijk om te bezuinigen op uitgaven voor ouderen (pensioenen, ziekteverzekeringen), omdat zij toch al een onevenredig risico op armoede liepen. In plaats daarvan zouden ouderen langer betaalde arbeid moeten verrichten. Het percentage werkenden onder personen tussen 55 en 65 jaar bedroeg nu maar 37 procent. Door dit percentage te laten stijgen zou de economische groei hoger worden en daarmee ook de bijdragen aan de sociale zekerheid. Een stijging tot 51 procent bijvoorbeeld zou de vergrijzingskosten reduceren tot 7 procent van het bbp per jaar. Bovendien werden de kosten lager als ouderen zelf langer in hun inkomen konden voorzien.

JUSTITIE

Gemeenteraadslid veroordeeld voor brengen Hitlergroet

De correctionele rechtbank van Charleroi veroordeelde Olivier Delcourt, gemeenteraadslid in deze plaats, op 15 juni 2009 tot een boete van 1.100 euro wegens het brengen van de Hitlergroet. Ook mocht hij zich vijf jaar lang niet verkiesbaar stellen.
Het incident deed zich voor toen Delcourt de eed aflegde bij zijn installatie als gemeenteraadslid op 5 december 2006. Zijn partij, het extreemrechtse Front National (FN), sloot hem vervolgens uit en Delcourt ging verder als onafhankelijk raadslid.
De zaak was aangespannen door het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR) dat meende dat Delcourt aanzette tot haat, geweld en raciale segregatie. De rechtbank volgde dit oordeel, waartegen de veroordeelde in beroep zou gaan.

Terreurverdachte Trabelsi mag aan Verenigde Staten worden uitgeleverd

Het Hof Van Cassatie maakte op 24 juni 2009 de weg vrij voor uitlevering aan de Verenigde Staten van terreurverdachte Nizar

België

Trabelsi (38). Het deed dat door afwijzing van het beroep dat hij had aangetekend tegen de uitspraak van 19 februari door de kamer van inbeschuldigingstelling (KI) in Brussel. Er was nu alleen nog een definitieve akkoordverklaring van de minister van Justitie vereist.
Trabelsi was in juni 2004 door het Brusselse hof van beroep tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij van plan zou zijn geweest een aanslag te plegen op de Amerikaanse legerbasis in Kleine Brogel. Omdat hij al in september 2001 was opgepakt, had hij intussen bijna acht jaar van zijn straf uitgezeten. De VS wilden hem echter ook berechten en wel voor een zwaar geformuleerde serie van vermeende vergrijpen waarvoor hij mogelijk levenslang kon krijgen. De Amerikaanse beschuldigingen luidden 'deelname aan bendevorming met het oog op de moord op burgers van de VS, deelname aan bendevorming voor het gebruik van en de poging tot het gebruik van massavernietigingswapens en lidmaatschap een buitenlandse terroristische organisatie'.

ONDERWIJS

Vlaams onderwijs kampt met groot lerarentekort

De Vlaamse regering besloot op 29 mei 2009 een aantal maatregelen op te heffen uit de tijd dat er hoge werkloosheid onder leerkrachten was. Dat gebeurde omdat de situatie intussen drastisch gewijzigd was: er was nu sprake van een structureel lerarentekort dat samenhing met de vergrijzing.
De maatregelen waren er op gericht om, juist in een tijd van economische crisis en oplopende werkloosheid, meer jonge afgestudeerden aan te moedigen om te kiezen voor een baan in het onderwijs. Daar waren immers wel vacatures. Zo kregen leerkrachten in het vervolg een volwaardige vergoeding voor overuren, zoals bij de vervanging van een zieke leerkracht bovenop de regulier door hen gewerkte uren. Herintreders kregen anders dan voorheen recht op een volwaardig loon. Bovendien werd het verbod opgeheven voor gepensioneerden boven de 65 jaar om tijdelijk als leerkracht te werken.
Het tekort in het basisonderwijs was in april gestegen tot ongeveer 350, een toename van 15 procent ten opzichte van dezelfde maand van 2008. Het aantal openstaande vacatures in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs was in deze periode met 24 procent gestegen tot zo'n 360.

GEZONDHEID EN ZORG

Bouw gsm-mast verboden om gezondheidsredenen

Naar pas in juni 2009 via de media werd gemeld, had de rechtbank van eerste aanleg in Gent op 18 mei van dat jaar een verbod uitgesproken op de bouw van een nieuwe gsm-mast in Drongen, deelgemeente van de stad Gent. De uitspraak was op zichzelf geen unicum, omdat dergelijke verboden wel eens vaker waren uitgevaardigd vanwege bijvoorbeeld regels voor ruimtelijke ordening of 'visuele vervuiling'. Nieuw was wel de motivatie die de rechter gaf, namelijk de mogelijke risico's voor de volksgezondheid. Daarover waren deskundigen het onderling niet eens.

In de nabijheid van de te bouwen mast bevonden zich onder meer een woonwijk, een lagere school en terreinen van jeugdbewegingen, een van de redenen waarom de omwonenden naar de rechter waren gestapt. Deze nu hanteerde bij zijn uitspraak het zogeheten voorzichtigheidsprincipe. Dat betekende volgens een verklaring van de rechtbank dat 'zolang niet wetenschappelijk is bewezen dat de straling van zendmasten ongevaarlijk is, aanvaard [moet] worden dat ze waarschijnlijk gevaarlijk is'.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

België zit Mensenrechtenraad Verenigde Naties voor

Op 19 juni 2009 koos de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties de Belg Alex Van Meeuwen tot voorzitter. Hij werd voor een periode van een jaar de opvolger van de Nigeriaan Martin Ihoeghian Uhomoibhi.
De Mensenrechtenraad, gevestigd in Genève, bestond uit 47 lidstaten uit alle werelddregio's. Ze werd in 2006 in het leven geroepen ter vervanging van de Mensenrechtencommissie, die te weinig neutraal zou zijn geweest. Dezelfde kritiek bleef echter op de raad hoorbaar omdat met name vertegenwoordigers uit het Midden-Oosten en Afrika, vaak ondersteund door landen als China en Rusland, niet bereid zouden zijn elkanders mensenrechtenschendingen aan de kaak te stellen.

Cyprus

BUITENLANDSE ZAKEN

Servië levert neonazi Eric Lammers uit aan België

Op 4 juni 2009 werd bekend dat de extreemrechtse Eric Lammers (49) zes dagen eerder door Servië aan België was uitgeleverd. Hij was al in juli 2008 op verzoek van de Belgische justitie in Belgrado opgepakt. Lammers moest nog een straf van zestien maanden uitzitten wegens heling en hulp aan een moordenaar bij het verbergen van het lichaam van het slachtoffer. Daarnaast zou hij worden aangeklaagd wegens verkrachting van een achtjarig meisje.
Lammers had een beruchte reputatie. Hij was in de jaren tachtig van de twintigste eeuw lid van de extreemrechtse en gewelddadige groeperingen Front de la Jeunesse (FJ) en Westland New Post (WNP). De namen van deze organisaties werden wel genoemd in verband met de misdaden van de Bende van Nijvel die in dat decennium 28 mensen doodde bij overvallen en waarvan de achtergrond nog altijd niet opgehelderd was.
Lammers stond later terecht wegens meervoudige moord en werd in februari 1991 door het Luikse hof van assisen veroordeeld tot de doodstraf, die in België pas in 1996 uit het strafrecht zou worden gehaald maar al lange tijd automatisch in levenslang werd omgezet. Na zijn vrijlating in 2003 volgden nieuwe veroordelingen, maar hij wist naar Servië te ontvluchten.

(Vorige berichten pagina 308/2 - 2009)

CYPRUS

BINNENLAND

Nieuwe Turks-Cypriotische regering gepresenteerd

Op 4 mei 2009 presenteerde de winnaar van de parlementsverkiezingen op het Turkse deel van Cyprus en aanstaande premier Dervis Eroglu zijn nieuwe kabinet. Zijn nationalistische Partij van Nationale Eenheid (UBP) kreeg bij de verkiezingen op 19 april 26 van de 50 zetels en kon dus zelfstandig een nieuwe regering vormen. Eroglu sprak zich toen uit voor voortzetting van de hereniginggesprekken, maar stelde deze op basis van een 'twee staten'-oplossing te willen

voeren, iets waar de Grieks-Cyprioten fel op tegen waren. Zoals verwacht won de nieuwe kabinetsploeg op 18 mei de vertrouwensstemming in het Turks-Cypriotische parlement.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei neemt verder af

De economie van Cyprus groeide in het eerste kwartaal van 2009 met 1,4 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2008, zo bleek uit op 15 mei 2009 gepubliceerde cijfers. Een kwartaal eerder was de groei nog 2,9 procent op jaarbasis. Het lagere groeicijfer was vooral te wijten aan teruglopende inkomsten in de toeristische sector en lagere omzetten in de handel en het transport.

De cijfers lieten zien dat Cyprus mogelijk als enige land in de eurozone in 2009 economisch zou groeien. De overheid bleef hopen op een groei van 2 procent, terwijl de Europese Commissie rekening hield met een groei van minder dan 1 procent.

Overheid geeft voor anderhalf miljard euro aan obligaties uit

De Cypriotisch regering kondigde op 27 mei 2009 aan dat zij met succes anderhalf miljard euro aan overheidsobligaties had uitgegeven, de grootste uitgifte ooit. Het aanvankelijk gevraagde bedrag van een miljard euro was zelfs ruim vijf keer aangeboden, met name door grote investeringsmaatschappijen en banken uit twintig landen. Minister van Financiën Charilaos Stavrakis benadrukte dat er bewust voor was gekozen buitenlandse investeerders aan te trekken om zo nieuw geld naar Cyprus te brengen. Met het geld werd een deel van het begrotingstekort van 1,9 miljard euro in 2009 opgevangen.

EUROPESE UNIE

Conservatieven verliezen zetel Europees parlement

De Cypriotische conservatieve partij Democratische Coalitie (DISY) verloor bij de Europese verkiezingen op 7 juni 2009 één van zijn drie zetels. De partij behaalde met 35,7 procent net meer stemmen dan de communistische Progressieve Partij voor het Werkende Volk (AKEL) van president Dimitris Christofias, die uitkwam op 34,9 procent.

De verkiezingscampagne werd gedomineerd door de wens van Turkije lid te worden van de Europese Unie. De opkomst op het Griekse deel van het eiland bedroeg 59,4 procent, terwijl op het Turkse deel niet gestemd werd.

Uitslagen Europese verkiezingen: Cyprus
(7 juni 2009)
Opkomst: 59,4 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
DISY	35,7	2	EVP-ED
AKEL	34,9	2	GUE/NGL
DIKO	12,3	1	PES
EDEK	9,9	1	PES
totaal		6	

DISY - Democratische Coalitie
AKEL - Progressieve Partij voor het Werkende Volk
DIKO - Democratische Partij
EDEK - Beweging voor Sociale Democratie

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)

BUITENLANDSE ZAKEN

Veiligheidsraad Verenigde Naties verlengt vredesmissie

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties verlengde op 29 mei 2009 het mandaat van de VN-vredesmissie UNFICYP (United Nations Forces in Cyprus) met een half jaar tot 15 december 2009. Alleen Turkije stemde tegen het besluit, om 'principiële redenen'. Volgens de Turkse ambassadeur Baki Ilkin was het feit dat alleen de Grieks-Cypriotische regering werd gezien als het bestuur van het eiland reeds jarenlang een obstakel voor het vinden van een oplossing voor het gedeelde Cyprus. De raad riep de partijen van het Turkse en Griekse deel van het eiland op de herenigingsgesprekken voort te zetten.

UNFICYP werd in 1964 door de VN opgericht en was daarmee een van de langstlopende vredesmissies ooit.

(Vorige berichten pagina 251/1 e.v. - 2009)

DENEMARKEN

BINNENLAND

Denen kiezen voor mogelijkheid vrouwelijke troonsopvolging

Op 7 juni 2009, dezelfde dag dat de Denen naar de stembus konden gaan voor de Europese parlementsverkiezingen, kozen zij in een referendum voor de mogelijkheid van een vrouwelijke troonopvolger. Tot dan toe was het altijd de zoon die de troon overnam, ook al was het oudste kind vrouw. Het voorstel werd aangenomen met 85,4 procent tegen 14,6 procent van de uitgebrachte stemmen. De opkomst was 58,7 procent.

GROENLAND

Links wint verkiezingen aan vooravond van grotere Groenlandse autonomie

De partij Gemeenschap van het Volk (Inuit Ataqatigiit – IA) behaalde bij de verkiezingen van 2 juni 2009 voor het Groenlandse parlement, de Landsting, een grote overwinning. Ze kreeg 43,7 procent van de stemmen en verdubbelde daarmee haar zetelaantal naar 14 van de in totaal 31 zetels. De partij was links georiënteerd en pleitte ervoor Groenland volledig onafhankelijk te maken van Denemarken.

Onder de verliezende partijen was het sociaaldemocratische Voorwaarts (Siumut). Zij was verwikkeld geraakt in een serie corruptieschandalen en verloor nu 1 van haar 10 zetels. De meerderheid die zij vormde met het in zeteltal gehalveerde, centrumrechtse Gemeenschapsgevoel (Atassut) ging daarmee verloren.

Uitslagen parlementsverkiezingen Groenland
(2 juni 2009)
Opkomst: 71,3 procent

partij	percentage	zetels	+/-
Gemeenschap van het Volk (Inuit Ataqatigiit - IA)	43,7	14	+7
Voorwaarts (Siumut)	26,5	9	–1
Democraten (Demokraterne)	12,7	4	–3
Gemeenschapsgevoel (Atassut)	10,9	3	–3
Electorale Alliantie (Kattusseqatigiit Partiiat)	3,8	1	0
Overige	1,6	-	
totaal		31	

Denemarken

Nieuwe regering gevormd

De leider van de IA, Kuupik Kleist, vormde op 10 juni een negenkoppige regering, die bestond uit vijf mannen en vier vrouwen. Behalve door de IA werd er aan deelgenomen door de liberale partij Democraten (Demokraterne) en de centrumrechtse Electorale Alliantie (Kattusseqatigiit Partiiat), die respectievelijk 2 en 1 kabinetsposten kregen. Als vicepremier onder premier Kleist diende Jens Frederiksen van de Democraten.

Samenstelling regering Groenland
(10 juni 2009)

Premier en minister van Buitenlandse Zaken
Kuupik KLEIST (IA)
Vicepremier en minister van Huisvesting, Infrastructuur en Transport
Jens B. FREDERIKSEN (Democraten)

Binnenlandse Zaken
Anthon FREDERIKSEN (Electorale Alliantie)
Cultuur, Onderwijs, Onderzoek en Kerkelijke Zaken
Mimi KARLSEN (IA)
Financiën
Palle CHRISTIANSEN (Democraten)
Gezinszaken
Maliina ABELSEN (IA)
Gezondheidszorg
Agathe FONTAIN (IA)
Industrie en Delfstoffen
Ove Karl BERTHELSEN (IA)
Visserij, Jacht en Landbouw
Ane HANSEN (IA)

Festiviteiten rond versterkte autonomie

Op 21 juni werd op de Nationale Feestdag (Ullortuneq) rond de haven van de Groenlandse hoofdstad Nuuk een nieuwe fase ingeluid in de autonomie van Groenland. Premier Kleist zei tijdens een toespraak: 'Deze morgen ontwaakten wij met nieuwe hoop in ons hart. Vanaf vandaag beginnen wij een nieuw tijdperk in de geschiedenis van ons land, een nieuw tijdperk vol van hoop en mogelijkheden. (...) Andere landen hebben hun zelfbeschikking vaak verworven door veel offers te brengen.' Maar Groenland, zo zei hij, had deze zelfbeschikking verzekerd via 'dialoog, wederzijds begrip en wederkerig respect'. Het was daarmee nog niet direct duidelijk of Groenland een verdere stap zou zetten naar volledige onafhankelijkheid.

Groenland, dat in 2009 rond zestigduizend inwoners telde, van wie vijftigduizend Inuit, werd in 1775 een kolonie van Denemarken en was in de periode 1953-1979 een Deense provincie. In dit laatste jaar verkreeg het een eigen regering en parlement en bevoegdheden op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en sociale voorzieningen. De buitenlandse en defensiepolitiek bleef echter in handen van Denemarken.
Op 25 november 2008 had ruim drie kwart van de bevolking zich bij referendum uitgesproken voor meer autonomie. Deze hield in dat de Groenlanders de zeggenschap kregen over politie, kustwacht en rechtbanken op het eigen grondgebied en dat het door de Inuit gesproken Groenlands de officiële taal zou worden. Ook zouden zij hun deel krijgen van de potentiële opbrengsten uit olie en gas. Dit laatste werd gezien als een solide basis voor een onafhankelijke Groenlandse economie.

EUROPESE UNIE

Sterk verlies voor Deense sociaaldemocraten bij Europese verkiezingen

Bij de op 7 juni 2009 gehouden verkiezingen voor het Europees Parlement behaalde de Sociaaldemocratie in Denemarken (SD) de meeste stemmen, maar verloor zeer sterk in vergelijking met vijf jaar eerder. Zij daalde van 32,6 naar 20,9 procent en verloor 1 van haar 4 zetels. De twee regeringspartijen – Links, Liberale partij van Denemarken (V) en de Conservatieve Volkspartij (KF) – behielden hun zetelaantal van respectievelijk 3 en 1. De extreemrechtse Deense Volkspartij (DF), die de regering gedoogde, verdubbelde haar zetelaantal tot 2. Hetzelfde gold voor de Socialistische Volkspartij (SF).

Uitslagen Europese verkiezingen: Denemarken
(7 juni 2009)
Opkomst: 59,5 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
SD	20,9	4	PES
V 19,6	3		ALDE
SF	15,4	2	EGP-EVA
DF	14,8	2	EVD
KF	12,3	1	EVP-ED
N	7,0	1	GUE/NGL
totaal		13	

SD - Sociaaldemocratie in Denemarken
V - Links, Liberale partij van Denemarken
SF - Socialistische Volkspartij
DF - Deense Volkspartij
KF - Conservatieve Volkspartij
N - Volksbeweging tegen de EU

PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)
EVD : Europa van Vrijheid en Democratie (eurosceptisch)
EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
GUE/ NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)
(Vorige berichten pagina 251/2 - 2009)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Bondsdag neemt strengere wapenwet aan

De Bondsdag aanvaardde op 18 juni 2009 een wet die een strengere controle bracht op wapenbezit en een hogere leeftijdsgrens voor het schieten met pistolen en geweren van zwaar kaliber. Zulke wapens mochten op schietclubs voortaan alleen nog door meerderjarigen worden gebruikt. Hiervoor lag de grens bij veertien jaar. Er zou ook strenger op worden toegezien dat pistolen en geweren gebruikt werden door de vergunninghouder en niet door anderen.
De strengere wet volgde na de schietpartij in het Zuid-Duitse Winnenden, waar een zeventienjarige schutter in maart vijftien mensen en zichzelf doodde. De dader gebruikte een pistool van zijn vader, waar hij vrij over kon beschikken, en had goed leren schieten bij de lokale schietclub.

Bondskanselier Merkel wil sociaaldemocraten niet meer als coalitiepartner

Op 29 juni 2009 verklaarde bondskanselier Angela Merkel op een bijeenkomst van de Christelijk-Democratische Unie (CDU) en de Christelijk-Sociale Unie in Beieren (CSU) dat zij toe was aan een regeringswisseling na de Bondsdagverkiezingen van 27 september. Tot de 750 afgevaardigden zei zij: 'Wij hebben de macht om te zorgen voor groei en wij zeggen dat wij dit het beste kunnen doen met een andere coalitiepartner.' Hiermee bedoelde zij de liberale Vrije Democratische Partij (FDP). Zodoende zou er een eind komen aan de Grote Coalitie van de christendemocraten met de Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD).

Merkel presenteerde op de partijbijeenkomst een verkiezingsmanifest waarin sprake was van een belastingverlaging van 15 miljard euro. Ook werd daarin de invoering van een minimumloon verworpen. De SPD stond afwijzend tegenover beide voorstellen.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Encyclopedie van Kampen en Getto's 1933-1945 verschenen

Begin juni 2009 verscheen het zeventienhonderd pagina's tellende eerste deel van de *Encyclopedie van Kampen en Getto's 1933-1945* van het Amerikaanse Holocaust Memorial Museum (HMM). Deze encyclopedie was bedoeld als een zeer uitgebreid handboek over de periode van de nazibezetting van Europa. Naar aanleiding van de publicatie verklaarde projectdirecteur Geoffrey Megargee tegenover persbureau *Agence France Presse* (AFP) dat onderzoekers van het museum intussen al zo'n twintigduizend locaties over heel Europa hadden opgespoord die een plek zouden kunnen krijgen in het naslagwerk. Tot zulke 'vervolgingsplaatsen' werden door de onderzoekers onder meer gerekend: moordcentra, getto's, kampen voor dwangarbeid, krijgsgevangenkampen, hervestigingkampen, euthanasiecentra, bordelen en gevangenissen, ook in collaborerende staten 'van Frankrijk tot Roemenië, van Noorwegen tot Italië'.

De encyclopedie, die uiteindelijk zeven delen zou moeten beslaan, wilde niet alleen de vervolging van joden in beeld brengen, maar ook van zigeuners, homoseksuelen, verzetsstrijders, krijgsgevangenen en communisten. In deel 1 werd de periode tot het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog behandeld. De publicatie van het laatste deel werd verwacht rond 2018.

Rechtbank kent getto-overlevenden pensioenrechten toe

Joden die tijdens de Tweede Wereldoorlog voor de nazi's werkten in getto's in Oost-Europa konden volgens een beslissing van een rechtbank in Kassel van 2 juni 2009 pensioenbetalingen claimen.
In 2002 nam het Duitse parlement een wet aan die joodse werkers een aanspraak verleende op pensioen, maar meer dan 90 procent van de zeventigduizend aanvragen werd afgewezen omdat de indieners niet konden bewijzen dat zij door de nazi's voor hun werk waren betaald. Ook konden veel aanvragers niet aantonen dat zij vrijwillig hadden gewerkt. Deze personen waren aangewezen op een eenmalige compensatie uit een fonds dat door de Duitse regering en Duitse bedrijven in 2000 was opgezet. De rechtbank in Kassel sprak nu uit dat het betaald worden in voedsel – zelfs als het een kom soep was – maakte dat indieners voor de pensioenregeling in aanmerking kwamen, evenals wanneer sprake was van betaling in geld aan centrale joodse organisaties die in de getto's waren opgezet.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bondskanselier Merkel bezorgd over rol van centrale banken

Bondskanselier Angela Merkel hekelde begin juni 2009 recente acties van toonaangevende centrale banken. Zij schokte financiële markten toen zij in Berlijn opmerkte: 'Wij moeten terug naar een onafhankelijke centrale bankpolitiek en naar een beleid van het gezonde verstand.' Haar uitzonderlijke kritiek richtte zich in eerste instantie op de Federal Reserve (Fed), het stelsel van Amerikaanse centrale banken. Merkel toonde zich sceptisch over het aankopen door de Fed van obligaties van zowel de overheid als van particulieren voor een bedrag van 210 miljard euro. Maar de Europese Centrale Bank (ECB) ging volgens haar eveneens te ver met soortgelijke aankopen, die een waarde hadden van 60 miljard euro. Ook de Bank of England was dit pad opgegaan. Centrale banken wilden met deze onconventionele maatregelen voorkomen dat kredietstromen zouden stilvallen. Maar zij financierden de aankopen met het bijdrukken van geld en dat bracht het gevaar mee van een opleving van de inflatie.
Merkel kreeg voor haar waarschuwing bijval van de Amerikaanse zakenkrant *Wall Street Journal*, die opmerkte: 'Centrale banken moeten de drukpersen stopzetten voordat er schade wordt aangericht.'

Gemengde berichten over Duitse economie

Op 9 juni 2009 maakte het Federaal Bureau voor de Statistiek Destatis bekend dat de Duitse export in april was gedaald met 28,7 procent vergeleken met een jaar eerder. Dit was de grootste val sinds in 1950 statistieken hierover werden bijgehouden. Toch zagen analisten ook positieve tekenen, onder meer omdat het ministerie van Economische Zaken op 8 juni had verklaard dat industrieorders in april 2009 stabiel waren gebleven vergeleken met de maand ervoor. Zo stelde Andreas Rees van bank UniCredit: 'Er zijn toenemende aanwijzingen dat Duitse bedrijven een comeback gaan maken. Wij denken dat het nu alleen nog een kwestie van tijd is voordat zij gaan overschakelen van de achteruit naar de eerste versnelling.'

Begrotingstekort en staatsschuld gaan fors omhoog

Minister van Financiën Peer Steinbrück zei op 24 juni 2009 dat Duitsland tot 2013 of 2014 niet zou kunnen voldoen aan de regels voor begroting en staatsschuld van de Europese Unie. Hij schatte dat het tekort op de begroting zou stijgen naar 'net onder de 6,0 procent' in 2010. De staatsschuld zou oplopen met 310 miljard euro in de periode 2009-2013. Volgens EU-afspraken zou het begrotingstekort niet hoger mogen zijn dan 3,0 procent van het bbp en de staatsschuld niet hoger dan 60 procent van het bbp.

'De recessie treft Duitsland harder dan we verwachtten', zei Steinbrück, om er aan toe te voegen: 'Geen ander land wordt zo direct getroffen door wat er gebeurt in de wereldeconomie. Ongeveer 45 procent van ons bbp is afhankelijk van handel met het buitenland, vergeleken met 10 tot 12 procent voor de Verenigde Staten en 20 tot 25 procent voor Japan.'

NATUUR EN MILIEU

Minister sluit nieuwe kernenergiecentrales uit

Karl-Theodor zu Guttenberg, minister van Economische Zaken namens de Christelijk-Sociale Unie in Beieren (CSU), sloot op 19 juni 2009 in een interview met dagblad de *Süddeutsche Zeitung* het bouwen van nieuwe kernenergiecentrales uit. Tegelijkertijd stelde hij dat het voortbestaan van sommige reactors door nieuwe technologieën zou kunnen worden verlengd en dat de ontwikkeling van alternatieve technologieën versneld zou kunnen worden.
In 2000 besloot Duitsland onder de toen-

Duitsland

malige bondskanselier Gerhard Schröder, wiens Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) toen regeerde met de Groenen, de zeventien bestaande reactors rond 2020 te sluiten. De christendemocraten, behalve de CSU ook de Christelijk-Democratische Unie (CDU), wilden dit standpunt heroverwegen, maar nu sprak een vooraanstaande CSU-minister zich hier in feite tegen uit.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Dresden geschrapt van Werelderfgoedlijst

De Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de Verenigde Naties (UNESCO) maakte op 25 juni 2009 op een conferentie in het Spaanse Sevilla bekend dat de Elbe-vallei bij Dresden geschrapt was van de lijst van Werelderfgoederen. In een verklaring van de UNESCO werd gezegd dat het Wereld Erfgoed Comité hiertoe had beslist 'vanwege de bouw van een brug met vier rijstroken in het hart van het culturele landschap'. Dresden stond pas op deze lijst sinds 2004.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Blokkade websites met kinderporno

De Duitse Bondsdag nam op 18 juni 2009 een wet aan die het voor internetsurfers moeilijker maakte om toegang te krijgen tot sites met kinderporno. Critici spraken van het begin van censuur op internet.

EUROPESE UNIE

Dramatisch resultaat voor sociaaldemocraten bij Europese verkiezingen

Bij de verkiezingen voor het Europees Parlement op 7 juni 2009 bleven de Christelijk-Democratische Unie (CDU) en haar zusterpartij de Christelijk-Sociale Unie in Beieren (CSU) met 37,9 procent van de stemmen de sterkste politieke kracht. De Sociaal-democratische Partij Duitsland (SPD) leed een dramatisch verlies en viel terug naar 20,8 procent. De liberale Vrije Democratische Partij (FDP) deed het met 11,0 procent, een duidelijke stijging, heel goed. De Groenen bleven met 12,1 procent stabiel. De linkse partij Linke kwam op 7,5 procent. Andere partijen, samen goed voor ruim 10 procent, haalden de kiesdrempel niet.

Uitslagen Europese verkiezingen: Duitsland
(7 juni 2009) Opkomst: 43,3 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
CDU	30,7	34	EVP-ED
SPD	20,8	23	PES
Groenen	12,1	14	EGP-EVA
FDP	11,0	12	ALDE
Linke	7,5	8	GUE/NGL
CSU	7,2	8	EVP-ED
totaal		99	

CDU- Christelijk-Democratische Unie
SPD - Sociaal-democratische Partij Duitsland
FDP - Vrije Democratische Partij
Linke - Linkspartij
CSU - Christelijk-Sociale Unie in Beieren

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)

Constitutioneel Hof toetst Verdrag van Lissabon

Het Federaal Constitutioneel Hof in Karlsruhe sprak op 30 juni 2009 uit dat de ratificatie van het Verdrag van Lissabon, bedoeld om besluitvorming in de Europese Unie te stroomlijnen, moest worden uitgesteld: 'De grondwet zegt ja tegen het Verdrag van Lissabon, maar verlangt wel dat het recht van het parlement om aan de besluitvorming deel te nemen wordt versterkt op het nationale niveau.'
Politieke leiders spraken hun vertrouwen uit dat het verdrag toch spoedig zou worden aanvaard. Om aan de uitspraak van het hof tegemoet te komen, moest nog een nationale wet worden gemaakt. Bondskanselier Angela Merkel noemde de uitspraak 'een goede dag voor het verdrag'.

(Vorige berichten pagina 312/1 e.v. - 2009)

ESTLAND

BINNENLAND

Regeringscoalitie valt uiteen

De regeringscoalitie in Estland viel op 21 mei 2009 uiteen, waarna president Toomas Hendrik Ilves premier Andrus Ansip toestemming gaf de samenstelling van zijn regering te wijzigen. De positie van de regering was bijna een week precair geweest, nadat de Sociaaldemocratische Partij had aangegeven de andere coalitiepartners, de Hervormingspartij en de Pro Patria/Res Publica Unie, niet te zullen steunen bij een verandering van het arbeidsrecht. De drie sociaaldemocratische ministers werden door Ansip uit zijn regering gezet, waardoor er een minderheidsregering ontstond. Op 21 mei nodigde de premier de oppositionele Volksunie uit tot de regering toe te treden. Een week later werd daarover overeenstemming bereikt, zodat er weer sprake was van een meerderheidscoalitie.

Linkse oppositie wint bij Europese verkiezingen

De links georiënteerde Centrumpartij deed het goed bij de verkiezingen voor het Europese parlement in Estland op 7 juni 2009. De partij haalde 26,07 procent van de stemmen en kreeg twee van de zes zetels van Estland in het Europees Parlement. Tweede werd de onafhankelijke kandidaat Indrek Tarand, die een zetel won met 25,81 procent van de stemmen. De centrumrechtse Hervormingspartij van premier Andrus Ansip kwam op de derde plaats met 15,34 procent en kreeg ook een zetel. Ook de conservatieve regeringspartij Unie van Pro Patria en Res Publica (12,21 procent) en de centrumlinkse Sociaaldemocratische Partij (8,7 procent), die in mei uit de regeringscoalitie was gezet, veroverden een zetel. De opkomst voor de verkiezingen bedroeg 43,2 procent.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verdere bezuinigingen noodzakelijk

Het parlement van Estland stemde op 18 juni 2009 met 55 tegen 31 stemmen voor de tweede keer in vier maanden in met bezuinigingen om de gevolgen van de economische crisis te bestrijden. Hoeveel precies bezuinigd zou worden was nog niet duidelijk, na de vele wijzigingen die het parlement wilde in het oorspronkelijke voorstel van de regering om een korting van 3,8 procent op de begroting door te voeren. Estland had in februari de overheidsuitgaven voor 2009 al met 8,2 procent gekort. De bezuinigingen waren bedoeld om het begrotingstekort bin-

nen de grenzen te houden die de Europese Unie had aangegeven voor de landen in de eurozone of, zoals in het geval van Estland, daar graag toe zouden behoren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF vindt lening onnodig

Het Internationale Monetaire Fonds maakte zich zorgen over de economie van Estland, maar vond een uitgebreid financieel steunpakket nog niet nodig. Om een dergelijk steunpakket was eerder wel door de regering van Letland gevraagd. Het hoofd van een missie van het IMF die Estland bezocht, Franciszek Rozwadowski, verklaarde 15 december 2008 dat het belangrijkste doel van het regeringsbeleid moest zijn de overheidsuitgaven in te tomen en het begrotingstekort terug te dringen.

Regering overleeft motie van wantrouwen over bezuinigingen

De regering van Estland overleefde op 20 februari 2009 een motie van wantrouwen in het parlement, die was ingediend naar aanleiding van de aangekondigde bezuinigingsplannen. De coalitieregering van premier Andrus Ansip won de stemming in het parlement, de Riigikogu, met 61 tegen 35 stemmen. De voorgestelde begroting behelsde bezuinigingen van 8 miljard kroon (rond 495 miljoen euro). Ondanks de voorgenomen bezuinigingen zou er volgens de begroting toch nog sprake zijn van een tekort van 3,7 miljard kroon. De regering wilde 3,5 miljard kroon gebruiken uit een stabilisatiefonds dat was aangelegd in de jaren waarin het economisch goed ging.

Daling inflatie maakt toetreding tot eurozone waarschijnlijker

Officiële cijfers die op 6 maart 2009 werden vrijgegeven lieten zien dat de eerder oververhitte economie van Estland aan het afkoelen was. De inflatie daalde in februari met 0,3 procent in vergelijking met de maand ervoor. De index voor consumentenprijzen stond op 3,4 procent in vergelijking met februari 2008. Dat was het laagste cijfer sinds juni 2005. In juni 2008 bedroeg de inflatie nog 11,4 procent. De lagere inflatie zou het voor Estland gemakkelijker maken op termijn tot de eurozone toe te treden.

Crisis leidt tot daling van lonen

De economische crisis in Estland leidde volgens officiële cijfers die op 25 mei 2009 bekend werden tot de eerste daling van lonen sinds 1993. In het eerste kwartaal van 2009 daalde het gemiddelde brutoloon in vergelijking met het eerste kwartaal van 2008 met 1,5 procent tot 12.147 kroon (rond 780 euro). Inclusief inflatiecorrectie was er zelfs sprake van een daling van 4,5 procent. In dezelfde periode kromp de economie op jaarbasis met 15 procent. De particuliere consumptie daalde in april op jaarbasis met 15 procent, terwijl de industriële productie 34 procent lager was dan in dezelfde periode een jaar ervoor.

JUSTITIE

Veiligheidsfunctionaris veroordeeld wegens spionage voor Rusland

Herman Simm, een voormalige Estse veiligheidsfunctionaris, werd op 25 februari 2009 door een rechtbank in Tallinn schuldig bevonden aan verraad en veroordeeld tot 12,5 jaar gevangenisstraf. Simm moest ook een boete betalen ter waarde van 1,4 miljoen euro omdat hij meer dan tien jaar lang staatsgeheimen aan Rusland had verkocht. Hij was in september 2008 gearresteerd en achter gesloten deuren berecht. Simm was tot 2006 werkzaam op de veiligheidsafdeling van het ministerie van Defensie en had toegang tot zeer geheime informatie. Vermoed werd dat hij ook veel NAVO-geheimen aan de Russische inlichtingendienst had doorgegeven.

(Vorige berichten pagina 675/2 - 2008)

FINLAND

BINNENLAND

Roep onder Finse bevolking om verbod op handwapens

Minister van Binnenlandse Zaken Anne Holmlund kreeg op 11 november 2008 een door ruim 57.000 mensen ondertekende petitie aangeboden, waarin werd aangedrongen op een verbod op het bezit van handwapens. Tot de ondertekenaars behoorde ook voormalig minister van Defensie (1990-1995) Elisabeth Rehn.

Particulier wapenbezit was in Finland wijdverbreid. Aanleiding was de schietpartij van 23 september, toen een tweeëntwintigjarige scholier tien medeleerlingen doodschoot en daarna een einde aan zijn leven maakte.

Aantal Iraakse asielzoekers in Finland sterk gestegen

Het aantal Iraakse asielzoekers in Finland is in 2008 meer dan verviervoudigd ten opzichte van het voorgaande jaar, van rond de 300 naar 1.255. Dat deelde de Finse Immigratiedienst op 19 februari 2009 mee. De toename zette aan het einde van de zomer van 2008 in en leek het gevolg van het restrictievere beleid in landen als Groot-Brittannië, Nederland, Noorwegen en Zweden. Het totaal aantal mensen dat in Finland asiel aanvroeg, steeg van 1.434 in 2007 naar 4.035 in 2008. In dat laatste jaar werd de grootste groep onder hen gevormd door Somaliërs, met 1.181 aanvragen.

Nieuwe minister van Arbeid benoemd

De Finse regering maakte op 26 juni 2009 de benoeming bekend van Anni Sinnemaeki (35) tot minister van Arbeid. Zij nam de post over van Tarja Cronberg, die zij tevens verving als partijleider van de Groene Alliantie (VIHR), een van de vier regeringspartijen. Sinnemaeki had onder meer als taak een antwoord te geven op de sterk gestegen werkloosheid in Finland. Drie dagen eerder gepubliceerde gegevens lieten zien dat deze in mei was gestegen tot 10,9 procent, tegenover 8,8 procent in april.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tijdelijk ontslag voor veertienhonderd werknemers van Finnair

De Finse luchtvaartmaatschappij Finnair maakte op 13 maart 2009 het tijdelijk ontslag bekend van veertienhonderd werknemers. Onder hen was het volledige cateringpersoneel van zevenhonderd mensen, die met gedwongen onbetaald verlof gingen voor een periode variërend van twee weken tot drie maanden. De overige ontslagen betroffen zevenhonderd van de achthonderd piloten gedurende tenminste één week.
De regeling, die in april zou ingaan, was onderdeel van bezuinigingsmaatregelen die rond de 30 miljoen euro moesten opleve-

ren. Finnair had door de financiële crisis het aantal passagiers drastisch terug zien lopen en was om die reden al gedwongen geweest de tarieven te verlagen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Finse economie belandt in recessie

De Nationale Douaneraad Tullihallitus maakte op 9 februari 2009 bekend dat Finland in 2008 was uitgekomen op zijn laagste handelsoverschot sinds 1992. Het bedroeg 3,7 miljard euro, tegenover 6,1 miljard euro in 2007. De afname was het gevolg van de daling van de exportwaarde in de laatste twee maanden van 2008. Deze liep met respectievelijk 20 en 15 procent terug ten opzichte van november en december 2007. De exportwaarde over heel 2008 bleef met 65,5 miljard euro vrijwel ongewijzigd in vergelijking met het voorgaande jaar, maar het handelsoverschot nam toch af omdat de importen met 4 procent toenamen tot 61,8 miljard euro.
De belangrijkste Finse handelspartner in zowel export als import was Rusland, gevolgd door Duitsland. De export betrof met name elektronica, papier, houtproducten, metalen en machinerie. Finland importeerde vooral brandstof, grondstoffen en consumptiegoederen.

Gegevens van het bureau voor statistiek lieten op 27 februari 2009 zien dat de Finse economie in het derde en vierde kwartaal van 2008 was gekrompen met respectievelijk 0,3 en 1,3 procent. Door deze twee opeenvolgende periodes van negatieve groei verkeerde Finland officieel in een recessie. Eerder werd aangenomen dat dit (nog) niet het geval was, omdat was uitgegaan van een groei in het derde kwartaal met 0,1 procent. In vergelijking met de laatste drie maanden van het voorgaande jaar kromp de economie in de periode oktober-december 2008 met 2,4 procent.

Inflatie in Finland geheel verdwenen

Het bureau voor statistiek in Finland meldde op 15 juni 2009 dat de inflatie de maand ervoor was uitgekomen op nul, nadat in april al het lage niveau van 0,8 procent was bereikt. In mei 2008 bedroeg de inflatie nog 4,2 procent. De belangrijkste oorzaak van de daling lag in de lagere voedsel- en brandstofprijzen en de gedaalde rentevoet.

GEZONDHEID EN ZORG

Accijns op sterke drank verhoogd om alcoholverslaving tegen te gaan

Het Finse parlement stemde op 12 december 2008 in grote meerderheid voor een verhoging van de alcoholaccijns met 10 procent. Daardoor zou sterke drank gemiddeld 4,5 procent in prijs stijgen. In 2004 had Finland de accijns juist fors verlaagd, in een poging 'alcoholtoerisme' naar Estland en Rusland, waar de drank goedkoper was, af te remmen. In beide gevallen waren de maatregelen bedoeld om de consumptie van alcohol te beperken.
Finland kampte met een groot alcoholprobleem. Volgens gegevens van het Nationaal Onderzoeks- en Ontwikkelingscentrum voor Welzijn en Gezondheid (STAKES) was alcohol sinds 2005 de belangrijkste doodsoorzaak in de leeftijdscategorie van 15 tot 64 jaar. Het aantal sterfgevallen lag hoger dan die als gevolg van hart- en vaatziekten en borstkanker, die bij mannen respectievelijk vrouwen de tweede plaats innamen. In 2007 steeg de alcoholconsumptie met 1,9 procent tot 10,5 liter pure alcohol per persoon. Daardoor nam het aantal alcoholgerelateerde sterfgevallen, vooral leveraandoeningen, met 8,6 procent toe in vergelijking met 2006.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nieuwe wet maakt controle mogelijk op emailverkeer werknemers

Het Finse parlement stemde op 4 maart 2009 met 96 tegen 56 stemmen bij 47 onthoudingen in met een controversiële wet inzake het emailverkeer van werknemers. President Tarja Halonen ratificeerde de wetgeving negen dagen later. Voortaan was het werkgevers toegestaan om metadata van ingekomen en verzonden emails in te zien. Daarmee konden zij zich op de hoogte stellen van de tijd van ontvangst en verzenden, de geadresseerde(n) en de grootte van de bijlagen. De inhoud van de mail zelf mocht niet worden ingezien.
Aanleiding voor de wetgeving was een bedrijfsspionagezaak bij het Finse Nokia, wereldmarktleider op het gebied van mobiele telefoons. De controle op genoemde emailgegevens zou de beste methode zijn om dergelijke spionage tegen te gaan. Volgens het Finse dagblad *Helsingin Sanomat* was Nokia actief betrokken geweest bij het voorbereiden van de wet, die dan ook de bijnaam 'Lex Nokia' had gekregen. Het bedrijf ontkende dat echter, evenals het gerucht dat het had gedreigd uit Finland te vertrekken als de wetgeving er niet zou komen.
Aan de aanvaarding van de wet was een verhit debat voorafgegaan omdat juristen en emailactivisten vreesden voor een aantasting van de privacy. Zij meenden bovendien dat de emailcontrole geen doeltreffend instrument was om het lekken van bedrijfsgeheimen tegen te gaan.

MILITAIRE ZAKEN

Finland tekent voorlopig geen verdrag tegen clusterbommen

Premier Matti Vanhanen verklaarde op 31 oktober 2008 dat Finland vooralsnog niet zou overgaan tot ondertekening van de conventie voor het uitbannen van clusterbommen. Als reden gaf hij op dat Finland deze munitie nodig had ter bescherming van zijn landsgrenzen. Zijn regering sloot echter niet uit dat later alsnog tot onderte-

Uitslagen Europese verkiezingen: Finland
(7 juni 2009)
Opkomst: 40,3 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
KOK	23,2	3	EVP-ED
KESK	19,0	3	ALDE
SDP	17,5	2	PES
KD-PS	14,0	2	EVP-ED:1 EVD:1
VIHR	12,4	2	EGP-EVA
SFP	6,1	1	ALDE
totaal		13	

KOK - Nationale Coalitie Partij
KESK - Fins Centrum
SDP - Finse Sociaal-democratische Partij
KD-PS - Finse Christen-democraten - Ware Finnen
VIHR - Groene Alliantie
SFP - Zweedse Volkspartij in Finland

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EVD - Europa van Vrijheid en Democratie (eurosceptisch)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)

kening zou worden overgegaan, omdat het verdrag 'vanuit humanitair standpunt' van belang was.
Op 3 december zou het verdrag, de Conventie inzake Clustermunitie (CCM), in het Noorse Oslo worden ondertekend, waarna het geratificeerd moest worden door de deelnemende landen. Het verdrag verbood productie, gebruik, overdracht en opslag van clustermunitie.

EUROPESE UNIE

Eurosceptische partij haalt zetel in Europees Parlement

De nationalistische en eurosceptische partij Ware Finnen (PS) behaalde bij de op 7 juni 2009 gehouden verkiezingen voor het Europees Parlement één zetel. De twee grootste coalitiepartijen, de Nationale Coalitie Partij (KOK) en het Fins Centrum (KESK), alsmede de oppositionele Finse Sociaal-democratische Partij (SDP) verloren elk een zetel.

(Vorige berichten pagina 615/2 - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Vliegtuig Air France verongelukt in Atlantische Oceaan

Een Airbus 330 van Air France, op weg van Rio de Janeiro naar Parijs, verongelukte op 1 juni 2009 na van de radar te zijn verdwenen in turbulent weer boven de Atlantische Oceaan, ongeveer duizend kilometer van de Braziliaanse kust. Alle 228 inzittenden kwamen om. Pas vijf dagen later werden de eerste lichamen gevonden. De zwarte doos, waarin vluchtgegevens worden opgeslagen, werd niet gevonden. Volgens speculaties was het ongeluk veroorzaakt door een gebrekkige en verouderde snelheidsmeter, maar Franse onderzoekers waarschuwden voor te snelle conclusies.

Ereburgerschap Parijs voor dalai lama

De Parijse burgemeester Bertrand Delanoë verleende op 7 juni 2009 het ereburgerschap van zijn stad aan de Tibetaanse geestelijk leider de dalai lama. China, dat de dalai lama als separatist beschouwde, had gewaarschuwd voor nieuwe anti-Franse sentimenten in China, net als na de ontmoeting van president Nicolas Sarkozy met de dalai lama in december 2008.

Eerste toespraak Franse president in parlement sinds 1875

Voor het eerst sinds 1875 – in de Napoleontische tijd – richtte op 22 juni 2009 een Frans staatshoofd zich rechtstreeks tot de verenigde vergadering van de beide Kamers van het Franse parlement in het Paleis van Versailles. Een grondwetswijziging in 2008 had dat mogelijk gemaakt, overigens tot onvrede van delen van de oppositie. Vooral de groenen en communisten hadden moeite met een 'presidentiële show naar Amerikaans model', zoals dagblad *NRC Handelsblad* op 23 juni 2009 schreef.
President Sarkozy bepleitte in zijn toespraak onder meer een verbod op het dragen van een burka. Volgens hem was dat geen religieus symbool, maar een symbool van onderdrukking van vrouwen.

President Sarkozy vernieuwt kabinet

Voor de tweede keer sinds zijn aantreden in 2007 vernieuwde de Franse president Nicolas Sarkozy op 23 juni 2009 zijn kabinet. Minister van Justitie Rachida Dati en minister van Landbouw Michel Barnier vertrokken naar het Europees Parlement. Naar algemeen werd aangenomen wilde Sarkozy echter toch al af van de slecht presterende Dati, die niet was opgewassen tegen protesten van personeel in de overbevolkte Franse gevangenissen. Ook minister van Cultuur Christine Albanel, die slecht presteerde bij de behandeling van de antipiraterijwet in het parlement, werd vervangen. Boze tongen beweerden dat het vertrek van de twee vrouwen te maken had met hun relaties met Sarkozy's ex-vrouw Cecilia Attias. De grootste verrassing was het aantreden van de nieuwe minister van Cultuur Frederic Mitterand, een neef van voormalig president François Mitterand.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Frans verzoek versoepeling Stabiliteitspact afgewezen

Het voorstel van de Franse minister van Financiën Christine Lagarde om het Stabiliteits- en Groeipact te versoepelen vanwege de economische crisis, zal geen gehoor krijgen. Dat zei eurocommissaris voor Financiën Joaquín Almunia op 8 juni 2009 na besprekingen met de zestien ministers van Financiën van de eurozone in Luxemburg. Het pact, dat voorschreef dat landen geen hoger begrotingstekort mochten hebben dan 3 procent van het bbp, moest volgens Lagarde worden versoepeld, zodat Frankrijk meer geld kon uitgeven om de economie te stimuleren. Vooral Duitsland was daartegen en predikte begrotingsdiscipline. Niemand wist immers hoe lang de crisis zou duren en hoge tekorten zouden later het economisch herstel bemoeilijken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Franse antipiraterijwet ongrondwettelijk verklaard

De wet waarmee de Franse regering 'internetpiraterij' wilde tegengaan, werd op 10 juni 2009 door de Grondwettelijke Raad ongrondwettelijk verklaard. De wet, die in mei door het Franse parlement was goedgekeurd, bepaalde dat mensen die herhaaldelijk illegaal films en muziek downloaden voor twee jaar van het internet konden worden afgesloten, terwijl ze wel hun abonnementsgeld moesten doorbetalen. Volgens de Raad, die wetten toetste aan de grondwet, was vrije toegang tot internet een vorm van vrijheid van communicatie en meningsuiting en daarmee een fundamenteel mensenrecht.

EUROPESE UNIE

Winst voor presidentiële partij UMP bij Europese verkiezingen

De Unie voor een Volksbeweging (UMP), de partij van de Franse president Nicolas Sarkozy, kwam op 7 juni 2009 als grootste partij uit de stembus bij de Franse verkiezingen voor een nieuw Europees Parlement. Aangevoerd door ex-eurocommissaris Michel Barnier en met een campagne over traditionele thema's als orde en veiligheid, haalde de UMP het beste resultaat sinds 1979: 27,8 procent, tegen 16,6 procent vijf jaar eerder. Ook Sarkozy's rol als voorzitter van de raad van Europese regeringsleiders – als 'president van Europa' – had bijgedragen aan het succes, zo concludeerde dagblad *NRC Handelsblad* een dag na de verkiezingen.
Partijen die mikten op onvrede over Sarko-

Uitslagen Europese verkiezingen: Frankrijk
(7 juni 2009)
Opkomst: 40,6 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
UMP	27,8	29	EVP-ED
PS	16,5	14	PES
Europe Écologie	16,3	14	EGP-EVA
MoDem	8,4	6	ALDE
FN	6,3	3	niet ingeschrevenen
FG	6,0	4	GUE/NGL
Libertas (MPF-CPNT)	4,6	1	EVD
AOM	0,4	1	GUE/NGL
totaal		72	

UMP - Unie voor een Volksbeweging
PS - Socialistische Partij
MoDem - Democratische Beweging
FN - Nationaal Front
FG - Links Front voor de Verandering van Europa
Libertas:
- MPF: Beweging voor Frankrijk
- CPNT: Jacht, Visserij, Natuur en Traditie
AOM - Alliantie van Overzeese Gebieden

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)
EVD - Europa van Vrijheid en Democratie (eurosceptisch)

zy, zoals de Socialistische Partij (PS), verloren. Deze partij zakte van 28,9 naar 16,5 procent en van 31 naar 14 zetels. Grote verrassing met 16,3 procent was de groene en antiglobaliseringskieslijst Europe Écologie van voormalig studentenleider Daniel Cohn-Bendit. Ze behaalde evenveel zetels als de PS.

(Vorige berichten pagina 313/3 e.v. - 2009)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Kerken doelwit van aanslagen

Vier Grieks-orthodoxe kerken waren op 9 mei 2009 het doelwit van aanslagen. De vooraf gewaarschuwde politie kon drie van de vier brandbommen onschadelijk maken. De kerk van de Heilige Drie-eenheid in Piraeus raakte licht beschadigd. De aanslagen aan de vooravond van het orthodoxe paasfeest werden opgeëist door de anarchistische 'Nihilistische Factie', die de bommen plaatste uit protest tegen de 'heimelijke rol van de kerk in het onderdrukken van het volk'.

Alexander de Grote uitgeroepen tot de 'grootste Griek'

De Griekse koning van Macedonië en militair leider uit de klassieke oudheid Alexander de Grote (356 – 323 v.Chr.) werd op 19 mei 2009 door het televisieprogramma *Grote Grieken* uitgeroepen tot de grootste Griek uit de geschiedenis. Hij ontving 127.000 van de 700.000 stemmen en bleef daarmee de kankeronderzoeker George Papanikolaou en generaal en oorlogsheld Theodoros Kolokotronis voor.

Gevechten tussen politie en islamitische immigranten

Op 21 en 22 mei 2009 kwam het in de Griekse hoofdstad Athene tot gewelddadigheden tussen de politie en islamitische immigranten. Ongeveer vijftienhonderd moslims afkomstig uit verscheidene landen lieten tijdens een demonstratie hun woede blijken over het verscheuren van een koran door agenten tijdens een identiteitscontrole van enkele Syrische immigranten. Zo'n honderd betogers gooiden na afloop van de demonstratie met stenen en andere voorwerpen naar de oproerpolitie.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grootschalige stakingen tegen regeringsbesluiten

Het Griekse openbare leven kwam op 2 april 2009 door grootschalige stakingen vrijwel stil te liggen. Overheidsinstanties en scholen waren dicht, ziekenhuizen werkten met een noodbezetting en vrijwel al het vervoer kwam tot stilstand. Steen des aanstoots was het besluit van de minister van Financiën Yannis Papathanasiou om de ambtenarenlonen te bevriezen en de pensioenen slechts licht te verhogen.
Het zat de stakers tevens dwars dat de regering 28 miljard euro in de bankensector had gestoken, maar geen extra geld uittrok voor onderwijs, gezondheidszorg en de bouw- en landbouwsector.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Luchtvaartmaatschappij Olympic Airlines geprivatiseerd

Het Griekse parlement stemde op 9 april 2009 in met de privatisering van de luchtvaartmaatschappij Olympic Airlines (OA). De verlieslijdende maatschappij werd voor 172 miljoen euro verkocht aan de Griekse Marfin Investment Group (MIG). Een gunstiger bod dat eerder was uitgebracht door het Griekse Aegean Lines, een concurrent van OA, werd door de regering afgewezen omdat gevreesd werd dat de Europese Unie dit uit vrees voor een monopoliepositie van de nieuwe combinatie niet goed zou keuren. De verwachting was dat 4.000 van de 8.100 medewerkers emplooi konden vinden bij de nieuwe maatschappij.

Griekse economische groei komt bijna tot stilstand

De groei van de Griekse economie kwam in het eerste kwartaal van 2009 bijna tot stilstand. Uit cijfers die het Griekse bureau voor de statistiek ESYE op 15 mei publiceerde, bleek dat de groei ten opzichte van een jaar eerder slechts 0,3 procent bedroeg. Er was al wel sprake van een krimp van 1,2 procent ten opzichte van het laatste kwartaal van 2008.
Op 8 april 2009 had de gouverneur van de centrale bank George Provopoulos al gemeld dat de economie in het voorgaande jaar nog met 2,9 procent was gegroeid.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Eerste homohuwelijken verboden

Een Griekse rechter ontbond op 5 mei 2009 de eerste twee in Griekenland gesloten homohuwelijken. De burgemeester van het eilandje Tilos had deze op 3 juni 2008 gesloten, daarbij gebruik makend van een lacune in de wet. Daarin stond dat een huwelijk werd gesloten tussen twee mensen, zonder te specificeren dat dit een man en een vrouw moesten zijn. In tegenstelling tot veel andere Europese landen had Griekenland nog geen wettelijke regeling voor huwelijken of geregistreerde partnerschappen tussen partners van gelijke sekse.

Griekenland

EUROPESE UNIE

Socialisten winnen Europese verkiezingen

De Pan-Hellinistische Socialistische Beweging (PASOK) won de op 7 juni 2009 gehouden Europese verkiezingen. Ze werd met 36,6 procent van de stemmen de grootste partij. Regeringspartij Nieuwe Democratie (ND) behaalde slechts 32,3 procent van de stemmen, tegenover 43,0 procent bij de vorige verkiezingen van 2004. De partij van regeringsleider Kostas Karamanlis had zwaar te lijden gehad onder schandalen, wijdverbreide ontevredenheid over het gevoerde beleid en de nasleep van de sociale onlusten in december 2008.
De Communistische Partij Griekenland (KKE) behaalde 8,4 procent van de stemmen, gevolgd door de Populistische Orthodoxe Groepering (LAOS) met 7,2 procent en de Coalitie van Radicaal-Links (SYRIZA) met 4,7 procent.
Opvallend was de bijzonder lage opkomst. Bijna de helft van de stemgerechtigde Grieken had verzuimd de (verplichte) gang naar de stembus te maken, volgens Karamanlis een 'boodschap' van de kiezers.

Uitslagen Europese verkiezingen: Griekenland (7 juni 2009)
Opkomst: 52,6 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
PASOK	36,7	8	PES
ND	32,3	8	EVP-ED
KKE	8,4	2	GUE/NGL
LAOS	7,2	2	EVD
SYRIZA	4,7	1	GUE/NGL
OP	3,5	1	EGP-EVA
totaal		22	

PASOK - Pan-Hellenistische Socialistische Beweging
ND - Nieuwe Democratie
KKE - Communistische Partij Griekenland
LAOS - Populistische Orthodoxe Groepering
SYRIZA - Coalitie van Radicaal-Links
OP - Ecologistische Groenen

PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)
EVD - Europa van Vrijheid en Democratie (eurosceptisch)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)

(Vorige berichten pagina 195/2 e.v. - 2009)

Groot-Brittannië

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Opnieuw electorale verliezen voor Labourpartij

Fors verlies bij gemeenteraadsverkiezingen

De Britse Labourpartij (Lab) van premier Gordon Brown leed tijdens lokale verkiezingen op 4 juni 2009 opnieuw een gevoelige nederlaag. In de 34 lokale bestuursorganen waar zetels te behalen waren, verloor Lab er 273, terwijl de Conservatieven (Cons) 233 zetels wonnen. De Liberaal-Democraten (LibDem) verloren er vier, terwijl er een opvallende winst was voor de extreemrechtse Britse Nationale Partij (BNP) die haar eerste drie gemeenteraadszetels in Engeland veroverde.
De conservatieven wonnen een aantal typische Labourbolwerken, zoals Lancashire, Derbyshire en Nottinghamshire, waar de partij al meer dan 25 jaar aan de macht was geweest. Het ontlokte de leider van de Cons, David Cameron, de uitspraak dat zijn partij in 'elke deel van het land' kon winnen. Volgens hem stond de regering op vallen en waren de mensen in het land toe aan iets nieuws.
Nationaal bezien behaalde de Cons 38 procent van de stemmen, tegen 28 voor LibDem en 23 voor Lab. De opkomst was laag, met percentages tussen de 30 en 45 procent.

Grootste nederlaag ooit voor Labour bij Europese verkiezingen

De op dezelfde dag gehouden Europese verkiezingen liepen uit op een nog grotere nederlaag voor Lab. Uit de resultaten die op 7 juni werden vrijgegeven, bleek dat de partij met 15,3 procent van de stemmen haar slechtste electorale resultaat sinds de Tweede Wereldoorlog had behaald. Zowel de Cons (27,0 procent) als de eurosceptische Britse Onafhankelijkheidspartij (UKIP) (16,1 procent) bleven Browns partij voor. Opvallend waren ook de verliezen in Wales (de Cons wonnen daar voor het eerst sinds 1918) en Schotland (de Schotse Nationale Partij (SNP) versloeg het Labour van de Schot Brown). Ook de twee zetels voor de BNP, die haar aanhang vooral haalde bij voormalige Labourstemmers, werden als een zware nederlaag voor premier Brown gezien.
De druk op Brown om af te treden nam door de slechte resultaten alleen maar toe. Ondanks de oproepen daartoe in zijn eigen partij leek Brown dat vooralsnog niet van plan.

Uitslagen Europese verkiezingen: Verenigd Koninkrijk (4 juni 2009)
Opkomst: 34,7 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
Cons	27,0	25	ECR:24 - niet ingeschrevenen:1
UKIP	16,1	13	EVD
Lab	15,3	13	PES
LibDem	13,4	11	ALDE
Groenen	8,4	2	EGP-EVA
BNP	6,0	2	niet ingeschrevenen
SNP	2,1	2	EGP-EVA
Plaid Cymru	0,8	1	EGP-EVA
SF	0,7	1	GUE/NGL
DUP	0,5	1	niet ingeschrevenen
UUP	0,4	1	ECR
totaal		72	

Cons - Conservatieven
UKIP - Britse Onafhankelijkheidspartij
Lab - Labour Partij
LibDem - Liberaal-Democraten
BNP - Britse Nationale Partij
SNP - Schotse Nationale Partij (Schotland)
Plaid Cymru - Partij van Wales (Wales)
SF - Sinn Fein (Noord-Ierland)
DUP - Democratische Unionistische Partij (Noord-Ierland)
UUP - Ulster Unionistische Partij (Noord-Ierland)

ECR - Europese Conservatieven en Reformisten (conservatief)
EVD - Europa van Vrijheid en Democratie (eurosceptisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)

Groot-Brittannië

Premier Brown gooit kabinet om na declaratieschandaal

De Britse premier Gordon Brown kondigde op 5 juni 2009 een grondige wijziging in de samenstelling van zijn kabinet aan. Het declaratieschandaal, dat de Britse politiek weken in zijn greep had gehouden, had verscheidene kabinetsleden, onder wie de premier zelf, politiek beschadigd. Brown stond binnen zijn eigen partij steeds meer onder druk om af te treden. Vooral de op 4 juni als minister van Werkgelegenheid en Pensioenen teruggetreden James Purnell riep Gordon publiekelijk op ontslag te nemen. Brown benadrukte echter dat hij niet weg zou lopen van zijn verantwoordelijkheid, namelijk het bestrijden van de financiële en economische crisis.

Opvallende namen van vertrekkende ministers waren die van Jacqui Smith (Binnenlandse Zaken), John Hutton (Defensie), Hazel Blears (Gemeenschappen en Lokaal bestuur) en Geoff Hoon (Transport). Hun vacante portefeuilles werden ingevuld door respectievelijk Alan Johnson (tot dan minister van Gezondheidszorg), Lord Adonis, Bob Ainsworth en John Denham (tot dan minister van Innovatie, Universiteiten en Vakopleidingen). Verder werd Johnson op Gezondheidszorg vervangen door Andy Burnham en werd Yvette Cooper aangewezen als vervanger van Purnell als minister van Werkgelegenheid en Pensioenen. Andere nieuwe namen waren die van Liam Byrne (staatssecretaris Financiën), Ben Bradshaw (Cultuur) en Peter Hain (Wales). De oudgediende Margaret Beckett legde haar functie neer van minister van Staat voor Volkshuisvesting, een post die opging in de portefeuille van Denham.

Parlement geeft openheid over declaraties parlementsleden

Het Britse parlement zette op 18 juni 2009 gedetailleerde informatie over de ingediende declaraties van parlementariërs op het internet, nadat publicaties in verscheidene media over het declaratiegedrag van Lagerhuisleden de voorgaande weken de Britse politiek in verlegenheid hadden gebracht.
Enkele opvallende, soms lachwekkende, nog onbekende declaraties waren van voormalig premier Tony Blair, die enkele dagen voor zijn vertrek uit het parlement 6.900 pond (ca. 8.100 euro) declareerde voor het repareren van zijn dak; leider van de Conservatieven (Cons) David Cameron, die 10,99 pond (ca. 12,95 euro) declareerde voor 'The Penguin Book of Historic Speeches'; Cons-parlementslid Ed Balls, die 47 pond (ca. 55 euro) claimde voor twee dvd's van zijn eigen speeches getiteld 'Value for Taxpayers Money'; en Cons-parlementslid Jeremy Hunt, die 1 pence (ca. 1 eurocent) declareerde voor een telefoongesprek van 12 seconden.

Lagerhuis kiest nieuwe voorzitter

Het Britse Lagerhuis koos op 22 juni de conservatief John Bercow tot haar voorzitter. Hij volgde Michael Martin op die moest opstappen als gevolg van het declaratieschandaal. Bercow was zich, net als zijn concurrenten voor de positie van voorzitter, welbewust van de schade die het aanzien van het Lagerhuis had opgelopen door het schandaal. In zijn acceptatiespeech noemde hij de voorgaande weken een 'vreselijke ervaring' en stelde dat hervormingen noodzakelijk waren.
Het was voor het eerst dat het Lagerhuis een joodse voorzitter had.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Duidelijkheid over huisarrest voor terreurverdachten

De hoogste Britse rechtsinstelling, de Law Lords, bepaalde op 10 juni 2009 dat terreurverdachten die onder huisarrest waren gesteld te horen moesten krijgen waarom zij een gevaar voor de nationale veiligheid vormden. Dit werd tot dan toe vaak verzuimd omdat aanklagers inlichtingenbronnen wilden beschermen.

De rechtszaak was aangespannen door drie van terrorisme verdachte mannen die stelden dat hen nooit verteld was waarom ze onder huisarrest waren geplaatst. De verdachten vonden dat hiermee hun burgerrechten werden geschaad. De Law Lords gaven de eisers hierin, met enige tegenzin, gelijk, omdat de drie niet volgens de door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vastgestelde normen behandeld waren. De rechters waren echter bang dat hun uitspraak het einde betekende van de huisarrestregeling, omdat aanklagers de verdachten liever vrij zouden laten dan hun inlichtingenbronnen in gevaar te brengen.

NOORD-IERLAND

Vier aanhangers Real IRA veroordeeld voor aanslag Omagh

Rechter Declan Morgan van het hooggerechtshof in Belfast veroordeelde op 8 juni 2009 vier mannen wegens hun betrokkenheid bij de bomaanslag in het Noord-Ierse Omagh in 1998. Volgens de rechtbank waren de Real IRA (RIRA), een afsplitsing van het Ierse Republikeinse Leger (IRA), en haar leider Michael McKevitt, alsmede Liam Campbell, Colm Murphy en Seamus Daly verantwoordelijk voor de aanslag die aan 29 mensen het leven kostte. Omdat het geen strafzaak maar een civiele rechtszaak betrof, hoefden de vier niet de cel in maar werden zij veroordeeld tot het betalen van 1,6 miljoen pond (ca. 1,9 miljoen euro) aan de twaalf nabestaanden die de zaak tegen hen hadden aangespannen. De vijfde aangeklaagde, Seamus McKenna, werd van betrokkenheid vrijgesproken omdat de rechter de getuigenis tegen hem van zijn exvrouw onbetrouwbaar vond.

De civiele zaak, waar jarenlang aan was gewerkt, was door de betrokkenen afgekeken van de succesvolle Amerikaanse rechtsgang van de nabestaanden van Nicole Brown Simpson en Ronald Goldman tegen de hoofdverdachte O.J. Simpson en was naar Britse maatstaven een unicum. De families toonden zich opgelucht en noemden de uitspraak een 'enorme morele overwinning'. Jarenlang was tevergeefs geprobeerd de verdachten door een strafrechter veroordeeld te krijgen.

Racistische dreigementen tegen Roemenen in Belfast

Een groep van ruim honderd Roemeense Romazigeuners vond op 16 juni 2009 in een protestantse kerk in het Noord-Ierse Belfast bescherming tegen een opwelling van racistisch gemotiveerde intimidaties. Enkele dagen eerder waren bij verscheidene huizen van Roemenen de ruiten ingegooid en waren er tekstfragmenten van Adolf Hitler's *Mein Kampf* in de brievenbus gedaan. Een antiracistische betoging werd op 15 juni verstoord door lokale jongeren die de Hitlergroet brachten en met flessen naar de demonstranten gooiden. Noord-Ierse bestuurders spraken schande van de gebeurtenissen en vicepremier Martin

McGuinness noemde deze 'een volstrekt beschamende episode'.
De Roemenen durfden ondertussen niet meer terug naar hun huizen en velen dachten er zelfs over terug te keren naar hun vaderland. Een week later bleek dat 100 van de 114 Roma naar Roemenië vertrokken. Inmiddels waren drie jongeren aangehouden voor intimidatie.

Paramilitaire groepen ontwapenen volledig

De twee Noord-Ierse paramilitaire groepen Ulster Volunteer Force (UVF) en Red Hand Commando (RHC) kondigden op 27 juni 2009 aan dat zij hun gehele wapenarsenaal volledig buiten werking hadden gesteld. Een derde groepering, de Ulster Defence Association (UDA), liet weten eveneens met dit proces te zijn begonnen. Het ontwapeningsproces werd gecontroleerd door de Independent International Commission on Decommissioning (IICD) en enkele internationale waarnemers.
UVF en UDA spraken van 'historische daden'. UVF-leidster Dawn Purvis stelde dat 'de oorlog over is'. Volgens haar was het werken aan een 'vreedzame, stabiele, allesomvattende democratie' de enige juiste weg vooruit. De Noord-Ierse premier Peter Robinson toonde zich verheugd en verwelkomde de stap die de groeperingen hadden gezet.
Het Ierse Republikeinse Leger (IRA) had, na jaren van gewapende opstand, in 2005 reeds de wapens neergelegd. Tussen 1968 en 1998 had de Noord-Ierse strijd tussen katholieken en protestanten aan ruim 3.500 mensen het leven gekost.

(Vorige berichten pagina 314/2 e.v. - 2009)

IERLAND

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ierland roept hulp emigranten in

De Ierse regering deelde op 28 april 2009 bij monde van de minister van Buitenlandse Zaken Michael Martin mee dat zij de omvangrijke Ierse diaspora om hulp ging vragen. Uitnodigingen zouden uitgaan naar invloedrijke Ierse zakenmannen en -vrouwen voor de oprichting van het Global Irish Economic Forum in september. Volgens Martin was het belangrijkste doel te onderzoeken hoe Ieren in binnen- en buitenland konden samenwerken om de Ierse economie uit de recessie te halen. Daarnaast zou het forum een rol gaan spelen in de toekomstige economische verhouding tussen Ierland en zijn emigranten. Naar schatting woonden er 70 miljoen mensen met een Iers paspoort of Ierse voorouders in het buitenland.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietbeoordelaar verlaagt kredietstatus Ierse overheid

De kredietbeoordelaar Fitch verlaagde op 8 april 2009 de kredietstatus van de Ierse overheid van AAA naar AA+. De verlaging tekende de verslechterende situatie van de overheidsfinanciën die werd veroorzaakt door een verwachte krimp van de economie met 7,7 procent in 2009. Fitch sloot een verdere verlaging van de kredietstatus niet uit.

Kredietrating gaat verder omlaag

Fitch nam het besluit in navolging van de Amerikaanse kredietbeoordelaar Standard & Poor's (S&P) die op 30 maart de kredietstatus eveneens had omgezet van AAA in AA+. Op 8 juni verlaagde S&P deze status opnieuw naar AA. Met name een op de overheidsfinanciën drukkend, omvangrijk reddingspakket voor de bankensector zorgde bij S&P voor een blijvend negatieve verwachting.
Volgens een analist waren de groter dan verwachte verliezen van de Anglo Irish Bank en de door de overheid gecreëerde 'bad bank', het National Asset Management Agency (NAMA), de belangrijkste redenen om de kredietstatus te verlagen. Het NAMA moest de vele 'giftige bezittingen' overnemen van de Ierse banken en zo de balansen weer gezond maken. De staat had daarnaast inmiddels 7 miljard euro verstrekt aan de twee grootste leenbanken, de Allied Irish Banks (AIB) en de Bank of Ierland (BofI).

Ierse economie in diepe recessie

De Ierse economie verkeerde begin 2009, volgens cijfers die het Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) op 30 juni publiceerde, in een diepe recessie. De krimp van het bbp met 8,5 procent in het eerste kwartaal was de grootste krimp op jaarbasis die het CSO had gemeten sinds het bureau daar in 1997 mee was begonnen. Bovendien maakte het bekend dat de economie in 2008 niet, zoals in maart 2009 gemeld, met 2,3 maar met 3,0 procent was gekrompen. Meer slechte cijfers waren er omtrent de heersende deflatie (de marktprijzen daalden in mei met 4,7 procent op jaarbasis) en de voorspelling dat de economie tussen 2008 en 2010 met 13,5 procent zou krimpen.

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) liet zich ondertussen bijzonder negatief uit over de Ierse economie. Volgens het IMF werd de economie bedreigd door een 'ongekende economische correctie' en zag het land zich gesteld voor de grootste economische problemen sinds de Tweede Wereldoorlog.

JUSTITIE

Voormalig regeringswoordvoerder veroordeeld voor omkoping

De voormalige regeringswoordvoerder Frank Dunlop werd op 26 mei 2009 veroordeeld tot achttien maanden gevangenisstraf en 30.000 euro boete voor het omkopen van plaatselijke politici. Dunlop had bekend in de jaren negentig van de twintigste eeuw zeker vijf keer politici te hebben omgekocht zodat zij vóór de aanpassing van de bestemming van bepaalde stukken land zouden stemmen. Zijn opdrachtgevers haalden zo lucratieve orders binnen voor de bouw van woonwijken en industriële projecten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rapport onthult jarenlang kindermisbruik door geestelijken

Uit een rapport dat een onafhankelijke commissie op 20 mei 2009 publiceerde bleek dat sinds 1914, maar met name tussen 1930 en 1980, duizenden kinderen op katholieke scholen en in tehuizen waren misbruikt. In het rapport, dat verscheen na een 70 miljoen euro kostend onderzoek van negen jaar, werd gesproken van het mishandelen en verkrachten van zowel jongens als meisjes. De onderzoekscommissie sprak met zeventienhonderd slachtoffers die nog in leven waren. Tot groot ongenoegen van veel slachtoffers had de betrokken orde van de Christelijke Broeders bij de rechter we-

Ierland

ten te bedingen dat er geen namen in het rapport zouden verschijnen. Vervolging werd daardoor erg lastig. Veel van de achthonderd daders waren inmiddels overleden.

De betrokken katholieke ordes maakten op 25 mei bekend dat er niet opnieuw onderhandeld zou worden over de schadevergoeding die de slachtoffers in 2002 was toegezegd, dit ondanks de druk van de leider van de Ierse katholieke kerk, kardinaal Sean Brady, om dat wel te doen. De ordes zegden slechts toe met nog meer toewijding de slachtoffers te willen ondersteunen.

EUROPESE UNIE

Geen succes voor eurosceptische partij bij Europese verkiezingen

Bij de in Ierland op 5 juni 2009 gehouden verkiezingen voor het Europees Parlement wist de eurosceptische partij Libertas geen zetel te bemachtigen. Libertas stond onder leiding van de vermogende zakenman Declan Ganley, die een jaar eerder het verzet leidde tegen het Verdrag van Lissabon dat de Europese Unie besluitvaardiger moest maken. Het resultaat was dat Ierland als enige van de 27 lidstaten het verdrag verwierp. Bij de euroverkiezingen werd dit succes echter niet geprolongeerd, reden voor Ganley om zich uit de politiek terug te trekken.

Uitslagen Europese verkiezingen: Ierland
(5 juni 2009)
Opkomst: 58,6 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
FG	29,1	4	EVP-ED
FF	24,1	3	ALDE
Lab	13,9	3	PES
Marian Harkin	4,6	1	ALDE
SP	2,8	1	GUE/NGL
totaal		12	

FG - Fine Gael
FF - Fianna Fáil
Lab - Labourpartij
SP - Socialistische Partij

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)

De twee grootste partijen, Fianna Fáil (FF) en Fine Gael (FG), verloren beide een zetel in het Europees Parlement. Het in Ierland regerende FF werd voor het eerst kleiner dan oppositiepartij FG.

Sinn Fein (SF), de politieke tak van het Ierse Republikeinse leger (IRA), verloor haar enige parlementszetel. Winst was er voor de Labourpartij (Lab), die van 1 naar 3 zetels ging, en voor de trotskistisch georiënteerde Socialistische Partij (SP), die voor het eerst een zetel behaalde.

(Vorige berichten pagina 197/2 e.v. - 2009)

Italië

ITALIË

BINNENLAND

Aardbevingsslachtoffers betogen in Rome

Zo'n vijftienhonderd personen die dakloos raakten door de aardbeving van 6 april in Midden-Italië demonstreerden op 16 juni 2009 in de straten van Rome tegen het trage tempo van de wederopbouw. Zij hielden een mars naar het parlementsgebouw, waar drie tenten werden opgezet. Onder de deelnemers waren verscheidene burgemeesters. Het protest viel samen met een behandeling in het parlement van voorstellen voor de wederopbouw.

Bij de aardbeving in de Abruzzen-regio, waarbij de hoofdstad L'Aquila zwaar werd getroffen, waren 299 mensen omgekomen.

Te lage opkomst bij referendum over kiesdrempels

Bij een op 21 en 22 juni 2009 gehouden referendum, waarin werd voorgesteld de drempel voor toelating van politieke partijen tot het Italiaanse parlement te verhogen, was de opkomst te laag om een geldige uitslag op te leveren. Volgens het voorstel moest een partij tenminste 4 procent van de stemmen behalen om in het Italiaanse Lagerhuis te komen en tenminste 8 procent om in de Senaat te komen.
Het vereiste quorum van 50 procent werd bij lange na niet gehaald. Het ministerie van Binnenlandse Zaken zei na het sluiten van de stembussen dat slechts zo'n 20 procent van de kiezers had gestemd.

Triomfen voor premier Berlusconi bij lokale verkiezingen

Bij de tweede ronde van de Italiaanse gemeenteraadsverkiezingen op 21 en 22 juni 2009 boekte de centrumrechtse partij Volk van de Vrijheid (PdL) van premier Silvio Berlusconi een historische zege in Milaan. De stad werd voor het eerst in decennia door rechts veroverd. De partij won bovendien acht extra provincies bovenop de zeges die al in de eerste ronde waren behaald. Centrumlinks bleef aan de macht in zijn traditionele bastions Bari, Bologna, Florence en Turijn.

Veertien doden door explosie van gastrein

Op 29 juni 2009 werden tenminste veertien personen gedood en raakten tientallen gewond door een explosie van een vrachttrein die vloeibaar petroleumgas vervoerde en ontspoorde in de stad Viareggio in Noord-Italië. Dertien wagons met het gas buitelden over de sporen en botsten op huizen langs de spoorlijn. Verscheidene slachtoffers vonden de dood toen hun huizen instortten.
Brandweerlieden zochten op 30 juni nog naar vier vermisten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Aantal ongelukken op het werk gedaald

Het aantal werkgerelateerde dodelijke ongevallen was in 2008 het laagste in zestig jaar, zo was te lezen in het op 24 juni 2009 openbaar gemaakte jaarverslag van het Nationaal Instituut voor Verzekering tegen Arbeidsongevallen (INAIL). In 2008 waren er 1.120 werkgerelateerde doden, 7,2 procent minder dan in 2007. Voor het eerst sinds 1951 lag het totale aantal onder de 1.200.
De cijfers trokken bijzondere aandacht vanwege een aantal grote ongelukken in de laatste jaren. Zo stierven op 6 december 2007 zeven arbeiders van de Duitse staalfabrikant ThyssenKrupp aan ernstige brandwonden als gevolg van een explosie. Recenter, in mei 2009, vonden drie werknemers de dood in een olieraffinaderij op Sardinië na het inademen van stikstof.

Italië

JUSTITIE

Bestuurlijke corruptie kost meer dan 60 miljard euro

Corruptie in het Italiaanse openbaar bestuur kost het land meer dan 60 miljard euro per jaar, zo zei de financiële openbaar aanklager Furio Pasqualucci op 25 juni 2009. Deze corruptie 'heeft in deze tijd van crisis ernstige gevolgen voor de economische ontwikkeling van het land', aldus Pasqualucci bij de presentatie van zijn jaarverslag. En hij voegde er aan toe: 'Het is als een immorele belasting die een beletsel vormt voor buitenlandse investeerders, vooral in het zuiden.' De meeste klachten over corruptie in het lokale bestuur betroffen het zuiden van Italië, maar ook de regio Lombardije, rondom Milaan, was een probleemgebied.

EUROPESE UNIE

Partij van premier Berlusconi wint Europese verkiezingen

De politieke partij van premier Silvio Berlusconi werd winnaar van de verkiezingen voor het Europees Parlement op 7 juni 2009.

Uitslagen Europese verkiezingen: Italië
(7 juni 2009)
Opkomst: 65,1 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
PdL	35,3	29	EVP-ED
PD	26,1	21	PES
LN	10,2	9	EVD
IdV-Lista Di Pietro	8,0	7	ALDE
UdC	6,5	5	EVP-ED
SVP	0,5	1	EVP-ED
totaal		72	

PdL - Volk van de Vrijheid
PD - Democratische Partij
LN - Noordelijke Liga
IdV-Lista Di Pietro - Italië van Waarden - Lijst Di Pietro
UdC - Unie van het Centrum
SVP - Zuid-Tiroolse Volkspartij

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EVD - Europa van Vrijheid en Democratie (eurosceptisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)

Letland

Zijn centrumrechtse Volk van de Vrijheid (PdL) verwierf 35,3 procent van de stemmen. De rechtse regeringsbondgenoot van Berlusconi, de anti-Europese Noordelijke Liga (LN), kwam op 10,2 procent, een verdubbeling vergeleken met de vorige verkiezingen in 2004.

De centrumlinkse Democratische Partij (PD) kwam op 26,1 procent. Succes was er voor de kleine oppositiepartij Italië van Waarden (IdV) onder leiding van de voormalige anticorruptierechter Antonio Di Pietro. Deze behaalde 8,0 procent.
Het opkomstpercentage was 65,1 procent, ruim boven het EU-gemiddelde van 43 procent.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bezoek Libische leider Gaddafi gekenmerkt door ergernissen

De Libische leider Muammar Gaddafi beëindigde op 12 juni 2009 zijn driedaagse bezoek aan Italië. Op deze dag verscheen Gaddafi niet voor een geplande bijeenkomst in het Italiaanse parlement. Het incident was niet het eerste tijdens Gaddafi's bezoek. Op 11 juni kozen leiders van de Senaat in plaats van de voornaamste vergaderzaal een kleinere zaal voor een ontmoeting met Gaddafi, nadat de linkse oppositie had gedreigd zijn toespraak te boycotten.
De rechtse politicus Mirko Tremaglia, van de regerende partij Volk van de Vrijheid (PdL), noemde Gaddafi een 'bandiet' en zei dat hij moest worden weggestuurd nadat hij had gezegd dat Rome zich nooit zou kunnen excuseren voor zijn koloniale verleden. 'Als er iemand weet heeft van terrorisme, dan is het Gaddafi, maar wij vergeten dat omdat hij wat olie heeft gevonden', aldus Tremaglia.

(Vorige berichten pagina 315/3 e.v. - 2009)

LETLAND

BINNENLAND

Ongeregeldheden in Riga

Een demonstratie tegen de regering van Letland in het centrum van Riga liep op 13 januari 2009 uit op ernstige ongeregeldheden en vechtpartijen met de politie die bijna drie uur duurden. 106 personen werden gearresteerd. Volgens getuigen zou de politie traangas hebben gebruikt. Aan de gewelddadige uitbarsting was een vreedzame protestbijeenkomst van ongeveer tienduizend mensen voorafgegaan. De deelname van zowel Letten als etnisch Russen was opvallend.

Ex-medewerkers dienst corruptiebestrijding veroordeeld

Twee voormalige medewerkers van de overheidsdienst voor corruptiebestrijding KNAB in Letland werden op 2 februari 2009 tot gevangenisstraffen veroordeeld van zeven en vijf jaar. Zij waren ervan beschuldigd bijna 109.000 dollars in verschillende valuta te hebben gestolen van hun werkgever. Een van de veroordeelden werd vrijgesproken van verduistering, maar schuldig bevonden aan criminele nalatigheid.

Regering komt ten val

De regering van Letland onder leiding van premier Ivars Godmanis kwam op 20 februari 2009 ten val nadat de premier zijn ontslag aan president Valdis Zatlers had aangeboden. Zatlers accepteerde het ontslag. De beslissing van Godmanis kwam volgens bronnen nadat de twee grootste van de vier partijen in de regeringscoalitie, de Volkspartij (TP) en de Unie van Groenen en Boeren (ZZS), hun steun opzegden. Twee weken eerder hadden beide partijen Godmanis nog gesteund bij een motie van wantrouwen in het parlement. President Zatlers had op 13 februari gezegd zijn vertrouwen in Godmanis verloren te hebben, nadat de premier was teruggekomen op plannen het aantal ministeries te verminderen in het kader van de bezuinigingsmaatregelen die nodig waren ter bestrijding van de economische crisis.

Nieuwe coalitieregering treedt aan

Letland kreeg op 13 maart 2009 een nieuwe coalitieregering van vijf partijen met Valdis Dombrovskis (37) als premier. Het parlement aanvaardde de nieuwe regering met 67 tegen 21 stemmen. De regering bestond uit drie van de vier partijen van de oude coalitie plus twee voormalige oppositiepartijen. Eerder op de dag had het parlement in grote meerderheid ingestemd met de aanstelling van Normunds Vilnitis tot het nieu-

we hoofd van de corruptiebestrijdingsdienst KNAB. Die post was sinds juni 2008 vacant geweest. De economische situatie was allerminst rooskleurig want het bruto binnenlands product zou in 2009 volgens de officiële verwachting met 12 procent dalen.

Samenstelling van de regering van Letland (4 april 2009)

President
Valdis ZATLERS
Premier, tevens minster van Kinderen, Gezin en Integratiezaken
Valdis DOMBROVSKIS

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Linda MURNIECE
Buitenlandse Zaken
Maris RIEKSTINS
Cultuur
Ints DALDERIS
Defensie
Imants LIEGIS
Economie
Artis KAMPARS
Financiën
Einars REPSE
Gezondheid
Ivars EGLITIS
Justitie
Mareks SEGLINS
Landbouw
Jani3s DUKLAVS
Milieu
Raimonds VEJONIS
Onderwijs en Wetenschap
Tatjana KOKE
Regionale Ontwikkeling en Lokale Overheden
Edgars ZALANS
Transport
Kaspars GERHARDS
Welzijn
Uldis AUGULIS

Ambassadeur in de Verenigde Staten
Andrejs PILDEGOVICS
Gouverneur van de Bank van Letland
Ilmars RIMSEVICS
Permanente Vertegenwoordiger bij de VN in New York
Normans PENKE

Mars met deelname ex-leden Waffen-SS

Letten die tijdens de Tweede Oorlog als vrijwilligers gevochten hadden bij de Waffen-SS, voegden zich op 16 maart 2009 bij een vreedzame jaarlijkse mars in de hoofdstad Riga in Letland. Tegendemonstranten protesteerden en er was veel politie op de been. Ongeveer 1.200 mensen kwamen bij het 42 meter hoge Vrijheidsbeeld bijeen, dat daar in 1935 was geplaatst. Rond zeshonderd personen hielden een niet officieel toegestane optocht die eindigde met het leggen van bloemen bij het beeld. In totaal werden dertien mensen door de politie opgepakt.

Rechtse partij wint verkiezingen Europees Parlement

Een rechtse partij geleid door een voormalig EU-commissaris was in Letland de winnaar van de verkiezingen voor het Europees Parlement, zo bleek een dag na de verkiezingen op 6 juni 2009. De Burgerunie, die in 2008 was opgericht door Sandra Kalniete, kreeg 24,35 procent van de stemmen en twee zetels van de acht die binnen het 736 zetels tellende Europese Parlement aan Letland toevielen. De stemming vond gelijktijdig met lokale verkiezingen plaats, wat waarschijnlijk de oorzaak was van de naar Europese maatstaven hoge opkomst van 52,95 procent voor de Europese verkiezingen. De partij Nieuwe Tijd (JL) van premier Valdis Dombrovskis haalde 6,66 procent en een zetel, terwijl de nationalistische Unie voor Vaderland en Vrijheid ook een zetel kreeg met 7,46 procent. De grote verliezer was de Volkspartij (TP), die 2,79 procent kreeg, niet voldoende om de kiesdrempel van 5 procent te halen. Succes was er ook voor het Harmoniecentrum (SC), die vooral stemmen kreeg van de grote Russische minderheid in Letland en 19,53 procent haalde.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Bezuinigingen onvermijdelijk'

Premier Valdis Dombrovskis van Letland zei op 12 juni 2009 dat de regering had besloten salarissen in de publieke sector met 20 procent te korten en pensioenen en andere sociale uitgaven met 10 procent. Belastingen zouden niet worden verhoogd. Het parlement moest nog met de maatregelen instemmen. Zonder de bezuinigingen was er een grote kans dat Letland een nieuwe tranche van een lening van 7,5 miljard euro zou mislopen. De lening was in december 2008 toegezegd door het Internationale Monetaire Fonds en andere instellingen, waaronder de Europese Unie. Minister van Gezondheid Ivars Eglitis, zelf arts, trad op 17 juni af uit protest tegen bezuinigingen op de gezondheidszorg.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlement houdt marathonzitting over economie

Het parlement van Letland hield op 9 en 10 december 2008 een marathonzitting van twintig uur over het economisch beleid tijdens de crisis. Het parlement ging akkoord met door de regering voorgestelde bezuinigingen van ongeveer een miljard lat (rond 1,35 miljard dollar) in 2009, door vermindering van de uitgaven en vergroting van de overheidsinkomsten. Het bedrag stond gelijk aan 7 procent van het bruto binnenlands product van Letland. Minister van Financiën Atis Slakteris, die een leidende rol speelde in de onderhandelingen met het IMF over financiële ondersteuning, overleefde halverwege de zitting een motie van wantrouwen.

IMF stemt in met stabilisatiepakket van 7,5 miljard euro

De directeur van het Internationale Monetaire Fonds (IMF), Dominique Strauss-Kahn, maakte op 20 december 2008 de details bekend van een financieel stabilisatiepakket voor Letland. Het totale pakket bedroeg 7,5 miljard euro, inclusief een stand-by regeling van het IMF ter waarde van 1,7 miljard euro voor een periode van 27 maanden.
De andere deelnemers aan het hulppakket waren de Europese Unie met een lening van 3,1 miljard euro, de Noord-Europese landen met 1,8 miljard euro, de Wereldbank met 400 miljoen euro, de Tsjechische Republiek met 200 miljoen euro en de European Bank for Reconstruction and Development met 100 miljoen euro. Polen en Estland droegen elk 100 miljoen euro bij. De bijdrage van de EU moest nog worden goedgekeurd door de ministers van Financiën van de 27 lidstaten.

EU stemt in met reddingsplan banken

De Europese Commissie in Brussel stemde op 23 december 2008 in met een plan van de regering van Letland om banken in het zwaar door de economische crisis getroffen land te ondersteunen. Het plan (dat het equivalent behelsde van 10 procent van de totale economische productie in Letland) gaf de Letse regering de mogelijkheid banken die in financiële problemen kwamen

over te nemen, en ruime garanties te geven voor leningen en banktegoeden. Dit diende om de financiële sector in het land te stabiliseren. Er waren in het plan echter grenzen gesteld aan de manier waarop de overheid de bevoegdheden kon gebruiken. De nieuwe regeling zou bovendien voorlopig slechts zes maanden gelden.

Miljoenen verspild bij bouw brug

De bouw van een brug in de hoofdstad Riga in Letland heeft geleid tot de verspilling van miljoenen aan belastinggeld, volgens een overheidsrapport dat op 18 maart 2009 uitkwam. De 800 meter lange Dienvidu tilts (Zuidelijke Brug) was het grootste bouwproject in de Baltische staten sinds 25 jaar.

De brug werd in november 2008 geopend. Als gevolg van slordigheden bij de aanbesteding en het opstellen van contracten was er volgens het rapport 27 miljoen lat (rond 36 miljoen euro) onnodig uitgegeven. De bouwkosten waren van de oorspronkelijk geschatte 108 miljoen lat gestegen tot 570 miljoen lat.

Economie krimpt fors

Officiële cijfers die op 11 mei 2009 bekend werden lieten zien dat in het eerste kwartaal van het jaar de economie in Letland met een vijfde was gekrompen in vergelijking met dezelfde periode in het jaar ervoor. In vergelijking met de cijfers van 2008 was het bruto binnenlands product in het eerste kwartaal van 2009 naar schatting met 18 procent gedaald. De industriële productie daalde met 22 procent en de detailhandelsomzet met 25 procent. De hotel- en restaurantsector, die veel buitenlandse valuta opbracht, kampte zelfs met een daling van 34 procent.

Verkoopcijfers in consumentensector dalen met 26 procent

Het centraal bureau voor de statistiek in Letland liet op 30 juni 2009 weten dat de verkoopcijfers in de consumentensector in mei met 26,4 procent gedaald waren in vergelijking met een jaar eerder. De verkoop van niet-industriële producten zoals voedingsmiddelen was met 18,9 procent gedaald over die periode en die van producten als kleding met 29,9 procent.

(Vorige berichten pagina 678/1 - 2008)

LITOUWEN

BINNENLAND

Politie gebruikt traangas tegen demonstranten

Traangas en de wapenstok werden op 16 januari 2009 voor de tweede keer in minder dan een week door de politie in Vilnius, de hoofdstad van Litouwen ingezet tegen demonstranten. Ongeveer zevenduizend mensen protesteerden bij het parlement en regeringsgebouwen tegen belastingverhogingen, verlies van banen en bezuinigingen.

Uitslag presidentsverkiezingen Litouwen
(17 mei 2009)
Opkomst: 51,8 procent

kandidaat	partij	stemmen	percentage
Dalia Grybauskaite	onafhankelijk	950.407	69,1
Algirdas Butkevičius	Sociaaldemocratische Partij van Litouwen	162.665	11,8
Valentinas Mazuronis	Orde en Rechtvaardigheid	84.656	6,2
Waldemar Tomaszewski	Electorale Actie van Polen in Litouwen	65.255	4,7
Loreta Graužiniene	Partij van de Arbeid	49.686	3,6
Kazimira Prunskiene	Litouwse Boerenvolksunie	53.778	3,9
Česlovas Jezerskas	onafhankelijk	9.191	0,7

Eerste vrouwelijke president maakt prioriteiten duidelijk

De nieuw gekozen vrouwelijke president van Litouwen, Dalia Grybauskaite, zei op 18 mei 2009, de dag na haar verkiezingsoverwinning, onder meer dat ze wilde bijdragen aan democratisering in de buurlanden. Grybauskaite was tot haar deelname aan de presidentsverkiezingen Commissaris voor Financiële Planning en Begrotingen van de Europese Unie. Ze voorspelde dat Litouwen ergens tussen 2012 en 2015 tot de eurozone zou toetreden.

Conservatieven winnen Europese verkiezingen

De conservatieven van premier Andrius Kubilius van Litouwen waren de winnaars van de verkiezingen voor het Europese Parlement van 7 juni 2009. Vier van de twaalf Litouwse zetels in het Europese Parlement gingen naar de partij van de premier. De opkomst was met 20,91 procent zeer laag. De tweede plaats bij de verkiezingen was voor de oppositionele sociaaldemocraten. Zij behaalden 18,62 procent van de stemmen en kregen drie zetels. De partij Orde en Rechtvaardigheid haalde 12,24 procent, en twee zetels. Vierde was de Partij van de Arbeid met 8,81 procent en één zetel. Een partij die de etnische Polen in Litouwen vertegenwoordigde kreeg 8,46 procent en ook één zetel. De regeringspartij Liberale Beweging tenslotte haalde 7,35 procent en kreeg eveneens één zetel. Andere partijen haalden de kiesdrempel van vijf procent niet.

President spreekt veto uit over omstreden wet

President Valdas Adamkus van Litouwen sprak op 26 juni 2009 een veto uit over een omstreden wet die kinderbescherming beoogde en volgens voorstanders ook propaganda voor homoseksualiteit verbood. Het ontwerp van wet verbood de verspreiding van informatie die positief was over homoseksualiteit, omdat de geestelijke en lichamelijke gezondheid van jongeren daardoor in gevaar zou kunnen komen. Een adviseur van de president verklaarde tegenover een persagentschap dat het wetsvoorstel niet precies genoeg geformuleerd was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF: 'Geen reddingsplan'

Het Internationale Monetaire Fonds was positief over de voorgenomen bezuinigingen van de pas aangetreden regering in Litouwen om de economische crisis te hoofd te bieden. Op 16 december 2008, aan het eind van een bezoek van een week aan Litouwen, zei Catriona Purfield, het hoofd van een IMF-team, dat premier Andrius Kubilius niet om een lening van het IMF had gevraagd.

Economie krimpt

Het bruto binnenlands product in Litouwen kromp in het laatste kwartaal van 2008 met 1,5 procent in vergelijking met dezelfde periode een jaar ervoor. In het derde kwartaal was er nog sprake van een groei van 2,9

procent. De geschatte gemiddelde groei voor 2008 was 3,2 procent. De verwachting van vele analisten was dat de Litouwse economie in het eerste kwartaal van 2009 in een recessie zou belanden.

(Vorige berichten pagina 678/3 - 2008)

LUXEMBURG

BINNENLAND

Premier Juncker versterkt positie bij parlementsverkiezingen

De verkiezingen die op 7 juni 2009 in Luxemburg werden gehouden voor het 60 leden tellende parlement, leverden een overwinning op voor de regerende Christelijke Sociale Volkspartij (CSV) van premier Jean-Claude Juncker. Ze ging van 24 naar 26 zetels. Haar coalitiepartner, de Socialistische Arbeiderspartij van Luxemburg (LSAP), verloor een zetel en kwam uit op 13.

Uitslagen parlementsverkiezingen Luxemburg
(7 juni 2009)
Opkomst: 91,0 procent (stemplicht)

partij	percentage	zetels	zetels +/-
CSV	37,3	26	+2
LSAP	23,0	13	–1
DP	14,3	9	–1
Groenen	11,5	7	0
ADRP	7,7	4	+4
Links	3,6	1	+1
Overige	2,6	-	
totaal		60	

Uitslagen Europese verkiezingen: Luxemburg
(7 juni 2009)
Opkomst: 90,8 procent (stemplicht)

partij	percentage	zetels	Europese fractie
CSV	31,3	3	EVP-ED
LSAP	19,4	1	PES
DP	18,7	1	ALDE
Groenen	16,8	1	EGP-EVA
totaal		6	

CSV - Christelijke Sociale Volkspartij
LSAP - Socialistische Arbeiderspartij van Luxemburg
DP - Democratische Partij
ADRP - Alternatieve Democratische Hervormingspartij
EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)

Verkiezingen Europees Parlement

Op de dag van de parlementsverkiezingen konden de inwoners van Luxemburg ook stemmen voor zes afgevaardigden in het Europees Parlement. De CSV en LSAP boekten verlies, terwijl de Groenen en de Democratische Partij (DP) wonnen. Hun onderlinge zetelverdeling bleef ongewijzigd.

(Vorige berichten pagina 256/3 - 2009)

MACEDONIË

BINNENLAND

Nationalist Ivanov wint presidentsverkiezingen

Op 6 april 2009 werd bekend dat tijdens de tweede ronde van de presidentsverkiezingen in Macedonië, op zondag 5 april, de nationalistische kandidaat Gjorge Ivanov zijn sociaaldemocratische opponent Ljubomir Frckoski had verslagen met 63,1 procent van de stemmen. De achtenveertigjarige politicoloog Ivanov, de kandidaat van de rechtsnationalistische regeringspartij Interne Macedonische Revolutionaire Organisatie – Democratische Partij voor Macedonische Nationale Eenheid (VMRO-DPMNE), verklaarde na zijn overwinning drie beleidsprioriteiten te hebben: het lidmaatschap van de Europese Unie en de NAVO en het oplossen van de naamkwestie met Griekenland. Volgens internationale verkiezingswaarnemers waren de presidentsverkiezingen volgens de internationale normen verlopen. Ook vonden de verkiezingen in een vreedzame sfeer, een verbetering in vergelijking met de parlementsverkiezingen van een jaar eerder toen er veel gewelddadige incidenten waren.

De opkomst was in de beslissende tweede stemronde aanzienlijk lager dan in de eerste ronde: 42,6 tegenover 56,4 procent. De verklaring was dat de meeste etnische Albanezen bij de tweede ronde thuisbleven omdat Albanese kandidaten de eerste ronde niet hadden overleefd.
Gelijktijdig met de presidentsverkiezingen werden er lokale verkiezingen gehouden. Ook deze werden gedomineerd door de VMRO-DPMNE.

Inauguratie van Ivanov

Op 12 mei legde Ivanov zijn ambtseed af voor het parlement.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Anticrisispakket van 330 miljoen euro gepresenteerd

Premier Nikola Groejevski maakte op 27 november 2008 een pakket anticrisismaatregelen ter waarde van 330 miljoen euro bekend, bedoeld om de economie van Macedonië te steunen. Het pakket maatregelen was er vooral op gericht de liquiditeitspositie van binnenlandse bedrijven te versterken. Zo werden de importheffingen op ruwe grondstoffen verlaagd. In Macedonië was het bankwezen niet hard geraakt door de kredietcrisis, maar het bedrijfsleven wel, en dan met name de metaal- en textielindustrie.

Enige kopermijn tijdelijk dicht

Op 31 december 2008 werd bekend dat de enige kopermijn van Macedonië tijdelijk dicht ging als gevolg van de snelle daling van de koperprijzen op de wereldmarkt. Het betrof de mijn Boechim bij de stad Radovis, die 460 werknemers in dienst had.

JUSTITIE

Ex-premier veroordeeld wegens verduistering

Ex-premier Vlado Boetskovski van Macedonië werd op 9 december 2008 veroordeeld tot 3,5 jaar celstraf wegens misbruik van zijn functie en verduistering van 150 miljoen denar (2,44 miljoen euro) in de jaren 2001-2002, toen hij minister van Defensie was. Ook de toenmalige legerchef Metodij Stamboliski en drie andere defensiefunctionarissen werden in deze zaak veroordeeld. De vijf zouden reserveonderdelen voor T-55-tanks hebben gekocht voor prijzen die enkele malen hoger waren dan de werkelijke prijs. Boetskovski, premier in de

jaren 2005-2006, noemde zijn veroordeling 'schandalig'.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Kritiek op toestand in gevangenissen

De gevangenissen in Macedonië waren overbevolkt, vuil, werden geteisterd door geweld en vormden een vrijhaven voor drugshandel. Deze kritiek werd geleverd in een rapport van het Comité tegen Martelen van de Raad van Europa, waarvan de inhoud op 11 december 2008 bekend werd. Gevangenen werden door politieagenten geschopt en geslagen, onder meer met wapenstokken 'en verschillende andere objecten'. Ook zou georganiseerde misdaad binnen de gevangenismuren gewoon doorgaan, met name drugshandel. Minister van Justitie Mihajlo Manevski erkende de kritiek uit het rapport. 'Wij willen en moeten het aangezicht van de gevangenissen veranderen.' Macedonië bezat dertien gevangenissen. De situatie is het ernstigst in de grote oude gevangenis van Idrizovo, vlakbij de hoofdstad Skopje. Hier verbleven 1.334 gevangenen, dat wil zeggen ruim de helft van de Macedonische gevangenispopulatie van 2.300 personen. In cellen die bedoeld waren voor twee personen zaten wel tien gevangenen. Ook zaten er 51 vrouwen in deze gevangenis en één minderjarige.
Vergelijkbare kritiek op het gevangeniswezen was al vaker geuit, onder meer door het Helsinki Comité voor Mensenrechten en de Macedonische autoriteiten zelf.

MILITAIRE ZAKEN

Troepen weg uit Irak

Op 19 december werden de laatste veertig uit Irak teruggekeerde Macedonische militairen ceremonieel begroet in de legerbarakken bij Skopje. Macedonië had in 4,5 jaar tijd in totaal 480 manschappen geleverd aan de door Amerika geleide operatie Enduring Freedom in Irak.

BUITENLANDSE ZAKEN

Grens met Kosovo vastgelegd

Op 25 oktober sloten Macedonië en Kosovo een bilateraal verdrag over het verloop van de wederzijdse grens, waardoor de weg vrij kwam voor het aangaan van diplomatieke betrekkingen. Een maand eerder had Macedonië de onafhankelijkheid van Kosovo erkend.

Griekenland blokkeert NAVO-lidmaatschap om landsnaam

Griekenland was al achttien jaar fel gekant tegen het gebruik van de landsnaam Macedonië door het buurland Macedonië, omdat deze volgens de Grieken tot aanspraken op de gelijknamige provincie in het noorden van Griekenland zou kunnen leiden. Daarom blokkeerde Griekenland ook het Macedonische lidmaatschap van de Navo en de Europese Unie. Op 15 januari 2009 herhaalde de Griekse minister van Buitenlandse Zaken Dora Bakoyannis dat Griekenland tegen het Macedonische NAVO-lidmaatschap bleef zolang deze naamkwestie niet was opgelost. Zij beschuldigde de Macedonische premier Nikola Groejevski van het uiten van 'nationalistische retoriek' en 'excessieve provocaties jegens het Griekse volk'.

Verzoeningspoging in naamkwestie

Griekenland wilde 'concrete actie' en geen vriendschapsverklaringen van Macedonië. Zo luidde op 30 maart de Griekse officiële reactie op een brief van de Macedonische minister van Buitenlandse Zaken Antonio Milososki aan zijn Griekse collega Bakoyannis een week eerder, waarin hij verzocht om het afsluiten van vriendschaps- en samenwerkingsverdragen.

Ambassadeur terug in Belgrado

Macedonië en Montenegro mochten weer een ambassadeur naar Belgrado sturen, zo maakte de Servische regering op 25 april 2009 bekend. Zes maanden eerder waren hun ambassadeurs weggestuurd nadat beide landen de onafhankelijkheid van Kosovo hadden erkend.

(Vorige berichten pagina 557/2 - 2008)

MALTA

BINNENLAND

Socialisten winnen Europese verkiezingen

De Malta Arbeiderspartij (MLP) won op 7 juni 2009 met ruime voorsprong de Europese verkiezingen. De partij van Joseph Muscat behaalde 54,7 procent van de stemmen, terwijl de Nationalistische Partij (PN) op 40,5 procent bleef steken. Muscat was zeer tevreden met het resultaat en stelde dat dit niet het einde maar pas het begin van de machtsovername door zijn partij vormde. Volgens analisten had de MLP, in vergelijking met de vorige Europese verkiezingen in 2004, stemmen bij het ecologische Democratisch Alternatief (AD) weggehaald.
De opkomst bedroeg 78,8 procent. Op België en Luxemburg na, waar een stemplicht gold, was dat het hoogste percentage van alle lidstaten.

Uitslagen Europese verkiezingen: Malta
(7 juni 2009)
Opkomst: 78,8 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
MLP	54,8	3	PES
PN	40,5	2	EVP-ED
totaal		5	

MLP - Malta Arbeiderspartij
PN - Nationalistische Partij
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)

(Vorige berichten pagina 623/2 e.v. - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Grote overwinning Partij voor de Vrijheid bij Europese verkiezingen

De op 4 juni 2009 gehouden verkiezingen voor het Europees Parlement leverden de Partij voor de Vrijheid (PVV) een grote overwinning op. De door Geert Wilders geleide partij, die in 2006 haar intrede had gedaan in de Nederlandse Tweede Kamer, behaalde 17 procent van de stemmen. Dat was goed voor 4 zetels. De PVV moest alleen het Christen-Democratisch Appèl (CDA), met 20,1 procent en 5 zetels, vóór laten gaan. Het CDA verloor echter 2 van haar zetels uit de vorige zittingsperiode.
De grootste Nederlandse coalitiepartner

Nederland

van de christendemocraten, de Partij van de Arbeid (PvdA), verloor nog veel sterker: ze hield van de 23,6 procent uit 2004 nog maar 12 procent over en raakte daarmee 4 van haar 7 zetels kwijt. Alleen de kleinste regeringspartij, de ChristenUnie (CU), wist zich meer dan te handhaven. Zij was samen met de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) de verkiezingen ingegaan, een combinatie die procentueel duidelijk vooruitging.

Winst voor twee uitersten

Lijsttrekker voor de PVV was Barry Madlener, die vooral benadrukte dat Europa veel minder zeggenschap moest hebben over het Nederlandse beleid. Daarnaast achtte hij het niet aanvaardbaar dat Turkije ooit lid van de Europese Unie zou worden, omdat daarmee de invloed van de islam in Europa verder zou toenemen. Sinds de oprichting van de PVV was het vooral Wilders geweest die de strijd tegen de 'totalitaire' islam tot de centrale partijboodschap had gemaakt.
Tegenover de zeer Europa-sceptische houding van de PVV stonden twee partijen die zich in de campagne juist sterk pro-Europees hadden geprofileerd en eveneens winst boekten. Dat waren Democraten 66 (D66) en GroenLinks (GL). Vooral D66 ging fors vooruit door van 4,25 naar 11,3 procent te stijgen, terwijl GL omhoog ging van 7,39 naar 8,9 procent. Beide waren nu met 3 zetels vertegenwoordigd. Dat was niet alleen evenveel als de PvdA, maar ook gelijk aan het zeteltal van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) die 1 van haar 4 zetels verloor.
De grootste Nederlandse oppositiefractie in het parlement, de Socialistische Partij (SP), behaalde een lichte winst en consolideerde zich op 2 zetels. De Partij voor de Dieren (PvdD), die in Nederland twee Tweede Kamerleden had, wist met 3,5 procent net geen zetel te halen. Alle overige deelnemende partijen bleven onder 1 procent.

Vertaling naar Nederlandse verhoudingen

Na het bekend worden van de uitslagen ontspon zich een discussie over de consequenties voor de Nederlandse politiek. Wilders trok uit het grote verlies voor de coalitie de conclusie dat het kabinet diende op te stappen. Maar zowel premier Jan Peter Balkenende (CDA) als vicepremier Wouter Bos (PvdA) benadrukten dat de Europese ver-

Uitslagen Europese verkiezingen: Nederland
Opkomst: 36,8 procent

partij	stemmen	% 2009	% 2004	zetels	+/-
CDA	913.233	20,1	24,4	5	–2
PVV	772.746	17,0	-	4	-
PvdA	548.691	12,0	23,6	3	–4
VVD	518.643	11,4	13,2	3	–1
D66	515.422	11,3	4,25	3	+2
GL	404.020	8,9	7,39	3	+1
SP	323.269	7,1	6,97	2	0
CU-SGP	310.540	6,8	5,87	2	0
PvdD	157.735	3,5	3,22	0	-
EKP	21.448	0,5	-	0	-
Newropeans	19.840	0,4	-	0	-
Libertas	14.612	0,3	-	0	-
LibDem	10.757	0,2	-	0	-
De Groenen	8.517	0,2	-	0	-
Solidara	7.533	0,2	-	0	-
EVD	4.431	0,1	-	0	-
PEP	2.427	0,1	-	0	-
totaal				25	

Gekozen in het Europees Parlement
De namen met * zijn van nieuwkomers, de overigen zijn herkozen.

partij	kandidaat	stemmen
CDA	W.G.J.M. van de Camp (m) *	579.775
	M.G.H.C. Oomen-Ruijten (v)	70.388
	C.M. Wortmann-Kool (v)	48.270
	E.M.R. de Lange (v)	43.406
	L.J.J. van Nistelrooij (m)	41.846
PVV	B. Madlener (m) *	382.610
	G. Wilders (m) *	334.846
	L. Bontes (m) *	6.751
	D.T. van der Stoep (m) *	5.650
	G. Wilders werd vervangen door:	
	*L.J.A.J. Stassen (v) **	
PvdA	M.Berman (m)	372.060
	E. Bozkurt (v)	66.385
	J.A. Merkies (v) *	18.553
VVD	J.C. van Baalen (m) *	367.796
	J.A. Hennis-Plasschaert (v)	52.184
	A.J.M. Manders (m)	34.973
D66	S.H. in 't Veld (v)	433.957
	M.R. Schaake (v) *	18.662
	G. M. Gerbrandij (m) *	18.107
GL	J.Sargentini (v) *	321.744
	B. Eickhout (m) *	13.782
	M. Cornelissen (v) *	14.486
SP	C.D. de Jong (m) *	194.359
	K.T. Liotard (v)	32.426
CU-SGP	P.van Dalen (m) *	209.947
	B. Belder (m)	53.450

Voorkeurstemmen

1. W.G.J.M. van de Camp (CDA)	579.775
2. S.H. in 't Veld (D66)	433.957
3. B. Madlener (PVV)	382.610
4. M. Berman (PvdA)	372.060
5. J.C. van Baalen (VVD)	367.796
6. G. Wilders (PVV)	334.846
7. J. Sargentini (GL)	321.744
8. P. van Dalen (CU-SGP)	209.947
9. C.D. de Jong (SP)	194.359
10. M.G.H.C. Oomen-Ruijten (CDA)	70.388

Zetels Nederland per Europese fractie

fractie	zetels	verdeling over partijen
ALDE	6	VVD: 3 - D66: 3
EVP-ED	5	CDA
PES	3	PvdA
EGP-EVA	3	GL
GUE/NGL	2	SP
ECR	1	CU*
Niet-inge-schrevenen	5	PVV: 4 - SGP*: 1
totaal	25	

* In de zittingsperiode 2004-2009 maakten CU en SGP deel uit van de eurosceptische fractie Onafhankelijkheid en Democratie Groep (IND/DEM). Voor de aankomende periode sloot de CU zich aan bij de nieuw gevormde fractie van Europese Conservatieven en Reformisten (ECR), terwijl de SGP zich nog beraadde op mogelijke aansluiting bij een andere fractie.

CDA - Christen-Democratisch Appel
PVV - Partij voor de Vrijheid
PvdA - Partij van de Arbeid
VVD - Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
D66 - Democraten 66
GL - GroenLinks
SP - Socialistische Partij
CU - ChristenUnie
SGP - Staatkundig Gereformeerde Partij
PvdD - Partij voor de Dieren
EKP - Europese Klokkenluiderspartij
LibDem - Liberaal Democratische Partij
EVD - Europa Voordelig! & Duurzaam
PEP - Partij voor Europese Politiek

ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen)
GUE/ NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)
ECR - Europese Conservatieven en Reformisten (conservatief)

kiezingen over heel andere thema's gingen dan er in de nationale politiek speelden. Bovendien lag de opkomst onvergelijkbaar veel lager dan bij verkiezingen voor de Tweede Kamer: nauwelijks meer dan een derde van de kiesgerechtigden ging naar de stembus. Hoewel commentatoren vaak hadden benadrukt dat de kiezers 'op drift' waren en telkens voor verrassingen zorgden, was het de vraag of een doorrekening naar de nationale politiek realistisch was.

Deed men dat wel, dan zou de PVV stijgen van 9 naar 26 kamerzetels en daarmee, opnieuw ná het CDA, de tweede partij van het land zijn. Ze had bovendien bij de Europese verkiezingen al de meeste stemmen gekregen in steden als Den Haag en Rotterdam. Verrassend in dit verband was ook dat D66 de grootste partij werd in Amsterdam en Utrecht. De PvdA, traditioneel sterk in de grote steden, kwam er bij geen van de vier nog aan te pas.

Extra zetel

De PVV-overwinning was eigenlijk nog wat groter wanneer twee factoren in ogenschouw werden genomen.
Ten eerste deed ze zelfstandig mee, terwijl een aantal andere partijen lijstencombinaties hadden gevormd. Was dat niet gebeurd, dan zou de PVV 5 zetels hebben behaald en GL maar 2. De PVV zou haar zelfstandige koers handhaven omdat ze niet voornemens was zich bij een van de Europese fracties aan te sluiten.

Ten tweede was in het Verdrag van Lissabon, dat door de grote meerderheid van de lidstaten al was geratificeerd, een wijziging voorzien inzake de zetelverdeling tussen de 27 lidstaten. Nederland zou dan 26 in plaats van 25 zetels krijgen en deze extra zetel zou waarschijnlijk worden toegekend als ware het een extra restzetel. Deze zou dan naar de PVV gaan.
Overigens waren er voor Nederland 2 zetels minder te verdelen dan in 2004, toen het 27 afgevaardigden leverde. Dat betekende dat de percentages behaalde stemmen een beter inzicht gaven in winst en verlies dan de veranderingen in zetelaantallen.

Opkomst

De opkomst was met 36,8 procent lager dan bij de Europese verkiezingen van 2004. Toen lag deze op 39,3 procent. Van de 12.378.500 kiesgerechtigden brachten 4.573.743 personen hun stem uit van wie er 4.553.864 geldig stemden, dat wil zeggen niet blanco of ongeldig. De hoogste opkomst noteerde Rozendaal met 65,7 procent; in Spijkenisse was deze met 27,9 procent het laagst.

Voor het eerst konden ook Nederlanders woonachtig op de Nederlandse Antillen en Aruba aan de verkiezingen deelnemen. Het percentage stemmers onder degenen die zich hadden geregistreerd lag op 77 procent. Voor andere Nederlanders buitenslands was dat 66 procent.

Ambtenaren hielden onderzoek naar brand in Catshuis achter

Uit een rapport van de Rijksrecherche, dat op 5 juni 2009 naar de Tweede Kamer werd gestuurd, bleek dat ambtenaren van de ministeries van Algemene Zaken en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) een onderzoek hadden achtergehouden naar de toedracht van de brand die in 2004 uitbrak in het Catshuis, de ambtswoning van de premier. Daarbij kwam een schilder om het leven.
Het in 2005 afgeronde onderzoek was gedaan door de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) in het kader van een door justitie ingesteld strafrechtelijk onderzoek. Daarin viel te lezen dat de wandbekleding in het Catshuis zeer brandgevaarlijk was, hetgeen mogelijk een rol had gespeeld bij de dood van de schilder. Hij werkte met het verboden en brandgevaarlijke oplosmiddel thinner, dat explodeerde en vlam vatte. Het schildersbedrijf waarvoor hij werkte werd door de rechter beboet (15.000 euro), maar deze vroeg zich ook af of ambtenaren op de hoogte waren van het gebruik van thinner. Dit nu bleek inderdaad het geval. Door het geheim houden van de blijkbaar onwelgevallige onderzoeksresultaten hadden zij volgens de Rijksrecherche het strafrechtelijk onderzoek tegengewerkt.
Het rapport betekende ook dat de Staat mogelijk medeschuldig was aan de brand, maar het kabinet wenste hier geen medeverantwoordelijkheid te erkennen. Op 11 juni verklaarde premier Jan Peter Balkenende niet op de hoogte te zijn van het achterhouden van de informatie. Wel erkende hij op de 23ste van die maand dat de wijze van handelen van de ambtenaren 'onzorgvuldig, onjuist en onvolledig' was, zonder overigens de wenselijkheid in te zien van nader onderzoek. Hij kondigde wel een registratie aan van emailcontact tussen ambtenaren, alsmede regels voor de omgang met onderzoeksrapporten.

Politicus Geert Wilders bepleit massale deportatie van moslims

Geert Wilders, wiens Partij voor de Vrijheid (PVV) een week eerder een grote overwinning boekte bij de Europese verkiezingen, gaf op 14 juni 2009 een interview voor de Deense televisie waarin hij vergaande maatregelen voorstelde om de door hem als grote bedreiging beschouwde islam een halt toe te roepen. Zijn oordeel had betrekking op in Europa levende moslims die zich schuldig maakten aan criminaliteit of nadachten over invoering van de islamitische shariawetgeving of over de jihad. Zij zouden uitgezet moeten worden:

'Als je je aan de wet houdt, aan onze waarden, dan ben je erg welkom om te blijven. Maar zo niet, als je een misdaad begaat, als je begint te denken over jihad en sharia, dan is er maar één oplossing: dan sturen we je dezelfde dag nog weg, en we zullen je je nationaliteit ontnemen.'

Op een vraag van de interviewer gaf Wilders aan dat het bij dit uitzettingsbeleid kon gaan om tientallen miljoenen mensen.

Opmerkelijk was de reactie van Eberhard van der Laan, namens de Partij van de Arbeid (PvdA) minister van Wonen, Wijken en Integratie, die de volgende dag middels een persbericht op de uitspraken reageerde. Hij stelde dat het Wilders waarschijnlijk niet ging om het oplossen van echte problemen, maar om het aanwakkeren van de angst voor de islam. Diens voorganger en partijgenote Ella Vogelaar, die in november 2008 was afgetreden vanwege onder meer haar verzoenende houding jegens moslims, ging in een discussiebijdrage voor dagblad *NRC-Handelsblad* van 19 juni 2009 een stap verder door een gevoelige vergelijking te maken:

'In de jaren dertig van de vorige eeuw onderkenden velen ook pas de dramatische gevolgen van het nationaal-socialisme toen het te laat was. Ik realiseer me dat ik met deze vergelijking een taboe doorbreek. Maar we moeten stoppen Wilders te behandelen als een democratisch politicus met acceptabele opvattingen.'

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meerderheid arbeidsongeschikten aan het werk na herkeuring

Uit het op 8 juni 2009 gepubliceerde onderzoek *Werkhervatting na herbeoordeling* door bureau Astri in Leiden bleek dat ruim een kwart van de arbeidsongeschikten die aan een herkeuring waren onderworpen daarna werk had gevonden. Dat betekende dat de meerderheid aan het werk was, omdat ongeveer 36 procent van hen al vóór die herkeuring een baan had. Voor 34 procent gold dat ze geen werk hadden kunnen vinden.
Het onderzoek, dat werd gedaan op verzoek van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) dat voor de herkeuringen verantwoordelijk was, had betrekking op 345.000 van de 700.000 arbeidsongeschikten jonger dan vijftig jaar. Zij ondergingen hun herkeuring tussen oktober 2004 en mei 2009. Zij hadden tot dan toe een uitkering op basis van de Wet Arbeidsongeschiktheid (WAO), een voorziening waarvan door zoveel mensen gebruik werd gemaakt dat ze eind 2005 werd vervangen door de aangescherpte Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Deze was er op gericht via financiële prikkels afgekeurden alsnog aan het werk te krijgen.
Van de herkeurde WAO'ers raakte 32 procent de uitkering geheel of gedeeltelijk kwijt, bij 62 procent bleef deze zoals die was en in 6 procent van de gevallen werd de uitkering hoger. Degenen die een baan hadden gekregen, vonden die vooral als parttimer in de marktsector. Een relatief groot aantal van hen kwam te werken in de verzorging en de zakelijke of administratieve dienstverlening.

Parlement stemt in met leerwerkplicht voor jongeren

Op 30 juni 2009 stemde de Eerste Kamer in met het wetsvoorstel Wet Investeren in Jongeren (WIJ), dat een leerwerkplicht inhield voor iedereen tussen 18 en 27 jaar. De Tweede Kamer had hier al op 21 april mee ingestemd. De wet zou per 1 oktober in werking moeten treden.
In de WIJ werden de gemeenten verplicht om jongeren die zich meldden voor een uitkering een aanbod te doen in de vorm van een baan, scholing of een combinatie van beide. Bij aanvaarding van werk zouden zij als gebruikelijk door de werkgever worden betaald, terwijl in het geval van een leeraanbod een inkomen ter hoogte van de bijstand mogelijk was. Deze inkomensrechten vervielen voor degenen die een aanbod weigerden. Uitgezonderd van de regeling waren degenen die, bijvoorbeeld door een handicap, niet in staat waren te werken of te leren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centraal Planbureau verwacht recordbegrotingstekort voor 2010

In 2010 zal het tekort op de overheidsbegroting zijn opgelopen tot 6,7 procent, zo luidde op 16 juni 2009 de prognose van het Centraal Planbureau (CPB). Het was het hoogste percentage sinds het CPB in 1970 begon met het bijhouden van de begrotingscijfers. Ook de staatsschuld zou verder toenemen en wel tot 66 procent van het bbp.
In beide gevallen zou Nederland de norm voor het maximaal toegestane tekort dat de landen van de eurozone aanhielden, ver overschrijden. Volgens die norm mocht het begrotingstekort niet meer dan 3 procent bedragen en de staatsschuld maximaal 60 procent.

Akkoord Nederland-Zwitserland over uitwisseling bankgegevens

De Nederlandse staatssecretaris van Financiën Jan Kees de Jager sloot op 25 juni 2009 een akkoord met Zwitserland over de uitwisseling van bankgegevens. Daarmee ging het land de verplichting aan zijn banken informatie te laten verstrekken aan Nederlandse opsporingsdiensten in geval van verdenking van belastingfraude. De reguliere bankzaken bleven echter met de traditionele geheimhoudingsregels omgeven.
Zwitserland stond onder internationale druk om meer fiscale openheid te betrachten en had een meer coöperatieve houding toegezegd. Het akkoord was daar een mogelijke invulling van. Persbureau *Reuters* nam het nieuws nog dezelfde dag over en concludeerde dat het einde van het Zwitserse bankgeheim nabij was. Dat was ingegeven door de optimistische bewoordingen van de staatssecretaris, maar fiscaal deskundigen waren daar sceptisch over. Zo schetste Ruben Freudenthal, hoogleraar belastingrecht in Groningen, het probleem dat de verstrekking van gegevens aan voorwaarden was verbonden: 'De opsporingsdiensten moeten een verdenking hebben alvorens ze informatie kunnen krijgen. Maar vaak hebben ze juist die informatie nodig om te weten wie ze verdenken.'

Kabinet stelt 2,5 miljard extra beschikbaar voor ABN AMRO bank

Minister van Financiën Wouter Bos meldde op 26 juni 2009 dat ABN AMRO en Fortis Bank Nederland, die in overheidshanden waren maar moesten opgaan in één zelfstandig concern onder de naam van eerstgenoemde bank, opnieuw financiële steun zouden krijgen. Dit keer ging het om een bedrag van 2,5 miljard euro. Daarvan was 1,7 miljard euro bestemd als garantstelling voor woninghypotheken en de rest voor een lening die later in aandelen kon worden omgezet.
Volgens Bos had ABN AMRO als geheel geen kapitaal- of liquiditeitsproblemen, maar waren er wel risico's verbonden aan enkele onderdelen, met name de activiteiten die in handen waren van het Spaanse Banco Santander en de Royal Bank of Scotland (RBS). Het streven was daarom de Nederlandse bankonderdelen zo snel mogelijk los te koppelen van het samenwerkingsverband met deze twee financiële instellingen.
Eind 2008 was al 6,5 miljard euro beschikbaar gesteld voor het omzetten van een Fortislening in aandelen. Daarmee was het bedrag van 16,8 miljard dat de Nederlandse staat voor de overname in oktober 2008 had betaald in feite al opgelopen tot 23,3 miljard euro.

JUSTITIE

Hoge Raad gelast opnieuw herziening omstreden strafzaak

Op 23 juni 2009 gelastte de Hoge Raad dat de strafzaak tegen de in 1987 veroordeelde ex-bejaardenverzorgster Ina Post moest worden herzien. Zij werd toen schuldig bevonden aan doodslag, in 1986, op een negenentachtigjarige vrouw en kreeg daarvoor zes jaar gevangenisstraf. In 1990 werd zij vervroegd vrijgelaten. De zaak werd nu verwezen naar het gerechtshof in Den Bosch.
Ina Post had tot vier maal toe tevergeefs bij de Hoge Raad gevraagd om herziening. Nu oordeelde deze echter dat er nieuwe, ontlastende feiten waren. Zo bleek zij later bij het slachtoffer te zijn aangekomen dan de

uren waarin de vrouw de dood had gevonden en werd haar bekentenis als vals beschouwd, omdat ze deze onder druk zou hebben afgelegd. Wanneer de rechter hiervan op de hoogte was geweest, zou deze volgens de Raad vermoedelijk tot vrijspraak hebben besloten.
De onderhavige zaak was de tweede waarin de Hoge Raad herziening gelastte. In oktober 2008 was een zelfde beslissing genomen inzake de veroordeling van verpleegkundige Lucia de B. wegens meervoudige moord. De verzoeken om herziening volgden op de instelling, in 2006, van de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (CEAS). Deze kwam er naar aanleiding van de zogeheten Schiedammer parkmoord (2000), waarvoor een onschuldige man bleek te zijn veroordeeld.

GEZONDHEID EN ZORG

Aantal gevallen 'Mexicaanse griep' en Q-koorts neemt toe

Naar de stand van zaken op 9 juni 2009 waren in Nederland in totaal 22 mensen getroffen door de 'Mexicaanse griep', intussen omgedoopt in Nieuwe Influenza A (H1N1). Uit internationale gegevens bleek dat vooral jongeren risico liepen. Vermoed werd dat oudere mensen er meer weerstand tegen hadden opgebouwd doordat ze antistoffen hadden aangemaakt tegen een eerder influenzavirus.
Wereldwijd liep het aantal zieken in de tienduizenden en waren er enkele honderden doden. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) had gewaarschuwd voor een dreigende pandemie, waardoor het aantal slachtoffers fors zou gaan stijgen. Het aantal getroffenen en ook het aantal sterfgevallen was tot dan toe echter zeer beperkt in vergelijking met de jaarlijks terugkerende 'gewone' griepgevallen. Dat gold ook voor Nederland, waar elk jaar zo'n tachtigduizend mensen griep kregen, van wie er tussen de duizend en tweeduizend overleden.
De vrees voor een toenemend aantal slachtoffers door H1N1 overschaduwde een ziekte die eveneens tot griepachtige verschijnselen leidde, maar waarvoor de aandacht veel kleiner was. Dit was de Q-koorts, die werd veroorzaakt door de bacterie Coxiella burnetii en vooral door vee, in het bijzonder geiten en schapen, werd overgebracht. Vanaf 2007 was het aantal besmette personen sterk opgelopen: halverwege 2009 ging het om meer dan veertienhonderd mensen. Tenminste vier van hen waren overleden.

Vrijspraak en twee veroordelingen rond dood actrice Sylvia Millecam

De rechtbank in Amsterdam sprak op 12 juni 2009 Jomanda, veelal aangeduid als 'genezend medium', vrij van medeverantwoordelijkheid voor de dood op 20 augustus 2001 van actrice Sylvia Millecam. Zij overleed aan borstkanker, nadat ze zelf de keuze had gemaakt geen reguliere kankerbehandeling te willen ondergaan. De alternatieve artsen R.B en J.K., twee van de vele behandelaars die zij raadpleegde, werden wel schuldig bevonden. Zij hadden haar volgens de rechtbank naar de reguliere zorg moeten verwijzen in plaats van een alternatieve behandeling toe te passen.
De twee artsen kregen echter geen straf omdat de medische tuchtrechter hen al respectievelijk voor het leven en voor een periode van één jaar had geschorst. Opmerkelijk was dat de rechter dat mede motiveerde door de stelling dat de artsen 'bij voortduring en niet altijd even afgewogen' aandacht hadden gekregen in de media. Daarbij werd mogelijk ook gedoeld op de mediacampagne van de Vereniging tegen de Kwakzalverij (VtdK) en de stichting Skepsis die de zaak tezamen met Menso Westerouen van Meeteren, oud-inspecteur van de gezondheidszorg, hadden aangespannen. Eerder had het Openbaar Ministerie (OM) nog besloten af te zien van vervolging. De gerechtelijke procedure was ook tegen de wens van de nabestaanden van Sylvia Millecam, die er in een open brief aan onder anderen de koningin, premier Jan Peter Balkenende en minister Ab Klink van Volksgezondheid op wezen dat zij bewust had gekozen voor een alternatieve behandeling.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Historische catalogus van Koninklijke Bibliotheek op internet

De Koninklijke Bibliotheek (KB) in Den Haag sloot op 25 juni 2009 een 27 jaar durend project af met de opening van een digitale boekencatalogus op internet, de Short Title Catalogue Netherlands (STCN). In deze nationale bibliografie waren gegevens te vinden van zo'n 190.000 boeken die tussen 1540 en 1800 in Nederland of in de Nederlandse taal waren verschenen. Ze omvatte de collecties van 24 bibliotheken en archieven binnen en buiten Nederland. De bedoeling was de catalogus te gaan gebruiken om uiteindelijk al deze werken te digitaliseren.
Het aantal van 190.000 uitgegeven titels lag veel hoger dan in andere landen. Volgens de KB hing dit samen met de vrijheid van meningsuiting en godsdienst in deze periode in Nederland. Bovendien waren boeken toen een belangrijk exportproduct, juist omdat deze vrijheden in de meeste Europese landen ontbraken.

MILITAIRE ZAKEN

Defensie zet geen mariniers in tegen Somalische piraten

Minister van Defensie Eimert van Middelkoop zegde tijdens een kamerdebat op 29 juni 2009 toe na te gaan of Nederlandse koopvaardijschepen in de Golf van Aden, voor de kust van Somalië, extra bescherming konden krijgen tegen piraterij. Het betrof schepen die geen deel uitmaakten van een konvooi onder leiding van de Europese Unie en daarom veel meer risico liepen. Van Middelkoop verwierp echter ondubbelzinnig het idee van de meerderheid van de Tweede Kamer om gewapende mariniers op de schepen te stationeren. Een dergelijk principebesluit was eind april wel in België genomen. Van Middelkoop vreesde dat de inzet van mariniers zou leiden tot zwaardere bewapening aan de kant van de piraten, hetgeen een verdere geweldsescalatie met zich mee zou brengen. Daarnaast voorzag hij juridische problemen bij de gezagsverhouding op het schip tussen kapitein en militairen. De Kamer legde zich uiteindelijk neer bij het standpunt van de minister. Tevens stemde ze in met verlenging van de EU-beschermingsmissie.
Op 23 juni hadden Somalische piraten het onder Nederlandse vlag varende koopvaardijschip Marathon, dat op 7 mei in gijzeling was genomen, laten gaan. Daarbij zou losgeld zijn betaald. Een van de bemanningsleden werd gedood door een schotwond en een tweede raakte gewond.

BUITENLANDSE ZAKEN

Regering zwicht voor Chinese druk inzake bezoek dalai lama

Op 3 juni 2009 arriveerde de drieënzeven-

tigjarige dalai lama op Schiphol voor een driedaags bezoek. Het was voor de zesde maal sinds 1973 dat de Tibetaanse spiritueel en politiek leider Nederland aandeed. Hij sprak onder anderen met kamervoorzitter Gerdi Verbeet en minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen, maar deed dat nadrukkelijk als 'spiritueel leider'. Politiek lag zijn bezoek te gevoelig voor de Nederlandse regering, reden waarom premier Jan Peter Balkenende weigerde hem te ontmoeten.
China beschouwde Tibet als behorend tot het eigen grondgebied en zag de dalai lama, die al vijftig jaar in ballingschap leefde, als een separatist die de eenheid van het land bedreigde door naar autonomie te streven. China had de laatste maanden Nederland dan ook onder druk gezet om de Tibetaanse leider niet te ontmoeten. Balkenende meende dat een formeelpolitieke ontvangst 'onverantwoord risico' met zich meebracht, omdat daarmee de betrekkingen met China onder druk kwamen te staan. Het Chinese aandringen bij de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken om eveneens van een gesprek af te zien, was echter tevergeefs. De leden ervan ontvingen de dalai lama op 5 juni.

(Vorige berichten pagina 316/1 - 2009)

NOORWEGEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Mogelijk groot gasveld ontdekt in Noorse zee

Het Noorse financiële dagblad *Dagens Naeringsliv* meldde op 2 juni 2009 dat energiebedrijf Shell en het Noorse staatsbedrijf StatoilHydro mogelijk een groot gasveld hadden ontdekt in de Noorse Zee, zo'n 350 kilometer uit de kust. Het zou een winbare gasreserve bevatten van 300 tot 1.000 miljard kubieke meter.

Noorwegen verlaagt opnieuw zijn rentevoet

De Noorse centrale bank verlaagde op 17 juni 2009 zijn rentevoet met een kwart procentpunt tot een recordlaagte van 1,25 procent. Economen hadden verwacht dat deze op hetzelfde niveau zou blijven vanwege de eerste tekenen van economisch herstel. De bank koos echter voor een voorzichtige koers vanwege de algehele economische situatie in de wereld en de mede daardoor bepaalde verwachting dat de Noorse economie in 2009 zou krimpen met 1,5 procent.

JUSTITIE

2,5 jaar gevangenisstraf voor diefstal schilderijen van Edvard Munch

Een hof van beroep in Oslo veroordeelde op 29 juni 2009 de eenenveertigjarige Bjorn Hoen tot een gevangenisstraf van 2,5 jaar voor zijn aandeel in de roof van twee werken van de schilder Edvard Munch in augustus 2004.
Hoen werd gezien als het brein achter de roof en was in april 2007 tot negen jaar veroordeeld. Het hooggerechtshof verordonneerde echter een nieuw proces om een getuige te kunnen horen. Van de overige drie betrokkenen kregen er toen twee hun definitieve straf. De derde verdachte leefde niet meer.

(Vorige berichten pagina 261/3 - 2009)

OEKRAÏNE

BINNENLAND

Wankele regeringscoalitie weer hersteld

Na maanden te hebben gewankeld, leek de regeringscoalitie in Oekraïne op 10 december 2008 weer te zijn hersteld. Daarmee waren tussentijdse verkiezingen voorlopig van de baan en was het fragiele politieke evenwicht in het land voorlopig weer even hersteld. Er leek ook een einde te zijn gekomen aan de voortdurende ruzie tussen premier Joelia Timosjenko en president Viktor Joesjtsjenko, bondgenoten ten tijde van de Oranje Revolutie van 2004. De regeringscrisis begon in september, toen de partij van Joesjtsjenko, Ons Oekraïne, uit de regeringscoalitie stapte. De coalitie van het Joelia Timosjenko Blok en Ons Oekraïne was uitgebreid met het Volksblok, de partij van parlementsvoorzitter Volodimir Litvin.

Premier Timosjenko overleeft motie van wantrouwen

Premier Joelia Timosjenko van Oekraïne overleefde op 5 februari 2009 een motie van wantrouwen in het parlement die door de pro-Russische Partij van de Regio's van Viktor Janoekovitsj was ingediend. De motie kreeg 203 van de 450 stemmen.

Minister van Financiën treedt af

De minister van Financiën van Oekraïne, Viktor Pynzenyk, trad op 12 februari 2009 af na onenigheid met premier Joelia Timosjenko over de begrotingsperikelen van het land. Pynzenyk, een oude bondgenoot van de premier, zei af te treden omdat de regering weigerde in te stemmen met bezuinigingen ter bestrijding van het omvangrijke begrotingstekort.
Het tekort werd veroorzaakt door de om zich heen grijpende economische crisis. De regering rekende op een eerder toegezegde lening van het Internationale Monetaire Fonds van in totaal 16,4 miljard dollar om de problemen op te vangen. Het IMF had echter juist in de voorgaande week de tweede tranche van de lening bevroren, nadat de Oekraïense regering had geweigerd het begrotingstekort met 40 miljard hryvnia terug te brengen tot rond 10 miljard hryvnia (ongeveer 900 miljoen euro). Dat zou volgens het kabinet van president Viktor Joesjtsjenko neerkomen op 1,1 procent van het bruto binnenlands product. Na de problemen met het IMF had premier Timosjenko zich tot Rusland en de geïndustrialiseerde landen van de G-7 gewend met het verzoek om een lening van 5 miljard dollar. Er waren echter geen aanwijzingen dat het verzoek zou worden ingewilligd. Timosjenko voelde er volgens commentatoren niet voor impopulaire bezuinigingsmaatregelen door te voeren in het zicht van de presidentsverkiezingen eind 2009. Daarbij zou zij naar verwachting kandidaat zijn.

Moskou: 'Geen lening voor Oekraïne'

Moskou schortte op 24 maart de onderhandelingen op met Oekraïne over een lening van 3,7 miljard euro ter bestrijding van de economische crisis. Aanleiding was een nieuwe overeenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne om het veertig jaar oude Oekraïense gaspijpleidingstelsel te moderniseren. De EU zou daarvoor 2,5 miljard euro beschikbaar stellen. De capaciteit van het net van gaspijpleidingen zou daardoor met de helft worden vergroot. Rusland had verontwaardigd gereageerd omdat het niet

bij de besprekingen betrokken was geweest. De Russische premier Vladimir Poetin had gedreigd met een herziening van de betrekkingen tussen Rusland en de EU.

Kabinet halveert eigen salarissen

Premier Joelia Timosjenko van Oekraïne en de leden van haar regering besloten op 18 maart 2009 hun salarissen te halveren. Zij riepen parlementsleden op hetzelfde te doen ter bestrijding van de economische crisis. De halvering zou van kracht blijven tot 1 januari 2010.
De staalexport van Oekraïne was door de wereldcrisis zwaar getroffen. De industriële productie in het land was in februari in vergelijking met een jaar eerder met bijna een derde gedaald. De nationale munt, de hryvnia, was vanaf september met de helft in waarde gedaald ten opzichte van de dollar.

Besprekingen over nieuwe coalitie mislukt

Premier Joelia Timosjenko van Oekraïne liet op 7 juni 2009 weten dat haar besprekingen met de grootste oppositiepartij over de vorming van een coalitie waren mislukt. Het idee was blijkbaar om door een coalitie van het Joelia Timosjenko Blok en de Partij van de Regio's van Viktor Janoekovitsj de grondwet te amenderen en de president in het vervolg door het parlement te laten kiezen, en niet meer rechtstreeks door de kiezers. Janoekovitsj liet echter via de website van zijn partij weten toch tegenstander te zijn van een dergelijke constructie.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oekraïeners protesteren tegen financiële crisis

Duizenden automobilisten in de hoofdstad Kiev van Oekraïne claxonneerden op 22 december 2008 gedurende enkele minuten uit protest tegen wat zij zagen als het incompetente en corrupte beleid van de eigen overheid, dat tot een ernstige financiële crisis had geleid. De Oekraïense munt, de hryvnia, had sinds september ongeveer 40 procent van zijn waarde verloren, nadat een sterke terugval van de staalexport had geleid tot een tekort aan buitenlandse valuta. De meeste Oekraïeners waren van mening dat de leiders van de Oranje Revolutie van 2004 hun belofte om van het land een welvarende Europese natie te maken niet waren nagekomen. De gevolgen van de crisis deden zich in de daarop volgende maanden steeds meer voelen. Duizenden Oekraïners protesteerden ook op 3 april 2009 in Kiev tegen de gevolgen van de economische crisis en tegen het regeringsbeleid. Het was de tweede grote demonstratie in iets meer dan een week.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF stemt in met noodlening van 16,4 miljard dollar

Het Internationale Monetaire Fonds (IMF) stemde op 5 november 2008 in met een noodlening voor Oekraïne van 16,4 miljard dollar, ter stabilisatie van de economie van het land. Die werd zwaar getroffen door de dalende waarde van de export, de stijgende inflatie en de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis. Internationale investeerders trokken massaal hun geld terug uit relatief nieuwe markten als Oekraïne.
Volgens de overeenkomst met het IMF, die een looptijd van twee jaar had, zou Oekraïne 4,5 miljard dollar ontvangen zodra enkele wijzigingen in het financiële beleid waren doorgevoerd. Het IMF keurde op 8 maart met enige vertraging de uitbetaling van de tweede tranche van de lening goed. Het maakte 2,8 miljard dollar vrij, nadat de regering in Kiev maatregelen had genomen om het begrotingstekort te verminderen.

Steun voor banksector in crisis

Premier Joelia Timosjenko van Oekraïne liet op 10 juni 2009 weten dat haar regering 1,3 miljard dollar zou besteden aan de ondersteuning van drie belangrijke banken die ernstig in de problemen waren geraakt door de financiële crisis. Door het plan zou de regering een meerderheidsbelang krijgen in de banken Ukrgaz, Rodovid en Kiev. De regering zou een deel van de lening die door het Internationale Monetaire Fonds (IMF) was verstrekt voor de reddingsoperatie gebruiken.

MILITAIRE ZAKEN

Verkoop nucleaire stof verijdeld

De autoriteiten van Oekraïne maakten op 14 april 2009 bekend dat de Oekraïense veiligheiddienst in de voorgaande week drie mannen had gearresteerd die bijna vier kilo radioactief materiaal wilden verkopen. Het materiaal was in Rusland geproduceerd voor het einde van de Sovjet-Unie in 1991 en waarschijnlijk via een ander land naar Oekraïne gesmokkeld. Oekraïne had geen kernwapens, maar wel kerncentrales. Volgens de drie opgepakte mannen was de stof die ze voor 10 miljoen dollar (7,4 miljoen euro) probeerden te verkopen plutonium 239, waarmee een kernexplosie kan worden veroorzaakt. Nader onderzoek wees echter uit dat het waarschijnlijk om americium ging, een stof waarmee alleen een conventionele explosie kon worden veroorzaakt. Daarbij komt echter wel radioactieve neerslag vrij. De productie van zo'n bom is relatief eenvoudig; het is daarom voor terroristen een heel geschikt wapen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Libië verbouwt graan in Oekraïne

De Libische leider Muammar Gaddafi bracht op 5 november 2008 een bezoek aan Kiev. Daarbij werd ook de uitvoering van het eerder in het jaar gesloten akkoord besproken, waarbij Libië in ruil voor concessies in de oliesector op 150.000 hectare graan zou gaan verbouwen in Oekraïne. Libië kon aan de stijgende vraag naar voedsel in eigen land nog niet voor de helft voldoen door eigen productie. De prijzen voor levensmiddelen op de internationale markt waren in de voorgaande maanden enigszins gezakt, maar zouden naar verwachting op termijn weer omhoog gaan. De bilaterale overeenkomst tussen Libië en Oekraïne was in april 2008 afgesloten bij een bezoek van president Viktor Joesjtsjenko aan Tripoli.

Ernstige gascrisis door geschil Oekraïne-Rusland

Oekraïne stemde op 11 januari 2009 in met een afspraak dat de doorvoer van Russisch gas over zijn grondgebied door waarnemers onder leiding van de Europese Unie zou worden gecontroleerd. De groep waarnemers zou zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de Europese Commissie, Europese energiebedrijven en uit Oekraïense en Russische specialisten. Met het akkoord leek in eerste instantie een einde te komen aan de volledige stopzetting van de gasdoorvoer vanuit Rusland via Oekraïne, die vier dagen had geduurd. De premier van

Oekraïne

Tsjechië, Mirek Topolanek, was op 10 januari heen en weer gevlogen tussen Kiev en Moskou om tot overeenstemming te komen over het akkoord. Tsjechië bekleedde op dat moment het roterende voorzitterschap van de EU.
Het staken van de Russische gasaanvoer had vooral landen in Oost- en Zuidoost-Europa zwaar getroffen. Diverse mensen waren slachtoffer geworden van de vrieskou. Het Russische bedrijf Gazprom had de uitvoer van gas dat voor Oekraïne was bedoeld al op 1 januari gestaakt, nadat onderhandelingen tussen de twee landen over een nieuw gascontract waren mislukt. Rusland had de gasaanvoer op 7 januari volledig stilgelegd met het argument dat Oekraïne bezig was illegaal gas voor eigen gebruik af te tappen. Uiteindelijk moesten er nog de nodige dagen onderhandelen tussen Oekraïne en Rusland plaatsvinden om tot een echt akkoord te komen waardoor de gasdoorvoer kon worden hersteld. Dat akkoord werd pas op 19 januari in Moskou na langdurig overleg ondertekend door de Russische premier Vladimir Poetin en zijn Oekraïense ambtgenoot Joelia Timosjenko. Moskou en Kiev deden er lang over om tot overeenstemming te komen over de gasprijs die Oekraïne voor 2009 moest betalen. Oekraïne zou nu volgens het akkoord een korting krijgen van 20 procent op de gemiddelde Europese prijs voor 2009, die volgens Moskou op 450 dollar per duizend kubieke meter stond. Oekraïne betaalde in 2008 nog slechts 179,50 dollar. De gasprijs die, met enige vertraging aan de olieprijs is gekoppeld, zou naar verwachting in 2009 sterk dalen, waardoor Oekraïne tegen de zomer mogelijk 150 dollar zou betalen per duizend kubieke meter. Bohdan Sokolovski, een naaste medewerker van de Oekraïense president Viktor Joesjtsjenko, meende dat het akkoord voor Oekraïne nadelig was.

Oekraïne: 'Russische gasrekening betaald'

De Oekraïense gasmaatschappij Naftogaz liet op 5 juni 2009 weten dat het een omvangrijke schuld aan Rusland vóór een belangrijke deadline had afbetaald. Een specifieke som werd niet genoemd, maar Oekraïne had enkele dagen later rond 500 miljoen dollar moeten betalen aan de Russische aardgasmaatschappij Gazprom. Russische functionarissen hadden gewaarschuwd dat het niet aflossen van de schuld door Oekraïne zou kunnen leiden tot een nieuwe gascrisis tussen de twee landen, zoals eerder in het begin van het jaar.

(Vorige berichten pagina 685/1 - 2008)

Oostenrijk

OOSTENRIJK

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oostenrijkse economie officieel in recessie

De Oostenrijkse economie is in het eerste kwartaal van 2009 in recessie geraakt, zo bevestigde het Oostenrijkse Instituut voor Economisch Onderzoek (WIFO) op 10 juni. In dit kwartaal kromp het bbp met 2,6 procent vergeleken met het kwartaal ervoor. In de laatste drie maanden van 2008 was er een krimp van 0,4 procent vergeleken met het kwartaal ervoor. De officiële definitie van recessie was twee achtereenvolgende kwartalen met negatieve groei.

EUROPESE UNIE

Conservatieven winnen Europese verkiezingen

Bij de verkiezingen voor het Europees Parlement op 7 juni 2009 kreeg de conservatieve Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) de meeste stemmen: 30,0 procent, wat minder dan de 32,7 procent bij de vorige verkiezingen van 2004. De Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ) van kanselier Werner Faymann boekte haar slechtste resultaat sinds 1945, met slechts 23,7 procent van de stemmen. In 2004 behaalde de SPÖ nog 33,3 procent.
De lijst van euroscepticus Hans Peter Martin scoorde 17,7 procent. Ook de extreemrechtse Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ) behaalde met 12,7 procent een goed resultaat. Hetzelfde gold voor milieupartij Groenen, die 9,9 procent kreeg.

Het opkomstpercentage was 46 procent, hoger dan de 42,4 procent van 2004.

(Vorige berichten pagina 262/2 e.v. - 2009)

Uitslagen Europese verkiezingen: Oostenrijk
(7 juni 2009)
Opkomst: 46,0 procent

Europese partij	percentage	zetels	fractie
ÖVP	30,0	6	EVP-ED
SPÖ	23,7	4	PES
Martin	17,7	3	niet-ingeschrevenen
FPÖ	12,7	2	niet-ingeschrevenen
Groenen	9,9	2	EGP-EVA
totaal		17	

ÖVP - Oostenrijkse Volkspartij
SPÖ - Socialistische Partij Oostenrijk
Martin - Lijst Dr. Martin - voor Democratie, Controle, Gerechtigheid
FPÖ - Vrijheidspartij Oostenrijk

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)

Portugal

PORTUGAL

BINNENLAND

Rellen in Setúbal na dood jongere

De wijk Bela Vista in de op drie na grootste stad van Portugal, Setúbal, was vanaf 7 mei 2009 enkele nachten het toneel van ernstige rellen. Deze braken los nadat bij een vuurgevecht met de politie een jeugdige crimineel, die had deelgenomen aan het kraken van een pinautomaat, was omgekomen. De dag na het incident werd het kantoor van de regerende Socialistische Partij (PS) beschoten en braken er gevechten uit tussen jongeren en de politie. Dit herhaalde zich in de dagen daarna. Er werden minstens twaalf arrestaties verricht.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Portugese economie opnieuw gekrompen

Uit officiële cijfers van 15 mei 2009 bleek dat de economie van Portugal in het eerste kwartaal van het jaar een negatieve groei kende van 1,5 procent ten opzichte van de drie maanden daarvoor. Over een heel jaar genomen was de inkrimping 3,7 procent. De recessie in Portugal duurde voort, zo bleek, want het was het derde opeenvolgende kwartaal met een negatief groeicijfer.

Het Nationaal Statistiek Instituut (INE) gaf

op 9 juni als oorzaken van de krimp aan dat op jaarbasis de consumptie in het eerste kwartaal met 5,1 procent was gedaald, de investeringen met 19,8 procent waren afgenomen en de export een terugval kende met 20,8 procent. Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2008 was de bouwsector met 15 procent gekrompen.

EUROPESE UNIE

Winst voor radicaallinks in Portugal bij Europese verkiezingen

De Socialistische Partij (PS) van de Portugese premier José Sócrates leed op 7 juni 2009 bij de verkiezingen voor het Europees Parlement een nederlaag. De partij kreeg 26,5 procent van de stemmen, terwijl dit bij de vorige verkiezingen van 2004 nog ruim 44 procent was. Opmerkelijk was dat de grootste oppositiepartij, de Sociaal-Democratische Partij (PSD), eveneens stemmen verloor. De PSD kwam uit op 31,7 procent – zo'n 1,5 procent minder dan vijf jaar daarvoor. Het Links Blok (BE) en de combinatie van de Portugese Communistische Partij (PCP) en de Ecologische Partij 'de Groenen' (PEV) boekten wel betere resultaten dan in 2004. Vooral de winst van het BE viel op: het steeg van 1 naar 3 zetels.

Uitslagen Europese verkiezingen: Portugal
(7 juni 2009)
Opkomst: 36,8 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
PSD	31,7	8	EVP-ED
PS	26,5	7	PES
BE	10,7	3	GUE/NGL
CDU (PCP-PEV)	10,6	2	GUE/NGL
CDS-PP	8,4	2	EVP-ED
totaal		22	

PSD - Sociaal-Democratische Partij
PS - Socialistische Partij
BE - Links Blok
CDU - Coalitie voor Democratische Eenheid:
- PCP: Portugese Communistische Partij
- PEV: Ecologische Partij 'de Groenen'
CDS-PP - Democratisch en Sociaal Centrum-Volkspartij

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)

BUITENLANDSE ZAKEN

Onderzoek gestopt naar vluchten Amerikaanse inlichtingendienst

Het Openbaar Ministerie (OM) maakte op 18 juni 2009 bekend het onderzoek te hebben beëindigd naar beweringen dat de Amerikaanse inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA) van terrorisme beschuldigde verdachten in Portugal had laten uitstappen. Hoewel bekend was dat de transportvliegtuigen met vermeende terroristen in Portugal waren geland, waren de verdachten niet gesignaleerd op de landingsbanen.

Het Europees Parlement had Lissabon in 2006 opgeroepen de kwestie te onderzoeken. Volgens de Britse niet-gouvernementele organisatie Reprieve waren er tussen 2002 en 2006 meer dan zevenhonderd gevangenen door het Portugese luchtruim vervoerd.

Portugal sluit akkoord met Verenigde Staten inzake terrorismebestrijding

De Portugese minister van Buitenlandse Zaken Luís Amado en minister van Binnenlandse Veiligheid van de Verenigde Staten Janet Napolitano ondertekenden op 30 juni 2009 een samenwerkingsverdrag inzake de strijd tegen het terrorisme. Dit hield in dat beide landen gegevens zouden uitwisselen die betrekking hadden op zware misdaden. In reactie op het plan van de Amerikaanse regering het op Cuba gelegen gevangenenkamp voor terreurverdachten Guantánamo Bay te sluiten, liet Amado weten dat Portugal bereid was 'twee of drie gedetineerden' op te nemen.

(Vorige berichten pagina 28/1 e.v. - 2009)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Vermoorde broer laatste tsaar gerehabiliteerd

Het openbaar ministerie in Moskou deelde op 8 juni 2009 mee dat zes leden van de tsarenfamilie die in 1917 ten val was gekomen, officieel waren gerehabiliteerd. Daarbij was ook de jongere broer van de tsaar, Michail Romanov. Hij was in juli 1918 in de stad Perm vermoord samen met zijn Britse secretaris Brian Johnson. Volgens het openbaar ministerie waren zij het slachtoffer geworden van arrestatie en verbanning door de Tsjeka, de geheime politie onder Lenin, zonder van misdaden te zijn beschuldigd. Nicolaas II was in oktober al gerehabiliteerd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verkoop auto's meer dan gehalveerd

De verkoop van nieuwe auto's was in Rusland in mei 2009 met 58 procent gedaald in vergelijking met dezelfde maand een jaar eerder. Dat maakte de Vereniging van Europese Bedrijven, een groep grote buitenlandse bedrijven, op 8 juni 2009 bekend. De verkoopcijfers waren in de periode januari-mei met 47 procent op jaarbasis gedaald. Er waren in mei 119.376 personenauto's en lichte bedrijfsauto's verkocht.

JUSTITIE

Rechtszaak inzake moord op Politkovskaja moet over

Het hooggerechtshof van Rusland verwierp op 25 juni 2009 de vrijspraak van drie mannen die eerder terecht hadden gestaan op verdenking van betrokkenheid bij de moord op de journaliste Anna Politkovskaja in 2006. Het hooggerechtshof besloot ook dat er een nieuw proces bij een juryrechtbank moest komen tegen de drie. Naar andere verdachten zou daarbij niet worden gezocht. De drie, twee Tsjetsjeense broers en een voormalige officier van de federale veiligheidsdienst FSB, waren in februari in een bijzonder chaotisch en ondoorzichtig verlopen proces door een militaire rechtbank vrijgesproken. De opdrachtgevers van de moord waren tot dan toe buiten schot gebleven.

Berezovski bij verstek tot dertien jaar veroordeeld

Een rechtbank in Krasnogorsk bij Moskou veroordeelde de in Londen woonachtige voormalige oligarch Boris Berezovski op 26 juni 2009 bij verstek tot dertien jaar gevangenisstraf. Hij werd schuldig bevonden aan de verduistering van 58 miljoen roebel (ca.

1,5 miljoen euro) ten nadele van de autofabrikant Avtovaz en de autoverkoper Logovaz in de jaren negentig. In 2007 was Berezovski al wegens diefstal van miljoenen bij de luchtvaartmaatschappij Aeroflot veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf. Moskou had herhaaldelijk om de uitlevering van Berezovski gevraagd sinds hij in 2003 politiek asiel in het Verenigd Koninkrijk had gekregen, maar die verzoeken waren door Londen afgewezen.

Voormalig justitieel ambtenaar veroordeeld

Een voormalig justitieel opsporingsambtenaar werd op 30 juni 2009 in Moskou veroordeeld tot negen jaar gevangenisstraf wegens corruptie in een zaak die volgens zijn verdedigers door zijn superieuren was bekokstoofd. Dmitri Dovgy zou steekpenningen ter waarde van 750.000 euro hebben aangenomen van een zakenman toen hij werkzaam was bij het Comité voor Opsporing, een hoge justitiële instantie in Rusland. Zijn advocaten meenden dat Dovgy op valse gronden was veroordeeld op instigatie van zijn hoogste chef, Alexander Bastrykin, nadat Dovgy publiekelijk kritiek had geuit op rechtszaken die waren aangespannen tegen enkele prominente politici.

GEZONDHEID EN ZORG

Meeste sterfgevallen tussen 15 en 54 jaar te wijten aan alcohol

Meer dan de helft van de Russen die overleden in de leeftijd van 15 tot 54 jaar, stierven als gevolg van alcoholmisbruik. Wereldwijd was dat percentage 4 procent. Dit stond in een artikel in het Britse tijdschrift *The Lancet* dat op 26 juni 2009 uitkwam. In het onderzoek was de dood van 49.000 Russen in drie West-Siberische industriesteden onderzocht tussen 1990 en 2001. Sinds de jaren negentig was het alcoholgebruik in Rusland volgens de onderzoekers sterk gestegen.

MILITAIRE ZAKEN

Russische troepen houden oefening bij Georgië

Rusland begon op 29 juni 2009 zijn grootste militaire oefening in de Kaukasus sinds de vijfdaagse oorlog met Georgië in augustus van het jaar daarvoor. Georgië veroordeelde de oefening, die een week zou duren en door de russen 'Kaukasus 2009' werd genoemd, als 'gevaarlijk'. Aan de oefening namen volgens het Russische ministerie van Defensie 8500 soldaten deel, rond 200 tanks, 450 pantserwagens en 250 stukken artillerie. Russische troepen die waren gestationeerd in de opstandige Georgische regio's Zuid-Ossetië en Abchazië zouden ook aan de oefening deelnemen.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Medvedev bezoekt Dagestan na liquidatie hoge functionaris

President Dmitri Medvedev van Rusland bracht op 9 juni 2009 een onaangekondigd bezoek aan de republiek Dagestan, aan de oostkant van Tsjetsjenië, enkele dagen nadat de Dagestaanse minister van Binnenlandse Zaken bij een moordaanslag door een sluipschutter was omgekomen. De directeur van de federale veiligheidsdienst FSB, Alexander Bortnikov, was bij het gezelschap dat de president bij zijn bezoek vergezelde. Om veiligheidsredenen was het bezoek van de president niet van tevoren aangekondigd. Het was al enkele jaren zeer onrustig in Dagestan. Er vonden regelmatig liquidaties van overheidsfunctionarissen plaats, waarop de overheid vaak met grof geweld reageerde.

Hoge rechter en voormalige vicepremier in Ingoesjetië vermoord

In de Russische republiek Ingoesjetië werd op 10 juni 2009 een hoge rechter doodgeschoten. Onbekende aanvallers openden het vuur op Aza Gazgirejeva, toen zij haar kinderen naar school bracht. Het geweld tegen overheidsfunctionarissen in Ingoesjetië en naburige republieken in de Noord-Kaukasus was de laatste tijd sterk toegenomen, ondanks verklaringen van Moskou dat de onrust was bedwongen. Op 13 juni werd de voormalige vicepremier en oud-minister van Binnenlandse Zaken Basjir Aoesjev door onbekenden voor zijn huis in de hoofdstad Nazran doodgeschoten.

Aanslag op president Ingoesjetië

President Joenoes Bek Jevkoerov van Ingoesjetië raakte op 22 juni bij een aanslag zwaar gewond. Een zware autobom explodeerde toen hij in een konvooi buiten de hoofdstad Nazran reed. Vier lijfwachten en de jongste broer van de president kwamen bij de aanslag om.

BUITENLANDSE ZAKEN

Poetin: 'Rusland alleen bij WTO samen met Kazachstan en Wit-Rusland'

Premier Vladimir Poetin van Rusland liet op 9 juni 2009 weten dat zijn land erop uit was samen met Kazachstan en Wit-Rusland als één enkele eenheid tot de Wereldhandelsorganisatie toe te treden. De drie landen zouden afzonderlijke onderhandelingen daarover stopzetten. Dat zou in de praktijk waarschijnlijk een verdere vertraging betekenen van de Russische toetreding waarover intussen al zestien jaar was onderhandeld. Rusland was de grootste economie die nog niet was toegetreden tot de 153 leden tellende organisatie. Poetin zei dat de drie landen in de vorm van een douane-unie tot de Wereldhandelsorganisatie zouden toetreden. Volgens analisten was vooral Wit-Rusland nog ver verwijderd van het voldoen aan de eisen van toetreding. Daardoor zou dus ook de toetreding van Rusland waarschijnlijk verder worden vertraagd.

President China op bezoek in Rusland

President Hu Jintao beëindigde op 18 juni 2009 een bezoek aan Rusland, waarbij hij ontmoetingen had met onder meer president Dmitri Medvedev en premier Vladimir Poetin. Daarbij werd onder andere een overeenkomst gesloten die een Chinese lening van 25 miljard dollar behelsde voor Russische olieleveringen voor de komende twintig jaar, via een nieuwe pijplijn. Deze overeenkomst betekende dat China in het eerste kwartaal van 2009 Duitsland en Nederland voorbijstreefde als Ruslands belangrijkste handelspartner.

NAVO en Rusland hervatten samenwerking

De NAVO en Rusland kwamen op 27 juni 2009 overeen de politieke en militaire samenwerking te hervatten. Daarmee kwam een einde aan een periode van tien maanden waarin die samenwerking was opgeschort naar aanleiding van het Russische optreden tegen Georgië in augustus 2008. De twee landen waren er niet in geslaagd

hun verschil van mening over de Russisch-Georgische oorlog bij te leggen. De NAVO-Ruslandraad die in de voorgaande tien maanden niet had gefunctioneerd, zou volgens een mededeling van secretaris-generaal Jaap de Hoop Scheffer weer regelmatig bijeen gaan komen.

De NAVO had de betrekkingen met Rusland na het Russisch-Georgische conflict bevroren, onder andere vanwege de Russische erkenning van de onafhankelijkheid van Zuid-Ossetië en Abchazië.

(Vorige berichten pagina 319/2 - 2009)

SPANJE

BINNENLAND

Meeste buitenlanders in Spanje afkomstig uit Roemenië en Marokko

Officiële overheidscijfers gaven op 3 juni 2009 aan dat er op de eerste dag van het jaar 5.598.691 buitenlanders in Spanje leefden, van wie 40,5 procent afkomstig was uit een lidstaat van de Europese Unie. De gehele groep vormde 12 procent van de totale bevolking van Spanje, die uit 46.661.950 mensen bestond. De meeste buitenlanders waren afkomstig uit Roemenië, namelijk 795.576 burgers, daarna volgden de Marokkanen met een aantal van 710.401 en de op twee na grootste groep bestond uit Ecuadoranen: 413.715.

De rangschikking van de aanwas in 2008 kende dezelfde volgorde, met de aantekening dat de Britten hier op de derde plaats kwamen terwijl het uit Ecuador afkomstige deel met 3 procent was afgenomen. Veel immigranten uit andere Latijns-Amerikaanse landen waren eveneens huiswaarts gekeerd.

Madrid trekt onderscheidingen ex-dictator Franco in

De gemeenteraad van Madrid besloot op 29 juni 2009 unaniem de aan de vroegere dictator Francisco Franco verleende onderscheidingen in te trekken. In 1942 had de generaal bijvoorbeeld de gouden stadsmedaille ontvangen en in 1964 was hij benoemd tot ereburger van de Spaanse hoofdstad. Het eerbetoon werd mede ingetrokken omdat twee jaar daarvoor door het parlement de Wet op de Historische Herinnering was aangenomen die bepaalde dat alle openbare symbolen van het Franco-regime dienden te verdwijnen. In mei 2009 bestonden er volgens dagblad *Público* in Spanje echter nog 585 openbare tekenen die naar het repressieve bewind verwezen. Het merendeel daarvan bevond zich in legerkazernes.

BASKISCHE KWESTIE

Tienduizenden demonstreren tegen de ETA na nieuwe aanslag

Het hoofd van de antiterreureenheid van het nationale politiekorps, de negenenveertigjarige Eduardo Antonio Puelles García, kwam op 19 juni 2009 om het leven toen zijn auto in de Baskische plaats Arrigorriaga op een parkeerplaats explodeerde. De door de ETA gepleegde aanslag leidde een dag later tot een betoging van tienduizenden burgers waarbij de overledene werd geroemd voor zijn inzet bij de strijd tegen 'de terroristen' onder het roepen van leuzen als 'Voor de vrijheid, tegen de ETA'.

De weduwe van de politieofficier verzekerde de leden van de afscheidingsbeweging dat zij niets zouden bereiken omdat 'er velen zijn zoals mijn man'. Vicepremier María Teresa Fernández de la Vega en de president van de regionale Baskische regering, Patxi López, liepen mee met de protestmars.

Televisiezender TVE bericht over ETA-strategie

De Spaanse nationale televisiezender *TVE* beweerde op 24 juni over een document te beschikken waarin de strategie van de ETA gedurende de laatste drie jaar werd beschreven. De meerderheid van de organisatie onderschreef de gewapende strijd en pas als het doel van een onafhankelijk Baskenland bereikt was, zou er een eind komen aan het vermoorden van mensen.

Toch realiseerde men zich bij de separatistische organisatie dat het geweld tot 'dissidentie' binnen de beweging kon leiden. Aan de autoriteiten zou zo nu en dan worden voorgesteld een wapenstilstand van zes maanden in acht te nemen om te kijken hoe daarop gereageerd werd. Daarnaast zou de ETA sinds kort hebben besloten een nieuwe, 'effectieve politiekgewelddadige' strategie te gaan hanteren.

EUROPESE UNIE

Conservatieven in Spanje boeken overwinning bij Europese verkiezingen

De oppositionele Volkspartij (PP) behaalde bij de verkiezingen voor het Europarlement op 7 juni 2009 een overwinning door 42,2 procent van de stemmen te vergaren. De Spaanse Socialistische Arbeiderspartij (PSOE) van zittend premier José Luis Rodríguez Zapatero bleef steken op 38,5 procent. Dit betekende dat de PP 23 van de 50 te verdelen zetels in het parlement ging bezetten, tegen de PSOE 21. In 2004 ging de strijd nog om 54 zetels, waar de PSOE er 25 van binnenhaalde en de PP 24.
Veel commentatoren meenden dat de kiezers de regering hadden gestraft voor de slechte economische situatie, al werkte de lage opkomst van nog geen 45 procent volgens hen ook in het nadeel van de socialisten.

(Vorige berichten pagina 321/1 e.v. - 2009)

Uitslagen Europese verkiezingen: Spanje
(7 juni 2009)
Opkomst: 44,9 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
PP	42,2	23	EVP-ED
PSOE	38,5	21	PES
CpE	5,1	2	ALDE
IU-ICV-EUIA-BA	3,7	2	EGP-EVA:1 GUE/NGL:1
UPyD	2,9	1	niet-ingeschrevenen
EdP-V	2,5	1	EGP-EVA
totaal		50	

PP - Volkspartij
PSOE - Spaanse Socialistische Arbeiderspartij
CpE - Coalitie voor Europa
IU (e.a.) - Verenigd Links
UPyD - Eenheid, Vooruitgang, Democratie
EdP-V - Europa van het Volk-De Groenen

EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)
GUE/NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)

TURKIJE

BINNENLAND

Premier Erdogan verandert samenstelling kabinet

De Turkse premier Recep Tayyip Erdogan kondigde op 1 mei 2009 een herschikking van zijn regering aan. Politieke commentatoren zagen een direct verband met de resultaten van de lokale verkiezingen in maart, toen de Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) wel een overwinning behaalde, maar voor het eerst sinds vele jaren haar aanhang zag slinken.
Opvallend was de vervanging van minister van Buitenlandse Zaken Ali Babacan door Ahmet Davutoglu – tot dan toe Erdogan's belangrijkste adviseur voor de buitenlandse politiek. Babacan werd vicepremier met speciale verantwoordelijkheid voor de economie. Davutoglu was volgens analisten van grote invloed geweest op de sleutelpositie die Turkije in de regio innam. Verder sprong de aanstelling in het oog van oud-parlementsvoorzitter Bülent Arinç tot minister van Staat en vicepremier. De overige nieuwe leden in de regering waren:
Çevdet Yilmaz (minister van Staat), Selma Aliye Kavaf (minister van Staat), Taner Yildiz (Energie en Natuurlijke Hulpbronnen), Nihat Ergun (Industrie en Handel), Sadullah Ergin (Justitie), Mustafa Demir (Openbare Werken en Huisvesting) en Ömer Dinçer (Werkgelegenheid en Sociale Zaken).

Conflict om land mondt uit in bloedbad

In Turkije werden op 4 mei 2009 bij een verlovingsfeest in het vlakbij de grens met Syrië gelegen dorp Bilge 44 mensen gedood toen gemaskerde mannen het vuur openden. Onder de slachtoffers bevonden zich 6 kinderen en 16 vrouwen, evenals het paar voor wie het feest was georganiseerd.
Na onderzoek van de mensenrechtencommissie van het Turkse parlement bleek dat daders en slachtoffers tot dezelfde clan behoorden. Daaruit werd opgemaakt dat het bloedbad niets met bloedvete of eerwraak te maken had. Het bleek dat de helft van de clan wilde dat het meisje – de dochter van het voormalige dorpshoofd, de mukhtar – een ander zou trouwen, zodat een betwist stuk land haar eigendom zou worden.

Openbare aanbesteding voor opruimen mijnen verhit gemoederen

Het Turkse parlement nam op 3 juni 2009 een wet aan die het ministerie van Defensie in de gelegenheid zou stellen landmijnen in de grensstreek met Syrië op te laten ruimen. De kwestie had aanleiding gegeven tot felle debatten omdat de regering het werk wilde laten uitvoeren door een private onderneming. De oppositie vreesde echter dat bij een openbare aanbesteding de keus zou vallen op een Israëlisch opruimingsbedrijf.
Bij de ruim vijfhonderd kilometer lange grens zouden sinds de jaren vijftig van de twintigste eeuw meer dan zeshonderdduizend landmijnen zijn neergelegd. Aanvankelijk gebeurde dat om smokkelpraktijken tegen te gaan, later vooral om Koerdische rebellen te beletten de grens over te steken.

Opperbevelhebber strijdkrachten hekelt geruchten over coupplan

De Turkse commandant van de strijdkrachten Ilker Basbug riep op 26 juni 2009 op een eind te maken aan de speculaties dat de militairen een staatsgreep zouden beramen om de regering ten val te brengen. Hij sprak in dit verband van een 'lastercampagne'. De geruchten waren ontstaan nadat het liberale dagblad *Taraf* een document had gepubliceerd dat afkomstig zou zijn van een kolonel uit de generale staf, waarin te lezen stond dat men zou trachten de regering van premier Recep Tayyip Erdogan te destabiliseren. Na onderzoek beweerden de militairen dat het document vals was.

Macht van militaire rechtbanken wordt beknot

Premier Erdogan verdedigde twee dagen later een nieuwe wet die de macht van de militaire rechtbanken zou inperken. De wet bepaalde dat militairen die betrokken waren bij coupplannen of andere zaken die de nationale veiligheid betroffen, in het vervolg door civiele rechtbanken zouden worden berecht.
Volgens de oppositie was de verandering doorgevoerd om controversiële onderzoeken naar eventuele coupplannen te beïnvloeden, maar daar wilde Erdogan niets van weten. 'De wet is gericht op militaire staatsgrepen en degenen die complotten smeden', merkte de regeringsleider op. Daarmee zou het land bovendien aan de eis van de Europese Unie tegemoetkomen om de invloed van het leger terug te dringen.

Arrestatie kolonel veroorzaakt nieuwe spanningen

Op 30 juni werd kolonel Dursun Çiçek, wiens naam onder het door Taraf gepubliceerde document stond, gearresteerd en aan een langdurig verhoor onderworpen. Enkele media beweerden dat de arrestatie van Cicek los stond van het aangehaalde document, doch een uitvloeisel was van het onderzoek naar het nationalistische netwerk Ergenekon.

KOERDISCHE KWESTIE

Turkse vliegtuigen vallen opnieuw Koerdische doelen aan in Irak

Uren nadat bij de ontploffing van een landmijn zes Turkse soldaten waren gesneuveld, voerde de Turkse luchtmacht op 28 mei 2009 luchtaanvallen uit op stellingen van Koerdische rebellen in het noorden van Irak. Er werd niet gemeld of er slachtoffers vielen bij de vergeldingsactie.
De omgekomen Turkse soldaten waren in de provincie Hakkari, bij de grens met Irak, met hun voertuig op de mijn gereden en de autoriteiten twijfelden er niet aan dat deze daar was neergelegd door leden van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK).
Bij een militaire operatie direct na de ontploffing kwam door een ongeluk nog een soldaat om het leven.

Koerdische rebellen verlengen wapenstilstand

'We hebben besloten onze op 13 april afgekondigde wapenstilstand te verlengen tot 15 juli, in het licht van positieve ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan.' De mededeling op 1 juni van de leiding van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) stond niet op zichzelf. De rebellen spraken namelijk ook de bereidheid uit de wapenstilstand te verlengen tot september, op voorwaarde dat zij niet zouden worden aangevallen door de Turkse strijdkrachten.

Formeel erkenden de Turkse autoriteiten het eenzijdige bestand niet, maar president Abdullah Gül had wel gezegd dat er sprake was van 'een historische mogelijkheid' het conflict met de Koerden op te lossen.

Militaire samenwerking tussen Turkije en Irak

Adjunct-stafchef van Irak Nasier Abadi en zijn Turkse ambtgenoot Hasan Igsiz ondertekenden op 10 juni een inleidend document van een samenwerkingsakkoord tussen beide landen aangaande militaire training en technische kwesties. De coöperatie kwam mede tot stand nadat Ankara al enige keren duidelijk had gemaakt de banden met Bagdad te willen versterken om de strijd tegen de PKK in het noorden van Irak effectiever te kunnen voeren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Turkse centrale bank verlaagt basisrente

In een poging de investeringen te bevorderen en de gevolgen van de economische crisis te beperken, verlaagde de centrale bank van Turkije op 14 mei 2009 de basisrente met 0,5 procentpunt tot 9,25 procent. De stap werd mede genomen omdat de doelstelling met betrekking tot het inflatiecijfer aan het eind van het jaar, namelijk 7,5 procent, leek te worden gehaald. Een maand eerder had de gouverneur van de centrale bank, Durmus Yilmaz, aangegeven dat de inflatie zou uitkomen tussen de 4,8 en 7,2 procent.
Sinds november was de basisrente met 7,5 procentpunt gedaald. Volgens ingewijden was dit nodig omdat de Turkse economie in het vierde kwartaal van 2008 sterk was gekrompen.

Werkloosheid naar recordniveau

Het Turks statistiekinstituut (TUIK) maakte op 15 mei 2009 bekend dat de officiële werkloosheid in het land na het eerste kwartaal was opgelopen tot een recordhoogte van 16,1 procent. In vergelijking met een jaar eerder betekende dit een stijging van 4,2 procent. In dit cijfer was de jeugdwerkloosheid, die toenam van 21,5 tot 28,6 procent, verdisconteerd.
Verwacht werd dat pas in 2010 de economie tekenen van herstel zou gaan vertonen.

Sterke krimp van Turkse economie in eerste kwartaal 2009

Officiële regeringscijfers gaven op 30 juni 2009 aan dat de Turkse economie in het eerste kwartaal met 13,8 procent was gekrompen. Daarmee was er ook in Turkije sprake van een recessie, want het vierde kwartaal van 2008 had een negatieve groei van 6,2 procent laten zien.
De voorspelling van de regering dat de economie in 2009 met 3,6 procent zou krimpen, achtten veel waarnemers rijkelijk optimistisch. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) ging uit van een krimp van 5,1 procent.

JUSTITIE

Radicale islamieten veroordeeld wegens moord

Drie leden van de radicaalislamitische Hizbullah werden op 12 mei 2009 door een rechtbank in Diyarbakir tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld voor hun aandeel in de moord op 32 mensen. Vijf leden van de organisatie kregen straffen van zes en veertien jaar.
De aanslagen werden gepleegd in de periode 1993-2001 in de zuidelijke steden Adana en Batman. Zij zouden bedoeld zijn geweest om de Turkse seculiere staat te ondermijnen.

Rechtbank handhaaft levenslang voor zelfmoordaanslagen

Zeven tot levenslang veroordeelde verdachten die zes jaar eerder betrokken waren bij zelfmoordaanslagen in Istanbul tegen Britse en joodse doelen, zagen op 10 juni 2009 hun poging mislukken strafvermindering te krijgen. De Syriër Louai Sakka en zijn zes Turkse medeplegers zouden de aanslagen op banken en synagogen hebben georganiseerd, waardoor 63 mensenlevens verloren gingen.
Sakka zou een bekende zijn van de voormalige al-Qaida leider in Irak, de in 2006 omgekomen Abu Musab al-Zarqawi.

Levenslang voor moord op Italiaanse kunstenares

In de noordwestelijke stad Kocaeli hoorde Murat Karatas op 25 juni 2009 van een Turkse rechter dat hij tot levenslang was veroordeeld. Hij was verantwoordelijk voor de moord op de drieëndertigjarige Italiaanse Giuseppina Pasqualino di Marineo, beter bekend onder haar artiestennaam Pippa Bacca. Zij was in een bruidsjurk liftend door Turkije op weg geweest naar Israël. Met haar performance 'Bruiden op tournee' wilde ze aantonen dat wanneer mensen elkaar meer vertrouwden, de wereldvrede dichterbij zou komen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rechtbank ontslaat Turkse schrijver van rechtsvervolging

De in Frankrijk wonende Turkse auteur Nedim Gürsel werd op 25 juni 2009 door een Turkse rechtbank niet schuldig bevonden aan het oproepen tot religieuze haat of het beledigen van religieuze waarden in zijn roman *De dochters van Allah*. De aanklager was tot dezelfde conclusie gekomen en had de rechter verzocht rechtsvervolging achterwege te laten.
De zaak was aangespannen door Ali Emre Bukagili, die aanhanger was van de islamitische groep Adnan Oktar. Hij vond dat Gürsel in zijn boek de profeet Mohammed en de Koran had beledigd.

(Vorige berichten pagina 265/3 e.v. - 2009)

WIT-RUSLAND

BINNENLAND

Nieuwe belasting voor particuliere alcoholproducenten

Sinds 1 januari 2009 hief Wit-Rusland voor het eerst belasting op de privéproductie van alcohol. Privéproducenten gingen een tarief betalen dat de helft bedroeg van dat voor de staatsfabrikanten van wodka en cognac. De maatregel trof vooral producenten in dorpen die hun buren drank tegen veel lagere prijzen leverden dan de staatsbedrijven. De bedoeling van de maatregel was volgens het ministerie van Gezondheid de veiligheid van de privéproducten te verhogen en het drankmisbruik vooral onder de jeugd in te dammen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wit-Russische roebel met 20 procent gedevalueerd

De centrale bank van Wit-Rusland devalueerde de eigen roebel op 2 januari 2009 met 20 procent. De Nationale Bank zei dat de

devaluatie beoogde het concurrentievermogen van de Wit-Russische economie te vergroten, nu het land zwaar getroffen werd door de wereldwijde financiële crisis. De devaluatie was ook een voorwaarde voor het verkrijgen van een krediet van 2,5 miljard dollar van het Internationale Monetaire Fonds. De centrale bank had in het voorgaande half jaar een kwart van zijn reserves aan goud en harde valuta besteed aan stabilisering van de waarde van de Wit-Russische roebel ten opzichte van de dollar, de euro en de Russische roebel. De Wit-Russische roebel stond na de devaluatie op 2.650 voor een dollar, 3.703 voor een euro en 90,6 voor een roebel.

IMF leent miljard dollar extra

Het Internationale Monetaire Fonds deelde op 30 juni 2009 in Washington mee dat het een miljard dollar extra aan Wit-Rusland zou lenen om de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis te bestrijden. In januari was door het IMF al 2,5 miljard dollar beschikbaar gesteld. De verleende hulp kwam volgens het IMF neer op 7 procent van het bruto binnenlands product van Wit-Rusland. Een functionaris van het IMF, Takatoshi Ato, verklaarde dat de extra lening van 1 miljard dollar mogelijk was door de 'grotere inspanningen' van Wit-Rusland 'om de economie te liberaliseren en privatisering voor te bereiden'.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Afbraak beroemde synagoge

Bouwvakkers waren in april 2009 druk bezig met de afbraak van de beroemde synagoge in de stad Loeban in Wit-Rusland. Tot 1936 werkte de bekende orthodoxe rabbi Moshe Feinstein in de synagoge. In dat jaar vluchtte hij uit de Sovjet-Unie naar de Verenigde Staten, waar hij in 1986 overleed. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het overgrote deel van de Joden in Loeban door de nazi's uitgeroeid. De synagoge van twee verdiepingen was aan het eind van de 19de eeuw gebouwd. Op de plek van de synagoge was een supermarkt gepland.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Tientallen activisten gearresteerd

De politie in Wit-Rusland pakte op 10 december 2008 verspreid over het land tientallen mensen op die de straat waren gegaan om de aandacht te vestigen op de Dag van de Mensenrechten.
Mensen die buiten het hoofdkwartier van de veiligheidsdienst KGB in Minsk op straat liepen met een bord waarop de tekst 'Ik ben een politieke gevangene', werden vrijwel meteen opgepakt. Elders in Minsk werden negen mensen opgepakt omdat zij exemplaren van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uitdeelden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Akkoord met Moskou over aardgas

De president van Wit-Rusland, Aleksander Loekasjenko, sloot op 22 december 2008 een akkoord in Moskou over een gereduceerde prijs voor Russisch gas in 2009. Tijdens de gesprekken zou ook een krediet voor Wit-Rusland van 3,5 miljard dollar ter sprake zijn gekomen. In een verklaring van een woordvoerder van het Kremlin werden verder geen details genoemd. Vanwege de aanhoudende onenigheid tussen Oekraïne en Rusland over de gasprijs, werd vanuit Europa ook geïnteresseerd gekeken naar de ontwikkelingen tussen Moskou en Minsk op dat punt. De gecentraliseerde economie van Wit-Rusland was sterk afhankelijk van gesubsidieerde import van olie en gas uit Rusland.

Wit-Rusland betaalde op dat moment 128 dollar per duizend kubieke meter gas. Wit-Russische functionarissen hadden laten weten dat hun land 140 dollar wilde betalen. Russische functionarissen hadden gezegd dat de prijs zou kunnen oplopen tot 240 dollar.

Gezamenlijke luchtverdediging met Rusland

Het Kremlin liet op 3 februari 2009 weten dat Rusland en Wit-Rusland een gezamenlijk luchtverdedigingssysteem zouden opzetten. Beide landen stonden zeer wantrouwend tegenover het Amerikaanse plan voor een raketschild in Europa en hadden zich in het verleden scherp gekeerd tegen de uitbreiding van de NAVO in oostelijke richting. De chef van de Russische luchtmacht generaal Aleksander Zelin liet in de Russische pers weten dat het gezamenlijke systeem vijf luchtmachteenheden zou omvatten en tien eenheden met luchtverdedigingsraketten. Beide landen hadden jaren over een gezamenlijk luchtverdedigingssysteem onderhandeld, waarbij president Aleksander Loekasjenko onder andere uit was op Russische orders voor de Wit-Russische defensie-industrie.

Amerikaanse sancties deels opgeheven

Wit-Rusland verwelkomde op 25 februari 2009 de gedeeltelijke opheffing van Amerikaanse economische sancties tegen het land, met name tegen de staatsoliemaatschappij Belneftechim. De beslissing van Washington om enkele buitenlandse bankrekeningen van het bedrijf te 'ontdooien' duidde mogelijk op een verbetering van de relaties tussen Wit-Rusland en de Verenigde Staten. Het Amerikaanse ministerie van Financiën had in november 2007 alle buitenlandse bankrekeningen van het bedrijf en zijn dochterondernemingen bevroren vanwege de mensenrechtenschendingen van het regime van president Aleksander Loekasjenko.

EU verlengt visumverbod, maar schort het tegelijkertijd op

De ministers van Buitenlandse zaken van de lidstaten van de Europese Unie besloten op 16 maart 2009 een visumverbod voor president Aleksander Loekasjenko van Wit-Rusland en tientallen topfunctionarissen te verlengen met een jaar, maar tegelijkertijd voor negen maanden op te schorten. Het visumverbod dateerde uit 1999. Buitenlandse banktegoeden van Loekasjenko en andere topfunctionarissen waren in 2006 bevroren vanwege het manipuleren van de verkiezingen in 2006. Het visumverbod was oorspronkelijk in oktober 2008 opgeschort, toen er na de korte oorlog tussen Rusland en Georgië in augustus sprake was van enige toenadering tussen Loekasjenko en het Westen.
De laatste tijd waren onder Loekasjenko in Wit-Rusland enkele politieke gevangenen vrijgelaten. De Europese Unie was zeer geïnteresseerd in politieke stabiliteit en het ontstaan van een democratische orde in Wit-Rusland. Het land maakte deel uit van een regio die wat betreft de energievoorziening voor West-Europa van groot belang was. President Loekasjenko bracht na de opschorting van het visumverbod op 27 april in Rome een bezoek aan de paus.

Loekasjenko wijst hervormingen af

Tijdens een persconferentie in Minsk op 5 mei wees president Loekasjenko door de Europese Unie gewenste politieke hervormingen in zijn land van de hand. Hij had een uitnodiging ontvangen van de Tsjechische regering om de topontmoeting over het Oostelijk Partnerschapprogramma van de EU in Praag op 7 mei bij te wonen, maar hij wees de uitnodiging af. In zijn plaats zou vicepremier Vladimir Semasjko de top bijwonen. Loekasjenko noemde een lijst met twaalf punten die door de EU was opgesteld 'onaanvaardbaar'. De lijst bevatte een aantal democratische hervormingen; uitvoering ervan was door de EU als voorwaarde gesteld voor nauwere economische samenwerking met Wit-Rusland. Loekasjenko noemde de lijst 'zo naïef en onacceptabel voor ons, dat het grappig was.' Een van de eisen was dat de overheid in Wit-Rusland de controle over de media zou opgeven, en de grotendeels door de staat gerunde economie zou privatiseren.

Relatie met Rusland onder druk, toenadering tot EU gezocht

President Aleksander Loekasjenko van Wit-Rusland verklaarde op 8 juni 2009 dat het zijn land ernst was met het aanhalen van de banden met de Europese Unie. Hij zei dat tijdens een bezoek aan Minsk door de Sloveense minister van Buitenlandse Zaken Samuel Zbogar, die op dat moment voorzitter was van het Comité van Ministers van de Raad van Europa. De relatie van Minsk met Moskou was juist de laatste maanden sterk achteruitgegaan, zoals bleek uit een reeks geschillen tussen de twee landen. Rusland had op 6 juni een invoerverbod afgekondigd voor Wit-Russische melkproducten. Loekasjenko uitte kritiek op Moskou vanwege het uitblijven van een eerder door Rusland toegezegde lening. Loekasjenko had juist enkele jaren toenadering tot Moskou gezocht. Ondertussen waren de betrekkingen met het Westen gestaag verslechterd, onder andere vanwege Loekasjenko's dictatoriale optreden in eigen land.

Wrijvingen met Rusland

Nadat de Russische overheid had besloten het importverbod op melkproducten uit Wit-Rusland op te heffen, ontmantelde Minsk ook nieuw ingestelde douaneposten aan de grens met Rusland. Die douaneposten zouden Russische vrachtwagens aan strengere controles gaan onderwerpen. Wit-Rusland had zijn douaneposten aan de grens met Rusland in 1995 al officieel afgeschaft.
Er dreigde echter een nieuw conflict tussen de twee landen nadat het Russische aardgasbedrijf Gazprom liet weten dat Wit-Rusland nog 200 miljoen dollar schuld had uitstaan voor gasleveranties uit 2008. Dat bedrag diende volgens Gazprom binnen een week te worden betaald.

Amerikaanse advocaat krijgt gratie

Een Amerikaanse advocaat met gezondheidsproblemen die in Wit-Rusland in de gevangenis zat, werd op 30 juni 2009 na een amnestiebesluit van president Aleksander Loekasjenko vrijgelaten. Het ging om de vijfenvijftigjarige Emanuel Zeltser, die in augustus 2008 achter gesloten deuren tot drie jaar gevangenisstraf was veroordeeld op beschuldiging van het gebruik van valse documenten en een poging tot industriële spionage. Zeltser was een expert op het gebied van de georganiseerde misdaad en het witwassen van geld, speciaal waar het de voormalige Sovjet-Unie betrof. Zijn vrijlating werd gezien als onderdeel van de pogingen van het regime-Loekasjenko om de betrekkingen met het Westen te verbeteren.

(Vorige berichten pagina 690/1 - 2008)

ZWEDEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaanse General Motors verkoopt Zweedse autofabrikant Saab

Het in grote financiële moeilijkheden verkerende Amerikaanse autobedrijf General Motors (GM) maakte op 16 juni 2009 bekend een overeenkomst te hebben bereikt over de verkoop van zijn Zweedse merk Saab aan Koenigsegg Automotive AB, een sportwagenfabrikant uit Zweden. GM was sinds 2000 volledig eigenaar van Saab, maar genoodzaakt enkele merken van de hand te doen om faillissement te voorkomen. Het Amerikaanse bedrijf werd voorlopig overeind gehouden door overheidssteun.
Saab verkeerde sinds 20 februari 2009 in surseance van betaling. Het autoconcern verschafte in Zweden directe werkgelegenheid aan ongeveer 3.400 mensen, terwijl indirect nog eens 12.000 arbeidsplaatsen van het bedrijf afhankelijk waren.

EUROPESE UNIE

Succes voor burgerrechtenpartij bij Europese verkiezingen

De in 2006 opgerichte Piratenpartij (PP) wist bij de op 7 juni 2009 in Zweden gehouden verkiezingen voor het Europees Parlement een stemmenpercentage te behalen van 7,1 procent, goed voor één zetel. De PP kwam op voor het legaliseren van het delen van bestanden op internet en bescherming van de privacy op het web. Daarnaast boekte Milieupartij de Groenen (MP) winst door haar zetelaantal naar 2 te verdubbelen en ging de Liberale Volkspartij (FpL) van 2 naar 3 zetels. De Linkse Partij (Vp) verloor en de twee grootste partijen, de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SAP) en de Gematigde Partij (M), consolideerden zich.

Uitslagen Europese verkiezingen: Zweden
(7 juni 2009)
Opkomst: 45,5 procent

partij	percentage	zetels	Europese fractie
SAP	24,4	5	PES
M	18,8	4	EVP-ED
FpL	13,6	3	ALDE
MP	11,0	2	EGP-EVA
PP	7,1	1	EGP-EVA
Vp	5,7	1	GUE/ NGL
C	5,5	1	ALDE
KD	4,7	1	EVP-ED
totaal		18	

SAP - Sociaal-Democratische Arbeiderspartij
M - Gematigde Partij
FpL - Liberale Volkspartij
MP - Milieupartij de Groenen
PP - Piratenpartij
Vp - Linkse Partij
C - Centrumpartij
KD - Christen-democraten
PES - Partij van de Europese Sociaaldemocraten (sociaaldemocratisch)
EVP-ED - Europese Volkspartij en Europese Democraten (conservatief/christendemocratisch)
ALDE - Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (liberaal)
EGP-EVA - Europese Groene Partij - Europese Vrije Alliantie (groen/regionaal)
GUE/ NGL - Europees Unitair Links/Noords Groen Links (radicaallinks)

Canada

BUITENLANDSE ZAKEN

Demonstranten belagen Iraanse ambassade in Stockholm

Ruim honderdvijftig, voornamelijk Iraanse betogers blokkeerden op 26 juni 2009 de toegang tot de ambassade van Iran nabij Stockholm, waardoor het personeel het gebouw niet meer kon verlaten. Eén persoon werd gearresteerd en er vielen enkele gewonden. Eerder was al een aantal vreedzame demonstraties gehouden.

De betogers richtten zich tegen het Iraanse bewind, dat zij beschuldigden van fraude rond de herverkiezing op 12 juni van president Mahmoud Ahmadinejad. Sindsdien was het zeer onrustig in Iran, waar aanhangers van de oppositie de hard optredende politie trotseerden.

(Vorige berichten pagina 269/3 - 2009)

CANADA

BINNENLAND

Kabinetscrisis ternauwernood voorkomen

De Liberale Partij Canada (LPC), de Nieuwe Democratische Partij (NDP) en het Bloc Québécois (BQ) dienden op 1 december 2008 een motie van wantrouwen in omdat de regering van premier Harper de economische crisis niet goed zou aanpakken. Net als andere westerse landen kampte Canada met de gevolgen van de kredietcrisis. De oppositiepartijen waren ook verontwaardigd omdat het minderheidskabinet van de Conservatieve Partij Canada (CPC) na de verkiezingen in oktober was aangebleven, terwijl zij gedrieën een coalitieregering hadden willen vormen.
Op verzoek van premier Harper (CPC) verleende gouverneur-generaal Michaëlle Jean op 4 december bij hoge uitzondering toestemming om de behandeling van de motie uit te stellen tot januari, na de presentatie van een economisch stimuleringsplan. Zo werd het de oppositie voorlopig onmogelijk gemaakt om het kabinet ten val te brengen.
De regering presenteerde het plan op 27 januari 2009. De NDP en het BQ verwierpen het op 4 februari. De LPC, de grootste oppositiepartij, besloot echter wel voor te stemmen omdat het kabinet anders zou vallen en dat vond men in tijden van economische recessie onverantwoord. Bovendien bleek uit onderzoek dat de LPC bij eventuele tussentijdse verkiezingen slechts matig zou scoren. De liberalen waren hierdoor niet langer bereid een motie van wantrouwen te steunen.

Schrijver-historicus Ignatieff gaat Canadese liberalen leiden

Stéphane Dion kondigde op 9 december 2008 zijn aftreden als voorzitter van de Liberale Partij Canada (LPC) aan. Hij nam hiermee zijn verantwoordelijkheid voor de verkiezingsnederlaag in oktober.
De partij stelde auteur en historicus Michael Ignatieff aan als opvolger, ten minste tot de partijconventie in mei 2009.

Aga Khan wordt Canadees ereburger

Het parlement van Canada stemde op 19 juni 2009 in met een voorstel om de Aga Khan ereburger van dat land te maken.

Religieus leider en filantroop

Premier Stephen Harper noemde de islamitische leider een 'kampioen van ontwikkeling, pluralisme en tolerantie' en prees hem voor zijn 'opmerkelijke leiderschap als imam van de wereldwijde ismaïlitische gemeenschap'. 'In het bijzonder zijn wij dankbaar voor de enorme bijdrage die het Aga Khan Ontwikkelingsnetwerk (AKDN) levert in Afghanistan'. Harper zei dat Canada in dat land samenwerkte met het AKDN 'om de mensen te helpen een betere toekomst op te bouwen'.
Ook elders in Azië en in Afrika werkte Canada samen met agentschappen van de Aga Khan. Het ging hier om ontwikkelingsprojecten en de promotie van culturele, etnische en religieuze verdraagzaamheid.
De in Frankrijk woonachtige Prins Karim Aga Khan IV (72) was de spirituele leider van de 15 miljoen ismaïlitische moslims in de wereld en een bekend filantroop. Het Amerikaanse tijdschrift *Forbes* schatte zijn vermogen in 2007 op 1 miljard dollar (ruim 700 miljoen euro). Hij werd de vijfde persoon die het Canadese ereburgerschap kreeg. De andere vier waren de Zuid-Afrikaanse anti-apartheidsactivist en voormalig president Nelson Mandela, de Birmese oppositieleider Aung San Suu Kyi, de Tibetaanse spirituele leider de dalai lama en de Zweedse diplomaat Raoul Wallenberg, die tijdens de Tweede Wereldoorlog de levens van duizenden joden redde

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Canadese economie zakt in

In het laatste kwartaal van 2008 kromp de Canadese economie met 3,4 procent op jaarbasis. Over het hele jaar groeide zij met 0,6 procent.

Bankwezen is gezond

Hoewel de problemen waren ontstaan door de internationale financiële crisis, leek het Canadese bankwezen gezond. Overheidsinterventies in deze sector, zoals in Europa en de Verenigde Staten, bleven dan ook achterwege. Het land kende ook amper problemen op de woning- en hypotheekmarkt. Volgens premier Harper kwam dat door goede wetgeving.

Canada had wel veel last van het inzakken van de economie van de VS, de grootste handelspartner. Vooral de olie-industrie in Alberta werd getroffen door de sterke afname van de vraag in het buurland.

Steun voor auto-industrie

De federale regering en de provincie Ontario maakten op 20 december 2008 4 miljard Canadese dollar (ca. 2,3 miljard euro) vrij voor leningen aan General Motors (GM) en Chrysler. De regering van de VS had de noodlijdende Amerikaanse autofabrikanten juist een financiële injectie van 17,4 miljard Amerikaanse dollar (ruim 12 miljard euro) gegeven. Ottawa deed daar een schep bovenop omdat de bedrijven voor 20 procent in handen waren van de Canadese staat en vestigingen hadden in Ontario, waar volgens premier Harper 'honderdduizenden, zo niet miljoenen' Canadese families direct of indirect voor hun inkomen van afhankelijk waren.

Parlement stemt in met stimuleringsplan

De regering presenteerde op 27 januari 2009 een lang verwacht stimuleringsplan. Men wilde in twee jaar tijd 40 miljard Canadese dollar (bijna 25,1 miljard euro) in de

economie pompen. Het geld zou vooral gaan naar belastingverlagingen voor burgers en bedrijfsleven (20 miljard), de ontwikkeling van de infrastructuur (8 miljard), en verder naar zaken als omscholingsprogramma's, het tijdelijk fiscaal aftrekbaar maken van woningrenovaties en steun voor noodlijdende sectoren als bosbouw, visserij en mijnbouw.

Het parlement ging op 4 februari met 211 tegen 97 stemmen met het stimuleringsplan akkoord. Het Bloc Québécois (BQ), de Nieuwe Democratische Partij (NDP) en zes leden van de Liberale Partij Canada (LPC) stemden tegen. Hun belangrijkste bezwaar was dat Canada door de extra uitgaven voor het eerst sinds jaren te maken zou krijgen met een fors begrotingstekort, maar de oppositie was ook uit op de val van het minderheidskabinet om daarna zelf een regering te kunnen vormen.

De overige zeventig kamerleden van de LPC gingen wel akkoord, maar alleen op voorwaarde dat de regering van premier Harper en zijn Conservatieve Partij Canada (CPC) de volksvertegenwoordiging regelmatig tot in detail zouden informeren over de economische en budgettaire ontwikkelingen. Zij eisten verder dat er later in 2009 opnieuw over het crisisbudget gestemd zou worden indien de oppositie daar aanleiding toe zag. Het kabinet stemde hiermee in.

Recessie verergert

Volgens cijfers die de Bank of Canada (BoC), de centrale bank, in april publiceerde kromp de economie in het eerste kwartaal van 2009 met 7,3 procent op jaarbasis. In deze periode gingen 273.300 banen verloren.

Op 22 april verlaagde de BoC de rente met een kwart procent naar 0,25 procent, het laagste percentage ooit. In december 2007 stond de Canadese rente nog op 4,5 procent.

JUSTITIE

Canadezen veroordeeld voor terrorisme

Een rechtbank in Toronto veroordeelde op 12 maart 2009 een Canadees staatsburger tot 10,5 jaar gevangenisstraf omdat hij in 2004 samen met enkele Britten bomaanslagen zou hebben voorbereid op gebouwen en gasleidingen in Londen. Momim Khawaja was de eerste die werd veroordeeld onder de antiterreurwetgeving die Canada had ingevoerd na de terreuraanslagen in de Verenigde Staten op 11 september 2001.

Vijf anderen waren in verband met dezelfde zaak in 2007 in Groot-Brittannië tot levenslang veroordeeld.

Eerste van de 'achttien van Toronto' veroordeeld

Een rechtbank in Ontario veroordeelde op 22 mei 2009 een eenentwintigjarige Canadees tot 2,5 jaar gevangenisstraf omdat hij in een geheim terroristisch trainingskamp in Canada zou hebben leren omgaan met vuurwapens. De man was de eerste van de zogeheten 'achttien van Toronto' die werd veroordeeld. Deze sympathisanten van extremistische islamitische organisaties waren in 2006 aangehouden omdat zij terreuraanslagen zouden hebben willen plegen. Toen werden het parlementsgebouw in Ottawa en enkele gebouwen in Toronto genoemd als mogelijke doelwitten. In 2009 werd gezegd dat zij het hadden voorzien op kerncentrales en een gebouw van de Canadese spionagedienst.

De veroordeelde had schuld bekend en spijt betuigd.

MILITAIRE ZAKEN

Meer dan honderd Canadese doden in Afghanistan

Het aantal Canadese militairen dat in Afghanistan was gesneuveld, passeerde op 5 december 2008 de honderd.

Het land nam deel aan de missie die de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in 2001 was begonnen. Het had 2.500 militairen gelegerd in zuidelijk Afghanistan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse president Obama bezoekt Canada

Barack Obama bracht op 19 februari 2009 een staatsbezoek aan Canada. Het was zijn eerste buitenlandse reis als president van de Verenigde Staten.
Onder Obama's voorganger George W. Bush waren de relaties moeizaam. De nieuwe Amerikaanse president zei hier verandering in te willen brengen en noemde Canada de beste vriend en bondgenoot.

Europarlement verbiedt Canadese zeehondproducten

Gouverneur-generaal eet zeehondenvlees

Gouverneur-generaal Michaëlle Jean, de vertegenwoordigster van de Britse koningin in Canada, woonde op 25 mei 2009 in het uiterste noorden van het land samen met enkele honderden Inuit een traditioneel feestmaal bij. Zij hielp daar een zeehond open te snijden en at een stukje van het hart op. Inuit eten zeehondenvlees in de regel rauw. Jean werd fel bekritiseerd door internationale organisaties voor dierenwelzijn, die tegen de zeehondenjacht waren. In een reactie zei ze dat ze haar steun voor de traditionele zeehondenjagers had willen demonstreren. 'Voor duizenden in het Noordpoolgebeid (...) hoort dit bij het leven. Voor hen is het van levensbelang', zei ze.

De Canadese regering steunde Jean, omdat zesduizend Inuit voor hun inkomen grotendeels afhankelijk waren van de zeehondenjacht. Ottawa had in 2009 toestemming gegeven voor het doden van 300.000 zeehonden. Naar verwachting zouden het er echter 'slechts' 65.000 worden omdat de prijs van zeehondenbont laag was, waardoor relatief weinig jagers eropuit trokken.

Europees verbod

Jean's actie was een respons op een besluit van het Europees Parlement van 5 mei om een verbod in te stellen op de import van zeehondenvlees, -vet en -bont, omdat de jacht barbaars zou zijn. Jonge dieren werden in de regel doodgeknuppeld en naar verluidt soms levend gevild. De maatregel zou waarschijnlijk in 2010 van kracht worden.
Producten van dieren die werden gedood om de visstand gezond te houden, zoals ook in Scandinavië wel gebeurde, werden niet verboden en dat gold ook voor zeehondenproducten die werden verkocht door de Inuit uit het Canadese Noordpoolgebied, omdat de jacht werd beschouwd als een onlosmakelijk deel van hun traditie. Vertegen-

Canada

woordigers van de Canadese Inuit, die in het Europees Parlement lobbyden tegen het verbod, waren daar echter niet van onder de indruk. In 1983 had Europa de import van het bont van de meeste soorten zeehonden al verboden en ook toen was een uitzondering gemaakt voor vachten die werden aangeleverd door traditionele pelsjagers. De markt was daarna echter toch totaal ingestort, waardoor veel Inuit zwaar waren gedupeerd.
In België, Nederland en de Verenigde Staten was de import van Canadese zeehondenproducten al langer verboden.

Canada en Verenigde Staten gaan samen smokkel aanpakken

De Verenigde Staten en Canada ondertekenden op 26 mei 2009 een overeenkomst die de Canadese politie en de Amerikaanse kustwacht toestond om de smokkel van drugs, wapens en mensen in elkaars wateren te bestrijden. Ook mochten zij materieel uitwisselen en elkaar gaan opleiden. De overeenkomst ging het 'scheepvaardersprogramma' heten.
Tot dan toe moesten politieschepen die smokkelaars achtervolgden op de grens stoppen.

Canada neemt geen gevangenen uit Guantánamo Bay op

Een woordvoerder van de Canadese premier Stephen Harper zei op 5 juni 2009 dat de regering niet van plan was om voormalige gevangenen uit het Amerikaanse militaire detentiecentrum Guantánamo Bay op te nemen.

'Terreurverdachten hebben geen band met Canada'

De Amerikaanse regering Obama wilde het detentiecentrum voor buitenlandse terreurverdachten te zijner tijd sluiten. Het merendeel van de gedetineerden zou dan vrij komen, maar om veiligheidsredenen konden zij niet allemaal terug naar het land van herkomst. Daarom zocht Washington naar landen waar zij wel een nieuw bestaan konden opbouwen. Canada wilde hier niet aan meewerken omdat het ging om mensen die geen banden met dat land hadden. Ook weigerde het om veiligheidsredenen.
Mogelijk zou een uitzondering worden gemaakt voor Omar Khadr, een Canadees staatsburger die vast zat in Guantánamo Bay omdat hij in Afghanistan een Amerikaanse militair zou hebben vermoord. Hij had nog geen proces gehad. De regering Harper spande zich niet actief in voor zijn vrijlating of uitlevering en zei het over te laten aan Amerikaanse rechters of hij veroordeeld werd of niet.

(Vorige berichten pagina 697/2 e.v. - 2008)

Jamaica

JAMAICA

BINNENLAND

Geweld verdrijft tweehonderd burgers uit hun huizen

Het bevel van een criminele chef de buurt te verlaten, gekoppeld aan een ultimatum, was voor tweehonderd mensen in een buitenwijk van Spanish Town reden op 8 december 2008 hun biezen te pakken, aldus een mededeling van de Jamaicaanse politie. Matrassen, koelkasten en meubilair werden op vrachtwagens gehesen of in auto's gestopt, waarna de karavaan langzaam in beweging kwam. De arme buurt was het doelwit van meerdere bendes die er de macht in handen wilden krijgen. Natalie Neita-Headley, parlementsafgevaardigde voor het gebied, vertelde dat de lokale school door nog maar tweehonderd van de zeshonderd leerlingen werd bezocht. De bendes zouden burgers ervan hebben beschuldigd als politie-informant op te treden.

Jamaica krijgt nieuwe gouverneur-generaal

Op 26 februari 2009 werd Patrick Linton Allen in de hoofdstad Kingston ingezworen als gouverneur-generaal van Jamaica. Hij was de vijfde Jamaicaan en de zesde in totaal die deze positie bekleedde. Volgens de zwarte vertegenwoordiger van de Britse koningin toonde zijn benoeming aan 'dat iedereen in Jamaica, ongeacht ras, kleur, gezindte, religie of economische achtergrond, tot de hoogste positie kan opklimmen'. Wel riep Allen op het moreel verval een halt toe te roepen en normen- en waardepatronen te herstellen.

Zijn voorganger Kenneth Hall had de functie drie jaar bekleed, maar was opgestapt vanwege gezondheidsklachten.

Premier Golding wijzigt samenstelling kabinet

De *BBC* berichtte op 7 april 2009 dat premier Bruce Golding van Jamaica de regering onder zijn leiding op enkele plaatsen had gewijzigd. Derrick Smith (Telecommunicatie en Mijnbouw) moest aftreden vanwege gezondheidsproblemen en over Trevor MacMillan (Nationale Veiligheid) en Clive Mullings (Energie) was Golding kennelijk niet tevreden want zij werden in de *Jamaica Gleaner News* als de 'verliezers' aangeduid. De belangrijke post van MacMillan werd overgenomen door Dwight Nelson, terwijl James Robertson de portefeuilles Mijnbouw en Energie ging beheren. Daryl Vaz werd aan het kabinet toegevoegd als minister zonder portefeuille, maar met een toegevoegde verantwoordelijkheid voor Telecommunicatie en Informatie. Ten slotte kreeg Olivia Grange het beheer over Jeugdzaken, Sport en Cultuur.

Mislukte poging van verwarde man om vliegtuig te kapen

Na acht uren vruchteloos onderhandelen met een verwarde kaper, bestormden soldaten op 20 april 2009 een vliegtuig op het vliegveld van Montego Bay. Volgens de Jamaicaanse minister Daryl Vaz wilde de twintigjarige Stephen Fray met het toestel van CanJet Airlines, dat 159 passagiers aan boord had, koerszetten naar Cuba. Anderen meenden echter dat hij naar de Verenigde Staten wilde. De kaper was bewapend en had de bemanning in gijzeling genomen.

Direct na het incident werden er vraagtekens geplaatst bij de veiligheidsmaatregelen op het vliegveld van Montego Bay. Premier Golding riep op zo spoedig mogelijk met een onderzoek te beginnen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vakbondsleiders accepteren bevriezing van lonen ambtenaren

De door premier Golding van Jamaica rond 10 april 2009 afgekondigde loonstop voor overheidsdienaren veroorzaakte bij veel ambtenaren woedende reacties, maar vakbondsleiders zeiden dat aan het besluit niet getornd zou worden. Wel zouden zij binnen enkele dagen met de regering om de tafel gaan zitten om de impact van de unilaterale

actie van de overheid kritisch te aanschouwen. Er was bijvoorbeeld geen duidelijkheid over de gevolgen voor de pensioenen van de ambtenaren.
Premier Golding had eerder gezegd dat de regering twee opties had: uitstel van verhoging van de ambtenarenlonen, of massaontslagen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Senaat van Jamaica handhaaft doodstraf

Hoewel de straf twintig jaar niet was uitgevoerd, besloot de Senaat op 19 december 2008 ondanks de oppositie van mensenrechtenorganisaties de doodstraf in Jamaica te handhaven. Het Huis van Afgevaardigden had eerder een soortgelijk besluit genomen. Omdat de hoogste beroepsraad van het Gemenebest, de in Londen zetelende Privy Council, bezwaren tegen de doodstraf had, zou het onderwerp in het Jamaicaanse parlement nogmaals ter sprake komen. De discussies werden gepassioneerd gevoerd, mede omdat er in 2008 al 1.200 moorden in Jamaica waren gepleegd.
Er bevonden zich acht gevangenen in een dodencel. Zaten zij daar vijf jaar, dan werd hun straf omgezet in levenslang.

Expliciete zinspelingen op seks en geweld bij radio en tv verboden

De Jamaicaanse toezichthouder op radio- en televisie-uitzendingen liet rond 22 februari 2009 weten uitdrukkelijke zinspelingen in liedjes of muziekvideo's op seksuele daden te zullen gaan verbieden. Dit gold ook voor de verheerlijking van vuurgeweld, moord, verkrachting of brandstichting.
Ruim twee weken daarvoor waren de zogenaamde dancehall-melodieën – een in Jamaica populaire combinatie van reggae en rap, met vaak controversiële teksten – al verboden, evenals de video's met het zogeheten daggering. Bij deze populaire dans werden seksuele handelingen gesimuleerd. In de nieuwe regels was bepaald dat ook hip-hop en soca uit den boze waren.

Amnesty beschuldigt politie van moorden op sociaal zwakkeren

In navolging van de lokale mensenrechtenorganisatie Jamaicans for Justice (JFJ), die eerder blijk had gegeven van bezorgdheid, beschuldigde Amnesty International (AI) op 28 mei 2009 de politie van Jamaica van het vermoorden van een groot aantal sociaal zwakkeren. Het land leed volgens de organisatie onder een veiligheidscrisis omdat het politiekorps, de Jamaica Constabulary Force (JCF), in 2008 meer dan 220 burgers had omgebracht. Hoewel de politie beweerde dat dit was gebeurd bij schotenwisselingen, leidde nader onderzoek volgens AI tot andere conclusies. Ook de Inter-Amerikaanse Mensenrechtencommissie (IACHR) die Jamaica in december 2008 bezocht, had de noodklok geluid over het geweld in Jamaica dat volgens de IACHR van invloed was op alle sectoren van de maatschappij. Daarnaast was gewezen op tekortkomingen in het veiligheidsapparaat.

(Vorige berichten pagina 648/1 - 2008)

VERENIGDE STATEN

BINNENLAND

Weer doden door metro-ongeluk in Washington DC

In Washington DC botste tijdens de avondspits van 22 juni 2009 twee metrotreinen op elkaar. Er vielen negen doden en ruim zeventig gewonden. De Nationale Raad voor Verkeersveiligheid (NTSB) had al in 2006 tevergeefs gewaarschuwd dat de metro van de Amerikaanse hoofdstad gebruik maakte van materieel dat aan vervanging toe was. Deze conclusie was getrokken na een onderzoek naar een ongeluk in 2004, waarbij twintig gewonden waren gevallen.

Democraten krijgen extra zetel in Senaat

Het hooggerechtshof van Minnesota in de Verenigde Staten bepaalde op 30 juni 2009 dat een zetel van de staat in de landelijke Senaat naar de Democraat Al Franken ging. Sinds de verkiezingen in november was de zetel onbezet geweest. Hij werd tevens geclaimd door de Republikein Norm Coleman, die meende dat de stemmen niet juist waren geteld.

Door de toewijzing kwamen de Democraten uit op 58 zetels, hetgeen het grootste aantal sinds 1978 was. Er waren 40 Republikeinse en 2 onafhankelijke senatoren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid in westen VS boven 10 procent

Daling van huizenprijzen is debet aan werkloosheid

In het westen van de Verenigde Staten liep de werkloosheid in mei 2009 op tot gemiddeld 10,1 procent, aldus een bekendmaking op 19 juni van het ministerie van Sociale Zaken. In de jaren voorafgaand aan de kredietcrisis waren de huizenprijzen in de westelijk gelegen staten het sterkst gestegen. Mensen hadden daar, meer dan elders in het land, de gewoonte om de overwaarde van hun huis te gebruiken als onderpand voor leningen. Door de sterke daling van de vastgoedprijzen kon dat vanaf medio 2008 nauwelijks meer, waardoor de consumptie afnam en de economische bedrijvigheid stagneerde. Dit gold vooral voor de staten Oregon (met een werkloosheid van 12,4 procent), Californië (11,5 procent) en Nevada (11,3 procent).

Hoogste werkloosheid sinds 1982

In het Amerikaanse Midwesten zat 9,8 procent van de beroepsbevolking zonder werk. In de zuidelijk staten was dat 8,9 procent en in het noordoosten 8,3 procent. De staat met de hoogste werkloosheid was Michigan (14,1 procent), vooral omdat daar de autoindustrie was ingezakt. De staten met de laagste werkloosheid waren Nebraska en North Dakota, beide met 4,4 procent. De economie van de eerstgenoemde dreef op de landbouw en de levensmiddelenindustrie en die van de tweede op oliewinning.
Het landelijke gemiddelde was 9,4 procent – het hoogste percentage sinds 1982.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

General Motors vraag faillissement aan

Staat krijgt meerderheidsbelang

General Motors (GM) vroeg op 1 juni 2009 faillissement aan. De bedoeling was dat het autoconcern in afgeslankte vorm zou doorgaan. GM slaagde er al jaren amper in om te concurreren met goedkopere buitenlandse automerken. Daarnaast was de verkoop teruggelopen omdat het bedrijf volgens waar-

nemers weinig innovatief was. Het had bijvoorbeeld nauwelijks ingespeeld op de veranderde markt die vroeg om energiezuinige auto's.
Eind 2008 waren de problemen toegenomen doordat GM door de kredietcrisis onvoldoende liquide middelen had om draaiende te blijven. De staat had daarom 20 miljard dollar (ca. 14,1 miljard euro) in het bedrijf gepompt. Na 1 juni zou daar nog 30 miljard dollar bovenop komen, in ruil voor 60 procent van de aandelen van de nieuwe, afgeslankte onderneming GM. De regering-Obama zei dat zij zich als aandeelhouder zo min mogelijk met het dagelijks bestuur van het bedrijf ging bemoeien en de aandelen van de hand zou doen zodra dat verantwoord was. Voorlopig wilde men echter alles op alles stellen om een algeheel faillissement te voorkomen, vooral omdat dan niet alleen de 92.000 banen bij GM zelf zouden verdwijnen, maar ook veel aanleveringsbedrijven het onderspit zouden delven. Dit zou dan onherroepelijk een sneeuwbaleffect veroorzaken, waarvan miljoenen arbeidskrachten de dupe konden worden.
Door GM ingrijpend te reorganiseren, zouden 21.000 banen bij het bedrijf zelf verdwijnen. Bovendien moest een derde van de 6.000 GM-dealers in de Verenigde Staten de deuren sluiten.

General Motors wordt opgesplitst

De bedoeling was dat de rendabele onderdelen van het bedrijf, zoals de merken Buick, GMC, Cadillac en Chevrolet, samen een nieuw en internationaal concurrerend GM gingen vormen.
De verliesgevende onderdelen zouden worden verkocht. In juni diende het Canadese Magna, dat deels vanuit Rusland werd gefinancierd, zich aan als mogelijke koper van het in Duitsland gevestigde Opel. GM zou een belang van 35 procent houden. Het Chinese bedrijf Sichuan Tengzhong toonde interesse voor Hummer. Dit bedrijf produceerde vooral SUV's, krachtige auto's die bekend stonden om hun enorme benzineverbruik. Hummer zei in het vervolg energiezuinige auto's te zullen maken.
Penske Automotive Group, een keten van autodealers, nam het automerk Saturn over en het Zweedse Koenigsegg wilde samen met andere investeerders het van oorsprong Zweedse Saab opkopen. Wat er met Pontiac ging gebeuren, was voorlopig onduidelijk.

Ook doorstart voor Chrysler

Op 30 april was voor GM's kleinere concurrent Chrysler al een soortgelijk gecontroleerd faillissement aangevraagd. In juni werd duidelijk dat het Italiaanse Fiat zijn aandelenpakket zou uitbreiden tot 35 procent. De Amerikaanse Vakfederatie voor de Auto-industrie (UAWU) zou 55 procent van de aandelen in handen krijgen. De overheden van de VS en Canada namen elk een belang van respectievelijk 8 en 2 procent. Chrysler zou zijn hoofdkantoor nabij Detroit houden, maar een Italiaanse directeur krijgen en met technologie uit dat land kleinere, energiezuinige auto's gaan maken.
Automerken die het bedrijf in productie hield waren Chrysler, Jeep en Dodge.
In de VS moesten 789 Chrysler-dealers de deuren sluiten of andere merken gaan verkopen.

Amerikaanse banken betalen noodkredieten terug

Afgelost bedrag komt terug bij TARP

Tien Amerikaanse banken die in het kader van het Troubled Assets Relief Program (TARP) financiële injecties van de staat hadden gekregen, begonnen op 9 juni 2009 met aflossen. Het TARP was een noodfonds dat in oktober 2008 in het leven was geroepen, primair om te voorkomen dat na Lehman Brothers nog meer Amerikaanse banken door de kredietcrisis zouden omvallen.
De tien die tot aflossing overgingen, waren: JPMorgan Chase & Co., Morgan Stanley, Goldman Sachs Group, U.S. Bancorp, Capital One Financial Corp., American Express, BB&T, Bank of New York Mellon, Northern Trust en State Street Corp.
Op 17 juni hadden de bedrijven hun gezamenlijke schuld van 68 miljard dollar (ca. 49,1 miljard euro) geheel afgelost. Dit geld zou weer bij het TARP terechtkomen en indien nodig worden gebruikt om andere financiële instellingen in staat te stellen meer kredieten te verstrekken en zo het economisch herstel op gang te helpen.

Aflossing sneller dan verwacht

Minister Geithner van Financiën had eerder gezegd te verwachten dat er in heel 2009 ca. 25 miljard dollar aan het TARP zou worden terugbetaald. De tien banken wilden echter versneld aflossen om af te zijn van de overheidsbemoeienis, die onontkoombaar aan de noodkredieten vastzat. De overheid ging ermee akkoord nadat was aangetoond dat zij voldoende eigen kapitaal hadden opgebouwd om een eventuele verergering van de economische en financiële crisis te doorstaan en zelfstandig een beroep op de kapitaalmarkt konden doen.
Na de afbetaling waren zij nog niet helemaal van de staatsbemoeienis af, want het ministerie van Financiën bezat nog aandelen die waren opgekocht om de bedrijven aan contant geld te helpen. Zo lang deze nog niet waren verkocht, waren de banken gebonden aan regels die de overheid had ingesteld, zoals een verbod op hoge bonussen voor topmanagers. In juni was nog niet bekend tegen welke prijs de banken de aandelen eventueel konden overnemen.
Bovendien bleef de overheid garant staan voor kredieten die de banken hadden uitstaan en konden zij met korting geld blijven lenen bij het stelsel van centrale banken (Fed).

JUSTITIE

Meesteroplichter Madoff veroordeeld

Investeerder Bernard L. Madoff (71) werd op 29 juni 2009 in New York City tot 150 jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij was in december aangehouden omdat hij zijn clientèle zou hebben opgelicht, naar later bleek voor 65 miljard dollar (ca. 46 miljard euro). Daarmee was hij voor zover bekend de grootste fraudeur uit de geschiedenis.
De *The New York Times* stelde een dag later dat de zaak tegen Madoff symbool leek te staan voor iets dat veel groter was. Volgens de krant was het 'alsof een heel tijdperk terecht stond – een onstuimige tijd van competitieve deregulatie en globalisering van de financiële sector, die afgelopen herfst een climax bereikte in een vlaag van angst, paniek en verlies'. Het dagblad duidde hiermee op de ineenstorting van de financiële sector ten gevolge van de kredietcrisis.

Gerespecteerd zakenman blijkt oplichter

Madoff was een van de meest beroemde en gerespecteerde zakenmensen van de Verenigde Staten. Hij was de directeur van L. Madoff Investment Securities (BLMIS), een investeringsbedrijf dat beleggers een vast rendement van 10 procent per jaar uitkeerde. Met hun geld zouden aandelen worden

gekocht. Vanwege Madoffs goede reputatie brachten tienduizenden hun geld bij BLMIS onder, van banken en liefdadigheidsinstellingen tot gepensioneerde particulieren.
In december 2008 was echter gebleken dat Madoff twintig jaar lang de inleg van nieuwe investeerders had gebruikt om zijn andere clientèle het toegezegde rendement uit te keren. Van succesvol beleggen was dus geen sprake, maar wel van een soort piramidespel (of: Ponzi-scheme). De inleg van duizenden beleggers, in totaal 65 miljard dollar, bleek hij niet te kunnen terugbetalen. Vooral bij particulieren kwam dit hard aan. Menigeen ging erdoor failliet.
Madoff had in maart 2009 schuld bekend. Of er ook handlangers waren die iets te verwijten viel, werd niet duidelijk. De verdachte zelf zei dat hij altijd alleen had gehandeld en niemand over de frauduleuze praktijken had ingelicht.
'Ik ben verantwoordelijk voor enorm veel lijden en pijn', zei hij in juni in de rechtbank. 'Het spijt me. Al weet ik dat dit u niet kan helpen'.
In een poging uit te leggen hoe het zo ver had kunnen komen, zei hij: 'Toen het begon dacht ik nog dat ik eruit kon stappen, maar elke keer dat ik dat probeerde, groef ik een diepere kuil'.

Applaus op de tribune

Districtsrechter Denny Chin noemde Madoffs daden 'buitengewoon boosaardig' omdat zij 'duizelingwekkend menselijk leed' hadden veroorzaakt. Om een voorbeeld te stellen voor anderen gaf hij hem de maximale straf die voor dit vergrijp mogelijk was.
De tribune zat vol gedupeerden, die het vonnis met applaus ontvingen. Na afloop spuiden zij tegenover journalisten nog wel hun wrok over de autoriteiten, die onvoldoende toezicht op de financiële sector zouden hebben gehouden waardoor de misstanden langdurig onopgemerkt waren gebleven. En zij beklaagden zich dat zij na het ineenstorten van BLMIS amper waren opgevangen door diezelfde autoriteiten. Zij moesten zelf maar zien hoe zij de financiële klap te boven kwamen.

GEZONDHEID EN ZORG

Nieuwe Amerikaanse tabakswet

De Amerikaanse president Barack Obama ondertekende op 22 juni 2009 een nieuwe tabakswet. Fabrikanten werden daardoor verplicht het Agentschap voor Levensmiddelen en Medicijnen (FDA) exact te informeren over de ingrediënten van hun tabaksproducten. Het FDA mocht vervolgens eisen om de samenstelling te wijzigen als men dacht dat de volksgezondheid daarbij gebaat was. De fabrikanten konden echter niet verplicht worden om andere soorten tabak te gaan gebruiken of het nicotinegehalte te reduceren tot nul.

Net als in Europa mochten woorden als 'mild' of 'light' niet meer voorkomen op sigarettenverpakkingen, omdat de consument dan ten onrechte zou kunnen denken dat het ging om een minder schadelijk product. Reclame voor tabaksproducten werd aan banden gelegd op plaatsen waar veel jongeren kwamen, zoals popconcerten en de omgeving van scholen.
Tot slot moesten op verpakkingen grotere en explicietere waarschuwingen tegen roken komen dan volgens de oude wetgeving verplicht was. Ze moesten in het vervolg namelijk minstens een derde van de voor- en achterkant beslaan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Obama zoekt verzoening met islamitische wereld

De Amerikaanse president Barack Obama hield op 4 juni 2009 een toespraak op de Universiteit van Caïro. Hij had al tijdens zijn verkiezingscampagne aangekondigd dat hij zich tot de islamitische wereld zou gaan richten.
Voorafgaand aan het bezoek aan Egypte had Obama Saoedi-Arabië aangedaan, naar eigen zeggen omdat dat de bakermat van de islam was. Hij sprak er met koning Abdullah, onder andere over de situatie in het Midden-Oosten.

'Wij handelden in tegenspraak met onze idealen'

Aan het begin van zijn toespraak in Caïro verwees Obama, zelf een christen, naar de Koran. Daarin staat te lezen dat de mens zich bewust moet zijn van God en de waarheid moet spreken. De president beloofde dat gebod te zullen opvolgen. 'Ik ben hier gekomen om een nieuw begin te zoeken in de relaties tussen de Verenigde Staten en de moslims in de wereld', liet hij weten. Deze relaties waren vooral verstoord door de aanslagen op 11 september 2001 in de VS en de 'oorlog tegen terrorisme' die de Amerikaanse regering Bush daarna was begonnen. De Amerikaanse reactie op de terreuraanslagen, vooral de aanvallen op Irak en Afghanistan, werd door veel moslims gezien als een oorlog tegen de islam.
Obama: 'Amerika is niet in oorlog met de islam en zal dat ook nooit zijn' (...) '11 september was een enorm trauma voor ons land. Het veroorzaakte angst en woede en dat was begrijpelijk, maar soms leidde dit ertoe dat we handelden in tegenspraak met onze idealen'. Met dit laatste doelde hij op de detentie zonder proces van honderden vermeende moslimextremisten in Guantánamo Bay op Cuba en mogelijk ook op de aanval op Irak, waar hij in 2003 als senator tegen had gestemd.

De president van de VS probeerde geruchten dat de aanslagen op 11 september 2001 niet door moslims waren gepleegd, te ontzenuwen. Dergelijke complottheorieën deden vooral in het Midden-Oosten de ronde. Ook het veel gehoorde standpunt dat de VS de aanslagen te danken hadden aan hun eigen bemoeizucht met de islamitische wereld, hekelde hij.

Gevecht tegen stereotypen

Obama zei dat 'de cyclus van achterdocht en tweedracht moet stoppen'. Volgens hem konden Amerika en de islam goed samengaan. 'De islam is een deel van Amerika', zei hij. Hij achtte het in het belang van zijn land en de moslimwereld om samen te strijden tegen gewelddadig islamitisch radicalisme en te streven naar vrede in het Midden-Oosten. Dit was in zijn ogen alleen mogelijk op basis van wederzijds respect. 'Ik beschouw het als deel van mijn verantwoordelijkheid als president van de Verenigde Staten om te vechten tegen negatieve stereotypen van de islam', zei hij. De islamitische wereld riep hij op om op haar beurt vooroordelen tegen de VS te laten varen.

De Amerikaanse president liet zich niet uit over het in de westerse wereld overheersende idee dat de meeste regeringen van islamitische landen autoritair en corrupt waren. Wel pleitte hij voor godsdienstvrijheid en tegen de achterstelling van vrouwen. Over dit laatste zei hij dat het hem er niet

zozeer te doen was om sluiers of hoofddoekjes, maar wel om gelijke maatschappelijke kansen, zoals toegang tot goed onderwijs.

Obama wil Palestijnse staat

Obama merkte op dat er ook spanningen waren omdat de VS Israël bijna onvoorwaardelijk leken te steunen. Jodenhaat en het oproepen tot de vernietiging van Israël noemde hij 'walgelijk' en hij zei dat de band tussen Israël en de VS sterk was en zou blijven. Hij veroordeelde Palestijns geweld, maar van de andere kant noemde hij de situatie waarin dat volk verkeerde 'ontoelaatbaar'. Hij sprak zich uit voor een onafhankelijke Palestijnse staat en tegen de uitbreiding van joodse nederzettingen in de Palestijns gebieden.
Opmerkelijk was dat Obama zijn reis naar Saoedi-Arabië en Egypte niet combineerde met een bezoek aan Israël, zoals Amerikaanse topfunctionarissen in de regel wel deden.

Bin Laden noemt Obama 'crimineel'

In de dagen voor Obama's toespraak zond de Arabische nieuwszender *Al-Jazeera* een videoboodschap uit van Osama bin Laden. De leider van het internationale terreurnetwerk al-Qaida zei daarin dat Obama een 'crimineel' was die in het voetspoor trad van zijn voorganger George W. Bush.
De hoogste leider van Iran, ayatollah Ali Khamenei, verkondigdei dat in de islamitische wereld een diepe haat jegens Amerika bestond, die niet kon worden verzacht door enkele zalvende woorden van de president van dat land.
Elders in de islamitische wereld waren de reactie op Obama´s toespraak wel positief.

(Vorige berichten pagina 329/2 - 2009)

SAOEDI-ARABIË

BINNENLAND

Bijna duizend terreurverdachten berecht

Er zouden 991 personen worden aangeklaagd op beschuldiging van betrokkenheid bij terroristische aanslagen over de laatste vijf jaar, zo verklaarde minister van Binnenlandse Zaken van Saoedi-Arabië prins Nayef bin Abdul-Aziz op 21 oktober 2008. Sinds mei 2003, toen de overheid een harde campagne tegen militanten begon, waren dertig aanslagen gepleegd met als resultaat 164 doden en 1.096 gewonden. Onder hen waren respectievelijk 74 en 657 leden van de veiligheidstroepen, terwijl de overigen burgerslachtoffers waren. Volgens de minister was men gestuit op drie ton aan explosieven, het dodelijke gif cyanide, duizenden raketten, automatische wapens, pistolen en geweren.
De aanklachten markeerden een belangrijke stap in de Saoedische strijd tegen terrorisme. Voorheen waren de autoriteiten terughoudend geweest met gerechtelijke vervolging, zolang zij de verdachten de kans niet hadden gegeven ten overstaan van het publiek berouw te tonen. Bovendien vreesde de regering verzet vanuit de bevolking en wilde ze de indruk vermijden slechts op te treden om de Verenigde Staten ter wille te zijn.

Vliegtuigkaping zou zijn verijdeld

Prins Nayef meldde nog een ander cijfer: in de laatste vijf jaar waren 160 aanslagen verijdeld. Een daarvan betrof de geplande kaping van een vliegtuig dat in 2003 had moeten worden opgeblazen in een dichtbevolkte Amerikaanse stad. Het plan, door de Saoedische autoriteiten voor het eerst aan de buitenwereld prijsgegeven, werd op 2 november 2008 onthuld door het regeringsgezinde dagblad *Al-Watan*.

Koning Abdullah zet conservatieve hardliners aan de kant

De Saoedische koning Abdullah ontsloeg op 14 februari 2009 twee machtige geestelijken die als ultraconservatief bekend stonden. Het eerste ontslag betrof sjeik Ibrahim al-Ghaith, hoofd van de beruchte religieuze politie die tot taak had te waken over de strikte morele waarden van de wahabitische islam en overtredingen daarvan hard bestrafte. De tweede die uit de gratie was geraakt was sjeik Saleh bin Mohammed al-Luhaidan, de hoogste rechter van het land. Deze had in september opschudding veroorzaakt door zijn uitspraak dat het geoorloofd was eigenaars van televisienetwerken die immorele programma's uitzonden, te doden.
Een andere maatregel was de benoeming van gematigde soennieten in de 21 leden tellende hoogste raad van islamitische rechtsgeleerden. Daarmee werd het monopolie van het meest conservatieve deel van de geestelijkheid doorbroken. De wijzigingen in de religieuze top werden door waarnemers geïnterpreteerd als een teken dat de koning voldoende steun onder de geestelijkheid had verworven om verdere hervormingen door te voeren. Hij had zich sinds zijn aantreden in 2005 geprofileerd als voorstander van gematigdheid en interreligieuze dialoog.

Koning Abdullah benoemde verder in zijn kabinet twee nieuwe ministers, die als meer hervormingsgezind bekend stonden dan hun voorgangers. Een van hen was Mohammed al-Eissa, die het departement Justitie ging leiden. Opmerkelijker nog waren de personele wijzigingen op het gebied van onderwijs, dat werd gezien als steunpilaar van Saoedisch extremisme. Prins Faisal bin Abdullah, een schoonzoon van de koning, werd minister van Onderwijs en als onderminister werd onderwijsdeskundige Nora al-Fayez aangesteld. Zij was de eerste vrouw ooit die de functie van onderminister ging bekleden. Waarnemers meenden dat haar benoeming mogelijk de kans zou vergroten op een betere maatschappelijke positie van vrouwen.

Sjiitische minderheid blijft buiten hervormingsmaatregelen

De hervormingen betekenden niet dat ook de sjiitische minderheid in het soennitische Saoedi-Arabië meer rechten kreeg. Koning Abdullah was niet, zoals door sommigen was gehoopt, overgegaan tot het benoemen van sjiieten op hoge functies, bijvoorbeeld als minister.

Op 23 en 24 februari protesteerden sjiitische moslims dan ook in de plaats Awwamiya tegen de Saoedische regering, die haar belangen als minderheid niet zou behartigen. Volgens een ooggetuige werd er met stenen gegooid en schoot de Saoedische politie in de lucht om de menigte te verspreiden. Aanleiding was een incident enkele dagen daarvoor, toen vrouwelijke sjiitische pelgrims nabij een graf van imams in de heilige stad Medina waren gefilmd door leden van de religieuze politie. De politie zou klappen hebben uitgedeeld en enkele arrestaties hebben verricht. Sjiitische gees-

telijken en intellectuelen riepen op tot een onderzoek naar de gebeurtenissen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Financiële crisis heeft ook gevolgen in Saoedi-Arabië

Centrale bank ziet vooralsnog geen problemen

Mohammed al-Jasser, plaatsvervangend gouverneur van de centrale bank, het Saoedi-Arabische Monetaire Agentschap (SAMA), verklaarde op 8 oktober 2008 dat zijn land geen liquiditeitsproblemen kende. Hij meende dat de wereldcrisis geen negatieve effecten op de economie had. Al snel bleek echter dat deze opvatting te voorbarig was.

Banken moeten ingrijpen

Een eerste signaal was het besluit van koning Abdullah, op 25 oktober, om 2,6 miljard dollar (ca. 2,1 miljard euro) over te maken naar de Saoedische Kredietbank. Het geld was bedoeld om rentevrije leningen te verschaffen aan gezinnen met lage inkomens.
Het SAMA verlaagde op 16 december de reporente - de rente waartegen banken bij de centrale bank geld konden lenen – met 0,5 procentpunt naar 2,5 procent. Op 19 januari 2009 werd deze nogmaals verlaagd, nu naar 2 procent. Dat was de vijfde maal sinds 13 oktober dat de rente omlaag werd bijgesteld. Sindsdien was deze met 3,5 procentpunt gedaald. Daarnaast bleek aan het einde van 2008 dat op de Saoedische beurs sprake was van een forse daling van de aandelenkoersen. De Saudi Tadawul All-Shares Index (TASI) daalde ten opzichte van eind 2007 met 56,5 procent.

Groei Saoedische export exclusief oliesector gehalveerd

Een ander teken van de terugval van de economie viel af te leiden uit de bekendmaking van 19 maart 2009 door Mohammed al-Jasser dat de groei van de export, voor zover die niet de cruciale oliesector betrof, in 2008 zo'n 50 procent lager lag dan in het voorgaande jaar. Dit deel van de uitvoer met een waarde van 115,1 miljard riyal (ca. 21,8 miljard euro), kende een groei met 10,2 procent waar die in 2007 nog op 21,8 procent lag.
De slechtere resultaten werden geweten aan de financiële wereldcrisis, die zich aan het eind van 2008 steeds krachtiger manifesteerde.

Staatsuitgaven worden hoger

Saoedi-Arabië was volgens analisten relatief goed opgewassen tegen de crisis omdat het als grootste olieproducent ter wereld kon rekenen op forse verdiensten die goed waren voor zo'n 80 procent van de staatsinkomsten. Tegelijkertijd maakte de afhankelijkheid van olie het land kwetsbaar. Saoedi-Arabië streefde er dan ook naar de economie te diversifiëren.
Terwijl de olie-inkomsten door prijsdalingen op de wereldmarkt afnamen, werd er tegelijkertijd meer uitgegeven om de economie een stimulans te geven. Er zou een bedrag van ongeveer 10 miljard dollar worden uitgetrokken voor infrastructurele projecten, zoals de aanleg van een wegen- en een spoorwegnetwerk, aldus koning Abdullah in een op 26 mei 2009 gepubliceerd interview. Voor de komende vijf jaar zou dit bedrag oplopen tot ca. 400 miljard dollar.
Door de gedaalde olieprijzen en de hogere overheidsuitgaven zou in het fiscale jaar 2009 een begrotingstekort ontstaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verbod op huisdieren moet seksescheiding veiligstellen

In de Saoedische hoofdstad Riaad werd op 30 juli 2008 een verbod van kracht op de verkoop van honden en katten als huisdieren en het zich in het openbaar vertonen met deze dieren. De filosofie achter de maatregel was dat de in Saoedi-Arabië strikt doorgevoerde scheiding tussen mannen en vrouwen gemakkelijk ontdoken kon worden als zij bijvoorbeeld met hun hond in het park wandelden en dus contact konden leggen.
Het verbod gold overigens alleen voor mannen. Het werd gehandhaafd door de religieuze politie, die tot taak had toezicht te houden op de strenge moraalregels van het land.

72 doodstraffen voltrokken in 2008

Op 14 oktober 2008 werden twee veroordeelden, één uit de Filippijnen en één Saoediër, onthoofd vanwege onder meer moord en verkrachting. Daarmee kwam het totaal aantal geëxecuteerden dat jaar op 72. In het voorgaande jaar was sprake geweest van een ruime verviervoudiging van het aantal executies, van 39 in 2006 tot 158 een jaar later.
Mensenrechtenorganisaties wezen er op dat processen die uitliepen op de doodstraf niet voldeden aan internationale rechtsnormen. Tevens viel het onevenredig aantal doodstraffen voor personen onder de achttien jaar op. Daarnaast was er sprake van een oververtegenwoordiging van buitenlanders, zoals bleek uit de cijfers: bij bijna de helft van de ongeveer achttienhonderd executies de laatste 28 jaar was het slachtoffer een buitenlander. Het betrof voornamelijk gastarbeiders uit Aziatische en Afrikaanse landen.
In Saoedi-Arabië kon de doodstraf worden uitgesproken vanwege moord, drugshandel, verkrachting of bij gewapende overvallen.

Reisverbod voor kritische advocaat die mensenrechtenprijs kreeg

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) maakte op 12 november 2008 bekend dat de geplande uitreiking van haar Human Rights Defenders Award een dag eerder niet had kunnen doorgaan. De prijs zou worden toegekend aan de advocaat Abdul-Rahman al-Lahem, maar de regering van Saoedi-Arabië weigerde hem toestemming te geven het land te verlaten. De activist zette zich onder andere in voor vrouwenrechten.

Mensenrechtenactivist Matruk al-Faleh vrijgelaten

Op 10 januari 2009 kwam de activist en docent politieke wetenschappen Matruk al-Faleh na meer dan zeven maanden gevangenschap op vrije voeten. Hij verkeerde in goede gezondheid.
In mei 2008 was hij gearresteerd nadat hij kritiek had geleverd op de omstandigheden in een Saoedische gevangenis waar twee andere mensenrechtenactivisten gevangen zaten.

Huwelijken met jonge kinderen staan ter discussie

Advocaat Abdulla al-Jeteli meldde op 30 april 2009 dat een achtjarig Saoedisch meisje, dat in augustus het jaar daarvoor door

haar vader was gedwongen om met een vijftigjarige man te trouwen, van hem was gescheiden. Dat gebeurde via een minnelijke schikking, nadat eerder een rechtbank in de regio Oneiza een scheidingsverzoek van de moeder van het kind had verworpen omdat voor een uitspraak gewacht moest worden totdat het meisje de puberteit had bereikt.
Saoedi-Arabië kende geen minimumleeftijd om te huwen; mensenrechtengroepen hadden er op aangedrongen dit wettelijk vast te leggen op achttien jaar.
De conservatieve geestelijkheid verzette zich daartegen, maar binnen de regering gingen andere stemmen op. Zo liet de in februari benoemde en als hervormingsgezind beschouwde minister van Justitie Mohammed al-Eissa op 2 mei in een interview met het Arabischtalige dagblad *Asharq al-Awsat* doorschemeren dat de regering onderzoek deed naar huwelijken met minderjarigen.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Arabische landen zetten hulpfonds op voor de Gazastrook

De Saoedische koning Abdullah beloofde op 19 januari 2009 – een dag na de beëindiging van de vijandelijkheden tussen Israël en de Hamasbeweging in de Gazastrook – een bedrag van 1 miljard dollar (ca. 800 miljoen euro) te zullen schenken voor de wederopbouw van Gaza. Hij deed dat tijdens de opening van een Arabische top in Koeweit. Ook Qatar en Koeweit zegden financiële hulp toe.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse rechtbank verwerpt Saoedische schuld aan 9/11

Een federaal hof van beroep in de Verenigde Staten oordeelde op 14 augustus 2008 dat Saoedi-Arabië niet verantwoordelijk kon worden gesteld voor de aanslagen die op 11 september 2001 Washington en New York troffen en waarbij enkele duizenden doden vielen. Onder de vermeende daders waren Saoediërs oververtegenwoordigd.

De uitspraak betrof in het bijzonder vier Saoedische prinsen die giften hadden gedaan aan moslimgroeperingen. Deze hadden vervolgens een deel van het geld doorgesluisd naar al-Qaida, de beweging waarvan algemeen werd aangenomen dat ze achter de aanslagen zat. Volgens de rechtbank zou voor het schuldig verklaren bewijs nodig zijn dat de prinsen zelf de intentie hadden gehad om actie tegen de VS te ondernemen.

Amerikaanse president Obama bezoekt Saoedi-Arabië

De Amerikaanse president Barack Obama hield op 3 juni 2009 een bespreking met koning Abdullah van Saoedi-Arabië over onderwerpen betreffende de buitenlandse politiek, zoals over de situatie in het Midden-Oosten. De Saoedische koning kende Obama de King Abdul Aziz Collar toe, een medaille die gold als hoogste onderscheiding van het land.

Het bezoek van de Amerikaanse president maakte deel uit van een rondreis in de regio, die hem een dag later in Egypte zou brengen en in het teken stond van een verzoenende houding jegens de moslimwereld. Anders dan zijn voorganger George W. Bush, wiens beleid veel haatgevoelens in het Midden-Oosten had opgeroepen, werd Obama beschouwd als een mogelijke bruggenbouwer.

Het verschil tussen de twee Amerikaanse presidenten leek overigens van weinig belang voor het terreurnetwerk al-Qaida. In een geluidsband die op 3 juni te horen was op de Arabische nieuwszender *Al-Jazeera*, maakte Osama bin Laden duidelijk Obama te zien als een president die de confrontatiepolitiek met moslims zou voortzetten.

VS sturen Saoedische terreurverdachten terug naar eigen land

Op 12 juni 2009 werd bekend dat de Verenigde Staten drie Saoedische gevangenen hadden vrijgelaten uit het omstreden gevangenkamp voor terreurverdachten op Cuba, Guantánamo Bay. De drie zouden in eigen land onderworpen worden aan een juridische beoordeling en vervolgens deelnemen aan een door de overheid verzorgd rehabilitatieprogramma.

In dezelfde week dat zij aankwamen in Saoedi-Arabië waren ook zeven anderen uit het kamp vrijgelaten om naar elders te worden overgebracht. Er zaten daarna nog 229 verdachten vast in Guantánamo Bay.

(Vorige berichten pagina 401/3 – 2008)

CHINA

BINNENLAND

Massale opkomst in HongKong bij herdenking Tiananmenopstand

In Hongkong – een speciale administratieve regio binnen China – werd op 4 juni 2009 in het Victoriapark herdacht dat twintig jaar eerder een prodemocratische opstand op het Plein van de Hemelse Vrede (Tiananmenplein) in Peking met geweld was neergeslagen. Volgens ooggetuigen waren daarbij honderden, mogelijk zelfs duizenden doden gevallen. De Chinese regering ontkende dit.

'Regering moet openheid van zaken geven'

De organisatoren schatten de opkomst op 150.000, maar de politie kwam op een lager getal uit: 62.800. De demonstranten eisten dat de Chinese regering een onafhankelijk onderzoek naar de gebeurtenissen toestond en openheid van zaken gaf. Via luidsprekers waren geluidsopnamen te horen van de voormalige secretaris-generaal van de Chinese Communistische Partij (CCP), Zhao Ziyang, die vertelde over zijn herinneringen aan 'Tiananmen'. In mei 2009 was het boek 'Staatsgevangene nr. 1' verschenen dat gebaseerd was op deze opnamen. Zhao was na de opstand in 1989 onder huisarrest geplaatst omdat hij tegen militair ingrijpen was.
Opmerkelijk was dat president Ma Ying-jeou van Taiwan zich solidair verklaarde met de demonstranten en Peking opriep openheid van zaken te geven. Ma had sinds zijn aantreden in 2008 juist toenadering tot de Chinese leiders gezocht om de onderlinge relaties, die al jaren uiterst gespannen waren, te verbeteren.

Geen herdenking in Peking

Elders in China was het onmogelijk om de slachtoffers openlijk te herdenken. Op het Plein van de Hemelse Vrede en in de omgeving daarvan was massaal politie op de been. Buitenlandse journalisten werden van het plein geweerd. Dissidenten en politiek actieve nabestaanden van slachtoffers werden onder huisarrest geplaatst of tijdelijk uit Peking geweerd. Dit overkwam on-

der andere Bao Tong, de vroegere secretaris van Zhao Ziyang, en 'Tiananmenmoeder' Ding Zilin. Een groot aantal discussie-, netwerk- en fotowebsites als *Twitter* en *Flickr* werden op last van de regering tijdelijk geblokkeerd. Dat gold ook voor duizenden blogs en interne websites van universiteiten waarop studenten berichten konden plaatsen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Investeringsprojecten moeten in China inkopen

De Chinese regering bepaalde op 1 juni 2009 dat investeringsprojecten om de economie te stimuleren in principe gebruik moesten maken van in China geproduceerde goederen. Voor import moest toestemming aan de autoriteiten worden gevraagd en die zouden alleen goedkeuring geven als de betreffende goederen niet tegen een redelijke prijs in China zelf te verkrijgen waren. De projecten moesten ook in principe worden uitgevoerd door Chinese bedrijven.

Eind 2008 had de regering 4 biljoen yuan (ca. 450 miljard euro) uitgetrokken om de economie een impuls te geven want deze was door de internationale economische crisis gestagneerd. Sindsdien was groen licht gegeven voor 365 investeringsprojecten die geheel of gedeeltelijk uit dit potje betaald zouden worden. Er waren er 29 afgewezen omdat zij te belastend voor het milieu zouden zijn.

Reactie op 'Amerikaans protectionisme'

In februari had Peking nog beloofd om buitenlandse en lokale ondernemingen evenveel kans te geven om opdrachten voor de investeringsprojecten binnen te halen. En de regering had de wereld opgeroepen om vrij internationaal handelsverkeer te stimuleren en dus wars te zijn van protectionisme, omdat dat 'giftig' zou zijn voor alle pogingen om de wereldwijde economische crisis op te lossen.
Dat zij hier nu op terugkwam was mogelijk een reactie op een eerdere oproep van de regering van de Verenigde Staten om 'Amerikaans' te kopen, opdat vooral het lokale bedrijfsleven zou profiteren van de economische stimuleringsmaatregelen van de overheid.
Overigens had de Chinese regering wel vaker bedrijven uit eigen land voorrang gegeven, bijvoorbeeld bij de bouw van de Drieklovendam in de rivier de Yangzi.

Klacht tegen China

Later in juni dienden de Europese Unie (EU) en de VS een klacht tegen China in bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO) omdat het Aziatische land de uitvoerbelastingen op enkele grondstoffen en industriële producten had verhoogd en daardoor op oneerlijke wijze de eigen industrie zou beschermen. Het ging hier onder andere om bauxiet, cokes, staal en magnesium. Van enkele van deze producten was China een belangrijke exporteur, vooral van cokes.
Het Chinese ministerie van Handel zei in een reactie dat de maatregel diende om de groei van vervuilende industrieën af te remmen en zo het milieu te beschermen. Het diende op zijn beurt een klacht in tegen de Verenigde Staten, waar vanwege de vogelgriep een verbod bestond op de import van Chinees gevogelte.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

China geeft arrestatie van dissident Liu Xiaobo toe

De Chinese autoriteiten maakten op 23 juni 2009 officieel bekend dat de politieke activist Liu Xiaobo was aangehouden. Liu, een auteur, zette zich al meer dan twintig jaar in voor politieke hervormingen. Hij was in december 2008 verdwenen. Alom werd aangenomen dat hij was gearresteerd omdat hij een van de initiatiefnemers was van Charta 08, een openlijke oproep voor democratische hervormingen die door ruim driehonderd kunstenaars en intellectuelen was ondertekend.
Enkele tientallen prominente Chinese academici ondertekenden op 26 juni 2009 een petitie voor de vrijlating van Liu. 'Hij is niet vrij om zijn mening te geven en dat betekent dat niemand van ons zijn mening vrijuit en in het openbaar kan geven', zo stond in het document.

BUITENLANDSE ZAKEN

China eist uitlevering van 'terroristen'

Uyguren krijgen mogelijk doodstraf

De regering van China eiste op 11 juni 2009 dat de Verenigde Staten zeventien Uyguren uit de Chinese provincie Xinjiang naar eigen land zouden terugsturen.
In 2001 waren in Afghanistan en Pakistan 22 etnische Uyguren uit China aangehouden. Omdat zij terroristen zouden zijn, werden zij overgebracht naar het Amerikaanse detentiecentrum Guantánamo Bay op Cuba. Daar werden zij zonder vorm van proces vastgezet, tot de Amerikaanse autoriteiten in 2005 bepaalden dat zij ten onrechte waren aangezien voor 'vijandige strijdkrachten' en moesten worden vrijgelaten.
Men kon hen geen verblijfsstatus in de Verenigde Staten geven omdat het Congres daar tegen was. Hen naar China sturen vond men echter geen optie, omdat de regering van dat land hen nog wel als terroristen beschouwde; in de ogen van Peking waren zij uit op de onafhankelijkheid van het overwegend islamitische Xinjiang. Daarom hing hen in eigen land mogelijk de doodstraf boven het hoofd.

Ex-gevangenen naar Bermuda en Belau

Sinds 2005 zocht de Amerikaanse regering naar landen waar zij wel een veilig heenkomen konden vinden. In 2006 nam Albanië er vijf op. In juni 2009 toonde Bermuda zich bereid om vier van hen een verblijfsvergunning te geven. Belau (of: Palau) zou de overige dertien opnemen.
Londen was verbolgen over het feit dat Bermuda, dat Brits territorium was, enkele Uyguren een verblijfsstatus gaf omdat de relaties tussen Groot-Brittannië en China erdoor geschaad zouden worden. Belau onderhield geen diplomatieke betrekkingen met China, maar wel met diens aartsvijand Taiwan. En het eilandenrijkje had goede relaties met de VS.
Anonieme Amerikaanse functionarissen zeiden tegenover journalisten dat de regering van hun land Belau 200 miljoen dollar (ca. 142,3 miljoen euro) had aangeboden in ruil voor het opnemen van de Uyguren, maar president Johnson Toribiong van het eilandstaatje in de Stille Oceaan ontkende dat. Tegenover persbureau *Associated Press* zei hij in juni 2009 dat het 'een oude traditie (...) is om thuislozen die hun weg vinden naar de kusten van Belau, op te nemen'.

Ook Europa neemt ex-gevangenen op

De regering-Obama zocht niet alleen naar landen die de Uygurse gevangenen uit

China

Guantánamo Bay wilden opnemen; er waren ook ongeveer vijftig andere gedetineerden die niet als gevaarlijk werden beschouwd, maar om veiligheidsredenen niet naar eigen land konden terugkeren.
Europa was aanvankelijk niet erg enthousiast over het opnemen van oud-gevangenen, maar besloot dat na lang aandringen door Washington toch te doen omdat Brussel al jaren pleitte voor de sluiting van het detentiecentrum in Guantánamo Bay en dat proces actief wilde ondersteunen. Hierover werd op 16 juni 2009 in Luxemburg een akkoord getekend. De lidstaten die zich bereid toonden om ex-gevangenen op te nemen waren Groot-Brittannië, België, Frankrijk, Ierland, Portugal, Spanje, Italië en Zweden.
Ook Saoedi-Arabië, Irak en Tsjaad namen enkele ex-gevangenen op.

Chinese economische hulp voor Rusland en Centraal-Azië

Op een top van de Shanghai Samenwerkingsorganisatie (SCO) in het Russische Jekaterinenburg zei president Hu Jintao van China dat zijn land de lidstaten samen 10 miljard dollar (ca. 7,2 miljard euro) zou lenen om de economische crisis te boven te komen.

'Meer invloed in Centraal-Azië'

De SCO was in 2001 opgericht om samen de veiligheid in de regio te bewaken. De lidstaten waren China, Rusland, Kazachstan, Oezbekistan, Kirgizië en Tadzjikistan. Waarnemers merkten echter op dat de SCO steeds meer op een economisch samenwerkingsverband ging lijken. En zij beweerden dat China de organisatie misbruikte om zijn invloed in Centraal-Azië te versterken.
De Chinese Ontwikkelingsbank had eerder in 2009 al 1 miljard dollar geleend aan haar Russische tegenhanger, de Vneshekonombank (VEB), om Chinese investeringsprojecten in Rusland te financieren. Aan Rosneft, een Russisch staatsoliebedrijf, had de bank een krediet van 25 miljard dollar verstrekt in ruil voor gegarandeerde olieleveranties aan China.
Rusland was de tweede handelspartner van China, na de Europese Unie (EU). In 2008 verhandelden de buurstaten voor 55,9 miljard dollar. Hun ambitie was om dit op te voeren tot 80 miljard in 2010.

(Vorige berichten pagina 333/3 - 2009)

Kenia

KENIA

BINNENLAND

'Regering faalt bij herhuisvesting vluchtelingen'

Volgens de onafhankelijke Kenya Human Rights Commission was het overheidsprogramma om binnenlandse vluchtelingen te herhuisvesten een mislukking. Zeker 80 procent van de ruim 283.000 mensen die het geweld na de verkiezingen van eind 2007 ontvluchtten, zou nog altijd in kampen verblijven. De cijfers stonden in een rapport dat de commissie op 28 oktober 2008 publiceerde. Volgens de organisatie was er ook sprake van corruptie bij de verdeling van de hulpgelden en zou de regering proberen mensen te dwingen de kampen te verlaten door hulporganisaties er het werken onmogelijk te maken.
De Keniaanse regering wees de beschuldigingen fel van de hand. Volgens het ministerie dat verantwoordelijk was voor de herhuisvesting zouden nog slechts 5.000 mensen in kampen verblijven, en zou de rest inmiddels een plek hebben gevonden om een nieuw leven op te bouwen. Een woordvoerder noemde de cijfers in het rapport 'absoluut belachelijk'.
Het herhuisvestingsprogramma ging in mei van start, nadat president Mwai Kibaki en zijn rivaal Raila Odinga een overeenkomst hadden bereikt om de macht te delen. Het geweld dat na de verkiezingen tussen supporters van beide mannen losbarstte, kostte aan naar schatting duizend Kenianen het leven. De economische verliezen werden op een miljard dollar geschat. Onder meer de toerismesector was zwaar getroffen, omdat velen hun reis naar het land afzegden.

Vrije dag na overwinning Obama

De dag nadat Barack Obama de Amerikaanse presidentsverkiezingen won, hadden de Kenianen een vrije dag. President Kibaki riep donderdag 5 november uit tot een nationale feestdag, om de historische overwinning van de Afro-Amerikaanse kandidaat te vieren. Volgens Kibaki hadden met Obama ook de Kenianen gewonnen: 'De overwinning van senator Obama is ook onze overwinning, vanwege zijn Keniaanse roots. Als land zijn we vervuld van trots.'
De vader van Obama was een Keniaan, en er woonden nog tal van familieleden van hem in het land. Veel Kenianen koesterden de hoop dat Obama iets extra's voor Kenia zou kunnen doen. De Amerikaanse ambassadeur in Kenia, Michael Ranneberger, zei dat de aandacht in de media voor de Amerikaanse verkiezingen zo groot was dat het 'af en toe leek of het Keniaanse verkiezingen waren'.

Humanitaire crisis dreigt in kampen voor Somalische vluchtelingen

De Verenigde Naties waarschuwden half november 2008 voor een dreigende humanitaire crisis in de opvangkampen voor vluchtelingen uit Somalië, in het noordoosten van Kenia. Het aantal vluchtelingen in de drie bestaande kampen was de laatste tijd zo snel gestegen dat de voorzieningen niet meer adequaat waren. Met een bevolking van in totaal 224.000 mensen huisvestten de kampen drie keer zoveel vluchtelingen als waarvoor ze waren opgezet. Ook dreigden voedseltekorten. Als de situatie in Somalië verder zou verslechteren, verwachtte de VN in 2009 nog zeker zestig- tot honderdduizend extra vluchtelingen in Kenia.

Geen tribunaal voor schuldigen verkiezingsgeweld

Het Keniaanse parlement slaagde er op 12 februari 2009 niet in een wet aan te nemen voor de oprichting van een speciaal tribunaal voor berechting van de verantwoordelijken voor het geweld dat na de presidentsverkiezingen in 2007 uitbrak. De vereiste tweederdemeerderheid werd niet gehaald; leden van de oppositie stemden tegen omdat zij vreesden dat het tribunaal voor politieke doeleinden zou worden misbruikt. Besloten werd dat in plaats van een berechting in eigen land de namen van de mogelijke schuldigen zouden worden overgedragen aan het Internationaal Strafhof in Den Haag.

'Keniaanse politie voert systematisch executies uit'

Na een tiendaags bezoek aan Kenia beschuldigde VN-rapporteur Philip Alston bij zijn vertrek op 26 februari 2009 de politie in het land ervan regelmatig het recht in eigen hand te nemen. Het illegaal executeren van criminelen en andere personen zou niet incidenteel voorkomen maar onderdeel zijn

van een systematische campagne, waarbij politiebeambten gedekt zouden worden door hoge functionarissen. De speciale VN-rapporteur drong aan op het ontslag van politiecommissaris Mohammed Hussein Ali en openbaar aanklager Amos Wako, omdat zij geen serieuze pogingen ondernamen een einde te maken aan de executies. Een woordvoerder van de regering wees de uitkomsten van Alstons onderzoek en zijn aanbevelingen fel van de hand en noemde ze 'bijna een inbreuk op de soevereiniteit van Kenia'. Alston was in Kenia op verzoek van de regering en zou zijn bevindingen in een definitief rapport presenteren aan die regering en de VN Raad voor de Mensenrechten.

Doodseskaders beschuldigd van moord op activisten

Mensenrechtengroepen beschuldigden doodseskaders van de Keniaanse politie van de moord op Oscar Kamau Kingara en John Paul Oulu. De twee mannen werden op 5 maart 2009 in hun auto doodgeschoten. Zij waren al jaren actief betrokken bij onderzoek naar dergelijke doodseskaders, die verantwoordelijk werden gehouden voor de verdwijning en dood van honderden Kenianen. Beiden hadden kort voor hun dood uitvoerig gesproken met de speciale VN-rapporteur voor illegale executies, Philip Alston. Na de moord op de twee activisten kwam het tot rellen tussen studenten en de politie, waarbij één student werd doodgeschoten.

Minister van Justitie treedt af

Minister van Justitie Martha Wangari Karua maakte op 6 april 2009 haar aftreden bekend, omdat de regering haar hervormingsplannen zou verhinderen. Zij was de eerste minister die terugtrad uit het coalitiekabinet dat na het verkiezingsgeweld en maandenlange moeizame onderhandelingen was gevormd. De benoeming door president Kibaki van vijf nieuwe leden van de Hoge Raad zonder haar daar in te kennen, zou de directe aanleiding zijn geweest voor het terugtreden van Karua.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie bereikt hoogte van bijna 30 procent

Het gemiddelde inflatiecijfer over 2008 steeg in november tot 29,4 procent op jaarbasis, zo meldde het Keniaanse Nationaal Bureau voor Statistiek. Vooral de prijs van voedselproducten als maïs, tomaten en graan was gestegen. Enige verlichting voor de consument kwam van de gedaalde brandstofprijzen. Eerder in het jaar braken er in Kenia rellen uit vanwege de hoge prijzen van voedsel en energie.

JUSTITIE

Woede over lage straf blanke landeigenaar

Thomas Cholmondeley, telg uit een adellijk Engels geslacht dat al generaties lang in Kenia woonde, werd op 14 mei 2009 veroordeeld tot acht maanden cel wegens doodslag op een zwarte stroper. Cholmondeley had al drie jaar in voorarrest doorgebracht. Het vonnis leidde tot opluchting bij de familie maar riep ook woedende reacties op, in de rechtszaal en daarbuiten.
Cholmondeley schoot de zevenendertigjarige Robert Njoya in 2006 dood, toen deze aan het stropen was op het uitgebreide landgoed van de familie in de Rift Valley. Eerder dat jaar schoot hij ook al een stroper neer, maar toen kwam het niet tot een rechtszaak. Volgens velen was er toen al sprake van klassenjustitie, en in het vonnis in de zaak-Njoya zagen zij een nieuwe bevestiging van hun vermoedens.

LANDBOUW

Regering bestempelt landbouw tot prioriteitssector

De Keniaanse president Mwai Kibaki kondigde op 11 november 2008 aan dat zijn regering 8 procent van het nationaal budget in 2009 zou besteden aan de landbouwsector, met als belangrijkste doel vergroting van de voedselproductie. In 2008 was voor de sector nog slechts 4,5 procent van het budget beschikbaar. Een deel van de benodigde gelden zou afkomstig zijn van internationale financiële instellingen.
Kibaki zei te verwachten dat de extra impuls de agrarische industrie in zijn land zou helpen uit te groeien tot een economisch rendabele sector, en van Kenia de graanleverancier van Oost-Afrika zou maken. Een verdubbeling van de huidige landbouwproductie zou daartoe noodzakelijk zijn. President Kibaki beloofde dat de overheidssteun ook terecht zou komen bij kleine boeren en coöperaties. Wel riep hij de boeren op moderne technologieën te omarmen, teneinde hun productie te verhogen. Op het moment van Kibaki's speech waren zo'n 3,5 miljoen mensen in Kenia afhankelijk van voedselhulp.

NATUUR EN MILIEU

Wildstand holt achteruit

Het aantal grote grazers in het bekendste nationale park van Kenia, het in het zuidwesten gelegen Masai Mara National Reserve, nam de laatste jaren substantieel af. Uit een studie van het in Nairobi gevestigde International Livestock Research Institute (ILRI) en het World Wide Fund for Nature (WWF) bleek dat de aantallen giraffen, hartenbeesten en wrattenzwijnen in vijftien jaar tijd met ruim drie kwart waren terug gelopen. Het aantal impala's nam met twee derde af. Belangrijkste oorzaak voor de afname waren de oprukkende menselijke nederzettingen aan de rand van het 15.000 vierkante kilometer grote natuurreservaat. De omwonenden lieten hun kuddes grazen in het natuurreservaat, of verbouwden er hun groenten. Sommige traditionele gemeenschappen bleven jagen in het natuurgebied, hoewel dat officieel was verboden.
Het Masai Mara park grenst aan het Serengeti-park in Tanzania. Het gebied is wereldberoemd vanwege de jaarlijkse migratie van miljoenen hartenbeesten (grote antilopes) en zebra's. In het gebied woonden vooral Masai, die in toenemende mate hun traditionele herdersbestaan opgaven en zich permanent in dorpen vestigden. Decennia van politieke verwaarlozing en de toenemende droogte in de regio hadden veel Maasai in de armoede gedreven. Zij zagen geen andere optie dan illegaal steeds verder het natuurreservaat in te trekken om hun kuddes te hoeden.
Sinds een aantal jaren werkten Masai landeigenaren samen met touroperators om de plaatselijke wildstand in stand te houden. Een deel van de opbrengsten ging naar de lokale gemeenschappen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regering bereid tot schrappen van omstreden clausule in mediawet

De Keniaanse regering was bereid de be-

voegdheid op te geven om radio- en televisiestations te sluiten en hun apparatuur in beslag te nemen of te vernietigen indien zij informatie zouden verspreiden die de staatsveiligheid in gevaar kon brengen. Dat maakte de Africa Free Media Foundation op 14 mei 2009 bekend. De omstreden clausule maakte onderdeel uit van een mediawet die in 2008 door het parlement werd aanvaard. Tegen de bepaling werd fel geprotesteerd door vertegenwoordigers van de media en mensenrechtenorganisaties. De regering zou bereid zijn tot intrekking, mits het parlement daarmee instemde. Volgens de AFMF zou de regering ook bereid zijn het recht op te geven om de inhoud van radio- en televisieprogramma's te controleren. Dat recht zou worden overgedragen aan een breed samengestelde commissie.

(Vorige berichten pagina 599/1 - 2008)

MALI

BINNENLAND

Wankele vrede met Toearegrebellen

In de Libische hoofdstad Tripoli en onder bemiddeling van Libische autoriteiten, tekenden de Malinese regering en Toearegs die loyaal waren aan rebellenleider Ibrahim Ag Bahanga, op 3 april 2008 een – zo zou blijken – wankel vredesverdrag. De overeenkomst, waarvan werd beweerd dat die werd vertraagd door luchtaanvallen van het regeringsleger op rebellen in de noordelijke stad Kidal een dag eerder, voorzag onder meer in de vrijlating van dertig Malinese soldaten. Een paar weken eerder leidde een interventie van Libië al tot de vrijlating van 22 soldaten die werden gegijzeld door de groep van Ag Bahanga. Volgens een akkoord uit juli 2006 gaven rebellerende groeperingen hun streven naar autonomie voor de semi-nomadische Toearegbevolking in het noorden van Mali op, op voorwaarde dat de Malinese overheid werk zou maken van de ontwikkeling van de noordelijke regio's Kidal, Gao en Timbuktu. Maar de groep van Ag Bahanga ging daar als enige niet mee akkoord en bleef vechten voor autonomie.

Nieuw staakt-het-vuren in juli

Na vier dagen van onderhandelingen onder Algerijnse bemiddeling in Algiers, kwamen de Malinese regering en de Toearegrebellen van Ag Bahanga in juli 2008 een nieuw staakt-het-vuren overeen, zo verklaarden Algerijnse officials op 21 juli 2008. De rebellen kregen de toezegging dat hun bevolking meer hulp zou krijgen. Ook zouden aan beide kanten vóór 15 augustus 2008 gijzelaars en gevangenen worden vrijgelaten. Dat gebeurde op 9 september: 44 regeringssoldaten die werden vastgehouden ten noordoosten van Kidal en alle door de regering vastgehouden Toearegrebellen kwamen vrij. Na 15 augustus zouden nieuwe gesprekken plaatsvinden, onder meer over een gedeeltelijke terugtrekking door het Malinese leger uit de noordelijke regio en de re-integratie van voormalige Toearegrebellen in de Malinese samenleving.

Opnieuw schermutselingen in december

Dat de vrede wankel was, bleek op 14 december 2008, toen de Malinese president Amadou Toemani zich opnieuw genoodzaakt zag de Toearegrebellen in het noorden op te roepen de wapens neer te leggen. Verschillende groepen Toearegrebellen hadden zich gehergroepeerd. In het weekend van 20 en 21 december 2008 vielen bij nieuwe vijandigheden 25 doden, onder wie vijf burgers. Toearegrebellenleider Ag Bahanga had het Malinese leger opgeroepen de stad Tinezawaten te verlaten, maar het leger weigerde dat in verband met de internationale drugshandel die er volgens de regering plaatsvond, en waar Ag Bahanga banden mee zou hebben. Behalve het conflict met de rebellen werd het noordoosten van Mali geteisterd door smokkelaars en al-Qaida-strijders uit Algerije.

Laatste Toearegrebellen verdreven

Het Malinese Ministerie van Defensie meldde op 11 februari 2009 dat het leger Toearegrebellen geleid door Ibrahim Ag Bahanga in het noorden van het land had verdreven. Er waren 22 rebellen gevangen genomen, evenals wapens en munitie. Ag Bahanga zelf zou naar het buitenland zijn gevlucht, honderden van zijn strijders zouden zich hebben aangesloten bij rebellengroepen die de vredesakkoorden van juli 2006 wel accepteerden. Op 15 februari 2009 vond een plechtigheid plaats ter gelegenheid van de vreedzame terugkeer van meer dan vijfhonderd voormalige Toearegrebellen in Kidal, zoals in juli 2006 was afgesproken.

Energieminister weg wegens corruptie

Op 29 september 2008 stapte de Malinese minister van Energie Ahmed Sow op, na beschuldigingen van corruptie tijdens een eerdere functie bij het Centre for the Development of Enterprise (CDE) in Brussel. Sow werd verdacht van belangenverstrengeling rondom een lening van 3,7 miljoen euro van de Europese Investeringsbank aan het Malinese textielbedrijf Fitina, op aanbeveling van het CDE. Vlak nadat het geld was overgemaakt ging het bedrijf failliet. Volgens de Britse krant *The Times* ontving Sow 400.000 euro van Fitina voor adviezen, en was hij voor minstens 15 procent mede-eigenaar.

Informatiecentrum voor migranten in Bamako

In de Malinese hoofdstad Bamako opende op 6 oktober 2008 het eerste Centre for Migration Information and Management (CIGEM), dat Afrikanen moest waarschuwen voor de risico's van illegale migratie naar Europa. Vanuit Mali en andere West-Afrikaanse landen zochten jaarlijks tienduizenden mensen een beter leven in Europa. De Franse minister van Immigratie Brice Hortefeux zei bij de opening dat dit soort centra niet alleen illegale migranten moesten weerhouden, maar ook legale migranten moesten helpen. De Malinese president Amadou Toumanu Toure zei dat Mali en Frankrijk, waar veel migranten naartoe wilden, gezamenlijk naar oplossingen moesten zoeken, en dat de eigenlijke oplossing van het probleem lag in meer werk voor jongeren.

Twee Oostenrijkse gijzelaars bevrijd

Twee Oostenrijkse toeristen die sinds februari 2008 werden gegijzeld in een afgelegen gebied in de Malinese Sahara, werden op 31 oktober 2008 bevrijd door Malinese soldaten. De ontvoerders, vermoedelijk leden van al-Qaida, hadden losgeld gevraagd en de vrijlating van tien strijders die werden vastgehouden in Algerije en Tunesië.

Dode en gewonden bij protesten in noordwesten

Op 10 november 2008 vielen één dode en vijf gewonden toen veiligheidstroepen het vuur openden op demonstranten die pro-

testeerden tegen de privatisering van de distributie van drinkwater in het noordwesten van Mali. Er werd met scherp geschoten toen honderden demonstranten het stadhuis van Lere, in de regio Timboektoe, binnendrongen en de burgemeester met stenen bekogelden. Net als in andere steden waren er in Lere problemen met de watervoorziening.

Frans-Malinese gesprekken over immigratie mislukt

Regeringsbronnen in Mali meldden op 8 januari 2009 dat gesprekken met Frankrijk over immigratie waren mislukt. Oorzaak was dat de Malinese regering – ondanks Franse concessies om onder andere meer Malinezen toe te staan in Frankrijk te werken – had geweigerd een bilateraal akkoord te tekenen dat het voor Frankrijk gemakkelijker zou maken illegale Malinezen uit te wijzen. In Frankrijk leefden 120.000 Malinezen, waarvan slechts 45.000 legaal. In Mali waren veel mensen afhankelijk van de financiële bijdragen van familie in de vroegere koloniale macht.

Vier gijzelaars vrijgelaten

Een Noord-Afrikaanse tak van al-Qaida liet op 22 april 2009 twee Canadese diplomaten, een zeventigjarige Duitse vrouw en een Zwitserse vrouw vrij, die in december 2008 en januari 2009 in de grensstreek tussen Mali en Niger waren ontvoerd nadat ze een cultureel Toearegfestival hadden bezocht. Twee andere Europeanen, de man van de Zwitserse en een Britse man, werden nog vastgehouden. Malinese politici speelden een belangrijke rol bij de vrijlating. Onduidelijk bleef of aan eisen van de gijzelnemers was voldaan, zoals de vrijlating van islamisten in Mali en Europa.

Strijd met al-Qaida eist levens

Malinese soldaten doodden medio juni 2009 meer dan zestien verdachte leden van al-Qaida tijdens een inval in een trainingskamp in de Sahara, vlakbij de grens met Algerije. Ook een gevechtsbasis in Aqmi werd door regeringssoldaten ingenomen. De inval kwam twee weken nadat moslimmilitanten die zichzelf 'al-Qaida Noord-Afrikaans Netwerk' noemden en contacten beweerden te hebben met al-Qaida, hadden gemeld verschillende toeristen te hebben vermoord. Onder hen zou de Brit Edwin Dyer zijn, die vanaf 22 januari 2009 werd gegijzeld in Niger.

Uitbreiding werkterrein al-Qaida

De dood van Dyer zou een reactie zijn op de Britse weigering in te gaan op de eisen van de gijzelnemers, waaronder de vrijlating van Abu Qatada. Deze beruchte islamitisch geestelijke verzette zich in Londen tegen uitlevering aan Jordanië, waar hij tot levenslang was veroordeeld wegens terrorisme. Groot-Brittannië, Frankrijk en Algerije veroordeelden de moorden en zeiden de strijd tegen terrorisme in de regio te zullen opvoeren.

De Malinese autoriteiten zeiden alles gedaan te hebben om de gijzelaars vrij te krijgen. Aangenomen werd dat al-Qaida het werkgebied wilde uitbreiden naar landen ten zuiden van de Sahara, waar het verschillende aanslagen had geclaimd. Samen met Niger en Algerije riep Mali op tot meer internationale steun bij het gevecht tegen terrorisme.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer toeristen

Het toerisme naar Mali groeide flink. De opbrengsten stegen van 154 miljoen euro in 2001 tot 262 miljoen in 2007, zo werd op 3 juli 2009 bekend gemaakt. De werkgelegenheid in de toeristische sector steeg van ruim 8.000 in 2001 tot 17.000 in 2007, het aantal hotels van 139 naar 439. Het aantal toeristen dat aankwam op Bamako International Airport, was in 2007 ruim 220.000. In 2001 was dat ruim 90.000.

Katoenbouw geprivatiseerd

Met grote meerderheid stemde het Malinese parlement begin augustus 2008 in met de privatisering van de Malian Textile Development Company. De maatregel was volgens de Malinese regering nodig om de teruglopende katoenproductie te stimuleren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bijna 5 miljard euro aan donaties

Op 14 juni 2008 werd bekend dat Mali van een groep internationale donoren 4,9 miljard euro zou krijgen voor verschillende ontwikkelingsprogramma's in de periode 2008-2012. Voorwaarde was onder meer dat Mali de besteding van de overheidsfinanciën beter zou managen, en verantwoording zou afleggen over hoe het geld was besteed. Ook eisten de donoren aanvaarding en uitvoering van de omstreden Gezinswet, waarin de rechten van vrouwen werden geregeld.

(Vorige berichten pagina 170/3 - 2008)

NAMIBIË

BINNENLAND

Herschikking in kabinet

President Hifikepunge Pohamba maakte op 8 april 2008 de nieuwe samenstelling van zijn ministersploeg bekend. Meest verrassend was de vervanging van de machtige minister voor Veiligheid, Peter Tsheehama, een veteraan uit de bevrijdingsstrijd. Zijn post ging naar Nickey Iyambo, die eerder minister was van Landbouw, Water en Bosbouw.
Een reden voor Tsheehama's ontslag werd niet bekendgemaakt, maar aangenomen werd dat diens slechte gezondheid meespeelde bij het besluit. Oud-premier en vicepresident van regeringspartij SWAPO, Hage Gingob, werd benoemd tot minister van Handel en Industrie. Helmut Angela, hoofd van de Namibia Planning Commission, werd minister van Openbare werken en Transport. Jerry Ekandjo, tot dan toe minister van Land en Landbouw, werd overgeplaatst naar het ministerie van Regionale en lokale overheid, Huisvesting en Plattelandsontwikkeling.

Meer vrouwen in parlement

Met de benoeming van drie nieuwe vrouwelijke parlementsleden in mei 2008 bereikte Namibië als vierde land in de regio zuidelijk Afrika het doel van minstens 30 procent vrouwen in politieke functies. Dit doel werd in 1997 geformuleerd door het regionale samenwerkingsverband SADC. Mozambique, Zuid-Afrika en Tanzania gingen Namibië al voor. In de afgelopen jaren bekleedden vrouwen in Namibië ook de posities van vicepremier en minister van Financiën en van Justitie.

Namibië

Wederopbouw na overstromingen

Na bijna vier maanden van ongebruikelijk heftige regenval en overstromingen in het noorden van Namibië, begonnen begin mei 2009 de burgers in het getroffen gebied met het schoonmaken en herstellen van beschadigde woningen. Ook konden veel schoolkinderen voor het eerst weer naar school. Meer dan tweehonderd scholen waren al die tijd gesloten omdat ze door water omringd waren of omdat de toegangswegen onbegaanbaar waren. Bij de ernstigste overstromingen sinds 1972 kwamen minstens 102 mensen om het leven. Veel oogsten gingen verloren; 82.000 mensen hadden voedselhulp nodig. De regering schatte dat de totale schade 2 miljard Namibische dollar (ca. 180 miljoen euro) bedroeg.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Veel meer armoede dan gedacht

Namibië telde drie keer zoveel mensen die in diepe armoede leefden dan eerder werd aangenomen. Dat bleek uit een overheidsrapport dat op 28 november 2008 werd gepresenteerd. Volgens het Namibische Bureau voor de Statistiek moest een derde van de 1,8 miljoen inwoners van het land leven van minder dan een dollar per dag, de internationaal erkende grens van diepe armoede. Vooral het armste deel van de bevolking (minder dan 17 dollar per maand) bleek in de telling sterk gestegen in vergelijking met eerdere metingen. De stijging werd vooral toegeschreven aan een betere rekenmethode, waarbij de kosten van basisbehoeften als voedsel, wonen en kleding centraal stonden. De meeste armen woonden op het platteland; daar leefde 40 procent van de bevolking onder de armoedegrens. In de stedelijke gebieden was dat slechts 10 procent. In een reactie op het rapport noemde dominee Claudia Haarmann, leider van de succesvolle Coalitie voor een Basisinkomen (Basic Income Grant Coalition) het 'schokkend' dat negentien jaar na de onafhankelijkheid Namibië nog altijd 'een van de meest ongelijke en gepolariseerde samenlevingen ter wereld' was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie stijgt, groei neemt af

Voor het eerst in vijf jaar tijd steeg de inflatie in Namibië tot boven de 10 procent. In juni 2008 bedroeg het inflatiecijfer 10,3 procent. De sterk gestegen kosten voor brandstof, elektriciteit en voedsel waren de belangrijkste aanjagers van de inflatie.
Op 1 juli meldde de centrale Bank van Namibië dat de economische groei in 2008 waarschijnlijk zou tegenvallen en onder de door de regering geprojecteerde cijfers zou blijven. De bank schreef de tegenvallende groei vooral toe aan de daling van de diamantproductie met 27 procent.

Namibië ontwikkelt gasveld samen met Zuid-Afrika

Zuid-Afrika en Namibië ondertekenden op 5 augustus 2008 een overeenkomst voor de gezamenlijke exploitatie van het Kudu-gasveld voor de Namibische kust. Zuid-Afrika had het Namibische gas hard nodig, zo bleek tijdens de energiecrisis die het land eerder dat jaar trof. Het gaf Namibië ook toestemming voor het ontwikkelen van enkele kleine waterkrachtcentrales in de Oranjerivier, die de grens vormt tussen beide landen.

Grote uraniumreserves ontdekt

De Australische mijnbouwonderneming Paldin Energy maakte op 29 augustus 2008 bekend dat het grote voorraden uranium had ontdekt in de Langer Heinrich mijn in Namibië. Samen met de al eerder aangetoonde reserves in deze mijn en in buurland Malawi beschikte het bedrijf volgens eigen zeggen daarmee over de grootste voorraden uranium ter wereld, en van de beste kwaliteit bovendien.

NATUUR EN MILIEU

Succesvolle veiling van wilde dieren

Binnen het uur werden op de jaarlijkse veiling van wilde dieren in Namibië 175 dieren verkocht, tegen een recordprijs van omgerekend in totaal 1,6 miljoen euro. Tot de topstukken op de veiling, op 25 juli 2008 in de hoofdstad Windhoek, behoorden acht zwarte neushoorns en een aantal Afrikaanse buffels. De kopers waren vooral fokkers en eigenaren van particuliere wildparken. Alle dieren waren gevangen in twee Namibische wildparken. Volgens minister van Milieu en Toerisme Netumbo Nandi-Ndaitwah toonden de hoge prijzen het grote belang aan van de toerismesector en de wildparken voor de economie van het land. Zo'n 800.000 toeristen bezochten Namibië jaarlijks; een bezoek aan de wildparken stond altijd hoog op hun wensenlijst. De opbrengst van de jaarlijkse veiling in zeldzame dieren is bestemd voor een speciaal overheidsfonds dat is opgezet ter ondersteuning van natuurbeschermingprogramma's.

Ook weer verkoop van ivoor

Op de eerste officiële veiling sinds bijna tien jaar verkocht Namibië voor omgerekend 940 duizend euro 7,2 ton aan ivoor aan kopers uit China en Japan. Voor de veiling op 28 oktober 2008 was toestemming gegeven door CITES, de internationale organisatie die streng toezag op de handel in bedreigde diersoorten. De ivoren slagtanden waren afkomstig van olifanten die een natuurlijke dood waren gestorven, of waren in beslag genomen bij stropers. CITES gaf toestemming voor de veiling omdat de olifantenpopulatie in Namibië en de andere landen in zuidelijk Afrika gezond was, en in aantal stevig groeide.

BUITENLAND

Russische president wil economische samenwerking

Tijdens het bezoek van de Russische president Dimitri Medvedev aan Namibië, eind juni 2009, werd duidelijk dat Rusland de economische banden met het Afrikaanse land wilde aanhalen. Rusland wilde vooral met Namibië samenwerken bij het ontwikkelen van de grote uraniumvoorraden. Enkele Russische ondernemingen waren al op dit terrein actief in het land. Namibië had ambities om de belangrijkste leverancier te worden van de brandstof van de nucleaire industrie. Ook de Namibische diamantindustrie kon rekenen op warme belangstelling van Russische zijde.
Het bezoek van Medvedev aan Namibië was het eerste ooit van een Russisch staatshoofd. De Sovjet-Unie steunde tijdens de Koude Oorlog de Namibische vrijheidsstrijd. Na de Namibische onafhankelijkheid en de ineenstorting van de Sovjet-Unie verslapten de relaties. De hernieuwde Russische belangstelling voor Namibië was onderdeel van een nieuwe interesse voor Afrika, vanuit het besef dat Rusland daar de slag van het Westen en China dreigde te verlie-

zen. Medvedev bezocht ook Egypte, Nigeria en Angola. In alle vier de landen stond energie bovenaan de agenda van de besprekingen.

(Vorige berichten pagina 239/2 - 2008)

NIGER

BINNENLAND

Toearegs bereid tot staakt-het-vuren

Na gesprekken met de Nigeraanse premier Seyni Oumarou toonden de twee grootste groeperingen van Toearegrebellen in Niger, The Niger Movement for Justice (MNJ) en de Niger Patriotic Front (FPN), zich medio mei 2009 bereid tot een staakt-het-vuren. Voorwaarde was dat de Toareg-bevolking in het noorden van Niger een groter deel zou krijgen van de winsten uit de uraniummijnbouw.

Opstand sinds 2007

De MNJ was in februari 2007 in opstand gekomen tegen de regering en streed voor meer autonomie voor de seminomadische Toearegbevolking. Voor de Nigeraanse regering was dat reden om de noodtoestand af te kondigen, die op 25 februari en 22 augustus 2008 en op 23 mei 2009 door president Mamadou Tandja werd verlengd. Veiligheidstroepen kregen toestemming om te patrouilleren en de identiteit van personen in het gebied te controleren. Op 27 juni 2008 kwamen bij confrontaties tussen regeringstroepen en Toearegrebellen rond de Nigeraanse stad Tezirzait zeventien rebellen om het leven, zo meldden regeringsbronnen. Volgens de MNJ vonden 33 mensen de dood, onder wie 26 soldaten.

Dode bij ceremonie

Ondanks berichten dat de MNJ niet zou willen meewerken aan een staakt-het-vuren werd op 25 augustus 2008 een eerste stap gezet richting vrede, toen rebellen hun wapens inleverden bij regeringstroepen. Bij de plechtigheid ter gelegenheid daarvan in Goure, vielen één dode en veertig gewonden, toen onderhandelaar Moussa Bidal op een landmijn ging staan. Volgens een regeringswoordvoerder betrof het een ongeluk, en was er geen reden om te twijfelen aan het vredesproces.

Voormalige Toearegrebel ter dood veroordeeld

Op 13 juli 2008 werd de etnische Toearegrebel Rhissa Ag Boula bij verstek ter dood veroordeeld vanwege betrokkenheid bij de moord op de politicus Adam Amangue in januari 2004. Ag Boula, die tussen 1991 en 1995 aan het hoofd stond van de radicale FLAA beweging maar ook minister van Toerisme was geweest in Niger, was op borgtocht vrijgelaten en daarna naar Frankrijk gevlucht.

Dorpelingen vermoord na diefstal

In Siwili, in de West-Nigeraanse regio Ouallam, werden twaalf dorpelingen doodgestoken tijdens een ruzie over de diefstal van vee, zo meldde de Nigeraanse radio op 29 september 2008. In Niger, een van de armste landen ter wereld, kwamen ruzies over land en waterbronnen vaker voor. Toch was dit een van de zwaarste incidenten in de afgelopen jaren.

Radiomaker na 384 dagen vrij

Radiocorrespondent Moussa Kaka van Radio France Internationale (RFI), die sinds 26 september 2007 gevangen zat wegens vermeende steun aan rebellerende Toearegs en samenzwering tegen de regering, werd begin oktober 2008 vrijgelaten. Dat gebeurde nadat de aanklacht tegen hem was teruggebracht tot 'daden waarmee hij de nationale defensie in gevaar bracht'.

Regering accepteert buitenlands oordeel over slavernij

Op 28 oktober 2008 legde de Nigeraanse regering zich neer bij een baanbrekende uitspraak van de Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Landen (ECOWAS), dat het land een vrouw onvoldoende had beschermd toen ze op twaalfjarige leeftijd als slavin werd verkocht. Toch had Niger ook kritiek op het vonnis, omdat volgens advocaat Mossi Boubacar de eiser, de nu vierentwintigjarige Adidjatou Mani Koraou, eerst alle juridische beroepsmogelijkheden in Niger zelf had moeten benutten.

Artsen Zonder Grenzen vertrekken

De Franse hulporganisatie Artsen Zonder Grenzen (Médecins sans Frontierès, MSF) kondigde eind oktober 2008 het vertrek aan uit Niger, nadat de organisatie door de Nigeraanse autoriteiten ervan was beschuldigd banden te hebben met Toearegrebellen. Volgens MSF was het werken in het land daarmee onmogelijk geworden. Volgens de Nigeraanse minister van Volksgezondheid Issa Lamine weigerde MSF samen te werken met de regering, en verstrekte het onjuiste cijfers over ondervoeding bij kinderen, om zo meer geld te krijgen van donateurs.

Voormalig minister beschuldigd van corruptie

Het hooggerechtshof in Niger vaardigde op 31 oktober 2008 een arrestatiebevel uit tegen voormalig minister van Justitie Maty Moussa, wegens zelfverrijking tussen 2001 en 2007. President Mamadou Tandja kondigde in 2007 aan de corruptie in Niger te zullen pakken.

Democratie in gevaar

De plannen van zittend president Mamadou Tandja om zich, in strijd met de constitutionele regels, toch kandidaat te stellen voor een derde termijn als president van Niger, leidden eind mei 2009 tot politieke onrust. Tandja wilde een referendum over een wetswijziging die een derde termijn als president mogelijk zou maken, zodat hij mee zou kunnen doen aan de presidentsverkiezingen in november 2009. De zeventigjarige Tandja, aan de macht sinds 1999, claimde veel steun te hebben van het Nigeraanse volk. Volgens politieke analisten kon zijn stap het einde betekenen van de Nigeraanse democratie en leiden tot annulering van de aangekondigde presidentsverkiezingen.

Geen referendum over derde presidentstermijn Tandja

Na klachten van de oppositie, vakbonden en non-gouvernementele organisaties wees het Nigeraanse hooggerechtshof op 12 juni het voorstel van president Mamdou Tandja, voor een referendum over een grondwetswijziging waardoor hij zich verkiesbaar kon stellen voor een derde ambtstermijn als president, van de hand. Tandja's pogingen om langer aan te blijven kregen internationaal veel kritiek. De Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (ECOWAS) dreigde met sancties.

Niger

Plotseling overlijden opponent Tandja

Ook in eigen land oogstte Tandja veel protest. Op zondag 14 juni organiseerde het Front for the Defence of Democracy (FDD) een protestbijeenkomst in Niamey. Prominent lid van de FDD en voormalig president van het Nigeraanse hooggerechtshof Moumouni Djermakoye Adamou overleed die dag echter plotseling. De zeventigjarige Djermakoye, die Tandja had gesteund totdat die zijn plannen bekend maakte om langer aan te blijven als president, werd kort voordat hij op de bijeenkomst het woord zou voeren ziek en overleed later in het ziekenhuis. Een dag later, op 15 juni, kwam een grote menigte opdagen bij de begrafenis van Djermakoye in zijn geboorteplaats Dosso. President Tandja was aanwezig bij een rouwdienst in Niamey.

Protesten houden aan

Uit protest tegen de pogingen van Tandja om langer aan te blijven, maakten de acht ministers die lid waren van de Democratic and Social Convention (CDS) op 24 juni bekend uit de regering te stappen. Het ging onder meer om de ministers van Defensie, Volksgezondheid, Water, Jeugd en Sport. De CDS was Tanjda's belangrijkste coalitiepartner, aan wie hij in 1999 en 2004 voor een deel het presidentschap te danken had gehad. Het vertrek van de CDS kwam nadat Tandja had geprobeerd het hooggerechtshof haar uitspraak tegen het referendum te laten intrekken, omdat het hof volgens Tandja niet bevoegd zou zijn geweest. De CDS sprak van een gevaar voor de politieke stabiliteit en vrede in Niger, en vormde samen met andere partijen de Movement for the Defence of Democracy and the Republic. Eveneens uit protest legden op 25 juni duizenden Nigeranen het werk neer. In ziekenhuizen en op vliegvelden werd een minimum aan service verleend.

Politieke crisis wordt dieper

Op 26 juni zei Tandja in een televisietoespraak dat hij op grond van artikel 58 van de grondwet speciale bevoegdheden wilde gebruiken en per decreet zou gaan regeren, omdat de onafhankelijkheid van het land in gevaar zou zijn. Op 27 juni riep de Nigeraanse oppositie op tot massaal verzet. Het leger werd opgeroepen geen orders meer op te volgen. Op 29 juni verving president Tandja zeven van de acht opgestapte CDS-ministers. Die avond werd de politieke crisis dieper toen Tandja, gebruikmakend van zijn speciale bevoegdheden, het hooggerechtshof ontbond. Volgens de FDD, die een landelijke staking op 1 juli voorbereidde, hadden Tandja's acties veel weg van een coup. FDD-woordvoerder Marou Amadou, een van de grootste tegenstanders van een derde presidentstermijn van Tandja, werd op diezelfde avond van 29 juni gearresteerd. Volgens FDD-leden werd hij beschuldigd van samenzwering tegen de staatsautoriteit en het ophitsen en demoraliseren van de strijdkrachten. Vroegere koloniale heerser Frankrijk verbrak op 30 juni het stilzwijgen, noemde de ontbinding van het hooggerechtshof onwettelijk en waarschuwde voor een bedreiging van de democratie en stabiliteit van het land. De Europese Unie, bij monde van EU-Commissaris Louis Michel, waarschuwde dat door de politieke crisis de verhoudingen zouden verslechteren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minder economische groei

De solide economische groei in Niger, sinds 2005 jaarlijks meer dan 5 procent, vooral door goede prestaties in de landbouw, bouw, transport en telecom, zou in 2008 afnemen, zo bleek uit een IMF-rapportage eind mei 2008. Met een verwachte groei van 4,4 procent in 2008 en 4,5 procent in 2009, zou Niger, een van de armste landen van Afrika, ruim onder de 7 procentgroei blijven. Die groei was nodig om in 2015 de Millenniumdoelstellingen te halen, zoals het halveren van de armoede en honger en het stimuleren van onderwijs.

Niger start olie-export

Niger kwam begin juni 2008 met de China National Petroleum Corp (CNPC), China's grootste olie- en gasmaatschappij, overeen om olie te gaan exploiteren in het oosten van het land. Het ging om een driejarig contract, waarmee 5 miljard dollar was gemoeid. Er zou een raffinaderij komen met een capaciteit van 20.000 vaten per dag vlakbij de zuidelijke stad Zinder, en een nieuwe, 2.000 kilometer lange pijplijn.

Chinese aggregaten voor Niger

China, de belangrijkste investeerder in de uraniummijnbouw in het noorden van Niger, bereikte begin juli 2008 overeenstemming met de Nigeraanse regering over de levering van elektrische aggregaten. Door problemen in Nigeria, waar Niger veel energie inkocht, waren er al het hele jaar problemen met de energievoorziening. Volgens directeur Hamidu Mamudu van de elektriciteitscentrale in de hoofdstad Niamey, zou met de nieuwe voorzieningen de productie van elektriciteit voor de regio Niamey met ongeveer 30 procent toenemen.

GEZONDHEID EN ZORG

Campagne tegen tropische ziektes

Het Ministerie van Volksgezondheid in Niger startte op 5 mei 2008 een grootschalige campagne om in gebieden met weinig toegang tot schoon drinkwater de uitbraak van inheemse tropische ziektes te stoppen. De 40 miljoen euro kostende campagne, gesteund door onder andere de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO), bestond er onder meer uit dat 8,5 miljoen mensen gratis medicijnen kregen uitgedeeld.

(Vorige berichten pagina 242/1 - 2008)

TOGO

Togo

BINNENLAND

Onderzoek naar politiek geweld

Eind mei 2009 presenteerde de Togolese regering een elf leden tellende waarheids- en verzoeningscommissie. Deze moest het politieke geweld in het land vanaf de onafhankelijkheid in 1959 tot 2005 onderzoeken. Vooral rondom de presidentsverkiezingen van 2005 – uitgeschreven na het overlijden van president Gnassingbé Eyadéma en met 60 procent van de stemmen gewonnen door diens zoon Fauré Gnassingbé Eyadéma – was er veel politiek geweld in Togo. Volgens een rapport van de Verenigde Naties werden meer dan vierhonderd mensen vermoord. Grote delen van de oppositie, van wie de demonstraties op gewelddadige wijze werden onderdrukt, hadden de verkiezingen geboycot.

Democratie bevorderen

In de commissie zaten onder anderen een

bisschop, academici, traditionele leiders, voormalige ministers en zakenlieden. Met de commissie wilde de regering schoon schip maken, tot verzoening komen, de democratie bevorderen en sociale en politieke rust creëren. Ook wilde de regering van president Fauré, die al in april 2008 het plan lanceerde voor een dergelijke commissie, de banden aanhalen met de EU. Deze had in 1993 alle hulp aan het land opgeschort vanwege de slechte mensenrechtensituatie.

Aftreden premier Komla Mally

Op 5 september 2008 trad de Togolese premier Komla Mally af, na minder dan een jaar in functie te zijn geweest. Een officiële reden werd door de regering van president Fauré Gnassingbé niet gegeven, maar onafhankelijke kranten beschuldigden Mally van onvoldoende initiatief en falend beleid. Mally werd opgevolgd door Gilbert Fossoun Houngbo, zo werd bekend op 8 september. Houngbo was eerder plaatsvervangend secretaris-generaal bij de VN geweest, achter Kofi Annan, en directeur van het VN Ontwikkelingsprogramma voor Afrika (UNDP).

Oppositieleider treedt af

Yawovi Agboyibo, de vijfenzestigjarige leider van de Togolese oppositiepartij Actiecomité voor Vernieuwing CAR die als derde partij uit de stembus kwam bij de verkiezingen in 2007, stapte medio oktober 2008 op om plaats te maken voor een jongere leider. Op 18 oktober 2008 werd Dodji Apevon tot zijn opvolger benoemd.

'Agboli dood door verdrinking'

Oppositieleider en voormalig Togolees minister Atsutse Kokouvi Agbobli, wiens dode lichaam op 15 augustus 2008 – een dag na zijn verdwijning – werd gevonden op een strand bij Lomé, was voor zijn dood ontvoerd, zo verklaarde zijn zoon Ayaovi Fabrice Agbobli op 13 november 2008. Volgens hem was zijn zevenenzestigjarige vader niet gestorven aan een medicinale overdosis, zoals de autoriteiten hadden geconcludeerd, maar door verdrinking. Een tweede autopsie had dat volgens hem uitgewezen.

Mislukte couppoging halfbroer president

Op 17 april 2009 veroordeelde president Fauré Gnassingbé op de Togolese staatstelevisie een couppoging tegen zijn regering. De mislukte staatsgreep, waar ook zijn halfbroer en voormalig minister van Defensie Kpatcha Gnassingbé bij betrokken was, vond medio april 2009 plaats tijdens een werkbezoek van Fauré aan China. Kpatcha Gnassingbé, die Fauré in zijn toespraak niet bij naam noemde, werd op 15 april 2009 gearresteerd bij de Amerikaanse ambassade in Lomé, waar hij politiek asiel wilde aanvragen.

Hij werd beschuldigd van samenzwering met achttien militairen en tien burgers om zijn broer te verdrijven, en van staatsondermijnende activiteiten. Bij een gewelddadige inval in zijn huis had de politie wapens en ander belastend bewijsmateriaal gevonden.

Conservatieve hardliner

Kpatcha Gnassingbé, de conservatieve hardliner in de familie, was een politiek zwaargewicht in de regerende RPT. Na de dood van zijn vader en oud-president Gnassingbé Eyadema in 2005, brak hij met zijn halfbroer Fauré. Ook een andere broer van Fauré, Essolizam Gnassingbé, kwam vast te zitten op verdenking van betrokkenheid bij de staatsgreep.

Afschaffing doodstraf

Het parlement van Togo stemde op 23 juni 2009 unaniem in met afschaffing van de doodstraf. Togo werd daarmee de vijftiende lidstaat van de Afrikaanse Unie en het vierennegentigste land ter wereld dat de doodstraf afschafte voor alle misdaden. De laatste executie in Togo werd voltrokken in 1978 en het laatste doodvonnis werd uitgesproken in 2003. Ter dood veroordeelden kregen hun straf omgezet in levenslange gevangenisstraf. Bij de stemming in het parlement was president Fauré Gnassingbé aanwezig, en ook de Spaanse premier Zapatero. Deze maakte een rondreis door West-Afrika en sprak van 'een reusachtige stap vooruit'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kwijtschelding schulden

Togo ondertekende op 18 april 2008 in Tunis een overeenkomst met de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (AfDB) over kwijtschelding van schulden. Het akkoord paste in het FSF-beleid (Fragile States Facility), waarmee de bank kwetsbare Afrikaanse staten wilde helpen. Eerdere onderhandelingen tussen de Togolese autoriteiten en de bank hadden geleid tot een officieel bezoek van AfDB-president Kaberuka in februari 2008. Deze benadrukte toen dat de bank de intentie had om Togo te ondersteunen in zijn pogingen om het sociaalpolitieke en economische leven te 'normaliseren'. Volgens de Togolese minister van Financiën Adji Ayassor was Togo bovendien in onderhandeling met de Wereldbank en het IMF over het herstel van de financiële hulp.

Kwijtschelding door Club van Parijs

Op 13 juni 2008 kwam het nieuws dat Togo van de Club van Parijs, een informeel overlegorgaan van westerse landen die geld tegoed hadden van ontwikkelingslanden, een onmiddellijke kwijtschelding zou krijgen van 347 miljoen dollar aan buitenlandse schulden. De 347 miljoen maakte deel uit van een schuld van in totaal 739 miljoen dollar. Later zou worden bepaald of en wanneer Togo de rest van de leningen moest aflossen, maar tot 31 maart 2011 werden de rente- en aflossingsverplichtingen daarover opgeschort.
De kwijtschelding kwam nadat de EU sancties tegen Togo had opgeheven. Togo was maar zeer beperkt in staat zijn schulden af te lossen, ook gezien de stijgende voedsel- en grondstofprijzen. Voorwaarde voor de schuldkwijtschelding was dat het land een het IMF-programma zou uitvoeren gericht op politieke en economische hervormingen.

Ook IMF verlicht Togolese schuld

In december 2008 kwam Togo ook bij het IMF in aanmerking voor schuldverlichting, op voorwaarde dat de regering de armoede zou bestrijden en de overheidsfinanciën transparanter zou maken.

De schuldvermindering was volgens het IMF te danken aan de economische en politieke hervormingen die Togo had doorgevoerd, en maakte deel uit van het HIPC-initiatief (Heavily Indebted Poor Countries) van de Wereldbank en het IMF, een internationaal instrument om arme landen met een hoge schuldenlast te ondersteunen.

(Vorige berichten pagina 302/2 - 2008)

ZUID-AFRIKA

BINNENLAND

Strijd om presidentschap barst los

ANC ontslaat president Mbeki

Het Afrikaans Nationale Congres (ANC), sinds het einde van de apartheid en de eerste democratische verkiezingen de leidende partij in het land, maakte op 20 september 2008 bekend dat het president Thabo Mbeki had gevraagd zijn functie neer te leggen. Aanleiding was de uitspraak van het hooggerechtshof een week eerder, waarin presidentskandidaat Jacob Zuma werd vrijgesproken van beschuldigingen van corruptie. Volgens het hof waren de beschuldigingen politiek gemotiveerd, en had zittend president Mbeki geprobeerd de uitspraak van het hof te beïnvloeden. Voor het ANC was deze uitspraak aanleiding om de al lang slepende twist tussen Mbeki en zijn rivaal voor het presidentschap Zuma te beslissen in het voordeel van de laatste.
Een woordvoerder van Mbeki verklaarde later die dag dat deze de beschuldigingen tegen hem verwierp, maar dat hij zou aftreden in het belang van zijn partij en het land.

Ook ministers stappen op

Een paar dagen later maakten elf ministers uit de regeringsploeg van president Mbeki bekend ook te zullen opstappen. Mbeki legde op 25 september officieel het presidentschap neer. Hetzelfde deden onder meer vicepresident Phumzile Mlambo-Ngcuka, minister van Financiën Trevor Manuel en minister van Defensie Mosiuoa Lekota.

Motlanthe interim-president

Op de dag dat Thabo Mbeki officieel aftrad werd de negenenvijftigjarige Kgalema Motlanthe, tot dan toe vicevoorzitter van het ANC, ingezworen als nieuwe president. Hij moest het ambt waarnemen tot de verkiezingen voor een nieuwe president in het voorjaar van 2009. Een dag eerder had partijleider Zuma de vertrekkende president bedankt voor zijn inzet, en gezegd dat hij een soepele overgang van het presidentschap verwachtte. Mbeki regeerde Zuid-Afrika gedurende bijna tien jaar, als opvolger van Nelson Mandela. Van Motlanthe werd verwacht dat hij, als veteraan binnen de partij (Mothlante zat met Mandela gevangen op Robbeneiland), in staat zou zijn de gerezen spanningen tussen de aanhangers van Mbeki en die van zijn rivaal Zuma te doen afnemen. Dat zou ook een gunstig effect moeten hebben op het economisch klimaat in het land. Investeerders en buitenlandse ondernemingen hadden aangegeven zich zorgen te maken over de toegenomen politieke spanningen.

Splitsing bedreigt het ANC

Op 14 oktober schorste het ANC voormalig minister van Defensie Mosiuoa Lekota als partijlid, nadat deze had gedreigd zich af te splitsen en een nieuwe partij op te zetten. Lekota gold als een van de nauwste medewerkers van voormalig president Mbeki en was eerder voorzitter van het ANC. Na Mbeki's ontslag beschuldigde hij de partijleiding ervan de democratische principes met de voeten te treden. De schorsing van Lekota (en van zijn politieke bondgenoot Mluleki George) verdiepte volgens waarnemers de crisis in de partij. Partijleider Zuma waarschuwde dat hard zou worden opgetreden tegen degenen 'die zich aansluiten bij de campagne om het ANC te ondermijnen en te verdelen'.

Beroep van Mbeki tegen uitspraak hooggerechtshof verworpen

Het beroep dat voormalig president Mbeki aantekende bij het Constitutionele hof tegen het besluit dat hem eerder zijn baan had gekost, werd op 12 november door het hof afgewezen. Mbeki klaagde dat hij zich niet had kunnen verdedigen tegen de eerdere uitspraak, die voor de ANC-leiding reden was hem van zijn functie als president te ontheffen, zes maanden voordat zijn officiële ambtstermijn afliep.

Nieuwe partij daagt het ANC uit

Een aantal prominente ANC-politici uit de directe omgeving van voormalig president Mbeki lanceerde op 16 december een nieuwe partij, het Congres van het Volk (Congress of the People, COPE). Leider van de partij was voormalig minister van Defensie Lekota. Mbeki onthield zich in het openbaar van commentaar op de vorming van COPE. De afsplitsing werd gezien als de meest serieuze bedreiging van binnenuit in de bijna vijftien jaar dat het ANC in Zuid-Afrika aan de macht was. Weinigen geloofden dat COPE een daadwerkelijke bedreiging zou vormen voor de alom verwachte overwinning van het ANC bij de komende verkiezingen. Maar binnen het ANC vreesde men wel dat ontevreden kiezers een einde zouden kunnen maken aan de riante meerderheid van de partij in het parlement.

Proces corruptie Zuma van de baan

Ruim twee weken voordat ANC-leider Jacob Zuma naar verwachting tot president zou worden gekozen, trok het Zuid-Afrikaanse openbaar ministerie de aanklachten wegens corruptie tegen hem in. Nieuw bewijs van Zuma's verdediging liet zien dat het juridische proces misbruikt was voor politieke doeleinden, verdedigde de aanklager het besluit. Zuma's aanhangers werden hiermee in het gelijk gesteld: zij vermoedden al langer een politiek complot tegen hun leider. Omdat in Zuid-Afrika het staatshoofd niet onschendbaar was, vreesden zij eerder dat Zuma als president had moeten voorkomen.

ANC wint de verkiezingen, Zuma president

De verkiezingen van 25 april 2009 eindigden in een duidelijke zege voor het ANC. De partij behaalde 65,9 procent van de stemmen, net niet de gewenste tweederdemeerderheid die het in de gelegenheid had gesteld zelfstandig grondwetswijzigingen door te voeren. Oppositiepartij Democratische Alliantie (DA) deed het verrassend goed, met een winst van zeventien zetels. De partij COPE, enkele maanden eerder opgericht door ANC-dissidenten, stelde enigszins teleur en behaalde dertig zetels.
Het ANC veroverde ook alle provincies, behalve de Westelijke Kaapprovincie waar de DA geschiedenis schreef door er de meerderheid te verkrijgen. Het ANC versloeg in de provincie Kwazulu-Natal wel voor het eerst de Zulu Inkatha Vrijheidspartij.
De verkiezingsoverwinning van het ANC betekende ook dat partijleider Jacob Zuma zich kon gaan opmaken voor het presidentschap.

Zuma beëdigd

Op 6 mei werd Zuma officieel door het parlement benoemd tot de vierde president

Uitslag verkiezingen voor de Nationale Assemblee (22 april 2009)
Opkomst: 77,3 procent

partij	zetels	+/–
Afrikaans Nationaal Congres (ANC)	264	–14
Democratische Alliantie (DA)	67	+17
Congres van het Volk (COPE)	30	+30
Inkatha Vrijheidspartij (IFP)	18	–10
Overige partijen	21	–23

van het land sinds de afschaffing van de apartheid in 1994. Op 9 mei werd hij in Pretoria ingezworen. Zo'n dertig staatshoofden woonden de inauguratie bij. Uit westerse landen waren geen staatshoofden vertegenwoordigd. Dertigduizend toeschouwers juichten de nieuwe president toe. Ook Nelson Mandela werd warm onthaald, in tegenstelling tot ex-president Thabo Mbeki die slechts een lauw welkom kreeg.

Nieuwe ministersploeg goed ontvangen

Op 11 mei presenteerde president Zuma zijn regeringsploeg. Algemeen werd positief op de samenstelling van het kabinet gereageerd, die een goede balans zou zijn tussen de linkse en centrumgroeperingen binnen het ANC. De alom gewaardeerde Trevor Manuel, die dertien jaar lang verantwoordelijk was voor de financiën van het land, kreeg een nieuwe post direct naast de president als hoofd van de machtige nationale planningscommissie.

Samenstelling regering Zuid-Afrika (aangetreden op 11 mei 2009)

President
Jacob ZUMA

Vicepresident
Kgalema MOTLANTHE

Ministers:
Arbeid
Membathisi MDLADLANA
Basisonderwijs
Angie MOTSHEKGA
Binnenlandse zaken
Nkosazana DLAMINI-ZUMA
Communicatie
Siphiwe NYANDA
Correctieve diensten
Nosiviwe MAPISA-NQAKULA
Defensie en Militaire veteranen
Lindiwe SISULU
Economische ontwikkeling
Ebrahim PATEL
Energie
Dipuo PETERS
Financiën
Pravin GORDHAN
Gezondheidszorg
Aaron MOTSOALEDI
Handel en Industrie
Rob DAVIES
Hoger onderwijs en training
Blade NZIMANDE
Internationale relaties en Samenwerking
Maite NKOANA-MASHABANE
Justitie en Grondwet
Jeff RADEBE
Kunst en Cultuur
Lulu XINGWANA
Landbouw, Bosbouw en Visserij
Tina JOEMAT-PETTERSSON
Mijnbouw
Susan SHABANGU
Openbare zaken en Administratie
Richard BALOYI
Plattelandsontwikkeling en Landhervorming
Gugile NKWINTI
Politie
Nathi MTHETHWA
Publieke werken
Geoff DOIDGE
Samenwerkende overheid en Traditionele zaken
Sicelo SHICEKA
Sociale ontwikkeling
Edna MOLEWA
Sport en Recreatie
Makhenkesi STOFILE
Staatsbedrijven
Barbara HOGAN
Staatsveiligheid
Siyabonga CWELE
Toerisme
Marthinus VAN SCHALKWYK
Transport
Sbusiso Joel NDEBELE
Volkshuisvesting
Tokyo SEXWALE
Water en Milieu
Buyelwa SONJICA
Vrouwen, Jeugd, Kinderen en Gehandicapten
Noluthando MAYENDE-SIBIYA
Wetenschap en Technologie
Naledi PANDOR

Ministers binnen het presidentschap:
Nationale Planningscommissie
Trevor MANUEL
Monitoring en Evaluatie
Collins CHABANE

Zuma tempert de verwachtingen

In zijn eerste State of the Nation Address op 3 juni 2009 sloeg de nieuwe Zuid-Afrikaanse president, Jacob Zuma, een andere toon aan dan tijdens de verkiezingscampagne. De beleidsprioriteiten van zijn regering waren volgens hem niet veranderd, maar de economische crisis zou wel grote invloed hebben op de uitvoering van de plannen. In de week waarin Zuma zijn speech voor het parlement hield, werd bekend dat de Zuid-Afrikaanse economie officieel in een recessie verkeerde, de eerste in zeventien jaar tijd. Gevreesd werd voor het verlies van honderdduizenden banen.

Schokkende cijfers over seksueel geweld

Bij een representatieve steekproef gaf een kwart van de ondervraagde mannen een bevestigend antwoord op de vraag of ze wel eens vrouwen tot seks hadden gedwongen. Dit cijfer stond in een rapport dat de Medical Research Council, een wetenschappelijke onderzoeksraad van de Zuid-Afrikaanse overheid, op 14 juni 2009 presenteerde. In het onderzoek werd gezocht naar verbanden tussen het hoge aantal hivbesmettingen in het land en seksueel geweld. Ongeveer een vijfde van alle Zuid-Afrikanen vanaf vijftien jaar was seropositief. In geen ander land werd zo vaak aangifte gedaan van verkrachting, terwijl volgens de onderzoekers slechts een klein deel van de slachtoffers naar de politie stapte.
Volgens de onderzoekers moesten de sociale normen over mannelijkheid en het recht op seks worden aangepakt. Ook de grote werkloosheid, alcoholmisbruik en verstoorde familieverhoudingen zouden bijdragen aan seksueel geweld tegen vrouwen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ongelijkheid in steden groter dan ooit

Ondanks de ontmanteling van de apartheid begin jaren negentig en aanhoudende economische groei in de afgelopen tien jaar was de ongelijkheid in Zuid-Afrikaanse steden groter dan waar ook ter wereld. Dit bleek uit het tweejaarlijks verschijnende *State of the World's Cities report* van VN-organisatie Habitat, dat op 24 oktober 2008 in Johannesburg werd gepresenteerd. Volgens het rapport waren de meeste pogingen van nationale en lokale politici om de kloof tussen rijk en arm te verkleinen mislukt. In plaats van een afname was in de stedelijke centra juist een groei van de sociale ongelijkheid zichtbaar. Volgens Habitat-directeur Anna Tibaijuka toonde dit aan dat het land er nog niet in was geslaagd het politieke en economische system dat sociale on-

gelijkheid bevorderde, te veranderen. Volgens wetenschapper Jean du Plessis had de snelle urbanisatie van de Zuid-Afrikaanse steden – een erfenis van het apartheidssysteem volgens hem – bijgedragen aan de gegroeide ongelijkheid. Van de Zuid-Afrikaanse bevolking woonde 58 procent in stedelijke centra. Een derde van de totale stedelijke populatie leefde in krottenwijken of in illegale nederzettingen, waar nauwelijks basisvoorzieningen beschikbaar waren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

De Beers schrapt in diamantproductie

De Beers, het grootste diamantverwerkende bedrijf ter wereld, bracht de productie met ruim 90 procent terug, vanwege de sterk gedaalde vraag. Dit maakte de mijnbouwonderneming Anglo-American, die 45 procent van de aandelen in De Beers bezat, eind april 2009 bekend. In de tweede helft van het jaar zou de productie naar verwachting weer toenemen, na het openen van een grote nieuwe mijn in Botswana.

Economie officieel in recessie

Nadat de binnenlandse productie voor het tweede achtereenvolgende kwartaal was gedaald, verkeerde de Zuid-Afrikaanse economie officieel in een recessie. In het eerste kwartaal van 2009 kromp de economie met 6,4 procent ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder, zo werd op 26 mei in Johannesburg bekendgemaakt. Dat was veel meer dan waar de meeste analisten op hadden gerekend. In het laatste kwartaal van 2008 bedroeg de krimp nog 1,8 procent. De recessie was de eerste in de Zuid-Afrikaanse economie in zeventien jaar. Van 2003 tot 2007 groeide de economie met gemiddeld 5 procent per jaar. Uit de onverwacht sterke afname kon volgens deskundigen worden afgeleid dat de Zuid-Afrikaanse economie veel minder ongevoelig was voor schokken in de wereldeconomie dan eerder was aangenomen.

Door de verslechtering van de economie groeide de werkloosheid. Officieel was 23,5 procent van de beroepsbevolking in het eerste kwartaal van 2009 werkloos, een van de hoogste cijfers ter wereld. In belangrijke sectoren als de mijnbouw, de industrie en de retail vonden massaontslagen plaats. In de publieke sector dreigden de vakbonden met massale stakingen, tenzij hun eisen voor loonsverhoging zouden worden gehonoreerd. Dit alles was slecht nieuws voor de kort ervoor aangetreden regering onder leiding van Jacob Zuma. Tijdens de verkiezingsstrijd beloofde deze te zullen zorgen voor meer en beter betaalde banen in zijn land. Hoop kon hij putten uit de verwachting onder economen dat de economische recessie in Zuid-Afrika van korte duur zou zijn.

Piramideconstructie stort in

Naar schatting vierhonderd investeerders uit Zuid-Afrika, Amerika, Australië en Duitsland zouden het slachtoffer zijn geworden van een piramideconstructie die was bedacht door Barry Tannenbaum, zo bleek begin juni 2009. Deze zoon van de oprichter van Adcock Ingram Ltd, het op een na grootste farmaceutisch bedrijf van Zuid-Afrika, vroeg hen in te leggen op de handel in grondstoffen voor aidsremmende medicijnen. Tannenbaum beloofde de investeerders een jaarlijks rendement van zo'n 200 procent. Sinds 2007 was naar schatting 20 miljard rand (1,8 miljard euro) overgemaakt naar zijn privérekening. Het grootste deel van dat geld was nu spoorloos. In een email ontkende Tannenbaum frauduleuze handelingen te hebben verricht en noemde hij zichzelf een slachtoffer van de economische crisis.

GEZONDHEID EN ZORG

Nieuwe minister kiest voor andere benadering aidsproblematiek

Met een toespraak op 13 oktober 2008 bij de opening van een internationale aidsconferentie in Kaapstad maakte de nieuwe minister voor Gezondheidszorg, Barbara Hogan, duidelijk dat de regering-Motlanthe koos voor een nieuwe benadering. Hogan stelde dat aids zonder enige twijfel veroorzaakt werd door het hivvirus, en behandeld moest worden met de beschikbare conventionele medicijnen. Daarmee maakte zij een einde aan tien jaar van ontkenning van de link tussen aids en hiv door voormalig president Thabo Mbeki en zijn omstreden minister van Gezondheidszorg, Manto Tshabalala-Msimang. De laatste werd door activisten ook fel bekritiseerd vanwege haar adviezen om aids te behandelen met onder meer knoflook, citroenen en beetwortel, in plaats van met de gangbare antiretrovirale medicijnen.

Ten tijde van haar toespraak was Hogan, een veteraan uit de anti-apartheidsstrijd, net twee weken in functie. Zij was al jarenlang een uitgesproken criticaster van het aidsbeleid van de regering-Mbeki. In Zuid-Afrika waren 5,4 miljoen inwoners besmet met het hivvirus, het hoogste aantal ter wereld. Bijna duizend Zuid-Afrikanen sterven dagelijks aan aids, eenzelfde aantal werd dagelijks met hiv besmet.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vredesconferentie afgelast na weigering visum voor dalai lama

De organisatoren van een vredesconferentie in Johannesburg besloten op 24 maart 2009 tot afgelasting nadat duidelijk werd dat de regering niet van plan was een visum te verstrekken aan een van de geplande hoofdgasten, de Dalai Lama. Zij konden moeilijk anders omdat in een eerder stadium de Zuid-Afrikaanse aartsbisschop, Desmond Tutu, oud-president F.W. De Klerk en het Noorse Nobel Comité al gedreigd hadden af te zullen zien van deelname aan de conferentie als de vertegenwoordiger van het Tibetaanse verzet niet welkom zou zijn. Aangenomen werd dat het besluit hem een visum te weigeren was genomen na druk van de Chinese regering. China is een belangrijke handelspartner van Zuid-Afrika.

Een week eerder opende het China-Africa Development Fund haar eerste kantoor op het continent in Johannesburg, in aanwezigheid van de aanstaande Zuid-Afrikaanse president Jacob Zuma. Het fonds had miljarden dollars in kas voor investeringen in Afrika.

Soepeler toegang voor Zimbabwanen

De regering besloot op 4 mei 2009 dat inwoners van het buurland Zimbabwe in het vervolg negentig dagen in Zuid-Afrika konden verblijven zonder een visum. Tussen de twee en drie miljoen Zimbabwanen waren naar schatting al in Zuid-Afrika, op de vlucht voor de honger en politieke onrust in hun eigen land. De meesten van hen waren het land op een illegale wijze binnengekomen.

(Vorige berichten pagina 421/2 - 2008)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3264, pag. 60337-60396

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

AUGUSTUS 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 426
Gaskartel beboet met ruim 1,1 miljard euro

België 428
Besluit tot selectieve regularisatie van illegalen

Frankrijk 432
Opnieuw fabrieksmanagers gegijzeld

Groot-Brittannië 433
Nieuwe wet tegen excessieve declaraties van politici

Kosovo 434
Fraude met EU-subsidies

Luxemburg 435
Twaalf belastingakkoorden gesloten met andere landen

Macedonië 436
Nationalist Ivanov wint verkiezingen

Nederland 437
Energiebedrijven Nuon en Essent in buitenlandse handen

Russische Federatic 440
Patriarch krijgt zeggenschap bij nieuwe wetgeving

Servië 442
Munt maakt duikvlucht

Slovenië 444
Centrumlinks wint parlementsverkiezingen

IJsland 445
Financiële steun van Scandinavische landen

AMERIKA

Chili 446
Pensioenfondsen verliezen 18,5 miljard euro

Colombia 448
Strijd tussen leger en FARC gaat voort

Venezuela 452
Chávez wint referendum en is onbeperkt herkiesbaar

Verenigde Staten 456
Verkoop huizen trekt aan

AZIË

Afghanistan 459
Amerikaanse president presenteert nieuwe strategie

Bangladesh 464
Awami Liga wint parlementsverkiezingen

China 467
Ernstige spanningen tussen Uyguren en Han-Chinezen in Xinjiang

Filippijnen 469
OESO plaatst Filippijnen op zwarte lijst

India 471
Homoseksualiteit niet langer strafbaar

Indonesië 473
Democratische Partij wint verkiezingen

Thailand 476
Aanhangers Tahksin verstoren Aziatische top

Vietnam 478
Minimumloon met 20 procent verhoogd

AFRIKA

Ivoorkust 479
Voormalige rebellen in leger opgenomen

Liberia 481
Waarheid- en Verzoeningscommissie maakt veel emoties los

Madagaskar 483
Politieke onrust leidt tot staatsgreep

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Nieuwe Europese commissaris uit Litouwen

Algirdas Gediminas Semeta (47) uit Litouwen trad op 1 juli 2009 aan als eurocommissaris voor Begroting. Tot dat moment was hij in zijn land minister van Financiën. De vorige commissaris, Dalia Grybauskaité, was op 17 mei verkozen tot presidente van Litouwen.

Roemenië en Bulgarije blijven worstelen met corruptie

De twee meest recent toegetreden lidstaten van de Europese Unie, Bulgarije en Roemenië, voldoen nog steeds niet aan de eisen inzake de hervorming van politie en justitie en een effectieve bestrijding van corruptie. Dat geldt het sterkste voor Bulgarije, dat bovendien faalt in de strijd tegen de georganiseerde misdaad. Dat bleek op 22 juli 2009 uit het halfjaarlijkse rapport van de Europese Commissie.
Er werden met moeite enige punten van vooruitgang aangestipt. Zo waren in Roemenië wetsontwerpen opgesteld ter hervorming van strafrecht en burgerlijk recht. Tegelijkertijd bleven een aantal gevallen van corruptie in de hoogste kringen onbestraft. De bereidheid om corruptie aan te pakken bleef in Bulgarije nog meer beneden de maat, ook al was wel een begin gemaakt met de hervorming van het Openbaar Ministerie (OM). De Commissie gaf Bulgarije 21 aanbevelingen mee voor verbetering en gaf Roemenië 16 van dergelijke adviezen.

Bulgaarse subsidies teruggeëist

Op 31 juli werd uit mededelingen van het Bulgaarse ministerie van Landbouw duidelijk dat de aan meer dan tachtig landbouwen voedselbedrijven verleende Europese subsidies werden teruggeëist. Dat gebeurde lopende een onderzoek van de Europese Commissie en het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF). Omdat dit nog niet was afgerond, kreeg Bulgarije nog enkele maanden uitstel alvorens tot terugbetaling over te moeten gaan.
Volgens de Unie hadden de betreffende bedrijven te hoge kosten gedeclareerd voor projecten die waren gefinancierd met Europese landbouwsteun. Het terug te betalen bedrag zou ca. 32 miljoen euro bedragen. Al eerder, in november 2008, waren subsidiegelden voor Bulgarije ingetrokken wegens fraude en corruptie.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Commissie steunt kleine ondernemers met microkredieten

'We willen werklozen een nieuwe kans geven door het hun makkelijker te maken geld te lenen om een eigen bedrijfje op te zetten. En we willen de verdere ontwikkeling van kleine ondernemingen bevorderen ondanks de crisis.' Met deze toelichting van eurocommissaris voor Arbeid en Sociale Zaken Vladimir Spidla werd op 2 juli 2009 het plan van de Europese Commissie aangekondigd voor het verschaffen van zogeheten microkredieten. Deze leningen werden doorgaans geassocieerd met financiële steunverlening aan mensen in arme landen die zo een eigen bedrijfje konden opzetten. Maar volgens de Commissie waren deze ook een geëigend instrument om in een tijd van economische crisis werklozen of hen die hun baan dreigden te verliezen aan het werk te helpen dan wel de continuïteit van bestaande bedrijfjes te stimuleren. Dat was des te meer van belang vanwege de terughoudendheid bij banken om krediet te verstrekken.
De leningen waren bestemd voor ondernemingen met minder dan tien werknemers, een criterium waaraan zeker 90 procent van de bedrijven in de Unie voldeed. Het maximale leenbedrag was 25.000 euro en er was een mogelijkheid om een rentekorting te krijgen via het Europees Sociaal Fonds (ESF). Er werd in totaal 500 miljoen euro voor uitgetrokken, waarvan 100 miljoen kwam uit eigen fondsen en de rest werd bijgepast door andere financiële instellingen als de Europese Investeringsbank (EIB) en het Europees Investeringsfonds (EIF). De plannen moesten begin 2010 ingaan, maar behoefden nog wel toestemming van zowel de ministers van de lidstaten als het Europees Parlement.

Nog geen einde aan stijging werkloosheid

De noodzaak van extra stimuleringsmaatregelen als deze bleek nog eens uit de cijfers die statistisch bureau Eurostat publiceerde, op dezelfde dag dat de plannen voor microkrediet bekend werden. Ondanks de begintekenen van een oplevende conjunctuur bleef de daar altijd vertraagd op reagerende werkloosheid toenemen. In april was in de eurozone een percentage werklozen van 9,2 procent bereikt en dat steeg de maand erna door naar 9,5 procent. Dat kwam overeen met rond de 273.000 extra werklozen. Meer dan vijftien miljoen mensen waren nu zonder werk en dat was 3,4 miljoen meer dan een jaar eerder.

Nederland kent meeste deeltijdwerkers van alle lidstaten

Uit een op 22 juli 2009 verschenen publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bleek dat Nederland in het voorgaande jaar verreweg het hoogste percentage deeltijdwerkers kende van de 27 lidstaten van de Unie. Dat lag op ongeveer 47 procent van alle werkenden in de leeftijdscategorie 15-64 jaar, op verre afstand gevolgd door Zweden (26 procent) en Duitsland (25 procent). Na achtereenvolgens het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Oostenrijk volgde België op de zevende plaats met 22 procent. Bij de eerste tien kwam geen enkele lidstaat uit het Zuiden of Oosten van Europa voor. Het gemiddelde EU-percentage bedroeg tegen de 20 procent.

Ook koppositie voor mannen

Het hoge percentage deeltijdarbeid betrof in Nederland vooral werkende vrouwen: rond de 75 procent van hen werkte parttime. Voor de hele EU lag het gemiddelde op minder dan een derde. In alle overige 26 lidstaten verrichtte minstens de helft van de werkende vrouwen fulltime arbeid.

Opvallend was echter dat in Nederland ook mannen relatief vaak deeltijdwerkers waren. Hoewel dit percentage veel lager lag dan bij vrouwen, namelijk op zo'n 25 procent, was ook dat het hoogste van alle lidstaten. Dat gold met name voor jongeren (62 procent), waar het vooral bijbanen van scholieren en studenten betrof. Tussen de 25 en 50 jaar werkte één op de acht mannen in deeltijd en bij werkende mannen van 50 tot 59 jaar bedroeg dit één op de vijf. Voor alle mannelijke leeftijdscategorieën gold

dat de percentages in Nederland hoger waren dan in enig ander EU-land.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Commissie beboet gaskartel met ruim 1,1 miljard euro

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes maakte op 8 juli 2009 bekend dat aan twee energiebedrijven, het Duitse E.ON en het Franse GDF Suez, elk een boete was opgelegd van 553 miljoen euro voor het onderling verdelen van de gasmarkt. Het was de eerste keer dat de Europese Commissie een boete oplegde aan de gas- en elektriciteitssector wegens het schenden van mededingingsregels. De sanctie volgde op invallen die de Commissie eerder bij beide ondernemingen had gedaan.
De zaak betrof in feite de voorgangers van de twee bedrijven, Ruhrgas en Gaz de France, die later opgingen in respectievelijk E.ON en GDF Suez. De twee eerstgenoemde bedrijven werkten aan een pijpleiding voor de import van Russisch gas en hadden in 1975 afgesproken concurrentie op elkaars thuismarkt uit te schakelen.
De boete van bij elkaar ruim 1,1 miljard was de op één na hoogste die tot dan toe was opgelegd. In november zagen vier producenten van autoruiten zich veroordeeld tot betaling van een nog hoger bedrag, namelijk 1,38 miljard euro. Uitgesplitst naar individuele bedrijven waren de tien hoogste boetes door de Commissie opgelegd aan Intel (1,06 miljard euro), Microsoft (899 miljoen), Saint-Gobain (896 miljoen), GDF Suez (553 miljoen), E.ON (553 miljoen), nogmaals Microsoft (497 miljoen), ThyssenKrupp (480 miljoen), Hoffman La Roche (462 miljoen), Siemens (396,5 miljoen) en Pilkington (370 miljoen).

Kartelboete voor negen chemische bedrijven

De Europese Commissie legde op 22 juli negen chemische bedrijven een boete op van 61 miljoen euro vanwege het maken van kartelafspraken in de periode 2004-2007. Het betrof de markt voor calciumcarbide en magnesiumkorrels, die in de staalindustrie werden gebruikt. De ondernemingen kwamen uit Duitsland, Oostenrijk, Slovenië, Slowakije en ook uit Nederland waar Akzo Nobel deelnam aan de verboden afspraken. Dat laatste bedrijf was het enige dat niet beboet werd omdat het zelf het kartel bij de Commissie had aangemeld.

Megaboetes en mensenrechten

Eurocommissaris Kroes werd dikwijls gewaardeerd voor haar daadkrachtige optreden tegen bedrijven die verboden marktafspraken maakten en die ongekend hoge boetes kregen opgelegd. Dit wekte echter ook veel weerstanden bij betalingsplichtige ondernemingen die, zo schreef de Amerikaanse zakenkrant *Wall Street Journal* op 23 juli, zich steeds vaker op de mensenrechten beriepen bij hun verzet tegen genomen besluiten. Het argument was gebruikt in beroepsprocedures die waren aangespannen door liftfabrikant Schindler en de al genoemde glasfirma Saint-Gobain, die in respectievelijk februari 2007 en november 2008 boetes van 147 miljoen en 896 miljoen euro hadden gekregen. Op 22 juli 2009 volgde ook chipfabrikant Intel deze argumentatie, toen deze in beroep ging tegen de veroordeling in mei tot de recordboete van 1,06 miljard euro.

De vermeende mensenrechtenschending hing samen met de dubbele rol van de Europese Commissie: ze onderzocht niet alleen de betreffende zaken, maar besliste er ook over. In juridische termen uitgedrukt was ze zowel aanklager als rechter en dat maakte het moeilijker een effectieve verdediging te voeren. Volgens juristen konden de tot dan toe mislukte pogingen van bedrijven om op deze grond een besluit te laten herzien, in de toekomst wellicht succesvol zijn. Zij meenden dat vanwege de hoogte van de boetes de betreffende zaken eerder in het strafrecht thuishoorden, waarbij een eerlijk verhoor en een onpartijdige beoordeling was vereist.

Europese Commissie bindt strijd aan met kunstmatige patentbescherming

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes kondigde op 8 juli 2009 aan dat de Europese Commissie hard zou optreden tegen farmaceutische bedrijven die de komst van generische medicijnen vertraagden. Deze producten, die op de markt konden komen na het verlopen van patenten op merkproducten, waren veel goedkoper dan de oorspronkelijke middelen. Na twee jaar lagen de prijzen doorgaans zo'n 40 procent lager. Daardoor gingen deze ten koste van de winstmarge van de betreffende patenthouders.

De Commissie had op basis van steekproeven in de periode 2000-2007 vastgesteld dat het gemiddeld zeven maanden langer duurde dan de regels voorschreven voordat een generisch vervangend middel verkrijgbaar was. Zo werden vaak meerdere patenten op één geneesmiddel genomen of werden kunstmatige patenten in het leven geroepen met als doel de duur van het patentrecht te verlengen. Ook kwam het voor dat een producent het patent voor een geneesmiddel in stukken opdeelde en voor elk daarvan opnieuw patent aanvroeg. Het gevolg was dat patiënten minstens 20 procent meer betaalden dan nodig zou zijn en dat er miljarden extra inkomsten voor de octrooihoudende farmabedrijven werden gegenereerd. Ook werd volgens de Commissie de innovatie er door afgeremd.

Scherpere controle

Kroes bepleitte heldere richtlijnen in Europees verband om ervoor te zorgen dat generische middelen sneller op de markt kwamen. Lidstaten moesten zich teweer stellen tegen mogelijke inmenging van farmaceutische ondernemingen in goedkeuringsprocedures. Ook de juridische afhandeling van geschillen tussen oorspronkelijke aanbieders en producenten van vervangende middelen, moest gestroomlijnd worden omdat gerechtelijke uitspraken hierover sterk per land konden verschillen. Tevens zou de veel voorkomende gewoonte dat de concurrenten onderlinge overeenkomsten sloten om slepende rechtszaken te voorkomen, aan scherpere controle worden onderworpen. Er waren naar schatting rond de tweehonderd van dergelijke akkoorden.

Mogelijk Europese sancties bij te hoge beloning voor risicobeleggingen

Eurocommissaris voor de Interne Markt Charlie McCreevy kwam op 13 juli 2009 met voorstellen om banken die aan leden van het topkader te hoge bonussen voor risicovolle beleggingen uitkeerden, sancties op te leggen. Deze konden de vorm aannemen van boetes of strengere kapitaalvereisten voor het herbeleggen in complexe financiële producten. De door McCreevy gepresenteerde plannen van de Europese Commissie zouden in 2011 kracht van wet moeten

krijgen, mits de lidstaten en het Europees Parlement ermee instemden.
Twee maanden eerder waren al nieuwe regels voor risicobeheer van banken uitgevaardigd, waarvan de recente voorstellen een nadere uitwerking waren. Banken dienden minimaal 5 procent van de waarde van hun portefeuille met complexe financiële producten aan te houden in hun balans. Toezichthouders in de financiële sector kregen de taak om, indien zij onverantwoorde risico's vaststelden, preventief in te grijpen en waar nodig sancties te treffen. Bij dit toezicht was de controle op buitensporige vergoedingen in de vorm van bonussen inbegrepen en werd ook gelet op de redelijkheid in de balans tussen vast en variabel loon en in de uit te keren ontslagvergoedingen. Tenslotte moesten banken meer openheid van zaken geven over de mate waarin zij aan risicovolle producten blootstonden, met als doel het vertrouwen in de financiële markten te versterken en het interbancaire leenverkeer te stimuleren.

Consumentenprijzen verschillen sterk per Europese regio

Het prijsniveau voor consumenten varieert sterk binnen de landen van de Europese Unie, zo bleek uit cijfers die het statistiekbureau van de Unie, Eurostat, op 16 juli 2009 publiceerde. In grote lijnen liep de scheidslijn tussen West- en Oost-Europa en daarmee grotendeels ook tussen de 'oude' lidstaten en de landen die pas in mei 2004 waren toegetreden.
De prijzen van goederen en diensten lagen het hoogst in Denemarken, namelijk op 141 procent van het gemiddelde. Daarna volgden Ierland (127 procent) en Finland (125 procent). Het laagste prijsniveau kende Bulgarije met 51 procent, gevolgd door Roemenië met 62 procent. Dat waren de twee lidstaten die het meest recent (januari 2007) tot de Unie waren toegetreden.
In de gegevens werden ook niet-lidstaten als IJsland, Noorwegen en Zwitserland betrokken, waarvan het prijsniveau boven tot ver boven het gemiddelde lag. Het omgekeerde was van toepassing op landen die op den duur zouden willen toetreden of waarmee al onderhandelingen waren gestart en waarvan eveneens het prijsniveau werd opgetekend. Zonder één uitzondering lag het prijsniveau ver onder het gemiddelde in Albanië, Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Macedonië, Montenegro, Servië en Turkije.

Eurozone bereikt stadium van deflatie

Overeenkomstig de verwachtingen van de laatste maanden werd de gemiddelde inflatie in de landen van de eurozone vanaf juni 2009 negatief. Omdat deze gestaag was gedaald en in mei een nulinflatie was bereikt, was al aangenomen dat deze zou omslaan in deflatie. Dat gebeurde in beperkte mate in juni (0,1 procent), maar eind juli bleek de deflatie te zijn gestegen naar 0,7 procent. Sinds de statistieken werden bijgehouden – vanaf 1996 – was dit niveau nog nooit bereikt.
Deflatie was een teken van economische laagconjunctuur. Gezien de voortekenen van licht herstel luidde de prognose van de Europese Centrale Bank (ECB) dat de prijzen na enkele maanden zouden gaan stijgen en er weer enige inflatie zou optreden.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Ministers besluiten tot verlenging waarnemersmissie Georgië

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie besloten op 27 juli 2009 de missie van Europese waarnemers in Georgië met twaalf maanden te verlengen tot 14 september 2010. De uit ongeveer driehonderd personen bestaande missie was in oktober 2008 begonnen om de veiligheid en stabiliteit in het land te bevorderen, volgend op de kortdurende oorlog in augustus dat jaar tussen Georgië en Rusland.
Het mandaat van de missie betrof het gehele grondgebied van Georgië, de separatistische regio's Abchazië en Zuid-Ossetië inbegrepen. Dat betekende dat er tot deze door Rusland gesteunde gebieden ongehinderde toegang diende te zijn, maar tot dan toe was deze geweigerd. De oorlog van 2008 concentreerde zich op Zuid-Ossetië en de autoriteiten aldaar hadden het gebied tot onafhankelijke staat uitgeroepen. Behalve door Rusland werd deze echter door slechts enkele landen erkend. Voor de Europese Unie bleef de regio deel uitmaken van Georgisch grondgebied.

EUROPEES PARLEMENT

Voormalig Pools premier Buzek gekozen tot parlementsvoorzitter

De Poolse oud-premier Jerzy Buzek (69) werd op 14 juli 2009 voor een periode van 2,5 jaar gekozen tot voorzitter van het Europees Parlement. Hij werd de opvolger van de Duitser Hans-Gert Pöttering, die de functie sinds januari 2007 had bekleed en evenals Buzek van christendemocratische huize was. De nieuwe voorzitter was voorgedragen door de grootste fractie, de Europese Volkspartij en Europese Democraten (EVP-ED).
Buzek was een voormalig activist van het onafhankelijke vakverbond Solidariteit, dat destijds het voortouw nam in de strijd voor de uiteindelijke verdwijning van het marxistischleninistische bewind in Polen. Van 1997 tot 2001 was hij premier van dat land. In 2004 werd Buzek gekozen in het Europees Parlement en vijf jaar later, bij de recente Europese verkiezingen van 7 juni, herkozen.

(Vorige berichten pagina 366/1 - 2009)

BELGIË

BINNENLAND

Nieuwe regionale regeringen in België beëdigd

Na de regionale verkiezingen van 7 juni 2009 werden in de daarop volgende maand in België vijf nieuwe deelregeringen gevormd. Dat gebeurde op 1 juli in de Duitstalige Gemeenschap, op 13 juli in Vlaanderen en op 16 juli in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In Wallonië traden de Waalse regering en de Franse gemeenschapsregering aan op respectievelijk 16 en 17 juli. Daarnaast werd op 17 juli de samenstelling van de federale regering gewijzigd.

Vlaamse regering zonder liberalen

In Vlaanderen verdwenen de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD) uit de regering, waarvan Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) en de Socialistische Partij Anders (SP.A) deel bleven uitmaken. De derde coalitiepartner werd de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA), die groot succes had geboekt bij de verkiezingen van 7 juni. Ze was ook in de vorige zittingsperiode (2004-2009) met één minister vertegenwoordigd. Maar deze, Geert Bourgeois, was in september 2008 afgetreden naar aanleiding van het conflict over de door de N-VA gewenste grotere autonomie voor Vlaande-

ren. Dezelfde Bourgeois keerde nu terug als viceminister-president.

Wallonië krijgt progressieve 'olijfboomcoalitie'

Het Waals Gewest kende zowel een Waalse regering als een Franse gemeenschapsregering, met elk hun eigen bevoegdheden. Enkele ministers hadden zitting in beide regeringen, onder wie de minister-president en de viceminister-president. Deze twee functies werden in de nu aangetreden regeringen bekleed door Rudy Demotte en Jean-Claude Marcourt, beiden van de Parti Socialiste (PS). De twee andere partijen waren het Centre Démocrate Humaniste (CDH) en de winnaar van de regionale verkiezingen, milieupartij Ecolo. Deze centrumlinkse coalitie werd wel aangeduid met de term 'olijfboom'.

Coalitiesamenstelling Duitstalige Gemeenschap ongewijzigd

In de Duitstalige Gemeenschap werd de regering in de laatste zittingsperiode gevormd door de Sozialistische Partei (SP), de Partei für Freiheit und Fortschritt (PFF) en de Partei der Deutschsprachige Belgier (PJU-PDB). Deze laatste partij ging later op in Pro Deutschsprachigen Gemeinschaft (ProDG), die nu bij de twee andere partijen aanschoof.

Vlaamse sociaaldemocraten niet meer in Brussels bestuur

De regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest was verdeeld naar taalgroep, waarbij de minister-president doorgaans Franstalig was. Deze positie werd in de nieuwe regering ingenomen door Charles Picqué (PS). Ze bestond uit vier ministers, van wie twee Franstalig en twee Nederlandstalig. Daarnaast waren er twee Franstalige en één Nederlandstalige staatssecretarissen.

Aan Franstalige kant bleef de coalitiesamenstelling ongewijzigd. De bewindslieden kwamen uit de PS, het CDH en Ecolo. Dat was dezelfde combinatie als in de twee Waalse regeringen.

Aan Nederlandstalige kant nam de SP.A niet langer deel aan het stadsbestuur. Er werd een coalitie gevormd van Open VLD en CD&V, die in de periode 2004-2009 al vertegenwoordigd waren, met Groen! als nieuwkomer.

Samenstelling Vlaamse regering
(13 juli 2009)

Minister-president en minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid
Kris PEETERS (CD&V)

Viceminister-president en minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand
Geert BOURGEOIS (N-VA)
Viceminister-president en minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding
Ingrid LIETEN (SP.A)

Overige ministers:
Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie
Freya VAN DEN BOSSCHE (SP.A)
Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport
Philippe MUYTERS (N-VA)
Leefmilieu, Natuur en Cultuur
Joke SCHAUVLIEGE (CD&V)
Mobiliteit en Openbare Werken
Hilde CREVITS (CD&V)
Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel
Pascal SMET (SP.A)
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Jo VANDEURZEN (CD&V)

Samenstelling Waalse regering
(16 juli 2009)

Minister-president
Rudy DEMOTTE (PS)
Viceminister-president en minister van Economie en Buitenlandse Handel
Jean-Claude MARCOURT (PS)

Overige ministers:
Begroting, Financiën, Werkgelegenheid en Sport
André ANTOINE (CDH)
Energie, Huisvesting, Openbaar Ambt en Duurzame Ontwikkeling
Jean-Marc NOLLET (Ecolo)
Lokale Besturen en Stedenbeleid
Paul FURLAN (PS)
Openbare Werken, Landbouw, Landelijke Aangelegenheden, Patrimonium en Natuurbehoud
Benoit LUTGEN (CDH)
Ruimte en Mobiliteit
Philippe HENRY (Ecolo)
Sociale Actie en Volksgezondheid
Éliane TILLIEUX (PS)

Verschuivingen in federale regering

Bij de Europese verkiezingen, die net als de regionale verkiezingen op 7 juni plaatsvonden, was de huidige eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking Louis Michel tot parlementariër gekozen. Voor de vrijkomende post zou vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken namens de Open VLD, Karel de Gucht, worden voorgedragen. Zijn ministerspost werd overgenomen door voormalig premier Yves Leterme (CD&V). De Gucht werd als vicepremier opgevolgd door zijn partijgenoot Guy Vanhengel, die tevens minister van Begroting werd.

Een nieuw gecreëerde functie, die van regeringscommissaris, ging naar Guido De Padt (Open VLD). Hij kreeg als taak de federale overheid efficiënter, zuiniger en transparanter te laten werken. Zijn afgestane post Binnenlandse Zaken kwam in handen van partijgenote Annemarie Turtelboom.
Er waren vier nieuwkomers in de federale regering. Naast de al genoemde Leterme en Vanhengel waren dat minister Michel Daerden en staatssecretaris Philippe Courard.

Nieuwe federale bewindslieden

Philippe Courard (PS, 42) werd opgeleid als leraar. Vanaf 1988 was hij gemeenteraadslid in Hotton (provincie Luxemburg) en werd daar zes jaar later de jongste burgemeester in Wallonië. Tussen 2004 en 2009 was hij minister in de Waalse regering, waar hij was belast met de post Binnenlandse Zaken en Overheidsdienst.

Michel Daerden (PS, 59) studeerde Handels- en Economische Wetenschappen en was werkzaam als bedrijfsrevisor. Hij was adviseur van de vroegere PS-leider André Cools, werd in Ans (provincie Luik) gemeenteraadslid, schepen en burgemeester, waarna hij vanaf 1987 kamerlid en senator was. Van 1994 tot 1999 was hij minister in de federale regering voor achtereenvolgens Wetenschap en Verkeer. Daarna was hij minister in de Waalse regering en de Franse Gemeenschapsregering, vanaf 2004 in beide als viceminister-president.

Yves Leterme (CD&V, 48) studeerde rechten, politieke en bestuurswetenschappen, werkte als auditeur bij het Rekenhof en als administrateur bij het Europees Parlement. Hij was gemeenteraadslid en schepen in Ieper, parlementariër in Vlaanderen en voorzitter van CD&V. In 1997 werd hij kamerlid en later (2001-2003) ook fractievoorzitter. Hij was minister-president van Vlaanderen tussen juli 2004 en juni 2007. Van december 2007 tot maart 2008 was hij vicepremier in de door Guy Verhofstadt geleide noodregering die de politieke impasse rond de staatshervorming moest doorbreken. Van maart tot december 2008 was Leterme premier van België, maar zijn regering kwam ten val na beschuldigingen van beïnvloeding van het gerecht inzake de verkoop van bank-verzekeraar Fortis.

België

Samenstelling Franse gemeenschapsregering (17 juli 2009)

Minister-president
Rudy DEMOTTE (PS)
Viceminister-president en minister van Hoger Onderwijs
Jean-Claude MARCOURT (PS)

Overige ministers:
Cultuur, Audiovisuele Media en Gezondheid
Fadila LAANAN (PS)
Financiën, Begroting, Tweedekansonderwijs en Sport
André ANTOINE (CDH)
Jeugd en Jeugdbijstand
Eveline HUYTEBROECK (Ecolo)
Kinderopvang, Ambtenarenzaken, Wetenschappelijk Onderzoek, Beheer Onroerend Goed en Schoolinfrastructuur
Jean-Marc NOLLET (Ecolo)
Leerplichtonderwijs
Marie-Dominique SIMONET (CDH)

Samenstelling regering Duitstalige Gemeenschap (1 juli 2009)

Minister-president en minister voor Lokale Besturen
Karl-Heinz LAMBERTZ (SP)

Overige ministers:
Cultuur, Media en Toerisme
Isabelle WEYKMANS (PFF)
Gezin, Gezondheid en Sociale Aangelegenheden
Harald MOLLERS (ProDG)
Onderwijs, Vorming en Werkgelegenheid
Oliver PAASCH (ProDG)

Samenstelling regering Brussels Hoofdstedelijk Gewest (16 juli 2009)

Minister-president
Charles PICQUÉ (Franstalig: PS)

Ministers:
Economie, Werk, Wetenschappelijk Onderzoek en Buitenlandse Handel
Benoit CEREXHE (Franstalig: CDH)
Financiën en Begroting
Jean-Luc VANRAES (Nederlandstalig: Open VLD)
Leefmilieu en Energie
Evelyne HUYTEBROECK (Franstalig: Ecolo)
Openbare Werken en Mobiliteit
Brigitte GROUWELS (Nederlandstalig: CD&V)

Staatssecretarissen:
Huisvesting, Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp
Christos DOULKERIDIS (Franstalig: Ecolo)
Mobiliteit
Bruno DELILLE (Nederlandstalig: Groen!)
Openbare Netheid, Monumentenzorg en Landschappen
Emir KIR (Franstalig: PS)

Guy Vanhengel (Open VLD, 51) was oorspronkelijk onderwijzer en werd later woordvoerder van de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang (PVV), voorloper van de Open VLD. Van 1999 tot 2009 was hij actief in de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Hij was vanaf 1989 gemeenteraadslid in Evere. Later werd hij in Brussel volksvertegenwoordiger (1995-2009) en minister van onder andere Financiën (2000-2009). Korte tijd (2002-2003) was hij ook Vlaams minister.

Senaatswerkgroep wil dotatierecht beperken tot troonopvolger

Een werkgroep uit de Belgische Senaat kwam op 2 juli 2009 met aanbevelingen voor een moderner koningschap. Haar conclusies verschenen op dezelfde dag dat koning Albert en koningin Paola hun vijftigjarig huwelijksjubileum vierden. Er ging een half jaar van discussie aan vooraf, waarbij republikeinen tegenover monarchisten stonden, een tegenstelling die deels samenviel met die tussen Vlamingen en Walen. Dat in Wallonië meer aanhang voor het koningshuis bestond, hing onder meer samen met de symboolwaarde ervan: het bood een bescherming tegen de groter wordende Vlaamse neiging tot separatisme aan de rechterzijde van het politieke spectrum. Tegelijkertijd meenden veel Vlamingen dat bijvoorbeeld het herhaaldelijk in opspraak raken van prins Laurent opnieuw aangaf dat het koningschap niet meer van deze tijd was.
Het compromis dat de werkgroep voorstelde, spitste zich toe op het dotatierecht. Bij het aantreden van de volgende koning zou de vermoedelijke troonopvolger bij het bereiken van de volwassen leeftijd een dotatie krijgen. Dat zou echter niet moeten gelden voor diens broers en zusters. Concreet betekende dit dat wanneer prins Filip zijn vader Albert als koning zou opvolgen, er wel een dotatie ging naar Filip's oudste kind en troonopvolgster Elisabeth maar niet naar haar broers (de prinsen Gabriel en Emmanuel) en zuster (prinses Eléonore).
Aan de dotatie voor de kroonprins werd de voorwaarde verbonden dat diens woorden en daden werden gesanctioneerd door de regering. Tot dan toe gold deze voorwaarde alleen voor het staatshoofd. Daarnaast werd de controle aangescherpt via de verplichting om activiteiten van de leden van de koninklijke familie waar dotaties tegenover stonden schriftelijk vast te leggen. Deze controletaak zou moeten toevallen aan de eerste voorzitter van het Rekenhof.

Belgische burgers leveren bijna honderddertigduizend wapens in

Sinds het begin van een amnestieperiode voor illegaal wapenbezit zijn in België 128.559 wapens vrijwillig ingeleverd en vervolgens vernietigd, zo werd op 17 juli 2009 bekendgemaakt. De actie was in juni 2006 gestart en viel samen met de invoering van een wet die particulier wapenbezit terug moest dringen. Deze wapenwet werd destijds versneld van kracht na de racistisch gemotiveerde dubbele moord die door Hans Van T. de maand ervoor in Antwerpen was begaan.
Burgers konden tot eind oktober 2008 hun wapens inleveren. Van het totaal aantal kwamen er 92.739 uit Vlaanderen, 28.779 uit Wallonië en 7.041 uit Brussel. De meeste wapens werden ingeleverd door inwoners van Oost-Vlaanderen (22.294), Antwerpen (20.042) en Vlaams-Brabant (19.920).

Regering besluit tot selectieve regularisatie illegalen

Op 18 juli 2009 bereikten het kernkabinet plus de direct verantwoordelijke ministers overeenstemming over een regeling voor illegalen in België, meestal aangeduid als 'sanspapiers'. Er werd overgegaan tot een selectieve legalisering op basis van een aantal criteria. Geschat werd dat het zou gaan om ongeveer 25.000 mensen, die daartoe tussen 15 september en 15 december een aanvraag moesten indienen.
Lange tijd was overeenstemming binnen de federale regering over de kwestie onmogelijk gebleken. Met name de bevoegde ministers Annemie Turtelboom (Migratie- en Asielbeleid) en Marie Arena (Maatschappelijke Integratie) stonden lijnrecht tegenover elkaar. De eerste, bewindsvrouw namens de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD), nam een weinig toegevende houding aan jegens illegalen die regelmatig overgingen tot hongerstakingen en bezetting van openbare gebouwen om hun eisen kracht bij te zetten. Arena, die behoorde bij de Parti Socialiste (PS), was voorstander van een ruimhartiger opstelling.

Met de wijziging in de samenstelling van het kabinet op 17 juli kon de impasse worden doorbroken en werd de compromisgeneigdheid groter. Turtelboom verschoof naar het ministerie van Binnenlandse Za-

Samenstelling federale regering
(17 juli 2009)

Premier, tevens belast met de Coördinatie van het Migratie- en Asielbeleid
Herman VAN ROMPUY (CD&V)

Vicepremiers:
Ambtenarenzaken, Overheidsbedrijven en Institutionele Hervormingen
Steven VANACKERE (CD&V)
Begroting
Guy VANHENGEL (Open VLD)
Financiën en Institutionele Hervormingen
Didier REYNDERS (MR)
Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Maatschappelijke Integratie
Laurette ONKELINX (PS)
Werk en Gelijke Kansen, belast met het Migratie- en Asielbeleid
Joëlle MILQUET (CDH)

Overige ministers:
Binnenlandse Zaken
Annemie TURTELBOOM (Open VLD)
Buitenlandse Zaken
Yves LETERME (CD&V)
Justitie
Stefaan DE CLERCK (CD&V)
Klimaat en Energie
Paul MAGNETTE (PS)
Landsverdediging
Pieter DE CREM (CD&V)
Midden- en Kleinbedrijf, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid
Sabine LARUELLE (MR)
Ondernemen en Vereenvoudigen
Vincent VAN QUICKENBORNE (Open VLD)
Ontwikkelingssamenwerking
Charles MICHEL (MR)
Pensioenen en Grote Steden
Michel DAERDEN (PS)

Staatssecretarissen:
Begroting, toegevoegd aan de Minister van Begroting;
Migratie- en Asielbeleid, toegevoegd aan de minister belast met Migratie- en Asielbeleid, en wat de Coördinatie van het Migratie- en Asielbeleid betreft, toegevoegd aan de premier;
Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk en Gelijke Kansen, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de minister van Justitie;
Staatssecretaris voor de Federale Culturele Instellingen, toegevoegd aan de premier:
Melchior WATHELET (CDH)
Coördinatie van de Fraudebestrijding, toegevoegd aan de premier, en staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Justitie:
Carl DEVLIES (CD&V)
Europese Zaken, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken:
Olivier CHASTEL (MR)
Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding; toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Maatschappelijke Integratie:
Philippe COURARD (PS)
Mobiliteit, toegevoegd aan de premier:
Etienne SCHOUPPE (CD&V)
Modernisering van de Federale Overheidsdienst Financiën, Milieufiscaliteit en Bestrijding van Fiscale Fraude, toegevoegd aan de minister van Financiën en Institutionele Hervormingen:
Bernard CLERFAYT (MR)
Sociale Zaken, belast met Personen met een handicap; toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Maatschappelijke Integratie:
Jean-Marc DELIZÉE (PS)

Regeringscommissaris, toegevoegd aan de minister van Begroting:
Guido DE PADT (Open VLD)

CD&V - Christen-Democratisch & Vlaams
N-VA - Nieuw-Vlaamse Alliantie
SP.A - Socialistische Partij Anders
Open VLD - Open Vlaamse Liberalen en Democraten

PS - Parti Socialiste
CDH - Centre Démocrate Humaniste
MR - Mouvement Réformateur

SP - Sozialistische Partei
PFF - Partei für Freiheit und Fortschritt
ProDG - Pro Deutschsprachigen Gemeinschaft

ken en Arena was niet langer meer federaal minister. In plaats van hen werden nu twee (Franstalige) staatssecretarissen voor de materie verantwoordelijk, namelijk Arena's partijgenoot Philippe Courard (Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding) en Melchior Wathelet (Migratie- en Asielbeleid) van het Centre Démocrate Humaniste (CDH). Ook Laurette Onkelinx (PS) en Joëlle Milquet (CDH) hadden hier gedeeltelijke bevoegdheden. Tenslotte speelde premier Herman Van Rompuy een rol in de coördinatie van het migratie- en asielbeleid. Gezien de oververtegenwoordiging van Franstaligen op dit beleidsterrein werd een ruimhartiger asielbeleid verwacht.
De instructie die de regering nu opstelde, bood sanspapiers na lange tijd zekerheid omtrent de mogelijkheden al dan niet gelegaliseerd te worden.

Wie in aanmerking komt

Bij degenen die gelegaliseerd konden worden, ging het om de volgende groepen:
• Mensen van wie de asielprocedure onredelijk lang had geduurd. Legalisering volgde wanneer deze periode minimaal vier jaar was of minstens drie jaar wanneer het gezinnen met schoolgaande kinderen betrof. Wanneer na afwijzing van een asielverzoek een procedure was gestart bij de Raad van State, bedroegen deze termijnen respectievelijk vijf en vier jaar.
• Mensen die zich in een prangende humanitaire situatie bevonden. Daaronder vielen vreemdelingen die ouder waren van een Belgisch minderjarig kind alsmede degenen die een Belgisch pensioen of invaliditeitspensioen hadden. Het gold ook voor mensen die als minderjarige een onbeperkt verblijf hadden, maar door omstandigheden buiten hun macht (zoals uithuwelijking) naar hun land van herkomst waren teruggekeerd. In sommige gevallen konden ook familieleden van burgers uit de Europese Unie of echtgenoten met een verschillende nationaliteit vallen onder regularisatie op humanitaire gronden. Ook voor gezinnen met schoolgaande kinderen werd een regeling getroffen, die voortbouwde op een in maart door ex-minister Turtelboom afgekondigde tegemoetkoming in schrijnende situaties. Deze gezinnen konden legaal worden indien ze vijf jaar onafgebroken in België hadden gewoond en hun asielaanvraag vóór 1 juni 2007 hadden ingediend dan wel hun kinderen vanaf uiterlijk 1 september 2007 waren ingeschreven bij een Belgische school.
• Vreemdelingen met een duurzame lokale verankering in België, waarbij als belangrijkste criteria de sociale banden golden die zij er hadden, hun kennis van een van de landstalen en hun bereidheid om werk te aanvaarden. Zij moesten vóór hun asielaanvraag vijf jaar ononderbroken in het land hebben verbleven of vóór 18 maart 2008 een wettig verblijf hebben gehad dan wel geloofwaardige pogingen hebben ondernomen om daarvoor in aanmerking te komen. Tenslotte had de regularisatie ook betrekking op vreemdelingen die sinds 31 maart 2007 ononderbroken in België verbleven en konden bewijzen een arbeidscontract te hebben met een inkomen van tenminste het minimumloon.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

België sluit overeenkomsten over uitwisseling fiscale informatie

De Belgische minister van Financiën Didier

België

Reynders ondertekende op 7 juli 2009 een akkoord met zijn Franse ambtgenoot Christine Lagarde dat voorzag in de uitwisseling van fiscale gegevens. Ook met een aantal landen werden overeenkomsten gesloten of deze zouden binnen afzienbare tijd volgen. Daartoe behoorden onder meer Australië, China, Denemarken, Duitsland, Rusland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Op 23 juni was een dergelijk akkoord ook met Nederland gesloten.
Met de overeenkomsten kwam België tegemoet aan de internationale bezwaren tegen zijn bankgeheim, dat onderzoek naar eventuele fraude bemoeilijkte. Het was bovendien in overeenstemming met de aanbevelingen die de parlementaire onderzoekscommissie Fiscale Fraude in mei had gedaan. Er zou geen automatische uitwisseling van informatie met andere landen plaatsvinden, maar alleen bij verdenking van fraude.
Minister Reynders stelde dat België vastbesloten was om 'voor het einde van de zomer' geschrapt te worden van de grijze lijst van 'belastingparadijzen', zoals die werd gehanteerd door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). België werd daar drie maanden eerder opgezet. Volgens de OESO-criteria moest een lidstaat met minstens twaalf andere landen een fiscaal akkoord hebben afgesloten om van de lijst geschrapt te worden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Raad van State maakt ontslag wegens hoofddoekdracht ongedaan

De Raad van State maakte op 2 juli 2009 het ontslag ongedaan van een leerkracht islamitische godsdienst vanwege het dragen van een hoofddoek. De lerares was in het schooljaar 2005-2006 tijdelijk aangesteld aan de basisscholen van Etterbeek en Elsene, deelgemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het ontslag volgde op haar weigering de hoofddoek af te doen op de speelplaats en in de lerarenkamer. Daarop stapte zij naar de Raad van State.

Volgens de Raad betekende de hoofddoekdracht van de lerares geen belemmering voor het geven van goed onderwijs: 'Uit het dossier blijkt niet dat het dragen van een hoofddoek buiten het klaslokaal een negatieve invloed heeft op de manier waarop de leerkracht haar job uitoefende.' Ze voegde er aan toe dat het hoofddoekenverbod niet expliciet in de neutraliteitsverklaring van het gemeenschapsonderwijs was opgenomen.

Opmerkelijk was een passage in de uitspraak die het onderhavige geval oversteeg en een meer principieel karakter had:

'In de neutraliteitsverklaring kan een godsdienstleerkracht evengoed lezen dat het dragen van een hoofddoek een element is van verscheidenheid, waardoor het gemeenschapsonderwijs op spontane wijze het wederzijds begrip tussen mensen met verschillende levensbeschouwelijke visies bevordert, en de leerlingen ontvankelijk maakt voor verscheidenheid in de samenleving.'

Mogelijk zou dit gevolgen hebben voor toekomstige jurisprudentie, gezien de herhaaldelijke conflicten rond het hoofddoekenverbod. Zo had nog in juni 2009 de directie van de Koninklijke Athenea van Antwerpen en Hoboken besloten geen politieke en religieuze symbolen meer toe te laten op school, hetgeen tot felle protesten had geleid.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bemanning van gekaapt Belgisch schip keert huiswaarts

Twee Belgische bemanningsleden van het gekaapte schip Pompeï landden op 6 juli 2009 op luchthaven Zaventem. Zij behoorden tot de tien opvarenden die op 18 april waren gegijzeld door Somalische piraten. Naast de twee Belgen ging het om een Nederlander, drie Filippijnen en vier Kroaten. Voordat het gekaapte Belgische schip werd vrijgegeven en de bemanningsleden vrij kwamen, was op 27 juni losgeld betaald. Vermoedelijk ging het om een bedrag van omgerekend zo'n 2 miljoen euro, maar dat werd niet officieel bevestigd. Een dag later gingen de kapers van boord en kwam de Pompeï aan in de haven Salalah, in Oman.
De Belgische federale politie zou het schip onderzoeken op onder meer vingerafdrukken en DNA-sporen in een poging de gijzelnemers te identificeren. De piraten riskeerden vijftien jaar cel voor de kaping en nog eens dertig jaar voor de gijzelneming. België was tot vervolging bevoegd op grond van een speciale wet uit 1928 die piraterij strafbaar stelde. Bovendien, zo stelde federaal procureur Johan Delmulle: 'Misdrijven die gepleegd worden op een schip dat onder Belgische vlag in internationale wateren vaart, worden beschouwd als misdrijven op Belgisch grondgebied.'

VN schrappen twee Belgen van sympathisantenlijst al-Qaida

Het door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties ingestelde sanctiecomité tegen het netwerk al-Qaida besloot op 20 juli 2009 twee inwoners van België van haar lijst van sympathisanten te schrappen. Het ging om de tot de islam bekeerde Vlaamse Patricia Vinck (44) en de tot Belg genaturaliseerde Libanees Nabil Sayadi (45). Zij stonden sinds 2003 op deze lijst omdat ze werden verdacht van financiële steun aan al-Qaida, maar zelf verklaarden ze zich alleen met islamitische liefdadigheid bezig te houden. Daarom stapten ze naar de rechter die hen in 2005 in het gelijk stelde. De Belgische overheid verzocht daarop om de twee van de lijst te halen.
Het besluit betekende dat alle maatregelen tegen Vinck en Sayadi werden opgeheven. Een van die maatregelen, de bevriezing van hun gelden in België en de rest van de Europese Unie, bleef voorlopig nog van kracht omdat daarvoor een uitvoerende beslissing van de Europese Commissie vereist was.

(Vorige berichten pagina 368/2 - 2009)

Frankrijk

FRANKRIJK

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Opnieuw gijzeling fabrieksmanagers

Uit woede over meer dan duizend aanstaande ontslagen en bezuinigingen gijzelden werknemers op 21 juli 2009 de directeur en drie andere managers van een fabriek van bandenproducent Michelin in Montceau-les-Mines, in het oosten van Frankrijk. Ook in een Amerikaanse fabriek die sigarettenpapier produceerde, werden managers gegijzeld. Tijdens de recessie kwamen dergelijke gijzelingen vaker voor, vooral in de auto-industrie.

Werknemers dreigden fabriek op te blazen

Minister van Industrie Christian Estrosi had op 22 juli een ontmoeting met ontslagen

werknemers van de op 16 juni failliet verklaarde Franse auto-onderdelenproducent New Fabris in Chatellerault, in centraal Frankrijk. Sinds 12 juli dreigden die hun fabriek op te blazen, uit onvrede over hun ontslagvergoeding. De fabrieksarbeiders hadden gasflessen op verscheidene plekken in het gebouw geplaatst om tot ontploffing te brengen. Ook van Renault SA en PSA Peugeot-Citroën, de grootste klanten van New Fabris en volgens de werknemers verantwoordelijk voor het faillissement, wilden ze geld zien. Op 31 juli lieten ze hun dreigementen los, na toezeggingen van de Franse regering over een hogere ontslagvergoeding. De gang van zaken in Chatellerault kreeg navolging in andere fabrieken in Frankrijk.

Franse winkels ook op zondag open

Ondanks protesten van onder andere vakbonden, stemde het Franse parlement op 23 juli 2009 in met een wet die winkels in Parijs, Marseille, Lille en specifiek toeristische gebieden meer flexibiliteit gaf om ook op zondag te openen. Aan het besluit gingen maanden van debat vooraf, over arbeidsvoorwaarden, economische groei en zondagsrust.

JUSTITIE

Levenslang voor moord op Franse jood

Een rechtbank in Parijs veroordeelde op 10 juli 2009 de achtentwintigjarige bendeleider Youssouf Fofana tot levenslange gevangenisstraf voor het ontvoeren, martelen en vermoorden van de drieëntwintigjarige Franse jood Ilan Halimi. Ook vierentwintig medeplichtigen, onder wie acht vrouwen en minderjarigen, werden schuldig bevonden. Halimi was op 13 februari 2006 na drie weken gijzeling naakt, aan handen geboeid en met brandplekken op zijn lichaam gevonden bij een treinspoor in de regio Essonne, ten zuiden van Parijs, en overleed op weg naar het ziekenhuis. De gebeurtenis leidde tot grote angst onder Franse joden voor een opnieuw oplevend antisemitisme. Bij het verlaten van de volle rechtszaal stak Fofana, die zichzelf een salafistische moslim noemde, zijn duim op en grijnsde. De familie van Halimi vond de straffen, waarvan de lichtste zes maanden gevangenisstraf bedroeg, niet zwaar genoeg.

(Vorige berichten pagina 379/1 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Minister van Volksgezondheid Darzi treedt af

Op 14 juli 2009 werd bekend dat de Britse minister van Volksgezondheid Lord Darzi zijn functie zou neerleggen. In zijn ontslagbrief aan premier Gordon Brown stelde Darzi, een bekend chirurg en medisch wetenschapper, dat hij meer tijd wilde vrijmaken voor zijn werk als arts en voor wetenschappelijk onderzoek. Hij zou nog wel als adviseur werkzaam blijven voor de regering.
Darzi maakte deel uit van de 'government of all the talents', kortweg 'goats', van Brown, waarin experts op verscheidene vakgebieden in 2007 een ministerspost hadden aanvaard. Een aantal van hen had de regering echter al verlaten en ook door het declaratieschandaal waren veel ministers opgestapt. Volgens de oppositie was het verlies van Darzi als minister dan ook een nieuwe 'klap' voor Brown.

Nieuwe wet tegen excessieve declaraties politici

Het Britse Lagerhuis nam op 21 juli 2009 een wet aan die misbruik van de declaratieregels door politici zoveel mogelijk moest beperken. Het nam daarmee concrete maatregelen om een nieuw declaratieschandaal zoals in mei te voorkomen. Helemaal ongeschonden kwam het voorstel van de regering niet door het parlement. Onder druk van vooral de langer zittende Lagerhuisleden werd een bepaling die voorzag in een wettelijk verplichte gedragscode voor leden van het Lagerhuis geschrapt. Met de nieuwe regeling probeerde de regering het zwaar gehavende imago van de politiek zo snel mogelijk weer wat op te poetsen.
Tientallen leden van het Lager- en Hogerhuis en verscheidene leden van de regering waren in het voorjaar in opspraak gekomen na een reeks van publicaties in de media. Daaruit bleek dat ze bijzonder dubieuze declaraties hadden ingediend.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rapport over rol bankbesturen in crisis

Een door de Britse regering ingestelde commissie onder leiding van voormalig financieel toezichthouder David Walker bracht op 16 juli 2009 een interim-rapport uit over haar lopende onderzoek naar de rol van bankbesturen in de financiële crisis. Daaruit bleek dat topbestuurders, daartoe verleid door bonussen, riskante financiële modellen onvoldoende kritisch hadden beoordeeld. Daardoor waren ze onverantwoorde risico's aangegaan. De commissie stelde een strakkere controle op bonussen, beter opgeleide en geïnformeerde afdelingshoofden en een grotere invloed van aandeelhouders voor om nieuwe misstanden te voorkomen. Bovendien zouden riskmanagers voortaan direct aan een commissie van de Raad van Bestuur moeten rapporteren en zou een directeur uit het middenkader moeten worden belast met de controle op de financiële risico's. Premier Gordon Brown reageerde instemmend op het rapport en verwachtte dat de voorgestelde richtlijnen ingevoerd zouden gaan worden.
Groot-Brittannië was bijzonder hard geraakt door de financiële crisis. De overheid had met de overnames van de hypotheekbanken Northern Rock en Bradford & Bingley en het ingrijpen bij de Halifax Bank of Scotland (HBOS), Lloyds en de Royal Bank of Scotland (RBS) de bankensector ondersteund.

Britse economie krimpt ook in tweede kwartaal van 2009

Ondanks enkele voorzichtige tekenen van herstel kromp de Britse economie in het tweede kwartaal van 2009 met 0,8 procent, bijna drie keer zoveel als analisten hadden verwacht. Het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) maakte dat op 24 juli 2009 bekend.
De economie was sinds het tweede kwartaal van 2008 met 5,6 procent gekrompen, de sterkste krimp sinds de metingen per kwartaal in 1955 waren begonnen. Met name de activiteiten in de bouwsector liepen in het tweede kwartaal van 2009 sterk terug, namelijk met 2,2 procent ten opzichte van de drie maanden ervoor en met bijna 15 procent op jaarbasis.
De cijfers drukten opkomend optimisme over een naderend herstel de kop in. Waarnemers meenden dat het nog altijd moeilijk was om krediet verstrekt te krijgen en dat de wereldhandel voorlopig nog niet aantrok. Volgens het Internationaal Monetair Fonds (IMF) duurde het nog zeker tot 2010 voor-

dat de Britse economie een, zeer beperkte, groei zou laten zien.

JUSTITIE

Verdachte van zelfmoordaanslag veroordeeld tot tien jaar

Een rechtbank in Winchester veroordeelde op 17 juli 2009 de man die werd verdacht van het plannen van een zelfmoordaanslag op een winkelcentrum in Bristol tot een gevangenisstraf van tien jaar. Isa Ibrahim, een geboren Brit die zich in 2006 tot de islam had bekeerd, was na tips van enkele moskeebezoekers in april 2008 gearresteerd. De politie trof bij hem thuis explosieven, een ontstekingsmechanisme en een bomvest aan. Ibrahim stelde dat hij het vest veilig tot ontploffing wilde brengen en er een filmpje van op het internet wilde zetten. Volgens de aanklagers was Ibrahim echter, door het bezoeken van radicaalislamitische websites, geradicaliseerd en had hij het winkelcentrum enkele malen geïnspecteerd ter voorbereiding van het plegen van een aanslag.

MILITAIRE ZAKEN

Premier Brown noemt operatie in Afghanistan een succes

De Britse premier Gordon Brown verklaarde op 27 juli 2009 dat operatie Panther's Claw in het Afghaanse Helmand succesvol was verlopen. De uiterst gevaarlijke en deels door de Taliban overheerste provincie was volgens de premier een stukje veiliger geworden nadat zeker vijfhonderd Talibanstrijders waren gedood, gevlucht of zich hadden overgegeven. Bij de operatie kwamen elf Britse militairen en drie burgers om het leven. Het aantal in Afghanistan gesneuvelde Britse manschappen sinds de inval van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië in 2001 kwam daarmee op 191. Brown noemde de operatie van groot belang voor het bestrijden van internationale terroristische activiteiten in Afghanistan en voor het terugdringen van de grootschalige heroïnehandel in de provincie.

De steun voor de militaire operatie in Afghanistan onder de Britse bevolking nam ondertussen toe. Uit een onderzoek van ICM Research bleek dat 47 procent achter de operatie stond, 15 procent meer dan drie jaar eerder.

NOORD-IERLAND

Onlusten tijdens jaarlijkse Oranjemarsen

De jaarlijks in Belfast georganiseerde Oranjemarsen liepen ook op 13 juli 2009 weer uit op een confrontatie tussen demonstranten en de oproerpolitie. Katholieken die verbolgen waren over de door protestanten georganiseerde herdenkingsmars, gooiden met stenen, stokken en golfballen naar de agenten, die terugsloegen met gummiknuppels en een waterkanon inzetten. Enkele betogers en zeker negen politiemannen raakten gewond.

De Oranjemarsen waren eeuwenoude traditionele herdenkingsmarsen, tijdens welke de overwinning werd herdacht van de protestantse koning Willem van Oranje, de Nederlandse stadhouder Willem III, op zijn katholieke rivaal voor de troon James II op 12 juli 1690. Volgens enkele katholieke leiders waren dissidenten van het Ierse Republikeinse Leger (IRA) verantwoordelijk voor de onlusten, die de ergste waren sinds de Oranjemarsen van 2005. De katholieke IRA had zich in dat jaar, na een jarenlange strijd tegen de protestantse meerderheid, ontwapend.

(Vorige berichten pagina 381/2 e.v. - 2009)

KOSOVO

BINNENLAND

Rellen met Serviërs

Op 8 maart 2009 raakten ongeveer vijftig Kosovo-Serviërs en acht agenten van de nieuwe Kosovaarse politie KPS gewond bij rellen in Gnjilane. Hier blokkeerden enkele honderden Serviërs uit Silovo de weg naar Pristina uit protest tegen het afsluiten van de elektriciteit door het Kosovaarse overheidsbedrijf KEK. De Kosovo-Serviërs weigerden aan KEK te betalen, omdat zij de Kosovaarse autoriteiten niet erkenden. Verder stelden de Serviërs dat de rellen waren uitgelokt door de KPS, waarvan zij de autoriteit evenmin erkenden.

Massagraf ontdekt

Op 13 juli 2009 maakte een woordvoerder van de Kosovaarse poltie bekend dat Europese forensische experts een massagraf met waarschijnlijk slachtoffers uit de Kosovo-oorlog van 1998-1999 hadden opgegraven. Het massagraf lag bij het dorp Dobercan, vijftig kilometer ten oosten van Pristina en bevatte 'menselijke botten van verschillende leeftijden'. Omdat de skeletten niet meer intact waren, moest DNA-onderzoek uitwijzen hoeveel mensen precies in het graf lagen.
Voor dit DNA-onderzoek werden de opgegraven resten verzonden naar het laboratorium van de Internationale Commissie voor Vermiste Personen in de Bosnische hoofdstad Sarajevo.

BURGER-EN MENSENRECHTEN

Sluiting Roma-kamp gelast

Mensenrechtenorganisatie Human Right Watch stelde op 24 juni 2009 in een rapport dat een Roma-kamp bij een loodmijn in Kosovo zo snel mogelijk gesloten moest worden vanwege gevaarlijke loodvervuiling in hun kampement.

De Roma zouden andere huisvesting moeten krijgen. De circa 670 Roma waren in het kamp in het noorden van het land gehuisvest na de NAVO-bombardementen in 1999, die een einde maakten aan de Kosovo-oorlog. Het kamp was toen bedoeld als tijdelijke maatregel. Een complicerende factor was dat het kamp in door Serviërs gecontroleerd gebied lag: deze Serviërs erkenden de Kosovaarse autoriteiten niet.

MILITAIRE ZAKEN

Servië fel tegen Kosovaars leger

Op 19 januari 2009 protesteerde de Servische president Boris Tadic fel tegen de ontplooiing van een Kosovaars leger, dat twee dagen later moest gaan functioneren onder de hoede van de NAVO-troepenmacht in Kosovo, KFOR. Hij pleitte voor volledige demilitarisering van Kosovo. Ook de ruim 100.000 Serviërs in Kosovo waren tegen deze Kosovo Security Force (KSF) en weigerden hieraan deel te nemen.

Het KSF was door voormalig VN-gezant Martti Ahtisaari bedacht als een multi-etnisch en licht bewapend leger van 2.500 beroepsmilitairen en 800 reservisten. Servië

en de Kosovo-Serviërs accepteerden de onafhankelijkheid van Kosovo niet.

Spanje uit KFOR

Op 19 maart 2009 maakte de Spaanse minister van Defensie Carme Chacón bekend in de zomer de 620 Spaanse militairen uit KFOR terug te trekken. Deze plotselinge, unilaterale beslissing leidde tot boze reacties van de NAVO-leiding. Spanje was tegen de onafhankelijkheid van Kosovo uit vrees dat de vorming van zulke kleine landjes het etnisch separatisme binnen de eigen grenzen zou aanmoedigen.

KFOR wordt ingekrompen

Op 11 juni beslisten de ministers van Defensie van de 28 NAVO-lidstaten om het aantal KFOR-troepen terug te brengen van 14.000 tot 10.000. Secretaris-generaal Jaap de Hoop Scheffer noemde 1 januari 2010 als gewenste datum. Het einddoel is om de NAVO-troepenmacht terug te brengen tot ongeveer 2.000 manschappen. Premier Hasim Thaci van Kosovo zag in het besluit een bewijs van stabiliteit en vooruitgang in zijn land.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Ex-minister veroordeeld voor intimidatie van getuige

Op 17 december 2008 werd door de rechters van het Joegoslavië-tribunaal een ex-minister van Cultuur van Kosovo, Astrit Haraqija, tot vijf maanden celstraf veroordeeld wegens intimidatie van een getuige in de strafzaak tegen Ramush Haradinaj, de voormalige premier van Kosovo. Een assistent van Haraqija, Bajrush Morina, kreeg voor hetzelfde vergrijp drie maanden celstraf. Zij probeerden in 2007 een anonieme getuige vriendelijk maar ondubbelzinnig van zijn getuigenis tegen Haradinaj af te houden – zonder resultaat overigens. De rechter van het tribunaal noemde hun gedrag 'bijzonder ernstig' en 'getuigend van minachting voor de rechtbank'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Servische minister naar Mitrovica

De Servische minister voor Kosovo, Goran Bogdanovic, bezocht op 4 januari 2009 de etnisch verdeelde stad Mitrovica, nadat hier rellen waren uitgebroken en brandstichtingen waren gepleegd, waarbij twaalf Servische gewonden vielen. Bogdanovic stelde dat EULEX, de civiele missie van de EU, bevoegd voor politie en justitie, niet in staat was de veiligheid van de Serviërs in Kosovo te waarborgen.

Bezorgdheid om fraude met EU-subsidies

De begrotingscontrolecommissie van het Europees Parlement schreef op 7 mei 2009 in een brief aan Europese Commissievoorzitter José Manuel Barroso dat de controle op de besteding van EU-geld voor hulpprogramma's van de Verenigde Naties in Kosovo tekortschoot. Zo kon het verbindingskantoor van de EU in Pristina in 2007 niet duidelijk maken waaraan 400 miljoen van de toebedeelde kleine 2,5 miljard euro was besteed. Jaarlijks gaf de EU 1,3 miljard euro aan hulpprojecten van de VN.

In Kosovo werd fraude gepleegd door onder andere medewerkers van de luchthaven van Pristina en een elektriciteitsmaatschappij. In het uiterste geval wilden de Europarlementariërs vanwege de gebrekkige controlemogelijkheden de besteding van EU-gelden via de VN stopzetten.

(Vorige berichten pagina 621/1 - 2008)

LUXEMBURG

BINNENLAND

Premier Jean-Claude Juncker vormt nieuwe regering

Op 23 juli 2009 werd in Luxemburg een nieuwe regering beëdigd, die opnieuw bestond uit een coalitie van de twee grootste partijen, de Christelijke Sociale Volkspartij (CSV) en de Socialistische Arbeiderspartij van Luxemburg (LSAP). De regering stond onder leiding van de christendemocraat Jean-Claude Juncker, die al sinds 1995 premier was. Centraal beleidsdoel was de bestrijding van de recessie.

De regeringsvorming volgde op de parlementsverkiezingen van 7 juni. Daarbij haalden de CSV (26 zetels) en de LSAP (13 zetels) een parlementaire meerderheid.

Samenstelling regering Luxemburg
(23 juli 2009)

Groothertog
HENDRIK (Henri)

Premier en minister van Schatkist en Staatszaken
Jean-Claude JUNCKER
Vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken
Jean ASSELBORN

Ministers:
Arbeid, Werkgelegenheid en Immigratie
Nicolas SCHMIT
Binnenlandse Zaken en Defensie
Jean-Marie HALSDORF
Cultuur, Relaties met het Parlement, Administratieve Vereenvoudiging; tevens staatssecretaris van Overheid en Bestuurlijke Hervorming
Octavie MODERT
Economie en Buitenlandse Handel
Jeannot KRECKE
Financiën
Luc FRIEDEN
Gelijkheid en Kansen, Middenklasse en Toerisme
Francoise HETTO-GAASCH
Gezondheidszorg en Sociale Zekerheid
Mars DI BARTOLOMEO
Huisvesting; tevens staatssecretaris van Openbare Werken
Marco SCHANK
Landbouw, Wijnbouw en Plattelandsontwikkeling, Sport; tevens staatssecretaris van Economie
Romain SCHNEIDER
Nationaal Onderwijs en Beroepsopleiding
Mady DELVAUX-STEHRES
Ontwikkelingssamenwerking, Humanitaire Zaken, Gezin en Integratie
Marie-Josee JACOBS
Openbare Werken
Claude WISELER
Overheid, Bestuurlijke Hervorming, Communicatie, Justitie, Religieuze Gezindten en Hoger Onderwijs en Onderzoek
Francois BILTGEN

Gouverneur Centrale bank
Yves MERSCH

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Luxemburg voldoet aan internationale fiscale normen

Met de ondertekening op 7 juli 2009 van een belastingakkoord met Noorwegen voldoet Luxemburg aan de normen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) inzake de transparantie van fiscale gegevens, zo meldde de organisatie een dag later. Luxemburg stond

onder internationale druk om op verzoek belastinggegevens met andere landen uit te wisselen wanneer er verdenking van fraude bestond.
Met elf andere landen had Luxemburg al eerder belastingakkoorden afgesloten. Volgens de OESO-criteria moest een lidstaat dat met minstens twaalf staten hebben gedaan om van de zogeheten grijze lijst van 'belastingparadijzen' te worden geschrapt.

(Vorige berichten pagina 388/1 - 2009)

MACEDONIË

BINNENLAND

Gjorge Ivanov wint presidentsverkiezingen

Op 6 april 2009 werd bekend dat tijdens de tweede ronde van de presidentsverkiezingen in Macedonië, op zondag 5 april, de nationalistische kandidaat Gjorge Ivanov zijn sociaaldemocratische opponent Ljubomir Frckoski had verslagen met 63,1 procent van de stemmen. Ivanov, de kandidaat van de rechtsnationalistische regeringspartij Interne Macedonische Revolutionaire Organisatie – Democratische Partij voor Macedonische Nationale Eenheid (VMRO-DPMNE), verklaarde na zijn overwinning drie beleidsprioriteiten te hebben: het verkrijgen van het lidmaatschap van de Europese Unie en van de NAVO en het oplossen van de naamkwestie met Griekenland. De achtenveertigjarige Ivanov was politicoloog.
Internationale verkiezingswaarnemers verklaarden dat de presidentsverkiezingen volgens de internationale normen waren verlopen. Ze waren ook vreedzaam geweest, hetgeen een verbetering was in vergelijking met de parlementsverkiezingen een jaar eerder, toen er veel gewelddadige incidenten waren. De opkomst was in de beslissende tweede stemronde aanzienlijk lager dan in de eerste ronde: 42,6 tegenover 56,4 procent. De verklaring was dat de meeste etnische Albanezen bij de tweede ronde thuisbleven, omdat Albanese kandidaten de eerste ronde niet hadden overleefd.
Gelijktijdig met de presidentsverkiezingen werden er lokale verkiezingen gehouden. Ook deze werden gedomineerd door de VMRO-DPMNE.
Op 12 mei legde Ivanov zijn ambtseed af voor het parlement.

Politieke onrust door aftreden ministers

De politiek van Macedonië raakte op 8 juli in beroering door het vertrek van een vicepremier en drie ministers. Vicepremier Zoran Stavrevski, belast met Economische Zaken, en de ministers van Onderwijs en Landbouw, Pero Stojanovski en Aco Spasenovski, traden zelf af. Minister van Financiën Trajko Slavevski, werd ontslagen door premier Nikola Groejevski. Eind juni was vicepremier Ivica Bocevski, belast met Europese Integratie, al ontslagen. Alle ontslagen ministers waren afkomstig uit de rechtsconservatieve regeringspartij VMRO-DPMNE van premier Groejevski. De ontslagen hadden te maken met de moeilijke economische situatie en onenigheid binnen de VMRO-DPMNE.

Op 11 juli stemde het parlement in met de opvolgers van de ontslagen ministers, die door de premier waren voorgesteld. Vladimir Pesevski werd vicepremier, belast met Economische Zaken; Vasko Naumobski werd vicepremier, belast met Europese Integratie; de eerder ontslagen vicepremier Zoran Stavrevski werd minister van Financiën; Nikola Todorov werd minister van Onderwijs en Ljupce Dimovski werd minister van Landbouw.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Anticrisispakket van 330 miljoen euro gepresenteerd

Premier Nikola Groejevski maakte op 27 november 2008 een pakket anticrisismaatregelen ter waarde van 330 miljoen euro bekend om de economie van Macedonië te ondersteunen. Deze waren er vooral op gericht de liquiditeitspositie van binnenlandse bedrijven te versterken. Zo werden de importheffingen op ruwe grondstoffen verlaagd. In Macedonië was het bankwezen niet hard geraakt door de kredietcrisis, maar het bedrijfsleven wel, in het bijzonder de metaal- en textielindustrie.

Enige kopermijn tijdelijk dicht

Op 31 december werd bekend dat de enige kopermijn van Macedonië tijdelijk dicht ging als gevolg van de snelle daling van de koperprijzen op de wereldmarkt. Het betrof de mijn Boechim bij de stad Radovis, die 460 werknemers in dienst had.

Grote inkrimping buitenlandse handel

In de eerste vijf maanden van 2009 was de omvang van de buitenlandse handel van Macedonië in vergelijking met dezelfde periode van 2008 met 36,8 procent gekrompen. Dit maakte het nationaal Bureau voor de Statistiek op 3 juli 2009 bekend. Er werd voor 951,1 miljoen dollar geëxporteerd en voor 1,9 miljard dollar geïmporteerd. De belangrijkste exportproducten van Macedonië waren ijzer, staal en kleding en de belangrijkste importproducten ruwe olie, elektriciteit en voertuigen.

JUSTITIE

Ex-premier Boetskovski veroordeeld wegens verduistering

Ex-premier Vlado Boetskovski van Macedonië werd op 9 december 2008 veroordeeld tot drieënhalf jaar celstraf wegens misbruik van zijn functie en verduistering van 150 miljoen denar (2,44 miljoen euro) in de jaren 2001-2002 toen hij minister van Defensie was. Ook de toenmalige legerchef Metodij Stamboliski en drie andere defensiefunctionarissen werden in deze zaak veroordeeld. Alle vijf zouden reserveonderdelen voor T-55-tanks hebben gekocht voor prijzen die enkele malen hoger waren dan de werkelijke prijs. Boetskovski, premier in de jaren 2005-2006, noemde zijn veroordeling 'schandalig'.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Kritiek op toestand in gevangeniswezen

De gevangenissen in Macedonië waren overbevolkt, vuil, geteisterd door geweld en een vrijhaven voor drugshandel. Deze kritiek werd geleverd in een rapport van het Comité tegen Martelen van de Raad van Europa, waarvan de inhoud op 11 december 2008 bekend werd. Gevangenen werden door politieagenten geschopt en geslagen, onder meer met wapenstokken 'en verschillende andere objecten'. Ook zou georganiseerde misdaad binnen de gevangenismuren gewoon doorgaan, met name drugshandel. Minister van Justitie Mihajlo Manevski erkende de kritiek uit het rapport. 'Wij willen en moeten het aangezicht van de gevangenissen veranderen.' Macedonië bezat dertien gevangenissen.

Macedonië

De situatie is het ernstigst in de grote oude gevangenis van Idrizovo, vlakbij de hoofdstad Skopje. Hier verbleven 1.334 gevangenen, dat wil zeggen ruim de helft van de Macedonische gevangenispopulatie van 2.300 mensen. In cellen voor twee personen zaten wel tien gevangenen. Ook zaten er 51 vrouwen in deze gevangenis en één minderjarige.
Vergelijkbare kritiek op het gevangeniswezen was al vaker geuit, onder meer door het Helsinki Comité voor Mensenrechten en de Macedonische autoriteiten zelf.

MILITAIRE ZAKEN

Troepen weg uit Irak

Op 19 december werden de laatste veertig uit Irak teruggekeerde Macedonische militairen ceremonieel begroet in de legerbarakken bij Skopje. Macedonië had in vierenhalf jaar tijd in totaal 480 manschappen geleverd aan de door Amerika geleide operatie Enduring Freedom in Irak.

BUITENLANDSE ZAKEN

Grens met Kosovo vastgelegd

Op 25 oktober sloten Macedonië en Kosovo een bilateraal verdrag over het verloop van de wederzijdse grens, waardoor de weg vrij kwam voor het aangaan van diplomatieke betrekkingen. Een maand eerder had Macedonië de onafhankelijkheid van Kosovo erkend.

Griekenland blokkeert NAVO-lidmaatschap om landsnaam

Griekenland was al 18 jaar fel tegen het gebruik van de landsnaam Macedonië door het buurland Macedonië, omdat deze volgens de Grieken tot aanspraken op de gelijknamige provincie in het noorden van Griekenland zou kunnen leiden. Daarom blokkeerde Griekenland ook het Macedonische lidmaatschap van de NAVO en de Europese Unie. Op 15 januari 2009 herhaalde de Griekse minister van Buitenlandse Zaken Dora Bakoyannis dat Griekenland tegen het Macedonische NAVO-lidmaatschap bleef zolang deze naamskwestie niet was opgelost. Zij beschuldigde de Macedonische premier Nikola Groejevski van het uiten van 'nationalistische retoriek' en 'excessieve provocaties jegens het Griekse volk'.

Verzoeningspoging in naamskwestie vruchteloos

Griekenland wilde 'concrete actie' en geen woordelijke vriendschapsverklaringen van Macedonië. Zo luidde op 30 maart de Griekse officiële reactie op een brief van de Macedonische minister van Buitenlandse Zaken Antonio Milososki aan zijn Griekse collega Bakoyannis een week eerder, waarin hij verzocht om het afsluiten van vriendschaps- en samenwerkingsverdragen.

Ambassadeur terug in Belgrado

Macedonië, en ook Montenegro, mochten weer een ambassadeur naar Belgrado sturen, zo maakte de Servische regering op 25 april 2009 bekend. Zes maanden eerder waren hun ambassadeurs weggestuurd, nadat beide landen de onafhankelijkheid van Kosovo hadden erkend.

(Vorige berichten pagina 557/2 - 2008)

NEDERLAND

Nederland

BINNENLAND

Sociaaldemocraat Peter Rehwinkel wordt burgemeester van Groningen

Peter Rehwinkel (45) trad op 1 juli 2009 aan als burgemeester van de stad Groningen. Sinds 2004 bekleedde hij dezelfde functie in Naarden en daarnaast was hij sinds 2007 lid van de Eerste Kamer voor de Partij van de Arbeid (PvdA). Hij volgde in Groningen zijn partijgenoot Jacques Wallage op die er sinds 1998 burgemeester was geweest.
Rehwinkel promoveerde in 1991 op de staatsrechtelijke positie van de minister-president en stond bekend als staatsrechtdeskundige. Tussen 1995 en 2002 was hij Tweede Kamerlid. In 2008 was hij de eerste homoseksuele burgemeester in Nederland die met een andere man in het huwelijk trad.

Ontkerkelijking wordt ook zichtbaar in de islam

Het proces van ontkerkelijking, dat zich in Nederland de laatste decennia in snel tempo heeft voltrokken, vindt nu ook plaats binnen de islam. Dat was een van de elementen uit het op 29 juli 2009 verschenen rapport *Religie aan het begin van de 21ste eeuw* van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).
Het rapport liet zien dat het percentage Nederlandse moslims dat tenminste eenmaal per maand naar een moskee ging, de laatste tien jaar was afgenomen van 47 naar 35 procent. Een frequentie van minimaal eenmaal per week gold voor 24 procent van de moslims, waarbij opviel dat vrouwen dat veel minder deden dan mannen, namelijk 14 tegenover 34 procent. Daar stond tegenover dat islamvrouwen zich vaker dan mannen als gelovig beschouwden. In het jaar 2008 bezocht de helft van de moslims (bijna) nooit een moskee.
In Nederland woonden zo'n 825.000 moslims, ongeveer 5 procent van de bevolking. Van de niet-westerse allochtonen was ca. 45 procent moslim.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grootste massaontslag in decennia bij postbedrijf TNT

TNT Post maakte op 2 juli 2009 via een brief aan het personeel bekend dat over een periode van zes jaar in totaal elfduizend mensen hun baan zouden verliezen als gevolg van een reorganisatie. Het ging daarbij om bijna de helft van de ongeveer drieëntwintigduizend postbodes en postsorteerders. Een deel van de werknemers zou via natuurlijk verloop afvloeien.
Het aangekondigde ontslag betrof het op één na grootste aantal mensen sinds 1974. Toen werd het over negen jaar gespreide proces voltooid van de sluiting van de mijnen in Limburg. In totaal verloren toen vijfenveertigduizend mensen hun baan. Latere grote massaontslagen vielen onder meer bij Philips aan het einde van de jaren tachtig (tienduizend mensen) en in 1996 bij Fokker (zesenvijftighonderd mensen).

Extra ontslagen bij bank-verzekeraar ING

Een dag voor de aankondiging van TNT-Post had de ING Groep bekend gemaakt dat achthonderd mensen de komende drie jaar hun werk zouden kwijtraken. De oorzaak was dat vanaf 2011 de verzekeringsonderdelen RVS, ING Verzekeren Retail (voorheen Postbank Verzekeren) en Nationale Nederlanden zouden opgaan in één organisatie onder de naam Nationale Nederlanden

(NN). Ook hier zou ontslag via natuurlijk verloop in veel gevallen mogelijk zijn.
In januari 2009 had het bank- en verzekeringsbedrijf al duizend ontslagen als gevolg van een reorganisatie aangekondigd en de maand erna nog eens zeventienhonderd. Daarnaast leidde de fusie met de Postbank tot het schrappen van vijfentwintighonderd arbeidsplaatsen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Energiebedrijven Essent en Nuon in buitenlandse handen

De twee grootste Nederlandse energiebedrijven, Nuon en Essent, kwamen in juli 2009 in buitenlandse handen. Na toestemming van de Europese Commissie op respectievelijk 22 en 23 juni, werd Nuon op 1 juli overgenomen door het Zweedse energieconcern Vattenfall en Essent op 13 juli door het Duitse RWE. De overnames waren al in februari aangekondigd, maar liepen onder meer vertraging op omdat de verschillende provincies die aandeelhouder waren, in het bijzonder Noord-Brabant, garanties eisten voor duurzame energievoorziening.
De twee Nederlandse ondernemingen hadden oorspronkelijk in 2007 willen samengaan en daarover een principeakkoord gesloten. In september dat jaar werd echter bekend dat de fusie niet door zou gaan.

RWE

RWE betaalde voor de overname van Essent 9,3 miljard euro. Het Duitse bedrijf was actief op de gebieden kernenergie, bruinkool, steenkool, gas, afvalverbranding, water en infrastructuur voor gas en elektriciteit. Er werkten 68.000 mensen bij het bedrijf, dat in 2006 een omzet van ca. 44 miljard euro realiseerde. RWE opereerde al op de Nederlandse markt sinds de overname van de energiebedrijven Obragas en Haarlemmermeergas. Door de inlijving van Essent, dat bijna dertienduizend mensen in België, Duitsland en Nederland in dienst had, werd RWE het vierde energiebedrijf in Europa.

Vattenfall

Vattenfall, dat voor 100 procent eigendom was van de Zweedse staat, verwierf 49 procent van de aandelen Nuon. De resterende 51 procent zou verspreid over een periode van zes jaar volgen. Het bod lag op 8,5 miljard euro. Vattenfall telde bijna 33.000 werknemers en was behalve in Zweden actief in Denemarken, Duitsland, Finland, Groot-Brittannië en Polen. In 2008 bedroeg de omzet 14,7 miljard euro. Nuon opereerde in België, Duitsland en Nederland en had meer dan tienduizend medewerkers in dienst. Het bleef nog vier jaar onder de eigen naam opereren.

Splitsing

Op 9 april 2009 had minister Maria van der Hoeven van Economische Zaken het splitsingsplan van Nuon goedgekeurd. Op 26 mei deed ze hetzelfde voor Essent. Dat gebeurde op basis van een wetsvoorstel voor verplichte splitsing dat na een parlementaire behandeling in 2006 en 2007 door Tweede en Eerste Kamer was aangenomen.
Voor beide bedrijven werd daarmee de weg vrijgemaakt om het productie- en leveringsbedrijf af te splitsen van het netwerkbedrijf en vervolgens aan Vattenfall en RWE te verkopen. De netwerkbedrijven bleven volledig in publieke handen, dat wil zeggen gemeenten en provincies. Het netwerkbedrijf van Essent ging verder onder de naam Enexis, dat van Nuon als Liander.

Verzekeringsconcern Aegon schikt in woekerpoliszaak

Op 13 juli 2009 werd bekend dat verzekeringsconcern Aegon een akkoord had bereikt met de Stichting Woekerpolisclaim en de Stichting Verliespolis om mensen die waren gedupeerd door te hoge inhoudingen op beleggingsverzekeringen tegemoet te komen. Aegon stelde ter compensatie van deze zogeheten woekerpolissen 630 miljoen euro beschikbaar, waarbij de 380 miljoen was inbegrepen die Aegon al had uitgetrokken om de kosten van de polissen te verlagen. Daar kwam nu een bedrag van 250 miljoen euro bovenop.
Eerder waren al vergelijkbare overeenkomsten bereikt met Delta Lloyd, Fortis ASR, SNS en Nationale Nederlanden (NN).

Nederlanders sparen meer door economische crisis

Volgens cijfers van De Nederlandsche Bank (DNB) hebben Nederlandse huishoudens in de eerste vijf maanden van 2009 netto 20 miljard euro gespaard, zo meldden media halverwege juli van dat jaar. Dat was veel meer dan in dezelfde periode van 2008, toen dat bedrag 12,3 miljard euro bedroeg. Eind mei 2009 hadden Nederlanders een bedrag van 284 miljard euro op spaar- en depositorekeningen staan.
De toename was vooral te verklaren door de neiging van huishoudens om meer te gaan sparen in tijden van economische neergang en stijgende werkloosheid.

JUSTITIE

Hoge Raad bevestigt vonnis tegen leverancier chemische wapens

De Nederlandse zakenman Frans van A. (66) zag op 30 juni 2009 door een uitspraak van de Hoge Raad zijn eerdere veroordeling tot zeventien jaar bevestigd, zij het dat de duur ervan met een half jaar werd bekort. Het gerechtshof in Den Haag had hem de straf in mei 2007 opgelegd vanwege de levering van grondstoffen voor chemische wapens aan het toenmalige Iraakse regime van dictator Saddam Hoessein.
Volgens de advocaat van de verdachte was de Nederlandse rechter niet bevoegd om te oordelen over de strafbare feiten. Bovendien zou er bij Van A. geen opzet in het spel zijn geweest omdat niet als bekend kon worden aangenomen waar de grondstoffen precies voor werden gebruikt. De Raad wees beide argumenten af.

Straf voor topcrimineel Willem Holleeder in hoger beroep bevestigd

Het gerechtshof in Amsterdam veroordeelde Willem Holleeder op 3 juli 2009 tot negen jaar celstraf wegens lidmaatschap van een criminele organisatie, het witwassen van geld en afpersing van vastgoedhandelaren. De straf kwam overeen met een eerdere uitspraak van de rechtbank in Haarlem van december 2007. In hoger beroep had het Openbaar Ministerie (OM) tien jaar geëist. Bij de uitspraak werd rekening gehouden met de slechte gezondheid van de verdachte, die aan een hartkwaal leed.

In februari 2008 was Holleeder, een van de centrale figuren uit de Amsterdamse onderwereld, in zijn cel aangehouden vanwege een nog zwaardere beschuldiging. Hij zou in 2006 betrokken zijn geweest bij de moord op een Joegoslavische drugshandelaar in Montenegro.

Levenslange gevangenisstraf ter discussie

Op 7 juli 2009 werd bekend dat voor het eerst sinds 23 jaar door de koningin gratie was verleend aan een levenslange gestrafte. Het betrof een vijftigjarige man die aan ongeneeslijke kanker leed. Hij was in Duitsland veroordeeld voor een dubbele moord die hij in 1992 pleegde en kreeg later toestemming zijn straf in Nederland verder te ondergaan. De laatste keer dat iemand in Nederland gratie kreeg, was in 1986. Het betrof toen de beruchte seriemoordenaar Hans van Z. (1941-1998).

Hoge Raad over levenslang

Levenslange gevangenisstraf bestond in Nederland sinds 1878, nadat acht jaar eerder de doodstraf was afgeschaft. In juli 2009 waren er rond de dertig mensen die tot levenslange gevangenisstraf waren veroordeeld. De tot dan toe laatste veroordeling tot deze ultieme straf vond op 17 juli plaats, toen drie mannen door het gerechtshof in Den Haag in hoger beroep hun levenslange straf bevestigd zagen. Zij werden veroordeeld voor een drievoudige moord in november 2005 in Rotterdam.
Volgens genoemd gerechtshof was de opgelegde straf niet in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, zoals de verdediging had gesteld. Deze meende dat levenslang in de praktijk geen uitzicht bood op beëindiging van de straf. Over deze kwestie had de Hoge Raad op 16 juni een principiële uitspraak gedaan, die inging op de vraag of levenslang in overeenstemming was met internationale rechtsbeginselen. Ook liet de Raad haar licht schijnen over gratieverlening.
Volgens het arrest van de Hoge Raad, dat betrekking had op een man die in 2003 een moord pleegde, was levenslang niet in strijd met de Europese rechtsregels. Voorwaarde was echter wel dat Nederland zich hield aan de regel dat er geen sprake mocht zijn van een uitzichtloze situatie. Juist omdat op het moment van de uitspraak de laatste gratieverlening van 23 jaar eerder stamde, vreesde de Raad dat in de praktijk Europese regels wel konden worden geschonden. Door het uitblijven van strafbekorting, zoals die in veel landen gebruikelijk was, kon de Nederlandse rechtspraktijk op den duur in strijd komen met het streven uitzichtloosheid te voorkomen, aldus de Hoge Raad.

Afghaanse generaal vrijgesproken van oorlogsmisdaden

Het gerechtshof in Den Haag sprak op 16 juli 2009 de in Nederland woonachtige Afghaan Abdullah F. (59) vrij van oorlogsmisdaden. De man was in juni 2007 ook al vrijgesproken, toen door de rechtbank in Den Haag, maar het Openbaar Ministerie (OM) had tegen die uitspraak beroep aangetekend.
Abdullah F. was in de jaren tachtig van de twintigste eeuw plaatsvervangend hoofd van de militaire inlichtingendienst Khad-e-Nezami in Afghanistan. In die functie zou de generaal op de hoogte zijn geweest van martelingen waaraan zijn ondergeschikten zich tijdens verhoren schuldig hadden gemaakt. In het strafdossier was sprake van drie slachtoffers van marteling, waarbij het hof twee gevallen bewezen achtte. Voor de medeverantwoordelijkheid van F. vond het echter geen wettig en overtuigend bewijs.

Tipgeefster vermeende aanslagpoging Amsterdam vrijgelaten

De achtenveertigjarige Saïda H., die ervan werd verdacht een valse melding te hebben gedaan over een op handen zijnde terreuraanslag in Amsterdam, werd op 29 juli 2009 door de rechtbank in Rotterdam vrijgelaten. Zij was op 4 mei opgepakt, waarna op 17 juni het voorarrest met dertig dagen was verlengd. De vrouw bleef wel verdachte in de zaak.
Saïda H. zou op 11 maart vanuit Brussel de Nederlandse politie hebben ingelicht over een dreigende aanslag bij een aantal grote winkels in Amsterdam-Zuidoost. Daarop werden deze warenhuizen ontruimd, werd de omgeving afgezet en werden zeven Marokkaanse verdachten door arrestatieteams opgepakt. Zij bleken allen onschuldig te zijn.

GEZONDHEID EN ZORG

Roken in eenmanszaken weer toegestaan na gerechtelijke uitspraken

Het in juli van het voorgaande jaar van kracht geworden rookverbod in de horeca werd in 2009 gedeeltelijk ontkracht door uitspraken van de gerechtshoven in Den Bosch op 12 mei en Leeuwarden op 3 juli. Deze hadden betrekking op kleine cafés zonder personeel. Het rookverbod was bedoeld om werknemers van horecagelegenheden (hotels, cafés, restaurants) te beschermen tegen de nadelige gezondheidseffecten.
Het gerechtshof in Den Bosch sprak de uitbaters van het Bredase café Victoria in hoger beroep vrij van overtreding van het rookverbod. Volgens het hof ontbrak in de Tabakswet (1990) een deugdelijke wettelijke grondslag om horecaondernemers zonder personeel te verplichten het verbod te handhaven. Het gerechtshof in Leeuwarden gebruikte in haar uitspraak ten aanzien van het Groningse café De Kachel een vergelijkbare formulering. Het Openbaar Ministerie (OM) zou tegen beide uitspraken in cassatie gaan bij de Hoge Raad.

De uitspraken hadden als consequentie dat in kleine zaken zonder personeel weer gerookt mocht worden. Minister Ab Klink van Volksgezondheid besloot dan ook dat de verantwoordelijke instantie, de Voedsel- en Warenautoriteit (VWA), in de zomer niet meer zou controleren op naleving van het rookverbod in eenmanszaken en dat reeds opgelegde boetes zouden worden opgeschort. De minister beraadde zich intussen op aanpassing van de regelgeving.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Afluisteren van journalist door inlichtingendienst was onrechtmatig

De rechtbank in Haarlem oordeelde op 23 juli 2009 dat het Openbaar Ministerie (OM) in haar recht stond met het doorzoeken van de woning van Jolande van der Graaf, journalist voor dagblad *De Telegraaf*. Diezelfde dag echter sprak de Amsterdamse rechtbank uit dat het afluisteren van haar telefoon en die van de hoofdredactieleden Joost de Haas en Sjuul Paradijs door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) onrechtmatig was. In het eerste geval prevaleerde het belang van de Staat, in het tweede geval was dat het recht op journalistieke bronbescherming zoals vastgelegd in artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Op 18 juni was de woning van Van der Graaf doorzocht omdat zij op 28 maart en 4 juni artikelen had gepubliceerd op basis van interne AIVD-bronnen. Deze informatie handelde over respectievelijk de rol van de inlichtingendienst aan de vooravond van de

oorlog tegen Irak (2003) en over extra beveiligingsmaatregelen die zouden zijn getroffen in verband met het bezoek van de dalai lama aan Nederland (2009). Aangenomen werd dat de informatie was gelekt, reden waarom op diezelfde 18de juni een medewerkster en een ex-medewerker van de AIVD werden gearresteerd op verdenking van het lekken van staatsgeheimen. Daar stond tot twintig jaar gevangenisstraf op.

Andere lekken

In de maanden juni en juli speelden nog twee rechtszaken in verband met het uitlekken van staatsgeheimen.

Het gerechtshof in Den Haag veroordeelde op 24 juni Paul H., voormalig medewerker van de veiligheidsdienst, in hoger beroep tot twee jaar gevangenisstraf. Hij had documenten van de dienst meegenomen die eveneens onder het staatsgeheim vielen en waarover in 2006 in De Telegraaf werd geschreven. Deze straf was relatief mild omdat niet bewezen was dat hijzelf de informatie aan het dagblad had doorgespeeld.
Op 7 juli 2009 maakte de Hoge Raad bekend dat het proces tegen een voormalige tolk van de AIVD, Outman Ben A., eerlijk was verlopen en dat de hem in maart 2007 door het gerechtshof in Den Haag opgelegde straf van vier jaar gehandhaafd bleef. Hij had daartegen cassatie aangetekend omdat hij zich onvoldoende zou hebben kunnen verdedigen vanwege de geheimhoudingsplicht waaraan hij als ex-medewerker van de veiligheidsdienst onderworpen was. De gelekte informatie zou hij destijds hebben toegespeeld aan leden van de van terroristische activiteiten verdachte 'Hofstadgroep'. De veroordeelde had zijn straf inmiddels uitgezeten.

EUROPESE UNIE

Europese samenwerking kleine christelijke partijen beëindigd

Na de op 7 juni 2009 gehouden Europese verkiezingen besloten twee kleine Nederlandse partijen van christelijke signatuur hun vijfentwintig jaar durende samenwerking in het Europees Parlement te beëindigen. De ChristenUnie (CU) en de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP), die zoals te doen gebruikelijk gezamenlijk de verkiezingen in waren gegaan en 2 zetels hadden gehaald, konden het niet eens worden over de aansluiting bij een Europese fractie. Tot dan toe behoorden beide partijen tot de Onafhankelijkheid en Democratie Groep (IND/DEM), die niet opnieuw werd gevormd. Daarop koos de CU op 22 juni voor aansluiting bij de nieuwe fractie van de Europese Conservatieven en Reformisten (ECR), die in totaal 54 van de 736 parlementsleden telde. De Nederlandse zetel werd ingenomen door Peter van Dalen. De SGP daarentegen maakte op 1 juli bekend dat de gekozen Bas Belder deel zou uitmaken van de eveneens nieuwe, eurosceptische fractie Europa van Vrijheid en Democratie (EVD), die kon worden gezien als voortzetting van de IND/DEM. Deze fractie telde 32 leden.

De samenwerking tussen de twee partijen stond al langer onder druk. Een heikel punt dat bij de breuk in de Europese samenwerking de doorslag gaf, vormde het vrouwenstandpunt van de SGP. De dominante fractie binnen de ECR, de Britse Conservatieven (Cons), had van deze partij geëist dat ze de regel dat vrouwen geen volwaardig partijlid konden worden zou schrappen. Daartoe was de SGP echter niet bereid.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rechtbank wijst openbaarmaking ministerraadnotulen over Irak af

De rechtbank in Amsterdam verwierp op 9 juli 2009 het verzoek van televisiezender RTL om de notulen van bijeenkomsten van de ministerraad inzake de Nederlandse steun aan de oorlog tegen Irak openbaar te maken. Het programma *RTL Nieuws* beriep zich daartoe op de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) teneinde de redenen te achterhalen waarom de Nederlandse regering in 2003 de Amerikaans-Britse inval in Irak politiek had gesteund. De rechtbank diende te kiezen tussen het belang van openbaarmaking en dat van de ministerraad om persoonlijke beleidsopvattingen intern te houden. Dat laatste woog uiteindelijk zwaarder. Informatie uit de ministerraad zou wel deel uitmaken van het onderzoek dat de zogeheten commissie-Davids naar de kwestie instelde. Deze was, na toenemende parlementaire druk, door de regering in februari 2009 ingesteld en streefde ernaar om in het najaar met haar rapportage te komen.

(Vorige berichten pagina 389/3 - 2009)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Casino's en gokhallen gesloten

Casino's en hallen met speelautomaten gingen op 1 juli 2009 overal in Rusland dicht, na het in werking treden van een nieuwe wet die gokken en kansspelen sterk aan banden legde. Naar verwachting zouden tienduizenden mensen door de sluitingen hun baan verliezen.

De wet was in 2006 door de toenmalige president Vladimir Poetin ondertekend in een poging gokverslaving een halt toe te roepen. Casino's mochten alleen nog functioneren in vier afgelegen regio's, elk minstens duizend kilometer van Moskou vandaan, in onder meer Siberië en aan de kust van de Stille Oceaan. Sommige casino's zouden zich naar verwachting omvormen tot pokerclubs, omdat poker volgens de wet in Rusland een sport was. Er mocht echter niet meer om geld gespeeld worden.

Patriarch krijgt zeggenschap over wetgeving

Patriarch Kirill van de Russisch-orthodoxe kerk kreeg na een onderhoud op 8 juli 2009 met parlementariërs van de pro-Kremlinpartij Verenigd Rusland te horen dat hij zeggenschap zou krijgen over nieuwe wetgeving in het Russische parlement. De patriarch had parlementariërs bij hem ontboden om zijn verontrusting te uiten over het op 20 mei door de Staatsdoema geratificeerde Europees Sociaal Verdrag. De ratificatie van dat verdrag was een uitvloeisel van het Russische lidmaatschap van de Raad van Europa.

Het verdrag bevatte onder meer paragrafen die openbare scholen verplichten seksuele voorlichting te geven en de overheid dwingen justitiële voorzieningen te treffen om jeugdcriminaliteit tegen te gaan. De patriarch had zich tegen deze twee bepalingen gekeerd omdat het naar zijn mening ging om zaken die tot de verantwoordelijkheid van ouders behoren. De toezegging van Verenigd Rusland leek op gespannen voet te staan met het principe van de scheiding van kerk en staat.

JUSTITIE

Onderzoek moord Amerikaanse journalist heropend

In een ontwikkeling die volgens waarnemers samenhing met het aanstaande bezoek van president Obama, kondigde de hoge justitiële functionaris Aleksander Bastrykin op 3 juli 2009 aan dat het onderzoek naar de moord in 2004 op de Amerikaanse journalist Paul Klebnikov zou worden heropend. Er waren al diverse processen hierover gevoerd en personen waren veroordeeld, maar die veroordelingen waren in hoger beroep ongedaan gemaakt. Klebnikov had veel geschreven over corruptie en georganiseerde misdaad in Rusland.

Rechtbank laat vermoedelijke maffiabaas vrij

Het ministerie van Binnenlandse Zaken in Moskou liet op 27 juli 2009 weten dat Semjon Mogilevitsj, die ervan werd verdacht een belangrijke maffiabaas te zijn, na achttien maanden uit voorarrest was vrijgelaten. Volgens een woordvoerder van het ministerie was met Mogilevitsj ook zijn zakenpartner Vladimir Nekrasov vrijgekomen. Mogilevitsj had volgens de woordvoerder beloofd niet te zullen vluchten. Hij werd ook gezocht in de Verenigde Staten op verdenking van wapensmokkel, prostitutie, het witwassen van geld en fraude met aandelen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Wet aangenomen die druk op ngo's verlicht

De lagere kamer van het Russische parlement, de Staatsdoema, keurde op 3 juli 2009 met grote meerderheid een wet goed die de beperkingen versoepelde die eerder aan mensenrechtenorganisaties en andere niet-gouvernementele organisaties (ngo's) waren opgelegd. De oude wet uit 2006 eiste van hen zeer gedetailleerde verslagen van hun activiteiten in het voorgaande jaar en informatie over de herkomst van de financiële middelen. De nieuwe wet schrapte een omstreden bepaling die de overheid de bevoegdheid gaf ngo's te verbieden die 'de nationale eenheid, de uniciteit en het cultureel erfgoed' van Rusland bedreigden. De communistische fractie in de Staatsdoema stemde tegen de nieuwe wet, omdat daarmee de mogelijkheid zou worden beperkt om buitenlandse invloeden in Rusland te bestrijden. Het Kremlin maakte op 20 juli bekend dat president Medvedev de wet had ondertekend. De Federatieraad, de andere kamer van het parlement, had eerder ook al ingestemd met de wet.

Weer mensenrechtenactivist dood aangetroffen

Op 22 juli 2009 werd bekend dat een mensenrechtenactivist in de republiek Karelië, gelegen aan de grens met Finland, dood was aangetroffen in een zandgroeve bij de hoofdstad Petrozavosk. Het ging om Andrej Koelagin, die enkele weken eerder spoorloos was verdwenen. Het nieuws kwam een week na de moord op Natalja Estemirova, die in Tsjetsjenië door onbekenden was ontvoerd en op dezelfde dag geliquideerd. Volgens een collega van Koelagin, Andrej Stolboenov, was zijn lichaam al op 10 juli gevonden.
Er was volgens hem geen twijfel over mogelijk dat Koelagin was vermoord. Stolboenov zei in een verklaring op de website van Koelagins organisatie dat het slachtoffer zich bezig had gehouden met verbetering van de positie van gevangenen en nauw had samengewerkt met gevangenisautoriteiten in de republiek.

Bijna vijftig mensen gearresteerd bij protestdemonstratie

De politie arresteerde op 31 juli 2009 in het centrum van Moskou bijna vijftig mensen die deelnamen aan een demonstratie tegen het Kremlin. Eerder had de politie oppositieleider Edoeard Limonov al aangehouden. Volgens een politiewoordvoerder was er geen vergunning voor de demonstratie afgegeven.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Nieuw geweld in Tsjetsjenië en overige Noord-Kaukasus

In een op 15 juli 2009 verschenen rapport van zeven mensenrechtenorganisaties werden talloze schendingen van mensenrechten door Russische troepen en pro-Russische Tsjetsjeense milities tussen 1994 en 2002 op een rij gezet. 1994 was het jaar waarin de eerste Tsjetsjeense oorlog begon; in 1999 begon de tweede. Volgens het rapport waren tijdens de twee oorlogen minstens 484 mensen zonder vorm van proces geëxecuteerd en hadden regeringstroepen bij controleposten 465 mensen gedood. Personen die mensenrechtenschendingen in de Noord-Kaukasus onderzochten en aan de orde stelden, liepen het risico te worden vermoord. Dat overkwam de medewerkster van de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial Natalja Estemirova op 15 juli. Zij werd op klaarlichte dag in de Tsjetsjeense hoofdstad Grozny ontvoerd en enkele uren later dood teruggevonden. Woordvoerders van Memorial wezen later de president van Tsjetsjenië Ramzan Kadyrov aan als de hoofdschuldige aan dit soort liquidaties. Feit was dat Kadyrov, president sinds februari 2007, en zijn militie er door diverse mensenrechtenorganisaties in Rusland en daarbuiten van waren beschuldigd in Tsjetsjenië een waar terreurbewind te hebben gevestigd. Tegenstanders van Kadyrov werden vaak ontvoerd, gemarteld en in een aantal gevallen later met schotwonden in het hoofd dood teruggevonden.

Het geweld in Tsjetsjenië van de zijde van opstandelingen was de laatste maanden weer sterk opgelaaid in de vorm van aanslagen op politieagenten en andere overheidsfunctionarissen. Ook was het geweld in de naburige republieken Dagestan en Ingoesjetië sterk toegenomen. Op die aanslagen werd door plaatselijke overheden doorgaans met grof geweld gereageerd, waardoor vaak weer heftige tegenreacties werden opgeroepen. Bijkomend probleem was volgens sommige analisten dat de Russische federale overheid door de economische crisis sterk gekort had op de financiële bijdragen aan de Noord-Kaukasus. Voor een regio die al jaren kampte met een hoge structurele werkloosheid en grote armoede, was dat een extra probleem. De bereidheid bij delen van de bevolking om geweld tegen de overheid te gebruiken werd daardoor aangewakkerd. Een woordvoerder van Memorial, Aleksander Tsjerkasov, liet op 18 juli voor de onafhankelijke Russische radiozender *Echo Moskvy* weten dat zijn organisatie het werk in Tsjetsjenië zou staken. Het besluit kwam drie dagen na de moord op Natalja Estemirova.

Tsjetsjenen onderhandelden in Noorwegen

Een vertegenwoordiger van de pro-Russi-

Russische Federatie

sche president van Tsjetsjenië, Ramzan Kadyrov, en de premier van de Tsjetsjeense regering in ballingschap beëindigden op 24 juli 2009 drie dagen van onderhandelingen in Noorwegen. Ze kwamen overeen elkaar in Londen weer te ontmoeten. Doekoevacha Abdoerachmanov had namens Kadyrov onderhandeld met Achmed Zakajev, die zich als premier beschouwde van de Tsjetsjeense regering in ballingschap. Abdoerachmanov, die voorzitter was van het parlement van Tsjetsjenië, zei dat de 'politieke stabilisatie van de Tsjetsjeense republiek' onderwerp van gesprek was geweest tussen de twee mannen.

Ivar Amundsen van de mensenrechtenorganisatie Chechnya Peace Forum zei dat het de eerste keer was geweest dat een serieuze dialoog had plaatsgevonden tussen het pro-Russische regime in Tsjetsjenië en de regering in ballingschap. Niet alleen Kadyrov had volgens hem toestemming voor de bijeenkomst gegeven, maar ook de hoogste Russische leiding in het Kremlin.

Zeven doden bij zelfmoordaanslag

Zeven mensen kwamen om en vier raakten gewond bij een zelfmoordaanslag op 26 juli 2009 in de hoofdstad Grozny van de republiek Tsjetsjenië. De identiteit van de pleger van de aanslag was niet bekend.

BUITENLANDSE ZAKEN

Obama bezoekt Rusland

De Amerikaanse president Barack Obama besloot op 8 juli 2009 een driedaags bezoek aan Moskou, waarbij diverse veiligheidsvraagstukken werden besproken. Er werden afspraken gemaakt over de vervanging van het Strategic Arms Reduction Treaty (START) uit 1991, dat in december 2009 zou aflopen. Voorts werd een regeling getroffen voor de doorvoer van Amerikaanse voorraden naar Afghanistan. Obama slaagde er tijdens zijn bezoek echter niet in met de Russische leiders tot een vergelijk te komen over de aanleg van een Amerikaans antiraketschild in Centraal-Europa.

Spanningen tussen Rusland en de VS over Georgië

Een Amerikaans oorlogsschip ging op 14 juli 2009 bij de Georgische Zwarte Zeekust voor anker, terwijl Russische vliegtuigen korte tijd later oefenbeschietingen uitvoerden bij Novorossijsk, ook aan de Zwarte Zee. Het Amerikaanse schip, de USS Stout, zou in de Georgische territoriale wateren militaire manoeuvres uitvoeren samen met enkele Georgische schepen.

Rusland zet crisisfonds op voor buurlanden

Rusland zou een fonds ter waarde van 7,5 miljard dollar opzetten ter ondersteuning van voormalige unierepublieken van de USSR in de economische crisis. De Russische Staatsdoema stemde met 409 tegen 5 stemmen op 15 juli 2009 in met het opzetten van het fonds, nadat president Dmitri Medvedev het al in februari had aangekondigd. Het fonds was opgezet ter ondersteuning van Kazachstan, Kirgizstan, Tadzjikistan en Wit-Rusland.

(Vorige berichten pagina 397/2 - 2009)

Servië

SERVIË

BINNENLAND

Antidiscriminatiewet aangenomen

Op 26 maart 2009 nam een kleine meerderheid van de 250 Servische parlementariërs een antidiscriminatiewet aan. De wet verbood discriminatie op basis van ras, religie, seksuele geaardheid, geslacht en andere kenmerken en voorzag in de aanstelling van een nationale ombudsman voor de mensenrechten. De wet was een voorwaarde voor toekomstige integratie in de EU en het recht op visumvrij reizen naar Europese landen. Er was veel weerstand tegen de wet vanuit de Servisch-orthodoxe kerk en andere conservatieve groeperingen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Servische munt maakt duikvlucht

Op 26 januari 2009 bereikte de Servische nationale munt, de dinar, zijn laagste koers ten opzichte van de euro. Interventies door de centrale bank van Servië, ter waarde van 218 miljoen euro, konden dit niet voorkomen. De koers daalde tot 95,46 dinar voor 1 euro tegen 75,75 dinar op 7 augustus, toen de munt zijn hoogste koers bereikte.

IMF zegt noodlening toe

Servië kreeg op 3 maart een noodlening van drie miljard euro van het IMF. De lening had een looptijd van twee jaar. Na moeilijke onderhandelingen ging Servië akkoord met een herziening van de begroting van 2009 en het invoeren van strenge belasting- en bezuinigingsmaatregelen. De verwachting van de economische groei over 2009 werd bijgesteld van 3,5 procent naar min 2 procent. Als vervolg op de noodlening van het IMF kondigde de Servische regering op 7 april een pakket economische noodmaatregelen aan. Over de rest van 2009 moest één miljard euro worden bezuinigd. Hiertoe werd het ontslag van 8.000 ambtenaren aangekondigd. Verder werden er belastingverhogingen aangekondigd op ambtenarensalarissen, benzine, mobiele telefonie en luxegoederen.

JUSTITIE

Straffen voor massamoord op Kroatiërs

Op 12 maart 2009 veroordeelde het gerechtshof voor oorlogsmisdaden van Servië dertien Serviërs voor het executeren van tweehonderd Kroatische oorlogsgevangenen in de jaren negentig. Het ging om executies op een varkensfokkerij in het dorp Ovcara in de buurt van Vukovar in het oosten van Kroatië. Zeven van de dertien oudmilitairen kregen de maximumstraf van twintig jaar cel. De andere zes kregen celstraffen van vijf tot vijftien jaar opgelegd. De rechtszaak gold als testcase voor de Servische justitie in het berechten van Servische oorlogsmisdaden gepleegd onder het regime van voormalig president Slobodan Milosevic.
Op 23 juni veroordeelde de Servische rechtbank ook Damir Sireta (45) voor zijn aandeel in de moordpartij op Kroatische oorlogsgevangenen in de varkensfokkerij in Ovcara tot de maximale twintig jaar cel. Hij werd in 2006 in Noorwegen gearresteerd.

Oorlogsmisdaden in Kosovo bestraft

Op 24 april veroordeelde de Servische rechtbank vier oud-politiemannen tot in totaal 68 jaar cel voor hun aandeel in de moord op vijftig Kosovaren. De moordpartij vond plaats in Suva Reka tijdens de NAVO-bombardementen in 1999.

Veroordeling radicale moslims wegens terrorisme

Op 3 juli 2009 deelde een Servische rechtbank lange gevangenisstraffen uit aan twaalf radicale moslims wegens 'terrorisme' en het beramen van aanslagen. Ze waren aanhangers van de radicale wahabitische tak van de islam en behoorden tot een groep van vijftien Servische moslims die in 2007 in de buurt van Novi Pazar werden gearresteerd. Novi Pazar was de hoofdplaats van de regio Sandzak in het zuiden van Servië, waar veel moslims woonden.

De leider van de groep, Senad Ramovic, kreeg dertien jaar celstraf wegens 'terrorisme en het illegaal bezit van wapens en explosieven'. Elf andere verdachten kregen celstraffen tussen zes maanden en acht jaar. Drie mannen werden vrijgesproken.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Oud-president Milutinovic vrijgesproken

Op 26 februari 2009 werd de voormalige Servische president Milan Milutinovic vrijgesproken van het plegen van oorlogsmisdaden in Kosovo in de jaren negentig. Vijf medeverdachten, onder wie de voormalige Joegoslavische vicepremier Nikola Sainovic, werden wel schuldig bevonden en kregen celstraffen van 15 tot 22 jaar.

Mladic werd tot 2002 beschermd door leger

Ratko Mladic, de voor oorlogsmisdaden gezochte voormalige legercommandant van de Bosnische Serviërs, kon tot 2002 vrij rondlopen in Servië dankzij de bescherming van het Servische leger. Vijftig zwaarbewapende mannen bewaakten Mladic in een legerbarak in de buurt van Belgrado. Dit maakte Branislav Puhalo, een van zijn voormalige bodyguards, op 9 juni 2009 bekend tijdens een rechtszaak door de Servische rechtbank tegen hem vanwege deze bescherming.

'We gingen naar voetbalwedstrijden, politiebureaus en restaurants.' Puhalo zei dat de bescherming van Mladic in maart 2002 werd opgeheven, anderhalf jaar nadat Slobodan Milosevic de presidentsverkiezingen had verloren van Vojislav Kostinuca.

Bosnisch-Servische verdachte uitgeleverd

Op 7 juli 2009 leverde Servië Zoran Maric uit aan de Bosnische afdeling van het Joegoslavië-tribunaal. Bosnië had om zijn uitlevering verzocht. Maric, voormalig lid van het Bosnisch-Servische leger, werd ervan beschuldigd tijdens de Bosnische burgeroorlog te hebben deelgenomen aan de moord op 23 moslimburgers, onder wie tien vrouwen, één kind en drie andere minderjarigen. De moordpartij had zich afgespeeld op 10 september 1992 in de stad Jajce. Een andere Bosnisch-Servische soldaat, Mirko Pekez, was in deze zaak al tot 29 jaar celstraf veroordeeld. Twee andere mannen wachtten op hun proces, terwijl nog twee mannen nog op de vlucht waren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Energiedeal met Rusland

Op 22 december 2008 maakte Servië het afsluiten van een energieovereenkomst met Rusland bekend. In ruil voor de verkoop voor 400 miljoen euro van het oliemonopoliebedrijf NIS aan het Russische gasbedrijf Gazprom, begon Gazprom met de aanleg van de voor Rusland strategisch belangrijke gasleiding Zuidstroom. In Servië was veel verzet tegen de overeenkomst, onder meer van minister van Economische Zaken Mladjan Dinkic. De tegenstanders vreesden een te grote politieke invloed van Rusland in hun land. Verder zou de deal niet voordelig zijn: terwijl Gazprom NIS meteen zou krijgen, zou de pijpleiding pas tegen 2015 klaar zijn. Ook stelden zij dat de overeenkomst een vergoeding was voor de steun van Rusland tegen de onafhankelijkheid van Kosovo.

Toenadering tot Macedonië

Toen Macedonië in oktober 2008 de onafhankelijkheid van Kosovo erkende, verbrak Servië de diplomatieke betrekkingen. Omdat beide landen echter lid wilden worden van de Europese Unie, moesten zij hun onderlinge betrekkingen wel weer verbeteren. Op 25 april 2009 werden de diplomatieke betrekkingen weer hersteld. Op 7 mei kwamen beide landen overeen het niet eens te zijn over de kwestie Kosovo. 'We moeten ons concentreren op wat ons nader tot elkaar brengt,' zei de Servische minister van Buitenlandse Zaken Vuk Jeremic in aanwezigheid van zijn Macedonische collega Antonio Milososki. Op 22 juli ondertekenden de premiers van Servië en Macedonië, Mirko Cvetkovic en Nikola Groejevski, in Belgrado enkele economische en culturele samenwerkingsverdragen

OVERLEDEN

Slobodan Milosevic, oud-president

De oud-president van Servië, Slobodan Milosevic overleed op 11 maart 2006 door hartfalen in zijn cel in de gevangenis van Scheveningen. Hij werd op 20 augustus 1941 geboren in de Servische provinciestad Pozarevac. Milosevic studeerde rechten aan de Universiteit van Belgrado. In de jaren zeventig werd hij directeur van Belgrado's grootste bank, de Beobank, en maakte hij carrière in de Servische Communistische Partij. In 1984 werd hij voorzitter van de afdeling Belgrado van deze partij en twee jaar later de nationale partijleider. Van 1989 tot 1997 was hij president van Servië. Daarna, tot het najaar van 2000, president van Joegoslavië. Milosevic was voor alles machtspoliticus. Eind jaren tachtig ontdekte hij de wervingskracht van het nationalisme. De communistische apparatsjik werd toen een Servische nationalist, die na het uiteenvallen van de Joegoslavische Federatie in 1991 ging strijden voor een Groot-Servië: Servië plus de Servische gebieden in de omringende voormalig Joegoslavische republieken. In de jaren negentig voerde Servië onder zijn directe of indirecte verantwoordelijkheid vier oorlogen, tegen Slovenië, Kroatië, Bosnië en Kosovo. Hij verloor al deze oorlogen. Er vielen 200.000 doden en een miljoen mensen raakten ontheemd.

In het najaar van 2000 had hij bij de Servische bevolking zijn krediet verspeeld en werd hij in een fluwelen revolutie afgezet. In mei was hij de eerste Europese leider die wegens genocide en andere oorlogsmisdrijven werd aangeklaagd. In april 2001 werd hij uitgeleverd aan het Joegoslavië-tribunaal. Milosevic overleed nog vóór het tribunaal tot een uitspraak kon komen.

Slobodan Milosevic was een paradoxaal politicus. Hij was zowel een bureaucratische dossiervreter als een kille massamoordenaar. Hij wilde de erfgenaam zijn van de legendarische Joegoslavische leider Tito, maar hij ging de geschiedenisboeken in als de 'Slachter van de Balkan'.

(Vorige berichten pagina 632/2 - 2008)

SLOVENIË

BINNENLAND

Premier Jansa ontkent beschuldiging van corruptie

Tijdens een parlementair debat op 9 september 2008 ontkende premier Janez Jansa dat hij steekpenningen zou hebben aangenomen van het Finse militaire bedrijf Patria. Hij noemde de beschuldigingen 'absurd'. De steekpenningen zouden zijn betaald rond het afsluiten van het grootste defensiecontract uit de geschiedenis van Slovenië: de aanschaf van 135 legervoertuigen ter waarde van 278 miljoen euro. Volgens Jansa wilde de centrumlinkse oppositie hem vlak voor nieuwe parlementsverkiezingen in diskrediet brengen.
De corruptiezaak kwam aan het rollen na een uitzending van de Finse publieke omroep YLE, waarin de vermeende corruptie van Jansa aan de orde werd gesteld. Sinds mei waren in Finland verschillende mensen aangehouden in verband met een onderzoek naar corruptie bij Patria tijdens het sluiten van contracten met Slovenië en Egypte.

Centrumlinks wint parlementsverkiezingen

De parlementsverkiezingen van 21 september 2008 voor de 90 zetels in de Nationale Vergadering werden in een nek-aan-nekrace nipt gewonnen door de centrumlinkse oppositie. In de laatste weken van de campagne werd de centrumrechtse regeringscoalitie, die in de peilingen een kleine voorsprong had, ingehaald. De winst van centrumlinks werd verklaard uit twee ontwikkelingen: het gelukte de linkse partijen voor de verkiezingen één front te vormen en premier Janez Jansa van de centrumrechtse regerende Sloveense Democratische Partij (SDS) raakte betrokken bij een corruptiezaak.

Borut Pahor (SD) benoemd tot premier

Na de overwinning van centrumlinks werd partijleider Borut Pahor van de Sociaal-democraten (SD) op 7 november door het parlement benoemd tot nieuwe premier.
Op 21 november werd de nieuwe centrumlinkse regering van Pahor door het parlement goedgekeurd. Pahors sociaaldemocraten hadden een coalitie gevormd met de centrumlinkse partijen Zares en Liberale Democratie van Slovenië (LDS) en de Democratische Partij van Sloveense Gepensioneerden (DeSUS), die in de voorgaande centrumrechtse regering ook al coalitiepartner was. Pahor riep de centrumrechtse oppositie op samen te werken om eendrachtig de gevolgen van de economische crisis te lijf te gaan. Verder kreeg Slovenië voor het eerst een vrouwelijke minister van Defensie: Ljubica Jelusic.

Uitslag parlementsverkiezingen Slovenië
(21 september 2008)
Opkomst: 63,1 procent

partij	percentage	zetels
Sociaal-democraten (SD)	30,5	29
Sloveense Democratische Partij (SDS)	29,3	28
Zares	9,4	9
Democratische Partij van Sloveense Gepensioneerden (DeSUS)	7,5	7
Sloveense Nationale Partij (SNS)	5,4	5
Sloveense Volkspartij - Sloveense Jongerenpartij (SLS+SMS)	5,2	5
Liberale Democratie van Slovenië (LDS)	5,2	5
Etnische gemeenschappen (Hongaren en Italianen)		2

Protest tegen aanstelling ex-minister Rupel als buitenlandadviseur

Op 5 december 2008 trad staatssecretaris Slavko Ziherl van Volksgezondheid af uit protest tegen het besluit van premier Borut Pahor om de voormalige minister van Buitenlandse Zaken Dimitrij Rupel aan te stellen als zijn buitenlandadviseur. Rupel was minister in de voorgaande centrumrechtse regering van premier Janez Jansa, waarin hij zich niet geliefd had gemaakt. Hij gold als een arrogante en autoritaire bestuurder, die kritiekloos achter de Verenigde Staten aanliep. Vanwege zijn overgang van centrumrechts naar centrumlinks werd hem tevens 'politiek opportunisme' verweten. Twee weken eerder had de president van Slovenië, Danilo Turk, al Rupels sollicitatie tot ambassadeur in Oostenrijk afgewezen, omdat hij 'weinig vertrouwen' in hem had.

Oppositiepartij wint Europese verkiezingen

De verkiezingen voor het Europarlement, op 7 juni 2009, werden in Slovenië gewonnen door de centrumrechtse oppositionele Sloveense Democratische Partij (SDS). Zij versloeg de regerende Sociaal-democraten (SD). De SDS kreeg 26,9 procent van de stemmen, de SD 18,5 procent. Wel wonnen beide partijen ten opzichte van de vorige Europese verkiezingen. Volgens SD-premier Borut Pahor kwam het verlies van zijn regerende partij door de economische crisis.
SDS en SD bezetten ieder twee van de zeven Sloveense zetels in het Europese parlement. Het centrumrechtse Nieuw Slovenië won één zetel en de twee links-liberale regeringspartijen Liberale Democratie van Slovenië ook ieder één. De opkomst was 28,3 procent, even laag als tijdens de vorige Europese verkiezingen.

Samenstelling regering Slovenië
(21 november 2008)

Premier
Borut PAHOR

Ministers:
Arbeid, Gezins- en Sociale Zaken
Ivan SVETLIK
Binnenlandse Zaken
Katarina KRESAL
Buitenlandse Zaken
Samuel ZBOGAR
Cultuur
Majda SIRCA
Defensie
Ljubica JELUSIC
Economische Zaken
Matej LAHOVNIK
Financiën
Franc KRIZANIC
Hoger Onderwijs, Wetenschap en Technologie
Gregor GOLOBIC
Justitie
Ales ZALAR
Landbouw, Bosbouw en Voedselvoorziening
Milan POGACNIK
Milieu en Ruimtelijke Ordening
Karl ERJAVEC
Onderwijs en Sport
Igor LUKSIC
Openbaar Bestuur
Irma Pavlinic KREBS
Transport en Communicatie
Patrick VLACIC
Volksgezondheid
Borut MIKLAVCIC
Zonder portefeuille, belast met Ontwikkeling en EU-zaken
Mitja GASPARI
Zonder portefeuille, belast met Plaatselijk Zelfbestuur en Regionaal Beleid
Zlatka PLOSTAJNER
Zonder portefeuille, belast met Slovenen in het Buitenland
Bostjan ZEKS

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Maatregelen tegen de economische crisis

Garanties voor bankleningen

Op 22 oktober 2008 stelde de regering van Slovenië maximaal acht miljard euro garanties beschikbaar voor leningen tussen Sloveense banken. De maatregel gold tot het einde van 2009. Met het besluit wilde de regering de markt van bankleningen draaiende houden, die verlamd dreigde te raken door de economische crisis. Verder werd er kapitaalsteun beloofd voor verzekeringsbedrijven en pensioenfondsen voor het geval deze in de problemen zouden komen.

Economisch steunpakket

Op 18 december werd een economisch steunpakket van 800 miljoen euro gepresenteerd om de economische crisis te verzachten. Zo kwam er subsidie beschikbaar voor verkorting van de veertigurige werkweek zonder salariskorting om de werkgelegenheid en de koopkracht te behouden.

Ter beteugeling van de overheidsuitgaven besloot het parlement op 5 maart 2009 om de salarissen van politici en topambtenaren met 4 procent te korten. Dit zou een besparing opleveren van 2,8 miljoen euro.

Economische krimp in laatste kwartaal 2008

In het vierde kwartaal van 2008 was de Sloveense economie met 4,1 procent gekrompen, zo maakte het Sloveense Bureau voor de Statistiek op 9 maart bekend. Over heel 2008 werd nog wel groei bereikt, namelijk 3,4 procent. Eerder al maakte dit bureau bekend dat de inflatie in december 2008 verder was gedaald naar 1,8 procent op jaarbasis. In november was dit cijfer nog 2,9 procent. In december waren de consumentenprijzen met 0,7 procent gedaald en in de maand daarvoor met 0,9 procent.

Lof IMF voor Sloveens anticrisisbeleid

Op 11 maart uitte het hoofd van de IMF-missie in Slovenië, Antonio Spilimbergo, zijn lof voor het gevoerde anticrisisbeleid. Het IMF vond het geen groot probleem dat het begrotingstekort in 2009 de 3,0 procent zou overschrijden, de bovengrens die gold voor leden van de eurozone.

Verder voorspelde het Fonds een moeilijke tijd voor de Sloveense economie. En dit bleek ook het geval, want op 17 juni was de regering genoodzaakt voor de tweede keer in dit jaar de overheidsbegroting aan vanwege de diepe economische crisis. Door de lagere inkomsten moest het verwachte begrotingstekort bijgesteld worden van 3,4 naar 5,5 procent van het bruto binnenlands product. Verder kondigde de regering bezuinigingen aan op de uitgaven voor defensie, transportinfrastructuur en openbaar bestuur.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Massagraf ontdekt

Op 4 maart 2009 werd bekend dat een massagraf van misschien wel 300 slachtoffers van de communisten uit de Tweede Wereldoorlog was ontdekt. 'We hebben de gemummificeerde resten van tussen de 200 en 300 mensen gevonden', vertelde Marko Strovs van het departement voor militaire graven van Slovenië. De resten werden gevonden in de Huda Jama-grot, 90 kilometer ten oosten van Ljubljana. De identiteit van de slachtoffers was onbekend, maar volgens inwoners uit de omgeving zou het om Sloveense en Kroatische nazicollaborateurs gaan, die het na de oorlog niet lukte het communistische regime te ontvluchten.
De gevonden lichamen waren nog in redelijk goede staat, omdat de grot met enkele opeenvolgende muren van beton goed was afgesloten. Bovendien waren ze bestrooid met kalk. De lichamen lagen ongeveer 400 meter van de ingang. De slachtoffers hadden hun kleding en schoenen moeten uitdoen en waren vervolgens vergast. Er werden geen kinderschoenen gevonden. De Sloveense procureur-generaal Barbara Brezigar noemde de aanblik van de lijken 'verschrikkelijk'. In twee andere gangen van de grot zouden nog meer slachtoffers kunnen liggen.

In juli 2007 waren de Sloveense autoriteiten in het Tezno-bos in het noordoosten van het land ook al gestart met de opgraving van een massagraf, waar naar verwachting nog eens 15.000 slachtoffers van de communisten uit de Tweede Wereldoorlog lagen begraven. Er werd vermoed dat in heel Slovenië 500 massagraven uit de oorlog konden liggen. Hiernaar was in augustus 2008 een langdurig onderzoek gestart.

EUROPESE UNIE

Slovenië blokkeert EU-onderhandelingen met Kroatië wegens grensconflict

Sinds het uiteenvallen van Joegoslavië in 1991 had Slovenië een grensconflict met buurland Kroatië. Het betrof een smalle strook land en zee. Slovenië eiste met name vrije toegang tot de internationale wateren via de Baai van Piran, die onder Kroatische controle stond. Om deze reden blokkeerde de Sloveense premier Borut Pahor op 18 december 2008 het starten van de toetredingsonderhandelingen tussen de Europese Unie en Kroatië op nog eens tien van de 35 beleidshoofdstukken (22 waren er reeds gaande). Hij stond alleen onderhandelingen over het hoofdstuk 'openbare aanbestedingen' toe. Kroatië reageerde boos en stelde dat Slovenië het conflict gebruikte om de EU-toetreding van Kroatië tegen te houden.

Geen doorbraak in grensconflict

Kroatië en Slovenië kwamen op 27 mei weer niet nader tot elkaar in hun grensconflict. Op deze dag moesten zij antwoord geven op een 'definitief compromisvoorstel' van eurocommissaris Olli Rehn voor Uitbreidingszaken, waarvan de details niet bekend werden gemaakt. Na een eerdere mislukte bemiddelingspoging door de Finse Nobelprijswinnaar Martti Ahtisaari in maart stelde de Europese Commissie voor om een eenmalig internationaal arbitragetribunaal voor het conflict in te stellen.

(Vorige berichten pagina 452/3 - 2008)

IJSLAND

BINNENLAND

Nieuwe progressieve regeringscoalitie in IJsland

De Sociaal-Democratische Alliantie (SF) en de Links-Groene Alliantie (VG) vormden op 12 mei 2009 een nieuwe regering, nadat zij tezamen een absolute meerderheid hadden gehaald bij de parlementsverkiezingen van 25 april.

Samenstelling regering IJsland
(12 mei 2009)

President
Olafur Ragnar GRIMSSON

Premier
Johanna SIGURDARDÓTTIR

Ministers:
Buitenlandse Zaken
Ossur SKARPHEDINSSON
Communicatie
Kristjan MOLLER
Financiën
Steingrimur J. SIGFUSSON
Gezondheidszorg
Ogmundur JONASSON
Industrie, Energie en Toerisme
Katrin JULIUSDÓTTIR
Justitie en Kerkelijke Zaken
Ragna ARNADÓTTIR
Milieu
Svandis SVAVARSDÓTTIR
Ondernemingszaken
Gylfi MAGNUSSON
Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
Katrin JAKOBSDÓTTIR
Sociale Zaken en Sociale Zekerheid
Arni Pall ARNASON
Visserij en Landbouw
Jon BJARNASON

Gouverneur centrale bank
Svein Harald OEYGARD

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Financiële steun van Scandinavische landen voor IJsland

Denemarken, Finland, Noorwegen en Zweden tekenden op 1 juli 2009 overeenkomsten met IJsland die voorzagen in een lening ter waarde van omgerekend 1,8 miljard euro. Het geld zou het in een diepe economische crisis verkerende IJsland aanwenden voor het opbouwen van voldoende reserves aan buitenlandse valuta.

De leningen werden over een langere termijn gespreid en in vier gedeeltes ter beschikking gesteld. Telkens zou het Internationaal Monetair Fonds (IMF) beoordelen of IJsland voldoende voortgang had geboekt bij de implementatie van het door de organisatie opgestelde economisch herstelprogramma.

Dat programma was erop gericht om de IJslandse munt te stabiliseren, het vertrouwen van investeerders te herstellen en op termijn weer fiscale stabiliteit te verzekeren.

BUITENLANDSE ZAKEN

IJsland dient lidmaatschapsaanvraag Europese Unie in

Een kleine meerderheid van het IJslandse parlement stemde op 16 juli 2009 in met het regeringsvoorstel een aanvraag in te dienen voor het lidmaatschap van de Europese Unie. Er waren 33 voorstemmers, 28 parlementariërs stemden tegen en 2 onthielden zich van stemming. De toetreding tot de EU was in IJsland altijd omstreden geweest, maar onder invloed van de zware economische crisis die het land teisterde was het aantal voorstanders gegroeid. Als voordeel werd onder meer gezien dat deelgenomen kon worden aan het wisselkoersmechanisme en dat later mogelijk de euro kon worden ingevoerd. Dat laatste was van belang omdat de IJslandse kroon internationaal vrijwel al zijn waarde verloren had. Dit had bovendien, vanwege het hoge importniveau van IJsland, geleid tot een zeer hoge inflatie.

Uit de stemverhouding bleek echter dat de weerstanden nog altijd groot waren. De regerende Sociaal-Democratische Alliantie (SF) was voorstander van toetreding, maar haar coalitiepartner Links-Groene Alliantie (VG) was tot voor kort tegen. Deze partij stemde nu verdeeld: van haar 14 afgevaardigen waren 5 tegen. Binnen het kabinet werd deze verdeeldheid eveneens zichtbaar en wel tussen minister van Financiën Steingrimur Sigfusson, die vóór stemde, en die van Landbouw en Visserij Jon Bjarnason, die zich tegen toetreding keerde. Dat laatste lag enigszins voor de hand omdat precies in deze sectoren de aversie tegen een EU-lidmaatschap groot was. IJslandse vissers hadden exclusieve toegang tot de zone rond het eiland, maar die zou bij toetreding deels moeten worden opengesteld voor vissers uit andere EU-landen. Ook de landbouwers vreesden inkomstenderving, omdat de zeer aanzienlijke financiële overheidsteun die zij kregen binnen de EU niet zomaar gehandhaafd kon blijven.

De oppostionele Onafhankelijkheidspartij (SSF) pleitte ervoor het al dan niet onderhandelen met de EU via een referendum aan de bevolking voor te leggen. Dat voorstel werd ternauwernood verworpen. Overigens zou over de toetreding zelf, die naar verwachting pas in 2012 mogelijk zou worden, in een later stadium wel een volksraadpleging worden gehouden.
De ministers van Buitenlandse Zaken van de Unie verzochten op 27 juli de Europese Commissie een rapport te schrijven over de geschiktheid van IJsland als EU-lid. Dat was een noodzakelijke stap om de IJslandse toetreding mogelijk te maken.

(Vorige berichten pagina 266/2 - 2009)

CHILI

BINNENLAND

President Bachelet benoemt nieuwe ministers

De ambassadeur van Chili in de Verenigde Staten, Mariano Fernández Amunátegui, werd op 12 maart 2009 gepromoveerd tot minister van Buitenlandse Zaken. Alejandro Foxley, die de portefeuille drie jaar beheerde, wilde zich met zijn 'eigen projecten' gaan bezighouden, zonder aan te geven wat dat precies inhield. Minister van Defensie José Goñi werd aangesteld als ambassadeur in Washington en werd in het kabinet vervangen door de woordvoerder van de regering, Francisco Javier Vidal Salinas.
Bachelet begon rond deze tijd aan de laatste twaalf maanden van haar ambtstermijn van vier jaar.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Private pensioenfondsen in Chili verliezen door crisis ruim 18,5 miljard euro

Uit gegevens van de toezichthouder van de overheid op de vijf particuliere pensioenfondsen in Chili bleek op 12 januari 2009 dat deze door de economische crisis 25 miljard dollar (ruim 18,5 miljard euro) van hun reserves hadden verloren. De fondsen verzorgden de pensioenopbouw van 8,3 miljoen werknemers. Analisten wezen er op dat ze gewend waren aan schommelingen op de kapitaalmarkt en sommigen meenden alweer een licht herstel te zien.

Chileense werknemers konden vanaf 1981, toen de private pensioenfondsen door Pinochet in het land werden geïntroduceerd, zelf kiezen bij welk fonds zij voor hun oude dag wilden sparen. De vijf investeerden hun geld zowel in Chili als in het buitenland.

Overheid lanceert nieuw pensioensysteem

Met de opzet de 'historische discriminatie' van miljoenen vrouwen die hun werk opgaven om kinderen op te voeden uit te bannen, lanceerde de Chileense regering op 29 juni een nieuw pensioenfonds. In dat jaar zouden 13.000 vrouwen die voor 1 juli de pensioengerechtigde leeftijd van 60 jaar bereikten een bonus ontvangen van 286.000 peso (ca. 392 euro). Dit aantal zou het jaar daarop groeien met 42.000. Men streefde er in eerste instantie naar de vrouwen per maand omgerekend ruim 106 euro uit te gaan keren. Volgens Bachelet werd Chili met de maatregel een 'rechtvaardiger maatschappij'.

Krimp voorspeld voor Chileense economie in 2009

Koperexport daalt sterk

In vergelijking met dezelfde maand het jaar daarvoor daalde de koperexport van Chili in april met 52 procent, aldus een bekendmaking van de centrale bank op 15 mei 2009. Voor de eerste vier maanden van het jaar bedroegen de koperinkomsten uit de export bijna 6 miljard dollar (ca. 4,4 miljard euro); dit betekende dat er ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder sprake was van een afname met 59 procent. De oorzaken moesten gezocht worden in de afgenomen vraag op de wereldmarkt en de mede daardoor sterk gedaalde prijs.
Chili verzorgde een derde van de koperproductie in de wereld.

President Bachelet ziet tekenen van herstel

Tijdens een Europese reis die haar ook naar Nederland bracht, merkte president Michelle Bachelet eind mei op dat Chili als een van de eerste landen in de wereld de economische recessie achter zich zou laten. De belangrijkste factoren daarvoor waren de gezonde banksector en het weloverwogen economische beleid, gekoppeld aan transparantie, zo merkte het Chileense staatshoofd in Frankrijk op.
In 2008 groeide de economie van het land met 3,2 procent. José de Gregorio Robeco, gouverneur van de centrale bank van Chili, had eerder die maand aangegeven voor 2009 een krimp te verwachten van 0,7 procent. In 1999 had Chili voor het laatst te maken met een negatieve economische groei.

JUSTITIE

Hof van beroep handhaaft straf voor Manuel Contreras

Het hof van beroep in de Chileense hoofdstad Santiago bevestigde op 29 januari 2009 het eerder tegen Manuel Contreras uitgesproken vonnis van twee keer levenslang. De voormalige chef van de beruchte geheime dienst DINA had deze straf in juni 2008 gekregen voor zijn bepalende rol bij de moord in 1974 op generaal Carlos Prats, een verklaard tegenstander van de staatsgreep tegen Allende het jaar daarvoor. Acht medewerkers van Pinochets geheime politie zagen hun straffen eveneens bevestigd worden.
De verdediger van Contreras, Jorge Balmaceda, liet weten de zaak voor te zullen leggen aan het hooggerechtshof.

Straf van oud-nazi voor martelen door hooggerechtshof bevestigd

Het hooggerechtshof van Chili bepaalde op 13 mei 2009 dat de eerder aan Paul Schaefer gegeven celstraf van drie jaar voor het martelen van bewoners van de enclave Colonia Dignidad, terecht was. Hij had acht mensen in de commune middelen laten toedienen die invloed hadden op hun geestesgesteldheid en hen elektrische schokken laten geven om te voorkomen dat zij de buitenwereld zouden inlichten over het reilen en zeilen van de enclave.
Schaefer werd in maart 2005 in Argentinië gearresteerd en was onder meer veroordeeld voor moord, seksueel misbruik van kinderen en het onwettige bezit van vuurwapens.

Twee oud-generaals veroordeeld voor illegale wapenverkopen

Voormalig legergeneraal Guillermo Letelier en zijn oud-collega van de luchtmacht Vicente Rodríguez werden op 9 juni 2009 veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf voor de illegale verkoop van wapens aan Kroatië in de jaren negentig van de vorige eeuw. Tegen dat land, op dat moment betrokken bij de oorlog op de Balkan, was door de Verenigde Naties een wapenembargo afgekondigd. Onder het mom van Chileense humanitaire hulp die bestemd was voor Sri Lanka stuurden de twee hoge Chileense militairen raketwerpers naar Kroatië, maar de lading werd onderschept door Hongaarse ambtenaren.
Letelier kreeg ook nog een straf van 541 dagen voor het falsificeren van documenten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Eerste bezoek van Chileens staatshoofd aan Cuba in dertig jaar

De Chileense president Michelle Bachelet ontmoette op 11 februari 2009 haar Cubaanse collega Raúl Castro bij een drie dagen durend staatsbezoek aan Cuba. Het was het eerste bezoek van een Chileens staatshoofd aan het socialistische land sinds Salvador Allende in 1972 in Havana door Fidel Castro werd ontvangen. Bachelet werd vergezeld door parlementariërs, zakenlieden en artiesten en liet weten te hopen dat het bezoek zou leiden tot 'grotere regionale integratie' en 'politieke dialoog om gezamenlijke doelen te bereiken'. De Cubaanse vorderingen in de biotechnologie en de medische zorg boden volgens haar voor Chili grote mogelijkheden.
Cubaanse dissidenten waren teleurgesteld dat zij niet werden ontvangen door Bachelet.

Chili en Australië sluiten vrijhandelsakkoord

Op 6 maart 2009 werd een vrijhandelsverdrag van kracht tussen Chili en Australië dat van invloed was op 97 procent van de exportproducten van beide landen. Binnen zes jaar zouden alle tarieven inzake de bilaterale handel worden opgeheven. Het akkoord betrof echter niet alleen de uitwisseling van goederen, maar had ook betrekking op diensten, investeringen en intellectueel eigendom.
De Chileense export naar Australië groeide in 2008 met 75 procent, waardoor voor het Zuid-Amerikaanse land een handelsoverschot was ontstaan van omgerekend 148 miljoen euro.

Obama weigert zich te verontschuldigen voor optreden CIA in het verleden

'Ik ben geïnteresseerd in vooruitgang, niet in achteromkijken.' Met deze woorden gaf president Barack Obama van de Verenigde

Staten op 23 juni 2009 in het Witte Huis tijdens een bezoek van het staatshoofd van Chili, Michelle Bachelet, aan er niets voor te voelen zich te verontschuldigen voor de rol van de CIA bij de bloedige staatsgreep in 1973 tegen Allende. Wel erkende Obama dat door de Verenigde Staten in het verleden fouten waren gemaakt. Hij noemde verder Bachelet 'een van de boeiendste leiders die we hebben' en Chili beschouwde hij als een 'uitstekende' partner.
Bachelet op haar beurt feliciteerde Obama met zijn buitenlandse beleid.

(Vorige berichten pagina 699/2 - 2008)

COLOMBIA

BINNENLAND

Strijd tussen leger en FARC zet zich voort

Aantal ontvoeringen door rebellen zou toenemen

Volgens de Colombiaanse regering ontvoerden de rebellen van de Revolutionair Gewapende Krachten van Colombia (FARC) steeds meer mensen in de omliggende landen. Door het optreden van de Colombiaanse strijdkrachten was de guerrillaorganisatie volgens Bogotá de controle over de cocaïneproductie kwijtgeraakt, met een financiële crisis als gevolg. De kidnappings voorzagen in een nieuwe inkomstenbron. In dat licht moest ook de samenwerking met 'criminele elementen' in Colombia worden gezien, aldus minister van Defensie Juan Manuel Santos op 11 november 2008. De FARC was naar zijn zeggen niet het grootste cocaïnekartel in de wereld, zoals tot voor kort werd aangenomen, maar wel de belangrijkste producent van cocaïnepasta (ook wel cocapasta genoemd).

Rebellen laten gijzelaars vrij

Een voormalig parlementslid uit het departement Valle del Cauca, de vijfenveertigjarige Sigifredo López, werd op 5 februari 2009 na bemiddeling van senator Piedad Córdoba door de FARC vrijgelaten. Hij was de zesde gijzelaar binnen vijf dagen die naar huis mocht. Daarmee kwamen de rebellen een in december gedane belofte aan de organisatie Colombianen voor de Vrede, waar Piedad Córdoba actief voor was, na. Het Rode Kruis speelde eveneens een rol bij de overdracht van de gijzelaars – naast de politicus drie politiemensen, een soldaat en een oud-burgemeester. López was de enige overlevende van een groep van twaalf door de FARC ontvoerde volksvertegenwoordigers uit het genoemde departement. De anderen waren, aldus de rebellen, 'per vergissing' omgebracht.

Gepensioneerde Zweed eveneens in vrijheid gesteld

De negenenzestigjarige Erik Roland Larsson kreeg van de marxistische rebellen op 17 maart zijn vrijheid terug. De gepensioneerde, halfverlamde Zweed was twee jaar daarvoor ontvoerd van zijn boerderij in het departement Córdoba, waar hij met zijn Colombiaanse vrouw woonde. De FARC eiste 5 miljoen dollar (ca. 3,8 miljoen euro) losgeld voor hem, maar onduidelijk bleef of er was betaald voor zijn vrijlating. Larsson was de laatste buitenlander die de rebellen in handen hadden.

Nieuwe confrontaties tussen guerrillastrijders en militairen

Bij nieuwe gevechten tussen guerrillastrijders en militaire eenheden kwamen in mei meer dan twintig mensen om het leven. In het departement Norte de Santander stierven vier militairen toen zij een mijnenveld inliepen, terwijl sluipschutters van de FARC elders twee soldaten vermoordden. Ook vielen er doden toen rebellen op verschillende plaatsen in Colombia politiestations aanvielen. Bij een confrontatie in het nationale park La Macarena, gelegen in het departement Meta, sneuvelden aan beide zijden vijf mensen. In de stad Garzón in het departement Huila bestormden als politieagenten vermomde guerrillastrijders een rechtbank. Hier waren ten minste drie slachtoffers te betreuren.
Ook bij een gewapende confrontatie tussen het linkse Nationale Bevrijdingsleger (ELN) en het leger vielen in dezelfde maand zeker vijf doden.

Leger zegt veertig guerrillero's te hebben gedood

Bij een offensief van de Colombiaanse strijdkrachten tegen het Frente 43 van de FARC, dat onder leiding stond van Víctor Julio Suárez Rojas (beter bekend als Mono Jojoy), kwamen volgens de autoriteiten minstens veertig rebellen om. De gevechten vonden plaats tussen de dorpen Vistahermosa en Puerto Rico, beide gelegen in het departement Meta.

Analisten meenden dat de hardliner Mono Jojoy na topman Alfonso Cano de nummer twee van de FARC was. Zijn troepen zouden door een reeks aanvallen al sterk zijn uitgedund. Na de bombardementen deed interim-minister van Defensie Freddy Padilla een oproep aan Mono Jojoy zich over te geven, zodat de levens van zijn manschappen gespaard konden worden.

Inlichtingendienst moet telefoontaps overlaten aan politie

President Álvaro Uribe bepaalde op 26 februari 2009 dat de nationale politie zich in het vervolg met het afluisteren van telefoons diende bezig te houden, in plaats van de inlichtingendienst DAS. De aanleiding voor de maatregel was een publicatie in het magazine *Semana*, waarin uit de doeken werd gedaan dat DAS journalisten, rechters van het hooggerechtshof en oppositieleden afluisterde. Het blad baseerde zich op verklaringen van vijf anonieme medewerkers van de dienst, die tevens beweerden dat de afluisterpraktijken plaatsvonden op verzoek van het kantoor van de president. Ook zou de drugsmaffia in de dienst zijn geïnfiltreerd.
De affaire leidde tot het aftreden van het hoofd van het DAS, Fernando Tabares. Hij werd opgevolgd door Felipe Muñoz.

Leger moet moorden in Medellín stoppen

In reactie op een golf van moorden stuurde de Colombiaanse regering op 8 april 2009 500 militairen naar de stad Medellín. Daar waren vanaf het begin van het jaar al minstens 325 mensen door geweld om het leven gekomen. Een strijd om de macht tussen facties van het misdaadsyndicaat La Oficina de Envigado was volgens de autoriteiten de voornaamste oorzaak van het geweld. De gevechten zouden zijn begonnen na de arrestatie in de havenstad Barranquilla van de leider van de groep, Fabio Gómez, ook bekend onder zijn schuilnaam Riñón.
La Oficina was oorspronkelijk een doodseskader dat diensten verrichte voor drugsba-

ron Pablo Escobar. Na zijn dood werd het de meest gevreesde criminele organisatie van Colombia.

Politie neemt grote hoeveelheid cocaïne in beslag

In het departement Antioquia vond de Colombiaanse politie in een landelijk gebied twee ton cocaïne met een straatwaarde van 50 miljoen dollar (ca. 36,5 miljoen euro), aldus een bekendmaking op 13 mei 2009. De drugs, die zouden toebehoren aan de zogeheten Urabá-bende, waren in 73 pakketjes in de grond verstopt en bestemd voor andere Midden-Amerikaanse landen. De eigenaar van het landgoed werd gearresteerd.

Minder cocaplanten in 2008 dan jaar daarvoor

Het UN Office on Drugs and Crime berichtte half juni 2009 dat de teelt van cocaplanten in Colombia het jaar ervoor met 18 procent was afgenomen. In 2007 was nog sprake geweest van een toename met 27 procent. De meest voor de hand liggende oorzaak was volgens het VN-bureau de daling van de prijs van cocabladeren, waardoor veel telers overstapten op andere gewassen. De productie van cocaïne was eveneens gedaald, met 28 procent, mede omdat de autoriteiten in 2008 in totaal 200 ton van het spul in beslag namen. Dat was 57 procent meer dan het jaar daarvoor. Volgens de VN was ook de vraag naar cocaïne op de markten in het noorden van Amerika afgenomen.

Minister van Defensie treedt af

Juan Manuel Santos trad op 18 mei 2009 af als minister van Defensie. Hij nam deze stap om bij de presidentsverkiezingen in 2010 beschikbaar te zijn als kandidaat, maar liet nadrukkelijk weten dat hij president Álvaro Uribe niet voor de voeten zou gaan lopen. Mocht het zittende staatshoofd een derde ambtstermijn ambiëren en zou dat staatsrechterlijk mogelijk zijn, dan wilde Santos zich geen kandidaat stellen.

De opperbevelhebber van de Colombiaanse strijdkrachten, Freddy Padilla de León, nam op interim-basis de taken van Santos over. Eind juli kondigde president Uribe aan dat Gabriel Silva Luján de nieuwe minister van Defensie werd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vakbonden weigeren overleg met president

Leiders van de grote vakbonden, waaronder die van de Central Unitaria de Trabajadores de Colombia (CUT), weigerden op 19 november 2008 de uitnodiging van president Uribe te accepteren om over vakbondsrechten en geweld tegen de vakbonden te praten. In een brief herinnerden zij het staatshoofd eraan dat sinds zijn aantreden 474 vakbondsleden waren vermoord, dat bijna geen enkele moord was opgelost en dat zijn beleid de vakbonden direct had geschaad.
Uribe kwam met het verzoek omdat de Democraten in het Amerikaanse Congres weigerden het vrijhandelsverdrag tussen de Verenigde Staten en Colombia goed te keuren vanwege de benarde positie van de vakbonden in Colombia. De president wilde de zaak zo snel mogelijk regelen vanwege het aftreden begin 2009 van zijn bondgenoot George W. Bush.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Politie treedt op tegen boze investeerders

De door de overheid op 18 november 2008 gelastte sluiting van D.M.G. Grupo Holding SA, in de volksmond bekend onder naam DMG, riep in Colombia verontwaardigde reacties op. Toen de door Panama uitgewezen oprichter van DMG, David Murcia Guzmán, twee dagen later in Colombia terugkeerde, ontstond er een confrontatie tussen politie en demonstranten. Murcia had zijn klanten een 'economische revolutie' beloofd en winsten tot 100 procent binnen een jaar. De autoriteiten beschouwden DMG echter als een witwasmachine van drugsgeld, die gebruik maakte van een piramideschema dat op den duur zou instorten. De controversiële onderneming had 59 kantoren, verspreid over heel Colombia, en leverde diensten aan 214.000 investeerders.

Een andere onderneming, Proyecciones Dinero Fácil y Rápido (DRFE – letterlijke vertaling: Snel en gemakkelijk geld), was een week eerder ingestort. De eigenaar was naar het buitenland vertrokken en 600 miljard peso (ca. 207 miljoen euro) aan geïnvesteerd geld was verdwenen. Kantoren van DRFE werden daarna door boze investeerders geplunderd, er vielen enkele doden en de overheid riep op sommige plaatsen de noodtoestand uit.

Beleggers krijgen slechts klein deel geld terug

In maart 2009 maakte de door de regering bij DMG aangestelde beheerder, María Mercedes Perry, bekend dat de investeerders per inleg omgerekend 76 euro terug zouden krijgen, ongeacht de omvang van hun investeringen in het piramideschema. Eigenaar David Murcia zat inmiddels met een aantal medewerkers in Bogotá in de gevangenis, waar zij wachtten op hun rechtszaak. Twee werknemers waren al veroordeeld tot 53 maanden gevangenisstraf.

Economische crisis treft ook Colombia

Export in 2008 toegenomen

Cijfers van het Departamento Administrativo Nacional de Estadística (het nationaal statistiekinstituut DANE) wezen op 5 maart 2009 uit dat de export van Colombia het jaar daarvoor met 25,5 procent was toegenomen ten opzichte van 2007. In totaal was er een bedrag mee gemoeid van omgerekend bijna 30 miljard euro.
De contacten met Venezuela, de VS, Ecuador en Nederland zorgden voor de grootste handelsoverschotten; met China, Mexico en Brazilië was er sprake van een groot handelstekort.

Colombia wil IMF-lening als voorzorgsmaatregel

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) deelde op 20 april mee dat Colombia gebruik wilde maken van de nieuw opgezette Flexible Credit Line (FCL) voor lidstaten met goede economische antecedenten. Het betrof een krediet van 10,4 miljard dollar (ca. 8 miljard euro) voor een jaar, als voorzorgsmaatregel in verband met de wereldwijde economische crisis. De directeur van het IMF, Dominique Strauss-Kahn, toonde zich gelukkig met het Colombiaanse verzoek en prees de recente economische prestaties van het land.
Rond 11 mei ontving Bogotá bericht dat het verzoek was goedgekeurd, waardoor het land meer zekerheid kon bieden aan investeerders. Mexico had al eerder gebruikgemaakt van de FCL.

Colombia

Colombiaanse economie officieel in recessie

Het feit dat de Colombiaanse economie in het eerste kwartaal van 2009 met 0,6 procent kromp ten opzichte van dezelfde periode een jaar daarvoor, betekende dat er sprake was van een recessie. In het laatste kwartaal was er volgens het statistiekinstituut DANE namelijk al sprake geweest van een krimp met 1 procent. Vooral de productie van fabrieksartikelen was zwaar getroffen door de economische crisis en kende de eerste drie maanden van het jaar een terugval met 7,9 procent.
Het was de eerste recessie in Colombia sinds 1999.

JUSTITIE

Colombiaanse drugsbaron in de VS veroordeeld

De negenendertigjarige Eugenio Montoya Sánchez, voormalig leider van het beruchte drugskartel Norte del Valle, werd op 28 april 2009 in de Amerikaanse stad Miami (Florida) tot dertig jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij had in januari al toegegeven schuldig te zijn aan drugshandel en het tegenwerken van de justitiële autoriteiten. Dit laatste sloeg op de marteling, moord en het zwaar verminken van het kartellid Jhon Jairo García Giraldo – ook bekend als Dos Mil – die er van werd verdacht een informant van de politie te zijn. 'Er bestaat geen rechtvaardiging voor wat ik heb gedaan', merkte Eugenio Montoya op.
Zijn broers zaten ook achter de tralies in de VS. Juan Carlos Montoya Sánchez moest een straf van 22 jaar uitzitten. Diego Montoya Sánchez ontkende schuldig te zijn aan de twaalf aanklachten waarvoor hij terecht moest staan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Geweld tegen journalisten houdt aan

Oud-burgemeester voor 28 jaar de cel in

Rechter Nelly Vallejo veroordeelde op 13 januari 2009 in het departement Santander de voormalige burgemeester van Barrancabermeja, Julio César Ardila Torres, tot 28 jaar en 8 maanden gevangenisstraf. Hij meldde zich eind april 2008 zelf bij de politie nadat een vroegere paramilitair, Reiner Enrique Brocate, de justitiële autoriteiten had ingelicht dat Ardila met leden van zijn organisatie de moord op de journalist José Emeterio Rivas (44) had gepland. Deze werkte bij het lokale radiostation *Calor Estéreo* en had de burgemeester beschuldigd van corruptie en het onderhouden van contacten met de gewelddadige paramilitairen.

Geen moorden op journalisten in 2008

De Fundación para la Libertad de Prensa (FLIP), een belangenvereniging van Colombiaanse journalisten, meldde op 9 februari 2009 dat het jaar daarvoor voor het eerst in 23 jaar geen medewerkers van de media in het land waren vermoord. In de laatste dertig jaar waren er zeker 130 journalisten omgebracht; veruit het grootste deel van de moorden bleef onbestraft.
Niet alles was pais en vree voor de journalisten in 2008; rond de zeventig van hen hadden bedreigingen ontvangen. Twee journalisten waren naar het buitenland gevlucht, één was er ontvoerd.

RSF meldt moord op journalist

De relatief gunstige trend voor journalisten werd in 2009 niet voortgezet. Op 28 april riep de Franse organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) de Colombiaanse autoriteiten op de daders op te sporen van de moord op José Everardo Aguilar. Deze populaire journalist was onder meer werkzaam bij *Caracol Radio* en *Radio Cadena Nacional (RCN)* en stelde veelvuldig de corruptie bij het bestuur van het departement Cauca aan de orde. Op 24 april ontving hij iemand in zijn huis die beweerde foto's te komen brengen, maar hem vervolgens met een vuurwapen vermoordde.

De regering stelde een beloning van omgerekend ruim 16.000 euro in het vooruitzicht voor de tip die naar de dader(s) zou leiden.

MILITAIRE ZAKEN

President benoemt nieuwe legercommandant

Nadat de regering erkende dat het Colombiaanse leger zich schuldig had gemaakt aan buitengerechtelijke executies, legde commandant Mario Montoya zijn functie neer. Bij de installatie van zijn opvolger Óscar González op 6 november 2008 kondigde president Uribe aan dat aan elke militaire eenheid een officier zou worden toegevoegd die handhaving van de mensenrechten als taak had en klachten op dat gebied diende te registreren. Het staatshoofd droeg González op prioriteit te geven aan de opsporing van Daniel Barrera, alias El Loco. Deze machtige drugsbaas had volgens militaire inlichtingendiensten een akkoord gesloten met de Revolutionair Gewapende Krachten van Colombia (FARC) over cocaïnetransporten door het moeilijk toegankelijke, bosrijke zuidoosten van Colombia.

VN: militairen doden veel onschuldige burgers

Speciale afgezant van de Verenigde Naties Philip Alston zei op 18 juni 2009 bij een bezoek aan Colombia ervan overtuigd te zijn dat het leger 'min of meer' systematisch honderden onschuldige burgers had gedood. De slachtoffers werden later simpelweg aangeduid als 'guerrillastrijders'. Ook hekelde hij het feit dat regeringsvertegenwoordigers beweerden dat het om geïsoleerde gevallen ging. Alston had overigens geen bewijs gevonden voor de stelling dat de buitengerechtelijke moorden in opdracht van de regering zouden zijn gepleegd, of dat president Uribe er van afwist.
Onderminister van Defensie Sergio Jaramillo liet weten dat de regering de beschuldigingen zeer serieus nam.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaans instituut noemt Plan Colombia mislukking

De onafhankelijke rekenkamer van het Amerikaanse Congres trok na onderzoek de conclusie dat van de doelstellingen van Plan Colombia weinig terecht was gekomen, aldus *NRC Handelsblad* op 7 november 2008. Het Amerikaanse beleid in de jaren 1999-2006, dat gepaard ging met steun ter waarde van vijf miljard dollar (ca. 3,8 miljard euro), moest de drugsteelt en -handel halveren. Dit resultaat werd slechts behaald bij de opiumteelt en de heroïneproductie, maar de cocateelt en de cocaïneproductie waren met respectievelijk 15 en 4 procent toegenomen. De veiligheidssituatie was wel verbeterd, maar die trend werd niet als onomkeerbaar beschouwd.

Kritiek op Amerikaanse onderscheiding voor Uribe

Kort voordat hij definitief het Witte Huis diende te verlaten, verleende de Amerikaanse president George W. Bush op 13 januari 2009 zijn bondgenoot Álvaro Uribe de Presidential Medal of Freedom. Bij de ceremonie noemde Bush zijn collega een man 'met immense persoonlijke moed en een standvastig karakter'. Mensenrechtenorganisaties bekritiseerden het toekennen van deze hoge Amerikaanse onderscheiding, die Uribe ontving omdat hij de democratie, de vrijheid en de mensenrechten in zijn land bevorderd zou hebben. Kenneth Roth van de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) reageerde als volgt: 'Bush en Uribe hebben beiden geen enkele reden om trots te zijn aangaande hun beleid op het vlak van de mensenrechten'.

Colombia weigert FARC-lid uit te leveren

Het Colombiaanse hooggerechtshof bepaalde op 17 juni dat de regering in Bogotá het Amerikaanse verzoek om uitlevering van de guerrillastrijder Helí Mejía Mendoza, beter bekend onder zijn de nom de guerre Martín Sombra, naast zich neer mocht leggen. Dit lid van de Revolutionair Gewapende Krachten van Colombia (FARC) speelde een grote rol bij de ontvoering in 2003 van drie Amerikanen die in juli 2008, samen met Ingrid Betancourt, werden bevrijd. Het feit dat de drie buitenlanders in Colombia waren ontvoerd was volgens rechter Augusto Ibañez reden de uitlevering te weigeren.

Aguilar wel naar de VS gestuurd

De bij Operatie Jaque – de spectaculaire bevrijdingsactie van Ingrid Betancourt en veertien andere gijzelaars – gevangengenomen Gerardo Aguilar, bij de FARC bekend als César, arriveerde op 16 juli in de Verenigde Staten. Hij fungeerde jarenlang als bewaker van de in het oerwoud vastgehouden gevangenen van de FARC, onder wie zich ook drie Amerikanen bevonden. Het Colombiaanse hooggerechtshof had bepaald dat Aguilar mocht worden uitgewezen voor drugshandel, maar niet voor kidnapping. Tot irritatie van de Amerikaanse justitiële autoriteiten mocht om dezelfde reden Alexander Farfán, alias Enrique Gafas, niet aan de VS worden uitgeleverd. Het hof was van mening dat de ontvoeringen op Colombiaans grondgebied hadden plaatsgevonden en daar ook berecht dienden te worden.

Chávez ontkent dat Venezuela FARC-rebellen helpt

Bij zijn bezoek op 24 januari 2009 aan Colombia, waar hij president Uribe in de havenstad Cartagena ontmoette, ontkende president Hugo Chávez van Venezuela met kracht dat zijn regering de Revolutionair Gewapende Krachten van Colombia (FARC) steunde. 'Ik zeg het nogmaals: als ik een subversieve, terroristische en gewelddadige beweging in Colombia zou steunen, zou ik hier niet zijn', merkte hij op.
De bespreking van de twee staatshoofden vond plaats zes maanden na hun laatste ontmoeting in de Venezolaanse stad Punto Fijo. Chávez merkte in Cartagena op ervan overtuigd te zijn dat de handel tussen beide buurlanden zou toenemen.

Aan Venezuela verkochte wapens in bezit van FARC

De Venezolaanse minister van Binnenlandse Zaken en Justitie Tarek El Aissami ontkende op 27 juli dat zijn regering ooit met criminele of terroristische organisaties had samengewerkt. Hij maakte zijn opmerking na de bewering van de Colombiaanse autoriteiten dat de guerrillabeweging FARC beschikte over installaties voor de lancering van antitankraketten die enige jaren daarvoor door de Zweedse firma Saab Bofors Dynamics aan Venezuela waren verkocht. Het militaire materiaal was in oktober het jaar daarvoor ontdekt en Stockholm had de verkoop aan Caracas inmiddels bevestigd. Zweden eiste een verklaring van Venezuela. Volgens het hoofd van het wapenexportbureau, Jan-Erik Lovgren, had dat land inbreuk gemaakt op de licenties voor eindverbruik.
Er was geen bewijs dat de rebellen het wapentuig daadwerkelijk hadden gebruikt.

Venezolaanse ambassadeur teruggeroepen

Hugo Chávez ontkende op 28 juli dat er enig bewijs voor de aantijging bestond en riep de Venezolaanse ambassadeur uit Bogotá terug. Als de regering van Uribe zijn land nog één keer ergens van zou beschuldigen werden de diplomatieke banden geheel verbroken, liet hij weten. Dan zouden ook alle Colombiaanse importen worden geweigerd en zouden Colombiaanse ondernemingen in Venezuela onder toezicht worden geplaatst. 'We gaan dit onverantwoordelijke gedrag niet accepteren', merkte het staatshoofd van Venezuela op.
Met de handel tussen beide landen was jaarlijks een bedrag van omgerekend ruim 4,2 miljard euro gemoeid.

Ecuador roept Colombia op grens beter te bewaken

President Rafael Correa van Ecuador maakte op 7 maart 2009 bekend meer troepen naar de grens met Colombia te zullen sturen om te voorkomen dat Colombiaanse paramilitairen deze ongemerkt passeerden. 'Wij nemen drastische maatregelen omdat de situatie bijzonder serieus is', merkte hij op, terwijl hij Bogotá verzocht de grensbewaking op te voeren. Volgens de president van Ecuador infiltreerden gewapende paramilitaire deserteurs de grensprovincies.
Een jaar daarvoor hadden Ecuador en Colombia de diplomatieke betrekkingen verbroken. Correa wilde die pas herstellen als Colombia permanent grenspatrouilles zou inzetten.

FARC zou campagne Correa hebben ondersteund

Het persbureau *Associated Press* ontving op 17 juli 2009 een video van een anonieme Colombiaanse overheidsfunctionaris waaruit zou blijken dat linkse rebellen een financiële bijdrage wilden leveren aan de verkiezingscampagne van president Correa. Het staatshoofd van buurland Ecuador sprak een dag later van een 'schijnvertoning' en beweerde niets van doen te hebben met de Revolutionair Gewapende Krachten van Colombia (FARC). Zijns inziens had de aantijging simpelweg de opzet 'de progressieve regeringen in de regio te destabiliseren'.
Gezegd werd dat de beelden, waarop rebellencommandanten discussieerden over steun aan Correa, afkomstig waren uit een computer van de op 30 mei in Bogotá gearresteerde Adela Pérez – een vermeend lid van de FARC.

Rebellen ontkennen beschuldiging

Ruim een week later, op 25 juli, reageerde

het secretariaat van de FARC op de video. De guerrillaorganisatie beweerde dat het nooit een bijdrage had geleverd aan welke verkiezingscampagne dan ook in een van de buurlanden, en dus evenmin aan die van Correa in 2006. De beelden van de video waren volgens de FARC gemanipuleerd door Washington en Bogotá.

(Vorige berichten pagina 642/1 - 2008)

VENEZUELA

BINNENLAND

Chávez wint referendum en is onbeperkt herkiesbaar

Zo'n 54 procent van de stemgerechtigde Venezolaanse bevolking stemde op 15 februari 2009 bij referendum in met het wijzigen van de grondwet, terwijl 46 procent liet blijken het daarmee oneens te zijn. De opkomst bedroeg ongeveer 67 procent.
De uitslag stelde president Hugo Chávez in staat zich onbeperkt te kunnen laten herkiezen en hij kondigde aan nog minstens tien jaar aan de macht te willen blijven. Het staatshoofd had tijdens de campagne gezegd dat een 'ja' bij het referendum een stem 'voor socialisme, voor revolutie' betekende. Oppositieleider Omar Barboza liet weten de uitslag te erkennen, maar hij zag de nabije toekomst somber in. 'In feite wordt dit een dictatuur', vertelde hij persbureau *The Associated Press*, waarna hij er op wees dat de rechtbanken, het parlement en de verkiezingsraad allemaal onder invloed van Chávez waren komen te staan.

Confrontaties op de Dag van de Arbeid

Bij demonstraties op 1 mei van voor- en tegenstanders van Chávez raakte het veiligheidsapparaat slaags met critici van de regering. De troepen van de Nationale Garde gebruikten waterkanonnen en vuurden traangas af, waardoor twintig mensen verzorging nodig hadden. De burgemeester van Caracas, Antonio Ledezma, een erkend tegenstander van de socialistische regering, vertelde zijn gehoor dat ze niets anders deden dan de grondwet verdedigen. Ledezma was verbolgen over het feit dat de regering Jacquelina Faría, vicevoorzitter van de regerende Verenigde Socialistische Partij van Venezuela (PSUV), benoemd had tot hoofd van het District van de Hoofdstad – een nieuw bestuurslichaam waar de burgemeester aan ondergeschikt was.
Politiechef Carlos Meza beweerde na afloop dat de oppositie met 'een gewelddadig plan' naar de demonstratie was gekomen.

Arrestaties wegens vermeend coupplan

De politie van Venezuela hield precies een week later een Fransman en drie Dominicanen aan die verdacht werden van het plannen van een staatsgreep tegen Chávez. De Fransman, Laurent Frederic Bocquet, had volgens minister van Binnenlandse Zaken Tarek El Aissami een militaire training voor scherpschutters gevolgd. Hij werd beschouwd als de leider. De politie nam verder wapens en explosieven in beslag.
De arrestaties werden verricht op het toeristische Isla Margarita toen de verdachten het land probeerden te verlaten.

Vreedzame mars van studenten en docenten

Duizenden studenten en lesgevend personeel gingen op 20 mei de straat op uit protest tegen bezuinigingen op hoger onderwijs en ter ondersteuning van de oppositie tegen de regering. Zij eisten ook meer veiligheid op de universiteitsterreinen en getuigden van hun sympathie voor het private station *Radio Caracas Televisión (RCTV)*, waarvan de regering de uitzendlicentie niet wilde verlengen. De recente verbale aanval van president Chávez op *Globalvision*, dat haar uitzending had onderbroken omdat er een aardbeving met 5,5 op de schaal van Richter plaatsvond en daardoor volgens de regering onnodig paniek had gezaaid, kon hun goedkeuring evenmin wegdragen.
Het staatshoofd beweerde dat de private stations het volk opstookten tegen de regering.

Voor- en tegenstanders Globovision de straat op

Bij gescheiden demonstraties op 27 juni maakten Venezolaanse burgers nogmaals duidelijk dat de meningen over de media sterk uiteen liepen. Voorstanders van Globovision hekelden dat Chávez het station recentelijk had verzocht de kritische toon te matigen of anders te zullen worden gesloten. De toezichthouder betreffende telecommunicatie zou vier verschillende onderzoeken tegen het televisiestation aangaande het overtreden van de regels zijn begonnen.
De op 15 april als minister van Communicatie en Informatie aangestelde Blanca Eekhout meende echter dat de natie gebukt ging onder 'een mediadictatuur'. 'De macht moet de grote multinationale ondernemingen worden afgenomen en aan het volk worden gegeven', vertelde zij op *Unión Radio*.

Ledezma beëindigt hongerstaking na toezegging OAS

Burgemeester van Caracas Antonio Ledezma Díaz maakte op 8 juli na vijf dagen een eind aan zijn hongerstaking nadat de secretaris-generaal van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS), José Miguel Insulza, toegestemd had in een ontmoeting. Ledezma wilde met andere oppositieleiders toelichten hoe het Chávez-bewind naar hun mening bezig was hun gezag te ondermijnen, door het weghalen van verantwoordelijkheden en het verminderen van de fondsen waar lokale overheden van afhankelijk waren. De eerder genoemde aanstelling van Jacquelina Faría zou bovendien in strijd zijn met de grondwet.
Ook stoorde het de oppositieleiders dat Chávez de havens en vliegvelden van het land onder federaal gezag had geplaatst. De president beweerde dat dit uit veiligheidsoverwegingen was gedaan.

Spanningen rond nieuwe regels voor uitzending via de kabel

Op 9 juli maakte het hoofd van het telecommunicatieagentschap van de overheid, Diosdado Cabello, bekend dat de regering nieuwe regelgeving zou introduceren voor uitzendingen via de kabel. Rond de 240 radiostations – ongeveer 40 procent van het totaal – moesten hun licentie inleveren omdat zij hun registratie-informatie voor de Nationale Telecommunicatiecommissie (CONATEL) recentelijk niet hadden bijgewerkt. Cabello vertelde eveneens dat in de toekomst minimaal 70 procent van de uitzendingen van de televisiemaatschappijen in Venezuela geproduceerd moesten zijn. Daarnaast zou een radionetwerk in het vervolg uit niet meer dan drie stations mogen bestaan, waardoor volgens waarnemers zeker zes grote nationale radionetwerken in moeilijkheden zouden komen.

Tegenstanders van de regering noemden de nieuwe regels een aanval op de vrijheid van meningsuiting.

Vakbonden olie-industrie veroordelen opmerkingen minister

Minister van Industrie en Petroleum Rafael Ramírez merkte op 14 juli op dat medewerkers van de staatsoliemaatschappij lid moesten zijn van een door de regering gesteunde socialistische organisatie, of anders verdacht werden van het complotteren tegen de revolutie. Zijn woorden vielen niet bij iedereen in goede aarde. Enkele vakbondsleiders beschuldigden een dag later de regering ervan de politieke opvattingen van de arbeiders niet te respecteren. Froilan Barrios, verbonden met de oppositie, sprak van een 'onverantwoorde verklaring' en kondigde actie aan. Ook werd afgekeurd dat Ramírez had gezegd te zullen weigeren een collectief arbeidscontract af te sluiten 'met een vijand van Chávez'.
Volgens sommige analisten leidde de politieke druk op staatsoliemaatschappij PDVSA tot inefficiëntie en was er sprake van een gebrek aan gekwalificeerd personeel.

Vakbondsleider in Venezuela vermoord

De vakbondsleider die de arbeiders van de Toyota-fabriek in Venezuela had geholpen zich te organiseren, Argenis Vásquez, werd op 5 mei 2009 in de plaats Cumaná (deelstaat Sucre) door onbekenden doodgeschoten. De Communistische Partij van Venezuela (PCV) beschuldigde de Japanse autofabrikant van de misdaad, omdat het slachtoffer een 'harde vakbondsleider was die de werkers hielp hun legitieme rechten te krijgen, en die altijd opbokste tegen de antiarbeidershouding van het bedrijf'.
Minister van Binnenlandse Zaken Tarek El Aissami zei dat de schuldigen hun straf niet zouden ontlopen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis noopt regering maatregelen te nemen

Venezolaanse toeristen moeten minder dollars uitgeven

De regering van Venezuela kondigde op 31 december 2008 dat burgers voortaan in het buitenland per jaar niet meer 5.000 dollar (ca. 3.550 euro), maar 2.500 dollar mochten uitgeven. De maatregel had te maken met de tegenvallende olie-inkomsten als gevolg van de sterke prijsdaling van de brandstof op de internationale markt.
Venezolanen waren vanaf 2003 verplicht dollars voor bolivars te wisselen via een agentschap van de overheid. Op de zwarte markt was de wisselkoers echter twee keer zo gunstig en er waren toeristen die dollars in het buitenland aanschaften om deze in Venezuela weer met winst te verkopen.

Sociale programma's gefinancierd met reserves centrale bank

De centrale bank van Venezuela ging 12 miljard dollar aan de regering overmaken om de sociale programma's te bekostigen, aldus president Hugo Chávez op 16 januari 2009. Het betrof volgens het staatshoofd een 'overschot' van de internationale reserves van de bank, die 42 miljard dollar zouden bedragen. Er zou ook 3 miljard dollar beschikbaar komen via het ontwikkelingsfonds Fonden en eveneens 3 miljard uit een fonds dat met China was opgezet. Vier jaar eerder was al bepaald dat de centrale bank een optimaal niveau van internationale reserves moest realiseren en de rest diende af te staan aan de regering.
Het beroep op de centrale bank had ook te maken met de terugval van de olie-inkomsten, waarmee het sociale beleid werd gefinancierd. De olie-inkomsten van Venezuela bedroegen in 2008 nog 95 miljard dollar, maar zouden het jaar daarop naar verwachting niet boven de 55 miljard uitkomen.

Regering kort op begroting voor lopend fiscale jaar

Om de internationale economische crisis het hoofd te bieden, kondigde president Chávez op 22 februari in zijn wekelijkse televisieprogramma *Aló presidente* aan dat er voor 6,7 procent aan de staatsbegroting zou worden geschaafd. Uitgaven voor feestjes, nieuwe auto's en mobiele telefoons voor overheidspersoneel waren voortaan uit den boze, evenals bonussen voor ambtenaren. Naar de salarissen van het overheidspersoneel zou kritisch gekeken worden; sommige waren volgens Chávez astronomisch hoog geworden. Daarnaast zou de btw verhoogd worden van 9 naar 12 procent.
De vernieuwde begroting was gebaseerd op een verwachte prijs van 40 dollar per olievat, in plaats van de inmiddels onrealistische 60 dollar. Ondanks deze maatregelen zouden investeringen in de infrastructuur en in sociale projecten van rond de 100 miljard dollar per jaar de komende jaren gewoon doorgaan.

Herstructurering van schuld

De Venezolaanse regering kondigde op de laatste dag van maart aan staatsobligaties in bolivars ter waarde van 1,2 miljard dollar uit te gaan geven. Het grootste deel daarvan zou gebruikt worden voor een schuldherstructurering met zogenaamde 'local bondholders' – beleggers in obligaties in de eigen munteenheid. De actie werd op 29 april herhaald, toen voor een bedrag van 5,6 miljard dollar obligaties in bolivars werden uitgegeven. Economische waarnemers meenden dat de regering-Chávez op deze wijze de druk op de schatkist wilde verminderen. Deze was enerzijds veroorzaakt door de afgenomen olie-inkomsten, anderzijds door de internationale economische crisis.
Eind 2008 had Venezuela volgens het ministerie van Financiën een binnenlandse schuld van 14,2 miljard dollar. De buitenlandse schuld bedroeg toen 29,9 miljard dollar.

Centrale bank verlaagt rentetarieven

Met ingang van 1 april zouden de rentetarieven voor leningen, depositorekeningen en creditcards worden verlaagd, zo maakte de Banco Central de Venezuela de dag daarvoor bekend. Met de maatregel hoopte men de neergang van de economie te stoppen, zodat de werkeloosheid niet verder zou toenemen. Ook werd gehoopt dat de binnenlandse consumptie een stimulans zou krijgen, al waarschuwden analisten dat dit ook de inflatie kon opdrijven. Het jaar daarvoor had de centrale bank de rente op creditcards nog verhoogd van 28 naar 33 procent.
De regering had aanvankelijk voor 2009 een economische groei van 6 procent voorspeld, maar minister van Financiën Alí Rodríguez had al aangegeven al tevreden te zijn met een groei van 2 procent.

Braziliaanse bank stelt miljardenkrediet ter beschikking

De Banco Nacional de Desenvolvimento Econômico e Social (BNDES), de Braziliaanse ontwikkelingsbank, stelde Venezuela

een krediet voor omgerekend 3 miljard euro ter beschikking, aldus een mededeling op 26 mei van bankpresident Luciano Coutinho. Het geld zou worden gebruikt voor infrastructurele projecten, onder meer voor de aanleg van twee metrolijnen in de hoofdstad Caracas waarvoor het Braziliaanse bouwbedrijf Odebrecht was gecontracteerd. De afspraken over de lening werden gemaakt bij een ontmoeting tussen de Braziliaanse president Lula en zijn Venezolaanse collega Chávez in Salvador da Bahia. Coutinho was daar ook bij aanwezig.

Venezolaanse tak GM schort productie voorlopig op

De assemblagefabriek van General Motors (GM) in de stad Valencia (deelstaat Carabobo) werd op 19 juni voor de duur van drie maanden gesloten, waardoor 1.600 werknemers hun salaris tot het minimumloon zagen teruggeschroefd. Door een streng dollarregime van de overheid had GM een gebrek aan harde valuta. De onderneming kon daardoor een schuld van 1,2 miljard dollar aan leveranciers niet aflossen, met als gevolg dat de toelevering van auto-onderdelen was gestremd. De baas van GM Venezuela, Ronaldo Znidarsis, voorspelde dat de sluiting langer zou gaan duren als het bedrijf niet snel dollars kon kopen.
Minister van Handel Eduardo Samán reageerde met de mededeling dat er dat jaar 2,5 miljard dollar voor de auto-industrie zou worden uitgetrokken.

Regering kondigt nieuwe nationalisaties aan

Landbouwgrond van Iers bedrijf genationaliseerd

Op 5 maart 2009 voegde de Venezolaanse staat 1.500 ha. grond toe aan het landbouwarsenaal van het land, aldus *NRC Handelsblad* een dag later. De grond werd door de Ierse kartonfabrikant Smurfit Kappa gebruikt voor de verbouw van eucalyptus, maar dat was volgens de Venezolaanse overheid in strijd met de regels. Die schreven namelijk voor dat er alleen voedsel mocht worden verbouwd.

Legertroepen bezetten toeleveringsbedrijven olie-industrie

Ongeveer zestig particuliere firma's in de deelstaat Zulia die als toeleveringsbedrijven een rol speelden in de olie-industrie, werden op 9 mei bezet door legereenheden. President Chávez had opdracht gegeven tot de nationalisatie, die naar hij beweerde de staat jaarlijks 700 miljoen dollar (ca. 526 miljoen euro) zou opleveren.
Meer dan 80 procent van de toeleveringsbedrijven was inmiddels in handen van de staat.

Dochteronderneming Banco Santander genationaliseerd

Venezuela kwam op 22 mei met Banco Santander overeen ruim 1 miljard dollar te zullen betalen voor de Banco de Venezuela. Dit betekende dat de Venezolaanse overheid 21,5 procent van de bankdeposito's in handen kreeg en 15.000 werknemers in de financiële sector kreeg. De regering beschikte al over vier banken, inclusief de Banco Industrial. De nieuwste aankoop moest het begin zijn van 'een proces van revisie en herstructurering' van de banksector om meer controle over de economie te krijgen, zo liet vicepresident Ramón Carrizalez weten.
De president van Banco de Venezuela, Michel Goguikian, liet blijken tevreden te zijn met de transactie. Media beweerden dat Santander de bank graag wilde afstaan vanwege de wispelturigheid van de Venezolaanse regering.

Staalfabrieken worden ook onderdeel van de staat

Op 21 mei werd gemeld dat vijf staalfabrieken in handen van de overheid kwamen. Het betrof Matesi, dat gedeeltelijk in Luxemburgse handen was, het met Japanse aandeelhouders opererende Consigua, het op Amerikaanse financiering steunende Orinoco Iron en verder Venprecar en Tavsa. Deze ondernemingen maakten onder meer pijpleidingen. De nationalisatie van keramiekbedrijf Cerámicas Carabobo werd eveneens aangekondigd. De overheid werkte met de overnames gestaag verder aan de creatie van een socialistisch industrieel complex in handen van de staat.

PDVSA zegt schulden te zullen betalen

De in december tot 7,6 miljard dollar opgelopen schulden van staatsoliebedrijf Petroleos de Venezuela SA (PDVSA) aan binnenlandse en buitenlandse bedrijven zouden worden afgelost. Dit vertelde minister van Industrie en Petroleum Rafael Ramírez op 9 juni en hij voegde er aan toe dat al 2 miljard was betaald.

PDVSA had al aangegeven de investeringen in 2009 op te zullen voeren waardoor de olie-exploratie en productie met 11 procent zouden toenemen, wat gelijkstond aan een bedrag van 17 miljard dollar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Politieagenten veroordeeld voor doden demonstranten

Henry Vigas, de vroegere politiechef van Caracas, en de oud-secretaris voor openbare veiligheid van de Metropoolpolitie van Caracas, Iván Simonovis, werden op 3 april 2009 beiden tot dertig jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hen was medeplichtigheid ten laste gelegd bij het ombrengen van twee pro-Chávezdemonstranten op 11 april 2002. Op die dag kwamen er in totaal negentien mensen gewelddadig om het leven, zowel voor- als tegenstanders van de regering. Zes lagere officieren kregen straffen tussen de zeventien en dertig jaar. De advocaat van de veroordeelden, José Luis Tamayo, noemde het vonnis 'een trofee voor president Chávez'. Zijn inziens ontbrak elke bewijslast voor de aanklachten.

Regering zou rechterlijke macht gebruiken om protesten te smoren

'De criminalisering van protesten is overheidsbeleid geworden. Ze proberen de mensen af te schrikken, zodat ze afzien van protesteren.' Met deze woorden bekritiseerde Marino Alvarado van mensenrechtenorganisatie Provea op 29 juli 2009 de Venezolaanse regering. Volgens hem had justitie de laatste vier jaar meer dan 2.200 mensen aangeklaagd, onder wie tientallen vakbondsvertegenwoordigers. Alvarado overhandigde mede namens twee andere organisaties, Espacio Público en het Comité de Familiares Víctimas de los sucesos de febrero y marzo de 1989 (COFAVIC), een petitie aan het kantoor van de openbare aanklager met het verzoek deze praktijken voortaan achterwege te laten. Sommigen zouden beschuldigd zijn van wangedrag en hen zou verboden zijn aan nieuwe protesten deel te nemen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nucleair akkoord tussen Rusland en Venezuela

NRC Handelsblad berichtte op 27 november 2008 dat de Russische president Dmitri Medvedev en zijn Venezolaanse collega Hugo Chávez een akkoord hadden gesloten over Russische hulp bij de bouw van een kerncentrale in Venezuela. Ook zou de militaire samenwerking tussen beide landen onderwerp van gesprek zijn geweest.
Volgens analisten speelde het ongenoegen in Rusland over Amerikaanse activiteiten dicht bij zijn grenzen een rol bij de toenadering tussen Moskou en Caracas.

Chávez prijst economische afspraken met Rusland en China

In de wandelgangen van de vergadering van de Organisatie van Olie-exporterende Landen (OPEC) in Wenen op 15 maart 2009 ondertekenden Rusland en Venezuela een energieakkoord waar maanden aan was gewerkt. Het joint venture contract behelsde een Russische investering van omgerekend 4,6 miljard euro in het Orinoco-bassin, dat volgens berekeningen reserves van 53 miljard vaten ruwe olie bevatte.
President Chávez liet twee dagen later blijken tevreden te zijn met de deal en hij voegde er aan toe dat minister van Industrie en Petroleum Rafael Ramírez op weg was naar China. Daar zou hij 'strategische akkoorden' sluiten over de bouw van een raffinaderij op Chinees grondgebied en voor de levering de komende jaren door Caracas aan Peking van een miljoen vaten olie per dag.

Caracas wijst Israëlische ambassadeur uit vanwege Gaza-offensief

De Venezolaanse autoriteiten gaven op 8 januari 2009 de Israëlische ambassadeur Shlomo Cohen en zijn medewerkers 72 uur de tijd om het land te verlaten. De staf van de ambassade was tot persona non grata verklaard omdat de militaire invasie en de bombardementen van de Gazastrook volgens Chávez gelijk stonden aan 'een nieuwe holocaust'. Het Israëlische offensief tegen Hamas en de Palestijnen, waar honderden doden bij vielen, werd door veel landen veroordeeld, maar geen enkel land ging zo ver als Venezuela met het verbreken van de diplomatieke contacten.
De leider van de Venezolaanse Confederatie van Israëlische Associaties (CAIV), Abraham Levy, liet weten het te betreuren dat de regering 'de kant koos van een terroristische groep'.

Elf arrestaties na aanslag op synagoge

Eind januari overmanden ongeveer vijftien mensen de bewakers van de Tiferet Israel Synagoge in het Maripérez district in Caracas, vernielden religieuze objecten en spoten leuzen op de muren als 'joden wegwezen'. Ook stalen zij een database met namen en adressen. De aanval werd door president Chávez direct veroordeeld en hij verzekerde vertegenwoordigers van de joodse gemeenschap dat de daders zouden worden veroordeeld. Op 8 februari werden er inderdaad elf mensen aangehouden, onder wie zeven politieofficieren. De voorzitter van de Israëlische Associatie van Venezuela (AIV), Elías Farache, dankte de Venezolaanse autoriteiten voor hun snelle optreden.

Officiële betrekkingen met Palestijnen

Op 27 april werd bekend dat Venezuela officiële betrekkingen met de Palestijnen was aangegaan. Er zou een diplomatieke missie van de Palestijnen in Caracas worden gevestigd, in de hoop dat deze als springplank zou dienen voor contacten met de rest van Latijns-Amerika. De mededeling werd gedaan bij een bezoek van de Palestijnse minister van Buitenlandse Zaken Riad al-Malki aan zijn Venezolaanse ambtgenoot Nicolás Maduro. Laatstgenoemde zei dat de Palestijnse zaak 'als die van henzelf' was, terwijl zijn Palestijnse collega Chávez 'de populairste leider in de Arabische wereld' noemde.

Israël: Venezuela stuurt uranium naar Iran

In een door *The Associated Press* onderschept geheim Israëlisch regeringsrapport werd volgens een bericht van het persbureau van 25 mei beweerd dat Venezuela en Bolivia uranium naar Iran stuurden. Het was bekend dat de twee Zuid-Amerikaanse landen warme betrekkingen met Teheran onderhielden, maar voor het eerst werd gezegd dat zij betrokken waren bij het internationaal controversiële nucleaire programma van Iran. In het rapport werd de steun van Chávez aan Iran uitgelegd als een poging om de positie van de Verenigde Staten te ondermijnen.
Zowel in Caracas als in La Paz werd niet gereageerd op de beschuldigingen.

Voorzichtige toenadering met de VS na aantreden Obama

Venezuela krijgt weer ambassadeur in Washington

Na de nieuwe Amerikaanse president Barack Obama op 18 april 2009 op een topconferentie van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) een hand te hebben gegeven, merkte president Chávez van Venezuela op te hopen dat 'een nieuw tijdperk' was aangebroken. Het Venezolaanse staatshoofd gaf zijn ambtgenoot uit de VS een boek over de uitbuiting van Latijns-Amerika en bood hem zijn vriendschap aan.
Korte tijd later vertelde Chávez dat zijn land van plan was weer een ambassadeur in Washington te stationeren. Deze was in september 2008 naar Caracas teruggeroepen toen de diplomatieke betrekkingen met de VS werden verbroken uit solidariteit met Bolivia, dat een geschil had met Washington.

Washington stuurt ambassadeur eveneens terug

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken had de stap van de Venezolaanse regering als 'een positieve ontwikkeling' gekenschetst. Dit kreeg een vervolg toen op 25 juni bekend werd gemaakt dat de negen maanden eerder uitgewezen Patrick Duddy binnen enkele dagen terug zou keren op zijn ambassadeurspost in Caracas. De Venezolaan Bernardo Álvarez zou vanaf 26 juni weer leiding gaan geven aan de ambassade in Washington.

Kort daarvoor hadden beide landen bekend gemaakt dat de diplomatieke betrekkingen volledig zouden worden hersteld.

Amerikaans rapport: drugshandel floreert dankzij corruptie

In een rapport van het Government Accountability Office van het United States Congress dat op 20 juli verscheen, werd beweerd dat corruptie in Venezolaanse regerings- en legerkringen 'een tolerant milieu'

hadden geschapen voor het handelen in drugs. Ook zou het Chávez-bewind een 'reddingslijn' hebben uitgegooid naar Colombiaanse rebellen. De president noemde het rapport enkele dagen later 'een nieuwe leugen' van de Amerikaanse regering, slechts bedoeld om zijn regering te 'demoniseren'. De Verenigde Staten waren zijns inziens bovendien 'het land met de grootste drugshandel in de wereld'.

Sinds 2005 werkten Washington en Caracas nog nauwelijks samen bij de bestrijding van drugssmokkel.

Verbreking diplomatieke betrekkingen met Peru na asielverlening

De aankondiging van de Peruaanse autoriteiten op 27 april 2009 dat de Venezolaan Manuel Rosales om humanitaire redenen politiek asiel had gekregen, schoot in Caracas in het verkeerde keelgat. Rosales, tegenstander van Chávez bij de presidentsverkiezingen in 2006, werd in Venezuela beschuldigd van illegale verrijking in de periode dat hij gouverneur was van de deelstaat Zulia. Naar verluidt kon hij geen wettelijke bron noemen voor omgerekend ca. 52.000 euro aan inkomsten in de periode 2000-2004. Het ministerie van Buitenlandse Zaken noemde in een verklaring de toekenning van het asiel daarom een bespotting van het internationaal recht en kondigde aan de ambassadeur uit Quito terug te roepen.

Rosales beweerde dat hij onschuldig was en het slachtoffer dreigde te worden van 'een politieke lynchpartij'.

Lid van de maffia uitgeleverd aan Italië

De bij een gezamenlijke operatie van de Venezolaanse en Italiaanse politie in Caracas eerder die maand opgepakte Salvatore Miceli werd op 30 juni 2009 naar Italië uitgewezen. De drieënzestigjarige drugshandelaar, geboren in Salemi op het eiland Sicilië, zou volgens de Italiaanse justitie als intermediair hebben gefungeerd tussen de georganiseerde misdaad in Italië en Zuid-Amerika. Het leverde hem de bijnaam 'minister van buitenlandse zaken van de maffia' op. Na een veroordeling in 2001 voor drugshandel en lidmaatschap van de maffia was hij op de vlucht geslagen.

(Vorige berichten pagina 703/2 - 2008)

VERENIGDE STATEN

BINNENLAND

Cheney hield antiterreurprogramma geheim

De *New York Times* onthulde op 12 juli 2009 dat de Central Intelligence Agency (CIA) acht jaar lang had verzuimd om het Congres te informeren over een geheim contraterreurprogramma. De inlichtingendienst zou dat hebben gedaan in opdracht van Dick Cheney, die van 2001 tot begin 2009 vicepresident van de Verenigde Staten was.

Het Amerikaanse dagblad had van directe betrokkenen gehoord dat Leon Panetta, die begin 2009 door president Obama was aangesteld als directeur van de CIA, deze informatie in een gesloten bijeenkomst had verstrekt aan de inlichtingencommissies van het Huis van Afgevaardigden en de Senaat. Hij zou het programma hebben gestaakt toen hij er in juni 2009 voor het eerst over hoorde. Wat het precies behelsde, werd niet openbaar gemaakt.

Volgens de Amerikaanse wet moesten de inlichtingencommissies van het Congres volledig geïnformeerd worden over de activiteiten van de inlichtingendiensten, al was het door een wetswijziging uit 1947 wel toegestaan om dit in bijzondere gevallen na te laten, bijvoorbeeld als bepaalde informatie om veiligheidsredenen niet kon worden prijsgegeven. Panetta meende dat dit laatste niet van toepassing was: volgens hem had Cheney wel degelijk openheid van zaken moeten geven.

Regering-Bush al eerder beschuldigd

Democraten beschuldigden de in januari 2009 afgetreden regering-Bush al jaren van het geheim houden van zaken die feitelijk met relevante Congrescommissies besproken hadden moeten worden. Zij eisten naar aanleiding van het stuk in de *New York Times* een onderzoek.

Gouverneur Palin van Alaska treedt af

Sarah Palin, in 2008 de Republikeinse vicepresidentskandidaat naast John McCain, trad op 26 juli 2009 af als gouverneur van de Amerikaanse staat Alaska. Haar termijn zou feitelijk pas anderhalf jaar later aflopen. Palin gaf geen duidelijke reden voor haar vertrek.
De Amerikaanse pers nam aan dat zij opstapte omdat zij zich kandidaat wilde stellen voor de presidentsverkiezingen in 2012. De gouverneurspost in het afgelegen Alaska zou daarbij een blok aan haar been zijn. Een woordvoerder van Palin zei echter dat zij in het geheel geen plannen had voor de toekomst.
Vicegouverneur Sean Parnell nam Palins taken over.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Premies voor sloop van oudere auto's

Hulp voor autodealers

In de Verenigde Staten konden autobezitters vanaf 1 juli 2009 gebruik maken van het Car Allowance Rebate System (CARS). Volgens deze regeling konden zij 3.500 tot 4.500 dollar (ca. 2.485 tot 3.195 euro) korting krijgen op de aankoop van een nieuwe, energiezuinige auto, mits zij hun oude, minder milieuvriendelijke wagen lieten slopen. Dit programma was niet alleen bedoeld om het benzinegebruik terug te dringen, maar ook om de door de economische crisis getroffen autoverkopers te helpen en de noodlijdende auto-industrie een impuls te geven.
Voor het programma werd 1 miljard dollar uitgetrokken. Het zou op 1 november aflopen, tenzij het geld eerder was uitgegeven.

Autoverkopen dalen sterk

Hoe slecht het ging met de Amerikaanse auto-industrie bleek uit cijfers die in juli werden gepubliceerd. Autoproducent Ford verkocht in juni 10,7 procent minder auto's dan een jaar daarvoor, terwijl General Motors en Chrysler hun verkopen in die periode met respectievelijk 33,6 en 42 procent zagen teruglopen. Buitenlandse merken boekten eveneens slechte resultaten.

Bank CIT ternauwernood gered van faillissement

Gevaar voor midden- en kleinbedrijf

Obligatiehouders van de Amerikaanse bank CIT zegden op 19 juli 2009 toe om 3 miljard dollar (ca. 2,1 miljard euro) in het bedrijf te

steken en het daarmee van een wisse ondergang te redden. Zij verstrekten het geld voor een periode van 2,5 jaar en konden rekenen op een rente van 10 procent.
CIT was een van de grootste kredietverstrekkers aan het midden- en kleinbedrijf (mkb). Een faillissement zou in de hele Verenigde Staten een enorme klap voor deze sector hebben betekend. Als het de deuren moest sluiten, zou dat het grootste faillissement zijn sinds de ondergang van zakenbank Lehman Brothers in september 2008. De bank was in de problemen geraakt omdat zij naast leningen aan het mkb ook actief was op de markt voor risicovolle hypotheken, die in 2007 en 2008 was ingestort.

CIT had in 2008 al een kapitaalsinjectie van 2,3 miljard dollar van de staat gekregen. Het bedrag werd toen betaald uit het Troubled Assets Relief Program (TARP), dat de overheid in oktober van dat jaar in het leven had geroepen om door de kredietcrisis getroffen banken van de ondergang te redden.
De regering-Obama wilde CIT in 2009 niet helpen, mede om aan te geven dat noodlijdende banken niet per definitie konden terugvallen op de staat.

Zakenbanken maken weer winst

Elders in de Amerikaanse bancaire sector leek in de zomer van 2009 de lucht juist weer wat op te klaren. De zakenbanken JP-Morgan Chase, Goldman Sachs, Bank of America en Citigroup meldden dat zij in het eerste half jaar van 2009 winst hadden geboekt. In 2008 hadden zij nog miljarden dollars verlies geleden en was de staat te hulp geschoten om te voorkomen dat zij de hele financiële sector in hun val zouden meesleuren. Bank of America en Citigroup boekten overigens louter winst omdat zij belangen in andere ondernemingen hadden verkocht en dus niet omdat de eigen resultaten zo veelbelovend waren.
Met veel kleinere banken in de VS ging het in de zomer van 2009 nog onverminderd slecht.

Minder geld voor opkopen risicovolle hypotheken

Omdat het weer iets beter leek te gaan met de grote zakenbanken werd in juli een plan van de regering-Obama om schadelijke hypotheekproducten op te kopen van financiële instellingen, afgezwakt. In april had de regering bekend gemaakt dat van de 700 miljard dollar die in het kader van het TARP was gereserveerd om de sector gezond te maken, 100 miljard gebruikt zou worden om schadelijke financiële producten, die de positie van banken ernstig verzwakten, over te nemen. De particuliere sector zou deze actie met eigen kapitaal ondersteunen.
In juli maakte het ministerie van Financiën echter bekend dat er 'slechts' 30 miljard uit het TARP voor dit doel zou worden aangewend. Negen private investeerders zouden samen 10 miljard bijleggen. Indien nodig kon het bedrag in een later stadium nog wel naar boven worden bijgesteld.

De Amerikaanse banken hadden in juli naar schatting nog voor 2 biljoen dollar aan problematische financiële producten op de balans staan. Het ging hier vooral om risicovolle hypotheken die vermoedelijk niet meer werden afgelost, en die ook niet doorverkocht konden worden aan andere banken. Analisten betwijfelden daarom of het beleid van de regering-Obama voldoende was om de financiële sector weer zo gezond te maken dat er gemakkelijker kredieten verstrekt zouden gaan worden.

Verkoop van huizen trekt aan

Minder executieverkopen

De National Association of Realtors (NAR), de Amerikaanse nationale vereniging van vastgoedmakelaars, publiceerde op 23 juli 2009 cijfers waaruit bleek dat de verkoop van huizen in de Verenigde Staten iets aantrok. Deze markt was zwaar getroffen door de kredietcrisis en maanden achtereen waren de verkopen louter gedaald.
Er werden in juni gemiddeld 3,6 procent meer bestaande woningen verkocht dan in dezelfde maand van 2008. Ook in april en mei was er sprake geweest van groei. Van de verkoop van pas opgeleverde nieuwbouwwoningen waren geen cijfers beschikbaar.
Van alle in juni verkochte woningen ging het in een op de drie gevallen om een executieverkoop. In januari was dat nog 50 procent.

Werkloosheid zorgt voor nieuwe problemen

In 2007 en 2008, toen de kredietcrisis om zich heen greep en het aantal executieverkopen snel opliep, hadden uitgezette eigenaren in de regel een risicovolle hypotheek. Door de stijgende rente hadden zij problemen met het aflossen gekregen, met alle gevolgen van dien.

Zorgwekkend was dat er in 2009 steeds meer faillissementen waren van huiseigenaren die op basis van hun vroegere kredietwaardigheid wel een hypotheek met vaste rente hadden kunnen afsluiten. Dat zij toch niet meer tot aflossen in staat waren, lag vooral aan de snel oplopende werkloosheid; velen van hen hadden hun baan verloren. In juni zat 9,5 procent van de Amerikaanse beroepsbevolking zonder werk.

Een ander probleem was dat executieverkopen steeds vaker onvoldoende opleverden om de schulden bij de bank af te lossen: uitgezette huiseigenaren hielden door de sterk gedaalde vastgoedprijzen een grote restschuld.

In juni kostte een woning gemiddeld 181.000 dollar (bijna 129.000 euro), 15 procent minder dan een jaar daarvoor, maar meer dan de 174.700 dollar die in mei gemiddeld werd betaald.

Hulp voor noodlijdende huizenbezitters

De regering-Obama was in mei begonnen om 9 miljoen huizenbezitters hulp aan te bieden bij het herfinancieren van te dure en risicovolle hypotheken. Gehoopt werd dat zo meer executieverkopen voorkomen konden worden. In de praktijk bleek dit programma niet goed te werken, omdat een deel van de doelgroep door gehele of gedeeltelijke werkloosheid ook niet in staat was om lagere maandlasten op te brengen.
Volgens het ministerie van Financiën maakten begin juli 160.000 hypotheekhouders van de nieuwe regeling gebruik.

'Bankwezen keert onrealistische bonussen uit'

Andrew Cuomo, openbaar aanklager in de staat New York, publiceerde op 30 juli 2009 een rapport over de oorzaken van de financiële crisis in de Verenigde Staten. Hij deed daar al geruime tijd onderzoek naar. Zijn belangrijkste conclusie was dat er in het bankwezen geen relatie bestond tussen de behaalde winsten en de bonussen die aan medewerkers werden uitgekeerd. Lagere

winsten leidden dan ook niet automatisch tot lagere bonussen.
De negen grootste banken van het land, die in 2008 met kapitaalsinjecties van in totaal 165 miljard dollar (ca. 117 miljard euro) door de overheid van de ondergang werden gered, keerden volgens Cuomo in dat jaar aan vijfduizend medewerkers bonussen uit van 1 miljoen dollar of meer per persoon. De bankbedrijven Citigroup en Merrill Lynch leden in 2008 een verlies van in totaal 54 miljard dollar en kregen 55 miljard staatssteun om faillissementen te voorkomen. Desondanks hadden zij eerder dat jaar bijna 9 miljard dollar aan bonussen uitgekeerd. De bonussen die banken als JP-Morgan Chase en Goldman Sachs betaalden, overtroffen de nettowinst.

BUITENLANDSE ZAKEN

Obama: 'Afrika heeft beter bestuur nodig'

Hoop op meer ontwikkelingshulp

In een interview op 2 juli 2009 met journalist Charles Cobb van nieuwswebsite *All-Africa.com* sprak Barack Obama over het Afrika-beleid van zijn regering. De Amerikaanse president zou later die maand zijn eerste officiële bezoek aan het Afrikaanse continent brengen. Omdat hij er zelf wortels had, hoopte menigeen dat hij zich extra zou inspannen om Afrika vooruit te helpen. Obama zegde echter geen extra ontwikkelingshulp toe. In zijn ogen moest een kleiner deel van de bestaande financiële hulp gebruikt worden om de kosten van ontwikkelingshulporganisaties te dekken, zodat er meer overbleef voor degenen voor wie het geld feitelijk was bestemd. Afrika kon zich in zijn ogen echter pas echt ontwikkelen als het betere mogelijkheden kreeg om te integreren in de wereldeconomie, zodat het minder afhankelijk werd van buitenlandse hulp en zijn eigen welvaart kon gaan genereren. Beter onderwijs was daarbij onontbeerlijk.

Obama mijdt Kenia

Het belangrijkste vond Obama beter bestuur. 'Zonder goed beleid krijg je geen investeringen', zei hij. Om dat te onderstrepen zou hij tijdens zijn bezoek aan Afrika niet naar Kenia gaan, terwijl dat toch het land was waar zijn vader vandaan kwam. Obama hekelde het feit dat de diverse politieke partijen in dat land er niet in slaagden om op een volwassen manier met elkaar samen te werken. In zijn ogen blokkeerden zij daarmee de vooruitgang. Nigeria, de grootste olieproducent van Afrika, meed hij vanwege de wijdverbreide corruptie. In plaats daarvan zou hij Ghana aandoen, een land dat volgens hem een voorbeeldfunctie had omdat het al geruime tijd een goed functionerende democratie kende en transparant bestuurd werd.
Overigens zou minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton in augustus wel naar meerdere Afrikaanse staten afreizen, waaronder Kenia.

'Afrika maakt deel uit van de wereld'

Obama zei dat veel wereldleiders Afrika zagen als een marginaal continent, dat van weinig belang was voor de wereldpolitiek. In hun ogen was het 'een geïsoleerd ding', waar de president van een land 'van tijd tot tijd eens op bezoek gaat'. Obama's regering wilde daarmee breken en Afrika meer integreren in het wereldgebeuren. Om dat te onderstrepen zou hij niet, zoals gebruikelijk was, tamelijk vrijblijvende bezoekjes afleggen aan bevriende Afrikaanse landen, maar langs de zijlijn van de G8-top – een ontmoeting van de acht grootste economieën ter wereld die later in juli in Italië zou plaatsvinden – gesprekken voeren met enkele vooraanstaande leiders van dat continent.

'Afrika moet eigen fouten onder ogen zien'

De Amerikaanse president onderkende dat Afrika last had van zijn koloniale verleden. Het zou er interne conflicten en een oneerlijke handelspositie aan hebben overgehouden. Toch mocht dit tragische verleden naar zijn mening niet gebruikt worden als excuus voor slecht bestuur, corruptie en armoede. 'Het Westen en de Verenigde Staten zijn niet verantwoordelijk voor het rampzalige beleid in Zimbabwe en andere landen', zei hij. Hij gaf hiermee aan dat Afrika zijn eigen fouten onder ogen moest zien en zelf moest werken aan een betere toekomst. Obama zei dat zijn regering wel wilde assisteren bij de opbouw van stabiele politieke, civiele en economische instellingen waardoor 'een verbeterde levensstandaard en grotere veiligheid' verkregen konden worden.

Nieuwe richtlijnen voor oorlog in Afghanistan

Oud beleid speelt Taliban in de kaart

Het Amerikaanse leger publiceerde op 6 juli 2009 nieuwe richtlijnen voor zijn manschappen in Afghanistan. Zij waren een week eerder al van kracht geworden, maar nog niet openbaar gemaakt.

De richtlijnen zouden nodig zijn omdat er te veel burgerdoden vielen. De bevolking keerde zich daardoor steeds meer af van de buitenlandse troepenmacht en de eigen regering.

Deze tendens was gunstig voor de fundamentalistische Taliban, die de heerschappij over het land probeerde te herwinnen.

Betere relaties met burgerbevolking

Generaal Stanley McChrystal, die in juni was aangetreden als commandant van de buitenlandse troepen in Afghanistan, zei dat de bescherming van de burgerbevolking in het vervolg de hoogste prioriteit had. Dit impliceerde dat er minder grootschalig geweld gebruikt mocht worden.

In een verklaring die samen met de nieuwe richtlijnen werd gepubliceerd, stelde McChrystal dat de Taliban niet in staat was de buitenlandse troepenmacht te verslaan, 'maar wij kunnen wel onszelf verslaan door de Afghaanse bevolking van ons te vervreemden'. Het winnen van de harten van de bevolking werd dan ook belangrijker dan het veroveren van terrein of het doden van tegenstanders.

Het nieuwe beleid was deels geïnspireerd op de relatief succesvolle aanpak van de Nederlandse missie in de provincie Uruzgan.

De drie nieuwe richtlijnen waren:
- Luchtaanvallen moesten tot een minimum worden beperkt en mochten in principe alleen nog plaatsvinden met toestemming van de legerleiding, of als de levens van militairen in gevaar waren.
- Buitenlandse militairen mochten alleen samen met Afghaanse manschappen woningen van burgers binnengaan.
- Manschappen mochten niet op moskeeën of andere religieuze gebouwen schieten en deze evenmin betreden.

Aantal Mexicaanse immigranten daalt scherp

Volgens cijfers die het Pew Hispanic Center (PHC) op 22 juli 2009 publiceerde, werden in 2008 bij de Amerikaanse grenzen 724.000 potentiële illegale immigranten aangehouden. Dit was het laagste niveau sinds 1973. Van hen kwamen er 662.000 (ca. 90 procent) uit Mexico. In het recordjaar 2004 waren er nog 1,1 miljoen Mexicanen aangehouden.
In 2009 woonden er volgens het PHC in de Verenigde Staten 11,5 miljoen mensen van Mexicaanse origine. Van hen zou maximaal 85 procent niet over geldige verblijfspapieren beschikken. In totaal telden de Verenigde Staten 307,2 miljoen legale en naar schatting 11,9 miljoen illegale inwoners.
Een oorzaak van de terugloop van de illegale immigratie was de economische crisis en de daarmee samenhangende werkloosheid in de VS.

(Vorige berichten pagina 407/2 - 2009)

AFGHANISTAN

BINNENLAND

Karzai benoemt voormalig Talibancommandant tot gouverneur

Een woordvoerder van de Afghaanse president Hamid Karzai maakte op 8 januari 2008 bekend dat de president de voormalige Talibancommandant Mullah Abdul Salaam had benoemd tot gouverneur van het district Musa Qala in de provincie Helmand. Salaam had tijdens een militaire campagne in 2007 de zijde van de regering gekozen. De aanstelling werd met scepsis en twijfel aan de nieuwe loyaliteit van Salaam ontvangen.

Aanslagen Taliban gaan door

Noorse minister getuige van aanslag

Bij een aanslag op het luxueuze Serena-hotel in de Afghaanse hoofdstad Kabul kwamen op 14 januari 2008 zes mensen om het leven, onder wie een Noorse journalist en een Amerikaan. De aanvallers, naar later bleek radicaalislamitische Taliban, drongen de lobby van het goed bewaakte hotel binnen, waarna ze handgranaten gooiden en in het rond begonnen te schieten. Een van hen blies zichzelf vervolgens op. Op het moment van de aanslag was de Noorse minister van Buitenlandse Zaken in het hotel aanwezig.

Zware aanslagen in Kandahar

Een zware zelfmoordaanslag in de stad Kandahar kostte op 17 februari aan zeker tachtig mensen het leven en verwondde zeventig omstanders. Volgens Wali Karzai, de broer van de president en voorzitter van de Provincieraad van Kandahar, was de onlangs benoemde politiecommandant Abdul Hakim Jan het doel van de aanslag. Jan was ook een van de slachtoffers. Na de aanslag zouden zijn lijfwachten in de mensenmenigte hebben geschoten en daarbij enkele aanwezigen gedood hebben.
Een dag later werd opnieuw een aanslag gepleegd binnen de provinciegrenzen van Kandahar. Een zelfmoordenaar reed met zijn auto in op een Canadees militair konvooi en bracht zichzelf tot ontploffing. Zeker 35 burgers kwamen om, en twee soldaten raakten gewond.

President Karzai ontkomt aan aanslag

De Afghaanse president Karzai ontkwam op 27 april maar net aan een aanslag. Talibanstrijders bestormden gewapenderhand een militaire parade in Kabul. Bij de actie kwamen drie mensen om het leven en raakten er elf gewond. Karzai bevond zich op dat moment, met een grote groep ministers, diplomaten en andere hoogwaardigheidsbekleders, op een eretribune en wist de kogels maar net te ontwijken. De Taliban beschouwden de aanslag als een overwinning omdat hiermee aangetoond was dat ze op elke plek in Afghanistan konden toeslaan en omdat ze er in geslaagd waren de immense veiligheidsmaatregelen die de parade omringden te omzeilen.
Op 4 mei werd bekend gemaakt dat twee overheidsmedewerkers waren gearresteerd op verdenking van het verschaffen van wapens en logistieke ondersteuning aan de Taliban. Een week later stelde een commissie, die was aangesteld om onderzoek naar de moordaanslag te doen, acht hoge veiligheidsmedewerkers, onder wie de politiechef van Kabul en enkele hoge ambtenaren van de ministeries van Defensie en Binnenlandse Zaken, op non-actief, zonder overigens precies te melden waarom hiertoe besloten was.

Taliban bevrijden honderden medestrijders

Talibanstrijders bevrijdden op 13 juni zeker duizend gevangenen, onder wie honderden strijdmakkers, bij de bestorming van een gevangenis in Kandahar. De aanvallers maakten gebruik van verscheidene zelfmoordaanvallen om de poort en enkele muren van de gevangenis te beschadigen. Het complex werd vervolgens bestormd door zeker dertig zwaarbewapende strijders. Uiteindelijk wisten alle gevangenen te ontsnappen; de aanvallers hadden zelfs voor bussen voor het vervoer van de honderden voormalige gevangenen gezorgd. De overval was een enorm publicitair succes voor de Taliban, die in april en mei hadden afgezien van hun inmiddels gebruikelijke voorjaarsoffensief.

Succesvolle aanval Taliban op Amerikaans kamp

De Taliban voerden op 13 juli 2008 een succesvolle aanval uit op een Amerikaans legerkamp bij het dorp Wanat in de bergachtige provincie Kunar. Bij de aanval kwamen negen Amerikanen om het leven. Na de aanval besloot de Amerikaanse legerleiding het kamp, dat bemand werd door 45 Amerikaanse en 25 Afghaanse troepen, te verlaten, hetgeen een strategische overwinning betekende voor de Taliban. Het deed namelijk de discussie ontbranden over de vraag of de strategie van het opzetten van veel kleine 'combat outposts', om zo ook grip op het lokale leven te houden, de juiste was.

Tien Franse militairen gedood

Tien Franse militairen vonden op 19 augustus de dood toen de verkenningspatrouille waar zij deel van uitmaakten in het district Sarobi in een hinderlaag van de Taliban liep. De NAVO-troepen vochten een 36 uur durend vuurgevecht met honderden Talibanstrijders uit. De Franse verliezen werden snel toegeschreven aan een slechte voorbereiding van de verkenning en mogelijk ook 'friendly fire'. Het incident voedde de discussie in Frankrijk over de aanwezigheid van troepen in Afghanistan. President Nicolas Sarkozy onderbrak zijn vakantie voor een bliksembezoek aan Afghanistan, waarbij hij zijn vastberadenheid over het uitzenden van Franse troepen nog eens benadrukte.

Gebouwen ministeries onder vuur genomen

De veiligheidssituatie in Afghanistan verslechterde begin 2009 verder. Troepen van de Taliban wisten steeds dichter in de buurt van de hoofdstad Kabul aanvallen uit te voeren. Op 12 februari slaagden ze er zelfs in de gebouwen van de ministeries van Justitie, Onderwijs en Financiën aan te vallen. Zes gewapende mannen bliezen zich voor de gebouwen op. Bij de aanval vielen zeker 27 doden en 57 gewonden.

Rapporten over toestand van Afghanistan

'Afghaanse staat dreigt te mislukken'

Drie onafhankelijk van elkaar geschreven onderzoeksrapporten over de situatie in Afghanistan werden op 30 januari 2008 in Washington gepresenteerd. De algemene conclusie was dat het niet goed ging met het streven naar een stabiel regeringssysteem en blijvende democratie in het land. De Afghan Study Group concludeerde dat de veiligheidssituatie, de economische ontwikkeling en het overheidsapparaat drastisch verbeterd moesten worden om dit proces te redden. Daarnaast stelden de onderzoekers dat de geboden internationale hulp slecht was gecoördineerd en dat politie en justitie doorgaans onbekwaam en corrupt waren. Als oplossing stelden de opstellers van het rapport voor een VN-vertegenwoordiger met verregaande bevoegdheden te benoemen. Ook andere landen, zoals Rusland, China en Pakistan, zouden bij het zoeken naar een oplossing betrokken moeten worden.

'Veiligheidssituatie juist verbeterd'

Gezien de uitkomsten van het rapport van de Afghan Study Group was de uitkomst van een rapport dat op 6 februari werd gepresenteerd des te opvallender. Volgens een studie van de Vrije Universiteit van Berlijn, uitgevoerd in samenwerking met het Duitse ministerie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, voelden Afghanen in het noorden van het land zich de afgelopen jaren juist veiliger. Volgens een meerderheid van de 2034 respondenten was de situatie de afgelopen twee jaar, door de inspanningen van zowel de aanwezige NAVO-troepen als van de Afghaanse regering, verbeterd.

Nieuwe gouverneur Helmand

De op 22 maart 2008 aangestelde nieuwe gouverneur voor de Afghaanse provincie Helmand Gulab Mangal zei bij zijn aantreden dat het in onderhandeling treden met de Taliban zijn grootste prioriteit zou krijgen. Zijn uitspraken waren omstreden omdat het voeren van overleg met de opstandelingen nog altijd bijzonder gevoelig lag. Volgens Mangal, die de zwaar bekritiseerde Asadullah Wafa opvolgde, waren ook de aanpak van corruptie, het terugdringen van de productie van en de handel in opium tezamen met het verbeteren van de samenwerking met de NAVO-troepen van belang om de veiligheidssituatie in zijn provincie te verbeteren.

VN stopt met ruimen mijnen

De VN-organisatie voor het ruimen van landmijnen in Afghanistan, de United Mine Action Center for Afghanistan (UNMACA), kondigde op 1 april 2008 aan dat ze ging stoppen met het ruimen van landmijnen in het noorden van het land. De veiligheidssituatie was volgens de organisatie dusdanig verslechterd dat het voor de medewerkers te onveilig was om te werken. Bij een aanslag waren enkele weken eerder medewerkers van de Afghaanse zusterorganisatie Medico om het leven gekomen.

Indiase ambassade doelwit aanslag

Bij een zelfmoordaanslag op de Indiase ambassade in Kabul op 7 juli 2008 kwamen zeker 58 mensen om het leven en raakten er 139 gewond. Veel slachtoffers waren Afghanen die in de rij stonden voor een visumaanvraag. Onder de doden waren eveneens de Indiase militair attaché en een politiek adviseur. De aanslag werd niet direct opgeëist, maar waarnemers vermoedden dat de slechte verhouding tussen India en Pakistan de achterliggende reden voor het geweld zou kunnen zijn. Het Afghaanse ministerie van Binnenlandse Zaken suggereerde kort na de aanslag dat de Pakistaanse inlichtingendienst Inter-Services Intelligence (ISI) mogelijk geholpen had bij de voorbereiding van de aanslag.

Controverse over Amerikaanse luchtaanval

Begin september 2008 ontstond in Afghanistan een controverse over een luchtaanval die Amerikaanse gevechtsvliegtuigen op 22 augustus 2008 op de plaats Azizabad hadden uitgevoerd. Op videobeelden, gemaakt met een mobiele telefoon, die door de speciale VN-gezant Kai Eide aan de Amerikaanse generaal David McKiernan waren doorgespeeld, waren tientallen gedode Afghaanse burgers te zien. Aanvankelijk had McKiernan het Amerikaanse standpunt verdedigd dat er bij de aanval slechts zeven burgers om het leven waren gekomen. Nu werden de VN en de Afghaanse regering gesterkt in hun bewering dat er zeker 92 burgers waren omgekomen. McKiernan riep nu op tot het instellen van een onderzoek door het US Central Command (CENTCOM).

Kabinetswijzigingen in Afghanistan

De Afghaanse president Hamid Karzai wijzigde op 11 oktober 2008 een aantal posities in zijn kabinet. Mohammed Hanif Atmar, tot dan minister van Onderwijs, werd benoemd tot minister van Binnenlands Zaken. Zijn plek op Onderwijs werd ingevuld door de voormalig minister voor Parlementaire Zaken Gholam Faruq Wardag. Op diens plaats kwam de gouverneur van Kandahar, Asadollah Khaled. De voormalig minister van Binnenlandse Zaken werd minister van Vluchtelingen en Repatriëring.

President Karzai bereid tot onderhandelingen met Taliban

De Afghaanse president Hamid Karzai maakte op 16 november 2008 op een persconferentie bekend dat hij bereid was te onderhandelen met alle partijen die de Afghaanse grondwet erkenden. Hij beloofde persoonlijke beveiliging voor alle Talibanleiders die met de regering wilden praten. Het voorstel kwam na voortdurende militaire successen van de Taliban en onder druk van binnen- en buitenlandse partijen. De VS en Groot-Brittannië bleven officieel tegen het overleggen met de rebellen, maar stonden in toenemende mate positief tegenover gesprekken met rebellen van lagere rang. De Taliban wezen het voorstel af en wilden pas praten nadat alle buitenlandse troepen het land hadden verlaten.

Presidentsverkiezingen uitgesteld

De Afghaanse kiescommissie kondigde op

29 januari 2009 aan dat de voor mei geplande presidentsverkiezingen wegens logistieke problemen en de verslechterde veiligheidssituatie werd uitgesteld tot 20 augustus. Oppositiepartijen bekritiseerden de verlenging van het mandaat van de impopulaire Karzai. Volgens hen gebruikte hij de verlenging van zijn termijn enkel om zijn imago, beschadigd door zijn gebrek aan autoriteit en zijn inefficiënt en corrupt opererende overheid, op te kunnen poetsen.
Tot grote ergernis van zijn internationale partners vervroegde Karzai op 28 februari de datum van de verkiezingen weer naar april, maar werd direct gecorrigeerd door de onafhankelijk kiescommissie die augustus als verkiezingsmaand handhaafde. Op 29 maart bepaalde het hooggerechtshof nog dat de termijn van Karzai verlengd kon worden totdat een opvolger gekozen was, daarmee de geruchten voedend dat een langer aanblijven van de president grondwettelijke legitimiteit zou missen.

Karzai officieel kandidaat

Karzai stelde zich op 4 mei officieel kandidaat voor de verkiezingen. Omstreden was zijn keuze voor Muhammed Qasim Fahim, een 'warlord' die bekend stond om zijn schendingen van de mensenrechten, als zijn tweede man. Fahim had sinds de jaren tachtig van de twintigste eeuw gevochten tegen de Sovjetbezetting en de Talibanregering, en was in eerdere regeringen van Karzai minister geweest. De herverkiezing van Karzai kwam in de weken nadien al dichtbij, nadat de meest kansrijke kandidaten zich, na een gesprek met de president, om onduidelijke reden terugtrokken uit de verkiezingsstrijd.
De Taliban lieten hun afkeer van de te houden verkiezingen blijken door de Afghaanse bevolking eind juli op te roepen deze te boycotten. Om dit voornemen kracht bij te zetten werden alle Talibanstrijders opgeroepen om de dag voor de verkiezingen wegen te blokkeren en kiezers te verhinderen naar het stembureau te gaan.

Vergissingsbombardement kost 120 Afghanen het leven

Bij een Amerikaanse luchtaanval bij de stad Farah kwamen op 4 mei mogelijk meer dan 120 Afghanen om het leven. Onder de Afghaanse bevolking ontstond veel onrust over de aanval. Duizenden woedende demonstranten gooiden stenen naar de politie en schreeuwden anti-Amerikaanse leuzen. Minister van Defensie Robert Gates hield, gaandeweg het onderzoek naar de toedracht van het incident, een slag om de arm en wees de Taliban aan als mogelijke daders. De eerste resultaten van het onderzoek, dat op 19 mei naar buiten kwamen, lieten zien dat de Amerikaanse aanval verantwoordelijk was geweest voor 20 tot 35 doden, maar dat de rest van de doden slachtoffer van Talibanstrijders waren.

De Amerikaanse krant *The New York Times* meldde op 3 juni dat uit nog niet gepubliceerd onderzoek van het Amerikaanse leger zou blijken dat de strikte regels die waren opgesteld om dergelijke incidenten te voorkomen, niet waren opgevolgd.

Strijd tussen NAVO-troepen en Taliban verhevigt

In de maand juni 2009 werd in de Afghaanse provincie Helmand ongekend fel gevochten. Zowel de Taliban als de NAVO-troepenmacht hadden een offensief in de regio gepland. Uit cijfers van de NAVO bleek bovendien dat het aantal gesneuvelde NAVO-soldaten in de eerste drie maanden van het jaar 78 procent hoger lag dan in dezelfde periode een jaar eerder, en dat het aantal aanvallen van de Taliban met zelfgefabriceerde explosieven met 87 procent was toegenomen. De NAVO voerde intussen een aantal ingrijpende wijzigingen in haar commandostructuur in Afghanistan door. Zo werd het aantal Amerikaanse troepen in het land sterk uitgebreid en werd er, met de ervaring die in de strijd en wederopbouw in Irak was opgedaan, meer ingezet op de training van Afghaanse agenten en militairen.

VS lanceren grootscheepse aanval in Helmand

Zo'n 4000 Amerikaanse mariniers en 650 Afghaanse troepen lanceerden op 2 juli een grootscheepse aanval op het Talibanbolwerk Helmand. De aanval was de grootste sinds de VS in het voorjaar de militaire aanwezigheid in Afghanistan aanzienlijk had uitgebreid. De omvang van de missie vormde volgens een woordvoerder een indicatie voor de strategie die de nieuwe leider van de Amerikaanse en NAVO-troepen Stanley McChrystal wilde doorvoeren, en liet volgens hem zien dat de troepen niet alleen het gebied ingingen om enkele 'schurken' te pakken, maar om er permanent te blijven.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Jonge journalist veroordeeld na 'beledigen islam'

De jonge Afghaanse journalist en student Sayed Pervez Kambaksh werd op 22 januari 2008 door de provinciale rechtbank van het Noord-Afghaanse Balkh ter dood veroordeeld omdat hij de islam zou hebben beledigd. De student werd ervan beschuldigd een internettekst die zich kritisch uitliet over de rechten van vrouwen binnen de islam onder medestudenten te hebben verspreid. Het proces vond in beslotenheid en zonder advocaat voor Kambaksh plaats. Mensenrechtenorganisaties in binnen- en buitenland, diplomaten en de VN protesteerden tegen de uitspraak. Op 31 januari organiseerde de Afghaanse Solidariteitspartij (Hezb-e-Hambastegi Afghanistan) een demonstratie voor de vrijlating van Kambaksh.

Het vonnis werd op 25 oktober door een Hof van beroep omgezet in een gevangenisstraf van 20 jaar. De advocaat van Kambaksh kondigde direct aan opnieuw in hoger beroep te gaan. Ook de internationale persorganisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) bleef aandringen op de vrijlating van Kambaksh.

TV-zenders onder druk wegens uitzenden Indische series

De Afghaanse regering voerde in het voorjaar van 2008 de druk op commerciële tv-stations die Indische series uitzonden verder op. In de ogen van het ministerie voor Informatie en Cultuur druisten deze populaire programma's in tegen de islam en de Afghaanse morele waarden. Volgens critici traden in de series mannen en vrouwen gezamenlijk op. Bovendien kleedden de vrouwen zich niet correct. Het conflict gaf liberalen en conservatieven de kans zich, met het oog op de verkiezingen een jaar later, te profileren.

'Taliban, overheid en internationale strijdkrachten vermoorden burgers'

De VN-Mensenrechtenoranisatie (UNHCR) stelde op 15 mei 2008 in een voorlopig rap-

port dat zowel de Taliban, als de Afghaanse overheid en de internationale strijdkrachten zich schuldig maakten aan het 'vermoorden van burgers'. Bovendien zou de NAVO-troepenmacht ISAF niet correct registreren hoeveel burgerslachtoffers er vielen in de strijd tegen de Taliban en werden de procedures voor burgers die wilden weten wie verantwoordelijk was voor de dood van familieleden bewust ondoorzichtig gehouden. Het rapport sprak bovendien van een aantal razzia's waarvoor geen overheid of leger verantwoordelijk leek te zijn. Deze zwaar bewapende Afghaanse milities werden vaak aangestuurd door buitenlandse inlichtingendiensten, waarbij in het rapport, zonder ze expliciet te noemen, gewezen werd naar Amerikaanse organisaties.

Verontwaardiging over anti-emancipatorische wet

Onder de westerse bondgenoten in Afghanistan ontstond begin april 2009 grote verontwaardiging over een wet die door de Afghaanse president Hamid Karzai in maart was ondertekend. Volgens de wet, die van toepassing was op vrouwelijke sjiitische moslims, mochten vrouwen voortaan niet meer zonder toestemming van hun man het huis verlaten, met uitzondering van noodgevallen. Bovendien hadden echtgenoten iedere vierde dag recht op seks met hun echtgenotes en verviel de voogdij over kinderen voortaan automatisch aan vaders en grootvaders. Critici zagen de ondertekening door Karzai als een knieval voor ultraconservatieve moslims in de aanloop naar de presidentsverkiezingen in augustus.

MILITAIRE ZAKEN

Voormalige militieleider ontslagen als legerchef

De voormalige Oezbeekse militieleider Abdul Rashid Dostum werd op 22 februari 2008 ontslagen uit zijn functie als stafchef van het Afghaanse leer. Dostum, die in 2001 een belangrijke rol had gespeeld in de omverwerping van het Talibanregime in Afghanistan, werd ervan verdacht samen met enkele militairen zijn voormalige strijdgenoot Akbar Bay zwaar mishandeld te hebben. Bay had zich de woede van Dostum op de hals gehaald door te beweren dat deze betrokken zou zijn bij de moord op enkele vooraanstaande Oezbeekse politici.

Frankrijk en VS sturen extra troepen

Tijdens een NAVO-top in de Roemeense hoofdstad Boekarest op 3 april 2008 maakte de Franse president Nicolas Sarkozy bekend dat zijn regering ruim duizend extra manschappen naar Afghanistan zou sturen. Hij kwam daarmee een eerdere belofte na en zorgde er daarmee voor dat de Canadezen in de Afghaanse provincie Kandahar bleven. Deze hadden namelijk extra militaire ondersteuning in Afghanistan als voorwaarde voor hun aanwezigheid in Kandahar gesteld.
Ook de VS kondigden een uitbreiding van de troepen aan. President George W. Bush liet weten dat er een 'significante' hoeveelheid extra troepen naar Afghanistan zou worden gezonden. Op 28 april zond Bush bovendien 3.500 mariniers, die aanvankelijk naar Irak zouden gaan, naar de Afghaanse provincie Helmand om daar de Britten te ondersteunen in hun strijd tegen de Taliban.

'Taliban opjagen tot in Pakistan'

De Afghaanse president Hamid Karzai stelde op 15 juni 2008 dat wanneer Taliban zich aanhoudend in Pakistan zouden schuilhouden om vanuit daar aanvallen op Afghaanse en internationale troepen in Afghanistan uit te voeren, zijn land zich het recht voorhield om hetzelfde te doen en de islamitische strijders tot in het buurland na te jagen. De invallende dooi in de hooggebergten zorgde ervoor dat, zoals ieder jaar, veel strijders over de tijdens de winter onbegaanbare passen op de grens van de twee landen konden trekken. De Pakistaanse premier Yusuf Razi Gillani reageerde fel en zei niet toe te kunnen staan dat 'iemand zich binnen onze grenzen met onze zaken zou gaan bemoeien'. Hij stelde dat de grens in het bergachtige noorden bijzonder moeilijk te beveiligen was en dat het niet te voorkomen was dat deze illegaal werd overgestoken.

Afghaanse leger neemt veiligheidstaken over

Het nieuw gevormde Afghaanse leger nam vanaf 28 augustus 2008 stapsgewijs de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in Kabul over van de NAVO-troepen. De overdracht vond zonder ceremonie plaats, volgens internationale waarnemers een teken dat de internationale troepenmacht weinig vertrouwen had in de vaardigheden van het Afghaanse leger en de politie. Anderen zagen er een bekentenis in van de westerse landen dat ze nog ver van de gestelde doelen verwijderd waren.

VS passen tactiek aan en sturen meer troepen

De Amerikaanse generaal en International Security Assistance Force (ISAF)-leider David McKiernan stelde op 10 december 2008 dat de strijd tegen de opstandelingen in Afghanistan in een impasse was beland en dat de Amerikaanse regering van plan was ongeveer 20.000 extra troepen te sturen. Zijn uitspraken werden op 12 december door de Amerikaanse minister van Defensie Robert Gates bevestigd tijdens diens bezoek aan de Afghaanse hoofdstad Kabul. Verwacht werd dat de Amerikaanse troepenuitbreiding aanleiding zou zijn tot het verhogen van de druk op andere NAVO-landen om ook meer troepen te leveren.
Met het aantreden van de nieuwe Amerikaanse president Barack Obama kwam de te voeren strategie ter discussie te staan. Generaal David Patraeus, hoofd van het US Central Command (CENTCOM), deelde op 8 februari 2009 mee dat de nieuwe regering had gevraagd om een heroverweging van de gevolgde tactiek. De nieuwe Amerikaanse vicepresident Joe Biden liet weten dat de nieuwe regering 'haalbare' en 'realistische' doelen zou nastreven. President Obama kondigde op 18 februari aan dat er nog eens 18.000 Amerikaanse troepen gestuurd zouden worden om 'de verslechterende situatie te stabiliseren'.

Amerikaanse president presenteert nieuwe strategie

President Obama kondigde tijdens een speech op 27 maart de nieuwe tactiek voor Afghanistan aan. Volgens Obama moest succes in Afghanistan gezocht worden in een succesvolle strategie voor heel Zuid-Azië. Moslimstrijders trokken geregeld ongestoord de landsgrenzen in het gebied over en dus moest het probleem in een bredere context aangepakt worden. Obama bekritiseerde verder de Afghaanse president Karzai vanwege de nog altijd welig tierende corruptie bij de overheid. Hij kondigde tevens aan dat er nog eens 4.000 extra troepen naar het gebied zouden worden gestuurd.

Het tegelijk met de speech gepresenteerde rapport over de situatie in de regio door de Interagency Policy Group bevatte geen duidelijke visie voor het opbouwen van een democratisch Afghanistan of een planning voor de terugtrekking van de Amerikaanse troepen, maar beschreef wel een duidelijk doel: het ontregelen, ontmantelen en verslaan van al-Qaida in Pakistan en Afghanistan. Tijdens een internationale donorconferentie op 31 maart in Den Haag was de nieuwe Amerikaanse strategie een veelbesproken onderwerp.

VS vragen NAVO-partners om meer militaire steun

Obama deed tijdens de herdenking van het zestigjarig bestaan van de NAVO op 3 april 2009 in Straatsburg een klemmend beroep op zijn westerse alliantiepartners voor meer financiële en materiële ondersteuning voor de strijd in Afghanistan. Ondanks zijn oproep dat Europa niet moest verwachten dat de VS de militaire component van de strijd in Afghanistan alleen op zich zou nemen, kwam er weinig reactie op Obama's oproep.

McKiernan weg als leider Amerikaanse troepen en ISAF

De Amerikaanse generaal David McKiernan werd op 11 mei 2009 door de Amerikaanse minister van Defensie Robert Gates ontslagen als leider van de Amerikaanse troepen in Afghanistan en als leider van de International Security Assistance Force (ISAF). McKiernan, pas een jaar eerder aangesteld, werd vervangen door Luitenant-Generaal Stanley McChrystal als onderdeel van de nieuwe strategie van de Amerikaanse president Obama. Benadrukt werd dat zijn ontslag niets te maken had met het vergissingsbombardement op Farah op 4 mei waarbij zeker 120 burgers om het leven waren gekomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Karzai kritisch over Britse troepen in Helmand

De Afghaanse president Hamid Karzai liet zich op 24 januari 2008, tijdens een toespraak voor het Wereld Economische Forum in het Zwitserse Davos, bijzonder kritisch uit over de rol van de Britse troepen in de Afghaanse provincie Helmand. Volgens Karzai hadden de troepen de situatie alleen maar slechter gemaakt, en had hij, onder druk van Groot-Brittannië en de VS, de gouverneur van Helmand ontslagen, waarmee hij het lokale bestuur had ontmanteld zonder dat daar een vervanger voor was gekomen. De president zei 'de fout te hebben gemaakt' te geloven dat de Britten de situatie onder controle hadden. Een woordvoerder van de Britse premier Gordon Brown noemde de uitlatingen een belediging aan het adres van de nabestaanden van de soldaten die in Helmand het leven hadden gelaten.

Noor Eide aangesteld als VN-vertegenwoordiger

De Noorse diplomaat Kai Eide volgde in maart 2008 de Duitser Tom Koenigs op als speciale VN-gezant voor Afghanistan. Eide kreeg verregaande bevoegdheden en werd verantwoordelijk voor het coördineren van de VN-hulp en het afstemmen van deze hulp op de activiteiten van de NAVO en de Europese Unie (EU). Eide was eerder politiek directeur van het Noorse ministerie van Buitenlandse Zaken, Noors ambassadeur bij de NAVO en speciale VN-gezant voor Bosnië en Kosovo.

De benoeming van Eide kwam nadat de Britse diplomaat en voormalige politicus Paddy Ashdown zich in januari had teruggetrokken als kandidaat, omdat de Afghaanse president Hamid Karzai zijn kandidatuur niet steunde.

Topconferentie over Afghanistan

In Parijs vond op 12 juni 2008 een internationale conferentie over de situatie in Afghanistan plaats. Bijna negentig landen en internationale organisaties trachtten een politieke en militaire balans op te maken van de opbouw van het land. Veel kritiek was er op het feit dat van de doelen die gesteld waren tijdens een eerdere conferentie in Londen in 2006, zoals het terugdringen van corruptie bij politie en justitie en de bestrijding van de drugsteelt, vrijwel geen enkele bereikt was. De Afghaanse delegatie klaagde op haar beurt dat er van de geïnvesteerde gelden in het land teveel naar militaire operaties en te weinig naar de wederopbouw van het land ging. Daardoor keerde veel geld uiteindelijk weer terug naar de donorlanden. De Afghaanse president Hamid Karzi hoopte 50 miljard dollar (ca. 32 miljard euro) binnen te halen voor een door de regering opgesteld ontwikkelingsplan. Uiteindelijk werd een bedrag van ruim 20 miljard dollar (ca. 13 miljard euro) door de donorlanden toegezegd.

Topontmoeting van de presidenten Karzai en Obama

De Afghaanse president Karzai en de Amerikaanse president Obama spraken elkaar op 6 mei 2009 in Washington. Bij die gelegenheid was ook de Pakistaanse president Zardari aanwezig. De drie spraken af dat er betere samenwerking zou komen op het gebied van grensbewaking op de Afghaanse en Pakistaanse grens, het uitwisselen van inlichtingen, en de ontwikkeling van de wetteloze Pakistaanse tribale gebieden. Obama noemde de bespreking 'buitengewoon productief', maar stelde dat er nog veel andere moeilijke beslissingen moesten worden genomen.

OVERLEDEN

Ahmad Shah Masood, Afghaans verzetsstrijder en politicus

Op 9 september 2001, twee dagen voor de aanslagen op de Twin Towers in New York, werd in Afghanistan de verzetsstrijder Ahmad Shah Masood, 'de leeuw van Panjsher', gedood bij een zelfmoordaanslag door al-Qaida. Masood was een etnische Tadzjiek en werd geboren in 1953 in het Jangalakgebied in Panjsher. Hij was militair gezagvoerder tijdens de oorlog met de Sovjet-Unie. Zijn strijd tegen de Russen maakte hem zo bekend, dat de *Wall Street Journal* hem betitelde als 'de man die de Koude Oorlog won'. Toen de Sovjets waren verslagen, namen de troepen van Masood bezit van de hoofdstad Kabul. Als minister van Defensie onder president Burhanuddin Rabbani vocht Masood verschillende malen tegen groeperingen die de macht wilden overnemen, totdat de islamitischfundamentalistische Taliban het gezag over Kabul overnam. Masood trok vervolgens naar de noordelijke provincie Badakhstan om van daaruit tegen de Taliban te strijden.

Safia Amajan, activiste voor vrouwenrechten

Safia Amajan, hoofd van het departement voor Vrouwenzaken in de Afghaanse pro-

vincie Kandahar, werd op 25 september 2006 vermoord toen ze onderweg was naar haar kantoor, vermoedelijk omdat ze voor de overheid werkte. De aanslag werd opgeëist door iemand die zich bekendmaakte als een woordvoerder van de Taliban. Ze werd geboren als Safia Warasta, waarschijnlijk in 1943 als dochter van een textielhandelaar in Kandahar. Als een van de weinige vrouwen in haar omgeving werkte ze buitenshuis, eerst als docent en later als directeur van een meisjesschool. Toen het tijdens het bewind van de Taliban, van 1994 tot december 2001, voor vrouwen verboden was te werken, verzorgde ze lessen in haar huis. Ze werd bekend onder de bijnaam die ze kreeg van de vrouwen met wie ze werkte: Amajan, wat ' lieve tante' betekent. Na de val van de Taliban, in december 2001, richtte ze een organisatie voor vrouwenzaken op in haar woonplaats Kandahar; deze organisatie werd later een departement van het ministerie voor Vrouwenzaken.

Homaira Shah, echtgenote van de laatste koning van Afghanistan

In Rome overleed op 26 juni 2002 Homaira Shah aan een hartstilstand. Ze was de echtgenote van Mohammed Zahir Shah, die tot 1973 de laatste koning was van Afghanistan. Homaira Shah stond op het punt haar man te volgen, die na het verdrijven van de Taliban als burger naar Afghanistan was teruggekeerd om te helpen met de wederopbouw van zijn land. Ze werd 84 jaar.

Mohammed Zahir Shah, laatste koning van Afghanistan

Na een ziekbed van een maand overleed in zijn geboortestad Kabul op 23 juli 2007 Mohammed Zahir Shah, koning van Afghanistan van 1933 tot 1973. Zahir Shah werd geboren op 15 oktober 1914 als zoon van de latere koning Nadir Shah. Hij kreeg les in een speciale klas voor prinsen aan de Habibia School in Kabul en studeerde later in Frankrijk. Na de moord op zijn vader werd Zahir Shah op 8 november 1933 gekroond tot koning, en probeerde hij Afghanistan te moderniseren. In 1973, tijdens een medische behandeling in Italië, werd hij afgezet door zijn neef Daoed Khan, die in 1979 werd vermoord door de communisten. Tijdens de communistische bezetting en de daaropvolgende burgeroorlog werd Zahir Shah, de 'vader van de Afghaanse natie', door verschillende groeperingen gezien als de man die de vele Afghaanse facties kon verzoenen. Toen de ca. tien jaar eerder opgekomen islamitischfundamentalistische Taliban in 2002 was verdreven, keerde hij na dertig jaar ballingschap in Italië terug naar zijn land.

(Vorige berichten pagina 42/2 - 2008)

BANGLADESH

BINNENLAND

Leden Awami Liga gaan belangrijkste functies bekleden

Opheffing noodtoestand in aanloop verkiezingen

In de aanloop naar de verkiezingen van 29 december 2008 maakte de door de militairen gesteunde interim-regering van Bangladesh bijna twee weken eerder een eind aan de noodtoestand die door het leger was ingesteld in januari 2007. Om hun campagnes te kunnen starten hadden de belangrijkste politieke partijen, de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) en de Awami Liga (AL), gevraagd om meer politieke en burgerrechten en om grotere persvrijheid.

In een televisietoespraak zei legerleider generaal Moeen Uddin Ahmed dat het Bengaalse leger een vredesrol speelde onder commando van de Verenigde Naties, geen politieke rol ambieerde en hoopte dat de verkiezingen eerlijk en geloofwaardig zouden verlopen. Het leger zou in touw zijn in de centra van de steden en onder anderen moslimmilitanten in de gaten houden die de verkiezingen wilden verstoren. In en rond de 35.000 stemlokalen zouden minstens 300.000 veiligheidsbeambten op de been zijn.

Awami Liga wint parlementsverkiezingen

Voormalig premier Sheikh Hasina Wajed won met overmacht de verkiezingen in Bangladesh. Haar partij, de AL, groeide van 62 naar 230 van de in totaal 300 parlementszetels. De BNP, de voornaamste concurrent van de AL en overtuigend winnaar van de laatste geldige verkiezingen in 2001, behaalde slechts 30 zetels. Volgens analisten was dit het gevolg van het incompetente optreden van de regering van de BNP na die verkiezingen. Ondanks klachten van deze partij over fraude, vervalsing van stembiljetten en het beletten van kiezers in verschillende delen van het land hun stem uit te brengen, sprak de Verkiezingscommissie van Bangladesh van vrije en eerlijke verkiezingen. De opkomst was 70 procent. Er waren ongeveer 200.000 waarnemers, van wie 2.500 buitenlanders. Ernstige geweldsincidenten deden zich niet voor.

Uitslag parlementsverkiezingen Bangladesh
(29 december 2008)
Opkomst: 70 procent

partij	percentage	zetels
Awami Liga (AL)	49,0	230
Bengaalse Nationalistische Partij (BNP)	33,2	30
Jatiya Dal (JD)	7,0	27
Jatiyo Samajtantrik Dal (JSD)	0,6	3
Jamaat-e-Islami Bangladesh (JIB)	4,6	2
Arbeiderspartij van Bangladesh (WPB)	0,3	2
Liberale Democratische Partij (LDP)	0,2	1
Bangladesh Jatiya Party (BJP)	0,1	1
Anderen	4,9	4

Hasina beëdigd als nieuwe premier

Tijdens een ceremonie in het presidentiële paleis in de hoofdstad Dhaka werd Sheikh Hasina Wajed op 6 januari 2009 voor de tweede maal beëdigd als premier van Bangladesh. President Iajuddin Ahmed nam de ambtseed af van Hasina en haar ministers. De premier sprak van een grote verantwoordelijkheid en zei zich onder meer sterk te willen maken voor de handhaving van de orde in het land. Ook wilde ze de stijgende inflatie aanpakken. Net als haar rivaal Khaleda Zia van de BNP, had Hasina tijdens de verkiezingscampagne beloofd de voedselprijzen te gaan verlagen en corruptie en terrorisme te zullen bestrijden.

Zillur Rahman wordt president van Bangladesh

Zillur Rahman, een veteraan binnen de sinds januari 2009 regerende Awami Liga, werd op 11 februari 2009 door de Verkiezingscommissie benoemd tot president van Bangladesh. Dit gebeurde omdat er zich geen tegenkandidaten hadden aangemeld voor de verkiezingen. Een dag later werd

Samenstelling regering Bangladesh
(24 februari 2009)

President
Zillur RAHMAN
Premier, tevens minister van Defensie, Elektriciteit, Olie en Grondstoffen, Openbaar Bestuur, Huisvesting en Publieke Werken, Religieuze Zaken, Vrouwen- en Kinderzaken
Sheikh HASINA Wajed

Ministers:
Arbeid en Werkgelegenheid
Khandaker Mosharraf HOSSAIN
Basisonderwijs
Nurul Islam NAHID
Binnenlandse Zaken
Sahara KHATUN
Buitenlandse Werkgelegenheid en Welzijn Expats
Khandaker Mosharraf HOSSAIN
Buitenlandse Zaken
Dipu MONI
Burgerluchtvaart en Toerisme
G. M. QUADER
Communicatie
Syed Abul HOSSAIN
Cultuur
Abdul Kalam AZAD
Financiën
Abu Maal Abdul MUHITH
Gezondheidszorg en Familieplanning
A. F. M. Ruhul HAQUE
Grondzaken
Rezaul Karim HIRA
Handel
Faruq KHAN
Industrie
Dilip BARUA
Informatie
Abdul Kalam AZAD
Jute en Textiel
Abdul Latif SIDDIQUI
Landbouw
Matia CHOWDHURY
Lokaal Bestuur, Landelijke Ontwikkeling en Coöperaties
Syed Ashraful ISLAM
Maritiem Transport
Afsarul AMIN
Onderwijs
Nurul Islam NAHID
Planning
A. K. KHANDEKAR
Post en Telecommunicatie
Raziuddin Ahmed RAJU
Sociale Zaken
Enamul Haq Mostafa SHAHID
Visserij en Veeteelt
Abdul Latif BISWAS
Voedsel en Rampenmanagement
Abdur RAZZAK
Waterbeheer
Ramesh Chandra SEN
Wetgeving, Justitie en Parlementaire Aangelegenheden
Shafique AHMED

het voormalige parlementslid beëdigd in het presidentiële paleis in Dhaka.
Het presidentschap was in Bangladesh grotendeels een ceremoniële functie.

Tanks ingezet om muiterij grenswachten te beëindigen

Met behulp van tanks werd op 26 februari 2009 in de Bengaalse hoofdstad Dhaka een eind gemaakt aan twee dagen van muiterij door zo'n tweeduizend grenswachten. Het ging om leden van de zogenaamde Bangladesh Rifles (BDR), die de grenzen met India en Birma bewaakten. Rond de zeventig legerofficieren die leiding gaven aan de grenswachten, werden gedood toen de grenswachten het vuur op hen openden en de hoofdkwartieren van de BDR innamen. Er waren ook burgerslachtoffers.
Toen de regering van premier Hasina op 25 februari toezegde de muitende grenswachten amnestie te verlenen en hun eisen te bekijken – overigens tot onvrede van het leger – waren de grenswachten bereid zich over te geven. Maar toen een dag later bleek dat de protesten zich verspreidden over heel Bangladesh, besloot Hasina het leger alsnog met zwaar geschut te laten ingrijpen. De muiterij ontstond uit onvrede over het salaris en de arbeidsomstandigheden van de grenswachten.

Graven gevonden in hoofdkwartieren

De dagen na de muiterij ontdekte het leger in de hoofdkwartieren in Dhaka graven met daarin de stoffelijke resten van vermiste legerofficieren. Veel lichamen waren verbrand en moeilijk te identificeren. Van minstens tweehonderd muiters werd vervolgens de aangekondigde amnestie ingetrokken. Ze zouden worden berecht door een speciaal tribunaal. De slachtoffers zouden een staatsbegrafenis krijgen. Tegen meer dan duizend grenswachten diende de politie aanklachten in wegens moord, brandstichting en plundering. Tenminste 36 verdachten waren opgepakt voor het leiden van de muiterij.

Vermoedelijke leider opstand aangehouden

Na een razzia in Dhaka arresteerden officieren van het zogeheten Intelligence and Rapid Action Battalion (RAB) begin maart 2009 Syed Tauhidul Alam, die naar verluidt de leider was geweest van de muiterij. Hij was ook een van de grenswachten die op 25 februari met premier Hasina had onderhandeld over beëindiging van de bloedige opstand. Naar meer dan duizend grenswachten die van moord werden beschuldigd, was de politie nog op zoek.

Op 2 maart werden vijftig slachtoffers begraven, waarbij zeventigduizend veiligheidstroepen van de BDR aanwezig waren. Zowel de politie als het leger deed onderzoek naar de muiterij. De relatie tussen het leger en premier Hasina, die niet meteen had willen ingrijpen, was door de gebeurtenissen sterk verslechterd.

Muiterij gevolg van slechte salarissen

Op 27 mei bleek uit een officieel onderzoek in opdracht van de regering dat de muiterij moest worden toegeschreven aan jarenlange frustraties over onbeantwoorde verzoeken om salarisverhoging. Ook wilden de grenswachten een betere behandeling door hun commandanten. Volgens hoofdonderzoeker Anisuzzaman Khan was er geen sprake van directe betrokkenheid van terroristen. Wel was er woede onder de volgens ingewijden slecht betaalde grenswachten over de luxe leefomstandigheden van hoge legerofficieren, dus van hun superieuren.
Minister van Binnenlandse Zaken Sahara Khatun noemde het rapport 'historisch' vanwege de openbaarmaking ervan. Een week eerder was een nieuw onderzoek ingesteld naar de dood in gevangenschap van 21 grenswachten, die volgens het leger waren overleden na zelfmoord of als gevolg van ziektes.

Mujibur Rahman uitgeroepen tot 'vader des vaderlands' in Bangladesh

De Hoge Raad in Bangladesh oordeelde op 22 juni 2009 dat Sheikh Mujibur Rahman gezien moest worden als de 'vader van de natie'. Hij riep in 1971 de onafhankelijkheid van Bangladesh uit, werd in 1972 de eerste president van het land en later premier. Sheikh Mujibur Rahman was de vader van zittend premier Sheikh Hasina, en ook lid van de Awami Liga (AL). Decennia lang werd in Bangladesh door de twee rivaliserende 'clans' van de AL en de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) getwist over wie de 'vader des vaderlands' was. Volgens oppositiepartij BNP viel die eer toe aan de la-

tere echtgenoot van BNP-leider Khaleda Zia.
Deze keer was er van de kant van de BNP vooralsnog geen verzet tegen de uitspraak.

Bangladesh stelt zomertijd in

Op verzoek van het Bengaalse bedrijfsleven stelde de regering van Bangladesh de zomertijd in om het tekort aan energie te verminderen, zo meldde *BBC World Service* op 19 juni 2009. Deze zou ingaan in de nacht van 19 op 20 juni 2009. Vooral in de zomer kampte Bangladesh met een tekort aan energie. In het land, waar 90 miljoen van de 140 miljoen mensen geen directe toegang hadden tot elektriciteit, bestond veel kritiek op het falen van de overheid om te investeren in betere energievoorzieningen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Slinkende kledingexport raakt Bengaalse economie hard

De groei van de export van kleding uit Bangladesh, die goed was voor 80 procent van de totale export en 11 miljard dollar (ca. 8,3 miljard euro) aan inkomsten genereerde, kwam door de mondiale financiële crisis tot stilstand, zo meldde *Agence France Presse* op 13 april 2009. Als gevolg daarvan zou ook de rest van de Bengaalse economie harde klappen krijgen, zo verwachtten experts. De oorzaak werd vooral gezocht in de afgenomen vraag uit Europa en de VS.

Fabrieken bedreigd met sluiting

Veel kledingfabrieken zaten zonder orders en honderden fabrieken werden met sluiting bedreigd. Door maatregelen tegen de crisis in concurrerende landen als China, India en Pakistan, zoals belastingverlaging en devaluatie van de nationale munt, was Bangladesh niet langer de goedkoopste kledingproducent ter wereld. Daardoor dreigden in het toch al straatarme land nog meer mensen onder de armoedegrens te komen. Een extra probleem vormde de terugkeer van Bengaalse gastarbeiders uit Zuidoost Azië en het Midden-Oosten, van wie velen door de crisis werkloos waren geworden.

Nieuwe protesten Bengaalse textielindustrie

Voor de derde opeenvolgende dag raakten op 29 juni duizenden arbeiders in de textielindustrie slaags met de politie tijdens protesten over salarissen en arbeidsomstandigheden. De politie schoot met scherp en gebruikte traangas tegen de betogers, die tenminste één fabriek in brand hadden gestoken. De dagen daarvoor hadden confrontaties met de politie aan twee mensen het leven gekost.
In Bangladesh werd de textielindustrie, die aan meer dan twee miljoen mensen werkgelegenheid bood en kleding produceerde voor de grote wereldmerken, vaker getroffen door stakingen en protesten. Het minimumloon in Bangladesh was 25 dollar (bijna 18 euro) per maand.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kapitaalsinjectie voor Bengaalse economie

Bangladesh zou ter bestrijding van de economische crisis in tien weken tijd 500 miljoen dollar (ca. 355 miljoen euro) investeren in de economie, zo maakte minister van Financiën A.M.A. Muhith op 19 april 2009 bekend. Ongeveer de helft van het geld zou terecht komen in de agrarische sector. Rond de 65 miljoen dollar zou direct worden gebruikt om de export te stimuleren.
Industriële leiders in Bangladesh hadden alleen voor de exportsector gevraagd om een bedrag van 877 miljoen dollar.

Opnieuw verbod op rijstexport

Op 22 mei 2009 stelde Bangladesh opnieuw een verbod in op de export van rijst. Aanleiding waren prijsstijgingen enkele weken daarvoor nadat een eerder verbod juist was opgeheven. De nieuwe exportstop, die bedoeld was om genoeg betaalbare rijst te behouden voor de eigen Bengaalse bevolking, was voorlopig zes maanden van kracht.
In 2008 was de prijs van rijst bijna verdubbeld door overstromingen en de verwoestende cycloon Sidr.

NATUUR EN MILIEU

Slachtoffers cycloon Aila nog altijd dakloos

Een maand nadat de cycloon Aila Bangladesh aandeed, waren veel Bengalen nog altijd niet in staat naar huis terug te keren, zo meldde *BBC World Service* op 25 juni 2009. Ongeveer driehonderd mensen stierven door de cycloon en er was veel schade aan dijken, wegen en huizen. De overheid bood hulp aan in totaal vier miljoen mensen die door de cycloon werden getroffen, maar ongeveer honderdvijfentwintigduizend mensen waren nog altijd dakloos doordat grote gebieden onder water stonden. Veel mensen leefden in noodonderkomens met slechte hygiëne.
Omdat algemeen werd verwacht dat grote stormen als Aila vaker zouden voorkomen in de toekomst, besloten veel mensen meer landinwaarts te gaan wonen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verbod op YouTube opgeheven

Op 10 maart 2009 werd het verbod op de video internetsite *YouTube* opgeheven. Het verbod was ingesteld nadat op die website een 'gespannen' ontmoeting te zien was geweest, tussen premier Hasina en legerofficieren die woedend waren over Hasina's onderhandelingen met muitende grenswachten eind februari 2009. De videoclip had volgens de autoriteiten de nationale eenheid in het land bedreigd.

Bangladesh wil af van bedelaars

Op 31 maart 2009 besloot het parlement van Bangladesh dat de centra van de steden Sylhet en Barisal de status zouden krijgen van metropool, waardoor het automatisch verboden was om daar te bedelen. Dhaka, Chittagong en Rajshahi hadden die status al langer. Het besluit paste in het streven van de Bengaalse regering om het bedelen in vijf jaar tijd geheel uit te bannen, maar critici noemden de maatregel in strijd met de mensenrechten en bovendien onuitvoerbaar omdat 40 procent van de bevolking onder de door de Verenigde Naties vastgestelde armoedegrens leefde.
De overheid wilde onder meer gevangenisstraffen van drie maanden invoeren voor bedelen op openbare plekken.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bootvluchtelingen terug in Bangladesh

Bangladesh nam begin maart 2009 bijna 50 bootvluchtelingen terug die twee maanden eerder door Thaise autoriteiten terug de zee

op waren gestuurd en vervolgens gered door Indiase en Indonesische kustwachters. Het ging om Rohingya's, die om vervolging te ontlopen gevlucht waren uit Birma en terecht waren gekomen in Cox's Bazar, in het zuiden van Bangladesh. Ze zeiden door Thailand te zijn gemarteld, maar de Thaise autoriteiten ontkenden dat.

Overeenkomst met Rusland over kernenergie

Op 13 mei 2009 spraken Rusland en Bangladesh over de bouw in dat laatste land van de eerste nucleaire centrale voor civiele doeleinden. Volgens het ministerie van Energie had Bangladesh ook aanbiedingen van China en Zuid-Korea en zou op basis van kosten en veiligheid besloten worden welk land de centrale mocht bouwen.
Om de voortdurende stroomuitval in Bangladesh een halt toe te roepen, wilde de pas gekozen premier Sheikh Hasina een versnelde bouw van kerncentrales. In 2007 kreeg het land toestemming van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA) om een kerncentrale te gaan bouwen voor vreedzame doeleinden. Bangladesh produceerde nog slechts 3.500 van de benodigde zesduizend megawatt per dag.

(Vorige berichten pagina 716/3 - 2008)

CHINA

BINNENLAND

Toch geen internetfilters op Chinese pc's

Massale weerstand tegen overheidsplan

De Chinese autoriteiten trokken op het laatste moment een wet in die de verkoop van computers zonder internetfilters verbood. Deze zou op 1 juli 2009 van kracht worden.
Oorspronkelijk was het de bedoeling dat er vanaf die datum uitsluitend thuiscomputers verkocht mochten worden waarop een zogenaamde 'groene dam' was geïnstalleerd. Deze firewall zou websites met pornografisch of extreem gewelddadig materiaal automatisch blokkeren.
De wet werd echter ingetrokken nadat een groot deel van de 300 miljoen Chinese internetgebruikers felle kritiek had geuit. De maatregel was uitgebreid bediscussieerd in weblogs en op discussiesites en gebruikers van internet vreesden dat de software ook politiek gevoelige informatie zou wegfilteren. Daarnaast bestond de vrees dat een groot aantal legale websites per ongeluk geblokkeerd zou worden.
Miljoenen hadden petities tegen de nieuwe wet ondertekend en sommigen dreigden naar de rechter te stappen.

Censuur blijft

Steeds vaker kwamen in China corruptiezaken en andere misstanden via discussiesites en weblogs in de publiciteit. Het kwam echter slechts zelden voor dat de autoriteiten zwichtten voor de publieke opinie.
Dat de 'groene dam' toch niet op computers geïnstalleerd hoefde te worden, betekende overigens niet dat alle internetcensuur werd afgeschaft; de overheid bleef gebruik maken van firewalls die bepaalde websites centraal blokkeerden. Deze richtten zich vooral tegen westerse media en organisaties die kritiek leverden op China.

Verbod op gewelddadige spelletjes

Peking verbood vanaf 28 juli online spelletjes die geweld verheerlijkten. Volgens de website van het ministerie van Cultuur vormden deze 'een serieuze bedreiging voor de morele waarden van de samenleving'.
Ook spelen die drugsgebruik, obsceniteit, gokken en vergrijpen zoals verkrachting en vandalisme volgens de overheid verheerlijkten, mochten niet meer worden aangeboden.

XINJIANG

Ernstige rellen in Ürümqi

Spanningen tussen Uyguren en Han-Chinezen

In Ürümqi, de 2,3 miljoen inwoners tellende hoofdstad van de Chinese provincie Xinjiang, braken op 5 juli 2009 ernstige rellen uit. Deze waren een uiting van spanningen tussen enerzijds Uyguren (soms geschreven als: Oeigoeren), de oorspronkelijke bevolking die een Turkse taal sprak en in de regel islamitisch was, en anderzijds Han-Chinezen die veelal vanuit het oosten van het land waren gemigreerd, verreweg de grootste bevolkingsgroep van China vormden en ook in Xinjiang langzaam maar zeker in de meerderheid kwamen.
De rellen deden sterk denken aan de onlusten in Tibet in maart 2008.

Conflict in speelgoedfabriek

Het was al decennia lang onrustig in Xinjiang, een gebied in Centraal-Azië dat in de achttiende eeuw door China was ingelijfd, in de jaren dertig en veertig van de twintigste eeuw kortstondig onafhankelijk was onder de naam Oost-Turkestan en in 1949 door communistisch China werd heroverd. Veel Uyguren voelden zich sindsdien gediscrimineerd en hadden het gevoel dat de massale instroom van Han-Chinezen hun cultuur vernietigde. Velen hoopten dat Xinjiang zich weer van China zou afscheiden, maar tegen dergelijke sentimenten trad de regering in Peking hard op.
De directe aanleiding van de rellen in juli 2009 was een conflict in een speelgoedfabriek in de provincie Guangdong, duizenden kilometers van Xinjiang. Han-Chinese werknemers waren daar op 26 juni op de vuist gegaan met Uygurse arbeidsmigranten, die zij van diefstal betichtten. Daarbij waren twee doden gevallen.

In Ürümqi gingen op 5 juli duizenden Uyguren de straat op om hun verontwaardiging hierover te uiten. Toen de politie de menigte uiteen probeerde te drijven, escaleerde de zaak. Betogers vielen Han-Chinezen aan, plunderden hun winkels, vernielden woningen en staken auto's in brand.

Han-Chinezen wreken zich

Twee dagen later demonstreerden enkele honderden Uygurse vrouwen tegen de arrestaties van hun mannen en zoons, die bij de acties betrokken waren geweest. Woedende Han-Chinezen gingen gewapend met stokken en knuppels de straat op voor een tegendemonstratie. Sommigen trokken naar de Uygurse wijken van Ürümqi om zich te wreken voor de gewelddadigheden van 5 juli, maar de meesten werden door de politie met traangas verdreven.

Volgens persbureau *Reuters* hadden ongeveer duizend Han-Chinezen op 8 juli opnieuw een aanvaring met de oproerpolitie toen zij protesteerden tegen de aanhouding van volksgenoten en Uyguren aanvielen.

Moskeeën moeten deuren sluiten

Eveneens op 8 juli keerde president Hu Jintao vanwege de crisissituatie voortijdig terug van een G8-top in Italië. Er werden duizenden paramilitairen naar Ürümqi gestuurd, die volgens de autoriteiten de situatie snel onder controle hadden. Het nachtelijke uitgaansverbod, dat enkele dagen had gegolden, werd daarop opgeheven. Moskeeën moesten op 10 juli echter wel gesloten blijven. Minstens twee gebedshuizen hielden zich hier niet aan omdat grote groepen Uyguren probeerden binnen te komen voor het vrijdagsgebed, dat volgens de islam het belangrijkste van de week is. Journalist Quentin Sommerville van de Britse zender *BBC* beweerde dat na deze illegale vrijdagsdiensten op kleine schaal werd gedemonstreerd voor de vrijlating van Uygurse arrestanten. Deze activisten zouden met grof geweld door de politie zijn verdreven. Van sommige buitenlandse verslaggevers die dit filmden, werd de apparatuur in beslag genomen. Daarop werd het nachtelijke uitgaansverbod weer ingesteld.

Meningen verschillen over aantal doden

Volgens de Chinese autoriteiten werden in totaal 1.600 arrestaties verricht. Op 18 juli zei gouverneur Nuer Baikeli van Xinjiang – zelf een Uygur – dat de politie bij het neerslaan van de betogingen twaalf mensen had doodgeschoten omdat zij ondanks waarschuwingsschoten waren doorgegaan met het molesteren van burgers. In totaal zouden de ongeregeldheden aan 197 burgers – de meesten van hen Han-Chinezen – het leven hebben gekost. Er vielen ongeveer duizend gewonden. Uygurse activisten zeiden dat er in werkelijkheid honderden Uyguren door de politie en door Han-Chinese burgers waren gedood.

China vermoedt betrokkenheid van Rebiya Kadeer

Volgens de Chinese overheid waren de Uygurse demonstranten opgehitst door onafhankelijkheidsstrijders onder leiding van de naar de Verenigde Staten uitgeweken zakenvrouw Rebiya Kadeer. Zij was daar de voorzitter van het Wereld Uygurs Congres (WUC). Tijdens een bezoek aan Tokio in juli ontkende Kadeer stellig iets met de onlusten te maken te hebben. Zij beweerde dat er veel meer dan 1.600 mensen waren aangehouden; rond de tienduizend Uyguren zouden zijn verdwenen. De provinciale regering van Xinjiang noemde dit een 'verzinsel'. Wereldwijd werd er echter rekening mee gehouden dat Kadeer wel degelijk gelijk kon hebben. In juli werd her en der tegen China gedemonstreerd, vooral in Turkije en Centraal-Azië.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Valutavoorraad passeert 2 biljoen dollar

De centrale bank van China deelde op 15 juli 2009 mee dat de buitenlandse valutavoorraad voor het eerst de grens van 2 biljoen dollar (ca. 1,4 biljoen euro) was gepasseerd. China had de grootste valutavoorraad ter wereld. De centrale bank kocht er massaal buitenlands geld op van exporteurs om te voorkomen dat de instroom ervan de waarde van de eigen munt, de yuan, te veel zou opdrijven.

Grote subsidies voor zonne-energiecentrales

De regering van China maakte op 21 juli 2009 bekend dat zij de bouw van elektriciteitscentrales die uitsluitend werkten op zonne-energie, zwaar ging subsidiëren.
De bedoeling was dat het land minder afhankelijk werd van buitenlandse leveranciers van fossiele brandstoffen, maar ook dat de binnenlandse productie van zonnepanelen een impuls kreeg. De regering hoopte dat deze sector op termijn een belangrijke speler op de internationale markt kon worden. Het land telde al enkele producenten van zonnepanelen, maar vanwege de hoge kosten werden deze vrijwel uitsluitend buiten China verkocht.
Tot 2011 zou de staat 50 procent van de kosten van de bouw van nieuwe zonne-energiecentrales met een capaciteit van 500 megawatt of meer – vergelijkbaar met een gemiddelde Chinese steenkoolcentrale – voor haar rekening nemen. Indien zij in afgelegen gebieden werden gebouwd, zou dat zelfs 70 procent zijn.

GEZONDHEID EN ZORG

Shanghai probeert geboortecijfer op te krikken om vergrijzing tegen te gaan

De gemeente Shanghai begon in juli 2009 het krijgen van een tweede kind te promoten. Sinds eind jaren zeventig van de vorige eeuw was er in China een strikte één-kind-politiek gevoerd. Volgens dat beleid mochten ouders op het Chinese platteland een tweede kind krijgen als de eerstgeborene een meisje was. In stedelijke gebieden gold dat zij alleen twee kinderen mochten krijgen als de ouders zelf beiden enig kind waren. Na dertig jaar één-kind-politiek gold dat laatste daar voor bijna alle twintigers. Mogelijk omdat zij zelf niet gewend waren aan grotere gezinnen, hadden zij echter amper de neiging om van deze mogelijkheid gebruik te maken. De gemeente Shanghai probeerden hen te bewegen om toch grotere gezinnen te stichten door er folders over te verspreiden en hen thuis te bezoeken voor een motiverend gesprek.

De verandering zou nodig zijn omdat het geboortecijfer in Shanghai in 2009 op minder dan één kind per vrouw lag. Van de 19 miljoen inwoners van de stad was 21,6 procent zestigplusser en dit percentage steeg snel. Door deze vergrijzing zouden pensioenvoorzieningen in de stad, die het economische hart van China vormde, op den duur onbetaalbaar worden.
Deskundigen drongen om deze reden al langer bij de centrale overheid in Peking aan op een landelijke versoepeling van het beleid. Die had daar vooralsnog geen oren naar omdat zij de bevolkingsomvang in het land van ruim 1,3 miljard mensen nog altijd te groot achtte.

NATUUR EN MILIEU

Eerste 'reageerbuispanda' geboren

In de Chinese provincie Sichuan werd op 25 juli 2009 voor het eerst een reuzenpanda geboren die door kunstmatige inseminatie was verwekt. Dit was belangrijk nieuws, want de diersoort werd met uitsterven bedreigd en pogingen om vrouwtjesdieren kunstmatig te bevruchten waren tot dan toe nooit gelukt. De nieuwste inzichten maakten het mogelijk om ingevroren sperma van panda's uit buitenlandse dierentuinen te gebruiken om de wilde populatie versneld te vergroten en gezond te houden.
In China leefden nog 1.600 wilde reuzenpanda's. Omdat hun leefgebieden versnipperd waren, konden zij elkaar vaak niet bereiken en was er sprake van inteelt.

(Vorige berichten pagina 412/3 - 2009)

FILIPPIJNEN

BINNENLAND

Abu Sayyaf ontvoert medewerkers van het Rode Kruis

Op de Filippijnen werden op 15 januari 2009 drie medewerkers van het Rode Kruis ontvoerd door de Abu Sayyaf. De Zwitser Andreas Notter, de Italiaan Eugenio Vagni en de Filippijnse Mary Lean Lacaba bevonden zich op het eiland Jolo – de thuisbasis van de islamitische rebellenbeweging – voor het verrichten van humanitair werk in een gevangenis.

Losgeld geëist

Op 18 april werd bekend dat de Zwitser weer op vrije voeten was. Volgens een woordvoerder van de regering was hij bevrijd toen de Abu Sayyaf probeerde een veiligheidscordon rondom een rebellenbasis nabij Indanan op Jolo te doorbreken. Het leger berichtte echter dat hij was vrijgelaten, maar zei niet waarom de Abu Sayyaf dat had gedaan. Andere bronnen beweerden dat hij was ontsnapt.
Ook de Filippijnse gijzelaar kwam in april op vrije voeten.

Senator Richard Gordon, voorzitter van het Filippijnse Nationale Rode Kruis, zei op 25 juni dat er losgeld was gevraagd voor Vagni, die nog altijd werd vastgehouden. Behalve dat het een 'belachelijk' bedrag was en dat het Rode Kruis niet wilde betalen, gaf hij geen informatie. Een woordvoerder van de Filippijnse marine zei dat er nooit losgeld werd betaald omdat dit de Abu Sayyaf zou aanmoedigen om meer mensen te ontvoeren.

Aanslagen op militairen en politieagenten

Op 27 juni doodden islamitische rebellen in Tipo Tipo op het eiland Basilan twee ongewapende Filippijnse militairen die betrokken waren bij de bouw van een school. Een dag later namen ongeveer honderd gewapende mannen nabij het dorp Sumisp, ook op Basilan, een politiekonvooi onder vuur. Hierbij vielen zeven doden en twee gewonden. Volgens vlagofficier Alex Pama hadden de agenten escorte gegeven aan een burgemeester uit de streek die voor hard optreden tegen de Abu Sayyaf was en waren zij, zonder hem, op de terugweg. Mogelijk was de aanslag voor hem bedoeld.
Vanuit Manila werden op 28 juni ruim tweehonderd leden van een elite-eenheid naar Basilan gestuurd om de lokale politie bij te staan.

Zware gevechten met MIBF

In juni werd er ook zwaar gevochten rondom guerrillabases van het Moro Islamitisch Bevrijdingsfront (MIBF) in de provincie Maguindanao. Volgens een woordvoerder van het nationale leger sneuvelden daarbij 96 rebellen en één militair. Er zouden enkele trainingskampen van het MIBF zijn ingenomen. In een daarvan werd een primitief bommenfabriekje aangetroffen.
Het staakt-het-vuren dat het MIBF en de regering vijf jaar eerder hadden afgesproken, was in 2008 geschonden nadat een vredesakkoord door de rechter ongrondwettelijk was verklaard voor het was ondertekend.

Bomaanslagen in Cotabato en op Jolo

Bij de kathedraal van de Onbevlekte Ontvangenis in Cotabato op Mindanao ontplofte op 5 juli een bom. De mis was net afgelopen en mensen verlieten de kerk. Er vielen 5 doden en 55 gewonden. Het leger gaf het MIBF de schuld, maar Mohaqher Iqbal, een van de leiders van deze organisatie, ontkende elke betrokkenheid. In een smsbericht aan persbureau *Reuters* stelde hij dat het Bevrijdingsfront uit was op zelfbeschikkingsrecht voor overwegend islamitische gebieden op de Filippijnen, maar geen enkel belang had bij het aanwakkeren van spanningen tussen moslims en christenen.
Twee dagen later ontplofte buiten een ijzerwinkel op Jolo een krachtige bom. Aanvankelijk werd gemeld dat hierbij 6 doden vielen, maar later spraken de autoriteiten van 2 doden en 31 gewonden. Volgens het leger was de Abu Sayyaf verantwoordelijk voor de aanslag.

Italiaanse gijzelaar vrij

De gegijzelde Italiaanse Rode Kruismedewerker Vagni kwam op 13 juli vrij. Aanvankelijk werd gezegd dat er geen losgeld was betaald, maar later werd bekend dat een onderhandelaar van de Filippijnse overheid de rebellen uit eigen zak 50.000 peso (ca. 745 euro) had gegeven 'als gebaar van goede wil'. Ook zouden twee echtgenotes van Abu Sayyaf-leider Albader Parad aan de rebellen zijn uitgeleverd. Zij waren eerder in juli samen met vier anderen, onder wie nog twee echtgenotes van Abu Sayyaf-rebellen, gearresteerd omdat zij betrokken zouden zijn geweest bij de aanslag op de ijzerwinkel op Jolo.

Amerikanen blijven Filippijnse troepen helpen

Later in juli kondigde minister van Defensie Gilbert Teodoro aan dat er 'honderden' extra troepen naar Jolo en Basilan zouden worden gestuurd om de Abu Sayyaf uit te schakelen. Generaal-majoor Benjamin Dolorfino, de regionale bevelhebber, zei dat het leger hard kon optreden omdat de beweging geen gijzelaars meer vast hield en dus ook niet kon dreigen hen te doden uit wraak voor de militaire acties. Hij wist ook te melden dat er binnen de Abu Sayyaf grote verdeeldheid was ontstaan. Sommige rebellen zouden tegen de ontvoeringen zijn. En in juli zou een van hen door strijdmakkers zijn onthoofd omdat hij zou spioneren voor het Filippijnse leger. Hierdoor waren anderen bang geworden en was de neiging om te deserteren groter dan ooit.

Bij het offensief zou in het bijzonder jacht worden gemaakt op de Indonesische terreurverdachten Umar Patek en Dulmatin en de Singaporees Mauwiya, die betrokken zouden zijn geweest bij bomaanslagen in Indonesië en zich vermoedelijk schuil hielden op Jolo. Amerikaanse contraterroristische eenheden zouden de Filippijnse troepen bijstaan, maar geen gevechtshandelingen verrichten.

Beloningen voor hulp bij oplossen van politieke moorden

President Arroyo van de Filippijnen zei op 5 mei 2009 dat tips die konden leiden tot het oplossen van politieke moorden, in het vervolg zouden worden beloond. Zij riep hiervoor een fonds in het leven, dat 25 miljoen peso (ca. 392.500 euro) bevatte.
De Filippijnse mensenrechtenorganisatie Karapatan beweerde dat sinds het aantreden van Gloria Arroyo in 2001 zeker 930 critici van de regering waren vermoord en betichtte de militairen van betrokkenheid. Woordvoerder Ruth Cervantes van Karapa-

tan zei tegenover het Franse persbureau *AFP* dat de president precies wist waar het probleem lag, maar niet bereid was ertegen op te treden. 'Als zij werkelijk een einde wil maken aan de politieke moorden, moet zij haar generaals strafrechtelijk laten vervolgen.'
Philip Alston, de speciale rapporteur van de Verenigde Naties inzake buitengerechtelijke executies, had in 2007 ook de schuld voor een groot deel van de moorden bij het leger gelegd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Filippino's sturen weer miljarden vanuit het buitenland

In 2008 stuurden Filippijnse staatsburgers 16,4 miljard dollar (ca. 12,8 miljard euro) vanuit het buitenland naar huis. Dat was 13,7 procent meer dan in 2007. De centrale bank maakte dit op 16 februari 2009 bekend. Amando Taetangco, de gouverneur van de centrale bank, zei dat de vraag naar goed opgeleide Filippijnse werknemers ondanks de wereldwijde economische crisis in 2008 niet was teruggelopen. In dat jaar verlieten dagelijks gemiddeld drieduizend Filippino's hun land om elders te werken.

Bijna 10 procent van alle Filippino's werkte in het buitenland. Het geld dat zij naar huis stuurden was goed voor 10,4 procent van het bbp en daarmee waren zij een belangrijke steunpilaar onder de economie en een haast onmisbare bron van buitenlandse valuta. Het meeste geld werd gestuurd vanuit de Golfstaten, de Verenigde Staten, Canada, het Verenigd Koninkrijk, Japan, Singapore en Hongkong.

Filippijnen op zwarte lijst van OESO

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) plaatste de Filippijnen op 2 april 2009 op een zwarte lijst met landen die weigerden de internationale regelgeving over financiële openheid in acht te nemen. Uruguay, Costa Rica en het Maleisische eiland Labuan werden eveneens aangemerkt als 'grootste overtreders' van de regels. Dat waren landen of delen daarvan die een bankgeheim kenden en na herhaaldelijk aandringen nog altijd niet werkten aan wetgeving die moest leiden tot meer openheid. De OESO vond dit laatste vooral belangrijk omdat geheimhouding kon leiden tot grootschalige belastingontduiking.
De lijst werd op 2 april in Londen gepresenteerd op de top van de twintig grootste industrielanden, de G-20.

Filippijnen willen situatie verbeteren

Peter Favila, de Filippijnse minister van Handel, zei een dag later dat de regering er alles aan zou doen om het land van de zwarte lijst af te krijgen. Favila was tevens lid van de Monetaire Raad, het beleidsmakend orgaan van de centrale bank. Hij leek niet zozeer uit te zijn op nieuwe wetgeving, maar eerder op het overtuigen van de OESO dat de Filippijnen ten onrechte op de lijst voorkwamen.
Minister van Financiën Margarito Teves zei dat de regering op financieel gebied altijd goed samenwerkte met de rest van de wereld. Zij gaf echter wel toe dat er op gemeentelijk en provinciaal niveau wetten bestonden die mogelijk niet in overeenstemming waren met internationale conventies.

JUSTITIE

Filippijnse terreurverdachten veroordeeld

Een rechtbank in Manila veroordeelde op 23 januari 2009 drie mannen tot levenslang voor betrokkenheid bij een bomaanslag op een treinstation in de Filippijnse hoofdstad. Daarbij waren op 30 december 2000 elf mensen om het leven gekomen. Bijna tegelijkertijd hadden explosies op andere plaatsen nog eens elf mensenlevens geëist. De rechter achtte het echter niet bewezen dat het drietal ook daar bij betrokken was.

De belangrijkste verdachte was Saiffulah 'Moklis' Yunos. Volgens aanklagers was hij een bommenexpert en lid van het Moro Islamitisch Bevrijdingsfront (MIBF), een organisatie die streefde naar onafhankelijkheid van gebieden in de zuidelijke Filippijnen. Hij zou de aanslag echter hebben gepleegd in opdracht van de Jemaah Islamiah (JI), die wel de Zuidoost-Aziatische tak van het internationale terreurnetwerk al-Qaida werd genoemd.

De andere veroordeelden waren Abdul Patak Paute en Mamasakul Naga.
Het MIBF distantieerde zich van de JI en de bomaanslagen.

Moordenaars van Aquino op vrije voeten

President Gloria Arroyo van de Filippijnen gaf op 4 maart 2009 strafvermindering aan tien soldaten die vast zaten voor de moord op oppositieleider Benigno Aquino jr. in 1983. Zij werden diezelfde dag vrijgelaten.

'Marcos zat achter de moord'

Aquino was de meest geduchte politieke tegenstander van de toenmalige dictator Ferdinand Marcos. Hij werd doodgeschoten op het vliegveld van Manila toen hij terugkeerde uit zijn ballingschap in de Verenigde Staten. De schuld werd in 1983 gelegd bij Rolando Galman, die meteen na de aanslag door veiligheidsagenten was doodgeschoten. De toenmalige regering schilderde hem af als een huurmoordenaar die handelde in opdracht van communisten.
Na de val van Marcos in 1986 was de zaak heropend en waren de tien soldaten veroordeeld tot veertig jaar gevangenisstraf. Ook zes andere militairen verdwenen achter de tralies. Wie hen opdracht tot de moord had gegeven, werd nooit opgehelderd, maar er werd gespeculeerd dat het Marcos was.

'Arroyo wilde wraak op Corazón Aquino'

Senator Benigno Aquino III, zoon van de vermoorde oppositieleider en van oud-president Corazón Aquino die in de periode 1986-1992 aan de macht was, beweerde dat Arroyo de strafvermindering had gegeven om zich te wreken op zijn moeder. Corazón Aquino had Arroyo in 2004 beschuldigd van verkiezingsfraude en haar aftreden geëist. Sindsdien stonden de twee op gespannen voet met elkaar.
Een regeringswoordvoerder ontkende dit. Volgens de wet hadden veroordeelden nu eenmaal kans op vervroegde vrijlating als zij een deel van hun straf hadden uitgezeten, zei hij.

NATUUR EN MILIEU

Boeren betrokken bij herbebossing

De regering van de Filippijnen maakte op 30 juni 2009 bekend dat 33.387 boeren elk 2 hectaren ontbost land of mangrove kregen toegewezen. De bedoeling was dat zij de helft gingen gebruiken voor de landbouw en op de andere helft bomen aanplantten.

Het programma zou enerzijds werkgelegenheid creëren, anderzijds de ontbossing tegengaan.

Van de in totaal 16 miljoen hectaren bos was volgens officiële Filippijnse statistieken tussen 1990 en 2005 een derde gekapt. In 2009 verdween gemiddeld 1.900 hectaren bos per dag. Als dit tempo niet werd afgeremd, zouden binnen zestien jaar alle resterende wouden zijn verdwenen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Filippijnen claimen omstreden eilanden

De Filippijnse president Gloria Arroyo ondertekende op 11 maart 2009 een wet die de soevereiniteit over de ruim 7.100 eilanden van de archipel bevestigde. Enkele van de Spratly-eilanden in de Zuid-Chinese Zee, die geheel of gedeeltelijk werden geclaimd door China, Vietnam, Maleisië, Brunei en Taiwan, werden expliciet genoemd als Filippijns territorium. Dat gold ook voor het Scarborough-rif of Panatag-rif, waar Taiwan en China ook aanspraak op maakten. De Chinese ambassadeur in Manila tekende bezwaar aan tegen de wet.

Het Congres had de nieuwe wet aangenomen omdat de Verenigde Naties de Filippijnen en andere landen hadden verzocht exact aan te geven waar hun maritieme grenzen volgens hun eigen opvattingen lagen.

(Vorige berichten pagina 50/2 - 2009)

INDIA

BINNENLAND

India's eerste vrouwelijke Kamervoorzitter benoemd

In de eerste zitting na de verkiezingen van april-mei 2009 benoemde het nieuwe Lagerhuis van India op 3 juni Meira Kumar met algemene stemmen tot voorzitter van het parlement. Mevrouw Kumar van de Congrespartij was vijf keer eerder door de deelstaat Bihar naar het parlement afgevaardigd. Zij was de dochter van wijlen Jagjivan Ram, een vooraanstaand Dalitleider en voormalig vicepremier. Meira Kumar was de eerste vrouw die deze post bekleedde.
Politieke analisten meenden dat haar benoeming gunstig was voor de Congrespartij omdat de partij daarmee onderstreepte zich zowel in te zetten voor vrouwen als voor burgers uit lage kasten.

India's nieuwe regering zet beleidsvoornemens uiteen

In een toespraak tot beide Kamers van het parlement op 6 juni 2009 zette president Pratibha Patil de beleidsvoornemens van de nieuwe, weer door de Congrespartij geleide regering uiteen. Het stimuleren van de economische groei om de effecten van de wereldwijde financiële crisis te bestrijden, zou centraal staan, en sociale projecten voor de allerarmsten zouden worden voortgezet. De regering wilde verder buitenlandse investeringen bevorderen en de banken van meer kapitaal voorzien. Hoog op de agenda stonden ook steunmaatregelen voor de boeren, betere gezondheidsvoorzieningen op het platteland en uitbreiding van het rurale project van werkgarantie. De regering zou er tevens naar streven de betrekkingen met Pakistan in een andere vorm te gieten, al was dat medeafhankelijk van de oprechtheid van het buurland om maatregelen te nemen tegen terreurgroepen die vanuit dat land aanslagen in India uitvoerden.

Mobieltjes zonder code verboden

Met ingang van 18 juni 2009 verbood het Bureau voor Buitenlandse Handel van India de import van mobiele telefoons zonder unieke internationale identificatiecode. Veiligheidsdiensten beweerden dat terreurgroepen gebruik maakten van dergelijke mobieltjes bij het plegen van aanslagen. Gesprekken van mobieltjes zonder code konden niet worden getraceerd. Het verbod trof vooral goedkope mobieltjes die voornamelijk uit China en Taiwan werden ingevoerd.

Stationering National Security Guard in Mumbai

Minister van Binnenlandse Zaken P. Chidambaram opende op 30 juni 2009 het eerste hoofdkwartier in Mumbai van de National Security Guard (NSG). Deze stap was een van de maatregelen die de centrale overheid en deelstaatregeringen hadden aangekondigd na de terreuraanslagen in Mumbai van november het jaar daarvoor. Twee leden van de elitetroepen van de NSG waren bij de operaties in Mumbai omgekomen. Deskundigen hadden zware kritiek uitgeoefend op het gebrek aan coördinatie tussen de gewone politie en de NSG, en op de trage overkomst van de commando's die uit Delhi hadden moeten komen. Chidambaram zei dat vanaf 1 juli ook vestigingen van de NSG in Chennai, Kolkata en Hyderabad operationeel zouden zijn.

Communistische Partij van India (maoïstisch) verboden

Het ministerie van Binnenlandse Zaken maakte op 22 juni 2009 bekend dat de Communistische Partij van India (maoïstisch) voortaan als een verboden organisatie gold, die onder de wet (ter voorkoming van) onwettige activiteiten viel. Dit gaf politie en veiligheidstroepen grotere bevoegdheden in hun strijd tegen de maoïstische opstandelingen (ook wel naxalieten genoemd).
Kort hiervoor was in vijf deelstaten in Oost- en Centraal-India de alarmtoestand afgekondigd omdat de maoïsten tot een tweedaagse staking hadden opgeroepen. Dit als reactie op de herovering door het leger van het district Lalgarh in West-Bengalen, dat sinds november 2008 onder controle van de maoïsten had gestaan.

DEELSTATEN

Staking in Kashmir voorbij, maar protesten houden aan

Op 9 juni 2009 gingen in Kashmir scholen, winkels en kantoren na een staking van een week weer open. Afscheidingsbewegingen hadden tot de staking opgeroepen toen op 30 mei de lichamen van twee jonge vrouwen in een riviertje bij de hoofdstad Srinagar waren aangetroffen. De lokale bevolking zei dat Indiase soldaten hen verkracht en vermoord hadden. Forensisch onderzoek bevestigde de verkrachting, maar de politie had nog geen verdachten op het oog. Toen de staking voorbij was, gingen op veel plaatsen in Kashmir demonstranten opnieuw de straat op. Bij botsingen met politie en paramilitairen vielen tientallen gewonden. De demonstranten eisten onder andere de vrijlating van Syed Ali Shah Geelani, een belangrijke leider die pro-Pakistan was.

India

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Honger en ondervoeding grijpen in India steeds meer om zich heen

Volgens het jongste rapport van de actiegroep Navdanya Trust, gepubliceerd op 28 juli 2009, was India op weg het wereldcentrum van honger en ondervoeding te worden. De directeur van Navdanya, de vooraanstaande milieuactiviste Vandana Shiva, zei dat meer dan 200 miljoen mensen niet genoeg te eten hadden en dat 57 miljoen kinderen ondergewicht vertoonden.
Overal ter wereld waren het de boeren, de producenten van voedsel, die zelf de meeste honger leden. Volgens het rapport, dat gebaseerd was op gegevens van de overheid en op eigen onderzoek, was het voedselgebruik per hoofd van de bevolking gedaald van 186 kilogram per jaar in 1991 naar 152 kilogram in 2001.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regeringsbeleid gericht op herstel economisch groei

Voor het eerst sinds dertig jaar deflatie

Op 8 juni 2009 maakte het ministerie van Handel en Industrie van India bekend dat de inflatie voor het eerst in dertig jaar negatief was geworden. Groothandelsprijzen waren op 6 juni 1,6 procent lager dan twaalf maanden geleden.
Deflatie kon volgens deskundigen afnemende vraag naar producten veroorzaken.

Dieptepunt crisis is volgens minister voorbij

Minister van Financiën Pranab Mukherjee bood op 6 juli India's nieuwe begroting aan het Lagerhuis aan. Hij zei dat de belangrijkste uitdaging de terugkeer naar een jaarlijkse groei van 9 procent was. Voor het huidige fiscale jaar werd een groei van 6,7 procent verwacht. De regering zou zich in de eerste plaats concentreren op projecten op het platteland, vooral voor de armen, en op de infrastructuur van het land.

Critici vroegen zich af hoe de overheid de plannen zou financieren. Het overheidstekort zou namelijk oplopen tot 6,8 procent en er zou weinig ruimte zijn voor belastingverhogingen. De Sensex, de beursindex van India, sloot na de bekendmaking van de nieuwe begroting 5 procent lager af.

Mukherjee zag echter tekenen van herstel van de binnenlandse industriële productie. Ook zouden buitenlandse investeerders in de maanden daarvoor zijn teruggekeerd naar de Indiase markten. De bewindspersoon meende verder dat de wereldwijde financiële crisis in India zijn dieptepunt had bereikt, maar het land moest zijn inspanningen om de economie te stimuleren volgens hem wel voortzetten.

JUSTITIE

Pakistaanse verdachten van de aanslagen in Mumbai gedagvaard

Een Indiase rechtbank dagvaardde op 23 juni 2009 meer dan 20 Pakistaanse burgers op verdenking van het organiseren van de terreuraanslagen in Mumbai eind 2008. Onder hen bevonden zich de stichter en twee leiders van de militante groep Lashkar-e-Taiba. Pakistan zei dat geen van de verdachten aan India zou worden uitgeleverd omdat ze terecht konden staan in Pakistan.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Indiase filmproducenten beëindigen staking

De vertegenwoordiger van de stakende filmproducenten van 'Bollywood', Mahesh Bhatt, deelde op 5 juni 2009 mee dat het overleg met de eigenaren van de multiscreenbioscopen in India tot een voor alle partijen bevredigend akkoord had geleid. De producenten waren in april in staking gegaan toen de multiscreenbioscopen weigerden een groter deel van de opbrengsten van de vertoonde films aan hen af te staan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Homoseksualiteit niet langer strafbaar

Hooggerechtshof acht oude wet 'schending van fundamentele rechten'

Het hooggerechtshof in Delhi bepaalde op 2 juli 2009 dat vrijwillig seksueel contact tussen volwassenen van hetzelfde geslacht niet strafbaar was. Het hof meende dat de 148 jaar oude wet, die homoseksuele relaties als 'onnatuurlijk' betitelde, een 'schending [was] van fundamentele rechten' en stelde deze daarom buiten werking.
Activisten voor homorechten verwelkomden de uitspraak van het hof, maar wezen erop dat dit niet meteen de opheffing van het sociale stigma van homo's zou betekenen. Diverse religieuze groeperingen keurden de uitspraak af. De Katholieke Bisschopsraad van India zei homoseksueel gedrag niet goed te keuren, maar beschouwde homo's evenmin als criminelen. Het hoofd van de Jama Masjid, de grootste moskee van Delhi, zei de uitspraak niet te kunnen accepteren.

Pers juicht uitspraak toe

De uitspraak van het hooggerechtshof leidde op 3 juli tot enthousiaste commentaren in de Indiase pers. De *Times of India* noemde deze historisch en sprak de hoop uit dat de wetgevers voortaan een progressiever standpunt ten aanzien van homoseksualiteit zouden innemen. De *Hindustan Times* schreef dat het India 150 jaar had gekost om er achter te komen dat het geen problemen had met relaties tussen personen van hetzelfde geslacht. De *Mail Today* wees erop dat de uitspraak van het hooggerechtshof gevolgd diende te worden door een aanpassing van de wet op dit punt. De *Asian Age* liet weten de symbolische betekenis van de uitspraak groot te achten.

Hoge Raad houdt vast aan ophanging

Op 7 juli 2009 verwierp India's Hoge Raad een verzoekschrift dat ervoor pleitte om ophanging te vervangen door het gebruik van een dodelijke injectie als middel om de doodstraf te voltrekken. De president van de rechtbank was er echter niet van overtuigd dat een injectie minder pijn zou veroorzaken dan de strop. Hij wees erop dat India alleen bij zeer hoge uitzondering de doodstraf toepaste en raadde de indiener van het verzoekschrift aan zich in te zetten voor een algehele afschaffing ervan.

Indiase gevangenissen overbevolkt

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken van India maakte op 8 juli 2009 in het parlement bekend dat de gevangenissen sterk overbevolkt waren. Veel van India's 1.300 gevangenissen waren eigenlijk slechts ingesteld op de helft van het aantal gedetineerden dat er werkelijk verbleef.

India

Het grootste deel van de overbevolking werd veroorzaakt door achterstand in het afwikkelen van zaken bij rechtbanken.

MILITAIRE ZAKEN

India laat atoomonderzeeër te water

Premier Manmohan Singh liet op 26 juli 2009 India's eerste atoomonderzeeër, de Arhant, te water tijdens een plechtigheid in de havenstad Visakhapatnam (deelstaat Andhra Pradesh). De Arhant, met Russische hulp geheel in India gebouwd, zou in staat zijn raketten te lanceren.
India was het zesde land ter wereld dat over atoomonderzeeërs beschikte. Premier Singh benadrukte dat de Arhant alleen voor defensieve doeleinden ingezet zou worden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Banden tussen India en de Verenigde Staten aangehaald

Ter afsluiting van een vijfdaags bezoek aan India gaven minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten Hillary Clinton en haar Indiase collega S.M. Krishna op 20 juli 2009 een persconferentie in New Delhi. Clinton vertelde dat beide landen het eens waren geworden over manieren om de verkoop door de VS van militaire en vreedzame kernenergie uit te breiden. Er zou een strategische dialoog in gang worden gezet, niet alleen tussen hoge ambtenaren, maar ook met zakenmensen, wetenschappers en maatschappelijke activisten. Beide landen spraken opnieuw hun vastbeslotenheid uit om het internationale terrorisme te bestrijden. India zou twee plaatsen aanwijzen waar de VS als enige het recht kregen kernreactoren voor niet-militair gebruik te bouwen. Ook was bij verdrag vastgelegd dat India de VS zou toestaan zich ervan te verzekeren dat door India aangeschafte gevoelige defensietechnologie niet aan derde landen zou worden overgedragen.

Onenigheid over uitstoot kooldioxide

De verklaringen van goede wil van beide partijen stonden in schril contrast met hun meningsverschillen over de uitstoot van kooldioxide en India's weigering een internationaal verdrag op dit gebied te ondertekenen. Clinton had begrip voor het Indiase argument dat het land per hoofd van de bevolking een van de laagste emissiecijfers ter wereld kende, maar wees erop dat ook India's uitstoot dramatisch snel aan het stijgen was.
Namens president Obama nodigde de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken de premier van India, Manmohan Singh, uit voor een bezoek aan de VS.

(Vorige berichten pagina 336/1 - 2009)

Indonesië

INDONESIË

BINNENLAND

Indonesische Democraten winnen presidentsverkiezingen

Indonesië hield op 9 april 2009 verkiezingen voor de Raad van Volksvertegenwoordigers (DPR), het Lagerhuis van het tweekamerparlement (MPR).

De campagnes en de verkiezingen zelf verliepen rustig. Grote protestdemonstraties voor politieke hervormingen, zoals Indonesië rondom eerdere verkiezingen had meegemaakt, bleven uit. Wel maakten de oud-presidenten Megawati en Wahid en enkele anderen naderhand bezwaar tegen de officiële uitslag omdat miljoenen mensen niet in staat gesteld zouden zijn om te stemmen. Het constitutionele hof nam deze klacht echter niet in behandeling.

Bevolking steunt Yudhoyono

De Democratische Partij (PD) van president Susilo Bambang Yudhoyono kreeg 20,9 procent van de stemmen – bijna drie keer zoveel als in 2004. Vooral de door Yudhoyono ingestelde anticorruptiecommissie (KPK), die er regelmatig in slaagde om politici en andere hoge ambtenaren te laten veroordelen, had de regeringspartij een goede naam bezorgd. Ook het feit dat het land onder deze president een periode van stabiliteit had gekend en relatief weinig last had van de internationale economische crisis, werkte in haar voordeel.
Golkar, de partij van oud-dictator Soeharto en Yudhoyono's vicepresident Yusuf Kalla, zakte weg van 21,6 procent in 2004 naar 14,5 procent in 2009, maar werd daarmee toch nog tweede.
De Strijdbare Democratische Partij van Indonesië (PDI-P) van oud-president Megawati Sukarnoputri kreeg 14 procent van de stemmen. Dat was 4,5 procentpunt minder dan in 2004.

Weinig animo voor islamitische partijen

Hoewel Indonesië begin eenentwintigste eeuw een periode van sterke islamisering doormaakte, was er weinig animo onder de bevolking voor partijen op islamitische grondslag. De Partij voor Voorspoed en Gerechtigheid (PKS) werd de grootste met 7,9 procent na een winst van 0,6 procentpunt te hebben behaald. Mogelijk waren potentiële kiezers verleid om op de PD te stemmen omdat Yudhoyono in 2008 had ingestemd met een door islamitische geestelijken bepleitte strenge wet tegen pornografie en het aan banden leggen van de onorthodoxe islamitische beweging Ahmadiyya.

Oud-militairen vormen nieuwe partijen

Een nieuwe partij in de DPR was Gerindra van Prabowo Subianto, de voormalig opperbevelhebber van de Indonesische speciale strijdkrachten (Kopassus) die in 2008 uit Golkar was gestapt. Voormalig legercommandant en presidentskandidaat Wiranto deed mee met zijn in 2006 opgerichte Partij van het Volksgeweten (PHNR of Hanura). Ook hij won een aantal zetels.
Beiden waren controversieel omdat zij in 1999 betrokken zouden zijn geweest bij het pro-Indonesische geweld in Oost-Timor en ook andere mensenrechtenschendingen op

Uitslag parlementsverkiezingen Indonesië (9 april 2009)

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
Democratische Partij (PD)	20,9	150	+95
Partij van Functionele Groepen (PGK, Golkar)	14,5	107	–21
Strijdbare Democratische Partij van Indonesië (PDI-P)	14,0	95	–14
Partij voor Voorspoed en Gerechtigheid (PKS)	7,9	57	+12
Nationale Mandaatpartij (PAN)	6,0	43	–10
Verenigde Ontwikkelingspartij (PPP)	5,3	37	–21
Partij voor Nationaal Ontwaken (PKB)	4,9	27	–25
Beweging voor Groot Indonesië (PGIR, Gerindra)	4,5	26	+26
Partij van het Volksgeweten (PHNR, Hanura)	3,8	18	+18

hun geweten zouden hebben. Daar stond tegenover dat Wiranto had geweigerd in te grijpen toen opstandige burgers in 1998 probeerden om dictator Soeharto ten val te brengen en later had gepleit voor de verkleining van de invloed van het leger op de politiek.

Het aantal zetels was ten opzichte van de laatste keer uitgebreid van 550 naar 560. Van de 34 partijen die meededen, haalden er 9 de kiesdrempel van 2,5 procent.

Yudhoyono gekozen voor tweede termijn

Op 8 juni werd Yudhoyono herkozen als president. De kiezers gunden hem volgens analisten een tweede termijn vanwege zijn aanpak van het oprukkende islamitisch extremisme – tijdens zijn eerste termijn werden er geen grote terreuraanslagen gepleegd – en omdat men geloofde dat hij bereid was de corruptie serieus te bestrijden. Verder had hij de ambitie om de economie te hervormen en de groei op te drijven, zodat Indonesië in de toekomst in een adem genoemd zou worden met succesvolle landen als India, Brazilië en China.

Omdat Yudhoyono in de eerste ronde meer dan 50 procent van de stemmen won, was een tweede ronde niet nodig. Tweede bij de presidentsverkiezingen werd oud-president Megawati Sukarnoputri, gevolgd door Yusuf Kalla.

Boediono wordt vicepresident

Yudhoyono zou in oktober worden beëdigd en dan een nieuwe regering samenstellen. Zijn vicepresident werd Boediono, een van de meest gerespecteerde economen van Indonesië. Boediono was onder president Habibie minister van Planning, onder president Megawati minister van Financiën en in Yudhoyono's eerste regering enige tijd coördinerend minister van Economische Zaken. Sinds 2008 was hij president van de Bank Indonesia, de centrale bank van het land. Die laatste functie legde hij neer om vicepresident te worden.
Islamitische partijen als de Partij voor Voorspoed en Gerechtigheid (PKS) waren teleurgesteld dat Boediono vicepresident werd omdat hij formeel wel moslim was, maar daar in de praktijk weinig mee deed. De Nationale Mandaatpartij (PAN) schilderde hem af als een neoliberaal en bedoelde dat niet als compliment. De PKS en de PAN meenden dat Indonesië, het grootste moslimland ter wereld, naast de relatief liberale president Yudhoyono een meer religieus geïnspireerde vicepresident nodig had.

Uitslag presidentsverkiezingen Indonesië (8 juli 2009)

kandidaat	partij	percentage
Susilo Bambang Yudhoyono	PD	60,8
Megawati Sukarnoputri	PDI-P	26,8
Yusuf Kalla	Golkar	12,4

Wederopbouw van Atjeh bijna voltooid

De Indonesische organisatie voor de wederopbouw van Atjeh en Nias (BRR) beëindigde op 16 april 2009 haar werkzaamheden. Het was haar taak de genoemde gebieden op te bouwen na de grote tsunami die in december 2004 alleen al in Indonesië zeker 168.000 mensenlevens had geëist. Volgens de BRR zouden de provinciale regering van Atjeh en zes ministeries de verantwoordelijkheid voor de wederopbouw overnemen. Deze beloofden de herstelwerkzaamheden voor het einde van 2009 te zullen voltooien.
Na de ramp had de BRR omgerekend bijna 5,5 miljard euro ontvangen, grotendeels van individuen en buitenlandse regeringen. Daarvan was inmiddels ruim 5 miljard uitgegeven aan de bouw van meer dan 140.000 huizen, 1.759 scholen, 363 bruggen en 13 luchthavens. In april 2009 verbleven nog 350 families in de noodopvang.

Hoewel er vlak na de ramp veel kritiek op de wederopbouw van Atjeh was gekomen omdat deze wanordelijk verliep en er sprake was van corruptie, werd de BRR uiteindelijk geprezen voor haar aanpak.

Veel doden bij ongelukken met militaire vliegtuigen

Een Indonesisch militair vliegtuig met 112 inzittenden stortte op 20 mei 2009 neer op woningen nabij de stad Magetan op Oost-Java. Er vielen zeker 101 doden, onder wie 2 inwoners van het getroffen dorp Geplak, en tientallen gewonden.

Een week eerder waren 24 doden gevallen bij een ongeluk met een militaire Fokker-27 in de provincie West-Java. Minister Juwono Sudarsono van Defensie klaagde dat zijn budget te klein was om het materieel goed te onderhouden.

Schietpartijen rondom goudmijn in Papoea

Bij de Grasbergmijn in Papoea, Indonesië, vonden tussen 11 en 23 juli 2009 zeker zes schietpartijen plaats. De goudmijn, de grootste ter wereld, was bezit van het Amerikaanse bedrijf Freeport. Er vielen drie doden, namelijk een politieagent, een beveiligingsmedewerker en een Australische mijnbouwdeskundige, en minstens twaalf gewonden.
Het was moeilijk te achterhalen wat er precies aan de hand was omdat buitenlandse journalisten uit het gebied werden geweerd. De Indonesische autoriteiten gaven in eerste instantie de onafhankelijkheidsbeweging van Papoea, de Beweging Vrij Papoea (OPM), de schuld. Deze zou Freeport zien als symbool van uitbuiting. Later kwam men hierop terug en werd er beweerd dat er gewapende bendes actief waren. Anderen vermoedden een conflict over illegale mijnbouwactiviteiten, waarbij mogelijk de politie en het leger waren betrokken.

Een woordvoerder van de Indonesische politie zei op 27 juli dat er zeven mensen moesten voorkomen in verband met de schietpartijen. Onder hen waren twee medewerkers van Freeport. Wat hun posities waren binnen het bedrijf, was onduidelijk.

Bomaanslagen op tophotels in Jakarta

Veel buitenlandse slachtoffers

In het zakencentrum van de Indonesische hoofdstad Jakarta ontploften op 17 juli 2009 twee bommen: een in het JW Marriott Hotel en een andere in het Ritz-Carlton Hotel. Er vielen 7 doden en 52 gewonden. De doden waren twee Nederlandse toeristen, twee zakenmensen en een diplomaat uit Australië, een Nieuw-Zeelandse zakenman en een Indonesische kok. Onder de gewonden waren zeker zestien buitenlanders.
Volgens de politie kwamen naast de zeven dodelijke slachtoffers ook twee zelfmoordterroristen om het leven.

Onderdeel al-Qaida eist aanslagen op

Op 25 juli verscheen op internet een bericht waarin een groepering die zich al-Qaida In-

donesië noemde de aanslagen opeiste. Ook een onderafdeling van de Jemaah Islamiah (JI), de vermoedelijke Zuidoost-Aziatische tak van het internationale terreurnetwerk, zou bij de aanslagen betrokken zijn geweest. Het bericht was ondertekend door de Maleisiër Noordin Mohammed Top, die volgens de autoriteiten minstens vier eerdere bomaanslagen in Indonesië had georganiseerd. Hij was een van de meest gezochte terroristen van Azië.
Het geweld was volgens de verklaring in het algemeen gericht tegen 'ongelovigen die vechten tegen de islam en moslims', en in het bijzonder tegen het Amerikaanse bedrijfsleven omdat dat de natuurlijke rijkdommen van Indonesië zou plunderen om een oorlog tegen de islam te bekostigen.

Voetballers aangeduid als 'vijanden van God'

De explosie in het Ritz-Carlton, dat in de verklaring consequent werd gespeld als Rizt-Carlton, was gericht tegen spelers van de Britse voetbalclub Manchester United. Zij zouden de dag na de aanslagen inchecken. 'Deze spelers zijn vijanden van God en verdienen geen eer en respect van moslims', aldus de verklaring. De wedstrijd waar de voetballers voor kwamen werd in verband met de bomexplosies afgelast. De aanslagen zouden zijn gepleegd ter ere van Azahari bin Husin en Sariyah Jabir, twee bommenexperts van de JI die in november 2005 en april 2006 waren gedood bij contraterroristische acties.
Analisten vermoedden dat het bericht authentiek was.

De autoriteiten hadden eerder al de JI genoemd als meest waarschijnlijke verantwoordelijke omdat een derde bom, die niet was afgegaan en na de aanslagen was aangetroffen, sterk leek op explosieven die deze organisatie eerder had gebruikt.

Lof uit het buitenland

Indonesië had complimenten gekregen uit binnen- en buitenland omdat het er na de terreuraanslagen op toeristen op Bali (2002 en 2005), het Marriott Hotel in Jakarta (2003) en de Australische ambassade (2004) relatief rustig was geweest. Geconcludeerd werd dat het antiterreurbeleid van president Susilo Bambang Yudhoyono werkte. Tijdens zijn eerste termijn (2004-2009) waren honderden terreurverdachten aangehouden en hadden de autoriteiten veel gedaan om radicalisering van moslims tegen te gaan. Eerder in juli was Yudhoyono gekozen voor een tweede termijn als president, mede vanwege zijn tot dan toe effectieve aanpak van het terrorisme. Het was dan ook een grote teleurstelling voor de regering en de bevolking dat dit beleid toch onvoldoende bleek te werken.

JUSTITIE

Indonesië veroordeelt terreurverdachten

De tien terreurverdachten die op 3 juli 2008 op Sumatra waren aangehouden, werden in april 2009 veroordeeld tot gevangenisstraffen van tien tot achttien jaar. Zij zouden uit zijn op een jihad (heilige oorlog) tegen niet-moslims.
De tien waren schuldig bevonden aan illegaal wapenbezit en het beramen van een bomaanslag op een toeristencafé in 2006 in Bukittingi op Sumatra. Dit plan was op het laatste moment afgeblazen omdat de kans bestond dat er ook moslims zouden omkomen. Verder zouden zij in 2005 hebben geprobeerd om drie christelijke priesters te vermoorden en in 2007 de christelijke docent Dago Simamora hebben doodgeschoten.

Plan voor aanslag op vliegveld

De hoogste straf was voor de uit Singapore afkomstige Mohammad Hasan bin Saynudin, die zich ook wel Abu Hazam noemde. Hij zou de leider van de groep zijn en een terroristische opleiding in Afghanistan hebben genoten. Het Indonesische Openbaar Ministerie dacht dat bin Saynudin banden had met de Jemaah Islamiah (JI), de vermoedelijke lokale tak van het internationale terreurnetwerk al-Qaida, maar hij beweerde zelf dat hij geen lid was van een militante organisatie en nooit van de JI had gehoord.
Bin Saynudin had in maart 2009 tegenover de Singaporese krant *Straits Times* verklaard dat hij in 2001 samen met Mas Selamat Kastari, de vermoedelijke leider van de JI, een Russisch verkeersvliegtuig had willen kapen in Bangkok, om het te laten neerstorten op Changi, het internationale vliegveld van Singapore. Het tweetal had daar op het laatste moment vanaf gezien, maar bin Saynudin vertelde niet waarom. Hij kon voor deze zaak niet in Indonesië worden veroordeeld.

Familielid van president veroordeeld voor corruptie

Het hof tegen corruptie in Jakarta veroordeelde Aulia Pohan op 17 juni 2009 tot vierenhalf jaar gevangenisstraf. Deze voormalige vicepresident van de Bank Indonesia (BI), de centrale bank, was de schoonzoon van president Susilo Bambang Yudhoyono. Pohan zou samen met drie andere verdachten en de in oktober 2008 veroordeelde voormalige president van de centrale bank, Burhanuddin Abdullah, 100 miljard roepia (ca. 7,1 miljoen euro) hebben verduisterd. Hiervan zou 31,5 miljard zijn gebruikt om parlementsleden om te kopen.

Indonesië zou in juli presidentsverkiezingen houden. In zijn campagne beloofde Yudhoyono, die opnieuw kandidaat was, dat hij de corruptie zou aanpakken. In het Zuidoost-Aziatische land was het in de regel moeilijk om familieleden van invloedrijke figuren veroordeeld te krijgen. Dat Yudhoyono niet probeerde om zijn eigen schoonzoon uit de gevangenis te houden, moest volgens analisten worden opgevat als signaal dat hij zijn verkiezingsbelofte serieus nam.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Time toch niet schuldig aan smaad

Het hooggerechtshof van Indonesië oordeelde op 16 april 2009 dat het tijdschrift *Time* niet schuldig was aan smaad en een eerder opgelegde boete van omgerekend 75 miljoen euro dus niet hoefde te betalen.
Time was in september 2007 veroordeeld omdat het in 1999 had geschreven dat oud-president Soeharto en zijn familie op twijfelachtige wijze 53 miljard euro hadden vergaard. Het tijdschrift had beroep tegen dit vonnis aangetekend. Dat het in het gelijk werd gesteld, zag het als een overwinning voor de persvrijheid in Indonesië.
Analisten dachten dat de herziening van het vonnis te maken had met het beleid van president Yudhoyono, die naar eigen zeggen probeerde om corruptie en manipulatie van de rechtspraak door invloedrijke personen te bestrijden.
Soeharto was in 2008 overleden.

Indonesië

Rode Kruis moet weg uit Papoea

Het Internationale Rode Kruis (ICRC) kreeg in april 2009 te horen dat het zijn kantoor in de Indonesische provincie Papoea moest sluiten. In maart waren al vier medewerkers van het ICRC uit de provinciehoofdstad Jayapura geweerd.

De Indonesische autoriteiten beweerden dat het Rode Kruis onafhankelijkheidsstrijders in de gevangenis had opgezocht, zonder toestemming van de autoriteiten. Bovendien zouden de vergunningen voor het kantoor in Papoea niet in orde zijn.

Indonesië weerde buitenlandse organisaties, journalisten en toeristen zo veel mogelijk uit Papoea, waar een beperkte strijd voor onafhankelijkheid werd geleverd.

NATUUR EN MILIEU

Rechter stelt Lapindo niet verantwoordelijk voor blubberstroom

Het Indonesische hooggerechtshof bepaalde op 28 mei 2009 dat het energiebedrijf Lapindo Brantas en de regering niet verantwoordelijk waren voor de onophoudelijke modderstroom die sinds mei 2006 uit de bodem van Sidoarjo op Oost-Java naar boven kwam.

De stinkende modder had twaalf dorpen verwoest en 42.000 mensen uit hun huizen verdreven. Er waren dertien doden gevallen. In mei 2009 was al 800 hectare grond bedolven en er stroomde nog altijd hete blubber uit de aarde.

Onafhankelijke wetenschappers hadden in 2008 vastgesteld dat de ramp was veroorzaakt door een verkeerd uitgevoerde gasboring door Lapindo. De Indonesische Stichting voor Rechtshulp (YLBHI) had dat bedrijf en de regering aangeklaagd omdat zij te weinig zouden hebben gedaan om de ramp te voorkomen. Verder zou slechts een fractie van de miljoenen aan schadevergoeding die de gedupeerden in 2006 was toegezegd, daadwerkelijk zijn uitgekeerd. De rechter achtte dit alles echter niet bewezen. Velen zagen een verband tussen het vonnis en het feit dat Lapindo werd geleid door familieleden van minister Aburizal Bakrie van Welzijn.

(Vorige berichten pagina 233/2 - 2009)

Thailand

THAILAND

BINNENLAND

Dodental in zuidelijk Thailand loopt verder op

Escalatie van geweld voorspeld

In 2009 pleegden islamitische opstandelingen in het uiterste zuiden van Thailand, net als in de jaren daarvoor, talloze aanslagen op mensen die in hun ogen met de regering van het overwegend boeddhistische land samenwerkten. Steeds vaker namen boeddhistische burgers wraak door willekeurig moslims te vermoorden, waarop dan weer wraakacties door islamieten volgden.
Omdat zij er niet in slaagde het geweld te beteugelen, zette de regering in de drie meest zuidelijke provincies, namelijk Yala, Pattani en Narathiwat, gewapende civiele zelfverdedigingseenheden op om dorpen te beschermen. Volgens critici was dit levensgevaarlijk omdat slecht getrainde burgers daardoor vuurwapens in handen kregen. Zij voorspelden een escalatie van het geweld.

Aanslag op moskee

In de eerste helft van 2009 was juni de maand met de meeste geweldsdelicten. Er vielen toen zeker 36 doden en meer dan 100 gewonden. Het dodelijkste incident was een schietpartij in een moskee in Joh I Rong, provincie Narathiwat, op 8 juni. Op die dag vermoordden vijf of zes gemaskerde mannen tien biddende islamieten. Volgens dorpelingen was er sprake van een wraakactie voor de moord op een boeddhistische arbeider eerder die dag op een naburige rubberplantage.
Tussen januari 2004 en eind juli 2009 kwamen in de drie zuidelijke provincies van Thailand ruim 3.700 mensen door geweld om het leven.

Aanhangers van Thaksin verstoren Aziatische top

Aftreden van premier Abhisit geëist

In maart en april 2009 werd in de Thaise hoofdstad Bangkok massaal gedemonstreerd tegen de regering-Abhisit. De demonstranten vonden dat de economische crisis op onjuiste wijze werd bestreden, maar waren vooral uit op het aftreden van het kabinet.
De acties werden georganiseerd door de Democratische Alliantie tegen Dictatuur (DAD). Deze volksbeweging was loyaal aan oud-premier Thaksin Shinawatra, die in 2006 door een staatsgreep ten val was gebracht en later bij verstek was veroordeeld voor corruptie. Na het herstel van de democratie in december 2007 waren politieke bondgenoten van Thaksin aan de macht gekomen. De DAD steunde hen en was dan ook verbolgen over het feit dat premier Somchai Wongsawat, een zwager van de oud-premier, in december 2008 op last van de rechter had moeten aftreden. Zij meende dat dit vonnis was ingefluisterd door de voormalige coupplegers.
Het parlement had Abhisit Vejjajiva (Democratische Partij – PP), die een verklaard tegenstander van Thaksin was, in december 2008 gekozen als opvolger van Somchai. De DAD weigerde zich daarbij neer te leggen. Zij vond de gang van zaken ondemocratisch en eiste nieuwe verkiezingen.

Rode versus gele shirts

De DAD was de grote tegenbeweging van de Volksalliantie voor Democratie (VAD), die in 2006 juist massaal voor het aftreden van Thaksin had gedemonstreerd en in 2008 actie had gevoerd tegen Somchai en andere regerende politici die loyaal waren aan de omstreden oud-premier. De VAD was wel redelijk tevreden met het premierschap van Abhisit.
De DAD had haar aanhang voornamelijk op het platteland, dat economisch had geprofiteerd van Thaksins beleid. De achterban van deze beweging droeg bij protestdemonstraties in de regel rode shirts.
De aanhang van de VAD bestond voornamelijk uit stedelingen. Zij noemden Thaksin en diens politieke bondgenoten populistisch en beweerden dat zij hun macht hadden misbruikt om de vrijheid van meningsuiting aan banden te leggen en zichzelf te verrijken. De VAD demonstreerde in de regel in gele shirts.

Toegang tot kantoor van Abhisit geblokkeerd

In de laatste week van maart stroomden duizenden aanhangers van de DAD naar het kantoor van Abhisit en blokkeerden de toegang. In de drie weken die volgden, zou-

den zij hun actie dag en nacht voortzetten. Het aantal mensen dat deelnam liep op sommige dagen op tot 30.000.
Aan een betoging op 8 april namen volgens de politie van Bangkok ongeveer 100.000 mensen deel. Zij eisten niet alleen het aftreden van Abhisit, maar ook van oud-premier Prem Tinsulononda als adviseur van koning Bhumibol omdat hij de staatsgreep in 2006 zou hebben georganiseerd.
Thaksin sprak de menigte via een videoverbinding vanuit het buitenland toe.

ASEAN-top in Thailand afgelast

Enkele honderden demonstranten van de DAD drongen op 10 april een hotel in de badplaats Pattaya binnen. De Associatie van Zuidoost-Aziatische Landen (ASEAN) zou daar op 11 en 12 april de wereldwijde economische crisis bespreken met politieke leiders uit onder andere India, Japan en China. De demonstranten zwaaiden met Thaise vlaggen en eisten het aftreden van Abhisit. De top werd op last van de Thaise regering afgelast omdat de veiligheid van de genodigden niet kon worden gegarandeerd. Abhisit kondigde daarna de staat van beleg af. Samenscholingen met meer dan vijf mensen werden verboden, evenals nieuwsberichten die de openbare orde konden verstoren. De maatregel gaf de regering het recht het leger in te zetten tegen demonstranten.
Arisman Pongruengrong, de leider van de actie in Pattaya, werd op 12 april gearresteerd. De DAD zag hierin een bewijs dat de autoriteiten niet neutraal waren, want niemand van de VAD was aangehouden voor het bezetten van vliegvelden nabij Bangkok in november 2008 terwijl dat toch grote economische schade had aangericht.

Leger grijpt in

Op 12 en 13 april blokkeerden betogers straten in de binnenstad van Bangkok. Her en der braken vechtpartijen uit tussen voor- en tegenstanders van de regering, maar vooral tussen demonstranten en buurtbewoners die genoeg hadden van de aanhoudende massabetogingen en de ontwrichting van het openbare leven in hun stad. Vooral nabij het Regeringshuis, het kantoor van de premier, werd zwaar gevochten en ook geschoten.
Op 13 april greep het leger in en schoot herhaaldelijk in de lucht om de mensenmassa's uiteen te drijven. De DAD zei dat er ook op de menigte werd geschoten, maar of dat werkelijk het geval was, bleef onduidelijk. Wel was zeker dat betogers de militairen met brandbommen bestookten en bussen in brand staken. Er vielen 2 burgerdoden en zeker 70 gewonden, onder wie 23 militairen.
In de loop van de dag keerde de rust terug. Demonstranten keerden massaal huiswaarts omdat het leger hen daartoe dwong, maar mogelijk ook omdat op dezelfde dag een vakantie in verband met Thais Nieuwjaar (Songkran) begon. Een dag later stapten ook de laatste actievoerders bij het Regeringshuis op.

Thaksin krijgt Nicaraguaans paspoort

Waar Thaksin zich ondertussen bevond, was onduidelijk. Hij was in augustus 2008 vanuit Thailand naar Londen gevlucht. Daarna was hij gesignaleerd in Dubai en enkele West-Afrikaanse landen.
Thailand trok op 15 april zijn paspoort in en vaardigde een nieuw arrestatiebevel tegen hem uit, omdat hij de demonstranten via een videoverbinding had opgeroepen tot revolutie. Een dag later kreeg hij echter een diplomatenpas van president Ortega van Nicaragua, opdat hij als 'speciale ambassadeur' zou gaan proberen buitenlandse investeerders naar dat land te halen.

VAD-leider beschoten

In Bangkok werd de auto van mediamagnaat en VAD-oprichter Sondhi Limthongkul op 17 april door onbekenden met machinegeweren beschoten. Hij raakte aan het hoofd gewond en moest enkele dagen worden opgenomen in een ziekenhuis.
Premier Abhisit hief op 24 april de staat van beleg op omdat 'het land weer normaal' was.
Een dag later hielden rond de vijfduizend mensen een protestdemonstratie in Bangkok. Protestleider Somyos Prueksakasemsuk zei dat de betoging diende om te laten zien dat de 'rode shirts' zich niet lieten intimideren door de regering en dat 'de verdeeldheid in het land voortbestaat'.

VAD richt nieuwe partij op

De VAD richtte op 2 juni een nieuwe politieke partij op, genaamd Karn Muang Mai of Partij voor Nieuwe Politiek (KMM). VAD-leider Somsak Kosaisuk werd voorlopig voorzitter tot de eerste interne partijverkiezingen.

Handtekeningenactie voor Thaksin

De DAD wist op 27 juni zeker 30.000 mensen op de been te brengen. De menigte werd via een telefoonverbinding toegesproken door Thaksin. Hij eiste het herstel van 'de ware democratie' en bekritiseerde het economisch beleid van de regering.
Op 31 juli demonstreerden ruim 10.000 'rode shirts'. Zij beweerden dat meer dan 1 miljoen mensen een petitie hadden ondertekend, waarin werd gevraagd om een koninklijk pardon voor Thaksin. De regering had al voor de demonstratie gezegd dat dit volgens de wet uitsluitend verleend mocht worden als Thaksin of zijn familieleden er zelf om vroegen en als de voortvluchtige oud-premier eenmaal was aangehouden. Handtekeningenacties zouden daarom zinloos zijn.
In maart had Thaksin in een interview gezegd dat hij koning Bhumibol al drie brieven had gestuurd met het verzoek om naar huis te mogen. Hij zou geen antwoord hebben gekregen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Thailand leent miljarden om economie te stimuleren

Het Thaise parlement gaf op 17 juni 2009 groen licht voor een regeringsplan om 800 miljard baht (ruim 17 miljard euro) te lenen vooral op geldmarkten in de regio, om de economie te stimuleren. Met het geld konden volgens de regering 2 miljoen banen gecreëerd worden.

In februari 2009 was ook al 116,7 miljard baht uitgetrokken om in de noodlijdende economie te pompen. In totaal zouden de Thaise stimuleringsmaatregelen in drie jaar tijd 1,4 biljoen baht gaan kosten.

In juni verliepen de beraadslagingen over de eerste 400 miljard baht van het stimuleringspakket rustig, maar de stemming over de resterende 400 miljard werd geboycot door de oppositie. Zij deed dit omdat een Kamerlid van de oppositionele Partij voor de Thai (PPT) uit het parlement was verwijderd nadat hij had geweigerd om op verzoek van Kamervoorzitter Chai Chidchob

'lelijke taal' terug te nemen. Ook vond men de door de regering gewenste stimuleringsmaatregelen te vaag. Op de uitnodiging van premier Abhisit van de Democratische Partij (PP) om hierover in debat te gaan, ging men echter niet in.

In het eerste kwartaal van 2009 was de economie van Thailand met 7,1 procent gekrompen ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor. Dit kwam vooral doordat toeristen wegbleven en de export met ongeveer 25 procent inzakte, in beide gevallen ten gevolge van de internationale financiële crisis. Ook de politieke instabiliteit in het land sinds de val van oud-premier Thaksin Shinawatra in 2006 deed de economie geen goed.

(Vorige berichten pagina 178/3 - 2009)

VIETNAM

BINNENLAND

Vietnam nog altijd bezaaid met explosieven

In de zes provincies rondom de voormalige grens tussen Noord- en Zuid-Vietnam vielen sinds het einde van de oorlog in 1975 zeker 10.529 doden en meer dan 12.000 gewonden doordat zij in aanraking kwamen met explosieven. Dit stond in een rapport dat de Stichting voor Amerikaanse Vietnamveteranen (VVAF) en het Vietnamese ministerie van Defensie op 31 juli 2009 samen in Hanoi presenteerden. Het was gebaseerd op zes jaar onderzoek dat was gefinancierd door het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken.

In de zes provincies was 1,6 miljoen hectare – ongeveer een derde van het totale oppervlak – min of meer onbruikbaar omdat er bommen en landmijnen lagen. Het ernstigst was de situatie in Quang Tri, waar dit gold voor 80 procent van het bodemoppervlak. In heel Vietnam was 6,6 miljoen hectaren grond vervuild met explosieven uit de oorlog. Dit was niet alleen gevaarlijk voor mensen maar ook schadelijk voor de economie, omdat in deze gebieden amper gebouwd kon worden.

Het opruimen van alle explosieven zou volgens het rapport enkele eeuwen duren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minimumloon met 20 procent verhoogd

Vietnam verhoogde met ingang van mei 2009 de minimumlonen voor ambtenaren, militairen, politiemedewerkers en werknemers van staatsbedrijven met 20 procent tot 650.000 dong (ca. 28 euro) per maand. Volgens het ministerie van Sociale Zaken was dit nodig omdat het land kampte met hoge inflatie (23 procent in 2008) en te lijden had onder de internationale economische crisis.

Pensioenen voor ouderen die in de publieke sector hadden gewerkt, gingen met minimaal 5 procent omhoog.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Klacht over omstreden bauxietmijnen genegeerd

Het Vietnamese Politbureau gaf in april 2009 toestemming voor de exploitatie van bauxietmijnen in de Centrale Hooglanden. Het besluit was omstreden en werd voor Vietnamese begrippen fel bekritiseerd door intellectuelen, wetenschappers en voormalige militairen. Zij meenden dat de activiteiten in strijd waren met de wet omdat zij het milieu onherstelbare schade zouden toebrengen, de traditionele leefwijzen van bergvolken in de regio zouden verstoren en de veiligheid van het land in gevaar brachten, aangezien bij de exploitatie van de mijnen een Chinees staatsbedrijf werd betrokken.

Advocaat Cu Huy Ha Vu verzocht een rechtbank in Hanoi op 11 juni 2009 om de mijnbouwactiviteiten te verbieden – iets dat hoogst ongebruikelijk was in het autoritair bestuurde land. Het Hof nam de klacht echter niet in behandeling omdat het regeringsbeleid ten aanzien van de mijn 'correct' zou zijn.
De zaak werd door de Vietnamese media, die onder controle stonden van de staat, genegeerd.

Vietnamees handelstekort slinkt fors

Waarde van dong mag meer fluctueren

De bandbreedte waarbinnen de dong, de munt van Vietnam, in waarde mocht stijgen of dalen werd op 24 maart 2009 verruimd van 3 tot 5 procent.

De Staatsbank van Vietnam had de waarde van de dong vastgesteld op 16.900 ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Commerciële banken mochten hier in het vervolg dus maximaal 5 procent van afwijken. In de praktijk hield dit in dat zij de koers met 5 procent lieten dalen. Volgens analisten was dit precies de bedoeling van de Staatsbank omdat de Vietnamese exportpositie gebaat was bij een goedkopere munt.

Minder internationale handel door crisis

In 2008 importeerde Vietnam veel meer dan het exporteerde en daarom liep het handelstekort dat jaar op tot 17 miljard dollar (ruim 12 miljard euro). Dit was een historisch record.

In de eerste zeven maanden van 2009 liep het tekort terug tot 3,4 miljard dollar, oftewel 77 procent minder dan in dezelfde periode van 2008. Dit maakte het nationale Bureau voor Statistiek op 24 juli bekend. Volgens analisten lag deze daling niet zozeer aan de de facto devaluatie van de dong, want de export liep in de eerste helft van 2009 met 13,4 procent terug.

Dat het handelstekort toch slonk kwam doordat het land in die periode 32 procent minder importeerde dan in dezelfde periode van 2008. Deze stagnatie van de handel met het buitenland was te wijten aan de wereldwijde economische crisis.

Economische groei loopt terug

In 2008 bedroeg de economische groei 6,2 procent. Mede door de verminderde vraag naar Vietnamese exportproducten – zoals aardolie, textiel, schoeisel, rijst, koffie en zeevruchten – liep dit cijfer in de eerste helft van 2009 terug tot 3,9 procent. Dat was het laagste niveau sinds 1999. De inflatie verminderde van gemiddeld 23 procent in 2008 naar 10,3 procent in de eerste zes maanden van 2009.

Het buitenland zegde in de eerste twee kwartalen van 2009 voor 8,9 miljard dollar aan investeringen toe – rond de 77 procent minder dan in dezelfde periode het jaar daarvoor.

JUSTITIE

Veroordelingen in de Centrale Hooglanden

Een rechtbank in Gia Lai in de Centrale Hooglanden van Vietnam veroordeelde op 14 april 2009 drie mannen tot gevangenisstraffen van negen tot twaalf jaar. Zij zouden contacten hebben onderhouden met het Verenigd Front voor de Bevrijding van Onderdrukte Rassen (internationaal bekend onder het Franse acroniem Fulro) en hebben geprobeerd de bevolking op te zetten tegen de regering.
In de Centrale Hooglanden was het regelmatig onrustig omdat de etnische minderheden die er woonden zich onderdrukt voelden door de regering van Vietnam.

Vietnam schrapt doodstraf voor zes vergrijpen

De Vietnamese media berichtten op 19 juni 2009 dat de lijst met vergrijpen waarop de doodstraf stond per januari 2010 zou worden ingekort. Drie kwart van de leden van de Nationale Assemblee hadden daarmee ingestemd.
De delicten waarvoor rechters de doodstraf niet meer mochten opleggen, waren verkrachting, het aannemen van steekpenningen, valsmunterij, kapingen van schepen en vliegtuigen, het vernielen van militair materieel en het door oplichterij vergaren van bezittingen.
Er was langdurig gedebatteerd of drugshandel aan deze lijst moest worden toegevoegd, maar de parlementariërs hadden besloten dat daar wel de doodstraf op bleef staan. Dit was opmerkelijk want het ministerie van Justitie had geadviseerd om de maximale straf voor dit vergrijp te verlagen.
Het parlement stond bekend als een 'applausmachine' die zich vrijwel altijd schaarde achter de voorstellen van de regering. Dat dit nu niet gebeurde, was volgens analisten een teken dat de parlementsleden mondiger werden. Rond de 90 procent van hen was lid van de regerende Communistische Partij (CPV).
Op 22 delicten bleef de doodstraf staan. Hoe vaak deze werd voltrokken, was niet bekend omdat de overheid daar geen informatie over verstrekte. Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) beweerde dat er in 2007 zeker 25 mensen waren geëxecuteerd. De meesten zouden zich schuldig gemaakt hebben aan moord en drugshandel.

Vietnam ratificeert internationaal anticorruptie verdrag

De VN maakten op 3 juli 2009 bekend dat Vietnam de Conventie Tegen Corruptie van de Verenigde Naties (UNCAC) had geratificeerd. Het was het 140ste land dat dit deed.
De conventie riep op tot het nemen van preventieve maatregelen tegen corruptie en het criminaliseren van de meest voorkomende vormen. Door het verdrag te ratificeren verplichtte Vietnam zichzelf om jaarlijks bij de VN verslag uit te brengen van de gemaakte vorderingen.

De Vietnamese regering zei dat de corruptiebestrijding feitelijk al langere tijd de hoogste prioriteit had. Volgens Jairo Acuna-Alfraro, een aan de VN verbonden corruptie-expert, kende het land inderdaad redelijk goede wetgeving tegen corruptie, maar die zou onvoldoende worden nageleefd. Japan en andere landen die Vietnam ontwikkelingshulp gaven, waren het met die conclusie eens en dreigden de geldkraan dicht te draaien als die situatie niet verbeterd werd.
Transparency International (TI), een internationale non-gouvernementele organisatie (ngo) tegen corruptie, gaf het land in 2009 een 2,7 op een schaal van 0 tot 10, waarbij 0 gold als uiterst corrupt.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vooraanstaande mensenrechten-advocaat aangehouden

Dinh beschuldigd van 'propaganda tegen de staat'

De vooraanstaande Vietnamese mensenrechtenadvocaat Le Cong Dinh werd op 13 juni 2009 aangehouden op grond van een wet die 'propaganda tegen de staat' verbood. Volgens de staatsmedia had hij in vier jaar tijd 'tientallen documenten geschreven' waarin hij pleitte voor de val van het communistische regime. Deze zouden zijn gepubliceerd door buitenlandse media. Bovendien zou hij in Thailand hebben deelgenomen aan een door de Viet Tan (Vietnamese Hervormingspartij) georganiseerde cursus over geweldloos verzet tegen autoritair bestuur. De Vietnamese regering beschouwde deze in de Verenigde Staten gevestigde partij als een terroristische organisatie.

Internationale advocaten protesteren

Het Mensenrechteninstituut van de International Bar Association (IBA) stuurde op 17 juni een brief aan de Vietnamese premier Nguyen Tan Dung waarin geprotesteerd werd tegen wat men noemde de 'willekeurige arrestatie' van Dinh. De IBA was een internationale organisatie die zich vooral inzette voor onafhankelijke advocatuur. Zij stelde in de brief dat Dinh in werkelijkheid was aangehouden omdat hij prodemocratische activisten in de rechtbank had verdedigd en zich herhaaldelijk kritisch had uitgelaten over de regering van Vietnam. In de brief werd erop gewezen dat de Vietnamese grondwet de vrijheid van meningsuiting garandeerde en dat het land een internationaal verdrag had ondertekend dat willekeurige detenties verbood.
Ook internationale mensenrechtenorganisaties, persorganisaties en de regering van de Verenigde Staten veroordeelden Dinhs arrestatie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Laatste Australische vermisten uit Vietnamoorlog gevonden

De Australische overheid maakte op 30 juli 2009 bekend dat de stoffelijke resten van de laatste twee Australiërs die sinds de Vietnamoorlog werden vermist, waren gevonden. Het ging om eerste luitenant Michael Herbert en tweede luitenant-vlieger Robert Carver. Het toestel waarmee zij in 1970 waren neergestort, was aangetroffen in een dicht bebost berggebied nabij de grens met Laos.
Tijdens de oorlog in Vietnam sneuvelden bijna vijfhonderd Australische militairen.

(Vorige berichten pagina 181/3 - 2009)

IVOORKUST

BINNENLAND

Akkoord politieke partijen over vrije verkiezingen

Tijdens een bezoek van VN-secretaris-ge-

neraal Ban Ki-moon op 24 april 2008 kwamen de politieke partijen in Ivoorkust overeen mee te zullen werken aan vrije en eerlijke verkiezingen. Zij beloofden af te zien van campagnes gebaseerd op etnische of religieuze sentimenten, geweld tegen gaan en geen resultaten bekend te maken vóór de verkiezingscommissie dat zou doen. Ook zegden ze toe geen steun te zullen verlenen aan rebellenbewegingen en de persvrijheid te eerbiedigen. In Ivoorkust stonden presidentiële verkiezingen gepland voor 30 november. Het zouden de eerste verkiezingen worden sinds in 2002 een politieke crisis in het land uitbrak, gevolgd door een burgeroorlog.

Rebellen dragen macht over

Voormalige rebellen droegen op 27 mei hun bolwerk in Bouake in het noorden van Ivoorkust over aan de nationale overheid. De rebellen waren sinds 2002 heer en meester geweest in dit deel van het land. In 2007 tekenden rebellen en regering een vredesakkoord in Ouagadougou, Burkina Faso. Een VN-troepenmacht van 8.000 man was nog altijd in het land gestationeerd om de breekbare vrede te bewaken.

President Gbagbo opnieuw kandidaat gesteld

Tijdens een bijeenkomst van het regerende Ivoriaanse Volksfront (FPI) op 1 september werd zittend president Laurent Gbagbo unaniem genomineerd als kandidaat voor de aanstaande presidentsverkiezingen. Gbagbo was sinds oktober 2000 aan de macht. Verkiezingen hadden sindsdien niet meer plaatsgevonden vanwege het uitbreken van een burgeroorlog. Verwacht werd dat voormalig president Henri Konan Bedie en Alasana Dramane Outtara, leider van de Rally voor Republikeinen, zijn voornaamste rivalen bij de verkiezingen zouden zijn.

Verkiezingen uitgesteld

De geplande datum van 30 november voor de langverwachte presidentsverkiezingen in Ivoorkust was onhaalbaar, omdat op die datum het registratieproces van kiezers nog niet zou zijn voltooid. Tot die conclusie kwamen president Gbagbo, premier (en voormalig rebellenleider) Guillaume Soro en andere politieke leiders tijdens een bijeenkomst op 11 november in Burkina Faso. Aan de nationale kiescommissie werd gevraagd vaart te zetten achter de kiezersregistratie en voor het eind van het jaar te laten weten wanneer deze voltooid zou zijn.

Veiligheidsraad bezorgd

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) liet na het besluit van de politieke leiders om de verkiezingen uit te stellen weten zich ernstig zorgen te maken. Eind oktober besloot de Raad al tot een verlenging van het verbod op wapenleveranties aan Ivoorkust én het verbod op de export van zogenaamde 'bloed'-diamanten, waarmee de gewapende strijd zou worden gefinancierd. De sancties waren bedoeld om de veiligheid te vergroten en de leiders van het land aan te sporen tot het houden van vrije verkiezingen. Op 26 juni 2009 werd bekendgemaakt dat een VN-team had geconstateerd dat Ivoorkust nog altijd diamanten exporteerde.

Voormalige rebellen in leger opgenomen

De leiders van Ivoorkust werden het op 24 december 2008 eens over de integratie van zo'n 5.000 voormalige rebellen in het nationale leger. Het integratieproces moest binnen twee jaar voltooid zijn, zo spraken zij af. Ook zouden 3.400 voormalige rebellen van de beweging Nieuwe Krachten (FN) worden opgenomen in de politie en de gendarmerie. De afspraken vormden onderdeel van het een jaar eerder bekrachtigde vredesakkoord, en kwamen tot stand onder auspiciën van buurland Burkina Faso.

Nieuwe strijdmacht gevormd

Op 16 april 2009 kondigde de regering de vorming aan van een speciale militaire eenheid van 8.000 man, voor de helft bestaande uit reguliere veiligheidstroepen (FDS) en voor de helft uit voormalige FN-rebellen. De nieuwe eenheid zou vooral belast worden met het bewaken van de veiligheid tijdens het verkiezingsproces, waarvoor, nadat deze eind 2008 was uitgesteld, nog altijd geen nieuwe datum was vastgesteld.

Soldaten veroordeeld voor geweld

Op 12 december 2008 veroordeelde een militaire rechtbank in Ivoorkust 86 militairen wegens geweld en plundering tijdens protesten in september tegen achterstallige betalingen. De soldaten claimden recht te hebben op een 'oorlogsbonus', nadat zij in 2002 president Gbagbo hadden beschermd tijdens een couppoging. Hoge straffen bleven uit, de rechtbank legde in vrijwel alle gevallen een straf van twee jaar gevangenis op. Achttien soldaten werden vrijgesproken.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Salaris ministers gehalveerd voor lagere benzineprijzen

Om de aangekondigde verlaging van de benzineprijzen met 10 procent op 20 juli 2008 te kunnen betalen, besloot de regering van Ivoorkust tot halvering van de ministerssalarissen. Het besluit kwam na een periode van toenemende protesten en stakingen vanwege de hoge brandstofprijzen. Premier Guillaume Soro liet weten dat de salariskorting ook zou gelden voor managers van staatsbedrijven. Ook zouden buitenlandse reizen van overheidsofficials tot een minimum worden beperkt. De aangekondigde subsidiëring van brandstof zou de overheid 300 miljoen euro per jaar extra kosten.

Helft bevolking leeft in armoede

De armoede in Ivoorkust was de laatste decennia sterk gestegen. De helft van alle inwoners zou moeten rondkomen met minder dan een euro per dag. In 1985 leefde nog slechts 10 procent van de bevolking onder de armoedegrens. De cijfers kwamen voort uit een studie van het ministerie van Planning, en moesten dienen als onderbouwing voor een nieuw overheidsplan om de armoede te bestrijden. Het rapport werd op 5 januari 2009 gepresenteerd. Op het platteland zou de armoede met 60 procent hoger liggen dan in de steden. De burgeroorlog die land en bevolking jarenlang teisterde liet daar de meeste sporen na.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF: Economie op de weg terug

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) prees in een verklaring op 6 mei 2009 de regering van Ivoorkust voor het economisch herstelprogramma. Volgens het Fonds kon dit programma zorgen voor economisch

herstel en een stabiele groei, na jaren van stagnatie als gevolg van de civiele onrust in het land en slecht economisch management.

Ivoorkust was lang een van de best presterende Afrikaanse economieën, maar lage grondstoffenprijzen, een grote buitenlandse schuld en verscheidene couppogingen gevolgd door een burgeroorlog vanaf 2002 maakten een einde aan de groei. Het tij keerde bij het aantreden van een coalitieregering in 2007. In maart 2009 zegde het IMF een lening van 556 miljoen dollar (ca. 430 miljoen euro) toe, in het kader van het plan voor armoedebestrijding en economische groei van de overheid. Volgens het IMF had de internationale economische crisis nog weinig effect gehad op het herstel van de Ivoriaanse economie, maar het land was er ook niet immuun voor. Lagere prijzen voor cacao op de wereldmarkt en het wegvallen van buitenlandse investeringen zouden alsnog voor een terugslag kunnen zorgen.

JUSTITIE

Voormalige rebellenleider in Frankrijk veroordeeld

Ibrahim Coulibaly, de voormalige legerofficier die in 2003 een coup voorbereidde tegen het bewind in Ivoorkust, werd op 4 juni 2008 daarvoor door een Franse rechtbank bij verstek veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf. De vierenveertigjarige Coulibaly was op de vlucht. Hij werd weliswaar in 2003 in Frankrijk samen met twaalf anderen gearresteerd nadat de geheime dienst de coupplannen had ontdekt, maar vluchtte later naar Benin. Na een internationaal opsporingsbevel verdween Coulibaly opnieuw en sinds 2007 was hij spoorloos. In een telefonisch interview met het persbureau AFP noemde de voormalige leider van de Patriottische Beweging van Ivoorkust (MPCI) het proces 'politiek gemotiveerd'. Coulibaly was ook de leider van de opstand in 2002, waarbij rebellen het noorden van het land veroverden.

Verantwoordelijken voor gifdumping veroordeeld

Slachtoffers van de gifdumping in 2006 in Ivoorkust en hun advocaten waren blij met de veroordeling op 23 oktober 2008 van twee verantwoordelijken, maar lieten ook weten dat daarmee de zaak nog niet was afgedaan. De Nigeriaan Salomon Ugborugbo, directeur van het lokale verwerkingsbedrijf Tommy dat met vrachtwagens het gif op verscheidene locaties rondom de hoofdstad Abidjan had gedumpt, werd het zwaarst gestraft: twintig jaar cel wegens vergiftiging. De Ivoriaanse scheepsagent Desire Kouao kreeg vijf jaar wegens medeplichtigheid. Zeven andere betrokkenen werden door de rechtbank vrijgesproken. Volgens de slachtoffers en hun advocaten bleven de schuldigen in het buitenland buiten schot. Zeventien mensen kwamen om als gevolg van de dumping van levensgevaarlijke stoffen in hun woonomgeving, duizenden anderen hadden nog altijd last van het inademen van de giftige dampen. De giflading was afkomstig van een schip van de in Nederland gevestigde oliehandelsonderneming Trafigura. Het bedrijf had altijd alle verantwoordelijkheid van de hand gewezen, maar kwam met de Ivoriaanse overheid wel een schadevergoeding van bijna 200 miljoen dollar overeen.

BUITENLAND

'Crisis voorbij', aldus Franse minister

De crisis in de relaties tussen Frankrijk en Ivoorkust was voorbij. Met die boodschap begon de Franse minister van Buitenlandse zaken, Bernard Kouchner, een vijfdaags bezoek aan Ivoorkust op 14 juni 2008. De relatie tussen beide landen was ernstig verstoord na een mislukte couppoging in 2002 en een bombardement op een militaire basis van de Fransen in Ivoorkust in 2004, waarbij negen Fransen om het leven kwamen. Frankrijk had nog altijd 1.800 militairen in het land, die een VN-vredesmacht ondersteunden.

(Vorige berichten pagina 168/2 - 2008)

LIBERIA

BINNENLAND

Regering wil aanpak corruptie

Het was de Liberiaanse regering ernst met de strijd tegen corruptie. Die boodschap lag besloten in de instelling bij wet op 26 augustus 2008 van een nationale anticorruptiecommissie. Volgens president Ellen Johnson Sirleaf kon de strijd tegen armoede en voor ontwikkeling niet gewonnen worden zonder een rigoureuze aanpak van de graaicultuur, die tot in de hoogste regionen van het landsbestuur was doorgedrongen. Verscheidene donoren van Liberia hadden eerder aangedrongen op een steviger aanpak van de corruptiepraktijken.

Waarheid- en Verzoeningscommissie maakt veel emoties los

Ex-rebel beschuldigt VS van dubbel spel

Volgens voormalig rebellenleider Prince Johnson hanteerde de Verenigde Staten een dubbele standaard tijdens de burgeroorlog in Liberia. Johnson, inmiddels senator in zijn land, reageerde op de getuigenis op 17 juni 2008 voor de Liberiaanse Waarheid- en Verzoeningscommissie (TRC) van Herman Cohen, een hoge Amerikaanse ambtenaar die tijdens de oorlog optrad als bemiddelaar. De commissie hield een aantal zittingen in de VS om daar wonende Liberianen en anderen te horen. Volgens Cohen had Prince Johnson in 1990 een oplossing van het conflict onmogelijk gemaakt. Johnson reageerde daarop met de bewering dat de Amerikanen destijds alle strijdende partijen van wapens hadden voorzien.

De TRC was opgezet naar het model van de Zuid-Afrikaanse commissie die na het einde van de apartheid meer licht moest werpen op de gepleegde misdaden en moest helpen de wonden te helen. De Liberiaanse commissie diende meer duidelijkheid te verschaffen over de misdaden die werden gepleegd tijdens de veertien jaar durende burgeroorlog, die pas in 2003 tot een einde kwam. De openbare zittingen zouden nog tot juli duren.

President maakt excuses

President Ellen Johnson Sirleaf verontschuldigde zich tegenover de bevolking voor de steun die ze indertijd verleende aan de man die de aanzet gaf tot de veertien jaar durende burgeroorlog in Liberia, Charles Taylor. De zeventigjarige presidente werd op 12 februari 2009 onder ede gehoord door de Waarheid- en Verzoeningscommissie. Zij verklaarde om de tuin te zijn geleid door Taylor en hem geld te hebben gestuurd in de beginjaren van het conflict, dat begon toen rebellen onder diens leiding het land

binnenvielen. Sirleaf was destijds met veel andere Liberianen van mening dat de inzet van geweld gerechtvaardigd was om een einde te maken aan de brute dictatuur van Samuel K. Doe. Taylor stond ten tijde van Sirleafs verklaring terecht voor een VN-Tribunaal in Den Haag wegens misdaden tegen de menselijkheid.

President woedend na aanbeveling commissie

Het rapport dat de Waarheid- en Verzoeningscommissie op 6 juli uitbracht kwam hard aan in het presidentiële paleis. De president werd omschreven als een belangrijke financier van de rebellenbeweging onder leiding van Charles Taylor. Een van de aanbevelingen in het rapport was haar gedurende dertig jaar geen publieke ambten meer te laten vervullen. Een woordvoerder liet weten dat Ellen Johnson Sirleaf door de bevolking van Liberia in 2005 op democratische wijze tot president was gekozen, al was toen ook al bekend dat zij Taylor enige tijd had gesteund. De commissie vroeg verder om vervolging van alle rebellenleiders en 98 anderen wegens grove schending van de mensenrechten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Volkstelling wijst uit: 3,5 miljoen Liberianen

Na een deur-tot-deurvolkstelling in mei maakte de Liberiaanse overheid op 20 juni 2008 bekend dat het land volgens de voorlopige cijfers bijna 3,5 miljoen inwoners telde. Officiële cijfers ontbraken tot dan toe vanwege de jarenlange burgeroorlog in het land. De laatste volkstelling vond plaats in 1984. Toen werden er 2,1 miljoen Liberianen geteld. Informatie over het precieze aantal inwoners is onder meer belangrijk bij het opstellen van ontwikkelingsplannen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

VS schelden Liberiaanse schulden kwijt

De Amerikaanse regering maakte op 18 april 2008 bekend dat het de volledige uitstaande schuld van Liberia aan de VS van 430 miljoen dollar had kwijtgescholden. Het besluit werd genomen nadat een paar dagen eerder de Club van Parijs, een bundeling van schuldeisende landen, besloten had een kwart (254 miljoen dollar) van de schuld van Liberia kwijt te schelden, en rente- en aflossingsverplichtingen over de rest op te schorten tot 2011. Een woordvoerder van de Amerikaanse regering liet weten dat het besluit was bedoeld om het beleid van president Sirleaf te ondersteunen en blijvende vrede in het land te helpen vestigen.

Terugkoopregeling dringt schuldenlast verder terug

Liberia wist de schuldenlast verder terug te dringen door 1,2 miljard dollar aan oude commerciële schulden op te kopen, met een korting van bijna 97 procent. Internationale donoren brachten het benodigde geld bijeen, waardoor de deal niet ten laste kwam van de Liberiaanse bevolking. De schuldenlast van het land was geëxplodeerd doordat het jarenlang niet in staat was schulden af te lossen of rente te betalen. Over de opkoopregeling werd twee jaar lang onder auspiciën van de Wereldbank onderhandeld.

JUSTITIE

Regering verdedigt herinvoering doodstraf

Tegenover groeiende kritiek uit het buitenland van onder meer Amnesty International en andere mensenrechtengroepen verdedigde de Liberiaanse regering op 28 juli 2008 het besluit de doodstraf weer te gaan toepassen. Het besluit werd een week eerder bekend gemaakt, en werd genomen vanwege de groeiende onrust onder de bevolking over de sterk gegroeide criminaliteit. Volgens de nieuwe wet konden plegers van gewapende overvallen waarbij doden waren gevallen tot de dood veroordeeld worden. Ook voor terroristische daden en ontvoering kon de rechter in het vervolg de doodstraf opleggen. Een regeringswoordvoerder zei dat de regering bereid was het besluit later te heroverwegen, maar dat het Liberiaanse volk er op dat moment in grote meerderheid achter stond. Hij noemde gewapende overvallen een van de grootste problemen van het land. In 2005 beloofde Liberia nog de doodstraf af te schaffen.

Zoon Taylor veroordeeld tot 97 jaar cel

Charles McArthur Emmanuel, zoon van de voormalige president Charles Taylor en voormalig leider van een paramilitaire eenheid in Liberia onder de naam Demon Forces, werd op 9 januari 2009 door een Amerikaanse rechtbank veroordeeld tot 97 gevangenisstraf wegens marteling. Emmanuel, een Amerikaans staatsburger, was de eerste die werd veroordeeld onder een wet uit 1994 die vervolging in de VS mogelijk maakte voor martelingen die in het buitenland waren gepleegd. De eenendertigjarige Emmanuel, beter bekend als Charles 'Chuckie' Taylor Jr., was verantwoordelijk voor tal van martelingen en executies in Liberia in de periode 1997-2003, aldus de getuigenissen van diverse slachtoffers voor de Amerikaanse rechtbank. Emmanuel kondigde aan beroep tegen het vonnis te zullen aantekenen.

BUITENLAND

VN verlengt wapenembargo

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties besloot op 20 juni 2008 unaniem het wapenembargo tegen Liberia te verlengen tot het eind van het jaar. Volgens de Raad is de wankele vrede in het land nog altijd een bedreiging voor de regio.

In 2007 hief de Veiligheidsraad wel het embargo op de export van diamanten en hout uit Liberia op. Die ban was eerder ingesteld omdat de gewapende partijen in het land de verkoop van grondstoffen gebruikten voor de aankoop van nieuwe wapens. De regering van Liberia werd door de Raad overigens geprezen voor de geboekte vooruitgang.

Minder VN-militairen, meer politiemensen

Op 29 september sprak de Veiligheidsraad opnieuw over Liberia. Besloten werd het aantal VN-vredessoldaten in het land met 1.460 man te verminderen tot iets meer dan 10.000, maar het aantal VN-politiefunctionarissen uit te breiden van 605 tot 840. Volgens de Raad was de veiligheid in het land weliswaar toegenomen, maar vroegen corruptie en illegale exploitatie van grondstoffen om krachtdadig optreden waartoe de Liberiaanse overheid nog niet in staat was. De VN-vredesmacht was gestationeerd in Liberia sinds in 2003 de vrede werd getekend.

(Vorige berichten pagina 237/1 - 2008)

MADAGASKAR

BINNENLAND

Politieke onrust leidt tot staatsgreep

Aanhoudende protesten

Duizenden demonstranten die een nieuwe regering eisten, gingen op 26 januari 2009 de straat op in Antananarivo, de hoofdstad van Madagaskar. Er werd brand gesticht in het gebouw van de nationale televisie, uit protest tegen de sluiting van het radiostation van de oppositie. Volgens oppositieleider Andry Rajoelina werden twee demonstranten gedood door de politie.

Rajoelina, de burgemeester van Antananarivo, had de regering beschuldigd van misbruik van geld en het bedreigen van de democratie. Hij riep president Marc Ravalomanana op af te treden. Rajoelina schoof zichzelf naar voren als nieuwe president. Eind 2008 was een tv-station van Rajoelina gesloten door de regering.

Minister treedt af na doodschieten demonstranten

De minister van Defensie van Madagaskar, Cécile Manorohanta, trad af op 9 februari uit protest tegen het doodschieten van minstens 25 demonstranten in het weekend daarvoor. Bij het geweld en bij plunderingen waren ook 167 mensen gewond geraakt. Haar stap gaf aan dat er barsten kwamen in de steun voor president Ravalomanana. Die had kort daarvoor oppositieleider Andry Rajoelina ontslagen als burgemeester van de hoofdstad, nadat Rajoelina had gezegd de macht in het land in handen te hebben. Het leger had zich niet achter Rajoelina geschaard.

Politieke rivalen sluiten akkoord

De rust keerde terug op 21 februari nadat de twee politieke rivalen, president Ravalomanana en oppositieleider Rajoelina, een akkoord hadden bereikt na weken van gewelddadige demonstraties. Het overleg was door kerken georganiseerd. De twee zeiden toe zich te onthouden van provocaties, verspreiding van misinformatie, plundering, demonstraties en politieke arrestaties. De overheid liet 51 mensen vrij die waren opgepakt toen ze regeringsgebouwen hadden bezet.

Wisseling in legertop

Kolonel Andre Andriarijaona, leider van een groep muitende soldaten, zette op 12 maart de chef-staf van het leger af. Volgens Andriarijaona stond het voltallige leger achter hem. Het leger was tot nu toe neutraal in de politieke strijd, maar met deze actie leek de legersteun te verschuiven naar oppositieleider Rajoelina.

Oppositie verwerpt aanbod van referendum

De oppositie van Madagaskar liet op 16 maart weten niet in te gaan op het voorstel van een referendum, maar vast te houden aan de eis van ontbinding van de regering van president Ravalomanana. Oppositieleider Rajoelina riep zichzelf uit tot interimpresident en kondigde een nieuwe regering aan.
De politieke onrust had sinds het begin van 2009 al geleid tot meer dan honderd doden bij geweld tussen demonstranten en veiligheidstroepen.

Leger zet president af

Nadat muitende militairen in de avond van 16 maart een deel van de presidentiële paleizen en de centrale bank hadden bezet, nam op 17 maart oppositieleider Rajoelina zijn intrek in het presidentieel kantoor. Volgens bronnen dichtbij president Ravalomanana had die de macht overgedragen aan de legerleiding, die vervolgens Rajoelina aanwees als nieuwe president.
De Afrikaanse Unie veroordeelde de staatsgreep. De Verenigde Naties hadden een bemiddelaar gestuurd die president en oppositieleider aanspoorde een coalitieregering te vormen. De Europese Unie had gewaarschuwd bij een gewelddadige machtswisseling de hulp zullen staken.

Nieuwe president ingezworen

Tot vreugde van duizenden aanhangers werd op 21 maart in een stadion in de hoofdstad oppositieleider Andry Rajoelina ingezworen als de nieuwe president van Madagaskar. De internationale gemeenschap liet verstek gaan bij de ceremonie. Rajoelina beloofde nieuwe verkiezingen binnen twee jaar, na het opstellen van een nieuwe grondwet en nieuwe kieswetten en de vorming van een onafhankelijke kiescommissie. Hij zei zich te laten leiden door de principes van goed bestuur en riep de internationale gemeenschap op zijn regering te erkennen.
Een dag eerder had de Afrikaanse Unie het lidmaatschap van Madagaskar opgeschort en Madagaskar zes maanden de tijd gegeven om de constitutionele regering te herstellen; daarna zouden sancties volgen. De Verenigde Naties hadden alle niet-humanitaire hulp opgeschort.
Rajoelina zei dat zijn opkomst een overwinning betekende van de echte democratie op het dictatorschap. Ravalomanana verweet hem met ongrondwettelijke middelen de macht te hebben gegrepen. Volgens de grondwet van Madagaskar was de vierendertigjarige Rajoelina te jong om president te kunnen worden.

Samenstelling regering Madagaskar
(5 mei 2009)

President
Andry RAJOELINA
Premier
Roindefo ZAFITSIMIVALO

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Administratieve Hervormingen
Masimana MANANTSOA
Buitenlandse Zaken
Ny Hasina ANDRIAMANJATO
Financiën en Begroting
Benja Joas RAZAFIMAHALEO
Handel en Consumentenzaken
Jean-Claude RAKOTONIRINA
Justitie
Christine Harijaona RAZANAMAHASOA
Milieu, Water en Bossen
Mariot Jean Florent RAKOTOVAO
Nationaal Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Julien RAZAFIMANAZATO
Nationale Veiligheid
Remy Sylvain Organes RAKOTOMIHANTARIZAKA
Post, Telecommunicatie en Nieuwe Technologie
Augustin Razafinarivo ANDRIAMANANORO
Stadsplanning en Decentralisatie
Hajo Herivelona ANDRIANAINARIVELO
Techniek en Beroepsonderwijs
Zoana BLAISE
Toerisme
Gilbert Harisoa RAHARIZATOVO

Nieuwe regering treedt aan

Op 1 april 2009 presenteerde de nieuwe lei-

der van Madagaskar, Andry Rajoelina, zijn nieuwe regering. Deze omvatte ook leden van andere oppositiepartijen, maar geen vertegenwoordigers van de partij van de afgezette president Marc Ravalomanana.

Nog een regering in Madagaskar

Aanhangers van de verdreven president Ravalomanana meldden op 29 april dat zij een nieuwe regering hadden gevormd. De door een staatsgreep aan de macht gekomen nieuwe president Rajoelina noemde deze tweede regering onzin.

Twee doden bij nieuw politiek geweld

Bij botsingen tussen aanhangers van de afgezette president Marc Ravalomanana en de politie kwamen op 24 april 2009 twee mensen om en zes raakten gewond. De demonstranten eisten herstel van het presidentschap van Ravalomanana. Een dag eerder waren ook al 36 mensen gewond geraakt bij protesten.
De nieuwe president Andry Rajoelina had een arrestatiebevel uitgevaardigd tegen Ravalomanana, die was uitgeweken naar Swaziland. Hij werd beschuldigd van misbruik van overheidsgeld en corruptie. Aanhangers van Ravalomanana raakten sinds het aan de macht komen van Rajoelina regelmatig slaags met de politie tijdens demonstraties voor herstel van de macht van Ravalomanana.

Oud-president veroordeeld

Een rechtbank in Madagaskar veroordeelde op 3 juni 2009 oud-president Marc Ravalomanana bij verstek tot vier jaar gevangenisstraf en een boete van ca. 49 miljoen euro wegens misbruik van overheidsgeld. Het ging om de aanschaf van een presidentieel vliegtuig voor 42 miljoen euro in 2008
Gevreesd werd dat de veroordeling de onderhandelingen onder leiding van de Afrikaanse Unie tussen de nieuwe regering van Andry Rajoelina en aanhangers van de oude president over de terugkeer naar de democratie zou bemoeilijken.

Als gevolg van de coup door Rajoelina was het toerisme sterk afgenomen en de economische en humanitaire situatie verslechterde snel. De humanitaire organisatie van de Verenigde Naties OCHA kondigde op 3 juni aan dat het ca. 3,5 miljoen euro had gereserveerd voor hulp aan 190.000 mensen in het zuiden van Madagaskar, die getroffen waren door droogte, cyclonen en de politieke onrust.

Politiek spanningen beperken persvrijheid

De internationale organisatie Reporters Without Borders sloeg op 9 juli 2009 alarm vanwege de sfeer van wantrouwen tegen journalisten op Madagaskar. In de politieke onrust hadden journalisten steeds vaker te kampen met aanvallen van politie en leger. Websites werden geblokkeerd en een radiojournalist was hardhandig gearresteerd en twee weken vastgehouden.

Drie medewerkers oud-president vastgezet

Drie medewerkers van oud-president Marc Ravalomanana werden op 22 juli 2009 vastgezet op verdenking van betrokkenheid bij aanslagen van het weekeinde ervoor, waarbij drie mensen omkwamen. Jean-Marie Ramangason, de openbare aanklager van de overgangsregering, had arrestatiebevelen uitgevaardigd tegen vijf mensen. De drie hadden zich vrijwillig bij de politie gemeld.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

FAO helpt Madagaskar

De wereldlandbouworganisatie FAO maakte op 28 augustus 2008 bekend dat het Madagaskar hielp zijn landbouwproductie en vooral de rijstproductie te verhogen. In het land dreigde een voedseltekort.
Jaarlijks importeerde Madagaskar 200.000 ton rijst. Het tekort werd in 2008 geschat op 270.000 ton. De prijs voor de geïmporteerde rijst lag zo'n 70 procent hoger dan de lokale prijzen.
In juli was de FAO een hulpprogramma gestart, waarbij voor ca. 350.000 euro rijstzaad, bonenzaad en kunstmest werd verstekt aan zo'n 6.000 boeren en hun families. Het betrof degenen die het meest door de cyclonen van de afgelopen maanden waren getroffen. Door het natuurgeweld was 80 procent van de oogst vernietigd. Boeren in Madagaskar plantten alleen rijst in het belangrijkste regenseizoen in november. Extra aanplant in juli en augustus kon de productie flink verhogen.

NATUUR EN MILIEU

Natuurbeschermers willen einde aan illegale houtkap

Dertien internationale natuurbeschermingsorganisaties riepen met steun van lokale organisatie op 8 juni 2009 op tot snelle actie tegen illegale houtkap in Madagaskar in de twee nationale parken Marojejy en Masoala. De kap zou een ernstige bedreiging vormen voor de unieke biodiversiteit van Madagaskar. De aanhoudende politieke onrust maakte dat er nauwelijks nog controle was op de naleving van regels.

BUITENLANDSE ZAKEN

Madagaskar treedt uit SADC

De nieuwe president van Madagaskar, Andry Rajoelina, maakte op 1 april 2009 bekend dat zijn land uit de Ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika (SADC) was gestapt, nadat SADC het lidmaatschap had opgeschort uit protest tegen de machtswisseling op Madagaskar.

Internationaal overleg over Madagaskar

Op 22 juli 2009 begonnen internationale besprekingen om de politieke crisis in Madagaskar op te lossen, ondanks dat de overgangsleider Andry Rajoelina het overleg boycotte. Twee delegaties uit Madagaskar waren wel aanwezig bij de bijeenkomst met vertegenwoordigers van de Verenigde Naties, de Ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika (SADC), en de Internationale organisatie van Franstalige landen en de Afrikaanse Unie: vertegenwoordigers van de afgezette president Marc Ravalomanana en zijn voorganger Didier Ratsiraka. Rajoelina had in maart met steun van het leger president Marc Ravalomanana afgezet. Hij besloot tot een boycot van het overleg nadat bomaanslagen in de hoofdstad van Madagaskar, Antananarivo, in het weekeinde het leven hadden gekost aan drie mensen.
De voorzitter van de Afrikaanse Unie Jean Ping zei dat de besprekingen bedoeld waren om Madagaskar zo snel mogelijk weer te laten terugkeren naar de democratie. De Afrikaanse Unie had het lidmaatschap van Madagaskar opgeschort vanwege de staatsgreep.

(Vorige berichten pagina 414/2 - 2008)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3265, pag. 60397-60456

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

SEPTEMBER 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 486
Inwonertal Europese Unie benadert half miljard

Armenië 487
Toenadering tot Turkije

Azerbeidzjan 488
Geen nieuwe beperkingen voor ngo's

België 490
Groot aantal ontsnappingen uit gevangenissen

Duitsland 492
Officieel einde van recessie

Finland 494
Aantal asielzoekers toegenomen

Frankrijk 495
Grote terugval wijnexport

Georgië 496
Duizenden protesteren tegen Saakasjvili

Griekenland 498
Rechtbanken strenger voor buitenlanders dan voor Griekse burgers

Groot-Brittannië 499
Schotland laat dader 'Lockerbie-aanslag' vrij

Hongarije 500
Bajnaj volgt Gyurcsany op als premier

Ierland 502
Kredietwaardigheid Ierse overheid verlaagd

Italië 502
Bijna 5 procent van de Italianen leeft in 'absolute armoede'

Kroatië 504
Jadranka Kosor eerste vrouwelijke premier

Liechtenstein 505
Belastingverdragen met Groot-Brittannië en Luxemburg

Moldavië 506
Communisten verkiezen parlementsverkiezingen

Nederland 507
Eerste doden door H1N1-griepvirus

Portugal 513
Constitutioneel hof handhaaft verbod op homohuwelijk

Russische Federatie 513
Economie krimpt met bijna 11 procent

Spanje 515
Verkoop huizen opnieuw sterk gedaald

Turkije 515
Militairen wijzen onderhandelingen met Koerdische strijders af

AMERIKA

Bolivia 516
Nieuwe grondwet per referendum goedgekeurd

Costa Rica 517
Uitspraak van ICJ over eeuwenoud grensconflict met Nicaragua

Verenigde Staten 518
Noodlijdend Californië veilt staatsbezit

MIDDEN-OOSTEN

Bahrein 522
Patronage voor buitenlandse arbeidskrachten afgeschaft

Israël 523
Voorzitter van Palestijns parlement vrijgelaten

Jemen 524
Kinderhuwelijken aan banden gelegd

Koeweit 526
Premier formeert zesde kabinet in drie jaar

Oman 527
Vrijhandelsovereenkomst met Verenigde Staten

Palestijnse Zaken 527
Fatahpartij kiest nieuw Centraal Comité

Qatar 529
Grensen met Saoedi-Arabië afgebakend

Verenigde Arabische Emiraten 530
Prins uit Abu Dhabi opgepakt wegens marteling

AZIË

China 531
Meer sociale zekerheid voor plattelandsbevolking

India 532
Grondwaterpeil zakt dramatisch

Japan 533
Liberale partij naar oppositiebanken

Maleisië 535
Stokslagen voor het drinken van alcohol

Nepal 537
Politieke onrust na aftreden van premier

Singapore 539
Hervormingspartij kiest nieuwe leider

AFRIKA

Equatoriaal Guinee 541
'Systematische marteling in gevangenissen'

Mauritius 542
Economie open voor buitenlandse investeringen

La Réunion
Onrust door verslechterende economie

Tsjaad 543
Akkoord met drie rebellengroepen

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Aantal inwoners Europese Unie benadert half miljard

Uit cijfers die Eurostat, het Bureau voor de Statistiek van de Unie, op 3 augustus 2009 bekendmaakte, bleek dat het aantal inwoners in de 27 lidstaten nagenoeg een half miljard was. Van begin 2008 tot begin 2009 nam het aantal mensen toe met 0,4 procent, zodat het inwonertal op 499.794.855 uitkwam. De procentuele stijging kwam overeen met ongeveer 2,1 miljoen mensen, van wie 1,5 miljoen immigranten en 0,6 miljoen nieuw geborenen.
In absolute cijfers groeide de Spaanse bevolking het sterkst, namelijk met 545.000. In een aantal landen was géén sprake van bevolkingsgroei, maar juist van een afname. Door het kleinste aantal geboortes van alle 27 lidstaten nam de Duitse bevolking af met 168.000. Daarna volgden Bulgarije (34.000), Roemenië (30.000), Litouwen (16.000), Hongarije (14.000), Letland (10.000) en Estland (1.000).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis leidt tot stijging Europese spaarquote

Eurostat, het Bureau voor de Statistiek van de Unie, maakte op 30 juli 2009 cijfers bekend waaruit bleek dat Europese consumenten onder invloed van de financieel-economische crisis méér waren gaan sparen. In het eerste kwartaal zetten huishoudens in de eurozone 15,6 procent van hun vrij beschikbare inkomen opzij. In dezelfde periode van 2008 bedroeg dit percentage 13,8 procent. Het in 2009 bereikte percentage, de zogeheten spaarquote, lag op het hoogste niveau sinds in 1999 met de metingen was begonnen.
De toegenomen spaarneiging betekende dat consumenten niet zozeer reageerden op een daling van de koopkracht, die maar weinig was afgenomen. Zij kozen voor voorzichtigheid met het oog op de door de crisis onzekere economische ontwikkeling. De hogere spaarquote hield tevens in dat een kleiner deel van het beschikbare inkomen geïnvesteerd werd; met name in de aankoop en renovatie van woningen nam de investeringsquote in een jaar tijd af van 10,7 naar 9,3 procent.

Ierland koploper in steunverlening aan banken

In de periode oktober 2008 tot halverwege juli 2009 hebben 16 van de 27 EU-lidstaten geld uitgekeerd om door de financiële crisis in problemen geraakte banken te ondersteunen. Dat bleek op 10 augustus 2009 uit gegevens van de Europese Commissie.
Absolute koploper in de steunverlening was Ierland, dat sterk getroffen was door de crisis. Er werd 229,4 procent van het bbp besteed aan reddingsoperaties, op verre afstand gevolgd door het Verenigd Koninkrijk (26,8 procent), België (26,7 procent) en Nederland (25,4 procent). In elf landen werd niets uitgekeerd: Bulgarije, Cyprus, Estland, Finland, Italië, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slowakije en Tsjechië.
In toegezegde bedragen ging Denemarken het verst, onder andere omdat het alle spaardeposito's garandeerde. Het ging om een bedrag ter waarde van 259,4 procent van het bbp, maar daarvan werd een bedrag uitgekeerd ter waarde van slechts 0,5 procent van het bbp. Het gemiddelde aan toegezegde steun lag in de 27 landen op 31,2 procent van het bbp. Daarvan werd 12,6 procent daadwerkelijk gebruikt.

Economie eurozone krimpt vrijwel niet meer

Uit cijfers van Eurostat, het Bureau voor de Statistiek van de Unie, bleek op 13 augustus 2009 dat het einde van de economische krimp in de zestien landen van de eurozone in zicht was. In het tweede kwartaal was sprake van een negatieve groei van 0,1 procent ten opzichte van de voorgaande drie maanden. In dat eerste kwartaal was de krimp nog 2,5 procent.
Over de wat langere termijn bezien had de economie zich zeker niét hersteld. In vergelijking met het tweede kwartaal van 2008 bedroeg de daling van het bbp 4,6 procent. Dat was iets minder dan de 4,7 procent die de meeste analisten hadden verwacht.

Economische vertrouwensindex eurozone verder omhoog

De vertrouwensindex van ondernemers en consumenten in de eurozone is in augustus 2009 voor de vijfde achtereenvolgende maand gestegen, zo maakte de Europese Commissie op de 28ste van die maand bekend. De index bereikte een niveau van 80,6 punten, tegenover 76 punten in juli. Dat laatste was al het hoogste sinds november 2008, toen de negatieve economische vooruitzichten in de maanden erna het vertrouwen steeds verder zouden doen kelderen. In maart 2009 werd het dieptepunt van 64,6 punten bereikt.
In de Europese Unie als geheel was de vertrouwensindex nog meer omhoog gegaan dan in de eurozone. Deze steeg van 75 punten in juli naar 80,8 in augustus.

Luchtvaartmaatschappij Lufthansa neemt Austrian Airlines over

Eurocommissaris Neelie Kroes van Mededinging gaf op 28 augustus 2009 haar goedkeuring aan de overname door de Duitse luchtvaartmaatschappij Lufthansa van het verlieslijdende Austrian Airlines. Door de koop van het Oostenrijkse bedrijf, waarmee een bedrag van 377 miljoen euro was gemoeid, zou Lufthansa in aantallen passagiers de grootste maatschappij in Europa worden. Het zou onder meer een betere toegang krijgen tot enkele groeiregio's in Oekraïne en Rusland. Lufthansa had wereldwijd bijna honderdduizend mensen in dienst en bezat al de bedrijven British Midland (BM), Brussels Airlines (BA), Eurowings, Germanwings en Swiss International Air Lines (SIAL).
De toestemming van de Europese Commissie kon er pas komen, nadat Lufthansa had toegezegd meer concurrentie toe te staan op de lijnen tussen Wenen en Brussel, Frankfurt, Keulen, München en Stuttgart. De maatschappij zou op deze routes landingsrechten afstaan. Door deze voorwaarde te stellen moest een te dominante marktpositie worden voorkomen.
Air France-KLM, concurrent van Lufthansa, had bij de Europese Commissie een klacht ingediend tegen de overname. Het bedrijf meende dat de overname illegale staatssteun bevatte, omdat de Oostenrijkse regering een deel van de schuld van Austrian Airlines overnam.

GEZONDHEID EN ZORG

Naar schatting dertig miljoen Europeanen zijn ondervoed

Ondervoeding, een doorgaans met landen

in de Derde Wereld geassocieerd probleem, komt ook op grote schaal voor in de landen van de Europese Unie. Dat kwam naar voren uit een congres van voedingsdeskundigen dat op 31 augustus 2009 in Wenen werd gehouden.
Naar schatting dertig miljoen mensen leden aan voedingstekorten of liepen daarop een serieus risico. Dat kwam overeen met 5 tot 15 procent van de Europese bevolking. De daaraan verbonden kosten lagen op ca. 170 miljard euro. Dat was ongeveer driemaal zo hoog als bij het omgekeerde gezondheidsprobleem dat in toenemende mate in de aandacht stond, namelijk zwaarlijvigheid.
Ondervoeding kwam het meest voor onder ziekenhuispatiënten en bewoners van bejaardentehuizen. Onder hen was respectievelijk 40 en 60 procent ondervoed of liep risico daarop.

NATUUR EN MILIEU

Uitstoot kooldioxide in 2008 verder gedaald

De uitstoot van kooldioxide (CO_2) is in 2008 in de landen van de Europese Unie met 1,5 procent gedaald. Dat maakte het Europees Milieuagentschap (EEA) op 31 augustus 2009 bekend. Het EEA verklaarde de afname gedeeltelijk uit de economische crisis. Toch was er ook in de drie voorafgaande jaren al sprake van een verminderde emissie. In vergelijking met het peiljaar 1990 was de totale uitstoot met 10,7 procent afgenomen. Dat percentage lag voor alleen de vijftien 'oude' EU-landen op 6,2 procent.
Volgens het Kyotoprotocol van 1997 moesten de lidstaten hun CO_2-uitstoot in de periode 2008-2012 hebben teruggebracht met gemiddeld 8 procent ten opzichte van 1990.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

EU scherpt strafmaatregelen tegen Myanmar aan

De Europese Unie besloot op 13 augustus 2009 de sancties te verscherpen tegen het regime van Myanmar (Birma). Er waren al sinds 1996 strafmaatregelen tegen het militaire bewind van kracht. De aanscherping volgde op de veroordeling van oppositieleidster Aung San Suu Kyi, die op 11 augustus anderhalf jaar huisarrest kreeg opgelegd omdat ze een Amerikaan in haar huis had toegelaten. De extra sancties betekenden dat de rechters die de uitspraak hadden gedaan een verbod kregen om naar Europa te reizen en dat hun gelden buitenlands bevroren werden.
Suu Kyi (64) werd internationaal gezien als symbool van verzet tegen het dictatoriale bewind van Myanmar. Zij kreeg voor haar activisme in 1991 de Nobelprijs voor de Vrede toegekend.

Medewerking aan opvang voormalige Amerikaanse terreurverdachten

Uit een inventarisatie, gepubliceerd in het Amerikaanse dagblad de *Washington Post* van 20 augustus 2009, bleek dat de meerderheid van de EU-landen in principe de bereidheid had uitgesproken om mee te werken aan de opvang van gevangenen uit Guantánamo Bay. In dit door de Verenigde Staten in 2002 opgezette kamp voor terreurverdachten in Cuba zaten 229 mensen vast. Van hen zouden er ongeveer 80 worden vrijgelaten zonder vervolgd te worden. Van dit laatste aantal waren er rond de 50 die niet naar eigen land konden terugkeren omdat zij dan gevaar zouden lopen. Het ging om Algerije, China, Libië, Oezbekistan, de bezette Palestijnse gebieden, Rusland, Syrië, Tadzjikistan en Tunesië. Voor dit deel van de gevangenen zocht de Amerikaanse president Barack Obama landen die bereid waren hen te huisvesten.
Er waren zes EU-lidstaten die openlijk hadden toegezegd gedetineerden op te nemen: Frankrijk, Groot-Brittannië, Ierland, Italië, Portugal en Spanje. Vier landen hadden in besloten kring toezeggingen gedaan. Daaronder vielen België en – ondanks de aanvankelijk grote terughoudendheid – ook Nederland. Nog eens vijf lidstaten onderzochten serieus de mogelijkheid gevangenen op te nemen.

(Vorige berichten pagina 426/1 - 2009)

ARMENIË

BINNENLAND

Breuk in kabinet door toenadering tot Turkije

De invloedrijke Armeense Revolutionaire Federatie (Dasjnaktsoetjoen) een nationalistische partij, verklaarde op 27 april 2009 dat het de regeringscoalitie zou verlaten vanwege de toenadering van de regering tot Turkije. De partij verklaarde dat zij geen deel uit kon blijven maken van een regering die uit was op een akkoord met Turkije, voordat dat land had erkend dat de gebeurtenissen uit het begin van de twintigste eeuw neerkwamen op 'genocide'.

Oppositieleiders in amnestie vrijgelaten

Vier oppositieleiders die waren veroordeeld als gevolg van hun aandeel in protestdemonstraties na de presidentsverkiezingen van 19 februari 2008 wegens vermeende fraude tijdens die verkiezingen, werden op 22 juni 2009 in Armenië vrijgelaten als uitvloeisel van een amnestie waarmee het parlement had ingestemd. Onder de vier was een voormalige minister van Buitenlandse Zaken, Aleksander Arzoemanjan. Een oppositieleider was al eerder in het jaar vrijgelaten en twee bevonden zich nog in de gevangenis.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering zoekt steun IMF na waardedaling valuta

Armeniërs gingen op 3 maart 2009 in paniek over tot de aankoop van brood, boter en andere levensmiddelen, nadat de regering had aangekondigd dat het de nationale valuta, de dram, in waarde zou laten dalen en financiële steun zou zoeken bij het Internationale Monetaire Fonds (IMF). Financiële autoriteiten zeiden dat de dram met 24 procent in waarde zou kunnen dalen, wat zou leiden tot een scherpe stijging van de prijs van geïmporteerde goederen. De prijzen bij sommige levensmiddelenzaken gingen nog dezelfde dag met 20 tot 30 procent omhoog. Het IMF had geëist dat Armenië zijn valuta vrij zou laten fluctueren, als het land voor financiële steun in aanmerking wilde komen. De Wereldbank uitte zich een dag later positief over het besluit van Armenië de koers van zijn valuta vrij te laten, maar waarschuwde tegen het gevaar van inflatie dat door de maatregel ontstond.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Politie gebruikte buitensporig geweld bij rellen'

De in New York gevestigde mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW)

deed op 25 februari 2009 een beroep op Armenië een onderzoek in te stellen naar het 'buitensporige geweld' van de politie tegen demonstranten een jaar eerder, als gevolg waarvan tien mensen de dood vonden. HRW zei dat het had vastgesteld dat personen die bij demonstraties tegen de regering waren opgepakt, waren mishandeld en ook geen toegang tot een advocaat hadden gekregen. HRW drong er in een verklaring bij de autoriteiten op aan individuele politieofficieren en degenen die opdracht hadden gegeven tot het gebruik van geweld te vervolgen. De rellen in februari 2008 vonden plaats toen duizenden aanhangers van de voormalige president Levon Ter-Petrosjan de straat opgingen om te protesteren tegen de overwinning bij de presidentsverkiezingen van Serzj Sarkisjan in diezelfde maand.

BUITENLANDSE ZAKEN

Toenadering tot Turkije

Besprekingen op hoog niveau in Davos

Premier Recep Tayyip Erdogan van Turkije en president Serzj Sarkisjan van Armenië voerden op 30 januari 2009 besprekingen met elkaar bij het World Economic Forum in Davos in Zwitserland. Sarkisjan zei in een verklaring dat de besprekingen 'positief' waren verlopen. Turkije en Armenië onderhielden geen diplomatieke betrekkingen en de grens tussen de twee landen was al tien jaar gesloten. De spanningen tussen de twee landen kwamen vooral voort uit het feit dat Armenië campagne voerde om de massamoord op Armeniërs in het Ottomaanse rijk in het begin van de twintigste eeuw, officieel als 'genocide' te laten betitelen. In september 2008 had de Turkse president Abdullah Gül als eerste staatshoofd van Turkije een bezoek aan Armenië gebracht.

Turkije: 'Overeenstemming over weg naar normalisatie betrekkingen'

Het Turkse ministerie van Buitenlandse zaken liet op 22 april weten dat Turkije en Armenië overeenstemming hadden bereikt over een manier om tot normalisatie van de onderlinge betrekkingen te komen. Het was echter niet onmiddellijk duidelijk hoe de twee landen hun scherpe verschil van mening over de massamoord op Armeniërs in het begin van de twintigste eeuw zouden oplossen. De aankondiging kwam een week nadat de Amerikaanse president Barack Obama bij een bezoek aan Turkije een beroep had gedaan op zijn gastheren het geschil met Armenië op te lossen en de onderlinge grens te heropenen.

Turkije opent grens pas bij einde van 'bezetting' Nagorno-Karabach

Tijdens een bezoek aan Azerbeidzjan op 13 mei verklaarde premier Erdogan dat zijn land de grens met Armenië pas zou openen als dat land zijn troepen uit de omstreden regio Nagorno-Karabach zou terugtrekken. Azerbeidzjan heeft sterke etnische en linguïstische banden met Turkije en was bang dat de toenadering tussen Armenië en Turkije ten koste van zijn eigen banden met Turkije zou gaan.

Akkoord over plan tot herstel betrekkingen

Armenië en Turkije lieten op 31 augustus 2009 in een gezamenlijke verklaring van hun ministers van Buitenlandse zaken weten dat zij het eens waren geworden over een plan om diplomatieke betrekkingen aan te knopen en hun onderlinge grens weer te openen. De verklaring werd in Zwitserland na gezamenlijk overleg en bemiddeling door de Zwitserse regering uitgegeven. Beide landen zouden zes weken overleg in eigen kring houden, waarna twee protocollen zouden worden ondertekend die aan de respectieve parlementen zouden worden voorgelegd. De twee landen hadden een lange geschiedenis van onderlinge vijandigheid, die samenhing met grote onenigheid over de massamoord op Armeniërs in het Ottomaanse rijk aan het begin van de twintigste eeuw.

Rusland leent Armenië 500 miljoen dollar

Het Russische ministerie van Financiën maakte op 20 mei 2009 in Moskou bekend dat Rusland 500 miljoen dollar aan Armenië zou lenen ter bestrijding van de gevolgen van de economische wereldcrisis. De overeenkomst daarover was in Moskou getekend door de Russische minister van Financiën Aleksej Koedrin en zijn Armeense ambtgenoot Tigran Davtjan. De lening had een looptijd van vijftien jaar en een rentepercentage van 4.

(Vorige berichten pag. 8/3 - 2009)

AZERBEIDZJAN

BINNENLAND

Verzet tegen opheffing beperking presidentiële ambtstermijnen

De oppositie in Azerbeidzjan kondigde op 19 maart 2009 aan de uitslag van een referendum dat de dag ervoor werd gehouden via de rechtbank aan te vechten. Bij het referendum zou de bevolking hebben ingestemd met de afschaffing van het maximum van twee ambtstermijnen voor het presidentschap van het land. Nadat bijna alle uitgebrachte stemmen waren geteld bleek 92 procent vóór het amenderen van de grondwet. Volgens de oppositie was het referendum slechts bedoeld om het mogelijk te maken dat president Ilham Alijev president voor het leven zou worden. Zij meenden dat de uitslag van het referendum was vervalst. Westerse organisaties hadden geen waarnemers gestuurd voor het referendum, maar een delegatie van vier waarnemers van de Raad van Europa zei in een verklaring dat de stemming 'transparant' was geweest, 'goed georganiseerd en in een vreedzame atmosfeer was verlopen'. President Alijev (47) was in oktober 2008 met grote meerderheid van stemmen voor een tweede ambtstermijn van vijf jaar gekozen.

Man doodde twaalf mensen 'voor zijn plezier'

Politie en openbare aanklager in Azerbeidzjan lieten op 15 mei 2009 weten dat een man die op 30 april twaalf personen had doodgeschoten en daarna zichzelf doodde, de mededeling had achtergelaten waarin hij zei dat hij 'het genot om mensen te doden' zou ervaren. De dader, Farda Gadirov (29), was een Georgisch staatsburger maar van Azerbeidzjaanse afkomst. Het wapen dat hij gebruikte bij de schietpartij bij de Azerbeidzjaanse Staatsolieacademie had hij in Tbilisi gekocht. Naast de twaalf dodelijke slachtoffers raakten ook nog dertien personen gewond bij de schietpartij.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie groeit minder, inflatie stijgt

De economische groei in Azerbeidzjan was in 2008 gedaald tot 10,8 procent, minder

dan de helft van het percentage voor 2007. De inflatie over 2008 was gestegen tot 20,8 procent (16,7 procent in 2007). Dat liet het overheidscomité voor de statistiek op 22 januari 2009 weten. Azerbeidzjan was een belangrijke exporteur van olie en gas en tevens een knooppunt voor de doorvoer daarvan. Daardoor had het land de laatste jaren een sterke economische groei gekend; in 2007 bedroeg die 25 procent en in 2006 zelfs 34,5. De daling van de groei was vooral te wijten aan de gedaalde olie- en gasprijs en aan de financiële wereldcrisis. In 2008 was de omvang van het bruto binnenlands product 38 miljard Azerbeidzjaanse manats (36,3 miljard euro), aldus het comité.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Oppositioneel journalist vrijgelaten

Volgens een bericht op 9 april 2009 van de locale televisiezender *ANS* was een oppositioneel journalist in Azerbeidzjan op grond van een parlementaire amnestie voortijdig vrijgelaten uit de gevangenis. Het ging om Mirza Sakit Zahidov, journalist van het oppositieblad *Azadliq*, die in oktober 2006 tot drie jaar was veroordeeld wegens een drugsmisdrijf. Die veroordeling werd alom gezien als politiek gemotiveerd.

Rechtbanken krijgen mogelijkheid media tijdelijk te sluiten

Het parlement van Azerbeidzjan stemde op 6 maart 2009 in met amendementen op bestaande mediawetten, waardoor het voor rechtbanken mogelijk werd media voor maximaal twee maanden te sluiten. De sluiting kon worden afgekondigd als de hoofdredacteur een buitenlands staatsburger was of geen hoger onderwijs had genoten. Die mogelijkheid bestond ook als media geen presentexemplaren aan overheidsinstanties toestuurden, of wanneer journalisten die er werkten werden veroordeeld wegens andere overtredingen van de mediawetgeving.

Geen nieuwe beperkingen voor ngo's

Parlementariërs in Azerbeidzjan zagen op 30 juni 2009 af van eerdere voornemens om het functioneren van niet-gouvernementele organisaties aan banden te leggen. Op dat voornemen was eerder felle kritiek geuit door mensenrechtenorganisaties in eigen land en daarbuiten. Wel scherpte het parlement bestaande godsdienstwetgeving verder aan. Ook hierop uitten mensenrechtenorganisaties kritiek, evenals sommige religieuze leiders. De voorzitter van de juridische commissie van het parlement, Ali Hoesejnov, had tegen parlementariërs gezegd dat de amendementen betreffende ngo's niet beoogden die aan banden te leggen. Het idee was oorspronkelijk geweest hen te verplichten zich te laten registreren bij de overheid. Verder mochten ze niet meer dan de helft van hun financiering uit het buitenland ontvangen en moesten ze kantoren hebben in een derde van de bestuurlijke districten in Azerbeidzjan. De parlementariërs stemden wel met overweldigende meerderheid voor wetgeving die het buitenlanders verbood voor te gaan in gebed in moskeeën, en benoemingen van leiders van religieuze organisaties afhankelijk maakten van goedkeuring door de overheid.

Arrestatie bloggers leidt tot protesten

De eerdere arrestatie van twee oppositiebloggers in Azerbeidzjan leidde op 14 juli 2009 tot protesten van een aantal westerse regeringen en internationale organisaties. Een rechtbank had een week eerder twee maanden de arrestatie gelast van Adnan Hadzjidade en Emin Milli, die waren beschuldigd van verstoring van de openbare orde na wat volgens de autoriteiten een vechtpartij was in een café in Bakoe. Hadzjidade was een videoblogger en lid van de 'OL!' beweging, een oppositionele groep. Hij was tevens werkzaam bij het Britse oliebedrijf BP dat grote belangen in Azerbeidzjan had. Milli was een oppositieactivist die tevens een tv-programma maakte op internet. De Verenigde Staten en Duitsland uitten hun ongerustheid over de gang van zaken. De mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties was tijdens een zitting op 1 augustus in Genève ook zeer kritisch over de beperkingen van de vrijheid van meningsuiting die de laatste jaren in Azerbeidzjan waren ingevoerd. De commissie sprak ook haar bezorgdheid uit over de arrestatie van Milli en Hadzjidade.

BUITENLANDSE ZAKEN

Azerbeidzjan verdubbelt aantal troepen in Afghanistan

Het ministerie van Defensie van Azerbeidzjan liet op 27 februari 2009 weten dat het zijn aantal manschappen in Afghanistan had verdubbeld tot 90.
Het parlement had al in oktober met de verdubbeling ingestemd. Azerbeidzjaanse militairen waren voornamelijk gestationeerd in het westen van Afghanistan, waar ze wederopbouwprojecten die onder Turks bevel stonden beveiligden.

Rusland en Azerbeidzjan sluiten gasovereenkomst

De Russische president Dmitri Medvedev sloot op 29 juni 2009 een nieuwe overeenkomst voor gasleveringen door Azerbeidzjan en maakte het daarmee voor de Europese Unie op termijn moeilijker haar afhankelijkheid van Russisch gas te verminderen. Medvedev was samen met de chef van het Russische gasbedrijf Gazprom, Aleksej Miller, naar de hoofdstad Bakoe van Azerbeidzjan gereisd, om bij de ondertekening van de overeenkomst aanwezig te zijn.
Miller en het hoofd van het Staatsbedrijf voor Olie en Gas in Azerbeidzjan, Rovnag Abdoellajev, ondertekenden het contract, waarin stond dat Rusland vanaf 2010 jaarlijks 500 miljoen kubieke meter gas van Azerbeidzjan zou afnemen.
Waarnemers stelden dat de gaspijplijn Nabucco, die de Europese Unie graag gerealiseerd zou zien, door het contract tussen Rusland en Azerbeidzjan verder werd ondergraven.

Nabucco beoogde gas uit de Kaspische Zee en Centraal-Azië buiten Rusland om aan West-Europa te leveren. Rusland had al vergevorderde plannen voor de aanleg van South Stream, dat Russisch gas en gas uit andere regio's aan de landen van de EU zou leveren.

Rusland organiseert onderhandelingen over Nagorno-Karabach

De Russische president Dmitri Medvedev zat op 18 juli 2009 in Moskou onderhandelingen voor tussen Armenië en Azerbeidzjan over de omstreden enclave Nagorno-Karabach.
Volgens een woordvoerder van het Kremlin verliep de ontmoeting, waarbij de presidenten Serzj Sarkisjan van Armenië en Ilham Alijev van Azerbeidzjan aanwezig waren, 'constructief'.

(Vorige berichten pagina 9/3 - 2009)

BELGIË

BINNENLAND

Negen doden bij brand in rusthuis Melle

In het rusthuis Kanunnik Triest in Melle (Oost-Vlaanderen) brak op 6 augustus 2009 rond acht uur 's avonds een hevige brand uit, die ontstond in een kamer op de tweede verdieping waar een elektrisch toestel brand vatte. Ook een matras vloog in brand, waarna een hevige rookontwikkeling ontstond die zich over de gangen verspreidde. Negen bewoners kwamen om het leven en drie anderen raakten zwaargewond. Ook moesten twee ambulancemedewerkers in het ziekenhuis worden opgenomen vanwege koolmonoxidevergiftiging.
Het hele rusthuis werd geëvacueerd. In de loop van 10 augustus konden de meeste bewoners weer naar hun kamers terugkeren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheidsstijging in Vlaanderen kalft iets af

Cijfers van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) van eind juli 2009 lieten zien dat de grote stijging van de Vlaamse werkloosheid op jaarbasis, die in november 2008 had ingezet, in lichte mate afkalfde. Vlaanderen telde toen 223.532 werkzoekenden, 37.002 meer dan in dezelfde maand van het jaar daarvoor. Dat was een forse stijging met 19,8 procent, maar wel minder dan in mei en juni, toen de percentages respectievelijk 23,2 en 23,5 procent bedroegen.
Mannen, vaker werkzaam in conjunctuurgevoelige sectoren, werden veel meer door werkloosheid getroffen dan vrouwen. Het aantal mannelijke werkzoekenden was in juli 2009 op jaarbasis met 32,0 procent toegenomen, terwijl het stijgingspercentage onder vrouwen op 9,3 procent lag. De werkloosheidsstijging nam bovendien af met de leeftijd: in de categorie tot 25 jaar was het percentage 23,1 procent, tussen 25 en 50 jaar 23,0 procent en boven de 50 jaar 10,1 procent. Uitgesplitst naar opleidingsniveau werden de middelbaar geschoolden het hardst getroffen (23,2 procent), gevolgd door hooggeschoolden met 20,4 procent. Onder laaggeschoolde werkzoekenden bedroeg de stijging op jaarbasis 17,4 procent.

Brussel overschrijdt grens van honderdduizend werklozen

Eind augustus had de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling (Actiris) 101.550 werklozen geregistreerd. Dat was een stijging met 9.045 personen ofwel 9,8 procent ten opzichte van dezelfde maand van 2008. Brussel kende al een van de hoogste werkloosheidscijfers van alle hoofdsteden in de Europese Unie, maar doorbrak nu voor het eerst in twintig jaar de symbolische grens van honderdduizend. Van hen waren er ruim zestigduizend langer dan een jaar zonder werk.
De werkloosheidsgraad in Brussel was nu uitgekomen op 20,6 procent. Dat was veel hoger dan in Wallonië (14,9 procent) en zeker Vlaanderen (7,9 procent).

Brussel heeft de meeste werkende armen

Uit onderzoek door het Centrum voor Sociaal Beleid (CSB) van de Universiteit Antwerpen (UA) bleek op 20 augustus 2009 dat het aantal werkende armen in Brussel hoog was in vergelijking met Vlaanderen en Wallonië. Het percentage mensen dat onder de armoedegrens leefde, bedroeg 9,7 procent, terwijl dat in Wallonië 3,7 procent en in Vlaanderen 2,5 procent bedroeg. Gemiddeld over heel België waren er 3,5 procent werkende armen.
In Europees verband waren dit overigens nog bescheiden scores, want landen als Duitsland, Frankrijk en Nederland kenden meer werkende armen, met percentages tussen de 5 en 8 procent. Alleen Brussel sprong er dus uit en deed nauwelijks onder voor landen als Griekenland en Italië, waar ruim 10 procent van de werkenden onder de armoedegrens bleef. Deze grens was internationaal vastgelegd op 60 procent van het gemiddelde inkomen en bedroeg in België voor een gezinshoofd ca. 2.000 en voor een alleenstaande ca. 1.000 euro per maand.
Het percentage armen onder de totale Belgische bevolking tussen 16 en 65 jaar bedroeg 12,5 procent. Onder alleen de werklozen lag dit percentage op 26,2 procent. Ook aan de hoogte van dit laatste cijfer werd sterk bijgedragen door Brussel, waar 45,4 procent van de werklozen arm was. In Wallonië lag dit eveneens hoog, op 30,4 procent. Vlaanderen kende 19,1 procent werklozen die in armoede verkeerden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Krimp Belgische economie neemt af

Volgens cijfers van de Nationale Bank van België (NBB), bekendgemaakt op 31 juli 2009, kromp de economie in het tweede kwartaal van het jaar met 0,3 procent ten opzichte van de drie maanden daarvoor. Dat was aanzienlijk minder dan de teruggang in de voorgaande twee kwartalen, toen het bbp telkens met 1,7 procent daalde. Door deze twee achtereenvolgende kwartalen van krimp was België in een recessie geraakt, maar het nieuwste cijfer leek te wijzen op een opleving. Wanneer het tweede kwartaal werd vergeleken met dezelfde periode in 2008, was er sprake van een krimp met 3,7 procent. Het aantal arbeidsplaatsen nam af met bijna 29.000 op jaarbasis, ofwel een daling met 0,7 procent.

Beursgenoteerde bedrijven zien winst sterk afnemen

Dagblad *De Standaard* meldde op 28 augustus 2009 dat de grootste Belgische beursgenoteerde ondernemingen in het eerste halfjaar hun winst met 5,8 miljard euro zagen teruglopen ten opzichte van dezelfde periode in 2008. Deze nam met 56 procent af, van 10,4 naar 4,6 miljard euro. De berekening had betrekking op achttien van de twintig grootste ondernemingen. Alleen supermarktonderneming Colruyt en onroerendgoedbedrijf Befimmo werden er niet in meegenomen, omdat hun boekjaar afweek van het kalenderjaar.
Het resultaat viel ondanks de economische crisis mee, temeer daar het sterk beïnvloed werd door de ontwikkelingen bij één bedrijf, namelijk bankverzekeringsgroep KBC. Dat verloor binnen zes maanden 3,3 miljard euro en had overigens in het tweede kwartaal van 2009 alweer een lichte winst weten te boeken.

JUSTITIE

Groot aantal ontsnappingen uit Belgische gevangenissen

Op 23 juli 2009 wisten drie langdurig gestraften te ontsnappen uit de gevangenis in Brugge (West-Vlaanderen). Zij kregen daarbij hulp van een man en een vrouw die met een helikopter landden op de binnenplaats, na de piloot onder bedreiging van een vuur-

wapen daartoe te hebben gedwongen. Het ging om Mohammed Johri (23), Abdelhaq Melloul-Khayari (41) en om Ashraf Sekkaki (25), die tot de zwaarste criminelen van België werd gerekend. Justitie verdacht hen ervan dat zij enkele dagen na hun ontsnapping, op 27 en 28 juli, al weer vier gewapende overvallen hadden gepleegd.
Melloul-Khayari kon op 3 augustus worden gearresteerd in een appartement in Sint-Jans-Molenbeek (Brussels Gewest). Op respectievelijk 6 en 9 augustus volgde de aanhouding van Johri en Sekkaki in Marokko. Deze zouden niet aan België worden uitgeleverd, maar hun straf in Marokko uitzitten.

Meer uitbraken

Op 28 juli ontsnapten nog eens zes gevangenen met behulp van een ladder op een bouwplaats in de gevangenis van Merksplas (provincie Antwerpen). Vier van hen konden kort daarna worden aangehouden.
Op 4 augustus ontkwamen drie gedetineerden uit het Brusselse Justitiepaleis. Zij stonden terecht voor een aantal gewelddadige delicten. Vijf dagen later deden twee gevangenen een ontsnappingspoging uit de gevangenis van Bergen (provincie Henegouwen), maar zij konden al snel weer worden ingerekend. Bij hun actie raakte een cipier licht gewond, nadat deze was gegijzeld en met de dood bedreigd.
Op 31 augustus tenslotte ontvluchtte een gedetineerde de halfopen gevangenis voor als ongevaarlijk beschouwde gedetineerden in Marneffe (provincie Luik).

Record van 2006 gebroken

Ontsnappingen waren veelvoorkomend in Belgische gevangenissen. Het aantal pogingen stond voor 2009 inmiddels op 41. Daarmee was na acht maanden al het record van 2006 gebroken, toen over het hele jaar 40 personen wisten te ontkomen. In 2007 bedroeg dat aantal 11 en in 2008 waren het er 22. Aan minister van Justitie Stefaan De Clerck viel de taak toe beleid te ontwikkelen waardoor de kans op vluchtpogingen werd beperkt. In mei 2009 had de federale regering al een omvangrijk renovatie- en nieuwbouwproject voor het gevangeniswezen gepresenteerd. Daarmee moest niet alleen het tekort aan celruimte worden teruggedrongen, maar dienden ook de levensomstandigheden verbeterd te worden. Omdat deze zeer te wensen overlieten, waren gevangenen eerder geneigd een ontsnappingspoging te doen.

Moordenaar veearts Karel Van Noppen onder voorwaarden vrijgelaten

De eenenvijftigjarige Albert Barrez, die op 20 februari 1995 veearts-keurder Karel Van Noppen (42) doodschoot, werd in juli 2009 vrijgelaten. Dat bevestigde zijn advocaat Bart Vosters op 16 augustus.
Barrez pleegde de moord in opdracht van wat wel de 'hormonenmaffia' werd genoemd. Van Noppen had onder meer als taak veeboeren te controleren op het gebruik van hormonen. Barrez vluchtte na zijn daad naar Zuid-Frankrijk, maar werd een jaar later opgepakt toen hij naar Vlaanderen terugkeerde. In juni 2002 werd hij veroordeeld tot 25 jaar gevangenisstraf, waarvan hij meer dan dertien jaar had uitgezeten. Aan zijn vrijlating waren voorwaarden verbonden. Barrez, die intussen zelfstandig woonde en ook een baan had, moest een elektronische enkelband dragen en mocht geen contact hebben met zijn mededaders. Volgens advocaat Vosters was dit een eerste stap naar volledige vrijlating.
In juni 2009 was een andere betrokkene, Germain Daenen, vrijgekomen. Hij trad als tussenpersoon op bij de moord en was eveneens tot 25 jaar cel veroordeeld.
Flor Van Noppen, de broer van de vermoorde arts en tevens kamerlid voor de Nieuw-Vlaamse Allinatie (N-VA), verklaarde dat de familie geen probleem had met de vrijlating van Barrez omdat hij 'er niet beter van [wordt] door [zijn] hele leven achter de tralies te slijten'. Hij correspondeerde met de familie van Barrez, want 'ook zij zijn het slachtoffer', zo stelde hij.
De zaak veroorzaakte destijds veel ophef in België. Er waren altijd twijfels gebleven of de werkelijke opdrachtgever achter de moord was gevonden. Als zodanig werd Alex Vercauteren beschouwd, die daarvoor een levenslange gevangenisstraf uitzat.

Belgische toprechter geschorst na onthullingen over corruptie

De Belgische minister van Justitie Stefaan De Clerck beval op 18 augustus 2009 een strafonderzoek tegen de voorzitter van de Brusselse rechtbank van koophandel, Francine De Tandt. Zij zou de spil vormen van corruptie binnen de magistratuur in de hoofdstad. Een week later, op 25 augustus, maakte het hof van beroep in Brussel bekend dat rechter De Tandt was geschorst.

Beschuldigingen

De Tandt werd ervan verdacht jarenlang te hebben samengewerkt met dubieuze advocaten en zakenlieden en 'op bestelling' vonnissen te hebben afgeleverd. Zo waren op de computer van een advocaat vonnissen gevonden die zij als rechter nog moest uitspreken. De Tandt was ook degene die in 2008 in eerste aanleg de door de Belgische regering gewenste verkoop van bankverzekeraar Fortis aan het Franse BNP Paribas goedkeurde. Het vonnis zou door een advocaat zijn geschreven die de belangen van de Belgische staat verdedigde. Het vonnis werd later, via een door aandeelhouders aangespannen juridische procedure, in hoger beroep vernietigd. Daaraan voorafgaand zou de door premier Yves Leterme geleide regering hebben geprobeerd het uit te spreken vonnis te beïnvloeden. Het bekend worden van deze pogingen leidde uiteindelijk in december tot de val van de regering. Door de rol van De Tandt kleefde nu niet alleen een sfeer van corruptie aan de politieke besluitvorming, maar ook aan het handelen van justitie. Dat laatste bleek tevens uit berichten die begin augustus 2009 opdoken dat ook de vicevoorzitter van het Belgische Hof van Cassatie, Ivan Verougstraete, geprobeerd zou hebben de rechtsgang rond de verkoop te beïnvloeden.
Verder kwam aan het licht dat De Tandt de rijke zakenman Luc Vergaelen, bij wie ze een schuld had uitstaan van zeker een half miljoen euro, in 2007 had benoemd tot gerechtelijk expert. Omdat een rechter al in 2002 had bepaald dat de zakenman vanwege deze schuld op elk gewenst moment De Tandt uit haar huis kon zetten, zou ze zich kwetsbaar hebben gemaakt voor corruptie.

Onderzoek tegengewerkt

De gerechtelijke politie in Brussel was al een aantal jaren bezig met een onderzoek naar de praktijken bij de rechtbank van koophandel en in het bijzonder naar de rol van Francine De Tandt. Dat onderzoek kwam echter nauwelijks van de grond omdat de magistraten elkaar de hand boven het hoofd zouden houden. De directeur van de gerechtelijke politie, Glenn Audenaert, besloot uiteindelijk het dossier te overhandigen aan de minister van Justitie.

België

Minister De Clerck bevestigde op 18 augustus 2009 dat hij het betreffende rapport van de gerechtelijke politie al op 9 juli had ontvangen en daarop de procureur-generaal van het Brusselse hof van beroep om uitleg had gevraagd. Hij maakte nu gebruik van een uitzonderlijke bevoegdheid in de wet om een strafrechtelijk onderzoek tegen De Tandt te laten instellen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Bedrijf veroordeeld voor discriminatie Marokkaanse werknemers

Het Brusselse arbeidshof oordeelde op 28 augustus 2009 dat kantelpoortenbedrijf Feryn zich schuldig maakte aan discriminatie van buitenlandse werknemers en deze diende te staken. Begin 2005 was de onderneming op zoek naar werknemers om garagedeuren bij particulieren te installeren. Op 28 april van dat jaar verklaarde directeur Pascal Feryn tegenover dagblad *De Standaard* dat hij geen Marokkaanse sollicitanten aanwierf voor een baan in buitendienst 'omdat ze niet gewenst [zijn] bij de klanten'.
Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR) diende een klacht in tegen Feryn. In onderling overleg, waarbij ook de Unie van Zelfstandige Ondernemers (Unizo) werd betrokken, werd een plan opgesteld dat uitsluiting van kandidaten op basis van afkomst onmogelijk moest maken. Omdat het plan echter naar het oordeel van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) onvoldoende garanties bood, liet het CGKR de zaak alsnog vóórkomen. Aanvankelijk oordeelde de rechter dat er geen overtuigend bewijs was dat er mensen daadwerkelijk waren uitgesloten vanwege hun afkomst. Het CGKR ging tegen deze uitspraak in beroep, waarna het Brusselse arbeidshof enkele vragen voorlegde aan het Europees Hof van Justitie. Dat stelde in juli 2008 dat 'een werkgever die publiekelijk zijn intentie te kennen geeft om geen werknemers van vreemde origine aan te werven, zich schuldig maakt aan discriminatie'. Het arbeidshof kwam nu op basis van dit advies alsnog tot een veroordeling.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Vlaanderen ontbiedt Nederlandse ambassadeur wegens Westerschelde

De Vlaamse minister-president Kris Peeters ontbood op 13 augustus 2009 de Nederlandse ambassadeur in België, Hannie Pollmann-Zaal, om zijn onvrede over te brengen over het uitblijven van de uitdieping van de Westerschelde. Deze riviermonding in de provincie Zeeland was van groot belang voor de bereikbaarheid van de haven van Antwerpen. De monding moest echter dusdanig worden uitgediept dat ook schepen met een diepgang van 13,1 meter de stad zouden kunnen bereiken. Daarover waren in 2005 tussen Vlaanderen en Nederland afspraken gemaakt, die echter door milieubezwaren nog altijd niet waren nagekomen. Peeters maande de ambassadeur dat het buurland zich aan zijn belofte diende te houden en stelde dat 'ons geduld op is'.
De Zeeuwse Milieufederatie (ZMF) en de Vogelbescherming Nederland hadden bezwaar gemaakt tegen de werkzaamheden in de Westerschelde, omdat daardoor de natuur zou worden bedreigd. In juli 2009 oordeelde de Raad van State dat de Nederlandse regering 'niet met voldoende zekerheid heeft kunnen concluderen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast'. Om deze reden mocht er voorlopig geen verdieping plaatsvinden.
Volgens Peeters liep de haven van Antwerpen jaarlijks ruim 70 miljoen euro aan inkomsten mis, omdat grote schepen deze niet konden bereiken. Ook het havenbestuur wees op de economische schade: de concurrentiekracht van Antwerpen kwam ermee in het gedrang. Bovendien werd er werkgelegenheid door bedreigd. Ongeveer honderdtachtigduizend mensen waren voor hun arbeidsplaats direct of indirect van de Antwerpse haven afhankelijk.

(Vorige berichten pagina 428/3 - 2009)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Moord op vrouw met hoofddoek in rechtbank van Dresden

In de rechtbank van Dresden voltrok zich op 1 juli 2009 een drama toen een tweeëndertigjarige vrouwelijke apotheker, de Egyptische Marwa al-Sherbini, werd doodgestoken door een achtentwintigjarige Duitser van Russische afkomst. De man, Alexander W., stak achttien keer toe. Hij was door de vrouw voor het gerecht gedaagd omdat hij haar in 2008 op een kinderspeelplaats had uitgemaakt voor terroriste en islamitische slet. Hij zou dat hebben gedaan omdat de vrouw een hoofddoek droeg.
De moord wekte grote beroering onder moslims. De mening overheerste dat er sprake was van een racistische moord. De voorzitter van de Duitse raad van de moslims, Ayyub A. Köhler, zei: 'Aan hun kleding herkenbare moslimvrouwen worden verregaand maatschappelijk en menselijk afgewezen. De politiek moet eindelijk de islamofobie in ons land serieus nemen.' Ook waren er verwijten aan de Duitse media dat deze de kwestie onderkoeld brachten en het racistische motief van de dader niet of nauwelijks vermeldden.
De echtgenoot van Marwa al-Sherbini werd bij de gewelddadigheden in de rechtbank gewond, door messteken en een politiekogel. Een agent had zijn wapen getrokken en dacht dat de man de dader was.

Groot aantal arrestaties bij botsingen met politie in Hamburg

In de Schanzewijk in Hamburg kwam het in het weekeinde van 4 en 5 juli 2009 tot botsingen tussen zo'n duizend actievoerders en de politie, die met achttienhonderd man aanwezig was. Er raakten 27 politiemensen gewond en meer dan 80 personen werden gearresteerd. De arrestaties werden verricht wegens 'brandstichting en het gooien van stenen en flessen naar politiemensen, opzettelijke schade en rebellie', zo werd in een verklaring gezegd. De Schanzewijk was vaker het tafereel van rellen en botsingen met de politie, met name rondom het voormalige theater Rote Flora, een centrum van de anarchistische 'Autonomen'.

Voormalige leden Oost-Duitse veiligheidsdienst werkzaam in lokaal bestuur

Twintig jaar na de val van de Berlijnse Muur waren nog zo'n zeventienduizend ex-leden van de Stasi – de voormalige Oost-Duitse geheime politie – in het lokale bestuur werkzaam, zo bleek uit onderzoek in opdracht van de zakenkrant *Financial Times Deutschland*, waarover het dagblad op 9 juli 2009 publiceerde. Volgens de publicatie had Saksen-Anhalt met 4.400 het hoogste aantal van alle Duitse deelstaten en werkten daar 1.722 voormalige Stasi-leden voor de politie en 1.976 op het ministerie van Cultuur.
Dat voormalige Stasimedewerkers in de

openbare dienst werkzaam waren, kwam prominent in het nieuws door beweringen dat twee politiemensen die het weekeindverblijf van bondskanselier Angela Merkel buiten Berlijn bewaakten, ex-Stasi's waren. De regering moest dit voor een van de twee erkennen. Volgens bronnen binnen de regering stond deze man niet dicht bij Merkel en was hij geen lijfwacht van haar.

Sociaaldemocratische minister Ulla Schmidt in opspraak

Twee maanden voor de Bondsdagverkiezingen van 27 september 2009 bracht de ervaren minister van Volksgezondheid, Ulla Schmidt, haar Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) ernstig in verlegenheid toen bekend werd dat zij haar dienstauto met chauffeur vanuit Berlijn had laten overkomen naar haar vakantieadres in Alicante (Spanje). Dit lekte uit doordat de auto daar in het weekeinde van 25 en 26 juli werd gestolen. Volgens de voorzitter van de begrotingscommissie in de Bondsdag kostte de reis van Berlijn naar Alicante 9.400 euro, volgens Schmidts ministerie 3.200 euro. Schmidt zei dat zij in Alicante enkele beroepsmatige afspraken had, onder meer om een lezing te houden voor Duitse gepensioneerden daar. Zij zei ook dat privékosten verrekend werden en dat er geen regels overtreden waren. In de publiciteit overheerste echter het beeld van een minister die overheidsgeld verkwistte.
Ulla Schmidt, die al acht jaar deel uitmaakte van de bondsregering, gold als een vooraanstaande minister. Maar zij kwam niet voor in het schaduwkabinet, tevens campagneteam, dat de kanselierskandidaat van de SPD, Frank-Walter Steinmeier, enkele dagen na het uitbreken van de affaire presenteerde. In dit team waren tien vrouwen en acht mannen opgenomen. Zo kwam Steinmeier zelfs voor Defensie met een vrouw, Ulrike Merten. 'Ik wil als kanselier echte vooruitgang boeken in de richting van gelijkheid van man en vrouw', zo lichtte hij toe.

Schmidt vrijgepleit

De Duitse Rekenkamer stelde op 8 augustus vast dat Schmidt geen onregelmatigheden had begaan toen zij haar dienstauto liet overkomen naar haar vakantieadres. Volgens deze officiële instantie was de reis van de minister voornamelijk privé en was hiervoor betaald 'overeenkomstig de wet', zonder extra kosten voor de staat. Steinmeier nam Schmidt onmiddellijk na deze uitspraak alsnog op in zijn campagneteam voor de verkiezingen.
In de peilingen stond de SPD er slecht voor. Bij de Europese verkiezingen in juni bereikte de partij met 20,8 procent van de stemmen een historisch dieptepunt.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Van oorlogsmisdaden verdachte Demjanjuk aangeklaagd

De negenentachtigjarige John Demjanjuk, verdacht van oorlogsmisdaden, werd op 13 juli 2009 officieel aangeklaagd voor medeplichtigheid aan 27.900 moorden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tien dagen eerder had de Duitse justitie meegedeeld dat hij gezond genoeg was om terecht te staan.
Demjanjuk was in mei uitgeleverd door de Verenigde Staten. Hij werd ervan verdacht kampbewaker te zijn geweest in het nazivernietigingskamp Sobibor in Polen.

Negentigjarige veroordeeld wegens moorden in 1944

De voormalige luitenant van de Duitse Wehrmacht Josef Scheungraber werd op 11 augustus 2009 door een rechtbank in München veroordeeld tot levenslange celstraf wegens de moord op Italiaanse burgers tijdens de Tweede Wereldoorlog. Scheungraber werd schuldig bevonden aan tien moorden, in juni 1944 gepleegd toen hij 25 jaar was. Zelf was Scheungraber (90) blijven volhouden dat hij niet betrokken was bij de moorden. Deze vonden plaats in Falzano di Cortona, bij de stad Arezzo in Toscane. De Duitsers gingen tot deze moorden over nadat Italiaanse partizanen twee Duitse soldaten hadden gedood.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Slechte bank' voor zwakke waardepapieren

De Bondsraad stemde op 10 juli 2009 in met een wet die de creatie van 'slechte banken' mogelijk maakte, teneinde commerciële en staatsbanken te helpen herstellen van de financiële crisis. De Bondsdag had er in de week ervoor mee ingestemd. De nieuwe wet maakte het mogelijk om riskante en niet bij kernactiviteiten behorende waardepapieren over te brengen naar een afzonderlijke eenheid, waardoor balansen konden worden geschoond en de weg werd geplaveid voor nieuwe uitleningen. De zwakkere waardepapieren zouden worden verruild voor obligaties die door de staat werden gegarandeerd. De banken zouden een vergoeding betalen voor deze garanties.
Een afzonderlijke 'slechte bank' werd ontworpen voor regionale staatsbanken, de zogeheten Landesbanken. Vele daarvan waren vanwege giftige waardepapieren in problemen geraakt.

Sterke kostenbesparingen bij luchtvaartmaatschappij Lufthansa

De Duitse luchtvaartmaatschappij Lufthansa moet vanaf 2011 voor een bedrag van 1 miljard euro per jaar gaan besparen op haar kosten, aldus woordvoerder Claudia Lange op 16 juli 2009 tegenover persbureau *Agence France Presse* (AFP). In een brief aan het personeel waarschuwde de nieuwe president-directeur Christoph Franz dat hogere brandstofkosten en dalende passagiersaantallen een ernstige bedreiging vormden. 'De luchtvaart is afgezakt naar de ergste crisis in haar geschiedenis. Wij hebben geen ander alternatief dan het nemen van pijnlijke maatregelen', schreef hij.

Consumentenprijzen gedaald

In juli zijn de prijzen in Duitsland voor het eerst in 22 jaar gedaald, aldus officiële cijfers die het Federaal Bureau voor de Statistiek op 29 juli 2009 bekend maakte. Het bureau schatte de daling van de consumentenprijzen op 0,6 procent in vergelijking met dezelfde maand in 2008. In juni waren deze prijzen op jaarbasis nog gestegen met 0,1 procent.
Net als 22 jaar eerder was de prijsdaling het gevolg van de lagere prijzen van olie voor verwarming en andere brandstof. Deze bereikten een recordhoogte in juli 2008.

Groei in tweede kwartaal 2009 maakt officieel eind aan recessie

De Duitse economie groeide in het tweede kwartaal van 2009 met 0,3 procent vergeleken met het eerste kwartaal. Daarmee kwam officieel een einde aan de recessie, gedefinieerd als twee achtereenvolgende kwartalen van krimp. Op jaarbasis was nog steeds sprake van een forse negatieve groei,

namelijk met 7,1 procent vergeleken met het tweede kwartaal van 2008. Deze cijfers werden op 13 augustus 2009 bekend gemaakt door het Federaal Bureau voor de Statistiek. De groei kwam als een verrassing en werd door analisten toegeschreven aan forse investeringen in de bouw, aantrekkende exporten en de toename van de consumentenuitgaven. Ook de sloopregeling voor oude auto's bewees goede diensten. Aandelenbeurzen schoten na het bekend worden van het kwartaalcijfer omhoog.

Fusie van autofabrikanten Porsche en Volkswagen

De raden van commissarissen van Volkswagen en Porsche gingen op 13 augustus 2009 akkoord met de fusie tussen de beide autofabrikanten. De topman van Porsche, Wendelin Wiedeking, werd per direct opgevolgd door Martin Winterkorn van Volkswagen. Van het Volkswagen-concern maakten al merken als Audi, Bentley, Lamborghini, Seat en Skoda deel uit. De fusie zou in 2010 of 2011 moeten zijn afgerond.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Seksuele voorlichting geen spijbelexcuus

Het Bundesverfassungsgericht, de hoogste Duitse rechtbank, besliste op 21 juli 2009 dat ouders hun leerplichtige kinderen niet mochten laten spijbelen als er seksuele voorlichting werd gegeven. Bij het Hof was beroep ingesteld door een protestants echtpaar, dat zijn twee kinderen weghield van school bij seksuele voorlichting en bij carnaval, een katholiek feest. De rechters bepaalden dat, in het kader van de leerplicht, van aanhangers van een religieuze minderheid in redelijkheid verwacht mocht worden dat ze ook geconfronteerd werden met tradities en gewoonten van de meerderheid.

MILITAIRE ZAKEN

Eurofighter-gevechtsvliegtuigen besteld

Het ministerie van Defensie maakte in een verklaring van 31 juli 2009 bekend dat Duitsland een contract had getekend met Groot-Brittannië, Italië en Spanje voor de aanschaf van 112 Eurofighter-gevechtsvliegtuigen ter waarde van zo'n 9 miljard euro. De ondertekening, in München, kwam na lang uitstel omdat landen door de economische crisis aarzelden met deze uitgaven.
In 1998 hadden de vier landen het werk aan het vliegtuig, gebouwd door een Europees consortium van een aantal industrieën, onderling verdeeld aan de hand van de aantallen die elk land wilde kopen. Van de 112 vliegtuigen gingen er 31 naar Duitsland.

BUITENLANDSE ZAKEN

Regeringen van Duitsland en Rusland bijeen in München

Op 16 juli 2009 hielden de regeringen van Duitsland en Rusland in München besprekingen onder leiding van bondskanselier Angela Merkel en president Dmitri Medvedev. Vele onderwerpen kwamen aan de orde, maar de besprekingen stonden vooral in het teken van de steeds verder groeiende economische banden tussen de twee landen. Duitsland gold als Ruslands beste bondgenoot in West-Europa. Het was ook Ruslands grootste handelspartner: bijna 40 procent van de Duitse gasimport kwam uit Rusland, zo'n zesenveertighonderd Duitse firma's hadden filialen in Rusland en elke vierde machine die door Rusland werd ingevoerd, was van Duits fabrikaat.

OVERLEDEN

Otto von der Gablentz, diplomaat

In Amsterdam overleed op 13 juli 2007 na een langdurig ziekbed de Duitse diplomaat Otto von der Gablentz. Von der Gablentz, in Berlijn geboren op 9 oktober 1930, maakte als kind de Tweede Wereldoorlog van dichtbij mee. Zijn vader steunde het verzet tegen Hitler. Na diverse studies, waaronder rechten en politicologie in onder meer Berlijn, Oxford en Harvard, trad hij in 1959 in dienst van het West-Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken. Na diverse diplomatieke functies werd hij in 1978 buitenlandadviseur van bondskanselier Helmut Schmidt. Van 1983 tot 1990 was Von der Gablentz ambassadeur in Nederland en spande hij zich met succes in voor een betere relatie tussen de twee landen, wat hem in 1996 een eredoctoraat aan de Universiteit van Amsterdam opleverde. Voor het intussen herenigde Duitsland was Otto von der Gablentz van 1990 tot 1993 ambassadeur in Israël. Daarna was hij tot zijn pensioen in 1995 ambassadeur in Rusland. Na zijn pensionering was hij rector van het Europacollege van 1996 tot 2001. Hierna vestigde hij zich in Amsterdam.

(Vorige berichten pagina 374/3 e.v. - 2009)

FINLAND

BINNENLAND

Aantal asielzoekers in Finland toegenomen

Uit cijfers van de Finse Immigratiedienst bleek op 22 juli 2009 dat het aantal asielzoekers over het eerste half jaar meer dan verdubbeld was in vergelijking met dezelfde periode in 2008. Het steeg van 1.030 naar 2.680. De meesten van hen kwamen uit Irak (850) en Somalië (640).
Er waren wel minder Iraakse asielzoekers als gevolg van het restrictievere beleid van de regering, die hen alleen voor een verblijfsvergunning in aanmerking liet komen wanneer daarvoor individuele gronden waren. De veiligheidssituatie in Irak zou intussen van dien aard zijn dat daar op zichzelf geen recht op verblijf aan kon worden ontleend.

Finse variant van Zweedse Piratenpartij opgericht

De Piratenpartij (PP) kondigde op 19 augustus 2009 bij monde van haar voorzitter Pasi Palmulehto de officiële oprichting aan. De groepering was verwant aan de Zweedse Piratenpartij, die succesvol was geweest bij de Europese verkiezingen van juni door één zetel te behalen. De PP streefde naar het afzwakken van auteursrechten, het afschaffen van software- en farmaceutische patenten en het decriminaliseren van het delen van internetbestanden. Daarnaast ging het haar vooral om de bescherming van de privacy en de vrijheid van meningsuiting alsmede om grotere transparantie in de politiek.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Finse economie groeide in 2008 nog met 1 procent

In 2008 is de Finse economie met 1,0 procent gegroeid ten opzichte van het voorgaande jaar, zo lieten gegevens van het Finse bureau voor statistiek op 9 juli 2009 zien.

Als gevolg van de crisis zette in het derde kwartaal een neergang in, die zich uitte in het teruglopen van de buitenlandse vraag naar belangrijke Finse exportproducten als mobiele telefonie, papier en machinerie. Daardoor gingen veel arbeidsplaatsen verloren. Verwacht werd dan ook dat het groeicijfer in 2009 veel ongunstiger zou uitvallen: er werd een krimp met 6,0 procent verwacht. Pas in 2010 zou een licht herstel intreden.

(Vorige berichten pagina 377/2 - 2009)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Franse politie vindt opslagplaatsen Baskische beweging ETA

De Franse politie rolde op 19 en 20 augustus 2009 drie schuilplaatsen op van de Baskische afscheidingsbeweging ETA. Onder andere in Ferrières, tussen Toulouse en Montpellier, werden explosieven en wapens gevonden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Franse economie halverwege 2009 uit recessie

Een groei van 0,3 procent in het tweede kwartaal van 2009 maakte een einde aan Frankrijk's zwaarste recessie sinds decennia. Dat kwam vooral door een toename van de export, zo liet een berekening van de Franse overheid op 13 augustus zien. Volgens minister van Financiën Christine Lagarde had het stimuleringsplan voor de auto-industrie Frankrijk door de wereldwijde economische recessie geholpen. Toch waarschuwde Lagarde voor te groot optimisme, omdat de groei nog beperkt was. De aandelenbeurzen reageerden positief op het nieuws.

Staatssteun

Behalve door de buitenlandse handel werd de groei – die analisten en ook de Franse regering niet hadden verwacht – vooral veroorzaakt door de staatssteun die de consumentenbestedingen had aangejaagd. Frankrijk investeerde veel in de eigen economie, tot dan toe voor een bedrag van 33 miljard ofwel 1,3 procent van het bbp. In een land dat zelf auto's produceerde, hielp vooral de sloopregeling voor oude auto's.
Behalve optimisme waren er ook zorgen. Over de staatsschuld bijvoorbeeld, die door de crisis in hoog tempo was opgelopen. Maar ook over de risico's als het effect van de staatssteun zou zijn uitgewerkt, het groeiend aantal faillissementen en de oplopende werkloosheid.

Franse banken bereid tot verlaging bonussen

Op 24 augustus 2009 deden de grootste Franse banken de toezegging aan minister van Economische Zaken Christine Lagarde om de bonussen aan bankiers terug te brengen tot maximaal 70 procent van het normale salaris, onder voorwaarde dat dat in andere landen ook zou gebeuren. De toezegging was belangrijk voor de onderhandelingspositie van president Nicolas Sarkozy op de aanstaande top van grootste economieën, de G20, die eind september in het Amerikaanse Pittsburgh zou worden gehouden.

Grote terugval Franse wijnexport

Als gevolg van de wereldwijde financiële crisis was de export van Franse wijn in de eerste helft van 2009 een kwart lager dan in dezelfde periode een jaar eerder, zo maakte de sector op 27 augustus bekend. De export van luxe dranken als champagne en cognac viel zelfs terug met respectievelijk 45 procent en 27 procent. De uitvoer van minder dure tafelwijnen daalde met slechts 1 procent.

JUSTITIE

Pleger aanslag ex-president Chirac vrijgelaten

De rechtsextremist Maxime Brunerie, die op 14 juli 2002 tijdens een militaire parade op de Champs-Elysees in Parijs een aanslag pleegde op toenmalig president Jaques Chirac, werd op 22 augustus 2009 na zeven jaar gevangenisstraf vrijgelaten.

LANDBOUW

Minister Le Maire in problemen door 'concurrentieverstorende' staatssteun

De Franse minister van Landbouw Bruno Le Maire kwam begin augustus 2009 in de problemen door subsidies die de Franse staat tussen 1992 en 2002 had verleend aan Franse tuinders. Al in januari 2009 beoordeelde de Europese Unie die steun van in totaal 338 miljoen euro als 'concurrentieverstorend' en daarmee illegaal. Als gevolg daarvan moesten de tuinders het geld – ongeveer 500 miljoen euro inclusief rente, volgens Franse vakbonden een gemiddelde maandomzet van de hele tuinderssector – terugbetalen.

Boeren dreigen met acties

Voorzitter Jean-Michel Lemétayer van de Franse boerenbond FNSEA dreigde met acties. Uit protest hadden boze boeren op de Frans-Spaanse grens al emmers met tomaten geloosd. Op 3 augustus zei Le Maire dat de boeren het geld moesten terugbetalen, maar dat hij nog onderhandelde met de EU over de hoogte van het bedrag.
Een dag later wist Le Maire tijd te winnen en kreeg hij uitstel tot eind september om de lijst te overhandigen met ontvangers van de subsidies. Volgens Angélique Delahaye, tuinder en voorzitter van de afdeling groentetelers van de FNSEA, zou dat niets opleveren omdat veel steun was verleend aan tussenorganisaties en moeilijk te herleiden was tot producenten. Zij verwachtte niet dat de boeren werkelijk voor de illegale staatssteun moesten opdraaien.

BUITENLANDSE ZAKEN

Franse studente op borgtocht vrij in Iran

De vierentwintigjarige Franse studente Clotilde Reiss, die in Iran werd beschuldigd van het aanwakkeren van protesten tegen de islamitische leiders van het land, werd op 16 augustus 2009 op borgtocht vrijgelaten en in goede gezondheid opgevangen in de Franse ambassade in Teheran. Zowel president Nicolas Sarkozy als minister van Buitenlandse Zaken Bernard Kouchner noemden de aanklacht tegen Reiss ongegrond. Dat gold volgens hen ook voor de zaak tegen Nazak Afshar, een medewerkster van de Franse ambassade die op 8 augustus met meer dan honderd anderen voor de rechter stond wegens betrokkenheid bij de onrust die in Iran ontstond na de presidentsverkiezingen.

(Vorige berichten pagina 432/3 e.v. - 2009)

GEORGIË

BINNENLAND

Premier Mgaloblisjvili treedt af

Premier Grigol Mgaloblisjvili van Georgië trad op 30 januari 2009 af, naar hij zei om gezondheidsredenen. Hij had zijn functie slechts drie maanden vervuld. President Michail Saakasjvili benoemde vicepremier en tevens minister van Financiën Nikoloz Gilauri tot nieuwe premier. Gilauri was de vijfde premier in de vijf jaar dat Saakasjvili als president aan het bewind was. Op 6 februari werd Gilauri als premier beëdigd nadat het parlement, waarin aanhangers van Saakasjvili de meerderheid hebben, de benoeming had goedgekeurd.

Duizenden protesteren tegen Saakasjvili

Duizenden mensen kwamen op 22 april 2009 uit de provincie naar de hoofdstad Tbilisi van Georgië om te protesteren tegen het bewind van president Michail Saakasjvili, en zijn aftreden te eisen. Zij voegden zich bij de ongeveer 30.000 mensen die al bij het parlementsgebouw in de hoofdstad protesteerden. De demonstraties waren al gaande sinds 9 april. De deelnemers meenden dat Saakasjvili teveel macht in zijn handen had geconcentreerd en ernstige fouten had gemaakt bij de oorlog met Rusland in augustus 2008.

Demonstraties lopen uit de hand

Op 6 mei kwam het in het centrum van Tbilisi tot gewelddadigheden tussen demonstranten en politie, nadat eerder drie activisten waren opgepakt wegens het gebruik van geweld tegen een televisieverslaggever. Volgens leden van de oppositie raakten tientallen mensen gewond. De demonstraties tegen president Saakasjvili waren eerder juist enigszins weggezakt. De spanningen in de hoofdstad waren een dag eerder wel hoog opgelopen toen een kortstondige muiterij uitbrak op een militaire basis vlakbij de stad.
Op 26 mei kwam onenigheid tussen de demonstranten onderling naar buiten, toen gematigden afstand namen van de voorstellen van radicalere tegenstanders van Saakasjvili om de spoorverbindingen naar Tbilisi lam te leggen en de luchthaven te blokkeren. Tijdens een openbare discussie bij het parlementsgebouw kwam de gematigde leider Irakli Alasanja tegenover de populaire politicus Nino Boerdzjanadze te staan, die een radicale koers voorstond.

Politie breekt tentenkamp oppositie op

Gemaskerde politiemannen braken op 19 juni een tentenkamp op bij de woning van president Saakasjvili en arresteerden zes activisten, zo zeiden ooggetuigen. De demonstratie was onderdeel van een breder protest dat al meer dan twee maanden gaande was. De demonstranten bij de presidentiële woning verbleven in tenten en kooien die gevangenissen voorstelden.

Nieuwe ministers benoemd

Premier Nikoloz Gilauri van Georgië benoemde op 26 augustus 2009 de Georgische ambassadeur in Spanje, Zoerab Pololikasjvili, tot minister van Economische Ontwikkeling, als opvolger van Lasja Zjnavija die in de voorgaande week was ontslagen. President Michail Saakasjvili liet een dag later weten dat minister van Defensie David Sicharoelidze was vervangen door een van zijn plaatsvervangers, Batsjo Achalaja. Saakasjvili zei dat hij niet tevreden was over de kwaliteit van het Georgische leger. Sicharoelidze, die nu presidentieel adviseur zou worden, was pas in december 2008 minister geworden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Kritiek Human Rights Watch op Georgië, Rusland en milities

De in New York gevestigde mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) beschuldigde in een rapport dat op 23 januari 2009 uitkwam beide zijden in de oorlog van augustus 2008 tussen Georgië en Rusland van grove mensenrechtenschendingen. Dezelfde beschuldiging werd ook geuit aan het adres van Zuid-Ossetische milities. De Russische autoriteiten hadden volgens HRW niets ondernomen tegen de ongeregelde Zuid-Ossetische milities, die zich schuldig zouden hebben gemaakt aan etnische zuiveringen tegen Georgiërs. Zowel Russische als Georgische militairen hadden volgens HRW 'willekeurig en buitenproportioneel' geweld gebruikt.
Een onderzoeker van HRW, Tatjana Loksjina, leidde een team dat in de voorgaande maanden bijna vijfhonderd interviews had afgenomen. Zij verklaarde in Moskou dat alle partijen in het conflict het internationale recht hadden geschonden. HRW zei dat Georgische troepen onder andere in gebieden met burgers clusterbommen hadden gebruikt. De Georgische autoriteiten hadden het gebruik van clusterbommen toegegeven, maar meenden dat die uitsluitend tegen militaire doelen waren ingezet. Russische strijdkrachten hadden volgens het rapport ook burgerdoelen gebombardeerd, zoals een ziekenhuis in de Georgische stad Gori.

MILITAIRE ZAKEN

Muiterij op Georgische legerbasis

Op een Georgische legerbasis bij Tbilisi vond op 5 mei 2009 een korte muiterij plaats. Georgië beschuldigde Rusland van betrokkenheid, wat door Moskou werd ontkend. Over de toedracht van de gebeurtenissen op de basis, waar enkele honderden militairen waren gelegerd, bestond onduidelijkheid. Bronnen in Tbilisi meldden dat al enige tijd geruchten circuleerden over een door Rusland gefinancierde poging tot staatsgreep. Rusland had de voorgaande weken het aantal eigen troepen in Abchazië en Zuid-Ossetië uitgebreid tot 10.000, wat in strijd was met bepalingen in het staakt-het-vuren dat na de oorlog van augustus 2008 overeen was gekomen. Op 6 mei zou niet ver van Tbilisi een NAVO-oefening worden gehouden, waar Moskou heftige kritiek op had geuit. In en bij de Georgische hoofdstad was het intussen een grote chaos, omdat demonstraties tegen president Michail Saakasjvili nog steeds plaatsvonden. Georgische politieagenten schoten op 21 mei de ex-legerofficier Gia Krialasjvili dood, naar men zei toen hij bij een controle probeerde te vluchten. Hij werd ervan verdacht het brein te zijn geweest achter de muiterij eerder in de maand.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Rusland voert steun aan Abchazië en Zuid-Ossetië verder op

Rusland bewaakt de grenzen

Rusland ondertekende op 30 april 2009 tij-

dens een ceremonie in het Kremlin grensovereenkomsten met de regio's Abchazië en Zuid-Ossetië. Volgens de afspraken zou Rusland de grenzen van de regio's bewaken, inclusief de territoriale wateren van Abchazië aan de kust van de Zwarte Zee. President Michail Saakasjvili van Georgië veroordeelde de overeenkomsten scherp. Georgië weigerde in te stemmen met de onafhankelijkheid van de twee regio's, die met instemming van Moskou na de oorlog tussen Rusland en Georgië van augustus 2008 was uitgeroepen.

Medvedev toegejuicht in Zuid-Ossetië

De Russische president Dmitri Medvedev werd bij een bezoek aan Zuid-Ossetië op 13 juli luidruchtig toegejuicht door menigten die 'Dank U' riepen. Georgische functionarissen noemden het bezoek van Medvedev, het eerste sinds de oorlog tussen Rusland en Georgië van augustus 2008, een 'provocatie'. Medvedev had in Zuid-Ossetië een ontmoeting met de regionale leider Edoeard Kokojty en zegde de voltooiing toe van Russische bouw- en infrastructuurprojecten in de regio.

Poetin belooft Abchazië hulp

De Russische premier Vladimir Poetin bracht op 12 augustus een bezoek aan Abchazië, waarbij hij toezegde dat zijn land economische en militaire hulp ter waarde van rond 340 miljoen euro aan de regio zou verlenen. Het bezoek van Poetin vond plaats een jaar na het sluiten van de wapenstilstand in de oorlog van Rusland met Georgië. Inzet van het conflict waren de regio's Abchazië en Zuid-Ossetië, waarvan Georgië volhield dat ze onder de regering in Tbilisi vielen. Na de oorlog hadden de twee regio's met Russische steun de onafhankelijkheid uitgeroepen, die overigens door heel weinig landen werd erkend. Tijdens zijn bezoek aan Abchazië drong Poetin er bij Russische bedrijven op aan in de regio te investeren.

Rusland belooft opnieuw bescherming

Premier Vladimir Poetin van Rusland zegde op 26 augustus plechtig toe de Georgische separatistische regio's Zuid-Ossetië en Abchazië te zullen beschermen tegen Georgische 'militaire avonturen'. Poetin zei dit iets meer dan een jaar na het gewapende conflict met Georgië, bij de opening van een directe gaspijplijn naar Zuid-Ossetië. Eerder had de chef van de Russische generale staf, generaal Nikolaj Makarov, gezegd dat de Russische militaire aanwezigheid in beide regio's was gehalveerd. In beide regio's waren volgens hem 1.700 soldaten gestationeerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Onderhandelingen met Rusland mislukt

Onderhandelingen in Genève tussen Rusland en Georgië over de nasleep van de oorlog van augustus 2008 liepen op 18 mei 2009 op niets uit, toen de delegaties van Rusland en de regio's Abchazië en Zuid-Ossetië weigerden verder deel te nemen. De onderhandelingen werden voorgezeten door de Verenigde Naties, de Europese Unie en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). De onderhandelingen waren gepland voor 18 en 19 mei en zouden de eerste bijeenkomst zijn van de vier betrokken partijen sinds februari. De voorzitters van de besprekingen lieten weten dat de delegatie van Abchazië weigerde de besprekingen bij te wonen. Daarop hadden ook Zuid-Ossetië en Rusland zich teruggetrokken.

Russisch veto maakt einde aan VN-missie in Georgië

Een Russisch veto in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties maakte op 15 juni 2009 een einde aan de zestien jaar oude missie van de VN die zorgde voor waarnemers aan de bestandslijn tussen Georgië en de separatistische regio Abchazië. De stemverhouding in de Veiligheidsraad was tien tegen één (Rusland), met vier onthoudingen waaronder China. Zowel de naam van de missie, U.N. Observer Mission in Georgia (UNOMIG) als verwijzingen naar de Georgische territoriale soevereiniteit in de desbetreffende documenten van de VN, waren voor de Russen onacceptabel. Rond honderddertig waarnemers en een tiental politieagenten zouden de bestandslijn op zeer korte termijn verlaten.

OVSE-missie ook beëindigd

Ook twintig waarnemers van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) trokken zich op 30 juni uit Abchazië terug. Zij waren daar geweest om naleving van het staakt-het-vuren te controleren dat na de oorlog van augustus 2008 was afgekondigd. Aan de missie kwam een einde door een veto van Rusland binnen de OVSE. Op dezelfde dag zouden ook waarnemers van UNOMIG het gebied verlaten. Er waren nu alleen nog waarnemers van de Europese Unie aanwezig, die echter door het plaatselijk gezag niet in Abchazië en Zuid-Ossetië werden toegelaten.

Amerikaanse vicepresident bezoekt Georgië

De Amerikaanse vicepresident Joe Biden verzekerde zijn gehoor in een toespraak in het Georgische parlement op 23 juli 2009 dat de Verenigde Staten Georgië zouden blijven steunen. Hij zei dat Rusland zijn strijdkrachten uit Abchazië en Zuid-Ossetië moest terugtrekken. Biden zei echter ook dat Georgië de hoop moest laten varen de twee regio's met geweld terug te krijgen. Verder zei hij dat de Georgische Rozenrevolutie die president Michail Saakasjvili in 2003 aan de macht bracht, slechts compleet zou zijn met een transparante regering die verantwoording voor haar handelen zou afleggen. Ook moesten verschillen van mening niet op straat worden beslecht maar in het parlement. Dat laatste was duidelijk een toespeling op de demonstraties tegen het bewind van president Saakasjvili in Tbilisi, die al geruime tijd gaande waren. Biden kreeg diverse keren een staande ovatie, toen hij het Russische optreden in augustus 2008 en daarna bekritiseerde.

Parlement akkoord met uitzending troepen naar Afghanistan

Het parlement van Georgië ging op 6 augustus 2009 akkoord met het sturen van troepen naar Afghanistan ter ondersteuning van de NAVO-missie aldaar. Het parlement was unaniem voor het uitzenden van een infanteriebataljon en een infanteriecompagnie. Het precieze aantal was onduidelijk, maar Amerikaanse bronnen hadden eerder gezegd dat het zou gaan om ongeveer vijfhonderd soldaten. Sinds augustus 2003 waren ongeveer tweeduizend Georgische soldaten in Irak gestationeerd, tot augustus 2008 toen ze snel naar Georgië werden teruggehaald vanwege het gewapend conflict met Rusland over Zuid-Ossetië.

(Vorige berichten pagina 17/1 - 2009)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Aanslagen op belastingkantoor en rechterlijke macht

Volgens de Griekse politie kon de extreemlinkse groepering Revolutionaire Strijd verantwoordelijk worden gehouden voor de bomaanslag op een belastingkantoor in het district Ambelokipi op 3 juli 2009. Bij de aanslag, die een half uur van tevoren via een anoniem telefoontje naar twee dagbladen was aangekondigd, raakte niemand gewond. De actie volgde een dag nadat de auto van de hooggeplaatste rechter Panagiotis Pikrammenos met een gasbom werd aangevallen. Hij was een dag eerder aangesteld als hoofd van het hoogste Griekse rechtscollege.
Volgens de politie waren de aanvallen 'symbolische daden van verzet, zeer waarschijnlijk het werk van kleine, extreemlinkse, autonome groeperingen die opriepen tot burgerlijke ongehoorzaamheid'. Het aantal aanslagen van extreemlinkse groeperingen was na de onlusten in december 2008 sterk toegenomen.

Voormalig minister van Staat doelwit

De beweging Samenzwering van de Cellen van Vuur-Nihilistische Factie claimde op 17 juli 2009 de bomaanslag op de woning van de voormalige minister van Staat voor de Openbare Orde Panayotis Hinofotis een week eerder. De aanslag, waarbij niemand gewond raakte, was middels een telefoontje aangekondigd.
In een verklaring liet de splintergroepering weten dat Hinofotis, in zijn toenmalige functie als minister van Staat, 'revolutionaire groeperingen' tijdens de onlusten in december op de korrel had genomen. 'Ondanks dat hij niet in zijn opzet is geslaagd, zijn wij zijn acties niet vergeten', aldus de beweging.

Politie ontruimt vluchtelingenkamp

Bulldozers maakten op verzoek van de politie op 12 juli 2009 een illegaal vluchtelingenkamp in de Griekse havenstad Patras met de grond gelijk. Tijdens de onrustige ontruiming, waarbij niemand gewond raakte, brak brand uit. Twee vluchtelingen werden later voor brandstichting gearresteerd. De honderdvijftig, voornamelijk Afghaanse, vluchtelingen werden overgebracht naar centra in Athene en Konitsa. Een week later ontruimde de politie een voormalig gerechtsgebouw in Athene dat door vijfhonderd illegalen was bezet. Het stadsbestuur vreesde voor de volksgezondheid en liet het pand na de ontruiming 'schoonmaken'.

Het beleid dat de Griekse overheid voerde tegen de ongeveer tweehonderdvijftigduizend illegale vluchtelingen in het land was reeds fel bekritiseerd door het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR), dat er op aandrong de asielprocedure te wijzigen en meer asielzoekerscentra te bouwen.

UNHCR kritisch over nieuwe asielprocedure

De UNHCR uitte op 17 juli felle kritiek op de nieuwe Griekse asielprocedure. Volgens de organisatie voldeed de opzet niet aan internationale en Europese maatstaven voor efficiency en eerlijkheid van de procedure. Bovendien werd volgens de UNHCR een deel van het besluitvormingsproces te decentraal uitgevoerd en was de beroepsprocedure niet goed geregeld.

De Griekse regering worstelde al tijden met een groeiende stroom vluchtelingen, die sociale spanningen en een groeiende populariteit van extreemrechtse partijen tot gevolg had.

Opnieuw hevige bosbranden rond Athene

De omgeving van de Griekse hoofdstad Athene werd eind augustus 2009 geteisterd door omvangrijke bosbranden. Volgens een schatting van de Europese Commissie ging in enkele dagen tijd 21.000 hectare dennenwoud, olijfboomgaard en akkerland in vlammen op.
De bestrijding van het vuur door de overheid werd fel bekritiseerd. Volgens natuurbeschermingsorganisaties en verscheidene Griekse media had de regering niets geleerd van de enorme bosbranden in 2007. Premier Kostas Karamanlis prees echter de brandweermannen die volgens hem bij het blussen 'tegen de grenzen van het menselijk uithoudingsvermogen aan hadden gewerkt'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europees hof veroordeelt steun voor Olympic Airways

Het Europees Hof van Justitie veroordeelde Griekenland op 7 juli 2009 opnieuw wegens het geven van verboden staatssteun aan luchtvaartmaatschappij Olympic Airways. Naast een dwangsom die de staat elke dag 16.000 euro kostte totdat de staatssteun volledig was terugbetaald, werd een boete van 2 miljoen euro opgelegd omdat Griekenland een eerdere veroordeling uit 2005 niet was nagekomen.
Volgens de Europese Commissie had Griekenland in de periode 1998-2002 in het kader van een herstructurering staatssteun gegeven die in strijd was met de Europese regels. Griekenland werd daarvoor veroordeeld en draaide de uitkering terug. In de ogen van de Commissie 'vergat' de regering daarbij echter een bedrag van 104,5 miljoen euro, waarna opnieuw een zaak bij het Hof aanhangig werd gemaakt.

JUSTITIE

Rechtbanken strenger voor buitenlanders

Griekse rechtbanken zijn veel strenger voor buitenlanders dan voor Griekse burgers, zo bleek uit onderzoek dat de Universiteit van Athene op 4 juli 2009 publiceerde. De universiteit had 767 drugszaken uit de periode 2004-2007 bekeken en concludeerde dat Griekse drugssmokkelaars gemiddeld vijf jaar celstraf kregen, tegen negen jaar voor buitenlandse smokkelaars. Het verschil werd wel kleiner naarmate het vergrijp zwaarder werd. Zo kwam gepakt worden met honderd gram cocaïne op zak een Griek gemiddeld op acht jaar te staan, tegen twaalf jaar voor een buitenlander.

GEZONDHEID EN ZORG

Rookverbod in openbare ruimtes

Voor de derde keer in tien jaar tijd werd in Griekenland op 1 juli 2009 een rookverbod afgekondigd in openbare ruimtes, zoals restaurants, cafés en kantoren, op straffe van een boete van 50 euro voor rokers en maximaal 20.000 euro voor de eigenaren van horecagelegenheden. Volgens minister van Gezondheidszorg Dimitrios Avramopoulos

wilde de regering met de maatregel 'de dagelijkse gewoonten van de Grieken aanpassen'.
Critici wezen echter op de vele uitzonderingen op het verbod. Zo mocht er in psychiatrische instellingen en casino's nog wel gerookt worden, mochten kleine horecagelegenheden zelf kiezen of ze volledig rookvrij werden of niet en konden grotere gelegenheden rookruimtes inrichten. Gevreesd werd dat de maatregel door de vele uitzonderingen, net als de voorgaande twee keren, massaal genegeerd zou worden.

(Vorige berichten pagina 380/1 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Schotland laat dader 'Lockerbie'-aanslag vrij

De Schotse regering maakte op 20 augustus 2009 bekend dat Abdel Basset Ali al-Megrahi, veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf voor zijn rol in de aanslag op een vliegtuig boven het Schotse plaatsje Lockerbie in 1988, op humanitaire gronden werd vrijgelaten. Hij werd diezelfde dag naar zijn land van herkomst overgebracht. De Libiër leed aan prostaatkanker en had volgens Britse kankerspecialisten nog ongeveer drie maanden te leven.

Het besluit kwam de regering op veel kritiek van de Britse en Amerikaanse overheid te staan. De Schotse minister van justitie Kenny MacAskill verdedigde zijn besluit en stelde dat het een 'persoonlijke beslissing' was en niet was ingegeven door 'politieke, economische of diplomatieke overwegingen'.
Bij de bomaanslag op vlucht 103 van Pan American World Airways (Pan Am) boven Lockerbie kwamen op 21 december 1988 alle 259, voornamelijk Amerikaanse, inzittenden en 11 mensen op de grond om het leven. Al-Megrahi, een voormalige Libische geheim agent, was de enige die voor de aanslag veroordeeld was.

Londen speelt rol in vrijlating

Uit mediaberichten enkele dagen na de vrijlating van Al-Megrahi bleek dat ook Londen een rol had gehad in zijn vroegtijdige invrijheidstelling. Minister van Justitie Jack Straw had in december 2007 zijn verzet tegen opname van de Libiër op een lijst van naar Libische gevangenissen over te brengen gevangenen laten varen, deels vanwege 'overweldigende belangen van het Verenigd Koninkrijk'. Zes weken later bereikten de landen een akkoord over een groot olieproject van British Petroleum (BP) in Libië. Straw ontkende in de pers een deal met Libië te hebben gemaakt.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Opnieuw miljardensteun centrale bank voor economie

De Britse centrale bank, de Bank of England, kondigde op 6 augustus 2009 aan dat ze nog eens 50 miljard pond (ca. 58 miljard euro) in de economie zou pompen. De geldverruiming kwam bovenop de 125 miljard pond die eerder al aan nieuw geld in de economie was ingebracht.

Analisten noemden het besluit een verrassing, omdat er de voorgaande weken juist aanwijzingen waren dat de ergste economische malaise achter de rug was. Het tempo van de neergang was afgenomen, de autoindustrie meldde voor het eerst in tijden een stijging van de autoverkoop en de huizenprijzen stegen in juli met 1,1 procent. Het besluit ging dwars in tegen de opvatting van de Europese Centrale Bank (ECB) die op 6 augustus meldde geen noodzaak te zien nieuw geld in de economie te injecteren.

Bankiers blijven beloond met bonussen

Uit de nieuwe regels voor bonussen in de bankensector die de Financial Services Authority (FSA) – de Britse toezichthouder op de financiële markten – op 12 augustus 2009 presenteerde, bleek dat het beloningsbeleid veel minder stevig op de schop ging dan aanvankelijk werd verwacht. Zo werd afgezien van het voornemen banken te verplichten tweederde van de bonus pas na een paar jaar uit te keren, zodat beter beoordeeld kon worden of de geleverde prestatie op de lange termijn positief had uitgepakt. Banken werden wel verplicht meer rekening te houden met de belangen van aandeelhouders en andere kapitaalverschaffers en bovendien een beloningsbeleid te volgen dat medewerkers niet aanzette tot het nemen van onverantwoorde risico's.
Het afzwakken van de maatregelen kwam de FSA op veel kritiek te staan. Waarnemers verweten de toezichthouder te gemakkelijk gezwicht te zijn voor de druk van de banken, die de voorgaande maanden de FSA opgeroepen hadden af te zien van de strenge maatregelen.
De nieuwe regels, die in januari van kracht zouden worden, gingen gelden voor zesentwintig Britse banken.

Gunstige cijfers versterken hoop op herstel economie

Uit cijfers die het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) op 28 augustus 2009 bekendmaakte, putten velen hoop dat het dieptepunt van de recessie gepasseerd was. De economie kromp in het tweede kwartaal nog wel met 0,7 procent ten opzichte van de voorgaande drie maanden en met 5,5 procent op jaarbasis, maar beide cijfers waren wat beter dan analisten hadden verwacht. Met name een beter dan verwachte industriële productie had de cijfers positief beïnvloed.
De hoop was nu dat Groot-Brittannië de economische ontwikkeling in Frankrijk en Duitsland zou volgen. Beide landen zagen in het tweede kwartaal de recessie officieel eindigen.

JUSTITIE

Gratie op ziekbed voor treinrover Biggs

Vanwege zijn bijzonder broze gezondheid werd de Britse treinrover Ronald Biggs (79) op 7 augustus 2009 gratie verleend door de Britse minister voor Justitie Jack Straw. Biggs, die na een aantal beroertes niet meer kon spreken, eten of lopen en bovendien aan een zware longontsteking leed, was volgens zijn zoon bijzonder blij met het besluit. Een maand eerder was een gratieverzoek nog door Straw afgewezen, omdat Biggs geen berouw voor zijn daden zou hebben getoond.

Met veertien anderen beroofde Biggs op 8 augustus 1963 een posttrein. Bij de actie, die in Groot-Brittannië als de Grote Treinroof bekend kwam te staan, werd 2,6 miljoen pond buitgemaakt. Omgerekend naar het heden kwam dat overeen met 40 miljoen pond (ca. 47 miljoen euro).

Groot-Brittannië

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'MI6 maakt zich niet schuldig aan marteling'

Tijdens een interview dat hij op 10 augustus 2009 gaf aan de *BBC* stelde Sir John Scarlett, hoofd van de Britse inlichtingendienst MI6, dat zijn dienst zich niet schuldig maakte aan het martelen van verdachten. Volgens Scarlett hadden zijn medewerkers de mensenrechten en de liberale democratie juist bijzonder hoog in het vaandel staan.

De uitspraken van Scarlett kwamen na een groeiend rumoer over de rol die Britse inlichtingendiensten speelden bij het in het buitenland ondervragen van verdachten.

Een Lagerhuiscommissie had echter niet kunnen concluderen of de geruchten op waarheid waren gebaseerd, omdat betrokken ministers en het hoofd van de binnenlandse veiligheidsdienst MI5 niet door de commissie wilden worden gehoord.

BUITENLANDSE ZAKEN

Meer dan tweehonderd Britse soldaten gesneuveld in Afghanistan

Op 16 augustus 2009 sneuvelden drie Britse militairen in de Afghaanse provincie Helmand toen zij tijdens een patrouille in de buurt van Sangin werden aangevallen door Talibanstrijders. Samen met twee een dag eerder gesneuvelde landgenoten kwam het totaal aantal Britse gevallenen op 204.

Het overschrijden van de 'zwarte mijlpaal' van tweehonderd doden deed de discussie over het nut van de missie in Afghanistan weer oplaaien. Premier Gordon Brown sprak dezelfde dag nog zijn vastberadenheid over de aanwezigheid van de Britse troepen uit.
Volgens Brown vond drie kwart van de terroristische acties die Groot-Brittannië raakten zijn oorsprong in het bergachtige gebied tussen Pakistan en Afghanistan en zorgden de troepen ervoor dat zijn land en de rest van de wereld een stukje veiliger werden.

Uit peilingen bleek dat ongeveer de helft van de Britten voorstander was van het verblijf van de negenduizend manschappen in Afghanistan.

OVERLEDEN

Peter Benenson, oprichter Amnesty International

In een ziekenhuis in Oxford overleed op 25 februari 2005 de Britse jurist Peter James Henry Solomon Benenson aan de gevolgen van een longontsteking. Benenson, geboren in Londen op 31 juli 1921 als zoon van een Britse kolonel, initieerde in 1961 de campagne Appeal for Amnesty, uit verontwaardiging over het repressieve optreden tegen politieke tegenstanders in het Portugal van de toenmalige dictator Salazar. Hij deed een oproep om mensen te steunen die vanwege een politieke of religieuze overtuiging gevangen zaten, door protestbrieven te sturen naar autoriteiten die zich schuldig maakten aan onderdrukking en schending van mensenrechten. Het succes van de campagne leidde tot de oprichting van de mensenrechtenorganisatie Amnesty International. In 1966 moest Peter Benenson aftreden als secretaris-generaal, nadat hij de Britse regering – naar later bleek ten onrechte – had beschuldigd van infiltratie in de organisatie. Hij zou nooit meer actief worden binnen Amnesty International, maar heeft zich later wel verzoend met toenmalig voorzitter Sean MacBride. In 1977 kreeg de organisatie de Nobelprijs voor de Vrede.

Martin Meehan, vooraanstaand IRA-lid

Op 3 november 2007 overleed de commandant van het Ierse Republikeinse Leger (IRA) en politiek activist Martin Meehan in Belfast aan een hartstilstand. Meehan, geboren in Belfast in 1945, ging op zijn vijftiende van school om in de haven te gaan werken. Hij was betrokken bij burgerrechtendemonstraties en op zijn twintigste werd hij lid van de IRA. Hij werd vooral actief in het district Ardoyne, waar kleine protestantse en katholieke enclaves dichtbij elkaar lagen. Door zijn aandeel in diverse gewelddadigheden stond Meehan in 1971 bovenaan de lijst van het Britse leger van meest gezochte personen. Hij zat in totaal achttien jaar in de gevangenis. In 2002 was Meehan, toen al langer een belangrijke supporter van Gerry Adams en Martin McGuiness van Sinn Fein, de politieke vleugel van de IRA, en het Noord-Ierse vredesproces, het eerste IRA-lid dat publiekelijk verklaarde dat de oorlog voorbij was.

(Vorige berichten pagina 433/2 e.v. - 2009)

Hongarije

HONGARIJE

BINNENLAND

Gordon Bajnai volgt premier Ferenc Gyurcsany op

Gyurcsany maakt aftreden bekend

Op 21 maart 2009 maakte premier Ferenc Gyurcsany op een congres van zijn Hongaarse Socialistische Partij (MSZP) zijn aftreden bekend. Hij verklaarde niet langer een 'obstakel' te willen zijn voor het doorvoeren van de broodnodige economische en sociale hervormingen. Gyurcsany lag sinds september 2006 zwaar onder vuur van de oppositie nadat een geluidsband was uitgelekt waarop hij zei gelogen te hebben over de financiële situatie om zijn herverkiezing eerder dat jaar niet in gevaar te brengen.

Samenstelling van de regering van Hongarije (14 april 2009)

Premier
Gordon BAJNAI

Ministers:
Algemene zaken
Csaba MOLNAR
Binnenlandse zaken
Zoltan VARGA
Buitenlandse zaken
Peter BALAZS
Defensie
Imre SZEKERES
Financiën
Peter OSZKO
Justitie en Strafvordering
Tibor DRASKOVICS
Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Joszef GRAF
Milieu en Waterstaat
Imre SZABO
Nationale Ontwikkeling en Economie
Istvan VARGA
Onderwijs en Cultuur
Istvan HILLER
Sociale Zaken en Arbeid
Laszlo HERCZOG
Volksgezondheid
Tamas SZEKELY
Transport, Telecommunicatie en Energie
Peter HONIG
Zonder portefeuille, belast met Sociale Coördinatie
Peter KISS
Zonder portefeuille, belast met Veiligheidsdiensten
Adam FICSOR

Demonstraties voor vervroegde verkiezingen

Tussen de 50.000 en 60.000 demonstranten gingen op 5 april in Boedapest de straat op om vervroegde verkiezingen te eisen. Bijna alle demonstranten waren aanhangers van rechtse en extreemrechtse partijen. Zij eisten verbanning uit het publieke leven van degenen die verantwoordelijk waren voor 'het misleiden van het land'. Eerder op de dag had de MSZP de partijloze minister van Economische Zaken Gordon Bajnai verzocht Gyurcsany op te volgen.

Nieuwe onrusten na benoeming premier Bajnai

Nadat het Hongaarse parlement op 14 april een zogenoemde 'constructieve motie van wantrouwen' tegen Gyurcsany had aangenomen, stemde het daarna in met de benoeming van Bajnai tot de nieuwe premier. Opnieuw gingen boze rechtse demonstranten, nu ongeveer 8.000 man, de straat op om nieuwe verkiezingen te eisen. Noch de MSZP noch de liberale regeringspartner Alliantie van Vrije Democraten (SZDSC) hadden hier echter oren naar, mede omdat ze laag in de opiniepeilingen stonden.

Extreemrechts winnaar Europese verkiezingen

De verkiezingen voor het Europese parlement van 7 juni 2009 werden gewonnen door de rechtse en extreemrechtse oppositie. De grootste rechtse oppositiepartij, de Hongaarse Burgerunie (Fidesz) kreeg 56,3 procent van de stemmen, tegen 47,4 procent in 2004, en won 14 van de 22 Hongaarse zetels in het Europese parlement. De impopulaire regerende Hongaarse Socialistische Partij (MSZP) verloor fors en haalde 17,4 procent van de stemmen (34,3 procent in 2004). De MSZP kreeg drie zetels. Het liberaalconservatieve Hongaars Democratisch Forum (MDF) kreeg één zetel.

De grote winnaar was de extreemrechtse partij Jobbik. Deze partij kreeg 14,8 procent van de stemmen en drie zetels. Ook voor Fidesz voelde de winst van Jobbik als een verlies. Jobbik betekende in het Hongaars 'anders', en was tevens de afkorting van 'Beweging voor een Beter Hongarije'. De partij was openlijk antisemitisch, keerde zich tegen de Roma in het land en had een paramilitaire vleugel, de Hongaarse Garde. Jobbik kwam op voor christelijke (niet-Joodse) waarden en streefde naar heroprichting van een Groot Hongarije binnen de grenzen van vóór de Eerste Wereldoorlog.

'Moorden op Roma gepland'

Op 25 augustus 2009 verklaarde de Hongaarse politie dat een reeks van racistische aanvallen in de voorgaande dertien maanden op Roma, waarbij zes mensen omkwamen, bewust gepland was. Vier dagen eerder waren hiervoor vier mannen tussen de 28 en 42 jaar oud gearresteerd in een bar in Debrecen. Bij de gearresteerden werden wapens en munitie gevonden. Zij hadden zestien huizen van Roma beschoten, waarin 55 mensen leefden.
In november 2008 vond de eerste dodelijke aanslag plaats. Dit gebeurde in Nagycsecs, op een Roma-echtpaar. In februari 2009 werden een vader en zijn zoon doodgeschoten in Tatarszentgyorgy en in april een man in Tiszalok. De moord in augustus op een slapende vrouw in Kisleta bracht een intensief politieonderzoek op gang, met hulp van de internationale politiediensten Interpol, Europol en FBI.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie in recessie

In het vierde kwartaal van 2008 raakte de economie van Hongarije officieel in een recessie, zo maakte het Hongaarse Bureau voor Statistiek (KSH) op 13 februari 2009 bekend. In dat kwartaal kromp de economie met 1,0 procent, het kwartaal daarvoor met 0,5 procent. Over heel 2008 werd nog een lichte groei van 0,3 procent bereikt.

IMF-lening garandeert kredietwaardigheid

Op 26 maart maakte minister van Financiën Janos Veres bekend dat met een uit te keren IMF-lening van 2,35 miljard euro de kredietwaardigheid van Hongarije tot het einde van 2010 was gegarandeerd. Het IMF-geld maakte deel uit van het financiële reddingspakket van 20 miljard euro dat in oktober door IMF, EU en Wereldbank was toegezegd. De IMF-lening zou worden gebruikt voor het weer op gang brengen van de Hongaarse kredietmarkt. Twee banken moesten met het geld vooral kredieten gaan verstrekken aan huishoudens en midden- en kleinbedrijven.

Premier Bajnai presenteert anticrisisprogramma

Op 19 april 2009 presenteerde de nieuwe regering van premier Gordan Bajnai een vergaand anticrisisprogramma om de gevolgen van de diepe economische crisis te lijf te gaan. In 2009 zou de Hongaarse economie naar verwachting met 6 procent krimpen. Pas in 2011 verwachtte Bajnai weer economische groei. Hij kondigde 'pijnlijke' beslissingen aan om het begrotingstekort onder de grens van 3 procent van het bruto nationaal product te houden.
Als eerste in een reeks van maatregelen werden op 4 mei door het parlement besparingen op de pensioenen en verhoging van de pensioengerechtigdeleeftijd afgekondigd. De dertiende maand van 80.000 forint (180 euro) werd voor 2009 geschrapt. De pensioenleeftijd zou in de periode tot 2012 stapsgewijs verhoogd worden van 62 naar 65 jaar.

Parlement keurt pakket anticrisismaatregelen goed

Op 11 mei nam het parlement een voorstel tot verdergaande anticrisismaatregelen van premier Bajnai aan.
Zijn maatregelen bestonden uit een combinatie van bezuinigingen en belastingverhogingen. Zo werden de ambtenarensalarissen voor twee jaar bevroren en de dertiende maand ook voor overheidspersoneel geschrapt, de kinderbijslag verlaagd, het hoogste BTW-tarief verhoogd van 20 naar 25 procent en een onroerendgoedbelasting ingevoerd.

Hoger begrotingstekort toegestaan

Het IMF en de Europese Unie stemden er op 18 mei mee in dat het Hongaarse begrotingstekort in 2009 boven de 3 procent van het bruto binnenlands product zou uitkomen, namelijk 3,9 procent. De regering beloofde het begrotingstekort in 2011 weer onder de 3 procent te brengen.

Lagere inkomstenbelasting aangekondigd

Op 29 juni nam het parlement een belastingwet aan waarin de inkomstenbelasting

Hongarije

werd verlaagd. Het laagste tarief ging van 19 naar 17 procent en het hoogste van 36 naar 32 procent.
De belastingheffing werd verlegd van inkomen naar consumptie: er kwam een belasting van 0,25 tot 0,5 procent op luxegoederen als auto's en boten. Eerder waren de BTW en de accijnzen al verhoogd.

Ethische gedragscode voor banken

Op 17 juli kwam het Hongaarse parlement met de banken in het land overeen om met hulp van de Hongaarse Financiële Autoriteit (PSZAF) en de Hongaarse Mededingingsautoriteit een ethische gedragscode op te stellen om zo de belangen van consumenten te beschermen. Er waren veel klachten over banken die leencontracten eenzijdig veranderden ten nadele van klanten, nadat de forint snel aan waarde had verloren door de diepe financiële crisis in het land.

Vanaf 1 augustus mochten banken niet langer eenzijdig contractvoorwaarden veranderen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Val van de Muur herdacht

Op 19 augustus 2009 dankte de Duitse bondskanselier Angela Merkel de Hongaren voor hun wezenlijke bijdrage aan de val van de Muur, twintig jaar eerder. Zij deed dit in aanwezigheid van de Hongaarse president Laszlo Solyom, de Oostenrijkse minister van Buitenlandse zaken Michael Spindelegger en – namens de Europese Unie – de Zweedse minister van Buitenlandse zaken Carl Bildt op een veld bij het plaatsje Sopronpuszta aan de Hongaars-Oostenrijkse grens. Daar had de Hongaarse anticommunistische oppositie twintig jaar eerder een Pan-Europese Picknick georganiseerd. Drie uur lang was de grens open, waarvan 600 Oost-Duitsers gebruik maakten om naar Oostenrijk te vluchten.

Het betrof de eerste grote uittocht van Oost-Duitsers naar het Westen sinds de bouw van de Berlijnse Muur in 1961. Op 11 september 1989 openden de Hongaarse autoriteiten de grens met Oostenrijk, waarna 50.000 Oost-Duitsers naar Oostenrijk vluchtten. Op 9 november viel de Muur definitief.

(Vorige berichten pagina 80/2 - 2009)

Ierland

IERLAND

BINNENLAND

Nieuw rapport over misbruik kinderen door priesters

Uit het onderzoek dat een door de overheid ingestelde commissie had verricht naar het misbruik van kinderen door katholieke priesters in het aartsbisdom Dublin bleek op 21 juli 2009 dat sinds 1940 ruim honderdvijftig priesters zich schuldig hadden gemaakt aan het seksueel misbruiken van zeker vierhonderd kinderen die onder hun verantwoordelijkheid vielen.
Minister van Justitie Dermot Ahern stelde dat hij de volledige inhoud van het rapport zo snel mogelijk openbaar wilde maken. Tevens wilde hij echter voorkomen dat openbaarmaking de veroordeling van de daders zou hinderen.

Grootste aantal geboorten sinds 1896

Het aantal geboorten is in Ierland in 2008 het hoogste sinds 1896, zo bleek uit cijfers die het Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) op 31 augustus 2009 bekendmaakte. In totaal werden er 75.065 kinderen geboren. Het vruchtbaarheidscijfer kwam hiermee voor het eerst sinds 1990 uit op 2,1 – het niveau waarmee de bevolkingsomvang op de lange termijn gelijk zou blijven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietwaardigheid Ierse overheid verlaagd

De internationale kredietbeoordelaar Moody's verlaagde op 2 juli 2009 de kredietwaardigheid van de Ierse overheid van de hoogste rating AAA naar AA1. Kredietbeoordelaars Fitch en Standard & Poors deden dat al enkele maanden eerder. Volgens analisten verslechterde haar financiële positie door de gevolgen van de economische crisis. Het aandeel van de bestedingen van de overheid dat aan rente over de staatsschuld werd uitgegeven groeide en de kosten tegen welke Ierland nieuw kapitaal kon aantrekken stegen.
Bovendien waren de vooruitzichten slecht en verwachtte Moody's dat het land de komende jaren met een substantieel hogere staatsschuld te maken zou hebben.

Italië

Regering kondigt werkgelegenheidsprogramma aan

De Ierse regering kondigde op 6 augustus 2009 een programma aan waarmee ruim 27.000 'kwetsbare' banen beschermd zouden worden. Ongeveer 250 miljoen euro werd gestoken in het overeind houden van deze, vaak sterk exportafhankelijke, functies. Het moest werkgevers bovendien helpen hun kennis in huis te houden, om zo een eventueel economisch herstel te ondersteunen.
De werkloosheid in Ierland was in juni opgelopen naar 11,9 procent van de beroepsbevolking, het hoogste niveau sinds april 1996.

(Vorige berichten pagina 383/1 e.v. - 2009)

ITALIË

BINNENLAND

Parlement aanvaardt controversiële wetgeving tegen illegale immigratie

Op 2 juli 2009 stemde het Italiaanse Hogerhuis in met strenge wetgeving inzake illegale immigratie. Het Lagerhuis was daar al in mei mee akkoord gegaan. Deze wetgeving stond hoog op de agenda van de regering van premier Silvio Berlusconi en met name van de anti-immigratiepartij Noordelijke Liga (NL) die daar deel van uitmaakte.
Volgens de nieuwe wet werd illegale immigratie een crimineel vergrijp. Een ieder die erop betrapt werd dat hij of zij een illegale immigrant huisvestte, riskeerde gevangenisstraf. Ouders die een geboorte wilden aangeven, moesten papieren hebben waarmee werd aangetoond dat zij legale inwoners waren. Ook was in de wet een regeling opgenomen die het burgers toestond om hun eigen patrouilles te vormen, om uit te kijken naar schendingen van de openbare orde. Er werden boetes tussen 5.000 and 10.000 euro gezet op illegale immigratie, plus onmiddellijke uitzetting. Voor de honderdduizenden illegale babysitters, schoonmakers en ouderenverzorgers werd een uitzondering gemaakt.

Hevige kritiek

De politieke oppositie, mensenrechtengroeperingen en ook het Vaticaan hadden

zich tegen de nieuwe wetgeving verzet. De Europese Commissie kondigde aan dat zij de nieuwe wetgeving zou bestuderen om te zien of deze in overeenstemming was met de EU-normen en uitte daarbij de waarschuwing dat 'automatische uitzettingsregels voor complete categorieën niet acceptabel' waren.
Het meest controversieel was de vorming van burgerpatrouilles. Dario Franceschini, leider van de centrumlinkse oppositionele Democratische Partij (PD), maakte een vergelijking met de raszuiverheidswetten die door het fascistische regime van Benito Mussolini werden uitgevaardigd vanaf de jaren dertig van de twintigste eeuw.
De maatregel inzake geboorteaangiftes kon volgens critici leiden tot een generatie van 'onzichtbare' kinderen die buiten de verzorgingsstaat om zouden opgroeien. Raffaele Salinari, voorzitter van de Italiaanse tak van de mensenrechtengroepering Terre des Hommes, zei: 'Dit berooft kinderen van hun meest fundamentele rechten.'
De Italiaanse president Giorgio Napolitano zette op 15 juli zijn handtekening onder de nieuwe wetgeving, maar deed dat onder protest. Hij sprak in een brief aan de regering zijn verbazing en zorg uit over de maatregelen die hij als onsamenhangend omschreef. Napolitano drong aan op betere definiëring van de bevoegdheden van de burgerwachten. De president tekende omdat de wet ook voorzag in een effectievere aanpak van de maffia.

Arrestaties bij rellen aan vooravond van topconferentie rijke landen

Aan de vooravond van een driedaagse topconferentie van de acht grootste industriestaten, de G8, verrichtte de politie op 7 juli 2009 in Rome ongeveer veertig arrestaties. Dat gebeurde toen protesten tegen de top uitliepen op het gooien van flessen en stenen naar politieauto's en het in brand steken van autobanden. Zo'n vijftienduizend politiemensen waren gemobiliseerd voor de top in L'Aquila, de stad op twee uur rijden van Rome die in april was verwoest door een aardbeving. Voor de top waren, behalve de G8, ook regeringsleiders uit ongeveer twintig andere landen uitgenodigd.

Komiek meldt zich voor partijleiderschap

De centrumlinkse oppositionele Democratische Partij (PD) was vooralsnog niet gecharmeerd van een kandidatuur voor haar leiderschap van de populaire komiek Beppe Grillo (61). Grillo, die naar de bekende Amerikaanse filmmaker wel de Italiaanse Michael Moore werd genoemd, had aangegeven dat hij de kwijnende politieke oppositie nieuw leven wilde inblazen. Maar op 13 juli 2009 zei een vooraanstaande partijfunctionaris, Piero Fassino, dat hij Grillo's ambitie beschouwde als een 'provocatieve grap'.
In oktober zouden in de partij verkiezingen worden gehouden voor een nieuwe leider in de functie van secretaris-generaal.

Zoektocht op zee naar 73 migranten uit Eritrea

De Italiaanse kustwacht zocht op 21 augustus 2009 op de Middellandse Zee naar 73 migranten uit Eritrea. Gevreesd werd dat ze waren omgekomen van honger en dorst terwijl ze vanuit Noord-Afrika Europa trachtten te bereiken. Het zoeken begon nadat vijf andere migranten, die een dag eerder waren gered nabij het Italiaanse eiland Lampedusa, hadden gezegd dat zij tijdens de reis zwaar hadden geleden en dat hun lichamen door zwaar weer in zee waren geworpen. De overlevenden verklaarden dat hun twaalf meter lange boot vanuit Libië zee had gekozen, zonder brandstof twintig dagen had rondgezwalkt en dat er geen hulp was gekomen van diverse passerende schepen. Maar een woordvoerder van het leger van Malta gaf een andere versie en zei dat de migranten er niet slecht aan toe waren toen zij op 19 augustus werden benaderd door een Maltese patrouilleboot en dat zij hulp hadden afgeslagen.

Publieke tv weigert trailer van tegen premier Berlusconi gerichte film

Productiemaatschappij Fandango liet op 27 augustus 2009 aan dagblad *La Repubblica* weten dat de publieke televisiemaatschappij Rai weigerde een voorfilmpje uit te zenden voor een film die de 'videocratie' van minister-president Silvio Berlusconi kritisch onder de loep nam. Toen Fandango de voorfilm aanbood, 'was het antwoord dat Rai onze advertentie niet zou uitzenden omdat [...] het gaat om een politieke boodschap', namelijk 'een ondubbelzinnige politieke boodschap van kritiek op de regering.'
De 85 minuten durende film was gemaakt door Erik Gandini, een Italiaan die sinds zijn negentiende in Zweden woonde. 'In een videocratie is het beeld de sleutel tot de macht. In Italië weet één man alleen reeds drie decennia dit beeld te bepalen', zo schreef Gandini over zijn film.
Oppositieleider Dario Franceschini noemde de weigering van Rai 'nieuw bewijs voor de krimpende ruimte voor vrije informatie in Italië'. Rai had drie televisiekanalen. Daarnaast waren er ook drie kanalen van de Mediaset-groep van de familie Berlusconi.

Berlusconi's broer in de aanval tegen blad van bisschoppen

Op 29 augustus 2009 meldde persbureau *Agence France Presse* (AFP) dat het Vaticaan een ontmoeting van zijn officiële nummer twee met minister-president Berlusconi had afgezegd na escalatie van een woordenstrijd tussen kranten van beide partijen. Dagblad *Il Giornale*, dat onder leiding stond van Berlusconi's broer Paolo, had op 28 augustus de directeur van *Avvenire*, dagblad van de Italiaanse bisschoppen, fel aangevallen omdat deze krant herhaaldelijk kritiek had geuit op de seksuele escapades van de premier. Il Giornale beschuldigde directeur Dino Boffo van Avvenire van hypocrisie en refereerde daarbij aan een zaak uit 2001-2002 waarbij hij een vrouw zou hebben lastiggevallen om ervoor te zorgen dat zij haar man zou verlaten, met wie Boffo een homoseksuele relatie had.
Op 28 augustus 2009 maakte het linksgeoriënteerde dagblad *La Repubblica* bekend dat premier Silvio Berlusconi een miljoen euro schadevergoeding van de krant eiste wegens schending van zijn goede naam door het publiceren van artikelen over zijn liefdesleven.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bijna 5 procent Italianen leeft in 'absolute armoede'

Van de ongeveer 57 miljoen Italianen leven er 8 miljoen (14 procent) in armoede en meer dan 1 miljoen (5 procent) zelfs in 'absolute armoede', aldus het nationaal bureau voor de statistiek (ISTAT) op 30 juli 2009. Het grootste deel van de allerarmsten woonde in het zuiden van Italië. Veelal ging het om grotere gezinnen met drie of meer kinderen. Ook betrof het vaak eenoudergezinnen en gezinnen met afhankelijke ouderen.

Italië

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staatsschuld op recordhoogte

De Italiaanse staatsschuld heeft in mei een recordhoogte bereikt van 1,7522 biljoen euro, zo meldde de Bank van Italië op 14 juli 2009. Sinds het begin van het jaar was deze schuld gestegen met 89,6 miljard euro, ofwel 5,4 procent. In 2008 was de staatsschuld 105,8 procent van het bbp. De verwachting was dat deze zou oplopen tot 112 procent in 2010.

Italiaanse recessie zwakt af

De Italiaanse economie is in het tweede kwartaal met 0,5 procent gekrompen vergeleken met het eerste kwartaal, zo bleek uit officiële cijfers die op 7 augustus 2009 bekend werden. Daarmee zwakte de recessie af, want volgens aangepaste gegevens bedroeg de krimp in het eerste kwartaal 2,7 procent. Op jaarbasis kwam de negatieve groei in het tweede kwartaal uit op een herberekende 6,0 procent.

GEZONDHEID EN ZORG

Zwangerschapsonderbrekingsmiddel toegestaan

Het Italiaans Agentschap voor Farmaceutica (AIFA) stemde op 30 juli 2009, na een periode van beraad van twee jaar, in met de verkoop van het zwangerschapsonderbrekingsmiddel RU486. Het werd op de markt gebracht onder de naam Mifegyne.
Tot dan toe was, volgens een wet uit 1978, alleen operatieve ofwel chirurgische abortus toegestaan. De beslissing werd genomen ondanks sterke druk vanuit de roomskatholieke kerk. Ook de regering van premier Silvio Berlusconi kon er weinig begrip voor opbrengen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Uitspraak Europees Hof over dood demonstrant in 2001

Op 25 augustus 2009 sprak het Europees Hof voor de Rechten van de Mens uit dat het Italiaanse onderzoek naar de dood van een demonstrant bij de top van geïndustrialiseerde landen in 2001 in Genua gebreken vertoonde. De 23-jarige Carlo Giuliani stierf destijds door een politiekogel. In een verdeelde beslissing, met vier tegen drie stemmen, oordeelde het Hof dat de Italiaanse autoriteiten inzake 'procedurele verplichtingen' bij het onderzoek tekort waren geschoten. Zo had de lijkschouwing op Giuliani's lichaam geen zekerheid gegeven over de baan van het fatale schot. Eensgezind verklaarde het Hof dat er, gezien de situatie, geen buitensporig geweld was gebruikt.
Het Hof gelastte dat Italië 30.000 euro compensatie zou betalen aan de ouders van Giuliani en 10.000 euro aan zijn zuster.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Steun voor achtergebleven regio's

De Italiaanse regering kende op 31 juli 2009 een bedrag van meer dan 4 miljard euro toe aan Sicilië. Dit kwam uit een fonds van 27 miljard euro voor achtergebleven gebieden. De minister van Economische Ontwikkeling, Claudio Scajola, zei dat deze beslissing een bewijs was van de 'nieuwe relatie' die de regering wilde aangaan met de regio's. Na Sicilië zouden andere regio's volgen, zei hij.

BUITENLANDSE ZAKEN

Italië weert bootvluchtelingen door samenwerking met Libië

Uit kringen van mensenrechtenorganisaties en met name van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) kreeg de Italiaanse regering in juli 2009 forse kritiek op haar nieuwe beleid ten aanzien van bootvluchtelingen. Het overgrote deel van de migranten begon de oversteek over de Middellandse Zee vanuit Libië. Als zij op zee werden opgepikt, werden ze veelal niet meer tot Italiaans grondgebied toegelaten maar overgeleverd aan Libië, met name door ze op een Libische patrouilleboot over te zetten.
De regering had eind 2008 een akkoord met Libië gesloten waarbij dat land een kleine 4 miljard euro aan herstelbetalingen kreeg toegezegd voor de koloniale overheersing door Italië tussen 1911 en 1943. In ruil daarvoor zou Libië meewerken aan het indammen van de illegale immigratie. Voortaan nam het onderschepte illegalen direct terug, zodat zij geen toelatingsprocedures in Italië konden beginnen. Rome voorzag Tripoli ook van een aantal patrouilleboten.
De UNHCR toonde zich vooral bezorgd omdat onder de migranten vanuit Libië veel politiek vervolgden waren, met name Eritreërs, Somaliërs alsook Afghanen en Irakezen. De UNHCR riep de Italiaanse regering op om het terugsturen van vluchtelingen naar Libië te staken en opgepikte migranten weer toegang te geven tot de toelatingsprocedures. De organisatie protesteerde er ook tegen dat vluchtelingen werden teruggestuurd naar een land dat het VN-vluchtelingenverdrag uit 1951 nooit had ondertekend. Libië had een slechte naam gekregen inzake zijn behandeling van immigranten, die volgens mensenrechtenorganisaties onder slechte omstandigheden gedetineerd werden.

(Vorige berichten pagina 384/2 e.v. - 2009)

Kroatië

KROATIË

BINNENLAND

Premier Sanader treedt plotseling af

Op 1 juli trad Ivo Sanader van de conservatieve Kroatische Democratische Unie (HDZ) onverwachts af als premier van Kroatië. In het land werd volop gegist naar de redenen voor deze stap. Sanader zelf noemde persoonlijke redenen. Was hij ziek? Werd de druk uit Brussel om het grensconflict met Slovenië om de Baai van Piran op te lossen te groot? Kon hij de economische crisis niet meer aan? De premier veroorzaakte met zijn vertrek een politieke crisis op het moment dat Kroatië een sterke economische terugval kende en was vastgelopen in de toetredingsonderhandelingen met de Europese Unie. De sociaaldemocratische oppositieleider Zoran Milanovic verweet Sanader het zinkende schip te verlaten.

Jadranka Kosor nieuwe premier

Op 6 juli stemde het parlement in met de benoeming van Jadranka Kosor (56) als opvolger van Sanader. Ze was de eerste vrouwelijke premier van Kroatië en werd tevens de nieuwe partijleider van de HDZ. Ook voor haar bleven de economische crisis en de toetreding tot de EU de belangrijkste opdrachten. Kosor studeerde rechten aan de Universiteit van Zagreb, maar maakte carrière in de journalistiek. Midden jaren negentig werd ze politiek actief in de HDZ. Sinds 2002 was ze de plaatsvervanger van partijleider Sanader.

Kroatië

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe crisisbegroting aangenomen

In 2009 zou de economie van Kroatië waarschijnlijk met 5,0 procent krimpen. Om de gevolgen voor de overheidsbegroting het hoofd te bieden, nam het parlement op 31 juli 2009 een nieuwe crisisbegroting aan. Deze voorzag in een combinatie van bezuinigingen en belastingverhogingen. De regering hoopte met deze maatregelen het overheidstekort te beperken tot 2,8 procent van het bruto binnenlands product, dus binnen de 'EU-grens' van 3 procent.

JUSTITIE

Voormalige agenten veroordeeld wegens oorlogsmisdrijven

Op 13 maart 2009 veroordeelde een Kroatisch gerechtshof in Pozega zes voormalige militaire politieagenten wegens het begaan van oorlogsmisdrijven in de burgeroorlog van de jaren negentig. De zes zouden in november 1991 in een hotel in de Oost-Kroatische stad Pakrac vierentwintig Servische burgers hebben opgesloten en gemarteld, waarbij er achttien om het leven kwamen. Potelo Tomic, Zeljko Ivezic en Antun Tutic kregen respectievelijk zestien, twaalf en tien jaar celstraf opgelegd. De drie anderen kregen tussen de één en vierenhalf jaar cel.

Ook parlementslid en ex-generaal veroordeeld

Op 8 mei veroordeelde een gerechtshof de voormalige generaal en parlementslid Branimir Glavas (52) tot tien jaar celstraf wegens de executie in Osijek van tien Servische burgers tijdens de burgeroorlog in de jaren negentig. De rechters vroegen om opheffing van zijn parlementaire immuniteit. Glavas verbleef tijdens de uitspraak in Sarajevo. Hij bezat een dubbele nationaliteit en was in de Bosnische hoofdstad veilig voor uitlevering aan Kroatië. Glavas was de oprichter en partijleider van de extreemrechtse Kroatische Democratische Vereniging van Slavonië en Baranja (HDSSB).
Glavas was in 2007 verdachte in twee vergelijkbare zaken, namelijk de executie van acht Servische burgers, wier lichamen in de rivier de Drava werden gegooid, en het niet tegengaan van de moord op twee Servische burgers door ondergeschikte soldaten.

GEZONDHEID EN ZORG

Rookverbod van kracht

Na een overgangsperiode van zes maanden werd op 5 mei 2009 in Kroatië een volledig rookverbod in alle openbare gelegenheden van kracht, dus ook in bars en restaurants. Hiermee conformeerde Kroatië zich aan de gangbare antirookmaatregelen in de Europese Unie. Er waren felle protesten van baren restauranteigenaren, die een vermindering van het aantal toeristen vreesden. In de landen op de Balkan werd relatief veel gerookt: 30 tot 40 procent van de volwassen bevolking rookte.

LANDBOUW

Overeenkomst na melk- en graanprotest boeren

Op 11 juni sloot de Kroatische regering een overeenkomst met protesterende boeren, nadat die de dag daarvoor in Zagreb met 260 tractoren voor verkeerschaos hadden gezorgd. De boeren wilden hogere prijzen voor hun melk en graan. Minister van Economische zaken Damir Polancec beloofde een minimumprijs voor melk en een tijdelijk verbod op de import van zuivelproducten.
Niet alle boeren waren tevreden, omdat voor graanproducten en veevoer geen vergelijkbare overeenkomst werd gesloten.

MILITAIRE ZAKEN

NAVO-lidmaatschap van kracht

Op 7 april 2009 werden Kroatië en Albanië de 27ste en 28ste lidstaat van de NAVO. In Zagreb werd dit gevierd met een vlaggenceremonie voor het ministerie van Defensie, waarbij president Stipe Mesic en de regering aanwezig waren. Mesic verklaarde dat het lidmaatschap niet het einde maar het begin van het integratieproces in westerse structuren betekende. 'Het is een middel om de stabiele politieke en economische ontwikkeling van Kroatië zeker te stellen.'

JOEGOSLAVIE-TRIBUNAAL

Hogere straf voor Veselin Sljivancanin

Voormalig majoor Veselin Sljivancanin (56) van het Joegoslavische Volksleger (JNA) zag op 5 mei 2009 zijn veroordeling voor het martelen en executeren van bijna tweehonderd Kroatische oorlogsgevangenen in hoger beroep door het Joegoslavië-tribunaal verhoogd van vijf naar zeventien jaar celstraf. De Serviër pleegde de oorlogsmisdaden tijdens de strijd om de Kroatische stad Vukovar in 1991.
De veroordeling vond plaats in september 2007, samen met JNA-kolonel Mile Mrksic die twintig jaar celstraf kreeg. Het JNA had vierhonderd niet-Serviërs uit het ziekenhuis van Vukovar gehaald en hen overgebracht naar een martelboerderij bij Ovcara. Van deze groep werden uiteindelijk minstens 264 Kroaten en andere niet-Serviërs gedood en ter plaatse in een massagraf begraven.

(Vorige berichten pagina 137/2 - 2009)

Liechtenstein

LIECHTENSTEIN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Liechtenstein sluit belastingverdragen met Groot-Brittannië en Luxemburg

De regering van Liechtenstein maakte op 11 augustus 2009 bekend dat zij een overeenkomst had gesloten met Groot-Brittannië inzake onbelaste vermogens die door Britten bij Liechtensteinse banken of trusts waren geplaatst.
De overeenkomst gaf Britten de tijd van 1 september 2009 tot 31 maart 2015 om hun waardepapieren aan te geven bij de Britse belastingdienst, in ruil voor een schappelijke behandeling. Degenen die zichzelf meldden zouden de verschuldigde belasting moeten betalen plus een boete van 10 procent van het bedrag dat gedurende de laatste tien jaar ontweken was.
Op 26 augustus 2009 verklaarde de Liechtensteinse regering een akkoord te hebben gesloten met Luxemburg inzake dubbele belastingheffing. Hierbij werd voorzien in uitwisseling van gegevens. 'Met het ondertekenen vandaag van deze overeenkomst vervolgen wij met vastberadenheid ons pad van internationale samenwerking in belastingzaken en scheppen wij belangrijke randvoorwaarden voor de succesvolle toekomst van het Liechtensteinse zakenleven', zo zei minister-president Klaus Tschütscher.
Soortgelijke overeenkomsten had Liechten-

stein al eerder met Duitsland en de Verenigde Staten gesloten.

(Vorige berichten pagina 256/2 e.v. - 2009)

MOLDAVIË

BINNENLAND

Communisten komen één zetel tekort voor belangrijke meerderheid

De Partij van Communisten van de Republiek Moldavië won de parlementsverkiezingen van 5 april 2009, en veroverde 60 van de 101 zetels in het parlement. Dat was één zetel te weinig voor de drievijfdemeerderheid die nodig was om een president te kiezen. Volgens een eerste telling hadden de communisten van president Vladimir Voronin 61 zetels veroverd. Dat aantal werd bijgesteld tot 60 bij de officiële bekendmaking van de uitslag op 8 april. Er moest een opvolger voor president Voronin worden gekozen omdat hij de maximaal toegestane twee ambtstermijnen had voltooid.

Uitslag parlementsverkiezingen Moldavië
(5 april 2009)
Opkomst: 57,54 procent

partij	percentage	zetels
Partij van Communisten van de Republiek Moldavië (PCRM)	49,0	60
Liberale Partij (PL)	13,0	15
Liberaal-Democratische Partij van Moldavië (PLDM)	12,0	15
Alliantie Ons Moldavië (AMN)	9,7	11
Sociaaldemocratische Partij (PDSM)	3,7	-
Christendemocratische Volkspartij (PPCD)	3,0	-
Democratische Partij van Moldavië (PD)	2,9	-
Centristische Unie van Moldavië (UCM)	2,7	-
Sociaal-politieke Beweging	1,0	-
Conservatieve Partij	0,3	-
Verenigd Moldavië	0,2	-
Republikeinse Partij van Moldavië	0,1	-
Onafhankelijken	1,1	-

Samenstelling van de regering van Moldavië
10 juni 2009)

President
Vladimir VORONIN
Premier
Zinaida GRECEANII
Eerste vicepremier
Igor DODON
Vicepremier
Victor STEPANIUC
Vicepremier
Andrei STRATAN

Ministers:
Binnenlandse zaken
Valentin MEJINSCHI
Bouwnijverheid en Territoriale Ontwikkeling
Vladimir BALDOVICI
Buitenlandse zaken
Andrei STRATAN
Cultuur en Toerisme
Artur COZMA
Defensie
Vitalie VRABIE
Economie en Handel
Igor DODON
Financiën
Mariana DURLESTEANU
Gezondheid
Larisa CATRINICI
Informatieontwikkeling
Pavel BUCEATCHI
Justitie
Vitalie PIRLOG
Landbouw en Levensmiddelenindustrie
Anatolie GORODENCO
Lokaal Openbaar Bestuur
Valentin GUZNAC
Milieu en Natuurlijke Hulpbronnen
Violeta IVANOV
Onderwijs, Jeugd en Sport
Larisa SAVGA
Reïntegratie
Vasile SOVA
Sociale Bescherming, Gezin en Kinderen
Galina BALMUS
Transport en Wegen
Vasile URSU

Rellen na verkiezingsuitslag

Na de verkiezingen braken rellen uit in het centrum van de hoofdstad Chisinau. Op 7 april bestormden demonstranten die de overwinning van de communisten aanvochten het parlementsgebouw. Daarbij viel een dode.
Volgens Voronin zat Roemenië achter de rellen; het ministerie van Buitenlandse Zaken van Moldavië verklaarde uit protest de Roemeense ambassadeur en een andere Roemeense diplomaat tot persona non grata. Zij kregen 24 uur om het land te verlaten. De regering in Boekarest verwierp de Moldavische beschuldigingen en noemde het voornemen van president Voronin om weer een visumplicht voor Roemeense burgers in te stellen 'absurd'.
Westerse waarnemers hadden hun voorzichtige goedkeuring aan de verkiezingen gegeven, maar ook enkele tekortkomingen geconstateerd. Het waren vooral jongeren en aanhangers van de prowesterse oppositie die tegen de verkiezingsuitslag protesteerden en de confrontatie met de politie daarbij niet uit de weg gingen.

Rusland liet op 8 april weten de protesten te zien als een opzet om Moldavië bij Roemenië in te lijven en los te maken uit de invloedssfeer van Moskou. President Voronin had geprobeerd toenadering tot de Europese Unie te zoeken en tegelijkertijd de banden met Moskou niet te verbreken. De EU was in het kader van het Oostelijk Partnerschap bezig de banden met Moldavië aan te halen. Sinds 1991 had het land ongeveer 300 miljoen euro hulp van de EU ontvangen, waarbij het onder meer ging om sociale hulp en subsidies voor juridische en bestuurlijke hervormingen.

Hertelling stemmen verandert uitslag niet

Het Constitutioneel Hof gelastte op 12 april een hertelling van de bij de parlementsverkiezingen uitgebrachte stemmen. Oppositiepartijen weigerden drie dagen later aan de hertelling mee te werken en eisten nieuwe verkiezingen. Zij meenden dat de communisten hadden gefraudeerd door 400.000 overledenen en mensen uit het buitenland te laten meestemmen. Het hof keurde op 22 april na hertelling alsnog de verkiezingsuitslag goed. In tegenstelling tot eerdere volksopstanden na verkiezingen in Georgië (2003) en Oekraïne (2004) had de oppositie geen goede centrale organisatie met een getalenteerde leider aan het hoofd. De politie trad ook hard tegen demonstraties op. Waarnemers van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) hadden aanvankelijk een gunstig oordeel over de verkiezingen, maar meenden na een vervolgonderzoek dat beschuldigingen van fraude geloofwaardig waren.

De OVSE zou later een definitief rapport uitbrengen.

Vertrekkende president Voronin wordt parlementsvoorzitter

De vertrekkende president van Moldavië, Vladimir Voronin, werd op 12 mei tot parlementsvoorzitter gekozen, waardoor hij waarschijnlijk een belangrijke invloed op de politiek van zijn land zou behouden. Alle

Moldavië

Uitslag verkiezingen Moldavië
(29 juli 2009)
Opkomst: 58,8 procent

partij	percentage	zetels
Communistische Partij (PCRM)	44,7	48
Liberaaldemocratische Partij van Moldavië (PLDM)	16,6	18
Liberale Partij (PL)	14,7	15
Democratische Partij van Moldavië (PDM)	12,5	13
Ons Moldavië (MN)	7,4	7
Christendemocratische Volkspartij (PPCD)	1,9	-
Sociaaldemocratische Partij (PSD)	1,9	-
overigen	0,4	-

zestig communistische parlementsleden, partijgenoten van Voronin, steunden hem, terwijl de overige 41 parlementariërs de stemming boycotten. Als het parlement er niet in zou slagen een president te kiezen, zouden nieuwe parlementsverkiezingen moeten plaatsvinden. Voronin zou dan in de tussentijd parlementsvoorzitter zijn en tijdelijk president.

Kandidaat voor presidentschap haalt het niet

De communisten slaagden er op 3 juni voor de tweede keer niet in hun kandidaat voor het presidentschap door het parlement aangenomen te krijgen. Ze hadden één stem te weinig om de vereiste drievijfde meerderheid te halen. De zestig communistische parlementariërs stemden voor de kandidatuur van hun partijgenoot, premier Zinaida Greceanii, maar de overige 41 leden van de oppositie boycotten de stemming. Hierdoor werden nieuwe parlementsverkiezingen noodzakelijk.
Op 10 juni stemden 59 communistische afgevaardigden voor de vorming van een interim-regering, geleid door premier Greceanii en die in functie zou blijven tot aan de nieuwe parlementsverkiezingen op 29 juli. De oppositiepartijen in het parlement weigerden opnieuw aan de stemming deel te nemen.

Communisten verliezen verkiezingen

De gezamenlijke oppositiepartijen kregen bij de parlementsverkiezingen van 29 juli 2009 in Moldavië onverwacht meer stemmen dan de grootste partij, de communisten. De oppositie kreeg in totaal 53 zetels, tegen de communisten 48.

De oppositie hechtte meer belang aan toenadering tot de Europese Unie, terwijl de communisten juist grotere waarde toekenden aan goede relaties met Moskou. President Vladimir Voronin, zelf een communist, had gezegd dat hij bereid was met de oppositie samen te werken.

Akkoord prowesterse partijen over vorming coalitie

De vier prowesterse partijen kwamen op 8 augustus tot een akkoord dat de vorming van een nieuwe regering mogelijk moest maken.

De vier partijen, die zich samen Alliantie voor Europese Integratie noemden, kwamen overeen Moldavië na acht jaar regering door de communisten meer aansluiting bij Europa te laten zoeken. Ze wilden ook economische hervormingen doorvoeren, mediavrijheid garanderen en de rechterlijke macht onafhankelijker maken. Het parlement zou uiterlijk 29 augustus bijeen moeten komen en zou dan een maand hebben om een nieuwe president te kiezen. Daarna kon er over een nieuwe regering worden gestemd. Een kandidaat voor het presidentschap had 61 stemmen nodig om te winnen.

De coalitie die beschikte over 53 zetels moest dus compromissen met de communisten sluiten om tot een keuze voor het ambt van president te komen.

Nieuwe parlementsvoorzitter gekozen

De vier partijen van de Alliantie voor Europese Integratie kozen op 28 augustus een van hun partijleiders, Mihai Ghimpu, tot nieuwe parlementsvoorzitter. Alle 53 parlementsleden van de Alliantie stemden voor hem. De communisten verklaarden de stemming onwettig en boycotten deze.

BUITENLANDSE ZAKEN

Geschil met Roemenië spitst zich verder toe

Moldavië had volgens een verklaring van het Roemeense ministerie van Buitenlandse zaken van 24 april 2009 de voorgedragen nieuwe Roemeense ambassadeur in het land afgewezen. Eerder in de maand had Moldavië de Roemeense ambassadeur uitgewezen, omdat Roemenië achter de onlusten zou zitten die in Moldavië uitbraken na de parlementsverkiezingen van begin april. De afgewezen kandidaat was volgens het Roemeense ministerie een gerespecteerde diplomaat, Mihnea Constantinescu.

(Vorige berichten pagina 680/1 - 2008)

Nederland

NEDERLAND

BINNENLAND

Leidster kinderdagverblijf in Amsterdam vermoord

Op de parkeerplaats voor kinderdagverblijf Moedersschoot in het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer te Amsterdam-West werd op 10 augustus 2009 de tweeëndertigjarige Arzu Erbas doodgestoken bij haar auto. De vrouw van Turkse komaf had er door haar inzet voor gezorgd dat in de zo'n veertigduizend inwoners tellende buurt een crèche werd gevestigd die ruimte bood aan meer dan tweehonderd kinderen. Zij speelde een belangrijke rol in de integratie van allochtonen, die in het stadsdeel ruim de helft van de inwoners uitmaakten. Onder ouders en andere buurtbewoners was zij zeer geliefd.
Op 26 augustus werd een verdachte van de moord door de politie aangehouden. Het ging om de eveneens uit Turkije afkomstige Nevzat K. (41).

Immigratie in Nederland overtreft emigratie

In de eerste helft van 2009 zijn in vergelijking met dezelfde periode het jaar daarvoor minder Nederlanders geëmigreerd. Dat bleek op 12 augustus 2009 uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het aantal autochtone Nederlanders dat in het eerste half jaar van 2008 het land verliet, bedroeg 17.100 en dat aantal lag een jaar later op 12.900. Ook verlieten er minder niet-westerse allochtonen Nederland. Het beeld was alleen anders onder westerse allochtonen, in het bijzonder arbeidsmigranten. Van hen vertrokken juist méér mensen uit Nederland.
Tegenover de afgenomen emigratie stond een stijging van het aantal mensen dat naar Nederland kwam. De toegenomen immigratie betrof vooral niet-westerse allochtonen en dat werd vooral veroorzaakt door

Nederland

het stijgend aantal asielzoekers uit Irak en Somalië.

Rotterdams stadsbestuur ontslaat omstreden islamoloog Tariq Ramadan

Het Rotterdamse stadsbestuur ontsloeg op 18 augustus 2009 de Zwitsers-Egyptische islamoloog en integratieadviseur Tariq Ramadan. Tevens kwam er een einde aan diens door de gemeente betaalde gasthoogleraarschap burgerschap en identiteit aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). Aanleiding was het feit dat Ramadan (46) een discussieprogramma presenteerde op de Iraanse, door de staat gefinancierde zender *Press TV*. Het islamitische regime in Iran lag internationaal onder vuur door het harde optreden tegen de hervormingsgezinde oppositie die meende dat de in juni gehouden presidentsverkiezingen frauduleus waren.
Ramadan was eerder al in opspraak gekomen door vermeende homofobe en vrouwonvriendelijke uitspraken, die door tijdschrift de *Gay Krant* in de openbaarheid waren gebracht.
Het stadsbestuur besloot toen echter de samenwerking met de filosoof voort te zetten, omdat de door dit blad geciteerde uitspraken 'tendentieus, onvolledig en onjuist' zouden zijn. Wel was het aanblijven van Ramadan op 22 april aanleiding voor de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) om uit de stedelijke bestuurscoalitie te stappen.

Ramadan verwerpt kritiek

Tariq Ramadan verklaarde in een artikel voor dagblad *NRC-Handelsblad* van 18 augustus dat zijn medewerking aan het Iraanse programma geen steun aan het bewind inhield: 'Ik heb kritiek geleverd op het gebrek aan de vrijheid van meningsuiting [en] de verplichting voor vrouwen om een hoofddoek te dragen. (...) Het spreekt vanzelf dat ik het neerschieten van betogers en de onderdrukking na de verkiezingen van juni heb veroordeeld.' Hij stelde dat hij geen verplichtingen van de Iraanse overheid had geaccepteerd en dat in het programma een open debat werd gevoerd waarin bijvoorbeeld ook vrouwen die geen hoofddoek droegen of atheïsten aan bod kwamen.
Ramadan kondigde diezelfde dag aan bij de rechter zijn ontslag door de gemeente aan te zullen vechten. Voor zijn verzet tegen de beëindiging van zijn leerstoel kreeg hij intussen steun van wetenschappers van Nederlandse universiteiten die meenden dat de academische vrijheid was aangetast. Een en ander bleek onder meer uit een open brief van 22 augustus in NRC-Handelsblad waarin medewerkers van de EUR, onder wie enkele hoogleraren, zich tegen dit ontslag keerden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Aantal faillissementen sterk toegenomen

In de eerste helft van 2009 zijn in Nederland 3.500 bedrijven en 1.800 particulieren failliet gegaan, zo bleek op 12 augustus uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het aantal faillissementen was ruim twee keer zo hoog als in dezelfde periode van 2008. Het ging tevens om het grootste aantal sinds het bureau begin jaren tachtig van de twintigste eeuw was begonnen met het registreren van de cijfers.
Vooral handel, reparatie en de zakelijke dienstverlening werden getroffen. De meeste faillissementen vonden plaats in Noord-Brabant, Noord-Holland en Zuid-Holland en de sterkste stijging deed zich voor in Friesland en Noord-Brabant.

JUSTITIE

Rechtbank wijst financiële compensatie voor Hells Angels af

De rechtbank in Amsterdam kende op 28 augustus 2009 aan vier leden van motorclub de Hells Angels een schadevergoeding toe van slechts 2.500 euro in totaal. De claims van de twintig overigen werden afgewezen. In totaal hadden de 24 Angels een bedrag van 2,2 miljoen euro geëist omdat zij hadden vastgezeten maar niet werden veroordeeld. Het wel uit te keren bedrag kregen de vier leden omdat de verlenging van hun voorarrest niet door een rechter was getoetst. Het Openbaar Ministerie (OM) was in december 2007 wegens het schenden van geheimhoudingsregels niet ontvankelijk verklaard in haar poging de Hells Angels te vervolgen als zijnde een criminele organisatie die zich schuldig maakte aan drugshandel, wapenbezit en mishandeling. Desondanks meende de rechtbank dat er geen reden was voor compensatie omdat de verdenking van het OM gegrond was, gezien de softdrugs en wapens die bij doorzoekingen waren aangetroffen.

GEZONDHEID EN ZORG

Eerste doden in Nederland door H1N1-griepvirus

In Nederland overleden in de maand augustus 2009 de eerste twee personen als gevolg van de 'Mexicaanse griep', officieel Nieuwe Influenza A (H1N1) geheten. Het betrof een zeventienjarige jongen en een achtenvijftigjarige man die beiden al om andere, niet nader genoemde redenen ernstig ziek waren. Net als bij de 'gewone' griep gangbaar was, lag de werkelijke oorzaak in de onderliggende aandoening waardoor de weerstand tegen virussen afnam. Halverwege augustus waren tegen de vijftienhonderd mensen besmet, van wie een kleine minderheid in het ziekenhuis was opgenomen.
H1N1, met symptomen die vrijwel overeenkwamen met die van een gewone griep, bleek mild te verlopen. Risico's konden ontstaan door eventuele complicaties als longontsteking, maar hadden vooral betrekking op de traditionele groepen die jaarlijks al werden ingeënt. Daartoe behoorden met name mensen met hart- en longaandoeningen of diabetes en ook zwangere vrouwen. De gevolgen in Nederland bleken dusdanig af te wijken van de alarmerende voorspellingen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) op 7 augustus meldde dat de Mexicaanse griep in het vervolg benaderd zou worden als een gewone griep. Gevallen van besmetting hoefden niet langer gemeld te worden en patiënten zouden niet meer standaard behandeld worden met de virusremmer oseltamivir, betere bekend onder de merknaam Tamiflu.

Kritiek op Tamiflu

Minister Ab Klink van Volksgezondheid had opdracht gegeven tot de aanschaf van 34 miljoen doses Tamiflu. Dat was genoeg om de gehele Nederlandse bevolking tweemaal te vaccineren.
In medischwetenschappelijke kring nam echter de twijfel toe over het nut van Tamiflu en werden ook de nadelen benadrukt. Volgens hoogleraar Jaap van Dissel van het Leids Universitair Medisch Centrum

(LUMC) was de koerswijziging van het RIVM ingegeven door de bijwerkingen van het vaccin. Hij stelde dat door Tamiflu bij 0,5 procent van de gezonde grieppatiënten complicaties werden voorkomen, maar dat 10 tot 15 procent te maken kreeg met serieuze bijwerkingen. Het positieve effect bestond er uit dat de griep er een dag korter door duurde. Op 20 augustus schreef de Belgische arts-epidemioloog Luc Bonneux in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG) dat griepcomplicaties niet verminderden door Tamiflu. Deze bewering zou slechts gebaseerd zijn op één studie, betaald door het Zwitserse farmaceutisch bedrijf Roche dat als producent van Tamiflu belanghebbend was.

Beleid

Het vaccinatiebeleid betekende dat vijf à zes miljoen mensen zouden worden opgeroepen zich in te laten enten tegen de Mexicaanse griep. Het betrof de volgende groepen:
- Mensen uit de voornoemde risicogroepen die al jaarlijks een griepprik kregen;
- Iedereen boven de zestig jaar;
- Vrouwen die langer dan drie maanden zwanger waren en tot een medische risicogroep behoorden;
- Werkers in de gezondheidszorg die contact hadden met mensen uit risicogroepen;
- Gezinsleden en mantelzorgers van mensen met een zeer hoog risico op ernstige ziekte.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Wetenschapsprijzen

Socrates Wisselprijs

De filosoof Frank Ankersmit (1945) werd op 10 april 2008, tijdens de Nacht van de Filosofie, bekroond met de Socrates Wisselprijs voor zijn boek *De sublieme historische ervaring*. Daarin bekritiseerde hij de theoretische benaderingen in de filosofie en de geschiedschrijving van de afgelopen eeuw, omdat deze geen ruimte boden aan de ervaring. De Wisselprijs werd het jaar daarop toegekend aan de filosoof Hans Achterhuis (1942), bekend van publicaties over onder meer welzijnswerk, arbeid en schaarste. De onderscheiding, die hem op 17 april 2009 werd uitgereikt, kreeg hij voor zijn boek *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht.*

Dr. A.H. Heinekenprijs Milieuwetenschappen

Bert Brunekreef (1953), hoogleraar milieu-epidemiologie aan de Universiteit Utrecht (UU), kreeg op 2 oktober 2008 de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Milieuwetenschappen uitgereikt. Hij ontving deze onderscheiding (150.000 Amerikaanse dollars) van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) voor zijn onderzoek naar onder meer luchtvervuiling en gezondheid.

Christiaan Huygens Wetenschapsprijs

Op 16 oktober werd de Christiaan Huygens Wetenschapsprijs 2008 voor het vakgebied Ruimtewetenschappen toegekend aan astronoom Mariska T. Kriek (1979). Zij studeerde sterrenkunde aan de Universiteit Leiden (UL) en deed promotieonderzoek naar de evolutie van sterrenstelsels in het jonge heelal. Zij werd bekroond voor haar proefschrift *The Many Phases of Massive Galaxies, a Near-Infrared Spectroscopic Study of Galaxies in the Early Universe.* Aan de prijs was een bedrag van 10.000 euro verbonden, alsmede een oorkonde en een bronzen beeltenis van wis-, natuur- en sterrenkundige Christiaan Huygens (1629-1695).

De la Court-Prijs

Joost Welten (1963) ontving op 12 januari 2009 van de KNAW de De la Court-Prijs (6.800 euro) voor zijn boek *In dienst voor Napoleons Europese droom,* waarop hij in 2007 was gepromoveerd.
Het bevatte de levensverhalen van dienstplichtigen uit het Land van Weert in de Napoleontische tijd. Daaruit werd duidelijk hoe Napoleons moderne staat langzamerhand greep kreeg op het dagelijks leven, waarin de dienstplicht een cruciale rol speelde.

Young Investigator Award

Tijdens het jaarcongres van de United States and Canadian Academy of Pathology (USCAP) in Boston, op 8 maart 2009, werd de Lilliane Striker Young Investigator Award uitgereikt aan de Nederlandse onderzoeker pathologie Marian van Groningen. Zij kreeg de prestigieuze prijs (een plaquette en 5.000 dollar) voor haar onderzoek naar de rol van epitheliale-mesenchymale transdifferentiatie (EMT) bij afstoting van niertransplantaten. Daarop was zij in 2008 gepromoveerd.

Descartes-Huygensprijs

Stefan Vandoren ontving op 30 maart 2009 de Descartes-Huygensprijs (23.000 euro) voor zijn onderzoek naar en bijdrage aan de Nederlands-Franse samenwerking. De prijs was door de Franse en Nederlandse regeringen in 1995 ingesteld. Vandoren (1968) was als universitair hoofddocent verbonden aan het Instituut voor Theoretische Fysica en Spinoza Centrum van de UU.

Van Walree Prijs

De KNAW maakte op 9 juni 2009 bekend dat de Van Walree Prijs voor medische wetenschapscommunicatie (12.000 euro in totaal) ging naar Arend Jan Dunning en Dick van van Bekkum voor hun hele oeuvre. Zij kregen vooral waardering voor de wijze waarop zij als wetenschappers medisch onderzoek voor een breed publiek toegankelijk hadden gemaakt.
De cardioloog Dunning (1930) toonde zijn publiek niet alleen de grote mogelijkheden van de medischwetenschappelijke vooruitgang, maar ook hun beperkingen en risico's. Dick van Bekkum (1925) was medicus-radiobioloog en medeverantwoordelijk voor de uitgave van cahiers waarin de ethische en maatschappelijke kanten van de wetenschap werden uitgelegd. Op basis daarvan werden ook lesprogramma's op scholen aangeboden.

Spinozapremies

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NOW) kende op 9 juni de Spinozapremies toe aan de neuroloog Michel Ferrari, technisch natuurkundige Albert van den Berg en wiskundig bioloog Marten Scheffer. Zij kregen elk 2,5 miljoen euro, vrij te besteden aan wetenschappelijk onderzoek.
Ferrari (1954) was gespecialiseerd in migraine, waarvan hij zowel de biologische en genetische basis ontdekte als het mechanisme dat voor migraine verantwoordelijk was, namelijk de uitputting van de zenuwen door een ontlading van de hersenen.
Van den Berg (1957) stond aan de basis van het beschikbaar komen van een chip waar-

mee patiënten thuis analyses konden uitvoeren. Zo werkte hij met zijn onderzoeksgroep aan een chip om lithiumwaarden in het bloed van manisch-depressieve personen te bepalen en aan de mogelijkheid om met nanodraadjes in een vroeg stadium darmkanker op te sporen.
Scheffer (1958) deed onderzoek naar meren, die heel troebel of heel helder bleken te zijn. De overgang tussen deze uitersten vond heel plotseling plaats en deze 'omslagpunten' bleken universeel te zijn. Zo ontdekte hij dat deze aanwezig waren in het klimaat, bij epilepsie en bij armoede.

Dr. Hendrik Muller Prijs

Dorret Boomsma, hoogleraar biologische psychologie aan de Vrije Universiteit (VU) te Amsterdam, kreeg op 1 juli de Dr. Hendrik Muller Prijs voor de Gedrags- en Maatschappijwetenschappen (25.000 euro) uit handen van de KNAW.
Boomsma (1957) was gespecialiseerd in genetisch onderzoek bij tweelingen, gedragsgenetica en genetische epidemiologie. Ze legde de grondslag voor het Nederlands Tweelingen Register waarin gegevens van zo'n veertigduizend twee- en meerlingen werden opgenomen. Aan de hand daarvan deed ze onderzoek naar de vraag of aanleg dan wel omgevingsfactoren verantwoordelijk waren voor verschijnselen als verslaving, risico op hart- en vaatziekten en depressie.

Dagboek Anne Frank krijgt status beschermd document

Volgens een bekendmaking van 30 juli 2009 door de Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de Verenigde Naties (UNESCO) was *Het dagboek van Anne Frank* toegevoegd aan het zogeheten Geheugen van de Wereld Register. Dat was een sinds 1997 bijgehouden Werelderfgoedlijst voor 'documentair erfgoed' – zoals boeken, archiefstukken, film- en geluidsopnamen – met een uitzonderlijke betekenis. Het bevatte nu 193 documentaire werken. De UNESCO wilde ermee benadrukken dat het hier ging om aan iedereen toebehorend erfgoed dat bescherming verdiende en permanent toegankelijk moest zijn.
Het dagboek van het tijdens de Tweede Wereldoorlog in Amsterdam ondergedoken joodse meisje kende intussen een oplage van vele miljoenen en was in talloze talen verschenen. Anne Frank stierf in 1945 in concentratiekamp Bergen-Belsen.

Vijf Nederlandse bouwwerken worden rijksmonument

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ressorterend onder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), maakte op 14 augustus 2009 bekend vijf bouwwerken uit de jaren vijftig van de twintigste eeuw de status van rijksmonument te hebben toegekend. Deze status hing samen met hun architectonische waarde en hun belang voor het levend houdend van nationale herinneringen. Het betrof drie bouwwerken in Amsterdam, te weten het Nationaal Monument op de Dam, het voormalige belastingkantoor het Kohnstammhuis en het gebouw van de LTS/ROC Patrimonium. De overige twee waren de voormalige faculteit voor Geodesie in Wageningen en de Radiotelescoop in Dwingeloo.
De status van rijksmonument betekende dat er in principe geen veranderingen aan het betreffende bouwwerk zouden worden aangebracht en dat er extra geld beschikbaar was voor onderhoud en renovatie. Een gebouw moest tenminste vijftig jaar oud zijn om een rijksmonument te kunnen worden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtencomité Verenigde Naties bekritiseert euthanasiebeleid

In een op 31 juli 2009 verschenen rapport van het mensenrechtencomité van de Verenigde Naties werd scherpe kritiek geleverd op het in Nederland gevoerde beleid rond euthanasie. Het commentaar betrof de procedure die het mogelijk maakte dat een arts het leven van een terminale patiënt beëindigde, zonder voorafgaande gerechtelijke toets. Daarbij werd een vergelijking gemaakt met de uitvoering van de doodstraf, waar op het laatst nog een dergelijke toets plaatsvond omdat er geen weg terug meer was. Daarnaast meende het comité dat de eis voor een 'second opinion' – het raadplegen van een tweede arts om een verantwoorde beslissing te kunnen nemen – onzorgvuldigheid niet uitsloot. Ouderen zouden gemakkelijk beïnvloedbaar zijn.
In de kritiek klonken volgens Nederlandse organisaties die opkwamen voor een waardig levenseinde sterk de opvattingen door van Ruth Wedgwood, een conservatieve hoogleraar rechten die namens de Verenigde Staten zitting had in het comité. Volgens het Humanistisch Verbond misbruikte zij haar positie om 'de rechtszekerheid van Nederlandse patiënten met suggestieve vergelijkingen verdacht te maken', daarmee doelend op de gemaakte opmerking over de doodstraf. En de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde (NVVE) stelde:

'Wedgwood (...) vindt (...) dat er een gebrek is aan rechterlijke toets bij euthanasie. Zij geeft als voorbeeld de uitvoering van de doodstraf (...), een vergelijking die eigenlijk te bizar voor woorden is. Euthanasie is op uitdrukkelijk verzoek en dat kunnen we bij de doodstraf niet zeggen. Wat werkelijk het probleem van mevrouw Wedgwood lijkt, is dat zij tegen euthanasie is. Dat kan of wil zij blijkbaar niet hardop zeggen en zij verzint daarom argumenten die nergens op gestoeld zijn.'

Rechter honoreert verzoek om privacybescherming koninklijk paar

De voorzieningenrechter te Amsterdam oordeelde op 28 augustus 2009 dat het internationaal persbureau Associated Press (AP) geen foto's openbaar had mogen maken die waren gemaakt van prins Willem-Alexander, prinses Máxima en hun dochtertje prinses Amalia tijdens een wintersportvakantie in het Argentijnse Bariloche. De foto's werden aangeboden aan een aantal kranten, waaronder de dagbladen *Trouw* en *Algemeen Dagblad*, die ze ook publiceerden. Het koninklijk paar spande daarop een kort geding aan tegen AP omdat zij zich in hun privacyrechten voelden aangetast.
De rechter maakte een afweging tussen het recht op privacy voor het gezin en dat op vrijheid van meningsuiting. De beslissing viel uit ten gunste van het eerste omdat de foto's 'op geen enkele wijze' in verband stonden met het publieke of staatsrechtelijke optreden van Willem-Alexander en Máxima. Bovendien leverde de publicatie 'geen concrete of wezenlijke bijdrage aan een publiek debat over een onderwerp van maatschappelijk belang'. Evenmin was er sprake van een 'nieuwsfeit' dat het publiceren van de foto's zou rechtvaardigen. De verdergaande eis van het paar dat ook in de toekomst privéfoto's niet mochten worden aangeboden, werd door de rechter echter afgewezen omdat daarmee de persvrijheid teveel in het geding zou komen.
De uitspraak stemde overeen met eerdere

gerechtelijke beslissingen. Om vergelijkbare redenen werden ook de weekbladen *Privé* en *Party* in respectievelijk 2005 en 2007 in het ongelijk gesteld na het publiceren van privéfoto's van het paar.

BUITENLANDSE ZAKEN

In Kenia aangehouden terreurverdachten aan Nederland uitgeleverd

Op 27 juli 2009 werden in Kenia, bij de grens met Somalië, vier verdachten van terrorisme aangehouden. Het waren drie Nederlanders en een Marokkaan met een Nederlandse verblijfsvergunning, elk 21 jaar oud. Zij zouden op het moment van hun arrestatie onderweg zijn geweest naar een Somalisch trainingskamp.
De mannen werden na hun arrestatie op het vliegtuig naar Brussel gezet, waar zij werden aangehouden. De Belgische autoriteiten droegen hen vervolgens op 5 augustus over aan Nederland, dat om de arrestatie had gevraagd.

Oud-politicus Ad Melkert nieuwe gezant Verenigde Naties in Irak

Op 24 augustus 2009 trad voormalig leider van de Partij van de Arbeid (PvdA) Ad Melkert aan als de nieuwe gezant van de Verenigde Naties voor Irak. Zijn taken bestonden onder meer uit het begeleiden van de verkiezingen en het ondersteunen van de terugkeer van vluchtelingen. De drieënvijftigjarige Melkert zou daartoe gaan wonen in de hoofdstad Bagdad.
Melkert was sinds maart 2006 werkzaam geweest als ondersecretaris-generaal van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP). Eerder was hij kamerlid, minister en fractievoorzitter voor zijn partij in de Tweede Kamer. Na de grote verkiezingsnederlaag van de PvdA in 2002 trad hij terug als partijleider en vertrok naar de Verenigde Staten om bewindvoerder te worden bij de Wereldbank.

OVERLEDEN

Herman Bode, vakbondsbestuurder

In Enkhuizen overleed op 10 januari 2007 de oud-vakbondsbestuurder Herman Bode aan een maagbloeding. Bode, geboren in Oldenzaal op 16 april 1925, groeide op in een Twents arbeidersmilieu en begon zijn vakbondscarrière in 1949 bij de Rooms-Katholieke Metaalbewerkersbond St. Eloy. In 1979 werd hij vicevoorzitter van het Nederlands Katholiek Vakverbond (NKV), dat in 1981 mede door zijn inspanningen fuseerde met het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (NVV) tot de Federatie Nederlandse Vakbeweging. Hij heeft zich altijd verzet tegen verslechtering van de WAO en andere uitkeringen. Veel van zijn bekendheid ontleende Bode aan felle en emotionele uitspraken tegen het eerste kabinet-Lubbers (1982-1986) dat miljarden bezuinigde op de sociale zekerheid. Een van deze uitspraken was: 'Bij de werkgevers is het altijd grijpen en graaien. Ze hebben nooit genoeg, ook al maken ze een winst van 13 miljard, zoals Shell'. Herman Bode, een imposante verschijning, stond bekend als een fameus redenaar en een ouderwetse vergadertijger. Bij zijn afscheid in 1985 was hij de laatste echte arbeider in de FNV-top.

Samuel Metiary, Zuid-Molukse dominee

De Zuid-Molukse dominee Samuel Metiary overleed in zijn woonplaats Assen op 4 maart 2007. Metiary, geboren op de Molukken op 13 april 1917, werd bekend toen hij bemiddelde tussen de Nederlandse autoriteiten en de Molukse treinkapers in Wijster (1975) en De Punt (1977). In de jaren vijftig was Metiary leider op het kamp Schattenburg, dat op de plek van het voormalige doorgangskamp Westerbork was ingericht om militairen van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL) op te vangen die afkomstig waren uit Nederlands-Indië/Indonesië. In 1966 richtte Metiary Badan Persatuan op, de partij der Zuid-Molukkers. Samuel Metiary, die in 2006 werd benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau, speelde een belangrijke rol bij de totstandkoming van afspraken met de Nederlandse overheid over huisvesting van Molukkers en uitkeringen voor ex-KNIL-militairen.

Bart Tromp, socioloog

Op 20 juni 2007 overleed in Den Haag politicoloog, socioloog en ideoloog van de Partij van de Arbeid (PvdA) Bart Tromp aan een plotselinge hartstilstand. Tromp, geboren in Sneek op 16 oktober 1944, studeerde cum laude af als socioloog aan de Rijksuniversiteit Groningen en was daarna verbonden aan de Technische Universiteit Eindhoven. Hij was gespecialiseerd in internationale betrekkingen en een vertegenwoordiger van de systeemtheorie. Tromp was actief in het PvdA-partijbestuur, was columnist voor *Het Parool, Elsevier* en *De Gelderlander,* doceerde aan de Universiteit van Amsterdam en de Rijksuniversiteit Leiden en was verbonden aan Instituut Clingendael. Bart Tromp hield vast aan de kernbegrippen van de sociaaldemocratie: gelijkheid en solidariteit. Nadat premier Wim Kok in 1995 in zijn Den Uyl-lezing aankondigde de 'ideologische veren' van de PvdA te willen afleggen en een meer gematigde koers voorstond, voorspelde hij de opmars van de Socialistische Partij. In 2001 probeerde Tromp tevergeefs PvdA-voorzitter te worden.

Schelto Patijn, bestuurder en politicus

Na jaren van gezondheidsproblemen overleed in Amsterdam op 15 juli 2007 de politicus en oud-burgemeester van Amsterdam Schelto Patijn. Hij werd op 13 augustus 1936 geboren in Den Haag in een familie die verscheidene bestuurders heeft voortgebracht. Voordat hij in 1973 lid werd voor de Partij van de Arbeid van zowel de Tweede Kamer als het Europees Parlement, studeerde Patijn rechten in Utrecht en werkte hij op het ministerie van Buitenlandse Zaken en bij het Europa Instituut van de Rijksuniversiteit Leiden. Schelto Patijn, die een belangrijke rol speelde bij de grondwetsherziening van 1983, werd in 1984 Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland. Tien jaar later zou hij dezelfde functie gaan vervullen in de op te richten stadsprovincie Amsterdam. Toen die bestuurlijke reorganisatie niet doorging, werd hij burgemeester en bouwde in de hoofdstad een reputatie op als een aimabel en genuanceerd mens.

Freek Bischoff van Heemskerck, eerste koninklijke stalmeester

Op 28 juli 2007 overleed in een ziekenhuis in Château-d'Oex (Zwitserland) Willem Frederik Karel Bischoff van Heemskerck, voormalig vooraanstaand lid van de huishouding van het Koninklijk Huis. Freek Bischoff van Heemskerck werd geboren in Arnhem op 12 november 1917 en studeerde geneeskunde in Utrecht. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij actief in het verzet, werd opgepakt en zat 4,5 jaar gevangen. Zijn verzetsverleden was voor Koningin Wilhelmina reden om Bischoff van Heemskerck na

de oorlog in dienst te nemen. Tot 1980, kort na de troonsbestijging van Beatrix, was de fervente ruiter Bischoff van Heemskerck als eerste stalmeester verantwoordelijk voor de transportmiddelen van het Koninklijk Huis. Hij was betrokken bij de organisatie van het huwelijk van Beatrix en Claus in het onrustige Amsterdam in 1966, waarvoor hij paarden trainde om niet te schrikken van vuurwerk en ander lawaai. Bischoff van Heemskerck was onder andere Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

Erik Hazelhoff Roelfzema, Nederlands verzetsstrijder

Op 26 september 2007 overleed in Honaka'a (Hawaii) in zijn slaap Siebren Erik Hazelhoff Roelfzema, verzetsstrijder, oorlogspiloot, radiomedewerker en schrijver. Roelfzema, bekend geworden als 'Soldaat van Oranje', werd geboren in Soerabaja (Nederlands-Indië) op 3 april 1917. In de jaren dertig verhuisde het gezin Roelfzema naar Nederland en studeerde hij rechten in Leiden, waar hij zich in 1941 samen met andere studenten met het zogeheten 'Leids Manifest' tegen de Duitse bezetter keerde. Later leverde Roelfzema zendapparatuur voor het verzet en bracht hij als 'Engelandvaarder' verzetsstrijders naar Engeland, waar hij zich in 1942 als piloot aansloot bij de Royal Air Force (RAF). Roelfzema, een persoonlijke vriend van Prins Bernhard, was aan het einde van de oorlog adjudant van Koningin Wilhelmina. Over zijn verzetsdaden schreef hij het boek 'Soldaat van Oranje', later verfilmd door Paul Verhoeven met Rutger Hauer in de hoofdrol.

Jan Wolkers, schrijver en beeldend kunstenaar

Op 19 oktober 2007 overleed op Texel de schrijver, beeldhouwer en schilder Jan Wolkers, 81 jaar oud. Jan Hendrik Wolkers, geboren in Oegstgeest op 26 oktober 1925 als derde kind in een gereformeerd gezin van elf kinderen, nam in de Tweede Wereldoorlog les op de Leidse schildersacademie. Na de bevrijding liep hij stage bij Ossip Zadkine in Parijs, waar hij ook begon te schrijven. Zijn eerste roman *Kort Amerikaans* (1962) maakte hem populair. Ongeremde beschrijvingen van seksualiteit, schuld en boete kenmerken zijn oeuvre. Daarnaast is er sprake van verzet, vitalisme en liefde voor de natuur. In de oudste verhalen zoals *Serpentina's petticoat* (1961) en *Gesponnen suiker* (1963) zijn deze elementen al aanwezig. Zijn roman *Turks fruit* werd door Paul Verhoeven in 1973 verfilmd en *Brandende liefde* in 1983 door Ate de Jong. *Terug naar Oegstgeest* werd in 1987 door Theo van Gogh verfilmd. De laatste jaren schreef hij essays over kunst en natuur. Hij weigerde zowel de Constantijn Huygensprijs (1982) als de P.C. Hooftprijs (1989). Zijn bekendste sculptuur is die van het Auschwitzmonument in Amsterdam.

Harm van der Meulen, vakbondsman

In zijn woonplaats Utrecht overleed op 20 oktober 2007 na een langdurig ziekbed voormalig voorzitter van het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV) en politicus van het Christen Democratisch Appèl (CDA), Harm van der Meulen. Hij werd geboren in Castricum op 21 oktober 1925 en was van huis uit geschoold metaalbewerker. Van 1945 tot 1952 werkte hij bij de Koninklijke Hoogovens- en Staalfabrieken in IJmuiden. In 1953 begon Van der Meulen zijn vakbondscarrière als districtsbestuurder van de Christelijke Metaalbewerkersbond. Vanaf 1973 was hij secretaris van het CNV, om van 1978 tot 1986 CNV-voorzitter te worden, een tijd waarin de werkloosheid hoog opliep en Van der Meulen een 'koude oorlog' voerde met zijn eigen CDA vanwege de vele bezuinigingen op sociale voorzieningen. In 1987 werd Van der Meulen namens het CDA lid van de Eerste Kamer, waarin hij het opnam voor werknemers en uitkeringsgerechtigden en – alweer – een kritische houding aannam tegenover het sociaaleconomisch beleid van zijn partijgenoot minister-president Ruud Lubbers.

Henk Vredeling, politicus

Op 27 oktober 2007 overleed in Huis ter Heide na een kort ziekbed de politicus Hendrikus (Henk) Vredeling. Hij werd geboren in Amersfoort op 20 november 1924, studeerde landbouwkunde aan de Landbouwuniversiteit Wageningen, werkte bij de Algemene Nederlandse Landarbeidersbond en kwam in 1956 in de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid. Vanaf 1958 combineerde de 'kampioen vragen stellen over Europees landbouwbeleid' Vredeling het Kamerlidmaatschap met de functie van Europarlementariër, totdat hij in 1973 ondanks een 'allergie voor uniformen' de eerste sociaaldemocratische minister van Defensie werd. Vredeling wilde eigenlijk een andere ministerspost, maar liet zich overhalen door aankomend premier en partijgenoot Joop den Uyl. Hij toonde zich een eigenzinnig minister en drukte – met zijn beroemde uitspraak 'congressen kopen geen straaljagers' – tegen de wens van het PvdA-congres in de aanschaf van F16-straaljagers door. Ook leverde hij buiten medeweten van premier Den Uyl en minister van Buitenlandse Zaken Max van der Stoel wapens aan Israël tijdens de Jom Kipoer-oorlog, wijzend op wat de joden was aangedaan tijdens de Tweede Wereldoorlog. Nog voor het einde van de kabinetsperiode verliet de 'gedreven Europeaan' Vredeling het ministerie van Defensie, om van 1977 tot 1981 Europees Commissaris voor Sociale Zaken te worden.

Aad Nuis, publicist en politicus

Na een ziekte van een jaar overleed in Scheveningen op 8 november 2007 politicus en letterkundige Adrianus (Aad) Nuis. Geboren in Sliedrecht op 18 juli 1933, studeerde Nuis in de jaren vijftig politieke en sociale wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam. Daarna werkte hij als wetenschappelijk medewerker bij verschillende universiteiten, als politicoloog, maar ook op het gebied van Nederlandse letterkunde waarvoor hij een grote belangstelling had. Later werd Nuis onder andere redacteur van het literaire tijdschrift *Tirade*, hoofdredacteur bij *Het Spectrum* en freelance journalist voor onder meer *de Volkskrant* en de *Haagse Post*. In 1967 werd hij lid van Democraten 66 (D66), waarvoor hij onder meer Kamerlid was en cultuurwoordvoerder. In 1994 werd Nuis, bekend om zijn grote gestalte en genuanceerde, beschouwelijke inslag, staatssecretaris van kunst-, cultuur- en mediabeleid.

Kees Lunshof, journalist en politiek commentator

Op 18 november 2007 overleed in Den Haag de journalist, columnist en politiek commentator Kees Lunshof, 61 jaar oud. Hij was adjunct-hoofdredacteur van het dagblad *De Telegraaf*, waar hij sinds 1971 werkzaam was. Tevens was hij lid van het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren. Lunshof werd in Haarlem op 24 november 1945 geboren als zoon van de journalist en latere

Elsevier-hoofdredacteur Henk Lunshof. In 1992 won hij de Anne Vondelingprijs voor de heldere manier waarop hij de Haagse politiek in zijn krant wist te verwoorden. Zijn politieke commentaar verscheen jarenlang iedere dinsdag. In 2004 verscheen zijn boek *Van polderen en polariseren: dertig jaar Nederlandse politiek*. In zijn eigen krant werd hij als 'kroonjuweel' herdacht.

Jan van Kilsdonk, studentenpastor en theoloog

Op 1 juli 2008 overleed te Amsterdam in zijn slaap op éénennegentigjarige leeftijd Jan van Kilsdonk. Hij werd in Zeeland (Noord-Brabant) in een groot molenaarsgezin geboren op 19 maart 1917 en trad op jonge leeftijd in bij de orde van de jezuïeten. Van Kilsdonk werd na zijn priesterwijding in 1945 zielzorger voor geïnterneerde leden van de Nationaal-Socialistische Bond (NSB) in Kamp Vught. Van 1947 tot 1960 was hij godsdienstleraar aan het Ignatiuscollege in Amsterdam. Daarna werd hij moderator van de katholieke studentenvereniging Sint Thomas van Aquino en stichtte met de priesters Jos Vrijburg en ordegenoot Huub Oosterhuis (getrouwd in 1970) de Amsterdamse Studentenecclesia die in de Dominicuskerk resideerde en een bron werd van liturgische vernieuwing. Daarnaast was hij een bekende verschijning in homokringen, waar hij geestelijke steun verleende, niet zelden aan mensen met aids die waren opgegeven.

(Vorige berichten pagina 437/2 - 2009)

PORTUGAL

BINNENLAND

Minister treedt af na bespotting parlementslid

Minister van Economische Zaken Manuel Pinho legde op 2 juli 2009 zijn functie neer nadat er grote verontwaardiging was ontstaan toen hij in het parlement een communistische afgevaardigde beledigde. Bij een debat met Bernadino Soares imiteerde de bewindsman tegenover de volksvertegenwoordiger met zijn wijsvingers aan weerszijden van zijn hoofd de horentjes van de duivel, ook bekend onder de naam corna. Deze in mediterrane landen bekende geste had van oudsher de betekenis dat iemand zich door zijn of haar partner liet bedriegen. 'Niets rechtvaardigt dit gebaar', merkte premier José Sócrates op, 'het is onacceptabel en had niet mogen gebeuren'. Minister van Financiën Fernando Teixeira dos Santos nam voorlopig de portefeuille van Pinho over.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Constitutioneel Hof handhaaft verbod op homohuwelijk

Het verzoek van twee lesbiennes in het huwelijk te mogen treden, werd op 31 juli 2009 door drie van de vijf rechters van het Constitutioneel Hof van Portugal afgewezen. Dit betekende dat het vonnis twee jaar eerder van een lagere rechtbank, die had bepaald dat alleen mensen van verschillend geslacht met elkaar konden trouwen, gehandhaafd bleef.

De twee vrouwen, Teresa Pires en Helena Paixão, zagen in het verdeelde besluit van het Hof een teken dat de conservatieve opvatting in Portugal aangaande het homohuwelijk langzaam terrein verloor. De vrouwen waren van plan de zaak voor te leggen aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

BUITENLANDSE ZAKEN

Twee van terrorisme verdachte Syriërs arriveren in Portugal

Op 28 augustus 2009 werden twee Syriërs door de Amerikaanse autoriteiten aan Portugal overgedragen. Zij hadden lange tijd vastgezeten in het detentiekamp van de Verenigde Staten voor terrorismeverdachten in Guantánamo Bay. Op Portugees grondgebied werden ze vervolgens in vrijheid gesteld, aldus een verklaring van het Portugese ministerie van Binnenlandse Zaken.

De begin 2009 aangetreden Amerikaanse president Barack Obama had beloofd de in Cuba gevestigde controversiële gevangenis uiterlijk in 2010 te hebben opgeheven. De VS waren echter naarstig op zoek naar asiellanden voor het deel van de 229 gedetineerden in het kamp dat niet vervolgd zou worden.

(Vorige berichten pagina 396/3 e.v. - 2009)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Ongeluk in waterkrachtcentrale eist vele doden

Een krachtige explosie in Ruslands grootste waterkrachtcentrale bij Sajano-Sjoesjenskaja in Zuid-Siberië vernietigde op 17 augustus 2009 enkele muren en zette de turbinekamer van de centrale onder water. Drie dagen later werd bekend dat minstens 17 mensen waren gedood en 57 nog steeds werden vermist. Aangenomen werd dat de vermisten ook waren omgekomen.
De oorzaak van het ongeluk was onduidelijk, maar de slechte staat van de infrastructuur in Rusland was een algemeen erkend probleem. Ook was de discipline in de omgang met technologie in Rusland erg zwak, zoals premier Vladimir Poetin naar aanleiding van het ongeluk opmerkte.

Stalins naam in metrostation leidt tot felle reacties

De terugkeer van Stalins naam in een inscriptie op de muur in metrostation Koerskaja te Moskou leidde op 27 augustus 2009 tot felle reacties. De kritiek werd geuit nadat de autoriteiten de gerestaureerde toegangsruimte tot het station hadden geopend. De ruimte was hersteld in de oorspronkelijke staat van 1950, inclusief een inscriptie met de volgende tekst: 'Stalin voedde ons op tot loyaliteit aan de natie en inspireerde ons tot arbeid en grootse daden.'
De tekst was begin jaren zestig verwijderd, toen er veel kritiek was op de voormalige dictator. Sinds het aan de macht komen van president Vladimir Poetin in 2000 was er van overheidswege een campagne op gang gekomen waarin de nadruk werd gelegd op de grootsheid van het Sovjetverleden. Kritiek op Stalin paste daar minder goed in.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie Rusland krimpt met bijna 11 procent

Het bureau voor de statistiek Rosstat maakte op 11 augustus 2009 bekend dat de Russische economie in het tweede kartaal 10,9 procent was gekrompen in vergelijking met

een jaar eerder. In het eerste kwartaal bedroeg dit percentage 9,8 procent. President Dmitri Medvedev had eerder in de week al gezegd dat Rusland op een dood spoor dreigde te geraken als er geen economische hervormingen zouden worden doorgevoerd.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Sociaal activiste en echtgenoot dood aangetroffen in Tsjetsjenië

Op 11 augustus 2009 werden de met kogels doorzeefde lichamen van sociaal activiste Zarema Sadoelajeva en haar echtgenoot Alik Dzjabrajlov aangetroffen in de kofferbak van hun auto in de Tsjetsjeense hoofdstad Grozny. De twee, beiden 33 jaar oud, waren een dag eerder ontvoerd uit het kantoor van Red de Generatie, een charitatieve organisatie die kinderen hielp en door Sadoelajeva werd geleid. Verwanten zeiden bij de begrafenis op 11 augustus dat de mannen die het echtpaar hadden meegenomen zich als politieagenten hadden geïdentificeerd. Volgens een familielid was Dzjabrajlov het beoogde slachtoffer van de moord geweest. Sadoelajeva zou er echter op aangedrongen hebben zelf mee te komen, toen de mannen haar echtgenoot kwamen ophalen. De moorden waren de zoveelste in een lange reeks in Tsjetsjenië. In juli nog werd mensenrechtenactiviste Natalja Estemirova om het leven gebracht.

Zelfmoordaanslag in Ingoesjetië eist tenminste 21 doden

Een zelfmoordaanslag met een autobom op een politiebureau in Nazran, in de republiek Ingoesjetië in Rusland, eiste op 17 augustus 2009 minstens 21 dodelijke slachtoffers. Negen mensen werden nog vermist en er waren ruim honderddertig gewonden gevallen. De aanvaller ramde met zijn vrachtwagen de ingang van het politiehoofdkwartier terwijl agenten aangetreden stonden voor de ochtendinspectie. De bomaanslag was opnieuw een teken dat de controle over de Noord-Kaukasus het Kremlin volledig dreigde te ontglippen.

Hardliner minister in Ingoesjetië

President Dmitri Medvedev benoemde op 18 augustus een nieuwe minister van Binnenlandse Zaken voor Ingoesjetië. Het ging om kolonel-generaal Arkadi Jedelev, die tot dan toe onderminister van Binnenlandse Zaken was in de centrale regering in Moskou. Jedelev, die bekend stond als een hardliner, had in 2004 een centrale rol gespeeld bij Russische operaties in de opstandige republiek Tsjetsjenië.

Twee doden bij zelfmoordaanslag Tsjetsjenië

Tsjetsjenië werd op 28 augustus 2009 getroffen door een zelfmoordaanslag in de stad Sjali, waarbij de twee daders omkwamen en zes mensen gewond raakten. Het was de derde zelfmoordaanslag in een week in de onrustige republiek. Bij de twee andere aanslagen kwamen in totaal acht mensen om. President Dmitri Medvedev van Rusland drong er vanuit zijn zomerresidentie in Sotsji aan de Zwarte Zee bij regionale leiders in de Noord-Kaukasus op aan educatieve programma's en activiteiten op te zetten om het terrorisme tegen te gaan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rechtbank laat personen verdacht van scheepskaping arresteren

Acht personen werden op 21 augustus 2009 in Moskou gearresteerd op beschuldiging van kaping van het vrachtschip Arctic Sea in volle zee. Drie van hen waren stateloos, terwijl de overigen afkomstig waren uit Estland, Letland en Rusland.
Het schip had Finland op 21 juli onder Maltese vlag verlaten met een lading hout aan boord, maar leek toen op de Atlantische Oceaan te zijn verdwenen. Het werd uiteindelijk twee weken nadat het in Algerije had moeten arriveren, gevonden. Het was toen echter ver uit de koers en had geen radiocontact onderhouden.
De zaak werd extra ondoorzichtig door berichten in de internationale media dat het schip behalve hout een luchtverdedigingssysteem aan boord had gehad dat voor Iran zou zijn bestemd. Ook zou de Israëlische inlichtingendienst Mossad betrokken zijn geweest bij de affaire in een poging te verhinderen dat het transport Iran zou bereiken.

OVERLEDEN

Joeri Levada, socioloog

Joeri Levada overleed in Moskou op 16 november 2006. Hij werd geboren in Vinnitsa (Oekraïne) op 24 april 1930. Hij was een bekend Russisch socioloog en hield zich als een van de eersten in de Sovjet-Unie bezig met de bestudering van de publieke opinie. In de USSR was dit een politiek zeer gevoelig onderwerp. In de jaren zeventig kreeg hij problemen met de autoriteiten en in 1972 werd zijn onderzoeksinstituut gedwongen te sluiten. Pas na de liberalisering die optrad onder partijleider Michail Gorbatsjov, in de tweede helft van de jaren tachtig, mocht hij weer een instituut oprichten dat zich met dit onderwerp bezighield. Na negatieve berichtgeving over de tweede Tsjetsjeense oorlog werd echter in 2003 het hele management van Levada's instituut op last van de Russische overheid vervangen. In 2004 riep Levada opnieuw een onafhankelijk, naar hemzelf genoemd, instituut voor sociologisch onderzoek in het leven.

Natalja Estemirova, mensenrechtenactiviste

Natalja Estemirova werd op 15 juli 2009 door onbekenden geliquideerd Zij werd op de ochtend van die dag bij haar woning in de hoofdstad Grozny van de Russische republiek Tsjetsjenië ontvoerd en 's middags bij een dorp in de naburige republiek Ingoesjetië dood aangetroffen met kogelwonden in haar hoofd en borst. Estemirova, van Russisch-Tsjetsjeense afkomst en van huis uit onderwijzeres werd in Saratov Oblast (toenmalige Sovjet-Unie) op 28 februari 1958 geboren. Zij deed onderzoek naar mensenrechtenschendingen in Tsjetsjenië voor de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial en assisteerde onder meer familieleden van slachtoffers bij het aanhangig maken van zaken bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. Zij was ook een belangrijke bron van informatie voor westerse mensenrechtenorganisaties en journalisten. De zaken die Estemirova onderzocht lagen politiek vaak zeer gevoelig en diverse medewerkers van Memorial wezen na haar dood met de beschuldigende vinger naar de Tsjetsjeense president Ramzan Kadyrov, die op het punt van mensenrechten een extreem slechte reputatie had. Natalja Estemirova was weduwe, moeder van een dochter en had onder anderen samengewerkt met de Russische journaliste en mensenrechtenactiviste Anna Politkovskaja, die in 2006 in Moskou was vermoord.

(Vorige berichten pagina 440/3 e.v. - 2009)

SPANJE

BINNENLAND

Conservatieve oppositie beschuldigt regering van illegaal afluisteren

De Volkspartij (PP) handhaafde op 18 augustus 2009 de eerder die maand geuite beschuldiging dat de regering van José Luis Rodríguez Zapatero leden van de oppositie op onwettige wijze had laten afluisteren. De aantijging werd in krachtige termen ontkend door vertegenwoordigers van de regerende Spaanse Socialistische Arbeiderspartij (PSOE). Zij beweerden dat de oppositie slechts de aandacht probeerde af te leiden van een corruptieschandaal waar leden van de PP bij betrokken waren.
De secretaris-generaal van de PP, Maria Dolores de Cospedal García, reageerde hierop met de woorden: 'De PP heeft de beschuldiging geuit en de regering moet dan een onderzoek starten in plaats van de oppositie te beschuldigen. Dat gebeurt in elk democratisch land.'

BASKISCHE KWESTIE

ETA claimt verantwoordelijkheid voor dood van drie politieagenten

De Baskische separatistische organisatie ETA gaf op 9 augustus 2009 een verklaring uit waarin de verantwoordelijkheid werd opgeëist voor een reeks van aanslagen. Het betrof de bomexplosie op 19 juni in de Baskische plaats Arrigorriaga waarbij een politie-inspecteur omkwam; de aanval op een kantoor van de Spaanse Socialistische Arbeiderspartij (PSOE) op 10 juli; de ontploffing van een autobom in Burgos op 29 juli waardoor veertig mensen gewond raakten; en de aanslag een dag later op het eiland Mallorca waarbij twee leden van de Guardia Civil de dood vonden.
De gewapende beweging beweerde verder dat het al tientallen jaren de dialoog zocht om tot een politieke oplossing van het Baskische conflict te komen.

Veldslag tussen politie en ETA-sympathisanten

Honderden demonstranten kwamen op 15 augustus 2009 in botsing met Spaanse ordetroepen toen zij in San Sebastian deelnamen aan een verboden protest ter ondersteuning van gevangenzittende ETA-leden. Geëist werd dat veroordeelden van de separatistische organisatie dichter bij Baskenland zouden worden opgesloten zodat zij geregeld bezoek konden ontvangen, maar de Spaanse overheid weigerde daar aan mee te werken. Toen de sterke arm de protesterende menigte uiteen probeerde te drijven, begonnen betogers met flessen te gooien waarop de gehelmde politie rubberkogels afvuurde en de wapenstok gebruikte. De demonstratie was verboden omdat deze volgens de autoriteiten gebruikt kon worden voor 'het rechtvaardigen van terrorisme'.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering geeft langdurig werklozen toch uitkering

De Spaanse regering maakte op 13 augustus 2009 bekend dat driehonderdveertigduizend werklozen de mogelijkheid kregen per maand 420 euro van overheidswege te ontvangen, hoewel de periode was verlopen waarin zij voor steun in aanmerking kwamen. De maatregel was bedoeld voor mensen met een maandelijks inkomen onder de 468 euro en die bereid waren deel te nemen aan een omscholingscursus. Het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE) berichtte dat de werkloosheid in Spanje in juli was opgelopen tot 17,9 procent – bijna twee keer zoveel als gemiddeld in de eurozone.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verkoop van huizen opnieuw sterk gedaald

Officiële cijfers toonden op 12 augustus 2009 aan dat in de eerste helft van het jaar de verkoop van huizen in Spanje met bijna 35 procent was gezakt ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Analisten zagen niettemin een lichtpuntje: de daling in mei ten opzichte van dezelfde maand in 2008 was 32,2 procent, terwijl dat percentage in juni was afgenomen tot 25,5 procent op jaarbasis. De Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA) voorspelde echter dat de onroerendgoedsector nog harder getroffen zou worden. Vooral veel buitenlanders hadden zich teruggetrokken van de huizenmarkt. Zij hadden ten opzichte van 2008 zeker 60 procent minder geïnvesteerd.

Economische krimp in Spanje neemt licht af

In het tweede kwartaal van 2009 zijn de economische activiteiten in Spanje met 1 procent afgenomen ten opzichte van het kwartaal daarvoor, zo bleek op 14 augustus 2009 uit cijfers van het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE). Dit betekende een lichte verbetering, want het eerste kwartaal had een krimp laten zien van 1,9 procent. Niettemin was het resultaat iets slechter dan de centrale bank had voorspeld.

Volgens de regering toonden de cijfers aan dat er sprake was van een relatief herstel. Daarbij werd onder meer gewezen op het feit dat de krimp in het tweede kwartaal van 4,1 procent op jaarbasis minder was dan het gemiddelde in de eurozone, dat 4,6 procent bedroeg.

(Vorige berichten pagina 399/1 e.v. - 2009)

TURKIJE

KOERDISCHE KWESTIE

Militairen wijzen onderhandelingen met Koerdische strijders af

Het Turkse militaire apparaat gaf op 25 augustus 2009 een verklaring uit waarin het streven van de regering de Koerden meer rechten te geven en de economie van hun leefgebied beter te ontwikkelen, werd gesteund.
Onderhandelingen met de strijders van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) werden echter ronduit afgewezen, evenals het meermaals geopperde idee het Koerdisch als officiële taal te erkennen. Benadrukt werd dat Turkije een ondeelbare eenheidsstaat was met het Turks als officiële taal, zoals in de grondwet vermeld stond. De politieke oppositie had de regering eerder beschuldigd van het doen van concessies tegenover de 'terroristen'.

De Koerdische rebellen hadden al enige maanden een eenzijdig staakt-het-vuren in acht genomen als eerste stap naar oplossing van het conflict. De Nationale Veiligheidsraad van Turkije, waarin de top van leger en politiek was vertegenwoordigd, achtte dit gunstig en had de regering geadviseerd de vredespogingen voort te zetten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Basisrente in Turkije naar recordlaagte

De Turkse centrale bank verlaagde op 18 augustus 2009 de standaardrentetarieven met als doel de economie een impuls te geven. De kredietrente werd met 0,5 procentpunt teruggebracht tot 7,75 procent en de debetrente werd vastgesteld op 10,25 procent. De verwachting was dat de inflatie, die in juli was gestegen tot 5,4 procent op jaarbasis, voorlopig laag zou blijven. In het eerste kwartaal was de Turkse economie sterk gekrompen. Hoewel de verwachting bestond dat in die maanden het dieptepunt van de crisis was bereikt, ging de Turkse regering voor heel 2009 uit van een negatieve groei van 3,6 procent. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) was nog somberder en voorspelde een krimp van 5 procent.

BUITENLANDSE ZAKEN

Turkije en Rusland bereiken akkoord over aanleg Russische pijpleiding

De Russische premier Vladimir Poetin en zijn Turkse ambtsgenoot Recep Tayyip Erdogan ondertekenden op 6 augustus 2009 een principeakkoord over de aanleg van de Russische South Stream pijplijn door de Turkse territoriale wateren. Voor Rusland was deze overeenkomst van groot belang omdat het land daardoor minder afhankelijk zou worden van Oekraïne. Door dat land werd 80 procent van het Russische gas dat voor Europa bestemd was, vervoerd. Rusland verkocht echter ook gas aan Oekraïne waarmee ruim een half jaar eerder ruzie was ontstaan over de gasprijs, waarna de doorvoer was gestopt. Met de South Stream pijplijn kon het transitland Oekraïne worden omzeild. Rusland zou Turkije de levering van olie hebben toegezegd in ruil voor de gemaakte afspraken.

(Vorige berichten pagina 400/1 e.v. - 2009)

BOLIVIA

BINNENLAND

Nieuwe grondwet van Bolivia per referendum goedgekeurd

Na meerdere keren uitstel was het op 25 januari 2009 eindelijk zover: in Bolivia werd een referendum gehouden over de nieuwe, door de grondwetgevende vergadering ontworpen constitutie. De volksraadpleging werd een succes voor president Evo Morales en de progressieve krachten in het land, want ruim 61,4 procent van de stemgerechtigde burgers keurde de grondwet goed, 38,5 procent stemde 'nee' en de rest bracht een ongeldige stem uit. De opkomst bedroeg 90,2 procent. De meeste tegenstemmers waren afkomstig uit het oostelijke, laaggelegen deel van Bolivia en voorstemmers moesten vooral gezocht worden onder de arme indiaanse bevolking. De 'pueblos indígenas' vormden een meerderheid in Bolivia en analisten meenden daarom dat er sprake was van een historische transitie.

Compromis leidt tot beëindiging hongerstaking Morales

President Morales maakte op 14 april een eind aan zijn vijf dagen durende hongerstaking nadat er in het congres een wet was aangenomen die hem in staat stelde zich in december herkiesbaar te stellen. Het compromis tussen de regering en de oppositie behelsde verder de reservering van zeven zetels in het Huis van Afgevaardigden voor indiaanse minderheden en voorzag in de mogelijkheid voor geëmigreerde Bolivianen – rond de 300.000, van wie velen in Argentinië woonden – bij verkiezingen hun stem uit te brengen. Ook waren er op verzoek van de oppositie nieuwe maatregelen in opgenomen die fraude moesten uitbannen.
De negenenveertigjarige Morales had de dagen gesleten op een matras, slechts chamomile thee drinkend en kauwend op cocabladeren om de honger te verdrijven.

Politie zegt moordcommando onschadelijk te hebben gemaakt

De Boliviaanse politie doodde op 16 april in de stad Santa Cruz in het gelijknamige departement in een hotel drie 'huurmoordenaars' die president Morales uit de weg wilden ruimen. Het ging om de Boliviaan van Hongaarse afkomst Eduardo Rózsa Flores, de Ier Michael Dwyer en de Hongaar – sommige bronnen beweerden: Roemeen – Arpád Magyarosi die samen met twee gearresteerde handlangers de politieaanval met geweervuur beantwoordden. De eerste, Rózsa Flores, was geboren in Santa Cruz en rond 1991 actief in de oorlog in Kroatië. Hij zou de Europeanen hebben geronseld.

Oppositie ontkent betrokkenheid bij complot

De bewering van staatsaanklager Marcelo Sosa dat leidende oppositiefiguren als de zakenman Branko Marinkovic, de gouverneur van het departement Santa Cruz, Rubén Costas Aguilera, en de voorzitter van de veehoudersassociatie aldaar, Guido Nayar, achter het moordcomplot zaten, leidde tot felle reacties. Marinkovic liet weten een internationaal onderzoek te willen omdat de oppositie geen vertrouwen had in de Boliviaanse justitie, terwijl een medewerker van Costas stelde dat 'een soapopera meer waarheid bevat'. Door het optreden van de huurlingen had er een separatistische revolte moeten uitbreken, vertelde Sosa, die de genoemde oppositieleiders nog niet officieel had aangeklaagd, maar wel aankondigde Marinkovic te zullen gaan ondervragen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering kondigt importstop van oudere auto's af

Auto's die meer dan vijf jaar oud waren, mochten volgens een decreet van 3 december 2008 niet meer geïmporteerd worden. De maatregel werd genomen omdat de straten van Bolivia volgens de regering overspoeld werden door goedkope modellen, mede omdat in 2003 een verandering van de regelgeving van kracht was geworden waardoor kleine Japanse auto's konden worden geïmporteerd. Reden er in 2002 nog 418.000 voertuigen rond, eind 2008 was dat aantal bijna verdubbeld tot 821.000 auto's. De beslissing veroorzaakte grote consternatie in de autobranche, met name bij de dealers van gebruikte Japanse merken als Toyota, Nissan en Suzuki die via Chileense havens werden aangevoerd.

De combinatie van het verouderde materiaal en de talrijke onervaren chauffeurs had het aantal auto-ongelukken sinds 2000 met 240 procent opgedreven.

Oliemaatschappij Chaco genationaliseerd

President Evo Morales maakte op 23 januari

2009 de nationalisatie bekend van de Empresa Petrolera Chaco SA, bekend staand als oliemaatschappij Chaco. De regering van Bolivia nam de maatregel toen de onderhandelingen met de Anglo-Argentijnse Pan American Energy (PAE) groep over de aankoop van de aandelen van Chaco in een impasse terecht waren gekomen. De nationalisatie betekende dat de oliemaatschappij onder de vleugels kwam van staatsmaatschappij Yacimientos de Petrolíferos Fiscales Bolivianos (YPFB) die 99 procent van de aandelen in bezit kreeg. De resterende 1 procent was nog in handen van private investeerders.
Chaco was een van de grootste producenten van GLP – vloeibaar gas dat gewonnen werd uit olie.

Morales verzoekt landeigenaren grond vrijwillig af te staan

Bij de overhandiging van eigendomspapieren van stukken grond aan arme Guarani en kleine boeren op 14 maart in Alto Parapeti – gelegen in de Boliviaanse Chaco – deed Morales een beroep op grootgrondbezitters vrijwillig grond af te staan. De bijeenkomst vond plaats op de voormalige hacienda (grote boerderij) van de Amerikaan Ronald Larsen, die was uitgegroeid tot een symbool van het verzet tegen de plannen van de socialistische regering. Het staatshoofd beschuldigde de grootgrondbezitters, die sterk gekant waren tegen de agrarische hervormingen, van het braak laten liggen van grote stukken land en het behandelen van arbeiders als slaven.

De overheid had de maand daarvoor 36.000 ha. land geconfisqueerd, maar kon slechts een deel daarvan distribueren omdat er nog beroepsprocedures liepen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Peru geeft asiel aan twee voormalige Boliviaanse ministers

Tot ongenoegen van de regering in La Paz ontvingen de Boliviaanse oud-ministers Mirtha Quevedo en Javier Torres Goitía op 5 mei 2009 van de Peruaanse autoriteiten de vluchtelingenstatus. De maand daarvoor had voormalig minister Jorge Torres Obleas van Lima al asiel gekregen, waardoor de spanningen tussen Peru en Bolivia waren opgelopen. Alle drie waren door de Boliviaanse justitie aangeklaagd voor betrokkenheid bij het gewelddadig neerslaan in 2003 van een demonstratie tegen de regering van toenmalig president Gonzalo Sánchez de Lozada, waarbij 63 doden waren gevallen.
García Belaunde, minister van Buitenlandse Zaken van Peru, noemde de aanklachten tegen de oud-bewindslieden 'politiek gemotiveerd'.

Morales beschuldigt Obama belofte niet na te komen

De beslissing van Washington om het jaarlijkse handelsvoordeel voor Bolivia van 25 miljoen dollar (ca. 17,7 miljoen euro) stop te zetten, schoot bij president Morales in het verkeerde keelgat. Op 1 juli 2009 beschuldigde hij president Obama van de VS ervan te hebben gelogen toen hij bij een topontmoeting van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) had beloofd de relatie tussen zijn land en Latijns-Amerika te zullen veranderen. Was dat werkelijk zo, dan had Washington deze stap niet genomen, meende het Boliviaanse staatshoofd.

De VS namen de strafmaatregel omdat Bolivia naar hun mening niet genoeg deed aan het terugdringen van de cocateelt die, zo had Morales toegegeven, in 2008 met 6 procent was gegroeid.

Wrede coupleider door de VS naar Bolivia uitgewezen

De éénenzeventigjarige Luis Arce Gómez werd op 9 juli 2009 door FBI-agenten overgeleverd aan de Boliviaanse autoriteiten om een gevangenisstraf van dertig jaar uit te gaan zitten. Deze was hem eerder opgelegd voor misdaden als genocide en politieke moord. De 'cocaïne-minister', zoals zijn bijnaam luidde, had in juli 1980 deelgenomen aan een door drugshandelaren gesteunde staatsgreep van generaal Luis García Meza. Als minister van Binnenlandse Zaken schrok Arce Gómez er vervolgens niet voor terug persoonlijk politieke gevangenen te martelen. In 1991 was hij in Miami veroordeeld voor drugshandel, waarna hij in 2007 tevergeefs had geprobeerd politiek asiel in de Verenigde Staten te krijgen.

Evo Morales prees de actie van het Amerikaanse justitiële apparaat en sprak van 'een historische dag voor de mensenrechten'.

(Vorige berichten pagina 693/3 - 2008)

COSTA RICA

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Leningen en stimulering economie in reactie op recessie

IMF verstrekt lening aan Costa Rica

Op 13 april 2009 keurde het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een krediet van 735 miljoen dollar (ca. 524 miljoen euro) voor Costa Rica goed dat het Midden-Amerikaanse land door de internationale economische crisis moet helpen loodsen. Volgens het in Washington gevestigde financiële instituut kon Costa Rica voorlopig zonder problemen aan zijn betalingsverplichtingen voldoen. Mocht het tij keren, dan kon gebruik gemaakt worden van de lening.
Murilo Portugal, onderdirecteur bij het IMF, prees de 'solide' economie van het land, al onderstreepte hij ook dat de internationale crisis ook voor Costa Rica risico's inhield.

Staatsbanken gaan microkredieten geven

Bij een ontmoeting half mei 2009 tussen president Óscar Arias en de directeuren van drie staatsbanken werd afgesproken dat aan kleine bedrijven meer kredieten verstrekt dienden te worden. Door de economisch moeilijke tijden hadden veel kleine ondernemingen moeite hun rekeningen te betalen. Op aandringen van het staatshoofd zouden de Banco Nacional, Bancrédito en de Banco de Costa Rica trachten faillissementen te voorkomen door soepeler kredietverstrekking. Daarnaast zouden voor de terugbetaling van al lopende kredieten flexibelere termijnen worden gehanteerd. Zo werd de mogelijkheid geschapen om de verplichte aflossing van schulden met 24 maanden uit te stellen, op voorwaarde dat de rente over het geleende bedrag in die periode wel werd betaald.

IDB: investeringen in infrastructuur nodig

Fernando Quevedo van de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) zei op 26 mei 2009 dat Costa Rica de infrastructuur voor de transportsector moest verbeteren wilde het land competitief blijven. In september had de IDB daarom een lening van 850 miljoen dollar (576 miljoen euro) aan

Costa Rica

Costa Rica goedgekeurd. Daarmee konden projecten gefinancierd worden voor de verbetering van snelwegen, havens en vliegvelden. Probleem was dat het parlement het krediet nog niet had goedgekeurd, ondanks aandringen van president Arias. De IDB gaf te kennen het interne besluitvormingsprocedure in Costa Rica te respecteren, maar de fondsen niet blijvend te zullen reserveren terwijl andere landen er om zaten te springen.
Tot tevredenheid van Arias ging het congres eind juli evenwel akkoord met de lening.

Maatschappelijke weerstand tegen Plan Escudo

Het door de regering in januari 2009 gelanceerde Plan Escudo, bedoeld als stimuleringsplan voor de economie door onder meer de uitvoering van infrastructurele projecten, stuitte in de loop van het jaar op steeds meer weerstand. Veel vakbonden weigerden bijvoorbeeld akkoord te gaan met flexibelere ontslagregelingen; twee bonden kondigden eind mei aan de kwestie te zullen voorleggen aan de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Onderdeel van Plan Escudo was het verbeteren van de situatie van de lage inkomensgroepen en studenten, evenals de herstructurering van de schulden van kleine ondernemingen.

Parlement keurt verandering banksysteem goed

Staatsbanken mochten in de toekomst 12 procent financieren van het budget voor openbare werkprojecten, zo werd half augustus bekend. Tot dan was dat slechts 6 procent. Daarmee werd de ongelijkheid tussen staatsbanken en private bankinstellingen verkleind, hoewel de laatste 23 procent van de financiering voor hun rekening mochten nemen.
Met de verandering hoopte de regering van Costa Rica de investeringen in snelwegen, aquaducten en hydro-elektrische installaties te stimuleren, vooral doordat de kosten lager zouden worden. De staatsbanken hanteerden namelijk een lager rentepercentage.

NATUUR EN MILIEU

Aardbeving veroorzaakt ten minste 34 doden

Bij een aardbeving met een kracht van 6,1 op de schaal van Richter kwamen op 8 januari 2009 in Costa Rica ten minste 34 mensen om het leven. Meer dan 60 burgers werden vermist en er vielen rond de 90 gewonden. Het epicentrum van de beving, de ergste in het land in 150 jaar, lag in het noorden bij de Poás-vulkaan, op 30 kilometer van de hoofdstad San José. In Nicaragua voelde men de schokken eveneens.

Volgens de media bevonden zich vijf Britten en twee Canadezen onder de slachtoffers. Bijna 2.500 burgers werden geëvacueerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Samenwerking met Chili bij openbare werken

De Chileense krant *La Tercera* meldde rond 20 juni 2009 dat de regeringen van Chili en Costa Rica zouden gaan samenwerken bij het uitvoeren van infrastructurele werken. Volgens een woordvoerder van het Chileense investeringsagentschap ProChile zou de Chileense hulp vooral bestaan uit technische ondersteuning en kennisoverdracht op terreinen als investeringen in openbare werken, modernisering van infrastructuur en toepassing van publiek-private samenwerkingsmodellen.

ICJ doet uitspraak over grensconflict met Nicaragua

Het vonnis dat het Internationale Hof van Justitie (ICJ) op 13 juli in Den Haag uitsprak over het gebruik van de grensrivier tussen Costa Rica en Nicaragua werd door beide partijen geclaimd als een overwinning. Al bijna twee eeuwen waren er spanningen tussen de twee landen over het gebruik van de San Juan-rivier. In 2005 besloot Costa Rica naar het internationale hof te stappen toen Nicaragua eiste dat passagiers en toeristen op Costa Ricaanse schepen een visum moesten aanvragen en een tolbedrag betalen. Het ICJ bepaalde dat Nicaragua die eisen niet mocht stellen, al was het land wel gerechtigd identificatiepapieren van bootreizigers te vragen. Nicaragua kon verder bepalen op welke tijdstippen Costa Ricanen de rivier mochten gebruiken voor commerciële doeleinden. Daarmee had Costa Rica zich rechten verworven om de rivier te gebruiken, terwijl Nicaragua zijn soevereiniteit bevestigd zag.

(Vorige berichten pagina 32/1 - 2009)

Verenigde Staten

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN VAN TERREURAANSLAGEN

'CIA wilde liquidaties uitbesteden aan particulier beveiligingsbedrijf'

Amerikaanse inlichtingendienst vormde na 2001 zelf doodseskaders

De Amerikaanse dagbladen *Washington Post* en *New York Times* gaven in hun edities van 20 augustus 2009 informatie over een contraterreurprogramma van de Central Intelligence Agency (CIA), dat in juli in opspraak was gekomen omdat het, op last van de voormalige vicepresident Dick Cheney, geheim was gehouden.
Wat het programma precies behelsde, was niet bekend. De twee dagbladen meldden in augustus op grond van verklaringen van anonieme regeringsbronnen echter dat het ging om de oprichting van paramilitaire doodseskaders in 2001. Deze moesten kopstukken van internationale terroristische organisaties als al-Qaida aanhouden of liquideren. De betrokken agenten van de CIA zouden geen enkele terreurverdachte daadwerkelijk hebben gedood.

Privaat beveiligingsbedrijf neemt taken over

De uitvoering van het programma zou vanaf 2004 zijn uitbesteed aan het beveiligingsbedrijf Blackwater, zodat de inlichtingendienst zelf niet verantwoordelijk gehouden kon worden voor eventuele verkeerd uitgevoerde liquidaties. Blackwater zou een lijst hebben ontvangen met namen van mensen die aangehouden of gedood moesten worden en miljoenen dollars hebben gekregen om agenten op te leiden. Het programma zou echter ook na 2004 niet werkelijk zijn uitgevoerd omdat de CIA twijfelde of het verstandig was om het aanhouden of doden van terreurverdachten over te laten aan een particuliere onderneming.

'Inhumane' ondervragingsmethoden

Op 24 augustus kwam de CIA weer in opspraak. De Amerikaanse regering publiceerde toen documenten van de inlichtingendienst die tot dan toe geheim waren gehouden. Een federale rechter had daar

opdracht toe gegeven, nadat de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU) dit op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur (FOIA) had geëist.
Het ging om een rapport dat in 2004 was geschreven door inspecteur-generaal John Helgerson, die werkzaam was bij de inlichtingendienst. Er stond onder meer in welke ondervragingstechnieken waren toegepast op terreurverdachten in het Amerikaanse militaire detentiecentrum Guantánamo Bay op Cuba en in geheime gevangenissen van de CIA in Europa, het Midden Oosten en Noord-Afrika. Helgerson concludeerde dat sommige ondervragers de regels die het ministerie van Justitie onder president George W. Bush had opgesteld, hadden overtreden. Hun methoden noemde hij 'inhumaan'.

'Intimidaties hadden positieve resultaten'

Agenten van de CIA zouden Abd al-Rahim al-Nashiri, die werd verdacht van betrokkenheid bij de aanslag op het Amerikaanse marineschip USS Cole in 2000, hebben bedreigd met een geweer en een draaiende boormachine. Ook zou men hebben gedreigd zijn moeder voor zijn ogen te verkrachten. Terreurverdachte Khalid Sheikh Mohammed kreeg te horen dat zijn kinderen vermoord zouden worden als er nieuwe aanslagen op de Verenigde Staten werden gepleegd. Bij een andere verdachte zou de halsslagader zijn dichtgeknepen tot hij het bewustzijn verloor. Nadat hij was bijgekomen, was deze handeling tot twee keer toe herhaald. Verder zou er een schijnexecutie zijn uitgevoerd.

Volgens het rapport hadden de intimidaties in sommige gevallen gewerkt: verdachten zouden belangrijke informatie hebben prijsgegeven. Wat Helgerson betrof was het minder duidelijk of dit ook voor de meest extreme verhoormethoden gold. Hij doelde hier vooral op wat werd aangeduid als 'waterboarding' – een door de regering-Bush goedgekeurde methode waarbij de ondervraagde in de veronderstelling verkeerd dat hij of zij gaat verdrinken. De regering-Obama beschouwde deze techniek als marteling en had haar verboden.
Sinds 2001 had de CIA 94 terreurverdachten aangehouden en ondervraagd, zo bleek uit cijfers die de regering-Obama eerder in 2009 openbaar had gemaakt. Van hen hadden er 28 te maken gekregen met harde verhoormethoden die onder de regering-Bush waren toegestaan, maar onder Obama niet. Drie verdachten waren onderworpen aan waterboarding.

Onderzoek naar overtredingen

President Obama was van mening dat ondervragers die zich aan de richtlijnen van de regering-Bush hadden gehouden vrijuit moesten gaan, ook al had zijn eigen regering enkele van de toen rechtmatige verhoormethoden verboden. Na de publicatie van het rapport van Helgerson rees echter de vraag of de agenten van de CIA die de toenmalige regels overtreden hadden, wel vervolgd moesten worden. Obama gaf officier van justitie John Durham op 25 augustus opdracht hier onderzoek naar te doen.
Overigens ontkenden sommige agenten dat zij de fout in waren gegaan. Zij beweerden dat het rapport van Helgerson niet deugde.

Nieuw team voor ondervragingen

Eveneens op 25 augustus stelde Obama een 'eliteteam' aan, dat in het vervolg de verantwoordelijkheid kreeg voor het verhoren van belangrijke terreurverdachten. Dit ging de Hoogwaardige Groep voor Ondervraging van Gedetineerden (High-Value Detainee Interrogation Group, afgekort als HIG) heten. Er kregen ook mensen van buiten de CIA zitting in. Het team werd geleid door het Federale Onderzoeksbureau (FBI), en de Nationale Veiligheidsadviseur, James Jones, zou toezicht houden. Obama garandeerde dat de ondervragingen strikt volgens de regels zouden verlopen, dus zonder mishandelingen en onwettige intimidaties.

Republikeinen willen geen onderzoek

Negen vooraanstaande Republikeinen stuurden minister van Justitie Eric Holder eind augustus een brief waarin zij verzochten om Durhams onderzoek naar overtredingen door ondervragers van de CIA af te blazen. Zij vreesden dat de inlichtingendiensten uit angst om fouten te maken te terughoudend zouden worden, waardoor hun daadkracht zou verminderen. De negen vonden dat de betrokken CIA-agenten niet vervolgd moesten worden omdat zij de omstreden verhoormethoden louter zouden hebben toegepast om te voorkomen dat de Verenigde Staten getroffen werden door nieuwe terreuraanslagen.

Naar aanleiding van de ophef schreef de directeur van de CIA, Leon Panetta, op de website van de inlichtingendienst dat er sinds 2001 doorlopend contact met het ministerie van Justitie was geweest om te toetsen of de ondervragers zich wel aan de richtlijnen hielden. Net als Obama kwam hij op voor de agenten die de toenmalige regels hadden gerespecteerd, maar hij toonde zich niet bereid om degenen die ze hadden overtreden de hand boven het hoofd te houden. Overigens bevestigde Panetta dat de ondervragers veel nuttige informatie over al-Qaida hadden verzameld.

Als kind gearresteerde 'terrorist' op vrije voeten

Jemeniet moet worden vrijgelaten

De Amerikaanse districtsrechter Gladys Kessler bepaalde op 21 augustus 2009 dat de Jemeniet Muhammed al-Adahi (47) moest worden vrijgelaten uit het militaire detentiecentrum voor terreurverdachten Guantánamo Bay op Cuba. De man had toegegeven dat zijn zus in Afghanistan was getrouwd met een lijfwacht van Osama bin Laden, de vermoedelijke leider van het internationale terreurnetwerk al-Qaida. Op hun bruiloft had hij bin Laden zelf kort ontmoet. Daarna had hij ruim een week doorgebracht in een terreurtrainingskamp, maar was vervolgens verwijderd omdat hij bevelen niet had opgevolgd.
Rechter Kessler zag in dit alles onvoldoende bewijs dat al-Adahi bezig was geweest carrière te maken binnen al-Qaida, zoals de Amerikaanse regering had beweerd. Zij bepaalde daarom dat hij ten onrechte zeven jaar had vastgezeten in Guantánamo Bay.

'Schandalige procesgang'

Ook een van de jongste gevangenen in Guantánamo Bay werd in augustus 2009 vrijgelaten. Hij werd teruggestuurd naar Afghanistan, waar hij vandaan kwam. Volgens zijn advocaten was Mohammed Jawad twaalf jaar oud toen hij in 2002 werd gearresteerd, maar het Amerikaanse ministerie van Defensie beweerde dat hij toen zeventien jaar was. Hij was aangehouden omdat hij een granaat zou hebben geworpen naar twee Amerikaanse militairen en hun tolk. Deze zouden daardoor gewond zijn geraakt. Tegenover de Afghaanse politie had hij schuld bekend. Later, toen hij was over-

gedragen aan de Amerikaanse autoriteiten en naar Guantánamo Bay was gestuurd, had hij zijn verklaring echter ingetrokken. Hij zei toen dat hij louter had bekend omdat de politie had gedreigd zijn familie te doden als hij niet meewerkte. Eind 2008 had een militaire commissie in Guantánamo Bay uitgemaakt dat zijn aanvankelijke bekentenis niet rechtsgeldig was omdat deze onder dwang was afgelegd.
De Amerikaanse districtsrechter Ellen Huvelle had in juli 2009 bepaald dat hij moest worden vrijgelaten. Zij noemde de procesgang 'schandalig' omdat deze volgens haar aan alle kanten rammelde.

Dertig 'terreurverdachten' vrijgesproken

In juni 2008 had het hooggerechtshof bepaald dat alle gedetineerden in Guantánamo Bay hun detentie mochten aanvechten bij civiele federale rechtbanken in de Verenigde Staten. Zij hadden allemaal jarenlang zonder vorm van proces vastgezeten, vaak zonder te weten waarvan zij precies werden verdacht.

Tussen juni 2008 en augustus 2009 deden federale rechters uitspraak in 36 zaken, aangespannen door gevangenen uit Guantánamo Bay. Dertig van hen werden vrijgesproken omdat niet bewezen kon worden dat zij werkelijk terroristen waren. Zes anderen hadden minder succes; de federale rechters vonden dat er voldoende reden was om hen wel te laten voorkomen voor een militaire rechtbank voor terreurverdachten in het detentiecentrum, al noemden zij de bewijslast in enkele zaken flinterdun.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grote vastgoedbank failliet

De Amerikaanse Colonial BancGroup ging op 14 augustus 2009 failliet. In de eerste acht maanden van het jaar vielen in de Verenigde Staten zeventig financiële instellingen om ten gevolge van de financiële crisis. Colonial was daarvan de grootste.

Het bedrijf was gevestigd in Montgomery, Alabama, en beheerde 25 miljard dollar (ca. 17,5 miljard euro). Het had een beursnotering en verstrekte vooral kredieten aan de vastgoedsector. Zoals veel banken kampte ook Colonial al langere tijd met een tekort aan liquide middelen. Mogelijk was er ook boekhoudfraude gepleegd, maar dat was nog niet bewezen. Met toestemming van de Federal Deposit Insurance Corp (FDIC), een toezichthouder van de overheid, werd het bedrijf grotendeels overgenomen door de bank BB&T.

Sloopregeling voor oude auto's loopt af

De sloopregeling voor oude auto's die op 1 juli 2009 in de Verenigde Staten werd geïntroduceerd, liep op 25 augustus van dat jaar af omdat het budget op was. Ongeveer 700.000 autobezitters hadden gebruik gemaakt van het Car Allowance Rebate System (CARS). Zij hadden tot 4.500 dollar (bijna 3.200 euro) subsidie gekregen op de aankoop van een nieuwe, energiezuinige auto op voorwaarde dat zij hun oude voortuig lieten slopen.
Het programma diende niet alleen om sterk vervuilende voertuigen van de weg te halen, maar ook om de noodlijdende Amerikaanse auto-industrie een impuls te geven. Dit laatste bleek slechts gedeeltelijk te hebben gewerkt: van de auto's die onder de regeling werden verkocht, was slechts 42 procent Amerikaans. Vooral zuinige modellen van de Japanse merken Toyota en Honda waren populair. Deze werden overigens wel in de Verenigde Staten geproduceerd.

In juli was 1 miljard dollar voor het programma uitgetrokken. Vanwege de grote belangstelling had de regering-Obama daar begin augustus 2 miljard aan toegevoegd. Maar ook dit bedrag was enkele maanden eerder op dan was voorzien. De regeling werd daarom als een groot succes beschouwd.

Noodlijdend Californië veilt staatsbezit

Gouverneur Schwarzenegger wil gevangenen vrijlaten

Californië had in juni 2009 een tekort van 26 miljard dollar (ca. 18,5 miljard euro) op haar begroting van 85 miljard. De economie van deze Amerikaanse staat was volgens analisten bijzonder hard getroffen door de financiële crisis. Omdat Republikeinen en Democraten in het lokale Congres maar bleven ruziën over mogelijke oplossingen, maar geen knopen doorhakten, kondigde gouverneur Arnold Schwarzenegger in juni de fiscale noodtoestand af. Dit hield onder meer in dat ziekenhuizen, bouwondernemingen en andere bedrijven die geld tegoed hadden van de staat, niet contant werden uitbetaald maar schuldbekentenissen kregen. Pas als duidelijk was hoe de begroting op orde gebracht kon worden, zou dit veranderen.

Na maanden debatteren besloot het Congres van Californië in juli om een half miljard te bezuinigen, onder andere op gezondheidszorg voor minder draagkrachtigen, jeugdzorg en hulp voor hivgeïnfecteerden. Schwarzenegger wilde bovendien 27.000 van de 168.000 gevangenen vervroegd vrijlaten en de celcapaciteit blijvend verkleinen. Dit zou 1,2 miljard dollar extra besparen. Het lokale Congres had daar eind augustus echter nog geen groen licht voor gegeven.

Veiling in Sacramento

Om de lege schatkist te spekken werden eind augustus in Sacramento bezittingen van de staat Californië geveild. Ook werden er voorwerpen via internet verkocht. Het ging om zeshonderd (politie-)motoren en auto's die niet meer werden gebruikt en om zesduizend andere voorwerpen, van computers en kapstokken tot polshorloges die waren afgenomen van gedetineerden. Om de waarde van de spullen op te drijven had de voormalige filmster Schwarzenegger zijn handtekening op enkele objecten gezet.
Op 31 augustus werd bekend dat de veiling 1,5 miljoen dollar (ruim 1 miljoen euro) had opgeleverd.

JUSTITIE

Eerste latina in Amerikaans hooggerechtshof

Ideologische balans verandert nauwelijks

De Senaat stemde op 6 augustus 2009 in met de benoeming van Sonia Sotomayor (55) tot rechter binnen het hooggerechtshof. Het was voor het eerst dat iemand van Latijns-Amerikaanse afkomst toetrad tot het hoogste juridische orgaan van de Verenigde Staten, dat onder meer bevoegd was om bindende uitspraken te doen over de wijze waarop de grondwet geïnterpreteerd diende te worden.
Sotomayor was een dochter van immigran-

ten uit Puerto Rico en groeide op in de Bronx – een arm stadsdeel van New York City. Na haar rechtenstudie aan de Princeton University en de Yale Law School werkte zij onder meer als hulpofficier van justitie, advocaat, rechter en cassatierechter. Binnen het hooggerechtshof volgde zij David Souter op, die met pensioen ging. Zij was voor de functie voorgedragen door president Barack Obama.

Hoewel Souter in 1990 zelf was genomineerd door de Republikeinse president George H.W. Bush, werd hij beschouwd als een rechter van gematigd progressieve signatuur. Aangezien Sotomayor ook als zodanig bekend stond, zou haar aantreden de ideologische balans binnen het hooggerechtshof naar verwachting niet of nauwelijks veranderen.
Het hof telde acht rechters (associate justices) en een opperrechter (chief justice). Een vonnis werd pas bekrachtigd als minstens vijf van hen het daarmee eens waren.

'Wijze latina'

Van de 100 Senatoren stemden er 31 tegen Sotomayors benoeming. Zij waren allemaal Republikeins en meenden dat zij niet onpartijdig was omdat zij in enkele zaken haar vonnissen mede zou hebben gebaseerd op haar persoonlijke mening. Ook werd haar nagedragen dat zij in 2001 in een toespraak had gezegd dat 'een wijze latina met veel levenservaring vaker tot juiste conclusies komt dan een blanke mannelijke rechter'. Critici noemden deze uitlating racistisch en vonden haar bevooroordeeld.
Toen de juridische commissie van de Senaat haar in juli 2009 over deze kwestie ondervroeg, zei ze dat haar opmerking verkeerd was overgekomen en dat geen enkele bevolkingsgroep per definitie de beste rechters voortbracht.

Manson-volgelinge op vrije voeten

Lynette Fromme werd op 14 augustus 2009 vrijgelaten uit een gevangenis in Fort Worth, Texas. Zij zat vast omdat zij in 1975 een geweer had gericht op toenmalig president Gerald Ford. Fromme ontkende dat het haar bedoeling was geweest de president te doden, maar werd toch tot levenslang veroordeeld. Het was in de Verenigde Staten gebruikelijk dat deze straf werd omgezet naar dertig jaar. Fromme zat echter langer vast omdat zij in 1987 was ontsnapt uit een gevangenis in de staat West-Virginia. Ze was daarna twee dagen voortvluchtig geweest.

Fromme was in de jaren zestig lid van de Manson Family, die een commune vormde. De charismatische leider Charles Manson werd in 1969 veroordeeld voor de moord op de hoogzwangere actrice Sharon Tate en zes anderen. Hij zat in 2009 nog altijd vast. Fromme had voor zover bekend niets met deze moorden te maken. Zij was wel altijd een volgelinge van Manson gebleven.

130 miljoen Amerikaanse creditcardgegevens gestolen

Het Amerikaanse ministerie van Justitie maakte op 18 augustus 2009 bekend dat drie hackers de rekeningnummers en beveiligingscodes van 130 miljoen creditcards hadden gestolen. Zij hadden ingebroken in computers van winkelketens in de Verenigde Staten en het bedrijf Heartland Payment Systems, dat elektronische transacties verwerkte.

De gestolen gegevens werden doorverkocht aan derden, die er geld mee opnamen en aankopen mee deden. Voor hoeveel de creditcardmaatschappijen waren gedupeerd, zei justitie niet.
Het ging om de grootste roof in zijn soort uit de Amerikaanse geschiedenis. Het brein erachter was Albert Gonzalez, die ook wel opereerde onder de naam Soupnazi. Hij werd er eerder al van verdacht de gegevens van 40 miljoen creditcards te hebben gestolen.

OVERLEDEN

Shirley Chisholm, Amerikaans parlementariër

In Ormond Beach (Florida) overleed op 1 januari 2005 Shirley Anita St. Hill Chisholm, het eerste vrouwelijke federale parlementslid in Amerika van Afro-Amerikaanse afkomst. Op driejarige leeftijd werd Chisholm, geboren in New York op 30 november 1924, door haar ouders naar een traditionele Engelse school op Barbados gestuurd. In haar biografie schreef ze later dat dit de basis legde voor haar spreek- en schrijfvaardigheid. Hierna bezocht ze het Brooklyn College en de Columbia University. Van 1969 tot 1982 zat Chisholm in het Huis van Afgevaardigden namens Brooklyn. In 1972 deed zij als eerste Afro-Amerikaan mee aan de voorverkiezingen voor het presidentschap. Ze verloor de Democratische nominatie aan George McGovern. Chisholm, een symbool van Amerikaans liberalisme, vocht tegen discriminatie maar zei in haar politieke carrière meer te zijn gediscrimineerd als vrouw dan vanwege haar huidskleur.

Philip Morrison, Amerikaans natuurkundige

Op 22 april 2005 overleed in Cambridge, Massachusetts, Philip Morrison, emeritus hoogleraar natuurkunde aan het Massachusetts Institute of Technology (MIT). Morrison, geboren in Somerville, New Jersey, op 7 november 1915, groeide op in Pittsburgh, studeerde in 1936 af aan het Carnegie Institute of Technology en promoveerde in 1940 in de theoretische natuurkunde aan de University of California in Berkeley. Hij deed dat onder supervisie van J. Robert Oppenheimer, die later, tijdens de Tweede Wereldoorlog, als wetenschappelijk directeur van het Manhattanproject werkte aan de ontwikkeling van de eerste Amerikaanse kernwapens. In 1942 ging ook Morrison werken aan het Manhattanproject. Hij was ooggetuige van de Trinity Test op 16 juli 1945 in de staat New Mexico. Toen werd voor de eerste keer, bij wijze van test, een atoombom tot ontploffing gebracht. Nadat hij kennis had genomen van de totale verwoesting van het Japanse Hiroshima door een atoombom waarbij zo'n tachtigduizend mensen waren omgekomen, werd hij een gedreven pleitbezorger van non-proliferatie.

Paul Tibbets, Amerikaans piloot

Op 1 november 2007 overleed in Columbus, Ohio, Paul Warfield Tibbets jr., geboren in Quincy, Illinois, op 23 februari 1915. Paul Tibbets was op 6 augustus 1945 de piloot van een Boeing B29 bommenwerper die op gezag van president Harry Truman boven de Japanse havenstad Hiroshima de eerste atoombom – bijgenaamd 'Little Boy' – liet vallen. Tachtigduizend mensen kwamen daarbij om het leven. Van wroeging had Tibbets nooit last gehad, zo verklaarde hij later. Het was zijn overtuiging dat zonder de bom een langdurige en bloedige invasie van Japan nodig was geweest, en dat de bom juist mensenlevens had bespaard.

Verenigde Staten

Edward Kennedy, Amerikaans senator

De Amerikaanse politicus Edward (Ted) Kennedy overleed in Hyannis Port, Massachusetts, op 25 augustus 2009 aan een hersentumor. Hij werd op 22 februari 1932 geboren in Boston. Hij ging naar Harvard College, een prestigieuze middelbare school. Wegens fraude bij een tentamen Spaans werd hij daar een jaar geschorst. Na een korte carrière in het leger maakte hij Harvard alsnog af. Later studeerde hij rechten aan de Universiteit van Virginia en de Haagse Academie voor Internationaal Recht.

In 1961, toen zijn broer John F. Kennedy president werd en zijn Senaatszetel voor Massachusetts moest opgeven, werd Edward gekozen als diens opvolger. Hij zou tot zijn dood senator voor de Democratische Partij blijven. In 1963 werd John F. vermoord en datzelfde lot was broer Robert beschoren, toen deze in 1968 presidentskandidaat was. Alom werd aangenomen dat Edward zich daarna kandidaat voor het presidentschap zou stellen. In 1969 liep zijn reputatie echter ernstige schade op door het zgn. Chappaquiddick-incident. Na een feest op het eiland Chappaquiddick voor de kust van Massachusetts reed Edward met zijn auto van een brug. Zijn mede-inzittende, Mary Jo Kopechne, kwam hierdoor om het leven. Edward ging echter naar zijn hotel zonder de politie te waarschuwen, naar verluidt omdat hij dronken was en wilde verdoezelen dat hij een buitenechtelijke relatie met Kopechne had. Hij kreeg slechts een voorwaardelijke straf, volgens critici omdat hij een Kennedy was.

Pas in 1980 durfde hij het aan om zich alsnog kandidaat te stellen voor het presidentschap, maar hij verloor de Democratische voorrondes van Jimmy Carter. In de loop der jaren kreeg hij wel steeds meer aanzien en gezag in de Senaat, waar hij bekend stond om zijn progressieve denkbeelden en regelmatig excelleerde in debatten.

Tijdens de Democratische voorrondes voor de verkiezingen in 2008 was hij een van de eersten die presidentskandidaat Barack Obama steunde. Het was mede hierdoor dat deze tamelijk onbekende senator meer prestige kreeg binnen de Democratische Partij en de toen veel prominentere kandidaat Hillary Clinton wist te verslaan. Edward Kennedy wist toen al dat hij een hersentumor had. Vanaf april 2009 verscheen hij om gezondheidsredenen niet meer in de Senaat. Hij werd ter aarde besteld op de erebegraafplaats Arlington in Washington DC, naast zijn broers John en Robert.

(Vorige berichten pagina 456/2 - 2009)

Bahrein

BAHREIN

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bahrein schaft patronagesysteem voor buitenlandse arbeidskrachten af

In Bahrein werd op 5 mei 2009 bekendgemaakt dat het land per augustus een einde zou maken aan het omstreden patronagesysteem voor buitenlandse arbeidskrachten. Volgens minister van Arbeid Majid bin Muhsin al-Alawi, geciteerd op de website *Aljazeera.net*, betekende het besluit een meer 'geliberaliseerde en dynamische' arbeidsmarkt. Het tot dan toe bestaande systeem noemde hij 'niet menselijk' en 'uit de tijd'.

Het patronagesysteem, ook wel bekend onder de naam kafala, bond buitenlandse werknemers in sterke mate aan hun werkgevers doordat deze konden beslissen over de toegang tot het land, deelname aan arbeid en het eventueel weer verlaten van het land. Dat zette volgens mensenrechtenorganisaties de deur open voor willekeur en uitbuiting, zoals het inhouden van loon en het innemen van paspoorten. Het nieuwe systeem moest deze afhankelijkheid doorbreken door de afgifte van werkvergunningen in handen van de overheid te brengen. Deze werden dan verstrekt voor een periode van twee jaar, met de mogelijkheid van verlenging. De betreffende werknemer kon naar een nieuwe opdrachtgever overstappen zonder toestemming nodig te hebben van de vorige werkgever.

Op de ruim een miljoen inwoners van Bahrein was ongeveer de helft van buitenlandse, vooral Aziatische afkomst. Zij vervulden doorgaans de laagbetaalde banen in het land. Het patronagesysteem was gebruikelijk in de Golfstaten en Bahrein was nu de eerste van deze landen die tot afschaffing overging.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietwaardigheid Bahrein daalt door economische crisis

Kredietbeoordelaar Moody's verlaagde op 6 januari 2009 de kredietwaardigheid van Bahrein van stabiel naar negatief, de eerste maal dat een Golfstaat dit overkwam in verband met de financieel-economische wereldcrisis. Directe aanleiding was de scherpe daling van de olieprijzen. De oliesector was goed voor 25 procent van het Bahreinse bbp en de staatsinkomsten berustten volgens cijfers uit 2007 voor 80 procent op olie en gas.

Volgens Moody's zouden de gevolgen van de crisis ook in andere sectoren zichtbaar worden. Het land streefde naar een diversifiëring van de economie maar, zo stelde de kredietbeoordelaar, het had zich daarbij geconcentreerd op sectoren die 'ook cyclisch zijn en kwetsbaar voor fluctuaties in de externe vraag'.

JUSTITIE

Media melden verijdeling aanslagpogingen

Een onbekend aantal mensen dat van plan zou zijn geweest zelfgemaakte bommen tot ontploffing te brengen, werd op 16 december 2008 gearresteerd. De plannen zouden volgens de media diezelfde dag tot uitvoer moeten worden gebracht, dat wil zeggen tijdens de Nationale Feestdag waarop de kroning van de Bahreinse koning werd gevierd. Op Bahreins grondgebied waren nog nooit grote terroristische aanslagen gepleegd. Wel kwam het voor dat verdachten werden gearresteerd en veroordeeld. Zo kregen op 5 februari 2009 drie personen gevangenisstraffen van één tot vijf jaar, in twee gevallen bij verstek, wegens lidmaatschap en financiële ondersteuning van het netwerk al-Qaida.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Bahreinse koning verleent gratie aan 178 gevangenen

De Bahreinse koning Hamad bin Isa al-Khalifa heeft gratie verleend aan 178 gevangenen, zo meldde het officiële nieuwsagentschap *BNA* (Bahrain News Agency) op 11 april 2009. Onder hen waren 35 sjiitische activisten die waren beschuldigd van pogingen het soennitische bewind omver te werpen. Deels behoorden zij tot de Haq-beweging, die in 2005 ontstond als afsplitsing van de Al Wefaq Nationale Islamitische Vereniging. Deze laatste was de belangrijkste

sjiitische politieke oppositiegroepering, die ook in het Bahreinse parlement vertegenwoordigd was. Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) had eerder de procesgang rond de 35 sjiieten veroordeeld omdat er geen sprake zou zijn van eerlijke rechtspraak. Een van hun advocaten had ook gemeld van zijn cliënten klachten te hebben gekregen over marteling.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bahrein en Iran leggen conflict bij

Tijdens zijn bezoek aan Iran op 27 februari 2009 kwam de Bahreinse minister van Buitenlandse Zaken Khalid bin Ahmad al-Khalifa met de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad overeen goede onderlinge betrekkingen te handhaven. Deze waren onder druk komen te staan nadat precies een week eerder een adviseur van de Iraanse Opperste Leider Ali Khamenei had gezegd dat de eilandstaat Bahrein tot 1970 een veertiende provincie van Iran was. Veel Arabische leiders veroordeelden deze uitspraken, omdat Iran hiermee zou tonen oude aanspraken op de Golfstaat niet te hebben opgegeven.
De kwestie speelde opnieuw op toen dagblad *Akhbar al-Khaleej* een artikel publiceerde over de omstreden verkiezingen in Iran, waar staat en oppositie fel tegenover elkaar stonden vanwege vermeende verkiezingsfraude. Het Iraanse regime werd in het artikel als 'dictatoriaal' aangeduid. Daarop werd de krant een verschijningsverbod opgelegd, naar verluidt niet alleen om de verstandhouding met Iran niet te belasten, maar ook om onrust onder de eigen bevolking te vermijden. De meerderheid in het soennitisch geregeerde Bahrein was sjiitisch, net als in Iran.

(Vorige berichten pagina 709/1 - 2008)

ISRAËL

BINNENLAND

Voorzitter Palestijns parlement vrijgelaten

Op 24 juni 2009 liet Israël Aziz Dweik, de voorzitter van het Palestijnse parlement, vrij nadat deze drie jaar had vastgezeten vanwege zijn lidmaatschap van de militante Hamasbeweging. Dweik werd destijds opgepakt als vergelding voor de ontvoering van de Israëlische korporaal Gilad Shalit – die nog steeds in Gaza werd vastgehouden.
Na de vrijlating van Dweik zaten er nog 34 parlementariërs van Hamas in Israëlische gevangenschap.

Twee doden bij schietpartij in homojongerencentrum

Een onbekende man drong op 1 augustus 2009 het homojongerencentrum Agoeda in Tel Aviv binnen en schoot daar een zesentwintigjarige man en een zeventienjarig tienermeisje dood. Er vielen dertien gewonden. De homogemeenschap was diep geschokt en een dag later organiseerde men een grote demonstratie om geweld tegen homoseksuelen onder de aandacht te brengen. Enkele duizenden mensen namen deel aan de betoging.

Nieuwe nederzettingen in betwist gebied gestaakt

Op 18 augustus 2009 meldden Israëlische vredesorganisaties dat Israël de meeste nieuwe woningbouw in betwist gebied op de Westelijke Jordaanoever had gestaakt. De Settlement Watch groep zei dat de meest recente aanbesteding voor bouw op betwist gebied had plaatsgevonden in november 2008, toen Ehoed Olmert nog premier was. Tegelijkertijd bleef het land tegenover de Verenigde Staten het recht opeisen om nieuwe woningen in de bestaande Israëlische gemeenten te bouwen ten behoeve van zogeheten natuurlijke bevolkingsaanwas. Volgens Israël bedroeg deze in betwist gebied 5 procent. In totaal woonden er in augustus 2009 zo'n driehonderdduizend Israëli's in dit gebied.
Op 18 juni had minister van Buitenlandse Zaken Avigdor Lieberman, in een gesprek te Washington met zijn Amerikaanse ambtsgenoot Hillary Clinton, zich uitgesproken tegen een totale bevriezing van de bouw van Israëlische gemeenten in betwist gebied. De VS eisten een totale bouwstop, ook voor de natuurlijke aanwas.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gevolgen economische wereldcrisis in Israël blijven beperkt

In het jaarrapport door kredietbeoordelaar Moody's van 27 augustus 2009 werd gemeld dat de recessie in Israël als gevolg van de wereldwijde economische crisis waarschijnlijk snel zou eindigen.
Omdat het land een open economie was, zou deze aantrekken zodra op wereldschaal de tekenen van herstel duidelijk werden.
Moody's gaf een hoge waardering aan Israëls kredietwaardigheid en noemde de overheidsobligaties 'zeer stabiel'. De kredietwaardigheid zou echter hoger uitvallen wanneer het conflict met de Palestijnen opgelost zou worden en de defensieuitgaven onder controle zouden komen. Volgens Amerikaanse overheidsbronnen besteedde Israël in 2008 7,3 procent van het bbp aan defensie, ofwel omgerekend ca. 6,87 miljard euro per jaar.
Israël was in 2008-2009 relatief weinig geraakt door de wereldwijde recessie omdat de plaatselijke banken zeer conservatief waren. Zij handelden nauwelijks in de bewuste derivaten die de internationale bankenwereld in crisis brachten.

JUSTITIE

Voormalig minister Hirschson veroordeeld wegens diefstal

De districtsrechtbank in Tel Aviv veroordeelde op 24 juni 2009 voormalig minister Awraham Hirschson wegens diefstal tot vijf jaar cel en een boete van 450.000 sjekel (ca. 85.000 euro). Hij zou omgerekend ca. 1,72 miljoen euro hebben gestolen van de Nationale Arbeidersfederatie (NLF), een vakbond waarvan hij tussen 1998 en 2005 voorzitter was. Hirschson werd in 2006 minister van Financiën in de regering van premier Ehoed Olmert.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verenigde Naties bekritiseren Israëlisch optreden bij beleg Gaza

Het Israëlische leger heeft zich schuldig gemaakt aan grove onachtzaamheid tijdens het offensief in de Gazastrook eind 2008-begin 2009, zo concludeerde een onderzoek van de Verenigde Naties naar aanvallen op VN-gebouwen tijdens de gevechten tussen Israël en de Palestijnse organisatie Hamas. VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon zei op 5 mei 2009 dat hij Israël omgerekend ca. 7,57 miljoen euro vergoeding zou vragen voor schade aan VN-gebouwen.

Volgens het rapport waren in zeven van de negen onderzochte gevallen Israëlische militaire acties verantwoordelijk voor doden, gewonden en schade aan VN-eigendommen. Eén geval was het werk van Hamas en in het negende geval was de verantwoordelijkheid onduidelijk. Israëlische troepen schonden volgens het rapport hun verantwoordelijkheid om VN-staf en burgers te beschermen door mortiergranaten af te schieten die neerkwamen bij een VN-school. Bij dat incident kwamen tussen de dertig en veertig mensen om.
Israël noemde het 27 pagina's tellende rapport 'vooringenomen'.

Mensenrechtenorganisatie beschuldigt Israël van oorlogsmisdaden

Israël heeft zich in de oorlog rond Gaza schuldig gemaakt aan oorlogsmisdaden. Dit stelde mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) in een rapport dat op 2 juli werd gepubliceerd.
Het 117 pagina's tellende rapport bekritiseerde het feit dat er zo veel Palestijnse burgerslachtoffers vielen – een geschatte negenhonderd van de waarschijnlijk twaalfhonderd doden. Dit was volgens AI vooral opmerkelijk omdat het Israëlische leger wel over precisiewapens beschikte. Israël zou Palestijnse burgers bovendien als 'menselijk schild' hebben gebruikt en medische en humanitaire hulp hebben tegengehouden.
Israël verwierp de conclusies.

Veteranen stellen Israëlische misdragingen aan de kaak

Israëlische militairen hebben zich tijdens het drie weken durende beleg van Gaza schuldig gemaakt aan misdragingen. Dit stelden zesentwintig anonieme veteranen in een rapport dat de veteranenorganisatie Breaking the Silence op 15 juli publiceerde.
Volgens de getuigenrapportages trokken Israëlische militairen de Gazastrook in zonder gerichte schietinstructies van hun commandanten. In plaats daarvan zouden ze toestemming hebben gehad om 'op alles wat bewoog' te schieten. Palestijnen zouden als 'menselijke schild' zijn gebruikt.
Militairen zouden tevens witte fosforgranaten hebben gebruikt tijdens oorlogshandelingen. In Israël was het gebruik van deze granaten, die zware brandwonden veroorzaken, toegestaan. Vele andere landen hadden het gebruik ervan echter verboden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Paus wil tweestatenoplossing voor Israëlisch-Palestijns conflict

Op 15 mei 2009 sprak paus Benedictus XVI zijn steun uit voor de zogeheten tweestatenoplossing, een Israëlische en Palestijnse staat naast elkaar. Hij deed zijn uitspraken aan het eind van zijn twee weken durende bezoek aan Israël en Jordanië. Tijdens zijn reis bezocht het hoofd van de katholieke kerk christelijke, islamitische en joodse heilige plaatsen.

Amerikaanse president Obama eist Israëlische inzet voor vrede

Tijdens het bezoek aan Washington op 18 mei 2009 van premier Benjamin Netanjahoe drong de Amerikaanse president Barack Obama er bij hem op aan om zo snel mogelijk de tweestatenoplossing te accepteren. Hij benadrukte tevens dat Israël verplicht was zich aan de zogeheten Routekaart voor vrede uit 2003 te houden. In deze afspraken was onder andere vastgelegd dat Israël een bouwstop voor Israëlische gemeenten op betwist gebied zou afkondigen.

Netanjahoe liet weten 'direct bereid te zijn' tot onderhandelingen met de Palestijnen, maar deed geen uitspraken over eventuele Israëlische steun aan de oprichting van een Palestijnse staat.

Arabische buurlanden wijzen handreiking Israël af

Op 16 juni 2009 verwierpen Arabische buurlanden van Israël de standpunten van premier Benjamin Netanjahoe, die hij verwoordde in een toespraak van een dag eerder. In deze rede gaf hij zijn voorwaardelijke steun aan de oprichting van een Palestijnse staat.

De Egyptische president Hosni Mubarak stelde dat de eis van Netanjahoe dat de Palestijnen het joodse karakter van de staat Israël moesten erkennen, de mogelijkheid van vrede blokkeerde. Jordanië was eveneens afwijzend omdat de uitspraken van Netanjahoe niet voldeden aan de wens van de internationale gemeenschap.
Ook de Palestijnen zelf verwierpen diens opvattingen.

(Vorige berichten pagina 226/1 e.v. - 2009)

JEMEN

BINNENLAND

Jemen en al-Qaida

Ex-chauffeur van leider al-Qaidanetwerk vrijgelaten

Op 9 januari 2009, volgens andere bronnen op 10 januari, werd Salim Hamdan vrijgelaten uit een gevangenis in Jemen, waar hij zijn straf uitzat voor het ondersteunen van het netwerk al-Qaida. Hamdan was chauffeur geweest van de leider van deze beweging, Osama bin Laden. Hij was vijf jaar en een maand gedetineerd geweest in Guantánamo Bay, het Amerikaanse detentiecentrum voor terreurverdachten op Cuba.
Nadat een Amerikaans militair tribunaal hem in augustus 2008 had veroordeeld tot 5,5 jaar cel, werd hij aan het eind van dat jaar aan Jemen overgedragen om het kleine restant van zijn straf uit te zitten.

Voormalige Amerikaanse terreurverdachte leidt Jemenitische al-Qaida

Een overheidsfunctionaris uit de Verenigde Staten bevestigde op 23 januari 2009 dat een voormalige Guantánamo-gevangene de leiding had genomen over de Jemenitische tak van al-Qaida. Het ging om de Saoediër Said Ali al-Shihri, die in 2007 na zes jaar uit het kamp was vrijgelaten en een rehabilitatieprogramma in zijn land van herkomst had gevolgd. Daarna wist hij Saoedi-Arabië te verlaten om zich aan te sluiten bij de strijd van wat Al-Qaida op het Arabisch Schiereiland werd genoemd. Deze groepering werd verantwoordelijk gehouden voor een aantal aanslagen op de Amerikaanse ambassade in de Jemenitische hoofdstad Sanaa, in maart en september 2008.

De Amerikaanse regering stuurde sinds het aantreden van president Barack Obama in januari 2009 aan op sluiting van het vanwege mensenrechtenschendingen omstreden Guantánamo Bay. Berichten als deze gaven echter tegelijkertijd aan hoe risicovol de vrijlating van gevangenen kon zijn. Tenminste achttien voormalige gevangenen zouden intussen de strijd hebben hervat en van enkele tientallen anderen werd dat vermoed.

Honderdzeventig verdachten op vrije voeten

De Jemenitische overheid hanteerde in een deel van de gevallen een strategie van verzoening jegens verdachten van terrorisme. Dat hield in dat gevangen genomen, vermeende al-Qaidastrijders vrij konden komen wanneer zij een verklaring tekenden zich niet meer met terrorisme in te zullen laten. Dat gebeurde ook op 6 en 7 februari, toen honderdzeventig personen de gevangenis konden verlaten.

Zuid-Koreaanse toeristen slachtoffer van aanslag

De al-Qaidagroepering waar al-Shihri toe behoorde, eiste de verantwoordelijkheid op voor een aanslag die op 15 maart in Jemen plaatsvond. Daarbij kwamen vier Zuid-Koreaanse toeristen en hun Jemenitische chauffeur om het leven. De actie was bedoeld als wraak voor de dood van al-Qaidastrijders in Afghanistan en Irak en er tevens op gericht Zuid-Koreanen te dwingen Arabisch grondgebied te verlaten.

Drie dagen na de aanslag ontsnapten vier andere mensen uit Zuid-Korea ternauwernood aan de dood, toen een zelfmoordenaar het had gemunt op een delegatie uit dat land die de gebeurtenissen van 15 maart kwam onderzoeken. Dit keer vielen er echter geen slachtoffers.

Zes mensen tot de doodstraf veroordeeld

In verband met voornoemde aanslagen op de Amerikaanse ambassade werden op 13 juli zes doodstraffen uitgesproken en kregen tien anderen straffen opgelegd tussen acht en vijftien jaar. Het ging om elf Jemenieten, vier Syriërs en een Saoediër van Jemenitische afkomst. De veroordeelden zouden in 2007 en 2008 meer aanslagen hebben gepleegd, waaronder twee die aan acht Spaanse en twee Belgische toeristen het leven hadden gekost.

Twee veroordeelde Jemenieten terug in eigen land

Twee uit Jemen afkomstige, voormalige Amerikaanse gevangenen, sjeik Mohammed Ali Hassan al-Moayad en zijn assistent Mohammed Mohsen Zayed, zetten op 11 augustus 2009 weer voet op eigen bodem. Bij aankomst werden zij een massaal welkom geheten door duizenden toegestroomde Jemenieten.
De twee waren in 2003 in Duitsland opgepakt en twee jaar later door een Amerikaanse rechtbank veroordeeld tot gevangenisstraffen van respectievelijk 75 en 45 jaar. In hoger beroep werd echter op 7 augustus 2009 de zwaarste beschuldiging tegen hen, het ondersteunen van al-Qaida, onbewezen verklaard. Wat overbleef was dat zij erkenden de militante Palestijnse beweging Hamas te hebben gesteund, hetgeen hen op een straf kwam te staan waarvan de duur gelijk was aan de ruim zes jaar dat ze al hadden vastgezeten.

In Jemen ontvoerd Nederlands echtpaar weer vrijgelaten

Op 31 maart 2009 werden Heleen Janszen en haar echtgenoot Jan Hoogendoorn uit het Nederlandse Deventer door gewapende Jemenitische stamleden gekidnapt. De ontvoerders zouden behoren tot de Seragstam, in de bergachtige regio ten oosten van de hoofdstad Sanaa. Na ongeveer twee weken, op 14 april, werden de twee gijzelaars weer vrijgelaten. Volgens een stamleider was daarvoor losgeld van omgerekend zo'n 245.000 euro betaald, maar dat werd door de Jemenitische minister van Informatie Hasan Ahmad al-Lawzi ontkend. Er was volgens hem in het geheel niet op eisen van de ontvoerders ingegaan.
Stammen vertegenwoordigden in Jemen een sterke macht en gingen regelmatig over tot kidnappings van buitenlanders, niet alleen om gevangen gezette stamleden vrij te krijgen maar ook om sociale eisen aan de regering te stellen. Daarbij ging het in het verarmde land om het beschikbaar komen van bijvoorbeeld infrastructurele voorzieningen als water en elektriciteit. Meestal werden de gijzelaars correct behandeld en kwamen zij ongedeerd vrij. Ook de twee vrijgelaten Nederlanders, van wie de man in Jemen voor een waterbedrijf werkte, verklaarden na afloop niet voor hun leven te hebben hoeven vrezen. Zij namen zich voor in het land te blijven wonen.

Regering intensiveert strijd tegen sjiitische rebellen

Beschuldigd van ontvoering

Op 17 juni 2009 demonstreerden duizenden regeringsgezinde betogers in de hoofdstad Sanaa tegen de ontvoering van negen buitenlanders die vijf dagen eerder voor het laatst waren gezien. Drie van hen bleken te zijn omgebracht, terwijl over het lot van de anderen niets bekend was. De betogers droegen spandoeken met onder meer de tekst: 'Onze religie verbiedt het vermoorden van onschuldigen'.

De regering wees met een beschuldigende vinger naar de Zaidis, een sjiitische minderheid in het voornamelijk soennitische Jemen die sinds 2004 verwikkeld was in een gewapend conflict, soms onderbroken door een wapenstilstand, met de staat. De rebellen onder leiding van Abdel-Malek al-Hawthi verweten de regering een te pro-Amerikaanse houding, beschuldigden haar van corruptie en van het negeren van hun rechten. Zij ontkenden echter iets met de ontvoering te maken te hebben. Integendeel, zij gingen zelf voor een protest de straat op in Al-Sifi en Dhahyan.
Deze dorpen waren gelegen in de noordwestelijke provincie Saada, aan de grens met Saoedi-Arabië, van waaruit de rebellen opereerden.

President kiest voor hardere confrontatie

Op 12 en 13 augustus 2009 voerden Jemenitische gevechtsvliegtuigen bombardementen uit op het gebied waar de rebellen zich schuilhielden. Dat gebeurde in het kader van 'Operatie Verschroeide Aarde', die er volgens president Ali Abdullah Saleh op was gericht een definitief einde te maken aan de 'misdaden' van de rebellen. Volgens onbevestigde berichten zouden er veel doden zijn gevallen en blijkens een verklaring van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) waren zo'n 35.000 mensen op de vlucht geslagen.

In juni 2007 was door bemiddeling van Golfstaat Qatar een wapenstilstand gesloten tussen beide partijen. De opstandelingen zouden hun zware wapens inleveren, terwijl de regering gevangen rebellen zou vrijlaten, financiële hulp beschikbaar zou stellen voor de wederopbouw van door de gevechten getroffen dorpen en zou helpen bij het laten terugkeren van vluchtelingen.

Beide partijen beschuldigden elkaar echter van het schenden van de wapenstilstand.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Jemenitische parlement legt huwelijken jonge kinderen aan banden

Het parlement van Jemen stemde op 11 februari 2009 in met een wetswijziging waardoor kinderen werden beschermd tegen uithuwelijking. Ook wanneer zij jonger dan zeventien waren, moesten zij nu zelf instemmen met een huwelijk. Ouders of verzorgers die toch overgingen tot uithuwelijking, riskeerden gevangenisstraf of boete. De beslissing werd door de meerderheid van het parlement ondersteund, maar sommige leden meenden dat deze een schending betekende van de islamitische shariawetgeving.

Uithuwelijking was in Jemen veelvoorkomend, maar stuitte ook in toenemende mate op verzet. De wetswijziging kwam in een stroomversnelling door een verrassende gerechtelijke uitspraak van 15 april 2008. Toen werd het gedwongen huwelijk van een achtjarig meisje door de rechter ontbonden en werd de vader uit de ouderlijke macht ontzet.

(Vorige berichten pagina 710/2 - 2008)

KOEWEIT

BINNENLAND

Koeweitse premier formeert zijn zesde kabinet in ruim drie jaar

Afgetreden regering keert in vrijwel dezelfde samenstelling terug

De Koeweitse premier sjeik Nasir al-Muhammad al-Ahmad al-Sabah vormde op 12 januari 2009 een nieuw kabinet. Dat kwam in de plaats van de eveneens door hem geleide regering die op 25 november was afgetreden na een conflict met het parlement.
Er traden weinig wijzigingen op in de bezetting van de ministersposten. Wel nam minister van Buitenlandse Zaken sjeik Muhammad al-Sabah al-Salim al-Sabah tijdelijk de rol op zich van minister van Olie.

Op 9 februari kreeg deze zijn opvolger in sjeik Ahmad al-Abdallah al-Ahmad al-Sabah, die eerder minister van Gezondheidszorg was.

Uitslagen parlementsverkiezingen Koeweit
(16 mei 2009)
Opkomst: 50,0 procent

groepering	zetels
Onafhankelijken	21
Soennitische moslims	13
Liberalen (sjiitisch en soennitisch)	7
Sjiitische moslims	6
Volksblok	3
totaal	50

Regering treedt opnieuw af

Sjeik Nasir, een neef van de Koeweitse emir Sabah al-Ahmad al-Jabir al-Sabah, was bij de oppositie omstreden. Deze wilde hem ter verantwoording roepen in verband met verondersteld mismanagement van de ministeries en misbruik van publieke gelden. Dit was aanleiding voor de premier om op 16 maart wederom het ontslag van zijn regering in te dienen, hetgeen door de emir werd aanvaard.

Verkiezingen voor derde keer in drie jaar

De emir vroeg de regering aan te blijven voor de behandeling van lopende zaken, in afwachting van de op 16 mei te houden verkiezingen. Deze vonden nu voor de derde maal binnen drie jaar plaats.
Meest opmerkelijk aan de uitslag was dat voor het eerst vier vrouwen werden gekozen in de vijftig leden tellende Nationale Assemblee, de Majlis al-Umma. Onder hen was Massouma al-Mubarak, die in 2005 Koeweits eerste vrouwelijke minister werd.
De Nationale Assemblee bestaat uit 65 leden. Van hen worden er 50 gekozen, terwijl de 15 anderen ministers zijn die uit hoofde van hun functie zitting nemen. Koeweit kent geen politieke partijen.

Sjeik Nasir formeert nieuwe regering

Op 29 mei formeerde sjeik Nasir opnieuw een kabinet, het zesde sinds zijn aantreden in februari 2006. Hoewel de belangrijkste posities in handen bleven van de koninklijke familie al-Sabah, traden er dit keer ook zeven nieuwe ministers aan. Tot de regering behoorden drie bewindslieden die als liberalen bekend stonden alsmede twee vertegenwoordigers van de sjiitische minderheid in het land.
Het aantal vrouwen ging terug van twee naar één. Mudhi al-Hamud, die in 2008 was aangetreden als minister van Huisvesting, ging nu naar de post Onderwijs en Hoger Onderwijs. Daar nam zij de plaats in van Nuriya al-Sebih die in november 2007 minister was geworden maar nu niet terugkeerde.

Samenstelling regering Koeweit
(29 mei 2009)

Emir (staatshoofd)
SABAH al-Ahmad al-Jabir al-Sabah

Premier
NASIR al-MUHAMMAD al-Ahmad al-Sabah

Eerste vicepremier en minister van Defensie
JABIR MUBARAK al-Hamad al-Sabah
Vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken
MUHAMMAD al-Sabah al-Salim al-Sabah
Vicepremier voor Economische Zaken en minister van Staat voor Huisvesting en Ontwikkelingszaken
AHMAD al-FAHD al-Jabir al-Sabah
Vicepremier voor Juridische Zaken, minister van Justitie en minister van Religieuze Giften en Islamitische Zaken
Rashid abd al-Muhsin al-HAMMAD

Ministers:
Binnenlandse Zaken
JABIR al-KHALID al-Jabir al-Sabah
Communicatie en minister van Staat voor de Nationale Assemblee
Muhammad Muhsin al-BASIRI
Elektriciteit en Water
Badr Shabab al-AZMI
Financiën
Mustafa al-Jassim al-SHIMMALI
Gezondheidszorg
Hilal Musaid al-SAYER
Handel en Industrie
Ahmad Rashid al-HAROUN
Informatie en Olie
AHMAD al-ABDALLAH al-Ahmad al-Sabah
Onderwijs en Hoger Onderwijs
Mudhi abd al-Aziz al-HAMUD
Openbare Werken en minister van Staat voor Gemeentelijke Zaken
Fadhil Safar Ali SAFAR
Sociale Zaken en Arbeid
Muhammad Muhsin al-AFASI

Ministers van Staat (voorzover niet genoemd):
Amiri Diwan Zaken
NASIR al-SABAH al-Jabir al-Sabah
Kabinetszaken
Rawdhan Abd al-Aziz al-RAWDHAN

Gouverneur centrale bank
SALIM Abd al-Aziz al-Sabah

Leden terroristische groepering in Koeweit opgepakt

Het Koeweitse ministerie van Binnenlandse

Zaken maakte op 11 augustus 2009 bekend zes leden te hebben opgepakt van een aan het netwerk al-Qaida gelieerde groepering. Deze zou voorbereidingen hebben getroffen voor het plegen van een aanslag op de Amerikaanse legerbasis Arifjan, ten zuiden van de hoofdstad Koeweit-Stad. Op het kamp waren zo'n vijftienduizend Amerikaanse soldaten gelegerd. Ook zou de groep plannen hebben gehad voor een aanslag op het hoofdkwartier van de Koeweitse binnenlandse veiligheidsdienst.

Tientallen doden bij brand tijdens trouwerij

Tijdens een trouwerij in het district Jahra, niet ver van de hoofdstad Koeweit-Stad, vielen op 15 augustus 2009 door een brand tenminste 49 doden en zeker 80 gewonden, van wie velen zeer ernstig. De slachtoffers waren vrouwen en kinderen, die zich bevonden in een speciaal voor de bruiloft opgezette tent. Dat er geen mannen onder de slachtoffers waren, kwam doordat het in het islamitische Koeweit veelal de gewoonte was dat mannen en vrouwen de trouwerij gescheiden vierden.
Volgens de Koeweitse politie was de brand opzet. De drieëntwintigjarige voormalige echtgenote van de bruidegom zou hebben bekend de tent met petroleum in brand te hebben gestoken. Het vuur greep vervolgens snel om zich heen, naar verluidt omdat er onvoldoende veiligheidsvoorschriften in acht waren genomen. Zo zouden er geen nooduitgangen zijn geweest. De meeste slachtoffers vielen uiteindelijk niet zozeer door de brand maar door de wilde paniekvlucht van de menigte.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Door crisis ontslagen Koeweiti's krijgen werkloosheidsuitkering

De regering besloot op 24 augustus 2009 om ontslagen Koeweitse werknemers van private bedrijven voor hun inkomensverlies financieel te compenseren. Zij zouden voor een periode van een jaar, dan wel tot het moment dat zij nieuw werk hadden gevonden, 60 procent van hun laatst verdiende loon plus daarbovenop een toeslag ontvangen. In aanmerking kwamen degenen die sinds augustus 2008 werkloos waren geworden als gevolg van de economische crisis. Koeweit was daardoor geconfronteerd met lagere olieopbrengsten en een scherpe val in de waarde van buitenlandse bezittingen. Volgens onofficiële schattingen hadden rond de vierduizend mensen hun baan verloren.
Het was een unicum voor Koeweit dat een soort van werkloosheidsuitkering werd verstrekt. Daarvoor kwam overigens maar een zeer beperkt deel van de werknemers in aanmerking. In een economie die dreef op gastarbeid maakten Koeweiti's slechts 4 procent uit van de 1,71 miljoen werknemers in de privésector. De overige Koeweiti's waren in dienst van de overheid en omdat zij veel beter betaald kregen, vielen zij buiten de regeling.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Lagere inkomsten en uitgaven op Koeweitse staatsbegroting

Het parlement van Koeweit gaf op 2 juli 2009 met 40 tegen 12 stemmen bij 2 onthoudingen goedkeuring aan de overheidsbegroting voor het fiscale jaar 2009/2010. Deze kenmerkte zich door een drastische afname van de geraamde overheidsinkomsten als gevolg van zowel de lagere olieprijzen als het ontstane begrotingstekort.

In vergelijking met het vorige fiscale jaar, dat op 31 maart 2009 was geëindigd, daalden de inkomsten met 36 procent tot een bedrag van 8,1 miljard dinar (ca. 20,1 miljard euro). Daardoor zag men zich ook genoodzaakt de uitgaven terug te schroeven en wel met 36,2 procent tot 12,1 miljard dinar (ca. 30,1 miljard euro).

(Vorige berichten pagina 712/2 - 2008)

OMAN

GEZONDHEID EN ZORG

Oman beperkt deelname aan pelgrimage vanwege 'varkensgriep'

Op 6 juli 2009 vaardigde Oman een verbod uit op deelname aan de umrah, een pelgrimstocht naar de heilige stad Mekka in Saoedi-Arabië, voor oude mensen, kinderen en zieken. De maatregel werd genomen omdat zij het meest vatbaar werden geacht H1N1 (Nieuwe Influenza A) op te lopen. Het aantal gevallen van wat ook wel 'Mexicaanse griep' of 'varkensgriep' werd genoemd, bedroeg op dat moment in Oman 125.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vrijhandelsovereenkomst met Verenigde Staten van kracht

Per 1 januari 2009 trad een vrijhandelsovereenkomst tussen de Verenigde Staten en Oman in werking. Dat betekende dat er geen onderlinge belastingen meer werden geheven op industriële en consumptieartikelen. De VS hadden ook met andere landen in de regio dergelijke akkoorden afgesloten, met als doel economische groei en hervormingen in het Midden-Oosten te stimuleren.

Piraten kapen schip langs de kust van Oman

Het vrachtschip MV Charelle, dat voer onder de vlag van Antigua en Barbuda, werd op 12 juni 2009 gekaapt, op zestig zeemijlen ten zuiden van de Omaanse kuststad Sur. Aangenomen werd dat het om Somalische piraten ging, die vanwege de verscherpte internationale controle door oorlogsschepen voor het eerst waren uitgeweken naar het kustgebied rond Oman.

(Vorige berichten pagina 714/2 - 2008)

PALESTIJNSE ZAKEN

BINNENLAND

Premier Fayyad dient ontslag in

Pemier Salam Fayyad diende op 7 maart 2009 zijn ontslag in bij president Machmoed Abbas, in een poging besprekingen tussen de rivaliserende bewegingen Fatach en Hamas op gang te brengen en de vorming van een regering van nationale eenheid te bewerkstellingen. Abbas had Fayyad tevergeefs gevraagd om aan te blijven.

Nieuwe Palestijnse regering ingezworen

Op 19 mei werd een nieuwe, twintigkoppige Palestijnse regering ingezworen die vooral bestond uit leden van Fatach en enkele onafhankelijke ministers. Fayyad werd opnieuw premier. De regering zou met een jaarlijkse begroting van omgerekend zo'n

Palestijnse Zaken

Samenstelling Palestijnse regering
(19 mei 2009)

Premier en minister van Financiën
Salam FAYYAD

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Saïd ABOE ALI
Buitenlandse Zaken
Ruyad AL-MALKI
Cultuur
Siham Al-BARGHOUTHI
Economie
Basem KHOURY
Gevangenenzaken
Issa KARAKAËE
Gezondheidszorg
Fathi ABOE MOGHLY
Jeruzalem
Hatem ABDELGADER
Justitie
Ali AL-BARGHOUTHI
Landbouw
Ismaïl IDEÏK
Onderwijs
Lamis AL-ALMI
Plaatselijk Bestuur
Khaled AL-QAWASMEH
Planning
Ali AL-JARBAWI
Religieuze Zaken
Mahmoud AL-HABBASH
Sociale Zaken
Majeda AL-MASRI
Telecommunicatie
Machour ABOU DAKKA
Toerisme
Khulud DUAIBESS
Transport
Saadi AL-KRONZ
Vrouwenzaken
Rabiha ZIAB
Werkgelegenheid
Ahmad MAJDALANI
Woningbouw en Openbare Werken
Mohammed ESHTAYEH
Zonder portefeuille
Maher GHONEIM

Secretaris-generaal van het kabinet met ministerstitel
Hassan ABOE LIBDEH

2,1 miljard euro werken. De helft van het geld was afkomstig van de Europese Unie en andere donoren.

Zeggenschap voor Palestijnse veiligheidstroepen in vier steden

De ordehandhaving door de Palestijnen werd op 25 juni 2009 in vier steden op de Westelijke Jordaanoever hersteld. In Bethlehem, Jericho, Qalqiliya en Ramallah droeg Israël de macht over aan de door Amerikaanse veiligheidstroepen getrainde Palestijnse politie. In totaal waren er nu zeven Palestijnse steden waar dit was gebeurd.
Vanaf de eerste Palestijns-Israëlische overeenkomsten in 1993 hadden steeds meer Palestijnse steden de controle over de veiligheid teruggekregen. Na een nieuwe Palestijnse opstand in 2000 had Israël dit echter grotendeels teruggedraaid.

Fatachpartij kiest nieuw Centraal Comité

Op 11 augustus 2009 vonden er verkiezingen plaats in de Fatachpartij. Het congres, dat uit drieëntwintighonderd vertegenwoordigers bestond, besloot in groten getale het leiderschap te verjongen. Het Centraal Comité bestond tot dan toe uit mensen boven de zeventig. Het was de eerste keer in twintig jaar dat het congres bijeenkwam voor verkiezingen van het Comité.
Enkele opvallende nieuwkomers waren Marwan Barghouthi (50), Mohammed Dachlan (47) en Jibril Rajoub (56). Barghouthi, die een levenslange gevangenisstraf uitzat in een Israëlische gevangenis, gold als de gedoodverfde volgende Palestijnse president. Dachlan vertegenwoordigde de seculiere tak van Fatach en Rajoub was een voormalig medewerker van wijlen de Palestijnse leider Jasser Arafat.

Islamitische fundamentalisten raken slaags met Hamastroepen

Tijdens gevechten in de Gazastrook tussen de militante Hamas en aan de beweging al-Qaida gelieerde groeperingen vielen op 14 augustus 2009 dertien doden en zeker honderdvijftig gewonden. De gevechten braken uit nadat de leider van een van de groeperingen, Jund Ansar Allah, tijdens een vrijdagpreek in de moskee tegenover Hamas had verklaard dat Gaza één emiraat was waar een striktere islamitische leer gold.

ONDERWIJS

Hamasbeweging wil geen Holocaustonderwijs in Gaza

Op 31 augustus 2009 veroordeelde de militante Hamasbeweging in Gaza het geven van onderwijs over de moord op zes miljoen joden door de nazi's tijdens de Tweede Wereldoorlog. Abdul Rahman el-Jamal verklaarde tegenover de BBC dat de Holocaust 'één grote leugen' was en dat het geven van onderwijs over die episode in de jaren 1939-1945 gelijk stond aan 'Israël een gunst bewijzen'. In plaats daarvan zouden de scholen meer onderwijs moeten geven over 'al-Nakba', Arabisch voor 'de ramp', aldus el-Jamal. Met al-Nakba bedoelden de Palestijnen de oprichting van de staat Israël in 1948. Als gevolg van de oorlog die de Arabische wereld toen aan de joodse staat verklaarde, raakten zo'n zeshonderdduizend Palestijnen ontheemd in het voormalige Britse mandaatgebied Palestina. Arabische landen zetten destijds als represaille een even groot aantal joden hun land uit.
De meeste scholen in Gaza werden bestuurd door de Verenigde Naties, die plaatselijke groeperingen hadden gepeild of er interesse was in het geven van onderwijs over de Holocaust. Het meeste lesmateriaal dat op scholen in Gaza werd gebruikt, was afkomstig uit Egypte.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenorganisatie meldt liquidaties Palestijnen door Hamas

Human Rights Watch (HRW) meldde op 20 april 2009 dat Hamastroepen tijdens en na Israëls Gazaoffensief in december 2008-januari 2009 zeker 32 Palestijnen hadden gedood. Het ging volgens Hamas om 'collaborateurs', burgers die met Israël zouden samenwerken. Verder werden er tussen 28 december en 31 januari zeker 49 mensen in hun been geschoten. Ook werd gerapporteerd dat armen en benen door Hamasstrijders waren gebroken. Volgens HRW betrof het de ernstigste schending van de mensenrechten sinds Hamas in juni 2007 de macht in Gaza had overgenomen. Haar bevindingen kwamen overeen met berichten van andere mensenrechtenorganisaties. Hamaswoordvoerder Fawzi Barhoum noemde het rapport van HRW 'onevenwichtig'.
Ook de Fatachbeweging rapporteerde slachtoffers van de Hamasbeweging. Zeker veertien Fatachaanhangers zouden in de Gazastrook zijn vermoord, terwijl er honderdzestig in hun been geschoten of gemarteld werden.

Meeste gedetineerden in Palestijnse gevangenissen vast zonder proces

Zeker 88 procent van de gedetineerden in

Palestijnse gevangenissen zit vast zonder ooit te zijn voorgeleid of berecht, aldus een speciale delegatie van juridische deskundigen van de Europese Unie. Op 11 mei 2009 arriveerde deze delegatie voor de tweede keer in korte tijd in Palestijns gebied om de plaatselijke autoriteiten te helpen het juridisch systeem te hervormen.
De commissie had zich ten doel gesteld om het aantal mensen dat zonder enige vorm van proces of een tenlastelegging vast zat, binnen een jaar met de helft te verminderen. Daarbij zou ook worden gekeken naar het functioneren van de Palestijnse rechtbanken. Er waren in totaal 24 rechtbanken in Palestijns gebied, waarvan er 14 bedoeld waren voor bemiddeling.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verenigde Staten willen zich inzetten voor vredesonderhandelingen

Op 29 mei 2009 zegde de Amerikaanse president Barack Obama zijn Palestijnse ambtsgenoot Machmoed Abbas toe zich in te zetten voor hervatting van de Palestijns-Israëlische vredesonderhandelingen. Tegenover de media zei Obama dat hij Israël zou houden aan de zogeheten Routekaart voor vrede uit 2003, waarin dat land beloofde illegale gemeenten in betwist Palestijns gebied op te heffen.

(Vorige berichten pagina 228/2 e.v. - 2009)

QATAR

BINNENLAND

Qatarese minister komt om bij auto-ongeluk

De minister van Handel van Qatar, sjeik Fahd bin Jassem bin Mohammed al-Thani, kwam op 30 april 2009 om het leven bij een auto-ongeluk. Een medepassagier raakte gewond. Sjeik Fahd was minister sinds juli 2008.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Qatar neemt voorzorgsmaatregelen tegen gevolgen economische crisis

Hoewel Qatar als een van de weinige Golfstaten behoed leek te worden voor al te grote gevolgen van de wereldwijde economische crisis, werden in de maanden maart, april en mei van 2009 een aantal maatregelen getroffen om daar toch op voorbereid te zijn.

Staat koopt beleggingsportefeuilles van banken

De Qatarese regering liet op 9 maart weten met hulp van de centrale bank de beleggingsportefeuilles van zeven banken te kopen. Dat zou aan het eind van de maand gebeuren, maar al direct na de aankondiging gingen de aandelenkoersen met 8,9 procent omhoog.

Steun voor lokale ondernemingen

De premier van Qatar, sjeik Hamad bin Jassem bin Jabr al-Thani, kondigde op 26 april aan dat de regering voor de komende vier jaar een bedrag van omgerekend ruim 113 miljard euro reserveerde om lokale ondernemingen tegemoet te komen. Deze konden financiële ondersteuning krijgen wanneer ze door de crisis getroffen zouden worden.

Onroerendgoedportefeuilles van banken overgenomen

Op 28 mei maakten de autoriteiten bekend dat ze eind juni voor een bedrag van omgerekend 2,9 miljard euro aan onroerendgoedportefeuilles van banken zou opkopen. Onroerend goed was voor de Qatarese economie steeds belangrijker geworden, evenals de financiële sector. Dat was het gevolg van het beleid om de economie minder afhankelijk te maken van vloeibaar aardgas, waarvan Qatar 's werelds grootste exporteur was.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Qatar schort betrekkingen met Israël op vanwege invasie van Gaza

Sjeik Hamad bin Jassem bin Jabr al-Thani, behalve premier ook minister van Buitenlandse Zaken van Qatar, maakte op 16 januari 2009 bekend dat zijn land de betrekkingen met Israël opschortte. Qatar onderhield weliswaar geen diplomatieke relaties met dat land, maar er was wel een Israëlische handelsmissie in het land actief. Deze diende nu binnen een week te vertrekken. Het Qatarese besluit was een reactie op de eind december begonnen Israëlische invasie van de Gazastrook.

Diepe verdeeldheid in Arabische wereld

De sjeik maakte het besluit bekend tijdens een top van Arabische landen in de hoofdstad Doha. Daar kwamen vooral vertegenwoordigers bijeen van landen die neigden naar steun voor de radicale machthebbers van Hamas in Gaza dan wel bekend stonden als uitgesproken voorstanders, zoals Iran en Syrië. Tegelijkertijd werd de bijeenkomst geboycot door landen die op de hand waren van de Palestijnse Autoriteit (PA) van president Machmoed Abbas, die op de Westelijke Jordaanoever regeerde. Saoedi-Arabië was afwezig en ook Egypte en Jordanië, de enige twee Arabische landen die volwaardige betrekkingen met Israël onderhielden en daarmee ook vredesakkoorden hadden gesloten. De top eindigde met een oproep aan alle Arabische landen hun diplomatieke en economische banden met Israël te heroverwegen.
Zowel Egypte als Saoedi-Arabië hadden voorafgaande aan de top geprobeerd andere landen mee te krijgen voor een boycot. Op 19 januari kwamen Arabische leiders op initiatief van deze twee landen en president Abbas opnieuw bijeen, dit keer in Koeweit-Stad. Deze tweedaagse bijeenkomst begon een dag nadat in Gaza een wapenstilstand was ingegaan en werd bijgewoond door vertegenwoordigers van zeventien Arabische landen. De diepe verdeeldheid inzake een vijandige of meer verzoenende houding jegens Israël kwam daar in volle omvang naar voren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Saoedi-Arabië en Qatar bakenen onderlinge grenzen af

Tijdens een ontmoeting op 16 december 2008 tussen de minister van Binnenlandse Zaken van Saoedi-Arabië Nayef bin Abdul Aziz en kroonprins Tamim bin Hamad al-Thani van Qatar werden definitieve afspraken gemaakt over de demarcatie van de grenzen tussen beide landen, zowel op land als ter zee. De overeenkomst lag voor de hand omdat in maart verzoeningsgesprekken hadden plaatsgevonden en in juli een principebeslissing over grensafbakening was genomen.

In het verleden hadden de wederzijdse aanspraken al eens geleid tot een vuurgevecht aan de grens (september 1992) en tot diplomatieke spanningen (september 2002).

(Vorige berichten pagina 715/1 - 2008)

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Crisis duidelijk zichtbaar in emiraten Dubai en Abu Dhabi

Gegevens over de eerste vier maanden van 2009 lieten zien dat de Verenigde Arabische Emiraten meer en meer de gevolgen ondervonden van de financieel-economische crisis, die, met name door de ondergang van de Amerikaanse zakenbank Lehman Brothers, vooral sinds september 2008 was verergerd. Dat werd vooral duidelijk in de twee grootste emiraten, Abu Dhabi en Dubai, waar een aantal steunmaatregelen werd afgekondigd.

Abu Dhabi ondersteunt banken

De regering van Abu Dhabi kondigde op 4 februari aan een bedrag van omgerekend ca. 3,4 miljard euro te pompen in vijf van de belangrijkste banken in het emiraat. De beslissing viel nadat de winst van verscheidene banken tegen bleek te vallen, deels als gevolg van slechte leningen. Met de financiële injectie moest het vertrouwen in de financiële instituties van Abu Dhabi worden vergroot.

Dubai verhoogt overheidsinvesteringen

De sector onroerend goed had de laatste jaren in Dubai een bloeiperiode doorgemaakt, maar daar was door de crisis een einde aan gekomen. Cijfers die op 28 april werden verstrekt door consultancybedrijf Colliers International wezen uit dat de prijzen van onroerend goed in de eerste drie maanden van 2009 met 41 procent waren gedaald ten opzichte van het laatste kwartaal van het voorgaande jaar. In vergelijking met de eerste drie maanden van 2008 bedroeg de daling 34 procent. De huizenmarkt dreef er vooral op buitenlanders die in Dubai werkten, maar velen van deze expats hadden hun baan verloren waardoor ook de vraag naar woningen was afgenomen. Tegelijkertijd bleef het aanbod hoog door de grote bouwprojecten van de laatste jaren.

In het eerste kwartaal van 2009 was de economie van Dubai blijkens cijfers van 22 april nog wel met ca. 1,0 procent gegroeid. Volgens de plaatsvervangend gouverneur van de Centrale bank van de Emiraten, Omar bin Sulaiman, was dit te danken aan de verhoging van de overheidsinvesteringen. Deze moesten de sterke neergang in de private investeringen compenseren en werden vooral gericht op infrastructuur.

Emiraten doen niet mee aan monetaire unie van Golfstaten

De Verenigde Arabische Emiraten trokken zich op 20 mei 2009 terug uit het initiatief voor een monetaire unie van de Golfstaten, die moest leiden tot het hanteren van één gemeenschappelijke munt. Daarvan had eerder alleen Oman laten weten er niet aan mee te zullen werken, maar de beslissing van de Emiraten, de op Saoedi-Arabië na grootste economie in de regio, kon er volgens analisten toe leiden dat de plannen niet zouden doorgaan.

Het idee voor een monetaire unie had, behalve op de drie genoemde landen, ook betrekking op Bahrein, Koeweit en Qatar. Tezamen vormden deze zes landen de Gulf Cooperation Council (GCC). In vijf daarvan, waaronder de Emiraten, was de nationale munt gekoppeld aan de dollar. Alleen in Koeweit bestond een koppeling aan een valutamand van meerdere munten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Prins uit Abu Dhabi opgepakt wegens marteling

Het officiële nieuwsagentschap *WAM* maakte op 11 mei 2009 bekend dat prins Issa bin Zayed al-Nahayan in Abu Dhabi, hoofdstad van de Verenigde Arabische Emiraten, was gearresteerd op verdenking van marteling. Het was de eerste keer dat een justitieel onderzoek werd ingesteld naar een lid van de koninklijke familie. De prins was de zoon van wijlen de president van de Emiraten, sjeik Zayed bin Sultan al-Nahayan, en broer van de huidige president alsmede emir van Abu Dhabi, sjeik Khalifa bin Zayed al-Nahayan.

In april circuleerde op internet een video, waarin was te zien hoe de prins de Afghaanse graanhandelaar Mohammed Shah Poor martelde. Hij beschuldigde deze van bedrog bij een transactie. Prins Issa en enkele mannen in politie- en legeruniform bonden de man aan handen en voeten en mishandelden hem ernstig. In het niet op internet vertoonde deel stak de prins een elektrische prikstok voor vee in de anus van de man en goot een ontvlambaar vocht over zijn genitaliën die daarna in brand werden gestoken. Vervolgens reed de prins met zijn terreinwagen over de man heen en was het geluid te horen van botten die braken.

De film was naar buiten gesmokkeld door de Amerikaanse zakenman Bassam Nabulsi, een gewezen zakenpartner die prins Issa van bedrog betichtte en eveneens door hem zou zijn mishandeld. Nabulsi, die uit de Emiraten was weggevlucht, meldde enige tijd later over meer video's te beschikken, die aantoonden dat de prins tenminste 25 mensen aan foltering had onderworpen. Hij zou daarbij de gewoonte hebben gehad de martelingen te filmen om er later van te 'genieten'. Ook zouden andere leden van de koninklijke familie al-Nahayan erbij betrokken zijn.

Het imago van de Emiraten, die bekend stonden om hun relatieve gematigdheid en tolerantie, liep door de publiciteit rond de martelingen schade op. Het land wilde onder meer de banden met het Westen verder aanhalen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Emiraten onderscheppen Noord-Koreaanse wapens bestemd voor Iran

Dagblad de *Financial Times* meldde op 28 augustus 2009 als eerste de onderschepping eerder die maand door de autoriteiten in de Verenigde Arabische Emiraten van het vrachtschip ANL Australia, dat wapens uit Noord-Korea aan boord had. Het schip voer onder de vlag van de Bahama's en was op weg naar Iran. Tot de wapens behoorden onder meer installaties voor raketlanceerders. De vangst werd door de Emiraten gemeld aan het sanctiecomité van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. Het VN-wapenembargo was primair gericht tegen het nucleaire programma van Noord-Korea, maar hield ook een verbod in op de verkoop door het land van conventionele wapens.

(Vorige berichten pagina 715/3 - 2008)

CHINA

BINNENLAND

Klagers over de overheid niet meer welkom in Peking

Volgens richtlijnen die de regering van China op 19 augustus 2009 afkondigde, waren burgers die klachten over lokale bestuurders, politie of rechters wilden indienen daarvoor niet langer welkom in Peking.
Het was in de tijd van het keizerrijk al gebruikelijk dat mensen uit het hele land naar de hoofdstad kwamen om petities over misstanden in hun streek te overhandigen aan vertegenwoordigers van de landelijke regering. Ook in communistisch China probeerden dag in dag uit duizenden mensen van deze mogelijkheid gebruik te maken. Dit was echter een doorn in het oog van de regering, omdat hun massale aanwezigheid in het centrum van Peking aantoonde dat er grote ontevredenheid over de lokale overheden bestond.
Om van hen af te zijn, werd besloten in het vervolg regelmatig juristen naar de provincies te sturen om de klachten aan te horen. Deze konden ook via internet worden ingediend. Lokale bestuurders moesten voortaan minstens een dag per maand vrij maken om klachten af te handelen. Als mensen toch naar Peking kwamen om petities in te dienen, zouden deze niet in behandeling worden genomen.

China neemt eerste wet voor paramilitaire politie aan

Onduidelijke commandostructuur

China nam op 27 augustus 2009 zijn eerste wet ter regulering van de Gewapende Volkspolitie aan. Deze paramilitaire organisatie bestond sinds 1982, had meer dan 1 miljoen medewerkers in dienst en had de bewaking van de binnenlandse veiligheid als belangrijkste taak. De agenten waren beter bewapend en opgeleid dan de reguliere politie.
De commandostructuren, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en rechten van de Gewapende Volkspolitie waren nooit helder omschreven. Wu Bangguo, voorzitter van het Permanente Comité van het Nationale Volkscongres, zei tegenover het staatspersbureau *Xinhua* dat de nieuwe wet meer duidelijkheid bracht.

Lokale autoriteiten verliezen bevoegdheden

Sinds zijn oprichting viel de Gewapende Volkspolitie onder de verantwoordelijkheid van de Centrale Militaire Commissie – die ook de nationale defensiemacht, het Volksbevrijdingsleger, aanstuurde – en het kabinet. Dit bleef zo. Maar anders dan voorheen mochten lokale overheden de paramilitairen niet meer zonder toestemming van de hogere autoriteiten inzetten. Critici drongen op dat laatste al geruime tijd aan omdat sommige regionale bestuurders de Gewapende Volkspolitie als een soort particuliere knokploeg zouden beschouwen, die zij naar eigen goeddunken konden inzetten.

De taken van de paramilitairen zouden niet ingrijpend veranderen. Zij moesten optreden bij rellen, opstanden, terroristische aanslagen en in andere noodsituaties. Verder werden zij belast met terrorismebestrijding, grensbewaking, de bescherming van buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders, de beveiliging van grote publieksevenementen en de bewaking van belangrijke staatsbedrijven, regeringsgebouwen, mijnen, ambassades en hydro-elektrische centrales. Een onderafdeling van de Gewapende Volkspolitie diende als verkeerspolitie. Tot slot konden de paramilitairen worden ingezet om branden te bestrijden en eventueel in oorlogstijd als artilleristen om het Volksbevrijdingsleger bij te staan.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer sociale zekerheid voor plattelandsbevolking

Onderminister van Sociale Zekerheid Hu Xiaoyi kondigde op 5 augustus 2009 een nieuw sociaal zekerheidsstelsel aan voor de plattelandsbevolking van China. De bedoeling was dat de overheid vanaf oktober basisverzekeringen voor hen ging betalen en dat de werkende bevolking pensioenpremies ging afdragen.

Boeren kregen het recht op hun zestigste te stoppen met werken. Hun pensioenuitkeringen zouden worden betaald uit het nieuwe pensioenfonds voor het platteland, eventueel aangevuld met overheidssubsidies. Hoeveel geld zij kregen, hing af van de levensstandaard in hun regio. Hu gaf toe dat het 'niet zo veel' was.

Er bestond al langer een soortgelijke pensioenvoorziening voor werkenden in stedelijke gebieden. Ook voor boeren bestond er al een pensioenregeling, maar de overheid had daar nooit financieel aan bijgedragen.

GEZONDHEID EN ZORG

Duizenden kinderen ziek door loodvergiftiging

In augustus 2009 werd bewezen dat zeker tweeduizend kinderen in China ziek waren ten gevolge van loodvergiftiging. Als dit metaal in te hoge concentraties in het bloed komt, kan dat het centrale zenuwstelsel en het geheugen aantasten, de vruchtbaarheid verminderen en hoge bloeddruk veroorzaken.

Nabij Baoji in de provincie Shaanxi bleek na medisch onderzoek dat 615 kinderen vergiftigd waren. De lokale overheid gaf toe dat de problemen waren veroorzaakt door een naburige lood- en zinksmelterij. Boze burgers bestormden dat bedrijf op 17 augustus en richtten vernielingen aan. Daarna bleek dat loodvergiftiging ook in Wenping, provincie Hunan, de oorzaak was van medische klachten bij 1.300 kinderen. Ook hier werd aangetoond dat de directe omgeving was vervuild door de metaalverwerkende industrie.
Zowel in Shaanxi als in Hunan werden de fabrieken die de milieunormen hadden overtreden, gesloten.

Eind augustus werd duidelijk dat in Tongdu nabij Kunming, de hoofdstad van de provincie Yunnan, ook tweehonderd kinderen ziek waren geworden door loodvergiftiging. Ouders gaven de schuld aan nabijgelegen fabrieken, terwijl de vervuiling volgens de lokale autoriteiten door het verkeer was veroorzaakt.

Topje van de ijsberg

Mogelijk waren de geconstateerde problemen slechts het topje van de ijsberg. Liu Dakun, de directeur van het overheidsbureau dat loodvergiftigingen in Yunnan moest zien te voorkomen, zei op 31 augustus tegenover persbureau *Associated Press* dat maximaal 60 procent van alle kinderen onder de veertien die in gebieden met veel mijnbouw woonden, te hoge concentraties lood in het bloed had. Dit zou in 2008 uit

China

onderzoek in de provincie zijn gebleken. Liu wilde hier niet verder over uitweiden. Andere lokale diensten voor milieubescherming weigerden *Associated Press* te woord te staan.

China geeft opnieuw misstanden bij orgaandonaties toe

De *China Daily* berichtte op 26 augustus 2009 dat meer dan 65 procent van alle donororganen in het land afkomstig waren van geëxecuteerde gevangenen. Onderminister van Volksgezondheid Huang Jiefu zei tegenover de Engelstalige staatskrant dat ter dood veroordeelden 'zeker niet een juiste bron van donororganen' waren. De regering zou zich daarom meer gaan inspannen om vrijwillige orgaandonatie te stimuleren. Ook zou er een nieuw systeem komen om ervoor te zorgen dat donororganen sneller bij de juiste patiënten terecht kwamen. De meeste donororganen van geëxecuteerden kwamen via de zwarte markt bij ziekenhuizen terecht. Commerciële orgaanhandel was in China verboden.
Huang had in 2006 ook al toegegeven dat er organen van geëxecuteerden werden gebruikt voor transplantaties. Hij had toen echter niet gezegd hoe vaak dat voorkwam.

In China wachtten jaarlijks gemiddeld 1,5 miljoen mensen op een donororgaan, maar door een gebrek daaraan konden er slechts 10.000 operaties worden verricht. Chinezen waren amper bereid hun organen na overlijden ter beschikking van de medische wetenschap te stellen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanningen tussen China en Australië om zakelijk geschil

Arrestatie van medewerkers Rio Tinto

In China werden op 5 juli 2009 vier medewerkers van de Brits-Australische mijnbouwgigant Rio Tinto aangehouden. Onder hen was de Australiër Stern Hu, die in het kantoor in Shanghai hoofd marketing en verkoop was. De andere drie waren Chinese staatsburgers. Het viertal werd op 12 augustus formeel in staat van beschuldiging gesteld toen hun omkoperij en bedrijfsspionage ten laste werd gelegd. Zij zouden de Chinese staalindustrie gedurende zes jaar hebben bespioneerd en topmensen uit die sector hebben omgekocht om inzage te geven in hun onderhandelingsstrategieën met betrekking tot inkoopprijzen. Hierdoor zou het Aziatische land 700 miljard yuan (ca. 72,5 miljard euro) te veel hebben betaald voor ijzererts uit Australië.
Rio Tinto ontkende de aantijgingen.

China vindt ijzererts te duur

Australië en China ruzieden al maanden over de prijs van ijzerterts, die in 2008 met 85 procent was opgelopen. Peking eiste van Rio Tinto en het Brits-Australische BHP Billiton goedkopere leveranties en vond dat de Australische regering moest helpen het bedrijf daartoe over te halen. Canberra stelde echter dat het niet kon ingrijpen in de mechanismen van de vrije markt.

Gedeeltelijke overname mislukt

Ook waren er spanningen over een gedeeltelijke overname van Rio Tinto. Het Chinese staatsbedrijf Chinalco had in februari 2009 aangekondigd dat het een belang van 18 procent in de mijnbouwgigant zou nemen. Het zou daarna actief betrokken worden bij het delven van ijzererts in de deelstaat West-Australië, zodat leveranties aan China gegarandeerd werden. De directie van Rio Tinto had ingestemd met de gedeeltelijke overname omdat zij de 19,5 miljard Amerikaanse dollar (ca. 14 miljard euro) die de Chinese aluminiumgigant ervoor zou neertellen hard nodig had om de torenhoge schulden van het bedrijf af te betalen. In juni 2009 was echter duidelijk geworden dat de samenwerking niet kon doorgaan, vooral omdat de aandeelhouders van Rio Tinto er bezwaren tegen maakten, evenals het Australische parlement. De laatste deed dat om veiligheidsredenen. Dat de mijnbouwonderneming niet lang daarna wel een gedeeltelijke fusie met BHP Billiton mocht aangaan en samen met dat bedrijf ijzererts ging winnen in West-Australië, was in Peking slecht gevallen. De directie van Rio Tinto vermoedde dat de Chinese regering Stern Hu en zijn drie medewerkers uit wrok hierover had laten arresteren.

China was de grootste handelspartner van Australië. In 2008 was met de onderlinge handel 53 miljard Amerikaanse dollar gemoeid. Rio Tinto en BHP Billiton exporteerden in dat jaar voor 14 miljard dollar ijzererts naar het Aziatische land.

India

Australië geeft visum aan Kadeer

China annuleerde op 18 augustus een officieel bezoek van onderminister van Buitenlandse Zaken He Yafei aan Australië. Het reageerde hiermee op het besluit van dat land om een visum te verstrekken aan Rebiya Kadeer, een zakenvrouw die afkomstig was uit de provincie Xinjiang in westelijk China. Zij woonde in de Verenigde Staten en gaf daar leiding aan het Uygurse Wereldcongres (WUC). China had fel tegen haar bezoek aan Australië geprotesteerd omdat het meende dat Kadeer de etnisch Uygurse bevolking van Ürümqi in juli had opgestookt om rellen te schoppen.

Bij ongeregeldheden in de hoofdstad van Xinjiang waren in die maand bijna tweehonderd doden gevallen. Kadeer ontkende echter dat zij daar achter zat.

(Vorige berichten pagina 467/1 - 2009)

INDIA

BINNENLAND

India importeert voedsel

Minister van Financiën Pranab Mukherjee kondigde op 21 augustus 2009 aan dat India voedsel zal moeten importeren om de tekorten, ontstaan door een zeer slechte regentijd, aan te vullen. Droogte had grote delen van het land geteisterd en voedselprijzen waren 10 procent gestegen. Om speculatie te voorkomen wilde Mukherjee niet zeggen welke producten zouden worden ingevoerd.

JUSTITIE

Doodvonnissen voor bomaanslagen

Een bijzondere antiterreurrechtbank in Mumbai veroordeelde op 6 augustus 2009 drie plegers van de bomaanslagen in deze stad in 2003, waarbij meer dan vijftig mensen omkwamen, ter dood. Zij hadden deze aanslagen gepleegd als vergelding voor de moslims die het slachtoffer waren geworden van de rellen van 2002 in de deelstaat Gujarat. De rechtbank achtte bewezen dat het drietal de aanslagen had uitgevoerd in samenwerking met de Lashkar-e-taiba. Deze in Pakistan gebaseerde extremistische is-

lamgroep werd ook verantwoordelijk gehouden voor de terreuraanslagen in Mumbai in november 2008. De advocaten van de drie veroordeelden kondigden aan in hoger beroep tegen het vonnis te gaan. De doodstraf werd in India overigens maar zeer zelden werkelijk ten uitvoer gebracht.

ONDERWIJS

Parlement neemt nieuwe onderwijswet aan

Het Indiase parlement nam op 5 augustus 2009 een wet aan die gratis en verplicht onderwijs voor alle kinderen tussen zes en veertien jaar garandeerde. De nieuwe wet verplichtte deelstaten buurtscholen op te richten en te beheren. Ook moesten particuliere scholen ten minste een kwart van hun plaatsen voor arme kinderen reserveren. Speciale aandacht zou uitgaan naar gehandicapte kinderen. In 2009 gingen nog altijd 70 miljoen kinderen niet naar school en was een derde van de bevolking analfabeet. Critici van de wet wezen erop dat het nog niet duidelijk was hoe de overheid de plannen zou financieren. Ook misten zij in de wet maatregelen voor kinderen onder de zes jaar. En volgens hen deed de wet ook weinig aan het wegwerken van de grote kwaliteitsverschillen tussen arme overheidsscholen en rijke particuliere scholen.

NATUUR EN MILIEU

Grondwaterpeil zakt dramatisch

Het grondwaterpeil in Noord-India was in de periode 2002-2008 met ongeveer 4 centimeter per jaar gezakt. Dat was de conclusie van een op 12 augustus 2009 op internet gepubliceerde studie van het tijdschrift *Nature*. Oorzaken voor de daling waren het excessieve gebruik van grondwater voor irrigatie en de waterconsumptie van de steeds maar groeiende bevolking. Watervoorziening was de afgelopen jaren al een belangrijke politieke kwestie geworden en deze studie, de eerste die op satellietpeilingen was gebaseerd, onderstreepte de ernst van het probleem.

CULTUUR EN WETENSCHAP

India beëindigt maanmissie

De Indian Space Research Organisation (ISRO) maakte op 31 augustus 2009 bekend dat het contact met de Chandrayaan-1, het ruimteschip dat sinds oktober 2008 in een baan om de maan vloog, verloren was gegaan. Omdat communicatie niet meer mogelijk was had ISRO een einde gemaakt aan de missie. Wel was het grootste deel van de doelstellingen – vooral het in kaart brengen van het maanoppervlak – gerealiseerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

India en Zuid-Korea sluiten handelsverdrag

Op 7 augustus 2009 ondertekenden de Zuid-Koreaanse minister van Handel en de Indiase minister van Handel en Industrie in Seoul een ambitieuze handelsovereenkomst. In de overeenkomst, in feite een vrijhandelsverdrag, werden reducties van 85 tot 90 procent voorgesteld op wederzijdse invoerbelastingen. De omvang van de bilaterale handel, die in 2002 nog maar 2,6 miljard dollar (1,7 miljard euro) bedroeg, was in 2008 al opgelopen tot 15,6 miljard dollar (10 miljard euro). India hoopte dat het verdrag zou leiden tot een vermindering van het handelstekort met Zuid-Korea, terwijl de laatste vooral mogelijkheden zag in verbeterde toegang tot een zesde deel van de wereldbevolking. Uitwisseling van personen zou vergemakkelijkt worden, zodat bijvoorbeeld Indiase software-experts en leraren Engels in Zuid-Korea aan de slag konden gaan. India had inmiddels alle procedures voor de inwerkingtreding van de overeenkomst afgerond, maar de Nationale Assemblee van Korea moest de overeenkomst nog ratificeren.

India en de ASEAN ondertekenen handelsverdrag

Na zes jaren van onderhandelen ondertekenden India en de Associatie van Zuidoost-Aziatische landen (ASEAN) op 13 augustus 2009 in Bangkok een vrijhandelsverdrag.

Invoerrechten op elektronica, chemische producten, machines en textiel zouden geleidelijk worden afgeschaft. De ASEAN ging ermee akkoord dat India zijn landbouw zou blijven beschermen. De omvang van de handel tussen de partners bedroeg in 2008 47 miljard dollar (31 miljard euro).

(Vorige berichten pagina 471/1 - 2009)

JAPAN

BINNENLAND

Democratische Partij van Japan krijgt nieuwe leider

Ichiro Ozawa, de leider van de Democratische Partij van Japan (DPJ), kondigde op 11 mei 2009 zijn aftreden aan. De DPJ was de grootste oppositiepartij van het land.
Een naaste medewerker van Ozawa was aangeklaagd omdat hij van een bouwonderneming een illegale donatie van 21 miljoen yen (ruim 156 duizend euro) voor de partijkas van de DPJ zou hebben aangenomen. De partijleider stapte op om te voorkomen dat het imago van de oppositiepartij verder werd bezoedeld door dit schandaal.
Zijn aftreden kwam op een ongelukkig moment omdat er later in 2009 in Japan verkiezingen voor het Lagerhuis zouden worden gehouden. Volgens prognoses had de DPJ een goede kans om deze te winnen, maar het viel nog te bezien of dat ook met een nieuwe leider zou lukken.
De partij koost Yukio Hatoyama op 16 mei als opvolger. Hij stamde uit een politieke dynastie: zijn grootvader was oud-premier Ichiro Hatoyama en zijn vader oud-minister van Buitenlandse Zaken Iichiro Hatoyama. Beiden vervulden die functies voor de Liberale Democratische Partij (LDP).

Japanse Liberalen naar oppositiebanken

Vervroegde verkiezingen

Premier Taro Aso van Japan schreef op 21 juli 2009 verkiezingen uit voor het Lagerhuis (Shugi-in). Volgens de wet had hij dat pas eind september hoeven doen. Aso besloot tot de vervroegde verkiezingen omdat zijn politieke positie onhoudbaar dreigde te worden. Doordat de oppositie het Hogerhuis (Sangi-in) domineerde, lukte het hem maar moeizaam om zijn politieke agenda ten uitvoer te brengen. De oppositie beschuldigde hem bovendien van zwak leiderschap, omdat sinds zijn aantreden in september 2008 drie ministers waren opgestapt vanwege schandalen en ruzies met de premier. De laatste was minister van Buitenlandse Zaken Kunio Hatoyama, die op 12 juni ontslag nam. Uit onderzoek bleek dat Aso ook bij de bevolking niet populair

was – minder dan 20 procent steunde hem – vermoedelijk omdat hij de naam had bot en weinig diplomatiek te zijn.

De directe aanleiding was echter een verkiezingsnederlaag voor zijn Liberale Democratische Partij (LDP) bij lokale verkiezingen, eerder in juli. Enkele vooraanstaande partijgenoten hadden daarna gedreigd Aso te laten vallen.

Democraten dominant in Hoger- en Lagerhuis

De verkiezingen op 30 augustus leverden de Democratische Partij van Japan (DPJ) 308 van de 480 Kamerzetels op. De LDP zakte weg van 296 naar 119 zetels, wat betekende dat zij in de oppositiebanken belandde. Afgezien van een periode van elf maanden in 1993 en 1994 had de partij sinds 1955 onafgebroken geregeerd. De verkiezingsuitslag werd daarom 'historisch' genoemd.
De Partij voor Schoon Bestuur/Komeito (PSB of Kt), de traditionele bondgenoot van de LDP, zakte weg van 31 naar 21 zetels. Uw Partij (UP of MnT) won 5 zetels. Zij had zich begin augustus 2009 onder leiding van Yoshimi Watanabe van de LDP afgesplitst en wilde de politiek democratischer en de bureaucratie minder machtig maken.
Volgens het ministerie van Binnenlandse Zaken bedroeg de opkomst 69 procent. Dat was 2 procentpunt meer dan bij de laatste Lagerhuisverkiezingen.

Aangezien de DPJ sinds juli 2007 al de grootste partij in het Hogerhuis was, kon zij de politieke agenda gaan bepalen. Partijleider Yukio Hatoyama zou naar alle waarschijnlijkheid in september premier worden.

Kiezers willen van LDP af

De kiezers keerden zich niet alleen vanwege de weinig populaire premier Aso van de LDP af. Een veel gehoorde klacht was dat de regeringpartij onvoldoende deed om te voorkomen dat burgers de dupe van de economische crisis werden. Vooral de oplopende werkloosheid baarde menigeen zorgen. Dat Japan in drie jaar tijd drie premiers had versleten, allemaal Liberalen, gaf hen bovendien de indruk dat de partij niet garant stond voor solide bestuur.
Ook vonden velen dat de bureaucratie te veel macht had, de politiek te weinig naar de burgers luisterde, bestuurders te weinig rekenschap aflegden voor hun daden en de LDP te vaak betrokken was bij corruptieschandalen. Tot slot baarde de snelle vergrijzing van de bevolking velen zorgen. De LDP zou te weinig doen om de pensioenen van toekomstige ouderen veilig te stellen.
Sommige politieke commentatoren vermoedden dat de DPJ veel proteststemmen had gekregen van kiezers die de LDP wilden afstraffen, maar niet per se vertrouwen in de oppositiepartij hadden.

'Industrie was belangrijker dan de burgers'

De in 1998 opgerichte DPJ was een sociaaldemocratische partij die meende dat de bureaucratie, de politiek en het bedrijfsleven onder de liberale regeringen te veel met elkaar verweven waren geraakt. Het goede hieraan was dat de industrie alle ruimte had gekregen om zich te ontwikkelen, waardoor Japan vanaf de jaren zestig grote welvaart had gekend. De verwevenheid zou echter ook corruptie in de hand hebben gewerkt en ertoe hebben geleid dat veel politici de belangen van het bedrijfsleven boven die van de burgers plaatsten. Vooral aan dat laatste wilde de DPJ iets doen.

Meer koopkracht voor burgers

De DPJ vond ook dat de economie onder de LDP te afhankelijk was geworden van de export. In 2009 werd ruim de helft van het bbp gegenereerd door de uitgaven van individuele burgers en dat moest volgens de partij meer worden. Men wilde de sociale zekerheid vergroten en de koopkracht laten toenemen door het schoolgeld voor middelbare scholieren af te schaffen, boeren inkomensgaranties te geven, het minimumloon te verhogen en de tolheffing op sommige snelwegen af te schaffen. Ook wilde men gezinnen met schoolgaande kinderen een bonus van 26.000 yen (ca. 194 euro) per maand geven, niet alleen om hun koopkracht te vergroten maar ook om het lage geboortecijfer op te drijven.

Critici vroegen zich af of de partij al die beloftes kon nakomen, aangezien de belastinginkomsten door de economische crisis afnamen en de schatkist dus leger werd. De staatsschuld bedroeg in 2008 al 173 procent van het bbp en naderde de 200 procent, wat volgens economen voor een geïndustrialiseerd land erg hoog was.
De DPJ dacht echter dat er veel geld bespaard kon worden door de bureaucratie te vereenvoudigen. Verder zou de staat over geheime financiële reserves beschikken die konden worden aangesproken. En de partij meende dat de regeringen van de LDP veel geld verspilden aan onnodige openbare werken, vooral in landelijke gebieden waar de traditionele achterban huisde. De DPJ wilde daarmee ophouden.

Uitslag verkiezingen Japans Lagerhuis
(30 augustus 2009)

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
Democratische Partij van Japan (DPJ)	42,4	308	+195
Sociaal-democratische Partij (SDP)	4,3	7	0
Nieuwe Volkspartij (NVP)	1,7	3	–1
Totaal DPJ en bondgenoten	48,4	318	+194
Liberale Democratische Partij (LDP)	26,7	119	–177
Partij voor Schoon Bestuur (PSB)	11,5	21	–10
Totaal LDP en bondgenoot	38,2	140	–187
Japanse Communistische Partij (JCP)	7,0	9	0
Uw Partij (UP)	4,3	5	+5
Overige	2,1	8	–12
totaal	100	480	

Namen en afkortingen partijen:
Democratische Partij (DPJ) - Minshu-to (Mt)
Sociaal-democratische Partij (SDP) - Shakai Minshu-to (SMt)
Nieuwe Volkspartij (NVP) - Kokumin Shin-to (KMSt)
Liberale Democratische Partij (LDP) - Jiyu Minshu-to (JMt)
Partij voor Schoon Bestuur (PSB) - Komei-to (Kt)
Japanse Communistische Partij (JCP) - Nihon Kyosan-to (NKt)
Uw Partij (UP) - Minna no To (MnT)

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economisch tij in Japan lijkt te keren

Export vertoont weer groeit

De economie van Japan kromp in het eerste kwartaal van 2009 met 14,2 procent op jaarbasis. Het bedrijfsleven investeerde in die periode 25,4 procent minder dan in het eerste kwartaal van 2008. Beide cijfers waren historische records. Het land verkeerde al

drie kwartalen in een recessie, vooral omdat de vraag naar Japanse exportproducten – vooral consumentenelektronica en auto's – door de wereldwijde economische crisis fors was afgenomen.

In het tweede kwartaal van 2009 keerde het tij: de economie groeide toen met 3,7 procent. Dit kwam vooral doordat het economische stimuleringsprogramma van de overheid, dat 4 procent van het bbp kostte, vruchten begon af te werpen, maar ook door een lichte toename van de vraag naar Japanse exportproducten. Hoewel de export in het tweede kwartaal 36,5 procent onder het niveau van de periode april-juni 2008 lag, was deze ten opzichte van het eerste kwartaal van 2009 gegroeid. Ook de industriële productie nam vanaf april weer toe.
Door deze cijfers en door gematigd positieve economische berichten uit de Verenigde Staten, bereikte de Nikkei-index – de belangrijkste graadmeter van de beurs van Tokio – op 7 augustus met 10.412,09 punten zijn hoogste score sinds oktober 2008.

Crisis nog niet voorbij

Dit gematigd positieve nieuws betekende volgens analisten nog niet dat de economische crisis voorbij was. Want omdat consumenten de hand op de knip hielden, daalden de binnenlandse bestedingen en was er sprake van deflatie. Daar kwam nog bij dat de overheid steeds minder belastinggeld inde – in juli zelfs 26,8 procent minder dan een jaar daarvoor. Dit was vooral te wijten aan grote exporteurs als Sony en Toyota, die enorme verliezen leden.
Bovendien lag het werkloosheidscijfer in juli op 5,7 procent; dit was een historisch record.

JUSTITIE

Japanse rechtbanken gaan met publieksjury's werken

In Japan werkte op 3 augustus 2009 voor het eerst een rechtbank met een publieksjury. Traditioneel werden vonnissen geveld door drie rechters. Door een hervorming van het rechtssysteem kwamen daar zes juryleden bij.

'Door deze verandering zullen rechtszaken democratischer worden', zei minister van Justitie Eisuke Sato. 'Wij hopen een justitieel systeem te creëren dat sneller, toegankelijker en betrouwbaarder is.'

Critici hadden rechters er vaak van beschuldigd dat zij traag en weinig transparant werkten. En veel gedaagden klaagden dat zij door hun ondervragers onder druk werden gezet om, soms ten onrechte, schuld te bekennen. Of dit werkelijk het geval was, viel amper te controleren want advocaten mochten niet bij ondervragingen aanwezig zijn. Rechters waren klaarblijkelijk zelden van deze klachten onder de indruk, want in strafzaken werd 99 procent van de verdachten die tegenover ondervragers schuld had bekend, veroordeeld. Gehoopt werd dat de publieksjury's daar verandering in zouden brengen.

OVERLEDEN

Kisho Kurokawa, Japans architect

Kisho Kurokawa, de belangrijkste Japanse architect van zijn generatie, overleed op 12 oktober 2007 na een hartaanval. Hij werd geboren in Nagoya op 8 april 1934 en studeerde architectuur in Kyoto en Tokio. Een van zijn leermeesters was de architect Tange Kenzo. In 1959 begon hij met gelijkgestemde architecten en stedenbouwkundigen samen te werken onder de naam 'Metabolisten'. Deze avant-gardistische stroming vond dat grote steden flexibele structuren moesten hebben, zodat er organische groeiprocessen mogelijk bleven en de stad met de tijd kon mee veranderen. De Nakagin Capsuletoren (1972) in Tokio is een van zijn bekendste werken uit die periode en maakte hem internationaal bekend. Daarna bouwde hij in steden als Parijs (de Pacifictoren in La Défence, 1992), Kuala Lumpur (de internationale luchthaven, 1998) en Tokio (National Art Center, 2005). Terwijl zijn vroegere werk speels en soms complex oogde, streefde hij in zijn latere periode naar een zo groot mogelijke eenvoud van vormen en materiaalgebruik. De uitbreiding van het Van Gogh Museum (1998) in Amsterdam is een goed voorbeeld van die soberheid.

Kon Ichikawa, Japans filmregisseur

Kon Ichikawa, een van de meest vooraanstaande Japanse filmregisseurs, overleed in Tokio op 13 februari 2008 aan een longontsteking. Hij maakte in totaal 75 films.
Ichikawa werd op 20 november 1915 geboren in de prefectuur Mie. Hij studeerde in 1933 af als graficus en werkte vanaf de jaren veertig als regisseur. De animatiefilms van Walt Disney en de komische films van Charley Chaplin beschouwde hij als zijn belangrijkste inspiratiebronnen. Zijn werk was ironisch en somber, maar soms ook humoristisch. De scripts waren dikwijls gebaseerd op Japanse romans.
Zijn eerste grote film was het poppenspel 'Musume Dojoji' (Een meisje in de tempel Dojo) uit 1946. Van 1950 tot 1965 werkte hij samen met vertaalster en scriptschrijfster Natto Wada, met wie hij getrouwd was. In het westen werd hij toen bekend met films als 'Biruma No Tategoto' (De Birmese harp), 'Nobi' (Vuurzee) en 'Tokyo Orinpikku' (Tokio Olympiade).

Wada ging in 1965 met pensioen. Ichikawa bleef tot 2006 films maken, maar volgens filmcritici waren die van mindere kwaliteit dan toen het tweetal nog samenwerkte.

(Vorige berichten pagina 235/1 - 2009)

MALEISIË

BINNENLAND

Najib Razak wordt premier van Maleisië

Abdullah Ahmad Badawi treedt af

Premier Abdullah Ahmad Badawi van Maleisië trad op 2 april 2009 af. Hij deed dat omdat zijn partij, de conservatieve Nationale Organisatie van Verenigde Maleiers (UMNO), bij de parlementsverkiezingen in maart 2008 haar slechtste prestatie ooit had geleverd.
Om verder verval te voorkomen had de UMNO intern besloten om met Najib Razak (56) verder te gaan. Hij was op 26 maart partijvoorzitter geworden en op 3 april werd hij ook premier.

Najib was een voormalig minister van Defensie en sinds september 2008 minister van Financiën. Onder Abdullah was hij tevens vicepremier. Hij was de zoon van voormalig premier Adbul Razak (1970-76) en de neef van oud-premier Hussein Onn (1976-1981).

Samenstelling regering Maleisië (29 juli 2009)

Premier, tevens minister van Financiën
Mohamed NAJIB bin Abdul Razak (UMNO)

Vicepremier, tevens minister van Onderwijs
MUHYIDDIN bin Mohamed Yassin (UMNO)

Minister in het Bureau van de Premier
JAMIL KHIR bin Baharom (UMNO)
Minister in het Bureau van de Premier
KOH Tsu Koon (GERAKAN)
Minister in het Bureau van de Premier
Mohamed NAZRI Abdul Aziz (UMNO)
Minister in het Bureau van de Premier
NOR MOHAMED bin Yakcop (UMNO)

Overige ministers:
Binnenlandse Handel, Coöperaties en Consumentenzaken
ISMAIL Sabri Yaakob (UMNO)
Binnenlandse Zaken
HISHAMUDDIN Tun Hussein (UMNO)
Buitenlandse Handel en Industrie
MUSTAPA Mohamed (UMNO)
Buitenlandse Zaken
ANIFAH Aman (UMNO)
Defensie
Ahmad ZAHID Hamidi (UMNO)
Energie, Groene Technologie en Water
Peter CHIN Fah Kui (SUPP)
Federale Territoria
ZAINAL Abidin (UMNO)
Hoger Onderwijs
KHALED Nordin (UMNO)
Informatie, Communicatie, Kunst en Cultuur
RAIS Yatim (UMNO)
Jeugd en Sport
AHMAD SHABERY Cheek (UMNO)
Landbouw
NOH Omar (UMNO)
Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
Douglas Unggah EMBAS (PBB)
Openbare Werken
SHAZIMAN Abu Mansor (UMNO)
Plantages en Grondstoffen
Bernard Giluk DOMPOK (UPKO)
Rurale en Regionale Ontwikkeling
SHAFIE Apdal (UMNO)
Sociale Zaken
SUBRAMANIAM Sathasivam (MIC)
Toerisme
NG Yen Yen (MCA)
Tweede minister van Financiën
AHMAD HUSNI Hanadzlan (UMNO)
Verkeer
ONG Tee Keat (MCA)
Volksgezondheid
LIOW Tiong Lai (MCA)
Volkshuisvesting en Lokale Overheden
KONG Cho Ha (MCA)
Vrouwenzaken, Familiezaken en Ontwikkeling van de Samenleving
SHARIZAT Abdul Jalil (UMNO)
Wetenschap, Technologie en Innovatie
Maximus ONGKILI (PBS)

Afkortingen en namen van de partijen:
UMNO - Nationale Organisatie van Verenigde Maleiers
GERAKAN - Partij voor de Maleisische Volksbeweging
MCA - Associatie van Maleisische Chinezen
UPKO - Verenigde Pasokmomogun Kadazandusun Organisatie
SUPP - Verenigde Volkspartij van Sarawak
PBS - Partij voor Verenigd Sabah
PBB - Verenigde Traditionele Bumiputrapartij
MIC - Maleisisch-Indiaas Congres

Nieuwe premier laat gevangenen vrij

Najibs eerste daad als premier was het opheffen van een publicatieverbod van twee kranten. Het ging om de *Suara Keadilan*, een blad van de Gerechtigheidpartij van het Volk (Keadilan of PKR) van oppositieleider Anwar Ibrahim, en *Harakah*, dat werd uitgegeven door de eveneens oppositionele Islamitische Partij van Maleisië (PAS). Beide hadden in februari een publicatieverbod voor drie maanden opgelegd gekregen vanwege hun kritische berichtgeving over een politieke crisis in de deelstaat Perak, waar de lokale regering die bestond uit partijen die landelijk in de oppositie zaten, was vervangen door bestuurders van de UMNO.

Najib liet verder dertien gevangenen vrij die vast zaten onder de Binnenlandse Veiligheidswet (ISA) die de regering het recht gaf om mensen zonder vorm van proces op te sluiten. Critici beweerden dat de UMNO deze wet soms misbruikte om politieke tegenstanders het zwijgen op te leggen.

Nieuw kabinet gepresenteerd

Najib presenteerde op 9 april zijn coalitiekabinet. De meeste van de deelnemende partijen werkten al vanaf de onafhankelijkheid in 1957 samen – sinds 1973 onder de naam Nationaal Front (BN). De UMNO was sinds 1957 dominant geweest in alle regeringscoalities en dat was zij ook in het kabinet van Najib. De belangrijkste ministersposten gingen dan ook naar leden van deze partij.
Najib werd niet alleen premier maar bleef ook minister van Financiën. Hij kreeg daarbij hulp van een Tweede minister van Financiën, Ahmad Husni Hanadzlan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering pompt meer geld in noodlijdende economie

De regering van Maleisië trok op 10 maart 2009 een bedrag van 60 miljard ringgit (bijna 13 miljard euro) uit om de economie te stimuleren. De uitgave kwam bovenop de 5 miljard ringgit die in oktober 2008 al voor dit doel was gereserveerd. Door de maatregel zou het begrotingstekort oplopen tot 7,6 procent.
Het geld zou worden gebruikt om bedrijven te helpen leningen af te sluiten, waarvoor de overheid zich dan garant zou stellen. Dit was nodig omdat banken in verband met de financiële crisis de hand op de knip hielden. Verder werden de belastingen verlaagd en de overheidsuitgaven opgevoerd.

De economie was sterk op de export gericht. Door de internationale financiële crisis was de vraag naar Maleisische producten echter afgenomen: in januari 2009 exporteerde het land 27,8 procent minder dan in januari 2008. Mogelijk zou de economie hierdoor in 2009 krimpen.

Positieve discriminatie van etnische Maleiers op de helling

Regering wil economie meer diversifiëren

In de eerste helft van 2009 stopte de regering van Maleisië tot op zekere hoogte met het economisch bevoorrechten van etnische Maleiers. Het land kende al tientallen jaren een beleid van positieve discriminatie jegens de grootste bevolkingsgroep, omdat die zich economisch in een achtergestelde positie zou bevinden. Zo was bij wet bepaald dat grote bedrijven gedeeltelijk in handen van Maleiers moesten zijn. Andere etnische groepen en buitenlanders moesten daarom vrijwel altijd etnisch Maleise partners vinden, voor zij in Maleisië zakelijk actief konden worden. Etnische Chinezen en Indiërs, die al generaties in Maleisië woonden, ergerden zich aan dit beleid en drongen al jaren aan op veranderingen.

Dat de regering daar anno 2009 toe bereid leek, was echter niet primair om aan hun eisen tegemoet te komen. Premier Najib Razak zei dat het oude beleid op de helling moest omdat het zijn doel miste: het diende primair om arme Maleiers vooruit te hel-

pen, maar in de praktijk bleek dat vooral de etnisch Maleise elite ervan profiteerde. Belangrijker was echter dat er iets gedaan moest worden om de economie te stimuleren, want het land had te lijden onder de internationale financiële crisis. Door de wetten die Maleiers bevoorrechtten aan te passen, zou Maleisië aantrekkelijker worden voor buitenlandse investeerders. Gehoopt werd dat zij vooral geld zouden steken in de ontwikkeling van de dienstensector, zodat het land minder afhankelijk zou worden van de industrie en de export.

Liberalisering van de dienstensector

De bepaling dat dienstverlenende bedrijven voor minstens 30 procent in etnisch Maleise handen moesten zijn, verviel op 22 april. Andere etnische groepen en buitenlanders kregen onbelemmerd toegang tot 27 sectoren, waaronder toerisme, gezondheidszorg, zakelijke dienstverlening en vervoer.
Deze maatregel was in overeenstemming met het beleid van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Landen (ASEAN), dat aanstuurde op de liberalisering en internationalisering van de dienstensector in de hele regio.

Buitenlandse investeerders kregen vanaf 27 april het recht om een belang van maximaal 70 procent te nemen in verzekeraars en zakenbanken. Tot dan mochten zij niet meer dan 49 procent van de aandelen bezitten. Voor consumentenbanken bleef gelden dat zij voor maximaal 30 procent in buitenlandse handen mochten zijn.
De regering bepaalde op 30 juni dat de aandelen van beursgenoteerde bedrijven niet langer voor minimaal 30 procent in handen hoefden te zijn van Maleiers. In het vervolg moest 25 procent van de aandelen beschikbaar zijn voor de hele Maleisische bevolking, ongeacht hun etniciteit, en daarvan moest minimaal de helft in het bezit zijn van Maleiers. Voor ondernemingen die van strategisch belang werden geacht, zoals telecom-, energie- en waterbedrijven, bleef de oude restrictie wel van kracht.

JUSTITIE

Massademonstratie tegen oude veiligheidswet uiteengeslagen

In Kuala Lumpur werd op 1 augustus 2009 gedemonstreerd tegen de Binnenlandse Veiligheidswet (ISA) die de regering het recht gaf om mensen zonder vorm van proces en voor onbepaalde tijd achter de tralies te zetten. De wet stamde uit de tijd dat Maleisië een Britse kolonie was.
De regering mocht alleen mensen detineren als zij een bedreiging voor de binnenlandse veiligheid vormden. Critici meenden echter dat de ISA werd misbruikt om politieke tegenstanders op te sluiten. Een van de mensen die dit was overkomen, was oppositieleider Anwar Ibrahim, die ook aan de protestactie deelnam.
In augustus 2009 zaten zeventien mensen, bijna allemaal terreurverdachten, op last van de regering vast.

In Maleisië was voor samenscholingen met meer dan vier personen een vergunning nodig. De regering had die voor deze demonstratie niet afgegeven omdat de openbare orde verstoord zou kunnen worden. De 15.000 tot 20.000 demonstranten die toch kwamen opdagen waren bijna allemaal aanhangers van oppositiepartijen. Zij eisten 'reformasi' (politieke hervormingen), blokkeerden wegen en trokken naar het koninklijk paleis om een petitie tegen de ISA aan te bieden. Voor dit laatste kregen zij echter geen kans, want de oproerpolitie greep in met traangas en waterkanonnen. Daarop volgden straatgevechten. Volgens politiechef Muhammad Sabtu Osman werden er 589 mensen gearresteerd, van wie er een dag later nog 63 vast zaten.

De in april aangetreden premier Najib Razak had beloofd te onderzoeken of de ISA wellicht moest worden aangepast. De oppositie geloofde echter niet dat hij daar werkelijk toe bereid was. Het harde politieoptreden op 1 augustus zagen zij als bevestiging daarvan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Stokslagen voor het drinken van alcohol

In de zomer van 2009 ontstond in Maleisië veel ophef rondom een vrouw die was veroordeeld tot zes stokslagen omdat zij bier zou hebben gedronken, Kartika Sari Dewi Shukarno. Voor islamieten – ongeveer 60 procent van de bevolking – was consumptie van alcohol bij wet verboden, maar voor andere bevolkingsgroepen niet.

Het was voor het eerst dat een vrouw een lijfstraf kreeg voor dit vergrijp.

Kartika weigerde beroep tegen het vonnis aan te tekenen en eiste in augustus dat de stokslagen in het openbaar zouden worden gegeven, omdat er dan naar zij hoopte een publiek debat over haar straf op gang zou komen. In Maleisië werden lijfstraffen gewoonlijk achter gesloten deuren voltrokken. Internationale mensenrechtenorganisaties eisten echter dat de Maleisische in het geheel niet zou worden geslagen. Minister van Vrouwenzaken Shahrizat Jalil noemde de straf 'buitensporig' en vreesde dat het imago van Maleisië als gematigd moslimland erdoor in het geding zou komen.
Mede op aandringen van de regering keek een islamitische rechtbank opnieuw naar de zaak en bepaalde op 25 augustus dat de straf inderdaad 'te extreem' was. De zaak zou opnieuw worden onderzocht.

BUITENLANDSE ZAKEN

Geen Indonesische arbeidskrachten meer naar Maleisië

De regering van Indonesië bepaalde op 25 juni 2009 dat er voorlopig geen nieuwe arbeidskrachten naar Maleisië mochten vertrekken. De media berichtten regelmatig over ernstige mishandelingen van Indonesiërs door hun Maleisische werkgevers. Onder de slachtoffers bevonden zich vooral huishoudelijke hulpen, maar ook bouwvakkers en medewerkers van plantages. Jakarta eiste opheldering maar vond dat de Maleisische regering onvoldoende meewerkte.
In Maleisië werkten ongeveer 1 miljoen Indonesiërs legaal en een onbekend aantal illegaal.

(Vorige berichten pagina 171/3 - 2009)

NEPAL

BINNENLAND

Voormalige kroonprins verklaart bloedbad 2001

Het bloedbad dat de Nepalese prins Dipendra in 2001 aanrichtte, waarbij hij negen leden van de koninklijke familie vermoordde en daarna zichzelf, was volgens de voormalige Nepalese kroonprins Paras

Shah het gevolg van woede bij Dipendra over een mislukte wapendeal. Paras Shah, zoon van de laatste Nepalese koning Gyanendra Shah die in 2008 afstand moest doen van de troon, vertelde dat aan een krant in Singapore waar hij sinds juli 2008 verbleef, zo berichtte *BBC News* op 30 maart 2009.

Drie motieven

De afgeketste wapendeal had te maken met de aanschaf van nieuwe wapens door het Nepalese leger. Dipendra was voorstander van de Duitse Heckler & Koch G36; zijn vader, koning Birenda, koos voor de Colt M16. Een keuze voor het Duitse geweer zou Dipendra 15 miljoen dollar aan steekpenningen hebben opgeleverd. Een andere reden voor het bloedbad was dat Dipendra's familie zijn aanstaande bruid Devyani Rana niet accepteerde, omdat zij van een 'rivaliserende familie' was. Ook was Dipendra, die het land wilde gaan besturen, al jaren gefrustreerd over het besluit van zijn vader in 1990 om een einde te maken aan de absolute monarchie in Nepal.

Politieke onrust na aftreden premier

Op 4 mei 2009 trad de Nepalese premier en voormalige maoïstische guerrillaleider Pushpa Kamal Dahal af als gevolg van een machtsstrijd met president Ram Baran Yadav. Dahal maakte zijn aftreden bekend op televisie, een dag nadat president Yadav – die tot de oppositionele Congrespartij behoorde – zijn pogingen had gedwarsboomd om legerleider Rookmangud Katawal te ontslaan. Dahal – ook bekend onder zijn guerrillanaam 'Prachanda' – wilde van Katawal af omdat die 19.000 voormalige maoïstische guerrillastrijders niet wilde integreren in het leger, zoals onder VN-bemiddeling in het kader van het verdere vredesproces was afgesproken. Maar volgens de legerleiding konden de strijders, die voorlopig in VN-kampen verbleven, nooit onpartijdige soldaten worden.

'Fatale aanval op prille democratie'

Dahal noemde de houding van president Yadav 'onconstitutioneel en ondemocratisch' en 'een fatale aanval op de nog prille democratie in Nepal'. Hij zei dat Yadav – die officieel aan het hoofd stond van het leger – niet het recht had dit soort beslissingen te nemen zonder toestemming van het kabinet, en dat de president het land in een serieuze politieke crisis had gestort. De partij van Dahal, de populaire Maoïstisch-Communistische Partij van Nepal die 40 procent van de parlementszetels bezat, dreigde met massale protesten en sluiting van het parlement. Dahal zei te zijn opgestapt om het vredesproces te redden. Intussen bereidde de politie zich voor op rellen. De Communistische Partij van Nepal, Dahal's belangrijkste coalitiegenoot, had zich op 4 mei al teruggetrokken uit de regering.

Gematigd linkse leider nieuwe premier

De zesenvijftigjarige gematigd linkse politiek leider Madhav Kumar Nepal van de Communistische Partij van Nepal, werd op 25 mei 2009 beëdigd als opvolger van Dahal, die maar acht maanden in functie was geweest. Nepal kreeg steun van een alliantie van 22 partijen, die gezamenlijk over 350 van de 601 parlementszetels beschikten. De maoïsten zeiden het parlement verder te boycotten en te blijven demonstreren tegen president Yadav. De gebeurtenissen leidden tot angst dat de in 2006 beëindigde burgeroorlog opnieuw zou oplaaien. De nieuwe premier zei bij zijn aantreden dat het vredesproces prioriteit had, maar er was veel scepsis over de levensvatbaarheid van de nieuwe, brede coalitie.

Lastige kabinetsformatie

De coalitiepartijen hadden de nodige moeite om het eens te worden over de invulling van de ministersposten in het nieuwe kabinet. De rivaliserende en elkaar wantrouwende partijen, vaak ook bang voor een interne machtsstrijd, zouden hooguit een uiterst instabiele coalitie kunnen vormen, zei politicoloog Lok Raj Baral van de Tribhuvan Universiteit in Kathmandu. In mei 2010 moest de nieuwe Nepalese grondwet klaar zijn, maar die planning leek onhaalbaar. Op 5 juni raakten maoïstische parlementariërs slaags met de politie bij het presidentiële kantoor; zij demonstreerden opnieuw voor het vertrek van legerleider Katawal.

Parlement na twee maanden weer open

Op 6 juli 2009 kwam het Nepalese parlement voor het eerst in meer dan twee maanden weer bij elkaar, nadat de maoïsten dat toestonden. De heropening was onder meer nodig omdat de nieuwe Nepalese regering vóór 15 juli haar begroting aan het parlement moest presenteren. Premier Nepal deed een beroep op de maoïsten om zich bij de nieuwe regering aan te

Samenstelling van de regering van Nepal
(7 juli 2009)

President
Ram Baran YADAV
Vicepresident
Paramananda JHA
Premier
Madhav Kumar NEPAL
Plaatsvervangend premier
Bijay Kumar GACHHEDAR

Ministers:
Arbeid en Transport
Mohammad Aftab ALAM
Binnenlandse zaken
Bhim Bahadur RAWAL
Buitenlandse zaken
Sujata KOIRALA
Bos- en Bodembeheer
Dipak BOHARA
Defensie
Bidhya BHANDARI
Energie
Prakash Sharan MAHAT
Financiën
Surendra PANDEY
Gezondheid en Bevolking
Uma Kanta CHAUDHARY
Grondwet, Cultuur, Federale zaken
Minendra RIJAL
Handel
Rajendra MAHATO
Industrie
Mahendra Raya YADAV
Informatie en Communicatie
Shankar POKHREL
Irrigatie
Bal Krishna KHAND
Jeugd & Sport
Ganesh Tiwari NEPALI
Justitie
Bahadur SINGH
Landbouw en Coöperaties
Mrigendra Kumar Singh YADAV
Landhervormingen
Dambar SHRESTHA
Lokale Ontwikkeling
Purna Kumar Sherma LIMBU
Onderwijs
Ram Chandra KUSHWAHA
Parlementszaken
Minendra RIJAL
Ruimtelijke Ontwikkeling en Publieke Werken
Bijay Kumar GACHHEDAR
Toerisme & Civiele Luchtvaart
Sarat Singh BHANDARI
Vrede en Wederopbouw
Rakam CHEMJONG

sluiten, maar die weigerden dat en dreigden het dagelijks leven in Nepal te ontregelen zolang het dispuut over legerleider Katawal niet was opgelost.

Verbod op discriminatie op priesterschool

Pashupati Vidhyapeeth, een school in Kathmandu waar hindoepriesters werden opgeleid, moest voortaan studenten toelaten afkomstig uit alle kasten, zo oordeelde de Hoge Raad van Nepal op 18 juni 2009. Van oudsher werden alleen leerlingen afkomstig uit de hoge brahmaankaste op de school geaccepteerd. Discriminatie was in het overwegend hindoestaanse Nepal al sinds 1963 verboden, maar bleef ook daarna alom aanwezig.

'Huwelijkssubsidie' tegen discriminatie van dalits

De nieuwe Nepalese regering stelde op 13 juli 2009 1.270 dollar (860 euro) beschikbaar voor echtparen waarbij man en vrouw afkomstig waren uit verschillende kasten. Zo wilde de regering discriminatie van de dalits tegengaan, de laagste kaste in Nepal. De bijdrage moest nieuwe stellen helpen de eerste, moeilijke jaren van het huwelijk door te komen. Activist Subash Darnal, zelf een dalit, juichte het initiatief toe, maar waarschuwde voor misbruik; zo zou een echtgenoot nadat hij het geld had ontvangen zijn dalitechtgenote kunnen verlaten.

Duizenden kindsoldaten bevrijd

Als onderdeel van het vredesproces begon Nepal met de bevrijding van ongeveer drieduizend kindsoldaten uit kampen waar voormalige maoïstische guerrillastrijders verbleven, zo meldde *BBC News* op 17 juli 2009. De kinderen zou een reclasseringsprogramma worden aangeboden, met onderwijs en psychologische hulp.

Ambtseed in Hindi ongeldig

Vicepresident Parmananda Jha moest zijn ambtseed opnieuw afleggen in de officiële Nepalese taal, of anders worden ontslagen, zo oordeelde de Hoge Raad op 23 augustus 2009. De ambtseed die hij in 2008 aflegde in het Hindi, was volgens de Raad ongeldig. Jha behoorde tot de etnische groep van de Madhesi, die deze in Nepal niet-officiële taal spraken. Alom werd aangenomen dat Jha een politiek statement wilde maken.

Oxfam waarschuwt voor honger door klimaatverandering

De internationale hulporganisatie Oxfam waarschuwde voor honger onder de miljoenen arme boeren in Nepal als gevolg van klimaatverandering, zo meldde *BBC News* op 28 augustus 2009. Slechte oogsten, watertekorten en extreme temperaturen zouden degenen die toch al onder de armoedegrens leefden extra onder druk zetten. Nepal had net de droogste winter in veertig jaar achter de rug, gevolgd door late en onvoorspelbare moessonregens die de kwetsbaarheid van de bodems voor erosie verder hadden vergroot.

OVERLEDEN

Chhaya Devi Parajuli, Nepalese activiste

In een ziekenhuis in Kathmandu overleed op 26 augustus 2006 Chhaya Devi Parajuli, na te zijn aangereden door een motor. Parajuli, geboren in 1918, gaf in 2003 op hoge leeftijd gehoor aan de oproep van politieke partijen om in opstand te komen tegen de toenemende autocratie van koning Gyanendra. Parajuli reisde driehonderd kilometer naar Kathmandu, om daar te blijven totdat de democratie was hersteld, zo beloofde ze tijdens een protestbijeenkomst in 2004. De 'ijzeren dame' werd 35 keer opgepakt en met traangas belaagd, maar gaf niet op en werd het icoon van de strijd voor democratie.

(Vorige berichten pagina 174/1 - 2009)

SINGAPORE

BINNENLAND

Kabinet op verschillende plaatsen gewijzigd

Minister van Defensie Teo Chee Hean trad op 1 april 2009 aan als vicepremier van Singapore. Hij volgde Shunmugam Jayakumar op. Deze oud-minister van Buitenlandse Zaken werd 'senior minister' – een soort adviseur van het kabinet. De enige andere senior minister was oud-premier Goh Chok Tong. Minister van Binnenlandse Zaken Wong Kan Seng bleef vicepremier, naast Teo Chee Hean.
Lee Hsien Long bleef premier en zijn vader, Lee Kuan Yew, mentor-minister. Dit was een nauwelijks omschreven, maar wel bijzonder machtige politieke functie.
Waarom de kabinetswijziging nodig was, was niet duidelijk.

Hervormingspartij kiest nieuwe leider

Het bestuur van de Singaporese Hervormingspartij (RP) wees op 26 april 2009 Kenneth Jeyaretnam (50) aan als secretaris-generaal. De in Groot-Brittannië opgeleide econoom was de zoon van Joshua Benjamin Jeyaretnam – de in 2008 overleden oprichter van de partij en een van de bekendste oppositieleiders van Singapore.
Voor hij in 2008 naar zijn geboorteland terugkeerde en in de politiek ging, werkte Jeyaretnam jr. in Londen in de financiële sector. Net als zijn vader wilde hij strijden voor meer democratie en volledige vrijheid van meningsuiting. Zijn doel was het breken van het de facto machtsmonopolie van de Volks Actiepartij (PAP), die al sinds 1959 in Singapore aan de macht was. Volgens de RP misbruikte de PAP haar machtspositie om de oppositie stelselmatig tegen te werken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Recordinflatie in 2008

De prijzen van consumentenartikelen liepen in Singapore in 2008 met 6,5 procent op. Het nationale Bureau voor Statistiek maakte dit op 23 maart 2009 bekend. Dit was ruim drie keer zoveel als in 2007 toen de inflatie 2,1 procent bedroeg en de krachtigste inflatie sinds 1981, toen de prijzen met 8,2 procent stegen.

Begin van herstel economie Singapore na zware recessie

Industriële productie zakt in

In het eerste kwartaal van 2009 kromp de economie van Singapore met 10,1 procent op jaarbasis en lag de industriële productie 24 procent onder het niveau van dezelfde periode in 2008.
Het land verkeerde sinds het tweede kwartaal van 2008 in een diepe recessie. Sinds de onafhankelijkheid in 1965 had het nooit

een dusdanig ernstige economische crisis beleefd.
De economie leunde zwaar op de export van industriële producten (zoals elektronica, machines, medicijnen en medische apparatuur), de financiële dienstverlening en het toerisme – allemaal sectoren waarmee het door de internationale financiële crisis slecht ging.
Ook de beurskoersen gaven weinig reden tot optimisme: de Straits Times Index (STI), de belangrijkste graadmeter van de beurs van Singapore, stond op 9 maart op 1.456,95 punten. Dat was het laagste niveau sinds juli 2003. Vooral de aandelenkoersen van vastgoedondernemingen en banken drukten het beursgemiddelde.

Herstel komt eerder dan verwacht

In het tweede kwartaal van 2009 leek het iets beter te gaan. Ten opzichte van dezelfde periode in 2008 kromp de economie nog met 3,5 procent, maar ten opzichte van het eerste kwartaal was er sprake van een groei van 20,7 procent. Het herstel was vooral te danken aan de biomedische en farmaceutische industrie. In de Verenigde Staten en Europa was de vraag naar Singaporese exportproducten echter onverminderd laag. In Indonesië, Maleisië en China nam deze wel snel toe.
Door het relatief gunstige economische nieuws trokken ook de beurskoersen aan: op 20 augustus sloot de STI op 2.559,57 punten. Vooral banken, telecombedrijven en luchtvaartmaatschappij Singapore Airlines deden het relatief goed. De markt voor onroerend goed leefde echter nog niet op. Nadat de vastgoedprijzen in 2006 en 2007 nog met 50 procent waren gestegen, daalden zij tussen januari 2008 en juli 2009 met 26 procent.
Hoewel Singapore nog lang niet uit de problemen was, wezen de cijfers over het tweede kwartaal er volgens analisten op dat de economie zich herstelde. Dit gebeurde eerder dan zij hadden verwacht.

JUSTITIE

Ontsnapte terreurverdachte aangehouden

Volgens de Singaporese krant *Straits Times* werd de veroordeelde terrorist Mas Selamat Kastari op 1 april 2009 aangehouden in Johor, de meest zuidelijke deelstaat van Maleisië. Kastari was in februari 2008 via een wc-raam uit een gevangenis in Singapore ontsnapt. De autoriteiten van de twee buurlanden hadden hem met vereende krachten opgespoord.
Maleisië maakte op 27 mei bekend dat het de Singaporees zeker twee jaar lang zou vasthouden omdat de autoriteiten hoopten meer informatie over terroristische organisaties uit hem te krijgen. Ook moest hij deelnemen aan een rehabilitatieprogramma dat onder andere bestond uit discussies met islamitische geestelijken. Daarna zou hij mogelijk worden uitgeleverd aan Singapore.
Mas Selamat Kastari was een tot Singaporees genaturaliseerde Indonesiër. Volgens justitie had hij leiding gegeven aan de lokale afdeling van de Jemaah Islamiah (JI) – een organisatie die zou samenwerken met het internationale terreurnetwerk al-Qaida. Hij werd medeverantwoordelijk gehouden voor de bomaanslagen op Bali in 2002 en voor andere terroristische activiteiten in Indonesië en Singapore.

GEZONDHEID EN ZORG

Singapore legaliseert financiële compensatie voor orgaandonoren

Geld voor nier van Indonesiër

Het parlement van Singapore nam op 24 maart 2009 een wet aan die het legaal maakte om te betalen voor orgaandonaties. Het onderwerp was in 2008 op de politieke agenda gekomen nadat een rechter in de stadstaat een zakenman had veroordeeld tot gevangenisstraf en een geldboete omdat hij had geprobeerde een nier van een nog levende Indonesiër te kopen.

De nieuwe wet op orgaandonatie verschilde niet veel van die van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, waar donoren ook financieel gecompenseerd mochten worden.

Angst voor uitbuiting

Sommige parlementsleden waren fel tegen deze wet. Zij redeneerden dat wanhopig arme mensen ertoe verleid konden worden een orgaan te verkopen en dat zij op die wijze hun gezondheid zouden aantasten. Anderen waren in principe wel voor de wet, maar om uitbuiting van mensen in arme landen te voorkomen vonden zij dat er niet betaald mocht worden voor organen van buitenlanders.
Een parlementaire meerderheid wees deze bezwaren echter van de hand en werd daarin gesteund door minister van Volksgezondheid Khaw Boon Wan. Hij zei op 24 maart tegenover het parlement dat het oneerlijk was als 'oprechte donoren alle financiële gevolgen van hun altruïstische daden zelf moeten dragen'. Met 'oprechte donoren' bedoelde hij mensen die uit medeleven met de patiënt een orgaan afstonden en die het feitelijk niet om het geld te doen was. En hij vond het discriminerend om buitenlanders uit te sluiten.
In 2008 overleden in Singapore 26 mensen die tevergeefs op een donororgaan wachtten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalist veroordeeld voor 'minachting van het hof'

Een rechtbank in Singapore oordeelde op 19 maart 2009 dat redacteur Melanie Kirkpatrick van de krant *Wall Street Journal Asia* schuldig was aan minachting van het hof. Zij had twee redactionele commentaren en een ingezonden brief gepubliceerd waarin werd gesteld dat rechters in de stadstaat zich lieten manipuleren door de regerende Volks Actiepartij (PAP) en dus niet onafhankelijk waren. Volgens een verklaring van de rechtbank was dit een 'niet te rechtvaardigen aanval op het Singaporese rechtssysteem' die het openbaar belang schaadde.
Kirkpatrick kreeg een boete van 10.000 Singapore-dollar (ruim 5.000 euro) opgelegd en moest de proceskosten betalen.

PAP zou rechterlijke macht beïnvloeden

Het kwam in Singapore wel vaker voor dat kritische journalisten en politici werden veroordeeld voor smaad. Volgens *Journalisten Zonder Grenzen* (RSF) en andere organisaties die pleitten voor vrijheid van meningsuiting werden deze vonnissen ingefluisterd door de PAP. Die zou critici de mond willen snoeren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Relaties tussen Singapore en Maleisië 'warm'

Najib Razak, de in april 2009 aangetreden

premier van Maleisië, bracht op 22 mei zijn eerste staatsbezoek aan Singapore waar hij sprak met premier Lee Hsien Long. Laatstgenoemde erkende na afloop van het bezoek dat de buurstaten regelmatig ernstige meningsverschillen hadden en dat de relaties daardoor soms gespannen waren. Hij en zijn Maleisische ambtsgenoot zouden het desondanks met elkaar eens zijn dat de betrekkingen tussen Maleisië en Singapore in principe 'warm' waren en dat de landen intensief met elkaar moesten samenwerken op zoveel mogelijk terreinen.
De twee buurstaten hadden regelmatig aanvaringen, onder andere over de prijs van het drinkwater dat Maleisië aan Singapore leverde, de onderlinge spoorwegverbinding, de toegang van Singaporese militaire vliegtuigen tot het Maleisische luchtruim en de exacte ligging van de maritieme grens.
De meeste ruzies gingen terug tot 1965, toen Singapore onafhankelijk werd van de Maleisische Federatie.

OVERLEDEN

J.B. Jeyaretnam, Singaporees socialist

Joshua Benjamin Jeyaretnam, meestal kortweg J.B. Jeyaretnam genoemd, overleed in zijn geboortestad Singapore op 30 september 2008 aan een hartverlamming. Hij was de bekendste oppositieleider van de stadstaat. In een open brief aan zijn familie prees mensenrechtenorganisatie Amnesty International Jeyaretnam als 'onverschrokken voorvechter van de rechtstaat en het hele spectrum van de mensenrechten'.
Jeyaretnam werd op 5 januari 1926 geboren in een Anglicaanse Tamilfamilie die stamde uit Sri Lanka. Hij werkte als jurist, maar werd vooral bekend als voorman van de socialistische Arbeiderspartij (LP). In 1981 won hij als eerste lid van een oppositiepartij een zetel in het parlement en werd hij de bekendste criticus van de Volks Actiepartij (PAP) van premier Lee Kuan Yew, die Singapore sinds 1959 op autoritaire wijze bestuurde. Hij werd daarna zeven keer aangeklaagd door de politieke elite, die zijn kritiek op de regering beschouwde als smaad. Telkens werd hij tot hoge geldboetes veroordeeld en daardoor ging hij in 2001 bankroet. De wet verbood failliete politici om zich verkiesbaar te stellen en volgens Jeyaretnam was dat precies de reden waarom de PAP zo veel rechtszaken tegen hem – en menig ander criticus – had aangespannen.

In 2007 had hij zijn schulden afbetaald. In juli 2008 richtte hij de Hervormingspartij (RP) op, waarmee hij naar eigen zeggen de macht van de PAP wilde breken.

(Vorige berichten pagina 177/1 - 2009)

EQUATORIAAL GUINEE

BINNENLAND

Tegenstander bewind in Kameroen ontvoerd

De voormalige kolonel en financiële man van het Guinese leger Cipriano Nguema Mba bleek in oktober 2008 in een gevangenis in de hoofdstad Malabo te verblijven. Mba leefde als politiek vluchteling in Kameroen, maar werd daar ontvoerd door omgekochte Kameroense soldaten. In september 2005 werd Nguema Mba samen met ongeveer honderd anderen bij verstek veroordeeld wegens het beramen van een staatsgreep tegen president Teodoro Obiang Nguema.

'Systematische marteling in Guinese gevangenissen'

Gedetineerden in politiecellen in Equatoriaal Guinee werden systematisch gemarteld en leefden onder onmenselijke omstandigheden, zo stelde de onafhankelijke mensenrechtenexpert van de Verenigde Naties Manfred Nowak op 19 november 2008. Volgens Nowak maakte de politie zich schuldig aan marteling en vernedering – tegen zowel politieke gevangenen als verdachten van misdrijven – om bekentenissen of informatie los te krijgen, als sanctie of intimidatie, of om geld af te persen.
Nowak, die gedurende tien dagen op verzoek van de Guinese overheid onderzoek deed in gevangenissen, zei zich zorgen te maken over het lot van de gevangenen die hem informatie gaven. Volgens Nowak was de rechterlijke macht niet onafhankelijk, werden mensen willekeurig opgesloten en bestond er een situatie van bijna volledige straffeloosheid voor degenen die zich aan de misstanden schuldig maakten. Nu Equatoriaal Guinee een olie-exporteur was geworden, waarschuwde Nowak de internationale gemeenschap en multinationale ondernemingen voor medeplichtigheid aan de mensenrechtenschendingen.

Vijftien guerrillastrijders opgepakt na aanval

Vijftien mensen werden op 17 februari 2009 opgepakt in Equatoriaal Guinee op verdenking van betrokkenheid bij een aanval de avond ervoor op het presidentiële paleis in de hoofdstad Malabo, op het eiland Bioko, zo meldde *BBC News*. Andere betrokkenen bij de aanval, die werd afgeslagen door het Guinese leger en die later een 'staatsgreep' tegen president Teodoro Obiang Nguema zou worden genoemd, raakten gewond of werden gedood.

Staatsradio: MEND zat achter aanslag

Volgens de staatsradio was de aanslag het werk van de Nigeriaanse guerrillabeweging MEND (Emancipatiebeweging van de Niger Delta), die streed voor meer olieopbrengsten voor de lokale bevolking in de Nigerdelta. MEND, dat regelmatig aanslagen pleegde op olieraffinaderijen in het zuiden van Nigeria, werd ook in verband gebracht met aanvallen op schepen voor de kust van Kameroen. Volgens Guinese officials was MEND, dat overigens betrokkenheid bij de aanval in Malabo ontkende, in december 2007 betrokken bij bankovervallen in de stad Bata, op het vasteland van Equatoriaal Guinee.

Nigeria roept op tot waakzaamheid

De Nigeriaanse minister van Buitenlandse Zaken Ojo Maduekwe distantieerde zich op 18 februari van de 'brutale aanval', en riep op tot waakzaamheid en meer regionale samenwerking tegen 'destabiliserende factoren'. Een week na de aanslag werd de Guinese minister van Veiligheid Manuel Nguema Mba ontslagen. Een andere maatregel was het verbod op 'vliegboten': snelle bootjes met buitenboordmotoren waarmee huurlingen gemakkelijk op het eiland Bioko konden komen. President Obiang Nguema en zijn naasten verbleven sinds de aanslag in Bata.

Paniek tijdens stroomstoring in Malabo

Op de vroege ochtend van 6 maart 2009 brak in verschillende delen van Malabo paniek uit nadat tijdens een stroomstoring met automatische geweren werd gescho-

ten. De volgende ochtend maakte de staatsradio geen melding van de schietincidenten; de stroomstoring werd geweten aan technische problemen. Onafhankelijke media brachten de onrust in verband met de mislukte staatsgreep twee weken eerder.

Libanese couppleger vrij om gezondheidsredenen

De Libanese zakenman Mohamed Salaami, die in juni 2008 tot achttien jaar cel werd veroordeeld wegens medeplichtigheid aan een couppoging, werd op 4 april 2009 om gezondheidsredenen vrijgelaten. Ook zijn goede gedrag en spijtbetuigingen zouden aan het pardon hebben bijgedragen.

(Vorige berichten pagina 592/2 - 2008)

MAURITIUS

BINNENLAND

President herkozen, kabinet gewijzigd

De premier van Mauritius, Navinchandra Ramgoolam, benoemde op 13 september 2008 Arvin Boolell tot nieuwe minister van Buitenlandse Zaken. Die post was vacant sinds maart 2008, toen Ramgoolam de vorige minister van Buitenlandse Zaken, Murlidass Dulloo, ontsloeg omdat hij kritiek had geuit op de regering. Boolell werd ook verantwoordelijk voor buitenlandse handel en regionale integratie. Hoog op de agenda van Mauritius stond aansluiting bij oostelijk en zuidelijk Afrika en contacten met de Europese Unie.
De premier stelde nog vier nieuwe ministers aan: Jean-Francois Chaumiere als minister van Arbeid, Lormus Bundho als minister van Milieu, Balkissoon Hookoom als minister van Openbare Diensten en Satyaprakash Rittoo als minister van Sport en Jeugd.

In september herkoos het parlement unaniem president Anerood Jugnauth voor een tweede ambtstermijn van vijf jaar.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie open voor buitenlandse investeringen

De regering van Mauritius kondigde op 13 augustus 2006 aan dat het de economie openstelde voor buitenlandse investeringen. Het besluit kwam nadat de belangrijke textielsector en suikerexport waren getroffen door wereldwijde concurrentie en prijsdalingen. In de textielsector waren op Mauritius sinds 2001 20.000 banen verloren gegaan. Ook het besluit van de Europese Unie om de prijs van suiker met 36 procent te verlagen trof Mauritius hard. Het land exporteerde voorheen jaarlijks zo'n 550.000 ton suiker naar de EU.
Minister van Financiën, Ramakrisna Sithanen, zei dat de komende tien jaar investeringen ter waarde van 3,8 miljard euro nodig waren om de economie op peil te houden. Omdat dit bedrag niet door Mauritius zelf kon worden opgebracht, was buitenlands kapitaal nodig.

Economische groei verdubbeld

De economische groei verdubbelde in Mauritius in 2006 (van 2,3 procent in 2005 naar 4,7 procent), ondanks de crisis in de suiker- en textielsectoren. Dat bleek uit cijfers van het Centrale bureau voor statistiek, die op 8 januari 2007 werden gepresenteerd in de hoofdstad Port Louis. De snelste groeiers waren de transportsector en communicatie. Voor 2007 werd een groei van meer dan 5 procent verwacht.

Mauritius ontduikt internationale arbeidsregels

De Internationale Confederatie van Vakbonden (ITUC) stelde in een rapport dat op 24 april 2008 uitkwam dat Mauritius zich niet hield aan het arbeidsconvenant van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) die het land had ondertekend.

Op papier was er stakingsrecht, maar de regering had ook de bevoegdheid stakingen te verbieden als die het belang van het land zouden schaden. Ook konden de autoriteiten oprichting van een vakbond tegenhouden. Het rapport beschreef ook de slechte arbeidsomstandigheden in de zogenoemde exportzones in Mauritius. Arbeiders van buiten het land verdienden er minder dan autochtone collega's. Ook vrouwen werden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt.

Regering wil armoede uitbannen

De regering van Mauritius presenteerde op 2 juni 2009 een plan om de ergste armoede uit te bannen. De begroting voor 2009 richtte zich met name op de toenemende werkloosheid als gevolg van de wereldwijde crisis. Door de crisis nam het toerisme af, de belangrijkste inkomstenbron van Mauritius. In de begroting was ca. 33 miljard euro gereserveerd voor sociale programma's om de effecten van de wereldcrisis te bestrijden.

De regering versterkte de National Empowerment Foundation, die een sleutelrol speelde in de armoedebestrijding. Ca. 12,3 miljoen euro ging naar NEF-programma's voor basisonderwijs en vaardigheidstrainingen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Muiterij Filippijns schip eindigt in Mauritius

Negen muiters van een Filippijns vissersschip gaven zich op 7 november 2007 over aan de autoriteiten van Mauritius en werden vervolgens naar huis gezonden. De Taiwanese eigenaar zag af van een eis tot vervolging. Het schip was een week eerder uitgevaren vanuit Mauritius voor een visserijexpeditie van drie maanden. Al na vier dagen had de bemanning de kapitein gegijzeld wegens te lange arbeidstijden, slechte maaltijden en slechte betaling.

Diplomatieke relatie met Israël bevroren

Mauritius kondigde op 9 januari 2009 aan dat het de activiteiten van de Israëlische honorair consul bevroor uit protest tegen het binnenvallen door Israël van de Gazastrook.

Chinese president bezoekt Mauritius

De Chinese president Hu Jintao zei op 17 februari 2009 tijdens een bezoek aan Mauritius dat China Afrika zou blijven helpen, ondanks de economische terugval in zijn land. Mauritius was het vierde en laatste land dat hij tijdens zijn bezoek aan Afrika bezocht. Hij tekende er contracten voor meer dan 215 miljoen euro steun aan de infrastructuur. Hu noemde het contact tussen China en Mauritius een voorbeeld voor andere Afrikaanse landen.

(Vorige berichten pagina 67/3 - 2006)

LA RÉUNION

BINNENLAND

Parlementsverkiezingen

La Réunion, een overzees gebied van Frankrijk, hield op 21 maart 2004 parlementsverkiezingen voor de Algemene Raad, die resulteerden in een overwinning voor de Unie voor een Volksbeweging (UMT) van Nassimah Dindar.

Uitslag verkiezingen La Réunion
(21 mei 2004)

partij	zetels
Unie voor een Volksbeweging	15
Socialistische Partij	10
Diverse rechtse partijen samen	10
Communistische Partij van La Réunion	8
Diverse linkse partijen samen	3

Wantoestanden in gevangenissen

De gevangenissen op La Réunion zijn overbevolkt en geweld onder de gevangenen is dagelijkse praktijk. Dat stelde het Comité ter voorkoming van marteling (CPT) in een rapport opgesteld in opdracht van de Raad van Europa, dat op 21 december 2005 uitkwam.
Een delegatie van de CPT had een bezoek gebracht aan drie gevangenissen op La Réunion in december 2004. Zo verbleven er in de gevangenis van Saint-Denis 200 gevangenen, terwijl er plaats was voor 111. In reactie op het rapport kondigde de Franse regering aan dat er een nieuwe gevangenis bij zou komen met 570 plaatsen.

Nieuwe prefect

De Franse president Jaques Chirac benoemde op 19 juli 2006 op advies van het Franse ministerie van Binnenlandse Zaken Pierre-Henry Maccioni als prefect van La Réunion.
De prefect is de vertegenwoordiger van de Franse president op het eiland. Maccioni was de opvolger van Laurent Cayrel, die was aangetreden op 29 juni 2005 en Dominique Vian verving, die op 7 juli 2004 was benoemd.
Vian op zijn beurt was opvolger van Gunthier Friederici, die prefect was sinds 21 juni 2001.

Nieuwe politieke partij

Per 17 april 2008 had La Réunion er een nieuwe politieke partij bij: Objectief Réunion, onder leiding van Didier Robert, viceburgemeester van Tampon en voormalig lid van de Unie voor Volksbeweging (UMP).

Onrust door verslechterende economie

Vijftien politieagenten gewond bij plunderingen

Nadat op 10 maart 2009 in de hoofdstad Saint-Denis op La Réunion een vreedzame demonstratie tegen de hoge kosten van levensonderhoud tijdens een nationale stakingsdag was uitgelopen op plunderingen, greep de politie in. Daarbij raakten vijftien politieagenten gewond door geweld van de zijde van gemaskerde jongeren. Zestien jongeren werden gearresteerd. Een week eerder waren politie en jongeren ook slaags geraakt, toen jongeren een barricade nabij de hoofdstad hadden opgeworpen.

Akkoord over prijzen, niet over lonen

De koepel van vakbonden, politieke organisaties en volksbewegingen van La Réunion, COSPAR, opgericht op 5 februari 2009, tekende op 31 maart met prefect Henry Maccioni een akkoord over de prijzen van consumptiegoederen. In de onderhandelingen over de salarissen was nog geen akkoord bereikt.
Het akkoord waaraan zeven weken onderhandelen waren voorafgegaan, voorzag in een prijsverlaging van 15 tot 20 procent voor 250 basisgoederen die per 8 april zou ingaan.

GEZONDHEID EN ZORG

Frankrijk zoekt naar medicijn tegen chikungunya

De Franse minister van Gezondheid, Xavier Bertrand, zei op 5 april 2006 dat Frankrijk naarstig op zoek was naar een medicijn tegen de ziekte chikungunya, die heerste op La Réunion. In de Verenigde Staten was een prototype van zo'n medicijn ontwikkeld, maar dat was nog niet vrijgegeven voor gebruik. Aan deze ziekte, overgebracht door muggen, leden 230.000 mensen op La Réunion op een totale bevolking van 777.000 in 2005. Van hen waren 174 overleden als gevolg van de ziekte.

NATUUR EN MILIEU

Nieuw nationaal park

La Réunion creëerde op 5 maart 2007 een nationaal park ter bescherming van de unieke en rijke natuur, die steeds meer onder druk stond door bevolkingsgroei en toenemende urbanisatie. Le Parc des Hauts de l'île de la Réunion omvatte vooral het berggebied van het eiland, inclusief de zeer actieve vulkaan Le Piton de la Fournaise (die van 18 februari van dat jaar nog een uitbarsting kende).
Op 14 december 2008 was er een nieuwe uitbarsting van deze vulkaan, die duurde tot 4 februari 2009.

BUITENLANDSE ZAKEN

La Réunion wijst rebellenleider Comoren uit

Op 19 juli 2008 werd de rebellenleider van de Comoren, Mohamed Bacar, uitgewezen door La Réunion. In maart was hij naar La Réunion gevlucht nadat hij zijn rebellie op het eiland Anjouan van de Comoren had moeten beëindigen. De Franse overheid had een vliegtuig geregeld dat Bacar samen met zijn broer en twee medewerkers overbracht naar Benin, dat bereid was hem asiel te verlenen.

Europese steun voor La Réunion

De Europese Commissie keurde op 18 juli 2007 het Franse plan goed om 1,8 miljard euro subsidie te geven aan de Franse overzeese gebiedsdelen, waaronder La Réunion, voor de periode 2007-2103. La Réunion zou meer steun krijgen dan voorheen om de haperende economie te ondersteunen.

(Vorige berichten pagina 251/2 - 2003)

TSJAAD

BINNENLAND

Minister overleeft schietpartij

De politie in de hoofdstad van Tsjaad, N'Djamena, maakte op 7 maart 2009 be-

kend dat de minister van Binnenlandse zaken, Ahmat Mahamat Bachir, gewond was geraakt bij een schietpartij een dag eerder, maar niet in levensgevaar verkeerde. Bij het verlaten van een restaurant was op hem geschoten en hij was in een dijbeen geraakt. De dader was gepakt. Mahamat Bachir was een trouwe bondgenoot van president Idriss Deby, die kampte met verschillende rebellengroepen die zijn aftreden eisten.

Offensief rebellen mislukt

Regering claimt overwinning op rebellen

De regering claimde op 10 mei 2009 een overwinning op de rebellen van de Unie van Tegenstanders (UFR), die op 4 mei vanuit Soedan een offensief waren gestart tegen president Idriss Deby. Die verweet Soedan steun te hebben gegeven aan de rebellen en hij kondigde een herziening van de relatie met het buurland aan.
Het offensief kwam kort nadat de twee buurlanden juist een nieuw akkoord hadden getekend om de onderlinge verhoudingen te verbeteren.

Leger van Tsjaad sterker door olie-inkomsten

Westerse diplomaten zeiden op 12 mei in N'Djamena dat het leger van Tsjaad sterker was geworden door recente aankopen met geld uit de olie-inkomsten. Vooral de versterking van de luchtmacht had het leger een overwicht gegeven in de strijd tegen de rebellen.

Een Franse militaire deskundige zei dat het leger ook door strategisch inzicht de rebellen een zware slag had weten toe te brengen. In 2008 slaagden de rebellen er nog bijna in de hoofdstad te veroveren.

President toont oorlogsbuit

President Idriss Deby legde op 20 mei de verantwoordelijkheid voor de aanval van rebellen van begin mei bij Soedan. Hij sprak bij de presentatie van tijdens de gevechten buitgemaakt materiaal op de rebellen, zoals vijftig pick-ups met het logo van de Unie van Verzetskrachten (UFR) en wapentuig van Russische en Chinese makelij, alsook gevangengenomen rebellen, inclusief kinderen.
Bij de gevechten waren volgens de president 225 rebellen en 22 regeringssoldaten omgekomen.

Kindsoldaten overgedragen aan Unicef

Tsjaad droeg op 12 juni 84 kindsoldaten die gevangen waren genomen in de strijd met rebellen in mei, over aan het Kinderfonds van de Verenigde Naties, Unicef. In totaal had het leger 236 krijgsgevangenen gemaakt tijdens die strijd. Unicef zou voor de kinderen zorgen in een centrum in N'Djamena en in samenwerking met de regering proberen hen weer terug te brengen naar hun families.

Akkoord met drie rebellengroepen

Drie rebellengroepen en de regering van Tsjaad tekenden op 26 juli 2009 een vredesakkoord in Tripoli. Libië had de gesprekken voorgezeten, samen met de Gemeenschap van Sahel- en Saharalanden (CEN-SAD). Ook vertegenwoordigers van de Europese Unie, Frankrijk, Qatar, Soedan en Spanje waren bij de ondertekening aanwezig.
De drie rebellengroepen vormden sinds een maand een coalitie, de Nationale Beweging (NM) onder leiding van Ahmat Hassaballah Soubiane.

Het verdrag hield in dat een einde zou komen aan de vijandelijkheden, terugkeer van de oppositieleiders op het pad van de democratie, integratie van rebellen in het regeringsleger en overheidsdiensten en deelname van de NM aan het openbare leven.
Geen van de rebellen van de NM was betrokken bij het rebellenoffensief in mei, dat werd geleid door de grotere rebellenbeweging Unie van Verzetskrachten (URF).
De NM werd gevormd door de Unie van Krachten voor Democratie en Ontwikkeling en Vernieuwing (UFDD-R) geleid door Issa Moussa Tamboulet, de Nationale Beweging voor Herstel (MNR) geleid door Mahamat Ahmat Hamid en het Front voor de Redding van de Republiek geleid door Ahmat Hassaballah Soubiane. Deze voormalige minister werd ook de leider van NM.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verenigde Naties nemen commando over van Europese Unie

De Europese Unie droeg op 16 maart 2009 het commando over de 3.200 man sterke troepenmacht van de Europese Unie in het oosten van Tsjaad en in het noordoosten van de Centraal Afrikaanse Republiek over aan de 5.000 man sterke Vredesmacht van de Verenigde Naties. De EU-macht had gedurende een jaar de 500.000 vluchtelingen in de regio beschermd.

Er bestond vrees dat met de overdracht van het commando de situatie van de vluchtelingen zou verslechteren, door een toename van de activiteiten van rebellen en de verwachte komst van tienduizenden extra vluchtelingen uit Darfur, Soedan. Een militaire woordvoerder van de EU had aangekondigd dat 2.000 Europese militairen zich zouden voegen bij de VN-vredesmacht voor het gebied, die maximaal 5.200 militairen telde en 300 man politie.

Tsjaad en Soedan sluiten akkoord over betere grensbewaking

Tsjaad en Soedan sloten op 4 mei 2009 een akkoord dat een einde moest maken aan vijandelijkheden en dat voorzag in een topontmoeting tussen de leiders van de twee buurlanden

Verbetering van de relatie tussen Tsjaad en Soedan was cruciaal voor het oplossen van de conflicten in Darfur en het oosten van Tsjaad. Qatar en Libië hadden zich ingespannen om de twee dichter tot elkaar te brengen. Al eerder sloten beide landen, die elkaar ervan beschuldigen steun te geven aan rebellen, akkoorden om de onderlinge verhoudingen te verbeteren, maar die hielden nooit lang stand.

Voormalige Guantánamogevangene vrijgelaten

De autoriteiten van Tsjaad lieten op 18 juni 2009 Mohammed al-Gharani, een voormalige Guantánamogevangene vrij, nadat die een week had vastgezeten na zijn aankomst in Tsjaad. De man was na zeven jaar Guantánamo Bay door een Amerikaanse rechter vrijgesproken van alle verdenkingen en naar Tsjaad gestuurd. Hij had zowel de nationaliteit van Tsjaad als die van Saoedi-Arabië. De minister van Binnenlandse zaken van Tsjaad, Ahmat Mahamat Bashir, zei dat Mohammed al-Gharani was vastgehouden om uit te zoeken of hij inderdaad de Tsjadische nationaliteit had.

(Vorige berichten pagina 120/1 - 2009)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3266, pag. 60457-60516

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

OKTOBER 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 546
Commissievoorzitter Barroso voor vijf jaar herkozen

België 548
Vertrekleeftijd werknemers gestegen naar ruim 59 jaar

Duitsland 551
Christendemocraten en liberalen winnen Bondsdagverkiezingen

Frankrijk 553
Omstreden antipiraterijwet aangenomen

Groot-Brittannië 555
Banken passen bonusstructuur aan

Nederland 556
Troonrede en Miljoenennota

Russische Federatie 563
Premier Poetin wil staatsinvloed op economie terugdringen

AMERIKA

Anguilla 564
Terugval economie

Antigua en Barbuda 565
Regeringspartij wint parlementsverkiezingen

Bahama's 565
Verbod op vangst en verkoop zeeschildpadden

Barbados 566
Kredietwaardigheid door Standard & Poor's verlaagd

Belize 567
Akkoord met VS om georganiseerde misdaad aan te pakken

Bermuda 568
Kredietstatus geprolongeerd

Cuba 569
Lichte dooi in betrekkingen met VS

Dominica 571
Nieuwe exportstrategie gelanceerd

Grenada 572
Armoede neemt toe

Guadeloupe 573
Sociale conflicten leggen rassenscheiding bloot

Haïti 574
Onenigheid over verhoging minimumloon

Kaaiman Eilanden 575
Belastingverdragen met Groot-Brittannië en Nederland

Maagdeneilanden (Brits) 576
Strijd tegen plaatsing op zwarte lijst van belastingparadijzen

Martinique 576
Revolte brengt openbaar leven tot stilstand

Montserrat 577
Nieuwe partijen slagen niet bij parlementsverkiezingen

Puerto Rico 578
Flinke krimp economie

St. Kitts en Nevis 579
Noodlening IMF

St. Lucia 579
Onderzoeksrapport VS over armoede veroorzaakt irritatie

St. Vincent en de Grenadinen 580
Regeringsplan voor modernere constitutie

Trinidad en Tobago 580
Regering wil alternatieve energie ontwikkelen

Turks en Caicoseilanden 581
Londen grijpt in wegens 'amoreel gedrag'

Verenigde Staten 582
Beoogde hervorming zorgstelsel roept grote weerstanden op

MIDDEN-OOSTEN

Iran 585
Nucleair programma

AZIË

China 592
Communistische Partij benoemt nog geen opvolger president

AFRIKA

Benin 594
Olie gevonden voor de kust

Burkina Faso 594
Grootscheepse vaccinatie remt mazeleninfecties

Burundi 595
Vredesonderhandelingen leiden tot resultaat

Rwanda 596
Transparency International prijst anticorruptiebeleid

Sierra Leone 598
Charles Taylor staat terecht

Tanzania 600
Nieuwe bank geeft vrouwen voorkeursbehandeling

Zimbabwe 601
Eenheidsregering komt moeizaam tot stand

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Commissie komt met voorstel voor hervestiging vluchtelingen

Jacques Barrot, eurocommissaris voor Justitie, Veiligheid en Vrijheid, kwam op 2 september 2009 met een voorstel voor 'hervestiging' van vluchtelingen. Daarbij ging het om mensen die op de vlucht waren geslagen naar buurlanden die de last nauwelijks konden dragen, niet alleen vanwege de aantallen maar ook omdat het landen betrof die zelf relatief arm waren. Dat gold voor ruim 80 procent van alle vluchtelingen wereldwijd, die in kampen verbleven in landen als Jordanië, Pakistan of Syrië.
Volgens het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) was in 2010 hervestiging nodig van zo'n 203.000 vluchtelingen. In 2008 hadden staten overal ter wereld aangeboden in totaal ongeveer 65.000 mensen te hervestigen. De landen van de Europese Unie namen daarvan maar 4.378 personen voor hun rekening, hetgeen overeenkwam met 6,7 procent. De UNHCR wilde dan ook een grotere bijdrage van Europa. Vooral EU-voorzitter Zweden had zich ontpopt als pleitbezorger daarvan.
De hervestiging zou geen verplichting worden: lidstaten dienden zelf uit te maken of ze er aan mee deden en zo ja, hoeveel mensen ze zouden opnemen. In dat geval zouden zij 4.000 euro per opgevangen persoon ontvangen uit het Europees Vluchtelingen Fonds (EVF). Jaarlijks zou worden vastgesteld welke groepen het eerst geholpen dienden te worden. Tot dan toe hadden tien lidstaten al aan hervestiging hun medewerking verleend.

Italiaanse premier in conflict met Europese Commissie

Intussen was in sommige landen een geheel andere tendens zichtbaar, namelijk het terugsturen van vluchtelingen nog vóór ze überhaupt een kans hadden te verzoeken om een recht op verblijf in een Europees land. Dat gold voor Malta en Italië, die beide door de Europese Commissie om uitleg werden gevraagd in verband met de gedwongen terugkeer van bootvluchtelingen naar Libië. Hoewel deze vraag om informatie tot de normale handelwijze van de Commissie behoorde, reageerde de Italiaanse premier Silvio Berlusconi furieus. Hij accepteerde geen kritiek op het strenge Italiaanse immigratiebeleid.

Op 1 september 2009 eiste Berlusconi het ontslag van alle eurocommissarissen en dreigde met een boycot van de besluitvorming in de Unie. Twee dagen later liet Jacques Barrot blijken daar niet van gediend te zijn. Vragen om uitleg behoorden volgens de EU-regels tot het onaantastbare recht van de Commissie, zo liet hij weten.

Commissievoorzitter Barroso voor vijf jaar herkozen

De uit Portugal afkomstige voorzitter van de Europese Commissie, José Manuel Durão Barroso, werd op 16 september 2009 voor een periode van vijf jaar in zijn functie herkozen. Hij was in juni unaniem voorgedragen door de leiders van de 27 lidstaten, maar vanuit het Europees Parlement werden bezwaren tegen zijn herverkiezing aangevoerd. Uiteindelijk bleek Barroso toch te kunnen rekenen op een meerderheid van 382 van het totaal aantal uitgebrachte stemmen van 718, op 736 europarlementariërs. Als christendemocraat kreeg hij de steun van de grootste fractie, de gemengd christelijke en conservatieve fractie EVP-ED (Europese Volkspartij en Europese Democraten), en daarnaast van de meeste liberalen en conservatieven. Er waren 219 tegenstemmen en 117 onthoudingen, die uit de linkse hoek kwamen en van extreemrechts. De sociaaldemocraten waren echter verdeeld omdat Portugese, Spaanse en Oost-Europese sociaaldemocraten wèl voor Barroso stemden.

Barroso pareert kritiek met nieuwe voornemens

Met name door de op één na grootste fractie in het parlement, de Partij van de Europese Sociaaldemocraten (PES), werd Barroso niet als een sterk leider gezien die het zou ontbreken aan ambitie. De laatste jaren was hij bovendien beleidsmatig bekritiseerd, vooral vanwege zijn als te afwachtend beschouwde houding inzake de financieel-economische crisis. Het was dit thema waarop hij op 3 september, bij de presentatie van zijn voornemens, de nadruk legde. Daarmee poogde hij de critici tegemoet te komen en daarmee zijn herverkiezing veilig te stellen.
Barroso noemde de strijd tegen de werkloosheid als eerste prioriteit, pleitte voor het behoud van de socialemarkteconomie en achtte een drastische hervorming van de financiële wetgeving noodzakelijk. Daarnaast zou een beleid tegen klimaatverandering hoofdpunt op zijn politieke agenda zijn.

Verdrag van Lissabon

Barroso stond na zijn herverkiezing voor de taak een nieuwe Europese Commissie samen te stellen. De ervaring leerde dat dit een gecompliceerde aangelegenheid was: er moest rekening worden gehouden met een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen, tussen de verschillende nationaliteiten en tussen de vele en zeer uiteenlopende politieke richtingen. Elk van de eurocommissarissen moest het fiat krijgen van het Europees Parlement.
Daar kwam bij dat de Commissie pas samengesteld kon worden na definitieve aanvaarding van het Verdrag van Lissabon dat de Unie slagvaardiger en democratischer moest maken. Daartoe dienden echter nog een aantal belemmeringen te worden weggenomen: de Ieren zouden in een tweede referendum op 2 oktober alsnog vóór het verdrag moeten stemmen en het wachten was ook nog op de ondertekening door twee eurosceptische presidenten uit Oost-Europa, de Pool Lech Kaczynski en de Tsjech Vaclav Klaus. Mocht het verdrag alsnog sneuvelen, dan gold het Verdrag van Nice, waarin was bepaald dat het aantal Commissieleden moest worden verminderd. Daardoor kon Barroso vooralsnog niets definitief voorstellen.
Het in december 2007 door de politieke leiders van de Unie aangenomen verdrag voorzag voorts in de komst van een Europese minister van Buitenlandse Zaken, die tevens vicevoorzitter van de Europese Commissie zou zijn. Deze zou in de plaats treden van Javier Solana, die de beperktere functie van buitenlandcoördinator bekleedde maar in oktober zou aftreden. Naast dit nieuwe ministerschap zou ook een functie worden gecreëerd van leiderschap van de Europese Raad, te bekleden door iemand die onofficieel al werd aangeduid als 'president van Europa'. Met deze twee leidende posities werd een daadkrachtiger Europese Unie gesymboliseerd.

Drie nieuwe eurocommissarissen

Voorafgaand aan de vorming van een nieuwe Commissie was de vervanging nodig van drie zittende commissarissen. Over hun kandidatuur stemde het Europees Parlement op 14 september 2009. Louis Michel, eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking, had deze functie neergelegd nadat hij in juni verkozen was in het Europees Parlement. Zijn opvolger werd zijn Belgische landgenoot en voormalig minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht. Deze werd gekozen met 385 van de 472 uitgebrachte stemmen, terwijl 53 parlementariërs tegen waren en 34 zich onthielden.
Twee andere eurocommissarissen die begin juli tot de Commissie waren toegetreden, kregen eveneens goedkeuring van het parlement. De Pool Pawel Samecki (51) werd belast met de portefeuille Regionaal Beleid als opvolger van Danuta Hübner, die lid was geworden van het Europees Parlement. Voormalig commissaris voor Begroting Dalia Grybauskaité, die in mei was gekozen tot president van Litouwen, werd vervangen door haar landgenoot Algirdas Gediminas Semeta (47).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vertrouwen in de economie op hoogste peil sinds een jaar

Het vertrouwen van ondernemers en consumenten in de Europese economie heeft deze maand het hoogste peil in twaalf maanden bereikt. Dat bleek op 29 september 2009 uit statistieken van de Europese Commissie. De zogeheten Economic Sentiment Indicator (ESI) bereikte voor de zestien landen van de eurozone een niveau van 82,8 punten, een stijging met 2,0 punten ten opzichte van de maand augustus. In alle EU-landen stond de indicator nu op 82,6 en dat was 1,6 punten meer dan de maand ervoor.
De bereikte waarden waren de hoogste sinds september 2008, toen de financiële crisis bijna op uitbreken stond. Dit werd beschouwd als bevestiging van de tendens naar economisch herstel. Desondanks lag het niveau nog steeds duidelijk beneden het lange termijn gemiddelde. Bovendien was de opleving in het vertrouwen, die in april 2009 begon, nu minder dan de laatste maanden het geval was.
Het gemiddelde Europese vertrouwen ontwikkelde zich nogal verschillend in de diverse lidstaten. Zo nam het in Frankrijk en Nederland toe met respectievelijk 4,7 en 4,6 punten en was dat in Duitsland maar 1,5 punten. In landen als Groot-Brittannië en Polen bleef het vertrouwen stabiel, terwijl het in Italië (-1,3) en Spanje (-1,2) afnam.

JUSTITIE

Commissie wil politie toegang geven tot databank asielzoekers

Politie en justitie moeten toegang krijgen tot de databank met gegevens van asielzoekers en mensen zonder papieren die aan de Europese buitengrenzen worden onderschept. Dat voorstel deed Jacques Barrot, eurocommissaris voor Justitie, Veiligheid en Vrijheid, op 10 september 2009. De Europese Commissie wilde daarmee ondersteuning bieden aan de strijd tegen terrorisme en zware misdaad, zoals drugs- en mensenhandel. Volgens Barrot konden 'problemen die te maken hebben met samenwerking op het gebied van grensoverschrijdende wetshandhaving (...) alleen door gecoördineerde actie op Europees niveau resultaat garanderen'.
De gegevens waren opgeslagen in de European Dactyloscopie (Eurodac). Deze databank bevatte ook vingerafdrukken, waarvan er in 2008 bijna tweehonderdtwintigduizend waren ingevoerd. Politiediensten konden deze niet vergelijken met eigen gegevens, maar dat zou, bij doorvoering van het voorstel van de Commissie, veranderen. Eurodac was in 2003 echter niet in het leven geroepen om gebruikt te worden voor opsporingsactiviteiten, maar om te vermijden dat asielzoekers aanvragen zouden indienen in meer dan één EU-lidstaat. De Europese Raad voor Vluchtelingen en Asielzoekers (ECRE), waarin 69 niet-gouvernementele organisaties (ngo's) waren verenigd die vluchtelingen ondersteunden, stelde dan ook: 'Het plan om de politie te laten kijken in de databank voor asielzoekers gaat (...) veel verder dan het doel van deze gegevensbank.' De ECRE meende dat van het Commissievoorstel een discriminerende en stigmatiserende werking uitging.

GEZONDHEID EN ZORG

Nederland heeft meest cliëntvriendelijke gezondheidszorg van Europa

Uit de op 28 september 2009 in Brussel gepresenteerde Euro Health Consumer Index (EHCI) bleek dat Nederland, net als in 2008, het meest consumentvriendelijke systeem van gezondheidszorg kende. In 2005 was dat ook het geval en de twee daarop volgende jaren eindigde het op de tweede plaats. De EU-landen die volgden op Nederland waren achtereenvolgens Oostenrijk, Luxemburg en Denemarken. België stond op plaats elf, één hoger dan in 2008.
Het onderzoek strekte zich uit tot 33 Europese landen, waaronder alle lidstaten van de Unie. Daarbij werden criteria gehanteerd als patiëntenrechten, voorlichting, wachttijden, medische resultaten, het aanbod van diensten, de toegang tot nieuwe medicijnen en het gebruik van gedigitaliseerde systemen (e-gezondheid).

NATUUR EN MILIEU

Recessie beperkt Europese uitstoot broeikasgassen

Het Europees Milieuagentschap (EEA) maakte op 31 augustus 2009 bekend dat de uitstoot van koolstofdioxide (CO_2) in alle EU-landen gezamenlijk voor het vierde achtereenvolgende jaar was gedaald. Ten opzichte van 2007 was de afname ongeveer 1,5 procent. In alleen de vijftien oude lidstaten bedroeg de daling 1,3 procent.
De dalende uitstoot bleek deels het gevolg te zijn van de economische recessie, die leidde tot een vermindering van productie en energieverbruik in de industrie, het transport en de energiesector. Eurocommissaris voor Leefmilieu Stavros Dimas wees echter op de uitdaging om de daling vast te houden, ook wanneer de economie weer aantrok.
Over de lange termijn bezien voldeed de afnemende CO_2-emissie aan de doelstellingen die waren vastgelegd in het klimaatverdrag van Kyoto (1997). Volgens de afspraken moest de gezamenlijke uitstoot in 2012 zijn teruggebracht met gemiddeld 8 procent ten opzichte van 1990. Nu al zat de EU op een daling van 10,7 procent en in de vijftien oorspronkelijke lidstaten was dat 6,2 procent.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Europees Hof beschermt monopolies op internetgokken

Op 8 september 2009 oordeelde het Europees Hof van Justitie dat EU-lidstaten ge-

rechtigd waren gokspelen die door buitenlandse bedrijven via internet werden aangeboden, te verbieden wanneer er vrees bestond voor fraude of criminaliteit. De uitspraak gold ook voor bedrijven uit andere lidstaten.
De zaak was aangespannen door het in het Britse Gibraltar gevestigde internetgokbedrijf Bwin – dat Europees marktleider was – en de door haar gesponsorde clubs uit het Portugese betaald voetbal. Zij verzetten zich tegen het monopolie op kansspelen dat in Portugal was verstrekt aan een liefdadigheidsinstelling: de Santa Casa-loterij, die dat monopolie al sinds 1498 bezat. De Portugese regering had de concurrenten verboden de diensten aan te bieden en het Hof stelde haar nu in het gelijk. De Europese Commissie wilde af van de gokverboden en had daartoe tegen tien EU-landen procedures aangespannen. Het Hof meende echter dat door monopolies te doorbreken de kans op fraude en criminaliteit zou toenemen. Het voorkomen daarvan was een algemeen belang, dat prevaleerde boven de vrijheid van het aanbieden van diensten. Daarbij was van belang dat gokken volgens de Europese wetgeving was uitgezonderd van het streven naar een vrije interne markt.

Commissie mag nationale beslissingen over emissierechten niet dwarsbomen

Het Europees Hof van Justitie berispte op 23 september 2009 de Europese Commissie inzake de toewijzing van emissierechten voor de uitstoot van broeikasgassen aan Estland en Polen. Reden was dat de Commissie niet het recht had over de door de twee landen verschafte cijfers te oordelen, laat staan om die cijfers zelf aan te passen. Dat laatste had ze echter wel gedaan, omdat de twee zichzelf over de periode 2008-2012 teveel emissierechten zouden hebben toegekend. De Commissie verlaagde in 2006 de rechten met 47,8 (Estland) en 26,7 (Polen) procent.
Eerder had de Commissie ook andere nationale plannen afgewezen, waarna de meeste landen zich voegden naar haar oordeel. Vijf lidstaten deden dat echter niet. Behalve de twee genoemde waren dat Hongarije, Litouwen en Slowakije. Belangrijk in hun argumentatie was dat de beperking van uitstootrechten het streven naar economische groei belemmerde. Anderzijds kon honorering van hun verzoek, zoals nu gebeurde, de klimaatdoelstellingen van de Europese Unie schaden.

Opnieuw terechtwijzing door Hof inzake plaatsing op terrorismelijst

Nadat het Europees Hof van Justitie de laatste jaren verscheidene malen kritiek had geleverd op de soms betrekkelijk willekeurige plaatsing van personen of organisaties op de terrorismelijst van de Unie, oordeelde het op 30 september 2009 opnieuw dat er te vage criteria werden gehanteerd. Dit keer ging het om de Filippijnse politiek activist José Maria Sison, die ooit oprichter was van een communistische verzetsbeweging in zijn land maar sinds 1987 in Nederland woonde. Van daaruit zou hij nog altijd banden onderhouden met het gewapende verzet in de Filippijnen.
Sison (70) was in 2002 op voordracht van Nederland op de lijst gezet. Dit had als gevolg dat diens financiële tegoeden werden geblokkeerd, hij geen verzekeringen kon afsluiten en geen reispapieren kreeg. Zowel Nederland als de Europese Unie baseerden zich op weinig specifieke informatie van inlichtingendiensten, reden waarom het Europees Hof in 2007 had verklaard dat de beslissing ondeugdelijk was. Nu oordeelde het opnieuw dat een afdoende motivatie ontbrak om Sison op de lijst te kunnen handhaven. De consequentie was dat hij daarvan zou worden verwijderd.

Bezwaren ex-terreurverdachte afgewezen

Volgens een uitspraak van het Hof had de Europese Unie wèl juist gehandeld in het geval van Mohamed El Morabit, die in 2006 door de Rotterdamse rechtbank was veroordeeld voor het deelnemen aan een criminele organisatie met terroristisch oogmerk. Daarmee werd gedoeld op de Nederlandse 'Hofstadgroep' waartoe ook Mohammed B, in 2004 moordenaar van cineast Theo van Gogh, behoorde. El Morabit had bezwaar gemaakt tegen de op zijn veroordeling volgende plaatsing op de terrorismelijst omdat er nog een hoger beroep zou dienen en hij de maatregel buiten proporties vond. Pas na vrijspraak door het gerechtshof in Den Haag werd hij in april 2008 van de lijst gehaald.
Op 2 september 2009 verwierp het Europees Hof van Justitie de bezwaren. De EU was niet verplicht een definitieve uitspraak af te wachten voordat plaatsing op de lijst mogelijk was. Evenmin was de maatregel disproportioneel, aldus het Hof.

(Vorige berichten pagina 485/1 - 2009)

BELGIË

BINNENLAND

Vlaamse kwaliteitskranten trekken meer lezers

Uit cijfers over het bereik van Vlaamse dagbladen bleek op 15 september 2009 dat de zogeheten kwaliteitskranten meer lezers trokken dan voorheen.

Het Centrum voor Informatie over de Media (CIM) vergeleek daartoe, na onderzoek onder ruim tienduizend lezers, de aantallen in de periode juni 2008 tot en met mei 2009 met dezelfde periode een jaar eerder. Het aantal krantenlezers nam iets af, van 3.059.500 naar 3.052.000, een daling met slechts 0,3 procent. Maar terwijl de meeste populaire kranten minder lezers kregen, groeide dat aantal bij de dagbladen *De Morgen*, *De Standaard* en *De Tijd*. Met dit laatste werd een trend uit het onderzoek van een jaar eerder in afgezwakte mate voortgezet. Toen boekten de drie dagbladen een stijging met percentages tussen de 14 en 29 procent.

In absolute aantallen hadden de 'kwaliteitskranten' overigens bij lange na niet het bereik van de populaire kranten. Onder deze laatste categorie bleef *Het Laatste Nieuws* de grootste met ruim een miljoen lezers, gevolgd door *Het Nieuwsblad* / *De Gentenaar* / *Het Volk*. De sterkste stijging viel op te tekenen bij de (gratis) krant *Metro*, die bijna 20 procent meer lezers trok.

Bereikcijfers Vlaamse dagbladen

De bereikcijfers liggen hoger dan de verkoopcijfers omdat één krant veelal gelezen wordt door meerdere mensen.

dagblad	2007-08	2008-09	procent +/-
Het Laatste Nieuws	1.063.700	1.081.400	+1,6
Het Nieuwsblad/ De Gentenaar/ Het Volk	950.500	916.300	–3,7
Gazet van Antwerpen	443.600	425.900	–4,1
Het Belang van Limburg	434.100	389.800	–10,1
Metro	306.500	366.200	+19,6
De Standaard	355.400	358.100	+0,8
De Morgen	265.000	274.300	+3,4
De Tijd	130.000	138.300	+6,2

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering besluit tot strengere regels voor consumentenkrediet

De federale regering besloot op 25 september 2009 tot invoering van strengere regels voor kredietverlening aan consumenten. Daarmee beoogde zij hen te beschermen tegen misleidende reclame en oplichterij. Tevens was het van belang het probleem aan te pakken van oplopende schulden, dat sinds de financiële crisis groter was geworden. Rond de driehonderdtwintigduizend Belgen kampten intussen met betalingsachterstanden.
Het toezicht zou worden verscherpt op zowel kredietverschaffers als tussenpersonen. De nu vaak ondoorgrondelijke informatie moest in heldere taal worden geformuleerd. De bedenktijd waarbinnen consumenten moesten beslissen, werd verlengd van zeven naar veertien dagen. Kredieten mochten voorts niet meer contant, maar alleen via een banktransactie worden uitbetaald. De regels waren niet langer van toepassing op consumentenkredieten tot 20.000 euro, maar op die tot 75.000 euro.
Kredietverleners werden ook verplicht in reclame een waarschuwing op te nemen dat het lenen van geld ook geld kostte en dus risico's met zich meebracht. Tenslotte werd een verbod van kracht op het maken van reclame voor het 'groeperen' van verschillende soorten van krediet in een globale lening. Dat werd vaak ten onrechte als financieel profijtelijk voorgesteld.

Dexia-bank zal bijna achthonderd Belgische arbeidsplaatsen schrappen

De Belgisch-Franse financiële instelling Dexia maakte op 25 september 2009 bekend de twee volgende jaren wereldwijd rond de vijftienhonderd banen te zullen schrappen. Meer dan de helft daarvan trof Belgische werknemers. In januari had de bank al aangekondigd dat in 2009 zo'n 900 arbeidsplaatsen verloren zouden gaan en nu kwamen daar nog eens 600 bij, de meeste al in 2010. België nam daarvan 350 respectievelijk 445 banen voor zijn rekening.
De meeste daarvan zouden verdwijnen in de afdelingen Informatietechnologie (IT), audit, communicatie en personeel, die zich vooral in Brussel bevonden.
Het banenverlies maakte deel uit van de herstructurering waar Dexia vanwege de financiële crisis toe overging. Deze had geleid tot afnemende inkomsten uit beursgerelateerde producten. Bovendien maakte deze crisis een staatswaarborg noodzakelijk, waardoor het bedrijf jaarlijks honderden miljoenen euro's kwijt was. Dexia streefde ernaar gedwongen ontslagen te vermijden, onder meer door vrijwillig vertrekkende werknemers niet te vervangen.

Vertrekleeftijd Belgische werknemers gestegen naar ruim 59 jaar

Op 28 september 2009 bleek uit berekeningen van het Leuvense onderzoekscentrum Steunpunt Werk en Sociale Economie (WSE) dat de leeftijd waarop mensen het arbeidsproces verlieten in 2007 voor het eerst tot boven de 59 jaar was gestegen. Vanaf 2001 steeg deze in zes jaar tijd van 58,4 naar 59,2 jaar. Deze ontwikkeling deed zich in Vlaanderen, Wallonië en Brussel in ongeveer gelijke mate voor.
De pensioengerechtigdeleeftijd verschilde aanzienlijk per beroepsgroep. Arbeiders stopten gemiddeld met werken op 57,8 jaar, bedienden op 59 jaar en ambtenaren op 59,4 jaar. De groep die het langst werkte werd gevormd door zelfstandigen, die doorgingen tot gemiddeld 61,2 jaar.
Het WSE gaf ook aan dat het met dit tempo tot 2015 zou duren voordat de Belgen tot hun zestigste jaar bleven werken. Die zestig jaar lag tevens vijf jaar beneden de wettelijke pensioengerechtigde leeftijd voor mannen. Binnen afzienbare tijd zou dit verschil hetzelfde zijn bij vrouwen, die nu nog officieel op 63 jaar met pensioen gingen.
De mogelijkheid om vanwege de vergrijzing de pensioenleeftijd tot boven de 65 jaar op te trekken, werd in België vooralsnog niet overwogen. Daarin verschilde het van bijvoorbeeld Duitsland, waar deze leeftijd al op 67 jaar was gesteld. Ook in Nederland zou daartoe naar verwachting op korte termijn worden besloten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vlaamse begroting voorziet in anderhalf miljard aan besparingen in 2010

De Vlaamse minister-president Kris Peeters las op 28 september 2009 in het Vlaams Parlement de jaarlijkse Septemberverklaring voor. Daarin werden zowel de begroting als de beleidsvoornemens voor Vlaanderen besproken.
Hij schetste de economische context waarin de begroting werd opgemaakt: 'We zijn de eerste Vlaamse regering die bij haar aantreden geconfronteerd wordt met een grote financieel-economische crisis met belangrijke sociale gevolgen voor de mensen die hun werk verliezen en de bedrijven die moeten sluiten.'
Daarnaast wees hij er op dat de inkomsten fors waren gekrompen. Over 2009 kwamen die lager uit dan verwacht en zij zouden in 2010 nog iets verder dalen:

Vlaamse Begroting inkomsten
(in miljarden euro's)

	verwacht 2009	definitief 2009	verwacht 2010
Totaal	23.788	21.953	21.874
waaronder:			
- samengevoegde en gedeelde belastingen	17.992	16.754	16.454
- gewestbelastingen	4.693	4.061	4.093

Vanwege de tekorten werden besparingen noodzakelijk geacht, waarbij gestreefd werd naar een begrotingsevenwicht tegen 2011, met nog een tekort van ca. 1 miljard euro in 2009 en ca. 500 miljoen euro in 2010. Om die doelstelling te bereiken moest in 2009 ruim 200 miljoen en in 2010 ruim 1,5 miljard worden bespaard. Als uitgangspunt werd gehanteerd dat de besparingen dienden plaats te vinden 'zonder de economische heropleving in gevaar te brengen [en] het consumentenvertrouwen te verstoren'. En: 'We willen absoluut de zwakkeren in onze samenleving ontzien.'
De besparingen voor 2010 betroffen onder andere het selectiever maken van de jobkorting (de korting op de personenbelasting voor werkenden), waardoor 635 miljoen euro werd bespaard. Ook werd er bezuinigd op het overheidsapparaat (133 miljoen euro) en op subsidies (73 miljoen euro). Daarnaast werd afgezien van het indexeren van beleidskredieten – de beschikbaar gestelde beleidsruimte voor het aangaan van verbintenissen – hetgeen 120 miljoen euro uitspaarde. Aan deze besparingen werd het meest bijgedragen door het departement Financiën en Begroting met 680 miljoen euro. Leefmilieu, Natuur en Energie moest 243 miljoen besparen, gevolgd door Onderwijs met 117 miljoen. Er zou 111 miljoen worden ingeleverd door Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend

Erfgoed en 104 miljoen door Mobiliteit en Openbare Werken.
Dankzij de besparingen kwam er ook geld vrij voor nieuw beleid. Dat zou gaan naar een werkgelegenheidsplan (22,5 miljoen), gehandicaptenzorg (22,5 miljoen), extra investeringen (22,5 miljoen) en kinderopvang (10 miljoen). Ook waren er extra uitgaven voor renovatiepremies en investeringen in huisvesting.

Onderzoeksbureau Graydon tekent record aantal faillissementen op

Ondanks de langzame tekenen van economisch herstel ging nog altijd een groot aantal bedrijven over de kop, zo zelfs dat in september 2009 het grootste aantal faillissementen ooit werd uitgesproken. Uit cijfers die aan het einde van die maand bekend werden gemaakt door onderzoeksbureau Graydon bleek dat 1.015 ondernemingen hun activiteiten in België moesten staken. Dat waren er 93 meer dan in september 2008. Het eerdere record van 1.011 faillissementen werd in maart bereikt, waarna een stabilisatie leek in te treden. Sinds augustus gingen echter weer meer bedrijven failliet.
Gerekend over de eerste drie kwartalen van 2009 waren er 6.981 faillissementen uitgesproken en dat was 14,2 procent meer dan in dezelfde periode het jaar daarvoor. De horeca was het zwaarst getroffen, terwijl de stijging ten opzichte van 2008 het grootste was in de bouw en de transportsector.

JUSTITIE

Ontsnapte gevangene bij verstek veroordeeld

Het Antwerpse hof van beroep veroordeelde de uit Mechelen afkomstige Ashraf Sekkaki op 9 september 2009 tot drie jaar gevangenisstraf wegens het plannen van gewelddadige ontsnappingen in 2007. Door vroegtijdige ontdekking mislukten deze. Sekkaki was niet aanwezig op het proces: hij was op 23 juli 2009 via een helikopter ontsnapt uit de gevangenis van Brugge en vervolgens naar Marokko gevlucht. Daar werd hij op 9 augustus gearresteerd. Omdat Sekkaki (25) ook de Marokkaanse nationaliteit had, zou hij niet aan België worden uitgeleverd, maar in Marokko moeten voorkomen.
Eveneens op 9 september werden twee van de drie gedetineerden die op 4 augustus waren ontsnapt uit het Brusselse Justitiepaleis gearresteerd. Het ging om Youssef Oulad Haj Chaib (27) en Abdelhalim Akil (27). De derde persoon, Oussama Trimini Langeri (28), was nog steeds voortvluchtig.
Het ging bij deze ontsnapte gevangenen om verdachten van of veroordeelden wegens zware geweldsmisdrijven. De serie van al dan niet geslaagde vluchtpogingen in de zomermaanden veroorzaakte veel consternatie in de politiek, ook al werd België al jaren met dit probleem geconfronteerd. Er werd intussen gewerkt aan het plan tot herbouw en renovatie van gevangenissen om het chronische cellentekort te bestrijden. Bovendien zouden de detentieomstandigheden worden verbeterd om de drang tot ontsnapping te doen verminderen.

GEZONDHEID EN ZORG

Aantal gevallen van euthanasie in Vlaanderen stijgt

Tussen 1998 en 2007 is in Vlaanderen het percentage mensen dat middels euthanasie overleed gestegen van 1,1 naar 1,9 procent van het totaal aantal sterfgevallen. Dat viel op 10 september 2009 te lezen in een brief die werd gepubliceerd in het medische weekblad *New England Journal of Medicine* (NEJM). Ze was geschreven door leden van de onderzoeksgroep *Zorg rond het Levenseinde* van de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Zij verklaarden de toename uit de invoering van de euthanasiewet in 2002: na een daling van het percentage tot 0,3 procent, zette in 2003 een stijging in.
Deze ontwikkeling was vergelijkbaar met die in Nederland, waar na de euthanasiewetgeving van 2001 het aantal gevallen eveneens omhoog ging. Omdat dit tijdelijk bleek te zijn, verwachtten de onderzoekers dat ook in Vlaanderen na enige tijd de cijfers weer naar beneden zouden gaan.
De stijging betrof alle types van levensbeëindiging, met uitzondering van de toediening van medicijnen zonder nadrukkelijke toestemming van de patiënt zoals in geval van bewusteloosheid. Deze vorm van euthanasie kwam juist minder voor en dat betekende volgens Johan Bilsen, professor Maatschappelijke Gezondheidszorg aan de VUB, dat de kritiek op de legalisering van euthanasie onjuist was:

'Dat is een heel belangrijke vaststelling. Want in de discussies die aan de invoering van de wet vooraf gingen, hebben tegenstanders de vrees geuit dat een euthanasiewet een 'glijdend vlak' zou veroorzaken, waarvan ook kwetsbare patiënten het slachtoffer zouden worden. Uit onze cijfers blijkt nu dat die vrees onterecht was. Ze zijn juist beter beschermd, omdat de wet heel precies omschrijft onder welke omstandigheden het wel en niet is toegelaten.'

CULTUUR EN WETENSCHAP

Leider Gents theater Johan Simons krijgt eredoctoraat

De uit Nederland afkomstige regisseur en artistiek leider van het Nederlands Theater Gent (NTGent), Johan Simons, kreeg op 14 september 2009 een eredoctoraat van de Universiteit Gent (UG). Deze loofde hem voor zijn vernieuwende visie, zijn maatschappelijk engagement en ook voor de internationale weerklank die zijn werk had gevonden.
De drieënzestigjarige Simons leidde het NTGent sinds 2005. Hij was tevens actief als operaregisseur.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vlaamse gemeenschapsscholen verbieden hoofddoekdracht

Het overkoepelende bestuur van de Vlaamse openbare scholen besloot op 11 september 2009 tot een algeheel verbod op het dragen van religieuze symbolen. Daaronder viel ook de hoofddoekdracht, die door een deel van de moslima's werd beschouwd als essentieel aspect van hun identiteit. Verscheidene malen hadden zij protest aangetekend tegen het verbieden van de hoofddoek, recentelijk nog tegen een in juni door de directie van de Koninklijke Athenea van Antwerpen en Hoboken uitgevaardigd verbod. Daarop volgde echter wel weer een uitspraak van de Raad van State, die op 2 juli een lerares in het gelijk stelde in haar bezwaren tegen een dergelijke beslissing door twee basisscholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar zij werkzaam was.
Met het nu genomen besluit werd een rigoureuze stap gezet, omdat op zo'n zevenhonderd Vlaamse scholen met rond de driehonderdduizend leerlingen een verbod zou gelden. Het betrof zowel docenten als leerlingen in het zogeheten gemeenschapsonderwijs, dat een vijfde deel van alle scholen uitmaakte. De meeste Vlaamse scholen hadden echter een katholieke signatuur en deze zouden het verbodsbesluit niet vol-

België

gen. In Wallonië bleef het dragen van een hoofddoek eveneens toegestaan.

Prominenten verzetten zich

De aanhoudende discussie over de hoofddoek was voor een groep prominenten op 26 september aanleiding voor een discussiebijdrage in dagblad *De Standaard* onder de kop *Het respect moet terugkeren.* Daarin werd opgeroepen tot het aanvaarden van de islam als gesprekspartner. Tot de ondertekenaars behoorden, naast universiteitsdocenten en vertegenwoordigers van minderhedenorganisaties, onder anderen voormalig premier Jean-Luc Dehaene, de ministers van Staat Mark Eyskens en Jos Geysels, de voorzitter van het Algemeen Christelijk Werknemersverbond (ACW) Jan Renders en de burgemeester van Gent, Daniël Termont. Zij betreurden het uitgevaardigde verbod en stelden het gebrek aan inspraak van betrokkenen aan de kaak. 'Op deze manier dreigt de beslissing bij te dragen aan datgene wat men wilde vermijden: radicalisering en polarisering, zowel bij moslims als niet-moslims. Dit verhaal staat haaks op waardevolle Belgische en Vlaamse politieke tradities, zoals het levensbeschouwelijke pluralisme en het overlegmodel.'
In algemene zin stelden de ondertekenaars verder:

'De kwestie heeft ook de discussie over de plaats van de islam in onze samenleving op de spits gedreven. Het discours van de clash of civilizations haalt het steeds meer op een discours van overleg en dialoog. Al te vaak wordt de hele moslimbevolking zonder onderscheid voorgesteld als ondemocratisch en onwillig om zich te 'integreren', en dit terwijl de meesten onder hen een normaal leven willen leiden in onze moderne democratische samenleving. Deze veralgemening is niet meer het monopolie van extreemrechts. Dergelijk discours voedt de verbittering en het radicalisme aan alle kanten en bemoeilijkt het interne debat, zowel binnen de moslimgemeenschap als in de bredere samenleving. Wij roepen alle maatschappelijke verantwoordelijken op zich hiertegen veel uitdrukkelijker uit te spreken. (...) We [hebben] nood aan politieke verantwoordelijken die duidelijk het signaal geven dat medeburgers met een moslimachtergrond er voor eens en voor altijd bij horen. In onze diverse samenleving en mondialiserende wereld is dat de enige duurzame weg.'

Vlaamse publieke omroep discrimineerde Vlaams Belang

Via een publicatie op 22 september 2009 door weekblad *Knack* werd voor het eerst een uitspraak van de Raad van State bekend die deze in juni had gedaan over de vermeende discriminatie van de partij Vlaams Belang (VB) door de publieke omroep. Tijdens de campagne voor de federale verkiezingen van 2007 had de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT) geweigerd om de VB-lijsttrekker voor de Senaat, Frank Vanhecke, te laten aanschuiven voor de debatten. Deze handelwijze nu werd door de Raad van State afgekeurd.
De Raad sprak zich uit na het beroep dat de VRT had ingesteld tegen een eerdere uitspraak waardoor VB al in het gelijk was gesteld. Die uitspraak werd gedaan door de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM), die tot taak had controle uit te oefenen op de naleving van mediareglementering. VB meende dat de Vlaamsnationalistische stroming werd geboycot door alleen de christendemocratische, liberale en sociaaldemocratische lijsttrekkers uit te nodigen. De VRT had haar keuze gemotiveerd door te wijzen op het criterium 'Vlaamse kandidaat-premier' in de persoon van respectievelijk Yves Leterme, Guy Verhofstadt en Johan Vande Lanotte. Maar volgens de Raad van State was dit niet juist, omdat daarmee ten onrechte werd gesuggereerd dat de verkiezingen gingen over de vraag wie premier van België zou worden. Deze werd echter niet door het volk gekozen: dat wees alleen volksvertegenwoordigers aan. Derhalve was er sprake van discriminatie.

(Vorige berichten pagina 490/1 - 2009)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Gewapende scholier bestormt zijn school in Beieren

Een achttienjarige jongeman bestormde op 17 september 2009, gewapend met een bijl, messen en molotovcocktails, zijn middelbare school in het Beierse Anspach en verwondde daarbij negen personen. Een meisje van vijftien die door de bijl in het hoofd werd geraakt, onderging een zeven uur durende, succesvolle operatie. Een ander meisje van vijftien liep tweedegraads brandwonden op en rookvergiftiging. Beiden waren buiten onmiddellijk levensgevaar. Ook een docent en zes leerlingen liepen brandwonden op als gevolg van het ontbranden van de molotovcocktails. De aanvaller, die de ontstoken molotovcocktails in een klaslokaal naar binnen had gegooid, werd naar een ziekenhuis gebracht nadat hij bij zijn arrestatie door de politie tot vijf keer toe was beschoten.
De motieven van de aanvaller bleven vooralsnog onduidelijk. Openbaar aanklager Gudrun Lehnberger zei te kunnen bevestigen dat de dader psychotherapeutische behandeling onderging. Zijn naam werd niet bekendgemaakt op grond van Duitse privacywetten. Met de ouders van de jongen was al gesproken.
Deze gewelddadige aanval op een school was de tweede in 2009. In maart kwamen vijftien personen om door een geweldsactie van de zeventienjarige Tim Kretschmer tegen zijn voormalige school in Winnenden. Deze doodde vervolgens ook zichzelf.

Rechter verbiedt affiche van extreemrechts

Op 19 september 2009 verbood een rechter in de oostelijke deelstaat Mecklenburg-Vorpommern verkiezingsaffiches van de extreemrechtse Nationaal-Democratische Partij Duitsland (NPD) met de tekst 'Stop de Polen-invasie'. De rechter oordeelde dat er sprake was van volksopruiing en een aanval op de menselijke waardigheid en daarom van gevaar voor de openbare orde en veiligheid. De affiches waren opgehangen aan lantaarnpalen in dorpen waar veel Poolse immigranten woonden.
Enkele weken eerder had een rechter in de oostelijke deelstaat Saksen uitgesproken dat deze affiches niet verboden moesten worden. In Saksen wist de NPD bij de deelstaatverkiezingen van 6 september voor de tweede maal op rij de kiesdrempel van 5 procent te halen.

Vliegverbod bij Oktoberfeest na Talibandreigvideo

Op 25 september 2009, twee dagen voor de Bondsdagverkiezingen, doken er twee video's op, een van al-Qaida en een van de Taliban, waarin werd gedreigd met vergelding voor de Duitse militaire aanwezigheid in Afghanistan. De Talibanvideo liet beelden zien van de Brandenburger Tor in Berlijn en het Oktoberfeest in München. Als reactie werd op 26 september een vliegverbod afgekondigd voor het gebied van het Oktoberfeest tot de afloop daarvan op 4 oktober.

In hun laatste verkiezingstoespraken reageerden de beide kanselierskandidaten, Angela Merkel en Frank-Walter Steinmeier, niet op de bedreigingen. Twee weken eerder, ook na bedreigingen vanuit extreemislamitische hoek, waren al extra veiligheidsmaatregelen genomen, zichtbaar door de aanwezigheid van veel beveiligers op vliegvelden en treinstations.

Christendemocraten en liberalen winnen Bondsdagverkiezingen

Bij de Bondsdagverkiezingen van 27 september 2009 verzekerde Angela Merkel van de Christelijk-Democratische Unie (CDU) zich van een tweede termijn als bondskanselier. Dankzij de zeer goede uitslag van de door haar gewenste nieuwe coalitiepartner, de Vrije Democratische Partij (FDP) van Guido Westerwelle, kon een centrumrechtse regering van beide partijen gevormd worden, in plaats van de 'Grote Coalitie' van de afgelopen vier jaar met de Sociaal-democratische Partij Duitsland (SPD). Deze laatste partij boekte met 23,0 procent van de stemmen haar slechtste resultaat na de Tweede Wereldoorlog. Zij zou voor het eerst in elf jaar naar de oppositie worden verbannen.

De CDU behaalde samen met haar zusterpartij CSU (Christelijk-Sociale Unie in Beieren) 33,8 procent van de stemmen. De FDP wist 14,6 procent te behalen. Dankzij het Duitse kiesstelsel, waarbij stemmen voor partijen die de kiesdrempel van 5 procent niet haalden verloren gingen, behaalden CDU-CSU en FDP in zetelaantal een meerderheid in de Bondsdag. Tezamen hadden zij nu 332 van de 622 zetels.
Ten koste van de SPD versterkten zich de twee kleinere partijen aan de linkerzijde. Beide behaalden ze hun beste resultaat ooit. De Linkspartij (Linke) behaalde 11,9 procent en De Groenen 10,7 procent van de stemmen.

De opkomst was 70,8 procent, een nieuw laagterecord voor de naoorlogse periode. In 2005 was de opkomst nog 77,7 procent.

Gezamenlijk programma

De CDU-CSU van Merkel en de FDP van Westerwelle kwamen nu voor de taak te staan om een regering te vormen met een programma waarin de belangrijkste gezamenlijke verkiezingsbelofte, namelijk belastingverlaging, moest worden waargemaakt. Beiden hadden geargumenteerd dat belastingverlagingen de economie zouden stimuleren, waardoor uiteindelijk de belastinginkomsten weer zouden gaan stijgen. Op dit pad wilde Westerwelle aanmerkelijk verder gaan dan Merkel.
Waarschijnlijk zouden de beide partijen het sneller eens worden over verlenging van de levensduur van een aantal kernenergiecentrales. Verder moest er gewerkt worden aan een strategie voor de uiteindelijke terugtrekking van Duitse troepen uit Afghanistan.

Uitslagen parlementsverkiezingen Duitsland
(27 september 2009)
Opkomst: 70,8 procent

partij	percentage	+/-	zetels	+/-
CDU	27,3	-0,5	194	+14
CSU	6,5	-0,9	45	-1
CDU-CSU	33,8	-1,4	239	+13
SPD	23,0	-1,3	146	-76
FDP	14,6	+4,8	9	+32
Linke	11,9	+3,2	76	+22
De Groenen	10,7	+2,6	68	+17
overige	6,0	+2,1	-	-
Totaal			622	

CDU - Christelijk-Democratische Unie
CSU - Christelijk-Sociale Unie in Beieren
SPD - Sociaal-democratische Partij Duitsland
FDP - Vrije Democratische Partij
Linke - Linkspartij

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Begin Tweede Wereldoorlog in Gdansk herdacht

Op het winderige schiereiland Westerplatte in het Poolse Gdansk herdachten politieke leiders in de vroege ochtend van 1 september 2009 het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, precies zeventig jaar daarvoor. Vanaf dit schiereiland vuurde het Duitse slagschip Schleswig-Holstein granaten af op een Poolse militaire post waarin voorraden van de vloot waren opgeslagen. Dit was de eerste oorlogshandeling. Er werden kransen gelegd aan de voet van het hoge granieten monument voor de verdedigers van Westerplatte.

Bij een plechtige ceremonie later op de dag verontschuldigde bondskanselier Angela Merkel zich voor haar land en zei dat het herinneren van de oorlog en zijn slachtoffers voor haar land 'een voortdurende historische verantwoordelijkheid' was. In aanwezigheid van autoriteiten als de Russische premier Vladimir Poetin, de Franse premier François Fillon, de Britse minister van Buitenlandse zaken David Miliband en de Amerikaanse Nationale veiligheidsadviseur James Jones, evenals premier Donald Tusk en president Lech Kaczynski van Polen, zei zij ook: 'Er zijn geen woorden die zelfs maar bij benadering het leed van deze oorlog en de Holocaust kunnen beschrijven. Ik buig voor de slachtoffers.'

Tusk verklaarde: 'Het herinneren van de wreedheid, het herinneren van de uitroeiing van volken en naties, is misschien de belangrijkste en beste bescherming tegen het gevaar van een nieuwe oorlog.' In andere toespraken, met name van de Russische en Poolse vertegenwoordigers, kwam het Duits-Russische niet-aanvalsverdrag van 23 augustus 1939, het Molotov-Ribbentroppact, aan de orde.

Nazivonnissen wegens verraad nietig verklaard

Het Duitse parlement stemde op 8 september 2009 met algemene stemmen in met een maatregel waarbij vonnissen uit het nazitijdperk nietig werden verklaard. Het ging om een algemene vernietiging van vonnissen wegens verraad. Deze hielden de doodstraf in en konden worden uitgesproken voor politieke weerstand, het helpen van joden of krijgsgevangenen en het verkopen van producten op de zwarte markt. Aangenomen werd dat vele duizenden Duitsers hiervan het slachtoffer werden. Minister van Justitie Brigitte Zypries zei nu: 'Door het rehabiliteren van alle zogenaamde oorlogsverraders herstellen wij de eer en waardigheid van een lang vergeten groep slachtoffers van het nazirechtssysteem. Dit is ook een belangrijk signaal voor de verwanten.'

Sinds het einde van de oorlog in 1945 werden beroepen tegen dit soort vonnissen op individuele basis beoordeeld. Ludwig Baumann, de voorman van een groep die lobbyde voor de algehele rehabilitatie, zei in augustus 2009 aan verslaggevers: 'Toen wij destijds met onze strijd begonnen, was de overgrote meerderheid van de Duitsers tegen ons. Wij werden lafaards en misdadigers genoemd.'

Duitsland

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staatskrediet voor bedrijven

Het ministerie van Economische Zaken maakte op 1 september 2009 bekend dat zo'n 7,5 miljard euro in de vorm van leningen beschikbaar zou komen voor kleine en middelgrote bedrijven om deze te helpen bij de economische crisis. Minister Karl-Theodor von Guttenberg zei: 'Op deze wijze willen we er voor zorgen dat deze bedrijven genoeg kapitaal hebben om ook in deze moeilijke financiële tijden belangrijke projecten te kunnen realiseren.'

Sloopremieregeling voor auto's wegens succes beëindigd

Aan een zeer succesvolle sloopremie voor auto's kwam op 3 september 2009 een eind. De premieregeling werd aan het begin van het jaar ingesteld ter stimulering van de Duitse economie met haar belangrijke eigen auto-industrie. Iedereen met een auto van negen jaar of ouder kreeg bij de aanschaf van een nieuwe auto 2.500 euro premie van de staat. Nevendoel was om vervuilende auto's van de weg te halen. Twee miljoen autokopers deden een beroep op de regeling, die met een bedrag van 5 miljard euro de grootste Duitse subsidiepot ooit was. Op 3 september was de pot leeg.

Door de regeling kreeg de auto-industrie in moeilijke tijden een forse impuls. Volkswagen en Opel profiteerden daar flink van, maar ook een aantal buitenlandse firma's. Een recordverkoop werd geboekt door Dacia, een Roemeens merk in handen van Renault. De tweedehands autobranche en garagebedrijven die afhankelijk waren van reparaties, leden onder de premieregeling.

Aantal faillissementsaanvragen sterk toegenomen

In de eerste helft van 2009 waren er in Duitsland bijna 15 procent meer faillissementsaanvragen dan in dezelfde periode van 2008, zo bleek uit cijfers die het Federaal Bureau voor de Statistiek Destatis op 9 september 2009 bekend maakte. Er waren 16.142 aanvragen ingediend.
De voorzitter van de Vereniging van Faillissementscuratoren (VID), Siegfried Beck, verklaarde dat hij pas eind 2010 verbetering verwachtte.

Frankrijk

EUROPESE UNIE

Duitse president tekent Verdrag van Lissabon

President Horst Köhler tekende op 23 september 2009 het Verdrag van Lissabon, dat tot doel had de Europese Unie democratischer en besluitvaardiger te maken. Daarmee hadden 24 van de 27 EU-lidstaten officieel met het verdrag ingestemd. De goedkeuring ontbrak nog van Ierland, Polen en Tsjechië.

(Vorige berichten pagina 492/2 e.v. - 2009)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Frankrijk neemt omstreden antipiraterijwet aan

Het Franse parlement ging op 15 september 2009 akkoord met een wet die de Franse overheid het recht gaf om mensen af te sluiten van het internet als ze illegaal films of muziek downloaden. De Senaat ging in juli al akkoord. Volgens de wet konden internetpiraten na herhaaldelijk te zijn gewaarschuwd met e-mails van het net worden afgesloten. Ook riskeerden zij geldboetes of gevangenisstraf.
De entertainmentindustrie hoopte dat de wet een einde zou maken aan internetpiraterij, maar critici waarschuwden voor aantasting van vrijheidsrechten en twijfelden aan de uitvoerbaarheid. Op 9 april had het Franse parlement nog tegen een meer krachtige versie van de wet gestemd omdat die 'onconstitutioneel' zou zijn.

Ontruiming tentenkamp Calais

Op 22 september 2009 ontruimde de Franse politie een tentenkamp van illegale, veelal Iraakse en Afghaanse immigranten in Calais, aan de Franse kant van de kanaaltunnel. Twee weken eerder had minister van Immigratie Eric Besson al aangekondigd het kamp – bijgenaamd La Jungle – te willen sluiten om de openbare orde te herstellen. Hij sprak van een 'basiskamp van mensenhandelaren'.
In het kamp, waar immigranten een illegale oversteek naar Engeland afwachtten, bestond volgens de autoriteiten veel overlast door diefstal en vernieling. De illegalen werden overgebracht naar een opvangcentrum en zouden asielprocedures ingaan of worden teruggestuurd naar Griekenland, waar ze Europa waren binnengekomen.

Jonge immigranten niet uitgezet

Een dag later zei Besson dat minderjarige bewoners van het tentenkamp, die in afwachting van een onderzoek naar hun situatie in speciale jeugdcentra waren opgenomen, niet zouden worden uitgezet. Ongeveer de helft van de 276 illegalen die waren opgepakt, waren minderjarigen. Volgens Besson was het doel van de ontruiming niet om immigranten zonder papieren gevangen te nemen, maar om mensenhandel aan te pakken.

Ex-premier De Villepin pleit onschuldig in lasterzaak

De voormalige Franse premier Dominique de Villepin ontkende op 30 september 2009 dat hij zich schuldig had gemaakt aan laster tegen de Franse president Nicolas Sarkozy. Hij pleitte onschuldig in een rechtszaak over een vervalste lijst met rekeninghouders bij de Luxemburgse financiële instelling Clearstream uit 2004. Daarop zou ook de naam van Sarkozy hebben gestaan. Op de geheime rekeningen zou smeergeld zijn gestort, dat verband hield met de verkoop van marinefregatten aan Taiwan in 1991.
Sarkozy had De Villepin aangeklaagd wegens laster, omdat die op de hoogte zou zijn geweest van het valse karakter van de lijst, maar zou hebben nagelaten dat bekend te maken omdat de twee partijgenoten destijds concurrenten waren om Jaques Chirac op te volgen als president. De Villepin zei de lijst zelf nooit gezien te hebben en niet te weten waar die vandaan kwam. Volgens De Villepin wilde Sarkozy hem juist uitschakelen, met het oog op de presidentsverkiezingen in 2012.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Frankrijk nieuwe koploper met buitenlandse investeringen

Volgens het Wereld Investeringsrapport (WIR) van de Verenigde Naties, dat werd gepresenteerd op 17 september 2009, was Frankrijk in 2008 Europees koploper als bron en ontvanger van buitenlandse inves-

teringen. Met 117,5 miljard dollar (ca. 83 miljard euro) aan buitenlandse investeringen in Frankrijk verdrongen de Fransen het Verenigd Koninkrijk van de eerste plaats. Frankrijk zelf investeerde 220 miljard dollar in andere landen.

Bank BNP Paribas mijdt belastingparadijzen

Baudouin Prot, Chief Executive Officer (CEO) van de Franse bank BNP Paribas, verklaarde op 28 september 2009 niet meer actief te zullen zijn in zogeheten 'belastingparadijzen'. Zes filialen in Panama en de Bahama's, die allebei op de 'grijze lijst' stonden van landen die volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) internationale afspraken over uitwisseling van fiscale informatie niet respecteerden, zouden worden gesloten. Volgens Prot zou BNP Paribas voortaan jaarlijks bekend maken in welke landen de bank actief was.

LANDBOUW

Exportgaranties voor Franse wijnboeren

De Franse minister van Landbouw Bruno Le Maire beloofde op 8 september 2009 exportgaranties aan Franse wijnboeren, om de buitenlandse wijnverkoop op peil te houden tijdens de economische crisis. De export van Franse wijn was in de eerste helft van 2009 met 25 procent gedaald omdat consumenten wereldwijd bezuinigden op luxegoederen.

OVERLEDEN

Jean-François Deniau, politicus

De schrijver, politicus, diplomaat, mensenrechtenactivist en journalist Jean-François Deniau stierf op 24 januari 2007 in zijn geboortestad Parijs aan longkanker. Deniau, geboren op 31 oktober 1931, deed in Parijs diverse universitaire studies (antropologie, sociologie, rechten en politieke wetenschappen) en studeerde aan de École Nationale d'Administration (ENA), de school voor toekomstige bestuurders.
In 1955 was hij betrokken bij de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (EEG), voorloper van de Europese Unie, en schreef hij het voorwoord voor het daartoe opgestelde Verdrag van Rome. Vanaf 1957 bekleedde hij zijn eerste ministerspost. In 1958 ging hij bij de EEG werken en begeleidde hij de toetreding in 1973 van Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk. Later was hij bewindsman in de regeringen van Pierre Messmer en Raymond Barre en was hij ambassadeur in Spanje. Voor het departement Cher zat hij twee perioden (1978-1981 en 1986-1997) in het parlement.

Jean Baudrillard, socioloog en filosoof

De Franse socioloog en filosoof Jean Baudrillard overleed op 6 maart 2007 in Parijs. Hij werd in de buurt van Reims als boerenzoon geboren op 20 juli 1929. Hij studeerde Duits en was jarenlang leraar totdat de marxistische filosoof Henri Lefebvre hem de universitaire wereld binnenhaalde. Hij werd hoogleraar sociologie aan de universiteit van Nanterre en ontwikkelde zich daar tot een van de meest invloedrijke sociologen van de massacultuur.
In zijn simulacrumtheorie betoogde hij dat wat als persoonlijke werkelijkheid werd ervaren voor een groot deel was vormgegeven door de beelden van televisie en film. Hij werd ook bekend door zijn kritiek op de consumptiemaatschappij en de drang naar steeds meer luxe. Hij schreef in 1991 over de eerste Golfoorlog kritische artikelen en tien jaar later over de aanslag op het World Trade Center (WTC) in New York.

Jean-Marie Lustiger, aartsbisschop van Parijs

Op 5 augustus 2007 overleed op tachtigjarige leeftijd in Parijs Jean-Marie Lustiger, aartsbisschop van Parijs. Hij werd als Aaron Lustiger op 17 september 1926 in Parijs geboren in een Asjkenazisch-joods gezin dat van Polen naar Frankrijk was geëmigreerd. Na bestudering van het Nieuwe Testament besloot hij op jeugdige leeftijd christen te worden en koos de voornaam Jean-Marie. Behalve de moeder die in Auschwitz stierf, kwam het gezin goed door de Tweede Wereldoorlog heen. Lustiger studeerde na de oorlog voor priester en werd gewijd in 1954. Hij was studentenpastor in Parijs tijdens de studentenopstand in 1968 en werd in 1979 benoemd tot bisschop van Orléans. In 1983 werd hij tot kardinaal verheven en in 1995 opgenomen in de Académie Française.
In 1981 werd Lustiger aartsbisschop van de hoofdstad en als zodanig hoofd van de rooms-katholieke kerk in Frankrijk. Hij bekleedde dit ambt tot 2005. Ofschoon overgegaan tot het christendom, verloochende hij zijn joodse wortels niet. Hij werkte voortdurend aan een verbetering van de relaties tussen de rooms-katholieke kerk en het jodendom.

Raymond Barre, econoom en politicus

In Parijs overleed op 25 augustus 2007 de Franse oud-premier Raymond Barre op drieëntachtigjarige leeftijd. Raymond Octave Joseph Barre werd op 12 april 1924 geboren in Saint-Denis (Réunion). Na zijn studie economie in Parijs werd hij hoogleraar in Caen en daarna in Parijs. Hij schreef een veelgebruikt leerboek over economie. Van 1959 tot 1962 was hij kabinetschef bij minister Jean-Marcel Jeanneney en gedurende de jaren 1967-1973 was hij lid van de Europese Commissie. In 1976 werd hij minister van Buitenlandse Handel.
Van 1967 tot 1981 was Barre premier van Frankrijk. De eerste twee jaar daarvan was hij tevens minster van Economische Zaken en Financiën. Tijdens zijn premierschap voerde hij strenge bezuinigingen door. Van 1995 tot 2001 was Barre burgemeester van Lyon. Verder was hij overtuigd rooms-katholiek en erelid van de Club van Rome.

Pierre Messmer, politicus

Op 29 augustus 2007 stierf in Parijs de oud-militair en politicus Pierre Messmer. Hij werd op 20 maart 1916 geboren in Vincennes (Val-de-Marne) als zoon van een industrieel. Eind jaren dertig volgde hij een koloniale bestuursopleiding, studeerde oostere talen en promoveerde in de rechten (1939). Tijdens de Tweede Wereldoorlog voegde hij zich bij de Vrije Franse Strijdkrachten van generaal en latere president De Gaulle, nam deel aan gevechten in Noord-Afrika en aan de landing in Normandië in 1944.
Van 1946 tot 1959 was Messmer werkzaam in de Franse koloniën, eerst in Vietnam en later in Afrika waar hij betrokken was bij het dekolonisatieproces. Van 1960 tot 1969 was hij als minister van Defensie verantwoordelijk voor de ontwikkeling van Frankrijk tot een kernmacht en het uittreden uit de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Onder president Georges Pompidou was hij van 1972 tot 1974 premier. Door

ziekte van Pompidou kwam veel presidentieel werk op hem neer. Na diens dood in april 1974 moest Messmer het veld ruimen. Van 1986 tot 1988 was hij fractievoorzitter van de Gaullisten in het parlement en daarnaast van 1971 tot 1989 burgemeester van Sarrebourg. Van 1979 tot 1984 had hij een zetel in het Europees Parlement.

Marcel Marceau, mimespeler

Op 22 september 2007 stierf op vierentachtigjarige leeftijd in Cahors 's werelds bekendste mimespeler Marcel Marceau. Geboren in Straatsburg op 22 maart 1923, zoon van een joodse slager van Poolse afkomst, werd Marcel in zijn jeugd sterk geboeid door de stomme films van Chaplin, Keaton en Laurel & Hardy. Ze inspireerden hem tot een eigen loopbaan als zwijgende, maar veelzeggende acteur.
Zijn doorbraak als mimespeler kwam in 1946 met de rol van Harlekijn in het mimespel *Baptiste*. In 1947 verzon Marceau *Bip*, een trieste clown met wit gezicht, zwartomrande ogen en karmijnrode mond. Door deze figuur werd hij wereldberoemd. In 1949 richtte Marceau het eerste mimegezelschap ter wereld op. In 1978 volgde de oprichting van een eigen mimeschool in Parijs. Hij werd benoemd tot grootofficier in de Orde van Verdienste en in het Legioen van Eer.

André Gorz, filosoof

Op 22 september 2007 beëindigde in het Franse Vosnon de vierentachtigjarige filosoof en journalist André Gorz zijn leven samen met zijn chronisch zieke vrouw Dorine (83). Gorz, wiens echte naam Gérard Horst luidde, werd in Wenen geboren op 9 februari 1923 als zoon van een joodse postzegelhandelaar en een katholieke moeder. In 1954 werd hij tot Fransman genaturaliseerd. Hij werd bekend als existentialistisch marxist die fel van leer trok tegen de uitwassen van het kapitalisme. Zijn bekendste boeken zijn: *Ecologie et politique*, *Ecologie et liberté* en *Metamorphoses du travail*.
Als journalist debuteerde hij bij *Paris-Presse* en stapte in 1955 over naar weekblad *L'Express*. In 1964 stichtte hij samen met Jean Daniel het weekblad *Le Nouvel Observateur*. Gorz was een van de boegbeelden van de studentenopstand in 1968. Later nam hij geleidelijk afstand van het marxisme in *Adieu au prolétariat* (1980). In *Lettre à D. Histoire d'un amour* (2006) getuigde Gorz op een bijzondere wijze van de liefde voor zijn zieke vrouw.

François-Xavier Ortoli, voorzitter Europese Commissie

Op 30 november 2007 overleed in Parijs François-Xavier Ortoli, voormalig voorzitter van de Europese Commissie. Ortoli, geboren in Ajaccio (Corsica) op 16 februari 1925, bracht een groot deel van zijn jeugd door in Indochina, waar zijn vader werkzaam was als administrateur. Tijdens de Japanse bezetting onderscheidde hij zich in het verzet, waarvoor hij het Crois de Guerre (Oorlogskruis) kreeg.
Na de oorlog studeerde Ortoli rechten aan de Universiteit van Hanoi. Na terugkeer in Frankrijk excelleerde hij aan de École Nationale d'Administration (ENA) en werd in 1962 kabinetschef van premier Pompidou. Vervolgens vervulde hij enkele ministersposten. Van 1973 tot 1977 was hij voorzitter van de Europese Commissie en verantwoordelijk voor de toetreding van Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk tot de toenmalige Europese Economische Gemeenschap (EEG). Hij gold als een van de 'vaders' van het Europees Monetair Stelsel (EMS).

(Vorige berichten pagina 495/1 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLANDSE ZAKEN

Olie speelde rol bij vrijlating veroordeelde 'Lockerbie'

Tijdens de aankondiging van de vrijlating van de Libiër Adbel Basset al-Megrahi op 20 augustus 2009 werd het nog ontkend, maar uit een interview met de Britse minister van Justitie dat op 5 september in dagblad *The Daily Telegraph* werd gepubliceerd bleek dat oliebelangen wel degelijk een rol hadden gespeeld in het op vrije voeten stellen van de veroordeelde dader van de Lockerbie-aanslag van 1988. Volgens minister Jack Straw was de overeenkomst onderdeel van een verbetering van de relatie tussen Libië en Groot-Brittannië. 'Libië was een schurkenstaat. We wilden het land op de goede weg helpen en handel is een belangrijke mogelijkheid daartoe', aldus de minister. Met de overeenkomst was een exploratieovereenkomst ter waarde van 900 miljoen dollar (ca. 630 miljoen euro) gemoeid.

Opmerkelijk was dat premier Gordon Brown drie dagen voor verschijning van het interview met Straw nog in alle toonaarden het bestaan van een geheime overeenkomst had ontkend, reden voor de oppositie om een onafhankelijk onderzoek naar de gang van zaken te eisen. Straw ontkende dat Brown iets van de overeenkomst af had geweten.

Excuses premier Brown voor behandeling wiskundige Turing

In een artikel in het Britse dagblad de *Daily Telegraph* bood premier Gordon Brown op 11 september 2009 namens de regering zijn excuses aan voor de behandeling die de Britse wiskundige Alan Turing in de jaren vijftig van de twintigste eeuw ten deel was gevallen. Turing, bekend om zijn vooraanstaande rol bij het kraken van de Duitse Enigmacode tijdens de Tweede Wereldoorlog, werd in 1952 door een Britse rechtbank veroordeeld voor 'ernstige onfatsoenlijkheden' wegens zijn homoseksuele contacten. Gesteld voor de keuze tussen een gevangenisstraf of chemische castratie koos Turing voor het laatste. Zijn loopbaan was echter voorbij en Turing, een gebroken man, pleegde twee jaar later zelfmoord.
De officiële rehabilitatie was mede afgedwongen door een coalitie van de Britse homoseksuele gemeenschap en een aantal historici en computerwetenschappers.

Premier Brown zet 'populistische' koers in

Tijdens de jaarlijkse partijconferentie van Labour (Lab) op 29 september 2009 kondigde premier Gordon Brown een breed programma aan activistische, populair veronderstelde maatregelen aan om een naderende verkiezingsnederlaag in juni 2010 af te wenden. Brown noemde in een speech het herstellen van het vertrouwen in de politiek na de declaratieaffaire, het op gang helpen van de stilgevallen economie en het terugdringen van het begrotingstekort als doelstellingen. Daarnaast wilde hij de medische behandeling van kanker en de opvang van ouderen verbeteren. Ook stelde hij dat kiezers op lokaal niveau hun afgevaardigden voortaan moesten kunnen terugroepen wanneer deze niet functioneerden.

Groot-Brittannië

Waarnemers noemden de beloftes 'populistisch' en oppositieleiders spraken van 'een lang wensenlijstje zonder prijskaartje'.
Brown's partij stond er in peilingen slecht voor en volgens onderzoeksbureaus was ze met 24 procent zelfs de derde partij van het land geworden, na de Conservatieven (Cons) met 36 procent en de Liberaal-Democraten (LibDem) met 25 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Banken passen bonusstructuur aan

De Britse minister van Financiën Alistair Darling kondigde op 30 september 2009 aan dat vijf grote banken hun bonusstructuur per 1 januari ingrijpend gingen aanpassen. De vijf – HSBC, Barclays, Royal Bank of Scotland (RBS), Lloyds en Standard Chartered – waren overeengekomen hun bonussen over 2009 uit te betalen op grond van prestaties op de langere termijn. In het vervolg zou bij toekenning van de bonussen bovendien meer op het uiteindelijke rendement van een bepaalde investering gelet worden. De nieuwe regels waren een uitvloeisel van afspraken die tijdens een bijeenkomst van de twintig belangrijkste economieën (G20) in het Amerikaanse Pittsburgh op 24 en 25 september waren gemaakt. Darling sprak de verwachting uit dat andere banken in Groot-Brittannië en het buitenland snel het voorbeeld zouden volgen.
Bonussen die over prestaties op de korte termijn waren uitbetaald, werden algemeen gezien als een van de oorzaken van de wereldwijde financiële crisis.

JUSTITIE

Huisarrest terreurverdachte vlak voor aanklacht opgeheven

Het in juni 2006 opgelegde huisarrest van een Libisch-Britse terreurverdachte is begin september, enkele weken voordat hij de reden van zijn ondertoezichtstelling te horen zou krijgen, opgeheven, zo maakte zijn Britse advocaat op 7 september 2009 bekend. De man, slechts aangeduid als A.F., had drie jaar lang onder een streng regime geleefd, moest achttien uur per dag thuis zijn en mocht niets doen en niemand ontmoeten zonder uitdrukkelijke toestemming van de overheid. Wat de man precies ten laste werd gelegd was, volgens verscheidene veiligheidsdiensten omwille van de binnenlandse veiligheid, niet bekend gemaakt. De vrijlating volgde op een uitspraak eerder in het jaar van de Law Lords, het hoogste Britse rechtsorgaan, dat de overheid terrorismeverdachten niet langer informatie over het hun ten laste gelegde feit mocht onthouden omwille van de nationale veiligheid. Volgens de advocaat van de man zou zijn cliënt een schadevergoeding gaan eisen.

Mannen veroordeeld voor plannen aanslag met vloeibare explosieven

Vier mannen, die in augustus 2006 met behulp van vloeibare explosieven aanslagen wilden plegen op vliegverbindingen van Groot-Brittannië naar de Verenigde Staten en Canada, werden op 14 september 2009 door een Britse rechtbank veroordeeld tot gevangenisstraffen tussen de 22 en 40 jaar. De vier hadden volgens de rechtbank voorbereidingen getroffen om enkele met explosieve stoffen gevulde frisdrankflesjes zeven vliegtuigen binnen te smokkelen en deze tijdens de vlucht tot ontploffing te brengen. Wanneer ze in hun opzet waren geslaagd, zouden volgens de rechtbank zeker tweeduizend mensen om het leven zijn gekomen. De mannen waren door Britse en Amerikaanse inlichtingendiensten aan al-Qaida gekoppeld en zouden hun opdrachten direct van Pakistaanse islamitische militanten hebben ontvangen. Rechter Richard Henriques sprak tevens uit dat de mannen levenslang vast zouden kunnen komen te zitten wanneer na de uitzitting van hun straf bleek dat ze nog steeds een gevaar voor de samenleving vormden.
De arrestatie van de vier en de openbaarmaking van hun plannen was in 2006 aanleiding geweest voor een verscherpte regeling voor het meenemen van vloeibare stoffen aan boord van verkeersvliegtuigen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Omvangrijke Angelsaksische schat gevonden

De vijfenvijftigjarige Terry Herbert deed op 5 juli 2009 in een weiland in het Britse Staffordshire een zeer bijzondere vondst toen hij met zijn metaaldetector een omvangrijke hoeveelheid gouden en zilveren munten ontdekte. Volgens experts waren de Angelsaksische munten tot de zevende eeuw terug te dateren. De *BBC* meldde op 24 september dat er tot dan 650 gouden en 530 zilveren objecten waren aangetroffen. Tevens waren er enkele voorwerpen van koper, granaatsteen en glas ontdekt. In totaal waren er zeker 1.345, en mogelijk zelfs 1.500, objecten gevonden en bevatte de schat in totaal 5 kilo goud en 2,5 kilo zilver.

Nederland

NOORD-IERLAND

Laatste Noord-Ierse paramilitaire groepen ontwapenen zich

De Noord-Ierse paramilitaire groepering Ulster Defense Association (UDA) en enkele afsplitsingen van deze organisatie zegden op 8 september 2009 toe hun wapens in te zullen leveren. Zij waren daarmee de laatste partijen die zich ontwapenden in het kader van het Noord-Ierse vredesproces dat in 1998 met het akkoord van Goede Vrijdag was ingezet. Volgens de Independent International Commission on Decommissioning (IICD), belast met controle op het ontwapeningsproces, vormde de stap een mijlpaal in het vredesproces en zou de ontwapening van alle bij de strijd tussen republikeinen en loyalisten betrokken groepen snel afgerond kunnen worden.
Twee andere grote loyalistische groeperingen, de Ulster Volunteer Force (UVF) en het Red Hand Commando (RHC), hadden in juni al aangekondigd hun wapens neer te leggen.

(Vorige berichten pagina 499/1 e.v. - 2009)

NEDERLAND

BINNENLAND

Stevige kritiek op Rotterdamse politieleiding na ernstige rellen

De politie van Rotterdam heeft grove inschattingsfouten gemaakt bij haar optreden voor en tijdens de gewelddadige confrontatie met enkele honderden deelnemers aan een strandfeest in Hoek van Holland. Dat schreef burgemeester Ahmed Aboutaleb in een brief aan de gemeenteraad van 2 september 2009.
Tijdens het massaal bezochte dansfeest op 22 augustus braken vechtpartijen uit en werden de honderdzestig aanwezige agenten in het nauw gebracht door een deel van de aanwezigen, die naar verluidt onder in-

vloed waren van drank en drugs. Daarop trokken de agenten hun pistool. Van hen hadden er 21 daadwerkelijk geschoten. Eén bezoeker van negentien jaar werd dodelijk getroffen door een politiekogel, terwijl anderen gewond raakten.
In de brief concludeerde Aboutaleb dat de verantwoordelijke commandant signalen had genegeerd over de komst van hooligans, zodat er onvoldoende menskracht beschikbaar was. Hij werd op non-actief gesteld. Van de risico's waren noch de korpsleiding noch de burgemeester op de hoogte. Verder deden zich technische problemen voor doordat het mobiele telefoonverkeer tijdelijk uitviel en het nieuwe communicatiesysteem C2000 slecht werkte. Tenslotte kondigde de burgemeester een extern onderzoek aan naar de gebeurtenissen, in te stellen door het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement.

Motieven voor aanslag op Koninginnedag blijven onduidelijk

De achtendertigjarige Karst T. uit Huissen, die op 30 april 2009 tijdens de viering van Koninginnedag in Apeldoorn met zijn auto inreed op het publiek en zeven doden veroorzaakte, had het om niet geheel opgehelderde redenen gemunt op de koninklijke familie. De man, die zelf kort daarna aan zijn verwondingen overleed, had op een vraag van een marechaussee waarom hij tot zijn daad was overgegaan, prins Willem-Alexander met name genoemd. Deze noemde hij een 'fascist' en een 'racist'. Of hij hem of andere leden van het Koninklijk Huis daadwerkelijk had willen doden, viel echter niet vast te stellen. Evenmin kon uitsluitsel worden verkregen over de vraag of hij zelfmoord had willen plegen. Een ideologische of levensbeschouwelijke motivatie lag niet voor de hand: het ging hoogstwaarschijnlijk om een individuele daad vanuit een persoonlijke onvrede.
Deze conclusies werden getrokken in het strafrechtelijk onderzoek door de Nationale Recherche waarvan de bevindingen op 4 september werden gepresenteerd. Diezelfde dag werden ook de resultaten bekend van het in opdracht van de gemeente Apeldoorn ingestelde onderzoek door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) en van de evaluatie die de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) had gemaakt van de beveiliging van de koninklijke familie. Uit deze onderzoeken bleek onder meer dat het communicatiesysteem voor hulpverleners niet goed had gefunctioneerd. Ook voldeed de beveiliging niet, zonder overigens van invloed te zijn geweest op het feit dat de daad kon plaatsvinden.

Troonrede en Miljoenennota in teken van economisch herstelbeleid

Op 15 september 2009 opende koningin Beatrix tijdens Prinsjesdag traditiegetrouw het parlementaire jaar door het voorlezen van de troonrede in de Verenigde Vergadering van Eerste en Tweede Kamer. Daarin schetste zij het voorgenomen beleid van het vierde kabinet onder leiding van premier Jan Peter Balkenende, bestaande uit het Christen-Democratisch Appèl (CDA), de Partij van de Arbeid (PvdA) en de ChristenUnie (CU).
Minister van Financiën Wouter Bos bood vervolgens de Rijksbegroting (de deelbegrotingen van de afzonderlijke ministeries) en de Miljoenennota (de algemene toelichting op de Rijksbegroting) aan de Tweede Kamer aan.

Troonrede

'Leden van de Staten-Generaal,

De huidige tijd vraagt om vastberadenheid en bereidheid tot verandering.

De wereldwijde financiële en economische crisis heeft ook Nederland hard geraakt. De snelheid waarmee de gebeurtenissen zich in het achter ons liggende jaar hebben voltrokken, was uitzonderlijk.

Mensen verliezen hun baan, het aantal faillissementen neemt snel toe, jarenlang opgebouwde vermogens slinken en de overheidsfinanciën vertonen onvermijdelijk grote tekorten. De gevolgen zullen nog lang gevoeld worden.

Bovendien hebben ontsporingen in de financiële sector het vertrouwen in instituties en hun bestuurders aangetast.

Door dit alles groeit bij velen de onzekerheid over de toekomst.

Het is de ambitie van de regering onzekerheden om te buigen naar herstel. De noodzakelijke veranderingen bieden perspectief op een economisch en sociaal krachtig Nederland.

Wij hebben elkaar en ons land veel te bieden door in saamhorigheid vast te houden aan de traditie van vrijheid, verantwoordelijk burgerschap en een actieve Europese en internationale opstelling.

In het najaar van 2008 heeft de regering met kracht ingegrepen in de financiële sector teneinde spaartegoeden van burgers en financiering van bedrijven veilig te stellen en instorten van de economie te voorkomen.

Drie miljard euro wordt geïnvesteerd in nieuwbouw en onderhoud van scholen, ziekenhuizen, woningen en infrastructuur, en in energiebesparing. Hiermee wil de regering de economie stimuleren.

Eveneens wordt drie miljard euro uitgetrokken voor arbeidsmarkt en bedrijfsleven en voor onderwijs en kennis. Bedrijven worden gesteund met ruimere kredietfaciliteiten en met regelingen voor deeltijdwerkloosheid. Daardoor zullen meer werknemers hun baan behouden.

Tussen 2008 en 2011 wordt ongeveer acht miljard euro extra uitgegeven aan uitkeringen voor werkloosheid en bijstand. De begroting voor 2010 besteedt bijzondere aandacht aan de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

Ook dient de regering vandaag een voorstel in voor een Crisis- en herstelwet, gericht op versnelling van procedures voor infrastructurele projecten. Dit biedt een basis voor meer dynamiek in de economie en daarmee voor meer werkgelegenheid.

In de jaren dat de Nederlandse economie krimpt, worden de overheidsuitgaven niet verlaagd. Al deze en andere maatregelen vangen de gevolgen van de recessie op korte termijn zo veel mogelijk op.

Voor de jaren daarna bevat deze begroting voorstellen die de basis bieden voor herstel van de overheidsfinanciën.

De staatsschuld is fors gestegen en zal niet vanzelf weer verminderen. Het overschot van 1 procent van het bruto binnenlands product op de begroting van vorig jaar is omgeslagen in een tekort van meer dan 6 procent in 2010. De recessie leidt tot aanzienlijk lagere belastingafdrachten door burgers en bedrijven. Zelfs bij een gemiddelde economische groei van 2 procent zal de staatsschuld blijven toenemen met ongeveer 35 miljard euro per jaar.

Hoewel de economie volgend jaar weer voorzichtig lijkt te verbeteren, blijven de opgaven waar we voor staan aanzienlijk.

Als de welvaart achteruitgaat en de staatsschuld stijgt, wordt het bovendien moeilijker om de kosten te dragen van een vergrijzende bevolking en van de noodzakelijke overgang naar een economie waarin voluit recht wordt gedaan aan de eisen die een goed klimaat- en milieubeleid ons stelt.

Nederland

Bij ongewijzigd beleid zullen ernstige en onwenselijke gevolgen optreden voor de hoogte van belastingen en sociale premies, voor de werkgelegenheid en voor de betaalbaarheid van voorzieningen als zorg, onderwijs en pensioenen.

De regering acht het niet verantwoord deze rekeningen door te schuiven naar de jonge en toekomstige generaties. Jongeren dreigen nu geen werk te vinden, straks tijdens hun werkzame leven ook de lasten van een vergrijsde bevolking te moeten dragen, en daarna niet meer te kunnen rekenen op goede collectieve voorzieningen. Dit mogen wij niet laten gebeuren!

In dit licht heeft de regering al eerder haar voornemens ontvouwd om, rekening houdend met zware beroepen, de AOW-leeftijd te verhogen naar 67 jaar, de kosten van de zorg te beheersen en eigenaren van huizen met een waarde boven 1 miljoen euro zwaarder te belasten.

Voor het eind van dit jaar zal een voorstel van een Wet tekortreductie Rijk en medeoverheden bij u worden ingediend, waarvan de regering hoopt dat deze op 1 januari 2011 in werking kan treden. De wet verplicht het saldo tussen uitgaven en inkomsten jaarlijks te verbeteren.

De regering zal het komende halfjaar fundamentele heroverwegingen voorbereiden op een twintigtal brede terreinen in de collectieve sector.

De Voorjaarsnota 2010 biedt de eerste gelegenheid om tot maatregelen te komen.

Om bij te dragen aan het noodzakelijke herstel van de overheidsfinanciën zal onderzocht worden waar met 20 procent besparing maatschappelijke doelen kunnen worden gerealiseerd.

Dit moet zicht geven op financieel verantwoorde mogelijkheden om publieke diensten voor burgers effectiever uit te voeren, beleid beter af te stemmen op problemen in de samenleving en verantwoordelijkheden tussen overheden en burgers anders en beter vorm te geven.

De heroverwegingen moeten er ook toe leiden dat onderwijs, kennis, innovatie en ondernemerschap doelgerichter worden ingezet om economische groei te bevorderen. Daarnaast zal duidelijk gemaakt worden hoe belangrijke sectoren van het Nederlandse bedrijfsleven, zoals waterbeheer en energie, landbouw en visserij, klimaat en milieu, daaraan kunnen bijdragen.

De heroverwegingen hebben tot doel fundamentele keuzes te maken met het oog op een economisch en sociaal krachtig Nederland.

Het matigen van de loonontwikkeling draagt bij aan meer werkgelegenheid en aan een eerlijke verdeling van de lasten van de economische recessie tussen werkenden en niet-werkenden, tussen de collectieve sector en de marktsector, tussen hogere en lagere inkomens en tussen jong en oud.

De regering roept sociale partners op tot een verantwoorde loonontwikkeling. Indien dit niet gebeurt, zal de regering haar eigen verantwoordelijkheid nemen.

De economische recessie heeft ook morele tekortkomingen blootgelegd in het functioneren van markt en maatschappij. De regering heeft gebreken in de financiële sector binnen en buiten Nederland benoemd en vertaald naar voorstellen voor striktere normering en beter toezicht.

Bindende afspraken worden gemaakt over begrenzing van te hoge beloningen en bonussen.

In deze moeilijke tijd acht de regering het van belang te blijven werken aan een samenleving waarin mensen zich met elkaar verbonden weten, in vrijheid elkaar respecteren en samen verantwoordelijkheid dragen.

Goede opvoeding en goed onderwijs liggen ten grondslag aan verantwoordelijk burgerschap.
De afgelopen twee jaar heeft de regering maatregelen genomen ter bevordering van sociale samenhang, veiligheid, stabiliteit en respect.

Een vasthoudende aanpak over een reeks van jaren is nodig om tot resultaten te komen. Daarom zal de regering bijzondere aandacht blijven schenken aan jeugd en jongeren, aan inburgering en aan kwetsbare wijken in grote steden.

Gebrek aan integratie van sommige groepen in de samenleving, onfatsoenlijk en respectloos handelen van velen in de openbare ruimte, en crimineel gedrag van groepen jongeren blijken hardnekkig en veroorzaken veel maatschappelijk ongenoegen.

De regering treedt daarom niet alleen consequent op tegen plegers van delicten maar pakt ook oorzaken van problematisch gedrag aan. De samenwerking van justitie, politie, gemeenten, reclassering en jeugdzorg is daarvoor essentieel.

De regering zal de maatschappelijke weerbaarheid in ons land bevorderen door meer ruimte te geven aan burgers en organisaties en goed met hen samen te werken. Ook met medeoverheden en de publieke sector is goede samenwerking geboden. Vertrouwen in maatschappelijke organisaties, democratie en rechtsstaat is daarbij van onmisbaar belang.

Een economisch en sociaal krachtig Nederland vereist samenwerking in Europa en een internationale oriëntatie.

Nederland heeft veel te winnen bij een duurzame en open wereldeconomie. Ruim 60 procent van onze werkgelegenheid hangt daar rechtstreeks van af. Nederland zet zich in voor vrije en eerlijke wereldhandel en beter toezicht op de internationale financiële sector.

De recessie verzwaart de opgaven waar alle landen samen voor staan om armoede te bestrijden en klimaatverandering aan te pakken. Niettemin zal ons land zich blijven inspannen voor samenwerking met de armste landen en met landen met opkomende economieën, en ook voor drastische verlaging van de uitstoot van schadelijke stoffen.

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, de G20-bijeenkomst in Pittsburgh en de klimaatconferentie in Kopenhagen bieden hiertoe nog dit jaar gelegenheid.

Nederland heeft de wereld veel te bieden. Wij zetten ons in voor vrede en veiligheid. Ons land maakt zich sterk voor mensenrechten, vrijheid, democratie en rechtsorde. Deze waarden vinden in Europa hun oorsprong. Juist nu is en blijft Europese samenwerking essentieel. De regering ziet uit naar de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon.

Bij vredes- en veiligheidsmissies zal ons land zijn internationale verantwoordelijkheid blijven nemen. De regering heeft grote waardering voor de militairen die deze zware taken uitvoeren, zoals in Afghanistan. Wij denken met respect aan degenen die hierbij het leven hebben gelaten of gewond zijn geraakt.

De regering zal zich ook in koninkrijksverband blijven inzetten voor gezonde overheidsfinanciën en goede publieke voorzieningen. Nieuwe staatkundige verhoudingen binnen het koninkrijk moeten daaraan bijdragen. In het belang van de burgers zullen alle betrokkenen zich moeten inspannen om het komend jaar de nieuwe regelingen tot stand te brengen.

Leden van de Staten-Generaal, ons land staat voor een uitzonderlijke, maar geenszins onmogelijke opgave.

Met vastberadenheid en met de bereidheid tot verandering kunnen wij de kansen benutten voor een economisch en sociaal krachtig Nederland. De regering doet daartoe een beroep op alle Nederlanders en een ieder die in Nederland woont. Er rust een verantwoordelijkheid op ons allen, jong en oud, burgers en bestuurders, werknemers en werkgevers. De regering spreekt de hoop uit dat iedereen zich daarvan bewust is en ernaar wil handelen.

Op u, leden van de Staten-Generaal, rust de zware verantwoordelijkheid om, samen met de regering, initiatief te nemen. U mag zich daarin gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden.'

Economische situatie en herstelbeleid

In de Miljoenennota werd vastgesteld dat de Nederlandse economie herstellende was van de financieeleconomische crisis, maar dat de gevolgen daarvan nog lang zouden doorwerken. In 2010 zou dat vooral tot uiting komen in toenemende werkloosheid, stijging van het begrotingstekort en het verder oplopen van de staatsschuld.

Met de koopkracht stond het er veel beter voor: er zou in 2010 slechts sprake zijn van een lichte daling. Omdat de koopkracht het jaar ervoor nog behoorlijk steeg, zou de gemiddelde burger in 2010 zelfs meer te besteden hebben dan vóór het uitbreken van de crisis. Echter, een aanzienlijk aantal mensen zou door ontslag en werkloosheid wèl in inkomen achteruit gaan.

Voor 2009 werd uitgegaan van een economische krimp van bijna 5 procent, maar het daaropvolgende jaar zou naar verwachting een nulgroei laten zien. Mogelijk zou in 2011 weer sprake zijn van economische groei. De vertraagde doorwerking van de in het laatste kwartaal van 2008 begonnen crisis betekende echter dat

- de werkloosheid zal oplopen van 4 procent in 2008, via 5,25 procent in 2009 naar rond de 8 procent in 2010.
- het begrotingsoverschot van bijna 1 procent van het bbp in 2008 in 2009 zal uitkomen op een tekort van 4,8 procent en in 2010 op meer dan 6 procent.
- de overheidsschuld, die halverwege 2009 de 60 procent heeft overschreden, in 2010 verder zal stijgen naar 65,7 procent van het bbp.

Het kabinetsbeleid was er zowel op gericht de directe schade door de crisis af te remmen als economisch herstel te bevorderen. Daarnaast was het streven op de langere termijn de overheidsfinanciën op orde te krijgen. Als nevendoel werd geformuleerd het geld van door de financiële malaise gedupeerde spaarders veilig te stellen en de kredietverlening op gang te houden. Ook moest het voorzieningenniveau op peil blijven en dienden zowel de betaalbaarheid als de beschikbaarheid van collectieve voorzieningen te worden gewaarborgd.

Voor 2009 en 2010 trok het kabinet bijna 6 miljard euro uit voor maatregelen ter ondersteuning van het bedrijfsleven en behoud van werkgelegenheid, terwijl andere overheden daaraan bijdroegen voor een bedrag van 1,5 miljard euro. Tegenover deze economische stimuleringsmaatregelen zouden in 2011 bezuinigingen komen te staan van 1,8 miljard euro. Vanaf dat jaar zou namelijk worden begonnen met het herstellen van de overheidsfinanciën.

Rijksinkomsten en rijksuitgaven 2010

Rijksinkomsten (bedragen in miljarden euro's)	
Totaal	**239,8**
Indirecte belastingen	**68,4**
Omzetbelasting	41,1
Accijnzen (alcohol, brandstof en tabak)	10,7
Overdrachts- en assurantiebelasting	3,7
Belastingen op milieugrondslag	4,6
Belasting van Personenauto's en Motorrijwielen (BPM)	3,7
Invoerrechten	2,0
Verpakkingenbelastingen	0,3
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en andere producten	0,2
Belasting op zware motorrijtuigen	0,1
Directe belastingen	**63,1**
Loon- en inkomstenbelasting	44,4
Vennootschapsbelasting	13,6
Dividendbelasting	2,9
Schenk- en erfbelastingen	1,7
Kansspelbelasting	0,5
Niet nader toe te rekenen belasting	**0,1**
Premies volksverzekeringen	**35,3**
Premies werknemersverzekeringen	**45,0**
Niet-belastingontvangsten	**21,0**
Aardgasbaten	**8,2**
Kas-transverschillen	-1,3

Rijksuitgaven (bedragen in miljarden euro's)	
Totaal	**272,1**
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	67,1
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	63,8
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	36,5
Nationale schuld	22,1
waarvan rente	*11,1*
Gemeente- en Provinciefonds	19,3
Buitenlandse Zaken/Internationale Samenwerking	12,5
Verkeer en Waterstaat /Infrastructuur / Fonds Economische Structuurversterking (FES)	12,1
Defensie	8,1
Financiën	7,2
Jeugd en Gezin	6,5
Justitie	5,9
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	5,9
Wonen, Wijken en Integratie	3,7
Economische Zaken	2,7
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	2,5
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	1,3
Overige begrotingen/uitgaven	5,5
Kas-transverschillen	-10,8

Beleidsprioriteiten

Hier volgen enkele hoofdpunten uit de begrotingen van de afzonderlijke ministeries:

- Vanaf 2011 komen pensioengerechtigde personen van wie de partner nog geen 55 jaar is, niet meer in aanmerking voor de partnertoeslag.
- De tegemoetkoming voor het onderhoud van thuiswonende gehandicapte kinderen wordt vanaf 2011 verminderd met 30 miljoen euro.
- In 2010 wordt 416 miljoen extra uitgetrokken voor bestrijding van de jeugdwerkloosheid, mobiliteitscentra en reïntegratie alsmede voor gedeeltelijke uitkeringen op basis van Werkloosheidswet (deeltijd-WW).
- Er wordt 127 miljoen bespaard door huisartsen goedkopere medicijnen te laten voorschrijven.
- Onterecht gebruik van spoedeisende hulp wordt teruggedrongen om daarmee 48 miljoen te besparen.
- Om de tekorten in de langdurige zorg te bestrijden, wordt het aantal mensen met een persoonsgebonden budget om zelf zorg te kunnen inkopen beperkt.
- De voornemens voor salarisverhoging van leraren, extra gelden voor taal en rekenen en gratis schoolboeken blijven gehandhaafd. Er wordt tot 2014 wel voor enkele tientallen miljoenen bezuinigd op de studiefinanciering.
- Basisschoolbesturen moeten in 2010 voor een bedrag van 38 miljoen bezuinigen op professionalisering. In 2012 bedragen de besparingen hierop 92 miljoen.
- De jaarkaart Openbaar Vervoer voor leerlingen van zestien en zeventien jaar in het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO) gaat niet door (bezuiniging: 30 miljoen), er wordt gekort op de tegemoetkoming in de schoolkosten voor niet-kapitaalkrachtige ouders (besparing tot 2014: 17,6 miljoen), evenals op het budget van academische ziekenhuizen (20 miljoen per jaar).
- De publieke omroep krijgt structureel 25 miljoen minder voor kwaliteit en vernieuwing van het aanbod.
- Tot 2013 kan 90 miljoen worden bezuinigd

omdat er een overschot aan gevangeniscellen is.
• Er komt in 2010 extra geld voor de opvang van asielzoekers (100 miljoen), tijdelijke noodvoorzieningen voor vreemdelingen (48,4 miljoen) en rechtsbijstand voor asielzoekers (12,5 miljoen).
• Er wordt extra geld uitgetrokken voor het brandveilig maken van justitiële inrichtingen als gevangenissen, te beginnen met 5 miljoen in 2010 en oplopend tot 36 miljoen in 2013.
• Ter voorbereiding van de overname van justitiële taken van de Nederlandse Antillen wordt 11,5 miljoen uitgetrokken in 2010.
• Er wordt 160 miljoen bezuinigd op de politie door de efficiency te verhogen in de vorm van betere samenwerking en bundeling van taken op landelijk niveau.
• Geweld tegen onder meer ambulancepersoneel wordt strenger bestraft.
• Ruim 150 miljoen is in 2010 en 2011 beschikbaar voor de aanpak van verloedering en overlast in veertig gemeenten.
• Er wordt bezuinigd op de rijksoverheid door vermindering van het aantal ambtenaren met 12.800 eind 2011. Per jaar levert dat 630 miljoen aan besparingen op.
• De Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) wordt gemoderniseerd, zodat onder andere actuele persoonsgegevens 24 uur per dag online beschikbaar zijn.
• Duurzaam ondernemen wordt gesteund met 60 miljoen, waarvan 20 miljoen voor de elektrische auto.
• Er worden buitenlandse investeringen aangetrokken ter waarde van 500 miljoen en leidend tot zo'n vijfentwintighonderd arbeidsplaatsen.
• Aan duizend kleine ondernemers worden microkredieten verstrekt.
• Er komt subsidie voor een hoger aanbod van windenergie op land.
• Het elektriciteitsverbruik van huishoudens moet worden beperkt, onder meer door de gloeilamp per september 2012 af te schaffen. Overbodige verlichting wordt aangepakt.
• De overheden gaan duurzaam inkopen.
• Er komt één omgevingsvergunning, waarin een groot aantal vergunningen en ontheffingen zijn samengevoegd op het gebied van wonen, ruimte, bouwen en milieu.
• Een groot aantal wegprojecten wordt gestart, zoals op de A12 tussen Gouda en Arnhem, de tunnel in de A2 bij Maastricht en de A4 bij Leiderdorp.
• In 2010 doen vijfentwintigduizend automobilisten in een aantal steden mee aan een experiment met de kilometerheffing.
• Het aantal treinintercity's wordt uitgebreid.
• De minimumleeftijd voor buschauffeurs in stads- en streekvervoer wordt bij wijze van proef verlaagd van 21 naar 18 jaar om personeelstekorten tegen te gaan.
• De Nederlandse ambassades in het buitenland worden ingekrompen.
• Mensenrechten blijven een centrale rol spelen in het buitenlands beleid, mede om een beter handels- en investeringsklimaat te bevorderen.
• De contributie aan de Europese Unie neemt in 2010 toe met 375 miljoen.
• Tot augustus 2010, als de militaire missie in Afghanistan eindigt, zullen zo'n 1.850 militairen in Afghanistan zijn gestationeerd, voornamelijk in Uruzgan. Voor de missie is 278 miljoen gereserveerd.
• Defensie bezuinigt 65 miljoen in 2010, oplopend tot 172 miljoen in 2013. Zo worden twee Fokker 50 personenvliegtuigen afgestoten en worden de ondersteunende diensten van Defensie afgeslankt.
• Voor de jeugdzorg is in 2010 1,1 miljard beschikbaar. Omdat wachtlijsten moeilijk weg te werken zijn, wordt voor hulp ook een beroep gedaan op ouders, scholen, buren en familie, ondersteund door Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's).
• Het aantal inburgeraars moet in 2010 op zestigduizend liggen. Gescheiden inburgering van mannen en vrouwen is niet meer mogelijk.
• Overlast en criminaliteit worden aangepakt met onder andere gebiedsverboden, inzet van straatcoaches en gezinsmanagers, terwijl aparte aandacht uitgaat naar daders onder de twaalf jaar. Hiervoor is 107 miljoen beschikbaar.
• In 2010 gaat er 58,5 miljoen extra naar de 'aandachtswijken', aanvullend op de financiële bijdragen van woningcorporaties.
• Omdat de woningproductie terugloopt, wordt 395 miljoen besteed aan het weer op gang helpen van bouwprojecten.
• De internationale afspraak om 0,8 procent van het bnp te besteden aan ontwikkelingssamenwerking blijft in stand. Door daling van het bnp neemt echter het absolute bedrag dat beschikbaar is, af. Dit gaat ten koste van de rechtstreekse hulp aan andere landen, maar de allerarmste daarvan worden ontzien.

Bron: www.Prinsjesdag2009.nl en NRC-Handelsblad

Oppositie zegt vertrouwen in kabinet op

De Algemene Beschouwingen van 16 en 17 september voltrokken zich in een sfeer van wantrouwen, en soms ook van op de persoon gerichte kritiek. Premier Balkenende riep irritatie onder kamerleden op door wat werd gezien als een gebrek aan 'bezieling' en 'toekomstvisie'. Zelf erkende hij op 18 september na afloop van de ministerraad dat hij 'niet helemaal in vorm' was.

De kritiek was echter ook gericht op de beleidsinhoud van het kabinet als geheel. Ze spitste zich vooral toe op het voornemen, onder meer verwoord in de begroting voor Financiën, het komende half jaar een twintigtal werkgroepen op te zetten die op diverse beleidsterreinen bezuinigingsposten en -bedragen zouden aanwijzen. Het kabinet meende dat dit nodig was voor verantwoorde besluitvorming en zou zich zelf voorlopig dan ook niet over bezuinigingsplannen uitspreken. Vanuit vrijwel de gehele oppositie werd dit gezien als teken van besluiteloosheid en gebrek aan daadkracht. Aan het einde van de Algemene Beschouwingen diende Mark Rutte, fractievoorzitter van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), een motie van wantrouwen in tegen het kabinet vanwege het uitblijven van concreet beleid tegen de economische crisis en de vaagheid waarin de premier zich zou hebben gehuld bij het beantwoorden van vragen. De motie werd niet gesteund door de eveneens zeer kritische partijen GroenLinks (GL), Democraten 66 (D66) en de Partij voor de Dieren (PvdD), maar wel door de Partij voor de Vrijheid (PVV) en de Socialistische Partij (SP).

Uitlekken miljoenennota

Zoals elk jaar lekten er ook in 2009 stukken uit die pas op Prinsjesdag officieel bekend mochten worden. Dat hing samen met de regeling dat kamerleden en media enkele dagen van tevoren al inzage kregen. Niet iedereen was echter bereid te zwijgen. Was het in 2008 dagblad *NRC-Handelsblad* dat de afspraak doorbrak door al vóór de derde dinsdag in september tot volledige publicatie over te gaan, dit keer kwam het lek uit de Tweede Kamer. Het bleek te gaan om kamerlid Paul Tang van de PvdA, die stukken had laten lekken naar het televisieprogramma *RTL Nieuws*. Hem werd daarop door zijn fractie het woordvoerderschap Financiën

voor een periode van een maand ontnomen.
Het presidium van de Tweede Kamer besloot op 30 september een onafhankelijke commissie in te stellen die onderzoek zou doen naar het uitlekken van de teksten. Ze zou onder meer voorstellen doen om dat in het vervolg te voorkomen. De meeste partijen in de Tweede Kamer neigden naar openbaarmaking van de teksten vóór Prinsjesdag.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Overleg sociale partners over doorwerken tot 67 jaar mislukt

Op 30 september 2009 bleek het onmogelijk voor werkgevers en werknemers om in onderling overleg binnen de Sociaal-Economische Raad (SER) tot een oplossing te komen voor de hervorming van de Algemene Ouderdomswet (AOW). Deze volksverzekering uit 1957 werd alom als een grote verworvenheid van de naoorlogse verzorgingsstaat beschouwd, maar stond onder druk vanwege de vergrijzing: een groeiend aantal mensen moest worden onderhouden door een relatief kleiner wordend aantal werkenden. Om deze reden had de Nederlandse regering voorstellen gedaan om de AOW-leeftijd gefaseerd te verhogen van 65 naar 67 jaar in 2025. Werkgevers konden zich daar redelijk in vinden, maar de vakbeweging was fel tegen. Zowel van de uiterste linkerals de uiterste rechterkant in de Tweede Kamer kregen de bonden hiervoor steun, namelijk van de Socialistische Partij (SP) en de Partij voor de Vrijheid (PVV).
Vanwege de grote verdeeldheid tussen de sociale partners hadden deze van het kabinet de tijd gekregen om met een alternatief te komen. Het overleg knapte toen de werkgeversvertegenwoordigers in de SER, net voor de laatste poging van voorzitter en kroonlid Alexander Rinnooy Kan om alsnog een akkoord te bereiken, plotseling uit het overleg stapten. De woede daarover vanuit de werknemersdelegatie was zo groot dat de voorzitter van de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), Agnes Jongerius, de werkgevers 'tuig van de richel' noemde. Verwacht werd dat de bonden zich harder zouden gaan opstellen bij cao-onderhandelingen en actie tegen de regeringsplannen zouden voeren. In oktober zou de regering een definitief voorstel presenteren dat naar verwachting weinig zou verschillen van de oorspronkelijke plannen en alleen op instemming van de werkgevers zou kunnen rekenen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bankbestuurders spreken code af voor beperking van bonussen

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) presenteerde op 9 september 2009 een code waarin afspraken tussen alle banken waren vastgelegd, onder meer ter beperking van uit te keren bonussen. Door de financiële crisis riep de hoogte van deze beloningen steeds meer weerstanden op. Het gangbare bonussysteem werd zelfs als een katalysator van de crisis gezien.
De Code Banken betekende dat het vanaf 2010 niet meer mogelijk was dat bestuurders van banken een bonus ontvingen die hoger was dan hun vaste salaris. Andere werknemers die bonussen ontvingen, waren van de afspraken uitgezonderd. De beperking van variabele beloningen was tevens van toepassing op optie- en aandelenpakketten. Daarnaast werd de koppeling tussen bonussen en risicovolle producten verbroken en werden onder meer regels vastgelegd voor risicomanagement.
Door zelfregulering hoopten de banken te voorkomen dat minister Wouter Bos van Financiën de beperkingen wettelijk zou opleggen. Deze uitte zich tevreden over de afgesproken code, die hij aanduidde als 'een belangrijke (...) stap op weg naar het herstel van vertrouwen in de financiële sector'.

JUSTITIE

Stichter Schipholbrand krijgt lagere straf

De Libische verdachte van de zogeheten Schipholbrand in 2005, Ahmed al-J., zag op 3 september 2009 in hoger beroep zijn gevangenisstraf van drie jaar verlaagd tot achttien maanden. Het gerechtshof in Amsterdam corrigeerde daarmee de oorspronkelijke uitspraak uit 2007 door de rechtbank in Haarlem. De brand in het Detentie- en Uitzendcentrum Schiphol-Oost (gemeente Haarlemmermeer) kostte destijds aan elf mensen het leven.

Het gerechtshof stelde de Libiër niet verantwoordelijk voor de ramp. Hij werd echter wel veroordeeld voor 'voorwaardelijke opzet' omdat hij verwijtbare risico's had genomen door het weggooien van een sigarettenpeuk in zijn cel. Dat deed de brand ontstaan, maar deze liep pas uit op een ramp toen ook andere delen van het gebouw vlam vatten.

Volgens het in 2006 verschenen rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid lag het wezenlijke probleem in de brandgevaarlijkheid van het pand en falend toezicht. De raad stelde daar verscheidene betrokken instanties voor verantwoordelijk en zowel burgemeester Fons Hertog van Haarlemmermeer als de betrokken ministers Piet Hein Donner en Sybilla Dekker traden daarop af. Behalve de Libiër zelf werd niemand strafrechtelijk vervolgd.

Marokkaanse jongens plegen lichtere delicten dan autochtone leeftijdgenoten

De criminaliteit onder Marokkaanse jongens ligt weliswaar op een relatief hoog niveau, maar betreft minder vaak ernstige delicten dan die onder autochtone jongeren. Dat bleek op 8 september 2009 uit het rapport *Marokkaanse jeugddelinquenten, een klasse apart* van de Universiteit Utrecht (UU).
Marokkaanse jongens zaten vaker in hechtenis wegens vermogensdelicten als diefstal, oplichting en fraude, deels met geweld. Bij autochtone jongens betroffen de vergrijpen eerder zedendelicten, geweldpleging of brandstichting. Opvallend was dat het deel van de Marokkaanse jongens dat zich schuldig maakte aan criminaliteit uit gezinnen kwam van ouders met een gemiddeld hogere sociaaleconomische status dan hun Marokkaanse leeftijdgenoten die geen misdrijven pleegden. Onder autochtone jongens was veelal het omgekeerde het geval: delicten werden eerder gepleegd wanneer hun ouders een lagere status hadden op het gebied van opleiding, werk en inkomen.

Niet-delinquenten onder Marokkaanse jongens waren, anders dan vaak werd aangenomen, niet meer maar juist minder op de Nederlandse samenleving georiënteerd. Naarmate de integratie toenam, leek de kans op crimineel gedrag juist toe te nemen. De onderzoekers suggereerden als verklaring dat degenen onder hen die volwaardig deel wilden uitmaken van de maatschappij gevoeliger waren voor de veelgehoorde kritiek op Marokkaanse jongens.

Nederland

Amsterdamse zakenman De Vlieger vrijgesproken van afpersing

De rechtbank in Amsterdam sprak op 10 september 2009 ondernemer Erik de Vlieger vrij van de beschuldiging van afpersing en vrijheidsberoving. Het Openbaar Ministerie (OM) meende dat hij in 2002 de Amsterdamse horecaondernemer Alberto Fernandez
onder druk had laten zetten om de overdracht van diens zaak notarieel vast te leggen. Zakenpartners van De Vlieger waren daarbij de in 2004 doodgeschoten vastgoedhandelaar Willem Endstra en de exvriendin van de onder meer wegens afpersing veroordeelde Willem Holleeder.
De Vlieger (49) was in 2005 gearresteerd, waarna banken en zakenpartners zich terugtrokken – met als gevolg dat zijn luchtvaartbedrijven en vastgoedondernemingen ter ziele gingen. De rechtbank oordeelde dat de aanhouding terecht was en dat het einde van zijn imperium mede aan zichzelf te danken was, onder meer vanwege zijn dubieuze zakenpartners. Bewijs voor afpersing van Fernandez was er echter niet.

ONDERWIJS

Studie Duitsland-Nederlandkunde van start

Per september 2009 ging een nieuwe opleiding Niederlande-Deutschland Studien van start, een gezamenlijk initiatief van de Radboud Universiteit Nijmegen (RUN) en de Westfälische Wilhelms-Universität (WWU) in Münster. Het ging om een tweejarige masteropleiding, die in beide steden gedoceerd werd en waarin de samenwerking tussen Nederland en Duitsland centraal stond. De studie werd toegankelijk voor twintig Nederlandse en twintig Duitse bachelorstudenten van verschillende disciplines. Zij werden onderricht in vakken als rechten, economie, geschiedenis, politiek, interculturele communicatie en taalvaardigheid.

GEZONDHEID EN ZORG

Schadelijk handelen neuroloog verergerd door falend toezicht

In het op 1 september 2009 gepresenteerde eindrapport van de commissie-Lemstra naar de handelwijze van de omstreden neuroloog Ernst Jansen Steur werd geconcludeerd dat niet alleen hemzelf maar ook personen en instanties in en buiten het ziekenhuis waar hij werkte, veel te verwijten viel. De medisch specialist was ernstig in opspraak geraakt omdat hij in Medisch Spectrum Twente (MST) te Enschede bij waarschijnlijk tientallen patiënten verkeerde diagnoses had gesteld door hen ten onrechte te vertellen dat ze leden aan ernstige aandoeningen zoals de ziekte van Alzheimer of Parkinson. Hij was zelf verslaafd aan medicijnen en toen hij in 2003 werd betrapt op het stelen van geneesmiddelen en het uitschrijven van recepten voor eigen gebruik, kwam de zaak aan het rollen. In april 2004 werd hij ontslagen. Later was hij in Duitsland werkzaam, tot hij ook daar, in 2009, weg moest. Een commissie van het MST, onder leiding van de Hengelose oud-burgemeester Wolter Lemstra, onderzocht daarop de zaak.
Het ziekenhuisbestuur had, zo concludeerde de commissie, het disfunctioneren van Jansen Steur uit vrees voor reputatieschade niet naar buiten gebracht. Tekenen die daar op wezen werden door collega's, medische staf, bestuur en toezichthouders genegeerd of vergoelijkt. Ook de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) trof blaam omdat ze niet had ingegrepen.

Medicijnverkoop via internet blijkt zeer risicovol

Uit onderzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de Consumentenbond en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) bleek op 25 september 2009 dat aan het via internet bestellen van medicijnen veel risico's kleefden. Het ging daarbij om bijvoorbeeld slaapmiddelen, spierversterkers of antidepressiva. Deze werden geleverd door internetbedrijfjes uit landen als Georgië, India, Turkije en de Verenigde Staten. In veel gevallen werd overigens niét geleverd, reden waarom de onderzoekers stelden dat men gemiddeld ook duur uit was.
Een probleem vormde vooral de dosering doordat een medicijn teveel of te weinig van de benodigde stof bevatte of ingrediënten die er niet in thuis hoorden. Bovendien ontbrak vaak een gebruiksaanwijzing en waar die er wel bij zat, was die bijna altijd in een andere taal dan het Nederlands. Ook was er geen bovengrens aan de hoeveelheid medicijnen die kon worden afgenomen, met alle risico's van dien.

NATUUR EN MILIEU

Kabinetsbeleid schiet te kort om klimaat- en natuurdoelen te halen

'Vrijwel alle milieudoelen voor 2020 en daarna worden met het huidige vastgestelde en voorgenomen beleid niet gehaald. Dat betekent dat het milieubeleid aanzienlijk moet worden geïntensiveerd om deze langetermijndoelen te realiseren. Door extra stimulering van milieu-innovaties kan realisering van die milieudoelen dichterbij worden gebracht.' Dat waren de conclusies uit de op 9 september 2009 verschenen Milieubalans, het jaarlijkse onderzoek door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) naar de voortgang van het kabinetsbeleid.
De klimaatdoelen die bij ongewijzigd beleid niet zouden worden gehaald lagen op het vlak van de reductie van broeikasgassen, de bevordering van duurzame energie en energiebesparing, het schoner maken van het oppervlaktewater en de bestrijding van geluidshinder. Ook de doelstellingen op het gebied van natuurbehoud zouden in 2020 niet kunnen worden gerealiseerd. Dat gold met name voor de creatie en inrichting van nieuwe natuur, voor biodiversiteit en landschapsbeheer.
Een van de aanbevelingen van het PBL op klimaatgebied was het stimuleren door de overheid van een lagere consumptie van rood vlees, vis en zuivel. Deze producten zijn deels verantwoordelijk voor de uitstoot van broeikasgassen. Andere adviezen betroffen het energiezuiniger maken van woningen en het overschakelen op elektrische voertuigen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Europees Hof wijst bezwaren tegen opslag vingerafdrukken af

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens verwierp op 18 september 2009 bezwaren tegen het opslaan van vingerafdrukken in een centrale database. Deze zouden worden verzameld aan de hand van bij gemeentes aangevraagde identiteitsbewijzen, zoals paspoorten. Er werd mee beoogd identiteitsfraude te voorkomen. De strekking van de maatregel, die op 21 september zou ingaan, reikte echter verder, want de gegevens werden ook toegankelijk voor het ministerie van Justitie ter identificatie van

Nederland

verdachten alsmede voor de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). Dat betekende dat ook de identiteit van de grote meerderheid van niet verdachte personen door de staat werd geregistreerd.

Het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) had zich uitgesproken tegen de centrale opslag van biometrische gegevens, waaronder vingerafdrukken, omdat deze in strijd zou zijn met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Het verzoek aan het Hof om opschorting van de opslag was gedaan door privacyvereniging Vrijbit, die haar bezwaren als volgt onder woorden bracht:

'De opslag van lichaamskenmerken, zoals foto's en vingerafdrukken, van niet verdachte burgers zonder strafblad, met de bedoeling deze ook later voor justitiële doeleinden te kunnen gebruiken, is onwaardig voor een rechtsstaat waarin het principe geldt dat niemand hoeft mee te werken aan zijn eigen veroordeling en niemand schuldig is tot het tegendeel is bewezen. Met centrale registratie van vingerafdrukken wordt iedereen preventief als verdachte behandeld.'

BUITENLANDSE ZAKEN

Twee Nederlandse militairen gedood in Afghanistan

In de Zuid-Afghaanse provincie Uruzgan werden op 6 en 7 september 2009 twee Nederlandse militairen gedood. Eerst kwam korporaal Kevin van de Rijdt (26) om het leven tijdens een vuurgevecht in de omgeving van de plaats Deh Rawood. Een dag later stierf sergeant-majoor Mark Leijsen (44) door een aanslag met een geïmproviseerde bom op zo'n negen kilometer van de basis Kamp Holland.
Het aantal doden onder Nederlandse militairen sinds het begin van de missie in 2006 was nu opgelopen tot 21.

Piloot van Transavia gearresteerd vanwege Argentijnse 'dodenvluchten'

De Nederlands-Argentijnse piloot Julio Alberto Poch van luchtvaartmaatschappij Transavia werd op 22 september 2009 door de Spaanse politie opgepakt op de luchthaven van Valencia. Dat gebeurde op verzoek van de Argentijnse justitie, die hem verdacht van het uitvoeren van zogeheten dodenvluchten tussen 1977 en 1979. Die vonden plaats onder het beruchte regime (1976-1983) van de Argentijnse dictator Jorge Videla. Dagblad *NRC-Handelsblad* gaf de volgende kenschets van een van deze vluchten, ontleend aan getuigenissen van andere daders:

'Het vliegtuig scheert (...) vlak boven de zee en blijft buiten zicht van de radar. De passagiers zijn enkele militaire officieren en vijftien tot twintig gevangenen, vermeende communisten en vakbondsleden. De officieren spuiten een sterke drug in de aderen van de andere passagiers. De gevangenen raken bewusteloos, de militairen kleden hen uit. Ze leven nog als twee officieren hen één voor één uit het vliegtuig gooien. De oceaan is hun eindbestemming.'

Julio Poch (57), die sinds 1995 de Nederlandse nationaliteit had, ontkende betrokkenheid, zo bleek op 25 september uit een brief van Transavia aan het personeel. Eerder had hij daar echter tegenover collega's van het bedrijf wel over gesproken.

(Vorige berichten pagina 507/3 - 2009)

Russische Federatie

RUSSISCHE FEDERATIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Premier Poetin wil staatsinvloed op de economie terugdringen

Premier Vladimir Poetin van Rusland zei op 29 september 2009 tegen investeerders in Moskou dat de Russische overheid haar rol in de economie zou terugdringen en ook haar eigendom van bedrijven zou verminderen. Op die manier zouden volgens Poetin betere voorwaarden voor economische groei ontstaan. Hij verzekerde dat het ergste van de economische crisis voor Rusland voorbij was.
De Russische centrale bank verlaagde op dezelfde dag de rente met een half procent naar 10 procent, de zevende verlaging sinds de lente. Doel van de maatregel was om de economie te stimuleren.

ONDERWIJS

De Goelag Archipel van schrijver Solzjenitsyn verplicht op school

Het Russische ministerie van Onderwijs liet op 9 september 2009 weten dat gedeelten uit het beroemde werk *De Goelag Archipel* van Aleksander Solzjenitsyn (1918-2008), dat in 1973 voor het eerst in het Westen was gepubliceerd, verplichte leesstof zouden zijn voor leerlingen op de middelbare school. Dat was opvallend omdat er sinds het presidentschap (2000-2008) van Vladimir Poetin door de Russische overheid pogingen werden gedaan het sovjetverleden relatief gunstig voor te stellen. De Goelag Archipel was juist een felle aanklacht tegen het Sovjetregime. Andere werken van Solzjenitsyn werden overigens al op Russische scholen behandeld.

Volgens de mensenrechtenactivist Lev Ponomarjov had het Kremlin tot de maatregel besloten uit angst voor een mogelijke toename van de populariteit van de Communistische Partij van de Russische Federatie (KPRF) in tijden van economische crisis.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rusland zou moorden op journalisten negeren

Het Comité ter Bescherming van Journalisten (CPJ) bracht op 15 september 2009 een rapport uit waarin de Russische overheid fel werd bekritiseerd vanwege de onopgeloste moorden op zestien journalisten sinds 2000. Volgens de organisatie was Rusland het op twee na gevaarlijkste land voor journalisten, na Irak en Algerije.

De vermoorde journalisten, die voor uiteenlopende media hadden gewerkt, hadden zich kritisch uitgelaten over de overheid, politie en justitie, bedrijven of criminele groepen. Justitiële onderzoeken naar de moorden werden volgens het rapport gekenmerkt door externe beïnvloeding, verdwenen bewijsstukken, valse aanklachten en intimidatie van juryleden. Het rapport stelde ook dat kritische journalistiek in Rusland bijna 'uitgestorven' was. Media praktiseerden op grote schaal zelfcensuur en de meeste Russen kregen alleen nieuws voorgezet dat afkomstig was van de overheid.

'Russische overheid verantwoordelijk voor dood twee Tsjetsjenen'

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde op 24 september 2009 dat de Russische overheid verantwoordelijk was voor de ontvoering van en moord op twee Tsjetsjenen een aantal jaren eerder. Het Hof stelde dat de overheid zes artikelen

van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) had geschonden. Rusland moest de families van de twee slachtoffers in totaal 90.000 euro schadevergoeding betalen.

Familieleden hadden niets meer gehoord van de twee mannen, Achmed Rezvanov en Ramzan Baboesjev, sinds zij in respectievelijk 2002 en 2003 door gewapende mannen waren ontvoerd. De mannen die Rezvanov hadden meegenomen, waren geüniformeerd.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Veel Russische politieagenten en militairen in de Kaukasus omgekomen

Het Openbaar Ministerie (OM) in Rusland liet op 25 september 2009 weten dat in de Noord-Kaukasus 158 Russische militairen en politieagenten waren omgekomen en 388 gewond waren geraakt bij geweldsincidenten in de periode januari-augustus 2009. De meeste slachtoffers vielen in juni, juli en augustus. Het geweld zou afkomstig zijn van islamitische rebellen en had voornamelijk plaatsgevonden in de deelrepublieken Ingoesjetië, Tsjetsjenië en Dagestan. In de genoemde periode zouden er 381 aanvallen op veiligheidstroepen zijn uitgevoerd en 237 opstandelingen zijn gedood.

Volgens analisten werd het geweld niet alleen door opstandelingen teweeggebracht, maar speelden er ook allerlei conflicten tussen corrupte autoriteiten, machtige zakenlieden en maffiagroepen. Het harde optreden van veiligheidstroepen wakkerde het geweld volgens hen nog verder aan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Russische minister ontkent vervoer wapens naar Iran

Minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov ontkende op 8 september 2009 berichten dat een in juli gekaapt vrachtschip Russische S-300 luchtdoelraketten aan boord had die bestemd zouden zijn voor Iran. Het onder Maltese vlag varende schip, de Arctic Sea, was meer dan twee weken onvindbaar, maar werd op 16 augustus weer getraceerd voor de kust van West-Afrika. Acht mannen waren in staat van beschuldiging gesteld vanwege de kaping van het schip, dat officieel een lading hout aan boord had. Zij zouden voornamelijk afkomstig zijn uit Estland en zouden zich meester hebben gemaakt van het schip door zich als politieagenten voor te doen.
Er werd in de internationale media druk gespeculeerd dat de Israëlische inlichtingendienst Mossad bij de actie tegen het schip betrokken was geweest, in een poging de wapensmokkel te verhinderen.

Rusland zegt geen raketten bij Polen op te stellen

Rusland liet op 19 september 2009 weten dat het een plan introk om bij Polen raketten te stationeren. Dat was een reactie op het Amerikaanse besluit af te zien van plaatsing in Oost-Europa van een antiraketschild, dat oorspronkelijk was bedoeld om eventuele raketten uit Iran tegen te houden. Het bleef onduidelijk of Moskou zich inzake Iran en andere kwesties nu coöperatiever tegenover de Verenigde Staten zou opstellen.

(Vorige berichten pagina 513/3 e.v. - 2009)

ANGUILLA

BINNENLAND

Nieuwe gouverneur op Anguilla ingezworen

In het Britse protectoraat Anguilla werd op 21 april 2009 in de hoofdstad The Valley William Alistair Harrison ingezworen als gouverneur, waarna in het Regeringshuis een welkomstreceptie werd gehouden. De Britse diplomaat Andrew Neil George, zijn voorganger die in functie was sinds juli 2006, was op 11 maart van het eiland vertrokken om met pensioen te gaan.
Harrison was sinds 1982 de vijftiende vertegenwoordiger van de Britse koningin die in Anguilla werd benoemd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Terugval economie van Anguilla in 2008

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) achtte de economische prestaties van Anguilla in 2008 'vlak', aldus berichtte de *BBC* op 20 maart 2009, overigens zonder melding te maken van een exact groeicijfer. Wel was duidelijk dat de gemiddelde groei van jaarlijks 17 procent in de periode 2004-2007 het jaar daarop lang niet gehaald was. Daar waren enige oorzaken voor aan te wijzen: de negatieve impact van de orkaan Omar was groot geweest, in de bouwsector was de klad gekomen en het toerisme was in 2008 afgenomen. Omdat het Britse overzeese grondgebied de gevolgen ondervond van de wereldwijde economische crisis, verwachten economen slechts een gering herstel in 2009 en 2010. Het IMF noemde het een uitdaging voor de autoriteiten om in die periode de macro-economische stabiliteit te handhaven.

Delegatie uit Anguilla voert overleg in Londen

Onder aanvoering van de regeringsleider van Anguilla, Osbourne Fleming, voerde een delegatie uit Anguilla op 21 juli in Londen overleg met zowel de Britse regering als met private instituties. Hoofddoelstelling van de reis was het beperken van de gevolgen van de internationale economische crisis voor Anguilla, en mede daarom werd getracht contacten te leggen voor nieuwe investeringen in de toeristische sector. Dit lukte met Chinese Business Network (CBN), dat het eiland in China zou gaan promoten als alternatieve toeristenbestemming. Op deze wijze hoopte de regering van Anguilla ook Chinees kapitaal voor het eiland te interesseren.

Belastingverdragen gesloten met Europese landen

Op dezelfde dag ondertekende Osbourne Fleming een Tax Information Exchange Agreement (TIEA) met Groot-Brittannië. Een dag later nam minister van Financiën Victor Banks de honneurs waar toen soortgelijke verdragen werden gesigneerd met Ierland en Nederland.
Het afsluiten van deze akkoorden stelde Anguilla in staat te voldoen aan internationale verplichtingen inzake transparantie en het opsporen van criminele financiële praktijken. Deskundigen waren het erover eens dat ze essentieel waren voor Anguilla om succesvol te kunnen opereren als internationaal financieel centrum.

(Vorige berichten pagina 639/2 - 2008)

ANTIGUA EN BARBUDA

BINNENLAND

Regeringspartij UPP wint parlementsverkiezingen

De regerende Verenigde Progressieve Partij (UPP) behaalde bij de parlementsverkiezingen in Antigua en Barbuda van 12 maart 2009 de meeste zetels, namelijk twaalf. Dit betekende dat premier Spencer Davis opnieuw kon beginnen aan een ambtstermijn van vijf jaar. De Antigua Arbeiderspartij (ALP) mocht zeven afgevaardigden naar de volksvertegenwoordiging sturen, en de Barbuda's Volksbeweging (BPM) één. Voormalig premier Lester Bird (ALP) wist een plaats in het parlement te bemachtigen.
Het resultaat was voor de UPP iets slechter dan bij de laatste verkiezingen in 2004. Spencer Davis erkende dit met zijn commentaar dat het resultaat 'niet helemaal was als waar de voorkeur aan was gegeven'.

Uitslag parlementsverkiezingen Antigua en Barbuda (12 maart 2009)

partij	percentage	zetels
Verenigde Progressieve Partij (UPP)	50,7	9
Antigua Arbeiderspartij (ALP)	46,9	7
Barbuda's Volksbeweging (BPM)	1,1	1
Organisatie voor Nationale Ontwikkeling (OND)	0,3	-
Onafhankelijk	0,4	-

Samenstelling regering Antigua en Barbuda (15 april 2009)

Gouverneur-generaal
Louis Agnetha LAKE-TACK

Premier, tevens minister van Buitenlandse Zaken
Baldwin SPENCER

Vicepremier, tevens minister van Gezondheidszorg, Sociale Transformatie en Consumentenzaken
Wilmoth DANIEL

Ministers:
Financiën, Economische Zaken en Openbaar Bestuur
Harold LOVELL
Justitie
Justin SIMON
Landbouw, Grondzaken, Huisvesting en Milieu
Hilson BAPTISTE
Nationale Veiligheid
Errol CORT
Onderwijs, Sport, Jeugdzaken en Vrouwenemancipatie
Jacqui QUINN-LEANDRO
Openbare Werken en Transport
Trevor WALKER
Toerisme, Burgerluchtvaart en Cultuur
John MAGINLEY

Corruptiezaak veroorzaakt grote commotie

Bij de verkiezingen speelde op de achtergrond een corruptiezaak een grote rol. De U.S. Securities and Exchange Commission (SEC) had een aanklacht ingediend tegen R. Allen Stanford omdat die zich schuldig zou hebben gemaakt aan zogenaamde 'ponzifraude', hetgeen in grote trekken overeen kwam met het opzetten van een piramidespel. Daarbij zouden andere investeerders zijn misleid. Stanford was echter de grootste werkgever op Antigua en Barbuda en bezat een ontwikkelingsmaatschappij, een cricketstadion, een krant en twee restaurants. Nadat eerder het Lagerhuis goedkeuring had gegeven aan de confiscatie van een deel van de bezittingen van de magnaat, was op 27 februari de Senaat daar eveneens mee akkoord gegaan. Op deze wijze hoopte de regerende UPP de bedrijven van Stanford open te houden en banenverlies te voorkomen. Senator Arthur Nibbs van de oppositionele ALP vond de maatregel echter prematuur.

Hoge ambtenaar geschorst wegens betrokkenheid

De Reguleringscommissie Financiële Diensten (FSRC) maakte rond 20 juni bekend Leroy King met onmiddellijke ingang te hebben geschorst. Uit onderzoek was gebleken dat deze hoge ambtenaar de leiding van de FSRC niet had ingelicht over twijfelachtige beslissingen die hij had genomen met betrekking tot de Stanford International Bank (SIBL). De SEC had vastgesteld dat King ervoor had gezorgd dat de FSRC de andere kant uitkeek bij de fraude, zoals hij ook voor gemanipuleerde accountantsrapporten had gezorgd. In ruil daarvoor had hij volgens de SEC geld ontvangen, mocht hij ongelimiteerd gebruikmaken van privévliegtuigen, beschikte hij over een bedrijfsauto en had hij kaartjes gekregen voor een belangrijke sportwedstrijd in de VS.
De regering zou later moeten bepalen of King voor de FSRC mocht blijven werken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

ALP kondigt protesten tegen economisch beleid aan

Met de aantijging dat het economisch beleid van de regering van Antigua en Barbuda de economie de nek omdraaide, liet de oppositionele Antigua Arbeiderspartij (ALP) eind augustus 2009 weten protesten tegen het kabinet van Baldwin Spencer voort te zullen zetten. Volgens oppositieleider Lester Bird bewees de deelname van de bevolking aan eerdere demonstraties dat men genoeg had van de 'desastreuze praktijken' van de door de Verenigde Progressieve Partij (UPP) gevormde regering. Hij eiste een reductie van de prijzen voor LPG-gas, benzine en diesel, alsmede voor rijst. Daarnaast bekritiseerde Bird de poging van premier Baldwin Spencer een lening te krijgen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) omdat dat instituut vervolgens dictaten aan Antigua en Barbuda op zou gaan leggen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Hoogste berg op Antigua vernoemd naar Barack Obama

Premier Baldwin Spencer leidde op 4 augustus 2009 een door 300 personen bijgewoonde ceremonie waarbij de hoogste berg van Antigua voortaan de naam 'Mount Obama' zou dragen. Dit gebaar naar de Amerikaanse president werd gemaakt op diens achtenveertigste verjaardag. De prestaties van Obama als eerste zwarte president in de Amerikaanse geschiedenis vormden een inspiratie voor Antigua en Barbuda, merkte Spencer op. Daarom voelde de premier zich verplicht 'iets symbolisch en inspirerends' te doen.
De ruim 400 meter hoge berg vormde ooit een toevluchtsoord voor ontsnapte slaven.

(Vorige berichten pagina 640/1 - 2008)

BAHAMA'S

BINNENLAND

Oppositie bekritiseert benoeming van minister tot opperrechter

Minister van Juridische Zaken en procu-

Bahama's

reur-generaal van de Bahama's Michael Barnett trad op 22 augustus 2009 af. Uit een regeringsverklaring bleek dat hij de volgende opperrechter van de Bahama's zou worden omdat de fungerende hoogste rechter van het land, Burton Hall, een functie ging vervullen bij het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag.

De recentelijk opgezette Nationale Ontwikkelingspartij (NDP) bekritiseerde de regering van Hubert Ingraham omdat de benoeming volgens de partij volledig in strijd was met de principiële scheiding van de uitvoerende, rechtsprekende en controlerende macht in een democratische rechtsstaat. Barnett was twee jaar daarvoor bij de algemene verkiezingen kandidaat geweest voor de Vrije Nationale Beweging (FNM) en had de regeringspartij in juridische kwesties als advocaat terzijde gestaan.
Vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken 'Brent' Symonette nam voorlopig de taken van Barnett in de regering over.

ONDERWIJS

Minister verdedigt bezuiniging op onderwijs

De verlaging van de begroting van Onderwijs in de Bahama's door de regering van premier Hubert Ingraham als gevolg van de economische crisis werd door minister Carl Bethel half juni 2009 verdedigd. Het was nu eenmaal bekend dat de zeilen gestreken dienden te worden als de storm opstak, vertelde hij, ook al was kort daarvoor op een conferentie van de ministers van Onderwijs van de Gemenebestlanden in Maleisië een afwijkend geluid te horen geweest.
Het was de bedoeling het budget te verlagen van 206 miljoen dollar (ca. 147 miljoen euro) in 2008 naar 193 miljoen dollar voor het lopende jaar. De bewindsman verzekerde dat essentiële zaken in het onderwijs ongemoeid zouden worden gelaten.

Overheidsprogramma voor studieleningen voorlopig stopgezet

De regering van de Bahama's liet rond 10 augustus weten het Educational Guarantee Loan Programme (EGLP) te schorsen omdat 61 procent van de leners zich geheel of ten dele onttrok aan terugbetaling. Verplichtingen aan studenten die al onderdeel van het EGLP vormden zouden gewoon worden nagekomen, maar nieuwe aanvragen werden voorlopig niet in behandeling genomen, aldus minister Bethel.
Het programma was in 2007 na de introductie van het Onderwijsgarantiefonds in 2000 van de grond gekomen en voorzag in jaarlijkse leningen aan studenten van 20.000 dollar (ca. 13.000 euro). Meer dan 4700 burgers van de Bahama's hadden ervan geprofiteerd, maar de overheid had inmiddels een schadepost van niet-terugbetaalde leningen van enkele tientallen miljoenen dollars. En dit mocht niet ten koste gaan van de gewone belastingbetaler, aldus Bethel.

NATUUR EN MILIEU

Verbod op vangst en verkoop van zeeschildpadden

Het verorberen van soepen en taarten met stukken vlees van zeeschildpadden werd met ingang van de volgende maand op de 700 eilanden van de Bahama's verboden, zo berichtte *Associated Press* op 30 augustus 2009. Milieubeschermers en wetenschappers waren tevreden over de nieuwe visserijwetgeving, maar vissers en aanhangers van lokale tradities duidelijk niet. Zij voelden zich in hun bestaan bedreigd. Het verbod op de koop of verkoop van schildpadden en hun eieren zou volgens deskundigen een gunstige uitwerking hebben op de bedreigde diersoort, maar kon niet verhoeden dat andere gevaren als milieuvervuiling en het cultiveren van stranden waar de dieren hun eieren gewoonlijk legden, gewoon bleven bestaan.
Het vlees van de schildpadden werd vooral door oudere bewoners van de archipel nog gegeten.

(Vorige berichten pagina 640/3 - 2008)

BARBADOS

Barbados

BINNENLAND

Premier Thompson voorziet moeilijke tijden voor Barbados

Tien maanden nadat de Democratische Arbeiderspartij (DLP) aan de macht was gekomen, waarschuwde regeringsleider David Thompson in een televisietoespraak op 22 november 2008 de bevolking van Barbados dat er in economisch opzicht zwaar weer op komst was. De premier doelde op de ontstane internationale economische crisis en wees op specifieke uitdagingen als het versterken van het innovatieproces, het vernieuwen van investeringsstrategieën en het zoeken van een antwoord op prijsverhogingen van essentiële bestanddelen van de economie. Voor het bereiken van een zo optimaal mogelijk resultaat liet Thompson weten het noodzakelijk te achten wijzigingen aan te brengen in de regering.

Christopher Sinckler zou in het vervolg verantwoordelijk worden voor Sociale Verzorging, Kiezersmacht en Stedelijke en Landelijke Ontwikkeling, terwijl Maxine McClean de portefeuilles Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel ging beheren. David Estwick werd minister van Economische Zaken en Zelfmanagement, Innovatie, Handel, Industrie en Commercieel Handelsverkeer en Donville Inniss nam Gezondheidszorg over. George Hutson werd de nieuwe bewindspersoon voor Internationaal Bedrijfsleven en Internationale Handel. Denis Lowe ten slotte werd verantwoordelijk voor Milieu, Waterbeheer en Rioolwater.

Stimuleringsplannen voor economie

Bij de besprekingen in het parlement rond half maart 2009 over de kosten en opbrengsten van de economie in de periode 2009-2010 kondigde premier Thompson stimuleringsmaatregelen van overheidswege aan. Als het door wijzigingen in het belastingregime en verhoging van de inkomens mogelijk was om banen te redden en de sociaal zwakkeren te beschermen, zou de regering daar zeker naar streven, merkte de regeringsleider op. Aan inkomsten zouden in het komende fiscale jaar 2,7 miljard Barbados dollar (ruim 1 miljard euro) verkregen worden, terwijl de lasten zouden oplopen tot 3,6 miljard Barbados dollar. Stimuleringsmaatregelen van de regering zouden gericht worden op projecten met een grote sociale en milieutechnische impact, bijvoorbeeld in sectoren als de bouw en het toerisme en bij het onderhoud van het wegenstelsel.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Standard & Poor's verlaagt kredietwaardigheid Barbados

Het in New York gevestigde Standard &

Poor's Ratings Services (S&P) verlaagde op 8 april 2009 de kredietwaardigheid van Barbados van 'stabiel' naar 'negatief'. Vanuit het ratingbureau werd gewezen op de om zich heen grijpende internationale economische crisis die in Barbados onder meer zorgde voor oplopende fiscale tekorten en een stijgende staatsschuld – zaken die op den duur een negatieve uitwerking op de economie konden hebben. Volgens kredietanaliste Olga Kalinina waren in de beoordeling van Barbados ook punten als sociale cohesie en politieke stabiliteit meegewogen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Deel illegale Caribische immigranten mag zich officieel laten registreren

Premier David Thompson van Barbados maakte op 5 mei 2009 bekend dat sommige burgers uit andere landen van de Caribische Gemeenschap (Caricom) die illegaal in Barbados verbleven, verblijfspapieren konden krijgen. De immigranten moesten zich dan na 1 juni binnen zes maanden bij de autoriteiten melden en bewijzen dat zij voor 31 december 2005 tenminste acht jaar in Barbados woonden en werkten. Er zou daarna een veiligheidsonderzoek worden gedaan waarna voor ieder individueel geval een beslissing werd genomen. Had iemand bijvoorbeeld drie kinderen, dan verviel de automatische garantie van een verblijfsvergunning.

Burgers uit Caricom-lidstaten die na de genoemde periode geen wettige documenten konden tonen, zouden Barbados worden uitgezet, liet Thompson weten.

(Vorige berichten pagina 570/1 - 2008)

BELIZE

BINNENLAND

Premier Barrow wijzigt kabinet van Belize

De regering van Belize kreeg op 10 maart 2009 een andere personele bezetting. Marcel Cardona, die verantwoordelijk was voor Jeugdzaken, Sport en Cultuur, werd vervangen door Elvin Penner. De reden van de vervanging van Cardona moest volgens lokale media gezocht worden in de ruzie die hij in het openbaar uitvocht met Dianne Haylock van het Barrow National Institute of Culture and History over een vergunning om daar een restaurant voor toeristen te openen. Penner kreeg overigens niet de portefeuille Cultuur. Deze kwam onder beheer van Jose Manuel Heredia, die ook verantwoordelijk was voor Toerisme en Burgerluchtvaart.
Officieel werden de wijzigingen doorgevoerd 'in het belang van een soepeler uitvoering van het regeringsbeleid', zoals in een regeringsverklaring te lezen viel.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering presenteert stimuleringspakket voor economie

Premier Dean Barrow maakte op 21 januari 2009 namens de regering van Belize bekend de door de wereldwijde kredietcrisis getroffen economie van het land te gaan helpen met stimuleringsmaatregelen ter waarde van 200 miljoen Belize dollar (ca. 80 miljoen euro). De steun zou hoofdzakelijk gebruikt worden voor de infrastructurele ontwikkeling van het land, zo liet Barrow, die naast premier tevens minister van Financiën was, weten. Het stimuleringspakket zou onder meer gefinancierd worden met leningen van de Wereldbank, de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) en de Caribische Ontwikkelingsbank (CDB). Ook wilde de regering proberen bij Taiwan een lening te verkrijgen.

Als belangrijkste doelstelling van het plan werd het creëren van werkgelegenheid genoemd.

JUSTITIE

Hooggerechtshof acht oud-premier Musa niet schuldig aan diefstal

Opperrechter Abdulai Conteh sprak op 8 juni 2009 voormalig premier van Belize Said Musa vrij van de aanklacht dat hij geld uit de schatkist had gestolen. In februari had rechter Earl Jones bepaald dat Musa voor het hooggerechtshof diende te verschijnen voor de diefstal van 10 miljoen dollar (ca. 6,8 miljoen euro). Dit geld was door de regering van Venezuela in december 2007 aan de bevolking van Belize geschonken. De verdediging van de oud-premier had bij de rechtszaak aangevoerd dat Earl Jones te weinig bewijs had overlegd voor een veroordeling van Musa. Opperrechter Conteh was het daarmee eens. 'Zijn misdaad is dat hij het volk van Belize niet heeft verteld wat er met het geld is gebeurd', merkte hij op. De gift was gebruikt om de schuld van het private ziekenhuis Universal Health Services aan de Belize Bank af te lossen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Akkoord Belize en VS om samen georganiseerde misdaad aan te pakken

Vertegenwoordigers van Belize en de Verenigde Staten ondertekenden op 10 februari 2009 een overeenkomst om samen te strijden tegen de georganiseerde misdaad, straatbendes en de handel in drugs en wapens. Washington zou daarvoor om te beginnen de voormalige Britse kolonie met een miljoen dollar (ca. 774.000 euro) steunen voor het opzetten van trainingen, het kopen van materiaal en het leveren van technische bijstand.

De afspraken tussen beide landen kwamen voort uit het Mérida-initiatief dat de landen twee jaar eerder ondertekend hadden. In die Mexicaanse stad hadden de VS en Mexico afspraken gemaakt de criminaliteit in de regio met meer inzet te zullen bestrijden, mede omdat de nationale veiligheid van de betrokken landen door gewelddadige organisaties in gevaar werd gebracht.

President Taiwan brengt staatsbezoek aan Belize

Na onder meer een gezamenlijke zitting van het Hoger- en Lagerhuis te hebben toegesproken, beëindigde president van Taiwan Ma Ying-jeou op 29 mei 2009 zijn staatsbezoek aan Belize. Ma, vergezeld van meer dan 200 landgenoten, prees de bloeiende betrekkingen tussen beide landen die volgens hem voortkwamen uit 'het diepe respect voor democratie, vrijheid en vrede'. Het staatshoofd van Taiwan had vooral lovende woorden over voor de economische samenwerking. De grootste uitdaging noemde hij te proberen het agrarische potentieel van Belize beter te benutten door technische ondersteuning en door het land gemakkelijker toegang te geven tot de kapitaalmarkt.

Ruim een week later bezochten veertien

Taiwanese investeerders Belize. Zij waren vooral geïnteresseerd in het uitbreiden van de visserij en de aquacultuur. Premier Dean Barrow benutte de aankondiging van hun komst om president Ma nogmaals te danken voor zijn inspanningen de landbouw in Belize verder te ontwikkelen.

Minister vreest dat millenniumdoeleinden niet gehaald worden

Bij een toespraak in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) op 28 september 2009 liet minister van Buitenlandse Zaken Wilfred Elrington weten dat Belize het reële gevaar liep de millenniumdoeleinden van de VN niet te halen. Het land ondervond onder meer de gevolgen van de wereldwijde economische crisis, die zich op verschillende manieren uitten. Er werd minder geproduceerd waardoor de inkomsten van de overheid afnamen, met als gevolg dat de regeringsbegroting steeds meer onder druk kwam te staan. Bovendien stuurden geëmigreerde landgenoten steeds minder geld naar huis. Dit alles werd nog verergerd door jaarlijkse orkanen en overstromingen die landbouwoogsten aantastten, het zand van stranden weg wasten en vitale infrastructuur vernielden.

Oproep voor ander model van multinationale samenwerking

De vertegenwoordiger van de regering-Barrow constateerde verder dat er op internationaal niveau van de theoretische gelijkheid van staten in de praktijk weinig overbleef. In de Veiligheidsraad van de VN waren de opvattingen van de permanente leden doorslaggevend en in instituten als het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank en de Wereldhandelsorganisatie (WTO) gold dit ook voor de vertegenwoordigers van de rijke landen.

Het 'clubmodel van multilaterale samenwerking' leed volgens de vertegenwoordiger van Belize dan ook onder 'een gebrek aan legitimiteit' die voor veel landen moeilijk te accepteren was. Hij riep op tot structurele hervormingen om een raamwerk van een nieuw model van internationale samenwerking op te zetten, waarin alle landen hun inbreng konden hebben bij het besluitvormingsproces bij kwesties die direct effect op deze landen hadden.

(Vorige berichten pagina 693/1 - 2008)

BERMUDA

BINNENLAND

Eerste vrouwelijke Senaatsvoorzitter in Bermuda

De drieënvijftigjarige Carol Anne Marie Bassett accepteerde op 7 november 2008 haar nominatie als voorzitter van de Senaat van Bermuda. Dit betekende dat voor de eerste keer in de geschiedenis van het overzeese Britse gebiedsdeel dit publieke lichaam voorgezeten zou worden door een vrouw. De post was vacant nadat Alf Oughton, die tien jaar voorzitter was geweest, in september zijn functie had neergelegd.
Bassett had reeds vijf jaar zitting in de Senaat als onafhankelijk lid. Ze liet weten zeer vereerd te zijn met haar aanstelling.

Voormalige oppositieleider verlaat UBP

Wayne Furbert kondigde rond 10 december 2008 zijn afscheid aan van de Verenigde Bermuda Partij (UBP). De vroegere oppositieleider vertelde *The Royal Gazette* dat er geen hervormingen binnen de UBP plaatsvonden waardoor de partij er niet in slaagde de macht van de Progressieve Arbeiderspartij (PLP), die de laatste drie verkiezingen had gewonnen, te doorbreken. Furbert zou voorlopig als onafhankelijk lid deel blijven uitmaken van het parlement, maar hij sloot niet uit zich in de toekomst aan te zullen sluiten bij de PLP.

Premier wijzigt regering van Bermuda

Minister van Gezondheidszorg en Onderwijs van Bermuda Nelson Bascome overleed op 15 juli 2009 onverwachts in de Verenigde Staten waar hij vakantie vierde. Zijn dood bracht premier Ewart Brown in een lastig pakket, want vier dagen eerder had hij minister van Energie Terry Lister en de op dat moment verantwoordelijke voor de portefeuille Onderwijs, Elvin James, ontslagen. Deze twee ministers hadden de premier opgeroepen af te treden. Na het overlijden van Bascome kreeg minister van Justitie Kim Wilson tijdelijk de portefeuille Onderwijs erbij. Dit duurde tot 17 augustus, toen Elvin James zijn oude post terugkreeg. Walter Roban was verder half juli aangesteld als minister van Gezondheidszorg, terwijl Michael Scott de verantwoordelijkheid had gekregen voor Telecommunicatie en Elektronische Bedrijfsvoering.

Premier verleent asiel aan gevangenen Guantánamo

Drie weken voor de dood van Bascome was er ook sprake van een ministerscrisis nadat premier Brown zonder overleg asiel had verleend aan vier Chinese moslims die zeven jaar in het Amerikaanse detentiekamp voor terroristen, in Guantánamo Bay op Cuba, hadden vastgezeten. De regering overleefde vervolgens een motie van wantrouwen in het parlement. Voor minister van Cultuur en Sociale Rehabilitatie Dale Butler was het solitaire optreden van de premier reden zijn functie neer te leggen. Hij werd opgevolgd door Neletha Butterfield.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietstatus Bermuda geprolongeerd

Standard & Poor's Ratings Services (S&P) handhaafde rond half mei 2009 de kredietstatus van Bermuda van AA voor de lange termijn. Er werd echter aan toegevoegd dat er door de overheidsschulden en het gebrek aan economische diversiteit de komende twee jaar een instabiele economische situatie kon ontstaan, waardoor de status in die periode verlaagd kon worden van 'stabiel' naar 'negatief'. In december 2007 was deze nog aangepast van stabiel naar positief.
Mocht de status daadwerkelijk verlaagd worden, dan betekende dit dat de regering bij het afsluiten van internationale leningen een hogere rente diende te betalen.

OESO schrapt Bermuda van zwarte lijst met belastingparadijzen

Minister van Financiën Paula Cox sprak op 10 juni 2009 haar grote tevredenheid uit over het feit dat Bermuda met Nederland een akkoord had gesloten om belastinggegevens uit te wisselen. Het was het twaalfde verdrag van die strekking dat Bermuda afsloot en betekende dat het land door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) van de lijst met belastingparadijzen zou worden geschrapt. Daarmee liet Bermuda internationale rivalen als de Kaaiman Eilanden, de Britse Maagdeneilanden en Zwitserland achter zich.

Oppositiewoordvoerder Bob Richards was ook blij met het nieuws, maar beweerde dat Bermuda niet op de zwarte lijst terecht had hoeven komen.

Inflatie bereikt laagste niveau in meer dan 30 jaar

In Bermuda zakte de inflatie in juni op jaarbasis naar 1,2 procent, het laagste niveau in 32 jaar, aldus berichtte de *BBC* op 10 augustus 2009. De consumentenprijsindex liet zien dat de binnen een jaar met 5,2 procent gestegen prijs voor voedsel de drijvende kracht was van de verhoging van de kosten van levensonderhoud.
Daarentegen waren de huren van onroerend goed lager geworden, terwijl ook de prijzen voor brandstoffen waren gezakt. Dit had op zich ook weer een gunstig effect op het prijsniveau bij het transport. Gezondheidszaken en persoonlijke verzorging waren binnen een jaar ruim 6 procent duurder geworden.

(Vorige berichten pagina 641/2 - 2008)

CUBA

BINNENLAND

President Raúl Castro baart opzien met wijziging leiding revolutie

Tot verrassing van de buitenwereld voerde president Raúl Castro op 2 maart 2009 een ingrijpende hervorming door van de leiding van de Cubaanse revolutie. Analisten waren het erover eens dat de vervanging van Felipe Pérez Roque als minister van Buitenlandse Zaken door Bruno Rodríguez het meest in het oog sprong. De drieënveertigjarige Pérez Roque werd door velen beschouwd als een kandidaat om de al op leeftijd zijnde Raúl Castro op den duur als president op te volgen, mede omdat hij een goede relatie onderhield met Fidel Castro voor wie hij jarenlang als persoonlijk secretaris werkzaam was. Niet minder verwondering wekte bij analisten het afzetten van Carlos Lage als Secretaris van het Uitvoerend Comité van de Ministerraad, hoewel deze wel vicevoorzitter van de Staatsraad bleef. Zijn plaats werd ingenomen door de topmilitair José Amado Ricardo Guerra. Lage speelde in de jaren negentig van de twintigste eeuw een voorname rol bij het doorvoeren van economische hervormingen na de ineenstorting van de Sovjet-Unie.
Andere veranderingen waren de vervanging van minister van Economische Zaken José Luis Rodríguez door de minister van Binnenlandse Handel Marino Murillo Jorge; de aanstelling van Lina Pedraza Rodríguez als minister van Financiën in plaats van Georgina Barreiro Fajardo; en de benoeming van Margarita Marlene González Fernández als minister van Arbeid die de post overnam van Alfredo Morales Cartaya. Bovendien ging José Miguel Miyar Barruecos de portefeuilles Wetenschap en Milieu beheren.

Pérez Rogue en Lage uiten zelfkritiek

Commentatoren meenden dat Raúl Castro door de veranderingen zijn positie wilde versterken door beschermelingen van Fidel Castro te degraderen. Laatstgenoemde ontkende dit een dag later en hij bekritiseerde zowel Pérez Roque als Lage. Van beiden werd kort daarna een zelfkritiek geplaatst in dagblad *Granma* van de Cubaanse Communistische Partij (PCC). Lage gaf toe fouten te hebben gemaakt, liet weten daar verantwoordelijkheid voor te willen nemen en verzocht Raúl Castro hem van zijn staats- en partijfuncties te ontheffen. Hetzelfde was het geval met Pérez Roque: hij gaf zijn zetel in het Centraal Comité van de PCC op en bezwoer zijn trouw aan Raúl Castro, aan Fidel Castro en aan de Cubaanse revolutie.
Volgens sommigen riekten de bekentenissen naar methoden uit de voormalige Sovjet-Unie.

Hoofd centrale bank vervangen

De Cubaanse staatstelevisie meldde op 4 juni dat het hoofd van de centrale bank, Francisco Soberón Valdés, was vervangen door Ernesto Medina. De laatste was president van een van de grootste Cubaanse banken, de Banco Financiero Internacional (BFI).
Soberón gaf bijna vijftien jaar leiding aan de Banco Central de Cuba (BCC). De grootste operatie die hij als bankpresident leidde, was de introductie van de convertibele peso ter vervanging van de dollar.
Het was niet bekend waarom Soberón aftrad. Volgens onbevestigde berichten trok hij zich eveneens terug uit het Centraal Comité van de PCC en stelde hij zijn zetel in het parlement beschikbaar. Waarnemers meenden dat zijn aftreden verband hield met een nijpend tekort aan liquide middelen in het land waardoor recentelijk beperkingen waren opgelegd aan het opnemen van cash geld.

Crisis noodzaakt tot bezuinigingen op onderwijs en medische zorg

President Raúl Castro maakte op 1 augustus 2009 bekend dat de overheid minder zou gaan uitgegeven aan onderwijs en medische zorg – twee steunpilaren van het na de omwenteling van 1959 geïntroduceerde socialistische systeem. Volgens het staatshoofd was het in de gegeven omstandigheden, waarbij sprake was van een tekort aan beschikbaar geld als gevolg van de internationale economische crisis, simpelweg onmogelijk de staatsuitgaven op hetzelfde niveau te handhaven. Daarom moest het schoolsysteem in landelijke gebieden hervormd worden en nauwkeurig worden onderzocht waar er bezuinigd kon worden op de gratis medische zorg.
Raúl Castro benadrukte verder dat er geen fundamentele veranderingen van het systeem op stapel stonden: 'Ik ben niet tot president gekozen om in Cuba het kapitalisme in te voeren.'

Internationale beltarieven voor vaste telefoons verlaagd

Cubaanse media berichtten op 17 augustus 2009 dat het telecommunicatiebedrijf Etecsa tot 15 december kortingen zou geven op internationale telefoongesprekken met vaste telefoons. Cubanen konden daarom de komende maanden voor een dollar (ca. 68 eurocent) naar familieleden in het buitenland bellen, terwijl het normale tarief voor de Verenigde Staten en Canada 2,45 dollar was, voor Midden-Amerika 3,45 en voor Europa 5,85 dollar. Critici merkten echter op dat, met het lage salarisniveau in Cuba, bellen naar het buitenland voor veel burgers nog steeds nauwelijks te betalen was.

Duizenden Cubanen betonen eer aan overleden revolutionair Almeida

Bij een door Raúl Castro geleide ceremonie op het Plein van de Revolutie in Havana op 13 september 2009 herdachten duizenden Cubaanse burgers de twee dagen eerder overleden Juan Almeida Bosque. De president van Cuba plaatste een roze roos voor een foto van de gestorven revolutionair, ter-

wijl andere regeringsfunctionarissen Almeida prezen als een groot en eenvoudig man. Na het overlijden van Almeida werd voor een halve dag nationale rouw afgekondigd waarbij alle vlaggen aan overheidsgebouwen halfstok hingen.
De dood van Almeida (82) drukte volgens analytici de Cubaanse leiders nogmaals op het feit dat de leiders van de revolutie niet het eeuwige leven hadden. Fidel Castro (83), Raúl Castro (78) en vicepresident José Ramón Machado (78) waren inmiddels eveneens bejaard.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Voor het eerst meer politieke gevangenen onder president Raúl Castro

Het hoofd van de Cubaanse Commissie voor Mensenrechten en Nationale Verzoening (CCDHRN), Elizardo Sánchez, meldde op 10 augustus 2009 dat voor het eerst onder het bewind van Raúl Castro het aantal politieke gevangenen niet was gedaald. In de zes maanden daarvoor was het aantal volgens hem met 1 gestegen tot 206.
Hoewel het aantal korte detenties met een derde was afgenomen, herhaalde de bekende mensenrechtenactivist zijn klacht dat burgers soms voor korte tijd werden opgepakt om hen, zo meende hij, te intimideren. Speciale aandacht schonk hij aan de arrestatie van de medicus Darsi Ferrer, die in Havana soms kleine demonstraties organiseerde tegen het eenpartijstelsel in Cuba. Ferrer was aangehouden omdat hij op de zwarte markt bouwmaterialen had gekocht om zijn huis te repareren.

Religieuze diensten in gevangenissen voortaan toegestaan

De woordvoerder van de Protestantse Cubaanse Kerkraad, José Aurelio Paz, maakte rond 8 september 2009 bekend dat de Cubaanse Communistische Partij (PCC) het houden van kerkdiensten en missen in gevangenissen had geautoriseerd. Dit gold vooralsnog alleen voor protestanten en katholieken, maar bekend was dat werd overwogen om joodse gedetineerden en aanhangers van de Afro-Cubaanse godsdienst Santería ook ruimte te geven collectief aan geloofsbelijdenis te doen. De twee eerstgenoemde groepen mochten voortaan gebruik maken van gezangenbundels, bijbels en kruizen. Godsdienstbeleving van gevangenen op individuele basis was al eerder toegestaan.

Tot in de jaren negentig van de twintigste eeuw waren de verhoudingen tussen de Cubaanse leiders en de kerkgenootschappen gespannen. Die verbeterden mede door het historische bezoek van paus Johannes Paulus II aan Cuba in 1998.

BUITENLANDSE ZAKEN

Lichte dooi in de betrekkingen tussen Cuba en de Verenigde Staten

Parlementsvoorzitter verwerpt opstelling nieuwe Amerikaanse regering

Bij een academische conferentie in de Canadese stad Kingston (provincie Ontario) bekritiseerde de voorzitter van het Cubaanse parlement, Ricardo Alarcón, op 9 mei 2009 het nieuwe Cuba-beleid van de Amerikaanse president Barack Obama. Hij wees er op dat de handhaving van het economisch embargo de voortzetting betekende van 'een illegale, onrechtvaardige en mislukte politiek'. De opvatting van de Amerikaanse regering dat het opheffen van beperkingen inzake het reizen en geld sturen vanuit de Verenigde Staten naar Cuba door Havana beantwoord diende te worden met politieke en sociale veranderingen, stond Alarcón evenmin aan. 'Met andere woorden: Cuba moet veranderen in overeenstemming met de Amerikaanse wensen', merkte hij op. Daar lag een misconceptie van de Amerikaanse rol in de wereld aan ten grondslag, voegde hij er aan toe.

Rechter in VS veroordeelt Cuba tot betaling van 1 miljard dollar

De Cubaanse overheid werd op 29 mei veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van 1 miljard dollar (ca. 720 miljoen euro) voor de dood van Gustavo Villoldo sr. Na de revolutie van 1959 zou deze zakenman door het regime zijn aangemerkt als lakei van de VS en min of meer tot zelfmoord zijn gedwongen.
De Cubaanse regering had geen enkele reactie gegeven op de officiële aanklacht.

Elektronisch propagandabord van VS in Havana niet langer in gebruik

Het door de vorige Amerikaanse regering van George W. Bush gebruikte elektronisch billboard bij de Amerikaanse Belangensectie in Havana werd door de regering van Barack Obama buiten werking gesteld. Op 27 juli 2009 verklaarde de woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, Ian Kelly, dat het besluit van zijn regering om Amerikaanse telecombedrijven toestemming te verlenen met Cuba handel te drijven veel meer dan het billboard bijdroeg aan de informatievoorziening in het land. Bovendien kon de bevolking de Amerikaanse teksten over de mensenrechten in Cuba in werkelijkheid niet eens lezen. Het aanvankelijk zeer geïrriteerde Cubaanse bewind had het billboard namelijk aan het zicht onttrokken door borden te plaatsen met onder meer foto's van Amerikaanse militairen die Iraakse gevangenen mishandelden.

Minder Cubanen proberen naar VS uit te wijken

Persbureau *Associated Press* berichtte op 27 augustus dat er sinds de laatste drie maanden van 2008 sprake was van een terugval met meer dan de helft van het aantal Cubanen dat naar de VS probeerde uit te wijken. Daardoor kon 2009 uitgroeien tot het jaar met de laagste emigratie van Cubanen naar de VS in bijna tien jaar tijd.
Hoewel het moeilijk was om te bepalen wat hiervan de oorzaak was, wezen experts op enkele factoren die van invloed waren: de diepgaande economische crisis in de VS, de maatregelen van de Amerikaanse overheid om mensensmokkel tegen te gaan en de verbeterde mogelijkheden tot contact tussen Cubaanse burgers en geëmigreerde familieleden. Niet alleen de Amerikaanse kustwacht registreerde een duidelijk verschil met voorgaande jaren, ook vanuit Mexico passeerden minder Cubanen de grens met de VS.

Onaangekondigd overleg op hoog niveau tussen Cuba en de VS

Beambten van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken meldden op 29 september dat de op het staatssecretariaat voor het Westelijk Halfrond in Washington werkzame Bisa Williams in Cuba gesprekken had gevoerd met onderminister van Buitenlandse Zaken Dagoberta Rodríguez. In eerste instantie was gesproken over het hervatten van het postverkeer tussen beide

landen, maar daarna had de minister zijn gast de door orkanen aangerichte verwoestingen in de provincie Pinar del Rio laten zien en samen met haar landbouwfaciliteiten bezocht.

Williams was vijf dagen langer in Cuba gebleven dan aanvankelijk de bedoeling was. Een hoge ambtenaar in Washington beschreef het overleg als 'respectvol'.

Cuba weigert lidmaatschap Organisatie van Amerikaanse Staten

De leden van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) namen op 3 juni 2009 in de Hondurese stad San Pedro Sula bij consensus het historische besluit Cuba zonder het stellen van voorwaarden uit te nodigen weer lid van de organisatie te worden. Ongeveer een halve eeuw eerder had de OAS bepaald dat er voor het land geen plaats meer was in het samenwerkingsverband vanwege de marxistische oriëntatie waar Havana voor koos. De Amerikaanse regering gaf er de voorkeur aan de schorsing van Cuba te handhaven en opheffing daarvan te koppelen aan verbetering van de mensenrechten, maar dat werd door de Latijns-Amerikaanse lidstaten in grote meerderheid afgewezen.

Cuba, dat de OAS in het verleden veelvuldig had bekritiseerd, wees de uitnodiging om weer toe te treden echter zonder aarzeling af.

OVERLEDEN

Raúl Corrales, fotograaf

Raúl Corrales stierf in de vroege ochtend van 15 april 2006 op eenentachtigjarige leeftijd in Havana aan een hartinfarct. Hij werd op 29 januari 1925 geboren in Ciego de Ávila (provincie Camaguay) en fungeerde jarenlang als de persoonlijke fotograaf van Fidel Castro.
Raúl Corrales was van eenvoudige komaf en verhuisde op jonge leeftijd met zijn moeder naar Havana om de armoede van het Cubaanse platteland te ontvluchten. In 1944 nam hij de camera professioneel ter hand waarbij hij vooral de slechte sociale omstandigheden van Cuba in beeld bracht. Zijn bekendste werk dateert echter uit de periode 1959-1962, toen hij foto's maakte van de triomferende rebellen onder leiding van Fidel Castro en de strijd tegen de contrarevolutionairen bij de Varkensbaai-invasie (1961). Deze werden vooral gepubliceerd in het dagblad *Revolución* en het tijdschrift *Cuba*. In 1996 ontving hij de Nationale Premie van Mooie Kunsten.

Gustavo Arcos, revolutionair en politiek dissident

Gustavo Arcos Bergnes overleed op 8 augustus 2006 op negenenzeventigjarige leeftijd in een ziekenhuis in Havana. Hij werd op 19 december 1926 geboren in de havenstad Caibarién (provincie Villa Clara). Gedurende zijn jonge jaren was hij revolutionair strijder, maar later werd hij een van de bekendste politieke gevangenen in Cuba.
Samen met onder anderen Fidel en Raúl Castro nam Gustavo Arcos op 26 juli 1953 deel aan de roemruchte, doch mislukte aanval op de Moncada-kazerne in Santiago de Cuba. Hij werd toen door een kogel getroffen en raakte gedeeltelijk verlamd. Zijn lichamelijke toestand verhinderde dat hij later fysiek tegen de troepen van dictator Batista ging vechten. Na de triomf van de rebellen in 1959 werd hij ambassadeur in België. In die tijd groeide zijn kritiek op het revolutionaire proces en werd hij tot tien jaar celstraf veroordeeld. Na zijn vrijlating ging Arcos zich inzetten voor verbetering van de mensenrechten en richtte hij samen met zijn broer het Cubaans Comité voor de Mensenrechten (CCPDH) op. Na een mislukte illegale vluchtpoging werd hij opnieuw veroordeeld tot langdurige gevangenisstraf. Hij slaagde er nooit in Cuba te verlaten.

Alberto Alonso, choreograaf

Op 1 januari 2008 overleed choreograaf Alberto Julio Rayneri Alonso in Gainesville (Florida) op negentigjarige leeftijd aan hartfalen. Hij werd op 22 mei 1917 in Havana geboren en trouwde in totaal drie keer. Zijn drie kinderen overleefden hem.
Alberto Alonso was de eerste professionele balletdanser van Cuba. Samen met zijn broer Fernando en zijn schoonzus Alicia Alonso legde hij in 1948 het fundament voor de oprichting van het later wereldberoemde Nationale Ballet van Cuba. Hij vertolkte zelf vaak een hoofdrol in de stukken die hij schreef en was verantwoordelijk voor een van de bekendste balletten, namelijk de *Carmen Suite*. Daarin vertolkten Maya Plisetskaya van het Russische Bolshoi Theater en Alicia Alonso de hoofdrol. Met laatstgenoemde raakte hij gebrouilleerd toen hij in 1991 naar de Verenigde Staten vluchtte. Daar begon hij op zesenzeventigjarige leeftijd een nieuwe generatie van internationale dansers te onderwijzen in de klassieke Cubaanse stijl.

Juan Almeida, revolutionair politicus, militair en componist

Op 11 september 2009 overleed in Havana op tweeëntachtigjarige leeftijd Juan Almeida Bosque aan hartfalen. Velen beschouwden hem als de op twee na belangrijkste persoon van de Cubaanse revolutie, na Fidel en Raúl Castro. In zijn drie huwelijken verwekte hij negen kinderen. Almeida werd op 17 februari 1927 in dezelfde stad geboren als waar hij stierf.

Almeida nam deel aan de aanval op de Moncada-kazerne in 1953 en behoorde eveneens tot de groep die onder leiding van Fidel Castro met het schip de Granma in 1956 in Cuba landde. Tijdens de oorlog van de guerrillero's tegen dictator Batista voerde Almeida het Derde Oostelijke Front aan. Nadat de rebellen op 1 januari 1959 de macht hadden gegrepen, bekleedde Almeida verschillende functies in de Revolutionaire Strijdkrachten (FAR). In 1965 werd hij lid van het Centraal Comité van de Cubaanse Communistische Partij (PCC). Hij werd eveneens in het parlement gekozen en in de Staatsraad tot vicepresident benoemd.
Naast zijn politieke activiteiten was de bescheiden, en daardoor in Cuba populaire Almeida schrijver en componist. Hij bleef te allen tijde trouw aan het revolutionaire proces in zijn land, hetgeen in 1998 resulteerde in zijn benoeming tot 'Held van de Cubaanse Republiek'.

(Vorige berichten pagina 33/1 e.v. - 2009)

DOMINICA

BINNENLAND

Premier ontslaat minister van Infrastructurele Ontwikkeling

De premier van de eilandstaat Dominica, Roosevelt Skerrit, maakte op 18 november 2008 in een radiotoespraak bekend dat mi-

nister van Openbare Werken en Infrastructurele Ontwikkeling, Ambrose George, diende te vertrekken. De bewindsman was beschuldigd van laakbaar gedrag aangaande zijn financiën, en de premier meende dat de goede reputatie van Dominica in het buitenland daarmee op het spel kwam te staan. Opmerkelijk was dat dezelfde George vijf jaar eerder in een ander kabinet ook van zijn functie was ontheven vanwege een corruptieschandaal.

De taken van Ambrose George werden door Rayburn Blackmoore overgenomen. Deze was tot dan toe in de regering verantwoordelijk voor de portefeuilles Nationale Veiligheid, Immigratie en Werkgelegenheid. De premier nam Nationale Veiligheid van hem over, terwijl Vince Henderson de overige twee portefeuilles ging beheren. Sonia Williams op haar beurt werd opvolgster van Henderson als minister van Onderwijs, Ontwikkeling van Strategisch Personeelsmanagement, Sport en Jeugdzaken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Dominica ontvangt lening van IMF

De leiding van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) keurde rond half juli 2009 een lening goed voor Dominica van ruim 5 miljoen dollar (ca. 3,4 miljoen euro) in het kader van de Exogenous Shocks Facility (ESF). De economie was volgens het internationale financiële instituut aangetast door de wereldwijde crisis nadat er al sprake was van een terugslag als gevolg van orkanen in 2007 en 2008. Mede daarom waren de inkomsten uit het toerisme het jaar daarvoor gedaald. Bovendien waren de directe buitenlandse investeringen afgenomen en was het totaalbedrag aan geldstortingen van in het buitenland wonende burgers van de eilandstaat gedaald. Hoewel de regering door een versnelde uitvoering van grote projecten de stijging van de werkeloosheid probeerde in te dammen, was men er niet in geslaagd een afnemende economische groei te voorkomen.

Venezuela levert fondsen voor nieuwe projecten

Dominica kon ook rekenen op een krediet van 10 miljoen dollar (ca. 6,8 miljoen euro) dat werd verstrekt door Venezuela om projecten te financieren in de private sector, aldus een mededeling van premier Roosevelt Skerrit op 22 juli 2009. De lening was bestemd voor de Agricultural Industrial Development bank (AID) en kende een rentepercentage van 3 procent.

De achtergrond van het Venezolaanse gebaar moest gezocht worden in de lidmaatschap van Dominica van het Bolivariaans Alternatief voor de Amerikaanse en Caribische Staten (ALBA), waar Venezuela een grote rol in speelde. Van de landen van de Caribische Gemeenschap (Caricom) waren Antigua en Barbuda en St. Vincent en de Grenadinen daar eveneens lid van geworden.

Regering lanceert nieuwe exportstrategie

Met de doelstelling de opbrengst van de export de komende jaren te verdubbelen, kondigde de regering van Dominica op 10 augustus 2009 de National Export Strategy (NES) af. Minister van Handel en Industrie Colin McIntyre liet weten er niet aan te twijfelen dat dit project zijn vruchten zou afwerpen. Dat op zich zou een gunstige uitwerking hebben op het banenaanbod en het salarisniveau waardoor de levenstandaard in Dominica zou stijgen en de armoede dalen.

Het NES-project, onder meer gefinancierd met geld van het Europese Ontwikkelingsfonds (EDF), was bestemd voor zes sectoren die zover uiteen liepen als cultuur en natuurlijke hulpbronnen.

(Vorige berichten pagina 571/1 - 2008)

GRENADA

BINNENLAND

Glean ingezworen als gouverneur-generaal van Grenada

Op 27 november 2008 werd Carlyle Arnold Glean geïnaugureerd als gouverneur-generaal van Grenada. Hij was de vijfde persoon die deze functie bekleedde sinds Grenada in 1974 onafhankelijk werd van Groot-Brittannië, en de opvolger van Daniel Williams. De laatste was twaalf jaar de vertegenwoordiger van de Britse koningin Elisabeth II op het eiland geweest. Glean, voormalig minister van Onderwijs, trad in 1995 uit de actieve politiek. Hij liet weten dankbaar te zijn voor zijn uitverkiezing en zijn best te zullen doen de verplichtingen na te komen die bij zijn nieuwe functie hoorden.

Waarnemers noemden het opmerkelijk dat oppositieleider Keith Mitchell absent was bij de ceremoniële plechtigheid. Vanwege 'belangrijke zakelijke verplichtingen' vertoefde hij in het buitenland.

Internationaal vliegveld in Bermuda krijgt naam van Maurice Bishop

De herdenking van de vijfenzestigste verjaardag van de in 1983 vermoorde revolutionaire leider Maurice Bishop werd op 29 mei 2009 aangegrepen om het Point Salinas International Airport in Saint George's om te dopen in Maurice Bishop International Airport. Tijdens de revolutionaire regering van Bishop in Bermuda was men met de aanleg van het vliegveld begonnen. Volgens de Amerikaanse president Ronald Reagan was dit om het landen van grote militaire vliegtuigen uit Cuba mogelijk te maken. Deze zouden volgens hem wapens gaan vervoeren voor linkse rebellen in Midden-Amerika, maar Bishop had dit ontkend.

Familieleden van Bishop woonden de plechtigheid op het vliegveld bij, evenals de voormalige leider van Patriottische Beweging Maurice Bishop (MBPM) Terrence Marryshow.

Laatste veroordeelden van moord op Bishop vrijgelaten

Voormalig vicepremier en couppleger Bernard Coard werd op 5 september met enkele oud-ministers en hoge functionarissen van het vroegere Revolutionaire Volksleger vrijgelaten. Zij maakten allen deel uit van 'de Grenada 17', zoals de groep werd genoemd van degenen die het langst vastzaten voor de standrechtelijke executie in oktober 1983 in Fort Rupert van Maurice Bishop en enkele van zijn ministers. Oorspronkelijk waren de moordenaars ter dood veroordeeld, maar hun straf werd later omgezet in levenslang. De vrijgelatenen werden bij de gevangenispoort opgewacht door familieleden, vrienden en bekenden.
De regering van Bermuda benadrukte dat de vrijlating tot stand kwam als gevolg van een besluit van de rechterlijke macht.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Armoede neemt toe in plaats van af

De poging van de autoriteiten in Grenada de armoede in het land terug te dringen, was de laatste tien jaar op een mislukking uitgelopen, zo wees een op 21 mei 2009 openbaar gemaakt onderzoek uit. De studie, uitgevoerd in opdracht van de regering en de Caribische Ontwikkelingsbank (CDB), toonde aan dat tussen september 2007 en juni het jaar daarop 37,7 procent van de bevolking als 'arm' kon worden beschouwd, terwijl dat een decennium eerder nog bij 32,1 procent het geval was. Wel was de categorie 'extreem arm' in omvang afgenomen; dit gold tien jaar eerder voor 12,9 procent, en meer recentelijk voor 2,4 procent.

Niettemin was het volgens minister van Financiën Nazim Burke duidelijk dat er 'geen substantiële vooruitgang' was geboekt. Hij verwachtte dat het onderzoek behulpzaam zou zijn bij het uitdenken van nieuwe strategieën om de armoede te bestrijden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Private sector verwelkomt stimuleringspakket economie

De *BBC* berichtte op 13 april 2009 dat het eind 2008 aangetreden kabinet onder leiding van Tillman Thomas (Nationaal Democratisch Congres – NDC) een economisch stimuleringspakket voor Grenada had gelanceerd ter waarde van omgerekend 5,6 miljoen euro. Op deze wijze hoopte de regering, die het geld had geleend van vijf commerciële banken, de negatieve trend in de lokale economie om te buigen. Het geld was met name bestemd voor de ontwikkeling van de bouwsector, het verbeteren van het wegennet en het stimuleren van nieuwe initiatieven in de landbouw en moest uiteindelijk resulteren in 3.000 nieuwe banen.

Het hoofd van de Grenada Chamber of Industry and Commerce (GCIC), Hazel Ann Hutchinson, zei tevreden te zijn, maar oppositieleider Keits Mitchell (Nieuwe Nationale Partij - NNP) liet een ander geluid horen. Zijns inziens was het pakket niets meer dan een publiciteitsstunt en ging het gebukt onder een gebrek aan ideeën.

(Vorige berichten pagina 571/3 - 2008)

GUADELOUPE

BINNENLAND

Sociale conflicten leggen rassenscheiding bloot

Supermarkten in Guadeloupe duurder dan in Frankrijk

Tientallen demonstranten in het overzeese Franse gebiedsdeel Guadeloupe die onder meer wegblokkades hadden opgeworpen, werden op 16 februari 2009 door veiligheidstroepen gearresteerd. Het collectieve orgaan van vakbonden en politieke en culturele associaties met de naam Beweging Tegen Uitbuiting (LKP) dat de wekenlange protesten organiseerde, eiste dat overheid en werkgevers het arme deel van de bevolking tegemoet zouden komen omdat de kosten voor het levensonderhoud voor velen ondraaglijk waren geworden. De prijzen van veel voedselproducten in de supermarkten waren beduidend hoger dan in Frankrijk, terwijl Guadeloupe, evenals Martinique en Frans-Guyana, veel meer armoede kende dan het moederland.

Antipathie tusen beide groepen versterkt na televisiedocumentaire

Dit kwam mede doordat de supermarkten, die veelal in handen waren van afstammelingen van 'witte' slavenhouders en koloniale landheren – plaatselijk aangeduid als de 'Bekes' – het voedsel uit Frankrijk importeerden. Veel arme zwarte bewoners waren afkerig van deze 'kaste' die de economische macht in handen had, en daar volgens velen misbruik van maakte. De antipathie tussen beide groepen werd nog sterker toen een van de rijkste mannen van Martinique, Alain Huygues-Despointes, in een op televisie uitgezonden documentaire opmerkte interraciale huwelijken af te wijzen omdat hij zijn eigen ras goed wilde conserveren.
De Franse overzeese gewesten vormden allen een integraal onderdeel van het moederland en van de Europese Unie (EU).

Hoger werkloosheidspercentage

Hoewel de eilanden van Frans West-Indië rijker waren dan de Caribische buren, bedroeg het per capita inkomen van de burgers in Guadeloupe slechts 60 procent van het inkomen van Franse burgers. De werkloosheid op het genoemde eiland in het Caribisch gebied was 22 procent, tegen 8 procent in Frankrijk. In het kader van de nationale cohesie werden vluchten naar de Franse buitengewesten door Parijs gesubsidieerd, maar dit kon het ongenoegen bij de veelal arme landgenoten in de overzeese gebieden niet wegnemen. De enige zwarte minister in de rechtse regering van president Nicolas Sarkozy, de in Senegal geboren Rama Yade, was er van overtuigd dat 'een probleem met de distributie van de rijkdom' ten grondslag lag aan de ontevredenheid.

Meer veiligheidstroepen moeten verdere plunderingen voorkomen

Omdat de rellen en gewelddadigheden aanhielden, besloot Parijs op 18 februari 260 extra officieren van de gendarmerie naar Guadeloupe te sturen. De nacht ervoor was vakbondsleider Jacques Bino door gewapende jongeren doodgeschoten bij een barricade in de grootste stad van Guadeloupe, Point-à-Pitre. Bovendien waren zes leden van de Franse veiligheidstroepen gewond geraakt en hadden de autoriteiten zich genoodzaakt gezien het vliegveld voorlopig te sluiten. Bino, die was vermoord toen hij met zijn auto terugkeerde van een vakbondsvergadering, werd op 22 februari naar zijn laatste rustplaats gebracht.
De Franse socialistische leider Ségolène Royal was bij de begrafenis van de achtenveertigjarige belastingambtenaar aanwezig, evenals het hoofd van de LKP, Élie Domota. Laatstgenoemde vertelde de aanwezigen dat de dood van Bino niet voor niets mocht zijn en hij riep op de strijd tegen woekerwinsten en voor betere levensvoorwaarden voort te zetten.

Fillon beweert dat economie Guadeloupe op rand van instorten staat

De Franse premier François Fillon riep op 3 maart op de acties te beëindigen. De economie van de archipel stond na zes weken van stakingen volgens hem op rand van instorten. Op het radiostation *Europe 1* waarschuwde hij dat het conflict zodanige schade kon toebrengen dat de gevolgen zich over een langere tijd zouden uitstrekken.

Akkoord tussen stakers en overheid

Enkele dagen daarna kwam de LKP een ak-

koord overeen met de Franse autoriteiten. De lagerbetaalde werkkrachten zouden een maandelijkse salarisverhoging van 200 euro krijgen, met de aantekening dat het management deze stijging eveneens moest goedkeuren. Élie Domota liet in een reactie weten dat de strijd de moeite waard was geweest, maar dat iedereen alert diende te blijven. Private ondernemers op hun beurt ontkenden nogmaals dat zij grote winsten boekten en beweerden dat de salariseisen van de LKP een negatief effect zouden hebben op de werkloosheid. De verhoging van de lonen zou gedeeltelijk door de Franse staat, en gedeeltelijk door de werkgevers worden betaald, zo waren de partijen overeengekomen. Volgens de Franse minister van Overzeese Gebiedsdelen Yves Jégo zou dit de overheid jaarlijks tussen de 200 en 250 miljoen euro gaan kosten.
Op 5 maart gingen winkels, scholen en regeringsgebouwen in Guadeloupe weer open nadat de algemene staking van 44 dagen was beëindigd.

(Vorige berichten pagina 647/3 - 2008)

HAÏTI

BINNENLAND

Burgers mogen stemmen om vacante zetels Senaat op te vullen

Geen enkele kandidaat behaalt meerderheid in eerste ronde

Twaalf niet-ingevulde zetels in de Senaat werden op 19 april 2009 de inzet van verkiezingen in Haïti. De plaatsen waren sinds anderhalf jaar vacant omdat verkiezingen moesten worden uitgesteld vanwege hongerrellen, natuurgeweld en diepgaande politieke meningsverschillen. Nu er wel gekozen mocht worden, lieten de aanhangers van de partij van Jean-Bertrand Aristide, Fanmi Lavalas, weten de verkiezingen te zullen boycotten omdat de kandidaten van hun partij niet mochten meedoen. Zij konden namelijk geen documenten overleggen die door de verbannen partijleider waren ondertekend. Mede daardoor was de opkomst op verkiezingsdag zeer gering, namelijk 11 procent.
Omdat geen van de kandidaten een meerderheid van de stemmen wist te behalen, werd een tweede ronde georganiseerd. De stemming voor de zetel van de Centraal Plateau regio werd afgelast vanwege het politieke geweld daar tijdens de eerste ronde.

Partij van president Préval behaalt meeste zetels

Bij de tweede ronde op 21 juni was de opkomst nog geringer dan bij de eerste ronde, want er werden 12.640 minder geldige stemmen uitgebracht. De grote winnaar was het Front van de Hoop (LESPWA) van president René Préval, dat 5 zetels in de wacht sleepte en daarmee haar positie in de Senaat versterkte. Vijf andere partijen behaalden 1 zetel en ook een onafhankelijke kandidaat wist een zetel te winnen.
Ten minste vier zittende senatoren dreigden de toekomstige zittingen van de Senaat te boycotten vanwege de extreem lage opkomst bij deze verkiezingen en beschuldigingen over fraude in de eerste ronde.
Veel burgers gaven volgens analisten op de verkiezingsdag blijk van hun frustraties over het politieke leiderschap in het land omdat zij nog even arm waren als in de jaren daarvoor.

Uitslagen verkiezingen Haïti voor 12 vacante zetels Senaat (19 april en 21 juni 2009)
Opkomst tweede ronde: exacte getal onbekend, maar minder dan 11 procent

partij	percentage eerste ronde	percentage tweede ronde	zetels
LESPWA	29,7	43,2	5
OPL	20,4	20,8	1
PFSDH-Fusion	7,7	10,1	1
LAAA	10,1	9,0	1
UCADDE	3,3	4,1	1
Onafhankelijken	5,2	4,0	1
KONBA	4,2	3,9	1

1 zetel bleef vacant als gevolg van politiek geweld

LESPWA - Front van de Hoop
OPL - Organisatie van het Strijdend Volk
PFSDH-Fusion - Fusiepartij van Haïtiaanse Sociaaldemocraten
LAAA - L'Artibonite in Actie
UCADDE - Burgerunie 'Ayisyens' voor de Democratie, de Ontwikkeling en het Onderwijs
KONBA - Samenwerking voor Haïti

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Onenigheid over verhoging minimumloon blijft bestaan

Het parlement in Haïti besloot op 4 augustus 2009 het minimumloon te verhogen van 70 gourde (ca. 1,24 euro) tot 200 gourde. Aan het besluit ging veel sociale onrust vooraf want een deel van de bevolking weigerde het nog langer te accepteren dat men onvoldoende inkomsten had om huisvesting te bekostigen en een gezin te onderhouden. Dit leidde tot felle botsingen tussen de politie en de demonstranten.
Zowel door de Kamer van Afgevaardigden als de Senaat was de verhoging goedgekeurd, maar president René Préval liet weten dat de maatregel zijn ontwikkelingsstrategie doorkruiste. De verhoging tastte zijns inziens – en hij werd daarin gesteund door industriëlen – de positie van Haïti als aantrekkelijk investeringsland aan. Omdat de politici niet tot overeenstemming konden komen, kwam men in een patstelling terecht en werd de verhoging voorlopig uitgesteld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Miljoenen dollars aan internationale hulp voor Haïti

Op een donorconferentie in Washington beloofden bankinstellingen en landen aan Haïti om een tweejarig hulppakket ter waarde van 324 miljoen dollar (ca. 243 miljoen euro) voor het armste land op het Westelijk Halfrond samen te stellen, aldus bleek op 14 april 2009. Volgens een bekendmaking van de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) zou 41 miljoen dollar daarvan worden gebruikt als ondersteuning van de begroting voor 2009. Het begrotingstekort voor dat jaar dreigde echter op te lopen tot 125 miljoen dollar.
De premier van Haïti, Michèle Pierre-Louis, presenteerde op de conferentie de donoren een herstelplan ter bestrijding van de economische crisis waarin het land verkeerde. Dit beoogde het scheppen binnen twee jaar van honderdvijftigduizend banen door het uitvoeren van projecten ten bate van de infrastructuur en de energiesector en inspanningen om Haïti in landbouwkundig opzicht zelfvoorzienend te maken.
Het land had een werkloosheidspercentage van 70 procent.

Schulden worden kwijtgescholden

De Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de IDB besloten rond 1 juli een schuld van in totaal 1,2 miljard dol-

lar van Haïti kwijt te schelden. Dit betekende dat het land een streep kon zetten door twee derde van de totale schuld, die in april volgens het in Washington gevestigde Center for Economic and Policy Research (CEPR) nog 1,9 miljard dollar bedroeg. Tot dan toe betaalde Haïti elke maand 1,6 miljoen dollar aan de Wereldbank in het kader van de schuldaflossing. Een aanzienlijk deel van de financiële hulp was gegeven ten tijde van de corrupte regimes van François 'Papa Doc' Duvalier en Jean-Claude 'Baby Doc' Duvalier en in de zakken van de dictators zelf terecht gekomen.

Rijke industrielanden annuleren schuld van ruim 62 miljoen dollar

De Club van Parijs van rijke industrielanden maakte op 8 juli bekend dat een schuld van 62,7 miljoen dollar van Haïti was geannuleerd. In bilaterale verdragen tussen individuele leden en Haïti was bovendien nog eens 152 miljoen dollar kwijtgescholden – het totale bedrag dat uitstond aan de geïndustrialiseerde landen.
In een verklaring loofde men het streven van de Haïtiaanse regering de economie duurzaam te ontwikkelen en de armoede in het land terug te brengen, ondanks de moeilijke internationale economische situatie.

(Vorige berichten pagina 150/2 e.v. - 2009)

KAAIMAN EILANDEN

BINNENLAND

Conservatieve UDP wint parlementsverkiezingen

De behoudende Verenigde Democratische Partij (UDP, ook wel UDM genoemd) behaalde bij de verkiezingen van 20 mei 2009 een overwinning op de sociaaldemocratische Progressieve Volksbeweging (PPM) door negen van de beschikbare vijftien zetels in de wacht te slepen. W. McKeeva Bush kon daardoor weer de taak van regeringsleider op zich nemen, na van 2005 tot 2009 als leider van de oppositie te hebben gefungeerd. Die positie zou nu worden ingenomen door Kurt Tibbetts.
De uitslag was precies omgekeerd aan 2005, toen de PPM negen zetels behaalde en de UDP vijf.

Nieuwe regering gaat aan het werk

Ruim een week na de verkiezingen ging het nieuwe kabinet-McKeeva Bush aan de slag. Alle leden van het kabinet hadden tijdens een open ceremonie op de trappen van het parlementsgebouw voor de sinds eind 2005 in functie zijnde gouverneur Stuart Jack de eed afgelegd. Daarna namen zij hun plaats in de volksvertegenwoordiging in en kozen Mary Lawrence als voorzitter van het publieke lichaam.

Uitslag parlementsverkiezingen Kaaiman Eilanden (20 mei 2009)
Opkomst: 80,3 procent

partij	percentage	zetels
Verenigde Democratische Partij (UDP)	44,2	9
Progressieve Volksbeweging (PPM)	29,8	5
Onafhankelijke kandidaten	26,0	1

Samenstelling van de regering van de Kaaiman Eilanden (28 mei 2009)

Gouverneur
Stuart JACK

Regeringsleider, tevens minister van Financiële Dienstverlening, Toerisme en Ontwikkeling
W. McKeeva BUSH

Ministers:
Binnen- en Buitenlandse Zaken
Donovan EBANKS
Districtsadministratie, Openbare werken en Vrouwenemancipatie
Juliana O'CONNOR-CONNOLLY
Financiën en Economische Zaken
Kenneth JEFFERSON
Gezondheidszorg, Milieu, Jeugdzaken, Sport en Cultuur
Mark SCOTLAND
Juridische Zaken
Samuel BULGIN
Maatschappelijke dienstverlening en Huisvesting
Mike ADAM
Onderwijs, Beroepsopleidingen en Werkgelegenheid
Rolston ANGLIN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belastingverdragen met Groot-Brittannië en Nederland

Eén van de eerste kwesties waar de nieuwe regering van de Kaaiman Eilanden mee aan de slag ging, was het afsluiten van belastingverdragen met andere landen. Op 15 juni 2009 ondertekende McKeeva Bush in Londen een belastingverdrag met Groot-Brittannië, dat moest voorkomen dat burgers in beide landen als belastingplichtig werden aangemerkt en ook voorzag in de uitwisseling van gegevens. De technische onderhandelingen over een soortgelijk verdrag met Canada en Nieuw-Zeeland waren eveneens afgerond, en ook met Australië, Duitsland, Frankrijk en Nederland waren de besprekingen in een vergevorderd stadium. Op 8 juli werd het belastingverdrag met Nederland door beide partijen gesigneerd.

OESO schrapt Kaaiman Eilanden van zwarte lijst

Dat de regering-McKeeva Bush prioriteit gaf aan het afsluiten van belastingverdragen kwam omdat de Kaaiman Eilanden in april op de zwarte lijst van belastingparadijzen was gezet, naast landen als Zwitserland en Luxemburg die weigerden bankgegevens uit te wisselen met andere landen. De lijst was samengesteld door de Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Een land zou pas van die lijst worden geschrapt als het minimaal twaalf belastingverdragen voor het uitwisselen van gegevens had afgesloten.

Nadat de Kaaiman Eilanden ook een dergelijk pact met Nieuw-Zeeland hadden gesloten, verwijderde de OESO het Caribische land op 14 augustus van de zwarte lijst. Daardoor kreeg de financiële sector van de eilandengroep weer een beter aanzien.

Toestemming Londen nodig voor geld lenen

Omdat de maximale limiet om geld te lenen bereikt was, moest de regering van de Kaaiman Eilanden vanaf de derde week van september 2009 aan het ministerie van Buitenlandse zaken van Groot-Brittannië toestemming vragen om extra leningen af te sluiten. Londen wilde daarvoor alleen toestemming geven als de regering-McKeeva Bush op de archipel een stelsel van directe belastinginning zou introduceren. Die voelde daar echter niets voor. 'Er zal geen inkomstenbelasting komen, en evenmin een eigendomsbelasting. We vragen het Verenigd Koninkrijk helemaal niets', reageerde de regeringsleider van de Kaaiman Eilanden. De Britse minister van Buitenlandse zaken Chris Bryant eiste echter dat het land

een duurzame economische basis voor de toekomst zou leggen, zodat het zijn eigen rekeningen kon betalen.

Het gebrek aan liquide middelen was er al de oorzaak van dat een groot bouwproject moest worden opgeschort.

(Vorige berichten pagina 649/2 - 2008)

MAAGDENEILANDEN (BRITS)

BINNENLAND

Regering-O'Neal presenteert recordbegroting

De premier en tevens minister van Financiën van de Britse Maagdeneilanden (BVI), Ralph O'Neal, presenteerde op 26 februari 2009 de begroting voor het lopende jaar. De verwachte inkomsten van de staat bedroegen bijna 280 miljoen dollar (ca. 218 miljoen euro), terwijl het budget voorzag in een uitgavenniveau van ruim 253 miljoen dollar waardoor er een begrotingsoverschot van meer dan 26 miljoen dollar zou zijn. Het grootste deel (63 procent) van het verdiende geld kwam voort uit de financiële dienstverlening. De premier benadrukte dat er hard gewerkt diende te worden aan wetgeving om die sector te beschermen.

Hoewel de gevolgen van de mondiale economische crisis ook merkbaar waren in de BVI, zag O'Neal de toekomst toch met vertrouwen tegemoet.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Strijd tegen plaatsing op zwarte lijst belastingontduiking

Op gezag van de G20 stelde de Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) in april 2009 een lijst samen met rond de veertig landen die belastingontduiking in de hand zouden werken. Voor die landen, waartoe ook de eilandengroep van de Britse Maagdeneilanden (BVI) behoorde, bestond slechts de mogelijkheid van de lijst af te komen door minimaal twaalf belastingverdragen af te sluiten met andere landen. De BVI had zulk soort verdagen al met de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Australië, en de regering van Ralph O'Neal maakte er direct werk van dit aantal uit te breiden.

Ongenoegen over verdragen met Noordse landen

Toen bekend werd dat de zeven Noordse landen (Denemarken, Finland, IJsland, Noorwegen, Zweden, de Faeröer en Groenland) gezamenlijk met andere landen onderhandelden over het afsluiten van belastingverdragen, besloot de regering van de BVI – net als andere kleine financiële centra – de gesprekken met de groep te openen. Critici meenden dat er sprake was van een schijnvertoning omdat het om landen ging met een relatief kleine bevolking, die bovendien bekend stonden als strikte belastinginners. Het lag dus niet voor de hand dat zij veel klanten hadden die belasting ontdoken door geld te storten op een rekening in een 'tax haven' – een land met een niet-transparant belastingstelsel.

Op 18 mei maakte premier Ralph O'Neal bekend dat de besprekingen met de Noordse landen waren afgerond en hadden geresulteerd in zeven belastingverdragen.

OESO schrapt BVI van zwarte lijst

Op 14 augustus maakte de OESO bekend dat de archipel van de BVI van de zwarte lijst was gehaald. Het Britse overzeese territorium had ook Frankrijk en Nieuw-Zeeland weten te strikken voor een belastingverdrag, waardoor aan de eis om minstens twaalf van zulke akkoorden te hebben met andere landen was voldaan.

(Vorige berichten pagina 649/3 - 2008)

MARTINIQUE

BINNENLAND

Revolte brengt openbare leven tot stilstand

Supermarkten op Martinique zouden de prijzen van honderd belangrijke producten met 20 procent verlagen, zo meldden vakbondsleiders op 10 februari 2009. De maatregel werd genomen na toenemende protesten in het Franse overzeese gebiedsdeel, evenals in Guadeloupe, over de gedaalde levensstandaard. De prijzen in de supermarkten in Martinique waren hoger dan in Frankrijk, terwijl de lonen van de meerderheid van de bevolking veel lager waren dan in het moederland. Bovendien was de werkloosheid toegenomen omdat het toerisme, als gevolg van de wereldwijde economische crisis, sterk was afgenomen en sommige hotels hun deuren moesten sluiten.

Door de algemene staking raakte het openbare leven verlamd. Overheidsgebouwen bleven dicht, de productie in bedrijven kwam tot stilstand en veel winkels gingen niet open.

Ontevredenheid leidt tot plunderingen

In de hoofdstaf Fort-de-France werden op 25 februari voertuigen en afvalbakken door demonstranten in brand gestoken. Het gaf volgens waarnemers aan dat de onvrede bij de bevolking diep geworteld was, waarbij ook de raciale factor een rol zou spelen. Veel supermarkteigenaren waren blanke afstammelingen van slavenbezitters; de voorouders van de betogers waren veelal als slaaf overgebracht naar het Caribisch gebied. Door de al decennia optredende klassentegenstellingen tussen beide groepen was er over en weer sprake van antipathie.

Sommige betogers uitten hun ongenoegen niet alleen door het opwerpen van wegblokkades, maar gingen ook over tot plunderingen. Veiligheidstroepen verspreidden met behulp van traangas de vaak jonge relschoppers.

Prefect roept op tot kalmte

Ange Mancini, de prefect van het eiland, sprak op 6 maart de bevolking via de televisie toe. Hij riep de burgers op tot kalmte en adviseerde hen thuis te blijven. Ook kondigde hij de inzet van extra veiligheidstroepen aan in de straten van Fort-de-France. Nadat Martinique een maand was lamgelegd door de stakingen, hadden boeren en zakenlieden een tegendemonstratie gehouden. Dit had de spanningen in de hoofdstad verhoogd, ook omdat er op de politie geschoten was en enkele betogers met molotovcocktails ordetroepen hadden bestookt. Evenals in Guadeloupe, waar de Beweging Tegen Uitbuiting (LKP) als parapluorganisatie fungeerde, hadden vakbonden en linkse organisaties in Martinique zich verenigd in één organisatie: het Collectief 5 Fe-

bruari. De overheid onderhandelde met die groepering om de orde te herstellen.

Stakers en regering ondertekenen protocol

Na een staking van 38 dagen voor lagere prijzen en hogere lonen sloten de autoriteiten een akkoord met vertegenwoordigers van het Collectief. De ondertekening vond plaats in aanwezigheid van zeker duizend mensen, die veelvuldig de slogan 'Matinik leve' (Creools voor 'Martinique sta op') riepen. 'Dit protocol betekent dat de oproep tot staking wordt ingetrokken', vertelde het hoofd van het Collectief 5 Februari, Michel Monrose, om er aan toe te voegen dat de staking direct hervat zou worden als het akkoord niet zou worden nageleefd.
Martinique kende een werkloosheid van 23 procent van de beroepsbevolking.

Sarkozy brengt referendum over autonomie ter sprake

Bij een bezoek aan Martinique bood de Franse president Nicolas Sarkozy op 26 juni 2009 de autoriteiten van het eiland aan een referendum te organiseren over autonomie. 'De bevolking van Martinique is vrij om met hart en geweten te kiezen welke weg zij wil bewandelen', merkte het Franse staatshoofd op. Om misverstanden te voorkomen voegde hij er echter direct aan toe dat er niet gedebatteerd hoefde te worden over onafhankelijkheid, want de inzet zou de mate van autonomie binnen de Franse Republiek zijn. 'Martinique is Frans en blijft Frans – allereerst omdat het dat wil, maar ook omdat Frankrijk dat wil. Frankrijk zou Frankrijk niet zijn zonder Martinique', hield Sarkozy zijn gehoor voor.
De Franse grondwet voorzag in het houden van een referendum over de mate van autonomie in de overzeese departementen.

(Vorige berichten pagina 650/3 - 2008)

MONTSERRAT

BINNENLAND

Nieuwe partijen redden het niet bij parlementsverkiezingen

Twee voormalige leiders van de Nieuwe Volksbevrijdingsbeweging (NPLM), de oud-ministers Margaret (Ann) Dyer-Howe en Idabelle Meade, vormden begin augustus 2009 samen met voormalig parlementariër Chedmond Browne de Arbeiderspartij van Montserrat (MLP). Omstreeks dezelfde tijd maakte Adelina Tuitt, die van 1996-2001 minister van Onderwijs en Gezondheidszorg was geweest, bekend met anderen de Hervormingspartij van Montserrat (MRP) te hebben opgericht. Zij had de Democratische Partij van Montserrat (MDP), de partij van premier Lowell Lewis, verlaten.

Lewis betreurt beslissing verkiezingen te vervroegen

Lewis gaf op 18 augustus bij een live uitgezonden programma van *Radio Montserrat* toe een politieke fout te hebben gemaakt door vervroegd verkiezingen uit te schrijven. Deze waren gepland voor 2011, maar Lewis week daar vanaf omdat hij zijn gezag binnen de regering wilde herstellen. Hij was van mening dat zijn collega-ministers zijn autoriteit niet erkenden en geen respect voor hem hadden. Het besluit had echter een averechts effect, want de MDP raakte hevig verdeeld en velen verlieten de partij. Daardoor kon de partij niet deelnemen aan de verkiezingen en zag Lewis zich genoodzaakt zich verkiesbaar te stellen als onafhankelijk kandidaat.

MCAP komt als overwinnaar uit de stembus

Eén van de traditionele partijen in Montserrat, de Beweging voor Verandering en Welvaart (MCAP, ook wel afgekort als MCP), behaalde bij de parlementsverkiezingen op 8 september een duidelijke overwinning. De beweging van Rueben Meade wist zes van de negen zetels in het parlement te bemachtigen. Drie onafhankelijke kandidaten, onder wie Lowell Lewis, sleepten eveneens een zetel in de wacht, maar de recentelijk gevormde partijen bleven met lege handen achter.
Dit betekende dat Rueben Meade, die in de periode 1991-1996 al als Eerste Minister fungeerde, de regering mocht vormen.

Britse gouverneur inaugureert nieuw kabinet

Bij een ceremonie op 10 september die geleid werd door de Britse gouverneur Peter Waterworth dankte Rueben Meade de bevolking voor het vertrouwen dat in hem gesteld was. De vijfenvijftigjarige econoom beloofde zijn best te zullen doen Montserrat vooruit te helpen. De regeringsleider ging zelf onder meer de portefeuilles Financiën en Economische ontwikkeling beheren en zou daarbij gesteund worden door David Osborne. De zoon van oud-premier John Osborne zou 'speciale taken' gaan verrichten in het Kantoor van de Eerste Minister.

Uitslag parlementaire verkiezingen Montserrat (8 september 2009)
Opkomst: 100 procent.

partij	percentage	zetels
Beweging voor Verandering en Welvaart (MCAP, soms afgekort als MCP)	52,6	6
Onafhankelijke kandidaten	31,2	3
Arbeiderspartij van Montserrat (MLP)	10,4	-
Hervormingspartij van Montserrat (MRP)	4,9	-

De overige deelnemende partijen behaalden afzonderlijk minder dan 1 procent van de stemmen.

Samenstelling van de regering van Montserrat (10 september 2009)

Eerste Minister, tevens minister van Financiën, Economische ontwikkeling, Handel en Toerisme
Rueben T. MEADE

Ministers:
Communicatie en Openbare werken
Charles KIRNON
Landbouw, Grondzaken, Huisvesting en Milieu
Joseph FARRELL
Onderwijs, Gezondheidszorg, Arbeid, Gemeenschapsdiensten en Cultuur
Collin RILEY

Meade roept op tot saamhorigheid

Bij het openen van de parlementaire beraadslagingen op 24 september riep premier Rueben Meade de aanwezigen op te streven naar samenwerking en het belang van het eiland voorop te stellen. 'De oorlog is voorbij. De tijd is gekomen Montserrat te redden en opnieuw op te bouwen', hield hij zijn gehoor voor, waarbij hij de ingezetenen van het eiland en geëmigreerde landgenoten opriep een steentje bij te dragen.
Het was voor het eerst in meer dan drie decennia dat de twee voormalige Eerste Ministers John Osborne en David Brandt geen van beiden zitting hadden in het parlement.

(Vorige berichten pagina 651/1 - 2008)

PUERTO RICO

BINNENLAND

Fortuño wint verkiezingen voor gouverneurschap

De meerderheid van de stemgerechtigde kiezers koos op 4 november 2008 Luis Fortuño tot gouverneur van Puerto Rico. De achtenveertigjarige politicus was lid van de Nieuwe Progressieve Partij van Puerto Rico (PNP) – een partij die het eiland tot 51ste staat van de Verenigde Staten wilde maken. Fortuño kreeg ruim 52 procent van de stemmen. Zijn grootste rivaal, zittend gouverneur Anibal Acevedo van de Democratische Volkspartij (PPD), kwam tot iets meer dan 41 procent. Acevedo was aangeklaagd omdat hij campagneschulden van enige jaren geleden met onwettig verkregen geld zou hebben betaald. Daarnaast werd hij verantwoordelijk gehouden voor prijsverhogingen van water en energie, onpopulaire belastingmaatregelen en de grote werkloosheid in Puerto Rico. In zijn overwinnings- speech zei Fortuño dat de mensen 'moe zijn van de politiek oude stijl' en kondigde hij aan dat er een nieuwe wind zou gaan waaien.

Uitslag gouverneursverkiezingen Puerto Rico
(4 november 2008)

kandidaat	partij	percentage
Luis Guillermo Fortuño Burset	PNP	52,8
Anibal Acevedo Vilá	PPD	41,3
Rogelio Figueroa	PPR	2,8
Edwin Irizarry Mora	PIP	2,0

De overige kandidaten behaalden afzonderlijk minder dan 1 procent

PNP - Nieuwe Progressieve Partij van Puerto Rico
PPD - Democratische Volkspartij
PPR - Puertoricanen voor Puerto Rico
PIP - Puertoricaanse Onafhankelijkheidspartij

Nieuwe gouverneur ingezworen

In gezelschap van onder meer de president van de Dominicaanse Republiek, Leonel Fernández, legde Fortuño op 2 januari 2009 officieel de eed af als gouverneur van Puerto Rico. Waarnemers meenden dat hij voor een lastige opgave stond: er was sprake van een economische recessie, het aantal moorden nam onrustbarend toe en hij werd geconfronteerd met een begrotingstekort van miljarden dollars. Tijdens zijn campagne had Fortuño toegezegd de belastingen te zullen verlagen, duizenden banen te creëren in de private sfeer en de politie effectiever te zullen laten werken. De economie zou de grootste aandacht krijgen, want er zat zo weinig geld in de schatkist dat de betaling van de ambtenaren voor de komende maanden in gevaar dreigde te komen. Vijf maanden daarvoor had de vorige regering al 500 miljoen dollar (ca. 333 miljoen euro) van de staatsbank geleend om de salarissen van 120.000 beambten te voldoen.

Samenstelling van de regering van Puerto Rico
(2 januari 2009)

Gouverneur
Luis Fortuño

Ministers:
Buitenlandse Zaken
Kenneth MCCLINTOCK
Consumentenzaken
Luis Gerardo RIVERA
Economische ontwikkeling en Handel
José PÉREZ RIERA
Financiën
Juan Carlos PUIG
Gevangeniswezen en Rehabilitatie
Carlos MOLINA
Gezondheidszorg
Lorenzo GONZÁLEZ FELICIANO
Huisvesting
Jessef CORDERO
Justitie
Antonio SAGARDÍA
Landbouw
Javier RIVERA AQUINO
Onderwijs
Carlos CHARDÓN
Sport en Recreatie
Henry NEUMANN
Transport en Openbare werken
Rubén HERNÁNDEZ
Werkgelegenheid en Strategisch personeelsmanagement
Miguel ROMERO

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Flinke krimp economie

Volgens macro-economische cijfers van de Planning Board kende de economie van Puerto Rico in het op 30 juni geëindigde fiscale jaar een negatieve groei van 5,5 procent. Het hoofd van het agentschap dat de economische ontwikkeling van het eiland in kaart bracht en analyseerde, Héctor Morales Vargas, zei op 20 augustus 2009 dat de recessie zou aanhouden tot het eerste kwartaal van 2010. 'We zien licht aan het einde van de tunnel', merkte hij op. De door gouverneur Fortuño genomen bezuinigingsmaatregelen wierpen volgens Morales hun vruchten al af. De nieuwe gouverneur had zijn voorganger Acevedo ervan beschuldigd het begrotingstekort te hebben laten oplopen tot 3,2 miljard dollar (ca. 2,1 miljoen euro) en zich schuldig te hebben gemaakt aan financieel mismanagement.

Deel ambtenaren wordt ontslagen

De regering van Puerto Rico maakte op 25 september bekend dat 16.970 ambtenaren op zoek dienden te gaan naar ander werk. In mei waren al 8.000 staatsbeambten aan de kant gezet omdat er bezuinigd diende te worden. De maatregel was volgens velen vooral pijnlijk omdat het werkloosheidscijfer al 15 procent bedroeg. Vakbonden kondigden een algemene staking aan uit protest tegen het regeringsbeleid, maar gouverneur Fortuño meende dat de ontslaggolf onvermijdelijk was. Niets doen noemde hij vernietigend voor de economie en de samenleving; belastingverhogingen zouden dan onvermijdelijk zijn en overheidsdiensten zouden moeten worden gesloten.
In maart was al aangekondigd dat minstens 30.000 ambtenaren zouden worden ontslagen. Dit zou per jaar een besparing voor de overheid opleveren van 2 miljard dollar.

JUSTITIE

Rechtbank acht Acevedo niet schuldig aan corruptie

Oud-gouverneur Anibal Acevedo kon op 20 maart 2009 zijn emoties nauwelijks onderdrukken toen rechter Paul Barbadoro hem en zijn voormalige adviseur Luisa Inclán Bird vrij sprak van aanklachten wegens samenzwering en het witwassen van illegale fondsen. Acevedo was de eerste gouverneur in de geschiedenis van Puerto Rico die werd aangeklaagd. Als hij schuldig was bevonden, was een maximale straf van twintig jaar gevangenis mogelijk geweest. De jury vond echter niet dat het wettige en overtuigende bewijs was geleverd dat Acevedo zich schuldig had gemaakt aan de ten laste gelegde feiten, omdat de aanklager slechts indirecte bewijslast had aangevoerd.
Het vonnis kwam mede als een verrassing omdat elf andere adviseurs van Acevedo schuld hadden bekend voordat de rechtszaak was begonnen.

(Vorige berichten pagina 651/3 - 2008)

ST. KITTS EN NEVIS

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Noodlening van IMF

De kleinste soevereine natie in de westerse hemisfeer, St. Kitts en Nevis, kreeg half mei 2009 te horen dat het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een noodlening van 3,4 miljoen dollar (ca. 2,8 miljoen euro) voor het land had goedgekeurd. Het in Washington zetelende financiële instituut liet in een verklaring weten dat de economische teruggang door de wereldcrisis in St. Kitts en Nevis was verergerd door de schade die de orkaan Omar in oktober 2008 had veroorzaakt. Daardoor was de werkloosheid toegenomen, de inkomsten van de overheid waren gedaald en het toerisme had een klap gekregen. Al met al werd uitgegaan van een schade van 19 miljoen dollar, oftewel 3,5 procent van het totale bruto binnenlands product van de federatie. Het noodkrediet diende om de betalingsbalans te ondersteunen. De adjunct-directeur van het IMF, de Braziliaan Murilo Portugal, prees de regering van Denzil Douglas voor haar pogingen de publieke financiën te versterken, de schuldenlast te verminderen en de inzet om structurele hervormingen door te voeren.

IMF: economische krimp in 2009

Op 1 juni waarschuwde het IMF dat de Federatie St. Kitts en Nevis na jaren van redelijke groei in 2009 naar alle waarschijnlijkheid te maken zou krijgen met een krimp van de economie van 1,2 procent. Op het twee-eilandenrijk ondervond men de gevolgen van de internationale economische crisis, maar de grote schuldenlast had ook een negatieve impact op de groei.
Gestegen voedsel- en brandstofprijzen hadden in de eerste tien maanden van 2008 gezorgd voor een toename van de inflatie tot 8,3 procent, maar in de laatste twee maanden was deze op jaarbasis gezakt tot 7,6 procent. Voor 2009 werd verwacht dat de inflatie vanwege de gedaalde olieprijzen verder zou zakken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Doodvonnis voltrokken

Voor het eerst in tien jaar tijd werd op 19 december 2008 in Saint Kitts en Nevis de doodstraf voltrokken. Dit gebeurde in Her Majesty's Prison in de hoofdstad Basseterre, terwijl een kleine menigte buiten de gevangenispoorten een wake hield. De ter dood gebrachte was Charles Elroy Laplace, die in 2006 voor het vermoorden van zijn vrouw tot de dood door ophanging was veroordeeld. Opmerkelijk was dat niet alle juridische mogelijkheden om het vonnis af te wenden, waren benut. 'We moeten er zeker van zijn dat er voor ons volk een afschrikking bestaat als men een ander vermoord', merkte premier Denzil Douglas op.
In de archipel, waar evenals in andere landen in het Caribisch gebied sprake was van veel ernstige vormen van criminaliteit, wachtte nog zeven andere veroordeelden hetzelfde lot.

(Vorige berichten pagina 652/2 - 2008)

ST. LUCIA

BINNENLAND

Premier King wijzigt samenstelling kabinet

Met het doel de onderlinge samenwerking te verbeteren en de efficiency te vergroten, werd op 30 januari 2009 de portefeuilleverdeling in de regering van St. Lucia veranderd. Premier Stephenson King (Verenigde Arbeiderspartij - UWP) bleef verantwoordelijk voor Financiën, Economische Zaken, Economische planning en Nationale ontwikkeling, maar stond Buitenlandse Zaken af aan Rufus Bousquet die verder Internationale handel en Investeringen ging beheren. Charlotte Tessa Mangal, tot dat moment werkzaam op het kantoor van de premier, werd minister van Handel, Industrie en Consumentenzaken.
Door de veranderingen moest volgens de regeringsleider de nadruk komen te leggen op het belang van economische diplomatie, waardoor meer directe buitenlandse investeringen zouden worden aangetrokken.

Samensmelting ministeries om overheidskosten te verlagen

Een andere maatregel om het regeringsbeleid doelmatiger te maken en de kosten te reduceren was de samensmelting van sommige ministeries. Allereerst zou dit gebeuren met Economische Zaken en Financiën, die allebei onder beheer stonden van premier King. De twee afzonderlijke entiteiten zouden in de toekomst met één administratieve tak gaan werken. Ook de ministeries van Huisvesting en Stedelijke Vernieuwing zouden in een later stadium worden samengevoegd. Een andere besparende maatregel was het voornemen het aantal regeringsvoertuigen met 20 procent te verminderen.
Ambtenarenbonden hadden actie aangekondigd omdat salarisverhogingen dreigden te worden teruggedraaid.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaans onderzoeksrapport over armoede veroorzaakt irritatie

Met afkeer reageerde premier Stephenson King eind augustus 2009 op de bewering van het Amerikaanse Population Reference Bureau (PRB) dat bijna de helft van de bevolking van St. Lucia moest leven van minder dan 2 dollar (ca. 1,4 euro) per dag. Deze constatering betekende dat het Caribische eiland na Haïti het armste land in de westerse hemisfeer was. King vond die vaststelling ongeloofwaardig gezien de wijze waarop het onderzoek was verricht. Er was bijvoorbeeld geen contact opgenomen met de regering voor verdere informatie. Volgens het PRB was dat niet nodig omdat het rapport was gebaseerd op cijfers van de Wereldbank. De premier wees op de economische groei in St. Lucia van de laatste decennia die had geleid tot een verbeterde levensstandaard. In dat licht bezien vond hij de vaststelling dat 41 procent van de bevolking zeer arm was, ongeloofwaardig.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF verstrekt lening

De *BBC* berichtte op 28 juli 2009 dat het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in het kader van de Exogenous Shocks Facility (ESF) aan St. Lucia een krediet zou verstrekken van 10,7 miljoen dollar (ca. 7,5 miljoen euro). Door de internationale economische crisis was met name het toerisme sterk teruggevallen, aldus het IMF, en dat had een negatieve weerslag op de belastinginning, de reserves in buitenlandse valuta en de werkgelegenheid. Ook waren de directe buitenlandse investeringen afgenomen en

werd er door geëmigreerde landgenoten minder geld huiswaarts gestuurd. De onderdirecteur van het in Washington zetelende internationale instituut, Murilo Portugal, verwachtte dat de economie van St. Lucia in het lopende jaar zou krimpen en de werkloosheid zou stijgen.
Met de lening van het IMF kon de betalingsbalans meer in evenwicht worden gebracht.

(Vorige berichten pagina 653/1 - 2008)

ST. VINCENT EN DE GRENADINEN

BINNENLAND

Regeringsplan voor modernere constitutie

De regering van St. Vincent en de Grenadinen onder leiding van Ralph Gonsalves maakte op 3 september 2009 gebruik van de meerderheid van afgevaardigden van de Verenigde Arbeidspartij (ULP) in het parlement om de oude grondwet te vervangen. Deze was van Britse makelij en in 1979 bij de onafhankelijkheid van kracht geworden, maar men achtte het tijd voor een meer moderne constitutie die tevens in overeenstemming was met de eigen cultuur. In het grondwetsontwerp was opgenomen dat personen met een dubbel paspoort gewoon mee konden doen aan nationale verkiezingen, een huwelijk alleen kon worden gesloten tussen een biologische man en een biologische vrouw en dat niemand dwangarbeid mocht verrichten.
De regering had voor 25 november een referendum uitgeschreven waarbij een tweederde meerderheid van ja-stemmers vereist was om de constitutie aan te nemen.

Oppositie keurt ontwerp af

De oppositionele Nieuwe Democratische Partij (NDP) kon zich wel vinden in het idee van een nieuwe grondwet, maar had bezwaren tegen het ontwerp zoals dat aan het parlement was aangeboden. Men was het onder meer oneens met de wijze waarop de president zou worden gekozen en met de uitbreiding van het aantal parlementariërs. Oppositieleider Arnhim Eustace lanceerde half september een campagne waarbij de burgers werden opgeroepen bij het referendum 'nee' te stemmen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering kort begroting vanwege afnemende inkomsten

Premier Ralph Gonsalves kondigde rond 1 december 2008 in het parlement aan dat er bezuinigd moest worden omdat de inkomsten van de overheid van St. Vincent en de Grenadinen afnamen. Gonsalves, die ook de portefeuille Financiën beheerde, zette bij de begrotingsbesprekingen de oorzaken op een rij: door de wereldwijde economische crisis was de handel verminderd en werd er minder geïnvesteerd. Dit terwijl de archipel het toch al moeilijk had door de globalisatie en de steeds terugkerende natuurrampen. Hoewel de regering van St. Vincent en de Grenadinen het noodzakelijk vond het budget aan te passen, was er volgens de premier wel sprake van een stabiele fiscale situatie. De begroting was er op gericht die te handhaven, en tevens te zorgen voor verdere socio-economische ontwikkeling en het versterken van de concurrentiepositie.

IMF keurt noodhulp goed

Een woordvoerder van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) liet rond half mei 2009 weten dat St. Vincent en de Grenadinen noodhulp ter waarde van 5,7 miljoen dollar (ca. 4,2 miljoen euro) zou ontvangen. De lening werd verstrekt in het kader van de Exogenous Shock Facility (ESF). In een toelichting van het IMF werd gewezen op het feit dat het toerisme naar de archipel als gevolg van de wereldwijde economische crisis sterk was teruggevallen, wat een negatieve uitwerking had op de betalingsbalans. Daarnaast was er sprake van een afname van directe buitenlandse investeringen en waren de bouwactiviteiten verminderd. Omdat de geldzendingen van geëmigreerde landgenoten eveneens afnamen, werd een terugval in de economische groei verwacht.
De regering werd geprezen voor de fiscale consolidatie en de doelstelling de armoede terug te dringen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Bewijs voor beschuldiging mensenhandel ontbreekt volgens regering

Op 18 juni 2009 reageerde premier Ralph Gonsalves verbeten op het bericht dat het

Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken St. Vincent en de Grenadinen op de lijst van landen had gezet waar mensenhandel voorkwam. De premier noemde de vermelding van zijn land in het negende jaarlijkse rapport over mensenhandel 'oneerlijk, verkeerd en arbitrair'. Hij had de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton van het ongenoegen van zijn regering op de hoogte gesteld en er aan toe gevoegd dat elk bewijs voor de aantijging ontbrak.
In het rapport werd St. Vincent en de Grenadinen een 'potentieel bronland' genoemd voor de handel van kinderen ten bate van seksuele exploitatie en een bestemming voor vrouwen die verhandeld werden met de opzet hen seksueel uit te buiten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Drie nieuwe lidstaten voor de ALBA-TCP

Ecuador, St. Vincent en de Grenadinen en Trinidad en Tobago werden op 24 juni 2009 lid van de Bolivariaanse Alliantie voor de Volkeren van Ons Amerika (ALBA-TCP). Het acroniem TCP stond voor Handelsverdrag van de Volkeren en was aan de afkorting ALBA toegevoegd op verzoek van de president van Bolivia, Evo Morales. President Hugo Chávez van Venezuela gaf er de voorkeur aan te spreken van een Alliantie in plaats van een Alternatief, zoals aanvankelijk het geval was. *Prensa Latina* berichtte dat Chávez een buitengewone zitting van het bondgenootschap in de Venezolaanse deelstaat Carabobo had aangekondigd, waar de toetredingsceremonie van de drie landen zou plaatsvinden.
Met de uitbreiding bestond de ALBA-TCP uit in totaal negen lidstaten; ook Bolivia, Cuba, Dominica, Honduras, Nicaragua en Venezuela maakten er deel van uit.

(Vorige berichten pagina 654/1 - 2008)

TRINIDAD EN TOBAGO

BINNENLAND

Record aantal moorden in 2008

'Dit jaar werden de gezagsdragers erg op de proef gesteld met de toename van serieuze

misdaden in het algemeen, en van het aantal moorden in het bijzonder.' Met deze woorden op de laatste dag van 2008 gaf ondercommissaris van politie Gilbert Reyes toe dat het geen eenvoudig jaar was geweest voor het politiekorps. Met 549 moorden in 2008 was er sprake van een nieuw record. In 2007 bedroeg het aantal moorden nog 386. Er waren in totaal 18.000 zware misdaden gepleegd, naast moorden ook ontvoeringen, aanrandingen en verkrachtingen.
Volgens de politieleiding was een nieuwe benadering van de problemen hoognodig. Er moest vooral meer gelet worden op jeugdbendes, aldus Reyes, die verder opmerkte dat werkloze jongeren zich liever bij een bende aansloten dan een poging te wagen bij de politie te komen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Autoriteiten gaan misbruik sociale voorzieningen aanpakken

The Guardian van Trinidad en Tobago berichtte op 4 september 2009 dat minister van Sociale Ontwikkeling Amery Browne had aangegeven bijna 6.000 mensen uit het Targeted Conditional Cash Tranfer Programme (TCCTP) te zullen stoten. Het programma hield in dat de autoriteiten geld stortten op een privérekening, die vervolgens door kwetsbare leden uit de maatschappij gebruikt kon worden om basisvoedsel aan te schaffen. 'De dagen van de Smart Man Card zijn voorbij', merkte de bewindsman op nadat was gebleken dat een op de vijf ontvangers van de steun niet aan de criteria voldeed om voor overheidssteun in aanmerking te komen en anderen ambtenaren ontweken die onderzoek verrichten naar hun leefomstandigheden. Die laatste categorie kreeg tot 18 september de tijd zich te melden bij de autoriteiten, die inmiddels zo'n 61 miljoen Trinidad en Tobago dollar (ca. 6,8 miljoen euro) aan het programma hadden uitgegeven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering wil alternatieve energie ontwikkelen

Een door de regering van Trinidad en Tobago ingestelde commissie had opdracht gekregen aanbevelingen te doen over zonne-energie, wind- en golfslagenergie en biobrandstoffen, zo werd op 9 april 2009 bekend. Het onderzoek moest in augustus resulteren in een rapport over het ontwikkelen van alternatieve energiebronnen in de archipel, waarmee de regering hoopte de economie te diversifiëren. Zonder in detail te treden gaf minister van Energie Conrad Enill aan dat financiering voor zulke projecten gezocht zou worden in belastingkortingen, subsidies en toelages.

Trinidad en Tobago was exporteur van olie en vooral van vloeibaar natuurgas. Het land had het Verdrag van Kyoto ondertekend en hoopte met de nieuwe energiebronnen ook de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

Minister verwacht economische krimp

Bij het verdedigen van de begroting voor het komende jaar gaf minister van Financiën Karen Nuñez-Tesheira op 7 september 2009 aan voor het lopende jaar een negatieve economische groei te verwachten. Dat zou voor het eerst sinds 1993 zijn, gaf de bewindsvrouw aan. Zij vertelde haar gehoor dat in 2008 het bruto binnenlands product weliswaar met 2,3 procent was toegenomen, maar in het laatste kwartaal van dat jaar was er al sprake van stagnatie in de economische ontwikkeling als gevolg van de wereldwijde financiële crisis. Deze tendens had zich voortgezet in het eerste kwartaal van 2009, toen de economie met 3 procent was gekrompen. Andere indicatoren die de negatieve trend bevestigden waren dalende winkelverkopen, de terugval in de bouwsector en de afname van het aantal verstrekte kredieten.

Regering tracht investeringen te bevorderen

Volgens de minister presteerde Trinidad en Tobago naar internationale maatstaven evenwel behoorlijk, waarbij zij wees op de door het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voorspelde krimpcijfers voor 2009 van de VS (2,8 procent), Groot-Brittannië (4 procent) en Japan (6 procent). Het baarde de bewindsvrouw zorgen dat de werkloosheid in de eerste drie maanden van het lopende jaar was gestegen naar 5 procent. De regering van Patrick Manning zou proberen de kosten voor het bedrijfsleven te verminderen en kapitaalprogramma's die eerder waren opgeschort weer te introduceren, zodat het volume van aantal investeringen zou toenemen.
De inflatie bedroeg in juli 5,9 procent, het laagste niveau sinds 2005.

(Vorige berichten pagina 572/3 - 2008)

TURKS- EN CAICOSEILANDEN

BINNENLAND

Londen grijpt in wegens 'amoreel gedrag'

Onderzoek naar corruptie leidt tot aftreden premier Misick

De premier van de Turks- en Caicoseilanden, Michael Misick, legde op 23 maart 2009 zijn functie neer nadat een Britse onderzoekscommissie 'duidelijke signalen van amoreel gedrag en onrijpheid' in het Britse overzeese gebiedsdeel had geconstateerd. Eerder had Misick aangegeven op 31 maart te zullen aftreden. Hij vervroegde dat tijdstip naar eigen zeggen om zijn opvolger de ruimte te geven een nieuwe regering te vormen, ook al had Londen laten weten kabinet en parlement te zullen ontbinden.
Beschuldigingen dat leden van de partij van de premier, de Progressieve Nationale Partij (PNP), overheidsgeld hadden misbruikt en hadden geprofiteerd van de verkoop van staatsgronden was de aanleiding voor het instellen van het onderzoek. Het definitieve resultaat zou in de loop van het jaar bekend worden.

Williams wordt premier

Misick was in 2003 aangetreden als hoogste minister – een functie die in 2006 bij een grondwetswijziging werd omgedoopt tot premier. Velen meenden dat hij er een Hollywoodachtige levensstijl op na hield, niet alleen omdat hij getrouwd was met een actrice maar ook vanwege het bezit van twee privévliegtuigen. Zelf meende Misick echter dat de Turks- en Caicoseilanden door hem bekender waren geworden en dat dit de archipel geen windeieren had gelegd. Sinds zijn aantreden was het bruto binnenlands product verdubbeld, onder meer door de aanleg van nieuwe vakantieoorden.
Galmo Williams (PNP) nam eind maart de functie van premier van Misick over.

Groot-Brittannië neemt het bestuur over gebiedsdeel over

Op 14 augustus maakten de Britse autoriteiten bekend dat de regering en het parlement van de Turks- en Caicoseilanden geschorst waren en dat het gebiedsdeel voorlopig door Londen rechtstreeks bestuurd zou worden. De Britse afgevaardigde van de Kroon, gouverneur Gordon Wetherell, ging het beheer voeren. Deze stelde op zijn beurt de Britse ambtenaar Martin Stanley aan om de tijdelijke regering te leiden.
De vier maanden daarvoor aangestelde Galmo Williams had geen enkel begrip voor de maatregel, getuige zijn reactie: 'Ons land wordt ingenomen en opnieuw gekoloniseerd door Groot-Brittannië, dat een naar behoren gekozen regering en parlement aan de kant schuift om het te vervangen door een dictatuur van één man.' Wetherell wees de opvatting af dat de Britten de zaak hadden overgenomen want, zo zei hij, publieke diensten zouden gewoon worden uitgevoerd door burgers van de Turks- en Caicoseilanden.
Volgens de Britse minister van Buitenlandse Zaken Chris Bryant zou de nieuwe situatie twee jaar gaan duren. Hij kondigde voor juli 2011 verkiezingen aan.

(Vorige berichten pagina 655/1 - 2008)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN VAN TERREURAANSLAGEN

Al-Qaida noemt Obama 'machteloos'

Op internet verscheen op 13 september 2009 een geluidsopname met de titel 'Verklaring voor het Amerikaanse volk'. Deze was geplaatst door het internationale islamitische terreurnetwerk al-Qaida. Volgens analisten was op de opname de stem van Osama bin Laden te horen.
Deze vertelde dat de terreuraanslagen in New York en Washington DC op 11 september 2001 deels waren gepleegd vanwege de Amerikaanse steun voor Israël, dat, zoals werd gezegd, 'ons land in Palestina bezet'. De Verenigde Staten werden opgeroepen alle oorlogen in islamitische gebieden te beëindigen. In dat geval zou al-Qaida ook zijn gewelddadigheden staken. Veel vertrouwen dat dit werkelijk ging gebeuren, had het terreurnetwerk echter niet want de in januari aangetreden president Obama had volgens de opname onvoldoende macht om fundamentele veranderingen door te voeren. Dit zou onder meer blijken uit het feit dat Robert Gates, minister van Defensie binnen de regering van president George W. Bush (2001-2009), deze functie onder Obama had behouden. Volgens al-Qaida was dat omdat pressiegroepen het Witte Huis hadden 'bezet' en Obama weinig te vertellen had.
Osama bin Laden was voortvluchtig en verbleef volgens veel media vermoedelijk in het grensgebied van Pakistan en Afghanistan.

BINNENLAND

Obama verklaart Amerikaans Samoa tot rampgebied

President Barack Obama verklaarde Amerikaans Samoa op 30 september 2009 officieel tot rampgebied. Het overzeese territorium in de Stille Oceaan was, evenals de naburige onafhankelijke eilandstaten Samoa en Tonga, een dag eerder getroffen door een tsunami. Een zeebeving met een kracht van 8,3 op de schaal van Richter had de vijf tot zeven meter hoge vloedgolven veroorzaakt. Er vielen in de regio zeker 177 doden, van wie 32 op Amerikaans Samoa. De materiële schade in het kustgebied was enorm; tienduizenden mensen verloren hun woningen en grote gebieden raakten door modder bedekt.
Het uitroepen van Amerikaans Samoa tot rampgebied maakte het wettelijk mogelijk om op korte termijn civiele en militaire hulpverleners en hulpgoederen vanuit de Verenigde Staten te sturen. Ook Nieuw-Zeeland en Australië schoten de getroffen eilanden te hulp.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Crisis treft vooral lagere inkomensgroepen

Volgens informatie die het Amerikaanse Bureau voor Statistiek in september 2009 publiceerde, werden de middenklassen en mensen met de laagste inkomens het zwaarst getroffen door de economische crisis. Dit kwam doordat zij een grotere kans hadden om werkloos te raken dan mensen met hogere inkomens.
Het modale inkomen was in de Verenigde Staten tussen 2007 en 2008 met 3,6 procent gedaald tot bruto 50.303 dollar (ca. 35.700 euro), en daarmee was het terug op het niveau van 1997. In 2008 leefde 13,2 procent van de bevolking – ca. 40 miljoen mensen – onder de armoedegrens; die lag op 11.000 dollar voor een eenpersoonshuishouden en bedroeg 22.025 dollar voor een huishouden van vier mensen. In 2007 was dat nog 12,5 procent.
De hoogste inkomens waren ook teruggelopen, maar minder snel dan de lagere. Hierdoor was de inkomensongelijkheid toegenomen. In 2008 verdiende de rijkste 10 procent van de bevolking gemiddeld 11,4 keer zo veel als de mensen die op of net boven de armoedegrens zaten. In 2007 was dat nog 11,2 keer zo veel.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Stimuleringsmaatregelen hebben positief effect'

'Meeste hulp voor zwaarst gedupeerden'

Volgens een verklaring die het Witte Huis op 10 september 2009 publiceerde, hadden de economische stimuleringsmaatregelen van de regering-Obama rond de 1,1 miljoen banen opgeleverd en de economische groei tussen april en juni met 2 tot 3 procent opgedreven. De regering van de Verenigde Staten had in februari 787 miljard dollar (ca. 616 miljard euro) gereserveerd om de economie te stimuleren. Desondanks kromp deze in het tweede kwartaal van 2009 met 1 procent op jaarbasis en liep de werkloosheid in augustus op tot 9,7 procent – het hoogste niveau in 26 jaar. Zonder het overheidsingrijpen was de situatie echter nog veel ernstiger geweest, aldus het Witte Huis.

De Raad van Economische Adviseurs – een denktank van de president – liet het Congres op 10 september weten dat zij die het hardst door de crisis waren getroffen, het meest waren geholpen door de maatregelen. Dit zou blijken uit het feit dat particulieren en bedrijven eind augustus ruim 151 miljard dollar uit het stimuleringspakket hadden ontvangen in de vorm van belastingverlagingen.

Fed vermindert steun voor banken'

In reactie op deze mededelingen zei minis-

ter Geither van Financiën dat er nog een lange weg te gaan was voor er gesproken kon worden van werkelijk economisch herstel.
De Fed, het Amerikaanse stelsel van centrale banken, deelde op 23 september mee dat het vanwege de gematigd gunstige geluiden minder geld reserveerde voor kortlopende leningen aan de bancaire sector en ook minder op hypotheken gebaseerde aandelen wilde opkopen. De Fed was daar eind 2008 mee begonnen om het noodlijdende bankwezen aan contant geld te helpen.

GEZONDHEID EN ZORG

Obama onder vuur wegens beoogde hervorming van zorgstelsel

Steun van Congres allesbehalve zeker

In de Verenigde Staten ontstond in de zomer van 2009 grote bezorgdheid over plannen van de regering-Obama om het zorgstelsel te hervormen. De president wilde alle Amerikanen aan een ziektekostenverzekering helpen. Om te voorkomen dat dit te duur werd voor de staat wilde de regering de zorg efficiënter en goedkoper maken en particuliere verzekeraars meer belasting laten betalen.
Obama achtte de hervorming noodzakelijk omdat van de 307 miljoen Amerikanen er 46 miljoen onverzekerd en 25 miljoen onderverzekerd waren, terwijl het land toch het duurste zorgstelsel ter wereld had. Dit koste namelijk 2,2 biljoen dollar (bijna 1,5 biljoen euro) per jaar, oftewel 16 procent van het bbp. Volgens de regering waren de kosten zo hoog omdat de particuliere verzekeraars, die de hele markt in handen hadden, te machtig waren; in sommige regio's hadden zij een monopoliepositie, waardoor zij de premies naar believen konden opvoeren. Het gevolg daarvan was dat veel burgers zich geen ziektekostenverzekering konden veroorloven.

Republikeinen zijn tegen verandering

Meer dan 50 procent van de Amerikaanse bevolking was het er in principe mee eens dat iedereen verzekerd zou moeten zijn, maar velen vreesden dat de plannen van Obama de staat te veel gingen kosten en dat de kwaliteit van de zorg achteruit zou gaan. In het Congres waren vrijwel alle Republikeinen tegen, niet alleen vanwege het prijskaartje maar ook omdat zij vreesden dat de invloed van de overheid op de zorgsector te groot zou worden. Omdat ook enkele leden van de partij van Obama, de Democraten, hun twijfels hadden, was het onzeker of de president voldoende steun had om zijn plannen door te voeren. Analytici beschouwden een eventuele afwijzing van de plannen als een nederlaag voor Obama want de hervorming van het zorgstelsel was een van zijn belangrijkste verkiezingsbeloften.

Obama spreekt Congres toe

Om meer steun te verwerven, sprak Obama op 9 september het voltallige Congres toe. Het kwam zelden voor dat een president van de Verenigde Staten dit deed. Hij las voor uit een brief van de inmiddels overleden senator Edward Kennedy, die in augustus was geschreven en die na zijn begrafenis aan Obama was overhandigd. Kennedy was een groot voorstander van de hervorming van het zorgstelsel. In de brief onderstreepte hij de morele noodzaak ervan want de sociale rechtvaardigheid stond wat hem betreft op het spel.
Obama zelf gaf aan dat hij bereid was om water bij de wijn te doen. In principe wilde hij dat de staat mensen met lage inkomens een betaalbare ziektekostenverzekering aanbood. In zijn toespraak zei hij echter: 'Het doel is dat wij iedereen een zorgpolis garanderen. Hoe wij dat bereiken, is minder belangrijk'. Daarmee hield hij de weg open voor alternatieve opties, bijvoorbeeld om de rol van de staat klein te houden, maar tegelijkertijd hoopte hij particuliere verzekeraars te dwingen meer concurrentie toe te staan en de prijzen te verlagen.

'Democraten willen commissies des doods'

Obama ging ook in op een hardnekkig gerucht dat de Democraten 'commissies des doods' wilden oprichten. Deze zouden uitmaken wie recht had op zorg, maar ook zieke ouderen moedwillig laten sterven om geld te besparen. Het gerucht was via internet verspreid door Sarah Palin, de Republikeinse vicepresidentskandidaat in 2008, en daarna overgenomen door diverse conservatieve radio- en televisiezenders.
Op 9 september noemde Obama Palins actie 'cynisch en onverantwoordelijk', want het gerucht was volgens hem pertinent onwaar.

Obama uitgemaakt voor leugenaar

Vooral Republikeinen vreesden dat de regering ook illegale immigranten aan een ziektekostenverzekering wilde helpen. De staat zou daar dan de kosten voor dragen. In zijn toespraak voor het Congres ontkende Obama dit. Terwijl hij dit opmerkte, riep de Republikeinse afgevaardigde Joe Wilson op luide toon: 'U liegt!'. Dit werd door vrijwel iedereen als uiterst onbeschoft ervaren en er ontstond dan ook veel ophef over. Later in september nam het Huis van Afgevaardigden met 240 tegen 179 stemmen een resolutie aan waarin Wilson formeel werd berispt omdat hij de fatsoensnormen had overtreden.
Verder bood deze Republikein Obama zijn excuses aan die door de president werden geaccepteerd.
Daarmee was de kwestie echter nog niet afgedaan. Want in het wetsontwerp dat aan het Huis van Afgevaardigden was voorgelegd, stond dan wel dat er geen geld van de federale overheid naar mensen zonder verblijfsvergunning zou gaan, maar er stond niet in hoe die overheid dacht dat te kunnen garanderen. Veel Republikeinen eisten dat dit punt verder zou worden uitgewerkt en ook dat er iets zou worden ondernomen om te voorkomen dat illegalen zich particulier verzekerden.

Demonstraties tegen regeringsplannen

Enkele tienduizenden mensen uit het hele land demonstreerden op 12 september in Washington DC tegen de regeringsplannen. De actie was georganiseerd door de FreedomWorks Foundation – een conservatieve organisatie die pleitte voor lagere belastingen en een klein overheidsapparaat. Uit de leuzen op de spandoeken en protestborden bleek dat men zich zorgen maakte om de enorme overheidsuitgaven. Er zou te veel geld gaan naar het noodlijdende bankwezen en de auto-industrie, en de hervorming van het zorgstelsel zou de bestedingen nog verder opdrijven. Met leuzen als 'Wij zijn geen pinautomaten' gaf men aan dat de belastingbetaler dat allemaal moest opbrengen.
Dat er ook een groot wantrouwen jegens de oprechtheid van de president bestond, bleek uit de vele spandoeken met de woorden 'U liegt!'. Dit was natuurlijk een verwijzing naar de eerder gememoreerde uitlating van Wilson in het Congres. Veel actievoer-

ders waren conservatieve blanke Amerikanen uit het zuiden en Midwesten van het land, die in hun woonplaatsen al sinds de zomer regelmatig deelnamen aan demonstraties tegen Obama. Zij zagen hem als een elitaire intellectueel, een socialist of zelfs een communist, die de belastingen tot ongekende hoogten wilde opvoeren en een overheid wilde creëren die 'on-Amerikaans' was omdat zij zich te veel met de samenleving en de economie ging bemoeien. In Washington droegen sommige demonstranten zelfs protestborden met een afbeelding van Obama met een Hitlersnor, waaruit bleek dat men hem zag als een gevaarlijke tiran en een bedreiging voor het land. Uit onderzoek dat in september werd verricht, bleek dat nog ruim 50 procent van de Amerikaanse bevolking achter de president stond. Op zich was dit een diepterecord voor Obama.

'Weerstand tegen Obama is racistisch'

Oud-president Jimmy Carter zei op 16 september in het Carter Center in Atlanta (Georgia) dat de groeiende weerzin tegen Obama weinig te maken had met diens functioneren als president, maar feitelijk voortkwam uit latent racisme. Hij meende dat een deel van de Amerikaanse bevolking er moeite mee had dat het land werd geleid door een zwarte president.
Later die dag zei Robert Gibbs, woordvoerder van het Witte Huis, dat Obama deze opvatting niet deelde. Volgens hem had het verzet louter te maken met botsende politieke meningen.

NATUUR EN MILIEU

Verenigde Staten gaan waterkwaliteit van Mississippi verbeteren

Het Amerikaanse ministerie van Landbouw kondigde op 24 september 2009 een grootscheepse schoonmaak van de Mississippi aan. Twaalf staten zouden samen 320 miljoen dollar (ca. 216,5 miljoen euro) van de federale overheid krijgen om de kwaliteit van het water te verhogen.
Door intensieve landbouw langs de oevers was de rivier sterk vervuild met kunstmest. Hierdoor was rondom de monding in de Golf van Mexico een zogenaamde dode zone ontstaan. In 2009 was het zeegebied waar geen leven meer mogelijk was ca. 8.000 vierkante kilometer groot.

MILITAIRE ZAKEN

VS zien af van raketschild in Europa

De Amerikaanse president Barack Obama annuleerde op 17 september 2009 de aanleg van een raketschild in Polen en Tsjechië. Zijn voorganger George W. Bush had militaire installaties in die twee landen gepland om raketten die Iran of andere 'schurkenstaten' op Europa of de Verenigde Staten zouden afvuren te kunnen onderscheppen. Hij had hierdoor een politieke crisis met Rusland veroorzaakt, omdat Moskou vermoedde dat het schild in werkelijkheid was gericht tegen dat land. De regering-Bush was er steeds vanuit gegaan dat Iran vanaf 2012 zou beschikken over langeafstandsraketten die Europa en de VS konden bereiken.
Door een nieuwe inschatting viel de urgentie van het raketschild echter weg. Washington wilde in plaats daarvan een geavanceerd internationaal netwerk van radars en raketafweersystemen opzetten dat goedkoper en effectiever zou zijn.

Geen straf voor doodschieten van ongewapende Irakezen

De Amerikaanse sergeant Jermaine Nelson kwam op 30 september 2009 op vrije voeten. In 2004 was zijn eenheid een woning binnengevallen in de Iraakse plaats Fallujah. De vier ongewapende aanwezigen hadden zich daarop overgegeven, maar werden toch doodgeschoten. Nelson doodde één van hen, naar eigen zeggen in opdracht van een superieur. Een rechtbank in de Verenigde Staten besloot hem niet te vervolgen voor moord omdat hij schuld had bekend. In plaats daarvan werd hij veroordeeld voor plichtsverzuim en daarop stond maximaal één jaar gevangenisstraf. Volgens zijn advocaat hield dit in dat hij onmiddellijk vrij kwam.
Twee andere betrokken militairen waren eerder al op vrije voeten gekomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verenigde Staten omarmen Verenigde Naties

Beleidswijziging onder nieuwe president

Na zijn aantreden als president van de Verenigde Staten in januari 2009 liet Barack Obama geen kans onbenut om uit te leggen dat wereldvrede, een eerlijkere verdeling van de welvaart en het tegengaan van het broeikaseffect in zijn ogen alleen bereikt konden worden door intensieve internationale samenwerking. Dit betekende dat hij brak met het beleid van zijn voorganger George W. Bush, die vond dat de VS zich zo min mogelijk de wet moesten laten voorschrijven door het buitenland. Diens regering betaalde daarom de contributie voor de Verenigde Naties (VN) niet of niet volledig, had opdracht gegeven voor een aanval op Irak terwijl de Veiligheidsraad daar tegen was en verder talloze initiatieven van de VN, bijvoorbeeld om de klimaatsverandering tegen te gaan, gedwarsboomd.

Obama zit vergadering van Veiligheidsraad voor

Onder Obama traden de VS toe tot de Mensenrechtenraad van de VN (UNHCR) en betaalden zij gewoon hun contributie. De president verscheen op 22 september persoonlijk op de klimaattop van de VN in New York. Hij sprak daar over de noodzaak van een deugdelijk klimaatbeleid en zei dat 'de dagen dat Amerika zijn hielen lichtte' voorbij waren. Een dag later sprak hij de Algemene Vergadering toe en op 24 september trad hij bij een speciale bijeenkomst van de Veiligheidsraad op als voorzitter. Geen enkele Amerikaanse president had dat laatste ooit gedaan.

Veiligheidsraad voor streven naar kernwapenvrije wereld

Op de genoemde bijeenkomst schaarde de voltallige Veiligheidsraad zich achter Obama's voorstel om actiever te streven naar een kernwapenvrije wereld. De president had daar in april in Praag al een toespraak over gehouden en sindsdien was het een van de speerpunten van zijn buitenlandse beleid.
Volgens een door Obama geïnitieerde, niet-bindende resolutie die de Veiligheidsraad op 24 september aannam, moesten de bestaande atoommachten in overeenstemming handelen met het Non-Proliferatie Verdrag (NPV). Dit hield onder andere in dat zij hun nucleaire arsenalen geleidelijk zouden behoren te ontmantelden.
Landen die geen erkende atoommacht waren, moest de mogelijkheid worden ontnomen om civiele nucleaire programma's te

gebruiken voor de ontwikkeling van kernwapens, en alle landen moesten er strenger op toezien dat zij geen nucleaire producten exporteerden naar landen die daar mogelijk misbruik van wilden maken. Ook moest het moeilijker worden om uit het NPV te stappen, zoals Noord-Korea in 2003 had gedaan, naar velen vermoedden omdat het kernwapens wilde ontwikkelen.

(Vorige berichten pagina 518/3 – 2009)

IRAN

BINNENLAND

Ontwikkelingen rond Iraans nucleair programma

IAEA: 'Voortgang nucleair programma trager dan verwacht'

Uit een rapport dat het hoofd van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA) Mohammed ElBaradei op 30 augustus 2007 publiceerde bleek dat de vooruitgang die Iran maakte met zijn nucleaire programma trager was dan verwacht. Het rapport relativeerde enkele grote woorden die president Mahmoud Ahmadinejad in de voorgaande weken over het programma had uitgesproken.
De internationale spanning over het nucleaire programma van Iran liep inmiddels op. De VS konden zich niet verenigen met een plan van aanpak van het IAEA, omdat dit Iran niet onvoorwaardelijk opriep te stoppen met het verrijken van uranium. In Frankrijk spraken president Nicolas Sarkozy en minister van Buitenlandse Zaken Bernard Kouchner op 16 september 2007 zelfs openlijk over het plegen van voorbereidingen voor een mogelijk militair conflict met Iran.

Nieuwe onderhandelaar voor nucleaire aangelegenheden

De op 22 oktober 2007 afgetreden voorzitter van Irans Hoge Nationale Veiligheidsraad Ali Lirijani werd opgevolgd door Saeed Jalili, tot dan staatssecretaris voor Europese en Amerikaanse Zaken. Deze werd daarmee de belangrijkste nucleaire onderhandelaar. Jalili stond algemeen bekend als een bondgenoot van Ahmadinejad, zodat waarnemers de aanstelling dan ook beschouwden als een overwinning voor de president en een kans voor hem om een hardere toon aan te slaan in onderhandelingen met het Westen en het IAEA.

Saoedisch voorstel voor bezwering nucleaire crisis

Op 1 november presenteerde de Saoedische minister van Buitenlandse Zaken Prins Saud al-Faisal ibn Abdul Aziz namens de Samenwerkingsraad voor de Golf (GCC), een samenwerkingsverband van een zestal Golfstaten, het voorstel om buiten het Midden-Oosten een fabriek voor de verrijking van uranium te bouwen. Een op te richten consortium zou vervolgens het uranium naar behoefte aan de deelnemende landen distribueren. Voorkomen kon dan worden dat de lidstaten kernwapens zouden ontwikkelen. Het voorstel was het eerste uit de regio om de crisis rondom het Iraanse nucleaire programma op te lossen.
President Ahmadinejad noemde het plan 'interessant' en was bereid er verder over te praten. Ondertussen haalde hij zelf nog eens fel uit naar zijn binnenlandse opponenten, door ze 'verraders' te noemen en hen te beschuldigen van het samenwerken met westerse krachten.

'Belangrijke vragen blijven onbeantwoord'

IAEA-voorzitter ElBaradei presenteerde op 15 november een nieuw rapport over de stand van de nucleaire ontwikkeling in Iran. Daarin werd geconcludeerd dat het land meer openheid over haar programma had gegeven. Enkele belangrijke vragen bleven echter onbeantwoord. Omdat inspecteurs de toegang tot een paar fabrieken werd geweigerd, was nog altijd niet vast te stellen of Iran geen geheim militair programma naast het programma voor de energievoorziening had. De Amerikaanse regering liet al snel weten geen genoegen te nemen met 'selectieve samenwerking', en te zullen blijven aandringen op een nieuwe ronde van VN-sancties tegen Iran.

Amerikaans rapport gematigd over atoomprogramma

De Amerikaanse National Intelligence Estimate (NIE), een rapport samengesteld uit gegevens van de zestien inlichtingendiensten in het land, dat op 3 december gepubliceerd werd, gaf een genuanceerd beeld van het Iraanse nucleaire programma. Hoewel de inlichtingendiensten er van overtuigd waren dat Iran het doel had atoomwapens te ontwikkelen, kon met 'grote zekerheid' worden vastgesteld dat het land in 2003 het programma had stilgelegd en dat pas medio 2007 met de ontwikkeling was verdergegaan. Geconcludeerd werd verder dat Iran minder vastbesloten was een atoomwapen te ontwikkelen dan de inlichtingendiensten sinds 2005 hadden aangenomen. Dat Iran het programma vooral vanwege internationale druk had stilgelegd gaf aan dat het regime gevoeliger was voor dergelijke druk dan tot dan toe werd aangenomen. Geschat werd dat Iran op zijn vroegst eind 2009 over een atoombom zou kunnen beschikken.

Kritisch tussenrapport van IAEA

Het IAEA publiceerde op 22 februari 2008 weer een opvallend kritisch rapport over het Iraanse atoomprogramma. Volgens voorzitter ElBaradei had Iran geen antwoord gegeven op de vragen die door westerse inlichtingendiensten waren opgeworpen over het mogelijk militaire karakter van het nucleaire programma. Bovendien zouden Iraanse wetenschappers zich bezig hebben gehouden met het testen van explosieven die bij de vervaardiging van een atoomwapen gebruikt konden worden. Het IAEA twijfelde derhalve openlijk aan de enkel vreedzame toepassing van het nucleaire programma. Volgens Iran waren de beweringen 'nergens op gebaseerd'.

Nieuwe sancties tegen Iran

De VN-Veiligheidsraad vaardigde op 3 maart een nieuwe ronde sancties uit tegen Iran, omdat het land nog altijd niet gestopt was met het verrijken van uranium. Resolutie 1803 bepaalde dat vrachtschepen van en naar Iran, waarvan vermoed werd dat ze verboden apparatuur vervoerden, mochten worden gecontroleerd. Verder werd de controle van de financiële instelling in het land verscherpt en werd de regeling voor het niet verschaffen van visa en het blokkeren van kapitaal van personen die verdacht werden van betrokkenheid bij het nucleaire programma voortgezet.
De aankondiging leek Ahmadinejad niet te deren. Op 8 april kondigde hij aan dat zijn land 6.000 nieuwe uraniumverrijkingcentrifuges in de nucleaire faciliteiten bij Na-

tanz zou installeren. Volgens de Britse krant *Financial Times* werd daarmee de capaciteit verdrievoudigd.

ElBaradei opnieuw zeer kritisch

Zoals vastgelegd in resolutie 1803 presenteer de IAEA-voorzitter ElBaradei op 26 mei, binnen 90 dagen na de aanname van de resolutie, een nieuw rapport over het Iraanse nucleaire programma. Volgens ElBaradei werkte Iran bewust onvoldoende mee met de inspecties en het beantwoorden van vragen van het IAEA, met name de vraag of het nucleaire programma meer voor militaire toepassingen dan voor energieproductie werd opgezet. Het rapport onthulde verder dat Iran internationaal informatie had ingewonnen over het sneller, krachtiger en efficiënter maken van de uraniumverrijkingscentrifuges.

Spanning met Israël over nucleair programma loopt op

De Iraans-Israëlische verhoudingen verslechterden in juni in hoog tempo. Nadat de Israëlische premier Ehoed Olmert op 3 juni de internationale gemeenschap had opgeroepen de Iraanse atomaire dreiging 'met alle mogelijk middelen te stoppen', vertelde Ahmadinejad enkele journalisten dat de staat Israël hoe dan ook zou verdwijnen, 'met of zonder tussenkomst van Iran'. Enkele dagen later noemde de vooraanstaande Israëlische minister van Transport en Verkeersveiligheid Shaul Mofaz een Israëlische aanval op de nucleaire installaties van Iran 'onvermijdelijk'.

Ali Shrazi, adviseur van Ayatollah Khamenei, zette het conflict verder op scherp door op 8 juli te stellen dat zijn land 'Israël in brand zal zetten' wanneer het werd aangevallen. Een dag later kondigde Iran aan dat zij een nieuwe versie van de langeafstandsraket Shahab-3 had getest, waarmee naar eigen zeggen doelen in Israël geraakt konden worden.

EU en VS voeren druk op Iran op

Europa en Amerika verhoogden ondertussen de druk op Iran. Uit een gezamenlijke verklaring die op 10 juni werd opgesteld bleek dat de partners Iran opriepen 'de internationale verplichtingen om te stoppen met nucleaire activiteiten na te leven'. Ahmadinejad reageerde met de opmerking dat Iran haar nucleaire aspiraties niet zou opgeven en dat het westen dat 'absoluut niet zou kunnen tegenhouden'. De Europese Hoge Vertegenwoordiger van het Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid Javier Solana, probeerde tijdens zijn bezoek aan Teheran op 14 en 15 juni het tij te keren. Vergezeld van diplomaten uit China, Frankrijk, Duitsland, Rusland en Groot-Brittannië lichtte hij een voorstel toe waarin Iran de toezegging deed te stoppen met het plaatsen van nieuwe centrifuges, waarna de VN geen aanvullende sancties meer zouden uitvaardigen. Het parlement zegde toe serieus naar het voorstel te zullen kijken, maar ook 'de nucleaire rechten van het land te zullen verdedigen'. Om Iran verder onder druk te zetten om het voorstel te accepteren bepaalde de EU op 23 juni dat tegoeden van de grootste Iraanse bank, Bank Melli, zouden worden bevroren.

Iran afwijzend tegenover voorstel Solana

De belangrijkste Iraanse nucleaire onderhandelaar Saeed Jalili wees op 4 juli het plan van Solana in een brief aan de EU-vertegenwoordiger in feite af. Volgens de *Financial Times* was de brief 'negatief van toon' en konden er geen aanwijzingen in gelezen worden dat Iran van plan was de verrijking van uranium te stoppen. Nieuwe gesprekken tussen Solana en Jalili op 19 juli in het Zwitserse Geneve leverden weinig op, maar waren vooral opvallend vanwege de aanwezigheid van de Amerikaanse staatssecretaris van Politieke Zaken William Burns. Het gesprek werd daarmee het onderhoud op het hoogste diplomatieke niveau tussen Amerika en Iran sinds de Islamitische Revolutie in Iran in 1979.

Opnieuw zwaardere sancties tegen Iran

Een en ander kon niet verhinderen dat de zes landen die met Iran over het nucleaire programma overlegden – de G5 en Duitsland – zwaardere sancties tegen Iran aankondigden wegens het onophoudelijk traineren van de voortgang in de gesprekken. De EU kondigde op 8 augustus strengere handelssancties tegen Iran aan. Daarnaast liet het Amerikaanse ministerie van Financiën op 12 augustus weten dat het economische sancties had genomen tegen vijf bedrijven waarvan de VS aannam dat zij bij het nucleaire programma betrokken waren.

IAEA boekt weinig vooruitgang

Het hoofd van het IAEA, Mohammed ElBaradei, presenteerde op 22 september een nieuw rapport over de Iraanse atoomkwestie. Volgens ElBaradei was zijn organisatie nog niet veel opgeschoten met het beoordelen van de vraag of Iran atoomwapens ontwikkelde, omdat de medewerking van de Iraanse overheid beperkt was. Duidelijk was wel dat Iran, ondanks een resolutie van de VN-veiligheidsraad, nog niet gestopt was met het verrijken van uranium. Het rapport bewoog de Veiligheidsraad vijf dagen later tot het aannemen van een nieuwe resolutie waarin Iran nogmaals werd opgeroepen 'zonder vertraging direct te voldoen aan eerder aangenomen resoluties'.

Iran bereid uraniumverrijking te staken

De hoogste Iraanse vertegenwoordiger bij het IAEA Ali Asghar Soltanieh deed op 2 oktober het opmerkelijke aanbod dat Iran zou overwegen de verrijking van uranium te staken, wanneer gegarandeerd zou worden dat het voldoende nucleair materiaal voor zijn kerninstallaties kreeg aangeboden. Westerse diplomaten reageerden terughoudend op het voorstel, omdat Iran een vergelijkbaar aanbod in juni nog hadden afgewezen. Het voorstel betekende echter wel een breuk met de weigeringen van Iran tot dan toe om de verrijking te staken. Op 13 oktober schreef het dagblad *Financial Times* dat Europa en de VS verder onderhandelden over verscherping van de sancties tegen Iran.

'Iran verrijkt in hoog tempo uranium'

Uit een nieuw rapport dat IAEA-president ElBaradei op 19 november presenteerde bleek dat Iran in hoog tempo uranium aan het verrijken was. Eind augustus bedroeg de hoeveelheid laagverrijkt uranium nog 480 kilogram, midden november was dat inmiddels 630 kilogram. Wanneer het land in dit tempo uranium zou blijven verrijken zou begin 2009 de zogenaamde 'break out capacity', de voorlaatste stap op weg naar de productie van een atoomwapen, bereikt worden. Het IAEA meldde verder een verslechtering van de communicatie tussen Iran en het agentschap over de mogelijke productie van kernwapens.
Uit een nieuw rapport van het IAEA, dat op 19 februari 2009 geopenbaard werd, bleek

dat de hoeveelheid laagverrijkt uranium dat in de centrale in Natanz geproduceerd was tot dan toe onderschat was. Toen bleek dat er inmiddels een ton laagverrijkt uranium was geproduceerd, een hoeveelheid die na verdere verrijking voldoende materiaal kon opleveren voor één atoombom. Volgens sommige analisten was met deze hoeveelheid de 'break out capacity' bereikt en kon Iran dus kernwapens produceren.

Ahmadinejad bereid tot gesprek met VS

Ahmadinejad gaf op 8 april 2009 te kennen dat hij open stond voor gesprekken met de Verenigde Staten over het nucleaire programma, mits deze waren gebaseerd op 'eerlijkheid, rechtvaardigheid en respect'. De president reageerde daarmee op een bijeenkomst op dezelfde dag van Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, China, Rusland en de VS. Tijdens deze bijeenkomst kondigde de VS aan volledig mee te willen praten met de partners en Iran over het nucleaire programma.
Tijdens de viering van Nationale Nucleaire Dag een dag later kondigde Ahmadinejad vooruitgang op twee nucleaire fronten aan. Volgens de president hadden wetenschappers een belangrijke stap vooruit gezet in het proces van het winnen van verarmd uranium. Tevens waren er twee nieuwe typen verrijkingscentrifuges getest.

Afspraak tot gesprek Iran en leden Veiligheidsraad

Na de herverkiezing van Ahmadinejad in juni 2009 en de onlusten die in de weken nadien uitbraken keerde de aandacht vanaf augustus weer terug naar het oplossen van de atoomkwestie. Een week voordat het IAEA een nieuw rapport over het Iraans atoomprogramma presenteerde, beschuldigde de Iraanse regering de VS op 3 september ervan valse documenten te gebruiken om aan te tonen dat Iran aan een atoomwapen werkte. Op 9 september presenteerde het land evenwel een pakket voorstellen voor onderhandelingen aan de vijf permanente leden van de VN-Veiligheidsraad. Details werden niet bekend gemaakt, maar duidelijk was dat Iran de uraniumverrijkingen niet zou stopzetten en daarover ook niet wilde praten. Toen de permanente leden van de Veiligheidsraad twee dagen later bekend maakten met Iran te willen spreken, liet de Iraanse minister van Buitenlandse Zaken Manouchehr Mottaki een dag later weten dat zijn land misschien toch over het atoomprogramma zou willen overleggen. De gesprekken zouden vanaf 1 oktober plaatsvinden.

IAEA: 'Iran kan atoomwapen maken'

Uit uitgelekte vertrouwelijke documenten van het IAEA bleek op 18 september dat deskundigen van deze organisatie van mening waren dat Iran inmiddels een atoombom kon ontwikkelen. Het document bevatte gegevens die afweken van wat het IAEA tot dan had gepubliceerd. In de tekst werd onder andere gemeld dat Iran beschikte over een raket waarin 'hoogstwaarschijnlijk' een kernkop paste. Het IAEA ontkende informatie te hebben achtergehouden. Bovendien hield het vol 'geen concreet bewijs te hebben dat er een Iraans kernwapenprogramma is of zou zijn geweest'.

Iran onthult tweede verrijkingscentrale

Een week later bleek dat Iran tegenover het IAEA had toegegeven over een tweede verrijkingsinstallatie, in de buurt van de stad Qom, te beschikken. Verscheidene westerse landen eisten direct dat de sancties tegen Iran uitgebreid zouden worden. De Amerikaanse president Barack Obama stelde dat Iran 'regels had overtreden waaraan ieder land zich diende te houden'. Ahmadinejad vond echter dat zijn land zich aan de regels had gehouden door minimaal zes maanden voordat deze in gebruik zou worden genomen de aanwezigheid van de nucleaire faciliteit te melden. De nieuwe installatie zou pas over achttien maanden in werking treden. Volgens het IAEA moest de aanmelding van een complex echter tijdens de ontwerpfase reeds worden gemeld. Op 26 september maakte Iran bekend dat het IAEA het nieuwe complex mocht inspecteren.

Ministers van Olie en Industrie treden af

Op 12 augustus 2007 werd bekend dat de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad het ontslag had aanvaard van de ministers van Olie en van Industrie en Mijnbouw, respectievelijk Kazem Vaziri-Hamaneh en Ali Reza Tahmasbi. Over het ontslag van de twee, die allebei in 2005 minister waren geworden, werden geen officiële mededelingen gedaan, maar de Britse krant *The Guardian* zinspeelde op een bewuste actie van Ahmadinejad om zijn macht te vergroten en tegelijkertijd zijn falende economische politiek te verdoezelen. Op 14 november werden Gholam Hossein Nozari, hoofd van het staatsbedrijf National Iranian Oil Company, en Ali Akbar Mehrabian aangesteld als opvolgers van de vertrokken ministers.

Parlement gaat akkoord met drie nieuwe ministers

Het parlement stemde op 5 augustus 2008 voor de benoeming van drie door Ahmadinejad voorgedragen kandidaat-ministers. Op Economische Zaken werd Danesh-Jafari vervangen door de voormalige minister voor Welvaart en Sociale Zaken Shamseddin Hosseini. Ali Kordan, voormalig staatssecretaris van Olie, verving op Binnenlandse Zaken Mostafa Pur-Mohammadi. Daarnaast werd Hamid Behbahani, een voormalige adviseur van Ahmadinejad, als opvolger van Mohammed Rahmati aangesteld als minister van Transport. Danesh-Jafari en Pur-Mohammadi voegden zich na hun aftreden bij de groep van critici van de regering. De afgetreden minister van Economische Zaken bekritiseerde het economische beleid van de regering, dat volgens hem te politiek getint was en bovendien wars was van internationaal geaccepteerde economische theorieën.

Eerste publieke ophanging in Teheran in vijf jaar

Voor het eerst in vijf jaar werden op 2 augustus 2007 in Teheran weer veroordeelde misdadigers publiekelijk opgehangen. Duizenden toeschouwers keken toe hoe twee wegens moord veroordeelde mannen de strop kregen. Op 5 september berichtte het persbureau *Reuters* dat volgens berichten uit de Iraanse media sinds juli zeker 56 mensen ter dood waren veroordeeld wegens verder niet nader bepaald benoemd 'immoreel gedrag'. Dat immorele gedrag werd met een actief programma aangepakt. Zo werd op 16 maart 2008 de sluiting aangekondigd van verscheidene bioscopen en tijdschriften die de levens van 'corrupte' buitenlandse filmsterren publiceerden en 'bijgeloof' stimuleerden.

Grootste massaexecutie in jaren

De Iraanse autoriteiten hingen op 27 juli

2008 29 personen op die werden verdacht van zware misdrijven als moord, verkrachting en drugssmokkel. Het bracht het aantal geëxecuteerden in 2008 op 150. In 2007 had Iran zeker 317 criminelen ter dood gebracht, waarmee het land alleen China voor moest laten inzake gerechtelijke executies.

Rafsanjani nieuwe voorzitter Raad van Deskundigen

De voormalige president Ali Akbar Hashemi Rafsanjani werd op 4 september 2007 door de bijzonder invloedrijke Raad van Deskundigen tot haar nieuwe voorzitter gekozen. Rafsanjani was in december 2006 in het district Teheran verkozen tot lid van de Raad. Hij volgde de in juli overleden Ayatollah Ali Akbar Meshkini op. De Raad was onder andere belast met het aanstellen van de hoogste leider van Iran.

Spanning tussen Iraanse en Amerikaanse schepen

Op 6 januari 2008 kwam het in de Straat van Hormuz bijna tot een gewapend treffen tussen Iraanse en Amerikaanse schepen. Volgens de Amerikaanse marine waren vijf kleine speedboten, voorafgegaan door het uiten van dreigende taal via een internationaal radiokanaal, met hoge snelheid op de Amerikaanse oorlogsschepen toegevaren. Vlak voordat de oorlogsschepen het vuur wilden openen, maakten de speedboten rechtsomkeerd. Een woordvoerder van het Iraanse ministerie voor Buitenlandse Zaken noemde het voorval 'een gewone zaak' die 'af en toe voorvalt en opgelost wordt als beide zijden elkaar erkennen'.

Ahmadinejad leidt gevoelige politieke nederlaag

Het besluit van ayatollah Khamenei om het Iraanse parlement te steunen in zijn oproep voor 1 miljard dollar (ca. 684 miljoen euro) goedkoop gas te leveren aan dorpen die tijdens de strenge winter getroffen werden door stroomuitval betekende een gevoelige politieke nederlaag voor president Mahmoud Ahmadinejad. Het besluit dat Khamenei op 21 januari 2008 nam werd door Ahmadinejad bestreden, omdat het te zwaar op het staatsbudget zou drukken. Khamenei, die de uiteindelijk zeggenschap had over alle door de regering genomen besluiten, had in een speech enkele weken eerder zijn aanvankelijk zeer positieve houding ten aanzien van de regering van Ahmadinejad wat gematigd.

Iran lanceert testraket voor satellietlancering

Vanaf een nieuwe lanceerinrichting lanceerde Iran op 4 februari 2008 een testraket. Deze Kavosghar (Verkenner) moest binnen een jaar een satelliet in een baan om de aarde brengen. President Ahmadinejad noemde de lancering van de eentrapsraket noodzakelijk voor een 'actief en invloedrijke [Iraanse] aanwezigheid in de ruimte'.

Aanhangers president behouden meerderheid in parlement

Uit de officiële uitslagen van de Iraanse parlementsverkiezingen die in twee rondes op 14 maart en 25 april 2008 waren gehouden bleek dat de conservatieve aanhangers van president Ahmadinejad hun meerderheid in de volksvertegenwoordiging hadden weten te behouden. Omdat veel hervormingsgezinde kandidaten van deelname aan de verkiezingen waren uitgesloten, was de verkiezing evenwel niet veel meer dan een strijd tussen verscheidene fundamentalistische facties. Van de 290 volgens een districtenstelsel te behalen zetels ging 69 procent naar conservatieve kandidaten, terwijl hervormingsgezinden en onafhankelijken de resterende zetels deelden. Veel van de verkozen conservatieven waren lid van het Verenigd Front van Fundamentalisten en Principiëlen, dat de regering van Ahmadinejad steunde. Opvallend was het grote aantal gekozen voormalige leden van de Revolutionaire Garde; volgens de Britse krant *The Guardian* zouden zeker 120 leden van het nieuwe parlement hierbij in dienst zijn geweest.
Kritiek op het verloop van de verkiezingen kwam er direct. Volgens de VS was de stemming niet eerlijk verlopen door het uitsluiten van veel hervormingsgezinden van de verkiezingen. De EU noemde de uitsluiting 'een duidelijke schending van internationale normen'.

Parlement kiest Larijani als voorzitter

Het nieuw gekozen parlement wees op 28 mei Ali Larijani uit zijn midden aan als voorzitter. Gehoopt werd dat Larijani beter tegenwicht zou kunnen bieden tegen de regering van Ahmadinejad; het aftredende parlement en zijn voorzitter was door zowel hervormers als conservatieven een te grote meegaandheid verweten. Larijani was tot oktober 2007 voorzitter geweest van de Hoge Nationale Veiligheidsraad en had tijdens de parlementsverkiezingen leiding gegeven aan een groep pragmatische conservatieve kandidaten, die zich kritisch tegenover Ahmadinejads radicale, populistische politiek hadden uitgelaten.

Voorwaardelijke celstraf voor Mousavian

Het Iraans staatspersbureau IRNA maakte op 8 april 2008 bekend dat de voormalige nucleaire onderhandelaar Hossein Mousavian veroordeeld was tot twee jaar voorwaardelijke gevangenisstraf. Hij was schuldig bevonden aan het 'schaden van de nationale veiligheid'. Mousavian mocht tevens vijf jaar lang geen regeringspost bekleden. Bovendien liep er nog een ander onderzoek tegen hem wegens het voeren van 'propaganda tegen het systeem'. Mousavian was nucleaire onderhandelaar onder president Seyyed Mohammed Khatami (1997-2005) geweest en was bovendien een bondgenoot van de voormalige president Ali Akbar Hashemi Rafsanjani.

Parlement zet bondgenoot president af als minister

Op 26 oktober 2008 begon het Iraanse parlement een afzettingsprocedure tegen de minister van Binnenlandse Zaken Ali Kordan. Kordan, een naaste metgezel van Ahmadinejad, werd een 'gebrek aan eerlijkheid' verweten, nadat gebleken was dat het diploma van zijn vermeende opleiding aan de Britse Universiteit van Oxford vals was. Ahmadinejad leed een politieke nederlaag toen het parlement op 4 november inderdaad besloot tot de verwijdering van Kordan. De president had hem pas in augustus op zijn post benoemd, en verdedigde zijn minister met felle bewoordingen.

Het parlement stemde op 18 november met een kleine meerderheid in met de benoeming van Sadeq Mahsouli als opvolger van Kordan. Mahsouli was eerder ministerskandidaat geweest, maar had zich teruggetrokken na kritiek vanuit het parlement op zijn puissante rijkdom en gebrek aan relevante werkervaring.

Lancering satelliet bij viering dertigjarige revolutie

De viering van de dertigste verjaardag van de 'Islamitische Revolutie' werd in Iran op 3 februari 2009 opgeluisterd met de aankondiging dat het land zijn eerste zelfgebouwde satelliet de ruimte in had gestuurd. De staatstelevisie toonde beelden van de satelliet, genaamd Omid (Hoop), gemonteerd op een Safir-2 raket. Het aftellen tot de lancering werd op tv vergezeld door gebeden van president Mahmoud Ahmadinejad die de officiële aanwezigheid van Iran in de ruimte uitriep.
De lancering maakte deel uit van tien dagen van festiviteiten rondom de herdenking van de Islamitische Revolutie in 1979, toen de sjah werd verdreven en de Islamitische Republiek Iran werd uitgeroepen. Ahmadinejad sprak op 10 februari, de 'Dag van de Overwinning' in 1979, honderdduizenden aanhangers toe. Hij sprak onder andere uit dat hij bereid was tot gesprekken met de nieuwe Amerikaanse president Barack Obama. Deze had enkele weken eerder Ahmadinejad de hand gereikt.

Mahmoud Ahmadinejad president voor een tweede termijn

Khatami trekt zicht terug na kandidatuur Moussavi

Seyyed Mohammed Khatami, president van Iran tussen 1997 en 2005, kondigde op 8 februari 2009 aan dat hij het tijdens de presidentsverkiezingen in juni op zou nemen tegen president Mahmoud Ahmadinejad. Khatami was door hervormingsgezinde politici onder druk gezet zich te kandideren, omdat velen in hem de enige politicus zagen die de populistische Ahmadinejad zou kunnen verslaan.
Ook Hossein Moussavi, premier tussen 1981 en 1989, liet weten aan de verkiezingen mee te willen doen. De aankondiging van Moussavi op 10 maart deed Khatami precies een week later besluiten zich terug te trekken als kandidaat en Moussavi te steunen. Moussavi opende op 7 april de aanval op Ahmadinejad. Tijdens een persconferentie wees hij de 'extremistische politiek' van de president af omdat deze de 'belangen van het land op het spel zette'. Moussavi zei als president niet het omstreden nucleaire programma stil te zullen leggen, maar het internationale vertrouwen zo te versterken dat de wereld zou geloven dat Iran slechts vreedzame nucleaire doeleinden nastreefde.

Openlijke kritiek Khamanei op Ahmadinejad

De presidentiële aspiraties van Ahmadinejad kregen op 5 mei een knauw toen bleek dat opperste leider Ayatollah Ali Khamanei openlijke kritiek uitte op het besluit van de president een hooggeplaatste bestuurder te ontslaan. Khamanei eiste persoonlijk dat Ahmadinejad Mostafa Khaksar Qahroudi, hoofd van de organisatie die de jaarlijkse hadj (pelgrimstocht) naar Mekka organiseerde, opnieuw benoemde. Volgens waarnemers toonde de kritiek een afnemende steun van Khamanei voor Ahmadinejad in de aanloop naar de verkiezingen.
Ondertussen bleek uit een bericht van de staatsnieuwsdienst Mehr dat er zich 475 kandidaten voor de presidentsverkiezingen hadden geregistreerd. De belangrijkste opponenten voor Ahmadinejad leken, naast Moussavi, Mehdi Karubi, voormalig parlementsvoorzitter, en Mohsen Rezai,voormalig hoofd van de Revolutionaire Garde, te worden.

Ahmadinejad tot winnaar omstreden verkiezingen uitgeroepen

De presidentsverkiezingen op 12 juni werden voorafgegaan door verhitte debatten tussen de kandidaten en massademonstraties en verkiezingsbijeenkomsten in Teheran. Ahmadinejad en Moussavi hadden elkaar tijdens een voor Iraanse begrippen ongekend fel televisiedebat forse verwijten gemaakt. De president probeerde zijn tegenstrever te koppelen aan twee voorgaande, vermeend corrupte, presidenten, terwijl Moussavi de politiek van Ahmadinejad 'egocentrisch' en gebaseerd op 'misleiding en bijgeloof' noemde. Aanhangers van beide kampen organiseerden in aanloop naar de verkiezingen massabijeenkomsten, tijdens welke de sfeer en vastberadenheid steeds feller werden.

Onder deze gespannen omstandigheden werd op 12 juni gekozen. De opkomst was zo groot dat stemlokalen langer open moesten blijven. Direct na het sluiten van de stembussen eiste zowel Ahmadinejad als Moussavi de overwinning op. Kort hierop stelde Moussavi dat er sprake was van fraude. Zo zouden veel stembureaus tijdens de dag zonder stembiljetten zijn komen te zitten. Al op 13 juni maakte het ministerie van Binnenlandse Zaken de uitslag bekend. Ahmadinejad was in de eerste ronde herkozen met 62,6 procent van de stemmen, bijna twee keer zoveel als voor Moussavi die op 33,8 procent bleef steken.

Uitslag presidentsverkiezingen Iran (12 juni 2009) Opkomst 85,0%	
Mahmoud Ahmadinejad	62,6%
Hossein Moussavi	33,8%
Mohsen Rezai	1,7%
Mehdi Karubi	0,9%
Blanco en ongeldig	1,1%

Grootschalige protesten aanhangers Moussavi

Aanhangers van Moussavi gingen de dagen na de uitslag de straat op om te protesteren tegen de in hun ogen oneerlijk verlopen verkiezingen. De betogers beschikten niet over een officiële goedkeuring voor de demonstraties en tijdens de protestmarsen werden felle leuzen tegen Ahmadinejad geroepen. Op 15 juni protesteerden honderdduizenden mensen tegen de verkiezingsuitslag, de grootste demonstratie tegen de overheid sinds de islamitische revolutie in 1979. In de dagen die zouden volgen, werden confrontaties met de politie harder en werden steeds meer aanhangers van Moussavi opgepakt. De rivaliteit tussen de 'Groene Golf' van Moussavi en de conservatieve aanhangers van de Revolutionaire Garde werd almaar grimmiger.

Op 19 juni waarschuwde Ayatollah Khamenei de demonstranten dat zij zwaar gestraft zouden worden, wanneer ze verder zouden gaan met hun protesten. De internationale verontwaardiging was groot toen een dag later tijdens gevechten tien doden vielen.

Moussavi: 'Protesten moeten doorgaan'

Ondanks het harde optreden van de overheid bleven Moussavi's aanhangers in de weken die volgden met grote regelmaat de straat op gaan. Omdat hij de regering van Ahmadinejad na de 'illegale verkiezingen' onwettig achtte, riep de verslagen presidentskandidaat zijn aanhangers op 1 juli op tegen de uitslag te blijven protesteren.

Moussavi kreeg vier dagen later steun uit onverwachte hoek, toen de Vergadering van Geleerden en Onderzoekers te Qom, een religieus sjiitisch overlegorgaan, in een verklaring de verkiezing van Ahmadinejad 'onwettig' noemde. Het bekritiseerde bovendien de invloedrijke Raad van Hoeders die de verkiezingen goedgekeurd hadden. De protesten gingen intussen door. Op 9 juli braken er opnieuw gevechten uit, ditmaal tussen Moussavi-aanhangers en een militie onder leiding van Khamenei's zoon Mojtaba Khamenei. Tijdens protesten in de dagen nadien werden opnieuw tientallen aanhangers van Moussavi gearresteerd. Khamenei riep de demonstranten op 20 juli nogmaals op te stoppen met hun tegen de islamitische revolutie gerichte gedragingen en stelde dat ze op de rand van 'instorten' stonden.

Ahmadinejad beëdigd voor tweede termijn

Te midden van nog immer voortdurende protesten werd Ahmadinejad op 5 augustus in het parlement beëdigd voor een tweede termijn als president van Iran. Een groot aantal politieke leiders, onder wie Moussavi en de voormalige presidenten Ali Akbar Hashemi Rafsanjani en Khatami, boycotten de ceremonie. Zij protesteerden daarmee tegen de gang van zaken tijdens de verkiezingen en de behandeling van de arrestanten tijdens de demonstraties die volgden op de verkiezingsuitslag. De autoriteiten hadden begin augustus al een aanvang gemaakt met het berechten van de demonstranten. Volgens Moussavi waren hiervoor bekentenissen onder geweld afgedwongen, wat opvallend genoeg op 9 augustus door generaal Ismail Ahmadi Moghaddam, de hoogste politiefunctionaris van het land, werd toegegeven. Op 25 augustus eiste een openbaar aanklager de 'zwaarste straf' voor Saed Hajjarian, die in een geschreven verklaring had bekend medeverantwoordelijk te zijn voor de onlusten na de verkiezingen. Hajjarians partij, het Islamitisch Iraanse Participatie Front (IIPF), stelde dat de verklaring onder druk was afgegeven.

Ahmadinejad vormt nieuw kabinet

Ahmadinejad presenteerde een lijst van ministerskandidaten op 19 augustus in het parlement. Volgens waarnemers riskeerde hij een harde confrontatie met de parlementariërs, omdat hij veel 'onervaren lieden' en juist bijzonder weinig kritische politici had geselecteerd. De goedkeuring van de ministers verliep op 3 september uiteindelijk relatief eenvoudig. Slechts 3 van de 21 genomineerden, voor de posten van Onderwijs, Energie en Welzijn en Sociale Zekerheid, werden weggestemd. De president kreeg vervolgens drie maanden de tijd om met nieuwe kandidaten te komen. Opvallende namen in de nieuwe ministersploeg waren Marzieh Vahid Dastjerdi (Volksgezondheid), de eerste vrouwelijke minister sinds de islamitische revolutie van 1979, en Ahmad Vahidi (Defensie), die door Interpol werd gezocht op beschuldiging van betrokkenheid bij de aanslag op een Joods centrum in Argentinië, waarbij in 1994 85 doden vielen. Vahidi was toen commandant bij de Revolutionaire Garde.

Samenstelling van de regering van Iran
(3 september 2009)

President
Mahmoud AHMADINEJAD

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Abdol Reza SHEIKH-OL-ESLAMI
Binnenlandse Zaken
Mostafa Mohammad NAJAR
Buitenlandse Zaken
Manuchehr MOTAKI
Communicatie en Informatietechnologie
Reza TAQI-PUR
Coöperaties
Mohammad ABBASI
Defensie en Militaire logistiek
Ahmad VAHIDI
Economische Zaken en Financiën
Shams-ed-Din HOSEINI
Gezondheidszorg
Marzieh VAHID-DASTJERDI
Handel
Mehdi QAZANFARI
Industrie en Mijnbouw
Ali Akbar MEHRABIAN
Inlichtingendiensten en Veiligheid
Heidar MOSLEHI
Islamitische Cultuur
Mohammad HOSEINI
Justitie
Morteza BAKHTIARI
Landbouw
Jihad Sadeq KHALILIAN
Olie
Masud MIR-KAZEMI
Volkshuisvesting
Ali NIKZAD
Wegen en Transport
Hamed BEHBAHANI
Wetenschap, Onderzoek en Technologie
Kamran DANESHJU

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Iran, Rusland en Qatar vormen 'gastroika'

Op 21 oktober 2008 kondigden Iran, Rusland en Qatar de vorming van een grote 'gastroika' aan. De verregaande samenwerking die de drie partijen aangingen verhoogde de kans op de oprichting van een gaskartel, vergelijkbaar met het oliekartel van de Organisatie van Olie-exporterende Landen (OPEC). De landen beschikten samen over 60 procent van de wereldwijde gasvoorraden. Vooral op het gebied van het ontwikkelen van nieuwe gasvelden, raffinage en verkoop wilden de landen nauwer gaan samenwerken.

JUSTITIE

Israëlische spion geëxecuteerd

De Iraanse autoriteiten maakten op 22 november 2008 bekend dat zij Ali Ashtari, volgens Iran een spion van de Israëlische geheime dienst Mossad, hadden opgehangen. Ashtari had zich voorgedaan als manager van een bedrijf dat communicatie- en beveiligingsapparatuur aan de Iraanse overheid verkocht. Twee dagen na de executie maakte de Iraanse majoor-generaal van de Republikeinse Garde Mohammed Ali Jafari bekend dat zijn troepen onlangs enkele Mossad-agenten hadden gearresteerd en communicatieapparatuur in beslag hadden genomen. Volgens Jafari hadden een aantal spionnen toegegeven dat ze, na hun training in Israël, moorden en bomaanslagen wilden gaan plegen.

Journaliste veroordeeld voor spionage voor VS

De eenendertigjarige journaliste Roxana Saberi werd op 18 april 2009 door een Iraanse rechtbank veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf. Saberi, in het bezit van een Iraans en Amerikaans paspoort, was spionage voor de VS ten laste gelegd. Nadat de Amerikaanse president Barack Obama had laten weten 'diep teleurgesteld' te zijn over de uitspraak, riep de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad de openbaar aanklager in Teheran per brief weten dat alle vrijheden en legale rechten ter bestrijding van de uitspraak zouden moeten worden gerechtvaardigd. Op 11 mei werd Saberi

vrijgelaten nadat een beroepshof haar straf had verminderd; om hoeveel strafvermindering het ging werd niet geheel duidelijk.

BUITENLANDSE ZAKEN

Relaties Iran-VS blijven zeer moeizaam

Ahmadinejad: 'VS verdwijnt uit regio'

Volgens de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad was de Amerikaanse aanwezigheid in de regio rondom Iran tanende. Tijdens een toespraak op 28 augustus 2007 stelde hij dat deze terugtocht zo massaal en plotseling was dat er een 'machtsvacuüm' dreigde te ontstaan. Zijn land was dan 'uiteraard bereid om, met behulp van enkele bevriende naties zoals Saoedi-Arabië en de nieuwe Iraakse natie, dat gat te vullen'. De Amerikaanse president George W. Bush reageerde nog dezelfde dag door zijn beschuldiging dat Iran sjiitische moslimstrijders van training en wapens voorzag te herhalen. Hij besprak tijdens deze toespraak ook Irans omstreden nucleaire programma, waarvan Iran beweerde dat het enkel bedoeld was voor de energievoorziening, maar waarvan de VS zeiden dat van de gefabriceerde materialen ook atoomwapens gemaakt konden worden.

President Iran spreekt Algemene Vergadering VN toe

Tijdens een speech voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York op 25 september verklaarde Ahmadinejad de discussie over het omstreden Iraanse nucleaire programma voor 'gesloten'. Bovendien moest volgens hem voortaan niet het 'politieke' lichaam van de VN-veiligheidsraad, maar het 'technische' lichaam van het Internationale Atoom Energie Agentschap (IAEA) de zaak behandelen. Zonder de VS bij naam te noemen omschreef hij de leiders van 'bepaalde landen' als 'openlijk immoreel' en zei hij dat dezen 'ontuchtig, egoïstisch, vijandig en dwingend' handelden.

Ahmadinejad had een dag eerder al voor rumoer gezorgd toen hij tijdens een bijeenkomst met studenten op de Columbia University in New York had gesteld dat er 'geen homo's waren in Iran', en er dus ook niet over de positie van homo's in Iran gesproken hoefde te worden.

Poetin aanwezig bij Kaspische top

De Russische president Poetin bracht op 16 oktober 2007 een officieel bezoek aan Iran. Hij woonde in Teheran een top van de vijf landen rond de Kaspische Zee bij en sprak onder vier ogen met de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad. Het overleg, dat vooral had moeten gaan over de overvloedig rondom de Kaspische Zee in de bodem aanwezige energievoorraden, werd overschaduwd door de controverse over het nucleaire programma van Iran. Met zijn aanwezigheid liet Poetin merken tegenstander te zijn van een mogelijke Amerikaanse aanval op nucleaire faciliteiten in Iran. De vijf landen spraken af dat ze hun grondgebied niet open zouden stellen voor hulp bij een eventuele militaire aanval op elkaar. De Amerikanen voerden derhalve de druk op de Iraanse regering op door op 25 oktober unilateraal sancties, in de vorm van belemmering van verscheidene financiële transacties, aan te kondigen.

Nieuwe Amerikaanse president wil dialoog met Iran

De nieuwe Amerikaanse president Barack Obama sprak op 27 januari 2009, tijdens zijn eerste internationaal uitgezonden televisie-interview als president, verzoenende woorden richting Iran. Obama zei op de pan-Arabische zender al-Arabiya bereid te zijn tot een dialoog met Iran en stelde te willen luisteren naar 'een ieder in het Midden-Oosten die het gebruik van geweld verwierp'. De Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad reageerde op 28 januari met de opmerking dat de door Obama aangekondigde verandering twee kanten op kon: een fundamentele of een tactische verandering. 'Verandering zou zijn wanneer de Verenigde Staten hun verontschuldigingen aan het Iraanse volk zouden aanbieden voor alle misdrijven die zij tegen de Iraanse natie hebben gepleegd', aldus Ahmadinejad. De president doelde onder andere op de Amerikaanse steun aan de staatsgreep in 1953 waarmee sjah Mohammed Reza Pahlevi aan de macht was gekomen.

'Belangrijke rol Iran bij stabilisatie Afghanistan'

De nieuw aangestelde Amerikaanse speciale gezant voor Afghanistan Richard Holbrooke liet in de *International Herald Tribune* van 17 februari optekenen dat Iran wat Amerika betreft een 'belangrijke rol' moest gaan spelen bij de stabilisatie van Afghanistan. Om de verhoudingen structureel te verbeteren werd op 24 februari, in navolging van de benoeming van adviseurs voor Afghanistan en Pakistan, Dennis Ross aangesteld als adviseur voor Iran voor de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton. Ross had eerder opgetreden als onderhandelaar in het Midden-Oosten tijdens de presidentsschapen van Bill Clinton en George W. Bush.

Toespraak Obama tijdens Iraans nieuwjaar

Obama sprak op 20 maart via een videoboodschap die het Witte Huis op de internetsite *Youtube* had geplaatst zowel rechtstreeks tot de Iraanse machthebbers als tot de Iraanse bevolking. In de video, die aan de vooravond van het Iraanse Nieuwjaar gepubliceerd werd, sprak de Amerikaanse president over een 'nieuwe dag' in de verhoudingen tussen de VS en Iran. Obama erkende de fricties die er in het verleden tussen de landen waren geweest, en riep op tot een 'hernieuwde samenwerking tussen onze volkeren en meer kansen voor internationale samenwerking en handel'.
De reacties in Iran waren terughoudend. Volgens Aliakbar Javenfekr, een adviseur van Ahmadinejad, moesten de Amerikanen eerst hun 'fouten uit het verleden erkennen'. Opperste Leider Ayatollah Ali Khamenei reageerde op 22 maart door te stellen dat er in de VS veel gesproken werd over verandering, maar dat er in de praktijk nog geen veranderingen waren gesignaleerd.

Gesprek tussen Iran en VS

Ondanks de negatieve reacties op Obama's speech zetten de twee landen tijdens de internationale conferentie over Afghanistan op 31 maart in Den Haag de eerste concrete stappen in de richting van een verbetering van de verhouding. De Amerikaanse gezant voor Afghanistan en Pakistan Richard Holbrooke had tijdens de bijeenkomst een 'hartelijk' gesprek met Mehdi Akhondzadeh, de Iraanse onderminister voor Buitenlandse Zaken. Het gesprek was een ontmoeting op het hoogste politieke niveau tussen de landen in jaren. Volgens Holbrooke, die niet verder inging op de inhoud van het gesprek, hadden de mannen afgesproken

Iran

'contact te houden'. Clinton prees tijdens de bijeenkomst de toespraak van de Iraanse afgezant, die volgens haar 'hoopvolle' tekenen van de mogelijke betrokkenheid van Iran bij de wederopbouw van Afghanistan liet zien.

VS nog ontevreden over reacties Iran

Obama was niet direct tevreden over de reacties van Iran op zijn oproep tot dialoog. Hij liet tijdens een bezoek van de Israëlische premier Benjamin Netanjahoe aan Washington op 18 mei weten dat hij voor het einde van 2009 een positieve reactie op zijn diplomatieke initiatieven verwachtte. Omdat de VS echter niet 'eindeloos zou gaan praten' hield Obama 'verscheidene opties open'.
De verhoudingen tussen Iran en Israël kwamen twee dagen nadien verder onder druk te staan toen Ahmadinejad de succesvolle lancering aankondigde van een nieuwe geavanceerde raket met een bereik van 1.900 kilometer, voldoende om Israël te kunnen raken. Enkele dagen eerder was al gebleken dat de VS er bij Israël op had aangedrongen geen militaire acties tegen Iran te beginnen zonder de VS daarvan op de hoogte te stellen.

OVERLEDEN

Ali Meshkini, Iraans geestelijke en politicus

De Iraanse conservatieve politicus en geestelijke ayatollah Ali Akbar Feyz, beter bekend als Ali Meshkini Ardabili, werd geboren in het dorpje Ali vlakbij Meshkinshahr in 1922. Hij overleed op 30 juni 2007 aan een longinfectie. Hij was de auteur van verschillende boeken over islamitisch recht en islamgerelateerde vraagstukken. Meshkini was de eerste voorzitter van de invloedrijke Raad van Deskundigen die in 1983 in het leven werd geroepen. Hij bleef voorzitter tot aan zijn dood. De raad bestaat uit 86 geestelijken die onder andere de Religieuze Leider van Iran kiest en diens werkzaamheden controleert. Hij had nauwe banden met ayatollah Khomeini, die hij steunde tijdens de Islamitische Revolutie in 1979. Volgens Meshkini moest Iran worden bestuurd door een regering die door God was gezonden, en niet door een regering die democratisch was gekozen.

(Vorige berichten pagina 464/1 - 2007)

China

CHINA

BINNENLAND

CCP benoemt nog geen opvolger voor president Hu Jintao

'Economisch herstel is nog fragiel'

Het Centraal Comité van de Chinese Communistische Partij (CCP) kwam van 15 tot 18 september 2009 bijeen voor zijn jaarlijkse vergadering. Op deze bijeenkomsten werd doorgaans nieuw beleid bediscussieerd en soms werden hoge functionarissen gepromoveerd of juist gedegradeerd.
In het communiqué dat naderhand werd uitgegeven stond dat er hard moest worden opgetreden tegen separatisten binnen China, dat de corruptie binnen de CCP moest worden bestreden en dat er binnen de partij meer democratie moest komen. Deze doelstellingen werden verder niet toegelicht.

In het document stond ook dat China zich herstelde van de problemen waarmee het door de wereldwijde financiële en economische crisis vanaf 2008 geconfronteerd was. Het land moest volgens de verklaring echter niet te vroeg juichen omdat 'de fundamenten van het economische herstel niet stabiel, sterk en evenwichtig zijn en er nog vele onzekere factoren bestaan in China en daarbuiten'. Net als in voorgaande jaren werd het genereren van krachtige economische groei genoemd als een van de voornaamste doelstellingen van de CCP.

Positie van Xi Jinping onduidelijk

Analisten hadden verwacht dat na de vergadering bekend zou worden wie de opvolger werd van president en partijleider Hu Jintao, die in zijn laatste termijn zat en in 2012 moest aftreden. Het was traditie dat de opvolger van de hoogste politieke leider niet onmiddellijk als zodanig aan het volk werd voorgesteld, maar drie jaar voor diens aantreden een hoge functie kreeg binnen de machtige Centrale Militaire Commissie (CMC). Uit zo'n benoeming viel dan op te maken dat de persoon in kwestie de 'kroonprins' was.

Vrijwel alle analisten hadden voorspeld dat vicepresident Xi Jinping in september 2009 zou toetreden tot de CMC, maar dat gebeurde niet. In plaats daarvan zweeg het Centraal Comité over de opvolging van Hu. Waarom dat gebeurde, was niet duidelijk. Sommige analisten speculeerden dat Hu Jintao vicepremier Li Keqiang als opvolger wilde, terwijl anderen voor Xi Jinping kozen. De partijbazen zouden er vervolgens niet in zijn geslaagd om de knoop door te hakken. Anderen vermoedden dat Li geen kans maakte. Volgens hen waren er binnen de partijtop echter ook twijfels gerezen over de gedoodverfde opvolger Xi omdat hij als vicepresident de vergroting van de sociale stabiliteit in zijn portefeuille had, maar daar onvoldoende in was geslaagd: China had in 2008 en 2009 immers te kampen gehad met hevige rellen, onder andere in de provincies Tibet en Xinjiang. Weer anderen wezen erop dat de staatsmedia ook na de vergadering van het Centraal Comité positief schreven over Xi. Dat zou erop wijzen dat hij niet uit de gratie was.
Niemand durfde te voorspellen wanneer de CCP wel duidelijkheid zou geven over Hu's opvolging.

XINJIANG

Opnieuw onrust in Xinjiang

Ontslag van lokale partijvoorzitter

In Ürümqi, de hoofdstad van de West-Chinese provincie Xinjiang, demonstreerden in de eerste week van september 2009 duizenden Han-Chinezen voor het aftreden van Li Zhi, de secretaris van de lokale afdeling van de Communistische Partij (CCP). Ook eisten zij het vertrek van de secretaris van de provinciale CCP, Wang Lequan. Volgens de demonstranten slaagden deze twee functionarissen er onvoldoende in om de Han-Chinezen te beschermen tegen etnische Uyguren (soms geschreven als: Oeigoeren), die zich agressief zouden gedragen. Onder de demonstranten vielen vijf doden en veertien gewonden, maar de autoriteiten wilden niet zeggen wat hen was overkomen.

Op 5 september dreef de oproerpolitie de menigte met traangas uiteen. Wijken die overwegend door Uyguren – de oorspronkelijke bevolking van de regio Xinjiang – werden bevolkt kregen extra bescherming om te voorkomen dat zij werden aangevallen door wraakzuchtige Han-Chinezen. Mogelijk om de demonstranten tegemoet te komen, werd Li Zhi op 5 september ontsla-

gen. Ook de provinciale politiechef werd de laan uitgestuurd. Wang Lequan, een bondgenoot van president Hu Jintao, mocht wel aanblijven.

Uyguren berecht

De Han-Chinezen waren nog altijd boos op de Uyguren vanwege de rellen in juli. Ook dat in augustus en september honderden Han-Chinezen op straat waren aangevallen en gestoken met injectienaalden, baarde hen zorgen. Meer dan vijfhonderd mensen beweerden dat hen dit was overkomen, maar volgens de lokale autoriteiten konden 'slechts' 171 mensen aantonen dat dit daadwerkelijk was gebeurd. Er deden geruchten de ronde dat de naalden besmet waren met gevaarlijke bacteriën of virussen, maar volgens politiebeambten was dat niet bewezen.

In de loop van september werden zeven mensen veroordeeld in verband met de aanvallen. Zij kregen acht tot vijftien jaar gevangenisstraf opgelegd. Volgens de autoriteiten ging het om Uyguren die angst probeerden te zaaien onder Han-Chinezen, in de hoop dat zij Xinjiang zouden verlaten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

China wil internationale rol voor yuan

Vergroting van internationale status

De Chinese overheid verkocht op 28 september 2009 voor het eerst schatkistpapieren buiten het Chinese vasteland. De waarde ervan was uitgedrukt in de Chinese munt. Peking deed dit niet zozeer om aan geld te komen, maar om 'de internationale status van de yuan te vergroten', aldus het ministerie van Financiën. De totale waarde van de schuldbekentenissen was 6 miljard yuan (bijna 600 miljoen euro).
De verkoop vond plaats in Hongkong, dat weliswaar Chinees grondgebied was maar een onafhankelijk monetair en financieel systeem had en gold als internationaal financieel centrum.

Overigens werd er al langer geëxperimenteerd met het internationaliseren van de Chinese munt. Zo hadden vier staatsbanken – waaronder de Bank of China – in 2007 toestemming gekregen om in Hongkong op de yuan gebaseerde obligaties te verkopen en was in juli 2009 een experiment gestart om voor de handel met Hongkong en Indonesië yuans te gebruiken in plaats van Amerikaanse dollars.

'Dollar is te dominant'

Analisten zagen de verkoop van de schatkistpapieren als een mijlpaal in de hervorming van het Chinese financiële systeem. Zij redeneerden dat de importantie van de Amerikaanse dollar in het internationale financiële verkeer zou kunnen afnemen als China er werkelijk in slaagde om de status van zijn munt te vergroten. Er zouden dan wereldwijd op de yuan gebaseerde financiële producten op de markt kunnen komen en voor de internationale handel zou vaker de Chinese munt gebruikt gaan worden, ten koste van de dollar.

Zhou Xiaochuan, de president van de centrale bank, klaagde al langere tijd over de dominante rol van de Amerikaanse dollar in het internatonale financiële verkeer. Hij vond de munt niet waardevast genoeg en meende dat de financiële crisis in 2008 en 2009 had aangetoond dat het gevaarlijk was als de wereld te veel vertrouwde op één enkele munteenheid.

Tot juli 2005 was de yuan met een vaste koers gekoppeld aan de dollar, maar vanaf die tijd had zij beperkte ruimte om te fluctueren ten opzichte van de Amerikaanse munt. Sindsdien was de Chinese munt 19 procent in waarde gestegen.
Overigens werd de koers van de yuan in 2009 nog altijd bepaald door de centrale bank, en dus niet door de vrije markt.

China pakt overproductie aan

Stimuleringsmaatregel leidt tot overcapaciteit

De regering van China kondigde op 30 september 2009 aan dat zij investeringen in diverse industrietakken aan banden ging leggen omdat het land met overproductie te kampen had.
In november 2008 had Peking omgerekend 450 miljard euro uitgetrokken om de economie minder afhankelijk te maken van de export, die was ingezakt ten gevolge van de internationale financiële en economische crisis. De regering had de staatsbanken opdracht gegeven om het Chinese bedrijfsleven in de eerste helft van 2009 gemakkelijker kredieten te verstrekken.
De nieuwe investeringen die hierdoor mogelijk waren gemaakt, hadden de economische groei opgedreven van 6,1 procent in het eerste kwartaal tot 7,9 procent in het tweede kwartaal van 2009. Volgens de website van de regering was er echter ook een dusdanig grote industriële overcapaciteit door ontstaan, dat op termijn moordende concurrentie, prijzenoorlogen, faillissementen, massaontslagen en een toename van oninbare leningen bij banken te verwachten waren, tenzij er adequaat werd ingegrepen.

'Lokale overheden handelden onverantwoordelijk'

Volgens Peking waren de problemen tot op grote hoogte te wijten aan de lokale overheden. Zij zouden massaal vergunningen verstrekken voor investeringsprojecten die hun naar verwachting veel belastinginkomsten gingen opleveren en die goed waren voor de werkgelegenheid in de streek. Met de landelijke planning zouden zij echter onvoldoende rekening houden.
Daarnaast weigerden zij om verouderde en sterk vervuilende fabrieken te sluiten, terwijl zij daartoe wel verplicht waren.

Nieuwe fabrieken moeten milieuvriendelijk zijn

Er werd vooral te veel geïnvesteerd in kolenmijnen en kolencentrales, infrastructurele projecten en bedrijven die daar materialen voor aanleverden, zoals cement en staal. China – de grootste staalproducent ter wereld – vervaardigde jaarlijks 660 miljoen ton staal terwijl het maar 500 miljoen ton nodig had. Toch waren in 2009 vergunningen afgegeven voor de bouw van nieuwe staalfabrieken met een gezamenlijke capaciteit van 58 miljoen ton per jaar.
Om te voorkomen dat de overcapaciteit verder toenam, beperkte Peking de mogelijkheden om te investeren in fabrieken die staal, cement, glas, windturbines of bepaalde onderdelen van zonnepanelen produceerden. Er werd niet bekend gemaakt hoe groot deze beperking was. Wel was duidelijk dat er drie jaar lang geen nieuwe aluminiumfabrieken bij mochten komen en dat alle nieuw te bouwen fabrieken en elektriciteitscentrales zich aan strengere milieunormen moesten houden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Dissidente advocaat veroordeeld

Mensenrechtenorganisatie Human Rights in China meldde op 2 september 2009 dat Xie Changfa was veroordeeld tot dertien jaar gevangenisstraf wegens 'pogingen om het socialistische systeem omver te werpen en de macht van de staat de ondermijnen'. De advocaat zou in 2008 in Changsha, provincie Hunan, een landelijk congres van de verboden Democratische Partij van China (DPC) hebben georganiseerd.

De DPC wilde het machtsmonopolie van de Chinese Communistische Partij (CCP) breken en een democratie naar westers model invoeren.

(Vorige berichten pagina 531/1 - 2009)

BENIN

BINNENLAND

Duizenden dakloos na hevige regenval

In juli 2009 raakten duizenden Beniners dakloos door zware regenval en werd de noodtoestand afgekondigd. Op 6 juli 2009 verklaarde minister van Binnenlandse Zaken Armand Zinzindohoué dat duizenden mensen de overstroomde gebieden waren ontvlucht en verbleven bij familie of op openbare plekken.

Een dag later namen de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en andere internationale hulporganisaties de schade op in Cotonou, de economische hoofdstad van Benin, waar de overstromingen het hevigst waren. Vooral gemeenschappen langs de zuidelijke kustlijn waren getroffen en hadden dringend behoefte aan water, voedsel, medicijnen en klamboes.

Beninse luchtvaartmaatschappijen niet meer naar EU

De Europese Unie deed in april 2009 acht lijndiensten vanuit Benin in de ban vanwege twijfels over de veiligheid van de vliegtuigen. De beslissing was gebaseerd op slechte resultaten van een onderzoek door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie. De strenge veiligheidseisen van de EU waren het gevolg van vliegtuigongelukken in 2004 en 2005, die aan honderden Europeanen het leven kostten. Ook vliegtuigen uit andere Afrikaanse en ook Aziatische landen waren niet meer welkom in Europa.

President schorst minister vanwege corruptie

Minister van Buitenlandse Zaken François Noudegbessi werd medio juli 2009 door president Yayi Boni geschorst op verdenking van corruptie. Hij werd verdacht van onder meer verduistering van 9,7 miljoen euro aan overheidsmiddelen.

Ook de voormalige minister van Financiën Soule Mana Lawani, die drie weken eerder werd ontslagen vanwege het vrijmaken van 10,6 miljoen euro zonder presidentiële toestemming, was verdachte in de corruptiezaak. Boni, een voormalige bankier, werd in 2006 tot president gekozen, onder andere met beloftes om de corruptie in Benin aan te pakken.

ECONOMISCHE ZAKEN

Olie gevonden voor Beninse kust

Minister van Mijnbouw en Olie Barthelemy Kassa maakte op 3 februari 2009 bekend dat de Nigeriaanse oliemaatschappij Sapetro voor de kust bij het plaatsje Seme 'aanzienlijke hoeveelheden' olie had ontdekt. De productie werd geschat op 14.000 vaten per dag.

Dertig miljoen dollar voor energiesector van Benin

Op 7 februari 2009 maakte de Wereldbank een schenking aan Benin bekend van dertig miljoen dollar, onder andere bedoeld voor de energiesector. In stedelijke gebieden had maar de helft van de inwoners elektriciteit en in landelijke gebieden slechts twee procent.
Volgens gegevens van de Wereldbank was de afgelopen achttien jaar al 130 miljoen dollar geschonken om de Beninер energiesector te hervormen.
Het ging om privatiseringen, bevordering van energiedoorvoer in Benin zelf en aansluitingen op energienetwerken in buurlanden. Dat laatste maakte Benin erg afhankelijk.

(Vorige berichten pagina 97/1 - 2009)

BURKINA FASO

BINNENLAND

Nieuwe wet beoogt meer vrouwen in politiek

Het parlement van Burkina Faso ging op 17 april 2009 akkoord met een wet die politieke partijen verplichtte minstens 30 procent van de kandidaten voor lokale en parlementsverkiezingen uit vrouwen te laten bestaan. Een partij die niet aan de voorwaarde voldeed zou gekort worden op de subsidies voor verkiezingscampagnes. Volgens critici konden politieke partijen de maatregel gemakkelijk omzeilen door vrouwen onderaan de lijst te zetten.

Gratis geboorteakte voor vijf miljoen Burkinezen

Meer dan vijf miljoen mensen in Burkina Faso, vooral vrouwen en kinderen, zouden een gratis geboorteakte krijgen, zo schreef persbureau *Irin* op 4 mei 2009. Zo'n akte was volgens de overheid belangrijk omdat het de uitdrukking was van het wettelijk bestaan van een individu. Ook maakte een geboorteakte het gemakkelijker om de handel in kinderen, het uithuwelijken van kinderen en kinderarbeid te bestrijden, en om kinderen naar school te laten gaan. In 2006 waren drie miljoen kinderen, van wie 60 procent meisjes, niet geregistreerd. De kostprijs van 1 dollar voor een akte was voor veel arme Burkinezen te hoog. Het programma voor de gratis verstrekking van geboorteaktes werd financieel gesteund door VN-organisatie Unicef en enkele particuliere hulporganisaties.

Ziekenhuis dicht door overstromingen

Op 1 september 2009 werd de hoofdstad van Burkina Faso, Ouagadougou, getroffen door een urenlange zondvloed. Er viel een hoeveelheid regen vergelijkbaar met een kwart van wat normaal in een heel jaar valt. Als gevolg van de overstromingen kwamen zeven mensen om, raakten meer dan honderdduizend mensen dakloos en moest het belangrijkste ziekenhuis van het land sluiten.
In het laboratorium aldaar raakten apparatuur en documentatie over hivbesmettingen – waarmee de omvang van de ziekte in

heel het land in kaart moest worden gebracht – zwaar beschadigd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Project met voedselbonnen stuit op tekorten

Aanhoudend hoge voedselprijzen en een toenemende werkloosheid maakten het noodzakelijk in Burkina Faso meer voedselbonnen uit te delen aan de allerarmsten, zo bleek uit een onderzoek in augustus 2009 van het Wereldvoedselprogramma (WFP). De verstrekking van gratis voedselbonnen startte in februari dat jaar en moest 198.000 mensen bereiken; nu bleek dat nog eens 30.000 mensen extra de hulp nodig hadden. Al snel na aanvang van het programma waren de voorraden maïs, bakolie, zout, suiker en zeep die met de bonnen konden worden afgehaald uitgeput. Het noodprogramma kostte 5,7 miljoen dollar en zou in december 2009 eindigen.

GEZONDHEIDSZORG

Grootscheepse vaccinatie remt mazeleninfecties

Na een landelijk vaccinatieprogramma was het aantal gevallen van mazelen en het aantal doden als gevolg van de infectieziekte, in de laatste week van juni 2009 nog maar een kwart van wat het twee maanden eerder was, zo maakte het Ministerie van Gezondheidszorg in Burkina Faso bekend. Sinds het begin van 2009 waren er 51.000 infecties geweest en driehonderd doden, de grootste uitbraak van de ziekte in Burkina Faso in tien jaar, zo schreef persbureau *IRIN Africa* op 30 juni 2009. Tussen 17 en 21 juni werden meer dan 3,5 miljoen kinderen gevaccineerd, meer dan de overheid voor mogelijk had gehouden.

(Vorige berichten pagina 98/3 - 2009)

BURUNDI

BINNENLAND

Vredesonderhandelingen leiden tot resultaat

Op 4 december 2008 vond een regionale top plaats van Afrikaanse leiders met als inzet de uitvoering van het vredesakkoord dat de Burundese regering en rebellen van de Palipehutu-FNL (Nationale bevrijdingstroepen) in 2006 sloten. In aanwezigheid van diverse regionale leiders, onder wie de Oegandese president Yoweri Museveni, ondertekenden president Pierre Nkurunziza en Agathon Rwasa, voorzitter van de Palipehutu-FNL, de slotverklaring van de eendaagse ontmoeting. Daarin verklaarden beide leiders akkoord te gaan met de voorgestelde deling van de politieke macht; een belangrijk struikelpunt bij eerdere onderhandelingen. Daarnaast verklaarde Rwasa bereid te zijn de naam van de rebellenbeweging te veranderen, om registratie als politieke partij mogelijk te maken. De verwijzing naar een enkele etnische groep in de naam van de beweging maakte registratie eerder onmogelijk.

Rebellenbeweging omgevormd tot politieke partij

Op 22 april 2009 werd de FNL officieel geregistreerd als politieke partij. De ondertekening van het document door de minister van Binnenlandse Zaken markeerde het einde van de burgeroorlog, die in 1993 begon en 300.000 levens eiste. De officiële erkenning als politieke partij betekende ook het einde van de FNL als militaire beweging. Alle voormalig rebellenstrijders vielen met directe ingang onder het commando van de militaire missie van de Afrikaanse Unie in Burundi. Volgens een medio april in Zuid-Afrika gesloten akkoord werden 3.500 voormalige rebellenstrijders geïntegreerd in het Burundese leger en ontvingen 5.000 ex-strijders een premie van 400 dollar en doorbetaling van het salaris gedurende anderhalf jaar. Voormalig FNL-leider Rwasa verklaarde na de demobilisatie van zijn strijders te overwegen het op te nemen tegen Pierre Nkurunziza tijdens de presidentsverkiezingen van 2010.
Het vredesplan voorzag ook in de vrijlating van politieke gevangenen door de Burundese regering. Medio mei werden 203 politieke gevangenen vrijgelaten. Hiermee kwam het aantal vrijlatingen van gearresteerde FNL-aanhangers op duizend, sinds de ondertekening van de wapenstilstand in september 2006.

Rechtszaken tegen politici

Op 11 maart 2009 werd politiek oppositieleider en voormalig journalist Alexis Sinduhije door een Burundese rechtbank vrijgesproken. Verschillende Europese ministers en internationale mensenrechtenorganisaties hadden de Burundese regering onder druk gezet Sinduhije vrij te laten. Sinduhije werd in november 2008 met andere leiders van de Beweging voor Veiligheid en Democratie (MSD) gearresteerd in de hoofdstad Bujumbura. De andere leden werden eerder vrijgelaten. De oppositieleider stond terecht voor laster jegens de regerende Nationale Raad voor de Verdediging van de Democratie (CNDD-FDD). De aanklager eiste een gevangenisstraf van 2,5 jaar. Sinduhije had eerder aangekondigd mee te willen dingen naar het presidentschap bij de verkiezingen in 2010.

Vonnis tegen partijleider bekrachtigd

Eind mei bekrachtigde het Burundees hooggerechtshof het eerdere vonnis tegen voormalig CNDD-FDD partijleider Hussein Radjabu. In april 2008 werd Radjabu veroordeeld tot een gevangenisstraf van dertien jaar. Met vijf andere veroordeelden was de politicus tegen de uitspraak in beroep gegaan. Radjabu werd in 2007 gearresteerd wegens bedreiging van de nationale veiligheid. Volgens de aanklager rekruteerde hij rebellen om het land te destabiliseren. Het ontslag van Radjabu begin 2007 leidde tot een breuk binnen de parlementsfractie van de CNDD-FDD, waardoor president Nkurunziza de controle over het parlement verloor en het land in een politieke impasse terecht kwam. Radjabu en zijn advocaten hebben steeds verklaard dat het om een politiek proces ging met als doel de populaire politicus uit te schakelen voor de komende presidentsverkiezingen.

Nieuwe grondwet maakt weg vrij naar verkiezingen

Op 11 september 2009 werd de nieuwe Burundese kieswet aangenomen. De wet maakte de weg vrij voor verkiezingen in 2010. Daarbij zou de bevolking niet alleen kunnen stemmen voor een nieuwe president, maar ook voor parlementsleden, senatoren, regionale leiders en lokale vertegenwoordigers. De druk van de internationale gemeenschap op Burundi nam de laatste maanden toe omdat geen overeenstemming kon worden bereikt over de inhoud van de wet. De verkiezingen zouden

grotendeels gefinancierd worden door internationale donoren.

Zorg over omvang corruptie

In september 2009 trok de onafhankelijke anticorruptieorganisatie Olucome aan de bel vanwege de omvang van de corruptie in Burundi. Olucome-voorzitter Gabriel Rufyiri verklaarde dat de organisatie in de eerste zes maanden van 2009 meer dan 1.600 gevallen van corruptie en fraude had geregistreerd, waarbij zeker 30 miljoen dollar en overheidsgeld was gemoeid. Volgens Rufyiri was de overheid niet in staat maar ook onwillig om de corruptie structureel aan te pakken. Olucome had de afgelopen jaren diverse gevallen van grootschalige fraude openbaar gemaakt.

Dat leidde onder meer tot het ontslag van de minister van Financiën en detentie van het hoofd van de Burundese centrale bank. In april 2009 werd Ernest Manirumva, de vicevoorzitter van Olucome, vermoord en beroofd van onderzoeksdocumenten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF positief over economische ontwikkeling

Antoinette Sayeh, directeur van de Afrika-afdeling van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), bracht op 7 en 8 november 2008 een bezoek aan Burundi. Doel van het bezoek was de evaluatie van het door het IMF gesteunde economische ontwikkelingsprogramma. Sayeh had ontmoetingen met president Nkurunziza, enkele ministers en de directeur van de nationale bank. Sayeh verklaarde positief verrast te zijn door de economische groei in Burundi en drong er bij de regering op aan door te gaan met de ingezette sociale en economische hervormingen.
In 2008 kwam de economische groei in Burundi uit op 4,5 procent, met een prognose van 5 procent voor 2009.
Kort na het bezoek van Sayeh besloot het IMF de steun aan het Burundese hervormingsprogramma voort te zetten. In januari verklaarde minister van Financiën Clotilde Nizigima dat IMF en Wereldbank meer dan 90 procent van de buitenlandse schuld van het land hadden kwijtgescholden. Het betrof een totaalbedrag van 1,4 miljard dollar.

JUSTITIE

Militairen veroordeeld voor executies

Eind oktober 2008 werden enkele tientallen militairen veroordeeld voor hun betrokkenheid bij de moord op burgers in 2006. Op 31 juli van dat jaar werden 31 personen standrechtelijk geëxecuteerd op een legerbasis in Oost-Burundi. Kolonel Vital Bangirinama werd bij verstek ter dood veroordeeld. De overige militairen werden veroordeeld tot gevangenisstraffen variërend van levenslang tot vijf jaar. De burgers werden vermoord vanwege vermeende betrokkenheid bij de FNL.

Levenslang voor moord op albino's

In mei 2009 stonden elf personen in Burundi terecht voor de moord op twaalf albino's. Op 24 juni werden acht van hen veroordeeld tot gevangenisstraffen variërend van een jaar voor medeplichtigheid tot levenslang. Drie personen werden vrijgesproken. De lichaamsdelen van de vermoorde albino's werden doorverkocht aan traditionele genezers in buurland Tanzania. Volgens hen zou van drankjes bereid uit botten van albino's een heilzame werking uitgaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Protest tegen strafbaarheid homoseksualiteit

De internationale mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch en meer dan zestig andere nationale en internationale mensenrechtenorganisaties ondertekenden eind april 2009 een petitie tegen artikel 567 van het nieuwe Burundese wetboek van strafrecht, waarin homoseksualiteit strafbaar wordt gesteld. Volgens dit wetsartikel kan een persoon die een seksuele relatie aangaat met iemand van hetzelfde geslacht veroordeeld worden tot een gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en een geldboete. Human Right Watch drong er bij de Burundese regering op aan de criminalisering van homoseksualiteit en legalisering van discriminatie direct terug te draaien. In maart demonstreerden duizenden inwoners tijdens een door de regering georganiseerde manifestatie vóór de wet, nadat de senaat deze had geblokkeerd.
Het nieuwe Burundese wetboek van strafrecht introduceerde onder andere wetgeving tegen genocide, misdaden tegen de menselijkheid, oorlogsmisdaden en marteling. Daarnaast werd de doodstraf afgeschaft.

Vluchtelingen keren terug

Begin mei 2009 kondigde VN-Vluchtelingenorganisatie UNHCR de repatriëring aan van 50.000 Burundese vluchtelingen uit Tanzania. Hiermee werd het laatste kamp voor Burundese vluchtelingen in West-Tanzania gesloten. Daarnaast bereidde de regering de terugkeer voor van 5.000 vluchtelingen uit Rwanda en de Democratische Republiek Congo (DRC). Tegelijkertijd trof de UNHCR voorzieningen in Burundi om vluchtelingen uit de DRC op te vangen. Op dat moment verbleven zo'n 27.000 Congolese vluchtelingen in Burundi.

(Vorige berichten pagina 590/2 - 2008)

RWANDA

BINNENLAND

Regering weigert registratie nieuwe politieke partij

Begin maart 2009 werd de registratie van een nieuwe politieke partij door de regering van Paul Kagame geweigerd. Bernard Ntaganda, advocaat en partijleider van de Ideal Social Party (PSI), verklaarde dat de regering politieke redenen had om de registratie te blokkeren.

De redenen die de autoriteiten gaven voor hun weigering waren volgens hem dat drie van de kaderleden niet zouden beschikken over een geldig persoonsbewijs en dat de afkorting van de naam van de partij overeen kwam met die van een in Rwanda werkzame Amerikaanse particuliere organisatie. Naast het Rwandees Patriotisch Front (RPF) van Kagame kende Rwanda acht officieel geregistreerde politieke partijen, voor het merendeel aanhangers van de regering.

Organisaties prijzen anti-corruptiebeleid

Eind september 2009 verscheen een rapport van de internationale anticorruptie organisatie Transparency International, waarin Rwanda werd gepresenteerd als voorbeeld

voor andere Afrikaanse landen. Woordvoerder Johannes Zutt van de Wereldbank verklaarde dat het land de afgelopen jaren een consequent beleid had gevoerd bij de bestrijding van corruptie. Zo werd een hoge ambtenaar in februari ontslagen wegens corruptie en werd een volksvertegenwoordiger veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf voor belastingontduiking.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Onvoldoende voortgang bij realisering Millenniumdoelen

Eind november 2008 verklaarde minister van Financiën James Musoni dat Rwanda te weinig vooruitgang had geboekt bij het realiseren van de door de Verenigde Naties in 2000 geformuleerde Millenniumdoelstellingen. Vooral het terugdringen van armoede, honger en ondervoeding vormde een knelpunt.

De minister stelde dat verbetering van levensomstandigheden door het realiseren van economische ontwikkeling en het bestrijden van ondervoeding bij kinderen een belangrijk speerpunt vormde in het Rwandese beleid. De bestrijding van armoede stond echter onder druk door de snelle bevolkingsaanwas, aldus Musoni. Rwanda boekte wel vooruitgang op andere Millenniumdoelen, als vrouwenemancipatie, milieubescherming, economische groei, hygiëne, veiligheid en maatschappelijke ontwikkeling.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rwanda lid van Oost-Afrikaanse douane-unie

In juli 2009 sloot de Rwandese regering zich aan bij de East African Community (EAC), de Oost-Afrikaanse douane-unie. Doelstelling van de EAC was het stimuleren van economische samenwerking tussen de lidstaten en concurrentie met andere economieën in de regio.

De samenwerking richtte zich onder meer op industrialisering door het verlagen van productiekosten en bescherming van lokale industrie. Volgens EAC-rapporten was de handel tussen lidstaten sinds 2004 met ongeveer 40 procent gestegen. Naast Rwanda trad ook buurland Burundi toe tot de unie.

JUSTITIE

Veroordelingen wegens genocide

In de periode tussen oktober 2008 en september 2009 werden enkele tientallen personen veroordeeld voor hun betrokkenheid bij de genocide van 1994, waarbij volgens de Verenigde Naties zeker 800.000 doden vielen. De verdachten werden veroordeeld door rechtbaken in Rwanda, de 'gacaca' (de in 2002 ingestelde volkstribunalen) en het Internationaal Strafhof voor Rwanda (ICTR) in Arusha, Tanzania. Het ICTR was verantwoordelijk voor de berechting van de hoofdverdachten.

Journalist radio Rwanda vrijgelaten

Op 13 oktober 2008 werd voormalig journalist van radio Rwanda, Dominique Makeli na veertien jaar gevangenschap in vrijheid gesteld. Makeli zat sinds september 1994 gedetineerd op beschuldiging van het aanzetten tot genocide. Een aanklacht die de journalist altijd had ontkend en die door internationale waarnemers in twijfel werd getrokken. Een collega-journalist van Makeli, Tatiana Mukakibibi, werd een jaar eerder vrijgelaten na een gevangenschap van elf jaar.

Musicus veroordeeld

De Rwandese musicus Simon Bikindi werd begin december 2008 door het ICTR veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijftien jaar. Het gerechtshof stelde dat Bikindi ten tijde van de genocide in 1994 had aangezet tot geweld tegen Tutsi's via zijn muziek en met provocerende teksten. Daarnaast werd Bikindi direct verantwoordelijk gehouden voor moordpartijen in de provincie Gisenyi. Bikindi werd in juli 2001 in Nederland gearresteerd en in maart 2002 overgedragen aan het Internationaal Strafhof.

Levenslang voor hoofdverdachten

Het ICTR veroordeelde in december 2008 een van de hoofdverdachten van de Rwandese genocide, Theoneste Bagosora, tot levenslange gevangenisstraf. Bagosora werd tevens schuldig bevonden aan de moord op vicepremier Agathe Uwilingiyimana en tien Belgische VN-militairen die belast waren met haar bescherming. Met Bagasora stonden drie andere voormalige militairen terecht. Volgens de hoofdaanklager waren de vier verdachten actief betrokken bij de planning van de Rwandese genocide. Twee verdachten werden evenals Theoneste Bagasora veroordeeld tot levenslang. De vierde verdachte werd vrijgesproken door het Hof. Enkele dagen voor de uitspraak tegen Bagasora werd de zwager van de in 1994 vermoorde president Habiyarimana, Protias Zigiranyirazo, veroordeeld tot een gevangenisstraf van twintig jaar voor zijn betrokkenheid bij de genocide.
Seraphin Bizimungu, een voormalig leider van de rebellen van de FDLR, werd in januari 2009 door een gacaca-rechtbank veroordeeld tot levenslang. Hij werd schuldig bevonden aan de massamoord op Tutsi's in de regio Nyagatare. Dezelfde maand werd voormalig minister van Justitie Agnes Ntamabyariro door het ICTR veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Zij werd schuldig bevonden aan de moord op de prefect van Butare in 1994.

Priester krijgt 25 jaar

Eind februari 2009 werd de katholieke priester Emmanuel Rukundo door het ICTR veroordeeld tot een gevangenisstraf van 25 jaar. Hij werd schuldig bevonden aan de ontvoering van Tutsivluchtelingen die hun toevlucht hadden gezocht in een seminarie. Daarnaast achtte het Hof bewezen dat de priester zich schuldig had gemaakt aan een poging tot verkrachting in mei 1994. Rukundo werd in juli 2001 gearresteerd in Zwitserland en twee maanden later uitgeleverd aan het ICTR. Hij was de derde katholieke geestelijke die verscheen voor het tribunaal.

Nog meer zware straffen uitgedeeld

Tot de anderen die tot langdurige gevangenisstraffen werden veroordeeld behoorden Joseph Mpanbara (door een rechtbank in Den Haag veroordeeld tot twintig jaar voor de moord op twee vrouwen en vier kinderen), voormalig arts en burgemeester Anne-Marie Nyirahakizimana (levenslang), Callixte Kalimanzira, de hoogste ambtenaar bij het ministerie van Binnenlandse Zaken tijdens de genocide (dertig jaar), Augustin Hategeka, voormalig burgemeester van Muhanga (levenslang wegens betrokkenheid bij de moord op een aantal leraren), de voormalige prefect van de hoofdstad Kigali Tharcisse Renzaho (levenslang) en voormalig parlementsvoorzitter Alfred Mukezamfura (in absentia veroordeeld tot levens-

lang). Hij werd veroordeeld vanwege een artikel dat hij in 1994 kort na de dood van president Habyarimana had geschreven. Mukezamfura vluchtte in maart 2009 naar België, waar hij politiek asiel aanvroeg.

MENSENRECHTEN

HRW wil vervolging partijleden Kagame

Begin juni 2009 betoogde de internationale mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch dat het Internationaal Strafhof zich hard moest maken voor de berechting van hoge militairen van het RPF. Het rebellenleger van de latere president Kagame maakte in 1994 een eind aan de genocide, maar zou tijdens de oorlog verantwoordelijk zijn geweest voor de dood van ruim 40.000 mensen. In 1994 concludeerde een VN-onderzoekscommissie al dat het RPF tijdens haar opmars internationale verdragen had geschonden en dat militairen zich schuldig hadden gemaakt aan misdaden tegen de menselijkheid. Het ICTR wekte de indruk een instrument te zijn van de overwinnaar, aldus Human Rights Watch in een brief aan de hoofdaanklager van het ICTR, Hassan Jallow. Slechts een klein aantal RPF-officieren was tot dan toe veroordeeld tot korte gevangenisstraffen voor oorlogsmisdaden in 1994.

BUITENLANDSE ZAKEN

VN: Rwanda steunde Tutsirebellen Congo

Op 13 december 2008 presenteerde een commissie van de VN-Veiligheidsraad een onderzoeksrapport over het conflict in Centraal-Afrika. De voornaamste conclusie van het panel van specialisten was dat Rwanda en de Democratische Republiek Congo een oorlog uitvochten door elkaars vijanden te steunen. Zo concludeerde het rapport dat Rwanda de Tutsirebellen in de DR Congo steunde in hun strijd tegen het Congolese regeringsleger. De DR Congo verleende op zijn beurt steun aan de Huturebellen van de Democratic Forces for the Liberation of Rwanda (FDLR) en andere strijdgroepen in Oost-Congo die strijd leveren met Rwanda. Daarnaast verklaarde de commissie dat er voldoende bewijsmateriaal was dat de door Rwanda en DR-Congo gesteunde rebellengroepen gebruik maakten van kindsoldaten, misdaden begingen tegen vrouwen en kinderen en veel geld verdienden aan de illegale handel in delfstoffen. Informatie over betrokken individuen, organisaties en bedrijven werd door de commissie overgedragen aan de VN-Veiligheidsraad en kon leiden tot sancties. De commissie van vijf specialisten deed tussen augustus en december 2008 onderzoek in Oost-Congo.

'Graven genocideslachtoffers geschonden'

Begin april 2009 concludeerde een Rwandese parlementaire onderzoekscommissie dat in buurland Oeganda de graven van Rwandese genocideslachtoffers waren geschonden. Menselijke resten zouden door lokale genezers gebruikt zijn voor riten en vormen van hekserij. Rwandese politici drongen bij Oeganda aan op een betere bescherming van de begraafplaatsen. De beschuldigingen werden door de Oegandese politie tegengesproken. Lokale autoriteiten erkenden echter dat niet alle begraafplaatsen de afgelopen jaren goed waren beschermd. In Oeganda bevonden zich de graven van tussen de 8.000 en 20.000 slachtoffers van de genocide in 1994.

(Vorige berichten pagina 602/1 - 2008)

SIERRA LEONE

BINNENLAND

Nieuwe wet tegen corruptie in werking

De Sierra Leoonse president Ernest Koroma tekende begin september 2008 een wet die buitengewone bevoegdheden gaf aan een nieuwe Anticorruptie Commissie (ACC). De nieuwe anticorruptiewet verving de oude uit 2000, die Koroma indertijd – als lid van de oppositie – niet krachtig en onafhankelijk genoeg had genoemd.
Ook Koroma zelf gaf op 1 september 2008 zijn bezittingen op bij de commissie, zoals alle overheidsdienaren moesten doen. De nieuwe wet voorzag ook in bescherming voor klokkenluiders.

Teruggave geroofde bezittingen

Alle bezittingen van zakenlieden, politici en burgers die waren ingenomen door het militaire regime van Valentine Strasser tussen 1992 en 1996 zouden worden teruggegeven aan de rechtmatige eigenaren, zo beloofde minister Ibrahim Ben Kargbo (Informatie en Communicatie) op 10 september 2008. Volgens president Koroma paste de teruggave in het proces van verzoening in Sierra Leone. Het ging om meer dan 500 huizen en percelen land. Ook werden onder Strasser banktegoeden bevroren.

President vervangt ministers

President Koroma wees eind februari 2009 de baas van de centrale bank van Sierra Leone, Samura Kamara, aan als nieuwe minister van Financiën, zo meldden staatsmedia op 28 februari 2009. Kamara verving David Carew, die minister van Handel en Industrie werd. Vijf ministers werden ontslagen.

Overeenkomst moet geweld tussen partijaanhangers stoppen

De APC (All People's Congress) van president Koroma en de grootste oppositiepartij SLPP (Sierra Leone's People's Party), waarvan aanhangers sinds maart 2009 bloedige confrontaties met elkaar aangingen, tekenden op 2 april een overeenkomst om de gewelddadigheden te staken. De spanningen begonnen met een aanval op 16 maart 2009 op het hoofdkantoor van de SLPP, waarbij zo'n twintig gewonden vielen en zes vrouwen naar eigen zeggen werden verkracht. Door het geweld bestond de angst dat Sierra Leone zou terugvallen in chaos en oorlog, zoals in de periode 1991-2001.

Einde aan staatsradio

Met een speciale wet maakte het parlement van Sierra Leone op 7 augustus 2009 een einde aan meer dan vijftig jaar radio-uitzendingen door de staat. De Sierra Leoonse Omroep Service (SLBS) zou voortaan een publieke omroep zijn die de standpunten van verschillende politieke partijen vertolkte: de Sierra Leoonse Omroep Corporatie (SLBC). De lokale VN-radio, die was opgericht tijdens de burgeroorlog om de vrede dichterbij te brengen, zou ophouden met uitzenden en haar bezittingen overdragen aan de nieuwe omroep.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kindverkopers opgepakt in Freetown

In de Sierra Leoonse hoofdstad Freetown werden op 26 september 2008 zo'n honderd

kinderen gearresteerd, die in het winkelcentrum handelswaar verkochten zoals water, sinaasappelen en snoep. Drie dagen later werden ze bij hun ouders of voogd afgeleverd, met de mededeling dat die een volgende keer een flinke boete zouden krijgen. Het gemeentebestuur van Freetown wilde de stad een facelift geven. Naast de strijd tegen kinderarbeid werden ook krotten verwijderd en werd opgetreden tegen illegale autoverkoop langs de wegen. Critici veroordeelden de acties als 'cosmetisch', en stelden dat de autoriteiten beter het schoolgeld voor de kinderen zouden kunnen betalen.

Hardere aanpak illegale visserij

Sierra Leone zou harder optreden tegen illegale visserij, zo waarschuwden de autoriteiten op 11 november 2008. Recentelijk hadden de eigenaren van het Zuid-Koreaanse schip Pak Won een geldboete gekregen van 35.000 dollar (23.550 euro) wegens illegaal vissen voor de kust van het land. Meer dan twaalf eigenaren van vooral Chinese en Zuid-Koreaanse schepen hadden al geldboetes gekregen. Volgens president Koroma kostte de illegale visserij zijn land jaarlijks 29 miljoen dollar (19,5 miljoen euro). Bovendien waren lokale vissers door de illegale visserij gedwongen voor een goede vangst steeds verder de zee op te varen.

Sierra Leone opnieuw minst ontwikkeld in VN-index

Voor het tweede jaar op rij stond Sierra Leone laatste van 179 landen in de Index van de Menselijke Ontwikkeling van de VN, meldde persbureau *IRIN* op 18 december 2008. In Sierra Leone was de gemiddelde levensverwachting 42 jaar en kon slechts 37 procent van de inwoners lezen en schrijven. Analisten relativeerden de slechte notering door te wijzen op de burgeroorlog tussen 1991 en 2001, die de economie, landbouw en infrastructuur grotendeels verwoestte.

Inzet op zorg en onderwijs

Na die oorlog boekte Sierra Leone vooruitgang bij het terugdringen van de moedersterfte – de hoogste in de wereld – en werkte daarbij samen met onder andere de VN en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank. Toch slaagde het land, waar een op de vier kinderen vóór het vijfde levensjaar overleed, er maar langzaam in om de meest essentiële zorg- en onderwijsvoorzieningen aan te bieden, zoals basisonderwijs voor alle jongens en meisjes. Volgens landendirecteur West-Africa van de Wereldbank Ishac Diwan konden donoren het land helpen door geen individuele projecten meer te financieren maar rechtstreeks te doneren aan de overheid, die daarmee op nationaal niveau verschillende onderwijs- en zorgstrategieën kon coördineren.

Visexport naar EU hervat

Na een ban van negen jaar zou Sierra Leone in december 2009 weer vis gaan exporteren naar de Europese Unie (EU), zo verklaarde het ministerie van Visserij op 4 juni 2009. De EU wilde jarenlang geen vis meer uit Sierra Leone, omdat het land niet beschikte over keuringsinstituties. Een betrouwbaar laboratorium was er inmiddels wel.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenlandse investeerders in goud- en diamantwinning

Gedurende 2008 waren steeds meer buitenlandse mijnbouwondernemingen actief in de Sierra Leoonse goud- en diamantwinning, zo meldde *afrol News* op 20 november 2008. De toestroom van buitenlandse bedrijven werd mogelijk doordat de in 2007 democratisch gekozen regering van president Koroma de sector had hervormd. Sierra Leone is rijk aan bodemschatten als diamanten, goud, bauxiet en platina, maar tijdens de burgeroorlog tussen 1991 en 2001 kwam de legale winning, verkoop en distributie ervan tot stilstand.

Terugval in export diamanten

De export van diamanten, een grote bron van inkomsten in Sierra Leone, was in 2008 met 31 procent afgenomen ten opzichte van 2007, zo maakte de overheid bekend op 16 januari 2009. Belangrijkste oorzaak waren de industriële stakingen die de grote exporteurs troffen, zoals Koidu Holding dat maar liefst zeven maanden stil lag.

JUSTITIE

Rebellen RUF veroordeeld, Taylor staat terecht

Het Sierra Leoonse tribunaal dat zich bezig hield met oorlogsmisdaden, veroordeelde op 8 april 2009 drie leiders van hetRevolutionary United Front (RUF) tot gevangenisstraffen van 25 tot 52 jaar wegens wreedheden – oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid – begaan tijdens de burgeroorlog tussen 1991 en 2001. Volgens het tribunaal maakten de drie deel uit van een criminele organisatie die controle wilde hebben over het Sierra Leoonse grondgebied, vooral over de mijnbouwgebieden. Het proces tegen de RUF begon in 2004. Door getuigenissen raakte veel bekend over moord, verkrachting en kindsoldaten.

Taylor noemt aanklachten 'leugens'

Bij zijn eerste rechtszitting voor het internationaal gerechtshof in Den Haag op 14 juli 2009, noemde voormalig president Charles Taylor van Liberia aanklachten tegen hem wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid 'leugens'. In ruil voor diamanten – later bekend geworden als 'blood diamonds' – zou Taylor in buurland Sierra Leone tijdens de bloedige burgeroorlog tussen 1991 en 2001 rebellen van het Sierra Leoonse Revolutionaire Eenheidsfront (RUF) hebben bewapend en getraind. Taylor werd beschuldigd van onder andere moord, verkrachting, het in dienst nemen van kindsoldaten, slavernij en plundering. Taylor zelf zei juist betrokken te zijn geweest bij pogingen van de Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (ECOWAS) om de RUF aan de onderhandelingstafel te krijgen.

Recordvangst cocaïne verbrand

De Sierra Leoonse politie in Freetown verbrandde op 23 april 2009 meer dan zevenhonderd kilo cocaïne, die in juli 2008 in beslag was genomen tijdens een recordvangst in een Venezolaans vliegtuig met een vals Rode Kruis-embleem. Twee dagen eerder werden vijftien mensen veroordeeld tot gevangenisstraffen oplopend tot vijf jaar, voor pogingen om de drugs – met een straatwaarde van 154 miljoen euro – Sierra Leone binnen te smokkelen, waarschijnlijk met als eindbestemming Europa.

ONDERWIJS

300.000 kinderen niet naar school

Unicef presenteerde op 19 augustus 2009

een rapport waaruit bleek dat in Sierra Leone 300.000 kinderen niet naar school gingen. Als oorzaken noemde het VN-agentschap armoede, de vaak illegaal geheven schoolbijdragen en tienerzwangerschappen. Vooral gehandicapte kinderen, weeskinderen, kinderen in landelijke gebieden en kinderen die niet leefden met hun biologische ouders, gingen dikwijls niet naar school. Volgens Unicef moest de overheid de problemen harder aanpakken. Ook moesten de thema's kinderarbeid en kinderbescherming deel gaan uitmaken van onderwijsplannen, om voor meer bewustwording te zorgen. 87 Procent van de ondervraagde kinderen bleek op enigerlei wijze betrokken te zijn bij betaalde arbeid.

GEZONDHEID EN ZORG

Strijd tegen kwakzalverij

In de strijd tegen kwakzalverij vielen Sierra Leoonse autoriteiten op 26 mei 2009 binnen in de behandelkamers van niet-geregistreerde artsen. Naar schatting waren zo'n tweehonderd 'valse' artsen in het land actief, afkomstig uit onder meer China, het Midden-Oosten en Zuidoost-Azië. Voortaan moesten alle buitenlanders die zich arts of medisch personeel noemden, gescreend zijn door een speciale medische en tandheelkundige raad.

De beperkende maatregel kwam nadat verschillende sterfgevallen in verband werden gebracht met het werk van medische beunhazen.

Autoriteiten bekritiseren AI-rapport over bevallingen

Amnesty International publiceerde op 22 september 2009 een rapport waarin stond dat een op de acht Sierra Leoonse vrouwen tijdens de zwangerschap of bevalling direct gevaar liep te overlijden. De Sierra Leoonse autoriteiten vochten de conclusies van het rapport aan en noemden het 'achterhaald'. Volgens de West-Afrikaanse arts Kizito Dawo baseerde Amnesty International zich op verkeerde cijfers, maar hij kon geen alternatieve cijfers noemen. Volgens Amnesty International was bij minder dan de helft van de bevallingen een verloskundige aanwezig, en bloedden duizenden vrouwen na een bevalling dood. Vooral vrouwen in afgelegen gebieden liepen gevaar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Zorgen om mensenrechtenschendingen door politie

Amnesty International toonde zich op 15 januari 2009 bezorgd over wat de mensenrechtenorganisatie de 'trage reactie' noemde van Sierra Leoonse autoriteiten waar het ging om klachten over mensenrechtenschendingen door overheidsfunctionarissen en politiemensen. Het ging onder meer om buitensporig geweld tegen vooral vrouwelijke arrestanten en kinderen. Volgens Amnesty-woordvoerder Bockari Marah bestond er een toestand van 'straffeloosheid'. Volgens de Sierra Leoonse politie waren verschillende aanklachten in behandeling, maar kostte dat tijd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verenigde Naties helpen vrede te bewaren

Als tweede land in Afrika, na Burundi, kreeg Sierra Leone hulp van de Commissie voor Vredesopbouw van de Verenigde Naties. Een speciaal filiaal, de UN Integrated Peacebuilding Office in Sierra Leone (UNIPSIL), opende de deuren op 2 oktober 2008. Het kantoor, met zeventig medewerkers, ging onder meer helpen de vrede te bewaren, toezien op de naleving van mensenrechten en democratie, spanningen en potentiële conflictdreigingen identificeren en het werk van verschillende VN-fondsen, agentschappen en programma's coördineren.

WFP-steun voor kleine boeren

Kleine boeren in Sierra Leone, voor het merendeel vrouwen, zouden gaan profiteren van een speciaal programma van het World Food Programme (WFP). Doel van het programma was een betere voedselproductie door een meer effectieve en gevarieerder bewerking van het land. Ook zouden er voedsel-voor-werkprogramma's mee gefinancierd worden. Het programma werd mogelijk gemaakt door een gift van 39 miljoen euro van de Europese Unie (EU), zo meldde *afrol News* op 26 mei 2009.

Geld voor Sierra Leoonse oorlogsslachtoffers

Op 21 september 2009 werd bekend dat meer dan 18.000 slachtoffers van de Sierra Leoonse burgeroorlog geld zouden krijgen uit het VN Vredesfonds (United Nations Peacebuilding Fund) in New York. Het ging onder anderen om mensen met amputaties, oorlogsgewonden en slachtoffers van seksueel geweld. De Sierra Leoonse Commerciële Bank zou de fondsen distribueren.

(Vorige berichten pagina 419/1 - 2008)

TANZANIA

BINNENLAND

Doden en gewonden door explosie militaire basis

Ontploffende munitie op een legerbasis in een woonwijk bij Dar es Salaam kostte op 30 april 2009 aan zeker twintig omwonenden het leven. Het aantal gewonden werd op duizend geschat, terwijl velen dakloos werden door de explosies die urenlang aanhielden. Op de basis lagen mijnen en artilleriegranaten opgeslagen voor gebruik door vredestroepen van de Afrikaanse Unie.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe bank geeft vrouwen voorkeursbehandeling

Voor vrouwen die niet konden aantonen te beschikken over eigen bezittingen was het moeilijk een bankrekening in Tanzania te openen. Bij de Tanzania Women's bank, die op 28 juli 2009 de deuren van een eerste kantoor in Dar es Salaam opende, hoefden vrouwen daartoe slechts een paspoort of identiteitskaart te tonen. De vereiste minimuminleg bedroeg slechts 3.000 Tanzaniaanse shilling (nog geen 1,5 euro). Volgens het bankmanagement durfden veel vrouwen het niet aan hun eigen financiële zaken ter hand te nemen. Met de vrouwenbank, die een landelijk netwerk zou moeten krijgen, hoopte men hen over de streep te trekken. Gratis advies behoorde tot de vaste service van de bank.

JUSTITIE

Doodstraf voor moordenaars albinojongen

Een rechtbank in het noordwesten van Tan-

zania veroordeelde op 23 september 2009 drie mannen tot de doodstraf wegens de moord op een veertienjarige albinojongen. Ze werden schuldig bevonden aan het doden van de jongen en het verwijderen van zijn benen, om die te verkopen aan een medicijnman. Die gebruiken lichaamsdelen van albino's voor het bereiden van drankjes die de gebruiker voorspoed zouden brengen. Het was voor het eerst dat in Tanzania de doodstraf werd uitgesproken voor het doden van een albino. Dat gebeurde nadat de regering zich in steeds fellere bewoordingen had uitgesproken tegen de praktijk, die een hoge vlucht had genomen. In de handel van albinolichaamsdelen ging veel geld om. In de afgelopen twee jaar waren in Tanzania meer dan vijftig albino's vermoord, op een totaal van 17.000 albino's.

BUITENLANDSE ZAKEN

Miljoenendeal met China

Tijdens een bezoek aan Tanzania tekende de Chinese president Hu Jintao op 15 februari 2009 een overeenkomst ter waarde van omgerekend 17 miljoen euro. Het meeste geld (13,6 miljoen euro) was bestemd voor investeringen in de landbouw. Zo stelde China leningen beschikbaar voor de import van landbouwwerktuigen. Ook kwam er geld beschikbaar voor verbeteringen in de radio- en televisieverbindingen op het eiland Zanzibar en de inzet van Chinese vrijwilligers in onder meer de gezondheidszorg. Tijdens zijn bezoek opende Hu een sportcomplex in Dar es Salaam met een capaciteit van 60.000 toeschouwers, dat grotendeels met Chinees geld was gefinancierd. De handel tussen beide landen zat flink in de lift, met een toename van bijna 50 procent in 2007 vergeleken met het jaar ervoor.

Zuid-Korea least landbouwgrond

Op 24 september 2009 maakte de Tanzaniaanse overheid bekend dat het een overeenkomst had gesloten met het Zuid-Koreaanse staatsbedrijf KRC over de agrarische ontwikkeling van een gebied ter grootte van duizend vierkante kilometer in de provincie Pwani. Het bedrijf zou zo'n 80 miljoen dollar (54 miljoen euro) investeren. Zuid-Korea was al geruime tijd op zoek naar landbouwgrond in het buitenland voor de voedselproductie. Volgens Tanzaniaanse overheidsofficials zou KRC het gebied leasen voor een periode van zes jaar, waarna het inclusief de ontwikkelde infrastructuur aan lokale boeren zou worden overgedragen.

(Vorige berichten pagina 116/3 - 2009)

ZIMBABWE

BINNENLAND

Eenheidsregering komt moeizaam tot stand

Rivalen tekenen overeenkomst

Op 15 september 2008 tekenden de rivaliserende politieke leiders in Zimbabwe na langdurige onderhandelingen een overeenkomst die moest leiden tot de vorming van een regering van nationale eenheid. Oppositieleider Morgan Tsvangirai zou in die regering de post van premier bekleden. De overeenkomst tussen de regerende ZANU-PF van president Robert Mugabe, Tsvangirai's Beweging voor Democratische Verandering (MDC) en een afsplitsing van die partij onder leiding van Arthur Mutambara werd getekend in het bijzijn van verscheidene leiders van buurlanden van Zimbabwe en kwam tot stand onder leiding van de Zuid-Afrikaanse leider Thabo Mbeki.

Mugabe: 'Ik blijf aan het stuur'

Drie dagen later noemde president Mugabe de overeenkomst met de oppositie een 'vernedering', maar 'onvermijdelijk' na de nederlaag van zijn partij bij de parlementsverkiezingen in maart. De vierentachtigjarige veteraanpresident voegde er overigens onmiddellijk aan toe dat zijn partij nog in een dominante positie verkeerde, en hij zelf aan het stuur bleef. Volgens de deal bekleedde Mugabe's ZANU-PF vijftien posten in de nieuw te vormen regering, de oppositiepartij MDC dertien en een kleinere fractie nog eens drie. Mugabe onderstreepte zijn woorden in de dagen erna door op eigen houtje partijgenoten te benoemen op cruciale posten in de nieuw te vormen regering, waarna oppositieleider Tsvangirai dreigde zich alsnog uit de overeenkomst terug te trekken.
Op 14 oktober begon een nieuwe gespreksronde onder leiding van Thabo Mbeki, om de vastgelopen onderhandelingen weer vlot te trekken.

Tsvangirai terug in Zimbabwe

Na een gedwongen verblijf van twee maanden in het buitenland keerde Morgan Tsvangirai op 17 januari 2009 terug in Zimbabwe. De oppositieleider vertrok op 10 november voor overleg met regionale leiders in Johannesburg, maar kon niet eerder terugkeren vanwege problemen met zijn paspoort. De gesprekken over een nieuwe regering boekten in de tussentijd nauwelijks vooruitgang.

Parlement akkoord met overeenkomst

Op 5 februari ging het parlement akkoord met een grondwetswijziging die de vorming van een regering van nationale eenheid mogelijk maakte. Het besluit werd met een handdruk bezegeld door Patrick Chinamasa, bondgenoot van president Mugabe en minister van Justitie, en Tendai Biti, secondant van oppositieleider Tsvangirai. Zijn partij besloot toch tot de nieuwe regering toe te treden, ook al had president Mugabe eerder al eenzijdig partijgenoten op de belangrijkste posten benoemd en waren ook andere kwesties nog niet opgelost.

Proces tegen oppositieleider stopgezet

Een dag later maakte een rechtbank in Harare een einde aan het proces tegen Tendai Biti, de nummer twee van oppositiepartij MDC. Hij was beschuldigd van hoogverraad, een vergrijp waarvoor hij de doodstraf kon krijgen. De jurist Biti werd op 12 juni 2008 op het vliegveld gearresteerd toen hij in Zimbabwe terugkeerde na een bezoek aan Zuid-Afrika. Twee weken lang was zijn verblijfplaats vervolgens onbekend, en voor zijn leven werd al gevreesd. De aanklacht wegens hoogverraad was gebaseerd op een document waarin de oppositie plannen zou ontvouwen om via een coup de macht te grijpen. Het document werd algemeen als een vervalsing gezien. Na zijn vrijlating leidde Biti het MDC-onderhandelingsteam bij de besprekingen over een nieuwe regering, maar de aanklacht hing nog altijd boven zijn hoofd.

Regering ingezworen

Op 11 februari werd de nieuwe eenheidsregering ingezworen, vijf maanden nadat daarover een akkoord was bereikt. Het kabinet werd geleid door Morgan Tsvangirai, lei-

Samenstelling van de regering van Zimbabwe (27 juli 2009)

President
Robert MUGABE
Vicepresidenten
Joseph MSIKA en Joyce MUJURU
Premier
Morgan TSVANGIRAI
Vicepremiers
Thokozani KHUPE en Arthur MUTAMBARA

Ministers:
Arbeid
Paurina GWANYANYA-MPARIWA
Binnenlandse Zaken
Kembo MOHADI en Giles MUTSEKWA
Buitenlandse Zaken
Simbarashe MUMBENGEGWI
Constitutionele en Parlementaire Zaken
Eric MATINENGA
Defensie
Emmerson MNANGAGWA
Economische planning en Ontwikkeling
Elton MANGOMA
Energie
Elias MUDZURI
Financiën
Tendai BITI
Gezondheidszorg en Kinderen
Henry MADZORERA
Hoger onderwijs
Stanislaus MUDENGE
Industrie en Handel
Welshman NCUBE
Informatie, Communicatie en Technologie
Nelson CHAMISA
Jeugd, Inheemse bevolking en Empowerment
Savior KASUKUWERE
Justitie
Patrick CHINAMASA
Land en Plattelandsnederzettingen
Herbert MURERWA
Landbouw, Mechanisatie en Irrigatie
Joseph MADE
Lokale overheid
Ignatius CHOMBO
Media, Informatie en Publiciteit
Webster SHAMU
Midden- en kleinbedrijf
Sithembo NYONI
Milieu en Natuurlijke hulpbronnen
Francis NHEMA
Mijnbouw
Obert MPOFU
Onderwijs, Sport en Cultuur
David COLTART
Openbare diensten
Elphas MUKONOWESHURO
Openbare werken
Theresa MAKONE
Regionale integratie en Internationale samenwerking
Priscila MISIHAIRABWI-MUSHONGA
Staatsondernemingen
Joel GABBUZA
Toerisme
Walter MZEMBI
Transport en Infrastructuur
Nicholas GOCHE
Volkshuisvesting
Fidelis MHASHU
Vrouwen, Gender en Gemeenschaps-ontwikkeling
Olivia MUCHENA
Waterbeheer en -ontwikkeling
Samuel Sipepa NKOMO
Wetenschap en Technologie
Henri DZINOTYIWEI

der van de MDC. Als grootste directe uitdagingen voor premier Tsvangirai werden gezien om controle te verkrijgen over de politie (die ook tijdens de maanden durende onderhandelingen voortdurend aanhangers van de oppositie oppakte en velen van hen ook martelde), nieuw leven in de ingestorte economie te blazen en de volkomen verarmde bevolking weer hoop op verbetering te geven.
Dat alles moest gebeuren in eendrachtige samenwerking met Robert Mugabe, Tsvangirai's gezworen vijand gedurende vele jaren.

Zuma eist uitvoering van het akkoord

Het bezoek dat de nieuwe Zuid-Afrikaanse president Jacob Zuma op 27 en 28 augustus bracht aan Harare, maakte duidelijk dat er een einde was gekomen aan de omstreden 'stille diplomatie' benadering richting het buurland van zijn voorganger Mbeki. Zuma sprak weliswaar achter gesloten deuren met president Mugabe en premier Tsvangirai, maar uitte in het openbaar zijn ongenoegen over de gebrekkige samenwerking tussen beiden. Voor een economisch herstel was een volledige uitvoering noodzakelijk van het politieke akkoord dat onder leiding van president Mbeki bijna een jaar ervoor was bereikt, aldus Zuma.
Vooral Mugabe's ZANU-PF schond de bepalingen van het akkoord regelmatig. Zo benoemde de partij zonder overleg met de MDC de gouverneur van de centrale bank en de openbaar aanklager, terwijl president Mugabe weigerde verscheidene nieuwe provinciegouverneurs te beëdigen. Ook lag hij dwars bij de installatie van Roy Bennett, een blanke commerciële boer, tot onderminister van Landbouw.
Van de zijde van ZANU-PF klonken verwijten richting MDC dat deze er nog altijd niet in was geslaagd westerse landen te overreden hun sancties tegen Zimbabwe op te heffen.

Mugabe haalt uit naar het Westen

Tijdens een toespraak op 25 september 2009 bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York haalde president Mugabe van Zimbabwe flink uit naar de Verenigde Staten en de Europese Unie. Hij hekelde de 'illegale sancties' tegen zijn land, die volgens hem extra schadelijk waren vanwege de wereldwijde economische crisis van dat moment. Ook zouden de VS en de EU-lidstaten verdeeldheid zaaien binnen de eenheidsregering, die na moeizame onderhandelingen in Zimbabwe tot stand was gekomen.

Mensenrechtenactiviste vrijgelaten

De vrijlating van mensenrechtenactiviste Jestina Mukoko en acht medeaangeklaagden op 28 september 2009 werd gezien als een stap in de goede richting na de vorming van een eenheidsregering, zeven maanden daarvoor. Het hooggerechtshof gelastte de vrijlating van de negen, die al langere tijd vastzaten op beschuldiging van plannen tot omverwerping van het bewind van president Mugabe, vanwege de schending van hun grondwettelijke rechten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Demonstratie van medisch personeel uiteen geslagen

De Zimbabwaanse oproerpolitie maakte op 3 december 2008 in Harare op hardhandige wijze een einde aan een demonstratie van artsen en verpleegkundigen, velen in werkkleding. Zij protesteerden tegen de alsmaar verder verslechterende economische- en gezondheidssituatie in het land. De politie verhinderde ook groepen leraren en onderwijzers zich bij de demonstratie te voegen. Minstens zes personen werden gearresteerd. De directe aanleiding voor het medisch oproer was de cholera-epidemie, die volgens velen te wijten was aan de ingestorte infrastructuur en gezondheidszorg. De situatie in het land was erg gespannen, na een muiterij enkele dagen eerder van soldaten die hun loon niet uitbetaald kregen.

Leraren beëindigen staking van een jaar

Met de toezegging van de regering om hun salarissen aan te passen kwam op 25 februari 2009 een einde aan een staking van onderwijzers en leraren die een jaar had geduurd. Zij eisten uitbetaling in buitenlandse valuta, om niet de dupe te worden van de hyperinflatie in het land. Volgens de staatskrant *The Herald* zou de nieuwe minister van Onderwijs, David Coltart, de hulp inroepen van VN-organisatie Unicef en andere donoren om het onderwijssysteem weer van de grond te helpen. Het onderwijzend personeel behoorde tot de slechtst betaalde ambtenaren in Zimbabwe.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische problemen steeds groter

Run op banken

De aankondiging door de autoriteiten in Zimbabwe dat de bevolking vanaf 29 september 2008 dagelijks een groter bedrag mocht opnemen dan voorheen, leidde tot een toeloop van tienduizenden mensen bij de banken. Met het nieuwe bedrag van 20.000 Zimbabwaanse dollars (tegenwaarde: 35 Amerikaanse dollar, ca. 24 euro) konden meer mensen de dagelijkse boodschappen betalen. Het tot dan toegestane bedrag van 1.000 Zimbabwaanse dollar was nauwelijks genoeg om een krant van te betalen. Zimbabwe had met naar schatting 11 miljoen procent de hoogste inflatie ter wereld.

Eigen munt waardeloos; handel in buitenlandse valuta toegestaan

Met de toestemming dat iedereen in Zimbabwe voortaan handel mocht drijven in buitenlandse valuta als de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de euro, gaf de regering van Zimbabwe op 29 januari 2009 toe dat de eigen Zimbabwaanse dollar feitelijk alle waarde had verloren. Door de enorme inflatie waren steeds minder inwoners van het land in staat hun dagelijkse benodigdheden te betalen. Zij waren aangewezen op de uitgebreide zwarte markt, waar al veel langer met buitenlandse valuta kon worden afgerekend. De aankondiging van de regering was daardoor niet meer dan een erkenning van de heersende praktijk.

Centrale bank plundert rekeningen

De gouverneur van de centrale bank, Gideon Gono, erkende op 20 april 2009 dat hij zonder toestemming geld had opgenomen van de rekeningen van particuliere zakenmensen en buitenlandse hulporganisaties, om daarmee zijn bankroete regering van kapitaal te voorzien. Volgens de centrale bankier ging het om leningen aan de ministeries, en kregen de gedupeerden hun geld terug zodra de ministeries deze leningen zouden aflossen. De praktijk kwam aan het licht toen de internationale hulporganisatie Global Fund dreigde alle programma's ter bestrijding van aids, tuberculose en malaria in Zimbabwe stop te zetten, als niet de verdwenen financiën zouden worden geretourneerd. De Centrale Bank betaalde daarop 7,3 miljoen dollar (5 miljoen euro) terug aan het Global Fund. Bankgouverneur Gono was in eigen land al zeer omstreden doordat hij voortdurend nieuw geld liet bijdrukken, waardoor de inflatie tot recordhoogte was gestegen.

Lening met waarschuwing van de Wereldbank

De Wereldbank maakte op 18 mei 2009 bekend 22 miljoen dollar (ca. 15 miljoen euro) te lenen aan Zimbabwe, ter ondersteuning van de pogingen van de regering de economie weer op de been te helpen. Maar vertegenwoordigers van de Bank lieten ook weten dat Zimbabwe niet op verdere kapitaalinjecties hoefde te rekenen, zolang het zijn uitstaande schulden en betalingsachterstanden niet herstructureerde. Minister van Financiën Tendai Biti schatte de buitenlandse schuld van zijn land op zo'n 5 miljard dollar, waarvan 1,4 miljard dollar aan de Wereldbank en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank en 3 miljard dollar aan andere donoren verenigd in de Club van Parijs. Om het economische herstelprogramma te kunnen financieren had de regering van Zimbabwe het buitenland om 8 miljard dollar steun gevraagd. Veel meer dan noodhulp en technische steun had het land echter nog niet ontvangen.

Inflatie onder controle

Het inflatiecijfer over de maand juli 2009 bedroeg 1 procent, nadat het in de voorgaande maanden nog lager was geweest. Het schrappen van de eigen munteenheid in januari 2009 had een plotseling einde gemaakt aan de hyperinflatie in Zimbabwe. De inflatie in het land werd nu berekend aan de hand van de koers van de Amerikaanse dollar.

LANDBOUW

Regering verwerpt veroordeling van landhervormingen

De regering van Zimbabwe zou het negatieve oordeel van een regionale rechtbank in Namibië over de herverdeling van het land van blanke boeren naast zich neerleggen, zo liet ze op 1 december 2008 weten. Enkele dagen eerder had het tribunaal van de Southern Africa Development Community geoordeeld dat 78 blanke Zimbabwaanse boeren onterecht van hun land waren gezet. De inbeslagname van de boerderijen vond plaats in het kader van het ambitieuze programma voor landhervorming dat president Mugabe in 2000 startte. Daarbij werd het land van duizenden blanke boeren herverdeeld onder zwarte Zimbabwanen. Het programma werd gezien als een van de belangrijkste oorzaken van de instorting van de economie van Zimbabwe in de afgelopen jaren. Van de ongeveer 4.000 blanke boeren in 2000 zouden er nog slechts 300 over zijn; de meerderheid van de resterende groep zou nog maar over kleine delen van hun oorspronkelijke landbezit beschikken. De uitspraak van het regionale hof werd gezien als een ernstige klap voor het bewind Mugabe, dat zo lang was gespaard van kritiek uit de buurlanden. Volgens berichten in de door de staat gecontroleerde krant *The Herald* zei minister van Land Didymus Mutasa in een reactie echter dat zijn regering extra vaart zou zetten achter de inbeslagname van het resterende land van blanke boeren en de herverdeling ervan onder kleine zwarte boeren.

ONDERWIJS

Donoren investeren in onderwijs

De overheid van Zimbabwe, het VN-Kinderfonds Unicef en verscheidene westerse landen waaronder ook Nederland namen deel aan een investeringsprogramma dat het onderwijs in het land weer op een aanvaardbaar peil moest brengen. Het investeringsprogramma, dat op 15 september 2009 werd aangekondigd, behoorde tot de groot-

ste sociale investeringen in Zimbabwe van de afgelopen vijf jaar. Met de toegezegde 70 miljoen dollar (ca. 47,3 miljoen euro) konden 700.000 kinderen in een kwetsbare situatie (zoals wezen) naar school gaan. Tevens zou voor alle kinderen op de 5.300 basisscholen in het land een lesboek bekostigd worden. Het onderwijs in Zimbabwe, ooit een voorbeeld voor andere Afrikaanse landen, verkeerde door jarenlange verwaarlozing in een zeer slechte toestand.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Felle kritiek Amnesty op aanhoudende schending mensenrechten

Tijdens een bezoek aan Zimbabwe uitte Irene Khan, secretaris-generaal van de mensenrechtenorganisatie Amnesty International, stevige kritiek op het bewind. De situatie bleef ernstig, aldus Khan op 18 juni 2009, ondanks beloften van hervormingen. Sommige leden van president Mugabe's partij zouden het gebruik van geweld nog altijd zien als een legitiem politiek instrument. Het zesdaagse bezoek van Khan was het eerste ooit van een leider van de internationale mensenrechtenorganisatie aan Zimbabwe.
Khan erkende dat het politieke geweld in het land was afgenomen vergeleken met de situatie een jaar eerder, maar hekelde het gebrek aan stappen om de straffeloosheid aan te pakken. Ook zouden er geen serieuze pogingen zijn ondernomen om veiligheidsdiensten en leger te hervormen. 'Er is geen enkel serieus onderzoek opgezet naar het door de staat gesteunde geweld tegen opponenten van president Mugabe', aldus de Amnesty-vertegenwoordigster.
Khan kreeg ondanks eerdere toezeggingen tijdens haar bezoek president Mugabe niet te spreken. Premier en oppositieleider Tsvangirai zou ze later in Londen ontmoeten. Zeven activisten van Tsvangirai's partij die verdwenen tijdens het politiegeweld een jaar eerder waren nog altijd vermist. Vijftien anderen zaten gevangen, verschillenden van hen in volledige isolatie. Ook waren er aanhoudende meldingen over intimidatie, bedreigingen en fysiek geweld tegen vooral mensenrechtenactivisten, journalisten en advocaten.

Media profiteren van hervorming

Tot 2003 was *The Daily News* een van de populairste dagbladen in Zimbabwe. In dat jaar legde het bewind van president Mugabe de krant een verschijningsverbod op. In de laatste week van juli 2009 werd die ban opgeheven. Ook de Britse omroep *BBC* kreeg weer toestemming uitzendingen vanuit het land te verzorgen. Waarnemers zagen de maatregelen als eerste stappen op weg naar herstel van de persvrijheid.

Sinds het bewind-Mugabe ernstige beperkingen oplegde aan de media was het voor journalisten en media-eigenaren moeilijk, en vaak ook gevaarlijk, werken in het land. Er was veel druk uit binnen- en buitenland op de eenheidsregering die in februari 2009 aantrad om zo snel mogelijk de persvrijheid in het land te herstellen, als teken dat de weg naar meer democratie was ingeslagen. Donoren voelden weinig voor het opheffen van de internationale sancties of het verlenen van nieuwe hulp aan Zimbabwe zolang er geen sprake was van duidelijke veranderingen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Tsvangirai noemt buitenlandse trip 'een succes'

Veel nieuwe toezeggingen voor hulp leverde het niet op, maar Zimbabwe's minister-president Morgan Tsvangirai vond toch dat zijn bijna drie weken durende trip door de Verenigde Staten en Europa succesvol was geweest. Tijdens zijn laatste stop, in Frankrijk, verklaarde Tsvangirai op 25 juni 2009 dat zijn reis vooral bedoeld was om nieuwe banden te smeden. De premier sprak in de landen die hij bezocht met veel politici, evenals met vertegenwoordigers van hulporganisaties en het bedrijfsleven. Veel regeringen stelden een vertrek van president Mugabe als voorwaarde voor directe financiële steun of ontwikkelingshulp. De spaarzame toezeggingen betroffen alle hulp via non-gouvernementele organisaties, en niet rechtstreeks aan de Zimbabwaanse overheid. De Europese Unie stelde een zichtbare verbetering van de mensenrechten als voorwaarde voor hechtere banden. De Amerikaanse president Obama liet weten er niet van overtuigd te zijn dat Tsvangirai in zijn partnerschap met Mugabe in staat was de situatie in zijn land daadwerkelijk te verbeteren.

In een gezamenlijk rapport lieten het Voedsel- en Landbouwprogramma van de VN (FAO) en het Wereldvoedselprogramma (WFP) ondertussen weten dat Zimbabwe nog steeds bedreigd werd door voedseltekorten, ondanks een verbeterde landbouwproductie en een vrijere importmarkt. Verwacht werd dat 2,8 miljoen mensen in Zimbabwe in 2009 aangewezen zouden zijn op voedselhulp.

Internationale voedselhulp schiet tekort

De toezeggingen voor noodhulp aan Zimbabwe bedroegen nog niet de helft van wat nodig was, liet de Verenigde Naties op 19 augustus 2009 weten. Van de benodigde 718 miljoen dollar (ca. 509 miljoen euro) was tot op dat moment nog niet de helft toegezegd. De bevolking van het land werd niet alleen bedreigd door voedseltekorten, maar ook door de aanhoudende cholera-epidemie.

Volgens de VN hadden zes miljoen Zimbabwanen geen toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen. Mede daardoor was het aantal cholera-infecties opgelopen tot bijna 100.000, terwijl in het afgelopen jaar 4.288 mensen aan de besmettelijke ziekte waren overleden. Ook aids was een groot probleem; 15,6 procent van de volwassen bevolking zou besmet zijn met het hivvirus.

OVERLEDEN

Isaac Matongo, Zimbabwaans oppositieleider

In Harare overleed op 2 mei 2007 politicus, oppositieleider en vakbondsman Isaac Matongo in zijn slaap. Matongo, geboren in Masvingo op 12 maart 1947, richtte in 1999 samen met Morgan Tsvangirai de Movement for Democratic Change (MDC) op. Eind jaren tachtig werkten de twee vakbondsmannen ook al samen in de Zimbabwe Congress of Trade Unions, Matongo als vicevoorzitter en Tsvangirai als secretaris-generaal. Hoewel de charismatische Matongo nooit veel internationale media-aandacht kreeg, werd hij gezien als belangrijk strateeg binnen de MDC.

In 2005 viel de partij door politieke meningsverschillen uit elkaar. Het deel geleid door de begin 2009 premier geworden Tsvangirai bleek het sterkste.

(Vorige berichten pagina 540/2 - 2008)s

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3267, pag. 60517-60576

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

NOVEMBER 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 606
Werkloosheid bereikt hoogste niveau in tien jaar

Albanië 608
NAVO-lidmaatschap verkregen

België 610
Federale regering regelt sluitstuk van migratiebeleid

Bosnië-Herzegovina 613
EU laakt etnische spanningen

Bulgarije 614
Nieuwe politie-eenheden voor corruptie- en misdaadbestrijding

Duitsland 616
Nieuwe regering van christendemocraten en liberalen

Finland 618
Piratenpartij opgericht

Frankrijk 618
Staking France Telecom na zelfmoordgolf

Griekenland 620
Socialisten behalen absolute meerderheid bij verkiezingen

Groot-Brittannië 620
Premier Brown betaalt bedrag 'bonnetjesaffaire' terug

Ierland 622
Verdrag van Lissabon aangenomen

Italië 622
Berlusconi steeds meer onder vuur

Montenegro 625
Partij premier Djukanovic wint opnieuw parlementsverkiezingen

Nederland 626
Kabinet zet verhoging AOW-gerechtigde leeftijd door

Noorwegen 631
Linkse regeringscoalitie behoudt meerderheid

Portugal 631
Socialistische partij blijft regeren ondanks verlies bij verkiezingen

Roemenië 633
Tien dagen onbetaald verlof voor ambtenaren

Russische Federatie 634
Kremlinpartij vaagt oppositie weg bij omstreden verkiezingen

Spanje 635
Koninklijke familie vraagt toelage te bevriezen

Turkije 636
Gebruik Koerdisch voortaan toegestaan op universiteiten

IJsland 639
Overeenkomst over compensatie spaartegoeden onder druk

Zweden 639
Lutherse kerk staat homohuwelijken toe

Zwitserland 640
Bevolking stemt in met invoering biometrisch paspoort

AMERIKA

Aruba 642
Amerikaanse olieraffinaderij sluit zijn poorten

Belize 643
Akkoord met VS over aanpakken georganiseerde misdaad

Guyana 644
Persvrijheid sterk toegenomen

Nederlandse Antillen 645
Opheffing staatkundige eenheid uiterlijk oktober 2010

Suriname 646
Begrotingstekort bijna 1 miljard Surinaamse dollar

Verenigde Staten 647
Dow Jones-index weer boven tienduizend punten

AZIË

Brunei 650
Goede score op ontwikkelingsindex

Cambodja 651
Omstreden wet protestdemonstraties aangenomen

China 652
Spectaculaire groei investeringen in het buitenland

India 653
Slechtste moesson in veertig jaar

Japan 655
Democraten vormen nieuwe regering

Laos
Thais-Laotiaanse spoorweg geopend

Myanmar 658
Gevechten in het noordoosten

AFRIKA

Gabon 660
President Bongo overleden

Malawi 662
Nieuwe uraniummijn stimulans voor de economie

INTERNATIONAAL 663
VS en Groot-Brittannië willen wereldwijde beperking van bonussen

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Weg bijna vrij voor in werking treden Verdrag van Lissabon

Voor het van kracht worden van het Verdrag van Lissabon, bedoeld om tot een besluitvaardiger en democratischer Europa te komen, werden in oktober 2009 twee barrières geslecht. De Ierse bevolking stemde per referendum voor het verdrag en de Poolse president Lech Kaczynski zette alsnog de aanvankelijk door hem geweigerde handtekening. Het wachten was alleen nog op instemming van diens Tsjechische ambtgenoot Vaclav Klaus, die evenmin wilde tekenen.

Iers referendum

De Ieren gingen op 2 oktober opnieuw naar de stembus nadat eerder, in juni 2008, een meerderheid van 53,4 procent tegen het verdrag had gestemd. Er was intussen iets veranderd in de publieke opinie. Ierland was sterk getroffen door de economische crisis en het besef leefde dat zonder lidmaatschap van de Europese Unie en van de eurozone de gevolgen nog groter waren geweest. De ja-campagne kreeg bovendien actieve steun van bekende bedrijfsleiders, die benadrukten dat bij een afwijzing Ierland dieper dreigde weg te zakken en ook investeringen zou mislopen. Tegenstanders van het verdrag vonden echter dat de wens van de bevolking was omzeild door het gebrek aan bereidheid van de Ierse regering en de Unie om zich neer te leggen bij de volkswil. Een tweede referendum had er volgens hen dan ook nooit mogen komen.
Uiteindelijk stemde, bij een opkomst van 58 procent, een ruime meerderheid van 67,1 procent vóór het Verdrag van Lissabon, terwijl 32,9 procent tegen was.

Polen en Tsjechië

Het verdrag zou per 1 december in werking moeten treden, na ratificatie door alle 27 lidstaten. Alle parlementen – in enkele gevallen ook gesanctioneerd door referenda – hadden nu ingestemd.
Op 10 oktober zette de Poolse president Lech Kaczynski uiteindelijk toch zijn handtekening onder het verdrag. Om ook te zorgen voor instemming van president Vaclav Klaus uit Tsjechië, bleek een concessie nodig. De Europese staatshoofden en regeringsleiders stemden op 29 oktober in met diens eis dat het Handvest van de Grondrechten niet voor zijn land zou gelden. Klaus had namelijk toegezegd in dat geval te zullen tekenen. Hij meende dat het handvest de Sudeten-Duitsers de mogelijkheid bood schadeloosstellingen te eisen van Tsjechië. Zij waren na de Tweede Wereldoorlog op gewelddadige wijze verbannen uit het toenmalige Tsjecho-Slowakije vanwege collaboratie met de nazi's.
Aangenomen werd dat na deze concessie het laatste obstakel op korte termijn genomen zou worden.

Prijzen maatschappelijke verdienste

Sacharovprijs voor Russische mensenrechtenorganisatie

Voorzitter Jerzy Buzek maakte op 22 oktober 2009 namens het Europees Parlement bekend dat de Sacharovprijs was toegekend aan de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial. Deze jaarlijkse prijs voor vrije meningsuiting, waaraan een certificaat en een cheque van 50.000 euro was verbonden, was vernoemd naar de Russische mensenrechtenactivist Andrej Sacharov (1921-1989). De prijs zou op 16 december worden uitgereikt.
Het sinds 1969 bestaande Memorial werd bekroond vanwege haar inzet voor de mensenrechten in de landen van de voormalige Sovjet-Unie. In juli 2009 was een van de medewerksters, Natalja Estemirova, vermoord teruggevonden na te zijn ontvoerd in Tsjetsjenië. Volgens Buzek wilde de organisatie 'de waarheid naar buiten (...) brengen over de politieke repressie in de Sovjet-Unie en vecht [zij] tegen de huidige schendingen van de mensenrechten in de post-Sovjetstaten om hun democratische toekomst veilig te stellen'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Commissie beboet bouwers van transformatoren

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes legde op 7 oktober 2009 namens de Europese Commissie een kartelboete op aan een groep Europese en Japanse bouwers van transformatoren voor het elektriciteitsnetwerk. Zij hadden gedurende vier jaar (1999-2003) de markt onderling verdeeld om daarmee de prijzen kunstmatig hoog te houden.
De totale boete bedroeg 68 miljoen euro, waarvan het meeste – 33,8 miljoen – moest worden betaald door het Zwitserse ABB, omdat het eerder al had deelgenomen aan een kartel. De boete voor het Duitse Siemens, die gesteld was op 33,4 miljoen euro, hoefde het bedrijf niet te voldoen omdat het het kartel zelf had aangemeld. De Europese regels bepaalden dat dit 'klikgedrag' leidde tot kwijtschelding. De andere veroordeelde bedrijven waren het Franse Alstom/Areva en de Japanse ondernemingen Fuji Electrics, Hitachi en Toshiba.

Grote meerderheid EU-landen overschrijdt maximumbegrotingstekort

Op 7 oktober 2009 startte de Europese Commissie een procedure tegen negen lidstaten die dat jaar boven de norm voor het maximaal toegestane begrotingstekort zouden uitkomen. In het Stabiliteitspact was dat maximum vastgelegd op 3 procent van het bbp. Het ging om België, Duitsland, Italië, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Slovenië, Slowakije en Tsjechië. Eerder in het jaar waren al negen andere landen onder toezicht geplaatst op basis van hun tekorten in 2008. Tegen Groot-Brittannië en Hongarije, die het maximum al vóór het uitbreken van de financieel-economische hadden overschreden, liep eveneens een procedure. Daarmee waren nog maar 7 van de 27 lidstaten buiten de gevarenzone: Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Estland, Finland, Luxemburg en Zweden.
Normaliter volgden op een procedure sancties wanneer er geen verbetering optrad. Vanwege de crisis bestond er echter overeenstemming tussen de lidstaten dat een grotere soepelheid in de rede lag.

Werkloosheid Europese Unie bereikt hoogste niveau in tien jaar

Het EU-bureau voor de statistiek, Eurostat, meldde op 30 oktober 2009 dat de werkloosheid in de zestien eurolanden in september het hoogste niveau in tien jaar had bereikt. Het werkloosheidspercentage steeg van 9,6 procent in augustus naar het record van 9,7 procent de maand erna. In absolute getallen bedroeg de maand-op-maand toename 200.000: van 15,1 naar 15,3 miljoen

werklozen. Van alle eurolanden kende Nederland het laagste percentage werklozen, namelijk 3,6 procent.
In de 27 Unielanden lag de werkloosheid met 9,2 procent wat lager. Dat was 0,1 procent meer dan in augustus. Onder de staten die niet tot de eurozone behoorden, was de werkloosheid in Letland het hoogst (19,7 procent).

LANDBOUW

Eurocommissaris komt melkveehouders financieel tegemoet

Eurocommissaris voor Landbouw Mariann Fischer Boel zegde op 19 oktober 2009 een extra bedrag van 280 miljoen euro toe voor hulp aan noodlijdende melkveehouders. Zij deed de toezegging na een oproep van 21 van de 27 EU-ministers van Landbouw. Met name de twee grote lidstaten Duitsland en Frankrijk hadden hier al langer op aangedrongen. Het zou gaan om gemiddeld 1.000 euro per landbouwer, afhankelijk van de door deze geleverde productie. Met de steun was tegelijk de reserve in het budget voor 2010 opgebruikt.
Melkveehouders hadden last van de historisch lage handelsprijs van melk, die op dat moment ongeveer 26 cent per liter bedroeg. Zij protesteerden al maanden lang om een hogere prijs af te dwingen en in september 2009 loosden zij uit protest massaal melk op de akkers. Nog op dezelfde dag dat de eurocommissaris met haar toezegging kwam, betoogden rond de tweeduizend melkveehouders in Luxemburg voor het gebouw waar de ministers van Landbouw vergaderden.
Op 19 oktober verlengden de lidstaten tevens de subsidie voor de export en opslag van melk. Daarnaast konden regeringen vrijwillig melkquotum opkopen om de prijs op peil te houden.

NATUUR EN MILIEU

Europese Commissie wil 50 miljard extra investeren in groene economie

Eurocommissaris voor Wetenschap en Onderzoek Janez Potocnik kondigde op 7 oktober 2009 namens de Europese Commissie extra investeringen aan voor de periode tot 2020 ten behoeve van de vergroening van de Europese economie. Het ging om ruim 50 miljard euro in de komende tien jaar. Anders gezegd: het tot dan toe aan nieuwe milieutechnologie bestede bedrag van 3 miljard per jaar moest tot 8 miljard worden opgetrokken.
Van het totaalbedrag zou 16 miljard gaan naar zonne-energie en 6 miljard naar windenergie. Daarnaast werd 9 miljard besteed aan bio-energie en 13 miljard aan de ondergrondse opslag van koolstofdioxide (CO_2). Ook kernenergie als duurzame energiebron kreeg extra geld, namelijk 7 miljard. Bijkomend positief effect was dat er veel werkgelegenheid door kon worden geschapen. In 2020 zouden er naar schatting alleen al door zonne- en windenergie rond de 450.000 banen bij zijn gekomen. De beide energiebronnen konden naar verwachting dat jaar in 35 procent van de behoefte aan elektriciteit voorzien.
De investeringen waren nodig, wilde de Unie in 2020 de milieudoelstellingen halen die ze zich had gesteld. Dat waren 20 procent energiebesparing, vermindering van de uitstoot van CO_2 met hetzelfde percentage en het optrekken van het aandeel hernieuwbare bronnen (zoals windenergie) in de energievoorziening naar 20 procent. De financiering van de investeringen kwam voor rekening van particuliere bedrijven en overheden, met ondersteuning van instellingen als de Europese Investeringsbank (EIB).

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Onderzoeksrapport bekritiseert vooral Georgië in oorlog met Rusland

De Georgische, Russische en Zuid-Ossetische troepen hebben zich alle schuldig gemaakt aan schendingen van het recht ten tijde van de Georgisch-Russische oorlog in augustus 2008. Dat kwam naar voren uit een onafhankelijk onderzoek in opdracht van de Europese Unie, dat op 30 september 2009 verscheen. Het rapport was opvallend kritisch jegens Georgië, omdat zijn troepen het internationaal recht hadden geschonden door op 7 en 8 augustus 2008 de Zuid-Ossetische hoofdstad Tschinvali te belegeren. Die actie werd gezien als het begin van de kortdurende oorlog. De hierop volgende Russische militaire reactie was een vorm van zelfverdediging. Russische acties daarna konden echter niet als zodanig worden beschouwd, aldus het onderzoek.
In de jaren negentig van de twintigste eeuw had Zuid-Ossetië (en ook een andere opstandige republiek, Abchazië) zich van Georgië afgescheiden. Dit werd in het rapport 'illegaal' genoemd. Problematisch was dat Rusland beide gebiedsdelen steunde en vooral het feit dat het land ze na de oorlog ook erkende als zelfstandige staten. Dat zou een duurzame politieke oplossing volgens de onderzoekers zeker niet naderbij brengen.
De Europese Unie had destijds een bemiddelende rol op zich genomen om het conflict tot een einde te brengen. Ze neigde echter naar een positievere beoordeling van Georgië dan van Rusland, tegen welk land met name Oost-Europese lidstaten sancties wilden instellen. Deze kwamen er uiteindelijk niet. Het nu verschenen rapport bevatte talloze nuanceringen op de deels anti-Russische houding van destijds.

Kroatië en Macedonië boeken vooruitgang als kandidaat-lidstaten

De Europese Commissie bracht op 14 oktober 2009 haar jaarrapport uit over de vorderingen die mogelijk toekomstige lidstaten hadden gemaakt in het wegnemen van belemmeringen voor toetreding. Het ging daarbij om de kandidaat-lidstaten Kroatië, Macedonië en Turkije en in toetreding geïnteresseerde landen die deze status (nog) niet hadden, namelijk Albanië, Bosnië, Kosovo, Montenegro en Servië.
Met Kroatië en Turkije werd al sinds november 2005 onderhandeld, terwijl de Commissie deze nu ook met Macedonië wilde starten.

Kandidaat-lidstaten

De Commissie was positief over de stabiliserende rol van Turkije in de Kaukasus en zijn inzet voor vrede in het Midden Oosten. Duidelijke gebreken bleven er op het gebied van de persvrijheid, de vrijheid van meningsuiting en religie en vrouwenrechten. Ook ontbrak er nog veel aan de rechten van de Koerden. Een grote belemmering voor een eventueel EU-lidmaatschap werd gevormd door de weinig coöperatieve houding van Turkije ten opzichte van lidstaat (Grieks) Cyprus, het verdeelde eiland waarop het via Turks Cyprus aanspraken claimde.
Van Kroatië werd verwacht dat het land in 2010 klaar was voor daadwerkelijke toetreding tot de Unie. Voorwaarde was wel dat het land de samenwerking met het Joegoslavië-tribunaal verbeterde, de rechtspraak

verder werd hervormd en de rechten van minderheden beter werden beschermd.
Ten aanzien van Macedonië bleef het belangrijkste probleem de controverse met lidstaat Griekenland over de naam van het land, officieel 'voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië' geheten. De Grieken verzetten zich tegen de naam 'Macedonië' omdat het bevreesd was dat daarmee aanspraak zou worden gemaakt op het deel van Griekenland met dezelfde naam. Het oordeel van de Commissie was verder echter positief vanwege de duidelijke verbetering in de kwaliteit van verkiezingen, democratie en rechtsstaat.

Mogelijke kandidaat-lidstaten

Over de vijf andere landen die lid van de Unie wilden worden, was het oordeel zeer gereserveerd. Wellicht het meest positief was de Commissie nog over Servië, dat intussen goed samenwerkte met het Joegoslavië-tribunaal – dat steeds een onoverkomelijk struikelblok vormde.
Van zowel Albanië als Kosovo werden meer inspanningen verwacht om de corruptie te bestrijden. In dat laatste land waren ook de rechten van minderheden niet goed beschermd en ontbrak het aan een effectieve bestrijding van de georganiseerde misdaad. Montenegro diende duidelijker aan te tonen dat het werkelijk als een rechtsstaat kon functioneren. In Bosnië tenslotte werd een stagnatie vastgesteld in het politieke hervormingsproces, onder meer tot uiting komend in het gebrekkig functioneren van publieke instellingen en het gebruik van 'opruiende taal'.

Europese Unie sluit vrijhandelsakkoord met Zuid-Korea

Eurocommissaris voor Handel Cathy Ashton en de Zuid-Koreaanse minister van Handel Kim Jong-hoon ondertekenden op 15 oktober 2009 een verregaand vrijhandelsakkoord. Het hield in dat halverwege 2010 vrijwel alle invoerheffingen tussen beide economieën werden afgeschaft. Daarnaast werden belemmeringen weggenomen op het gebied van voorschriften en normen in voor de Unie belangrijke bedrijfstakken, zoals de auto-industrie, ondernemingen voor consumentenelektronica en de farmaceutische industrie. De EU zou 1,1 miljard euro aan invoerheffingen schrappen en Zuid-Korea 1,6 miljard. Verwacht werd dat het akkoord voor 19 miljard euro aan extra handelsstromen kon zorgen.
Aan de ondertekening gingen jaren van onderhandelingen vooraf. Het streven van de Unie was om soortgelijke overeenkomsten te sluiten met India en enkele Zuidoost-Aziatische landen. Met de economische grootmachten China en Japan zou dat niet gebeuren.
Europese fabrikanten van auto's – een van de belangrijkste handelsproducten – hadden zich tegen het akkoord gekeerd en kregen daarbij steun van enkele lidstaten, zoals Italië. De producenten in Zuid-Korea zouden er teveel voordeel van hebben, ten koste van hun concurrenten in Europa. Maar volgens de Europese Commissie werkte dat voordeel naar beide kanten omdat ook Europese autoproducenten gemakkelijker toegang kregen tot de Zuid-Koreaanse markt.

EUROPEES PARLEMENT

Parlement verwerpt motie tegen gebrekkige Italiaanse persvrijheid

Het Europees Parlement verwierp op 21 oktober 2009 met een zeer krappe meerderheid een resolutie waarin verontrusting werd uitgesproken over de ontwikkeling van de persvrijheid in Italië als gevolg van de mediaconcentratie. Dat laatste hing samen met de rol van premier Silvio Berlusconi, die zijn macht tegelijkertijd ontleende aan het leiderschap van het land en aan de beheersing van het grootste deel van het medialandschap.
De resolutie, die was ingediend door linkse fracties en de liberalen, werd verworpen met 338 stemmen tegen, 335 voor en 13 onthoudingen. De Nederlandse europarlementariër voor de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), Jeanine Hennis-Plasschaert, reageerde teleurgesteld: 'De problematiek in Italië gaat veel verder dan alleen een beetje clownesk en exorbitant gedrag van Silvio Berlusconi. Machtsmisbruik en intimidatie zijn schering en inslag. Dit staat haaks op artikel 11 van het Handvest van de Grondrechten.' Een tegenresolutie van centrumrechts waarin werd uitgesproken dat de Italiaanse persvrijheid geen gevaar liep, haalde het overigens ook niet.
Berlusconi bezat een aantal televisiestations en had ook grote invloed op de publieke kanalen, waar hij een aantal malen te kritische journalisten had ontslagen. Organisaties als Journalisten Zonder Grenzen (RSF) en de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) hadden het gebrek aan diversiteit in de Italiaanse media al vaker aan de kaak gesteld. Intussen stond het land opvallend laag op de wereldranglijst van de persvrijheid: op plaats 77.

(Vorige berichten pagina 546/1 - 2009)

ALBANIË

BINNENLAND

Parlementslid oppositie vermoord

Op 2 mei 2009 werd parlementslid Fatmir Hindi (49) van de oppositionele Socialistische Partij van Albanië (PSS) niet ver van zijn huis in Roskovec met een automatisch wapen doodgeschoten. Details werden niet bekend gemaakt. Op 28 juni werden er parlementsverkiezingen gehouden; sinds de val van het communistische bewind in Albanië werden alle verkiezingscampagnes ontsierd door incidenten.

OVSE tevreden over parlementsverkiezingen

De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) toonde zich op 29 juni 2009 tevreden over het verloop van de Albanese parlementsverkiezingen een dag eerder. De verkiezingen verliepen niet vlekkeloos, maar wel beter dan eerdere verkiezingen. Internationale waarnemers noteerden vooral familiestemmen, waarbij een familielid de stemmen van alle andere leden van de familie bepaalde. Een incidentvrij verloop van de verkiezingen was voor Albanië een test voor toekomstige integratie in de Europese Unie.

Regerende PDS wint parlementsverkiezingen

Op 1 augustus werd de officiële uitslag van de parlementsverkiezingen bekendgemaakt. Hieruit bleek dat de regerende centrumrechtse Democratische Partij van Albanië (PDS) van premier Sali Berisha de grootste partij bleef: ze won 68 van de 140 zetels. De oppositionele Socialistische Partij van Albanië (PSS) van Edi Rama won net als de PDS dertien zetels en haalde de grote opponent dus niet in. De PDS kreeg meer zetels dan de PSS, hoewel de PSS iets meer

Uitslag parlementsverkiezingen Albanië (28 juni 2009)

partij	percentage	zetels
Democratische Partij van Albanië (PDS)	40,1	68
Socialistische Partij van Albanië (PSS)	40,9	65
Socialistische Beweging voor Integratie (LSI)	4,9	4
Republikeinse Partij (PR)	2,0	1
Partij voor Eenheid van Mensenrechten (PDBN)	1,2	1
Partij voor Gerechtigheid en Integratie (PDI)	1,0	1

Opkomst 50,8 procent

stemmen had gewonnen. Dit kon verklaard worden door het nieuwe kiesstelsel: het land was opgedeeld in twaalf kiesregio's met in iedere regio een proportioneel systeem.

Parlement keurt nieuwe regering-Berisha goed

Op 16 september 2009 keurde het Albanese parlement de nieuwe regering van zittend premier Sali Berisha goed. De regering was een coalitie van Berisha's centrumrechtse Democratische Partij van Albanië (PDS) en de centrumlinkse Socialistische Beweging voor Integratie (LSI). LSI-leider Ilir Meta werd vicepremier. Verder kreeg de LSI de ministeries van Economische Zaken en Volksgezondheid. Berisha vond het verwerven van het lidmaatschap van de Europese Unie de grootste opdracht voor zijn nieuwe regering.

Edi Rama herkozen als leider PSS

Op 28 september 2009 herkoos de Socialistische Partij van Albanië (PSS) Edi Rama, de burgemeester van Tirana, als haar partijleider. Rama versloeg zijn opponent Maqo Lakrori met 93,3 procent van de stemmen. De partijleden stonden niet meer volledig eensgezind achter Rama, nadat hij de parlementsverkiezingen van 28 juni had verloren van de Democratische Partij van Albanië (PDS) van regerend premier Sali Berisha.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minder armoede

Door de economische groei van de voorgaande jaren was de armoede in Albanië

Samenstelling van de regering van Albanië (16 september 2009)

Premier
Sali BERISHA
Vicepremier, belast met Buitenlandse Zaken
Ilir META

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Spiro KSERA
Binnenlandse Zaken
Lulezim BASHA
Cultuur en Toerisme
Ferdinant XHAFERRI
Defensie
Arben IMAMI
Economie, Handel en Energie
Dritan PRIFTI
Financiën
Ridvan BODE
Hervormingen
Genc POLLO
Integratie
Majlinda BREGU
Justitie
Bujar NISHANI
Landbouw
Genc RULI
Milieu
Fatmir MEDIU
Onderwijs
Myqerem TAFAJ
Volksgezondheid
Petrit VASILI

flink verminderd, meldde een rapport van het IMF, de Wereldbank, de UNDP en het Albanese Bureau voor de Statistiek op 23 april 2009. In 2008 leefde 12,4 procent van de Albanezen van minder dan een dollar per dag. In 2005 was dit 18,5 procent en in 2002 25,4 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hogere garantie banktegoeden

Op 13 maart 2009 besloot de regering van Albanië de garantie op banktegoeden te vervijfvoudigen tot 25.000 euro. Het besluit werd mede genomen om de één miljoen Albanese gastarbeiders in het buitenland ervan te overtuigen dat hun banktegoeden in hun vaderland veilig waren.

MILITAIRE ZAKEN

Albanië officieel NAVO-lid

Op 1 april 2009 werden Albanië en Kroatië de 27ste en 28ste lidstaat van de NAVO. De ambassadeurs van beide landen in de Verenigde Staten ondertekenden de toetredingsdocumenten tijdens een ceremonie in Washington.

BUITENLANDSE ZAKEN

EU-lidmaatschap aangevraagd

Op 28 april 2009 diende premier Sali Berisha in Praag officieel een verzoek in tot het lidmaatschap van Albanië van de Europese Unie. Berisha richtte zich tot de Tsjechische EU-voorzitter van dat moment, premier Mirek Topolanek. In juni 2006 had Albanië al een Stabilisatie- en Associatie-akkoord (SAA) met de EU ondertekend, de eerste stap op weg naar het lidmaatschap. Het EU-lidmaatschap van Albanië werd op zijn vroegst in 2015 verwacht.

Conflict met India om stoffelijke resten Moeder Theresa

Op 27 augustus 2010 werd de honderdste geboortedag van Moeder Theresa herdacht. Naar aanleiding van deze herdenking verzocht de regering van Albanië haar stoffelijke resten over te brengen van Calcutta naar Albanië.

Op 14 oktober 2009 werd het verzoek door de regering van India afgewezen. Een woordvoerster van Moeder Theresa's kloosterorde, de Zusters van Naastenliefde, noemde het Albanese verzoek 'absurd'. Moeder Theresa overleed op 5 september 1997 en lag begraven op het terrein van de orde, dat hierdoor was uitgegroeid tot een pelgrimsoord. Verwacht werd dat de onenigheid tussen Albanië en India in de aanloop naar haar honderdste geboortedag kon uitgroeien tot een echt conflict.

Moeder Theresa (Agnes Gonxha Bojaxhiu) werd op 27 augustus 1910 als etnische Albanese geboren in Skopje, sinds 1991 de hoofdstad van het onafhankelijke Macedonië. Op achttienjarige leeftijd ging zij naar Calcutta om daar in de sloppenwijken liefdadigheidswerk te verrichten. In 1951 kreeg zij het Indiase staatsburgerschap. Zelf had Moeder Theresa eens verklaard: 'Van geboorte ben ik Albanees. Als staatsburger ben ik Indiaas. Van geloof ben ik een katholieke non. Volgens mijn roeping behoor ik tot de hele wereld.'

(Vorige berichten pagina 68/3 - 2009)

BELGIË

BINNENLAND

Waalse politici beperken cumulatie van functies

De Waalse regering en die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschap besloten op 1 oktober 2009 tot beperkingen op het aantal functies dat politici in Wallonië tegelijkertijd mochten vervullen. Deze 'cumulatieregeling' zou na de regionale verkiezingen van 2014 van kracht worden.
Ten hoogste een kwart van de parlementsleden van de drie bestuurslagen mocht tegelijkertijd ook burgemeester, schepen of voorzitter van een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMV) zijn. Ministers en staatssecretarissen mochten bovendien geen ander beroep of mandaat meer uitoefenen, tenzij het ging om een mandaat dat direct verband hield met de ministeriële functie of het mandaat van gemeenteraadslid, OCMW-raadslid of lid van de politieraad (belast met organisatie en beheer van een lokaal politiekorps).

Federale regering regelt sluitstuk van migratiebeleid

De in de federale regering vertegenwoordigde politieke partijen wisten in oktober 2009 de laatste hindernissen weg te nemen voor een definitief akkoord over het asiel- en migratiebeleid. De partijen konden lange tijd niet tot overeenstemming komen, waarbij een aantal ministers tegenover elkaar stonden en met name de Vlaamse liberalen (strenge regels) en de Franstalige sociaaldemocraten (soepeler regels) met elkaar botsten. In juli werd een doorbraak bereikt middels een akkoord over de voorwaarden voor legalisatie. Dat was dringend nodig omdat België werd geconfronteerd met een groot aantal acties, met name hongerstakingen, door illegalen die maar geen duidelijkheid kregen over hun vooruitzichten.
Wat nog restte, waren drie kwesties: nationaliteitsverwerving, gezinshereniging en schijnhuwelijken. Afspraken hierover werden op 9 oktober in een akkoord vervat.

Nationaliteitsverwerving

Om de Belgische nationaliteit te kunnen verkrijgen, werd kennis van het Nederlands of Frans voorwaarde. Hij of zij moest een verblijfsrecht hebben voor onbeperkte tijd, minstens vijf jaar onafgebroken in België hebben verbleven en aantoonbare banden met het land hebben. Wie een misdrijf pleegde, kon de Belgische nationaliteit op basis van nog nader uit te werken criteria weer verliezen.

Gezinshereniging

Deze hereniging was alleen nog mogelijk indien de aanvrager kon aantonen over een inkomen te beschikken dat minimaal overeenkwam met het leefloon van iemand met één persoon ten laste. Bovendien moest voor gezinshereniging ook een 'engagement tot integratie' worden aangetoond.

Schijnhuwelijken

Er werd gekozen voor een strengere aanpak. Ambtenaren zouden een centrale databank beheren waarin informatie werd opgenomen over alle pogingen om een schijnhuwelijk te sluiten en over alle vernietigde schijnhuwelijken. Alleen bij ernstige vermoedens konden zij de gegevens raadplegen. Ook op 'schijnsamenwoning' werd strenger toegezien.

Parti Socialiste scherpt regels aan om schandalen te voorkomen

Tijdens een congres in Charleroi op 11 oktober 2009 besloot de Parti Socialiste (PS) unaniem om de partijstatuten te wijzigen en een 'deontologische raad' in het leven te roepen. Deze zevenkoppige raad moest toezicht houden op mogelijke ontsporingen door partijfunctionarissen. Daarmee werd getracht een einde te maken aan de lange reeks van schandalen waar de Franstalige sociaaldemocraten al jarenlang mee te maken hadden.

De raad kon partijpolitici adviezen geven hoe ze zich moesten gedragen. Ook had ze jegens hen een controlebevoegdheid, dat wil zeggen dat ze er op zou toezien of zij de statuten naleefden.

De politici konden de raad ook zelf vragen of hun gedrag in overeenstemming met de partijregels was. De partijtop bleef bevoegd om waar nodig sancties uit te vaardigen, in uiterste instantie gaand tot royement.

Beleidsverklaring premier Van Rompuy in teken van duurzaam herstel

'Ons land en de hele wereld gingen het voorbije jaar door turbulente tijden: financieel, sociaal, economisch. (...) We maken de zwaarste crisis mee sinds de Tweede Wereldoorlog. En crisis brengt onzekerheid met zich. Economisch en maatschappelijk. Mensen hebben nood aan vertrouwen en aan een perspectief. Het is mede aan de overheid om dit te bieden. (...) Het is niet de tijd voor spektakel maar om dag in dag uit, met vastberadenheid, stappen in de goede richting zetten en de koers aan te houden.'

Dat waren op 13 oktober 2009 de openingswoorden van de Belgische premier Herman van Rompuy in de jaarlijkse beleidsverklaring. Daarin noemde hij een viertal prioriteiten, met de aanpak van de economische crisis voorop:

'Niet enkel de ondersteuning van de koopkracht, het stimuleren van de vraag, het behoud van de concurrentiekracht en het zoveel mogelijk vermijden van jobverlies en het aanmoedigen van aanwervingen herstellen het vertrouwen. Ook het gezondmaken van de overheidsfinanciën is essentieel om hoop op de toekomst open te houden.'

Een tweede thema dat Van Rompuy benadrukte, was de vergrijzing. Deze noemde hij een 'op zich erg positieve ontwikkeling' maar tevens een uitdaging voor de arbeidsmarkt, de gezondheidszorg en het pensioenstelsel:

'De financiële en economische crisis heeft de problemen vergroot maar ons model van welvaartstaat is ons te dierbaar om niet alles in het werk te stellen om het te behouden. Daarom is het evenwicht in het stelsel van sociale zekerheid zo belangrijk.'

Een ander aandachtspunt betrof de betere werking van maatschappelijke en politieke instellingen:

'Wij staan voor grote uitdagingen op het vlak van de hervorming van het financieel toezicht dat – ook internationaal – heeft gefaald, de hervorming van het gerecht, de verbetering van de werking van de overheidsdiensten maar ook van een verdere modernisering van de staatsstructuur.'

Als vierde prioriteit noemde de premier de ecologie:

'Doortastende en verantwoordelijke beslissingen zijn nodig op het vlak van energie en klimaat; de evolutie naar een meer duurzame samenleving. De economie, onze fiscaliteit en onze wijze van leven moeten vergroenen willen wij overleven.'

Van Rompuy koos vooral voor stabiliteit, hetgeen ook tot uiting kwam in de begroting voor de komende twee jaar. Voorzichtigheid, zo stelde hij, was geboden met het 'blind' doorvoeren van besparingen omdat daarmee het zich aandienende lichte economische herstel in de kiem gesmoord zou worden.
De besparingen moesten gericht zijn op duurzaam herstel en zouden in 2010 op 0,5 procent en in 2011 op 1 procent van het bbp liggen. Zo kon in 2015 weer een budgettair evenwicht worden bereikt. Het was van belang de juiste balans te vinden tussen ondersteuning van de economie en het beheersen van de overheidsuitgaven.
Na herstel was in 2010 een economische groei mogelijk van 0,4 procent en in 2011 van 1,9 procent.

Kamer spreekt vertrouwen uit

Twee dagen later, op 15 oktober, kreeg de regering het vertrouwen van de Kamer. De stemverhouding lag op 87 tegen 51, die vrijwel gelijk opging met het onderscheid tussen coalitiepartijen en oppositie.

Groen! kiest nieuwe partijvoorzitter

De politieke partij Groen! koos op 25 oktober 2009 in Gent zowel een voorzitter als een vicevoorzitter. De eerste functie viel toe aan Wouter Van Besien, die opvolger werd van Mieke Vogels onder wie hij al twee jaar had gediend als ondervoorzitter. Van Besien had zich als duo met beoogd vicevoorzitter Björn Rzoska kandidaat gesteld. Beiden werden gekozen met 89,7 procent van de stemmen. Er waren geen tegenkandidaten.
Van Besien (37) was districtsschepen in Borgerhout en eerder onder meer lid van het partijbestuur van Groen! Rzoska (36) was van oorsprong historicus en was fractievoorzitter in de gemeenteraad van Lokeren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

België houdt kerncentrales open tot 2025

Op 12 oktober 2009 werd bekend dat de federale regering had besloten drie Belgische kerncentrales tot 2025 open te houden. De beslissing, die volgde op een voorstel van minister van Klimaat en Energie Paul Magnette, betekende dat zij tien jaar langer in bedrijf zouden blijven dan in 2003 was afgesproken. Het ging om de twee reactoren bij Doel aan de Schelde, nabij de Nederlandse grens, en om een reactor in Tihange aan de Maas, in de provincie Luik.
De voornaamste beweegreden was van financiële aard, namelijk om het tekort op de federale begroting te helpen dichten. Door de centrales langer open te houden, zouden ook na 2015 honderden miljoenen extra van de energiebedrijven naar de schatkist vloeien. Hun bijdrage zou in de periode 2010-2014 al tussen de 215 en 245 miljoen euro per jaar bedragen.

Waalse regeringen besparen in 2010 477 miljoen euro

De Waalse minister-president Rudy Demotte presenteerde op 13 oktober 2009 de begroting voor het volgende jaar van de Waalse regering en de Franse gemeenschapsregering. Uitgangspunten daarbij waren ondersteuning van de economische groei, het streven naar een begrotingsevenwicht in 2015 en het niet afwentelen van de kosten op lagere inkomens.
Er moest voor een bedrag van 586 miljoen euro aan besparingen en verhoging van overheidsinkomsten worden gerealiseerd. De besparingen bedroegen 477 miljoen, ongeveer 3 procent van het totale budget van rond de 15 miljard euro. Aan nieuw te creëren inkomsten werd op 109 miljoen gerekend.
Tot de besparingsmaatregelen behoorden een uitgavenvermindering voor medewerkers van de ministers met 15 procent, het terugdringen van het budget voor ambtenaren met 4 procent, het bevriezen van dotaties voor pararegionale instellingen en de spreiding in de tijd van de stijging van werkingsmiddelen voor het onderwijs. Ook werden de budgetten van de regionale arbeidsdienst Forem en de openbare omroep RTBF bevroren op het niveau van 2009. Daarnaast werd de installatiepremie voor zonnepanelen afgeschaft, die het Waals Gewest 20 miljoen euro per jaar kostte. In plaats daarvan werd met het oog op de verlaging van de elektriciteitskosten en de beperking van de uitstoot van CO_2 prioriteit gelegd bij isolatie. Extra inkomsten kwamen onder meer uit de invoering van een leegstandstaks en een heffing voor gasleveranciers.
Volgens Demotte zou een en ander niet gepaard gaan met verlies aan werkgelegenheid. Om te voorkomen dat er arbeidsplaatsen verloren gingen, zou in het kader van het in 2005 gelanceerde 'Marshallplan' – het economisch herstelprogramma voor Wallonië – meer geïnvesteerd worden. Er ging 388 miljoen euro naar de competitieve Waalse bedrijfstakken als agrovoeding en lucht- en ruimtevaart, 150 miljoen naar andere economische sectoren en 50 miljoen werd bestemd voor groene investeringen. Er zouden tevens arbeidsplaatsen bijkomen door een investering van 600 miljoen euro in de wegeninfrastructuur. Ook was er geld om eind 2010 zo'n tweeduizend extra arbeidsplaatsen te scheppen in de kinderopvang.

Crisis doet Belgen voor recordbedrag sparen

Dagblad *La Libre Belgique* berichtte op 14 oktober 2009 over het spaargedrag ten tijde van de economische crisis, gebaseerd op gegevens van de Nationale Bank van België (NBB). Daaruit bleek dat tussen juni en augustus ongeveer 10 miljard euro extra was weggezet op spaarrekeningen. Eind augustus stond er voor een recordbedrag van 178,104 miljard op rekeningen, tegenover 168,812 miljard eind mei. Eind november 2008 bedroeg het totaal aan spaargelden nog 144,5 miljard. Sindsdien was er dus meer dan 30 miljard euro bijgekomen, telkens rond de 10 miljard per kwartaal.
Het eerdere record stamde uit juni 2006, toen de Belgen 163,5 miljard euro aan spaargeld hadden. Het nieuwste record was verklaarbaar door het oplopen van de werkloosheid, die zich ondanks de signalen van economische heropleving vertraagd doorzette. De onzekerheid over behoud van werk en daarmee over het koopkrachtpeil leidde ertoe dat de behoefte groot was een reserve op te bouwen.

Verlies voor Belgische banken tijdens eerste halfjaar van 2009

Over de zwakke positie waarin de banken ten gevolge van de financiële crisis verkeerden, publiceerde de Nationale Bank van België (NBB) op 26 oktober 2009 het halfjaarlijkse statistisch overzicht van het financiële systeem. Daarin werden de verliezen over de eerste helft van het jaar in kaart gebracht.
De banken bleken in die periode een gezamenlijk verlies te hebben geleden van 2,2 miljard euro. Over dezelfde periode een jaar eerder was er nog sprake van een winst van

3,2 miljard euro. Het rendement op eigen vermogen, dat na de eerste zes maanden van 2008 op 11,1 procent lag, was een jaar later negatief geworden. Het daalde naar – 8,9 procent en bij de grote bankgroepen was dat met – 10,6 procent nog hoger.
Ook beursvennootschappen en vermogensbeheerders leden verlies. De omzet daalde met respectievelijk 21 en 43 procent en de nettowinst met 59 en 89 procent.

Einde economische recessie in België

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) maakte op 30 oktober 2009 bekend dat de Belgische economische recessie in het derde kwartaal van het jaar ten einde was gekomen. In deze drie maanden groeide de economie met 0,5 procent. Dat was iets meer dan de meeste economen hadden verwacht. In het tweede kwartaal was nog sprake van een krimp, maar volgens geactualiseerde cijfers had deze slechts 0,1 procent bedragen in plaats van de eerder aangehouden 0,3 procent.
De totale economische krimp over 2009 bedroeg nu 3,5 procent. Verwacht werd dat deze door het inzettende herstel uiteindelijk zou uitkomen op rond de 3 procent.

JUSTITIE

Proces tegen betrokkenen Luikse onderwereld moet over

Het langste proces in de Belgische geschiedenis – tegen negen personen uit het misdaadmilieu in Luik rond Marcel Habran – moet over worden gedaan, zo besliste het Hof van Cassatie op 30 september 2009. Het besluit vloeide voor uit een uitspraak van 13 januari door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat België veroordeelde voor het feit dat uitspraken door de hoven van assisen niet werden gemotiveerd. Dat betekende dat verdachten die schuldig werden verklaard de argumentatie van de jury niet te horen kregen. Het Luikse assisenhof, waar de groep vóór moest komen, motiveerde haar uitspraak van 3 maart evenmin, in de veronderstelling dat daarvoor gewacht kon worden totdat een wetswijziging was doorgevoerd. Maar het Hof van Cassatie volgde strikt de terechtwijzing van het Europees Hof en verwees de zaak terug naar het hof van assisen in Brussel.
Het proces-Habran had zes maanden geduurd en kostte tussen de 4 en 5 miljoen euro, vooral vanwege de strenge veiligheidsmaatregelen. De meeste verdachten werden veroordeeld tot zware straffen oplopend tot levenslang, onder meer vanwege huurmoorden en gewapende overvallen met dodelijke slachtoffers.

Tientallen ambtenaren verdacht van corruptie bij openbare werken

Een tiental ambtenaren werd op 13 oktober 2009 aangehouden op verdenking van corruptie. Zij zouden gunsten hebben aangenomen van aannemers bij het verstrekken van opdrachten voor openbare werken. De meeste van hen hadden intussen bekend. Nieuwe arrestaties werden verwacht, want er werd van uitgegaan dat zo'n vijftig ambtenaren die werkten voor de federale, Vlaamse en Brusselse overheden betrokken waren. In de woorden van de gerechtelijke autoriteiten ging het om 'een wijdverbreid systeem van normvervaging'.
De ambtenaren ontvingen cadeaus in de vorm van een geldbedrag maar ook in natura. Zij kregen deze in ruil voor het toekennen van projecten als het opschilderen of de renovatie van gebouwen, plantsoenenonderhoud of het aanbrengen van wegmarkeringen. De feiten waarvan zij werden beschuldigd, dateerden nog van vóór 2006.

GEZONDHEID EN ZORG

Rechtbank acht horecarookverbod discriminerend

De strafrechter in Tongeren sprak op 23 oktober 2009 café-eigenaar Davy Coenen uit Houthalen-Helchteren vrij van overtreding van het rookverbod. Hij stond terecht omdat hij tussen februari 2007 en juni 2008 tot acht maal betrapt was op overtreding van het verbod in zijn zaak, het Stadscafé in Genk.
Het om gezondheidsredenen in 2005 ingevoerde rookverbod in een groot deel van de horeca ging volgens de rechtbank mank aan een discriminerend onderscheid tussen verschillende soorten horecagelegenheden. In het betreffende koninklijk besluit (KB) van 13 december dat jaar was een onderscheid gemaakt tussen een klasserestaurant, waar niet gerookt mocht worden, en een brasserie of frituur, waar dat wel mogelijk was. Omdat hiermee het gelijkheidsbeginsel werd geschonden, achtte de rechter het KB onwettig. Bovendien zou het oneerlijke concurrentie in de hand werken.
Begin juli 2009 had het hof van beroep in Antwerpen een vergelijkbare uitspraak gedaan. De eigenaar van restaurant De Kleppende Klipper in Mol werd toen eveneens vrijgesproken. De politiek bezon zich intussen op nieuwe regelgeving, die mogelijk een algeheel verbod in horecazaken zou inhouden.

LANDBOUW

Omzet in Vlaamse landbouw daalt in 2009 met 10 procent

Uit berekeningen van de Boerenbond, door deze naar buiten gebracht op 1 oktober 2009, bleek dat de omzet van de Vlaamse land- en tuinbouw in 2009 met 10 procent zou dalen in vergelijking met het voorgaande jaar. Het gemiddelde jaarinkomen per fulltime arbeidskracht bleef op ongeveer hetzelfde peil en zou uitkomen op 14.451 euro. Het totale inkomen in de sector was weliswaar met 3 procent achteruitgegaan, maar omdat ook het aantal tewerkgestelde personen was gedaald, bleef het inkomen per arbeidseenheid ongeveer gelijk.
In 2008 had een flinke inkomensdaling plaatsgevonden, die het gevolg was van de grote prijsstijgingen voor veevoer, meststoffen en energie. De inkomensstabilisatie in 2009 nam dus niet weg dat de daling ten opzichte van 2007 groot was: die bedroeg 47 procent. De Vlaamse boer had nu een inkomen dat ruim 63 procent lager lag dan het gemiddelde brutoloon van een Vlaamse werknemer. Een extra probleem kwam daar in 2009 bovenop, zonder dat dat nog zichtbaar werd in het inkomensniveau. Een groeiend aantal bedrijven had namelijk te lijden onder uitputting van financiële reserves als gevolg van de economische crisis.

Boeren werden in 2009 geconfronteerd met grote prijsdalingen voor de meeste landbouwproducten, zoals graan, aardappelen, suikerbieten, vlas, glasgroenten, champignons en appels. Daardoor daalde de omzet van plantaardige producten met ruim 11 procent en van dierlijke producten met 9,5 procent. Daar stond echter tegenover dat de productiekosten eveneens fors daalden doordat de prijzen van de grondstoffen die in 2008 voor de forse inkomensachteruitgang hadden gezorgd, nu weer sterk omlaag gingen: veevoer werd 17 procent goedkoper, meststoffen 27 procent en energie 35 procent.

België

NATUUR EN MILIEU

Antwerpenaren stemmen tegen Oosterweelverbinding

Op 18 oktober 2009 keerden de Antwerpenaren zich middels een raadgevend referendum tegen de Oosterweelverbinding, de voltooiing van de Antwerpse ring. Het was voor Vlaanderen het grootste infrastructurele project ooit. In de volksraadpleging ging het vooral om de zogeheten Lange Wapper, een grote dubbeldeksbrug die aan de noordkant van de stad deels het havengebied zou overspannen. De opkomst bij het referendum was 34,5 procent. In totaal stemde 59,2 procent tegen het project, terwijl de voorstanders 40,8 procent kregen.
Over de kwestie bestond zowel binnen het bestuur van de stad als in de Vlaamse regering verdeeldheid, waarbij economische en verkeerstechnische argumenten stonden tegenover milieubezwaren. Voorstanders, waaronder het bedrijfsleven, voerden aan dat de bereikbaarheid van de stad en de haven sterk zou verbeteren, er een einde zou komen aan de files op de Antwerpse Ring en het sluipverkeer zou afnemen. Actiecomités brachten daar tegen in dat de Antwerpse ring nog meer verkeer zou aantrekken. Volgens hen zouden de bewoners in de omtrek te maken krijgen met lawaaioverlast en een gezondheidsschadende overmaat aan fijnstof in een stad die al bekend stond om de slechte luchtkwaliteit. Het was nu weer aan de politiek om te beslissen wat er met het advies zou worden gedaan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ex-terreurverdachte uit Amerikaans gevangenkamp in België aangekomen

Een man die gevangen had gezeten in het Amerikaanse kamp voor terreurverdachten Guantánamo Bay in Cuba en was vrijgesproken, kwam op 8 oktober 2009 aan op de militaire luchthaven van Melsbroek. Daarmee werd de Belgische belofte uit september ingelost om één gedetineerde uit het kamp op te vangen. De Verenigde Staten, die onder het bewind van president Barack Obama te kennen hadden gegeven Guantánamo Bay te willen sluiten vanwege de omstreden behandelmethoden, vroegen andere landen om niet in staat van beschuldiging gestelde of vrijgesproken gedetineerden op te vangen.

Bosnië-Herzegovina

De man kreeg een visum en een verblijfsvergunning. Zijn naam was niet bekend en dat moest ook zo blijven: hij kreeg een nieuwe identiteit. Volgens minister van Buitenlandse Zaken Yves Leterme wilde de man, die 'een zware beproeving' had ondergaan, 'zich zo vlot mogelijk (...) integreren in onze samenleving en [wil hij] daarom koste wat kost uit de publiciteit (...) blijven.'

(Vorige berichten pagina 548/3 - 2009)

BOSNIË-HERZEGOVINA

BINNENLAND

Moslim-Kroatisch landsdeel krijgt nieuwe premier

Het parlement van het Moslim-Kroatische deel van Bosnië-Herzegovina koos op 25 juni 2009 Mustafa Mujezinovic tot de nieuwe premier. Mujezinovic verving Nedzad Brankovic, die op verzoek van zijn partij, de Partij voor Democratische Actie (SDA), was afgetreden na beschuldigingen van machtsmisbruik en corruptie. Mujezinovic was voor zijn benoeming hoofd van het kanton Sarajevo, ambassadeur in Maleisië en bankier. Hij zag het als zijn eerste taak om de verstoorde betrekkingen met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) te herstellen.

Massabegrafenis in Srebrenica

Tienduizenden Bosnische moslims kwamen op 11 juli 2009 in Srebrenica bijeen om te bidden tijdens een massabegrafenis van 534 slachtoffers van de Bosnisch-Servische moordpartij in 1995 in deze plaats op 8.100 moslimmannen en -jongens. De doden werden te ruste gelegd naast de bestaande 3.297 graven bij het herdenkingscentrum Srebrenica-Potocari. Hier werden de slachtoffers van de gebeurtenissen in 1995 begraven van wie na DNA-onderzoek de identiteit was vastgesteld. Hun lichamen waren uit massagraven in de omgeving van Srebrenica opgegraven. Onder de 534 geïdentificeerde stoffelijke overschotten van 2009 bevonden zich 44 lichamen van tieners.

Karadzic-aanhanger mag weer politiek actief worden

De ultranationalistische Bosnisch-Servische politicus Dragan Kalinic (60) mocht weer politiek actief worden, zo besliste de Hoge Vertegenwoordiger in Bosnië-Herzegovina op 22 augustus 2009. Kalinic werd in juni 2004 door de Hoge Vertegenwoordiger, samen met drie anderen, uit de politiek verbannen wegens het steunen van Radovan Karadzic en obstructie van het vredesproces in Bosnië-Herzegovina. Hij was op dat moment de partijleider van de Servische Democratische Partij (SDS), die in 1990 door Karadzic was opgericht.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Negentig miljoen euro voor crisisbestrijding vrijgemaakt

Op 6 maart 2009 maakte de regering van Bosnië-Herzegovina negentig miljoen euro uit de nationale valutareserves vrij om de gevolgen van de mondiale economische crisis voor het land op te vangen. Het vrijgemaakte geld was bestemd voor begrotingssteun in de twee landsdelen: de Moslim-Kroatische Federatie kreeg 65 procent van het geld en de Republika Srpska 35 procent.

IMF geeft lening vrij

Op 8 juli 2009 gaf het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een lening van 1,57 miljard dollar (ca. 1,2 miljard euro) aan Bosnië-Herzegovina vrij, die in mei was toegekend. Na de toekenning moest de Bosnische regering eerst nog bezuinigingen doorvoeren en de monetaire discipline versterken. Vooral de Moslim-Kroatische Federatie had aanvankelijk moeite met de IMF-eis van bezuinigingen. Zo protesteerden oorlogsveteranen tegen de korting van 10 procent op hun uitkeringen.

Korting op uitkering oorlogsveteranen afgeblazen

De voorgenomen korting van 10 procent op de uitkeringen van oorlogsveteranen werd op 2 oktober 2009 door het parlement van de Moslim-Kroatische federatie van Bosnië-Herzegovina verworpen. De korting was onderdeel van een bezuinigingsprogramma van de Bosnische regering, dat werd gepresenteerd nadat het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in juni een lening van 1,2 miljard euro had toegezegd. Voordat het Moslim-Kroatische parlement zijn beslissing nam hadden duizenden ve-

Bosnië-Herzegovina

teranen van de burgeroorlog in de jaren negentig twee dagen voor het parlementsgebouw in Sarajevo geprotesteerd.

Buitenlandse investeringen blijven hoog

De omvang van de buitenlandse investeringen in Bosnië-Herzegovina bleef in 2008 hoog, ondanks de mondiale economische crisis, zo maakte de Bosnische Centrale Bank op 13 augustus 2009 bekend. Het ging om 728 miljoen euro, ofwel 5,7 procent van het bruto binnenlands product van Bosnië-Herzegovina. Oostenrijk was de grootste buitenlandse investeerder met 21,3 procent. Hierna volgden Slovenië (18,5 procent) en Rusland (15,8 procent). Het totaal aan buitenlandse investeringen sinds de onafhankelijkheid van het land in 1992 kwam op 5,27 miljard euro.

BUITENLANDSE ZAKEN

Intrekking nieuwe douanewet na druk EU

Onder druk van de Europese Unie (EU) keurde het Constitutionele Hof van Bosnië-Herzegovina op 25 september 2009 een nieuwe douanewet af, waarin hogere importheffingen werden vastgesteld voor bijna 1.000 producten om zo de binnenlandse producenten te beschermen. Volgens de EU zou de wet het Vrijhandelsakkoord voor Midden-Europa (CEFTA) schenden. Vooral Kroatië, met 1,7 miljard euro de grootste exporteur naar Bosnië-Herzegovina, zou last hebben van de nieuwe wet. Honderden Bosnische boeren protesteerden tegen het besluit van het Constitutionele Hof.

EU laakt etnische spanningen

Opnieuw toenemende etnische spanningen tastten de slagkracht van de regering, de politie en de rechtspraak in Bosnië-Herzegovina aan. Dit stelde de Europese Commissie in een rapport dat op 14 oktober 2009 werd gepresenteerd. Noodzakelijke bestuurlijke hervormingen bleven uit als gevolg van een gebrek aan consensus en politieke wil, aldus het rapport. Het rapport verscheen een week nadat Amerikaanse en EU-vertegenwoordigers met de Bosnische leiders hadden gesproken over de ernstigste politieke patstelling sinds de burgeroorlog van de jaren negentig van de twintigste eeuw. Met name de leiders van de Republika Srpska werd verweten de ontwikkeling van een sterker centraal bestuur te blokkeren.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Radovan Karadzic vraagt compensatie voor 'kidnapping'

Radovan Karadzic, de Bosnisch-Servische leider die voor het Joegoslavië-tribunaal terecht stond voor elf aanklachten, waaronder het begaan van genocide, oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid tijdens de Bosnische burgeroorlog in de jaren negentig van de twintigste eeuw, vroeg het hof op 31 augustus 2009 compensatie voor het feit dat hij door de Servische autoriteiten zou zijn gekidnapt tijdens zijn arrestatie.
Hij stelde van 18 tot 21 juli 2008 ten onrechte 'incommunicado' te zijn gehouden. Zijn arrestatie werd op 21 juli openbaar bekend. Het hof wees Karadzic' eis af. Deze zou volgens het hof pas tijdens zijn rechtszaak behandeld kunnen worden.

Karadzic afwezig bij begin proces

Op 27 oktober 2009, de tweede dag van het proces tegen Radovan Karadzic, werden beelden getoond en geluidsfragmenten ten gehore gebracht die de elf aanklachten wegens oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid tegen de voormalige Bosnisch-Servische leider moesten onderbouwen. Het was tevens de tweede dag waarop Karadzic, die zijn verdediging zelf wilde voeren, verstek liet gaan. Volgens hem had hij niet genoeg tijd gehad om alle documenten betreffende de aanklachten te lezen. Rechter O-Gon Kwon zei te overwegen een advocaat aan Karadzic op te leggen om zo de procesgang te versnellen. Tientallen Bosnische overlevenden van de oorlog volgden het begin van het proces op de publieke tribune en in enkele voor publiek vrijgemaakte kamers in het gebouw van het tribunaal.

Biljana Plavsic vervroegd vrij

Op 15 september 2009 verklaarde het Joegoslavië-tribunaal dat de voormalige Bosnisch-Servische presidente Biljana Plavsic (79) snel vrij zou komen. Op 27 oktober zou zij twee derde van haar straf van elf jaar hebben uitgezeten, die het tribunaal haar in februari 2003 had opgelegd wegens misdaden tegen de menselijkheid tijdens de Bosnische burgeroorlog in de jaren negentig van de twintigste eeuw. In januari 2001 had Plavsic zich vrijwillig overgegeven aan het tribunaal. In oktober 2002 gaf zij toe steun te hebben gegeven aan 'de permanente verwijdering onder dwang van etnische groepen'.

Plavsic zat haar straf uit in een Zweedse gevangenis. Omdat zij zich als een voorbeeldige gevangene had gedragen, kwam zij volgens de Zweedse wet in aanmerking voor vervroegde vrijlating. Het besluit werd veroordeeld door de moslim- en Kroatische slachtoffers van de Bosnisch-Servische agressie in de burgeroorlog.

22 jaar cel voor Bosnisch-Servische ex-commandant

Een Bosnisch hof van het Joegoslavië-tribunaal veroordeelde op 30 oktober 2009 de Bosnisch-Servische ex-commandant Predrag Kujundzic (48) tot 22 jaar celstraf wegens moord en seksuele slavernij. De misdaden werden in 1992 gepleegd in de stad Doboj in het noorden van Bosnië-Herzegovina door de militaire eenheid Predro's Wolven, die deel uitmaakte van het Bosnisch-Servische leger en waarvan Kujundzic de leider was. Kujundzic nam zelf deel aan de mishandeling van vijftig moslim- en Kroatische burgers, van wie er zeventien stierven. Verder verkrachtte hij een minderjarig moslimmeisje, dat hij zes maanden vast hield als seksslavin. Zij moest een christelijk kruis aan een ketting dragen en haar naam in een Servische naam veranderen.

(Vorige berichten pagina 73/2 - 2009)

Bulgarije

BULGARIJE

BINNENLAND

Centrumrechts wint parlementsverkiezingen

De centrumrechtse partij Burgers voor de Europese Ontwikkeling van Bulgarije (GERB) van Bojko Borisov, de voormalig burgemeester van Sofia, won de parlementsverkiezingen van 5 juli 2009 op overtuigende wijze. De partij kreeg 116 van de

Uitslag parlementsverkiezingen Bulgarije
(5 juli 2009)

partij	percentage	zetels
Burgers voor de Europese Ontwikkeling van Bulgarije (GERB)	39,7	116
Coalitie voor Bulgarije (KzB)	17,7	40
Beweging voor Rechten en Vrijheden (DPS)	14,5	38
Nationale Unie Ataka (NOA)	9,4	21
Blauwe Coalitie (SK)	6,8	15
Orde, Recht en Gerechtigheid (RZS)	4,1	10

Opkomst 60,2 procent

240 zetels. De regerende sociaaldemocratische Coalitie voor Bulgarije (KzB) was de grote verliezer. President Georgi Parvanov had voor de verkiezingen opgeroepen tot de vorming van een grote coalitie van linkse en rechtse partijen om eensgezind de economische problemen te bestrijden, maar Borisov wees dit af. De Bulgaarse burgers beloonden Borisovs belofte met een 'een sterke hand' te gaan regeren.

Oud-koning Simeon II treedt af als partijleider

Op 6 juli maakte Simeon Saksekoboergotski (72) bekend af te treden als partijleider van zijn liberale Nationale Beweging voor Stabiliteit en Vooruitgang (NMSP), omdat het de partij niet gelukt was de kiesdrempel van 4 procent te halen. Ze kreeg 3 procent. Simeon II was van 2001 tot 2005 premier van Bulgarije. Hij was de laatste koning van Bulgarije, van 1943 tot 1945. Van 1946 tot 1996 leefde hij in ballingschap in Spanje.

'Turkse partij' tevreden oppositie in

'Ik ben niet bang voor oppositie voeren,' verklaarde partijleider Ahmed Dogan van de Beweging voor Rechten en Vrijheden (DPS). De DPS vertegenwoordigde de Turkse minderheid in Bulgarije en had vier zetels meer gewonnen dan bij de vorige parlementsverkiezingen van 2005. De achterban van de DPS was sterk opgekomen in de gepolariseerde verkiezingsstrijd tussen de DPS en de rechtse partijen, die vaak gebruik maakten van de anti-Turkse sentimenten onder de Bulgaren.

Bojko Borisov vormt nieuwe regering

Op 27 juli 2009 keurde het parlement van Bulgarije de centrumrechtse minderheidsregering van premier Bojko Borisov goed. Zijn partij Burgers voor de Europese Ontwikkeling van Bulgarije (GERB) bezette 116 van de 240 zetels in het parlement, maar kon op voldoende parlementaire steun rekenen van andere rechtse partijen. Borisov presenteerde drie belangrijke taken voor zijn regering: bestrijding van de corruptie, het aanpakken van de economische crisis en het herstel van het vertrouwen in de Europese Unie onder de Bulgaren.

Samenstelling van de regering van Bulgarije
(27 juli 2009)

Premier
Bojko BORISOV
Vicepremier, belast met Financiën
Simeon DJANKOV
Vicepremier, belast met Binnenlandse Zaken
Tsvetan TSVETANOV

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Totjoe MLADENOV
Buitenlandse Zaken
Roemjana ZJELEVA
Cultuur
Vezjdi RASJIDOV
Defensie
Nikolaj MLADENOV
Economie en Energie
Trajtsjo TRAJKOV
Justitie
Margarita POPOVA
Land- en Bosbouw
Miroslav NAJDENOV
Lichamelijke Opvoeding en Sport
Svilen NEJKOV
Milieu en Waterstaat
Nona KARADZJOVA
Onderwijs en Wetenschap
Jordanka FANDAKOVA
Openbaar Bestuur
Nikolaj VASILEV
Rampenbestrijding
Emel ETEM
Regionale Ontwikkeling en Publieke Werken
Rosen PLEVNELJEV
Transport
Alexander TSVETKOV
Volksgezondheid
Bozjidar NANEV

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie in recessie

Het Nationaal Bureau voor de Statistiek van Bulgarije meldde op 10 juni 2009 dat de economie van het land officieel in een recessie verkeerde. Tijdens twee opeenvolgende kwartalen, het laatste van 2008 en het eerste van 2009, was het bruto binnenlands product gekrompen met 1,6 en 5,0 procent respectievelijk.

Anticrisismaatregelen afgekondigd

Op 23 september nam de regering van premier Bojko Borisov een pakket van 82 maatregelen aan om de economische crisis aan te pakken. De maatregelen waren vooral gericht op het behoud van de fiscale discipline, de ondersteuning van de koppeling van de lev aan de euro, verbetering van het ondernemersklimaat en efficiënter gebruik van EU-subsidies.

JUSTITIE

Nieuwe politie-eenheden voor corruptie- en misdaadbestrijding

Op 7 september 2009 kondigde minister van Binnenlandse Zaken Tsvetan Tsvetanov aan dat per 1 oktober speciale vervolgingseenheden operationeel zouden worden voor een betere bestrijding van de georganiseerde misdaad en de corruptie in Bulgarije. De Europese Unie had hierop aangedrongen. Hoofdaanklager Boris Veltsjev vertelde dat de eenheden zich op 'een beperkt aantal belangrijke zaken' zouden concentreren.

Hervorming moet corruptie in douane bestrijden

De douane stond in Bulgarije bekend als een van de meest corrupte instituties. Op 16 september 2009 kondigde minister van Financiën Simeon Djankov hervormingen in de dienst aan. Het aantal personeelsleden zou met 15 procent (553 medewerkers) worden ingekrompen. De resterende werknemers konden hierdoor een hoger salaris krijgen, maar kregen ook de taak de douane-inkomsten structureel te verhogen.

ONDERWIJS

Dikmakers verbannen uit schoolkantines

Ter bestrijding van obesitas onder kinderen verordonneerde de Bulgaarse regering op 20 augustus 2009 dat dikmakers als chips en frisdrank in schoolkantines moesten worden vervangen door gezonder voedsel als fruit, bruin brood, mager vlees en mineraal-

Bulgarije

water. In Bulgarije had 30 procent van de eersteklassers overgewicht en leed 13 procent onder obesitas.

GEZONDHEID EN ZORG

Streng antirookbeleid van kracht

Op 15 mei 2009 nam het parlement van Bulgarije een wet aan die het roken in alle openbaar toegankelijke binnenruimtes verbood. Het besluit leidde tot hevige debatten tussen rokers en niet-rokers en felle protesten van café- en restauranteigenaren. Volgens de tegenstanders van het besluit hoorden rokerige horecagelegenheden bij het Bulgaarse maatschappelijke leven. Veertig procent van de Bulgaren rookte.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Samenlevingscontracten afgewezen

Samenlevingscontracten konden geen juridische erkenning krijgen, besloot het Bulgaarse parlement op 11 juni 2009. In Bulgarije werd de helft van de baby's buitenechtelijk geboren van wie 20 procent niet werd erkend door de vader. Het wetsvoorstel moest deze kinderen dezelfde rechten geven als wettelijke kinderen, maar de tegenstanders in het parlement vonden dat zo'n besluit jongeren zou ontmoedigen om te trouwen.

EUROPESE UNIE

Verdragen gesloten met twee EU-fondsen

Op 27 mei 2009 tekende Bulgarije met de Europese Unie twee verdragen voor financiële steun uit EU-fondsen. Uit het Europese Investeringsfonds werd 200 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf. De Europese Investeringsbank reserveerde 33 miljoen euro voor stedelijke ontwikkeling. De betalingen zouden niet op projectbasis plaatsvinden, maar vooral in de vorm van investeringsgaranties. Bulgarije kende tot dan toe veel problemen bij een efficiënte en corruptievrije verwerking van EU-subsidies.

Centrumrechts wint Europese verkiezingen

De verkiezingen voor het Europees Parlement van 7 juni 2009 werden gewonnen door de centrumrechtse partij Burgers voor de Europese Ontwikkeling van Europa (GERB). GERB versloeg de regerende Bulgaarse Socialistische Partij (BSP), die als leider van de Coalitie voor Bulgarije (KzB) meedeed. GERB kreeg vijf van de zeventien Bulgaarse zetels, KzB vier. Ook de ultranationalistische partij Ataka (Aanval) van Volen Siderov deed het goed: zij won 11,7 procent van de stemmen en kreeg twee zetels. De opkomst bedroeg 37,5 procent. De verkiezingen golden als opmaat voor de landelijke parlementsverkiezingen van 5 juli.

Bevriezing landbouwfondsen opgeheven

Op 7 september 2009 maakte de Europese Commissie bekend dat zij de bevriezing van de landbouwfondsen voor Bulgarije, sinds 2008 van kracht, zou opheffen. Het besluit werd genomen nadat de Bulgaarse regering een actieplan had gepresenteerd dat tegemoet kwam aan de Europese klachten over de verwerking van deze zogenoemde SAPARD-gelden. Het ging in totaal om 109 miljoen van de bevroren 121 miljoen euro. Negentien miljoen werd direct uitbetaald; de rest kon Bulgarije tot eind 2009 aanvragen.

(Vorige berichten pagina 74/3 - 2009)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Nieuwe regering van christen-democraten en liberalen gevormd

Na drie weken onderhandelen kwamen de Christelijk-Democratische Unie (CDU), haar zusterpartij de Christelijk-Sociale Unie in Beieren (CSU) en de Vrije Democratische Partij (FDP) tot een regeerakkoord, dat zij op 24 oktober 2009 presenteerden. Basis hiervoor was de uitslag van de Bondsdagverkiezingen van 27 september, toen deze partijen samen een meerderheid (332 van de 622 zetels) behaalde. De nieuwe coalitie kwam in de plaats van een regering van CDU/CSU met de Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD).
De drie partijen van de nieuwe coalitie kwamen overeen dat de belastingen zouden worden verlaagd. Dat gold voor bedrijven, voor de lagere en middeninkomens en voor gezinnen met kinderen. Maar vanwege de economische crisis wilden zij vooralsnog ook de overheidsuitgaven op peil houden. De beoogde minister van Financiën, Wolfgang Schäuble, zei in dat verband dat een sluitende begroting voor de komende vier jaar uitgesloten was. Hij sprak van 'exorbitant hoge schulden, zoals we die tot nu toe nog niet hebben gekend.'
Bondskanselier Angela Merkel benadrukte bij de presentatie van het regeerakkoord dat de consumptie moest worden aangejaagd en de economische recessie verder moest worden bestreden. Zij onderstreepte het sociale karakter van het akkoord, terwijl Guido Westerwelle van de FDP, de beoogde vicekanselier en minister van Buitenlandse zaken, zei dat het akkoord een sterk liberaal stempel droeg. Hij stelde dat in de nieuwe regeerperiode de omvangrijke Duitse bureaucratie zou worden aangepakt.

In het coalitieakkoord, met als titel *Groei, onderwijs, samenhang*, vielen behalve de belastingverlaging tenminste twee andere punten op. Het ene was een wijziging in het stelsel voor de gezondheidszorg: de financiering van de wettelijke ziekenfondsen zou per 2011 worden aangepakt. En ten tweede werd een verlenging van de looptijd van Duitse kerncentrales overeengekomen, een trendbreuk vergeleken met het beleid van de oude regeerperiode, waarop de SPD haar stempel drukte.

Op het coalitieakkoord werd positief gereageerd vanuit werkgeverskringen. Dieter Hundt, voorman van het werkgeversverbond BDA (Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände), sprak van 'een goed kompas voor de komende jaren' en prees de belastingtegemoetkomingen voor bedrijven en het streven de arbeidskosten laag te houden. Vakbondsleiders waren negatief. Frank Birske, leider van de Dienstenbond Verdi (Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft), zei dat de coalitie 'winsten boven het algemeen welzijn' stelde.

Ministersploeg treedt aan

Tevens werd de nieuwe ministersploeg bekend gemaakt. Commentatoren noemden deze 'een mengeling van jong en oud, ervaren en onervaren, man en vrouw'. De CDU kreeg acht ministersposten, de CSU drie en de FDP vijf.
De top van het nieuwe kabinet werd ge-

Samenstelling regering Duitsland
(28 oktober 2009)

President
Horst KÖHLER

Bondskanselier
Angela MERKEL
Vicebondskanselier en minister van Buitenlandse Zaken
Guido WESTERWELLE

Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Franz Josef JUNG
Binnenlandse Zaken
Thomas DE MAIZIÈRE
Consumentenbescherming en Landbouw
Ilse AIGNER
Defensie
Karl-Theodor zu GUTTENBERG
Economische Samenwerking en Ontwikkeling
Dirk NIEBEL
Economische Zaken en Technologie
Rainer BRÜDERLE
Financiën
Wolfgang SCHÄUBLE
Gezin, Ouderen, Vrouwen en Jeugd
Ursula VON DER LEYEN
Gezondheidszorg
Philipp RÖSLER
Hoofd van de Kanselarij, minister zonder portefeuille
Ronald POFALLA
Justitie
Sabine LEUTHEUSSER-SCHNARRENBERGER
Milieu en Nucleaire Veiligheid
Norbert RÖTTGEN
Onderwijs en Onderzoek
Annette SCHAVAN
Transport, Bouw en Huisvesting
Peter RAMSAUER

vormd door Angela Merkel (55, CDU), Guido Westerwelle (47, FDP) en Wolfgang Schäuble (67, CDU). De laatste stapte van het ministerie van Binnenlandse Zaken over naar dat van Financiën. Karl-Theodor zu Guttenberg (37, CSU), die zich als later aangetreden minister in de oude regering in korte tijd had doen kennen als een grote belofte voor de toekomst, verruilde de post Economische Zaken voor die van Defensie. Franz Josef Jung (60, CDU) ging van Defensie naar Arbeid en Sociale Zekerheid. Thomas de Maizière (54, CDU) promoveerde van hoofd van de Kanselarij en daarmee chef van de staf van bondskanselier Merkel naar het departement van Binnenlandse Zaken. De jongste minister werd Philipp Rösler (36, FDP), een arts van Vietnamese afkomst die het departement van Gezondheidszorg kreeg.

Merkel herkozen als bondskanselier

In de Bondsdag werd Angela Merkel op 28 oktober 2009 formeel gekozen tot bondskanselier voor een nieuwe periode van vier jaar. Aan de stemming hierover namen 612 afgevaardigden deel. Van hen stemden 323 voor Merkel, 285 waren tegen en er waren 4 stemonthoudingen.

Margot Kässmann gekozen tot hoofd protestantse kerk

De Evangelische Kerk in Duitsland (EKD) koos op 28 oktober 2009 de eenenvijftigjarige Margot Kässmann voor een termijn van zes jaar als haar nieuwe hoofd. Zij werd daarmee de eerste vrouw op deze post. Als enige kandidaat kreeg zij in de algemene kerkvergadering in Ulm 132 van de 142 uitgebrachte stemmen. Bij deze protestantse kerk waren 25 miljoen leden aangesloten.
De als charismatisch beschreven Kässmann was in 2007 wereldwijd voorpaginanieuws toen zij als eerste bisschop in Duitsland wilde scheiden van haar echtgenoot, die een vooraanstaand lid was van de Lutherse kerk. Zij was bij haar wijding in 1999 de jongste Duitse bisschop ooit.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Boete voor Holocaustontkenner bisschop Williamson

De conservatieve Britse bisschop Richard Williamson werd op 27 oktober 2009 door een rechtbank in Regensburg veroordeeld tot een geldboete van 12.000 euro wegens het ontkennen van de Holocaust. Dat deed hij in een interview met een Zweedse televisiezender dat werd afgenomen in Duitsland. Williamson zei dat er geen bewijzen bestonden voor de gaskamers en dat er door de nazi's hoogstens driehonderdduizend joden waren omgebracht, in plaats van de zes miljoen zoals algemeen door historici werd aangenomen. Hoger beroep was mogelijk.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verrassende daling werkloosheid roept uiteenlopende commentaren op

Het werkloosheidscijfer in Duitsland was met 7,7 procent in oktober 2009 lager dan de 8,0 procent van de maand ervoor. Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden was sprake van de vierde achtereenvolgende maandelijkse daling. De nieuwe cijfers, op 29 oktober gepubliceerd door het federale arbeidsbureau BfA (Bundesagentur für Arbeit), waren boven verwachting. Ze riepen echter uiteenlopende commentaren op.
Zo zei de analiste Jennifer McKeown van onderzoeksbureau Capital Economics: 'Tekenen van verbetering in de arbeidsmarkt onderstrepen ons gezichtspunt dat Duitsland leiding zal geven aan het economisch herstel van de eurozone in de komende kwartalen.' Ook het producentenvertrouwen, gemeten door het economisch onderzoeksinstituut Ifo (Institut für Wirtschaftsforschung), steeg in oktober naar het hoogste niveau in een jaar en er waren nog andere indicatoren die op verbetering wezen.
Er waren ook analisten die waarschuwden voor voortijdig optimisme. Zij wezen vooral op het korter werken met behoud van salaris, wat tijdelijk mogelijk was door bijdragen van de regering. Als deze bijdragen beëindigd zouden worden, zouden alsnog ontslagen vallen, zeiden zij. Zo verwachtte Alexander Koch van bank UniCredit een 'aanzienlijke verhoging van de werkloosheid vanaf het eind van 2009, tot in 2010 aan toe'. En de nieuwe minister van Arbeid en Sociale Zekerheid, Franz Josef Jung, zei dat de cijfers 'geen bewijs waren voor een keerpunt'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Eurocommissaris Kroes ontziet autoconcern Opel

Rond 23 oktober 2009 werd bekend dat de Europese Commissie afzag van een onderzoek naar vermeende oneigenlijke staatssteun aan het autoconcern Opel door de Duitse staat. Ongeveer een week daarvoor had eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes de Duitse regering nog schriftelijk laten weten dat zij aanwijzingen had dat de toegezegde steun niet conform de Europese regels was. Opel zou 4,5 miljard euro staatssteun krijgen na verkoop van het concern door de Amerikaanse moedermaatschappij General Motors (GM) aan de Canadees-Russische combinatie Magna/Sberbank.
Volgens meerdere bronnen was de situatie bij Opel zeer kritiek en dat zou de reden zijn geweest voor het nadere besluit van de Europese Commissie.

Finland

JUSTITIE

Twee mannen veroordeeld wegens banden met moslimextremisme

Een rechtbank in Frankfurt veroordeelde op 13 oktober 2009 twee mannen wegens het leveren van apparatuur, waaronder nachtkijkers, aan de Islamitische Jihad Unie (IJU) in het Afghaans-Pakistaanse grensgebied. Deze IJU had banden met al-Qaida. De Duitse Afghaan Omid Shirkhani (28) werd veroordeeld tot twee jaar en negen maanden en de Turk Huseyin Ozgun (eveneens 28) tot veertien maanden cel.
Bewezen werd ook geacht dat beide mannen banden hadden met Adem Yilmaz, een van de vier mannen die tezelfdertijd terechtstonden in een apart proces op beschuldiging van het plannen van aanvallen op grote schaal op Amerikaanse belangen en Amerikaanse burgers in Duitsland.

(Vorige berichten pag. 551/2 e.v. - 2009)

FINLAND

BINNENLAND

Asielzoekers in Finland toegenomen

Uit cijfers van de Finse Immigratiedienst bleek op 22 juli 2009 dat het aantal asielzoekers over het eerste half jaar meer dan verdubbeld was in vergelijking met dezelfde periode in 2008. Het steeg van 1.030 naar 2.680. De meeste van hen kwamen uit Irak (850) en Somalië (640).
Er waren wel minder Iraakse asielzoekers als gevolg van het restrictievere beleid van de regering, die hen alleen voor een verblijfsvergunning in aanmerking liet komen wanneer daarvoor individuele gronden waren. De veiligheidssituatie in Irak zou intussen van dien aard zijn dat daar op zichzelf geen recht op verblijf aan kon worden ontleend.

Finlandse variant van Zweedse Piratenpartij opgericht

De Piratenpartij (PP) kondigde op 19 augustus 2009 bij monde van haar voorzitter Pasi Palmulehto de officiële oprichting aan. De groepering was verwant aan de Zweedse Piratenpartij, die succesvol was geweest bij de Europese verkiezingen van juni door één zetel te behalen.
De PP streefde naar het afzwakken van auteursrechten, het afschaffen van software- en farmaceutische patenten en het decriminaliseren van het delen van internetbestanden. Daarnaast ging het haar vooral om de bescherming van de privacy en de vrijheid van meningsuiting alsmede om grotere transparantie in de politiek.

Finse regering overleeft stemming over vermeende corruptie

Het Finse parlement verwierp op 1 oktober 2009 met 117 tegen 27 stemmen bij 56 onthoudingen een motie van wantrouwen tegen de centrumrechtse regeringscoalitie. De motie had betrekking op vermeende onregelmatigheden bij de acceptatie van donaties van jeugd- en sportorganisaties door de partij van premier Matti Vanhanen, het Fins Centrum (KESK). Daarnaast waren er berichten dat de premier gratis bouwmaterialen voor zijn huis had aangenomen, een beschuldiging die hij zelf ontkende.
De stemming volgde op maandenlange publiciteit over illegale partijfinanciering, die ook op oppositiepartijen van toepassing zou zijn. De kwestie kreeg veel aandacht in Finland, een land dat als een van de minst corrupte ter wereld bekend stond.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Forse krimp van Finse economie op jaarbasis

Het Finse bureau voor statistiek maakte op 8 oktober 2009 bekend dat de economische krimp op jaarbasis in juli was uitgekomen op 9,2 procent. Sinds het uitbreken van de financieeleconomische crisis was dit percentage alleen in april (9,8 procent) en mei (10,6 procent) nog hoger geweest.
Een dag later kwamen gegevens beschikbaar over de industriële productie, die in augustus voor de tiende achtereenvolgende maand was gedaald en wel met 21,2 procent op jaarbasis. Dat was iets lager dan in juli, toen de afname 24,3 procent bedroeg. In augustus was dan ook de maand-op-maand afname met 0,3 procent duidelijk lager dan de 2,9 procent van juli. De productiekrimp, het gevolg van een afnemende vraag naar Finse producten, deed zich in alle belangrijke sectoren voor, maar het meest in de metaal (34 procent) en de sector elektriciteit en elektronica (30 procent).
In september was er, volgens een bekendmaking van 14 oktober door het bureau voor statistiek, sprake van deflatie. Het percentage bedroeg 1 procent op jaarbasis, tegenover 0,7 procent in augustus. In mei was de inflatie voor het eerst op nul uitgekomen.

(Vorige berichten pagina 494/3 - 2009)

Frankrijk

FRANKRIJK

BINNENLAND

Frans-Algerijnse kernfysicus aangehouden

In oktober 2009 werd in Vienne (Frankrijk) de Frans-Algerijnse kernfysicus Adlène Hicheur aangehouden, die werkte bij het Europees Centrum voor Nucleair Onderzoek (CERN) in Genève. Later gaf hij toe contacten te hebben met de Algerijnse groepering al-Qaida in de Islamitische Maghreb (AQIM), zo meldde dagblad *NRC Handelsblad* op 16 oktober. Hij zou via internet tips hebben gegeven over mogelijke doelwitten voor aanslagen.

Zoon president Sarkozy ziet af van omstreden functie

Na beschuldigingen van nepotisme en vriendjespolitiek kondigde de drieëntwintigjarige rechtenstudent Jean Sarkozy, zoon van de Franse president Nicolas Sarkozy, op 22 oktober 2009 in een live uitzending van het Franse journaal aan af te zien van het voorzitterschap van het Parijse zakendistrict La Défense. Dat was de rijkste wijk van Frankrijk en een knooppunt in de plannen van vader Sarkozy om Parijs uit te breiden.
Jean Sarkozy verklaarde niet verdacht te willen worden van een voorkeursbehandeling en geen overwinning te willen behalen waar een verdenking op stond. Hij was al gekozen als volksvertegenwoordiger in het provinciaal parlement ten westen van Parijs en daar ook politiek leider van zijn vaders partij, de Unie voor een Volksbeweging (UMP).

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking France Telecom na zelfmoordgolf

Werknemers van France Telecom gingen op 6 oktober 2009 in staking en demonstreer-

den in Parijs en verscheidene provinciesteden tegen de slechte arbeidsomstandigheden in het telecombedrijf. Hiermee samenhangend hadden zich in de voorafgaande twintig maanden 24 zelfmoorden onder het personeel voorgedaan.
Werknemers klaagden over stress, prestatiecultuur en constante reorganisaties waardoor personeel regelmatig gedwongen moest verhuizen. Het voormalige staatsbedrijf, dat nu internationaal opereerde onder de naam Orange, was in 2004 geprivatiseerd waarna het een harde concurrentiestrijd moest aangaan.

JUSTITIE

Franse rechtbank veroordeelt scientology kerk

Een rechtbank in Parijs veroordeelde op 27 oktober 2009 twee afdelingen en verscheidene leiders van de scientology kerk tot geldboetes. Aanleiding was onder andere de klacht van een vrouw die 'gemanipuleerd' werd om geld af te staan. Aanklagers eisten dat scientology, dat in Frankrijk werd beschouwd als een sekte en niet als religie, zou worden verboden. Dat gebeurde echter niet. Eerder al waren individuele leden van Scientology vervolgd wegens fraude en misleiding, maar nog niet eerder werd de organisatie zelf aangeklaagd.

Oud-minister Pasqua veroordeeld wegens wapenhandel

Op 27 oktober 2009 werd de Franse senator en oud-minister Charles Pasqua in een politiek beladen proces in Parijs veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar, waarvan twee voorwaardelijk, en 100.000 euro boete omdat hij had geprofiteerd van wapenhandel met Angola. Als europarlementariër liet Pasqua zich volgens de rechter eind jaren negentig van de twintigste eeuw betalen om de belangen te behartigen van de latere Angolese president Dos Santos, voor wie de wapens en munitie bestemd waren. De burgeroorlog die destijds woedde in Angola, eiste honderdduizenden slachtoffers. Ook Jean-Christophe Mitterrand, zoon van oud-president François Mitterand, werd veroordeeld, maar hij kreeg alleen een voorwaardelijke gevangenisstraf.
Pasqua klaagde over een oneerlijk proces. Hij beweerde dat hij problemen kreeg met de Franse justitie sinds hij het in 2000 had opgenomen tegen toenmalig president Chirac.

Geen Frans onderzoek naar Afrikaanse corruptie

Een Franse rechtbank besloot op 29 oktober 2009 geen nader onderzoek in te stellen naar onroerend goed in Frankrijk dat in bezit zou zijn van de staatshoofden van Congo, Equatoriaal Guinee en Gabon. Volgens de Franse afdeling van anticorruptieorganisatie Transparency International (TI), die om het onderzoek had gevraagd, was er sprake van witwaspraktijken. Maar hoewel het gerechtelijk vooronderzoek stuitte op talloze aanwijzingen van weelde, zoals luxe auto's waar soms cash voor was betaald, oordeelde de rechtbank dat er onvoldoende bewijs was.

Oud-president Chirac voor de rechter

Op 30 oktober 2009 bepaalde een Franse onderzoeksrechter dat de voormalige Franse president Jacques Chirac terecht moest staan wegens verduistering van publiek geld en vertrouwensmisbruik in de tijd dat hij burgemeester was van Parijs (1977-1995). De uitspraak volgde op elf jaar justitieel vooronderzoek, dat jarenlang werd opgehouden door Chirac's immuniteit als president. Chirac zou een systeem hebben geleid van 'fictieve banen' voor leden van zijn achterban. Die werden wel betaald, maar deden niets voor de stad Parijs.
Chirac zou een gevangenisstraf riskeren van maximaal tien jaar, maar het werd onwaarschijnlijk geacht dat hij werkelijk in de gevangenis zou belanden. Omdat recentelijk ook de ex-ministers Dominique de Villepin en Charles Pasqua voor de rechter stonden, maakte menig Frans politicus zich zorgen over Frankrijk's reputatie.

LANDBOUW

Nieuw reddingsplan voor Franse boeren

Op 27 oktober 2009 presenteerde de Franse president Nicolas Sarkozy een reddingsplan van 650 miljoen euro voor de reeds gesubsidieerde, maar nog altijd noodlijdende Franse boeren, samen met 1 miljard euro aan goedkope leningen. De sector had zwaar te lijden onder een prijsdaling van vijftien procent in het laatste jaar en recentelijk hadden Franse boeren acties gevoerd. Sarkozy weet de problemen aan gebrekkige Europese en wereldwijde regulering.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Kunstschatten museum het Louvre terug naar Egypte

De Franse regering maakte op 9 oktober 2009 bekend vijf fragmenten van historische muurschilderingen, die in het bezit waren het Louvre, terug te geven aan Egypte. De Egyptische Raad van Oudheden had gedreigd iedere samenwerking met het Parijse museum te beëindigen als de kunstschatten niet zouden worden geretourneerd. Volgens Egypte waren deze in de jaren tachtig van de twintigste eeuw gestolen uit een graftombe bij de tempelstad Luxor en nooit legaal door het Louvre aangekocht. Volgens minister van Cultuur Frédéric Mitterand waren de objecten in 2000 en 2003 te goeder trouw aangekocht. Egypte had volgens hem echter voldoende aangetoond er recht op te hebben.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ontmoeting president Sarkozy met Turkse ambtgenoot

Ondanks zijn campagne om het overwegend islamitische Turkije buiten de Europese Unie te houden, sprak de Franse president Nicolas Sarkozy op 9 oktober 2009 in Parijs een uur lang met zijn Turkse ambtgenoot Abdullah Gül. Over de Turkse toetreding tot de EU werden de twee leiders het niet eens, hoewel ze afspraken deze kwestie de verhoudingen niet te laten beïnvloeden.
Het gesprek, waarin onder andere samenwerking op het gebied van nucleaire energie aan de orde kwam, was bedoeld om de zakelijke en diplomatieke banden aan te halen. Afgesproken werd dat het Franse GDF Suez van de Turken weer mocht meedoen aan het door de Europese Unie geleide project van de Nabucco pijplijn, waarmee aardgas van de landen rondom de Kaspische Zee naar EU-lidstaten zou worden getransporteerd. Eerder was het energiebedrijf daarvan uitgesloten, volgens diplomaten vanwege de erkenning door het Franse parlement van de 'Turkse genocide' op de Armeense bevolking tijdens de Eerste Wereldoorlog.

(Vorige berichten pag. 553/2 e.v. - 2009)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Socialisten behalen absolute meerderheid bij verkiezingen

De Pan-Hellenistische Socialistische Beweging (PASOK) behaalde tijdens de Griekse parlementsverkiezingen op 4 oktober 2009 een onverwacht grote, absolute meerderheid in het 300 zetels tellende parlement. Met 43,9 procent van de stemmen, een winst van bijna 6 procent ten opzichte van de verkiezingen van 2007, vergaarde de oppositiepartij 160 parlementszetels, een winst van 58 zetels. Regeringspartij Nieuwe Democratie (ND) verloor ruim 8 procent van haar aanhang en ging van 152 naar 91 zetels. De Populistische Orthodoxe Groepering (LAOS) boekte winst, terwijl de communisten en een samenwerkingsverband van kleine radicaallinkse partijen licht verloren.

De slechte verkiezingsuitslag voor de ND werd volgens waarnemers vooral veroorzaakt door wanbeleid, schandalen en verzuim van het kabinet van premier Kostas Karamanlis. De partij had echter zelf tot vervroegde verkiezingen besloten omdat men wilde voorkomen dat de kiezers haar op het dieptepunt van de economische crisis op die crisis zouden afrekenen. Karamanlis kondigde reeds tijdens de verkiezingsnacht zijn aftreden als partijvoorzitter aan.

Uitslagen parlementsverkiezingen Griekenland
(4 oktober 2009)

partij	percentage	zetels	+/-
Pan-Hellenistische Socialistische Beweging (PASOK)	43,9	160	+58
Nieuwe Democratie (ND)	33,5	91	-61
Communistische Partij Griekenland (KKE)	7,5	21	-1
Populistische Orthodoxe Groepering (LAOS)	5,6	15	+5
Coalitie van Radicaal Links (SRA)	4,5	13	-1
Ecologistische Groenen	2,5	0	-
overige	2,3	0	-
Totaal		300	
Opkomst 70,9 procent			

Nieuwe PASOK-regering snel aan de slag

Drie dagen na de verkiezingen begon de nieuwe regering onder leiding van de politieke leider van PASOK George Papandreou met haar werkzaamheden. Papandreou kondigde direct een actieplan aan om de financiële en economische crisis in zijn land met behulp van een 3 miljard euro omvattend stimuleringsplan aan te pakken. Volgens de Griekse centrale bank bedroeg het begrotingstekort bijna 10 procent van het bbp, liep de staatsschuld in 2009 op tot boven de 100 procent van het bbp en stond de Griekse economie aan de vooravond van een recessie na jaren van economische groei van gemiddeld 4 procent per jaar.

Tijdens een kamerdebat over de 'alarmerende staat van het land' op 18 en 19 oktober kreeg de ministersploeg het vertrouwen van 160 van de 300 parlementsleden, waarna zij officieel werd ingezworen.

Samenstelling regering Griekenland
(19 oktober 2009)

President
Karolos PAPOULIAS
Premier en minister van Buitenlandse Zaken
George PAPANDREOU
Minister van Staat voor de premier
Haris BAMBOUKIS

Ministers:
Arbeid en Sociale Verzekeringen
Andreas LOVERDOS
Binnenlandse Zaken, Decentralisatie en e-Governance
Ioannis RANGOUSIS
Burgerbescherming
Mihalis CHRYSOHOIDIS
Cultuur en Toerisme
Pavlos YEROULANOS
Economie, Concurrentie en Zeevaart
Louka KATSELI
Financiën
George PAPAKONSTANDINOU
Gezondheidszorg en Sociale Solidariteit
Marliza XENOGIANAKOPOULOU
Infrastructuur, Transport en Netwerken
Dimitris REPPAS
Justitie, Openheid en Mensenrechten
Haris KASTANIDIS
Landbouwontwikkeling en Voedsel
Katerina BATZELI
Milieu, Energie en Klimaatverandering
Tina BIRBILI
Nationale Defensie
Evangelos VENIZELOS
Onderwijs
Anna DIAMANTOPOULOU

Extreemlinks eist aanslag op voormalige onderwijsminister op

De extreemlinkse actiegroep Samenzwering van de Cellen van Vuur eiste op 30 oktober 2009 een bomaanslag op die diezelfde dag had plaatsgevonden. Doelwit was de voormalige minister van Onderwijs Marietta Giannakou, die volgens de actiegroep tijdens haar ministerschap in de periode 2004-2007 een aantal onder studenten impopulaire maatregelen had genomen. Bij de aanslag, die slechts een auto en een gebouw beschadigde, raakte niemand gewond.

De groep had enkele weken eerder ook een aanslag gepleegd op een bijeenkomst van de Nieuwe Democratie (ND), de partij van premier Kostas Karamanlis. Ook toen raakte niemand gewond.

(Vorige berichten pag. 498/1 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Premier Brown betaalt bedrag 'bonnetjesaffaire' terug

De *BBC* berichtte op 12 oktober 2009 dat de Britse premier Gordon Brown een bedrag van 12.415 pond (ca. 13.350 euro), dat hij volgens een onafhankelijke controlecommissie teveel aan declaraties had ontvangen, zou terugbetalen. Hoewel Brown van mening was dat hij volgens de toenmalige regels gedeclareerd had, betaalde hij het bedrag dat de commissie hem vroeg toch terug om zo zijn volledige medewerking met het onderzoek te laten blijken. Het bedrag zou vooral aan schoonmaakwerk en tuinonderhoud zijn uitgegeven.

Brown was niet de enige die gedwongen was geld terug te betalen. Ook de leider van de Liberaal-Democraten (LibDem) Nick Clegg moest een bedrag terugstorten, evenals de leider van de Schotse Nationale Partij (SNP) Alex Salmond en minister van Financiën Alistair Darling. Aan de leider van de Conservatieven (Cons) David Cameron werd gevraagd aanvullende informatie te verstrekken over het bedrag dat hij declareerde bij het oversluiten van een hypotheek in 2006.

Extreemrechtse Britse Nationale Partij laat niet-blanken toe

Terwijl de partij zich fel kantte tegen immigratie en zei te vechten voor de 'inheemse'

Britten, kondigde de extreemrechtse Britse Nationale Partij (BNP) op 15 oktober 2009 aan dat zij haar partijstatuten zo zou gaan aanpassen dat voortaan niet-blanken als leden toe konden treden. De partij werd daartoe gedwongen nadat de Commissie voor Gelijkheid en Mensenrechten (EHRC) een zaak bij de rechtbank had aangebracht waarin zij stelde dat de statuten van de BNP niet voldeden aan de Equality Bill. Deze wet verbood discriminatie op grond van ras, sekse of religie. BNP-lid Richard Banbrook stelde dat de partij had toegegeven omdat 'het aanvechten van deze zaak bij de rechtbank de partij waarschijnlijk failliet had laten gaan' en dat de partij belangrijkere dingen te doen had, zoals zich voorbereiden op de aanstaande verkiezingen in het voorjaar van 2010. Overigens waren er weinig aanwijzingen dat niet-blanken van plan waren lid te worden van de BNP.

BNP-leider Griffin verschijnt in televisieprogramma

Controverse rondom de BNP was er opnieuw toen partijleider Nick Griffin precies een week later te gast was in het gerespecteerde politieke discussieprogramma *Question Time*. Honderden mensen demonstreerden voor de studio van de BBC tegen de komst van de omstreden BNP-voorman. Griffin was uitgenodigd nadat de Britse publieke omroep tot de conclusie was gekomen dat men, na het door de partij behalen van twee zetels in het Europees Parlement tijdens de verkiezingen van juni en vanwege de opkomst op lokaal niveau, niet meer om de partij heen kon.

Tijdens de discussie met andere politici en het publiek kwamen volgens dagblad *NRC-Handelsblad* van 23 oktober de zwakheden van de partij en haar standpunten naar voren. Geconfronteerd met zijn eerdere uitspraken over de Holocaust ontkende Griffin daarvoor veroordeeld te zijn, om later in bedekte termen toe te geven dat er vernietiging van joden had plaatsgevonden. Daarnaast wist hij zich vaak geen raad met terechtwijzingen van tegenstanders en bevatte zijn betoog veel tegenstrijdigheden. Achteraf waren de reacties gemengd. Velen concludeerden dat de BBC er goed aan had gedaan de BNP uit te nodigen omdat de zwakheden nu goed waren blootgelegd. Anderen noemden de uitnodiging een 'vervroegd kerstcadeau voor de BNP'. 'Onze zwarte, islamitische en joodse burgers zullen minder gerust slapen, nu de BBC de BNP heeft gelegitimeerd', aldus minister voor Wales Peter Hain.

Londense politie bewapent agenten

Met het oog op het groeiend aantal gewapende overvallen en geweldsmisdrijven begon de Londense politie vanaf juni 2009 met het bewapenen van een groepje van twintig speciaal getrainde agenten die actief op zoek moesten gaan naar wapens die in handen van criminelen waren. Hoofdinspecteur Neil Sharman stelde op 18 oktober dat het doel vooral was de groeiende gewapende misdaad te bestrijden. Vanaf november zou het team worden uitgebreid met twintig extra agenten.

De maatregel was niet onomstreden omdat de Britse 'bobbies', in tegenstelling tot hun Amerikaanse en veel Europese collega's, altijd ongewapend waren geweest. Groeiende criminaliteitscijfers en de toenemende angst voor terroristische aanslagen noodzaakten echter tot de extra bewapening. Volgens de Britse en Schotse politie werden ieder jaar ongeveer vijftig tot zestig mensen doodgeschoten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Britse economie nog altijd in recessie

Economen werden op 22 oktober 2009 verrast door de mededeling van het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) dat de Britse economie in het derde kwartaal nog altijd in een recessie verkeerde. In tegenstelling tot landen als Frankrijk en Duitsland, die vanaf het tweede kwartaal alweer zwarte cijfers hadden genoteerd, kromp de Britse economie met 0,4 procent. Het betrof het zesde kwartaal op rij waarin de economie kromp. De totale teruggang sinds het begin van de crisis bedroeg inmiddels 5,9 procent.
De oppositie maakte direct duidelijk dat de maatregelen die de regering ter bestrijding van de crisis had doorgevoerd mislukt waren. Minister van Financiën Alistair Darling verdedigde de maatregelen echter en stelde dat hij altijd gezegd had dat de recessie 'lang en diep zou worden'. Zijn verwachting dat de economie in het laatste kwartaal van het jaar mogelijk weer zou groeien, werd met veel scepsis ontvangen. Volgens waarnemers lieten de cijfers weinig ruimte voor optimisme. Bovendien bleven ze waarschuwen voor een mogelijke 'W-recessie', waarin een eerste dip zou worden gevolgd door een tweede teruggang.
De Britse economie was extra hard geraakt door de kredietcrisis en de daaropvolgende economische recessie vanwege haar relatief grote financiële sector.

Europese Unie keurt redding bank Northern Rock goed

De Europese Unie accordeerde op 28 oktober 2009 de inspanningen van de Britse regering om de in moeilijkheden geraakte bank Northern Rock te redden. Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes stelde dat de reddingsplannen die tussen september 2007 en februari 2008 waren ondernomen nodig waren geweest om de bank een gezonde toekomst te geven, zonder daarbij de concurrentieverhoudingen te verstoren. 'Een faillissement van Northern Rock had ernstige gevolgen gehad voor de Britse hypotheekmarkt en de financiële stabiliteit van de Britse economie', aldus Kroes.

De EU stond alleen overheidssteun toe wanneer deze tijdelijk van aard was en de marktwerking niet verstoorde.

JUSTITIE

Eerste zaak voor Brits hooggerechtshof

Het nieuwe hoogste Britse rechtsorgaan, het Supreme Court (hooggerechtshof), hield op 5 oktober 2009 haar eerste hoorzitting. Tot dan toe waren de Law Lords, waarvan de leden zitting hadden in het Hogerhuis, het hoogste juridische lichaam geweest. Om een striktere scheiding tussen de wetgevende en juridische macht tot stand te brengen, was besloten tot de oprichting van het Supreme Court. De verandering was er vooral een in naam en locatie, omdat de twaalf aangestelde rechters de voormalige Law Lords uit het Hogerhuis waren.

Het rechtsorgaan deed uitspraak in zaken waarin na de behandeling door het Hof van Beroep opnieuw hoger beroep werd aangevraagd. In tegenstelling tot de Amerikaanse tegenhanger kon het Britse Supreme Court wetten niet toetsen aan de grondwet, omdat Groot-Brittannië niet over een geschreven grondwet beschikte.

Groot-Brittannië

NOORD-IERLAND

Noord-Ierse splintergroepering ontwapent

De Noord-Ierse splintergroepering Iers Nationaal Bevrijdingsleger (INLA) kondigde op 11 oktober 2009 aan op korte termijn al haar wapens in te zullen inleveren. De groep, die zich in 1974 van het Ierse Republikeinse Leger (IRA) had afgesplitst, stelde dat ze voortaan 'alleen vreedzame doeleinden zou nastreven' en dat ze samen zou gaan werken met de Canadese oud-generaal John de Chastelain, voorzitter van de Independent International Commission on Decommissioning (IICD). Dat was een internationale commissie die de afspraken over ontwapening, zoals gemaakt in het Goede Vrijdagakkoord van 1998, moest controleren. Waarnemers spraken echter met enige scepsis over de aankondiging van het INLA, dat inmiddels algemeen bekend stond als een criminele organisatie die zich bezig hield met de verkoop van namaakartikelen en met sigarettensmokkel. De daad diende eerst bij het woord gevoegd te worden, aldus Sinn Fein (SF), de politieke tak van de IRA.
Volgens waarnemers zouden vooral egoïstische motieven aan de bekendmaking ten grondslag liggen. Een twaalfjarige amnestieregeling, overeengekomen bij het vredesakkoord, liep op korte termijn af en groeperingen die niet voor die tijd hun wapens aan De Chastelain hadden overhandigd, liepen weer het risico vervolgd te worden. Bovendien maakten INLA-leden die in de gevangenis zaten geen aanspraak op vervroegde vrijlating zolang de organisatie de wapens nog niet had ingeleverd.
In de jaren tussen haar oprichting en het vredesakkoord had het INLA zeker honderdtien mensen omgebracht.

MILITAIRE ZAKEN

Extra Britse troepen naar Afghanistan

De Britse premier Gordon Brown informeerde op 14 oktober 2009 het Lagerhuis over zijn voornemen om vijfhonderd extra manschappen naar Afghanistan te sturen, waarmee de Britse troepenmacht aldaar tot vijfennegentighonderd zou groeien. De aankondiging strookte met de Amerikaanse strategie, want president Barack Obama was voornemens tienduizend man extra naar het ontwrichte land te sturen.

Ierland

Brown verbond drie voorwaarden aan het sturen van de versterking: voldoende uitrusting voor de troepen, een grotere militaire inspanning van de Afghanen zelf en extra bijdragen van lidstaten van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). De nieuwe troepen zouden, net als het grootste deel van de reeds in Afghanistan verblijvende Britse manschappen, in de provincie Helmand worden gestationeerd. De militaire leiding verwelkomde de versterking, een besluit waar zij al eerder om had gevraagd.
De Britten waren in Afghanistan onderdeel van een internationale troepenmacht die regelmatig met de opstandige Taliban in gevecht raakte. Brown las tijdens de zitting van het Lagerhuis plechtig de 37 namen voor van de tijdens het politieke zomerreces in Afghanistan omgekomen soldaten. In 2009 waren tot dan toe in totaal 84 Britten gedood.

(Vorige berichten pag. 555/2 e.v. - 2009)

IERLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering ondersteunt banken opnieuw

Volgens de Ierse minister van Financiën Brian Lenihan was de gemiddelde prijs van het Ierse onroerend goed in twee jaar tijd bijna gehalveerd. Hij baseerde zijn uitspraak tijdens een zitting van het Ierse parlement op 16 september 2009 op een schatting.
De regering kondigde tijdens die zitting aan dat het National Asset Management Agency (NAMA) voor 54 miljard euro aan slechte leningen zou overnemen. Het NAMA nam de leningen met een korting van 30 procent van de noodlijdende banken over, maar zat daarmee nog altijd 17 procent boven de in september geldende marktwaarde. Met de actie waren ongeveer 21.500 leningen gemoeid die vooral afkomstig waren van de Allied Irish Banks (AIB), de genationaliseerde Anglo Irish Bank (AIB), de Bank of Ireland (BofI), de Educational Building Society (EBS) en de Irish Nationwide Building Society (INBS).

Oppositie tegen aanpak groeit

De regeling volgde op een aantal eerdere reddingsacties voor de Ierse banken die de voorgaande maanden waren uitgevoerd.

Italië

Omdat lastig te zeggen viel of de regering in dit geval niet te veel of te weinig betaalde voor de leningen, groeide de weerstand tegen het regeringsbeleid. Oppositiepartijen kantten zich fel tegen het besluit en veel Ieren vroegen zich af waarom de banken telkens forse bijstand kregen terwijl de gewone burger moest bezuinigen. Enkele vakbonden kondigden voor en direct na het besluit demonstraties tegen de plannen aan.

EUROPESE UNIE

Ieren stemmen voor Verdrag van Lissabon

Met een grote meerderheid stemde de Ierse bevolking op 3 oktober 2009 in met de tekst van het Verdrag van Lissabon, de opvolger van de in 2005 gesneuvelde Europese Grondwet. Nadat de Ieren zestien maanden eerder het verdrag ter hervorming van de Europese Unie nog hadden afgewezen, stemde nu 67,1 procent van de kiesgerechtigden 'ja' en 32,9 procent 'nee'. De opkomst bij het referendum was 58 procent.
De uitkomst van de stemming werd zowel binnen als buiten Ierland met enthousiasme begroet. Volgens premier Brian Cowen had de Ierse bevolking een 'duidelijke boodschap afgegeven'. Carl Bildt, minister van Buitenlandse Zaken van Zweden dat op het moment van het referendum EU-voorzitter was, noemde de uitslag 'een belangrijke overwinning voor Ierland én voor de rest van Europa'.
Op 10 oktober 2009 zette de Poolse president Lech Kaczynski zijn handtekening onder het Verdrag van Lissabon. Nu had alleen Tsjechië het verdrag nog niet ondertekend.

(Vorige berichten pag. 502/2 e.v. - 2009)

ITALIË

BINNENLAND

Duitse journaliste Petra Reski over de macht van de maffia

Volgens de Duitse journaliste Petra Reski, die al twintig jaar in Venetië woonde en zich al die jaren met het onderwerp bezighield, was Italië in 2009 sterker in de greep van de maffia dan ooit. Dit kwam naar voren in een artikel in dagblad *NRC Handelsblad* van 3 september 2009, dat aan haar was gewijd.

Na het schrijven van honderden krantenartikelen – onder meer voor het weekblad *Die Zeit* – en van twee boeken was zij tot de conclusie gekomen dat Italië in feite was overgenomen door de maffia.
Begin jaren negentig van de twintigste eeuw durfden rechters als Falcone en Borsellino met hun Operatie Schone Handen de confrontatie nog aan, maar zij moesten hun moed bekopen met een gewelddadige dood. In 1994 kwam volgens Reski de ommekeer, toen de huidige Italiaanse premier Silvio Berlusconi de politiek in ging. Volgens haar sloot Berlusconi een monsterverbond met de Siciliaanse Cosa Nostra en de Calabrische 'Ndrangheta, waarbij deze maffiagroeperingen met rust werden gelaten in ruil voor steun aan de politieke partij van Berlusconi. Reski constateerde dat wetten ter bestrijding van de maffia werden teruggeschroefd, dat van maffiaconnecties verdachte parlementariërs niet werden vervolgd en dat veroordelingen door jarenlange beroepsprocedures zonder effect bleven. Petra Reski constateerde ook dat de invloed van de maffia zich niet beperkte tot het zuiden van Italië. In Lombardije was de maffia volgens haar in 2009 actiever dan ooit in de horeca en de bouw.

Maffiabaas Salvatore Russo gearresteerd

De Italiaanse politie arresteerde op 31 oktober een van de meest gezochte maffialeiders bij een overval op een kippen- en konijnenboerderij in Somma Vesuviana in de provincie Napels, waar hij zich had verscholen. Het ging om Salvatore Russo (51), hoofd van een Napolitaanse Camorra-clan die zijn naam droeg. Hij was veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf wegens doodslag en banden met de georganiseerde misdaad en was sinds 1995 voortvluchtig.
Minister van Binnenlandse Zaken Roberto Maroni sprak van een 'buitengewoon succes' en minister van Justitie Angelino Alfano van een 'extreem harde klap' voor de maffia.

Premier Berlusconi steeds meer onder vuur

Ontslag na aanval van clan Berlusconi

Op 4 september 2009 werd bekend dat hoofdredacteur Dino Boffo van *Avvenire*, dagblad van de Italiaanse bisschoppen, opstapte. Het dagblad *Il Giornale*, eigendom van premier Silvio Berlusconi's broer Paolo, had Boffo beschuldigd van een homoseksuele relatie en van seksuele intimidatie van een vrouw. Boffo ontkende beide aantijgingen, maar nam ontslag omdat het imago van zijn krant was geschaad.
Boffo's Avvenire had eerder afkeurend geschreven over premier Berlusconi, met name over zijn gedrag tegenover vrouwen.

Justitie onderzoekt feesten met jonge vrouwen

Premier Berlusconi riep op 9 september jonge partijgenoten op om geen kranten meer te lezen. Dit naar aanleiding van berichtgeving door het dagblad *Corriere della Sera* over een onderzoek van het Openbaar Ministerie (OM) in Bari waaruit bleek dat de ondernemer Gianpaolo Tarantini had toegegeven dat hij tussen oktober 2008 en februari 2009 18 feesten met 31 jonge vrouwen voor Berlusconi had georganiseerd. Minstens vijf van de vrouwen zouden de nacht hebben doorgebracht met de premier.

Nieuwe aanvallen door krant van Berlusconi's broer

Il Giornale publiceerde op 14 september 2009 een frontale aanval op Gianfranco Fini, medeoprichter van Berlusconi's partij Volk van de Vrijheid (PdL) en voorzitter van het Huis van Afgevaardigden. Fini klaagde al enige tijd over gebrek aan democratie binnen de partij. Hoofdredacteur Vittorio Feltri schreef dat het, om een schandaal te creëren, genoeg was om een dossier uit 2000 over gebeurtenissen onder rode lampen (bedoeld was: met prostitué's) naar boven te halen, waarbij persoonlijkheden van Fini's oude partij de Nationale Alliantie (AN) betrokken waren. Fini kondigde gerechtelijke stappen tegen Il Giornale aan.
In het weekeinde van 26 en 27 september 2009 riep Il Giornale op om geen kijk- en luistergeld meer te betalen aan de publieke omroep Rai. Dit omdat het programma *Anno Zero* als eerste grote publieke zender de prostitué Patrizia D'Addario uitgebreid aan het woord liet, die beweerde een nacht te hebben doorgebracht met premier Berlusconi.

Internationale kritiek op Berlusconi's inmenging in de pers

Op 20 september verklaarde de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) dat premier Berlusconi zijn aanklachten tegen twee Italiaanse en twee buitenlandse kranten moest intrekken omdat deze een bedreiging vormden voor de persvrijheid.
Berlusconi eiste van de Italiaanse dagbladen *La Repubblica* en *l'Unità* elk 3 miljoen euro. La Repubblica publiceerde al enkele maanden iedere dag tien vragen aan de Italiaanse premier die hij weigerde te beantwoorden. L'Unità had Berlusconi herhaaldelijk een bedreiging voor de persvrijheid genoemd. Ook het Spaanse dagblad *El País* en het Franse weekblad *Le Nouvel Observateur* zouden door Berlusconi voor de rechter zijn gedaagd. El País had foto's gepubliceerd van feesten in Berlusconi's villa op Sardinië, waarop naakte mannen en schaars geklede vrouwen waren te zien.
Op 2 oktober zei Jean-François Julliard, hoofd van Journalisten Zonder Grenzen (RSF), dat Berlusconi op weg was om het eerste Europese regeringshoofd te worden dat vermeld zou worden op de 'lijst van rovers van de persvrijheid' van zijn organisatie. Hij zei erbij: 'Wij kennen zulke gevallen alleen in Wit-Rusland en Zimbabwe.'
In het Europees Parlement gingen stemmen op om Berlusconi te veroordelen vanwege de inperking van de persvrijheid in EU-lidstaat Italië. Een door linkse fracties en de liberalen ingediende resolutie van die strekking werd echter op 21 oktober met slechts enkele stemmen verschil verworpen, vooral doordat de christendemocraten, die de grootste fractie vormden, tegen stemden.

Nieuw dagblad neemt het op tegen Berlusconi

Op 23 september verscheen een nieuw dagblad onder de naam *Il Fatto* (Het Feit). De krant was bedoeld om weerwerk te bieden aan de kritiek op de pers van de kant van Berlusconi en daarmee de persvrijheid te verdedigen. Van het kapitaal kwam 70 procent van particuliere bedrijven en 30 procent van de journalisten die het blad opzetten en die een blokkerend aandeel hadden. Gezegd werd dat er al 27.000 abonnees waren.

President berispt premier Berlusconi

Berlusconi werd op 28 september bekritiseerd door president Giorgio Napolitano.

Aanleiding was een toespraak van de premier de dag ervoor, waarin hij beweerde dat de oppositie Israëlische en Amerikaanse vlaggen verbrandde en juichte bij de dood van zes Italiaanse soldaten in Afghanistan. President Napolitano riep Berlusconi op om de waarheid in ere te herstellen en beklemtoonde dat alle partijen de missie in Afghanistan steunden.

Betoging voor persvrijheid in Rome

Zo'n honderdduizend mensen betoogden op 3 oktober voor persvrijheid op het Piazza del Popolo in Rome. Dit protest was gericht tegen bemoeienissen van premier Berlusconi met de media. De betoging was georganiseerd door de Italiaanse Nationale Persfederatie (FNSI), oppositiegroepen en vakbondsfunctionarissen. Franco Siddi, hoofd van de FNSI, sprak tot de menigte: 'Wij vragen de minister-president te stoppen met zijn campagne om journalisten te beschuldigen.' Zulke beschuldigingen richtten zich onder meer tegen RAI 2, het tweede kanaal van de publieke omroep, dat tot tweemaal toe een prostitué in haar uitzending bracht die beweerde geld te hebben gekregen voor een nacht met Berlusconi. De regering dreigde het bewuste programma, *Annozero*, van het scherm te halen en schorste de contracten van de journalisten die voor het programma werkten. Wat de publieke omroep betrof, werd Berlusconi in het algemeen kritisch gevolgd door het tweede en het derde kanaal, maar had hij het eerste kanaal van de RAI op zijn hand.

Bedrijf Fininvest moet concurrent 750 miljoen euro betalen

Het Italiaanse bedrijf Fininvest, dat door Berlusconi werd beheerst, werd in een lang slepende civiele procedure door een rechtbank in Milaan op 3 oktober veroordeeld tot een schadevergoeding van 750 miljoen euro, te betalen aan het concurrerende mediabedrijf CIR van Carlo De Benedetti. De rechtbank oordeelde dat dit bedrag CIR toekwam als compensatie voor de waardevernietiging die Fininvest had toegebracht aan het aandeel van CIR in Mondadori, Italië's leidende uitgeverij. De zaak dateerde uit 1990, toen Fininvest, destijds rechtstreeks geleid door Berlusconi, de controle over Mondadori onttrok aan De Benedetti.
Marina Berlusconi, nu hoofd van Fininvest en dochter van de minister-president, kondigde aan dat haar bedrijf in beroep zou gaan.

Constitutioneel Hof heft onschendbaarheid Berlusconi op

Het Constitutioneel Hof verwierp op 7 oktober 2009 een wet die premier Silvio Berlusconi beschermde tegen justitiële vervolging zolang hij als premier in functie was. Het vijftien leden tellende hof oordeelde dat de wet in strijd was met de grondwettelijke garantie van gelijkheid voor de wet. De verworpen wet behelsde onschendbaarheid voor vier politieke hoogwaardigheidsbekleders: de minister-president, de president en de voorzitters van de beide Kamers van het parlement. De wet was aangenomen in 2008, kort nadat Berlusconi voor de derde maal aan de macht was gekomen.
Met het besluit werd de weg vrijgemaakt voor hervatting van twee processen tegen Berlusconi. In het ene proces werd de premier beschuldigd van het betalen van 400.000 euro aan zijn voormalige belastingadvocaat, de Brit David Mills, om vals te getuigen in twee processen die zich afspeelden in de jaren negentig van de twintigste eeuw. In het andere proces ging het om beweringen dat Mediaset, Berlusconi's televisieconcern, cijfers had opgeblazen bij zijn aankopen van zendrechten om zodoende smeergeldfondsen te creëren.
Berlusconi raakte in verscheidene juridische procedures verwikkeld sinds hij midden jaren negentig op het politieke toneel verscheen. Hij werd beschuldigd van corruptie, belastingfraude, boekhoudvervalsing en illegale financiering van politieke partijen. Hoewel er enkele malen vonnissen in eerste aanleg tegen hem werden uitgesproken, was hij nog nooit onherroepelijk veroordeeld.
Op de uitspraak van het Constitutioneel Hof reageerde Berlusconi op de van hem bekende tartende wijze. Hij zei dat hij de uitspraak had verwacht 'omdat dit hof met elf linksgeoriënteerde rechters niet anders kon'. Hij zei ook: 'Wij moeten ons mandaat van vijf jaar afmaken met of zonder de wet.'

Vonnis tegen advocaat Berlusconi bevestigd

Een hogere rechtbank bevestigde op 27 oktober 2009 de veroordeling wegens corruptie van David Mills. Een lagere rechtbank achtte hem in februari schuldig aan het accepteren van 400.000 euro van Berlusconi voor het afleggen van de valse getuigenissen en legde hem een gevangenisstraf op van viereneenhalf jaar.
Een advocaat van Mills kondigde aan dat de zaak zou worden voorgelegd aan de hoogste instantie, het Hof van Cassatie. Waarnemers merkten wel op dat het onwaarschijnlijk was dat dit hof nog vóór april 2010 tot een uitspraak zou komen. In die maand zou de zaak verjaren.

Kustwacht schuldig aan dood van illegale immigranten in juni 2008

Dagblad *La Repubblica* berichtte op 19 september 2009 dat een verkeerde manoeuvre van een speedboot van de Italiaanse kustwacht in juni 2008 leidde tot de dood van vijftien illegale immigranten op zee. Volgens een anonieme brief, gericht aan de openbaar aanklager in Messina en aan een televisieprogramma en waarschijnlijk afkomstig van een bemanningslid van de speedboot, kapseisde de boot van de immigranten toen de kapitein van het kustwachtvaartuig de twee boten probeerde te koppelen. Daarbij verdronken verscheidene personen die niet konden zwemmen. Er werden ook immigranten gedood door de schroef van de speedboot.
Overlevenden van de tragedie, die waren opgevangen op het eiland Malta, bevestigden de gebeurtenissen tegenover een televisiestation. De kapitein van de speedboot weigerde commentaar.

Illegale immigranten melden zich voor generaal pardon

Op 1 oktober 2009 maakte het ministerie van Binnenlandse Zaken bekend dat bijna driehonderdduizend illegale immigranten zich in de maand september hadden aangemeld voor een generaal pardon. Het waren vooral vrouwen die werkten als gezins- of ouderenverzorgsters.
De aanmeldingen volgden op de invoering van de nieuwe, strenge immigratiewet in de zomer. Om te voorkomen dat door deze wet honderdduizenden Italiaanse families hun illegale hulp zouden kwijtraken, besloot de regering alleen voor deze categorie een generaal pardon aan te bieden.

Betoging tegen anti-immigratiewet

Tienduizenden demonstranten betoogden

op 17 oktober in de straten van Rome tegen racisme en protesteerden tegen de in augustus van kracht geworden wet die illegale immigratie bestempelde als een crimineel vergrijp. De demonstratie was georganiseerd om de twintigste verjaardag van de eerste antiracismebetoging van de stad Rome te gedenken. Onder de organisatoren waren vakbonden en linkse politieke partijen.

Pierluigi Bersani gekozen als leider van centrumlinks

Aanhangers van de centrumlinkse Democratische Partij (PD) kozen op 25 oktober 2009 voormalig minister Pierluigi Bersani als nieuwe partijleider. Daarbij mocht iedereen stemmen die kon bewijzen dat hij of zij aanhanger was van centrumlinks. De opkomst was met 2,5 miljoen personen die een stem uitbrachten boven verwachting. Er waren twee andere kandidaten, onder wie interim-partijleider Dario Franceschini.
Bersani (58) had deel uitgemaakt van verscheidene centrumlinkse regeringen en was minister geweest van Economie, van Industrie en van Transport. Hij begon zijn politieke carrière als communist.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Fascistisch dictator Mussolini was eerder Brits geheim agent

De latere dictator Benito Mussolini werkte in de Eerste Wereldoorlog voor de Britse geheime dienst, zo berichtte het Britse dagblad *The Guardian* op 14 oktober 2009 op grond van onderzoek van de historicus Peter Martland van de universiteit van Cambridge. Vanaf de herfst van 1917 kreeg Mussolini, die toen journalist was, tenminste een jaar lang 100 pond per week, een voor die tijd zeer groot bedrag, betaald van de veiligheidsdienst MI5 om te zorgen dat Italië in de Eerste Wereldoorlog aan de zijde van de geallieerden bleef. Mussolini bedreef zijn propaganda voor dit doel in zijn dagblad *Il Popolo d'Italia* en hij stemde er ook mee in om ervoor te zorgen dat veteranen vredesdemonstranten in elkaar sloegen.

'De minst betrouwbare bondgenoot van Groot-Brittannië was toen, nadat revolutionair Rusland zich had teruggetrokken, Italië', aldus Martland.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Pardon voor bezitters van zwart geld

Het Italiaanse parlement ging op 23 september 2009 akkoord met een wet inzake in het buitenland gedeponeerd zwart geld. Wie vóór 15 december zulk geld aangaf, hoefde maar 5 procent belasting te betalen in plaats van de ongeveer 40 procent die over wit geld betaald werd. Wie aangifte deed, kon rekenen op anonimiteit.
De leider van de partij Italië van de Waarden (IdV), Antonio di Pietro, kwalificeerde de wet als 'witwassen door de staat'. Dario Franceschini, voorman van de linkse oppositie en interimleider van de Democratische Partij (PD), sprak van 'een schande'. Volgens minister van Economie en Financiën Giulio Tremonti voldeed de regeling echter aan de eisen die de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) stelde aan terugkeerregelingen voor zwart kapitaal. Italië was hiermee wel het mildst bij de aanpak van zulk kapitaal.

Modebedrijf Versace in de problemen

Het luxe modebedrijf Versace maakte op 28 oktober 2009 bekend dat het een kwart van zijn dertienhonderd werknemers moest ontslaan. Het verwachtte over 2009 verlies te lijden door het inzakken van de vraag tegen de achtergrond van de economische crisis. Het wereldwijd opererende Versace was gespecialiseerd in kleding, handtassen en zonnebrillen.

MILITAIRE ZAKEN

Staatsbegrafenis voor zes in Afghanistan omgekomen soldaten

Op 21 september 2009 was er een plechtige staatsbegrafenis voor zes soldaten die vier dagen eerder in Kabul, Afghanistan, omkwamen bij een zelfmoordaanslag. President Giorgio Napolitano, minister-president Silvio Berlusconi, diens kabinetsleden en andere politieke en militaire autoriteiten woonden de plechtigheid bij in de basiliek van Sint Paul buiten de Muren in Rome. Ook vier soldaten die bij de aanslag gewond raakten, woonden de kerkdienst bij. Vlaggen hingen halfstok op deze tweede dag van een nationale rouwperiode. Om 12 uur 's middags werd een minuut stilte gehouden.

(Vorige berichten pag. 502/3 e.v. - 2009)

MONTENEGRO

BINNENLAND

Milo Djukanovic wint opnieuw parlementsverkiezingen

De parlementsverkiezingen van 29 maart 2009 werden gewonnen door de Coalitie voor een Europees Montenegro (ECC) van zittend premier Milo Djukanovic. De ECC won 48 van de 81 parlementszetels. De kern van de ECC werd gevormd door Djukanovic' Democratische Partij van Socialisten van Montenegro (DPS), die sinds 1991 aan de macht was. Internationale waarnemers waren tevreden over het verloop van de verkiezingen en stelden dat ze een belangrijke stap waren op weg naar de integratie van Montenegro in de Europese en Atlantische structuren. De verkiezingen waren met achttien maanden vervroegd: Djukanovic had de Montenegrijnen eerder naar de stembus geroepen om een nieuw volksmandaat te krijgen voor het aanpakken van de economische crisis.

Uitslag parlementsverkiezingen Montenegro (29 maart 2009)

partij	percentage	zetels
Coalitie voor een Europees Montenegro (ECC)	51,9	48
Socialistische Volkspartij van Montenegro (SNP)	16,8	16
Nieuwe Servische Democratie (NSD)	9,2	8
Beweging voor Verandering - Wij Kunnen (PzP - M)	6,0	5
Nieuwe Democratische Macht (FORCA)	1,9	1
Democratische Unie van Albanezen (UDSj)	1,5	1
Albanese Lijst - Democratische Liga van Montenegro (LS - LDMZ)	0,9	1
Albanese Coalitie - Perspectief (KSP)	0,8	1

Opkomst: 66,2 procent

Nieuwe regering-Djukanovic goedgekeurd

Op 10 juni 2009 keurde het parlement van Montenegro de nieuwe regering van premier Milo Djukanovic goed. Het werd de zesde opeenvolgende regering van Djukanovic, die sinds 1991 aan de macht was. Djukanovic stond bekend als de architect van de onafhankelijkheid van Montenegro. Djukanovic vertelde het parlement dat zijn

Montenegro

Samenstelling van de regering van Montenegro (10 juni 2009)

Premier
Milo DJUKANOVIC
Vicepremier belast met Economisch en Financieel Beleid en met Informatietechnologie
Vujica LAZOVIC
Vicepremier belast met Internationale Economische Samenwerking, Structurele Hervormingen en Verbetering van het Zakenklimaat en met Financiën
Igor LUKSIC

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Suad NUMANOVIC
Bescherming van de Mensenrechten en Rechten van Minderheden
Ferhat DINOSA
Binnenlandse Zaken en Openbaar Bestuur
Ivan BRAJOVIC
Buitenlandse Zaken
Milan ROCEN
Cultuur, Sport en Media
Branislav MICUNOVIC
Defensie
Boro VUCINIC
Economie
Branko VUJOVIC
Europese Integratie
Gordana DJUROVIC
Justitie
Miras RADOVIC
Landbouw, Bosbouw en Waterstaat
Milutin SIMOVIC
Stedelijke Planning en Milieubescherming
Branimir GVOZDENOVIC
Toerisme
Predrag NENEZIC
Transport, Maritieme Zaken en Telecommunicatie
Andrija LOMPAR

'strategische doelen' dezelfde bleven, namelijk verwerving van het lidmaatschap van de Europese Unie en de NAVO.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe crisisbegroting aangenomen

Op 27 juli 2009 nam het parlement van Montenegro een aangepaste crisisbegroting aan, die als gevolg van de economische crisis voorzag in minder inkomsten en een hoger tekort. De begroting werd 100 miljoen euro kleiner dan de 1,52 miljard euro uit de vorige begroting. Het begrotingstekort over 2009 werd geschat op 2,6 procent van het bruto binnenlands product. Naar verwachting zou de Montenegrijnse economie in 2009 met 2,7 procent krimpen.

Nederland

Economie in recessie

De economie van Montenegro verkeerde in een recessie, zo maakte vicepremier Vujica Lazovic op 30 juli 2009 bekend. Er was een daling van de productie in de bouw, het transport en de industrie. In de eerste helft van 2009 was de economie met 3,5 procent gekrompen in vergelijking met dezelfde periode van 2008. In de jaren vóór 2009 had Montenegro hoge groeicijfers gekend, van 10,7 procent in 2007 en 7,5 procent in 2008.

MILITAIRE ZAKEN

Montenegrijnse troepen naar Afghanistan

Op 28 juli 2009 stemde het parlement van Montenegro in met het zenden van Montenegrijnse troepen naar Afghanistan, Liberia en Somalië. Vanaf januari 2010 zou Montenegro aan de NAVO-missie in Afghanistan veertig infanteristen en een medische eenheid leveren. Verder werden drie zeelieden beschikbaar gesteld voor de door de Europese Unie geleide missie die de piraterij in Somalië bestreed, alsmede twee monitoren voor de VN-missie in Liberia.

(Vorige berichten pagina 83/3 - 2009)

NEDERLAND

BINNENLAND

Christendemocraat Van der Linden wordt voorzitter Senaat

René van der Linden, sinds juni 1999 lid van de Eerste Kamer voor het Christen-Democratisch Appèl (CDA), werd op 6 oktober 2009 gekozen tot Senaatsvoorzitter. Hij was de enige kandidaat. De vijfenzestigjarige Van der Linden, afkomstig uit het Limburgse Nuth, werd de opvolger van zijn partijgenote Yvonne Timmerman-Buck, die per 1 november lid zou worden van de Raad van State.
Van der Linden was eerder (1977-1986 en 1988-1998) lid van de Tweede Kamer en van 1986 tot 1988 staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. In die hoedanigheid kwam hij in opspraak omdat hij de Tweede Kamer onjuist zou hebben voorgelicht rond de invoering van een fraudebestendig paspoort. Hij moest daarop aftreden.

Tilburgse burgemeester Ruud Vreeman legt functie neer

Op 24 oktober 2009 maakte burgemeester Ruud Vreeman van Tilburg bekend zijn functie neer te leggen, nadat een meerderheid van de gemeenteraad drie dagen eerder het vertrouwen in hem had opgezegd. De raad kon hem niet tot aftreden dwingen, maar Vreeman zag zich daartoe genoodzaakt na een gesprek op 22 oktober met de nieuwe commissaris van de koningin in Noord-Brabant, de op 1 oktober benoemde Wim van de Donk. Het ontslag van Vreeman, lid van de Partij van de Arbeid (PvdA), zou per 1 februari 2010 ingaan en als tijdelijke opvolger werd de voormalig burgemeester van Rotterdam Ivo Opstelten benaderd. Pas eind 2010, ruim na de gemeenteraadsverkiezingen, zou een definitieve opvolger aantreden.
Het werd Vreeman kwalijk genomen dat hij zowel de raad als een deel van het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) niet op de hoogte had gesteld van kostenoverschrijdingen bij de bouw van het Miditheater. Deze kwamen 1,9 miljoen euro hoger uit dan de oorspronkelijk begrote 5 miljoen. Eerder al was de kwestie aanleiding geweest voor het aftreden van twee wethouders en in april 2008 voor de val van het vorige college.
Vreeman gaf toe informatie achter te hebben gehouden, maar dit te hebben gedaan omdat Tilburg anders onbestuurbaar zou zijn geworden. Op de achtergrond speelde het feit dat hij door een Amerikaans vastgoedbedrijf was geïnformeerd over de bereidheid van raadslid Hans Smolders – onder meer bekend als voormalig chauffeur van de vermoorde politicus Pim Fortuyn – smeergeld aan te nemen in ruil voor instemming met een winkelcentrumproject. Smolders, tegen wie het Openbaar Ministerie (OM) vervolging had ingesteld wegens het lekken van vertrouwelijke informatie, beschouwde Vreemans felle uitval naar hem als 'smaad en laster'.

Rechter maakt gebiedsverbod pedoseksueel ongedaan

De rechtbank in Den Bosch oordeelde op 27 oktober 2009 dat voor het gebiedsverbod dat door de gemeente Eindhoven was opgelegd aan de veroordeelde pedoseksueel Sytze van der V. geen juridisch basis bestond. Het verbod diende met onmiddellijke in-

gang te worden opgeschort, omdat burgemeester Rob van Gijzel niet aannemelijk had kunnen maken dat de openbare orde in het geding was. Daartoe had deze zich beroepen op artikel 172 van de Gemeentewet, waarin de bevoegdheid van een burgemeester was vastgelegd om verstoring van de openbare orde te voorkomen. Sinds het begin van het jaar werden burgemeesters geïnformeerd als veroordeelde zedendelinquenten uit hun gemeente vrijkwamen, vanwege mogelijke maatschappelijke onrust wanneer zij naar hun woonplaats wilden terugkeren. Tot een gebiedsverbod was echter niet eerder besloten.
De eenenzestigjarige man was wegens ontucht met vier minderjarige jongens door het gerechtshof in Den Bosch veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf, waarvan negen maanden voorwaardelijk. Op 20 september kwam hij na 27 maanden vrij. Omdat hij tegen het vonnis cassatie had aangetekend bij de Hoge Raad en deze nog geen uitspraak had gedaan, kon hem geen verplicht toezicht worden opgelegd. Dat was aanleiding voor Van Gijzel om het gebiedsverbod in te stellen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kabinet zet verhoging AOW-gerechtigde leeftijd door

Op 16 oktober 2009 kwam het Nederlandse kabinet met zijn definitieve voorstel voor het op termijn verhogen van de leeftijd waarop men recht had op een uitkering op basis van de Algemene Ouderdomswet (AOW) en de bijkomende pensioenrechten. Deze leeftijd zou, enkele categorieën werknemers uitgezonderd, worden opgetrokken van 65 naar 67 jaar. De plannen werden ingediend nadat in september pogingen van werknemers en werkgevers waren mislukt om in gezamenlijk overleg een voorstel uit te werken.

De kernpunten van het kabinetsvoorstel waren:
• De AOW-leeftijd wordt in twee etappes verhoogd, in 2020 naar 66 jaar en in 2025 naar 67 jaar.
• Een werknemer die gedurende 42 jaar minimaal drie dagen in de week heeft gewerkt, kan stoppen met 65 jaar, tegen een AOW-uitkering die 8 procent lager ligt dan het bedrag waarop deze met 67 jaar recht zou hebben.
• Wie op 1 januari 2010 minimaal 55 jaar is, kan volgens de tot dan toe geldende regels met 65 jaar met pensioen.
• De leeftijd voor het aanvullend pensioen wordt eveneens verhoogd naar 67 jaar en het uit te keren bedrag wordt lager, hoewel lagere inkomens hiervoor compensatie krijgen.
• Oudere werknemers worden gestimuleerd door te werken via een inkomensgerelateerde arbeidskorting.
• Aan een werknemer die dertig jaar werkzaam is geweest in een zwaar beroep, moet de werkgever lichter werk aanbieden. Als de werkgever in gebreke blijft, moet deze zelf de kosten opbrengen om de werknemer met 65 jaar te kunnen laten uittreden.
• Werknemers die werkloos of arbeidsongeschikt zijn geworden voor hun 65ste jaar, krijgen tot 67 jaar een uitkering op het niveau van de AOW.

Binnen een van de drie coalitiepartijen, de Partij van de Arbeid (PvdA), lag de kwestie gevoelig vanwege de groeiende kloof met de vakbeweging als traditionele bondgenoot van de sociaaldemocratie. De PvdA-aanhang onder de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) was danig gekrompen en lag intussen ongeveer even hoog als die van twee partijen die, elk op verschillende gronden, vasthielden aan de AOW-leeftijd op 65 jaar, namelijk de Partij voor de Vrijheid (PVV) en de Socialistische Partij (SP).
De PvdA-top wist uiteindelijk de ledenraad van de partij op 26 oktober te overtuigen met de voorstellen akkoord te gaan. Deze zouden nodig zijn voor een aanpak van de vergrijzing: steeds minder werknemers zouden de kosten moeten opbrengen voor oudere niet-werkenden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Dirk Scheringa Bank gaat failliet door wanbeheer

De Dirk Scheringa Bank (DSB) uit het Noord-Hollandse Wognum werd op 19 oktober 2009 failliet verklaard. Oorspronkelijk in 1975 gestart als belastingadviesbureau onder de naam Dirk Scheringa Beheer, ontwikkelde het bedrijf zich tot een bekende speler op de financiële markt. Drijvende kracht achter de onderneming was Dirk Scheringa zelf, die zijn bekendheid mede ontleende aan het feit dat hij voorzitter en eigenaar was van voetbalclub AZ en die het Scheringa Museum voor Realisme in Spanbroek, met een grote kunstcollectie, beheerde. Hij was bij veel werknemers geliefd, maar dat beeld begon in de buitenwereld te kantelen toen in het najaar van 2009 gedupeerde klanten met hun verhalen naar buiten traden en voormalige werknemers vertelden hoe zij klanten dure en veelal onnodige koopsompolissen moesten opdringen. Dat gebeurde onder meer via de televisie-programma's *TROS Radar* en *NOVA*.

Provisies

De winst van de DSB kwam vooral uit provisies op de verkoop van verzekeringen. Klanten die een hypotheek namen, moesten tegelijkertijd in één keer te betalen koopsompolissen afsluiten. Deze bedragen werden bij de bank geleend en bij de hypotheek opgeteld. Daardoor werd de hypotheek hoger dan de waarde van het huis. Over de koopsompolissen werden hoge provisiekosten berekend, die bleken op te kunnen lopen tot 80 à 90 procent. De hoogte daarvan was van dien aard dat minister Wouter Bos van Financiën deze op 30 september in de Tweede Kamer aanduidde als 'totaal idioot'.
De hoge provisie-inkomsten werden deels door Scheringa gebruikt om zijn sport- en kunstactiviteiten te financieren. Zo leende hij daartoe in 2008 een bedrag van bijna 75 miljoen euro van zijn bank. De klanten werden intussen op zulke hoge kosten gejaagd dat de felste critici zelfs spraken van oplichting.

Twee stichtingen voor gedupeerden

Een van deze critici was econometrist en bedrijfsfraudespecialist Pieter Lakeman, die ter wille van de benadeelde klanten de Stichting Hypotheekleed (SHL) had opgericht. Zo noemde hij Scheringa een 'geboren leugenaar' en de DSB 'bijna een criminele organisatie'. Op 1 oktober, toen duidelijk werd dat het steeds slechter ging met het bedrijf, riep Lakeman via het televisieprogramma *Goedemorgen Nederland* klanten op hun spaargeld weg te halen bij de bank. Hij meende dat zij bij een snel faillissement, wat daar het gevolg van kon zijn, het meeste te winnen hadden omdat dan curatoren gelden zouden uitkeren aan de schuldeisers. Binnen een dag werd er voor een bedrag van tegen de 70 miljoen euro van de rekeningen gehaald. Zijn actie kwam Lakeman op veel kritiek te staan, onder

Nederland

meer van minister Bos die de oproep onverantwoordelijk noemde.
Een voorzichtiger strategie werd gekozen door hypotheekadviseur Jelle Hendrickx, die aanvankelijk voor Lakeman had gewerkt. Via zijn Stichting Steunfonds Probleemhypotheken (SSP) probeerde hij op individuele basis regelingen te treffen voor gedupeerden, waartoe hij op 8 oktober een overeenkomst met de DSB sloot. Wie akkoord ging met een compenserende regeling, verloor wel het recht om schadevergoeding via de rechter te eisen. De Nederlandsche Bank (DNB) wilde als toezichthouder echter geen toestemming geven, uit vrees dat er een precedentwerking van uit zou gaan. Want intussen was duidelijk dat de DSB niet de enige bank was die te dure hypotheekproducten aanbood.

Reddingspogingen mislukken

De DSB kreeg op 12 oktober uitstel van betaling, waardoor de tegoeden van de bank werden bevroren en rekeninghouders niet meer over hun geld konden beschikken. De Amsterdamse advocaat Rutger Schimmelpenninck en voormalig bestuurder van ABN AMRO Joost Kuiper werden tot bewindvoerders benoemd.
Er waren bij de DSB niet voldoende liquide middelen meer, hetgeen werd veroorzaakt door een nieuwe run op de bank die ochtend. In verschillende etappes werd zo voor een totaalbedrag van meer dan 660 miljoen euro van de bank gehaald. Er was uit onbekende bron gelekt dat de vooruitzichten slecht waren en dagblad *de Volkskrant* maakte daar op 12 oktober melding van. Minister Bos zou later bekendmaken de rijksrecherche te hebben ingeschakeld om te achterhalen waardoor het lek was ontstaan.
Hierna werden diverse reddingspogingen ondernomen. Dirk Scheringa trachtte zelf een koper te vinden en kreeg daarvoor van de Amsterdamse rechtbank op 15 oktober een etmaal de tijd. Daarmee werd voor even het besluit van de bewindvoerders om faillissement aan te vragen uitgesteld. Een dag later kreeg hij alsnog drie dagen extra van de rechter omdat er een nieuwe koper in zicht kwam, het Amerikaanse Lone Star Funds, dat tijdens de kredietcrisis grote pakketten slechte leningen van banken had opgekocht. Ook dit plan mislukte doordat het fonds afhaakte.
De meeste kans van slagen had nog een doorstart van de DSB met behulp van zes grote banken, maar deze vonden de risico's vanwege de claims van klanten te groot. Alleen wanneer de overheid voor een bedrag van 5 miljard euro garant zou staan, zou dit plan wellicht doorgang vinden. Minister Bos noemde de gevraagde hulp tijdens een kamerdebat van 15 oktober echter 'disproportioneel groot' en meende dit niet te 'kunnen verantwoorden aan de belastingbetaler'.

Faillissement

Op 19 oktober ging de DSB failliet. In totaal zouden rond de tweeduizend werknemers hun baan verliezen, het grootste aantal ontslagen in één keer sinds het faillissement van vliegtuigbouwer Fokker in 1996.
Voor de schuldeisers betekende het faillissement dat een groot aantal van hen er op kon rekenen op termijn hun geld terug te krijgen op grond van de depositogarantieregeling die vanwege de financiële crisis door de overheid was ingesteld. Deze betrof spaargelden tot 100.000 euro. Onder degenen die meer hadden uitstaan, zou aan naar schatting 175 miljoen aan claims niet tegemoet worden gekomen.

Verwijten aan bankbestuur en toezichthouders

Kritiek was er niet alleen op Dirk Scheringa, maar ook op het bestuur van de bank dat zou hebben verzuimd tijdig in te grijpen. Onder hen was een opvallend groot aantal prominenten uit de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD). Voormalig minister van Financiën en huidig bestuursvoorzitter van ABN AMRO Gerrit Zalm had twee jaar voor de bank gewerkt, voormalig VVD-leider Ed Nijpels was commissaris geweest en ook Robin Linschoten (ex-staatssecretaris) en Frank de Grave (ex-minister) waren bestuurders. De laatste was overigens na korte tijd ontslagen, naar verluidt omdat hij kritiek had op de gang van zaken bij de bank.
Op 7 oktober had Pieter Lakeman al aangekondigd ook DNB via de rechter aansprakelijk te willen stellen wegens medeplichtigheid aan de schade die klanten hadden geleden. Hij meende dat de bank, verpersoonlijkt door president Nout Wellink, had gefaald in zijn toezichthoudende taak en bestuurders van de DSB had moeten vervangen wegens 'immoreel handelen'. DNB reageerde niet op de beschuldiging. Ook de Autoriteit Financiële Markten (AFM) werd soms genoemd vanwege vermeend gebrekkig toezicht.
Minister Bos had intussen, op 12 oktober, onderzoek aangekondigd naar de rol van commissarissen, bestuurders, ex-bestuurders, het ministerie van Financiën, de AFM en DNB.

Bankiers ABN Amro hebben recht op hoge ontslagvergoeding

Kantonrechters in Amsterdam en Utrecht wezen in oktober 2009 tegengestelde vonnissen inzake de toekenning van ontslagvergoedingen aan voormalige bankiers. Deze door velen als buitensporig hoog beschouwde bedragen waren, evenals de hoogte van uitgekeerde bonussen, door de financieeleconomische crisis zeer omstreden geworden.
Op 7 oktober werd in Amsterdam geoordeeld dat Michiel de Jong, ex-topbankier van ABN AMRO, geen recht had op de aanvankelijk afgesproken hoge vertrekpremie. Hij had een ontslagvergoeding van 6,2 miljoen euro geëist, maar kreeg uiteindelijk 2,5 miljoen toegewezen. De omstandigheden waren door de crisis dusdanig gewijzigd dat ook de vergoeding lager diende te zijn, zo stelde de kantonrechter.
De kantonrechter in Utrecht bepaalde twee dagen later dat tien andere voormalige bankiers van ABN AMRO wél recht hadden op de vergoedingen die vóór de crisis waren afgesproken. Zij konden rekenen op bedragen van enkele honderdduizenden tot meer dan 2 miljoen euro. Dit gerecht meende dat hun rechten ondanks de crisis bleven bestaan.
In december 2008 was een voor betrokkene positieve uitspraak gedaan ten aanzien van voormalig bestuursvoorzitter van ABN AMRO Jan Peter Schmittmann. Deze kreeg een ontslagvergoeding van 18 miljoen euro, die hij overigens uit eigen beweging teruggebracht naar 8 miljoen.

Bank-verzekeraar ING stoot verzekeringstak af

Bank-verzekeraar ING kondigde op 26 oktober 2009 een ingrijpende herstructurering aan door een aantal delen van het bedrijf af te stoten. De grootste verandering betrof de afstoting van verzekeringstak Nationale Nederlanden (NN). Dat gebeurde ook met de divisie vermogensbeheer en

met de Amerikaanse tak van internetbank ING Direct, via welk dochterbedrijf grote investeringen waren gedaan in risicovolle en intussen vrijwel waardeloos geworden Amerikaanse hypotheken. De bedrijfsonderdelen zouden de aankomende vier jaar worden verkocht of naar de beurs gebracht.

Terugbetaling staatssteun

ING maakte tevens bekend de helft van de aan het bedrijf verstrekte staatssteun van 10 miljard euro versneld terug te zullen betalen. De overheid had deze hulp verstrekt omdat het bedrijf door de financiële crisis in problemen was geraakt. Het concern kondigde een aandelenemissie aan van 7,5 miljard euro, waarvan 6 miljard werd aangewend voor vervroegde aflossing van de schuld en de bijbehorende rente.

JUSTITIE

Vijftien jaar gevangenisstraf in 'Puttense moordzaak'

De rechtbank in Zutphen veroordeelde op 9 oktober 2009 de vierendertigjarige Ron P., conform de eis van het Openbaar Ministerie (OM), tot vijftien jaar gevangenisstraf voor de verkrachting van en moord op Christel Ambrosius (23) in januari 1994. In deze geruchtmakende zaak, die naar de plaats van het delict bekend werd als de 'Puttense moordzaak', waren eerder twee personen veroordeeld die later onschuldig bleken te zijn. Zij hadden zeven jaar gevangen gezeten.
Justitie kreeg Ron P. in het vizier door DNA-materiaal dat hij, in het kader van een veroordeling wegens mishandeling van zijn partner, had afgestaan. Het bewijs werd uiteindelijk gevormd door sporen van diens sperma die bij Christel Ambrosius waren aangetroffen. Hij bleef overigens ontkennen het misdrijf gepleegd te hebben.
De zaak was opnieuw voor de rechter gebracht op basis van een nieuwe bevoegdheid van de procureur-generaal van de Hoge Raad om bij vermoedens van gerechtelijke dwaling het onderzoek te heropenen.

Tweede Kamer aanvaardt kraakverbod

De Tweede Kamer stemde op 15 oktober 2009 in met een initiatiefwetsvoorstel om het kraken van leegstaande panden onder alle omstandigheden te verbieden. Deze strengste antikraakwetgeving ooit voorzag in een straf van maximaal één jaar en van maximaal twee jaar en acht maanden wanneer het kraken plaatsvond in groepsverband en gepaard ging met geweld.
Het voorstel was gedaan door de oppositionele Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en twee regeringspartijen, het Christen-Democratisch Appèl (CDA) en de ChristenUnic (CU). De derde regeringspartner, de Partij van de Arbeid (PvdA), stemde tegen het verbod. Het voorstel kreeg een meerderheid dankzij de steun van de Partij voor de Vrijheid (PVV), die krakers onder meer omschreef als 'notoire parasiterende criminelen'. Zij eiste hogere gevangenisstraffen bij overtreding van het verbod alvorens met het voorstel in te kunnen stemmen. Aan die eis kwamen de indieners tegemoet. De wet moest nog wel door de Eerste Kamer worden behandeld.
Het kamerdebat werd verstoord door tientallen mensen die op de publieke tribune tegen het voorstel ageerden. Daarop schorste kamervoorzitter Gerdi Verbeet de vergadering en verzocht zij de parlementariërs de zaal te verlaten. Alleen de fractie van de Socialistische Partij (SP), tegenstander van het verbod, weigerde dat. De avond voor het debat waren honderden aanhoudingen verricht rond het kamergebouw, waar krakers en sympathisanten een tentenkamp hadden opgezet.

Negen jaar cel wegens 'gijzeling' wethouder en ambtenaren

De rechtbank in Almelo legde op 28 oktober 2009 een gevangenisstraf van negen jaar op aan horecaondernemer Ahmet O. (42) wegens vrijheidsberoving. Het Openbaar Ministerie (OM), dat meende dat hij zich schuldig had gemaakt aan het zwaardere vergrijp van gijzeling, had zeventien jaar geëist. De man had in juni 2008 zijn restaurant en auto in brand gestoken en was met twee vuurwapens het gemeentehuis binnengegaan, waar hij wethouder Bert Kuiper en vier ambtenaren 'gijzelde'. Na enkele uren gaf hij zijn actie op. De wanhoopsactie volgde op een jarenlang slepend conflict met de gemeente over de benodigde vergunningen en de dreigende noodgedwongen sluiting van de horecazaak. Maar volgens de rechtbank was 'het gevoel onrechtmatig behandeld te worden (...) geen vrijbrief voor eigenrichting'.
Blijkens een reportage van televisieprogramma *Zembla* van 23 november 2008 leek er het een en ander mis met het vergunningenbeleid van de gemeente. Wethouder Anthon Sjoers zou daarbij met twee maten hebben gemeten, waarvan Ahmet O. slachtoffer werd. Deze richtte zich bij zijn actie dan ook vooral op deze wethouder, die echter niet binnen zijn bereik was. De rechtbank achtte O. uiteindelijk schuldig aan 'voorbereidingshandelingen' tot het vermoorden van de wethouder, maar niet aan 'poging tot moord of doodslag'.
Verwacht werd dat zowel de veroordeelde als het OM tegen het vonnis in beroep zouden gaan.

GEZONDHEID EN ZORG

Maagchirurg schuldig verklaard aan sterfgevallen

In een op 6 oktober 2009 verschenen onderzoeksrapport in opdracht van het Scheper Ziekenhuis in Emmen werd geconcludeerd dat een daar werkzame vierenvijftigjarige maagchirurg verantwoordelijk was voor vijf sterfgevallen binnen drie jaar, volgend op door hem uitgevoerde maagverkleiningsoperaties. Deze konden worden uitgevoerd bij mensen met ernstig overgewicht die niet volgens de aanbevolen methoden op het gebied van voeding en beweging van hun gezondheidsprobleem verlost konden worden. Het betrof naar schatting zo'n 1,5 procent van de bevolking.
De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) was voornemens de zwaarste sanctie op te leggen die zij ter beschikking had, namelijk de man zijn medische bevoegdheid te ontnemen. Volgens de IGZ was echter ook het ziekenhuis tekortgeschoten, met name omdat het ontbrak aan goede onderlinge communicatie en voldoende instructies voor de medewerkers.
Voorts besloot het Openbaar Ministerie (OM) tot een gerechtelijk vooronderzoek naar de chirurg wegens dood door schuld en zwaar lichamelijk letsel door schuld. Er waren intussen vijf aangiftes tegen hem gedaan.

NATUUR EN MILIEU

Natuurgebied Hedwigepolder wordt onder water gezet

Het Nederlandse kabinet besloot op 9 oktober 2009 om de Hertogin Hedwigepolder,

Nederland

een ingepolderd natuurgebied van ca. 3 km² in Zeeuws-Vlaanderen, onder water te zetten. Deze 'ontpoldering' was bedoeld om de natuur langs de Westerschelde te herstellen en maakte deel uit van afspraken die Nederland en Vlaanderen in 2005 over het grensgebied hadden gemaakt. Daarin was overeengekomen dat de vaargeul van de Westerschelde zou worden verdiept teneinde de haven van Antwerpen beter bereikbaar te maken voor grote vrachtschepen. Om de schade door eerdere verdiepingen te compenseren, moest er land 'aan de natuur worden teruggegeven'.
Het kabinet had ontpoldering willen voorkomen, zowel omdat een meerderheid in de Tweede Kamer bezwaar maakte als vanwege de weerstanden in de provincie Zeeland tegen het onder water zetten van goede landbouwgrond. Daartoe kwam het in april 2009 met een alternatief in de vorm van buitendijks herstel van natuur. Het plan stuitte echter op grote bezwaren, onder meer van de Europese Commissie. In juli oordeelde de Raad van State dat de regering geen garanties had kunnen geven voor behoud van 'de natuurlijke kenmerken van het gebied'. Om deze reden mocht er voorlopig geen verdieping plaatsvinden.
De vertraging in de besluitvorming had tot ergernis in Vlaanderen geleid, omdat er met de verdieping geen begin kon worden gemaakt zolang er voor de vereiste natuurcompensatie geen oplossing was gevonden. Door de onbereikbaarheid van Antwerpen voor de grote schepen zou jaarlijks naar schatting 70 miljoen euro aan inkomstenderving plaatsvinden.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Eerste woordenboek gebarentaal verschijnt

Van Dale Uitgevers, bekend van het Groot woordenboek van de Nederlandse taal, presenteerde op 8 oktober 2009 het eerste basiswoordenboek Nederlandse gebarentaal. Het werd die dag overhandigd aan minister Plasterk van Onderwijs en aan de voorzitter van belangenvereniging Dovenschap, Alice van de Garde.
Het boek telde zo'n drieduizend standaard Nederlandse woorden en was bestemd voor een ieder die zich de door doven gehanteerde taal eigen wilde maken. Het boek kwam tot stand in samenwerking met het Nederlands Gebarencentrum.

Viroloog Ab Osterhaus krijgt een miljoen aan onderzoeksgeld

Hoogleraar virologie Ab Osterhaus kreeg op 20 oktober 2009 de NGI Valorisation Award uitgereikt, een onderzoeksprijs van het door de overheid betaalde Netherlands Genomics Initiative (NGI) ten bedrage van een miljoen euro. De toekenning vond plaats vanwege de wijze waarop Osterhaus met het bedrijfsleven samenwerkte. Hij kreeg de prijs samen met twee collega's van bedrijf ViroClinics, dat meewerkte aan de ontwikkeling van een vaccin tegen de 'Mexicaanse griep' en waarvan hij mede-eigenaar was.

Osterhaus, die een prominente rol speelde in de voorlichting over de in het najaar uitgebroken griep, was recentelijk in opspraak geraakt vanwege vermeende belangenverstrengeling. Hij had een belang van zo'n 10 procent in ViroClinics. De Gezondheidsraad had hem in 2007 aangetrokken als adviseur in plaats van lid-met-stemrecht, om daarmee een schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Politicus Geert Wilders alsnog toegelaten tot Groot-Brittannië

Het Asiel en Immigratie Tribunaal in Londen bepaalde op 13 oktober 2009 dat de Britse regering de Nederlandse politicus Geert Wilders niet de toegang tot het land had mogen ontzeggen.
Dat was gebeurd op 12 februari, toen hij voornemens was zijn film *Fitna* in het Hogerhuis te vertonen. De veelal in Europa als extremistisch beschouwde leider van de Partij voor de Vrijheid (PVV) kreeg echter een inreisverbod, een beslissing die zowel de Nederlandse regering als de Tweede Kamer betreurden.

Volgens het tribunaal hadden de Britse autoriteiten niet hard kunnen maken dat een bezoek van Wilders een gevaar was voor de openbare orde en maatschappelijke onrust zou veroorzaken.
De vrijheid van meningsuiting had hier de doorslag moeten geven, zo stelde het. Wilders zelf sloot daarbij aan door de uitspraak 'een overwinning voor het vrije woord' te noemen. Op 16 oktober vertrok hij alsnog naar Groot-Brittannië. Dit keer werd hij wel toegelaten.

Inlichtingendienst krijgt ook in hoger beroep afluisterverbod dagblad

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) mag de hoofdredactie van dagblad *De Telegraaf* en een van haar verslaggevers niet afluisteren. Dat oordeelde het gerechtshof in Amsterdam op 13 oktober 2009. Met het vonnis bevestigde het hof een uitspraak van de Amsterdamse rechtbank op 23 juli.
De telefoons waren afgeluisterd omdat verslaggeefster Jolande van der Graaf informatie had gepubliceerd die staatsgeheim was en die zou zijn gelekt. De rechter liet echter het belang van journalistieke bronbescherming prevaleren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Kamer eist definitief einde aan missie in Afghanistan eind 2010

Op 6 oktober 2009 nam de Tweede Kamer een motie aan met de tekst: 'Het kabinet dient vast te houden aan het eerder genomen besluit om alle Nederlandse militairen terug te trekken uit Uruzgan vóór 1 december 2010'. Aanleiding was de voortdurende onduidelijkheid over de vraag of Nederlandse troepen daadwerkelijk uit Afghanistan zouden vertrekken.
In december 2008 had minister Eimert van Middelkoop van Defensie in een interview laten weten dat een Amerikaans verzoek om de troepen langer in het land te houden niets zou veranderen aan het kabinetsstandpunt. Dat gebeurde echter niet lang nadat premier Jan Peter Balkenende had laten doorschemeren dat in geval van een dergelijk verzoek 'een nieuw weegmoment' zou ontstaan. De meest recente verwarring werd gesticht door minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen, die de vraag opwierp of Nederland niet beter zo'n vier- à vijfhonderd militairen in Uruzgan kon houden. Er waren er nu ongeveer 1.450 gestationeerd.
De motie maakte nieuwe toespelingen door Verhagen op een verlengd verblijf onwaarschijnlijk. Desondanks viel op dat zijn partij en tevens die van de premier, het Christen-Democratisch Appèl (CDA), tegen de motie stemde. En deze was ingediend door haar twee coalitiepartners. Dat waren de Partij van de Arbeid (PvdA) en de ChristenUnie (CU), de partij van Van Middelkoop.

(Vorige berichten pagina 556/3 - 2009)

NOORWEGEN

BINNENLAND

Linkse regeringscoalitie behoudt meerderheid bij verkiezingen

Op 14 september 2009, toen de Noren naar de stembus gingen voor de verkiezing van de 169 parlementsleden, wist de links georiënteerde regeringscoalitie haar in 2005 verkregen meerderheid te behouden. De Noorse Arbeiderspartij (DNA) van premier Jens Stoltenberg steeg van 61 naar 64 zetels, maar deze winst werd ongedaan gemaakt door 4 zetels verlies voor de eveneens regerende Socialistische Linkse Partij (SV) die nu op 11 zetels uitkwam. De derde coalitiepartner, de Centrumpartij (Sp), bleef met 11 zetels op hetzelfde niveau. De extreemrechtse Vooruitgangspartij (FrP), die al de op één na grootste parlementsfractie had, won er 3 zetels bij en kwam daarmee op het aantal van 41 uit.
De rechtse oppositie had in de verkiezingsstrijd vooral gepleit voor belastingverlaging en privatisering. De kiezers bleken echter meer te zijn overtuigd door de daadkrachtige aanpak van de economische neergang door de regering en haar verdediging van de verzorgingsstaat. Een dag na de verkiezingen verklaarde premier Stoltenberg dit beleid, waarin een prominente plaats was weggelegd voor het behouden van werkgelegenheid, te zullen voortzetten.

Uitslagen parlementsverkiezingen Noorwegen
(14 september 2009)

partij	percentage	zetels	+/-
Noorse Arbeiderspartij (DNA)	35,4	64	+3
Vooruitgangspartij (FrP)	22,9	41	+3
Rechts (H)	17,2	30	+7
Socialistische Linkse Partij (SV)	6,2	11	-4
Centrumpartij (Sp)	6,2	11	0
Christelijke Volkspartij (KrF)	5,5	10	-1
Links (V)	3,9	2	-8
Overige	2,7	0	0
Totaal	100	169	

Premier Stoltenberg vormt nieuwe Noorse regering

De Noorse premier Jens Stoltenberg presenteerde op 20 oktober 2009 een nieuw kabinet, dat bestond uit tien mannen en tien vrouwen en waarin zeven ministers nieuw aantraden. De coalitie van de Noorse Arbeiderspartij met de Socialistische Linkse Partij en de Centrumpartij werd voortgezet. De SV, die zetels had verloren, stond één ministerspost aan de DNA af en leverde, net als de Sp, vier bewindslieden. De sociaaldemocraten hadden er twaalf, onder wie behalve de premier ook de ministers voor cruciale posten als Buitenlandse Zaken, Defensie en Financiën.

Samenstelling regering Noorwegen
(20 oktober 2009)

Koning
HARALD V

Premier
Jens STOLTENBERG (DNA)

Ministers:
Arbeid
Hanne BJURSTRØM (DNA)
Buitenlandse Zaken
Jonas Gahr STØRE (DNA)
Cultuur
Anniken HUITFELDT (DNA)
Defensie
Grete FAREMO (DNA)
Financiën
Sigbjørn JOHNSEN (DNA)
Handel en Industrie
Trond GISKE (DNA)
Hervorming en Kerkelijke Zaken
Rigmor AASRUD (DNA)
Justitie en Politie
Knut STORBERGET (DNA)
Kantoor van de Premier
Karl Eirik SCHJØTT-PEDERSEN (DNA)
Kinderen, Gelijkheid en Sociale Insluiting
Audun LYSBAKKEN (SV)
Lokaal Bestuur en Regionale Ontwikkeling
Liv Signe NAVARSETE (Sp)
Milieu en Internationale Ontwikkeling
Erik SOLHEIM (SV)
Olie en Energie
Terje RIIS-JOHANSEN (Sp)
Onderwijs
Kristin HALVORSEN (SV)
Onderzoek en Hoger Onderwijs
Tora AASLAND (SV)
Transport en Communicatie
Magnhild Meltveit KLEPPA (Sp)
Visserij en Kustzaken
Lisbeth BERG-HANSEN (DNA)
Voedsel en Landbouw
Lars Peder BREKK (Sp)
Volksgezondheid en Sociale Zorg
Anne-Grete STRØM-ERICHSEN (DNA)

Gouverneur Centrale Bank
Svein GJEDREM

DNA - Noorse Arbeiderspartij
SV - Socialistische Linkse Partij
Sp - Centrumpartij

De coalitie kon steunen op een parlementaire meerderheid van 86 op de 169 zetels.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Recordpercentage oliefonds ingezet tegen Noors begrotingstekort

Minister van Financiën Kristin Halvorsen maakte op 13 oktober 2009 bekend dat Noorwegen het volgende jaar een bovengemiddeld hoog deel van zijn reserves afkomstig uit het zogeheten oliefonds zou aanspreken om het begrotingstekort te dichten. Dat was ontstaan als gevolg van de financieel-economische crisis. Het ging om een bedrag van 148,5 miljard Noorse kronen (ca. 17,9 miljard euro), 11 procent meer dan in het lopende jaar en het hoogste bedrag sinds het fonds in 1990 was opgezet om in mindere tijden op terug te kunnen vallen.
Geschat werd dat het fonds, gefinancierd uit de hoge opbrengsten van de olie-export, begin 2010 een omvang zou hebben bereikt van 2,8 biljoen kronen (ca. 340 miljard euro). Het had gefungeerd als een demper van de crisis in Noorwegen, want de economische krimp was in 2009 beperkt gebleven tot rond de 1 procent. Voor het aankomende jaar werd weer een groei van ongeveer 2 procent verwacht.

(Vorige berichten pagina 394/1 - 2009)

PORTUGAL

BINNENLAND

Socialistische Partij blijft regeren ondanks fors verlies bij verkiezingen

Het resultaat van de parlementsverkiezingen in Portugal op 27 september 2009 gaf het paradoxale resultaat te zien dat de enige partij die verlies leed toch een nieuwe regering zou vormen. De progressieve Socialistische Partij (PS) van premier José Sócrates kwam uit op 97 zetels en moest op grond van die uitslag 24 zetels inleveren ten opzichte van 2005. Maar zij bleef wel de grootste partij in de volksvertegenwoordiging.
Alle overige partijen boekten winst in vergelijking met de vorige parlementsverkiezingen. De centrumrechtse Sociaal-Democratische Partij (PSD) van Manuela Ferreira Leite wist 6 zetels te winnen en kwam uit op 81; het conservatieve Democratisch en So-

ciaal Centrum – Volkspartij (CDS-PP) won er 9 en eindigde op 21 zetels; het uit onafhankelijke kandidaten en linkse politieke partijen bestaande Links Blok (BE) verdubbelde haar aanwezigheid in het parlement tot 16 afgevaardigden; en de door de Portugese Communistische Partij (PCP) en de Ecologische Partij 'de Groenen' (PEV) gevormde Democratische Eenheidscoalitie (CDU) mocht 1 afgevaardigde meer leveren en kwam uit op 15 zetels.

Sócrates: 'Overwinning van het hervormingsbeleid'

Waarnemers waren het erover eens dat de socialisten van José Sócrates kwetsbaarder waren geworden doordat de oppositie nieuwe wetgeving kon tegenhouden. De premier noemde het verkiezingsresultaat echter 'een overwinning voor het hervormingsbeleid van modernisering en sociale redelijkheid'. Aanvankelijk door het grote begrotingstekort, en later ook door de internationale economische crisis, was zijn regering genoodzaakt impopulaire maatregelen te nemen zoals het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd.
Om de economische groei te stimuleren had de premier tijdens zijn campagne al aangekondigd grote openbare werken uit te gaan voeren. Het ging om de aanleg van een nieuw vliegveld in Lissabon, de uitbreiding van de verbinding met Spanje via een hogesnelheidstrein en het maken van een nieuwe auto- en spoorbrug over de Taag in de hoofdstad Lissabon.

Uitslagen parlementsverkiezingen Portugal
(27 september 2009)

partij	percentage	zetels	+/-
PS	36,6	97	-24
PSD	29,1	81	+6
CDS-PP	10,4	21	+9
BE	9,8	16	+8
CDU	7,9	15	+1
Totaal		230	

PS - Socialistische Partij
PSD - Sociaal-Democratische Partij
CDS-PP - Democratisch en Sociaal Centrum - Volkspartij
BE - Links Blok
CDU - Democratische Eenheidscoalitie

President Cavaco Silva beschuldigt premier van manipulatie

De aantijging van president Aníbal Cavaco Silva op 30 september 2009 dat premier José Sócrates zich in de aanloop naar de verkiezingen had schuldig gemaakt aan 'serieuze manipulatie' veroorzaakte grote opwinding in Portugal. In augustus was het staatshoofd door leidende figuren binnen de PS ervan beschuldigd dat zijn adviseurs hadden meegeholpen het verkiezingsprogramma van de PSD te schrijven. Dat was volgens Cavaco Silva echter een leugen en een doorzichtige poging hem te betrekken in partijpolitieke gevechten, waarmee de grens wat getolereerd kon worden, was overschreden.
'Openlijk oorlog' kopte dagblad *Jornal de Notícias*, maar premier Sócrates wenste geen olie op het vuur te gooien en 'nationale instituten in diskrediet te brengen'. Hij liet weten zijn 'juiste en correcte constitutionele relatie' met de president te willen behouden.

Premier Sócrates maakt namen nieuwe regeringsleden bekend

Op 22 oktober presenteerde premier Sócrates zijn nieuwe kabinet, waarin vijf vrouwen waren opgenomen en de helft uit nieuwkomers bestond.
Op de belangrijke posten Buitenlandse Zaken, Financiën en Binnenlands Zaken waren respectievelijk de oudgedienden Luís Amado, Fernando Teixeira dos Santos en Rui Pereira gehandhaafd. De vroegere minister van Werkgelegenheid en Sociale Zaken José Vieira Da Silva kreeg de verantwoordelijkheid voor de portefeuille Economische Zaken.

Economische groei en werkgelegenheid zijn topprioriteiten

Sócrates hield op 26 oktober het parlement voor dat het opstuwen van de economische groei en het vergroten van de werkgelegenheid de voornaamste doelstellingen van zijn regering waren. Er zou verder geïnvesteerd worden in alternatieve energiebronnen en het onderwijs, alsmede in programma's die de sociale rechtvaardigheid zouden bevorderen. Door haar verlies van een absolute meerderheid in het parlement had de regering de steun van de oppositie nodig om hervormingen door te voeren. Sócrates riep de parlementariërs dan ook op 'met een zin van verantwoordelijkheid' te stemmen bij toekomstige wetsvoorstellen. Want als Portugal investeringen wilde aantrekken om uit de crisis te raken, was politieke stabiliteit een belangrijke voorwaarde, aldus de premier.

Samenstelling regering Portugal
(27 oktober 2009)

Premier
José SÓCRATES

Ministers:
Binnenlands Zaken
Rui PEREIRA
Buitenlandse Zaken
Luís AMADO
Cultuur
Gabriella CANAVILHAS
Economische Zaken, Innovatie en Ontwikkeling
José António FONSECA VIEIRA DA SILVA
Financiën
Fernando TEIXEIRA DOS SANTOS
Gezondheidszorg
Ana JORGE
Justitie
Alberto MARTÍNS
Kabinetschef
Pedro SILVA PEREIRA
Landbouw, Rurale Ontwikkeling en Visserij
António SERRANO
Milieu en Territoriale Indeling
Dulce PÁSSARO
Nationale Defensie
Augusto SANTOS SILVA
Onderwijs
Isabel ALÇADA
Openbare Werken, Transport en Communicatie
António MENDONÇA
Parlementaire Zaken
Jorge LACÃO
Werkgelegenheid en Sociale Zaken
Helena ANDRÉ
Wetenschap, Technologie en Hoger Onderwijs
Mariano GAGO

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Portugal officieel uit economische recessie

Data van het Nationaal Statistiek Instituut (INE) over de Portugese economie toonden op 8 september 2009 aan dat in het tweede kwartaal van het jaar het bbp met 0,3 procent was gegroeid. Dit betekende dat Portugal, zoals ook een aantal andere Europese landen, de economische recessie achter zich had gelaten. In vergelijking met hetzelfde kwartaal een jaar eerder was er wel sprake van een negatieve groei met 3,7 procent. De centrale bank had in juli voorspeld dat de economie van Portugal in 2009 met 3,5 procent zou krimpen.

(Vorige berichten pag. 513/1 e.v. - 2009)

ROEMENIË

BINNENLAND

Minister van Binnenlandse Zaken Dan Nica ontslagen

Op 28 september 2009 ontsloeg premier Emil Boc van Roemenië minister van Binnenlandse Zaken Dan Nica. Nica had gezegd dat een coalitiepartner de komende presidentsverkiezingen van 22 november zou proberen te vervalsen. Hiermee doelde hij op de Democratisch-Liberale Partij (PDL) van Boc, tevens de partij van zittend president Traian Basescu. Boc beschuldigde Nica ervan verantwoordelijk te zijn voor een 'explosie van criminaliteit' in Roemenië. Partijleider Mircea Geoana van Nica's partij, de Sociaal-Democratische Partij (PSD), waarschuwde dat Nica's ontslag tot een 'politieke crisis' zou leiden. Analisten concludeerden dat de twee partijen afstand van elkaar namen vanwege de komende presidentsverkiezingen. Daarbij verbood de Roemeense grondwet de ontbinding van het parlement in de zes maanden voor presidentsverkiezingen.

Sociaaldemocratische ministers stappen uit regering-Boc

Na het ontslag van minister van Binnenlandse Zaken Dan Nica drie dagen eerder stapten op 1 oktober 2009 ook de andere negen kabinetsleden van zijn Sociaal-Democratische Partij (PDS) uit het kabinet van premier Emil Boc van de Democratisch-Liberale Partij (PDL). De PDS-ministers stapten op nadat president Traian Basescu, ook van de PDL, het ontslag van Nica had bevestigd.

Regering-Boc verliest vertrouwensstemming

Op 13 oktober viel de regering van premier Boc definitief. Het Roemeense parlement nam met 254 tegen 176 stemmen een motie van wantrouwen aan,die verhinderde dat de regering-Boc in ieder geval tot de presidentsverkiezingen van 22 november als minderheidsregering kon doorgaan. De regering-Boc was tien maanden aan het bewind geweest. President Basescu moest tot de verkiezingsdatum een interim-regering aanstellen.

Lucian Croitoru voorgedragen als tijdelijk premier

Op 15 oktober droeg Basescu financieel regeringsadviseur Lucian Croitoru voor als de nieuwe premier. Croitoru was van 2003 tot 2007 de vertegenwoordiger van Roemenië bij het IMF geweest. Hij kreeg tien dagen de tijd een nieuwe regering te vormen die de steun kon krijgen van het parlement. Hoewel partijloos, had Croitoru wel goede banden met de PDL. Of Croitoru in zijn opdracht kon slagen was twijfelachtig, omdat de belangrijkste oppositiepartijen gezamenlijk een andere kandidaat-premier hadden voorgedragen, namelijk Klaus Iohannis, de burgemeester van Sibiu.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF keurt grote lening goed

Op 4 mei 2009 keurde het IMF een lening van 17,1 miljard dollar (ca. 12,9 miljard euro) aan Roemenië goed. De lening was onderdeel van het financiële hulppakket van 27 miljard dollar (ca. 20 miljard euro), dat in maart was goedgekeurd en waaraan ook de Wereldbank en de Europese Unie deelnamen. Roemenië leed zwaar onder de gevolgen van de mondiale financiële crisis.

Vervolgovereenkomsten geven lucht

Op 10 augustus gaf het IMF 1,9 miljard euro uit bovengenoemde overeenkomst vrij als tweede betaling, na een eerste betaling van vijf miljard euro. Roemenië verplichtte zich als tegenprestatie structurele economische hervormingen door te voeren. Een andere opsteker was de belofte van het IMF en de Europese Unie dat de Europese moederbanken van de negen grootste Roemeense banken die in buitenlands eigendom waren, het land niet in de steek zouden laten vanwege de crisis. De betreffende banken hadden een aandeel van 70 procent van de Roemeense markt.

Economie in recessie

De Roemeense economie verkeerde officieel in een recessie, zo maakte het statistische bureau Ins op 9 juni 2009 bekend. Twee opeenvolgende kwartalen, het laatste van 2008 en het eerste van 2009, hadden een negatieve groei van respectievelijk 3,4 en 4,6 procent laten zien.

Tien dagen onbetaald verlof voor ambtenaren

Op 11 augustus 2009 gaf minister van Financiën Gheorghe Pogea de overheidsambtenaren opdracht in de periode september-november tien dagen onbetaald verlof op te nemen.
Dit betekende een bezuinigingsmaatregel van 360 miljoen euro, ofwel 0,3 procent van het bruto binnenlands product van Roemenië.

Dreigend ontslag voor 14.000 ambtenaren

Op 12 augustus kondigde de Roemeense regering aan dat ze van plan was 14.000 ambtenaren te ontslaan, verspreid over alle ministeries van het land. Dit om de overheidsfinanciën in de hand te houden. Voor 2009 was aanvankelijk een begrotingstekort van 4,6 procent gepland, maar dit mocht vanwege de crisis worden opgerekt tot 7,3 procent, vond het IMF.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Roemenië had lange tijd zijn oorlogsverleden onder het bewind van maarschalk Ion Antonescu, dat met nazi-Duitsland collaboreerde, ontkend. Hierin kwam in 2003 verandering, toen een internationale onderzoekscommissie onder leiding van de schrijver Eli Wiesel, de in Roemenië geboren winnaar voor de Nobelprijs voor de Vrede (1986), de misdaden van het bewind van Antonescu tegenover Joden en Roma had aangetoond.

In de oorlog werden in de gebieden onder Roemeens bestuur 270.000 Roemeense en Oekraïense Joden gedood. Daarnaast werden 25.000 Roma naar Transdnjestrië gedeporteerd, van wie de helft omkwam.

Als vervolg op het werk van de commissie-Wiesel werd op 8 oktober 2009 in Boekarest een herdenkingsmonument onthuld voor de Joodse en Roma-slachtoffers van de Holocaust, ontworpen door de Roemeense beeldhouwer Peter Jacobi. Dit gebeurde in aanwezigheid van overlevenden en regeringsleden.

President Traian Basescu stelde in zijn toespraak het Antonescu-bewind aansprakelijk voor de misdaden tijdens de oorlog.

Roemenië

MILITAIRE ZAKEN

Tijdelijke VS-basis wordt permanent

Op 22 oktober 2009 meldde de Amerikaanse luitenant-kolonel Daniel Herrigstad dat de tijdelijke Amerikaanse militaire basis bij de havenstad Constanta aan de Zwarte Zee permanent zou worden. Hier waren 1.700 Roemeense en Amerikaanse soldaten gelegerd. Het bericht kwam tijdens het bezoek van vicepresident Joe Biden aan Roemenië, waarin hij met president Traian Basescu een nieuwe vorm van raketdefensie besprak.

EUROPESE UNIE

Sociaaldemocraten winnen Europese verkiezingen

De Europese verkiezingen leverden op 7 juni 2009 in Roemenië een overwinning op voor de Sociaal-Democratische Partij (PDS). Deze won elf van de 33 Roemeense zetels in het Europees Parlement. De andere regeringspartij, de centrumrechtse Democratisch-Liberale Partij (PDL), won tien zetels.
De grootste winst was voor de nationalistische Partij voor Groot-Roemenië (PRM) van Corneliu Vadim Tudor en de voorzitter van voetbalclub Steaua Boekarest, Gigi Becali, die zich tegen de Hongaren en de Roma in het land keerde. De PRM won drie zetels. De Nationaal-Liberale Partij (PNL) en de Democratische Unie van Hongaren in Roemenië (UDMR) kregen ieder drie zetels. De onafhankelijke kandidate Elena Basescu, de dochter van president Traian Basescu, won ook een zetel.

Bevriezing landbouwsubsidies opgeheven

Na bijna een jaar besloot de Europese Unie op 13 juli 2009 weer landbouwsubsidies aan Roemenië te verstrekken. In augustus 2008 had de Europese Commissie besloten in totaal 28,3 miljard euro landbouwsubsidies voor Roemenië te bevriezen vanwege de gebrekkige en corrupte verwerking van de toebedeelde landbouwgelden.
Het opheffen van de bevriezing betekende dat Roemenië op korte termijn op 170 miljoen euro Europese landbouwsteun kon rekenen.

(Vorige berichten pagina 202/2 - 2009)

Russische Federatie

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Kremlinpartij vaagt oppositie weg bij omstreden lokale verkiezingen

Bij de lokale verkiezingen die op 11 oktober 2009 in 76 van de 83 Russische regio's werden gehouden, behaalde de Kremlingezinde partij Verenigd Rusland (YeR) een grote overwinning.
In Moskou kreeg YeR zelfs 66,3 procent van de stemmen, wat neerkwam op 49 van de 52 zetels. De kiesdrempel van 7 procent werd er alleen nog door de communisten gehaald.

Er werden door oppositiekandidaten en ook door onafhankelijke waarnemers uit alle delen van het land overtredingen van de kieswet gemeld, zoals het onder druk zetten van kiezers en het vervalsen van uitslagen. Ook waren kandidaten van de oppositie al in de aanloop naar de verkiezingen tegengewerkt.

Zo verklaarden kiescommissies om onduidelijke redenen handtekeningenlijsten ongeldig die nodig waren voor de registratie van kandidaten.
De gang van zaken stond in schril contrast met de aanhoudende verzekeringen van president Dmitri Medvedev dat hij erop uit was het democratisch gehalte van de Russische staat te vergroten.

Oppositiepartijen protesteren

Vertegenwoordigers van de drie oppositiepartijen in de Staatsdoema zetten op 14 oktober een voor Russische begrippen ongebruikelijke stap door uit protest tegen de fraude de vergaderzaal uit te lopen. Het ging om de Communistische Partij van de Russische Federatie (KPRF), de extreemrechtse Liberaal-Democratische Partij van Rusland (LDPR) en Rechtvaardig Rusland.

Het werd uitgesloten geacht dat het Kremlin tot hertelling van de stemmen zou overgaan.

Tijdens een bijeenkomst met oppositieleiders op 24 oktober noemde president Medvedev de verkiezingen 'goed georganiseerd'.

JUSTITIE

Rechtbank verwerpt aanklacht wegens laster door kleinzoon van Stalin

Een Moskouse rechtbank verwierp op 13 oktober 2009 een klacht van Jevgeni Dzjoegasjvili, een kleinzoon van Stalin, dat het oppositionele dagblad *Novaja Gazeta* de eer en waardigheid van de vroegere dictator had aangetast.
In een artikel in april had de krant geschreven dat Stalin een 'bloeddorstige kannibaal' was. Dzjoegasjvili had daarop een zaak aangespannen wegens laster en een rectificatie, een openbare verontschuldiging en een financiële schadevergoeding geëist. Hij was zelf overigens niet bij de rechtszaak aanwezig.
De zaak vond plaats in een politiek klimaat in Rusland waarin van overheidszijde steeds vaker de nadruk werd gelegd op de positieve kanten van Stalins bewind, zoals de overwinning op nazi-Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een centraal punt in de zaak had te maken met de massamoord in opdracht van Stalin op ruim twintigduizend krijgsgevangen Poolse officieren bij Katyn en andere plaatsen in 1940. Een document dat Stalin voor de massamoord verantwoordelijk maakte, was volgens Dzjoegasjvili en zijn advocaat een vervalsing.

GEZONDHEID EN ZORG

Waarschuwing tegen aidsepidemie in Rusland

Robin Gorna, het hoofd van de International Aids Society (IAS), verklaarde op 28 oktober 2009 tegenover journalisten in Moskou dat de aidsepidemie in Rusland onbeheersbaar was geworden. Zij drong er, aan de vooravond van een internationale aidsconferentie in Moskou, bij de Russische overheid op aan meer te doen tegen de verspreiding van aids onder naar schatting twee miljoen drugsgebruikers.

Het overgrote deel van de slachtoffers was onder de dertig jaar en zou ziek zijn geworden door onveilig gebruik van injectienaalden bij drugsgebruik. De Russische overheid was tegen het beschikbaar stellen van methadon in plaats van heroïne en had zich ook gekeerd tegen het verstrekken van schone naalden aan drugsgebruikers.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Tsjetsjeense president Kadyrov wint zaak tegen activist

De president van Tsjetsjenië Ramzan Kadyrov won op 6 oktober 2009 bij een rechtbank in Moskou een proces wegens smaad tegen de voorzitter van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Oleg Orlov. Deze had Kadyrov ervan beschuldigd verantwoordelijk te zijn voor de moord op Natalja Estemirova, het hoofd van Memorial in Tsjetsjenië. Estemirova, die een fel criticus van Kadyrov was, werd in juli in Grozny ontvoerd en doodgeschoten.
Orlov had niet gezegd bewijs te hebben voor directe betrokkenheid van Kadyrov bij de moord. Hij meende echter dat er onder diens bewind in Tsjetsjenië een klimaat van wetteloosheid en straffeloosheid was ontstaan dat de moord mogelijk had gemaakt. De Moskouse rechtbank gelastte Orlov zijn beschuldiging in te trekken en een boete te betalen van 70.000 roebel (ca. 1.600 euro). Kadyrov had een schadeloosstelling geëist van 10 miljoen roebel.
Orlov zei na de uitspraak in hoger beroep te zullen gaan, desnoods bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Mensenrechtenactivist in de Noord-Kaukasus gedood

Bij een moordaanslag in de deelrepubliek Kabardino-Balkarië in de Noord-Kaukasus in Rusland kwam op 25 oktober 2009 de mensenrechtenactivist Maksjarip Aoesjev om het leven. Hij werd in zijn auto met machinepistolen doodgeschoten door onbekenden die hem vanuit een passerende auto onder vuur namen.
Aoesjev was een zakenman uit een prominente familie in Ingoesjetië. Hij organiseerde vooral protesten tegen de vorige president van die republiek, Moerat Zjazikov, en kwam in het bijzonder op voor ontvoerde en verdwenen jongemannen. Die waren volgens Aoesjev het slachtoffer van overheidsgeweld.

Verenigde Naties bekritiseren mensenrechtensituatie Rusland

Het Hoge Commissariaat voor de Mensenrechten (OHCHR) van de Verenigde Naties drong op 30 oktober 2009 in een rapport aan op ingrijpende wettelijke hervormingen in Rusland om het recht op een eerlijk proces, de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid beter te garanderen. Geconstateerd werd dat Rusland journalisten nog steeds niet voldoende bescherming bood bij hun werk en dat gevangenen ongestraft werden gemarteld en soms zelfs vermoord.
In het rapport werd aangedrongen op wettelijke veranderingen zoals beperktere definities van termen als 'terrorisme' en 'extremisme' in het strafrecht en het decriminaliseren van aanklachten wegens smaad tegen journalisten. Ook zouden mensen die op last van een rechtbank in een psychiatrische inrichting werden opgenomen, het recht moeten krijgen beroep aan te tekenen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gekaapt vrachtschip in haven van Malta

De Arctic Sea, een vrachtschip dat in juli voor de kust van Zweden onder onduidelijke omstandigheden was gekaapt, werd op 29 oktober 2009 in de haven van Malta toegelaten, nadat het door de Russische marine aan zijn Finse eigenaar Solchart Management was overgedragen.
Het schip was gekaapt op weg van Finland naar Algerije met een lading hout aan boord. Over de ware toedracht circuleerden allerlei verhalen, onder andere dat er luchtdoelraketten voor Iran aan boord waren geweest en dat de Israëlische inlichtingendienst Mossad bij de kaping een rol had gespeeld.

(Vorige berichten pag. 563/2 e.v. - 2009)

SPANJE

BINNENLAND

Jaarlijkse mis op sterfdag ex-dictator Franco afgeschaft

De priester van het mausoleum in de Vallei voor de Gevallenen waar Francisco Franco begraven was, maakte op 14 september 2009 bekend dat er voortaan geen mis meer zou worden gehouden op de sterfdag van de oud-generaal. Deze werd traditioneel gehouden op 20 november, wat ook de verjaardag was van de executie in 1936 van José Antonio Primo de Rivera, de oprichter van de Falange. Deze organisatie voorzag het dictatoriale regime van Franco in de periode 1939-1975 van een ideologische basis. Wel zou in het vervolg op 3 november een mis worden gehouden voor de slachtoffers van de Spaanse Burgeroorlog, geheel religieus van aard en toegankelijk voor iedereen.
Na aanname van de Wet op de Historische Herinnering in 2007 werd elk eerbetoon aan de dictatuur van Franco verboden.

Koninklijke familie Spanje verzoekt toelage te bevriezen

De toelage van de Spaanse staat aan de koninklijke familie zal in 2010 gelijk blijven aan het jaar daarvoor, zo bleek uit de op 29 september 2009 gepresenteerde rijksbegroting. Het was de eerste keer in de geschiedenis dat de jaarlijkse bijdrage, die grondwettelijk bepaald was, niet omhoog ging. In 2008 was deze nog gestegen met 2,7 procent en het jaar daarvoor met 4,5 procent.

De maatregel werd genomen op verzoek van de koninklijke familie zelf, die op deze wijze een steentje wilde bijdragen aan het oplossen van de economische crisis. Ook de kabinetsleden zagen af van een loonsverhoging voor het komende jaar.

BASKISCHE KWESTIE

Leider van Batasuna moet in voorarrest blijven

Rechter Baltasar Garzón bepaalde op 16 oktober 2009 dat de voormalige woordvoerder van Batasuna, Arnoldo Otegi, niet mocht worden vrijgelaten, in tegenstelling tot vijf anderen. Otegi was met negen Baskische militanten opgepakt bij een actie van de Spaanse justitiële autoriteiten tegen de partij die sinds 2003 verboden was omdat ze zou fungeren als politieke arm van de ETA.
De algemeen secretaris van de linksradicale vakbond Nationalistische Arbeidersvereniging (LAB), de in Baskenland bekende Rafael Díez Usabiaga, behoorde eveneens tot de gearresteerden.
Garzón beschuldigde de aangehoudenen ervan tot een terroristische organisatie te behoren. Ze zouden bovendien op bevel van de ETA proberen Batasuna weer tot leven te wekken zodat die partij onderhandelingen met de Spaanse regering kon gaan voeren, terwijl de ETA aanslagen zou plegen.

Spanje

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Deel werkloze immigranten keert huiswaarts

Rond de tienduizend werkloze immigranten zijn ingegaan op het compensatieaanbod van de regering als zij naar hun vaderland terugkeren, zo verklaarde minister van Werkgelegenheid en Immigratie Celestino Corbacho op 7 september 2009. Op het radiostation *Onda Cero* gaf hij te kennen dat het programma van de regering niet gezien moest worden als een poging immigranten met hun familie het land uit te jagen, maar als een instrument dat door hen gebruikt kon worden om huiswaarts te keren.

Wie de gemiddelde compensatiesom van 10.000 euro ontving, gaf voor ten minste drie jaar zijn recht op om in Spanje te wonen en te werken. Een terugkeer daarna werd echter niet gegarandeerd. Men kwam alleen voor de regeling in aanmerking als men afkomstig was uit een van de negentien niet-Europese landen waarmee Spanje een sociaal verzekeringsverdrag had afgesloten en als men legaal in Spanje verbleef. Veel van degenen die aan de voorwaarden voldeden, aarzelden om hun opgebouwde arbeidsrechten op te geven. Anderen meenden dat de economische situatie in hun vaderland nog slechter was of hadden financiële verplichtingen in Spanje.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuw stimuleringspakket voor Spaanse economie

De Spaanse regering nam op 23 oktober 2009 het besluit nog eens 5 miljard euro in de noodlijdende economie te pompen om de diepe recessie te boven te komen. Vanaf november het jaar daarvoor had het kabinet al 8 miljard euro aan stimuleringsmaatregelen genomen, maar deze konden niet voorkomen dat het werkloosheidscijfer was opgelopen tot bijna 18 procent.

Met de nieuwe steun hoopte de regering ruim vierhonderdduizend nieuwe banen te creëren door het uitvoeren van openbare werkprojecten. Ondanks dat de activiteiten daarvoor met ingang van het nieuwe jaar van start zouden gaan, verwachtte de regering dat de werkloosheid in 2010 nog met een procentpunt zou stijgen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Honderdduizenden nemen deel aan antiabortusdemonstratie in Madrid

Het plan van de regering de abortuswetgeving te liberaliseren, stuitte bij het katholieke deel van de Spaanse bevolking op fel verzet. Op 17 oktober 2009 organiseerde de centrumrechtse oppositie in Madrid een demonstratie tegen het regeringsvoornemen waaraan volgens de organisatoren zeker een miljoen, maar volgens de politie tweehonderdvijftigduizend mensen deelnamen.

De bestaande wet stond abortus toe in geval van verkrachting, afwijkingen bij de foetus en wanneer een zwangerschap de fysieke of mentale gezondheid van een vrouw in gevaar bracht. De nieuwe wetgeving kende veel minder beperkingen, zij het dat mocht worden ingegrepen tot in maximaal de veertiende week van de zwangerschap. Bovendien mochten meisjes van zestien en zeventien jaar oud een abortus ondergaan zonder medeweten van de ouders. De regering achtte de nieuwe wet respectvoller naar vrouwen, maar tegenstanders van abortus vonden de bepalingen barbaars.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spaanse schepen mogen met zwaardere wapens beschermd worden

Op 30 oktober 2009 bepaalde de Spaanse regering dat buiten de eigen territoriale wateren trawlers beschermd mochten worden door private veiligheidsagenten met zwaar kaliber wapens. Het ministerie van Defensie moest bepalen welk wapentuig mocht worden gebruikt, waarbij gedacht werd aan lichte mitrailleurs, pistolen en aanvalswapens.
De eigenaren van de schepen waren bezorgd door acties van piraten voor de kust van Somalië, waartegen zij zich nauwelijks konden verweren. De piraten deinsden er namelijk niet voor terug raket- en granaatwerpers in te zetten. Dit was ook gebeurd bij de overval begin oktober op het vissersschip de Alakrana, waarvan de zesendertigkoppige bemanning sindsdien werd gegijzeld. De overvallers wilden hen alleen laten gaan als 2,6 miljoen euro losgeld werd betaald en twee in Spanje vastzittende piraten vrij kwamen.

Turkije

OVERLEDEN

Loyola de Palacio, minister en vicevoorzitster Europese Commissie

Ignacia de Loyola de Palacio y del Valle Lersundi stierf op 13 december 2006 in een Madrileens ziekenhuis aan borstkanker. De ziekte was enkele maanden daarvoor gediagnosticeerd. Zij was op 16 september 1950 in Madrid geboren en werd de eerste vrouwelijke minister van Landbouw in Spanje (1996-1999). Zij kwam uit een gezin met zeven kinderen van wie haar twee jaar oudere zus Ana de Palacio minister van Buitenlandse Zaken (2002-2004) werd.
De uit een Baskische aristocratische familie afkomstige Loyola de Palacio verloor haar moeder aan longkanker toen deze slechts 22 was. Na haar schooltijd in Madrid studeerde zij af in rechten en bracht het tot doctor honoris causa in de Maritieme Economie en Transport. In 1976 behoorde zij tot de medeoprichters van de behoudende Volksalliantie (AP), die in 1989 opging in de Volkspartij (PP). Voordat zij in 1996 toetrad tot de conservatieve regering onder leiding van José Maria Aznar had zij deel uitgemaakt van de Senaat en daarna van het Congres van Afgevaardigden.
In 1999 verliet Loyola de Palacio de Spaanse politiek en richtte zich op Europa. Ze trad dat jaar toe tot de Europese Commissie waarvan ze onder meer vicevoorzitster werd.

(Vorige berichten pag. 515/1 e.v. - 2009)

TURKIJE

BINNENLAND

Vijftig arrestaties op verdenking voorbereiding terreuraanslagen

De Turkse politie arresteerde op 15 oktober 2009 rond de vijftig personen die verdacht werden van het voorbereiden van aanslagen op Amerikaanse en Israëlische doelen en tegen de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Volgens televisiezender *CNN* vonden de politieacties plaats in negen provincies, waaronder Istanbul. Zes van de in die provincie aangehouden verdachten werden direct vastgezet omdat ze twee jaar eerder bij verstek waren veroordeeld voor betrokkenheid bij vier zelfmoordaanslagen

in 2003 die meer dan zestig mensenlevens eisten. Deze werden toen toegeschreven aan de Turkse cel van al-Qaida.
De meeste van de dit keer opgepakte verdachten zouden behoren tot de Islamitische Jihad Unie (IJU).

Kleine conservatieve partijen in Turkije gaan fusie aan

Twee jaar nadat een poging te fuseren op niets was uitgelopen, besloten de Moederlandpartij (ANAP) en de Democratische Partij (DP) onder de vlag van de laatste door te gaan, aldus een mededeling op 31 oktober 2009 van het Turkse nieuwsagentschap *Anatolia*. Hüsamettin Cindoruk, de leider van de DP, ging de nieuwe centrumrechtse organisatie aanvoeren. Hij hoopte op die wijze meer tegenwicht te kunnen bieden aan de regerende Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP), de gematigd islamitische partij van premier Recep Tayyip Erdogan.
De DP bleef bij de algemene verkiezingen in 2007 onder de kiesdrempel, terwijl de ANAP afzag van deelname.

KOERDISCHE KWESTIE

Gebruik van Koerdisch voortaan toegestaan op Turkse universiteiten

Nieuwsagentschap *Anatolia* meldde op 10 september 2009 dat de Raad voor het Hoger Onderwijs (YÖK) had bepaald dat op de universiteiten in Turkije de Koerdische taal voortaan mocht worden gebruikt. Er zouden postdoctorale studies in het Koerdisch worden opgezet, net als in het Farsi (ook bekend als Perzisch en de officiële taal in Iran), het Arabisch en het Syrisch, aldus de voorzitter van het college, Yusuf Ziya Özcan. Hij voegde er aan toe: 'Dit is het model dat we zullen gebruiken als andere universiteiten burgers willen bedienen die andere talen spreken.'
Het Koerdisch was decennialang een verboden taal en pas sinds ruim een jaar was er in Turkije een Koerdisch televisiekanaal. De Europese Unie had van de kandidaat-lidstaat geëist dat de Koerden meer culturele rechten zouden krijgen.

Parlement verlengt mandaat om rebellen in Irak aan te vallen

De Turkse regering kreeg op 6 oktober 2009 parlementaire goedkeuring om de aanvallen op Koerdische opstandelingen in Irak voort te zetten. Minister van Buitenlandse Zaken Ahmet Davutoglu juichte het besluit toe omdat dit volgens hem de rebellen van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) zou afschrikken. De militaire manoeuvres zouden vergezeld gaan van economische, sociale en culturele maatregelen om de situatie van de Koerden te verbeteren, liet hij weten, om op die wijze duurzame veiligheid te creëren.
De pro-Koerdische Democratische Samenlevingspartij (DTP) stemde tegen het regeringsvoorstel. De partij meende dat de militaire acties tegen de PKK afbreuk deden aan de regeringsinitiatieven om de Koerden meer rechten te geven.

Oppositie verwijt regering 'de facto amnestie' Koerdische rebellen

De seculiere oppositiepartijen en een organisatie van familieleden van gesneuvelde militairen kapittelden op 21 oktober de Turkse regering over de milde behandeling van enkele strijders van de PKK. Deze waren vanuit Irak de grens met Turkije overgestoken om zich over te geven aan de Turkse autoriteiten. Ze werden vervolgens heengezonden in afwachting van hun rechtszaak, hetgeen volgens de oppositie neerkwam op 'de facto amnestie' en verraad van de regering. De gevangen PKK-leider Abdullah Öcalan had opdracht gegeven aan zijn partij 'vredesafgezanten' te sturen als teken van ondersteuning van de Turkse regering die poogde het conflict met de Koerden te beëindigen.
De regering had de eis van de Koerden de militaire operaties tegen hen stop te zetten afgewezen, evenals een algemene amnestie voor Koerdische strijders. Dat gold ook voor de erkenning in de grondwet van de Koerdische identiteit en cultuur.

Parlementariër veroordeeld wegens propaganda voor 'terrorisme'

Een Turkse rechtbank gaf op 27 oktober de Koerdische volksvertegenwoordiger Aysel Tugluk achttien maanden celstraf omdat zij zich schuldig zou hebben gemaakt aan het propageren van 'terrorisme'. Gedoeld werd op een toespraak die zij enkele jaren eerder in Diyarbakir had gehouden, waarin zij lovende woorden sprak over de verboden PKK. Ook had zij de regering aangeraden rekening te houden met de eisen van de rebellen als gestreefd zou worden naar oplossing van het conflict met de Koerden.
Tugluk zat in het Turkse parlement namens de DTP.

Davutoglu legt historisch bezoek af aan Koerdisch deel van Irak

Ahmet Davutoglu bracht op 30 oktober samen met collega-minister van Handel en Industrie Mehmet Zafer Caglayan en een delegatie van zeventig personen een bezoek aan het Koerdische deel van Irak. Hij ontmoette daar onder meer Massoud Barzani, de president van autonoom Koerdistan die zich achter de Turkse pogingen schaarde het conflict met de Koerden te beëindigen.
Bij het historische bezoek werden de Turken op het vliegveld van Arbil ontvangen door onder anderen de Koerdische premier Barham Salih en de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Hoshyar Zebari.

NATUUR EN MILIEU

Overstromingen veroorzaken minstens 32 doden

Ten minste 32 mensen kwamen op 8 september 2009 in het noordwesten van Turkije om het leven bij zware overstromingen die wegen en bruggen vernielden, terwijl auto's door de allesverwoestende stroom water werden meegesleept. De meeste slachtoffers, 26, vielen in Istanbul.
Premier Recep Tayyip Erdogan, die de gebeurtenissen betitelde als de 'ramp van de eeuw', kondigde de volgende dag aan dat de oevers van rivieren versterkt moesten worden. Dit verhoedde echter niet dat een golf van kritiek losbarstte nadat minister van Transport Binali Yildirim had toegegeven dat bij de urbanisatie van Istanbul richtlijnen niet waren opgevolgd waardoor de ramp kon plaatsvinden. Toen burgemeester Kadir Topbas de oorzaak zocht in de klimaatverandering, vroeg oppositieleider Deniz Baykal, die de gebrekkige stadsplanning verantwoordelijk hield, om zijn aftreden.

EUROPESE UNIE

Onafhankelijke Commissie voor Turkije waarschuwt Europese Unie

De Onafhankelijke Commissie voor Turkije waarschuwt de Europese Unie haar belof-

ten over toetreding van Turkije tot de EU niet te breken, aldus berichtte de *BBC* op 7 september 2009. De genoemde commissie werd geleid door de voormalige Finse president Martti Ahtisaari en bestond verder uit gerenommeerde Europese politici en wetenschappers, onder wie de Nederlandse oud-minister van Buitenlandse Zaken Hans van den Broek.
Het invloedrijke gezelschap hield zich bezig met de uitdagingen en mogelijkheden van Turkse toetreding tot de EU en constateerde dat sommige Europese leiders steeds vaker het idee naar voren brachten Turkije een geprivilegieerd partnerschap te geven. Daarbij borduurde men voort op de publieke opinie die in toenemende mate uitbreiding van de EU afwees.

BUITENLANDSE ZAKEN

Turkije gaat proberen meer water af te staan aan Irak en Syrië

Hoewel Turkije volgens minister van Milieu Veysel Eroglu ook leed onder de droogte, zou het land toch blijven proberen Irak en Syrië meer water te geven dan de afgesproken 500 kubieke meter per seconde, zo liet hij op 3 september 2009 weten. Hij deed de uitspraak na afloop van een ontmoeting met de ministers van Irrigatie van de twee buurlanden, maar voegde er aan toe dat de Turkse mogelijkheden beperkt waren.

Volgens de Indiase waterexpert Nagesh Kumar was de situatie vooral voor Irak moeilijk omdat dat land door de constructie van dammen in Turkije en Syrië minder water van de Tigris en de Eufraat kreeg. De kwestie van de waterverdeling achtte hij een mogelijke bron van een internationaal conflict in de regio.

Wijziging Turks buitenlands beleid onder nieuwe minister

Militaire oefening afgelast wegens Israëlische aanwezigheid

Alle grote persbureaus meldden op 12 oktober 2009 dat Turkije militaire oefeningen met de Verenigde Staten en andere landen van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) had afgelast omdat het Israëlische leger eveneens zou meedoen. Israël was jarenlang een goede bondgenoot van Turkije, maar het eind 2008 begonnen Israëlische offensief in de Gazastrook was door Ankara sterk bekritiseerd vanwege het grote aantal doden aan Palestijnse zijde.

Nieuwe minister drukt stempel op beleid

Het afgelasten van de oefeningen kwam niet als een verrassing. Naast de afkeer van de Israëlische houding tegenover de Palestijnen groeide in Turkije ook de weerzin tegen Europa. Turkije, lid van de NAVO en bondgenoot van de Verenigde Staten, wilde graag toetreden tot de Europese Unie, maar kreeg steeds sterker het gevoel door Europa aan het lijntje te worden gehouden.
In dit kader viel het streven van de in mei als minister van Buitenlandse Zaken aangetreden Ahmet Davutoglu om het beleid te wijzigen, bij veel burgers in Turkije in goede aarde. Hij was aanhanger van wat 'nieuw-Ottomanisme' werd genoemd, hetgeen inhield dat Turkije niet langer alleen met het Westen goede betrekkingen nastreefde, maar ook met andere landen. Op die wijze wilde het land uitgroeien tot regionale supermacht in de Kaukasus, op de Balkan en in het Midden-Oosten.

President Gül verdedigt kritiek op Israël

Op 18 oktober 2009 merkte president Abdullah Gül op het publieke televisiekanaal *TRT* op dat Turkije een van de 'zeldzame' landen was die goede relaties onderhield met zowel de Arabische landen als met Israël. 'Maar dat betekent niet dat Turkije zijn stem niet laat horen als er fouten worden gemaakt', voegde hij eraan toe.

Kort daarvoor had Israël de Turkse staatstelevisie gehekeld omdat er een serie werd uitgezonden waarin Israëlische soldaten opzettelijk Palestijnse kinderen doodden. Enkele bedrijven uit Israël weigerden daarom nog langer vakanties van hun werknemers naar Turkije te subsidiëren.

Davutoglu benadrukt belang van goede betrekkingen met Irak

Bij een staatsbezoek aan buurland Irak op 30 oktober bracht minister Davutoglu nogmaals het belang van goede relaties met Irak onder de aandacht: 'Wij zijn jullie poort naar Europa en jullie zijn onze ingang naar het zuiden, [...] naar de Golfregio.'
In niet-islamitische kring ondervond de uitbreiding van de Turkse invloed in de regio en de kritische houding ten opzichte van Israël weinig waardering. Volgens Hikmet Cetin, minister van Buitenlandse Zaken tussen 1991 en 1993, werd de oorlog in Gaza door de regering als excuus gebruikt voor het verleggen van de koers.

Ruzie over Cyprus met Europese parlementariërs

Bij een vergadering in Ankara eind oktober 2009 van het gezamenlijke comité van Turkse en Europese parlementariërs liepen de gemoederen over de Turkse aanwezigheid op Cyprus hoog op. Hoewel het onderwerp niet was geagendeerd, kwam Cyprus bij elk thema dat behandeld werd ter sprake. De EU wilde dat Turkije zijn troepen uit Cyprus terug zou trekken, maar de Turkse politici wezen die eis direct af.

OVERLEDEN

Leyla Gencer, operazangeres

De wereldberoemde Turkse operazangeres Leyla Gencer overleed op 10 mei 2008 op tachtigjarige leeftijd in Milaan. Zij kwam op 10 oktober 1928 ter wereld in Istanbul als de dochter van een Turkse vader en een Poolse moeder en ging in haar geboortestad naar het conservatorium. Tijdens haar carrière van begin jaren vijftig tot de helft van de jaren tachtig was zij vooral actief in Italië.

Ayse Leyla Çeyrekgil, zoals Leyla Gencer eigenlijk heette, had als bijnamen 'De Turkse Diva' en 'De Koningin'. Zij was een sopraan en blonk uit in de belcanto zangstijl, waarbij de vibrato van relatief groot belang is en de tekst op het tweede plan komt. Nadat zij aanvankelijk in de schaduw stond van operazangeres Maria Callas, brak zij in de jaren zestig van de twintigste eeuw internationaal door. Gedurende haar gehele loopbaan stond zij vooral bekend als de vertolker van de negentiende-eeuwse operacomponist Gaetano Donizetti, waarbij zij haar grootste bekendheid kreeg door het optreden in de opera *Roberto Devereux*. In totaal vertolkte zij 72 rollen in werken van componisten als Monteverdi, Mozart en Puccini. Na 1982 wijdde zij zich aan het opleiden van jonge opera-artiesten aan de Scala-school in Milaan.
Zij maakte weinig commerciële opnamen tijdens haar leven.

(Vorige berichten pag. 515/3 e.v. - 2009))

IJSLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Overeenkomst over compensatie spaartegoeden onder druk

De premier van IJsland, Johanna Sigurdardóttir, maakte op 5 juni 2009 bekend dat haar regering een overeenkomst had gesloten met Groot-Brittannië en Nederland over de compensatie van gedupeerde spaarders van Icesave, dochteronderneming van de IJslandse bank Landsbanki. Deze laatste, op één na grootste bank van het land was op 7 oktober 2008 genationaliseerd om faillissement te voorkomen. Tevens waren alle spaartegoeden van Icesave bevroren, zodat ook buitenlandse spaarders hun geld niet meer konden opnemen. De Britse en Nederlandse regeringen compenseerden vervolgens de ruim driehonderdduizend spaarders en de IJslandse overheid stond hiervoor garant. Deze had hierdoor een schuld opgebouwd van ongeveer 640 miljard IJslandse kronen (ca. 3,66 miljard euro), maar was niet in staat deze som terug te betalen.
De overeenkomst hield in dat de schuld werd omgezet in een lening aan de IJslandse staat over een periode van vijftien jaar, tegen een rente van 5,5 procent. IJsland moest na zeven jaar gaan aflossen en rente betalen, waarvoor het derhalve acht jaar de tijd had. In augustus 2009 bleek echter dat het land aanvullende eisen stelde.
Een meerderheid van het IJslandse parlement stelde op 28 augustus echter in een amendement extra voorwaarden aan de overeenkomst en eiste dat de rentebetaling op de te verstrekken lening beperkt zou blijven tot maximaal 6 procent van de groei van het IJslandse bbp vanaf 2008.
Ook moesten na de acht jaar van rentebetaling en aflossing, dus in 2024, alle verplichtingen vervallen, ongeacht of het totale bedrag dan was voldaan.
Van de 63 parlementariërs stemden hier 34 voor het amendement en 14 tegen, waarbij de voorstemmers geheel afkomstig waren van de partijen die deel uitmaakten van de progressieve regeringscoalitie. De grootste oppositiepartij, de conservatieve Onafhankelijkheidspartij (SSF) die als gevolg van vermeend financieel wanbeleid niet meer regeerde, onthield zich van stemming.
Nederland en Groot-Brittannië weigerden echter in te stemmen met de voorwaarden van het amendement en pas na nieuwe onderhandelingen bereikte IJsland op 19 oktober een aangepast akkoord over de terugbetaling van zijn schuld. Het land kreeg nu veertien in plaats van acht jaar de tijd om terug te betalen, met nog de mogelijkheid van verlenging met vijf jaar. Dit betekende dat ook na 2024 zou worden afgelost totdat de totale schuld voldaan was. IJsland hoefde echter pas te gaan betalen als het land een economische groei had van minimaal 2 procent. Het IJslandse parlement moest zich nog over dit herziene akkoord uitspreken.

Internationaal rapport stelt falend banktoezicht aan de kaak

In een op 2 september 2009 gepubliceerd rapport leverde de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) kritiek op de IJslandse toezichthouder op de bancaire sector. De Autoriteit Financieel Toezicht (FME) had in actie moeten komen, toen duidelijk werd dat de banken teveel risico's namen. Deze hadden in de analyse van de OESO een grotere omvang bereikt dan de overheid aankon: hun bezittingen bereikten een niveau van zo'n 900 procent van het IJslandse bbp. De toename van kredieten, vooral verstrekt aan investeringsmaatschappijen die in handen waren van de grootste grootaandeelhouders van de banken, werd echter door de FME niet afgeremd zodat de risico's bleven toenemen. De OESO gaf ook enkele adviezen mee om de stabiliteit van de IJslandse economie en haar herstel te bevorderen. Zo raadde zij een lidmaatschap van de Europese Unie aan, alsmede de invoering van de euro. Tevens zouden ambtenarensalarissen moeten worden bevroren of verlaagd om het hoge overheidstekort terug te dringen.

Restaurants McDonald's moeten door crisis sluiten

De twee restaurants in IJsland van fastfoodketen McDonald's zullen per 1 november 2009 sluiten, zo werd eind oktober bekend. Het bedrijf ging daartoe over vanwege de hoge kosten die de economische crisis met zich meebracht. Daarbij speelde de waardevermindering van de IJslandse kroon een belangrijke rol, omdat de importen waar McDonald's op was aangewezen - zoals van vlees, groente en kaas - er veel duurder door werden.

(Vorige berichten pagina 445/3 - 2009)

ZWEDEN

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Extra gelden voor werkloosheidsbestrijding

De Zweedse regering maakte op 26 augustus 2009 bekend voor de komende twee jaar een bedrag van 8,4 miljard kronen (ca. 830 miljoen euro) ter beschikking te stellen voor het bestrijden van de werkloosheid. Dat zou onder meer gebeuren in de vorm van het creëren van arbeidsplaatsen op hogescholen en universiteiten en van tijdelijke werkgelegenheid in de overheidssector.
Het werkloosheidspercentage in Zweden had in juni een niveau bereikt van 9,8 procent. Prognoses gingen uit van een stijging tot ca. 11,5 procent in 2010/2011.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Website Pirate Bay gaat offline wegens schending auteursrechten

Pirate Bay, een website via welke bestanden met muziek, film en computerspelen konden worden gedeeld, was direct na een uitspraak van 24 augustus 2009 door de districtsrechtbank in Stockholm onbereikbaar geworden. De uitspraak hield in dat de provider Black Internet een boete van 500.000 Zweedse kronen (ca. 50.000 euro) zou worden opgelegd, indien deze niet zou stoppen met het beschikbaar stellen van bandbreedte aan Pirate Bay. Met de uitspraak werd tegemoet gekomen aan het verzet van de industrie tegen het gebruik van een speciale technologie waarmee betaling voor auteursrechten werd omzeild.
Een Zweedse rechtbank had eerder, op 17 april, vier medewerkers van Pirate Bay tot een jaar gevangenisstraf en hoge boetes veroordeeld.

Zweedse economie na vier kwartalen van krimp weer gegroeid

Gegevens van het bureau voor statistiek wezen op 11 september 2009 uit dat er een einde was gekomen aan de economische recessie in Zweden. Vier kwartalen lang was er sprake van krimp, maar in de maanden april tot en met juni 2009 groeide de economie weer met een bescheiden 0,2 procent ten opzichte van het eerste kwartaal. Dit

Zweden

nam niet weg dat er op jaarbasis nog altijd sprake was van een forse krimp en wel met 6,0 procent. Deze was vooral het gevolg van de sterk teruggelopen export.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Parlement amendeert wet over tappen internet- en telefoonverkeer

Op 14 oktober 2009 nam het Zweedse parlement een aantal amendementen aan op de omstreden, in juni 2008 aangenomen wet die het mogelijk maakte telefoon-, fax- en e-mailverkeer naar buiten de landsgrenzen af te tappen. Daarvoor was zelfs geen gerechtelijk bevel nodig. Reden voor de aanpassing was de vrees van politici, media en burgerrechtenorganisaties dat de privacy in vergaande mate zou worden aangetast.

De bedoeling van de wet, die in januari 2009 van kracht werd, was om preventief op te kunnen treden tegen de internationale misdaad en eventuele terroristische aanslagen. De nu aangenomen afzwakking van de wet kreeg met 158 tegen 153 stemmen bij 1 onthouding ternauwernood een meerderheid. In de nieuwe versie kon alleen getapt worden op verzoek van de regering of het leger en in elk afzonderlijk geval moest een rechter daarvoor toestemming geven. Bovendien moest al het verkregen materiaal na één jaar vernietigd worden. Degenen over wie informatie werd verzameld, moesten daar ook van op de hoogte worden gesteld. De linkse partijen waren echter nog niet tevreden en namen zich voor de wet ongedaan te maken wanneer ze weer aan de macht zouden zijn. Zweden was decennia lang vrijwel ononderbroken door sociaaldemocraten geregeerd.

Lutherse kerk staat homohuwelijken toe

De synode van de Lutherse kerk in Zweden besloot op 22 oktober 2009 bij meerderheid van bijna 70 procent om 'homohuwelijken' in haar gemeenten vanaf 1 november toe te staan. Eerder al had de voormalige staatskerk de parlementsbeslissing gesteund om vanaf 1 mei huwelijken tussen mensen van hetzelfde geslacht te legaliseren.
De kleinere kerken in het land, de orthodoxe en rooms-katholieke, spraken hun teleurstelling uit over de beslissing van de Lutherse synode.

BUITENLANDSE ZAKEN

Diplomatieke spanningen met Israël na publicatie over orgaanhandel

Het Zweedse dagblad *Aftonbladet* publiceerde op 17 augustus 2009 een artikel dat voor veel ophef in Israël zorgde en daar van sommigen de kwalificatie 'antisemitisch' meekreeg. Het ging om de bewering in de krant dat Israëlische troepen Palestijnen ontvoerden en hen doodden, om vervolgens hun organen te verhandelen. Deze zouden worden gebruikt voor transplantaties.

Het artikel leidde tot een felle reactie van de Israëlische premier Benjamin Netanjahoe, die een ondubbelzinnige veroordeling door de Zweedse regering eiste. Deze weigerde dat echter, zich daarbij beroepend op de vrijheid van meningsuiting.

De beslissingsbevoegdheid in deze zaak lag in Zweden in handen van de Kanselier van Justitie, Göran Lambertz. Deze door de regering benoemde functionaris had als taak juridische actie te ondernemen in kwesties die de vrijheid van meningsuiting betroffen. Het Zweedse persbureau *TT* meldde op 19 september 2009 dat deze geen onderzoek zou instellen naar de vraag of beschuldigingen van *Aftonbladet* aan het adres van Israël hadden aangezet tot antisemitisme.

Bosnische president protesteert tegen vrijlating oorlogsmisdadiger

De Bosnische president Zeljko Komsic zegde op 28 oktober 2009 het voor begin november geplande vierdaagse bezoek aan Zweden af. Hij deed dat uit protest tegen het besluit van de Zweedse regering om de politica Biljana Plavsic voortijdig uit de gevangenis vrij te laten. Zij had eind 2002 tegenover het Joegoslavië-tribunaal schuld bekend aan misdaden tegen de menselijkheid tijdens de Bosnische oorlog (1992-1995), waarna de zwaardere aanklachten tegen haar waren ingetrokken. Plavsic (79) kreeg elf jaar cel, waarvan zij nu twee derde deel in Zweden had uitgezeten.

Komsic had al in september 2009 een beroep gedaan op de Zweedse autoriteiten om Plavsic vanwege de ernst van haar misdrijven niet te laten gaan.

(Vorige berichten pagina 403/2 - 2009)

Zwitserland

ZWITSERLAND

BINNENLAND

Zwitserse bevolking stemt in met invoering biometrisch paspoort

Met een zeer kleine meerderheid stemden Zwitserse kiezers op 17 mei 2009 bij een referendum in met de invoering van biometrische paspoorten om te voldoen aan regels van de uit 25 landen bestaande Europese Schengenzone. Zwitserland had zich daar in december 2008 bij aangesloten. In biometrische paspoorten moesten, naast een foto, vingerafdrukken en andere veiligheidskenmerken worden opgenomen om vervalsing tegen te gaan. Zwitserland had de tijd tot 1 maart 2010 om het nieuwe paspoort in te voeren.

Affiche over minaretten verboden

Een affiche met een vrouw in boerka voor een Zwitserse vlag vol minaretten werd op 8 oktober 2009 verboden door de Federale Commissie tegen Racisme (CFR). Het zou aanzetten tot haat. Het affiche werd gebruikt in een campagne voor een referendum dat op 29 november zou worden gehouden. Het bouwen van minaretten was het onderwerp van dit referendum.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Zwitserland als belastinghaven opnieuw onder vuur

Het hoofd van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), Angel Gurria, schreef op 2 april 2009 een brief in verband met 'Zwitserland als belastinghaven' aan de president van dat land, Hans-Rudolf Merz. Zwitserland uitte vervolgens zijn ongenoegen door een begrotingsbijdrage aan de OESO achter te houden. Daarop gaf de organisatie op 10 april een scherpe verklaring uit, waarin Gurria stelde: 'Er zijn geen zwarte lijsten en de OESO heeft daar richting Zwitserland ook niet mee gedreigd. Maar wel hebben wij willen wijzen op de criteria die zijn goedgekeurd door onze commissies (...). Zoals u heel goed weet, kent Zwitserland nog geen enkele overeenkomst inzake de uitwisseling van belastinggegevens die conform de OESO-standaard is.' Hij herinnerde voorts aan

eerdere vermaningen van de kant van de OESO aan Zwitserland in november 2008 en januari 2009.
Overigens had Zwitserland in maart wel bekend gemaakt dat het tot bilaterale overeenkomsten wilde komen.

Cijfers over witwassen

Op 2 april werden tevens officiële cijfers bekend over financiële witwaspraktijken in Zwitserland. Over 2008 was er sprake van een recordbedrag van 1,87 miljard Zwitserse frank (ca. 1,24 miljard euro), meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2007. Het bedrag was gebaseerd op 'verdachte activiteiten' die op grond van wettelijke verplichtingen door banken, accountants en andere financiële instellingen gemeld waren aan het Zwitserse Bureau voor Rapportages inzake het Witwassen van geld (MROS).
Het aantal aangiften was met 7 procent gestegen naar 851, maar het totaalbedrag was zoveel hoger doordat er drie gevallen bij waren met zeer hoge bedragen, samen goed voor 700 miljoen Zwitserse frank. Meer dan 80 procent van de gevallen werd in 2008 doorgegeven aan justitie.

Zwitserland betaalt Europese Unie terug

Zwitserland maakte op 28 mei 2009 bekend dat het 553,8 miljoen Zwitserse frank had terugbetaald aan de Europese Unie wegens belastingen geheven over spaartegoeden van rekeninghouders uit de EU in 2008.
De betaling vloeide voort uit een overeenkomst met de Unie die op 1 juli 2005 van kracht werd en bedoeld was om belastingontduiking tegen te gaan. Volgens deze overeenkomst werd drie kwart van het totaal geheven bedrag elk jaar teruggegeven aan het land van de inlegger.

Inflatie in Zwitserland slaat om in deflatie

In maart 2009 bedroeg de inflatie in Zwitserland -0,4 procent op jaarbasis, zo bleek op 3 april uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dat was het laagste niveau in vijftig jaar. De deflatie werd bereikt door een daling van de consumentenprijzen, die met 0,3 procent omlaag gingen vergeleken met de maand februari. De prijsdaling betrof vooral olie en de invoer van goederen.

Zwitserse economie officieel in recessie

Zwitserland is in het eerste kwartaal van 2009 officieel in een recessie terechtgekomen, zo wezen cijfers van het ministerie van Economisch Zaken op 2 juni 2009 uit. In deze periode kromp de economie met 0,8 procent. De krimp in het laatste kwartaal van 2008 lag volgens gecorrigeerde cijfers op 0,6 procent. Een recessie werd gedefinieerd als twee achtereenvolgende kwartalen van negatieve groei.

Verwacht werd dat de Zwitserse economie in 2009 zou krimpen met 2,7 procent en in 2010 nog eens met 0,4 procent.

Regering lanceert economisch stimuleringsprogramma

De Zwitserse regering keurde op 17 juni 2009 een economisch stimuleringsprogramma goed ter waarde van omgerekend 498 miljoen euro. Iets meer dan de helft daarvan was bedoeld om de werkloosheid te bestrijden, die naar verwachting in 2010 op 5,5 procent uit zou komen. De maatregelen waren voornamelijk gericht op jongeren en langdurige werklozen.
Verder werd ingezet op steun aan innovatieve kleine en middelgrote bedrijven. Ook werd 133 miljoen euro uitgetrokken om de ziektekostenverzekering omlaag te brengen en 100 miljoen euro voor een hervorming van de BTW.

Zwitserland sluit belastingverdragen met Frankrijk en Groot-Brittannië

De Zwitserse regering maakte op 7 september 2009 bekend dat zij een nieuw belastingverdrag had gesloten met Groot-Brittannië. Hierdoor kreeg de Britse belastingdienst meer informatie over Britten met een bankrekening in Zwitserland. Op 27 augustus was zo'n verdrag ook gesloten met Frankrijk. Zwitserland stond nog op een 'grijze' lijst van internationale belastinghavens van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Akkoord met Verenigde Staten

Op 23 september werden in Washington handtekeningen gezet onder een nieuwe versie van een Amerikaans-Zwitsers belastingverdrag. De intentie hiervan was dat er meer belastinginformatie tussen de beide landen uitgewisseld zou worden. De Amerikaanse vertegenwoordiger, minister van Financiën Timothy Geithner, merkte op dat 'wereldwijde inspanningen om een eind te maken aan buitenlandse belastingontduiking nooit zo sterk waren als nu'.

De ondertekening geschiedde terwijl Amerikaanse autoriteiten zich opmaakten om houders van verborgen buitenlandse rekeningen stevig aan te pakken, daarbij geholpen door een overeenkomst met de Zwitserse bankgigant UBS. De identiteiten van 4.450 personen met buitenlandse rekeningen bij de UBS waren onthuld.

Hogere BTW goedgekeurd in referendum

In een referendum gingen Zwitserse kiezers op 27 september 2009 akkoord met een geleidelijke verhoging van de BTW als dekking voor een tekort bij het fonds voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering. De BTW zou daardoor in zeven jaar gaan stijgen van 7,6 procent naar 8,0 procent. Ook andere belastingmaatregelen maakten van het voorstel deel uit.

Van de kiezers stemde 54,5 procent voor. Twaalf kantons, de Frans- en Italiaanssprekende, waren vóór het voorstel en elf, de Duitssprekende, tegen.

JUSTITIE

Filmregisseur Roman Polanski in Zürich gearresteerd

De Pools-Franse filmregisseur Roman Polanski (76) werd op 26 september 2009 in Zürich gearresteerd nadat de Amerikaanse justitie bij Zwitserland een formeel uitleveringsverzoek had ingediend. De autoriteiten in de Verenigde Staten wilden een strafproces tegen Polanski voortzetten dat al in 1977 was begonnen. Polanski woonde toen in Los Angeles en had bekend dat hij daar ontucht had bedreven met een dertienjarig meisje, Samantha Geimer. Vanwege uitspraken gedaan door de rechter in deze strafzaak rekende Polanski op vermindering of kwijtschelding van straf. Maar toen er toch een arrestatiebevel tegen hem was uitgevaardigd, vluchtte hij in 1978 via Groot-Brittannië naar Frankrijk. Hij verwierf de Franse nationaliteit, naast zijn

Zwitserland

door familiebanden verkregen Poolse nationaliteit. In Frankrijk werd hij beschermd door beperkte uitleveringsvoorwaarden. Polanski keerde nooit meer naar de Verenigde Staten terug, ook niet om persoonlijk de Oscar op te halen die hij kreeg voor zijn film *De pianist* (2002).

Polanski was naar Zürich gereisd om daar op een filmfestival een prijs voor zijn gehele filmoeuvre in ontvangst te nemen. Samantha Geimer had intussen een gezin, met man en kinderen, en keerde zich tegen voortzetting van de vervolging. Polanski kreeg ook persoonlijke steun van Europese politici, onder wie enkele Franse ministers en de Poolse minister van Buitenlandse Zaken. Maar al spoedig daarna liet de Franse regering officieel weten dat Polanski 'noch boven noch onder de wet' stond.

Verzoek om vrijlating afgewezen

Voor Polanski stonden tegen zijn uitlevering nog Zwitserse rechtsmiddelen open. Het ministerie van Justitie maakte echter op 30 oktober 2009 bekend dat het zijn beroep had afgewezen om op borgtocht vrijgelaten te worden. Het ministerie achtte het risico van ontsnapping te hoog.

Polanski had een 'hoog' aanbod gedaan, maar niet in geld. Eerder, op 20 oktober, was een ander aanbod van de regisseur afgewezen door het hoogste strafhof van Zwitserland. Daarbij bood Polanski zijn chalet aan in het skioord Gstaad. Voor Polanski was nog beroep tegen de beslissing van het ministerie mogelijk bij dit strafhof.

LANDBOUW

Staatssteun voor zuivelindustrie

De Zwitserse regering besloot op 21 oktober 2009 de zuivelindustrie in het land te steunen met een bedrag van zo'n 18,5 miljoen euro. Net als in landen van de Europese Unie was in Zwitserland het stelsel van melkproductiequota kort daarvoor afgeschaft en had deze afschaffing tot veel onrust onder boeren geleid omdat de zuivelprijzen sterk daalden. Mede door de staatssteun konden in de zuivelsector afspraken worden gemaakt over prijsgaranties voor de boeren en over het wegwerken van de overproductie van boter.

(Vorige berichten pagina 212/1 e.v. - 2009)

Aruba

ARUBA

BINNENLAND

Geen Arubanen in Europees parlement

Nadat het Europese Hof een jaar eerder Antillianen en Arubanen volwaardige Europese burgers had genoemd, deden op 4 juni 2009 bij de verkiezingen voor het Europese Parlement twee kandidaten uit Aruba mee.

Het betrof Mito Croes van de Arubaanse Volkspartij (AVB), die door het CDA in Nederland als elfde op de kandidatenlijst was geplaatst, en Nadya van Putten van Netwerk (RED), die plaats vijf op de lijst van Groen Links innam.

Duidelijk was dat de twee kandidaten veel voorkeursstemmen nodig zouden hebben om in het Europese Parlement te komen. Croes kwam het dichtst bij doordat 13.852 mensen hem kozen; hij had er echter minstens 20.000 stemmen nodig. Van Putten moest het doen met 1.788 stemmen.

Absolute meerderheid AVP bij Statenverkiezingen

De christendemocratische Arubaanse Volkspartij (AVP) wist op 25 september 2009 bij de parlementsverkiezingen 12 van de 21 Statenzetels te bemachtigen. Dit waren er 4 meer dan in 2005. De grootste concurrent, de sociaaldemocratische Electorale Volksbeweging (MEP) van zittend premier Nel Oduber, zakte van 11 naar 8 zetels. De Werkelijke Democratie Partij (PDR) mocht één afgevaardigde naar de Staten sturen.

Uitslag verkiezingen Staten van Aruba
(25 september 2009)

partij	procent	zetels
Arubaanse Volkspartij (AVP)	48	12
Electorale Volksbeweging (MEP)	36	8
Werkelijke Democratie Partij (PDR)	6	1
Arubaanse Patriottische Beweging (MPA)	4	-
Democratisch Netwerk (RED Democratico)	4	-
Arubaanse Patriottische Partij (PPA)	1	-
Arubaanse Liberale Organisatie (OLA)	0	-

Opkomst: 82 procent

De AVP, met partijleider Mike Eman, had de kiezers een betere band met Nederland beloofd, en verbetering van de koopkracht. Ook zou de belasting voor lokale bedrijfjes worden afgeschaft. Oduber weet het verlies van zijn partij aan een recent door Nederland aangekondigd corruptieonderzoek en de sluiting van de olieraffinaderij van Valero op het eiland.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaanse oliemaatschappij sluit raffinaderij

Eind augustus 2009 werd bekend dat de olieraffinaderij van Valero Energy Corporation definitief dicht zou gaan. In juni had de directie al aangekondigd de werkzaamheden voor enkele maanden stil te leggen.

Die aankondiging leidde tot sociale onrust op Aruba, omdat rond de 1.500 mensen daardoor zonder werk kwamen te zitten. Als reden voor het besluit werd de mondiale economische crisis genoemd. Het was echter ook bekend dat de Amerikaanse onderneming met de MEP-regering in een conflict verwikkeld was over de betaling van omzetbelasting.

Premier Oduber meende dat Valero een 'politiek spelletje' speelde; het bedrijf beweerde daarentegen dat er niet rendabel geproduceerd kon worden omdat men op Aruba wel kerosine en smeerolie maakte, maar geen hoogwaardige producten. De tachtig jaar oude raffinaderij was de laatste twintig jaar al drie keer van eigenaar gewisseld.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Nederlands geld voor restauratie monumenten

De Nederlandse minister van Cultuur, Ronald Plasterk, stelde op 27 juli 2009 in Oranjestad bij overleg met de regering van Aruba en het bestuur van Bonaire en Curaçao 8 miljoen euro beschikbaar voor de restauratie van monumenten op de eilanden.
De voorzitter van het Nationaal Restauratiefonds, Pieter van Vollenhoven, was bij de ondertekening van de akkoorden aanwezig. Plasterk wees er op dat honderden waardevolle oude gebouwen op de Benedenwindse eilanden niet verloren mochten gaan.

(Vorige berichten pagina 505/3 - 2008)

BELIZE

BINNENLAND

Premier Barrow wijzigt kabinet van Belize

De regering van Belize kreeg op 10 maart 2009 een andere personele bezetting. Marcel Cardona, die verantwoordelijk was voor Jeugdzaken, Sport en Cultuur, werd vervangen door Elvin Penner. De reden van de vervanging van Cardona moest volgens lokale media gezocht worden in de ruzie die hij in het openbaar uitvocht met Dianne Haylock van het Barrow National Institute of Culture and History over een vergunning om daar een restaurant voor toeristen te openen. Penner kreeg overigens niet de portefeuille Cultuur. Deze kwam onder beheer van Jose Manuel Heredia, die ook verantwoordelijk was voor Toerisme en Burgerluchtvaart.
Officieel werden de wijzigingen doorgevoerd 'in het belang van een soepeler uitvoering van het regeringsbeleid', zoals in een regeringsverklaring te lezen viel.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering presenteert stimuleringspakket voor economie

Premier Dean Barrow maakte op 21 januari 2009 namens de regering van Belize bekend de door de wereldwijde kredietcrisis getroffen economie van het land te gaan helpen met stimuleringsmaatregelen ter waarde van 200 miljoen Belize dollar (ca. 80 miljoen euro). De steun zou gebruikt worden voor de infrastructurele ontwikkeling van het land, zo liet Barrow, die naast premier tevens minister van Financiën was, weten. Het stimuleringspakket zou gefinancierd worden met leningen van de Wereldbank, de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) en de Caribische Ontwikkelingsbank (CDB). Ook wilde de regering proberen bij Taiwan een lening te verkrijgen. Als belangrijkste doelstelling van het plan werd het creëren van werkgelegenheid genoemd.

JUSTITIE

Hooggerechtshof acht oud-premier Musa niet schuldig aan diefstal

Opperrechter Abdulai Conteh sprak op 8 juni 2009 voormalig premier van Belize Said Musa vrij van de aanklacht dat hij geld uit de schatkist had gestolen. In februari had rechter Earl Jones bepaald dat Musa voor het hooggerechtshof diende te verschijnen voor de diefstal van 10 miljoen dollar (ca. 6,8 miljoen euro). Dit geld was door de regering van Venezuela in december 2007 aan de bevolking van Belize geschonken. De verdediging van de oud-premier had bij de rechtszaak aangevoerd dat Earl Jones te weinig bewijs had overlegd voor een veroordeling van Musa. Opperrechter Conteh was het daarmee eens. 'Zijn misdaad is dat hij het volk van Belize niet heeft verteld wat er met het geld is gebeurd', merkte hij op. De gift was gebruikt om de schuld van het private ziekenhuis Universal Health Services aan de Belize Bank af te lossen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Akkoord Belize en VS om samen georganiseerde misdaad aan te pakken

Vertegenwoordigers van Belize en de Verenigde Staten ondertekenden op 10 februari 2009 een overeenkomst om samen te strijden tegen de georganiseerde misdaad, straatbendes en de handel in drugs en wapens. Washington zou daarvoor om te beginnen de voormalige Britse kolonie met een miljoen dollar (ca. 774.000 euro) steunen voor het opzetten van trainingen, het kopen van materiaal en het leveren van technische bijstand.
De afspraken tussen beide landen kwamen voort uit het Mérida-initiatief dat de landen twee jaar eerder ondertekend hadden. In die Mexicaanse stad hadden de VS en Mexico afspraken gemaakt de criminaliteit in de regio met meer inzet te zullen bestrijden, mede omdat de nationale veiligheid van de betrokken landen door gewelddadige organisaties in gevaar werd gebracht.

President Taiwan brengt staatsbezoek aan Belize

Na onder meer een gezamenlijke zitting van het Hoger- en Lagerhuis te hebben toegesproken, beëindigde president van Taiwan Ma Ying-jeou op 29 mei 2009 zijn staatsbezoek aan Belize. Ma, vergezeld van meer dan 200 landgenoten, prees de bloeiende betrekkingen tussen beide landen die volgens hem voortkwamen uit 'het diepe respect voor democratie, vrijheid en vrede'. Het staatshoofd van Taiwan had vooral lovende woorden over voor de economische samenwerking. De grootste uitdaging noemde hij te proberen het agrarische potentieel van Belize beter te benutten door technische ondersteuning en door het land gemakkelijker toegang te geven tot de kapitaalmarkt.
Ruim een week later bezochten veertien Taiwanese investeerders Belize. Zij waren vooral geïnteresseerd in het uitbreiden van de visserij en de aquacultuur. Premier Dean Barrow benutte de aankondiging van hun komst om president Ma nogmaals te danken voor zijn inspanningen de landbouw in Belize verder te ontwikkelen.

Minister vreest dat millenniumdoeleinden niet gehaald worden

Bij een toespraak in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) op 28 september 2009 liet minister van Buitenlandse Zaken Wilfred Elrington weten dat Belize het reële gevaar liep de millenniumdoeleinden van de VN niet te halen. Het land ondervond onder meer de gevolgen van de wereldwijde economische crisis, die zich op verschillende manieren uitten. Er werd minder geproduceerd waardoor de inkomsten van de overheid afnamen, met als gevolg dat de regeringsbegroting steeds meer onder druk kwam te staan. Bovendien stuurden geëmigreerde landgenoten steeds minder geld naar huis. Dit alles werd nog verergerd door jaarlijkse orkanen en overstromingen die landbouwoogsten aantastten, het zand van stranden weg wasten en vitale infrastructuur vernielden.

Oproep voor ander model van multinationale samenwerking

De vertegenwoordiger van de regering-Barrow constateerde verder dat er op internationaal niveau van de theoretische gelijkheid van staten in de praktijk weinig overbleef. In de Veiligheidsraad van de VN waren de opvattingen van de permanente leden doorslaggevend en in instituten als het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank en de Wereldhandelsorganisatie (WTO) gold dit ook voor de vertegenwoordigers van de rijke landen. Het 'clubmodel van multilaterale samenwerking' leed volgens de vertegenwoordiger van Belize dan ook onder 'een gebrek aan legitimiteit' die voor veel landen moeilijk te accep-

teren was. Hij riep op tot structurele hervormingen om een raamwerk van een nieuw model van internationale samenwerking op te zetten, waarin alle landen hun inbreng konden hebben bij het besluitvormingsproces bij kwesties die direct effect op deze landen hadden.

(Vorige berichten pagina 693/1 - 2008)

GUYANA

BINNENLAND

Brand in ministerie blijkt te zijn aangestoken

In de vroege ochtend van 17 juli 2009 legde een grote brand in het complex van het ministerie van Gezondheidszorg twee gebouwen in de as. Politieonderzoek wees al snel uit dat het vuur was veroorzaakt door molotovcocktails, hetgeen voor president Bharrat Jagdeo van Guyana aanleiding was nog dezelfde dag een beloning van 25 miljoen dollar (ca. 16,8 miljoen euro) in het vooruitzicht te stellen voor de tip die kon leiden naar de dader(s).
In de dagen daarna werden er vier verdachten aangehouden, van wie er tot ontsteltenis van velen twee uit een politiebureau wisten te ontsnappen. Minister van Binnenlandse Zaken Clement Rohee verklaarde op 27 juli bewijzen te hebben dat de brand politiek gemotiveerd was. Het aanbod van het United States Southern Command (SOUTHCOM) te assisteren bij het onderzoek werd door de regering van Guyana geaccepteerd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

ITUC: Vakbondsrechten in Guyana worden geschonden

De International Trade Union Confederation (ITUC) gaf op 8 juli 2009 een rapport uit over Guyana waarin werd beweerd dat de vakbondsrechten in het land werden geschonden zonder dat de regering daartegen optrad. Collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) voor ambtenaren zouden niet worden nageleefd, wetgeving om discriminatie van de vakbonden tegen te gaan bleek een dode letter en private ondernemingen ontsloegen soms werknemers zonder enige gevolgen.
Speciale aandacht was er in het rapport voor de inadequate wijze waarop de autoriteiten met kinderarbeid en verplicht onderwijs omgingen. Een vijfde van de kinderen in het land werd de dupe van dit volgens de ITUC lakse optreden van de overheid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IDB verhoogt steun aan Guyana

Guyana behoorde tot de landen waar de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) in 2009 en 2010 extra inspanningen voor ging verrichten om de effecten van de mondiale economische crisis te boven te komen, zo bleek begin juni 2009. Naast dit land zouden ook Bolivia, Honduras en Nicaragua gaan profiteren van extra steun per jaar. 'De crisis veroorzaakt ontberingen bij werkende families in onze lidstaten', merkte de president van de IDB, de Colombiaan Luis Alberto Moreno, op. Volgens het financiële instituut konden deze vier landen zich extra kredieten veroorloven zonder in betalingsmoeilijkheden te raken.

Minister wil internationale financiële structuur verandering

Bij de van 24 tot 26 juni 2009 gehouden Conferentie van de Verenigde Naties over de Financiële en Economische Crisis in de Wereld en de Invloed op Ontwikkeling stelde Ashni Singh voor veranderingen aan te brengen in de globale financiële structuur. Alleen dan konden volgens Guyana's minister van Financiën dezelfde economische moeilijkheden in de toekomst worden voorkomen. Bestaande instituten konden zijn inziens veel effectiever worden gebruikt door ze te democratiseren, hun mandaten te veranderen en door hun werkmethoden aan te passen. Ook was het zijns inziens belangrijk dat de Verenigde Naties (VN) een grotere rol zouden gaan spelen bij het ontwikkelingsvraagstuk, liefst in een geïntegreerde inspanning met de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) waar de VN volgens hem op dat moment ondergeschikt aan waren.

Overheidssteun voor rijstsector

President Bharrat Jagdeo kondigde op 18 september 2009 aan dat de regering van Guyana 400 miljoen Guyana dollar (bijna 1,4 miljoen euro) had uitgetrokken voor de rijstboeren die steen en been klaagden over de hoge productiekosten. De bedoeling was de noden van de rijstsector op zowel de korte als de lange termijn te lenigen en de Rice Producers Association (RPA) werd verzocht daarvoor een plan op te stellen. Jagdeo benadrukte dat de rijstproductie essentieel was voor de economie van het land en dat het de plicht van de regering was haar voortbestaan te verzekeren.
Gunstig voor de sector was dat op 21 oktober een akkoord werd getekend met Venezuela voor de export van 50.000 ton rijst. Hiermee was een bedrag gemoeid van 3,7 miljard Guyana dollar (ca. 12,6 miljoen euro).

GEZONDHEID EN ZORG

In Cuba opgeleide dokters gaan in Guyana aan het werk

In de tweede week van september 2009 maakte minister van Gezondheidszorg Bheri Ramsaran bekend dat 64 kort daarvoor in Cuba afgestudeerde Guyanese dokters te werk waren gesteld op medische posten in het land. 'Toen deze faciliteiten een paar jaar geleden werden opgezet en we niet genoeg medici hadden en Cuba ons voorzag van dokters, verpleegsters, technici en apothekers om de posten te runnen [...], werd Guyana in de gelegenheid gesteld eigen jonge mensen op te leiden. Sommigen van hen zijn teruggekomen en fungeren als afgestudeerde dokters in deze ziekenhuizen', vertelde de bewindsman. Zij werden onder meer verantwoordelijk voor het doen van operaties, gebitsverzorging, het maken van röntgenfoto's en voor het verrichten van een endoscopie.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Guyana stijgt sterk op lijst inzake persvrijheid

De door de non-gouvernementele organisatie (ngo) Journalisten Zonder Grenzen (RSF) op 20 oktober 2009 verspreide *2009 Press Freedom Index* gaf een aanmerkelijk positiever beeld van Guyana dan in 2008 het geval was. Het land was van plaats 88 in 2008 gestegen naar 39, waar het ex aequo stond met Chili en Bosnië-Herzegovina. Van de landen in de regio waren alleen Jamaica (21) en Trinidad en Tobago (28) hoger op de lijst geplaatst.
RSF concludeerde uit de stijging van Guya-

na met 49 plaatsen dat het land steeds democratischer werd en constateerde verder dat journalisten weinig bedreigingen ontvingen of te lijden hadden van aanvallen. Wel hekelde de organisatie het feit dat de journalist Gordon Moseley door de 'heethoofdige' president Bharrat Jagdeo was verboden het kantoor van de president te bezoeken omdat hij het staatshoofd bij een staatsbezoek had bekritiseerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

USAID rondt beleidsplan voor Guyana af

Caribbean Net News berichtte op 11 september 2009 dat de het United States Agency for International Development (USAID) bezig was met de afronding van het beleidsplan voor hulp aan Guyana in de periode 2009-2013. De aandacht werd daarbij gericht op drie terreinen: economische groei, gezondheidszorg en het consolideren van de democratie. Kabinetssecretaris Roger Luncheon had namens de regering laten weten de activiteiten van USAID te begroeten, mede omdat deze in het recente verleden 'indrukwekkende resultaten' te zien hadden gegeven.
In de periode 2005-2008 stonden thema's als hiv/aids, economische groei en goed bestuur centraal.

Brazilië wil hulp geven bij hydro-elektriciteitproject

De Braziliaanse president Luiz Inácio Lula da Silva gaf op 14 september 2009 te kennen dat een team van financiële specialisten en technici de volgende maand naar Georgetown zou afreizen. Daar zouden ze met onder meer president Jagdeo gaan overleggen over de bouw van een hydro-elektriciteitscentrale van 800 megawatt. De financiering daarvan zou deels geschieden door de Braziliaanse Nationale Bank voor Economische en Sociale Ontwikkeling (BNDES). Enkele ondernemingen uit Brazilië waren al betrokken bij soortgelijke projecten in Guyana.
Lula deed de aankondiging in de grensplaats Bonfim (deelstaat Roraima) bij de ingebruikneming van de brug over de Takaturivier. De bouwkosten van omgerekend 2,7 miljoen euro daarvoor waren eveneens door Brazilië gefinancierd.

(Vorige berichten pagina 323/3 - 2009)

NEDERLANDSE ANTILLEN

BINNENLAND

Opheffing staatkundige eenheid uiterlijk oktober 2010

Bij politiek topoverleg op Curaçao tussen Nederland, de Antilliaanse regering en de afzonderlijke eilanden werd bepaald dat de staatkundige eenheid van de Nederlandse Antillen uiterlijk in oktober 2010 zou ophouden te bestaan, aldus berichtte *NRC Handelsblad* op 25 juni 2009. De streefdatum was al drie keer uitgesteld, maar alle partijen beschouwden de nieuwe opheffingsdatum als definitief.

Tevens werd besloten een stuurcommissie in het leven te roepen die alle obstakels tot die tijd in kaart moest brengen, en advies diende te geven over het oplossen van problemen.

Regeringsplan om verkiezingen uit te stellen ingetrokken

De Antilliaanse premier Emily de Jongh-Elhage liet op 26 augustus persbureau *ANP* weten dat haar regering het plan had ingetrokken om de Antilliaanse parlementsverkiezingen uit te stellen. Dit was gebeurd nadat het hoogste adviescollege van de Antilliaanse regering, de Raad van Advies, een advies van die strekking had gegeven. Volgens de Raad was er onvoldoende draagvlak voor het uitstel. Dit betekende dat de gang naar de stembus zoals gepland in januari 2010 zou plaatsvinden, ook al was premier De Jongh-Elhage eigenlijk van mening dat de burgers daar niet op zaten te wachten.

Leiders van oppositiepartijen op de Antillen hadden forse kritiek op het regeringsplan geleverd omdat dit volgens hen indruiste tegen democratische principes. Velen meenden bovendien dat uitstel in feite zou neerkomen op afstel, omdat de Nederlandse Antillen later dat jaar zouden worden opgeheven.

De Raad van State van het Koninkrijk der Nederlanden had eerder gezegd geen staatsrechtelijke bezwaren tegen de opschorting te zien, maar er wel aan toegevoegd het besluit niet verstandig te achten.

Geduld Saba raakt op

Het bericht dat de verkiezingen toch gewoon door zouden gaan, viel op het kleinste eiland van de Nederlandse Antillen, Saba, in slechte aarde. Op 1 september schreef de Eilandsraad aan de ministerraad voor Koninkrijkszaken dat Saba per direct uit het Antilliaanse staatsverband wilde stappen, om deel uit te gaan maken van Nederland.

De vrees bestond dat het besluit om van St. Eustatius, Bonaire en Saba bijzondere Nederlandse gemeenten te maken nieuwe vertraging zou ondervinden, omdat het door een tweederdemeerderheid in de Staten goedgekeurd moest worden. De invloed van de drie eilanden in het Antilliaanse parlement was echter gering, want dat publieke lichaam werd gedomineerd door de afgevaardigden van Curaçao.

Magali Jacoba aangesteld als minister van Justitie

Half augustus 2009 werd Magali Jacoba aangesteld als minister van Justitie van de Nederlandse Antillen. Zij fungeerde op dat moment als waarnemend gezaghebber van Curaçao en verving in het kabinet David Dick, die gedeputeerde van Curaçao werd. Een maand later zette de nieuwe minister haar beleidsvisie uiteen.

Deze kwam er op neer dat het justitieapparaat transparanter, laagdrempeliger en meer servicegericht diende te gaan werken.

Minister kondigt regeling illegalen aan

Jacoba kondigde op 22 oktober een speciale regeling aan voor personen die zonder wettige verblijfspapieren op de Nederlandse Antillen verbleven. Volgens de minister zou het mogelijk om 50.000 mensen op Curaçao gaan, en 40.000 op Sint Maarten – bijna evenveel als de officiële inwoneraantallen.

Illegalen die zich voor 1 december 2005 al in de Nederlandse Antillen bevonden, konden als zij aan strikte voorwaarden voldeden tot februari 2010 in aanmerking komen voor tijdelijke verblijfspapieren. Deze zouden zij binnen een jaar kunnen omzetten in een reguliere vergunning. De minister voegde er aan toe dat er daarna harder zou worden opgetreden tegen mensen zonder geldige verblijfsdocumenten.

Nederlanse Antillen

Huiszoekingen en verhoren op Bonaire in verband met corruptie

De Fiscale inlichtingen en opsporingsdienst – Economische controledienst (FIOD-ECD) zou in samenwerking met de Nationale Recherche al enige weken onderzoek doen op Bonaire, zo meldde *NRC Handelsblad* op 19 september 2009. Oud-ministers, gedeputeerden, ambtenaren en overheidsadviseurs werden verhoord en administraties van overheidsdiensten waren in beslag genomen. Een netwerk rond de Patriottische Unie van Bonaire (UPB) – een partij die zich volgens velen schuldig maakte aan vriendjespolitiek, nepotisme en omkoping – zou via de verkoop van onroerend goed betrokken zijn bij witwaspraktijken, zwartgeldbeheer en smokkel.
Een groot deel van Bonaire bestond uit erfpacht- en domeingrond die formeel gratis was, maar op grote schaal onderhands zou zijn verkocht aan vastgoedpenoze uit Nederland. Deze projectontwikkelaars hoopten volgens ingewijden op deze wijze ervan te profiteren dat Bonaire eind 2010 deel van Nederland zou gaan uitmaken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

OESO haalt Nederlandse Antillen van zwarte lijst

De status van de Nederlandse Antillen als betrouwbaar en transparant financieel centrum werd op 11 september 2009 door de Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) hersteld. Het land was in april met ongeveer veertig andere landen op een zwarte lijst gezet omdat het zich niet zou houden aan internationale regelgeving die belastingontduiking diende te voorkomen, evenals het witwassen van illegaal verkregen fondsen. De OESO had bepaald dat een land van de zwarte lijst zou worden verwijderd zodra het minimaal twaalf belastingverdragen voor de uitwisseling van gegevens met andere staten had afgesloten. Op deze wijze hoopte de organisatie de integriteit en stabiliteit van de financiële markten te garanderen.

Staatssecretaris Rosario roept op waakzaam te blijven

De Nederlandse Antillen voldeden begin september aan deze eis nadat de onderhandelingen met onder meer Canada, Mexico, Noorwegen, Zweden en Finland met succes waren afgerond. Staatssecretaris Alex Rosario waarschuwde zijn landgenoten echter niet in zelfvoldaanheid achterover te leunen. 'Met het oog op het huidige economische klimaat zal de aandacht op internationale financiële centra gericht blijven en zullen er nieuwe regels voor de dienstverlening komen [...]', merkte hij onder meer op. Daarom was het geboden op de Nederlandse Antillen een competitief belastingmilieu te blijven bevorderen, adequate marketing te verzorgen en nog meer belastingverdragen af te sluiten.

In de media was eerder gemeld dat in 2009 waarschijnlijk met in totaal zestien landen belastingafspraken zouden worden gemaakt.

NATUUR EN MILIEU

Natuurproblemen moeten in kaart worden gebracht

De Raad voor het Landelijk Gebied (RLG) gaf begin juli 2009 de regering in Den Haag het advies de natuur van de Antilliaanse eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba te laten bestuderen. In 2010 zouden de drie eilanden de status van bijzondere gemeente van Nederland krijgen. De RLG meende dat bij het overleg over de verandering van de staatsstructuur van de Nederlandse Antillen de natuur bijzonder weinig aandacht had gekregen. In een advies met de titel *Koraalriffen in Nederland* werd er op gewezen dat naast duinen, heide en akkerranden de Caribische koraalriffen en nevelwouden in de toekomst belangrijke landschappen van Nederland zouden vormen. De eindverantwoordelijkheid voor het lokaal gevoerde beleid zou in de nieuwe staatkundige verhoudingen bij de minister van Landbouw komen te liggen.

(Vorige berichten pagina 325/3 - 2009)

SURINAME

Suriname

BINNENLAND

Venetiaan kondigt nieuwe verkiezingen aan

President Ronald Venetiaan kondigde begin oktober 2009 aan dat er op 25 mei 2010 in Suriname parlementsverkiezingen zouden worden gehouden. Het staatshoofd, bezig aan zijn tweede ambtstermijn van vijf jaar, riep de partijen op vredelievend campagne te voeren en het verkiezingsresultaat als 'volwassen democraten' te erkennen. Ook hoopte hij op peilingen die een getrouw beeld van de werkelijkheid zouden schetsen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Islamitische Ontwikkelingsbank geeft Suriname aanvullende steun

Bij een topontmoeting van de Islamitische Ontwikkelingsbank (IDB, soms afgekort als IsDB) in de hoofdstad van Turkmenistan, Asjgabad, werd half juni 2009 besloten Suriname een extra krediet van 5,5 miljoen dollar (ca. 3,9 miljoen euro) te geven. Het geld was bestemd voor de modernisering van de haven van Nieuw-Nickerie, waarvoor twee jaar eerder al 11 miljoen dollar was gegeven, en voor het verbeteren van de bevaarbaarheid van de Nickerie.

Suriname had zich in 1996 aangesloten bij de Organisatie van de Islamitische Conferentie (OIC). Een jaar later werd het land lid van de door de OIC opgerichte IsDB, mede om de economie te diversifiëren en de afhankelijkheid van Nederland te verkleinen. Deze bank had ook het opzetten van medische posten in het binnenland gefinancierd.

Tekort op begroting bijna 1 miljard Surinaamse dollar

Bij de presentatie van de begroting voor het fiscale jaar 2010 bleek dat de regering in Paramaribo rekening hield met een tekort van 1 miljard Surinaamse dollar (ca.247 miljoen euro), aldus *Caribbean Net News* op 6 oktober 2009. De inkomsten van de staat waren daarbij begroot op 2,6 miljard Surinaamse dollar. Voor het gat zou in het buitenland financiële steun worden gezocht, zo gaf Venetiaan aan.

Vooral de resultaten van Staatsolie waren in de eerste zes maanden van 2009 teleurstellend geweest, door de sterke daling van de internationale olieprijs. Dit had geresulteerd in een terugval van de inkomsten met 48 procent in vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder.

Suriname

Goede economische vooruitzichten

Mede als gevolg van de wereldwijde economische crisis was er sprake van een terugval, maar de vooruitzichten van de Surinaamse economie op de lange termijn waren volgens deskundigen goed te noemen. Het land kon voldoende inkomsten genereren uit de winning van goud, olie en bauxiet – samen goed voor 80 procent van de export. Ook was er sprake van een boom in de bouwsector. Het bouwen werd deels door de overheid gefinancierd, met ontwikkelingsgelden uit Europa, en deels door de private sector.
Voor 2009 voorspelde het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een groei van rond 2 procent. In 2008 was het bruto binnenlands product nog met ongeveer 6 procent toegenomen, waardoor er in dat jaar een begrotingsoverschot was van 2 procent.

Natte houtwinning in Brokopondomeer

NRC Handelsblad meldde op 28 oktober 2009 dat de Surinaamse broers Roy en Orlando Lee-On samen met de Nederlandse houtspecialist Jos Dennebos waren begonnen met het winnen van tropisch hardhout uit het Brokopondomeer. Dit gebeurde 45 jaar nadat het gebied onder water was gezet, waardoor vijfduizend mensen moesten verhuizen. Doordat de boomstammen onder water stonden, kwamen deze niet in contact met zuurstof en kregen rottingsprocessen geen kans. Verwacht werd dat er minimaal tien miljoen kubieke meter hout van hoge kwaliteit uit het meer gewonnen zou worden, maar volgens kenners kon dit oplopen tot veertig miljoen.
Volgens schattingen bevonden zich wereldwijd 300 miljoen bomen onder water met een totale waarde van 40 miljard euro.

BUITENLANDSE ZAKEN

Grens met Guyana weer open voor agrarische handel

Bij een bezoek aan Suriname op 23 augustus 2009 ontkende de minister van Landbouw van Guyana, Robert Persaud, dat de aanwezigheid in zijn land van de zwarte Sigatokaschimmel was bewezen. Deze ziekte vormde een ernstige bedreiging voor de bananenteelt. De bewindsman wist zijn ambtgenoot uit Paramaribo, Karamchand Ragoebarsingh, over te halen de grens weer te openen voor de handel in land- en tuinbouwproducten. De export kon daardoor worden hervat, zij het op voorwaarde dat handelaars de Surinaamse autoriteiten quarantainecertificaten van hun producten konden tonen.

Actie tegen illegalen uit Guyana

Politie en leger startten op 14 september Operatie Koetai, die ten doel had illegaal in Suriname verblijvende burgers uit buurland Guyana op te sporen. Korte tijd later werd de actie als een succes bestempeld. Er waren 65 illegalen aangehouden, aldus politiewoordvoerder Humphrey Naarden. Hij voegde er aan toe dat de identiteitspapieren en reisdocumenten van deze mensen weliswaar in orde waren, maar dat zij Suriname niet bij een officiële grenspost waren binnengekomen. Verder waren er twee arrestaties verricht vanwege drugsbezit en hield de politie twee mannen aan op de Corantijnrivier die probeerden voedsel Suriname binnen te smokkelen.
De aanhoudingen werden verricht in de districten Nickerie en Coronie.

Suriname en Brazilië tekenen samenwerkingsakkoorden

De Surinaamse minister van Buitenlandse zaken Lygia Kraag-Keteldijk bracht op 10 september 2009 een bezoek aan Brazilië. De bilaterale besprekingen met haar Braziliaanse collega Celso Amorim vonden plaats in de hoofdstad Brasília. Er werden samenwerkingsakkoorden afgesloten op terreinen als onderwijs, politiële samenwerking, landbouw, gezondheidszorg en beroepstrainingen. Mede omdat er 20.000 – veelal illegale – Brazilianen in Suriname verbleven, werd besloten voortaan informatie over immigratiekwesties uit te wisselen. Als Paramaribo zou besluiten een biobrandstofindustrie op te zetten, was het verzekerd van hulp uit Brazilië; hetzelfde gold voor een eventuele wegverbinding met het buurland.
Een week voor het bezoek van Kraag-Keteldijk had Suriname een oude schuld van 74 miljoen dollar (ca. 51 miljoen euro) aan Brazilië terugbetaald. Waarnemers meenden dat de betrekkingen tussen beide landen verbeterd waren sinds Venetiaan in december 2008 president Lula in Brazilië had ontmoet.

Verenigde Staten

Venetiaan ongerust over toenemende Nederlandse invloed

President Venetiaan greep het bezoek van een Nederlandse parlementaire delegatie aan om op 19 oktober 2009 zijn bezorgdheid te uiten over de zijns inziens toenemende invloed van de voormalige kolonisator. De relatie met Nederland was volgens hem weliswaar goed, maar door het groeiende aantal investeringen van Nederlanders in Suriname dreigde er zijns inziens een nieuwe afhankelijkheid. Hij riep op ervoor te waken dat de opvatting zou ontstaan dat 'alles uit Nederland beter is'.

Fouilleren minister op Schiphol veroorzaakt nieuw incident

Het tegen gemaakte afspraken in fouilleren op Schiphol van de Surinaamse minister Gregory Rusland was voor de Nederlandse minister van Justitie Ernst Hirsch-Ballin op 20 oktober 2009 reden de Surinaamse regering excuses aan te bieden. De minister van Hulpbronnen en Energie uit de voormalige kolonie liet weten deze te accepteren. De veiligheidscheck zou hebben plaatsgevonden omdat de metaaldetector piepte, waarna de minister aan een fysiek onderzoek was onderworpen.
Minister van Buitenlandse zaken van Suriname Lydia Kraag-Keteldijk noemde de behandeling van Rusland 'vernederend', en kondigde aan Nederland te zullen vragen of de eerder gemaakte afspraken nog van kracht waren.

(Vorige berichten pagina 327/2 - 2009)

VERENIGDE STATEN

BINNENLAND

Uitgaven van Amerikaanse inlichtingendiensten stijgen

De zestien Amerikaanse inlichtingendiensten gaven in het fiscale jaar 2009 gezamenlijk 49,8 miljard dollar (ca. 37,7 miljard euro) uit; dat was 2 miljard meer dan in 2008 en 6 miljard meer dan in 2007. Dennis Blair, directeur van de nationale inlichtingendiensten, maakte dat op 30 oktober 2009 bekend.
80 procent van het bedrag was uitgegeven door de militaire inlichtingendiensten van

het Pentagon, zoals de National Security Agency (NSA), de National Geospatial Intelligence Agency (NGIA) en de Defense Intelligence Agency (NIA). Het resterende geld was naar organisaties als de Central Intelligence Agency (CIA) en het Federal Bureau of Investigation (FBI) gegaan.
Tot 2007 golden de bestedingen van de inlichtingendiensten als staatsgeheim. In dat jaar bepaalde het Congres echter dat eens per jaar bekendgemaakt moest worden hoeveel zij uitgaven. Waaraan het geld precies werd besteed, hoefden de inlichtingendiensten niet aan te geven.
Voor het invoeren van deze nieuwe regel was slechts twee keer bekendgemaakt hoeveel geld de spionagediensten uitgaven. Dat was in 1997 en 1998, toen president Clinton vrijwillig inzage gaf. Hun gezamenlijke budget bedroeg toen respectievelijk 26,6 en 26,7 miljard dollar.

Meer toezicht op inlichtingendiensten

De Raad voor Toezicht op de Inlichtingendiensten (Intelligence Oversight Board – IOB) kreeg vanaf 29 oktober weer het recht om het Openbaar Ministerie in te lichten indien zij meende dat een Amerikaanse inlichtingendienst de wet overtrad. De regering-Bush had deze bevoegdheid in 2008 ingetrokken. Sindsdien mocht de IOB misstanden uitsluitend melden aan de directeur van de gezamenlijke inlichtingendiensten, de president van de Verenigde Staten en de betrokken inlichtingendienst zelf. Barack Obama maakte hier per presidentieel besluit een einde aan omdat hij het toezicht op de diensten wilden verbeteren.

De vijfkoppige IOB was een onderdeel van de zestien leden tellende President's Intelligence Advisory Board (PIAB), die het Witte Huis adviseerde over spionagezaken. De IOB was in 1976 opgericht om onderzoek te doen naar eventuele illegale praktijken van de inlichtingendiensten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Dow Jones-index weer boven de tienduizend punten

De Dow Jones-index sloot op 15 oktober 2009 op 10.015,86 punten. Het was voor het eerst sinds oktober 2008 dat de belangrijkste graadmeter van de beurs van New York boven de 10.000 punten uitkwam. De stijging werd vooral veroorzaakt door gunstige berichten over JPMorgan Chase, de op een na grootste bank van de Verenigde Staten die in het derde kwartaal netto 3,6 miljard dollar (ruim 2,4 miljard euro) winst had geboekt. Gedurende dezelfde periode in 2008 was dat 527 miljoen dollar. Beleggers zagen hierin een teken dat het bankwezen zich herstelde van de kredietcrisis.
Op 9 oktober 2007 was de index gesloten op 14.164,53 punten – een historisch hoogterecord. Vanaf september 2008 was hij vanwege de kredietcrisis en de daardoor ontstane economische recessie gestaag weggezakt, tot 6547,05 punten op 6 maart 2009. Sindsdien was de index weer voorzichtig opgeklommen.
Vanwege slecht nieuws over onder andere energiebedrijf Schlumberger en spoorwegbedrijf Burlington Northern leed de index op 16 oktober 2009 een verlies van 1,1 procent en daalde weer onder de tienduizend punten.
De Nasdaq, de index van beursgenoteerde technologische bedrijven, stond op 24 oktober op 2154,47 punten.

Meer dan honderd Amerikaanse banken in 2009 failliet

Het aantal Amerikaanse banken dat in 2009 failliet ging, passeerde op 23 oktober de grens van honderd. De omgevallen banken waren in de problemen gekomen door het inzakken van de vastgoedmarkt, door de kredietcrisis en door de economische recessie die daardoor was veroorzaakt. De Verenigde Staten telden in totaal ruim 8.300 banken.
In 2008 waren vijfentwintig Amerikaanse banken over de kop gegaan. In 2007 waren dat er drie.

Langste recessie in ruim zeventig jaar

Volgens gegevens die het Bureau voor Economische Analyse (BEA) – onderdeel van het Amerikaanse ministerie van Handel – op 29 oktober publiceerde, was de economie van de Verenigde Staten in het derde kwartaal van 2009 met 3,5 procent op jaarbasis gegroeid. Het land had daarvoor een vol jaar te maken gehad met economische krimp – de langste onafgebroken periode van negatieve groei sinds de crisis in de jaren dertig van de twintigste eeuw.
De economische opleving zou vooral zijn veroorzaakt door de stimuleringsmaatregelen van de overheid. De regeringen Bush en Obama hadden honderden miljarden dollars in de economie gepompt. Dit had er vooral toe geleid dat consumentenbestedingen waren opgelopen.
Omdat het vanwege de kredietcrisis moeilijk was om leningen af te sluiten, maar ook omdat de afname terugliep, had het bedrijfsleven tussen oktober 2008 en het tweede kwartaal van 2009 ingeteerd op bestaande voorraden. Daarna was men deze echter weer gaan aanvullen en ook dat had een positief effect op de economie.

Bestendigheid van groei is onzeker

Ondanks het gunstige groeicijfer in het derde kwartaal vonden analisten het te vroeg voor optimisme. Zij wezen erop dat de groei kon omslaan in krimp als de stimuleringsprogramma's afliepen. Daarnaast maakten zij zich zorgen over het enorme begrotingstekort van de regering. In oktober 2009 bedroeg dit 1,4 biljoen dollar (ca. 950 miljard euro), oftewel het equivalent van bijna 11 procent van het bbp.

JUSTITIE

Nieuwe regels voor berechting van terreurverdachten

Berechting door federale rechters

Het Amerikaanse Congres gaf op 21 oktober 2009 toestemming om gevangenen uit Guantánamo Bay te laten berechten door federale Amerikaanse rechtbanken. Wel was een voorwaarde dat men uitgebreid zou worden geïnformeerd over eventuele veiligheidsrisico's voor de terreurverdachten daadwerkelijk naar de Verenigde Staten werden overgebracht.
Overigens bemoeiden federale rechtbanken zich in de praktijk al langere tijd met de berechting van terreurverdachten uit Guantánamo Bay. De nieuwe wet was daarvan een formele bekrachtiging.
Volgens de nieuwe regels mochten terreurverdachten die door federale rechtbanken werden veroordeeld hun straf niet in reguliere Amerikaanse gevangenissen uitzitten. Waar dat dan wel moest gebeuren, was onduidelijk. Als zij werden vrijgesproken, moesten zij het land verlaten.
President Barack Obama ondertekende de wet op 28 oktober. Het was zijn ambitie om het militaire detentiecentrum op Cuba in

2010 te sluiten. In oktober zaten nog ruim 220 terreurverdachten vast in Guantánamo Bay.

Verbeterde rechtspositie

De regels vervingen de richtlijnen die waren opgesteld door de regering van George W. Bush (2001-2009). Deze hielden in grote lijnen in dat terreurverdachten berecht moesten worden door geheime militaire tribunalen in Guantánamo Bay. Deze hoefden hen slechts beperkte inzage in de aanklacht en de bewijslast te geven en mochten onder dwang afgelegde bekentenissen tegen de verdachten gebruiken.
Critici van Bush' beleid meenden dat het beter was voor de rechtspositie van de verdachten als zij werden voorgeleid aan federale rechtbanken in de VS. Tegenstanders van de nieuwe regels zagen echter geen redenen om buitenlandse terreurverdachten te behandelen volgens de Amerikaanse juridische normen. Bovendien zou het voor de veiligheid van de VS beter zijn als zij in het geheim op Cuba werden berecht.

GEZONDHEID EN ZORG

VS: Mexicaanse griep is nationale noodsituatie

De regering van de Verenigde Staten verklaarde de Mexicaanse griepepidemie (ook aangeduid als Nieuwe Influenza A (H1N1), of als varkensgriep) op 23 oktober 2009 tot 'nationale noodsituatie'. Hierdoor werden zaken waar vergunningen voor nodig waren, zoals het openen van noodopvang voor zieken buiten de reguliere gezondheidscentra, eenvoudiger te regelen.
Volgens het ministerie van Volksgezondheid waren sinds het voorjaar, toen de ziekte overwaaide uit Mexico, zeker 20.000 griepatiënten in ziekenhuizen opgenomen. Er waren ongeveer 1.000 mensen overleden. Het totale aantal besmettingen was onbekend omdat het merendeel van de patiënten slechts milde griepverschijnselen kreeg en geen arts raadpleegde.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Geweld tegen homo's wordt officieel 'haatmisdrijf'

President Obama van de Verenigde Staten ondertekende op 28 oktober 2009 een wet die de definitie van 'haatmisdrijf' uitbreidde met geweld tegen homo- en transseksuelen. De nieuwe wet droeg de naam van Matthew Shepard, een student die in 1998 in Wisconsin door homohaters was vermoord.
In de VS konden misdrijven zwaarder worden bestraft als zij waren gepleegd uit haat tegen een bepaalde bevolkingsgroep, bijvoorbeeld gehandicapten, ouderen of Afro-Amerikanen.
Het Congres had tien jaar gediscussieerd over de genoemde verruiming van de definitie van 'haatmisdrijf'. De Republikeinen hadden er steeds een stokje voor gestoken omdat hun grote conservatiefchristelijke achterban moeite had met homoseksualiteit. Sinds begin 2009 waren de Democraten echter in de meerderheid in het Congres en zij ondersteunden wijziging van de wet.

Obama weigert ontmoeting met dalai lama

De dalai lama ontving op 6 oktober 2009 een mensenrechtenprijs van het Amerikaanse Congres. Deze was vernoemd naar een in 2008 overleden lid van het Huis van Afgevaardigden, Tom Lantos, die de Holocaust had overleefd en zich levenslang had ingezet voor de mensenrechten. Lantos was joods en kwam van oorsprong uit Hongarije.
De dalai lama kreeg de onderscheiding omdat hij zich al decennia lang inzette voor de mensenrechten van het Tibetaanse volk.
Hoewel de boeddhistische geestelijke persoonlijk naar Washington DC kwam om de prijs in ontvangst te nemen, weigerde president Obama van de Verenigde Staten hem te ontmoeten. Hij deed dat omdat hij China niet wilde irriteren. Dat land beschouwde de spirituele leider van het Tibetaanse volk als een gevaarlijke separatist en ontmoedigde buitenlandse regeringsleiders hem te ontvangen.
Obama zou in november zijn eerste staatsbezoek aan China brengen.

MILITAIRE ZAKEN

Obama eert in Afghanistan gesneuvelde Amerikanen

'Een ontnuchterende herinnering'

President Obama van de Verenigde Staten reisde op 29 oktober 2009 naar de militaire basis in Dover (Delaware) om de laatste eer te bewijzen aan achttien Amerikanen die in Afghanistan waren omgekomen. De stoffelijke resten van in het buitenland gesneuvelde Amerikaanse militairen werden in de regel naar deze basis overgebracht. Daarna werden zij begraven op de plek die hun familie uitkoos.
Obama typeerde zijn bezoek als een 'ontnuchterende herinnering' aan de 'bijzondere offers' die van militairen werden verlangd. Bij zijn eerbetoon was pers aanwezig. Sinds de Eerste Golfoorlog in 1991 was het journalisten verboden om plechtigheden voor gerepatrieerde militaire oorlogsdoden bij te wonen. Begin 2009 was dat echter veranderd, mits de nabestaanden daar geen bezwaren tegen hadden.
Het was de eerste keer dat Obama de basis bezocht om gesneuvelde militairen de laatste eer te bewijzen. Zijn voorganger, George W. Bush, had dit nooit gedaan en was ook geen enkele keer aanwezig geweest bij een begrafenis van een Amerikaan die in Irak of Afghanistan was omgekomen. Wel had hij regelmatig nabestaanden bezocht, volgens zijn eigen woorden in een interview uit 2006 met het militaire tijdschrift *Stars and Stripes* omdat hij dat persoonlijker vond.

Dodelijkste maand

In oktober 2009 sneuvelden 53 Amerikanen in Afghanistan, en daarmee was het voor de Verenigde Staten de dodelijkste maand sinds de inval in 2001. Volgens cijfers die het Pentagon op 29 oktober 2009 publiceerde, had Operatie Enduring Freedom – zoals de internationale strijd tegen terrorisme formeel werd genoemd – sinds 2001 aan 886 Amerikaanse militairen het leven gekost. Er vielen 815 doden in de regio-Afghanistan (inclusief Pakistan en Oezbekistan), van wie 632 door vijandelijk geweld en de rest door ongelukken, ziektes of vuurgeweld van de eigen troepen. Buiten de regio Afghanistan had Operatie Enduring Freedom de levens van 71 Amerikaanse militairen geëist, van wie het merendeel in de Hoorn van Afrika en het Midden-Oosten was omgekomen. Ook verloren vier medewerkers van de Central Intelligence Agency (CIA) het leven.
De andere coalitietroepen in Afghanistan hadden 599 doden te betreuren, waarbij de Britten (230) en Canadezen (132) het sterkst getroffen waren. Verder stierven er bij de militaire operatie 21 Nederlandse militairen en één Belg.

Verenigde Staten

In Irak waren sinds de inval in 2003 bijna 4.400 Amerikaanse militairen omgekomen. Ca. 31.500 manschappen waren daar gewond geraakt.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse president krijgt Nobelprijs voor de Vrede

'Obama geeft de wereldbevolking hoop'

Het Nobelcomité kende de Amerikaanse president Barack Obama op 9 oktober 2009 de Nobelprijs voor de Vrede toe. Er waren dat jaar 205 genomineerden, onder wie de Zimbabwaanse premier Morgan Tsvangirai en de Chinese dissident Hu Jia.
In een toelichting stelde het comité dat Obama de prijs kreeg 'vanwege zijn buitengewone inspanningen om de internationale diplomatie en de samenwerking tussen de diverse volken te versterken'. 'Zijn diplomatie is gebaseerd op het concept dat zij die de wereld leiden dat moeten doen op basis van waarden en normen die worden gedeeld door de meerderheid van de wereldbevolking', aldus het comité. Door zijn optreden zou hij de wereldbevolking hoop op een betere toekomst geven.
Het comité prees Obama's streven naar een kernwapenvrije wereld en het feit dat de Verenigde Staten onder zijn leiderschap weer intensiever samenwerkten met de Verenigde Naties (VN). Ook vonden de leden dat de president zich constructief opstelde in internationale onderhandelingen over een klimaatakkoord en veel deed voor de 'versterking' van democratie en mensenrechten.

Verkapte kritiek op Bush

Wereldwijd werd de toekenning van de prijs gezien als verkapte kritiek op Obama's voorganger, president George W. Bush. Want tot ergernis van veel landen vond Bush dat de Verenigde Staten zich niet veel gelegen moesten laten liggen aan de VN en had hij geweigerd om internationale verdragen over de uitstoot van broeikasgassen te ondertekenen.
Obama meende juist dat de VS zich minder isolationistisch moesten opstellen. Dat de nieuwe president volgens het Nobelcomité de mensenrechtensituatie had verbeterd, leek een verkapte kritiek op Bush' strijd tegen het terrorisme. Want sommige ondervragingstechnieken die Amerikaanse functionarissen op gezag van diens regering hadden toegepast op terreurverdachten, werden door organisaties als het Rode Kruis en de VN beschouwd als martelingen. Obama had daar een eind aan gemaakt en stuurde bovendien aan op sluiting van het gevangenenkamp Guantánamo Bay – het op last van de regering-Bush opgerichte militaire detentiecentrum waar terreurverdachten voor onbepaalde tijd en zonder vorm van proces konden worden vastgehouden.

Mogelijk kende het comité Obama de prijs ook toe omdat hij toenadering zocht tot de islamitische wereld, waar mede door Bush' strijd tegen het terrorisme een sterk anti-Amerikaanse stemming heerste. Verder sprak Obama zich in tegenstelling tot zijn voorganger expliciet uit tegen nieuwe joodse nederzettingen in de Palestijnse gebieden en voor terugtrekking van de Amerikaanse troepen uit Irak.

'Obama krijgt prijs te vroeg'

Critici vonden dat Obama de prijs te vroeg kreeg. Hij was nog maar tien maanden president en van alle plannen die hij had geopperd, waren er nog maar weinig gerealiseerd.
Binnen de VS reageerden vooral conservatieven met verbazing op de toekenning van de prijs. Volgens hen ging het Nobelcomité voorbij aan het feit dat veel Amerikanen wilden dat hun land zijn eigen keuzes maakte, onafhankelijk van de rest van de wereld, en dus helemaal niet zaten te wachten op de intensieve internationale samenwerking waar Obama op uit was. Daarnaast bestond volgens hen in de VS een toenemend gevoel van onveiligheid omdat Obama bij de strijd tegen terrorisme in de ogen van velen verzaakte. Ook lag de president in eigen land onder vuur omdat hij de overheid een onacceptabel grote rol zou willen toebedelen – iets wat vooral Republikeinen als on-Amerikaans zagen.

Aanmoedigingsprijs

Mensen die wel verheugd waren dat Obama de prijs kreeg, beaamden dat hij nog weinig concreets had gepresteerd, maar vonden het desalniettemin positief dat hij na acht jaar Bush een frisse wind door de wereldpolitiek liet waaien. In hun ogen diende de toekenning gezien te worden als aanmoedigingsprijs. Het Nobelcomité zelf leek dit ook zo te zien, zo viel af te leiden uit verklaringen van voorzitter Thorbjørn Jagland.

Obama reageerde bij een persconferentie in de tuin van het Witte Huis met de woorden dat hij 'verbaasd en nederig gestemd' was door de toekenning van de Nobelprijs. Hij vond dat hij het niet verdiende in het gezelschap te verkeren van de grootheden die de prijs eerder hadden gekregen en gaf toe dat veel van de doelen die hij zich had gesteld nog niet waren gerealiseerd.
'Ik weet dat de Nobelprijs voor de Vrede in het verleden niet alleen is toegekend uit respect voor geleverde prestaties', zei hij. 'Hij wordt ook wel gebruikt als steun voor bepaalde doelen. Daarom zie ik deze prijs als een oproep tot actie, een oproep aan alle landen om de gemeenschappelijke uitdagingen van de eenentwintigste eeuw aan te gaan'.
Het geldbedrag van ca. 1 miljoen euro dat aan de prijs was verbonden, wilde hij aan goede doelen geven.

(Vorige berichten pagina 582/1 - 2009)

Brunei

BRUNEI

BINNENLAND

'Brunei doet te weinig tegen mensenhandel'

Volgens een rapport dat het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken in juni 2009 publiceerde, deed Brunei te weinig tegen mensenhandel en moderne slavernij.
In het sultanaat werkten 88.000 buitenlanders, vooral Aziaten. Een klein deel van hen zou te maken hebben met 'slechte arbeidsomstandigheden die neerkomen op slavernij'. Sommige werkkrachten zouden onderbetaald of zelfs in het geheel niet betaald worden, extreem lange dagen maken en zelden vrij hebben. Dit zou vooral gelden voor de 25.000 buitenlandse huishoudelijke hulpen. De wet die regelde hoe lang een werknemer maximaal mocht werken, gold in Brunei niet voor buitenlanders.

Volgens het rapport werden er in het land ook buitenlandse vrouwen tot prostitutie gedwongen. Onder andere uit het feit dat er nooit iemand werd veroordeeld voor de

misstanden zou blijken dat het sultanaat te weinig deed om ze te verhelpen.
Het ministerie van Binnenlandse Zaken van Brunei gaf op 25 juni een persbericht uit waarin het de aantijgingen ontkende.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Brunei scoort goed op ontwikkelingsindex

Van alle overwegend islamitische landen in de wereld, en ook van alle lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Landen (ASEAN), scoorde Brunei in 2008 het hoogst op de Human Development Index (HDI) van de Verenigde Naties. Op de wereldranglijst stond het op nummer 27, net boven Singapore. In 2007 stond Brunei nog op plaats 30. De index drukte onder andere de gemiddelde welvaart uit, de koopkracht, de levensverwachting en het niveau van het onderwijs.
In 2008 stond IJsland op een, Noorwegen op twee en Canada op drie. Nederland stond op de zesde plaats, na Australië en Ierland. België nam de zeventiende plaats in.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie van Brunei krimpt

De economie van Brunei kromp in 2008 met 1,9 procent. Dit kwam vooral door tegenvallende opbrengsten van de export van aardgas en aardolie ten gevolge van de wereldwijde economische crisis.
Het negatieve groeicijfer was een schatting van de Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB). De overheid van Brunei zelf verstrekte weinig informatie over de economie.

(Vorige berichten pagina 231/1 - 2009)

CAMBODJA

BINNENLAND

Parlement aanvaardt omstreden wet op protestdemonstraties

De Nationale Assemblee van Cambodja nam op 21 oktober 2009 de 'Wet op Vreedzame Demonstraties' aan. Deze beperkte de omvang van protestdemonstraties tot maximaal tweehonderd deelnemers. Ook werd het verboden actie te voeren in regeringsgebouwen en op of nabij fabriekstereinen.
De nieuwe regels zouden nodig zijn om de 'openbare orde en nationale veiligheid' te bewaken. De oppositie stemde echter tegen omdat zij vermoedde dat de autoriteiten de wet zouden misbruiken om demonstraties die de regering niet goed uitkwamen, neer te slaan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Cambodja: 'Wereldbank stelt moeilijke voorwaarden'

Regering stapt uit programma voor grondbezit

De regering van Cambodja besloot op 4 september 2009 om te stoppen met een door de Wereldbank gefinancierd programma voor grondbezit.
In een poging een communistische heilstaat te creëren, had het regime van de Rode Khmer (1975-79) talloze eigendomspapieren van huizen- en grondbezitters vernietigd. Anno 2009 was het nog altijd niet duidelijk wie eigenaar was van welk perceel. Het door de Wereldbank gesponsorde programma moest dit probleem oplossen. Sinds de start ervan in 2002 waren 1,1 miljoen eigendomsakten afgegeven.
Premier Hun Sen zei dat hij de samenwerking opzegde omdat de Wereldbank 'ingewikkelde en moeilijke voorwaarden' stelde. Het bedrag dat nog over was van de 23,4 miljoen dollar (bijna 16,5 miljoen euro) die zijn land voor dit project had ontvangen, gaf Cambodja terug.

Wereldbank wil einde aan corruptie

Annette Dixon, hoofd van de Zuidoost-Aziatische afdeling van de Wereldbank, stelde in een verklaring dat de grondprijzen in Cambodja 'recentelijk met gemiddeld 30 procent zijn gestegen'. 'Mensen zonder land (...) hebben een veel grotere kans om arm te zijn en dat ook te blijven', voegde zij daaraan toe.
Omdat grondbezit zo lucratief was, verjoegen projectontwikkelaars en investeerders regelmatig mensen van hun land. Volgens mensen- en burgerrechtenorganisaties uit binnen- en buitenland kregen zij daarbij hulp van corrupte ambtenaren, de politie en de regering. Zeker 250.000 mensen zouden hier op de een of andere manier door zijn gedupeerd.
In juli 2009 had de Wereldbank – samen met andere buitenlandse geldschieters als het Internationaal Monetair Fonds (IMF), Japan en de Verenigde Naties – een verklaring ondertekend waarin de regering werd opgeroepen om iets tegen deze misstanden te ondernemen. Mogelijk haakte de regering-Hun Sen af omdat zij daar verbolgen over was.

China stelt geen 'moeilijke voorwaarden'

De buitenlandse geldschieters hadden wel vaker kritiek op Cambodja. In december 2008 had een internationale donorconferentie het Zuidoost-Aziatische land bijna 1 miljard dollar hulp toegezegd, maar ook gedreigd de geldkraan dicht te draaien als de regering niet effectiever optrad tegen zaken als corruptie en illegale houtkap.
Dat Cambodja zich ergerde aan dergelijke eisen bleek opnieuw op 14 september 2009. Op die dag bedankte premier Hun Sen China, omdat dat land buiten de officiële internationale instellingen om hulp bood zonder daar 'moeilijke voorwaarden' aan te verbinden. Volgens hem kreeg Cambodja hierdoor de kans zich sociaal en economisch te ontwikkelen en tevens zijn politieke onafhankelijkheid te versterken.
Hun Sen zei dat op dat moment 6,7 miljard dollar uit China werd gebruikt voor de bouw van zes hydro-elektriciteitcentrales en de verbetering van de landbouw en de infrastructuur. Het zou gaan om leningen, maar ook om kapitaal dat China zelf investeerde.
De Cambodjaanse economie was tot op grote hoogte afhankelijk van buitenlandse ontwikkelingshulp.

BUITENLANDSE ZAKEN

Premier Cambodja geeft opdracht om op Thaise demonstranten te schieten

Ongeveer vierduizend Thaise nationalisten trokken op 19 september 2009 naar het grensgebied met Cambodja. Zij probeerden daar bij de tempel Preah Vihear te komen. De Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de Verenigde Naties (UNESCO) had dat monument in juli 2008 op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Het hoorde formeel bij Cambodja, maar het gebied eromheen werd ook door Thailand geclaimd. Sinds juli 2008 hadden Thaise en

Cambodjaanse soldaten regelmatig gevochten rondom de tempel en daarbij waren zeker zeven doden gevallen.
De demonstranten die in september 2009 naar Preah Vihear trokken, wilden met hun actie duidelijk maken dat de Thaise regering in hun ogen te weinig deed om te voorkomen dat Cambodja het gebied rondom het monument zou innemen. De Thaise oproerpolitie greep in en bij gevechten met de actievoerders vielen zeker drie gewonden.
Premier Hun Sen van Cambodja zei op 28 september dat hij zijn troepen opdracht had gegeven om te schieten op iedereen die zich vanuit Thailand begaf op het terrein rondom de tempel Preah Vihear.

(Vorige berichten pagina 332/2 - 2009)

CHINA

BINNENLAND

China bevrijdt tweeduizend ontvoerde kinderen

De Chinese politie maakte op 28 oktober 2009 bekend dat zij gedurende zes maanden extra aandacht had besteed aan het opsporen van ontvoerde kinderen. In die periode zouden er 2.008 zijn bevrijd.
In China verdwenen jaarlijks honderden of mogelijk zelfs duizenden kinderen. Vaak ging het om ontvoeringen door mensenhandelaren, die hen te koop aanboden aan kinderloze echtparen, mensen die een huisslaaf wilden of malafide bedrijven die hen inzetten als dwangarbeiders.
Het ministerie van Openbare Veiligheid had eerder in 2009 foto's van vermiste kinderen op zijn website geplaatst in de hoop dat mensen hen herkenden en contact zouden opnemen met de politie. Ook was er een DNA-bank die moest helpen hen op te sporen, geopend.

TIBET

Executies in Tibet

Een woordvoerder van de Chinese regering bevestigde op 27 oktober 2009 dat twee Tibetanen waren geëxecuteerd wegens betrokkenheid bij de rellen in maart 2008. Zij zouden in de Tibetaanse hoofdstad Lhasa branden hebben gesticht, waardoor zes mensen om het leven waren gekomen.

XINJIANG

Negen doodvonnissen in Xinjiang

'Tientallen vermisten'

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) zei op 21 oktober 2009 dat in de Chinese provincie Xinjiang sinds de rellen in juli enkele tientallen etnische Uyguren (of: Oeigoeren) werden vermist. In de weken na de onlusten waren honderden mensen aangehouden. Van 43 van hen, allemaal Uyguren, was volgens HRW in oktober nog altijd onbekend waar zij verbleven of waarom zij werden vastgehouden.
Wel was eind oktober duidelijk dat in de provinciehoofdstad Ürümqi 21 mensen waren veroordeeld voor betrokkenheid bij de rellen. Van hen kregen er twaalf de doodstraf. Negen zouden daadwerkelijk worden terechtgesteld, terwijl drie anderen twee jaar uitstel van executie kregen, wat in de regel betekende dat hun straf zou worden omgezet in levenslang. De veroordeelden waren schuldig bevonden aan vergrijpen als moord, brandstichting en plundering. Zij waren bijna allemaal Uygurs, maar volgens staatspersbureau *Xinhua* bevond zich onder hen ook één Han-Chinees.

Veroordelingen voor rel in speelgoedfabriek

De directe aanleiding van de rellen in juli was een conflict in een speelgoedfabriek in de provincie Guangdong, duizenden kilometers van Xinjiang. Han-Chinese werknemers waren daar op de vuist gegaan met Uygurse arbeidsmigranten die zij van diefstal beschuldigden. Daarbij waren twee doden gevallen.
In oktober werden in Guangdong twee Han-Chinezen veroordeeld omdat zij bij deze vechtpartij betrokken zouden zijn geweest. Eén kreeg de doodstraf, een ander levenslang. Negen verdachten moesten gevangenisstraffen van vijf tot acht jaar uitzitten.

'Buitenland jutte Uyguren op'

Volgens een documentaire die de Chinese staatstelevisie (CCTV) in oktober uitzond waren de opstandige Uyguren in Xinjiang opgejut door activisten uit het buitenland, bijvoorbeeld door leden van het in Duitsland gevestigde Wereld Uygurs Congres (WUC). Zij zouden via internet onjuiste informatie over vermeenden misstanden in Xinjiang hebben verspreid om Han-Chinese inwoners van de provincie in diskrediet te brengen en Uyguren tegen hen op te zetten. Zo had Dilxat Raxit, een woordvoerder van het WUC, een video-opname gepubliceerd waarop te zien zou zijn dat een Uygurse vrouw werd doodgeslagen. CCTV meende echter dat de beelden afkomstig waren uit Irak. Het slachtoffer zou in werkelijkheid een Koerdische tiener zijn. Dilxat Raxit ontkende de aantijgingen tegenover persbureau *Associated Press*.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Automerk Hummer wordt Chinees

De Amerikaanse autofabrikant General Motors (GM) stemde op 9 oktober 2009 definitief in met de verkoop van het merk Hummer aan het Chinese bedrijf Sichuan Tengzhong. GM was door de kredietcrisis in 2008 en 2009 in de problemen gekomen en maakte een grootscheepse reorganisatie door. Dit hield onder andere in dat het de merken Chevrolet, GMC, Cadillac, Opel en Buick bleef produceren, maar Saab, Vauxhall en Hummer verkocht en de productie van de merken Pontiac en Saturn staakte.
Tengzhong zou een belang van 80 procent nemen in Hummer. De overige 20 procent ging naar Fuolong Duoji uit Hongkong. Het bestaande management zou Hummer blijven leiden en de productie van de auto's bleef in de Verenigde Staten.
Yang Yi, directeur van Tengzhong, zei dat Hummer voorlopig bestaande modellen bleef produceren. Deze stonden bekend om hun extreem hoge brandstofverbruik – gemiddeld ca. 6,5 kilometer op één liter benzine. In de toekomst zou het bedrijf echter overstappen op energiezuinigere auto's.

Spectaculaire groei van Chinese investeringen in het buitenland

Regering stimuleert buitenlandse investeringen

Volgens cijfers die het ministerie van Handel op 27 oktober 2009 publiceerde, had China in het derde kwartaal van dat jaar 20,5 miljard dollar (ca. 13,7 miljard euro) geïnvesteerd in het buitenland. Dat was bijna drie keer zoveel als in dezelfde periode van 2008. De regering stimuleerde bedrijven om buiten China te investeren omdat

de nationale economie daar meer divers en sterker van zou worden, maar ook omdat de vastgoedprijzen door de wereldwijde economische crisis op veel plaatsen waren gekelderd en er dus voor relatief weinig geld veel gekocht kon worden. Er was vooral veel door staatsbedrijven geïnvesteerd in de oliewinning en de mijnbouw. Van het bedrag dat in de eerste negen maanden van 2009 werd uitgegeven, ging 43,5 procent naar gedeeltelijke of volledige overnames van bestaande bedrijven.

Crisis treft exportsector

Ondertussen ging het met de exportsector nog altijd niet goed, want door de zwakke wereldeconomie was de vraag naar Chinese producten sterk afgenomen. Tussen januari en augustus 2009 liep de handel met de Europese Unie (EU) – China's belangrijkste handelspartner – terug met 19,4 procent, met de Verenigde Staten met 15,8 procent en met Japan met 20 procent. In september 2009 exporteerde China voor 115,9 miljard dollar (ca. 79,5 miljard euro) en dat was 15,2 procent minder dan in september 2008. De import lag met 103 miljard dollar 3,5 procent onder het niveau van september 2008. In de eerste negen maanden van 2009 bedroeg het Chinese handelsoverschot 135,5 miljard dollar; dat was 26 procent minder dan in dezelfde periode van 2008.

Economische groei trekt aan

Hoewel deze cijfers dramatisch leken, stemden zij Chinese analisten juist hoopvol omdat de situatie in het voorjaar en de zomer van 2009 nog ernstiger was. Ten opzichte van die periode had de exportsector zich licht hersteld.
Daar kwam nog bij dat de economische groei, ondanks de zwakke prestaties van de exportsector, was opgelopen van 7,9 procent in het tweede tot 8,9 procent in het derde kwartaal van 2009. Dit kwam vooral doordat de overheid in november 2008 een bedrag van omgerekend 450 miljard euro had uitgetrokken om de binnenlandse economie te stimuleren, zodat het land minder afhankelijk van de export werd.

Nieuwe technologiebeurs in Shenzhen

'Chinese Nasdaq'

China opende op 30 oktober 2009 een nieuwe aandelenbeurs voor kleinere en middelgrote hightech bedrijven. De ChiNext, die wel werd vergeleken met de Amerikaanse Nasdaq-beurs voor technologische bedrijven, maakte deel uit van de beurs van Shenzhen. Zij diende primair om jonge, innovatieve ondernemingen in de particuliere sector de kans te bieden om geld op te halen. Dit was nodig omdat zij van steeds groter belang werden voor de (kennis)economie, terwijl zij moeilijk aan geld konden komen omdat de Chinese banken voornamelijk kredieten verstrekten aan gevestigde staatsbedrijven. De ondernemingen die noteringen hadden aan de al bestaande beurzen in Shenzhen en Shanghai waren bijna allemaal grote staatsbedrijven.
Buitenlanders mochten geen handel drijven op de nieuwe beurs. Op de twee oudere beurzen mocht slechts een beperkt aantal bedrijven aandelen verkopen aan buitenlandse beleggers, en dan alleen via door de staat erkende lokale handelaren en tot een maximum van omgerekend ca. 800 miljoen euro. De handel werd gedreven in de Chinese munt, de yuan.

Eerste dag van ChiNext groot succes

Op de eerste handelsdag van ChiNext hadden 28 Chinese bedrijven een notering. Het ging bijvoorbeeld om ondernemingen die software, medische apparatuur of farmaceutica produceerden. Beleggers toonden veel belangstelling en om te voorkomen dat zij de aandelenkoersen te veel zouden opdrijven, legden de beursautoriteiten de handel rond het middaguur tijdelijk stil. Rond sluitingstijd waren alle aandelen 75 tot 210 procent in waarde gestegen. In de dagen daarna daalden de koersen echter.

NATUUR EN MILIEU

'Smokkel van Birmees hout naar China fors afgenomen'

De Chinese import van illegaal gekapt hout uit Myanmar (Birma) nam tussen 2005 en 2008 met zeker 70 procent af. Dat stelde de in Groot-Brittannië gevestigde non-gouvernementele organisatie (ngo) Global Witness vast in oktober 2009. De schatting was gebaseerd op eigen onderzoek.

Global Witness probeerde onder andere plunderingen van natuurlijke hulpbronnen aan de kaak te stellen. Zij had in 2005 geconstateerd dat de oerwouden in noordelijk Myanmar in hoog tempo werden verwoest door illegale bosbouwbedrijven. Het hout was vooral bestemd voor China, dat zijn eigen bossen sinds 1998 beschermde en daarom op steeds grotere schaal importeerde. De Noord-Birmese deelstaat Kachin, die grenst aan China, stond bekend om zijn uitzonderlijke biodiversiteit. Er leefden bedreigde diersoorten als de rode panda, het luipaard en de tijger.
Mede naar aanleiding van de noodkreet van Global Witness waren China en Myanmar harder gaan optreden tegen illegale houtkap en smokkel. Men was er echter nog niet in geslaagd de misstanden helemaal uit te bannen omdat de bosbouwondernemingen lokale autoriteiten omkochten, werkten met valse papieren en grenscontroles wisten te omzeilen.
Van het illegaal gekapte hout werden in China doorgaans parketvloeren of meubels gemaakt, die onder andere naar Europa en de Verenigde Staten werden geëxporteerd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

China veroordeelt prodemocratisch activist

Een rechtbank in Suqian (gelegen in de Chinese provincie Jiangsu) veroordeelde Guo Quan op 15 oktober 2009 tot tien jaar cel voor 'ondermijning van de macht van de staat'. Guo, voormalig rechter en universitair docent, had in 2007 de Chinese Nieuwe Democratische Partij (CNDP) opgericht. Deze pleitte voor de democratisering van China en had in 2009 naar eigen zeggen 40 miljoen leden.
In China was de Communistische Partij (CCP) alleenheerser. Partijen die uit waren op een meerpartijenstelsel en vrije verkiezingen waren verboden.

(Vorige berichten pagina 592/2 - 2009)

INDIA

BINNENLAND

Maoïstische dreiging blijft bestaan

Strijd tegen rebellen weinig succesvol

In zijn toespraak op een bijeenkomst van hoge politiefunctionarissen uit verschillen-

de deelstaten op 15 september 2009 zei premier Manmohan Singh van India dat het geweld van de maoïstische rebellen heviger werd en hun aanhang toenam. Singh wees erop dat hij al eerder had gesteld dat het extremisme van links wellicht de grootste binnenlandse bedreiging van India vormde.

Hoezeer de regering zich ook had ingespannen, zij had bij lange na niet voldoende succes geboekt in haar strijd tegen de maoïsten, aldus de premier. Singh pleitte voor een veelomvattende strategie: de maoïstische dreiging moest niet slechts als een eenvoudig probleem van orde en gezag worden beschouwd.

Strategisch rapport van maoïsten raakt in handen van regering

Op 21 september werd bekend dat een strategisch rapport van de hoogste leiding van de maoïsten in handen van de Indiase overheid was gevallen. Het twintig pagina's tellende geschrift stelde dat de regering van premier Singh plannen ontwikkelde om het maoïstische verzet te vernietigen en maoïstische kaders werden opgeroepen hun tactische operaties met de grootste zorgvuldigheid uit te voeren. Zij dienden zich vooral tegen de symbolen van het overheidsgezag te richten. Ook moesten zij de tribale bevolking en de arme boeren duidelijk maken dat de Indiase regering erop uit was hun cultuur te vernietigen.

Overheid kondigt nieuwe strategie aan

Op 9 oktober kondigde een hoge ambtenaar van het ministerie van Binnenlandse Zaken een nieuwe aanpak van de strijd tegen de maoïsten aan. Voortaan zou de politie van de deelstaten een leidende rol vervullen, terwijl de centrale overheid alleen ondersteuning zou bieden. Met de nieuwe aanpak moest de leiding van de maoïsten worden uitgeschakeld en een gebied van 40.000 vierkante kilometer, dat de rebellen in handen hadden, worden heroverd. Volgens de maoïsten werd hun sterkte door de overheid systematisch overschat.

Duidelijk was wel dat de maoïsten invloedrijk waren in zeer arme gebieden, vooral in de deelstaten Jharkhand en Orissa waar overwegend tribalen woonden. Juist deze gebieden waren rijk aan mineralen. Volgens de maoïsten verkocht de overheid land aan grote mijnbouwbedrijven zonder enige compensatie voor de lokale bevolking.

Mijnbouwbedrijven betalen maoïsten

De *BBC* berichtte op 29 oktober dat een vooraanstaand maoïst had toegegeven dat hij en andere leiders regelmatig geld hadden ontvangen van grote bedrijven, voornamelijk uit de mijnbouwsector. Het Britse nieuwsmedium citeerde daarbij uit een politieverhoor van de twee weken eerder gearresteerde Narla Ravi Sharma, de leider van de maoïstische beweging in de deelstaten Jharkhand en Bihar.
Na deze onthulling zeiden hoge officieren van veiligheidsdiensten en politie dat de voorgenomen operaties tegen de rebellen slechts kans van slagen hadden als er een eind werd gemaakt aan zulke geldstromen.

DEELSTATEN

Water zakt na hevige overstromingen in Zuid-India

Overheidswoordvoerders zeiden op 10 augustus 2009 dat het water in de zuidelijke Indiase deelstaten Karnataka en Andhra Pradesh bleef zakken. Bij overstromingen die het gevolg waren van zeer hevige regenval en vloedgolven, waren ten minste 300 mensen omgekomen. Het aantal daklozen was opgelopen tot 1,5 miljoen.
Volgens de voorzitter van de Centrale Watercommissie van Andhra Pradesh hadden de overstromingen voorkomen kunnen worden als de deelstaatregering de waarschuwingen van zijn commissie over de capaciteit van de Srisailam-dam in de Krishnarivier niet had genegeerd.

Dalits in verzet tegen tempelverbod

Op 14 oktober 2009 wilden Dalits (de voormalige 'onaanraakbaren' die ongeveer 20 procent van de bevolking vormden) een tempel bij het stadje Vedaranyam in de zuidelijke deelstaat Tamil Nadu binnengaan. Een menigte fanatieke hindoes uit de hogere kastes probeerde hen met geweld tegen te houden, en de Indiase politie moest in de lucht schieten om een eind te maken aan de ongeregeldheden.

Discriminatie van Dalits – bijvoorbeeld door hen te verbieden tempels te bezoeken – was al sinds de invoering van de Indiase grondwet in 1950 verboden, maar kwam nog altijd op grote schaal voor. Dalits in Tamil Nadu voerden al geruime tijd actie tegen het tempelverbod.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wereldbank leent India 2,9 miljard euro

Tijdens een videoconferentie op 23 september 2009 maakte een vertegenwoordiger van de Wereldbank bekend dat India een lening van omgerekend 2,9 miljard euro tegemoet kon zien. Deze was bedoeld voor het financieren van infrastructurele projecten, voor kredieten aan het bedrijfsleven en voor steun aan staatsbanken. Hoewel het hoogtepunt van de wereldwijde financiële crisis voorbij leek te zijn, meende de Wereldbank dat India, gezien het nog wankele economische herstel, financiële ondersteuning kon gebruiken.

GEZONDHEID EN ZORG

Patiënten in India lijden onnodig

Op 28 oktober 2009 maakte mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) in Delhi haar rapport *Ondragelijke pijn: India behoort palliatieve zorg te garanderen* openbaar. HRW stelde dat honderdduizenden zieken in India onnodig de vreselijkste pijnen leden. Oorzaak waren financiële beperkingen die leidden tot slechte medische scholing, tekorten aan medicijnen en slechte patiëntenzorg. In veel ziekenhuizen kregen (terminale) kankerpatiënten geen morfine. De overheid had volgens HRW eenvoudigweg palliatieve zorg niet in behandelprogramma's opgenomen.

NATUUR EN MILIEU

Slechtste moesson in veertig jaar

De Meteorologische Dienst van India maakte op 30 september 2009 in zijn jaarlijkse rapport aan het eind van de moesson bekend dat de regenval dat jaar over het hele land gemeten 23 procent lager was geweest dan gewoonlijk. Miljoenen boeren – vooral producenten van rijst, tarwe en suiker – dreigden in grote financiële problemen te raken. De droogte – de ergste in 40 jaar – had een negatieve uitwerking op de totale economie.

India

Gletsjers in Kashmir smelten

In de hoofdstad van de Himalaya-deelstaat Jammu en Kashmir, Shrinagar, werd op 12 oktober 2009 een alarmerend rapport van de afdeling Geologie en Geofysica van de Universiteit van Kashmir gepubliceerd: gletsjers in het Indiase deel van Kashmir waren in hoog tempo aan het smelten als gevolg van de wereldwijde temperatuurstijging. Er dreigden ernstige watertekorten voor ruim 6 van de 10 miljoen bewoners van deze regio, die voor hun levensonderhoud afhankelijk waren van land-, tuin- en bosbouw en veeteelt. Ook in Pakistans dichtstbevolkte provincie, de Panjab, waar men water uit de Himalaya benutte, liep de watervoorziening gevaar.

India wil geen klimaatafspraken die ten koste gaan van arme landen

Tijdens voorbereidingen van de internationale klimaatconferentie in de Deense hoofdstad Kopenhagen zei premier Manmohan Singh op 22 oktober 2009 dat de arme landen niet bereid waren hun ontwikkeling ondergeschikt te maken aan een nieuw klimaatverdrag. Tegelijkertijd zei Singh dat de arme landen wel zouden proberen hun CO_2-uitstoot tot een duurzaam niveau te beperken.
Volgens de arme landen veroorzaakten de grote geïndustrialiseerde landen het overgrote deel van de luchtverontreiniging.

De rijke landen daarentegen meenden dat alle landen, waaronder de groeiende vervuilers India en China, tot aanzienlijke reducties zouden moeten komen. India en China namen op de conferentie een gezamenlijk standpunt in: zij waren bereid zich in te spannen voor een vermindering van de groei van de uitstoot van broeikasgassen, maar weigerden bij voorbaat limieten vast te leggen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Leider van terreurgroep opnieuw onder huisarrest

Bij een persconferentie op 19 september 2009 maakte de Pakistaanse minister van Binnenlandse Zaken Rehman Malik bekend dat Hafiz Mohammad Saeed, die een van de oprichters was van de islamitische terreurgroep Lashkar-e-taiba, in zijn woonplaats Lahore opnieuw onder huisarrest was geplaatst. India hield Lashkar-e-taiba verantwoordelijk voor de aanslagen in Mumbai van november 2008, waarbij bijna 170 mensen omkwamen. Malik zei dat er een onderzoek tegen Saeed was ingesteld en dat hij niet aan vervolging zou ontsnappen als er bewijzen gevonden zouden worden. Saeed was eerder, namelijk in december 2008, gearresteerd nadat India een dossier met informatie over hem aan de Pakistaanse regering had overhandigd. Hij was toen na enkele weken weer vrijgelaten.

Topoverleg tussen India en Pakistan in impasse

De bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van India en Pakistan op 27 september in New York leverde volgens de media geen concrete resultaten op. Na afloop noemden de twee partijen het gesprek openhartig en beiden gaven de andere partij de schuld voor het vastlopen van de vredesonderhandelingen. Minister S.M. Krishna (India) deelde de pers mee dat hij zijn ernstige bezorgdheid over activiteiten van terreurgroepen in Pakistan had uitgesproken en had aangedrongen op juridische vervolging. Hij voegde hieraan toe dat beide landen het eens waren over de noodzaak van goede, betekenisvolle betrekkingen. Minister Shah Mahmood Qureshi (Pakistan) zei op zijn beurt dat Pakistan streng zou optreden tegen de verantwoordelijken voor de aanslagen in Mumbai van november 2008, maar meende ook dat India te veel nadruk op deze kwestie legde. De bijeenkomst was de vierde poging sinds juni 2009 om bilaterale onderhandelingen nieuw leven in te blazen. Er werden geen afspraken voor een nieuwe topontmoeting gemaakt.

India beschouwt dalai lama als 'geëerde gast'

In een gesprek op 25 oktober 2009 met zijn Chinese collega Wen Jiabao zei premier Manmohan Singh dat India de dalai lama als een 'geëerde gast' beschouwde, en niet van zins was hem te verbieden de noordoostelijke deelstaat Arunachal Pradesh te bezoeken. Peking had zich heftig tegen het voorgenomen bezoek verzet, omdat het de meeste activiteiten van de dalai lama als vijandig opvatte en bovendien Arunachal Pradesh als Chinees grondgebied beschouwde. Wen Jiabao en Manmohan Singh spraken elkaar op een regionale topconferentie in Thailand. Zij kwamen wel overeen dat het grensgeschil niet tot uitbarstingen van geweld mocht leiden.

(Vorige berichten pagina 532/3 - 2009)

Japan

JAPAN

BINNENLAND

Japanse Democraten vormen nieuwe regering

Regering heeft weinig ervaring

Het Lagerhuis van Japan (Shugi-in) koos op 16 september 2009 Yukio Hatoyama als premier. Later die dag werd hij beëdigd. Hij volgde Taro Aso van de Liberale Democratische Partij (LDP) op.
Hatoyama's Democratische Partij van Japan (DPJ) had in augustus de verkiezingen voor het Lagerhuis gewonnen en domineerde sindsdien beide kamers van het parlement (de Diet).
Deze partij werd wel getypeerd als 'sociaal-liberaal'. Dat zij de tweede economie van de wereld ging leiden werd alom gezien als een politieke omwenteling, omdat de conservatieve LDP meer dan vijftig jaar lang vrijwel onafgebroken aan de macht was geweest en in die tijd een grote stempel op de samenleving en de economie had gedrukt.
De DPJ was in 1998 opgericht en had geen regeringservaring. Overigens hadden sommige leden van Hatoyama's kabinet wel eerder ministersposten bekleed. Het ging hier om prominente oud-leden van de LDP die van partij waren veranderd.

Minder macht voor bedrijfsleven en bureaucratie

Hatoyama was de kleinzoon van oud-premier Ichiro Hatoyama en de zoon van oud-minister van Buitenlandse Zaken Iichiro Hatoyama (beiden van de LDP). Zijn politieke opvattingen lagen ver af van die van zijn illustere familieleden, want terwijl het bedrijfsleven en de bureaucratie onder de Liberalen veel macht hadden verworven, pleitte hij voor een 'op mensen georiënteerde samenleving'. Dit hield in dat hij de bureaucratie wilde vereenvoudigen en de burgers meer inspraak wilde geven. Ook vond hij dat de regels van de vrije markt niet altijd

boven de belangen van de 'gewone man' moesten worden geplaatst.

Hatoyama wil 'hechte en gelijkwaardige' relatie met de VS

In zijn eerste toespraak tegenover het parlement zei Hatoyama dat hij het bewerkstelligen van economisch herstel zag als zijn belangrijkste taak. Japan had een periode van recessie achter de rug en hoewel de economie sinds de zomer van 2009 weer groeide, was het herstel nog fragiel. Hatoyama pleitte voor het creëren van nieuwe banen in de zorg en de landbouw. Ook wilde hij de sociale zekerheid vergroten en het lage geboortecijfer opkrikken door ouders royaal kinderbijslag te geven. Met betrekking tot het buitenlands beleid zei Hatoyama dat hij uit was op goede betrekkingen met de Verenigde Staten, maar wel op basis van gelijkwaardigheid. Volgens hem had Japan zich te vaak geschikt naar de wensen van de VS waarmee het sinds de Tweede Wereldoorlog hechte relaties had. Eerder had Hatoyama gesuggereerd dat Japan zich onder zijn leiderschap zou losweken van Washington en meer toenadering zou zoeken tot landen uit de regio, vooral China.

Belangrijkste ministersposten

De DPJ vormde een coalitieregering met twee kleinere partijen, namelijk de Sociaaldemocratische Partij (SDP) en de Nieuwe Volkspartij (NVP). De belangrijkste ministers waren:

- Naoto Kan, vicepremier en directeur van het invloedrijke Bureau voor Nationale Strategie. Kan was een voormalige studentenactivist, advocaat en minister van Volksgezondheid.
- Katsuya Okada, minister van Buitenlandse Zaken. Voormalig bureaucraat binnen het ministerie van Handel. Deze vroegere leider van de DPJ had geen regeringservaring, maar zou wel beschikken over een uitgebreid netwerk in Azië en de VS. Okada was een bewonderaar van de Amerikaanse president Barack Obama.
- Toshimi Kitazawa, minister van Defensie. Lid van het Hogerhuis en een van de belangrijkste beleidsmakers van de DPJ. In tegenstelling tot de vertrekkende minister Yasukazu Hamada vond hij dat Japan pacifistisch moest blijven en betreurde hij dat het land de door de VS geleide oorlog in Irak had gesteund.

Samenstelling regering Japan
(17 september 2009)

Premier
Yukio HATOYAMA
Vicepremier, tevens directeur van het Bureau voor Nationale Strategie en staatsminister voor Economisch, Fiscaal, Wetenschappelijk en Technologisch Beleid
Naoto KAN
Eerste Kabinetssecretaris
Hirofumi HIRANO

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Communicatie, tevens staatsminister voor de Promotie van Regionale Zelfstandigheid
Kazuhiro HARAGUCHI
Buitenlandse Zaken
Katsuya OKADA
Defensie
Toshimi KITAZAWA
Economie, Handel en Industrie
Masayuki NAOSHIMA
Financiën
Hirohisa FUJII
Justitie
Keiko CHIBA
Landbeheer, Infrastructuur en Verkeer, tevens staatsminister voor Okinawa, Noordelijke Territoria en Rampenpreventie
Seiji MAEHARA
Landbouw, Bosbouw en Visserij
Hirotaka AKAMATSU
Milieu
Sakihito OZAWA
Onderwijs, Cultuur, Sport, Wetenschap en Technologie
Tatsuo KAWABATA
Volksgezondheid, Arbeidszaken en Welzijn, tevens staatsminister voor de Hervorming van het Pensioenstelsel
Akira NAGATSUMA

Staatsministers:
Bestuurlijke Vernieuwing, tevens staatsminister voor Hervorming van de Bureaucratie
Yoshito SENGOKU
Consumentenzaken, Voedselveiligheid, Sociale Zaken en Gelijkheid der Seksen
Mizuho FUKUSHIMA
Financiële Dienstverlening, tevens staatsminister voor Hervorming van de Posterijen
Shizuka KAMEI
Voorzitter Nationale Commissie voor Openbare Veiligheid, tevens staatminister voor de Ontvoeringskwestie (van Japanse burgers door Noord-Korea)
Hiroshi NAKAI

- Hirohisa Fujii, minister van Financiën. Sinds 1977 lid van het Lagerhuis en voormalig bureaucraat binnen het ministerie van Financiën.
- Masayuki Naoshima, minister van Economie, Handel en Industrie. Voormalig bestuurslid van de vakbond van autofabrikant Toyota en lid van het Hogerhuis. Hij was vurig pleitbezorger van het inperken van wat hij 'verkwistende' overheidsuitgaven noemde.
- Hirofumi Hirano, Eerste Kabinetssecretaris. Voormalig bestuurder van de vakbond van elektronicagigant Panasonic. Ook had hij meerdere belangrijke bestuursfuncties binnen de DPJ bekleed. In Japan was de Eerste Kabinetssecretaris een van de machtigste mensen van de regering.

Tanigaki wordt leider van LDP

De Liberale Democratische Partij van Japan (LDP) koos op 28 september 2009 Sadakazu Tanigaki (64) als leider. Hij volgde voormalig premier Taro Aso op, die opstapte omdat de partij in augustus een verkiezingsnederlaag had geleden.
Tanigaki was onder premier Koizumi minister van Financiën en onder premier Fukuda minister van Bouwnijverheid en Verkeer geweest. Hij stond bekend als bruggenbouwer. Zijn verkiezing werd daarom gezien als poging om de eenheid binnen de partij te bewaren. Zijn twee uitdagers pleitten voor een ingrijpende verjonging van de LDP.

(Vorige berichten pagina 533/3 - 2009)

LAOS

BINNENLAND

Eerste spoorlijn naar Laos geopend

De Thaise prinses Maha Chakri Sirindhorn opende op 5 maart 2009 een spoorlijn over de rivier de Mekong die haar land met Tha na Lang nabij de Laotiaanse hoofdstad Vientiane verbond. Voor Laos was dit de eerste spoorwegverbinding van het land. Er zouden dagelijks twee passagierstreinen over gaan rijden. De aanleg was door Thailand betaald.
Het 3,5 kilometer lange traject maakte deel uit van de Trans-Aziatische Spoorweg, die met steun van de Verenigde Naties werd aangelegd. Het internationale netwerk van spoorlijnen was in 2009 in totaal 74.700 km lang en strekte zich uit over 29 landen.
Laos ligt niet aan zee en had daarom voor de export goede verkeersverbindingen met

de buurlanden nodig. Tot 2009 waren er echter alleen autowegen. De regering hoopte dat de spoorweg het voorheen sterk geïsoleerde land verder zou ontsluiten en de exportpositie zou verbeteren.

Laos erkent lokale ngo's

Premier Bouasone Bouphavanh van Laos ondertekende op 29 april 2009 een decreet dat lokale non-gouvernementele organisaties (ngo's) legaliseerde.
Volgens NGO Concern Worldwide – een in Ierland gevestigde belangenorganisatie – konden ngo's zich voorheen officieel laten registreren in Laos, maar alleen als zij goede relaties hadden met de verantwoordelijke ambtenaren. Het decreet zou de regelgeving transparanter en minder willekeurig maken. De meer dan honderd ngo's die al wel in Laos actief maar nog niet centraal geregistreerd waren, konden erdoor juridisch gelijkwaardig worden aan de organisaties die al langer formeel werden erkend. Het belangrijkste voordeel hiervan was dat zij niet meer konden worden tegengewerkt door invloedrijke individuen die hen liever kwijt dan rijk waren.
In een persbericht van de Verenigde Naties werd het decreet 'een belangrijke stap voor de Laotiaanse samenleving' genoemd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Laos versoepelt regelgeving voor buitenlandse investeerders

De regering van Laos deelde op 10 juli 2009 mee dat zij de procedures voor buitenlandse investeringen ging vereenvoudigen. Het parlement had daar een dag eerder mee ingestemd. De maatregel werd getroffen omdat buitenlandse bedrijven hadden geklaagd over trage bureaucratie en gecompliceerde vergunningenstelsels.
Regeringswoordvoerder Khenthong Nuanthasing zei tegenover het Franse persbureau *AFP* dat er in feite twee wetten werden samengevoegd, namelijk een voor buitenlandse en een voor binnenlandse investeerders. In het vervolg zouden beiden gelijk worden behandeld.

Afname buitenlandse investeringen door economische crisis

Somneuk Davading van de Wereldbank zei dat de procedures om toestemming te krijgen voor investeringen in het voorheen hermetisch afgesloten communistische land in de voorafgaande twee jaar al aanzienlijk minder complex waren geworden. Hij verwachtte dat de verdere vereenvoudiging in 2009 zou leiden tot de komst van meer buitenlandse bedrijven. Mogelijk zou daardoor de welvaart in Laos, dat een van de armste landen van Azië was, toenemen.
Volgens Somneuk had het buitenland in de eerste helft van 2009 ongeveer 600 miljoen dollar (ca. 408 miljoen euro) in Laos geïnvesteerd. In dezelfde periode van 2008 was dat 900 miljoen dollar. De afname was vermoedelijk aan de wereldwijde economische crisis te wijten. 80 procent van de genoemde bedragen ging naar de bouw van hydro-elektriciteitcentrales en de rest naar de voedselverwerkende industrie, de handel en de dienstverlenende sector. Buurland Thailand was de grootste buitenlandse investeerder.

JUSTITIE

Van poging tot staatsgreep verdachte Laotiaan gaat vrijuit

Wapensmokkel via Thailand

Een woordvoerder van het Openbaar Ministerie in de Amerikaanse stad Sacramento (Californië) zei op 19 september 2009 dat alle aanklachten tegen Vang Pao (79) werden ingetrokken. De Laotiaan was in juni 2007 in de Verenigde Staten aangehouden omdat hij plannen zou hebben om de regering van Laos ten val te brengen. Daarbij zou naar alle waarschijnlijkheid geweld niet worden geschuwd; met anderen zou hij geprobeerd hebben om voor 7 miljoen dollar (toen ca. 4,9 miljoen euro) aan wapens te kopen in de VS en die via Thailand naar Laos te smokkelen. Vang was in juli 2007 op borgtocht vrijgelaten.
Vang Pao was een etnische Hmong uit Laos. In de jaren zestig en zeventig diende hij – als eerste Hmong ooit – als generaal in het Koninklijk Leger van dat land en leidde hij met steun van de Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA) de gewapende strijd tegen communistische guerrillastrijders. Na de communistische machtsovername in 1975 was hij naar de VS gevlucht.

'Een kwestie van tact'

Vangs arrestatie in 2007 had geleid tot grote woede bij de Hmong-gemeenschap in de VS, die groot respect voor hem had en de regering van Laos verafschuwde omdat deze etnische Hmong systematisch zou discrimineren en onderdrukken. Volgens een verklaring van het Openbaar Ministerie in Sacramento werden de beschuldigingen ingetrokken omdat het beschikbare bewijsmateriaal vervolging van de verdachte niet rechtvaardigde. Wat men hier precies mee bedoelde, bleef onduidelijk. Een opmerking in de verklaring dat het laten vallen van de aantijgingen 'een kwestie van tact' was, wekte echter de indruk dat men de Hmong-gemeenschap in de VS niet nog meer wilde irriteren en Vang Pao niet verder in diskrediet wilde brengen, mogelijk uit erkentelijkheid voor zijn anticommunistische strijd in samenwerking met de CIA.
Twaalf vermoedelijke handlangers van Vang Pao moesten te zijner tijd wel voorkomen. Ook zij waren in Californië aangehouden.

GEZONDHEID EN ZORG

Wereldbank slaat alarm over hygiëne in Laos

Slechte hygiëne die ziekten veroorzaakte kostten Laos jaarlijks 193 miljoen dollar (ca. 137 miljoen euro), oftewel 5,6 procent van het bbp. Dat beweerde althans de Wereldbank in een op 2 juli 2009 gepubliceerd rapport.
Verreweg het grootste deel van het genoemde bedrag ging naar medische zorg voor de 3 miljoen mensen die jaarlijks ziek werden door de slechte hygiëne. Van hen overleden er zesduizend. In 2009 woonden in het Aziatische land 6,8 miljoen mensen. Dat men flessen water moest kopen en regelmatig nieuwe putten moest slaan om aan schoon drinkwater te komen, was ook een grote kostenpost. Verder had de gebrekkige hygiëne een ongunstig effect op het toerisme.

Groot aantal verspreiders van ziektekiemen

Volgens de Wereldbank waren vervuild drinkwater, smerige rivieren, rondzwervend afval en gebrekkige sanitaire voorzieningen de grootste verspreiders van ziektekiemen. De situatie was het ernstigst in afgelegen dorpen en berggebieden. Daar ging slechts 0,25 procent van de overheidsuitgaven naar de verbetering van de sanitaire

voorzieningen. Desondanks was het aantal huizen met een eigen toilet er opgelopen van 11 procent in 1990 tot 48 procent in 2006.
De staatskrant *Vientiane Times* meldde dat de regering het rapport serieus nam. In 2010 wilde men 80.000 toiletten installeren en in 2020 moest 90 procent van de bevolking, zowel op het platteland als in de steden, de beschikking hebben over schoon drinkwater.

BUITENLANDSE ZAKEN

Obama schrapt Laos van zwarte lijst

De Amerikaanse president Barack Obama bepaalde op 12 juni 2009 dat Laos geschrapt kon worden van een zwarte lijst met landen waarmee de overheid van de Verenigde Staten de handel niet stimuleerde. Obama vond dat de Import-Export Bank toestemming moest krijgen om zakelijke transacties met Laos te financieren omdat dat land economische hervormingen doorvoerde die de particuliere sector uit binnen- en buitenland meer ruimte gaf. Hierdoor zou het land eigenlijk alleen in naam nog communistisch zijn.
Tegelijk met Laos werd Cambodja van de zwarte lijst geschrapt. Cuba, Iran, Myanmar (Birma), Noord-Korea, Soedan en Syrië stonden er nog wel op.

Handelsrelaties al eerder genormaliseerd

De VS hadden de handelsrelaties met Laos in 2004 al genormaliseerd. Desondanks mocht de Amerikaanse Import-Export Bank – een door de federale overheid opgerichte instelling die de export moest bevorderen – nog altijd geen kredieten verstrekken voor zakelijke activiteiten in het Aziatische land. Laos stond op de lijst omdat het formeel marxistisch-leninistisch – en in de ogen van vroegere Amerikaanse regeringen dus vijandig – was en niet voldoende zou meewerken aan het opsporen van Amerikaanse militairen die sinds de Tweede Indochinese Oorlog (1959-1975) werden vermist. Deze oorlog speelde zich primair af in Vietnam, maar ook Laos en Cambodja waren erbij betrokken.

Verzet van mensenrechtenorganisaties

Obama's besluit stuitte op verzet van mensenrechtenorganisaties, vooral omdat Laos de rechten van etnische Hmong – een bergvolk dat tijdens de Tweede Indochinese Oorlog massaal de kant van de Amerikanen had gekozen – op grote schaal zou schenden. De intensivering van de handelsrelaties zou bovendien de positie van het autoritaire regime verstevigen.

OVERLEDEN

Nouhak Phoumsavanh, voormalig president

De voormalige Laotiaanse president Nouhak Phoumsavanh of Phoumsavan overleed op 9 september 2008, volgens het staatspersbureau van Laos aan ouderdom. Volgens regeringsbronnen werd Nouhak op 9 april 1910 geboren in Ban Phalouka in de provincie Mukdahan, maar anderen houden het op 1914. Nadat hij zich jarenlang had ingezet voor de communistische beweging was hij in 1955 betrokken bij de oprichting van de illegale Volkspartij van Laos, die later werd omgedoopt tot de Revolutionaire Volkspartij. Hij trad onmiddellijk toe tot het centrale comité. In 1959 werd hij gearresteerd, maar een jaar later wist hij te ontsnappen en al spoedig zette hij zich weer in voor de partij. Na de communistische machtsovername in 1975 werd hij vicepremier en minister van Financiën. In 1989 trad hij aan als voorzitter van de Volksassemblee en in 1992 volgde hij Kaysone Phomvihane op als president. Sinds zijn aftreden in 1998 was hij adviseur voor het centrale comité.

(Vorige berichten pagina 170/1 - 2009)

MYANMAR (BIRMA)

BINNENLAND

Gevechten in noordoosten van Myanmar

Aanvaring met rebellen

In Kokang, een regio in de Birmese deelstaat Shan, braken op 28 augustus 2009 gevechten uit tussen het nationale leger van Myanmar (Birma) en rebellen. Volgens de militaire regering van het land probeerde het leger 39 politieagenten te bevrijden. Zij zouden zijn ontvoerd door het Nationale Democratische Alliantieleger van Myanmar (MNDAA), een lokale rebellengroep die voorheen de Kokang Democratische Partij (KDP) heette en die zich ook wel het Staatsleger van Oost-Shan (ESSA) noemde. De groepering respecteerde al twintig jaar een staakt-het-vuren dat met de landelijke overheid was afgesproken.

Veel buitenlandse analisten geloofden de lezing van de regering niet. Zij dachten dat het leger de rebellen wilde dwingen om de nationale parlementsverkiezingen in 2010 te steunen. Andere bronnen, zoals het Amerikaanse persbureau *Associated Press*, beweerden dat Myanmar de rebellen wilde ontwapenen om hen in te zetten voor grensbewaking. In Shan werden op grote schaal amfetaminen en opium geproduceerd en naar buurlanden gesmokkeld.

Vluchtelingenstroom richting China

Ongeveer 30.000 burgers sloegen voor het geweld op de vlucht en werden in China, waar Kokang aan grenst, opgevangen. De regering in Peking berispte daarop bondgenoot Myanmar en eiste dat het zijn problemen zou oplossen.
Op 31 augustus deelde het Birmese leger mee dat het weer rustig was in Kokang. Volgens de staatsmedia waren er 26 militairen en 8 rebellen omgekomen. De meeste vluchtelingen keerden daarna naar huis terug. China en Myanmar lieten geen buitenlandse journalisten tot hen toe. Aangezien ook Kokang gesloten was voor buitenlanders, bleef het een raadsel wat zich werkelijk had afgespeeld.

JUSTITIE

Aung San Suu Kyi veroordeeld

Veroordeling voor ontvangen van ongenode gast

De Birmese oppositieleider Aung San Suu Kyi werd op 11 augustus 2009 tot drie jaar gevangenisstraf met dwangarbeid veroordeeld. De hoogste militaire leider van Myanmar (Birma), generaal Than Shwe, zette deze straf onmiddellijk daarna om in achttien maanden huisarrest. Volgens een officiële verklaring deed hij dat om 'de vrede en de rust te handhaven' en omdat zij de dochter was van Aung San, een nationale held die had gestreden voor de Birmese onafhankelijkheid van Groot-Brittannië in 1948.

Suu Kyi werd veroordeeld omdat zij de Amerikaan John Yettaw in mei had ontvangen in haar woning aan het Inyameer in Yangon (Rangoon), waar zij sinds 2003 onder huisarrest stond. Hij was daar zonder uitnodiging naartoe gezwommen, om drie dagen later weer te vertrekken.

Suu Kyi's noemde het vonnis oneerlijk omdat het niet aan haar, maar aan haar bewakers zou zijn om ongenode gasten uit haar woning te weren. Bovendien had zij het onaangekondigde bezoek niet bij de autoriteiten kunnen melden omdat zij geen contact met de buitenwereld mocht onderhouden, en dus geen telefoon had. Zij tekende beroep aan tegen het vonnis, maar dat werd afgewezen. In de hele wereld werd luidkeels geprotesteerd, vooral door westerse politieke leiders.

Sinds Yettaws 'bezoek' had Suu Kyi vastgezeten in de beruchte gevangenis Insein, maar na haar veroordeling werd zij naar huis teruggebracht.

'Vonnis hangt samen met naderende parlementsverkiezingen'

Van de voorafgaande twintig jaar had Suu Kyi er bijna veertien in gevangenschap doorgebracht vanwege haar niet aflatende pleidooi voor democratie en mensenrechten in het autoritair bestuurde Myanmar. Het was echter de eerste keer dat zij in een strafzaak werd veroordeeld.

Volgens analisten kwam het de militaire leiders goed uit dat de Amerikaan Suu Kyi's woning was binnengedrongen, want dat gaf hun een excuus om haar langer vast te houden. De wet stond niet toe dat haar huisarrest oneindig zonder vorm van proces werd verlengd. Men wilde haar echter niet laten gaan, vooral omdat er in 2010 voor het eerst sinds 1990 parlementsverkiezingen gehouden zouden worden. De partij van Suu Kyi, de Nationale Liga voor Democratie (NLD), had de laatste vrije verkiezingen met ruime voorsprong gewonnen, maar de militairen hadden daarop het parlement gesloten en geweigerd de macht over te dragen. Mogelijk vreesde men dat de volgens velen charismatische Suu Kyi na haar vrijlating de bevolking zou motiveren om in 2010 massaal op oppositiepartijen te stemmen.
De regering had overigens eerder al bepaald dat zij zich niet verkiesbaar mocht stellen.

Amerikaans senator krijgt Yettaw vrij

Jim Yettaw werd op 11 augustus veroordeeld tot zeven jaar gevangenisstraf, waarvan vier met dwangarbeid. Volgens zijn eigen verklaring was hij naar Suu Kyi's huis gezwommen om haar te waarschuwen, want hij zou in een visioen hebben doorgekregen dat iemand haar wilde vermoorden.
Jim Webb, een Amerikaans senator die een bijzonder goede relatie had met president Barack Obama van de Verenigde Staten, reisde na de rechtszaak op persoonlijke titel naar Myanmar om voor Yettaws vrijlating te pleiten. De VS boycotten het Zuidoost-Aziatische land al jaren economisch en diplomatiek vanwege de mensenrechtenschendingen. Desondanks werd Webb op 15 augustus door generaal Than Shwe ontvangen en daarmee was hij de eerste prominente Amerikaanse politicus die de hoogste leider van het land persoonlijk ontmoette. Ook kreeg hij toestemming om Suu Kyi te bezoeken.
Yettaw werd op 16 augustus 'om humanitaire redenen' vrijgelaten. Hij leed aan diabetes, epilepsie, astma en mogelijk ook aan een posttraumatische stressstoornis, opgedaan tijdens de oorlog in Vietnam. Tijdens zijn rechtszaak lag hij in een Birmees ziekenhuis. Nadat hij zijn vrijheid had herwonnen, keerde hij via Thailand terug naar de VS.
Mogelijk was Webbs missie zo succesvol omdat de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton in april had gesuggereerd dat de Amerikaanse regering bereid was om een rechtstreekse dialoog met de Birmese militaire leiders aan te gaan. De vrijlating van Yettaw zou opgevat kunnen worden als teken van erkentelijkheid daarvoor.

Mensenrechtenraad eist vrijlating van politieke gevangenen

De Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (UNHRC) nam op 2 oktober een resolutie aan waarin Myanmar werd opgeroepen alle politieke gevangenen, inclusief Suu Kyi, vrij te laten en hun toe te staan deel te nemen aan de verkiezingen in 2010. Opmerkelijk was dat de resolutie ook werd ondertekend door China, de belangrijkste bondgenoot van het Birmese regime.
Volgens mensenrechtenorganisaties telde Myanmar meer dan 2.200 politieke gevangenen.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS kondigen nieuw Myanmarbeleid aan

Washington wil dialoog met Yangon

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton vertelde op 24 september 2009 dat haar land bereid was een rechtstreekse dialoog op hoog niveau aan te gaan met de militaire regering van Myanmar (Birma). De economische sancties tegen dat land zouden echter wel worden gehandhaafd.
Net als andere westerse landen boycotten de VS Myanmar diplomatiek en economisch uit protest tegen de mensenrechtenschendingen en het gebrek aan democratie. De regering-Obama, waar Clinton deel van uitmaakte, koos voor de beleidswijziging omdat de jarenlange pogingen om het regime internationaal te isoleren niet het gewenste effect hadden gehad; de mensenrechtenschendingen waren gewoon doorgegaan, van democratie was geen sprake en om uit zijn isolement te komen had Myanmar met succes diplomatieke en economische toenadering gezocht tot China.
Clinton wees er overigens op dat de strategie van de Zuidoost-Aziatische landen om Myanmar tot democratisering te bewegen door er wel reguliere betrekkingen mee te onderhouden, evenmin had gewerkt.

Suu Kyi steunt nieuw Amerikaans beleid

De Birmese oppositieleider Aung San Suu Kyi liet op 31 oktober weten dat zij de nieuwe Amerikaanse strategie steunde, op voorwaarde dat de diplomaten uit de VS ook met de oppositie zouden spreken. Zij had de wereld tot dan toe altijd opgeroepen om Myanmar internationaal te isoleren, omdat rechtstreeks diplomatiek contact erkenning zou impliceren van een regime dat volgens haar illegaal en bijzonder wreed was.

OVERLEDEN

Pado Mahn Sha, secretaris-generaal van de KNU

Op 14 februari 2008 werd Pado Mahn Sha voor zijn woning in Mae Sot, Thailand, doodgeschoten. Hij was de secretaris-generaal van de Karen Nationale Unie (KNU), een organisatie die streefde naar autono-

mie voor de etnische Karen in Myanmar (Birma).

Mahn Sha werd op 5 juli 1943 geboren in Taw Gyaung, in het Birmese district Maubin. Hij studeerde geschiedenis aan de Universiteit van Rangoon en werd in 1966 actief voor de KNU. In 1984 trad hij toe tot het Centraal Comité en in 1988 werd hij persoonlijk secretaris van Bo Mya, de toenmalige president van de Unie. In 2000 werd hij secretaris-generaal.
Terwijl de meeste andere etnische groepen in Myanmar hun strijd voor autonomie opgaven en de militaire dictatuur erkenden, weigerde Mahn Sha dergelijke concessies te doen. Kort voor zijn dood zei hij in een interview met de journalist Phil Thornton dat de Birmese regering plannen had hem te liquideren. Zijn zoon Hse Hse meende dat het Boeddhistische Leger van de Democratische Karen (BLDK), een rivaliserende organisatie die vrede had gesloten met de Birmese militairen, achter de aanslag zat. Ook de Thaise politie vermoedde dat hij door Karen was vermoord.

(Vorige berichten pagina 339/1 - 2009)

GABON

BINNENLAND

Regeringspartij wint Senaatsverkiezing

Op 27 januari 2009 riep het Constitutionele Hof van Gabon de DPG van president Omar Bongo Ondimba uit tot winnaar van de Senaatsverkiezing van 18 januari 2009. De Gabonese Democratische Partij (DPG) kreeg 75 van de 102 zetels. De overige 27 zetels werden verdeeld over zeven oppositiepartijen en enkele onafhankelijke kandidaten. De Senaat van Gabon werd gekozen door volksvertegenwoordigers op gemeentelijk en provinciaal niveau.

Franse rechter: bankrekeningen Bongo blijven bevroren

Op 19 mei 2009 oordeelde een Frans hof dat negen bankrekeningen van de Gabonese president Omar Bongo Ondimba die op gezag van de Franse rechter waren bevroren, niet zouden worden vrijgegeven. De Franse bankrekeningen, met een totale waarde van 4,39 miljoen euro, werden in februari 2009 bevroren in verband met geld dat aan Bongo was betaald door de zoon van de Franse zakenman Rene Cardona. Die werd in 1996 gearresteerd na een zakelijk geschil met Bongo. Hij werd destijds vrijgelaten nadat zijn zoon Thierry bijna een half miljoen euro aan de president had betaald. In september 2008 beoordeelde een Franse rechter die betaling als illegaal, en sommeerde Bongo om het geld plus rente en proceskosten terug te betalen. Volgens zijn advocaat konden de rekeningen worden vrijgegeven omdat Bongo inmiddels had toegezegd dat te gaan doen.

President Bongo overleden in Spanje

Op 8 juni 2009 overleed president Omar Bongo Ondimba van Gabon op dieënzeventigjarige leeftijd in een privékliniek in Barcelona aan de gevolgen van een hartaanval. Bongo, Afrika's langst zittende president, werd geprezen omdat hij eenheid bracht in Gabon. De laatste jaren van zijn presidentschap werden echter overschaduwd door corruptieschandalen.
Bongo's echtgenote, Edith Lucie Bongo Ondimba, de oudste dochter van de Congolese president Denis Sassou Nguessou, overleed kort hiervoor op 14 maart 2009 na een lang ziekbed op vijfenveertigjarige leeftijd in Rabat (Marokko), waar ze sinds enige maanden werd behandeld. Edith Bongo stond bekend om haar elegantie en om haar inzet in de strijd tegen aids.

Nauwe banden met Frankrijk

Omar Bongo kwam in 1967 met behulp van Frankrijk aan de macht. Hij bouwde een land op dat rijk werd door olie. De meerderheid van de 1,5 miljoen Gabonezen bleef echter arm. Gabon was in de jaren zestig het eerste Afrikaanse land dat de Franse oliegigant Elf toeliet. 'Gabon zonder Frankrijk is als een auto zonder chauffeur, Frankrijk zonder Gabon is als een auto zonder brandstof', zo omschreef Bongo Gabon's relatie met de voormalige koloniale heerser. De laatste jaren kwam die relatie onder druk te staan door signalen van corruptie en Franse onderzoeken naar Bongo's eigendommen in Frankrijk.
De Commissaris voor Vrede en Veiligheid van de Afrikaanse Unie, Ramtane Lamamra, noemde Bongo een 'heel belangrijke zoon van Afrika' en hoopte dat Gabon tijdens de machtsoverdracht geen constitutionele problemen zou kennen. De Amerikaanse president Barack Obama onderstreepte de sleutelrol die Bongo had gespeeld in de bilaterale banden tussen Gabon en de VS.

Zoon Ali roept op tot kalmte

In Gabon en daarbuiten vreesden velen dat de dood van Omar Bongo zou leiden tot een machtsvacuüm. Omar's vijftigjarige zoon en minister van Defensie Ali-Ben Bongo, die veelvuldig werd genoemd als nieuwe president, riep daarom op tot kalmte. Om de rust te bewaren stonden politie en legertroepen opgesteld op sleutelposities in de hoofdstad Libreville. Inwoners klaagden over door de staat onklaar gemaakte internet- en telefoonverbindingen.

Rogombe beëdigd als interimpresident

Op 10 juni 2009 werd Senaatsvoorzitter Rose Francine Rogombe beëdigd als interimstaatshoofd. Aan haar de taak om binnen 45 dagen presidentsverkiezingen te organiseren.

Rouwdiensten in Libreville en Franceville

Op 18 juni 2009 werd Bongo bijgezet in het mausoleum in een van zijn luxueuze paleizen in Franceville, in het zuidoosten van Gabon. De ceremonie vond plaats in de lokale Teke-taal. Ondanks het intieme, familiekarakter van de rouwdienst werd deze bijgewoond door duizenden Gabonezen. Twee dagen eerder had de officiële staatsrouwdienst plaats in Libreville. Daarbij was onder anderen de Franse president Sarkozy aanwezig.

Regering Gabon herbenoemd na overlijden president

Op 19 juni 2009 werd de Gabonese regering van premier Jean Eyeghe Ndong door interimpresident Rose Francine Rogombe herbenoemd. Het kabinet was eerder afgetreden in verband met de dood van president Omar Bongo. Minister van Binnenlandse zaken Andre Mba Obame werd vervangen door Jean-Francois Ndongou, beiden lid van Bongo's Gabonese Democratische Partij (PDG). Ndongou ging onder meer de aanstaande presidentsverkiezingen organiseren.

Samenstelling van de regering van Gabon (25 juni 2009)

President (waarnemend)
Rose Francine ROGOMBE
Vicepresident
Didjob Divungi DI NDINGE

Premier
Jean Eyeghe NDONG
Vicepremier, tevens minister van Staatscontrole, Inspecties en Strijd tegen corruptie en illegaal verworven rijkdommen
Honorine DOSSOU NAKI
Vicepremier
Laure Olga GONDJOUT
Vicepremier, tevens minister van Milieu, Duurzame ontwikkeling en Natuurbescherming
Georgette KOKO
Vicepremier, tevens minister van Kunst, Cultuur, Onderwijs, Hervorming en Mensenrechten
Paul MBA ABESSOLE

Ministers:
Binnenlandse zaken, Regionale ontwikkeling, Decentralisatie, Veiligheid en Immigratie
Jean Francois NDONGOU
Bos, Water en Visserij
Emile DOUMBA
Buitenlandse zaken, Samenwerking, Francofonie en Regionale integratie
Paul TOUNGUI
Communicatie, Post en telecommunicatie en Nieuwe informatietechnologieën
Jean-Boniface ASSELE
Defensie
Ali BONGO ONDIMBA
Economie, Financiën, Begroting en Privatisering
Blaise LOUEMBE
Handel en Industriële ontwikkeling
Patrice TONDA
Hoger onderwijs
Dieudonne PAMBO
Jeugd, Sport, Ontspanning, Vrijwilligersorganisaties en Regeringswoordvoering
Rene NDEMEZO OBIANG
Justitie
Martin MABALA
Koopvaardij en Haveninfrastructuur
Jacques ADIAHENOT
Landbouw en Landelijke ontwikkeling
Paul BIYOGHE MBA
Midden- en kleinbedrijf, Sociale economie en Armoedebestrijding
Vincent ESSONE MENGUE
Mijnbouw, Olie, Koolwaterstoffen, Energie, Waterkracht en Promotie van nieuwe energie
Casimir OYE MBA
Nationaal onderwijs en Burgervorming
Michel MENGA M'ESSONO
Nationale coördinatie en Toezicht overheidsoptreden
Andre MBA OBAME
Ontwikkelingsplanning, Evaluatie Overheidsbeleid
Richard Auguste ONOUVIET
Overheidsdiensten en Staatsmodernisering
Alain Mensah ZOGUELET
Parlementaire betrekkingen, Constitutionele instituties
Alain Mensah ZOGUELET
Publieke werken, Infrastructuur en Bouw
Flavien NZENGUI NZOUNDOU
Ruimtelijke ontwikkeling en Stedelijk beleid
Pierre Claver MAGANGA MOUSSAVOU
Sociale zaken, Nationale solidariteit, Bescherming van weduwen en wezen en aidsbestrijding
Angelique NGOMA
Technische opleidingen, Beroepsopleidingen en Jeugdwerkgelegenheid
Pierre-Andre KOMBILA
Toerisme en Nationale parken
Idriss NGARI
Transport en Civiele luchtvaart
Dieudonne MOUIRI BOUSSOUGOU
Volksgezondheid en Hygiënische verzorging, Familie en Vrouwenemancipatie
Denise MEKAM'NE
Volkshuisvesting en Ruimtelijke ontwikkeling
Josue MBADINGA
Wetenschappelijk onderzoek en Technische ontwikkeling
Albert ONDO OSSA

Ali-Ben Bongo nieuwe president

Premier kandidaat bij presidentsverkiezingen

Op 17 juli 2009 nam Paul Biyoghe Mba op gezag van interimpresident Rose Francine Rogombe in de regering van Gabon de plek in van premier Jean Eyeghe Ndong, omdat die zich kandidaat had gesteld voor de presidentsverkiezingen van 30 augustus 2009. De drieënvijftigjarige Mba was minister van Landbouw en lid van de regerende Gabonese Democratische Partij (PDG). Ndong zou, ondanks zijn PDG-lidmaatschap, als onafhankelijke kandidaat aan de presidentsverkiezingen meedoen. Kandidaat namens de PDG was Ali-Ben Bongo, de zoon van de op 8 juni 2009 overleden president Omar Bongo Ondimba.

Rivalen Bongo ontslagen als minister

Vier ministers die het bij de presidentsverkiezingen van 30 augustus 2009 wilden opnemen tegen Ali-Ben Bongo, werden een maand daarvoor ontslagen, zo meldde *BBC News* op 23 juli 2009. Twee van hen, Casimir Oye Mba en Andre Mba Obame, waren net als Bongo lid van de Gabonese Democratische Partij (PDG), maar zouden als onafhankelijke kandidaat meedoen omdat de PDG Bongo had aangewezen als officiële partijkandidaat. Ali-Ben Bongo, minister van Defensie, zou zelf wel aanblijven tijdens de verkiezingsrace. Mensenrechtengroepen vreesden voor een dynastieke heerschappij in het olierijke Gabon.

Bongo claimt overwinning

Ali-Ben Bongo Ondimba won op 30 augustus 2009 de presidentsverkiezingen. Volgens Faustin Boukoubi, secretaris van de regerende Gabonese Democratische Partij (PDG), waren de resultaten in de hoofdstad Libreville 'close', maar had de PDG duidelijk gewonnen in de meer landelijke gebieden, zo meldde *BBC News* op 31 augustus 2009.

De oppositie suggereerde dat de PDG had gefraudeerd om Bongo te laten winnen. Direct na de verkiezingen claimden ook de tegenkandidaten Pierre Mamboundou en Andre Mba Obame de overwinning. De laatste zei ook de uitslag niet te erkennen. Winnaar Bongo zei een president te willen zijn voor alle Gabonezen.

Onrust na overwinning

Op 3 september 2009 werd Ali-Ben Bongo officieel uitgeroepen tot winnaar van de presidentsverkiezingen. Vanwege ongeregeldheden werd in de nacht van 3 op 4 september een avondklok ingesteld, die zou worden gehandhaafd zolang de kalmte niet was teruggekeerd, waarschuwde minister van Binnenlandse Zaken Ndongou.

Tegenstanders van Bongo riepen: 'Dood aan de blanken', waarmee ze hun afkeer uitten van Frankrijk dat goede banden had met vader Omar Bongo, en dat volgens hen de uitslag had beïnvloed. Tienduizend in Gabon woonachtige Fransen werden door de Franse regering opgeroepen thuis te blijven; Franse soldaten stonden paraat rond het Franse consulaat. Auto's werden in brand gestoken tijdens de ongeregeldheden; verschillende demonstranten werden gearresteerd. Veiligheidstroepen gebruikten wapenstokken en traangas.

Bongo roept op tot kalmte

Twee dagen later, op 5 september 2009, riep Ali-Ben Bongo op tot kalmte. Hij benadruk-

te dat mensen met klachten over de verkiezingsuitslag tot 19 september de tijd hadden om naar de rechter te stappen. De Franse regering weersprak de kritiek van de Franse socialistische oppositie dat ze de hand had gehad in Bongo's overwinning.

Tijdens de ongeregeldheden van 3 tot 6 september 2009 kwamen volgens de oppositie vijftien mensen door politiekogels om het leven; de regering hield het op vijf. Pas op 18 september werd de avondklok afgezwakt.

Oppositie ziet af van hertelling

Op 30 september meldde *BBC News* dat de Gabonese oppositie afzag van een hertelling van de stemmen, nadat de rechter had bepaald dat waarnemers van de oppositie niet bij zo'n hertelling aanwezig mochten zijn. Volgens Andre Mba Obame en andere verslagen kandidaten, had een hertelling op die manier 'geen waarde'.

Hof bevestigt uitslag

Op 13 oktober 2009 valideerde het Constitutionele Hof Bongo's overwinning, na bestudering van verschillende verzoeken om de verkiezingsuitslag te annuleren. Wel was Pierre Mamboundou – in de oorspronkelijke uitslag derde – volgens het hof tweede geworden, en degradeerde Andre Mba Obame in de nieuwe uitslag naar de derde plaats. De oppositie noemde de beslissing een 'maskering' en deed een beroep op de Afrikaanse Unie en andere internationale instituties om de democratie in Gabon te herstellen.

Uitslag presidentsverkiezingen Gabon
(30 augustus 2009, uitslag definitief vastgesteld op 13 oktober)

kandidaat	percentage
Ali Bongo Ondimba (PDG)	41,7
Pierre Mamboundou (UPG)	25,6
André Mba Obame	25,3
Zacharie Myboto (UGDD)	3,9
Veertien andere kandidaten	3,3
Opkomst: 44 procent	

Bongo beëdigd, Mba vormt nieuw kabinet

Op 16 oktober 2009 werd Bongo beëdigd als nieuwe president. Hij zei een Gabon te willen 'vrij van corruptie en onrecht'. Ook wilde hij – anders dan onder zijn vaders presidentschap – een meer rechtvaardige verdeling van de welvaart. Bongo wilde meteen beginnen met de vorming van een nieuw kabinet, dat onder leiding zou staan van de zittende en volgens hem ervaren premier Biyoghe Mba. Op 17 oktober 2009 presenteerde Mba een 'afgeslankte' regering met 30 in plaats van 44 ministers, volgens hem om redenen van efficiency.

Salarisplafond voor publieke sector

Gabon ging grenzen stellen aan de lonen in de publieke sector, zo maakte de regering op 29 oktober 2009 bekend. De nieuwe president Ali-Ben Bongo had al eerder aangekondigd te willen snijden in de overheidsuitgaven, om 'economische activiteiten te versterken in een klimaat van harmonieuze sociale rechtvaardigheid'. Ook wilde hij staatbedrijven meer concurrerend maken.

Hoofd Gabonese Veiligheidsraad al weken vast

Op 30 oktober 2009 maakte het Gabonese tijdschrift *Echos du Nord* bekend dat het hoofd van de Gabonese nationale veiligheidsraad, Jean-Philippe Ntumpa Lebani, al sinds 1 oktober vast zat in een gevangenis in Libreville. Volgens *Persbureau AFP* zat hij gevangen voor het beramen van een staatsgreep.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe impuls voor oliepijplijn

Op 19 november 2008 maakte het Amerikaanse Colfax Corporation bekend een order te hebben gekregen van de Franse oliemaatschappij Maurel et Prom ter waarde van 2 miljoen dollar, voor de aanleg van een pompsysteem in de pijpleiding van Onal naar Coucal in Gabon.

Ondanks dramatisch dalende olieprijzen kon daardoor de 145 kilometer lange pijpleiding, van de olievelden die beheerd werden door het Franse Total in Onal naar een raffinaderij in Coucal, worden vernieuwd. Door de nieuwe pompen van Colfax kon dagelijks een hoeveelheid ruwe olie ter grootte van dertigduizend vaten door de pijpleiding worden getransporteerd.

(Vorige berichten pagina 594/2 - 2008)

MALAWI

BINNENLAND

Bevolking gaat naar de stembus

Oppositie vormt pact

Twee politieke grootheden in Malawi kondigden op 9 april 2009 aan een alliantie te zullen vormen om een overwinning van zittend president Bingu wa Mutharika bij de presidentsverkiezingen op 19 mei te voorkomen. Voormalig president Bakili Muluzi en oppositieleider John Tembo sloegen de handen ineen nadat de nationale kiescommissie Muluzi had verhinderd zich kandidaat te stellen. Volgens de commissie was een derde termijn als president niet toegestaan; Muluzi was eerder aan de macht van 1994 tot 2004. Ook recente beschuldigingen van corruptie stonden zijn aspiraties voor een hernieuwd presidentschap in de weg. Daarop besloot Muluzi zijn steun te geven aan Tembo, die als de belangrijkste uitdager van de fungerend president werd gezien.

Uitslag bij herverkiezing Mutharika volgens Tembo gemanipuleerd

Drie dagen na de presidentsverkiezingen werd Bingu wa Mutharika voor een nieuwe ambtstermijn geïnaugureerd. Op dat moment was slechts 93 procent van de stemmen geteld. Volgens de autoriteiten leidde de zittende president echter met een zo ruime marge dat de overwinning hem niet meer kon ontgaan. Mutharika kondigde aan dat hij geen tijd wilde verliezen en daarom koos voor een snelle inauguratie. Slechts drie presidenten uit de regio konden zich op zo'n korte termijn vrijmaken en waren bij de plechtigheid aanwezig.
Ondertussen protesteerde de verslagen kandidaat Tembo luidkeels tegen de verkiezingsuitslag, die volgens hem gemanipuleerd was. Hij werd daarin enigszins gesteund door internationale verkiezingswaarnemers, die stelden dat president Mutharika wel erg veel positieve aandacht van de staatsmedia had gehad tijdens de campagne.

DDP wint met overmacht parlementsverkiezingen

Bij de parlementsverkiezingen die op de-

Malawi

Uitslag presidentsverkiezingen Malawi
(19 mei 2009)

kandidaat	percentage
Bingu wa Mutharika (DPP)	66,0
John Tembo (MCP)	30,7
Overige kandidaten	3,3

DPP - Democratische Progressieve Partij
MCP - Malawi Congres Partij

zelfde dag werden gehouden, wist de Democratische Progressieve Partij (DPP), de partij van Mutharika, 114 van de te behalen 193 zetels in de wacht te slepen. De Malawi Congres Partij (MCP) kwam tot 26 zetels en het Verenigd Democratisch Front (UDF) tot 17. Drie partijen mochten 1 afgevaardigde leveren en 32 onafhankelijke kandidaten werden ook volksvertegenwoordiger. Verder bleef 1 zetel vacant. De uitslag betekende dat de DPP voor het eerst over een comfortabele meerderheid in het parlement kon beschikken, wat het regeren voor de president een stuk gemakkelijker maakte.

Etnische scheidslijnen doorbroken

De verkiezingsoverwinning van president Mutharika was zo ruim omdat voor het eerst in de geschiedenis van het land een groot aantal kiezers hun stem uitbracht op een kandidaat die niet tot hun eigen etnische groep behoorde. Mutharika was afkomstig van een minderheidsgroepering, terwijl zijn verslagen rivaal Tembo behoorde tot de grootste etnische groep van het land, de Chewa. Politieke waarnemers spraken mede daarom van 'het einde van de oude politiek'.

President presenteert zijn kabinet

Op 17 juni presenteerde president Bingu wa Mutharika de 22 leden van zijn nieuwe regering. Mutharika, die aan zijn tweede ambtstermijn begon, behield slechts acht ministers uit zijn vorige kabinet, maar benoemde hen wel allemaal op andere posten. De president zelf beheerde de portefeuille van Landbouw, evenals in zijn eerste regering. Hij was tevens opperbevelhebber van het leger.

Hooggerechtshof wijst klacht oppositie af

Twee maanden na de verkiezingen maakte het hooggerechtshof van Malawi een eind aan de hoop van de verslagen kandidaat

Samenstelling regering Malawi
(15 september 2009)

President, tevens minister van Landbouw en Voedselveiligheid
Bingu wa MUTHARIKA
Vicepresident
Joyce BANDA

Ministers:
Arbeid
Yunus MUSSA
Binnenlandse Zaken
Aaron SANGALA
Buitenlandse Zaken
Etta BANDA
Financiën
Ken KANDODO
Gehandicapten en Ouderen
Bessie Reen KACHERE
Gezondheidszorg
Moses CHIRAMBO
Grondzaken, Huisvesting en Stedelijke Ontwikkeling
Peter MWANZA
Informatie en Burgervorming
Lenford MWANZA
Industrie en Handel
Eunice KAZEMBE
Irrigatie
Ritchie Bizwick MUYEWA
Jeugdzaken en Sport
Lucius KANYUMBA
Justitie
Peter MUTHARIKA
Lokale Overheden
Goodall GONDWE
Natuurlijke Hulpbronnen en Energie
Grey MALUNGA
Onderwijs
George CHAPONDA
Ontwikkelingsplanning en Samenwerking
Abi Marambika SHAWA
Nationale Defensie
Sidik MIA
Toerisme en Natuur
Anna KACHIKHO
Transport en Openbare Werken
Khumbo KACHALI
Vrouwenemancipatie, Kinderen en Gemeenschapsontwikkeling
Patricia KALIATI

Tembo dat de uitslag ongeldig zou worden verklaard. Het hof wees het verzoek van de oppositie op formele gronden af: het was niet binnen de wettelijk vereiste 48 uur na de verkiezingen ingediend.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe uraniummijn stimulans voor economie

De Australische mijnbouwonderneming Paladin Energy kondigde op 17 april 2009 aan 220 miljoen dollar (146,4 miljoen euro) te zullen gaan investeren in een nieuwe uraniummijn in het noorden van Malawi. De mijn zou aan het eind van het jaar in productie moeten zijn en 1.500 ton uraniumerts op jaarbasis gaan leveren.
President Bingu wa Mutharika van Malawi noemde de investering een groot succes en zag deze als het begin van een nieuw economisch tijdperk voor zijn land. Verwacht werd dat de nieuwe mijnbouwactiviteit Malawi jaarlijks 150 miljoen dollar (ca. 113 miljoen euro) aan exportinkomsten zou opleveren.

GEZONDHEID EN ZORG

'Kinderen in tabaksindustrie lijden aan nicotinevergiftiging'

Duizenden kinderen die in de tabaksindustrie in Malawi werkten, kregen door aanraking van de tabaksplanten een dagelijkse dosis nicotine binnen die gelijk stond aan het roken van vijftig sigaretten. Kinderen van niet ouder dan vijf jaar vertoonden daardoor soms symptomen van nicotinevergiftiging. Dit bleek uit een studie die de organisatie Plan International op 23 augustus 2009 presenteerde. Kinderen zouden gevoeliger zijn voor nicotinevergiftiging dan volwassenen. Sommigen van hen zouden werkdagen van twaalf uur maken en geen beschermende kleding dragen.
Er werkten in Malawi naar schatting 80.000 kinderen in de tabaksindustrie, die goed was voor 70 procent van de inkomsten uit de export.

(Vorige berichten pagina 112/1 - 2009)

Internationaal

INTERNATIONAAL

ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN

VS stemmen in met wereldwijde beperking van bonussen

Op een top van de twintig grootste economieën van de wereld, de G20, in de Amerikaanse stad Pittsburgh stemden de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op 24 en 25 september 2009 in met een voorstel om banken strengere regels op te leggen voor het uitkeren van bonussen. Dit was volgens velen een doorbraak, want de twee

landen hadden tot dan toe geweigerd harde maatregelen te treffen, vooral omdat New York en Londen tot de belangrijkste financiële centra ter wereld behoorden en die positie mogelijk zouden kwijtraken als er voor bankiers minder te verdienen viel.

Frankrijk en Duitsland eisen strengere regels

Vooral Frankrijk en Duitsland hadden gepleit voor nieuwe internationale afspraken, omdat zij meenden dat de wereldwijde financiële en economische crisis mede was veroorzaakt door een uit de hand gelopen bonuscultuur binnen het bankwezen. Hiermee bedoelden zij dat bankiers op hoge bonussen konden rekenen als zij op korte termijn veel geld in het laatje brachten, ook als zij daarvoor zulke grote risico's moesten nemen dat de bank of de (inter)nationale economie er op langere termijn door geschaad kon worden.

De kredietcrisis die in 2007 vanuit het Amerikaanse bankwezen was ontstaan, veroorzaakte zelfs een dusdanig grote schade dat regeringen over de hele wereld besloten enorme bedragen in hun nationale economieën en financiële instellingen te pompen om een herhaling van de Grote Depressie - de wereldwijde economische crisis in de jaren dertig van de twintigste eeuw - te voorkomen.

De Franse president Sarkozy had gedreigd om van de G20 top weg te lopen als er geen overeenstemming over de bonussen zou worden bereikt.

Centrale banken stellen nieuwe regels op

Er was eerder in 2009 ook al door de ministers van Financiën van de grootste economieën gesproken over de bonuscultuur, maar toen was er geen overeenstemming bereikt. Vervolgens had men de presidenten van de centrale banken, verenigd in de Financial Stability Board (FSB), gevraagd om met nieuwe voorstellen te komen. Deze werden op 25 september door alle betrokken landen aanvaard.

'Wij hebben overeenstemming bereikt over strenge nieuwe regels voor de financiële sector om te voorkomen dat een paar roekelozen het wereldwijde financiële systeem weer in gevaar brengen', zei president Obama in Pittsburgh. Hij zei ook dat de afspraken 'sterke, duurzame en gebalanceerde groei' mogelijk maakten.

Overzicht van de gemaakte nieuwe afspraken

De op de G20-top aanvaarde voorstellen van de FSB waren:

- Slecht presterende banken mochten geen bonussen meer uitkeren aan hun medewerkers.
- Banken mochten geen personeel meer werven met de belofte dat zij gedurende enkele jaren gegarandeerd bonussen zouden krijgen.
- Het werd verboden om bonussen uit te keren aan bankmedewerkers die grote risico's namen en daarmee op de korte termijn hoge winsten genereerden, maar de bank op de lange termijn schade berokkenden.
- Bonussen mochten niet hoger zijn dan een vastgesteld percentage van de omzet van de bank. Zij mochten niet meer geheel in contanten worden uitgekeerd, maar moesten altijd deels uit aandelen bestaan. Een voorstel van Frankrijk en Duitsland om een absoluut plafond voor bonussen in te stellen, werd niet aanvaard. Vooral de VS en het Verenigd Koninkrijk waren daar tegen.
- Bonussen waarvan later bleek dat zij ten onrechte waren uitgekeerd, moesten teruggevorderd kunnen worden.
- De centrale banken van de betrokken landen zouden erop gaan toezien dat de in Pittsburgh gemaakte afspraken werden nageleefd.

Overige afspraken van G20-top die een nieuwe kredietcrisis moesten voorkomen

Op de G20-top werden nog meer afspraken gemaakt om herhaling van een kredietcrisis te voorkomen:

- Banken mochten derivaten niet meer rechtsreeks aan elkaar verkopen. De handel moest via beurzen gaan verlopen. De kredietcrisis was mede ontstaan door de massale en ongecontroleerde verkoop van dergelijke ingewikkelde financiële producten tussen banken onderling. Omdat zij door hun complexiteit nogal ondoorzichtig waren, hadden veel banken niet door dat sommige van de derivaten die zij aankochten ondeugdelijk waren en het bedrijf ernstige schade konden berokkenen.
- Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zou meer toezicht gaan houden op de internationale financiële markten. De rijke landen zouden 5 procent van hun stemrecht binnen het IMF inleveren ten gunste van opkomende economieën als China, India en Brazilië. Ook binnen de Wereldbank zou de invloed van deze landen groter worden.
- De functie van de G8 (dat wil zeggen van de acht grootste economieën in de wereld die regelmatig bijeenkwamen om afspraken te maken over internationaal beleid op het gebied van financiën en handel) moest worden overgenomen door de G20, zodat grote opkomende economieën intensiever betrokken zouden worden bij de besluitvorming over de sturing van de wereldeconomie. De G8 werd overigens niet opgeheven omdat er al afspraken waren gemaakt over een top in 2010 in Canada.

De G20 bestond in 2009 uit: Argentinië, Australië, Brazilië, Canada, China, Duitsland, Europese Unie (EU), Frankrijk, India, Indonesië, Italië, Japan, Mexico, Rusland, Saoedi-Arabië, Turkije, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zuid-Afrika en Zuid-Korea. In de regel waren Spanje, Nederland, het IMF en de Wereldhandelsorganisatie (WTO) ook bij de vergaderingen aanwezig. In de G8 hadden Canada, Duitsland, Frankrijk, Japan, Italië, Rusland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten zitting.

- De lidstaten van de G20 zouden elkaars economische ontwikkelingen gaan evalueren en indien nodig bekritiseren. Ook het IMF zou scherper in de gaten gaan houden of alle landen zich aan de internationale afspraken hielden.
- Landen met een handelstekort moesten hun schuldenlast afbouwen en landen met een handelsoverschot moesten hun binnenlandse consumptie aanwakkeren om minder van de export afhankelijk te worden. Deze maatregel zou de wereldeconomie minder kwetsbaar maken.
- Er moest in 2010 een vergadering over handelsprotectionisme komen. Want als reactie op de economische crisis hadden veel landen hun interne markten afgeschermd voor buitenlandse producten. Volgens de G20 was dat schadelijk voor de wereldeconomie.
- Er zou in 2010 ook worden gepraat over maatregelen om banken te dwingen grote zakelijke risico's te vermijden en hen ervan te weerhouden dat zij te veel inteerden op eigen liquide middelen en dat zij onverantwoord grote bedragen leenden.

(Vorige berichten pagina 364/1 - 2009)

Maandblad 79ste jaargang, nr. 3268, pag. 60577-60636

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

DECEMBER 2009

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Redactie
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 666
Verdrag van Lissabon definitief aanvaard

Andorra 668
Jaume Bartumeu nieuwe premier

België 669
Yves Leterme treedt opnieuw aan als premier

Duitsland 672
Regeling deeltijdwerkloosheid verlengd

Groot-Brittannië 674
Banken herstructureren onder druk van Europese Unie

Italië 675
Dagboeken onthullen vroegtijdig racisme van Mussolini

Liechtenstein 676
Anticorruptieverdrag ondertekend

Malta 677
Vestiging Europees centrum voor asielzaken

Nederland 677
Twee rechtsgeoriënteerde omroepen komen in publiek bestel

Oostenrijk 680
Economie uit recessie

Spanje 680
Krimp economie neemt geleidelijk af

Turkije 681
Eerste tweetalige verkeersborden in Koerdische regio

Zwitserland 682
Kiezers verbieden bouw van minaretten

AMERIKA

Verenigde Staten 682
Werkloosheid stijgt boven 10 procent

MIDDEN-OOSTEN

Egypte 685
Informatietechnologie is belangrijkste motor van economische groei

Jordanië 687
Geen nieuwe stappen voor verbetering relatie met Israël

Libanon 688
Winst voor prowesters kamp bij parlementsverkiezingen

Syrië 691
Noordoosten getroffen door ernstige droogte

AZIË

China 693
Geheime gevangenissen in Peking

Filippijnen 695
Massale moordpartij in kader van verkiezingsstrijd

India 697
Plannen goedgekeurd voor meer zonne-energie

Indonesië 698
OM en politie spannen samen tegen anticorruptiecommissie

Kazachstan 699
Handelsoverschot daalt met 71 procent

Kirgizstan 701
Protesten tegen verkiezingsuitslag in kiem gesmoord

Mongolië 703
Mongoolse Democratische Partij wint verkiezingen

Oezbekistan 704
EU heft wapenembargo op

Oost-Timor 705
Pro-Indonesische militieleider vrijgelaten

Tadzjikistan 705
Import gloeilampen verboden

Turkmenistan 707
Amnestie voor 1284 gevangenen

AFRIKA

Djibouti 708
Wereldwijde voedselcrisis verergert tekorten

Eritrea 708
Minste persvrijheid van 175 onderzochte landen

Ethiopië 709
Voedselhulp dringend noodzakelijk

Gambia 710
Doden en zieken door 'heksenjacht'

Guinee 711
Bloedbad bij demonstratie voor democratie

Kameroen 714
Nigeria draagt schiereiland Bakassi over

Lesotho 715
Kwetsbare groepen lijden onder hoge voedselprijzen

Somalië 716
Nieuwe regering kan opmars islamisten niet stoppen

Swaziland 719
Textielfabrieken gesloten

Zambia 719
Spectaculaire afname malariadoden

OCEANIË

Australië 721
Steun voor rechten oorspronkelijke bevolking

Nieuw-Zeeland 723
Werkloosheid op hoogste niveau in negen jaar

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Belgische premier Van Rompuy benoemd tot 'Europees president'

Verdrag van Lissabon definitief aanvaard

Op 3 november 2009 zette de eurosceptische Tsjechische president Vaclav Klaus zijn handtekening onder het Verdrag van Lissabon, waarmee de Europese Unie de besluitvorming wilde stroomlijnen en het democratisch gehalte verhogen. Klaus ging daartoe over nadat het Grondwettelijk Hof in Praag diezelfde dag had uitgesproken dat het verdrag geen inbreuk vormde op de Tsjechische grondwet. Nadat in oktober de Ieren in een tweede referendum alsnog vóór hadden gestemd en ook de lang aarzelende Poolse president Lech Kaczynski uiteindelijk had getekend, was nu de laatste belemmering genomen om het verdrag per 1 december in werking te laten treden.
Door aanvaarding van het verdrag lag tevens de weg open naar de benoeming van een Europese Commissie onder leiding van de in september voor een periode van vijf jaar herkozen José Manuel Durão Barroso. De aandacht ging daarbij vooral uit naar de nieuwe functie van Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid, in de wandelgangen aangeduid als de Europees minister van Buitenlandse Zaken. Deze werd tevens een van de vicevoorzitters van de Commissie.

Een compromisgezinde kandidaat

Veel meer aandacht echter was er voor de nieuw gecreëerde post van voorzitter van de Europese Raad van staatshoofden en regeringsleiders, ook wel 'president van Europa' genoemd. De ervaring leerde dat wie veel genoemd werd voor een hoge Europese functie en voor wie mogelijk gelobbyd werd, juist weinig kans maakte. Een meer 'onzichtbare kandidaat' van wie de naam in een laat stadium de ronde deed, was daarentegen kansrijk.
Voor deze post werd iemand gezocht die niet met een uitgesproken politieke visie teveel een stempel zou drukken op de toekomst van de EU. De functie diende toe te vallen aan een compromisgezinde kandidaat en in dat kader werden verscheidene namen genoemd, vooral uit de landen van de Benelux. In alle drie de gevallen ging het om christendemocratische premiers: Jean-Claude Juncker uit Luxemburg, Herman Van Rompuy uit België en Jan Peter Balkenende uit Nederland.
Uiteindelijk werd op 19 november bekendgemaakt dat de leiders van de 27 EU-landen hadden gekozen voor Van Rompuy. De functie van minister van Buitenlandse Zaken viel toe aan de Britse sociaaldemocrate en huidige eurocommissaris voor Handel Catherine Ashton.

Korte biografieën

Herman van Rompuy, voorzitter Europese Raad

Herman Achille Van Rompuy werd op 31 oktober 1947 geboren in de Brusselse gemeente Etterbeek. Hij studeerde af in Grieks en Latijn en later in de wijsbegeerte en de economische wetenschappen. Van 1972 tot 1975 werkte hij bij de Nationale Bank van België (NBB) en in 1982 werd hij docent aan de Vlaamse Ekonomische Hogeschool van Brussel (VLEKHO). Hij bekleedde diverse functies in de Christelijke Volkspartij (CVP), voorloper van het huidige Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V), waaronder directeur van de studiedienst en partijvoorzitter (1988-1993). Van 1993 tot 1999 was hij vicepremier en minister van Begroting. Hij was voorts senator (1988-1993), kamerlid (1999-2008) en in 2007 en 2008 bovendien kamervoorzitter.
Van Rompuy werd in 2007 door koning Albert II aangezocht als verkenner om de Belgische politiek uit de diepe impasse te halen die was ontstaan omdat de politieke partijen na de verkiezingen niet tot overeenstemming konden komen. Hij stond de latere premier Yves Leterme bij in diens (vergeefse) pogingen een kabinet te vormen. Na een interim-kabinet onder leiding van de vorige premier Guy Verhofstadt, kwam er in maart 2008 alsnog een regering-Leterme, die echter in december al weer viel. Vervolgens kwam Van Rompuy opnieuw in beeld en wel als formateur voor een regering die hij, ondanks aanvankelijke tegenzin, zelf ging leiden. Zijn premierschap ging in op 30 december en zou duren tot zijn aanstelling als 'Europees president'. Zijn opvolger werd opnieuw: Yves Leterme.
Van Rompuy behoorde tot de rechtervleugel van de christendemocratie, met name wat betreft ethische vraagstukken. Hij stond bekend om zijn intellectuele kennis, zijn gedegenheid en zijn kwaliteit om het onverzoenlijke te verzoenen. Hij kreeg in 2004 de titel Minister van Staat.

Catherine Ashton, Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid

Catherine Margaret Ashton werd op 20 maart 1956 in Upholland, Lancashire, geboren in een arbeidersgezin. Ze ging als eerste in haar familie naar de universiteit en studeerde in Londen af in economie en sociologie. Tussen 1977 en 1983 zette zij zich in voor de Campagne voor Nucleaire Ontwapening (CND). In de jaren negentig werkte zij als freelance beleidsadviseur en was verder actief op het terrein van gezondheidszorg en maatschappelijk werk. Ook was zij pleitbezorger van de rechten van homoseksuelen.
Als lid van de Labourpartij bekleedde Ashton van 2001 tot 2007 diverse kabinetsfuncties, zoals staatssecretaris van Onderwijs. In dat laatste jaar werd zij fractieleider in het Hogerhuis, waarna in 2008 haar aanstelling volgde als eurocommissaris voor Handel.
In 1999 werd Ashton in de adelstand verheven als Barones Ashton van Upholland. Zij kreeg in 2005 een eredoctoraat van de Universiteit van Oost-Londen (UEL).

Een uitruil van functies

De Europese Raad kende tot op heden een roulerend voorzitterschap: om het half jaar nam een andere regeringsleider de functie op zich. Dat veranderde met het Verdrag van Lissabon. Een vaste voorzitter zou de Raad leiden en dat maakte het begrijpelijk dat de functie niet zou worden bekleed door iemand met uitgesproken politieke opvattingen. In dit verband was meermalen de naam van de voormalige Britse Labour-premier Tony Blair genoemd, die bij een aantal lidstaten en ook onder sociaaldemocraten uit andere lidstaten omstreden was geraakt door zijn alliantie, met name rond de oorlog tegen Irak, met de voormalige Amerikaanse president George W. Bush. Diens kandidatuur maakte dan ook weinig kans.
Blair werd aanvankelijk gesteund door zijn opvolger als premier Gordon Brown, maar deze zag zich uiteindelijk genoodzaakt om het obstakel voor de aanwijzing van Van Rompuy weg te nemen. Dat gebeurde nadat de sociaaldemocraten uit andere lidstaten de post van Hoge Vertegenwoordiger hadden opgeëist en daarmee in feite de 'presidentsfunctie' weggaven. Het lag ook enigszins voor de hand om deze over te laten aan de christendemocraten, die de grootste politieke groepering in het Europees Parlement vormden.
Voorts speelde mee dat menig sociaaldemocratisch regeringsleider kritisch stond tegenover Massimo D'Alema, Italiaans premier van 1998 tot 2000, die tot dan toe hun officiële kandidaat voor de post Hoge Vertegenwoordiger was. Hij had niet alleen een communistisch verleden, maar stond ook bekend om een anti-Amerikaanse en anti-

Israëlische houding. Men schakelde daarom over op Catherine Ashton van Groot-Brittannië, waarmee tevens het doel werd bereikt dat een van de twee te vergeven topfuncties door een vrouw werd bekleed.

Geruchten Nederlandse kandidatuur

De verkiezing van Van Rompuy maakte een einde aan maandenlange speculaties over een mogelijk presidentschap voor de Nederlandse premier Balkenende. Hij leek naast Van Rompuy en meer dan zijn Luxemburgse ambtgenoot Juncker kansrijk te zijn. Zelf bleef hij om de al genoemde tactische redenen – het zou zijn kansen verkleinen – ontkennen kandidaat te zijn voor de post. Hij zei echter nooit niet beschikbaar te zijn, indien hij toch gevraagd zou worden. De mist die hierdoor werd opgetrokken wekte bij Nederlandse politieke partijen de indruk dat hij eigenlijk naar Europa wilde overstappen, hetgeen op zijn minst zou leiden tot de aanstelling van een nieuwe premier maar wellicht ook tot nieuwe parlementsverkiezingen.
De meeste oppositiepartijen in de Tweede Kamer meenden, toen de keuze voor Van Rompuy eenmaal bekend was, dat Balkenende's gezag door de kwestie was aangetast. Kamerlid Harry van Bommel van de Socialistische Partij (SP), de grootste oppositiepartij, liet echter weten dit standpunt niet te delen.

De eurocommissarissen

De leden van de Commissie-Barroso II zouden begin 2010 hun werkzaamheden beginnen. De precieze samenstelling ervan stond nog niet geheel vast omdat het Europees Parlement per commissielid de kandidaten op geschiktheid zou beoordelen. De Commissie zou bestaan uit 27 leden, één uit elke lidstaat. Naast voorzitter Barroso zouden er zeven vicevoorzitters zijn, onder wie Catherine Ashton.
Onder de voorgestelde Commissie-leden was de Vlaamse liberaal Karel De Gucht, voormalig minister van Buitenlandse Zaken van België. Hij had in juli 2009 zijn landgenoot Louis Michel, een Waalse liberaal, als eurocommissaris opgevolgd op de post Ontwikkelingshulp en Humanitaire Hulp. Hij was nu aangezocht voor de functie Handel, die als een zware portefeuille gold en voorheen werd vervuld door Ashton.
Een zware portefeuille werd tot dan toe ook bekleed door de Nederlandse liberaal Neelie Kroes, die sinds 2004 eurocommissaris voor Mededinging was in de Commissie-Barroso I. Zij zou nu kandidaat zijn voor de post Digitale agenda, waaronder Informatie- en Communicatietechnologie (ICT) en Telecom viel. Dit werd echter als een minder belangrijke portefeuille beschouwd, waar wel tegenover stond dat zij bij verkiezing een van de vicevoorzitterschappen zou krijgen. Het was de bedoeling dat haar vorige post zou worden overgenomen door de Spaanse sociaaldemocraat Joaquín Almunia, die sinds 2004 Commissielid was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europa kruipt langzaam uit recessie

Uit de op 3 november 2009 gepresenteerde halfjaarlijkse economische prognoses kwam naar voren dat de Europese economie na de recessie van 2009 in het daarop volgende jaar weer een groei zou doormaken. De verantwoordelijke eurocommissaris Joaquín Almunia van Economische en Monetaire Zaken voorspelde voor 2010 een groei van het bbp met 0,7 procent en voor 2011 van 1,5 procent. Dat was een groot verschil met het verwachte cijfer over 2009 van 4,1 procent economische krimp.
Het was vooral de openheid van de betreffende economie die bepaalde hoe snel een lidstaat uit de recessie zou komen. Open economieën (zoals België en Nederland) leden in het algemeen sterker onder de economische neergang, maar zouden zich ook sneller herstellen. Dat betekende tevens dat de overheidsfinanciën, waarop de anticrisispolitiek zwaar had gedrukt, in dergelijke landen ook eerder op orde zouden zijn. Verder was in sommige landen, zoals Spanje en het Verenigd Koninkrijk, de recessie hardnekkiger dan bijvoorbeeld in Duitsland en Frankrijk die de fase van krimp al achter zich hadden gelaten.

Werkloosheid en begrotingstekort

Herstel betekende echter niet dat de gevolgen van de crisis ook snel voorbij zouden zijn. Vooral de werkgelegenheid zou zich voorlopig in negatieve zin ontwikkelen. De werkloosheid lag in 2009 op gemiddeld 9,1 procent, maar zou het jaar daarna doorstijgen naar 10,3 procent.
Ook het begrotingstekort zou de komende twee jaar hoog blijven. Gemiddeld bedroeg het 6,9 procent van het bbp over 2009 en dat zou in 2010 oplopen naar 7,5 procent. Daarmee waren vrijwel alle lidstaten ver verwijderd van de norm dat het tekort maximaal 3 procent mocht bedragen. In 2011 zou dat slechts door twee landen worden gehaald, namelijk Bulgarije en Zweden. In de bij tekorten gebruikelijke procedures tegen lidstaten was vanwege de uitzonderlijke situatie voorzien in langere termijnen waarbinnen zij hun overheidsfinanciën op orde moesten brengen. Een dergelijke procedure liep nu al tegen 21 lidstaten.

Chemieconcerns beboet wegens kartelafspraken

De Europese Commissie maakte op 11 november 2009 bekend dat 24 bedrijven een boete was opgelegd van in totaal 173 miljoen euro wegens het maken van kartelafspraken in de plasticindustrie. De verboden prijsafspraken dateerden uit de periode 1987-2000. Het ging om chemische bedrijven, waaronder ook het Nederlandse Akzo-Nobel.
De boete voor het Franse Elf Aquitaine werd met 90 procent verhoogd omdat dit bedrijf al eerder had deelgenomen aan kartels. Het Amerikaanse Chemtura werd de boete kwijtgescholden omdat het het bestaan van het kartel had onthuld.

ONDERWIJS

Doelstellingen voor onderwijs in 2010 worden niet gehaald

Bijna tien jaar nadat de lidstaten van de Unie overeenstemming hadden bereikt over een vijftal hoofddoelstellingen voor het onderwijs, bleek uit een voortgangsrapport dat de gestelde deadline voor de realisatie ervan in 2010 grotendeels onhaalbaar was. Uit het op 26 november 2009 openbaar gemaakte rapport van de Europese Commissie viel af te leiden dat slechts één van de doelen gehaald werd, namelijk de groei met 15 procent van het aantal universiteitsstudenten dat afstudeerde in wiskunde, wetenschap en technologie. Het daarbij geformuleerde nevendoel, een hoger percentage vrouwelijke afgestudeerden, werd eveneens gehaald.
Op drie terreinen werd weliswaar vooruitgang geboekt, maar zouden de gestelde doelen niet worden gehaald. Het betrof de deelname aan permanente educatie, verlaging van het uitvalpercentage op middelba-

Europese Unie

re scholen en universiteiten en de afronding van het hoger middelbaar onderwijs. De vijfde doelstelling was het verbeteren van de leesvaardigheid van vijftienjarigen. Hier bleek de situatie zelfs verslechterd te zijn.
De doelstellingen maakten deel uit van de Lissabonstrategie, het tienjarenplan voor economische groei en werkgelegenheid. Deze werd in het jaar 2000 vastgelegd.

NATUUR EN MILIEU

Opwarming aarde kan Europa jaarlijks 65 miljard euro kosten

Een temperatuurstijging tussen de 2,5 en 5,4 graden Celsius kan de landen van de Europese Unie per jaar een bedrag kosten van 20 tot 65 miljard euro, zo bleek op 25 november 2009 uit een wetenschappelijke studie in opdracht van de Europese Commissie. Daartoe werden vier thema's onderzocht waar de invloed van klimatologische veranderingen sterk doorwerkte, namelijk de landbouw, overstromingen door wassende rivieren, de kustgebieden en het toerisme. De onderzoekers van het Joint Research Centre (JRC) schetsten meerdere scenario's, afhankelijk van de mate van temperatuur- en zeespiegelstijging in Europa.
Uit het onderzoek bleek dat door de stijging van de zeespiegel jaarlijks 0,3 tot 0,7 procent van het bbp verloren zou gaan. De kosten van overstromingen zouden tot 5 miljard euro per jaar kunnen oplopen. Daar stond tegenover dat het toerisme kon aantrekken tot 4 miljard euro per jaar. De onderzoekers merkten echter op dat de studie geen compleet beeld gaf van de totale kosten. Niet alleen werden er slechts vier thema's in betrokken, er werd ook geen rekening gehouden met de niet-economische gevolgen. Daarbij viel te denken aan de vermindering van de biodiversiteit en de toename van het aantal natuurrampen.

Verschillen per regio

Opvallend was de verwachting dat de welvaart in de Baltische en Scandinavische landen als gevolg van de klimaatverandering zou toenemen en wel met 0,5 tot 0,7 procent per jaar. Dat hing vooral samen met het profijt dat de landbouw trok uit de stijgende temperatuur. Ongunstig was echter dat de zeespiegelstijging zeker tweehonderdvijftigduizend mensen extra zou bedreigen.

In Zuid-Europa zouden vooral landbouw en toerisme de gevolgen van de klimaatverandering ondervinden. Geschat werd dat het rendement in de landbouwsector met een kwart zou afnemen en dat het toerisme jaarlijks met 5 miljard euro aan inkomstenderving te maken zou krijgen.
Wanneer uitgegaan werd van het meest negatieve scenario, zou de invloed op de welvaart vooral sterk zijn in Groot-Brittannië en Ierland. Zij zouden dan elk jaar 1,3 procent van hun bbp verliezen.

(Vorige berichten pagina 606/1 - 2009)

Andorra

ANDORRA

BINNENLAND

Jaume Bartumeu nieuwe premier Andorra

De vijfenvijftigjarige advocaat Jaume Bartumeu werd op 3 juni 2009 door een meerderheid van het parlement gekozen als het nieuwe regeringshoofd van Andorra. In april won zijn Sociaal-Democratische Partij (PS), door hemzelf opgericht in 2000, met 45 procent van de stemmen de parlementsverkiezingen en kreeg 14 van de 28 zetels.
Bartumeu was van 1990 tot 1992 minister van Financiën, Handel en Industrie. Ook was hij redacteur van de Andorrese grondwet van 1993.

Samenstelling regering Andorra
(16 september 2009)

Staatshoofd (coprins)
Joan-Enric VIVES I SICÍLIA (bisschop Spaanse stad La Seu d'Urgell)
Nicolas SARKOZY (president van Frankrijk)

Premier
Jaume BARTUMEU Cassany

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Victor NAUDI Zamora
Buitenlandse Zaken en Institutionele Relaties
Xavier ESPOT Miro
Economie en Financiën
Pere LOPEZ Agras
Gezondheidszorg, Welzijn en Werkgelegenheid
Cristina RODRIGUEZ Galan
Onderwijs, Cultuur en Jeugdzaken
Susanna VELA Palomares
Territoriale planning, Milieu en Landbouw
Vicenc ALAY Ferrer

Felicitaties van Franse president

Bartumeu werd na zijn benoeming onmiddellijk gefeliciteerd door de Franse president en covorst van Andorra Nicolas Sarkozy, die hem steun betuigde, ook gezien Andorra's uitdagingen waar het ging om de relatie met de Europese Unie en de internationale gemeenschap. Andorra was de laatste jaren herhaaldelijk onder druk gezet om het bankgeheim op te geven. Sinds begin april 2009 stond Andorra niet meer op de zwarte lijst van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), maar op een 'grijze lijst'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rechtbank bevriest banktegoeden gelinkt aan Venezolaanse president

Op last van een rechter in Andorra werden in september 2009 banktegoeden bevroren van mensen die nauwe banden zouden onderhouden met de Venezolaanse president Hugo Chávez. De bankrekeningen werden in verband gebracht met de financiering van organisaties als de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC), de Libanese Hezbollah, de beweging al-Qaida en de Baskische afscheidingsbeweging ETA.Informatie over de banktegoeden was afkomstig uit de Verenigde Staten, waar het ministerie van Financiën een onderzoek had ingesteld. Het ging om miljarden waarvan de herkomst 'dubieus' was.

OVERLEDEN

Joan Martí Alanis, bisschop van Urgell en covorst van Andorra

Op 11 oktober 2009 overleed in Barcelona de voormalige bisschop van La Seu d'Urgell, Joan Martí Alanis. Hij werd geboren op 29 november 1928 in El Milà, in de provincie Tarragona in het noordoosten van Spanje. Hij was bisschop van Urgell van 1971 tot 2003 en daarmee een van de twee covorsten van Andorra. In 1993 ondertekende hij in die functie samen met de Franse president François Mitterrand de nieuwe Andorrese grondwet. Alanis werd in 2003 opgevolgd door Joan-Enric Vives I Sicília.

(Vorige berichten pagina 247/2 e.v. - 2009)

BELGIË

BINNENLAND

Kritiek bij Waalse liberalen op leiderspositie van Didier Reynders

Bij de Franstalige liberalen van regeringspartij Mouvement Réformateur (MR) was in de maanden volgend op de slechte resultaten bij de Waalse verkiezingen van juni 2009 sprake van interne strubbelingen. Centraal daarin stond de positie van vicepremier en minister van Financiën Didier Reynders, die tevens partijvoorzitter was. Diens cumulatie van functies leidde tot aanhoudende kritiek, maar deze kwam aanvankelijk niet openlijk tot uiting.

Op 15 oktober echter besliste de MR-fractie in de Senaat unaniem om Christine Defraigne, op dat moment fractievoorzitter, te vervangen door Dominique Tilmans. Defraigne had regelmatig opgeroepen tot meer zelfkritiek en Reynders bekritiseerd. Volgens haar was de beslissing van de senaatsfractie, die unaniem genomen werd, aangestuurd door de partijleiding. Vier dagen later ontving Reynders een brief met het verzoek om nieuwe voorzittersverkiezingen. Bij uitblijven daarvan dienden de leden zich te kunnen uitspreken over de combinatie van partijvoorzitterschap en vicepremierschap. De brief was ondertekenend door 37 partijprominenten, onder wie voormalig minister Louis Michel en diens zoon Charles Michel die net als Reynders federaal minister was. Ook staatssecretaris Olivier Chastel had getekend, naast leden van diverse parlementen.

Op de partijraad van 26 oktober wist men de conflicten bij te leggen. De groep die zich tegen het leiderschap van Reynders verzette, kreeg een vierde ondervoorzitter in de persoon van Willy Borsus, fractieleider in het Waals Parlement. Waarnemers meenden dat deze beperkte concessie de positie van Reynders slechts voorlopig had veiliggesteld.

Neergang partij Vlaams Belang leidt tot richtingenstrijd

Vlaams Belang (VB), waartegen sinds 1992 een zogeheten cordon sanitaire bestond vanwege zijn extreme opvattingen op vooral het gebied van immigratie, raakte in de tweede helft van 2009 in een crisis. Deze volgde op de teruggang van de partij die zich had afgetekend bij de Vlaamse verkiezingen van juni dat jaar. Regelmatig waren in VB stemmen op gegaan een meer verzoenende koers te varen omdat het cordon, waarmee de andere Vlaamse partijen bestuursakkoorden en politieke afspraken met de partij blokkeerden, stand hield. Dat betekende dat de partij, die nog steeds de op één na grootste van Vlaanderen was, geen enkele bestuursinvloed had. Zowel om de nederlaag te boven te komen als om het isolement te doorbreken, werd gezocht naar een nieuwe koers.

In de ontstane discussie pleitte partijvoorzitter Bruno Valkeniers voor verregaande hervormingen. VB moest weliswaar een 'anti-establishmentpartij' blijven, maar zich tegelijkertijd richten op het aandragen van constructieve oplossingen voor beleidsproblemen. Een van zijn medestanders was Vlaams parlementslid Marie-Rose Morel (37) die al eerder kritiek had geleverd op de koers van Vlaams fractievoorzitter Filip Dewinter, sinds jaren boegbeeld van de partij. Zij werd op aandringen van Valkeniers kandidaat voor de post ondervoorzitter en zou als zodanig deelnemen aan het partijbestuur waar Dewinter eveneens zitting in had. Het nieuw voorgestelde partijbestuur werd echter op 24 oktober met een nipte meerderheid van 49 tegen 47 weggestemd door de partijraad. De aanstelling van Morel tot ondervoorzitter was daarmee van de baan.
Op 29 november nam VB-senator en voormalig partijvoorzitter Frank Vanhecke ontslag uit het partijbestuur, een stap die werd gevolgd door Vlaams parlementslid Karim Van Overmeire. Hun afhaken zou vooral verband houden met de dominantie van de Antwerpse VB, waarin naast Dewinter ook fractievoorzitter in de Kamer Gerolf Annemans een belangrijke rol speelde. Zij zouden doende zijn de belangrijkste partijfuncties in handen te houden van degenen die een harde koers voorstonden. Daarin paste ook de aanstaande benoeming tot partijraadsvoorzitter van kamerlid Filip De Man, een uitgesproken vertegenwoordiger van de rechtervleugel.

Lijst Dedecker

Een van de concurrenten van VB was de Lijst Dedecker (LDD), die bekend stond als rechtsnationalistisch, maar gematigder was dan VB, hoewel zich ook daar een strijd afspeelde tussen gematigden en radicalen. Deze laatste stroming zou zich hebben gevormd rond leider Jean-Marie Dedecker zelf, die zijn partij volgens tegenstanders wilde modelleren naar die van de Nederlandse politicus Geert Wilders, die vooral tamboereerde op de gevaren van de islam. Deze ambitie zou onder meer blijken uit een op 9 oktober verschenen boek van Dedecker over migratie.
Diezelfde maand besloten de leden van de dertien gemeenten van het arrondissement Mechelen om de partij te verlaten. Zij vreesden dat de LDD zich ontwikkelde in de richting van een extremistische partij.

Twee rechters en een advocaat lekten in besluit rond verkoop Fortisbank

Het hof van beroep in Gent droeg op 10 november 2009 zijn onderzoek naar de gang van zaken rond de verkoop van bank-verzekeraar Fortis over aan het parketgeneraal van die stad. Het onderzoek, een van de vele die naar de kwestie werden ingesteld, was in februari gestart. Het moest uitsluitsel geven over het vooraf lekken van informatie over het vonnis dat in december 2008 werd geveld inzake de door de regering gewenste, maar door de aandeelhouders afgewezen overheidsverkoop van Fortis aan het Franse BNP Paribas. Met de informatielekken zou zijn beoogd de besluitvorming te beïnvloeden.
Van de drie rechters van het Brusselse hof van beroep dat een oordeel moest uitspreken, waren er twee die de verkoop niet wilden laten doorgaan. De derde, voorzitter Christine Schurmans, was op de hand van de regering en had over het dreigend negatief besluit gelekt naar advocaten van de staat. Van haar achtte het Gentse hof dan ook bewezen dat zij haar beroepsgeheim had geschonden. Datzelfde gold voor staatsadvocaat Christian Van Buggenhout en voor de voorzitter van het Hof van Cassatie Ivan Verougstraete, die op verzoek van Schurmans zijn invloed had aangewend.
Het parketgeneraal zou nu beslissen over mogelijke vervolging van de drie betrokkenen.

Ministers lijken vrijgepleit

Er werden geen bewijzen gevonden dat de

direct verantwoordelijke bewindslieden de gerechtelijke besluitvorming hadden proberen te beïnvloeden. Het ging om toenmalig premier Yves Leterme, minister van Justitie Jo Vandeurzen en minister van Financiën Didier Reynders. Het waren volgens het onderzoek slechts enkele kabinetsmedewerkers die hadden gepoogd informatie los te krijgen. Destijds leidden de aanwijzingen voor beïnvloeding echter wel tot het aftreden van de regering.

Vanuit de oppositie werd gesteld dat de zaak hiermee niet was afgedaan, omdat niet de politiek maar de magistratuur voorwerp van onderzoek was. In de woorden van Stefaan Van Hecke, kamerlid van Groen!: 'Het gerecht had helemaal niet de opdracht om uit te pluizen of er sprake was van politieke beïnvloeding. Het moest alleen het beroepsgeheim van de betrokken magistraten bekijken.' Hij pleitte daarom voor voortzetting van het onderzoek naar de politiek verantwoordelijken en werd daarin ondersteund door de andere oppositiepartijen. Daarbij stak het een aantal partijen dat Leterme, die op dat moment weer minister was, zichzelf in een interview met dagblad *De Standaard* van 17 oktober alvast had vrijgepleit. Op dat moment waren de conclusies van het onderzoek al bekend geworden.

Drie nieuwe ministers van Staat benoemd

Koning Albert II benoemde op 24 november 2009 drie Belgische politici tot minister van Staat. Het ging om de voormalige ministers Jos Chabert (Christen-Democratisch & Vlaams - CD&V), Armand De Decker (Mouvement Réformateur - MR) en Frank Vandenbroucke (Socialistische Partij Anders - SP.A). Zij waren respectievelijk, 76, 61 en 54 jaar oud. Met de benoemingen beschikte de MR nu, net als haar Vlaamse zusterpartij de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD), over negen ministers met de titel minister van Staat. CD&V had er acht, de SP.A en de Parti Socialiste (PS) zeven, het Centre Démocrate Humaniste (CDH) vier en zowel Ecolo als Groen! twee.

Minister van Staat was een eretitel, hoewel degenen die deze droegen in principe wel politieke invloed konden uitoefenen. Ze maakten namelijk deel uit van de kroonraad, een adviesorgaan van de koning. In de praktijk functioneerde deze raad echter niet, want ze was voor het laatst in 1960 bijeengekomen.

Yves Leterme treedt opnieuw aan als Belgisch premier

Op 25 november 2009 bood premier Herman van Rompuy, die gekozen was tot vaste voorzitter van de Europese Raad ofwel 'president' van de Europese Unie, zijn ontslag aan bij koning Albert II. Hij was in december 2008 aangetreden, als vervanger van zijn partijgenoot van Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) Yves Leterme. Deze laatste moest aftreden in verband met vermeende politieke beïnvloeding van een besluit over de affaire rond bank-verzekeraar Fortis.
Het was dezelfde Leterme, die onder Van Rompuy minister van Buitenlandse Zaken was geworden, die nu opnieuw door de koning werd benoemd tot premier. Hij legde op 25 november 2009 de eed af bij de koning en presenteerde in Kamer en Senaat de regeringsverklaring.

Onderhandelingen kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde

Na consultatie van de voorzitters van de regeringspartijen had 'koninklijk begeleider' en oud-premier (1981-1992) Wilfried Martens op 24 november een akkoord bereikt over de wijze waarop de onderhandelingen zouden worden gevoerd rond de omstreden kwestie van de splitsing van de tweetalige kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V). Deze lang slepende zaak was steeds een splijtzwam tussen Vlamingen en Walen gebleken. Om een oplossing naderbij te brengen, werd een andere voormalig premier (1992-1999) aangezocht, namelijk Jean-Luc Dehaene. Als 'koninklijk opdrachthouder' moest hij het voorbereidende werk doen voor de eigenlijke onderhandelingen onder leiding van premier Leterme.

Hoewel men al jaren niet tot overeenstemming kon komen, was Martens redelijk optimistisch: 'De geesten zijn gerijpt. Alle partijvoorzitters die ik gesproken heb, zijn echt

Samenstelling regering België (25 november 2009)

Premier
Yves Leterme (CD&V)

Vicepremier en minister van Begroting
Guy Vanhengel (Open VLD)
Vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen
Steven Vanackere (CD&V)
Vicepremier en minister van Financiën en Institutionele Hervormingen
Didier Reynders (MR)
Vicepremier en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
Laurette Onkelinx (PS)
Vicepremier en minister van Werk en Gelijke Kansen
Joëlle Milquet (CDH)

Ministers:
Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven
Inge Vervotte (CD&V)
Binnenlandse Zaken
Annemie Turtelboom (Open VLD)
Justitie
Stefaan De Clerck (CD&V)
Klimaat en Energie
Paul Magnette (PS)
Landsverdediging
Pieter De Crem (CD&V)
Midden- en Kleinbedrijf, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid
Sabine Laruelle (MR)
Ondernemen en Vereenvoudigen
Vincent Van Quickenborne (Open VLD)
Ontwikkelingssamenwerking
Charles Michel (MR)
Pensioenen en Grote Steden
Michel Daerden (PS)

Staatssecretarissen (deels naar beleidsterrein toegevoegd aan de betrokken ministers):
Begroting, Migratie, Gezinsbeleid en Federale Culturele Instellingen
Melchior Wathelet (CDH)
Coördinatie van de Fraudebestrijding
Carl Devlies (CD&V)
Europese Zaken
Olivier Chastel (MR)
Gehandicaptenbeleid
Jean-Marc Delizée (PS)
Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding
Philippe Courard (PS)
Mobiliteit
Etienne Schouppe (CD&V)
Modernisering van Financiën, Milieufiscaliteit en Bestrijding van Fiscale Fraude
Bernard Clerfayt (MR)

Regeringscommissaris
Guido De Padt (Open VLD)

CD&V - Christen-Democratisch en Vlaams
Open VLD - Open Vlaamse Liberalen en Democraten
MR - Mouvement Réformateur
PS - Parti Socialiste
CDH - Centre Démocrate Humaniste

bereid tot onderhandelen, ook de Franstalige. Dat maakt me hoopvoller dan vorig jaar.'
Volgens de oppositie was het overdragen van de kwestie B-H-V aan Martens en Dehaene een teken van zwakte. Het zou er op wijzen dat het vertrouwen in de tijdens zijn eerste regeringsperiode al beschadigde premier niet groot was.

Lek naar de pers

Uit de regeringsverklaring van Leterme bleek dat het beleid van de regering-Van Rompuy zou worden gecontinueerd, ook al waren nieuwe initiatieven niet uitgesloten. De aandacht zou vooral uitgaan naar de economische crisis, een verantwoord begrotingsbeleid, de hervorming van justitie en defensie, de vergrijzing en een duurzaam klimaat- en energiebeleid.

De verklaring bood ook in een ander opzicht weinig nieuws: nog vóór dat de regering de eed had afgelegd, was de tekst al in een aantal kranten gepubliceerd. Kamervoorzitter Patrick Dewael sprak er zijn verontwaardiging over uit: 'In meer dan honderdzestig jaar functioneren van de Kamer is het de eerste maal dat we via de media kennis moeten nemen van een regeringsmededeling. (...) U zult het met mij eens zijn dat dit allesbehalve een ideale start is. Ik zou u dan ook willen vragen om de nodige maatregelen te willen nemen opdat dergelijke zaken zich in de toekomst nooit meer zouden voordoen.'

Beperkte wijzigingen in kabinetssamenstelling

Door de premierfunctie van Leterme kwam in het nieuwe kabinet de post Buitenlandse Zaken vrij. Deze werd nu toebedeeld aan Steven Vanackere, die tevens zijn vicepremierschap behield en ook verantwoordelijk bleef voor Institutionele Hervormingen. Als minister van Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven werd Vanackere opgevolgd door Inge Vervotte, die deze post ook al bekleedde tussen december 2007 en december 2008.

Regering krijgt parlementair vertrouwen

Op 27 november 2009 kreeg Leterme II het vertrouwen van de Kamer. Dat gebeurde met 83 stemmen vóór van de regeringspartijen en 53 neestemmen van de oppositie.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe ontslagronde bij Belgische farma-vestigingen

De directie van Janssen Pharmaceutica maakte op 3 november 2009 bekend de komende drie tot vier jaar 558 van de ruim 4.000 banen te zullen schrappen bij de drie Belgische vestigingen in Beerse, Geel en Olen. Het ging om 131 arbeiders, 267 bedienden en 160 kaderleden. Het was de derde herstructurering sinds 2007. In dat jaar en in 2008 gingen al 850 arbeidsplaatsen verloren.
Ook bij biotechbedrijf Tibotec-Virco, een zusterbedrijf van Janssen Pharmaceutica, gingen arbeidsplaatsen verloren. Door de bundeling van de Belgische onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten zouden 41 van de 440 medewerkers hun baan verliezen. Dit kwam bovenop een al eerder aangekondigd ontslag van ruim 30 werknemers.
De herstructurering bij beide ondernemingen maakte deel uit van een wereldwijde reorganisatie van hun Amerikaanse moederbedrijf Johnson & Johnson (J&J), dat vanaf 2011 voor een bedrag van 1,4 tot 1,7 miljard dollar (rond de 1 miljard euro) per jaar wilde besparen. In het derde kwartaal van 2009 had het voor het eerst in 77 jaar de omzet zien dalen. De operatie zou wereldwijd 6 tot 7 procent van de banen doen verdwijnen, waarbij de Belgische vestigingen relatief het zwaarst werden getroffen.
De ontslagen waren maar voor een deel te wijten aan de economische crisis, want de farmaceutische bedrijfstak leed al langer onder structurele problemen. Er konden steeds minder nieuwe medicijnen worden ontwikkeld, terwijl tegelijkertijd patenten van bestaande geneesmiddelen vervielen. Overheden keurden daarnaast minder nieuwe middelen goed. Ook het onderzoek was duurder geworden.

Vrouwen blijven sterk ondervertegenwoordigd in topfuncties

Op 20 november 2009 maakte het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) cijfers over het voorgaande jaar bekend die aantoonden dat vrouwen in België nog altijd weinig topfuncties bekleedden. Uit haar rapport *Vrouwen aan de Top*, resultaat van onderzoek door de Universiteit Hasselt en de Katholieke Universiteit Leuven bleek dat vrouwen alleen in de politiek relatief goed vertegenwoordigd waren, maar in de meeste overige sectoren niet.
Van de beursgenoteerde bedrijven had 62 procent geen vrouwelijke bestuurders en van de niet-beursgenoteerde bedrijven 71 procent. In de culturele sector, onder advocaten en artsen lagen de verhoudingen gunstiger. Zo was 1 op de 9 culturele managers van het vrouwelijk geslacht. In de media gold dat echter maar voor 1 op de 46 topfuncties.
Volgens Michel Pasteel, directeur van het IGVM, had de ondervertegenwoordiging niets te maken met een gebrek aan kwalificaties, maar wel met discriminatie. Minder vrouwen in topfuncties was tevens nadelig voor de prestaties: '[Het] is vanuit maatschappelijk oogpunt dom en inefficiënt. Er zijn studies genoeg die aantonen dat bedrijven met een divers management ook beter presteren.'
Minister van Werk en Gelijke Kansen Joëlle Milquet stelde naar aanleiding van het rapport voor om zowel beursgenoteerde bedrijven als overheidsbedrijven wettelijke quota op te leggen om de ondervertegenwoordiging aan te pakken. Ze streefde er naar dat na zeven jaar tenminste een derde deel van de leden van de raad van bestuur van dergelijke ondernemingen uit vrouwen zou bestaan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Sterke afname Amerikaanse investeringen in België

Uit gegevens die op 25 november 2009 bekend werden, bleek dat de directe investeringen vanuit de Verenigde Staten in België het voorgaande jaar met ca. 42 procent waren gedaald ten opzichte van 2007, van 7 naar 4 miljard dollar (van ca. 4,7 naar 2,7 miljard euro). Voor 2009 werd een halvering verwacht, hetgeen voor de twee jaar samen een afname van de investeringen met 72 procent zou betekenen. De totale Amerikaanse investeringen in België stegen in 2008 nog met 3,3 procent, maar tussen 2002 en 2007 had die groei 145 procent bedragen. De cijfers kwamen van AmCham, de Amerikaanse Kamer van Koophandel in België.
Als oorzaken van de geringe Belgische aantrekkingskracht werd, behalve op de economische crisis, ook gewezen op de verplaatsing van investeringen van de VS naar opkomende industrielanden. In België was de

België

inzinking echter structureler vanwege de verschuiving van Amerikaanse investeringen van de industriële naar de dienstensector, een proces dat in België minder ver gevorderd was. Daarnaast was volgens Amcham de ontwikkeling naar een Belgische kenniseconomie nog onvoldoende en was de arbeidsmarkt er onvoldoende flexibel, onder meer vanwege de automatische loonindexering.

JUSTITIE

Geweld in Belgische gevangenissen wordt onbeheersbaar

In het najaar van 2009 vond in Belgische gevangenissen een aantal gewelddadige confrontaties plaats tussen gevangenispersoneel en gedetineerden en tussen gevangenen onderling. De gebeurtenissen leidden tot stakingen onder cipiers, maatregelen tegen gevangenen en onderzoek naar misdragingen van agenten die de cipiers tijdens de stakingsdagen vervingen.
De gevangenissen gingen gebukt onder personeelstekorten, achterstallig onderhoud en onvoldoende veiligheidsvoorzieningen. Ook was er sprake van overbevolking, hetgeen had geleid tot een regeringsbesluit om de komende jaren een grootscheeps renovatie- en nieuwbouwprogramma uit te voeren, waarbij in de tussentijd de hulp van Nederland was ingeroepen om gevangenen over te nemen. Gemiddeld vond er dagelijks zeker één gewelddadig incident per Belgische gevangenis plaats. Bovendien ontsnapten herhaaldelijk gevangenen uit diverse strafinstellingen, hetgeen eveneens geweld met zich meebracht.

Interventie-eenheid schiet gewelddadige gedetineerde dood

Op 29 oktober werd een gedetineerde gedood in de gevangenis van Leuven Centraal. De Iraniër Hussein Mamiani (35), die een straf van 22 jaar uitzat wegens moord, stak die dag de vrouwelijke cipier Sonja De Saedeleer twaalf keer met een zelfgemaakt mes. De vrouw raakte zeer ernstig gewond, maar overleefde de steekpartij. Aanleiding was een lichte overtreding waarvoor Mamiani zijn excuses moest aanbieden, hetgeen hij weigerde.
Samen met een vriend, de voor moord veroordeelde Jimmy Hemeleers, verwondde Mamiani een tweede cipier en ook een gevangene die tussenbeide wilde komen en die in kritieke toestand naar het ziekenhuis moest worden gebracht. Vervolgens gijzelden beiden een gedetineerde in zijn cel, die herhaaldelijk mishandeld werd en met de dood bedreigd. Daarop drongen leden van de speciale interventie-eenheid van de federale politie de cel binnen. Omdat Mamiani zich niet overgaf, werd hij doodgeschoten. Zijn medestander werd naar de gevangenis van Hasselt overgeplaatst en in de isoleercel gezet.

Cipiers in staking

De cipiers in vrijwel alle gevangenissen van Vlaanderen, Brussel en Wallonië legden op 30 oktober het werk een dag neer. Op 31 oktober deed het personeel van de gevangenis van Nijvel dat opnieuw, na een vechtpartij tussen twee rivaliserende groepen. Een van de gedetineerden kreeg daarbij een glasscherf in het oog, dat hij moest missen.
De cipiers van de gevangenis Leuven-Centraal staakten door tot 5 november, toen zij het werk hervatten na een belofte voor extra portofoons en bewakingscamera's. Er kwamen aanpassingen van het tuchtreglement en een algemeen geldende regeling voor het fouilleren van gedetineerden. Het sterk verouderde veiligheidssysteem zou worden vervangen, maar dat zou pas binnen negen maanden gebeuren. Veel vertrouwen in een grotere veiligheid was er onder de cipiers niet, omdat er volgens hen al te vaak loze beloften waren gedaan. Er bestond overigens in deze gevangenis geen cellentekort.

Ernstige mishandelingen in gevangenis van Vorst

De staking van de cipiers die meer veiligheid eisten, riep een ander probleem op. Zij werden vervangen door agenten die niet waren opgeleid voor specifieke gevangenistaken en een aantal van hen – waarschijnlijk vijf of zes – had zich tijdens de stakingsdagen ernstig misdragen. Uit een op 17 november openbaar gemaakt verslag van de Commissie van Toezicht, een onafhankelijk orgaan dat moest toezien op de behandeling van gedetineerden, bleek dat in de gevangenis van Vorst, nabij Brussel, gevangenen waren onderworpen aan mishandelingen en op een racistische manier waren bejegend. Dat was gebeurd op 22 september en 30 oktober. De betreffende agenten gedroegen zich daarbij zo gewelddadig dat Belgische media de vergelijking maakten met Abu Ghraib, de beruchte Amerikaanse gevangenis in Irak.
Op 22 september pakten agenten een gevangene zo hardhandig aan dat hij naar het ziekenhuis moest worden gebracht. Over vergelijkbare maar ernstiger gebeurtenissen op 30 oktober schreef de Commissie van Toezicht dat de agenten 'zich de meester voelden van de gevangenis en er terreur lieten heersen'. Gedetineerden moesten zich geheel uitkleden en gehurkt gaan zitten en zij werden met gummiknuppels geslagen op de rug en de geslachtsdelen. Een van de gevangenen liep een gescheurd oor op en een ander werd met een fles in het gezicht geslagen. Vernedering jegens buitenlandse gevangenen bestond er onder meer uit dat zij werden gedwongen om na te zeggen: 'De profeet Mohammed is een pedofiel' en 'Mijn moeder is een hoer'. Een oudcollega van de agenten die was veroordeeld voor zedendelicten, werd gedreigd als 'pedofiel' aan de andere gevangenen te worden 'overgeleverd'. De man sneed daarop zijn polsen open en zou bijna zijn doodgebloed. Een andere gevangene die bedreigd werd, deed eveneens een zelfmoordpoging. Werkwillige cipiers werd het onmogelijk gemaakt tussenbeide te komen en zouden achteraf bedreigd zijn om hun mond te houden over de gebeurtenissen.
Het Openbaar Ministerie begon op 18 november een onderzoek naar de mishandelingen. Intussen waren twee hoofdinspecteurs van politiezone Brussel-Zuid voorlopig geschorst. Zij waren organisatorisch verantwoordelijk voor de inzet van het politiepersoneel binnen de gevangenis tijdens de staking van de cipiers.

(Vorige berichten pagina 610/1 - 2009)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Val van de Berlijnse Muur herdacht

Met een Vrijheidsfeest bij de Brandenburger Tor, dat door de stromende regen niet werd bedorven, herdachten en vierden meer dan honderdduizend Berlijners en toeristen in aanwezigheid van wereldleiders op 9 november 2009 de val van de Muur, precies twintig jaar eerder. In toespraken werd deze historische gebeurtenis een bron van inspi-

ratie genoemd voor vrijheidsstrijders overal in de wereld. Zo zei de Franse president Nicolas Sarkozy: 'De val van de Berlijnse Muur is een oproep aan allen om onderdrukking te overwinnen en de muren te slechten die overal in de wereld nog steeds steden, regio's en volken verdelen.' In een videoboodschap sloot de Amerikaanse president Barack Obama zich hierbij aan met de woorden: 'Daarom is deze dag voor hen, net zo goed als voor ons.' Gastvrouw bondskanselier Angela Merkel, die opgroeide in Oost-Duitsland, riep op om te komen tot een nieuwe wereldorde om mondiale problemen zoals de klimaatverandering en crises op de financiële markten op te lossen.
Het feest bij de Brandenburger Tor bestond onder meer uit spectaculair vuurwerk, een concert en het omgooien van meer dan duizend reusachtige schuimrubberen dominostenen die opgesteld stonden op het traject van de voormalige Muur. De duw tegen de eerste steen werd gegeven door Lech Walesa, de voormalige leider van de Poolse vakbond Solidariteit, winnaar van de Nobelprijs voor de vrede in 1983 en voormalig president van Polen.

Sociaaldemocratische SPD kiest nieuwe leiders

Op haar congres van 15 november 2009 in Dresden maakte de Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) een nieuwe start na de grote verkiezingsnederlaag van 27 september, die de partij na elf jaar regeren in de oppositie deed belanden. Er traden nieuwe partijleiders aan. Sigmar Gabriel (50) werd met bijna algemene stemmen tot voorzitter gekozen. Vicevoorzitter werd Andrea Nahles.
De partij kwam voorts met een twintig bladzijden tellend manifest voor de komende jaren, waarin een weeldebelasting een opvallend punt was, in combinatie met belastingverlaging voor groepen met gemiddelde inkomens.

Luchtaanval in Afghanistan leidt tot aftreden minister Jung

De voormalige minister van Defensie Franz Josef Jung, die na de Bondsdagverkiezingen van 27 september was benoemd tot minister van Sociale Zaken, trad op 27 november 2009 af na grote opschudding over een luchtaanval in Afghanistan. Deze aanval van 4 september was gericht op twee olietankwagens in de noordelijke provincie Kunduz. De positie van Jung (60) was ernstig aangetast door beschuldigingen over grote aantallen burgerslachtoffers. Op 26 november was de hoogste militair, chef van de generale staf Wolfgang Schneiderhan, al om dezelfde reden teruggetreden.
Het ministerie van Defensie had gezwegen over de burgerslachtoffers. Jung nam nu de politieke verantwoordelijkheid voor 'het interne communicatiebeleid van het ministerie'. Hij had als minister van Defensie twee dagen na de aanval gezegd dat 'alleen Talibanterroristen' gedood waren. Maar een vertrouwelijk rapport van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) gaf aan dat het dodental lag tussen de 17 en 142 en volgens lokale bronnen tussen de 30 en 40 burgers.
Als minister van Sociale zaken werd Jung vervangen door Ursula von der Leyen, die op haar beurt als minister van Gezinszaken werd opgevolgd door Kristina Köhler (32).

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Proces begonnen tegen verdachte van medeplichtigheid nazimassamoord

Op 30 november 2009 begon in München het proces tegen John Demjanjuk, de man die verdacht werd van medeplichtigheid aan moord op 27.900 joden in het Poolse nazivernietigingskamp Sobibor. Daar zou hij kampbewaker zijn geweest.
Op deze eerste dag stond de vraag centraal of Demjanjuk (89) fit genoeg was om het proces te ondergaan. Naast het Openbaar Ministerie (OM) van München waren er ongeveer twintig familieleden van in Sobibor vermoorde joden als medeaanklagers. Onder hen waren veel Nederlanders. Vooralsnog mocht Demjanjuk per dag twee keer negentig minuten worden verhoord.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

General Motors houdt autofabrikant Opel onder eigen hoede

Op 3 november 2009 kwam het Amerikaanse autoconcern General Motors (GM), de moedermaatschappij van Opel, met het verrassende nieuws dat werd afgezien van de verkoop van Opel aan het Canadees-Russische consortium Magna-Sberbank en dat GM Opel onder haar eigen hoede wilde houden. Wel moesten in Europese GM-fabrieken duizenden banen verdwijnen. Meer dan de helft van de 45.000 banen bij GM in Europa bevond zich in Duitsland: ruim 25.000.
De Duitse minister van Economische Zaken Rainer Brüderle noemde de ommezwaai van GM 'totaal onaanvaardbaar' en Duitse vakbonden kondigden meteen nationale protesten aan. In andere betrokken Europese landen, met name Spanje en Groot-Brittannië, waren de reacties opvallend gematigd. In commentaren werd het nieuwe standpunt van GM als minder gunstig voor Duitsland en gunstiger voor de andere landen bestempeld.

Duitse Opel-fabrieken blijven open

Nadere mededelingen werden namens GM gedaan op 25 november in een gesprek van de directeur Europa, de Brit Nick Reilly, met Duitse politici en werknemersorganisaties. Daaruit bleek dat de vier vestigingen van Opel in Duitsland (in Rüsselsheim, Bochum, Kaiserslautern en Eisenach) alle open zouden blijven. Maar hier zouden wel 5.400 banen verdwijnen, waardoor de Duitsers de grootste last moesten dragen van de saneringen bij de Europese GM. In totaal wilde GM ongeveer negenduizend banen in Europa schrappen.

Regeling voor deeltijdwerkloosheid verlengd

Duitsland verlengt zijn regeling voor deeltijdwerkloosheidsuitkeringen met achttien maanden, zo maakte een woordvoerder van het ministerie van Sociale Zaken op 22 november 2009 bekend. Onder deze regeling betaalde de regering een deel van het salaris van werknemers die als gevolg van de economische crisis minder werk hadden en minder uren maakten, maar zodoende wel in dienst konden worden gehouden. In september maakten iets meer dan een miljoen mensen gebruik van de regeling.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nederlandse TenneT koopt hoogspanningsnet energiebedrijf E.ON

Op 10 november 2009 werd bekend dat de Nederlandse energienetbeheerder TenneT, volledig eigendom van de Nederlandse staat, voor 885 miljoen euro het hoogspanningsnet van energiebedrijf E.ON in Duits-

land kocht. Met de overname, die op 1 januari 2010 een feit zou zijn, ontstond de eerste grensoverschrijdende netbeheerder in Europa. E.ON moest toegeven aan druk vanuit de Europese Unie om zijn net in Duitsland af te splitsen van de productie- en leveringstak.

JUSTITIE

Levenslang voor moord op Egyptische vrouw

Alexander W. (28), de in Rusland geboren Duitser die in juli in de rechtbank van Dresden de tweeëndertigjarige Marwa al-Sherbini met achttien messteken om het leven bracht, werd op 11 november 2009 veroordeeld tot levenslang. De vrouw, een Egyptische, droeg een hoofddoek en de moord werd beschouwd als racistisch gemotiveerd.

ONDERWIJS

Studenten demonstreren voor betere financiële regelingen

Tienduizenden studenten van tientallen Duitse universiteiten en hogescholen demonstreerden op 17 november 2009 tegen onderwijshervormingen en voor meer financiële tegemoetkomingen. Zij verlangden afschaffing van collegegelden en toekenning van beurzen op grond van behoefte in plaats van studieprestaties.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bondskanselier Merkel spreekt voor Amerikaans Congres

Bondskanselier Angela Merkel gebruikte een historische toespraak tot het Amerikaanse Congres op 3 november 2009 om op te roepen tot daadkracht met het oog op de in december te houden klimaatconferentie van de Verenigde Naties in Kopenhagen. Verder sprak zij onder meer over de Holocaust, de strijd tegen terrorisme en over de vermeende nucleaire ambities van Iran.
Merkel was de eerste Duitse bondskanselier die een gezamenlijke zitting van de beide Kamers van het Amerikaanse Congres toesprak. In 1957 had de toenmalige bondskanselier Konrad Adenauer de afzonderlijke Kamers toegesproken.

(Vorige berichten pagina 616/2 e.v. - 2009)

FRANKRIJK

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering stelt nieuwe regels voor bankiersbonussen vast

De Franse regering legde op 5 november 2009 aan alle banken in Frankrijk nieuwe regels op inzake de voorwaarden voor toekenning van bonussen en de hoogte daarvan. Door de financiële crisis was wereldwijd een discussie ontstaan over de riante bonussen die werden uitgekeerd aan bankiers, die volgens velen teveel risico's hadden genomen en daardoor medeschuldig waren geweest aan de kredietcrisis.
Een van de maatregelen was dat voortaan hooguit de helft van een bonus onmiddellijk mocht worden uitbetaald. De rest werd uitgesmeerd over drie jaar, om bij riskante besluitvorming of tegenvallende resultaten op de lange termijn alsnog te kunnen worden ingehouden. Ook moesten banken ieder jaar openbaar maken hoeveel er aan bonussen werd uitgekeerd.

Geen 'geluksindex' als economische graadmeter

Het bnp moest volgens Jean-Philippe Cotis, hoofd van het nationale bureau voor de statistiek INSEE, de belangrijkste graadmeter blijven voor de economische groei in Frankrijk. Op 17 november 2009 zei Cotis dat hoewel INSEE nieuw onderzoek ging doen naar de kwaliteit van leven in Frankrijk, het nog te duur en ingewikkeld was om ook een soort 'geluksindex' in de berekening van de economische groei mee te nemen. Dat laatste was voorgesteld door president Nicolas Sarkozy, in navolging van de Amerikaanse econoom en Nobelprijswinnaar Joseph Stiglitz.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Lesbisch stel mag kinderen adopteren

Na tien jaar juridische strijd bepaalde een rechtbank in het Franse Besançon op 10 november 2009 dat een lesbisch stel kinderen mocht adopteren. Het vonnis volgde op een uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens uit 2008 dat het stel slachtoffer was van discriminatie op grond van seksuele geaardheid zolang de Franse autoriteiten de adoptie niet toestonden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Economische samenwerking tussen Frankrijk en Rusland

Op 27 november 2009 tekenden Franse bedrijven 25 overeenkomsten met Russische bedrijven en de Russische regering. Zo zou energiegigant Electricité de France (EDF) een aandeel van 10 procent nemen in de South Stream pijpleiding, die het Russische Gazprom aanlegde in de Zwarte Zee.
Het tweedaagse bezoek van de Russische politieke en zakelijke delegatie aan Frankrijk, onder leiding van premier Vladimir Poetin, werd overschaduwd door berichten dat Frankrijk overwoog om vliegdekschepen van het type Mistral aan Rusland te verkopen, waarmee Rusland snel duizenden troepen op buitenlands grondgebied kon krijgen. Dit tot ergernis en afschuw van buurland Georgië en de Baltische staten, die gespannen verhoudingen hadden met Rusland.

(Vorige berichten pagina 618/3 e.v. - 2009)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Overstromingen na zware regenval in Noord-Engeland

Het noorden van Engeland werd eind november 2009 geteisterd door zware regenval en overstromingen. Vooral het stadje Cockermouth in het bergachtige Lake District werd zwaar getroffen. In 24 uur tijd viel 314 milliliter regen, waardoor wegen, scholen en zo'n duizend huizen door het stijgende water werden overspoeld. Enkele bruggen bezweken onder de druk van het snelstromende water.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Banken herstructureren onder druk van Europese Unie

De Britse banken Royal Bank of Scotland (RBS) en Lloyds Banking Group (LBG) kondigden op 3 november 2009 aan hun organisatie ingrijpend te gaan herstructureren. Dit was nodig om de goedkeuring van eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes te krijgen voor de overheidssteun die

de banken de voorgaande maanden tijdens de financiële crisis hadden ontvangen.
Vooral RBS moest van Brussel flink in de organisatie snijden. Binnen vier jaar zouden de verzekeringsdochters Direct Line, Churchill en Green Flag worden verkocht en 318 kantoren in Engeland en Wales zouden worden gesloten. Dat de problemen voor de bank groot bleven, bleek uit het feit dat de regering opnieuw 25 miljard pond (ca. 27,5 miljard euro) in de bank pompte om deze overeind te houden. Voor Lloyds waren de problemen wat minder groot, maar desondanks stak de staat ook in deze bank geld, namelijk ruim 5 miljard pond.
De herstructureringen zouden de komende vier jaar een groot effect op het Britse financiële landschap hebben. Volgens schattingen zou ongeveer 10 procent van de financiële sector van eigenaar wisselen.

Bank of England brengt meer nieuw geld in economie

De Britse centrale bank, de Bank of Engeland, maakte op 5 november bekend dat zij 25 miljard pond meer aan nieuw geld in de economie pompte dan aanvankelijk aangekondigd. De bank beoogde daarmee de hoeveelheid geld in omloop te verhogen en zo de economie verder aan te jagen. Men was tot dit besluit gekomen nadat een week eerder uit economische cijfers was gebleken dat de Britse economie nog altijd in recessie verkeerde. Het extra bedrag kwam bovenop de reeds eerder aangekondigde 175 miljard pond.

Twee Schotse banken kregen geheime steun van centrale bank

Uit een bekendmaking van de Bank of England zelf bleek op 25 november dat de banken RBS en Halifax Bank of Scotland (HBOS) in oktober 2008, op het hoogtepunt van de kredietcrisis, in het geheim samen kredieten ter waarde van 61,6 miljard pond van de centrale bank hadden ontvangen. Dat gebeurde op het moment dat beide banken in acute geldnood verkeerden en op het punt stonden hun normale dienstverlening te staken.
Het parlement en de aandeelhouders waren niet op de hoogte van de geheime transactie. Dat riep direct vragen op omdat de HBOS kort na de geheime steun door de bank Lloyds TSB werd overgenomen. Aandeelhouders zouden zo niet goed op de hoogte zijn geweest van de werkelijke waarde van de HBOS.

JUSTITIE

Staat mag deel geheime documenten terreurverdachten achterhouden

Een Britse rechter bepaalde op 18 november 2009 dat de staat een deel van de geheime documenten over terreurverdachten achter mocht houden voor verdachten en hun advocaten. Het betrof voormalige gedetineerden van de Amerikaanse gevangenis Guantánamo Bay op Cuba.
Enkele verdachten waren naar eigen zeggen tijdens hun gevangenschap mishandeld en hadden rechtszaken aangespannen tegen de Britse overheid vanwege de betrokkenheid van Britse spionnen van de inlichtingendiensten MI5 en MI6. Volgens rechter Stephen Silber moesten inlichtingendiensten echter de mogelijkheid houden om gevoelig bewijsmateriaal achter te houden.
De advocaat van de zeven voormalige Guantánamo-gevangenen kondigde aan in hoger beroep te zullen gaan. Hij stelde daarbij dat het mogelijk nog tot het volgende jaar zou duren voordat de overheid had besloten welk bewijsmateriaal zij geheim wilde houden.

NATUUR EN MILIEU

Hackers breken in op server klimaatinstituut

Medewerkers van het gerenommeerde Britse klimaatinstituut Climate Research Unit (CRU) werden eind november 2009 in ernstige verlegenheid gebracht nadat hackers de server van het instituut hadden gekraakt. Vervolgens hadden zij artikelen van de CRU en e-mails op het internet geplaatst.
De mailtjes, die teruggingen tot 1996, toonden volgens critici van de klimaatwetenschap aan dat er geknoeid werd met bestaande klimaatmodellen. Uit een aantal e-mails was duidelijk de weerstand af te leiden jegens critici die sceptisch waren over de veronderstelde opwarming van de aarde. Bovendien bleek daaruit dat er werd gedacht aan methoden om te voorkomen dat de opvattingen van de sceptici zouden verschijnen in wetenschappelijke tijdschriften. De betrokken klimaatwetenschappers verdedigden zich door te stellen dat de e-mails selectief gepubliceerd waren. Daardoor zouden de berichten uit hun verband zijn gerukt.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

DNA-materiaal onschuldigen maximaal zes jaar bewaard

Het DNA-materiaal van personen die zijn gearresteerd maar later zonder aanklacht zijn vrijgelaten, mag voortaan niet langer dan zes jaar bewaard worden. Dat maakte de Britse regering op 11 november 2009 bekend. Het ministerie van Binnenlandse Zaken had tot de maatregel besloten nadat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een jaar eerder had bepaald dat de omvangrijke National DNA Database (NDNAD) illegaal was omdat de politie DNA-profielen van personen die nergens voor veroordeeld waren blijvend mocht bewaren. De maatregel hield volgens de regering het midden tussen de mogelijkheden voor de politie de bevolking te beschermen en het bewaken van de privacy van onschuldige burgers.

(Vorige berichten pagina 620/3 e.v. - 2009)

ITALIË

BINNENLAND

Lid extreemlinkse Rode Brigades pleegt zelfmoord in gevangenis

In de ochtend van 31 oktober 2009 werd de drieënveertigjarige Diana Blefari Melazzi, lid van de extreemlinkse organisatie de Rode Brigades, dood in haar cel aangetroffen. Zij had zich opgehangen in de gevangenis in Rome, waar zij een levenslange gevangenisstraf uitzat voor de moord op regeringsadviseur Marco Biagi in 2002.
Voor deze moord kregen ook drie anderen levenslang. De verantwoordelijkheid was opgeëist door een groep die zich de Rode Brigades voor de Opbouw van een Strijdende Communistische Partij (BR-PCC) noemde en zich beschouwde als voortzetting van de Rode Brigades. Deze laatste waren ontstaan in de jaren zeventig van de twintigste eeuw.

Politie Italië arresteert maffiabazen

Op 1 november 2009 werd in Sperone, zo'n dertig kilometer ten oosten van Napels, de

maffiabaas Pasquale Russo (62) gearresteerd. Hij was zestien jaar voortvluchtig en was diverse malen tot levenslang veroordeeld. Met hem werd ook zijn jongere broer Carmine (47) ingerekend, die sinds 2007 voortvluchtig was. Een dag eerder was hun broer Salvatore (51) opgepakt. Met de arrestatie van de drie broers, die zo'n veertig gemeenten ten oosten van Napels onder controle hadden, werd een van de belangrijkste maffiaclans van Italië, behorend tot de Napolitaanse Camorra, een grote slag toegebracht.

Record aan eigendommen in beslag genomen

Minister van Binnenlandse Zaken Roberto Maroni maakte tijdens een persconferentie van 6 november 2009 bekend dat de laatste anderhalf jaar een recordbedrag van 5,62 miljard euro aan eigendommen van de maffia in beslag was genomen. Het ging om villa's, land, bedrijven, geld, juwelen en voertuigen. Het bedrag lag 56 procent hoger dan dat van de achttien maanden daarvoor. Er waren 3.630 maffiaverdachten gearresteerd, een toename van 22 procent ten opzichte van de voorgaande anderhalf jaar.

Siciliaanse maffialeider opgepakt

De Italiaanse politie wist op 15 november opnieuw een belangrijk maffialeider te arresteren. Het ging om Domenico Raccuglia (45) die sinds 1996 voortvluchtig was en in het stadje Calatafimi op Sicilië werd aangehouden. Hij was driemaal tot levenslang veroordeeld, onder meer voor de moord op een dertienjarige jongen. Deze was gewurgd en vervolgens in zuur opgelost omdat zijn vader, ook een maffialid, met justitie was gaan samenwerken.
Raccuglia was de nummer twee van de Cosa Nostra. De hoogste leider van deze Siciliaanse maffia, de zevenenveertigjarige Matteo Messina Denaro, was nog altijd op vrije voeten.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Dagboeken onthullen vroegtijdig racisme van dictator Mussolini

Op 17 november 2009 werden dagboeken van Claretta Petacci, de belangrijkste maîtresse van de vroegere dictator Benito Mussolini, voor publicatie vrijgegeven. Daarin kwam naar voren dat Mussolini zichzelf in een vroeg stadium al beschouwde als een racist. Diens opvattingen waren dan ook niet overgenomen van nazileider Adolf Hitler. Zo tekende Petacci in 1938 uit zijn mond op: 'Ik ben al racist sinds 1921. Ik zou niet weten hoe ze kunnen denken dat ik Hitler imiteer.'
De Italiaanse rassenwetten van 1938 kwamen overigens wel drie jaar ná vergelijkbare wetgeving in Duitsland. Op 11 oktober dat jaar noteerde Petacci uit Mussolini's mond: 'Deze smerige joden, we moeten ze allemaal vernietigen. Ik creëer een bloedbad, zoals de Turken dat deden. Ik maak een eiland en sluit ze er allemaal op.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Italië verkeert niet langer in recessie

Het nationaal bureau voor de statistiek (ISTAT) maakte op 13 november 2009 bekend dat de Italiaanse economie niet meer in een recessie verkeerde. In het derde kwartaal van het jaar was sprake van een groei met 0,6 procent, na vijf kwartalen van krimp. Op jaarbasis was het bbp met 4,6 procent gekrompen.

JUSTITIE

Rechtbank veroordeelt Amerikaanse agenten voor ontvoering

Op 4 november 2009 veroordeelde een rechtbank in Milaan 23 Amerikanen bij verstek voor de ontvoering in 2003 op Italiaanse bodem van een Egyptische terreurverdachte, de moslimgeestelijke Abu Omar. Het ging om een opdracht van inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA). De hoofdverdachte was het voormalig hoofd van de CIA-post in Milaan, Robert Seldon Lady. Deze had eerder tegenover dagblad *Il Giornale* erkend dat de CIA bij de actie de Italiaanse wet had overtreden. Hij rechtvaardigde dit door te verwijzen naar de 'oorlog tegen terreur' die door de voormalige Amerikaanse president George W. Bush was uitgeroepen. Lady werd veroordeeld tot acht jaar cel. De 22 anderen – 21 CIA'ers en een luchtmachtkolonel – kregen straffen tot vijf jaar opgelegd.

Het was zeer onzeker of de veroordeelden hun straf ooit zouden uitzitten omdat de Verenigde Staten hen niet wilden uitleveren. Ook had Italië tot dan toe geen internationaal arrestatiebevel tegen hen uitgevaardigd. Tegen de vonnissen was bovendien nog beroep mogelijk.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Europees hof veroordeelt kruisbeelden op openbare scholen

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens sprak zich op 3 november 2009 uit over een klacht van een Italiaanse moeder die een verbod wilde op kruisbeelden in openbare scholen. Het hof oordeelde dat deze klacht gegrond was: 'Het verplichte vertoon van een symbool van een bepaald geloof in gebouwen die gebruikt worden door de publieke autoriteiten (...) beperkt de rechten van ouders om hun kinderen op te voeden volgens hun overtuigingen.' Dit vertoon beperkte volgens het hof ook 'het recht van kinderen om te geloven of niet te geloven' en kon tevens 'verwarrend voor leerlingen' van andere religies en van etnische minderheden zijn.
De Italiaanse minister van Onderwijs, Mariastella Gelmini, reageerde verontwaardigd op de uitspraak en zei tegenover het persagentschap *ANSA*: 'Niemand, en zeker niet een ideologisch Europees Hof, zal erin slagen onze identiteit uit te wissen.' Zij verdedigde het kruisbeeld als 'een symbool van onze traditie'. De regering zou tegen de uitspraak in beroep gaan.
De moeder, Soile Lautsi, was haar actie acht jaar eerder begonnen, toen haar kinderen van elf en dertien jaar naar een openbare school gingen in Abano Terme bij Venetië en daar met de kruisbeelden werden geconfronteerd. Omdat zij bij Italiaanse autoriteiten en rechters geen resultaat boekte, legde zij haar zaak voor aan het Europees Hof.

(Vorige berichten pagina 622/3 e.v. - 2009)

LIECHTENSTEIN

BUITENLANDSE ZAKEN

Liechtenstein tekent anticorruptieverdrag

Op 17 november 2009 ondertekende de regering van Liechtenstein het Verdrag inzake de strafrechtelijke bestrijding van corruptie, een conventie van de Raad van Europa.

Malta *Nederland*

In een regeringsverklaring werd de volgende toelichting gegeven: 'Liechtenstein onderstreept met nadruk zijn bereidheid om te komen tot een heroriëntatie van zijn financiële centrum evenals zijn betrokkenheid bij de internationale strijd tegen corruptie.' Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken zei dat ratificatie waarschijnlijk zou volgen in 2010. Liechtenstein wilde dat jaar ook de eigen wetgeving hierop aanpassen, zo zei deze.

De conventie gebood landen om het geven zowel als het aannemen van steekpenningen te bestraffen, ook in het particulier zakenleven.

(Vorige berichten pagina 505/3 e.v. - 2009)

MALTA

JUSTITIE

Voormalige opperrechter veroordeeld wegens corruptie

De voormalige hoogste rechter van Malta, Noel Arrigo (67), werd op 26 november 2009 veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar en negen maanden nadat hij schuldig was bevonden aan het aannemen van steekpenningen. Die waren bedoeld om in een beroepszaak de gevangenisstraf van een drugskoerier te verlagen. Het ging om een bedrag van bijna 11.500 euro.
De omkoping, die plaatsvond in 2001, was het grootste justitiële schandaal in de geschiedenis van Malta. Er was nog een andere rechter bij betrokken, Patrick Vella. Deze zat hiervoor al een gevangenisstraf van twee jaar uit.

EUROPESE UNIE

Malta krijgt Europees centrum voor asielzaken

De Europese Raad van regeringsleiders wees op 30 november 2009 Malta aan als vestigingsplaats voor het nieuwe Europees Ondersteuningsbureau voor Asielzaken (EASO). Dit centrum was opgericht om te komen tot betere coördinatie van de besluitvorming in asielzaken binnen de Europese Unie. Het kantoor was de eerste EU-instelling op Maltese bodem.

(Vorige berichten pagina 389/2 e.v. - 2009)

NEDERLAND

BINNENLAND

Twee rechtsgeoriënteerde omroepen treden toe tot publiek bestel

Minister Ronald Plasterk van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap maakte op 4 november 2009 bekend dat de aanvragen waren gehonoreerd van twee rechtsgeoriënteerde organisaties om als omroep tot het publieke radio- en televisiebestel toe te treden. Het betrof een oorspronkelijk initiatief vanuit dagblad *De Telegraaf* met de naam Wakker Nederland (WNL) en het aan weblog *GeenStijl* gelieerde PowNed. Beide zouden per 1 september 2010 gaan uitzenden.
Ten aanzien van de bestaande omroepen maakte Plasterk nog twee besluiten bekend. Seniorenomroep *Max*, die sinds 2005 uitzond, werd nu definitief tot het bestel toegelaten. De vooruitstrevende omroep *Llink*, die eveneens in 2005 was begonnen met uitzenden, moest daarentegen het bestel verlaten omdat niet zou zijn aangetoond dat haar programma's iets wezenlijks toevoegden aan het aanbod van andere omroepen. Bovendien was er sprake geweest van organisatorische en managementproblemen en was de pretentie niet waargemaakt om mensen via internet bij nieuwe thema's te betrekken.

Liberalen scoren goed bij tussentijdse raadsverkiezingen

Bij de tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen van 18 november 2009 wist de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) in het Limburgse Venlo goede resultaten te behalen. Ze kreeg 28,7 procent van de stemmen, goed voor 12 van de 39 zetels. Behalve dat de partij het in peilingen weer wat beter was gaan doen, speelde een belangrijke rol dat de in Venlo populaire en aanzienlijk rechtsere Partij voor de Vrijheid (PVV) van voormalig VVD-er Geert Wilders niet meedeed.
Er werden die dag, behalve in Venlo, ook in vijf andere fusiegemeenten raadsverkiezingen gehouden. Dat waren het Zuid-Hollandse Zuidplas, het Groningse Oldambt en de drie Limburgse gemeenten Horst aan de Maas, Peel en Maas en Venray. Politieke partijen zagen de uitslagen als een mogelijke graadmeter voor wat ze bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2010 te verwachten hadden. De PVV, zeer omstreden vanwege de rechtsextreme standpunten maar virtueel de grootste partij van het land, deed overigens in geen van de zes gemeenten mee. Bij de verkiezingen van 2010 zou dat alleen in Almere en Rotterdam het geval zijn.
In Zuidplas boekte een andere voormalige VVD-politicus, Rita Verdonk van Trots op Nederland (TON), succes door 6,3 procent ofwel 2 zetels in de raad te halen. Dat was opmerkelijk omdat de voorheen zeer populaire politica in landelijke peilingen intussen nog maar goed was voor hooguit 1 zetel. In de andere gemeenten deed zij niet mee.
De VVD werd, behalve in Venlo, ook in Zuidplas de grootste partij. Het Christen-Democratisch Appèl (CDA) werd dat in Horst aan de Maas, Peel en Maas en Venray. Alleen in Oldambt werd de Partij van de Arbeid (PvdA) het grootst.

Kamerlid vertrekt na lekken uit gesprek met koningin

Kamerlid Arend Jan Boekestijn van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) trok zich op 18 november 2009 terug als parlementariër, nadat hij tegenover de pers mededelingen had gedaan over een onderhoud met koningin Beatrix. De inhoud van dergelijke gesprekken was geheim, maar desondanks had hij die dag melding gemaakt van kritische opmerkingen van de koningin over de modegevoeligheid van de politiek en het toenemend aantal spoeddebatten in het parlement. Bij zijn terugtreden bood hij tegenover de koningin en zijn medeparlementariërs excuses aan.
Boekestijn (59) stond bekend om zijn loslippigheid en was eerder al eens door partijleider Mark Rutte tot de orde geroepen toen hij informeel tijdens een televisieprogramma kritiek had geuit op diens leiderschap. Op 23 november meldde de VVD dat de veertigjarige Mark Harbers, eerder onder meer wethouder in Rotterdam, Boekestijn per 1 december zou opvolgen.

Prinselijk paar ziet af van omstreden koop Mozambiquaans vakantiehuis

Kroonprins Willem-Alexander en prinses Máxima maakten op 20 november 2009 het besluit bekend om hun vakantiehuis in Mozambique te verkopen. De villa maakte deel uit van een vastgoedproject op het schierei-

Nederland

land Machangulo. Van dit project moest ook de lokale bevolking kunnen profiteren vanwege de werkgelegenheid die ermee werd gecreëerd en de aanleg van een school en een ziekenhuis. De koop van het huis stuitte echter in de Tweede Kamer op kritiek vanwege de vermenging van ondernemersactiviteit, toerisme en ontwikkelingshulp. Bovendien was te horen dat het niet gepast zou zijn om een luxe verblijf te laten bouwen in een zo arm land als Mozambique.
De kwestie rond de vakantievilla was niet het enige bezwaar dat de laatste maanden was geuit tegen het handelen van leden van het Koninklijk Huis. Parlementariërs lieten zich ook kritisch uit over een omstreden belastingconstructie waarvan prinses Christina gebruik maakte en over de vergoedingen die leden van de koninklijke familie kregen.

Belastingconstructie

Voor het beheer van haar vermogen maakte de in Londen woonachtige Christina gebruik van brievenbusfirma's op het Kanaaleiland Guernsey, die werden beheerd vanuit een stichting in paleis Noordeinde. Daardoor hoefde de prinses veel minder vermogensbelasting in Groot-Brittannië te betalen.
Een constructie als deze was niet illegaal, maar werd door menig parlementariër beschouwd als strijdig met de voorbeeldfunctie van leden van de koninklijke familie. Om hier een einde aan te maken, zouden de stichtingen niet langer paleis Noordeinde als vestigingsadres hanteren. De belastingroute zou in plaats daarvan gaan lopen via een vermogensbeheerder in Eindhoven, zo werd op 8 oktober bekend.

Vergoedingen

Op diezelfde 8 oktober werd in de Kamer kritiek geleverd op de vergoedingen voor leden van het Koninklijk Huis. In reactie daarop kondigde premier Jan Peter Balkenende aan dat op één onderdeel daarvan, de regeling voor de vergoeding van privé-reizen, een afslanking zou plaatsvinden. Het aantal leden dat deze reizen tot een bepaald maximum mocht declareren, zou worden teruggebracht naar drie. Het ging om Willem-Alexander en Máxima en daarnaast om koningin Beatrix, wier reizen onbeperkt voor vergoeding in aanmerking bleven komen omdat haar optredens volgens de premier altijd van openbaar belang waren.
Op dat moment gold de vergoedingsregeling nog voor dertien leden, dat wil zeggen ook voor andere leden van de familie die in de lijn van troonopvolging zaten. Daarvoor was op de begroting 2010 een bedrag van 610.000 euro uitgetrokken.

Linkse bestuurscoalitie in Nijmegen gevallen

Het linkse college in Nijmegen diende op 25 november 2009 haar ontslag in, nadat de gemeenteraad een amendement over de onroerendezaakbelasting had aangenomen. Daarin werd uitgesproken dat deze gemeentelijke belasting met 0,5 procent verhoogd moest worden. Het college had 2,3 procent voorgesteld en achtte de beperking die de gemeenteraad wilde onaanvaardbaar. Het amendement kwam van de Partij van de Arbeid (PvdA), maar werd niet gesteund door haar coalitiegenoten in het college, GroenLinks (GL) en de Socialistische Partij (SP).
Nijmegen kende sinds 2002 een voor Nederland vrij unieke politieke samenstelling, die paste in de linkse traditie van een stad die de bijnaam 'Havanna aan de Waal' had – een gechargeerde verwijzing naar de Cubaanse hoofdstad. Burgemeester van Nijmegen was sinds januari 2007 Thom de Graaf van Democraten 66 (D66). Na diens gesprekken met de fractievoorzitters werd besloten dat het college demissionair zou blijven tot de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2010. Het zou in die periode geen beleidskeuzen meer maken.

Geen excuses voor schaduwen ex-politicus Roel van Duijn

Het ministerie van Binnenlandse Zaken liet op 26 november 2009 schriftelijk aan oud-politicus Roel van Duijn weten dat de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) hem geen excuses zou aanbieden voor het feit dat hij jarenlang geschaduwd was door de toenmalige veiligheidsdienst. Het betrof de voorloper van de AIVD, de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD).
Van Duijn (66) meende dat hij ten onrechte was gevolgd en dat een onjuist beeld van hem was geschetst in het door de BVD aangelegde dossier, waar hij eerder inzage in had gekregen. Maar het ministerie plaatste dit in de tijd: het lag zeker in de jaren zestig van de twintigste eeuw voor de hand dat de veiligheidsdienst hem volgde. Van Duijn was destijds een van de drijvende krachten achter de protestbewegingen van Provo en de Kabouters.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Drie verzekeraars beginnen met terugbetaling staatssteun

Nadat op 26 oktober 2009 bank-verzekeraar ING had aangekondigd te beginnen met terugbetaling van het geld dat door de overheid was verleend ter bescherming tegen de financiële crisis, volgden niet lang daarna Aegon en SNS Reaal. Ook zij hadden in 2008 een kapitaalinjectie van de staat gekregen.
Eerst maakte verzekeringsconcern Aegon op 29 oktober bekend dat het een derde deel van de 3 miljard euro steun op 30 november zou terugbetalen. Het bedrijf ging daartoe over vanwege de betere economische vooruitzichten en zijn sterke kapitaalspositie. Rond dezelfde tijd zou ook bank-verzekeraar SNS Reaal een begin maken met de aflossing, zo kondigde ze op 3 november aan. Het ging om 250 miljoen euro op een totale schuld van 1,25 miljard euro. Die stond niet alleen uit bij de overheid, maar ook bij de eigen Stichting Beheer SNS Reaal. Het bedrijf betaalde hen respectievelijk 185 en 65 miljoen euro terug.

Nederlandse economie niet langer in recessie

Voor het eerst sinds het derde kwartaal van 2008 is in Nederland weer sprake van economische groei, zo bleek op 13 november 2009 uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De toename van het bbp bedroeg in hetzelfde kwartaal van 2009 een bescheiden 0,5 procent ten opzichte van de drie maanden daarvoor. Ze liep min of meer gelijk op met de ontwikkeling naar hernieuwde groei in de eurozone en met die van de twee belangrijkste Nederlandse handelspartners Duitsland en Frankrijk. In vergelijking met het voorgaande jaar was er in het derde kwartaal van 2009 nog sprake van een krimp met 3,7 procent, maar deze jaar-op-jaar-vergelijking kwam de drie maanden ervoor nog uit op 5,4 procent.
De economische opleving in het derde kwartaal werd vooral veroorzaakt door een herstel van de export en in geringe mate doordat de consumptie wat minder afnam dan in het tweede kwartaal. De investerin-

gen daalden echter verder omdat ondernemers terughoudend bleven vanwege de grote overcapaciteit. De afname van de investeringen van het tweede op het derde kwartaal bedroeg 14,8 procent en dat was meer dan de 13,4 procent in het tweede kwartaal.
Door achterblijvende investeringen bleef ook het aantal arbeidsplaatsen afnemen. Op 19 november meldde het CBS dat het aantal werklozen voor het eerst in drie jaar tot boven vierhonderdduizend was gestegen. Het ging om ruim 5 procent van de beroepsbevolking ofwel 403.000 personen – 111.000 meer dan een jaar eerder. Verwacht werd dat de stijging zich ook in 2010 nog zou voortzetten.

Na DSB-bank ook Scheringa Museum failliet verklaard

De rechtbank in Alkmaar sprak op 17 november 2009 het faillissement uit over DS Art B.V., een vennootschap waarin de collectie en de exploitatie van het Scheringa Museum voor Realisme in het Noord-Hollandse Spanbroek waren ondergebracht. Er vielen zestien ontslagen. Het museum ging ten onder in de nasleep van het bankroet van de door Dirk Scheringa geleide DSB Bank en DSB Beheer.
ABN AMRO had in oktober de ongeveer dertienhonderd kunstwerken uit het museum weg laten halen. De collectie diende als onderpand voor de hypotheek die de bank had verstrekt voor de bouw van het nieuw geplande museum van Scheringa in het nabij gelegen Opmeer. Omdat de collectie niet compleet was, werden op 26 november nog eens tientallen kunstwerken weggehaald uit de woning van Scheringa in Spanbroek en uit het hoofdkantoor van de DSB Bank in Wognum.

Overheid steekt opnieuw geld in bank ABN AMRO

Minister Wouter Bos van Financiën maakte op 19 november 2009 bekend dat de Nederlandse staat 4,4 miljard euro extra steun zou verlenen aan de ABN AMRO bank. Van het bedrag werd 3 miljard contant betaald, terwijl 1,4 miljard aan leningen werd omgezet in aandelen.
Het was de vierde maal dat de overheid te hulp schoot. In oktober 2008 was 16,8 miljard euro gestoken in ABN AMRO, die was overgenomen door een consortium van onder meer het – naar later bleek bijna failliete – Belgisch-Nederlandse Fortis. De Nederlandse takken van beide banken kwamen daarmee in overheidshanden. Daarop volgde aan het einde van het jaar een kapitaalinjectie van 6,5 miljard euro en in juni 2009 werd nog eens 2,5 miljard euro verstrekt.

Werkgelegenheid en bedrijfsverliezen

ABN AMRO zou weer geïntegreerd worden met Fortis Bank Nederland en daarbij zouden in drie jaar tijd zo'n achtduizend arbeidsplaatsen verdwijnen. Op 26 november kwamen de betrokken vakbonden met de directie van de twee banken overeen dat vanaf maart 2010 een sociaal plan in werking zou treden. Dat voorzag onder meer in een actieve begeleiding van weggesaneerde werknemers bij het zoeken naar een nieuwe baan.
Intussen hielden de verliezen van ABN AMRO aan. Volgens een bekendmaking van de bank op 25 november beliepen deze in het derde kwartaal van 2009 netto 32 miljoen euro, meer dan een verdrievoudiging ten opzichte van de 10 miljoen uit de voorgaande drie maanden. In het eerste kwartaal was er nog sprake van een winst van 87 miljoen euro. De verliezen werden vooral veroorzaakt door tegenvallende ontwikkelingen op de kredietmarkt voor bedrijven en consumenten.

ONDERWIJS

Onderwijsraad doet voorstellen voor meer efficiëntie in het onderwijs

Naar doelmatiger onderwijs was de titel van het adviesrapport dat de Onderwijsraad op 13 november 2009 uitbracht en waarin zij voorstellen deed de efficiency te vergroten. Dit doel sloot aan bij de opdracht die een ambtelijke werkgroep van de regering had meegekregen om de mogelijkheden te bezien een uitgavenbesparing te realiseren van 20 procent. Dat zou overigens ook bij andere ministeries gebeuren, zodat het kabinetsdoel kon worden gehaald om vanaf 2011 voor een totaalbedrag van 35 miljard euro te bezuinigingen als antwoord op het sterk gestegen begrotingstekort.
De Onderwijsraad pleitte voor het toekennen van bonussen aan leraren die goede prestaties leverden, te beoordelen door collega's, leerlingen en managers. Bij slechte prestaties konden maatregelen volgen in de vorm van verplichte bijscholing of in het uiterste geval ontslag.
Een ander voorstel van de raad was het aantal leerlingen per klas te verhogen tot tussen de 50 en 75. Deze zouden meerdere leraren krijgen die subgroepen konden vormen voor extra begeleiding. Daarmee kon een efficiëntere besteding van onderwijstijd worden bereikt.

GEZONDHEID EN ZORG

Gezondheidsraad adviseert bevolkingsonderzoek naar darmkanker

Alle inwoners van Nederland tussen de 55 en 75 jaar moeten worden opgeroepen voor een onderzoek naar darmkanker, zo stelde de Gezondheidsraad in een op 17 november 2009 aan minister Ab Klink van Volksgezondheid aangeboden advies. Volgens de raad zou een dergelijke screening, ervan uitgaande dat 60 procent aan het onderzoek zou meedoen, jaarlijks zo'n veertienhonderd mensen het leven kunnen redden. Als het advies werd overgenomen, dan zou Nederland het derde land worden – na Engeland plus Schotland en Finland – met bevolkingsonderzoek naar darmkanker.
Het onderzoek moest volgens de Gezondheidsraad in twee fases plaatsvinden. In het eerste stadium werd ontlasting onderzocht op de aanwezigheid van bloed. Mocht dat het geval zijn, dan volgde in het tweede stadium een kijkonderzoek in de dikke darm. De screening werd vooral van belang geacht omdat darmkanker behoorde tot de beter behandelbare kankersoorten, wanneer ontdekking in een vroeg stadium plaatsvond.
Darmkanker was bij vrouwen de op één na meest voorkomende kankersoort (na borstkanker) en bij mannen kwam deze op twee na het meest voor (na prostaatkanker en longkanker). Maximaal zo'n 5 procent van de mensen kreeg ooit de diagnose darmkanker. De ziekte trof vooral mensen boven de vijftig jaar.

MILITAIRE ZAKEN

Ministers van Staat pleiten voor wereld zonder kernwapens

Nederland moet zich duidelijk uitspreken voor een wereld zonder kernwapens, aldus de boodschap van vier Ministers van Staat die zij verwoordden in een open brief in dagblad *NRC-Handelsblad* van 23 novem-

Nederland

ber 2009. De brief was geschreven door oud-premier Ruud Lubbers, ex-minister van Justitie Frits Korthals Altes en de voormalige ministers van Buitenlandse Zaken Max van der Stoel en Hans van Mierlo. Zij kwamen uit verschillende politieke partijen, respectievelijk het Christen-Democratisch Appèl (CDA), de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), de Partij van de Arbeid (PvdA) en Democraten 66 (D66).
De ministers van Staat wezen op de veranderde wereldsituatie: 'De Koude Oorlog is voorbij. Een nucleair arsenaal om grootmachten in bedwang te houden is niet meer nodig.' Wel was er een nieuw gevaar, van terrorisme, voor in de plaats gekomen. Maar in de strijd daartegen 'dient afschrikking door massavernietigingswapens geen doel'. Ook voor Nederland golden verplichtingen. Het diende een actieve rol te spelen in het kernwapendebat, hetgeen zou moeten leiden tot 'beëindiging van nucleaire taken en de aanwezigheid van Amerikaanse nucleaire wapens op het grondgebied van niet-kernwapenstaten'.
Uitspraken op 25 november van minister Maxime Verhagen van Buitenlandse Zaken, partijgenoot van een van de ondertekenaars Ruud Lubbers, wezen er niet op dat de oproep op zijn steun kon rekenen. Verhagen stelde dat eenzijdige stappen van Nederland de onderhandelingen tussen de twee kerngrootmachten Rusland en de Verenigde Staten zouden doorkruisen en daarmee 'contraproductief' waren.

EUROPESE UNIE

Partij voor de Vrijheid krijgt extra zetel in Europees Parlement

Het riante resultaat dat de Partij voor de Vrijheid (PVV) op 4 juni had behaald bij de verkiezingen voor het Europees Parlement werd op 12 november 2009 nog wat rooskleuriger toen duidelijk werd dat de partij een extra zetel kreeg toegewezen. In plaats van met 4 zou ze met 5 zetels vertegenwoordigd zijn. Het ging daarbij om de 26ste zetel die Nederland toeviel op basis van het Verdrag van Lissabon, dat intussen door alle 27 lidstaten van de Europese Unie was ondertekend. Tot dan toe had Nederland 25 zetels.
De Partij voor de Dieren (PvdD) had voorgesteld om uit te gaan van het restzetelsysteem, hetgeen zou betekenen dat deze partij in plaats van de PVV de zetel zou krijgen. Voor dit standpunt kreeg de PvdD tijdens een overleg in de Tweede Kamer op 12 november van geen van de andere politieke partijen steun. Eerder had staatssecretaris Ank Bijleveld van Binnenlandse Zaken al duidelijk gemaakt dat alleen partijen die een of meer zetels hadden gehaald in aanmerking kwamen. De PvdD wist bij de europverkiezingen echter net geen zetel in de wacht te slepen.

(Vorige berichten pagina 626/2 - 2009)

Oostenrijk

OOSTENRIJK

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Oostenrijk rehabiliteert legerdeserteurs

De beide regeringspartijen, de Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ) en de Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP), kwamen samen met de oppositionele partij de Groenen op 7 oktober 2009 met een wet die legerdeserteurs uit de Tweede Wereldoorlog rehabiliteerde en vonnissen van nazirechtbanken uit de periode 1938-1945 vernietigde. Hieronder waren begrepen alle beslissingen van rechtbanken van de SS, militaire rechtbanken en ook van zogenaamde rechtbanken voor erfelijke gezondheid die opdrachten gaven tot gedwongen sterilisaties en abortussen volgens nazistische rassenwetten. Behalve legerdeserteurs werden door de nieuwe wet verzetsstrijders, gewetensbezwaarden, 'landverraders' en slachtoffers van politieke vervolging gerehabiliteerd.
Op 21 oktober 2009 werd de wet in het Oostenrijkse parlement aangenomen. De twee rechtse oppositiepartijen, de Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ) en het Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ), spraken zich tegen de algehele rehabilitatie uit en pleitten voor rehabilitatie op individuele grondslag. De minister van Justitie, Claudia Bandion-Ortner, noemde de algehele rehabilitatie echter een belangrijke symbolische daad.

Bij de parlementszitting was Richard Wadani (87) aanwezig, erevoorzitter van een vereniging die ijverde voor erkenning van deserteurs. Parlementariërs applaudisseerden voor hem. Volgens wetenschappelijk onderzoeker Hannes Metzler konden er nog zo'n driehonderd deserteurs in leven zijn. Hij meende dat er tijdens het nazitijdperk tussen de twaalf- en veertienhonderd personen wegens desertie geëxecuteerd waren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oostenrijk laat recessie achter zich

De Oostenrijkse economie is in het derde kwartaal van 2009 uit haar recessie gekomen, zo bleek uit voorlopige gegevens van 13 november 2009 van het Oostenrijkse Instituut voor Economisch Onderzoek (WIFO). Na vier achtereenvolgende kwartalen van krimp groeide het bbp met 0,9 procent. De belangrijkste groeifactor waren de export en de investeringen in de bouw. Op jaarbasis was het bbp gedaald met 2,4 procent.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oostenrijk tussenstation en eindstation voor mensenhandel

Jaarlijks komen in Wenen zevenduizend personen aan die slachtoffer zijn van mensenhandel, zo zei de Oostenrijkse minister van Europese en Internationale Zaken Michael Spindelegger op 16 oktober 2009. Hij baseerde zich op cijfers van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM). Volgens Spindelegger was Oostenrijk een tussenstation voor mensenhandel, maar ook eindstation.
De minister sprak over dit onderwerp vlak voor de Europese Dag tegen de Mensenhandel op 18 oktober. Mensenhandel moest volgens de Europese Unie onderscheiden worden van illegale immigratie. De handel was vaak verbonden met de georganiseerde misdaad. Veel slachtoffers waren kinderen, die aan het bedelen werden gezet.

(Vorige berichten pagina 396/2 e.v. - 2009)

SPANJE

BASKISCHE KWESTIE

Leden jeugdorganisatie Segi aangehouden

Bij een operatie van de Spaanse politie op 24 november 2009 in de regio's Baskenland en Navarra tegen de jeugdorganisatie Segi

werden 34 arrestaties verricht. De beweging was door het Spaanse hooggerechtshof begin 2007 als 'terroristisch' bestempeld omdat ze contacten met de ETA zou onderhouden.
De actie van de autoriteiten was gebaseerd op documenten die men in handen had gekregen na de arrestatie eerder dat jaar in Parijs van Ekaitz Sirvent, die gold als de laatste ideoloog van de ETA. Daarin had hij een strategie uitgewerkt om de militante basis van de separatistische beweging te vergroten.
Naar verluidt stuitte de politie bij invallen in meer dan zestig huizen op materiaal waarmee explosieven konden worden gemaakt.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Krimp Spaanse economie neemt geleidelijk af

Uit cijfermateriaal aangaande de Spaanse economie over het derde kwartaal bleek op 18 november 2009 dat de negatieve groei iets was afgenomen. Was er in het tweede kwartaal nog sprake van een teruggang van het bbp ten opzichte van een kwartaal eerder met 1,1 procent, de krimp gedurende het derde kwartaal ten opzichte van de voorafgaande drie maanden bedroeg 0,3 procent.

In vergelijking met dezelfde periode in 2008 waren de economische activiteiten in het derde kwartaal met 4,2 procent gekrompen. Als oorzaken werden vooral de afnemende binnenlandse vraag en de ineenstorting van de bouwsector genoemd.

In vergelijking met de andere vijftien landen van de eurozone was het Spaanse herstel beperkt. In deze zone was in het derde kwartaal sprake van een groei van 0,4 procent ten opzichte van de periode april-juni.

Angst voor deflatie vermindert

Na acht opeenvolgende maanden van dalende prijzen bleek op 27 november 2009 uit voorlopige cijfers van het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE) dat er sprake was van een trendbreuk. De inflatie was in november op jaarbasis met 0,4 procent gestegen, vooral door de stijging van de brandstofprijzen. Vanaf maart hadden economen rekening gehouden met de mogelijkheid dat het jaar zou worden afgesloten met een negatief inflatiecijfer, beter bekend als deflatie.
Deflatie werd beschouwd als een groot risico voor de economie. De voortdurende daling van prijzen kon de mensen aanzetten om aankopen voorlopig uit te stellen, waardoor de economische krimp versterkt zou worden.

Regering lanceert hervormingspakket

Op dezelfde dag dat de gegevens van het INE bekend werden, keurde de centrumlinkse regering onder leiding van premier José Luis Rodríguez Zapatero een pakket hervormingsmaatregelen goed om tot duurzame economische groei te komen. De bureaucratie zou worden gestroomlijnd, het onderwijs werd verbeterd en het bedrijfsleven zou worden gestimuleerd internationaal meer de concurrentie aan te gaan. Ondernemingen die zich gingen richten op innovatie konden bovendien op belastingvoordelen rekenen.
Oppositieleider Mariano Rajoy van de Volkspartij (PP) liet weten niet onder de indruk te zijn. Volgens hem richtte 'de zoveelste aankondiging' van de regering weinig uit en verergerde deze de crisis alleen maar.

JUSTITIE

Voormalig financieel directeur museum Guggenheim veroordeeld

De voormalige financieel directeur van het ultramoderne Museo Guggenheim in Bilbao, Roberto Cearsolo, werd op 23 november 2009 schuldig bevonden aan verduistering en het falsificeren van documenten. Hij werd veroordeeld tot 32 maanden gevangenisstraf.
De rechtbank in Bilbao achtte bewezen dat Cearsolo in de periode 1998-2008 bijna een half miljoen euro had verduisterd. Hij had de belastende feiten toegegeven in een door het museum in april 2008 ontvangen brief en beloofd de verduisterde som terug te betalen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanje en Groot-Brittannië versterken samenwerking bij strijd tegen misdaad

Bij een ontmoeting in Madrid op 17 november 2009 tussen de Britse minister van Binnenlandse Zaken Alan Johnson en zijn Spaanse ambtgenoot Alfredo Perez Rubalcaba kwamen beiden overeen voorlopig prioriteit te zullen geven aan de strijd tegen de georganiseerde misdaad. De Britse politicus wees op de vruchtbare samenwerking die er al bestond tussen beide landen en noemde als voorbeeld Operation Captura – een samenwerking van het Britse Agentschap voor Ernstige en Georganiseerde Misdaad (SOCA) en de organisatie Crimestoppers met de Spaanse justitie. Sinds die campagne in oktober 2006 van start was gegaan, had de Spaanse politie 26 van de 50 in Spanje gezochte zware Britse criminelen gearresteerd.
In Spanje woonden – op zijn minst een deel van het jaar – rond de één miljoen Britten.

(Vorige berichten pagina 635/2 e.v. - 2009)

TURKIJE

KOERDISCHE KWESTIE

Eerste tweetalige verkeersborden in Koerdische regio

In het zuidoosten van Turkije waren rond 26 november 2009 de eerste tweetalige verkeersborden te zien. In 82 plaatsen in de Koerdische regio bevatten de richtingaanwijzers zowel de namen in het Turks als in het Koerdisch, waardoor bij Yesildalli ook de Koerdische naam Heware Xas te lezen viel en bij Kabahidir het Koerdische Qubaxidir. Dit betekende dat een taboe was doorbroken, want de letters X, Q en W maakten wel deel uit van het Koerdische alfabet, maar niet van het Turkse. Daarom was in het verleden het gebruik van die letters door Turkse rechters afgewezen.

Het initiatief voor de nieuwe aanduidingen was genomen door het gemeentebestuur van Diyarbakir, dat gevormd werd door leden van de pro-Koerdische Democratische Samenlevingspartij (DTP).

Zwaargewonde bij botsing van Koerden en Turkse veiligheidstroepen

Manifestaties naar aanleiding van de oprichting van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) in 1978 liepen op 29 november 2009 uit op botsingen met Turkse veiligheidstroepen. Een zestienjarige Koerdische betoger raakte zwaar gewond toen hij in de

borst werd geschoten, hetgeen de gemoederen nog meer verhitte.

Rond de driehonderd demonstranten bestookten een politiebureau in de stad Mersin met stenen en molotovcocktails en winkels werden daar in brand gestoken. Ook in Istanbul was het onrustig. Daar werd een demonstratie van jonge Koerden in het centrum van de stad door de politie uiteengejaagd en staken demonstranten in het district Sultanbeyli een bus in brand. De ongeregeldheden gingen de volgende dag verder.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vruchtbaar bezoek aan Ankara van Israëlische minister

Zowel Israël als Turkije verklaarden op 24 november 2009 te zullen streven naar verbetering van de betrekkingen tussen beide staten. Aanleiding voor de belofte was een bezoek van de Israëlische minister van Handel en Industrie, Benjamin Ben-Eliezer, aan de vergadering van een gezamenlijke economische commissie in Ankara waarbij de Turkse Defensieminister Vecdi Gonul ook aanwezig was. Ben-Eliezer gaf aan dat beide landen verbonden waren door een 'strategisch partnerschap', terwijl de Turkse bewindsman zei de bilaterale betrekkingen met Israël te willen verbeteren.
Turkije en Israël onderhielden sinds 1998 goede relaties, maar dat veranderde begin 2009 na de aanval van Israël op de Gazastrook.

(Vorige berichten pagina 636/3 e.v. - 2009)

ZWITSERLAND

BINNENLAND

Zwitserse kiezers verbieden bouw van minaretten

De Zwitserse kiezers spraken zich op 29 november 2009 in een referendum met een vrij ruime meerderheid uit voor een voorstel van de Zwitserse Volkspartij (SVP) om het bouwen van minaretten te verbieden. Meer dan 57 procent van de kiezers en 22 van de 26 kantons stemden voor. De extreemrechtse SVP beschouwde minaretten als een teken van islamisering van het land.
De regering was tegen het voorstel omdat zij meende dat dit schadelijk was voor het imago van Zwitserland, in het bijzonder in de moslimwereld. Na het bekend worden van de uitslag van het referendum kwam de regering met een verklaring dat zij deze accepteerde en er uitvoering aan zou geven. Vanuit moslimkringen werd zeer teleurgesteld gereageerd.
Zwitserland had onder zijn inwoners ongeveer vierhonderdduizend moslims en telde niet meer dan vier minaretten. Wel werden aanvragen voor nieuwe minaretten bijna altijd afgewezen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Deeltjesversneller in Genève weer op gang

De 27 kilometer lange ondergrondse deeltjesversneller van het Europees Centrum voor Nucleair Onderzoek (CERN) bij Genève werd op 20 november 2009 weer in bedrijf gesteld. Meer dan een jaar daarvoor raakte de versneller zwaar beschadigd door een kortsluiting.

In december zou de versneller weer op volle toeren gaan draaien. Deze was bedoeld voor onderzoek naar de kleinste bouwstenen van materie, aan de hand van fragmenten die bij botsingen in de deeltjesversneller moesten vrijkomen.

MILITAIRE ZAKEN

Verbod op wapenexport bij referendum afgewezen

Per referendum van 29 november 2009 wezen de Zwitserse kiezers met een meerderheid van 68 procent het voorstel af tot het verbieden van wapenexporten. Het referendum kwam er op initiatief van de Groep voor een Zwitserland zonder een Leger (GSwA), die pleitte voor een 'coherente buitenlandse politiek, zonder deel te nemen aan gewapende conflicten en het indirect doden van mensen'. De militaire industrie had daar tegenover gesteld dat een verbod zou resulteren in het verlies van zo'n tienduizend arbeidsplaatsen.

Zwitserland exporteerde in 2008 voor een bedrag van 722 miljoen franc (ca. 477 miljoen euro) aan wapens.

(Vorige berichten pagina 640/3 e.v. - 2009)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN VAN TERREURAANSLAGEN

Khalid Sheikh Mohammed krijgt civiel proces

'Brein achter aanslagen op 9/11'

De Amerikaanse minister van Justitie Eric Holder maakte op 13 november 2009 bekend dat Khalid Sheikh Mohammed – in de Amerikaanse bladen dikwijls kortweg KSM genoemd – en vier andere terreurverdachten uit Guantánamo Bay berecht zouden worden door een federale rechtbank in de stad New York. Mohammed was het zelfverklaarde brein achter de terreuraanslagen die de Verenigde Staten en de rest van de wereld op 11 september 2001 opschrikten. De vier andere verdachten waren Waleed bin Attash, Ramzi Binalshibh, Mustafa Ahmad al-Hawsawi en Ali Abd al-Aziz Ali. Ook zij zouden betrokken zijn geweest bij de aanslagen in New York en Washington DC.

Sluiting van Guantánamo Bay

Het besluit was een cruciale stap in de plannen van de regering-Obama om het militaire detentiecentrum op Cuba te sluiten. De begin 2009 afgetreden regering-Bush wilde dat alle buitenlandse terreurverdachten berecht zouden worden door een geheime militaire rechtbank in Guantánamo Bay. Dat hield onder andere in dat zij niet volledig geïnformeerd hoefden te worden over de bewijslast tegen hen. Tijdens zijn verkiezingscampagne had president Obama dit een schending van de burgerrechten genoemd.

Weerstand bij Republikeinen in het Congres

In het Congres bestond weerstand tegen de berechting van terreurverdachten op Amerikaanse bodem, vooral onder Republikeinen. Zij vreesden voor de veiligheid van de omgeving van de rechtbanken waar de processen zouden plaatsvinden. Verder bestond de angst dat een civiele rechtbank Mohammed op procedurele gronden zou vrijlaten omdat een deel van de bewijslast door marteling was verkregen. De verdachte was 183 keer onderworpen aan 'water-

boarding'. Deze harde verhoortechniek was onder de regering van George W. Bush toegestaan, maar onder de regering-Obama verboden. Minister Holder zei hierover dat er voldoende bewijzen tegen Mohammed bestonden die wel op legale wijze waren verkregen. Er kwam ook kritiek van nabestaanden van de terreurslachtoffers. Zij vonden het ongepast om de belangrijkste verdachte uitgerekend naar New York over te brengen, omdat daar veel mensen door de aanslagen getraumatiseerd waren.

Amerikaanse terreurverdachten veroordeeld

Een federale rechtbank in Miami (Florida) veroordeelde op 20 november 2009 Narseal Batiste (35) tot 13,5 jaar gevangenisstraf. Hij was in juni 2006 aangehouden omdat hij plannen zou hebben voor een terreuraanslag op de Sears Tower in Chicago. Deze was inmiddels omgedoopt tot Willis Tower. Vier medeverdachten gingen vijf tot acht jaar de cel in. Batiste was de leider van de Seas of David, een sekte die zich baseerde op het christendom en de islam. Alle veroordeelden ontkenden schuld. Een medewerker van de federale recherche (FBI) die zich had voorgedaan als lid van het internationale terreurnetwerk al-Qaida, had echter een gesprek met Batiste opgenomen waarin hij zei dat 'alle duivers gedood moesten worden'. Hij zou op zoek zijn geweest naar medestanders om dat te realiseren. Deze opnamen golden als bewijs tegen hem en de andere verdachten.
Critici beweerden dat Batiste een tamelijk onschuldige excentriekeling was die absoluut niet over de middelen beschikte om een grote aanslag te plegen.

BINNENLAND

Republikeinen winnen lokale verkiezingen

Gouverneursverkiezingen

De conservatieve Republikein Bob McDonnell won op 3 november 2009 de gouverneursverkiezingen in de Amerikaanse staat Virginia. Hij versloeg de Democraat R. Creigh Deeds. Op dezelfde dag versloeg de gematigde Republikein Chris Christie de zittende gouverneur van New Jersey, de Democraat Jon Corzine.
De overwinningen waren een opsteker voor de Republikeinse Partij, die bij verkiezingen in 2006 en 2008 haar meerderheid in het landelijk Congres was kwijtgeraakt en ook het presidentschap had moeten afstaan aan de Democraten.

'Geen referendum over president'

Bij de presidentsverkiezingen in 2008 had zowel in Virginia als in New Jersey een meerderheid op Barack Obama gestemd. Voorafgaand aan de gouverneursverkiezingen had deze Democratische president campagne gevoerd voor zijn partijgenoten Deeds en Corzine. Dat dit blijkbaar onvoldoende indruk op de kiezers maakte, was volgens analisten veelzeggend: de populariteit van Obama zou tanende zijn. Overigens waren in Virginia en New Jersey maar weinig Democratische kiezers overgestapt naar de Republikeinen. Het waren vooral zwevende kiezers die hun voorkeur hadden verlegd. Het Witte Huis liet op 4 november weten dat de twee gouverneursverkiezingen niet gezien mochten worden als referendum over het functioneren van Obama. De kiezers zouden zich in beide staten hebben laten leiden door lokale thema's.

Bloomberg blijft burgemeester van New York

Eveneens op 3 november werden twee vrijgekomen zetels in de lokale Congressen van de staten Californië en New York gewonnen door Democraten. De stad New York hield burgemeestersverkiezingen. Deze werden gewonnen door Michael Bloomberg. Hoewel de miljardair enorme bedragen uit eigen vermogen in zijn verkiezingscampagne had gestoken, wist hij zijn uitdager, de Democraat William Thompson, maar net te verslaan. Bloomberg kon aan een derde termijn als burgemeester beginnen omdat hij de lokale wetgeving had veranderd; voor die tijd gold er een maximum van twee termijnen van vier jaar. Bloomberg was tot 2001 Democraat, van 2001 tot 2007 Republikein en sindsdien partijloos.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid in VS stijgt boven 10 procent

Zes werkzoekenden per vacature

De werkloosheid in de Verenigde Staten liep in oktober 2009 op tot 10,2 procent – het hoogste niveau sinds 1983. Het ministerie van Arbeid maakte dat op 6 november 2009 bekend. In september bedroeg het werkloosheidspercentage nog 9,8 procent.
In sommige delen van het land, en vooral in de westelijke staten, was de psychologische grens van 10 procent al eerder in 2009 gepasseerd.
Het landelijke werkloosheidspercentage lag op 17,5 procent als er ook rekening werd gehouden met parttimers die feitelijk een fulltime baan wilden, en met mensen die het zoeken naar werk hadden opgegeven en daarom niet meer als werkzoekend geregistreerd stonden. Van de ca. 15 miljoen werklozen zat ruim een derde meer dan zes maanden zonder werk en dat was een historisch record. Voor elke vacature waren gemiddeld zes gegadigden.

Geen afname van werkloosheid verwacht

In de winter van 2008-2009 verloren maandelijks ongeveer een half miljoen mensen hun baan. Sinds maart was het aantal werkzoekenden nog wel opgelopen, maar steeds minder snel. In september waren 219.000 arbeidsplaatsen verloren gegaan en in oktober 190.000.
Analisten verwachtten voorlopig nog geen afname van de werkloosheid. De economie was in het derde kwartaal van 2009 weliswaar met 3,5 procent gegroeid na twaalf maanden van recessie, maar de consumentenbestedingen bleven laag en managers van bedrijven hadden weinig vertrouwen in de toekomst. Sectoren die van het economisch herstel profiteerden en hun winsten weer zagen stijgen – dat gold vooral voor de industrie – durfden vanwege de hoge loonkosten en de onzekere toekomst nauwelijks mensen aan te nemen. Zij probeerden het te redden met tijdelijk personeel.

Verbetering van sociale zekerheid

Op 6 november ondertekende president Obama een wet die de sociale zekerheid voor werklozen verbeterde. De Senaat was daar op 4 november unaniem mee akkoord gegaan en het Huis van Afgevaardigden volgde een dag later met 403 tegen 12 stemmen. Volgens de nieuwe regels konden werklozen tot maximaal 93 weken na ontslag rekenen op een uitkering van de federale overheid. Dit betekende een verlenging

met veertien weken. Mensen uit staten met een werkloosheidscijfer van 8,5 procent of meer zouden tot 99 weken na ontslag een federale uitkering krijgen.

Het was de vierde keer in achttien maanden tijd dat het Congres de periode waarin mensen recht hadden op een federale werkloosheidsuitkering verlengde. Voor de Verenigde Staten was 99 weken een ongekend lange tijd. In de jaren zeventig, ook een tijd van grote werkloosheid, lag het maximum op 65 weken. Een federale werkloosheidsuitkering bedroeg gemiddeld 300 dollar (ca. 202 euro) per week. De verlening van de periode dat werklozen er recht op hadden, moest worden bekostigd door werkgevers die hogere werkloosheidspremies voor hun werknemers gingen afdragen.

Verlenging van noodmaatregelen

Het Congres nam in november ook andere maatregelen om de klappen van de crisis op te vangen. Het ging hier om de verlenging van noodmaatregelen die in 2008 of eerder in 2009 waren getroffen en die voor het einde van het jaar zouden aflopen. Zo behielden mensen die voor het eerst een woning kochten recht op een belastingvoordeel van 8.000 dollar en konden bedrijven die vijf jaar achtereen winstbelasting hadden betaald, maar door de crisis in de rode cijfers waren gekomen, ook blijven rekenen op belastingvoordelen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bijna vijftienduizend Amerikanen maken gebruik van belastingamnestie

Zwitserse bank breekt gedeeltelijk met bankgeheim

De Amerikaanse belastingdienst (IRS) maakte op 17 november 2009 bekend dat 14.700 mensen vrijwillig informatie hadden verstrekt over hun geheime bankrekeningen in het buitenland. De meesten hadden zich gemeld nadat Washington in augustus 2009 een overeenkomst had gesloten met UBS. Deze Zwitserse bank beheerde rekeningen van 52.000 Amerikanen en had zich na onderhandelingen bereid getoond om de namen van 4.550 Amerikanen met geheime bankrekeningen bekend te maken. Het ging hier alleen om mensen die volgens inspecteurs in de Verenigde Staten met actieve hulp van UBS de belasting ontdoken. Overigens kende Zwitserland in 2009 formeel nog altijd een bankgeheim.

Tienduizenden houden geheime rekening

Na de overeenkomst met UBS kregen Amerikaanse houders van geheime buitenlandse bankrekeningen, ook buiten Zwitserland, tot 15 oktober de tijd om zich vrijwillig te melden. Wie daar gehoor aan gaf moest de verschuldigde belastingen met terugwerkende kracht betalen, maar hoefde niet bang te zijn voor hoge boetes of vervolging voor belastingontduiking. Na oktober zou agressief onderzoek worden gedaan naar buitenlandse bankrekeningen van Amerikanen die de oproep negeerden. Zij konden dan wel vervolgd worden. Uit angst hiervoor gaven duizenden zichzelf aan, maar volgens de Amerikaanse autoriteiten hadden in november nog vele tienduizenden mensen geen gehoor gegeven aan de oproep. 'De boodschap aan Amerikaanse belastingbetalers is duidelijk: de tijd van bankgeheimen en geheime rekeningen is voorbij', zei David Ogden van het ministerie van Justitie op 17 november.
De mensen die zich vrijwillig meldden, hadden rekeningen in zeventig verschillende landen.

Hoeveel geld Amerikanen naar schatting op geheime buitenlandse rekeningen hadden staan, en voor hoeveel de fiscus hierdoor was gedupeerd, werd niet bekendgemaakt.

JUSTITIE

'Washington sniper' geëxecuteerd

In Virginia in de Verenigde Staten werd op 10 november 2009 John Allen Muhammad geëxecuteerd. Hij kreeg een dodelijke injectie toegediend.
Muhammad had in oktober 2002 in Washington DC grote paniek veroorzaakt door vanuit zijn auto willekeurig mensen neer te schieten. Tien van zijn slachtoffers overleden. Naar eigen zeggen leed hij aan een posttraumatische stressstoornis die hij als militair tijdens de Golfoorlog van 1990-1991 had opgedaan.
De 'Washington sniper' (sluipschutter van Washington) had een handlanger genaamd Lee Boyd Malvo. Deze was in maart 2004 tot levenslang veroordeeld.

MILITAIRE ZAKEN

Bloedbad op militaire basis in Texas

Dertien doden

Op de grootste militaire basis van de Verenigde Staten, Fort Hood in Texas, vuurde een man op 6 november 2009 met twee handwapens op militairen. Het ging om mensen die spoedig naar Afghanistan of Irak zouden vertrekken. Er vielen 13 doden en 28 gewonden.
Een politieagente schoot de schutter neer en wist zo een einde aan het geweld te maken. De dader raakte gewond en werd aangehouden.

'Schutter wilde niet naar Irak'

Het ging om majoor Nidal Malik Hasan (39), een aan het Amerikaanse leger verbonden psychiater. Hij was geboren in de staat Virginia als zoon van Palestijnse immigranten. Uit onderzoek na de schietpartij bleek dat zijn islamitische levensovertuiging na de dood van zijn ouders in 1998 en 2001 steeds belangrijker voor hem was geworden. Hij vond dat de Amerikaanse troepen moesten vertrekken uit Afghanistan en Irak. Twee maanden voor de schietpartij was hij overgeplaatst naar Fort Hood. Binnen afzienbare tijd zou hij als legertherapeut zelf naar Irak worden uitgezonden.
Op 10 november bevestigde de FBI dat er eind 2008 kortstondig onderzoek naar Hasan was verricht omdat hij e-mailcontact had gehad met Anwar al-Awlaki, een radicale islamitische geestelijke die in 2002 van Virginia naar Jemen was verhuisd. Omdat niets erop wees dat Hasan actief betrokken was bij islamitisch extremisme was het onderzoek gestaakt.

Na de schietpartij op 6 november schreef Anwar al-Awlaki op zijn website dat Hasan 'een held' was. Volgens hem wilde de militair niet naar Irak worden uitgezonden om tegen geloofsgenoten te vechten. De geestelijke riep alle moslims in het Amerikaanse leger op om Hasans voorbeeld te volgen.

Moreel van Amerikaanse militairen in Afghanistan verzwakt

Meerdere onderzoeken toonden aan dat een steeds groter deel van de Amerikaanse militairen in Afghanistan leed aan ernstige

angsten, posttraumatische stressstoornissen en depressies. Dat maakte de Amerikaanse legerleiding, de opdrachtgever van de studies, op 14 november 2009 bekend.
In 2005 had 10,4 procent van de militairen last van dergelijke klachten; vier jaar later was dat opgelopen tot 21,4 procent. Vooral militairen die voor de derde of vierde keer werden uitgezonden, zouden met de genoemde problemen kampen. In Irak nam het aantal Amerikaanse militairen met psychische klachten juist af, van 22 procent in 2006 tot 13,3 procent in 2009. Vermoedelijk kwam dit door het afnemende geweld in dat land.
In Afghanistan nam de onveiligheid juist toe.

Volgens de onderzoekers bevonden zich 43 psychiaters, psychologen en maatschappelijk werkers in Afghanistan. Er waren 32.500 manschappen in dat land gelegerd. Het Pentagon streefde naar één medewerker voor geestelijke gezondheidszorg per zevenhonderd militairen en dacht dat doel in december 2009 te halen.
Van alle militairen schatte 17,6 procent zijn eigen moreel in als 'hoog'. In 2005 was dat 23 procent. Als er werd gevraagd naar het moreel van de militaire eenheid was slechts 5,7 procent positief. In 2005 was dat 10,5 procent.

BUITENLANDSE ZAKEN

Staatsdiner voor premier van India

Belangrijk partnerschap

Ter ere van de Indiase premier Manmohan Singh organiseerde Barack Obama op 24 november 2009 het eerste staatsdiner sinds zijn aantreden als president van de Verenigde Staten. Omdat Singh vanwege zijn geloofsovertuiging nauwelijks vlees at, stonden op het menu voornamelijk vegetarische gerechten uit het land van de gast.
Op een gezamenlijke persconferentie met Singh zei Obama: 'De relatie tussen de VS en India zal tot de belangrijkste partnerschappen van de eenentwintigste eeuw behoren'. Mogelijk onderstreepte hij dit zo expliciet omdat hij op een rondreis door Azië, eerder in november, China had bezocht en daar had aangestuurd op een forse verbetering van de relaties tussen dat land en de VS. De kans bestond dat buurland India zich gepasseerd voelde en de indruk had dat Washington meer belang hechtte aan goede relaties met Peking dan met New Delhi.

Daar kwam nog bij dat de VS militaire steun gaven aan India's aartsvijand Pakistan, vooral omdat een belangrijk deel van de strijd tegen terrorisme daar werd gestreden. Goede relaties met India waren voor de VS van cruciaal belang, want het land had met bijna 1,2 miljard inwoners op China na de grootste bevolkingsomvang ter wereld. India kende bovendien al jaren een krachtige economische groei en was ook een atoommacht.

Weinig dialoog over klimaatverandering

Obama zei dat hij en Singh hadden besloten om 'nog nauwer te gaan samenwerken' om de vrede en veiligheid in zuidelijk Azië te bewaken. En hoewel de VS al de belangrijkste handelspartner van India waren, zouden de twee streven naar een verdere intensivering van de handelsbetrekkingen.
Over het tegengaan van de klimaatverandering spraken zij nauwelijks. Over dit onderwerp bestond onenigheid omdat India vond dat vooral rijke landen de uitstoot van broeikasgassen moesten beperken, terwijl de VS meenden dat alle landen offers moesten brengen en grote vervuilers als India en China in het bijzonder.

Ongenode gasten in het Witte Huis

Naderhand bleek dat twee ongenode gasten de feestelijkheden in het Witte Huis hadden bijgewoond. Het ging om een man en een vrouw uit de staat Virginia. Hoe het hen was gelukt de strenge beveiliging te passeren, was onduidelijk. Voor zover bekend was nooit eerder iemand erin geslaagd om zonder uitnodiging aanwezig te zijn op een feest met de president, de vicepresident en buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders.

(Vorige berichten pagina 647/3 - 2009)

EGYPTE

BINNENLAND

Betogers zetten Egyptisch bewind onder druk op Dag van de Woede

Op 6 april 2009 werd Egypte, net als het jaar daarvoor, geconfronteerd met protesten van betogers die economische en politieke eisen stelden aan het regime van president Hosni Mubarak. In de hoofdstad Caïro vonden confrontaties plaats met de politie en naar schatting zo'n dertig mensen werden gearresteerd.

Tot de protesten in het kader van de Dag van de Woede was opgeroepen door de '6 April Beweging', bestaande uit jonge activisten en gesteund door uiteenlopende oppositiegroeperingen. Daaronder was ook de Moslimbroederschap, die weliswaar officieel verboden was maar via onafhankelijke parlementariërs op steun van zo'n 20 procent van de volksvertegenwoordiging kon rekenen. Hun eisenpakket bestond uit een verhoging van het maandelijkse minimumloon van 167 Egyptische pond (ca. 22 euro) naar 1.200 pond (ca. 157 euro) en uit een aantal politieke eisen.

Zo diende er een orgaan te worden gekozen om een nieuwe grondwet te ontwerpen en moest men vrij zijn om zonder beperkingen politieke partijen op te richten. Ook werd afschaffing geëist van de sinds 1981 bestaande noodwetgeving, die volgens de oppositie een vrijbrief voor de autoriteiten was om elk verzet de kop in te drukken.

Een van de sprekers tijdens de protesten was de bekendste Egyptische dissident, de in februari 2009 na ruim drie jaar gevangenschap vrijgelaten Ayman Nur. Hij somde de gestelde eisen op en gaf de regering een deadline van een jaar mee: 'Als aan [de eisen] op 6 april 2010 niet is tegemoet gekomen, zullen we ons voorbereiden op een algemene staking in geheel Egypte.'

Egyptische regering verwerpt legale status gematigdislamitische partij

De Egyptische regering verwierp op 17 augustus 2009 de aanvraag voor een legale status die was ingediend door het Nieuwe Centrum (Al-Wasat Al-Jadid), een in 1996 opgerichte politieke partij die een gematigde versie van de islam voorstond. Ze was een afsplitsing van de conservatieve Moslimbroederschap, die in Egypte eveneens verboden was. De regering motiveerde de afwijzing met een beroep op de Egyptische wetgeving, die partijvorming op religieuze grondslag verbood. Het was de vierde keer dat het Nieuwe Centrum haar aanvraag af-

gewezen zag worden. Eerder gebeurde dat in 1996, 1998 en 2006.

Aangenomen werd dat de autoriteiten bevreesd waren dat door legalisering ook de Moslimbroederschap indirect een legaal podium zou krijgen voor politieke activiteiten. De advocaat van het Nieuwe Centrum, Essam Sultan, reageerde daarop als volgt: 'Dit is het oude verhaal dat twintig jaar geleden al verteld werd. (...) De regering beschuldigt ons van samenwerking met de Broederschap en de Broederschap beschuldigt ons van samenwerking met de regering. (...) Wij werken met geen van hen samen, we hebben ons eigen programma.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inkomsten uit tolgelden Suezkanaal lopen terug

Admiraal Ahmed Fadel, voorzitter van de Suez Kanaal Autoriteit, maakte op 26 juli 2009 bekend dat de inkomsten uit tolgelden die werden geheven op schepen die het kanaal passeerden dat jaar al met 7,2 procent waren gedaald. Het aantal schepen dat van het Suezkanaal gebruikmaakte, was tot dan toe in 2009 met 8,9 procent afgenomen. Inkomsten uit deze tolgelden waren voor Egypte de belangrijkste bron van buitenlandse valuta. Fadel sprak ter gelegenheid van de drieënvijftigste verjaardag van de nationalisatie van het Suezkanaal, dat de Middellandse Zee en de Rode Zee met elkaar verbond. Een belangrijke oorzaak van de teruglopende inkomsten was, behalve de financiële wereldcrisis, zeeroverij. Daardoor weken schepen soms uit naar een andere, omslachtiger route.

Informatietechnologie is belangrijkste motor van economische groei

Op 24 augustus 2009 kwamen in Egypte gegevens beschikbaar over nieuwe investeringen in informatie- en communicatietechnologie (ICT), die in het laatste, per 1 juli afgesloten fiscale jaar hadden geresulteerd in een groei van 14,6 procent. De sector droeg daarmee verreweg het meeste bij aan de economische groei die 4,7 procent bedroeg. Egypte had het laatste decennium het land aantrekkelijker gemaakt voor buitenlandse ICT-bedrijven door de benodigde infrastructurele voorzieningen beschikbaar te stellen.

GEZONDHEID EN ZORG

Massale ruiming in Egypte vanwege varkensgriepvirus

Halverwege mei 2009 meldde het Egyptische ministerie van Gezondheidszorg dat meer dan zesentwintigduizend varkens waren geruimd, op een totaal van zo'n driehonderdduizend die dit lot wachtte. Dat gebeurde vanwege de risico's van het door varkens meegedragen H1N1-virus, dat bij mensen de zogenaamde Mexicaanse griep kon veroorzaken.
Er waren in het land echter geen gevallen van dit influenzavirus onder mensen gemeld.

Varkensboeren hadden fel geprotesteerd tegen de ruiming. Zij waren christenen, want voor moslims – die in Egypte een meerderheid vormden – was het varken een onrein dier dat niet geschikt was voor menselijke consumptie. Er waren bovendien protesten tegen de wrede wijze waarop de dieren werden afgemaakt.
Het ministerie van Landbouw ontkende dat, maar beelden die het onafhankelijke Egyptische dagblad *al-Masri al-Yom* op de videowebsite *YouTube* zette, toonden het tegendeel aan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vonnis tegen Egyptisch-Amerikaanse dissident ongedaan gemaakt

Rechter Ashraf Sheta maakte op 25 mei 2009 de veroordeling ongedaan van de Egyptisch-Amerikaanse socioloog Saad Eddin Ibrahim. Hij leefde in ballingschap en was in augustus 2008 tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij was een van de eerste openlijke critici van de ambitie van president Hosni Mubarak om de bestaande machtsconstellatie in stand te houden door zijn zoon voor te bereiden op zijn opvolging – de reden waarom hij in 2000 gevangen was gezet. Ook had hij geschreven dat de Verenigde Staten hun financiële steun afhankelijk moesten stellen van politieke hervormingen in het land.

Tegen de man liepen nog enkele andere aanklachten, maar deze zouden wellicht ook niet meer in veroordelingen resulteren. Als daar zekerheid over was, zou Saad Eddin Ibrahim naar zijn land terugkeren.

Groeiend aantal doodvonnissen in Egypte

Mensenrechtenactivisten maakten in juli 2009 melding van een opvallende stijging in het aantal doodvonnissen dat in Egypte dat jaar was uitgesproken. Volgens het Arabisch Centrum voor Onafhankelijkheid van de Rechterlijke Macht en de Advocatuur (ACIJLP) werden alleen al in juni 75 mensen ter dood veroordeeld, terwijl dat er 86 waren gedurende heel 2008. Het centrum benadrukte dat door de buitensporige manier waarop deze straffen werden gehanteerd er nauwelijks sprake kon zijn van een eerlijk proces, temeer daar marteling een gebruikelijke politiemethode was om verdachten bekentenissen te ontlokken. Volgens het ACIJLP was het waarschijnlijk dat rechters onder druk stonden van de regering om maximumstraffen uit te spreken teneinde een halt toe te roepen aan de stijgende criminaliteit. Deze toename zou te wijten zijn aan de slechte economische situatie waarin vele Egyptenaren verkeerden als gevolg van stijgende voedselprijzen en werkloosheid.

Egypte kende de doodstraf voor een negentigtal vergrijpen, waaronder niet alleen moord maar ook verkrachting, drugsgerelateerde misdrijven en ondermijning van de staatsveiligheid. Er kon tegen de ultieme straf wel beroep worden aangetekend.

Egypte schiet op migranten aan de grens met Israël

Mensenrechtenorganisaties vroegen in het najaar van 2009 opnieuw aandacht voor het toenemend aantal Afrikaanse migranten dat op de grens van Egypte en Israël werd beschoten, veelal met dodelijke afloop. Volgens Amnesty International (AI) hadden sinds begin 2008 bijna veertig mensen de dood gevonden, toen zij trachtten naar Israël te vluchten om politiek asiel aan te vragen of omdat zij op zoek waren naar werk om de armoede in hun land te ontvluchten.
Een woordvoerder van het Egyptische ministerie van Buitenlandse Zaken verklaarde op 14 september 2009 dat het gebruik van geweld nodig was uit veiligheidsoverwegingen omdat er in het grensgebied sprake was van een levendige drugs- en wapensmokkel. Maar volgens AI moesten waarnemers in staat worden gesteld de beschietingen te toetsen aan internationale rechtsnormen. Daartoe was Egypte echter niet bereid.

Constitutioneel Hof staat verbod op gezichtssluier toe

Het Constitutioneel Hof in Egypte oordeelde op 7 oktober 2009 dat het de autoriteiten en maatschappelijke instellingen was toegestaan om de niqaab, de gezichtssluier, te verbieden. Volgens de islamitische rechtsregels was het niet verplicht voor vrouwen om het gezicht te bedekken, aldus het Hof. De zaak was aangespannen door twee studentes die het besluit betwistten van de minister van Hoger Onderwijs om vrouwen met gezichtssluier te weren uit klaslokalen en slaapgebouwen van de universiteit.
Volgens de meerderheid van de islamitische geleerden was de niqaab een gewoonte uit het pre-islamtijdperk en geworteld in oude stammentradities. Zo verklaarde Mohammed Sayyed Tantawi, een van de hoogste autoriteiten in de soennitischislamitische wereld en tevens sjeik van de Al-Azhar universiteit in de hoofdstad Caïro, dat het studentes verboden was de niqaab te dragen omdat deze 'niets van doen heeft met de islam'. Niet iedereen dacht er zo over. Vanuit conservatiefislamitische kringen werd gesteld dat het verbod een aanval was op hun religie, terwijl anderen benadrukten dat het in strijd was met grondwettelijke vrijheidsrechten.
Het dragen van de gezichtssluier kwam in Egypte vaker voor dan voorheen, maar was desondanks een marginaal verschijnsel. Wel droeg de meerderheid van de Egyptische vrouwen een hoofddoek.

(Vorige berichten pagina 159/3 - 2009)

JORDANIË

BINNENLAND

Jordanië opent antiterrorismecentrum met Amerikaanse steun

De Jordaanse koning Abdullah opende op 19 mei 2009 in de hoofdstad Amman een naar hem genoemd trainingscentrum tegen terrorisme. De ceremonie werd onder anderen bijgewoond door de Amerikaanse generaal David Petraeus, voormalig opperbevelhebber van de Amerikaanse troepen in Irak. De Verenigde Staten hadden het centrum, met de officiële naam Koning Abdullah II Trainingscentrum voor Speciale Operaties (KASOTC), meegefinancierd.

Oudste zoon van koning Abdullah benoemd tot kroonprins

Op 2 juli 2009 werd een koninklijk decreet uitgevaardigd, inhoudende dat de oudste zoon van koning Abdullah, prins Hoessein, was benoemd tot kroonprins van Jordanië. De functie was vacant sinds 2004 toen prins Hamzah, halfbroer van de koning, de titel van kroonprins verloor. Prins Hoessein was op het moment van zijn benoeming vijftien jaar.

Felle demonstraties na dood van twee betogers

In de Jordaanse stad Maan, tweehonderdtwintig kilometer ten zuiden van de hoofdstad Amman, kwam het kort na de dood van de zevenenveertigjarige Fakhri Kreishan, op 14 november 2009, tot gewelddadige rellen. Een verdachte die door de politie werd achtervolgd, had zijn toevlucht gezocht tot het huis van Kreishan, die met medestanders de agenten trachtte te beletten het huis te bestormen. Daarbij werd hij zo hard op het hoofd geslagen dat hij in coma raakte en overleed. Op 8 november was ook al een dode gevallen, toen Sadem al-Saud (20) stierf aan de verwondingen die hij drie weken eerder had opgelopen tijdens een harde ondervraging op een politiebureau in Amman. Op 15 november maakte politiewoordvoerder Mohammed al-Khatib bekend dat zes politieofficieren die de twee slachtoffers de slagen hadden toegebracht, waren gearresteerd en berecht zouden worden. De snelle aankondiging van deze stappen werd gezien als een poging van de autoriteiten om verdere demonstraties te voorkomen.

Koning Abdullah verordonneert hervorming electorale wetgeving

Koning Abdullah II droeg op 24 november 2009 de Jordaanse regering op de kieswet dusdanig te amenderen dat een transparant verkiezingsproces verzekerd werd. Hij zette deze stap na een dag eerder het parlement te hebben ontbonden en vervroegde verkiezingen te hebben uitgeschreven. Zijn besluiten volgden op maanden van kritiek in de pers op wat gezien werd als een slecht functioneren van parlementariërs en vermeende corruptie onder een aantal van hen.
De nu geldende kieswet stamde uit 1993 en was gebaseerd op het 'één-persoon-één-stem' principe. Dit zette echter volgens oppositiepartijen, vakbonden, politici en media de deur open naar het verkiezen van mensen met sterke stambanden zonder dat zij zich voldoende rekenschap gaven van hun taak het volk te vertegenwoordigen. Ook was er veel kritiek geweest op de parlementsverkiezingen van november 2007 die oneerlijk zouden zijn verlopen, onder andere vanwege het kopen van stemmen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Jordaanse begrotingstekort in 2009 sterk gestegen

Het ministerie van Financiën maakte op 24 oktober 2009 bekend dat het Jordaanse begrotingstekort in de eerste negen maanden van het jaar sterk was gestegen. Het tekort stond nu op 875,5 miljoen dinar (ca. 828 miljoen euro), tegenover 349,2 miljoen dinar in dezelfde periode van 2008.
De toename van het tekort was behalve van hogere publieke uitgaven ook het gevolg van de vanwege de economische crisis afgenomen buitenlandse hulp. Bedroeg de waarde daarvan in de eerste drie kwartalen van 2008 nog 493 miljoen dinar, een jaar later was dit 102,7 miljoen dinar. Daarnaast waren ook de belastinginkomsten gedaald.

Inkomsten uit toerisme in vijf jaar bijna verdrievoudigd

Tijdens een op 11 november 2009 in de Jordaanse regio van de Dode Zee gehouden conferentie over internationale investeringen werd bekend gemaakt dat de inkomsten uit toerisme gedurende de laatste vijf jaar bijna waren verdrievoudigd. Van 2003 tot 2008 stegen deze opbrengsten van 750 miljoen Jordaanse dinar (ruim 700 miljoen euro) naar 2,1 miljard dinar (bijna 2 miljard euro).
Op de bijeenkomst werden tevens drie projecten aangekondigd om centra voor toerisme te doen ontstaan. Om deze tot ontwikkeling te brengen, werden ondernemersfaciliteiten gecreëerd teneinde investeerders aan te trekken.

JUSTITIE

Zware gevangenisstraffen voor aanslagpogingen op kerken

De Jordaanse staatsveiligheidsrechtbank

veroordeelde op 16 maart 2009 drie verdachten van terrorisme tot elk 22,5 jaar gevangenisstraf, van wie één bij verstek. Zij waren in mei 2008 gearresteerd omdat zij de intentie zouden hebben gehad middels een autobom een zelfmoordaanslag te plegen op een rooms-katholieke kerk in de hoofdstad Amman.

Nog twaalf veroordelingen

Een militaire rechtbank in Amman veroordeelde op 15 oktober 2009 twaalf personen die tot de beweging al-Qaida zouden behoren, tot gevangenisstraffen van vijftien tot twintig jaar. Vijf van hen, in de leeftijd van 19 tot 28 jaar, kregen weliswaar de doodstraf opgelegd maar zagen deze teruggebracht tot twintig jaar cel 'omdat zij jong zijn en hen een kans moet worden gegeven om berouw te tonen'. De overige zeven kregen elk vijftien jaar.
Volgens de aanklacht hadden de veroordeelden in juli 2008 in het Noord-Jordaanse Irbid een christelijke kerk met explosieven aangevallen, zonder daarbij overigens slachtoffers te maken. Dat gebeurde als reactie op vermeende beledigingen door een christelijke jongen van de profeet Mohammed.

Vijftien jaar cel voor moord uit eerwraak

Een Jordaanse man van 21 jaar werd op 12 oktober 2009 veroordeeld tot vijftien jaar cel met dwangarbeid wegens moord met voorbedachten rade op zijn achttienjarige zuster. Hij had haar met 26 messteken om het leven gebracht omdat zij als getrouwde vrouw met een andere man een relatie had onderhouden en het bed had gedeeld.
Jaarlijks werden in Jordanië zo'n vijftien tot twintig vrouwen vermoord omdat de daders de eer van hun familie wilden beschermen. De regering deed pogingen om de strijd aan te binden met deze misdrijven, maar ook in 2009 waren er al zestien dodelijke slachtoffers gevallen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Paus Benedictus roept op tot verzoening tussen moslims en christenen

Op 9 mei 2009, tijdens zijn driedaagse bezoek aan Jordanië, drong paus Benedictus XVI er bij moslimgeestelijken op aan te streven naar een verzoening tussen christendom en islam. Hij wees daarbij op een belangrijke belemmering voor dit streven:

'(...) De spanningen tussen de aanhangers van verschillende religieuze tradities [kunnen] helaas niet ontkend worden. Echter, (...) is het niet vaak de ideologische manipulatie van religie, soms voor politieke doeleinden, die de werkelijke katalysator is van spanning en verdeeldheid en soms zelfs geweld in de maatschappij?'.

Jordanië kende een minderheid van ongeveer tweehonderdduizend christenen, op een totale bevolking van rond de zes miljoen.
Op de laatste dag van zijn bezoek werd de paus in de hoofdstad Amman verwelkomd door tienduizenden Jordaniërs. De daaropvolgende dag zou hij doorreizen voor een bezoek aan Israël.

Sommige moslimleiders vragen excuses

Een aantal moslimgeestelijken was teleurgesteld dat de paus in zijn toespraak geen excuses aanbood voor zijn uitspraken in 2006, toen hij als beledigend ervaren opmerkingen maakte over de profeet Mohammed. Naar aanleiding van de kritiek sprak de paus destijds over een 'ongelukkig misverstand'.
Ook op politiek niveau waren sceptische geluiden te horen, onder anderen van oppositieleider Zaki Bani Rsheid die op 7 mei 2009 tegenover persbureau *Agence France Press* (AFP) de wens uitsprak voor een pauselijk beleid dat in overeenstemming was met de christelijke waarden van 'liefde, vrede en rechtvaardigheid'. Daartoe behoorde volgens hem ook een veroordeling van het 'zionistisch terrorisme'.
Bani Rsheid was de leider van het Islamitisch Actiefront (IAF), de politieke vleugel van de Jordaanse Moslimbroederschap. Een dag later legde hij zijn partijfunctie neer, maar dit zou losstaan van zijn oproep aan de paus. Zijn aftreden zou samenhangen met een interne strijd in het IAF ten aanzien van de banden die al dan niet met de radicale Palestijnse beweging Hamas moesten worden onderhouden. Bani Rsheid was daar voorstander van.

Jordanië zet geen nieuwe stappen om relaties met Israël te verbeteren

De Jordaanse minister van Buitenlandse Zaken Nasser Judeh verwierp op 3 augustus

2009 een oproep van zijn Amerikaanse ambtgenote Hillary Clinton om de relaties met Israël te verbeteren als bijdrage aan nieuwe besprekingen over vrede in het Midden-Oosten. Hij meende dat dergelijke 'vertrouwenwekkende stappen' geen betekenis hadden zolang het buurland niet bereid was zich uit bezet Arabisch gebied terug te trekken en te stoppen met de bouw van joodse nederzettingen in Palestijns gebied. Op een gezamenlijke persconferentie in Washington beklemtoonde Judeh wel dat de pogingen van de Amerikaanse president Barack Obama om het vredesproces nieuw leven in te blazen op Jordaanse steun konden rekenen.

Familie Iraakse ex-minister Aziz krijgt Jordaans staatsburgerschap

Op 2 november 2009 kende de Jordaanse regering 'om humanitaire redenen' het staatsburgerschap toe aan de vrouw en de zoons van Tareq Aziz, voormalig vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken van Irak. Aziz (73) was lange tijd het internationale gezicht van het regime van Saddam Hoessein en was intussen veroordeeld wegens misdaden tegen de menselijkheid.

(Vorige berichten pagina 161/3 - 2009)

LIBANON

BINNENLAND

Gebrek aan geld voor heropbouw Palestijns vluchtelingenkamp

Op 9 maart 2009 gaf de Organisatie van de Verenigde Naties voor Hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen (UNRWA) het officiële startsein voor de wederopbouw van het Nahr el-Bared vluchtelingenkamp in Noord-Libanon. Het kamp werd in 2007 tijdens hevige gevechten tussen islamitische militanten en het Libanese leger vrijwel met de grond gelijk gemaakt. Er vielen rond de vierhonderd doden en ongeveer dertigduizend Palestijnen werden verdreven naar gebieden rondom het kamp.

Voor de heropbouw was naar schatting 340 miljoen euro nodig, maar daarvan was maar een tiende deel binnen. Dat kwam vooral doordat Arabische landen hun beloften voor financiële hulp niet gestand hadden gedaan.

De vluchtelingen van Nahr el-Bared maakten deel uit van de meer dan tweehonderdduizend die zich sinds de oprichting van de staat Israël in 1948 verspreid over twaalf kampen in Libanon bevonden en die van elementaire rechten zoals op onderwijs en gezondheidszorg verstoken waren. Hun uitzichtloze situatie werd gezien als een permanente voedingsbron voor extremisme.

Winst voor prowesterse kamp bij Libanese parlementsverkiezingen

Bij de op 7 juni 2009 in Libanon gehouden parlementsverkiezingen wisten de prowesterse en anti-Syrische krachten in Libanon hun meerderheid in de volksvertegenwoordiging te behouden.

Jonge stemmers kunnen nog niet meedoen

Op 18 maart had het Libanese parlement unaniem een voorstel aangenomen om de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen van 21 naar 18 jaar. Omdat een wijziging in de grondwet nodig was om dit van kracht te laten worden, bleef deze leeftijd bij de verkiezingen van juni nog op 21 jaar staan. De verlaging zou bij de lokale verkiezingen van 2010 wel gaan gelden.

Achtergrond

Aan de verkiezingen deden drie blokken van partijen mee, wier programma in belangrijke mate een afspiegeling was van de tegenstelling tussen voor- en tegenstanders van de Syrische invloed in het land. Deze invloed was afgenomen door de terugtrekking van de troepenmacht van Syrië, dat na het begin van de Libanese burgeroorlog in 1975 militair had geïntervenieerd en pas in 2005 uit Libanon wegging. Dat gebeurde mede onder internationale druk, samenhangend met de moord in februari van dat jaar op de voormalige Libanese premier Rafik al-Hariri die tegenstander was van de Syrische bemoeienis. Er was nog altijd geen uitsluitsel over de mogelijke Syrische betrokkenheid bij de moordaanslag, een kwestie waarover zich een tribunaal van de Verenigde Naties zou uitspreken. De binnenlandse politiek bleef echter sterk beïnvloed door de positie die politici innamen tegenover Syrië.

De zoon van de vermoorde premier, de soennitische moslim Saad al-Hariri, was de leider van de anti-Syrische fracties in het parlement die zich voor de verkiezingen hadden verenigd in de '14 maart Alliantie'. Daartegenover stonden de pro-Syrische krachten van de '8 maart Alliantie', die de prowesterse al-Hariri niet wilden steunen en waartoe, naast vertegenwoordigers van verscheidene andere religieuze stromingen, ook de sjiitische Hezbollahbeweging behoorde. Deze laatste was, in het kader van het streven naar politieke verzoening, opgenomen in de regering van nationale eenheid. Een derde blok ondersteunde al-Hariri evenmin, maar was niet pro-Syrisch ingesteld. Dit blok Verandering en Hervorming stond onder leiding van een maronitische christen, generaal Michel Aoun.

Het belangrijkste resultaat was dat de 14 maart Alliantie kon blijven rekenen op een parlementaire meerderheid. Ze behaalde 71 van de 128 zetels. De oppositie moest genoegen nemen met 43 zetels voor de 8 maart Alliantie en 12 voor Verandering en Hervorming.

Onafhankelijken

Twee gekozen parlementariërs bleven geheel onafhankelijk. In juli 2009 maakte Walid Jumblatt, leider van de – tot de religieuze gemeenschap van de Druzen behorende – Progressieve Socialistische Partij, bekend de 14 maart Alliantie te verlaten. Diens partij wilde zich onafhankelijk opstellen, maar zou in principe de parlementaire meerderheid van het '14 maart' blok blijven steunen.

Vrees voor nieuwe escalatie

Als leider van de winnende coalitie werd Saad al-Hariri op 27 juni benoemd tot premier van Libanon. Hij werd de opvolger van Fouad Siniora, die deze functie vanaf 2005 had bekleed. De taak van al-Hariri was opnieuw een regering van nationale eenheid te vormen. Hij moest daarbij voorzichtig manoeuvreren om het brede palet aan politieke en religieuze richtingen bijeen te houden en zag zich geconfronteerd met tegenstrijdige eisen van de groeperingen die zouden deelnemen. De vrees bestond dat wanneer de poging van al-Hariri niet zou slagen, het land opnieuw in onoplosbare conflicten en gewelddadigheden zou worden gestort. Politieke leiders riepen op tot kalmte en zowel politie als leger waren paraat om mogelijke ongeregeldheden te voorkomen.

Uitslagen parlementsverkiezingen Libanon
(7 juni 2009)

Bij de uitslagen wordt de zetelverdeling per politieke partij of beweging gegeven. De samenstelling van het parlement vindt echter plaats naar confessionele lijnen. Van de 128 afgevaardigden behoort altijd de helft tot de christenen, die een minderheid in Libanon vormen, en de helft tot de moslimmeerderheid in het land. De 64 zetels van beide bevolkingsgroepen worden op hun beurt toebedeeld aan afzonderlijke etnischreligieuze stromingen:

Maronitisch	34
Grieks-orthodox	14
Grieks-katholiek	8
Armeens-orthodox	5
Armeens-katholiek	1
Protestants	1
overige christenen	1
totaal christenen	*64*
Soennitisch	27
Sjiitisch	27
Druzisch	8
Alawitisch	2
totaal moslims	*64*

partij	zetels
Toekomst Beweging	24
Kataeb Partij (Libanese Sociaal-Democratische Partij)	5
Libanese Krachten	5
Progressieve Socialistische Partij	4
Armeense Democratische Liberale Partij	1
Democratisch Links	1
Jamaa (Islamitische Gemeenschap)	1
overige en onafhankelijken	30
totaal 14 maart Alliantie	*71*
Amal Beweging	12
Partij van God (Hezbollah)	10
Armeense Revolutionaire Federatie	2
Baath (Partij voor Arabische Socialistische Wederopleving)	2
Islamitisch Actie Front	2
Syrische Sociaal Nationalistische Partij	2
overige	13
totaal 8 maart Alliantie	*43*
Vrije Patriottische Beweging	10
Libanese Democratische Partij	1
Marada Beweging	1
totaal Verandering en Hervorming	*12*
onafhankelijken	2
totaal	128

Een dag na de benoeming van al-Hariri braken inderdaad gedurende enkele uren gevechten uit in verscheidene districten van Beiroet. Daarbij werd gebruik gemaakt van automatische- en antitankwapens. Het leger patrouilleerde door de hoofdstad en waarschuwde te zullen schieten op degenen die zich gewapend op straat begaven. Bij de gevechten kwam een vrouw van dertig jaar om het leven en raakten twee anderen gewond.
Naar verluidt was de aanleiding dat aanhangers van de nieuwe premier een vreugdevuur op straat ontstaken, waarop leden van de oppositionele Amal beweging – een bondgenoot van Hezbollah – zich blijkbaar geprovoceerd voelden. Hun optreden was niet in overeenstemming met de opstelling die Amal had gekozen in de aanloop naar de regeringsvorming. Ze had namelijk ingestemd met het premierschap van al-Hariri nadat diens aanhangers de herbenoeming van Amalleider Nabih Berri tot parlementsvoorzitter hadden gesteund.

Problematische regeringsvorming

De gevechten onderstreepten nog eens voor welk een moeilijke taak premier al-Hariri stond. Op 10 september 2009 zag hij zich genoodzaakt zijn pogingen te staken om een regering te vormen. Hij stelde dat vooral Hezbollah had tegengewerkt.
De partijen hadden overeenstemming bereikt over de verdeling van het aantal ministersposten: vijftien voor al-Hariri's verkiezingsblok, tien voor de oppositie en vijf bewindslieden die door de president werden aangewezen. Men bleef echter verdeeld over de vraag welke groepering welke posten zou krijgen.
Daarnaast vormde een eis van generaal Michel Aoun een obstakel: de functie Telecommunicatie diende in handen te blijven van zijn partijencoalitie. Dit ministerie was met name van belang vanwege de houding die zou worden ingenomen jegens het private communicatienetwerk waarover Hezbollah beschikte. In mei 2008 had een regeringsbesluit om het netwerk te verbieden een belangrijke rol gespeeld in de hevige straatgevechten die toen ontstonden tussen deze beweging en haar politieke tegenstanders. Al-Hariri wilde niet aan de eis van Aoun toegeven, maar liet uiteindelijk zijn bezwaren vallen.
Op 9 november, ongeveer vijf maanden na de verkiezingen, slaagde de premier er alsnog in een uit dertig personen bestaande regering te vormen.

Samenstelling regering Libanon
(25 november 2009)

President
Michel SULEIMAN

Premier
Saad al-HARIRI
Vicepremier en minister van Defensie
Elias AL-MURR

Ministers:
Arbeid
Boutros HARB
Bestuurlijke Hervormingen
Muhammad FNAYSH
Binnenlandse Zaken
Ziad BAROUD
Buitenlandse Zaken en Emigranten
Ali al-SHAMI
Cultuur
Salim WARDEH
Economie en Handel
Mohammed SAFADI
Energie en Water
Gibran BASSIL
Financiën
Raya HAFFAR
Gezondheidszorg
Mohammed KHALIFA
Industrie
Ibrahim DEDEYAN
Informatie
Tarek MITRI
Jeugd en Sport
Ali ABDULLAH
Justitie
Ibrahim NAJJAR
Landbouw
Husayn al-Hajj HASSAN
Milieu
Mohammed RAHAL
Onderwijs
Hasan MNEIMNEH
Ontheemden
Akram SHUHAYEB
Sociale Zaken
Salim al-SAYEGH
Telecommunicatie
Charbel NAHAS
Toerisme
Fady ABBOUD
Transport en Publieke Werken
Ghazi ARIDI

Ministers van Staat zonder portefeuille:
Wael ABU FAOUR
Mona AFAYSH
Adnan al-Sayyid HUSAYN
Jean OGASSAPIAN
Michel PHAROAN
Adnan al-QASSAR
Youssef SAADEH

Politiek manifest Hezbollahbeweging houdt vast aan eigen strijdmacht

In een van de zeldzame door hem gegeven interviews lichtte Hassan Nasrallah, sinds 1992 leider van de Hezbollahbeweging, op 30 november 2009 het nieuwe politieke manifest van zijn beweging toe. Hij verklaarde onder meer dat Hezbollah haar eigen wapenarsenaal op peil zou blijven houden om Libanon tegen 'Israëlische agressie' te beschermen. De Hezbollahtroepen vormden zo een parallelle macht, naast die van het Libanese leger dat als taak had het land en zijn stabiliteit te beschermen. Hij weersprak echter dat Hezbollah daarmee een 'staat in de staat' vormde, want haar streven was een verenigd Libanon waarin iedereen vertegenwoordigd was.
Nasrallah kwalificeerde verder de Verenigde Staten als 'exporteur van terrorisme' en meende dat Europese landen een strategische fout maakten door dat land te volgen in het aanduiden van verzetsbewegingen – zoals Hezbollah – als terroristische organisaties. Tenslotte sloot hij uit dat zijn beweging ooit de staat Israël zou erkennen en sprak hij wederom steun uit voor de Palestijnen in hun eis om het land waar zij recht op hadden terug te krijgen.

LIBANON-TRIBUNAAL

Alle verdachten van moord op politicus al-Hariri vrijgelaten

Het Speciale Tribunaal voor Libanon verordonneerde op 29 april 2009 de vrijlating van vier hoge militairen die verdacht werden van betrokkenheid bij de moord in februari 2005 op de anti-Syrische politicus Rafik al-Hariri en 22 anderen. Het tribunaal was op 1 maart officieel van start gegaan in het Nederlandse Leidschendam en had al vier jaar voorbereidend onderzoek gedaan. Er werden echter geen bewijzen gevonden dat de vier betrokken waren. Het ging om het voormalige hoofd van de veiligheidsdiensten Jamil Sayyed, van de binnenlandse veiligheidsdienst Ali Hajj, van de presidentiële garde Mustafa Hamdan en van de legerinlichtingendienst Raymond Azar. Zij zaten sinds augustus 2005 vast in de gevangenis van de Libanese hoofdstad Beiroet, maar werden nu niet meer als verdachten gezien.

Er waren in totaal zeven personen als verdachte aangemerkt, maar de drie overigen – burgers en geen militairen – waren op 25 februari 2009 eveneens vrijgelaten bij gebrek aan bewijs.

BUITENLANDSE ZAKEN

Libanon en Syrië gaan volledige diplomatieke betrekkingen aan

Libanon opende op 16 maart 2009 een ambassade in Syrië, nadat het omgekeerde al in december 2008 had plaatsgevonden. De wederzijdse diplomatieke vertegenwoordiging was uniek, omdat deze sinds de onafhankelijkheid van de twee landen niet had bestaan. Beide waren Franse koloniën geweest en kregen in respectievelijk 1943 (Libanon) en 1946 (Syrië) hun zelfstandigheid. Een principebesluit voor volledige betrekkingen, in juli en augustus 2008 voorbereid door bemiddeling van de Franse president Nicolas Sarkozy, was al op 15 oktober dat jaar genomen toen de respectieve ministers van Buitenlandse Zaken elkaar in Syrië hadden ontmoet. Tegen de achtergrond van de grote vijandschap tussen Syrië en een belangrijk deel van de Libanese politiek in de laatste decennia, kon het besluit als een doorbraak worden gezien.
Een opmerkelijk teken van de verbeterde verstandhouding kwam tot uiting in de felicitaties die Syrië in november 2009 aan het buurland overbracht vanwege de succesvolle poging van de Libanese premier Saad al-Hariri om een regering van nationale eenheid – met voor- en tegenstanders van de Syrische invloed in het land – te vormen. Zowel al-Hariri als de president van Libanon Michel Suleiman ontvingen daartoe een telegram van hun Syrische ambtgenoten Mohammed Naji al-Otari en Bashar al-Assad.

Spanningen aan de grens met Israël na raketaanvallen

Vanuit het gebied rond de Zuid-Libanese plaats Qlaileh, nabij de havenstad Tyre, werden op 11 september 2009 twee raketten op Israël afgevuurd. Daarop reageerde het buurland met artillerievuur. Er vielen geen slachtoffers. Op 27 oktober herhaalde zich dit scenario: een raketaanval en daarop volgend Israëlisch artillerievuur, ook nu zonder slachtoffers. Het Libanese leger maakte de volgende dag vier raketten onschadelijk die klaarblijkelijk voor een vergelijkbare actie waren bestemd.
Het was de derde en vierde maal in 2009 dat er raketten werden afgeschoten, hetgeen de broosheid aangaf van de wapenstilstand die na de oorlog in 2006 tussen Israël en de in Libanon opererende Hezbollah-beweging was gesloten. Het bestand werd bewaakt door zowel het Libanese leger als de VN-troepenmacht. Deze laatste, de United Nations Interim Force In Lebanon (Unifil), stuurde extra troepen naar de omgeving van Qlaileh om escalatie te voorkomen en riep betrokken partijen op tot 'maximale zelfbeheersing'. De verantwoordelijkheid voor de raketaanvallen lag vrijwel zeker niet bij Hezbollah, die een eigen militaire macht in het land vormde en over een groot arsenaal aan raketten beschikte. De beweging ontkende betrokkenheid, maar beschuldigde wel Israël ervan zich niet aan de wapenstilstand te houden door met vliegtuigen voortdurend het Libanese luchtruim te schenden. Veeleer lag het voor de hand dat de beschietingen waren uitgevoerd door radicale Palestijnse groepen. Uit welke hoek de daders ook kwamen, Israël stelde voor raketbeschietingen de Libanese regering verantwoordelijk omdat de acties formeel vanuit haar grondgebied plaatsvonden.

OVERLEDEN

Imad Mughniyah, commandant Hezbollahbeweging

In de Syrische hoofdstad Damascus kwam op 12 februari 2008 medeoprichter en commandant van de Libanese Hezbollahbeweging, Imad Fayez Mughniyah, bij een bomaanslag om het leven. Over de dader(s) was niets bekend, ook al deden daarover veel geruchten de ronde. Mughniyah, die op 7 december 1962 in het Zuid-Libanese Tayr Dibba werd geboren in een familie van arme boeren, begon in de jaren zeventig als lijfwacht van de voormalige Palestijnse leider Jasser Arafat. Later werd hij hoofd veiligheidszaken van de in 1982 opgerichte Hezbollah. Vooral sinds de jaren tachtig raakte zijn naam verbonden aan terreuraanslagen en volgens de Verenigde Staten was hij in dat decennium verantwoordelijk voor de dood van meer dan tweehonderd Amerikanen in Libanon.
Mughniyah zou het brein zijn geweest achter een groot aantal aanslagen, ontvoeringen en vliegtuigkapingen die honderden mensen het leven kostten. Daaronder waren de bomaanslag in 1983 op het hoofdkwartier van de Amerikaanse marine in de Libanese hoofdstad Beiroet, de kaping van een Amerikaans passagiersvliegtuig in 1985 en de bomaanslagen van 1992 en 1995 in de Argentijnse hoofdstad Buenos Aires op respectievelijk de Israëlische ambassade en een joods centrum. Talloze andere geweldsacties werden aan hem toegeschreven, maar dat betrof vaak niet te verifiëren geruchten.

(Vorige berichten pagina 161/3 - 2009)

SYRIË

BINNENLAND

President Assad wijzigt samenstelling Syrische regering

President Bashar al-Assad bracht op 23 april 2009 een aantal wijzigingen aan in de Syrische regering, voor de zesde maal sinds Mohammed Naji Otri in 2003 premier werd.

Meer aandacht voor het milieu

Opvallend was de creatie van een ministerie van Milieu, dat voorheen bij dat van Lokaal Bestuur was ondergebracht maar nu een zelfstandig departement werd. Het werd geleid door een vrouw, namelijk Kawkab al-Sabah Dayeh die eerder hoofd was van het kantoor voor milieu- en gezondheidszaken van de Syrische Vrouwenfederatie. Haar officiële functie werd minister van Staat, belast met Milieuzaken. De andere tak van het voormalige ministerie van Lokaal Bestuur en Milieu kwam in handen van Tamer al-Hijeh, voormalig gouverneur van de noordelijke stad Aleppo. De vorming van een afzonderlijk Milieuministerie werd gezien als een teken dat Syrië zich sterker dan voorheen wilde richten op vervuilingproblemen. Het land had sterk te leiden onder verschijnselen als bodemerosie, woestijnvorming en verontreiniging van water en lucht.

Vier andere benoemingen

President Assad verving tevens de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie. De hooggeplaatste inlichtingenofficier Saeed Sammur volgde op het eerstgenoemde ministerie generaal Bassam Abdel Majid op,

terwijl Mohammed Ghafri op Justitie werd vervangen door rechter en voormalig parlementslid Ahmad Yunis.
Voorts verdween de minister van Presidentiële Zaken Ghassan Laham uit de regering. Diens post werd overgenomen door Mansur Azzam, die tot dan toe secretaris-generaal op dit departement was. Tenslotte trad de oogarts Rida Saeek toe tot het kabinet als minister van Gezondheidszorg ter vervanging van Maher Hussami.

Minister van Defensie vervangen

Enkele maanden later, op 3 juni 2009, werd ook de post Defensie aan een ander overgedragen. Generaal Hassan Turkmani, die de functie sinds november 2004 had bekleed, stond deze af aan de vroegere legerleider Ali Habib Mahmud. Turkmani zelf werd nu plaatsvervangend vicepresident.

Noordoosten van Syrië getroffen door ernstige droogte

Het noordoosten van Syrië was dusdanig door droogte getroffen dat het land op 8 juni 2009 voor deze regio de noodtoestand afkondigde. Er werden maatregelen getroffen om de bevolking in het gebied te helpen, in het bijzonder door de distributie van voedsel. Het ging daarbij om de levering van producten als meel, suiker, griesmeel, linzen, dierlijke vetten, thee en olie.
Het probleem speelde al een aantal jaren. Zo hadden in 2007 en 2008 bewoners van zo'n honderdzestig Syrische dorpen hun woonplaats moeten verlaten omdat zij niet meer in hun onderhoud konden voorzien. Het probleem kon nu uitlopen op een humanitaire ramp met gevolgen voor naar schatting 1,3 miljoen mensen, van wie er ruim achthonderdduizend hun bron van bestaan waren kwijtgeraakt.
De droogte, die zich ook voordeed in andere landen in het Midden-Oosten als Irak, Israël, Jordanië en de Palestijnse Gebieden, werd verergerd door de klimaatverandering. Bovendien werden de tekorten aan voedsel des te nijpender door de stijging van de prijzen voor eerste levensbehoeften.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minister opent eerste effectenbeurs in Syrië

Minister van Financiën Mohammad al-Hussein opende op 10 maart 2009 de eerste effectenbeurs in Syrië. In eerste instantie zouden vier banken, een advertentiebedrijf en een transportfirma aandelen verhandelen, waarna andere ondernemingen zouden volgen. De beurs ging twee dagen per week open in de hoofdstad Damascus.

De creatie van de effectenbeurs paste in het programma voor een sociale marktеconomie, zoals dat in 2005 was aangekondigd door president Bashar al-Assad. De grotendeels door de staat gecontroleerde economie zou volgens dit programma worden geliberaliseerd ten gunste van de privésector. Daarmee werd gehoopt meer buitenlandse investeerders aan te trekken.

De Syrische economie had, behalve onder ernstige droogte, Amerikaanse sancties en teruglopende olie-exporten, ook te lijden onder de verliezen van staatsondernemingen. Bovendien werd verwacht dat als gevolg van de kredietcrisis de buitenlandse investeringen in 2009 met zo'n 30 procent zouden teruglopen. Ook zouden door deze crisis de overmakingen van buitenslands werkende Syriërs naar hun land van herkomst – met in 2008 een waarde van omgerekend ca. 670 miljoen euro – verminderen.

GEZONDHEID EN ZORG

President Assad vaardigt rookverbod uit

De Syrische president Bashar al-Assad vaardigde op 12 oktober 2009 een decreet uit dat roken in openbare gelegenheden verbood. Het had betrekking op cafés, restaurants, onderwijsinstellingen, gezondheidscentra, sportcomplexen, bioscopen, theaters en het openbaar vervoer. Op de werkplek werd roken verboden tijdens vergaderingen en er dienden aparte, goed geventileerde rookruimtes te worden ingericht. Op overtreding van de verbodsbepalingen werden boetes gesteld.

In eerdere decreten had Assad, die zelf van oorsprong arts was, al beperkingen aan het roken opgelegd.
Zo was sinds 1996 reclame voor tabaksproducten verboden en werden tien jaar later verboden voor sommige openbare ruimtes afgekondigd. Ook was het al langer voor jongeren onder de achttien jaar verboden om tabak te kopen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Veroordelingen in Syrië wegens 'gezagsondermijnende' activiteiten

Staatsveiligheidsrechtbank hervat gestaakte rechtspleging

Rellen die op 5 juli 2008 waren uitgebroken in de Saidnaya gevangenis in Damascus, waarbij een onbekend aantal doden viel, waren die maand aanleiding geweest om de werkzaamheden door de staatsveiligheidsrechtbank op te schorten. Deze instantie was herhaaldelijk bekritiseerd door mensenrechtenorganisaties omdat ze, in de formulering van mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW), 'een van de belangrijkste peilers van repressie' was. Zo kende de rechtbank geen beroepsmogelijkheid voor veroordeelden. Ze bestond al sinds 1963, toen de Syrische autoriteiten een noodwetgeving afkondigden. In de decennia die volgden, waren duizenden mensen veroordeeld. HRW meldde op 27 maart 2009 dat de staatsveiligheidsrechtbank haar werk had hervat en intussen weer veroordelingen had uitgesproken.

Vijf Koerden beschuldigd van separatisme

Op 5 april verklaarde de niet-officiële Nationale Organisatie voor Mensenrechten in Syrië (NOHR) dat de staatsveiligheidsrechtbank twaalf personen had veroordeeld tot gevangenisstraffen uiteenlopend van vijf tot vijftien jaar. Onder hen waren vijf leden van de verboden Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), die ervan werden beschuldigd een deel van Syrië van het land te willen losmaken om het te kunnen laten opgaan in een toekomstige Koerdische staat. Drie van hen kregen acht jaar cel en de andere twee zeven jaar. De overige zeven verdachten, onder wie één vrouw, kregen straffen van respectievelijk vijftien jaar (eenmaal), acht jaar (viermaal) en vijf jaar (tweemaal). Zij werden veroordeeld op basis van algemeen geformuleerde beschuldigingen als 'contact hebben met de vijand' en 'geweldsdaden tegen de openbare veiligheid'.

Ondertekenaars 'Damascus Verklaring' krijgen celstraffen

Een Syrisch hof van beroep handhaafde volgens mededelingen van 14 juli door het

in Londen gevestigde Syrisch Observatorium voor Mensenrechten (SOHR) de eerder uitgesproken gevangenisstraffen tegen twaalf personen die de zogeheten Damascus Verklaring hadden ondertekend. Hun strafmaat was dertig maanden, overeenkomstig de uitspraak van een lagere rechtbank in oktober 2008.
De Damascus Verklaring was in 2005 opgesteld door een bonte verzameling van oppositiekrachten, die aandrongen op democratische veranderingen in Syrië.

Mensenrechtenactivist Haitham Maleh gearresteerd

Op 14 oktober 2009 werd de Syrische mensenrechtenactivist Haitham Maleh (78) gearresteerd. De voormalige rechter had in de jaren tachtig van de twintigste eeuw al eens zeven jaar in gevangenschap doorgebracht vanwege zijn kritische houding jegens het regime.
Volgens het SOHR zou hij waarschijnlijk worden aangeklaagd wegens 'het verspreiden van valse informatie'. Recentelijk had hij in interviews, en ook in een open brief aan president Bashar al-Assad, de repressie en corruptie in Syrië bekritiseerd. Zo had hij in een uitzending van een oppositiegezind televisiekanaal verklaard dat Syrië 'bij decreet' werd bestuurd: 'Burgers hebben geen bescherming tegen de willekeur van de autoriteiten en de agressie van het veiligheidsapparaat'.

Organisatie Human Rights Watch stelt behandeling Koerden aan de kaak

De Syrische autoriteiten moeten een einde maken aan het verbod op politieke en culturele bijeenkomsten van de Koerden en het met geweld uiteenjagen daarvan, zo verklaarde Human Rights Watch (HRW) in een op 26 november 2009 verschenen rapport. De mensenrechtenorganisatie wees erop dat sinds 2005 tenminste vijftien Syrisch-Koerdische leiders waren gearresteerd en voor het gerecht gebracht. Ze maakte tevens melding van vaag geformuleerde beschuldigingen met een beroep op de veiligheid en van marteling van gevangengezette Koerden.
Volgens HRW week de repressie van de Koerdische minderheid duidelijk af van tendensen elders in de regio. Landen als Irak en Turkije hadden voorzichtige pogingen gedaan meer tegemoet te komen aan de rechten van de Koerden, maar in Syrië was dat niet het geval. De organisatie riep de Europese Unie en de Verenigde Staten op verbetering in hun situatie als voorwaarde te hanteren voor het verstevigen van de betrekkingen met Syrië. Daarbij ging het vooral om erkenning van de Koerdische taal en cultuur en om politieke rechten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Internationaal atoomagentschap vindt uraniumsporen in Syrië

In haar op 5 juni 2009 verschenen rapportage meldde het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA) dat in Syrië voor de tweede maal dat jaar sporen van uranium waren aangetroffen. Ook dit keer stelde het agentschap vast dat de aangetroffen partikels niet waren inbegrepen bij de door Syrië geleverde inventarislijst van nucleair materiaal dat volgens het land alleen voor vreedzame doeleinden bestemd was. Wat de oorsprong en betekenis van de uraniumsporen waren, moest nog nader worden onderzocht. Daar was echter wel de medewerking voor nodig van Syrië zelf, dat tot dan toe geen haast maakte met het overleggen van gevraagde documenten en niet met nieuwe inspecties door het IAEA had ingestemd.
Het onderzoek naar mogelijke nucleaire ambities van Syrië werd ingesteld na een Israëlisch bombardement in september 2007 op een gebouw waarvan althans de Verenigde Staten meenden dat het een nucleaire reactor betrof. Deze zou bovendien gebouwd zijn met Noord-Koreaanse hulp. Beide beweringen werden door Syrië weersproken.

Syrië en Iran vinden elkaar in verzet tegen buitenlandse inmenging

De Syrische president Bashar al-Assad sloot zich op 19 augustus 2009 aan bij de visie van het regime in Iran, dat de massale protesten in dat land tegen de fraude bij de presidentsverkiezingen van juni waren geprovoceerd door westerse, vooral Amerikaanse inmenging. Assad deed zijn uitspraak tijdens een tweedaags bezoek aan Iran, gedurende welk hij ook een gesprek had met zijn ambtgenoot Mahmoud Ahmadinejad. Hij prees tegenover hem de Iraanse natie, eraan toevoegend dat de gebeurtenissen van de laatste maanden 'een grote les' waren voor buitenlanders. De protesten waren door de Iraanse overheid met harde hand neergeslagen. Iran was er bij gebaat dat Syrië niet teveel toenadering tot het Westen zocht, zeker nu het internationaal heftig werd bekritiseerd vanwege zijn repressieve optreden. Vandaar dat het Syrië zag als bondgenoot in een gezamenlijk verzet tegen een westers gezind beleid.

Syrië en Saoedi-Arabië zoeken meer toenadering

Tijdens een bezoek van de Saoedische koning Abdullah aan Syrië kwam deze op 7 oktober 2009 met de Syrische president Bashar al-Assad overeen de onderlinge betrekkingen te verbeteren. Deze waren de laatste jaren om verscheidene redenen gespannen geweest:
• Tijdens de westerse invasie van Irak in 2003 steunde Saoedi-Arabië de Verenigde Staten, hetgeen het land door Syrië niet in dank werd afgenomen.
• De moord in 2005 op de voormalige Libanese premier Rafik al-Hariri, waarin vaak de hand werd gezien van Syrië, deed de relaties met Saoedi-Arabië verder bekoelen. Al-Hariri had daar veel zakelijke belangen, bezat de Saoedische nationaliteit en had banden met het Saoedische koningshuis.
• Syrië onderhield goede contacten met Iran, dat een rivaal was van Saoedi-Arabië. De Syrische steun voor de ook door Iran geholpen Libanese Hezbollahbeweging lag in dat land evenmin goed.
De eerste stap die nu werd gezet naar betere onderlinge relaties kon volgens analisten om twee redenen voor de regio van belang zijn. Ze zou bevorderlijk werken voor de stabiliteit in Irak, dat zowel aan Saoedi-Arabië als aan Syrië grensde. Daarnaast kon worden bijgedragen aan doorbreking van de impasse in Libanon. Beide landen hadden daar veel invloed maar elk steunde een andere partij in de heftige conflicten en gewelddadigheden die het land kende.

(Vorige berichten pagina 164/3 - 2009)

CHINA

BINNENLAND

Minister van Onderwijs ontslagen

Op 1 november 2009 werd bekend dat de Chinese minister van Onderwijs Zhou Ji

was ontslagen. Er werd geen officiële reden voor zijn ontslag gegeven.
Zhou lag al langere tijd onder vuur omdat het basis- en middelbaar onderwijs te weinig geld zouden krijgen en de kwaliteit van het hoger onderwijs te wensen over liet. Het publiek bracht hem bovendien in verband met een corruptieschandaal rondom de Universiteit van Wuhan, gelegen in de stad waarvan hij burgemeester was geweest. De onderwijsinstelling had lokale bestuurders steekpenningen betaald om in te stemmen met bouwprojecten.
In China kwamen regelmatig universiteiten in opspraak wegens corruptieschandalen.
Zhou werd opgevolgd door onderminister Yuan Guiren.

JUSTITIE

Georganiseerde misdaad in Chongqing aangepakt

Xie Caiping, een van de belangrijkste maffiabazen in de Chinese stad Chongqing, werd op 3 november 2009 tot achttien jaar gevangenisstraf veroordeeld. Van haar handlangers gingen er 21 voor één tot dertien jaar de cel in.
Volgens staatspersbureau *Xinhua* infiltreerde de georganiseerde misdaad in de agglomeratie Chongqing (ca. 32 miljoen inwoners) in alle onderdelen van de economie en de samenleving, van banken tot hotels en van het openbaar vervoer tot de bouw. Gewelddadige bendes zouden illegale bordelen en casino's beheren, burgers uit hun huizen verdrijven om lucratieve bouwprojecten mogelijk te maken en handelen in drugs en mensen. Bij een grootscheepse actie tegen de georganiseerde misdaad werden bijna vijfduizend verdachten aangehouden. De processen tegen hen waren in oktober 2009 begonnen.
Onder de verdachten waren topfunctionarissen van de lokale afdeling van de Communistische Partij (CCP) en de politie, die de bendes bescherming zouden hebben geboden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Geheime gevangenissen in Peking

Gevangenissen voor klagende burgers

Mensenrechtenorganisatie *Human Rights Watch* beweerde op 12 november 2009 dat in China 'zwarte gevangenissen' bestonden. De meeste van deze geheime detentiecentra zouden in Peking staan. Mensen uit de provincie die naar de hoofdstad kwamen om te klagen over de overheid, zouden er soms maanden zonder vorm van proces worden opgesloten.
In China was het gebruikelijk voor burgers om bij de landelijke regering te klagen over zaken als corruptie en machtsmisbruik door lagere ambtenaren en lokale overheden.

Chinees tijdschrift bevestigt misstanden

Een woordvoerder van de regering ontkende de aantijgingen. In het tijdschrift *Liaowang* van 24 november stond echter een artikel waarin het bestaan van 'zwarte gevangenissen' wel werd toegegeven. Dit was opmerkelijk, want het blad werd uitgegeven door het officiële staatspersbureau *Xinhua* en richtte zich op hoge ambtenaren.
Volgens het artikel werden de gevangenen in de regel op straat ontvoerd, dikwijls in opdracht van de ambtenaren over wie zij wilden klagen. Na vrijlating werden zij onverrichter zake naar hun woonplaats teruggestuurd. De gevangenissen zouden zijn ondergebracht in verpleeghuizen, hotels en psychiatrische inrichtingen. Zij werden gerund door particulieren, die 100 tot 200 yuan (ca. 9,80 tot 19,60 euro) per gevangene per dag zouden ontvangen.
Liaowang stelde dat de gevangenissen 'de rechten van ontevreden burgers en het imago van de regering' beschadigden.

Gevangenisstraf voor kritiek na aardbeving in Sichuan

Huang Qi, een criticus van de Chinese overheid, werd op 23 november 2009 tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij was bekend geworden door zijn felle kritieken na de aardbeving in Sichuan, die in mei 2008 aan ongeveer 90.000 mensen het leven had gekost.
De hulp die de regering had geboden, was volgens zijn weblog ondermaats. Ook had hij tegen buitenlandse journalisten gezegd dat de schoolgebouwen in Sichuan van slechte kwaliteit waren omdat corrupte ambtenaren en aannemers de wettelijke bouwvoorschriften hadden genegeerd. Hierdoor waren opvallend veel scholen ingestort en duizenden kinderen omgekomen.

Leiders van ondergrondse kerk veroordeeld

Een rechtbank in Linfen, provincie Shanxi, veroordeelde op 25 november 2009 dominee Wang Xiaoguan en vier andere leiders van een ondergrondse protestante kerk tot gevangenisstraffen van drie tot zeven jaar.
In China controleerde het Bureau voor Religieuze Zaken alle legale religieuze organisaties. Ondergrondse kerken wilden geen staatsbemoeienis en opereerden daarom in het geheim.

BUITENLANDSE ZAKEN

China biedt Afrika meer economische hulp

China stimuleert Afrikaanse exportsector

In het Egyptische Sharm el-Sheikh werd op 8 en 9 november 2009 de vierde Chinees-Afrikaanse top gehouden. De eerste had in november 2006 in Peking plaatsgevonden.
In Egypte bood China de leiders van 33 Afrikaanse landen gunstige leningen aan ter waarde van in totaal 10 miljard dollar (ca. 6,7 miljard euro). Minister van Handel Chen Deming zei dat zijn land vijftig groepen landbouwdeskundigen naar het continent zou sturen en tweeduizend Afrikaanse landbouwdeskundigen zou opleiden. Daarnaast zou het 1 miljard dollar beschikbaar stellen voor leningen aan het midden- en kleinbedrijf, beloofde het de invoerrechten op 95 procent van de Afrikaanse producten af te schaffen en kondigde het de bouw aan van enkele logistieke centra om de exportsector te faciliteren. Verder zou China helpen bij de ontwikkeling van de infrastructuur, vijftig onderwijsinstellingen realiseren en vijftienhonderd onderwijzers en drieduizend artsen opleiden.
De Afrikaanse leiders accepteerden de hulp.

Geen voorwaarden

Onderminister van Buitenlandse Zaken Zhai Jun verkondigde dat China 'zich in Afrika niet imperialistisch zal gedragen'. 'Het zal Afrikaanse landen nooit aan de schandpaal nagelen of koeioneren'.
Premier Wen Jiabao voegde daaraan toe dat China geen voorwaarden aan de ontwikkelingshulp stelde. Volgens hem waren de Afrikaanse landen goed in staat om hun eigen problemen op te lossen en zelf te bepa-

len welk politiek of economisch beleid zij prefereerden. Hij wees erop dat zijn land het continent in de jaren vijftig en zestig al had geholpen bij de aanleg van spoorlijnen en de strijd tegen imperialisme en kolonialisme.

Die laatste opmerking was vooral bestemd voor het Westen, waar veel critici dachten dat de Chinese belangstelling voor Afrika iets nieuws was. Dit werd bijvoorbeeld afgeleid uit het feit dat de investeringen vanuit het Aziatische land in 2009 met 77 procent waren gegroeid. Deze critici meenden dat China alleen in Afrika was geïnteresseerd vanwege de grondstoffen die er te halen waren. Voor mensenrechtenschendingen, armoedebestrijding, milieubescherming of een stabiele politieke en economische ontwikkeling zou het minder belangstelling hebben.
Na de top in Egypte schreven meerdere Chinese staatskranten dat Europa in het koloniale denken was blijven steken en Afrika nog altijd beschouwde als zijn achtertuin. Het zou China louter bekritiseren omdat het niet kon accepteren dat ook andere landen er actief waren.

Obama bezoekt China

Eerste bezoek

Als onderdeel van een rondreis door Oost-Azië bracht de Amerikaanse president Barack Obama van 16 tot en met 18 november 2009 een staatsbezoek aan China. Het was voor het eerst dat hij dat land als president bezocht.
Hij deed eerst Shanghai aan, waar een door de lokale autoriteiten geselecteerde groep studenten hem vragen mocht stellen. Later reisde hij door naar Peking en bezocht hij de Chinese Muur.

Dialoog over wereldeconomie

In gesprekken met president Hu Jintao en andere politieke leiders vroeg hij China om krachtiger stelling te nemen tegen Iran en Noord-Korea, omdat die landen mogelijk kernwapens zouden produceren. Het islamitische land was een van China's belangrijkste leveranciers van aardolie en gas en Noord-Korea was al tientallen jaren een politieke bondgenoot. Wellicht reageerde Peking daarom nauwelijks op Obama's verzoek.
Ook een pleidooi van de Amerikaanse president voor verdere liberalisering van de Chinese economie en het vrijgeven van de koers van de yuan had weinig effect. Volgens Washington hield China zijn munt kunstmatig goedkoop omdat dat gunstig was voor zijn exportpositie.

De twee landen besloten wel om intensief met elkaar in gesprek te blijven over de ontwikkelingen van de wereldeconomie, om deze met vereende krachten weer in balans te brengen en nieuwe ontwrichtingen zoals in 2008 te voorkomen.

China en VS willen geslaagde klimaattop

Obama en Hu kwamen overeen dat de klimaattop in Kopenhagen hoe dan ook een stevig internationaal politiek akkoord moest opleveren. Afgezanten van bijna alle landen van de wereld zouden in december 2009 naar de Deense hoofdstad komen om te discussiëren over een nieuw klimaatbeleid dat in de plaats moest komen van het Verdrag van Kyoto.
Of Obama en Hu ook voorstander waren van een juridisch akkoord, en dus voor sancties tegen landen die het nieuwe verdrag wel ratificeerden maar zich er niet aan hielden, was onduidelijk. Eerder hadden beiden zich er negatief over uitgelaten.
China en de Verenigde Staten waren de twee grootste vervuilers ter wereld. China had steeds gesteld dat arme landen, waartoe het ook zichzelf rekende, hun CO_2-uitstoot minder hoefden te beperken dan rijke omdat die laatste de grootste verantwoordelijkheid hadden voor het ontstaan van het broeikaseffect. De VS konden zich niet in dit standpunt vinden. Dit verschil van inzicht stond een akkoord over een nieuwe internationaal klimaatverdrag in de weg.

'Obama negeert mensenrechtenschendingen'

In de Verenigde Staten en andere westerse landen kreeg Obama kritiek omdat hij de aanhoudende mensenrechtenschendingen in het gastland nauwelijks ter discussie stelde. Hij vroeg China om in gesprek te gaan met de dalai lama, de Tibetaanse leider in ballingschap, en pleitte voor ongecensureerd internet en 'universele rechten en vrijheden'. Het woord mensenrechten nam hij echter niet in de mond. Overigens werden zijn uitlatingen over de dalai lama en internetcensuur door de landelijke Chinese media genegeerd.
Analisten meenden dat Obama een gematigde toon aansloeg omdat dikwijls was gebleken dat harde kritiek op China in het openbaar averechts werkte. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Hillary Clinton, had tijdens een bezoek aan China in februari 2009 al gezegd dat de dialoog over mensenrechten moest worden voortgezet, maar een goede verstandhouding tussen de twee landen niet in de weg mocht staan. Volgens Robin Gibbs, woordvoerder van het Witte Huis, had de president zich overigens achter gesloten deuren wel degelijk kritisch over de mensenrechtensituatie in China uitgelaten.

Volgens de in Hongkong gevestigde organisatie Human Rights in China waren voorafgaand aan Obama's bezoek enkele tientallen critici van de Chinese regering aangehouden.

(Vorige berichten pagina 652/1 - 2009)

FILIPPIJNEN

BINNENLAND

Zware gevechten rondom bases van Abu Sayyaf

Twee rebellenbases ingenomen

Bij gevechten tussen Filippijnse troepen en de militante moslimorganisatie Abu Sayyaf kwamen op 12 augustus 2009 op het eiland Basilan 23 militairen en 31 rebellen om het leven. Onder de doden waren ook 10 leden van het Moro Islamitisch Bevrijdingsfront (MIBF), die volgens rebellenleiders niets met de Abu Sayyaf te maken hadden maar toevallig in de regio waren.
Het waren de zwaarste gevechten in jaren. Het leger wist twee guerrillabases in te nemen.

Arrestatie van terreurverdachte

De Filippijnse politie maakte op 25 augustus bekend dat Dinno-Amor Rosalejos Pareja, die ook wel Khalil Pareja werd genoemd, enkele dagen eerder was aangehouden in de zuidelijke stad Marawi. Hij zou leiding hebben gegeven aan de Rajah Solaiman Beweging (RSM). Deze organisatie van tot de

islam bekeerde christenen zat volgens de autoriteiten achter een aanslag op een veerboot, die in februari 2004 aan 116 mensen het leven kostte. Zij zou daarbij hebben samengewerkt met de Abu Sayyaf, die op zijn beurt gesteund zou worden door het internationale terreurnetwerk al-Qaida.
Volgens de politie was Pareja de laatste leider van de Rajah Solaiman Beweging die nog op vrije voeten was. Zij ging er daarom vanuit dat de organisatie was uitgeschakeld.

Gevechten rondom kampen van Abu Sayyaf

Nabij Indanan op het eiland Jolo werd op 20 en 21 september hevig gevochten rondom een rebellenkamp van de Abu Sayyaf. Het Filippijnse leger wist de basis in te nemen, maar verloor zeker dertien manschappen. Er zouden ook negentien rebellen zijn omgekomen.

Ontvoerde man onthoofd

Op Jolo werd op 9 november het hoofd aangetroffen van Gabriel Canizares. De docent was drie weken daarvoor ontvoerd door de Abu Sayyaf. Deze had een miljoen peso (bijna 15.000 euro) losgeld geëist, maar zijn familie kon niet meer dan 150.000 peso betalen. Daarom was hij kennelijk onthoofd.
Twee dagen later kwam de Ierse priester Michael Sinnott vrij. Hij was precies een maand daarvoor in Pagadian op het eiland Mindanao ontvoerd, volgens de Filippijnse autoriteiten door afvallige leden van het MIBF. Er zou 2 miljoen Amerikaanse dollar (ca. 1,3 miljoen euro) losgeld zijn geëist, maar de Ierse minister van Buitenlandse Zaken Michael Martin zei dat er niets was betaald. Volgens hem was de vrijlating van de missionaris het gevolg van de ´enorme diplomatieke inspanningen van de Ierse en Filippijnse regeringen´.

Massale moordpartij in kader van verkiezingsstrijd

'Grootste slachtpartij'

In de Filippijnse provincie Maguindanao op het eiland Mindanao ontvoerden gewapende mannen op 23 november 2009 een groep journalisten en bekenden en familieleden van de lokale politicus Ismael Mangudadatu. Zij waren gezamenlijk onderweg om diens kandidatuur voor het gouverneurschap formeel te regelen. Er zouden in 2010 verkiezingen worden gehouden. Mangudadatu zelf was thuis gebleven omdat hij met de dood was bedreigd en zich niet veilig voelde.
In de dagen daarna bleek dat 57 ontvoerde mensen waren doodgeschoten, onder wie Mangudadatu's echtgenote, zijn 2 zusters en 30 journalisten.
Het betrof de grootste politieke moordpartij uit de geschiedenis van de Filippijnen. Journalisten Zonder Grenzen (RSF), een in Parijs gevestigde organisatie die zich inzette voor de vrije pers, sprak van de 'grootste slachtpartij van journalisten ooit'.

Rivaliserende families

De doodsbedreiging tegen Ismael Mangudadatu zou zijn geuit door leden van de familie Ampatuan. Zij waren bijzonder invloedrijk in de regio: Andal Ampatuan sr. was voormalig lid van het Congres in Manila en had meerdere termijnen gediend als gouverneur van Maguindanao. Drie van zijn zoons waren burgemeester en zoon Andal jr. wilde zich in 2010 verkiesbaar stellen voor het gouverneurschap. De Ampatuans lieten zich bewaken door gewapende lijfwachten.
De familie stond al jaren op gespannen voet met de Mangudadatu's. Naar verluidt accepteerde zij niet dat leden van die familie probeerden politieke macht in de regio te krijgen.
Na de moordpartij werden in en nabij woningen van de Ampatuans munitie en honderden vuurwapens gevonden. Andal Ampatuan sr. en jr. werden beiden in staat van beschuldiging gesteld. Naar enkele honderden anderen werd een gerechtelijk onderzoek ingesteld omdat zij mogelijk bij de zaak betrokken waren.
Overigens ontkenden de Ampatuans elke betrokkenheid bij de moordpartij.

President Arroyo blijkt in een moeilijk parket te zitten

Het drama kwam president Arroyo slecht uit, omdat de Ampatuans belangrijke politieke bondgenoten van haar waren. Tijdens de laatste verkiezingen hadden zij op Mindanao uitgebreid campagne voor haar gevoerd.
Ondanks dat werden alle leden van de familie geroyeerd als lid van de regeringspartij Lakas Kampi CMD. Arroyo kondigde in twee provincies op Mindanao de noodtoestand af, wat onder meer betekende dat de politie mensen zonder aanhoudingsbevel mocht arresteren. Sinds de val van dictator Marcos was dit niet meer gebeurd.

NATUUR EN MILIEU

Filippijnen getroffen door vier tropische stormen

De Filippijnen werden in het najaar van 2009 getroffen door vier bijzonder zware tropische stormen en extreme regenval. Meer dan duizend mensen vonden de dood.
Orkaan Ketsana, die op 26 september over de archipel raasde, was verantwoordelijk voor de zwaarste regenval in Manila in zeker veertig jaar. Meer dan 4,3 miljoen mensen moesten hun woningen tijdelijk verlaten, vooral vanwege overstromingen. Ketsana eiste minstens 380 levens.
Orkaan Parma veroorzaakte op 3 en 4 oktober overstromingen en aardverschuivingen in het noorden van het land. Hierdoor kwamen ten minste 435 mensen om het leven en moesten 3,8 miljoen mensen hun huizen verlaten.
Noodweer veroorzaakte in de bergachtige regio Cordillera op 8 en 9 oktober landverschuivingen. Zeker 225 mensen kwamen om het leven.
De orkaan Mirinae veroorzaakte op 30 oktober veel schade in het noorden van het land. Daar vielen tenminste 7 doden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nieuwe wet dwingt positieve discriminatie van vrouwen af

Op de Filippijnen werd op 14 augustus 2009 een wet van kracht die de overheid verplichtte om voor ministens 50 procent van de ambtelijke topfuncties vrouwen aan te nemen. Dit doel moest binnen vijf jaar worden gehaald. De overheid moest daarnaast alle ambtenaren trainingen geven om een groter besef van mensenrechten en gelijkheid der seksen te bewerkstelligen. Lokale overheden moesten speciale bureaus oprichten om geweld tegen vrouwen te onderzoeken.
Discriminatie van vrouwelijke werknemers in de particuliere sector werd verboden.
Er zou een Commissie voor Vrouwen wor-

den opgericht om te controleren of de wet voldoende werd nageleefd.

Nieuwe wet tegen marteling

President Gloria Arroyo van de Filippijnen ondertekende op 13 november 2009 een wet die alle vormen van martelen verbood. Ook mochten officiële instanties geen gebruik meer maken van geheime gevangenissen.
De wet definieerde het begrip marteling als elke daad die hevig psychisch of fysiek lijden veroorzaakte en die door een officiële autoriteit moedwillig werd begaan om een verdachte te dwingen informatie te verstrekken of schuld te bekennen.
Op het overtreden van de wet kwam maximaal levenslang te staan. Door marteling verkregen informatie mocht bovendien niet in rechtszaken tegen de betrokkenen worden gebruikt.

OVERLEDEN

Corazón Aquino, leider van de Revolutie van de Volksmacht

De voormalige Filippijnse president Corazón ('Cory') Aquino overleed op 1 augustus 2009 aan karteldarmkanker. Zij werd in Paniqui, provincie Tarlac, op 24 juli 1933 geboren als Maria Corazón Sumulong Conjuangco. Haar familie was welgesteld. Aquino studeerde Frans in de Verenigde Staten en rechten in Manila. Daarmee stopte zij toen zij trouwde met Benigno Aquino. Deze politicus zou later de bekendste criticus worden van het autoritaire regime van president Ferdinand Marcos. Hij werd in 1983 vermoord.

Corazón verenigde na zijn dood de oppositie en verwierf de steun van de machtige rooms-katholieke kerk. Meermaals leidde zij massabetogingen tegen de regering. In 1986 schreef Marcos presidentsverkiezingen uit en hij riep zichzelf uit tot overwinnaar. Aquino, die leiding gaf aan een vreedzame volksopstand die de geschiedenis zou ingaan als de 'Revolutie van de Volksmacht', was de kandidaat van de oppositie en beschuldigde hem van fraude.
In het najaar van 1986 vluchtte Marcos het land uit en werd Aquino president. Zij hervormde het leger en de rechtspraak en liet de democratie verankeren in de grondwet waarbij de president slechts één termijn van zes jaar mocht dienen. Zij overleefde zes door Marcosgetrouwen gepleegde staatsgrepen die allemaal mislukten. In 2001 nam zij deel aan een nieuwe volksopstand tegen president Estrada, die zij van corruptie beschuldigde. Diens opvolger, Gloria Macapagal-Arroyo, betichtte zij van stembusfraude. Toch kondigde Arroyo na Aquino's dood tien dagen van nationale rouw af.

(Vorige berichten pagina 469/1 - 2009)

INDIA

DEELSTATEN

Prepaid simkaarten verboden in Kashmir

Het ministerie van Binnenlandse Zaken van India vaardigde op 31 oktober 2009 een verbod uit op de verkoop van prepaid simkaarten in de noordwestelijke deelstaat Kashmir. Met ingang van de volgende dag zouden geen nieuwe kaarten worden uitgegeven. De maatregel werd getroffen omdat volgens de autoriteiten terroristen met vervalste identiteitsbewijzen mobiele telefoons kochten en die gebruikten om op afstand bommen tot ontploffing te brengen.
In Kashmir bestond veel verzet tegen de maatregel, mede omdat 20 duizend mensen hun werk in de mobiele telefonie dreigden te verliezen. Ongeveer 3 miljoen gebruikers zouden over moeten gaan op een vast telefoonabonnement, maar bekend was dat de meesten van hen zich dat niet konden veroorloven.

Dalai Lama sluit bezoek aan Arunachal Pradesh af

Op 11 november 2009 gaf de Dalai Lama zijn laatste openbare les in het stadje Tawang, in de noordoostelijk gelegen Indiase deelstaat Arunachal Pradesh. Tijdens zijn vierdaagse bezoek had hij in een aantal openbare lessen duizenden aanhangers opgeroepen de boeddhistische cultuur in stand te houden.
De Dalai Lama beschouwde deze reis als een zuiver religieuze aangelegenheid die niets met politiek van doen had. Maar het bezoek van de in India in ballingschap levende geestelijk leider aan dit aan China grenzende gebied leidde tot oplopende spanningen tussen India en China. Sinds een grensoorlog tussen beide landen in 1962 betwistte China de rechtsgeldigheid van het Indiase gezag over Arunachal.

Doden bij bomaanslagen in Assam

Een hoge politiefunctionaris maakte op 22 november 2009 bekend dat er door twee bomaanslagen in de buurt van een politiebureau in Nalbari – gelegen vlakbij de hoofdstad van de noordoostelijke Indiase deelstaat Assam, Gauhati – zeven mensen waren omgekomen en meer dan vijftig gewond. Geen enkele groep had de verantwoordelijkheid opgeëist, maar de autoriteiten vermoedden dat militanten van de afscheidingsbeweging United Liberation Front of Asom (ULFA) de aanslagen hadden gepleegd uit wraak voor de recente arrestatie van twee leiders van de organisatie.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Door Indiase aankoop stijgt goudprijs naar recordhoogte

De centrale bank van India bevestigde op 3 november 2009 de aankoop van 200 ton goud bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF). De bank betaalde daar omgerekend 4,7 miljard euro voor. Aan de optiebeurs van New York leidde dit tot een prijsstijging van 2,9 procent, zodat de goudprijs opliep tot de ongekende hoogte van 757,24 euro per ounce (31,1 gram).
Met China en Rusland toonde ook India belangstelling voor het kopen van goud als een middel om de staatsbezittingen, waarvan de waarde aan de – zwakke – dollar was gekoppeld, te diversifiëren.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Minister presenteert plannen voor gebruik van zonne-energie

Ambika Soni, minister voor Informatie van India, deelde op 20 november 2009 in Delhi mee dat het kabinet plannen had goedgekeurd om zonne-energie in de toekomst een veel groter aandeel te laten leveren bij het opwekken van elektriciteit. De investeringen in deze zogeheten Solaire Missie bedroegen omgerekend 13 miljard euro. In 2022 zou zonne-energie 20 gigawatt aan elektriciteit gaan opleveren; in 2009 was dat nog minder dan 2 gigawatt.

Critici van het plan beweerden dat zonne-energie in het beste geval een aanvulling op, maar geen vervanging van fossiele brandstoffen kon zijn.

(Vorige berichten pagina 653/3 - 2009)

INDONESIË

BINNENLAND

Yudhoyono begint tweede termijn als president

Geen tweede verkiezingsronde

Susilo Bambang Yudhoyono werd op 20 oktober 2009 geïnaugureerd voor een tweede termijn als president van Indonesië. Hij legde de eed af met de hand op de koran. De niet-partijgebonden Boediono werd vicepresident.

Yudhoyono was op 8 juli herkozen. Twee andere presidentskandidaten, Megawati Sukarnoputri en Yusuf Kalla, meenden dat miljoenen stemmen verkeerd waren geteld en eisten een tweede verkiezingsronde. Het constitutionele hof had die klacht in augustus echter ongegrond verklaard.

Coalitieregering

Aangezien Yudhoyono in juli meer dan 60 procent van de stemmen had gewonnen en zijn Democratische Partij (PD) sinds de parlementsverkiezingen in april verreweg de grootste was, had hij een stevige positie. Tijdens zijn eerste termijn was de PD veel kleiner. Daardoor was Yudhoyono toen gedwongen om intensief samen te werken met een groot aantal andere partijen. Dit leidde soms tot strubbelingen binnen de regering.

Het zetelaantal van de PD was in 2009 echter niet groot genoeg om alleen te regeren. Aan de nieuwe coalitieregering deden zes partijen mee, waaronder het conservatieve Golkar en de islamitische Nationale Mandaatpartij (PAN). Enkele ministers waren niet-partijgebonden.

Javaanse wijsheid

Yudhoyono noemde vergroting van de welvaart en versterking van de democratie en het rechtssysteem de speerpunten van zijn beleid.

Samenstelling regering Indonesië (21 oktober 2009)

President
Susilo Bambang YUDHOYONO (PD)
Vicepresident
BOEDIONO (partijloos)
Kabinetssecretaris
Sudi SILALAHI* (partijloos)

Coördinerend ministers:
Economische Zaken
Hatta RAJASA (PAN)
Politieke, Juridische en Veiligheidszaken
Djoko SUYANTO* (partijloos)
Volkswelzijn
Agung LAKSONO (Golkar)

Ministers:
Arbeid en Transmigratie
Muhaimin ISKANDAR (PKB)
Binnenlandse Zaken
Gamawan FAUZI (partijloos)
Bosbouw
Zulkifli HASAN (PAN)
Buitenlandse Zaken
Raden Mohammad Marty Muliana NATALEGAWA (partijloos)
Communicatie en Informatie
Tifatul SEMBIRING (PKS)
Cultuur en Toerisme
Jero WACIK (PD)
Defensie
Purnomo YUSGIANTORO (partijloos)
Energie en Minerale Grondstoffen
Darwin Zahedy SALEH (PD)
Financiën
SRI MULYANI Indrawati (partijloos)
Handel
Mari Elka PANGESTU (partijloos)
Industrie
Mohamad Suleman HIDAYAT (Golkar)
Justitie en Mensenrechten
Patrialis AKBAR (PAN)
Landbouw
H. SUSWONO (PKS)
Maritieme Zaken en Visserij
Fadel MUHAMMAD (Golkar)
Onderwijs
Muhammad NUH (partijloos)
Openbare Werken
Djoko KIRMANTO (partijloos)
Religieuze Zaken
Suryadharma ALI (PPP)
Sociale Zaken
Salim Segaf AL-JUFRIE (PKS)
Verkeer
Freddy NUMBERI (PD)
Volksgezondheid
Endang Rahayu SEDYANINGSIH (partijloos)

Staatsministers:
Coöperaties en Midden- en Kleinbedrijf
Syarifuddin HASAN (PD)
Hervorming van het Staatsapparaat
Evert Ernst MANGINDAAN* (PD)
Jeugd en Sport
Andi MALLARANGENG (PD)
Milieu
Gusti Muhammad HATTA (partijloos)
Onderzoek en Technologie
Suharna SURAPRANATA (PKS)
Ontwikkeling van Achtergebleven Gebieden
Helmy Faishal ZAINI (PKB)
Planning van Nationale Ontwikkeling
Armida ALISJAHBANA (partijloos)
Staatsbedrijven
Mustafa ABUBAKAR (partijloos)
Volkshuisvesting
Suharso MONOARFA (PPP)
Vrouwenemancipatie
Linda Amalia Agum GUMELAR (partijloos)

*Afkomstig uit het leger of het politieapparaat

Partijnamen:
PD - Democratische Partij
Golkar - Partij van Functionele Groepen
PAN - Nationale Mandaatpartij
PPP - Verenigde Ontwikkelingspartij
PKS - Partij voor Voorspoed en Gerechtigheid
PKB - Partij voor Nationaal Ontwaken

Analisten vroegen zich af of coalitiepartij Golkar, die ooit werd geleid door oud-dictator Soeharto en nog altijd werd geassocieerd met de gevestigde politieke orde, werkelijk bereid was zich in te zetten voor deze doelen. Dat de president toch koos voor voortzetting van deze samenwerking – Golkar had ook deelgenomen aan de eerste regering-Yudhono – zagen zij als een typisch Javaanse manier van handelen: op het eiland gold het als teken van wijsheid als je in staat was je medestanders te belonen en je vijanden te omarmen, zodat zij vrienden konden worden. Mogelijk was dit ook de reden dat Yudhoyono eerder in oktober de kandidatuur voor voorzitter van het Hogerhuis (MPR) had gesteund van Taufik Kiemas. Kiemas was een zakenman die bekend stond als zeer corrupt. Bovendien was hij de echtgenoot van Megawati Sukarnoputri, Yudhoyono's felste tegenstander bij de presidentsverkiezingen.

JUSTITIE

OM en politie spannen samen tegen anticorruptiecommissie

In Jakarta moesten op 3 november 2009 twee vicevoorzitters van de Commissie ter

Uitroeiing van Corruptie (KPK) voorkomen. Zij waren eind oktober aangehouden op beschuldiging van afpersing en machtsmisbruik.
De KPK beweerde al maanden dat het Openbaar Ministerie (OM) en de nationale politie tegen haar samenspanden. Als bewijs lieten de twee gedaagden in de rechtbank afgetapte telefoongesprekken horen, waaruit bleek dat openbare aanklagers en de nationale politie de commissie moedwillig in diskrediet wilden brengen zodat zij haar geloofwaardigheid verloor.
In Indonesië stonden het OM en de politie bekend als uiterst corrupt. Zij zouden van de KPK af willen omdat die op voortvarende wijze corrupte ambtenaren opspoorde en aanklaagde.

De twee vicevoorzitters van de KPK werden vrijgelaten. Plaatsvervangend hoofdaanklager Abdul Hakim Ritonga en hoofd van de recherche Susno Duadji, die beiden in de afgetapte gesprekken te horen waren, moesten aftreden.

Omdat de geluidsopnamen werden uitgezonden op radio en televisie was een groot deel van de bevolking op de hoogte van wat zich had afgespeeld. Daarom werd in november in heel Indonesië geregeld tegen corruptie gedemonstreerd.

NATUUR EN MILIEU

Aardbeving eist honderden doden

De regio rondom Padang op het Indonesische eiland Sumatra werd op 30 september 2009 getroffen door een aardbeving met een kracht van 7,6 op de schaal van Richter. Er vielen zeker 784 doden. Op 9 oktober werden nog 242 mensen vermist; aangenomen werd dat ook zij waren omgekomen. Ten minste 180.000 huizen raakten ernstig beschadigd.
De regering trok omgerekend ruim 17 miljoen euro uit voor de eerste hulp en liet hulpverleners uit dertig landen toe.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Atjeh: steniging als straf voor overspel

Volgens een nieuwe wet die het parlement van Atjeh op 14 september 2009 unaniem aanvaardde, mocht overspel worden bestraft met dood door steniging. Ook op het drinken van alcohol, seks voor het huwelijk, verkrachting, gokken en homoseksueel gedrag kwamen lijfstraffen te staan. Naast stokslagen werden zweepslagen een legitieme straf.
De nieuwe regels golden alleen voor moslims. Atjeh had een grote mate van zelfstandigheid binnen Indonesië en had de sharia, het traditionele islamitische recht, vanaf 2001 gedeeltelijk ingevoerd.

Het district West-Atjeh maakte op 28 oktober bekend dat islamitische vrouwen met ingang van 1 januari 2010 geen strakke broeken meer mochten dragen. Islamitische mannen mochten dan niet meer in korte broek in het openbaar verschijnen.

OVERLEDEN

Noordin Top, meest gezochte terrorist van Indonesië

Noordin Mohammed Top werd op 17 september 2009 doodgeschoten door een antiterreureenheid die een inval deed in een woning nabij Solo op Java.

Top werd op 11 augustus 1968 geboren in Kluang in de Maleisische deelstaat Johor. Na een korte carrière als wiskundedocent en accountant ging hij zich interesseren voor de radicale islam. Zijn leermeester was Ali Ghufron, alias Mukhlas, die in november 2008 in Indonesië geëxecuteerd zou worden voor zijn betrokkenheid bij de bomaanslagen op Bali in 2003.

Top sloot zich aan bij het Zuidoost-Aziatische terreurnetwerk Jemaah Islamiah (JI). Omdat hij in eigen land werd gezocht, verhuisde hij in 2001 naar het Indonesische Sumatra.

Volgens de International Crisis Group (ICG) brak hij niet lang daarna met de JI, omdat die had besloten minder aanslagen op westerse doelen te plegen. Top richtte een nieuwe terroristische organisatie op waarvan de naam onbekend bleef. Wel was duidelijk dat hij het brein was achter de bomaanslagen op het Marriott Hotel (2003) en de Australische ambassade (2004) in Jakarta, toeristenrestaurants op Bali (2005) en mogelijk ook op de hotels JW Marriott en Ritz-Carlton in de Indonesische hoofdstad (2009).
Top werd in Maleisië begraven.

(Vorige berichten pagina 473/2 - 2009)

KAZACHSTAN

BINNENLAND

Roken in het openbaar verboden, minimumleeftijd voor alcohol

De regering van Kazachstan liet op 29 september 2009 via een woordvoerder weten dat het verbod op roken in de openbare ruimte zou worden aangescherpt. Ook de minimumleeftijd voor het gebruik van alcohol zou van 18 naar 21 jaar worden verhoogd.

Zoals in vrijwel alle landen van de voormalige Sovjet-Unie werd er in Kazachstan veel gerookt en veel alcohol gebruikt. Er gold al een rookverbod in delen van de openbare ruimte, maar het verbod zou nu worden uitgebreid naar bars en nachtclubs.

Ex-minister krijgt gevangenisstraf

Een rechtbank in Kazachstan veroordeelde de voormalige minister van Milieu, Noerlan Iskakov, op 16 oktober 2009 tot vier jaar gevangenisstraf wegens verduistering. De voormalige onderministers Zejnoella Sarsembajev en Alzjan Braljev kregen respectievelijk twee en drie jaar. Ze waren alle drie beschuldigd van het verduisteren van een bedrag ter waarde van 5,2 miljoen euro uit het federale budget.
De chef van het bedrijf Mercury Plus, Adilbek Zajlganov, werd in dezelfde zitting veroordeeld tot zes jaar. In de voorgaande maanden waren tientallen hoge overheidsfunctionarissen en zakenlui vastgezet op beschuldiging van corruptie.

Twee belangrijkste oppositiepartijen gaan samen

Gedelegeerden naar een congres van de twee belangrijkste oppositiepartijen in Kazachstan, de Nationale Sociaaldemocratische Partij en Azat (Vrijheid), stemden op 24 oktober 2009 unaniem in met het voorstel beide partijen te fuseren tot de Nationale Sociaaldemocratische Partij Azat.

De plannen waren al enkele dagen eerder aangekondigd door de leiders van Nationale Sociaaldemocratische Partij, Zjarmachan Toejakbaj, en van Azat, Boelat Abilov.

Kazachstan

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Handelsoverschot daalt met 71 procent

Het Staatsbureau voor de Statistiek in Kazachstan meldde op 15 oktober 2009 dat het handelsoverschot van het land over de periode januari-augustus 2009 was gedaald tot 7,3 miljard dollar (ca. 5 miljard euro) in vergelijking met 25 miljard dollar (ca. 16,7 miljard euro) in dezelfde periode in 2008. Dat was een daling van 71 procent. De export was op jaarbasis met 49,2 procent gedaald en de import met 27 procent. Delfstoffen maakten 73,2 procent van de export van Kazachstan uit.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nazarbajev: 'Versterking centrale planning, principes vrije markt blijven'

President Noersoeltan Nazarbajev van Kazachstan verklaarde op 15 mei 2009 bij het twaalfde congres van zijn Noer Otan Partij dat zijn land vanaf 1 januari 2010 de ontwikkeling van zijn industrie zou versnellen. Daarbij zou volgens Nazarbajev de rol van centrale planning toenemen zonder inbreuk te maken op de basisprincipes van de vrije markt zoals concurrentie, de onschendbaarheid van privé-eigendom en het stimuleren van economisch initiatief. Nazarbajev zei ook dat de raffinage van olie en de aanleg van een infrastructuur voor gas en olie belangrijke prioriteiten waren.

Kazachstan wil tarwe-export met een derde laten stijgen

De minister van Landbouw van Kazachstan, Akylbek Koerisjbajev, verklaarde op 20 juli 2009 dat zijn land beoogde de tarwe-export in 2009 met een derde te laten stijgen. Kazachstan legde alle export van tarwe in 2008 vijf maanden stil in een poging de binnenlandse prijzen voor het product te laten dalen. Het land zocht nu echter weer extra overheidsinkomsten door de export te laten toenemen. Kazachstan was op dat moment na de Verenigde Staten, Canada, Rusland, Argentinië en Oekraïne de op vijf na grootste exporteur van tarwe en nam 8 procent van de wereldhandel in dat product voor zijn rekening. Kazachstan produceerde in 2008 15,6 miljoen ton graan tegen 20,1 miljoen in 2007.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rechtbank oordeelt over legaliteit politieke partij

Een rechtbank in Almaty in Kazachstan bevestigde op 2 juni 2009 de uitspraak van een gespecialiseerde administratieve rechtbank tegen Vladimir Kozlov, de leider van de niet-geregistreerde Alga! Partij. De lagere rechtbank had Kozlov op 19 mei tot een boete van 127.000 tenge (ruim 600 euro) veroordeeld vanwege activiteiten voor een niet-geregistreerde politieke partij. De rechtbank oordeelde in hoger beroep dat Kozlov regelmatig verklaringen had afgelegd uit naam van zijn partij en interviews aan de pers had gegeven. De Alga! Partij had al enkele jaren vergeefs geprobeerd zich officieel te laten registreren.

Kritiek op nieuwe mediawet Kazachstan

Een nieuwe wet met betrekking tot internet in Kazachstan was mogelijk een bedreiging voor de vrijheid van meningsuiting in het land. Dat stelden de westerse mensenrechtenorganisaties Human Rights Watch (HRW), het Committee to Protect Journalists (CPJ) en Verslaggevers zonder Grenzen (RSF) op 15 juli 2009 in een verklaring naar aanleiding van de ondertekening van de wet door president Noersoeltan Nazarbajev. Zij meenden ook dat de wet onverenigbaar was met het OVSE-voorzitterschap van Kazachstan, dat per 1 januari 2010 zou ingaan. Een Kazachse functionaris, Batyr Machanbetazjijev, stelde dat de wet beoogde op te treden tegen illegaal materiaal op het internet, zoals pornografie.

Vrijlating gevangen hoofdredacteur door rechtbank geweigerd

De hoogste rechtbank in Kazachstan weigerde op 13 augustus 2009 een gevangenisstraf ongedaan te maken voor een hoofdredacteur in een zaak die internationaal tot veel kritiek had geleid. Ramazan Jesergepov was in januari gearresteerd op beschuldiging van het schenden van staatsgeheimen. Hij had in zijn weekblad met kleine oplage *Alma Ata Info* correspondentie gepubliceerd die corruptie leek aan te tonen waarbij een Kazachse zakenman en het Comité voor Nationale Veiligheid, de opvolger van de KGB, bij betrokken zouden zijn. Jesergepov was op 8 augustus tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Mensenrechtenactivist veroordeeld wegens dodelijk ongeval

Westerse mensenrechtenorganisaties, waaronder het in New York gevestigde Human Rights Watch (HRW), uitten op 4 september 2009 scherpe kritiek over de veroordeling van een bekende mensenrechtenactivist door een rechtbank in Kazachstan. Jevgeni Zjovtis was een dag eerder schuldig bevonden aan het veroorzaken van een dodelijk ongeval met zijn auto op de avond van 26 juli, waarbij een voetganger omkwam. Hij werd tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld en meteen aangehouden in de rechtszaal in de stad Bakanas in de regio Almaty. Volgens een onderzoeker van HRW had de rechter geweigerd door de advocaat van Zjovtis aangedragen bewijzen in behandeling te nemen. Zjovtis was het hoofd van het Kazachstan Internationaal Bureau voor Mensenrechten en de Rechtsstaat, dat in 1993 was opgericht.

Minister: 'Dragen hijab op school verboden'

De minister van Onderwijs en Wetenschap van Kazachstan, Zjansejt Toejmebajev had, naar op 28 september 2009 bekend werd, op zijn blog geschreven dat meisjes op school geen hijab mochten dragen. Hij sprak zich uit voor het verplicht stellen van een schooluniform. Minister van Justitie Rasjid Toesoepbekov had juist eerder op zijn blog gezegd dat het dragen van een hijab op school wel was toegestaan.

Geslachtsveranderende operaties in Kazachstan toegestaan

In Kazachstan was een wet van kracht geworden die geslachtsveranderende operaties mogelijk maakte, zo berichtten media op 29 september 2009.

NGO bekritiseert veroordeling journalist

Het in New York gevestigde Committee to Protect Journalists uitte op 22 oktober 2009 kritiek op de beslissing van een rechtbank in Kazachstan een gevangenisstraf van drie jaar voor een journalist wegens het publiceren van staatsgeheimen in hoger beroep te

bevestigen. Ramazan Jesergepov was in augustus veroordeeld.

MILITAIRE ZAKEN

Minister van Defensie ontslagen

President Noersoeltan Nazarbajev van Kazachstan had minister van Defensie Danial Achmetov ontslagen, zo deelde het bureau van de president op 17 juni 2009 mee. Het ontslag kwam twee maanden na de arrestatie van een viceminister van Defensie, die van 'ambtsmisbruik' was beschuldigd in verband met de verkoop van Israëlische wapens aan Kazachstan. Achmetov was van 2003 tot 2007 premier van Kazachstan. Een week na het ontslag van Achmetov werd Adilbek Jaksybekov tot zijn opvolger benoemd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Kazachstan verlengt overeenkomst met VS over vernietiging raketsilo's

President Noersoeltan Nazarbajev van Kazachstan had een wet ondertekend waarmee werd ingestemd met een amendement op een eerdere overeenkomst met de Verenigde Staten over de vernietiging van silo's voor intercontinentale raketten. Dat deelde de presidentiële persdienst op 2 juni 2009 mee. De overeenkomst had ook betrekking op het tegengaan van de gevolgen van nucleaire ongelukken en de proliferatie van kernwapens. Het amendement op de overeenkomst was eerder in Washington ondertekend in december 2007. De minister van Energie en Delfstoffen van Kazachstan, Aset Magauov, had eerder gezegd dat zijn land op grond van de overeenkomst met de Verenigde Staten vanaf 1993 in totaal 181 miljoen dollar (ca. 125 miljoen euro) aan financiële steun had ontvangen. In de komende zeven jaar zou Kazachstan nog eens 150 miljoen dollar (ruim 100 miljoen euro) ontvangen.

Russische tegenhanger NAVO begint militaire oefening

De presidenten van vijf voormalige sovjetrepublieken waren op 16 oktober 2009 aanwezig bij een militaire oefening van meer dan zevenduizend troepen in Kazachstan, waarbij een nieuwe snellereactiestrijdmacht voor het eerst actief was. Het ging om een oefening van de zeven landen van de Verdragsorganisatie voor Collectieve Veiligheid, die zich presenteerde als een tegenhanger van de NAVO maar geplaagd werd door interne tegenstellingen. Alleen de presidenten van Rusland, Kazachstan, Armenië, Kirgizstan en Tadzjikistan waren aanwezig, die van Wit-Rusland en Oezbekistan niet. Wit-Rusland was vertegenwoordigd door zijn minister van Defensie.

President Kazachstan bezoekt Turkije

President Noersoeltan Nazarbajev van Kazachstan bracht van 21 tot 24 oktober 2009 een officieel bezoek aan Turkije. Hij ondertekende met zijn Turkse collega Abdullah Gül een overeenkomst over een strategisch partnerschap tussen de twee landen die beoogde de politieke en economische banden te intensiveren. Nazarbajev sprak de bereidheid uit, in de toekomst olie en gas uit Kazachstan via Turkije op de wereldmarkt te brengen.

(Vorige berichten pagina 282/3 - 2009)

KIRGIZSTAN

BINNENLAND

Presidentsverkiezingen met vele onregelmatigheden

Waarnemers van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) bij de presidentsverkiezingen in Kirgizstan op 23 juli 2009 lieten een dag later weten dat er op grote schaal sprake was geweest van vervalsing van de uitslag. De helft van de tellingen in kiesdistricten was volgens waarnemers niet correct verlopen. Bovendien had de zittende president, Koermanbek Bakijev, op grote schaal gebruik gemaakt van overheidsmiddelen om een tweede ambtstermijn voor zichzelf te garanderen. Volgens een telling van de centrale kiescommissie die op 27 juli werd vrijgegeven had president Bakijev uiteindelijk 76,4 procent van de stemmen gehaald bij een opkomst van 79,1 procent. Zijn belangrijkste tegenstander, Almaz Atambajev, was op 8,4 procent blijven steken.

Protesten tegen verkiezingsuitslag in kiem gesmoord

De politie trad op 29 juli 2009 hard op tegen demonstranten die protesteerden tegen de uitslag van de presidentsverkiezingen van zes dagen eerder. Volgens kringen van de oppositie werden minstens 142 personen die in de hoofdstad Bisjkek de straat op waren gegaan opgepakt. Toen zij op het punt stonden zich naar het presidentieel paleis te begeven, greep de politie in. De demonstranten waren vooral aanhangers van Almaz Atambajev, de belangrijkste oppositiekandidaat bij de presidentsverkiezingen.

Uitslag presidentsverkiezingen Kirgizstan (23 juli 2009)

Kandidaat	Partij	%	Stemmen
Almaz Atambajev	SDPK	8,4	195.973
Koermanbek Bakijev	Ak Zjol	76,1	1.772.849
Noerlan Motoejev	-	0,9	21.724
Dzjengisjbek Nazaralijev	-	0,8	19.283
Temir Sarjev	-	6,7	157.005
Toktajym Oemotalijeva	-	1,1	26.640
Tegen alle kandidaten	-	4,7	108.553
Totaal			2.302.027

Ak Zjol - Geniale Weg
SDPK - Sociaaldemocratische Partij van Kirgizstan

Opkomst: 79,3 procent

President voor tweede ambtstermijn geïnstalleerd

President Koermanbek Bakijev van Kirgizstan werd op 2 augustus 2009 voor een tweede ambtstermijn geïnstalleerd. Eind juli had hij de presidentsverkiezingen gewonnen die door de oppositie als frauduleus waren gekarakteriseerd en ook door internationale waarnemers scherp waren bekritiseerd. Op de dag van de installatie waren er in de hoofdstad Bisjkek geen demonstraties.

Oppositieleider vlucht het land uit

Een parlementslid van de oppositie in Kirgizstan was het land uitgevlucht, zo liet hij in een verklaring op 28 september 2009 weten. Bakyt Besjimov zei dat hij het land had verlaten uit angst voor zijn leven. Hij verbleef sinds de presidentsverkiezingen van juli in de Verenigde Staten waar hij lezingen gaf. Besjimov gaf geen details over pogingen hem te vermoorden.

Elektriciteit op rantsoen

De regering van Kirgizstan deelde op 29 september 2009 mee dat de elektriciteits-

voorziening voor particulieren vanaf 1 oktober 's nachts zou worden uitgeschakeld, in een poging het energietekort te bestrijden. Volgens een verklaring zou de elektriciteitsvoorziening voor particulieren en het bedrijfsleven vanaf middernacht tot 's ochtends 5 uur worden stopgezet. De maatregel zou echter niet gelden voor scholen en ziekenhuizen.

Nieuwe premier benoemd

President Koermanbek Bakijev van Kirgizstan benoemde op 21 oktober 2009 Danijar Oesenov tot nieuwe premier, een dag nadat de regering was afgetreden. Oesenov was tot dan toe hoofd van de presidentiële staf geweest en nog eerder burgemeester van de hoofdstad Bisjkek. In die laatste functie was hij vaak hard opgetreden tegen demonstraties van de oppositie tegen het bewind van Bakijev, dat volgens critici steeds meer autoritaire trekken had aangenomen. Bakijev was in juli 2009 herkozen tot president bij verkiezingen die volgens de Kirgizische oppositie en westerse waarnemers niet eerlijk waren verlopen.

Samenstelling van de regering van Kirgizstan (29 oktober 2009)

Premier
Danijar OESENOV
Eerste vicepremier
Akylbek DZJAPAROV
Vicepremier
Tazjikan KALIMBETOVA
Vicepremier en chef van het Bureau van de Premier
Aaly KARASJEV
Arbeid, Werkgelegenheid en Migratie
Ajgoel RYSKOELOVA
Binnenlandse Zaken
Moldomoesa KONGANTIJEV
Defensie
Bakytbek KALIJEV
Economische Regulering
Dzjenisjbek BAJGOETTIJEV
Energie
Iljas DAVIDOV
Financiën
Marat SOELTANOV
Gezondheidszorg
Marat MAMBETOV
Justitie
Noerlan TOERSOENKOELOV
Landbouw
Iskenderbek AJDARALIJEV
Natuurlijke Hulpbronnen
Kapar KOERMANALIJEV
Noodsituaties
Kamtsjibek TASJIJEV
Onderwijs en Wetenschap
Abdoelda MOESAJEV
Staatseigendom
Toersoen TOERDOEMAMBETOV
Transport en Communicatie
Noerlan SOELAJMANOV

Nieuwe regering gevormd

President Koermanbek Bakijev van Kirgizstan voltooide op 22 oktober 2009 de vorming van een nieuwe regering. Een groot aantal van de ministers uit de vorige regering van premier Igor Tsjoedinov bleef op zijn post.

Parlement stemt in met uitbreiding bevoegdheden president

Het parlement van Kirgizstan stemde op 22 oktober 2009 met grote meerderheid in met wetsvoorstellen die de bevoegdheden van president Koermanbek Bakijev zouden uitbreiden en het regeringsapparaat drastisch zouden afslanken.
Het buitenlands beleid en de veiligheidsdiensten zouden direct onder de president komen en in de openbare sector zou 40 procent van de werknemers worden ontslagen. Die laatste maatregel werd nodig geacht om een besparing van elf miljoen dollar (ca. 7,3 miljoen euro) per jaar op de overheidsbegroting door te voeren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenlandse investeringen sterk toegenomen

De buitenlandse investeringen in Kirgizstan namen in 2008 met 49,5 procent toe tot 653,2 miljoen dollar (ca. 440 miljoen euro), zo rapporteerde het Nationale Comité voor de Statistiek op 13 mei 2009. In 2007 was dat nog een bedrag geweest van 436,5 miljoen dollar (ca. 293 miljoen euro).

De directe buitenlandse investeringen waren in 2008 13,7 procent van het bruto binnenlands product.

De directe buitenlandse investeringen die afkomstig waren van buiten het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) namen in 2008 met 17,7 procent toe in vergelijking met het jaar daarvoor en maakten 43 procent uit van de totale directe buitenlandse investeringen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

OVSE: Kirgizstan moet einde maken aan geweld tegen journalisten

De overheid van Kirgizstan moest meer doen om een einde te maken aan het toenemende geweld tegen journalisten in het land aan de vooravond van de presidentsverkiezingen. Dat bepleitte de vertegenwoordiger voor mediavrijheid van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), Miklos Haraszti, in een brief aan de Kirgizische minister van Buitenlandse Zaken Kadyrbek Sarbajev op 17 juni 2009. Op 23 juli zouden er in Kirgizstan presidentsverkiezingen plaatsvinden, waarbij de zittende president Koermanbek Bakijev naar verwachting de overwinning zou behalen. De OVSE liet weten zich in het bijzonder zorgen te maken over de zaak van Abdoevahab Monijev, de hoofdredacteur van een oppositiegezinde krant. Hij was in de hoofdstad Bisjkek in het ziekenhuis beland na op straat zwaar te zijn mishandeld. Een andere zaak was die van twee journalisten van een onafhankelijke televisiezender die waren aangevallen door twee mannen in politie-uniform.

Journalist op brute wijze vermoord

De hoofdredacteur van een blad dat regelmatig kritiek leverde op president Koermanbek Bakijev van Kirgizstan en de veiligheidsdienst van het land, was dood in zijn flat aangetroffen, zo deelde de politie op 5 november 2009 mee. Het ging om Sejitbek Moeratalijev, die door meer dan tien messteken om het leven was gebracht. Moeratalijev had in zijn blad *Zjylan* ook veel over corruptie bij de politie geschreven. De politie ontkende dat er bij de moord politiek in het spel was. Moeratalijev was volgens hen vermoord om persoonlijke motieven door een zevenentwintigjarige vrouw, die al zou hebben bekend.

Oppositieleider krijgt waarschuwing wegens kritiek op president

Een belangrijk oppositieleider in Kirgizstan had te horen gekregen dat hij gevangenisstraf riskeerde als hij zijn kritiek op president Koermanbek Bakijev niet zou verminderen. Het openbaar ministerie liet op 9 november 2009 weten dat Omoerbek Tekebajev, de leider van de Ata-Mekenpartij, was

meegedeeld dat een recent artikel van zijn hand dat kritiek op de president bevatte, neerkwam op smaad. Tekebajev had over recente politieke hervormingen in Kirgizstan geschreven dat die beoogden 'de persoonlijke macht van de president te conso lideren en de democratie terug te dringen.'

BUITENLANDSE ZAKEN

Parlement ratificeert nieuwe overeenkomst over Amerikaanse basis

Het parlement van Kirgizstan ratificeerde op 25 juni 2009 een verdrag dat het voor de Verenigde Staten mogelijk maakte verder gebruik te maken van een luchtmachtbasis ter ondersteuning van operaties in Afghanistan. Een grote meerderheid van 75 parlementsleden op een totaal van 90 stemde ermee in dat de VS gebruik konden blijven maken van de basis in Manas, vlakbij de hoofdstad Bisjkek. Geen van de aanwezige parlementsleden stemde tegen de overeenkomst, die eerder in de week door Kirgizische en Amerikaanse vertegenwoordigers was ondertekend. In februari had Kirgizstan nog sluiting van de basis gelast, maar daar kwam men later op terug. De Amerikaanse regering zou het bedrag voor de huur van de basis verdrievoudigen en er zou formeel geen sprake meer zijn van een 'militaire basis' maar van een 'knooppunt' voor de verscheping van voorraden naar Afghanistan. Westerse militairen zouden volgens een Kirgizisch parlementslid van de basis verdwijnen.

Rusland uit op tweede militaire basis in Kirgizstan

Rusland sloot op 1 augustus 2009 een voorlopige overeenkomst met Kirgizstan voor het openen van een tweede militaire basis in het land, waar de Verenigde Staten ook al een belangrijke basis hadden. Een definitieve afspraak over de nieuwe basis en de status van de al bestaande Russische basis bij Kant in Kirgizstan zou in november worden gesloten. Volgens de voorlopige afspraak zou het aantal Russische troepen in Kirgizstan kunnen worden verhoogd voor een periode van 49 jaar.

Frankrijk en Spanje verliezen recht om vliegbasis te gebruiken

Franse en Spaanse troepen hadden een vliegbasis in Kirgizstan moeten ontruimen die gebruikt werd voor missies in Afghanistan. Dat meldden een Franse en een Spaanse radiozender op 25 oktober 2009. Spanje had ongeveer 60 militairen en twee Hercules C-130 transportvliegtuigen die gestationeerd waren bij de basis Manas op 13 oktober naar Herat in Afghanistan overgebracht. Frankrijk had uitrusting en troepen van Manas naar Doesjanbe in Tadzjikistan overgebracht. Kirgizstan had de huurovereenkomst voor de basis Manas met Frankrijk en Spanje al in maart opgezegd. Een aparte overeenkomst met de Verenigde Staten over het gebruik van de basis was toen ook opgezegd, maar later toch hernieuwd nadat Washington had toegezegd meer te zullen betalen.

(Vorige berichten pagina 285/1 - 2009)

MONGOLIË

BINNENLAND

Mongoolse Democratische Partij wint verkiezingen

De belangrijkste oppositiepartij in Mongolië, de Mongoolse Democratische Partij, was de grote winnaar van de presidentsverkiezingen op 24 mei 2009. De kandidaat van die partij, Tsachjagiin Elbegdorzj, die door twee andere partijen werd gesteund, had ruim 51 procent van de stemmen gehaald. De positie van de president in Mongolië is formeel van grotendeels ceremoniële aard, maar recente beklеders van het ambt hadden vaak een grote politieke invloed uitgeoefend. Na omstreden parlementsverkiezingen in juni 2008, die door de Mongoolse Revolutionaire Volkspartij waren gewonnen, waren er ernstige rellen in de hoofdstad Oelan Bator uitgebroken.

Uitslag presidentsverkiezingen Mongolië (24 mei 2009)

Kandidaat	Partij	Stemmen	%
Tsachjagiin Elbegdorzj	MAN-IZN-MNN	562.459	51,2
Nambariin Enchbajar	MAKN	520.805	47,4
Totaal		1.083.264	

IZN - Partij voor Burgerwil
MAKN - Mongoolse Revolutionaire Volkspartij
MAN - Mongoolse Democratische Partij
MNN - Mongoolse Groene Partij

Opkomst: 73,5 procent

Parlement stemt in met nieuwe premier

Het parlement van Mongolië stemde op 29 oktober 2009 met 62 van de 66 uitgebrachte stemmen in met de voordracht van Soechbaatar Batbold als nieuwe premier, nadat zijn voorganger Sandzjaa Bajar eerder in de week om gezondheidsredenen was afgetreden. Batbold was diplomaat en econoom en had opleidingen gevolgd in Moskou en Londen. Hij was net als zijn voorganger lid van de Mongoolse Revolutionaire Volkspartij, die de meerderheid in het parlement had.

Samenstelling van de regering van Mongolië (17 november 2009)

President
Tsachjagiin ELBEGDORZJ
Premier
Soechbaatar BATBOLD
Eerste vicepremier
Norov ALTANCHOEJAG
Vicepremier
Mijegombo ENCHBOLD

Ministers:
Bouw, Stedelijke Planning, Wegen en Transport
Chaltmaa BATTOELGA
Buitenlandse Zaken en Handel
Gombodzjavyn ZANDANZJATAR
Defensie
Loevsanvandan BOLD
Financiën
Sangadzjav BAJARTSOGT
Gezondheid
Sambuu LAMBA
Justitie en Binnenlandse Zaken
Tsend NJAMDORDZJ
Milieu en Toerisme
Loejmed GANSOECH
Mineralen en Energie
Dasjdordzj ZORIGT
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Jondon OTGONBAJAR
Sociaal Welzijn en Arbeid
Toegsdzjargal GANDI
Voedsel, Landbouw en Lichte Industrie
Toendzjin BADAMDZJOENAJ

Chef van de Generale Staf
Tserendedzjid BJAMBADZJAV
Minister en Chef van het Regeringssecretariaat
Tsjimed CHOERELBAATAR
Parlementsvoorzitter
Damdin DEMBEREL
Secretaris van de Nationale Veiligheidsraad
Tsagandaari ENCHTOEVSJIN

Mongolië

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Afschaffing omstreden belasting op onverwacht grote winst

Het parlement van Mongolië stemde op 25 augustus 2009 in met het voorstel een controversiële belasting af te schaffen die in de weg stond van een miljardenproject voor koper- en goudwinning. Het parlement stemde in met de afschaffing per 2011 van een belasting op onverwacht grote winst. Daarmee kwam de weg vrij voor investeringen door het Brits-Australische Rio Tinto en het Canadese bedrijf Ivanhoe Mines in de Oyu Tolgoi mijn in de Gobiwoestijn, 80 kilometer ten noorden van de Chinese grens. De belasting was in 2006 ingevoerd toen de metaalprijzen sterk stegen. De overheid zou in de exploitatiemaatschappij een aandeel krijgen van 34 procent, dat na 30 jaar naar 50 procent kon worden opgevoerd, als de investeerders hun aanvankelijke investering van 4 miljard dollar (ca. 2,8 miljard euro) zouden hebben terugverdiend. De overheid zou ook meteen 250 miljoen dollar (ca. 174 miljoen euro) ontvangen van de twee bedrijven als voorschot op de verwachte inkomsten. Op 6 oktober werd het contract door de drie partijen in Oelan Bator ondertekend. Het nieuwe bedrijf zou Ivanhoe Mines Mongolia LLC heten. Naar verwachting zou er over een periode van 35 jaar 450.000 ton koper en ruim 10.000 kilo goud jaarlijks uit de mijn gewonnen worden. De Mongoolse minister van Mineralen en Energie Dasjdordzj Zorigt had eerder geschat dat het bruto binnenlands product per hoofd van de bevolking van zijn land zou kunnen oplopen van 1800 dollar (ca. 1250 euro) in 2008 naar 15.000 dollar (ca. 10.500 euro) in 2015. De overeenkomst werd getekend meer dan negen jaar nadat Ivanhoe Mines met de exploratie van het gebied bij de mijn was begonnen. Er was lange tijd onenigheid geweest over het aandeel van de Mongoolse overheid in het project.

BUITENLANDSE ZAKEN

Mongolië stuurt troepen naar Afghanistan

Mongolië zou 150 man troepen naar Afghanistan sturen als bijdrage aan de strijd van de internationale coalitie tegen de Taliban en al-Qaida. Dat liet het ministerie van Defensie op 23 juli 2009 in Oelan Bator weten. De missie zou per 1 september beginnen en zes maanden duren. Vorige missies hadden in 2003-2008 plaatsgevonden, maar hadden slechts uit 25 militairen bestaan.

Mongolië zet uranium joint venture met Rusland op

Mongolië en Rusland kwamen op 25 augustus 2009 overeen, een joint venture op te zetten voor de exploitatie van een uraniummijn bij Dornod. Dat werd meegedeeld bij het begin van een tweedaags bezoek van de Russische president Dmitri Medvedev. Het bezoek van Medvedev kwam twee maanden na een bezoek van de Russische premier Vladimir Poetin. Mongolië beschikte over grote voorraden aan koper, kolen en goud. Volgens de chef van de Russische maatschappij Rosatom, Sergej Kirijenko, zou er eind 2009 een joint venture worden opgezet van het Mongoolse Mon-Atom en het Russische Atomredmetzoloto, een onderdeel van Rosatom, die beide voor 50 procent zouden participeren.

(Vorige berichten pagina 288/3 - 2009)

OEZBEKISTAN

Oezbekistan

BINNENLAND

Zelfmoordaanslag in Oezbekistan leidt tot sluiting grens met Kirgizstan

Een zelfmoordaanslag in de stad Andizjan in Oezbekistan op 26 mei 2009 leidde volgens niet-officiële berichten tot een tijdelijke sluiting van de grens met Kirgizstan. Andizjan was in 2005 het toneel geweest van demonstraties tegen het Oezbeekse bewind, die met grof geweld werden neergeslagen. Bij de zelfmoordaanslag kwam volgens een verklaring van het Oezbeekse openbaar ministerie een politieman om en raakten verscheidene mensen gewond. Bij een aanval in de voorgaande nacht van gewapende mannen op een politiepost in de stad Chanabad, vlakbij de grens met Kirgizstan, waren volgens het openbaar ministerie verscheidene gewonden gevallen. Vlak over de grens in Kirgizstan werden vervolgens vanuit Chanabad een explosie en geweervuur gehoord. Een bron bij de Kirgizische grenstroepen verklaarde telefonisch tegenover *AFP* dat de grens bij Chanabad aan de Oezbeekse kant enige tijd gesloten was geweest. Andizjan en Chanabad lagen beide in de Ferganavallei, die is verdeeld over Oezbekistan, Kirgizstan en Tadzjikistan. Sinds het einde van de Sovjet-Unie in 1991 was het in de regio onrustig. Volgens een uitspraak op 3 juni door een bron bij de Kirgizische grenstroepen was de rust aan de grens met Oezbekistan teruggekeerd.

Tien arrestaties na zelfmoordaanslag

Volgens een bericht op de proregeringswebsite press-uz.info van 10 juli waren in verband met de zelfmoordaanslag van 26 mei in Andizjan tien personen opgepakt. De pleger van de aanslag, Kamoliddin Matkosimov (27), was bij zijn daad omgekomen maar aan de hand van zijn DNA geïdentificeerd. Hij was volgens de website in Pakistan opgeleid en had in de Kazachse hoofdstad Astana Oezbeekse seizoenarbeiders gerekruteerd die vervolgens in Oezbekistan waren opgepakt en werden ondervraagd.

'Moslimextremisten zetten hun activiteiten in de gevangenis voort'

Twaalf personen die waren veroordeeld wegens lidmaatschap van de verboden islamitische organisatie Hizb ut-Tahrir zouden weer een proces krijgen omdat zij een ondergronds netwerk in de gevangenis hadden georganiseerd. Dat had een bron bij de Oezbeekse overheid op 18 juni 2009 aan het Russische persbureau *Interfax* laten weten. De twaalf, die veroordeeld waren tot gevangenisstraffen van 9 tot 13 jaar, zouden volgens de bron in de gevangenis nieuwe leden voor hun groep hebben gerekruteerd.

Oppositieleider uit gevangenis vrijgelaten

Een oppositieleider in Oezbekistan, Sandzjar Oemarov, was onverwacht vrijgelaten uit de gevangenis volgens een mededeling van een familielid op 8 november 2009. Oemarov was het hoofd van de oppositiebeweging Zonneschijn Oezbekistan. Hij was in 2006 door een Oezbeekse rechtbank tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens het leiden van een criminele organisatie en diverse economische misdrijven. De vrijlating van Oemarov volgde niet lang nadat de Europese Unie een wapenembargo tegen Oezbekistan had opgeheven. Dat was ingesteld na de weigering van de Oezbeekse overheid een internationaal onderzoek te

laten instellen naar de dood van burgers bij het neerslaan van protesten in de stad Andizjan in 2005.

Nieuwe vicepremier voor buitenlandse economische betrekkingen

De regeringswebsite van Oezbekistan berichtte op 16 november 2009 dat Eler Ganijev was benoemd tot vicepremier naast de functie van minister van Buitenlandse Economische Betrekkingen, Investeringen en Handel die hij al eerder bekleedde.

JUSTITIE

Zes leden verboden beweging veroordeeld in Tadzjikistan

Het hooggerechtshof van Tadzjikistan veroordeelde op 31 juli 2009 zes leden van de verboden Islamitische Beweging van Oezbekistan tot gevangenisstraffen van 8 tot 8,5 jaar wegens pogingen de constitutionele orde omver te werpen. De zes waren in februari en maart in het noorden van het land opgepakt. Zij zouden een opleiding in Afghanistan hebben gevolgd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalist krijgt twaalf jaar

Een oppositiejournalist werd op 30 juli 2009 in Oezbekistan tot twaalf jaar gevangenisstraf veroordeeld op beschuldiging van chantage en valsheid in geschrifte. Het ging om Diloerod Sajid, die in de provincie Samarkand werd veroordeeld zonder dat zijn familie op de hoogte was gesteld. Dat deelde Abdoerachmon Tasjanov mee, een leider van de mensenrechtenorganisatie Ezgoelik. Tijdens het proces had Sajid gezegd onschuldig te zijn aan het ten laste gelegde.

BUITENLANDSE ZAKEN

EU heft wapenembargo Oezbekistan op

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie besloten op 27 oktober 2009 in Luxemburg een wapenembargo tegen Oezbekistan, dat al vier jaar van kracht was, in principe op te heffen. Men stelde echter een periode van een jaar in, waarin de situatie van de mensenrechten in het land moest worden verbeterd, wilde het embargo echt worden opgeheven. De EU had diverse sancties opgelegd na het bloedig neerslaan van demonstraties in Oezbekistan in 2005.

(Vorige berichten pagina 289/2 - 2009)

OOST-TIMOR

BINNENLAND

Oost-Timor laat pro-Indonesische militieleider vrij

Bloedbad in kerk

De voormalige pro-Indonesische militieleider Martenus Bere werd op 8 augustus 2009 gearresteerd nadat hij vanuit Indonesië de grens met Oost-Timor was overgestoken.
Bere was in 2004 formeel in staat van beschuldiging gesteld van betrokkenheid bij de moord op ongeveer tweehonderd mensen in een kerk in Suai. Het bloedbad was aangericht in 1999, het jaar waarin de bevolking van de toenmalige Indonesische provincie Oost-Timor zich in een referendum uitsprak voor onafhankelijkheid. Er was een internationaal opsporingsbevel tegen hem uitgevaardigd. Indonesië, waar hij zich vermoedelijk schuil hield, weigerde echter hem aan te houden en uit te leveren.

Gusmão laat Bere vrij

Hoewel Bere een van de meest gezochte personen van Oost-Timor was, gaf premier Xanana Gusmão op 30 augustus opdracht om hem vrij te laten. Hij zocht daarna een heenkomen in de Indonesische ambassade in Dili, van waaruit hij naar Indonesië werd overgebracht.
Gusmão noemde de vrijlating een 'politieke beslissing' die 'in het belang van de natie' was genomen. Parlementsleden die de regering steunden, zeiden dat een rechtszaak tegen Bere nieuwe spanningen met Indonesië zou veroorzaken.

VN veroordelen vrijlating

De Verenigde Naties veroordeelden de vrijlating. Zij pleitten voor een internationaal tribunaal voor de berechting van misdadigers tegen de menselijkheid in Oost-Timor.
Gusmão en president Ramos-Horta, beiden voormalige leiders van de Oost-Timorese onafhankelijkheidsbeweging, vonden echter dat het opbouwen van goede relaties met Indonesië belangrijker was dan het oprakelen van de misdaden die dat land in zijn voormalige provincie had begaan.
Ramos-Horta was bovendien tegen een internationaal tribunaal omdat hij zijn land niet wilde laten gebruiken voor 'experimenten' met internationale rechtspraak.

Regering overleeft motie van wantrouwen

Fretilin en andere oppositiepartijen dienden een motie van wantrouwen tegen de regering in. Zij meenden dat de vrijlating van Bere in strijd was met de wet en aantoonde dat de premier vervreemd was van de bevolking, die wel wilde dat de verantwoordelijken voor de gewelddadigheden in 1999 werden berecht.
De debatten hierover werd rechtstreeks op televisie uitgezonden. Uiteindelijk werd de motie op 13 oktober met 39 tegen 25 stemmen verworpen.

(Vorige berichten pagina 344/1 - 2009)

TADZJIKISTAN

BINNENLAND

Ex-ministers komen om door geweld

Het ministerie van Binnenlandse Zaken in Tadzjikistan liet op 18 juni 2009 weten dat de voormalige minister van Binnenlandse Zaken Machmadnazar Salichov zelfmoord had gepleegd kort voordat hij door zijn eigen ex-medewerkers op verdenking van corruptie zou worden gearresteerd. Na de dood van Salichov deden geruchten de ronde dat hij door de politie was gedood. Ex-minister van Noodsituaties Mirzo Zijojev was gedood bij een schietpartij met criminelen, zo liet het ministerie van Binnenlandse Zaken op 12 juli weten. Een dag eerder luidde het officiële bericht nog dat Zijojev was gearresteerd. Hij was een leider geweest van de islamitische opstandelingen in de burgeroorlog in de jaren '90 van de twintigste eeuw en daarna enige tijd minister als uitvloeisel van een vredesovereenkomst met de regering.

Contraterrorismeoperatie officieel beëindigd

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en

het Nationale Comité voor Staatsveiligheid hadden volgens een mededeling van 5 augustus een contraterrorisme-operatie in het zuidoosten van het land beëindigd die op 8 juli was begonnen. Een woordvoerder van het ministerie, Machmadoello Asadoellojev, verklaarde dat een groep terroristen onder leiding van Nemat Azizov volledig was vernietigd. Elf leden van de groep onder wie de leider en Mirzo Zijojev, van wiens dood eerder een andere versie was gemeld, werden gedood.

Import gloeilampen in Tadzjikistan verboden

President Emomali Rachmon van Tadzjikistan had de import van gloeilampen verboden en de overschakeling gelast naar energiebesparende lampen. Dat berichtte de presidentiële persdienst op 31 augustus 2009. Het importverbod zou op 1 oktober ingaan. Na een decreet van de president van 27 april 2009 waren alle staatsinstellingen, winkels en openbare gelegenheden al overgegaan op energiebesparende lampen. Tadzjikistan had een groot tekort aan elektriciteit dat neerkwam op tussen de vier en vijf miljard kilowattuur per jaar. Buiten de hoofdstad Doesjanbe waren 's winters veelvuldig storingen in de stroomvoorziening.

Geen baarden, wel regenschoenen bij leraren voor de klas

Leraren onder de vijftig in Tadzjikistan mochten volgens nieuwe overheidsvoorschriften die op 28 september 2009 werden gepubliceerd geen baarden laten groeien, maar wel met regenschoenen aan voor de klas staan. Mannen van boven de vijftig mochten baarden hebben van maximaal 3 centimeter lengte. Lange baarden werden door de overheid niet graag gezien omdat men die met de radicale islam in verband bracht. De regenschoenen waren rubberen overschoenen tegen de regen die in Tadzjikistan vaak met grote hoeveelheden viel.

Russisch geen officiële taal meer

President Emomali Rachmon van Tadzjikistan ondertekende op 7 oktober 2009 een wet waardoor Russisch als officiële taal in het land werd afgeschaft. De nieuwe wet betekende dat communicatie tussen overheidsinstellingen in Tadzjikistan alleen nog in het Tadzjieks zou kunnen plaatsvinden.

Nieuwe ministers benoemd

President Emomali Rachmon van Tadzjikistan benoemde op 20 oktober 2009 een aantal nieuwe ministers. Farroech Chamralijev, tot voor kort voorzitter van het Staatscomité voor Investeringen en Staatseigendom, werd benoemd tot minister van Economische Ontwikkeling en Handel als opvolger van Goelomdzjon Bobozoda die ambassadeur in Japan werd. Olimdzjon Bobojev werd minister van Transport en Verbindingen. Zijn voorganger Abdoerachim Asjoer werd ambassadeur in Turkmenistan.

28 terrorismeverdachten in 2009 opgepakt

Veiligheidsinstanties in Tadzjikistan hadden in 2009 28 personen opgepakt die verdacht werden van lidmaatschap van internationale terroristische organisaties. Het plaatsvervangend hoofd van het Comité voor Nationale Veiligheid, Abdoello Nazarov, verklaarde dat op 2 november 2009. Hij zei ook dat alle 28 personen een opleiding hadden gehad in Afghanistan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tadzjikistan amendeert begroting vanwege crisis

Een van de kamers van het parlement in Tadzjikistan nam volgens een bericht van 5 mei 2009 amendementen op de overheidsbegroting voor 2009 aan, waarbij de inkomsten met 14,2 procent werden verminderd en de uitgaven met 10,2 procent.

De overheidsinkomsten zouden volgens de nieuwe begroting 2,575 miljard somoni (ca. 490 miljoen euro) bedragen en de uitgaven 2,7 miljard (ca. 514 miljoen euro), terwijl het begrotingstekort zou dalen tot 125 miljoen somoni (ca. 23 miljoen euro), wat neerkwam op 0,6 procent van het bbp. De somoni was aan de dollar gekoppeld met een koers met 3,9 voor 1 dollar.

Nationale bank verlaagt koers nationale munt

De Nationale Bank van Tadzjikistan verlaagde de koers van de nationale munt somoni met 2,83 procent naar 4,3101 somoni voor een dollar, zo werd op 20 mei 2009 bekend. In het voorgaande half jaar was de koers van de somoni ten opzichte van de dollar met 26,7 procent gedaald. Ook ten opzichte van de Russische roebel en de euro was de koers van de somoni in de voorgaande maanden gedaald. De euro stond op 20 mei op 5,85 somoni.

JUSTITIE

Zes leden van verboden beweging krijgen gevangenisstraf

Het hooggerechtshof van Tadzjikistan veroordeelde zes personen tot gevangenisstraffen wegens lidmaatschap van de verboden Islamitische Beweging van Oezbekistan. Dat maakte het hof op 31 juli 2009 officieel bekend. De zes waren in het noorden van Tadzjikistan in februari en maart 2009 opgepakt. Twee van hen kregen acht en een half jaar gevangenisstraf, de overigen acht jaar. Zij waren schuldig bevonden aan het opzetten van een illegale gewapende groep en aan openbare oproepen de constitutionele orde omver te werpen.

Amnestie voor helft gevangenen

President Emomali Rachmon van Tadzjikistan ondertekende een wet die amnestie verleende aan tienduizend gevangenen, de helft van de totale gevangenispopulatie. Dat maakte de presidentiële persdienst op 4 november 2009 bekend. De wet was eerder door het parlement goedgekeurd. De persdienst zei in een verklaring dat de amnestie was verleend naar aanleiding van de viering van de vijftiende verjaardag van de Tadzjiekse grondwet en vanwege het Jaar van de Grote Imam. Tadzjikistan had eerder 2009 uitgeroepen tot het jaar van imam Aboe Hanifa, de grondlegger van de Hanafi school van de Soennitische Islam.
Door de amnestie zouden alle vrouwen worden vrijgelaten, alle mannen die hun misdaden hadden begaan toen ze minderjarig waren, oorlogsveteranen en personen met fysieke of geestelijke gebreken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Amnesty: 'Bijna helft van vrouwen slachtoffer van huiselijk geweld'

In een rapport dat op 23 november 2009 werd vrijgegeven, stelde mensenrechtenorganisatie Amnesty International dat bijna de helft van de vrouwen in Tadzjikistan

slachtoffer was van een vorm van huiselijk geweld. Vrouwen werden geslagen, mishandeld of verkracht en op andere manieren grof behandeld, terwijl in de maatschappij en bij de overheid de opvatting sterk leefde dat de vrouwen zelf schuldig waren aan het geweld. Overheidsinstanties zoals politie en justitie waren er niet voor getraind in dit soort situaties op te treden.

BUITENLANDSE ZAKEN

President Tadzjikistan bezoekt Moskou

Na gesprekken met de Tadzjiekse president Emomali Rachmon zei diens Russische ambtgenoot Dmitri Medvedev tegen journalisten dat er tussen de twee landen geen onopgeloste problemen waren. Rachmon drukte zich aanzienlijk gereserveerder uit. De betrekkingen tussen de twee landen waren onder meer onder spanning komen te staan door onenigheid over de hoogte van de huur voor een Russische militaire basis in Tadzjikistan na 2014. Voorts had de afschaffing van het Russisch als officiële taal in Tadzjikistan tot irritatie in Moskou geleid.

(Vorige berichten pagina 296/1 - 2009)

TURKMENISTAN

BINNENLAND

Minister van Binnenlandse Zaken ontslagen

De media in Turkmenistan meldden op 30 mei 2009 dat president Goerbangoely Berdymoechamedov minister van Binnenlandse Zaken Orazgeldi Amanmyradov had ontslagen, die tevens hoofd van de politie was. Het was het derde ontslag van een minister van Binnenlandse Zaken in drie jaar. President Berdymoechamedov had volgens de media gezegd dat de politie zich schuldig maakte aan afpersing, het aannemen van steekpenningen, het toedekken van misdaden en beschermen van misdadigers.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Economische cijfers over de eerste helft van 2009 gunstig'

President Goerbangoely Berdymoechamedov sprak zich op 10 augustus 2009 positief uit over de economische ontwikkelingen in zijn land over januari tot en met juli van dat jaar. Hij deed dat in een kabinetsvergadering die via de televisie werd uitgezonden. Vicepremier Toewakmammet Dzjaparov zei dat de buitenlandse handel met 22 procent was toegenomen en dat de export over die periode 1,7 keer zo groot was als de import. Er was 121 procent van de geplande overheidsinkomsten binnengekomen terwijl de uitgaven voor die periode op 94 procent stonden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wet tegen witwassen geld en terrorismefinanciering ondertekend

President Goerbangoely Berdymoechamedov van Turkmenistan ondertekende op 28 mei 2009 een wet die het witwassen van geld en terrorismefinanciering beoogde tegen te gaan. De tekst van de wet werd een dag later in een centrale Turkmeense krant gepubliceerd.

JUSTITIE

Amnestie voor ruim 1200 gevangenen

President Goerbangoely Berdymoechamedov van Turkmenistan verleende volgens een bericht van 10 september 2009 amnestie aan 1284 gevangenen ter gelegenheid van de islamitische vastenmaand Ramadan. Minstens 21 van de gevangenen waren buitenlanders. Het was de achtste amnestie sinds Berdymoechamedov in 2006 aan de macht kwam.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Turkmenistan laat activist vrij en wijst hem uit'

De in New York gevestigde mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch liet op 8 november 2009 weten dat een milieuactivist in Turkmenistan was vrijgelaten. Hem was echter vervolgens door de overheid aangezegd dat hij het land moest verlaten en zijn woning moest opgeven. Het ging om Andrej Zatoka, die eerder in een stad in Noord-Turkmenistan op de plaatselijke markt was aangevallen door een vreemde. Toen hij aangifte deed bij de politie werd hij vervolgens gearresteerd omdat hij het incident zelf zou hebben veroorzaakt.

MILITAIRE ZAKEN

Turkmenistan wil marinebasis aan Kaspische Zee

President Goerbangoely Berdymoechamedov verklaarde op 31 augustus 2009 bij een bijeenkomst met veiligheidsfunctionarissen dat Turkmenistan een marinebasis zou aanleggen aan de Kaspische Zee, onder andere om smokkelaars en terroristen te bestrijden. De basis zou twee schepen bedienen die met raketten waren bewapend en een onbekend aantal schepen voor kustbewaking. Turkmenistan had een geschil met Azerbeidzjan, aan de tegenoverliggende oever, over de afbakening van de precieze grenzen van enkele olie- en gasvelden.

BUITENLANDSE ZAKEN

China leent Turkmenistan 3 miljard dollar voor exploitatie aardgas

Volgens berichten in de Turkmeense staatsmedia van 6 juni 2009 zou China Turkmenistan 3 miljard dollar (ca. 2,1 miljard euro) lenen voor ontwikkeling van het uitgestrekte Zuid-Jolotan gasveld. De lening was een belangrijke stap bij Chinese pogingen energieleveranties voor de lange termijn te verkrijgen uit het Centraal-Aziatische deel van de voormalige USSR en de Russische greep op de export van aardgas uit Turkmenistan zou er ongetwijfeld door worden verminderd. Het werk aan een 7000 kilometer lange pijplijn van Turkmenistan naar China met een jaarlijkse capaciteit van 40 miljard kubieke meter gas zou waarschijnlijk eind 2009 voltooid zijn. Een onderzoek in 2008 van het Britse bedrijf Gaff-ney, Cline and Associates had vastgesteld dat het Jolotan gasveld, vlakbij de grens met Afghanistan, waarschijnlijk zes triljoen kubieke meter gas bevatte. Turkmenistan was al met China overeengekomen vanaf eind 2010 jaarlijks 40 miljard kubieke meter aan China te leveren.

Rusland en Turkmenistan beëindigen geschil over gas

Rusland en Turkmenistan kwamen overeen gasleveranties door Turkmenistan te hervatten, nadat die in april waren stopgezet. Dat liet een Kremlinwoordvoerder op 7 oktober weten. De leveringen waren stopgezet na een ontploffing in een pijplijn in april.

Moskou wilde op dat moment al minder gas van Turkmenistan afnemen dan eerder overeengekomen omdat de vraag en de prijs in West-Europa door de economische crisis waren afgenomen. De problemen met de pijplijn zouden Turkmenistan naar schatting ongeveer een miljard dollar per maand aan verminderde export hebben gekost. Volgens analisten zou Rusland in 2010 30 procent minder gas afnemen, wat zou betekenen dat Rusland uit het geschil als winnaar tevoorschijn was gekomen.

(Vorige berichten pagina 297/2 - 2009)

DJIBOUTI

BINNENLAND

Rebellen slaan legeraanval af

Rebellen van het Afar Front voor het Herstel van Eenheid en Democratie (FRUD) in Djibouti maakten op 1 september 2009 bekend dat zij twee dagen eerder een aanval van het leger op hun posities in de regio Mablas hadden afgeslagen. Daarbij hadden ze naar eigen zeggen vier soldaten gedood. Bij de aanval zou het leger gebruik hebben gemaakt van twee gevechtshelikopters.
In het begin van de jaren negentig wist FRUD, dat streed tegen de dominantie van de Issas boven de Afars, bijna een einde te maken aan het regime van president Hassan Gouled Aptidon. Een gematigde vleugel van FRUD tekende in 1994 een vredesverdrag met de regering en trad toe tot de regeringscoalitie. De belangrijkste leider van FRUD, Ahmed Dini Ahmed, legde in 2001 de wapens neer en koos voor de politieke oppositie.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wereldwijde voedselcrisis verergert tekorten

Droogte, hoge prijzen en beperkte hulp van de internationale gemeenschap leidden tot een gebrek aan voedsel bij een belangrijk deel van de bevolking van Djibouti. De vertegenwoordiger van de Verenigde Naties in Djibouti, Sunil Saigal, zei op 10 februari 2009 dat ondanks enige economische groei ongeveer 130.000 mensen honger leden, op een geschatte bevolking van 500.000 à 700.000. In vijf jaar tijd waren de voedselprijzen gestegen met 80 procent in de stedelijke gebieden, en met 94 procent op het platteland. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie WHO was er sprake van een voedselcrisis in een land wanneer minstens 15 procent van de bevolking ondervoed was. In Djibouti lag dat percentage hoger, met als uitschieter het noordwesten van het land waar 25 procent van de bevolking zou kampen met een tekort aan voedsel.

Djibouti komt in aanmerking voor armoede-uitkering van het IMF

Op 17 juni 2009 rondde het International Monetair Fonds in Djibouti de eerste evaluatie af van de inzet van het Armoedevermindering en Groeistimuleringsprogramma (PRGF) in Djibouti. Direct daarna maakte het Fonds bekend dat het land in aanmerking kwam voor een volgende uitkering van ca. 1,476 miljoen aan special trekkingsrechten (circa 1,65 miljoen euro). In totaal had Djibouti daarmee ca. 5,9 miljoen euro uit het programma ontvangen.
Door de steun uit het PRGF-programma was Djibouti erin geslaagd de economische groei op peil te houden en de inflatie terug te dringen. De uitvoering van het programma had wel te kampen met de zwakte van de overheidsadministratie, maar de regering van Djibouti probeerde daar wat aan te doen. Om de economische situatie van het land te versterken en de schuldenlast in te perken waren aanvullende maatregelen nodig: nog in 2009 zou BTW worden ingevoerd, de inkomstenbelasting zou worden uitgebreid en de salarissen van ambtenaren bevroren. Ook zou het aantal ambtenaren worden beperkt, met uitzondering van die in het onderwijs en de gezondheidszorg. Ook zou er een verdere verschuiving in de overheidsuitgaven plaatsvinden ten gunste van armoedebestrijding.

BUITENLANDSE ZAKEN

Eritrea trekt zich niet terug uit grensregio

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties concludeerde op 7 april 2009 dat Eritrea zich niet had teruggetrokken uit de omstreden grensregio met Djibouti, zoals het conform Resolutie 1862 diende te doen. In januari had de Veiligheidsraad Eritrea vijf weken de tijd gegeven om zich terug te trekken uit Ras Doumeira en Doumeira Eiland.

Frans gerechtshof maakt veroordeling ambtenaren ongedaan

Een Frans hof van beroep maakte op 28 mei 2009 de veroordeling ongedaan van twee hoge functionarissen van Djibouti, hoofd openbaar aanklager Djama Souleiman en het hoofd van de veiligheidsdienst, Hassan Said Djibouti, wegens het blokkeren van een onderzoek naar de dood van Bernard Borrel. Deze Franse rechter kwam in 1995 onder verdachte omstandigheden om het leven in Djibouti. Het hof schrapte ook de internationale arrestatiebevelen tegen de twee.

(Vorige berichten pagina 104/2 - 2009)

ERITREA

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Eritrea wordt een grote gevangenis'

Volgens mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch was de Eritrese regering bezig van het land een grote gevangenis te maken. Dat stond in hun rapport over Eritrea, dat op 16 april 2009 uitkwam. Het rapport noemde gedwongen inlijving in het leger en het vastzetten van burgers zonder proces. Honderden Eritreeërs die uitgewezen waren uit landen als Libië, Egypte en Malta, wachtte in Eritrea arrestatie en marteling. Het rapport riep daarom op om Eritrese asielzoekers niet terug te sturen naar hun land.
HRW beschuldigde de Eritrese president ervan het onopgeloste grensconflict met Ethiopië te gebruiken om het land in een permanente staat van oorlog te houden. Zelden kregen mensen jonger dan vijftig jaar een uitreisvisum. Wie zonder papieren probeerde te vertrekken, riskeerde aan de grens te worden doodgeschoten of opgepakt en gemarteld te worden. Ook christenen zouden vervolgd worden.

Minste persvrijheid in Eritrea

Eritrea was het land met de minste persvrijheid. Dat bleek uit de Persvrijheidsindex 2009 uitgegeven door Reporters Without Borders op 21 oktober 2009. Daarin stond Eritrea onderaan de lijst van de 175 op hun persvrijheid beoordeelde landen. Er was geen vrije pers in Eritrea en journalisten

hadden er te vrezen voor vervolging en onderdrukking door de regering.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ambassadeur ontkent steun aan Somalische islamisten

De Eritrese ambassadeur in Kenia, Salih Omar Abdu, ontkende op 10 augustus 2009 dat zijn land steun gaf aan de islamistische opstandelingen in Somalië. Die beschuldiging was herhaaldelijk geuit door de Verenigde Staten en de Afrikaanse Unie. Hij zei dat Eritrea voor een verenigd Somalië was, dat alle Somaliërs vertegenwoordigde.
Een week eerder had Hillary Clinton, minister van Buitenlandse zaken van de Verenigde Staten, tijdens een bezoek aan Afrika gewaarschuwd dat haar land actie zou ondernemen tegen Eritrea als het voortging met steun verlenen aan de Somalische islamistische opstandelingen.

Eritrea moet miljoenen betalen aan Ethiopië

Een international tribunaal in Den Haag oordeelde op 18 augustus 2009 dat Eritrea schadevergoeding moest betalen aan Ethiopië wegens de grensoorlog van 1998-2000.
Het tribunaal veroordeelde beide landen tot het aan elkaar betalen van schadevergoeding, maar het bedrag dat Eritrea moest betalen was ca. 7 miljoen euro meer dan wat Ethiopië moest betalen. In totaal was Ethiopië een schadevergoeding van ca. 123 miljoen euro toegewezen en aan Eritrea 116 miljoen euro.
De vrees was dat de herstelbetalingen de spanning tussen beide landen niet zouden wegnemen. Het grensgeschil was nog steeds niet opgelost en beide landen hielden hun troepen aan de grens paraat.

(Vorige berichten pagina 105/2 - 2009)

ETHIOPIË

BINNENLAND

Rebellen claimen verovering stad

Rebellen die in Ethiopië vochten voor onafhankelijkheid van de Somalisch sprekende Ogaden-regio, het Bevrijdingsfront voor de Ogaden (ONLF), zeiden op 9 maart 2009 de stad Mustahil in het oosten van Ethiopië te hebben veroverd. Minstens tachtig Ethiopische soldaten zouden zijn gedood. Een regeringswoordvoerder noemde de claim onzin.

Regering ontkent veroveringen

Op 16 november deed de Ethiopische regering de claim van het Nationale Bevrijdingsfront voor de Ogaden (ONLF) dat men zeven steden had veroverd in de olierijke regio in het zuidoosten van Ethiopië, af als een verzinsel. Uit de regio waren eerder die week berichten gekomen over ONLF-aanvallen.

Van couppoging verdachten opgepakt

De autoriteiten van Ethiopië meldden op 25 april 2009 dat 35 mensen, militairen en burgers, waren opgepakt die ervan verdacht werden een staatsgreep te willen plegen. Alle arrestanten zouden lid zijn van de oppositiegroep Ginbot 7 (15 Mei), gevestigd in het buitenland en geleid door de in vrijwillige ballingschap verblijvende politicus Berhanu Nega. Bij de verkiezingen van 2005 gaf de eerste uitslag aan dat Nega burgemeester van Addis Abeba zou worden. Hij en anderen werden echter opgepakt en veroordeeld. Na zijn vrijlating verliet Nega het land. Hij verbleef in de Verenigde Staten en had daar gezegd dat de regering van Ethiopië niet veranderd kon worden via de grondwettelijke weg.

Militairen schuldig bevonden aan couppoging

Een rechtbank in Addis Abeba oordeelde op 19 november dat 26 militairen schuldig waren aan de poging tot staatsgreep en het vermoorden van regeringsvertegenwoordigers. Mensenrechtenorganisaties hadden kritiek op het proces. Volgens de autoriteiten waren wapens en landmijnen gevonden in huizen van deze mannen die deel zouden uitmaken van Ginbot 7 (15 Mei). Een aantal veroordeelden zei dat ze tot bekentenissen waren gedwongen met marteling, maar rechter Adem Ibrahim zei dat het hof niet overtuigd was door die beschuldigingen.

Parlement neemt strenge antiterrorismewet aan

Het parlement van Ethiopië nam op 7 juli 2009 een nieuwe antiterrorismewet aan die door mensenrechtenorganisaties werd bekritiseerd omdat burgerrechten erdoor zouden worden aangetast. De wet was ingegeven door een reeks bomaanslagen in de hoofdstad Addis Abeba in de afgelopen jaren en maakte arrestaties en huiszoekingen mogelijk zonder gerechtelijk bevel.
Volgens sommige oppositieleden en mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch werkte de wet willekeurig optreden door veiligheidsdiensten in de hand omdat terrorisme zo breed werd gedefinieerd dat ook politiek bedrijven er onder zou vallen.

OLF-aanhangers veroordeeld

Negen leden van het Oromo Bevrijdingsfront (OLF) waren veroordeeld tot gevangenisstraffen van tien tot zeventien jaar voor hun aandeel in de bomaanslagen in 2006 in Addis Abeba en in de zuidelijke regio Oromia. Dat maakte de minister van Justitie bekend in de hoofdstad van Ethiopië op 8 september 2009.

Op weg naar verkiezingen 2010

Oppositie klaagt over arrestaties

De nieuwe coalitie van acht oppositiepartijen, Forum voor Democratie en Dialoog, beschuldigde de regering op 10 september 2009 ervan bijna tweehonderd aanhangers om valse redenen te hebben vastgezet in de aanloop naar de verkiezingen van 2010. De regeringspartij Revolutionaire Democratische Krachten van het Ethiopische Volk (EPRDF) zou documenten gerelateerd aan rebellengroepen in hun huizen hebben gebracht, om hen zo valselijk te kunnen beschuldigen. De groep zei ook dat onderhandelingen met de regeringspartij over procedures rond de verkiezingen waren vastgelopen.

Akkoord over regels verkiezingen 2010

De regeringspartij van Ethiopië en drie grote oppositiepartijen in het parlement gingen akkoord met een verkiezingscode voor de verkiezingen van 23 mei 2010. Dat zei Ayalew Chamiso, hoofd van de oppositiepartij Coalitie voor Eenheid en Democratie (CUD), op 28 oktober 2009 tegen het persbureau *AFP*. Ook de Ethiopische Eenheidspartij en de Ethiopische Democratische Partij waren bij de ondertekenaars. De code

voorzag ook in het opzetten van een panel dat geschillen over de verkiezingen zou behandelen. Over de code was twee maanden onderhandeld.

Het Forum voor Democratie en Dialoog was niet bij de overeenkomst betrokken. Deze coalitie had gezegd dat belangrijke punten over veiligheid en vrijheid van meningsuiting en beweging niet waren opgenomen in de code.

Voormalige regeringspolitici bij de oppositie

Negasso Gidada, president van Ethiopië van 1995 tot 2001, had zich aangesloten bij de oppositiepartij Partij van Eenheid voor Democratie en Gerechtigheid (UDJ). Dat werd op 26 november 2009 bekend. Ook de voormalige minister van Defensie Seye Abraha zette die stap. De leidster van de UJD, Birtukan Mideksa, was in 2008 vastgezet door de Ethiopische autoriteiten op beschuldiging van aanzetten tot onrust.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ethiopië heeft dringend voedselhulp nodig

De Ethiopische minister van Staat voor Landbouw en Plattelandsontwikkeling, Mitiku Kassa, riep op 22 oktober 2009 donoren op voedselhulp te leveren voor 6,2 miljoen mensen. Zij waren in de problemen geraakt door de al vijf jaar aanhoudende droogte. Ethiopië telde een bevolking van 83 miljoen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Waarde munt daalt naar dieptepunt

De waarde van de Ethiopische munt, de birr, daalde op 13 juli 2009 tot een historisch dieptepunt: 1 Amerikaanse dollar tegen 12,45 birr (15,76 birr voor 1 euro). In januari was 1 dollar nog evenveel waard als 10,57 birr. De waardedaling werd voornamelijk veroorzaakt door de vermindering van de koffie-export, die meer dan 60 procent van de totale export van het land uitmaakte.
De reserves aan harde valuta bedroegen 800 miljoen dollar (ca. 572 miljoen euro), terwijl de regering streefde naar een reservefonds van minstens 1 miljard dollar (ca. 715 miljoen euro).

MILITAIRE ZAKEN

Ethiopië vernietigt mijnen

De regering van Ethiopië maakte op 13 april 2009 bekend dat het meer dan 54.000 antipersoonsmijnen had vernietigd conform het internationale verdrag tegen mijnen, de Ottawa Conventie. Volgens dit verdrag moest het land de voorraad mijnen vernietigen vóór juni 2009. Er werden ruim duizend mijnen bewaard om mijnopruimers te trainen. Als gevolg van de grensoorlogen met Somalië en Eritrea was Ethiopië een van de landen met de meeste antipersoonsmijnen in de bodem. Het zou zeker tot 2015 vergen om die op te ruimen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ethiopië bevestigt aanwezigheid in Somalië

De regering van Ethiopië bevestigde op 4 juni 2009 dat het met verkenningsmissies in Somalië aanwezig was, maar ontkende dat het opnieuw een troepenmacht aan het opbouwen was. Getuigen hadden gemeld dat Ethiopische legereenheden zich in Somalië nabij de grens hadden ingegraven.

Ondertekening landbouwprogramma Afrikaanse Unie

Ethiopië ondertekende op 1 september 2009 als vierde lidstaat het Brede Afrikaanse Landbouwprogramma (CAADP) van de Afrikaanse Unie. Eerder tekenden al Rwanda, Togo en Burundi dit programma, dat bedoeld was om de Afrikaanse landbouw te versterken om zo bij te dragen aan economische groei en armoedevermindering.
Minister van Staat van Landbouw en Plattelandsontwikkeling, Abera Deresa, zei dat de ondertekening van CAADP het Ethiopische beleid om de positie van kleine boeren te verbeteren, verder moest versterken.

(Vorige berichten pagina 106/1 - 2009)

GAMBIA

BINNENLAND

Doden en zieken door 'heksenjacht'

Volgens Amnesty International werden begin maart 2009 meer dan duizend mensen in Gambia het slachtoffer van een door president Jammeh in gang gezette 'heksenjacht'. Het ging voornamelijk om mensen van veertig tot zestig jaar, die werden ontvoerd en in geheime detentiecentra gedwongen om hallucinerende brouwsels te drinken. Tenminste twee mensen zouden daarbij zijn omgekomen, anderen kregen nier-, buik- of darmproblemen. Veel dorpelingen zouden voor de heksenjacht zijn gevlucht naar stedelijke gebieden, of naar buurland Senegal. Volgens waarnemers besloot de Gambiaanse president Yahya Jammeh om Guineese 'heksenjagers' in te zetten, nadat begin 2009 zijn tante overleed. Hij vermoedde dat daarbij hekserij in het spel was.

Driehonderd gevangenen vrijgelaten

Op 5 april maakte de Gambiaanse politie bekend 312 mensen te hebben vrijgelaten, die begin maart op aanwijzing van heksenjagers door gewapende mannen waren opgepakt. Op 19 maart was oppositieleider Halifa Sallah van de Nationale Alliantie voor Democratie en Ontwikkeling al vrijgelaten. Hij was tien dagen eerder gearresteerd nadat hij zich in het onafhankelijke weekblad Foroyaa kritisch over de heksenjacht had uitgelaten. De vrijlating volgde op internationale kritiek op de heksenjacht.

President herverdeelt belangrijke functies

President Yahya Jammeh verving op 9 juni 2009 de Gambiaanse opperrechter Abdou Karim Savage door de voormalige Nigeriaanse generaal Emmannuel Agim. Ook ontsloeg hij zijn minister van Financiën Musa Bala Gaye en de voorzitter van het Gambiaanse parlement Fatoumata Jahumpa Ceesay. Jammeh ontsloeg regelmatig ministers en herverdeelde regeringsposten, als onderdeel van een weloverwogen strategie om het ontstaan van rivaliserende en voor hem bedreigende nieuwe machtsbases te voorkomen. De aanstelling van de Nigeriaan Agim leidde tot verontwaardiging in Gambia, omdat het niet eerder was voorgekomen dat een buitenlander werd aangesteld als opperrechter.

Minder vrijheid van meningsuiting

Volgens journalisten en mensenrechtenor-

ganisaties namen de aantallen onwettige arrestaties, detenties, martelingen en oneerlijke processen in Gambia toe. De toch al beperkte vrijheid van meningsuiting kwam daardoor nog meer onder druk te staan, zo schreef persbureau *IRIN* op 20 juli 2009. Sinds 2007 waren dertig journalisten het land ontvlucht. Sommige vertrokken naar buurlanden, andere vroegen politiek asiel aan in de VS of het Verenigd Koninkrijk. Op 12 juni 2009 werden twaalf journalisten opgepakt, van wie zeven werden aangeklaagd wegens opruiing.

Ruime definitie van 'laster'

De toename van het aantal arrestaties en gevangenisstraffen was het gevolg van een wet uit 2004 waarin de definitie van het begrip 'laster' werd verruimd, zo zeiden journalisten. Dat maakte het mogelijk critici van de regering te vervolgen voor 'criminele activiteiten'. Journalisten en activisten deden een beroep op donoren als de Verenigde Staten en de Europese Unie om de Gambiaanse overheid harder aan te pakken en strengere voorwaarden te stellen aan hulp.

Gevangenisstraf om kritiek op president

Op 6 augustus 2009 kregen zes Gambiaanse journalisten twee jaar gevangenisstraf opgelegd wegens kritiek op president Yahya Jammeh, en wegens 'opruiing en laster'. De journalisten, onder meer werkzaam bij de krant Foroyaa en het weekblad The Point, werden gearresteerd nadat ze hadden bericht over een kritische verklaring van de Gambiaanse Pers Unie over uitspraken van de president. Deze had op 8 juni op de staatstelevisie verklaard dat de Gambiaanse overheid geen rol had gespeeld bij de moord in 2004 op de journalist Deyda Hydara, maar dat het liefdesleven van de onderzoeksjournalist tot de moord had geleid.

Pardon na een maand

Een maand later, op 4 september 2009, kregen de zes journalisten, vijf mannen en een vrouw, pardon van Jammeh. De president was onder druk gezet door de internationale organisatie Reporters Zonder Grenzen (RSF). Maar Jammeh herhaalde nog eens dat journalisten 'die de wet overtreden door geen respect te hebben voor anderen, vooral als het om de president gaat' streng vervolgd zouden worden.

Oppositie adviseert president te steunen

Op 26 oktober 2009 riep een alliantie van vijf oppositiepartijen de Gambiaanse bevolking op bij de presidentsverkiezingen in 2011 de regering van president Jammeh te steunen, omdat de oppositie zelf niet geloofwaardig zou zijn. Volgens de verklaring van de Nationale Democratische Alliantie Beweging hadden de partijen het vertrouwen van de kiezer beschaamd, zonder daar verder over uit te weiden. De gezamenlijke oppositie bezette slechts vier zetels in het Gambiaanse parlement. Jammeh won al drie achtereenvolgende verkiezingen. Andere oppositiepartijen in Gambia bereidden zich wel voor op de presidentsverkiezingen, en hielden regelmatig bijeenkomsten.

ECONOMISCHE ZAKEN

IMF maakt zich zorgen

Het IMF maakte zich zorgen over de afnemende inkomsten van de overheid in Gambia, een onverwacht hoog begrotingstekort en de slechte vooruitzichten voor 2009, zo meldde *Afrol News* op 12 november 2008. De perspectieven voor de twee belangrijkste economische sectoren – toerisme en de pindateelt – waren slecht. De prijzen van pinda's stonden wereldwijd onder druk, en door de recessie in Europa en de Verenigde Staten kwamen minder toeristen naar landen als Gambia. De economische groei zou naar verwachting dalen van 6 procent in 2008 naar minder dan 5 procent in 2009.

GEZONDHEIDSZORG

Minder malaria

De verspreiding van malaria in Gambia was in de jaren 2003-2007 sterk afgenomen, zo bleek uit onderzoek dat werd gefinancierd door de UK Medical Research Council. *Afrol News* meldde op 4 november 2008 dat de onderzoekers goede hoop hadden dat de ziekte in delen van Afrika kon worden uitgebannen, vooral door het gebruik van muskietennetten die behandeld waren met insecticide. Ook betere preventieve zorg aan vooral zwangere vrouwen en kinderen jonger dan vijf jaar zou hebben bijgedragen aan de afname van het aantal zieken en sterfgevallen door de tropische ziekte.

(Vorige berichten pagina 596/2 - 2008)

GUINEE

BINNENLAND

Onrust na ontslag 'consensus-premier'

Op 20 mei 2008 kondigde president Lansana Conté van Guinee het ontslag aan van premier Lansana Kouyaté. Kouyaté had een belangrijke rol gespeeld bij het beëindigen van de ongeregeldheden van eind 2007, doordat hij aanvaardbaar was voor zowel Conté-aanhangers als vakbonden en andere oppositiegroepen. In reactie op zijn ontslag trokken op 21 mei boze jongeren door de straten van de hoofdstad Conakry, wat deed vrezen voor nieuwe rellen. Kouyaté werd vervangen door Ahmed Tidiane Souaré, een vertrouweling van Conté. Volgens commentatoren wilde Conté, die Guinee sinds 1984 met ijzeren hand had geregeerd, ondanks zijn zwakke gezondheid weer meer grip krijgen op de politieke situatie.

Soldaten muiten wegens wanbetalingen

Het ontslag van bruggenbouwer Kouyate viel ook niet goed bij Guinese soldaten, die toch al boos waren over achterstallige betalingen. Op 27 mei 2008 schoten ze wild om zich heen om hun eisen kracht bij te zetten. Daarbij kwam één persoon om het leven en raakten acht mensen gewond, onder wie een hooggeplaatste legerofficier. Ook werd generaal Mamadou Sampil in gijzeling genomen, toen die met de muitende soldaten wilde onderhandelen. Als reactie ontsloeg Conté ook zijn minister van Defensie Mamadou Bailo Diallo.

Geweld escaleert

Drie dagen later leidde de muiterij in Conakry tot een verdere escalatie van het geweld. Soldaten blokkeerden alle wegen naar het bestuurscentrum; voor buitenlanders gold een negatief reisadvies. Op het vliegveld werd een Amerikaans militair vliegtuig tegengehouden. De belofte van de nieuwe premier Ahmed Tidiane Souaré dat alle soldaten 1.000 dollar zouden krijgen, kon de onrust niet stoppen. Troepen die loyaal waren aan de president zeiden het grootste deel van Conakry onder controle te hebben, maar de situatie was gespannen. De rebellie eindigde toen de achterstallige salarissen werden uitbetaald. Op 17 juni 2008 werd er

Samenstelling van de regering van Guinee (11 juli 2008)

President
Lansana CONTÉ

Premier
Ahmed Tidiane SOUARÉ

Ministers:
Administratie, Hervorming en Publieke diensten
Makale TRAORE
Bestuurlijke integriteit
Souleymane CISSE
Buitenlandse zaken
Amadou Lamarana BAH
Communicatie en Nieuwe informatietechnologieën
Tibou CAMARA
Cultuur, Kunst en Ontspanning
Aly Gilbert IFONO
Decentralisatie en Lokale ontwikkeling
Ibrahima DIAKITE
Defensie
Almamy Kabele CAMARA
Economie en Financiën
Ousmane DORE
Energie en Water
Ansoumane CONDE
Gezondheidszorg en Publieke hygiëne
Mariame BEA VOUGI
Handel en Mededinging
Yacine BARRY
Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek
Gomou Nianga KOMATA
Industriële ontwikkeling, Midden- en kleinbedrijf en Ambachten
Youssouf DIALLO
Jeugd en Sport
Issa CONDE
Jeugdwerkgelegenheid
Ahmadou DIALLO
Justitie en Grootzegelbewaarder
Bachir TOURE
Landbouw
Mahmoud CAMARA
Mijnen en Geologie
Ahmad KANTE
Nationale verzoening en Solidariteit
Ahmadou Oury BAH
Natuurontwikkeling
Papa Koly KOUROUMA
Overzeese ingezetenen en Afrikaanse integratie
Harouna BERETE
Planning en Samenwerking
Djigui CAMARA
Publieke werken
Amadou Poredaka DIALLO
Sociale zaken en Vrouwen- en kinderzaken
Germaine MANGUE
Technisch onderwijs en Beroepsonderwijs
Sanoussi KABA
Territoriaal bestuur
Sekouba BANGOURA
Toerisme en Promotie van hotels
Bah Mairnouna DIALLO
Transport
Cheick TOURE
Stadsplanning en Huisvesting
Saidouba CAMARA
Veefokkerij en Dierenbescherming
Hadj Diao KANTE
Visserij en Aquacultuur
Youssouf SYLLA
Veiligheid en Burgerbescherming
Mohamed DAMBA
Voorbereidend wetenschappelijk- en burgeronderwijs
Ousmane SOUARE

Secretaris-generaal van de president
Sam Mamady SOUMAH
Secretaris-generaal van de regering
Oury Bailo BAH
Secretaris-generaal voor religieuze zaken
Mahmoud Cherif NABANIOU

opnieuw gestaakt, ditmaal door politieagenten voor betere arbeidsomstandigheden, meer loon en betere promotiemogelijkheden. Met een inval in de belangrijkste politiepost in Conakry maakten soldaten met geweld een einde aan de tweedaagse staking. Ook docenten waren ontevreden over hun salariëring.

Premier formeert nieuw kabinet

De nieuwe premier Ahmed Tidiane Souaré presenteerde op 23 juni 2008 een nieuw kabinet. Drie leden van de oppositie werden benoemd tot minister, maar volgens oppositiepartijen was het nieuwe kabinet 'een bende incompetente mensen'.

Oppositie kraakt uitstel verkiezingen

Oppositieleiders in Guinee reageerden op 21 oktober 2008 boos op het besluit van de kiescommissie om de eerste vrije verkiezingen in het West-Afrikaanse land uit te stellen van december 2008 tot op z'n vroegst maart 2009. De officiële reden was vertraging in de organisatie, onder andere met de biometrische methoden die zouden worden gebruikt bij het registreren van kiezers. Maar volgens oppositieleiders was de vertraging bewust veroorzaakt om politieke redenen.

Toenemende protesten tegen armoede

Sinds eind oktober 2008 groeiden in Guinee de protesten tegen inflatie, armoede en uitzichtloosheid. In Conakry werden demonstraties tegen de torenhoge energieprijzen almaar massaler. De regering wees op ambitieuze plannen om massieve buitenlandse investeringen in de mijnbouw aan te trekken. Maar de overgrote meerderheid van de arme bevolking had er weinig geloof in dat zij ooit zouden profiteren van Guinee's minerale rijkdom.

Vakbonden meest onderdrukt in Guinee

Van alle Afrikaanse landen was Guinee het land waar vakbonden het meest werden onderdrukt, zo bleek eind november 2008 uit een jaarlijks onderzoek van de Internationale Federatie van Vakbonden. Het regime van president Conté werd onder andere verantwoordelijk gehouden voor de moord op dertig vakbondsleden tijdens demonstraties tegen corruptie en schendingen van fundamentele rechten.

Dood Conté leidt tot geweldloze coup

Het overlijden van president Lansana Conté van Guinee op 22 december 2008, leidde direct tot een (geweldloze) staatsgreep. Op 23 december meldde *Afrol News* dat militairen bezit hadden genomen van de straten van de hoofdstad Conakry, en dat de regering door het leger was afgezet. Legerleider Moussa Dadis Camara zei op de staatsradio dat de grondwet was opgeschort en dat iedere politieke en vakbondsactiviteit was verboden. Commentatoren vreesden al langer voor een machtsvacuüm omdat niemand het gezag had van Conté, die nauwelijks voor zijn opvolging had gezorgd.

Lang ziekbed

Conté's dood werd bekend gemaakt door parlementsvoorzitter Aboubacar Somparé, volgens de grondwet de eerst aangewezene om Conté op te volgen. De moslim Conté kwam in 1984 na een coup aan de macht en regeerde Guinee sindsdien met harde hand. Daardoor bleef het land – anders dan buurlanden Sierra Leone en Liberia – relatief stabiel. Maar door corruptie en slecht beleid was er onder Conté nauwelijks economische ontwikkeling en bleef de overgrote meerderheid van de bevolking arm, ondanks de aanwezigheid van vele natuurlijke rijkdommen. Conté overleed na een lang

Samenstelling van de regering van Guinee (19 november 2009)

President (Nationale Raad voor Democratie en Ontwikkeling)
Moussa Dadis CAMARA

Premier
Kabine KOMARA

Ministers:
Arbeid
Alpha DIALLO
Basisonderwijs en Voortgezet onderwijs
Hadja Aisha BAH
Buitenlandse zaken
Alexandre Cece LOUA
Decentralisatie en Lokale ontwikkeling
Naby DIAKITE
Defensie
Sekouba KONATE
Financiële controle en Bestuurlijke integriteit
Joseph KANDOUNO
Financiën
Mamadou SANDE
Gezondheidszorg en Publieke hygiëne
Abdoulaye Cherif DIABY
Handel
Mamdou Korka DIALLO
Informatie en Cultuur
Justin Morel JUNIOR
Jeugdzaken
Fodeba Isto KEIRA
Justitie
Siba NOLAMOU
Landbouw
Abdourahmane SANO
Mijnbouw en Energie
Mahmoud THIAM
Milieu en Duurzame ontwikkeling
Papa Koly KOUROUMA
Planning en Promotie van de private sector
Mamadouba Max BANGOURA
Promotie van vrouwen en kinderen
Hadja Makoura SYLLA
Publieke Werken
Boubacar BARRY
Samenwerking en Afrikaanse integratie
Diallo Djenabou SAIFOU
Staatstoezicht
Al-Hassan ONIPOGUI
Telecommunicatie
Mathurin BANGOURA
Territoriaal bestuur
Frederic KOLIE
Toerisme, Promotie van hotels en Transport
Mamadi KABA
Veiligheid
Mamadouba Toto CAMARA
Visserij en Aquacultuur
Raymond OUNOUTED
Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en Burgeronderwijs
Kaba Rougui BARRY
Wetenschappelijk onderwijs en Onderzoek
Alpha Kabine CAMARA

Secretaris-generaal van de president
Keletigui FARO

Presidentieel staatssecretaris voor Veiligheidsdiensten en Criminaliteitsbestrijding
Moussa Diokoro CAMARA

ziekbed, waardoor hij de laatste tijd weinig in het openbaar verscheen. Op 26 december 2008 werd de uitvaart van Conté bijgewoond door zijn aanhangers, maar ook door tegenstanders zoals vakbondsleiders.

Camara zelfbenoemde president

De zelfbenoemde nieuwe leider, kapitein Moussa 'Dadis' Camara, kreeg internationaal veel kritiek, onder meer omdat hij aankondigde de eerste twee jaar geen verkiezingen te willen uitschrijven. De voormalige koloniale heerser Frankrijk drong aan op vrije verkiezingen binnen zes maanden en de VS eisten de onmiddellijke terugkeer van de burgerregering. Op 28 december stuurde de militaire junta 22 legerofficieren, onder wie een legerleider die zich kritisch had uitgelaten over de militaire machtsovername, met pensioen. Een dag eerder had Camara gezegd de macht te hebben gegrepen om de corruptie te bestrijden. Ook zei hij meer partijen te willen laten profiteren van de mijnbouw in Guinee, en dat het militaire regime alleen tijdelijk was.

Nieuwe regering telt negen militairen

De bankier Kabine Komara werd op 30 december 2008 door de coupplegers benoemd tot nieuwe premier. De benoeming van een burgerregering was een belangrijke belofte geweest van de junta. De charismatische veertiger Moussa Camara kreeg veel steun van het gewone, in armoede levende Guinese volk, door openlijk de rijkdommen terug te eisen die door de elite rond Conté van de staat waren gestolen. Op 15 januari 2009 presenteerde de junta de rest van een nieuwe, 29-koppige regering. Daarin zaten slechts negen militairen, maar zij hadden wel de belangrijkste departementen in handen, zoals Defensie, Justitie, Gezondheidszorg, Financiën, Telecommunicatie en Handel. Volgens Toto Camara, een van de twee vicepresidenten van de junta, was dat nodig om de noodzakelijke veranderingen in goede banen te leiden.

Junta zet voormalige premier vast

Op 23 maart 2009 werd de voormalige premier Ahmed Tidiane Souaré opgepakt door de militaire junta, op verdenking van corruptie in zijn tijd als minister van Mijnbouw (2005-2006). Ook twee andere voormalige ministers van Mijnbouw zaten vast, als onderdeel van de junta's strijd tegen corruptie. Op 2 april 2009 kwamen de drie op borgtocht vrij, na toezeggingen dat ze geld zouden terugbetalen.

Junta belooft vrije verkiezingen

Eind maart 2009 ging de Guinese junta onder druk van politieke partijen en sociale groeperingen akkoord met het houden van vrije verkiezingen, op 31 januari 2010. Zonder vrije verkiezingen zou Guinee geschorst blijven door de Afrikaanse Unie en het West-Afrikaanse ECOWAS. Op 5 mei 2009 maakte de regering bekend dertig ambassadeurs terug te trekken, onder meer uit Washington en Beijing. Waarom werd niet bekend gemaakt.

Massale illegale drugsproductie

Volgens onderzoek van de Verenigde Naties en Interpol vond in Guinee op massale wijze illegale drugsproductie plaats, zo meldde *Afrol News* op 6 augustus 2009. De VN waren bezorgd over de wijdvertakte drugsproductie, die met andere vormen van georganiseerde criminaliteit de ontwikkeling van het West-Afrikaanse land hinderde. Guinee was een doorgeefluik voor drugssmokkel van Latijns-Amerika naar de Europese markt.

Bloedbad bij demonstratie voor democratie

Bij een demonstratie voor democratie in een voetbalstadion in Conakry, de hoofdstad van Guinee, vielen op 28 september 2009 volgens een mensenrechtenorganisatie 157 doden en meer dan duizend gewonden toen de presidentiële garde het vuur opende op de in totaal 50.000 demonstranten. Ook werden vrouwen publiekelijk verkracht. Volgens de juntaregering was de demonstratie illegaal, en lag het dodental bovendien lager. Aanleiding voor de demon-

Guinee

stratie was de aankondiging van legerleider Moussa Camara dat hij van plan was zelf mee te doen aan de presidentsverkiezingen op 31 januari 2010, wat de hoop op vrije verkiezingen teniet deed.

'Ongecontroleerde elementen'

Volgens Camara was het schieten het werk geweest van 'ongecontroleerde elementen in het leger', en zou worden onderzocht wie de orders had gegeven. De legerleider werd aanvankelijk populair door voormalige overheidsfunctionarissen en de groep rond ex-president Conté die zich schuldig hadden gemaakt aan corruptie en drugshandel, publiekelijk aan te pakken. Maar door de harde methoden van zijn soldaten en door zijn zelfverheerlijking nam die populariteit af. Op 30 september 2009 verbood Camara alle demonstraties en politieke bijeenkomsten. Hij gaf oppositieleiders de schuld van het bloedbad, omdat de demonstratie onverantwoord zouden zijn geweest. Families van nabestaanden zouden worden gecompenseerd. De verkiezingen zouden gewoon doorgaan, zei Camara op 2 oktober 2009. Uit protest tegen het bloedbad namen de ministers van Landbouw, Werkgelegenheid en Informatie medio oktober 2009 ontslag. Frankrijk raadde haar 2.500 ingezetenen in Guinee aan het toenemende geweld te ontvluchten.

'Bloedbad was gepland'

Volgens een diepgaand onderzoek van Human Rights Watch was het bloedbad vooraf goed doordacht en gepland geweest. Ook de VN ging de gebeurtenissen onderzoeken. Een maand na het bloedbad, op 28 oktober 2009, bleven veel inwoners van Conakry en andere steden uit protest thuis, ondanks waarschuwingen van de junta dat dat als een 'provocatie' zou worden opgevat. Zowel de door de junta aangewezen regering als de oppositie voerden inmiddels gesprekken met president Blaise Compaore van Burkina Faso, die als bemiddelaar optrad. De oppositie wilde dat een regering van nationale eenheid vrije verkiezingen zou voorbereiden. Op 7 november 2009 maakte de Afrikaanse Unie sancties bekend tegen de militaire machthebbers. Tegoeden van juntaleiders buiten Guinee werden bevroren. Door zowel ECOWAS als de Afrikaanse Unie was Guinee nog altijd geschorst. Ook de VS en de EU hadden sancties ingesteld.

Kameroen

ECONOMIE

Mijnbouwdeal met China

De Guinese minister van Mijnbouw Mahmoud Thiam maakte op 15 oktober 2009 bekend een overeenkomst van 4,5 miljard euro te hebben gesloten met China. China zou gaan investeren in de infrastructuur van het land en helpen bij het opzetten van een nationaal mijnbedrijf, in ruil voor mineralen en olie. De planning van de deal was opmerkelijk, gezien de slechte mensenrechtensituatie in het West-Afrikaanse land.

(Vorige berichten pagina 294/3 - 2008)

KAMEROEN

BINNENLAND

Beëindiging uitzendverbod

Radio- en televisiezender Equinoxe en radiozender Magic FM mochten hun programmering hervatten, zo werd bekend gemaakt op 7 juli 2008. Beide zenders hadden sinds eind februari 2008 niet meer mogen uitzenden wegens kritiek op pogingen van de Kameroense president Paul Biya om door een grondwetswijziging een derde termijn te kunnen aanblijven. Officieel was de reden voor het uitzendverbod dat de twee hun vergunningen niet hadden betaald.

Voormalige topbestuurders vast wegens corruptie

De Kameroense voormalige topambtenaar Joseph Edou en de voormalige minister Andre Booto a Ngon waren veroordeeld tot veertig jaar gevangenisstraf wegens het verduisteren van overheidsgeld, zo werd bekend op 14 juli 2008. Het proces, waarbij ook anderen werden veroordeeld tot gevangenisstraf, geldboetes en het terugbetalen van corruptiegeld, liep sinds 2006 en maakte onderdeel uit van een anticorruptiecampagne die in 2004 onder druk van internationale schuldeisers van start ging. Volgens Transparency International was Kameroen een van de meest corrupte landen ter wereld.

Conflict over schiereiland beslecht

Het olierijke schiereiland Bakassi werd medio augustus 2008 door Nigeria overgedragen aan Kameroen, waarmee een einde kwam aan een territoriale ruzie die in 1981 bijna leidde tot oorlog. In 1913 werd Bakassi in een overeenkomst tussen de vroegere koloniale machten Groot-Brittannië en Duitsland toegewezen aan Kameroen. Maar de meerderheid van de lokale bevolking zag zichzelf als Nigeriaan en in 1993 vielen Nigeriaanse troepen het schiereiland binnen. In 2002 oordeelde het Internationaal Gerechtshof dat Bakassi bij Kameroen hoorde, waarop zo'n honderdduizend inwoners naar Nigeria vertrokken. Om veiligheidsredenen was de overdrachtsceremonie niet in Bakassi zelf, maar in Calabar in Nigeria.

Rebellen: gevangenenruil op zee

Verschillende bronnen meldden op 12 november dat Kameroen politieke gevangenen had vrijgelaten in ruil voor tien gijzelaars die werden vastgehouden door de Bakassi Vrijheidsstrijders (BFF), onder wie zeven Fransen. Zowel Kameroen als Frankrijk ontkende een deal met de rebellengroep. De gijzelaars, onder wie ook één Tunesiër en twee Kameroeners, werden op 31 oktober 2008 gevangengenomen op een schip van het Franse oliebedrijf Bourbon voor de kust van Bakassi. De uitwisseling zou op 11 november op zee hebben plaatsgevonden. De BFF kwam op voor de lokale, overwegend Nigeriaanse bevolking van het olierijke schiereiland, dat sinds augustus weer onder Kameroens bewind viel.

Protestzanger veroordeeld

De bekende Kameroense zanger en componist Lapiro de Mbanga (51), die eigenlijk Pierre Roger Lambo Sandjo heette, kreeg in oktober 2008 drie jaar gevangenisstraf en een hoge geldboete wegens deelname aan een demonstratie tegen de overheid in februari 2008. Volgens sommigen had zijn veroordeling te maken met de protestsong 'Constipated Constitution', waarin hij waarschuwde voor de omstreden grondwetswijziging waarmee president Biya langer aan de macht wilde blijven. Officieel zou Mbanga demonstranten hebben opgehitst om geweld te gebruiken, maar volgens zijn vrouw had hij dat juist willen voorkomen.

Politie drijft anticorruptiedemonstratie uiteen

De politie in Kameroen greep op 10 decem-

ber 2008 hard in en arresteerde meerdere mensen bij een door de regering verboden demonstratie tegen corruptie. Ook raakten zo'n honderd mensen gewond door het politiegeweld. Een van de arrestanten was Bernard Njonga, de president van de Burger Associatie voor de Verdediging van Collectieve Belangen (ACDIC), die de demonstratie had georganiseerd. Ook leden van verschillende Europese NGO's waren getuige van het politiegeweld.

Fraude door belastinginspecteurs

Het hoofd van de Kameroense belastingdienst Laurent Nkodo veroordeelde op 26 januari 2009 de 'massale fraude' door belastinginners, waardoor de staat volgens hem in 2008 minder dan de helft aan belastingen had ontvangen dan was verwacht. In 2007 was iets vergelijkbaars gebeurd. Volgens Nkodo was een nieuw systeem nodig met een betere financiële controle. Ook beschuldigde hij ambtenaren van het intimideren van belastingbetalers.

AI beschuldigt regering van geweld tegen oppositie

Eind januari 2009 beschuldigde Amnesty International de Kameroense regering van president Paul Biya van meer dan tien jaar mensenrechtenschendingen, marteling en moord. De mensenrechtenorganisatie publiceerde een lange lijst met gevallen van mishandeling door staatsveiligheidsdiensten en aanhangers van de regerende partij, die bijna altijd straffeloos hun gang konden gaan. Een politieke oppositie was niet toegestaan en dissidente politici, journalisten en mensenrechtenactivisten werden onderdrukt en het zwijgen opgelegd door geweld, intimidatie en oneerlijke processen.

Paus spreekt voor 600.000 gelovigen

Tijdens de eerste grote mis van zijn tournee door Afrika in een voetbalstadion in de Kameroense hoofdstad Yaounde op 19 maart 2009, waarschuwde Paus Benedictus XVI de armste regio van de wereld niet te bezwijken voor materialisme en hield hij vast aan zijn afkeer tegen het gebruik van condooms. Voor 60.000 pelgrims noemde hij Afrika een 'continent van hoop'. 'Maar Afrika in het algemeen en Kameroen in het bijzonder brengen zichzelf in gevaar als ze niet erkennen wie de ware schepper van het leven is.' Ook hekelde de Paus militaire en economische machten die Afrika hun wil oplegden, oorlogen aanwakkerden door wapenleveranties en het continent wilden ontdoen van zijn natuurlijke rijkdommen.

President benoemt nieuwe premier

De Kameroense president Paul Biya benoemde op 30 juni 2009 de tweeënzestigjarige plaatsvervangend secretaris-generaal van de president Yang Philemon als nieuwe premier. Philemon verving Ephraim Inoni, die sinds december 2004 in functie was. Ook werden negen andere ministers door Biya vervangen, onder wie minister van Defensie Remy Ze Meka die werd vervangen door de voormalige nationale politiechef Edgard Alain Mebe Ngo'o.

ECONOMISCHE ZAKEN

Aanwezigheid olie en gas aangetoond

Het Britse olie- en gasbedrijf Bowleven maakte in augustus 2008 bekend zeer tevreden te zijn over de resultaten van de zoektocht naar olie in Etinde, in het Upper Isongo gebied in Kameroen. Het bedrijf toonde al eerder de aanwezigheid van belangrijke gasvoorraden in de regio aan.

(Vorige berichten pagina 298/1 - 2008)

LESOTHO

BINNENLAND

Voormalig dictator noemt samenstelling parlement 'illegaal'

Generaal-majoor Metsing Lekhanya, voormalig leider van de militaire junta die Lesotho leidde van 1986 tot 1993, beschuldigde de regering op 11 november 2008 ervan misbruik te maken van het kiessysteem in het land door de samenstelling van het parlement naar haar hand te zetten. Lesotho kende een ingewikkeld systeem om de zetels van het parlement te verdelen. De oppositie beschuldigde de regering van het manipuleren van de regels, waardoor 21 zetels werden bezet door regeringsgezinde afgevaardigden. Lekhanya was leider van de Basotho Nationale Partij (BNP), de belangrijkste oppositiepartij.
De Ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika (SADC), het samenwerkingsverband van vijftien staten in de regio, had voormalig president van Botswana Ketumile Masire gevraagd te bemiddelen in het conflict. Dit had tot dan toe geen resultaat opgeleverd.

Bemiddelaar steunt bezwaren oppositie

Op 29 juli 2009 gaf Masire een korte verklaring uit waarin stond dat de toewijzing van parlementszetels na de verkiezingen in 2007 op onjuiste wijze had plaatsgevonden. Daarmee erkende hij de bezwaren van de oppositie tegen de gevolgde procedure, die in het voordeel van de regering zou zijn geweest.
Masire bezocht Lesotho eerder die maand om te bemiddelen in het conflict, maar keerde vervroegd terug naar huis vanwege wat hij beschouwde als een gebrek aan medewerking van de regering en het Lesotho Congres voor Democratie (LCD), de regeringspartij. Van een daadwerkelijke bemiddeling was daardoor geen sprake.
De regering wees het rapport van Masire onmiddellijk van de hand: het zou de oppositie aanmoedigen het land 'te destabiliseren'. Van verder overleg over de ontstane situatie kon dan ook geen sprake zijn.

'Lichte verbetering politiek bestuur in Lesotho'

Op de 2008 Ibrahim Index van Goed bestuur in Afrika was Lesotho een plaats gestegen vergeleken met het jaar ervoor. Het land stond in de index op de twaalfde plaats. Er waren 48 Afrikaanse landen onderzocht. Uit de index, die op 6 oktober 2008 werd gepresenteerd, bleek dat het politiek bestuur in Lesotho in de periode 2005-2006 licht was verbeterd. De index onderzocht de kwaliteit van het overheidsoptreden, onder meer aan de hand van de verstrekte diensten, handhaving van de wet, corruptie en mensenrechten. Lesotho had zich in vier van de vijf onderzochte categorieën verbeterd in vergelijking met het jaar daarvoor.

Premier overleeft aanslag

Premier Pakalitha Mosisili van Lesotho ontsnapte op 22 april 2009 aan de dood toen gewapende mannen zijn huis aanvielen. Volgens Zuid-Afrikaanse media ontstond er een vuurgevecht met de politie, waarbij drie

van de aanvallers zouden zijn gedood. Ook zouden twee aanvallers, een Zuid-Afrikaan en een Mozambikaan, zijn gearresteerd en een partij wapens in beslag zijn genomen.
De vierenzestigjarige Mosisili was al twaalf jaar eerste minister in Lesotho. Bij de verkiezingen in 2007 werd hij herkozen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kwetsbare groepen lijden onder hoge voedselprijzen

Vooral de stedelijke bevolking in Lesotho was hard getroffen door de stijging van de voedselprijzen, zo bleek uit een studie waarover persbureau *IRIN* op 6 januari 2009 berichtte. De armere bevolkingsgroepen besteedden 75 tot 80 procent van hun inkomsten aan het kopen van voedsel.
Lesotho importeerde 70 procent van de benodigde etenswaren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regering legt radiozender tijdelijk uitzendverbod op

De regering van Lesotho legde het particuliere radiostation *Harvest FM* op 29 juli 2008 wegens smaad een schorsing van een jaar op, waarvan negen maanden voorwaardelijk. In de uitzendingen waren regelmatig kritische geluiden over de regering te horen, vooral sinds de betwiste uitslag van de verkiezingen in 2007. Volgens veel waarnemers werd het radiostation daar nu voor gestraft.
Eind oktober 2008 hervatte het station de uitzendingen weer, maar de autoriteiten waarschuwden dat bij een nieuwe overtreding van de mediawet de voorwaardelijke schorsing van negen maanden alsnog zou worden opgelegd.

(Vorige berichten pagina 412/3 - 2008)

SOMALIË

BINNENLAND

Nieuwe regering kan opmars islamisten niet stoppen

Nieuwe premier benoemd

President Sharif Sheikh Ahmed benoemde op 13 februari 2009 Omar Abdirashid Sharmarke tot nieuwe premier. Sharmarke woonde in Canada en had voor de Verenigde Naties gewerkt in Soedan en Sierra Leone. Hij was de zoon van Abdirashid Ali Sharmarke, de laatste democratisch gekozen president van Somalië. Sharmarke arriveerde in Somalië op 26 februari. Het was voor het eerst in 22 jaar dat hij er voet aan de grond zette.
Een dag eerder hadden islamistische rebellen van al-Shabab, de beweging die door de Verenigde Staten op de lijst van terroristische organisaties was gezet, regeringstroepen aangevallen in Mogadishu. Het was het ernstigste geweld sinds weken; minstens dertig burgers waren daarbij omgekomen. De overgangsregering van president Sharif Sheikh Ahmed en premier Omar Abdirashid Sharmarke was de zeventiende poging om weer een formele staat Somalië te creëren.

Islamitische leiders tegen oproep Bin Laden

Een groep vooraanstaande islamitische geestelijken verwierp op 20 maart de oproep van Osama Bin Laden een dag eerder om de nieuwe Somalische president af te zetten. Op een geluidsband noemde Bin Laden president Sheik Sharif Sheik Ahmed een werktuig van de Verenigde Staten. Sheik Bashir Ahmed Salad, leider van de Raad van Correctie en Verzoening, veroordeelde de oproep van Bin Laden en zei dat de Somaliërs moe waren van oorlog en verlangden naar rust en orde.

Parlement wil islamitische wetgeving

Unaniem stemden de Somalische parlementariërs op 18 april voor de invoering van islamitische wetgeving. De hoop was dat daarmee tegemoet werd gekomen aan de eisen van de islamistische opstandelingen. Minister van Informatie Farhan Ali Mohamed zei dat islamitische geleerden en imams zouden worden uitgenodigd om te komen met voorstellen voor aanpassing van de grondwet van het land.

Geweldsuitbarsting als stabilisatiepoging faalt

Na drie maanden van hoop op meer stabiliteit in Somalië brak op 7 mei het geweld in de hoofdstad Mogadishu weer in alle hevigheid los toen islamistische opstandelingen oprukten naar het presidentiële paleis. Dat werd verdedigd door regeringstroepen, gesteund door vredestroepen van de Afrikaanse Unie. Op 15 mei waren al meer dan honderd mensen omgekomen, vooral burgers; duizenden mensen waren de stad ontvlucht. Het geweld gaf aan dat president Sheik Sharif Sheik Ahmed, een voormalig leider van islamistische rebellen, er niet in was geslaagd om tot een akkoord te komen met zijn voormalige collega's. Ook de door internationale donoren toegezegde hup van ca. 180 miljoen euro aan militaire uitrusting en ontwikkelingshulp mocht niet baten. De islamistische rebellen onder leiding van al-Shabab wilden een strenge moslimstaat en kregen steeds meer steun van buitenlandse strijders uit Pakistan, Jemen en Saoedi-Arabië. Volgens de Speciale Afgezant van de Verenigde Naties voor Somalië, Ahmedou Ould-Abdallah, vormden driehonderd buitenlandse strijders de kern van de recente aanvallen op Mogadishu.

Drie vooraanstaande regeringsvertegenwoordigers gedood

Op 17 juni kwam het hoofd van de politie van Mogadishu om toen regeringstroepen een legerbasis wilden heroveren op al-Shabab. Bij die gevechten kwamen ook achttien burgers om. De minister van Veiligheid, kolonel Omar Hashi Aden, en achttien anderen werden gedood bij een zelfmoordaanslag op 18 juni in de stad Beledweyn, ten noorden van Mogadishu. President Sheikh Sharif Sheikh Ahmed, hield al-Shabab verantwoordelijk voor de aanslag.
Op 19 juni werd de vertegenwoordiger van het Karan-district in het parlement, Mohamed Hussein Addow, vermoord door gewapende mannen.

Unicef in de knel

Het Kinderfonds van de Verenigde Naties Unicef meldde op 18 juni dat steeds meer agressie tegen humanitaire operaties het functioneren van de organisatie ernstig belemmerde, wat het leven van veel vrouwen en kinderen bedreigde. Kantoor en terrein van Unicef in Jowhar in het midden van Somalië waren bezet door milities, nadat al-Shabab de macht over de stad had overgenomen.

Parlement komt bijeen

Op 27 juli kwam het Somalische parlement

Samenstelling van de regering van Somalië (september 2009)

President
Sheikh SHARIF Sheikh Ahmed
Premier
Umar Abdirashid Ali SHARMARKE
Vicepremier
Abdiwahid Eilmi GONJEEH
Vicepremier
Sharif HASSAN Sheikh Adan
Vicepremier
Abdirahman Aden Ibrahim IBBI

Ministers:
Algemene Accountancy & Bewaarder van Nationaal Bezit
Mohamed MURSAL
Ambtenarenzaken
Mohamed Abdi HAYIR
Arbeid en Stedelijke ontwikkeling
Mohamed Abdi YUSUF
Binnenlandse Zaken
Sheikh Abdiqadir Ali OMAR
Buitenlandse zaken
Ali JANGELI Ahmad
Defensie
Abdallah BOOS Ahmed
Diasporazaken
Abdullahi Ahmed Abdulle AZHARI
Federale en Constitutionele zaken
Madobe Nunow MOHAMED
Financiën
Sharif HASSAN Sheikh Adan
Gezondheid
Qamar Aden ALI
Handel
Abdirashid INRO
Havens en Transport over zee
Abdiazziz Hasan MUHAMMAD
Hoger onderwijs
Ibrahim Hassan ADOW
Humanitaire zaken
Mohammed Abdi IBRAHIM
Industrie
Badurrahman Jama ABDALLA
Informatie
Farhan Ali MOHAMUD
Jeugd en Sport
Saleban Olad ROBLE
Justitie en Grondwetszaken
Abdurrahman Mohamud Farah JANAQOW
Landbouw
Mohamed Ibrahim HABSADE
Milieubescherming
Burei M. HAMZA
Nationale planning en Internationale samenwerking
Abdirahman Abdi Shakur WARSAME
Olie en Energie
Abdiwahid Eilmi GONJEEH
Onderwijs
Ahmed Abdullahi WAYEL
Onderzoek en Technologie
Mohamed Ali HAGA
Plattelandsontwikkeling
Shadija Mohamed DIRIYE
Post en Telecommunicatie
Abdirizak Osman JURILE
Rehabilitatie oorlogsveteranen
Mohamed Ali IBRAHIM
Religieuze zaken
Sheikh Nur Ali ADAN
Toerisme en Natuur
Mohamed Huseen SAID
Transport over land en door de lucht
Ali Jama ABDALLA
Schatkist
Abdirahman Umar Osman YARISOW
Veeteelt
Abokar Abdi OSMAN
Veiligheidszaken
Abdullahi Muhammad ALI
Visserij
Abdirahman Aden Ibrahim IBBI
Vrouwen en Familiezaken
Fowisya Mohamed SHEIKH
Water en Mineralen
Muhammad Abdullahi OMAR
Wederopbouw
Hussein Eelabe FAHIYE

bijeen. Dat was voor het eerst sinds mei, toen Mogadishu werd aangevallen door islamistische opstandelingen. In de afgelopen twee maanden was er alleen gevochten.
Ook op 27 juli werd er gevochten in het zuiden van de stad.
De voorzitter van het parlement, Sheik Aden Mohamed Nor, zei dat het parlement de onveiligheid niet accepteerde als excuus voor afwezigheid.

Hij ontsloeg daarom vijf parlementsleden die zonder geldige reden afwezig waren. In totaal telde het parlement 550 leden.

Duizenden Somaliërs vluchten naar Jemen

De Vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties UNHCR zei op 28 juli dat 12.000 Somaliërs door de gevechten in en rond Mogadishu naar de noordelijke stad Bosasso waren gevlucht, om van daar de oversteek over de Golf van Aden naar Jemen te maken. Volgens de UNHCR waren sinds 7 mei bijna 250.000 mensen op de vlucht geslagen. In 2009 hadden al 30.000 Somaliërs de oversteek naar Jemen gemaakt, waarbij zo'n driehonderd van hen waren omgekomen.

Ethiopische troepen verdrijven militanten

Honderden Ethiopische troepen staken de grens met Somalië over en verdreven zonder dat het tot gevechten kwam islamistische opstandelingen uit de grensstad Belet Weyne. Dat meldden getuigen op 29 augustus. In de afgelopen maanden was al eerder gemeld dat Ethiopische troepen de grens over waren gestoken. De commandant van het Somalische leger in de regio ontkende dat er Ethiopische troepen in Belet Weyne waren.

WFP sluit voedingscentra

Het Wereldvoedselprogramma WFP sloot twaalf voedselcentra voor moeders en kinderen in Somalië bij gebrek aan geld. Dat zei Peter Smerdon, woordvoerder van het WFP in Nairobi, Kenia op 14 september. De Verenigde Naties schatten dat meer dan drie miljoen Somaliërs waren aangewezen op voedselhulp, meer dan de helft van de bevolking.

Zelfmoordaanslag in Mogadishu

Minstens zestien mensen kwamen om bij een dubbele zelfmoordaanslag op 17 september op een basis van vredestroepen in Mogadishu. De aanslag werd opgeëist door islamistische militanten. Onder de doden was de tweede man van de troepen van de Afrikaanse Unie in Somalië, majoor-generaal Juvenal Niyonguruza uit Burundi. Twee witte voertuigen met VN-logo, volgestopt met explosieven, waren de basis opgereden.
Volgens al-Shabab was de aanslag een vergelding voor de Amerikaanse aanval drie dagen eerder op Saleh Ali Saleh Nabhan, die door de Amerikanen werd verdacht van de aanslagen in Mombassa, Kenia in 2002, door al-Qaida.
Als vergelding vuurden de vredestroepen na de aanslag raketten af op wijken van Mogadishu die onder controle van de islamisten stonden. Volgens een medewerker van een ziekenhuis kwamen daardoor zeven mensen om.

Doden na aanslag op luchthaven

Islamistische militanten bestookten op 22 oktober de luchthaven van Mogadishu, op een moment dat de Somalische president

op het punt stond met een vliegtuig te vertrekken. Bij de gevechten die daarop volgden in de nabij gelegen woonwijken en een markt kwamen 24 mensen om, en raakten zestig gewond. Volgens de militanten werden zij getroffen door vuur van de troepen van de Afrikaanse Unie, die het vliegveld bewaakten. De president vertrok ongedeerd.
Al-Shabab noemde de uit Oeganda en Burundi afkomstige vredestroepen van de Afrikaanse Unie vijanden van Somalië, en dreigde met aanvallen in de respectievelijke hoofdsteden Kampala en Bujumbura.

Getuigen meldden dat het geweld een herkenbaar patroon had. Het begon vaak met een aanval van opstandelingen op de troepen van de Afrikaanse Unie. Die openden vervolgens het vuur op de opstandelingen, die huisden in de woonwijken waardoor er veel burgerslachtoffers vielen. Dat voedde de weerstand tegen de vredestroepen van de Afrikaanse Unie. Die verlieten nauwelijks nog hun basis in Mogadishu.
De regering controleerde nog slechts enkele huizenblokken in Mogadishu, alsook de haven, het vliegveld en enkele belangrijke regeringsgebouwen. Al-Shabab had de macht in het zuiden en midden van Somalië.

Somalische rechter doodgeschoten

De rechter Sheikh Mohamed Abdi Aware, die onlangs vier leden van al-Shabab had veroordeeld en eerder ook piraten en mensensmokkelaars, werd doodgeschoten op 12 november 2009 in de stad Bosasso in de semionafhankelijke regio Puntland. Een dag eerder was in de hoofdstad van Puntland, Garowe, het parlementslid Ibrahim Elmi Warsame doodgeschoten.

Vrouw gestenigd wegens overspel

Sheikh Ibrahim Abdirahman, een rechter van de islamistische opstandelingen van al-Shabab, veroordeelde een twintigjarige vrouw tot de dood door steniging wegens overspel. Haar vriend (29) kreeg honderd zweepslagen. De straffen werden voltrokken op 17 november 2009 in de stad Wajid voor zo'n tweehonderd toeschouwers. Al-Shabab, dat banden zou onderhouden met al-Qaida, had de macht in het zuiden en midden van Somalië en had daar een conservatieve versie van de islamitische sharia ingevoerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Internationale actie tegen Somalische piraterij

Vijf groepen verantwoordelijk voor grootste deel piraterij

Vijf groepen waren verantwoordelijk voor het grootste deel van de piratenaanvallen op schepen vanaf de kust van Somalië. Dat stelde op 9 april 2009 een memo van het Legercomité van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden, dat was gebaseerd op het verhoor van een gevangengenomen piraat. Die had verteld hoe het losgeld van ongeveer 1 tot 2 miljoen euro per schip werd verdeeld: 20 procent ging naar de leiders van de groep, 20 procent werd geïnvesteerd in bewapening, brandstof, voedsel en sigaretten voor volgende acties, 30 procent was voor de piraten en 30 procent voor omgekochte regeringsvertegenwoordigers. In 2008 verwierven de Somalische piraten bijna 20 miljoen euro aan losgeld voor 42 schepen.
De vijf belangrijkste groepen, georganiseerd volgens clanlijnen, hadden hun basis in Eyl (Isse Mahmud en Leelkasse subclans van de Darod clan), Garad (Omar Mahmuud subclan van de Darod clan) en in Hobyo, Hardheere en Mogadishu (alle van de Habargedir subclan van de Hawiye clan).

Bijdragen ter bestrijding piraterij

De door de Verenigde Staten opgezette Contactgroep voor Somalië, waarin 45 landen waren vertegenwoordigd en negen maritieme organisaties, kwam op 11 september overeen een fonds te starten onder de vlag van de Internationale Maritieme Organisatie van de Verenigde Naties, om zo de kosten van de bestrijding van de Somalische piraten gezamenlijk te dragen. De groep was verdeeld over de vraag of er een internationaal tribunaal moest komen om de Somalische piraten te berechten, zoals Duitsland en Rusland wilden. De Verenigde Staten wilden echter zelf piraten berechten die Amerikaanse schepen aanvielen.
Tot september waren er meer dan 150 piratenaanvallen geweest. Dat was een stijging van 50 procent vergeleken met 2008.

Samenwerking met Chinese marine in bestrijding piraten

Vanaf het voorjaar van 2010 zou de Chinese marine de inzet van ongeveer dertig marineschepen uit vijftien verschillende landen tegen Somalische piraterij in de Golf van Aden coördineren. Dat werd bekend op 13 november 2009 na internationaal overleg hierover in Peking. Somalische piraten hadden op dat moment dertien schepen in hun macht met meer dan 230 opvarenden, onder wie 25 Chinese zeelieden.

Ethiopië weigert Somalië steun

Ethiopië weigerde op 21 juni 2009 in te gaan op een verzoek van de regering van Somalië om militaire steun, omdat voor zo'n actie een internationaal mandaat nodig was. De dag ervoor had de voorzitter van het Somalische parlement, Sheikh Aden Mohamed Nur, de buurlanden Kenia, Djibouti, Ethiopië en Jemen opgeroepen om op zeer korte termijn militaire steun te geven. Het was de tweede dag van zware gevechten in Mogadishu.

VS beloven meer steun

De minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten, Hillary Clinton, beloofde op 6 augustus 2009 dat de steun aan Somalië zou worden uitgebreid, inclusief militaire steun. Zij dreigde ook met sancties tegen Eritrea, dat steun zou geven aan de extremisten van al-Shabab in Somalië. Volgens Clinton wilden de militanten vanuit Somalië over de hele wereld terroristische aanvallen uitvoeren.
Clinton deed haar uitspraken na een bezoek aan de Somalische president Sheik Sharif Sheik Ahmed, in de Amerikaanse ambassade in Kenia. De Verenigde Staten trainden, zonder daar veel ruchtbaarheid aan te geven, Somalische veiligheidstroepen in Djibouti. In een reactie liet een woordvoerder van al-Shabab in Mogadishu weten dat geen enkele Amerikaanse steun aan Ahmed's regering of de vredestroepen van de Afrikaanse Unie hun opmars zou kunnen stoppen.

Vee-export naar Saoedi-Arabië hervat

De autoriteiten van Saoedi-Arabië maakten op 5 november 2009 bekend dat na negen jaar het verbod op import van vee uit Somalië en Somaliland was opgeheven. Die export was cruciaal voor de Somalische economie. De export naar Saoedi-Arabië leverde de Somalische handelaren hogere

prijzen op dan die naar omringende Afrikaanse landen, omdat de vraag naar vlees in Saoedi-Arabië hoog was. Het verbod was ingesteld na de uitbraak van Rift Valley Koorts onder vee in de Hoorn van Afrika. Omdat er in Somalië geen officiele controle meer was, had Saoedi-Arabië het verbod gehandhaafd. Daardoor was echter de smokkel van Somalisch vee naar Saoedi-Arabië sterk gestegen. Door de import weer officieel toe te staan, hoopte Saoedi-Arabië weer controle over de import te krijgen.

(Vorige berichten pagina 113/1 - 2009)

SWAZILAND

BINNENLAND

Vrijgelaten dissident wil strijd voor democratie voortzetten

De vrijlating van de leider van Swazilands belangrijkste oppositiepartij betekende volgens waarnemers niet dat koning Mswati III van plan was meer politieke vrijheid toe te staan.
Mario Masuku, leider van de Verenigde Democratische Beweging (Pudemo) werd op 21 september 2009 ontslagen uit de gevangenis, nadat hij tien maanden had vastgezeten op beschuldiging van terrorisme. Hij was een van de vele activisten die sinds het verbod op politieke partijen in 1973 in het koninkrijk gevangen was gezet. Na zijn vrijlating beloofde Masuku de strijd voor democratie voort te zullen zetten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Textielfabrieken gesloten

Vier textielfabrieken sloten in de eerste maanden van 2009 de deuren in Swaziland. Honderden arbeiders kwamen door de sluiting op straat te staan, in een land waar de werkloosheid al zeer groot was. De fabrieken werden gesloten vanwege de internationale economische recessie; over de export naar de Verenigde Staten hoefde dankzij een overeenkomst geen belasting te worden betaald, maar de orders uit Amerika waren sterk teruggelopen. De textielindustrie was de op een na grootste werkgever in het land. De meeste fabrieken waren in handen van Chinese en Taiwanese eigenaren.

Actie tegen mensenhandel

Swaziland beloofde op 23 juni 2009 snel een wet te zullen aannemen tegen mensenhandel, nadat de Verenigde Staten het land een week eerder op een zwarte lijst hadden geplaatst wegens een gebrek aan actie tegen de misdaad. De VS dreigde sancties te nemen, zoals het tegenhouden van ontwikkelingshulp. Swaziland had tot dan toe nog geen wet waarin menshandel als bij gedwongen arbeid en prostitutie waren verboden.

Ernstige schending van arbeidsrechten

In een op 4 november 2009 gepubliceerd rapport noemde de Internationale Confederatie van Vakbonden (ITUC) Swaziland de grootste schender van arbeidersrechten in zuidelijk Afrika. Praktijken als gedwongen arbeid en kinderarbeid zouden regelmatig voorkomen in het koninkrijk. Het recht op organisatie was in Swaziland ernstig beperkt, evenals de mogelijkheid om collectief over arbeidsrechten te onderhandelen.

(Vorige berichten pagina 242/3 - 2009)

ZAMBIA

BINNENLAND

President overleden na beroerte

De Zambiaanse president Levy Mwanawasa (59) overleed op 19 augustus 2008 in een ziekenhuis in Parijs. Hij bezweek aan de gevolgen van een beroerte enkele weken eerder in Egypte, aan de vooravond van een bijeenkomst van de Afrikaanse Unie. Mwanawasa werd daarna naar Parijs vervoerd, waar hij nog vergeefs werd geopereerd.
De Zambiaanse president was halverwege zijn tweede termijn van vier jaar, nadat hij in 2002 voor de eerste keer gekozen was. Zijn wankele gezondheid was steeds een punt van zorg. In april 2006, vlak voor zijn herverkiezing als president, had Mwanawasa ook een lichte beroerte gehad.
De taken van de president werden voorlopig waargenomen door vicepresident Rupiah Banda.

Massaal afscheid van president

Een groot aantal Afrikaanse staatshoofden en vertegenwoordigers van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië woonden op 3 september de begrafenisplechtigheid voor de overleden president bij in de Baptistenkerk in Lusaka. Rondom de kerk hadden zich 5.000 rouwende Zambianen verzameld. Tot de aanwezigen behoorden de Zimbabwaanse president Robert Mugabe en oppositieleider Morgan Tsvangirai, die voor even hun onderlinge rivaliteit opzij hadden geschoven. Als president was Mwanawasa een uitgesproken criticaster van het bewind van Mugabe in het buurland.

Vicepresident kandidaat bij verkiezingen

Regeringspartij MMD (Beweging voor Meerpartijen Democratie) koos op 5 september waarnemend president Rupiah Banda tot haar kandidaat bij de presidentsverkiezingen, die op korte termijn zouden plaatsvinden. Naar verwachting zouden oppositieleider Michael Sata van het Patriottisch Front (PF) en Hakainde Hichilema van de Verenigde Partij voor
Nationale Ontwikkeling (UPND) daarbij zijn voornaamste uitdagers zijn.

Banda nieuwe president

Waarnemend president Rupiah Banda werd op 3 november beëdigd als nieuwe president van zijn land, nadat hij de verkiezingen van 30 oktober met nipt verschil had gewonnen. Banda kreeg 40,1 procent van de stemmen, zijn voornaamste rivaal Michael Sata bleef steken op 38,1 procent. Hij beloofde bij zijn inauguratie het beleid van zijn overleden voorganger Mwanawasa voort te zullen zetten. Volgens de verslagen kandidaat Sata waren de verkiezingen niet eerlijk verlopen; hij kondigde aan bij de rechter een hertelling van de stemmen te zullen eisen.

EU-waarnemers positief over verkiezingen

In een verklaring noemde de Europese Unie op 12 november de presidentsverkiezingen in Zambia 'vrij en eerlijk', en nam daarmee afstand van claims van de oppositie over mogelijke fraude. Dat bij de verkiezingen gebruik was gemaakt van de kiezersregistratie van de vorige presidentsverkiezingen in 2006 was volgens de EU 'betreurenswaardig', maar ook begrijpelijk gezien de korte periode waarin de verkiezingen moesten

Zambia

Uitslag presidentsverkiezingen Zambia
(30 oktober 2008)

kandidaat	partij	stemmen	%
Rupiah B. Banda	MMD	718.359	40,1
Michael C. Sata	PF	683.15	38,1
Hakainde Hichilema	UPND	353.018	19,7
Godfrey K. Miyanda	HP	13.683	00,8

Opkomst: 45,4 procent

Samenstelling van de regering van Zambia
(15 juli 2009)

President
Rupiah BANDA
Vicepresident
George KUNDA

Ministers:
Binnenlandse zaken
Kalombo MWANSA
Buitenlandse Zaken
Kabinga PANDE
Communicatie en Transport
George LUNGWANGA
Defensie
George MPOMBO
Energie en Water
Kenneth KONGA
Financiën en Nationale planning
Situmbeko MUSOKOTWANE
Gemeenschapsontwikkeling en Sociale voorzieningen
Michael KAINGU
Gender en Vrouwenontwikkeling
Sarah SAYIFWANDA
Gezondheidszorg
Kapembwa SIMBAO
Informatie en omroepen
Ronnie SHIKAPWASHA
Justitie
George KUNDA
Landerijen
Ronald MUKUMA
Landbouw en Coöperaties
Brian CHITUWO
Lokale overheid en Huisvesting
Ben TETAMASHIMBA
Mijnbouw
Maxwell MWALE
Milieu, Natuurlijke hulpbronnen en Toerisme
Catherine NAMUGULA
Handel en Industrie
Felix MUTATI
Onderwijs
Dora SILIYA
Openbare werken
Mike MULONGOTI
Presidentiële zaken
Gabriel NAMULAMBE
Sport, Jeugd en Kinderontwikkeling
Kenneth CHIPUNGU
Werkgelegenheid en Sociale zekerheid
Austin LIATO
Wetenschap en Technologie
Peter DAKA

worden georganiseerd na de onverwachte dood van president Mwanawasa. Oppositieleider Sata had voor de verkiezingen bezwaar gemaakt tegen de niet-bijgewerkte kiezersregistratie, maar een rechtbank oordeelde dat het gebruik van de oude lijst in de gegeven situatie acceptabel was.

Hooggerechtshof wijst hertelling stemmen af

Het Zambiaanse hooggerechtshof beschikte op 11 maart 2009 negatief over het verzoek van de verslagen presidentskandidaat Michael Sata voor een hertelling van de uitgebrachte stemmen bij de presidentsverkiezingen. In zijn verzoekschrift wees Sata op het ongebruikelijk grote aantal ongeldige stemmen in stedelijke gebieden (waar juist de machtsbasis van zijn partij lag) en een onverklaarbaar hoge opkomst op het platteland, waar president Banda goed scoorde.

Ex-president Chiluba vrijgesproken in corruptiezaak

Zes jaar duurde de zaak tegen hem, maar op 17 augustus 2009 werd voormalig president Frederick Chiluba vrijgesproken van de beschuldiging dat hij tijdens zijn presidentschap een half miljoen dollar (ca. 340.000 euro) aan publieke fondsen zou hebben verduisterd. Eerder werden wel twee medeverdachten veroordeeld tot drie jaar cel. Ook Chiluba's vrouw werd veroordeeld; zij kreeg 3,5 jaar gevangenisstraf wegens het ontvangen van gestolen staatsfondsen. Een Britse rechtbank veroordeelde Chiluba eerder al wel voor het stelen van bijna 50 miljoen dollar (ca. 34 miljoen euro) aan staatsfondsen gedurende zijn tienjarig bewind als president.

Geen beroep tegen vrijspraak

Op 28 augustus liet de openbaar aanklager weten geen beroep aan te tekenen tegen de vrijspraak, omdat er weinig kans was dat men alsnog zou kunnen bewijzen dat de fondsen waarover Chiluba beschikte daadwerkelijk uit de staatskas kwamen.

Protest tegen vrijspraak oud-president opgeschort

Tegen de vrijspraak van oud-president Chiluba werd elke vrijdag geprotesteerd door automobilisten die luidruchtig claxonerend door de straten van de hoofdstad Lusaka reden, maar deze protesten werden op 7 oktober voorlopig opgeschort na dreigementen van de kant van de politie.

Nadat de politie negen mensen had gearresteerd en duidelijk had gemaakt dat overmatig gebruik van autoclaxons strafbaar was, riepen de organisatoren de bevolking op om op een andere wijze uiting aan hun ongenoegen te geven.

Anticorruptieteam ontbonden

Vicepresident George Kunda kondigde op 29 oktober in het parlement de ontbinding aan van het team dat de corruptiebeschuldigingen tegen voormalig president Frederick Chiluba had onderzocht. Hij gaf daarmee voeding aan geruchten dat de regering van de zaak af wilde. Het onderzoeksteam zou onderdeel worden van de Anticorruptie Commissie.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ban op straatverkoop

Op de dag dat een verbod op illegale straatverkoop van kracht werd trad een gewapende politiemacht onmiddellijk op in de hoofdstad Lusaka. Provisorische verkoopstands werden vernield en straatverkopers kregen het bevel te vertrekken naar speciaal daartoe aangewezen terreinen. De overheid was vastbesloten een einde te maken aan de illegale handel in Lusaka en andere stedelijke centra, die voor veel onrust zou zorgen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie neemt weer toe

De dood van president Levy Mwanawassa was niet de reden dat de inflatie in Zambia weer toenam, zo liet de directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek op 29 augustus 2008 weten.

De inflatie steeg in juli naar 13 procent, maar dat zou toe te schrijven zijn aan de stijgende kosten van het dagelijkse levensonderhoud. Economen hadden de vrees uitgesproken dat het onverwachte overlijden van de president negatieve gevolgen zou hebben voor de economie van het land.

Zambia

China investeert in Zambia ondanks recessie

President Rupiah Banda opende op 19 oktober 2009 de Chambishi kopersmelter. De fabriek in de gelijknamige stad, 410 kilometer van de hoofdstad Lusaka, kostte 200 miljoen dollar (134 miljoen euro) en was eigendom van de Chinese Non-ferrous Metal Mining Group Limited.

Zeshonderd mensen vonden werk in het nieuwe complex. Bij de openingsplechtigheid zei de Chinese ambassadeur dat zijn land in Zambia zou blijven investeren ondanks de wereldwijde economische problemen. Als gevolg van de gedaalde grondstoffenprijzen gingen in 2008 in Zambia 8.200 banen in de koperindustrie verloren.

GEZONDHEID EN ZORG

Spectaculaire afname malariadoden

Het aantal dodelijke malariaslachtoffers was in Zambia sinds het jaar 2000 met 66 procent gedaald. De Wereldgezondheidsorganisatie WHO noemde in een verklaring op 23 april 2009 de behandeling van de ziekte in het land een voorbeeld voor Afrika.

In de afgelopen jaren werden 3,6 miljoen muskietennetten die behandeld waren met een lang werkende insecticide gedistribueerd in het land. Met spectaculaire resultaten: het aantal besmettingen met de parasiet nam af van ruim 50 procent tot net iets meer dan 10 procent.
Vooral bij kinderen bleek de preventieve aanpak succesvol. De belangrijkste sponsor van de distributie van muskietennetten en het nieuwe geneesmiddel ACT was het Global Fund to fight Aids, Tuberculosis and Malaria.

Campagne tegen huiselijk geweld

Huiselijk en seksueel geweld was een grote plaag voor de Zambiaanse samenleving en moest streng worden aangepakt: zero tolerance was nodig, aldus president Rupiah Bwezani Banda bij de lancering van een landelijke campagne op 30 oktober 2009. De campagne werd gesteund door het VN-Kinderfonds Unicef. In verschillende districten zouden road shows worden georganiseerd, evenals toneelvoorstellingen en debatten op scholen.

Australië

BUITENLANDSE ZAKEN

Asiel voor aanhangers oppositie in Zimbabwe

Twaalf aanhangers van de Zimbabwaanse oppositiepartij MDC die het politieke geweld in hun eigen land waren ontvlucht kregen op 10 juni 2008 politiek asiel in Zambia. De relaties tussen Zambia en Zimbabwe waren de laatste tijd verslechterd. De Zambiaanse president Levy Mwanawassa vergeleek de door een rampzalige inflatie geteisterde economie in het buurland met de zinkende Titanic, een opmerking die hem niet in dank werd afgenomen door zijn collega Mugabe in Zimbabwe.

(Vorige berichten pagina 360/3 - 2008)

AUSTRALIË

BINNENLAND

Nationale rouw na bosbranden

Op 22 februari 2009 hield Australië een dag van nationale rouw voor de slachtoffers van de bosbranden die op 7 februari uitbraken. Het officiële dodental stond op 209, maar er werd nog steeds gezocht naar slachtoffers. Een gebied ter grootte van 3.900 vierkante kilometer was door het vuur verwoest, inclusief ruim 1.800 boerderijen en huizen. Premier Kevin Rudd beloofde de getroffen gemeenschappen steun voor de wederopbouw. Voortaan zou elk jaar op 7 februari een nationale herdenking plaatsvinden, met vlaggen halfstok en een minuut stilte.

Steun voor rechten oorspronkelijke bevolking

Op 3 april 2009 onderschreef Australië de Verklaring van de Verenigde Naties die de rechten erkent van inheemse bevolkingsgroepen op hun eigen instituties, culturen en religies. Het besluit betekende een flinke ommezwaai in het beleid. Australië stemde in 2007 nog samen met Canada, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten als enige tegen de verklaring, toen die werd aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.
Dat nu alsnog werd besloten de verklaring te steunen vormde het bewijs dat een nieuw tijdperk was aangebroken in de relaties tussen de Aboriginals, de oorspronkelijke bewoners van Australië en de overige inwoners. Aboriginalleiders verwelkomden het politieke besluit, maar zeiden erbij dat ze nog wachten op vertaling van de woorden in daden die de positie van de Aboriginals werkelijk zouden verbeteren.

Situatie Aboriginals almaar slechter

Dat was hard nodig, zo bleek uit een jaarlijkse rapportage die op 2 juli werd gepubliceerd. Zo had een kind dat was geboren in een Aboriginalgemeenschap een zes keer grotere kans op misbruik en verwaarlozing dan overige Australische kinderen. Het rapport concludeerde dat de kloof tussen Aboriginals en andere Australiërs steeds wijder werd. In 2003, het eerste jaar dat het rapport werd uitgegeven, was de kans op misbruik van een kind in een gemeenschap van Aboriginals nog vier keer groter. In 80 procent van de economische en sociale categorieën die werden gemeten was geen vooruitgang geboekt. De kans dat een Aboriginal in de gevangenis kwam was dertien keer groter dan die van andere Australiërs; de kans op ziekenhuisopname als gevolg van huiselijk geweld was voor een Aboriginal 34 keer groter. Alleen de kindersterfte was bij Aboriginals iets afgenomen, maar lag altijd nog twee tot drie keer zo hoog als bij de gemiddelde Australiër. Premier Kevin Rudd zei naar aanleiding van het rapport dat de inspanningen om de kloof te dichten opgevoerd moesten worden.
Aboriginals maakten ongeveer 2 procent uit van de bevolking van 22 miljoen en behoorden tot de armsten en de minst gezonden. Hun levensverwachting lag gemiddeld tien jaar lager dan die van de overige Australiërs.

Minister van Defensie treedt af

De Australische minister van Defensie Joel Fitzgibbon trad af op 4 juni 2009. Zijn positie was onhoudbaar geworden nadat bleek dat hij had verzuimd ontvangen giften op te geven. Daarbij waren twee reizen naar China, die betaald zouden zijn door het bedrijf van zijn broer. Fitzgibbon was de eerste minister uit het kabinet van de socialistische premier Kevin Rudd die moest aftreden. De regering-Rudd trad in 2007 aan.

Herschikking van kabinet

Na het aftreden van minister van Defensie

Fitzgibbon, kwam premier Kevin Rudd op 9 juni met een aantal kabinetswijzigingen. John Faulkner werd de nieuwe minister van Defensie. Greg Combet werd onder Faulkner verantwoordelijk voor defensiepersoneel, -materiaal en -wetenschap. Mark Arbib werd de nieuwe minister op de post Werkgelegenheid. Brendan O'Connor verving Bob Debus als minister van Binnenlandse Zaken. Debus zou bij de komende verkiezingen met pensioen gaan. Joe Ludwig nam de taak over van Faulkner als kabinetssecretaris en speciale minister van staat. Minister van Sport en Jeugd Kate Ellins kreeg ook verantwoordelijkheid voor de scholing van jonge kinderen, kinderopvang en jeugd.

Premier maakt excuses voor kindermisbruik

De Australische premier Kevin Rudd maakte op 16 november 2009 zijn excuses voor het misbruik van kinderen die onder toezicht van de autoriteiten waren gesteld. Het ging om 150.000 kinderen uit arme gezinnen of wezen, die door Engeland in de afgelopen eeuwen naar Australië waren gestuurd, soms zonder dat hun ouders dat wisten. De kinderen werden in Australië in instellingen geplaatst, vaak uitgebuit en soms ook seksueel misbruikt. Aan die praktijk, die ook voorkwam in Nieuw-Zeeland, Canada, Zuid-Afrika en het voormalige Rhodesië, was pas in de jaren zestig van de twintigste eeuw een eind gekomen. Een van de belangrijkste doelen van het beleid was om de blanke bevolking in de landen sneller te laten groeien.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie houdt stand ondanks wereldwijde crisis

Parlement akkoord met stimuleringspakket

De senaat van Australië stemde op 13 februari 2009 met een krappe meerderheid in met een pakket maatregelen ter waarde van 42 miljard Australische dollar (ca. 25,9 miljard euro), bedoeld om de economie te stimuleren. Daarmee kreeg de regering van het parlement de vrijheid om direct geld uit te geven, wat volgens premier Kevin Rudd noodzakelijk was.
Van het pakket was 28,8 miljard Australische dollar (ca. 17,83 miljard euro) bestemd voor de bouw en het onderhoud van scholen, huizen en wegen in de komende vier jaar. Ook kwam er belastingvermindering voor kleine bedrijven, en was 12,7 miljard Australische dollar (ca. 7,86 miljard euro) bestemd voor betalingen aan arbeiders, boeren en studenten. Volgens het ministerie van Financiën zou het stimuleringspakket de economie doen groeien met 0,5 procent in 2008-2009 en met 0,75 tot 1 procent in 2009-2010; ook zouden 90.000 extra banen worden gecreëerd.

De oppositie noemde het pakket onverantwoord; het zou toekomstige generaties opzadelen met een enorme staatsschuld.

Minder migrantwerkers om werkloosheid te beperken

De regering van Australië kondigde op 16 maart aan dat het aantal geschoolde arbeiders dat van buiten het land werd toegelaten zou worden gekort met 14 procent, van in totaal 133.500 in 2008-2009 tot 115.000 in 2009-2010. De maatregel was bedoeld om banen voor Australiërs te behouden, daar de werkloosheid opliep als gevolg van de economische crisis.

Verbod op hoge bonussen

De Australische regering kondigde op 18 maart aan dat het een verbod instelde op hoge bonussen voor topfunctionarissen. De maatregel sloot aan bij de wereldwijde boosheid tegen wat werd gezien als aanhoudende buitenproportionele beloningen voor topfunctionarissen van banken, terwijl hun slechte management juist had bijgedragen aan de financiële crisis. De regering kondigde ook een onderzoek aan naar de regels voor de beloning van directieleden.

Minister van Financiën Wayne Swan zei dat de salarissen van topfunctionarissen moesten voldoen aan algemene fatsoensnormen. Volgens hem schaadden de 'obscene' beloningen die nu voorkwamen het vertrouwen tussen directies enerzijds en werknemers en de samenleving als geheel.

Centrale bank verlaagt rente

De Australische centrale bank verlaagde op 7 april de rente tot 3 procent, het laagste niveau in bijna vijftig jaar. Dat voedde de vrees dat de economie werd meegezogen in de wereldwijde financiële crisis en in een recessie zou belanden. De verlaging kwam nadat bleek dat het bruto binnenlands product in het laatste kwartaal van 2008 met 0,5 procent was gekrompen ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor; de werkloosheid steeg in februari tot het hoogste niveau in vier jaar.

Economie groeit met 0,6 procent

In de eerste helft van 2009 bleef de Australische economie groeien. Daarmee was het een van de weinige industrielanden die uit de greep van de wereldwijde recessie bleef. Volgens cijfers van het Australische bureau voor de Statistiek bedroeg de groei in het tweede kwartaal van 2009 0,6 procent, terwijl een groei van 0,2 procent was voorspeld. Minister van Financiën Wayne Swan zei dat de Australische economie het dankzij de stimuleringsmaatregelen beter deed dan die van andere westerse landen. Premier Kevin Rudd waarschuwde wel dat de wereldwijde recessie ook Australië niet ongemoeid liet.

China belangrijkste handelspartner

China werd in 2008 de belangrijkste handelspartner van Australië. Dat bleek op 30 november 2009 uit cijfers van het departement van Buitenlandse Zaken en Handel. De in- en uitvoer met China groeide in 2008 tot opgeteld 83 miljard Australische dollar (ca. 53 miljard euro) door de toegenomen export van ijzererts en steenkool. Japan was de tweede belangrijkste handelspartner, met een handel ter waarde van 75,3 miljard Australische dollar (ca. 47 miljard euro), terwijl de Verenigde Staten op de derde plaats stond met 53,1 miljard Australische dollar (ca. 33,2 miljard euro). India kwam op de vierde plaats, terwijl dit land in 2007 nog slechts de zevende positie bekleedde.

JUSTITIE

Leider terreurcel veroordeeld

De leider van een Australische terroristencel, Abdul Nacer Benbrika, werd op 3 februari 2009 veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf, waarvan hij er minstens twaalf jaar moest uitzitten. De terreurgroep uit Melbourne, waarvan zeven mannen in sep-

tember 2008 waren opgepakt, zou aanslagen hebben willen plegen tijdens belangrijke sportevenementen. Benbrika, geboren in Algerije, zou de anderen hebben aangespoord tot een aanslag waarbij minstens duizend mensen moesten omkomen, om zo de Australische regering te dwingen haar troepen terug te trekken uit Afghanistan en Irak.

Laatste lid terreurcel veroordeeld tot vijf jaar

Op 2 september werd Shane Kent, lid van een terreurcel van in totaal acht man, veroordeeld tot vijf jaar celstraf. De terroristische groep was van plan geweest een bomaanslag te plegen. De tweeëndertigjarige Kent was geboren in Australië en had zich bekeerd tot de islam. Hij bekende in juli schuld voor het hooggerechtshof van de staat Victoria, op de aanklacht van het lidmaatschap van een terroristische organisatie en het maken van een film ter voorbereiding van een aanslag. Kent volgde een militaire training in Afghanistan in de maand voor de aanslagen van 11 september in de Verenigde Staten. De andere leden van de terreurcel waren eerder al veroordeeld tot straffen van 4 tot 7,5 jaar.

Militaire rechtbank buiten de grondwet

Het hoogste gerechtshof van Australië oordeelde op 26 augustus 2009 dat het militaire rechtssysteem van het land ongrondwettelijk was omdat de rechters ervan niet onafhankelijk waren van het militaire commando. Daarmee kwamen de 171 rechtszaken die de militaire rechtbank in de afgelopen twee jaar had behandeld, op losse schroeven te staan. De zaak was voortgekomen uit een klacht van de voormalige marineman Brian Lane, die verdacht werd van het aanvallen van een meerdere. Lane had geklaagd dat het militaire gerechtshof niet onafhankelijk was van de leiding van het leger.

De vorige regering had de Australische militaire rechtbank in oktober 2007 opgezet om militaire discipline af te dwingen en ter vervanging van het oude systeem van krijgsraden en militaire magistraten. Minister van Defensie John Faulkner kondigde aan dat de 171 zaken heronderzocht zouden worden. De regering zou overwegen het oude rechtssysteem weer in te voeren.

NATUUR EN MILIEU

Marine helpt bij opruimen van olie

De regering van Australië maakte op 16 maart 2009 bekend dat het een marineschip stuurde om chemicaliën en olie op te ruimen die afkomstig waren van het vrachtschip Pacific Adventurer. Het schip verloor tijdens een storm op 11 maart 31 containers met ammoniumnitraat. De containers sloegen een gat in de dieseltanks van het schip. De olie had stranden vervuild ten noorden van Brisbane, de hoofdstad van Queensland. De autoriteiten hadden een gebied van 60 kilometer tot rampgebied verklaard. Ammoniumnitraat werd gebruikt als kunstmest, maar vermengd met diesel kon het exploderen.

Parlement stelt nieuwe milieudoelen

Het Australische parlement stemde op 20 augustus 2009 in met een wet die vereiste dat in 2020 20 procent van de elektriciteit van het land zou worden opgewekt door hernieuwbare bronnen als zon en wind. Het huidige percentage was 8 procent. Met deze wet volgde Australië het Europese voorbeeld. De oppositie had ter compensatie bedongen dat industrie die veel energie verbruikte meer steun van de regering zou krijgen.

Minister van Klimaatsverandering Penny Wong merkte op dat, ook als het streven van 20 procent werd gehaald in 2020, de uitstoot van CO_2 nog boven het niveau van 2000 zou liggen. Een week eerder had het parlement een wet verworpen die vanaf 2011 een milieubelasting wilde opleggen aan bedrijven die CO_2 uitstoten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Australië neemt geen Guantánamo-gevangenen op

De Australische regering meldde op 3 januari 2009 aan de Verenigde Staten dat het geen voormalige gevangenen uit Guantánamo Bay zou opnemen. De regering van president Bush had daar begin december om gevraagd. Begin 2008 was een soortgelijk verzoek ook afgewezen. Het jongste verzoek kwam nadat de nieuwe Amerikaanse president Barack Obama had gezegd dat hij Guantánamo Bay ging sluiten.

Meer troepen naar Afghanistan

De Australische regering kondigde op 29 april 2009 aan dat het nog eens 450 militairen naar Afghanistan zou sturen. Daarmee kwam het totaal aan Australische troepen in Afghanistan op 1550.
Eerder had premier Rudd het zenden van meer troepen afgewezen. Na overleg met de Amerikaanse president Barack Obama zei hij overtuigd te zijn van de noodzaak de troepensterkte op te voeren. Het besluit kwam op een moment dat de steun voor de Afghanistan-missie afnam als gevolg van een toenemend aantal gesneuvelde Australische militairen. In totaal waren er tien omgekomen, van wie vier sinds november 2008.
De nieuwe troepen zouden zich vooral gaan bezig houden met de training van het Afghaanse leger in de zuidelijke provincie Uruzgan; ook kwam er een tijdelijke inzet voor acht maanden van 120 soldaten om de veiligheid te garanderen tijdens de verkiezingen in augustus in Afghanistan.

Nauwere samenwerking met Nieuw-Zeeland

De premier van Australië Kevin Rudd en zijn collega van Nieuw-Zeeland John Key spraken op 22 augustus 2009 af dat de twee landen nauwer gingen samenwerken op militair terrein en ten aanzien van klimaatsverandering. Een dag eerder vergaderden de regeringen voor het eerst samen over het streven om tot één economische markt te komen, alsook over klimaatsverandering, antiterrorisme en de ontwikkelingen in de Stille Oceaan.

(Vorige berichten pagina 62/2 - 2009)

NIEUW-ZEELAND

BINNENLAND

Kinderen een tik geven blijft verboden

In een nationaal referendum in Nieuw-Zeeland gaf 87 procent van de stemmers aan af te willen van de wet die ouders verbood hun kinderen te slaan. Premier John Key zei op 22 augustus 2009 in een reactie dat er geen aanpassing van de wet zou komen. Wel zou de regering rekening houden met de uitkomst van het referendum, dat een op-

komst kende van 54 procent van de kiesgerechtigden. De omstreden wet was in 2007 ingevoerd om het relatief hoge percentage van kindermishandeling in Nieuw-Zeeland tegen te gaan. Ouders die daarvoor werden aangeklaagd verdedigden zich met de stelling dat het om opvoedende tikken ging.

Voormalig minister veroordeeld voor corruptie

De voormalige Nieuw-Zeelandse minister van Zaken betreffende de Eilanden in de Stille Oceaan, Taito Phillip Field, werd op 6 oktober 2009 veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf wegens omkoping en corruptie en tot nog eens twee jaar wegens obstructie van de rechtsgang. Bij zijn verkiezing in 1993 werd hij de eerste Nieuw-Zeelandse parlementariër die was geboren op Samoa. Hij was ook het eerste parlementslid dat schuldig werd bevonden aan omkoping en corruptie. Field had mensen uit Thailand geholpen aan een verblijfsvergunning, die in ruil daarvoor onbetaald moesten werken aan huizen van Field in Nieuw-Zeeland en Samoa. Hij had ook geprobeerd een onderzoek naar zijn handelwijze te blokkeren.
Field was minister in de regering van Helen Clark, maar hij werd in 2007 uit die functie gezet toen de beschuldigingen bekend werden. Hij verliet de Arbeiderspartij van Clark en deed bij de verkiezingen van 2008 mee met zijn eigen partij, maar verloor zijn zetel in het parlement. Field had de beschuldigingen altijd ontkend.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie nog niet uit dal

Prijzen zakken snel

De prijzen van consumptiegoederen daalden in Nieuw-Zeeland met 0,5 procent in het laatste kwartaal van 2008, als gevolg van de daling van de olieprijs. Dat bleek uit cijfers van het Bureau voor de Statistiek op 20 januari 2009. De inflatie zakte van 5,1 procent in het derde kwartaal naar 3,4 procent in het vierde kwartaal. Sinds december 1998 was er niet zo'n grote prijsdaling geweest.

Centrale bank brengt rente op laagterecord

De centrale bank verlaagde op 29 januari de rente tot 3,5 procent in reactie op de wereldwijde financiële crisis. Dat was het laagste niveau sinds 1999. Medio 2008 stond de rente nog op 8,25 procent. De lage rente moest de economie stimuleren, omdat lenen er goedkoper door werd. Het handelstekort was in december opgelopen tot 5,6 miljard Nieuw-Zeelandse dollar, ca. 2,8 miljard euro.

Belastingverlaging ingetrokken wegens crisis

De regering van Nieuw-Zeeland besloot op 28 mei af te zien van de eerder beloofde belastingverminderingen voor de komende twee jaar, in een poging de schuldenlast niet te hoog te laten oplopen. Premier John Key had de belastingverlagingen beloofd bij zijn verkiezing in 2008. Minister van Financiën Bill English zei dat de financiële crisis de economie zo had aangetast dat er van belastingverlaging geen sprake kon zijn.
In tegenstelling tot andere landen investeerde Nieuw-Zeeland geen grote bedragen in de economie om die vlot te trekken. De overheidsuitgaven werden juist zoveel mogelijk teruggebracht, omdat gevreesd werd dat het overheidstekort medio 2010 zou zijn opgelopen tot 7,74 miljard Nieuw-Zeelandse dollar, ca. 3,89 miljard euro.

Eerste economische groei in anderhalf jaar

De regering van Nieuw-Zeeland maakte op 23 september bekend dat het tweede kwartaal van 2009 een lichte economische groei van 0,1 procent te zien had gegeven. Het was voor het eerst sinds zes kwartalen dat de economie groeide. Volgens minister van Financiën Bill English wees dat erop dat de economische crisis over zijn dieptepunt was. Het Bureau voor Statistiek stelde echter dat de groei zo klein was dat het geen definitief keerpunt hoefde te zijn. In de twaalf maanden tot juli 2009 was de economische activiteit met 1,8 procent afgenomen. Het jaar daarvoor was de economie nog gegroeid met 2,5 procent. English zei dat de crisis voor veel mensen voelbaar zou blijven in de vorm van de nog steeds toenemende werkloosheid.

Werkloosheid op hoogste niveau in negen jaar

Die werkloosheid bedroeg in september 6,5 procent, het hoogste niveau in negen jaar. Dat bleek uit cijfers die op 5 november bekend werden. Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden kwam de werkloosheid zelfs uit op het hoogste niveau in vijftien jaar. De economie van Nieuw-Zeeland was in 2008 in recessie geraakt als gevolg van de wereldwijde recessie.
De eerste tekenen van herstel waren er in juni 2009, toen de economie groeide met minder dan 0,1 procent. Volgens minister van Werkgelegenheid Paula Bennett liepen werkloosheidscijfers altijd achter bij die van de economie.
Voor 2010 werd nog een verdere stijging van de werkloosheid verwacht tot iets meer dan 7 procent.
Eerder was men nog uitgegaan van een stijging tot 8 procent. In december 2007 bedroeg de werkloosheid 3,5 procent.

Handelstekort op laagste niveau in zeven jaar

Cijfers over de economie die op 27 november werden gepresenteerd gaven aan dat het tekort op de jaarlijkse handelsbalans was uitgekomen op 1,2 miljard Australische dollar (ca. 750 miljoen euro), het laagste niveau sinds zeven jaar. De waarde van de import en de export daalde in oktober 2009 met respectievelijk 28,3 en 22,4 procent ten opzichte van oktober 2008. Sinds augustus 2008 was de export met 25,3 procent afgenomen, de langste periode van afname en ook het hoogste afnamepercentage sinds 1988, het jaar dat men deze statistieken ging bijhouden.

NATUUR EN MILIEU

Plan voor vermindering uitstoot broeikasgas

De minister van Klimaatsverandering van Nieuw-Zeeland, Nick Smith, maakte op 10 augustus 2009 bekend dat zijn land de uitstoot van broeikasgas in 2020 wilde verminderen met 10 tot 20 procent ten opzichte van het niveau van 1990. Inmiddels lag de uitstoot al 24 procent boven dat niveau. Hij gaf aan dat de helft van de uitstoot uit de landbouw kwam. De doelstelling moest gehaald worden door vermindering van uitstoot, opslag van CO_2 in bossen (waarvoor ook nieuwe bossen zouden worden aangeplant) en het aankopen van emissierechten in het buitenland.

(Vorige berichten pagina 63/3 - 2009)

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

INDEX OP JAARGANG 79

JANUARI – DECEMBER 2009

REDACTIE

Drs. P. A. R. van der Erve
hoofdredacteur
Drs. J. Bordewijk
Drs. R. Bos
Drs. M. Couwenbergh
Drs. R.A.H. Does
Drs. A. Geurtsen
Dr. B. M. de Jong
M.P.A. Ketelaars MA
Drs. R. Levy
Drs. V. Melenhorst
Dr. D.F. Plukker
T. M. S. Snijdelaar
Drs. H. van de Veen
Drs. H. van de Wetering
vormgeving:
P. Bakker
register:
A. Jurry

Het gebruik van de index

Keesings Historisch Archief (KHA) legt maandelijks het belangrijkste politieke, sociale en economische gebeuren in de wereld vast. De onmisbare sleutel tot het verzamelde berichtenmateriaal is de index. Deze bestaat uit een systematische index, een personenregister en een lijst met veel voorkomende afkortingen. Bij de systematische index worden de volgende rubrieken gehanteerd:
Binnenland, Sociaal-economische zaken, Financieel-economische zaken, Justitie, Onderwijs, Gezondheid en zorg, Landbouw, Natuur en milieu, Cultuur en wetenschap, Burger- en mensenrechten, Militaire zaken, Regionale ontwikkelingen, Buitenlandse zaken en Overleden. Hiernaast worden nog enkele landspecifieke rubrieken gebruikt zoals: Koerdische kwestie, S.A.R. Hongkong, Joegoslavië-tribunaal e.d.

COMITÉ VAN AANBEVELING VAN KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

België

Prof. mr. E. Brewaeys, *hoogleraar Vrije Universiteit Brussel, lid Raad van State, voorzitter Raad voor de Journalistiek*
Dr. H. F. de Croo, *lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, minister van Staat*
Prof. L. Tindemans, *voormalig Minister-president, minister van Staat*
M. Ruys, *voormalig politiek hoofdredacteur van De Standaard*
P. Vandermeersch, *hoofdredacteur van De Standaard*

Nederland

Prof. dr. J.M. Baud, *directeur van het Centre for Latin American Research and Documentation van de Universiteit van Amsterdam en hoogleraar Latijns- Amerikaanse studies*
Mr. M. J. Cohen, *burgemeester van Amsterdam*
Drs. W. J. Deetman, *lid van de Raad van State*
H. J. A. Hofland, *publicist*
J. Kloosterman, *voormalig directeur Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis*
Mr. D. W. van Krevelen , *voorzitter van de commissie voor de Bibliotheek van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak en voormalig directeur van de uitgeverij J.M. Meulenhoff*
A. P. M. van Liempt, *voormalig eindredacteur Andere Tijden (NPS/VPRO)*
Mr. G. Mak, *auteur*
Prof. dr. P. de Rooij, *hoogleraar Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam*
H. Wiegel, *voorzitter Zorgverzekeraars Nederland*
Prof. K. G. van Wolferen, *universiteitshoogleraar Vergelijking van Politieke en Economische Instituties, in het bijzonder Oost-Azië aan de Universiteit van Amsterdam*

AFKORTINGEN

ABVV - Algemeen Belgisch Vakverbond
ACP - Groep landen in Afrika, Caribisch gebied en Pacific
ACV - Algemeen Christelijk Vakverbond
ACS - Vereniging Caribische Staten
ACW - Algemeen Christelijk Werknemersverbond
ADB - African Development Bank
ADB - Asian Development Bank
AFTA - Arab Free Trade Association
AGALEV - Anders Gaan Leven
AI - Amnesty International
AID - Agency for International Development (VS)
AL - Arab League
ALADI - Asociacion Latinoamericana de Integracion
AMF - Arab Monetary Fund
AMU - Arab Maghreb Union
ANAD - West-Afrikaans Niet-aanvals- en Defensie-ondersteuningsakkoord
ANP - Algemeen Nederlands Persbureau
ANZUS - Australia-New Zealand-United States Security Treaty
AP - Associated Press
APEC - Asia Pacific Economic Co-operation
ARF - ASEAN Regional Forum
ASEAN - Association of South-East Asian Nations
ASEM - Asia-Europe Meeting
BCCI - Bank of Credit and Commerce
BCIE - Central American Bank for Economic Association
BDEAC - Banque de développement des états de l'Afrique centrale
BENELUX - Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie
BIS - Bank for International Settlements
BLEU - Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
BOAD - Banque ouest-africaine de développement
BNP - Bruto Nationaal Produkt
CACM - Central American Common Market
CARICOM - Caribbean Community and Common Market
CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek
CDA - Christen Democratisch Appèl
CEA - Conferentie van Amerikaanse Legers
CEEAC - Communauté économique des états de l'Afrique centrale
CEMAC - Communauté économique et monétaire de l'Afrique centrale
CEPGL - Economische Gemeenschap van Grote-Merenlanden
CERN - Conseil européen pour la recherche nucléaire
CEVA - Centraal Europees Vrijhandelsakkoord
CILSS - Permanente Intergouvernementele Toezichtscommissie op de Droogte in de Sahel
CNV - Christelijk Nationaal Vakverbond
COMECON - Council for Mutual Economic Assistance
COMESA - Gemeenschappelijke Markt voor Oostelijk en Zuidelijk Afrika
CPB - Centraal Planbureau
CVP - Christelijke Volkspartij
CVSE - Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (vervangen door: OVSE)
D66 - Democraten 66
DAC - Development Assistance Committee (OESO)
EBRD - European Bank of Reconstruction and Development
ECA - Economic Commission for Africa
ECE - Economic Commission for Europe
ECLA - Economic Commission for Latin America
ECO - Organisatie voor Economische Samenwerking
ECOMOG - Waarnemersgroep ECOWAS
ECOSOC - Economic and Social Council (VN)
ECOWAS - Economic Community of West African States
ECWA - Economic Commission for Western Asia
EER - Europese Economische Ruimte
EFTA - European Free Trade Association (zie ook EVA)
EHJ - zie ICJ
EMS - Europees Monetair Systeem
ESCAP - Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
EU - Europese Unie
EURATOM - Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie
EVA - Europese Vrijhandelsassociatie
EVRM - Europees Hof voor de Rechten van de Mens
FAO - Food and Agriculture Organization
FDF - Front Démocratique des Bruxellois Francophones
FNV - Federatie Nederlandse Vakbeweging
FZ - Franc Zone
GATT - General Agreement on Tariffs and Trade (Algemene Overeenkomst voor Tarieven en Handel; vervangen door WTO)
GCC - Gulf Co-operation Council
GOS - Gemenebest van Onafhankelijke Staten
GPV - Gereformeerd Politiek Verbond
IAEA - International Atomic Energy Agency
IATA - International Air Transport Association
IBRD - International Bank for Reconstruction and Development
ICAO - International Civil Aviation Organization
ICC - International Chamber of Commerce
ICFTU - International Confederation of Free Trade Unions
ICJ - International Court of Justice
ICPD - International Conference on Population and Development
ICRC - International Committee of the Red Cross
IDA - International Development Association
IDB - Inter-American Development Bank
IEA - International Energy Agency
IFAD - International Fund for Agricultural Development
IFC - International Finance Corporation
IFOR - Implementation Force
IFCTU - International Federation of Christian Trade Unions
IGADD - Inter-Governemental Authority on Drought and Development
IGC - Intergouvernementele Conferentie
ILO - International Labour Organization
IMF - Internationaal Monetair Fonds
IMO - International Maritime Organization
INTELSAT - International Telecommunications Satellite Organization
IOC - Internationaal Olympisch Comité
IPU - Inter-Parlementaire Unie
IVV - Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen
IWC - International Whaling Commission
KEDO - Koreaanse Energie Ontwikkelingsorganisatie
LCBC - Lake Chad Basin Commission
MAGHREB - zie AMU
MBFR - Mutual and Balanced Force Reductions
Mercosur - Mercado Commun del Sur
MSF - Médecins sans Frontières (Artsen zonder grenzen)
MTCR - Missile Technology Control Regime
NAFTA - North American Free Trade Agreement
NAM - Non-Aligned Movement
NAR - Noordatlantische Raad
NAVO - Noordatlantische Verdragsorganisatie
NBB - Nationale Bank van België
NCW - Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
NIS - Nationaal Instituut voor de Statistiek
NPT - Nucleair Non-profilatieverdrag
OAE - Organisatie van Afrikaanse Eenheid
OAPEC - Organization of Arab Petroleum Exporting Countries
OAS - Organization of American States
OAU - Organization of African Unity
ODECA - Organizacion de los Estados Centromericanos
OECD - Organization for Economic Co-operation and Development (zie OESO)
OECS - Organization of Eastern Caribbean States
OESO - Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OECS - Organisatie van Oost-Caribische Staten
OIC - Organisatie van de Islamitische Conferentie
OMVS - Organisatie voor de Ontwikkeling van Senegal
OPEC - Organization of Petroleum Exporting Countries
OVSE - Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (opvolger CVSE)
Parlacen - Centraal-Amerikaans Parlement
PFP - Navo-'Partnerschap voor Vrede'
RG - Groep van Rio
PLO - Palestine Liberation Organization
PNA - Palestijns Nationaal Gezag (Palestine National Authority)
PRL - Parti réformateur libéral
PS - Parti socialiste
PSC - Parti social chrétien
PTA - Preferential Trade Area (van Oostelijk en Zuidelijk Afrika)
PvdA - Partij van de Arbeid
PVV - Partij voor Vrijheid en Vooruitgang
RVD - Rijksvoorlichtingsdienst
RW - Rassemblement Wallon
SAARC - South Asian Association for Regional Economic Co-operation
SACEUR - Supreme Allied Commander Europe
SACLANT - Supreme Allied Commander Atlantic
SADC - Southern African Development Community
SADR - Saharaanse Arabische Democratische Republiek
SALT II - Strategic Arms Limitation Treaty
SELA - Sistema Economico Latinoamericano
SER - Sociaal-Economische Raad
SGP - Staatkundig Gereformeerde Partij
SHAPE - Supreme Headquarters of Allied Powers, Europe
SP - Socialistische Partij
SPF - South Pacific Forum
START - Strategic Arms Reduction Talks
TNO - Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
UDEAC - Union douanière et économique de l'Afrique centrale
UDRT-RAD - Union démocratique pour le respect du travail
UEMOA - Union économique et monétaire ouest-africaine
UN - United Nations (zie VN)
UNAMIR - UN Assistance Mission in Rwanda
UNAVEM - UN Angola Verification Mission
UNCED - VN-Conferentie over milieu en ontwikkeling
UNCHR - UN Commision for Human Rights
UNCLOS - VN-Conventie over het Zeerecht
UNCRO - VN-Vertrouwensoperatie in Kroatië
UNCTAD - UN Conference on Trade and Development
UNDP - UN Development Programme
UNEF - UN Emergency Force
UNEP - UN Environment Programme
UNESCO - UN Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNFICYP - UN Peace-Keeping Force in Cyprus
UNFPA - VN-Fonds voor Bevolkingsactiviteiten
UNHCR - UN High Commisioner for Refugees
UNICEF - UN Children`s Fund
UNIDO - UN Industrial Development Organization
UNIFIL - UN Interim Force in Libanon
UNIIMOG - UN Iran-Iraq Military Observer Group
UNOMIL - VN-Waarnemersmissie in Liberia
UNOMOZ - UN Operation in Mozambique
UNOSOM - UN Operation in Somalia
UNPROFOR - UN Protection Force in Yugoslavia
UNRWA - UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
UNSCOM - VN-Commissie voor Irak
UNTSO - UN Truce Supervision Organization
UPU - Universal Postal Union
VBO - Verbond van Belgische Ondernemingen
VEV - Vlaams Economisch Verbond
VN - Verenigde Naties
VNO - Verbond van Nederlandse Ondernemingen
VSZAO - Vredes- en Samenwerkingszone Zuidelijke Atlantische Oceaan
VU - Volksunie
VVD - Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
WCC - World Council of Churches
WEU - Westeuropese Unie
WFP - World Food Programme
WFTU - World Federation of Trade Unions
WHO - World Health Organization
WMO - World Meteorological Organization

SYSTEMATISCHE INDEX

AFGHANISTAN
BINNENLAND
Karzai benoemt voormalig Taliban-commandant tot gouverneur 459
Aanslagen Taliban gaan door 459
Rapporten over toestand van Afghanistan 460
Nieuwe gouverneur Helmand 460
VN stopt met ruimen mijnen 460
Indiase ambassade doelwit aanslag 460
Controverse over Amerikaanse luchtaanval 460
Kabinetswijzigingen in Afghanistan 460
President Karzai bereid tot onderhandelingen met Taliban 460
Presidentsverkiezingen uitgesteld 460
Vergissingsbombardement kost 120 Afghanen het leven 461
Strijd tussen NAVO-troepen en Taliban verhevigt 461
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Jonge journalist veroordeeld na 'beledigen islam' 461
TV-zenders onder druk wegens uitzenden Indische series 461
'Taliban, overheid en internationale strijdkrachten vermoorden burgers' 461
Verontwaardiging over anti-emancipatorische wet 462
MILITAIRE ZAKEN
Voormalige militieleider ontslagen als legerchef 462
Frankrijk en VS sturen extra troepen 462
'Taliban opjagen tot in Pakistan' 462
Afghaanse leger neemt veiligheids-taken over 462
VS passen tactiek aan en sturen meer troepen 462
BUITENLANDSE ZAKEN
Karzai kritisch over Britse troepen in Helmand 463
Noor Eide aangesteld als VN-vertegenwoordiger 463
Topconferentie over Afghanistan 463
Topontmoeting van de presidenten Karzai en Obama 463
OVERLEDEN
Ahmad Shah Masood, Afghaans verzetsstrijder en politicus 463
Safia Amajan, activiste voor vrouwenrechten 463
Homaira Shah, echtgenote van de laatste koning van Afghanistan 464
Mohammed Zahir Shah, laatste koning van Afghanistan 464

ALBANIË
BINNENLAND
Demonstraties voor en tegen voormalig leider Enver Hoxha 68
Parlement Albanië neemt nieuwe kieswet aan 68
Geen openbare functies voor voormalige communistische agenten 68
Parlementslid oppositie vermoord 608
OVSE tevreden over parlementsverkiezingen 608
Parlement keurt nieuwe regering-Berisha goed 609
Edi Rama herkozen als leider PSS 609
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Minder armoede 609
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
'Landmaffia' langs Adriatische kust wordt aangepakt 69
Hogere garantie banktegoeden 609
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Raad van Europa laakt mensenrechten-situatie 69
Hoofddoeken mogen op pasfoto's 69
MILITAIRE ZAKEN
Albanese soldaten vertrekken uit Irak 69
Albanië officieel NAVO-lid 609
BUITENLANDSE ZAKEN
Achthonderd politiemannen ontslagen 69
Zakendeals met Italië gesloten 69
EU-lidmaatschap aangevraagd 609
Conflict met India om stoffelijke resten Moeder Theresa 609
Ex-terreurverdachte uit Amerikaans gevangenkamp in België aangekomen 613

ALGERIJE
BINNENLAND
Reeks van aanslagen maakt einde aan periode van relatieve rust 349
Ahmed Ouyahia voor derde maal premier van Algerije 349
Algerijnse president Bouteflika herkozen in omstreden verkiezingen 349
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Algerijnse economie vooralsnog niet getroffen door financiële crisis 350
JUSTITIE
Groot aantal doodvonnissen wegens terrorisme 351
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Voorwaardelijke celstraffen voor Algerijnse christenen 351
BUITENLANDSE ZAKEN
Frankrijk en Algerije sluiten verdrag over nucleaire energie 351

ANDORRA
BINNENLAND
Einde aan Andorrees bankgeheim in zicht 247
Winst voor sociaaldemocraten 247
Jaume Bartumeu nieuwe premier Andorra 668
BUITENLANDSE ZAKEN
Rechtbank bevriest banktegoeden gelinkt aan Venezolaanse president 668
OVERLEDEN
Joan Martí Alanis, bisschop van Urgell en covorst van Andorra 668

ANGOLA
BINNENLAND
MPLA behaalt grote overwinning bij parlementsverkiezingen 94
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regeringspartij wil olieopbrengsten eerlijker verdelen 96
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
BP investeert in Angolese oliereserves 96
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Meer dan 400.000 Angolese vluchtelingen teruggekeerd 96
Politie verzamelt meer dan 200.000 illegale wapens 96
HRW beschuldigt Angola van marteling in Cabinda 96
BUITENLANDSE ZAKEN
EU zet Angolese vliegmaatschappen op zwarte lijst 96
President ondertekent akkoorden met China 96
OVERLEDEN
Holden Roberto, nationalistische vrijheidsstrijder 97

ANGUILLA
BINNENLAND
Nieuwe gouverneur op Anguilla ingezworen 564
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Terugval economie van Anguilla in 2008 564

ANTIGUA EN BARBUDA
BINNENLAND
Regeringspartij UPP wint parlementsverkiezingen 565
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
ALP kondigt protesten tegen economisch beleid aan 565
BUITENLANDSE ZAKEN
Hoogste berg op Antigua vernoemd naar Barack Obama 565

ARGENTINIË
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering neemt maatregelen vanwege afnemende economische groei 272
JUSTITIE
Menem zwijgt in zaak illegale wapenleveranties 272
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Protesten tegen 'discriminerende' muur 272
MILITAIRE ZAKEN
Militairen voortaan berecht door civiele rechtbanken 273
BUITENLANDSE ZAKEN
Argentinië claimt groot deel van oceaangebied 273

ARMENIË
BINNENLAND
Breuk in kabinet door toenadering tot Turkije 487
Oppositieleiders in amnestie vrijgelaten 487
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Armenië voorziet blijvende economische groei 8
Regering zoekt steun IMF na waarde daling valuta 487
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Armeense vrouwen slachtoffer van geweld 9
'Politie gebruikte buitensporig geweld bij rellen' 487
BUITENLANDSE ZAKEN
Armenië en Turkije willen vijandschap beëindigen 9

Armenië trekt troepen uit Irak terug 9
Russische president Medvedev bezoekt Armenië 9
Toenadering tot Turkije 488
Rusland leent Armenië 500 miljoen dollar 488

ARUBA
BINNENLAND
Kamerlid Brinkman uit delegatie gezet na beledigingen 322
Arubaanse minister beschuldigt Nederland van spionage 322
Geen Arubanen in Europees parlement 642
Absolute meerderheid AVP bij Statenverkiezingen 642
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Overeenstemming tussen Aruba en Nederland over winst hotelproject 322
Amerikaanse oliemaatschappij sluit raffinaderij 642
CULTUUR EN WETENSCHAP
Nederlands geld voor restauratie monumenten 642
BUITENLANDSE ZAKEN
Landingsrechten chartermaatschappijen door Venezuela ingetrokken 322
Akkoord VS en Caribische eilanden inzake opsporing illegale wapens 322

AUSTRALIË
BINNENLAND
Indiase dokter niet meer verdacht van terrorisme 62
Restricties voor ex-gevangene Guantánamo Bay opgeheven 62
Voor het eerst nationale veiligheidsadviseur benoemd 62
Nationale rouw na bosbranden 721
Steun voor rechten oorspronkelijke bevolking 721
Minister van Defensie treedt af 721
Premier maakt excuses voor kindermisbruik 722
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Ingrepen Australische overheid tegen de kredietcrisis 62
Australische economische groei vertraagt 63
Economie houdt stand ondanks wereldwijde crisis 722
China belangrijkste handelspartner 722
JUSTITIE
Leider terreurcel veroordeeld 722
Militaire rechtbank buiten de grondwet 723
NATUUR EN MILIEU
Premier wil CO_2-uitstoot verminderen 63
Marine helpt bij opruimen van olie 723
Parlement stelt nieuwe milieudoelen 723
BUITENLANDSE ZAKEN
Australië en Verenigde Staten akkoord over uitwisseling beurscontrole 63
Australische eenheid blijft nog in Irak 63
Australië neemt geen Guantánamo-gevangenen op 723
Meer troepen naar Afghanistan 723
Nauwere samenwerking met Nieuw-Zeeland 723

AZERBEIDZJAN
BINNENLAND
Twee doden bij aanslag op moskee 9
President Alijev wint omstreden verkiezingen 9
Verzet tegen opheffing beperking presidentiële ambtstermijnen 488
Man doodde twaalf mensen 'voor zijn plezier' 488
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie groeit minder, inflatie stijgt 488
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Oppositioneel journalist vrijgelaten 489
Rechtbanken krijgen mogelijkheid media tijdelijk te sluiten 489
Geen nieuwe beperkingen voor ngo's 489
Arrestatie bloggers leidt tot protesten 489
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Bedrijfsklimaat in Azerbeidzjan sterk verbeterd 10
Akkoord over omstreden enclave Nagorno Karabach ondertekend 10
BUITENLANDSE ZAKEN
Aantal manschappen in Afghanistan wordt verdubbeld 10
Azerbeidzjaanse troepenmacht uit Irak teruggetrokken 10
Azerbeidzjan verdubbelt aantal troepen in Afghanistan 489
Rusland en Azerbeidzjan sluiten gasovereenkomst 489
Rusland organiseert onderhandelingen over Nagorno-Karabach 489

BAHAMA'S
BINNENLAND
Oppositie bekritiseert benoeming van minister tot opperrechter 565
ONDERWIJS
Minister verdedigt bezuiniging op onderwijs 566
NATUUR EN MILIEU
Verbod op vangst en verkoop van zeeschildpadden 566

BAHREIN
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bahrein schaft patronagesysteem voor buitenlandse arbeidskrachten af 522
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kredietwaardigheid Bahrein daalt door economische crisis 522
JUSTITIE
Media melden verijdeling aanslagpogingen 522
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Bahreinse koning verleent gratie aan 178 gevangenen 522
BUITENLANDSE ZAKEN
Bahrein en Iran leggen conflict bij 523

BANGLADESH
BINNENLAND
Leden Awami Liga gaan belangrijkste functies bekleden 464
Tanks ingezet om muiterij grenswachten te beëindigen 465
Mujibur Rahman uitgeroepen tot 'vader des vaderlands' in Bangladesh 465
Bangladesh stelt zomertijd in 466
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Slinkende kledingexport raakt Bengaalse economie hard 466
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kapitaalsinjectie voor Bengaalse economie 466
Opnieuw verbod op rijstexport 466
NATUUR EN MILIEU
Slachtoffers cycloon Aila nog altijd dakloos 466
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Verbod op YouTube opgeheven 466
Bangladesh wil af van bedelaars 466
BUITENLANDSE ZAKEN
Bootvluchtelingen terug in Bangladesh 466
Overeenkomst met Rusland over kernenergie 467

BARBADOS
BINNENLAND
Premier Thompson voorziet moeilijke tijden voor Barbados 566
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Standard & Poor's verlaagt kredietwaardigheid Barbados 566
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Deel illegale Caribische immigranten mag zich officieel laten registreren 567

BELGIË
BINNENLAND
Belgische regering valt op dossier Fortis-bank 10
Belgische justitie zou terroristische aanslag hebben verijdeld 13
Prijzen maatschappelijke verdienste 69
Samenwerkingsgezinde leden verlaten partij VlaamsProgressieven 70
Kamer geeft vertrouwen aan regering-Van Rompuy 70
Drie doden en twaalf gewonden bij steekpartij in kinderdagverblijf 71
Aandeelhouders verwerpen verkoopvoorstel bank-verzekeraar Fortis 126
In opspraak geraakte minister De Gucht gaat vrijuit 188
Minister voor asielbeleid formuleert nieuwe criteria voor regularisatie 188
Recordaantal immigranten kwam in 2007 naar België 247
Politicus Dedecker liet minister De Gucht schaduwen 247
Comité P. veroordeelt politieoptreden tijdens anti-islambetoging 248
Dader aanval op kindercrèche betrokken bij meer dodelijke acties 308
Verkiezingssucces voor Vlaamse nationalisten en Franstalige groenen 368
Nieuwe regionale regeringen in België beëdigd 428
Senaatswerkgroep wil dotatierecht beperken tot troonopvolger 430
Belgische burgers leveren bijna honderddertigduizend wapens in 430

Regering besluit tot selectieve regularisatie illegalen 430
Negen doden bij brand in rusthuis Melle 490
Vlaamse kwaliteitskranten trekken meer lezers 548
Waalse politici beperken cumulatie van functies 610
Federale regering regelt sluitstuk van migratiebeleid 610
Parti Socialiste scherpt regels aan om schandalen te voorkomen 610
Beleidsverklaring premier Van Rompuy in teken van duurzaam herstel 610
Groen! kiest nieuwe partijvoorzitter 611
Kritiek bij Waalse liberalen op leiderspositie van Didier Reynders 669
Neergang partij Vlaams Belang leidt tot richtingenstrijd 669
Twee rechters en een advocaat lekten in besluit rond verkoop Fortisbank 669
Drie nieuwe ministers van Staat benoemd 670
Yves Leterme treedt opnieuw aan als Belgisch premier 670

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Snel stijgende werkloosheid op Vlaamse arbeidsmarkt 71
Raad van State acht regeling beperking topsalarissen discriminerend 126
Vrachtwagenproducent DAF krimpt personeelsbestand drastisch in 127
Werkloosheid in Vlaanderen blijft verder stijgen 189
Economische crisis doet kosten vergrijzing sterk stijgen 371
Werkloosheidsstijging in Vlaanderen kalft iets af 490
Brussel heeft de meeste werkende armen 490
Regering besluit tot strengere regels voor consumentenkrediet 549
Dexia-bank zal bijna achthonderd Belgische arbeidsplaatsen schrappen 549
Vertrekleeftijd Belgische werknemers gestegen naar ruim 59 jaar 549
Nieuwe ontslagronde bij Belgische farma-vestigingen 671
Vrouwen blijven sterk ondervertegen-woordigd in topfuncties 671

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nationale Bank voorspelt recessie in België 13
Regering komt met economisch herstelplan 14
België en Luxemburg garanderen spaargelden Kaupthing-bank 71
Bank KBC krijgt kapitaalinjectie van Vlaamse regering 72
Record aantal faillissementen in België 127
Ford investeert samen met Vlaamse regering in Genkse fabriek 127
Inflatie zakt weer naar minder dan 2 procent 127
Belgische automarkt laat beperkte verkoopdaling zien 189
Diepe recessie voorspeld voor 2009 189
Overschot op handelsbalans in 2008 omgeslagen in tekort 189
Diamanthandel in Antwerpen getroffen door financiële crisis 190
Parlementaire commissie bepleit strenger toezicht op bankwezen 248
Waalse regering presenteert goede resultaten van economisch herstelplan 248
Bestuurders grootste ondernemingen incasseerden ruim 33 miljoen euro 248
Aandeelhouders stemmen in met overname bank-verzekeraar Fortis 249
België belandt officieel in recessie 249
Kamer stemt in met rapport over bestrijding fiscale fraude 308
Bank-verzekeraar KBC krijgt opnieuw staatssteun 309
Planbureau schetst sombere vooruitzichten voor Belgische economie 309
Recordboete van ruim 66 miljoen euro voor operator Proximus 310
Voor het eerst in vijftig jaar deflatie in België 310
België sluit overeenkomsten over uitwisseling fiscale informatie 431
Krimp Belgische economie neemt af 490
Beursgenoteerde bedrijven zien winst sterk afnemen 490
Vlaamse begroting voorziet in anderhalf miljard aan besparingen in 2010 549
Onderzoeksbureau Graydon tekent record aantal faillissementen op 550
België houdt kerncentrales open tot 2025 611
Waalse regeringen besparen in 2010 477 miljoen euro 611
Crisis doet Belgen voor recordbedrag sparen 611
Verlies voor Belgische banken tijdens eerste halfjaar van 2009 611
Einde economische recessie in België 612
Sterke afname Amerikaanse investeringen in België 671

JUSTITIE

Ex-ondervoorzitter Vlaams Blok veroordeeld wegens negationisme 14
Levenslang voor vrouw die haar vijf kinderen doodde 14
Wetgeving gerepareerd na vrijlating criminelen op procedurele gronden 72
Verantwoordelijken voor dioxinecrisis van 1999 veroordeeld 127
Rechtbank geeft groen licht voor uitlevering terreurverdachte 128
Leden van bende rond Marcel Habran krijgen hoge straffen 190
Schadevergoeding voor politiecommissaris Zicot in 'zaak-Dutroux' 249
Gevangenisplan moet overbevolking tegengaan 310
Gemeenteraadslid veroordeeld voor brengen Hitlergroet 371
Terreurverdachte Trabelsi mag aan Verenigde Staten worden uitgeleverd 371
Groot aantal ontsnappingen uit Belgische gevangenissen 490
Moordenaar veearts Karel Van Noppen onder voorwaarden vrijgelaten 491
Belgische toprechter geschorst na onthullingen over corruptie 491
Ontsnapte gevangene bij verstek veroordeeld 550
Proces tegen betrokkenen Luikse onderwereld moet over 612
Tientallen ambtenaren verdacht van corruptie bij openbare werken 612
Geweld in Belgische gevangenissen wordt onbeheersbaar 672

ONDERWIJS

Kinderen van laaggeschoolden dringen weinig door tot hoger onderwijs 72
Vlaams onderwijs kampt met groot lerarentekort 372

GEZONDHEID EN ZORG

Aantal abortussen in België blijft in stijgende lijn 72
Artsen veroordeeld voor toepassing stamceltherapie 128
Levensverwachting in Vlaanderen verder toegenomen 311
Bouw gsm-mast verboden om gezondheidsredenen 372
Aantal gevallen van euthanasie in Vlaanderen stijgt 550
Rechtbank acht horecarookverbod discriminerend 612

LANDBOUW

Omzet in Vlaamse landbouw daalt in 2009 met 10 procent 612

NATUUR EN MILIEU

Antwerpenaren stemmen tegen Oosterweelverbinding 613

CULTUUR EN WETENSCHAP

Cultuurprijzen 190
Kunstenaar Jan Fabre krijgt universitair eredoctoraat 250
Leider Gents theater Johan Simons krijgt eredoctoraat 550

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Commissie pleit bedrijf SWIFT vrij van privacyschending 15
Juryrechtspraak ter discussie na uitspraak Europees Hof 72
Hof verwerpt beroep Vlaams Belang tegen sociale verkiezingen 73
Yahoo moet meewerken aan bestrijding cybercriminaliteit 191
België veroordeeld voor foltering en rassendiscriminatie 191
Blijvende discriminatie holebi's in 2008 gesignaleerd 250
Website tegen pedoseksualiteit op last van justitie afgesloten 250
België zit Mensenrechtenraad Verenigde Naties voor 372
Bedrijf veroordeeld voor discriminatie Marokkaanse werknemers 492
Vlaamse gemeenschapsscholen verbieden hoofddoekdracht 550
Vlaamse publieke omroep discrimineerde Vlaams Belang 551

MILITAIRE ZAKEN

Beleggingen in clustermunitie gaan door ondanks Belgisch verbod 311
Militairen beschermen Belgische koopvaardijschepen tegen piraterij 311

REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Vlaanderen ontbiedt Nederlandse ambassadeur wegens Westerschelde 492
EUROPESE UNIE
Belgische overheid moet van Europees Hof dubbele belastingheffing staken 128
Belgische arbeidsmarkt open voor Oost-Europese werknemers 311
BUITENLANDSE ZAKEN
Palestijnse filosoof grijpt eredoctoraat aan voor protest tegen Israël 129
Voormalig leider Arabisch-Europese Liga mag Groot-Brittannië niet binnen 250
België doorbreekt Europese boycot van racismeconferentie Verenigde Naties 250
België wil voormalige terreurverdachten Verenigde Staten opnemen 311
Servië levert neonazi Eric Lammers uit aan België 372
Bemanning van gekaapt Belgisch schip keert huiswaarts 432
VN schrappen twee Belgen van sympathisantenlijst al-Qaida 432
Ex-terreurverdachte uit Amerikaans gevangenkamp in België aangekomen 613

BELIZE
BINNENLAND
Premier Barrow wijzigt kabinet van Belize 567
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering presenteert stimuleringspakket voor economie 567
JUSTITIE
Hooggerechtshof acht oud-premier Musa niet schuldig aan diefstal 567
BUITENLANDSE ZAKEN
Akkoord Belize en VS om samen georganiseerde misdaad aan te pakken 567
President Taiwan brengt staatsbezoek aan Belize 567
Minister vreest dat millenniumdoeleinden niet gehaald worden 568

BENIN
BINNENLANDSE ZAKEN
Coalitie president Yayi Boni winnaar parlementsverkiezingen 97
Ministers treden direct na benoeming af 97
Duizenden dakloos na hevige regenval 594
Beninse luchtvaartmaatschappijen niet meer naar EU 594
President schorst minister vanwege corruptie 594
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Benin ontvangt 30 miljard dollar steun van Wereldbank 97
Olie gevonden voor Beninse kust 594
Dertig miljoen dollar voor energiesector van Benin 594
JUSTITIE
Journalisten veroordeeld voor smaad 98
LANDBOUW
Eerste uitbraak van vogelgriep gemeld 98
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Veel Togelese vluchtelingen teruggekeerd naar thuisland 98
Persvrijheid onder druk door afhankelijkheid media 98
Amnesty: Toestand in gevangenissen is schending van mensenrechten 98
BUITENLANDSE ZAKEN
President Yayi Boni prijst tijdens bezoek Amerikaanse president Bush 98
Chinezen halen streep door oude schulden en geven nieuwe leningen 98

BERMUDA
BINNENLAND
Eerste vrouwelijke Senaatsvoorzitter in Bermuda 568
Voormalige oppositieleider verlaat UBP 568
Premier wijzigt regering van Bermuda 568
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kredietstatus Bermuda geprolongeerd 568
OESO schrapt Bermuda van zwarte lijst met belastingparadijzen 568
Inflatie bereikt laagste niveau in meer dan 30 jaar 569

BHUTAN
BINNENLAND
Maoïsten gedood door Bhutaanse politie 279
DTP wint eerste Bhutaanse parlementsverkiezingen 279
Nieuwe koning gekroond 280
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Meer toeristen naar Bhutan 280
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Bhutaanse vluchtelingen weg uit Nepal 280
Teruggekeerde journalist opgepakt 280

BOLIVIA
BINNENLAND
Nieuwe grondwet van Bolivia per referendum goedgekeurd 516
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering kondigt importstop van oudere auto's af 516
Oliemaatschappij Chaco genationaliseerd 516
BUITENLANDSE ZAKEN
Peru geeft asiel aan twee voormalige Boliviaanse ministers 517
Morales beschuldigt Obama belofte niet na te komen 517

BOSNIË-HERZEGOVINA
BINNENLAND
Moslim-Kroatisch landsdeel krijgt nieuwe premier 613
Massabegrafenis in Srebrenica 613
Karadzic-aanhanger mag weer politiek actief worden 613
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Negentig miljoen euro voor crisisbestrijding vrijgemaakt 613
IMF geeft lening vrij 613
Buitenlandse investeringen blijven hoog 614
JUSTITIE
Voormalig minister van Buitenlandse Zaken veroordeeld 73
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Bosnisch militair commandant in hoger beroep vrijgesproken 73
Hoge straffen voor betrokkenheid bij genocide in Srebrenica 73
Ruim 360 stoffelijke overschotten uit Srebrenica opgegraven 73
Bosnisch-Servische politieman veroordeeld 73
Ex-presidente Bosnische Serviërs vertelt over haar rechtszaak 73
Radovan Karadzic vraagt compensatie voor 'kidnapping' 614
Biljana Plavsic vervroegd vrij 614
22 jaar cel voor Bosnisch-Servische ex-commandant 614
BUITENLANDSE ZAKEN
Bosnië-Herzegovina tekent akkoord met Europese Unie 74
Verenigde Naties verlengen mandaat vredesmacht Europese Unie 74
Ex-gedetineerden gevangenkamp Guantánamo Bay terug in Sarajevo 74
Bosnisch-Servisch protest tegen Srebrenica-herdenking 74
Intrekking nieuwe douanewet na druk EU 614
EU laakt etnische spanningen 614

BRAZILIË
BINNENLAND
Rio: doden bij confrontatie politie en drugshandelaars 273
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Pogingen om gevolgen economische crisis te beteugelen 273
NATUUR EN MILIEU
Landrechten voor indianen 274
CULTUUR EN WETENSCHAP
Veranderingen spelling Portugese taal van kracht 274
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Aartsbisschop dreigt uitvoerders abortus te excommuniceren 274
BUITENLANDSE ZAKEN
Asielverlening stoot Italië tegen het hoofd 274
Lula bezoekt nieuwe Amerikaanse president 275

BRUNEI
BINNENLAND
'Brunei doet te weinig tegen mensenhandel' 650
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Brunei scoort goed op ontwikkelingsindex 651
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Brunei garandeert spaartegoeden 231
Economie van Brunei krimpt 651
NATUUR EN MILIEU
Zware overstromingen 231

BULGARIJE
BINNENLAND
Minister was agent geheime dienst 74
Gerechtshof verbiedt moslimorganisatie 74
Parlement aanvaardt wet tegen belangenverstrengeling 74
Premier Stanisjev blijft leider Bulgaarse Socialistische Partij 75

Tientallen gewonden bij protesten tegen regering 75
Meer heroïne onderschept 75
Centrumrechts wint parlementsverkiezingen 614
Bojko Borisov vormt nieuwe regering 615
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bulgaarse premier kondigt plannen aan om migranten terug te lokken 75
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hogere garantie banktegoeden 75
Dalende inflatie 75
Werkloosheid stijgt weer 75
Hoge bedrijfsschulden groeiend probleem voor Bulgaarse economie 75
Begrotingsoverschot in 2008 75
Economie in recessie 615
JUSTITIE
Nieuwe politie-eenheden voor corruptie- en misdaadbestrijding 615
Hervorming moet corruptie in douane bestrijden 615
ONDERWIJS
Dikmakers verbannen uit schoolkantines 615
GEZONDHEID EN ZORG
Streng antirookbeleid van kracht 616
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Samenlevingscontracten afgewezen 616
MILITAIRE ZAKEN
Bulgaarse militairen vertrekken uit Irak 75
EUROPESE UNIE
Unie trekt hulpgelden voor Bulgarije in 76
Verdragen gesloten met twee EU-fondsen 616
Centrumrechts wint Europese verkiezingen 616
Bevriezing landbouwfondsen opgeheven 616
BUITENLANDSE ZAKEN
Bulgaarse parlement keurt pijpleidingdeal met Rusland goed 76
Russische gasleveranties onderbroken 76

BURKINA FASO
BINNENLAND
Doden bij gevechten tussen politie en militairen 98
Presidentspartij wint parlementsverkiezingen Burkina Faso 99
President Compaoré zou betrokken zijn bij dood Sankara 99
Nieuwe wet beoogt meer vrouwen in politiek 594
Gratis geboorteakte voor vijf miljoen Burkinezen 594
Ziekenhuis dicht door overstromingen 594
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Demonstranten veroordeeld na protest tegen stijgende prijzen 99
Project met voedselbonnen stuit op tekorten 595
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Amerikaanse subsidies ruïneren katoenboeren 100
Katoenproductie 31 procent omlaag 100
Sterke economische groei in Burkina Faso 100
GEZONDHEID EN ZORG
Meningitisepidemie leidt in Burkina Faso tot zeker 800 doden 100
Grootscheepse vaccinatie remt mazeleninfecties 595
LANDBOUW
Hoge voedselprijzen ondanks recordoogsten 101
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalisten veroordeeld na bericht over moord op onderzoeksjournalist 101
Minder vrouwenbesnijdenissen in Burkina Faso 101
Rode Kruis: 66 gekidnapte kinderen onderschept 101
BUITENLANDSE ZAKEN
Burkina Faso en Taiwan halen banden aan 101
Oorlog in Ivoorkust voorbij 101

BURUNDI
BINNENLAND
Vredesonderhandelingen leiden tot resultaat 595
Rechtszaken tegen politici 595
Nieuwe grondwet maakt weg vrij naar verkiezingen 595
Zorg over omvang corruptie 596
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF positief over economische ontwikkeling 596
JUSTITIE
Militairen veroordeeld voor executies 596
Levenslang voor moord op albino's 596
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Protest tegen strafbaarheid homoseksualiteit 596

CAMBODJA
BINNENLAND
CVP wint absolute meerderheid in parlement 44
Prins Ranariddh keert terug naar Cambodja 45
Parlement aanvaardt omstreden wet op protestdemonstraties 651
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Textielindustrie zakt na succesvolle jaren in 332
Cambodja: 'Wereldbank stelt moeilijke voorwaarden' 651
JUSTITIE
Veroordelingen voor moord op Britse mijnenopruimer 45
'Moordenaars' van vakbondsleider vrijgelaten 46
Rode Khmer-tribunaal van start 332
BUITENLANDSE ZAKEN
Spanningen tussen Thailand en Cambodja om antieke tempel 46
Weer gevechten bij Thais-Cambodjaanse grens 333
Premier Cambodja geeft opdracht om op Thaise demonstranten te schieten 651
OVERLEDEN
In Tam, voormalig premier van Cambodja 333
Dith Pran, Cambodjaans journalist 333

CANADA
BINNENLAND
Kabinetscrisis ternauwernood voorkomen 404
Schrijver-historicus Ignatieff gaat Canadese liberalen leiden 404
Aga Khan wordt Canadees ereburger 404
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Canadese economie zakt in 404
JUSTITIE
Canadezen veroordeeld voor terrorisme 405
MILITAIRE ZAKEN
Meer dan honderd Canadese doden in Afghanistan 405
BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaanse president Obama bezoekt Canada 405
Europarlement verbiedt Canadese zeehondproducten 405
Canada en Verenigde Staten gaan samen smokkel aanpakken 406
Canada neemt geen gevangenen uit Guantánamo Bay op 406

CENTRAAL AFRIKAANSE REPUBLIEK
BINNENLAND
Vredesonderhandelingen en politieke dialoog 101
Regering Centraal Afrikaanse Republiek ontbonden 103
GEZONDHEID EN ZORG
VN roepen donoren op hulp te geven 103
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Veiligheidstroepen schenden mensenrechten 103
Uitspraak Hoge Raad brengt persvrijheid in het geding 103
BUITENLANDSE ZAKEN
Mandaat MINURCAT met een half jaar verlengd 103

CHILI
BINNENLAND
President Bachelet benoemt nieuwe ministers 446
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Private pensioenfondsen in Chili verliezen door crisis ruim 18,5 miljard euro 446
Krimp voorspeld voor Chileense economie in 2009 447
JUSTITIE
Hof van beroep handhaaft straf voor Manuel Contreras 447
Straf van oud-nazi voor martelen door hooggerechtshof bevestigd 447
Twee oud-generaals veroordeeld voor illegale wapenverkopen 447
BUITENLANDSE ZAKEN
Eerste bezoek van Chileens staats-hoofd aan Cuba in dertig jaar 447
Chili en Australië sluiten vrijhandelsakkoord 447
Obama weigert zich te verontschuldigen voor optreden CIA in het verleden 447

CHINA
BINNENLAND
Strengere voorschriften voor bouw van scholen 46
Minder dodelijke bedrijfsongevallen 166
Woede over richtlijnen voor wijkagenten 281
Geen schuldigen aangewezen voor ingestorte scholen 333
'Tiananmenmemoires' van oud-premier Zhao Ziyang gepubliceerd 334

China

Massale opkomst in HongKong bij herdenking Tiananmenopstand 412
Toch geen internetfilters op Chinese pc's 467
Klagers over de overheid niet meer welkom in Peking 531
China neemt eerste wet voor paramilitaire politie aan 531
CCP benoemt nog geen opvolger voor president Hu Jintao 592
China bevrijdt tweeduizend ontvoerde kinderen 652
Minister van Onderwijs ontslagen 693

S.A.R. HONGKONG
Economie van Hongkong krimpt 167
Veroordeling voor anti-Chinees protest 231
Kardinaal Zen met pensioen 281
Hongkong plaatst honderden hotel-bezoekers in quarantaine 334
Economie van Hongkong in vrije val 335

S.A.R. MACAU
'Politieke misdaden' strafbaar in Macau 231

TIBET
Tibet gaat vlucht van dalai lama vieren 92
Tibet opnieuw gesloten voor toeristen 167
China viert vijftig jaar controle over Tibet 232
Panchen lama prijst China 232
'Leven in Tibet is hel op aarde' 232
Tibetanen ter dood veroordeeld 281
Executies in Tibet 652

XINJIANG
Ernstige rellen in Ürümqi 467
Opnieuw onrust in Xinjiang 592
Negen doodvonnissen in Xinjiang 652

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Welvaartsverschil tussen stad en platteland groeit 93
Miljoenen arbeidsmigranten zonder werk 167
Meer sociale zekerheid voor plattelands-bevolking 531

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kredietcrisis tast Chinese economie verder aan 47
China heeft de derde economie van de wereld 93
China kampt met begrotingstekort 167
China trekt Amerikaanse kredietwaardig-heid in twijfel 232
Sterke terugval van economische groei 281
Nieuwe regels voor kredietverstrekking 335
Investeringsprojecten moeten in China inkopen 413
Valutavoorraad passeert 2 biljoen dollar 468
Grote subsidies voor zonne-energiecentrales 468
China wil internationale rol voor yuan 593
China pakt overproductie aan 593
Automerk Hummer wordt Chinees 652
Spectaculaire groei van Chinese i nvesteringen in het buitenland 652
Nieuwe technologiebeurs in Shenzhen 653

JUSTITIE
Doodstraf voor twee etnische Uyguren 47
Dissidenten veroordeeld 93
Doodstraf voor betrokkenen bij melamineschandaal 94
Georganiseerde misdaad in Chongqing aangepakt 694

GEZONDHEID EN ZORG
Compensatie voor slachtoffers van melaminevergiftiging 47
China hervormt gezondheidszorg 94
Nieuwe wet voor voedselveiligheid 167
Ieder dorp een eigen ziekenhuisje 281
Shanghai probeert geboortecijfer op te krikken om vergrijzing tegen te gaan 468
Duizenden kinderen ziek door loodvergiftiging 531
China geeft opnieuw misstanden bij orgaandonaties toe 532

NATUUR EN MILIEU
China bestrijdt droogte met chemicaliën 167
Eerste 'reageerbuispanda' geboren 468
'Smokkel van Birmees hout naar China fors afgenomen' 653

CULTUUR EN WETENSCHAP
Chinese Muur is langer dan werd aangenomen 281

BURGER- EN MENSENRECHTEN
Chinese dissidenten publiceren 'Charta 08' 48
Arbeidsactivist vrijgelaten 233
China publiceert actieplan voor mensenrechten 282
'Tiananmenactivist' vrijgelaten 335
China geeft arrestatie van dissident Liu Xiaobo toe 413
Dissidente advocaat veroordeeld 594
China veroordeelt prodemocratisch activist 653
Geheime gevangenissen in Peking 694
Gevangenisstraf voor kritiek na aardbeving in Sichuan 694
Leiders van ondergrondse kerk veroordeeld 694

MILITAIRE ZAKEN
China toont zijn marine aan de wereld 282

BUITENLANDSE ZAKEN
China stuurt oorlogsschepen naar Golf van Aden 48
Hillary Clinton streeft naar goede relaties met China 168
China verjaagt Amerikaans verkenningsschip 233
Chinese handelsrelatie met Afrika betiteld als 'neokoloniaal' 335
China eist uitlevering van 'terroristen' 413
Chinese economische hulp voor Rusland en Centraal-Azië 414
Spanningen tussen China en Australië om zakelijk geschil 532
China biedt Afrika meer economische hulp 694
Obama bezoekt China 695

OVERLEDEN
Lin Mu, pleitbezorger van democratie 335
Bo Yibo, laatste van de 'acht onsterfelijken' 335

COLOMBIA

BINNENLAND
Strijd tussen leger en FARC zet zich voort 448
Inlichtingendienst moet telefoontaps overlaten aan politie 448
Leger moet moorden in Medellín stoppen 448
Politie neemt grote hoeveelheid cocaïne in beslag 449
Minister van Defensie treedt af 449

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vakbonden weigeren overleg met president 449

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Politie treedt op tegen boze investeerders 449
Economische crisis treft ook Colombia 449

JUSTITIE
Colombiaanse drugsbaron in de VS veroordeeld 450

BURGER- EN MENSENRECHTEN
Geweld tegen journalisten houdt aan 450

MILITAIRE ZAKEN
President benoemt nieuwe legercommandant 450

BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaans instituut noemt Plan Colombia mislukking 450
Chávez ontkent dat Venezuela FARC-rebellen helpt 451
Ecuador roept Colombia op grens beter te bewaken 451

COMOREN

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Brandstoftekort na wisseling van leverancier 298
Steun van IMF voor de Comoren 298

BUITENLANDSE ZAKEN
Mayotte wil Frans zijn 298
Iraanse president bezoekt Comoren 298

CONGO (BRAZZAVILLE)

BINNENLAND
Ex-Ninjaleider start politieke partij 103

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Unicef: helft Congolese kinderen leeft in armoede 104

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Frans oliebedrijf gaat teerzanden exploiteren 104
Beperkte schuldkwijtschelding 104
Economische groei gehandhaafd in Congo (Brazzaville) 104

COSTA RICA

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Slecht bereik sociale hulpprogramma's 32

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Einde monopolie staatsbedrijf in communicatiesector 32
Relatief goed investeringsklimaat in Costa Rica 32
Leningen en stimulering economie in reactie op recessie 517

NATUUR EN MILIEU
Afspraken over vermindering CO_2-uitstoot 32
Aardbeving veroorzaakt ten minste 34 doden 518

BUITENLANDSE ZAKEN
Vrijhandelsakkoord met Panama 32
Chinese leider bezoekt Costa Rica 33
Samenwerking met Chili bij openbare werken 518
ICJ doet uitspraak over grensconflict met Nicaragua 518

CUBA
BINNENLAND
Diplomaat benoemt tot minister 33
President Raúl Castro baart opzien met wijziging leiding revolutie 569
Crisis noodzaakt tot bezuinigingen op onderwijs en medische zorg 569
Internationale beltarieven voor vaste telefoons verlaagd 569
Duizenden Cubanen betonen eer aan overleden revolutionair Almeida 569
NATUUR EN MILIEU
Orkanen veroorzaken grote schade 33
CULTUUR EN WETENSCHAP
President Raúl Castro bij zaligverklaring José Olallo 33
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Punkrockmuzikant veroordeeld voor ordeverstoring 33
Voor het eerst meer politieke gevangenen onder president Raúl Castro 570
Religieuze diensten in gevangenissen voortaan toegestaan 570
BUITENLANDSE ZAKEN
Herstel van betrekkingen tussen Europese Unie en Cuba 34
Bezoek van Chinese president beschouwd als mijlpaal 34
Russische president op staatsbezoek 34
Mexico stuurt Cubaanse migranten terug 34
Cuba lid van de Rio Groep 34
Lichte dooi in de betrekkingen tussen Cuba en de Verenigde Staten 570
Cuba weigert lidmaatschap Organisatie van Amerikaanse Staten 571
OVERLEDEN
Raúl Corrales, fotograaf 571
Gustavo Arcos, revolutionair en politiek dissident 571
Alberto Alonso, choreograaf 571
Juan Almeida, revolutionair politicus, militair en componist 571

CYPRUS
BINNENLAND
Minister van Justitie vertrekt na ontsnapping moordenaar 129
President treedt af als partijleider communisten 129
Nationalisten winnen Turks-Cypriotische verkiezingen 251
Nieuwe Turks-Cypriotische regering gepresenteerd 372
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Omzet toeristenindustrie loopt terug 129
Regering investeert 300 miljoen euro in bouw en toerisme 129
Kapitaalinjectie van 1 miljard in banken 251
Economische groei neemt verder af 373
Overheid geeft voor anderhalf miljard euro aan obligaties uit 373
JUSTITIE
Steun Europees Hof voor Cyprioot die grond terugeist 251
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Bekentenis Turkse soldaat veroorzaakt grote verontwaardiging 129
EUROPESE UNIE
Conservatieven verliezen zetel Europees parlement 373
BUITENLANDSE ZAKEN
Veiligheidsraad Verenigde Naties verlengt vredesmissie 373

DENEMARKEN
BINNENLAND
Premier Rasmussen wordt secretaris-generaal van de NAVO 251
Bendeoorlog in Kopenhagen krijgt steeds gewelddadiger karakter 251
Denen kiezen voor mogelijkheid vrouwelijke troonsopvolging 373
GROENLAND
Amerikaanse kernbom raakte zoek in Groenland 252
Groenland stemt voor uitbreiding autonomie 252
Links wint verkiezingen aan vooravond van grotere Groenlandse autonomie 373
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Deense centrale bank steunt valutamarkt met 8,5 miljard euro 252
Politieke partijen steunen noodleningen aan banken 252
JUSTITIE
Veroordelingen voor deelname aan rellen bij ontruiming jeugdcentrum 252
Eritrees-Deense vrouw veroordeeld voor besnijdenis dochters 252
EUROPESE UNIE
Sterk verlies voor Deense sociaaldemocraten bij Europese verkiezingen 374
BUITENLANDSE ZAKEN
Inlichtingendienst erkent onjuistheid van informatie over Irak 253

DJIBOUTI
BINNENLAND
Rebellen slaan legeraanval af 708
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Toegang tot voedsel gehalveerd 104*
Wereldwijde voedselcrisis verergert tekorten 708
Djibouti komt in aanmerking voor armoede-uitkering van het IMF 708
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Internationale steun 104
BUITENLANDSE ZAKEN
Internationaal Hof oordeelt in zaak van dode Franse rechter 104
Negen doden bij grensincident met Eritrea 105
Eritrea trekt zich niet terug uit grensregio 708
Frans gerechtshof maakt veroordeling ambtenaren ongedaan 708

DOMINICA
BINNENLAND
Premier ontslaat minister van Infrastructurele Ontwikkeling 571
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Dominica ontvangt lening van IMF 572
Regering lanceert nieuwe exportstrategie 572

DOMINICAANSE REPUBLIEK
BINNENLAND
Fernández beëdigd voor derde ambtstermijn als president 34
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Gewelddadige protesten vanwege stroomonderbrekingen 35
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Bezorgdheid over intimidatie journalisten 35
BUITENLANDSE ZAKEN
Dominicanen en Haïtianen slaags bij de grens 35

DUITSLAND
BINNENLAND
Toename aantal vergrijpen van extreemrechts 15
Sociaaldemocraten grote verliezer in deelstaat Hessen 76
Minister van Economische Zaken vervangen 129
Toename in aantal geboortes 130
Gebouw stadsarchief Keulen volledig ingestort 192
Ex-leerling richt bloedbad aan op school in Winnenden 192
Neonazigroep HDJ verboden 193
Hoge boete voor neonazipartij NPD 253
Gewelddadigheden bij vieringen 1 mei 312
Neonazipartij NPD beboet 312
Verbod op geheime vaderschaps-onderzoeken 312
Oost-Duitse inlichtingendienst achter moord op student Ohnesorg in 1967 312
Horst Köhler herkozen als Duits president 312
Bondsdag neemt strengere wapenwet aan 374
Bondskanselier Merkel wil sociaal-democraten niet meer als coalitiepartner 374
Moord op vrouw met hoofddoek in rechtbank van Dresden 492
Groot aantal arrestaties bij botsingen met politie in Hamburg 492
Voormalige leden Oost-Duitse veiligheids-dienst werkzaam in lokaal bestuur 492
Sociaaldemocratische minister Ulla Schmidt in opspraak 493
Gewapende scholier bestormt zijn school in Beieren 551
Rechter verbiedt affiche van extreemrechts 551
Vliegverbod bij Oktoberfeest na Talibandreigvideo 551
Christendemocraten en liberalen winnen Bondsdagverkiezingen 552
Nieuwe regering van christendemocraten en liberalen gevormd 616
Margot Kässmann gekozen tot hoofd protestantse kerk 617
Val van de Berlijnse Muur herdacht 672
Sociaaldemocratische SPD kiest nieuwe leiders 673
Luchtaanval in Afghanistan leidt tot aftreden minister Jung 673
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Omstreden heruitgave van nazikranten 77
Duitse nationaliteit voor Frans-Duitse 'oorlogskinderen' 130
Duitsland geeft steun voor onderhoud voormalig vernietigingskamp Auschwitz 130

Duitsland

Rechterlijke uitspraak over herdrukken van kranten uit nazitijdperk 193
Van oorlogsmisdaden verdachte Demjanjuk in Duitsland aangekomen 312
Encyclopedie van Kampen en Getto's 1933-1945 verschenen 375
Rechtbank kent getto-overlevenden pensioenrechten toe 375
Van oorlogsmisdaden verdachte Demjanjuk aangeklaagd 493
Negentigjarige veroordeeld wegens moorden in 1944 493
Begin Tweede Wereldoorlog in Gdansk herdacht 552
Nazivonnissen wegens verraad nietig verklaard 552
Boete voor Holocaustontkenner bisschop Williamson 617
Proces begonnen tegen verdachte van medeplichtigheid nazimassamoord 673

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer mensen komen in aanmerking voor minimumloon 130
Verrassende daling werkloosheid roept uiteenlopende commentaren op 617
General Motors houdt autofabrikant Opel onder eigen hoede 673
Regeling voor deeltijdwerkloosheid verlengd 673

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoofd Deutsche Bank ziet geen Duitse kredietcrisis 15
Parlement keurt economisch reddingspakket goed 15
Hypotheekbank HRE krijgt weer staatssteun 15
Duitse industrie ziet nog af van saneren 15
Producentenvertrouwen op laagtepunt 15
Duitse inflatie voorbij hoogste punt 15
Gedeeltelijke nationalisatie van Commerzbank 77
Tweede economisch herstelplan van Duitse regering 77
Duitse economie in diepe recessie 130
Autoverkopen stijgen flink door inruilpremie 193
Oosten van Duitsland minder getroffen door kredietcrisis dan westen 193
Bondskanselier Merkel voelt niet voor nieuw stimuleringspakket 193
Topman Duitse bank ziet af van vertrekbonus 193
Regeringsgarantie voor autofabrikant Opel 253
Duitse export fors gedaald 253
Groothandels- en consumentenprijzen gedaald 253
Minister van Financiën verwacht krimp van 5 procent of meer 253
Europese Commissie akkoord met nieuwe staatssteun voor Commerzbank 312
'Vrieskast' voor 'giftige' waardepapieren 313
Productie in eerste kwartaal 2009 stevig gedaald 313
Autobedrijf Opel voorlopig gered na Canadees bod 313
Bondskanselier Merkel bezorgd over rol van centrale banken 375
Gemengde berichten over Duitse economie 375
Begrotingstekort en staatsschuld gaan fors omhoog 375
'Slechte bank' voor zwakke waardepapieren 493
Sterke kostenbesparingen bij luchtvaartmaatschappij Lufthansa 493
Consumentenprijzen gedaald 493
Groei in tweede kwartaal 2009 maakt officieel eind aan recessie 493
Fusie van autofabrikanten Porsche en Volkswagen 494
Staatskrediet voor bedrijven 553
Sloopremieregeling voor auto's wegens succes beëindigd 553
Aantal faillissementsaanvragen sterk toegenomen 553
Eurocommissaris Kroes ontziet autoconcern Opel 617
Nederlandse TenneT koopt hoogspanningsnet energiebedrijf E.ON 673

JUSTITIE

Libanees tot levenslang veroordeeld voor mislukte aanslag 15
Voormalig hoofd Deutsche Post krijgt boete van miljoen euro 77
Zes jaar celstraf voor voormalig advocaat Horst Mahler 130
Neonazi Mahler krijgt dubbele gevangenisstraf 194
Vietnamese broers veroordeeld tot levenslang voor zevenvoudige moord 313
Twee mannen veroordeeld wegens banden met moslimextremisme 618
Levenslang voor moord op Egyptische vrouw 674

ONDERWIJS

Studenten demonstreren voor betere financiële regelingen 674

GEZONDHEID EN ZORG

Vrouw boven veertig moet vruchtbaarheidsbehandeling zelf betalen 194
Drie gevallen van 'varkensgriep' vastgesteld 254

NATUUR EN MILIEU

Genetisch gemodificeerd maïstype v erboden 254
Minister sluit nieuwe kernenergiecentrales uit 375

CULTUUR EN WETENSCHAP

Dresden geschrapt van Werelderfgoedlijst 376

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Europees hof tegen Duits vreemdelingenregister 16
Blokkade websites met kinderporno 376
Seksuele voorlichting geen spijbelexcuus 494

MILITAIRE ZAKEN

Eurofighter-gevechtsvliegtuigen besteld 494

EUROPESE UNIE

Dramatisch resultaat voor sociaal-democraten bij Europese verkiezingen 376
Constitutioneel Hof toetst Verdrag van Lissabon 376
Duitse president tekent Verdrag van Lissabon 553

BUITENLANDSE ZAKEN

Regeringen van Duitsland en Rusland bijeen in München 494
Bondskanselier Merkel spreekt voor Amerikaans Congres 674

OVERLEDEN

Otto von der Gablentz, diplomaat 494

ECUADOR

BINNENLAND

President Correa acht beweringen over complot overdreven 35
Duidelijke meerderheid bevolking steunt grondwetswijziging 35
President Correa wijzigt regering 36

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering komt bevolking tegemoet bij stijgende voedselprijzen 36
Overheid confisqueert talloze bedrijven in verband met schulden 36
Ecuador moet schadevergoeding betalen aan Chevron 36
Ecuador staakt afbetaling deel schulden 36

BUITENLANDSE ZAKEN

Ecuador trekt consequenties uit aanval op FARC-kamp 37

OVERLEDEN

León Febres-Cordero, ex-president en invloedrijk rechts politicus 37

EGYPTE

BINNENLAND

Zoon van al-Qaidaleider Osama bin Laden uitgezet 159
Egyptische politiek dissident Ayman Nour vrijgelaten 160
Dode en gewonden door ontploffing in Egyptische bazaar 160
Betogers zetten Egyptisch bewind onder druk op Dag van de Woede 685
Egyptische regering verwerpt legale status gematigdislamitische partij 685

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Financiële crisis leidt tot verminderde inkomsten uit tolgelden Suezkanaal 160
Inkomsten uit tolgelden Suezkanaal lopen terug 686
Informatietechnologie is belangrijkste motor van economische groei 686

GEZONDHEID EN ZORG

Massale ruiming in Egypte vanwege varkensgriepvirus 686

CULTUUR EN WETENSCHAP

Piramide van 4.300 jaar oud ontdekt 160

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Egypte doodt volgens mensenrechten-organisatie Afrikaanse immigranten 160
Vrouwenmishandeling in Egypte wijdverbreid 161
Militaire rechtbank veroordeelt deelnemers aan voedselrellen 161
Vonnis tegen Egyptisch-Amerikaanse dissident ongedaan gemaakt 686
Groeiend aantal doodvonnissen in Egypte 686
Egypte schiet op migranten aan de grens met Israël 686
Constitutioneel Hof staat verbod op gezichtssluier toe 687

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Egypte intensiveert controle op smokkel naar de Gazastrook 161

EQUATORIAAL GUINEE
BINNENLAND
Tegenstander bewind in Kameroen ontvoerd 541
'Systematische marteling in Guinese gevangenissen' 541
Vijftien guerrillastrijders opgepakt na aanval 541
Libanese couppleger vrij om gezondheidsredenen 542

ERITREA
BINNENLAND
Eritrese president wil mediaoorlog 105
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Meer mensen om hun geloof vastgezet 105
VN roept Egypte op geen Eritreeërs terug te sturen 105
Journalist in geheim veroordeeld 105
'Eritrea wordt een grote gevangenis' 708
Minste persvrijheid in Eritrea 708
BUITENLANDSE ZAKEN
Eritrea wil meer handel met China en Iran 105
Einde aan VN-missie Eritrea-Ethiopië 106
Eritrea woedend over Amerikaans wapenembargo 106
Ambassadeur ontkent steun aan Somalische islamisten 709
Eritrea moet miljoenen betalen aan Ethiopië 709

ESTLAND
BINNENLAND
Regeringscoalitie valt uiteen 376
Linkse oppositie wint bij Europese verkiezingen 376
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Verdere bezuinigingen noodzakelijk 376
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF vindt lening onnodig 377
Regering overleeft motie van wantrouwen over bezuinigingen 377
Daling inflatie maakt toetreding tot eurozone waarschijnlijker 377
Crisis leidt tot daling van lonen 377
JUSTITIE
Veiligheidsfunctionaris veroordeeld wegens spionage voor Rusland 377

ETHIOPIË
BINNENLAND
Oppositiepartij kiest nieuwe leider 106
Bomaanslag eist vier doden 106
Terrorismeverdachte gearresteerd 106
'Bewijs' tegen beschuldiging van oorlogsmisdaden 106
Ethiopische bevolking groeit snel 106
Voormalige premier vrijgelaten 106
Oppositieleider moet levenslang uitzitten 107
Hulporganisaties aan banden gelegd 107
Rebellen claimen verovering stad 709
Van couppoging verdachten opgepakt 709
Parlement neemt strenge antiterrorismewet aan 709
OLF-aanhangers veroordeeld 709
Op weg naar verkiezingen 2010 709
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
5,8 miljard euro aan buitenlandse investeringen 107
Ethiopië tekent als eerste gezondheidsovereenkomst 107
Steeds meer mensen aangewezen op voedselhulp 107
Premier verwacht weinig effect van crisis 107
Ethiopië heeft dringend voedselhulp nodig 710
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Waarde munt daalt naar dieptepunt 710
CULTUUR EN WETENSCHAP
1,3 miljoen jaar oud fossiel gevonden in Ethiopië 107
MILITAIRE ZAKEN
Ethiopië vernietigt mijnen 710
BUITENLANDSE ZAKEN
Ethiopië herstelt band met Noorwegen 107
Ethiopië bevestigt aanwezigheid in Somalië 710
Ondertekening landbouwprogramma Afrikaanse Unie 710

EUROPESE UNIE
POLITIEKE ZAKEN
Europese Commissie wil uniformer asielbeleid 6
Ierland houdt tweede referendum over Verdrag van Lissabon 6
Europese Commissie vindt corruptie-bestrijding Roemenië onvoldoende 186
Nieuwe Europese commissaris uit Litouwen 426
Roemenië en Bulgarije blijven worstelen met corruptie 426
Aantal inwoners Europese Unie benadert half miljard 486
Commissie komt met voorstel voor hervestiging vluchtelingen 546
Commissievoorzitter Barroso voor vijf jaar herkozen 546
Weg bijna vrij voor in werking treden Verdrag van Lissabon 606
Prijzen maatschappelijke verdienste 606
Belgische premier Van Rompuy benoemd tot 'Europees president' 666
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Unie financiert behoud voormalig nazivernietigingskamp Auschwitz 186
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Werkloosheid neemt in 2009 en 2010 fors toe 66
Europese Commissie steunt kleine ondernemers met microkredieten 426
Nederland kent meeste deeltijwerkers van alle lidstaten 426
Naar schatting dertig miljoen Europeanen zijn ondervoed 486
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Gemeenschappelijk anticrisisbeleid komt moeizaam op gang 6
Economie krimpt met bijna 2 procent in 2009 66
Producenten van olieslangen beboet wegens kartelvorming 66
Commissie wil verplichte jaarrekening kleine ondernemingen afschaffen 186
Oost-Europese banken worden internationaal ondersteund 186
Mogelijkheden voor verlaagd btwtarief uitgebreid 186
Vijf lidstaten moeten buitensporig begrotingstekort aanpakken 186
Steun voor financiële sector in Europa opgelopen tot 3 biljoen euro 246
Commissie pakt betalingsachterstanden van overheden aan 246
Deflatie in de eurozone verwacht 246
Hoge begrotingstekorten in 2008 in EU-landen 246
Werkloosheid in eurozone zal in 2010 uitzonderlijk hoog zijn 306
Chipfabrikant Intel krijgt recordboete wegens concurrentievervalsing 306
Investeringen vanuit en in de Unie in 2008 gedaald 306
Eurozone bereikt in mei 2009 nulinflatie 306
Kwartaalkrimp economie eurozone komt uit op 2,5 procent 366
Hoge Europese belastingdruk nog iets gestegen 366
Europese Commissie beboet gaskartel met ruim 1,1 miljard euro 427
Europese Commissie bindt strijd aan met kunstmatige patentbescherming 427
Mogelijk Europese sancties bij te hoge beloning voor risicobeleggingen 427
Consumentenprijzen verschillen sterk per Europese regio 428
Eurozone bereikt stadium van deflatie 428
Economische crisis leidt tot stijging Europese spaarquote 486
Ierland koploper in steunverlening aan banken 486
Economie eurozone krimpt vrijwel niet meer 486
Economische vertrouwensindex eurozone verder omhoog 486
Luchtvaartmaatschappij Lufthansa neemt Austrian Airlines over 486
Vertrouwen in de economie op hoogste peil sinds een jaar 547
Europese Commissie beboet bouwers van transformatoren 606
Grote meerderheid EU-landen overschrijdt maximumbegrotingstekort 606
Werkloosheid Europese Unie bereikt hoogste niveau in tien jaar 606
Europa kruipt langzaam uit recessie 667
Chemieconcerns beboet wegens kartelafspraken 667
JUSTITIE
Commissie wil politie toegang geven tot databank asielzoekers 547
ONDERWIJS
Doelstellingen voor onderwijs in 2010 worden niet gehaald 667
GEZONDHEID EN ZORG
Nederland heeft meest cliëntvriendelijke gezondheidszorg van Europa 547
LANDBOUW
Veel Europese boeren zien inkomen fors dalen 7
Europese Commissie besluit tot herinvoering exportsubsidies voor zuivel 67
Voedingsbedrijven profiteren meer van landbouwsubsidies dan boeren 306

Europese Unie

Boeren verzetten zich tegen Europees landbouwbeleid 366
Eurocommissaris komt melkvee-houders financieel tegemoet 607
NATUUR EN MILIEU
Overeenstemming binnen de Unie over klimaat- en energieplan 7
Hervorming visserijsector wordt dringend nodig geacht 246
Uitstoot van broeikasgassen in 2007 opnieuw gedaald 307
Uitstoot kooldioxide in 2008 verder gedaald 487
Recessie beperkt Europese uitstoot broeikasgassen 547
Europese Commissie wil 50 miljard extra investeren in groene economie 607
Opwarming aarde kan Europa jaarlijks 65 miljard euro kosten 668
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Omvang discriminatie in EU onderschat 246
Mensenrechtenraad wijst EU-voorstel voor onderzoek in Sri Lanka af 307
RELATIES MET NIET-EU-LANDEN
Europese missie neemt taken Verenigde Naties in Kosovo over 8
IJsland mag lidmaatschap EU aanvragen 8
Europese Unie tekent partnerschapsakkoord met Kameroen 67
Gasleveranties aan Europa hervat na Oekraïens-Russisch akkoord 67
Europese Commissie trekt 58 miljoen euro uit voor hulp aan Palestijnen 67
Europese Commissie sluit samenwerkingsakkoorden met China 68
Maatregelen tegen Verenigde Staten wegens protectionisme 187
Unie versterkt banden met zes voormalige Sovjetrepublieken 307
Mogelijke opheffing van sancties tegen Zimbabwe in zicht 367
Ministers besluiten tot verlenging waarnemersmissie Georgië 428
EU scherpt strafmaatregelen tegen Myanmar aan 487
Medewerking aan opvang voormalige Amerikaanse terreurverdachten 487
Onderzoeksrapport bekritiseert vooral Georgië in oorlog met Rusland 607
Kroatië en Macedonië boeken vooruitgang als kandidaat-lidstaten 607
Europese Unie sluit vrijhandelsakkoord met Zuid-Korea 608
EUROPEES HOF VAN JUSTITIE
Europese Unie gedwongen Iraanse organisatie te schrappen van terrorismelijst 68
Hof geeft vluchteling grotere kans op tijdelijke verblijfsvergunning 187
Europees Hof beschermt monopolies op internetgokken 547
Commissie mag nationale beslissingen over emissierechten niet dwarsbomen 548
Opnieuw terechtwijzing door Hof inzake plaatsing op terrorismelijst 548
EUROPEES PARLEMENT
Parlement stemt in met geleidelijk verbod op schadelijke pesticiden 68
Parlement stemt in met sancties tegen werkgevers van illegalen 187
Europarlement steunt kilometerheffing voor vrachtverkeer 188
Verzet tegen voorzitterschap extreemrechtse europarlementariër 188
Parlement stemt in met antidiscriminatie-richtlijn 247
Voorstel voor maximering arbeidstijden vrachtwagenchauffeurs verworpen 308
Handel in zeehondenproducten wordt verboden 308
Laboratoriumproeven op apen blijven toegestaan 308
Conservatieve partijen boeken meeste succes bij Europese verkiezingen 367
Voormalig Pools premier Buzek gekozen tot parlementsvoorzitter 428
Parlement verwerpt motie tegen gebrekkige Italiaanse persvrijheid 608

FALKLANDS/ MALVINAS
BINNENLAND
Argentinië beëindigt oliedeal met Groot-Brittannië 275
Londen bevestigt macht in Falklands in nieuwe grondwet 275
Oorlog in 1982 heeft ontwikkeling Falklands bespoedigd 275
Groot-Brittannië belooft mijnen op te ruimen 276

FILIPPIJNEN
BINNENLAND
Afzettingsprocedure tegen president Arroyo voorkomen 50
Verdrag met opstandige moslims is onconstitutioneel 50
Vredesbesprekingen met communisten mislukt 50
Abu Sayyaf ontvoert medewerkers van het Rode Kruis 469
Beloningen voor hulp bij oplossen van politieke moorden 469
Zware gevechten rondom bases van Abu Sayyaf 695
Massale moordpartij in kader van verkiezingsstrijd 696
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Filippijnse economie raakt in de problemen 51
Filippino's sturen weer miljarden vanuit het buitenland 470
Filippijnen op zwarte lijst van OESO 470
JUSTITIE
Filippijnse terreurverdachten veroordeeld 470
Moordenaars van Aquino op vrije voeten 470
NATUUR EN MILIEU
Boeren betrokken bij herbebossing 470
Filippijnen getroffen door vier tropische stormen 696
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Nieuwe wet dwingt positieve discriminatie van vrouwen af 696
Nieuwe wet tegen marteling 697
BUITENLANDSE ZAKEN
Filippijnen claimen omstreden eilanden 471
OVERLEDEN
Corazón Aquino, leider van de Revolutie van de Volksmacht 697

FINLAND
BINNENLAND
Roep onder Finse bevolking om verbod op handwapens 377
Aantal Iraakse asielzoekers in Finland sterk gestegen 377
Nieuwe minister van Arbeid benoemd 377
Aantal asielzoekers in Finland toegenomen 494
Finse variant van Zweedse Piratenpartij opgericht 494
Asielzoekers in Finland toegenomen 618
Finlandse variant van Zweedse Piratenpartij opgericht 618
Finse regering overleeft stemming over vermeende corruptie 618
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Tijdelijk ontslag voor veertienhonderd werknemers van Finnair 377
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Finse economie belandt in recessie 378
Finse economie groeide in 2008 nog met 1 procent 494
Forse krimp van Finse economie op jaarbasis 618
GEZONDHEID EN ZORG
Accijns op sterke drank verhoogd om alcoholverslaving tegen te gaan 378
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Nieuwe wet maakt controle mogelijk op emailverkeer werknemers 378
MILITAIRE ZAKEN
Finland tekent voorlopig geen verdrag tegen clusterbommen 378
EUROPESE UNIE
Eurosceptische partij haalt zetel in Europees Parlement 379

FRANKRIJK
BINNENLAND
Islamitische graven ontheiligd 16
Bewaking aangescherpt vanwege terroristische dreiging 16
Franse publieke omroep reclamevrij 78
Synagoge doelwit van aanslag 78
Nieuwe aanpak mensensmokkelaars 130
Drank- en tabaksverkoop onder de achttien jaar verboden 194
Jongeren slaags in 'condoomrel' 194
Volledige integratie eiland Mayotte in Franse republiek 194
Geen nieuwe wet tegen internetpiraterij 254
Ontruiming opvangkamp voor illegalen 254
Vliegtuig Air France verongelukt in Atlantische Oceaan 379
Ereburgerschap Parijs voor dalai lama 379
Eerste toespraak Franse president in parlement sinds 1875 379
President Sarkozy vernieuwt kabinet 379
Franse politie vindt opslagplaatsen Baskische beweging ETA 495
Frankrijk neemt omstreden anti-piraterijwet aan 553

Ontruiming tentenkamp Calais 553
Ex-premier De Villepin pleit onschuldig in lasterzaak 553
Frans-Algerijnse kernfysicus aangehouden 618
Zoon president Sarkozy ziet af van omstreden functie 618
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Rechter erkent Franse rol in Holocaust 130
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staking treft openbare leven 78
Meer dan een miljoen betogers tegen anticrisisbeleid regering 194
Gegijzeld bestuurslid bedrijf 3M na twee dagen vrijgelaten 194
Opnieuw gijzeling fabrieksmanagers 254
Opnieuw gijzeling fabrieksmanagers 432
Franse winkels ook op zondag open 433
Staking France Telecom na zelfmoordgolf 618
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Miljarden voor bouw en auto-industrie 16
Record geldboete voor staalbedrijven 16
Geen bonussen voor bankiers 78
Gratis krant moet noodlijdende pers ondersteunen 78
Frans-Duitse steun voor vliegtuigbouwer Airbus 78
Flinke toename Frans handelstekort 131
Miljarden voor verzachting gevolgen kredietcrisis 131
Franse staat steunt bankenfusie 131
Frankrijk zwicht voor bezwaar van protectionisme in auto-industrie 194
Europese Unie akkoord met nieuwe kapitaalinjectie Franse banken 313
Frankrijk in langste recessie sinds 1949 313
Frans verzoek versoepeling Stabiliteitspact afgewezen 379
Franse economie halverwege 2009 uit recessie 495
Franse banken bereid tot verlaging bonussen 495
Grote terugval Franse wijnexport 495
Frankrijk nieuwe koploper met buitenlandse investeringen 553
Bank BNP Paribas mijdt belasting-paradijzen 554
Regering stelt nieuwe regels voor bankiersbonussen vast 674
Geen 'geluksindex' als economische graadmeter 674
JUSTITIE
Vrijspraak voor terreurverdachten gevangenkamp Guantánamo Bay 131
Levenslang voor moord op Franse jood 433
Pleger aanslag ex-president Chirac vrijgelaten 495
Franse rechtbank veroordeelt scientology kerk 619
Oud-minister Pasqua veroordeeld wegens wapenhandel 619
Geen Frans onderzoek naar Afrikaanse corruptie 619
Oud-president Chirac voor de rechter 619
ONDERWIJS
Arrestaties bij protesten tegen onderwijshervorming 16
Massaal protest tegen hervormingen van het onderwijs 131
Stakingen Franse universiteiten afgezwakt 313
LANDBOUW
Minister Le Maire in problemen door 'concurrentieverstorende' staatssteun 495
Exportgaranties voor Franse wijnboeren 554
Nieuw reddingsplan voor Franse boeren 619
CULTUUR EN WETENSCHAP
Kunstschatten museum het Louvre terug naar Egypte 619
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Franse wet tegen internetpiraterij met scepsis ontvangen 314
Franse antipiraterijwet ongrondwettelijk verklaard 379
Lesbisch stel mag kinderen adopteren 674
MILITAIRE ZAKEN
Minder Franse militairen overzee 78
Frankrijk weer volwaardig lid van westers militair bondgenootschap 195
EUROPESE UNIE
Premier Fillon wijst beschuldiging van protectionisme af 131
Winst voor presidentiële partij UMP bij Europese verkiezingen 379
BUITENLANDSE ZAKEN
China ontstemd over ontmoeting met Dalai Lama 16
Meer Franse troepen naar Afghanistan 131
Algerijnse diplomaat vrijgelaten 131
Herstel betrekkingen tussen China en Frankrijk 254
Nieuwe Franse militaire basis in de Golf 314
Franse studente op borgtocht vrij in Iran 495
Ontmoeting president Sarkozy met Turkse ambtgenoot 619
Economische samenwerking tussen Frankrijk en Rusland 674
OVERLEDEN
Jean-François Deniau, politicus 554
Jean Baudrillard, socioloog en filosoof 554
Jean-Marie Lustiger, aartsbisschop van Parijs 554
Raymond Barre, econoom en politicus 554
Pierre Messmer, politicus 554
Marcel Marceau, mimespeler 555
André Gorz, filosoof 555
François-Xavier Ortoli, voorzitter Europese Commissie 555

FRANS GUYANA
BINNENLAND
Frans Guyana akkoord over verlaging brandstofprijzen 323
Daniel Ferey nieuwe prefect Frans Guyana 323
Guyana loopt miljoenen belastinggeld mis 323
Ariane-5 raket gelanceerd voor studie van het heelal 323

GABON
BINNENLAND
Regeringspartij wint Senaatsverkiezing 660
Franse rechter: bankrekeningen Bongo blijven bevroren 660
President Bongo overleden in Spanje 660
Regering Gabon herbenoemd na overlijden president 660
Ali-Ben Bongo nieuwe president 661
Salarisplafond voor publieke sector 662
Hoofd Gabonese Veiligheidsraad al weken vast 662
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nieuwe impuls voor oliepijplijn 662

GAMBIA
BINNENLAND
Doden en zieken door 'heksenjacht' 710
President herverdeelt belangrijke functies 710
Minder vrijheid van meningsuiting 710
Oppositie adviseert president te steunen 711
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF maakt zich zorgen 711
GEZONDHEID EN ZORG
Minder malaria 711

GEORGIË
BINNENLAND
President Saakasjvili ontslaat premier 17
Premier Mgaloblisjvili treedt af 496
Duizenden protesteren tegen Saakasjvili 496
Nieuwe ministers benoemd 496
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Kritiek Human Rights Watch op Georgië, Rusland en milities 496
MILITAIRE ZAKEN
Muiterij op Georgische legerbasis 496
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Rusland voert steun aan Abchazië en Zuid-Ossetië verder op 496
BUITENLANDSE ZAKEN
Georgië en Rusland in oorlog 17
Onderhandelingen met Rusland mislukt 497
Russisch veto maakt einde aan VN-missie in Georgië 497
Amerikaanse vicepresident bezoekt Georgië 497
Parlement akkoord met uitzending troepen naar Afghanistan 497

GHANA
OPPOSITIE NEEMT DE MACHT OVER 299
Honderden ontvluchten etnisch geweld 299
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kritiek van internationale vakbeweging op arbeidssituatie 300
Importheffing op voedsel opgeheven 300
Nieuwe voorzieningen versterken rol tuinbouw in export 300
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Zorgen over hoge inflatie 300
Stevige economische groei 300
Wereldbank akkoord met lening 300
BUITENLAND
EU en Ghana gaan strijden tegen illegale houtkap 300

GRENADA
BINNENLAND
Glean ingezworen als gouverneur-generaal van Grenada 572
Internationaal vliegveld in Bermuda krijgt naam van Maurice Bishop 572

Grenada

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Armoede neemt toe in plaats van af 573
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Private sector verwelkomt stimuleringspakket economie 573

GRIEKENLAND
BINNENLAND
Hongerstakingen in overvolle gevangenissen beëindigd 132
Griekse steden wekenlang toneel van rellen 132
Anarchisten steken uit wraak trein in brand 195
Kerken doelwit van aanslagen 380
Alexander de Grote uitgeroepen tot de 'grootste Griek' 380
Gevechten tussen politie en islamitische immigranten 380
Aanslagen op belastingkantoor en rechterlijke macht 498
Politie ontruimt vluchtelingenkamp 498
Opnieuw hevige bosbranden rond Athene 498
Socialisten behalen absolute meerderheid bij verkiezingen 620
Extreemlinks eist aanslag op voormalige onderwijsminister op 620
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Pensioenen vrouwelijke ambtenaren ten onrechte vroeger uitgekeerd 195
Grootschalige stakingen tegen regeringsbesluiten 380
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Handelsakkoord tussen Chinese containergigant en zeehaven Piraeus 133
Regering kondigt 2 miljard euro aan bezuinigingen aan 133
Luchtvaartmaatschappij Olympic Airlines geprivatiseerd 380
Griekse economische groei komt bijna tot stilstand 380
Europees hof veroordeelt steun voor Olympic Airways 498
JUSTITIE
Neonazileider ook in hoger beroep veroordeeld 195
Rechtbanken strenger voor buitenlanders 498
GEZONDHEID EN ZORG
Rookverbod in openbare ruimtes 498
LANDBOUW
Europese Commissie tegen steun aan Griekse boeren 133
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Rechten van asielzoekers onvoldoende beschermd' 133
Mensenrechtenorganisatie tikt Griekse politie op de vingers 195
Eerste homohuwelijken verboden 380
EUROPESE UNIE
Socialisten winnen Europese verkiezingen 381

GROOT-BRITTANNIË
BINNENLAND
Labour eindigt als vijfde bij tussentijdse verkiezing 19
'Terrorismedreiging teruggedrongen door succesvolle vervolgingen' 78
Terrorismeverdachten vaker onder huisarrest geplaatst 133
Omstreden bisschop Williamson keert terug naar Groot-Brittannië 134
Hoofd antiterreurdienst Scotland Yard weg na blunder 254
Regering geeft namen geweerde extremisten vrij 314
Declaratieschandaal teistert Britse politiek 314
Veiligheidsdiensten waren terroristen '7-7' op het spoor 314
Gurkha-veteranen mogen naar Groot-Brittannië komen 315
Opnieuw electorale verliezen voor Labourpartij 381
Premier Brown gooit kabinet om na declaratieschandaal 382
Parlement geeft openheid over declaraties parlementsleden 382
Minister van Volksgezondheid Darzi treedt af 433
Nieuwe wet tegen excessieve declaraties politici 433
Schotland laat dader 'Lockerbie'-aanslag vrij 499
Olie speelde rol bij vrijlating veroordeelde 'Lockerbie' 555
Excuses premier Brown voor behandeling wiskundige Turing 555
Premier Brown zet 'populistische' koers in 555
Premier Brown betaalt bedrag 'bonnetjesaffaire' terug 620
Extreemrechtse Britse Nationale Partij laat niet-blanken toe 620
Londense politie bewapent agenten 621
Overstromingen na zware regenval in Noord-Engeland 674
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Stakingen na 'discriminatie' Britse werknemers door Italiaans bouwbedrijf 78
Autoconcern Ford schrapt 850 banen in Groot-Brittannië 134
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Britse huizenmarkt verder onder druk 19
Britse centrale bank verlaagt weer rente 20
Werkloosheid stijgt naar hoogste niveau in tien jaar 20
Britse auto-industrie vraagt overheid om miljarden steun 20
Wisselkoers pond-euro op historisch laag punt 20
Huizenprijzen in 2008 met ruim 16 procent gedaald 79
Laatste filialen warenhuisketen Woolworths sluiten hun deuren 79
Britse centrale bank verlaagt rente naar historisch dieptepunt 79
Opnieuw overheidssteun voor Britse banken 79
Britse economie verkeert officieel in recessie 79
Banken ruilen slechte leningen om voor staatsobligaties 134
Toenemende onvrede over bonussen bankiers 134
Premier Brown in verlegenheid gebracht door aftreden toezichthouder 134
Nieuwe maatregelen tegen financiële crisis 196
Tekort van 175 miljard pond in begroting 2009 255
Minder toeristen door economische crisis 315
Aantal gedwongen huisverkopen stijgt 315
Situatie Britse overheidsfinanciën verslechtert 315
Britse autoproductie gehalveerd 315
Rapport over rol bankbesturen in crisis 433
Britse economie krimpt ook in tweede kwartaal van 2009 433
Opnieuw miljardensteun centrale bank voor economie 499
Bankiers blijven beloond met bonussen 499
Gunstige cijfers versterken hoop op herstel economie 499
Banken passen bonusstructuur aan 556
Britse economie nog altijd in recessie 621
Europese Unie keurt redding bank Northern Rock goed 621
Banken herstructureren onder druk van Europese Unie 674
JUSTITIE
Verdachte aanslag op vliegveld Glasgow veroordeeld tot levenslang 20
Mislukte zelfmoordaanslag bestraft met minimaal achttien jaar 80
Schadevergoeding voor terrorismeverdachte 196
Mannen veroordeeld voor bezoeken terroristische trainingskampen 255
Verdachte van zelfmoordaanslag veroordeeld tot tien jaar 434
Gratie op ziekbed voor treinrover Biggs 499
Huisarrest terreurverdachte vlak voor aanklacht opgeheven 556
Mannen veroordeeld voor plannen aanslag met vloeibare explosieven 556
Eerste zaak voor Brits hooggerechtshof 621
Staat mag deel geheime documenten terreurverdachten achterhouden 675
NATUUR EN MILIEU
Hackers breken in op server klimaatinstituut 675
CULTUUR EN WETENSCHAP
Omvangrijke Angelsaksische schat gevonden 556
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Europees Hof wijst opslag DNA-materiaal af 20
Geheime documenten over marteling worden niet openbaar 134
Duidelijkheid over huisarrest voor terreurverdachten 382
'MI6 maakt zich niet schuldig aan marteling' 500
DNA-materiaal onschuldigen maximaal zes jaar bewaard 675
MILITAIRE ZAKEN
Britse en Franse onderzeeërs met kernwapens botsen 134
Verloren bestanden bevatten gevoelige informatie 315
Premier Brown noemt operatie in Afghanistan een succes 434
Extra Britse troepen naar Afghanistan 622
NOORD-IERLAND
Gevangenisstraf van zestien jaar voor Noord-Ierse militant 21
Onrust in Noord-Ierland na doodschieten twee Britse soldaten 196

Vier aanhangers Real IRA veroordeeld voor aanslag Omagh 382
Racistische dreigementen tegen Roemenen in Belfast 382
Paramilitaire groepen ontwapenen volledig 383
Onlusten tijdens jaarlijkse Oranjemarsen 434
Laatste Noord-Ierse paramilitaire groepen ontwapenen zich 556
Noord-Ierse splintergroepering ontwapent 622
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Eerste democratische verkiezingen op Kanaaleiland Sark 21
BUITENLANDSE ZAKEN
Minister uit twijfels over oorlog tegen terrorisme 80
Regering spreekt veto uit over openbaring notulen inval Irak 134
Meer dan tweehonderd Britse soldaten gesneuveld in Afghanistan 500
OVERLEDEN
Peter Benenson, oprichter Amnesty International 500
Martin Meehan, vooraanstaand IRA-lid 500

GUADELOUPE
BINNENLAND
Sociale conflicten leggen rassenscheiding bloot 573

GUATEMALA
BINNENLAND
Onderzoeker van moord op leden Parlecen zelf omgebracht 214
Terreurdaad kost vijftien Nicaraguanen en een Nederlander het leven 214
Meer dan 1.600 burgers vermoord in een half jaar 215
Drugsbendes raken slaags 215
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF verstrekt krediet 215
NATUUR EN MILIEU
EU geeft lening voor milieubeheer 215
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Honderden jaren celstraf voor voormalige paramilitairen 215
President biedt excuses aan voor slachtoffers burgeroorlog 216
Mensenrechtenactivisten steeds vaker in gevaar 216
BUITENLANDSE ZAKEN
Door boeren gekidnapte Belgen weer vrijgelaten 216
Oud-president Alfonso Portillo door Mexico uitgewezen 216
Verontschuldigingen vanwege rol bij Varkensbaai-invasie 216

GUINEE
BINNENLAND
Onrust na ontslag 'consensus-premier' 711
Oppositie kraakt uitstel verkiezingen 712
Toenemende protesten tegen armoede 712
Vakbonden meest onderdrukt in Guinee 712
Dood Conté leidt tot geweldloze coup 712
Massale illegale drugsproductie 713
Bloedbad bij demonstratie voor democratie 713
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Mijnbouwdeal met China 714

GUYANA
BINNENLAND
Politie constateert toename van misdaad in Guyana 323
Departement van Buitenlandse Handel bij Buitenlandse Zaken gevoegd 323
Brand in ministerie blijkt te zijn aangestoken 644
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
ITUC: Vakbondsrechten in Guyana worden geschonden 644
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie Guyana in relatief rustig vaarwater 324
Investering National Security Scheme bedreigt door faillissement 324
IDB verhoogt steun aan Guyana 644
GEZONDHEID EN ZORG
In Cuba opgeleide dokters gaan in Guyana aan het werk 644
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Persvrijheid laat volgens RSF in Guyana te wensen over 325
Guyana stijgt sterk op lijst inzake persvrijheid 644
BUITENLANDSE ZAKEN
Guyana volgens Amerikaanse overheid transitohaven voor drugshandel 325
USAID rondt beleidsplan voor Guyana af 645
Brazilië wil hulp geven bij hydro-elektriciteitproject 645
OVERLEDEN
Janet Jagan: premier, president en schrijfster 325

HAÏTI
BINNENLAND
Natuurrampen compliceren situatie in Haïti 150
Meer dan negentig doden door instorten school 150
Partij van Aristide mag niet meedoen aan verkiezingen 151
Burgers mogen stemmen om vacante zetels Senaat op te vullen 574
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Onenigheid over verhoging minimumloon blijft bestaan 574
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Miljoenen dollars aan internationale hulp voor Haïti 574
BUITENLANDSE ZAKEN
VS hervatten uitzettingen van Haïtianen 151
Geld 'Baby Doc' beschikbaar voor sociale projecten 151

HONDURAS
BINNENLAND
Leider grootste vakcentrale vermoord 151
Achttien gevangenen vermoord na overplaatsing 151
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Woedende groep boeren lyncht elf mensen 152
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Parlement akkoord met aansluiting bij ALBA 152
JUSTITIE
Twee bendeleden veroordeeld voor moorden in 2004 152
Veiligheidsbeambten bestraft voor moord op gevangenen 152
BUITENLANDSE ZAKEN
President stelt bezoek Amerikaanse ambassadeur uit 152

HONGARIJE
BINNENLAND
Parlement verwerpt voorstel voor vervroegde verkiezingen 80
Nieuwe minister van Transport benoemd 80
Extreemrechtse Hongaarse Garde verboden 80
Gordon Bajnai volgt premier Ferenc Gyurcsany op 500
Extreemrechts winnaar Europese verkiezingen 501
'Moorden op Roma gepland' 501
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Duitsland compenseert Hongaarse Holocaustoverlevenden 80
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hongarije zwaar getroffen door financiële crisis 81
Economie in recessie 501
Premier Bajnai presenteert anti-crisisprogramma 501
Ethische gedragscode voor banken 502
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Constitutioneel Hof verbiedt partnerschapsverdragen 82
BUITENLANDSE ZAKEN
Beperkingen in gasgebruik opgeheven 82
Val van de Muur herdacht 502

IERLAND
BINNENLAND
Nieuw rapport over misbruik kinderen door priesters 502
Grootste aantal geboorten sinds 1896 502
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering kondigt bezuinigingen aan na mislukken sociaal akkoord 135
Werkloosheid naar hoogste niveau in elf jaar 135
Ierland roept hulp emigranten in 383
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering schiet noodlijdende banken te hulp 135
Werkloosheid boven de 10 procent 197
Kredietbeoordelaar verlaagt kredietstatus Ierse overheid 383
Ierse economie in diepe recessie 383
Kredietwaardigheid Ierse overheid verlaagd 502
Regering kondigt werkgelegenheids-programma aan 502
Regering ondersteunt banken opnieuw 622
JUSTITIE
Voormalig regeringswoordvoerder veroordeeld voor omkoping 383
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Rapport onthult jarenlang kindermisbruik door geestelijken 383

Ierland

EUROPESE UNIE
Geen succes voor eurosceptische partij bij Europese verkiezingen 384
Ieren stemmen voor Verdrag van Lissabon 622

INDIA
BINNENLAND
Geweld in Kashmir afgenomen 51
Verkiezingen in Kashmir 51
Binnenlandse beveiliging onvoldoende 51
Terreur in Mumbai 52
Veel Indiërs op het platteland blijken ondervoed te zijn 168
Ex-rebellen worden politieagenten 336
Derde Front aangekondigd in India 336
Congrespartij maakt verkiezings-manifest bekend 336
Kiezers geven Manmohan Singh tweede ambtstermijn 336
India's eerste vrouwelijke Kamervoorzitter benoemd 471
India's nieuwe regering zet beleids-voornemens uiteen 471
Mobieltjes zonder code verboden 471
Communistische Partij van India (maoïstisch) verboden 471
India importeert voedsel 532
Maoïstische dreiging blijft bestaan 653
DEELSTATEN
Leider van grootste afscheidingsbeweging Kashmir gearresteerd 168
Maoïstische rebellen doden politieagenten 168
Doden bij bomaanslagen in Assam 337
Maoïsten laten gekaapte trein gaan 338
Arrestaties wegens oproep tot verkiezingsboycot in Kashmir 338
Strenge veiligheidsmaatregelen na rellen in de Panjab 338
Ontslagen agenten weer aangenomen 338
Staking in Kashmir voorbij, maar protesten houden aan 471
Water zakt na hevige overstromingen in Zuid-India 654
Dalits in verzet tegen tempelverbod 654
Prepaid simkaarten verboden in Kashmir 697
Dalai Lama sluit bezoek aan Arunachal Pradesh af 697
Doden bij bomaanslagen in Assam 697
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staking in olie-industrie India voorbij 168
Honger en ondervoeding grijpen in India steeds meer om zich heen 472
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei neemt af 52
Nieuwe maatregelen om economie te stimuleren 169
Raad van Bestuur softwarebedrijf Satyam vervangen 169
Centrale Bank verlaagt rentetarieven 338
Regeringsbeleid gericht op herstel economisch groei 472
Wereldbank leent India 2,9 miljard euro 654
Door Indiase aankoop stijgt goudprijs naar recordhoogte 697
JUSTITIE
Oud-minister veroordeeld wegens corruptie 169
Bekentenis over Mumbai-aanslagen 'afgedwongen' 338
Pakistaanse verdachten van de aanslagen in Mumbai gedagvaard 472
Doodvonnissen voor bomaanslagen 532
ONDERWIJS
Parlement neemt nieuwe onderwijswet aan 533
GEZONDHEID EN ZORG
Patiënten in India lijden onnodig 654
NATUUR EN MILIEU
Grondwaterpeil zakt dramatisch 533
Slechtste moesson in veertig jaar 654
Gletsjers in Kashmir smelten 655
India wil geen klimaatafspraken die ten koste gaan van arme landen 655
CULTUUR EN WETENSCHAP
Indiase filmproducenten beëindigen staking 472
India beëindigt maanmissie 533
Minister presenteert plannen voor gebruik van zonne-energie 697
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Mensenrechtenactivist moet worden vrijgelaten 338
Homoseksualiteit niet langer strafbaar 472
Hoge Raad houdt vast aan ophanging 472
Indiase gevangenissen overbevolkt 472
MILITAIRE ZAKEN
India laat atoomonderzeeër te water 473
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Pakistan arresteert leden van de Jamaat-ud-Dawa 52
Pakistan beschuldigt India van troepenbewegingen 53
India lanceert satellieten 339
BUITENLANDSE ZAKEN
India en Rusland sluiten verdrag voor nucleaire handel 53
Amerika zegt India steun toe bij onderzoek naar de Mumbai-aanslagen 53
Pakistaanse betrokkenheid bij terreuraanslagen in Mumbai 169
India en het IAEA tekenen akkoord 170
India steunt gezondheidszorg in Afrika via het internet 170
Banden tussen India en de Verenigde Staten aangehaald 473
India en Zuid-Korea sluiten handelsverdrag 533
India en de ASEAN ondertekenen handelsverdrag 533
Leider van terreurgroep opnieuw onder huisarrest 655
India beschouwt dalai lama als 'geëerde gast' 655

INDONESIË
BINNENLAND
Scheepsramp eist honderden levens 233
Tientallen doden na dambreuk in Jakarta 233
Nicolaas Jouwe keert terug naar Papoea 233
Indonesische Democraten winnen presidentsverkiezingen 473
Wederopbouw van Atjeh bijna voltooid 474
Veel doden bij ongelukken met militaire vliegtuigen 474
Schietpartijen rondom goudmijn in Papoea 474
Bomaanslagen op tophotels in Jakarta 474
Yudhoyono begint tweede termijn als president 698
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Koers van de roepia historisch laag 48
Nieuwe wet voor de mijnbouw 48
Buitenlandse hulp voor stagnerende Indonesische economie 234
JUSTITIE
President van centrale bank veroordeeld 49
Executies voor bomaanslagen op Bali 49
Vrijspraak voor moord op mensenrechten-activist Munir 49
Tommy Soeharto wederom niet veroordeeld 234
Indonesië veroordeelt terreur-verdachten 475
Familielid van president veroordeeld voor corruptie 475
OM en politie spannen samen tegen anticorruptiecommissie 698
NATUUR EN MILIEU
Compensatie voor slachtoffers van onophoudelijke blubberstroom 49
Rechter stelt Lapindo niet verantwoordelijk voor blubberstroom 476
Aardbeving eist honderden doden 699
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Parlement verbiedt pornografie 50
Elf activisten voor onafhankelijk Papoea veroordeeld 234
Indonesië stuurt 'economische vluchtelingen' terug naar Myanmar 234
Time toch niet schuldig aan smaad 475
Rode Kruis moet weg uit Papoea 476
Atjeh: steniging als straf voor overspel 699
BUITENLANDSE ZAKEN
Minister Clinton bezoekt Indonesië 234
OVERLEDEN
Noordin Top, meest gezochte terrorist van Indonesië 699

INTERNATIONAAL
ALGEMEEN
Grote rivieren drogen uit 364
Ontbossing sneller in Afrika dan in de rest van de wereld 364
ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN
Ontmoeting van Aziatische en Europese leiders in het kader van de ASEM 124
Kapitaalstroom naar ontwikkelingslanden groeit 184
Roep om hervormingen internationale instituties 184
Twintig grootste economieën zoeken antwoord op financiële wereldcrisis 364
VS stemmen in met wereldwijde beperking van bonussen 663

IRAK
BINNENLAND
Grote verbetering veiligheidssituatie in Irak 41
Aanslagen en politieke moorden 41
Omstreden 'Saddam-vlag' veranderd 42
Veel geld gaat verloren door corruptie 42
Soennitische partijen beëindigen ministersboycot 43
Provinciale verkiezingen wederom uitgesteld 43

Schoenengooiende journalist gearresteerd 43
Parlementsvoorzitter Mashhadani neemt ontslag 43
JUSTITIE
Twee voormalige Iraakse leiders krijgen de doodstraf 43
Vervolging tegen medewerkers Amerikaanse beveiligingsfirma 43
BUITENLANDSE ZAKEN
Contacten met Iran over regionale veiligheidssituatie 44
Regering en parlement aanvaarden defensiepact met Verenigde Staten 44

IRAN
BINNENLAND
Ontwikkelingen rond Iraans nucleair programma 585
Ministers van Olie en Industrie treden af 587
Eerste publieke ophanging in Teheran in vijf jaar 587
Rafsanjani nieuwe voorzitter Raad van Deskundigen 588
Spanning tussen Iraanse en Amerikaanse schepen 588
Ahmadinejad leidt gevoelige politieke nederlaag 588
Iran lanceert testraket voor satellietlancering 588
Aanhangers president behouden meerderheid in parlement 588
Voorwaardelijke celstraf voor Mousavian 588
Parlement zet bondgenoot president af als minister 588
Lancering satelliet bij viering dertigjarige revolutie 589
Mahmoud Ahmadinejad president voor een tweede termijn 589
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Iran, Rusland en Qatar vormen 'gas-troika' 590
JUSTITIE
Israëlische spion geëxecuteerd 590
Journaliste veroordeeld voor spionage voor VS 590
BUITENLANDSE ZAKEN
Relaties Iran-VS blijven zeer moeizaam 591
Poetin aanwezig bij Kaspische top 591
Nieuwe Amerikaanse president wil dialoog met Iran 591
OVERLEDEN
Ali Meshkini, Iraans geestelijke en politicus 592

ISRAËL
BINNENLAND
Twee aanslagen door Palestijnen met bulldozers 226
Olmert dient ontslag in 226
Maffiaoorlog wordt uitgevochten op de openbare weg 226
Voorzitter Palestijns parlement vrijgelaten 523
Twee doden bij schietpartij in homojongerencentrum 523
Nieuwe nederzettingen in betwist gebied gestaakt 523
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering lanceert stimuleringsplan voor de economie 227
Gevolgen economische wereldcrisis in Israël blijven beperkt 523
JUSTITIE
Verdenkingen tegen Olmert 227
Katsav in staat van beschuldiging gesteld 227
Voormalig minister Hirschson veroordeeld wegens diefstal 523
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Leger schendt uitspraak hooggerechtshof 227
Woningbouw in betwiste gebieden neemt toe 228
Verenigde Naties bekritiseren Israëlisch optreden bij beleg Gaza 523
MILITAIRE ZAKEN
Leger degradeert officier 228
BUITENLANDSE ZAKEN
Betrekkingen met UNHCR blijven gespannen 228
Gezant VS en buitenlandcoördinator EU naar Midden-Oosten 228
Paus wil tweestatenoplossing voor Israëlisch-Palestijns conflict 524
Amerikaanse president Obama eist Israëlische inzet voor vrede 524
Arabische buurlanden wijzen handreiking Israël af 524

ITALIË
BINNENLAND
Premier Berlusconi over 'gebruinde Obama' 21
Honderd arrestaties bij actie tegen maffia 21
Asielzoekers direct vanuit Lampedusa uitgezet 21
Omstandigheden in vluchtelingenkamp 'ondraaglijk' 82
Nieuwe maatregelen tegen seksueel geweld 136
Dario Franceschini wordt nieuwe leider van links 136
Mars in Napels tegen de maffia 197
Fusie van twee rechtse regeringspartijen 198
Afghaanse zwerfjongeren brengen Rome in verlegenheid 255
Zware aardbeving in bergstreek Abruzzen 255
Italië zendt bootvluchtelingen terug naar Libië 315
Aardbevingsslachtoffers betogen in Rome 384
Te lage opkomst bij referendum over kiesdrempels 384
Triomfen voor premier Berlusconi bij lokale verkiezingen 384
Veertien doden door explosie van gastrein 384
Parlement aanvaardt controversiële wetgeving tegen illegale immigratie 502
Arrestaties bij rellen aan vooravond van topconferentie rijke landen 503
Komiek meldt zich voor partijleiderschap 503
Zoektocht op zee naar 73 migranten uit Eritrea 503
Publieke tv weigert trailer van tegen premier Berlusconi gerichte film 503
Berlusconi's broer in de aanval tegen blad van bisschoppen 503
Duitse journaliste Petra Reski over de macht van de maffia 622
Premier Berlusconi steeds meer onder vuur 623
Kustwacht schuldig aan dood van illegale immigranten in juni 2008 624
Pierluigi Bersani gekozen als leider van centrumlinks 625
Lid extreemlinkse Rode Brigades pleegt zelfmoord in gevangenis 675
Politie Italië arresteert maffiabazen 675
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Gerechtshof bevestigt schadevergoeding voor nazislachtoffers 82
Fascistisch dictator Mussolini was eerder Brits geheim agent 625
Dagboeken onthullen vroegtijdig racisme van dictator Mussolini 676
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering komt met kredietkaart voor armen 22
Stakingen wegens economische crisis 22
Massaprotest in Rome tegen regerings-aanpak financiële crisis 256
Meer dan 2,4 miljoen Italianen leven in 'absolute armoede' 256
Aantal ongelukken op het werk gedaald 384
Bijna 5 procent Italianen leeft in 'absolute armoede' 503
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering akkoord met bod voor luchtvaartmaatschappij Alitalia 22
Fiscale tegemoetkomingen in tijd van economische neergang 22
'Gebrek aan talenkennis' zou banken hebben behoed voor crisis 83
Parlement keurt steunmaatregelen voor burgers en bedrijven goed 83
Inflatie in 2008 op recordhoogte 83
Tweede stimuleringspakket vooral gericht op de auto-industrie 136
Handelstekort in 2008 verder t oegenomen 136
Reddingsplan voor banken 136
Economie in 2008 met 1,0 procent gekrompen 198
Orders voor industrie ingezakt 256
Italiaanse economie krimpt 2,4 procent in eerste kwartaal 2009 315
Staatsschuld op recordhoogte 504
Italiaanse recessie zwakt af 504
Pardon voor bezitters van zwart geld 625
Modebedrijf Versace in de problemen 625
Italië verkeert niet langer in recessie 676
JUSTITIE
Achttien politiemensen veroordeeld voor geweld in 2001 22
Eerste veroordelingen in 'Parmalat-schandaal' 22
Maffiabaas Setola gearresteerd 83
Italië gaat gevangenissen bijbouwen 83
Advocaat van premier Berlusconi veroordeeld wegens corruptie 136
Maffialeden veroordeeld voor zesvoudige moord 198
Rechter bevestigt schuld premier Berlusconi in corruptiezaak 316
Bestuurlijke corruptie kost meer dan 60 miljard euro 385
Rechtbank veroordeelt Amerikaanse agenten voor ontvoering 676

Italië

GEZONDHEID EN ZORG
Zwangerschapsonderbrekingsmiddel toegestaan 504
CULTUUR EN WETENSCHAP
Basiliek in Bari aan Rusland overgedragen 198
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Comapatiënte mag sterven van rechter 23
Lot van illegale arbeiders 'schokkend' 23
Fel euthanasiedebat rond comapatiënte Eluana Englaro 136
Uitspraak Europees Hof over dood demonstrant in 2001 504
Europees hof veroordeelt kruisbeelden op openbare scholen 676
MILITAIRE ZAKEN
Staatsbegrafenis voor zes in Afghanistan omgekomen soldaten 625
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Steun voor achtergebleven regio's 504
EUROPESE UNIE
Partij van premier Berlusconi wint Europese verkiezingen 385
BUITENLANDSE ZAKEN
Conflict met Brazilië over uitlevering 'terrorist' Battisti 83
Akkoord met Frankrijk over bouw vier nieuwe kerncentrales 137
Bootvluchtelingen op Sicilië opgenomen 256
Bezoek Libische leider Gaddafi gekenmerkt door ergernissen 385
Italië weert bootvluchtelingen door samenwerking met Libië 504

IVOORKUST
BINNENLAND
Akkoord politieke partijen over vrije verkiezingen 479
Voormalige rebellen in leger opgenomen 480
Soldaten veroordeeld voor geweld 480
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Salaris ministers gehalveerd voor lagere benzineprijzen 480
Helft bevolking leeft in armoede 480
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF: Economie op de weg terug 480
JUSTITIE
Voormalige rebellenleider in Frankrijk veroordeeld 481
Verantwoordelijken voor gifdumping veroordeeld 481
BUITENLAND
'Crisis voorbij', aldus Franse minister 481

JAMAICA
BINNENLAND
Geweld verdrijft tweehonderd burgers uit hun huizen 406
Jamaica krijgt nieuwe gouverneur-generaal 406
Premier Golding wijzigt samenstelling kabinet 406
Mislukte poging van verwarde man om vliegtuig te kapen 406
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vakbondsleiders accepteren bevriezing van lonen ambtenaren 406
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Senaat van Jamaica handhaaft doodstraf 407
Expliciete zinspelingen op seks en geweld bij radio en tv verboden 407
Amnesty beschuldigt politie van moorden op sociaal zwakkeren 407

JAPAN
BINNENLAND
Taro Aso beëdigd als premier van Japan 53
'Dronken' minister van Financiën treedt af 235
Democratische Partij van Japan krijgt nieuwe leider 533
Japanse Liberalen naar oppositiebanken 533
Japanse Democraten vormen nieuwe regering 655
Tanigaki wordt leider van LDP 656
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Japanse economie belandt in recessie 54
'Ergste economische crisis sinds de Tweede Wereldoorlog' 235
Economisch tij in Japan lijkt te keren 534
JUSTITIE
Japanse rechtbanken gaan met publieksjury's werken 535
MILITAIRE ZAKEN
Japan vroeg VS om bescherming met atoomwapens 55
BUITENLANDSE ZAKEN
Japan trekt zijn luchtmacht terug uit Irak 55
Premier Taro Aso bezoekt VS 236
OVERLEDEN
Kisho Kurokawa, Japans architect 535
Kon Ichikawa, Japans filmregisseur 535

JEMEN
BINNENLAND
Jemen en al-Qaida 524
In Jemen ontvoerd Nederlands echtpaar weer vrijgelaten 525
Regering intensiveert strijd tegen sjiitische rebellen 525
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Jemenitische parlement legt huwelijken jonge kinderen aan banden 526

JORDANIË
BINNENLAND
Premier Dahabi brengt wijzigingen in zijn kabinet aan 161
Jordanië opent antiterrorismecentrum met Amerikaanse steun 687
Oudste zoon van koning Abdullah benoemd tot kroonprins 687
Felle demonstraties na dood van twee betogers 687
Koning Abdullah verordonneert hervorming electorale wetgeving 687
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Jordaanse koning kondigt economische maatregelen aan 162
Regering en centrale bank nemen maatregelen tegen financiële crisis 162
Jordaanse begrotingstekort in 2009 sterk gestegen 687
Inkomsten uit toerisme in vijf jaar bijna verdrievoudigd 687
JUSTITIE
Zware gevangenisstraffen voor aanslag-pogingen op kerken 687
Vijftien jaar cel voor moord uit eerwraak 688
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Marteling blijft volgens mensen-rechtenorganisatie wijdverbreid 162
Mensenrechtencentrum stelt misbruik migrantenvrouwen aan de kaak 162
BUITENLANDSE ZAKEN
Europese Unie steunt Jordanië bij strijd tegen terrorisme 162
Jordanië en Rusland tekenen nucleaire overeenkomst 162
Paus Benedictus roept op tot verzoening tussen moslims en christenen 688
Jordanië zet geen nieuwe stappen om relaties met Israël te verbeteren 688
Familie Iraakse ex-minister Aziz krijgt Jordaans staatsburgerschap 688

KAAIMAN EILANDEN
BINNENLAND
Conservatieve UDP wint parlements-verkiezingen 575
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Belastingverdragen met Groot-Brittannië en Nederland 575
Toestemming Londen nodig voor geld lenen 575

KAAPVERDIË
BINNENLAND
VN stoppen verstrekking schoolmaaltijden 241
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Globale financiële crisis treft ook Kaapverdië 241

KAMEROEN
BINNENLAND
Beëindiging uitzendverbod 714
Voormalige topbestuurders vast wegens corruptie 714
Conflict over schiereiland beslecht 714
Protestzanger veroordeeld 714
Politie drijft anticorruptiedemonstratie uiteen 714
Fraude door belastinginspecteurs 715
AI beschuldigt regering van geweld tegen oppositie 715
Paus spreekt voor 600.000 gelovigen 715
President benoemt nieuwe premier 715
Aanwezigheid olie en gas aangetoond 715

KAZACHSTAN
BINNENLAND
Anticorruptiecentrum in Astana geopend 282
Parlement stemt in met wijziging kieswet 282
'Veiligheidsdienst luistert parlements-leden af' 283
Minister vervangen 283
Roken in het openbaar verboden, minimumleeftijd voor alcohol 699
Ex-minister krijgt gevangenisstraf 699
Twee belangrijkste oppositiepartijen gaan samen 699

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Omvang graanexport verlaagd 283
Uraniumproductie haalt gewenste omvang niet 283
Nazarbajev: 'Versterking centrale planning, principes vrije markt blijven' 700
Kazachstan wil tarwe-export met een derde laten stijgen 700
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Stevige ingrepen vanwege economische crisis 283
Buitenlandse schuld van Kazachstan stijgt in 2008 met 11,2 procent 283
Handelsoverschot daalt met 71 procent 700
NATUUR EN MILIEU
Parlement stemt in met Kyoto-verdrag 284
CULTUUR EN WETENSCHAP
Nationale ruimtevaartstrategie goedgekeurd 284
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Oppositieblad veroordeeld wegens laster 284
Rechtbank oordeelt over legaliteit politieke partij 700
Kritiek op nieuwe mediawet Kazachstan 700
Vrijlating gevangen hoofdredacteur door rechtbank geweigerd 700
Mensenrechtenactivist veroordeeld wegens dodelijk ongeval 700
Minister: 'Dragen hijab op school verboden' 700
Geslachtsveranderende operaties in Kazachstan toegestaan 700
NGO bekritiseert veroordeling journalist 700
BUITENLANDSE ZAKEN
Kazachstan trekt troepen uit Irak terug 284
Akkoord over Kasjagan olieveld 284
Lening van 700 miljoen dollar voor herstel zijderoute 284
Kazachstan wil geen Amerikaanse vliegbasis 284
Kazachstan en India ondertekenen akkoorden 284
Rusland en Kazachstan werken aan demarcatie van de grens 284
China en Kazachstan ondertekenen overeenkomst over leningen-voor-olie 285
Kazachstan verlengt overeenkomst met VS over vernietiging raketsilo's 701
Russische tegenhanger NAVO begint militaire oefening 701
President Kazachstan bezoekt Turkije 701

KENIA
BINNENLAND
'Regering faalt bij herhuisvesting vluchtelingen' 414
Vrije dag na overwinning Obama 414
Humanitaire crisis dreigt in kampen voor Somalische vluchtelingen 414
Geen tribunaal voor schuldigen verkiezingsgeweld 414
'Keniaanse politie voert systematisch executies uit' 414
Doodseskaders beschuldigd van moord op activisten 415
Minister van Justitie treedt af 415
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inflatie bereikt hoogte van bijna 30 procent 415
JUSTITIE
Woede over lage straf blanke landeigenaar 415
LANDBOUW
Regering bestempelt landbouw tot prioriteitssector 415
NATUUR EN MILIEU
Wildstand holt achteruit 415
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Regering bereid tot schrappen van omstreden clausule in mediawet 415

KIRGIZSTAN
BINNENLAND
Dodelijke slachtoffers bij aardbeving 285
Minister van Energie ontslagen 285
Presidentsverkiezingen met vele onregelmatigheden 701
Protesten tegen verkiezingsuitslag in kiem gesmoord 701
President voor tweede ambtstermijn geïnstalleerd 701
Oppositieleider vlucht het land uit 701
Elektriciteit op rantsoen 701
Nieuwe premier benoemd 702
Nieuwe regering gevormd 702
Parlement stemt in met uitbreiding bevoegdheden president 702
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vier prioriteiten voor economische groei 285
Binnenlandse productie in vier jaar verdubbeld 285
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nationale Bank verhoogt rente 285
Hindernissen voor investeerders weggenomen 285
Pleidooi voor legalisering schaduw-economie 285
Buitenlandse investeringen sterk toegenomen 702
JUSTITIE
Radicale moslims veroordeeld 285
Dertien ton drugs in 2008 in beslag genomen 285
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Godsdienstwetgeving verscherpt 285
OVSE: Kirgizstan moet einde maken aan geweld tegen journalisten 702
Journalist op brute wijze vermoord 702
Oppositieleider krijgt waarschuwing wegens kritiek op president 702
BUITENLANDSE ZAKEN
Geen verlenging status voor vluchtelingen uit Oezbekistan 286
Amerikaanse vliegbasis in Kirgizstan wordt gesloten 286
Parlement ratificeert nieuwe overeenkomst over Amerikaanse basis 703
Rusland uit op tweede militaire basis in Kirgizstan 703
Frankrijk en Spanje verliezen recht om vliegbasis te gebruiken 703

KOEWEIT
BINNENLAND
Koeweitse premier formeert zijn zesde kabinet in ruim drie jaar 526
Leden terroristische groepering in Koeweit opgepakt 526
Tientallen doden bij brand tijdens trouwerij 527
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Door crisis ontslagen Koeweiti's krijgen werkloosheidsuitkering 527
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Lagere inkomsten en uitgaven op Koeweitse staatsbegroting 527

KONGO, DEM. REP.
BINNENLAND
Lof voor vredesmissie DR Kongo 108
DR Kongo, Oeganda en Zuid-Soedan vallen kamp van het LRA aan 110
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Koper- en kobaltmijnbouw stopgezet 110
Groei neemt af door oorlog en financiële crisis 111
NATUUR- EN MILIEU
Regering annuleert veel kapcontracten 111
JUSTITIE
Getuige tegen rebellenleider Lubanga trekt verklaring in 111
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Alarmerend veel doden in Kongolese gevangenissen 111
Strijdkrachten DR Kongo rekruteren kinderen 111
HRW: 500 oppositieleden vermoord 111

KOSOVO
BINNENLAND
Rellen met Serviërs 434
Massagraf ontdekt 434
BURGER-EN MENSENRECHTEN
Sluiting Roma-kamp gelast 434
MILITAIRE ZAKEN
Servië fel tegen Kosovaars leger 434
Spanje uit KFOR 435
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Ex-minister veroordeeld voor intimidatie van getuige 435
BUITENLANDSE ZAKEN
Servische minister naar Mitrovica 435
Bezorgdheid om fraude met EU-subsidies 435

KROATIË
BINNENLAND
Nieuwe ministers aangesteld voor misdaadbestrijding 137
Premier Sanader treedt plotseling af 504
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Steun voor banken en burgers 137
Tijd van recessie 137
Nieuwe crisisbegroting aangenomen 505
JUSTITIE
Voormalige agenten veroordeeld wegens oorlogsmisdrijven 505
GEZONDHEID EN ZORG
Strenge antirookwet aangenomen 137
Rookverbod van kracht 505
LANDBOUW
Protest tegen 'anti-Servische' landbouwwet 138
Overeenkomst na melk- en graanprotest boeren 505

Kroatië

MILITAIRE ZAKEN
NAVO-lidmaatschap van kracht 505
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Zaak tegen Ernest Radjen geseponeerd 138
Rade Miljevic tot twaalf jaar cel veroordeeld 138
'Dubrovnik-generaal' vrij 138
Hogere straf voor Veselin Sljivancanin 505
BUITENLANDSE ZAKEN
Servische ambassadeur keert terug 138
Samenwerking met Servië in misdaadbestrijding 138
Gasleveranties uit Rusland stoppen 138

LAOS
BINNENLAND
Meer dan 10.000 doden door onontplofte bommen 170
Eerste spoorlijn naar Laos geopend 656
Laos erkent lokale ngo's 657
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kredietcrisis treft Laos vooralsnog niet 170
Laos gaat btw heffen 171
Laos versoepelt regelgeving voor buitenlandse investeerders 657
JUSTITIE
Van poging tot staatsgreep verdachte Laotiaan gaat vrijuit 657
GEZONDHEID EN ZORG
Wereldbank slaat alarm over hygiëne in Laos 657
NATUUR EN MILIEU
Meer dan 500 nieuwe diersoorten ontdekt 171
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Thailand stuurt opnieuw Hmong naar Laos 171
BUITENLANDSE ZAKEN
Gratis visa voor kinderen en ouderen 171
Obama schrapt Laos van zwarte lijst 658
OVERLEDEN
Nouhak Phoumsavanh, voormalig president 658

LESOTHO
BINNENLAND
Voormalig dictator noemt samenstelling parlement 'illegaal' 715
'Lichte verbetering politiek bestuur in Lesotho' 715
Premier overleeft aanslag 715
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kwetsbare groepen lijden onder hoge voedselprijzen 716
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Regering legt radiozender tijdelijk uitzendverbod op 716

LETLAND
BINNENLAND
Ongeregeldheden in Riga 385
Ex-medewerkers dienst corruptiebestrijding veroordeeld 385
Regering komt ten val 385
Nieuwe coalitieregering treedt aan 385
Mars met deelname ex-leden Waffen-SS 386
Rechtse partij wint verkiezingen Europees Parlement 386
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
'Bezuinigingen onvermijdelijk' 386
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Parlement houdt marathonzitting over economie 386
IMF stemt in met stabilisatiepakket van 7,5 miljard euro 386
EU stemt in met reddingsplan banken 386
Miljoenen verspild bij bouw brug 387
Economie krimpt fors 387
Verkoopcijfers in consumentensector dalen met 26 procent 387

LIBANON
BINNENLAND
Arrestaties na twee bomaanslagen in havenstad Tripoli 163
Gebrek aan geld voor heropbouw Palestijns vluchtelingenkamp 688
Winst voor prowesterse kamp bij Libanese parlementsverkiezingen 689
Politiek manifest Hezbollahbeweging houdt vast aan eigen strijdmacht 690
JUSTITIE
Drie verdachten van moord op politicus al-Hariri vrijgelaten 163
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Libanese regering schrapt verplichte registratie van religie 163
MILITAIRE ZAKEN
Libanon ratificeert verdragen tegen chemische en kernwapens 163
LIBANON-TRIBUNAAL
Alle verdachten van moord op politicus al-Hariri vrijgelaten 690
BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaanse militaire steun lijkt gericht tegen Syrië en Hezbollah 163
Libanon en Syrië gaan volledige diplomatieke betrekkingen aan 691
Spanningen aan de grens met Israël na raketaanvallen 691
OVERLEDEN
Imad Mughniyah, commandant Hezbollahbeweging 691

LIBERIA
BINNENLAND
Regering wil aanpak corruptie 481
Waarheid- en Verzoeningscommissie maakt veel emoties los 481
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Volkstelling wijst uit: 3,5 miljoen Liberianen 482
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
VS schelden Liberiaanse schulden kwijt 482
JUSTITIE
Regering verdedigt herinvoering doodstraf 482
Zoon Taylor veroordeeld tot 97 jaar cel 482
BUITENLAND
VN verlengt wapenembargo 482

LIBIË
BINNENLAND
Zoon Libische leider Gaddafi trekt zich terug uit de politiek 351
Samenstelling Libische regering gewijzigd 351
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Amerikaanse National Oil Corporation intensiveert olie-exploratie in Libië 352
Libië krijgt voor het eerst eigen kredietwaardigheidstaxatie 352
Hoge Libische inflatie weer in dalende lijn 352
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Libië laat aantal politieke gevangenen vrij 352
BUITENLANDSE ZAKEN
Spanningen met Zwitserland na arrestatie van zoon Libische leider 352
Verenigde Staten en Libië compenseren wederzijds slachtoffers geweldsacties 352
Italië compenseert Libië voor ruim dertig jaar van koloniaal bewind 353
Libië sluit overeenkomst met Oekraïne inzake nucleaire energie 353

LIECHTENSTEIN
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Liechtenstein versoepelt bankgeheim 256
Waardepapieren uit Liechtenstein teruggetrokken 256
Liechtenstein sluit belastingverdragen met Groot-Brittannië en Luxemburg 505
BUITENLANDSE ZAKEN
Liechtenstein tekent anticorruptieverdrag 676

LITOUWEN
BINNENLAND
Politie gebruikt traangas tegen demonstranten 387
Eerste vrouwelijke president maakt prioriteiten duidelijk 387
Conservatieven winnen Europese verkiezingen 387
President spreekt veto uit over omstreden wet 387
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF: 'Geen reddingsplan' 387
Economie krimpt 387

LUXEMBURG
BINNENLAND
Luxemburgse groothertog verliest zijn politieke macht 23
Premier Juncker gekozen tot christendemocratisch lijsttrekker 256
Premier Juncker versterkt positie bij parlementsverkiezingen 388
Premier Jean-Claude Juncker vormt nieuwe regering 435
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Luxemburgse tak IJslandse bank Landsbanki failliet verklaard 23
Beperkte herziening Luxemburgs bankgeheim 257
Luxemburg voldoet aan internationale fiscale normen 435

MAAGDENEILANDEN (BRITS)
BINNENLAND
Regering-O'Neal presenteert recordbegroting 576
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Strijd tegen plaatsing op zwarte lijst belastingontduiking 576

MACEDONIË
BINNENLAND
Nationalist Ivanov wint presidents-verkiezingen 388
Gjorge Ivanov wint presidentsverkiezingen 436
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Anticrisispakket van 330 miljoen euro gepresenteerd 388
Enige kopermijn tijdelijk dicht 388
Anticrisispakket van 330 miljoen euro gepresenteerd 436
JUSTITIE
Ex-premier veroordeeld wegens verduistering 388
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Kritiek op toestand in gevangenissen 389
MILITAIRE ZAKEN
Troepen weg uit Irak 389
BUITENLANDSE ZAKEN
Grens met Kosovo vastgelegd 389
Griekenland blokkeert NAVO-lidmaatschap om landsnaam 389
Ambassadeur terug in Belgrado 389

MADAGASKAR
BINNENLAND
Politieke onrust leidt tot staatsgreep 483
Nieuwe regering treedt aan 483
Twee doden bij nieuw politiek geweld 484
Oud-president veroordeeld 484
Politiek spanningen beperken persvrijheid 484
Drie medewerkers oud-president vastgezet 484
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
FAO helpt Madagaskar 484
NATUUR EN MILIEU
Natuurbeschermers willen einde aan illegale houtkap 484
BUITENLANDSE ZAKEN
Madagaskar treedt uit SADC 484
Internationaal overleg over Madagaskar 484

MALAWI
BINNENLAND
President benoemt twee nieuwe ministers op sleutelposten 112
Ontslagaanvragen parlementsleden nietig verklaard 112
Oud-president kan streven naar nieuwe ambtstermijn 112
Bevolking gaat naar de stembus 662
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nationale luchtvaartmaatschappij gedeeltelijk verkocht 112
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nationale begroting goedgekeurd 112
Lening IMF voor Malawi 112
Nieuwe uraniummijn stimulans voor economie 663
JUSTITIE
Gevangenisstraf voor corrupte oud-minister 112
GEZONDHEID EN ZORG
Een miljoen gratis muskietennetten tegen malaria 112
Sterfte aan aids met 75 procent gedaald in Malawi 112
Bevolking blijft groeien 112
'Kinderen in tabaksindustrie lijden aan nicotinevergiftiging' 663
LANDBOUW
Geïrrigeerde landbouw moet voedsel-productie opstuwen 113

MALDIVEN
BINNENLAND
Referendum begin van nieuw politiek tijdperk 286
Moslimfundamentalisme ook op de Maldiven 286
President ontsnapt aan moordaanslag 287
Voormalige politieke gevangene wint presidentsverkiezingen 287
Sparen voor nieuw land 287
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Toerisme is klap van tsunami te boven 287
Economische terugval in 2007 288
Prijsverlagingen in de toeristensector 288
NATUUR EN MILIEU
Verbod op haaienjacht 288
Maldiven wil CO_2-neutraal worden 288
OVERLEDEN
Ibrahim Nasir, eerste president Maldiven 288

MALEISIË
BINNENLAND
Oppositieleider Anwar keert terug in het Huis van Afgevaardigden 171
'Biochemicus van al-Qaida' op vrije voeten 172
Najib Razak wordt premier van Maleisië 535
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering probeert aandelenkoersen op te drijven 173
Scherpe terugval economische groei 173
Regering pompt meer geld in noodlijdende economie 536
Positieve discriminatie van etnische Maleiers op de helling 536
JUSTITIE
Massademonstratie tegen oude veiligheidswet uiteengeslagen 537
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Fatwa tegen yoga 173
Protest tegen detentie van mensenrechten-activist neergeslagen 173
Stokslagen voor het drinken van alcohol 537
BUITENLANDSE ZAKEN
Geen Indonesische arbeidskrachten meer naar Maleisië 537

MALI
BINNENLAND
Wankele vrede met Toearegrebellen 416
Energieminister weg wegens corruptie 416
Informatiecentrum voor migranten in Bamako 416
Twee Oostenrijkse gijzelaars bevrijd 416
Dode en gewonden bij protesten in noordwesten 416
Frans-Malinese gesprekken over immigratie mislukt 417
Vier gijzelaars vrijgelaten 417
Strijd met al-Qaida eist levens 417
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Meer toeristen 417
Katoenbouw geprivatiseerd 417
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bijna 5 miljard euro aan donaties 417

MALTA
BINNENLAND
Socialisten winnen Europese verkiezingen 389
JUSTITIE
Voormalige opperrechter veroordeeld wegens corruptie 677
EUROPESE UNIE
Malta krijgt Europees centrum voor asielzaken 677

MAROKKO
BINNENLAND
Marokkaanse politie rolt terroristische netwerken op 353
In 2008 minder drugs in beslag genomen 353
Aan koning gelieerde partij PAM verlaat regeringscoalitie 353
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Marokko lanceert investeringsprogramma voor energiesector 353
JUSTITIE
Groot aantal veroordelingen wegens betrokkenheid bij terrorisme 354
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalist veroordeeld vanwege beschuldiging van corruptie 354
Laatste groep slachtoffers bewind koning Hassan gecompenseerd 354
MILITAIRE ZAKEN
'Marokko verdubbelt defensiebudget in 2009' 355
BUITENLANDSE ZAKEN
Regering begint offensief in Europa tegen 'islamextremisme' 355
Twee diplomaten weg uit Nederland na beschuldiging van spionage 355
Marokko en Europese Unie verstevigen onderlinge relaties 355
Marokko verbreekt diplomatieke betrekkingen met Iran 355

MARTINIQUE
BINNENLAND
Revolte brengt openbare leven tot stilstand 576
Sarkozy brengt referendum over autonomie ter sprake 577

MAURITANIË
BINNENLAND
Legerofficieren plegen staatsgreep in Mauritanië 355
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Internationale noodhulp moet voedselcrisis Mauritanië bestrijden 357
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Mauritaanse gevangenen routinematig gemarteld 357
Compensatiebelofte voor familie van gedode zwarte Mauritaniërs 357

Mauritanië

BUITENLANDSE ZAKEN
Israëlische ambassadeur vertrekt na Mauritaanse kritiek 357

MAURITIUS
BINNENLAND
President herkozen, kabinet gewijzigd 542
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie open voor buitenlandse investeringen 542
Economische groei verdubbeld 542
Mauritius ontduikt internationale arbeidsregels 542
Regering wil armoede uitbannen 542
BUITENLANDSE ZAKEN
Muiterij Filippijns schip eindigt in Mauritius 542
Diplomatieke relatie met Israël bevroren 542
Chinese president bezoekt Mauritius 542

MEXICO
BINNENLAND
Ondernemer aangesteld op Economische Zaken 152
Elite-eenheid gaat zich speciaal richten op ontvoeringen 152
Drugsgeweld neemt steeds meer toe 153
Hooggerechtshof handhaaft overwinning Jesús Ortega in PRD 154
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische crisis heeft steeds meer effect op economie 155
Oliesector meer open voor buitenlandse ondernemingen 156
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Hooggerechtshof handhaaft abortusregeling Mexico-Stad 156
BUITENLANDSE ZAKEN
Bijna alle illegale wapens in Mexico komen uit de VS 156
Emigratie van Mexicanen naar VS sterk gedaald 156

MOLDAVIË
BINNENLAND
Communisten komen één zetel tekort voor belangrijke meerderheid 506
Communisten verliezen verkiezingen 507
BUITENLANDSE ZAKEN
Geschil met Roemenië spitst zich verder toe 507

MONGOLIË
BINNENLAND
Hoge inkomsten uit winning grondstoffen verwacht 288
Mongoolse Democratische Partij wint verkiezingen 703
Parlement stemt in met nieuwe premier 703
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Afschaffing omstreden belasting op onverwacht grote winst 704
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Parlement stemt in met stimuleringsplan van 830 miljard euro 288
LANDBOUW
Veesterfte door kou en gebrek aan voedsel 289
BUITENLANDSE ZAKEN
Gezamenlijke oefening vredesoperatie met Rusland 289
Internationale hulp voor Mongolië in crisis 289
Mongolië stuurt troepen naar Afghanistan 704
Mongolië zet uranium joint venture met Rusland op 704

MONTENEGRO
BINNENLAND
Montenegro erkent onafhankelijkheid Kosovo 83
Parlement ontbindt zichzelf voor nieuwe verkiezingen 83
Milo Djukanovic wint opnieuw parlementsverkiezingen 625
Nieuwe regering-Djukanovic goedgekeurd 625
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering kondigt onbeperkte garantie voor banktegoeden af 84
Montenegro maakt 350 miljoen euro vrij voor crisisbestrijding 84
Internationaal Monetair Fonds voorspelt einde economisch hoogtij 84
Nieuwe crisisbegroting aangenomen 626
Economie in recessie 626
MILITAIRE ZAKEN
Montenegrijnse troepen naar Afghanistan 626
BUITENLANDSE ZAKEN
Montenegro vraagt lidmaatschap Europese Unie aan 84

MONTSERRAT
BINNENLAND
Nieuwe partijen redden het niet bij parlementsverkiezingen 577
Britse gouverneur inaugureert nieuw kabinet 577

MOZAMBIQUE
BINNENLAND
Oud-minister gearresteerd wegens corruptie 183
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Binnen drie jaar zelfvoorzienend in rijst 183
GEZONDHEID EN ZORG
Angst groeit voor uitbreken cholera-epidemie 184
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Toename van schendingen van mensenrechten 184
Journalisten veroordeeld wegens 'belasteren' van premier 184
BUITENLANDSE ZAKEN
Braziliaanse president lanceert aidsproject 184

MYANMAR (BIRMA)
BINNENLAND
Nood in door orkaan getroffen gebieden blijft groot 55
VN-gezant niet welkom bij leider NLD 55
Gevechten in noordoosten van Myanmar 658
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hoge inflatie in Myanmar 56
Buitenland investeert fors in Myanmar 339
JUSTITIE
Dochter van Ne Win op vrije voeten 56
Birmese Advocatuurraad verboden 339
Aung San Suu Kyi veroordeeld 658
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Herhuisvestingsprogramma voor tienduizenden Birmese vluchtelingen 56
Oppositieleider Win Tin op vrije voeten 56
'Aantal politieke gevangenen in Myanmar bijna verdubbeld' 56
Myanmar sluit honderden critici op 339
Amerikaan zwemt naar het huis van Aung San Suu Kyi 339
BUITENLANDSE ZAKEN
'Myanmar wil Rohingya's terugnemen' 340
VS kondigen nieuw Myanmarbeleid aan 659
OVERLEDEN
Ne Win, oud-president van Myanmar 340
Khun Sa, 'koning van de Gouden Driehoek' 340
Pado Mahn Sha, secretaris-generaal van de KNU 659

NAMIBIË
BINNENLAND
Herschikking in kabinet 417
Meer vrouwen in parlement 417
Wederopbouw na overstromingen 418
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Veel meer armoede dan gedacht 418
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inflatie stijgt, groei neemt af 418
Namibië ontwikkelt gasveld samen met Zuid-Afrika 418
Grote uraniumreserves ontdekt 418
NATUUR EN MILIEU
Succesvolle veiling van wilde dieren 418
BUITENLANDSE ZAKEN
Russische president wil economische samenwerking 418

NEDERLAND
BINNENLAND
Raadplegend burgemeestersreferendum definitief afgeschaft 24
Belangstelling voor waterschapsverkiezingen blijft gering 24
Senaat wil dat wetten kunnen worden getoetst aan de grondwet 24
Haagse wethouder Jetta Klijnsma benoemd tot staatssecretaris 24
Prijzen maatschappelijke verdienste 84
Democraten 66 boeken grootste ledenwinst over 2008 85
Minister van Defensie Van Middelkoop overleeft motie van wantrouwen 85
Advocaat vraagt Hoge Raad om politicus Wilders niet te vervolgen 138
Groot fiasco dreigt voor metroproject Amsterdam 139
Turks toestel op Schiphol neergestort 139
Vastgoedhandelaar in Bussum geliquideerd 198
Terreurdreiging in Amsterdam blijkt loos alarm 198
Aantal mensen ouder dan honderd sterk gestegen 199
Nieuwe Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding benoemd 257
Socialistische Partij neemt deel aan controleorgaan inlichtingendiensten 257

Omstreden imam alsnog benoemd tot geestelijk verzorger in het leger 257
Man rijdt in op publiek bij viering Koninginnedag; acht doden 316
'Klokkenluider' kernreactor Petten krijgt schadevergoeding 316
Onderzoek toont ineffectiviteit wijken aanpak kabinet 316
Man pleegt viervoudige moord en doodt ook zichzelf 317
Utrechtse burgemeester overleeft motie van wantrouwen 317
Grote overwinning Partij voor de Vrijheid bij Europese verkiezingen 389
Ambtenaren hielden onderzoek naar brand in Catshuis achter 391
Politicus Geert Wilders bepleit massale deportatie van moslims 391
Sociaaldemocraat Peter Rehwinkel wordt burgemeester van Groningen 437
Ontkerkelijking wordt ook zichtbaar in de islam 437
Leidster kinderdagverblijf in Amsterdam vermoord 507
Immigratie in Nederland overtreft emigratie 507
Rotterdams stadsbestuur ontslaat omstreden islamoloog Tariq Ramadan 508
Stevige kritiek op Rotterdamse politieleiding na ernstige rellen 556
Motieven voor aanslag op Koninginnedag blijven onduidelijk 557
Troonrede en Miljoenennota in teken van economisch herstelbeleid 557
Troonrede 557
Christendemocraat Van der Linden wordt voorzitter Senaat 626
Tilburgse burgemeester Ruud Vreeman legt functie neer 626
Rechter maakt gebiedsverbod pedoseksueel ongedaan 626
Twee rechtsgeoriënteerde omroepen treden toe tot publiek bestel 677
Liberalen scoren goed bij tussentijdse raadsverkiezingen 677
Kamerlid vertrekt na lekken uit gesprek met koningin 677
Prinselijk paar ziet af van omstreden koop Mozambiquaans vakantiehuis 677
Linkse bestuurscoalitie in Nijmegen gevallen 678
Geen excuses voor schaduwen ex-politicus Roel van Duijn 678

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Voortvluchtige oorlogsmisdadiger Bikker blijkt niet meer in leven 258

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Lichte afname van armoede in Nederland 24
Werkloosheid stijgt in laatste kwartaal 2008 85
Nieuwe ontslagen bij grote bedrijven aangekondigd 199
Kamermeerderheid steunt voorstel voor werk jonggehandicapten 258
Werkloosheid stijgt vooral onder mannen onder de 45 jaar 258
Arbeidsparticipatie van ouderen blijft stijgen 317
Meerderheid arbeidsongeschikten aan het werk na herkeuring 392
Parlement stemt in met leerwerkplicht voor jongeren 392
Grootste massaontslag in decennia bij postbedrijf TNT 437
Overleg sociale partners over doorwerken tot 67 jaar mislukt 561
Kabinet zet verhoging AOW-gerechtigde leeftijd door 627

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Krimp economie voor 2009 verwacht 25
Verzekeraar ASR Nederland schikt in woekerpolisaffaire 26
Luchtvaartmaatschappijen Martinair en KLM fuseren 26
Zuivelbedrijven Friesland Foods en Campina gaan samen 26
Grootste afname Nederlandse export in zeven jaar 86
SNS Bank vraagt staatsgarantie 86
Nederlandse huishoudens verliezen 152 miljard euro aan vermogen 86
Pensioenen dreigen onbetaalbaar te worden 86
Centraal Planbureau schetst somber beeld Nederlandse economie 140
'Duurzaam bankieren' blijkt gevolgen crisis af te wenden 199
Sterke afname Nederlandse import en export 200
Regering presenteert pakket maatregelen tegen economische crisis 200
Bank-verzekeraar SNS Reaal compenseert in woekerpolisaffaire 201
Commissie adviseert over herstel van vertrouwen in financiële sector 258
Verkoop van biologisch voedsel lijdt niet onder crisis 258
Claim van lagere overheden op IJslandse bank rechtmatig 259
Aantal faillissementen neemt fors toe 317
Nederlandse economie krimpt met recordpercentage van 4,5 pct 317
Financieel jaarverslag toont grote financiële gevolgen voor de overheid 317
Verzekeraar Achmea compenseert gedupeerden woekerpolissen 318
Centraal Planbureau verwacht recordbegrotingstekort voor 2010 392
Akkoord Nederland-Zwitserland over uitwisseling bankgegevens 392
Kabinet stelt 2,5 miljard extra beschikbaar voor ABN AMRO bank 392
Energiebedrijven Essent en Nuon in buitenlandse handen 438
Verzekeringsconcern Aegon schikt in woekerpoliszaak 438
Nederlanders sparen meer door economische crisis 438
Aantal faillissementen sterk toegenomen 508
Bankbestuurders spreken code af voor beperking van bonussen 561
Dirk Scheringa Bank gaat failliet door wanbeheer 627
Bankiers ABN Amro hebben recht op hoge ontslagvergoeding 628
Bank-verzekeraar ING stoot verzekeringstak af 628
Drie verzekeraars beginnen met terugbetaling staatssteun 678
Nederlandse economie niet langer in recessie 678
Na DSB-bank ook Scheringa Museum failliet verklaard 679
Overheid steekt opnieuw geld in bank ABN AMRO 679

JUSTITIE

Asielzoekers mogen procederen tegen uitsluiting van pardonregeling 26
Gerechtshof hekelt behandeling klokkenluider bouwfraude 26
Gerechtshof gelast vervolging politicus Geert Wilders 86
Elf arrestaties wegens fraude in de bouw 87
Strafvermindering in fraudezaak supermarktconcern Ahold 87
Uitspraak Hoge Raad lijkt gunstig voor politicus Wilders 201
Veroordeling tot twintig jaar wegens foltering in Rwanda 201
Veroordeling wegens ongegronde be schuldiging pedoseksualiteit 318
Hoge Raad gelast opnieuw herziening omstreden strafzaak 392
Hoge Raad bevestigt vonnis tegen leverancier chemische wapens 438
Straf voor topcrimineel Willem Holleeder in hoger beroep bevestigd 438
Levenslange gevangenisstraf ter discussie 439
Afghaanse generaal vrijgesproken van oorlogsmisdaden 439
Tipgeefster vermeende aanslagpoging Amsterdam vrijgelaten 439
Rechtbank wijst financiële compensatie voor Hells Angels af 508
Stichter Schipholbrand krijgt lagere straf 561
Marokkaanse jongens plegen lichtere delicten dan autochtone leeftijdgenoten 561
Amsterdamse zakenman De Vlieger vrijgesproken van afpersing 562
Vijftien jaar gevangenisstraf in 'Puttense moordzaak' 629
Tweede Kamer aanvaardt kraakverbod 629
Negen jaar cel wegens 'gijzeling' wethouder en ambtenaren 629

ONDERWIJS

Nijmegen kiest voor spreidingsbeleid bij schoolkeuze 140
Kabinet neemt commissieaanbeveling voor verlaging urennorm over 202
Studie Duitsland-Nederlandkunde van start 562
Onderwijsraad doet voorstellen voor meer efficiëntie in het onderwijs 679

LANDBOUW

Europese landbouwfondsen naar plattelandsontwikkeling en milieu 259

GEZONDHEID EN ZORG

Derde deel van aantal ziektegevallen veroorzaakt door leefstijlfactoren 318
Rechtbank legt gevangenisstraf en boete op voor hulp bij zelfdoding 319
Aantal gevallen 'Mexicaanse griep' en Q-koorts neemt toe 393
Vrijspraak en twee veroordelingen rond dood actrice Sylvia Millecam 393

Nederland

Roken in eenmanszaken weer toegestaan na gerechtelijke uitspraken 439
Eerste doden in Nederland door H1N1-griepvirus 508
Schadelijk handelen neuroloog verergerd door falend toezicht 562
Medicijnverkoop via internet blijkt zeer risicovol 562
Maagchirurg schuldig verklaard aan sterfgevallen 629
Gezondheidsraad adviseert bevolkings-onderzoek naar darmkanker 679
NATUUR EN MILIEU
Kabinetsbeleid schiet te kort om klimaat- en natuurdoelen te halen 562
Natuurgebied Hedwigepolder wordt onder water gezet 629
CULTUUR EN WETENSCHAP
Voormalige mijnkoloniën in Brunssum worden beschermd gezicht 87
Ramsey Nasr gekozen tot Dichter des Vaderlands 87
Cultuurprijzen 259
Schilderijen Dalí en De Lempicka gestolen bij roofoverval 319
Koninklijke onderscheiding voor klavecinist Gustav Leonhardt 319
Historische catalogus van Koninklijke Bibliotheek op internet 393
Wetenschapsprijzen 509
Dagboek Anne Frank krijgt status beschermd document 510
Vijf Nederlandse bouwwerken worden rijksmonument 510
Eerste woordenboek gebarentaal verschijnt 630
Viroloog Ab Osterhaus krijgt een miljoen aan onderzoeksgeld 630
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Probleemjongeren in kaart gebracht zonder etnische registratie 26
Raad van Europa bekritiseert opnieuw Nederlands asielbeleid 202
Afluisteren van journalist door inlichtingen-dienst was onrechtmatig 439
Mensenrechtencomité Verenigde Naties bekritiseert euthanasiebeleid 510
Rechter honoreert verzoek om privacybescherming koninklijk paar 510
Europees Hof wijst bezwaren tegen opslag vingerafdrukken af 562
Politicus Geert Wilders alsnog toegelaten tot Groot-Brittannië 630
Inlichtingendienst krijgt ook in hoger beroep afluisterverbod dagblad 630
MILITAIRE ZAKEN
Marinier Eric O. krijgt schadevergoeding voor onterechte vervolging 27
Nederland verliest achttiende militair in Afghanistan 27
Nederland verliest opnieuw soldaat in Afghanistan 260
Akkoord over aanschaf Joint Strike Fighter voorkomt kabinetscrisis 260
Kapitein Marco Kroon krijgt Militaire Willemsorde 319
Defensie zet geen mariniers in tegen Somalische piraten 393
Ministers van Staat pleiten voor wereld zonder kernwapens 679
EUROPESE UNIE
Europese samenwerking kleine christelijke partijen beëindigd 440
Partij voor de Vrijheid krijgt extra zetel in Europees Parlement 680
BUITENLANDSE ZAKEN
Bestemming hulpgelden na Aziatische tsunami ongewis 27
Premier Balkenende zwicht voor groeiende druk inzake Irak-onderzoek 140
Regering zwicht voor Chinese druk inzake bezoek dalai lama 393
Rechtbank wijst openbaarmaking ministerraadnotulen over Irak af 440
In Kenia aangehouden terreurverdachten aan Nederland uitgeleverd 511
Oud-politicus Ad Melkert nieuwe gezant Verenigde Naties in Irak 511
Twee Nederlandse militairen gedood in Afghanistan 563
Piloot van Transavia gearresteerd vanwege Argentijnse 'dodenvluchten' 563
Kamer eist definitief einde aan missie in Afghanistan eind 2010 630
OVERLEDEN
Herman Bode, vakbondsbestuurder 511
Samuel Metiary, Zuid-Molukse dominee 511
Bart Tromp, socioloog 511
Schelto Patijn, bestuurder en politicus 511
Freek Bischoff van Heemskerck, eerste koninklijke stalmeester 511
Erik Hazelhoff Roelfzema, Nederlands verzetsstrijder 512
Jan Wolkers, schrijver en beeldend kunstenaar 512
Harm van der Meulen, vakbondsman 512
Henk Vredeling, politicus 512
Aad Nuis, publicist en politicus 512
Kees Lunshof, journalist en politiek commentator 512
Jan van Kilsdonk, studentenpastor en theoloog 513

NEDERLANDSE ANTILLEN
BINNENLAND
Overleg over staatkundige veranderingen voortgezet 325
Aantal roofovervallen op Curaçao gedaald 327
Opheffing staatkundige eenheid uiterlijk oktober 2010 645
Magali Jacoba aangesteld als minister van Justitie 645
Huiszoekingen en verhoren op Bonaire in verband met corruptie 646
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
OESO haalt Nederlandse Antillen van zwarte lijst 646
NATUUR EN MILIEU
Tropische storm richt grote schade aan 327
Door PDVSA beheerde olieraffinaderij moet uitstoot verminderen 327
Natuurproblemen moeten in kaart worden gebracht 646
BUITENLANDSE ZAKEN
Curaçao trekt aandacht van wereldmachten 327

NEPAL
BINNENLAND
Maoïsten krijgen uitkering 174
Nieuwe kumari in Nepal 176
Indiase priesters opnieuw geïnstalleerd 176
Nepal begint alfabetiseringscampagne 176
Koninklijk paleis wordt museum 176
Voormalige kroonprins verklaart bloedbad 2001 537
Politieke onrust na aftreden premier 538
Verbod op discriminatie op priesterschool 539
'Huwelijkssubsidie' tegen discriminatie van dalits 539
Duizenden kindsoldaten bevrijd 539
Ambtseed in Hindi ongeldig 539
Oxfam waarschuwt voor honger door klimaatverandering 539
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Persvrijheid onder druk door aanval 176
BUITENLAND
Langer VN-mandaat in Nepal 177
OVERLEDEN
Chhaya Devi Parajuli, Nepalese activiste 539

NICARAGUA
BINNENLAND
Oppositie accepteert uitslag lokale verkiezingen niet 216
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Tienduizenden protesteren tegen gestegen voedselprijzen 217
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Lening Wereldbank voor verbetering sanitaire voorzieningen 217
JUSTITIE
Hooggerechtshof spreekt oud-president Arnoldo Alemán vrij 217
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Persvrijheid bedreigd' 217
BUITENLANDSE ZAKEN
Spanningen tussen Nicaragua en Colombia 218
Nicaragua krijgt filiaal van ALBA-bank 218
Ortega boycot top met Bush 218
President brengt staatsbezoek aan Rusland 218

NIEUW-ZEELAND
BINNENLAND
Conservatieven nemen in Nieuw-Zeeland de macht over 63
Kinderen een tik geven blijft verboden 723
Voormalig minister veroordeeld voor corruptie 724
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie krimpt voor tweede achtereenvolgende kwartaal 64
Amerikaanse Fed stopt miljarden dollars in Nieuw-Zeeland 64
Economische groei topprioriteit van regering 64
Economie nog niet uit dal 724
NATUUR EN MILIEU
Plan voor vermindering uitstoot broeikasgas 724

NIGER
BINNENLAND
Toearegs bereid tot staakt-het-vuren 419
Dorpelingen vermoord na diefstal 419
Radiomaker na 384 dagen vrij 419
Regering accepteert buitenlands oordeel over slavernij 419
Artsen Zonder Grenzen vertrekken 419
Voormalig minister beschuldigd van corruptie 419
Democratie in gevaar 419
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Minder economische groei 420
Niger start olie-export 420
Chinese aggregaten voor Niger 420
GEZONDHEID EN ZORG
Campagne tegen tropische ziektes 420

NOORD-KOREA
BINNENLAND
Kim Jong-il blijft machtigste man van Noord-Korea 340
RELATIES MET ZUID-KOREA
Noord-Korea verklaart verdragen met Zuid-Korea 'dood' 341
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
'Noord-Koreaanse economie krimpt' 57
MILITAIRE ZAKEN
'Noord-Korea heeft bureau voor oorlogsvoering via internet' 342
BUITENLANDSE ZAKEN
Noord-Korea tekent vriendschaps-verdrag met ASEAN 57
Onderzoek naar ontvoerde Japanners kan beginnen 57
Noord-Korea gaat door met ontmantelen van nucleaire installaties 57
Amerikaanse voedselhulp niet meer welkom 342
Internationale spanningen rondom raketlancering en atoomproef 342

NOORWEGEN
BINNENLAND
Nieuwe wet doet straatprostitutie afnemen 261
Linkse regeringscoalitie behoudt meerderheid bij verkiezingen 631
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Noorse gasexport bereikt hoogste niveau ooit 261
Stimuleringsmaatregelen tegen economische crisis 261
Noorse inkomsten uit olie sterk toegenomen 262
Mogelijk groot gasveld ontdekt in Noorse zee 394
Noorwegen verlaagt opnieuw zijn rentevoet 394
Recordpercentage oliefonds ingezet tegen Noors begrotingstekort 631
JUSTITIE
2,5 jaar gevangenisstraf voor diefstal schilderijen van Edvard Munch 394
BUITENLANDSE ZAKEN
Verenigde Naties honoreren Noorse claim op uitbreiding zeebodem 262

OEGANDA
BINNENLAND
Vastlopen vredesonderhandelingen leiden tot nieuw geweld 301
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Olievondsten in het westen van Oeganda 302
IMF maant regering tot economische maatregelen 302
JUSTITIE
Hooggerechtshof respecteert recht op vergadering 302
GEZONDHEID EN ZORG
Nederlandse overlijdt aan met ebola verwant virus 302
Besnijdenis mannen moet hiv-infecties voorkomen 302
'Groot deel kindersterfte gemakkelijk te voorkomen' 302
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Rechtbank steunt aanklacht homoactivisten 303

OEKRAÏNE
BINNENLAND
Wankele regeringscoalitie weer hersteld 394
Premier Timosjenko overleeft motie van wantrouwen 394
Minister van Financiën treedt af 394
Kabinet halveert eigen salarissen 395
Besprekingen over nieuwe coalitie mislukt 395
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Oekraïeners protesteren tegen financiële crisis 395
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF stemt in met noodlening van 16,4 miljard dollar 395
Steun voor banksector in crisis 395
MILITAIRE ZAKEN
Verkoop nucleaire stof verijdeld 395
BUITENLANDSE ZAKEN
Libië verbouwt graan in Oekraïne 395
Ernstige gascrisis door geschil Oekraïne-Rusland 395
Oekraïne: 'Russische gasrekening betaald' 396

OEZBEKISTAN
BINNENLAND
Bevolking Oezbekistan meer dan 27,5 miljoen 289
Zelfmoordaanslag in Oezbekistan leidt tot sluiting grens met Kirgizstan 704
'Moslimextremisten zetten hun activiteiten in de gevangenis voort' 704
Oppositieleider uit gevangenis vrijgelaten 704
Nieuwe vicepremier voor buitenlandse economische betrekkingen 705
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
'9 procent economische groei in 2008' 289
JUSTITIE
Moslimextremisten veroordeeld 289
Zes leden verboden beweging veroordeeld in Tadzjikistan 705
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Meer dan 1450 mensen in laatste vijf jaar politiek vervolgd' 289
Journalist krijgt twaalf jaar 705
BUITENLANDSE ZAKEN
Oezbekistan neemt niet deel aan regionale defensiebijeenkomst 289
EU heft wapenembargo Oezbekistan op 705

OMAN
GEZONDHEID EN ZORG
Oman beperkt deelname aan pelgrimage vanwege 'varkensgriep' 527
BUITENLANDSE ZAKEN
Vrijhandelsovereenkomst met Verenigde Staten van kracht 527
Piraten kapen schip langs de kust van Oman 527

OOSTENRIJK
BINNENLAND
Stefan Petzner geen opvolger van extreemrechts politicus Haider 27
Oostenrijk krijgt opnieuw een Grote Coalitie 27
Nieuwe regering van sociaaldemocraten en conservatieven beëdigd 141
Volksvertegenwoordiger veroordeeld voor zaaien van haat tegen islam 141
Immuniteit van derde parlementsvoorzitter opgeheven 262
Extreemrechtse partij BZÖ kiest nieuwe partijleider 262
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
VS zetten bewaker van concentratiekampen uit naar Oostenrijk 262
Oostenrijk rehabiliteert legerdeserteurs 680
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nationalisatie van Kommunalkredit-bank 27
Financiële toezichthouder neemt bestuur van Medici-bank over 142
Economische krimp in Oostenrijk ingezet 142
Oostenrijk versoepelt bankgeheim 262
In 2008 groot overschot op lopende rekening 263
Oostenrijkse economie officieel in recessie 396
Oostenrijk laat recessie achter zich 680
JUSTITIE
Levenslang en tbs wegens moord en langdurige slavernij 263
Vijf jaar gevangenisstraf voor ontkennen van de Holocaust 263
ONDERWIJS
Grote investering in schoolgebouwen 142
GEZONDHEID EN ZORG
Gedeeltelijk rookverbod in Oostenrijkse bars en restaurants 142
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Mensenrechtenorganisatie beschuldigt politie van racisme 263
MILITAIRE ZAKEN
Oostenrijk tekent verdrag tegen clusterbommen 263
EUROPESE UNIE
Conservatieven winnen Europese verkiezingen 396
BUITENLANDSE ZAKEN
Oostenrijk tussenstation en eindstation voor mensenhandel 680

OOST-TIMOR
BINNENLAND
Gusmão dreigt demonstranten op te sluiten 344
Oost-Timor laat pro-Indonesische militieleider vrij 705
MILITAIRE ZAKEN
Japan gaat Oost-Timorese militairen opleiden 344

Oost-Timor

BUITENLANDSE ZAKEN
VN verlengen missie in Oost-Timor 344

PAKISTAN
BINNENLAND
Musharraf herkozen als president 289
Strijd tegen terrorisme neemt in hevigheid toe 291
Musharraf legt ambt neer te midden van politieke strijd 294
Atoomfysicus Khan komt vrij na vijf jaar huisarrest 294
Etnisch geweld in Karachi 295
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Pakistan vraagt IMF om steun 295
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Mensenrechtenprijs VN postuum aan Bhutto toegekend 295
BUITENLANDSE ZAKEN
Islamabad en New Delhi zoeken voorzichtig toenadering 295
China en Pakistan halen banden aan 295

PALESTIJNSE ZAKEN
BINNENLAND
Staakt-het-vuren tussen Hamas en Israël blijkt broos 228
Israël begint grote militaire operatie 229
Weer raketten en bombardementen 230
Hamas en Fatach praten weer met elkaar 230
Premier Fayyad dient ontslag in 527
Zeggenschap voor Palestijnse veiligheids-troepen in vier steden 528
Fatachpartij kiest nieuw Centraal Comité 528
Islamitische fundamentalisten raken slaags met Hamastroepen 528
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Wereldbank: Palestijnen te afhankelijk van buitenland 230
ONDERWIJS
Hamasbeweging wil geen Holocaust-onderwijs in Gaza 528
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Israël sloopt illegale woningen op Westelijke Jordaanoever 230
Mensenrechtenorganisatie meldt liquidaties Palestijnen door Hamas 528
Meeste gedetineerden in Palestijnse gevangenissen vast zonder proces 528
BUITENLANDSE ZAKEN
Internationale kritiek op Israël 231
Egypte ontdekt wederom miljoenen-smokkel 231
Verenigde Staten willen zich inzetten voor vredesonderhandelingen 529

PANAMA
BINNENLAND
Directeur cultuurinstituut omgekomen bij overval 218
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Gewonden bij protesten van bouwvakkers 218
Overheid verhoogt subsidie op brandstoffen 219
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Aantal leningen particulieren neemt af 219
Akkoord over deel financiering uitbreiding Panamakanaal 219
Reguleringsinstantie SBP neemt beheer bank over 219
BURGER- EN MENSENRECHTEN
VN-rapporteur wil actie regering bij damproject 219
BUITENLANDSE ZAKEN
Chileense politiechef verongelukt in Panama 219
Eerste Russisch oorlogsschip in Panamakanaalzone sinds 1944 220

PERU
BINNENLAND
Rebellen Lichtend Pad weigeren wapens neer te leggen 220
Smeergeldaffaire noopt regering tot aftreden 220
Toename van cocateelt 220
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Protesten tegen gestegen voedsel- en brandstofprijzen 221
IMF-econoom wordt minister van Financiën 221
Regering roept staat van beleg uit in deel regenwoud 221
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
President voorspelt economische groei van 9 procent 221
Investeringen in mijnbouw bijna verdubbeld 222
JUSTITIE
Recht op beloning voor arrestatie Montesinos 222
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Overlevenden massamoord krijgen schadevergoeding 222
Opnieuw veroordelingen voor moorden op universiteit 222
BUITENLANDSE ZAKEN
García wil Mexicaanse hulp bij bestrijding drugsbendes 222
Spanningen met Chili door uitlatingen legercommandant 222
Bush ondertekent vrijhandelsverdrag met Peru 223

POLEN
BINNENLAND
Alliantie van Democratisch Links kiest nieuwe partijleider 142
Historisch bezoek van president Kaczynski aan synagoge 142
Nieuwe minister van Justitie benoemd 143
Minder pensioen voor communistische oud-officieren 143
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Massagraf van Duitsers gevonden 143
Postume onderscheidingen voor hulp aan joden 143
Uitsluitsel over overlijden generaal Sikorski 143
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Beperkingen gesteld aan vroege pensionering 143
Werkloosheid groeit opnieuw 143
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Overheidsgarantie banktegoeden tot 50.000 euro opgetrokken 143
Crisis leidt tot bezuinigingen 144
Hoger handelstekort in 2008 144
Steun voor zloty 144
JUSTITIE
Poolse rechtbank veroordeelt Letse bendeleider tot levenslang 144
Rechtszaak van start tegen voormalig president Jaruzelski 144
CULTUUR EN WETENSCHAP
Stoffelijke resten sterrenkundige Copernicus geïdentificeerd 144
MILITAIRE ZAKEN
Polen sluit defensieakkoord met Verenigde Staten 144
Poolse militairen vertrekken uit Irak 145
Einde aan deelname vredesmissies van VN 145
Amerika vraagt geduld over anti-raketschild 145
EUROPESE UNIE
Polen niet bestraft voor begrotingstekort 145
Europese Commissie wijst plan voor sanering van scheepswerven af 145

PORTUGAL
BINNENLAND
Rellen in Setúbal na dood jongere 396
Minister treedt af na bespotting parlementslid 513
Socialistische Partij blijft regeren ondanks fors verlies bij verkiezingen 631
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Portugese bank genationaliseerd 28
Regering komt met reddingsplan van 2 miljard euro 28
Portugese economie opnieuw gekrompen 396
Portugal officieel uit economische recessie 632
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Constitutioneel Hof handhaaft verbod op homohuwelijk 513
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Carlos César opnieuw hoofd van regionale regering Azoren 28
Regionaal parlement Madeira heropend na incident 28
EUROPESE UNIE
Winst voor radicaallinks in Portugal bij Europese verkiezingen 397
BUITENLANDSE ZAKEN
Onderzoek gestopt naar vluchten Amerikaanse inlichtingendienst 397
Portugal sluit akkoord met Verenigde Staten inzake terrorismebestrijding 397
Twee van terrorisme verdachte Syriërs arriveren in Portugal 513

PUERTO RICO
BINNENLAND
Fortuño wint verkiezingen voor gouverneurschap 578
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Flinke krimp economie 578
JUSTITIE
Rechtbank acht Acevedo niet schuldig aan corruptie 578

QATAR
BINNENLAND
Qatarese minister komt om bij auto-ongeluk 529
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Qatar neemt voorzorgsmaatregelen tegen gevolgen economische crisis 529
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Qatar schort betrekkingen met Israël op vanwege invasie van Gaza 529
BUITENLANDSE ZAKEN
Saoedi-Arabië en Qatar bakenen onderlinge grenzen af 529

REUNION
BINNENLAND
Parlementsverkiezingen 543
Wantoestanden in gevangenissen 543
Nieuwe prefect 543
Nieuwe politieke partij 543
Onrust door verslechterende economie 543
GEZONDHEID EN ZORG
Frankrijk zoekt naar medicijn tegen chikungunya 543
NATUUR EN MILIEU
Nieuw nationaal park 543
BUITENLANDSE ZAKEN
La Réunion wijst rebellenleider Comoren uit 543
Europese steun voor La Réunion 543

ROEMENIË
BINNENLAND
Nipte zetelwinst van liberaaldemocraten bij verkiezingen 202
PDL-leider Emil Boc benoemd tot premier 202
Bevolkingsaantal daalt 203
Minister van Binnenlandse Zaken Dan Nica ontslagen 633
Sociaaldemocratische ministers stappen uit regering-Boc 633
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nieuwe minister van Arbeid 203
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering presenteert economisch actieplan 203
Sterke groei in 2008 203
Salarisverlaging voor hoger overheidspersoneel 203
Stimuleringspakket voor economie 203
Strenge begroting 2009 203
IMF keurt grote lening goed 633
Economie in recessie 633
Tien dagen onbetaald verlof voor ambtenaren 633
JUSTITIE
Parlement wil ex-premier Nastase niet vervolgen 204
Geen vervolging van oud-premier Illiescu 204
Handhaving straf voor voormalige generaals 204
ONDERWIJS
Ontslag voor minister 204
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Goednieuwsbesluit ongrondwettig verklaard 204
MILITAIRE ZAKEN
Tijdelijke VS-basis wordt permanent 634
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Geen autonomie voor Hongaarse minderheid 204
EUROPESE UNIE
Sociaaldemocraten winnen Europese verkiezingen 634
Bevriezing landbouwsubsidies opgeheven 634
BUITENLANDSE ZAKEN
Toevoer van Russisch gas onderbroken 204
Zeegrens met Oekraïne vastgelegd 204

RUSSISCHE FEDERATIE
BINNENLAND
Politie breekt protestdemonstratie op 28
Oproerpolitie grijpt hard in bij protest tegen importbelasting 28
Stalin volgens Russen op twee na belangrijkste historische figuur 29
Ambtstermijn Russische president verlengd 29
Russisch-orthodoxe kerk kiest nieuwe leider 88
Analisten melden meningsverschillen tussen president en premier 145
Medvedev ontslaat gouverneurs 146
Medvedev en Poetin geven inzage in hun inkomen 263
Chef militaire inlichtingendienst ontslagen 263
Favoriet Kremlin wint burgemeestersverkiezingen in Sotsji 264
Russische functionarissen moeten jaarinkomen bekendmaken 319
Moskou gaat geschiedenis herschrijven 319
Politie arresteert demonstranten tegen premier Poetin 319
Vermoorde broer laatste tsaar gerehabiliteerd 397
Casino's en gokhallen gesloten 440
Patriarch krijgt zeggenschap over wetgeving 440
Ongeluk in waterkrachtcentrale eist vele doden 513
Stalins naam in metrostation leidt tot felle reacties 513
Kremlinpartij vaagt oppositie weg bij omstreden lokale verkiezingen 634
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Werkloosheid stijgt, roebelkoers daalt 88
Verkoop auto's meer dan gehalveerd 397
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kremlin bereid tot financiële steun aan grote bedrijven 29
Centrale bank laat roebelkoers verder dalen 29
Steun voor bedrijfsleven wordt verminderd 146
Russische miljardairs krijgen door crisis zware klappen 146
'Geen gemakkelijke reddingsoperaties meer voor bedrijven' 205
Poetin stimuleert economie met 65 miljard euro 264
Centrale Bank verlaagt rente tot 12 procent 319
Russische economie krimpt met 23 procent in eerste kwartaal 2009 320
Directe buitenlandse investeringen in Rusland fors gedaald 320
Economie Rusland krimpt met bijna 11 procent 513
Premier Poetin wil staatsinvloed op de economie terugdringen 563
JUSTITIE
Jeugdbende veroordeeld wegens racistische moorden 29
Verdachten vrijgesproken inzake moord op Politkovskaja 146
Kremlin vergroot greep op Constitutioneel Hof 320
Rechtszaak inzake moord op Politkovskaja moet over 397
Berezovski bij verstek tot dertien jaar veroordeeld 397
Voormalig justitieel ambtenaar veroordeeld 398
Onderzoek moord Amerikaanse journalist heropend 441
Rechtbank laat vermoedelijke maffiabaas vrij 441
Rechtbank verwerpt aanklacht wegens laster door kleinzoon van Stalin 634
ONDERWIJS
De Goelag Archipel van schrijver Solzjenitsyn verplicht op school 563
GEZONDHEID EN ZORG
Meeste sterfgevallen tussen 15 en 54 jaar te wijten aan alcohol 398
Waarschuwing tegen aidsepidemie in Rusland 634
BURGER- EN MENSENRECHTEN
President Medvedev ondertekent besluit over oprichting DNA-databank 29
Mensenrechtenadvocaat en journaliste doodgeschoten 88
Mensenrechtenactivist in elkaar geslagen 205
Politie Moskou maakt einde aan demonstraties voor homorechten 320
Wet aangenomen die druk op ngo's verlicht 441
Weer mensenrechtenactivist dood aangetroffen 441
Bijna vijftig mensen gearresteerd bij protestdemonstratie 441
Rusland zou moorden op journalisten negeren 563
'Russische overheid verantwoordelijk voor dood twee Tsjetsjenen' 563
Tsjetsjeense president Kadyrov wint zaak tegen activist 635
Mensenrechtenactivist in de Noord-Kaukasus gedood 635
Verenigde Naties bekritiseren mensenrechtensituatie Rusland 635
MILITAIRE ZAKEN
Nieuwe intercontinentale raketten in bedrijf genomen 29
Aantal doden in leger door niet-oorlogsgeweld neemt toe 88
Rusland richt Arctisch leger op 205
Russische troepen houden oefening bij Georgië 398
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Zes doden bij bomexplosie in Ingoesjetië 205
17 doden bij gevechten in Dagestan 205
Politie Dubai: 'Voormalige Tsjetsjeense opstandeling vermoord' 205
Rode sterren op vliegtuigen blijven 264
Nieuwe installatie voor vernietiging chemische wapens geopend 320

Russische Federatie

Medvedev bezoekt Dagestan na liquidatie hoge functionaris 398
Hoge rechter en voormalige vicepremier in Ingoesjetië vermoord 398
Nieuw geweld in Tsjetsjenië en overige Noord-Kaukasus 441
Tsjetsjenen onderhandelden in Noorwegen 441
Zeven doden bij zelfmoordaanslag 442
Sociaal activiste en echtgenoot dood aangetroffen in Tsjetsjenië 514
Zelfmoordaanslag in Ingoesjetië eist tenminste 21 doden 514
Twee doden bij zelfmoordaanslag Tsjetsjenië 514
Veel Russische politieagenten en militairen in de Kaukasus omgekomen 564
BUITENLANDSE ZAKEN
Europese Unie hervat onder-handelingen met Rusland 30
Gasconflict met Oekraïne escaleert 88
Russische marine bouwt basis in Abchazië 89
Raul Castro bezoekt Moskou 89
Geen nader onderzoek naar massamoord bij Katyn 89
Plaatsing raketten afhankelijk van Amerikaans raketschild 89
Rusland en China sluiten olieovereenkomst van 25 miljard dollar 147
Rusland verstrekt weer visa aan Georgiërs 205
Overeenstemming NAVO-landen over banden met Rusland 205
Moskou beëindigt operatie in Tsjetsjenië 264
NAVO en Rusland nemen formele contacten weer op 264
Rusland ondertekent grensovereenkomst met Zuid-Ossetië en Abchazië 264
Rusland ondertekent akkoord over South Stream pijplijn 320
Rusland wil Amerikaans raketschild als onderdeel van wapenbeheersing 321
Poetin: 'Rusland alleen bij WTO samen met Kazachstan en Wit-Rusland' 398
President China op bezoek in Rusland 398
NAVO en Rusland hervatten samenwerking 398
Obama bezoekt Rusland 442
Spanningen tussen Rusland en de VS over Georgië 442
Rusland zet crisisfonds op voor buurlanden 442
Rechtbank laat personen verdacht van scheepskaping arresteren 514
Russische minister ontkent vervoer wapens naar Iran 564
Rusland zegt geen raketten bij Polen op te stellen 564
Gekaapt vrachtschip in haven van Malta 635
OVERLEDEN
Aleksi II, patriarch Russisch-orthodoxe kerk 30
Joeri Levada, socioloog 514
Natalja Estemirova, mensenrechtenactiviste 514

RWANDA
BINNENLAND
Regering weigert registratie nieuwe politieke partij 596
Organisaties prijzen anti-corruptiebeleid 596
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Onvoldoende voortgang bij realisering Millenniumdoelen 597
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Rwanda lid van Oost-Afrikaanse douane-unie 597
JUSTITIE
Veroordelingen wegens genocide 597
BURGER- EN MENSENRECHTEN
HRW wil vervolging partijleden Kagame 598
BUITENLANDSE ZAKEN
VN: Rwanda steunde Tutsirebellen Congo 598
'Graven genocideslachtoffers geschonden' 598

SAHARA (WEST)
BINNENLAND
Westelijke Sahara krijgt zijn eerste televisiezender 363
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Marokko beschuldigd van repressie Saharaanse bevolking 363
BUITENLANDSE ZAKEN
Polisario wordt waarnemer bij Socialistische Internationale 363
Marokkaanse kolonisten en Saharaanse vissers raken slaags 363

SALVADOR
BINNENLAND
Geweld in Midden-Amerika kost handen vol geld 37
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Record overmakingen door Salvadoraanse emigranten 37
Leningen van IDB en Wereldbank voor infrastructuur 37
BUITENLANDSE ZAKEN
Vrijhandelsverdrag tussen El Salvador en Taiwan 38
El Salvador trekt troepen uit Irak terug 38

SAN MARINO
BINNENLAND
Parlementsverkiezingen in San Marino 30

SAO TOME EN PRÍNCIPE
BINNENLAND
Regering treedt af na motie van afkeuring 241
Electorale gegevens in São Tomé en Príncipe gestolen 242
Minister vervangen om nepotisme 242
38 personen aangeklaagd wegens poging tot staatsgreep 242
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Beperkte financiële steun van het IMF 242
Akkoord met Portugal Telecom 242

SAOEDI-ARABIË
BINNENLAND
Bijna duizend terreurverdachten berecht 410
Koning Abdullah zet conservatieve hardliners aan de kant 410
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Financiële crisis heeft ook gevolgen in Saoedi-Arabië 411
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Verbod op huisdieren moet sekse-scheiding veiligstellen 411
72 doodstraffen voltrokken in 2008 411
Reisverbod voor kritische advocaat die mensenrechtenprijs kreeg 411
Mensenrechtenactivist Matruk al-Faleh vrijgelaten 411
Huwelijken met jonge kinderen staan ter discussie 411
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Arabische landen zetten hulpfonds op voor de Gazastrook 412
BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaanse rechtbank verwerpt Saoedische schuld aan 9/11 412
Amerikaanse president Obama bezoekt Saoedi-Arabië 412
VS sturen Saoedische terreur-verdachten terug naar eigen land 412

SENEGAL
BINNENLAND
Ontslag minister na aanval op journalisten 303
Gevangenisstraf en pardon na rellen 303
Einde aan ruzie Wade en Seck 303
Ex-premier niet vervolgd 303
Pardon voor journalist 303
Winst oppositie bij lokale verkiezingen 303
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Zorgen over begrotingstekort 303
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Meer dan een miljoen kindarbeiders 304
JUSTITIE
Senegal wijst veroordeling Habré af 304
Arrestatiebevel tegen Franse rechter 304
Vrijspraak voor homoseksuele mannen 304
BUITENLANDSE ZAKEN
Chinese hulp 304

SERVIË
BINNENLAND
Antidiscriminatiewet aangenomen 442
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Servische munt maakt duikvlucht 442
JUSTITIE
Straffen voor massamoord op Kroatiërs 442
Veroordeling radicale moslims wegens terrorisme 443
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Oud-president Milutinovic vrijgesproken 443
Mladic werd tot 2002 beschermd door leger 443
Bosnisch-Servische verdachte uitgeleverd 443
BUITENLANDSE ZAKEN
Energiedeal met Rusland 443
Toenadering tot Macedonië 443
OVERLEDEN
Slobodan Milosevic, oud-president 443

SEYCHELLEN
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Pijnlijke hervormingen nodig volgens IMF 304
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Reductie aantal ambtenaren 304
BUITENLANDSE ZAKEN
Kustwacht arresteert negen piraten 304

SIERRA LEONE
BINNENLAND
Nieuwe wet tegen corruptie in werking 598
Teruggave geroofde bezittingen 598
President vervangt ministers 598
Overeenkomst moet geweld tussen partijaanhangers stoppen 598
Einde aan staatsradio 598
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kindverkopers opgepakt in Freetown 598
Hardere aanpak illegale visserij 599
Sierra Leone opnieuw minst ontwikkeld in VN-index 599
Visexport naar EU hervat 599
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Buitenlandse investeerders in goud- en diamantwinning 599
JUSTITIE
Rebellen RUF veroordeeld, Taylor staat terecht 599
Recordvangst cocaïne verbrand 599
ONDERWIJS
300.000 kinderen niet naar school 599
GEZONDHEID EN ZORG
Strijd tegen kwakzalverij 600
Autoriteiten bekritiseren AI-rapport over bevallingen 600
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Zorgen om mensenrechtenschendingen door politie 600
BUITENLANDSE ZAKEN
Verenigde Naties helpen vrede te bewaren 600
WFP-steun voor kleine boeren 600
Geld voor Sierra Leoonse oorlogsslachtoffers 600

SINGAPORE
BINNENLAND
Kabinet op verschillende plaatsen gewijzigd 539
Hervormingspartij kiest nieuwe leider 539
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische crisis treft Singapore 177
Recordinflatie in 2008 539
Begin van herstel economie Singapore na zware recessie 539
JUSTITIE
Ontsnapte terreurverdachte aangehouden 540
GEZONDHEID EN ZORG
Singapore legaliseert financiële compensatie voor orgaandonoren 540
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Singapore versoepelt regels voor protestdemonstraties 178
Journalist veroordeeld voor 'minachting van het hof' 540
BUITENLANDSE ZAKEN
Singapore tekent vrijhandelsverdragen met China en Golfstaten 178
Relaties tussen Singapore en Maleisië 'warm' 540
OVERLEDEN
J.B. Jeyaretnam, Singaporees socialist 541

SLOVENIË
BINNENLAND
Premier Jansa ontkent beschuldiging van corruptie 444
Centrumlinks wint parlementsverkiezingen 444
Protest tegen aanstelling ex-minister Rupel als buitenlandadviseur 444
Oppositiepartij wint Europese verkiezingen 444
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Massagraf ontdekt 445
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Maatregelen tegen de economische crisis 445
EUROPESE UNIE
Slovenië blokkeert EU-onderhandelingen met Kroatië wegens grensconflict 445

SLOWAKIJE
BINNENLAND
Neonazigroep verboden 147
Geen Hongaarse plaatsnamen in tekstboeken 147
Nieuwe minister 147
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Stijgende werkloosheid 147
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Volledige garantie persoonlijke banktegoeden 147
Laagste begrotingstekort 147
Lagere rentevoet 147
Inflatie zwakt af 147
Euro enige betaalmiddel 147
Anticrisisplan gepresenteerd 147
Economische groei zakt in 148
NATUUR EN MILIEU
Kerncentrale dicht 148
BUITENLANDSE ZAKEN
Hongaarse premier ontmoet Slowaakse minderheid 148
Energienoodtoestand afgekondigd 148

SOEDAN
BINNENLAND
Ontwikkelingen betreffende Darfur 358
Begrafenis oud-president wordt manifestatie oppositie 359
Oppositieleider komt om bij auto-ongeluk 359
Leider Volkscongrespartij vastgezet 359
Negen mannen opgehangen wegens moord 360
Tribale onrust in Zuid-Soedan 360
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Eerste Soedanese wet die kinderen beschermt 360
BUITENLANDSE ZAKEN
Humanitaire hulp nodig na invallen Oegandese rebellen 360
Arabische leiders steunen 'gezochte' president al-Bashir 360
Luchtaanval op konvooi in Soedan toegeschreven aan Israël 360
OVERLEDEN
Ahmed al-Mirghani, oud-president van Soedan 360
Gafaar Nimeiry, oud-president van Soedan 361

SOMALIË
BINNENLAND
Islamisten in opmars 113
Chaos en geweld nemen toe 114
Machtsstrijd president en premier naar hoogtepunt 115
Twee gekidnapte hulpverleners vrijgelaten 115
Nieuwe regering kan opmars islamisten niet stoppen 716
Vrouw gestenigd wegens overspel 718
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Hogere begroting Somaliland 115
Terroristische aanval op Somaliland 115
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Humanitaire situatie verslechtert 116
GEZONDHEID EN ZORG
Eerste artsen afgestudeerd in Mogadishu sinds 18 jaar 116
BUITENLANDSE ZAKEN
Landen rond de Rode Zee willen einde aan piraterij 116
Internationale actie tegen Somalische piraterij 718
Ethiopië weigert Somalië steun 718
VS beloven meer steun 718
Vee-export naar Saoedi-Arabië hervat 718

SPANJE
BINNENLAND
Minister van Justitie maakt aftreden bekend 148
Nationalistische partijen verliezen meerderheid in Baskenland 206
Premier Zapatero wijzigt samenstelling kabinet 264
Meeste buitenlanders in Spanje afkomstig uit Roemenië en Marokko 399
Madrid trekt onderscheidingen ex-dictator Franco in 399
Conservatieve oppositie beschuldigt regering van illegaal afluisteren 515
Jaarlijkse mis op sterfdag ex-dictator Franco afgeschaft 635
Koninklijke familie Spanje verzoekt toelage te bevriezen 635
BASKISCHE KWESTIE
Protesten tegen ETA na doodschieten zakenman 30
Spaanse politie arresteert vier ETA-leden 31
Spaanse premier sluit nieuwe dialoog met de ETA uit 31
Autobom ontploft in Madrid 148
Deel gevangen ETA-leden wil wapens neerleggen 265
Nieuwe aanslag door arrestaties voorkomen 265
Socialist gaat leiding geven aan regionale regering in Baskenland 321
Linkse organisatie mag aan Europese verkiezingen deelnemen 321
Hooggerechtshof vermindert straffen Baskische activisten 321
Tienduizenden demonstreren tegen de ETA na nieuwe aanslag 399
ETA claimt verantwoordelijkheid voor dood van drie politieagenten 515
Veldslag tussen politie en ETA-sympathisanten 515
Leider van Batasuna moet in voorarrest blijven 635
Leden jeugdorganisatie Segi aangehouden 680
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nieuwe maatregelen om werkloosheid te bestrijden 206

Spanje

Regering geeft langdurig werklozen toch uitkering 515
Deel werkloze immigranten keert huiswaarts 636
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie breekt negatieve records 31
Begroting voor 2009 door parlement goedgekeurd 31
Spanje getroffen door economische recessie 148
Huizenverkoop in 2008 sterk gedaald 206
Nobelprijswinnaar Paul Krugman acht vooruitzichten Spanje slecht 206
Regering grijpt in bij spaarbank vanwege liquiditeitstekorten 206
Inflatie in Spanje neemt af 206
Aantal geveilde huizen in 2008 meer dan verdubbeld 265
Spaanse economie krimpt in recordtempo 321
Verkoop van huizen opnieuw sterk gedaald 515
Economische krimp in Spanje neemt licht af 515
Nieuw stimuleringspakket voor Spaanse economie 636
Krimp Spaanse economie neemt geleidelijk af 681
JUSTITIE
Rechters eisen drastische reorganisatie van Spaanse justitiële systeem 149
Rechtbank spreekt aantal islamitische verdachten vrij 322
Voormalig financieel directeur museum Guggenheim veroordeeld 681
ONDERWIJS
Gewonden bij confrontatie tussen studenten en politie 206
Kinderen vanaf tien jaar krijgen notebook van Spaanse regering 322
GEZONDHEID EN ZORG
Aantal abortussen binnen tien jaar verdubbeld 31
Duizenden demonstranten wijzen hervorming abortuswetgeving af 207
Nieuwe gevallen van besmetting met Nieuwe Influenza A (H1N1) 265
CULTUUR EN WETENSCHAP
Zomerverblijf oud-dictator Franco moet voor publiek worden opengesteld 31
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Honderden asielzoekers verliezen leven op weg naar Europa 207
Onder dictatuur gevangengezette homoseksueel krijgt schadevergoeding 322
Honderdduizenden nemen deel aan antiabortusdemonstratie in Madrid 636
EUROPESE UNIE
Conservatieven in Spanje boeken overwinning bij Europese verkiezingen 399
BUITENLANDSE ZAKEN
Ex-premier Aznar wist van Amerikaanse vluchten met terreurverdachten 32
Russische president Medvedev brengt staatsbezoek aan Spanje 207
Spanje gaat troepen uit Kosovo terugtrekken 207
Spaanse schepen mogen met zwaardere wapens beschermd worden 636
Spanje en Groot-Brittannië versterken samenwerking bij strijd tegen misdaad 681
OVERLEDEN
Loyola de Palacio, minister en vicevoorzitster Europese Commissie 636

SRI LANKA
BINNENLAND
Burgeroorlog tussen leger en Tamils ontbrandt in volle hevigheid 237
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Afname groei economie door wereldwijde recessie 240
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Mensenrechtenactivisten stappen uit adviescomité 240

ST. KITTS EN NEVIS
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Noodlening van IMF 579
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Doodvonnis voltrokken 579

ST. LUCIA
BINNENLAND
Premier King wijzigt samenstelling kabinet 579
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Amerikaans onderzoeksrapport over armoede veroorzaakt irritatie 579
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF verstrekt lening 579

ST. VINCENT EN DE GRENADINEN
BINNENLAND
Regeringsplan voor modernere constitutie 580
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering kort begroting vanwege afnemende inkomsten 580
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Bewijs voor beschuldiging mensenhandel ontbreekt volgens regering 580
BUITENLANDSE ZAKEN
Drie nieuwe lidstaten voor de ALBA-TCP 580

SURINAME
BINNENLAND
Bouterse veroordeeld voor belasteren minister van Justitie 327
Venetiaan kondigt nieuwe verkiezingen aan 646
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bedrijfsleven hekelt staking Surinaamse douane 327
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering Suriname staakt gesprekken met BHP Billiton 328
Islamitische Ontwikkelingsbank geeft Suriname aanvullende steun 646
Tekort op begroting bijna 1 miljard Surinaamse dollar 646
Natte houtwinning in Brokopondomeer 647
JUSTITIE
Voormalig minister Balesar veroordeeld wegens corruptie 328
BURGER- EN MENSENRECHTEN
RSF positief over persvrijheid in Suriname 328
MILITAIRE ZAKEN
Suriname koopt in India gefabriceerde helikopters 328
BUITENLANDSE ZAKEN
President Venetiaan roept ACP-landen op tot eenheid en solidariteit 328
Opnieuw grensconflict tussen Guyana en Suriname 329
Franse regering steunt Suriname bij misdaadbestrijding 329
Grens met Guyana weer open voor agrarische handel 647
Suriname en Brazilië tekenen samenwerkingsakkoorden 647
Venetiaan ongerust over toenemende Nederlandse invloed 647
Fouilleren minister op Schiphol veroorzaakt nieuw incident 647

SWAZILAND
BINNENLAND
Politieke partijen blijven verboden in absolute monarchie 242
Swaziland begroet eerste vrouwelijke minister 243
Bewind haalt de teugels verder aan 243
Vrijgelaten dissident wil strijd voor democratie voortzetten 719
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bevolking zakt steeds dieper weg in armoede 243
Geweld tegen stakers 244
Textielfabrieken gesloten 719
Actie tegen mensenhandel 719
Ernstige schending van arbeidsrechten 719
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalisten toegang tot ziekenhuis ontzegd 244
Twee derde van jonge vrouwen seksueel misbruikt 244
Aantal weeskinderen groeit 244
Geen vakverbond voor politie en gevangenisbewaarders 244
Demonstratie van vrouwen met hiv 244
Bijeenkomst Sociaal Forum verboden 244

SYRIË
BINNENLAND
Zeventien doden door autobom in Damascus 164
President Assad wijzigt samenstelling Syrische regering 691
Noordoosten van Syrië getroffen door ernstige droogte 692
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Syrië zwaar getroffen door financiële wereldcrisis 164
Minister opent eerste effectenbeurs in Syrië 692
GEZONDHEID EN ZORG
President Assad vaardigt rookverbod uit 692
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Syrië blokkeert 160 oppositionele websites 165
Celstraffen voor vijftig Koerden wegens deelname aan betoging 165
Voor Syrische activist Habib Saleh dreigt opnieuw gevangenschap 165
Celstraf voor pleitbezorgers democratische hervormingen 165
Hof van Cassatie annuleert vervroegde vrijlating twee dissidenten 165

Veroordelingen in Syrië wegens 'gezagsondermijnende' activiteiten 692
Organisatie Human Rights Watch stelt behandeling Koerden aan de kaak 693
BUITENLANDSE ZAKEN
Syrië en Libanon gaan diplomatieke betrekkingen aan 165
Verenigde Staten vallen militanten in Syrisch dorp aan 166
Internationaal atoomagentschap vraagt Syrië om openheid 166
Syrië en Europese Unie sluiten samenwerkingsakkoord 166
Internationaal atoomagentschap vindt uraniumsporen in Syrië 693
Syrië en Iran vinden elkaar in verzet tegen buitenlandse inmenging 693
Syrië en Saoedi-Arabië zoeken meer toenadering 693

TADZJIKISTAN
BINNENLAND
Actie tegen hoofddoekjes vrouwelijk winkelpersoneel 296
Ex-ministers komen om door geweld 705
Import gloeilampen in Tadzjikistan verboden 706
Geen baarden, wel regenschoenen bij leraren voor de klas 706
Russisch geen officiële taal meer 706
Nieuwe ministers benoemd 706
28 terrorismeverdachten in 2009 opgepakt 706
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische crisis slaat harder toe dan verwacht 296
FAO: 'Tadzjikistan heeft voedselhulp nodig' 296
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Tadzjikistan amendeert begroting vanwege crisis 706
Nationale bank verlaagt koers nationale munt 706
JUSTITIE
Zes leden van verboden beweging krijgen gevangenisstraf 706
Amnestie voor helft gevangenen 706
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Rechtbank verbiedt jehova's getuigen 296
Overleg over mensenrechten met EU 296
Amnesty: 'Bijna helft van vrouwen slachtoffer van huiselijk geweld' 706
BUITENLANDSE ZAKEN
Relatie met Russische Federatie 296
Convenant met VS voor bevoorrading Amerikaanse troepen in Afghanistan 297
President Tadzjikistan bezoekt Moskou 707

TAIWAN
RELATIES MET CHINA
Sterke verbetering van betrekkingen met China 344
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Taiwanese economie zakt in 346
JUSTITIE
Oud-president Taiwan aangehouden voor corruptie 346

TANZANIA
BINNENLAND
Allereerste kabinetswijziging doorgevoerd 116
Nieuwe regering na corruptieschandaal 117
Doden en gewonden door explosie militaire basis 600
ZANZIBAR
Onregelmatigheden bij verkiezingen op Zanzibar 117
Oppositie vindt geen gehoor voor opheffing van unie met Tanzania 117
Zanzibar wil af van teveel bars 117
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nationale luchtvaartmaatschappij weer in eigen handen 118
Marktkooplieden in verzet tegen verplaatsing 118
Tientallen slachtoffers bij overstroming in mijnen 118
Staking bankemployees verboden 118
Nieuwe bank geeft vrouwen voorkeursbehandeling 600
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Tanzania's economie groeit met 6 procent 118
Ban op voedselexport 118
JUSTITIE
Doodstraf voor moordenaars albinojongen 600
ONDERWIJS
Tanzania gaat meer leerkrachten inzetten 118
GEZONDHEID EN ZORG
President laat zich testen op aids 118
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Tanzania ontslaat Mozambikanen van visumplicht 119
Tienduizenden mensen het land uitgezet 119
Geloof in hekserij levensgevaarlijk voor albino's 119
Verschijningsverbod voor weekblad 119
BUITENLANDSE ZAKEN
Tanzania levert 800 manschappen aan vredesmacht Darfur 119
Miljoenendeal met China 601
Zuid-Korea least landbouwgrond 601

THAILAND
BINNENLAND
Tientallen doden door brand in discotheek 178
Drie premiers in Thailand in vier maanden tijd 178
Dodental in zuidelijk Thailand loopt verder op 476
Aanhangers van Thaksin verstoren Aziatische top 476
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Thaise economie krimpt 181
Thailand leent miljarden om economie te stimuleren 477
JUSTITIE
Australiër veroordeeld voor majesteitsschennis 181
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Thailand laat Birmese vluchtelingen omkomen op zee' 181

TOGO
BINNENLAND
Onderzoek naar politiek geweld 420
Aftreden premier Komla Mally 421
Oppositieleider treedt af 421
'Agboli dood door verdrinking' 421
Mislukte couppoging halfbroer president 421
Afschaffing doodstraf 421
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kwijtschelding schulden 421

TRINIDAD EN TOBAGO
BINNENLAND
Record aantal moorden in 2008 580
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Autoriteiten gaan misbruik sociale voorzieningen aanpakken 581
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering wil alternatieve energie ontwikkelen 581
Minister verwacht economische krimp 581

TSJAAD
BINNENLAND
Meer aanvallen van Janjaweed en rebellen 120
Tsjaad roept noodtoestand uit in drie oostelijke regio's 120
Regering en rebellen sluiten vredesakkoord 120
Premier Tsjaad overlijdt in Parijs 120
Historisch akkoord regering en oppositie 121
Opnieuw pact met rebellen 121
Noodtoestand uitgeroepen na rebellenaanval 121
Nieuwe premier uit oosten van Tsjaad 121
Regering ontkent verlies van Biltine 121
Rebellen samen tegen Deby 121
Duizenden ontheemden door opruimen huizen 122
Minister overleeft schietpartij 543
Offensief rebellen mislukt 544
Akkoord met drie rebellengroepen 544
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Geweld tegen vakbonden zou escaleren 122
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Onenigheid over besteding olie-inkomsten 122
JUSTITIE
Doodstraf voor ex-dictator en rebellenleiders 122
GEZONDHEID EN ZORG
Alarm over ondervoeding 123
NATUUR-EN MILIEU
Verbod op houtskool zorgt voor problemen 123
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Amnesty: Tsjaad schendt mensenrechten 123
BUITENLANDSE ZAKEN
Verstandhouding met Soedan blijft gespannen 123
EU keurt vredesmissie Tsjaad goed 123
Zes leden van Zoe's Ark terug in Frankrijk 124
Tsjaad ontkent steun aan Soedanese rebellen 124
Verenigde Naties nemen commando over van Europese Unie 544
Tsjaad en Soedan sluiten akkoord over betere grensbewaking 544

Voormalige Guantánamogevangene vrijgelaten 544

TSJECHIË
BINNENLAND
Regering overleeft motie van wantrouwen 149
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Stijgende werkloosheid 149
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Garantie voor particuliere banktegoeden 149
Begrotingstekort valt mee 149
Inflatie nam toe in 2008 149
Economische crisis slaat toe 149
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Discriminatie van Roma-kinderen in onderwijs 150
BUITENLANDSE ZAKEN
Tsjechische ambassadeur gedood in Pakistan 150
Tsjechië erkent Internationaal Strafhof 150

TUNESIË
BINNENLAND
Dode bij protesten tegen prijsstijgingen en werkloosheid 361
Tunesische president wijzigt samenstelling kabinet 361
JUSTITIE
Groot aantal veroordelingen wegens betrokkenheid bij terrorisme 361
Franse rechtbank veroordeelt Tunesische ex-diplomaat wegens marteling 362
ONDERWIJS
'Feministische universiteit' in oprichting 362
NATUUR EN MILIEU
Tunesië lanceert programma voor energiebesparing 362
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Organisaties beschuldigen Tunesië van schending journalistieke rechten 362
Tunesische kritiek op uitspraak Europees Hof over risico op marteling 362
BUITENLANDSE ZAKEN
Minister zegt terugname toe van ex-terrorismeverdachten Verenigde Staten 363

TURKMENISTAN
BINNENLAND
'Twintig politieagenten gedood' 297
Nieuwe grondwet gaat uit van meerpartijensysteem 297
Portret voormalige dictator verdwijnt van bankbiljetten 298
Topfunctionarissen ontslagen 298
Ministers moeten terug naar school 298
Minister van Binnenlandse Zaken ontslagen 707
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
'Economische cijfers over de eerste helft van 2009 gunstig' 707
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Wet tegen witwassen geld en terrorismefinanciering ondertekend 707
JUSTITIE
Amnestie voor ruim 1200 gevangenen 707
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Turkmenistan laat activist vrij en wijst hem uit' 707
MILITAIRE ZAKEN
Turkmenistan wil marinebasis aan Kaspische Zee 707
BUITENLANDSE ZAKEN
EU en Turkmenistan intensiveren handelsbetrekkingen 298
China leent Turkmenistan 3 miljard dollar voor exploitatie aardgas 707

TURKS- EN CAICOSEILANDEN
BINNENLAND
Londen grijpt in wegens 'amoreel gedrag' 581

TURKIJE
BINNENLAND
Arrestaties vanwege vermeend complot tegen Turkse regering 207
Regeringspartij wint lokale verkiezingen maar verliest deel aanhang 207
Nieuwe arrestaties in verband met complot tegen regering 265
Tientallen verdachten al-Qaida aangehouden 265
Premier Erdogan verandert samenstelling kabinet 400
Conflict om land mondt uit in bloedbad 400
Openbare aanbesteding voor opruimen mijnen verhit gemoederen 400
Opperbevelhebber strijdkrachten hekelt geruchten over coupplan 400
Vijftig arrestaties op verdenking voorbereiding terreuraanslagen 636
Kleine conservatieve partijen in Turkije gaan fusie aan 637
KOERDISCHE KWESTIE
Nieuwe aanslag op oliepijplijn 208
Koerdische activiste tot tien jaar celstraf veroordeeld 208
Demonstratie leidt tot botsing met autoriteiten 208
Turkse parlementariër overtreedt wet door Koerdisch te praten 208
In half jaar ca. 375 Koerdische militanten gedood of gewond 208
Actie van Turks politieapparaat tegen radicale Koerden 266
Opnieuw Koerdische bases in Irak gebombardeerd 266
Turkse vliegtuigen vallen opnieuw Koerdische doelen aan in Irak 400
Militairen wijzen onderhandelingen met Koerdische strijders af 515
Gebruik van Koerdisch voortaan toegestaan op Turkse universiteiten 637
Parlement verlengt mandaat om rebellen in Irak aan te vallen 637
Eerste tweetalige verkeersborden in Koerdische regio 681
Zwaargewonde bij botsing van Koerden en Turkse veiligheidstroepen 681
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Centrale bank verlaagt rente 208
Parlement keurt bezuinigingen goed 208
Centrale bank verlaagt standaard-rentetarieven 208
Bezorgdheid over Turkse economie neemt toe 209
Turkse centrale bank verlaagt basisrente 401
Basisrente in Turkije naar recordlaagte 516
JUSTITIE
Radicale islamieten veroordeeld wegens moord 401
Rechtbank handhaaft levenslang voor zelfmoordaanslagen 401
Levenslang voor moord op Italiaanse kunstenares 401
NATUUR EN MILIEU
Parlement akkoord met ondertekening Kyoto Protocol 209
Symbolisch tribunaal veroordeelt damprojecten 209
Overstromingen veroorzaken minstens 32 doden 637
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Dichter Nazim Hikmet krijgt opnieuw de Turkse nationaliteit 209
Boete voor mediagroep 209
Rechtbank ontslaat Turkse schrijver van rechtsvervolging 401
EUROPESE UNIE
Onafhankelijke Commissie voor Turkije waarschuwt Europese Unie 637
BUITENLANDSE ZAKEN
Samenwerking tussen Turkije en Libanon bij strijd tegen terrorisme 209
Turkse premier weigert Armeniërs verontschuldigingen aan te bieden 210
Erdogan heeft woordenwisseling met Israëlische president 210
Amerikaanse president wil verzoening met islamitische wereld 266
Turkije en Rusland bereiken akkoord over aanleg Russische pijpleiding 516
Turkije gaat proberen meer water af te staan aan Irak en Syrië 638
Wijziging Turks buitenlands beleid onder nieuwe minister 638
Vruchtbaar bezoek aan Ankara van Israëlische minister 682
OVERLEDEN
Leyla Gencer, operazangeres 638

VATICAAN
BINNENLAND
Paus heft excommunicatie op van Holocaustontkenner Williamson 210
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Paus verdedigt optreden Pius XII tijdens de oorlog 211
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vaticaan belandt in de rode cijfers 211
JUSTITIE
Open dagen van 'geheime rechtbank' 211
GEZONDHEID EN ZORG
Condoomuitspraken van de paus fel bekritiseerd 211
BUITENLANDSE ZAKEN
Venezolaans opponent krijgt asiel van Vaticaan 211
Benoeming ultraconservatieve hulpbisschop in Oostenrijk ingetrokken 211

VENEZUELA
BINNENLAND
Chávez wint referendum en is onbeperkt herkiesbaar 452
Vakbondsleider in Venezuela vermoord 453
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische crisis noopt regering maatregelen te nemen 453
Regering kondigt nieuwe nationalisaties aan 454
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Politieagenten veroordeeld voor doden demonstranten 454
Regering zou rechterlijke macht gebruiken om protesten te smoren 454
BUITENLANDSE ZAKEN
Nucleair akkoord tussen Rusland en Venezuela 455
Caracas wijst Israëlische ambassadeur uit vanwege Gaza-offensief 455
Voorzichtige toenadering met de VS na aantreden Obama 455
Verbreking diplomatieke betrekkingen met Peru na asielverlening 456
Lid van de maffia uitgeleverd aan Italië 456

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Crisis duidelijk zichtbaar in emiraten Dubai en Abu Dhabi 530
Emiraten doen niet mee aan monetaire unie van Golfstaten 530
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Prins uit Abu Dhabi opgepakt wegens marteling 530
BUITENLANDSE ZAKEN
Emiraten onderscheppen Noord-Koreaanse wapens bestemd voor Iran 530

VERENIGDE STATEN
GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN
'Organisatoren 11 september' bekennen schuld 89
CIA vernietigde tientallen video-opnamen van verhoren 223
Regering van president Obama voert geen oorlog tegen terrorisme 223
President Obama schaft militaire tribunalen niet af 329
'CIA wilde liquidaties uitbesteden aan particulier beveiligingsbedrijf' 518
Als kind gearresteerde 'terrorist' op vrije voeten 519
Al-Qaida noemt Obama 'machteloos' 582
Khalid Sheikh Mohammed krijgt civiel proces 682
Amerikaanse terreurverdachten veroordeeld 683
BINNENLAND
Noodlanding op de Hudson 90
Bush en Obama voeren groot aantal nieuwe regels door 90
Obama beëdigd als president 91
Gouverneur van Illinois oneervol ontslagen 91
Republikeinen kiezen Afro-Amerikaanse voorzitter 92
Kandidaat-ministers trekken zich terug 156
Regering president Obama compleet 276
Omstreden abortusarts vermoord 329
Weer doden door metro-ongeluk in Washington DC 407
Democraten krijgen extra zetel in Senaat 407
Cheney hield antiterreurprogramma geheim 456
Gouverneur Palin van Alaska treedt af 456
Obama verklaart Amerikaans Samoa tot rampgebied 582
Uitgaven van Amerikaanse inlichtingendiensten stijgen 647
Republikeinen winnen lokale verkiezingen 683
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Grootste verlies van banen sinds 1945 40
Werkloosheid stijgt snel 92
Werkloosheid in westen VS boven 10 procent 407
Crisis treft vooral lagere inkomensgroepen 582
Werkloosheid in VS stijgt boven 10 procent 683
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Amerikaanse economie verkeert in recessie 38
Fiscale noodtoestand in Californië 38
Witte Huis schiet auto-industrie te hulp 38
Gerespecteerd investeerder Madoff blijkt meesteroplichter 39
Rente naar bijna nul procent 39
Creditcardmaatschappij krijgt kapitaalinjectie 40
Wederom honderden miljarden voor financiële sector 92
Steeds meer executieverkopen 92
Lichte economische groei in 2008 157
Nieuw stimuleringspakket voor de economie 157
'Fiscale noodtoestand' in Californië voorbij 158
President Obama wil tekorten op begroting aanpakken 158
Woede om bonussen in financiële sector 223
Fed neemt deel van de staatsschuld over 224
Recessie houdt aan 277
Nieuwe wet beschermt huizenbezitters 330
Bewegingsvrijheid van creditcardmaatschappijen aan banden gelegd 330
General Motors vraag faillissement aan 407
Amerikaanse banken betalen noodkredieten terug 408
Premies voor sloop van oudere auto's 456
Bank CIT ternauwernood gered van faillissement 456
Verkoop van huizen trekt aan 457
'Bankwezen keert onrealistische bonussen uit' 457
Grote vastgoedbank failliet 520
Sloopregeling voor oude auto's loopt af 520
Noodlijdend Californië veilt staatsbezit 520
'Stimuleringsmaatregelen hebben positief effect' 582
Dow Jones-index weer boven de tienduizend punten 648
Bijna vijftienduizend Amerikanen maken gebruik van belastingamnestie 684
JUSTITIE
Football-legende O.J. Simpson veroordeeld 40
Twintig jaar gevangenisstraf wegens voorbereiding terroristische aanslagen 159
Militair veroordeeld voor moorden op Irakezen 224
Muziekproducer Phil Spector veroordeeld 330
Meesteroplichter Madoff veroordeeld 408
Eerste latina in Amerikaans hooggerechtshof 520
Manson-volgelinge op vrije voeten 521
130 miljoen Amerikaanse creditcardgegevens gestolen 521
Nieuwe regels voor berechting van terreurverdachten 648
'Washington sniper' geëxecuteerd 684
GEZONDHEID EN ZORG
Eén op de vijf Amerikaanse jongeren heeft persoonlijkheidsstoornis 40
Meer Amerikaanse kinderen verzekerd 159
Amerikaanse overheid financiert weer stamcelonderzoek 224
Mexicaanse griep treft VS 277
Mexicaanse griep verspreidt zich over de VS 330
Nieuwe Amerikaanse tabakswet 409
Obama onder vuur wegens beoogde hervorming van zorgstelsel 583
VS: Mexicaanse griep is nationale noodsituatie 649
NATUUR EN MILIEU
Toch verbod op vuurwapens in nationale parken 225
Forse uitbreiding beschermde natuurgebieden 225
VS erkennen dat broeikasgassen schadelijk zijn 277
Amerikaanse auto's moeten energiezuiniger worden 331
Verenigde Staten gaan waterkwaliteit van Mississippi verbeteren 584
BURGER- EN MENSENRECHTEN
VS weigeren vervolging op grond van homoseksualiteit te veroordelen 40
VS ondertekenen verklaring Verenigde Naties voor homorechten 225
Regering publiceert 'martelmemo's' 277
Rechtbank in Californië verbiedt homohuwelijk 331
President Obama wil publicatie van 'martelfoto's' blokkeren 331
Geweld tegen homo's wordt officieel 'haatmisdrijf' 649
Obama weigert ontmoeting met dalai lama 649
MILITAIRE ZAKEN
Foto's van doodskisten mogen worden getoond 159
Gros van Amerikaanse troepen verlaat binnen anderhalf jaar Irak 159
President Obama pleit voor kernwapenvrije wereld 278
VS zien af van raketschild in Europa 584
Geen straf voor doodschieten van ongewapende Irakezen 584
Obama eert in Afghanistan gesneuvelde Amerikanen 649
Bloedbad op militaire basis in Texas 684
Moreel van Amerikaanse militairen in Afghanistan verzwakt 684
BUITENLANDSE ZAKEN
Nieuwe aanpak van oorlog in Afghanistan 225
VS versoepelen sancties tegen Cuba 278
Schadevergoeding voor nabestaanden aanslag op marineschip USS Cole 279

Verenigde Staten

VS treden voor het eerst toe tot Mensenrechtenraad Verenigde Naties 332
Obama zoekt verzoening met islamitische wereld 409
Obama: 'Afrika heeft beter bestuur nodig' 458
Nieuwe richtlijnen voor oorlog in Afghanistan 458
Aantal Mexicaanse immigranten daalt scherp 459
Verenigde Staten omarmen Verenigde Naties 584
Amerikaanse president krijgt Nobelprijs voor de Vrede 650
Staatsdiner voor premier van India 685
OVERLEDEN
Shirley Chisholm, Amerikaans parlementariër 521
Philip Morrison, Amerikaans natuurkundige 521
Paul Tibbets, Amerikaans piloot 521
Edward Kennedy, Amerikaans senator 522

VIETNAM
BINNENLAND
Vietnam nog altijd bezaaid met explosieven 478
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Meer dan 750 wilde stakingen in Vietnam 181
Minimumloon met 20 procent verhoogd 478
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hoge inflatie en kredietcrisis temperen economische groei 181
Eerste volledig buitenlandse bank actief in Vietnam 182
Vietnam gaat eigen olie raffineren 182
Klacht over omstreden bauxietmijnen genegeerd 478
Vietnamees handelstekort slinkt fors 478
JUSTITIE
Veroordelingen in de Centrale Hooglanden 479
Vietnam schrapt doodstraf voor zes vergrijpen 479
Vietnam ratificeert internationaal anticorruptie verdrag 479
GEZONDHEID EN ZORG
VS starten programma voor gehandicapten in Vietnam 182
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Communistische partij wil stevigere grip op de media' 182
Vooraanstaande mensenrechten-advocaat aangehouden 479
BUITENLANDSE ZAKEN
Vietnam tekent eerste bilaterale vrijhandelsverdrag 183
Demarcatie van Chinees-Vietnamese grens voltooid 183
Laatste Australische vermisten uit Vietnamoorlog gevonden 479

WIT-RUSLAND
BINNENLAND
Nieuwe belasting voor particuliere alcoholproducenten 401
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Wit-Russische roebel met 20 procent gedevalueerd 401
CULTUUR EN WETENSCHAP
Afbraak beroemde synagoge 402
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Tientallen activisten gearresteerd 402
BUITENLANDSE ZAKEN
Akkoord met Moskou over aardgas 402
Gezamenlijke luchtverdediging met Rusland 402
Amerikaanse sancties deels opgeheven 402
Relatie met Rusland onder druk, toenadering tot EU gezocht 403
Amerikaanse advocaat krijgt gratie 403

IJSLAND
BINNENLAND
Internationale hulp moet IJslandse economie uit crisis trekken 266
Protesten tegen kredietcrisis leiden tot val van IJslandse regering 267
Economische crisis leidt tot oprichting nieuwe politieke partijen 268
Diepe economische crisis leidt tot linkse verkiezingsoverwinning 268
Nieuwe progressieve regeringscoalitie in IJsland 445
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Waarde IJslandse kroon trekt wat bij 269
IJslandse regering nationaliseert investeringsbank Straumur 269
IJsland verlaagt rentevoet 269
Financiële steun van Scandinavische landen voor IJsland 446
Overeenkomst over compensatie spaartegoeden onder druk 639
Internationaal rapport stelt falend banktoezicht aan de kaak 639
Restaurants McDonald's moeten door crisis sluiten 639
BUITENLANDSE ZAKEN
IJsland dient lidmaatschapsaanvraag Europese Unie in 446

ZAMBIA
BINNENLAND
President overleden na beroerte 719
Ex-president Chiluba vrijgesproken in corruptiezaak 720
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Ban op straatverkoop 720
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inflatie neemt weer toe 720
China investeert in Zambia ondanks recessie 721
GEZONDHEID EN ZORG
Spectaculaire afname malariadoden 721
Campagne tegen huiselijk geweld 721
BUITENLANDSE ZAKEN
Asiel voor aanhangers oppositie in Zimbabwe 721

ZIMBABWE
BINNENLAND
Eenheidsregering komt moeizaam tot stand 601
Mugabe haalt uit naar het Westen 602
Mensenrechtenactiviste vrijgelaten 602
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Demonstratie van medisch personeel uiteen geslagen 602
Leraren beëindigen staking van een jaar 603
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische problemen steeds groter 603
Inflatie onder controle 603
LANDBOUW
Regering verwerpt veroordeling van landhervormingen 603
ONDERWIJS
Donoren investeren in onderwijs 603
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Felle kritiek Amnesty op aanhoudende schending mensenrechten 604
Media profiteren van hervorming 604
BUITENLANDSE ZAKEN
Tsvangirai noemt buitenlandse trip 'een succes' 604
OVERLEDEN
Isaac Matongo, Zimbabwaans oppositieleider 604

ZUID-AFRIKA
BINNENLAND
Strijd om presidentschap barst los 422
ANC wint de verkiezingen, Zuma president 422
Zuma tempert de verwachtingen 423
Schokkende cijfers over seksueel geweld 423
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Ongelijkheid in steden groter dan ooit 423
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
De Beers schrapt in diamantproductie 424
Economie officieel in recessie 424
Piramideconstructie stort in 424
GEZONDHEID EN ZORG
Nieuwe minister kiest voor andere benadering aidsproblematiek 424
BUITENLANDSE ZAKEN
Vredesconferentie afgelast na weigering visum voor dalai lama 424
Soepeler toegang voor Zimbabwanen 424

ZUID-KOREA
BINNENLAND
Massademonstraties tegen import van Amerikaans rundvlees 59
Demonstratie tegen 'religieuze discriminatie' 60
Oppositie bezet Nationale Assemblee 347
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kredietcrisis treft Zuid-Korea 60
Groei van buitenlandse investeringen 347
Economische problemen houden aan 347
JUSTITIE
Topman van Samsung krijgt voorwaardelijke gevangenisstraf en boete 61
GEZONDHEID EN ZORG
Ouders mogen geslacht van ongeboren baby weten 61
Rechtbank stemt in met euthanasie 61
MILITAIRE ZAKEN
Zuid-Koreaans leger vertrekt uit Irak 61

BUITENLANDSE ZAKEN
Nieuwe regering zoekt toenadering tot Noord-Korea 61
OVERLEDEN
Yi Gu, prins van Korea 348
Nam June Paik, videokunstenaar 348
Oud-president Roh Moo-hyun pleegt zelfmoord 348

ZWEDEN
BINNENLAND
Zweedse sociaaldemocraten vormen coalitie met bondgenoten van links 269
Aantal immigranten in Zweden overschrijdt de honderdduizend 269
Parlement aanvaardt strengere wetgeving tegen voetbalgeweld 270
Zweedse geboortecijfer op hoogste niveau in vijftien jaar 270
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Steun aan lokale overheden moet verzorgingsstaat beschermen 270
Bijna een miljard euro voor werkloosheidsbestrijding 270
Extra gelden voor werkloosheids-bestrijding 639
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Zweedse economie belandt in recessie 270
Zweedse overheid schiet automobiel-industrie te hulp 270
Genationaliseerde investeringsbank Carnegie wordt weer verkocht 270
Zweedse regering schaft bonussen bij staatsondernemingen af 271
Regeling voor steun aan banken met half jaar verlengd 271
Opzienbarend Zweeds vonnis inzake bescherming auteursrechten 271
Amerikaanse General Motors verkoopt Zweedse autofabrikant Saab 403
Website Pirate Bay gaat offline wegens schending auteursrechten 639
Zweedse economie na vier kwartalen van krimp weer gegroeid 639
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Voormalige terrorismeverdachte krijgt asiel in Zweden 271
Homoseksuelen in Zweden mogen vanaf mei 2009 trouwen 271
Parlement amendeert wet over tappen internet- en telefoonverkeer 640
Lutherse kerk staat homohuwelijken toe 640
MILITAIRE ZAKEN
Zweedse wapenexport in 2008 sterk toegenomen 271
EUROPESE UNIE
Zweden stemt in met Verdrag van Lissabon 271
Succes voor burgerrechtenpartij bij Europese verkiezingen 403
BUITENLANDSE ZAKEN
Demonstranten belagen Iraanse ambassade in Stockholm 404
Diplomatieke spanningen met Israël na publicatie over orgaanhandel 640
Bosnische president protesteert tegen vrijlating oorlogsmisdadiger 640

ZWITSERLAND
BINNENLAND
Minister van Defensie Schmid afgetreden 212
Verjaringstermijn voor aangifte seksueel kindermisbruik opgeheven 212
Extreemrechtse Zwitserse Volkspartij keert terug in regering 212
Demonstratie tegen Wereld Economisch Forum verboden 212
Meerderheid kiezers stemt voor vrij verkeer van arbeid 212
Einde aan belastingvoordelen voor rijke buitenlanders 212
Zwitserse bevolking stemt in met invoering biometrisch paspoort 640
Affiche over minaretten verboden 640
Zwitserse kiezers verbieden bouw van minaretten 682
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staatsgarantie voor banktegoeden verhoogd 212
Economische injectie van de staat van 599 miljoen euro 212
Geen bonussen voor top van bank UBS 213
Nieuwe kapitaalregels voor Zwitserse banken 213
Regering kondigt tweede economisch stimuleringsplan aan 213
Zwitserland versoepelt bankgeheim 213
Economie in vierde kwartaal 2008 gekrompen 213
Centrale bank gaat over tot renteverlaging 214
Zwitserland als belastinghaven opnieuw onder vuur 640
Inflatie in Zwitserland slaat om in deflatie 641
Zwitserse economie officieel in recessie 641
Regering lanceert economisch stimuleringsprogramma 641
Zwitserland sluit belastingverdragen met Frankrijk en Groot-Brittannië 641
Hogere BTW goedgekeurd in referendum 641
JUSTITIE
Filmregisseur Roman Polanski in Zürich gearresteerd 641
LANDBOUW
Staatssteun voor zuivelindustrie 642
GEZONDHEID EN ZORG
Zwitsers aanvaarden heroïneverstrekking onder medisch toezicht 214
CULTUUR EN WETENSCHAP
Deeltjesversneller in Genève weer op gang 682
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Ex-gedetineerden Guantánamo Bay krijgen geen asiel 214
Europese veroordeling van Zwitsers politieoptreden 214
MILITAIRE ZAKEN
Verbod op wapenexport bij referendum afgewezen 682
BUITENLANDSE ZAKEN
Zwitserland toegetreden tot Schengen-zone 214
Japan en Zwitserland sluiten vrijhandelsakkoord 214

PERSONENREGISTER

A
Aal, Ahmed Abdel, 163
Aal, Mahmoud Abdel, 163
Aanen, Ari, 128
Aartsen, Jozias Johannes van, 141
Aasland, Tora, 631
Aasrud, Rigmor, 631
Abad Vicuña, Xavier Fernando, 36
Abadi, Nasier, 401
Abbas, Djamal Ould, 350
Abbas, Mahmoud, alias Abu Mazen, 228, 527, 529
Abbas, Mohamed Cherif, 350
Abbas, Youssouf Saleh, 121
Abbasi, Mohammad, 590
Abbasov, Ali, 10
Abbasov, Ismat, 10
Abbassallah, Youssouf, 120
Abboud, Fady, 690
Abdalla, Ali Jama, 717
Abdalla, Badurrahman Jama, 717
Abdallah, Ahmedou Ould-, 716
Abdallahi, Sidi Ould Cheikh, 355-357
Abdelaziz, Mohamed, 363
Abdelgader, Hatem, 528
Abdelkerim, Mahamed Nour, 120, 123
Abdirahman, Sheikh Ibrahim, 718
Abdoellajev, Rovnag, 489
Abdoerachmanov, Doekoevacha, 442
Abdu, Salih Omar, 709
Abdulla, Bilal, 20
Abdullah II, koning van Jordanië, 161, 162, 687
Abdullah, Ahmad Badawi (Badawi), 172, 535
Abdullah, Ali, 690
Abdullah, Burhanuddin, 49
Abdullah, Farooq, 337
Abdullah, koning (bin Abdul Aziz al Saoed), 409-412, 693
Abelsen, Maliina, 374
Abera Deresa, 710
Abhisit Vejjajiva, 180, 181, 476-478
Abijev, Safar, 10
Abilov, Boelat, 699
Abongo, Albert, 299
Abou Jahjah, Dyab, 250
Aboutaleb, Ahmed, 24, 556, 557
Aboye, Mohamed Lemine Ould, 356
Abramovitsj, Roman, 146
Abssi, Shaker al-, 164
Abubakar, Mustafa, 698
Acevedo Vilá, Anibal, 578
Achalaja, Batsjo, 496
Acharya, Shantiram, 280
Achmetov, Danial, 701
Achterhuis, Hans, 509
Ackermann, Josef, 15
Acuna-Alfraro, Jairo, 479
Adahi, Muhammed al-, 519
Adam, Mike, 575
Adama, Sy, 356
Adamkus, Valdas, 387
Adams, Gerry, 21, 500
Adan, Sheikh Nur Ali, 717
Addario, Patrizia D', 623
Addow, Abdirahim Isse, 114
Addow, Mohamed Hussein, 716
Adem Ibrahim, 709
Aden, Mohamed Nur, 717, 718
Aden, Omar Hashi, 716
Adiahenot, Jacques, 661
Adjei, Joe Oteng, 299
Adjoeba, August ('Segebai'), 198, 327
Adomnitei, Cristian, 204
Adonis, Andreas (Andrew), baron, 382
Adouma, Raymond, 102
Adow, Ibrahim Hassan, 717
Advani, Lal Krishna, 336, 337
Aelberts, Jan, 191
Afasi, Muhammad Muhsin al-, 526
Afaysh, Mona, 690
Afshar, Nazak, 495
Aga Khan IV, prins Karim al-Hussayni, 404
Agbobli, Atsutsè Kokouvi Joachim, 421
Agbobli, Ayaovi Fabrice, 421
Agboyibo, Yawovi, 421
Aghazade, Igbal, 10
Agim, Emmannuel, 710
Agt, Andreas Antonius Maria (Dries) van, 258
Águila Carrasco, Gorki Luís, 33
Aguilar Ramírez, Gerardo, alias 'César', 451
Aguilar, José Everardo, 450
Agustsson, Agust, 268
Aharonowitz, Jitschak, 227
Ahern, Dermot, 502
Ahluwalia, Montek Singh, 169
Ahmad Shabery Cheek, 536
Ahmadinejad, Mahmoud, 44, 250, 298, 404, 523, 585-592, 693
Ahmed, Abdel Nabi, 359
Ahmed, Ahmed Dini, 708
Ahmed, Babar, 196
Ahmed, Iajuddin, 464
Ahmed, Kafeel, 62
Ahmed, Mohamed Abderrahmane Ould Mohamed, 356
Ahmed, Sabeel, 62
Ahmed, Shafique, 465
Ahmed, Wajihuddin, 290
Ahmidan, Hicham, 354
Ahossi, Léon, 97
Ahriz, Abdelilah, 322, 354
Ahtisaari, Martti Oiva Kalevi, 434, 445, 638
Ahwoi, Kwesi, 299
Aído Almagro, Bibiana, 31
Aigner, Ilse, 254, 617
Ainsworth, Bob, 382
Aissami, Tarek El, 451-453
Ajdaralijev, Iskenderbek, 702
Akahane, Keiko, 115
Akamatsu, Hirotaka, 656
Akbar, Patrialis, 698
Akerboom, Erik, 257
Akhondzadeh, Mehdi, 591
Akil, Abdelhalim, 550
Akofodji, Grégoire, 97
Akufo-Addo, Nana Addo Dankwa, 299
Alagiri, Muthuvel Karunanidhi (M.K.), 337
Alaka, Caleb, 301
Alam, Mohammad Aftab, 538
Alam, Syed Tauhidul, 465
Alarcón de Quesada, Ricardo, 570
Alasanja, Irakli, 496
Alawi, Majid bin Muhsin al-, 522
Alay Ferrer, Vicenç, 668
Albanel, Christine, 379
Albayrak, Nebahat, 26, 310
Albert II, koning der Belgen, 11, 12, 430, 666, 670
Alburquerque de Castro, Rafael Francisco, 34
Alçada, Maria Isabel (Isabel) Girão de Melo Veiga Vilar, 632
Alekperov, Fizoeli, 10
Aleksi II, patriarch van Moskou en Rusland, geboren Aleksej Ridiger, 30, 88
Alema, Massimo D', 666
Alemán Lacayo, José Arnoldo (Arnoldo), 217
Alemanno, Gianni, 255
Alexander, Elizabeth, 91
Alfano, Angelino, 83, 623
Ali Abdu Ahmed, 105
Ali Moussa, Mariam, 120
Ali, Abdullahi Muhammad, 717
Ali, Ali Abd al-Aziz, 682
Ali, Hassan Mohamed, 114
Ali, Mohamed Irfaan, 324
Ali, Mohammed Hussein, 415
Ali, Saïd Aboe, 528
Ali, Suryadharma, 698
Ali, Waheed, 255
Ali, Zine El Abidine Ben, 361, 362
Alibayli, Gulamhuseyn, 10
Alibeaj, Enkeleid, 69
Alijev, Fuad, 10
Alijev, Hafiz, 10
Alijev, Ilham, 9, 10, 488, 489
Alijev, Natiq, 10
Alisjahbana, Armida, 698
Alkatiri, Mari, 344
Allam-Mi, Ahmad, 120
Allen, Patrick Linton, 406
Allende Gossens, Salvador, 448
Allici, Adem, 68
Alliot-Marie, Michèle, 78, 323
Almeida Bosque, Juan, 569-571
Almeida Rancier, Franklin, 34
Almeida, Paulo de, 96
Almi, Lamis al-, 528
Almunia, Joaquín, 66, 186, 187, 306, 379, 667
Alogoskoufis, Georgios, 133
Alperon, Jaäkov, 226
Alston, Philip G., 414, 415, 450, 470
Altagracia Fuentes, Rosa, 151
Altanchoejag, Norov, 703
Alvarado, Marino, 454
Álvarez, Bernardo, 455
Amado, Luís Filipe Marques, 397, 632
Amadou, Marou, 420
Amajan, Safia, alias van Safia Warasta, 463, 464
Amalia, prinses der Nederlanden, 510
Amangue, Adam, 419
Amanmyradov, Orazgeldi, 707
Amari, Akira, 53
Ambroise, Makenda, 95, 96
Ambrosius, Christel, 629
Amieiro, Gerardo Osvaldo (Osvaldo), 272
Amin, Afsarul, 465
Ammar, Ali, 354
Amoanar, Stephen Kwao, 299
Amor, Samir Ben, 361, 362
Amorim, Celso, 647

Ampatuan jr., Andal, 696
Ampatuan sr., Andal, 696
Amrozi, voluit
Ali Amrozi bin Nurhasyim, 49
Amundsen, Ivar, 442
Anaya, James, 219
Anciaux, Bert, 70, 191
Andrade, Celestino da Graça, 241
André, Maria Helena (Helena) dos Santos, 632
Andreae, Jan, 87
Andriamananoro, Augustin Razafinarivo, 483
Andriamanjato, Ny Hasina, 483
Andrianainarivelo, Hajo Herivelona, 483
Andriarijaona, André, 483
Andriessen, Louis Joseph, 260
Andronescu, Ecatarina, 202
Ang Vong Vattana, 45
Angela, Helmut, 417
Anglin, Rolston, 575
Anh Byong-man, 60
Anifah Aman, 536
Anjos, Assunção Afonso de Sousa dos, 95, 96
Ankersmit, Frank, 509
Annemans, Gerolf, 669
Anraat, Frans van, 438
Ansip, Andrus, 376, 377
Antoine, André, 429, 430
Antonescu, Ion, 633
Antony, Arackaparambil Kurian (A.K.), 337
Anwar Ibrahim, 171, 172, 536, 537
Anzorreguy Recoviche, Hugo Alfredo, 272
Aoesjev, Basjir, 398
Aoesjev, Maksjarip, 635
Aoun, Michel, 689, 690
Apevon, Dodji, 421
Apostolides, Meletis, 251
Aptidon, Hassan Gouled, 708
Aquino III, Benigno Simeon, 470
Aquino jr., Benigno Servillano, 470, 697
Aquino, María Corazón (Corazón) Cojuangco-, 470, 697
Aráoz Fernández, Mercedes Rosalba, 220
Araújo, Maria de Tomé, 241
Arbel, Michael, 357
Arbib, Mark Victor, 722
Arbour, Louise, 105
Arce Gómez, Luis, 517
Arcos Bergnes, Gustavo, 571
Ardila Torres, Julio César, 450
Arellano Félix, Eduardo ('El Doctór'), 153
Arena, Marie, 13, 189, 430, 431
Arias Sánchez, Óscar Rafael de Jesús, 32, 33, 517, 518
Aridi, Ghazi, 690
Arif, Shah Omar, 171
Arimont, Pascal, 369
Arinç, Bülent, 400
Arion, Frank Martinus, 326
Arisman Pongruengrong, 477
Aristide, Jean-Bertrand, 151, 574
Armitage, Richard, 141
Arnadóttir, Ragna, 267, 446
Arnason, Arni Pall, 446
Aroud, Malika El, 13
Arrigo, Noel, 677
Arroyo, Gloria Macapagal-, 50, 51, 469-471, 696, 697
Arroyo, José Miguel, 50
Arzoemanjan, Aleksander, 487
Asadoellojev, Machmadoello, 706
Ashdown, Paddy, 463
Ashin Gambira, 57
Ashtari, Ali, 590
Ashton, Catherine Margaret (Cathy), barones van Upholland, 608, 666, 667
Asjoer, Abdoerachim, 706
Aslam, Mohamed, 287
Asmar, Nedda El-, 191
Aso, Taro, 53-55, 235, 236, 533, 534, 655, 656
Assad, Bashar al-, 166, 691-693
Assane, Abdalla-Kadre, 102
Asselborn, Jean, 257, 435
Assélé, Jean-Boniface, 661
Asum-Ahensah, Alexander, 299
Atalay, Besir, 266
Atambajev, Almaz, 701
Atlas, Ariël, 227
Atmar, Mohammed Hanif, 460
Ato, Takatoshi, 402
Attanasio, Diego, 136
Attash, Waleed bin, 682
Attias, Cécilia, 379
Aubry, Martine, 16
Aubuisson Arrieta, Roberto d', 214
Aubuisson Munguia, Eduardo José d', 214
Audenaert, Glenn, 491
Augulis, Uldis, 386
Aung Thein, 339
Auvinen, Pekka-Eric, 192
Avoka, Cletus, 299
Avramopoulos, Dimitrios, 498
Awad, Abu Mohamad, 164
Aware, Mohamed Abdi, 718
Aweys, Hassan Dahir, 113
Awlaki, Anwar al-, 684
Ayalew Chamiso, 709
Ayassor, Adji Otèth, 421
Aye Zaw Win, 56
Ayitey, Shirley, 299
Azad, Abdul Kalam, 465
Azad, Ghulam Nabi, 337
Azahari bin Husin, 475
Azar, Raymond, 163, 690
Azat, Abdurahman, 47
Azhari, Abdullahi Ahmed Abdulle, 717
Aziz, Abdul, alias Iman Samudra, 49
Aziz, Mohamed Ould Abdel, 355-357
Aziz, Tareq, 688
Azizov, Nemat, 706
Azmi, Badr Shabab al-, 526
Aznar López, José María Alfredo, 32
Azzam, Mansur, 692

B

Ba, Ahmed Ould, 356
Baalen, Johannes Cornelis (Hans) van, 390
Babacan, Ali, 9, 400
Baboerova, Anastasia, 88, 146
Baboesjev, Ramzan, 564
Bacar, Mohamed, 543
Bacca, Pippa, artistennaam van Giuseppina Pasqualino di Marineo, 401
Bachelet Jeria, Michelle, 219, 446-448
Bachelot-Narquin, Roselyne, 194
Bachir, Ahmat Mahamat, 120, 544
Badamdzjoenaj, Toendzjin, 703
Bagapsj, Sergej, 18, 89
Bagirov, Husejngoeloe, 10
Bagosora, Théoneste, 597
Bah, Ahmadou Oury, 712
Bah, Amadou Lamarana, 712
Bah, Hadja Aisha, 713
Bah, Mairnouna Diallo, 712
Bah, Oury Bailo, 712
Baham, Messaouda Mint, 356
Bahanga, Ibrahim Ag, 416
Bahri, Mounir, 362
Baikeli, Nuer, 468
Bajar, Sandzj, 289, 703
Bajartsogt, Sangadzjav, 703
Bajgoettijev, Dzjenisjbek, 702
Bajmaganbetov, Serik, 283
Bajnai, Gordon, 81, 500, 501
Bakhtiari, Morteza, 590
Bakijev, Koermanbek, 285, 286, 701, 702
Bakoyannis, Dora, 389
Bakrie, Aburizal, 49, 233, 476
Bal, Ahmedou Tidjane, 356
Balazs, Peter, 500
Baldovici, Vladimir, 506
Balesar, Dewanand, 328
Balfour, Nancy, 104
Balkenende, Jan Peter, 24, 140, 141, 326, 390, 391, 393, 394, 557, 560, 630, 666, 667, 678
Balkibekov, Saparbek, 285
Balls, Ed, 382
Balmaceda Morales, Jorge, 447
Balmus, Galina, 506
Baloyi, Richard, 423
'Balraj, Brigadier', alias van Balasegaram Kandiah, 238
Bamboukis, Haris, 620
Ban Ki-moon, 55, 103, 229, 480, 523
Banbrook, Richard, 621
Banda, Etta, 663
Banda, Joyce, 663
Banda, Rupiah Bwezani, 719, 720, 721
Bandion-Ortner, Claudia, 680
Banerjee, Mamata, 337
Bangirinama, Vital, 596
Bangoura, Mamadouba Max, 713
Bangoura, Mathurin, 713
Bangoura, Sékouba, 712
Bansal, Pawan Kumar, 337
Bao Tong, 413
Baptiste, Hilson, 565
Barak, Ehoed, 164, 227
Baral, Lok Raj, 538
Barbadoro, Paul, 578
Barbeyron, Richard, 329
Barboza Gutiérrez, Omar Enrique, 452
Barclay, David, 21
Barclay, Frederick, 21
Barghouthi, Ali al-, 528
Barghouthi, Marwan al-, 528
Barghouthi, Siham al-, 528

Barhoum, Fawzi, 528
Barhoun, Hassan, 354
Bari, Abdul Majeed, 287
Barkat, Saïd, 350
Barnett, Michael, 566
Barnier, Michel, 367, 379
Baroud, Ziad, 163, 690
Barre, Maslah Mohamed Siad, 115
Barre, Raymond Octave Joseph, 554
Barreiro Fajardo, Georgina, 569
Barrera Barrera, Daniel ('El Loco'), 450
Barrez, Albert, 491
Barrios Nieves, Froilan, 453
Barros Pinto, Elsa Texeira de, 241
Barroso, José Manuel Durão, 67, 124, 435, 546, 666, 667
Barrot, Jacques, 6, 546, 547
Barrow, Dean Oliver, 567, 568
Barry, Boubacar, 713
Barry, Kaba Rougui, 713
Barry, Newton Ahmed, 101
Barry, Yacine, 712
Bartolomeo, Mars Di, 435
Bartumeu Cassany, Jaume, 247, 668
Barua, Dilip, 465
Barzani, Massoud, 637
Basbug, Ilker, 266, 400
Bascome, Nelson B.A., 568
Basescu, Elena, 634
Basescu, Traian, 202-204, 633, 634
Basha, Lulezim, 609
Bashir, Ahmat Mahamat, 544
Bashir, Omar Hassan Ahmed al-, 358-360
Bashir, Salah al-, 161
Basiri, Muhammad Muhsin al-, 526
Bassett, Carol Anne Marie, 568
Bassil, Gibran, 690
Bassolino, Antonio, 197, 198
Basti, Abderraaouf El, 361
Bastrykin, Alexander, 19, 398, 441
Batbold, Soechbaatar, 703
Batiste, Narseal, 683
Battisti, Cesare, 83, 274, 275
Battoelga, Chaltmaa, 703
Batzeli, Katerina, 620
Baudrillard, Jean, 554
Baumann, Ludwig, 552
Bay, Akbar, 462
Baykal, Deniz, 637
Bayrou, François, 131
Bazac, Ion, 202
Beatrix, koningin der Nederlanden, 316, 319, 557, 677, 678
Becali, Gigi, 634
Beck, Siegfried, 553
Beckett, Margaret Royston, 382
Bédié, Aimé Henri Konan (Henri), 480
Beek, Maria van, 325
Beerten, Els, 191
Begin, Zeëv Benjamin, 227
Behbahani, Hamid, 587, 590
Behilia, Oswin ('Chin'), 326
Bekkum, Dick van, 509
Belaiz, Tayeb, 350
Belder, Bas, 390, 440
Belet, Ivo, 370
Belkhadem, Abdelaziz, 349, 350
Béloum-Ouédraogo, Cécile, 99
Belsaram, Boneka, 198
Beltrán Leyva, Alfredo, 153
Bembamba, Lucien Marie Noël, 99
Bembe, António Bento, 95
Benaissa, Rachid, 350
Benbada, Mustapha, 350
Benbouzid, Boubekeur, 350
Benbrika, Abdul Nacer, 722, 723
Benedetti, Carlo De, 624
Benedictus XVI, paus, geboren Joseph Ratzinger, 194, 210, 211, 402, 524, 688, 715
Benediktsson, Bjarni, 268
Ben-Eliezer, Benjamin, 227, 682
Benenson, Peter James Henry Solomon, 500
Bengoa Albizu, Vicente, 34
Benítez, Dimas Antonio, 152
Benkhadra, Amina, 353
Bennett, Paula, 64, 724
Bennett, Roy, 602
Bensayah, Belkacem, 74
Berceanu, Radu, 202
Bercow, John, 382
Berdymoechamedov, Goerbangoely, 297, 298, 707
Bere, Martenus, 705
Berété, Harouna, 712
Berezovski, Boris, 397, 398
Berg, Albert van den, 509
Bergen, André, 69
Berger Perdomo, Óscar José Rafael, 216
Berg-Hansen, Lisbeth, 631
Berghe, Jan Van den, 128
Berhan Hailu, 107
Berhanu Nega, 709
Berisha, Sali Ram, 69, 608, 609
Berlakovich, Nikolaus, 142
Berlusconi, Marina, 624
Berlusconi, Paolo, 623
Berlusconi, Silvio, 21, 22, 69, 136, 137, 198, 255, 256, 316, 320, 353, 367, 384, 385, 502-504, 546, 608, 623-625
Berman, Mathijs (Thijs), 390
Bernales Ramírez, José Alejandro, 219, 220
Bernetti, Jorge, 273
Berri, Nabih, 690
Bersani, Pierluigi, 625
Berthelsen, Ove Karl, 374
Berthlesen, Per, 252
Bertrand, Xavier, 543
Besien, Wouter Van, 611
Besjimov, Bakyt, 701
Bessalah, Hamid, 349, 350
Besse, Albert, 102
Besson, Eric, 130, 254, 553
Betancourt Pulecio, Ingrid, 451
Bethel, Carl, 566
Beyayo, Hicham, 13
Bhandari, Bidhya, 538
Bhandari, Sarat Singh, 538
Bhatt, Mahesh, 472
Bhatta, Lekh Raj, 175
Bhattarai, Baburam, 175, 176
Bhumibol Adulyadej, koning van Thailand, 180, 477
Bhuria, Kantilal, 337
Bhusal, Pampha, 175
Bhutto, Benazir, 290, 291, 295
Biadillah, Mohamed, sjeik, 353
Biagi, Marco, 675
Bidal, Moussa, 419
Biden, Joseph Robinette (Joe), 91, 276, 462, 497, 634
Biefnot, Richard, 369
Biggs, Ronald, 499
Bijl, Marc, 259
Bijl, Thomas van der, 198
Bijleveld-Schouten, Anna Theodora Bernardina (Ank), 322, 326, 680
Bijsterveldt-Vliegenthart, Janneke Marlene (Marja) van, 140, 202
Bikindi, Simon, 597
Bikker, Herbertus, 258
Bildt, Nils Daniel Carl (Carl), 367, 502, 622
Bilmes, Linda, 42
Bilour, Bashir, 292
Bilsen, Johan, 550
Biltgen, François, 435
Bin Chhin, 45
Binalshibh, Ramzi, 90, 682
Bino, Jacques, 573
Birbili, Tina, 620
Bird, Lester, 565
Birendra Bir Kikram Shah Dev, voormalig koning van Nepal, 538
Birske, Frank, 616
Birtukan Midekssa, 106, 107, 710
Bischoff van Heemskerck, Willem Frederik Karel (Freek), 511, 512
Bishop, Maurice Rupert, 572
Biswas, Abdul Latif, 465
Biti, Tendai Laxton, 601-603
Bitsangou, Frédéric, alias 'dominee Ntoumi', 103
Biya, Paul Barthélémy, 714, 715
Biyoghe Mba, Paul, 661, 662
Bizimungu, Seraphin, 597
Bizot, Emmanuel, 102
Bjambadzjav, Tserendedzjid, 703
Bjarnason, Jon, 446
Bjurström, Hanne, 631
Black, Donald, 314
Blackmoore, Rayburn, 572
Blaga, Vasile, 202
Blagojevic, Mladen, 73
Blagojevich, Milorad (Rod), 91, 92
Blair, Dennis, 647
Blair, Tony, 122, 229, 231, 382, 666
Blanco Lapola, Marlene, 215
Blanco López, José ('Pepe'), 264
Blanton, Tom, 91
Blears, Hazel, 382
Blefari Melazzi, Diana, 675
Blocher, Christoph, 212
Blondeel, Paul, 11
Bloomberg, Michael R., 683
Bo Min Yu Ko, 339
Bo Mya, 660
Bo Yibo, 335, 336
Bobojev, Olimdzjon, 706
Bobozoda, Goelomdzjon, 296, 706
Boc, Emil, 202-204, 633
Bocco, Vicentia, 97

Bocevski, Ivica, 436
Bocquet, Laurent Frédéric, 452
Bode, Herman, 511
Bode, Ridvan, 609
Boeck, Karel De, 126
Boedanov, Joeri, 88
Boediono, 474, 698
Boekestijn, Arend Jan, 677
Boer, Monica den, 141
Boerdzjanadze, Nino, 17, 496
Boerijev, Nozidzjon, 296
Boetskovski, Vlado, 388
Boffo, Dino, 503, 623
Bogdanovic, Goran, 435
Bohacek, Zoran, 137
Bohara, Dipak, 538
Bojaxhiu, Anjezë Gonxha, moeder Theresa van Calcutta, 609
Bold, Loevsanvandan, 703
Boldrini, Laura, 82
Bolhaar, Herman, 199
Boly, Yéro, 99
Bom Jesus, Jorge Lopes de, 241
Bommel, Harry van, 667
Bonazzi, Luigi, 33
Bonetti Veras, Luis Manuel, 34
Bongo Ondimba, Ali-Ben, 660-662
Bongo Ondimba, Édith Lucie, 660
Bongo Ondimba, Omar, 101, 660, 661
Bonkoungou-Balima, Marie Odile (Odile), 99
Bonneux, Luc, 509
Bontes, Louis, 390
Boolell, Arvin, 542
Boomsma, Dorret, 510
Boos Ahmed, Abdallah, 717
Booto à Ngon, André, 714
Borg, Anders, 270
Borg, Joe, 246
Borisov, Bojko, 614, 615
Borja Cornejo, Diego, 36
Born Samnang, 46
Borrel, Bernard, 104, 105, 708
Borsellino, Paolo, 623
Borsus, Willy, 669
Bortnikov, Alexander, 398
Bos, Ad, 26, 316
Bos, Wouter Jacob, 259, 317, 390, 392, 557, 561, 627, 628, 679
Bosch, Karel Van den, 72
Bossche, Freya Van den, 429
Bot, Bernard Rudolf (Ben), 141
Bot, Theo, 257
Boubacar, Mossi, 419
Boubou, Camara Moussa Seydi, 356
Boucher, Richard A., 297
Bouda, Seydou, 99
Boudella, Hadji, 74
Boufayed, Idris, 352
Boufayed, Jum'a, 352
Bougouma, Jérôme, 99
Boukar, Oumar, 120
Boukerzaza, Abderrachid, 350
Boukoubi, Faustin, 661
Boula, Rhissa Ag, 419
Boumediene, Lakhdar, 74
Bouphavanh, Bouasone, 657
Bourgeois, Geert, 428, 429
Bourlon, Hans, 69
Bousquet, Rufus, 579
Bouteflika, Abdelaziz, 349, 350
Bouterse, Desi, 327
Bouyeri, Mohammed, 548
Bovard, Alain, 214
Bowen, Stuart W., 43
Bozizé Yangouvonda, François, 101-103
Bozkurt, Emile, 390
Brack Egg, Antonio José, 220
Bradshaw, Ben, 382
Brady, Seán Baptist, aartsbisschop van Armagh, 384
Brajovic, Ivan, 626
Braljev, Alzjan, 699
Branco, Joaquim Rafael, 241, 242
Brandt, David, 577
Brankovic, Nedzad, 613
Brassinga, Anneke, 260
Braverman, Avisjai, 227
Bregu, Majlinda, 609
Breidling, Ottmar, 16
Brekk, Lars Peder, 631
Bremer, Lewis Paul (Paul), 41
Brempt, Kathleen Van, 370
Brepoels, Frieda, 370
Brezigar, Barbara, 445
Bril, Martin, 260
Brinkman, Hero, 322
Brocate, Reiner Enrique, 450
Broek, Ann Van den, 259
Broek, Henri (Hans) van den, 141, 638
Broekhuyse, René, 393
Brown, Ewart E., 568
Brown, Gordon, 20, 78, 79, 134, 196, 255, 314, 364, 381, 382, 433, 434, 463, 500, 555, 556, 620, 622, 666
Browne, Amery, 581
Browne, Chedmond, 577
Brownlee, Gerard Anthony (Gerry), 64
Brown-Simpson, Nicole, 382
Brüderle, Rainer, 617, 673
Bruggen, Koos van der, 141
Bruijn, William de, 84
Brunekreef, Bert, 509
Brunerie, Maxime, 495
Bryant, Chris, 575, 582
Buceatchi, Pavel, 506
Bucher, Josef, 262
Buggenhout, Christian Van, 669
Buitenweg, Kathalijne, 247
Bukagili, Ali Emre, 401
Bulgin, Samuel, 575
Bundho, Lormus, 542
Bures, Doris, 142
Burhanuddin, Abdullah, 475
Burke, Nazim, 573
Burman, Dominique de, 212
Burnham, Andy, 382
Burns, William J., 586
Buruma, Ian, 84
Bush, George W., 43, 44, 58, 80, 90-92, 98, 112, 158-160, 166, 218, 223-225, 235, 236, 277, 278, 292, 329, 331, 332, 363, 412, 451, 456, 462, 519, 584, 591, 648-650, 676, 682, 683, 723
Bush, William McKeeva, 575
Bustamante Ponce, Fernando, 36
Butkevicius, Algirdas, 387
Butler, Dale D., 568
Butterfield, Neletha, 568
Buyoya, Pierre, 103
Buyse, Piet, 71
Buzek, Jerzy, 368, 428, 606
Byrne, Liam, 382

C
Caamaño Domínguez, Francisco, 148
Cabello Rondón, Diosdado, 452
Cabeza de Vaca, Susana, 36
Caglayan, Mehmet Zafer, 637
Cakir, Turan, 191
Calderón Hinojosa, Felipe de Jesús, 152-155
Callahan, Robert J., 217
Callanan, Martin, 44, 45
Camara, Almamy Kabélé, 712
Camara, Alpha Kabiné, 713
Camara, Djigui, 712
Camara, Mahmoud, 712
Camara, Mamadouba Toto, 713
Camara, Moussa Dadis, 712-714
Camara, Moussa Diokoro, 713
Camara, Saidouba, 712
Camara, Tibou, 712
Camara, Toto, 713
Cameron, David, 314, 381, 382, 620
Camp, Wim van der, 390
Campaneu, Mariana, 203
Campbell, Liam, 382
Canavilhas, Maria Gabriela (Gabriela) da Silveira Ferreira, 632
Canga, Afonso Pedro, 95
Canizares, Gabriel, 696
'Cano, Alfonso', alias van Guillermo León Sáenz Vargas, 448
Cantillon, Bea, 72
Cardona, Marcel P., 567
Cardona, René, 660
Cardona, Thierry, 660
Cardoso Sobrinho, José Cardoso, aartsbisschop van Olinda en Recife, 274
Carew, David Omashola, 598
Carlile, Alex, baron van Berriew, 134
Carmel Souiv, Ngarmbatina, 120
Carneiro, Francisco Higino Lopes, 95
Carranza Ugarte, Luis, 221
Carrizalez Rengifo, Ramón, 454
Carter, David, 64
Carter, James E. (Jimmy), 584
Carvalho Almeida, Francisca de Fátima do Espírito Santo de, 95
Carvalho, Alvarito de, 184
Carvalho, Arlindo Vicente de Assunção, 241
Carvalho, Maria de Cristo da Costa de, 241
Carver, Robert, 479
Casey, Tom, 175
Cassa, Gustave Anani, 97
Castillo Gálvez, Jorge Alfonso Alejandro del, 220
Castresana Fernández, Carlos, 214
Castro Ruz, Fidel, 33, 34, 216, 447, 569, 570
Castro Ruz, Raúl, 33, 34, 89, 278, 447, 569, 570
Catrinici, Larisa, 506
Cavaco Silva, Aníbal António, 28, 632

'Cay, Dieu', alias van Nguyen Hoang Hai

'Cay, Dieu', alias van Nguyen Hoang Hai, 183
Cayrel, Laurent, 543
Cearsolo Barrenetxea, Roberto, 681
Ceesay, Fatoumata Jahumpa, 710
Cerexhe, Benoît, 430
Cerrón Cardoso, Filomeno, 220
Cervantes, Ruth, 469
'César', alias van Gerardo Aguilar Ramírez, 451
César, Carlos Manuel Martins do Vale, 28
Cetin, Hikmet, 638
Çeyrekgil, Ayse Leyla, kunstenaarsnaam Leyla Gencer, 638
Ceysens, Patricia, 127
Chabane, Collins, 423
Chabert, Jos, 12, 670
Chacón Piqueras, Carme, 207, 435
Chadli, Azdin, 260
Chai Chidchob, 477
Chaib, Youssef Oulad Haj, 550
Chakor, Yessin, 198
Cham Prasit, 45
Chamango, Louis, 112
Chamisa, Nelson, 602
Chamorra, Violeta Barrios Torres de, 218
Chamorro Cardenal, Jaime, 218
Chamorro, Carlos Fernando, 218
Chamralijev, Farroech, 706
Chan Sarun, 45
Chang Escobedo, José Antonio, 220
Chang-Leng, Francis, 304
Chapman, Stuart, 171
Chaponda, George, 663
Chardón, Carlos, 578
Charles, prins van Wales, 307
Charnchai Chairungrueng, 180
Chastel, Olivier, 13, 431, 669, 670
Chastelain, John de, 622
Chatel, Luc, 195
Chaudhary, Uma Kanta, 538
Chaudhry, Iftikhar Mohammed, 290, 294
Chaumière, Jean-François, 542
Chavarat Charnvirakul, 180
Chaves González, Manuel María, 265
Chávez Frías, Hugo Rafael, 327, 451-456, 580, 668
Chea Sophara, 45
Chea Vichea, 46
Chee Soon Juan, 178
'Chemicali, Ali', alias voor Ali Hassan al-Majid, 43
Chemjong, Rakam, 538
Chen Deming, 694
Chen Shui-bian, 346, 347
Chen Yunlin, 344, 345
Cheney, Richard Bruce ('Dick'), 91, 278, 456, 518
Chenge, Andrew John, 117
Chereh, Stephen Yieleh, 299
Cherkaoui, Sidi Larbi, 191
Cheuang Sombounkhan, 170
Cheung Kin-chung, Matthew, 335
Chey Tae-won, 61
Chhay Than, 45
Chiang Pin-kung, 345
Chiba, Keiko, 656
Chidambaram, Palaniappan, 51, 52, 337, 471
Chien, Nguyen Viet, 182, 183
Chikawe, Mathias, 117
Chiligati, John, 117
Chiluba, Frederick J.T., 720
Chin Fah Kui, Peter, 536
Chin, Denny, 409
Chinamasa, Patrick, 601, 602
Chipungu, Kenneth, 720
Chirac, Jacques, 130, 495, 543, 553, 619
Chirambo, Moses, 663
Chiribimbi, Salamão José Luete, 95
Chiriboga Zambrano, Galo, 36
Chisholm, Shirley Anita St. Hill, 521
Chitac, Mihar, 204
Chituwo, Brian, 720
Choc, Ramiro, 216
Choe Chang-sik, 341
Choe Nam-gyun, 341
Choe Thae-bok, 342
Choerelbaatar, Tsjimed, 703
Cholmondeley, Thomas, 415
Chombo, Ignatius, 602
Choua, Lol Mahamat, 121
Choummaly Sayasone, 171
Chowdhury, Matia, 465
Christiansen, Palle, 374
Christie, Christopher James (Chris), 683
Christina, prinses der Nederlanden, 678
Christofias, Dimitris, 129, 251, 373
Chrysostomides, Kypros, 129
Chryssochoidis, Michalis, 620
Chu, Steven, 276
Chumpol Silpa-archa, 180
Chung Mong-koo, 61
Chung Sung-taek, 341
Chung Woon-chan, 59
Çiçek, Dursun, 400
Cindoruk, Hüsamettin, 637
Cissé, Abdoulaye Abdoulkader, 99
Cissé, Souleymane, 712
Claeys, Philip, 370
Clark, Helen Elizabeth, 63, 64, 724
Clarkson, Lana, 330
Clegg, Nicholas (Nick), 620
Clement, Sabien, 191
Clerck, Stefaan De, 12, 13, 73, 127, 250, 310, 431, 491, 492, 670
Clerfayt, Bernard, 13, 431, 670
Clinton, Hillary Rodham, 168, 206, 223, 234-236, 276, 311, 458, 473, 523, 580, 591, 592, 659, 688, 695, 709, 718
Clinton, William Jefferson (Bill), 276, 591, 648
Coard, Bernard, 572
Cobb, Charles, 458
Coelho, José Manuel da Mata Vieira, 28
Coenen, Davy, 612
Cohen, Herman, 481
Cohen, Marius Job (Job), 199
Cohen, Shlomo, 455
Colakkadi, Turan, 207
Coleman, John, 118
Coleman, Jonathan, 64
Coleman, Norm, 407
Colla, Marcel, 128
Collier, Marcos, 151
Collins, Judith Anne, 64
Colom Caballeros, Álvaro, 215, 216
Coltart, David, 602, 603
Combet, Gregory Ivan (Greg), 722
Compaoré, Blaise, 99, 714
Compaoré, François, 101
Compaoré, Jean Baptiste, 99
Comsy, Roy, 112
Condé, Ansoumane, 712
Condé, Issa, 712
Connerotte, Jean-Marc, 249
Constantinescu, Mihnea, 507
Conté, Lansana, 711-714
Conteh, Abdulai, 567
Conterno Martinelli, Elena, 220
Contreras Sepúlveda, Juan Manuel Guillermo (Manuel), 447
Cooke, Marcia G., 222
Coolen, Barbara, 84
Cools, André, 72, 429
Cooper, Yvette, 382
Copernicus, Nicolaas, 144
Corbacho Chaves, Celestino, 636
Cordero, Jessef, 578
Córdoba Ruiz, Piedad Esneda, 448
Corell, Hans, 363
Cornejo Ramírez, Enrique Javier, 220
Cornelissen, Marije, 390
Cornielje, Clemens, 202
Corrales Forno, Raúl, 571
Correa Delgado, Rafael Vicente, 35, 36, 218, 451, 452
Cort, Errol, 565
Corzine, Jon Stevens, 683
Cospedal García, María Dolores, 515
Costas Aguilera, Rubén Darío, 516
Cotis, Jean-Philippe, 674
Coulibaly, Ibrahim, 481
Courard, Philippe, 429, 431, 670
Coutinho, Luciano, 454
Cova, Errol, 326
Cowen, Brian, 6, 135, 197, 622
Cox, Paula A., 568
Cozma, Artur, 506
Cramer, Jacqueline Marian, 8
Cravid, Raúl António da Costa, 241
Crem, Pieter De, 13, 431, 670
Creutz-Vilvoye, Patricia, 369
Crevits, Hilde, 369, 370, 429
Croes, Hendrik, 322
Croes, Mito, 642
Croes, Rudy, 322
Croitoru, Lucian, 633
Cronberg, Tarja, 377
Crosby, James Robert, 134
Cuadra López, Armengol, 217
Cullen, Tim, 283
Cuomo, Andrew M., 457, 458
Cveticanin, Radivoj, 138
Cvetkovic, Mirko, 443
Cwele, Siyabonga, 423
Cwiakalski, Zbigniew, 143
Czuma, Andrzej, 143

D

Dabilougou, Vincent T., 99
Dachlan, Mohammed, 528
Dacic, Ivica, 138
Dadachonov, Abdoemoemin, 289
Daddah, Ahmed Ould, 356, 357

Daenen, Germain, 491
Daerden, Frédéric, 370
Daerden, Michel, 369, 429, 431, 670
Dahabi, Nader, 161, 162
Dahal, Pushpa Kamal, alias Prachanda, 174-176, 538
Daka, Peter, 720
Dakka, Machour Abou, 528
Dalai lama Tenzin Gyatso, geboren Lhamo Dhondrub, 16, 68, 92, 167, 232, 254, 379, 393, 394, 404, 424, 649, 655, 695, 697
Dalderis, Ints, 386
Dalen, Peter van, 390, 440
Dales, Geert, 139
Daly, Seamus, 382
Damba, Mohamed, 712
Danesh-Jafari, Davoud, 587
Daneshju, Kamran, 590
Daniel, Wilmoth, 565
Danilovich, John, 217
Danner, Mark, 223
Dansou, Gnimbr, 97
Dansua, Akua Sena, 299
Dar, Mohammed Ahsan, 168
Darabos, Norbert, 142
Darcos, Xavier, 16
Dardenne, Jean-Pierre, 70
Dardenne, Luc, 70
Darling, Alistair, 134, 255, 314, 556, 620, 621
Darnal, Subash, 539
Darzi, Ara Warkes, baron van Denham, 433
Daschle, Thomas Andrew, 157, 276
Dassanayake, Mudiyanselage, 237
Dastjerdi, Marzieh Vahid, 590
Dati, Rachida, 379
Dauda, Alhaji Collins, 299
Davading, Somneuk, 657
David, Joaquim Duarte da Costa, 95
Davidov, Iljas, 702
Davids, Willibrord, 141, 440
Davies, Rob, 423
Davis, Spencer, 565
Davtjan, Tigran, 488
Davutoglu, Ahmet, 400, 637, 638
Davydov, Iljas, 285
Dawo, Kizito, 600
Dawson, Katon Edwards, 92
Dayeh, Kawkab al-Sabah, 691
Ddjasnabaille, Abderamane, 120
Debrot, Adolphe O., 327
Debus, Robert John ('Bob'), 722
Deby Itno, Idriss, 120-124, 544
Decker, Armand De, 369, 670
Dedecker, Jean-Marie, 247, 248, 309, 368, 370, 669
Dedeyan, Ibrahim, 690
Deeds, Robert Creigh (Creigh), 683
Defraigne, Christine, 669
Dehaene, Jean-Luc, 12, 368, 370, 371, 551, 670, 671
Dekker, Sybilla Maria, 561
Delahaye, Angélique, 495
Delanoë, Bertrand, 379
Delcourt, Olivier, 371
Delgado, Maria Filomena de Fátima Lobão Telo, 95
Delille, Bruno, 430
Delizée, Jean-Marc, 13, 431, 670
Delmulle, Johan, 432
Delvaux, Anne, 370
Delvaux-Stehres, Mady, 435
Demafouth, Jean-Jacques, 101, 102
Demberel, Damdin, 703
Demir, Mustafa, 400
Demjanjuk, John, geboren Iwan Mikolajowits Demjanjuk, 312, 493, 673
Demotte, Rudy, 248, 369, 429, 430, 611
Deng Xiaoping, 334, 335
Denham, John, 382
Deniau, Jean-François, 554
Deniz, Ahmed, 208
Dennebos, Jos, 647
Deora, Murli, 168, 337
Deripaska, Oleg, 146, 205
Dermane, Bamba Ould, 356
Deschênes, Alain, 249
Deshmukh, Vilasrao, 337
Deuba, Sher Bahadur, 174
Devananda, Douglas, 237
Devlies, Carl, 13, 431, 670
Dewael, Patrick, 12, 13, 671
Dewinter, Filip, 248, 369, 370, 669
Dhere, Mohammed, 113
Dhifaoui, Zakia, 361
Diaby, Abdoulaye Chérif, 713
Diaconescu, Cristian, 202
Diakité, Ibrahima, 712
Diakité, Naby, 713
Diallo, Ahmadou, 712
Diallo, Alpha, 713
Diallo, Amadou Porédaka, 712
Diallo, Djénabou Saifou, 713
Diallo, Mamadou Bailo, 711
Diallo, Mamdou Korka, 713
Diallo, Youssouf, 712
Diamantopoulou, Anna, 620
Dias, Cristina, 241, 242
Díaz Rúa, Víctor, 34
DiCicco, John A., 213
Dick, David, 327, 645
Didi, Ibrahim, 287
Diego, Mario de, 219
Díez Usabiaga, Rafael, 635
Dillah, Lucienne, 120
Dillen, Chris, 308
Dimas, Stavros C., 547
Dimovski, Ljupce, 436
Dinçer, Ömer, 400
Dindar, Nassimah, 543
Ding Zilin, 413
Dinh, Le Cong, 479
Dinkic, Mladjan, 443
Dinosa, Ferhat, 626
Diogo, Luisa Dias, 184
Dion, Stéphane Maurice, 404
Dipendra Bir Bikram Shah Dev, voormalig prins van Nepal, 537, 538
Diriye, Shadija Mohamed, 717
Dis, Adriaan van, 84, 260
Dissel, Jaap van, 508
Dith Pran, 333
Divungi Di Nding, Didjob, 661
Diwan, Ishac, 599
Dixit, Kunda, 176
Dixon, Annette, 651
Djaaboub, El Hachemi, 350
Djame, Haoua Outhman, 120
Djankov, Simeon, 615
Djermakoye, Moumouni Adamou, 420
Djiar, Hachemi, 350
Djibouti, Hassan Said, 708
Djoudi, Karim, 350
Djukanovic, Milo, 83, 84, 625, 626
Djurovic, Gordana, 626
Dlamini-Zuma, Nkosazana Clarice, 423
Dlamini, Absalom Muntu, 243
Dlamini, Absalom Themba, 243
Dlamini, Barnabas Sibusiso, 243, 244
Dlamini, David, 243
Dlamini, Gabheni, prins van Swaziland, 243
Dlamini, Lufto, 243
Dlamini, Mabili, 243
Dlamini, Makhosetive, koning Mswati III van Swaziland, 242-244, 719
Dlamini, Moses Mathedele, 243
Dobles Mora, Roberto, 32
Dodik, Milorad, 74
Dodon, Igor, 506
Doe, Samuel Kanyon, 99, 482
Doerdykoelijev, Goerbandoerdy, 297
Doerdymoeradov, Sazak, 297
Dogan, Ahmed, 615
Dogan, Aydin, 209
Dogan, Osam Nuri, 251
Dogar, Abdul Hameed, 294
Dohmen, Joep, 84
Doidge, Geoffrey Quinton Michael (Geoff), 423
Doliveux, Roch, 249
Dolman, Dick, 141
Dolorfino, Benjamin, 469
Dombrovskis, Valdis, 385, 386
Domota, Élie, 573, 574
Dompok, Bernard Giluk, 536
Donayre Gotzch, Edwin, 222, 223
Donfut, Didier, 369
Donk, Wim van de, 626
Donner, Jan Pieter Hendrik (Piet Hein), 25, 258, 561
Donovan, Shaun L.S., 276
Doré, Ousmane, 712
Dorleijn, Margreet, 260
'Dos Mil', alias van Jhon Jairo García Giraldo, 450
Doss, Alan, 108
Dossou Naki, Honorine, 661
Dostum, Abdul Rashid, 462
Douglas, Denzil, 579
Doukas, Petros, 133
Doulkeridis, Christos, 430
Doumba, Émile, 661
Doumgor, Hourmadji Moussa, 120
Doutingai, Sylvain, 102
Dovgy, Dmitri, 398
Dovonou, Roger, 97
Dragnea, Liviu, 203
Draskovics, Tibor, 500
Duadji, Susno, 699
Duaibes, Khulud, 528
'Duch', alias van Kaing Guek Eav, 332, 333
Duddy, Patrick, 455
Duffuor, Kwabenah, 299

Duffy, Colin, 197
Duijn, Roel van, 678
Duivesteijn, Adrianus Theodorus (Adri), 259
Duklavs, Janis, 386
Dulloo, Murlidar, 542
Dulmatin, 469
Duncan, Arne, 276
Dung, Nguyen Tan, 182, 479
Dunlop, Frank, 383
Dunning, Arend Jan, 509
'Dur, Gus', alias van Abdurrahman Wahid, 473
Durant, Isabelle, 370
Durham, John, 519
Durlesteanu, Mariana, 506
Durrani, Mahmood Ali, 295
Dutroux, Marc, 249, 250
Duvalier, François ('Papa Doc'), 575
Duvalier, Jean-Claude ('Baby Doc'), 151, 575
Dvorkovitsj, Arkadi, 146
Dweik, Israël Aziz, 523
Dwyer, Michael, 516
Dyer, Edwin, 417
Dyer-Howe, Margaret Ann, 577
Dzinic, Brano, 73
Dzinotyiwei, Henri, 602
Dzjabrajlov, Alik, 514
Dzjamalov, Javar, 10
Dzjaparov, Akylbek, 702
Dzjaparov, Toewakmammet, 707
Dzjoegasjvili, Jevgeni, 634

E
Ebanks, Donovan, 575
Eco, Umberto, 48
Edelstein, Yuli, 227
Edou, Joseph, 714
Eekhout, Blanca, 452
Efendijev, Eltsjin, 10
Eggertsson, Dagur B., 268
Eglitis, Ivars, 386
Eickhout, Bas, 390
Eide, Kai, 460, 463
Eisden, Jules, 326
Eissa, Mohammed al-, 410, 412
Eitan, Michael, 227
Ejjoebov, Jaqoeb, 10
Ekandjo, Jerry, 417
ElBaradei, Mohamed, 166, 170, 585, 586
Elbegdorzj, Tsachjagiin, 703
Eléonore, prinses van België, 430
Elgafaji, Meki, 187
Elgafaji, Noor, 187
Elisabeth, prinses van België, 430
Elizabeth II, koningin van Groot-Brittannië, hoofd Britse Gemenebest, 307, 572
Elizalde Valencia, Valentín, 153
Elkero, José Luis, 321
Ellemann, Karen, 251
Ellis, Katherine Margaret (Kate), 722
Elrington, Wilfred Peter, 568
Ely, Hacenna Ould, 356
Eman, Mike, 642
Emanuel, Rahm Israel, 276
Embas, Douglas Unggah, 536
Emmanuel, Charles McArthur, beter bekend als Charles ('Chuckie') Taylor jr., 482
Emmanuel, prins van België, 430
Enchbajar, Nambariin, 703
Enchbold, Mijegombo, 703
Enchtoevsjin, Tsagandaari, 703
Encinas Rodríguez, Alejandro de Jesús, 155
Endstra, Willem, 198, 562
Englaro, Beppino, 136
Englaro, Eluana, 23, 136, 137
English, Simon William (Bill), 64, 724
Enill, Conrad, 581
Epaye, Émilie Béatrice, 102
Epifani, Guglielmo, 256
Eppink, Derk Jan, 370
Erbas, Arzu, 507
Erdan, Gilad, 227
Erdimi, Timan, 122
Erdman, Fred, 70
Erdogan, Recep Tayyip, 207, 209, 210, 400, 488, 516, 637
Ergin, Sadullah, 400
Ergun, Nihat, 400
Erjavec, Karl, 444
Eroglu, Dervis, 251, 372
Eroglu, Veysel, 638
Eruygur, Sener, 207
Eshtayeh, Mohammed, 528
Eslami, Abdol Reza Sheikh Ol-, 590
Espinosa Garcés, María Fernanda, 36
Espot Miró, Xavier, 668
Essone Mengue, Vincent, 661
Estemirova, Natalja, 441, 514, 606, 635
Estrosi, Christian, 432
Estwick, David, 566
Etem, Emel, 615
Etty, Elsbeth Jane, 84
Etxaniz García, Julen, 31
Eustace, Arnhim Ulric, 580
Evans, Jonathan, 78
Everitt, Paul, 20
Eyskens, Mark, 551

F
Fabre, Jan, 250
Fadel, Ahmed Ali, 160, 686
Fadul, José Ramón ('Monchy'), 34
Fahim, Makhdoom Amin, 290
Fahim, Muhammed Qasim, 461
Fahiye, Hussein Eelabe, 717
Fahlin, Roland, 87
Faisal bin Abdullah bin Mohammed, prins (bin Abdul Aziz al Saoed), 410
Faisal, Ameen, 287
Fakudze, Alex, 244
Fakudze, Mtiti, 243
Falcone, Giovanni, 623
Falconí Benítez, Fander, 36
Faleh, Matruk al-, 411
Falk, Richard A., 228
Fandakova, Jordanka, 615
Faour, Wael Abu, 690
Farache, Elías, 455
Faremo, Grete, 631
Farfán Suárez, Alexander, alias Enrique Gafas, 451
Farhan, Imad Ahmad, 42
Faria Pineda, Jacqueline Coromoto, 452
Faris, Iyman, 159
Faro, Kélétigui, 713
Farooq, Mirwaiz Omar, 338
Farooq, Qazi Mohammed, 291
Farouk, Oumar Idriss al-, 120
Farrell, Joseph, 577
Fasseur, Cees, 141
Fassino, Piero, 503
Faulkner, John Philip, 722, 723
Fauzi, Gamawan, 698
Favila, Peter, 470
Fayez, Eid al-, 161
Fayez, Nora bint Abdullah al-, 410
Faymann, Werner, 27, 141, 142, 396
Fayyad, Salam, 527, 528
Fazlullah, Maulana, 292-294
Febres-Cordero Ribadeneyra, León Esteban, 37
Feinstein, Moshe, 402
Fekter, Maria, 142
Felcsutti, Peter, 81
Feld, Günther, 192
Felix-Browne, Jane, alias Zaina Mohamed al-Sabah, 159
Feltman, Jeffrey D., 166
Feltri, Vittorio, 623
Ferey, Daniel, 323
Fernald, Ivan, 328
Fernandes Marques, Carlos, 242
Fernández Amunátegui, Mariano, 446
Fernández Bermejo, Mariano, 148, 149
Fernandez-Fernandez, Julie, 13
Fernández Figueroa, Rosario, 220
Fernández de Kirchner, Cristina Elisabet, 272, 275
Fernández Mirabal, Jaime David, 34
Fernández Reyna, Leonel Antonio, 34, 578
Fernández de la Vega Sanz, María Teresa, 206, 265, 399
Fernandez, Alberto, 562
Fernandopulle, Jeyaraj, 237
Ferrari, Michel, 509
Ferreira, Rui, 94
Ferrer, Darsi, 570
Feryn, Pascal, 492
Fialho, Fátima Maria Carvalho, 241
Fico, Robert, 147
Ficsor, Adam, 500
Field, Taito Phillip Hans, 724
Figueroa Figueroa, René Mario, 37
Figueroa, Rogelio, 578
Filip, kroonprins van België, 430
Fillon, François, 78, 131, 351, 552, 573
Fini, Gianfranco, 198, 623
Finlayson, Christopher (Chris), 64
Fischer Boel, Else Mariann (Mariann), 133, 366, 607
Fischer, Heinz, 141, 142
Fituri, Ahmad, 352
Fitzgibbon, Joel Andrew, 63, 721, 722
Fleming, Osbourne Berlington, 564
Flores-Aráoz Esparza, Antero, 220
Fnaysh, Muhammad, 690
Fofana, Youssouf, 433
Fontain, Agathe, 374
Ford, Gerald Rudolph, 521
Fortuño Burset, Luis Guillermo, 578
Foucher, Bruno, 121
Fox Quesada, Vicente, 153

Foxley Rioseco, Alejandro Tomás, 446
Franceschini, Dario, 136, 503, 625
Franco Bahamonde, Francisco, 31, 322, 399, 635
Franco Polo, Maria del Carmen, 31
Franjic, Niko, 137
Franken, Alan Stuart (Al), 407
Franklin, Aretha Louise, 91
Franz, Christoph, 493
Frattini, Franco, 83, 275
Fray, Stephen, 406
Frckoski, Ljubomir, 388, 436
Frederiksen, Anthon, 374
Frederiksen, Claus Hjort, 251
Frederiksen, Jens B., 374
Frère, Albert, 249
Freudenthal, Ruben, 392
Frieden, Luc, 257, 435
Friederici, Gonthier, 543
Fritzl, Josef, 263
Fromme, Lynette, 521
Fujii, Hirohisa, 656
Fujimori, Alberto Kenya, 222
Fukuda, Yasuo, 53, 656
Fukushima, Mizuho, 656
Furbert, Wayne, 568
Furlan, Paul, 429

G
Gabbuza, Joel, 602
Gabheni Dlamini, prins van Swaziland, 243
Gabilondo Pujol, Ángel, 264
Gablentz, Otto von der, 494
Gabriel, prins van België, 430
Gabriel, Sigmar, 673
Gachhedar, Bijay Kumar, 175, 538
Gaddafi, Aline al-, 352
Gaddafi, Hannibal al-, 352
Gaddafi, Muammar Abu Minyar al-, 120, 121, 351-353, 385, 395
Gaddafi, Saif al-Islam al-, 351
Gadirov, Farda, 488
Gafas, Enrique, alias van Alexander Farfán Suárez, 451
Gago, José Mariano (Mariano) Rebelo Pires, 632
Galeano, Juan José, 272
Gambari, Ibrahim Agboola, 55, 56
Gambi, Antoine, 102
Gandhi, Rahul, 336, 337
Gandhi, Sonia, 336
Gandi, Toegsdzjargal, 703
Gandini, Erik, 503
Gani, Rasjid, 297
Ganijev, Eljor, 705
Ganley, Declan, 384
Gansoech, Loejmed, 703
Garajev, Abulfaz, 10
Garay Cadena, Gerardo, 153
García Belaúnde, José Antonio, 220, 517
García Fernández, Francisco Javier, 34
García Giraldo, Jhon Jairo, alias 'Dos Mil', 450
García Meza, Luis, 517
García Pérez, Alan Gabriel Ludwig, 220-223
García Rodríguez, Juan, aartsbisschop van Camagüey, 33
Garda, Bahr Idriss Abu, 359
Garde, Alice van de, 630
Garfa, Mahmat, 120
Garrido Abreu, Enrique Alonso, 154
Garsalloui, Moez, 13
Garza, Antonio Oscar (Tony), 154
Garzón Real, Baltasar, 148, 635
Gaspari, Mitja, 444
Gasparovic, Ivan, 147
Gates, Robert M., 145, 276, 293, 321, 343, 344, 461-463, 582
Gautam, Bamdev, 175
Gaye, Musa Bala, 710
Gayoom, Maumoon Abdul, 286, 287
Gazel, Ricardo, 96
Gazgirejeva, Aza, 398
Gbagbo, Laurent Koudou, 101, 480
Geelani, Syed Ali Shah, 471
Geimer, Samantha, 641, 642
Geingob, Hage, 417
Geithner, Timothy Franz (Tim), 157, 158, 224, 276, 408, 583, 641
Gelder, Kim De, 71, 308
Gelmini, Mariastella, 676
Gencer, Leyla, kunstenaarsnaam van Ayse Leyla Çeyrekgil, 638
Gendun Ghoekyi Nyima, 232
Gennez, Caroline, 70
Geoana, Mircea, 633
George, Ambrose, 572
George, Andrew Neil, 564
George, Mluleki, 422
Gerbrandij, Gerben Jan, 390
Gerhards, Kaspars, 386
Germán de Sosa, Alejandrina, 34
Geroulanos, Pavlos, 620
Gerrewey, Christophe Van, 190
Ghadiya, Abu, 166
Ghafour, Abdel Ghani Abdel, 43
Ghafri, Mohammed, 692
Ghaith, Ibrahim al-, 410
Ghannouchi, Mohamed, 361
Gharani, Mohammed al-, 544
Gharbi, Mouldi, 362
Gharbi, Zoulaikha, 362
Ghimpu, Mihai, 507
Ghlamallah, Bouabdellah, 350
Ghoneim, Maher, 528
Ghoul, Amar, 350
Ghufron, Ali, alias Mukhlas, 49, 699
Giampietri Rojas, Luis, 220
Giannakou, Marietta, 620
Gibbs, Robert L., 232, 584, 695
Gidara, Hafedh, 352
Gidisu, Joseph, 299
Gijzel, Rob van, 627
Gilani, Yousaf Raza, 291, 292, 294, 462
Gilauri, Nikoloz, 496
Gill, M.S., 337
Giske, Trond, 631
Gísladóttir, Ingibjörg Sólrún, 266-268
Giuliani, Carlo, 504
Gjana, Jemin, 69
Gjedrem, Svein, 631
Glavas, Branimir, 505
Glazer, Charles L., 37
Glean, Carlyle Arnold, 572
Glos, Michael, 129
Gnacadja, Luc Marie-Constant, 98
Gnassingbé Eyadéma, Essolizam Edem, 421
Gnassingbé Eyadéma, Étienne, 420
Gnassingbé Eyadéma, Faure Essozimna, 420, 421
Gnassingbé Eyadéma, Kpatcha, 421
Goche, Nicholas, 602
Godmanis, Ivars, 368, 385
Goergenidze, Vladimir, 17
Gogh, Theo van, 201, 548
Goguikian, Michel, 454
Goh Chok Tong, 539
Golding, Orette Bruce (Bruce), 406, 407
Goldman, Ronald, 382
Golobic, Gregor, 444
Golom, Gal Routouang Yoma, 120
Gómez Ruíz, Fabio Edisson, alias 'Riñón', 448
Gómez-Mont Urueta, Fernando, 152, 154
Gonda, Cyriaque, 102
Gondjout, Laure Olga, 661
Gondwe, Goodall, 663
Goñi Carrasco, José Mario, 446
Gonjeeh, Abdiwahid Eilmi, 717
Gono, Gideon, 603
Gonsalves, Ralph E., 580
Gonul, Vecdi, 682
González Durán, Jaime ('El Hummer'), 153
González Feliciano, Lorenzo, 578
González Fernández, Margarita Marlene, 569
González Peña, Óscar Enrique, 450
Gonzalez, Albert, 521
Gorbatsjov, Michail Sergejevitsj, 146
Gordejev, Aleksej, 146
Gordhan, Pravin Jamnadas, 423
Gordon, Richard, 469
Gorna, Robin, 634
Gorodenco, Anatolie, 506
Gorz, André, alias van Gérard Horst, 555
Gorz, Dorine, 555
Gosuin, Didier, 369
Gowda, Deve, 336
Graaf, Jolande van der, 439, 630
Graaf, Thomas Carolus (Thom) de, 678
Graf, Joszef, 500
Graf, Martin, 262
Grange, Olivia, 406
Grasso, Pietro, 21
Grauziniene, Loreta, 387
Grave, Frank de, 628
Greceanii, Zinaida, 506, 507
Gregg, Judd Alan, 157
Gregorio Rebeco, José de, 447
Griffin, Nick, 621
Grigoropoulos, Alexandros, 132, 195
Grillo, Giuseppe Piero ('Beppe'), 503
Grimsson, Olafur Ragnar, 267, 446
Groejevski, Nikola, 388, 389, 436, 443
Groningen, Marian van, 509
Groof, Jan De, 11
Grosch, Mathieu, 370
Groser, Tim, 64
Grouwels, Brigitte, 430
Gruwez, Luuk, 191
Grybauskaite, Dalia, 387, 426, 547
Gucht, Karel De, 12, 13, 188, 247, 248, 250, 311, 368, 429, 547, 667
Guebuza, Armando Emilio, 183

Guelleh, Ismail Omar

Guelleh, Ismail Omar, 105
Guevara, José, 222
Guig, Mohamed Lemine Ould, 356
Gül, Abdullah, 9, 208, 400, 488, 619, 638, 701
Guled, Mohamed Mohamud, 115
Gumelar, Linda Amalia Agum, 698
Guo Quan, 653
Gupta, Jaya Prakash, 175
Gupta, Prem Chand, 169
Gurak, Metin, 208
Gurría Treviño, José Angel (Angel), 640
Gürsel, Nedim, 401
Gurung, Dev, 175
Gurung, Kiran, 175
Gurung, Prithvi Subba, 174
Gusmão, Kay Rala Xanana (Xanana), 344, 705
Gutiérrez, Francisco de Paula, 32
Guttenberg, Karl-Theodor zu, 129, 375, 553, 617
Guzmán Acosta, Rafael Guillermo, 35
Guzmán Loera, Joaqúin ('El Chapo'), 153
Guznac, Valentin, 506
Gvozdenovic, Branimir, 626
Gwanyanya-Mpariwa, Paurina, 602
Gyaltsen Norbu, panchen lama, chinese transscriptie Qoigyijabu, 232
Gyanendra Bir Bikram Shah Dev, voormalig koning van Nepal, 174, 175, 538
Gyurcsany, Ferenc, 80-82, 147, 148, 500, 501

H
Haarde, Geir Hilmar, 8, 266-268
Haarmann, Claudia, 418
Haas, Joost de, 439
Habbash, Mahmoud al-, 528
Haberal, Mehmet, 265
Habibie, Bacharuddin Jusuf, 474
Habran, Marcel, 190, 612
Habré, Hissène, 122, 123, 304
Habsade, Mohamed Ibrahim, 717
Hadzajew, Ruslan, alias van Vadims Liede, 144
Hadzjidade, Adnan, 489
Haffar, Raya, 690
Haga, Mohamed Ali, 717
Hahn, Johannes, 142
Hai, Nguyen Hoang, alias 'Dieu Cay', 183
Hai, Nguyen Van, 183
Haichour, Boudjemaa, 349
Haider, Jörg, 27, 262
Hain, Peter, 382, 621
Hajdib, Youssef Mohammed el-, 15, 16
Hajj, Ali, 163, 690
Hajjarian, Saed, 590
Hakimjan, Adil, 271
Halimi, Ilan, 433
Hall, Burton, 566
Hall, Kenneth Octavius, 406
Halldorsdóttir, Kolbrun, 267
Halonen, Tarja Kaarina, 378
Halsdorf, Jean-Marie, 435
Halsema, Femke, 24
Halvorsen, Kristin, 261, 631
Hamad bin Isa al Khalifa, koning van Bahrein, 522
Hamad, Jihad, 16
Hamada, Yasukazu, 53, 344, 656
Hamdan, Mustafa, 163, 690
Hamdan, Salim Ahmed, 524
Hamed, Ibrahim Mahmoud, 360
Hamer, Mariëtte, 141
Hamid, Mahamat Ahmat, 544
Hammad, Rashid abd al-Muhsin al-, 526
Hammah, Mike, 299
Hammarberg, Thomas, 69, 202
Hamud, Mudhi abd al-Aziz al-, 526
Hamza, Burei M., 717
Hamzah, prins van Jordanië, 687
Han Kwang-bok, 341
Han Seung-soo, 347
Hanafin, Mary, 135
Handique, Bijoy Krishna (B.K.), 337
Haneef, Mohamed, 62
Hanoune, Louisa, 350
Hansen, Ane, 374
Happart, José, 369
Haque, A.F.M. Ruhul, 465
Haradinaj, Ramush, 435
Haraguchi, Kazuhiro, 656
Harald V, koning van Noorwegen, 631
Haraqija, Astrit, 435
Haraszti, Miklos, 702
Harb, Boutros, 690
Harbers, Mark, 677
Hariri, Rafik al-, 163, 689, 690, 693
Hariri, Saad al-, 689-691
Haroun (of Harun), Ahmed Muhammad, 358
Haroun, Ahmad Rashid al-, 526
Harper, Stephen, 404-406
Harraoubia, Rachid, 350
Harris, Eric, 193
Harrison, William Alistair, 564
Hasan, Nidal Malik, 684
Hasan, Syarifuddin, 698
Hasan, Zulkifli, 698
Hasangulijev, Gudrat, 10
Hasanov, Ali, 10
Hashim, Ali, 287
Hasina Wajed, sjeika, 464-467
Haski, Hassan al-, 354
Hassan II, voormalig koning van Marokko, 354
Hassan Sheikh Adan, Sharif, 717
Hassan, Husayn al-Hajj, 690
Hassan, Mahamat Ali, 120
Hassan, Mahamat Nasser, 120
Hasseni, Mohammed Ziane, 131
Hategeka, Augustin, 597
Hatoyama, Ichiro, 533, 655
Hatoyama, Iichiro, 533, 655
Hatoyama, Kunio, 53, 533
Hatoyama, Yukio, 533, 534, 655, 656
Hatta, Gusti Muhammad, 698
Hatzigakis, Sotiris, 133
Hauer, Rutger, 259
Hawsawi, Mustafa Ahmad al-, 682
Hawthi, Abdel-Malek al-, 525
Hayir, Mohamed Abdi, 717
Haylock, Dianne, 567
Hazam, Abu, alias van Mohammad Hasan bin Saynudin, 475
Hazelhoff Roelfzema, Siebren Erik (Erik), 512
Hazmi, Nawaf al-, 172
He Yafei, 532
Heatley, Phil, 64
Hecke, Stefaan Van, 670
Heeren, Veerle Gaston Maria, 71, 311
Heertje, Arnold, 25, 26
Heijden, Hanneke van der, 260
Heinisch-Hosek, Gabriele, 142
Hejdarov, Kemmalladin, 10
Helgerson, John L., 519
Hellerstein, Alvin K., 223
Hemeleers, Jimmy, 672
Hemit, Kurbanjan, 47
Henderson, Vince, 572
Hendrickx, Jelle, 628
Heng Pov, 46
Hennis-Plasschaert, Jeanine, 390, 608
Henri, groothertog van Luxemburg, 23
Henriques, Richard, 556
Henry, Philippe, 429
Herbert, Michael, 479
Herbert, Terry, 556
Herczog, Laszlo, 500
Heredia, José Manuel (Manuel), 567
Hernández Bonilla, Mario Fernando, 151
Hernandez, Jean-Claude, 323
Hernández, Rubén, 578
Hernani Melone, Remigio, 220
Herrema, Tjeerd, 139
Herrigstad, Daniel E., 634
Herschkowitz, Daniel, 227
Hertog, Fons, 561
Hertum, Yvonne van, 250, 318
Herzog, Isaac, 227
Hessels, Jan-Michiel, 126
Hessou, Félix, 97
Hetto-Gaasch, Françoise, 435
Heuheu, Georgina Manunui Te, 64
Hicheur, Adlène, 618
Hichilema, Hakainde, 719, 720
Hicks, David, 62
Hidalgo Medina, Miguel, 220
Hidayat, Mohamad Suleman, 698
Hijeh, Tamer al-, 691
Hikmet, Nazim, 209
Hill, Christopher R., 58
Hiller, Istvan, 500
Him Chhem, 45
Hindi, Fatmir, 608
Hinds, Samuel, 324
Hinofotis, Panayotis, 498
Hira, Rezaul Karim, 465
Hirano, Hirofumi, 656
Hirsch Ballin, Ernst Maurits Henricus, 322, 647
Hirschson, Awraham, 523
Hirsi Ali, Ayaan, 84
Hishamuddin Tun Hussein, 536
Ho Ching, 178
Ho Thaek, 341
Hodak, Ivana, 137
Hodak, Zvonimir, 137
Hoesejnov, Ali, 489
Hoessein, kroonprins van Jordanië, 687
Hoessein, Saddam, 43, 140, 438
Hoeven, Cees van der, 87
Hoeven, Maria Josephina Arnoldina van der, 438
Hogan, Barbara, 423, 424
Holbrooke, Richard, 591
Holder, Eric Himpton, 276, 519, 682, 683

Holleeder, Willem, 198, 438, 562
Holmes, John, 150, 358
Holmlund, Anne, 377
Hölsken, Chris, 250
Hondora, Tawanda, 123
Hondt, Hans D', 11
Honig, Peter, 500
Honsik, Gerd, 263
Hoogendoorn, Jan, 525
Hookoom, Balkissoon, 542
Hoon, Geoffrey William (Geoff), 382
Hoop Scheffer, Jacob Gijsbert (Jaap) de, 30, 141, 251, 399, 435
Hor Namhong, 45, 46
Horst, Gérard, alias André Gorz, 555
Horst, Guus (Guusje) ter, 316
Hortefeux, Brice, 416
Hoseini, Mohammad, 590
Hosni, Farouk, 160
Hossain, Khandaker Mosharraf, 465
Hossain, Syed Abul, 465
Hosseini, Shamseddin, 587, 590
Houdé, Valentin, 97
Houn Hourth, 45
Houngbo, Gilbert Fossoun, 421
Housseini, Saad, 354
Houtman, Jan, 258
Houtman, Kees, 198
Houtondji, Alexandre, 97
Howell, John, 19
Howes, Christopher, 45
Hoxha, Enver Halil, 68
Hoxha, Nexhmije, 68
Hse Hse, 660
Hu Jia, 650
Hu Jintao, 33, 34, 46, 48, 96, 133, 176, 254, 282, 304, 398, 414, 468, 542, 592, 593, 601, 695
Hu Xiaoyi, 531
Hu Yaobang, 335, 336
Hu, Stern, 532
Huang Jiefu, 532
Huang Qi, 694
Huang, James Chih-Fang, 101
Hübner, Danuta, 547
Hucker, Ollie, 282
Huitfeldt, Anniken, 631
Hulugalle, Laxman, 239
Hun Sen, 44, 45, 333, 651, 652
Hundstorfer, Rudolf, 142
Hundt, Dieter, 616
Hunt, Jeremy, 382
Hurtado Hurtado, Telmo, 222
Husayn, Adnan al-Sayyid, 690
Husni Hanadzlan, Ahmad, 536
Hussami, Maher, 692
Hussein, Abdel Rahim, 360
Hussein, Magdy Ahmed, 161
Hussein, Mohammad al-, 164, 165, 692
Hussein, Nur Hassan, 113-115
Hutchinson, Hazel Ann, 573
Hutson, George, 566
Hutton, John, 382
Huvelle, Ellen Segal, 520
Huygues-Despointes, Alain, 573
Huytebroeck, Eveline, 369, 430
Hydara, Deyda, 711

I
Iacob-Ridzi, Monica Maria, 202
Ibáñez Guzmán, Augusto, 451
Ibarra, Carmen Aída, 216
Ibbi, Abdirahman Aden Ibrahim, 717
Ibrahim, Isa, 434
Ibrahim, Qasim, 287
Ibrahim, Saad Eddin, 686
Ichikawa, Kon, 535
Ichlov, Jevgeni, 205
Iddrissu, Betty Mould, 299
Iddrissu, Haruna, 299
Ideïk, Ismaïl, 528
Idir, Mustafa Ait, 74
Idriss, Ismael, 120
Idrissi, Khalil, 354
Ifono, Aly Gilbert, 712
Ignatieff, Michael Grant, 404
Ignatius, David, 210
Igsiz, Hasan, 401
Ilkin, Baki, 373
Illemassene, Christophe, 108
Illiescu, Ion, 204
Illner, Eberhard, 192
Ilves, Toomas Hendrik, 376
Im Chhun Lim, 45
Im Sitthi, 45
Imac, Nedim, 198
Imami, Arben, 609
In Tam, 333
Inclán Bird, Luisa, 578
Ingraham, Hubert Alexander, 566
Inniss, Donville, 566
Inoni, Ephraim, 715
Inro, Abdirashid, 717
Insulza Salinas, José Miguel, 452
Iohannis, Klaus, 633
Iqbal, Mohaqher, 469
Irizarry Mora, Edwin, 578
Isaías Dassum, Roberto, 36
Isaías Dassum, William, 36
Isayas Afeworki, 105
Ishiba, Shigeru, 53
Iskakov, Noerlan, 699
Iskandar, Muhaimin, 698
Islam, Syed Ashraful, 465
Ismail Sabri Yaakob, 536
Ismail, Gamila, 160
Issa Wagner, Nicolás, 36
Issa bin Zayed al-Nahayan, prins van Abu Dhabi, 530
Issa, Mahmud, 165
Issara Somchai, 180
It Sam-Heng, 45
Ivanic, Mladen, 73
Ivanov, Gjorge, 388, 436
Ivanov, Violeta, 506
Ivezic, Zeljko, 505
Iyambo, Nickey, 417

J
Jaälon, Mosjé, 227
Jäätteenmäki, Anneli Tuulikki, 368
Jabali, Ahmed Isa al-, 561
Jabir, Sariyah, 475
Jack, Stuart Duncan Macdonald, 575
Jackson, Lisa P., 276
Jacoba, Magali, 645
Jacobi, Peter, 633
Jacobs, Marie-Josee, 435
Jacobson, Tracey Ann, 297
Jafari, Mohammed Ali, 590
Jagan, Cheddi, 325
Jagan, Janet Rosenberg, 325
Jagdeo, Bharrat, 323-325, 329, 644, 645
Jager, Jan Cornelis (Jan Kees) de, 392
Jagland, Thorbjørn, 650
Jakobsdóttir, Katrin, 267, 446
Jakovljevic, Slobodan, 73
Jaksybekov, Adilbek, 701
Jalili, Saeed, 585, 586
Jallow, Hassan Bubacar, 598
Jama Jingili, Ali Ahmad, 116
Jamadajev, Soelim, 205
Jamal, Abdul Rahman el-, 528
Jambon, Jan, 126
Jameel Ahamed, Mohamed, 287
Jameel, Aminath, 287
James, Elvin, 568
Jamil Khir bin Baharom, 536
Jammeh, Yahya A.J.J., 710, 711
Jan, Abdul Hakim, 459
Janaqow, Abdurrahman Mohamud Farah, 717
Jandrokovic, Gordan, 138
Jang Song-thaek, 341
Jangeli Ahmad, Ali, 717
Janoekovitsj, Viktor F., 394, 395
Jansa, Janez, 444
Jansen Steur, Ernst, 562
Jansen, Janine, 260
Janssen, Tom, 260
Janszen, Heleen, 525
Jaramillo Caro, Sergio, 450
Jarbawi, Ali al-, 528
Jardim, Maria de Fátima Monteiro, 95
Jarjura, Ibrahim, 163
Jaruzelski, Wojciech Witold, 143, 144
Jasser, Mohammed al-, 411
Javaux, Jean-Michel, 368
Javenfekr, Aliakbar, 591
Jawad, Mohammed, 519
Jayalalitha, J, 336
Jean, groothertog van Luxemburg, 23
Jean, Michaëlle, 404, 405
Jedelev, Arkadi, 514
Jefferson, Kenneth, 575
Jeffrey, Henry, 323, 324
Jégo, Yves, 323, 574
Jelusic, Ljubica, 444
Jeon Jae-hee, 59
Jeremic, Vuk, 443
Jesergepov, Ramazan, 700, 701
Jespersen, Karen, 251
Jeteli, Abdulla al-, 411
Jevkoerov, Joenoes Bek, 398
Jeyaretnam, Joshua Benjamin (J.B.), 539, 541
Jeyaretnam, Kenneth, 539
Jezerskas, Ceslovas, 387
Jha, Paramananda, 175, 538, 539
Jha, Ram Chandra, 175
Ji Sizun, 93, 94
Jiménez García-Herrera, Trinidad, 264

Jiménez Peña, Radhamés, 34
Jiménez, Salvador, 34
Jisjai, Eli, 226, 227
Jo Pyong-ju, 341
Joemat-Pettersson, Tina, 423
Joesjtsjenko, Viktor A., 88, 89, 394-396
Johannesdóttir, Asta Ragnheidur, 267
Johnsen, Sigbjörn, 631
Johnson, Alan, 382, 681
Johnson, Boris, 19
Johnson, Brian, 397
Johnson, Hilde Frarfjord, 116
Johnson, Prince, 99, 481
Johnson-Sirleaf, Ellen, 481, 482
Johri, Mohammed, 491
'Jojoy, Mono', alias van van Víctor Julio Suárez Rojas, 448
Jomanda, alias van Johanna Wilhelmina Petronella (Joke) Damman, 393
Jon Kil-su, 341
Jonasson, Ogmundur, 267, 446
Jones, Earl, 567
Jones, James, 519, 552
Jong Yong-su, 341
Jong, Dennis de, 390
Jong, Michiel de, 628
Jonge, Freek de, 260
Jongerius, Agnes, 561
Jongh-Elhage, Emily de, 325, 645
Jordan, Adalberto Jose, 222
Jorge, Ana Maria Teodoro, 632
José, Diakumpuna Sita, 95
Josephine Charlotte, groothertogin van Luxemburg, 23
Joshi, C.P., 337
Joustra, Tjibbe, 257
Jouwe, Nicolaas, 233, 234
Jowda, Hacen Ould Limam Ould Amar, 356
Joyce, Steven, 64
Ju Sang-song, 341
Judeh, Nasser, 161, 688
Jufrie, Salim Segaf al-, 698
Jugnauth, Anerood, 542
Juliusdóttir, Katrin, 446
Julliard, Jean-François, 623
Jumblatt, Walid, 689
Juncker, Jean-Claude, 23, 256, 257, 388, 435, 666, 667
Jung, Franz Josef, 617, 673
Jurile, Abdirizak Osman, 717
Jurin Laksanawisit, 180

K

Kaba, Mamadi, 713
Kaba, Sanoussi, 712
Kabila Kabange, Joseph, 108, 111
Kaboré, Noël, 99
Kaboré, Seydou, 99
Kachali, Khumbo, 112, 663
Kachere, Bessie Reen, 663
Kachikho, Anna, 663
Kaczynski, Lech, 142, 143, 546, 552, 606, 622, 666
Kadam, Moussa, 120
Kadeer, Rebiya, 468, 532
Kadyrov, Ramzan, 205, 441, 442, 514, 635
Kagame, Paul, 109, 596, 598
Kahlon, Mosjé, 227
Kaijim, Cees, 317
Kaing Guek Eav, alias 'Duch', 332, 333
Kaingu, Michael, 720
Kaka, Moussa, 419
Kaliati, Patricia, 663
Kalijev, Bakytbek, 702
Kalimanzira, Callixte, 597
Kalimbetova, Tazjikan, 702
Kalinic, Dragan, 613
Kalinina, Olga, 567
Kalla, Yusuf, 473, 474, 698
Kalmann, Arjeh, 317
Kalniete, Sandra, 386
Kamala, Diodorus, 117
Kamara, Samura, 598
Kambaksh, Sayed Pervez, 461
Kamei, Shizuka, 656
Kampars, Artis, 386
Kan, Naoto, 656
Kandiah, Balasegaram, alias 'Brigadier Balraj', 238
Kandodo, Ken, 663
Kandouno, Joseph, 713
Kaneko, Kazuyoshi, 53
Kang Min-chol, 341
Kang Nung-su, 341
Kant, Agnes Catharina, 257
Kante, Ahmad, 712
Kante, Hadj Diao, 712
Kanyumba, Lucius, 663
Kappes, Stephen R., 292
Kapuya, Athumani Juma, 117
Karadzic, Radovan, 613, 614
Karadzjova, Nona, 615
Karakaëe, Issa, 528
Karamanlis, Kostas, 132, 133, 381, 498, 620
Karamarko, Tomislav, 137, 138
Karamatali, René, 198
Karasjev, Aaly, 702
Karat, Prakash, 336
Karatas, Murat, 401
Kargbo, Ibrahim Ben, 598
Karlsen, Mimi, 374
Karskens, Arnold, 84
Karua, Martha Wangari, 415
Karubi, Mehdi, 589
Karume, Abeid Amani, 117
Karume, Amani Abeid, 117
Karuna, alias van Vinayagamoorthi Muralitharan, 238
Karunanidhi, M., 337
Karzai, Hamid, 459-463
Karzai, Wali, 459
Kasab, Amir, 52
Kasab, Mohammed Ajmal Amir (Ajmal), 52, 169, 338
Kasit Piromya, 180
Kasparov, Garri Kimovitsj, 28
Kassa, Barthélémy, 594
Kassiré Coumakoye, Nouradine Delwa, 120-122
Kässmann, Margot, 617
Kassoma, António Paulo, 95
Kastanidis, Haris, 620
Kastari, Mas Selamat bin, 475, 540
Kasukuwere, Savior, 602
Katawal, Rookmangud, 538, 539
Kato, Takatoshi, 304
Katsav, Mosjé, 227
Katseli, Louka, 620
Katz, Jisraeel, 227
Kavaf, Selma Aliye, 400
Kawabata, Tatsuo, 656
Kawambwa, Shukuru Jumanne, 117
Kawamura, Takeo, 53
Kayani, Ashfaq Parvez, 291
Kazembe, Eunice, 663
Kazemi, Masud Mir-, 590
Kazhagam, Dravida Munnetra, 337
Kazmi, Abbas, 338
Keat Chhon, 45
Keira, Fodeba Isto, 713
Kelly, Ian, 570
Kemma, Erwin, 253
Kennedy, Edward Moore (Ted), 522, 583
Kenny, Enda, 135
Kent, Shane, 723
Kermabon, Yves de, 8
Kessler, Gladys, 519
Key, John Phillip, 63, 64, 723, 724
Keyser, Véronique De, 370
Kezerasjvili, Davit, 17
Khadr, Omar, 406
Khadraoui, Saïd El, 370
Khaldi, El Hadi, 350
Khaled Nordin, 536
Khaled, Asadollah, 460
Khalifa bin Zayed al-Nahayan, emir van Abu Dhabi, hoofd VAE, 530
Khalifa, Mohammed, 690
Khalifa, sjeik Hamad bin Isa al-, koning van Bahrein, 522
Khalifa, sjeik Khalid bin Ahmad al-, 523
Khalilian, Jihad Sadeq, 590
Khamenei, Ali Hoseyni, ayatollah, 355, 410, 523, 586, 588-591
Khamenei, Mojtaba, 590
Khamisa, Bob, 112
Khan IV, Aga, prins Karim al-Hussayni, 404
Khan, Abdul Qadeer, 294, 295
Khan, Anisuzzaman, 465
Khan, Faruq, 465
Khan, Irene Zubaida, 604
Khand, Bal Krishna, 538
Khandekar, A.K., 465
Kharge, Mallikarjun, 337
Khatami, Seyyed Mohammed, 588-590
Khatib, Mohammed al-, 687
Khatun, Sahara, 465
Khaw Boon Wan, 540
Khawaja, Momim, 405
Khaznawi, sjeik Mohammed Maashuk, 165
Khedri, Mahmoud, 350
Khelil, Chakib, 350
Khemais Essid, Sami Ben, 362
Khider, Kadran, 172
Khieu Kanharith, 45
Khouidri, Youssef, 354
Khoulamallah, Ibrahim, 120
Khoury, Basem, 528
Khun Sa, 340
Khunying Kalaya Sophonpanich, 180
Khupe, Thokozani, 602

Kibaki, Emilio Mwai (Mwai), 414, 415
Kibrom, Daniel, 105
Kiemas, Taufik, 698
Kikwete, Jakaya Mrisho, 117, 119, 184
Killefer, Nancy, 157
Kilo, Michel, 165
Kilsdonk, Jan van, 513
Kim Chang-sik, 341
Kim Doh-yeon, 59
Kim Hui-yong, 341
Kim Hyong-sik, 341
Kim Il-sung, 341
Kim Jong-hoon, 608
Kim Jong-il, 59, 61, 340, 341, 343
Kim Jong-un, 341
Kim Kwang-yong, 341
Kim Pong-chol, 341
Kim Seung-youn, 61
Kim Thae-bong, 341
Kim Ung-gwan, 341
Kim Wan-su, 341
Kim Yong-jin, 341
King, Leroy, 565
King, Mervyn Allister, 196
King, Stephenson, 579
Kingara, Oscar Kamau, 415
Kir, Emir, 430
Kiranti, Gopal, 175
Kirchner Ostoic, Néstor Carlos, 275
Kirijenko, Sergej, 704
Kirill, patriarch van Moskou en Rusland, geboren Vladimir Michailovitsj Goendjajev, 88, 440
Kirk, Ronald (Ron), 276
Kirkpatrick, Melanie, 540
Kirmanto, Djoko, 698
Kirnon, Charles, 577
Kirsch, Robert C., 74
Kiss, Peter, 500
Klaus, Vaclav, 546, 606, 666
Klebnikov, Paul, 441
Klebold, Dylan, 193
Kleist, Kuupik, 374
Klepatsj, Andrej, 264
Kleppa, Magnhild Meltveit, 631
Klerk, Frederik Willem de, 424
Klich, Bogdan, 145
Klijnsma, Jellejetta (Jetta), 24
Kliment, metropoliet van Kaluga en Borovsk, 88
Klink, Abraham (Ab), 393, 439, 508, 679
Kloosterman, Lex, 249
Knoops, Geert-Jan, 27
Koch, Alexander, 617
Koch, Roland, 76
Koedrin, Aleksej, 29, 488
Koelagin, Andrej, 441
Koengajeva, Elza, 88
Koenigs, Tom, 463
Koerisjbajev, Akylbek, 283, 700
Koermanalijev, Kapar, 702
Koermanov, Zajnidin, 285, 286
Koh Tsu Koon, 536
Köhler, Ayyub A., 492
Köhler, Horst, 312, 553, 617
Köhler, Kristina, 673
Kohn, Sonja, 142
Koirala, Girija Prasad, 174, 175
Koirala, Sujata, 538
Koizumi, Junichiro, 656
Kok, Teresa, 172
Koke, Tatjana, 386
Koko, Georgette, 661
Kokojty, Edvard, 18, 19, 497
Kolié, Frédéric, 713
Kolingba, Désire Zanga, 102
Kollar-Kotelly, Colleen, 91, 225
Komara, Kabiné, 713
Komata, Gomou Nianga, 712
Kombila, Pierre-André, 661
Komsic, Zeljko, 640
Konaté, Sékouba, 713
Kondos, Aleksandros, 133
Kong Cho Ha, 536
Konga, Kenneth, 720
Kongantijev, Moldomoesa, 702
Kony, Joseph, 110, 301
Koo jr., Jeffrey, 347
Koonen, Jos, 393
Koopmans, Thijmen, 141
Korabelnikov, Valentin, 263
Koraou, Adidjatou Mani, 419
Korbsak Sabhavasu, 180
Kordan, Ali, 587, 588
Korn Chatikavanij, 180
Koroma, Ernest Bai, 598, 599
Korthals Altes, Frederik (Frits), 680
Korvinus, Cees, 26
Kosor, Jadranka, 504
Kotaye, Moïse, 102
Koté, Zakalia, 99
Kouao, Désiré, 481
Kouchner, Bernard, 124, 481, 495, 585
Koudénoukpo Biaou, Juliette, 97
Koudra, Ahmed, 298
Koupaki, Pascal Irénée, 97
Kourouma, Papa Koly, 712, 713
Koussa (of Kussa), Moussa, 351, 352
Koutaba, Justin, 99
Kouyaté, Lansana, 711
Kowlier, Flip, 191
Kozlov, Vladimir, 700
Kpongo, Ambroisine, 102
Kraag-Keteldijk, Lygia Louise Irene, 647
Kramer, Stephan J., 77
Krecke, Jeannot, 435
Kreishan, Fakhri, 687
Kresal, Katarina, 444
Kretschmer, Tim, 192, 551
Krialasjvili, Gia, 496
Kriek, Mariska T., 509
Krielaars, Michel, 145, 146
Krishna, Somanahalli Mallaiah (S.M.), 337, 473, 655
Krishnanandaraja, Edwin, 237
Krizanic, Franc, 444
Kroes, Neelie, 6, 7, 66, 145, 187, 195, 306, 427, 486, 606, 617, 621, 667, 674
Kronz, Saadi al-, 528
Kroon, Marco, 319
Krugman, Paul, 206
Ksera, Spiro, 609
Kubenea, Saed, 119
Kubilius, Andrius, 387
Kubis, Jan, 147
Kubla, Serge, 369
Kudura, Kasongo, 111
Kufuor, John Agyekum, 299, 300
Kuijken, Sigiswald, 191
Kuiper, Bert, 629
Kuiper, Joost, 628
Kujundzic, Predrag, 614
Kumar, Meira, 471
Kumar, Nagesh, 638
Kumar, Saurabh, 170
Kumari, Mayawati Naina, beter bekend als Mayawati, 336-338
Kumpf, Josias, 262
Kunda, George, 720
Kuneva, Constantina, 195
Kunst, Hannie, 140
Kurokawa, Kisho, 535
Kurras, Karl-Heinz, 312
Kushayb, Ali, geboren Ali Muhammad Ali Abd-al-Rahman, 358
Kushwaha, Ram Chandra, 538
Kussumua, João Baptista, 95
Kutesa, Sam, 302
Kwak Pom-gi, 341
Kwasniewski, Aleksander, 142
Kwegyir, Al Shaymaa, 119
Kwon, O-Gon, 614
Kwoyelo, Thomas, 301
Kyaw Thu, 55
Kyi Win, 56, 339

L

Laabidi, Samir, 361
Laan, Eberhard Edzard van der, 27, 316, 317, 391
Laanan, Fadila, 430
Labra Avilés, Jesús ('Chuy'), 154
Lacaba, Mary Lean, 469
Lacão Costa, Jorge, 632
Laden, Omar Osama bin, 159
Laden, Osama bin, 80, 159, 410, 412, 519, 524, 582, 716
Lady, Robert Seldon, 676
Lafia, Sacca, 97
Lagarde, Christine, 313, 379, 432, 495
Lage Dávila, Carlos Aurelio, 569
Laghdaf, Moulaye Ould Mohamed, 356
Laham, Ghassan, 692
Lahem, Abdul-Rahman al-, 411
Lahmar, Saber, 74
LaHood, Raymond H. (Ray), 276
Lahovnik, Matej, 444
Lajcak, Miroslav, 147
Lakeman, Pieter, 627, 628
Lake-Tack, Louis Agnetha, 565
Lakhvi, Zaki-ur-Rehman, 52, 169, 295
Laksono, Agung, 698
Lamamra, Ramtane, 660
Lambaa, Sambuu, 703
Lamberts, Philippe, 370
Lambertz, Göran, 640
Lambertz, Karl-Heinz, 369, 430
Lambo Sandjo, Pierre Roger, artiestennaam
Lapiro de Mbanga, 714
Lamine, Issa, 419
Lammers, Eric, 372

Lamrabet, Rachida

Lamrabet, Rachida, 190, 191
Landaberea Torremocha, Arkaitz, 31
Landaburu, Eneko, 30
Landau, Uzi, 227
Landver, Sofa, 227
Lane, Brian, 723
Lange, Claudia, 493
Lange, Esther de, 390
Langeri, Oussama Trimini, 550
Lanotte, Johan Vande, 551
Lantigua, José Rafael, 34
Lantos, Thomas Peter, 649
Lantz, Petra, 241
Laplace, Charles Elroy, 579
Larijani, Ali Ardashir, 585, 588
Larsen, Kjell Varlo, 261
Larsen, Ronald, 517
Larsson, Erik Roland, 448
Laruelle, Sabine, 13, 431, 670
Latheef, Hassan, 287
Latheef, Jennifer, 286
Latheef, Mohamed, 286
Lautsi, Soile, 676
Laveist, Louie, 327
Lavrov, Sergej, 30, 321, 343, 564
Lawani, Soulé Mana, 97, 594
Lawrence, Mary, 575
Lawzi, Hasan Ahmad al-, 525
Layne, Tamrat, 107
Lazovic, Vujica, 626
Leal Ramos Monteiro, Roberto ('Ngongo'), 95
Ledezma Díaz, Antonio José, 452
Lee Hsien Loong, 178, 539, 541
Lee Kuan Yew, 539
Lee Kun-hee, 61
Lee Myung-bak, 58-62, 341, 342, 347, 348
Lee On, Orlando, 647
Lee On, Roy, 647
Leerdam, John, 322
Lehnberger, Gudrun, 551
Leijsen, Mark, 563
Leite, Joaquim, 242
Leite, Manuela Ferreira, 631
Lekhanya, Metsing, 715
Lekota, Mosiuoa Gerard Patrick, 422
Lemétayer, Jean-Michel, 495
Lemine, Mohamed Mahmoud Ould Mohamed, 356
Lemrabott, Selama Mint Cheikha Ould, 356
Lemstra, Wolter, 562
Lenihan, Brian, 135, 136, 622
León Alegría, Rómulo, 220
Leon, Richard J., 74
Leonhardt, Gustav, 319
Lepine, Marc, 193
Letelier Skinner, Guillermo, 447
Leterme, Yves, 10-12, 70, 126, 368-370, 429, 431, 491, 551, 613, 670, 671
Leto, Fernando, 96
Leuthard, Doris, 214
Leutheusser-Schnarrenberger, Sabine, 617
Levada, Joeri, 514
Levy, Abraham, 455
Lewis Navarro, Samuel, 220
Lewis, Duncan, 62
Lewis, Lowell Lyttleton, 577
Leyen, Ursula von der, 130, 617, 673
Leygara, Cabbar, 208
Leyton Muñoz, Carlos Federico, 220
Lhadon Tethong, 167
Lhermitte, Geneviève, 14
Li Keqiang, 592
Li Peng, 334
Li Yizhong, 47
Li Zhi, 592
Liato, Austin, 720
Libdeh, Hassan Aboe, 528
Lieberman, Avigdor, 227, 523
Liebling, Raymond Roman, kunstenaarsnaam Roman Polanski, 641, 642
Liede, Vadims, alias Ruslan Hadzajew, 144
Liegis, Imants, 386
Lieten, Ingrid, 429
Lifschitz, Claudio, 272
Lim Kean-Hao, 45
Limbu, Purna Kumar Sherma, 538
Limonov, Edoeard, 28, 319, 441
Lin Mu, 335
Linden, René van der, 626
Lino, Genoveva da Conceição, 95
Linschoten, Robin, 628
Linthout, Willy, 191
Liotard, Kartika, 390
Liow Tiong Lai, 536
Liska, Ondrej, 150
Lister, Terry E., 568
Litvin, Volodimir, 394
Liu Dakun, 531, 532
Liu Xiaobo, 48, 413
Liu Zhihua, 335
Livnat, Limor, 227
Livni, Tzipora Malka (Tzipi), 226
Lizin, Anne-Marie, 369
Llorens Acosta, Hugo, 152
Locke, Gary Faye, 276
Loekasjenko, Aleksander, 402, 403
Loezjkov, Joeri, 320
Loksjina, Tatjana, 18, 496
Lomaja, Alexander, 17
Lomas Morales, Marta, 33
Lombardi, Federico, 210, 211
Lompar, Andrija, 626
Lon Nol, 333
Londers, Ghislain, 12
Long, Mary Beth, 163
Lopatka, Reinhold, 142
Lopes, Emanuela Afonso Vieira, 95
López Agràs, Pere, 668
López Álvarez, Francisco Javier (Patxi), 206, 321, 399
López Obrador, Andrés Manuel, 155
López Tobón, Sigifredo, 448
López, José Francisco, 272
Loua, Alexandre Cécé, 713
Louca, Loucas, 129
Louembet, Blaise, 661
Louh, Tayeb, 350
Lourenço, Ana Afonso Dias, 95
Lourens, Winston, 326
Lovell, Harold, 565
Loverdos, Andreas, 620
Lovgren, Jan-Erik, 451
Lovrin, Ana, 137
Lowassa, Edward, 117
Lowe, Denis, 566
Lowery, Joseph E., 91
Lubanga Dyilo, Thomas, 108, 111
Lubbers, Ruud, 680
Ludwig, Joseph William (Joe), 722
Lugar, Richard, 320
Luhaidan, Saleh bin Mohammed al-, 410
Luksic, Igor [Montenegro], 84, 626
Luksic, Igor [Slovenië], 444
Lula da Silva, Luiz Inácio, 273-275, 454, 645, 647
Luncheon, Roger, 645
Lungwanga, Geoffrey (George), 720
Lunshof, Kees, 512, 513
Lustiger, Jean-Marie, aartsbisschop van Parijs, 554
Lutgen, Benoît, 429
Luthfee, Musthafa, 287
Luxton, Jenny, 275
Lysbakken, Audun, 631

M

Ma Ying-jeou, 345, 346, 412, 567, 568
Ma, Yo-Yo, 91
Maali, Othmane Ould Chiekh Ahmed Aboul, 356
Maaouya, Mohamed Ould, 356
Maatouk, Khalil, 165
Maayta, Mussa, 161
Mabala, Martin, 661
Mabuza, Njabulo, 244
MacAskill, Kenny, 499
Maccioni, Pierre-Henry, 543
Machado Ventura, José Ramón, 570
Machanbetazjijev, Batyr, 700
Machmoedov, Roestam, 147
Mackouzangba, Gaston, 102
MacMillan, Trevor, 406
Made, Joseph, 602
Madlener, Barry, 390
Madoff, Bernard Lawrence (Bernie), 39, 142, 408, 409
Maduekwe, Ojo, 541
Maduro, Nicolás, 455
Madzorera, Henry, 602
Maehara, Seiji, 656
Maes, John, 128
Maganga Moussavou, Pierre-Claver, 661
Magauov, Aset, 701
Maghembe, Jumanne, 117
Maghlaoui, Mohamed, 349
Maghzaoui, Hafnaoui al-, 361
Maginley, John, 565
Magnette, Paul, 13, 369, 431, 611, 670
Magnusson, Gylfi, 267, 446
Magufuli, John, 117
Magyarosi, Arpád, 516
Mahama, John Dramani, 299, 300
Mahara, Krishna Bahadur, 175
Mahat, Prakash Sharan, 538
Mahathir, Mohamad bin, 171
Mahato, Rajendra, 175, 538
Mahler, Horst, 130, 194
Mahmoedov, Eldar, 10
Mahmud, Ali Habib, 692
Mahmudi, Baghdadi, 353

Mahn Sha, Pado, 659, 660
Mahsouli, Sadeq, 588
Maire, Bruno le, 495, 554
Maizière, Thomas de, 617
Majdalani, Ahmad, 528
Majid, Ali Hassan al-, alias 'Ali Chemicali', 43
Majid, Bassam Abdel, 691
Mak, Geert Ludzer, 84
Makarov, Nikolaj, 497
Makeli, Dominique, 597
Makhloufi, Abdelkrim, 354
Makone, Theresa, 602
Maleh, Haitham, 693
Maleyombo, Thierry Savonaroye, 102
Malik, Rehman, 169, 655
Maliki, Nouri al-, 41, 43, 44
Maliko, Sylvain, 102
Malki, Ruyad al-, 455, 528
Mallarangeng, Andi, 698
Mally, Komlan, 421
Malmierca Díaz, Rodrigo, 33
Malouche, Slaheddine, 361
Malunga, Grey, 663
Malvo, Lee Boyd, 684
Mam Bun Heng, 45
Mambetov, Marat, 702
Mamboundou, Pierre, 661, 662
Mamedov, Fazil, 10
Mamedov, Fikret, 10
Mamiani, Hussein, 672
Mammadjarov, Elmar, 10
Mammadov, Zija, 10
Mamudu, Hamidu, 420
Man, Filip De, 669
Manantsoa, Masimana, 483
Manat Kongspan, 181
Mancini, Ange, 576
Mandela, Nelson Rolihlahla, 404, 422, 423
Mandelson, Peter, 20, 78, 79
Manders, Toine, 390
Manevski, Mihajlo, 389
Mangal, Charlotte Tessa, 579
Mangal, Gulab, 460
Mangel, Marcel, artistennaam Marcel Marceau, 555
Mangindaan, Evert Ernst, 698
Mangoma, Elton, 602
Mangudadatu, Esmael, 696
Mangue, Germaine, 712
Manhenje, Almerino, 183
Manirumva, Ernest, 596
Manivone Insisiengmay, 171
Manning, Patrick, 581
Manojo, Youssoufa Yérima, 102
Manorohanta, Cécile Marie-Ange, 483
Mansour, Abdessalem, 361
Mantega, Guido, 273, 274
Manuel, Trevor Andrew, 422, 423
Maouya, André, 100
Mapisa-Nqakula, Nosiviwe, 423
Mapp, Wayne Daniel, 64
Marah, Bockari, 600
Maran, Dayanidhi, 337
Marceau, Marcel, artistennaam van Marcel Mangel, 555
Marcourt, Jean-Claude, 370, 429, 430
Mardanov, Misir, 10
Marek, Christine, 142
Margi, Jaäkov, 227
Maric, Zoran, 443
Marineo, Giuseppina Pasqualino di, artistennaam Pippa Bacca, 401
Marinkovic Jovicevic, Branko Gora, 516
Markelov, Stanislav, 88, 146
Markoyiannakis, Christos, 133
Marku, Gjin, 69
Marlin, William, 327
Maroni, Roberto, 21, 315, 623, 676
Marryshow, Terrence, 572
Martens, Wilfried, 12, 670, 671
Martí Alanis, Joan, bisschop van La Seu d'Urgell, 668
Martí Haik, Fernando, 152
Martín Rivas, Santiago, 222
Martin, Hans Peter, 396
Martin, Michael, 314, 382
Martin, Micheál, 383, 696
Martínez Gutiérrez, Juan Carlos, 214
Martins da Cruz e Silva, Rosa Maria, 95
Martins, Alberto de Sousa, 632
Martitegi Lizasom, Jurdan, 265
Martland, Peter, 625
Marún Rodríguez, Jorge Manuel, 36
Masha, Lawrence, 117
Mashhadani, Mahmoud, 43
Masimov, Karim, 283
Masire, Quett Ketumile Joni (Ketumile), 715
Masri, Majeda al-, 528
Massoud (of Masood), Ahmed Shah, 13, 463
Masuku, Mario, 243, 719
Masuzoe, Yoichi, 53
Matinenga, Eric, 602
Matkosimov, Kamoliddin, 704
Matongo, Isaac, 604
Matsjenko, Grigori, 283
Maung Oo, 339
Maung Thura, artiestennaam Zarganar, 57
Maurer, Ueli, 212
Mauwiya, 469
Máxima, prinses der Nederlanden, 510, 677, 678
Mayawati, voluit
Mayawati Naina Kumari, 336-338
Maye, Mohamed Osman, 114
Mayende-Sibiya, Noluthando, 423
Mayo, Joseph, 224
Mayouf, Sidi Ould, 356
Maza, Liza Largoza-, 50
Mazen, Abu, alias van Mahmoud Abbas, 228, 527, 529
Mazuronis, Valentinas, 387
Mba Abessole, Paul, 661
Mba Obame, André, 660, 661, 662
Mbadinga, Josué, 661
Mbanga, Lapiro de, artiestennaam van Pierre Roger Lambo Sandjo, 714
Mbare, Ba, 357
Mbay, Anicet-Parfait, 102
Mbeki, Thabo Mvuyelwa, 422-424, 601, 602
McChrystal, Stanley, 458, 461, 463
McClean, Maxine, 566
McClintock, Kenneth, 578
McCormack, Sean, 33
McCreevy, Charles (Charlie), 427
McCully, Murray Stuart, 64
McDonnell, Robert Francis ('Bob'), 683
McEldowney, Nancy E., 75
McGee, Peter, 77, 193
McGill, Anthony, 91
McGuinness, Martin, 21, 197, 382, 383, 500
McIntyre, John Collin (Collin), 572
McKenna, Seamus, 382
McKenzie, Richard, 19
McKeown, Jennifer, 15, 617
McKevitt, Michael, 382
McKiernan, David, 159, 460, 462, 463
Mdladlana, Membathisi, 423
Meade, Idabelle, 577
Meade, Rueben T., 577
Mebe Ngo'o, Edgard Alain, 715
Mecili, Ali, 131
Medan, Branislav, 73
Medelci, Mourad, 350
Medina-Mora Icaza, Eduardo Tomás, 153, 154
Medina Villaveirán, Ernesto, 569
Mediu, Fatmir, 609
Medvedev, Aleksandr, 76
Medvedev, Dmitri, 9, 17, 18, 29, 34, 52, 53, 89, 145, 146, 198, 205, 207, 218, 263, 264, 278, 297, 307, 319, 343, 398, 418, 419, 441, 442, 455, 489, 494, 497, 514, 634, 704, 707
Meehan, Martin, 500
Meerman, Marije, 84
Meeuwen, Alex Van, 372
Megargee, Geoffrey, 375
Megawati Sukarnoputri, 473, 474, 698
Meghji, Tanzania Zakia, 118
Megrahi, Abdel Basset Ali al-, 353, 499, 555
Mehrabian, Ali Akbar, 587, 590
Mehsud, Baitullah, 291-293
Meijsing, Doeschka, 260
Meirelles, Henrique de Campos, 273
Mejía Mendoza, Helí, alias Martín Sombra, 451
Mejinschi, Valentin, 506
Mekondongo, Jean-Chrysostome, 102
Meles Zenawi, 107
Melkert, Adrianus Petrus Wilhelmus (Ad), 511
Melloul-Khayari, Abdelhaq, 491
Melo Cardona, Ligia Amada, 34
Membe, Bernard Kamillius, 117
Men Sam An, 45
Mende Omalanga, Lambert, 301
Mendes, José Luis Xavier, 241
Mendizabal, Ignacio, 30
Mendonça, António Augusto da Ascenção, 632
Mendoza del Solar, Zoila Lourdes Carmen Sandra (Lourdes), 220
Menem Akil, Carlos Saúl, 272
Menem Akil, Munir, 272
Menezes, Fradique Melo Bandeira de, 241, 242
Menga M'Essono, Michel, 661
Mensah Zoguelet, Alain, 661
Mensah, Juliana Azumah, 299
Mentouri, Fatiha, 349
Meridor, Dan, 227
Merkel, Angela, 15, 77, 193, 253, 312, 313, 367, 374-376, 493, 494, 502, 552, 616, 617, 673, 674
Merkies, Judith, 390
Mersch, Yves, 435

Merten, Ulrike, 493
Merz, Hans-Rudolf, 212, 213, 640
Meshkini Ardabili, Ali Akbar, 588, 592
Mesic, Stipe, 137, 505
Messina Denaro, Matteo, 624, 676
Messmer, Pierre, 554, 555
Mestrallet, Gérard, 249
Meta, Ilir Rexhep, 609
Metiary, Samuel, 511
Metzler, Hannes, 680
Meulen, Harm van der, 512
Meurs, Michiel, 87
Mey, Jozef De, 126
Meza, Carlos, 452
Mgaloblisjvili, Grigol, 17, 496
Mhashu, Fidelis, 602
Mia, Sidik, 663
Miceli, Salvatore, 456
Michel, Charles, 13, 431, 669, 670
Michel, Louis, 34, 67, 367, 370, 420, 429, 547, 667, 669
Micunovic, Branislav, 626
Middelkoop, Eimert van, 85, 393, 630
Midhar, Khalid al-, 172
Mierlo, Hans van, 141, 680
Miklavcic, Borut, 444
Milanovic, Zoran, 504
Miliband, David, 80, 134, 139, 552
Miljevic, Rade, 138
Millecam, Sylvia Maria, 393
Miller, Aleksej, 489
Milli, Emin, 489
Mills, David, 136, 316, 624
Mills, John Evans Atta, 299, 300
Milosevic, Slobodan, 443
Milososki, Antonio, 389, 443
Milquet, Joëlle, 13, 189, 369, 431, 670, 671
Milutinovic, Milan, 443
Mimoune, Smail, 350
Min Khin, 45
Miranda, Juan Carlos, 152
Mirghani, Ahmed al-, 359-361
Mirghani, Mohamed Osman (Osman) al-, 359
Mirza, Fahmida, 291
Misezhnikov, Stas, 227
Misick, Michael Eugene, 581
Misihairabwi-Mushonga, Priscila, 602
Miskine, Abdoulaye, 101
Mita, Luigi Ciriaco (Ciriaco) de, 368
Mitchell, George, 228
Mitchell, Keith Claudius, 572, 573
Mitiku Kassa, 710
Mitrea, Miro, 204
Mitri, Tarek, 690
Mitrovic, Peter, 73
Mitterlehner, Reinhold, 142
Mitterrand, François, 668
Mitterrand, Frédéric, 379, 619
Mitterrand, Jean-Christophe, 619
Mittler, Gilbert, 11, 249
Miyanda, Godfrey K., 720
Miyar Barruecos, José Miguel, 569
Mkuchika, George Huruma, 117
Mkulo, Mustapha, 117
Mladenov, Nikolaj, 615
Mladenov, Totjoe, 615
Mladic, Ratko, 73, 443
Mlambo-Ngcuka, Phumzile, 422
Mnangagwa, Emmerson, 602
Mneimneh, Hasan, 690
Moayad, Mohammed Ali Hassan al-, 525
Modert, Octavie, 435
Modrikamen, Mischaël, 11, 249
Moechamedzjanov, Baöezjan, 283
Moeen, Uddin Ahmed, 464
Moeratalijev, Sejitbek, 702
Moeratov, Dmitri, 146
Moesajev, Abdoelda, 702
Moestafajev, Sjahin, 10
Mofaz, Saul, 586
Moghaddam, Ismail Ahmadi, 590
Moghly, Fathi Aboe, 528
Mogilevitsj, Semjon, 441
Mohadi, Kembo, 602
Mohamed, Asim, 287
Mohamed, Madobe Nunow, 717
Mohamedou, Mohamed Mahmoud Ould, 356
Mohammadi, Mostafa Pur-, 587
Mohammed VI, koning van Marokko, 353, 355
Mohammed, Khalid Sheikh ('KSM'), 90, 277, 519, 682, 683
Mohamud, Farhan Ali, 716, 717
Moily, M. Veerappa, 337
Moine, Mohamed Ould Mohamed Abderrahmane Ould, 356
Mok Maret, 45
Moko, Dmolo Issa, 97
Moldabekov, Mejrbek, 284
Molewa, Edna, 423
Molina, Carlos, 578
Moller, Kristjan, 267, 446
Mollers, Harald, 430
Molnar, Csaba, 80, 500
Mommsen, Hans, 77
Moni, Dipu, 340, 465
Monijev, Abdoevahab, 702
Monoarfa, Suharso, 698
Monrose, Michel, 577
Montas Dominguez, Juan Temístocles, 34
Montero, Gabriela, 91
Montesinos Torres, Vladimiro Lenin, 222
Montoya Sánchez, Diego, 450
Montoya Sánchez, Eugenio, 450
Montoya Sánchez, Juan Carlos, 450
Montoya Uribe, Mario, 450
Moor, Paul De, 191
Moore, Paul, 134
Mora Witt, Galo, 36
Morabit, Mohamed el, 548
Morais, Eduardo Leopoldo Severino de, 95
Morales Ayma, Juan Evo (Evo), 152, 218, 516, 517, 580
Morales Cartaya, Alfredo, 569
Morales Troncoso, Carlos, 34
Morales Vargas, Héctor, 578
Morales, Nery, 215
Morel Junior, Justin, 713
Morel, Marie-Rose, 669
Moreno Mejía, Luis Alberto, 644
Moreno-Ocampo, Luis, 358
Moreno, Nixón, 211
Morett Álvarez, Lucía Andrea, 218
Morgan, Charles Declan (Declan), 382
Morgantini, Luisa, 94
Mori, Eisuke, 53
Morin, Hervé, 131
Morina, Bajrush, 435
Morita, Kyohei, 235
Morrison, Philip, 521
Morsjakova, Tatjana, 320
Moseley, Gordon, 325, 645
Mosisili, Bethuel Pakalitha (Pakalitha), 715, 716
Moslehi, Heidar, 590
Moszkowicz, Bram, 138
Motaki, Manuchehr, 587, 590
Moti, Melvin, 259
Motlanthe, Kgalema Petrus, 422-424
Motoejev, Noerlan, 286, 701
Motshekga, Angie, 423
Motsoaledi, Aaron, 423
Mouiri Boussougou, Dieudonné, 661
Mouriño Terrazo, Juan Camilo, 152
Mousavian, Hossein, 588
Moussa, Maty E., 419
Moussa, Moucktar, 120
Moussa, Moussa Mustafa, 160
Moussa, Noureddine, 350
Moussavi, Hossein, 589, 590
Movsisjan, Armen, 9
Mpanbara, Joseph, 597
Mpasu, Sam, 112
Mpofu, Obert, 602
Mpombo, George, 720
Mramba, Basil, 117
Mrksic, Mile, 505
Msibi, Themba, 243
Msika, Joseph, 602
Msola, Peter, 117
Mswati III, koning van Swaziland, geboren Makhosetive Dlamini, 242-244, 719
Mthethwa, Emmanuel Nkosinathi (Nathi), 423
Muallem, Walid al-, 165
Muandumba, Gonçalves Manuel, 95
Mubarak, Massouma Saleh al-, 526
Mubarak, Mohammed Hosni (Hosni), 160, 524, 685, 686
Muchena, Olivia, 602
Mudenge, Stanislaus, 602
Mudzuri, Elias, 602
Mugabe, Robert, 367, 601-604, 719, 721
Mughniyah, Imad Fayez, 691
Muhammad, Fadel, 698
Muhammad, John Allan, geboren John Allan Williams, 684
Muhammed, Mubarrak, 299
Muhith, Abu Maal Abdul, 465, 466
Muhyiddin bin Mohamed Yassin, 536
Mujezinovic, Mustafa, 613
Mujuru, Joyce, 602
Mujuthaba, Ahmed, 288
Mukakibibi, Tatiana, 597
Mukezamfura, Alfred, 597, 598
Mukherjee, Pranab, 52, 53, 170, 337, 472, 532
Mukhlas, alias van Ali Ghufron, 49, 699
Mukoko, Jestina, 602
Mukonoweshuro, Elphas, 602
Muktar, Chaudry Ahmed, 292
Mukuma, Ronald, 720

Mullings, Clive, 406
Mulongoti, Mike, 720
Muluzi, Elson Bakili (Bakili), 112, 662
Mulyani, Indrawati, 698
Mumbengegwi, Simbarashe, 602
Mumuni, Mohammed, 299
Mun Ung-jo, 341
Munir, Saïd Thalib, 49
Muñoz Gómez, Felipe, 448
Muralitharan, Vinayagamoorthi, alias Karuna, 238
Murcia Guzmán, David Eduardo, 449
Murerwa, Herbert, 602
Murillo Jorge, Marino Alberto, 569
Murniece, Linda, 386
Murphy, Colm, 382
Murr, Elias al-, 163, 690
Mursal, Mohamed, 717
Musa, Said Wilbert, 567
Muscat, Joseph, 389
Museveni, Yoweri Kaguta, 595
Musharraf, Pervez, 289-291, 294
Musokotwane, Situmbeko, 720
Musoni, James, 597
Mussa, Yunus, 663
Mussolini, Benito Amilcare Andrea, 625, 676
Mustafa, Imad, 166
Mustafajev, Fazil, 10
Mustapa Mohamed, 536
Mutambara, Arthur, 601, 602
Mutasa, Didymus, 603
Mutati, Felix, 720
Mutharika, Bingu wa, 112, 113, 662, 663
Mutharika, Peter, 663
Mutindi, Pedro, 95
Mutsekwa, Giles, 602
Muyewa, Ritchie Bizwick, 663
Muyters, Philippe, 429
Muzito, Adolphe, 108
Mwakyusa, David Homeli, 117
Mwale, Maxwell, 720
Mwanawasa, Levy Patrick, 719-721
Mwandosya, Mark, 117
Mwangunga, Shamsa, 117
Mwansa, Kalombo, 720
Mwanza, Lenford, 663
Mwanza, Peter, 663
Mwinyi, Hussein, 117
Myboto, Zacharie, 662
Mzembi, Walter, 602

N

Naarden, Humphrey, 647
Nabaniou, Mahmoud Chérif, 712
Nabhan, Saleh Ali Saleh, 717
Nabjoellina, Elvira, 146
Nabulsi, Bassam, 530
Nadesan, Balasingham, 237-239
Nadzjmoeddinov, Safarali, 296
Naga, Mamasakul, 470
Nagatsuma, Akira, 656
Nagu, Mary, 117
Nagy, Krisztina, 76
Nahari, Mesjoelam, 227
Nahas, Charbel, 690
Nahayan, prins Issa bin Zayed al-, 530
Nahayan, sjeik Khalifa bin Zayed al-, emir van Abu Dhabi, hoofd VAE, 530
Nahayan, sjeik Zayed bin Sultan al-, voormalig emir van Abu Dhabi, voormalig hoofd VAE, 530
Nahid, Nurul Islam, 465
Nahles, Andrea, 673
Najar, Mostafa Mohammad, 590
Najdenov, Miroslav, 615
Najef, prins (bin Abdul Aziz al Saoed), 410, 529
Najib bin Tun Haji Abdul, Razak, 172, 173, 535-537, 540
Najjar, Ibrahim, 690
Nakagawa, Shoichi, 53, 54, 235
Nakai, Hiroshi, 656
Nakasone, Hirofumi, 53, 214
Nalbandjan, Eduard, 9
Nalkedorogo, André, 102
Nam June Paik, 348
Nama, Germain, 101
Namugula, Catherine, 720
Namulambe, Gabriel, 720
Nana, Thibault, 99, 100
Nandi-Ndaitwah, Netumbo, 418
Nanev, Bozjidar, 615
Naoshima, Masayuki, 656
Naoyama, François, 102
Napieralski, Grzegorz, 142
Napolitano, Giorgio, 137, 198, 503, 623-625
Napolitano, Janet, 276, 397
Nascimento, Adão Gaspar Pereira do, 95
Nasheed, Mohamed Anni, 286-288
Nashiri, Abd al-Rahim al-, 223, 519
Nasir, Ibrahim, 288
Nasr, Hassan Mustafa Osama, alias Abu Omar, 676
Nasr, Ramsey, 87
Nasrallah, Hassan, 690
Nasreen, Taslima, 84
Nastase, Adrian, 204
Nastasi, Stefano, 82
Natalegawa, Raden Mohammad Marty Muliana, 698
Nath, Kamal, 52, 337
Naudi Zamora, Víctor, 668
Naumobski, Vasko, 436
Navarsete, Liv Signe, 631
Nawbatt, Harrinarine, 324
Nay Phone Latt, 57
Nayar Parada, Guido, 516
Nazaralijev, Dzjengisjbek, 701
Nazarbajev, Noersoeltan, 283-285, 700, 701
Nazarov, Abdoello, 706
Nazif, Ahmed Mahmoud Mohamed, 160
Nazri Abdul Aziz, Mohamed, 536
Ncube, Welshman, 602
Ndebele, Sibusiso Joel (S'bu), 423
Ndemezo'Obiang, René, 661
Ndingar, Emmanuel, 120
Ndong, Jean Eyeghe, 660, 661
Ndongou, Jean-François, 660, 661
N'douro, Issifou Kgui, 97
Ne Win, 56, 340
Nechla, Mohamed, 74
Neëman, Jaäkov, 227
Negasso Gidada Solon, 710
Negroponte, John D., 10, 53
Neita-Headley, Natalie, 406
Nejkov, Svilen, 615
Nekrasov, Vladimir, 441
Nelson, Dwight, 406
Nelson, Jermaine, 584
Nemirischi, Nicolae, 202
Nemtsov, Boris, 264
Nenezic, Predrag, 626
Nepal, Madhav Kumar, 538
Nepali, Ganesh Tiwari, 538
Netanjahoe, Benjamin, 226, 227, 524, 592, 640
Neto, António Burity da Silva, 95
Neto, António Domingos Pitra Costa, 95
Neumann, Henry, 578
Nève, Marc, 128
Nevski, Aleksander Jaroslavitsj, 29
Neyts-Uyttebroeck, Annemie, 370
Ng Kuok-cheong, Antonio, 231, 232
Ng Yen Yen, 536
Ngari, Idriss, 661
Ngaunje, Marjorie, 112
Ngeleja, William, 117
Ngoma, Angélique, 661
Ngon Baba, Laurent, 102
Ngouandjika, Fidèle, 102
Nguema Mba, Cipriano, 541
Nguema Mba, Manuel, 541
Nguyen, Giang, 183
Nhaca, Soares Bonhaza, 183
Nhachote, Luis, 184
Nhek Bun Chhay, 45
Nhema, Francis, 602
Niang, Madické, 304
Nibbs, Arthur, 565
Nica, Dan, 202, 203, 633
Nicolaides, Harry, 181
Niebel, Dirk, 617
Niemel, Babette, 234
Nijazov, Saparmoerat, 297, 298
Nijpels, Ed, 628
Nikai, Toshihiro, 53
Nikam, Ujwal, 338
Nikzad, Ali, 590
Nimeiry, Gaafar Mohammed, 361
Nishani, Bujar, 609
Nistelrooi, Lambert van, 390
Nita, Constantin, 202
Nizigima, Clotilde, 596
Njamdordzj, Tsend, 703
Njonga, Bernard, 715
Njoya, Robert, 415
Nkambule, Mfomfo, 243
Nkoana-Mashabane, Maite, 423
Nkodo, Laurent, 715
Nkomo, Samuel Sipepa, 602
Nkunda Mihigo, Laurent, 108-110
Nkurunziza, Pierre, 595, 596
Nkwinti, Gugile, 423
Noda, Seiko, 53
Noël, Jean-Wilfrid, 304
Noh Omar, 536
Nolamou, Siba, 713
Nollet, Jean-Marc, 429, 430
Noppen, Flor Van, 491
Noppen, Karel Van, 491
Nor Mohamed bin Yakcop, 536
Norli, Björg, 261
Notter, Andreas, 469

Noudegbessi, François Gbendoukpo, 97, 594
Nouhak Phoumsavanh, 658
Nour, Ayman Abd el Aziz, 160, 685
Nowak, Manfred, 541
Nozari, Gholam Hossein, 587
Ntaganda, Bernard, 596
Ntaganda, Bosco, 110
Ntamabyariro, Agnes, 597
Ntelnoumbi, Faustin, 102
'Ntoumi, dominee', alias van Frédéric Bitsangou, 103
Ntumpa Lebani, Jean-Philippe, 662
Nuh, Muhammad, 698
Nuis, Adrianus (Aad), 512
Numanovic, Suad, 626
Numberi, Freddy, 698
Nunes Júnior, Manuel, 95
Núñez Téllez, René, 217
Nuñez-Tesheira, Karen, 581
Nuon Chea, 333
Nurhasyim, Ali Amrozi bin, beter bekend als Amrozi, 49
Nuri, Riyad al-, 42
Nusseibeh, Sari, 129
Nyan Win, 56
Nyanda, Siphiwe, 423
Nyanga, Suleiman Othman, 118
Nyekorach-Matsanga, David, 301
Nyerere, Mwalimu Julius, 117
Nyirahakizimana, Anne-Marie, 597
Nyoni, Sithembo, 602
Nzengui Nzoundou, Flavien, 661
Nzimande, Bonginkosi Emmanuel ('Blade'), 423

O

O Kuk-ryol, 340, 341
O Su-yong, 341
Obama, Barack Hussein, 21, 34, 59, 80, 90-92, 131, 145, 156-160, 163, 166, 168, 223-226, 232-236, 266, 275-279, 293, 311, 329-332, 342, 343, 347, 359, 363, 364, 405, 406, 408, 409, 410, 412-414, 441, 442, 447, 448, 455-458, 462, 463, 473, 487, 488, 513, 517, 519-521, 524, 529, 565, 570, 582-584, 587, 589-592, 604, 613, 622, 648-650, 656, 658, 659, 660, 664, 673, 682, 683, 685, 688, 695, 723
Obama-Robinson, Michelle LaVaughn, 91
Obasanjo, Matthew Olusegun Fajinmi Aremu (Olusegun), 108, 109
Obeid, Kamal, 124
Obiang Nguema Mbasogo, Teodoro, 541
Obleas Goitía, Jorge, 517
Obuchi, Yuko, 53, 54
Öcalan, Abdullah, 208, 637
Ochoa Lizarbe, Teófila, 222
O'Connor, Brendan Patrick, 722
O'Connor-Connolly, Juliana, 575
Oddsson, David, 267, 268
Odinga, Raila Amolo, 414
Oduber, Nelson Orlando (Nel), 322, 642
Oemarov, Sandzjar, 704
Oemotalijeva, Toktajym, 701
Oesenov, Danijar, 702
Oesoebov, Ramil, 10
Oeygard, Svein Harald, 268, 446
Ogaïdi, Saleh al-, 42
Ogassapian, Jean, 690
Ogden, David, 684
Ohn Kyaing, 57
Ohnesorg, Benno, 312
Ojea Quintana, Tomás, 339
Ojono, Djidou, 102
Okada, Katsuya, 656
Okaikwei, Sabah Zita, 299
Okanla, Moussa, 97
Okello, Livingstone Okello, 301
Okubo, Takanori, 235
Olaf, Erwin, 260
Olallo Valdés, José, 33
Olgac, Attila, 129
Oliveira, Rodrigo, 273
Olmert, Ehoed, 226-229, 360, 523, 586
Olofsson, Maud, 270
Omar, Abu, alias van Hassan Mustafa Osama Nasr, 676
Omar, Muhammad Abdullahi, 717
Omar, Sheikh Abdiqadir Ali, 717
Ondo Ossa, Albert, 661
O'Neal, Ralph Telford, 576
Ong Tee Keat, 536
Ongkili, Maximus, 536
Onipogui, Al-Hassan, 713
Onkelinx, Laurette, 13, 431, 670
Onouviet, Richard Auguste, 661
Oomen-Ruijten, Maria Gertruda Hermina Cecilia (Ria), 390
Oprea, Gabriel, 203
Opstelten, Ivo Willem, 626
Orde, Hugh Stephen, 196
Orduña Cruz, Roberto, 154
Oresharski, Plamen, 75
Oric, Naser, 73
Orlov, Oleg, 635
Orszag, Peter R., 276
Ortega Martínez, Jesús, 154, 155
Ortega y Alamino, Jaime Lucas, aartsbisschop van Havana, 33
Ortega Saavedra, José Daniel (Daniel), 217, 218, 477
Ortiz de la Cadena, Fausto, 36
Órtiz Martínez, Guillermo, 155
Ortoli, François-Xavier, 555
Osborne, David, 577
Osborne, John Alfred, 577
Osman, Abokar Abdi, 717
Osman, Muhammad Sabtu, 537
Osorto Canales, Henry, 152
Osterhaus, Ab, 630
Ostermayer, Josef, 142
Oszko, Peter, 500
Otegi Mondragon, Arnaldo, 635
Otgonbajar, Jondon, 703
Othman, Ibrahim, 166
Otri, Mohammed Naji (Naji), 691
Ouande, Jules Bernar, 102
Ouattara, Alassane Dramane, 480
Ouattara, Soungalo, 99
Oudaa, Mohamed Abdellahi Ould, 356
Ouédraogo, Émile, 99
Ouédraogo, Gilbert G. Noël, 99
Ougard, Abdelkrim, 354
Oughton, Alf, 568
Ouinsavi, Christine, 97
Oulu, John Paul, 415
Oumarou, Seyni, 419
Ounouted, Raymond, 713
Ousmane, Ba, 356
Ouyahia, Ahmed, 349, 350
Overmeire, Karim Van, 669
Oyé Mba, Casimir, 661
Ozawa, Ichiro, 54, 235, 236, 533
Ozawa, Sakihito, 656
Özcan, Yusuf Ziya, 637
Ozgun, Huseyin, 618

P

Paasch, Oliver, 369, 430
Pacelli, Eugenio Maria Giuseppe Giovanni, paus Pius XII, 211
Pachomov, Anatoli, 264
Pacuraru, Paul, 203
Padacket, Albert Pahimi, 120
Padilla de León, Freddy, 448, 449
Padt, Guido De, 12, 13, 429, 431, 670
Pahor, Borut, 8, 444, 445
Paihama, Kundi, 95
Paixão, Helena, 513
Pak Thae-won, 341
Pak Ui-chun, 57, 341
Paksas, Rolandas, 368
Palacio y del Valle Lersundi, Ignacia de Loyola de, 636
Palacios Guerrero, Derlis, 36
Paleologu, Theodor, 202
Palin, Sarah Louise Heath, 456, 583
Palkoubou, Issa, 123
Palm, Jean Pierre Aldiouma Mori, 99
Palmulehto, Pasi, 494
Pama, Alex, 469
Pambo, Dieudonné, 661
Panchen lama Qoigyijabu, geboren Gyaltsen Norbu, 232
Pande, Kabinga Jacus, 720
Pandey, Surendra, 538
Pandor, Naledi, 423
Panetta, Leon Edward, 278, 456, 519
Pangestu, Mari Elka, 698
Paola, koningin der Belgen, 430
Papageorgopoulos, Vassilis, 132
Papakonstandinou, George, 620
Papandreou, George, 620
Papanikolaou, Georgios, 380
Papathanasiou, Yannis, 133, 380
Papoulias, Karolos, 620
Parad, Albader, 469
Paradijs, Sjuul, 439
Parajuli, Chhaya Devi, 539
Paré, Joseph, 99
Paredes, Melanio, 34
Pareja, Dinno-Amor Rosalejos ('Khalil'), 695, 696
Parnell, Sean, 456
Paroubek, Jiri, 149
Parvanov, Georgi, 74, 615
Pasqua, Charles, 619
Pasqualucci, Furio, 385
Pássaro, Dulce dos Prazeres Fidalgo Álvaro, 632
Pasteel, Michel, 671
Patassé, Ange-Félix, 101, 103
Patek, Umar, 469

Patel, Ebrahim, 423
Pathmanathan, Selvarasa, alias van Shanmugam Kumaran Tharmalingam, 240
Patijn, Schelto, 511
Patil, Pratibha Devisingh, 52, 337, 471
Paudel, Bishnu, 175
Paul, Christopher, 159
Paulsen, John Dyrby, 253
Paute, Abdul Patak, 470
Pavlinic-Krebs, Irma, 444
Pavlopoulos, Prokopis, 133
Pawar, Sharad, 337
Payano, Felipe, 34
Paz, José Aurelio, 570
Pearce, Matt, 231
Pécresse, Valérie, 131
Pedraza Rodríguez, Lina, 569
Peeters, Kris, 72, 127, 368-370, 429, 492, 549
Pekez, Mirko, 443
Peled, Joseef, 227
Pelle, Antonio, 198
Pen, Jean-Marie le, 188
Peña Antonio, Pedro Rafael, 34
Penke, Normans, 386
Penner, Elvin, 567
Pereira, Rui Carlos, 632
Pereira, Virgílio Ferreira de Fontes, 95
Peres, Sjimon, 210, 226
Pérez Aguirre, Adela, 451
Pérez Gutiérrez, Martha, 218
Pérez Riera, José, 578
Pérez Roque, Felipe Ramón, 34, 569
Perlman, Itzhak, 91
Pérol, François, 131
Perry, María Mercedes, 449
Persaud, Robert, 647
Persaud, Seelall, 323
Pesevski, Vladimir, 436
Petacci, Clara (' Claretta'), 676
Peterle, Alojz (Lojze), 368
Peters, Elizabeth Dipuo (Dipuo), 423
Petersen, Peter, 198
Petraeus, David Howell, 286, 462
Petri, Martin, 100
Petrov, Nikita, 320
Petzner, Stefan, 27, 262
Phaithoon Kaeothong, 180
Pharoan, Michel, 690
Philippe, Guy, 151
Phouthaxay Sivilay, 170
Picqué, Charles, 369, 429, 430
Piebalgs, Andris, 89
Pieper, Jürgen, 313
Pieper, Ron, 629
Pierre-Louis, Michèle, 574
Pietro, Antonio Di, 385, 625
Pignicky, Rob, 214
Pikrammenos, Panagiotis, 498
Pildegovics, Andrejs, 386
Pillay, Nevanethem, 109, 240
Piña Toribio, César, 34
Pinda, Peter Mizengo, 117, 119
Ping, Jean, 484
Pinho, Manuel António Gomes de Almeida de, 513
Pintat, Albert, 247
Pinxten, Karel, 128
Pirapan Salirathavibhaga, 180
Pires, Teresa, 513
Pirlog, Vitalie, 506
Pisanu, Giuseppe, 255, 256
Pius XII, paus, geboren Eugenio Maria Giuseppe Giovanni Pacelli, 211
Pizango Chota, Segundo Alberto (Alberto), 221
Plasterk, Ronald Hans Anton, 87, 259, 260, 630, 642, 677
Plavsic, Biljana, 73, 74, 614, 640
Plessis, Jean du, 424
Plevneljev, Rosen, 615
Plostajner, Zlatka, 444
Poch, Julio Alberto, 563
Poel, Roger Van der, 259
Poelgeest, Maarten van, 139
Poetin, Vladimir, 17, 18, 29, 145, 146, 205, 263, 264, 289, 319, 320, 395, 396, 398, 440, 497, 513, 516, 552, 563, 591, 674, 704
Pofalla, Ronald, 76, 617
Pogacnik, Milan, 444
Pogea, Gheorghe, 202, 633
Pohamba, Hifikepunye Lucas, 417
Pohan, Aulia, 475
Pokhrel, Giriraj Mani, 175
Pokhrel, Shankar, 538
Pol Pot, 332
Polancec, Damir, 505
Polanski, Roman, geboren Raymond Roman Liebling, 641, 642
Politkovskaja, Anna, 88, 146, 147, 397, 514
Pollmann-Zaal, Hannie, 492
Pollo, Genc, 609
Pololikasjvili, Zoerab, 496
Ponce Cevallos, Javier, 37
Ponomarjov, Lev, 205, 563
Ponta, Victor, 202
Poor, Mohammed Shah, 530
Popova, Margarita, 615
Popovic, Predrag, 83
Pornthiva Nakasai, 180
Portillo Cabrera, Alfonso Antonio, 216
Portillo, César Iván, 154
Portugal, Murilo, 517, 579, 580
Post, Ina, 392
Potjaman Damapon, 179
Potocnik, Janez, 607
Pöttering, Hans-Gert, 428
Power, Simon James, 64
Prabhakar, Janardan Sharma, 175
Prachanda, alias van Pushpa Kamal Dahal, 174-176, 538
Prata, Guilhermina Contreiras da Costa, 95
Prats González, Carlos, 447
Prawit Wongsuwan, 180
Predoiu, Catalin Marian, 202
Prem Tinsulononda, 477
Préval, René Garcia, 150, 574
Prifti, Dritan, 609
Primo de Rivera y Sáenz de Heredia, José Antonio, 635
Priyanto, Pollycarpus Budhihari, 49
Prochorov, Michail, 146
Proesmans, Rudi, 128
Pröll, Josef, 27, 141, 142, 263
Prot, Baudouin, 554
Provenzano, Bernardo, 21
Provoost, Anne, 191
Provopoulos, George, 380
Prunskiene, Kazimira, 387
Puelles García, Eduardo Antonio, 399
Puhalo, Branislav, 443
Puig Miller, Maximiliano, 34
Puig, Juan Carlos, 578
Pukanic, Ivo, 137
Pulido Baldeón, Curila, 222
Pur, Reza Taqi-, 590
Purfield, Catriona, 387
Purnell, James, 382
Purvis, Dawn, 383
Purwoprandjono, Muchdi, 49
Putten, Nadya van, 642
Pynzenyk, Viktor, 394

Q

Qadi, Nayef, 161
Qahroudi, Mostafa Khaksar, 589
Qassar, Adnan al-, 690
Qatada al-Filistini, Abu, 417
Qawasmeh, Khaled al-, 528
Qazanfari, Mehdi, 590
Quaden, Guy, 13
Quader, G.M., 465
Quevedo Acalinovic, Mirtha Patricia, 517
Quevedo, Fernando, 517
Quick, Bob, 254
Quickenborne, Vincent Van, 13, 310, 431, 670
Quimper Herrera, Alberto, 220
Quinn, Patrick Joseph (Pat), 92
Quinn-Leandro, Jacqui, 565
Qumsan, Nahed Abu el-, 161
Qureshi, Shah Mahmood, 53, 655

R

Ra Tong-hui, 341
Rabelais, Manuel António, 95
Raccuglia, Domenico, 676
Rachmon, Emomali, 296, 297, 706, 707
Radebe, Jeffrey Thamsanqa, 423
Radjabu, Hussein, 595
Radjen, Ernest, 138
Radovanovic, Aleksandar, 73
Radovic, Miras, 626
Radwan, Ismail, 230
Raemdonck, Elza Van, 71, 308
Raes, Roeland, 14
Rafsanjani, Ali Akbar Hashemi, 588, 590
Ragoebarsingh, Karamchand, 647
Rahal, Mohammed, 690
Raharizatovo, Gilbert Harisoa, 483
Rahho, Paulos Faraj, chaldeeuws-katholieke aartsbisschop van Mosul, 42
Rahimov, Azad, 10
Rahman, Ali Muhammad Ali Abd-al-, beter bekend als Ali Kushayb, 358
Rahman, sjeik Mujibur, 465
Rahman, Zillur, 464, 465
Rahmani, Cherif, 350
Rahmati, Mohammed, 587
Rai, Pradeep Kumar, 174
Rainsy, Sam, 44, 45

Rais Yatim

Rais Yatim, 536
Raiss, Sid'Ahmed Ould, 356
Raja, A., 337
Raja, Petra Kamaruddin, 172
Rajan, K.V., 174
Rajapakse, Gotabhaya, 237
Rajapakse, Mahinda, 238-240
Rajasa, Hatta, 698
Rajoelina, Andry Nirina, 483, 484
Rajoub, Jibril, 528
Rajoy Brey, Mariano, 681
Raju, Ramalinga, 169
Raju, Raziuddin Ahmed, 465
Rakotomihantarizaka, Rémi Sylvain, 483
Rakotonirina, Jean Claude, 483
Rakotovao, Mario Jean Florent, 483
Ram, Jagjivan, 471
Rama, Edi, 608, 609
Ramadan, Tariq, 508
Ramanand, Sant, 338
Ramangason, Jean-Marie, 484
Ramesh, Jairam, 51
Ramgoolam, Navinchandra, 542
Ramírez Carreño, Rafael Darío, 453-455
Ramírez Mandujano, Noé, 154
Ramírez, Darwin Alexis, 152
Ramos-Horta, José, 344, 705
Ramovic, Senad, 443
Ramsaran, Bheri, 644
Ramsauer, Peter, 617
Ranariddh, prins Norodom Ranariddh van Cambodja, 44, 45, 333
Rangousis, Ioannis, 620
Ranneberger, Michael E., 414
Ranongruk Suwunchwee, 180
Rasheed, Mohamed, 287
Rasizade, Artoer, 10
Rasjidov, Vezjdi, 615
Rasmussen, Anders Fogh, 251, 253
Rasmussen, Lars Lokke, 251
Ratsiraka, Didier, 484
Ratzinger, Joseph Alois, paus Benedictus XVI, 194, 210, 211, 402, 524, 688, 715
Ravalomanana, Marc, 483, 484
Ravi, Vayalar, 337
Rawal, Bhim Bahadur, 538
Rawdhan, Rawdhan Abd al-Aziz al-, 526
Rawie, Jean Pierre, geboren Jan Pieter Rawie, 260
Raxit, Dilxat, 652
Rayan, Nizar, 229
Razafimahaleo, Benja Johasy, 483
Razafimanazato, Julien, 483
Razanamahasoa, Christine Harijaona, 483
Razzak, Abdur, 465
Reagan, Ronald Wilson, 352
Rebaine, Ali Fawzi, 350
Rech, Heribert, 192
Reddy, S. Jaipal, 337
Rees, Andreas, 375
Rehman, Shehrbano (Sherry), 169, 294
Rehn, Elisabeth, 377
Rehn, Olli, 8, 74, 84, 445
Rehwinkel, Peter, 437
Reilly, Nick, 673
Reilly, Nicky, 80
Reiss, Clotilde, 495
Renders, Jan, 551
René, France Albert (Albert), 304
Renzaho, Tharcisse, 597
Reppas, Dimitris, 620
Repse, Einars, 386
Reski, Petra, 622, 623
Reyes Baeza Terrazas, José, 154
Reyes Ferriz, José, 154
Reyes, Gilbert, 581
Reynders, Didier, 13, 126, 311, 431, 432, 669, 670
Rezai, Mohsen, 589
Rezvanov, Achmed, 564
Ri Ju-o, 341
Ri Mu-yong, 341
Ri Ryong-nam, 341
Ricardo Guerra, José Amado, 569
Rice, Condoleezza, 18, 52, 145
Rice, Susan, 276, 332
Richards, Bob, 569
Richardson, William Blaine (Bill), 156, 157
Riekstins, Maris, 386
Ries, Frédérique, 370
Riis-Johansen, Terje, 631
Rijal, Minendra, 538
Rijdt, Kevin van de, 563
Riley, Collin, 577
Rilke, Ina, 191
Rimsevics, Ilmars, 386
Rinnooy Kan, Alexander, 561
'Riñón', alias van Fabio Edisson Gómez Ruíz, 448
Rita, Agostinho Inácio Da Silveira, 242
Ritonga, Abdul Hakim, 699
Rittoo, Satyaprakash, 542
Rivas, José Emeterio, 450
Rivera Aquino, Javier, 578
Rivera Callejas, Antonio César, 152
Rivera, Luis Gerardo, 578
Ro Tu-chol, 341
Roban, Walter, 568
Robert, Didier, 543
Roberto, Holden Álvaro, 97
Roberts jr., John G., 91
Robertson, Angus, 80
Robertson, James, 406
Robertson, Kim, 280
Robinson, Peter, 197, 383
Roble, Saleban Olad, 717
Rocen, Milan, 626
Rocha, José Carvalho da, 95
Rodrigues-Burkett, Carolyn, 324
Rodríguez Araque, Alí, 453
Rodríguez Barrera, Anel Omar, 218
Rodriguez Barrera, Dagoberto, 570
Rodríguez Bustos, Vicente, 447
Rodríguez Galan, Cristina, 668
Rodríguez García, José Luis, 569
Rodríguez Parrilla, Bruno, 569
Rodríguez, Franklin, 34
Roeder, Scott, 329
Roelfzema, Siebren Erik (Erik) Hazelhoff, 512
Roeroea, Nika, 17
Rogombé, Rose Francine, 660, 661
Roh Moo-hyun, 61, 62, 341, 348
Rohee, Clement, 644
Roindefo Zafitsimivalo, Monja, 483
Rojas Gómez, Bautista, 34
Romanov, Michail, 397
Romer, Christina, 276
Romero, Miguel, 578
Rompuy, Herman Achille Van, 12, 13, 70, 431, 610, 611, 666, 667, 670, 671
Roncevic, Berislav, 137
Roozendaal, Maarten van, 260
Rosales del Toro, Ulises, 33
Rosales, Manuel, 456
Rosario, Alex, 646
Rösler, Philipp, 617
Ross, Dennis, 591
Rostowski, Jacek, 143, 144
Roth, Kenneth, 451
Röttgen, Norbert, 617
Rousselet, Luc, 194
Roy, Alain Le, 108
Royal, Ségolène, 573
Rózsa Flores, Eduardo, 516
Rozwadowski, Franciszek, 377
Rsheid, Zaki Bani, 688
Rubalcaba, Alfredo Pérez, 681
Rubeis, Bernardino De, 82
Rubido García, Monte Alejandro, 153
Rudd, Kevin Michael, 62, 63, 721-723
Rufyiri, Gabriel, 596
Ruiz Mateos, Gerardo, 152
Ruiz, Antoni, 322
Rujugiro Ayabatwa, Tribert, 109
Rukundo, Emmanuel, 597
Ruli, Genc, 609
Rumrill, Roger, 222
Rupel, Dimitrij, 444
Rupo, Elio Di, 248, 369, 370
Rusconi, Maximiliano, 272
Rushdie, Salman, 48
Rusland, Gregory, 328, 647
Russo, Carmine, 676
Russo, Pasquale, 676
Russo, Salvatore, 623, 676
Rutte, Mark, 201, 560, 677
Rwasa, Agathon, 595
Ryall, Tony, 64
Ryskoelova, Ajgoel, 702
Ryu Yong-sop, 341
Rzoska, Björn, 611

S

Saadeh, Youssef, 690
Saakasjvili, Michail, 17, 18, 496, 497
Saär, Gideon, 227
Saari, Matti Juhani, 192
Sabah, sjeik Ahmad al-Abdallah al-Ahmad al-, 526
Sabah, sjeik Ahmad al-Fahd al-Jabir al-, 526
Sabah, sjeik Jabir al-Khalid al-Jabir al-, 526
Sabah, sjeik Jabir Mubarak al-Hamad al-, 526
Sabah, sjeik Mohammad al-Sabah al-Salim al-, 526
Sabah, sjeik Nasir al-Mohammad al-Ahmad al-, 526
Sabah, sjeik Nasir al-Sabah al-Jabir al-, 526
Sabah, sjeik Sabah al-Ahmad al-Jabir al-, emir van Koeweit, 526
Sabah, sjeik Salim Abd al-Aziz al-, 526
Sabah, Zaina Mohamed al-, geboren Jane Felix-Browne, 159

Sabdarat, Abdel Basit Saleh, 358, 360
Saberi, Roxana, 590
Saca González, Elías Antonio (Tony), 38
Sadoelajeva, Zarema, 514
Sadr, Moqtada al-, 41, 42, 44
Saedeleer, Sonja De, 672
Saeed, Hafiz Mohammad, 53, 169, 655
Saeek, Rida, 692
Sáenz Vargas, Guillermo León alias 'Alfonso Cano', 448
Safadi, Mohammed, 690
Safar, Fadhil Safar Ali, 526
Sagardía, Antonio, 578
Sahay, Subodh Kant, 337
Said, Khaled Ben, 362
Said, Mohamed, 350
Said, Mohamed Huseen, 717
Saigal, Sunil, 708
Sainovic, Nikola, 443
Saito, Tetsuo, 53
Sajid, Diloerod, 705
Sakit Zahidov, Mirza, 489
Sakka, Louai, 401
Sakskoboerggotski (Saksen-Coburg-Gotha), Simeon (voormalig koning Simeon II van Bulgarije), 615
Salaam, Mullah Abdul, 459
Salaami, Mohamed, 542
Salad, Bashir Ahmed, 716
Salazar Monroe, Julio, 222
Salazar, Kenneth Lee (Ken), 276
Saleh, Ali Abdullah, 105, 525
Saleh, Darwin Zahedy, 698
Saleh, Habib, 165
Saleh, Ibni Oumar Mahamat, 123
Salem, Hatem Ben, 361
Salem, Mohamed Ould Ahmed, 356
Salgado Méndez, Elena, 264
Salgado Tamayo, Wilma Josefina, 36
Salichov, Machmadnazar, 705
Salih, Barham, 637
Salim, Mbarouk, 117
Salinari, Raffaele, 503
Sall, Chérif Macky (Macky), 303
Sallah, Halifa, 710
Salloukh, Fawzi, 165
Salmon, Mireille, 11
Salmond, Alex, 620
Salvador Crespo, María Isabel, 36
Sam Rainsy, 44, 45
Samak Sundaravej, 179, 180
Samakuva, Isaías Henrique Ngola, 95
Samán, Eduardo, 454
Samarasinghe, Mahinda, 240
Samba-Panza, Cyriaque, 102
Samba, Sidi Ould, 356
Sambi, Ahmed Abdallah Mohamed, 298, 299
Samecki, Pawel, 547
Sammur, Saeed, 691
Sampil, Mamadou, 711
Samudra, Imam, alias van Abdul Aziz, 49
Sanader, Ivo, 137, 504
Sanan Kajornprasart, 180
Sánchez Gamarra, Pedro Emilio, 220, 222
Sánchez de Lozada y Sánchez Bustamante, Gonzalo ('Goni'), 517
Sánchez Santa Cruz, Elizardo, 570
Sandar Win, 56
Sande, Mamadou, 713
Sandu, Gabriel, 202
Sangala, Aaron, 112, 663
Sankara, Thomas, 99
Sano, Abdourahmane, 713
Sanou, Mamadou, 99
Santokhi, Chandrikapersad, 327
Santos Calderón, Enrique, 217
Santos López, Samuel, 218
Santos Silva, Augusto, 632
Santos, José Eduardo dos, 95, 96, 108, 619
Santos, Juan Manuel, 448, 449
Saoed al-Faisal, prins (bin Abdul Aziz al Saoed), 585
Saom Kim Suo, 45
Sar Kheng, 45
Sarbajev, Kadyrbek, 702
Sarbu, Ilie, 202
Sarbu, Marian, 202
Sargentini, Judith, 390
Sarjev, Temir, 701
Sarkisjan, Serzj, 9, 10, 488, 489
Sarkozy, Jean, 618
Sarkozy, Nicolas, 16, 18, 68, 78, 84, 124, 131, 137, 166, 184, 194, 195, 254, 314, 323, 367, 379, 380, 459, 462, 495, 553, 573, 577, 585, 618, 619, 660, 664, 668, 673, 674, 691
Sarsembajev, Zejnoella, 699
Sassou-Nguesso, Denis, 660
Sata, Michael Chilufya, 719, 720
Satit Wonghnongtaey, 180
Sato, Eisaku, 55
Sato, Tsutomu, 53
Saud, Sadem al-, 687
Savage, Abdou Karim, 710
Savage, Michael, 314
Savga, Larisa, 506
Savimbi, Jonas Malheiro, 94
Sawad, Ahmed Ali, 287
Sawadogo, Clément Pèngwendé, 99
Sawadogo, Filippe, 99
Sawadogo, Salifou, 99
Sawadogo-Tapsoba, Salamata, 99
Sayadi, Nabil, 432
Sayegh, Salim al-, 690
Sayeh, Antoinette, 596
Sayer, Hilal Musaid al-, 526
Sayifwanda, Sarah, 720
Saynudin, Mohammad Hasan bin, alias Abu Hazam, 475
Sayo, Bernadette, 102
Sayyed, Jamil, 163, 690
Scajola, Claudio, 504
Scarlett, John, 500
Schaake, Marietje, 390
Schaap, Paul, 316
Schaefer, Paul, 447
Schalkwyk, Marthinus Christoffel Johannes van, 423
Schank, Marco, 435
Schäuble, Wolfgang, 193, 616, 617
Schauvliege, Joke, 429
Schavan, Annette, 617
Scheffer, Marten, 509, 510
Scheibner, Herbert, 262
Schellekens, Gerard, 319
Scheringa, Dirk, 627, 628, 679
Scheungraber, Josef, 493
Schieder, Andreas, 142
Schimmelpenninck, Rutger, 628
Schimmelpfennig, Axel, 296
Schinkelshoek, Jan, 322
Schipke, Alfred, 38
Schjött-Pedersen, Karl Eirik, 631
Schmid, Samuel, 212
Schmidt, Ulla, 493
Schmied, Claudia, 142
Schmit, Nicolas, 435
Schmittmann, Jan Peter, 628
Schmitz, Andreas, 313
Schneider, Greg, 80
Schneider, Romain, 435
Schneiderhan, Wolfgang, 673
Scholliers, Peter, 191
Schops, Ignace, 69, 70
Schouppe, Etienne, 13, 431, 670
Schouten, Elske, 234
Schramma, Fritz, 192
Schrijver, Nico, 141
Schröder, Gerhard, 376
Schudrich, Michael, 143
Schulz, Martin, 188
Schumacher, Michael, 259
Schurmans, Christine, 11, 669
Schwab, Susan, 223
Schwan, Gesine, 312
Schwarzenberg, Karel, 150
Schwarzenegger, Arnold Alois, 38, 158, 520
Schwegman, Marjan, 141
Scotland, Mark, 575
Scott, Michael, 568
Sebelius, Kathleen, 276
Seck, Idrissa, 303
Sédogo, Laurent, 99
Sedyaningsih, Endang Rahayu, 698
Seeye Abraha, 710
Seglins, Mareks, 386
Sehami, Omar, 354
Sekkaki, Ashraf, 491, 550
Selja, Kumari, 337
Sellal, Abdelmalek, 350
Sellem, Ezzedine Ben Edris, 362
Selvathurai, Sabaratnam, 240
Semasjko, Vladimir, 403
Sembiring, Tifatul, 698
Semeta, Algirdas Gediminas, 426, 547
Sen, Binayak, 338
Sen, Ramesh Chandra, 465
Senghor, Farba, 303
Sengoku, Yoshito, 656
Serrano, António Manuel Soares, 632
Setola, Giuseppe, 83
Sexwale, Mosima Gabriel ('Tokyo'), 423
Shabangu, Albert, 243
Shabangu, Susan, 423
Shaer, Nasser, 230
Shafie Apdal, 536
Shah, Ganesh, 175
Shah, Homaira, 464
Shah, Mohammed Zahir, 464

Shah, Paras, 537, 538
Shah, Zarrar, 169
Shaheed, Ahmed, 287
Shahid, Enamul Haq Mostafa, 465
Shakil, Mohammed, 255
Shakya, Asta Laxmi, 175
Shakya, Gopal, 175
Shakya, Matani, 176
Shakya, Sajani, 176
Shalgham, Abdel Rahman, 352
Shalit, Gilad, 230, 523
Shami, Ali al-, 690
Shamu, Webster, 602
Sharif, Mian Mohammad Nawaz (Nawaz), 290, 291, 294
Sharif, Nabil, 161
Sharif, Sheikh Ahmed, sjeik, 113, 115, 716-718
Shariff, Seif, 117
Sharizat Abdul Jalil, 536, 537
Sharma, Anand, 337, 338
Sharma, Narla Ravi, 654
Sharman, Neil, 621
Sharmarke, Abdirashid Ali, 716
Sharmarke, Omar Abdirashid Ali, 716, 717
Shawa, Abi Marambika, 663
Shaziman Abu Mansor, 536
Sheikh, Fowisya Mohamed, 717
Shein, Ali Mohamed, 117
Shepard, Matthew Wayne, 649
Sherbini, Marwa al-, 492, 674
Sheta, Ashraf, 686
Shiceka, Sicelo, 423
Shihri, Said Ali al-, 524, 525
Shikapwasha, Ronnie, 720
Shimmali, Mustafa al-Jassim al-, 526
Shinde, Sushilkumar, 337
Shinseki, Eric, 276
Shionoya, Ryu, 53
Shirkhani, Omid, 618
Shiva, Vandana, 472
Shongwe, Elijah, 243
Shongwe, Sipho, 243
Shongwe, Thandie, 243
Shrazi, Ali, 586
Shrestha, Dambar, 538
Shuhayeb, Akram, 690
Shukarno, Kartika Sari Dewi, 537
Shunmugam Jayakumar, 539
Sibal, Kapil, 337
Sicharoelidze, David, 17, 496
Siddi, Franco, 624
Siddiqui, Abdul Latif, 465
Siderov, Volen, 616
Sidi, Sakinatou Abdou Alfa Orou, 97
Sigfusson, Steingrimur J., 267, 446
Sigurdardóttir, Johanna, 267, 268, 446, 639
Sigurdsson, Björgvin, 267
Sihamoni, koning Norodom Sihamoni van Cambodja, 45
Sihanouk, prins Norodom Sihanouk van Cambodja, 333
Sikorski, Radoslaw, 130
Sikorski, Wladyslaw, 143
Sila Mounthalavong, 171
Silalahi, Sudi, 698
Silber, Stephen, 675
Siliya, Dora, 720
Silva Luján, Gabriel, 449
Silva Pereira, Manuel Pedro (Pedro) Cunha da, 632
Simamora, Dago, 475
Simbao, Kapembwa, 720
Simchon, Sjalom, 227
Simelane, Constance, 243
Simm, Herman, 377
Simon Munaro, Yehude, 220
Simon, Justin, 565
Simonet, Marie-Dominique, 430
Simonovic, Ivan, 137
Simonovis Aranguren, Iván Antonio, 454
Simons, Johan, 550
Simovic, Milutin, 626
Simpson, Orenthal James ('O.J.'), 40, 382
Sina, Bio Gounou Idrissou, 97
Sinckler, Christopher, 566
Sinduhije, Alexis, 595
Singh, Amrit, 223
Singh, Ashni, 324, 644
Singh, Bahadur, 538
Singh, Manmohan, 52, 53, 336-338, 473, 654, 655, 685
Singh, Ramraja, 175
Singh, Uma, 176
Singh, Virbhadra, 337
Siniora, Fouad, 164, 209, 689
Sinnemaeki, Anni, 377
Sinnott, Michael, 696
Sión Montes de Josse, Verónica, 36
Sirca, Majda, 444
Sireta, Damir, 442
Sirindhorn, Maha Chakri, 656
Sirri, Mohammed al-, 358
Sirvent, Ekaitz, 681
Sison, José Maria, 548
Sisulu, Lindiwe Nonceba, 423
Sithanen, Ramakrisna, 542
Sithole, Jan, 243
Sithole, Majozi, 243
Sitta, Margaret, 117, 118
Siyam, Mohamed Abdellahi Ould, 356
Sjalom, Silvan, 227
Sjarasjidze, Ekaterine (Eka), 17
Sjarifov, Abid, 10
Sjarifov, Samir, 10
Sjiralijev, Oqtaj, 10
Sjlachtoerov, Aleksander, 263
Sjoekoeroellajev, Bachtijer, 289
Sjoers, Anthon, 629
Sjoevalov, Igor, 146, 205
Skarphedinsson, Ossur, 267, 446
Skerrit, Roosevelt, 571, 572
Skoczkowska, Barbara, 144
Slakteris, Atis, 386
Slavevski, Trajko, 436
Sljivancanin, Veselin, 505
Smedt, Julien De, 190
Smet, Pascal, 429
Smith, Airomi, 219
Smith, Derrick, 406
Smith, Jacqui, 20, 314, 382
Smith, Joseph, 299
Smith, Nick, 64, 724
Smolders, Hans, 626
So Khun, 45
Soares, Bernardino José Torrão, 513
Soberón Valdés, Francisco, 569
Sócrates Carvalho Pinto de Sousa, José, 28, 397, 513, 631, 632
Soeharto, Muhammad, 48, 234, 474, 475
Soeharto, Tommy, 234
Soeknandan, Manorma, 329
Soelajmanov, Noerlan, 702
Soeltanov, Marat, 702
Soglo, Ganiou, 97
Soglo, Nicéphore, 97
Sohoudji Agbossou, Bernadette, 97
Sojo Garza-Aldape, Eduardo, 152
Sok An, 45
Sok Sam Oeun, 46
Sokolovski, Bohdan, 396
Solana, Javier, 228, 307, 308, 546, 586
Solbes Mira, Pedro, 206, 264
Solheim, Erik, 631
Solís Cerda, Rafael, 217
Solis, Hilda, 276
Soltani, Bouguerra, 350
Soltanieh, Ali Asghar, 586
Solyom, Laszlo, 204, 502
Solzjenitsyn, Aleksander Isajevitsj, 563
Sombra, Martín, alias van Helí Mejía Mendoza, 451
Somchai Wongsawat, 179, 180, 476
Somers, Bart, 368
Sommer, Michael, 77, 253
Sommerville, Quentin, 468
Somohardjo, Paul, 327
Somparé, Aboubacar, 712
Sompong Amronviwat, 46
Somsak Kosaisuk, 477
Somyos Prueksakasemsuk, 477
Sondhi Limthongkul, 477
Soni, Ambika, 337, 697
Sonjica, Buyelwa Patience, 423
Sools, Willem, 115
Soomro, Mohammed Mian, 291, 294
Sopon Zarum, 180
Soria Escoms, Bernat, 264
Soriano, Raphael, 109
Soro, Guillaume Kigbafori, 101, 480
Sosa, Marcelo, 516
Sotomayor, Sonia, 520, 521
Souaré, Ahmed Tidiane, 711-713
Souaré, Ousmane, 712
Soubiane, Ahmat Hassaballah, 544
Soulciman, Djama, 708
Soumah, Sam Mamady, 712
Sousa, Bornito de, 96
Souter, David Hackett, 521
Souza, Antonio Fernando de, 274
Sova, Vasile, 506
Sow, Ahmed, 416
Spasenovski, Aco, 436
Specter, Arlen, 277
Spector, Phil, 330
Spencer, Winston Baldwin (Baldwin), 565
Spidla, Vladimír, 7, 426
Spilimbergo, Antonio, 445
Spindelegger, Michael, 142, 263, 502, 680
Spong, Gerard, 86, 87, 139, 201

Staes, Bart, 370
Stalin, Jozef Vissarionovitsj, 29, 513
Stamboliski, Metodij, 388
Stanculescu, Victor, 204
Stanford, R. Allen, 219, 565
Stanisjev, Sergej, 67, 75
Stanisoara, Mihai, 202
Stanley, Martin, 582
Stassen, Laurence, 390
Stavrakis, Charilaos, 251, 373
Stavrevski, Zoran, 436
Steele, Michael Stephen, 92
Steenhaut, Wouter, 191
Stein, Brian, 198
Steinberg, Darrell, 158
Steinbrück, Peer, 15, 77, 253, 313, 375
Steinhäuser, Robert, 192
Steinitz, Joeval, 227
Steinmeier, Frank-Walter, 17, 184, 493, 552
Stepaniuc, Victor, 506
Sterckx, Dirk, 370
Stevens, Glenn, 63
Stiglitz, Joseph Eugene, 42, 674
Stoejberg, Inger, 251
Stoel, Max van der, 141, 680
Stoep, Daniël van der, 390
Stoffels, Edmund, 369
Stofile, Makhenkesi Arnold, 423
Stöger, Alois, 142
Stojanovski, Pero, 436
Stolajan, Theodor, 202
Stolboenov, Andrej, 441
Stolojan, Theodor Dumitru, 368
Stoltenberg, Jens, 631
Stolypin, Pjotr Arkadjevitsj, 29
Stone, Michael, 21
Storberget, Knut, 631
Störe, Jonas Gahr, 631
Strangio, Giovanni, 198
Strasser, Valentine Esegragbo Melvine, 598
Stratan, Andrej, 506
Strauss-Kahn, Dominique, 231, 386, 449
Straw, Jack, 134, 292, 499, 555
Streuli, Jürg, 276
Ström-Erichsen, Anne-Grete, 631
Strovs, Marko, 445
Strugar, Pavle, 138
Stuart, Meg, 191
Stupar, Milos, 73
Suárez Rojas, Víctor Julio, alias 'Mono Jojoy', 448
Subianto, Prabowo, 473
Subramaniam, Sathasivam, 536
Sudarsono, Juwono, 474
Sufaat, Yazid, 172
Suhaimi, Mokhtar, 172
Sukati, Dumsile, 243
Sulaiman, Omar bin, 530
Suleiman, Michel, 166, 690, 691
Sullenberger, Chesley B., 90
Sultan, Essam, 686
Summers, Mike, 275
Surapranata, Suharna, 698
Suswono, H., 698
Suthep Thaugsuban, 180
Suu Kyi, Aung San, 55-57, 339, 340, 404, 487, 658, 659
Suwit Khunkitti, 180
Suy Sem, 45
Suyanto, Djoko, 698
Svavarsdóttir, Svandis, 446
Sveinbjornsson, Herbert, 268
Svetlik, Ivan, 444
Swan, Wayne Maxwell, 722
Syed Azidi, Syed Aziz, 172
Syed Hamid bin Syed Jaafar, Albar, 172
Sylla, Hadja Makoura, 713
Sylla, Youssouf, 712
Symonette, Theodore ('Brent'), 566
Szabo, Imre, 500
Szabo, Pal, 80
Szekely, Tamas, 500
Szekeres, Imre, 500

T
Tabares, Fernando, 448
Tadic, Boris, 434
Taetangco, Amando, 470
Tafaj, Myqerem, 609
Taha Mohammed Ahmed, Mohammed, 360
Tahmasbi, Ali Reza, 587
Taiana, Jorge Enrique, 275
Talabani, Hero, 42
Talabani, Jalal, 38, 42, 208
Talansky, Morris, 227
Talat, Mehmed Ali, 129, 251
Tamayo Rodríguez, José Luis, 454
Tamboulet, Issa Moussa, 544
Tamilselvan, Suppayya Paramu, 237, 240
Tamini-Bihoun, Pascaline, 99, 101
Tan Hoon Cheng, 172
Tan, Barbara, 72
Tandja, Mamadou, 419, 420
Tandt, Francine De, 491, 492
Tang, Paul, 560
Tanigaki, Sadakazu, 53, 656
Tannenbaum, Barry, 424
Tantawi, Mohammed Sayyed, 687
Tanzi, Calisto, 22
Tarand, Indrek, 376
Tarantini, Gianpaolo, 623
Tariceanu, Calin Constantin Anton Popescu, 202-204
Tarin, Shaukat, 295
Tasjanov, Abdoerachmon, 705
Tasjijev, Kamtsjibek, 702
Tates, Karst, 316, 557
Taxquet, Richard, 72, 73
Taylor jr., Charles ('Chuckie'), alias van Charles McArthur Emmanuel, 482
Taylor, Charles Ghankay, 99, 481, 482, 599
Tchala, Kessile, 97
Tchombi, Fatime, 120
Tea Banh, 45
Teera Slukpetch, 180
Teixeira dos Santos, Fernando, 28, 513, 632
Teixera, Maria Cândida, 95
Tekari, Béchir, 363
Tekebajev, Omoerbek, 702, 703
Teller llamaba, Leonel, 217
Tembo, John, 662, 663
Temmar, Abdelhamid, 350
Temmerman, Marleen, 70
Temsche, Hans Van, 430
Teo Chee Hean, 539
Teodoro, Gilbert, 469
Termont, Daniël, 551
Tetamashimba, Ben, 720
Tetteh, Hannah, 299
Tettey-Enyo, Alex, 299
Teves, Margarito, 470
Thaci, Hasim, 435
Thae Jong-su, 341
Thaksin Shinawatra, 179, 180, 476-478
Than Shwe, 56, 339, 658, 659
Thani, sjeik Fahd bin Jassem bin Mohammed al-, 529
Thani, sjeik Hamad bin Jassem bin Jabr al-, 529
Thani, sjeik Tamim bin Hamad al-, kroonprins van Qatar, 529
Thapa, Ram Bahadur, 175
Tharman Shanmugaratnam, 177
Thatcher, Margaret Hilda, 275
Theera Wongsamut, 180
Theresa van Calcutta (moeder Theresa), geboren Anjezë Gonxha Bojaxhiu, 609
Thiam, Mahmoud, 713, 714
Thielemans, Freddy, 248
Thill, Jacqueline, 128
Thill, Jacques, 128
Thinley, Jigme, 279, 280
Thomas, Tillman, 573
Thompson, David, 566, 567
Thompson, William C. (Bill), 683
Thong Khon, 45
Thornton, Phil, 660
Thyssen, Marianne, 370
Tian Wenhua, 94
Tiando, Emmanuel, 97
Tibaijuka, Anna, 423
Tibbets jr., Paul Warfield, 521
Tibbetts, Kurt, 575
Tiem, Le The, 183
Tiendrébéogo, Célestin, 100
Tiller, George, 329, 330
Tillieux, Éliane, 429
Tilmans, Dominique, 669
Timmerman-Buck, Yvonne, 626
Timosjenko, Joelia, 89, 353, 394-396
Tin Myo Win, 340
Tin Oo, 339
Tiny, Carlos Alberto Pires, 241
Tkesjelasjvili, Eka, 17
Tlatli, Slim, 361
Todarello, Carlo, 73
Todorov, Nikola, 436
Toejakbaj, Zjarmachan, 699
Toejmebajev, Zjansejt, 700
Toerdoemambetov, Toersoen, 702
Toersoenkoelov, Noerlan, 702
Toesoepbekov, Rasjid, 700
Tokpakbajev, Sat, 283
Toleba, Soumanu, 97
Tolley, Anne, 64
Tolli, Mahamat Ali, 120
Tolon, Hursit, 207
Tomás, Augusto da Silva, 95
Tomaszewski, Waldemar, 387
Tomic, Potelo, 505

Tonda, Patrice, 661
Tong Hon, John, bisschop van Hongkong, 281
Tong Jong-ho, 341
Top, Noordin Mohammed, 475, 699
Topbas, Kadir, 637
Topolanek, Mirek, 149, 150, 213, 396, 609
Toribiong, Johnson, 413
Torres Bohórquez, Doris, 218
Torres Goitía, Javier, 517
Torrijos Espino, Martín Erasto, 218, 219
Tou, Amar, 349, 350
Touadera, Faustin-Archange, 102, 103
Touati, Moussa, 350
Toumi, Khalida, 350
Toungui, Paul, 661
Touré, Amadou Toumani, 416
Touré, Bachir, 712
Touré, Cheick, 712
Trabelsi, Nizar ben Abdelaziz, 128, 371, 372
Trajkov, Trajtsjo, 615
Tram Iv Toek, 45
Traoré, Makalé, 712
Tremaglia, Mirko, 385
Tremonti, Giulio, 22, 83, 136, 625
Trifunovic, Milenko, 73
Troch, Fien, 191
Tromp, Bart Ago Geert Maria, 511
Trossel, Robert, 128
Trovoada, Patrice Émery, 241
Tsai Ing-wen, 345
Tsang Chun-wah, John, 167
Tschütscher, Klaus, 505
Tsering, Tashi, 279
Tshabalala-Msimang, Mantombazana Edmie (Manto), 424
Tsheehama, Peter, 417
Tshultim, Jigme, 279
Tsjerkasov, Aleksander, 18, 441
Tsjizjov, Vladimir, 30
Tsjoedinov, Igor, 285, 702
Tsvangirai, Morgan, 367, 601, 602, 604, 650, 719
Tsvetanov, Tsvetan, 615
Tsvetanov, Valeri, 74
Tsvetkov, Alexander, 615
Tudor, Corneliu Vadim, 634
Tuerlinckx, Joëlle, 191
Tugluk, Aysel, 637
Tuitt, Adelina, 577
Turabi, Hassan al-, 359, 360
Turing, Alan Mathison, 555
Turk, Ahmet, 208
Turk, Danilo, 444
Turkmani, Hassan, 692
Turtelboom, Annemie, 13, 188, 189, 429-431, 670
Tusk, Donald, 143, 144, 552
Tutic, Antun, 505
Tutu, Desmond Mpilo, 424

U

Udrea, Elena, 202
Ugarte Ubillús, Óscar Raúl, 220
Ugborugbo, Salomon, 481
Ugeux, Georges, 126
Uhomoibhi, Martin Ihoeghian, 372
Unen, Erik van, 327
Ung Kuntha Phavy, 45
Urbistazu Arrieta, Saioa, 31
Uría Mendizábal, Ignacio, 30
Uribe Vélez, Álvaro, 448-451
Ursu, Vasile, 506
Uthayakumar, Ponnusamy, 173, 174
Uwilingiyimana, Agathe, 597

V

Vagni, Eugenio, 469
Vahidi, Ahmad, 590
Valdivieso Montano, Luis Miguel, 220, 221
Valensise, Michele, 274
Valente, Maria Idalina de Oliveira, 95
Valkeniers, Bruno, 669
Vallejo Aranda, Nelly, 450
Vallejo López, Carlos, 36
Vanackere, Steven, 12, 13, 70, 431, 670, 671
Vandenbroucke, Frank, 127, 670
Vandeurzen, Johan Maria Gerardus (Jo), 11, 12, 429, 670
Vandoren, Stefan, 509
Van-Dúnen, José Viera Dias, 95
Van-Dúnen, Pedro José, 95
Vang Pao, 657
Vanhanen, Matti Taneli, 378, 618
Vanhecke, Frank, 248, 370, 551, 669
Vanhengel, Guy, 429, 430, 431, 670
Vanluchene, Filip, 191
Vanraes, Jean-Luc, 430
Varga, Istvan, 500
Varga, Zoltan, 500
Vasan, G.K., 337
Vasconcelos, José Maria Botelho de, 95, 96
Vasilev, Nikolaj, 615
Vasili, Petrit, 609
Vasjadze, Grigol, 17
Vásquez, Argenis, 453
Vaz, Daryl, 406
Vaziri-Hamaneh, Kazem, 587
Veera Musikapong, 180
Veerman, Cornelis Pieter (Cees), 139
Veiga, Justino Tavares, 241
Vejonis, Raimonds, 386
Vela Dávila, Sandra, 36
Vela Palomares, Susanna, 668
Veld, Sophie Helena in 't, 390
Vella, Patrick, 677
Veloso, Fernando, 184
Veltroni, Walter, 136
Veltsjev, Boris, 615
Venecia sr., José de, 50
Venetiaan, Runaldo Ronald (Ronald), 328, 646, 647
Venizelos, Evangelos, 620
Ventura Camejo, Ramón, 34
Vera Cruz, Benjamin, 241
Verbeet, Gerardina Alida (Gerdi), 394, 629
Verbergt, Greet, 72
Verburg, Gerritje (Gerda), 259
Vercauteren, Alex, 491
Verdonk, Maria Cornelia Frederika (Rita), 85, 677
Veres, Janos, 81, 501
Vergaelen, Luc, 491
Verhagen, Maxime Jacques Marcel, 139, 312, 355, 394, 630, 680
Verheij, Leendert, 201
Verhelst, Peter, 191
Verheugen, Günter, 246
Verhoef, Rien, 260
Verhofstadt, Guy, 11, 128, 368, 370, 371, 429, 551
Verhulst, Gert, 69
Verjans, Pierre, 369
Verkest, Jan, 127, 128
Verkest, Lucien, 127, 128
Vermeulen, Bram, 84
Veronesi, Umberto, 137
Verougstraete, Ivan, 491
Verret, Frantz G., 151
Vervotte, Inge, 12, 670, 671
Verwilst, Herman, 249
Vian, Dominique, 543
Vidal Salinas, Francisco Javier, 446
Videanu, Adriean, 202
Videla, Jorge Rafael, 563
Videnov, Jean, 74
Viegas Santiago, Ángela, 241
Vieira da Silva, José António Fonseca, 632
Vílchez Yucra, Nidia Ruth, 220
Vildoso Chirinos, Carmen Aurora Marcela, 220
Villarubia Mitxelena, June, 31
Villasante Araníbar, Jorge Elisban, 220
Villepin, Dominique de, 553, 619
Villoldo, Gustavo, 570
Vilnitis, Normunds, 385
Vilsack, Thomas James (Tom), 276
Vinck, Patricia, 432
Vinkenoog, Simon, 87
Virachai Virameteekul, 180
Virgilio, Antonio, 23
Visser, Barbara, 259
Viteri Acaiturri, María Elsa, 36
Vivas, Henry, 454
Vives i Sicília, Joan Enric, bisschop van La Seu dÚrgull, 668
Vlacic, Patrick, 444
Vladimirov, Ivan, 76
Vlieger, Erik de, 562
Vlieghe, Randi De, 191
Vogelaar, Catharina Pieternella (Ella), 27, 316, 391
Vogels, Mieke, 611
Volante, Luciano, 315
Volcker, Paul A., 43
Vollenhoven, Pieter van, 140, 316, 642
Vona, Gabor, 80
Vong Soth, 45
Voronin, Vladimir, 506, 507
Voronin, Yevgeny, 220
Vosters, Bart, 491
Votron, Jean-Paul, 249
Vougi, Mariame Béa, 712
Vrabie, Vitalie, 506
Vredeling, Hendrikus (Henk), 512
Vreeman, Ruud, 626
Vries, Berend (Bert) de, 258
Vries, Jacob Gabe (Jack) de, 257
Vries, Peter R. de, 84
Vu, Cu Huy Ha, 478
Vucinic, Boro, 626
Vujovic, Branko, 626

W

Wacik, Jero, 698

Wada, Natto, 535
Wadani, Richard, 680
Wade, Abdoulaye, 303, 357
Wade, Karim, 303
Wafa, Asadullah, 460
Waghev, Ould Ahmed El-, 355, 356
Wagner, Gerhard Maria, 211, 212
Waheed Hassan Maniku, Mohamed, 287
Wahid, Abdurrahman, alias 'Gus Dur', 473
Wako, Amos, 415
Walesa, Lech, 673
Walker, David, 433
Walker, Trevor, 565
Wallage, Jacques, 437
Wallenberg, Raoul Gustav, 404
Walsum, Peter van, 141
Walter, Herbert, 193, 194
Wan Azizah, Wan Ismail, 171
Wang Lequan, 592, 593
Wang Rongqing, 94
Wang Xiaoguan, 694
Wangchuck, Jigme Khesar Namgyal, koning van Bhutan, 279, 280
Wangchuck, Jigme Singye, voormalig koning van Bhutan, 279, 280
Wanggai, Jack, 234
Wannarat Channukul, 180
Wansleben, Martin, 77
Warasta, Safia, alias van Safia Amajan, 463, 464
Wardag, Gholam Faruq, 460
Wardeh, Salim, 690
Warsame, Abdirahman Abdi Shakur, 717
Warsame, Ibrahim Elmi, 718
Wasnik, Mukul, 337
Wassira, Stephen, 118
Watanabe, Yoshimi, 534
Waterworth, Peter, 577
Wathelet, Melchior, 13, 431, 670
Wayel, Ahmed Abdullahi, 717
Webb, James Henry (Jim), 659
Wedgwood, Ruth, 510
Wefio, Elie, 102
Weijdt, Mark, 27
Weiner, Oded, 210
Weisglas, Frans, 141
Welch, C. David, 352
Wellink, Nout, 628
Welten, Bernard, 199
Welten, Joost, 509
Wen Jiabao, 68, 93, 232, 655, 694
Wescot-Williams, Sarah, 326
Westerouen van Meeteren, Menso, 393
Westerwelle, Guido, 77, 552, 616, 617
Wetherell, Gordon, 582
Wever, Bart De, 368-370
Weykmans, Isabelle, 430
Wickramatunga, Lasantha, 240
Wickremanayake, Ratnasire, 238
Wiedeking, Wendelin, 494
Wiens, Alexander (Alex), 492, 674
Wiesel, Eli, 633
Wijesekara, Mahinda, 239
Wijnberg, Nachoem, 260
Wilders, Geert, 86, 87, 138, 139, 201, 250, 322, 389, 390, 391, 630, 669, 677
Willem-Alexander, kroonprins der Nederlanden, 510, 557, 677, 678
Williams, Basil, 324
Williams, Bisa, 570, 571
Williams, Daniel, 572
Williams, Galmo, 581, 582
Williams, Sonia, 572
Williamson, Richard Nelson, hulpbisschop van de priesterbroederschap Pius X, 134, 210, 211, 617
Wilson, Addison Graves (Joe), 583
Wilson, Kim, 568
Win Htein, 56
Win Tin, 56
Winsemius, Pieter, 140
Winter, Susanne, 141, 142
Winterkorn, Martin, 494
Wirajuda, Hassan, 235
Wiranto, 473, 474
Wiseler, Claude, 435
Wissen, Driek van, 87
Witte, Jozef De, 250
Witthaya Kaewparadai, 180
Woldemichael Gebremariam, 105
Wolfsen, Aalt (Aleid), 317
Wolkers, Jan Hendrik, 512
Wong Kan Seng, 539
Wong Ying-yen, Penelope (Penny), 723
Wong, Pansy Yu Fong, 64
Wood, Robert, 225
Wortmann-Kool, Corien, 390
Wu Bangguo, 531
Wu Shu-chen, 346, 347
Wuttipong Petchkumnerd, 179

X
Xenogiannakopoulou, Marliza, 620
Xhaferri, Ferdinant, 609
Xi Jinping, 592
Xie Caiping, 694
Xie Changfa, 594
Xin Chunying, 167
Xingwana, Lulama Marytheresa ('Lulu'), 423

Y
Yadav, Mahendra Raya, 538
Yadav, Mrigendra Kumar Singh, 538
Yadav, Mulayam Singh, 338
Yadav, Ram Baran, 175, 176, 538
Yadav, Renu, 175
Yadav, Upendra, 175
Yade, Rama, 573
Yami, Hisila, 175
Yang Jiechi, 168
Yang Shangkun, 334
Yang Yi, 652
Yang, Philémon, 715
Yankey, George Sipa, 299
Yao Fuxin, 233
Yarisow, Abdirahman Umar Osman, 717
Yayi Boni, Thomas, 97, 98, 594
Yettaw, John William, 339, 340, 659
Yi Gu, 348
Yildirim, Binali, 637
Yildiz, Taner, 400
Yilmaz, Adem, 618
Yilmaz, Çevdet, 400
Yilmaz, Durmus, 401
Yilmazkaya, Orhan, 266
Yim Chhai Ly, 45
Yoadimnadji, Pascal, 120
Yoda, Alain Bédouma, 99
Yoda-Konkobo, Céline M., 99
Yona, Daniel, 117
Yong Teck Lee, 172
Yorongar, Ngarlejy, 121
Yosano, Kaoru, 53, 235
Younsi, Djahid, 350
Ypsilanti, Andrea, 76, 77
Yudhoyono, Susilo Bambang, 49, 233-235, 473-475, 698
Yunis, Ahmad, 692
Yunos, Saiffulah ('Moklis'), 470
Yusgiantoro, Purnomo, 698
Yusuf Ahmed, Abdullahi, 113, 115, 116
Yusuf, Mohamed Abdi, 717

Z
Zadelhoff, Willem van, 191
Zahid Hamidi, Ahmad, 536
Zaid, Ibrahim, 172
Zaïdi, Mountazer al-, 43
Zainal Abidin, 536
Zaini, Helmy Faishal, 698
Zaini, Zakaria, 172
Zajlganov, Adilbek, 699
Zakajev, Achmed, 442
Zalans, Edgars, 386
Zalar, Ales, 444
Zalm, Gerrit, 628
Zambada García, Jesús Reynaldo ('El Rey'), 153
Zambada, Ismael ('El Mayo'), 153
Zana, Leyla, 208
Zandanzjatar, Gombodzjavyn, 703
Zapatero, José Luis Rodríguez, 31, 32, 206, 207, 264, 265, 321, 399, 421, 515, 681
Zardari, Asif Ali, 291-295, 463
Zardari, Bilawal Bhutto, 291
Zarganar, artiestennaam van Maung Thura, 57
Zatlers, Valdis, 385, 386
Zatoka, Andrej, 707
Zaw Myint Maung, 339
Zawa, Ambroise, 102
Zayed bin Sultan al-Nahayan, voormalig emir van Abu Dhabi, voormalig hoofd VAE, 530
Zayed, Mohammed Mohsen, 525
Zbogar, Samuel, 403, 444
Zdarek, Ivo, 150
Ze Meka, Rémy, 715
Zebari, Hoshyar Mahmoud, 44, 637
Zegering Hadders, Jan, 126
Zeine, Die Ould, 356
Zeks, Bostjan, 444
Zelaya Rosales, José Manuel (Mel), 152
Zelin, Aleksander, 402
Zeltser, Emanuel, 403
Zen Ze-kiun, Joseph, bisschop van Hongkong, 281
Zene, Ahmat Mahamat, 120
Zerba, Karidjia, 101
Zerhouni, Noureddine Yazid, 350
Zeyar Thaw, 57

Zhai Jun

Zhai Jun, 694
Zhang Mao, 281
Zhao Yang, 281
Zhao Ziyang, 334, 412, 413
Zhou Ji, 693
Zhou Xiaochuan, 47, 593
Zia, Begum Khaleda (Khaleda), 464, 466
Ziab, Rabiha, 528
Zicot, Georges, 249
Zigiranyirazo, Protias, 597
Ziherl, Slavko, 444
Zijderveld, Anton Cornelis, 258
Zijojev, Mirzo, 705, 706
Zingas, Aurélien Simplice, 102
Zinzindohoué, Armand, 594
Zjamisjev, Bolat, 283
Zjaparov, Akoelbek, 285
Zjazikov, Moerat, 635
Zjeleva, Roemjana, 615
Zjovtis, Jevgeni, 700
Zjvania, Lasja, 17, 496
Zlotnikov, Sergej, 282
Znidarsis, Ronaldo, 454
Zoana, Blaise, 483
Zoellick, Robert Bruce, 231
Zongo, Norbert, 101
Zongo, Tertius, 99
Zorigt, Dasjdordzj, 703, 704
Zubaydah, Abu, 223, 277, 278
Zuma, Jacob Gedleyihlekisa, 422, 423, 424, 602
Zumwinkel, Klaus, 77, 78
Zutt, Johannes, 597
Zypries, Brigitte, 552

KALENDER 2009

JANUARI					
maandag		5	12	19	26
dinsdag		6	13	20	27
woensdag		7	14	21	28
donderdag	1	8	15	22	29
vrijdag	2	9	16	23	30
zaterdag	3	10	17	24	31
zondag	4	11	18	25	

FEBRUARI					
maandag		2	9	16	23
dinsdag		3	10	17	24
woensdag		4	11	18	25
donderdag		5	12	19	26
vrijdag		6	13	20	27
zaterdag		7	14	21	28
zondag	1	8	15	22	

MAART					
maandag		2	9	16	23	30
dinsdag		3	10	17	24	31
woensdag		4	11	18	25	
donderdag		5	12	19	26	
vrijdag		6	13	20	27	
zaterdag		7	14	21	28	
zondag	1	8	15	22	29	

APRIL					
maandag		6	13	20	27
dinsdag		7	14	21	28
woensdag	1	8	15	22	29
donderdag	2	9	16	23	30
vrijdag	3	10	17	24	
zaterdag	4	11	18	25	
zondag	5	12	19	26	

MEI					
maandag		4	11	18	25
dinsdag		5	12	19	26
woensdag		6	13	20	27
donderdag		7	14	21	28
vrijdag	1	8	15	22	29
zaterdag	2	9	16	23	30
zondag	3	10	17	24	31

JUNI					
maandag	1	8	15	22	29
dinsdag	2	9	16	23	30
woensdag	3	10	17	24	
donderdag	4	11	18	25	
vrijdag	5	12	19	26	
zaterdag	6	13	20	27	
zondag	7	14	21	28	

JULI					
maandag		6	13	20	27
dinsdag		7	14	21	28
woensdag	1	8	15	22	29
donderdag	2	9	16	23	30
vrijdag	3	10	17	24	31
zaterdag	4	11	18	25	
zondag	5	12	19	26	

AUGUSTUS						
maandag		3	10	17	24	31
dinsdag		4	11	18	25	
woensdag		5	12	19	26	
donderdag		6	13	20	27	
vrijdag		7	14	21	28	
zaterdag	1	8	15	22	29	
zondag	2	9	16	23	30	

SEPTEMBER					
maandag		7	14	21	28
dinsdag	1	8	15	22	29
woensdag	2	9	16	23	30
donderdag	3	10	17	24	
vrijdag	4	11	18	25	
zaterdag	5	12	19	26	
zondag	6	13	20	27	

OKTOBER					
maandag		5	12	19	26
dinsdag		6	13	20	27
woensdag		7	14	21	28
donderdag	1	8	15	22	29
vrijdag	2	9	16	23	30
zaterdag	3	10	17	24	31
zondag	4	11	18	25	

NOVEMBER					
maandag		2	9	16	23	30
dinsdag		3	10	17	24	
woensdag		4	11	18	25	
donderdag		5	12	19	26	
vrijdag		6	13	20	27	
zaterdag		7	14	21	28	
zondag	1	8	15	22	29	

DECEMBER						
maandag		7	14	21	28	
dinsdag	1	8	15	22	29	
woensdag	2	9	16	23	30	
donderdag	3	10	17	24	31	
vrijdag	4	11	18	25		
zaterdag	5	12	19	26		
zondag	6	13	20	27		

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

Uitgever
Pepijn Dobbelaer
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist

Abonnementenadministratie
Virtùmedia
Postbus 595
3700 AN Zeist
telefoon: 030 6920677
e-mail: kha@virtumedia.nl

Redactie
J.J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-4704303
telefax: 020-6641589
e-mail: info@kha.nl
website:www.kha.nl
www.kha-vlaanderen.be

Bestuur
Drs. P.A.R. van der Erve, secretaris/ penningmeester
Dr. M. Evers, lid

© Keesings Historisch Archief

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.